ISBN of reproduction: 978-1-77096-076-3

استصحبه الفقیر حیازاده سید احمد النطقی

طبعت هذه النسخة الشريفه في عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سرير آراى ملك ودولت خاقان البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازى سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازى مصطفى خان
ابن السلطان الغازى محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

وفى ايام صدارت | وفى اوان حضرت

صدر عالى جناب
دستور معالى انتساب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشريفسا زمقام صدارت عظمى
رونق افزاى مسند وكالت كبرى
صدر اعظم وزير افخم غازى على
پاشا دام بالبر ذكره وفشا

اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتى مسند نشين والاى
فتوى كاشف مشكلات انام شيخ
مشايخ الاسلام مولانا السيد
الشيخ مصطفى افندى دامت له
وقاية الربانى

فى قسطنطنية المحمية
سنه ١١٥٥

فهرست جلد ثانی

المجلد الثاني من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب الذال المعجمه * معلوم اوله كه ارباب لغت جمع وتأليف ايتدكلری كتابلرنده ذال معجمه ايچون
مستقل باب ايتمدكلری بالكليه لسان عجمده اوائل كلمه‌ده ذال معجمه اولمدوغی ايچوندر واولدوغی
حالده شاذ مقوله‌سی اولمغله النادر كالمعدوم حكمنده اولور اقنوم عجم صاحبی ذرخش وذلالدن
غيری واقع اولمامش ديدوكنه بناء ذال معجمه بابنی طی ايلمشلر وشرفنامه صاحبی انجق درت لغت
يازمش بو فقير آخر يرلرده بولدوغم لغتلری جمع وترتيب اوزره بو محله ثبت ايلدم لغ في المفتوحة
ذرخش بـ سكون راء مهمله وفتح خا ايله يلدرم كه عربيده صاعقه ديرلر وبعض نسخه‌ده شمشك كه
عربيده برق ديرلر شمس فخری بيت از ابر او بفرمان اقبال او * بوقت بهاران بخندد ذرخش *
لغ ذرع بـ سكون راء مهمله ايله بمعنی كوشهٔ كشت يعنی اكين كناری عربيده زرع زاء معجمه ايله اكين
اكمكه راه استاد رودكی بيت زرع وذرع از بهار شد ظاهر * زرع كشتست وذرع كوشهٔ كشت *
لغ ذوراق بـ سكون واو وفتح را ايله بر طعامدر اون ايله بشوررلر لغ ذافينو بـ كسر فا وسكون يای
تحتانی وضم نون ايله براوتدر حكيم شيرازی بيت عرطنيثا ود ماغست وكتم * برك ذافينو
بداس وهم دتم * حزف وهم بذر حماسوس آمده * هم شترغاز وافيوس آمده * في المكسورة
لغ ذروه بـ طاغك اك صوری ديه‌سی كه جمله‌دن عالی اوله واكا بكزر نسنه‌لرك باشی مولانا هاتفی
بيت بزركان آن محشر آيين سپاه * كشيدند تا ذروهٔ مهر وماه لغ ذيفنوس بـ سكون يای
تحتانی وضم فا ونون ايله بر مشهور مطرب آديدر فلقراط شاه خدمتنده اولوردی حكيم عنصری
بيت جهان ديده نام او ذيفنوس * كه كردی برآوای بلبل فسوس * في المضمومة لغ ذلال بـ سرديع

شیرین الهضم ولذیذ وصاف اولان صویه دیرلر عربیده زای معجمه ایله در طالب آملی بیت چنان
بخار زمین تیره ساخت آب زلال * که قطره بر لب جو میکند نبات خال ﴿ ذوش ﴾ بوزن
کوش بد طبع وتند خو معناسنه حکیم فردوسی بیت بانك کرد است ای بت سیمین * ذوش
خواندم ترا که هستی ذوش ﴿ ذکور ﴾ ضم کافله دمشقی بیمونه دیرلر عربیده اناثك ضدیدر خواجه
سلمان دلشاد خاتون وصفنده دیمش بیت اکر بنودی مرات تو در لباس ذکور * زعفت تو ننمودی
جمال چهره عیان * بغایت مضمع بیتدر ﴿ باب الراء المهملة المفتوحة مع الالف ﴾ ﴿ را ﴾ قاج
معنایه استعمال اولندیغی مقدمه ده تفصیلا ذکر اولنمشیدی تکرار اندن اجتنابا طی ذکر اولندی
انجق بونده زائده اولدیغنه بو بیت ثبت اولندی حکیم انوری بیت هر آن مثال که توقیع تو بر آن
نبود * زمانه طی نکند جز برای حنی را * بونده بورا اولسه معنایه خلل کلمز ﴿ راستا ﴾ کسر سین
وفتح تاء مثناة ایله اوکمك ستایش ومدح معناسنه در ابو المعانی بیت چو حسن خلق ترا دیده اند
خلق جهان * کنند وصف ترا راستاش ور در زبان * وسکون سین ایله راست معناسنه اولور
آخرنده کی الف تحسین لفظ ایچون اولور امیر خسرو بیت سوی راستا کرده فغفور جاست *
امیرختن سوی چپ کشته راست ﴿ راورا ﴾ سکون واو وفتح را ایله کرپی که خار پشت وتسی
ور وره دخی دیرلر عربیده قنفذ دیدکلری جانور در استاد بیت رفتم بسوی خواجه ابو الفضل
ساوه * بر طمع انکه یابم از وجه زر وسیم * روزه بکر چو شعر تقاضای من شنید * سر در کشید
همچو راورا از ترس وبیم * عماد الدین یوسف بیت کر سایه عمود تو افتد بفرق او * سر در کشید
بسینه عدو بت چو راورا ﴿ راهنما ﴾ یول کوستریجی رهنما دخی دیرلر عربیده که دلیل معناسنه
مولانا طبعی بیت جز سایه درین راه کسی همره ما نیست * حضری بجز از نقش قدم راهنما
نیست ﴿ رایکا ﴾ سکون یای تحتانیله محبوب ومطلوب معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت رایکا روی نمودست غلط افتادی * باش تا در طلب پویه جهان پیمایی ﴿ رخشا ﴾
سکون خا وفتح شین معجمتین ایله یلدریجی رخشیدن لفظندن صیغه مبالغه اسم فاعلدر
استاد قیقی بیت جمال کوهر آکینست چون زی قبله ترسا * که ر عیان ز راند رچنان چو کوکب
رخشا ﴿ رسا ﴾ فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بسیار ووافر وکثیر معناسنه میر نظمی
بیت بسالك خدم کردرایم روا * چو من بنده کان در در او رسا ﴿ رشا ﴾ شین معجمه ایله منازل قمردن
بر منزله نك اسمیدر ﴿ رعنا ﴾ اول محبوبه دیرلر که محبوبلغن نازله کوستره عربیده وفارسیده مستعملدر و
خواجه سلمان بیت کل رعنا چو سر نرکس مخمور کردان * دید در ساغر نرکس می حمرا آورد *
ظاهر بودر که صفت مشبهه صیغه سی در رعونتدن محبوبلره نسبت اولنمقدن معنای
مدح قصد اولنور ﴿ رنك بالا ﴾ یعنی رنکین صحیح رنك کل وسائر شکوفه ومتاع واثوابده استعمال
اولنور نته کیم دیمشلردر * مصرع * بالاتر از سیاهی رنك دیکر نباشد ﴿ رنکینا ﴾ سکون نون
ویای تحتانی وکسر کاف فارسی وفتح نون ثانیه ایله یعنی شفترنك یعنی شفتالو کذا فی المجمع ﴿ روا ﴾
التی معنایه کلور اول بمعنی جائز شاعر بیت روا داری ز شمشیر خطرناك * توان یکقطره دریا را
کنی خاك * ثانی رایج معناسنه استاد بیت همان نقد حکمت بمن شد روا * بحکمت منم
برهمه پیشوا * ثالث لایق معناسنه صزاکی حکیم خاقانی بیت دمیده در شب آخر زمانه

سپیلا حشر * بخفتن توچو اصحاب کهف نیست روا * رابع حصوله کلمك که کامروا معناسنه
وله ایضاً بیت این دم طلب که راحت ازین دم شود بدید * اینجا طلب که راحت از ینجا شود روا
* خامس بمعنی قبول خواجه سلمان بیت یا اباعبدالله ازلطف تو حاجات همه * چون روا شد
حاجت من کربراید هم رواست * سادس زوان معناسنه در حضرت مولانا بیت محو بیم منور
شمس تبریز * او محو ازل نه اونه مایم * امروز زمانه ذرخو رماست * هروجه که دایم روایم *
مجد همکر بیت پناه ملك جهان شهریار روی زمین * تویی که حکم تو بر آسمان روا باشد *
ضم را ایله عربیده خوبی منظر معناسنه درو کسر را ایله ینه عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی
سیراب یعنی صو ارلمش ثانی ذوه اوزرینه یوك باغلادقلری ایپه دیرلر ﮒ زها ع زهایدن
لفظندن مشتق فعلدر خلاص معناسنه اکثر ترکیب اولنوب برخبر ومبتدا اولور رها یافت
ورها کردکی ابو المعانی بیت چون بوی زلف یار رها کرد روزکاز * دز ملك صبر وقرار م
چها کرد روزکاز ﮒ رهنما ع راهنما کبیدر ابوطالب کلیم بیت صاحب قران وشاه جهان که
زبخت او * هر لحظه اش بعمر ابد رهنما شود ﮒ مع الباء ﮒ راتب ع کسر تاء مثناة ایله رزق
ونفقهٔ معینه ومعلومه عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میر نظمی بیت این سخن بشنو مکن
هرکز جدل * هرکسی راهست راتب از ازل ﮒ راهب ع کشیش نصارا بودخی عربیدر حکیم
خاقانی بیت لباس راهبان پوشیده روزم * چو راهب زن برآ زم هر شب اوا ﮒ رباب ع مشهور
سازدر عربیدر فارسیسی ششتادر اما بو عبارتله استعمالی شایعدر * خواجه حسین ثنایی
بیت زهره کو اصل شادمانیها * لولوی نغمهٔ رباب منست ﮒ رتب ع سکون تاء مثناة ایله
دیرلك زندکانی معناسنه عربیده تعیش دیرلر میر نظمی بیت زو از ینجا ینقد ز محنت مکش * با غم
ورنجی نباشد رتبا خوش ﮒ رسنتاب ع ایپ بوکیجی رسن ایله تابدن مرکبدر تاب بونده
وصف ترکیبی اولور زوله بیت فکر دل زلف وزوی مهتابست * اندرین معنی دل رسنتابست ﮒ
رقیب ع عاشق ایله معشوق اراسنده اولان انکل خواجه حافظ بیت ز رقیب دیو سیرت بخدای
خود پناهم * مکر این شهاب ثاقب مددی کند سهارا * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور
صاحب بهاء الدین زهیری بیت حبیبی فیك اعدای ضروب * حسود عاذل واش رقیب ﮒ
رکاب ع پیاله معناسنه درکه ساقی یه زکابدار دیرلر بعض نسخه ده شش پهلو نوع پیاله در ﮒ مع التاء
ﮒ راحت ع دکلمك آسایش معناسنه لفظ عربیدر فارسیده دخی مستعملدر ابو المعانی
بیت راحت طلبی از اختلاط مردم بکریز * شو راست زو وز امپی کم بکریز * خامش نشین
وذعرهٔ بیهودهٔ مزن * ازخود بجوش چو باده واز خم بکریز ﮒ راست ع اوج معنایه کلور
اول صاغ جانب که صوله چب دیرلر مولانا هاتفی بیت بر او راست شاه رخ دست راست * که ان
برقدش جامهٔ بود راست * ثانی طوغری که مقابلی کجدر شیخ سعدی بیت کس ندیدم که کم شد
ازره راست * راستی موجب رضای خداست * ثالث لفظ مرکبدر را ایله استدن مثلا فلانه دو
دیه جك یرده فلانراست دیرلر ترکیب اولندقده استك الفی حذف اولنور ﮒ راسخت ع سکون
سین وضم خا ایله راستق طاشیدر ﮒ رامشت ع ضم میم وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی رامش که عن قریب ذکر اولنور انشا الله تعالی ثانی خمسهٔ مسترقه نك درد نجی کونی

كونی اسمیدر ﴿ رایت ﴾ فتح یای تحتانیه ایله علم وسنجاقدر الفك اثباتیله جائز وهمزهٔ مجتلبه ایله ده جائزدر
ابو المعانی بیت رایت فتنه کشد زلف دلاویز ترا * تیغ سر تیز زند غمزهٔ خونریز ترا ﴿ ربوت ﴾ ضم
ضم بای موحده وواو معروفه ایله هدهد یدکاری قوشدر ﴿ رت ﴾ چپلاق عریان معناسنه شمس
فخری بیت تیغ سر تیز توکه رز اشد * که بکین عدوت آمدرت * وخالی از پوشش یعنی
اثوابسز ﴿ رخت ﴾ سکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول اثواب وتجملات معناسنه
اسم عامدر طالب آملی بیت یکندره دل بصحبت زاهد نمیکشد * ساقی بیا که درکرو تست
رخت ما * ثانی بمعنی راست ودرست شیخ نظامی بیت کریوه بلند ست وسیلاب سخت *
مپیچان عنان من از راه رخت * ثالث بمعنی اسب یعنی آت وله بیت کره بردوال کمرکردسخت
بجنك دوالی روان کرد رخت * رابع غم وغصه واندوه معناسنه در مولانا شهابی بیت دلم کشته
با فکر واندیشه یار * زدستم برون شد برخت اختیار * خامس طعام یکمرده یعنی بر آدمه کفایت
مقداری غدا اوله شهابی بیت زانده وه آتش بجان درزده * باب مهری از خامشی برزده *
زده بر در نطق من قفل سخت * دل بی نوا از غم داده رخت ﴿ رست ﴾ سکون سین مهمله
ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی صف شمس فخری بیت همیشه تا که باشد سرو وسوسن *
ببستان بر کشیده هر یکی رست * حکیم فردوسی بیت نمیکردم از بر و بوم رست * پدر
بر پسر بر همی راه بست * ثانی رستن لفظنك ماضی سیدر قورتلدی دیمك اولور کاهی
مصدر استعمال اولنور خلاص معناسنه شیخ اوحدی در جام جم بیت خویشتن دار
وباش رست آیین * که یسار تو ناظر اند ویمین * ثالث بمعنی زمین ومکان وموضع حکیم فردوسی
بیت طلابه برون بر طلایه بجست * بخون غرقه کشت آن همه بوم ورست * فرهنك
جهانکیری ده صفه وایوان معناسنه ومجمع الفرسده بمعنی محکم روایت اولنمشدر ﴿ رشت ﴾
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت کیلانده بر شهر آدیدر بیه پس دخی دیرلر انده
دختران ایو طومان باغی طوقور لر شاعر بیت دخترانی که ساکن رشتند * همچو طاوس مست
میکردند * از پی مشتری بهر بازار * بند تنبان بدست میکردند * ثانی بمعنی خاك قر الاوی
بیت چون نباشد بنای خانه درست * بیکمانم که زیر رشت آیی * حکیم زجاجی بیت کش
از روز بد چون تواند کریخت * خصوصا که بر سر فلك رشت ریخت * مجمع الفرسده بر بزندن
آیریلوب دوکلن نسنه یه ده دیرلر ونسخهٔ میرزاده طوز وطپراق معناسنه مرویدر ﴿ رفت ﴾ رفتن
لفظنك ماضی سیدر مقابلی آمددر شیخ سعدی بیت هر که آمد عمارت نو ساخت * رفت منزل
بدیکری پرداخت وکاهی رجوع وعودتی ممکن اولماین نسنه بیاننده ایراد ایدرلر وله بیت جهان
چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان ﴿ ریت ﴾ سکون یای تحتانی ایله
زندکانی یعنی دیرلك میر نظمی بیت زندکی و بوده در رزق سد * مرده شدن به که چنین ریت بد *
﴿ مع الجیم رابیج ﴾ کسر تاء مثناة ونون وفتح یای تحتانیه چام صقزی راتیانه لفظندن معربدر
﴿ رانج ﴾ کسر نونله نارچیلدر که باب النونده ذکر اولنور انشاالله تعالی ﴿ رایج ﴾ کسر
یای تحتانیه یکرا اقچه وغیری که سره دخی دیرلر یکمز اقچه یه ناسره دیرلر لفظ عربیدر فارسیده
دخی مستعملدر ﴿ رخج ﴾ فتح خا ایله چرکین وزشت وبدخوی وسکون خا ایله کنج وزنی اوزنده

جائز درمیر نظمی بیت قضا از ابوده اندم در کشوده * یکی طبعش چو رویش رنج بوده ل رنج ع
سکون نونله اوج معنایه در اول بمعنی بیماری یعنی خسته لك حضرت مولانا بیت گفت من رنجش
همیدانم که چیست * چون سبب دانی دوا کردن که چیست * ثانی زحمت ومشقت معناسنه
شیخ سعدی بیت کیمیا کر بغصه مرده و رنج * ابله اندر خرابه یافته کنج * ثالث بمعنی
رنك یعنی لون شاه داعی شیرازی بیت رنج باریخ آتشین ازعشق اوست * میفرو زد روز وشب
ازنار اوست ل رواج ع رایج ومقبول ومطلوب معناسنه میر نظمی بیت رواج یافته
نظمم بالتفات و پسند * اکر دهد بنظر امتیاز شاه بلند ل رونج ع فتح واو وسکون نونله قیون
بغرسغی که قیمه ات و برنج ایله طولدروب بشوررلر که چرغند وجکرا کند دخی دیرلر عربیده عسیب
دیدکلرید رکذا فی المجمع ل مع الخاء * راخ ع بوزن کاخ ایکی معنایه در اول طن وکمان معناسنه ابو المدنی
بیت ندارم راخ با من چرخ کردون دوستی دارد * باین علت که از روز ازل بختم سیه بوداست *
ثانی بمعنی غم واندوه حکیم فردوسی بیت دوکوشش بخنجر که سوراخ کرد * دل مرد توران
پر از راخ کرد ل راسخ ع ضم سین ایله راسخت مرقوم معناسنه درود دخی کوسه آدمه دیرلر
وعربیده کسر سین ایله کوه بیخ آوریعنی یرلو وکوکلی طاغ مراد یوکسك وعظیم اولمیوغن بیانده
جبل راسخ دیرلر ومحکم ومتین که راسخ الارکان دیرلر وتکمیل موادایتمش اهل علم وفاضله دخی
راسخ العلم دیملور ل رخ ع ایکی معنایه کلور اول ناله وانین یعنی بیمار خواجه عمیدلویکی بیت صبا
مثال در آیینه شاه خرم وخوش * بجا کبوس جنابش صدور از غم ورخ * ثانی بمعنی شکاف
یعنی یارق حکیم سوزنی بیت توشاد یادی وازاد بادی ازغم دهر * عدوت مانده زبار عنا وغم رخ رخ
ل مع الدال راد ع بش معنایه کلور اول سخی وجوانمرد معناسنه استاد عسجدی
بیت اکر نعمتم نیست یا هست خرم * اکر نعمتم نیست یا هست رادم * استاد رودکی
بیت حاتم طایی تو یی اندر سخا * رستم دستان تو یی اندر نبرد * نی که حاتم نیست با جود
تو راد * نی که رستم نیست در جنك تو مرد * ثانی شجیع ودلاور معناسنه حکیم اسدی بیت
وفا خود کن ودرع رادی بپوش * کمان از خرد ساز وخنجر زهوش * ثالث فرهنك
جهانکیریده حکیم ودانا وخردمند رابع سخنکوی وشاعر وادیب خامس مجمع الفرسده دیوار حولی
معناسنه درکه رادخانه دیرلر ل رادد ع ضم دال ایله اینشلی ویوقشلی پرچایر وچمنلی موضع
معناسنه حکیم فردوسی بیت فسیله براددهمید اشتی * شب وروز در دشت بکذاشتی *
ودخی سخی وجوانمرد معناسنه شمس فخری بیت بعدل وداد بیی دید درجهان شاهان *
چون او ندید چشم سپهر عادل وراد ل راستاد ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله وظیفه در
راتبه معناسنه حکیم فردوسی بیت خدایا نخواهم زتو راستاد * چو جودت همه را وظیفه
بداد ل رافد ع کسر فا ایله فرات ایرماغنه دیرلر ابو المعانی بیت سرشکم کشته چون جیحون
ورافد * کرفته روی عالم همچو دریا ل رامناد ورامیاد ع کلاهما بکسر المیم ایکی معنایه در
اول مطیع ومنقاد معناسنه ثانی مشهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی اسمیدر ل رانباد ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی رامناد ورامیاد مرقوم کذا فی المجمع ل راود ع ضم واو ایله
پشته اولوب چایر وچمنلی اولان یر راد دمرقوم معناسنه استاد عسجدی بیت الا تازی

الا تازی ازکه بد بدمست وراست * بکوه اندرون ره زد از شیر و راود * استاد لطیفی بیت همه را اول
بود کوه وزمینش * نیلسند یولاخ وشورهوخرد راوند فتح واو وسکون نونله مشهور
کوکدر اعلاسی ولایت چینده اولاندرور وم دیارنده دخی اولور جکری تازه ایدوب حرارتی دفع
اید روصفرایی اخراج ایدر غایتله نافع ومعتبردر اکثر مسهل اشربه لرده استعمال ایدرلر راوید
کسر واو وسکون یای تحتانیله اشترغاز دیدکلری اوتدر امکدان دیدکلری اغاجک کوکیدر
صمغیده اولور راه آورد ارمغان اکثر مسافرتدن ولایتلرینه کلان کمسنه لر احبابه وکیما نه
ارمغان ویردکلری اجلدن راه آورد دیدیلر و بر معنای مصطلحی ده یول ایله حرکت ایلمک یعنی برقاعده
دیرندی دیمک اولور ابو المعانی بیت صبا از کوی جانان بار آورد امده برما * حیات تازه بخشیده
نبوی زلف مشکینش راهبند ایکی معنایه در * اول راهزن یعنی یول کسیجی * ثانی بمعنی
باجدار راه نورد یورغه وزیاده اشکون آته صفت ایدرلر معنای ترکیب یول دوزیجی دیمک
اولور آت وصفنده بیت اسب تازی بود چندان ره نورد * وقت رفتن میرساند چرخ کرد *
رپدورپود کلاهما بضم الباء الفارسیة براوتدر که اوتلیان حیوانی مست ایدر کذا فی فرهنگ
حسین وفایی رد تخفیف ایله راد لفظندن اختصارا اولنمشدر حکیم فیلسوف وعاقل
وعالم معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی انجمن ساخت با بخردان * هشیار وکار آزموده
ردان وله بیت بپرده دراست این سخن رازجوی * به پیش ردان آشکارا بکوی *
ودلاور وبهادر معناسنه وله بیت سیاوش ردرا برادر تویی * بکوهر زسالار برتر تویی * عربیده
دال مشدده ایله منع ودوندرمک معناسنه درمیر نظمی بیت نیامد پسندم سخن رد کرد * که باب
قبولش بروسد کرد رزد سکون زاء معجمه ایله اکول وسیارخوار معناسنه ابو شکور بیت
زدیدار خیزد هزار آرزو * زچشم مست کوبند رزدکلو رژد زای فارسیله ده اول معنایه
مرویدر وله بیت زدیدار خیزد همه آرزو * زچشم مست کویندر رژد کلو رزرود
سکون زاء معجمه وضم راء مهمله ایله ماوراء النهرده برارمق آدیدر کذا فی المجمع رسایه
فتح سین مهمله وکسر یای تحتانیله ریم آهن تورکیده دموربوقی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس
فخری بیت چو آهنکری شکر جود تو کوید * بکون درون زر شود هر رسایه
رستاد سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی راستاد مرقوم یعنی وظیفه وراتبه کذا فی
فرهنگ جهانکیری رستنواد سکون شین معجمه وضم نونله همای بنت بهمن شاهک ایام
سلطنتنده سرعسکری بر پهلوان آدیدر منقولدر که رومیلردن برمقدار لشکر کلوب همانک
ولایتنه چاپدیلر سرحد بکلری مقابل اولوب جنگ ایلدیلر رستنواد که هم سرعسکر وهم سرعسکر
زاده ایدی رومیلر جنکنه کلوب داراخه متنبه رستنواد لشکری همایه عرض ایلدکده همای
دارایی کوردکده بعه لرندن سود قینادی تفصیل احوال شهنامه ده مسطوردر بو محلده حکیم
فردوسی بیت یکی مرد بد نام او رستنواد * سپهبد بد وهم سپهبد نژاد * بفرمود تا برکشند
سوی روم * بشمشیر ویران کنند مرز و بوم رصد اول قیودر که ارباب هیأت بر عمیق قیو
قازدیروب ایچنه کیروب آسمانه نظر ایدرلرتا که نجوم ثوابت وسیاره نک سیر وحرکتلری نه منوال
اوزره در کوروب کتابلره یازرلر اکا زیج دیرلر سال بسال اندن تقویم استخراج ایدرلر حالا استعمال

اولنان زیج اولغ بكك رصدیله استخراج اولنانیدر ل رعد م سكون عین مهمله ایله كوك
كورلدیسنه دیرلر اهل هیأت دیرلركه زمیندن صعود ایدن بخار ودخان میان ابرده محتبس
اولوب چقمق اقتضا ایتدكده بولودی خرق ایدر صدا اندن اولور وقوللرینه دلیللری رعد اكثر
ایام بهارده واقع اولدیغی درکه فصل بهارده ارضك بخاری چقدیغیدرکه آنكله دخان هوایه
صعود ایدر اما اهل شرع سحابه موكل اولان ملكك اسمی رعددر بولودی امر خدای جهان آفرین
ایله سوق ایتدكده بولوتدن صدا ظاهر اولور دیرلر نظم مبین ده ویسبح الرعد بحمده بوكا دلیل قطعیدر
ل رغند م فتح غین معجمه وسكون نونله صدای وحوش وسباع عموما وآواز پارس خصوصا
استاد رودكی بیت كردرو به یوزواری یك رغند * خویشتن راشد بدر بیرون فكند ل ركبند م
سكون كاف فارسی وفتح باء موحده بعده سكون نونله فصاد طسمه سی كه فصد محلنده قوله بغلرلر
لفظ مركبدر رك ایله بنددن میرنظمی بیت كف ركزن بسمین بازو پیوند * درانده م رشته جان
كرده ركبند ل ركید م كسر كاف فارسی وسكون یای تحتانیه ایله غم والمدن ویا خود رنج وزحمتدن
آهسته ونرم سویلمكه دیرلر حكیم فردوسی بیت بگفت این وتیغ ازمیان بركشید * زخون
سیاوش فراوان ركید ل رمد م فتح میم ایله كوز آغریسی عربیدر وفارسیده دخی مستعملدر
میرنظمی بیت رمد عارض شده در چشم بینا * زدرد حسرتش بگریست تنها ل رند م
سكون نونله بوزن بندیعنی تراشیده یعنی تراش ایدر یونارد یمكدر حكیم انوری بیت بشغالی
ازوفرورند د * بس چوزنار برمیان بندد ل رند م بوزن بند دی معنایه كلور اول یعنی صحن
حضرت مولانا بیت كفتار كند یدكر وهیچ امان نیست * میچید میچید براستیزه مرند ید
ثانی رند یدن لفظندن اسم مصدر اولور تراش یعنی یونمق معناسنه اغاج اولسون غیری اولسون
حكیم انوری بیت روزكارت جگر نخواهد داد * خصم كوروزوشب جگر میرند * ثالث خوشبو
تسبنه یه دیرلر نه اولورسه حكیم سوزنی بیت چوتند باد اجل كشت جان سپاز عدوت * تو جان
فزای بروی نكار وباده رند * رابع بمعنی كره یعنی توزكه خاك رند دیرلر استاد رودكی بیت چونور قبله
زردشت نوردوزخ تو * نشسته كردوی اندر ز مشك غالیه رند * سیف اسفرنكی بیت سمند
ترابادد رنو بهار * زكافور جولان دهد خاك رند * خامس بمعنی ربودن ودزدیدن یعنی قاپمق
واوغورلمق حضرت مولانا بیت نفس موشی نیست ازخود لقمه رند * قدر حاجت موشی را
عقلی دهند * سادس بر مقدار آجی اولان نسنه عموما مثلا هلیله ومازو وانار قبوغی كبی كه اغزی
بورشدرر سابع دفینه یعنی خصوصا كه عربیده خبء الغار دیرلر ل رنك بر آرد م یعنی شرمنده
كند خجیل ایدر وخجیل اولور بو بر كلمه در كه هم فاعل وهم مفعول اولور حكیم انوری بیت باغ وجود
از بهار عدل تو چونان * رنك برارد نكارخانه چین را ل رواد م بوزن سواد پشته پشته اولان
محله دیرلر مجمع الفرسده ارمق كناری كه سبزه زار اوله ودخی بولانق آقن صویه دیرلر ضم را ایله ده
روایت اولنمشدر ل روان آورد م یعنی عاقل ودانا واهل تجرید كذا فی المجمع معنای تركیب
صاحب ریاضت اقتضا ایدر نتكم میرنظمی بیت علایق بریده ز دنیای دون * روان آورد شد
باعلم مقرون ل ره آورد م بمعنی راه آورد مرقوم ابو المعانی بیت بمرده جان دهدم اینچنین
ره آوردش * پیام موصلت جانان كه آمده به نسیم ل ره نورد م بمعنی راه نورد مرقوم غایت سرعتله

سرعتله یوریجی آت حکیم فردوسی بیت چرانشه کرکس اندر نبرد * چمانشه چرمه ن نورد
ل ریبد ع سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بر صحرا اسمیدر که ایرانیلرك تورانیلر ایله مشهور
جنکی اول صحراده واقع اولمشیدی حکیم فردوسی بیت چوکودرز نزدیك ریبد رسید *
برا بر سپه را فرود آورید ل مع الراء المهمله * راستکار ع طوغرو ایشلی واعمال صالحه صاحبی
ودیندار و مستقیم معناسنه و دخی هر ایشنه قادر و صنعتنده ماهر دیمکدر ل رام اردشیر ع
بر شهرك اسمیدر که اردشیر بنا ایلمشدر کذا فی المجمع ل رامشکر ع میمك ضمی وکسریله ده جائز
وسکون شین وفتح کاف فارسیله بمعنی خنیاکر مطرب ونغمه پرداز معناسنه مسعود سعد سلمان
بیت بجب کر فلك شود مجلس * ماه ساقی وزهره رامشکر ل رامشخورا ع کسر میم وسکون
شین وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله موسیقیده بر نوا آدیدر ل رامر ع فتح میمله بوزن ساغر
بر شهر اسمیدر که انده بی نظیر کوزه و ابریق ایدرلر کوزه رامری و ابریق رامری دیرلر غایت
پسندیده و مقبولدر کذا فی المؤید اما مجمع الفرسده کسر میمله ضبط اولنمشدر ل راه آور ع
یعنی یولجی معنای ترکیب یول کتوریجی دیمك اولور میر نظمی بیت چوراه آورم آمد
زسوی تش * رسد بوی وفا جا نراز کویش ل راهبر ع قولاغوز عربیده دلیل معناسنه معنای
ترکیب یول ایلدیجی دیمك اولور خلاق المعانی بیت برین صفت که توکم کرده طریق نجات *
ز پیروی بزرکان راهبر یابی ل راهدار ع بمعنی باجدار و دخی راهزن یعنی باج آلیجی ویول کسیجی
معناسنه در راه بند دخی دیرلر ل راهکذار ع سکون ها وضم کاف فارسیله یول اوغراغی وصو
یکیدی معناسنه که راه یول و کذر کذشتن لفظندن صیغه امر دروصف ترکیبی اولور ابو المعانی
بیت سیل سرشك چشم حزین راهکذار نیست * در بحر خون کشتی تن را قرار نیست *
ل راه کستر ع ضم کاف فارسی وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله زیاده اشکون آته وقاطره
ودوه یه دیرلر زین الدین سنجری بیت دران ره چنان راه کستر براند * که وهم از پیش چند منزل
بماند ل راهوار ع یعنی یورغه آت که چاپقون دخی دیرلر میر نظمی بیت ریزا وراهوار خوش
رفتار * بود در پی صبا ندید غبار ل رخشکر ع سکون خا وشین وفتح کاف فارسیله بمعنی
خنیاکر وله بیت ساخت دران مجلس عشرت فزا * بود در و رخشکر خوش نوا ل رخوکر ع
ضم خا وفتح کاف فارسیله بما او ریجی ویر تق کوزیجی که رفو کرور کوکر دخی دیرلر ل رزبو ع سکون
زاء معجمه وضم باء موحده ایله باغ بودایه جق کوچك اکری دمور که طهره دیمکله معروفدر رز اوزم
چبوغی و بریدن دن مشتق اسم فاعلدر ل رزمکیر ع سکون زا ومیم ویای تحتانی وکسر کاف
فارسیله شهور سال ملکی دن اون برنجی کونك اسمیدر میر نظمی بیت بروز رزمکیر مشو رزم
ساز * بکلشن رو وبزم عشرت بساز ل رستار ع بوزن دستار دستکار لفظندن اختصار
اولنمشدر شاه ناصر خسرو بیت کر همی کوید که یك بد را بدی هم یك دهم * باز چون کوید که هرکز
بدکنش رستار نیست ل رستکار ل سکون سین وتا وفتح کاف فارسیله بمعنی خلاص یافته
شیخ نظامی بیت سکالنده کاروان وقت کار * زدشمن بدشمن شود رستکار * ونیکوکار معناسنه
حکیم فردوسی بیت بترس از خدا ومیازار کس * ره رستکاری همینست وبس ل رشك آور ع
سکون شین وکاف موقوفله خسود معناسنه در بعض محلده غیرت چکمجی معناسنه ده استعمال

اولنور ابو المعانی بیت رشکم اید چون ببینم یار با اغیار بود * هرچه باد آباد یا اغیار یا خود میکشم ﯖ رفتار ﭺ یوریمك وصالنمق معنالرینه مثال اول مولانا عرفی بیت میروی با غیر ومیکویی بیا عرفی توهم * لطف فرمودی برو کین پای رارفتار نیست * مثال ثانی ابو المعانی بیت بعاشق جور کردن شیوهٔ دلداری باید * کشد کر چشم خونی خنجر پرکاری باید * خرامیدن نداند هر سهی قد از سر عشوه * بان حسن کلوسو زاینچنین رفتاری باید ﯖ رفوکر ﭺ ضم فاو فتح کاف فارسیله یرتق دیکیجی وکوزه‌جی معناسنه وله بیت شود دست تمنای وصالت * رفوکر چاك چاك سینهٔ دل ﯖ رکوکر ﭺ اول کاف عربی ثانی کاف فارسیله بمعنی رفوکر مرقوم ﯖ رمیار ﭺ سکون میم وفتح یای تحتانیه‌یله چوبان معناسنه درر امیاو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت منم رمیار بایت ای رمیده * که سازم خاك پایت کحل دیده ﯖ رنجبر ﭺ کار و کسب ایدن کمسنه معنای ترکیب زحمت چکیجی اکرچه بر ضم بایله کرك ایدی که بردن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور ولکن تلفظده نوع ثقلت اولمغین بایی مفتوح ایلدیلر ﯖ رنجور ﭺ خسته وعلیل معناسنه مثال اول میرزا فصیحی بیت خون میچکد ز ناله فصیحی مکر اجل * پیکانم امشب از دل رنجور میکشد * مثال ثانی ابو طالب کلیم بیت شب تاریك وبیم ورا ه بس دور * ازان کردیده ام زینکونه رنجور * وابنه زحمتنه مبتلا اولانه دیرلر میر نظمی بیت مکن یاری بهر رنجور واپشت * که کرددمر ترا رسوای عالم ﯖ رنك آور ﭺ حیله‌کار وتخیل اولانه ده دیرلر وصحیح لونی اولان نسنه‌یه ده دینلور ﯖ روار ﭺ محبوسه خدمت ایدنلر یعنی زندانلر کذا فی المجمع ﯖ روزنك سر ﭺ سکون واو وکاف وفتح زا ونون وسین ایله باشده اولان استخوان نرم ترکیبده کسر نین ایله ایلك دیرلر ﯖ ره آور ﭺ راه آور مرقومدن اختصار اولنمشدر ﯖ رهبر ﭺ راهبر مرقومدن مخفف رقولاغوز معناسنه خواجه حسین ثنائی بیت رهنمای رهی که سختیٔ آن * هر قدم پای رهبراند ازد ﯖ رهدار ﭺ مختصر راهدار مرقومدر ابو المعانی بیت زده راه دل وصبر و شکیبم * دو چشم شوخ او رهدار بودست ﯖ رهکذار ورهکذر ﭺ راهکذار مرقوم کبی در خواجه حسین ثنائی بیت چون ابر در نثار بهر در که بکذری * تا حشر بهره یابد ازان رهکذار دوست * ﯖ رهوار ﭺ راهوار مرقومدن مختصر دریورغه آت معناسنه میر خسرو بیت به ارعنان ادب درکشم درین میدان * که نه نشیب وفرازش بپای رهوار ست ﯖ مع الزاء المعجمة ﭺ راز ﯖ یدی معنایه کلور اول سر معناسنه کرکسه قولا اولسون بیت کنکر طاقش بزبان دراز * پیش فلك کفته سخنهای راز * وکرکسه فعلا اولسون بیت چو آمد برین روزکار دراز * سپهر آن ز هر کس که میداشت راز * کلا الحالتین معنای اختفا لازم اولمغین مقابلی آشکار اولور نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کذشت اندران روزکار دراز * که میکرد کش آشکار او راز * کاهی مبالغه قصد اولنور راز نهان دیرلر ثانی رنك درلون معناسنه رنکین ایتمکه امر ایدوب راز دهی دیرلر فخر کورکانی بیت همیرفت از زمین بر آسمان کرد * تو کفتی چاك جامه راز میکرد * ثالث بمعنی خار پشت یعنی کرپی ملك الشعرا حکیم روحانی بیت چون کرد سوی روز وشب تار ترکتاز * درخس کشید روز سر از بیم شب چو راز * رابع باچلق ایله یاپان دیواره دیرلر استاد عسجدی بیت یکی ز بهر همه فاش کند راز حصار * ور برو کرده بود سنك بجای کل راز * کذا

کذا فی تحفة الاحباب خامس برشهر یاخود برقصبه آدیدرکه امام مفسر فخر رازی اول
قصبه‌دندر میرخسرو بیت بهر سوی رازی شاه کارساز * ملك زادهٔ کارفرمای راز *
بو بیتدن شهر اولمق فهم اولنور سادس فرهنك جهانکیریده شهر سبزوار بر فرسخ یرده واقع
بر قریه اسمیدر سابع برکتاب حاشیه‌سنده امام فخررازینك خطیله تحریر اولنمش درکه زمان
سابقده ایکی شهزاده وار ایدی برینك نامی راز وبرینك نامی ری ایدی اتفاق ایله برشهر بنا
ایلدیلر هر بری کندونامنه مضاف ایتمك مراد ایلدی میانلرنده منازعه واقع اولوب محاربه یه
مؤدی اولدقده عقلای وقت ومدبران امور مملکت بویله معقول کوردیلرکه شهری برینك اسمنه
مضاف واهل شهری برینك نامیله ملقب ایلیه‌لر بناء علی هذا شهره ری واهل شهره رازی تسمیه
ایلدیلر اماعربیده رأس البنا یعنی معناسنه‌در حکیم سنایی بیت جان بدانش کن مزین تاشوی
زیبا ازانك * زیب کی کیرد عمارت بی نظام دست راز ﴿ رازبچیز ﴾ مؤلف لغتك بری راز لفظنی
بناء معناسنه بچیزه مضاف ایدوب بو بیتی قولنه شاهد ایراد ایتمش * مصرع * دربروکرده بود قیر
همی راز بچیز * امابو قولك صحتی مشکوکدر ﴿ راویز ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله علف
شتر معناسنه که شترغاردنی دیرلر آنك کوکنی ترشی ایدرلر اعلا اولور ﴿ راموز ﴾ ضم میمله بمعنی
ناخدا یعنی کمچی عربیده ملاح دیرلر شیخ آذری بیت تن جه کشتیست اندرین دریا * رهبرو بادبان
وفضل وعطا * هست راموز مرشد کامل * که بردمر تراسوی ساحل ﴿ رامهرز ﴾ سکون میم
وضم هایله اهوازده واقع برشهر آدیدر زمان قدیمده ممکن دیرلر ایدی ﴿ راه شبدیز ﴾ خسرو
پرویزك مشهور باربدی مصنفاتندن برلحن اسمیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چوراه شب
کوکرفتی راه شبدیز * شدندی جملهٔ آفاق شبخیز ﴿ رز ﴾ اوج معنایه‌در اول درخت
انکور وانکور معناسنه‌در استاد فرخی بمعنی درخت انکور بیت اکر مخالف تورزنشاند اندر باغ *
بوقت بار عنا بردهد بجای عنب * حکیم سوزنی بمعنی انکور بیت به بیش لفظ او شکر چنانست *
که اندر پیش شکر غورهٔ رز * شرابه دختر رز دیرلر تاك معناسنه اولان اوزم چبوغی رز
اولمق مناسبته اقربدر زیرا اوزم چبوقدن طوغر شیخ عبد السلام پیامی بیت صد طفل
فرح دختر رز زاده بعقدم * آن نطفه که غم زاید ازو در کرم نیست * اوزم دختر رز اولمق بو بیتده
واضحدر حکیم انوری بیت دختر رزکه تو برطارم تاکش دیدی * مدتی شد که دراونك سرش
درکینست * ثانی باغ معناسنه حضرت مولانا بیت ازره رخنه چو دزدان برزخود در فتم *
همچو دزدان شکر از کابن خود میچیدم * شیخ نظامی بیت چو سیب سرخ رخ دردست شاهان *
نه سیب رز بود سیب صفاهان * ثالث رنك یعنی لون بویاجیه رنك رزدیننلدوکی بوندندر رشید الدین
وطواط بیت بدودار جامهٔ که ای رنك رز * تواین رابرنك رخ من برز * شیخ نظامی بیت
کسی را که جانش باهن کزم * جسی جامها در سکاهن رزم * حکیم خاقانی بیت سرانکشت میرزد
پی پی * برمه انکشت میکرد پی پی * ازپی پلك فشان دویم جامه * لاجورد ی همی رزد
پی پی ﴿ رسنباز ﴾ یعنی جانباز اوزرنده اوینا وغندن رسن ایله بازی ترکیب ایدوب
تسمیه ایتمشلر کال بخندی بیت چون رسنباز که جان بازدوهم سرو تن * من بزلفت سرو جان
نیزچنان خواهم باخت ﴿ رشکر ﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله بمعنی زالك که معربی

زاجدزمرکبلك برجزوٴ یدر ن رشمیز ع سکون شین ویای محتانی وکسر میمله اغاج بربرقوردجغزدر
عربیده ارضه دیرلر فتحات ثلثه ایله کذا فی المجمع ن رعدانداز ع یعنی طوب وطوب آتیجی
بومعنی بوعبارته استعاره طریقیله درزعدمثال کورلدی ایله صدا ویردوکی جهتدن ن رمز ع
سکون میمله اول اشارته دیرلرکه کوز ایله یاخود برمق ویادوداق ایله حاصل ایهام ونزاکت ایله
اوله عربیدرکه شعرای عربك شعرلرنده چوق بولنور کوز ایله اشارتده بدرالدین یوسف
بن لولو بیت وقد لاح فی اجفانه السحر ظاهرا * ولکن فی توجیه الخاطه رمزا ن رنکامیز ع
برقاج لون اولان نسنه که مختلط الالوان معناسنه ودخی استعاره وجهی اوزره هرنسنه دن خبردار
ودخی دوستلغی محکم اولمین کسنه یه دیرلر ابو المعانی بیت باد وستان بکرنك شود زراه رنکاورمرو *
باشد درونت صاف وچون پرنقش ورنکامیز مشو ن رنکرز ع سکون نون وکاف فارسی وفتح راء
مهمله ایله بویاجی معناسنه عربیده صباغ دیرلر خواجه سلمان بیت تابادخزان رنکرز رنکرزانست *
کوپی که چمن کارکه رنکرزانست ن رواز ع بوزن جواز بمعنی روا مرقوم که خدمتکار محبوسانند
کذا فی المؤید ن مع الزاء الفارسی * راژ ع چاچ که خرمن یرنده غله صمانندن چیقدقده یغلمش
اوله ابو المعانی بیت براژ صبرودل آتش زده غم * همیسوخت حاصل ومحصول امید ن رژ ع
غضب وتهور معناسنه شاعر بیت نباشد درجهان هرکز پسندم * زید خلقیست یعنی
رژنده * مع السین المهمله ن راس وپواس ع الفاظ مترادفه دندر باب الدالده مذکور اولان
داس دلوس کبی وتورت مرت وخرده مرد قبیلندندر ابو المعانی بیت صفات حاسد اوبود
داس دلوس * که بودراس بر یواش دشمن منحوس ن راس ع کانجك دیدکلری جانوردرکه
اصل اسمی راسودر واوی ترخیم اولنمشدر وفرهنك جهانکیریده راه معناسنه مرویدر
ن رس ع بش معنایه کلور اولا رسیدن لفظندن صیغهٴ امر ووصف ترکیبی اولور مددرس
وفریادرس کبی امر معناسنه اولدقده ایرش دیمك اولور شیخ ابوسعید ابو الخیر بیت یارب
توبفریاد من بیکس رس * لطف وکرمت یارمن بیکس بس * هرکس بکسی وحضرتی می نازد *
جز حضرت تونیست من بیکس کس * ثانی فرهنك جهانکیریده رسن وکمند معناسنه شمس
فخری بیت ازموی زنخ دشمن شه رافلك آرد * هنکام خفه کردن واو بختنش رس * ثالث
سرحد عجمده برنهر عظیم آدیدرکه ارس دخی دیرلر رابع نقره وطلا ومس وسیماب وسائر فلزات
معناسنه درزبان هندیده دخی بونلره رس دیرلر خامس مؤید الفضلاده بمعنی کلوبند زنان که عورتلر
انجو ولعل وزمرد ایله مشبك دیزوب بوغازلرینه بغلرلر عربیده سین مشدد ایله بش معنایه کلور
اول اصلاح ایلمك ثانی افساد ایلمك معناسنه اسماء اضداددن اولور ثالث برنسنه دن خبر وحکایت
معناسنه رابع اول علت حما خامس اسم جبلدر بمعنی اول شیخ یحیی البوصیری فی نعت الرسول
بیت یامن رست وسمت قواعد دینه * وبه هوی اس الضلالة زاحا ن رماس ع فتح میمله
مصطکی ساقزیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ن رمس ع سکون میمله خاك معناسنه در ایضا
منه ن رواس ع فتح واو ایله صوتره سیدر شاعر بیت شود باغبان دلخوش وروی شاد *
که درباغ رویدرواس ورشاد * مع الشین المعجمة ن رادمنش ع کریم الطبع معناسنه درکه راد
سخاوجوانمرد ومنش طینت وجبلت معناسنه در کذا فی شرفنامه بومعنایه رکن الدین

ركن الدين بكرانى بيت رادمنش پيرجهان ديده * درهمه اخلاق پسنديده ﴿ راست روش ﴾ درست حركت ايديجى ومستقيم الاوضاع معناسنه در ودخى بهرام كورك وزيرى ناميدر ظالم ومردم آزار اولدوغى اجلدن بهرامانى قتل ايلدى كذا فى المجمع ﴿ راش ﴾ بو زن ماش علمه انبارى معناسنه دركه چاش دخى ديرلر كذا فى نسخهٔ ميرزا ابراهيم ﴿ رامش ﴾ كسر ميمله درت معنايه كلور اول بمعنى سرود ايرلمق كه ايرلايننه رامشكر ديرلر حكيم اسدى بمعنى سرود بيت زكوس وتبيره بر آمد خروش * جهان پرشد از رامش وناى ورود * ثانى بمعنى عيش وطرب شيخ نظامى بيت زمين بوسيد شيرين كاى خداوند * ز رامش سوى دانش كوش يكچند * ثالث فكر وراى معناسنه استاد لطيفى بيت هران شه كه باراى ورامش بود * همه ملك منقاد ورامش بود * رابع فرهنك جهانكيريده چونكه ساز ونغمه باعث آرامش در يعنى سبب راحت وقرار در اكا بناء سرود ونغمه يه رامش وسازنده يه رامشكر ديرلر استاد منوچهرى بيت ز رامشكران رامشى كن طلب * كه رامش بود نزد رامشكران * منقولدركه نوش الروانك نقش مهرى بو عنوانله قازلمش كه * راه بسيار تاريكست مراچه بينش * مرد وبار نيست مراچه خواهش * مرك در قفاست مراچه رامش ﴿ رخش ﴾ سكون خاء معجمه ايله التى معنايه كلور اول رستمك مشهور آتى اسميدر شمس فخرى بيت كين بندهٔ شه بود روز رزم * اكر زنده كردد خداوند رخش * فرهنك جهانكيريده مسطور در كه رستمك كنديه مخصوص اولان آتى سرخ رنك وبنك بنك بياض ايدى وابرش ديدكلرى آتك دولى ايدى كه فردوسى اكا پور ابرش دير بيت همى رخش خوانم كه پور ابرش است * برفتن چو آب وبتك آتش است * مجمع الفرسده هر كلكون آته رخش ديرلر ورستمك آتى اول طورى اولمغله رخش ديديلر حكيم اسدى بيت زبس سركه كزروش ز تن كزد بخش * زمين كشت كلكون وخورشيد رخش * غلبهٔ استعماله كيدرك مطلق آت معناسنه اولدى هرنه طورى اولورسه ميرنظمى بيت رخش دولت هميشه در زين باد * نروآ داز كفش عنان مراد * وشعرا مقام توصيفده ممدوح آتنه استعاره طريقيله رخش ديرلر حكيم خاقانى بيت آن رخش كه روح برنشسته * بر آخور تو طويله بسته * ثانى تحفة الاحبابده بمعنى قوس قزح مرويدر قرالاوى بيت ميغ چون تركى آشفتهٔ تيراند از ست * برق تيرش بود ورخش كمانش باشد * فرهنك جهانكيريده دخى بو معنايه روايت اولنمشدر وبو ايكى بيت ايراد اولنمش سنجرى بيت ميغ چون تركش واو تيرانداز * برق تير است ورا رخش كمان * رشيد الدين وطواط * زبستان طبعش نشانيست خلد * ز ايوان قدرش مثاليست رخش * مجمع الفرسده بو بيت شمس فخريدن نقل اولنمشدر ثالث ضيا وپرتو معناسنه در شمس وقمر شعاعى كبى درخشيدن لفظندن مشتق اولور استاد عنصرى بيت چو خون دشمن اوشد بحر مغرب آب * فكند تيغ يمانيش رخش در عمان * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت روى مريخ زرد كردد اكر * افكند بر سپهر تيغ تو رخش * رابع عكس معناسنه كه بر نسنه نك وياخود آدمك صورتى صوده وآيينه ده ومصيقل نسنه لرده كورينور كذا فى فرهنك ميرزا خامس بمعنى دو رنك سپيد وسرخ كبى وغيرى حكيم فردوسى بيت ببخشاى برمن تواى داد بخشش * كه از خون دل كشت رخسار رخش * سادس فرهنك جهانكيريده

يعني فرخ وفرخنده ومبارك معناسنه‌در ؟ رش ؟ طقوز معنايه‌كلور اول برفرشته اسميدركه
روز رشده واقع اولان امور وتدبير مصالح اكا متعلقدر ثاني هرماه شمسينك اون سكزنجي كوني
اسميدر بوكونده احبا ودوستان ايله عيش وصحبت مناسبدر اما سفر ايتمك ممنوعدر حكيم
فردوسي بيت چوهور سپهر آورد روز رش * تر ازنده كي باد بدرام وخوش * واستاد عنصري
بيت درآمد درآن خانهٔ چون بهشت * بروز رش ازماه اردي بهشت * ثالث برقسم جامهٔ
ابريشمي دركه غايت لطيف وقيمتلودر رابع ارش معناسنه كه بر مقلاوجندن درسك باشنه
وارنجه بواپكي معنايه كمال اسمعيل بيت چو شاه خلق تو عرض سپاه لطف دهد *
سلاحدار رش سوسن كلش سپركش باد * اكرچه دامن كوهست جاي پرورد رش * بساط
كوه كه خارست اطلس ورش باد * بپاي همت عالى اكر به پيمايي * چهار طاق فلك جمله كم
زيك رش باد * خامس مجمعده قارش معناسنه كه عربيده شبر ديرلر كسر شين وباء موحده
ايله حكيم اسدي بيت برانكيخت ان بارهٔ آتشي * بكف اندرون نيزهٔ چل رشي * وشاه ناصر
خسرو بيت يكي كوه دان مرمرا پر زكوهر * بمن پايه پايه برآيند رش رش * سادس
زمينكه پشته پشته اوله منجيك بيت هرچه خواهي بده كه كمتر زيانست * ديو رميده نه كنده
داندونه رش * سابع برنوع خرمادركه باليده وسياه اولور كذا في شرفنامه ثامن فرهنك
جهانكيريده يعني سيماب كه جيوه وژيوه دخي ديرلر تاسع برنوع انجيردر عربيده تشديد ايله باران
اندك وريزه كه رشاش جميدر وصوصپلك معناسنه دخي رشاشه ديرلر ؟ رفش ؟ سكون
فا ايله درفش لفظندن اختصار اولنمشدر بير معناسنه سراج وكفشكر آلتيدر ؟ رندش ؟
سكون نون وكسر دال ايله رنديدن لفظندن اسم مصدردر برادهٔ چوب وغيري يعني يونقه كه
اغاجك وغيرك اوله رنده اغزيندن چقار ؟ رنك رش ؟ سكون نون وكاف ايله ابريشم فروش
وابريشم تاب يعني ابريشم صاتيجي وابريشم بوكيجي كذا في فرهنك ميرزا ابراهيم ؟ رنك فروش ؟
يعني ابريشم فروش كذا في فرهنك جهانكيري ؟ رواش ؟ بمعني رواج يعني برنسنه قيمتلو
وبهالو اوله شاعر بيت چو ارباب صنعت كه ماهر شوند * همي بايدش كار خود در رواش *
؟ روان بخش ؟ برفرشته دركه علم لدن انك النده در عربيده اكا روح القدس ديرلر كذا في
فرهنك جهانكيري ؟ روايش ؟ بمعني روايج هرنكه رايج اوله ؟ روش ؟ كسر واو ايله اوچ
معنايه‌در اول رفتن لفظندن مشتق اسم مصدردر ثاني عادت وطرز واسلوب ثالث
باغ اراسنده اولان راهرو حكيم ازرقي بيت چمنهاي اورا ز نزهت رياحين * روشهاي اورا
بخوبي صنوبر ؟ مع الصاد رقاص ؟ سماع ايديجي ودونيه‌رك اوينايجي معناسنه عربيدر
؟ رقص ؟ سماع ودونمك مجد اسنجلو بيت همچو كشتي رقص ميكردم درون اشك خويش *
دردل هر قطرهٔ صد بحر طوفان يافتم ؟ مع العين * ربع ؟ فتح باء موحده ايله خانه وسراي
ومنزل معناسنه كه ربع والطلال ديرلر مربع مثله والطلل كالوشن والجمع اطلال
وطلول وربع بستانسراي معشوق معناسنه مشهور اصطلاحدر وطلل كالبد معناسنه
بودخي اصطلاحيدر مثنويده حضرت مولانا قدس سره بيوررر بيت چون عرب باربع
والطلال اي اياز * ميكشي ازعشق كفت خود دراز * بو بيتده ربع سكون با ايله واقع اولمش

اولنيش مفتوح اولسه تاموزون اولور ق مع الغين راغ ع طاغ دپه سى وطاغ اتكى اولمق اوزره
روايت اولنمشدر شمس فخرى بيت كرياد خلق كنى اندرميان دين * چون باغ دربهارشود كوه
ودشت راغ * بويتدن سبزه زار وتفرجكاه اولمق مناسبدر راستادلطيفى بيت كجا باغ بودى
همه راغ بود * كجاباغ بينى همه زاغ بود * وصحراى سبزه زارودامن كوه معناسنه حضرت مولانا
بيت اى نوبهار حسن بيا كان هواى خوش * برباغ وراغ وكلشن وصحرامبازكست * كذا فى
فرهنك جهانكيرى ومجمع الفرسده زمين نشيب وفرازكه چمنزاروشكوفه زاراولوب مرغزار
وتفرجكاه معناسنه در خلاق المعانى بيت تا بران مركب توپى سپرد * همه تن روى كشته
لاله راغ * مع الفاء ق زاف ع اطبابسباسه ديدكلرى دارودر بربارس دخى ديرلر ق رجاف ع
فتح جيمله آواز كوس معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى ق رف ع اولرايچنده ديوان
ميخلندقلرى انسيز تخته كه عربيده وتركيده رف ديرلر مولانا هاتفى در معراج حضرت رسول
عليه الصلوة والسلام بيت هما نجا براق ازدويدن بماند * كه روح الامين از پريدن بماند *
پس انكاه رفرف كرا نپاى شد * رف خانه مكمنش جاى شد ق رفاف ع فتح فايله حنا
معناسنه ميرنظمى بيت به پيرايه خودش تزيين كردند * دودستش بارفاف رنكين كردند *
ق مع القاف * راوق ع كوجه بالندن صيزيلوب اقان صاف بالكه عسل مصفا ديرلر
تركيده رواق بال ديرلر شمس فخرى بيت نكركه چون بوداحوال عيش آن بدبخت * كه شهد
فائق اوشدزر اوق كوذ آب * وشرابك وشربتك صو زيلوب صاف اولانته دخى ديرلر
خواجوى كرمانى بيت اى ساقى سوقى بياران آفتاب راوق * باشدكه درچرخ آوريم ان ماه
سيمين ساقرا * وصاف شرابه ديرلر خواجه سلمان بيت وانكه زرآوق عنبى پيشش آورم *
قرابه زجاجى راوق فشان چشم * اصل فارسيسى راوكدر كاف فارسيله تعريب ايدوب راوق
ديديلر ق رزدق ع سكون زاء معجمه وفتح دال ايله بمعنى صف كه رسته دخى ديرلر مثلا بر برى
يانته طورمش آدم وصره ايله ديكلمش اغاج وامثالى نسنه لرده استعمال اولنور
ق رق ع جيران دريسندن وقيون وكچى دريسندن پرداخت ايدوب كاغد كبى ايدرلر اوزرينه
يازويازيلور ابوالمعانى بيت ميشود حال دل افتاده ظاهر كررسد * خاكپا ئيش راوق
رق داد خواه عاشقان ق رمق ع فتح ميمله بقيه روح دريدن قسمى بيك بيت باكم از
كشته شدن نيست ازان ميترسم * كه هنوزم رمقى ماند وقاتل برود ق رواق ع چارطاق
وقپواو كارنده اولان سچاق وصوندرمه وبعض ديرك اوزرنده قپواوكارنده اوسنى اورتيلى ايدرلر
خواجه حافظ بيت رواق منظر چشم من اشيانه تست * كرم نماوفرودا كه خانه تست
ق رونق ع سكون واو وفتح نونله لطافت ويراشق معناسنه شاعر بيت غمكين نشود طبع كل از
ناله بلبل * فرياد كه از ونق بازار كريمست * وحسن وزينت معناسنه خواجه حافظ بيت
رونق عهد وشبابست دكر بستانرا * ميرسد مژده كل بلبل خوش الحانرا * ميرنظمى
بيت رونق حسن تواى رشك جهان * كرده آشفته نكه دبدهٔ جان * مع الكاف ق راك ع
قوج كه ايرى بوينوزى اولور كندوكبى قوج ايله جنك ايدر منصور شيرازى بيت بتافت بازوى
حكمت به پنجهٔ قوت * زموى كردن شير ژيان قلادهٔ راك * فرهنك جهانكيريده كاسه

معناسنه ده مرویدر لغ رامك بخ برترکیبدر دفع اسهال ایچون ایدرلر مازو وپوست انار وصمغ
وعسل ایله ایدرلر لغ راوك بخ فتح واو ایله صافی وسوزلمش شراب وعسل وشربت وغیرهم
معربی راوق در بمعنی باده صاف ظهیر فاریابی بیت بگذشت ماه روزه بخیر ومبارکی * پرکن قدح
زباده کلرنك وراوکی * بومعنایه اثیر الدین آخسیکتی بیت همی تا بیفزاید از ریزرامش *
همی تا بیفزاید از راست سلك * دلت همرهی زهتی باد دائم * کفت همدم باده باد راوك
لغ رجعك بخ سکون جیم وفتح عین مهمله ایله ککرمك آروغ وآجل معناسنه رچلك دخی دیرلر
لغ رچلك بخ ضم جیم ایله ککرمك رجعك معناسنه طیان مرغزی بیت ببندد دهان خود از
قرط بخل * که برناید از سینه اورجك لغ رستاك بخ سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بوزن
افلاك اغاج دیبندن تازه بتن فلسکه عربیده علیان دیرلر تحفة الاحبابده شین معجمه ایله مرویدر
لغ رمژك بخ سکون میم وفتح زای فارسیله اوج معنایه در اول مجمع الفرسده کناه ایتمك
معصیت معناسنه ثانی بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك عربیده زحلوقه دیرلر ثالث فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی انداختن براقمق معناسنه در لغ رك بخ غضب وتهور ودخی حدت طبعدن
کند وکندوایله سوبلمك زای فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع بومعنایه میرنظمی بیت بکن
زند کانی بلطف وخوشی * که بدخلق باشد رك وسرکشی لغ رمك بخ بوزن نمك بمعنی رمه
یعنی سوری هر نوع حیوانك کذا فی المجمع لغ رنك لاك بخ لك بویاسندن اولان سرخ رنك
معناسنه در ترکیب اقتضاسیله رنك معلوم ولاك لك درکه عربیده وترکیده لك دیرلر لغ مع الکاف
الفارسی * رامشك بخ کسر میم وسکون شین ایله رامشکر لفظندن ترخیم اولمشدر مغنی
ومطرب معناسنه لغ رشك بخ سکون شین معجمه ایله غیرت وحسد معناسنه میرزا احسابی
برحسابی رشك دارد مدعی خوش حالتست * رشك می بود ست برحسرتکش دیدارهم *
حضرت مولانا قدس سره بیت یك زمان خواهم بپهنای فلك * تابکویم وصف آن رشك
ملك * بر نوع حسد نامردود واردر ترکیده کونی وعربیده غبطه دیرلر بر احسد ایله غبطه نك فرقی
بودر که حسد اخرك نعمتی زوالنی استمك وغبطه آخرك نعمتی کبی کندونك دخی اولدوغن استمکدر
شمس فخری بیت حاتم طی وبرمك اندرکور * از تو کشتند غرق خوی ورشك * وبرمعناسی
دخی تخم سپش معناسنه در ابو الخطیر بیت مخرج کند جهنم دهنش * محشر رشك سپش
پیرهنش * سپش کسر سین ایله بذر قطونادر لغ رغنك بخ فتح غین معجمه وسکون نونله کوز
اوجی معناسنه وکوز اوجیله باقمغه دیرلر میرنظمی بیت کشته حال دلش بشیوه تباه *
که برغنك دکر نکرد نکاه لغ رك بخ طمر عربیده کسر عین ایله عرق دیرلر خواجه حسین ثنائی
بیت فسرده که بخصم توکرد خون دکر * رکش درون جکر کرد کار چوپه تیر * وله بیت رکزن
ازهر رکم که کاوش کرد * جای خون کوهرمند آب کرفت * وبداندیش اولانه بدرك دیرلر پرامنی
صانچی دیمك اولور لغ رنك بخ اوتوز اوج معنایه کلور ۱ معروفدر لون معناسنه محتشم
کاشی بیت عمدرنك بوالعجب هست درحسن لیلك ازانها * بالا ترازسیاهی بالای چشم ابرو *
۲ حصه ونصیب معناسنه حکیم سنایی بیت انده خال وغم بکذار * تا شوی شاد خوار
وبرخوردار * چون زرت باشد از تو جوید رنك * چون بوی مفلس از تو دار دننك * رضی

رضى الدين نيشابورى بيت درثناى منت ازان رنكست * كر تو بودى كرم همى آيد *
٣ بمعنى عيب حكيم سنايى بيت نفس تست انكه كفر ودين دارد * لاجرم چشم رنك بين دارى *
٤ بمعنى رنج ومحنت حكيم سنايى بيت آنكه بيرنك زد ترا نيرنك * هم تواندكه داردت بى رنك *
٥ بمعنى قوت استاد عنصرى بيت بعذ زاهمان جامهٔ جنك داد * پلنك درآ كاه را رنك داد *
استاد فرخى بيت مبارزى كه بمردىٔ چيره دستى ورنك * جوار يكى نبود درميان بيست هزار *
٦ بمعنى جان روح معناسنه استاد عسجدى بيت چوآمدكه زادن زن فراز * بكشكينهٔ
كرمش آيد نياز * من وزن دران خانه تنها وبس * مرا كفت كاى شوى فريادرس * اكر
شورپاى بجنك آورى * من مرده راباز رنك آورى * ٧ بمعنى شترقوى كه نتاج ايچون
بسلر يعنى ديشى دوه يه اشورمق ايچون استاد فرخى بيت كاروانى بيسراكم داده جمله
باركش * كاروانى ديكرم بخشيد بختى جمله رنك * ٨ النون معناسنه شيخ نظامى بيت
يكى انكه سيران مكوشند سخت * كه ترسند ازايشان ستانند رخت * دكر انكه تا سيزى
آيد بجنك * دودستى زند تيغ بو بوى رنك * ٩ بمعنى نفع حكيم خاقانى بيت ببوى از تو
شدم قائم وهمى دائم * كه هيچ رنك مرا از توجز كه بوى تو نه * ١٠ بمعنى حالت واحوال ابو العباس
بيت زفروغش بشب تار شده نقش نكين * زسر كنكره برخواند مراد ررنكا * ١١ بمعنى
چاره كه نزاكت ايله اوله حكيم اسدى بيت من آوراچكويم چه رنك آورم * كه تا دست وى زير سنك
آورم * ١٢ طمع واميد معناسنه كه رنكى بدودارديرلر استاد عنصرى بيت بهيچ روى
تادران نه بينى سود * بهيچ كس روى تادران ندارى رنك * ١٣ بمعنى ژنده كه بمالى خرقه
وجامه در اثير الدين اخسيكتى بيت ازان پوشى تو رنك اى ازخدا دور * كه تا كويندت اين مرد
خدا ايست * بو معنايه مير خسرو بيت اكر بارنك پوشان صفا بكر نك شد مردى * چنان
بايدكه ازخاطر دورنكى را برون آرد * ١٤ بمعنى طرز وروش ومانند وشبيه حكيم ازرقى بيت
بريخت برك كل مشكبوى پروين رنك * چوشكل پروينى برآسمان كشيد اشكال * ١٥ بمعنى
بزكوهى يعنى طاغ كچيسى حكيم سوزنى بيت تا شاخهاى خود بكمانت كنند وصل * تير ترا بديله
پذيرنده غرم ورنك * حكيم اسدى بيت بنقاشىٔ نوك تير خدنك * تهى كرده صحراى چين
وازرنك * اثير الدين اخسيكتى بيت جهان روبهٔ دستان چه سك بود كه كند * بعهد توز
درون شيرى وبرون رنكى * ١٦ بمعنى مكر وحيله رفيع الدين لبنانى بيت برنك عارض
ودستان زلف بردى دل * كه هست مايهٔ جادو دو چيز حيات ورنك * حكيم ازرقى بيت
مشعبد آمد وآواز داد در دل كوه * چو وهم مرد مشعبد همى نمايد زنك * ١٧ بمعنى رستنى
يعنى بتملك مثلا خود رو اولان نباته خودرنك ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت رنك جو خوردن
كرفت لالهٔ خودرنك * ششمه نبول خورد دار ددندان * ١٨ بمعنى خوبى ونيكى حضرت
مولانا بيت چون كم نشود سنكت چون بد نشود رنكت * بازار مرا ديده بازارد كروفنى *
١٩ بمعنى خوشى استاد فرخى بيت بهزار اسب فزون از دو هزار اسب كرفت * همه را تو شده
از خون خداوندان تنك * رنك از وزهميكردد وبى رنك شود * چون برآرامكه شير بكرداند
رنك * ٢٠ بمعنى بخلت وشرمندكى كمال اسمعيل بيت زنازكى رخ معنىٔ او چنان روشن * كه رنك

ع

آرداراولالههای نعمانی * ۲۱ بمعنی خون یعنی قان میرخسرو بیت شاهان که بکینه برستیزند *
شمشیر کشند ورنك ریزند * ۲۲ رونق کار معناسنه ۲۳ بمعنی مایهٔ اندك بواپکی معنایه
استاد دیمشدر بیت رنك دارد کار عاشق باغم عشق حبیب * تاب غم کار بهر بی بردوبار ورنك
نیست * ۲۴ زر وسیم دزدی ۲۵ قمار معناسنه بواپکی معنایه استاد منوجهری بیت رنك
سیم وزر کند هرجا که یابد دست رس * باخصوص ان کج عمل چون رنکبازی میکند * ۲۶ والی
وخداوند ۲۷ بمعنی بد بواپکی معنایه منجیك بیت انکه شاه ورنك اوممدوح باشد درجهان *
هرکه فکررنك دارد دائما بیند زیان * ۲۸ فرهنك جهانکیریده نقطه معناسنه ۲۹ شیرین
کار ۳۰ بمعنی خلاخل ۳۱ خشم که تحاشدن عارض اوله ۳۲ بمعنی شرم وحیا ۳۳ خیانت
معناسنه مسطوردر ي رنکارنك ع الوان یعنی هر رنکدن بولنه شیخ سعدی بیت روضة
ماء نهرها سلسال * دوحة سجع طیرها موزون * آن پراز لالههای رنکارنك * وین پراز میوه
های کوناکون ي رواك ع بمعنی رواق غالبا رواقدن تجیم اولنمشدر ي مع اللام * راه کل ع
موسیقیده بر نوا اسمیدر استاد منوجهری بیت قمریان راه کل ونوش لبینان دانند *
صلصلان باغ سیاوشان باسردستاه * باغ سیاوشان وسردستاه دخی اسم نوادر ي ربل ع
فتح باء موحده ایله سروه بکزر براغاجدر خزانی اولمز ي رسل ع فتح سین ایله دوه سوریسی
قطاراولمیوب هربری کند وباشنه کزه ي رطل ع سکون طا ایله برمقداروزن معیندن عبارتدر
ترکیده بطمان دیدکلری دراصلی فارسیسی مندر وطل عربیدر هر ولایتك مخصوص رطلی
واردر اطبا ادویهده استعمال ایدرلر یوز یکرمی سکز درهمدر وطل عراقی ورطل بغدادی دخی دیرلر
حلبده یدی یوز یکرمی درهمدر شامده التیوز درهمدر غزهده طقوز یوز درهمدر سائر ولایتلرك
دخی مخصوص رطللری واردر وکسر را ایله طلو جام شرابه دیرلر ي رنجال ع سکون نون وفتح
جیم ایله طعام معناسنه درکذا فی الادات ي مع المیم * رازبام ع سکون زا وفتح باء موحده ایله رازیانه
معناسنه درکه بادیان دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ي رام ع اون معنایه کلور اول
مطیع ومنقاد وفرمان بر معناسنه که معروف ومشهوردر ثانی مشهورفارسیهنك یکرمی برنجی کونی
اسمیدر بواپکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت رام روزست وبخت ودولت رام * ای دلارام
خیز ودرده جام * ثالث ویسهنك عاشقی رامیندر رابع عیاش وخوش وقت معناسنه
بواپکی معنایه ازکتاب ویسه ورامین بیت تهی خوش زندکانی بود وخوش رام * که خوددر
لفظ ایشان خوش بود رام * خامس مجمع الفرسده نام پادشاه سند اولنق دخی مرویدر سادس
فرهنك جهانکیریده بمعنی آرام حضرت مولانا بیت جلوهٔ میکرد دیدك غمزه او * فتنه نمود و
دوجهان رام داد * سابع بمعنی روان حکیم فردوسی بیت بسوی ظفر کردم ان نیورام *
بدان تابدوزم زبا نش بکام * ثامن برشخص نامیدرکه چنکی اختراع ایلمشدر حکیم خاقانی بیت
کرچه تن چنك شبه ناقهٔ لیلی است * نالهٔ مجنون زچنك رام براید * تاسع شادی وخوشی
حکیم اسدی بیت سپهبد ازان کفتها کشت رام * که پیغام بد نابدید وحرام * عاشر
هندوستان مملکتنده بردهنك اسمیدر استاد فرخی بیت ان کرد نیکونام که اندر دزیٔ رام *
باپیل همان کرد که باکرك وکرازی * وزبان هندیده بر ذی شوکت پادشاه اسمیدر استاد فرخی

بیت کاهی بد ریا درشوی کاهی بجیحون بکذری * کهرای بکریزد زتوکه رام وکه خان که تکین *
بو مصراعده هب پادشاه آدلریدر ﴿ رتم ﴾ سکون تاء مثناة ایله برمعهود نسنه ایچون
پرمغه بغلدقلری اپلك معناسنه ابو المعانی بیت رشته جانراهمی بستم چودروقت وداع * تا بیاد
خاطر آردوتم انکشت کرده ام ﴿ رخم ﴾ سکون خاء معجمه ایله قرتال دیدکلری بیوك سیاه
آوجی قوشدر ﴿ رزم ﴾ سکون زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جنك که محاربه ومقاتله
معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت مردیش روز رزم نسبت مرد * از برادر بخواهر اندازد *
ظهیر فاریابی بیت چاکرانت بکه رزم چو خیاطا نند * چونکه خیاط نبینند ای ملك کشورکیر *
بکزنیزه قد خصم تو می پیمانند * تا ببرند بشمشیر وبدوزند بتیر * ثانی بمعنی همه وهیزم یعنی اودن
وفتح زا ایله بمعنی رزیدن رنك کردن یعنی بویامق نفس متکلم اولور رنك ایدرم دیمك اولور شیخ
نظامی بیت برانکس که جانش باهن کرم * بسی جامها در سکاهن رزم * سکاهن کسر سین ایله
سیاه رنك معناسنه در ﴿ رسام ﴾ شین مشدده ایله اسم خاصدر اول کمسنه ایچون که اسکندرك
تدبیریله آیینه کیبی نمانك فولادین دوزمشدر نیته کیم شیخ نظامی بیت چو پر داخت رسام
آهنکرش * بصیقل فروزنده شد پیکرش * ودخی بهرام کورك خدمتنده اولوردی بر استاد
نقاش نامیدر وله درهفت پیکر بیت هرچه کردی بدین صفت بهرام * برخورش مینکاریشی رسام * واسم عامدر رسم ایدیجی معناسنه ﴿ رسم ﴾ قانون وقاعده وطرز واسلوب
معناسنه لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت ناز وعشوه دلبرانرا کرچه
بد رسم قدیم * کشتن عاشق تراعادت شد این رسم دکر * جمعی رسوم کلور جمعی دخی استعمال
اولنور طالب آملی بیت منم که یکسر موشید دربساطم نیست * رسوم ساخته درطرز
اختلاطم نیست ﴿ رقم ﴾ فتح قافله یازلمش ونشان اولنمش معناسنه ابو المعانی بیت قضاکه
دردوغم درازل رقم کرده * برای صورت حسن تراقلم کرده ﴿ رم ﴾ اوج معنایه کلور اول
ئوری معناسنه حیواناتدن هرنه ئوریسی اولور رسه رمه دخی دیرلر استاد بیت زهرسو رم
آهو ورنك وغرم * زدل هادم کل زد آیینه کرم * کرم ضم کاف فارسیله رنج وغصه معناسنه در
دیکر بیت بر آغشان نیستان وعیش * رم شیر هرسو ازاندازه بیش * ومجمع الفرسده انسان
جمعنه ده ئوری معناسنه استعمال اولنور حکیم خاقانی بیت لطفی زتو در عقول یك خیل *
رمزی زتو در فحول یك رم * وله بیت مهتران به که درشتست نه نرم * که درشتی صفت فحل
رم است * ثانی کوشت دهان یعنی اغزك داخل وخارجنده اولان ات معناسنه استاد رودکی
بیت آرزومندان شده توپکور * که برسیدنان پاره بت برم * ثالث بمعنی نفرت واورکمك معناسنه
که رمیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور رکن الدین بکرانی بیت زمن رم میکند
آهوی مستش * نمیدانم چه سان آرم بدستش * میم مشدده ایله عربیده اوج معنایه در اول
بمعنی خوردن ثانی بصلاح آوردن چیزی ثالث بمعنی کریز ﴿ رمارم ﴾ ایکی معنایه در اول
بمعنی مقابل وبرابر حکیم ناصرخسرو بیت بسیار مکوی هرچه یابی * باخار مدار کل رمارم *
ثانی بمعنی کوناکون حکیم انوری بیت تقریر خلل دولت چند انکه کم کیی به * زان فتنه دمادم
زان آفت رمارم ﴿ رهانجام ﴾ فرهنك میرزا ابراهیمده اثواب سفرکه مرکب ولوازم سایره

معناسنه اما مؤيد الفضلاده انجق مركب معناسنه مرويدر بومعنايه شيخ نظامى
بيت تنور انچنان كرم در پندنان * ره انجام را كرم تركن عنان * وجه تسميه اولدركه ره انجام
نهايته ايرشديجى وآخرى ايلرو كتوريجى ديمك اولور ومركوب دخى يولى نهايته ايرشديجى در
آنكيچون ره انجام ديديلركذا فى المجمع زهام هاء مشدده ايله ايرانى برمبارز آديدر حكيم
فردوسى بيت زده بركشيده همه يكسره * چو رهام وكركين ايرميسره مع النون * راتيان
كسر تاء مثناة وفتح ياى تحتانيله چام ساقزى كه راتيانه دخى ديرلر رازبان سكون زاء
معجمه وفتح باء موحده ايله راز ايله باندن مركب برلفظدر اول كمسنه يه ديرلركه ارباب حاجاتك
سوزلرين سلاطينه ووزرايه عرض ايليه حكيم فردوسى بيت بكفتند با رازبان راز خويش *
نمودند انجام وآغاز خويش رازن فتح زاء فارسيله راز مرقوم معناسنه يعنى خرمن يرنده
فله چاچى راستين سكون سين وكسر تاء مثناة ايله واقع حال وحقيقت احوال معناسنه
عبد الواسع جبلى بيت در دل اعداى ملك توز يادت كردرج * شادى تطهير اين شهزادكان
راستين * بو بيت تهنيه سورختان اولق كركدر راسن فتح سين مهمله ايله براغاجدر
پيلكوش دخى ديرلر جميع قبرجقلره واغريلره نافعدر خصوصا برودتدن حاصل اولان اوجاعه
ومفرح ومقوى قلبدر حكيم انورى بيت در بوستان كفتة من كرچه جاى جاى * با سرو ياسمين مثل
سير وراسن است رافدان كسر فا وفتح دال ايله نهر فراتك شط ايله جمعنه ديرلر زيرا رافد
نهر فرات اسميدر الف ونون ادات جمعدر نهر فرات ايله نهر مراد ايكيسى دخى ارض روم طرفندن
چيقوب آذربايجان اوه سنده جمع اولوب بر بيوك صو اولورانده اكين وبيزة الفرات وعانه
اوكلرندن واندن حله يه اوغرايوب چقوب بصره يه قريب قورنه ديدكلرى محلده شط ايله ملاقى
اولو رود ريا مثال نهر عظيم اولوب بصره اوكنده دريايه قاريشور اول محلده جزرومد واقع اولور
رام برزين ايكى معنايه در اول نام آتشكده در حكيم فردوسى بيت بران نامه مهر
زرين نهاد * برمويد رام برزين نهاد * ثانى بر پهلوان نامى اوله وله بيت سپاهى بزرك
ازمدراين برفت * بشد رام برزين سوى جنك تفت راميتن كسر ميم وفتح تاء مثناة
وسكون ياى مجهوله ايله ايكى معنايه در اول ولايت بخاراده شهره ايكى فرسنك يرده واقع
بر بيوك قصبه نك اسميدر كه اون پاره قريه دن زياده يى مشتملدر خواجه على راميتنى كه كبار مشايخ
نقشبنديه دن عزيزان لقبى ايله مشهوردر اول قصبه دندر وبو نظمى بيورمشلردر بيت خواهى كه
بحق رسى بيا رامى تن * واندر طلب دوست بيا رام اى تن * خواهى مدد از روح عزيزان
يابى * پا از سر خود ساز وبيا راميتن * ثانى سكون ميم وكسر تا ايله بر مخترع الحان چنكى
اسميدركه رام ورامى ده ديرلر خلاق المعانى بيت چنين شراب وچنين ساقى بنكر يزد * ز مطربى كه
بيو چنك راميتن دارد * وعبد الواسع جبلى بيت بر فلك برداشته خورشيد جامه وانكهى
برسما نواخته ناهيد چنك راميتن رامش جان خسرو پرويز باربدينك اوتوز ايكى الحاندن
بر لحن ناميدر شيخ نظامى در وصف باربد بيت چو كردى رامش جان را روانه * ز رامش جان
فدا كردى زمانه ران اوياق عربيده فخذ ديرلر مير نظمى بيت بزير ران شده اسب
مرادش * همه كام جهان اودست دادش * ودخى راندن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبى

ترکیبی اولور کامران کبی خواجه سلمان بیت توخورشید جهانتابی همه جا میرسد تیغت *
کهی بر شرق می تابی کهی بر غرب می رانی ﮓ راندن ﻊ سورمك معناسنه مصدردر حکیم خاقانی
بیت جرب وشیرین نعمت دنیا * بمکس راند نش نمی ارزد * چغتایده سورماك دیرلر بلا
واو تلفظ اولنور واو مجرد ما قبلنك ضمه سنه دلالت ایچون کتابت اولنور اول تقدیرجه سورمك
لازم کلور سبعهٔ سیارده بهرام شاه مانیٔ نقاشه خطاب ایدوب نکته سورکیل دیدیکی یرده
بیت نکته سورکیل که حاصل اولش کام * کیم تاییب سین کرایستادینك بهرام *
ﮓ رانین ﻊ کسر نون وسکون یای تحتانیله چقشیر وتومان وشلوار معناسنه درکه ران
اویلق در ویا یای نسبت در ونون نسبتی تأکید ایچوندر حکیم خاقانی بیت کرملخ رانیست
بر پا موزهٔ زرین شاه * ران اورانین زیبا بر نتابد پیش ازین * شاعر دیمشدر بیت چرا پیچلم
مکس دستار وفوطه * چرا دارد ملخ رانین دیبا * عربیده رانان دیرلر ﮓ راهبان ﻊ
کسرها وفتح باء موحده ایله جمع راهب اولور وسکون ها ایله یول بکچیسی دیمك اولور ﮓ راه جامه
دران ﻊ موسیقی ده برنوع اسمیدر شرح وتفصیلی ره جامه دران ذیلنده عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ﮓ راه حاجیان ﻊ یعنی کهکشان ترکیده حاجیلر یولی دیرلر رومیان اوغریسی ده
دیرلر ﮓ راهداران ﻊ یعنی باجدارلر میرنظمی بیت راهداران راه او بربسته اند * ازپی
خود یکدیکر پیوسته اند ﮓ راهدان ﻊ یول باجی دلیل معناسنه راه ایله داندن مرکب
لفظدر ﮓ راهدین ﻊ کسرها ایله یعنی شریعت محمدی صلی الله علیه وسلم میرنظمی بیت
چاریار پاك واصحاب کزین * هریکی شد رهنمون وراه دین ﮓ راهزن ﻊ سکون ها ایله ایکی
معنایه در اول حرامی قطاع طریق معناسنه درچغتای لسانینده قراقچی دیرلر سبعهٔ سیارده
بهرام شاه دلارام فراقندن بدحال اولوب امور سلطنت اختلال بولدوغی یرده بیت هم
قراقچی اوراتی هر ساری قول * بند بولدی الارقولیدین یول * ثانی بمعنی سرودکوی
مطرب معناسنه در مقام موسیقی به راه دینلدوکی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی خواجه
سلمان بیت کسی بدولت عدلت نمیکند جزعود * زدست راهزنان ناله درمقام عراق *
ﮓ راهنمون ﻊ بمعنی راهنما یعنی یول کوستریجی عربیده دلیل چغتای لسانینده یولدامق دیرلر
سبعهٔ سیارده منا جاتده کلور بیت اول زمان لطف بیرلا قولداقولوم * دخی اوز جانبیکغه
یولدا یولوم ﮓ راهوان ﻊ بمعنی راهبان مرقوم یعنی یول بکجیسی ﮓ راهن ﻊ فتح ها ایله قزلجق
اغاجی درو کسرها ایله عربیده رهن ایدیجی معناسنه اولور ﮓ رایکان ﻊ یای تحتانینك سکونیله
وکسریله ده جائزدر ایکی معنایه کلور اول ضد کران درا وجوز معناسنه خواجه سلمان بیت
رایکان درقدمش چون سروزرباخته ام * سرچرا بر من دلخسته کران میدارد * ثانی بی عوض
و بی مشقت اله کیرن نسنه معناسنه دراصلی راهکان ایدی ها حرفنی یایه ابدال ایلمشلردر حکیم
سنایی بیت هیچ طاعتی یابد ازما همچنین بی علتی * رایکان ما افریدی رایکان مادر پذیر *
ﮓ ربون ﻊ ضم باء موحده و واو معروفله اهل دکان وارباب صنایع سفته دیدکاری معنایه در
یعنی ابتدا واقع اولان بیع وشرا و بیع وشراده اولان فائده یه دیرلر ابوالمعانی بیت نقد جان دادم
براه عشق یار * من چنین بازارها کردم زبون * ودخی زمتاع ایچون بهاسندن علی الحساب

ویرلان اقچه دیرلر کذا فی السامی وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی بیعانه یعنی اجیره اجرتندن
پیشین ویرلان اقچه وبو بیتلری مدعاسنه دلیل ایراد ایلمش استاد دقیقی بیت ای خریدار
من ترا بدو چیز * بتن وجان ومهر داده ربون * میرخسرو بیت خصم تو دیر روزم بمرد اخوار *
دیده ربون داده دل مردکار رخشان رخشیدن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده
یالدره یجی دیمك اولور شمس فخری بیت چو کشت کارمن از اهتمام بخت روا * چو کشت
اخترم از اوج خرمی رخشان * بومعنایه ناصرالدین بلخی بیت رخ رخشان او خورشید جهان
باد * لب لعلش حیات جاودان باد رخشیدن سکون خا و کسر شین ایله یالدرمق
درخشیدن لفظندن مخففدر ورخش مرقوملك آت معناسندن غیری معنالریله مترادفدر
رخیدن کسر خا وسکون یای تحتانیله صولومق مثلا اغر نسنه قالدردقده ویاخود
سرعتله یوریدکده وسکرتدکده یوریلوب ثیز ثیز نفس ویرمکه دیرلر ابوالمعانی بیت زیربار
دردغم کشتم زبون * ازبرای ان رخیدن میکنم رخین کسر خا وسکون یای تحتانیله
اوکندره که چفت آلتی دز اکاغا وشنك دخی دیرلر میر نظمی بیت سزایست بدجای خامه
همین * بدستش شود یا عصا یا رخین ردان جمع رددر عاقلان وعالمان وعارفان
معناسنه استاد عنصری بیت سخنور که رأی ردان آورد * سخن بر زبان روان آورد *
رزان فتح زاء معجمه ایله ریزیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر دوکیجی ودوکلیجی معناسنه وفصل
خزانده دوکیلن یپراغه دیرلر میرنظمی بیت منه ساغر از دست وقت خزان * بهار کهن بود
برك رزان * وبرمعناسی دخی اوزم چبوغیدر خواجه سلمان بیت هرکه در دهر کشد سر ز
توچون شاخ رزان * پایمال ستم وغصه شود چون انکور رزبان سکون زاء معجمه وفتح
باء موحده ایله باغبان معناسنه وزا اوزم چبوغیدر بان معلوم در رزین کسر زاء معجمه ایله
استوار ومحکم معناسنه که رأی رزین دیرلر عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی آرمیده ثانی
کران وکرانمایه معناسنه در رسان رسیدن لفظندن اسم فاعلدر ایرشیجی دیمك اولور
شیخ سعدی بیت مرا بخیر تو امید نیست شر مرسان * وشاعرك بری دیمشدر بیت
من ندیدم ز تو قدم کرمی * کر تو دیدی سلام من برسان رسانیدن ایرشمك معناسنه
مصدر لازمیدر شیخ نظامی بیت ان رساند انچه بود شرط پیام * وین شنید هرچه بود
شرط کلام رسانیدن ایرشدرمك مصدر متعدیدر ابوطالب کلیم بیت بدل کردم
بمستی عاقبت زهد وریائی را * رسانیدم باب ازین می بنیاد تقوی را * خواجه سلمان بیت
همیرسد سخن من بهر که در آفاق * ولی سخن که تواند بمن رسانیدن رستن قورتلمق
وخلاص ونجات معناسنه خواجه سلمان بیت نمیخواهم ازین نوبت ز توبه توبهٔ کلی * بدست
شاهدان کردان زدست زاهدان رستن رسن فتح سین ایله اپ عربیله مشترکدر
ابوطالب کلیم بیت شهاب دائما زرشك رای روشن او * همی به پیچد برخود چو تاب داده
رسن * لشیخ بهاء الدین العاملی بیت من فتی لم یعشق الوجه الحسن * قدم الرحل الیه والرسن
رسیدن ایرشمك معناسنه مصدردر کمال خجندی بیت امن با تو کی رسد انجا *
یاد از زهرهٔ رسیدن نیست * عربیده وصلت وچغتای پنیکاج وپنشکاج دخی دیرلر فرهاد نامه ده

نامه ده فرهاد وصفنده کلور بیت پنشکاج هجر شرحی زار بیغلاب * ایکی کوز ایلا یان خونبار بیغلاب ل رشکین ع سکون شین ویا وکسر کاف ایله برشیئه غبطه ایتمکه وغیرت اظهار ایلمکه دیرلر رشك غیرتدر ترکیبده کونی دیدکاری معنایه آخرنده اولان یا یای نسبت در ونون نسبتی تأکید ایدر ل رشن ع سکون شین ایله اوج معنایه در اول نام فرشته در که روز رشنده واقع اولان تدبیرامور ومصالح اکا متعلق در ثانی شهور فارسیه نك اون سکزنجی کونی اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت روز رشن است ای جوان دلربا * شاد بنشین وبجام می کران * ثالث مؤید الفضلاده بمعنی کزیدن وکزیدنکی اما حرکتی اشعار اولنمامش وعربیده ایکی معنایه در اول دوکون طعامنه وضیافته دعوتسز وارمغه دیرلر ثانی کوپك باشنی بر ظرفه ایچنه صوقمغه دیرلر ل رغنین ورغین ع اول بوزن کج بین ثانی بوزن دفین کلاهما بمعنی راثین یعنی شلوار وچقشیر کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت بخفت وبندر غنینش کشاده * که خوان وصل برباران نهاده ل رفان ع فتح فا ایله بمعنی زعفران ونسخهٔ وفائیده فاء مشدده ایله بمعنی شافع اولمق مسطور در یعنی شفاعت ایدیجی ل رفتن ع کتمك در رواج معناسنه امینای نجفی بیت رفتن نکو نبود جو رفتی ببزم غیر * خواهی بنوش باده وخواهی نماز کن * چغتای لسانده اینکان دیرلر کسر همزه ایله سبعهٔ سیارده بهرام ختنی جاریه ایله عیش ایندوکی پرده بیت یاده کیم اینکان اختیار ایلدین * نه عجب چیقساهر نه بار ایلدین * اینکان کیدن دیمکدر ل رقان ع فتح قافله قنا یعنی حنا بعض نسخه ده زعفران معناسنه منقولدر ل رقصیدن ع سکون قاف وکسر صاد ایله سماع ایتمك معناسنه رقص عربیله مشترکدر اوینامق معناسنه خواجه سلمان بیت وچه خوش می آیدم در وقت رقصیدن که سرو * دستها در هوش بید وارغوان می آورد * وخواجه حافظ بیت رقصیدن سرو وحالت کل * بی صوت هزار خوش نباشد ل رقون ع ضم قافله بمعنی رقان مرقوم یعنی حنا ل رکان ع کاف عربیله یعنی خود بخود کفتن غضب وتهور محلنده کند وکند وایله سویلنمك ترکیده صوقرناق دیرلر زاء فارسیله دهمرویدر ل رکبان ع سکون کاف فارسی وفتح باء موحده ایله قویرق دم معناسنه میرنظمی بیت اکرافتد بدستت نقد دل ده * سپیدو نازکان رکبان فربه * ل رکزدن ع سکون کاف فارسی وفتح زاء معجمه ودال ایله فصد ایتمك یعنی قان المق ل رکزن ع سکون کاف فارسی وفتح زا ایله فصاد یعنی قان الیجی معناسنه اسم فاعل اولور حکیم سنایی بیت چو رکزن ساعد سیمین اوید * بخود چون طعمهٔ زین اندیشه پیچید * بجیرت پای در کل ماند فصاد * کداز ار کل از دستش نمیداد * زمژکان با کهانش سایه بردست * فتاده وارغوانش از سمن جست ل رکیدن ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله خود بخود سویلنمك رکان مرقوم کبی کذا فی المجمع ل رمان ع اورکاك واورکنش رمیدن لفظندن مشتقدر ل رموان ع سکون میم وفتح واو ایله چوبان معناسنه لفظ مرکبدر رمه که سوریدر وان بان معناسنه کوزه دیجی دیمکدر ترکیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمش ل رمون ل ضم میمله بمعنی ربون مرقوم یعنی سفتهٔ ارباب حرف کذا فی المجمع ل رمیدن ع کسر میمله اورکمك ونفرت ایلمك عربیده جفل دیرلر چغتای لسانده ایاقاق واو یاقاق دخی دیرلر

وسیسکانماك دەدیرلر سبعهٔ سیارهٔ نوابی که مؤلف کتابدر دوش کورب اویاندوغی محلده دیر
بیت سوز تو کانکاج قاشیید ابیراویتوم * بولوبن شاد سیسکاینب قویتوم * اما حق بودرکه
یاکلمك معناسنه درکه رنجن فی سکون نون وفتح جیمله اسهال اولمش معناسنه در که رنجیدن فی
اینجنمك وآزرده خاطر اولمق ولی دشت بیاضی بیت ای سوی غیرهر نفس ازدیدن دکر *
وی هر نکاه باعث رنجیدن دکر * وزحمت چکمك معناسنه ده کلور چغتای لسانندە یا لقیماق
دیرلر که رنجین فی سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صبان اوقینك قاپچی معناسنه در
که رندیدن فی سکون نون ویای تحتانی وکسر دال اول ایله صیرمق واغاج تراش ایلمك
وکورك ایله بالحق قازیمق معنالرینه وعموم اوزره نسنه تراش ایلمك معناسنه مؤید الدین
بیت کام جام من که خنده یدنش * کرد شیرین ان شکر رندیدنش * وفرهنك میرزا ابراهیمده
یعنی خرامیدن مسطوردر که رنك آوردن که یعنی خجالت چکمك وخجالتدن غضبناك اولمق
کذا فی شرفنامه که رنکرزان فی ایکی معنایه در اول یعنی برك رزان یعنی وقت خزان
یپراق صارارمقدن عبارتدر ثانی رنك رزك یعنی بویاجینك جمعی در عربیده صباغین معناسنه
خواجه سلمان بیت بر برك رزانیك بزر آن دست نوشته * کانکس که چنین رنك کند رنکرزانست *
که رنکزن فی سکون نون وکاف فارسی وفتح زا ایله بویاجی معناسنه لفظ مرکبدر رنك اوریجی
دیمك اولور میرنظمی بیت به پیش رنکزن آمد سیاهی * بکفت روی مرا کن خوش
سپیدی * بکفتا رنکزن این کار دشوار * بجا خوش میشود روی پلیدی که رنکین کمان فی
یعنی قوس قزح حکیم خاقانی بیت خیل سحاب از هر طرف رنکین کمان کرده تلف * باران
جو تیر بر هدف دست توانا ریخته که رنکین فی بر رنکله متصف اولان نسنه درکه رنکنده
مبالغه قصد اولنمش اوله زیرا یا ونون ادات اتصافدرکه مرجعی نسبتی مؤکده در بر نسنه نك
حسن رنکی مبالغه ایله وصف قصد اولنسه رنکین دیرلر هر شینده استعمال اولنور مثلا بادهٔ
رنکین دیرلر خواجه حسین ثنایی بیت اکر ز غایت مستی نریخت ساغر کل * کفش ز بهر چه
شد پر زبادهٔ رنکین * وشعر رنکین دیرلر ابوطالب بیت کلیم افشان کن اول صفحهٔ را
واز خوی بخلت * که بر هر کاغذی نتوان نوشتن شعر رنکین را که روا بودن فی لایق اولمق
وجائز اولمق معناسنه در که روان فی بش معنایه کلور اول اکرچه ارباب لغت جان اله تفسیر
ایلمشلردر اما جان اله روانك فرقی واردر روان انسانه مخصوص اولان روح مجرددرکه سائر حیوانده
اولمز لسان عربیده آکا نفس ناطقه دیرلر فرهنك جهانکیری صاحبی بو معنایی تأکید ایدوب
دیر نفس ناطقه را روان کویند شیخ ابن سینا رسالهٔ معراجیه سنده مراد از روان نفس ناطقه
باشد واز جان روح حیوانی است دیمشدر وشیخ سعدینك بو بیتنده تصریح واردر بیت سپر دم
ترا جان ورفتم بخاك * ببردم روان را به یزدان پاك * بو معناده شمس فخری بیت زهی عیون خرد
از تو دیده نور بصر * همی وجود بقا از تو بود روح وروان * روانك جان اوزرینه فضیلتی واردر
استاد دیمشدر بیت قد چون سرو تو جانست مرا بلکه روان * سویم ای سرو روان شو که فدا
سازم جان * کاهی جان معناسنه استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ز زخم سنان بیش زخم
زبان * که این تن کند خسته وان روان * وسروری مجمع الفرسده جان روح حیوانی درکه

کهرجی ده واردر بو بیتدن ظاهر دردیمش بیت کر مجان زند کیست هرحیوان * زندکانی
تومیسر جانرا * بو معناده بو اسم جامددر ثانی رفتن لفظندن مشتق اولان روان کیدیجی
اما صالنمق کتمك معناسنه ده استعمال اولنور آب روان وسرو روان کبی ثالث جان
معناسنه کاتبی ناهی بیت زمال کسان ناروان وروان * ببردیم چند انکه بردن توان *
رابع رایج معناسنه مثلا نقد روان دیرلر خامس یعنی همان بو بیتدن فهم اولنور بیت رقم
بر طبیب که برسم علاج در * چون ناله ام شنید روان درفراز کرد ﴿ روانیدن ﴾ مصدردر
کوندرمك وصالندرمق وکیدرمك معنالرینه ﴿ روزن ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله اول
کوچك پنجره در که درون خانه یه ضیا ایچون ایدرلر بو بیتدن مفهومدر بیت معنبر شمعهای
مجلس افروز * کشاده در دل شب روزن روز * روزنی پنجره ایله تفسیر ایدن اصابت ایتمامشدر
بو بیتدن دخی معلوم اولور بیت روزن باغ از علم سرخ وزرد * پنجره ها ساخته پر لاجورد *
﴿ روشن ﴾ کسر واو وسکون شین ایله یعنی رفتار یعنی صالنمق اثیر الدین اخسیکتی بیت
توکن روشن راستان بشکن طلسم باستان * هم روزنامه این بخوان هم کارنامه آن بدر *
﴿ رون ﴾ فتح واو ایله آزمایش یعنی امتحان کذا فی المجمع ﴿ رها کردن ﴾ صالی ویرمك
بر باغدن بوشاندرمق وخلاص اتمك ﴿ رهدن ورهانیدن ﴾ خلاص ایتمك وقورتارمك شیخ
نظامی بیت من سرکشته را ازکار جهان * تو توانی رهاند باز رهان * چغتای لسانده صالماق
دیرلر میر علیشیر بیت کیزارمین کوبیدا ایلالار نظر صالغمنه صالغای دیب * اکر اولتورسه قانیم
رنکی توفراغیده اقالغای دیب ﴿ ره جامه دران ﴾ کسر ها وفتح جیم وکسر دال ایله نکیسا نام
مطرب استادك مصنفاتندن بر نوا اسمیدر دیرلر که مزبور نکیسا بو نوایی ایتدکده مجلسده استماع
ایدنلر جامه لرین چاك ایدرلردی شیخ عبد السلام پیامی بیت مطرب بنوایی ره ما بخیران زن *
ما جامه درانیم ره جامه دران زن ﴿ رهزن ﴾ راهزن مرقومدن مختصردر مولانا هاتفی در تیمور
نامه بیت قرا یوسف ان رهزن ناپسند * که بر حاجیان راه حج کرده بند ﴿ رهمون ﴾
راهمون دن اختصار اولنمشدر ﴿ رهیدن ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیه قورتلمق خلاص
اولمق معناسنه میر نظمی بیت اکر خواهی زدوزخ میرهیدن * فراغت کن ز نفست دویدن
﴿ رهین ﴾ کروکرده ومحبوس معناسنه * وکل امرء بحبس به شیء فهو رهینه * کذا فی المشکلات
ویرنسنه یه موقوف اولمق مالك قمی بیت من از محبت مجنون رهین وسوسه ام * که جون
تسلی دل میدهی بصحرایی ﴿ ریحان ﴾ هر خوشبو یپراغه دیرلر عموما ومعروف بر یپراقدر
خصوصا * اسم جامع للریاحین الطیبة وبمعنی الرزق والولد واللطافة * کذا فی المشکلات مذکور
اسم هم جمع وهم مفرد استعمال اولنور ﴿ ریون ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله پیشرونك
یعنی ایلرو کیدیجی مع الواو * رابو ﴿ ضم باء موحده ایله بر نوع کل اسمیدر مولانا نصیر ادیب
بیت سوسن ورا بو شکفت بر چمن آسمان * لاله ونسرین نمود چرخ جوهر بوستان * کذا
فی الادات ﴿ رادبو ﴾ سکون دال ایله عوداغاجنه دیرلر رادبوی دخی دینلور ابو المعانی
بیت بدل سودای زلف یار دارد * زدود آه آید بوی رادبوی ﴿ راسو ﴾ ضم سین ایله کلنجك
دیدکلری جانوردر عربیده ابن العرس دیرلر ضم عین ایله بعض فرهنکده بر کوجنی دیدکلری جانوردر

شاه ناصر خسرو بیت عمر مرا بخورد شب وروز وماه وسال * پنهان ونرم نرم چه موشان
وراسوان ﴿ رانجو ﴾ سکون نون وضم جیمله بر بوجك آدیدر رونجو دخی دیرلر شیخ آزری
بیت بشب آتش بعالم اینچنین بوده دکرباره * که بستد آتش میر مغل ازموج رانجو ﴿ رفو ﴾
ضم فایله یرتق دیکمك وجامه ده اولان دلکی کوزه مك ونسنه اوزمك دیمکدر و [illegible] وامثالی
نسنه لرده استعمال اولنور ابو المعانی بطریق الاستعاره بیت عاشق شکاف سینه رفو کرده
نخواهد * کر سوزن عیسی شود ورشتهٔ مریم ﴿ روارو ﴾ یعنی پاپی کتمك وعسکر شتابله
یوریمك مولانا هاتفی بیت چو فرمان بفرمان پذیران رسید * خروش روارو بکیوان رسید
﴿ رونجو ﴾ فتح واو وسکون نون وضم جیمله بر بوجکدر دیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دید کاری در
فتحتین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ روه ﴾ اوچ معنایه کلور اول صیغهٔ امر در کیت معناسنه
عربیده روح دیرلر شیخ سعدی بیت بروانده جهان تفرج کن * پیش ازان روز کز جهان بروی *
ثانی وصف ترکیبی درو کاهی رونده معناسنه اسم فاعل اولور شیخ نظامی بیت میاد اتیز دولت
بوده چون کل * که اب تیز روز ود افکند دل * ثالث فرهنك جهانکیریده آواز حزین معناسنه در
معنای اولنه چغتای لساننده بار دیرلر ترکیده وار کیت دیدکاریدر مثلا بارماق وباروور وبارغاج
وبارغان دیرلر ﴿ رهاو ﴾ فتح هایله یولجی دیمکدر وکسر رایله صوبولی دیمکدر ایکی معناده
دخی لفظ مرکب اولور ره ایله آودن وآو وآب معناسنه استعمال اولنور روبر معناسی دخی
موسیقیده بر مقام آدیدر رهاوی دخی دیرلر ﴿ رهو ﴾ ضم هایله بر کوه بلند سر آدیدر یا زوقیش
اوزرنده قار کتمز حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام اول طاغ اوزرینه هبوط ایتدی دیرلر
هبوط آدم سرندیبه اولدوغی تواتر ایله ثابتدر بو سرندیبه متصل بر طاغ اولمق کرکدر یاخود
سرندیبك بر آدیده رهو اولمق واردر حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو بر کرفتند راه * چه کوه
بلندیش بر چرخ ماه * که کویند آدم که فرمان بهشت * بران کوه بر اوفتاد از بهشت *
مجمع الفرسده رهو قولاغوز و راهرو معنالرینه ده مرویدر ﴿ مع الهاء * راتبه ﴾ کسر تاء
مثناة وفتح باء موحده ایله وظیفهٔ معینه معناسنه که ارباب وظائفه راتبه خوار دیرلر ابو المعانی
بیت راتبه خوار از دراو کشته اند * خلق جهان کر غنی و کر فقیر ﴿ راتیانه ﴾ کسر تاء مثناة
وفتح یای تحتانی ونونله راتیانج وراتیان معنالرینه که چام ساقزیدر ﴿ رادخانه ﴾ کسر دال
وفتح خاء معجمه ونون ایله که اضافتله اولور حولی دیواری دیمك اولور که راد دیوار معناسنه اولدوغی
ذکر اولنمشیدی بیت نکشته خانهٔ او همچو خانه * نه در بوده درونه رادخانه * بر فقیرك
خانه سی وصفنده در ﴿ رازیانه ﴾ کسر زاء معجمه وفتح یا ونونله معروف سبزه در بستانیسی اولور
وبریسیده اولور بستانی سنه رازیانه ورازیانج ده دیرلر عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله اطبا تخمنه
غایت اعتبار ایدرلر اخراج ریحه واصلاح معده یه دخلی عظیمدر ﴿ راسته ﴾ اوچ معنایه کلور
اول صاغ الی قوللنان آدم ضدی چپه در صولاق دیمك اولور ثانی چارشو وبازار معناسنه در
ثالث طوغری ودرست معناسنه در ﴿ راقونه ﴾ ضم فا وواو معروفه وفتح نونله نعناع بری دیدکاری
اوتدر ترکیده یارپوز دیرلر ﴿ رافه ﴾ فتح فایله ایکی معنایه در اول براوتدر صرمساغه بکزر
بشورب یرلر شمس فخری بیت زعدل ورافتش امکان آن نیست * که بادی بکندد برك رافه

رافه * ثانی کناه معناسنه درمیر نظمی. بیت کهٔ ادیب فلك نبود کز افه * که صادر می شود
زوجرم وزافه * وکسر فاواظهارها یله ایکی معنایه در اول مطیع وملایم ثانی شهور فارسیه نك
اون ایکنجی کونی اسمید را یکی معنایه میر نظمی. بیت تراشد بخت ودولت رام ورافه * بشود در
عیش وعشرت روز رافه ع راکاره ع فاحشه وبدکاره معناسنه شرف شفرو بیت ای طبع
توبسته ترز سنك خاره * وی کاه سخن سرد دم که خواره * وی والدهٔ عزیز توانکاره * وی سنك
بزبان بزدیت راکاره ع راله ع فتح لامله صوده اوزرینه بلن تلقق کذا فی نعمة الله ع رانه ع
فتح نونله ایکی معنایه در اول شلوار وطون ویودلق ثانی پرده بتر برنوع صرمساغه بکزر
براوتدر بشورب برلر ع راوچه ع سکون واووفتح جیم فارسیله برنوع اوزم آدیدر ع راومادة ع
ضم واووفتح میم ودال ایله بمعنی انکر دیعنی قاصنی کسرواوایله ده منقولدر کذا فی المؤید ع راوه ع
ضم واووا ظهارها یله ناله وزاری معناسنه میر نظمی بیت کندرا وه بهرشام وسحرکاه * نمیکیرد
بسوبش کوش آنماه ع راه وره ع سکز معنایه کلور اول معروف اینشلك یول عموما واستعارة
طریقیله راه حق وره راست دیرلر شیخ عمر خیام * رباعیه * راهیست بمیخانه بقصد پیوست *
وزجانب میخانه ره دیکر هست * لیکن ره میخانه ز آبادانی * راهیست که کام میتوان داد بدست *
ثانی مقام موسیقی معناسنه درخواجه حافظ بیت چه راه میزند این مطرب مقام شناس *
که درمیان غزل قول آشنا آورد * وله ایضا بیت این مطرب از کجاست که راه عراق ساخت *
واهنك باز کشت وز راه حجاز کرد * ثالث فرهنك جهانکیریده کرت ومرتبه معناسنه درکه یکراه
یعنی یکبار دیمك اولور سید حسن غزنوی بیت شاها زعال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال
به پیش توصد راه راه باد * رابع رسم وقاعده دن کنایه درکمال اسمعیل بیت تعصب چه باشد که
این رسم وراه * ندارند انجاز نان هم براه * خامس بمعنی هوش شیخ نظامی بیت بزن راهی
که شه بی راه کردد * مکرکین داوری کوتاه کردد * سادس سخن معناسنه درولو بیت
چه مردی توو زاد و بوم تو کجاست * سزد کر بکویی مرا راه راست * سابع هندوستان
پادشاهلرینه لقب وجهی اوزره راه دیرلر رای دیدکلری کبی استاد فرخی بیت یك بنده تو دارد
زینسوی رود شاهی * یك چاکر تو دارد زینسوی کنك راهی * ثامن درون شخصه دیرلر
مثلا راه فلان فلان رازده دیرلر یعنی فلانك درونی فلان اوردی دیمك اولور ع راه خوابیده ع
اضا فتله اینشلك یول معناسنه در ع راه شاه ع ایکی معنایه استعمال اولنور اول
جاده یعنی اینشلك اولو یول که اندن اینجه یوللر منشعب اولور اکا شاهراه وشهراه دخی دیرلر
کسایی بیت براه شاه بتاز اندرون سفر مشکل * که مرد کوفته کردد بدان ره اندر سخت *
ثانی مرد جهانکرد معناسنه یعنی اشمش یورتمش آدم استاد رودکی بیت براه اندرهمی شد
راه بشاهی * رسید اوتا بنزد پادشاهی ع رایه ع فتح یای تحتانیله بوزن سایه برنوع قبر جقدر که
اکثرا طفللر باشنده ویوزنده ظاهر اولور عربیده سعفه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع ربوخه ع
ضم باء موحده وفتح خاء معجمه ایله جماعدن زیاده حاصل اولان لذته دیرلر منجیك بیت که ربوخه
کرد داور پشته تو * که بزیر اوربوخه خواهرت * حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد زپرمیه
دران حال * همچو زن غرشدم ربوخه ورعنا ع ربوسه ع ضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله

بمعنی سرپوش زنان یعنی عورات باشلرینه بوریدکلری چار درکذا فی المجمع ی ربوشه ع شین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده مقنعه که عورات باشلرینه اورترلر اکا دامنی وساماچه وساماچه دخی دیرلر ی رته ع فتح تاء مثناة ایله درخت هندی یعنی شید رفندقه بکزر اما اندن کوچکرکدر وسیاه اولور چکردکی املسدر خاصه سی صوده اصلنسه لرصابون کبی کوپکلنور انکله اثواب یورلر خصوصا صوفدن کیرچقارمغه غایت مفید در طبیعتی حار ویابسدر سرکه ده اصلدوب خناریرعلتنه طلا ایلسه لر فی الحال تحلیل ایدر ومرزنکوش ایله صعود ایلسه لر شبکورہ عظیم نفعی اولور عربیده فندق هندی دیرلر ابو المعانی * قطعه * دمادم خایهٔ غلمان نورس * بمالد چون رته چشم علیلش * به پیش اندرنه بیند کون نازك * بدسنش کیرد لبرسند دلیلش ی رجله ع سکون جیم وفتح لام ایله سمزاوت که پرپهن وفرفح و بقلة الحمقاء دخی دیرلر امامعیارده شمس فخری بمعنی سماروغ دیمش ونوبیتی نظم ایلمش بیت نهال دولتت پر بار بادا * همی تا بوی کل تابد ز رجله * غریبدر که استشهادی اولان بیتك سماروغ ایله مناسبتی یوقدر سماروغ که دیدکلری نسنه در بقلة الحمقایه اندن اقرب وانسبدر ی رخبیره ع سکون خا وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله پنیر صویی که عربیده ماء الجبن دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دوغ یعنی آیران وبعضنده یوغرت قوریسی واقعدر بولغت هر فرهنکده یوغرت وسود نوعندن برنوع ایله تفسیر اولنمش ی رخته ع سکون خا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خسته میرنظمی بیت دل ودیده شد از الام بسته * تن زار وزبونش بود رخته ی رخنه ع سکون خا وفتح نون ایله کدك ودلك معناسنه دیوارده وغیریده مولانا هاتفی بیت یکی کوه از رخنه دیوار بست * زده در کریبان آن رخنه دست * شمس فخری بیت ابو اسحق سلطانی که در ملك * نهشت انصاف وعدلش هیچ رخنه * وقابچ وخنجر وامثالی نسنه لرك کدکلرینه ده دیرلر ویای کزی ودخی محسوس اولمین نسنه لرده استعمال اولنور خواجه حسین ثنایی بیت زمستی که شد رخنه سد حضور * مرتب نماند سرای حضور * تحفة الاحبابده رخنه بمعنی کاغذ واقعدر بو معنی غایت غریبدر ی رده ع فتح دال ایله بمعنی صف که رسته دخی دیرلر حکیم اسدی بیت دو لشکر چو درهم رسیدند تنك * رده برکشیدند وبرخاست جنك * حکیم فردوسی بیت رده برکشیدند ایرانیان * ببستند خون ریختن را میان * بو معنیده خصوصا درو عموما صف اولان نسنه لره ده دیرلر شاکر بخاری بیت زیبا نهاد مجلس وخالی کزید جای * ساز وشراب پیش نهاده رده رده * فرهنك جهانکیریده اول تخته درکه اکا چاقل طاشلوی استوار ایدوب خرمن دوکرلر دانه یی صماندن آیرمق ایچون روم ولایتنده اکا دوکن دیرلر ی رزده ع سکون زاء معجمه وفتح دال ایله بمعنی کرفته وآزرده ومانده کذا فی شرفنامه ی رزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میم ایله فرهنك میرزاده بمعنی تنك بسته قماش یعنی یوك بغلنمش قماش وبز ومثله شاعردیمشدر بیت زبوی زلفش باباد بیضهٔ عنبر * زنقش رویش باآب رزمهٔ دیبا * کتاب السامی فی الاسامی ده راء مکسوره ایله منقولدر ی رزمکاه ع جنك یری عربیده معرکه دیرلر مولانا هاتفی بیت باوصد هزار اژدهای سیاه * وزو هزیك آشوب صد رزمکاه * ی رزه ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول طناب که ارچه دخی دیرلر ثانی سك

سلك انكور كه روباه تريك دخی دیرلر عربیده عنب الثعلب دیدکلریدر وتشدید ایله عربیده اوج
معنایه‌در اول حلقهٔ که قپو وپنجره ودولاب قپاقلرینه میخلرلر ترکیده دخی رزه دیرلر ثانی قفل
ثالث بمعنی زدن یعنی اورمق لغ رزه ع زاء فارسیله خرما لیفندن بوکلمش ایپ معناسنه‌در
ونسخهٔ میرزاده طناب خیمه ودخی اول ایب که ایکی باشی بغلو اوله اوز رینه اثواب سررلر
وشرح السامی فی الاسامی‌ده بمعنی سازکه عربیده شریطه وترکیده سجم دیرلر وراء مضمومه ایله‌ده
روایت اولنمشدر لغ رسانه ع فتح سین مهمله ونونله افسوس وتحسر وحسرت معناسنه حکیم
ناصر خسرو بیت پدرت وبرادرت وفرزند ومادر * شد ستند ناچیز وکشته فسانه * تو پنجاه
سال از پس مرگ ایشان * فسانه شنودی وخوردی رسانه لغ رسته ع سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله‌درت معنایه کلور اول بمعنی خلاص شده یعنی قورتلمش حکیم انوری بیت
تارسته زجهل برده هر روز * نوباوهٔ احمقی زرسته * ثانی بازارکه انده بیع وشرا اولنه سیف
اسفرنکی بیت رخت برچین ازدر دکان هستی چون ترا * اندرین رسته که هستی کس خریداری
نماند * ثالث بمعنی شارع عام یعنی شاهراه اولو یول حکیم ناصر خسرو بیت چو بی راه وبی رسته
کشتی مرا * چه کویی که بی راه وبی رستهٔ * رابع بمعنی صف که رستهٔ مردم ورستهٔ دندان
ورستهٔ لشکر دیرلر مراد بروی یانه دیزیلو اولمقدر استاد لطیفی بیت خروشید وبر رسته
آمیخت کرك * پراکنده کردش چو کله زکرك * چغتای بو معنی‌ده تیزماك دیرلر نفس متکلمده
تیزارمین ومصدری تیزلکان اولور لغ رسیده ع رسیدن لفظندن اسم مفعولدر ایرشمش
معناسنه عموما وکامل اولمش میوه وبلوغه ایرشمش بنی آدم خصوصا تا بالغه نارسیده دیرلر
وهنوز بالغ اولمشه نورسیده دیرلر ابو المعانی بیت دیدم ان طفلی رسیده در کمال * میوهٔ وصلش
رسیده خواستم لغ رشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله رنك وبویجی ورنك ویرلمش
معناسنه شیخ سعدی بیت حناست انکه ناخن دلبند رشتهٔ * یا خون بیدلیست که در پنجه
کشتهٔ لغ رغاوه ع فتح غین معجمه وواو ایله بمعنی ناف کاو یعنی اوکوز کوبکی لغ رغوه ع
سکون غین معجمه وفتح واو ایله صعوه بر کوچك قوشدر بعض نسخه‌ده یوند قوشنه دیرلر
لغ رفوشه ع ضم فا وواو معروفه وفتح شین ایله اوج معنایه کلور اول کناه معناسنه
میر نظمی بیت رفوشه نکردم مرا جرم چیست * که هرکز بسوی نکاه تو نیست * ثانی بمعنی
صخره ولاغ ثالث بمعنی برجیدن ایز سورمك عربیده ایز سورنه قائف دیرلر لغ رفیده ع
کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله موید الفضلاده اوزرینه اتمك قویوب تنوره یاپشدردقلری
نسنه‌یه دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت تنور هوس میکند کرم حاسد * سر وپای کم
کرده همچون رفیده لغ رکوه ع سکون کاف عربی وفتح واو ایله چکول معناسنه میر نظمی
بیت بدست کدایان مکردان تهی * زهرچه شو درکوه اش می نهی لغ رمه ع فتح میمله ایکی
معنایه کلور اول حیوانات سوریسی قیون اولسون غیری اولسون وآدم سوریسنه دخی
دیرلر فردوسی شهنامه‌ده چوق یرده ایراد ایدر از جمله بیت کر این خواسته زوبزم همه *
رمق کرد دآزاده شاه رمه * ثانی شرفنامه‌ده بمعنی پروین یعنی اولکر واقع اولمشدر عربیده
شده ایله چوریمش کملك وغیری چوریمش معناسنه درو ضم را ایله ینه عربیده ایکی معنایه‌در اول

بمعنی ریسمان کهنه یعنی اسکی ایپ ثانی بمعنی جمله برمته ای بجملته دیرلر ومعنای اوله یعنی
سوزی یه عربیده ثله دیرلر وچغتای لسانننده ایلقی دیرلر عموما وآت صورسنه خصوصا
خیرة الا براوده کلور بیت هیچ کیشی کورکایمو جهان خلقیدا * خواجه یاباغ کیز کای وآت
ایلقیدا ی رمیده ع اورکمش رمیدندن صیغۀ مفعولدر واورکیجی معناسنده ده کلور اکثرا آهویه
صفت ایدرلر مولانا عرفی بیت دامن زکفم ربود ورفتی * ای آهوی وحشی رمیده ی رنجه ع
سکون نونله زحمت وبیماری مولانا ظهیر فاریابی بیت خویشتن رنجه مدار از قبل نقد
مراد * می خور انکار که ان تیز وفاوکرم است * ابو طالب کلیم بیت ای که کنی رنجه از کردون
که امین غصه وتست * دانه را از آسیاب آسیب آید برکجا * فرهنك جهانکیریده ناز وتبختر
ایله صالنمق معناسنه استاد منوچهری بیت جوشم قدح نبیذ را نوشنجه * هنکام صبوح
ساقی خوش رنجه ی رنده ع سکون نونله دورت معنایه کلور اول دولکر آلتلرندن بر آلتدر
آنکله تخته یی هموار ایدرلر حکیم خاقانی بیت رندی که ز رنده ام برآید * برعارض حور زلف
شاید * ثانی بزرك وعظیم معناسنه عمعق بخاری بیت همیشه بود نعمت ر اخورنده *
چه از اد وبنده چه خرد وچه رنده * ثالث براوتدر ایام بهارده بتر حیواناتی خصوصا قیونی
غایت سمیردر شمس فخری بیت شود در روضۀ رضوان طبعش * بمعنی سدره وطوبی
چو زنده ابو العباس بیت رفتم بماه روزه بازار مرسنده * تا کوسفند آرم فربه کنم برنده *
رابع سیاه رنك کونه دیرلر ی روانخواه ع واو اول مفتوح وثانی معدوله ایله اول دانجی یه
دیرلر که قپولری وچارشو وبازارلری کزوب اقچه دلنور امر کب لفظدر ترکیبنك ایکی وجهله
معناسی واردر بروجهی روان ایله خواهدن مرکبدر روان رایج ورونده دن وخواه خواستن دن
مشتق اولیجق کزوب استه یجی معناسنه اولور وبروجهی دخی روان اسماء جامده دن اولورسه
جان معناسنه اولور غلظت وثقلت وتقاضا ایتمکله جان استه یجی دیمك اولور تقاضا سندن
کنایه در استاد لطیفی بیت کر لطف خدا رسد شود شاه * انکو پدرش بود روانخواه *
بو معنایی مؤید آغاجی دیمشدر بیت دران کوی بیری روانخواه بود * که دستش ز هر کام
کوتاه بود ی روانه ع فتح واو ونونله بمعنی رونده رفتن لفظندن مشتقدر ی رواوه ع فتح
واوین ایله رباب معناسنه در لفظ مرکبدر که رواواز حزینه دیرلر واوه صدا وندا کتوریجی دیمکدر
ربابدن حزین آواز ظاهر اولدوغی سببدن آکا اسم ایتمشلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ی رواه ع فتح واو واظهار ها ایله محبوس وزندانیلر ایچون بشن طعامه دیرلر زاء معجمه ایله ده روایت
اولنمشدر ابو المعانی بیت قفس تن شده بدل زندان * پارهای جکر رواهش دان *
ی روجه ع سکون واو وفتح جیمله خام اوزم یعنی هنوز ایر شمامش اوزم ی روزنه ع روزن
مرقوم معناسنه که پرتو آفتاب ایچون اولان کوچك پنجره وباجه معناسنه در ی رونده ع
روانه کبی اسم فاعلدر کیدیجی دیمکدر ی ره ع بش معنایه کلور اول معروف یولدر ثانی بمعنی
کرت ومرتبه کمال اسمعیل بیت قواعد ز خانه نشینی ملول * بیك ره شده در چو ال خلا *
وسیف اسفرنکی بیت شریك ابر بهاری بوقت خندیدن * زبرق تیغ تو الماس میشود دره ره *
ثالث بمعنی رسم وقاعده رابع نغمه ونوا خامس هوش معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری مع

ل مع الياء * رادبوی ع عود اغاجی درکه رادخوب ومقبول نسنه‌یه دیرلر بوی قوقودر اول
مناسبتله عود اغاجنه اسم ایتمشلردر فخر زرکوب بیت بمفلس کف مردم رادبوی * چو نزد
غنی عنبر ورادبوی * تحفة الاحباب‌ده داربوی واقع اولمشدر ل رازیانهٔ رومی ع آنیسون درکه
ایکی نوع اولور بری رومی دورنا نخواه کبی تخمدر و برنوعی قروماناپه مشابه اولور کذا فی البدیعی
ل رازی ع رازری شهرنده اولان قومك آدیدر تفصیلی رازلغتی ذیلنده مرور ایتدی اول
قومه منسوب اولان طائفه رازی تسمیه اولنمشدر جمله‌دن مفخر الفضلاء الکاملین امام فخر رازی
اول طائفه‌دندر ل راستی ع سکون سین ایله طوغریلق در شیخ سعدی بیت کس ندیدم
که کم شد ازره راست * راستی موجب رضای خداست ل رامشگری ع مطربلك وسازندهلك
معناسنه‌در رامش سرود معناسنه‌در اسم فاعلدر آخرنده‌کی یا یای وصفیه‌در واهل صحبت
معناسنه‌ده کلور شاعر بیت نشینند شاهان برامشگری * خورند اب حیوان اسکندری
ل رامشی ع یعنی مطرب بونده حرف یا مصدریه اولور شاعر بیت بت رامشی ومی درغمی *
بودمایهٔ شادی وخرمی * درغم بر موضع اسمیدر کذا فی شرفنامه ل رامنی ع هند دریاسنده
بر جزیره اسمیدر انده کافور بتر ل رامی ع رامیتن قریه‌سنه منسوب اولاندر که رام دخی
دیرلر استاد بیت چو رامی که کهی بنواختی چنك * زخوشی برسر آب امدی سنك ل راهنمای ع
یول کوستریجی بونده‌کی یا جای وسرای یالری کبیدر ل راهگذاری ع یول اوغراغی معناسنه
آخرنده‌کی یا یای وصفیه‌در مذکور ایکی لغتك مثالی ابو المعانی بیت درخیالش شده
اندیشه من راهنمایی * سینه‌ام کشته بشخص غم اوراهگذاری ل راهوی ع فتح ها وکسر
واو معروف ایله برنوا اسمیدر که رهاوی دیمکله مشهوردر حکیم انوری بیت غزلکهای خود
همیخوآندم * درنهاوند وراهوی وعراق * وبر مقام اسمیدر شیخ نظامی بیت نکیسا درترانه
جادویی ساخت * پس انکه این غزل درراهویی ساخت * بو بیتده هامضموم اولمق اقتضا ایلدی
ل رای ع اوج معنایه کلور اول فکر وتدبیر معناسنه شمس فخری بیت از تومعمور
کشت خانهٔ جان * وز تومنصور کشت آیت رأی * عربیده‌دخی بومعنایه‌در ثانی بمعنی راه یعنی
یول رفیع الدین لبنانی بیت چه پیش رایت رایت بدید وسایه نمود * زچه زبیروی آفتاب
دیواری * ثالث هندوستان پادشاهلرینك لقبی درنتکم عجم پادشاهلرینه کسری وترکستان
پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور دیرلر مولانا هاتفی بیت صف آرای شاه
کشور آرای هند * روان شد بمیعاد که رای هند ل رسمی ع سکون سین مهمله ایله خدمتکار
مقرب معناسنه‌در برمعین خدمت خاصه‌یه مخصوص اوله خزینه‌دار وسلاحدار وجامه‌دار
وشرابدار کبی حکیم خاقانی بیت دو خازن فکر والهامش دو حاجب شرع وتوفیقش *
دوذمی نفس واما لش دو رسمی چرخ وکیهانش ل رشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خاکساری کذا فی فرهنك حسین وفایی بومعنایه حکیم
سنایی درتعبیر خواب بیت رقص کردن بخواب درکشتی * بیم غرقست ومایهٔ رشتی * ثانی
بمعنی خاکروب یعنی سپورکه وسپورندی ل رکابی ع فتح کاف عربی وکسر باء موحده ایله بمعنی
ساقی حکیم خاقانی بیت دواسبه دراور رکابی دراور * کزوچرمهٔ صبح یکران نماید ل رندی ع

سکون نون وکسر دال الله تحتانی پاك وهموارا ایتمکه دیرلر حکیم خاقانی در تحفة العراقین بیت رندی کذ زرنده ام رباید * بر عارض حو رزلف شاید * رنده دن چیقان تلاش معناسنه دخی مرویدر رنی بمعنی رهی یعنی قول وبنده معناسنه منقولدر روانی کسر نونله یعنی رایج وقیمتلو روا یش معناسنه شاعر بیت بشهر عشق جانان کر رسانی * شود نقد سعر شد نت را روانی روایی کسر یای تحتانیله لایق وجائز اولق و کیچر متاع واقچه معناسنه میر نظمی بیت بجاه عشق راباشی سزایی * اکر کالای اخلاصت روایی روی یعنی سیراب صویه ئاقمقدن عبارتدر رهاوی بر مقام آدیدر راهوی دخی دیرلر رهکذری یعنی راهکذاری مرقوم ره کشای اظهار ها وضم کاف فارسی وفتح شینله مشهور ملکی نك اون یدنجی کونی اسمیدر نته کم میر نظمی بیت بکلشن کزین باده دلکشای * بروز فرح بخشدت ره کشای ره کوی اظهار ها وضم کاف فارسی وواو معروف ایله یعنی خنیاکر ونغمه سرا ینه ره مقامات معناسنه وکوی کوینده دیمکدر حکیم سوزنی بیت حریف کاید ومهمان ومطرب ورهکوی * برون ماه صیام ودرون ماه صیام رهنمای راهنما کبی دلیل معناسنه در رهی بنده وقول معناسنه در حکیم اسدی بیت رهی رامکردان چنان سرفراز * که نتواند آورد بان پایه باز * چوخواهی رهی راهمی کردمه * بزرکیش جز پایه پایه مده * که چون از کند افش بزرکی دهی * نه ارج تو داند نه ارج مهی * حکیم ازرقی * قطعه * همیشه تا نشود خاك چون سپهر لطیف * همیشه تا نکند کوه باستان مدار * غلام وچاکر وفرمانبر ورهی یارب * بملکت اند رفغفور ورای وقیصر وار * کمال پاشازاده مرحومك زاده طبع شریفی اولان معانیدن بونده دخی بیورر که رهی یوله ویوشه کیدن خدمتکاره دیرلر زیرا آخرنده اولان یا یای نسبتدر که معنای ترکیب یوله منسوب دیمك اولور اوده خدمت ایدنه غلام دیرلر ارالرنده فرق اولدوغی بو بیتدن ظاهر در بیت پدری و برادری بکندار * این رهی وان غلام درهمه کار * انتهی مومی الیه دن ماعدا بو تعبیری ایتمش صاحب فرهنك یوقدر زیرا رهی هر نه یرده واقع اولسه خصوصیتله ذکرا ولنمامشدر وغلام لفظ عربیدر لکن شو قدر وار در که غلام محبوب خدمتکاره دینلوب رهی قاره قوللقجی وسائره دینلسه جائزدر زیرا محبوب خوبرو اولان خدمتکار کشی زاده اولور ورهی عبد مشترایه مخصوص اولمق مناسبدر بنده معناسنه ومجمع الفرسده مطلق بمعنی بنده وچاکر دیمشدر وبو بیتی ایراد ایلمش میر خسرو بیت بت محمل نشین زان ره که رفتست * رهی خواهد بیابانرا بدزدد * بو بیتده محبوب اولان محمل نشین وسائر قوللقجی رهی اولمق فهم اولنور ری بوزنکی ایکی معنایه در اول عجم حدودنه داخل بر شهر معظم نامیدر خیلی قصبات وقرایه شامل بر مملکتدر مولانا جامی سلسلة الذهب نام کتابك بر حکایه سنده براعرابی ری شهرینه کلوب آش پزدکانندن مونبار طولمه سی آلوب خطندن بر مقدارین قوینه قویدقده نصمکره دو شورر آدینی بلدو کنهدن حادثه سن النه الوب بیت ایها الساکنون بلدة ری * هل وجدتم بمثل هذا شی * دیو ندا ایدر ثانی اول شهزاده نك نامیدر که ایکی برادر ری شهرینی تعمیر ایدرلر برینك نامی ری وبرینك نامی راز اولمغله شهری هر بری کندو اسمنه مضاف ایتمك استرمیانلرنده منازعه اولدقده اهل ولایت اتفاقیله شهره ری وخلقنه رازی

دازی تسمیه ایدرلر وزبان لاتین یعنی فرنك لسانلرى پادشاه دیمکدر ﴿ باب الراء المکسورة
مع الالف * ردا ﴿ مشایخ وعلما کردنلرینه قودقلری دلبند وشال معناسنه حکیم خاقانی بیت
بدل سازم بزنار وببرنس * ردا وطیلسان چون پورسقا ﴿ ریسا ﴿ یای تحتانی وفتح سین
مهمله ایله ریسیدن لفظندن مشتق اسم فاعل اولور آکیریجی معناسنه وضعفدن اینلیجی اینملك
معناسنه که باریك ریس دیرلر اصطلاحیدر ابوالمعانی بیت درازی میکشد چون محنت
عشق * شد ازدرد وغمش باریك ریسا ﴿ ریوا ﴿ اشغون که ریباس وریواس وریباج وریواج
دخی دیرلر ترخیم اولنمش اسمدر ﴿ مع الباء * رکاب ﴿ اوج معنایه کلور اول معروف اوزنکی
معناسنه حسین ثنایی بیت آفتابش دکرنسازد بدر * مه نورا اکر رکاب کند * ثانی پیاله
یعنی قدح حکیم خاقانی بیت زهد بس کن رکاب باده بکیر * که نکیرد صلاح جای صبوح *
وله بیت عنان عمر شد از کف رکاب می بکف آر * که دل بتوبه شکستن بها نه باز آورد *
ثالث بمعنی اسب سواره یعنی بنلان آت حضرت مولانا بیت شود یوسف یکی کرکی شود
موسی چو فرعونی * چو بیرون شد رکاب توسرا خر کشت پالانی * لواحد فی الشعرا بیت
بهر جانب که روآری بنقد یر * رکابت را بود دولت عنانکیر ﴿ رکیب ﴿ کسر کاف وسکون یای
تحتانیله بمعنی رکاب بمعنی اول که الف یایه قلب اولنمشدر حرف اولدقلری جهتدن شیخ نظامی
بیت بغوغای لشکر درآمد شکیب * که دست از عنان رفت وپا از رکیب * وبنه جك آت
وقاطر معناسنه مولانا عبد الله هاتفی بیت برآراسته استران رکیب * وزان روی صحرا همه
دیدزیب * حکیم فردوسی بیت بهومان چنین کفت پیدان که زود * عنان ورکیبت ببایدبسود ﴿ ریشتاب ﴿ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قورجق صقال وزلف
وکیسو وموی مجعد معناسنه که قیل بر برینه طولاشور ویاخود دال ایله قورلمش اوله بولغت هم
فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ابوالمعانی بیت نه زده شانه درهمه عمرش * ریشتاب
می شد ست ریش دراز ﴿ مع التاء * ربات ﴿ اصلی عربیدر رباط دیرلر تعجیم اولنمشدر
فارسیده حروف مطبقه اولمدوغیچون کاربانسرای معناسنه ابوالمعانی بیت عمارت دل ویرانه
بنزد حق به ازان * ربات ومدرسه وخانقه بنا کردن ﴿ رشت ﴿ سکون شین معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی سرشت استاد بیت طبع نقاشش بکلك دود رشت * خامهٔ مانی
وآزر ساخته * ثانی مجمع الفرسده بمعنی چاروب وهرنه که اسکیوب خرابه یقین اوله
﴿ ریخت ﴿ ریختن لفظنك ماضیسیدر دوکدی معناسنه شیخ فیضی بیت میرفتم وخون
دل براهم میریخت * دوزخ دوزخ شرار آهم میریخت * وله بیت عشق آمد وخاك محنتم برسر
ریخت * وز برق بلا بخرمنم اخکر ریخت ﴿ ریست ﴿ سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله
بمعنی ریده یعنی تغیط ایلدی استاد لطیفی بیت ای که پرسی دواء ریشت چیست * از
علاجات نیز باید ریست * تاج بها بیت باقناعت همیشه باید زیست * بربروت طمع
بباید ریست ﴿ مع الجیم * رنج ﴿ سکون نونله بورك بوریسی که عربیده مغص دیرلر ابوالمعانی
بیت آن پری رخسار کر بیند ببزم مارقیب * میشود دمبسته کیرد روده رنج غم
﴿ ریباج ﴿ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اشغون که عربیده ریباس دیرلر

ل ريواج ح بايرينه واوايله ينه ريباسدر ل ريونج ح سكون ياى تحتانى ونون وفتح واو
ايله بودخى ريباج معناسنه در كذا فى نعمة الله ل مع الخاء * ريخ ح سكون ياى تحتانيله
بغرسق صيرنديسى كه فضلهٔ اسهالدر حكيم سوزنى بيت دم او برتافت هركس را دراوردش
بكار * ريخ او آلوده هركس را ميان زان زهار ل مع الدال * رند ح سكون نونله عيار وقلاش
معناسنه اما لاأبالى وباده خوار و ظريف وكارنده متيقظ معنالرينه استعمالى شايعدر مرشد
يزدجردى بيت من آن رند سرمست ولا يعقلم * كه مستانه خيزد كياه ازكلم * مجمع الفرسده
يعنى منكرولاأبالى وبى قيد ديمكدر اول اجلدن كه منكره اهل قيد ديرلر يعنى كارينه وهرامورينه
تقيد ايدنه منكر ديرلر ل ريد ح بمعنى ريست مرقوم ل ريزد ح ريختن لفظندن فعل
مضارعدر دوكر ودوكيلور معناسنه مثلا شانئ تكلو بيت بى تو هرمى كه ز جامم بكلو ميريزد *
بكلو ناشده ازديده فروميريزد ل ريشد ح سكون ياى تحتانى وفتح شين ايله دوكيلور
معناسنه وريشيدن لفظندن فعل مضارع اولور ل مع الراء المهمله * ركابدار ح درت
معنايه كلور اول ساقى معناسنه كلور كه ركاب پياله معناسنه اولدوغى ذكر اولندى ابو المعانى
بيت بطرف كلستان بجانان خرام * ركابدار مهرومى لعل فام * ثانى خدمتكاراسبكه
رومده سراج ديرلر ولهدر نعت بيت زهى ستارهٔ دولت مه آسمانرا * كند بوقت خرام خدمت
ركابدارى * ثالث فرهنك جهانكيريده اول پياده يه ديرلركه رفيقى سوار اوله بو زمانده اكا
جلودار ديرلر حكيم خاقانى بيت جعفر كرم ونظام بخشش * بل هردو ركابدار رخشش *
معناى ثانيله بو معنانك فرقى سهلدر انجق تعبيرده تفاوت واردر رابع اول خدمتكاره ديرلركه
خدمت سلاطينده كباردة پياله ونعلبكى وآلات بزمى محافظه ايدر ل ريچار ح سكون ياى
تحتانى وفتح جيم فارسيله مجمع الفرسده سود وياخود يوغرت ايله بشوررلر برنوع طعامدر
اما فرهنك ميرزا ابراهيمده هرنه نوع ميوه اولورسه بكمز ايله قيناديوب حفظ ايدرلر لامله ريچال
دخى ديرلر تركيده رچل ديدكلريدر شيخ نظامى بيت مصوص سرايى وريچار نغز * زبادام وپسته
براورده مغز * مصوص فتح ميم وضم صاد مهمله ايله اكا ديرلركه تكلكى بشوروب سركه يه قورلر
ترشى اولور ل ريخته كر ح دوكيجى باقر اولسون كمش اولسون انواع آوانى ايدرلر
ل ريخر ح سكون ياى تحتانى وفتح خاء معجمه ايله برنوع بادزهردر ل مع الزاء المعجمه ل رز ح
مخفف ريزدر حضرت مولانا * قطعه * چون سحركاه زكلشن بت عيار آمد * چه بسى نعرهٔ
مستان كه بيكبار آمد * كه درين خشك بيابان تو رزان چشمهٔ حيوان * دوهزاران كل خندان
ز دل خار آمد ل ريخير ح سكون يائين تحتانيين وكسر خاء معجمه ايله صبان اككى كه عربيده
عضم ديرلر مجمع الفرسده صبان دموريته قودقلرى اغاجدر ل ريز ح سكون ياى تحتانيله
ايكى معنايه در اول جرعه معناسنه در حكيم خاقانى بيت چون آكهى كه شيفته وكه كشتهٔ
توام * روزى براى وريزئ روزى بما فرست * ثانى ريختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبى اولور شكرريزكبى وكاهى اسم فاعل اولور خونريزكبى مثال امر قيدئ شيرازى بيت
خونم بريز هيچ ملك اچنين جمال * ازدل نبايدش كه نويسد كناه تو ل ريش بز ح كسر شين
وضم باء موحده ايله اول سورى صقاله ديرلركه كچى صقالى كبى اولور ميرنظمى بيت ريش بزو

بزوبینی چون صولجان * چشم کبود واحول وکج دهان ع ریش ساز ع سکون شین معجمه
وفتح سین مهمله ایله جراح معناسنه درکه بوریش یاره دروساز دوزیجی دیمکدر ابوالمعانی بیت
از خار هجر ریش شده سینهٔ صافم * ای ریش ساز مرهمی نه سینهٔ صافت ع ریماز وریمیز ع
سکون یای تحتانی وفتح میمله مؤید الفضلاده مطلق جامه معناسنه در اما فرهنك جهانکیریده
اول جامه درکه کاف فارسیله کیمامه یرلر ع ریونیز ع سکون یای تحتانی وواو وکسر تاء مثناة بعده
یای ساکنه ایله کیکاوس شاهك فرزندی آدیدرکه قرنداشلری پیران وویسه اللرنده هلاك
اولدی حکیم فردوسی بیت به پیش سپه کشته شد ریونیز * که کاوس را بود چون جان عزیز
ع مع الزاء الفارسی * ریژ ع سکون یای تحتانی ایله آرزوی نفس معناسنه استاد رودکی
بیت دیدی توریژ وکام بدو اندرون بسی * باربد کان مطرب بودی بفروزیب * مجمع الفرسده
زمین پشته معناسنه مرویدر ع مع السین * رس ع رسیدن دن صیغهٔ امردر
ایرش معناسنه حرکات ثلثه ایله مرویدر ع رواس ع بوزن هراس ریباس معناسنه در
ریواس دخی دیرلر ع ریباس ع سکون یای تحتانیله وفتح بایله اشخون دیدکلری اوتدر
نتکم دیمشلر در بیت عارض چو شود برت حرارت * غافل مشو از شراب ریباس ع ریواس ع
فتح واو ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ریباس مرقوم ثانی فرهنك جهانکیریده مکر وحیله
معناسنه در حکیم سنایی * قطعه * بسی فربه نماید آنکه دارد * نمایی فربهی از نوع آماس *
بریواس از توان لعبت توانکرد * روان نتوان بدو دادن بریواس ع ریس ع اوج معنایه در
اول رسم نقوش که نقشدن اول رسم ایدرلر ثانی طاق خسرو پرویز ثالث حامیهٔ کندم
یعنی هریسه وبغدای آشی بشدکده ظاهر اولان حامیه سی وریسیدندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور باریك ریس دیرلر کذا فی المجمع ع مع الشین المعجمه * ریش ع اماله ایله یعنی
یای مجهوله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جراحت عموما یعنی هرنه وجهله یاره اولورسه
میرزا فصیحی بیت با انقلاب دهر چه سازم که درد دوست * دی روز ریش بوده وامروز مرهم
است * ثانی شوربای غلیظ درکه کشك وشله آشلری اوزرینه دوکرلر وفتح را ایله عربیده
خرامیدن معناسنه در ع ریش ع اماله سز کسرهٔ صریحه ایله یعنی یای معروفله اوج معنایه در
اول صقال معناسنه که عربیده لحیه دیرلر کمال اسمعیل درحق کمال خجندی بیت آن ملحد
خجندی ریش بزرك دارد * از غایت بزرکیش دهر بش میتوان کفت * ثانی قهر وخشم معناسنه
حکیم نزاریٔ قهستانی * مثنوی * بیا کو در صفت مرد آن زمانی * چه میخواهد ز آشوب
جهانی * بخون بیکناهان چند کوشند * جهان بر ریش خود تا کی فروشند * ثالث یولك
یعنی توی قیونك وکچینك ودوه نك وهرنه نك اولورسه وقوش توینه دخی دیرلر ع ریم کوش ع
قولاق چرکی ریم چرك وایرك معناسنه در ع مع الغین * ریغ ع یای معروفله کین وکدورت
معناسنه در حکیم فردوسی بیت جهان زنده کردم ببرنده تیغ * چرا دارد از من بدل شاه ریغ *
یای مجهول ایله بمعنی راست * حکیم سنایی بیت هودج از معشوق وریغ از عاشقان خالی
بماند * درد یار دردمندان یکه رود یوارکو ع مع الکاف * رشتك ع سکون شین وفتح تاء
مثناة ایله مجازا جانبلرینه مخصوص بر علمدر رشته دخی دیرلر آخرنده کی کاف تصغیر درکه

لاحق اولدقده هاء علامت حذف اولنمشدر تفصیلی رشته ذیلنده ذکر اولنور كه ریدك ده سكون یای تحتانی وفتح دال ایله ترك بچه یه دیرلر طیان مرغزی بیت همه كی ریدكان ترینه شوند * توكبیتاء كنجدین منی * كبیتا حلوای ناطف دیدكاربدر یعنی ترك بچه غلامان اكرچه تروتازه درلر اماسن بكا كبیتا حلواسی كبی سن دیمكدر فرهنك جهانكیریده فتح را ایله نقل اولنمشدر منوچهری * قطعه * تانیامد آسمانرا تیرکی وروشنی * تا نباشد اخترانرا اجتماع وافتراق * شاد باش ومی ستان ازساقیان وریدكان * ساقیان سیم ساعد ریدكان سیم ساق كه ریزناك ده اصلی ریزه ناكدر استخفافا هاء علامت حذف اولنمشدر خرده اولمش معناسنه درتركیده خرده وات وافق دفك دیرلر كه ریك ده بر كلمه درکه عربیده ویحك وتركیده وای سكا دیرلر كذا فی المجمع كه ریكناك ده سكون یای تحتانی وكاف فارسی وفتح نونله قوملی اولان نسنه وزمینده قوم مسال دیمكدر حكیم شیرازی . بیت بعض اوخشك وخشن شد ریكناك * سر دوخشكین وسنكلاخ بعض خاك كه ریمناك ده كیرلو وچركلو وملوث معناسنه میر نظمی بیت زسر تا پای او بود ست ناپاك * برش پوشیده نی كند یدوریمناك كه مع الكاف الفارسی * رسك ده سكون سین مهمله ایله بت سركه سی كه اندن كهله حاصل اولور كه رشك ده سكون شین معجمه ایله بش معنایه كلور اول تخم سپش یعنی كهله سركه سی مختاری درهجو غلام خود كفته بیت سرش زرشك چوبرپشم ریخته خشخاش * بغل زكنده چودركور سوخته مردار * پور بهای جامی . بیت پوستین وی آشیان شپش * خانهٔ رشك وخانمان سپش * ثانی عقربك آدیدر . ثالث طغری دورمش نسنه رابع صقالی قبا آدمه دیدلر خامس بمعنی انده یعنی غم رشكن دخی درلر كذا فی فرهنك جهانكیری كه ریش خوك ده یای مجهول ایله . علتدر عربیده خنازیر دیرلر وجود انسانده ظاهر اولور كه ریك ده یای مجهول ایله ایكی معنایه در اول قوم معناسنه معروفدر مولانا هاتفی . بیت زریك بیابان فزون لشكری * زچوچی نژادانش هرسوسوری * ثانی فرهنك جهانكیریده بخت وطالع معناسنه كمال اسمعیل * نظم * بخدمت آمدم دی بامدادان * نبوده دروثاق مرده ریكت * كذارم بر طریق مطبخ افتاد * بدیدم لوت وپوت همچو ریكت * بخار جوع كلبی ازچهل كام * بمغز من همی آید چودیكت * مرده ریك مال میت معناسنه در كه مع اللام * رطل ده سكون طا ایله جام شراب طلو اولدوغی حالنده استاد لطیفی بیت تاچند به تسبیح وعصا زرق فروشیم * برخیز سبك رطل كران ده كه بنوشیم كه ریبال ده سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر عربیده قرق اسمی اولدوغی كبی فارسیده دخی قرق قدر نامی واردر كه ریچال ده سكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله رچل درکه ریچار دخی دیرلر الما وامرود وایوا وسائر میوه لری بكمزده قیناد وب لطیف نسنه ایدرلر تنكم دیمشلر در بیت طعام ماحضر بوده است ریچال * به پیش میهمان آور بهرحال كه ریغال ده سكون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله قدح معناسنه در استاد رودكی بیت شكفت لاله وریغال بشكفال همی * بدور لاله بكف برنهادهٔ ریغال كه مع المیم * رخیم ده كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانیله مرد غیوط اولانه درلر یعنی قوت ماسكهٔ احتباسی ضعیف اولمغله مجامعت محلنده تغیط ایدر یعنی جماع ایدركن یستهلر كه رم ده ریم لفظندن

لفظندن مخففدر وعربیده اوج معنایه کلور واول مال بسیار ثانی بمعنی مغز یعنی هر نسنه نك لبی
ثالث خاك معناسنه در امامیم مشدده ایله در ڨ ریختم ﭺ سکون یای تحتانی وخاو کسر تاء
مثناة ایله سقف خانه اوزرینه قونلان طپراق معناسنه در ڨ ریخیم ﭺ سکون یا ئین وکسر
خا ایله رنجبر مرقوم معناسنه در یعنی صپان قولاغی وقلیچی ڨ ریم ﭺ یای معروفله ایرك که جراحتدن
وچباندن خروج ایدر عربیده قیح دیرلر سکون یا ایله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد
جسم * کشت چشم عدوش همچو سقیم ڨ مع النون * رخبین ﭺ سکون خاء معجمه
وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اکشی ترخانه ویاخود یوغرتدن ایتدکلری نسنه شمس فخری
ماست غلیظ دیوب بوبیتی نظم ایلمش بیت مخالفت زبر ودت بپایه برسید * که طبع فلفل دارد
بنسبتش رخبین * میرخسرو بیت رخبین شکراست پیش آن ترك خنك * کز سرکه هندوی
ترش روی تراست * میرزا ابراهیم بمعنی دوغ سخت که پنیر شده باشد دیمشدر اما کتاب السامی
فی الاسامی ده بر نسنه در قروته مشابه سود ایله اوندن ایدرلرد یمشدر بو لغتی منظور فقیر اولان
لغت کتابلرینك کیمنده کسر زا وکیمنده ضم را ایله واقعدر ڨ رزفین ﭺ سکون زاء معجمه ویای تحتانی
وکسر فا ایله اغاج کلید وبعض نسخه ده مفتاح وبعضنده سورمه مندال که اغاجدن ایدوب قپوبی
آنکله برکدرلر ڨ رزنین ﭺ فا یرینه نونله رزفین مرقوم معناسنه در شاعر بیت سخن زن رامو تو
چون نباشد * بشو دستو هر چو رز نین بر درخود ڨ رستن ﭺ سکون سین مهمله وفتح
تا ایله سکك وزلك معناسنه در ڨ رشتن ﭺ سکون شین معجمه وفتح تا ایله اکرمك اپلك وابریشم
وکتان وغیری عربیده غزل دیدکلری درود نخی الهی ایاغه حنا اورمق ڨ رشکن ﭺ سکون شین معجمه
وکسر کاف له بمعنی غیور کذا فی فرهنك جهانکیری ڨ رنخبین ﭺ سکون نون وکسر خاء معجمه وباء
موحده بعده یای ساکنه ایله رخبین مرقوم معناسنه عربیده کیح دیرلر ضم کاف وسکون یای
تحتانیله ڨ رندان ﭺ جمع رند یعنی باده نوشان وظریفان ونکته فهمان ابوتراب بیك بیت قسام
قضا در عوض عیش دو عالم * این قسمت رندان می آشام فرستاد ڨ رویدن ﭺ کسر واو
وسکون یای تحتانیله بمعنی رستن ڨ ریختن ﭺ دوکمك معناسنه مصدر در مستقبلنده خازایه
ابدال ایله ریزد وریزنده دینلور کمال خجندی بیت خواهیم نقد جان وسر در پای جانان ریختن *
بر خاك کویش خون اشك از چشم کریان ریختن * عربیده انصباب وچغتاییده توکاك دیرلر
فاعلنه توککوجی دیرلر ڨ ریخن ﭺ سکون یای تحتانی وفتح خا ایله شکم اسهال شده معناسنه
استاد رودکی بیت یکی آلوده باشد که شهری را بیالاید * چو از کاوان یکی باشد که کاوان
راکند ریخن * فرهنك جهانکیریده اول آدم وحیوانه دیرلر که همیشه ریخ آلوده اوله حکیم
سوزنی بیت بکاو ریخن ماند طبع اودر شعر * همیتراشد الایش سرین بسرو ڨ ریدن ﭺ
سکون یا ئین وکسر دال اول ایله نسنه اوفق دفك اولمق وچوریمك ودوکلك شکوفه ده
استعمالی غالبدر ونسنه اسکیوب یپراق اولمق عربیده اضمحلال وچغتاییده اوفراتماق مضارعی
اوفرانور دینلور ڨ زیزان ﭺ ریزیدن لفظنك اسم فاعلی دردوکوجی معناسنه خواجه سلمان
بیت عاقبت بکذاشت بار وبرك خود را پیش تو * برك ریزان وسر افشان جست چون باد
خزان * فرهنك میرزاده نعمت وهوا ومراد معنالرینه مسطوردر تحفة الاحبابده بو معنالرده

زاء فارسیله مرویدر ع ریزن ع یعنی ضرطه زن لفظ من کبد رکدری ریدندن مرخمدر وزن اسم فاعلدر اوریجی معناسنه ابو المعانی بیت چکونه میکند ضبطش بفرزند وزن خودرا * که نتواند بضبط کوز دادن کون ریزن را ع ریزان ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ونونله قپو آردینه ایتدکلری سوزمه که آنکله قپویی استوار ایدرلر ع ریزیدن ع سکون یائین وکسر زایله دوکلمك وخرده اولمق معناسنه ع ریزین ع سکون یائین وکسر زایله غایت خرده اولمش نسنه یه دیرلر ع ریستن ع سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول اکرمك کتان وابریشم نه یی اولورسه استاد لطیفی بیت چون زیا رش جدا بماند وکریست * دوك وریسه کرفت وپشم وریست * ثانی فرهنك جهانکیریده قیویه وچقور یرلره وحوضه ودریایه اشاغی کتمك کرك صو ده کرك قره ده شاه ناصر خسرو * قطعه * مردکی وابدشت کرك درید * زو بخوردند کرکس ودالان * ان یکی ریست درین چاهی * وان دکر رفت برسر دیران * ثالث نوحه ایلمك معناسنه حضرت مولانا بیت چون در بحر نیست وجه زیستن * برچنین خانه بباید ریستن * رابع بمعنی ریدن یعنی تغیط ایلمك اوحدی درجام جم بیت ریستن کیودت زخوردن زشت * بدرت باید آمدن ز بهشت * معنای اوله عربیده غزل وچغتای لسانده ایکیرماك دیرلر فرهادنامه ده فرهادك آتی وصفنده بیت حرامی اورکاچیقماقدا توتون دیك * ایکیرماك وقتی دشت او زرافیون دیك ع ریسمان ع سکون یاوسین ایله بوکلمش اورغان میرنظمی بیت رسانیدن فلك رادل فغانش * بتابد ریسمان از دود آتش ع ریسیدن ع سکون یائین وکسر سین ایله اکرمك غزل معناسنه وضعفدن ایکله مك که باریك میریسد دیرلر یعنی اینجه واوزون ایکلرد یمك اولور ع ریشتن ع سکون یای تحتانی وشین معجمه ایله برنسنه یه بجد اولمق وسکك وزلك ع ریش دهن ع ترکیبده بلامه دیدکلری آدمه دیرلر میرنظمی بیت ریش دهن بوده وهم کنده است * ابرو ومژکان جرب افکنده است ع ریشیدن ع بمعنی ریختن یعنی دوکمك ع ریك زوان ع قومسال یرلرده کثرتدن روزکار اسدکجه صوکبی موج اوروب کویا که اقار میرنظمی بیت افتاده براه غمزدایی * دروریك روان برهنه پایی ع ریکن ع سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مکار وکینه دار وپلید وآلوده چرك دیمکدر ع ریم آهن ع ترکیده دمور بوقی وعربیده خبث الحدید دیرلر دمور کوره ده قروب چکیج اوردقچه دوکیلن خرده سی حکیم خاقانی بیت همدم هاروت وهمطبع زنرامشکرم * افعی ضحاك وریم آهن آهنکرم ع ریمن ع مکار وحیله کار معناسنه استاد عنصری بیت که حسد هست دشمن ریمن * کیست کو نیست دشمن دشمن * حکیم فردوسی بیت بکیتی نبودش کسی دشمنا * مکر درجهان ریمن اهرمنا * معیار جمالیده شمس فخری آلوده وافسون معناسنه دزدیمش بیت مرادلیست زجور زمانه را ریمن * چو زلف یار پریشان کشته پر زشکن ع ریهیدن ع سکون یائین وکسر ها ایله بمعنی افتادن کذا فی شرفنامه ع مع الواو * رونجو ع فتح واو وسکون نون وضم جیمله اغاج قوردی که زیونجو دخی دیرلر کذا فی الادات ع ریش کاو ع مشول کمسنه لردن کنایه درکه برامز کمسنه لره یعنی مدمن ومدبر ومفسد وبونلرامثالی آدملره تابع اولوب مجلسلرنده مسخره لق وهزل ایده

وهزل ایده میر نظمی بیت بهر دنیادین یاوی میکند * سفلکا نرا ریش کاوی میکند *
مجمع الفرسده بمعنی احمق وابله حکیم انوری بیت چرخ داند که ریشخندست آن * نه چون آن
ریش کاو وکون خراست ریلو سکون یای تحتانی وضم لامله بمعنی شنحار که عربیده قلیه
دیرلر بر طبراق درصوین آلوب صابون بشورلر و جامه دن لکه ویاغ بولاشغن آنکله یورلر
کمال اسمعیل بیت چون علاج دماغ کنه کند * داروی اوشراب ریاو باد ریوبجو بمعنی
رونجوی مرقوم ریو بوزن دیو ایکی معنایه در. اول مکروحیله وآل معناسنه حضرت
سلطان ولد بیت رومشو در بند این دنیای دون * تانکردی ریو شیطان راز بون * مولانا
جامی بیت نخستین کفت کانها کار دیوست * همیشه کار دیوان مکرو ریوست * ثانی نام
پسر کیکاوس ایدی که طوسك داماذی ایدی فرود بن سیاوش الندن هلاك اولدی مع الهاء
رشته سکون شین ایله درت معنایه کلور اول ایلك وابریشم تلی بو معناده خلاق المعانی
درحق درزی بچه * رباعیه * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف او چراشدی کوته عمر * چون غسل باب زندکانی کردی * ثانی برمرضدر انسانك
اياغنده اکثرطو یوغنده ظاهر اولور ایلك کبی برایبجه نسنه چقار کند پجه اوزار قیرلسه
صاحبی هلاك اولور آکا تارودخی دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه * قطعه * بدر درشته رنجوری
وبلا رخ * بجزغ دیده دراز رشته هشته * دم عیسی کزو آن رشته رانیست * اکر آن رشته را مریم
برشته * ثالث برنوع حلوادر ایلك حلواسی دیرلر رابع برطعامدر اکثر شوربا ایدرلر رشکر
سکون شین و فتح کاف ایله بمعنی رشك مرقوم که بش معناسی ذکر اولندی رکوه ضم کاف
فارسی وسکون واو واظهار ها ایله جامه یه یاره دیکملك یعنی یامه اورمق ادات الفضلاده اسکی
جامه پاره لری و بمعنی سوده وچادریك تحته معناسنه در رنده سکون نون و فتح دال ایله
صغری وسختیان ومیشین پاره لری وتراشه سی معناسنه در ریچار وریچاله کلاهما
بجیم الفارسی ریچار وریچال مرقوم معنا لرینه در ریخته ریختن لفظندن صیغهٔ مفعولدر
ایکی وجهله دوکلمش معناسنه بروجهی صو وشراب وامثالی نسنه لرك دوکلمسی و بر وجهی دخی
آلتون وکمش و باقر وامثالی نسنه لرك قالبه دوکلمسی شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعیه *
صد بار کل وجود را بیخته اند * تا همچو تو دلبری برانکیخته اند * سبحان الله زفرق سرتا پایت *
درقالب آرزوی من ریخته اند ریزیده ریزیدن لفظندن صیغهٔ مفعولدر بو دخی ایکی
وجهله دوکلمش معناسنه در بر وجهی اغاجدن یپراق دوکلمك کبی و بروجهی جامه امثالی نسنه لر
اسکیوب دوکلمك واعضاده ات واستخوان چوریوب دوکلمك کبی در ریزه ایکی معنایه در
اول دوکلمش ثانی خرده معناسنه در و بو معناده بعض ترکیبه صفت ایدرلر ریزهٔ الماس کبی شانی
تکلو بیت شانی از ساغر ایام مخور بادهٔ عیش * که فلك ریزهٔ الماس درو میریزد ریش پچه
صقالك اوزنده طوداغه متصل اولان قیللره دیرلر و بعض کمسنه نك صقالی آلتنده برقاج قیل
صقالدن آیرلمش کبی کورینور عربیده آکا عنفقه دیرلر ریشه اوچ معنایه کلور اول صچاق
معناسنه در هرنه نك اولورسه صائب تبریزی بیت با عقل کشتم همسفر یك کوچه راه از بیکسی *
شد ریشه ریشه دامنم از خار استدلالها * ثانی اغاجك کوکنده اولان اینجه لر مولانا طرزی

بیت برلب چشمهٔ خضرم ولی خشك لبیم * بیخ برشوره زمین برده مکر ریشهٔ ما * ثالث
وجود ده بتن قیللره دیرلر صقاله ریش دینلمك بونلدر شیخ فیضی بیت عشق تاپای بیفشرد
درانده ریشهٔ ما * همه معشوق ترا ودزرك وریشهٔ ما لغ ریشیدن ع سکون یائین وکسر شین
معجمه ایله کوزکوز طوقنمش قماش وامثالی نسنه لره دیرلر استادعنصری بیت کفت بر پرنیان
ریشیده * طبل عطار شد بریشیده * مجمع الفرسده بمعنی ریشهٔ دستار ونسخهٔ حسینه
وفایی ده وتحفة الاحبابده بمعنی رنك نهشته وهند پادشاهلرندن برپادشاهك اسمیدر وبعض
فرهنکلرده بمعنی رخشنده دیوب بوبیته متمسك اولمشلر استادعنصری بیت رخم ازرنك تست
ریشیده * دلم اززلف تست پیچیده لغ ریکاسه وریکاشه ع اول سین مهمله ثانی شین معجمه
ایله کلاهما بکاف العربی کرپی که خار پشت دخی دیرلر عربیده قنفد دیدکلریدر استادعنصری
بیت نتوان ساخت از کدو کو داب * نه زر یکاسه جامهٔ سنجاب * وله بیت کسی که کرد
نتوان ززهر انکبین * نسازد زریکاشه کس پوستین لغ ریك زاده ع یعنی ماهیٔ سقنقور
کذا فی فرهنك جهانکیری منقولدر که سقنقور تمساح دیدکلری بالقدن حاصل اولور صوده
طوغر دوغی ینه تمساح اولور اما صوکنارنده قوم ایچنده طوغردوغی سقنقور اولور
لغ ریمه ع بوزن نیمه کوزدن اقان چرك که کرپکلر اراسنده مجتمع ومنعقد اولور ترکیده چپاق
وعربیده رمص دیرلر میرنظمی درصفت زنکی بیت ناشسته روی آن لئیمه * چشم ومژه اش
کرفته ریمه لغ ریونجه ع سکون یای تحتانی ونون وفتح واو وجیم ایله بمعنی ریونجوی مرقوم لغ ریهه ع
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی پادشاه کذا فی المجمع لغ ریهیده ع سکون یائین وکسر
ها ایله مطلق افتاده معناسنه در لغ مع الیاء * ریشتی ع سکون شین وکسر تاء مثناة ایله راء
مفتوحه ده ذکری مرور ایدن رشتی معناسنه در یعنی خاکساری وخاکروب لغ رکابی ع درت
معنایه کلور اول کوچك طبق که نعلبکی ده دیرلر ثانی بمعنی جنیب یعنی یدك آت شیخ
نظامی بیت بر سم رکابی روان کرد رخش * هم اورنك پیرای وهم تاج بخش * ثالث اکره
بغلدقلری طوغری قابج که ترکیده غداره دیرلر رابع بمعنی ساقی حکیم خاقانی بیت دواسبه
درآور رکابی درآور * کزوچرمهٔ صبح بکران نماید لغ ریزی ع سکون یای تحتانی وکسر
زا ایله مؤید الفضلاده رحمت معناسنه در که ریزی کن یعنی رحمت کن میرنظمی بیت شده
دردلم ریش حسرت کهن * نظر بردل انداز وریزی بکن لغ ریسی ع سکون یای تحتانی وکسر
سین ایله برنوع اوزم آدیدر لغ باب الراء المضمومة مع الالف * رخ دبا ع سکون خا وضم را وفتح
با ایله برعظیم الهیکل وکبیر الجثه قوشدر محیط جزیره لرنده اولور انسان ساکن اولدوغی یرلره کلمز
ودیرلر که کرکدانی چنکالی ایله قاپوب آشیانه کوترر بوروایت اوزره رخ کرکدان اسمی اولق
لازم کلور بعض کتب تواریخده مسطوردر که رخ مذکور قوشك اسمی اوله مرقوم قوشك ذکری
عجائب المخلوقات وحیوة الحیوانده مسطوردر نقل ایدرلر که برکون بازرکاندن برطائفه
محیط ده بر جزیره یه یناشوب کیملرندن چیقوب جزیره ده کزرکن بر بیاض قبه کوررلر اطرافن
طولانوب قپوسن بوله مزلر ایچلرندن بری بوقبه طاشمیدر یاخود آخر نسنه میدر دیوالنده بالته
ایله اورنجه قبه دلنوب ایچندن صارو وبیاض نسنه اقار قوش یمرطه سی ایدوکنی بانجه بونلك

بونك صاحبی اولان قوش كاوب بونی هلاك ایدردی بو قاچوب كمیه كیروب بلكن ایدوب كیدرلر بعده
قوش كاوب بر مرطبه سنی قیرلمش كورنجه كمی خلقی ایتد پلرد یو برمرطبه سندن بیوك برطاشی ایكی
پنچه سیله قالدیرب كتوروب كمینك اوزرینه براغورخدای تعالینك لطفیله كمی طاشك التندن
صاوشوب كتمكله طاش دریایه دوشوب اول قدر دریانی حركتة كتوردكه كمی هلاك اولمق
مرتبه سنه واردمذكور قوشك اسمندن استعاره طریقیله شطرنجك ایكی قطعه سنه رخ
دیرلر ف رخشا ع سكون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی رخشنده كذا فی المجمع بو معنایه
بدر الدین شاشی * مسمط * كفتم دلت غمكین چرا * ماه نوت پرچین چرا * آن طرهٔ مشكین
چرا * بر ماه رخشا ریخته ف رستا ع سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایكی معنایه در
اول كوی صوقاقلرینه درلر ثانی روستا لفظندن مخففدر كوی معناسنه حضرت مولانا
بیت هركه در رستا بود در روز وشام * تا بماهی عقل او نبود تمام ف رسوا ع شایع معناسنه دركه
لفظ مركبدر برجزوی رس در شایع معناسنه ووا آچقدركین لونسنه آچیانجه شایع اولوردیمك
اولور ولظاهر كردن معناسنه ده اولور از چرخیات نظام استرآبادی * مصرع * پری رالمعهٔ شمع
ضمیر او كند رسوا * حكیم شفایی بیت ظاهرم غماز باطن همچو آب روشنست * راز پنهان
میكند رسوای از پیدای من ف روستا ع واو مجهول وسكون سین ایله كوی یا اوو ایل یعنی شنلكی
را ولان كوی مرحوم كمال پاشا زاده روستا مزرعه در رستن لفظندن تصرف اولنمشدر اكسلكی
اعتباریله كویه ده اطلاق اولنور انتهی وكوی معناسنه اولدوغنه حضرت مولانا بیت قول پیغمبر
مثنوای اوستا * كور عقل آمد وطن در روستا * حكیم فردوسی بیت چوا ز شهر بكسر
بپرداختند * بكرد اندزو روستا ساختند ف روشنا ع ایكی معنایه در اول ضیالو آیدین
ومنور معناسنه ثانی مرقشیث طاشنه درلركه انی سرمه ایدرلر بو ایكی معنایه ابو المعانی
بیت از خیال ماهرویت خانهٔ دل روشنا * خاكراهت میكند عالم بدیده روشنا ف روهنا ع
واو مجهول وكسر ها وفتح نونله برنوع خاص پولاددركه اندن قلیچ ایدرلر غایت بی نظیر واعلا ومقبول ف
اولور شمشیر روهنی درلر ادات الفضلاده مطلق پولاد هندی معناسنه در وهندی قلیچلره
دخی اطلاق اولنور ف روهینا ع زیادهٔ یای تحتانیله ده هندی پولاد معناسنه در شمس فخری
بیت زعكس رنك رخ دشمنان او در جنك * چو كهربا بدرخشد كهر چو روهینا * وفرهنك
جهانكیریده پولاد جوهردار حكیم سنایی بیت بتز دچون تو بی جنسی چه دانی چه نادانی *
بدست چون تو نامردی چه نرم آهن چه روهینا * سیف اسفرنكی بیت آب كرد در خجالت
نطقش * كوهر اندر مشام روهینا ف روهینیا ع نوندن صكره بر یاد خی زیاده ایله مجمع الفرسده
روهنای مرقوم معناسنه مسطوردر ف مع الباء * رب ع تشدید بایله هر صواو نسنه نك
صوین آلوب قینادرلر تا منعقد اولنجیه دك بعده شكرله شراب وشربت ایدرلر لیمون وبنفشه
وحماض وریباس وغیرهم كبی بر حكیم حاذق دیمشدر بیت چو صفرا بشكند در معده نیكو * دهم
جای صفرا رب لیمو ف رباب ع ساز نوعندن بر مشهور ومعروف سازدر بین الناس فتح را ایله
شایعدر اما اصح ضم را ایله در كذا فی الادات ف رستم ركاب ع بهادر پهلوان دیمكدن كنایه در
مولانا هاتفی بیت بدعوی دو رستم ركاب دلیر * ز شمشیر بازی نكشتند سیر ف رفت وروب ع

ترکیله سیلوب سپورمك معناسنه در وبر معناسی ده سپورکه در ی روب ع رفتن لفظندن
صیغهٔ امردر وکاهی اسم فاعل اولور خاکروب وچاروب کبی ی روزتاب ع اضافتله امحی
کون ایام صیفله حرارت شمسدن خارج اعتدال اولان اسیلاك معناسنه در میرنظمی بیت
چون شد ازتاب عشقش پرشتاب * آمده در نیم روز روزتاب ی مع التاء * رت ع درت
معنایه کاور اول خالی وخرابه مشرف اولمش معناسنه شیخ عطار بیت سرآن کاخها
با خاك هموار * زمینی رت نه درمانده نه دیوار * ثانی بمعنی تهی استادلیبی بیت فرمان
کن وآهك کن وزنیخ نسناید * بیرون ودرون تن وروپت ازرت * ثالث غل وغشدن عاری
وپاك معناسنه میرنظمی بیت چوپرشد بامحبت قلب وسینه * درون ساده رت بوده زکینه *
بولغتی بعض فرهنکلرده فتح را ایله نقل ایلمشلر اما مجمع الفرسده بعض معتبر ومعتقد فرهنکاردن ضم
را ایله تصحیح اولنمش وفرهنك جهانکیریده کذلك ضم را ایله معنای رابعی تهی دست نقل اولنمش
بو معنایه علی کوچك بیت ازوفور عطای آن کف راد * رت ومفلاك بحر وکان کشتند
ی رست ع سکون سین مهمله ایله درت معنایه در اول رستن لفظندن صیغهٔ ماضیدر بردن
بتدی معناسنه کاهی مصدر اولور بتمك معناسنه مجمع الفرسده بمعنی رویید وبرامد حکیم اسدی
بیت بخورشید ودین بتان نخست * بکوروبی آدمی بوم ورست * شیخ اوحدی بیت
این چهارآخشیج رابدرست * چون بدید آمد امتزاجی رست * حکیم فردوسی بیت
صف میسره هم بیا راست جست * یکی کوه کویی زپولاد رست * ثانی محکم ومضبوط
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تویی باشد که باشی دروقارست * که من درحرب
بومالیده ام جست * وله بیت شب آمد برشتر بستند رسنش * بهم بربسته هفت اندام
رستنش * ثالث دلیر وچیره دست معناسنه شیخ اوحدی بیت قدم اندر زمین منه
جزرست * کاسمان انظر بجانب تست * رابع فرهنك میرزاده قسمی از خاك مسطوردر
وتحفة الاحبابده بمعنی خاك حکیم فردوسی بیت یکی سخت پیماند خواهم نخست * کازوی
بلرزد بر وبوم ورست * وله بیت زنا کس نماند برین بوم ورست * زنیکی بباید ترا دست
شست ی رفت ع رفتن لفظنك ماضیسیدر سپوردی معناسنه وواو ایله روفت دخی درلر
میرخسرو بیت بجانهای فتاد از چشمش آشوب * مژه میروفت دلها را بجاروب * حروف
علتدن قنغی حرف که وسائط کلمه ده واقع اوله حذفی جائزدر ی رشت ع سکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی روشن ثانی برکیمیاکر استادك نامی ایدی که زر معمولنه زر رشتی
درلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی روسخت ع واو مجهول وضم سین وسکون خا ایله راستق
طاشی که راسخت دخی درلر کذا فی المجمع ی مع الجیم * رخج ع سکون خاء معجمه ایله یزد
ولایتنده برناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی روج ع واو معروف ایله انکور نا پخته
یعنی هنوز ایرشمامش اوزم جیم فارسی وهاء علامتله روچه دخی درلر وبر معناسی دخی روزدر
وهندی لسانده روج کاوکوهی یه درلر ی روسنخج ع واو مجهول وسکون سین مهمله وتاء مثناة
وفتح خاء معجمه ایله راستق طاشی ی روستیج ع بعض نسخه ده خا یرینه تاء مثناة بعده نون
واقع اولمشدر راستق طاشی معناسنه در ی مع الخاء * رتشلخ ع ضم تاء مثناة وسکون شین

شین و فتح لامله بحامت معناسنه کذا فی نعمة الله ۞ رخ ۞ التی معنایه کلور اول یکاق
معناسنه که رخسار و رخساره ده درلر عربیده خد دیدکاریدر شعرا بعض تراکیبه جزو ایدوب اول
صفتله توصیف ایدرلر کلارخ و پری رخ کبی غیاثای حلوایی بیت پیش کلزار رخت لیلی وگل
مجنونست * سرو در پیش قدت مصرع ناموزونست * ثانی بر عظیم الهیکل
وکبیر الجثه قوشدر عنقا کبی وجود خارجیسی یوقدر شطرنج قطعه لرندن اولان رخ اول قوشدن
عبارتدر یعنی انک اسمیله تسمیه اولنمشدر ثالث عنان اسب یعنی دیزکین بو ایکی معنایه استاد
عنصری بیت شطرنج جمال را تو شاهی یا رخ * مر اسب کمال را رکابی یا رخ * کمال پاشا زاده
دخی کرکدان ایله تفسیر ایلمشدر بو معنی دخی صحتدن بعیددر که زیرا مرقوم قوشه رخ ربادیلدیکی
مقدم ذکر اولندی اول تقدیرجه کرکدانه رخ دینلمک مناسبدر رابع فرهنگ جهانگیریده
بر نوع تاجدر که پادشاهان سلف کیرلر ایدی اول تاجه دیهیم دخی درلر حکیم قطران ارموی بیت
کرفته پای تخنش را فلک رخ * نتابد جادوانه بحت از و رخ * خامس بمعنی سوی و جانب
سادس براوتدر که دوخ و روخ ولخ ولوخ دخی دیرلر ۞ روخ ۞ واو مجهوله ایله قیلسز باش که
دوخ و روخ چکاد دخی دیرلر سربی مو معناسنه حکاک بیت ایستاده بخشم بر سر او * ای بنفرین
سیاه و روخ چکاد * زبان پهلویده بغرسق معناسنه در ۞ مع الدال * ریبد ۞ فتح با و حاله
وسکون یای تحتانیله مجنون معناسنه درهرنه اولورسه اولسون ۞ رند ۞ سکون نونله
منزکلدیکدیکاری قوشدر اکثر چلتنک اکیلمن برده اولور ۞ روبند ۞ یاشمق که عورات یوزلرینه
طوتارلر اصلی بندرو ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی درحق زنکی
بیت چو بد عادت همین کیرد نه از شرم * میان مردمان روبند و برقع ۞ رود ۞ واو معروفله
یدی معنایه کلور اول هر ایرماغه دیرلر عموما حکیم اسدی بیت زدنبال او دشت هر جای
جوی * بهر جوی در رودی از زهر اوی * بو بیت بر آژدها وصفنده در و مجاز مرسل طریقیله
یری بر ینک یرنده استعمال اولنور زیرا فارسیده ایرماغه جوی دخی دیرلر اما اصح بودر که جوی
صویک اقدوغی یردر رود صودر که مخروق اولان موضعه رودخانه ده دینلور مرقوم بیتدن بو معنی
مفهومدر رود هر ایرماغه مشابه اولانه ده دیرلر خواجه حافظ بیت خواهی که بر نخیزدت از دیده
رود خون * دل در وفای صحبت رود کسان مبند * جوی خون دخی دینلدیکی ظاهردر و نهر
آمویه درلر خصوصا استاد فرخی بیت یک بنده تو داری زین سوی رود شاهی * یک چاکر
تو دارد زانسوی کنک راهی * ثانی بمعنی فرزند ثالث سازه درلر عموما بو ایکی معنایه
نجیب الدین جرد باد قانی * قطعه * آسمان در صفت تربیت دولت تو * بمقامیست که همچون
صفت مادر و رود * سالها شد که بعهد تو نندیدست کسی * ناله کز دست کسی کرد جز ابریشم
رود * کذا فی فرهنگ جهانگیری و بر سازک اسمیدر خصوصا خواجه حافظ بیت مغنی بحایی
بکلبانگ رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * رابع ساز عشرتک لازمه سی اولمغله مجازا
عشرته دخی رود دیرلر حکیم اسدی بیت سپهبد چو آمد هم انجا فرود * شد از رزم زی بزم
شادی و رود * وساز کریشنه ده درلر شمس فخری بیت معاشر خوش رودی بساز میخواهم
که شرح عشق بکویم بنغمه بم و زیر * بو معنایی مؤید حکیم خاقانی بیت تا بنوای مدیح و صف

توبرداشتم * رود رباب منست زوده اهل ریا * خامش بمعنی رود ه یعنی بغرسق که رودکان
ورودکان انك جمعی درکمال اسمعیل * قطعه * بسکه میکرد دازقراقر هجو * رودکانی خاطرم
افکار * ترسم ازمن رهاشود حاشا * پلتکی درهجای توسه وچار * حکیم روحانی درتسمیه
بیت به نیش عقرب وسرکین یوزوپشك حمل * برودکانی جدی وتقارب میزان * سادس
مجمع الفرسده حلاج کمانه سنك کریشی سابع قیونك ویاخود قوشك توینی اسی صوده
حشلیوب دوکمکه درلر ﴿ رود آورد ﴾ اضافتسز سیل صوبی بعض الحق یرلردن ایرمق کبی
آقدوغی ایچون تسمیه اولنمش ﴿ رودچکاد ﴾ اضافتسز قیلمسزدپه ترکیبده طاز عربیده اصلع
درلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی موپیست * شده زسیلی تأدیب شاه
رودچکاد ﴿ روزکرد ﴾ کسر زاء معجمه وفتح کاف وسکون زاء فاوسیین ایله نیراعظمك جمله
اسماسندندر یعنی آفتاب حکیم نزاری قهستانی بیت بروزم محنت باری نکردی * چراچون
روزکرد ازمن کریزی ﴿ روید ﴾ واو معروف وفتح یاء تحتانیله رستن لفظنك مضارعیدر بتر
معناسنه شیخ سعدی * قطعه * سبزه درباغ کفته اند خوشست * داند این کین سخن همی
کوید * یعنی ازروی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی توکند بازاریست *
بسکه بر میکنی ومیروید * وله بتور ر معناسنه بیت باران که درلطافت طبعش خلاف نیست *
درباغ لاله روید ودر شوره بوم خس ﴿ مع الراء المهمله * رخسار ﴾ یکاق معناسنه که عربیده
خد درلر اکرچه رویدن غیری مخصوص یکاغلك آدیدر ابوتراب بیك بیت عمری نظر از مهر
برویت کردم * نظاره رخسار نکویت کردم * اماکثرت استعمالله رویه بدل جمله چهره یه
رخسار درلر مرحوم کمال پاشا زاده بونده دخی تصرف معنی ایدوب رخسار لفظ مرکبدر رخ ایله
ساردن که رخ یکاق وسار باش معناسنه در چشمسار وچاهسار وکوهسار کبی مراد یکاغلك یوقارو
باشی دیمك اولور دیمشدر اما کتب معتبرات لغویه ده اسم مفرددر یکاق معناسنه چشمسار
وچاهسار وکوهسار کبی دکلدر ودخی استعاره طریقیله آدمدن غیریده دخی استعمال اولنور
تتکم میرزا فصیحی بیت کریه ام کز جکر سوخته در دیده ابر * بهر آرایش رخسار بهار آمده ام
﴿ رستار ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله روستا معناسنه در یعنی کوی یلوترك دیمك
اولور کذافی المجمع ﴿ رود آور ﴾ نام رود خانه در یعنی اسم نهردر کذافی فرهنك جهانکیری
﴿ رودبار ﴾ سکون دال وفتح باء موحده ایله اوچ معنا یه کلور اول منقطع اولمیوب همیشه
صویی آقان ایرماغه درلر میر نظمی در مذمت زنك بیت زکس هموار شهوت بودجاری * میان
هردو پایش رودباری * ثانی شرف نامه ده لب آب یعنی صوکناری ونهر عظیم معناسنه مسطوردر
ثالث برقاج پاره قریه یه مشتمل بر بیوك کوی آدیدر قزوین ایله کیلان میاننده واقعدر مشایخ
کبباردن ابوعلی رودباری حضرتلری اول ناحیه دندر مولانا جامی بیت بوعلی رودباری آن
شه دین * خسرو بارکاه صدق ویقین ﴿ روزبازار ﴾ یعنی رونق بازار وکرمی خریدار حکیم انوری
بیت روز جشن وطرب بستانست * روزبازار کل وریحانست ﴿ روزکار ﴾ ایکی معنا یه در
اول زمان وعصر وجهان وهوا معناسنه معروف ومتداول سوزدر ثانی مدت وفرصت
معناسنه استاد فرخی * قطعه * مخالفان تو موران بدند ومار شدند * برار از سر موران ومار کشته

کشته ومار * مرا ماندشان زین پیش روزکارها * که اژدها شود ازروزکار یابد مار ﴿ روزنه
سر ﴾ ترکیبدر ایلك دیدکاری قوشدرعربیده هدهد دیرلر ﴿ روزه دار ﴾ اورچلو عربیده
صائم درلر روزه صوم معناسنه وداردا شتندن اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت روزه دارغم
هجران تو بودم جانا * روزی عاشق بیچاره نشد عید وصال ﴿ روستار ﴾ واو مجهوله ایله رستار
مرقوم معناسنه ﴿ روغنگر ﴾ یاغ چیقاریجی هرنه اولورسه زیتون وکنجد وغیرهما روغن یاغدر
وکر کاف فارسیله ادات اسم فاعلدر ﴿ روی گر ﴾ باقرجی که قزغان وصحن وسائر باقر
آوانیسی یپار اصلنده توج اشلین آدمه روی کر دینلور ﴿ مع الزاء المعجمة * رخ فروز ﴾ سکون
خا وکسر فا وضم را ایله مشهور ملکی نك یدنجی کونی اسمیدر ﴿ رستاخیز ورستخیز ﴾ کلاهما
بسکون السین وفتح التاء المثناة قیامت معناسنه درخواجه حافظ بیت پیاله برکفنم بند تا سحرکه
حشر * بمی زدل ببرم هول روز رستاخیز * حضرت مولانا بیت هین چه آوردید دست آویزرا *
ارمغان روز رستاخیز را * حکیم اسدی بیت بر انگیخت چون جامه گرمخیز * در افکنده در
هندوان رستخیز * حضرت مولانا بیت من حلالت میکنم خونم بریز * تا نه بیند چشم من آن
رستخیز ﴿ رودساز ﴾ سکون دال وفتح سین ایله فرهنك جهانکیریده سازنده دیمکدر حکیم قطران
ارموی * قطعه * تاز بانك نوحه کر باشد روان دائم نفور * تا همیشه دل ببانك رودساز آید
فراز * خانهٔ خصمان تو خالی مباد از نوحه کر * منزل خویشان تو خالی مباد از رودساز ﴿ روز ﴾
اوچ معنایه در اول معروف کوندزدر که عربیده یوم ونهار معناسنه در ایکی معنا محلنده دخی
روز استعمال اولنور ترکیده دخی بو ایکی معنایه کون دیرلر معنای ثانی طالع ووقت معناسنه در
ابوالمعانی بو ایکی معناده بیت کذشته روز عمرم چون شب تار * چه بد روزم که صبحم شام کشته *
ثالث آفتاب معناسنه در حکیم فردوسی بیت سزد کر ببخشی کناه مرا * درخشان کنی روز وماه مرا
﴿ روستاخیز ﴾ واو مجهوله ایله ده رستاخیز مرقوم معناسنه استعمال اولنمشدر ﴿ روییندز ﴾
کسر یائین تحتانیین ودال ایله توران زمیننده برقلعه اسمیدر که ارجاسب شاه آنی تختکاه
ایدنمشیدی وکشتاسب شاهك قزلرین کرفتار ایدوب انده حفظ ایتمکله اسفندیار
کشتاسب امریله هفتخوان طریقندن واروب قلعهٔ مرقومی اخذ وتسخیر وارجاسبی قتل ایدوب
قز قرنداشلرین خلاص ایلدی حکیم فردوسی اسفندیار دلندن بیت رویین دز آزرا
کشادم * وآوازهٔ هفتخوان بدادم ﴿ مع السین المهمله * ربوس ﴾ ضم باء موحده ایله بمعنی
بسیار خوارکه رس دخی دیرلر میرنظمی بیت نزد اهل دل نیرزد یك فلوس * خوردنی را همچو
کاو باشد ربوس ﴿ رس ﴾ ایکی معنایه در اول بسیار خوار وحریص خوردنی معناسنه
حکیم انوری بیت سرهر خوان شدم چو کربهٔ رس * در هر کشتی سك سناجور * بو شکور بیت
رسی بود کویند سالار بشان * همه سال چشمش بخبز کسان * حکیم سنائی * مثنوی * هرکه در
دام زن نیفتاد ست * عقل شاکرد او چو استاد ست * هرکه برکس بخبز کرد درس * عیش اونیره
دان که در چه کس * استاد فرخی بیت راه مردان همه بادر کهش آموخته اند * چون بز رس
که بیاموز با سبز کیاه * ثانی سخت ومحکم معناسنه در ﴿ روس ﴾ واو معروفله مجمع الفرسده
بمعنی روباه یعنی دلکو وناحیهٔ شمالی ده برولایتك وقومینك آدیدر حکیم انوری بیت اولا نا ئبی که

نیست بکار * راست چون کافران روسی است * ومولانا عبد الله هاتفی تیمورنامه ده بیت تمرخان واسکندر فیلقوس * یکی ماه توران یکی شاه روس * بوندن فهم اولنور که روم ایلنه ده ولایت روس دینله روشناس معلوم الذات ومعروف الصفات عزیز ومحترم وصاحب وقار کمسنه لره دیرلر حکیم سنائی بیت دعای بی اثرم روشناس عرش نیم * زلب جدا چو سرشوم ره نمیبرد جائی روغناس واو معروف وسکون غین وفتح نون ایله قزل بویا که روناس وروینامس دخی دیرلر عربیده فوه دیرلر ضم وفتح واو مشدده ایله ابو المعانی بیت اشك خونین کشته گویا روغناس * کرده رنکین سنك وخاك دشت وکوه روناس روغناس مرقوم معناسنه کمال اسمعیل بیت تن زسرما چو نیل وچون روناس * منجمد کشته در عروق دما رویناس یودخی روغناس معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت بی می نزار تر ززریوم که زمهریر * خون در عروق بفسرد م چو روینامس مع الشین المعجمة * رخش سکون خا ایله ایکی معنایه در اول پرتو وعکس وشعاع وضیا معناسنه استاد عنصری بیت زخون دشمن اوشد بحر مغرب جوش * فکنده تیغ یمانیش رخش در عمان * شمس فخری بیت روی مریخ زرد کرد اکر * افکند بر سپهر تیغ تو رخش * مجمع الفرسده سیاه صقال ارا سنده اولان بیاض قیللره دخی دیرلر دومو ی صقاللك اول حالتده براق وضیادار اولمق مناسبتی ایله منجیك بیت راست برخش است بچشم آید اکر * همچو سرماست وقیه وقیه بریزم * ثانی فرهنك جهانکیریده نیر اعظمك جمله اسماسندن براسمدر زش غضبدن کوز متغیر اولمق حکیم سنائی * قطعه * چکیچکی اوفتاده در مسجد * نزنی هزل وضحکه ازپی جد * که فقیه از که روترش کرده * باز تا برکه دیده رش کرده روپوش نقاب وبرقع معناسنه مولانا جامی بیت نیست درنا طقه کر صد سنده نام چو توپی * بهر روپوش بنام دکر نت خوانم * چغتای لسانده رتوواع دیرلر روش واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول تند وسمت مثال تند شمس فخری بیت برفق وخوش سخنی کار خصم دولت باش * که نیك نامده پیوسته کا زمردم روش * مثال سمت حکیم خاقانی بیت بختم آوخ که طفل کرینده است * که بهر لحظه روش میشنود * ثانی مخفف روشن در که چشم شما روش دیرلر یعنی کوزیکز آیدین وبمعنی امر کذا فی المجمع روغنجوش فتح غین وسکون نون وضم جیم وواوین معروفتین ایله ترکیبده پشی دیدکلری یاغلی اتمك وهرنه که یاغده قینایه اکا روغنجوش دیرلر روغنفروش یاغ صاتجی معنای ترکیبی در اما بقال علم اولمشدر مع الغین * روشنچراغ موسیقیده بر نوا اسمیدر میر نظمی بیت بیا مطرب بکن روشنچراغی * شود افتاده کان روشنچراغی رغ اول ریج که معده ده حاصل اولوب بوغازدن کلور اکا آرغ وآروغ ور چك دخی دیرلر ترکیده ککرمك دیدکلریدر روغ بودخی اول معنایه در بو ایکی لغت آرغ وآروغ لفظلرندن مخففدر حکیم انوری بیت چون زخون پایه خود لاف زند خواجه بکو * پایه خون بکس زنش که بدروغ زند * فتح را وسکون واو ایله عربیده حیله معناسنه در خصوصا حیله روباه وبرنسنه نك جانبنه نهانی کتمك ومیل اتمك وقاچمق وطاغ برونی معنالرینه در مع القاف * رستاق سکون سین وفتح تاء مثناة ایله بازاریری که بعض محللرده واقع اولور کیمی هفته ده بر کون وکیمی آیده وکیمی ییلده بر دفعه بازار

بازاره بیع وشرا اولنمق معتاد ناسدر ﯓ رسداق ﭺ سکون سین وفتح دال ایله رستاق مرقوم
معناسنه‌در ﯓ رسدق ﭺ حذف الفله دخی اول معنایه روایت اولنمشدر میرنظمی بیت
شود آن مرد بی ادراك واحمق * که باشد هرزه‌کرد جای رسدق ﯓ مع الکاف * رتك ﭺ
فتح تاء مثناة ایله نعناع بری که پودنه دخی دیرلر خواصندندرکه قیون آنی اوتلسه ممه‌سندن سود
یرینه قان کلور عربیده مشك طرامشیع ومشك طرامشیر دخی دیرلر ﯓ روبهك ﭺ تصغیر
روبهدر ﯓ روچك ﭺ واو معروف وفتح جیم فارسیله ماه شعبانك اون بشنجی کونی آدیدرکه
روز برات وکیجه‌سنه شب چك دیرلر شب برات دیمك اولور ﯓ رودك ﭺ ایکی معنایه‌در اول
کاف تصغیر ایله مصغر رود یعنی کوچك ایرماق ثانی بر جانور آدیدرکه دریسنی کورك ایدوب
کیرلر ترکیده وشق دید کلریدر ابو المعانی بیت توان شاهی که ادنی بخشش تو * بحر وار سیم وزر
سمور ورودك ﯓ رستك ﭺ واو معروف وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله تصغیر روستادر
ﯓ مع الکاف الفارسی * رکوك ﭺ ضم کاف عربی ایله مجمع الفرسده پاره کرباس که جامه‌یه
یامه ایدرلر میرنظمی بیت بشعر او ستا کردن مخمس * رکوکی کردن از کرباس اطلس *
ﯓ رموك ﭺ ضم میم وواو معروفله بمعنی ایستادن یعنی طورمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ روباه
تریك ﭺ عربیده عنب الثعلب دید کلریدر ﯓ روشنك ﭺ نام دختر دارادرکه اسکندرك حبالهٔ
ازدواجنده ایدی ﯓ مع اللام * رومال ﭺ یعنی دستمال معناسی یوزسله جك اولور ﯓ روی دل ﭺ
اصطلاحی لغتدر التفات معناسنه ترکیده کوکل یوز دیرلر میرنظمی بیت فلك روی دل میماید
دکر * اکر نخل طالع شود بارور ﯓ رویمال ﭺ رومال مرقوم معناسنه‌در ویوز سورمك
معناسنه شاعر بیت رویمالم بکف پای تو کرمالی نیست * که مرا به ز کف پای تو رومالی
نیست ﯓ روبینه مال ﭺ ایکی یای تحتانیله اول ریح پرصدادرکه اسفل آدم وحیواندن
خروج ایدر عربیده ضرطه دیرلر ابو المعانی بیت خواسته آهسته کوزك میزدن تنها ولی *
درمیان جمع زد روبینه مال پرصدا ﯓ مع المیم * رخام ﭺ فتح خاء معجمه ایله بیاض وصاف مرمر
طاشی عربیله مشترك لغتدر میرنظمی در تعریف قصر بیت درونش نقش چین بوده است
پر زر * برونش از رخام صاف مرمر ﯓ رستم ﭺ ایران عسکرنده مشهور عالم پهلواندرکه
شهنامه‌ده جنکلری ودلاورلکی مشهوردر رستم دستان ورستم زال دخی دیرلر ﯓ رستهم ﭺ
سکون سین وها وفتح تاء مثناة ایله رستم زاله دیرلر حکیم فردوسی بیت ببوسید رستهم تخت شاه
وشکفت * جهان آفرین راستایش کرفت * کذا فی تحفة الاحباب ﯓ رسوم ﭺ جمع رسم در
عادت وقانون معناسنه حکیم خاقانی بیت وکر قیصر سکالد رای زردشت * کنم زنده رسوم
زند واستا ﯓ رم ﭺ قاسق قلی که جمعی رمکاندر عربیده صفه وخانه‌یی مرمات ایتمك معناسنه‌در
ﯓ روم ﭺ معروف مملکت وولایت اسمیدر ودخی روی من معناسنه هروقت که برنسنه‌یی کندو
نفسنه مضاف ایده‌لر لواحد من الشعرا بیت لشکر اشك زراه مژه از دریا بار * دمبدم
برطرف روم کند تاختنی * ودخی موی زهار معناسنه که رمه دخی دیرلر ضم را ایله ﯓ روبین خم ﭺ
کوس که تفصیلی باب الخاده مرور ایتدی ﯓ روبینه خم ﭺ دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
سپهبد بزد نای وروبینه خم * خروش آید از ناله کاودم ﯓ رهام ﭺ نام پسر کودرزدرکه جنك

دوازده رخنه یازمانی هلاك ایتمشیدی عربیده کسرو ایله باران خرده معناسنه در لغ مع النون
لغ ربودن ع ضم باء موحده وسکون واو ایله قاپمق که عربیده خطف دیرلر ومستقبلنده ربایند
وجمعنده ربایند دیرلر ومتعدیسی ربایدن کلور قاپدرمق معناسنه لغ رخبین ع سکون خا
وکسر بابعده یای ساکنه ایله پنیرصویی معناسنه میرعماره بیت بینیت همی بینم چون خانه
کردان است * آراسته همواره باشیردوغ ورخبین * فرهنك جهانکیریده باء فارسیله مرویدر
دوغ معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت آن کودکی چوانکبین شد * آمد یری چو ترش رخبین
حکیم سوزنی بیت آرند میان ابروان افکند * روکرده ترش بسان رخبین * بعض نسخه ده
اطبا قولی اوزره قینامش یوغردك صویی درکه طبیعتی حاروپابسدر یوغردك ضدی اولور استعماله
صالح دکلدر وانجق حقنه ایدرلر شکمی اسهال ایدر بعض نسخه ده مصل معناسنه در مصل اودر که
خراسانیلر عادتی اولان ترخانه وبعض روایتده آیرانی بشوررلر تاقویی اولنجه بعده قوریدرلر آکا
مصل دیرلر لغ رستم دستان ع مشهور اولان رستمه دیرلر خواجه حافظ بیت مرا از رستم
دستان چنان کاری شکفت آید * که ازوی رخنه چون کرد بدناخن پهلوی پورشن لغ رستمین ع
یعنی تازه بتمش اوت حکیم اسدی بیت خورد در ستمین از زمین آب ونماك * کند همچو خوره
هرچرا خورد پاك لغ رستن ع اوت بتمك مستقبلنده سینی واوه قلب وبریا زیاده ایدوب روید
وجمعنده روبند ومتعدیسنده رویاند دیرلر شیخ سعدی * قطعه * سبزه در باغ کفته اند خوشست
داند این کین سخن همیکوید * یعنی ازروی نیکوان خط سبز * دل عشاق بیشتر جوید * باغ روی
توکند بازاریست * بسکه برمیکنی ومیروید * عربیده نبت دیرلر فتح نون وسکون باء موحده ایله بتی
اوته نبات دینلور وچغتای ضم بایله بوتماك دیرلر اسم عامدر اغاج ویمش واوت ودخی جراحت بتوب
صاغلمق ودخی مجازا مصالحت بتمك که سبعه سیاره ده فرخ شاه حکایه سنده بیت دیدی بوعجز
پیرلا بوتماسن ایشیم * باردو رر شکریم اریوق ایرسا کشیم لغ رفتن ع سکون فا وفتح تا ایله
سیپورمك معناسنه مصدر در مستقبلنده فا باء موحده یه قلب وبر واو زیاده اولنوب روبد وجمعنده
زوبند دینلور نوعی خوشا بیت طراوت حسن روی آب میرفت * صبا موج نظر مهتاب میرفت
لغ رمکان ع سکون میم وفتح کاف فارسیله قاسق قیالری معنیلك بیت زویش بزیریش چنان
کشته نابدید * چونك کیرمرد غرچه برمکان نهان شده * شمس فخری بیت موافقانت چو
کیرند سخت پابرنا * مخالفانت بریده سرند چون رمکان لغ روبیان ع واو معروفه وکسر باء
موحده وفتح یای تحتانیله ترکیده کرودیدکلری جانوردر که صولرده اولور بعض نسخه ده قوم
بالغی معناسنه واقع اولمشدر لغ رودکان ع واو معروف وفتح دال وکاف فارسیله کوده دیدکلری
بغرسق در روده دخی دیرلر بوجمع روده دخی اولور که علامت جمع که الف ونوندر لاحق اولدقده
ها کاف فارسیه ابدال اولنمق قاعده فرسدر لغ رودن ع فتح دال ایله قزل بویا معناسنه درکه
روین دخی دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه ابوالمعانی بیت زخون کاوش نلت جکر زا * شد سیل
سرشکم رودن آسا لغ روزافزون ع مجمع الفرسده دعا وخیر وصدقه معناسنه درکه مراد
عمر اوزامقدر یعنی دعا وخیر وحسنات وتصدق ایله عمر طویل اولور نته کم حدیث شریفده
* الصدقة ترد البلاء وتزید العمر * وارد اولمشدر وبرنسخه نلك کونندن کونه زیاده

زیاده اولماسن بیاندرنده خواجه حافظ بیت من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم * که عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخارا روزافکن اول حمایه دیرلرکه بر کون طوتار برکون طوتمز عربیده اطبا اکا حمای غب دیرلر کسر غین ایله کذا فی فرهنك جهانکیری روزبان فتح باء موحده ایله قپو بکجیسی مراد سلاطین وامرانك طشره قپولرین بکله ینلردر شمس فخری بیت زحل بربام اوشد پاسداری * فلك بردر کهش از روزبانی * ودخی چاوش معناسنه مرویدر روزبانان جمع روزبان مرقومدر حکیم فردوسی بمعنی بواب بیت شبانکه بدرکاه بردش روان * مر روزبانان مردم کشان * وله بمعنی چاوش بیت بخندید دورواز سپهبد بتافت * سوی روزبانان لشکر شتافت * وله ایضا بیت ازان روزبانان مردم کشان * کرفته دو مرد جوانرا کشان * بو بیتده قپو چاوشی اولمق فهم اولنور روزخون یعنی روز جنك حکیم نزاریٔ قهستانی بیت کنی آنکه خونخواری که چو نست * شبخون مصلحت یا روزخونست روزیدن کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله صو طرفندن یاخود آقدوغی یردن صیزوب چیقمغه دیرلر روشن آیدین ضیا معناسنه کوندزك آیدنلق لازمه سی اولمغله روزروشن دیرلر روزه صفت اولور وغیری نسنه لره دخی صفت استعمال اولنور ظاهر وواضح معناسنه خط روشن وراه روشن وعقل روشن کبی حسین ثنایی بیت پای تا سر سوزم وروشن نکردد داغم * کی دهد از پس کدورت آتش ما روشنی * چغتای لساننده یاروغ دیرلر فرهادنامه ده خاقان اوغلی فرهاد ایچون یا پدوغی قصرلر وصفنده منور وروشن اولمش معناسنه بیت یاروب هراوی ختایی سیم تن دین * تن اوزرا حلهٔ برك سمن دین روشناسان جمع روشناس مرقومدر روشندان درون خانه یه ضیا کیره جك کوچك پنجره وباجه معناسنه مولانا مطهر درصفت عمارت بیت طالع از طاقهای روشندان * ماه ومریخ وزهره وکیوان روغن مطلقا یاغدر عربیده سمن ودهن معناسنه کرك سودن چیقان یاغ کرك سائر حبوباتدن حاصل اولان یاغ محصول عنه معا ذکر اولنمق قاعده در روغن ساده وروغن زیت وروغن کنجد وامثالی کبی اما عربیده روغن ساده یه سمن وروغن بادامه دهن لوز دیرلر فارسیده بجمله سنه روغن درلر روغنین قاضی لقمه سی دیدکلری یاغده پشمش خمیر خصوصا وهربه که یاغده پشنه عموما شاعرك بری دیمشدر بیت خوردنی آنکه واحت جانست * روغنین وپلاو بریانست رون بوزن چون ایکی معنایه در اول تعلیل معناسن افاده ایدر بهر آن وسبب آن معناسنه میر نظمی بیت بروی خویش مفتون کشتم * چو فکر وصل بوده رون کشتم * ثانی واو مجهوله ایله هندستانده بر قصبه آدیدرکه ابو الفرج رونی اول قصبه دندر روهن واو معروف وفتح ها ایله خاص فولادکه اندن قلیچ ایدرلر ادات الفضلاده پولاد هندی معناسنه منقولدر حکیم اسدی بیت سپه مغفر زر چو نمه روشنی * بزر صد پرند آوراز روهنی روانیدن متعدی رو بیدن یعنی بتورمك روی زمین عربیده وجه ارض معناسنه نظیریٔ نیشابوری * رباعیه * از اسب فتاد اکر نظیری * از تندیٔ رخش رستم افتد * پرسیدن او ز واجبات ستست * بر روی زمین چو او کم افتد روین واو معروف وفتح یای تحتانیه ایله قزل بویا که آنکله ابریشم وجامه بویارلر رودن وروناس دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت

زبسکه خون بروانم بناخن ازمرکان * زروی ناخن من بردمد همی روین * حکیم انوری بیت آن کز
نهیب تف سموم سیاستش * خون درعروق فتنه زخشکی چو روین است * بومعنایی مؤید
شمس فخری بیت ز بیم تیغ تو بد خواه را افسرده شود * عروق دربدن الحق بصورت روین *
ﮔ روپین تن ورو پینه تن ع اسفندیارك لقبی دراستعمال طریقیله هر بهادر پهلوانه ده دیرلر
هاتفی درتیمورنامه بیت زره پوش روپین تنان فوج فوج * نهنکان بجولانکری زیرموج *
ﮔ روپین ع ایکی یا ایله ایکی معنایه در اول هرنه که توجدن یاپلمش اوله زیراروی توجدر
ویای ثانی نسبت ایچون در ونون نسبتی تأکید در خواجه سلمان بیت نعرهٔ کوس ونوای نای
روپین درنبرد * خوشترت می آید ازصوت بم وآواز زیر * ثانی افراسیاب اوغلی پیرانك اوغلی
نامیدرکه جنك دوازده رخده بیژن الندن هلاك اولدی وفرهنك جهانکیریده ایران مبارزلرندن
پشنك اوغلی نامیدرکه طوسك داماذی ایدی ایکی پهلوانك دخی نامی اولمق بعید دکلدر
بری تورانی و بری ایرانی اوله شهاب الدین بیت بادقهرش تا وزیده کشت بر روی مصاف *
درتن روپین خون خشك همچو روپین است ﮔ روییدن ع بوزن بوییدن تمك وبتورمك
معناسنه در کاور ﮔ مع الواو * رکو ع ضم کاف ایله اسکی بزپاره لری وهرنه که اسکی جامه لره
یامه اوله اول یامه اینده کار ینه رکو دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ای شاه سرفرازکه در جنب
وایتت * برچرخ نیست اطلس ازرق رکوست آن * میرمغیث محوی * رباعیه * از جامهٔ
اطلست رکو مانده وبس * وزبادهٔ صافیت سبو مانده وبس * صابون تا چند چند سنوبی
چه شود * این کهنه زکو کزور فو مانده و بس ﮔ روباروع یوز یوزه عربیده مواجهه
معناسنه ﮔ رو برو ع دخی دیرلر حذف الفله ابوالمعانی بیت روبرو بوده به پیشش آینه *
خیره شد عکس رخش در آینه ﮔ رو ع بش معنایه کلور اول یوزکه عربیده وجه دیرلر
ثانی بمعنی سبب بو معنایه دخی عربیده وجه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * موی سفید رانه
ازان روسیه کنم * تاباز نوجوان شوم وصد کنه کنم * نی جامه ازبرای محبت سیه کنم * من موی
ازمصیبت پیری سیه کنم * اوج معناسی دخی روی لفظیله مترادفدر عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ﮔ رهو ع ضم ها ایله ایکی معنایه در اول کوه سرندیبه داخل ومتصل اولان
طاغلردن بر طاغ اسمیدر دیرلرکه حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام جنتدن چیقدقده
اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی حکیم اسدی * مثنوی * بکوه رهو برکرفتند راه * چه
کوهی بلندیش برچرخ وماه * که کویندکه آدم که فرمان بهشت * بران کوه براوفتاد از بهشت
ﮔ مع الهاء * رباه ع فتح باء موحده ایله دلکو معناسنه روباه دخی دیرلر ﮔ ربوخه ع ضم با وواو
معروفه ایله محل مجامعتده انزال حالنه دیرلر استادلبیبی بیت کدربوخه کرد داو بر پشت او *
کم شود زیرش ربوخه خواهرش ﮔ رتبه ع قدرومنزلت وجاه میرزا فصیحی بیت رتبهٔ حسن
بلند است چه حاجت بنقاب * بهرمنع نکهم کزمژه کوتاه ترست ﮔ رخسار ع رخسار مرقوم
کبی یوز معناسنه در میرنظمی بیت جهان افروز شد رخسارهٔ او * نکه شد در نظر آوارهٔ
او ﮔ رخکیره ع سکون خا و یای تحتانی وکسر کاف فارسیله دست ابرنجن پچیله یعنی اورلمش
بلازك اکا ترکیده جبه بلازك دیرلر آلتوندن وبعض فقرا کمشدن ایدرلر یا لکز پچیله دخی دیرلر

دیرلر کذا فی المجمع ﴿ رخنه ﴾ سکون خا و فتح نونله کاغد معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ رزه ﴾ فتح زاء فارسیله عربیده شریطه دیرلر و ترکیده سجم دیدکلری اینجه
بوکلمش ایپدر اوزریله اثواب سررلر ﴿ رسته ﴾ سکون سین و فتح تاء مثناة ایله بتمش اوت
وشکوفه وامثالی ابو المعانی بیت سرو درباغ بیاد قد خوبت رسته * لاله از حسرت رخسار
بدل داغ زده ﴿ رفته ﴾ سکون فا و فتح تا ایله سپورندی و سپورلمش معناسنه رفتن دن مشتق
اسم مفعولدر میرنظمی بیت بمژکان خاك راه یار رفته * دردریای اشك چشم سفته *
﴿ رمه ﴾ فتح میمله موی زهار یعنی قاسق قیلی حکیم سوزنی بیت سرا و چون سر ماهیست
لرزان * بتن چون برمه مرغول چون شست ﴿ رنبه ﴾ سکون نون ایله رمهٔ مرقوم
معناسنه در یعنی موی زهار که کارم و رمه و رمکان دخی دیرلر شمس فخری بیت سر خصمش
زتن دور آنچنان باد * که از عانه بزخم تیغ رنبه * شیخ بیت دانم که تو این هجا بخوانی * بس
ریش کنی چو رنبهٔ زن * استادلبیبی بیت آنکاه که هر هجات کویم * توریش کنی وقت رنبه
﴿ رنده ﴾ سکون نون و فتح دال ایله ترکیده مزکلدك دیدکلری توشه ﴿ روباه و روبه ﴾
کلاهما بواو المعروف و فتح باء موحده دلکو دیدکلری جانور در عربیده ثعلب دیرلر طالب آملی
بیت چو عدل او کند امداد عاجزان شاید * که پوستین زتن شیر بر کشد روباه * شیخ
نظامی بیت روباه ز کرك بهره زان برد * کین رای بزرك دارد آن خرد * طالب آملی بیت
هر سکی کز روبهی باشیر یزدان پنجه زد * کرخود او آهوی تاتار یست در اصلش خطاست *
دریسنی کورك ایدرلر بیاضی و صاروسی اولور اما که بوغازی و صیرتی نافه سندن اعلادر لکن
تازه جوان بکیده و محرور المزاج اولنلره مناسب دکلدر اما پیر و اختیار و بارد المزاج اولنلره نفعی
ظاهردر چغتای لسانده تولکو دیرلر میرعلیشیر بیت عشق عالمسوز کیلدی قوی فسونك
ای خرد * بینی بیرنی بر نیب ارسلان ای تولکوقاج ﴿ روچه ﴾ فتح جیم فارسیله خام اوزم
انکورنا پخته معناسنه ﴿ رودآبه ﴾ واو معروف و سکون دال و فتح باء موحده ایله ایکی
معنایه در اول نام دختر مهراب در که حاکم کابل ایدی زال آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی
رستم اندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت چنان دان که رودابه را پور سام * نهانی نهاده
است صد کونه دام * ثانی بر قلعه آدیدر که مادر رستم انده وطن طوتمشیدی ابو الفرج
رونی بیت بحریست که موج سهمش کرد برانگیخت * از قلعهٔ رودابه و از لشکر چیپال ﴿ رود
خانه ﴾ سکون دال و فتح خا و نونله ارمق آقن یر که ترکیده آرق دیرلر عربیده خرق و چغتایده اریق
دیرلر میرعلیشیر بیت اریغی ایچرا اوشاق تاشی اکرا بخوا یورور * طایر عمرونك او چون دانه
و سوتابی لقب ﴿ روده ﴾ واو معروف و فتح دال ایله بغرسق و یای کریشی و ساز کریشی که انار دخی
بغرسقدن اولدوغی ایچوندر ابو المعانی بیت حسود جاه و اقبالش همیشه میشود در رنج *
زرشکش پیچ و تابی روده را اندر شکم کیرد ﴿ روزانه ﴾ فتح زاء معجمه و نونله وظیفه که کونلك
نفقه در ﴿ روزدیده ﴾ پیر و اختیار معناسنه معنای ترکیبی کون کورمش یعنی روزکار کورمش
میرنظمی بیت هر آنکس عمر صد ساله رسیده * شود چون روزدیده کاردیده ﴿ روزنه ﴾
سکون زاء معجمه و فتح راء مهمله و نونله کویاو روستایی معناسنه ﴿ روزکانه ﴾ سکون زا و فتح

كاف فارسيله وظيفهٔ يوميه معناسنه روزمه سكون زاء معجمه وفتح ميم واظهار هايله
تاريخ معناسنه كه سالمه دخى ديرلر مسعود سعد سلمان بيت شدت فرامش آن روزمه كه
درغزنين * زجوب كرده ركاب وزليف كرده عنان روزه ايكى معنايه در اول اوروج كه
عربيده صوم ديرلر بيت روزه چون ميدارى اى شرين پسر * كزدولب بيتم دهانت پرشكر *
صومه روزه ديلدوكى كوندزه اختصاصى اولديغندندر اوتيدر آخرنده ها علامت اختصاصدر
ها هفته كبى كه اصلى هفت در ثانى كونلك وظيفه معناسنه خواجه سلمان بيت كرچه كوى
توكند كعبه همه عمره طواف * پيش روى تو برد قبله همه روزه نماز روزيانه وروزينه
كلاهما وظيفهٔ معينه كه هر كون ويريله روزانه وروزكانه كبى ابو المعانى بيت غم تازه رسد هر روز
بر دل * غم وحسرت مرا شد روزيانه * ديكر وله بيت غم عشقت شده روزينهٔ ما * زروز قسمت اين
بد روزى من روزى ده كسر دال الله ده اسم تعالى رزق ويريجى معناسنه وروزى قسمت ونصيبدر
روزى رسان كبى مراد جناب حضرت رزاق عالم جل ذكره در حقيقتده جميع مخلوقه رزقى
ويريجى الله تعالى شانه در روس انكرده سكون سين ونون ورا وفتح همزه وكاف فارسى ودالله
عنب الثعلب كى نسنه درز براروس دلكو معناسنه وانكرده دانهٔ انكور در معناى تركيب دلكو
اوزومى اولور روستازاده كويلى اوغلى معناى تركيب كويده طوغمش ديمك اولور اما طلق
عوام اوغلى معناسنه ده كاور كويده طوغسون طاغده وياباده طوغسون خواجه حسين ثنايى
بيت نطق سحبان كه افصح عربيست * روستازادهٔ لسان منست روسياه كنهكار
وبد افعال معناسنه مولانا جامى بيت ياشفيع المذنبين باركناه آورده ام * آستان حضرتت
را روسياه آورده ام * وسياه زنكى يه دخى درلر خواجه حسين ثنايى در اسكندرنامه بيت
باب از بشوند روى سياه * سيه روى چون موى رويد كياه * كاهى يالكز سياهه ده درلر وله
بيت سياهان همچون شب ماتمى * زدل دور همچون غم خرمى * وركسنه دن متألم اولدقده
نفرين ودشنام معناسنه رويش سياه باد درلر نتكم طالب آملى بيت جبين بخت مرا خاكروب
هردركاه * زمانه ساخت كه روى زمانه باد سياه روغن ويره زاء فارسيله ساده ياغ
معناسنه در روغينه كسر غين وسكون ياى تحتانى وفتح نونله ياغده بشمش خميركه روغنى
درلر برنوع ياغله يوغرلمش خمير در اتمك ايدرلر كذا فى المجمع روفه واو معروف وفتح فايله
ايت كسرى معناسنه كذا فى الحليمى روله واو مجهول وفتح لامله كلركبى برجانوردر اما اندن
كوچك اولور عربيده ورل درلر بعض نسخه ده قايچ يلانده منقولدر بومعنايه مير نظمى بيت
چو كشته مقابل نكرده دريغ * بسر راست كردست روله بتيغ رومه واو مجهول وفتح
ميمله بمعنى موى اندام كذا فى المؤيد اما آخر فرهنكلرده موى زهار يعنى قاسق قيلى در حكيم سوزنى
بيت شد جاى ريخته از تنك روى او * ريشى كه تنك دارد از وروبهٔ زهار روميه برشهر
اسميدر مرويدر كه نوش الروان ساحل دريا ده انطاكيه شهرينه مشابه بنا ايتمش مجمع الفرسده
استانبوله راه يكساله ده واقع در ديو يازمش اما اولقدر مسافه دكلدر حكيم اسدى بيت
بروم اندرون بد شهى نامجوى * كه در روميه بود آوام اوى رونه سكون واو ونونله تركيده
صويق عربيده مايع ديدكلرى معنايه در روينه ورويينه كلاهما بواو المعروف وكسر الياء

الياء التحتانی وفتح النون هر نه که توجدن وباقردن دوزلمش اوله که زیراروی توجدر وآخرندهکی ها علامت اسمدر ودخی قلایجی وقلایلنمش نسنه یه درلر ل رویه ع واو معروف وفتح یای تحتانیله توجدر ل مع الیاء * رخامی ع اوج معنایه در اولا بیاض مرمردن یاپلمش نسنه ثانی برمیوه اغاجی ثالث صرمهٔ وحریر ایله اشلنمش بزه دیرلر غایت لطیف اولور اکثر پرده ایدرلر میرنظمی در تعریف حجله گاه بیت کشیده پرده از رنکین رخامی * غلامان بودچون حوری خرامی ل رستای ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله اول کویه درلرکه خانه لری بری برینه واقع اولوب صوقاقلری اوله کانه بعض کویك خانه لری متفرق اولورمش ل رستنی ع سکون سین وفتح تا وکسر نونله آخرندهکی یا یای مصدریه در بتمك وبته جك معناسنه ده اولور واسم زمان واسم مکان ومناط فعل معنالرین دخی افاده ایدر اوت بته جك وقت واوت بتن یر وبتن اوت معنالرینه اولور محلنه کوره استعمال اولنور ل رستی ع سکون سین وکسر تاء مثناة ایله بشی معنایه کلور اول نعمت وروزی بعض فرهنکارده ... یعنی اتمك معناسنه حکیم خاقانی بیت شوخوا نجه کن از بهر دلان پیش که کیتی * رستی خورد ازخوا نچهٔ رزین ... * ثانی فرهنك جهانکیریده طعام ما حضر معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * چون ... ان تماشا کنند رستیٔ تنها نه بتنها کنند * از پس آن خوان که رطب خوردهٔ * از پی ماذلهٔ چه آوردهٔ * حکیم خاقانی بیت رستی خورم ز کاسهٔ زرین آسمان * واوازهٔ صلا بمسیحا در آورم * ثالث بمعنی دلیری وچیره کی که دلیر وچیره دست اولانه رست درلر کمال اسمعیل * قطعه * کردون که دائم آرد هر سختیٔ برویم * آورد از طرفها در کار بنده سستی * ازروی لاف کفتم آرم بخاك پشتش * هرچند این حکایت خود بود محض رستی * رابع بمعنی محکمی شیخ عطار بیت مشك را ازباد رستی میدهی * خیر را تعلیم کشتی میدهی * خامس بمعنی راحت وفراغت زرآتشت بهرام بیت ابی رحمت نیابی تند رستی * ابی محنت نیابی هیچ رستی ل رسوای ع بمعنی رسوا که ذکری مرور ایلدی ل رشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله راء مفتوحه ومکسوره ده ذکر اولندوغی معنایه در بولغتی اصحاب فرهنك حرکات ثلاثه ایله نقل ایلمشلردر ل رکنی ع سکون کاف وکسر نونله زر خالص العیار که کیمیا کر صنعتی ایله عمله کلمش اوله کذا فی المجمع ل رکوی ع ضم کاف وواو معروف واظهار یا ایله یامه که جامه لره دیکرلر ابو المعانی در حق خسیسی بیت اکر کرباس استنجا بیابد * کند در جیب پیراهن رکوبی ل روباه ترکی ع بمعنی ریکاشهٔ مرقوم که کرپی دیدکلری جانوردر کذا فی المجمع ل رودکانی ع رودهٔ مرقوم معناسنه شیخ سعدی بیت شکم دامن اندر کشیدش زشاخ * بود تنکدل رودکانی فراخ ل روزی افزای ع سال ملکیٔ یزدجردك دردنجی آیی اسمیدر ل روزی ع رزق معناسنه در وکاهی توسیع ایدوب مقدور اولمق معناسنه ده روزی لفظن استعمال ایدرلر آخرندهکی یا یای نسبت اولور شهری کبی شیخ نظامی بیت بروزی توان باده زین طاس خورد * که اسکندر ش جنت والیاس خورد * کاه اولور که معنای تقدیریده اسقاط ایدوب مطلقا رزقه روزی درلر شیخ سعدی بیت مرغك از بیضه برون آید وروزی طلبد * آدمی زاده ندارد خبر از عقل وتمیز * کاهی نصیب معناسنه استعمال اولنور وله بیت اکر روزی باستعداد بودی *

زندان تنك روزی تر نبودی * كاهی یای وحدتله بركونلك وبركون معناسنه استعمال ایدرلر
وله بیت كلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم ﴿ روسپی ﴾ زن
فاحشه معناسنه حكیم انوری بیت یابكش این كافرزن روسپی را آشكار * پادشاهان ازبرای
مصلحت صد خون كنند * وحضرت مولانا فرماید بیت عالم دون روسپیست چیست
نشان آن آن * آنكه حریفیش بیش وآن دكرش درقفاست * طیان ژاژخای * قطعه *
آدمی پیل وشیررا دربند * میتواند نكاه آسان داشت * لیك هركزبهیچ بند وحیل * روسپی
را نكاه نتوان داشت ﴿ روستایی ﴾ مزارعه انتسابلری اعتباریله اهل قرایه دیرلر شیخ سعدی
بیت زان نبود ار عدل درهمه چیز * شهری آسوده روستایی نیز ﴿ روسی ﴾ واو معروف
وكسر سین ایله اوچ معنایه در اول روس ولایتنه منسوب اولنلره دیرلر ثانی بر پهلوان تورانی
آدیدر ثالث فرهنك جهانكیریده پیاله [illegible] معناسنه اما شرفنامه ده شیرجام معناسنه مرویدر
﴿ روشنایی ﴾ شین معجمه ایله ضیا و [illegible] معناسنه یعنی آیدنلق ویرپچی وكوزه جلا ویردیكچون
توتیایه د[illegible] دیرلر ونیته كه سرمه یه كحل روشنایی دیرلر كمال خجندی بیت دارم اندك روشنایی
دربصر * درجال [illegible] فیه نظر ﴿ روشنی ﴾ آیدین ضیا معناسنه خواجه حسین ثنایی
بیت ای زروپت كرمی بازار شبها روشنی * روز بازار رخت افكنده دریا روشنی *
﴿ روغنی ﴾ برنوع نازك حلوادر ساده یاغله ایدرلر ودخی یاغله پشمش هرنه اولورسه ویاغلو
اتمك واعجامه مخصوص كتاب جلدی ودوات واكرقاشلرینه ایتدكلری نقش كه اوزرینه
سندروس سوررلر اكا رنك روغنی ده دیرلر ﴿ رومی خوی ﴾ اول آدمه دیرلركه برمخصوص
خویه اولمیوب كاه نیكخوی وكاه بدخوی اوله كذا فی شرفنامه ﴿ روغنی ﴾ واو معروف وفتح ها
وكسر نونله جوهردار تیمور دن دوزیلان قاپچ وغیری حكیم اسدی بیت سه مغفر بزر چون
مه از روشنی * بزرصد پرند آهن روهنی ﴿ روی ﴾ التی معنایه كلور اول اشباع واو ایله وجه
معناسنه كه معروفدر یوزده لكه ونشان چدری ودمل اولمیوب مصفا اوله اكا پاكیزه روی
دیرلر نتكم شاعر دیمشدر بیت محبوب خوب صورت وپاكیزه روی را * نقش ونكار وخاتم
فیروزه كو مباش * وبعض تراكیبه صفت ایله خوبروی دیرلر بیت انكشت خوبروی وبنا كوش
دلفریب * بی كوشوار وخاتم پیروزه شاهدست * ثانی فرهنك جهانكیریده ریا معناسنه
حكیم سنایی بیت تابدانی براستی نه بروی * كه دل از چشم من ببند دروی * ثالث بمعنی امید
شیخ عطار بیت چون وصالت هیچ كس را روی نیست * روی در دیوار وهجرت خوشتراست
رابع بیداد كردن وتفحص نمودن معناسنه حكیم سوزنی بیت ای كمال النسب از بهر
خداوند بكوی * كین ندیمان كزیده زكجا كردی روی * خامس بمعنی سبب ازچه روی دیرلر
نه سببدن دیمك ولوز بوتعبیر تركیده نه یوزدن دیدكلری معنایه در شاعر دیمشدر بیت
چو آن دیوانه باشد ازهمه روی * زدیوانه بتر پیرجوان خوی * بو بیتك مضمونده عربیده
برمشهور بیت واردر بیت شیئان عجیبان هما ابرد من یخ * شیخ یتصبی وصبی یتشیخ *
سادس واو مجهول ایله توج معناسنه دركه توجدن اولان نسنه لره روبین وزوبینه دیرلر مذكور
بش معنایه راقم الحروفك بربیتی جامع واقع اولمشدر بیت روی دارم كه مرا روی رهد روزی یار

یار * روی گردان بکند روی ندانم زچه روی ﴿و﴾ زوپینه نای ﴿ع﴾ بوری و کره نای معناسنه در مولانا
هاتفی در تیمور نامه بیت به پشت تکاور براورد پای * براورد آواز زوپینه نای ﴿و﴾ باب الزاء
المعجمة المفتوحة مع الالف * زانما ﴿ع﴾ زان ایله مادن مرکبدر نون ساکنه ایله اندن بزه دیمك
معناسنه اولور زانما چیزی نمیپسند دیرلر اندن بزه نسنه ایرشمز دیمك اولور نون مکسوره
ایله مایه مضاف اولدقده بزم ایچون معناسنه اولور میرنظمی بیت نباشد زانمانیکواز
آنسو * اکر کوید بد خواهان مهرو ﴿و﴾ زرسا ﴿ع﴾ زر ایله سادن مرکب لفظدر ایکی معنایه در
اول آلتون حل ایده جك ظرف مخصوص که ایچنده ورق زر حل اولنور ثانی اشلنمامش
آلتون یعنی برایش دوزلمامش ودخی سکه اورلمامش آلتون معناسنه در میرنظمی بیت
تشد آن طفل نورس فتنه آرا * هنوز آن سیمتن بوده است زرسا ﴿و﴾ زرکیا ﴿ع﴾ سکون راء
مهمله و کسر کاف فارسیله بر اوتدر هندستانده چوق اولور و ولایت رومده دخی اولور کیجه آلتون
کبی ایشیلر قیون وسائر حیوانات یسه دیشلری آلتون کبی کورینور ﴿و﴾ زروسا ﴿ع﴾ بمعنی
زرآسا یعنی برنسنه یی آلتونه تشبیه ایتسه‌لر زروسادرلر آلتون کبی دیمك اولور میرنظمی بیت
ز تاب کیسوی آن شوخ ورعنا * بحسرت شد تن زارم زروسا ﴿و﴾ زفونیا ﴿ع﴾ ضم واو معروف و کسر
نونله بر آغاج اسمیدر کذا فی المجمع ﴿و﴾ زنداستا و زندبستا و زندوستا ﴿ع﴾ کلهم بسکون النون
یعنی زند که مجوس کتابی اسمیدر کندو زعم فاسدلرنجه صحف ابراهیم علیه السلام تفسیری اوله
حکیم خاقانی بیت مراهمت چو خور شیدست شاهنشاه زنداستا * که چرخش زیر
راستست و سر عیسیست بر رانش * حکیم فردوسی بیت بزند وستا اندر وزر دهشت * که
بنشست و بنود نرم و درشت * که فرمان یزدان و پند پدر * نه شاید که پیچی ازین هردو
سر ﴿و﴾ زهربا ﴿ع﴾ سکون ها و فتح باء موحده ایله هلاهل که بر نوع زهر قاتلدر ﴿و﴾ زهرکیا ﴿ع﴾
کسر کاف فارسیله کیا اوتدر آغو اوتی دیمك اولور بر آغجدر بپراغی و چچکی آجیدر قنغی حیوان
یسه فی الحال هلاك اولور حکیم سوزنی بیت جان افعی زده را نسخهٔ تریاق دهد * نطق جان
پرورتو بر ورق زهرکیا ﴿و﴾ زهما ﴿ع﴾ سکون ها و فتح میمله عاشق معناسنه میرنظمی بیت
همی گردد بنامش ماه خورشید * شده زهماش و برافلاك کردید ﴿و﴾ مع الباء * زاب ﴿ع﴾
چشمه و صویرتدی که بعض یرلردن چقار زهاب لفظندن اختصار اولنمشدر ابوالمعانی بیت
ز حسرت جان و دل بی تاب کشته * که اشك چشم کریان زاب کشته ﴿و﴾ زاکاب ﴿ع﴾ کاف
فارسیله مرکب که عربیده حبر و مداد دخی درلر لفظ مرکبدر زاك ایله آبدن زکاب دخی درلر بهرامی
بیت جز تلخ و تیره ندیدم در آن زمین * حقا که هیچ باز ندانستم از زکاب ﴿و﴾ زب ﴿ع﴾ ایکی
معنایه در اول راست و درست معناسنه حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت چشم
کردان سوی راست و سوی چپ * زانکه بنود بخت نامه راست و زب * ثانی آسان
و رایکان معناسنه در ﴿و﴾ زبرآب ﴿ع﴾ فتح باء موحده و سکون را ایله صویك اوزرنده و کنارنده
اولان یشل نسنه که ترکیده یوصون درلر زیره آب معناسنه ﴿و﴾ زرآب ﴿ع﴾ سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بغداد نواحیسنده بر طاغ آدیدر ثانی بادهٔ زردرنك یعنی صاری
شرابدن کنایه در ابوالمعانی بیت ساقی بده آن زر آب خوشبو * در بزم چمن بود لب جو

ل زراسب ع سکون را وسین مهملتین ایله نام پسر طوس بن نودرزدر که ریونام پهلوانک
همشیره سن حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی ل زردآب ع سکون را ودال ایله اول صاری
صودر که وجود آدمده وحیوانده ظهور ایدر عربیده صدید بدرلر فتح صاد ایله ل زرده چوب ع
بر صاری کوکدر بعض ایشه استعمال اولنور زرده چاو وزرچوبه وزرده چوبه دخی درلر
ل زرکاب ع سکون را ایله یعنی زاکاب مرقوم ل زکاب ع زاکاب مرقومدن مخففدر
مرکب معناسنه شمس فخری بیت حیات در ظلمات انیزمان محقق شد * که نوک خامهٔ
او جان همیدهد بزکاب ل زرکوب ع التون ورق دوکیجی معناسنه کوب اسم فاعل اولور
حضرت مولانا قدس سره الاعلانک خلفاسندن ومصاحب وهمنشینی شیخ صلاح الدین
حضرتلری زرکوب لقبیله ملقبدر ل زهاب ع فتح ها ایله صیزندی یعنی صو طرفندن
وچشمه دن صیزوب چقمغه درلر خواجه سلمان بیت نقطهٔ خالت سواد عین خورشید
آمده * آتش لعلت زهاب چشمهٔ رضوان شده * چشمه لردن وکنار حوضدن صحره یان
صویه ده درلر تراوش معناسنه امامی هروی بیت منبع خونابه کردد در بدخشان کان لعل
معدن آتش شود در چشمهٔ حیوان زهاب * بعض فرهنکلرده بیکارده بیکارده دخی صیزندی
اولور خواجوی کرمانی بیت مصر حکمت را بیاض او سواد * نیل فطرت را سواد او زهاب *
ل زهراب ع سکون ها ایله ایکی معنایه در اول برقوش آدیدر که ترکیده سحر قوشی دیرلر اکثر
وقت سحرده زیاده فریاد ایدر ابو المعانی بیت دعای دولت وجاهت بخواند * سحر که بر نهال
سرو زهراب * ثانی اول صویه دیرلر که بعض سبزه وات وفواکهی آجیلغی کتمک ایچون آنده
اصلاندرلر کذا فی المجمع وکسر را ایله صوا وزرنده اولان یوصون معناسنه در ل مع التاء *
ل زادخوست ع سکون دال وفتح خا وواو معدوله ایله خوست بوزن دست ومست پیر
سالخورده معناسنه در کذا فی المجمع وبعض فرهنکلرده قصیر القامه معناسنه مرویدر
وکتاب السامی فی الاسامیده اول آدمه دیرلر که قلیل الاکل اوله وآز یمکدن ضعیف ونحیف اوله
شاعر دیمشدر بیت بتن طاقت ندارم تاب در دست * که کشتم کز غم عشقت چو زادخوست *
ل زراتشت وزرادشت وزارتهشت وزاردهشت ع بودرت لغت زردشت نام بر آدم
آدیدر که دین مغانی اول وضع وایجاد ایلمشدر واول دین باطله بر کتاب تصنیف ایدوب آدینی
زند قودی بو کتاب بکا طرف حقدن کلدی دیو بچه کند وکبی بی دین کافرلری تیه ضلالته
دوشورمشدر رمز بو رکتاب بعض حکایات وکنایات وتمثیلاتی مشتملدر وطائفهٔ مغ آکا نبوت کلدی
اعتقادنده اولمشلر ایدی مرقوم کافر کشتاسب شاه زماننده وقوع بولمشدر ل زاست ع
سکون سین مهمله وتاء موقوفه ایله بر ولایت اسمیدر ل زبردست ع فتح باء موحده ودال
وسکون را وسین ایله ایکی معنایه در اول کوچلو وقوتلو وبهادر معناسنه شیخ سعدی بیت
ای زبردست زیردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی اوست طرف معناسنه مثلا
اوست یانه اوتوردی دیمکده زبردست نشست دیرلر مولانا هاتفی بیت چو از چهره اش کرد
بخلت فشاند * زبردست شهزادکانش نشاند ل زت ع یعنی برهنه عربیده عریان دیدکلریدر
ل زراتشت وزرادشت وزرادهشت وزرتشت وزردهشت وزرهتشت

وزره‌تشت وزره‌دشت ﴿ع﴾ بو جمله مشهور زردهشت دیدکاری آدمك اسمیدر که مقام ذکری مرور
ایلدی و دیرلر که حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه السلام ملتندن بر عالم کمسنه اسمیدر استاد
لطیفی بیت بهل آیین برزین وزرادشت * بشرع احمد مختار ده پشت * مذکور اسملر جمله
تانك ودالك ضمه سیله درواندن صکره بعض کمسنه‌لره اسم اولمشدر نته کم بهرام زره‌تشت دیرلر
بر شاعر دیمشدر بیت یکی تازه کن قصهٔ زره‌تشت * بنظم دری و بخط درشت ﴿ع﴾ زربفت ﴿ع﴾
سکون را و فاو فتح باء موحده ایله زر و سیمله طوقنمش حریر قماش زربافته و زرباف دخی دیرلر شمس
فخری بیت خروس وار سحر که دعای خسرو کوش * که تاج لعل بری و قباچهٔ زربفت *
کاهی ضرورت شعرا ایچون راء مشدده ایله ده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت بهر کاخ اندر
هوا باد تفت * سراعی زدازدیبهٔ زربفت * آتش شعله دار وصفنده‌در ﴿ع﴾ زرادشت
وزردشت وزردهشت ﴿ع﴾ کلاهم بضم الدال فرهنك حسین وفائی ده مسطوردر که زبان سریانیده
حضرت ابراهیم علیه السلامك اسم شریفیدر و معیار جمالیده شمس فخری ذکری مرور ایدن
برزین ایله بولغتلر ایکی آدمك اسمیدر که علمای ملت ابراهیمیه دندر و بو بیتی نظم ایلمش بیت
چکونه میتوان درملك کردن * حدیث مذهب زردشت و برزین * اما ذکری مرور ایدن
مذهب مغی احداث ایدن کمسنه‌نك آدی اولدیغی مشهوردر کمال اسمعیل بیت اکر نبودی
شمشیر او که کردی فرق * میان زند زرادشت و معجز فرقان * و مولانا محمد کشمیری تألیفنده ذکر
ایدر که زردشت وزردهشت برشخصدن عبارتدر منوجهر نسلندن پیغمبرلك دعواسن
ایلدی ابتدا سنده اقلادوس حکیمك شاکردی ایدی و اقلادوس فیثاغورس حکیمك
شاکردی ایدی چونکه علم حکمتی تمام تحصیل ایلدی سیلان حدودنده بر معظم طاغده منزوی
اولوب ریاضته مشغول اولدی برکتاب تألیف ایدوب زند تسمیه ایلدی اول وقت کشتاسب
شاهك سلطنتندن اوتوز سنه مرور ایتمشیدی طاغدن اینوب بیاض جامه‌لرله و آتش
پرستان رداسیله کشتاسبه وار وب ادعای نبوت ایلدی کشتاسب علماسنی احضار و آنکله
مناقشه‌یه امر ایلدی انلر دخی معجزه طلب ایلدیلر زردشت اشارت ایلدی بر مقدار باقری
آتشده اریدوب باشنه دوکدیلر اصلا بر ینه ضرر ایرشمدی زیرا حکمتله کندویه علاج
ایتمشیدی که آتشك ضررین دفع ایدردی کشتاسبه اعتماد حاصل اولوب پیشوای دین مغان
اولدی و مذهب کبر آندن ظهور ایتدی فاعل خیر یزدان و فاعل شر اهرمن دردیمك ابتدا اندن
صدور ایلدی و اتباعی آله ایکیدر بری نور و بری ظلمتدر دیدیلر خذلهم الله تعالی و میرزا ابراهیم
فرهنکنده نقل ایدر که زردشت بر کمسنه ایدی ولایت آذربایجانده حاصل اولمش ایدی نامی
ابراهیمدر اندن بلخ شهرینه واروب نبوت دعوا ایدوب کشتاسبی دیننه دعوت ایلدی بعض ساخته
عملار ایله نسنه‌لر پیدا ایلدی آتشی النده طوتوب اویناردی بر روایت دخی زردشت اول عصر
پیغمبرلرندن برینك شاکردیدر کشتاسبه و یردیکی کتابنی فرس لغتی اوزره ایتمشیدی
جاماسب حکیم که کبار حکماء فرسدن ایدی اول کتاب لغتنك اکثرین فهم ایلمزدی نوش الروان
زماننده اول کتابك حکمی منسوخ اولدی و خلقی اول دیندن منع ایلدیلر اکرچه رفع اولدی اما
جابجا اندن بقیه بولنوردی کذا فی مجمع الفرس استاد دقیقی بیت تأویل کرده و بد از مذهب

نغوشا * کر زر دهشت کفتست استادپیش دانا ﮓ زشت ع سکون شین معجمه ایله بمعنی
دیدن کورمك معناسنه کذا فی التحفه ﮓ زفت ع سکون فا ایله زیاده ایری و یوغون وتاصلق
وبداندام شمس فخری بیت برو وزیر وکا بش چو اسب تازی جست * مباش درره حکمش
چوکاو وکاهل وزفت * کتاب السامی فی الاسامی ده بمعنی سفت وهنکفت مسطوردر سفت فتح
سین ایله محکم وصیق وهنکفت فتح ها ایله یوغون وقالین معناسنه در بو معنایه مؤید شیخ سعدی
بیت که پیکان اودر سپرهای زفت * چنان خارد رکل ندیدم که زفت * فرهنك میرزا ابراهیمده
بمعنی اول وبمعنی مژه واقعدر ﮓ زندوست ع ایکی معنایه در اول کتاب زند اوقویجی که زند
خوان وزند دستان دخی دیرلر ثانی عوراته میل ومحبتی اولانه دیرلر ﮓ مع الجیم * زاج ع ایکی
معنایه در اول هنوز ولد کتورمش عورت که قرق کونه دك لوخوسه دیرلر عربیده نفاس
دیدکلری کتاب السامی فی الاسامی ده * وهی المرأة التی وضعت حملها ویسمی الی ان تطهر * واقعدر
بو معنایه ابو المؤید بیت دلیری که ترسد ز پیکار شیر * زن زاج خوانش نه مرد دلیر * ثانی قره
بویه در که زاك دخی دیرلر ﮓ زارج ع کسر راء مهمله ایله امیربارس در که رزشك دخی دیرلر
ﮓ زاغج ع کسر غین معجمه ایله بمعنی زاغ که قره قرغه در شاعر * قطعه * بسان این دل
سرکشته دمبدم دولاب * ز دست چرخ جفاجوی میزند غج غج * دلا بنال که رفتند بابلان
چمن * وطن کرفته بکلزار عکه وزاغج ﮓ زانیج ع کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله وطن
معناسنه در بیت بدرد عشق نوای شاه خوبان * که دور افتاده از زانیج نالان ع زج ع
برقوشدر که ترکیده صاری آغمه دیرلر ﮓ زدنج ع فتح دال وسکون نون ایله ایچ یاغی که پیه دخی
دیرلر ابو المعانی بیت مهر نبود اندرین بزم جهان زا که فلك * ازردنج دردمندان کرد شمع
ومیفروخت ﮓ زراج ع فتح راء مهمله ایله بمعنی رزشك کذا فی فرهنك جهانکیری ﮓ زرج ع
کسر را ایله بمعنی کبك یعنی ککلك عربیده حجل دیرلر فتح حا وجیم ایله ابو المعانی بیت قهقهه میزند
زرج که مدام * میشود باعث کرفتن دام ﮓ زرغنج ع سکون را ونون وضم غین ایله غایت بدبوی
براوتدر ولایت چینده کتورلر حلبه چینی ده دیرلر سداب یپراغنه بکزر طبیعتی بارد ورطبدر
خاصیتی بوی مشکدن عارض اولان بیوسنی دفع ایدر بو معنایه حکیم سوزنی * رباعیه * ای بوی تو
مشك وحسودت زرغنج * با پور تورخش وپوردستان خرمنج * بادارخ حسودت ترنجیده
وزرد * سربو طبقی نهاده پیشت چوترنج ﮓ زرکنج ع سکون را ونون وضم کاف فارسیله ایکی
معنایه در اول بمعنی زرغنج مرقوم ثانی بیوك طپراق چناق معناسنه در ﮓ زفلج ع سکون فا
وفتح لام ایله ابتدای کار معناسنه در شاعر بیت خواجه کرد عمارت عالی * زفلج عمر خود همی
پنداشت ﮓ زلج ع فتح لام ایله یاوه دیدکلری قوشدر استاد لطیفی بیت خصم بد خواه تو به
پیش ترا * پیش شاهین همیشود چو زلج ﮓ زمج ع سکون میم ایله ایکی معنایه در اول
خراسان مملکتنده برموضع اسمیدر ثانی زاج معناسنه در اماصیدنه ابی ریحانده برصمغدر که
آغاکوج دخی دیرلر ﮓ زونج ع کسر واو وسکون نون ایله مومیار که قیمه ات وپرنج ایله طولدیروب
پشوررلر شمس فخری بیت بجا لیست خصمش که نزدیك او * چو لحم طیور است اکنون
زونج * فرهنك جهانکیرده یالکز قیمه ایله طولمش قیون بغرسقی که قوریدوب قاق ایدرلر.

ایدرلر طیان ژاژخای بیت ترنجیده رویش بسان ترنج * دراز ست و باریك قد چون زونج *
لـ زونج ع کسر وا و وسکون یای تحتانیله قیمه ات معناسنه در تحفة الاخبابده قیمه طوتلش
مونجار معناسنه درکه شمس فخری نونله زونج نقل ایلشدر لـ مع الخاء * زخ ع بش معنایه
استعمال اولنور اول آواز نوم وناله حزین حضرت مولانا بیت جانب تبریز روم از جهت
شمس دین * چند درین تیره کی همچو خنان میزنخی * بو معنایه منجیك بیت بوی برامیخت
کل عنبر اشهب * بانك برامیخت مرغ بازخ طنبور * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی جرس
منقولدر اما آواز جرس اولسه معنای اوله مطابق اولوردی ثالث میخ وقازق وسائر
امثالی نسنه لری قاقوب صوقغه دیرلر رابع بر علتدر آدمده وحیوانده ظاهر اولور ترکیده
سکل دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر خامس فرهنك جهانکیریده مخفف زخم مسطوردر لـ زنخ ع
فتح نونله ایکی معنایه در اول اکلك که عربیده ذقن وحنك دخی دیرلر خواجه سلمان بیت
بحسن غبغبش افکنده کوی درمیدان * فتاده کوی دل اندر چه زنخدانش * ثانی عموما
سوزه دیرلر حکایه وامثالی نسنه لرکه سویلنور کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت تو
اندیشید * بو وخرد زنخ نغز دلستان آورد * کمال خجندی بیت کوی چه ماند بزنخدان یار *
این زنخ مردم بیهوده کوست * ومعنادن خالی ومألدن عاری اولان سوزه ده دیرلر خصوصا امیر
خسرو درنکوهش مغلان بیت از رخشان کرده محاسن کنار * اهل زنخ را بمحاسن چه کار *
لـ زنخ زدن ع سوز سویلکدن کنایه در عربیده دق الحنك دیدکلریدر حکیم سنایی بیت
این ابلهانکه بی سببی دشمن منند * بس بو الفضول یاوه درا وزنخ زنند لـ مع الدال ع
لـ زاد ع بش معنایه کلور اول یاش معناسنه که عربیده سن دیرلر کسر سینله مثلا یاشلو
اولانه بزادو برآمد دیرلر ثانی نسب وحسب معناسنه که مردمزادو بدزاد کبی ثالث زادن
لفظندن صیغه ماضی اولور میتوان زادو توان زاد کبی رابع آزادو آزاده معناسنه استاد
عنصری بیت کفتم که ساعتی برمن فرونشین * کفتا چو زادسر و زمانی فرونشان * خامس
یعنی توشه وخوردنی کمال خجندی بیت سالك بی در دراز قطع منازل * ترك سفر به چو زاد
راه ندارد لـ زاد بود ع زاد بوم دخی دیرلر اصل وطن عربیده مسقط رأس معناسنه میر
نظمی بیت دشت غم عشاق را منزل بود * شهر محنت زاد بود دل بود لـ زادمرد ع سکون
دال ایله بمعنی آزادمرد وجوانمرد حضرت مولانا بیت زادمردی چاشتکاهی در رسید * در سرا
لـ عدل سلیمان دردوید لـ زامیناد وزامیاد ع کسر میم وسکون یاء تحتانی ایله ایکی معنایه در
اول بر فرشته اسمیدر که روز زامینادك تدبیر امور ومصالحی حفظنه متعلق اولان احواله
مأموردر ثانی شهور فارسیه نك یکرمی سکزنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت
چون روز زامیاد نیاری زمی تو یاد * زیرا که خوشتر آیدمی روز زامیاد لـ زباد ع فتح باء موحده ایله
بر خوشبو یاغدر جمله طبیبا تندر دیرلر که بر مخصوص کدی در قفسده بسلورلر آنی حرکت
ایتدیررلر دزی زباد دراو زندن صیزوب بر ظرف ایچنه حفظ ایدرلر شاعر بیت زبادو غالیه
وغازه برزنان شاید * شود بمرد بهادر سلاح پیرایه لـ زبرجد ع فتح با وجیمله معدنی بر یشل
طاشدر جواهر نوعندن زمان سابقده اعتباری وارایدی لـ زبند ع فتح باء موحده وسکون نونله

دكرن معناسنه ف زراندود ج اندودن لفظندن مشتقدر صوا معناسنه معناى تركيب آلتون صوالى مراد يالدزدر كش اوزرينه وباقراوز رينه اولسون وسائر جامه‌ده وامثالى نيسنه‌لرده اولسون مولانا هاتفى بيت زره كش قباى زراندود بود * زصنعتكريهاى داود بود * وتخته اوزرنده‌ودر يوارده اولسون ميرنظمى در تعريف خانه بيت چودر يواروسقفش زراندود بود * دل ناظران نقشهايش ربود ف زرد ج نوع الواندن صارى زنكه ديرلر عربيده صفرا معناسنه شاعرك برى ديمشدر بيت روى زردو جامه زردوريش زرد * قلتبان در زعفران غلطيده * چغتايده ساريغ ديرلر بويتده ماضيسى ذكر اولنمش ميرعليشير بيت دائما سارغار نوائى نيه‌نك يه زى كيم عشق ادا * بيلا آلتوننى قيلور غه يا يملينك قازغانور *
ف زرند ج فتح را وسكون نونله كوهى براغاجدر ميوه‌سى اولماز اودون اولمقدن غيرى نفعى يوقدر غايت پك اولمغندن آتشى سو يمز چوق قالور ف زريوند ج شرفنامه‌ده مازندران پهلوانلرندن بر مبارز آديدر بوقولى مؤيد شيخ نظامى بيت زريوند مازندرانى منم * كه بازى بود جنك اهريمنم * اما ميرخسرو بيت سوى ميمنه درصف روميان * زريوندكيلى كمر بر ميان *
ف زرود ج ضم راء مهمله وواو مجروفله بيابان معناسنه شيخ سعدى بيت عرب راكه در دجله باشد قعود * چه غم دارد از تشنكان زرود ف زغند ج فتح غين وسكون نونله هر سباع جانور آوازى عموما وپارس اوازينه ديرلر خصوصا شمس فخرى بيت چه كند بامهابت تو حسود * چه زند شير بانك شير زغند * بولغت راء مهمله وزاء فارسيله ده روايت اولنمشدر
ف زكيد ج كسر كاف وسكون ياى تحتانيله ملال وملول معناسنه‌ده اولور ميرنظمى بيت خاطر دوستان سره رمرند * دل اعداش و دهميشه زكيد ف زميناد ج كسر ميم وسكون ياى تحتانى وفتح نونله ايكى معنايه‌در اول بر فرشته اسميدر كه تدبيرامور ومصالحكه روز زميناده واقع اولور اكا متعلقدر وثانى هر ماه شمسيه نك يكرمى سكزنجى كونى اسميدر بوكونده زراعت وغرس وتخم وشروع عمارت أبنيه غايت مناسبدر حكيم فردوسى بيت بروز زميناد مهر اسفند * نه بيند ستم حلق دشمن ببند ف زنبد ج سكون نون وفتح باء موحده ايله زنبور معناسنه‌دركه عن قريب ذكر اولنور انشاالله تعالى ف زند ج بووزن چند بش معنايه‌در اول مجوس كتابى آديدر حكيم خاقانى بيت آتش زمن نهفت دم كرزند خوانم ديدكم * مصحف زمن بكريخت هم كز اهل ايمان نيستم * ثانى بعض فرهنكارده صحف حضرت ابراهيم عليه السلام اسمى روايت اولنمش شاعر بيت چو قوارع زبورى بفصاحت اندر آرم * ببرم زبان هندى زنشيد زند خانى * بعض فرهنكده صحف ابراهيم عليه السلام تفسيريدر ديمشلر كه زردشت تفسير ايلمشدر استاد دقيقى بيت يكى زردشت وآرم آرزويست * كه پيشش زند را برخوانم ازبر * زردشت نام كمسنه‌نك تصنيفى اولان كتاب اسمى اولدوغى جمله‌دن اقربدر ثالث چقمق كه دمور دن ايدرلر بومعنى عربيله مشتركدر حكيم سوزنى بيت چون خاطر من مدح توزايد چون زند * اشكسته بود زند وفرزند شكسته * خواجه حافظ بيت دكر همچو زند آتش ميزند * ندانم چراغى كه برميكند * رابع بمعنى بزرك كه زند رزم ديرلر حكيم فردوسى بيت خروشان براز دو دباز آمد ند * شكفتى فروماند از كار زند حكيم اسدى بيت دو بازو بزنجير ها

بزنجیرها کرده بند * بهم بسته بر یال پیلان زند * خامش مورداغاجنه ده زند دیرلر که عربیده
آکا آس ویونان لسانندہ قنطس دیرلر وفرس قدیمده جان معناسنه درکه حالا ذی روح اولانه
زنده دیدکلری بو معنایه در عربیده ایکی معنایه در بری ساعد طرفنده اولان الکوکی که رسغ دخی
دیرلر وبری دخی چقمق در ع زنده رود ع ضم را ایله رود ایرمقدر وزنده بزرک معناسنه
بیوک ایرمق دیمک اولور نهر عظیم معناسنه مولانا هاتفی بیت سپه ازسپاهان براورد دود *
دران زنده نکذاشت جز زنده رود * میرنظمی بیت چنان از دیده رفته اشك پرخون *
که زنده رود شد چون نهر جیحون ع زنکانه رود ع برساز در زنکیلر چلارلر انلره مخصوصدر
جنك ومحاربه محلنده چالمق عادتلریدر شیخ نظامی بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود *
زشهر ودرومی برآید سرود ع زند ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی آراسته یعنی بزنمش
حضرت مولانا بیت آنکس که زند شد بعمار * میکرد دکارهاش معمور ع زهرخند ع
اول خنده درکه محل اعراضده صادر اولور مولانا هاتفی بیت فلك کریه میکرد ازان زهرخند *
که پرزهر میباید جلاب قند ع مع الراء المهمله * زابغر وزابکر ع کلاهما بسکون الباء الموحدة
اول بفتح غین ثانی بکاف فارسی اول نسنه درکه برآدم آوردیني هوا ایله دولدروب ایکی
یوماغیله اوروب ازکیله صدا اظهار ایدر زابغر وزبکرد دخی دیرلر استادرودکی بیت من دهان
پیش توکنم پرباد * تازنی پرکیم توزابکرا ع زاجسور ع لفظ مرکبدر زاج ایله سوردن اول
نسنه درکه بر عورت وضع حمل ایتدکده عورات جمعیت ایدرلر زاج نفاس وسور دوکن
معناسنه در جمعیت نفاس دیمك اولور استادلبیبی بیت خزاین تهی شد دران زاجسور *
درونها برآمد زعیش وسرور ع زادخر وزادخور ع کلاهما بسکون الدال وفتح الخاء ثانی
واو معدوله ایله پیرشا خورده یعنی چوق یشامش آدم اولسون حیوان اولسون ع زادغر ع
سکون دال وفتح غین معجمه ایله روشنی اوغلی معناسنه در غر روشنی عورته دیرلر اصلی غرزاد
ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی ع زار ع درت معنایه استعمال اولنور اول
بمعنی زار یعنی ایکلهمك ثانی بمعنی نالان یعنی ایکلیجی ثالث رقت حاله دیرلر که اصلی نزاردر
حال زار دیدکلری در بو معنا عربیدن مأخوذدر نتکم * مصرع * شکوت الی الزمان نحول حالی
دیمشلردر رابع مقدمه ده ذکر اولنان معنالره که اسم مکان ایدوب کلزار وچمنزار دیرلر
ع زارخور ع سکون را وضم خا وواو معروفله اول کمسنه یه دیرلر که سوزی نزاکت وایهام ایله
سویلر ودخی کارنده حیله ایدیجی یه دیرلر اکثر قمارباز لر حقنده استعمال ایدرلر زارخوش دخی
دینلور وکنایه ایله سوز سویلیه نه دخی دیرلر میرنظمی بیت همیشه دل مخلصان را بجو *
سخن رامکو زارخور زاست کو ع زاستر ع سکون سین وفتح تاء مثناة ایله اوته رك معناسنه
یعنی اوته جانبه میل اوله دیمك اولور راصلی زانسوتردر حکیم اسدی بیت زمانی بیفتاد بیهوش
رای * چو آمد بهش زاستر شد زجای * ابوشکور دخی دیمشدر بیت ستاره بد بدم بد بدم
زمی * بدل زاستر ماندم ازخرمی * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بنشست آفتاب
به پهلوی توزقدر * چرخش بدید وکفت که ای خیره زاستر ع زال زر ع رستمك پدری آدیدر که
اصلی زال زرد ایدی دالنی حذف ایلدیلر حکیم فردوسی بیت دل زال زرشد چو خرم بهار *

ژ زنخش توانبن وفرخ سوار زاور بوزن داور یدی معنایه کلور اول خدمتکار
معناسنه حکیم سنائی بیت چیست چندین آب وکل را پروری کردن زحرص * آب وکل
خود مرترا بسته میان زاوری * ثانی زهره یلدزینك اسمیدر حکیم انوری بیت بنام شاخ
بر آمد کل از سراچهٔ باغ * چنانکه برافق زاوری فرح در پیش * ثالث قوت وطاقت ومجال
معناسنه شمس فخری بیت آنکه نبود خلاف فرمانش * انجم آفتاب رازاور * رابع
حیوان مرکوبه دیرلر آت وقاطر واشك ودوه امثالی استاد رودکی بیت جکر تشنکانند
بی توشکان * که بیچارکانند بی زاوران * خامس بمعنی زنده سادس سیاه رنکه دیرلر بعض
فرهنکلرده صوا یمتلی عضوه دیرلر وفرهنك وفائیده بمعنی آب سیاه سابع زفت وبخیل
معناسنه در زایکر سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی زاینده یعنی طوغریجی
انسان اولسون حیوان اولسون زبر فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول اوست
معناسنه که مقابلی زیردر آلت معناسنه قوتلو آدمه زبردست دیرلر الی اوست اولدیغندن
شیخ سعدی بیت ای زبردست زیردست آزار * کرم تاکی بماند این بازار * ثانی یوقارو
معناسنه دربو بیتدن فهم اولنور بیت من از جای کله داری چه خواهم * که افتد از زبر دیدن
کلاهم * کاهی بومعنا ده زای حذف ایدوب بالکز بر دیرلر بوبیتده واقعدر بیت چپ وراست
وپیش وپس وزیر وبر * زلیخای بت روی سر بسر زبغر سکون باء موحده وضم غین
ایله زابغر مرقوم معناسنه پوربهای جامی بیت تا زبغرت زنیم پر از باد کن بجت * ورنی تبانجه
بازخوری توزما بیلك زبکر سکون باء موحده وضم کاف فارسیله زابکر وزابغر وزبغر
مرقومون معناسنه شمس فخری * نظم * بدحال ترا حال چه باشد که اکنون * عفریت
زنش باشد وابلیس خسر * در بادیهٔ مانده پراز خار وخسك * نی آب ونه نان مانده ونی کفش
ونه سر * خورده زسر بنچهٔ دوران سیلی * داده زبرای جرم بودن زبکر * وبدیعی
سیفی در قسمیه بیت بدزدی وبقمار وسیلی وزبکر * بمکر وسوسه وجور وغیبت وبهتان *
استاد لطیفی بیت کر لاف زند خصم دهان کرده پر از باد * از دست حوادث زبکر قسمت او باد *
بوابیات جمله تخفیف کافله در وکافك شده سیله ده استعمال ایتمشلردر منجیك بیت
کوبی که منم بهتر بازار غدها * پس خورده ای مهتر بازار زبکر * ادات الفضلاده کسر زا وسکون
یای تحتانی وفتح کاف فارسیله مرویدر زبکیر سکون باء موحده وکسر کاف فارسیله بعده
یاء تحتانیله زبکر مرقوم معناسنه در زدر فتح دال ایله بمعنی زبر مرقوم که عربیده فوق
دیرلر کذا فی المجمع زر اوچ معنایه در اول معروف آلتون وآقچه یه ده زر دیرلر کاهی
تشدید ایله ده استعمال اولنور ثانی بمعنی پیر یعنی قوجه مش اولانه دیرلر شمس فخری بیت
تا که کیتی ز کردش خورشید * کاه باشد جوان وکاهی زر * استاد دقیقی بیت همان
نوبهار آید و نیر ماه * جهانکاه برنو شود کاه زر * ثالث رستم جهانکیرك باباسی اسمیدر که
زال زر دیرلر شمس فخری بیت رستم عهد وزال سان بادا * بنده درکه تو از پی زر زردپور
سکون را ودال وضم باء فارسیله ضاری آت که اشقر دیرلر بو رآت معناسنه اولدیغی ذکر
اولنمشیدی بعض نسخه ده قوله آت معناسنه مرویدر بیت سواری بزردپور زرین لجام *

بلجام * به پیشش دلیرانه کرده خرام ﴿ زردسر ﴾ سکون را و دال ایله ایکی معنایه در اول
آتش پرست طائفه سنه دیرلر میرنظمی بیت ندارد زایمان و از دین خبر * همیداند
آیین بد زردسر ﴿ زر رشته کر ﴾ صرمه کش و قلابدان ایدیجیه دیرلر ﴿ زرکر ﴾ سکون
را و فتح کاف فارسیله قویمجی معناسنه که زرکار دیمکدر تکم دیمشلردر * مصرع * قدرز
زرکرشناسد قدر جوهر جوهری ﴿ زرمشت افشار ﴾ خسرو پرویزک خزینه سنده بر التون
طوب وار ایدی حکما آنی بر مرتبه نرم و لطیف و ملایم دوزمشلر ایدیکه النه آلدقجه لادن کبی
اوینادوب استدکی شکل و صورتی دوزر ایدی حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی
بوسه اورا بها * سبلت آوردوسزای نیزمشت افشار شد ﴿ زریر ﴾ کسر را و سکون یای
تحتانیله اوچ معنایه کلور اول نام برادر کشتاسب در حکیم فردوسی بیت بکفت و براندیشه
می بود دیر * بفرمود تا پیش او شد زریر * ثانی بر صاری اغاچدر اما حکیم اسدی و طوسی
بر صاری اوت ردیدیلر اسدی بیت که از تابش تیغ لرزان شده * زریر از رخ بد دل ارزان شده
شمس فخری بیت حدوث خاتم یاقوت اکر کند در دست * ز هیبت تو در انکشت او شود
چو زریر * ثالث اسپرک دیدکلری اغاچدر که انکله نفتی رنک بویارلر حکیم انوری در صفت قلم
بیت اسلک حدثان هیبت او رنک بقم کرد * هرچند برخ زرد تر از برک زریرست ﴿ زغار و زغر ﴾
کلاهما بفتح الغین المعجمة درت معنایه کلور اول سختی و محنت و مشقت ثانی بمعنی طعام ایکی
معنایه ابو المعانی بیت چندان ز فلک زغار دیدم * آسوده نشد زغار روزی * ثالث زمین
نمناک رابع چیزی رنک کرفته ﴿ زغبر ﴾ سکون غین و فتح باء موحده ایله بر اوتدر اطبا
مرو دیرلر ﴿ زغیر ﴾ کسر غین و سکون یای تحتانیله کتان تخمیدر ﴿ زفر ﴾ فتح فا ایله
چکه زنخدان معناسنه حکیم اسدی بیت زدش پهلوان نیزه پرزفر * سنان از قفا بردیک رش
یدر * مجمع الفرس کج دهان و کتاب السامی فی الاسامیده چکه کوکی که دیش آکا متصلدر
خلاق المعانی بیت پردلان خنده ان چو دندان رفته در کام بلا * اژدهای فتنه بکشاده زهر
سوی زفر ﴿ زکوید ﴾ ضم کافله بخیل و دزده دخی دیرلر حکیم سنایی بیت اکر زر بکیرم
نه زاهد خسیسم * وکر می ننوشم نه زاهد زکورم ﴿ زمج بلور ﴾ سکون میم و جیم فارسی
و فتح با و ضم لام ایله زاک معناسنه عربیده زمجیکور دیرلر ﴿ زمین کیر ﴾ کوترم که ایاغی اولمیوب
یر او زره سورینور ابوطالب کلیم بیت از زمین کیری نکردد دستکیرمن اکر * چون چنار
از پای تا سر دست روید از عصا ﴿ زن پدر ﴾ قاین آتا اصلی پدر زن ایدی علم اولمجق مضاف
الیه تقدیم اولندی ﴿ زنبر ﴾ سکون نون و فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول درت
اغاجی چارکوشه بغلیوب اورتاسنه ایب اوررلر یاخود کلیم پارسی یاخود بر پارچه دری بغلرلر
و آنکله کرپیچ و باچق چکرلر حکیم ازرقی بیت توان بردن هنوز از جای جنکش * دریده زهره
سکری بزنبر * شمس فخری بیت میکشد خاک خانهٔ خصمش * فعله کین بتوبره و زنبر *
بعض فرهنکلرده تسکره معناسنه مرویدر ثانی زرشک معناسنه که ارژنک و زارج دخی دیرلر
﴿ زنبور ﴾ سکون نون و ضم با و واو معروفله آری معناسنه در بال آروسی اولمیوب نیشترلی
صاری آری اولدیغنه تصحیح ایلشلردر عربیله مشترکدر شاعر دیمشدر بیت که با ذت این

قصب سكری بقامت نی * كه دوخت این عسلی خرقه بر قد زنبور ل زنبور كافر ع یعنی اشك آروسی مولانا صائب بیت زنبور كافرند سراسر ستاركان * زنهار زین سیاه دلان انكبین مجوی ل زنبیر ع سكون نون وكسر باء موحده وبعده یاء ساكنه ایله زنبیل معناسنه در ل زنجور ع سكون نون وضم جیم وواو مجهول ایله بمعنی زنجیر كذا فی المجمع ل زنجیر ع ایكی معنایه در اول معروف نسنه در كه دمور دن ایدرلر ثانی بر دمور درقله باشنه ایدرلر فرهنك میرزا ابراهیمده اول تخته در كه آنكله سورلمش تارلایی تخمدن صكره هموار ایدرلر وادات الفضلاده جیم یرینه حاء مهمله واقع اولمشدر عربیده كسر زا ایله بارمقلردن صادر اولان صدایه دیرلر ل زندآور ع سكون نون وفتح دال وواو ایله حلال زاده حرام معناسنه در ل زنور ع ضم نون وواو معروفله ایكی معنایه در اول خرما صلقمنك دیبی ثانی بر سیاه اوزون قورتدر صوده حاصل اولور اكا زرو وزلو ودبوجه وسالك دخی دیرلر انسانه وحیوانه یاپشدقده قانن صورر ل زوار ع فتح واو مخفف ایله بش معنایه كلور اول خدمتكار وقوللقجی معناسنه حكیم فردوسی بیت بیاید یكی تاختن ساختن * زوار وفرستاده پرداختن * بعض فرهنكارده بیمار خانه ده بیمار خدمتكاری واقعدر وبعضنده محبوس خدمتكاری معناسنه روایت اولنمش شاه ناصر خسرو بیت بزندان سلیمانم ز دیوان * نمی بینم زیاری نه زواری * وله ایضا بیت اندران زندان سنكین چون بمانم بی زوار * از كه جویم جز كه از فضلت رهایی را سبب * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت مقیم سجن شحن بر نوید تست خلاص * اسیر چاه عنارا امید تست زوار * ثانی برادر رستمك نامیدر زواره دخی دیرلر حكیم اسدی بیت سوی خانه رفتند آن چاهسار * بیكدست بیژن بدیكر زوار * ثالث بمعنی زنده یعنی حی رابع آواز نیز وبلند خامس زن پیر معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ل زواغار ع فتح واو وغین معجمه ایله بر كوچك قوشدر ل زور ع فتحتین ایله زیر مرقوم وزفر مذكور معناسنه زیرا یا وفا و واو میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله بربرلرینه ابدال اولنورلر ل زهر ع سكون ها ایله اوچ معنایه در اول معروف كه عربیده سم دیرلر اعلام غالبه دن اولمغله اطلاقی اوزره ذكر اولنوب مراد سم اولور هرنه اولورسه ثانی غم وغصه معناسنه در شیخ سعدی بیت زشكم از پیرهن آید كه در آغوش توخسبد * زهرم از غالیه آید كه باندام توساید * وغضب وخشم معناسنه ده روایت اولنمشدر میر سنجر بیت زسیده ام بدیاریكه اندران كشور * بزهر چشم تسلی دهند مهمانرا * وغم والم معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت كرمن اسیر مال شوم همچو این وآن * اندر جكر چه یابد زهر وجكر مرا * عربیده شكوفه یه دیرلر آغاجك اولسون غیری اولسون ل مع السین * زان سپس ع سكون نون وفتح سین وباء فارسیله آندن صكره دیمكدر زین سپس بوندن صكره در كذا فی المجمع وغیره ل زاورس ع فتح واو وسكون را ایله زهره یلدزینكه ناهید دخی دیرلر تركیده صباح یلدزی دیدكلریدر كه صباحه قریب طلوع ایدر ابو المعانی بیت زشام هجر ندانم چون آید م سحری * بعارض توكانم چو بینندم زاورس ل زاوش ع حذف را ایله ده معنای مرقومه منقولدر ل زواس ع بعض نسخه ده واو الفه تقدیم ایله معنای مرقومه مرویدر میر نظمی بیت نباشد بروی توكردن قیاس * بجام مهر انور بجایی

بجاي زواس ق مع الشين * زاودش ع ضم دال ايله عطارد يلدزيدركه تيردخي ديرق زارخورش ع
سكون راء اول وكسر ثاني وضم خا ايله طعامي آز تناول ايدن عورتكه عربيده قبين ديرلر فتح
قاف وكسر با ايله كذا في المجمع ق زارخوش ع سكون راء مهمله وضم خا ايله كنايه ايله
سويلة يجي وايشنده حيله ايديجي يه ديرلر زارخورنده دخي دينلور شاعر بيت همه كارهارادرسني
بكني * مشوزارخوش كارجسني بكني ق زاوش ع ضم واو ايله عطارد يلدزينك اسميدر شمس
فخري بيت كمترين منشي تراز اوش * كهترين چاوش ترا بهرام * بعض فرهنكلرده مشتري
يلدزيدر ديمشلر حكيم سنايي بيت فلك سادس است زاوش را * دهنده است هر دانش
وهوش را * بعض نسخه ده فتح واو ايله آتش وزنينه اوزنه مرويدر استاد لطيفي بيت خال در
روي تراچون زاوش است * يا بخورشيد احتراق آتش است ق زاووش ع براوز يادهسي
ايله ده منقولدر عطارد معناسنه شمس فخري * قطعه * اكر نباشد بمون تو اندر چنين وقتي *
برايد از همة اهل جهان فغان وخروش * بدركه تو توسل همي كند كيوان * بمدحت تو تفاخر
همي كند زاووش * زاء فارسيله ژاووش دخي منقولدر ق زبرپوش ع فتح باء موحده وضم باء
فارسيله ايكي معنايه در اول يورغانكه عربده لحاف ديرلر كسر لام ايله ثاني اثواب اوزرينه
كيلان جامه كه بالاپوش دخي ديرلر شرف شفروه بيت فلك كرچه زبرپوش وجود ست
بچشمش تحت خلعتان مي نمايد ق زش ع مقابله سوءالده جوابدر استاد رودكي بيت
زش ازو پاسخ دهم اندر نهان * زش بيننلزي ميان مردمان ق زغاش ع فتح غين معجمه ايله
اول محنت وغم واندوه كه عشق سببي ايله عارض اولور ابو المعاني بيت كشته ام عاشق
نه انستم مكر * ميشود حاصل ازان برحل زغاش ق زغارغاش وزغراش وزغرماش ع
كلهم بالراء المهملة اول بالسكون ثاني بالفتح ثالث بالكسر تحفة الاحبابده كورك پارلريكه عوض
ايدرلر وكورك چورهسنه ديكلان كه تركيده زغاره ديرلر شمس فخري * قطعه * برون فكند
بچاروب لا تدر كردون * عدوش را زدر خانهٔ جهان چوچراش * دمي كه قاقم وسنجاب
خسروي دوزند * چه قيمت آوردا نجايكه زغرماش * بوندن فهم اولنوركه بيانه آتيلان
كورك پارهلري اوله كه ايشه يراميه ق زكنش ع كسر كاف ايله بك باغلمش نسنه هرنه اولورسه
پور بهاي جامي بيت دست بزغالهٔ كه چون سك ده * كرم برمن فتاد سردوزكش ق زواش ع
فتح واو ايله زاوش مرقوم معناسنه يعني ستارهٔ عطارد اورمزدي بيت حسودانت راداده
بهرام نحس * ترا بهره كرده سعادت زواش * بو بيتده دلالت وار دركه زاوش وزواش مشتري
يلدزي اوله زيرا سعادتله مشهور اولان مشتري يلدزيدر عطارد بهرامه مقابل سعد دكلدر
والورمزدي استاد شاعردر ق زوش ع فتح واو ايله فرهنك جهانكيريده ستارهٔ مشتري نامي
اولمق مرويدر ق زهركوش ع اضافتله قولق كيري در آچي اولديغي جهتله زهر تعبير اولنمش
كوزدن كلان ياش طوزلي بورندن كلان اكشي وآغزيلري طتلودر بقدرت الله تعالى جملهسنك
منبعي دماغدر اصللري بر وطعم وطبيعتلري متغايردر ق زهش ع زهيدن لفظنك اسم
مصدريدر صزش يعني طرفدن صو وامثالي نسنهلر صزمقلق معناسنه در شمس فخري
بيت شاخسار عدل را چون تو باد * جويبار بذل راكاكت زهش ق مع الغين * زاغ ع اوج

معنایه کلور اول سیاه قرغه در عربیده غراب دیدکلریدر حکیم خاقانی بیت خاقانی
آنکسانکه طریق تو میروند * زاغند وزاغ را روش کبك آرزوست * ثانی کوشهٔ کمان یعنی
کرش یحدوکی یر شمس فخری بو ایکی معنایه * قطعه * بربام قصر دولتش ارزاغ
بکذرد * شاهی دهد زسایهٔ خود چون همای زاغ * وزنیر ویش کند زسر دست امتحان * نه خانها
هلد زکمان فلك نه زاغ * ثالث موسیقیده برلحندر میرخسرو درصفت قلم بیت کربصریر
آمده چون مرغ باغ * نغمهٔ بلبل زده از قول زاغ * عربیده دخی قرغه یه دیرلر و بر معناسی
دخی میل در حضرت سرور انبیا علیه افضل الصلوة وازکیها حقنده مازاغ البصر بیورلدی
ماسوایه نظری میل ایتمدی دیمکدر وزاغ الشمس دیرلر ای مالت الشمس الی الزوال دیمك اولور
ل زروغ ل ضم راء مهمله و واو معروفله انجقرق که عربیده فواق دیرلر فم معده دن بر ریح عارضیدر
یوربهای جامی بیت نیز وکندا چون زروغ اشترست * زرکرفتم جمله اسب واسترش
ل زماروغ ل فتح میم وضم را و واو معروفله اراضی متعفنه و چقور یرلرده حاصل اولور بر نسنه در کثرت
مطردن ایری اولور و باران زیاده اولدقده الماقند راولور و ترکیده طوملان عربیده کما دیرلر فارسیده
سین ایله سماروغ دخی دیرلر ل مع الفا * زبرقوف ل فتح باء موحده وسکون را وضم قا ایله بمعنی
دشنام دادن یعنی شتوم ایتمك استاد اورمزدی بیت یك ز برقوف اززبانت نزد من *
از دعای دیکران خوشتر بود ل زراف ل راء مشدده ایله زرافه که ترکیده زرنیاد دیرلر شیخ سعدی
بیت چه خوش کفت شاکرد منسوج باف * که عنقا براورد پیل وزراف ل زلیف ل کسر لام
وسکون یای تحتانیله بمعنی ترس وبیم یعنی قورقو استاد فرخی بیت از لب لعل تو هزاران
امید * وزسر زلف تو مرا صد زلیف ل زندباف ، وزندلاف ، وزندواف ل اوچی برلغتدر
ایکی معنایه کلور اول مغ زردشت معناسنه استاد رشید الدین وطواط بیت شها در
توکه محراب شهنشاهان کشت * هنوز ناشده محراب زندواف آتش * ثانی بلبل معناسنه
شمس فخری بیت کلبن جو دشه ایران بیار * مدح بر وخوان توچون زندباف * حکیم
ازرقی بیت هر تلی را لاله زاری روی نماید فراخ * هرکلی را زندلافی تنك میکیرد ببر * حکیم
سوزنی بیت تابود اهل عجم را نام بلبل زندلاف * زندوافان سخن را نظم مدحت باد زند *
استاد عنصری بیت فزاینده شان خوبی ازچهر لاف * سراینده شان ازکلو زندواف ل مع القاف
* زاق ل قاره بویه که زاك دخی دیرلر ل زرق ل سکون راء مهمله ایله ریا وتزویر درویشی
عربیده دخی مستعملدر شیخ عطار بیت پوشش درویش غیر ازدلق نیست * درپی حرص
وهوای زرق نیست ل زنبق ل معروف چچکدر خشبو و نافعدر یاغن الوب بعض
اوجاع واورامه علاج ایدرلر شاعر بیت زنبق ولاله کل وسنبل وریحان دروی * جمع کردند
ببزم چمن آرای بهار ل زورق ل کوچك کمی سفینهٔ مختصر معناسنه خواجه سلمان بیت
پیکر این زورق رخشنده بر آب روان * می درخشد چون دو پیکر بر محیط آسمان ل مع الکاف
* زاك ل ایکی معنایه در اول شاب یمانی ثانی برنوعه قاره بویه در تعریب ایدوب زاج
دیدیلر خلاق المعانی بیت چنانچه مارکر زی سپید کرد پوست * چو جفت زاك شود عالمی
سیاه کند * مذکور مداد ترکیبندن بر جزودر تکم مجنون چپ نویس درعملی مرکب

مرکب ببیت چون تیره شود نزور بازو * دروی فکن آب زاك وما زو * براستاد دخی عمل
مرکبده بیت مقدار دوده صمغست مقدار هر دومازو * مقدار هرسه زاکست وانکاه زور
بازو ل زالوك ع ضم لامله یوالق که کان کره دن آتارلر غالوك دخی دیرلر ل زبرتنك ع فتح باء
موحده وتاء مثناة وسکون نونله طپقورقولانی ل زردشت بزرك وزروان بزرك ع کلاهما
بسکون الراء المهمله نام حضرت ابراهیم علیه السلام اولمق اوزره در زرهون دخی بونلر کبیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل زردك ع کاف تصغیر ایله صاروجه دیمك اولور رهرنه اولورسه
میرنظمی بیت درآمد دران جایکه مردکی * بچشم کبود و بریش زردکی ل زرنك ع فتح را
وسکون نونله برنوعه آغاچدر غایت پك اولور میوه سی اولمز اودون ایدرلر آتشی زیاده طیانور
منجیك بیت چنان بتالم اکردوست داد من ندهد * که خاره خون شود اندر شخ زرنك وزکال
لجة العجم نام کتابده دوزخ معناسنه مرویدر ل زغاك ع فتح غین معجمه ایله اوزم چبوغی
معناسنه در کذا فی المؤید ل زغنك ع فتح غین وسکون نونله انجقرق که عربیده فواق دیرلر
حکیم سوزنی بیت مرا رفیق بپرسید کین غریو تو چیست * جواب دادم کین کریه نیست
هست زغنك * شمس فخری یك چشم زدن معناسنه نقل ایلمش ل زلك ع فتح لامله یعنی
اخکر یعنی آتش قوری شاعر دیمشدر بیت داغها در سینه رابنکر ز حسرت کشته است
ز آتش دل می نهاده جا بجا دروی زلك ل زمجك ع سکون میم وفتح جیم فارسیله بر پرنده جانور
آدیدر ل زنبورك ع سکون نون وضم باء موحده ایله ترکیده زنبرك دیدکاری صغیر طوپدر میرخسرو
بیت زتیر اندازی زنبورك از دور * مشبك سینه ها چون خان زنبور ل زنبوك ع حذف را
ایله ده زنبورك مرقوم معناسنه مرویدر ل زنجیرك ع برنوع نقشدر نقوش اطرافنه ایدرلر نقش
مسلسل درلر ل زندیك ع سکون نون ویای تحتانی وکسر دال ایله کتاب زند احکامیله عمل ایدنه
دیرلر تعریب ایدوب زندیق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل زنك ع فتح نونله مصغر زندر
ودخی شعاع آفتاب معناسنه در ل زوزك ع سکون واو وفتح زاء معجمه ایله بذربنج دیدکاری
تخمدر بعض نسخه ده حاجیلر اوتیدر ل زهك ع سکون ها ایله هنوز طوغرمش عورتك وسائر
حیوانا تك سود یکه فله دخی دیرلر ترکیده آغوز وعربیده لبا دیرلر فتح لام ایله کذا فی السامی
بسحاق اطعمه بیت کشك وروده زهك وزرداب وبس جغرات وماست * چرپه شیروزنده
مسکه دوغ کردی بازخر * عربیده روزکار شدید قویمق معناسنه در ل مع الکاف الفارسی
زراسك وزراسنك ع کلاهما بفتح الراء والسین المهملتین ترکیده ریك دیدکاری توز کبی باقر
براده سی که خط یاش ایکن اوزرینه صاچارلر میرنظمی بیت دبیر فلك چون نوشته نشان *
بریزد زانجم زراسك بران ل زراغنك ع فتح را وغین وسکون نونله زمین ریکناك وسخت
یعنی قومسال وپك یر معناسنه شمس فخری بیت زفیض ابر دستت آب حیوان *
برآمد از زمینهای زراغنك * استاد عسجدی بیت زمین زراغنك وراه درازش * همه
سنکلاخ وهمه کوره یکسر ل زرخشك ع سکون را وشین وضم خا ایله بمعنی خالص یعنی اول
نسنه که قاریشق اولمیوب پاك وخالص اوله از یوسف وزلیخا بیت نهاد از لعل سیراب
وزرخشك * فروزان تاج ابرخرمن مشك ل زرنك ع فتح راء مهمله وسکون نونله سکر معنایه

كاور اول برآغاجدركه كوهستانده اولور غايت پكدر ميوه سى اولز اما آتشده ياقسه لر نيجه كونلر آتشى سونمز قالور ابوشكور بيت چنان بكريم اكريار دادماندهد * كه خاره خون شود اندرشخ زرنك زكال * آنجلين پك اولديغندن اوق ونيزه واكر قلتاغى ايدرلر حكيم فردوسى بيت زد بياواسبان وزين پلنك * ززرين سنام وختاى زرنك ف استادمنوچهرى بيت آفرين زان مركب شبديز رنك رخش روى * آنكه روز رزم بر پشتش نهد زين زرنك * ثانى ولايت سيستانده برشهر آديدر حاكم سيستان اولنلر آنده اوتورورلر حكيم اسدى بيت بيك چشم زد آموان راد رنك * بشد تابنز ديك شهر زرنك * ثالث انبربارس كه زرشك ديرلر زراج وزراك دخى دنيلور سيف اسفرنكى بيت تادر خيال خانهٔ صدرنك آرزو * خرماى ترندانه ترا ازرنك چشم * رابع بمعنى چيزى نويعنى يكى نسنه ابوالمؤيد بيت عيد شد ديكر كه آن دلدار شنك * بهر كشتن جامها پوشد زرنك * خامس كلهٔ اسب يعنى آت صورىسى حكيم اسدى بيت زمين ازتك وپوى كام زرنك * چو ماهى فروشد بكام نهنك * سادس زرچو په يعنى زرده چاو رضى الدين نيشابورى بيت ازخون كشته روى شجاعت شود زرنك * وزتاب تيغ تازعزيزى شود مذاب * سابع ادات الفضلاده خردل معناسنه ثامن زرد آب كل كاريره يعنى صارى بويه باچغى كذا فى المجمع ف زغالك ع فتح غين وسكون لامله انچقرق كه عربيده فواق ديرلر ضم فايله ولسان هنديده هچكى ديرلر ادات الفضلاده خردل معناسنه مرويدر ف زلك ع ضم لامله سلك كه براوز نجه سياه قورتدر وجودا نسانده لازم اولديغى محلده قورلر دم فاسدى امو ب چقارر اكا زلو وزلوك دخى ديرلر ف زلوك ع زلك مرقوم معناسنه كذا فى المجمع ف زمخك ع ضم ميم وسكون خا ايله بغايت ممسك وبخيل معناسنه كذا فى المجمع ف زنك ع سكون نونله سكز معنايه كلور اول برطايفه اسميدر كه سياه اولورلر انلره نسبت ايله ولايتلرينه زنكبار ديرلر خواجه حسين ثنايى دراسكندر نامه بيت شنيدم كه شاهنشه زنكبار * بمصر وبمصرى كند كارزار * شمس فخرى بيت خدايكان سلاطين كه هست معدلتش * كرفته روم وخراسان وهند وخلخ وزنك * ثانى ماه ومهرك پرتونه ديرلر حكيم ازرقى بيت دهان لاله توكويى همى كه نوش كند * بروى سبزهٔ زنكاركون بنيد چو زنك * ثالث پاص معناسنه كه دمورده وسائر نسنه لرده اولور منكور اوج معنايه حكيم سوزنى * نظم * آيين كلك توشدن اززنك سوى روم * تابستردز آينهٔ علم وعقل زنك * اى كلك مشكبار تو ازسير وازصرير * برروى روم سلسله پيوند زلف زنك * بى بادهٔ چو زنك بدى مدت مديد * آمد نيابهٔ قدح بادهٔ چو زنك * رابع چاك معناسنه كه دراى دخى ديرلر دوه لره وقاطرلره آصارلر مولانا هاتفى بيت كشيدند برتازيان تنكها * ببستند بربختيان زنكها * خامس شاطرلرا ياقلرينه وادكارينه بغلدقلرى ذيل كه زنكله دخى ديرلر مختارى بيت خركالكت بردازخون دل دشمن به * پاى بازت كند ازدبهٔ اعداى توزنك * وشيخ نظامى بيت دلت بسيار كم ميكردد ازراه * دران زنكى ببايد بستن آن راه * سادس كوزبكارنده اولان چرك كه عربيده رمص ديرلر سابع بمعنى زدن ثامن فرهنكده بمعنى تيزوسوزنده مسطوردر ف زونك وزونزك ع كلاهما بفتح الواو وسكون النون كوز پشت يعنى بوكرى كه عربيده احدب ديرلر

دیرلر ودخی زبون وحقیر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع اللام * زابل ﴾ ضم باء
موحده ایله ولایت سیستان آدیدرکه نیمروز دخی دیرلر مجمع الفرس موسیقی کوشه لرندن
برکوشه یه ده دیرلر امیرخسرو بیت پیره زن جنك تهمتن مقال * رخش روان کرده بزابل
چوزال * بومعنا کنایه ایله استثنا طاولنور ﴿ زاخل ﴾ کسر خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده زقوم اغاجی معناسنه مسطوردر ﴿ زازال ﴾ فتح زاء معجمه ایله برسیاه
قوشجغزدر یره قونسه اوچمغه مجالی اولمز کذا فی المجمع ﴿ زازل ﴾ فتح زاء معجمه ایله کفکیر
کبی بردلکلو باقرطبقدر حلواجیلر وطباخلر قزغان اغزینه قویوب روغنی وعسلی سوزرلر
اکا پالاون وپالاوان وپالوانه وپالونه وارداب روغن پالادخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ زاغنول ﴾ سکون غین وضم نونله باشی اکری بردمور در آنکله یرقزارلر ترکیده قرغه بورنی
دیرلر فارسیسنك دخی معنای ترکیبی قرغه بورنی دیمکدر ﴿ زال ﴾ رستم جهانکیرك پدری
آدیدر شمس فخری بیت جمال دینی ودین شاه کامکار که هست * هزار حاتم طایی هزار رستم
زال * رستمه باباسی آدیله رستم زال دیدکلری کبی زاله دخی باباسی آدیله زال دستان دیرلر
بوبیتده واقعدر بیت بهلتی که سپهرت دهد زراه مرو * تراکه کفت که این را بزال دستان
کفت * زالك اصل معناسی پیرسالخورده در زال مزبور آنه سندن تولد ایتدکده صاچی وقاشی
وکرپکی بیاض اولدیغندن اسم زال ایله تسمیه اولنمش شمس فخری بیت بجابه بخشیش زر
ملتفت شود آن کو * بکاه حمله چه رستم نبرد اوچه زال ﴿ زاول ﴾ کسر واو ایله ده ضم واو
ایله ده مرویدر زابل مرقوم معناسنه که برمملکت آدیدر سیستان ونیمروز دخی دیرلر رستم زالك
ولایتیدر سید ذوالفقار شروانی بیت برزاول ار ببارد الماس تیغ تیزش * اجزای زال
زروالرزان کند چوزیبق ﴿ زاویل ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله بنا معناسنه درکه زاو وزار
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زرچول وزرخول ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله اول
بضم الجیم الفارسی ثانی بضم الخاء المعجمه چالك اویونیدرکه ایکی باشی سوری برقصه اغاجدر
اوررلر یوقاروقالقدقده بردخی اوروب اتارلر بووجهله زره برنوع اویوندر ﴿ زلیل ﴾ کسر
لام وسکون یای تحتانیه ایله آوازکاو یعنی بوغازدن اختیارسز چیقان صدا کذا فی فرهنك
حسین وفایی ﴿ زنبغل ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وضم غین معجمه ایله آورد ایچنی هوا ایله
طولدوروب اوتدرمکه دیرلر زبغر وزبکر دخی دینلور محتشم کاشی بیت زنبغل را به زسیلی
میخورد * کارنیکو کردن از پر کردنست ﴿ زنبل ﴾ سکون نون وکسر باایله ایکی معنایه در
اول زنبر معناسنه که آنکله کرپچ وطپراق چکرلر استاد عنصری بیت برزمکه همه آن
روستای بلخ هنوز * همی کشید سروپای کشته بر زنبل * بومعناده ترکیده دخی
مستعملدر ثانی زرشك مرقوم معناسنه در ﴿ زنبیل ﴾ معروفدر ترکیده دخی زنبیل وعربیده
دخی زنبیل دینلور مولانا شمس تبریزی بیت ای که بزنبیل تو هیچ کسی نان نریخت * درین
زنبیل خودهم بطلب ای فقیر ﴿ زنده پیل ﴾ ارکك فیل معناسنه ودخی کبیر الجثه ومهابتلو فیله
دیرلر فیلك صفت ممدوحه سیدر امیرخسرو بیت سربفلك برده بسی زنده پیل * کوه
کران از بقیامت دلیل ﴿ زونکل ﴾ فتح واو وکاف فارسی وسکون نونله کوز پشت وحقیر

معناسنه سکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه در اول چکراغی ثانی موسیقیده بر آوازه
اسمیدرکه زنکدان وزنکله وزنکوله دخی دیرلر زول فتح واو ایله دوه طبانی معناسنه در
مع المیم * زادبوم سکون دال وضم باء موحده ایله وطن اصلی معناسنه در
میرنظمی بیت خاطر افکار مازاد رهم است * زادبوم عاشقان ملك غم است زادشم
سکون دال وفتح شین معجمه ایله نام پدر افراسیابدر زامیم کسر میم وسکون
یا ایله بر نهر عظیم اسمیدر یعنی بیوك ایرماق حکیم سوزنی بیت زجود چون چه زمزم زپای
اسمعیل * بدید شد زکفش بحر قلزم وزامیم * ودال زیاده سیله زادمیم دخی دیرلر زخم
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جراحت که قلیج وخنجر ونیزه وتیر وامثالی آلات
حربدن اوله ثانی آهوی بیاض معناسنه ایکی معنایه ابو المعانی بیت تیغ غمزه زخم کرده سینه
ام * چون بچشمی زخم مارا نشکرد زردم سکون را وفتح دال مهملتین ایله یوله کوتورمك
ایچون تدارك اولنان طعام زاد راه معناسنه که رزدمه دخی دیرلر وله بیت بحسرت این دل
کریان سفر کرد * بجز لخت جکر زردم نبودی زرم سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در
اول کوز دن یاش دوکمك ثانی بخیل وخسیس معناسنه در ایکی معنایه وله ایضا بیت
روان کردم زدیده زرم چون سیل * نبودم زرم کوهرمی فشاندم زم مکهٔ مکرمه ده
معروف قیو صویی درود نخی آلتی معنایه کلور اول بر رودخانه یعنی بر ارمق آدیدر اما
فرهنك جهانکیریده زم بر شهرك آدیدر یانندن بر ایرمق جاری اولمغله اسم آکا نقل اولنمش
حکیم ناصر خسرو بیت ترا فرداند اردسود آب روی دنیایی * اکر بر رویت ای نادان برانی آب
رودزم * حکیم اسدی درصفت اسب بیت بجستی بیك جستن از رودزم * بکشتی نیاورد
بریك درم * ثانی بمعنی سرما یعنی صوق بوندندر که قیشه زمستان دیرلر صوقلق دیمك اولور
حضرت مولانا بیت بکدمی همچو کلستان کنندم * دم دیکر چو زمستان کنندم * بو معنایه
بنت الکعب دیمشدر بیت عاشق ورنجور بودوبی درم * آن شخوده رخ شخایید زم *
بو معناده استادروم کمال پاشازاده مرحوم دیرکه ارضه زمین دینلدوکی زم صوقدر حرف
یا نسبت ایچوندر وآخرنده کی نون نسبتی نأ کیدایدر طپراغك طبیعی بارد اولدیغندن زم ایله
تسمیه اولنمشدر ثالث فرهنك جهانکیریده شدید روزکار معناسنه در حکیم فردوسی بیت
زاموی شیران وپیلان بزم * کذرهای جیحون پر از باد زم * رابع بر بیکار آدیدر بعضیلر چاه
زمزم دردیدیلر حکیم قطران از موی بیت بطبع راوی قلزم بدست چشمهٔ زم * بدل چو رود
وفرات وبکف چو رود قرب * خامس اول طفله دیرلرکه سو یلرکن اغزندن توکرك صاچله
سادس بمعنی فتیله عربیده میم مشدده ایله درت معنایه کلور اول مهار کردن شتر ثانی
کبر کوسترمك ثالث سربلند طوتمق رابع ایلرو کتمك معنالرینه در زنده رزم
تورانیلردن بر مبارزك نامیدرکه آنی رستم قتل ایلمشیدی حکیم فردوسی بیت چو سهراب
رادید بر تخت بزم * نشسته بیکدست اوزنده رزم زوربیم فتح واو وسکون را وکسر
نونله اول پارهیه دیرلرکه جامه نك ارقه طرفنه دیکرلر ترکستانده یعنی اوزبکده الباق دیرلر
مع النون * زادن طوغمق وطوغرمق معنالرینه مصدردر هم لازم وهم متعدی استعمال

استعمال اولنور شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند زادمادر ایام را * عربیده تولد چغتایده توغماق دیرلر طوغمشه وطوغرمشه توغقانده وتوغاندی دیرلر زاریدن کسر را وسکون یا ایله اینکلهمك واینکلتمك معناسنه مصدردر لازم ومتعدی دخی استعمال اولنور چغتای لسانندن کاف فارسیله اینکراتمق دیرلر میرعلیشیر بیت ایچمیدا یوزباشاق ای کل نی عیب اینکراتسام * الم تا بارتا یا تیغا بیزاوکه خاریا رور * باشاق اوق دمرنی در زاستن سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوغرمق معناسنه زاییدن دخی دینلور زال مداین اول قوجه قری عورتك اسمیدرکه طاق کسری ایچنده اوی وارایدی نوشیروانه ویرمدی ونوشیروان اوی اندن ظلما آلمیوب حالی اوزرینه قودی زامهران فتح میم ورا وسکون ها ایله بر نوع نوشدارودر تریاق یرینه استعمال ایدرلر عظیم نفعی واردر کذا فی التحفه زان حرف زا ایله آندن مرکبدر از ان معناسنه یعنی آندن دیمك اولور عربیده کی منه معناسنه زاولستان کسر واو ولام وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله سیستان مملکتنه دیرلر کاهی ستانی حذف ایدوب زاول وزابل دخی دیرلر مولانا هاتفی *مثنوی* وزان پس سوی سیستان راندرخش * وطنهای شاهانش را کرد بخش * درآمد بزاولستان تاختش * زرستم نژادان بپرداختش زاییدن کسر یای تحتانی اول وسکون ثانی ایله طوغرمق معناسنه تولدکبی انسان وحیوان وامثالهما زبان معنای حقیقیسی آلت تکلم اولان عضو مخصوصدرکه عربیده لسان دینلور زانك فتحه سیله وضمه سیله ده روایت واستعمال اولنور شیخ سعدی بیت زبان دردهان ای خردمند چیست * کلید در کنج صاحب هنر * اما بر قومك استعمال ایتدکلری لغته دخی زبان دینلور لغت ترکی یه زبان ترکی وفارسی یه زبان فارسی دیرلر شیخ سعدی کلستانك باب اولنده بر حکایه سنده *نثر* بیچاره دران حالت نومیدی بزبانی که داشت ملك را دشنام دادن کرفت دیدوکی زباندن مراد اول دیلی که بیلوردی دیمك اولور کلستان شارحلری سودیدن غیری بو دقیقه دن غافل اولوب اغزنده دیلکه وارایدی پادشاهه سوکدی دیرلر بو تعبیر تحصیل حاصلدر دیلی او لسه نه ایله سویلردی وسرور کائنات ومفخر موجودات علیه افضل الصلواة واکمل التحیات حضرتلرینك بر حدیث شریفنده * لسان اهل الجنة فی الجنة عربی ودری * بیوردیغی لسان تعبیری بو مدعایه شاهددر زبون ضم باء موحده ایله عاجز وضعیف ومغلوب معناسنه مشهوردر اما نسخه میرزا ابراهیمده بر متاعی بهاسن آلمدن ویرمکه دیرلر وشرفنامه ده اسیر معناسنه مشهوردر عربیده آلشق مشتری ودخی اول مشتری یه دیرلرکه سودی صاغرکن صاغنه ایاقله اوره زدانیدن زدن لفظندن متعدی اولور اوردرمق معناسنه زدن اورمق هرنه ایله اولورسه مستقبلنده زند وزننده دینلور و بر معناسی ده میلدر مثلا قزله مائل اولانه بسرخی زند وسیاهه مائل اولانه بسیاهی زند دیرلر عربیده ضرب وچغتای لساننده اورار دیرلر واورمالی دیمکده اورغالی دیرلر زراغن فتح را وغین معجمه ایله ایکی معنایه در اولده انجقرقکه عربیده فواق دیرلر ضم فا ایله بوسلنك دیمشدر بیت از فرط عطسهای تو زند آن * موسته زامتلا زراغن * ثانی زمین سخت معناسنه شمس فخری بیت حسودت حسته

وعریان ولاغر * فتاده باد بر شخ وزراغن ﴿ ﴾ زربان مو زرفانه وزرمان ﴿ ﴾ زردن صکره بری
یاء موحده وبری فاوبری میمله ایکی معنایه کلور اول پیر فرتوت معناسنه میرنظمی بیت از جفای
چرخ بی درمان شده * سالخورده بوده وزرمان شده * ثانی حضرت ابراهیم علیه السلامك
اسماء شریفه سندندر ﴿ ﴾ زرده زمین ﴿ ﴾ سکون را ودال مهملتین ایله کشیو معناسنه هاوج دخی
دیرلر ﴿ ﴾ زرنشان ﴿ ﴾ معروف لغتدر بعض نسخه لرده زرینه نقش ایدوب التون چقارلر ﴿ ﴾ زرنوقان ﴿ ﴾
ضم نون وفتح قاف ایله قوبی لغزنده اولان چرخك دیرکی معناسنه در ﴿ ﴾ زرو شدن ﴿ ﴾ ضم راء
مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شفه بستن یعنی الدوا یاقده درشتلك اولق
معناسنه ابن یمین بیت آمد بجوش خون عدوش وبسر برفت * کفتی که موی او چو زرو
خونش بومکید * ثانی سرمه وتوتیا وجواهر دارو درخلای عین ایچون کوزه چکرلر خواجه
سلمان بیت زهی نقود کلام ترا عیارکهر * خهی غبار سمند ترا خواص زرو ﴿ ﴾ زرهون ﴿ ﴾
سکون راء مهمله وضم ها ایله زبان پهلویده حضرت ابراهیم علیه السلامك اسماء شریفه سندن بر
اسمدر ﴿ ﴾ زرین ﴿ ﴾ ایکی معنایه در اول آلتونلی دیمك اولور حرف یا ایله نونکه بر اسم آخرینه
لاحق اولور ادات نسبتدر راء مشدده ایله در ثانی راء مخففه ایله ترید معناسنه اولور بسحاق
اطعمه بیت پلاو خشکه کو کودلپذیر راست * خوشا یخنی زرین باشد بزیرش ﴿ ﴾ زریون ﴿ ﴾
سکون راء مهمله وضم یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول سبز وخرم معناسنه حکیم قطران
ارموی بیت همیشه بارخدایا سرتو زریون باد * که هست جان همه مردمان بتو زریون *
ثانی کل شقایق که آزریون دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت کشت طبایع بدیدزان همه بیرون
شد * رحل زحل سرخ روی زهره چو زریون شد ﴿ ﴾ زغاریدن ﴿ ﴾ فتح غین معجمه وکسر راء
مهمله ایله تیز تیز چیقارمق معناسنه در ﴿ ﴾ زغنکیدن ﴿ ﴾ فتح غین معجمه وسکون نون وکسر کاف
فارسیله انجقرمق معناسنه در ﴿ ﴾ زغن ﴿ ﴾ فتح غین معجمه ایله چیلق معناسنه غلیواج دخی دیرلر
منقولدرکه بوقوش آلتی آی ارکك وآلتی آی دیشی اولور امیرخسرو بیت شیر ابن مردار چند
کاه زاری کاه زور * چون غلیواجی که شش مه ماده وشش مه نراست * وبعضیلر دیرلرکه بر ییل
ارکك وبر ییل دیشی اولور حکیم انوری * قطعه * عنقا که بنازکمنشی جای نکه داشت * هرکز
طرف دامنش از عار تر امد * وز هرزه دوی سرچو بهر جای فروکرد * یکسال زغن ماده
ویکسال نر امد * امیرخسرو بیت بخور جمله تنم ای زاغ جز دیدمکه دیدار اورا * چو بیرون
او فتم در عرصه زاغ وزغن میرم * ونوعی خموشانی بیت زخون اینچنین دل چاك تن به *
چنین دل طعمه زاغ وزغن به ﴿ ﴾ زفان ﴿ ﴾ فتح فا ایله بمعنی زبان فارسیده با ایله فا ابدال اولندیغی
شایعدر حکیم انوری بیت باوی بزفان حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز * کرکوز
دلیل معناسنه در ﴿ ﴾ زفرین ﴿ ﴾ سکون فا وکسر راء مهمله ایله قپو آردینه طیادقلری اغاج
معناسنه که زرفین دخی دیرلر را ایله فانك تقدیم وتأخیری جائزکورمشلردر ﴿ ﴾ زفرافیدن
وزفرفیدن ﴿ ﴾ سکون فاء اول وکسر فاء ثانیله چوق طعام یمك معناسنه در ودخی بوغازینی
صیقه رق آقسرمق معناسنه ﴿ ﴾ زفن ﴿ ﴾ فتح فا ایله رقص معناسنه ﴿ ﴾ زکان ﴿ ﴾ اوله کسمه یه
دیرلرکه ازخود رمیده وازخود بخود سخن کوید کذا فی المجمع ضم زا ایله دمر ویدر ﴿ ﴾ زلفیدن ﴿ ﴾

ف زلفیدن ع سکون لام وکسر فا ایله یوزاورمق وطیانمق وسورچمك معنالرینه ف زلیفن ع
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی ترسانیدن وبیم کردن یعنی قورقتمق وقورقوویرمك
معناسنه منوچهری بیت سیاست کردنش بهر سیاست * زلیفن کردنش بهر زلیفن *
استاد فرخی بیت ازلب تومرا وراهزار امیدست * وزسر زلفت مراهزار زلیفن * وبمعنی
انتقام حکیم سوزنی بیت زشت کدای زن بمردم من * ازهمه روکشم زلیفن خویش *
ف زمان ع ایکی معنایه کلور اول معروف وقت معناسنه اما بوعربی معناسیدر وثانی
فارسی معناسی مرکدر موت معناسنه حکیم فردوسی بیت چوبشنید رستم کوسرفراز *
بدانست کامد زمانش فراز * چغتای لساننده اوچرودیرلر مراد زمان قریب دیمکدر ماضیده
ومستقبلده استعمال اولنور وزمان قلیلده دیمك معناسنه اورچاغده دیرلر ف زماهن ع فتح میم
وها ایله لفظ مرکبدر زم ایله آهندن معنای ترکیب صوق دمور دیمك اولور مراد ایشه یرامز
دمور دیمکدر واستعاره طریقیله کوشش بی فائده وسعی بی معنایه ده دیرلر ترکیده صوق دمور
دوکمه دیدکلری بمعنی سعی اتمه دیمکدر ف زمزمیدن ع سکون میم اول وفتح زاء ثانی ایله
بمعنی زفرفیدن مرقوم ف زمکان ع سکون میم وفتح کاف فارسیله قاسق قلی معناسنه در
ف زمودن ع ضم میمله بمعنی نقش کردن ف زمیدن ع کسر میمله بمعنی جاویدن شاه ناصر
خسرو بیت خازن علم قران فرزند شیرایزدست * تا بسی کرخر نباشد زوش چون باشد
زمید ف زمین ع یر دوارض معناسنه مقابلی آسماندر فاضل محقق کمال پاشازاده زمین
لفظ مرکبدر بر جزوی زم در صوق معناسنه خاکك طبیعتی بارد ویابس اولمغله صوقلق
مقرردر ویاحرفی نسبت معناسنه در وآخرنده کی نون نسبتی تأکید ایدر اول تقریبله ارضه
زمین تسمیه اولندی ف زن ع عورتدر عربیده امرأة معناسنه نته کم بو بیتده واقعدر بیت
درین مزرع اکر مردست اکر زن * کسی کندم نخورد از کشت ارزن * مقابلی مرددر وزن
وشوی دیرلر مراد زوج وزوجه در امامرد وزن دینلدکده مراد رجال ونسا اولور نته کم حضرت
مولانا بیت ازنیستان تامرا ببریده اند * وزنفیرم مرد وزن نالیده اند * ترکیده اول معنالرك
اولنه ار وعورت وثانیسنه ارکك ودیشی دیرلر ومخنثه زن دیدکلری بطریق الاستعاره در
بهادره مرد دیدکلری کبی بیت درتنکنای معرکه هنکام کیرودار * پیدا شودکه مرد کدام است
وزن کدام * وبر معناسی دخی زدن لفظندن صیغهٔ امر دروصف ترکیبیده اولور رنای زن
وتیغ زن کبی ودخی براسمك آخرینه لاحق اولوب آنك فاعلنه ومباشرنه دلالت ایدر
خشت زن ودروغ زن کبی ف زنبان ع سکون نون وفتح باء موحده ایله بذوراتدن انیسون
دیدکلری تخمدر ف زنجان ع سکون نون وفتح جیمله مملکت خوارزمده برمشهور قصبه آدیدر
ف زنخدان ع فتح نون وسکون خاء معجمه ایله اکك معناسنه در اول محلده اولان چقوره
چاه زنخدان دیرلر سلمان ساوجی بیت بحسن غبغبش افکنده کوی درمیدان * فتاده کوی
دل اندرچه زنخدانش * عربیده ذقن دیرلر چغتای اینکاك دیرا کثریا اوائل کلماتی کسر ایله اداایدرلر
مثلا انکه اینکاك واشکه ایشکاك دیرلر ودخی سقاق دیرلر لطفی دیمشدر بیت سقاقی خالی
مینی اسر ومبتلا قیلدی * قمر پنهك آخر دوریدابلاسنه باقی ف زندخوان ع سکون نون

و دال مهمله و فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه کلور اول زود دهشت مرقوم وثانی
بلبل معناسنه کمال اسمعیل بیت دران میان که وداع کل و بنفشه کنی * خبر زناله زارم
زند خوان برسان ل زندستان ع سکون نون وسین وفتح دال وتاء مثناة ایله زندستای مرقوم
معناسنه در ل زندوان ع بمعنی عندلیب کذا فی المجمع ل زنکدان ع سکون نون وکاف
فارسیله زنکله معناسنه درکه زنکل دخی دیرلر ل زنکهٔ شاوران ع ایران پهلوانلرندن بر پهلوان
آدیدر حکیم فردوسی بیت بدست دکر زنکهٔ شاوران * بران انجمن کشته کند آوران
ل زمتان ع فتح نون وسکون میم وفتح تاء مثناة ایله یکی نك مه سندن آصلمش اولان نسنه در
ل زنوبیدن ع ضم نون وکسر باء موحده ایله کوپك ناله سی وناله ایتمه سی ل زنویدن ع فتح نون
وکسر واو وسکون یای تحتانیله ایت وچقال وقورد وبونلره بکزر حیوان اولومه سی ل زوان ع
فتح واو ایله بغدای آراسنده بیتن دلوجه دید کاری نسنه در وزبان معناسنده ده مرویدر
ل زوردین ع فتح واو وسکون راء مهمله وکسر دال ایله نوروز آیی یعنی نوروز آنده واقع اولان آیه دیرلر
ل زوریدن ع سکون واو وکسر راء مهمله ایله یوقاروا ولمق ویوقارو ایلمك اصلی زبریدندر واو
ایله با ارا سنده تبادل اولدوغی ایچوندر ل زوزن ع شرحی زاء مضمومه ده در ل زهانیدن ع
متعدی زهیدندر ل زهرزمین ع کورکانیلر لسانده ازاد درخت معناسنه در ل زهمن ع سکون
ها وفتح میمله ری شهرنده بر خانه نك اسمیدر عجایب المخلوقاتده مسطور درکه زهمن صاحبی
بر درویش فقیرکسنه ایدی واقعه سنده کوردکه دمشق شهرنده بر دفینه بولور اکا بناء عزم
دمشق ایدوب واردقده سرکشته وحیران شهر وبازاری کشت وکذار ایدرکن بر آدمه راست
کلوب اول آدم سؤال ایدرکه ای درویش نه ولایتدنسن وبو شهرده سرکشته وحیران نه کزرسن
درویش جواب ویرر که ری شهرندنم واقعه ده کوردم که دمشقده بر دفینه یه مالك اولدم حالا بو شهره
کلدم آنی آرارم دیدکده شخص کولوب ایدر بوقدر زماندر که بن واقعه مده کوررم که ری شهرنده
فلان خانه ده دفینه واردر دیو زهمنك خانه سن نشان ویرر وبن اکا اعتماد ایلمدم زهی ساده
دلکه سن سن دیر زهمن بو خبری ایشتدیکی فی الحال عودت ایدوب اول آدمك دیدیکی محلی
قازار بکپاره اوتوز بطمان التوندن برهاون بولوب عاقلانه تصرف ایله عظیم دولته نائل اولور نتکم
استاد عسجدی بیت من زری بهر کنج سوی دمشق * میروم هم چو صاحب زهمن ل زهن ع
فتح ها ایله بمعنی رود یعنی ایرمق ل زهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول صو چشمه دن وفسقیه دن چحرامق وثانی قارده یوتمق معناسنه در شرفنامه ده
بمعنی افتادن مرقومدر ل زین ع سکون یا ایله اول کسنه یه دیرلر که دنیایه پشت ویا اورمش
یعنی تارك دنیا اولمش اوله کذا فی المؤید ل مع الواو * زادخو ع سکون دال وضم خا ایله
نسخهٔ میرزاده پیر وفرتوت معناسنه ل زالو ع ضم لامله سلاك که زلو ودیوجه دخی دیرلر
عربیده علق معناسنه در ل زانو ع ضم نونله ایکی معنایه در اول دیز که رکبه معناسنه میر
نظمی بیت بمانده درکل حیرت بزانو * ندارد پای رفتن رایکسو * چغتای لساننده تیز دیرلر
فرهادنامه ده شتاوصفنده بیت کفین اغزی بیلا مفلس دم ایلاب * ایکی تیز کوکسی ایچرا محکم
یلاب * ثانی بمعنی تعظیم شیخ آزری بیت بربام افق چونکه برایدشه خاور * ارکان شه

مثه زنلك درایند بزانو زادسرو یعنی سروآزاد میرخسرو بیت بنشست بزیرزاد
سروی* چون در برطوطی تذروی زاو بوزن کاوبش معنایه کلور اول یاپوجی که
بنامعناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت زاوبدانو امناسب ساخته * قطره های
منتقل پرداخته * ثانی قوی وزبردست وپرزور معناسنه وله ایضا بیت اشك میراند
کدای هندوی زاو* شیرراکردی اسیردم کاو* ثالث شکاف معناسنه شیخ آزری
بیت اکرمقاطع تیغ تو بیند اندرخواب* زسهم درکمرکوه قاف افتد زاو* رابع دره کوه
معناسنه خامس ایشنك ماهر واستاد معناسنه زرایو سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر همزه ایله نقاب معناسنه شیخ آزری بیت نقاب شام برافکند برعروس فتن*
چوترك من که زتوران افکند زرایو زربیاو سکون راء مهمله وفتح باء موحده ویای تحتانیله
ابریشم کش معناسنه نظامی بیت خوش بود زر بیا و زرین جام * کربود وقت صبح
سیم اندام زردخو سکون واودال مهملتین وفتح خاء معجمه ایله براوتدرباغلرده بتر صارو
وخوشبوی چیچکی اولور شاه ناصرخسرو بیت ازره چشم سنوری منکراندر بوستان*
ای برادر تابدانی زردخوار شنبلید زردالو معروف میوه در آلو ارکدر زرد معلوم معنای
ترکیب صاروارك دیمك اولور زردچقو برصاروقوشدر عربیده صفاریه دیرلر وعصفور
الاصفر دخی دیرلر زرده چاو برنوع صاروآغاجدر زرچوبه دخی دیرلر زردو
سکون راء مهمله وضم دال ایله آلتون دوکیجی معناسنه در زرو ضم راء مهمله ایله بمعنی
زلو و برمعناسی دخی الده وایاقده درشت وقتی اولمق معناسنه در کذا فی التحفة زرساو
سکون راء مهمله وفتح سین ایله التون خرده سی که عربیده قراضه دیرلر زغاو فتح
غین معجمه ایله زن فاحشه که غروروسپی دخی دیرلر زلو ضم لام ایله برسیاه اوزون قورتدر
صولرده حاصل اولور بعض محلده آدم باقدین صوا یجرکن بوغازینه کیدوب یاپشور عظیم
الم واضطراب ویرر اکا دیوجه دخی دیرلر ترکیده سالك دیدکلریدر طبیب یوسفی * رباعیه*
ای خون کلوت اززلو داده خبر* خون آمده هردم بکلوی تو بدر* کرغرغره سازی آب
خردل نمك * چیزی نبود ترا ازآن بهتر زمو ضم لام ایله باچغك یاشنه ده
قوروسنه ده دیرلر اسماء اضداددندر کذا فی المؤید زنتو سکون نون وضم تاء مثناة ایله
برمشهور سازدر ترکیده سنطور دیرلر زنجیرو میرزا ابراهیمه غنزروت دیدکلریدر زنجرو
سکون نون وضم جیم وراء مهمله ایله صمغ عربیدرکه آنکله آلتون وکمش ورقن حل ایدرلر وبعض
فرهنکلرده براوت اسمی واقع اولمشدر زنو دیوجه معناسنه کذا فی المؤید زو
ایکی معنایه در اول پیشدادیاندن برپادشاه اسمیدر ثانی دریا معناسنه در نام پسر
طهماسبدرکه ایرانده بش سنه پادشاهلق ایلدی حکیم فردوسی بیت بروزهمایون زوئیکبخت*
* بیامد برآمد برافراز تخت* مؤید الفضلاده بر ولایت اسمیدر زوزن دخی دیرلر زهرداروی
پادزهر معناسنه شیخ فریدالدین عطار بیت شکر ازلعل اوطعم دکرداشت* که لعلش
زهرداروی درشکرداشت زهو چرك کوش کذا فی المجمع مع الهاء* زاچه
فتح جیم فارسیله هنوز طوغمش طفله دیرلر یدی کونلك اولنجیه دك ازچه ده دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى ل زاوه ع ايكى معنايه‌در اول زار معناسنه‌كه خوار ايله مترادف اولوب
خوار وزار دخى ديرلر منوچهرى درصفت انكور بيت كه آرندش زكشته باكواره * نهندش
برسر باز ار وزاره * ثانى زارى معناسنه‌دركه ناله ايله مترادف اولوب ناله وزارى ديرلر شمس
فخرى * قطعه * سهم پرسش بعنف آب حيات * بكشايد زخاك و زخواره * آنكه از بيم
تيغ او شب وروز * خصم راهست كريه وزاره ل زاغ پيسه ع كسر باء فارسى وفتح سين
مهمله ايله آلا قرغه معناسنه‌در ل زاغ پينه ع كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح نونله
زاغ پيسهٔ مرقوم معناسنه ل زافه ع فتح فايله كومرن ديدكلرى اوتدر ثقيل رايحه‌سى
واردر ابو العباس بيت ترسم كه روز بكذرد دور از بررسد * وزخوان آب زافه نيارد مرا حكيم
بولغنى هندوشاه نخجوانى صحاحده زاء معجمه ايله نقل وبعض ارباب لغت راء مهمله ايله روايت
ايدوب فرهنك جهانكيريده زاء معجمه ايله بمعنى خار پشت نقل اولنمشدر ل زال كوفه ع نسخهٔ
ميرزا ابراهيمده اول پيره زندر كه طوفان آنك تنوروندن قينادى ل زانوى كاه ع ضم نون وسكون
واو وياى تحتانى وفتح كاف عربى ايله بغداى وآرپه صاپنك دوكلرى معناسنه ل زانه ع فتح
نونله بر كوچك پرنده جانوردركه حماملرده اولور فريادى اوزون اولور كذا فى المجمع ل زاولانه ع
سكون واو وفتح لام ونونله بوقاغو معناسنه‌دركه دمور قيددر شاه ناصر خسرو بيت بشهر تو
كرچه كرانست آهن * نشانى توبى بند وبى زاولانه * مير نظمى بيت درآن وادى
كه ماندستى بكانه * زده برپاى اسبش زاولانه * حسين وفايى ده آلتون خرده‌سى كه اكه‌دن
دوكلش اوله اكا زركرلر سهاله ديرلر ل زاوه ع فتح واو ايله بوزن ساوه بمعنى زارى وناله ل زاويه ع
كوشه ودخى تكيه معناسنه عربيدر استعمالى شايعدر مثال معنىٔ اول ابو طالب كليم بيت
آتش زآب تيغش در تنكناى نى * كوشه نشين زاويهٔ اختفا شود * مثال معنىٔ ثانى
ابو المعانى بيت مى يافت با ارشاد دل كم شده راراه * آنكس كه در زاويهٔ فيض اورسيد *
جمعى زوايا كلور وكامى جمعله استعمال ايدرلر خواجه سلمان ساوجى بيت خان
خانان همتش را كر بزركى وصلاح * جسته قطب آسمانش در زوايا انزواست
ل زاينده ع زاييدن لفظندن اسم فاعل اولور طوغورىجى معناسنه كرك آدم وكرك حيوان
اولسون ل زبانه ع فتح باء موحده ونونله ترازونك شاهينى اوزرنده اولان سورى نسنه حضرت مولانا
بيت تو ترازوى احد خو بوده * بل زبانه بر ترازو بودهٔ * وآتش يالكى يعنى شعله مجد همكر
بيت زبانه كشت زبان دردهان زسوز دلم * بلى هميشه شكايت كند زبان از دل * زوانه دخى
ديرلر ودخى توقه دلى و بونك امثالى نسنه‌لر معناى اوله چغتاى لسانندە اوچقون ديرلر شرارة
ديمك اولور يعنى قيغلجم مير عليشير بيت نوايى زهره عود بن ماتم توتقاندا كويدردى *
فلك سارى ايريشب بارغان اوچقون لارفغا نيدا * اما شعلهٔ آتشه اورت ديرلر فرهادنامه‌ده
فرهادصو آرغى كنارنده شيرينى كوزلدوكى محلده ايدر بيت كوزيدا سوولیكن جانيدا اورت *
بولوب هر سارى با تقدين كوزى تورت ل زبان بره ع ايكى معنايه كلور اول تركيده قوزى ديلى
ديرلر عربيده لسان الحمل ديدكلريدر فارسنى سيله عربى سنك ترجمه‌سيدر خرغول وخرسنك
دخى ديرلر براوتدركه قابضدر و بر معناسيده سكرلى يپراق ديدكلرى اوتدر ل زبانخواه ع سائل

بصائل معناسنه بو زبان لغت معناسنه درخواه خواستن لفظندن صیغهٔ فاعلدر زپره فتح باء فارسی و راء مهمله ایله ژیوه که عربیده زیبق دیرلر زبطانه اسکون باء موحده وفتح طا ونونله ایکی معنایه کلور اول آغز تفنکی وثانی اوق دمرنی طرفنه صاردقلری اغاج قبوغی معناسنه کذا فی قانون الادب زبوخه باب الراده اولان ربوخه معناسنه کذا فی المجمع زبوده ضم باء موحده وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بی تأمل وبی دقت اولمق حکیم نزاری قهستانی بیت بسرت که تا بروبت نظری زبوده کردم * نه دو چشمم بیقرارم نه بوفت روشنایی * ثانی نام سبزی در که کنه نادخی دیرلر عربیده کراشه دیرلر زبهیه سکون با وکسر ها یله اشاغی دوشمش معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری زچه فتح جیم فارسیله نفیسه عورت یعنی طوغرمش عورت قرق کونه دك نفاسده اولدقجه زچه دینلور زخاره وزختاره فتح خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله شاخ درخت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری زخره سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله قمار اوینامیوب مجلسده اوتورانه دیرلر زخمه سکون خاء معجمه وفتح میم ایله سازی آنکله چالدقلری آلت عربیده مضراب دیرلر حکیم خاقانی بیت زخمهٔ مطربان صلای صبوح * درزبانهای مزمر اندازد * ومیر خسرو بیت ره زدن مطربش آواره کرد * زخمهٔ او پردهٔ جان پاره کرد * وله بیت رباب باربد شد سحر پرداز * بزخمه خون چکانید از ره ساز زده فتح دال مهمله ایله سکز معنایه کلور اول صف وآراسته معناسنه حکیم فردوسی بیت کشیدند کردان زده برزده * بطوق و بزنجیر زرین زده * بوبیتده زدهٔ اول صف وآراسته معناسنه وثانی خورده معناسنه ابوالمفاخر رازی درمنقبت امام علی الرضا رضی الله عنه بیت ای زده چون عقل وروح لقمهٔ انوار علم * وی شده چون جد وباب طعمهٔ ارباب ظن * بومعنایه استاد بیت نان خود با تره ودوغ زنی * به که از خوان شه آروغ زنی * ثالث بریده معناسنه شیخ سعدی بیت * نماند حاتم طایی ولیك تا باید * بماند نام بلندش به نیکویی مشهور * * زکوة مال بدر کن که فضلهٔ رزرا * چو باغبان بزند بیشتر دهد انکور * رابع ظهور کرده معناسنه مولانا منطقی بیت نیش اثر منطقی دردل درمان شکست * نالهٔ دردی که کوش سرزدل من زده * خامس زدن لفظندن صیغهٔ مفعول اولور اورلمش معناسنه وله بیت بخت کل عیش را بسر دشنه زده * خار مغیلان غم برقدم من زده * سادس بعض تراکیبده صفت اولور سودازده ودم زده کبی خواجه حافظ بیت تابو دنسخهٔ عطری دل سودازده را * ازخط غالیه سای توسوادی طلبیم * اقدسی بیت کشتن اقدسیٔ خسته چرا جرمش چیست * کردم از مهر ومحبت زده دیکر نزند * سابع سطور کتابت ثامن کهنه وفرسوده معناسنه زراچه فتح راء مهمله وجیم فارسیله زنکبار پهلوانلرندن بر پهلوان آدیدر که پادشاه زاده پلنکر ایله اسکندر ذوالقرنین جنکنه کلمش ایدی درجنك اول اسکندر لشکرندن یتمش مرد مبارز رومی بی هلاك ایلدی آخر الامر اسکندر بنفسه میدانه کیروب برکرز ایله هلاك ایلدی شیخ نظامی بیت ستمکر سپاهی زراچه بنام * زلشکر یکه زنك بکذارد کام زراوه فتح راء وواو ایله ایران مبارزلرندن برمبارزاسمیدر زراه اکفوده دیرلر اکفوده بوزن فرموده

بودریادر دریای عمان ودریای قلزم کبی کذا فی المجمع زردچرده وزردچوه صاروشین
دیدکلریدر نته کم اسمر اللون اولانه سیه چرده دیرلر نظمی هروی خدمت خاصه یه لایق غلام
تعریفنده دیمشدر بیت چور ویش شود زردچرده پسر * نباشد بحکم خرد خوبتر
زردچهره دخی صاروشین دیمکدر لکن ساده رو غلام و جاریه ده زردچرده تعبیر اولنور
وصقاللو وقوجه عورته زردچهره دینلور نته کم دیمشلردر بیت ریش زرد وچهره زرد وجامه زرد *
قلتبان در زعفران غلطیده زردخایه یموزطه صاروسی دیمک اولور زرده سکون
را وفتح دال مهملتین ایله درت معنایه کلور اول صاری رنك آته دیرلر شاعر بیت زرده شام
ونقره خنك سحر * چرخ را در زیر ران بایستی * وخلاق المعانی بیت انامل تو چو کرد سواد
زرده کلك * اطاعتش نتواند خرد ابا کردن * ثانی نسخه میرزاده برطاغ آدیدر که انده کمش
معدنی واردر ثالث اخلاط اربعه دن صفرا دیدکلریدر رابع عموما یموزطه صاروسیدر
زردمه فتح دال مهمله ومیمله یول ایچون تدارك اولنان نواله معناسنه در زردچوبه
زرده چاو مرقوم معناسنه عربیده اصابع صفر دیرلر کف دسته بکزر صاری و بیاض اولور
براوت کوکیدر وبرنوعی صاری وتیره رنك اولور اکا کف عایشه وکف مریم دخی دیرلر محلل
فضلات غلیظه در دافع سموم وجنون وکزنده کی جانوراندر زررشته سکون راء اول
وشین معجمه وکسر راء ثانی ایله آلتون تل صرمه وقلابدان وآنلره بکزر نه اولورسه زرساوه
سکون را وفتح سین مهملتین ایله آلتون خرده سی ابو المعانی بیت برك ریزان خزان کویا
بباغ * درد کان زرکران زرساوه بود زرکوه سکون راء مهمله وضم کافله میان دریاده
واقع برطاغ اسمیدر اکثر واغلب کمیلر اول طاغ یانندن کچرکن پاره لنور ویاخود غرق اولور
سببی نه ایدوکی مسموع دکلدر زرنیله سکون راء مهمله وفتح نونله ریواس مرقوم معناسنه
تعریب ایدوب زرنبلج دیدیلر زرنه سکون راء مهمله وفتح نونله زرنیخ معناسنه در زره
فتح راء مهمله ایله صف معناسنه میر نظمی بیت بستند لشکر زره بر زره * همی پر شد ان
کوه ودشت ودره زره مجمع الفرسده زاء فارسیله اول ابیه دیرلر که اوزرینه اثواب
آصمق ایچون بغلرلر ژره دخی دیرلر زغاره فتح غین معجمه وراء مهمله ایله خمیره نان
معناسنه شمس فخری بیت بود همچون کلیچه دشمنش را * اکر کردون دهد اورا زغاره *
تحفة الاحبابده بمعنی غازه که گلگونه دخی دیرلر زغده سکون غین معجمه وفتح دال مهمله
ایله یوندقوشی معناسنه زغوته ضم غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله خام ابریشم یوماغی که
ایکه صارلمش اوله یناغ وقزموك وچغرسته وکیسنه دخی دیرلر زغیده کسر غین
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی افشرده یعنی صقلمش زفره سکون
فا وفتح راء مهمله ایله زفر مرقوم یعنی زنخدان زلفه سکون لام وفتح فا ایله موضع تنك وتاریك
معناسنه در زله لامك تخفیفیله بمعنی زلو و زالوك ودیوجه دخی دیرلر ولامك تشدیدیله بوزن
غله بر جانوردر که حماملرده ونمناك یرلرده اولور کیجه لرده صدا ویرر سیاه رنك اولور چرخ ریسه
دخی دیرلر وتحفه ده جرد دیدکلری جانور درمیان غله زارده اولور وکرم هوالرده برك کیاه اوزرینه
اوتوروب چاغرر وسفره دن حصه قالدرمق معناسنه در واول نواله یه ده زله دیرلر ابو المعانی بیت

بیت شهریاران جهان آزدرکهش * زله بند خوان انعامش شدند ﴿ زمزمه ﴾ سکون میم اول
وفتح زاء معجمه ومیم ثانیله اوچ معنایه کلور اول آهسته ترنمات معناسنه ثانی بر کلمه درکه
مغان ستایش جناب باری تعالی عز اسمه ایچون وقت غسل بدن واکل طعام ومحل عباداتده تکلم
ایدرلر ثالث مصنفات زردهشتدن برکتاب آدیدرکه سپاردخی دیرلر ﴿ زمه ﴾ فتح میم
ایله شاب معناسنه بعض نسخه ده زاج معناسنه ده منقولدر کتاب السامیده شبیه زاج بر طاشدر
﴿ زنباره ﴾ عورته مائل اولانه دیرلر محبوب دوسته غلامباره دیدکاری کبی باء موحده ایله
یاره نك جمله معناسندن بری حریص معناسنه درکه زنه حریص دیمکدر حکیم فردوسی بیت
شبستان مرا وافزون ازصد ست * شهنشاه زنباره باشد بدست ﴿ زنخوارنده ﴾ کایش
آلمغه کلان عورتلره دیرلر ﴿ زنبوره ﴾ سکون نون وضم باء موحده ایله آلتی معنایه کلور اول
ایری زنبور معناسنه ثانی بمعنی پیکان شیخ نظامی بیت ز زنبوره تیر زنبور نیش *
شده آهن وسنك داروی ریش * ثالث برمخصوص ومعروف سازدر زبان هندیده کنکر
وکنکره وکنکری دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بس کند زهره سازها همکار *
ازپی جشن این مبارك سور * دف وچنك ورباب وزنبوره * نمرك وناى و بربط وتنبور *
رابع اسلحه دن برنوع سلاحدر امیرخسرو بیت ززنبوره مرو کامد بزور * بزنبور
خانه در افتاد شور * خامس کوچك طوب معناسنه که اکا زنبورك دخی دیرلر سادس
کروه انبوه جماعت کثیر معناسنه ﴿ زنبه ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول قاسق قیلی معناسنه شمس فخری بیت سرخصمش زتن دور آنچنان باد * که ازعانه
بزخم تیغ زنبه * ثانی زنبق معناسنه در که جیوه وزیوه دخی دیرلر ﴿ زنبیله ﴾ سکون نون ویای
تحتانی وکسر باء موحده ایله درزیلرك ایکنه ویوکسك وسائر آلات خیاطت وضع ایلدکاری کیسه
معناسنه در ﴿ زنجره ﴾ بوزن پنجره ماخذدن کوچك برجانور درکیجه ایله صدا ویررعربیده ضرار
اللیل دیرلر کذا فی المجمع ﴿ زنجبه ﴾ سکون نون وفتح جیمله بوزن رنجه ایکی معنایه در اول درد
شکم که عربیده زحیر دیرلر ابن یمین بیت آنکو بچه با زو طفل کایست * ای بسکه کشد زحیر ورنجه
ثانی توخه وموبه یعنی میته جزع معناسنه وجیم فارسیله بازار واسواقده کزن عورت که هرکس
ایله آشنالق ایدر ﴿ زنده ﴾ بیوك نسنه مهیب اوله مثلا زنده پیل دیرلر حکیم اسدی بیت
بد انسان بزرك اژدها کردومیل * بیو باشتی او بدم زنده پیل ﴿ زنکانه ﴾ سکون نون وفتح
کاف ونون ثانیله موسیقیده برپرده اسمیدر مجمعده برارمق آدی مذکوردر شیخ نظامی
ازاقبالنامه بیت چو زنکی درآمد بزنکانه رود * برآمد زشهرود یاتك سرود ﴿ زنکلاله ﴾
آهسته یغان قارکه قراغو کبی ایتر ﴿ زنکله ﴾ سکون نون وفتح کافله ایکی معنایه در اول
چکراغو که عورات ایاقلرینه باغلرلر وقت جماعده صداسی چقمغله لذت حاصل اولور ثانی
موسیقیده برآوازه در وبمعنی چلاچل ودخی تورانی برمبارز آدیدر جنك دوازده رخده
فروهل ایرانی الندە قتل وهلاك اولدی ﴿ زنکلیچه ﴾ سکون نون ایله کوچك چکراغو که
قاطربوغازینه وبعض یرینه طقارلر ﴿ زنکه ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله شرفنامه ده
برولایت اسمیدر وبرمبارز اسمیدرکه باباسنه شاوران دیرلرایدی ﴿ زنویه ﴾ ضم نونله

نوحه سك وكرك يعنى اولويه رق آوازا يتمه لر بكه قوردك وكوپكك اول آوازينه زولدخى ديرلر عربيده حرير معناسنه در ابو المعانى بيت سك كويش بمن فريادها دارند * زنوبه ميكند يعنى بجالم *

ل زواره ع بوزن حواره اوچ معنايه در اول زوار مرقوملك معنى اوليله مترادفدر ثانى وستمك برادرى ناميدر ثالث كاشان مضافاتندن برقصبه اسميدر ل زواله ع بوزن نواله هرنه كه يومرى ومدور اوله عموما كانكره يوالغى كبى كه غالوك دخى ديرلر وخميره زواله سى وامثالى نسنه لره ديرلر يوراتمك اوله جق خميره ده ديرلر خصوصا هندى لسانندن پيره اطلاق اولنور بسحاق اطعمه بيت باداز آفتاب ضميرت زواله دور * تا سالها كنى زمه نو زواله ها * وله ايضا بيت مانند بور قت همه كارى شود ببرك * همچون زواله كر بخورى كوشمال دوست ل زوان ع زبان بره مرقوم كبى لسان الحمل معناسنه در ل زوانه ع بوزن زبانه اوچ معنايه در اول مجمعده شاهين تراز ونك اراسنده اولان نسنه ثانى شعله معناسنه در زبانه كبى ثالث بعض فرهنكلرده دوات ليقه سى كه اوزرينه مركب قونيلور ل زواه ع فتح واووا ظهار ها ايله محبوسلره وير يلان طعام معناسنه شمس فخرى بيت عاصيانرا كرم ورأفت اوكشت شفيع * مجرمانرا نعم وافر اوداده زواه ل زويره ع كسر واو وسكون ياى تحتانى وفتح را ايله بمعنى كردبادكه تركيده قاصرغه عربيده زوبعه ديرلر ل زهرمهره ع اولمهره دركه آنكله زهر دفع اولنور كذا فى المجمع ل زهره ع سكون ها وفتح زا ايله ايكى معنايه در اول انسانك وحيوانك جكرينه ملاصق بر كوچك درى ايچنده غايت تلخ اولنه يغندن زهره تشبيه ايتمشلر محل صفرا دركه تركيده اود عربيده مراره ديرلر ثانى مجال وطاقت معناسنه كه مجال ديمكده زهره ندارد ديرلر شيخ نظامى بيت زهره ندارمكه ببوسم لبت * تيروكمان دار دابروى تو ل زه ع اوچ معنايه كلور اول بمعنى زادن تولد معناسنه امام فخر الدين رازى * رباعيه * جان چيست چنين نقطهٔ صلب قضا * دنيا رحم است وتن مشيمه است اورا * تامئ اجل در دزه مادر طبع * اين مردن وزادن ايست در ملك بقا * ثانى نطفه وفرزند رحم مادرده ايكن زهدان دينلد وكى بوندندر بعض رومى كمسنه لردن لغت جمع ايدنلر بو دقيقه دن غافل اولوب زه وزاد اولاد معناسنه درديمشلر حكيم سنايى بيت نخليست ديدهٔ او كرجفت ديده كردد * اندر مشيمهٔ دل احسنت زه كند زه * ثالث اول يره ديرلر كه اندن صو قينايوب چيقه مسعود سعد سلمان بيت همى شد سبك چشمهٔ چشم من * مكر آب اين چشمه رازه نبود ل مع اليا * زارى ع بوزن دارى ناله يعنى ايكلدى آخرنده كى يا ياى مصدريه در ل زاهرى ع يعنى بوى خوش ميرعماد بيت تا بديد آمدت امسال خط غاليه بوى * غاليه خير مشد وزاهرى عنبر خوار ل زبان طوطى ع فرهنك ميرزا ابراهيمده بر كياه آديدر يعنى بر اوته ديرلر ل زبونى ع عجز وضعيفى ومغلوبيت مولانا ولى دشت بياضى بيت من ان نيم كه ز بونى كشم ز بخت ولى * همين كه بخت ز بون شد چه ميتوان كردن ل زادى ع زدن لفظندن اسم فاعل اولور زداينده معناسنه ودخى صيغهٔ امر اولور بزداى كبى كذا فى المجمع ل زرتلى ع كسر تاء مثناة ايله زرسرخ معناسنه اثير الدين اخسيكتى بيت نركس فيروزه تخت تاج بسرمى نهاد * قبهٔ زرتلى رابرده چو از سيم ناب * ل زرجامى ع سكون راء مهمله ايله انكور انواعندن بر نوع انكور اسميدر ل زرجعفرى ع غايت

غايت خالص وكامل العيار آلتونه ديرلر مولانا شمس تبريزى بيت كر نظم ونثر كويى چون زر جعفرى * آن سوك جعفرست خرافات فاسد است * مؤيد الفضلاده جعفر نام كيميا كره منسوب برنوع خالص آلتونه ديرلر اما تواريخده مسطور اولان هارون الرشيدك وزيرى جعفر برمكى دن اول ضربخانه سنده مغشوش آلتونه سكه اورپلوررمش جعفر وزير اولدوغى حالده امر ايلمش كه سكه يى خالص وكامل العيار آلتونه اوره لر بناء على ذلك خالص آلتونه اسم اولدى نته كم خواجوى كرمانى بيت چو نقدش برمحك جعفر آمد * ز زر جعفرى خالص تر آمد زردك ريكى اول كاف عربى مكسور ثانى كاف عجمى ساكنه ايله شقاقل ديدكلرى ادويه دن برمعروف كوكدر برقاج يرده حاصل اولور اعلاسى مصرى اولاندر مرباسنى ايدرلر غايت بى نظيردر كذا فى فرهنك جهانكيرى زرده دهى فتح داللر ايله رايج وخالص وكامل العيار آلتونه ديرلر آندن اپلق اولانه زرده نهى دخى اچغنه زرده هشتى دخى اچغنه زرده هفتى دخى اچغنه زرده ششى دخى اپلغى كه تصفيه اوله زرده پنجى ديرلر واحاصل قلب ومغشوش اولانه ده پنجى دينلور حضرت مولانا بيت عرصهٔ كش خاك زرده دهيست * زر بهديه بردن انجا ابلهيست زردى ايكى معنايه در اول صاريلق زحمتى كه انسانك وجودينه عارض اولور برمعناسى دخى كونش آغلى واصفرار شمس معناسنه در كذا فى المجمع زرساى ايكى معنايه در اول آلتون ازيجى ثانى آلتون حل ايده جك كوچك طبق معناى اولده سايدندن اسم فاعل ومعناى ثانيده وصف تركيبى اولور زرشش سرى زر خالص معناسنه فرهنك جهانكيريده مسطوردر حكيم خاقانى بيت آن مى وجام بين بهم كويى دست شعبده * كر زرسيم ده دهى صرهٔ زرشش سرى زركانى كسر راونون وفتح كافله معدنى آلتون مراد خالص آلتون اولوب مغشوش اولميه وياخود كيميا كرعملى اولميه مولانا هاتفى بيت شد آن زر كانى نا كاسته * بنام جهانكيرى آراسته * وله بيت چو اين زركانى كامل عيار * زآرايش سكه شد نامدار زرنى سكون راوكسر نونله زرنيخ معناسنه در زشى شين معجمه مشدده ايله زش بركلمه دركه مقابلهٔ سؤالده جواب استعمال اولنور مثلا بسؤال فلان رازشى ديرلر يعنى فلانك سؤالنه جواب ويريلور ديمك اولور استاديه شد ربيت كركند دلبر زحال دل سؤال * پيش اواى عاشق شيدا زشى * تخفيف شينله ده جائزاولور رمش زعفرى يعنى زعفران رنكنده مراد زعفرانه تشبيها صارى ديمك اوله منوچهرى بيت مى زعفرى خور ز دست بتى * كه كويى قضيبست ياخيرزان زليفى بوزن شريفى تهديد وتخويف محلنده استعمال اولنور زليفى دهد ديرلر يعنى قورقو ويرر ديمك اولور ميرنظمى بيت هر زمان او رازليفى ميدهد * كشتنش را يعنى وعده ميكند زموى زيرزمين معناسنه ويرآلتنده طاشدن كسلمش مكان زمينى دخى او لمعنايه در آخرلرنده اولان حرف يانسبت معناسن افاده ايدر زمى زمين لفظندن مخففدر يعنى مرخم در زناشوى فتح نون وضم شين واظهار ياى تحتانيله ارايله عورت اراسنده امتزاج وازدواج اولمغه ديرلر تركيسى ار وعورت اولدبلر ديمك اولور شاعر بيت چو شد شرط زناشويى همه راست * وراداماد كشت وراورى خاست زنبرى

بوزن قنبری سفینهٔ بزرك یعنی بیوك كمی كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ زندپیچی ﴾ سكون نون ودال و كسر با وجیم فارسیین ایله غلیظ ویوغون ایلك ایله طوقنمش خشین ودرشت بز اولسون غیری اولسون حكیم سوزنی بیت ثنای منتخب كفتن بهیچی * به از خلعت كرفتن زندپیچی * وحكیم خاقانی بیت چون باد زندپیچیٔ كهسار بركشد * برخاك وخار سندس خضرا برافكند ﴿ زن شوی ﴾ كسر نون وضم شین واظهار یای تحتانیله قحبه عورت معناسنه بر آدمك ایكی ویا اوچ ودورت عورتی اولدقده بربرلرینه زن شوی اولورلر ﴿ زنكباری ﴾ صمغ صنوبری كه رخینه دخی دیرلر عربیده راتیانج وهندی لسانده رال دیرلر ﴿ زنكی ﴾ زنك ولایتنه منسوب اولان قوم سیاهه دیرلر وهر سیاه لون اولان آدمه ده دیرلر استعاره طریقیله جمعی زنكیان اولور خواجه ثنایی از اسكندرنامه بیت چو از زنكیان راند دانا سخن * شد آن بزم همچون تن اهرمن ﴿ زهرابی ﴾ زهراب مرقوم معناسنه ﴿ زهی ﴾ كلمهٔ تحسیندر خهی كبی ابوالمعانی بیت تعالی الله زهی رخش فلك سیر سبكرانی * كه او راصبح دولت بود طاهر ماه پیشانی * ماه پیشانی آلنی صقرآته دیرلر ﴿ زهی روی ﴾ معناسی ذوالوجهین استعمال اولنور اضداد قبیلندندر بر معناسی محل مدحده كوزل یوز خوب چهره معناسنه بر معناسی دخی وقت ذمده نه یك یوز سخت روی معناسنه در ایكی معنایه ابوالمعانی بیت چو دیدم آن پری چهره تعالی الله زهی رویی * نظر كرده غضبناك وبكفتار وزهی رویی ﴿ زی ﴾ بوزن می ایكی معنایه كاور اول فرهنك جهانكیریده جان وزندكانی معناسنه سید ذوالفقار شیروانی بیت چون عكس غنچه شمع شبستان باغ شد * در روزعیش خیز ومیارای چراغ زی * وحكیم خاقانی بیت كر بودی آنكس كه زی دام فكندی * خویشتن اندر نهادی بفلاخن * ثانی حكم الهی وتقدیر یزدانی دیمك اولور ﴿ باب الزاء المكسورة مع الالف * زما ﴾ اشارت نفس متكلم مع الغیردر بزدن وطرفمزدن معناسنه نته كم بو بیتدن مفهومدر بیت هزاران درود وهزاران سلام * زما بر محمد علیه السلام ﴿ زیبا ﴾ سكون یای تحتانیله كوزل ویراشقلو معناسنه ابوالمعانی بیت زیبا فتد آن زلف معنبر رخ كلكون * ابروی كمان تیر مژه در كف غمزه ﴿ زیرا ﴾ معروف ومشهور ومستعمل سوزدر وبر معناسی دخی تواضع ایله دیمك اولور زیر آلچق وآ صیغهٔ امردر میر نظمی بیت بوصل خواهش ارداری تمنا * بهر كس رابكن نرمی وزیرا * ﴿ زیربا ﴾ سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله زرده دیدكاری طعامدر تعریب ایدوب زیرباج دیدیلر زیروا واوایله دخی زیربا معناسنه در ﴿ مع الباء * زب * ﴾ آسان وراپكان معناسنه در میر نظمی بیت كسی كه بود راستی مكتسب * شود در جهان كارا وخوب وزب * ﴿ زكاب ﴾ كاف عربیله مركب كه زاكاب دخی دینلور عربیده مداد وحبر دخی دیرلر كسر میم وحا ایله بهرامی بیت جز تلخ وتیره آب ندیدم درین جهان * حقا كه هیچ باز ندانستم از زكاب * حق بودر كه زكاب زاكابدن مخفف اولنجه زاء مفتوحه ایله كرك ایدی ﴿ زهاب ﴾ فسقیه دن یا بر طرفدن صو چیقمغه دیرلر فوران معناسنه ابوشكور بیت سوی رود با كاردانی كشین * زها بی بدواندرون سهمكین ﴿ زیب ﴾ یراشق وآراسته وزینت معناسنه اسم مصدردر خواجه سلمان بیت سایهٔ لطف خدا شیخ اویس انكه ازوست

ازومنت * زيب تاج وشرف سلطنت وعزت دين * كاهى فرلفظيله مترادف ايدرلر ميرنظمى
بيت جمالش چنين است زيبنده كر * ندارد ملك آنچنان زيب وفر ف مع التاء * زشت ع
سكون شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول چركين قبيح معناسنه شيخ سعدى بيت
مكن همنشينى تو با بد سرشت * كه دزددا از وطبع تو خوى زشت * وله بيت تمناى كوشت
مردن به * از تقاضاى زشت قصابان * ميرنظمى در توحيد بيت خداوندا همه كارم كه
زشت است * ولى اميد از لطفت بهشت است * ثانى بمعنى دويدن يعنى سكرتمك كذا فى
فرهنك جهانكيرى ف زفت ع سكون فا ايله معروف قره صاقزدر حركات ثلثه ده معنالرى
مغايردر ف زيردست ع سكون ياى تحتانيله قول وجاريه وخدمتكار وپادشاهلرك رعاياسى
معناسنه در معناى تركيب ال آلتنده ديمك اولور شيخ سعدى بيت اى زبردست زيردست
ازار * كرم تاكى بماند اين بازار * زينت آرايش وبزمك وياقشقلوا يتمك عربيدر
ف مع الجيم * زرنج ع كسر راء مهمله وسكون نونله صمغ درخت يعنى اغاج صمغى حكيم اسدى
* مثنوى * شكوه د كر بود كاه فراخ * فرازش ز سخت وبره ديولاخ * ز بالا وچيز از زين
سنك سخت * برون تاختى چون ز رنج از درخت ف زكنج ع كسر كاف وسكون نونله بيوك چناق
اغاج اولسون غيرى اولسون رشيد اعور بيت بيراهنت دريده واستاد درزى * چون
كوزه كر زكنج آبخور كنى * مجمع الفرسده ضم زا ايله منقولدر ف زمنج ع كسر ميم وسكون نونله
عقاب جنسندن برقوشدر سرخ رنك اولور عربيده اكا ضم زا وفتح ميمله زمج ديرلر كذا فى
كتاب السامى فى الاسامى اما ادات الفضلاده برقوشدر سياه رنك وغليواجدن بر مقدار
بيوجك اولور اكا دو برادران دخى ديرلر ف زنج ع سكون نونله ايكى معنايه در اول معروف
برساز در سقياه عربلره مخصوص ثانى لرزش دل معناسنه در ابو المعانى بيت زنج كيرد دل
عاشق كه رقيبش بيند * مرد مارا تب ولرزه شود از ديدن ديو * صيدنه ابى ريحانده شب يمانى
معناسنه واقعدر ف زيج ع بوزن هيج بش معنايه كلور اول بمعنى كوفتن دل يعنى يورك
اويناماق ثانى برنوعه جنك آلتى در ثالث بنالرك بنا ايچون چكدكلرى ايپ كه يا پوهموار
اولوب كج اولميه رابع ارباب رصد احوال سير فلكى بلمك ايچون يازدقلرى مجدول كتاب كه
اول نوروزدن سنه آخرينه دك غررشهور روميه وعربيه وكسوف وخسوف وساير احوال
وقايع فلكيه اندن استخراج اولنور حكيم خاقانى بيت از نقش بدى بخشش وزتير فلك ميل *
از قوس قزح زيجش وزماه سطرلاب * خامس مجمع الفرسده سخره ولاغ معناسنه مرويدر
حكيم سوزنى بيت بيت دوسه ثناى توخواهم بنظم كرد * وانكه فروزوم بره زيج ومسخره *
مؤيد الفضلاده بمعنى موز ه مسطوردر بعض فرهنكده بولغت عربى اولق اوزره منقولدر اما
شعراى عربك ابلغ وافصحى اعنى اصمعيدن بولغت سؤال اولنمش جوابنده بلم عربيدر فارسيدر
ديمش ف زيولج ع سكون ياى تحتانى وواو وفتح لامله يلوه ديدكلرى قوشدر ف مع الخاء *
ف زلخ ع فتح لامله قزاق قايمق يعنى بر تخته پارهسنه ايب باغليوب اطفال بوزاوزرنده اوله
تخته نك اوزرينه اوتوروب وايپه ياپشوب تخته يى قايديرلر عربيده زلاق ديرلر تعجيم اولنمشدر
شاعر * قطعه * سيل ماءمنى چوافسردست * همه اطراف بسته است يخى * آنچنان

كون ستردد و پربادست * بردرش كير ميزند زلحى لغ زيج بغ سكون ياى تحتانيه ايله بمعنى
طپيدن دل يورك خوفندن ياسير وردن طلا يمق معناسينه در لغ مع الدال * زشتاريادبغ
غيبت سويلمكه ديرلر زشتار بركسنه نك غيبتنده ذمتى سويلمك وياد ذكر معناسنه اولمجق
معناى تركيب غيبت ومساوى اولور بومعنايه زشتياد دخى ديرلر بوتركيبده رسعتد رزير ازشت
قبيحدر وياد ذكر در قبيح ذكر ايلمك اولور استادرودكى بيت توبازكرده غم عاشقى * نكارا
مكن اينهمه زشتياد لغ زهبند بغ سكون ها وفتح باء موحده ونون ساكنه ايله عورات بويونلرينه
بغلدقلرى اينجلو قلاده كه كردن بند دخى ديرلر ومعناى تركيب ياقه بند اولور ميرنظمى بيت
چوسيم كردنش بهبودهر چند * بدر ولعل رنكين بود زهبند لغ زهلجاد بغ سكون ها وفتح لام
وخا ايله چزمه وپابوج وپشمق اوكچه لرينه ديكلمه كلرى پروازه ديرلر لغ زه وزاد بغ اولاد واعقاب
ونسل معناسنه تركيبده دول ودوش ديرلر اتباع الفاظ قبيلندندر شاه ناصرخسرو
* رباعيه * پيشرو آين رمه كى تراكى * جان ودل من اين رمه رمانست * خاصه خراسان كه
مرشما را * انجا زه وزاد وخانمانست * ميرنظمى بيت دعاى قدسيان اين بود هركاه *
زه وزادش كه باشد شاه پيس شاه لغ زياد بغ فتح ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول نردقمارك
بدى اوينلرندن ايكنجى اويونك آديدر كه اسملرى بونلردر قارد زياد ستاده خانه كير
طويل ده هزار منصوبه خواجه سلمان بيت قارد عقل بماند عدوبت كه كم زياد *
در معرضت ستاده مقيد بششدرست وحكيم خاقانى بيت زين نامهٔ دوشاخى اندر سه
انامل * من فارس جهانم ويشان زياد منكر * ثانى بمعنى زندكانى شاعر ديمشدر بيت
دير زيادان بزركوار خداوند * جان كرامى بجانش اندر پيوند * عربيده بمعنى افزونيدر
لغ زيرافكند بغ موسيقيده اون ايكى مقامدن برينك آديدركه كوچك دخى ديرلر حضرت
مولانا بيت آه كريزئ زيرافكند خورد * خشك همى كشت دلم دل بمرد * بومعنايه زيرافكن
دخى ديرلر لغ زيد بغ سكون ياى تحتانيه وطن معناسنه لغت غيرمشهوره در مولانا جمالى
بيت بهل اى باب شهرستان جاويد * كه بنيامين بريم آريم بازيد لغ زيرخرد بغ ضم خا ايله
موسيقيده برلحن اسميدر زيربزركان دخى ديرلر حضرت مولانا بيت آغازكن حسينى زيراكه
شيخ ميكفت * كان زيرخرد در زيربزركانم آرزوست لغ مع الراء المهمله * زبر بغ فتح باء موحده
ايله خاطره معناسنه يعنى برنسنه يى خاطرده حفظ ايلمك استاد فرخى بيت مجلسى بايد
آراسته جون باغ بهشت * مطربى مدح امير الامرا كرده زبر * باء فارسيه ايله قلقاندر يعنى سپر
اما لسان قديمدر لغ زبير بغ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله خاطرده طوتمق يعنى
حفظ ايلمك حكيم قطران ارموى * قطعه * نيكخواهانرا رسانى همچو يوسف سوى
تخت * بدسكالانرا فرستى همچو قارون سوى بير * يارانده يا بدانكو يافت نزديك تو بار *
پيرغم نشناسد آنكو كرد مدح تو زبير لغ زدر بغ فتح دال ايله بمعنى لايق وسزاوار الفلهازدر دخى
ديرلر اميرمعزى بيت دوستان توسراسر زدر خندهٔ ناز * دشمنان تو يكايك ز در خندهٔ ريش *
لغ زشار بغ فتح شين معجمه ايله اوزم وزيتون وامثالى نسنه لرى صيقوب صوين وياغن چيقارمق
ايچون ايچنه قودقلرى نكنه كه عربيده معصره ديرلر لغ زشتار بغ سكون شين وفتح تاء مثناة ايله

ایله غیبت ومساوی معناسنه که زشت ایله آودن مرکبدر قبیح وچرکین کتوریجی دیمك اولور
میر نظمی بیت رقیب روسیه دو بزم جانان * کند زشتار عاشق بی هراسان ی زنبار ع
سکون نون وفتح باء موحده ایله زنبو زمر قوم معناسنه ی زنهار وزینهار ع اون ایکی معنایه کاور
اول امان معناسنه مختاری بیت نهان کنند بزرکان بچشمش اندرزهر * دهند اژدها
زهر خورده راز نهار * بو معنایه حکیم سوزنی بیت که کرد تعبیه در آتش عذارش آب
کندید آتش کاید بزینهارش آب * ثانی ودع وکلا معناسنه حکیم انوری بیت دامن عمر
تواز کرد اجل در عصمت * پایهٔ جاه تو ز آسیب فلك در زنهار * ثالث عهد وپیمان معناسنه
خواجه سلمان بیت عهد وزنهار یی بود میان من وتو * عهد من مشکن و زنها ر فراموش
مکن * رابع بمعنی امانت حکیم اسدی * مثنوی * زمین را ببخشند کی یار نیست *
چو او تیره دارنده زنهار نیست * که از تخم مرجش دهی زینهار * یکی را بدل بازبانی هزار *
خامس البته معناسنه امیر خسرو بیت زنهار که آن بند قبا جست مبندید * کز ناز کیش
بخیه براندام بر آید * سادس بمعنی ترس وبیم سابع بمعنی شکایت بو ایکی معنایه
ترتیب اوزره شیخ سعدی بیت زینهار از کسی که از غم دوست * پیش بیکانه زینهار کند
ثامن پرهیز یعنی احتراز وله بیت زینهار از قرین بد زنهار * وقنا ربنا عذاب النار * تاسع
بمعنی افسوس حکیم سوزنی بیت خورند زینهار بر اموال خویش وبرد * اموال خویش
را بر آن زینهار خوار * عاشر ملاذ وپناه معناسنه حکیم انوری بیت تا حشر منکسف
نشود آفتاب اکر * آید بزیر سایهٔ عدلت بزینهار * حادی عشر بمعنی شتاب ثانی عشر
بمعنی هوش وآکاهی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت آید بزیر سایهٔ تو چرخ زینهار
باشد اکر کرشمهٔ عقلش بزینهار * عربیده امان وکلا وعهد وامانت ولابد وخوف واحتراز
وشکوا وحسرت وحیف والتجا وعجله وحیرت وامانه چغتای پوچلاردیرلر ی زنهارخوار ع
ایکی معنایه کلور اول امان طلب ایدیجی قوام الدین مطرزی بیت هرکه زنهار خوار
عهد توکشت * بسپارش بعالم خو نخوار * ثانی بمعنی پیمان شکن شیخ نظامی بیت
ولیکن بود صحبت زینهاری * نکردند از وزینهار خواری ی زنهاردار ع امان ویریجی معناسنه
مختاری بیت آنکه بود از وفق تو زنهار دار رای من * چون خلاف آورد شد برجان خود
زنهارخوار * وزنهار معنالرینك جملهسنده اسم فاعل استعمال اولنور ی زهار ع قاسق قیلی
معناسنه ابو المعانی درهجو زنی بیت که نتوان شد یقین اوز از بد بو * نکاید هم خر از بسیار
زهارش ی زهکیر ع باش برمغه طاقق قلر یکه ترکیده زیکیر دیرلر فارسیده کرشطو یجی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت پس از پهلوانی دهندت نکین * که زهکیر بالاست زانکشترین
ی زیانکار وزیانکر ع کلاهما بفتح الیا وسکون النون ضرر ایدیجی معناسنه کار وکر کردن
لفظندن صیغهٔ فاعللردر ی زیتار ع سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله زیتون یاغینك
تفلی برمقدار حرارتی واردر اکر آتشده قیناتسهلر حرارتی زیاده اولور بعض برودتدن عارض
اولان علتلره خصوصا وجع مفاصله واورامه ووجع ریح فاسده لره طلا اولنسه نافعدر واکر باقر
طرفده قیناد وب قوام ویرلسه خضض فعلنی ایدروا کرشیره وایکی اغری شراب وبر عسل ایله

بشوروب دیش اغریسنه طلا ایدسه لر وجعنی تسکین ایدوب عظیم نفع ایدر ن زیبر ع
سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بر غلیظ کلیم پاره سن درت پارچه اغاجه بغلیوب طپراق
وکرپیچ چکرلر شمس فخری بیت میکند خاک خانهٔ خصمش * قصد کین مؤثر زیبر *
ن زیر ع بوزن سیربش معنایه کاور اول آلت که مقابلی زبردر آلت اوست دیمکدر
زیر وزبر دیرلر بو معنایه شیخ سعدی بیت کس نیاید بزیر سایهٔ بوم * کرهما ازجهان
شود معدوم * ثانی اشاغی معناسنه که مقابلی بالادر زیر وبالا دینلور شاعر در صفت
اسب بیت زیر وبالا دوی چو باد صبا * که بیکدم شود جهان پیما * ثالث فرهنك
جها نکیریده پوشیده وپنهان معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی نغز پولاد زنجیر داشت *
نهان داشت ازجادو وزیر داشت * رابع درزبر مرقوم معناسنه که باغ بوده یجق آلتدر
استاد فرخی بیت کر تومرا دست باز داری بی تو * زیر نباشد چو من زبون وزاری * خامس
هرنسنه که بازیك وضعیف اوله وله ایضا * قطعه * بدین غم اندر بکذاشتم سه سال تمام *
چنین سه روز هما نا کذاشتن نتوان * چو زیر بودم ونومید کشتم از همه خلق * امید خویش
فکندم بدستکیر جهان * معنای اوله جغتای فتح همزه ایله است دیرلر مثلا التنده دیمك ده
استید ادیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت سوردی چون راکب همایون فال *
استیدا مرکب همایون بال ن زیکر ع سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمیله زابغر وزابکر
وزبغر وزیکر مرقومون معناسنه در کذا فی الاداة ن زین افراز ع اول سلاحه دیرلرکه
اکرده کتوریلور بمعنی سلیح کذا فی المجمع ن زینکر ع سکون یا ونون وفتح کاف عجمیله
اکرجی یعنی اکردوزیجی ن زیوار ع بوزن دیوار ایکی معنایه در اول بمعنی سوبت ثانی
بمعنی برابری استاد سوزی بیت بی شبهه ستوه ازغم واندوه من آیند * کر خلق جهان
جمله بزیوار پذیرند ن زیور ع بزك وآرایش ویاقشق کرك التون وجواهر واقمشهٔ فاخره ایله
اولسون کرك غیری سببله اولسون ن مع الزاء * زیز ع بوزن تیز بیان صوغانی سرکه ده
اصلادوب بعض علله دوا ایدرلر واول سرکه یه خل زیزی دیرلر وزاء فارسیله برف زیژ درکه هوادن
یغر عربیده سقیط دیرلر کذا فی المجمع ن مع السین * زیس ع سکون یاء تحتانیله بمعنی
سوی یعنی طرف ابو المعانی بیت عقل وهوشم باخیال روی جانان میرود * هر کجا که من
روم دل ازپس آنان میرود ن زین سپس ع بوندن صکره دیمکدر حکیم اسدی بیت
که جز نام تو تازیم زین سپس * بخویم نه رازت بکویم بکس * شیخ سعدی بیت ندانم
چه شاید بدین زین سپس * که راز سپهری ندانست کس خواجه سلمان بیت کس
نیارد زین سپس کردن کشیدن چون کمند * کین نیارد زور کردن بعد ازین جز بر کمان *
ن مع الشین * زیش ع سکون یای تحتانیله لوله معناسنه در هرنه نك اولورسه عموما
شاعر بیت بریزد آب حیوان تشنکانرا * ببخشد زندکی آن زیش چشمه ن زین پوش ع
اکرا ورتسی غاشیه ویا یوق وغیرهما میر نظمی در تعریف جنیب بیت که پوشیدند
بروزین پوش دیبا * در آید جلوه چون طاوس رعنا ن مع الغین * زیغ ع بوزن میغ ایکی
معنایه در اول حصیر سازی ابو العباس بیت زیغ بافان همه باوشی بافان نه نهند *

نه نهند * طبل زن راندنشانند برود نواز * بهرامی بیت ای دریغ از آب روی من دریغ *
تا زمانه کرد پامالم چو زیغ * ثانی فراغت دل معناسنه حکیم اسدی بیت زدر دختران در
دل زاغ زیغ * هوا بسته از لشکر ماغ میغ ﴿ زیغ زیغ ﴾ قپو و پنجره قنادلرینك صدا سی
وانك امثالی نسنه لردن ظاهر اولان صدا یه دیرلر میرنظمی بیت شبی وصلش بوده شد بی
دریغ * ولی دل طپید از درون زیغ زیغ ﴿ مع الفاء * زیف ﴾ سکون یای تحتانیله ادبسزلك
معناسنه کسایی * قطعه * که برو زر و سیم عرضه کنم * خویشتن را بکفت راد کنم * با بدین
مکر و حیله زر بدهم * بره زیفش اوستاد کنم ﴿ مع الکاف * زراغنك ﴾ فتح راء مهمله
وغین معجمه وسکون نونله چاقل طاشلی یرو دخی قوریوب یارلمش اوله میرنظمی بیت
زمین را سراسر زراغنك بود * نه جای تك و پوی ونه جنك بود ﴿ زرشك ﴾ کسر راء
مهمله وشینله ترکیده خاتون دوزلغی وعربیده انبرباریس دیدکلریدر حکیم شیرازی بیت
شفترنك وهم الج ومزانار * هم زرشك وقرع وبطیخ وخیار * بعض فرهنکلرده خوشبو
برشکوفه در وبعضنده هندوستان شکوفه لرندن بر مخصوص شکوفه در بو معنایه حکیم
اسدی بیت هم از خیری وکاو چشم و زرشك * بشسته رخ هریك ابر از سرشك
﴿ زرك وزریك ﴾ کلاهما بکسر الراء المهمله زرشك مرقوم معناسنه درکه عربیده امیرباریس
وانبرباریس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ زیجك ﴾ سکون یای تحتانی وکسر
جیمله قوزی باغرسغن خرده طوغرایوب یوغرت ایله بشور وب برنوع طعام ایدرلر ایضا منها
﴿ زیدك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دالله باب الراء المهمله ده ذکری مرور ایدن ریدك
معناسنه که غلام ترك بچه در کذا فی التحفة بو معنایه حکیم انوری بیت چو از دل کیل زید
کان سرای * زدیبا بنا کوش ودیبا قبای ﴿ زیرتنك ﴾ سکون یای تحتانی وراو نون وفتح تاء
مثناة ایله اکرقولانی معناسنه وبعض فرهنکلرده آفتاب معناسنه منقولدر ﴿ زیرك ﴾
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله مدرك ونیز فهم وجست وچالاك معناسنه در خواجه
حافظ بیت ایدل اندر بند زلفش از پریشانی منال * مرغ زیرك چون بدام افتد تحمل
بایدش ﴿ مع الکاف الفارسی * زیك ﴾ سکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول
نقشبند حریربافان یعنی منقش قماشلر طوقند قده نقش ایچون بغلد قلری ایپلك ودخی منجمان
ورصد کیران احوال فلکیاتی یازد قلری زیج کتابلری دخی نقوش فلکیه رسم ونقش اولد بغیچون
اصلی زیکدر تعریب اولنوب زیج دیدیلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخواندان زمان شاه
جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را * برفتند با زیکها بر کنار * بپرسید شاه کو اسفندیار *
ثانی بر حقیر جانور جکدرسر چه دن کوچك خاکستری رنك وحزین آوازی واردر ثالث کوه
کیلو کردلرندن بر طائفه نك اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع اللام * زنده پیل ﴾
دیشی فیل وفتح زا ایله ارکك فیل اولق اوزره بعض فرهنکلرده تخصیص ایلمشلر حکیم فردوسی
بیت یکی ماهی بود در رود نیل * ببالا و پهنا چو ده زنده پیل ﴿ زیغال وزیفال ﴾ اول سکون
یای تحتانی وفتح غین معجمه وثانی سکون یای تحتانی وفتح فا ایله کلاهما بمعنی قدح کبیر که باده
مجلسنده غایت شوق ونهایت سروردن ارباب مجلس بر برلرینه محبة دوستکانی آنکله طلو ایچرلر

استاد رودکی بیت شکفت لاله توز یفال بشکفان همی * ز پیش لاله بکف بر نهاده پر ز یفال
بو لغت باب الراده دخی ذکر اولندی ل مع المیم * زبرم ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله زبر مرقوم معناسنه که حفظ و خاطره در ابو المعانی بیت زبرم رفت مکروهء وصال مرا
ازان سبب که کنی جور بیهمال مرا ل مع النون * زبلدان ع مزبله معناسنه که زبل معلوم
ودان ظرف معناسنه اسم مکاندر معنای ترکیب زبل قونلان یر دیمك اولور کذا فی المجمع
ل زدا ییدن ع کسر یای تحتانیء اول وسکون ثانی ایله قاپچدن وامثالی دمورلردن
پاس آچمق وصیقل اوروب جلا ویرمك معنالرینه مصدردر ل زدایانیدن ع انك
متعدیسیدر ل زدودن ع ضم دال وواو معروفله دخی پاسدن آچوب پاك ایلمك دمورلردن
وآینه دن عموما مولانا هاتفی بیت ز آیینهء تیغ زنکار کون * بصیقل زدودند زنکار خون *
وخاطری ژنك غمدن واعضایی چرك ولوثدن پاك ایتمکه دخی دیرلر مولانا رشید الدین وطواط
* رباعیه * ای برده سر زلف توزنك از دل تو * نزدوده وفا ومهر ژنك از دل تو * تا کم نشود کین
پلنك از دل تو * موم از دل من برند وسنك از دل تو * وولایت وملکتی فتنه وفساددن پاك
ایلمکه ده دیرلر استاد منوچهری بیت چند انکه تو دانستی رحمت نمودی * چند انکه
تو دانستی ملکت بزدودی ل زرفین ع سکون راء مهمله وکسر فا ایله قپو آردینه قونلان اغاج که
ترکیده سورمه دیرلر شمس فخری بیت چنان زمعدلتش ایمنست خلق جهان *
که فارغست در اوبار منت زرفین * حکیم انوری بیت هر کجا امن کشد بارهء او * بکشد بار
قفلها زرفین * فرهنك جهانکیریده ضم زا ایله منقولدر ل زستن ع سکون سین وفتح تاء
مثناة ایله دیرلمك ودیری اولمق اصلی زیستن در یا حرفی تخفیفا محذوفدر حکیم اسدی بیت
زکرثی نشد راست کار کسی * بناموس زستن نشاید بسی ل زمستان ع ایام شتا یعنی
قیش فصلی اکرچه زم فتح زا ایله صوق وستان زمان معناسنه در لکن خلق لساننده کسر زا ایله
مشهوردر اول اجلدن بو محله ثبت اولندی بای مفتوحه ده یازلسه غلط ایلمش دیو دخل ایدرلر
خواجه سلمان بیت شها جهان خرف را کذشت فصل حریف * رسید کوکبهء موکب
زمستانش ل زنایانیدن ع متعدیء زنوییدندر عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل زندان ع معروف حبس خانه در ل زندان بان ع حبس خانه بکجیسی زندانجی عربیده
سجان دیرلر بان بونده باغبان وکشتیبان یا نلری کبیدر زندانی کوزتمك خدمتنه مأمور
اولدیغیچوندر ل زندانیان ع یعنی محبوسلر زندانی یای نسبتله محبوسدر آخرنده الف ونون
ادات جمعدر میرنظمی بیت شده زندانیان زان حال آکه * که زندانیان کرد زندان تبه
ل زندران وزندوان ع کلاهما بسکون النون ودال الموقوف اول بفتح الراء ثانی بفتح الواو
بلبل معناسنه درکه عربیده عندلیب دنیلور میرنظمی بیت بسوی منقبت خوانی روان
شد * که در کلشن سرایش زندران شد ل زنسان بو نجلین وبولکبی معناسنه درکه آصلی
زینسان در تخفیفا حرف یا حذف اولنمشدر ل زنودن وزنوییدن ع کلاهما بضم النون کوپك
وقوردو چقال اورمك وناله ایدوب صیزلمق وآت کشنه مك معناسنه دخی مرویدر میرنظمی
بیت همی آید رقیب بد سکالان * زنوید همچو سك در کوی جانان ل زنهاریدن ع

ل زنهاريدن ع زنهار كلمه سنك جميع معنالرنده متعدى استعمال اولنور ل زنيان ع سكون
نون وفتح ياى تحتانيله نا نخواه كه جوانى دخى ديرلر هندى لسانندہ اچواين ديرلر شهاب مهمزه
بيت آبله زيب روى جانانست * لذت نان نكر ززنيانست ل زهستان ع كسر ها وسكون
سين ايله بمعنى زمستان يعنى ايام شتا كذا فى فرهنك جهانكيرى ل زيان ع بمعنى نقصان
وضرر ودخى زندكانى معناسنه در بوايكى معنايه شاعر بيت بدست ودلى بخش تيغ عدو
كش * هم اين رازيانى هم آن رازيانى * كذا فى التحفه اما بويتدن زندكانى دهنده معناسى
ظاهر اولور حال بوكه زيان زندكانى ايديجى وديرلديجى معناسنه اولور ودخى صيغهٔ امر اولور
ديريل وديرلك ويرمعناسنه نتكم حكيم سوزنى بيت بفضل خويش مسلمان زيان مرا
يارب * برى مكن زمسلمانى اربرى جانم ل زيبان ع سكون ياى تحتانى وفتح باء موحده
ايله بمعنى زيبنده ويراشقلو شمس فخرى * قطعه * جناب باركهت رازازدحام ملوك *
زمانه خواست كه نسبت كند بكاهكشان * خردشنيدش وآنكاركردا يمعنى * كه نيست
نسبت اين دربكهكشان زيبان ل زيبيدن ع سكون يائين تحتانيين وكسر باء موحده ايله
ياراشمق وبزنمك معناسنه مصدردر بومعنايه چغتاى لساننده چسبان ديرلر ل زيرافكن ع
ايكى معنايه در اول زيرافكند مرقوم معناسنه كه موسيقيده برنوادر ثانى فراش قسمندن
دوشنيلن نسنه يه ديرلر شيخ سعدى بيت سوسنت راست سبزبالا پوش * سنبلت
راست سبزه زيرافكن ل زيربزركان ع موسيقيده برلحن آديدر زيرخرد دخى ديرلر حضرت
مولانا بيت آغازكن حسينى زيراكه شيخ ميكفت * كان زيرخرد زيبرزكان آرزوست *
ل زيرجامه ع اياق طونى وكوملك معناسنه اثواب التنه كيلدوكندن كنايه دير
ل زيرفان ع سكون راء مهمله وفتح فا ايله ذير اصغر يعنى قمر اسماسندن براسمدر مولانا مطهر
بيت آسمان دركاه دستورى كه سربرآستانش * هفت اختر از زحل تا زيرفان آورده اند
ل زيريدن ع سكون يائين تحتانيين وكسر راء مهمله ايله اشاغى اولمق واالت ايتمك معناسنه
مصدردر ل زيرفون ع سكون ياى تحتانى وزاء معجمه وضم فا ايله ايكده اغاجنك برنوعيدركه
ميوه سى اولمزا نجق خوشبو چيچكى اولور عربيده فتح زا ايله استعمال ايدرلر ل زيستن ع
سكون يا وسين ايله ديرلمك حيات معناسنه كمال خجندى بيت كريار طبيب دردمن نيست *
دردا كه اميد زيستن نيست ل زيغنون ع سكون ياى تحتانى وفتح غين معجمه وضم نونله
يوشهر آديدركه عذرايى انده هلاك ايتمك استديلر استاد عنصرى بيت زدر با بخشكى
برون آمدند * زبر برسوى زيغنون آمدند ل زيفن ع سكون ياى تحتانى وفتح فا ايله
پك نسنه يه ديرلر طاش اولسون غيرى نسنه اولسون ل زين ع بوزن كين بوكلمه نك ايكى
حالى واردر برى اسم جامددر اكر معناسنه كه عربيده سرج ديرلر حكيم فردوسى بيت بفرمود
تارخش رازين كنند * دم اندردم ناى رزين كنند * وبرى دخى لفظ مركبدر حرف زا ايله
ايندن استعمالنده خفت اولمق ايچون الفن حذف ايدوب زين ديديلر بوندن معناسنه
ل مع الواو * زيلو ع سكون ياى تحتانى وضم لامله برنوع منقش كليمدر قالن وغليظ اولور
اكثر قراخلقى دوشنورلر حكيم نزارئ قهستانى * قطعه * بدوستان خراسان كه ميبرد چيزى *

زمن که کارمجان آمدست وجان بکلو * وکربعمدر وزارت رسد رضا ندهد * که پایمال
لئامم کنند چون زیاو ل زینو ع سکون یای تحتانی وضم نونله یعنی زیاوی مرقوم
کذا فی فرهنك جهانکیری ل زیو ع بوزن ریو باب الراده ذکری مرور ایدن ریو معناسینه در
که مکر وآل دیمکدر ل زیونجو ع بود نجی باب الراده مذکور اولان ریونجو معناسنه که
اغاج قوردیدر میر نظمی . بیت درختی کرشود بی بار وبی سود * درونش را بود زیونجو
ازخود ل مع الهاء * زره ع کسر راء مهمله واظهار هائیله اوج معنایه کلور اول دموردن
اشلنمش معروف خفتاندر جنك کونلرنده کیرلر ترکیده دخی زره وزرخ دیرلر عربیده درع ولبوس
معناسنه خواجه سلمان بیت که دو پیکر زره کذار سنان * شده یکتن چو توامان باشد
ثانی افراسیاب اقرباسندن برمبارز آدیدر سیاوشك قتلنه چوق سعی ایتمشیدی اکا
کردی زره ده دیرلر قوشك خطیب * مسمط * ای جام تو از جان مزه درمن نکه کن به زبه
بی جرم میریزد زره خون سیاوش درلکن * ثالث ولایت سیستانده واقع برناحیه آدیدر
ل زکاشه وزکاسه ع کلاهما بفتح الکاف اوزون اوقلی کرپیدرکه اوزرینه وارانه اول اوقلارین
یایدن اوق چقمش کبی آتار اکا تشی وروباه ترکی وریکاشه وزیکاشه وسیخول وسکاچه
وسکاشه دخی دیرلر عربیده فتح دال ولام وسکون غین ایله دغلج دیرلر حکیم سوزنی . بیت
بنکرید وسنی که مرا طرفه اوفتاد * با دوستی بروی چو پشت زکاشه ل زنده ع سکون نون
وفتح دال ایله بش معنایه کلور اول دیریکه عربیده حی دیرلر مقابلی مرده در شیخ عمر خیام
* رباعی * درپای اجل چون افکنده شوم * وزدست غمش زبیخ برکنده شوم * زینهار کلم
بجز صراحی مکنید * تا چونکه زباده پرشوم زنده شوم * ثانی درویش وفقیر معناسینه
مولانا جامی * مثنوی * دید ناکه یکی پراکنده * زنده زیرجامه ژنده * کفت کین جامه
سخت خلقانست * کفت هست آن من چنین زانست * چون بجویم حرام وندهم دین *
جامه لابد نباشدم به ازین * ثالث ولایت اصفهانده برنهر عظیم اسمیدرکه زنده رود دیرلر
فخر کورکانی بیت مغنی بیاو بیار ان سرود * که در ژم زهر دیده صد زنده رود * رابع بزرك
وعظیم معناسنه که مثلا زنده پیل دیرلر حکیم فردوسی . بیت یکی زنده پیلست برکوه کنك *
اکر با سلاح اندر آید بجنك * خامس توران پهلوانلرندن برمبارز پهلوان نامیدرکه محکم
جنك ایتمکله مشهور اولوب زنده رزم دیرلر رستم انی برمشت ایله هلاك ایلدی معنای اولنه
یعنی دیری معناسنه چغتایده تیریك دیرلر میر علیشیر بو بیتده دیریاورد یمکده تیرکوردیشدر
بیت اولوکی تیرکوررلعلینك مسیح آسا کلام ایلاب * تکلم چاشنی سین شربت یحیی العظام
ایلاب ل زینهار خواه ع یعنی اما نخواه حکیم سنایی . بیت همه زنهار خواه دین تو اند
دین بزنهار شاه مده زنهار * مولانا هاتفی بیت رسید نذ نهار خواهان زراه * بپا بوس
درکه نشینان شاه ل زواه ع بوزن سیاه محبوس ایچون اولان طعام مفتوحه ده دخی ذکری
مرور ایلدی مجمع الفرسده کسره ایله ضبط اولنمغین اکا متابعة بو محله ثبت اولندی استاد
عنصری بیت بند بان داشت بی پناه وزواه * برد باخویشتن بجمله براه ل زهازه ع
کلمهٔ تحسین درکه پی اندر پی تحسین اولنقدر حکیم فردوسی . بیت بشادی یکی انجمن

یکی انجمن بر شکفت * شهنشاه ایران زهاره کرفت ﴿ل﴾ زهجه ﴿ع﴾ فتح ها وجیم وسکون
نونله بمعنی ریاضت وسختی کذا فی المجمع ﴿ل﴾ زه ﴿ع﴾ آلتی معنایه کلور اول برکلمه درکه تحسین
معناسن افاده ایدر . کمال اسمعیل بیت درمجمعی که شعر تو باشد ز خاص وعام * آوازهٔ زه از
تو با فلاک میرود * ثانی خوب وخوش معناسنه حضرت مولانا * مثنوی * چون جوان
بودی وسخت وزفت زه * تو نمیرفتی سوی صف بی زره * چون شدی پیر وضعیف ومنحنی *
پردههای لاابالی میزنی * ثالث یای کرشی مولانا هاتفی بیت کیانی کانها در آمد بزه *
یکی کفت بستان یکی کفت زه * خواجه سلمان بیت چو از شست بکشاد خسرو کره *
زهر کوشه بر خاست آواز زه * بو بیتده صنعت تجنیس واردر خسرو یایه کشاد ویرنجه هر
طرفدن عسکر دخی کرشه کشاد ویردی و بو معناسی دخی آفرین صداسی قالقدی دیملش
اولور رابع کریبان یاقهسی حکیم انوری بیت ای خداوندی که هرکز خدمتش کردون
کشید * از زه جیبش فلک درکردنش افکند فتح * فتح تله معناسنه درکه ترکیده فق دیرلر
خامس زه صفه وزه حوض یعنی صفه کناری وحوض کناری شیخ بدرالدین عطار بیت
غم زه نکمهٔ او هر زمانی * مرادر زه کشد همچون کمانی * سادس زهیدن لفظندن صیغهٔ
امر اولور ﴿ل﴾ زیرکاه ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی وراو فتح کاف فارسیله بمعنی کرسی که اصحاب حکومت
وارباب منزلت اوزرنده اوتوررلر حکیم فردوسی بیت جهاندار کیخسرو از تختکاه *
نشست از بر زیرکاه سپاه ﴿ل﴾ زیره ﴿ع﴾ بوزن شیره عربیده کمون دیدکلری تخمدر ولایت
کرمانده غایت اعلا اولدیغندن طب کتابلرنده کمون کرمانی دیو تحریر ایدرلر کمال خجندی بیت
میارید کو ناز اینجا وحسن * که زیره بکرمان ندارد رواج * ومنقولدر که زراعت ایتدکلری
یرلرده صوارمغه وعده ایدرلر ایمش که فلان زمانده مزرعهٔ کمونه صو ویره یم دیو بعض
نسخهده زیره چمن دیدکلری اوتدر ﴿ل﴾ زیکاشه ﴿ع﴾ زکاسه وزکاشهٔ مرقومهنن معناسنه در
﴿ل﴾ زیلوچه ﴿ع﴾ مصغر زیلوی مرقومدر ﴿ل﴾ زین کوره ﴿ع﴾ ضم کاف فارسی وواو معروف وفتح
رایله ایر قربوسی یعنی یومری قاشی که زینکوه وزینکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع
﴿ل﴾ زین کوه وزین کوهه ﴿ع﴾ اکر قاشیدر اثیرالدین اخسیکثی بیت از سر زین کوههٔ فول
درافکند * سبز قبای سپهر ترک مغرق ﴿ل﴾ مع الیاء زجی ﴿ع﴾ سکون میم وکسر جیمله قوش
قویروغی وهر حیوانک قویروغی دیبی ابو المعانی بیت چو کوسفند که دنبه بزرک وفربه بود *
زدنبه زجیٔ دنبه اندیند تر باشد ﴿ل﴾ زندکانی ﴿ع﴾ دیرلک حیات معناسنه شیخ عمر خیام ع
* رباعی * می نوش که عمر جاودانی اینست * خود حاصلت از روز جوانی اینست *
هنکام کل وباده ویاران سرمست * خوش باش دمی که زندکانی اینست * وکمال اسمعیل درحق
درزی بچه کفته * رباعی * ای رشته بسی تو کامرانی کردی * بالعل لبش عیش نهانی کردی *
اندر کف اوچراشدی کوته عمر * چون غسل بآب زندکانی کردی ﴿ل﴾ زندهکی ﴿ع﴾ دیرلک
زندکانی کبی ﴿ل﴾ زینهاری وزنهاری ﴿ع﴾ ایکی معنایه کلور اول امان طلب ایتمک معناسنه حکیم سوزنی
بیت کس بزنهاریٔ خویش اندر زنهار خورد * زینهار یست دلم نزد توای بت زنهار * ثانی
خراج کذار ذمی وبعض نسخهده امان ویرلمش حربی کافر که عربیده مستأمن دیرلر شاعر

بیت جان رقیب رابستان ای شه خوبان * چون رسم زینهاری ستدن عادت شهست ع زی ع
درت معنایه کلور اول بمعنی زندکانی ثانی زیستن دن صیغهٔ امر اولور زندکانی کن معناسنه
شاعر بیت بر روی زمین زیر زمین واد بزی * تا روی زمین زیر زمینت باشد * وحکیم انوری
بیت شاد زی ای در ظهور مفخر تبریز * روی سینه کرده رسم سحر مینا را * ثالث بمعنی
جانب که زی فلان یعنی سوی فلان دیمکدر شیخ سعدی بیت کنون کوش زی حال یعقوب
را * زمانی بدهوش دل برکار * وحکیم انوری بیت بتو آورد سعد کردون روی * روی زی درکه
خداوندی * رابع اماله ایله بمعنی سوی حکیم اسدی * مثنوی * چو زی خوابکه شد بیل
نامدار * پیامد همان که نکهبان بار * که آمد فرستادهٔ کاه شام * زنزد بهوزی تو دارد پیام *
ع باب الزاء المضمومة مع الالف * زبا ع فتح باء موحدهٔ مشدده ایله پادشاه چین قزینک
نامیدر که باباسنی قتل ایدوب کندی یرینه پادشاه اولمشیدی حکیم خاقانی * قطعه *
در صفت وصف زبیه خوانده ام * در کفایت رای زبادیده ام * کافرم کر چون تو در اسلام
وکفر * هیچ با تو خوانده ام یا دیده ام ع زلیبیا ع بر نوع حلوادر حلقچی دخی دیرلر اما عربیده زلبیه
دیدکلرینه ترکیده کوزلمه دیرلر مسعود سعد سلمان بیت نان کشکی اکر نیابم هیچ * راست
کویی زلیبیا باشد ع زوا ع براتمک اولهجق قدر خمیر ودخی نه که مدور و یومری اوله که تکره یوالغی
واکا بکزر نه اولورسه زواله دخی دیرلر ع زوفرا ع واو معروف وسکون فا ایله بریه ده بتن طوراق
اوتی در ع مع الباء * زب ع مخنث اوغلان یعنی مفعول ومید هد عربیده عوام آلت رجله
زب دیرلر بو بیتده ایکی معنایه واقع اولمشدر بیت هر آنکو وقت طفلی خورده است زب *
شود بی عار و بی ناموس آن زب ع زبان فریب ع یعنی دروغ کوی ابو المعانی بیت ازروی
راست بکوید و هم باور نکند * زینهار مشو فریفتهٔ هر زبان فریب ع زکاب ع صبر دیدکاری
آجی صمغدر اعلاسی سقطر نام جزیره ده حاصل اولور اول اجلدن اطبا کتابلرنده صبر سقطری
دیرلر ع زکالاب ع مرکبدر که عربیده حبرو مداد دخی دیرلر واول لکه درکه وجود انسانده
ظاهر اولور حکیم خاقانی بیت آن زکالاب سفیدی که مرض دفع نکرد * هم بدان پیره زن
مخرقه خر باز دهد ع زهراب ع برقوشدر وقت سحرده جمله قوشلردن اول اویانوب فریاد ایدر
ع مع التاء * زست ع سکون سین مهمله ایله بمعنی تند و تنده یعنی سرعت وعجله ایله یوریجی
معناسنه در میر نظمی در صفت اسب بیت برفتن بادپای و زست بوده * بوقت رقص
وجلوه جست بوده ع زفت ع سکون فا ایله ایکی معنایه در اول بخیل وخسیس معناسنه
شمس فخری بیت باعطای شیخ ابواسحق راد * بحر وکان ممسک شمار وابر زفت * ثانی احمق
ونادان معناسنه استاد عنصری بیت تلخ چون بیم وصعب چون غم جفت * تیره چون کور
وتنک چون دل زفت * بو بیت معنای اوله مناسبدر معنای ثانی یه میر نظمی بیت مکن باور
کلام ناشناسان * نباشد راست کو هر زفت ونادان ع زمخت ع ضم میم وسکون خاء معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بر طعمدر عفصی دیرلر یعنی طاطسز وککرمسی ثانی محکم بغلنمش
باغ معناسنه کامی بخیله ده دیرلر که الی خرج ومصرفه وکیسه یه شی ویرمکه باغلو اولدیغی
سببیله کذا فی فرهنک جهانکیری ع مع الجیم * زج ع ایکی معنایه کلور اول تیر تابی

پر تابی یعنی منزل اوقی که دمرنی کمك اولو رخفیف اولمق ایچون میرخسرو بیت هست
پیکان زج از دندان فیل اما ازو * هست بر دندان کوساله بزخم وزو روتاب * و یالکسز اوق
اولمق دخی مرویدر ولها یضا بیت چیست زج یاری بکو یا زیچهٔ اوباش شهر * برکم وکوتاه کم
زن و زسستی روی تاب * ثانی قره قوروت که ترکیلر کشن دیرلر یوغرت قوریسیدر مولانا
پر وزی مشرقی بیت مصفا باش وشرین خوی چون شیر * نه چون زج ترش خوی وتیره
روباش ل زملج ع ضم میم وسکون لام ایله کابك دیدکلری کوچك بوجکلر که شکوفه لر اوزرینه
قونار و باچچه لرده یوازلرنده اوچار میرنظمی بیت دلم بود بابل کنون شد زملج * بشاخ کام
جای دیوار وکنج ل زناج ع فتح نونله بمعنی چرب روده یعنی قیمه وپرنج ایله طولمش مومبار بسحاق
اطعمه بیت چون قلیهٔ پرنج نامست زناج بهل * درعیش خوش آویزنه در عمر دراز * وله ایضا
بیت کافر از جوشش زناج ببیند دردیك * جای آنست که دردم بکشاید زنار ل زنج ع
سکون نونله درت معنایه کلور اول فرهنك حسین وفایی ده اججدن حاصل اولان صمغ
معناسنه حکیم اسدی بیت ز بالادو چیز ازدل سنك وسخت * برون تاخته همچو زنج از
درخت * ولها یضا بیت ده از عنبر و زعفران بوده نیز * ده از زنج وکافور وهر کونه چیز *
ثانی تمسخر ولاغ ولطیفه کردن حکیم سوزنی بیت بینی دوسه ثنای توخواهم بنظم کرد *
وانکه فرو روم بره زنج ومسخره * ثالث بمعنی زنج یعنی چکه شیخ اوحدی در جام جم درصفت
طفلی درشکم مادر باشد بیت دست بر روی وزنج برزانو * زنجه از خفت وخیز کدبانو * رابع
نوحه وکریه وزاری اتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل زونج ع کسر واو وسکون
نون ایله زناج مرقوم معناسنه مرویدرکه مومبار طولمه سیدر شمس فخری * قطعه * ابواسحق
عدل اوکس برنج * کرفتن نباشد زکس یك برنج * بجا لیست خصمش که نزدیك او * چو حلم
طیورست اکنون زونج ل مع الدال * زرد ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول
برکوچك قوشدر ثانی لوبیا دیدکلری غله نك برنوعیدر ابو المعانی ایکی معناسنه ده بیت
دلم چون زرد عاجز شد زچینه * که درکشت جهان شد دانه ام زرد ل زکند ع فتح کاف وسکون
نونله کاسهٔ سفالین یعنی طپراق چناق حکیم سوزنی بیت مدح ترا بهزل نبردم بسر ازانك *
نوشیدن رحیق نباشد خوش از زکند ل زود ع تیز معناسنه که عربیده عجله دیرلر وسرعت
معناسنه ده اولور مقابلی دیردر استاد یمشدر بیت زپیری سست خیز دسال فرسود *
چو طفلان زود خشم و زود خشنود * چغتای لسانینده تیز دیرلر کسرهٔ صریحه ایله
ل زوهمند ع سکون واو وها ونون وفتح میمله اشجار ومزروعات ونباتات عموما نشو ونما بولمغه دیرلر
کذا فی المجمع و فرهنك جهانکیری ل مع الراء * زبان آور ع منطلق اللسان وفصیح البیان
آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت هر زبانی کان زبان آور شود جانرا زبان * شمع داران به بسوزد
تا بمردن درلکن * ودخی بمعنی زباندان یعنی سوزبیلیجی مولانا هاتفی بیت زبان آوری زان زبان
اوران * بعقل وخرد برتراز دیکران * فقیر راقم الحروف عاجز ومتحیر اولدم زبان لغتی
مفتوحه ده می یازمق اولیدر یاخود مضمومه ده می هله تصحیح ایده مدم ل زبانبر ع فتح باء
موحدهٔ اول وضم ثانیله ایکی معنایه کلور اول جواب مسکت ثانی عطیه واحسان

كذا في الادات ایکیسی ده دلی کسر ابو المعانی بیت زبانت بنه دردهان مرا * زبانبر شود
تا زبان انوا لـ زبانگر ـع کاف عجمیله دل بوران نسنه یه دیرلر و بعض پرده سو دکسمه سنه ده دیرلر
لـ زبانگیر ـع دخی زبانگر معناسنه در لـ زغار ـع غین معجمه ایله کومر درکه انکشت وزغال وزکال
دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت همیشه تا نشود لعل وعود ومرجان سنگ * همیشه تا نشود عود
و سنگ و سنگ زغار لـ زنار ـع نون مشدده ایله هراوریلن ایب و اپلك وابریشم مثللی
نسنه لره دیرلر عموما میرخسرو بیت هر سوکه کردد نامزد زین بارکه یك سایبان *
دور فلك حبل المتین بر جای زنار آورد * وکفره ورهبانلر وقسیسلر میانلرینه باغلدقلری ایپ
قوشاق خصوصا مربو رلرك بیلرینه باغلدقلری ایپك اون ایکی پرده در وکی وار در حضرت عیسا
علی نبینا وعلیه السلامك اون ایکی حوار یونه اشارت اوله که بو اون ایکی نفر آدم حضرت
عیسانك یقین آدملری واصحابی ایدی بونلره حواریون دیرلر حضرت عیسا شریعتنه تقویت
ویردیلر حکیم خاقانی بیت روم ناقوس کیرم زین محکم * سوم ز نار بندم زین تعدا * وکاهی
شعرا استعاره طریقیله زلف دلبری زناره تشبیه ایدرلر دل عشاق اول یاغله محکم باغلدیغی
اجلدن لـ زغبار ـع سکون غین معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی روباس مرقوم یعنی قزلتبویا که
عربیده فره دیرلر لـ زور ـع کوج و قوت معناسنه برحالتدرکه تاب ایله توان میاننده اولور
تکم شاعر بیت چنان باشد اولکه کوبی تنش * دودل داردازتاب وزورتوان * معلوم
اولدی که زور تاب وتواندن غیری بر قوت ایمش اما اصح بودرکه زور کسبی اولان کوچدر ادمانله زیاده
اولور اما توان خلقی کوچدرکه کسبله اولمز زورمند دینلدوکی ده بو معنانی اقتضا ایدر
لـ زو دجور ـع چلیك ید کاری او یونلر لـ زوغار ـع واو معروف وفتح غین معجمه ایله طائفهٔ
مغ راهبلرندن بر راهب آدیدر لـ مع الزاء * زوز ـع طعنه وملامت ایتمك معناسنه در
ابو المعانی بیت ملامت کشیدم بعشق ترا * مرا خلق عالم که کردند زوز لـ مع الشین ـع
لـ زش ـع بوزن هش ژاله معناسنه در وله ایضا بیت خوش افتاده عرق بر روی
جانان * که بر برك کل افتاده سحر زش لـ زوانش ـع فتح واو وکسر نونله بمعنی ستاره
واختر یعنی یلدز وله بیت شه درسقف قصر اجلالش * شمسه خورشید وزوانش مسمار *
لـ زوش ـع واو معروفله تند خو وسخت دل معناسنه در حکیم اسدی بیت یکی کودك
نورسیدست زوش * هنوز شن نکشته است کل مشکبوش * مجمع الفرسده بمعنی نیرومند
یعنی قوتلو عبد الواسع جبلی * قطعه * بود پیوسته از بیم سنانت در تف هیجا * بود
هموار ازترس خدنکت در صف عسکر * نهنك تند چون سیماب لرزان در یم عمان * پلنك
زوش چون سیمرغ پنهان درکه بربر لـ مع الغین * زوباغ ـع واو معروف وفتح باء موحده ایله
بومخنث کمسنه نك نامیدرکه بنای خیر قومش ایدی کذا فی المجمع لـ مع الفاء * زلف ـع
معروفدر خواجه سلمان بیت جز از زلف پری رویان بدورا نش سرمویی * کسی را در دل
خاطر نمی آید پریشانی لـ مع الکاف * زبان گنجشك ـع ایکی معنایه کلور اول ادویه دن
بر نافع دارو در ایری اغاجدر بتر قوش دلی کبی اولور عربیده لسان العصافیر دیرلر ثانی خرده
کسلمش بر نوع تو تماجدر لطیف طعام اولور لـ زروك ـع ضم را و واو معروفله سالك که عربیده علق

علق دیرلر ل زمخك ع ضم میم وسکون خاء معجمه ایله برمعروف طعامدر زمخت دخی دیرلر پور
بهای جامی بیت تیز و کرم کند بوید شکل سیر * خشك وزمخك سرد ترش رو چون سماغ
کاهی بخیله ده دیرلر بك باغ معناسنه کلدیکندن ناشی ل زنخك ع ضم نون وسکون خاء معجمه ایله
بمعنی زمخك مرقوم ل مع اللام * زغال ع غین معجمه ایله کومرکه انکشت وزکال وزغاره دخی
دیرلر عربیده فحم دیرلر شاه ناصرخسرو بیت برصقالت بود روی از کست چرخ * کشته
رویت برصقالت چون زغال ل زکال ع کاف فارسیله کومردر حکیم خاقانی بیت
احمد مرسل که کرد از تبش زخم تیغ * تخت سلاطین زکال کرده شیران کباب *
ل زلال ع لطیف وشیرین آب صافی دیمکدر امابین الناس مشهور اولان غایت بلند
طاغلرده قار ایچنده هرسنه بری بری اوزرینه یاغمغله اسکندرکه بأمرالله تعالی قارك ایچنده
پارمق قدر قورد کبی نسنه حاصل اولور انك ایچنده اولان صو اول مرتبه طاتلو بلکه شکره
غلبه سی اوله ولطیف صوق صویه ده دیرلر طالب آملی بیت چنان بخارزمین تیره ساخت
آب زلال * که قطره برلب جو میکند نیابت خال ل زوال ع فتح واو ایله زکال کبی کومر
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل زول ع بوزن غول بیوك قدح که آنکله شراب ایچرلر
میر نظمی بیت خوشا بزمی که باشد یار معقول * دهد ساقی بعشوه باده پر زول
ل مع المیم * زبان لکام ع کسرنون ولام وفتح کاف عجمیله کم طماغی دیمکدر ل زغم ع فتح غین
معجمه ایله زور وتعدی معناسنه استاد بوشکور بیت زغم بجال حریفان مستمند مکن *
چنانکه کر نخوری غم زغم نمی باشد ل زکام ع برعلتدر بورندن صو اقر دماغه تأثیر برودت
سببی ایله اولور اکرچه انسانه نافعدر اما خیلی زحمت ویرر ل زودخشم ع تیز غضبناك اولان
آدمه دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زودخشمان ودیرآشتی * سرشته زخشم وپند اشتی *
ل مع النون * زبان بران ع هجاکوی ویاوه طراز معناسنه ابوالمعانی بیت زبان بران
وهجاکوزبان بریده شود * جهان زبدزبانی اومیشوند آسوده ل زباندان ع یعنی ترجمان
میرنظمی * مثنوی * بنی آدم لمانداند سخن * نداندیست اوکس درآن انجمن * زباندان
باو لازم آمد همین * بجستند ویافتند یکی اندرین ل زرافین ع کسرفا ایله بر حلقه در
درت اغاج اوزرینه نصب اولنوب واوسنته زنجیر قیوب قپو آردنه اید رلر اکا زورفین وزوفرین
دخی دیرلر ل زشتن ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله صوصق یعنی برآدمك اوزرندن
اثوابن چقارمق استاد عنصری بیت بخستند وتاراج ورشتنش را * باکنج کرفتند
کشتنش را ل زفان ع فتح فا ایله زبان یعنی لسان فارسیده حرف باوواو الرنده تبادل وتواخی اولدیغی
شایعدر ل زکان ع فتح کاف عربیله غضب ودلتدن کند وکندو ایله سویلنمك معناسنه
میرنظمی بیت نکه کرد او رابل نامدار * زکان کرده چون وحشی کوهسار ل زکیدن ع
کسر کاف عربیله غضب وتهورایلمك معناسنه در ل زلیفن ع کسرلام وسکون یای تحتانی
وفتح فا ایله قورقوویرمك تخویف معناسنه شمس فخری * قطعه * ایاشاهی که سلطان
فلك زا * اکرقهرت کند روزی زلیفن * زتاب انتقام سطوت تو * کند بکبارکی ترك نشیمن *
ل زنودن موزنو بیدن ع کوپك وقورد وچقال اولومق کسرزا ایله دخی مرویدرلر ل زوان ع

بودخی زفان کبی زبان معناسنه ع زوپین ع واومعروف وکسر باء عجمی ویای ساکنه
ایله ایکی معنایه‌در اول نام پسر کاوس‌در حکیم فردوسی بیت رسانید زوپین برما پیام
یکایک همه هرچه بردی تمام * ثانی اول قصه نیزه‌درکه حربه وشل دخی دیرلر هندی لسانندن
مستعمل دید کاربدر حکیم خاقانی بیت بکوی دهر کجا خون خورد که نیست دهانش *
به‌بین پیشه که زوپین زنست ونیست کیا ع زورفین وزوفرین ع کلاهما بمعنی زرافین مرقوم
یعنی بردمور حلقه دردرت اغاجی برزنجیر ایله بغلیوب قپواردنه استحکام ویرمك ایچون طیاق
ایدرلر شاه‌ناصرخسرو بیت خوی نیکو را حصار خویش کن * وزقناعت بردرش زن
زورفین * حکیم نزاری قهستانی بیت از درون خانه آکه کی شوی * تا برون باشی زدر
چون زوفرین ع زوشیدن ع واو معروف وکسر شین ایله صو ویاخود شراب ظرفدن
صوروب چقمق معناسنه عربیده ترشح دیرلر ع زوفلین وزولفین ع کلاهما بمعنی زورفین
وزوفرین مرقومین استاد منوچهری بیت مرد نادان نباشد دوستش یکروزه پیش *
هرکسی انکشت خود بکره کند درزولفین ع زون ع واو معروفله بوزن خون حصه ونصیب استاد
عنصری بیت بچشم اندرم دیده از زون اوست * بجسم اندرم جنبش از خون اوست *
ع مع الواو * زمو ع بوزن نمو سقف اوزرینه قونیلان طپراغه دیرلر ع زو ع ایکی
معنایه‌در اول مرکب اولان زاو لفظندن اختصارا اولنمشدر آندن معناسنه ثانی زود
لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر تیز معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا بیت دامن اوکیر
زوتر بیکمان * تا رهی دردامن آخرزمان ع زوزو ع زودزود لفظندن مختصردر بنه اول معنایه
احمد کرمانی بیت کرز نکه بمراك چهل میری * زوزومیرکه زنده کی نکیری ع مع الهاء * زبان
بریده ع یعنی خاموش عربیده ساکت معناسنه شیخ سعدی بیت زبان بریده بکنجی نشسته
صم بکم * به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم ع زبان فریفته ع زبان فریب مرقوم کبی
دروغ‌گوی واسم مفعول دخی اولوب یلان سوزه آلدانمش دیمك اولور ع زبانه ع مفتوحه‌ده
ذکری مرور ایدن زبانه معناسنه‌در ع زبره ع فتح باء موحده وراء مهمله ایله دمور پاره‌لری
وخرده‌لری عربیده کی زبر الحدید معناسنه ع زره ع بوزن کره زردك مرقوم معناسنه که سلکدر
میرنظمی * مثنوی * کرم وتابنده کسش همچون کره * کیر مفلوکش بریده چون زره
پشت پای میزده بر سینه‌اش * جست از جا کشته محکم کینه‌اش ع زلفنجانه ع سکون لام
وکسر فاء وفتح جیم ونونله خنجر وقلیج وبچاق قبضه سنه دیرلر وقدیم بر پادشاه اسمیدر ع زموده ع
بوزن نموده صالنجق که عیدلرده وچشنلرده اطفال وتازه جوانلر بنوب صالنورلر ومجمع الفرسده
بمعنی نقش ونکار میرنظمی بیت نشان باغ جنت را نموده * درون خانه سرتاپا زموده
ع زنویه ع ضم نون واو و معروفله سلك کرك وشغالك اولومسنه دیرلر ع زوانه ع دوات
ایچنه قونیلان ابریشم خام که لیقه دیرلر ع زوبیوه ع سکون واو اول وفتح ثانی وکسر باء
موحده ویاء ساکنه ایله حربه وخشت وامثالی نسنه لرك تمو زلری ظاهر دیملك دیدکاری
دمور در شاعر بیت سر برکرفتند زوبیوه ران * بکشتند تا خشتهای کران ع زوزه ع
واو معروف وفتح زاء معجمه ایله نوحه وکریه معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ع زولانه ع

زولانه بودخی برنوع دمور بند در مولانا هاتفی بیت ززولانه وغل اواهل عیب * بدامان کشیدند
سر مجیب ﴿ ﴾ زول زده ﴿ ﴾ بر صمغدر عربیده کثیرا دیرلر کذا فی المجمع ﴿ ﴾ زوله ﴿ ﴾ سکون واو
وفتح لامله طورغی قوشنه دیرلر کذا فی الحلیمی ﴿ ﴾ مع الیاء * زونی ﴿ ﴾ سکون واو وکسر نونله
بمعنی زانو یعنی دیز کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ﴾ زهرابی ﴿ ﴾ سکون ها وفتح را وکسر باء
موحده ایله جوهردار قلیجه دیرلر میرنظمی بیت زهر نوشاند بجای لعل آب * میدهد
زهرابی آورا آب وتاب ﴿ ﴾ باب الزاء الفارسیة المفتوحة مع الالف * ژاوا ﴿ ﴾ ژاویدن
لفظندن اسم فاعل اولور کون حیواناته ونوحه اید وب اولو یانه دیرلر ﴿ ﴾ مع الباء * ژفکاب ﴿ ﴾
سکون فاو فتح کاف فارسیله چپق درمعلول کوزدن اقر وکرپکلر اراسنده منعقد اولور میر
نظمی دروصف چشم علیل بیت بروزروشنا کس را نه بیند * زچشمش آنقدر ژفکاب ریزد
﴿ ﴾ مع التاء * ژفت ﴿ ﴾ سکون فا ایله ایری جثه لویه دیرلر اکثرا ولمقوله کاهل اولمغله عربیده
دخی ضخم معناسنه کلور استاد بیت بروبزبور کایش چواسپ تازی جست * مباش
درره حکمش چوکاو کاهل ژفت ﴿ ﴾ مع الخاء * ژخ ﴿ ﴾ ایکی معنایه در اول ناله وزاری شمس
فخری بیت بسی عذاب که کردون دهد عدویش را * همیشه برفلك هفتمین رسد زو ژخ *
ثانی باب ممدوده ده ذکری مرور ایدن آژخ معناسنه درکه شکل در عربیده ثولول دیرلر حکیم
سنایی بیت آمن بود از چشم بد آنکس که ززشتی * درچشم کسان چون سته شطرنج بود ژخ
بعض فرهنکلرده سباع آوازی مرویدر ﴿ ﴾ مع الدال * ژرد ﴿ ﴾ سکون را ایله بمعنی بسیار
خور چوق یملك یینه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ﴿ ﴾ ژغند ﴿ ﴾ فتح غین معجمه وسکون نونله
آواز بلند ومهیب که سباعدن صدور ایدر شمس فخری بیت چه کند بامهابت توحسود *
چه زند پیش بانك شیر ژغند * کذا فی التحفه امانسخهٔ وفایی ده زاء معجمه ایله پارس آوازنه
مخصوصدر استادرودکی بیت کردروبه یوزواری یك ژغند * خویشتن را ازان میان
بیرون فکند ﴿ ﴾ ژند ﴿ ﴾ بوزن بند خرقهٔ کهنه معناسنه بهاء الدین بغدادی بیت هم
خامه مأثوم کرد دریز ریز * هم جامه مفاخر من کرد ژند ژند ﴿ ﴾ مع الراء * ژاغر ﴿ ﴾ کسر
غین ایله حوصلهٔ مرغان یعنی قوش قورساغی استادلطیفی بیت دائم ازچینه های انعامش
پربود مرغ آزراژاغر * استادعنصری بیت خورند ازآنکه بماند زمامملوك زمین * تواز
پلیدی ومردار پرکنی ژاغر ﴿ ﴾ ژرواز ﴿ ﴾ بمعنی جدوار که معروف کوکدر ماه پروین دخی دیرلر
جدوار معربیدر روزبان مغولده ماه فرفین دیرلر ﴿ ﴾ ژغار ﴿ ﴾ فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در ع
اول بمعنی ژنك که پاس وکوفدر دمورده وباقرده وغیریده نمناك یرده طورمغله پیدا اولور وبعض
طبراق اوزرنده دخی یشل کوف اولور استادرودکی بیت نشان روی زمین فرسوده کردی
زمین داده پریشان بر ژغارا * ثانی نعره صدای بلند معناسنه در شمس فخری بیت
جهان زعدل تومعمور وایمنست چنان * که برنیاید هرکز زهیچ خانه ژغار * امیرمعزی درصفت
اسپ بیت بابرمانده وچون بی نهاد ونعره کشاد * بودزکام درخش ازژغار تندراو * فرهنك
حسین وفایی ده بمعنی سختی مسطوردر ﴿ ﴾ ژکفر ﴿ ﴾ سکون کاف وفتح فا ایله بمعنی شکیبا
عربیده صبور معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ﴾ ژکور ﴿ ﴾ ضم کاف عجمیله بخیل

وخسیس معناسنه کذا فی المجمع لامعی جرجانی بیت زمانه مدح ترا جاودان همی
دارد * ازآنکه سخت عزیزست اوست سخت ژکور لغ ژنکار ح سکون نون وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی جنکار که معروف بویادر ثانی پاس وکوفکه دموردده
وغیریده اولور میرخسرو بیت کرخاك وجودم زپس مرك بپیزند * ژنکارکرفته همه پیکان
تو یابند لغ ژنبر ح سکون نون وکسر باء موحده ایله زنبل دیدکلری نسنه درکه آنکله طپراق
وکرپیج چکرلر لغ ژواغار ح فتح واو وغین معجمه ایله آتش پرست طائفه سندن بر مشهور
کشیش آدیدر شمس فخری بیت زین اهتمام اودراسلام * عجب نبودزایمان ژواغار *
لغ ژواکار وژواکر ح کلاهما بکاف الفارسی مثل ژواغار مرقوم لغ مع الزاء * ژابیز ح
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول سرشك آتشین یعنی اول حرارتلی
کوزیاشی که کوزدن اسی چیقار ثانی برداروسمیدرکه بوی مادران دخی دیرلر عربیده بر نجاسف
دیرلر ترکیده قوان چیچکی دنیلور دیومرویدر لغ ژاژ ح درت معنایه کلور اول معیار
جمالیده بردکنلو اوتدر دوه دکنی دیرلر شمس فخری بیت حسود شتردل که عیبش کنند *
سزدآنکه نشکیبد اشتر زژاژ * بعض فرهنکلرده فائده سز براوتدر حیواناته فائده سی اولمز
استاد عسجدی بیت ژاژ داری تووهستند بسی ژاژخوران * وین عجب نیست که بازند
سوی ژاژمزان * بعض فرهنکلرده براوتدر عربیده غلیص دیرلر وبعضیلر دیدیلر بر دکنلو
اوتدر تره دوغ ایدرلر اکا کنکرد نخی دیرلر ثانی فائده سز وبیهوده ومالا یعنی سوز معناسنه
استاد فرخی بیت کسی که ژاژ درآید بدرکهی نشود * که چرب کویان اینجا شوند کنك زبان *
تحفة الاحبابده مذکوردرکه ژاژ براوتدر غایت دکنلو اولور دوه هر نه قدر چینسه بی مزه لکندن
بوده مزاستعاره طریقیله بیهوده سوزه دیرلر ومیرزا ابراهیمده اول علفه دیرلرکه تخمی اولمز
ثالث برنوع قوری اغاجدرکه آنکله آتش یاقرلر فروزینه ودرمنه دخی دیرلر ترکیده اولمقوله
آتش یقان قوری اغاجه مزور دیرلر خلاق المعانی بیت زخوشه چینی کشت بناز هست
عدوت * حمیده پشت وشکم خوار وژاژهای چو داس * اما کتاب السامی فی الاسامیده
ژاژ حشیش یأکله البعیر مسطوردر ورابع خرمن چاچنه دیرلرهله بو معناده جیم ایله وزاء
فارسیین ایله میانه ده قرب مخرج اولمغله مناسبت بولندی استادلبیبی بیت پای او افراشته
اینجاچنان * توزکون برژاژها افراشتی * بولغت بو معنایه راء مهمله ده دخی روایت اولنمشدر
لغ ژکاژ ح لج وعناد معناسنه شمس فخری بیت فلك برآستانش سرنهادی * اکرنبوده
ستمکار ژکاژه لغ ژکوز ح ضم کاف وواو معروفله ایکی معنایه کلور اول بخیل وخسیس که
مع الراء المهمله ده دخی مذکوردر استاد رودکی بیت چرخ نه پرورده و پیدا نکرد *
چون تو یکی سفله ودون وژکوز لغ مع السین * ژکس ح فتح کافله برکلمه درکه معاذالله
دیه جك یرده استعمال ایدرلر بنه اول معنایه موضوعدر شمس فخری بیت بی مهر تو نباشد
خورشید حاش لله * ازحکم تو نتابد سرژکس کفت لغ مع الغین * ژغژغ ح سکون غین
وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صدای دندانکه حالت غضبده واقع اولور علامت حدت
طبعدر اکثر سباعه صفت ایدرلر مثنویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام الندکی

النلرکی عصاسی اژدها اولدیغی محلده حضرت مولانا قدس سره حکایه ایدر بیت ژغژغ
دندان او دل میشکست * جان شیرین سپه می شد زدست * ثانی جوز وقابقلو بادام
وفندق وفستق چوال ایچنده ایکن چیقان صدا اسنه دیرلر حضرت مولانا * مثنوی * کرده‌اند
خودکی دهد آن پرحیل * چو زپو سیده است کفتار دغل * ژغژغ آن عقل مغزت رابپرد * صد
هزاران عقل رایك میشمرد ۞ مع الفاء * ژرف ۞ سکون راء مهمله ایله سکز معنایه کلور
اول خصوصله دریك درعربیه‌ده کی عمیق معناسنه حضرت مولانا بیت صد هزاران ماهی
ازدریای ژرف * دردهان هریکی رادرشکرف * شمس فخری * قطعه * بهنکام فکر
سخن بارها * اکرچه بدیدم بسی بحر ژرف * جزازمدحت شهنشاهی برون * نیاورده ام لفظ
ومعنی بحرف * ثانی بسیار کثیر معناسنه * مثنوی * هم شب وهم ابر وهم باران ژرف *
این سه تاریکی غلط آردشکرف * زانکه درویشان ورای کنج ومال * روزی دارند ژرف از
ذوالجلال * ثالث بزرك کبیر معناسنه شیخ سعدی بیت اکر پیل ژرفست وکرکرك شیر
فراری کند چون شکم کشت سیر * رابع هرنسنه‌یی کنهیله بایجی که ژرف یاب دیرلر مولانا
جامی بیت جد اکردپس یوسف ژرف یاب * زپیش زلیخا بشب جامه خواب * خامس
معنای دقیق قصد اولنان محلرك قصدین فهم ایدنه وقصد ایدنه ژرف بین دیرلر ابوشکور
بیت چه بیند بدین اندرون ژرف بین * جه کویی توای فیلسوف اندرین * سادس انجام کارکه
عاقبت الامر معناسنه حکیم فردوسی بیبت بدل کفت پیران که ژرفست کار * زتوران شدن
پیش آن شهریار * سابع نقول لغت مترادفه که دور ودراز اوله منشوری سمرقندی بیت
نکاوری که بیك شربت آب ماند راست * بدستش اندر دریای ژرف پهناور * ثامن غور
چیزی یعنی برنسنه‌نك عمق وفهاینه تعمق ایله نظر ایلمك معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را
بیار آبسالا رخویش * بژرفی نکهدار پیکار خویش * اکثر معناه نقل من فرهنك
جهانکیری ۞ مع الکاف * ژاژومك ۞ ضم زای فارسی وواو مجهول وفتح میمله لوبیا
معناسنه درعربیه‌ده لبا دیرلر کذا فی مجمع الفرس ۞ ژراغنك ۞ فتح راء مهمله وغین معجمه
وسکون نونله جای ریکناك یعنی قومسال یر ژراغن دخی دیرلر استاد عسجدی بیت زمین
ژ ژراغنك وراه درازش * همه سنکلاخ وهمه شوره یکسر ۞ ژفك ۞ سکون فا ایله چرك
چشم یعنی کوزده اولان چپاق فارسیده اعمدریاش اولسون قوری اولسون اما عربیه‌ده خصوص
واردریاش اولان چرکه رمص وقوری اولانه غمص دیرلر ۞ ژك ۞ خشم وغضبدن کومردنمك
دندیدن دخی دیرلر حالا شیراز وخراسانده لندیدن وبعض یرلرده تندیدن دیرلر شمس فخری
بیت حسود او زبد چرخ میز کید فلك * بکینه کفتش خون میخور وچنین می ژك *
۞ ژکاك ۞ فتح کافله مرغ مردارخوار یعنی بر قوشدر اکثروا غلب لاشه یه قونوب یر
۞ ژنك ۞ سکون نونله اوج معنایه کلور اول پاس وکوف که پولاد ودمور وآینه ویونلره
مثال نسنه‌لرده اولور ثانی شعلهٔ آفتاب معناسنه در شمس فخری بیت بخسروانی
بریاد خسرو ایران * کشاده درج زبان وکشیده جام چو ژنك * مجازا آفتاب که روی دلبره
نسبتله در ثالث کوزده اولان خشك وترچرکه دیرلر طیان مرغزی بیت چشم مژکانه

زرنك كنديده * عنكبوتى بكوه غلطيده * كوه كاف عجميله در لغ ژورك ع سكون واو
وفتح راء مهمله ايله سرخ رنك برقوش بجغزدر سرچه قدرجه اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى
لغ مع اللام * ژال ع بمعنى ژاله تركيده چه ديرلر كسر جيم فارسيله لغ ژغال ع فتح غين معجمه
ايله طارى اتمكى كه ژغاله دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ مع النون * ژاريدن ع كسر زاء
فارسى وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول ذوه وقيون وصغر وامثالى علفن معده سندن
چقاروب چينمك ثانى ابت وچقال وامثالى اورمك كه سكلا يمدن دخى دنيلور لغ ژاويدن ع
زاء ثانى يرينه واو ايله ده ژاريدن ايله مترادف المعنى در مير نظمى بيت ز اول شب تا سحر دركوى
يار * همچو سك ژاويد وكشته بيقرار لغ ژدن ع باب ممدوده ده ذكر اولنان آژدن لفظندن
اختصار اولنمشدر ابكنه ايله يرتق كوزه مك معناسنه حكيم فردوسى بيت بنزديك آن كرك
بايد شدن * همه چرم اورا به پيكان ژدن لغ ژراغن ع فتح را وغين ايله زمين ربكناك
معناسنه بهرامى بيت زمين ژراغن بسختى چو سنك * نه آرامكاه و نه آب وكيا *
لغ ژرفين ع سكون راء مهمله وكسر فا ايله قپو آرد نه استحكام ايچون قونلان اغاج كه تركيده
سورمه ديرلر معيار جماليده كليد چوبين معناسنه در زاء معجمه ايله زرفين وراء مهمله نك
تقديميله رزفين دخى ديرلر لغ ژكان ع فتح كافله غضب وتهوردن صومردنمق كه دندنه
دخى ديرلر وزكيدن لفظندن اسم فاعل اولمق انسبدر صومردنجى معناسنه حكيم فردوسى
* مثنوى * همى رفت رنجيده زو پهلوان * بره بزركان وخروشان توان * بيامد ژكان از بر
شاه او * همه تيره ديد اختر وكاه او لغ ژكيدن ع كسر كافله كندوكنديه سويلنمك بر حالتدر
غضب وتهوردن عارض اولور لغ ژنكدان ع سكون نون وكافله اجمال حسينيده بمعنى زنكاله كه
زنك وزنكوله دخى ديرلر لغ ژن ع زبان پهلويده زشت معناسنه در لغ مع الواو * ژاو ع
بوزن كاو زر خالص العيار كه زرناب دخى ديرلر شاعر بيت كند در عرصه كاه نيكوان داو * هر آنكس
اصل خود را بود چون ژاو لغ ژغاو ع فتح غين معجمه ايله قحبه خانه يه ديرلر ولايت رومده
بابللوق ديرلر لغ ژمو ع ضم ميم ايله لوغ طاشى كه بر مدور وهموار يونلمش طاشدر ايكى
باشنده بر مقدار دلوكى واردر اغاج چوروب طام اوزرينه طپراق دوشندكدن صكره آنكله
باصدروب هموار ايدرلر لغ مع الهاء * ژاژه ع ژاژ مرقوم كبى بردكند رخشيان و بى مزه دوه
هر نقدر كه چينر نرم ايدوب يوده مز شاعر درهجو نجيلى بيت كه كشته خوان او از خار ژاژه *
صحن طاس شكنجه نان ژاژه لغ ژاله ع درت معنايه كلور اول شول قطره در كه هوادن
ياغركن كورنمز اما اوراق اشجار وچمن اوزرنده كورينور نم كبى كيجه يه مخصوص دكلدر شكوبه لردن
مفهوم مدر * قطعه * خوى كرده ميخواهد وبر عارض چمن * از شرم روى او عرق ژاله ميرود *
باد بهار ميرود از بوستان شاه * وز ژاله آب در قدح لاله ميرود * هوادن حاصل اولوب آخر
نسنه لردن اولمز شمس فخرى بيت ابر اكر فيض دست او يابد * در هوا چون كهر شود ژاله
ثانى بمعنى تكرك يعنى طولو حكيم انورى بيت ژاله خورشيد شعله بارد اكر * در چهد برق
خاطرم بغمام * ثالث بمعنى شبنم كه شدت صرماهواى صافى غليظ ايتمكله بخار يردن صعود
ايتدكده اشجار ونباتات اوزرينه دوشور شيخ سعدى بيت ژاله بر لاله فرود آمده هنكام سحر *

صفر * راست چون عارض گلبوی عرق گرده باز * رابع بوش واقورلمش طلوم که صو چکمك
ایچون بکرمی اوتوزین ود خی زیاده سن بری بری یانته یغلیوب اوزرینه دیرك و تخته استوار
ایدوب صودن اثواب وذخائر چو ررلرتوکیله فتح کاف ولامله کالك دیرلر شمس فخری بیت
با غلامان اوشنا وکند * پیکر آسمان شود ژاله * وانما آدم صودن چکمك ایچون ایکی
طولومی اقوروب اغزلرین باغلیوب قولتوغی التنه طوتار چغتای لسانینه قیراو دیرلر میر
علیشیر بیت حلقه کافورکون اول خلعت خضرا اوزه * سبزه جنتغه کویا توشدی رحمتدین
قیراو ڤ ژغاره ورژغاله ع کلاهما بفتح الغین اول بفتح الراء ثانی باللام اوج معنایه کاور
اول نان ارزن یعنی طاری اتمکی معناسنه شمس فخری بیت بود همچون کاچه دشمنش را *
اگر کردون دهد اورا زغاره * ابو شکور بیت رفیقان من بامی وناز و نعمت *
منم آرزومندی یکتار ژغاله * ثانی قزلجه که عورات یوزلرینه سوررلر رنکرو ویرمك ایچون
غازه وگلگونه وفکر دخی دیرلر ثالث ناف کاو معناسنه خصوصا وسائر حیوانات نافنه دیرلر
عموما ڤ ژفیده ع کسر فا وسکون یای تحتانیله اصانمش ویاش اولمش نسنه یه دیرلر
مولانا روحی سارستانی بیت از آندم که دیده رخت راندیده * شده چملکی زار وبیم ژفیده *
ڤ ژکاره ع فتح کاف وراء مهمله ایله لجوج ومعاند معناسنه هرسو زده وهراشده لج وعناد
ایده خسروی بیت تاروز بدید آید آسایش ایام * زین علت ومکروه وستمکار وژکاره *
ڤ ژکاسه ورژکاشه ع کلاهما بمعنی خار پشت وتشی دخی دیرلر اوزون اوقلی کرپی دور
ڤ ژکیده ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله غضبله کند وکند ویه سویلنن کسنه یه دیرلر حکیم
فردوسی * مثنوی * کنون روز باد افره ایزد یست * مکافات بد را ز ایزد بد یست * بکفت
این وتیغ ازمیان برکشید * زخون سیاوش فراوان ژکید * بشمشیر هندی بزد کرد نش *
بخاك اندر افکند نازك تنش ڤ ژم آورده ع بمعنی مامی یعنی اوك بیوك خاتونی که جمله اوده اولان
خاتونلر آنك تعظیم واکرامنه قیام کوسترلر ڤ ژنده ع سکون نونله درت معنایه کاور اول
بمعنی کهنه یعنی اسکیمش اولان جامه وغیری ملبوسات ومفروشات قبیلندن شمس فخری
بیت شها صاحب قرانی اطلس چرخ * بد ریا نسبت سیم جو ژنده * ثانی بمعنی دریده
یعنی یرتلمش ملبوسات ومفروشات قسمندن منجیك بیت چو کل کرچه او ژنده پیراهن
است * ولی بوی اواز د کر کلشن است * ثالث بمعنی پاره شده یعنی پاره لنمش هرنه اولورسه
استاد عسجدی بیت اگرمی نهد پای وسر خز ازا * بکون فراخ وبکنده ورژنده * رابع
یمالی اثواب حکیم سنایی بیت دیده وقتی که یك پر اکنده * زنده ریز جامه ژنده *
بوندرکه خرقه درویشانه یمامقرر اولمغله خرقه یه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه سلطان خریدار هر بنده است * نه در زیر هر ژنده زنده است * مجمع الفرس ده بزرك وعظیم
معناسنه مرویدر که ژنده پیل دیرلر بو معنی زاء معجمه ایله اولان زنده ذیلنده ذکر اولندی اما زاء
فارسیله ده دینلور ایمش حکیم فردوسی بیت بدل جبرئیل و بتن زنده پیل * بکف ابر
نیسان بدل رودنیل * چغتایده یمایه یورون دیرلر میر علیشیر بیت جسمیمه اتو کانلاری عیبه
ایلمه زاهد کیم * صبرا ایلیکا تیکان خرقه دا یورونلار دور ڤ ژنکه ع سکون نون وفتح کافله

چارپا بهایم حیوانات طور ناغنه دیرلر صغیر وقیون وکچی وامثالی ﴿ ژنکه ﴾ سکون نون وفتح
کافله غله یه اصابت ایدن آفته دیرلر مثلا هنوز باشن بغلادوغی کبی بر آفت درسنبله یی دانه دن
خالی ایدر ﴿ ژنه ﴾ بوزن کنه بعض بوجکلرده بو بنوزکبی اولور آکا دیرلر اما مجمع الفرسده
کزنده جانوران نیشنه دیرلر ﴿ ژوله ﴾ سکون واو وفتح لامله طویغاردیدکاری قوشدر
﴿ مع الیاء * ژاژخای ﴾ بیهوده وعبث سوپلیجیه دیرلر ژاژ فائده سز بر دیکنلو اوتدر
خای خاییدندن اسم فاعل اولور چینه یجی معناسنه مزبور اوت ایسه اصلا حیواناته علف اولماز
هر نه قدر چینه سه بوده مزاول اجلدن بیهوده سوزه تشبیه ایلمشلر وفحشیات سویلیه نه ده
دیرلر حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت بردلبر ماهیچ کسی را مفزا یید * ما ننده اونیست
کسی ژاژ مخا یید ﴿ ژفک یینی ﴾ سکون فاو کاف موقوفله ده کسریله ده اولور ژفک کوزده اولان
چرکدر خصوصا سائر اعضاده اولانه ده دیرلر عموما بونده برونددن آقان چرکدر میر نظمی بیت
کدر ژفک هردو یینی چون خلا بود * خلای کشتی کر کویند روا بود ﴿ ژنکاری ﴾ جنکاری
دیدکلری رنکدر بعض نازک جامه ده و کاغدده طوطکی دیرلر ﴿ ژی ﴾ بوزن کی صو جمع اولان
محل که آژبر وآبکیر دخی دیرلر استادرودکی بیت ای آنکه من از عشق تواندر جکر خویش *
آتشکده دارم صد و بر هر مژه ژی * سیف اسفرنکی بیت از شبنم هوای درش قطره
ایست چرخ * و زقطرهٔ سحاب کفش شبنمیست ژی * بومعنایی مؤید شمس فخری
* قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای کلاه تور شك افسر کی * اشك از چشم دشمنت
دائم * میفزاید چنانکه آب از ژی ﴿ باب الزاء الفارسیة المکسورة مع الزاء * ژیز ﴾
سکون یای تحتانیله مردك جمیع معانیسیله مترادفدر یعنی هر نه قدر معنایه استعمال
اولنور سه اول معنالره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع السین * ژکس ﴾ کسرتینیله
معاذالله دیمك محلنده ژکس دیرلر محل تباعد وتنافرده استعمال اولنور برادر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ مع الکاف الفارسی * ژیك ﴾ بوزن ریك فرهنك جهانکیریده قطرهٔ باران
ومجمع الفرسده دوست وهم صحبت معناسنه منقولدر بعض فرهنکلرده نونله واقع اولمشدر
﴿ مع النون * ژکان ﴾ فتح کاف عجمی ایله ناچار دیمك معناسنه در میر نظمی بیت فغان
بودی چو کار من زعشقش * که حال دل ژکان بودی زعشقش ﴿ ژیان ﴾ سباع وحشی
صفتیدر مثلا شیر ژیان دیرلر شیخ سعدی بیت مورچکانرا چو بود اتفاق * شیر ژیانرا
بدر آرند پوست * وببر ژیانه دیرلر حکیم اسدی بیت درین بیشهٔ زین مکذار کام * که ببر
ژیان دارد اندر کنام * وپیل ژیانه دیرلر حکیم فردوسی بیت زپای اندران که نکون کشت
طوس * تو کفتی که پیل ژیان یافت کوس * وذی مخلب اولان طیوره دخی صفت استعمال
ایدرلر عقاب ژیان دیرلر استاد عنصری بیت همی تانسوز دباب اندر آذر * نکیرد عقاب
ژیانرا کبوتر * وکاهی بر تیجی اولمیان حیواناته دخی صفت ایدرلر مثلا کور ژیان دیرلر شیخ
نظامی بیت نبد شیر درنده را خوابکاه * نه کور ژیان یافت بر دشت راه * وله بیت مرا کر
بخواهی زشاه جهان * چو عزم ژیان باتوانیم دمان * ابو منصور حکیم اسدی طوسی ژیان
لغتنی خشم آلود ایله تفسیر ایلمش واستاد فرخینك بو بیتن استشهاد یازمش بیت پرزم ریز دوچه

وپچه چیزخون عدو * بصید کیرد چه چیزشیرژیان ژیان سکون یای تحتانی وفتح نونله ناتخواه وزاء معجمه ایله ده منقولدر کذا فی المجمع مع الهاء * ژیره بوزن وبمعنی زیره مرقوم که عربیده کمون دیرلر ژیوه معروف جیوه وسیماب دخی دیرلر وعربیده زیبق دیرلر مع الیاء * ژی البسهٔ فاخره وجامهای ذی قیمت میرنظمی بیت بکیرم چونکه جامه زیب وژی بود * چه سود آنرا چواند امش کزی بود باب الزاء الفارسیة المضمومة مع التاء ژفت سکون فا ایله بخیل و ممسك معناسنه زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشیدی شاعر بیت با اوچکونه کشت زبان ژفت باجواد * با اوچکونه رفت فلك نرم بادرشت مع الراء ژکور ضم کاف فارسیله بخیل معناسنه که اولی فتحه وآخری زاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر ژوار فتح واو ایله محبوس وحبس خانه خدمتکارلری زاء معجمه ایله ده مرویدر مع الشین * ژخش سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوس قزح که ترکیده الکم صغمادیرلر شمس فخری بیت زبستان طبعش نشانیست خلد * زایوان قدرش به پیشنیست ژخش * ثانی ایلدریم معناسنه در مع الکاف * ژك کندوکندو یه سولنمك وهم وردن صومردنمق معناسنه وژکیدن لفظندن صیغهٔ امراولور شاعر بیت میکوش مکن باهمه کس بیهده سك * ای کرك طبیعت بهمه هیچ مژك ژکاك فتح کاف ایله کومر معناسنه که ژغال وژکال دخی دیرلر مع اللام * ژغال فتح غین ایله کومرکه عربیده فحم دیرلر منزه هندی بیت زچشم زاغ اورفت وبداغش مردمك سوزد * کند دست نکه افسوس ان دم درژغالی را ژغل فتح غین معجمه ایله آتش قوری که اخکر دخی دیرلر میرنظمی بیت زعشق یارنتواند فراغم * ژغل بوده جکر ازسوز داغم ژکال فتح کاف فارسیله ده کومردو ژغال معناسنه ژول سکون واو ایله پریشان خاطر والمناك وغمناك اولمغه دیرلر مصدری ژولیدن در جولیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده طوبغاو قوشی دیدکاری مسطوردر مع النون * ژبون ضم باء موحده وواو معروفله اسی که عربیده ربح دیرلر شرعا ممنوع اولان ربا معناسنه در شاعر بیت خدا اوهم رسولش بود بیزار * از آنکس که همی باشد ژبون خوار ژکیدن مفتوحه ده ذکری مروراید ن ژکیدن در خشم آلود وغضبناك وکومردنمك معناسنه ده کلور کسائی بیت ای طبع ساز کارچه کردم تراچه بود * بامن همی نسازی ودائم همی ژکی ژوشیدن واو معروف وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول صو ویاخود شراب ظرفندن صیزوب چیقمغه دیرلر استاد عسجدی * رباعی * تامشك سیاه من سمن پوشیده است * خون جکرم بدیده برجوشیده است * شیری که بکودکی لبم نوشیده است * اکنون زبنا کوشم برژوشیده است * ثانی بکار وچشمه دن صو صیزوب چقمق معناسنه در ژولیدن واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله صاچ وصقال قارش مورش اولمق معناسنه در خصوصا ژولیده مودیرلر وسائر قیللکه حیواناتده اولور وابریشم امثالی نسنه لر قارشمق معناسنه در عموما ژون بوزن خون بت که کفره آکا عبادت ایدرلر عربیده صنم دیدکاری کذا فی المجمع ژوهیدن واو معروف وکسر ها ایله سقیف خانه دن طمله اینمك وآنك امثالی طملینه دیرلر مع الهاء * ژولیده

واو معروف وكسرها ايله قارش موروش معناسنه در كه ژولیك موی دیرلر ؏ ژوهیك ؏ واو معروف وكسرها ايله صوارلمش مزروعات و بستان وامثالى نسنه لره ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ؏ باب السين المهملة المفتوحة مع الالف * سا ؏ بوزن جادرت معنايه كلور اول ادات تشبيه در كبى معناسنه سيف اسفرنكى بيت هست شتر كربه هادر سخن من وليك * كربه اوشير كيراشتر او پيل سا * بو معنى ده اصلى آسادر نته كم بو بيتده واقعدر حكيم قاآنى بيت صبحدم چون كله بندد آه دود آساى من * چون شفق درخون نشيند چشم شب پيماى من * ثانى باج وخراج كه پادشاه بزرك زيردستنده اولان حكامدن آلور حكيم ناصر خسرو بيت پادشا كشت آرزو بر توزبى باكى تو * جان ودل بايدت داد پادشا را با زوسا * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت ملازداور اسلام شيخ ابواسحق * كه شاه هند فرستد سوى جنابش سا * بو معناده اصلى ساودر كه واوى حذف اولنمشدر ثالث برنوع لطيف قماشدر حكيم نزارى قهستانى بيت تشريفهاى فاخربوده روان زهرسو * مخ وتسيج وكخا كوكوز وساى ساده * بو معناده اصلى ساودر رابع سائيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور بو معنيله كاهى الفله آسا استعمال اولنور استاد بيت شفيق كشت زمانه مراغلام صفت * رفيق كشت سعادت مرا مريد آسا ؏ سارا ؏ فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول خالص وصاف اولان نسنه يه ديرلر عموما مولانا جامى بيت چه حاصل زانكه دانى كيميارا * مس خود را نكردى زرسارا * وعنبره عنبرسارا ديرلر خصوصا خواجه سلمان بيت ز طوطى رنك شاخ آيد نواى نغمهٔ سازى * ز كافورى سمن خيزد نسيم عنبرسارا * صفت استعمال اولندوغى ظاهردر عنبرسازاديد كارى كبى مشك سارادخى ديرلر حكيم اسدى بيت رخاك تبه جان كوياكنى * زخون سيه مشك ساراكنى * ثانى بحر عمان ساحلرنده بر محلك نامیدر آنده غايت بى نظير عنبر بولنور ديرلر ؏ ساستا ؏ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اهرمن توابعندن ديو آديدر قرالاوى بيت دربدى وكدى توئى منحوس * ساستا ساوساسيا آسا ؏ ساسيا ؏ كسر سين وفتح ياى تحتانيله بودخى ساستا كبى ديو آديدر اهرمن توابعندن ؏ ساموتا ؏ ضم ميم و واو مجهول وفتح تونله وزنده اوج قيراطه ديرلركه برچوق غرمادر ميرنظمى * قطعه * نديدم چند سالت ازكف خود * نه سيم وزرمس واز زيز وآهن * كه ساموتا كند مصرف بخود را * بجاد انكه كس بخشيش كند ظن ؏ ساوا ؏ ساويدن لفظندن مشتق اسمدر يعنى اكه اغزندن چيقن براده هرنه دن اولورسه دخى آلتون وكمش اشلنوركن آلت صياغه دن دوكيلان خرده يه ديرلر ؏ سبا ؏ مملكت يمنده برشهر عظيم آديدركه بلقيسك تختكاهى ايدى حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام بلقيس تختى اوزرنده اوتورركن ديوار قالديردوب بر آنده كندو حضورينه كتوردتمشيدى خواجه سلمان بيت ميربرصدر تو جمشيد است بر عرش سبا * شاه بر تخت تو خورشيد است براوج فلك * ودخى ديار عجمده برموضع اسمى اولدوغى مشهوردر ؏ سبزپا ؏ نامبارك قدم معناسنه يعنى شآمت ونحوست ايله مشهور اولانه ديرلر ضدى سپيد پادر ميرخسرو بيت نه در دست طبيب راز خاييست * كه كاهى سرخ روكه سبز پاييست ؏ سبزما ؏ سكون زاء معجمه وفتح ميمله فرهنك جهانكيريده برنوع اوزم آديدر

آدید رسبز مالی ده دیرلر فی سپوسما ع ضم باء فارسی و واو معروف و فتح سینله فی وسپوس و ا ع ضم
باء فارسی و سکون واو و سین و فتح واو ثانیله هریسه و بغدای آشی هرنه اولورسه میر نظمی بیت
نباشد نعمت الوان که باشد * سپوسانان جو بی منت آید فی سپید پا ع مبارک قدم و خجسته
پی دیمکدر سبز پای مرقومک ضد پدر فی ستا ع فتح تاء مثناة ایله اوچ قیللو طنبور و سازده
هرنه که اوچ قیللو اوله ایکی قیللویه دوتا درت قیللویه چارتا دیدکلری کبی در خواجه سلمان
بیت چرخ دوتاست بس کهن نیست نوای اندرو * کوصنمی که بهر ما تای ستای تو زند *
فی سداهرا ع فتح دال و را و سکون ها ایله تحفة الاحبابده بر قوش آدیدر که لوها و رخی دیرلر
فی سرا ع خانه معناسنه درکه سرای دخی دیرلر تفصیلی سرای ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی
فی سراپا ع باشدن باشه دیمکدر ایرادنده جمله وصفیه مراد اولنور ابو المعانی بیت ز رغم
نهادم داغ بر تن * سراپا دیده شد بهر نظاره فی سر بها ع سکون را و فتح باو ها ایله بمعنی خون بها یعنی
دیت قتیل حکیم خاقانی بیت تن شمع وار وشنی سر بها بس * که از طشت زر سر بهایی نیابی *
فی سرجا ع سکون را و فتح جیمله صدر معناسنه روایت اولنمشدر یعنی مجلسک جانب اعلاسی
فی سرغوغا ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول فتنه و آشوبه باعث اولان که
سر فتنه دخی دیرلر حضرت مولانا بیت ز رشك دوست خون دوست ریزد * بدین
حد شنك و سرغوغا چرایی * وله قدس سره العزیز بیت خون دل می بین و با کس دم مزن *
وز نکار شنك و سرغوغا مپرس * ثانی طلیعهٔ لشکرکه ترکیده چارقه جی دیرلر شهاب الدین
مؤید سمرقندی بیت ره عدل و سیاست را حسامش بدرقه کشته * سپاه فتح و نصرت
را سنانش کشته سرغوغا فی سرکردا ع سکون را بین و فتح کاف عجمیله بر مرضدر انسانک
باشنده واقع اولور سرکنجش دخی دیرلر عربیده اطبادوار دیرلر کذا فی المجمع فی سرما ع قیش
فصلی که مقابلی کرمادر عربیده شتا دیرلر استاد بیت زمین پر نکار و هوا مشکبار * نه کرما
نه سرما همیشه بهار فی سروا ع سکون را و فتح واو ایله سخن دروغ و حکایات بی اصل
حکیم خاقانی بیت چند دهی وعده دروغ همی * چند فروشی بمن این سروا * فرهنك
جهانکیریده اصللی و اکر اصلسز مطلق حکایت و اول مثللو سوزدر شمس فخری بیت
علو پایهٔ قدرش از آن بلند ترست * که فکر هم چو منی اندر آن کند سروا فی سزا ع
فتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول لایق معناسنه شاه ناصر خسرو بیت کر تو کویی
چون نهان کرد ایزد از ما راز خویش * من چه کویم کویم از حکم خدا ایدون سزید * ثانی
موافق معناسنه شیخ سعدی بیت ناسزایی را چو بینی بختیار * عاقلان تسلیم کردند
اختیار * ثالث مکافات نیك و کرید شیخ عطار بیت آنکه فرمان کرد قهرش بادرا *
تا سزایی داد قوم عادرا * شیخ عطارك بو بیتی معنای اوله دخی انسبدر فی سقمونیا ع بر
دارودر غایت مسهل اخراج فضلات اخلاط ایتمکده نفعی عظیم در اعلاسی انطاکیه طاغلرنده
اولمغله طب کتابلری مفرداتنده سقمونیای انطاکی دیرلر و محموده دخی دیرلر فی سکا ع فتح
کاف فارسیله تیردان یعنی ترکشك اوق قوییلان طرفی میر نظمی بیت سکایش پر تیر زهر
پیکان * همه سوی عدو را کشته پران فی سلا ع بوزن علا بمعنی نوا کری یعنی آهنك نغمه

وآوازه ایتمك کذا فی الادات ﴿سمنسا﴾ فتح میم وسین وسکون نونله لفظ مرکبدر سمن ایله سادن که ادات تشبیه‌در آق کل کبی دیمك اولور مراد محبوب ودلبر تعریف وتوصیفی در تنکم دیمشلردر بیت سمنسا سروبالا کلعزاری * جهان حسن ازو بوده بهاری ﴿سمنوا﴾ فتح میم وواو وسکون نونله ارشته چورباسی بعض نسخه ده هریسه آشی مرویدر ﴿سمیرا﴾ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله حجاملرك حجامت آلتی اولان شاخه دیرلر معروف بویبنوزدر که آنکله حجامت ایدرلر ضم سین ایله معنای آخره کاور کذا فی المجمع ﴿سنا﴾ فتح نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی روشنی ضیا معناسنه ثانی براوتدر لطیف واینندر صفرا اخراجنه وبلغمه نفعی عظیمدر مکهٔ معظمه‌دن کلور اطبا کتابلرنده سناء مکی دیرلر ثالث شرفنامه ده برچوبدر مسواك ایدرلر عربیله مشترکدر ﴿سنك آسا﴾ دکرمن طاشی معنای ترکیبی درلغت جهتیله اما معنای مصطلحی ایکی وجهله‌در اول وقار وتمکین ومتانتدن کنایه ایدرلر دکرمان یرندن آخر یره حرکت ایتمیوب آغر اولدوغی مناسبتله ثانی متحرك وبی آرام اولدیغندن کنایه ایدرلر اضداد قبیلندن اولور دکرمان طاشنده کلا الحالتین موجوددر برنده متانت وپایداری وبرنده خفت وبی قراری مقرر اولمغله‌در شاعر * قطعه * مکرد رشهر بوده دوبرادر * که هر دوهم چو سنك آسیا بود * ازآن یك بهرد نیا درتك وپو * دکر ثابت توکل آشنا بود ﴿سنك توتیا﴾ اثمد دیدکاری طاشدر سحق ایدوب بعض اجزا ایله توتیا ایدرلر رمده نفعی ظاهردر ﴿سنك خارا﴾ ایکی معنایه‌در اول معنای لغویسی طاشك برنوعیدر شویله که غایت پکلکندن دمور آلت اکا کار ایلمز اکا سنك خاره دیرلر خارا وخاره پك طاشه دیرلر خواجه حافظ بیت سرکش مشو که چون شمع ازغیرتت بسوزد * دلبر که درکف اوموم ست سنك خارا * ثانی معنای مصطلحی سخت دلی وخست وبخلدن کنایه‌در ﴿سنوا﴾ فتح نون وواو ایله بمعنی کورستان یعنی مقابر مزارستان معناسنه ﴿سودا﴾ اوچ معنایه کلور اول عناصر اربعه‌نك عنصر سفلیسی درکه اغذیه‌دن معده‌ده بعد النضج حاصل اولان آب صاف جکره واصل اولدقده آنده تکرار نضج وانطباخدن غایت لطیفی دم وناپخته وخامی بلغم وکوپکی صفرا اوددی یعنی اثقلی سودا اولور محل قراری طحالدر یعنی طلاقدر ثانی بطریق الاستعاره شب تاریکه دیرلر ثالث فایده معناسنه درتجار طائفه سنه سوداکران دیدکاری بو معنی جهتندندر مذکور اوچ معنایی بربیتده جمع ایلمشدر میرنظمی بیت تقاضا کرد سودا اشام سودا * سفر کرد دازآنجا بهر سودا ﴿سورا﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله برشهر اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿سه تا﴾ ایکی معنایه‌در اول اوچ قات ویاخود اوچ دانه معناسنه‌در ثانی اوچ قیللو طنبور ستای مرقوم کبی محمد عصار بیت زلحن پنجکاه نوبتش بود * که ترسا راسه تا افتاده در زود ﴿مع الباء * سبز آب﴾ اضافتله سبزی آب تقدیرنده صو اوزرنده تار عنکبوت کبی اوربلان یشل نسنه که ترکیده یوصون دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿سراب﴾ فتح راء مهمله ایله اول نسنه درکه بادیه یعنی اصسز یرلرده اولور شعاع شمسدن مسافهٔ بعیده‌دن صوکبی کورینور اکثرشوره زمین یرده پرتو آفتابدن اول شکل واقع اولور مولانا ظهوری بیت جکر تشنکانرا کنند جان کباب *

کباب * بصحرای رِیواز زلال سراب ل سراچهٔ آفتاب ع کونش آغلی یعنی کونشك چوره‌سنده هالهٔ ماه کبی بیاض نسنه کورینور ل سرانديب ع سکون را ونونله هندوستان مملکتنده واقع بر طاغ اسمیدر سرانديل دخی دیرلر روایت اولنور که حضرت آدم صفی الله علی نبینا وعلیه السلام جنتدن چقدقده اول طاغ اوزرینه هبوط ایلدی وقبر شریفی ده آنده‌در دیرلر ل سرب ع کسر راء مهمله ایله چورمش وافسرده اولمش نسنه‌یه دیرلر سراج الدین قمری. بیت این پوتهٔ که پرزر زعشق بود زآنك * خوش نیست در پلاس سرب مانده کیمیا ل سرخواب ع سکون راء مهمله وفتح خا وواو معدوله ایله بمعنی اوّل خواب بسرخواب رفته دیرلر هنوز اویومش دیمکدر میرنظمی. بیت بکفت این ناله وزاری بکردید * بنسر خواب رفته اوراخوابرادید ل سرداب ع سکون را ودال ایله بر نوع زیر زمیندر که هواسی کرم اولان شهرلرده مخصوصا یاپرلر کیمی مدور قبه کبی وکیمی مسدس الاضلاع وکیمی مثمن ایدرلر هوانك غایت کرمیتنده ایچنه کیروب اوتوررلر وصولرین صاودرلر سردابه دخی دیرلر میرنظمی بیت مکرر روزی نشسته بدبسرداب * بشمعش جمع میکردند احباب ل سرشب ع سکون را وفتح شین ایله بر نوع غله در یاغنی چقاروب چراغده یاقرلر اکا سرشف دخی دیرلر خردله مشابه دانه‌در یاغی غایت آجی اولمغله تناول ایتمیوب راوغن زیت کبی یاقرلر ل سرکب ع سکون را وفتح کافله زمانلرنده عدیم النظیر ایکی مطرب ایدی برینه سرکب وبرینه سرکش دیرلر ایدی استاد فرخی * قطعه * دائم از مطربان خویش بیزم * غزل شاعران خویش طلب * شاعرانت چورودکی وشهید * مطربانت چوسرکش وسرکب ل سرکوب ع ضم کافله اوچ معنایه کلور اوّل قلعه‌لرك غایت یوکسك اولان یری که اطراف وجوانبه مشرف اوله محلنده چیقوب نظر ایدرلر ثانی سرزنش ایدیجی معناسنه که ترکیده باشه قاقیجی دیرلر ثالث مؤید الفضلاده جنك وخصومتده قوی ومتین اولان حریفه اما اصطلاح شعراده بمعنی فائق وهر فنده اولو رسه ماهر وهر صنعته قادر اولان آدمه دیرلر بومعناده میرنظمی. بیت مکن سرکوب او سرکوب کارست * ولی با او فلك درکار وزارست ل سزاب ع فتح زاء معجمه ایله صوکردمه‌سنی دیدکلری اوتدر ل سقلاب ع ترکستانده بر ولایت آدیدر صقلاب دخی دیرلر شیخ سعدی بیت اکر فارسی باشدش زادبوم * بصنعاش مفرست سقلاب وروم ل سك آب ع سکون کاف فارسیله‌در اما اصلی اضافتله سك آبدر صوکوپکی معناسنه مراد قوندزدیدکلری جانوردر ویسنی قپلان پوستلرینه پروازایدرلر وبعض کفره قلپاغنه پروازایدرلرخایه‌سنه اطبا جند بادستر وجند بیدستر دخی دیرلر اخراج ریحه دخلی عظیمدر کثیر النفع بردوادر ل سکلاب ع لام الله ده سك آب مرقوم معناسنه‌در که سکلایی وسکلاوی وسکلاو دخی دیرلر مختاری بیت چوشند چوسکلاب باموی بخسبند * بینی بکل وخشت بر آرند به بیکند ل سنب ع سکون نونله بعض قیشی شدید وزیاده اولان یرلرده قیون وکچی وصغر شدت شتادن امینی اولمق ایچون طاغ اتکلرنده مغاره کبی قازوب حیوانات طوراجق یرایدرلر استاد لطیفی. بیت یارب ازمن چه جرم خواست چه زنب * که مرا نیست خانهٔ جز سنب ل سنیب ع کسر نون وسکون یای تحتانیله نیزه واوق دموری وسائر آنلره مشابه اولانه دیرلر ل سنك آسیاب ع دکرمانه

طاشی که سنك آسیا دخی دیرلر ڤ مع التاء * ساخت ۼ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول ساختن لفظندن فعل ماضیدر ثانی بند بارزین معناسنه حکیم خاقانی بیت
ازجنیبت فرو کشاید ساخت * آینه اش برعذار بند د صبح ڤ سپت ۼ فتح باء فارسیله
معروف نسنه در آخری دال مهمله ایله سپد وتاء مثناة ایله ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت
کل سر سپت حسن وآن جانانست * ولی چو ماه همه حسن چهره کیران آنست ڤ سپست ۼ
کسر باء فارسی وسکون سین ثانیله فرهنك جهانکیریده یرا وتدر غایت یشل واملس اولور چارپا
حیوانات آنی غایت سوب رغبت ایدرلر حیوانانی سمرد روتوین دوزر الفله اسپست دخی دیرلر
عربیده فصفصه ورطبه دخی دیرلر ترکیده یونجه وترکستانده یور نجقه دیرلر مجمع الفرسده
سپسته بمعنی شمغند یعنی بوی ناك ومؤید الفضلاده هزیر وفرهنك میرزاده کسر سین وباء
موحده ایله یونجه وفتح سین ایله پلید وبد معناسنه مسطوردر ڤ سبلت ۼ سکون باء موحده
وفتح لامله بیق که بروت دخی دیرلر عربیده شارب وشوارب دخی دیرلر ڤ سخت ۼ سکون خا
ایله درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی محکم که مقابلی نرمدر اصل معناسی ترکیده برك
ایله تعبیر ایتمك کاربدر برك یوزلو دیمکده سخت رو دیرلر برکلکه قاتیلق لازم اولدیغندن قاتی
اولان نسنه یه ده سخت دیرلر مثلا قاتی کوشك دیمکده سخت شست دیرلر حکیم شیخ نظامی
بیت من عهد تو سخت سست میدانم * بشکستن آن درست میدانم * خواجه حافظ بیت
بیا که قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که بنیاد عمر بر بادست * ثانی بمعنی سنجیده
بو ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * کره عهد آسمان سست است * کره کیسهٔ عناصر سخت
در ترازوی همتش هرکز * حاصل روزکار هیچ نسخت * یعنی نه سنجید معنای ثانیه شیخ نظامی
بیت سخن به که با ساحت تاج وتخت * بکویند سخته نکویند سخت * ثالث بمعنی بخیل
رذیل ولئیم شیخ اوحدی بیت بادهٔ سخته ده بسخت که باده * سست کند سخت را کانیهٔ
خانه * رابع بمعنی بسیار استاد منوجهری * نظم * سختم عجب آید که چکونه بردش
خواب * آنرا که بکاخ اندر یکقطره شرابست * وین نیز عجب ترکه خورد بادهٔ بی چنك * چون نغمهٔ
زیرش بمی ناب شتابست * اسبی که صفیرش نزنی خوش نخورد آب * نی مرد کم از اسب
ونه می کمتر از آب است ڤ سخلات ۼ سکون خاء معجمه ایله بوزن فضلات بمعنی کل یاسمین
کذا فی فرهنك فخر قواس ڤ سراکوفت ۼ سراکوب مرقوم کبی طعنه وسرزنش معناسنه در
ڤ سرپرست ۼ خدام وخدمتکاره دیرلر حکیم فردوسی بیت بدستور سرپرستان
سه روز * بخوردن مراوراهمه دلفروز ڤ سردست ۼ اضافتله ایکی معنایه کلور اول
بلك که عربیده ساعد دیرلر ثانی برایشی کوکلسز طوتمغه دیرلر بو تعبیر ترکیده ال اوجیله ایش
طوتار دیرلر کمال خجندی بیت لطف تو کفتا بمرحبا دهمت دست * لطف تو باما همیشه از سر
دست ڤ سرراست ۼ اضافتله طوغری نسنه هر نه اولورسه ودرست قطع اولنمش قلم
ڤ سرغوت ۼ سکون واو وضم غین وواو مجهول ایله نعمت ورزق وانعام معناسنه در خوارزم
لغتیدر ڤ سرکذشت ۼ ایکی معنایه در اول باشدن کچمش احوال وماجرا معناسنه در ثانی
حوادث کشیده وروزکار دیده معناسنه در ابو المعانی بیت سرکذشت غم دل عاشق * شرح

شرح و تقریر نمیتوان کردن لغ سرکربت ع سکون راء اول وکسر ثانی وفتح کافله جزیه
نامیله کفره دن آلنان اقچه ومال معناسنه سرکزیت دخی دیرلر استاد عضائری رازی بیت
خراج قیصر روم است وسرکربت جلم * بهای بنده کی دلبرا ایاچیپال لغ سرمست ع
ایکی معنایه کلور اول سرخوش آدم ثانی اسرمش دوه یه دیرلر ابوالمعانی بیت
اشتر سر مست را کر بار باشد درد دل * ربنیار دطاقت وازضعف باشد همچو مور *
لغ سرنوشت ع ایکی معنایه کلور اول تقدیر الهی ترکیده باشه یازیلان کلور دیرلر
مولانا عرفی شیرازی بیت عرفی ازاندیشهٔ بیهوده بازا چاره چیست * سرنوشتت یا بهشت
جاودان یا آتش است * ثانی عنوان مکتوبه دیرلر مکاتیب ومراسلات اوللرنده یازیلور
لغ سرنبشت ع واو یرینه باء موحده ایله دخی جائزدر بشه اول معنایه استعمال اولنور
لغ سروقت ع سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول وقت نیك یعنی صفای قلب ایله
جمعیت خاطر تحصیل اولنمش وقت ابوتراب بیك بیت خاطر جمع زسروقت جنونم انداخت *
یاد آنروز که در عین پریشانی بود * کاهی سروقت لی مع الله وقت معنای شریفندن عبارت
اولور نته کم شیخ سعدی درصفت عشاق بیت بسروقتشان خلق ره کی برند * که چون آب
حیوان بظلمت درند * ثانی خلوتخانه معناسنه مولانا جامی بیت کذر فتاد بسروقت
کشتکان ترا * هزار جان کرامی فدای یکقدمت * خواجه سلمان بیت نه زاحوال دل بیخبرانست
خبرتسنت * نه بسروقت جکرسوختکانست کذرتسیت * ثالث مخصوص یتاجق مکان
معناسنه در کمال خجندی بیت کر حریفان بیارید بسر وقت کمال * شکرناب میاریدمی آرید
مرا لغ سره وقت ع بودخی وقت نیك معناسنه در خواجه سلمان بیت باچنین سره وقتی ندانم
آب چرا * مکدر یست درا بروفکنده اینهمه چین لغ سفت ع سکون فا ایله بوزن رفت محکم
وصیق معناسنه در حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان سفت
وجنك وركاب دراز لغ سلت ع سکون لام ایله اپاق سسی لغ سلات ع استاد سازنده لردن
برمطرب آدیدر عربیده کاسه لیس معناسنه چناق یالایجی دیمکدر نته کم ایکی معنایه شاعر
دیمشدر بیت اکر همچون سلات باشی ندیمی * چو تو باشی سلات باشی لئیمی لغ سلاجت ع
فتح لام وجیمله برداروآدیدر لغ سموت ع ضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی فتراك یعنی
ترکی معناسنه در لغ سبنوت ع سکون نون وضم باء موحده ایله موجود اولمیان نسنه یی
موجود کوسترمکه دیرلر سنبات دخی دینلور حکیم سنایی بیت تا توازخوان شرع بی قوتی *
تو وسالوس وکبر سنبوتی لغ سنك پشت ع قپلوبغه که عربیده سلحفات دیرلر مولانا
هاتفی بیت کروهی چو کفت سفیهان درشت * وطن سنکلاخ وخورش سنك پشت *
لغ سنك پوست ع سین مهمله ایله سنك پشت مرقوم معناسنه در تفاوت معناسی بودر که
آنده طاش ارقه بونده طاش دری دیمك اولور لغ سوغات ع سکون واو وفتح غین ایله
هدیه وپیشکش معناسنه خوارزم لغتی در لغ سویست ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وسین ایله بمعنی ناآکاهی یعنی برنسنه دن خبردار اولمامق معناسنه در که سویس دخی دیرلر
عربیده کی غفلت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم لغ مع الجیم * ساج ع درت معنایه

کاور اول آبنوسه بکزر بر مقبول اغاجدر غایت پك اولور هندوستانده بتر آندن مصنوع
مختلف و صندوقلر ایدرلر حکیم اسدی بیت در و بام آن خانه ازعود و ساج * نکاریده پیوسته
با ساج و عاج * بو معنی ده عربیله مشترکدر ثانی نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی درخت بزرك
حکیم فردوسی بیت زسر تا بپایش بکردار عاج * برخ چون بهشت و ببالا چو ساج * ثالث
فرهنك جهانکیریده مرغ کنجد خوار معناسنه عمید لویکی * قطعه * چون زاغ شب از
کشادن پر * بر بست زبان مرغ دراج * طاوس ملائکه تدروی * کش کبك نمود کمتر از
ساج * رابع ینه فرهنك مزبورده طیلسان معناسنه مسطوردر ﮒ سابزج ﭺ کسر باء موحده
و فتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم گیاه که ساپرك وسترك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم ترکیده
عوام غلط ایدوب عبد السلام دیرلر کذا فی المجمع ﮒ سارج ﭺ ضم راء مهمله ایله بر خوش
آواز قوشدر هیئاتده و صداده بلبله غایت مشابهتی واردر سارك دخی دیرلر رانك فتحه سیله ده
منقولدر استاد لطیفی بیت صفای نیشکر می ناید از وج * نباشد ساز در نغمه چو سارج *
ﮒ سارنج ﭺ ضم را و سکون نونله سارج مرقوم معناسنه بو دخی رانك فتحه سیله مرویدر استاد
لطیفی بیت زمین بنمود در هر کنج صد رنج * هوا بر نغمه های سار و سارنج * اما معیارده شمس فخری
ضم را ایله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو عنقا دان او دشمن چو صعوه * چو شهباز ست
او خصمش چو سارنج ﮒ ساروج ﭺ ضم را و واو معروف فله آهکی دیدکاری کرج کبی بر نسنه در که
طاشدن ایدرلر بعض متین و محکم عالی بنالرده طاش ارا سنه قورلر استحکام ویرر میر نظمی
در صفت عمارت بیت نبود افکندنش ممکن با لوج * که استادش بنا کرده بساروج *
ﮒ سالنج ﭺ کسر لامله سارنج مرقوم معناسنه مجمع الفرسده را مهمله ولام مکسور ضبط
اولنمش مزبور قوشه آذربایجانده سودان دیرلر صفار کوید بیت تو کودك خرد و من چنان
سالنجم * جانم نبری و همی ندانی رنجم ﮒ سانبج ﭺ فتح نون اول و سکون ثانیله سارج مرقوم
معناسنه در یعنی خوش آواز بر قوشدر ﮒ سایبروج ﭺ فتح یای تحتانی و سکون باء موحده
ایله بر نوع خرده المادر لذیذ و خوش مزه در بیروج دخی دیرلر ﮒ ستنج ﭺ فتح تاء مثناة و سکون
نونله بمعنی ذخیره کذا فی التحفه ﮒ سج ﭺ بوزنکج بمعنی رخساره یکاق و یوز معناسنه در
قاضی نظام الدین بیت چون برفتم سوی کعبه بهر حج * سج بسنك سود و سو دم زرد سج *
مؤید الفضلاده ضمله بمعنی سرین و جیم مشدده ایله عربیده ایکی معنایه کاور اول بمعنی
کلکاری یعنی باپلچق ایشن اشلهیجی ثانی غلیظ اولان نرم و رقیق اولمق و جیم فارسی ایله لسان
هندیده سخن راست دیمکدر و ترکستانده کاکل معناسنه استعمال ایدرلر ﮒ سر آماج ﭺ
فتح راء مهمله ایله اوکوز بوینه قودقلری اغاج که یوغ دخی دیرلر ﮒ سرای خراج ﭺ ایکی
معنایه در اول دیوان خانهٔ پادشاه ثانی رعایادن مال عشر و رسوم خراج آلمغه مخصوص
اولان محل معناسنه در میر نظمی بیت چو آمد یکی در سرای خراج * بکفت آمدم که دهم
رسم باج ﮒ سرای سپنج ﭺ ایکی معنایه در اول خانهٔ دستیبانان و باغبانان یعنی باغ
و بوستان نرده اوتدن و چوبدن ایتدکاری مختصر او ثانی سپنج عاریت معناسنه اولمغله
استعاره طریقیله دنیایه دیرلر زیرا کمسنه یه ملك اولمدیغندن هر کلان بر قاچ کون عاریه

عارنه او تو روب قورکیدر خواجه سلمان بیت همیشه تا که سرای سپنج مشش سورا *
بود فراشته نه سقف چار ارکانش ﴿ سفج ﴾ سکون فایله پارسیده قار بوزوقیق کدایچنی پاك
ایدوب کاسه کبی صو وشراب ایچه جك ظرف ایدرلر اکا سفجه دخی دیرلر شمس فخری بیت
ستم راسر زنش میکرد عدلش * که خورد ست از فلان پالیزیك سفج * ابو المثل بیت
نقل ما خوشه انکور بد و ساغر سفج * بلبل وصلصل رامشکر وبر دست عصیر *
﴿ سکج ﴾ کسر کافله بمعنی مویز یعنی قوری اوزم شهاب الدین عبد الله فامی بیت
درجوانی پیر کشتم از جفای ناکسان * همچو انکوری که اندر غورکی کردد سکج ﴿ سماهیج ﴾
بمعنی جزیره یعنی دریاده واقع اولان یرلر که ترکیده اطه دیرلر ابو المعانی بیت بپای سیل اشکم رفت
کردون * میان بحر سند کویا سماهیج ﴿ سمج ﴾ سکون میمله مجمع الفرسده نقب معناسنه یعنی
قازلمش زمین ترکیده لغم دیرلر مسعود سعد سلمان * قطعه * هر دم نشسته بر در
و بربام سمج من * با یکدکر د مادم وکویند هر زمان * هین بو چه مدزین که زحیلت کریست این *
کز آفتاب پل کند از سایه نردبان ﴿ سمیج ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
وحوش وسباع یتاغی که ترکیده این دیرلر ثانی صیادلرکو ملئی سی یعنی کندوبی کزلملك
ایچون ایتدکلری یر عربیده زشت و بدخوی معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی
* مثنوی * جهان کشته سمیج وحش ناخوش * که ناداز ابد ولت میدهد دوش * یا خود بوده
سمیجی بهر صیاد * که افتد اندرو دانای ناشاد ﴿ سمینج ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح
نونله خوی بد وافعال قبیحه معناسنه در ﴿ سناداج ﴾ فتح نون وکسر داللە بر نوع طاشدر
یوزك قاشی ایدرلر وصرچه آوانی بی آنکله نقش ایدرلر خواصندن ذکر ایدرلر که محبت ایچون
برکسنه سحق ایدوب کوکرجین قانیله مطلو بنه یدرسه اول مرتبه مسخر اولور که بر وجهله آندن
آیرلماز واول طاشدن بر قطعه سن یوزك ایدوب یا ننده حفظ ایلسه جمیع امراض ردیه دن امین
اولور ﴿ سنخ ﴾ فتح نون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی تنکی نفس یعنی ضیق النفس
معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ﴿ سنکخوارج ﴾ فتح خاء و واو معدوله ایله کوکرجین
کبی بر قوشدر اسفرود دخی دیرلر عربیده قطا دیرلر کذا فی المجمع ﴿ سنج ﴾ سکون نونله
بوزن کنج ایکی معنایه در اول سنجیدن لفظندن صیغه امردر ثانی بمعنی کشیدن مولانا
هاتفی بیت رقم سنج این صفحه چون نکار * چنین کرد آرایش روزکار * ترکیده بو معنی
استعمال اولنور طارت دیمکدر چك دیرلر ﴿ سیج ﴾ سکون یای تحتانیله بمعنی مویز یعنی قوری
اوزم کذا فی المجمع ﴿ مع الجیم الفارسی * سراغچه وسراغوج ﴾ کلاهما بضم الغین المعجمه
کیسو پوش زنان یعنی عورات صاچلرین قودقلری ترکب شیخ نظامی بیت سراغوچی
برآموده بکوهر * برسم چینیان افکنده بر سر * دیکر در تعریف اسب بیت کفتی یکی عروس
پدید آمد از حبش * از عنبرش سراغچ واز مشك پیرهن * بعض فرهنکلرده دوه بوینی
بغلدقلری ایپه دیرلر ﴿ سرغچ ﴾ سکون راء مهمله وغین معجمه نك فتحه سیله وکسره سیله ده
روایت اولنمشدر اغاج چناق وطبق معناسنه در درویش سقا بیت بکیر جام می از دست
ساقی ای سقا * مخور بدستان عرب شیر اشتر از سرغچ ﴿ سرچ ﴾ سکون راو فتح میمله قیون

صرمساغی دیرلر براوتدر سرمق دخی دیرلر لغ سروج ع سکون راو واو معر وفله کرمان
ناحیه سنده برموضع اسمیدر حکیم فردوسی بیت هم از پهلوی پارس کوچ وپلوج *
زکیلان جنکی ودشت سروج لغ سفج ع سکون فا ایله بوزن بفج شرابدن بر نوعدر عربیده
مثلث دیرلر ابتدا اوزومی صقوب شیره سن اول مقدار قینادرلرکه ایکی ثلثی کیدوب بر ثلثی
قاله حلال اولمق اوزره مرویدر لغ سمج ع سکون میمله ایکی معنایه در اول نقب زمینه دیرلرکه
قلعه نك طشره دن دیواری التنی قازوب لغم ایدوب ایچنه باروت طولدوروب آتش ویررلر ثانی
مطلق زیر زمین معناسنه شمس فخری * قطعه * بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق *
که چشم ابر بوددائم ازحیا بیش نمج * زبیم تیغ جهانکیر تننه سوزش ظلم * برون نیارد سر بکنر مانده
زکوشهٔ سمج لغ سمرج ع سکون میم وفتح راء مهمله ایله خراج مالی جمع ایده جك مكان
ورعایادن خراج النه قدن صکره تکرار المغه دیرلر لغ مع الحاء * سبکروح ع خوش صحبت
ولطیفه کوی وفصاحت فهم وامثالی اخلاق مقبوله سی اولانه دیرلر مقابلی کرانجان در خواجه
سلمان بیت یاران سبکروح معطل نشینند * امروز که روز طرب ورطل کرانست *
لغ ساچ ع بمعنی سلاح حکیم فردوسی بیت توباکنج ودینار جفتی مکن * زبهر ساچ ایچ
زفتی مکن لغ مع الخاء المعجمة * ساخ ع ساخته لفظندن اختصار اولنمشدر دوزلمش ودوزلمش
معناسنه که منتظم دیمکدر بیت زکردن زلف بکشود باد کستاخ * نمایان شد درواعل
وزرساخ * بو بیتدن فهم اولنورکه کردن نك زخم مکیدن وکزیده کی واقع اوله لغ سپوخ ع
ضم باء فارسیله دلوکه طقه جق نسنه یه ودخی دورتمکه دیرلر بیز وچوالدوز ایکنه وامثالی نسنه ایله
دورتمك لغ ستیخ ع کسر تاء مثناة ایله طوغری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه راست
معناسنه لغ ستیخ ع وستیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت درختی نباشد ستیخ در نهال * چوکج
بودماند کژی نی محال لغ سخاخ ع فتح خاء معجمه ایله بمعنی زمین سست ونرم یعنی کوشك ویومشق
یر شیخ نجم الدین دایه بیت تیر غمزه چو کند دادنشست * تا پراند ز سخاخ سینهٔ من * سخ
آت رختی که بعض طاشلرله دوزلنش اوله کرك نفیس وکرك خسیس اولسون بعض فرهنکلرده
که آت باشلغنه اورورلر وبعض فرهنکده مطلق لجام معناسنه در ومجمع الفرسده وجود
انسانده اولان کیر وپاس وچرك معناسنه که عربیده وسخ دیرلر لغ سرساخ ع سکون راو فتح
سینن مهملتین ایله هموار وباریك ابریشم معناسنه در لغ سرشاخ ع ایکی معنایه در اول کسر
راء مهمله وفتح شین معجمه ایله پیشانی نك ایکی جانبی که بالایه میللو وبی موی اولوب اورتاسی
ایکی قاش اراسنه اینمش اوله ثانی سکون راء مهمله ایله سقف خانه یه قونلان اوزون
دیرك که ایکی باشی دیواردن چقر ابو منصور شیرازی بیت ببام چرخ وقار تو پا اگر بنهد * شکسته
کردد سقف سپهر راسرشاخ * معیار جمالیده سقف اوزرینه متانت واستحکام ایچون قودقلری
اغاج معناسنه در شمس فخری بیت برای سقف بقا بیش فلك فرسب دوام * فکند وکرد
بدان راست از ابد سرشاخ لغ سلخ ع سکون لام ایله ماه عربی نك اوتوزنجی کونی درکه قمر
تحت الارض بولنوب ایرته سی جانب غربده تحت الشعاع هلال کورینور مولانا جامی بیت
غرهٔ دولت اوسلخ مکن * طعم آن میوه بر وتلخ مکن * عربیده یوزوب چیقارمغه دیرلر مثلا

مثلا قیون دریسن یوزمك کبی و بو نسنه یی بر نسنه دن چیقارمق کبی وروح بدندن چیقمق کبی
لواحد من الشعر ابیت مصدر یاتة الجلد عن اللحم * والسلخ آخر الشهر کالانسلاخ ﯓ سنخ ﯓ
فتح نونله بوزن ومعنی وسخ یعنی چرك وریم و کیرکه وجودده وکرك جامه ده اوله ﯓ سنکلاخ ﯓ
طاشلو یر معناسنه لفظ مرکبدر سنك ایله لاخدن که لاخ بو کلمه در هر قنغی اسمه لاحق اوله
توفیر معناسنی افاده ایدر میر نظامی بیت بیابانی سراسر سنکلاخست * درو آدم نبوده
دیو لاخست ﯓ سنلخ ﯓ سکون نون وفتح لامله برنوع جامه در اتکی ویکلری قصه اولور نیمتنه
وترلك وتلك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت سلب ساخته یکسر از پرنیان * زدیبا یکی
سنلخ تامیان ﯓ سیالج ﯓ فتح یای تحتانی ولامله آلات جنکدن دموردن اوج کوشه لوخار
وخسك ایدرلر قلعه یه یوریش ایله هجوم ایدنلرك ایاقلری آلتنه دوکرلر که یوریمکدن منع ایدر حکیم
فردوسی بیت چو با جیش هومان بر آویختند * سیالج بمیدان درون ریختند ﯓ مع الدال ﯓ
ﯓ ساد ﯓ بوزن یاد درت معنایه کلور اول بمعنی ساده یعنی بر نوع و بر رنك اولوب غیری نسنه
قارشمامش اوله شمس فخری بیت برای کسوت خدام در کهش خورشید * زچرخ کاه
منقش طرازد وکه ساد * ثانی بمعنی استاد ومعلم حکیم سنایی بیت خلق کشت از قدوم زاهد
شاد * زآنکه او بدبه پند دادن ساد * ثالث خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم اسدی بیت
درختان که کشته نداریم باد * بدندان بدو نیم کردند ساد * رابع بمعنی دشت وصحرا
وبیابان وبعض فرهنکده سایه همواریعنی دوبدوز اولان کولکه کذا فی فرهنك جهانکیری
ﯓ سابود ﯓ فتح باء موحده ایله بوزن نابود ادات الفضلاده بمعنی هالهٔ ماه که ترکیده آی آغلی
دیرلر اما فرهنك جهانکیریده اطفال ایام عیدوجشنلرده شاخ درخته یاخود طام اغاجنه
ایپ بغلیوب اراسنه اوتوروب صالنورلر اکا یاد پیچ وکازدخی دیرلر ابو المعانی بیت دلم
آویخته زلف سیاهش * چنان طفلی که آویزد بسابود ﯓ سازمند ﯓ سکون زاء معجمه ایله
مجمع الفرسده آراسته ومنتظم اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شیخ نظامی بیت سازمند از تو
کشته کار همه * ای همه وآخر بدکار همه * شرفنامه ده بمعنی کوشه باشد وساخته شیخ
نظامی بیت برین سازمندی جهانکیرشاه * برافراخت رایت زماهی بماه ﯓ ساعد ﯓ کسر عین
مهمله ایله بیلك معناسنه عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کمال خجندی بیت کفته
دست بوم کر مرحبا خواهی زمن * کر بدآن ساعد کشی تیغ هزاران مرحبا ﯓ ساوند ﯓ فتح
واو وسکون نونله بمعنی قوافیٔ اشعار یعنی شعرك آخری کلمه یاخود حروف بر نوع اوله که اکا قافیه ﯓ
دیرلر ابو المعانی درحق یکی از شعرا بیت نبودش فکر اندر وزن ومعنی * نکوید شعر بیمعنی
وساوند ﯓ ساید ﯓ فتح یای تحتانیله بوزن باید بمعنی ریم آهن یعنی دمور بوقی کذا فی المجمع
ﯓ سپید ﯓ فتح باء عجمی ایله ایکی معنایه در اول معروف ثانی آز نسنه شیٔ قلیل معناسنه
ﯓ سبکاد ﯓ سکون باء موحده وفتح کافله ایکی معنایه در اول سرکوه یعنی طاغ باشی ثانی
میان سرای یعنی او اورطه سی کذا فی المجمع ﯓ سبکداد ﯓ فتح باء موحده ودال وسکونه
کافله برایشی جست وچابك ایتمکدن وسرعت وعجله دن کنایه ایدوب تیز ایتدی دیمك اولور
شاعر بیت سبکداد سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین ﯓ ستاد ﯓ

فتح تاء مثناة ایله بوزن مباد یعنی بسیار کذا فی مجمع الفرس میرنظمی بیت مرا کرد کردون
چوجو رستاد * چو اینست طالع چه سود دست داد لغ سجد ع فتح جیمله سرمای صفت یعنی
شدید شتا کذا فی المجمع لغ سد ع بوزن بد یوز عدده دیرلر اکرچه مشهوری صاد ایله
صددر اما فارسیده صاد حرفی اولمامغین اصل موضوعی سین ایله در عربیده تشدید ایله
استحکام ومتانت معناسنه در لغ سرآمد ع صنعت وکارنده نهایت بولمش وهر نسنه نك
اعلاسی وکزیده سنه ده دیرلر لغ سربلند ع ایکی معنایه در اول بالاقد انسانده
واشجارده استعمال اولنور سرو سربلندکبی ثانی عالی وممتاز معناسنه ابوالمعانی بیت
بجاه ورتبهٔ عشقش چو سربلند شده ام * اسیر خال وخط وزلف در کمند شده ام *
لغ سربند ع باشه صاریلن وبغلنان هرنه ایسه عموما شیخ نظامی بیت مرلورا کر سرو
صاحب کلاهست * مرا نیز از قصب سربند شاهست * وزنانك باش باغنه دیرلر خصوصا
عربیده عصابه دیدکلریدر لغ سرچکاد ع فتح جیم فارسی وکافله طرف بالای پیشانی یعنی
آلنك یوقاروجانبی معناسنه در مولانا عمید بلخی بیت داغ بد سرچکاد او چون طاس *
د یوراز وبود همیشه هراس لغ سرحد ع یعنی سنور مملکت لفظ مرکبدر معنای ترکیب
حدك اوجی دیمکدر مراد ولایتینك انتهاسی اولور لغ سرد ع صوق معناسنه در خصوصا
مقابلی کرم در عربیده برد دیرلر مرشد یزدجردی در قصیدهٔ شتائیه * قطعه * بسکه
روی زمین زشدت دی * سرد کردیده همچو زهد وریا * ازدم سرد صبح یخ بندد * در دل کرم اهل
درد دعا * سردك عربیده معناسی تقید ایله باشه چقمقدر چغتای لساننده ساووغ دیرلر
میرعلیشیر بیت حیف آیرور هر شوخ ورعنا یوز یکا چون عشق پاك * شوق اوتینی کیل
سین داغی بوعشوه لاریدین ساووغ لغ سرکزید ع فتح کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله
ذمیلردن آلنان انجیه دیرلر سرکزیت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ سرلاد ع
فتح لامله لاد دیوار در سرلاد حالیله دیوار باشی معناسنه اولور کثرت استعمالله دیوار معناسنه
اولمشدر مختاری درهجا بیت همت همی از طاقت بکدازی سپندا * سرلاد چنان بند که
برتابد بنلاد لغ سرماسرد ع یایلاق اولان محله دیرلر صووغی یاز فصلنده دخی اولمغله سرمای
سرد تسمیه اولنمشدر لغ سرواد ع فتح واو ایله ایکی معنایه کلور اول شعر ونظم معناسنه شمس فخری
بیت زهی بعدل تو مرهون عمارت دنیی * زهی بمدح تو مشحون رسائل وسرواد * ثانی
سخن بیهوده وبی اصل شاعر بیت ذکر نخواهم کفتن همی ثنا وغزل * کمرفت بکره مقدار وقیمت
سرواد لغ سره مرد ع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله مرد نیکوکار وبرار یکیت معناسنه ده کلور
لغ سزد ع فتح زاء معجمه ایله بوزن یزد لایق اولور معناسنه فعل مضارعدر اصلی سزا واردر
ابوالمعانی بیت درد هجرت اکر سزد عاشق * ذوق وصلت سزیدنت باید لغ سزد ع
سکون زا ایله بوزن چرد سپید خوارد یدکاری جانوردر کذا فی المجمع لغ سفراد ع سکون
فا وفتح را ایله سنك خوارج دیدکاری قوشدر کذا فی المجمع لغ سمرقند وسمرکند ع
کلاهما اسم شهر معروف در اصلی شمرکند در تعریب ایدوب سمرقند ایلدیلر ولایت بخارا ده
برمعظم شهردر علماسی چوق اولور خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل

دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا * خواجه سلمان بیت برده بر طینت توسعد
سمرقندی رشك * شده ازدود بخاربت بخجل نافهٔ چین * کمال پاشازاده مرحوم کند لغتی
بجندده کند شهر دربلمینلر قریه معناسنه نقل ایدرلر بومدعایه شاهد سمرقند درکه اصلی شمرکند
ایدی تعریب ایدوب سمرقند دیدیلر اول سببدنکه شمر نام بر جاریه ایچون بنا اولنمشدر کند شهر
دیمکدن صکره علم اولمق ایچون مضاف الیه تقدیم اولنوب شمرکند دیدیلر ابن خلکان
تاریخنده بویله یازمشدر که * ان شمر اسم لجاریة الاسکندر مرضت فوصف لها الاطباء ارضا ذات
هواء طیب واشار واله بظاهر صفة فاسکنها ایاه فلما طابت بنی به مدینة وکند بالترکی هو المدینة
فکانه یقول بلد شمر ﯛ سمغند ﭻ سکون میم ونون وفتح غین معجمه ایله حیض کورمش عورت
وحیضه ده سمغند دیرلر ﯛ سمند ﭻ فتح میم وسکون نونله ایکی معنایه در اول آت
معناسنه در عموما هر نه طونده اولورسه حکیم فردوسی بیت سمند نوندش همیراند نرم *
بروبرهمن آفرین خواند کرم * وقوله آته دیرلر خصوصا وله ایضا بیت نشسته ابر تازی اسب
سمند * همی تاخت ترسان زبیم کزند * آته بو اسمك اطلاقی باعتبار الوصفدر خاکستر رنکنده
اولان آته مخصوصجه سمند دیرلر مقدمة الادب صاحبی سمند آنکه رنك رماد دارد دیدیکی
خصوصیتی افاده ایدر معنای ثانی فرهنك جهانکیریده حافظ اوبهی فرهنکندن تیر معناسنه
دخی اولدوغین نقل ایدر ﯛ سمید ﭻ کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله خاص اوندن ایتدکاری
بیاض اتمك ترکیده سین مکسوره ایله استعمال ایدرلر ﯛ سناد ﭻ فتح نونله ایکی معنایه کلور
اول اکه دن چقان دور واغاج خرده سی که سونبش دخی دیرلر ثانی بمعنی بسیار اوسناد دخی
دیرلر میرنظمی بیت مکن این ستم ای شه نیك زاد * تراکر ذمت بندکی راسناد ﯛ سنباد ﭻ
سکون نون وفتح باء موحده ایله نیشابوری بر مجوس آدیدر سرعسکر اموی اولان ابو مسلمه خیلی
محبت ودوستلق ایلشیدی ﯛ سند ﭻ سکون نونله بوزن بند ایکی معنایه کلور اول منقار
مرغ ثانی حرامزاده معناسنه در میرنظمی بیت نکوشد زپیران کفتار نبد * کرا اصل
باشد فرومایه سند * عربیده فتح نونله تمسك ونسبت معناسنه در ﯛ سنك رعد ﭻ اضافتله
ایکی معنایه در اول کمانکره یوالغی شیخ نظامی بیت روان سنك رعد ازکمانهای سخت *
در آسمان کشت ازان لخت لخت * ثانی طام اوستنده طپراق باصلمق ایچون چکدکلری لوغ
طاشی ﯛ سواد ﭻ ایکی معنایه در اول شراب دردی یعنی شرابك دبنه چوکن ثقل ثانی
اطراف اربعهٔ مملکت معناسنه بو معناده عربیله مشترکدر مولانا جامی بیت حدیث روضه
مکن جامی این زپس مارا * که در سواد هری ساکن خیابانم * عربیده دخی درت معنایه در ایکیسی
مذکور معنالر ثالث سیاهلق هر نه اولورسه عموما رابع اولز بله دیرلر که مزروعات
وبوستانه دوکرلر یرقوتلو اولمق ایچون ﯛ سوکند ﭻ سکون نون واوو وفتح کافله آندکه
عربیده یمین وقسم دیرلر میرنظمی بیت همیکرد سوکند بیزدان پاك * نبودش خبر کشته
شه شرمناك ﯛ سود ﭻ فتح واوایله بوزن نود برظرفدر انجه جوبلردن یاپارلر سپد دخی دیرلر
عربیده سبده دیرلر فتح سین وبا ودال ایله ﯛ سوید ﭻ بوزن نوید صبان دموری که سودش
دخی دیرلر ﯛ سرود ﭻ ضم را وواو معروفله یعنی تنبورسه تاری اوج قیللو اولان طنبوره یه دیرلر

میرنظمی بیت رسیده با فلاك بانك سرود * كه كردست آهنك چنك وسه زود ل سه فرزند م
عربیده موالید ثلثه دیدكلری حیوان ونباتات وجمادات كذا فی فرهنك جهانكیری ل مع الراء
المهمله * سار م یدی معنایه كلور اول بمعنی سر مثلا باشی اشاغی اولانه نكونسار دیرلر
وچشمه باشنه چشمسار ورستمك كورزنه كاوسار دیدكلری كبی باش معناسنه شاه ناصرخسرو
دروصف قلم * رباعی * آن زرد تن لاغر كل خوار سیه سار * زردست ودرازست چنین باشد كل
خوار * همواره سیه سرش سرنداز یراك * هم مارست ازو ببرند سرمار * بعض نسخه ده بمعنی
تارك سر یعنی دپه مراد اولیجق سار دنیلور زیرا سر یوقار وجمله عضوه دنیا ورکه قولاق وقاش وكوز
وبورون واغز وچكه داخللردر ایله اولنجه ساری سر ایله تفسیره جواز ویرمیوب سار سردن بعض در
دیو بوبینی ایراد ایلمش بیت سری كش بد ازمشك سار افسر * فروزنده جبهت چو شمس وقمر
ثانی برخوش آواز سیاه رنك وبیاض بنكلی كوچك قوشدر عربیده زرزور وتركیده صغرجق
دیرلر حكیم خاقانی بیت ساراز تو مشعبد چمن كشت * هندوی چهار پاره زن كشت * حكیم
انوری بیت نوای طوطی وبلبل خروش عكه وسار * همیكنند بخل طنهای خنیاكر * ثالث
محل وجای معناسنه عموما مختاری بیت بكتف سار برآورد زانوازاو بار * بچشم خانه فرورفته
وبده ازناهار * رابع نسبت واضافت معناسنه اولور مثلا كوهسار ونمكسار كبی حكیم خاقانی
بیت سار بشاخسار بزنكی چار پاره زن * خندزنان چو زنكیان ابر زروی غرتلی * خامس
بمعنی شبه ومانند مشكسار وعنبرسار كبی ملقابادی بیت یاران سرین سار هیونانی وكوران *
باچشم كرزنانی وباكران آهو * سادس فرهنك جهانكیریده بمعنی شتر كه شتربانه ساربان دیرلر
استادرودكی درصفت تاجر بیت داشتی آن تاجر دولت شعار * صد قطار سار اندر زیر بار *
سابع رنج ومحنت معناسنه خسروانی بیت جانم بلب من آمد وسار * مردم ز جفا وجور
بسیار * فرهنك جهانكیریده بمعنی كلك ونای میان تهی مسطوردر ل سابقه سالار م
یعنی سرلشكر ومهتر كاربان یعنی كاربان باشی شیخ نظامی از مخزن بیت سابقه سالار وجود
وعدم * مرسله پیوند كلوی قدم ل ساجور م ضم جیم وواو معروفله كردن سك صیاده
بغلدقلری خلطه معناسنه حكیم انوری بیت سر هرخوان شدم چو كربه رس * درهر كشتی
سك ساجور * وله ایضا بیت خصم بد بخت كه كهف ملك راهشتم كس است * كر كند
خدمت همش جل بادوهم ساجور باد ل سارخكدار وسارشكدار م كلاهما بفتح الراء
وسكون الخاء والشین بر اغاج آدیدر كه اغال پشه وكژدم پشه واروسه ولامشكر
وتارژین وددار وپشه خانه وپشه غال وكنجك دخی دیرلر عربیده شجرة النبق دیدكلریدر
ل سازكار م سكون زاء معجمه وفتح كافله بمعنی موافقت ومصلحت كذار وكسر زایله آلت كار
یعنی آلات اهل صنایع میرنظمی بمعنی اول بیت ای زلطفت سازكار عاجزان * كار عاجز
ساز واحسانت وسان ل سازوار م بمعنی سازكار مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری
ل سازور م سكون زاء معجمه وفتح واوایله بوزن تاجور بمعنی ساخته شده یعنی دوزلمش كذا
فی المجمع بو معنایه شیخ نظامی از اقبال نامه بیت چو پر میمنه سازور كشت كار * همی
میسره شد چو رو بین حصار ل ساطور م معروف آلتدر اكثر قصابلر قوللنورلر كه اك

انی کسوب کوکی آنکله قرار مولانا محمد ظهوری بیت زساطور غم استخوانم شکست *
بسلاخئ غصه بر مال دست * ودر قصیده یکی از شعرا بیت اکر از امر او به پیچد سر *
بر سر کیو میزند ساطور ۞ ساغر ۞ شراب طلو اولان قدحه دیرلر خصوصا شیخ نظامی
بیت جهان وام خویش از تو یکسر برد * بجرعه فرسته بساغر برد * مرور ایام وکثرت
استعمال خاص وعام ایله مطلق قدح معناسنه اولمشدر کرك طلو وکرك بوش اولسون مولانا
صبوری سمرقندی بیت من آن شیدا ایم ای صبوری که دست ساقی کوثر * اکر در خلد باشم زهر غم
در ساغرم ریزد * بعض فرهنکارده ساغرق معناسنه که آنکله شراب اوچوب شیشه یه قورلر
بو معنایه مرشد یزد جردی بیت از آن می که در ساغر امتحان * بود دائم از زهر چشم بتان *
و بو معناسی دخی دکن مملکتنده واقع بر بیوك قصبه آدیدر مولانا بدیعی سمرقندی بیت شکر
خدا که نیست چو ارباب حرص وآز * کاهی هوای بندر وکه فکر ساغرم ۞ سالار ۞ سرعسکر
وسردار معناسنه مولانا هاتفی بیت بر آراسته در نوازش زبان * ز درکاه سالار تا پاسبان *
وپیشوای قوم معناسنه که عربیده سابقه دیرلر شیخ سعدی درصفت معراج بیت بدو کفت
سالار بیت الحرام * که ای حامل وحی بر تر خرام ۞ سالبر ۞ سکون لام وفتح باء موحده ایله
اول اغاجه درلر که بر سنه میوه سی اوله وبر سنه اولمیه بو حالت زیتون اغاجنده غایت ظاهردر بر سنه
زیتونی اولو رحمل دیرلر بر سنه اولمز محل دیرلر لغت مذکورك ترکیبندن دخی فهم اولنور بر میوه در
میوه لی یل دیمك اولور ۞ سامندر ۞ بر جانوردر آتش ایچنده تعیش ایدر بعض فرهنکلرده
موش هیأتنده اولور بعض نسخه ده مرغ صورتنده اولور تویندن کلاه ودستمال ایدرلر کیرلندکده
آتشه یقارلر کیری یانوب کندیسی پاك اولور وحذف الفله سمندر وسمندل دخی دیرلر ۞ سایه پرور ۞
ایکی معنایه کلور اول براوتدر دوشروب اتمك ایله نان خورش ایدرلر یعنی قاتق ایدرلر ثانی
خانه ده بسلنمش نازك وجود کمسنه لره دیرلر ۞ سبز بهار وسبزه بهار ۞ کلاهما بسکون الباء
الموحده موسیقیده بر لحن اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت چو باده بودی برد ست من
بیاوردی * نوای باربد کنج کاو وسبز بهار * استاد منوجهری بیت بر سبزه بهار نیشینی ومطربت
بر سبزه بهار زند سبزه بهار * حکیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرا یدبز یروبم * که کینهٔ سیاوش وکه
سبزهٔ بهار ۞ سبزه زار ۞ یشللك مرادی چایر وچمندر سبزه اسم علمدر جمله یشل اولنلره دنیلور
وزار ترکیبده لك ایله تعبیر ایتدکلری معنایه در ابو المعانی بیت درکنار آب خوش باشد اکر
سبزه زار ومرغزار وجام می ۞ سبزوار ۞ عراق عجمده بر ولایت وشهر معظم اسمیدر فضلا
وعلما وشعراسی چوق اولوز ۞ سبکبار ۞ خفت اثقالدن کنایه در لفظ مرکبدر سبك ایله
باردن معنای ترکیب خفیف یوکلو دیمك اولور خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج
وکردابی چنین هائل * کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها ۞ سبکدار ۞ باب الفاده ذکری
مرور ایدن اسکدار معناسنه درکه قاصد دیمکدر وقاصدك مکتوب قودغی کیسه یه ده دیرلر تفصیل
مرادی اولانلر اسکداره نظر ایتسونلر ۞ سبکسار وسبکسر ۞ کلاهما بضم الباء وسکون
الکاف وفتح السین سلفینه وقلیل العقل معناسنه در وترکیب دخی خفیف باشلو دیمکدر خواجه
سلمان بیت هر سبکساری چو آتش بر سر جوپارهٔ * می نشیند وز تکبر میکشد سر بر اثیر *

وله ایضا بیت باجزم پایدارت کوه کران سبکسر * باعزم تیزتا زت برق عجول کاهل *
ع سپنکور ع فتح باء فارسی وسکون نون وضم کاف فارسیله اپتاوزومی سکنکوردخی دیرلر اطبا
کتابلرنده عنب الثعلب دیرلر ع سپیلخوار ع فتح خا و واو معدوله ایله برجانوردر سزددخی
دیرلر کذا فی المجمع ع ستار ع اوج قیللو طنبوره محمد عصار در مهر ومشتری بیت ز طن
بجکاه نوبتش برد * که ترسار استار افتاددرود ع ستر ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی استرکه عربیده
بغل وترکیده قاطر وترکستانده جرد دیرلر حکیم خاقانی در مرثیه بیت جیب وکیسوی وشاقان
وبتان باز کنید * طوق دستارچه ازاسب وستر باز کنید * پور بهای جامی در هجو * قطعه *
نه عالم نه جاهل نه زاهد نه رند * نه انثی نه خنثی نه ماده نه نر * چوخر لاشهٔ در حماقت چوگاو *
زن همچو اشتر حرون چون ستر ع ستیر ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله فرهنك
حسین وفائی ده برمن دن قرق بر درهم مقداریدر وفرهنك میرزا ابراهیمده وحکیم اسدی ده
التی بچق درهم مقداریدر حکیم فردوسی بیت خدنکی که پیکان اوده ستیر * زترکش براورد
کرددلیر ع سجاهر ع فتح جیم وها ایله قرین وشبیه معناسنه در استاد فرخی در صفت فیل
ازفیلان سلطان محمود که بالا پسند نام بود بیت چو بالا پسند پسندیده کورا * نیاید
زبالای کردون سجاهر ع سحر ع فتحتین ایله صباحه قریب وقتدر عربیده دخی بو معنایه
استعمال ایدرلر قال زعفرانی بیت وشققت قلب اللیل عن * ولدیقال له السحر ع سخن آور
وسخنور ع ضم خا وسکون نون وضم سین وفتح خا ایله دخی استعمال اولنور ایکی وجهی دخی
شاعر وسوزکتوریجی یعنی سوزه قادر ومحلنده معنیدار سوز ایرادایدر میر نظمی بیت
هر سخن آور که میکوید سخن * غیر مدحت عقل کوید دم مزن ع سخنکذار ع سوز ایرشدریجی
یعنی حاضر جواب وراستکوی دیمکدر ع سر ع درت معنایه استعمال اولنور اول باش
معناسنه مخصوصا اسمدر ثانی اوج یعنی هر نسنه نك اوجی مثلا سرانکشت دیرلر بارمق اوجی
دیمکدر ثالث هوس معناسنه مثلا ازسر محبت فلان بازکشتم دیرلر فلانك محبتی هوسندن
فارغ اولدم دیمکدر بو اوج معنایه خواجه سلمان بیت خاك باد اسرمن کر سر افسر دارم *
تاز خاك سر کوی توسرم ابخورست * رابع سردار عسکر وسر کروه وسر قوم وسر
شاعران وامثالی کبی نسنه لرده وتشدید ایله سربار معناسنه ده کلور ع سراخر وسراخور ع
فتح را وضم خا ایله ایکی معنایه استعمال اولنور اول طویله باشنه باغلنن آت که سر طویله ده
دیرلر حضرت مولانا بیت شود یوسف یکی کرکی شود موسی چه فرعونی * چو بیرون
شد رکاب توسراخر کشت پالانی * شیخ نظامی بیت طویله زدند آخرانکیختند * بسر
آخران برعلف ریختند * ثانی آت خدمتنده اولان خدام لرك باشی که ترکیده آخورکتخداسی
دیرلر ع سرادار ع فتح را ودال ایله دار الشفاده اولان معلوللره خدمت ایده نه دیرلر بیمار
خانه جی وغیره رازدخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت از آن دیوانهٔ ناکرده زنجیر *
سراداران بسی خوردند تشویر * وملوك ووزرا واکابر سرایلرنده محافظهٔ خدمات سرایه مأمور
اولنلره دخی دیرلر ترکیده سرایدار دیدکلریدر ع سراسر ع باشدن باشه معناسنه شیخ
سعدی بیت جهان کرچه سراسر لاله زارست * برهنه پامرو آنجا که خارست * ایکی کلمه

کلمه بر جنس اولوب میانلرنده بر الف واقع اولسه مقابله ومساوات معناسنی افاده ایدر ودخی ایکی
نسنه نك باشلری بر بر ینه مساوی اولدقده دخی سراسر دیرلر مساوات ومقابله بولندوغندن
معنای لازمی حقیقت منزله سنه وارمشدر بو ندندرکه صرمه وقلابدون ایله طوقنان قماشه ده
سراسر دیرلر قماش ونقشی وصرمه سی باشدن باشه بر نمط وهموار اولدوغندن تسمیه اولنمش
اوله ﴿ سربار وسربر ﴾ کلاهما بمعنی علاوه یعنی دوه یه وامثالی اوزرینه یوکقودقلری
نسنه یه دیرلر عربیده علاوه وترکیده سلبد یرلر میرنظمی بیت مراشد بدکان در راست راهم *
که شد سربار بر بارکناهم ﴿ سربسر ﴾ بودخی سراسرکبی باشدن باشه معناسنی افاده ایدر
شاعر بیت فرداچو از ین روی زمین درکذریم * باهفت هزار سالکان سر بسریم * وبر معناسی
دخی باش باشه دیمك اولور بیت شنیدم من از داستان سر بسر * نه نیك بدش آکهم
دربدر * بو بیتده باشدن باشه معناسیده واول داستانی بر بر ایشتدم دیمك معناسیده
فهم اولنور بر جنسدن اولان ایکی کلمه نك اراسنده الف اولدوغی کبی باء موحده تاء مثناة دخی
اولور ﴿ سرتاسر وسرتسر ﴾ بونلرده سراسر وسربسر کبی درباشدن باشه وبر اوجدن
بر اوجه معناسنه افاده ایدر میرنظمی بیت کشت کردم سرتسر روی زمین * نیست
جایی باشد از فتنه امین ﴿ سرتیر ﴾ کسر را وتاء مثناة وسکون یای تحتانیله درد بزرك وعالم
وفاضل معناسنه ودخی حاکم سیاست معناسنه ده کلور سرباك دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ سردستار ﴾ دلبندکه باشه صاریلور عربیده عمامه معناسنه وبند اوجینه ده
دیرلر نصیر همدانی بیت فلك از بسکه بارد بر سرم خون * مراشد در سرستار کلکون *
﴿ سردسیر ﴾ سکون را ودال وکسر سین ویای ساکنه ایله هواسی صووق ولان محل که قشتا
شدت اوزره اولمودخی یایلاق بر معناسنه مقابلی کرم سیردر عربیده برود دیرلر میر
نظمی بیت هوای آن دیلری سرد سیراست * که آهسته برفتن دلپذیراست ﴿ سرزیر ﴾
سکون را وکسر زا ایله باشی اشاغی سرنکون معناسنه درکریم اسمنه بویاوه که معناده واقعدر
بیت چودیدم میرکون بالا وسرزیر * نهادم بر در کونش سرکیر ﴿ سرسر ﴾ بوزن مرمر
یعنی تلاش وحمق که متلاشی واحمق اولانه سرسری دیرلر ﴿ سرشار ﴾ سکون وفتح شین
معجمه ایله بمعنی لبریز یعنی ظرفك کنارینه برابر طلو اولمش مولانا محمد ظهوری بیت بهاتف
فکن کوش آوازیاد * که پیمانه لطف سرشار باد * صائب سلمه الله بیت یارب از عرفان ایمانه
سرشارده * چشم بینا جان آکاه و دل بیدار ده ﴿ سرشیر ﴾ بوزن زنجیر سودی
قیناتدقده اوزرنده اولان قیموق در اصفهانده دخی اولور سود باشی یعنی قیمق اولور کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ سرعشر ﴾ مصحف شریف وقرآن مجیدده هر اون آیت کریمه یی عشر وب
حاشیه مصحفده نشان ایچون یازدقلری در حکیم خاقانی بیت مرادل پیر تعلیمیست ومن طفل
زباندانش * دم تسلیم سر عشر وسر زانو دبستانش ﴿ سرکار ﴾ ایکی معنایه دیر ایکی
وجهله تلفظ اولنور سکون را ایله خدمتکارلرك باشی اولانه دیرلر وکسر را ایله ایش باشنده اولانه
دیرلر مولانا هاتفی بیت وکیلان وسرکارداران رای * همه سوی کنجینها ره نمای *
﴿ سرمخار ﴾ استعاره واصطلاحیدر توقف ایله معناسنه درمعنای ترکیب باش قاشیه دك

اولور حکیم فردوسینک بیت بدستان بکوآنچه دیدی بکار * ذکر آنکه درآمدن سر مخار *
﴿ سروار ﴾ یعنی سربار مرقوم ﴿ سرور ﴾ بوزن پرور اوچ معنایه کلور اول سردار ثانی رئیس
طائفه ثالث بهادر وشجیع معناسنه مثال اول * مصرع * سرور ادا دکر اد اور والا کهرا * مثال
ثانی * مصرع * درآمد سرور انبوه آن سو * مثال ثالث * مصرع * سرآمد سرود
وسرخیل کردان ﴿ سریر ﴾ بوزن وزیر ایکی معنایه در اول یعنی قوس قزح که سدکیس
وسرویسه دخی دیرلر از تاریخ تاج المآثر در صفت اژدها بیت خماید دم چون کمان سریر *
همان نوک دندان چو پیکان تیر * ثانی یعنی تخت بو معناده عربیله مشترکدر حکیم خاقانی ایکی
معنایه بیت وربسر پر بکند رد رایت شاه صاحبش * تاج وسریر خود دهد نعل بهای شاه را *
عربی شعرلرده دخی استعمال اولنور قال الخوارزمی بیت وساله من روح المنا * برحی یخطب والسریر
﴿ سزاوار ﴾ سزاور ﴿ سزالایق معناسنه وآور لیاقت معناسنه در معنای ترکیب صاحب
لیاقت اولور دیمزلر انک مرمعناسیله کلمهٔ وار وور مضاف اولور محلی اعتباریله ﴿ سعتر ﴾ سکون
عین وفتح تاء مثناة ایله زبق که محاجلک دخی دیرلر وآنی استعمال ایدن فاجره مردارلره سعتری
دیرلر وعربیده صعتر اوتدر اجیرق اولور قوریدوب ودوکوب طوز ایله آلوده ایدرلر اتمکی یاصوب
یرلر ترکیده کوکوتی دیدکاریدر شاعر بیت زنش سعتری وخودش قلتبان * بمهمان شود
یاز نش میزبان ﴿ سقنقور ﴾ فتح قاف اول وضم ثانی وسکون نون وواو معروفله تمساحدن
متولد اولور بالنوعیدر اکثریا صوینه اولور بامر الله تعالی صوده متولد اولان تمساح اولور
قوم ایچنده متولد اولان سقنقور اولور کلره بکزر بر نوع کوچک بالقدر زیاده بیوک اولمز وامتحانی
شو یله درکه برکسه اوچی ایچنه آلسه فی الحال ذکری انتشار ایدر بیت سقنقور مقویست در
اصل لیکن * مون نباشد به از بیکانه ران ﴿ سکار ﴾ فتح کاف عجمیله ایکی معنایه مرویدر
اول برخسیس طعامدر ثانی کومر معناسنه که زکال وزغال دخی دیرلر مؤید الفضلاده
یانمش کومر معناسنه منقولدر بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنی بیت بدارد نیی که
چون برفروخت آتش ظلم * سکار آن بجهنم نخورد چو طنیم * طنیم عربیده ردوه قوشی معناسنه
وسکارکمرسیز ایله ده مرویدر ﴿ سک جکر ﴾ یعنی سختی کش وسخت جان یعنی قاتیلق
چکیجی ویک جانلی دیمک اولور حکیم خاقانی بیت استخوان پیشکش کنم غم را * زانکه غم
میهمان سک جکر است ﴿ سکسار ﴾ سکون کاف عجمی وفتح سین مهمله ایله بر نوع مخلوقدر
وجوهی آدم باشلری کوپک باشی کبی وآز ودشلری وار ایری وکسکین وفیل قولاغنه مشابه
قولاری وار وبدنلری پکی کبی سرا پا قیللو قالون نام بر جزیره ده اولورلر مجمع الفرسده مانند سک
دیمشدر میرخسرو بیت فضولی چند کنم کز درت زدن دم عفو * نه حد خسرو مردم
نماسکسارست * واصطلاحده حریص وطالب دنیا وبدنفس معناسنه در وبر ولایت نامی
اوله دخی روایت اولنمشدر ﴿ سکندر ﴾ فتح کاف فارسی وسکون نونله بر نوع اویوندر که بر دائره
چوب ایچنده بری طورر اطرافندن آنی ال ایله اوررلر واول دخی ایاقله انلری دپرقنقیسنی اوره
بورسه یرینه قوبوب کندو چیقر عربیده بو اویونه جی جغل دیرلر ﴿ سکنکور ﴾ فتح کاف
عجمی اول وضم ثانی وسکون نونله ایت اوزمی دیدکاریدر فلفل مقداری سرخ وسیاه اولور اصلی

اصلی سك انكوردركه تخفیفاً الفی حذف اولنمشدر عربیده عنب الثعلب دیرلر كذا فی شرفنامه
ومؤید الفضلا وصیدنهٔ ابی ریحان ابو المعانی بیت برویش خال چند دیدم بگفتم * سگنگوری
كه رستنه سنگلاخ را * سلح شور * كسر لام وسكون طاء مهمله ایله فرهنك میرزاابرهیمده مستعد
حرب وقتال وسلاح بسته معناسنه در شیخ سعدی بیت چه خوش گفت آن مهی دست
سلحشور * جوی زر بهتر از پنجاه من زور * سلهگر * فتح لام مشدده وكاف فارسیله سبد اورجی
وسبد ایدیجی * سماكار * كاف عربیله سبوكش خمها یعنی كوپلردن دستی ایله باده چكیجی سماكاره
دخی دیرلر خواجه عمید لوبكی بیت ما از كار بار سماكاری تو برد * بیكاریم نگه كن و بیكار بر مكن *
كذا فی فرهنك جهانگیری * سمار * فتح میمله قوغاق اوتی دیدكاریدر * سمر * فتح میمله ایكی
معنایه در اول حكایه وافسانه معناسنه بومعناده عربیله مشتركدر خواجه حافظ بیت ترسم كه
اشك درغم ما پرده در شود * وین راز سر بمهر بعالم سمر شود * وشمس فخری بیت كسری عهد
شیخ ابو اسحق * كه بعدلست درزمانه سمر * ثانی چولاه آلتلریندن سپوركه كبی برنسنه در آنكله
ایپلكی اوزرینه اهارو یرلر اكا ماله وغروش دخی دیرلر عربیده كیجه سوبلنن حكایه كه مسامرات ده
دیرلر وتخته یه میخ اورمق معناسنه در * سمكور * بوزن شبكور بر موضع اسمیدر مولانا
هاتفی از تیمورنامه بیت چو بردشت سمكور زد بارگاه * شد آراسته بارگاهش زگاه * سمندر
وسمندور * كلاهما بفتح المیم وسكون النون ایكی معنایه كلور اول برقوشدر آتش ایچنده
تعیش ایدر شمس فخری بیت كبوتر درپناه دولت او * در آتش خانه سازد چون سمندر *
روایت ایدرلركه مزبور قوشك بیك سنه عمری اولور عمری آخره ایردكده اودون جمع ایدوب نفسندن
آتش پیدا اولوب اودونی یاقرقنادلریله اولقدر شعله لندیرركه كندوسی دخی ایچنده یانوب كل
اولوب مرور ایام ایله كلینك ایچندن یاوروسی حاصل اولور وآتش یاقدوغنه مولانا جامینك
بوبیتی دلالت ایدر بیت شو سمندر چو فروزد آتش * باش تا آتش او خرم وخوش * بعض
روایتده برجانوردر قیون قدر لونی الوان اولور بیاض وصاری وقرمزی ویشل وبنفشی توینی
اكیروب دستمال ایدرلر كیرلنجه آتشه براغورلر چركی یانوب كندی پاك ولطیف جدید كبی
اولور وبعضیلر كاره بكزر برجانوردر هر ساعت برلونه متلون اولور واپرینه لامله سمندل وسمندول
دخی دینلور ومعنای ثانی هندستان مملكتنده برولایت اسمیدركه بی نظیر عود اغاجی بتر شكم
فخر گوركانی * مثنوی * خوشا بادا كه از مشرق برآمد * تو گویی از گلستانی درآمد * زخر
خیز وسمندور وز كافور * بیارد بوی مشك وعود كافور * مشك خرخیز نام ولایتنه مخصوصدر
بیت ثانیده لف ونشر مرتبدر * سمو * ضم میم مشدده ومخففه ایله جائز بر مقبول ومعتبر
كوركدرذی قیمت وذی خواص بر جانوردر بسیدر اعلاسی سیاه وتویی اوزون وهموار اولانیدر
مسقود یارنده ناحیهٔ شمالیده اولور بهاسی بیك غروشه ودخی زیاده یه صاتیلور وخاصه سی
طبیعتی جمله كوركلردن احر واسخن در معتادی اولمیش شابه الباسی مضر بدندركه عروقده می
فاسد ومحترق وصفراپی مشتعل وملتفق ایدر امامسن و پیر واختیارلره ومبرود الطبع اولانلره
نافع وبلغمدن حادث اولان نقریس زحمتنی دافع وامراض بلغمیه وعلل سوداویه حدوثنه مانع
بومطلق اوجاع بارده یه نفعی واقعدر ملوك قدیمدن هوشنك شاه دریسنی كورك اتمكی ایجاد

ایلشدروبرخاصه سی دخی بودرکه ایام شتاده کیلدوکی کبی ایام صیفده دخی کیلورشخوننی متأذی
دکلدرزمان اولده ملوک وسلاطینه کیدرك وزراواکابره مخصوص ایمش اماشمدی مالی اولنلرکیرلر
استعداد قیدی مرفوعدر شیخ عطار بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * وان دکر
خفته برهنه درتنور سنار فتح نونله بوزن کنار ایکی معنایه در اول صویك زیاده
اولسون ایرمقده اولسون یوفقه یری که آنده کمی وقایق یوریمك ممکن اولمیه ترکیده صغ دیرلر
شرف الدین فضل الله قزوینی بیت سحاب ازکف کالکش فتاده درجلست * محیط بادل
ودستش نموده هم چوسنار * استادفرخی بیت جیحون بکذشت توانباشته کنجیست *
سیحون بردست دکرست خشك سناریست * استادعنصری بیت زما همچنان کشتی
مارسار * که لرزان بود مانده اندر سنار * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت توآن کریمی
کاندرکرم بنزد کفت * محیط وقلزم وعمان بود کمینه سنار * ثانی فرهنك جهانکیریده عاشق
معناسنه در بومعنایه استادعسجدی بیت دینارکیسه کیسه دهد اهل فضل را * چونانك سله
سله بدطاقت سنار سنجار سکون نون وفتح جیله موصل نواحیسنده برقلعه در که سلطان
سنجرآنده متولد اولغله اول قلعه یی بنا ایدوب شهرعظیم ایلدی پلرلسان عوامده کسرسین ایله
مشهوردر حکیم خاقانی بیت سنجرنمرد ویحك سنجار ماند اندك * کرنکری بصورت
سنجاریه زسنجر سنجر سکون نونله ایکی معنایه در اول پادشاه معناسنه در عموما
ثانی خواجه سلمان ساوجی نك ممدوحی اولان پادشاهك اسمیدر خصوصا سلمان بیت
تاشاهبازچترش بکرفت ملك سنجر * برکند دسوکردون شهبال صیت طغرل * طغرلده
برپادشاه اسمیدر سندر سکون نونله بوزن بندر سندروس لفظندن مرخمدر یعنی
اولمعنایه در حکیم فردوسی بیت مشوایمن اندرسرای فسوس * که کدسبند روست وکه آبنوس
سنکبار سنك معلوم وبار باریدن لفظندن اسم فاعل اولور بو حال ایله ایکی معنایه کلور
اوّل قلعه محاصرلرنده طشره دن ایچرویه وایچرودن طشره یه طاش آتمغه دیرلر ثانی
طاشلو یر سنکلاخ معناسنه در ایکی معنایه میرنظمی بیت که بودی قلعه اندر سنکباری *
دروکردند جنك وسنکباری سنکار سکون نون وفتح کاف عجمیله ایکی معنایه در اوّل
یعنی همراه وهم پی یعنی یولداش وبربری آردنجه کتمك معناسنه عموما ثانی ایکی سفینه بربری
اردنجه کتمك معناسنه خصوصا مذکور معنالرده همسنکان وهمسنکاردخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری سنکخوار وسنکخور کلاهما بسکون النون والکاف الفارسی اوّل فتح خا
وواومعدوله ثانی ضم خا وواو معروفله برقوش آدیدر حقیقتده غداسی سنکریزه در یعنی خرده
طاشجغزلر یرمعربی سنکخارج درقطادخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * هرکه در دنیا برارد
مسجدی ازبهرحق * باشد آن مسجد بسان آشیان سنکخور * حق تعالی خانه سازد مر
اورا در بهشت * هست بر کفتار من ناطق شده نص خبر سنکسار طاش ایله دپه لمك
معناسنه که عربیده رجم دیرلر استاد فرخی بیت طاعت توچون نمازست وهرآن
کس کزنماز * سر بیکسو تافت اورا باید آنجا سنکسار * خواجه سلمان بیت راست
میخواهی ترازو سنکسار اولتیرست * تاچرا درعهد جودت سرفروآرد بزر سنکر سکون

سکون نون وفتح کاف عجمیله بوزن لنکر سبند مملکتنده اولور بر حیواندر دریسی قزل اولور ولغت
دخی انلرك لسانیدر ﴿ سنکمبر ﴾ سکون نون ومیم وفتح کاف عجمی وباء موحده ایله
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی همراه که سنکار دخی دیرلر وایکی نسنه نك اتصالی
وامتزاجی معناسنه خواجه عمید لوبکی . بیت جسم باروح این نفس راندکه یکدم بر مغل *
لفظ جان با کالبدان لحظه سنکمبر شود * ثانی پرنده بر جانور جکدر ﴿ سنکور ﴾ سکون
نون وضم کاف فارسیله بوزن انکوزا وج معنایه در اول سله فقاعی یعنی شربتجی سپدی شمس
فخری . بیت فقاعی نوالت در بیابان * برای تشنکان بسته ست سنکور * حکیم سنائی . بیت
اکر چون زر نخواهی روی عاشق * منه بر کردن چون سیم سنکور * ابو الفرج رونی درصفت
باغ . بیت نار سیمه ترنج باروش * چون فقع کوزه چو سنکورت * ثانی بمعنی بادریسه یعنی
آغرشق ثالث برقوش آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سنکین خوار ﴾ بسنکخوار
مرقوم کبی برقوش آدیدر حکیم ازرقی . بیت چو پشت سنکین خوارست شکل ژاله وزو *
چکان بسان نقطهای پشت سنکین خوار ﴿ سنکین سار ﴾ سیاه رنك برقوشدر ارقه سنده
بیاض نقطه لر اولور ساروساروج دخی دیرلر استاد عنصری . بیت کهی به بینی چون پشت
بازکشت چنین * کهی منقط بینی چو پشت سنکین سار ﴿ سوداکر ﴾ بازرکان وتجارت اهلی
معناسنه که سودا کسب فائده ایتمك وکر اسم فاعلدر ابو المعانی . بیت سوداکران عشق تو
در بحر درد حسرتت * چندین سفر میکرده اند تاریح وصلت یافتند . ﴿ سهپرار ﴾ بمعنی کره
آتش یعنی عناصر اربعه دن کرهٔ آتشه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ﴿ سیفور ﴾ سکون
یای تحتانی وضم فایله بوزن کنجور ابریشمدن طوقنمش نازك ذی قیمت قماش شیخ نظامی بیت
ستاده ملك زیر زرین درفش * زسیفور بر تن قبای بنفش * میر خسرو . بیت بیاران کرده
رجعت مژده درمشت * زسیفور عنایت شقه بر پشت * ظهیر فاریابی . بیت کنباغ چند
مضیع بخون دل بنند * بجمع آری تو کین اطلسیست وآن سیفور ﴿ سیمور ﴾ سکون یای
تحتانی وضم میم وواو معروفله جامهٔ ابریشم باف یعنی حریردن طوقنمش قماش سیفور مرقوم کبی
میر نظمی . بیت نهاده بر سرش آن تاج مشهور * بپوشیده برش سیمو روسمور ﴿ سینجر ﴾
فتح یای تحتانی وسکون نون وضم جیمله شرارهٔ آتش معناسنه حکیم فردوسی . بیت سینجر
چو باران زرین چکان * نکون ابر بارنده بر آسمان * فرهنك جهانکیریده اخکر معناسنه مرویدر
لخچه ولخشه وزلك دخی دیرلر ﴿ مع الزاء المعجمه * ساز ﴾ اون معنایه کلور اول معروف
چنکدر ثانی انتظام حال معناسنه مولانا جامی . بیت که یزدان مرا یوسفم باز داد *
همه کارهای مرا ساز داد * ثالث مهمات سفریه ولوازم طریق معناسنه که بونده ساز وبرك
دیلور خواجه سلمان بیت ساقیا برك طرب بساز که از بلبل وکل * کار وبار چمن امروز ببرکست
وساز * رابع بمعنی سامان اما سامانك اون ایکی معناسی واردر اکثرنده استعمال اولنور
استاد فرخی . بیت بدل نیك دادست خداوند بتو * بآیین نعمت وساز واحسان بتو *
خامس سلاح جنك معناسنه که ساز وسلب دیرلر ساز فارسی سلب فتحتین ایله عربیدر
حکیم سوزنی . بیت زهیبت تو عدو نقش شاهنامه بود * کز ونه مرد بکار آید ونه اسب ونه

ساز * سادس فرهنك جهانكيريده مهمانى يعنى تدارك ضيافت معناسنه حكيم انورى
بيت سرش راهماندم زتن بازكرد * درودام رااز تنش سازكرد * سابع مكروحيله معناسنه
اثيرالدين اخسيكتى بيت نركس جادوش به نيرنك وساز * خواب سحر برصدقه من نبست
ثامن بمعنى نفع وفائده شمس فخرى بيت شهى كه نبود ممكن كه در ممالك او * كسى تواند كفتن
حكايت بى ساز * تاسع مثل ومانند سان كبى ابو المعانى بيت نديده ديده دوران كه ساز
او باشد * اكر بحسن جمال ودكر بفضل وكمال * عاشر ساختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبى اولور ﴿ سارسبز ﴾ اضافتله بر نوعه صغرجقدر يشل رنك اولور عربيده قاريه ديرلر
﴿ سازنوروز ﴾ خسرو پرويزك مشهور عالم اولان باربدينك مخترعاتى اولان اوتوز لحندن برلحن
آديدر شيخ نظامى بيت چودر پرده كشيدى ساز نوروز * بنوروزى نشستى دولت آنروز *
ودخى ساختكئ اسباب كذا فى المجمع ﴿ ساكيز ﴾ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله پچه كه
بلدخى ديرلرو فرهنك جهانكيريده سياكيزديدكاريده مرقومدر عربيده لباد ديرلر ﴿ ساميز ﴾
كسر ميم وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده بكوطاشى فسانه معناسنه كه شمشير وخنجر
وامثالى تسنه لرى كسكين ايدرلر ميرنظمى بيت بدر آن دم كار خود ساميز كرده * دم شمشير خود را
تيز كرده ﴿ ساويز ﴾ كسر واو وسكون ياى تحتانيله فرهنك جهانكيريده نيك خوى وخوش
خلق معناسنه حكيم على فرقدى بيت دل باوشوخ وخوشتر وخونريز * نودعاشق زمشفق
وساويز ﴿ سبز ﴾ سكز معنايه كلور اول الواندن يشل لونه ديرلر بو معناده عارضه
ومعروضه ده اطلاق اولنور سبز رنك وقباى سبز كبى ثانى سيه چرده محبوبه ديرلر
بوايكى معنايه مولانا هاتفى بيت دوختان سبزش همه دلپسند * چو سبزان رعناى بالا
بلند * معناى ثانى يه سبز ارنك دخى دينلور ابو الحسن شهيدى * مصرع * اى همه
سبزان غلام روى سبز ارنك تو * ثالث صافى سياه رنكه دخى ديرلر مثلا خط سياهه خط سبز
ديرلر خواجه حافظ بيت خال سرسبز توان دانهٔ عيش است ولى * بركنارش چه دامى دارد * رابع كوك رنكلو اولانه ده ديرلر مثلا پولاد سبز كبى حكيم فردوسى بيت تبارك
ز پولاد سبزش كلاه * فرس خنك وبركستوان سياه * خامس جوهردار تيغه ديرلر خواجه
سلمان بيت اى سران مالك راشمشير تو مالك رقاب * باغ عدل جويبار تيغ سبزت خورده آب *
بو معنايه تيغ سبز ارنك دخى ديرلر كمال اسمعيل بيت اى عجب شمشير خسرو از چه سبز
ارنك شد * چون همه ساله زخون خصم مى بايد خورش * بو معنايه سرسبز دخى دينلور
خواجه سلمان بيت زباد خلق جان بخشش كرفته شاخ دولت بار * زآب تيغ سرسبزت
كشيده بيخ نصرت نم * سادس خنجرده استعمال اولنور كمال اسمعيل بيت ز زخم خنجر
سبزت چنان تراود خون * كه ظن برند كه آتش همى چكد ز چنار * سابع دمور دن اولان
جوشن ده دخى سبز تعبيرى استعمال اولنور حكيم فردوسى بيت ببر جوشن سبز چون
نو بهار * بر يرابلق تند چون روزكار * ثامن عين ازرق يعنى كوك كوزه چشم سبز ديرلر
مولانا هاتفى بيت بود هر چشم سبزش شيشهٔ زهر * ز چشم سبز او صد فتنه در دهر *
والحاصل هر نه كه كوك يعنى كبود رنك اوله اكا سبز دينلور و بعض عارضى سياهه ده ديرلر

دیرلر وچایرچمن وبیرق نوعنك خود مخصوص آدیدر که عربیده کی خضره کبی ضم خا ایله
اخضر معناسنه در فی المفردات للامام الراغب * الخضرة احد الالوان بین البیاض والسواد
وهو الی السواد اقرب فلهذا سمی الاسود اخضر والاخضر اسودا سبز در سبز مصنفات
باربد خسرودن برلحن اسمیدر سبزاندر سبزه وسبز درسبزه دخی دیرلر شیخ نظامی درصفت
باربد بیت چو بانك سبز در سبزش رسیدی * ز باغ سبز سبزه بردمیدی سبوسبز
ضم با و واو معروف وفتح سین ایله اضافتسز کوچك کوب که دستیدن ایریجه ودستی کبی
استعمال اولنور ستاویز فتح تاء مثناة وکسر واو ایله بمعنی رواق خانه یعنی اوك اوکنده
یاغمور وکونش دفعی ایچون ایتدکلری نسنه ستنخیز فتح تاء مثناة وسکون نون ویای
تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی رستخیز یعنی روز قیامت کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
میر نظمی بیت در اینجا آنقدر شد فتنه انکیز * که پیش از وقت برخاسته ستنخیز *
سراغاز ایکی معنایه در اول شروع معناسنه که ابتدا ایلك مقابلی سرانجام در ثانی بمعنی
سرود یعنی ایرلامق شاعر ایکی معنایه بیت ببزم خاص میکردند سراغاز * خوش الحان
مطربی کرده سراغاز سرافراز ایکی معنایه در اول ممتاز و مستحسن معناسنه ثانی
قد بالایه دیرلر ایکی معنایه میر نظمی بیت شده در حسن وخوبی را سرافراز * بباغ حسن
شده سرو سرافراز سرانداز التی معنایه کلور اول ناز وشیوه ایله یاخود کبر ونخوت ایله
صالنه رق یوریمك حضرت مولانا بیت زباد بوی تست امروز در باغ * درختان جمله رقاص
وسرانداز * ثانی بمعنی سرمست یعنی کحکن سرخوش مولانا هاتفی بیت چو سلطان
سرانداز باشد زمی * فتد بیخبر از سرش تاج کی * ثالث شجیع وبهادر یعنی جان وباش
ویررویرار معناسنه کمال خجندی بیت سر رقص وسرانداز یست سرو لاله را باهم * سهی
سروی بدست اوریم ودر پایش سراندازیم * میرخسرو بیت از ان راه فکرت سرانداز کشت *
دمی چون بود رفتن وباز کشت * رابع مؤید الفضلاده چابك وچالاك بی باك معناسنه شیخ
سعدی بیت سرانداز در عاشقی صادقست * که بد زهره برخویشتن عاشقست * خامس
مجمع الفرسده مقامات موسیقیده بر اصول نامیدر سادس فرهنك جهانکیریده مقنعه که
زنان باشلرینه اورترلر سرباز ایکی معنایه در اول شجیع وبهادر معناسنه که باز
اویون معناسنه اولوب باش اوینار معناسن افاده ایدر ثانی باشی آچق معناسنه اولور
ایکی معنایه میر نظمی بیت توان کفتن مرا او رامزد سرباز * شود در روز میدان مرد سرباز *
سرپز سکون را وفتح باء فارسیه ایله کله وپاچه بشوریجی دیمکدر پز پزیدن لفظندن وصف
ترکیبی اولور سرتیز سکون را وکسر تا ایله اوجی سوری اولان نسنه لرك اوجنه دیرلر
اکرچه تیز اصلنده کسکین حدت معناسنه وکیجمك مرور معناسنه در بونده سرك دخولیله
سوری اولدی که هم حدت وار وهم مرور وار خنجر وقلیج وبچاق واوق دمرنی ونیزه حربه سی
وبیز وجوالدوز وایکنه وسائر بونلرك امثالی هر نه اولورسه اکا سرتیز دیرلر ابو المعانی بیت
کرد با سینه کند هر نکهش سوزن وش * مژه سرتیز ودکر دیده جانان خونریز سرسبز
سکون را وباء موحده وفتح سین ایله ایکی معنایه کلور اول تازه یپراق ویرمش اغاج که نشو

نماده اوله و تازه چمن خواجه سلمان بیت بهار دولت عمر تراسر سبز و تر بادا * چنان که زوی بجل کرد دد ریاض گلشن خضرا * ثانی دوشمند و منعم آدمه دیرلر میرنظمی بیت شود عمر تو اسر سبز وحزم * اکر باشی بیزدان دوست محکم ﴿ سرز ﴾ فتح را ایله بوزن چرز ماله بنا و صوا بجی معناسنه‌در کذا فی المؤید ﴿ سرفراز ﴾ ایکی معنایه‌در اول سرافراز مرقومك معنالریله مترادفدر مولانا لسانی بیت سرافرازی بود از جان شدن خاك در جانان * لسانی داشت ذوق سرفرازی خاك آن درشد * ثانی شهور رملکی نك اوچنجی کونی اسفید رمز بور آیك هر بر کونه بر آد تعیین ایلمشلردر اول آیك آدی کوننك آدنه مطابق و موافق اوله اول کون عید چشن ایدرلر ﴿ پیرواز ﴾ سرباز مرقوم معناسنه‌در حرف بانك واو حرفیله تبادل و تواخیسی اولدوغی مقرردر ﴿ سرواقراز ﴾ سکون را و واو موقوفله یوقش باشی معناسنه یعنی هر نسنه نك دپه‌سی ﴿ سروز ﴾ سکون را و فتح واو ایله عوراتك باش اورتوسنه دیرلر عربیه‌ده کی مقنعه معناسنه میرنظمی بیت همی باید بسر سروز بپوشد * بوقت رفتن و رفتن نکو شد * ﴿ سروناز ﴾ سکون را و کسر واو ایله بمعنی نورسیده عموما و سرو قدانی معناسنه خصوصا و بطریق الاستعاره قد موزون محبوب کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت همچنین بد صنع حق جل جلال * سروناز گلشن حسن و جمال ﴿ سریرافراز ﴾ بر شهرك اسمیدر که غازه‌شهور کیخسروانده واقعدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سعترباز ﴾ زبث‌قی عورت دیمکدر کذا فی مؤید الفضلا ﴿ سلدوز ﴾ سکون لام و ضم دال و واو معروفله بوزن نوروز تیمور شاه عسکرندن بر طائفه‌نك لقبلریدر مولانا هاتفی بیت هزبران سلدوزی کینه خواه * بران خشمناکان ببستند راه ﴿ سکز ﴾ کسر کاف عربیله مصطکی ساقزی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سنك انداز ﴾ اوچ معنایه کلور اول شراب ایچمکه مداومت ایدن کمسنه یعنی بر کون و بر ساعت شراب ایچمه‌دن خالی اولمیه عربیه‌ده اکامد من خمر دیرلر مختاری * رباعی * درسنك انداز خسرو داد پناه * خورشید شراب زیبد و ساغر ماه * تا از پی عز شان وذل بدخواه * سنك انداز زمانه بر دشمن شاه * سیفی نیشابوری بیت تا بسنك انداز یاسمین بران سازند عیش * اهل سنکین خواه می با دلبر لعبت کسار * ثانی اول عیش و عشرت و سیر و کشت و کذار که اواخر ماه شعبانده ایدرلر اکا کلوخ انداز و برغند ان و برقندان دخی دیرلر زومده‌دخی بو قاعده جاریدر که ماه رمضان قریب اولدقده یاران بر برلرینه مناسب مصاحب ایله اوچ درت کون بلا فاصل یعنی متصل باغچه‌لرده یاخود مفرح خانه‌لرده عیش و عشرت و ذوق و صحبت ایدرلر بو عشرته و بو سیر و کشت و کذاره دخی سنك انداز دیرلر حکیم خاقانی بیت از پس یکماه سنك انداز در جام بلور * عده‌دران رزان انجلها بر ساختند * حکیم انوری بیت ای ز جاهت شب ستم درسنك * خرمت باد روز سنك انداز * ثالث قلعه کنکره‌سنده واقع اولان سبو راخلر که دشمن قلعه‌یی محاصره و حصار دیبنه کلدکلرنده اول دلوکلردن دشمن اوزرینه طاش براغورلر مولانا محمد عصار از مهر و مشتری بیت ز سنك انداز او سنکی که جستی * پس از قرنی سر کیوان شکستی * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی نجا زداء الخمر یعنی مست مدام مخمورلغی معنای ثالث که قلعه حصاری دلوکیدر چغتای

چغتای لسانندہ اکا آرك دیرلر فرهادنامه ده ارمنیه قلعه سی وصفنده بیت بنی قورغان بیرحصین
و برك قورغان * فلك حصینی آرك ویك یارشورغان * قورغان قلعه دیمكدر سوکاریز
واو معروف وفتح کاف فارسی وکسر را ایله برقیودن برقیویه اولان دلوك ودخی دلوك ایلمك اکثر
کاریزلر وصو یوللری بویله در سیاکیز فتح یای تحتانی اول وسكون ثانی وکسر کافله
کپچه که نمد دخی دیرلر عربیده لباد یدکلریدر سیلخیز سكون یا ئ تحتانیه ولام وکسر
خاء معجمه ایله بمعنی سیلاب میرنظمی بیت زکوه آمده آنچنان سیلخیز * که کوه از بیان بان نمانده
تمیز مع السین المهملة * سابوس ضم باء موحده ایله بوزن کابوس بمعنی اسپغول که
بذرقطونادر کذا فی المجمع ساس بوزن کاس اوج معنایه در اول بمعنی لطیف ونازك
وخوب عموما استاد * مصرع * چو پوشیده است جامهٔ ساس خوب * ثانی بر طائفه اسمیدر که
جمعنه ساسان واول طائفه دن اولنلره ساسانیان دیرلر زمان اولده آنلردن برقاج نفری
پادشاه اولمشلر ایدی ارباب تواریخ ایران وتوران واول سمتلرده پادشاه اولنلری درت طبقه یه
تقسیم ایدوب طبقهٔ اولی یه ملوك پیشدادیان وطبقهٔ ثانیه یه ملوك کیانیان وطبقهٔ ثالثه یه
ملوك اشکانیان وطبقهٔ رابعه یه ملوك ساسانیان دیرلر بونلرك هر طبقه سنده قاج نفر پادشاه
کلمشدر وآدلری ندر واحواللری نه یوزدن اولدیغنی یازمق قصد اولنسه بولغت جرمنده کتاب
اولوب صددی ضایع ایتمك لازم کلور تفصیلنی مراد ایدن یاران تواریخ کتابلرنده مفصل ومجمل
تحریر اولنمشدر نظر ایلسون ساسك معنای ثالثی فرهنك جهانکیریده کنهله وپوره مقوله سنه
وانلردن ایریجه قورد جغزو بوجکاره ده دیرلر عموما و برقورد جغز وار در اله آلدقده بدرایحه سی
اولور ترکیده تختهٔ بتی دیرلر خصوصا ساس تعبیر اولنور وقورد جغزلره لسان هندی ده کتمل دیرلر
وساس دیو مادرزنه ده دیرلر سالوس ضم لام وواو معروفله اوج معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله معناسنه مولانا جامی بیت کرچه رخش همتم جولان برون زین
عرصه است * خویش بستم چون بصد سالوس در فتراك او * ثانی بمعنی فریبنده یعنی الدایجی
حکیم انوری بیت توچه مردی کفاری ودیوسی * مردزرقی ویار سالوسی * دیوس لفظی
عربیده ثاء مثلثه ایله در تعجیم اولنوب سین ایله ایلشلر در انو رینك استادیتی تعریفدن
مستغنی در ثالث ریا واهل ریا معناسنه در خواجه حافظ بیت کرچه بر واعظ شهر این سخن
آسان نبود * تاریا ورزد وسالوس مسلمان نشود ساوس کسر واو ایله ساویس
کسر واو وسكون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده اوج معنایه مرویدر اول آغر بها لو
متاع نفیس واقمشه وامثالی ثانی پنبه لو جامه که جنك ایامنده کیرلر خفتان دخی دیرلر ثالث
اکیرلکه حاضر اولمش پنبه یه دیرلر مجمع الفرسده دانه سندن آیرلمش پنبه که عربیده محلوج
دیرلر جامه ویورغانه قومغه حاضر اوله مؤید الفضلاده ایچی پنبه طولمش تکنده لو قفتان که
جنك محلنده کیرلر وادات الفضلاده اول نسنه یه دیرلر که اکا پنبه قورلر سایوس
ضم یای تحتانی وواو معروفله اسپغول معناسنه که عربیده بذرقطونا دیرلر سبوس
بضم الباء الفارسی سپوس ضم باء فارسی وواو معروفله کپك که حبوباتدن واکثر بغدایدن
چقار عربیده نخاله دیرلر مولانا هاتفی بیت نخواهم بسر تاج فرچون خروس * که از زن دهد

میوه ام پاسپوس ﴿ سپیوس ﴾ سکون باء فارسی وضم یای تحتانیله یعنی اسپغول که عربیده بذرقطونا دیرلر سپیوس دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سدکیس ﴾ سکون دال و یای تحتانی وکسر کافله الکم صغما که عربیده قوس قزح دیرلر شمس فخری بیت بهر سالی مثال در کهش را * فلك نماید از تمثال سدکیس * دال یرینه را ایله سرکیس دخی دیرلر ﴿ سرپاس ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول یعنی سر پاسبانان یعنی بکجیلر سرداری مولانا محمود ابن یمین بیت بجز خیال کسی شبروی نیارد کرد * دران دیار که سرپاس تو عسس است * بو معناده اضافتله اولمق صحیح ملاحظه اولنور ثانی کرز وطبوز وامثالی نسنه‌لره دیرلر حکیم فردوسی بیت دل سرکشان پر ز وسواس بود * همه کوش پر بانك سرپاس بود * مسعود سعد سلمان * قطعه * مژه بر پلکم ارشود پیکان * موی بر فرقم ارشود سرپاس * پاك باید همی چو این کرد * تن وجان من از نهیب وهراس * منصور شیرازی * قطعه * دران زمین که رود تا بغل بخاره فرو * زسیل خون دلیران قوایم افراس * دلاوران وغار ادرو حناجر دل * سران معرکه را سرزنش کند سرپاس * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بجا برارد سر دشمنش که پیوسته * زراه کینه زند چرخ پر سرش سرپاس ﴿ سرخس ﴾ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراساننده برشهر آدیدر ثانی دارو قسمندن بر سیاه چوپدر کبیل وکیلکان دخی دیرلر دریای حزر ساحلنده بتر حب القرع علتنه ودخی بعض امراض بلغمیه یه نافع دوادر ﴿ سرکیس ﴾ سکون را و یای تحتانی وکسر کافله قوس قزح معناسنه در سدکیس دخی دیرلر ابو المعانی بیت به تیغش تیره کی خصم را برق * کمانش در سپهر روز سرکیس ﴿ سرکس ﴾ سکون را وکسر کافله خوش آواز برقوش آدیدر کذا فی المجمع ﴿ سرناس ﴾ سکون را وفتح نونله مرد روزکار دیده وکار آزموده معناسنه ابو المعانی بیت کذشت عمر همه در پی هوس حیفا * بکار خود نکند فکر بیهده سرناس ﴿ سندروس ﴾ بر نوع صمغدر مشابه کهربا لکن کهربادن نرمدر وطعمنده نوعما مرارت وار در طبیعتی حار و یابسدر پیوسته‌ده کهربا ایله بر درجه ده در اما حرارتده آندن دوندر بلکه کهربانك حرارتنده اعتدال وار در بعض ترکیبده اطبا بر یرینه بدل استعمال ایدرلر ودخی حل ایدوب نقاشلر نقوش وتحته ومقوا بویالرینه اضافه ایدرلر زیرا نقوشه جلا ویرر ودخی یای یا پنلر یایك توزینی آنکله ایدرلر شیخ نظامی بیت بزیر تخت نرد آبنوسی * نهان شد کعبتین سندروسی * مجمع الفرس صاحبی یای توزی وسرخ معناسنده نقل ایدر وبو بیتی استشهاد ایلمش حکیم فردوسی بیت مکر این زین سرای فسوس * که که سندروس است وکه آبنوس ﴿ سویس ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله یعنی ناآکاهی یعنی غفلت وبیخبری سویست دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت نداند لذت عشقت ز هجران * سویس وبیخبر داز غم هراسان ﴿ سه دیس ﴾ اخفاء ها وکسر دال وسکون یای تحتانیله بر عمارت آدیدر که شرحی خورنکاه لغتی ذیلنده ذکر اولندی دیس زبان پهلویده کنبد دیمکدر اوچ کنبدلی قصر دیمك اولور ﴿ سیبوس ﴾ سکون یای تحتانی وضم باء فارسی و واو معروفله فرهنك میرزاده بذر قطوناد که اسفیوس واسپغول

واسپغول وسپیوش دخی دیرلر مع الشین المعجمه * سایه پوش شامیانه دیدکاری اثر حرارت آفتاب دفعی ایچون یوزه طوتارلر معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدر کذا فی فرهنگ جهانکیری سایه‌خوش نارون اغاجیدر اصلی خوش سایه ایدی مضاف الیه تقدیم اولنمشدر وجه تسمیه‌سی خوش قدی موزون اغاجدر سایش کسر یای تحتانیه‌ایله سایید معناسنه‌در ساییدن لفظندن اسم مصدردر اولور شاه ناصر خسرو بیت ازسایش سوده‌اون * کرچه تونده‌اید دیدانا سبزپوش ایکی معنایه‌در اول استعاره طریقیله اشجار تازه‌یه دیرلر ثانی فرهنگ جهانکیریده دباغ معناسنه‌در سبقتاش برخواجه‌نک شاکردی شریک معناسنه‌در خواجه‌تاش دخی دیرلر بو پادشاه قوللرینه خیلتاش دیدکاری کبی درس وقرائتده بربرلرینه شریک اولدقلری ایچون سبقتاش دیرلر میرنظمی بیت عجب نبود که باشم خوشدلم عشق * که دل بوده سبقتاش غم عشق سخش سکون خا ایله بوزن رخش ایکی معنایه‌در اول بمعنی کهنه مانند جامه وپوستین شمس فخری بیت بجایی رسید سست حال عدوش * که پیش به‌ازشرب مصریست سخش * شرب فتح شین وسکون را ایله عربیده کتانه دیرلر ثانی بمعنی لغزیدن سدکیش سکون دال وکسر کاف‌ایله قوس قزحدر مع السین المهمله‌ده ذکر اولنان سدکیس کبی ابوالمؤید بیت میغ مانند پنبه است وهمی زند نداف * هست سدکیش درونه که بدو پنبه زند * میرعمادی بیت ندارد درکه شاه جهان بس * بکیتی در بجز تمثال سدکیش سراغوش فتح را وضم غین معجمه وواو معروفله سراکوش ضم کاف فارسیه‌له کلاهما بمعنی کیسو پوش که سراغوج دخی دیرلر زنان صاچلرین ایچنه قودقلری که ترکیده ترکب دیرلر سرایش فتح را وکسر یای تحتانیه‌ایله ایکی معنایه کلور اول سراییدن لفظندن اسم مصدردر نغمه وایرلامق معناسنه میرخسرو بیت سراینده مرغی ازین بوستان * سرایش چنان کرده با دوستان * ثانی سخن کردن یعنی سوزه باشلمق حکیم فردوسی بیت چو مهتر سراید سخن سخته به * زکفتار بدکام پردخته به سرپاش سکون را وفتح با فارسیله روزکار دیده وکارآزموده سربخش سکون را وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی حصه ونصیب شیخ نظامی از اسکندرنامه * مثنوی * بسی ارمغانی زتاراج زنک * بهرسو فرستاد بی‌وزن وسنک * زکنجی که اورا فرستاد دهر * بهرکنجدانی فرستاد بهر * چونوبت بسربخش دارا رسید * شترواز زرتا بخارا رسید سرپوش ضم باء فارسیه‌له ایکی معنایه‌در اول هرنسنه‌نک قپاغنه دیرلر وماعربیده‌کی غطا معناسنه‌ومحن قپاغنه وعورا تک باش اورتسینه دیرلر خصوصا ثانی کارنهفته وسخن نهانی معناسنه‌در ابوالمعانی بیت عشق ظاهر کرد اخرددل * خواستم سرپوش میدارم نشد سرجوش سکون را وضم جیمله هرقیناین نسنه‌نک ابتدا قیناددوغن المغه دیرلر مثلا شوربانک اول قینادوغی وشرابک ابتدا قیناددوغی کبی شیخ نظامی بیت زهر طعمه که طعم نوش دارد * حلاوت بیشتر سرجوش دارد سرخوش سکون را وضم خا ایله معروف کمال پاشازاده مرحوم سرخوشله مستک فرقی واردر دیر سرخوش اول کمسنه‌یه دیرلرکه ایچدوکی مسکردن باشی قزمش اوله اماهنوز زحل سکره وارمش اولمیه حد سکره واردقدن صکره مست

دنیلور نتکم میرخسروك بو بیتندن فهم اولنور بیت چه خوش دمها که پیشش بودمی که مست
وکه سرخوش * جهانم میشود تاریك چون یادارم آن شبها * سرخوش وصف مرکبدر
صفتله موصوفدن برجزءی سردرکه موصوفدر وبرجزوبله خوشدرکه صفتدر انتهی عربیله
سکران وچغتایده اسروك دیرلر سرزنش سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکسر نونله
باشه قاقمق معناسنه که عربیله طعن وتوبیخ وتشنیع دیدکاری معنالره استعمال اولنور ابو المعانی
بیت زعیش صحبت نادان بخود راسرزنش آرد * هر آنکس راند اندقدر دانایان زنادانی *
سرش کسر راء مهمله ایله بورنجك دیدکاری نسه که خام ابریشمدن طوقورلر عورات
باش باغی وکوملك ودستمال ایدرلر میرنظمی درصفت عروس بیت سرش بسته بصد
باناز وشیوه * بخود دراجمع کرد انواع عشوه سرکش سکون را وفتح کافله اوچ معنایه در
اول بدخوی اولوب مطیع ورام اولمیان آدم وحیوانه صفت ایدرلر بو معنا مشهوردر ثانی فرهنك
جهانکیریده محرف قطع اولنمش قلم ثالث سرکش وسرکب ایکی مطرب آدلریدرکه زمانلرنده
بی نظیر استاد ایدیلر نتکم استاد فرخی * قطعه * دائم ازمطربان خویش به بزم * غزل
شاعران خویش طلب * شاعرانت چو رودکی وشهید * مطربانت چو سرکش وسرکب *
سرکچش یعنی باش دوندرمك مثلابر آدم یرندن قالقدقده باشی دوندکندن آخر آدم
الن طوتوب قالدره کذا فی المجمع سرکیش سکون را و یای تحتانی وکسر کافله سدکیش
مرقوم معناسنه در شمس فخرینك بو بیتنی کیمی سین مهمله ایله وکیمی شین معجمه ایله نقل
ایدرلر بیت بهرسالی مثال درکهش را * فلك بنماید از تمثال شدکیس سرمش
سکون را وفتح میمله زردالوی خشك که خاص وکزیده اوله یعنی خوشاب ایتدکاری زردالو قروسی
کذا فی المجمع سریش یای تحتانی زیاده سیله سرش مرقوم معناسنه در سووش
ضم واشباع واوایله دوه طبانی معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری مع الغین المعجمه
ساغ ایکی معنایه در اول قرموزی کرمیدکه طپراقدن یاپوب او چاقده بشورلر
میرنظمی درصفت قصر بیت یکی سیم ویکی زربود ساغش * دروبهرام کردسنی یساغش *
ثانی برقوش آدیدرکه سار دخی دیرلر حضرت مولانا بیت از توشه شاهین وبازو ساغ ما وسار ما
وز توآمد فخرونیك ونام ماوعار ما ساربوغ سکون راء مهمله ایله لشکر وقبیله صاحبی
وطائفه باشی ترکیده باش وبوغ دیدکاری معنایه مولانا هاتفی ازتیمورنامه بیت دکر ساربوغان
رستم نهاد * باجای توی ابروی نژاد سپریغ یعنی خوشه انکور شمس فخری بیت
نیستم هم چو تاك پشت دوتا * ازپی چند خوشه سپریغ * مجمع الفرسده بووجه اوزره تحریر
اولنمش حرکتی اشعار اولنمامش اما بیت مزبوردن فهم اولنورکه فتح باء فارسی وکسر را و یای ساکنه
ایله اوله تحفة الاحبابده اول خوشه انکوره دیرلرکه هنوزدانه لری درست اولمامش اوله ورساله
ابو حفص سعدیده دخی دانه لری صحیح پخته اولمامش خوشه یه دیرلر وبو بیت بو قولی مؤید در
بیت دریغ روز جوانی هزار بار دریغ * که شادمانی بود راست چون سپریغ * ادات الفضلاده ضم
سین وفتح با ایله مرویدر سپغ فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی نغز یعنی کوچك
وپاك ثانی صرچه وجام ایله یاپلمش خانه معناسنه در سرزیغ سکون را ویای تحتانی

تحتانی وکسر زاء معجمه ایله اوزم وخرما صالقمی شاعر بیت باغبان سعرزیغ نده‌د یارضا *
وحشیان باغش دهند بادفنا ؏ سریغ ؏ کسر راء مهمله ایله بمعنی ستیغ مرقوم ؏ سغ ؏
ایکی معنایه‌در اول برنوع عمارتدرکه انسز واوزون اولور عربیده ازج دیرلر هرنه‌که انسز
واوزون اوله ثانی پوشش کنبد وسقف خانه کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه
توثیف اوزره میرنظمی بیت بچشم دلفریبش ابروی سغ * چرد مرغ هوس درکلشن وغ *
وغ جای فرحفزایه دیرلر وله بیت که کیسوی سیاهش کشته چون سغ * شده قصر جنانرا
پوشش ازتغ * تغ برنوع سیاه اغاجدر غایت مقبولدر آز اولمغله ؏ سماروغ ؏ فتح میم وضم
راء وواو معروفله منظرکی بتربرنسنه‌در ترکیده طوملان وعربیده کماه دیرلر الماقدر اولوردورد قچه بیود
حتی قارپوز قدری اولور بعض سنه‌لرده هوا متعفن اولدقده ال دکرمانی قدر بیورچول وقومسال
یرلرده حاصل اولور حتی دیرلرکه برده‌ز یاده طورسه هوا عفونتندن ایچنده یلان حاصل اولور اما
یمرطه قدر ینك دخی کوچکنك تناولی جائزدر کباب ایدرلر وقیوغن صویوب وطوغریوب قیمه
ایله یاخود یمرطه ایله پشوررلر لذیذ اولورات قدر غدائیتی واردر صوینی کوزه چکسه‌لر رمده
نفعی واردر امیرخسرو بیت میان قلب مرتدچتربرسر * زچتر سماروغ بس خرده تر *
بتدوکی یرده طپراغی یوقاروقالدیرر آنکله بواوب قازوب چیقاررلر بعض طب کتابلرنده سماروغی منطر
معناسنه یازمشلر احمد منشوری بیت کرتوبردوغ من آروغ دهی من ندهم * دهمت چترکه
سرهمچو سماروغ بود * شمس فخری بیت طعام زوق نادان مرغ وحلوا * غدای نقل اهلان از
سماروغ * سماروغ رساله ابوحفض سعدیده بمعنی خاك شوره دیوب عنصرینك بوبیتنی
تمسك ایدمش بیت بجامن چشم دارم درسخابت * کل ولاله نروید از سماروغ * شرفنامه‌ده
شیره‌سی کوزه چلاویرر اکا ماروغ دخی دیرلر عوام چترمار تسمیه ایتمشلر مثالی استاد منجیك
درهجو کفته بیت یاد نداری که هربهاری حدت * توبره برداشتی شدی سماروغ * برآدی
دخی خایه دیسدر آذربیجانده کلاه دیوان دیرلر ؏ مع الفاء * سجیف ؏ کسر جیم وسکون
یای تحتانیله بمعنی زه کمان یعنی یای کریشی بعض فرهنکلرده کرش کچن یردرکه یایك اوجلرنده برمقدار
کرتك یردر ؏ سخیف ؏ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله احمق وکج فهم معناسنه
ابوالمعانی بیت میکند رنکین اداعشاق درمعنای وصل * نکتهای حال دل هرکز نمیداند
سخیف ؏ سرشف ؏ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله خردله مشابه برنوع غله‌در
یاغنی چقاروب چراقده یاقرلر آجی اولمغله یمزانجق زیت کبی یانر تازه ایکن صاری وقرمزی چیچکی
اولور شاعر بیت نتوان یافت روغن الطف * خانهٔ روستا بجز سرشف ؏ سرف ؏
فتح را ایله بمعنی سعال یعنی اوکسورك سرفه دخی دیرلر ضم سین ایله ده مرویدر کذا فی المجمع
شرفنامه‌ده بوغاز اغریسندن حاصل اولان اوکسورکدر ؏ سقف ؏ سکون قاف ایله
پوشش خانه لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور میرنظمی درصفت معراج بیت
مزین کرده سقف عرش اعلا * برای مقدم محبوب مولا ؏ سکاف ؏ فتح کافله ابریشم یوماغی
بعض فرهنکلرده یانمش کومش سیم سوخته وبعضنده اشلنمش صرمه‌یی یاقوب کومشنی آیررلر
اول کومشه دیرلر ؏ سله باف ؏ فتح لام مشدده ایله سپد اوریجی باف بافتن لفظندن صیغهٔ

امر و وصف ترکیبی اولور بونده اسم فاعل اولمق جائزدر ابوالمعانی بیت بجا شعرینده بجا
وصف تو * بجا سله باف وبجا سیم باف ل سیرف ح سکون یای تحتانی وفتح را ایله بمعنی
سرفه کردن یعنی اوکسورمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع القاف * سازق ح فتح زاء
معجمه ایله یاغلی چراکه چام اغاجندن اولور مشعله ده وفقرا خانه ده یاقرلر اکثر اهل قریه موم
یرینه قوللنورلر ل ساق ح هر نسنه نك طرف اسفلی عموما وانسان وحیوانك دیزدن
اشاغیسی خصوصا عربیده رفارسیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت همه سیم ساقان
وساعد سمن * همه نازکاندام وکل پیرهن ل سرتاق ح سکون را وفتح تاء مثناة ایله برنوعه
لطیف قماشدر قفتان ایدرلر میرنظمی بیت بجلوه کردرا یدقد بالا * فزاید حسن آن سرتاق
ودیبا ل سرطاق ح یعنی خانهٔ بالا عوام غلط ایدوب چارداق دیرلر زیرا چارطاق غیری کونه درت کمر
وزرینه یاپلمش خانه در ل سرمق ح سکون را وفتح میمله قیون صرمشیغی دیدکلری اوتدر سومخ
دخی دیرلر حکیم شیرازی بیت سرمق وریباس وخرقه هندوبا * کوك اسفاناخ وحماص وکما
ل سغرق ح سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اولوقلی باقرطاس که شراب ایچرلر مولانا شمس
تبریزی بیت از آب واز کل توچوا بلیس ننك داشت * سغراق خاص مجلس مستانت آرزوست *
مجمع الفرسده کوزهٔ لوله دار چینی اولسون طپراق اولسون وکاسه یه دخی دیرلر بولفظ ترکستانیدر
شاعر دیمشدر بیت رونق کرفت مجلس ساقی شراب درده * سغراق آتش افشان یاقوت
ناب درده ل ساجق ح سکون لام وضم جیمله آل سلجوقك جد اعلالری نامیدر کذا فی المجمع
ل سمیق ح کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی سمه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی
ل سنجق ل سکون نون وفتح جیم ایله علم بزرك معناسنه خواجه سلمان بیت کوکب اقبال
او راصبح صادق سنجقی * ساقیٔ احسان اوراجز زاخر ساغری * ظهیر فاریابی بیت
تاکردهٔ زبانهٔ سنجق سوی هوا * تکبیر در زبان دو پیکر نهادهٔ * فرهنك میرزاده سنجوق دخی
دینلدوکی مسطوردر اما سنجق وسنجوق بمعنی کمربند دخی مرویدر ل مع الکاف * سابزك ح
کسر با وفتح زاء معجمه ایله بمعنی مردم کیاه که سابزج وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم
دیدکلریدر کذا فی المجمع ل سادك ح کسر دال ایله خوش آواز هزاردستان شکلنده بر قوشدر
ابوالمعانی بیت مکراز درددلم درد نشانست اثری * درچمن ناله کند ساوك مرغ سحری *
ل سادك ح فتح دال ایله اولرده بخاری دیدکلری آتش یاقدقلری مکان ایزی ل سارخك ح
فتح را وسکون خا ایله فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پشه که ترکیده سوری سکك دیرلر شیخ
عطار * مثنوی * به پیش آفتاب نام بردار * چو سارخکی وچوا ید بدیدار * نه خود پیلی
اکر خود پیل کیری * چو نمرودی بسارخکی نمیری ل سارشك ح فتح را وسکون شین ایله
بمعنی سارخك مرقوم وله ایضا بیت نیم سارشکی چودر نمرودشد * مغز آن سرکشته
دل پر دودشد ل سارك ح فتح راء مهمله ایله خوش آواز بر قوشدر بغایت سیاه اولور
جثه ده هدهد قدر واردر بعضیلر آنی هزاردستان صانورلر اکا سارج وساری وسار دخی دیرلر
شمس فخری کاف فارسیله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت چو مرد فاضل بی سیم کرسنه
شود * چه بانك لکلك پیشش چه نغمهٔ سارك * کذا فی مجمع الفرس اما فرهنك جهانکیریده کاف

كاف عربيله نقل اولنوب زراتشت بهرامك بو بيتى استشهاد اولنمش بيت خروشان بر سر كهسار بسارك * كه باد اچشن نوروزى مبارك ﴿ سازاك ﴾ فتح زاء معجمه ايله ده‌لميز معناسنه‌در ابوالمعانى بيت به نيكوكارى كوشش كن اكراندك خرددارى * چوهر كس را كذر كه بوده سازاك عدم آخر ﴿ سافيسك ﴾ كسر فاو سكون ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله بمعنى دستنبويه كه عربيده شمامه ديرلر ﴿ سايه خزك ﴾ فتح ياى تحتانى وخاو زاء معجمتين ايله براوتدر كذا فى المجمع ﴿ سباروك ﴾ فتح باء موحده وضم راء مهمله وواو معروفله بمعنى كبو تركه كوتردخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ سپردك ﴾ فتح باء فارسى ودال وسكون راء مهمله ايله بمعنى دستارچه يعنى كوچك ال مقرمه‌سى ميرنظمى بيت نبوده دستمال ودستچينش * همى كرده سپردك آستينش ﴿ سبزك ﴾ سكون باء موحده وفتح زاء معجمه ايله بمعنى صراحئ شراب كه سبزى دخى ديرلر حضرت مولانا بيت زانديشه وخيال فروروب سينه‌را * سبزك منه زدست ونظركن بسبزه‌زار * بر نسخه‌ده بنك معناسنه كه عربيده ورق الخيال وورق الحشيش ديرلر بو معنايى مؤيد ميرنظمى بيت كرشود تنك دات سبزك خور * بالعل لبان صاف مى بى شك خور * اما مجمع الفرسده برقوش آديدركه اكاعكه وكاسكينه دخى ديرلر ﴿ سبك ﴾ ضم باء موحده ايله بمعنى خفيف كه مقابلى كراندر خواجه سلمان بيت معدهٔ كو بكند را ند سنك خارا سبك * ليكن آب خوشكوارش برمزاج آيد كران * مكسوره ومضمومه‌ده معناى آخرله وارددر وخفت معناسى مناسبتيله شتاب معناسنه‌ده كلور خواجه حافظ بيت سبك باش ور طل كرانم بده * دكر فاش نتوان نهانم كرفت ﴿ سپتاك وسپيتاك ﴾ اول بسكون الباء الفارسى وفتح التاء المثناة ثانى بكسر الباء الفارسى وسكون الياء التحتانى وفتح التاء المثناة اول بياض نسنه‌دركه عورات يوزلرينه سوررلر سپيده دخى ديرلر معربى اسفيداجدر كذا فى فرهنك جهانكيرى منصور شيرازى بيت زعكس خون عدوى بياض دولت تو * بود درخ شفق وصبح سرخى وسپتاك ﴿ سجك ﴾ ضم جيمله ايكى معنايه‌در اول انجقرق كه زغك واهلك وهلك دخى ديرلر عربيده قواق ديدكلريدر ثانى سودايله قاريشق بوغرت كه دوراغ وشيراز دخى ديرلر فرهنك جهانكيريده جيم فارسيله مرويدر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره ميرنظمى بيت سجك آرد سجك بسيار خوردن * نشايد همچوكاو بسيار خوردن * ﴿ سرخاك ﴾ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله آوازو صدا معناسنه كه سرمخاك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ سرك ﴾ فتحتين ايله قزوينى لسانده بسر ديمكدر حافظ صابونئ قزوينى اول لسان اوزره ديمشدر بيت سرك پير تورهبا من چه جنك پيرابى * من عاشقوم تو ديوانه وسرمايى * مكسوره ومضمومه‌ده معناى آخر ايله وارددر ﴿ سرفاك ﴾ سكون را وفتح فايله بمعنى سرخاك مرقوم ميرنظمى بيت از آن سبو همچو رعد سرفاك آمد * ديكر مانند باران خاك آيد ﴿ سركوهك ﴾ مجمع الفرسده براوت آديدر اما حركتى اشعار اولنمامش ﴿ سرمامك ﴾ سكون را وفتح ميمينله اطفال لعبلرندن برنوع اويوندر صوزتى بويله‌دركه برشخصك آدينى مامك قوزلر وبرى باشنى آنك قوجاغنه قورسائرلرى قاچوب كيزلنورلر بيتان قالقوب آنلرى ارامغه كيدر كن كيزلننلر سكردوب مامكك باشنه ال قومغه جهد ايدرلر

اكر يتان آنلرم امكه كلمزدن اول برينى طوتارسه برينه ياتور روالا ينه كندو ياتور حكيم خاقانى نظمه كتورمش بيت در ابتدا باغفلت ازمامك بتازيدم چو طفل * زانكه كه هم مامك رقيبم بود وهم باباى من * وله ايضا بيت چون طفل دكر برون نتازم * سرمامك آرزو بنازم ﴿ سرمك ﴾ سكون را وفتح ميمله بر نوعه كياهدر شوره زارده بتر ﴿ سرموتك وسروتك ﴾ اول بسكون الراء وثانى بالضم وكلاهما بفتح التاء المثناة بمعنى شورش وآشوب وغوغا كذا فى المجمع ابو المعانى بيت سرموتك وفتنه آردبر ستر * هركس كه طمع كند فز ونتر ﴿ سك ﴾ تغريب وعنب الثعلب ديدكارى وسنج معناسنه ده مرويدر ﴿ سك بستك ﴾ سكون كاف وسين ثانى وفتح باء موحده وتاء مثناة ايله بمعنى سك باز يعنى طوغان كوپكى كه تركيده زغار ديرلر ابو المعانى بيت همچوسك بستك آيد رقيب * كارسك است آمدن بقفا ﴿ سكاك ﴾ فتح كاف فارسيله براوتدر آدمك اثوابنه ياپشور آيرلمسى دشوار در زبان هنديده خجره ديرلر ﴿ سلاك ﴾ فتح لامله لفظ عربيدر چكمك واياتمك وملازم اولمق حركات ثلثه ده معناى مغاير ايله روايت اولنمشدر ﴿ سلمك ﴾ سكون لام وفتح ميمله موسيقينك ششش آوازه سندن بر آوازك اسميدر ميرنظمى * مصرع * فزايد شورش شوق محبت نغمهٔ سلمك * ﴿ سمك ﴾ ضم ميمله بمعنى بى هنرى ورعنايى يعنى نازو تفاخر ايله وهنرومعرفت اولميه كذا فى الادات عربيده فتح ميمله بالغك آديدر ﴿ سنكخوارك وسنكخورك ﴾ واومعدوله ايله سنكخوار مرقومك تصغيريدر رينه اول معنايه استعمال اولنور ﴿ سندلك ﴾ سكون نون وفتح دال ولامله بمعنى كفش كه سندل دخى ديرلر استاد عنصرى بيت كرفتم بجايى رسيدى بمال * كه زرين كنى سندل وسندلك ﴿ سنكرك ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسى وراء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى سنكچه كه طلودر تكرك ويخچه وسنكك دخى ديرلر ثانى بمعنى بادريسه كه آغرشق درعربيده فلكه ديرلر ﴿ سنكك ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسيله ايكى معنايه در اول بمعنى تكرك يعنى طلو شمس فخرى بيت زفيض دست توكرا بر رشحهٔ يابد * همه لآلى يابد زابر بى سنكك * استاد عنصرى بيت وانكه آن ابر بر كنهكاران * سنكك وبرف بارد وباران * ثانى برغله دركه مشتك دخى ديرلر هندوشاه بيت بروياند هزاران سنبل وكل * بعون آفتاب از سنكك وسنك ﴿ سنكلا ليك ﴾ سكون نون وكاف وياى تحتانى وفتح لام اول وكسر ثانيله يوند قوشى معناسنه در ﴿ سنكوك ﴾ سكون نون وضم كاف فارسى وواو معروفله بمعنى بادريسه يعنى آغرشق ﴿ سه درك ﴾ قماربازلرك زمين اوستنه چكدكلرى خطه ديرلر ستربرك دخى دينلور كذا فى المجمع ﴿ سه كوهك ﴾ ضم كاف وواو مجهول وفتح ها ايله بمعنى خار وخسك كه هندى لسانده كركهرو ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ سهمناك ﴾ قورقنج اولان نسنه ذى روح اولسون صدا اولسون سهمكن دخى ديرلر ميرنظمى بيت صداى سهمناك زانسو شنيده * سوار يكه تاز آندم رسيده * ﴿ مع الكاف الفارسى * ساپرك ﴾ فتح باء عجمى وراء مهمله ايله يبروح الصنم ديدكلرى دارودركه مردم كياه دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ ساخته رنك ﴾ يعنى موافق ومناسب اصطلاحيدر كذا فى المجمع ﴿ سارنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سارك مرقوم

مرقوم ﴿ سایه برك ﴾ فتح یای عجمی و باء موحده وهاء مخفی ایله براوتدر دوه یدکن اویقوسی
کلور ﴿ سپاروك ﴾ فتح باء عجمی وضم راء وواو ایله بمعنی کبوتر سماروك دخی دیرلر حکیم قطران ارموی
بیت سپاروك ارچه اوج چرخ کیرد * بجا کرد دره‌ها ازمخلب باز ﴿ سبز ارنك ﴾ برلحن اسمیدر
موسیقی ده مشهوردر شیخ عطار بیت چو سبز ارنك برمیداشت آواز * زقولش مرغ
کرد آهنك پرواز ﴿ سبز خنك ﴾ کبسر خاء معجمه وسکون نونله غزاته دیرلر واستعاره طریقیله
فلك معناسنه ده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت شبا نکاه کین مهر فرخنده چهر *
درآمد درین سبز خنك سپهر ﴿ ستزنك ﴾ سکون تاء مثناة و نون وفتح زاء مهمله ایله ایکی
معنایه‌در اول برکوکدر انسان صورتنده چین ولایتنده بتر روایت اولنور که یرنده
سرنکون اولور که ریشه‌سی صاچ مقامنده ولابد ایکی صورت اولور بری ارکك و بری دیشی
منزله‌سنده اولور که دیه‌سنده صاچ یوق برینك باشی صاچ کبی ریشه وقوللرین بربرینك بوینه
صارمش و ایاقلری دخی صارلمش باش وچهره وال وایق بعینه آدم شکلنده وطبانلرندن چوب
بتوب یردن طشره چیقوب صاب اولور و یپراق ویرر ومنقولدر که قوپاردقده برموحش صدا
ظاهر اولور ایشیدن ذی روح هلاك اولورمش قوپارمسنك چاره‌سی بویله بولمشلر که
برکوپکی آج قویوب منز بورکوکك صاپنه برایپی بغلارلر و براوجن کوپکك بوینه محکم بغلارلر
واطرافن قازوب قوپمغه آسان ایدرلر وکوپکك اوکنه برمقدار ایراق ات واتمك قیوب
کوسترلر وکندولری قاچوب کیدرلر کوپك اته چکنه‌رك چکوب قوپارر اول ساعت
صدا سندن کوپك هلاك اولور بعده کلوب آلورلر عظیم خاصه‌سی وارد ره مفردات طبده مفصل
مذکوردر بوکاسا برك واسترنك ومردم کیاه وسك کن دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیرلر
ترکیده عوام غلط ایدوب عبد السلام دیرلر حکیم سنایی بیت جنبش ازسوی چین کند
آهنك * اهل چین راندانی ازستزنك * شمس فخری بیت زشوق انکه بعهد شهی توباشند *
هزار طفل برآید بهرمهی ستزنك * معنای ثانی شطرنجدر که قطعه‌لری ابتدا وضعنده شاه
وفرزین و بیدق انسان صورتنده وآت وفیل ورخ شکللرنده اولمغله سترنك تسمیه اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سترك ﴾ ضم تاء مثناة وسکون را ایله مجمع الفرسده بمعنی لجوج
وستیزه‌کار وتند طبع وبعض فرهنکده بمعنی خشمناك وزشت طبع وبدچهره حکیم سنایی بیت
زان نکنجید درجهان سترك * که جهان خرد بود ومرد بزرك ﴿ ستروك ﴾ سکون تاء مثناة
وضم را وواو مجهول ایله بی مایه وبدخوی وزشت وبی کار وغضبناك بی محل ومرددزد پیشه
ویاوه‌کوی فرهنك جهانکیریده بومعنالره روایت اولنمشدر مجمع الفرسده واوسز مرویدر
﴿ سرآهنك ﴾ سکون را ونون والف ممدوده ایله درت معنایه کلور اول نغمه وترنم ایلمك
معناسنه سیف اسفرنکی بیت نشست ودرزمان بکرفت درعشاق آهنکی * که چنك
زهره را بشکست درخیوت سراهنکش * ثانی پیشرو لشکر که چارقه‌جی در عربیده
مقدمة الجیش دیرلر وترکستان ولایتنده که شمدی اوزبك دیمکله مشهوردر هراول دیرلر حکیم
سنایی بیت سرسرهنکان سرسنك محمد مردی * که سرآهنکان خوانده مرا ورا سرهنك *
مولانا عبد الله هاتفی بیت سرآهنك وباساقه ازتیغ وتیر * برآورده کوهی زآهن بمیغ * ساقه

دمدار لشکردر * ثالث بمعنی عسس حکیم نزاری قهستانی بیت زصدر لحاص ره عارض بدر کرد * سرآهنکان شب بیدار برکرد * رابع ساز پردهلرینه دیرلر استاد دیمشدر * قطعه * عدوت کر نبود کومیاش کان بدرك * بر پشمیست پر از ارغوان سرآهنکی * بقای جان تو باد اکدام او تار ست * که کر بلغز فتادی بقا خورد چنکی ﴿ سرباك ﴾ سکون را و فتح باء موحده ایله سیاست ضابطی و سرداری روملده صو باشی دیدکلریدر ابو الفرج رونی بیت دین حق را نه چون تو یك سرتیز * ملك شه را نه چون تو یك سرباك ﴿ سربانك ﴾ سکون را و نون و فتح باء موحده ایله ترکیده قزقوشی دیدکلری قوشدر ﴿ سرجنك و سرچیك ﴾ اول فتح جیم و سکون نونله فرهنك وزنی اوزره و ثانی کسر جیم فارسی و سکون یای تحتانیه ایله نزدیك وزنی اوزره چاوش و حواله و آلای بکی و چری باشی معنالرینه در استاد منجیك بیت ای توچو شوخی که بشکنی سر سرجنك * وی توچو چوپی که همچو موم کنی سنك * استاد عنصری بیت ای برخوبان جهان بر سرچیك * پیش دهنت در نماید خرچیك * قرالاوی بیت ای برهمه قحبکان کنی سرچیك * کون تو فراختر زسیصد خرچیك ﴿ سرمك ﴾ سکون را و فتح میمله براوتدر که اسفتاج روم دیرلر معربی سرمق در که ذکری مرور ایلدی ﴿ سرنك ﴾ کسر را و سکون نونله سر کن دید کاری اوتدر و فتح را ایله سرنکیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی در بعض محلده اسم مصدر استعمال اولنور سوزده مناظره و مناقشه ایتمك معناسنه میر نظمی بیت دم مزن غیر حق سرنك مکن * جز براستی مکوی هیچ سخن * و بر معناسی دخی بر نوع سراسرکبی طو قنمش قماشدر لکن صرمه‌لی اولمز انجق صرمه یرینه صاری ابریشم ایدرلر ﴿ سروتك ﴾ ضم را و واو معروف و فتح تاء مثناة ایله بمعنی شورش و غوغا کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سرهنك ﴾ سکون را و نون و فتح ها ایله مقدمة الجیش و چاوش و چری باشی و چری سوریجی معنالرینه که سراهنك دخی دینلور نشکم بو بیتده واقعدر بیت درای شتر خاست از کوچه کاه * سراهنك لشکر برآمد براه * حکیم خاقانی در نعت بیت حریف خاص اودنی محمد کزپی جاهش * سراهنکان کونینند سرهنکان درکاهش * تحفة الاحبابده و فرهنك میرزاده سرجنك سرهنك معناسنه رسیده نظردر ﴿ سك ﴾ کوپك معناسنه اولدیغی معلوم عالمیاندر کاف عربیله لسان عربده کلب دیرلر ﴿ سماروك ﴾ فتح میم و ضم را و واو معروفله بمعنی سماروك مرقوم کذا فی المجمع ﴿ سنك ﴾ سکون نونله بش معنایه در اول معروف طاشدر عموما معدنی اولانك جمیعنه اطلاق اولنور ثانی وزن معناسنه شیخ نظامی بیت بسی ارمغانی زتاراج تنك * بهرسو فرستاده بی وزن و سنك * عطف تفسیر واقع اولور دیکر بیت چنان بد کر فتم رزین پالنك * که کوئی ندارم بیك پشه سنك * خواجه سلمان بیت ای بعمار ضمیر تو دغل سیم سحر * وی بمیزان وقار توسبك سنك جبل * ثالث مجاز اقدر و قیمت معناسنه شاعر بیت بتن بدیکی جامه کزبوی ورنك * همی بر کل و مشك ننهاده سنك * دیکر بیت چه خوش کفت آن که سنك از همنشین بود * که همت هست مقناطیس مقصود * رابع بمعنی وقار و تمکین سیف اسفرنکی بیت بزم صبوح تازه کن ای ترك تنك چشم * وز بیدلان مدار دین وقت سنك و پشم * بهاء الدین

بهاء الدین زنجانی بیت ای که از علم کران سنك تو کیرد سنك سنك * همچو زر کرد دزد جودت
پانصد فرسنك سنك * خامس برابرلك معناسنه که فلان همسنك فلان نیست دیرلر میر
نظمی بیت درنبرد رستم همسنك او * دیدهٔ کردون ندیده جنك او ع سوك ع فتح واو
ایله ایکی معنایه در اوّل آرپه وبغدای سنبله سی ثانی کوبچ صقاله دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع مع اللام * ساده دل ع ابله وبون وبیغرض وصاف درون معناسنه ساده لوح
وساده ضمیر دخی دیرلر مجمع الفرسده خفیف العقل معناسنه مرویدر ابو المعانی بیت هرکز
نشود ساده دلان طالب وصلت * آلام غم حسرت تو ذوق نهانست ع ساحل ع کسر حاء
مهمله ایله عربیده لب دریا وکنار آب معناسنه فارسیده استعمالی شایعدر خواجه حافظ
بیت شب تاریك وبیم موج کردابی چنین هائل * کجا دانند حال ماسبکباران ساحلها *
ع سال ع معروف ییل معناسنده در جمعی ایکی وجهله اولور بری قاعده یه مخالف بر حرف یا والف
ونون ایله سالیان دیرلر شکم کمال اسمعیل بیت ماه وخور واخترند هر سه بهم ای خدای * واز متمتع
بهم آن همه راسالیان * عربیده سنه وعام دیرلر چغتای لسانندن الفله ییل دیرلر ع سبل ع فتح
باء موحده ایله کوز اغریسی رمد معناسنه خواجه سلمان بیت خاطر مدرك دستور جهانیان
وسحاب * دیدهٔ روشن خورشید جهانتاب سبل ع سپل ع فتح باء فارسیله دوه طبانی
وامثالی نسنه لر ع سپیل ع کسر باء فارسیله آواز مرغان عربیده صفیر وسجع دیرلر ابو المعانی
بیت درچمن شد صدای روح افزا * کرد بابل سحر فغان وسپیل ع ستل ع فتح تاء مثناة
ایله برکه وآبکیر معناسنه که استل وستخر واستخر دخی دیرلر وسکون تا ایله قولبلی طاس وبیوك
بقرج معربی سطل در ع سر آل ع سکون را ایله دائما دوران اولان نسنه یه دیرلر کردش
افلاك وآسیاب ودولاب وامثالهم وسرکردان آدمه دیرلر استعاره طریقیله سرهال دخی دینلور
حکیم نزاریٔ قهستانی بیت شدم بر سر انجمن سر زده * که سر م برون شد ز سر آل من *
ع سرانديل ع انتهای هندده واقع بر طاغدر سرانديب دخی دیرلر حضرت آدم علی نبینا
وعلیه افضل الصلاة واکمل التحیات جنتدن هبوط ایتدکده اول طاغ اوزرینه نازل اولدی
وقبری آنده در لب دریاده واقع بر شهر عظیم وار در اسمی سرانديل در کذا فی فرهنك جهانکیری
والمجمع ع سرخیل ع سر عسکر وچری باشی وسر طائفه معناسنه در مولانا جامی
مصرع * سرخیل پیمبران احمد * ع سرکل ع سکون را وفتح کافله طوب کبی برمدور
اغاچدر اطفال ابب طاقوب اللرنده ملعبه ایدرلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت
سرم در دست آن طفل نواموز * همی بازد که کویا کشته سرکل ع سرهال ع سکون را
وفتح ها ایله سر آل مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع سکال ع فتح کاف
فارسیله ترکیده صانی دیدکاری حالت ایو وکرك کم لکن بدون التركیب معنی حاصل اولمز حکیم
انوری بیت چون فلك نسکالدت جز نیکویی * بد سکالت را بدی کومیسکال ع سل ع
برقاچ طلومی اقوروب بربری یا نته بغلیوب واوزرینه اوزون اغاچلر بغلیوب وتخته دوشیوب
صو اوزرنده سفینه مثال اشیا قیوب کوتورر لر صال دیرلر مجمع الفرسده بمعنی کشتی که بعربی سفینه
کویند ع سمندل وسمندول ع کلاهما بفتح الميم وسكون النون سمندر وسمندور مرقوم

ایله مترادف المعنی در امیرخسرو بیت سمندل کز آتش بود بچه زای * تو آن یافت در آتش دیرپای * کمال اسمعیل بیت فیض طبع تو اکر باد دمد بر آتش * با سمندول یکی خانه شود نیلوفر ﴿ سندل ﴾ سکون نون وفتح دال ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی کفش یعنی پاشمق وپابوج حکیم ناصرخسرو بیت تراجوانی وجلدی کلیم وسندل بود * کنونت سوخت کلیم ودریده شد سندل * استاد عنصری بیت کرفتم بجای رسیدی زحال * که زرین کنی سندل وچاچله * شمس فخری بیت چرخ بر سندلی ومهر نهد * چون کند شه زما برون سندل * فرهنك جهانکیریده مسطور درکه کرسی یه سندلی دیلدوکی اوزرینه سندل قونلق معتاد اولدوغیچوندر ثانی احمق وبی عقل وهوش معناسنه در رفیع الدین شیرازی * قطعه * حال شیراز واهل منصب او * ازمن بیخبرچه میپرسی * لیوکیشان رسیده است بعرش * سندلیشان کذشته از کرسی * بونده تجنیس تام واردر ثالث اول سفینهٔ مختصرکه بیوك کمیلره تابع اولوب اردندن آیرلمز ترکیده صندل دیرلر ﴿ سیل ﴾ سکون یای تحتانیله کثرت باران وقار مضمحل اولدوغی محللرده واقع اولان آب روان عربیله مشترك اسمدر انجق تفاوتی اعجام کاهی کسر سین ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت حادثه سیلیست مرد افکن کذارش برجهان * برکذار خیل افکن زابناء کل منه * کاهی آخرینه آب الحاق ایدوب کسره رایله استعمال اولنور ﴿ مع المیم ﴾ ساخته لکام ﴿ یعنی کردنکش وتوسن سرکش کذا فی المجمع ﴿ سام ﴾ التی معنایه کلور اول قوس قزح معناسنه شمس فخری بیت کمترین طاق خسرو درعلو * چون کمان سام بود آماس او * ثانی رستمك پدری اسمیدر حکیم فردوسی بیت چودستان سام اندر آمد بتنك * پیاده شد ندش همه بی درنك * ثالث بر علت آدیدر ورملك بعضیسنه دیرلر شرح قانونده مسطوردرکه * السرسام هو لفظ مرکب من کلمتین السر هو الرأس والسام هو الورم * وشرح اسباب علاماتده دخی ذکر ایدرکه * السرسام قال الطبری هذا الاسم فارسی وتفسیره مرض الرأس فان سر هو الرأس والسام عندهم مرض وقال الشیخ تفسیره ورم فی الرأس فان السام هو الورم ولعل ذلك فی الفارسی القدیم وقد هجر استعماله وكذلك البرسام فان البر هو الصدر وتسمیته به لنفس ذاته وحقیقته هو ورم حار * بو تعبیردن فهم اولنورکه ورمه یعنی شیشه سام تفسیری فرس قدیم اوله زیرا متأخرین لسانلرنده ورمه آماس دیرلر رابع آتش معناسنه در بو سببدن که اول جانورکه آتشدن متکون اولور سام اندر دیرلر یعنی آتش اندر دیمك اولور واول جانوره اسم اولدقده تلفظنده نوع ثقلت اولمغین اندرك الفن حذف ایدوب سامندر دیدیلر نتکم حضرت مولانا بیوردر بیت آخر بتکر درمن کفتا که نمیترسی * ازآتش رخسارم انکه تو سامندر * مرور ایامله استعمالنده زیاده خفت ویرمك ایچون سامك دخی الفن حذف ایدوب سمندر دیدیلر خامس ماوراءالنهرده برطاغ اسمیدر وعربیده ایکی معنایه کلور اول بمعنی رز ثانی بمعنی هلاك یعنی موت وزبان هندیده بر کتاب اسمیدر ﴿ سبز مشعله دم ﴾ بر قوشدر کندویشل قویروغی بیاض صحیح اولور کبوتر نوعندندر مولانا هلالی بیت صبح چون ریخت دانهٔ انجم * آسمان کشت سبز مشعله دم * ﴿ ستیم ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله پخته اولمش چبان وآچلمغه قریب جراحت

جراحت استاد رودکی بیت گفت فرداندیشم آرم پیش تو * خود بیاهجم ستیم از ریش تو *
بعض فرهنکلرده قانلو یریکه جراحت ایچنده اولور معروفی بیت بخلد دل که من از فرقت
تو یاد کنم * چون جراحت که بد وبار خورد کرم ستیم * معیار جمالیده اول جراحته دینور که تمام
نضج بولوب آچلمغه منتهی اوله شمس فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد خصم * کشت
چشم عدوش همچو ستیم * فرهنك حسین وفائیده جراحت ایچنده ایریك طوتمش اوله ونسخه
ابو حفص سغدیده بشمش جراحت ودمل معناسنه‌در ومطلق جراحت معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت از دروغ تست جانم درازیغ * وزجفای تست ریشم در ستیم * ونسخه میرزا
ابراهیمده جراحت سرمازده که کرك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بلفظ خویش کند زمهریر
وانشبیه * جراحت دلشانرا بلفظ کرد ستیم * مجمع الفرسده سین مفتوحه‌ده وفرهنك
جهانکیریده مکسوره‌ده مذکوردر سدکام سکون دال وفتح کافله برکمسنه‌دن ضرورت
حسبیله نسنه طلب ایتمك معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت نکشته از درکس حاصل کام * تمام عمر کرچه کشت سدکام سرانجام وسرنجام اوّل
بسکون الراء ثانی بالفتح ایکی معنایه‌در اوّل عاقبت کار یعنی ایشلك نتیجه‌سی حکیم نزاری
قهستانی بیت نه او باکس زکس با اوست انباز * نه ملکش را سرانجام وسراغاز * خواجه
حافظ بیت بهست ونیست مرنجان ضمیر وخوشدل باش * که نیستیست سرانجام هر کمال
که هست * ثانی بمعنی سامان کار سرخم کسر راو ضم خایله کوب قپاغی کمال
بخندی بیت خشت سرخم بر سر عاشق بزن ای دوست * ما را ز سر خویش چه غم حیف
زخشت سردرکلیم برنوع اویوندر صورتی اویله‌در که برشخص یا تروب باشنی اورتولو
اطرافنده اولانلر بر بر اوورلر هر بر اوردقچه اورانی بیلورسه قالقار یرینه یا تورر بلمزایسه یینه یا تور
ابو المعانی بیت فلك باز دبن سر درکلیمی * ندانستم زده در عمر خفتم سرسام برعلتدر
دماغه عارض اولور تفصیلی لغت سام ذیلنده ذکر اولندی بعض نسخه‌ده لفظ سامه معنای
مرض مجاز ادر کثرت استعمالله حقیقت منزله‌سنه وارمشدر دیو مذکوردر اسم مرض اولدیغی
بو بیتدن مفهومدر خواجه سلمان بیت علاج علت سرسام عناب است ونیلوفر * تو مجموعی
زخرما وعدس درمان دهی سودا سرم بوزن نرم مجمع الفرسده قیجی دیدکاری اوتدرکه
یوغرده قیوب تناول ایدرلر خوشمزه اولور عربیده سرمق دیرلر سکم فتح کاف فارسیله
بر بوجکدر یانمش یرلرده وویرانه‌لرده اولور ترکیجه صد اویرر ترکیده چرغد عربیده ابن وردان دیرلر
سلم سکون لام ایله اوچ معنایه‌در اول فریدون شاهك بیوك اوغلی نامیدر شاعر
دیمشدر بیت در حقیقت بنای شهنامه * بود احوال سلم وایرج وتور * ثانی اطفال سبقی
یازیلان لوح ثالث برموضع آدیدر مولانا هاتفی بیت بدروازهٔ سلم زد بارگاه * شد انه
منزلش عرصهٔ کارکاه * عربیده فتح لام ایله ایکی معنایه‌در اول محصول ایرشمزدن اوّل ویریلان
قیمت که بیع سلم دیرلر ثانی بیون قومق معناسنه‌در سم زهردر عربیدر فارسیده
استعمالی شایعدر ابو المعانی بیت شربتی از فلك اکر خواهم * طاس پرسم دهد بجای
شکر سنکم سکون نون وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه‌در اول بمعنی همراه‌که سنکام

وسنکبر دخی دیرلر ثانی شرفنامه ده برجانور آدیدر کتاب السامی فی الاسامیده مانند جعل بر بوجکدر اکثر حماملرده اولور زبان هندیده دخی برجانوردر ك سویشم ع کسر واو وسکون یای تحتانی وشین معجمه ایله معتبر یشل زنك طاشدر یشم ووشم ویشب دخی دیرلر ك سهم ع سکون ها ایله قورقو خوف وترس وبیم معناسنه حکیم اسدی بیت بسهم وشکه داشت باید شهی * جوان هرد وبود نباید مهی * شکه ضم شین وکاف واظهار ها ایله شکوه لفظندن مخففدر شیخ نظامی بیت درآمد همچو مرغ تاب دیده * که بود آن سهم را در خواب دیده * عربیده بمعنی تیر وحصه ونصیب ومیراث معنالرینه در ك سیم ع سکون یای تحتانیله بمعنی سمه که جفت آلتلرندن زوله دیدکلریدر مجمع الفرسده اکنجیلر بوینندرغك ایکی طرفندن اییله اوکوزك بوینینه بغلدقلریدر ك مع النون * سابان ع فتح باء موحده ایله یوللرده فرسنك باشلرنده ویول آیرلدوغی یرلرده وضع اولنان نشان طاش اولسون اغاج اولسون ابو المعانی بیت فتاده وادی محنت بغم دل شیدا * زود بکوی فنا بی دلیل وبی سابان ك سانکن وسانکین ع کلاهما بکسر التاء المثناة والکاف بمعنی ساغر بزرك یعنی اول بیوك قدح که مجلسده آنکله محبة طلو ایچرلر میر عماد بیت چون می خورم بساتکنی یاد او خورم * وز یاد او نباشد خالی مرا ضمیر * کمال اسمعیل * رباعی * در روزه چو نیست روی می نوشیدن * گل بچه کارست چنین خندیدن * مشکل کاری که وقت گل اندر پیش * قندیل بجای سانکینی دیدن * استاد منوچهری بیت از پسر نرد بازد آوکر انتر ببر * وزدو کف او بکش سانکنی را ببرم ك ساختن ع دوزملك که یاپمق معناسنه اوله مستقبلنده خازایه ابدال اولنوب سازد وسازنده دیرلر چغتای لساننده توزاتماك دیرلر فرهادنامه ده خاقان درون قصری سیرا یتدوکی محلده ملك آرا وزیره خطاب ایدرکه بیت توزات هر یرده انکلاب فصل چاغین * اوج آیاق عیش عشرتنك یراغین ك ساخن ع کسر خاء معجمه ایله روح حیوانی معناسنه بوروح حیوانی دیدکلری بر حرارتدر که قانده اولوب جناب حق جل شانه قل الروح من امر ربی بیوردیغی روحدن غیریدر که اکا نفس ناطقه دیرلر فارسیده اسمی رواندر بو روحه جان دیرلر روان ایله جانك فرقی روان لغتی ذیلنده تفصیل اولنمشدر میر نظمی بیت ندارد قوت ساخن در ابدان * چو بیرون رفت از خون فراوان ك ساده کردن ع ایونسنه نی کمدن آیروب پاك ایتمك مثلا آلتونی کمشدن وکمشی باقردن و بالی مومدن ویاغی طوزوغیریدن آیرمق کبی ك ساران ع راء مهمله ایله بوزن باران سر معناسنه در حضرت مولانا بیت کفت آن رنجورکای یاران من * چیست این شمشیر برساران من ك ساربان وسازوان ع کلاهما بمعنی شتربان دوه جی دیمکدر لفظ سارك جمله معانیسندن بری دخی دوه درنته که ذکری مرور ایتدی بان کوزه دی بجی دیمکدر که مرارا ذکر اولندی و با ایله واوك میاننده تبادل وتواخی اولدوغی ظاهردر خواجه سلمان بیت کوس رحیل میزند ای خفته ساربان * برخیز وراه وکه روانست کاروان ك ساریان ع کسر را وفتح یای تحتانیله کورجستانده برشهرك آدیدر شاعر دیمشدر بیت بسی خسرو نامور پیش از ین * شدستند زی ساری وساریان * ك سازیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ساختن معناسنه مصدردر لواحد

لواحد من الشعرا * مثنوی * سرخیل سخنوران جامی * کی خسرو شاعران نامی * اکنون که
سر حجازداری * آهنك حجازساز داری * چغتای لسانندہ بو معنایه یاساماق دیرلر سبعهٔ
سیارهده مصنف کند ونظمنك قصوروندن اعتذار کونه دیرکه * مثنوی * یارب ایش مشکل
بو خسته ضعیف * بشه غه پیل ایشی ایرور تکلیف * چرخ تامیغه نردبان یاساماق * مهر
شمعیغه شمعدان یاساماق * یاسالسون دوزلسون دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك ولادتی
شنلکی امرنده دیر بیت یاسالسون بارچه آیین بیرلا زیبا * توتولسون باریغه اوکسون ودیبا *
﴿ ساسان ﴾ ایکی معنایه در اول بهمن بن اسفندیارك اوغلی آدیدر روایت اولنور که
بهمن ملك وسلطنتی دختری همایه ویردکده ساسان همشیره سی قورقوسندن اتباعیله
چیقوب کتدی براوغلی وار ایدی انك دخی نامی ساسان قومشیدی فارس والیسی بابکه قز
ویروب وآنك قزینی اوغلنه الدی بابکله اتفاق ایدوب عسکرچکوب واردی باباسی ملکنی
همشیره سی الندن آلوب ضبط ایلدی اول زماندن برو بوطائفه یه ساسانیان لقب قالدی
وساسانك معنای ثانیسی اجمال حسینی ده منکو ردرکه ساس کلادیمکدر ساسان جمعی اولور
﴿ سالارخوان ﴾ فتح خا وواو معدوله ایله خوانسالار کبی چاشنکیرباشی معناسنه در میر نظمی
بیت چو سالارخوان آمد درنظرکاه * نکرده خدمت خوانش بدلخواه ﴿ سال افزون ﴾
سال ملکی دن اون ایکنجی آیك اسمیدر ﴿ سالیان ﴾ بمعنی سالها یعنی جمع سال ابوشکور
بیت تر وتازه شد کیسهٔ سالیان * بکردنش از هرچه کرد آشیان * وآشیان بمعنی جزا
ومکافات کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده سالیان بمعنی سال واحد مرویدر ودخی ملاء بشروانده
بو شهر نامیدر ﴿ سالیون ﴾ سکون لام وضم یای تحتانی و واو معروفله بمعنی تخم کرفس کوهی
کذا فی المجمع ﴿ سامان ﴾ اون درت معنایه کلور اول اثواب وتجملات خانه ابوطالب
کلیم بیت کنون سامان دردم بیشتر شد * شکست دست سودا این سفر شد * ثانی آرایش
ترتیب کمال اسمعیل بیت وقت آنست دلم راکه بسامان کردد * کار دریا بدواز کرده
پشیمان کردد * ثالث میسر معناسنه رابع انتظام کار بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم
سوزنی بیت هرچه کردم تا ببینم روی او سامان نشد * کار چون من عاشقی هرکز کجا
سامان کرفت * خامس تحفة الاحبابده قرار وآرام معناسنه کسائی بیت کسی که سامه
حیار ادر آسمان شکنند * چکونه باشد روز تحسرش سامان * سامه نك معناسی عنقریب
ذکر اولنور سادس قصبه معناسنه در شیخ نظامی در رفتن شیرین بجانب خسرو بیت
میان بربسته برشکل غلامان * همی شد ده بده سامان بسامان * سابع جمعیت وجماعت
معناسنه حکیم فردوسی بیت دو سالار راهر دو سامان بتنك * فراز آوریدند لشکر بجنك *
ثامن عفت وعصمت معناسنه بیت کر دهت از پاکی دامان خویش * دامن خود برده
سامان خویش * تاسع قوت وقدرت معناسنه رضی الدین نیشابوری بیت مرا هر زمان
درد بر درد زانك * نه روی فغانی نه سامان آهی * عاشر تخمین کا رواندازهٔ سخن
معناسنه شمس فخری بیت جهانکه بی سر وسامان بد از وقایع دهر * نه سر کرفت بعهد
عنایتست سامان * بو بیتده مذکورده معنالرك هرقنغی سی مراد اولورسه اولور حادی عشر

عقل وتدبیر معناسنه شیخ سعدی بیت کامران آن دل که محبو بیش هست * نیکبخت آنکه سر وسامانیش نیست * ثانی عشر حدود وسنور ایچون وضع اولنان نشان * ثالث عشر بر شخصك نامی درکه آل سامان آکا منسوبدر رابع عشر هر نسنه نك اندازه ونشانی بو ایکی معنایه کسایی بیت بعهد دولت سامانیان وبلعمیان * چنین نبود جهان بابها وباسامان * سان ع اون درت معنایه کلور اول ادات تشبیه استعمال اولنور مثلا بو محلینده بمکله زیسان دیرلر خواجه سلمان بیت سرد ست آهم از غم کرم است سینه از دم * سلمان کشید ازین سان بسیار کرم وسردی * ثانی مطلق تشبیه در حکیم سنایی بیت عقل کل را بسان بام شناس * نردبان پایه سوی بام حواس * وله بیت قلمسان سر نهش برخط تسلیم * بشوی از خاطر او نقطهٔ بیم * ثالث مثل ومانند معناسنه حکیم خاقانی بیت آن نازنین که عیسیٔ دلها زبان اوست * عود الصلیب من خط زنارسان اوست * رابع بمعنی همواره استاد رودکی بیت کر سنك همه لعل بدخشان بودی * بس قیمت لعل وسنك یکسان بودی * خامس اسلوب وطرز وروش معناسنه شیخ نظامی بیت هر آنکس چنین است آیین سان * مرا او را بود این جهان آن جهان * بو معناده اکثرا آیین لفظی ایله مترادف ایدرلر بیت کنون جمع اسباط را پیش خوان * بده آشنایی بآیین سان * سادس بمعنی هیئات وصورت میرخسرو بیت کوی شفقست شکل وسانش * از پردهٔ شام طیلسانش * سابع خوی وعادت شمس فخری بیت عدو شکار جهانکیر شیخ ابو اسحق * عزیز هر دو جهان وفرشته سان زمان * ثامن بمعنی سامان حکیم نزاریٔ قهستانی بیت نه از لشکر کس ولشکر نشانی * نه کارم را سری پیدا نه سانی * تاسع بمعنی نجیم که روز وغاده کبرلر وآتلاره دخی کید یررلر استاد ابو القاسم حسن بن احمد عنصری بیت صف پیلانش اندر سان زرین * چو بر کوهی نشسته زعفران زار * عاشر بمعنی سوهان ترکیده اکه دیدکلریدر حکیم انوری بیت از سیرت وسان رسم ملوك وملك آمد * حاصل نتوان کرد چنین سیرت وسان را * سان اول خوی وعادت سان ثانی سوهان معناسنه در حادی عشر پاره معناسنه این کوشت سان سان کنید دیرلر بو اتی پاره پاره ایلکز دیمك اولور شیخ آزری * مثنوی * کرد تدبیرش شه کشور * کرد پیدا مواشیٔ لاغر * کشت مجموع را چو او یکسان * کرد آنکاه جمله را سان سان * ثانی عشر بمعنی فسان ترکیده بلکو دیدکلریدر فسان لفظندن مخففدر مختاری در صفت شمشیر * قطعه * بشبه آسمانست این بصورت بحر پر کوهر * ولیك از لمعهٔ خورشید نتوان دید آسانش * بسا کز رنج او دشمن همی نالید جان در تن * در انساعت که آهنکر همی مالید بر سانش * استاد دقیقی بیت خورشید تیغ تیز ترا آب میدهد * مریخ نوك نیزهٔ تو سان کند همین * ثالث عشر بمعنی وجه واعتبار حکیم انوری بیت ندارد جهان بر یکی سان شکیب * فراز ست پیش از پس هر نشیب * رابع عشر ولایت بلخده چاریکه قریب بر قصبه اسمیدر ع سانکین ع سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله خوی وعادت ایدنمك کذا فی فرهنك جهانکیری ع ساواهن ع اکه ایله دموردن دوکیلن خرده که عربیده براده دیرلر کذا فی المجمع ع ساون وساوین ع کلاهما بکسر الواو کوفه

کوفه دید کاری سپدکه ایچنه پنبه واپلك ومعتبرمیوه قورلر فرهنك جهانکیریده اکرمکه
حاضرلنمش پنبه معناسنه مرویدر ﴿ ساویدن ﴾ کسر واوسکون یای تحتانیله دمور اغاج
وغیری نسنه لری اکه لمك ودرپیلمك معناسنه مصدردر ﴿ سایبان ﴾ فتح یای تحتانی وباء موحده ایله
ایکی معنایه در اول برنوعه چادردر چارکوشه ایکی کوشه سی یوکسلك وایکیسی آلچق کونش
جانبنه طوتارلر کونش دوندکجه آنی دخی دوندررلر وهرکولکه لکه دیرلر عموما خواجه عصمت
بخاری بیت سی بیست چتر توبالای کردون * که خورشید را میکند سایبان * اصلی
سایه بان در کولکه صاقلایجی تخفیفا ضمیر محذوفدر بوکا آفتابکیر دخی دیرلر زبان هندیده
ستور پایان دیرلر دخی پادشاهلر یوله کتدکده قلقاندن بیوك برنسنه دوزمشلر اطلاسدن براوزون
اغاج ایله آردندن آت اوزرنده برآدم طوتوب کونشدن کولکه ایدر اوتوردقده دخی اویله ایدرلر
شیخ آزری بیت چوسایبان شه نیمروز بر سر زد * ز تختکاه افق خورده شاه شام بتو *
ثانی ملوك ووزرا اتاقلری اوکنده چارکوشه برنسنه در ایکی جانبدن در دربشر دیرکله قورارلر
خواجه سلمان بیت چون آسمان بکستر در شرق وغرب سایه * ای شرق وغرب عالم در زیر
سایبانت ﴿ سایبدن ﴾ کسر یای اول وسکون ثانیله ازمك وسورمك معناسنه نته کم بو بیتده
واقعدر شاعر بیت بی مشقت نیست هرکاری زصندل کن قیاس * درد سرکم دارد
وسایید نش در دسراست ﴿ سباریدن ﴾ فتح باء موحده وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی شکافتن زمین یعنی یر یاریق اولمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سپدچین ﴾
اوزم وغیری میوه اغاجندن دوشیر یلوب بعض یپراق اراسنده قلان میوه یه دیرلر شمس فخری
بیت دسعود شاه رادرباغ امید * نماندست اوثمر غیر از سپدچین ﴿ سپردن ﴾ فتح باء فارسی
وسکون راء مهمله بعده دال مفتوحه ایله فرهنك میرزاده بمعنی پایمال کردن وادات الفضلاده
ضم سین ایله تسلیم ایتمك وبرکوشه ده اوتورمق معناسنه مسطوردر ﴿ سپستان ﴾ کسر
باء فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اعشابدن خوشبو بردارودر عربیده اطباالکلب
دیرلر اصلی سرپستان ایدی تخفیفا راء محذوفدر کذا فی المجمع ﴿ سبکتکین ﴾ ضم باء
موحده وسکون کاف عربی وکسر تاء مثناة وکاف عجمیله غزنین پادشاهی سلطان محمود غزنوینك
پدری وبعضیلری دده سی نامیدر محمود سبکتکین دیمکله مشهوردر کمال خجندی بیت چون
بنظاره آمد مروزشکار دلبران * دام دل سبکتکین زلف آیاز یافتم ﴿ سبیوس ﴾ سکون باء
موحده وضم یای تحتانی ایله بمعنی اسپغول که عربیده بذرقطونا دیرلر کذا فی الادات
﴿ ستادن ﴾ فتح تاء مثناة ودال ایله مجمع الفرسده بمعنی استادن وبمعنی کرفتن شیخ نظامی
بیت نه بخشنده خبرداردزدادن * نه آنکس کو پزیرفت از ستادن ﴿ سترون ﴾ فتح تاء
مثناة وواو وسکون راء مهمله ایله قصر عورت وحیوان که عربیده عقیم دیرلر مولانا حسن
کاشی درمنقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت کرنبودی ذات پاکش آفرینش را
سبب * تا ابد حوا سترون بودی وآدم عزب * حکیم نزاری قهستانی بیت تادرشتا زغایت
تفریق ازدواج * همچون ستر عروس بنات ستروناست ﴿ سجانیدن ﴾ فتح جیم وکسر نون
وسکون یای تحتانیله بمعنی سترون مرقوم یعنی عقیم کذا فی المجمع ﴿ سجیدن ﴾ کسر جیم

وسكون ياى تحتانيه ايله بمعنى سرماى سخت يعنى شتاى شديد كذا في المجمع بو معنايه ابو المعانى
بيت نيامد لفظ معنى دار از طبع * مكر افسرده در دل از سجيدن ل سختن ع سكون خا وفتح
تاء مثناة ايله بمعنى سنجيدن طارتمق و زن معناسنه حكيم اسدى بيت از آهو سخن پاك
و بر دخته كوى * ترازو خرد سازش و سخته كوى ل سختيان ع معروف در يدر تركيده دخى
سختيان ديرلر ياش درى غايت قتى لقله دباغت اولندوغندن بو يله تسميه اولنمش ديو مرو يدر
ل سخن ع ضم خا ايله سوز در كلام معناسنه وضم سين وفتح خا ايله دخى استعمال اولنور ايكى
وجهى ده صحيحدر زبان دخى فتح وضمله وكهن دخى فتح وضمله جائز اولدوغى كبى شيخ نظامى بيت
فاتحهٔ فكرت وختم سخن * حمد خدا ييست بر و ختم كن * معناى لفظى يه ونفسى يه عربيده كلام
نيجه شامل ايسه سخن دخى اويله شامل در نته كم شعراى عربدن برى ديمشدر بيت ان الكلام
لفى الفؤاد وانما * جعل الكلام على الفؤاد دليلا * كلام ملفوظه سخن دينلدوكى وفتح سين
وضمله جائز اولدوغنه بناء بو بيتدن معلومدر شيخ سعدى بيت سخن آخر بدهن ميكذرد
مورى را * سخنش تلخ نخواهى دهنش شيرين كن * يعنى بو بيتده اولان سخن لفظلرى مفتوح
اولسون مضموم اولسون معنا بردر وتلفظ اولنمدين دخى سخن اطلاق اولنور كلام كبى بو بيتدن
فهم اولنور خواجه حافظ بيت زبان كلك تو حافظ چه شكر ان كويد * كه كفتهٔ سخنت ميبرند
دست بدست ل سخون ع ضم خا وواو معروفله دخى سخن معناسنه روايت اولنمشدر كذا
في المجمع ل سخن آفرين ع كلام منتظم ومعنى دار وفصيح تكلم ايده نه ديرلر حاضر جواب
معناسنه ونظم ونثر تأليفنه قادر اولانه ديرلر ميرنظمى بيت نه هر كس سخن آفرين ميشود *
نه هر نكته در دلكزين ميشود ل سخن چين ع سوز نقل ايديجى يعنى بر مجلسدن بر مجلسه
ياخود برآدمدن برآدمه سوز ايرشدره اول مقوله لره سخن چين ديرلر قوو جى معناسنه عربيده
نمام ديرلر ل سخندان ع سوز بيلجى اكثر شعرا وصاحب طبيعت اولانه ديرلر ل سراكون ع
ضم كاف عجميله بمعنى نكون يعنى باشى اشاغى شاه ناصر خسرو بيت سر بفلاك بر كشيدى
بيخبردى * مردى وسرورى سراكون شد ل سرايان ع بمعنى سراينده وكوينده ونغمه
پرداز معناسنه شيخ سعدى بيت بمسجد در آمد سرايان ومست * مى اندر سر وساتكينى
بدست * يعنى بر سرخوش نغمه پرداز اولديغى حالده ل سراين ع ايرلامق عربيده تغنى
معناسنه ل سراين كردن ع بر نسنه نك اوجينى بريكا ايلمك ميرنظمى بيت سر دوستار
سيمين ومطلا * سراين كرده آن شوخ دلارا ل سرآييدن ع كسر ياى اول وسكون
ثانيله ايرلامق تغنى معناسنه ل سربان ع سكون را وفتح باء موحده ايله سرباز مرقوم
معناسنه ودخى بمعنى فراز يوقش معناسنه مرويدر ل سربايان ع سكون را وفتح باء موحده
وبعض نسخه ده باء فارسيله وياى تحتانيله اوج معنايه در اول توغلغه التنه كيلن پنبه لو
عرقچين كه عربيده مغفر ديرلر وتوغلغه يه بيضه ديرلر مرورايام وتغيير السنه وكثرت استعمالله
توغلغه يه مغفر اطلاق اولندى ثانى توغلغه نك اتكنه متصل اولان زره كبى حلقه لره ديرلر كه
مشهورى سرپناهدر تركيده غلط ايدوب سرپنه ديرلر استاد دقيقى * قطعه * نه زاهن
درع بايستى نه دلدل * برزم شاه كردان عمرو عنتر * كرا ورفتى بجاى حيدر كرد * نه سرپايانش

نه سر پا یانش بایسی نه مغفر * ثالث عمامه که باشه صاریلور شمس فخری بیت من آن
نیم که دهم آب روی خود برباد * برای درهم ودینار وطاق سر پایان * اسدی طوسی دخی
بو معنایه نقل ایلمش ﯾ سر پهن ﻋ فتح باء فارسیله اعشاب قسمندن بر اوتدر ﯾ سرخوان ﻋ
سکون را وفتح خا و واو معدوله ایله بمعنی خواننده سرخوانی خواننده لك اولور یای وصفیه ایله
حضرت مولانا بیت ای مطرب داوددم آتش بزن در درخت غم * بردار بانك زیر وبم كی وقت سر
خوانیست این * ابو الفرج رونی دیمشدر بیت سرخوانی سرکشان قضا خوانده * چون
گوش تو گفت شعر سرخوانی ﯾ سردادن ﻋ سکون را وفتح دالین ایله ایکی معنایه در اول
برنسنه‌یی بیانه آتمق حقیقتا ومجازا شاعر بیت ای شوخ ستم پیشه ز دستت فریاد *
در وادی حسرت تو سرداده مارا * ثانی شجاعت ودلاورلك ایتمك ﯾ سردوان ﻋ سکون
را وفتح دال وواو ایله باش صاله رق کتمك معناسنه در ﯾ سرزدن ﻋ سکون را وفتح زا ودال ایله اوچ
معنایه کلور اول سرزنش ایتمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت شدم برمسر
انجمن سرزدن * سرم شد برون از سر آل من * ثانی باش کسمکدن کنایه در ثالث خبر سز
واجازتسز برکسنه نك خانه سنه وارمغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری ﯾ سرزمین ﻋ
سکون را وفتح زاء معجمه ایله سرحد مملکت وسنور ولایت معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه
بیت ز ارواح پاکان آن سرزمین * بخواهم مدد هست مقصودم این ﯾ سرغین ﻋ سکون
را وکسر غین ایله بمعنی نای ترکی یعنی سورنا حکیم فردوسی بیت بزد نای سرغین وروینه
خم * برآمد ز در ناله کاودم * کاودم بوریدر وله بیت برآمد خروشیدن کره نای *
دم نای سرغین وهندی درای ﯾ سرگران ﻋ سکون را وکسر کاف فارسی وفتح راء ثانیله
باش آغر اولمق مخمور لقدن وغیریدن خواجه سلمان بیت بنفشه سنبل زلفت بخواب
دیده شبی * علی الصباح پریشان وسرگران برخاست * ومطلق مخمور معناسنه
استعمال اولنور خماردن باش اغرمق مقرر اولمغله معنای مصطلحی دفتر اولنده ذکر اولندی
ﯾ سرگردان ﻋ سکون رائین وفتح کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول متحیر وآواره که
سرگشته دخی دیرلر ثانی برعلتدر که متصل باش دونر عربیده اطباسدره دیرلر ﯾ سرگزین ﻋ
سکون را وضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله آت وقیون وصغر سورسندن انتخاب ایدوب
الانه دیرلر ومنتخب اولان حیوانه ده دیرلر سید ذو الفقار شروانی بیت اندران میدان که دشمن را
براند چون گله * تیغ او از گله بدخواه خواهد سرگزین ﯾ سرگین ﻋ کسر کاف فارسیله
زبل وحیوانات ترسی عربیده سرقین دیرلر ابو المعانی در هجو بیت روی ناشسته او کشته
فراهم سرگین * ریش کج مج چو چمن بر سر سرگین رسته ﯾ سرگین گردان ﻋ مزبله ده
حاصل اولور بر قره بوجکدر عربیده جعل دیرلر ضم جیمله وله منه بیت خالها بر رخ او گشته چو
سرگین گردان * که وجودش بجز از زادن او ناشسته ﯾ سرن ﻋ فتح راء مهمله ایله دستر کبی
بر نوع آق چیچکدر بعض روایتده زنبق معناسنه نقل اولنمشدر ﯾ سرنگون ﻋ سکون را وکسر نونله
باشی اشاغی معناسنه در شاعر بیت درین گلشن سرا بختم به بید سرنگون ماند * نه گل
نی برك خوشبوی ونه شمایه نی ثمر دارد ﯾ سرنگیدن ﻋ فتح را وسکون نون ویا وکسر کاف فارسیله

بر كمسنه سو پلركن بوغيرى كمسنه قارشوليوب بر بريله محاوره ومناظره ايتمك معناسنه در ابو المعانى بيت چو تنها ز دل كويم بجانانرا رقيب آيد * جواب تلخ باتندى سر نكيدن بسر دارد

ل سرنهيدن ع سكون را وكسر نون وها ايله تنور ديك يعنى اتمك بشورد كارى تنوره طعام بشن چولمك معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل سروچمان ع يعنى ناز وشيوه ايله صالنور محبوب چمان چميدن لفظندن اسم فاعل اولور استعمالى واقعدر ابو المعانى بيت آن سرو چمان آمده چون مجلس كلشن * آيند بشوق اهل چمن ديدن رويت ل سر وروان ع موزون وخوشنما اولان سروى اغاجنه ديرلر استعاره طريقيله قد دلبره ده ديلور ابو المعانى بيت آنچنان سرو روان نبود در باغ جهان * كر بود در باغ حسن آن قامت موزون يار *

ل سروستان ع سكون را وسين مهملتين وكسر واو وفتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول چوق سرو اولان محل ثانى مصنفات باربدن برلحن اسميدر بو ايكى معنايه شيخ نظامى بيت چو بردستان سروستان كذشتى * صبا سالى بسروستان نكشتى * ثالث مملكت فارسده بر قصبه اسميدر ل سرون ع ضم را وسكون واو ايله فرهنك جهانكيرده سرو اغاجى معناسنه در حكيم ناصر خسرو بيت كر سر بر آوردى زكر بيان دين حق * يانا كسان كله زن وباخسان سزون ل سزيدن ع كسر را وسكون ياى تحتانيه ايله بودخى سرابيدن مرقوم كبيدر

ل سزاييدن وسزيدن ع اول فتح زاء معجمه ثانى كسر ايله لايق وسزاوار اولمق معناسنه مصدردر ميرنظمى بيت سزيدن نباشد باحسان شاه * هر آنكس نيارد بخدمت پناه ل سفاهن ع فتح فا وها ايله بمعنى شانه يعنى طراق شيخ نظامى بيت سفاهن رادهن برسنك ازان شد * كه فراش وه هندوستان شد ل سفون ع ضم فا وواو ومعز وفله ايكى معنايه كلور اول دانه خرانيانى ثانى سفوف كه اطبا بعض اجزايى دوكوب نرم ايدوب مريضه تناول ايتديررلر ل سقسين ع سكون قاف وكسر سين مهمله ايله بر ولايت آديدر شيخ نظامى در خسرو شيرين بيت طرفداران سقسين با سمرقند * بنوبتكاه در كاهش كمربند * مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت ز قپچاق وسقسين وبلغار وروس * فروكوفتند از چپ وراست كوس ل سقلان ع سكون قاف وفتح لام ايله چوقه در هر نه نوع اولورسه ل سقلاطون وسقلاطين ع كلاهما بسكون القاف وفتح اللام مجمع الفرسده بمعنى سقرلاط كه جامهٔ نخجوانى دخى ديرلر كذا فى الادات وقاموسده مسطوردركه سقلاط برشهر اسميدر وسقلاطون اكا منسوبدر اما استادان اشعارنده الواندن برلون اولمق ظاهر اوليور رنته كم رشيد الدين وطواط بيت چو از صديقهٔ ميناى چرخ سقلاطون * نهفته كشت علامات چرخ آينه كون * وجمال الدين عبد الرزاق كاشى بيت نه كاه بند دشام از حرير غاليه رنك * نه حله پوشد صبح از نسيج سقلاطون * خاطره كلور كه كبود رنك اوله زيرا اصلى سقلاطكون ايدى كافى حذف ايدوب سقلاطون ايلديلر وقديم زمانده سقرلاط رنكى كبودده منحصر ايدى كيدرك الوان اختراع اولندى اما بعض فرهنكلرده مسطوردركه سقلاطون بر نوع قماش اوله اعلاسى ديار روملده اشلنور بو تعبيردن چوقه اولمق محتملدر زيرا عجملر چوقه اشلنمز ل سكارون ع فتح كاف فارسى وضم را ايله اوزون اوقلى كرپى كه سكاشه دخى ديرلر شاعر ديمشدر بيت

بيت سراپاى جسمش راسكاليد * كه نتوان سكارون دست ماليد ﮒ سك دندان ﮒ اوك
ديشلر دندان پيشين كه يشك دخى ديرلر عربيده ناب ديدكلريدر ﮒ سگزن ﮒ سكون كاف فارسى
وفتح زاء معجمه ايله برنوع اوقدر دمرنى غايت كسكين وانجه اولور حكيم خاقانى بيت بس
درخته سكزنت چوسوزن * درزهره جكر منيرا زا * شرف شفروه بيت ناوك انداز مسكزن
ايك حشمش چون سكسست * هرچه من بروى زغم درحال سكزن ميشود ﮒ سكاليدن ﮒ
فتح كاف فارسى وكسر لامله صانى صانمق ايوده وكمده استعمال اولنور مصدردر ﮒ سكبان ﮒ
كوپك بسله يجى و پادشاهلرين آوجى كوپكلرين صقلايوب شكار محلنده اللرنده يدوب كيدرلر
بر طائفهٔ مخصوصه درانلره ديرلر واونده معناسنده ده استعمال اولنور ﮒ سكرفيدن ﮒ فتح كاف
فارسى وسكون را وكسر فا ايله سورچمك لغزيدن كبى مصدردر ميرنظمى بيت درآمد پرسر
پشته فرود يد * چو جاى لغزشى بوده سكرفيد ﮒ سك كن ﮒ كاف اول فارسى ثانى عربيله
دارو قسمندن ببروح الصنم ديدكلرى كوكدركوپك ايله قوپارلدوغى مشهوردر ﮒ سكلابيدن ﮒ
سكون كاف فارسى وفتح لام وكسر باء موحده بعده ياى ساكنه ايله ايت اورمك معناسنه در
چغتايده واوسز ضم صريحله ارار ديرلر ﮒ سكليدن ﮒ سكون كاف فارسى وكسر لامله ايچقرق كه
كاهى امتلاء معدهدن وكاه شدت كريهدن عارض اولور ﮒ سكنجيدن ﮒ فتح كاف وسكون
نون وكسر جيمله برمق اوجيله نسنه طوتمق معناسنه ميرنظمى بيت چوخامه با دوانكشت را
سكنجيد * نوشتيد آن ورق راهرچه بشنيد * مجمع الفرسده بمعنى تراشيدن وكزيدن
وسرفيدن وآواز بكلوكردن مسطوردر ﮒ سكيزان ﮒ كسر كاف وسكون ياى تحتانى وفتح زاء
معجمه ايله محيست قالقمق معناسنه حكيم سوزنى بيت وان دكر كند كان دران مجلس *
برسكيزان چوخر دراكنده ﮒ سكيزيدن ﮒ بودخى سكيزان كبى آت وقاطر وامثالى حيوانات
يورركن سورچب بنه نيز قالقمق مجمع الفرسده بمعنى برجستن واقعدر ﮒ سليسون ﮒ كسر لام
وسكون ياى تحتانى وضم سين ايله نام برادر فلقراط شاه استاد دقيقى بيت سليسون شه فرخ
اخترش بود * فلقراط شه را برادرش بود ﮒ سمان ﮒ فتح ميمله شهور شمسيه نك يكرمى
يدنجى كونى اسميدر كه آسمانه دخى ديرلر عربيده بر بوجك آديدر نته كم حضرت مولانا بيت
چون مست شود ز بادهٔ حق * شهباز شود كين سمانه ﮒ سمنان ﮒ سكون ميم وفتح نونله
بر ولايت آديدر ﮒ سمندون ﮒ فتح ميم وسكون نون وضم داله ايكى معنايه كلور اول درياى
محيطده برجزيره ناميدر ثانى مازندران ديولرندن بر ديوآديدر ﮒ سمنكان ﮒ فتح ميم وكاف
فارسى وسكون نونله توران زميننده برشهر آديدر كه پادشاهنك قزينى رستم آنده حبالهٔ
ازدواجه كتوردى سهراب اندن وجوده كلدى ﮒ سمن ﮒ فتح ميمله كل سه برك يعنى اوچ يپراقلى في
كل حكيم انورى بيت خيال انجم وكردون همين بحسن وحال * چنان نمودكه از كشت زار برك سمن *
ماوراء النهرده ضم سين ايله تلفظ ايدرلر اما جميع عجم فتحه ايله اوقور مولانا جامى بيت
پياده سوى چمن سرو من كذار مكن * بسبزه وسمن آن پاى رافكار مكن ﮒ سمنون ﮒ سكون
ميم وضم نونله برزاهد درويش اسميدركه غايت مرتاض وزاهد ايدى زهد سمنون ضرب مثل
اولمشدر ﮒ سميدون ﮒ كسر ميم وسكون ياى تحتانى وضم داله بمعنى بو بيدن كذا فى

تحفة الاحباب بو معنایی موٴید میر نظمی بیت بخشید جان بر جانرا سمیدون * که آن زلف
معنبر را سمیدون ﴿ سن ﴾ شان مرقومدن تخفیف اولنمش ما نندومثل معناسنه حکیم
انوری بیت در نظم این قصیده چکرد درج کرده * یعنی حدیث خویش کز یدسان وآن سن *
﴿ سنجیدن ﴾ سکون نون ویاو کسر جیمله طارتمق که عربیده وزن معناسنه حقیقتا ومجازا
استعمال اولنور مثلا سخن سنج وبا او بسنجد دیرلر ابو المعانی بیت نمی باشد شعرخوانان
سخن سنج * باستادان سنجیدن سزا نیست ﴿ سنسان وسنسن ﴾ کلاهما بسکون النون
وفتح السین فصیح اولمیان سوزه دیرلر مولانا مطهر الدین بیت که انشای من بنده مدح ترا *
زسنسان نظمیست نه سر بدی ﴿ سنك آشکن وسنك شکن ﴾ کلاهما بسکون النون
وکاف العجمی وکسر الشین ایکی معنایه در اول بمعنی غله ثانی بر نوع خرما در که سنك اشکنك
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سنکپستان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وسین مهمله
وکسر باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده بمعنی سپستان که بردار ودرادات الفضلاده
وشرفنامه ده حذف نونله واقعدر غالبا صحی بویله در میرخسرو بیت شکار شیر کنجشك
آمد انجیر * بمیرد چون زسنکپستان خورد شیر ﴿ سنکدان ﴾ سکون نون وکاف فارسی ایله
معده طیور یعنی قوش قورساغی میر نظمی بیت چو باشد سنکدان خالی زچینه * فتد مرغ
کرسنه دام کینه ﴿ سنك فسان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وکسر فا ایله بلکو طاشی که بالکز فسان
وفسانه دخی دیرلر وله بیت شود تیز وخونریز تیغ بلان * چو شد کردن خصم سنك فسان *
﴿ سنکستان ﴾ طاشلو یر وطاشن کسد کاری محل وله بیت نباید نظم خوب از طبع کردن * چو
سنکستان نباشد جای کاشن ﴿ سنکلان ﴾ سکون نون وکاف فارسی وفتح لام ایله ترکیبده بوند دید کاری
قوشدر ﴿ سنکین ﴾ سکون نون وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول آغر که مقابلی سبکدر
عربیده کی ثقیل معناسنه نتکم بو بیتده واقعدر بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود *
سست وسبك وسفید باید عنبر * لفظ مرکبدر که بر جزوی سنکدر وزن معناسنه نتکم
دیمشلردر بیت بسنك وهنك وبفر وبناز * سپردش بیعقوب فرزانه باز * بر جزوی یده یای
نسبت وبر جزوی بده نون زیادسیله بر نوعه ادات اتصافدر که مرجع نسبت موٴکده در رنکین کبی که
تأکید ایچوندر غایت ثقیل الوزن معناسنه اولور نتکم شیخ نظامی بیت بسنك وسکونت
بر آرد نفس * نکوشید تعجیل درخون مکس * معنای ثانی طاشدن دوزلمش اولان
نسنه یه دیرلر آوانی وهاون وچولمك کبی شاعر دیمشدر بیت زیخ کشته شمشیر وهمچو
سمین * طبقها بر سر سنکین مراحل * حرف یا ونونك جمله سی آخر معنا ایچون موضوع
اولور بر نسنه نك معمولندن دوزلمش ایسه ماده سنك اسمی آخرینه یا ایله نون الحاق ومجموع
برکبی اول نسنه یه اطلاق ایدرلر مثلا التوندن اولانه زرین کومشدن اولانه سیمین دموردن
اولانه آهنین اغاجدن اولانه چوبین دیرلر علی هذا القیاس ﴿ سودان ﴾ سکون واو وفتح داله
سارنج مرقوم معناسنه که بر خوش آواز قوشدر اول بهارده بلبل کبی ناله وفریاد ایدر بو اسم اکا
آذربیجان لسانیدر ﴿ سوکند خوردن ﴾ اند ایچمك سوکند یمین اسمی اولدوغی ذکر
اولنمشیدی خوردن الحاق انك فعلی معناسنه اولور ابو المعانی بیت سوکند همیخورم

همیخورم بجسنت * من عاشق جان فدای عشقم ى سولان ع سکون واوایله ادویه دن بر دارودرکه
رومدن عجمه کیدر اما اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلور عربیده خاء معجمه ایله خولان دیرلر ثانی
فتح واوایله آذربیجانده شهرارد بیله اوج فرسخ یرده واقع برطاغ آدیدر انده اسلامدن اوّل
وصکره مرتاض وعابد وزاهد کمسنه لر ساکن اولمشلر طائفهٔ مغان اول محلی سائر مکانلردن زیاده
معتبر ومتبرك طوتارلر اولمرتبه که اکا قسم ایدرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * ای برادر
مشناس محسوسات * نزدها نیست اندرین زندان * تو بیابش یکان یکان برشو * پس بیاسای
بر سر سولان * ویونان لساننجه بنی اسرائیلدن بر پیغمبر آدیدر ى سون ع فتح واوایله
مدح وثنایه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کرشنیدی سخن ابن یمین در دل خلق * چه
عجب آن سون نیست که ازجان برخاست ى سوین ع کسر واو وسکون یای تحتانیله فرهنك
جهانکیریده ظروف وآوانی معناسنه درکه خانه لرده استعمال اولنور ومؤید الفضلاده بمعنی
آیدان سلك مرقوم ى سه خوان ع اول طائفه یه دیرلرکه ثالث وثالثه دیرلر حکیم خاقانی
بیت بیك لفظ آن سه خوانرا ازچه تنکی * بصحرای یقین آرم همانا ى سه خواهران ع
یدی یلدزدن اوج یلدزدرکه عربیده بنات النعش دیرلر ى سهران ع سکون ها وفتح را ایله
بر ولایت آدیدرکه طاغنك اتکنده واوستنده قلم بتر عربیده سهرا تمش معناسنه یعنی کیجه اویومیوب
صباحه دك اویانق طورمش ایکی معنایه ابوالمعانی بیت شده ام باغم حسرت سهران *
حال عاشق نتویسد قلم سهرانی ى سهمکن وسهمکین ع کلاهما باظهار الهاء وسکون المیم
وکسر الکاف بمعنی سهمناك مرقوم یعنی قورقنج استاد رودکی بیت سوی رودبا کاروانی کش *
ذهابی بدواندرون سهمکین * مولانا هاتفی بیت درین سهمکین تیره کون تیره شب * زمشرق
بخندید صبح طرب ى سپجیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر جیمله سفجیدن مرقوم معناسنه
ى سیلان ع سکون یای تحتانی وفتح لامله بر ولایت آدیدرکه ادویه دن دارچینك اعلاسی
آنده اولور اطبا دارچین سیلانی دیرلر هندوستان مملکتندن محسوبدر امیر خسرو بیت
سفر درمالك دل کن چند سرکردان بدی ایدل * که حواسر بجده دارد آدم پای درسیلان *
ى مع الواو * ساده رو ع دلبر محبوبدن کنایه درمرادکه ورات ریش وبروتدن خالی اولوب
وغل وغشدن عاری چهرهٔ ملك واری دیمکدر ذکوره مخصوص وصفدر انا ثده دکل میر نظمی
بو معناده بیت نباشد درجهان هر ساده رویی * دلارا دلفریب خوب کویی ى سارو ع
ضم راء مهمله ایله سار وج مرقوم معناسنه که برقوشدر استاد فرخی بیت از راستی چنانکه
راه اورا * کویی که زداشت مطره وسارو * فرهنك جهانکیریده سیاه رنك برقوشدر
هندوستانده اولور طوطی کبی سویلر شاروشارك دخی دیرلر غالبا بوزمانلرده سینا دیدکلری
قوش اولمق وار ى سازو ع ضم زاء معجمه ایله خرما لیفندن بوکلمش ایپ که کمیلرده قوللنورلر
وقماش یوکلرین صاروب بغلرلر وجرملری آنکله برداراید رلر سازوباز دخی دیرلر مولانا وحشی
بیت السلام ومرحبا ای سازوباز * باجازت که همچو کردم باز ى ساو ع بوزن کاویش معنایه
کلور اول خراج معناسنه استاد لطیفی بیت کیرم که بکیری ازجهان ساو * باخود نبری
بقری زه وساو * ساو ثانینك معناسی التوندر شمس فخری * قطعه * آن پادشاه عهد که شاها

دوموچین * بر سر کشند سوی دربند کاشن ساو * اعظم جمال دنیی ودین آنکه برفکند
از ایران علو همت او رسم سیم وساو * ثانی فرهنك جهانکیریده اول ماله دیرلرکه پادشاه قوی
حکم زیردستنده اولان حکام بلاددن بهر سنه معین نسنه آله حکیم سنایی بیت بهرام شه
مسعود آن شاه که اورا * شاهان جهان پازده وساوکذارند * حکیم اسدی بیت شد اکنده
نزد یکش از باژ وساو * زدیبا زنسج وچهل چرم کاو * ثالث ریزهٔ زر یعنی خرده اوبش التون
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صیقل کن این رواق ازرق * ریزد زر ساو برکرانه * وین صحن
زمرد ین شود راست * از ریزهٔ ساو چون دهانه * بعضیلر خالص التوندر دیمشلر لطیفی نك بیت
مرقومندن مفهوم در شیخ آذری بیت میان رشتهٔ ذرات مهرهٔ خورشید * چنانکه کوی
کریبان حید راند رساو * رابع بمعنی پوتهٔ زر خامس بردکنلو بیاض اغاجدر بر ذراع
مقداری اولور ابریشم قوردی اراسنه قورلرکه اوزرینه ابریشم صارر ﴿ سبکدارو ﴾ ضم باء
موحده ورا وسکون کاف فارسی وفتح دال ایله ایکی معنایه در اول سریع النفع اولان دواء ثانی
لطیف معالجه ایله مریضه علاج ایدن طبیبه دیرلر لواحد من الشعرا بیت برشئ که علت
نواخت شناخت * تواند سبکدارو ی دردساخت ﴿ سبو ﴾ ضم باء موحده ایله دستی که ایچنه
صو وشراب قورلر باباغفانی بیت وقتست ای حریف که می درسبو کنند * دردی کشان
بمنزل مقصود رو کنند ﴿ ستو ﴾ ضم تاء مثناة ایله اوج قات دیمکدر میرنظمی بیت ستو
جامه پوشید زیر جبه * مهابت بیفزود زان مرتبه ﴿ سرخواو ﴾ سکون را وفتح خاء وواو
معدوله ایله اویقونك اولی یعنی هنوز خوابه وارمق سرخواب کبی ﴿ سرفرو ﴾ سکون رای اول وضم
فاورای ثانیله باش اکمك معناسنه در سرنکون کبی دکلدر بویاشی اوکنه اکوب اشاغی
طوتمق در میرنظمی لغت اول ایله بربیتده دیمشدر بیت سرفرو برده در ان مجلس همین *
رفته سرخواوش دوچشم عرش بین * بو بیت برولی وصفیدر سرفرونك معنای اصطلاحیسی
تواضع ایتمکدر ﴿ سرکاو ﴾ سکون را وفتح کاف فارسی وضم لام ایله قعر دماغه اولور برعلتدر
اکرچه صاحب فرهنك بویله یازمش لکن کاو ایله دماغك مناسبتی بوقدر بوغازده واقع اولان ششی
اولسه مناسب ایدی زیرا ششه سرد نیلور ﴿ سرو ﴾ معروف اغاجدر مجمع الفرسده سروا وج
نوع اولور بری سرو نازدیرلرکه شاخلری هر طرفه متمایل اولور وبری دخی سرو آزاد دیرلر شاخلری
طوغری بتمش سراپا هموار وموزون اولور وبریده سروسهی دیرلر اصلی ایکی طوغری بتمش
شاخ اولور سروك بر معناسی دخی نام پادشاه یمن درکه پدر زن فریدون شاه ایدی حکیم فردوسی
بیت خردمند روشن دل وپاك تن * بیامد برشاه سرو یمن ﴿ سغدو ﴾ فتح غین معجمه
وضم دال ایله طاس آوازی که اوردقده ظاهر اولور کذا فی المؤید ﴿ سغو ﴾ بسکون غین معجمه
ایله بانك طاس وطشت وامثالهما کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سکارو ﴾ فتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول بمعنی پوسیده یعنی چوریمش ثانی بوغاچه دیدکلری قرصه اتمك کرك
فرونده وکرك کولده بشمش اولسون ﴿ سکلاو ﴾ سکون کاف فارسی وفتح لام ایله بمعنی سکلاب
مرقوم که سکلابی وسکلاوی دخی دیرلر ترکیده قوندز وعربیده کلب البحر وخایه سنه جند
بیدستر دیرلر ﴿ سلو ﴾ سکون لام وواو مجهول ایله سیلیو دیدکلری که اصلی سنر باد وسر بردر بوك

يوك اور تاسنه قونيلان نسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى سمارو فتح ميم وضم رايله
كبوتردركه سمار وك لفظندن مرخمدر شاعر بيت سحركه خوشترآيد بانك دلجو *
خصوصا نغمهٔ نرم سمارو * سنبالو سكون نون وفتح باء موحده وضم لامله برنوع ميوه‌دركه
پوزينه ديرلر زبان هندده براغاجدر يپراغن وچيچكن ادويه‌يه ادخال ايدرلر سنكو
سكون نون وضم كاف فارسيله بر كسنه‌نك ناميدركه تيمور زماننده حاكم خراسان ايدى مولانا
هاتفى بيت نخستين زسنكوى يزدان پرست * كليد خراسانش آمد بدست سو
بوزن نو ولايت طوسده برچشمه آديدر خلق بيننده چشمهٔ سبز ديمكله مشهوردر روايت اولنوركه
يزدجرد بن بهرام بن شاپور بر ظالم پادشاه ايدى اول چشمه كنارندن كچركن آتى سورچوب
دوشدى قالقركن آت دپوب هلاك ايلدى مع الهاء * سابوته ضم باء موحده وواو
مجهول وفتح تاء مثناة ايله بمعنى پيره‌زن يعنى قوجه قارى كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنايى
مؤيد مير نظمى بيت مياور بنزديك فرتوته * عذاب اليمست سابوتهٔ سابوره ضم
باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ايله حيز مخنث ومفعول اوغلان ايضا منه بيت مده
اختيارت بهر ناسزا * زسابوره هركز نيايد وفا ساخته دوزلمش يعنى ياپلمش اولان نسنه
كه تركيده دوزلمش ايله تعبير اولنور حقيقتا ومعنا استعمال اولنور مثلا سخن ساخته ديرلر
نتكم حكيم شفايى بيت بغلط هم نرود برسر مجنون ليلى * عاشق اين بخت ندارد سخنى
ساخته‌اند ساده فتح دالله درت معنايه كلور اول نقوشدن خالى وجنس آخر
اختلاطندن عارى اولان قماش وامثالى اشياده دخى استعمال اولنور واستعاره طريقيله
اصطلاحات وعباراتى اولميان نظم ونثره ديرلر ابو المعانى بيت كربنظم ساده لوحا نرا نباشد
اصطلاح * همچو قلب خويش كويد نظم ساده ساده دل * ثانى فرهنك جهانكيريده
صحرا معناسنه حكيم سوزنى بيت زچاه عشق برآمد دلم بساده چو او * بمشك سوده
بپوشيد چاه ساده زنخ * بو معنايه مسعود سعد سلمان بيت كه نكشن كرده ساده را كهسار *
كه پيش كرده كوه را كردار * ثالث بمعنى ايستاده حكيم اسدى بيت فلك شه همچو ايوانى زمين
درد چون شاهى * بتكيه دار كانش به پيشش ساده چاكر وار * رابع بر بيوك اغاجدر تعريب
ايدوب ساوج ديرلر ساده شلم برعلتدر انساندن بغرسق صيرنديسى كبى نسنه خروج
ايدر اول علته عربيده شحج ديرلر فتح شين معجمه وحاء مهمله وسكون جيم ايله سارچه
كسر راو فتح جيمله سار مرقوم معناسنه انك مصغريدر كذا فى المجمع سارخاله سكون را
وفتح خاء معجمه ايله سورى سكك پشه معناسنه منقولدر ساده كرده يعنى خادم اولمش
آلت رجليدن خالى اولمغله اصطلاحيدر ساره بوزن چاره درت معنايه كلور اول برنوع
سرپوشدر هند ولركيرلر مير خسرو بيت زسر سارهٔ هندويى بركرفت * برهنه سرو دست
و پر بركرفت * ثانى فوطه‌نك برنوعيدر هند وستانده ايشلنور آنده زنان ساده ترلك ايدوب
كيرلر سارى دخى ديرلر حكيم اسدى * قطعه * فصول سال همه خادمند ازانكه بوقت *
لباسى آرد هر يك ترا بديع نكار * سپيد ساره زمستان دورنك حله تموز * خويد زر دخزان ديباهٔ
لطيف بهار * ثالث پرده معناسنه در حضرت مولانا بيت اى سنك سيه را توكرده

مدد یدند * وی از پس نومیدی بشکفته کل ساره * رابع رشوت معناسنه که یارده دیرلر بلکه دخی دینلور مجمع الفرسده معنای اوله قریب مسطوردر ساره اول چادره دیرلر که براوجنی بیله بغلیوب براوجنی اوموز و باش اوزرینه صالرلر اکا شاره دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زهر ساره هندوی برکرفت * برهنه سرودست بر سر کرفت ق سارونه ع ضم راو واو معروف وفتح نونله درخت انکور معناسنه استاد رودکی بیت سرشك از مژه همچو در ریخته * چوخوشه زسارونه آویخته ق سازراه وسازره ع کلاهما بکسر الزاء المعجمه وفتح الراء المهمله تدارك راه ومهمات سفریه سازك جمله معانیسنده بو معنا دخی ذکر اولنمشیدی ق سازنده ع معروف سازچالیجی ودوزن ایدیجی معناسنه اسم فاعلدر ق سال آینده ع یعنی کله جك ییل آینده کلیجی معناسنه عربیده مستقبل‌سنهٔ آتیه دیرلر ابوالمعانی بیت طبع نیکو شود ازعهد جوانی ظاهر * سال آینده بود فصل بهارش معلوم ق سالخوره ع سکون لام وضم خاء واظهارها ایله صاحب طالعدن عبارتدر ق سالخواه ع سکون لام وفتح خا وواو معدوله ایله چوق یاش یکورمش آدم واشجارده دخی استعمال اولنور ابوالمعانی بیت در چمنزار کلستان حسن سروسالخواه * بود در اول ولی رشك قدت کرده تباه ق سالخورده ع بو دخی یاش یکورمش پیر ومسن معناسنه اسم عامدر هر نوعده استعمال اولنور خواجه حافظ بیت غم کهن بمی سالخورده دفع کنید * که تخم خوشدلی اینست پیردهقان کفت ق سالمه ع کسر لام وفتح میم واظهارها ایله تاریخ معناسنه که روزمه دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت فرو کرفت به نیرنك تنبل ودستان * شدش فرامش آن سالمه که آن خودبین ق ساله ع بوزن هاله ایکی معنایه در اول یکساله دوساله دیرلر یعنی بریاشنده ایکی یاشنده دیمکدر نتکم خواجه حافظ بیت می دوساله ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ثانی اول لشکره دیرلر که صفك قفاسنده طوروب محافظهٔ لشکر ایدر زبان هندیده بو معنایه برادنه دیرلر ق سالیانه ع ایکی معنایه در اول عمر معناسنه ثانی سنوی اولان وظیفه ومعین نسنه که آیده ویریلانه ماهیانه وکونده ویریلانه روزینه دیرلر ترکیده یللق وچغتاییده ایلقی دیرلر زیرا ییله ایل دیرلر ذخیرة الابرارده بشنجی مقاله ده اسراف ذمنده بو بیتده تجنیس طریقیله وارد اولمشدر بیت ات انکابیرورکه یوزایلقیسی بار * سیم انکابیرورکه یوزایلقیسی بار ق ساماغچه وساماپچه ع اول سکون فا وثانی سکون کاف کلاهما فتح جیم فارسیله کوکسلك که عورات سینه لرینه بغلارلر بعض نسخه ده بمعنی پیراهن واقعدر وشرفنامه ده اول جامهٔ کوتاه درکه اکا شاماك وشاماپچه دخی دیرلر ق سامه ع بوزن نامه درت معنایه کلور اول عهد ویمین معناسنه استاد لطیفی بیت برکی خورد از حیات وقتی * بشکست کسی چو سامهٔ حق * یعنی حیاتدن قچن یمش بر کمسنه که حقك عهدینی صیه ثانی بمعنی دام امیرخسرو بیت زخونریزی تواندر سامهٔ زلف توافتادم * رقیبت کر بخواهد باری افتد اندران سامه * ثالث بمعنی خاصه حکیم سنایی بیت حفظ ایزد سالمه در سامهٔ کام توباد * عقد کردون روز وشب بر کوکب نام توباد * رابع بمعنی پناه خواجه عصمت بیت روزی بارکاه سامان روزکار * رفتم که سامهٔ به ازان آستان نبود ق ساونه ع سکون واو وفتح نونله هنوز طوغمش طفله

طفله صارده قلوی بزه دیرلر ﴿ساوه﴾ بوزن کاوه ذرت معنایه کلور اول آلتون خرده سنه که
ساودنجی دیرلر حکیم ازرقی بیت پرکل ولاله است پنداری * ززرو ساوه و زر خالص * از تاج
المآثر بیت نرکس خوشبوی داردزرساوه دردهن * لالهٔ خودروی دارد مشك سودم
درکنار * ثانی پوته که ایچنده آلتون و کمش اریدرلر ثالث تورانیلردن بر پهلوان نامدار
آدیدر که رستم آنی هلاك ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت یکی خویش کاوس بد ساوه نام *
سرافرازوهرجای کسترده کام * رابع بر ولایت اسمیدر که آنده اولان دریاچه نك شب ولادت
حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلامده صویی یره چوکوب دریا ایکن صحرا اولدی
وخواجه سلمان ساوجی اول شهردندر هواسی غایت کرمسیر اولوب ثقیل اولمغله حکیم شفایی
بر طبیب هجوینده * قطعه * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین
بمستسقی کاید از ساوه کوید * که تب لرزه نست از آب قزوین * وسیف اسفرنکی بیت
خاك ساوه به نسبت کهرش * برده صد بار به از آب معین ﴿سایه﴾ ایکی معنایه در اول
معروف که کولکه در عربیده کی ظل معناسنه ثانی مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر خصوصا
و دیو علمدر عمو ما که جن طوتمشه سایه دار دیرلر ﴿ساهویه﴾ ضم ها و واو معروفله بر معبر
نامیدر که زماننده علم تعبیرده بی مثل و بی نظیر ایدی حکیم سوزنی بیت بخست بخواب
دیدن خو * ساهویه چنین نهاده تعبیر ﴿سایه زده﴾ جن طوتمش سایه دار کبی امیر
خسرو بیت بسکه زمین شد بعلم سایه دار * ماند چو سایه زدکان بیقرار * بو سایه دار
اول معنایه دکلدر کذا فی المجمع ﴿سپاره﴾ اصلی سی پاره در بلکه اندن اختصار اولنمشدر
قرآن عظیم الشانك اوتوز جزوندن بر جزودر جمله سنه دهدیملك اولور سیف اسفرنکی بیت
هر سقطی بعهد تو لاف زسر زند ولی * زند مغان بکجا رسد در ورق سپاره * باء موحده ایله
بر طاشدر اندن بلکو ایدوب استره و بچق کسکین ایدرلر کذا فی المؤید ﴿سپرده﴾ فتح باء
فارسی و دال و سکون راء مهمله ایله بمعنی پا یمال کرده و بپا کوفته یعنی ایاق آلتنده قالمش و ایاقله
دپلنمش کذا فی المجمع میر نظمی بیت ز آلام فراقش کشته درهم * سپرده زیر پای
محنت غم ﴿سبزه اندر سبزه و سبزه در سبزه﴾ مصنفات باربددن بر لحن اسمیدر میر خسرو
بیت طوطی سبز از میان سبزه میخواند نوا * سبزه اندر سبزه میخواند نوای خویش را *
شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو بانك سبزه در سبزش رسیدی * زباغ سبز و سبزه
بردمیدی * شیخ عطار درصفت غلامی بیت چو سبز ارنك برمید اشت آواز * ز قولش مرغ
کرد آهنك پرداز * * چو او آواز سبز ارنك کلزار * شد آخر سبزه در سبزه بدیدار *
﴿سبزدانه﴾ یشل دانه لردر که طاغلرده چالیلرده بتر ترکیده سندکوش عربیده بطم دیرلر
﴿سبزدایه﴾ سکون باء موحده و فتح دال و یای تحتانیله بنفشه معناسنه ابو المعانی
بیت بکلشن سرود رانداخت سایه * چمن کسترده فرش سبزدایه ﴿سبزه﴾ چمن و عموما
یشل تازه اوته سبزه دینلور اکله صالح اولسون اولمسون ﴿سبغانه﴾ سکون باء
موحده و فتح فا و نونله بمعنی پیمانه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت
بمجلس دوو سبغانه همی کرد * که اهل عشق مستانه همیکرد ﴿سبکمایه﴾ ضم باء موحده

وسكون كاف وفتح ميم ويای تحتانيله دون قيمت متاع وسرمايه نی آز اولان اهل سوق ومجازا
معرفت ودانشدن بيخبرويی بهره اولان آدمكه برقاج نشانلمه نظم ونثرو ياخود مسائل علميه سی
اوله ابو المعانی درنعت شريف بيت سزای نعت پاكت مدح كردن * كه حد هرسبكمايه نباشد
سپوخته ضم باء فارسی وواو معروف وسكون خاء وفتح تاء مثناة ايله برنسنه يی ايچرو
ايتمك ويرلشدرمك معناسنه هندوشاه بيت دل بيجان برنفاقش را * خنجر اندر درون
سپوخته باد سپوسه ضم باء فارسی وواو معروف وفتح سين ايله باشده اولان قوكاق كه
معده ده بخاردن حاصل اولور اطبا خرازه ديرلر وبچقو اغزندن اون كبی دوكيلان تلاش واكدن
چقان دمور خوده سی كبكه مشابهتی اولمغله تسميه اولنمشدر ستاره فتح تاء مثناة وراء
مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول فرهنك ميرزاده اول قبه كه پشه ومكس دفعيچون نصب ايدرلر
حكيم خاقانی بيت مسند از تخت ومخده زنمط بركيرند * حجله از بهو وستاره زجر بكشايد *
مخده كسر ميمله ياصدق و بهو صفه در ثانی مجمع الفرسده رايت وعلم معناسنه حكيم ازرقی
بيت چوبد خواه بالشكر آمد بديد * برابر ستاره همه بركشيد * بو معنايه حكيم فردوسی
بيت پسر بر پدر برهمی راه جست * ستاره همی دامن ماه جست * ثالث ستار مرقوم
معناسنه در عربيده كسر سين ايله ديواره چكلن پرده وطام اوزرنده همسايه دن حواله دفعيچون
تخته وياخود كرپچدن اولان پرده معناسنه در ستانه فتح تاء مثناة ونون ايله بمعنی
آستانه اثير الدين اخسيكتی بيت زهی ستانهٔ جاه تونكيهٔ فلك است * هنوز نقش سرای زمانه
بيرنكی ستوجه ضم تاء مثناة وواو معرف وفتح جيمله آلا طوغان ديدكلری شكاری
قوشدر ابو المعانی بيت نباشد عجب صيد اطفال را * كه صعوه شكار ستوجه بود *
سته فتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول بمعنی ضعيف ورنجور ميرنظمی بيت
زبون وسته شد زدرد فراق * كه بی تاب كرده همين اشتياق * ثانی بمعنی انكور تاء مشدده ده
ومخففه ايله ده جائزدر استاد عسجدی بيت كرچه سته دلش بيفشارند * قطرهٔ جود
از وبرون نايد * ثالث اول حالته ديرلر كه كيجه اول منوال اوزره پخمش اوله كذا فی المجمع
ستيزه كسر تاء مثناة وسكون يای تحتانی وفتح زاء فارسيله ماسوره كه چلاه اكا پالك
صاروب بزطوقور مجمع الفرسده برايپدركه چلاه برمغه صاروب قور اكا چله دنی ديرلر بعضيلر
تازديرلر ستيوجه سكون تاء مثناة وضم يای تحتانی وواو مجهول وفتح جيمله ستوجهٔ
مرقوم معناسنه در سجاكنده فتح جيم وكاف وسكون نونله مكمل ومسلح يعنی اوزرنده آلات
حرب آراسته اولمش آدمه ديرلر ميرنظمی بيت سجاكنده كشته بالات حرب * رسيده
بكوش عدو ترك ضرب سحركاه وسحركه وقت صبح اول معناسنه در بيت سحركاه
آمد بدركاه شاه * زمشرق نمودار شد بدرماه سختانه سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ونونله سوزی درشت وشديد سويلمك معناسنه حكيم نزاری قهستانی بيت چه می آيد
برين ميكويم آخر * مكر سختانه روبارويم آخر سخته سكون خا وفتح تاء مثناة ايله بمعنی
منتظم يعنی ديزلمش شيخ نظامی بيت سخن به كه با صاحب تاج وتخت * بكويند سخته
نكويند سخت * مجمع الفرسده بمعنی سنجيده ووزن كرده شيخ نظامی بيت سخن تا كی زتاج

وتاج وتخت روبی * نکو بی سخته اما سخت کوبی * وساخته لفظنك معنالریله مترادفدر بلکه
اندن مخففدر ﴿ سخن خواره ﴾ فتح خا وراء مهمله وواو معدوله ایله بی عار وغیرت وبی ناموس
وحمیت اولانه دیرلر میر نظمی . بیت آنکه باشد همی سیهکاره * که شود در جهان سخن خواره
﴿ سد پایه ﴾ حشرات ارضدن برموذی جانوردر آدمك قولاغنه کیرور اکا هزار پایه ده
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بعض فرهنکده صد پایه دیرلر صاد ایله اما فارسیده صاد حرفی
اوائل کلمه یه کلمز اصح سین ایله در ﴿ سدکاه ﴾ سکون دال وفتح کاف فارسیله بمعنی درکاه
صفی علی . بیت سدکاه توصد راه رصد کیش بلند است * بل سده ات از سدره واز
سد سکندر ﴿ سده ﴾ بوزن کده اوج معنایه در اول برجشن آدیدر حکیم فردوسی
بیت یکی جشن کرد آن شب و باده خورد * سده نام آن جشن فرخنده کرد * اهل فرس
بهمن ماهك اونجی کیجه سنده شعله وچراغان ایدوب انواع کونه آتشبازلقلر کوسترلر
وپادشاهلری نظرکاهنده مرغان وجانورانك ایاقلرینه بر دسته قوری اوتلق بغلیوب ویاقوب
صالی ویررلر کیمی هواده وکیمی یرده سکردراوتلق یانه رق کیدر بوکا بکزر نیجه صنایع احداث
ایدوب شنلك ایدرلر بووجه اوزره جشن عظیم ایدوب اعتبار کلی ایدرلر مرویدرکه بونك واضعی
کیومرث شاه اوله وسده ایله سبب تسمیه اولدر که کیومرث شاهك ذکور واناث تمام یوز نفر اولادی
وار ایدی جمله سی رشد وتمییزه ایرمکله جمله سن دفعة اولندروب زکورینه قیز آلوب اناثی
قوجه یه ویروب عظیم دوکون وضیافت عامه ایدوب امر ایلدی مذکور کیجه تفصیل اولندیغی
اوزره شنلك وسرور ایلدیلر بوسبب ایله کیجه نك آدینه سده دیدیلر که سد فارسیده یوز عدد دز
بعض روایتده لیله مذکوره سیامك شاهك اختراعیدر برقول دخی بودر که شب مز بوردن نو روزه
وارنجه تمام اللی کوندر کیجه سیله یوز اولور تعریب ایدوب صدق دیدیلر حکیم خاقانی بیت مکندار
کاتش سده درجان مازند * این هجر کا فرتوکه آفت رسان ماست * حکیم ازرقی * رباعی *
وز جور ستیزهٔ تو بیهدهٔ * در هر نفس از سینه برآرم سدهٔ * ای عشق تو در دل من آتش زدهٔ *
مردی نبود ستیزه بادلشدهٔ * ثانی اصفهان اعمالندن برقریه اسمیدر حکیم نزاری
قهستانی بیت چار نعمت در سده دارم بحمد الله معد * کیك شوم وباد سخت وآب شور ونان
جو * ثالث براغاجدر که دار المرز وماوراء النهر وسائر بلاد ممالك ایرانده دخی اولور اولقدر ایری
اولور که درت آدم بدنن کوجله قوجقلر وبپراغی اولمرتبه صیق وچوقدر که التنه یاغمور یخمز بدنی
غایت هموار وموزون اولور واوزرنده طوب کبی مدور نسنه لر بتر بهار ایامنده اول طوپدن صوطملر
صمغ کبی غلیظدر اول صمغی آلوب مرکب ایدرلر فوق المراد براق ورنکین وجاری اولور اول طوپلردن
صوطملدقدن صکره ایچنده سکك حاصل اولور اول سکك سببی ایله اکا درخت پشه دار
وپشه غال . وسارخکدار وسارشکدار ونارین وکرم ولامشکن وآغال پشه وکنجك
وداردار دخی دیرلر عرب لسانده شجرة البق دیرلر ﴿ سراپرده ﴾ پادشاه سراینده حرم
خاص اوکنه چکلن پرده وصوقاق تعبیر اولنان پردن دیوار وکولکه لك معناسنه خواجه سلمان بیت
ای سراپردهٔ عصمت زده براوج کمال * صد رخ خورشید غلامان تراصف نعال * خواجه حافظ بیت
دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست * مولانا هاتفی از تمور نامه . بیت

عروس سرا پردهٔ دلبری * نماید برین کونه جلوه کری ؏ سراچه ؛ مصغر سرای وخانهٔ محقر ومختصر حکیم خاقانی بیت ازین سراچهٔ آورنك دل بکسل * بارغوان ده رنك وبارغنون نوا * برسبیل مواضع اخرده دخی استعمال اولنور مضاف الیه اعتباریله سراچهٔ دل وسراچهٔ ماه کبی وبو معناسی دیبسز بر نوع قفسدرکه ایچنده مرغ خانکی بسلرلر مضبوط اولوب منزله ده کزمك ایچون بو معنایه ابو المعانی از زبان پسری با پدرش * قطعه * کفت مرغ خانکی من نیستم * می نهی زیر سراچه مرمرا * درهوا باشم چومرغ بال زن * باهواداران شوم هم آشنا ؏ سراسیمه ؛ کارنده متحیر وعقلنده اختلال واقع اولمش آدم حکیم فردوسی بیت سراسیمه کشتند ازان کارزار * چنان لشکر کشته چندان سوار * دیکر بیت ماییم سراسیمه در اطراف جهان * ازبیلك وبد خلق روکردان * کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب بیورر سراسیمه لفظ مرکبدرکه بو جزوی سر وبر جزوی آسیم درکه اصلی اسیب دریا حرفی میمه قلب اولنمشدر وبر جزو بنه های نقلدر معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر شول کمسنه یه دیرلرکه باشنه بر قاتی نسنه طوقنوب اختلال ویره انتهی ؏ سرای شمرده ؛ اول خانه یه دیرلرکه رعایادمتلرینه لازم کلان مالی کتوروب آنده قبضنه مأمور اولان عماله تسلیم ایلیه بو وضعی بونامله نوشروان اختراع ایلمش اندن اقدم بو عادت جاری دکل ایمش ؏ سرپره ؛ سکون راء اول وفتح ثانی وباء فارسیله اول خطه دیرلرکه قاراوینامق ایچون خاك اوزرینه چکرلر سردرك دخی دیرلر کذا فی المجمع ؏ سرپنجه ؛ ال اوجی ودخی غالب قوی دست حضرت مولانا بیت سرپنجه بخون عاشقان کلکون کرد * چون شاخ کلی زغنچها بیرون کرد * تعریف زور بازوو غالبیتده استعمال ایدرلر شیخ سعدی بیت نه بینی درایام اورنجهٔ * که نالد ز بیداد سرپنجهٔ ؏ سرپوشنه ؛ ضم باء فارسی وباء موحده ایله ده جائزدر دیمشلر وسکون شین معجمه وفتح نونله عورات باشلرینه اورتدکلری خصوصا وهر نسنه نك اورتسی وقپاغنه دیرلر عموما میر نظمی ایکی معنایه بیت زن سرپانجه درآمدزدر * که سرپوشنه دربغل جلوه کر ؏ سرپنجه ؛ فتح باء فارسی وهاء وجیم وسکون نونله آچق باش معناسنه خصوصا وهر آچق اولان نسنه یه ده دیرلر عموما وامثالی یته بیت مذکورك مصرعی اولیدر ؏ سرتخته ؛ صرمه کش آلتلرندن بر آلتدر ؏ سرخاره ؛ سکون راء اول وفتح ثانی وخاء معجمه ایله فرهنك حسینوفیده التون ویاخود کمش اوزون ایکنه درکه عورات باشلرنده مقنعه یی آنکله محکم ایدرلر کمال اسمعیل بیت دختران خاطرم رادر تجلی کاه عرض * جز ز پنج انکشت من برفرق سر سرخاره نیست * فرهنك میرزا ابراهیمده پنج انکشت مثالی کموکدن واغاجدن ایدرلر انکله باشلرین وارقه لرین قاشورلر دیو بیت مرقوم ایله استدلال ایلمش ؏ سردابه وسرداوه ؛ کلاهما بسکون الراء وفتح الباء والواو اول زیرزمیندرکه شدت حرده ایچنده اوتوررلر وصوصو ودرلر سرداب وسرداو دخی دیرلر ؏ سردار ؛ سکون راء اول وفتح ثانی ودال ایله شعر ونظم قافیه سنه دیرلر کذا فی المجمع ابو المعانی بیت همه شعر اوراندارد نظیر * نه وزن ونه معنی نه سرداره بود ؏ سردمه ؛ سکون را وفتح دال ومیمله الغار ایله کتمك معناسنه مولانا هاتفی بیت دیار عجم ملك من شد همه * بملك عرب میبرم سردمه ؏ سترده ؛ بوزن فرده ایکی معنایه در اول سر حلقهٔ مجلس وپیشوای میخوان

میخواره ساقی معناسنه حضرت مولانا بیت چون من از خویش برستم ره اندیشه ببستم * هله ای
سرده مستم برهانم تمامت * کمال اسمعیل بیت سرزده بزم سرا بست امروز * آنکه دی بود
امام اصحاب * ثانی شراب قدحنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت ازخمار جام عشق از دل توشنك
نکردد * زشراب راح وریحان دوسه سرکرده کران کش ﴿ سرزیره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی
وکسر زاء معجمه ایله خوشبو براوتدر ﴿ سرسره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وسین ایله یوقش باشی
معناسنه میرنظمی بیت یکی ایستاده سر سر سره * نظر کرده هر سو بدیدار ﴿ سرسینه ﴾
سکون را وکسر سین ایله چکه التنده که چقورکه چاه ذقن دیرلر میرنظمی بیت بسر سینه ره
دل بسته کرده * بچشم نرکس مست خسته کرده ﴿ سرغینه ﴾ سکون را وکسر غین معجمه
ایله سرغین مرقوم معناسنه که نای ترکیدر حکیم اسدی بیت ازان چار صد رابپرده سرای *
زدندی ز کوس وسرغینه نای ﴿ سرکرده ﴾ کاف فارسیله باش دونمك سرکردان لفظنك
مفعولیدر وکاف عربیله ایشه باشلمق معناسنه بودخی اسم مفعول اولور بو بیتده ایکی معنایه
واقعدر بیت چو سرکرده بکار عشق خوبان * شود در دشت غم سرکرده حیران ﴿ سرکره ﴾
سکون را وکسر کاف فارسیله تسبیح باشنه قونیلان امامه معناسنه حکیم خاقانی بیت ای
سرکره از تو عقده جانرا * بل واسطه عقد همه کار جهانرا ﴿ سرکوبه ﴾ سکون را وضم کاف
و واو معروف وفتح باء موحده ایله کرزوطپوز معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * کوس چون
مارشده حلقه وکوبندش سر * بانك آن کوفتن از کوفه بصف می شنوند * سخت سرکوفته
دارندش واو ناله ازانك * ناله مردن سرکوبه اعدا شنوند * بو بیتدن سرزنش معناسی
دخی استنباط اولنور ﴿ سرکشته ﴾ فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول باشی دونمش
سرکردان معناسنه خواجه سلمان بیت رهبری چو که درین بادیه هرسوی رهیست *
مرد سرکشته چه داند که کجا باید رفت * ثانی مطیع ومحکوم معناسنه شیخ سعدی * قطعه *
ابر وباد ومه وخورشید وفلك درکارند * تا تونانی بکف آری وبغفلت نخوری * همه از بهر تو
سرکشته وفرمان بردار * شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری ﴿ سرکیجه ﴾ سکون را
ویای تحتانی وکسر کاف وفتح جیمله دماغده برعلتدر که باشی دوندورر اطبا دوار دیرلر ﴿ سرمایه ﴾
معروف عربیده رأس المال دیرلر کاهی اضافتله ضرورت وزن ایچون رایی مکسور ایدرلر نته کم
بو بیتده واقعدر ابو المعانی بیت از سرمایه علمش نپذیرد نقصان * آنکه از فضل کند بذل سخا
درعالم ﴿ سرموزه ﴾ سکون را وضم میم وفتح زاء معجمه ایله ادك اوزرینه کیلن پشمق حکیم
نزاری قهستانی بیت بشست روی و بیامد کشیده موزه حسن * که هیچ زر سزدش بر نعال
سرموزه ﴿ سرمه ﴾ سکون را وفتح میم واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول اسرکن دیدکاری
اوت ثانی فارس اعمالندن بر قریه اسمیدر ﴿ سرواره ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی و واو ایله
یعنی قافیه شعر ﴿ سروستاه ﴾ سکون را وسین وکسر واو وفتح تاء مثناة واظهار ها ایله
موسقیده بر نوا اسمیدر حکیم ازرقی بیت بند نوش کن از دست سرو یکتا پوش * بنوش بانك
سماع از نوای سروستاه ﴿ سروسیاه ﴾ سکون را وسین وکسر واو وفتح یای تحتانیله چام
اغاجی عربیده صنوبر صغار دیرلر حکیم ازرقی بیت نه لاله برکی وهستی برنك لاله و سرخ *

نه شاخ سروی وهستی بقد چو سرو سیاه سرویسه سکون راویای تحتانی وکسر واو
وفتح سین ایله بمعنی قوس قزح خسروی درصفت شراب بیت چونکه ساقیش داشت
بسر دست * پر ز سرویسه کشت بام وسرای سره فتح را ایله بش معنایه کلور اول
زر رایج یعنی خراجه که خمزینه ناسرد دیرلر خصوصا وهر نسنه نك رایجنه دیرلر عموما مولانا
هاتفی بیت وزان پس به پیچید سر میسره * دران نی سره ماند ونی ناسره * ثانی اولقدار
صویه دیرلر که بوی ویرمیه حکیم سنایی بیت پل بود بردر سوی آب سره * چون کذشتی ازوچه
پل چه سره * ثالث هر اعلی ونیکو اولان نسنه درکه یرار معناسنه میرخسرو بیت زچندان
نبرد آزمایی سره * چهل تن برون آمدند ازدره * رابع موید الفضلاده شقه علم خامس
فرهنك جهانکیریده بمعنی اصل وفرع باب سریچه کسر را وسکون یای تحتانی وفتح
جیمله بر کوچك قوشدر قویرو غی اوزون اولور اکثر صو کنارلرنده قو یروغن صالر طور رعربیده
حمار قبان دیرلر بعضیلر مرغ قاطمه دیرلر وهندیلسا نده اکا ملوله دیرلر حکیم سنایی بیت
نازیدن نار وی نواهای سریچه ناطق کند ان مرده بی نطق وز با نرا * خواجه عمید لویکی
بیت بموضعی که رسیده است ذکر اوصافش * سریچه باز شکارست وکور شیرافکن *
سرینه کسر را وسکون یای تحتانی وفتح نونله بر نوع چمبانددر اکثر باشده اولور سغانه
فتح غین معجمه ونونله سردابه مرقوم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه مؤید میر
نظمی بیت سغانه نشینان مرتاض کار * همیکرده اند ازخلایق فرار سغده سکون
غین وفتح دال ایله آماده ومهیا معناسنه که اسغده دخی دیرلر استاد لطیفی بیت چشم بکشا
وسغده باش تنها * که بسی کار ناکهان آید سغدیانه سکون غین وکسر دال وفتح یای
تحتانی ونونله بمعنی پیمانه بزرك که آنکله محبة طلوا ایچرلر ابو المعانی بیت بده ساقی باسغدیانه
شراب * که غم خسته کرده بد رمان شتاب سفه فتح فا ایله نفرین ودشنام معناسنه
ولده در هجو بیت انقدر بد زبان وبد طبعست * هرکه دیده بر وسفه کرده سفته سکون فا
وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول برشهرده بر آدمه بر مقدار نسنه ویروب شهر آخرده
غیری آدمدن آلمق اوزره اولان معامله درکه عربیده سفتجه واسان رومده پولیچه دیرلر ثانی
بر آدمی بر یره کوندرمك ایچون ویریلان اقچه اجرت طریق معناسنه حکیم انوری بیت
ولیکن جواو بر سر کنج باشد * چنین سفته ها خوار وآسان فرستد * ثالث مبایعه اشیا
ومتاع بهاسندن مقدم ویریلان اقچه یه دیرلر سفچه سکون فا وفتح جیم فارسیله خام
قاون وقارپوز وقباق که ایچنی بوشالدوب آنکله صو وشراب ایچرلر مرقوم نسنه لر خام ایکن دخی
دیرلر شمس فخری بیت ستم راسر زنش میکرد عدلش * که خورد ست ازفلان پالیز
سفچه * خواجه عبد الله انصاری بیورر * هردست که نه درجود ست کفچه ایست * وهر
سرکه نه در سجود ست سفچه ایست سکاچه فتح کاف وجیم فارسیله آغر باصمق که عربیده
کابوس دیرلر کذا فی المجمع سکارچه فتح کاف عربی وجیم فارسی وسکون را ایله جیفوس
مرقوم معناسنه در سکافه فتح کاف وفا ایله زخمه که آنکله ساز چالارلر تازنه دخی دیرلرکه
اصلی تارزنه در ابو المعانی بیت درد روزم روده همچون تار بود * چون سکافه میزنم ناخن ضدا

صدا آیدبرون ﴿ سکانه ﴾ فتح کاف فارسی و نونله اوچراوچردیمکدرکه ایکیشر ایکیشر دیمکه
دوکانه درلر وعلی هذا القیاس وله بیت ببزم غم کشم جام سکانه * که باشد ذوق خاطر را بهانه
﴿ سبکه ﴾ سکون کاف وفتح باء موحده ایله بر طعام آدیدر روغن و کشك ایله پشورورلر ﴿ سکبینه ﴾
سکون کاف وکسر باء موحده و یای ساکنه وفتح نونله براوتدرکه عربیده سکبینج دیرلر ﴿ سکچه ﴾
سکون کاف ایله وفتح جیم فارسیین ایله سك بچه دن مختصر مصغر سکدر میر نظمی بیت
دربدر هر روز چون سك میرود * در قفا طفلش چو سکچه میرود ﴿ سك دیوانه ﴾ قودوز
کوپك وله بیت چون سك دیوانه دامن درکشد * هر کرا بیند به پیشش میرسد ﴿ سکرفنه ﴾
فتح کاف فارسی وفا وسکون راونونله ذکر لنمش آته دیرلر کذا فی المجمع ﴿ سکزه ﴾ سکون
کاف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول انجقرق که عربیده فواق دیرلر ثانی بر نوع کسکین
دمرناواوق در که سکزن دخی دینلور ﴿ سکنه ﴾ سکون کاف وفتح نونله اوزون اوقلی کرپی که
تشی دخی دیرلر حکیم اسدی بیت که ناخش بسوی دری چون کشی * یکی سکنه خوانند ودیکر
تشی ﴿ سکیزه ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی جست خیز یعنی
چاپك قالقمق حضرت مولانا بیت بر سر عیسی نهاده تنك یار * خر سکیزه میکند در
مرغزار ﴿ سکیله ﴾ کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی سکزه مرقوم که
هکجه وهکك دخی دیرلر انجقرق معناسنه کذا فی الاداة وفرهنك جهانکیری ﴿ سلمه ﴾
سکون لام وفتح میمله منترکه یردن یومرولنوب چیقر ﴿ سله ﴾ فتح لام مشدده ایله
وتخفیفله ده جائزدر اینجه چوبلردن دوزلمش سپد مجمع الفرسده پلان قودقلری سپد دیوب
بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی بیت نه من بستم اول باین کین کمر * تو افکند از سله
مار سر * کلام اکا برده مطلقا سپد در ﴿ سماچه ﴾ فتح میم وجیم فارسیله سینه بند زنان یعنی
عورات انجو وصرمه ایله ایدوب کوکسلرینه بغلدقلری که ساماچه وساماخه دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿ سماخه ﴾ سکون خا وفتح جیم فارسیله بمعنی سماچه مرقوم ﴿ سماکاره ﴾
بفتح المیم والکاف والراء المهملة فرهنك جهانکیریده سبوکش خمار یعنی میخانه ده دستی ایله باده
چکن سماکار مرقوم معناسنه حکیم سنایی بیت ازپی کسب وشرف پیش بنا کوش ولبش *
ماه دیدم رهی وزهره سماکارۀ دوست ﴿ سمانه ﴾ فتح میم ونونله بمعنی سقف خانه که آسمانه دخی
دیرلر مجمع الفرسده بلدرجین قوشی معناسنه درعربیده بر بوجکدر حضرت مولانا بیت
چون مست شود زبادۀ حق * شهباز شود کمین سمانه ﴿ سمچه ﴾ سکون میم وفتح جیم
فارسیله بمعنی سمج مرقوم یعنی نقب که یرآلتنده قزارلر ﴿ سمه ﴾ فتح میم واخفاء ها ایله تحفة
الاحبابده اول کوچك چقورکه چولاهلر اوزرنده اوتوروب بز طقورلر مؤید الفضلاده ماله
آهار که چولاه آلتلرندن بر آلتدر وشرح السامی فی الاسامی ده بر قارش مقداری بر اغاجدر
باشی یاصی جولاه بزی طوقدقچه آنکله سوروب دوشرورلر اکا بزغه دخی دیرلر وبعض
فرهنکلرده اکنجی نك چفت آلتلرندن که تر کیده زوله دیدکلریدر وبعضیسنده طوزاق تخته لری
کبی که اوزرنده طوزاق قورارلر ﴿ سنبسه ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله بودفعه
دیمك معناسنه استاد دیمشدر بیت ستم تا بکی کفتم او زا بکفت * چنین میکند سنت و بود

سنبسه سنبه سکون نون وفتح باء موحده واخفاء ها ایله مسقف خانه معناسنه در کتب فتاو یده عبارت فارسیله بعض مسائل واقع اولمشدر جمله دن بر مسئله ده سنبه ذکر اولنمشدر عبارتی بعینها بودر * دوخانه ایست دوکس را هر یکی یك سنبه یکی خانه را * روزن نیست طاقچهای هست بروی بام خانهٔ دیکر خداوند خانه طاقچاه بازمیدارد میکوید که طاقچهای من بسته میشود * ائمهٔ حنفیه بوکا جواب یازمشلردر بو محلده ایرادی مقتضی دکلدر مجمع الفرسده سنبه بمعنی زنبور سیاه ومؤید الفضلاده بمعنی انکور سیاه مسطوردر سنجه سکون نون وفتح جیمله ایکی معنایه در اول نسنه وزن ایده جك آلت قپان اولسون ترازو اولسون حقیقة ومجازا دخی استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت خرد را وجانرا همی سنجد او * در اندیشهٔ سنجه کی کنجد او * ثانی مؤید الفضلاده مازندرلن دیولرندن بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت نه ارژنك ماند نه دیو سپید * نه سنجه نه پولاد غندی بید سنجیده سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله طارتلمش وبکنلمش وصاحب تجربه معناسنه در سندنه سکون نون اول وفتح ثانی ودال ایله نردبان که عربیده مرقات وسلم دخی دیرلر ضم سین وفتح لام مشدد ایله سندله سکون نون وفتح داللە ایکی معنایه در اول اورس که اوزرنده دموردوکرلر سندان لفظندن مأخوذ در حضرت مولانا بیت تیر تراکنده ام پیك تراسنده ام * پیتوا کر زنده ام خر بسکانم مده * ثانی مجمع الفرسده بمعنی غائط کنده یعنی قوتش نجاست خلاق المعانی بیت الفاظ بسته اش ززبان شکسته اش * مانند سندکان کند رازنادرن کند سنکانه سکون نون اول وفتح ثانی وکاف فارسیله بر قوشجغز در صعوه دخی دیرلر کذا فی المجمع سنك بسته خام ایکن طلواورمش اوزم ویاخود غیری آفتدن تباه اوله سنکچه سکون نون وکاف وفتح جیم فارسیله طلو که یخچه وتکرك دخی دینلور حکیم خاقانی * قطعه * شاه جهان نظم راداند تا سحر من * اهل بصر کوشت کاو داند از زعفران * کرچه بچشم عوام سنکچه چون لؤلؤ است * لیك تف آفتاب فرق کند این وآن سنك خوان برنوع طاشدر غایت پکلکندن آلت کارایلر سنك خوار دخی دیر خواجه سلمان بیت اکرچه دشمن آهن نهاد سوخته دل * زتاب تیغ تودر سنك خارهٔ سخته سنکدانه سکون نون وکاف فارسیله بوته کاه بعض نسخه ده بوته چیلر معناسنه مرویدر سنکریزه سکون نون ویا وکاف فارسی وکسر را وفتح زا ایله قوش دیلی دیرلر بر نوع توتمادر سنك سبویه سکون نون وکاف فارسی وفتح سین مهمله وضم باء موحده وفتح یای تحتانیله اوزم دانه سندن ایری وسیاه دانه لر در اطبا قتنده معروف دمره کوو بهق وجعد علتلرینه سرکه ایله طلا ایدرلر غایت نافعدر عربیده عین السرطان دیرلر ابو المعانی درهجو بیت علل کرفته سراپا وجود یك نویش * بجای سنك سبویه علاج سنك سیاه سنکه سکون نون وفتح کاف فارسی واخفای ها ایله اوزون اوقلی کرپی درکه اوقلرین آدم کورد کده اوق کبی آتار آکا سکته وتشی وسغر ومرنکوش وپهن وکوله دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * تواین روسوی پارسی چون کشی * یکی سنکه خوانند ودیکر تشی * همه مرزهای خراسان تمام * مرنکوش خوانند پیهن بنام سنك یه سکون نون وکاف فارسی وفتح یای تحتانی ودالله حیوانات شکمنده اولان

اولان خرزه‌در روایت اولنورکه تاتار واوزبك وطاغستان آدملرندن بعض کمسه‌لر اولوریدی
جنس حیوانك خرزه‌لرین آلوب دشمن ایله مقابله محلنده بر کاسه‌یه قویوب اوزرینه صودوکوب
برنفسده سوره یاسین تلاوت ایدوب دشمن طرفنه صاچدقده اعدا منهزم اولورلر ایمش بو
ساعت آرام ایلمجك اولورلرایسه بامر الله تعالی اوزرلرینه عظیم یغمور یاغوب بالضروره فرار ایدرلر
ایمش واکر صو برینه قان دوکرلر ایسه قارودپی ظاهر اولور ایمش راقم الحروف بو روایتی بو وجه
اوزره مشایخ ماوراء النهردن طریق نقشبندیه‌ده اعزه کرامدن استماع ایلدم ﴿سنه﴾ فتح
نون ایله سنهٔ مرقوم کبی نفرین ودشنام معناسنه‌در شمس فخری بیت شهر واسبوع وسنه
مانند من * میکند بر دشمن جاهت سنه * عربیده سال معناسنه‌در وکسر سین ایله عربیده
نوم لحظه معناسنه یعنی امز غنق تنکم دیمشلردر * سنة الوصل سنة وسنة الهجر سنة *
﴿سنیژه﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کتان طراغی که آنکله کتان وقیلی
اصلاح ایدرلر ﴿سوغه﴾ سکون واو وفتح غین معجمه ایله رسم وخرج یومیه که بهرماه سپاه
وخدامه وکتاب ووظایف دفترلرین حفظ ایدنه ویریلور کذا فی الاداة بو معنایه ابو المعانی
بیت خدمت در دو غم اندر پیش شاه عشق را * میکنم از کنج خسنت سوغه ما راد هید *
﴿سویسنه﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین ایله قوس قزح که سرویسه دخی دیرلر
﴿سه ماه﴾ اخفاء هاء اول واظهار ثانی وفتح میمله ابعاد ثلثه که طول وعرض وعمق در
﴿سه﴾ هاء علامتله که ماقبلنده اولان حرفك فتحه‌سن ضبط ایچون کتابت اولنور تلفظ
اولنماز واول حرفه دخی فتحهٔ صریحه ویرلزمراتب اعداده اوچ عدددر ﴿مع الیاء﴾ * سائکنی
سکون تاء مثناة وکسر کاف ونونله شراب قدحی میر عماره بیت چون می خورم بسائکنی
یاد او خورم * وزیاد او نباشد خالی مراضمیر * فرهنك میرزا ابراهیمده یای تحتانیله سایکنی
وسائکی واقعدر ﴿سائکینی﴾ زیادهٔ یای تحتانیله بودخی اولمعنایه‌در شیخ سعدی بیت
بمسجد در آمد سرا یان ومست * می اندر سر سائکینی بدست * حکیم خاقانی بیت سائکینی
بخوریم وجور دهیم * دور ها در میانه بستانیم ﴿ساچی﴾ کسر جیم فارسیله بمعنی سپید بیاض
صحیح معناسنه سیف اسفرنکی بیت بسته تنك تو در هوای سر شکم * شکر ساچیست
در کلاب سرشته ﴿ساری﴾ کسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول هر بر فرسخ پرده‌نشان
ایچون دیکلن طاش معناسنه شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * نهد رخ
بسوی او هر کامکاری * نویدی یافته از جود عامش * بهر کامی وهر فرسنك ساری * ثانی ولایت
مازندرانده شهر آمله قریب یرده واقع بر شهر آدیدر استاد فرخی بیت شاه ملکان میر محمد که
مر او راست * از آمل واز ساری باز انسوی یاری مولانا هاتفی بیت ز ساری وآمل فرستادکان
رسانند باج از رضا دادکان * ثالث بر قوشدر که سار دخی دیرلر نجیب الدین جردبادقانی
بیت پیام صاحب عادل میان خطهٔ باغ * بسرو بر همه شب خطبه میکند ساری * زبان
هندیده قوط ومیزره ساری دیرلر واول ولایتك زنانی اکثر آنی کیرلر وباشلرینه اورترلر
﴿سازداری﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال وکسر را ایله بمعنی ایش دوزیجی کذا فی المجمع
﴿سازکری﴾ سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله موسیقیده مقام عراق

واصفهاندن مركب بر پرده آديدر میرخسرو * مثنوی * زمزمهٔ سازكری در عراق *
كرده باهنك عراق اتفاق * سازكری راهمه خواهان شده * نغمهٔ اوتا بصفاهان شده *
ع ساسی ج كسر سين مهمله ايله كدا يعنی دلنجی حكيم سنايی بيت چه خيزد زاول حكمی
كه در پيش دم آخر * بود ساسی و بی سامان چه ساسانی چه سامانی * فرهنك ميرزاده يای
نسبتله بمعنی كدايی يعنی دلنجيلك بومعنايه بيت مرقومك دلالتی واردر حكيم سنايی نك بو بيتنده
معنای اول ظاهردر بيت خاك پاشان دبكرند و باد پيمايان دكر * كی توان مرساسيان را ذال
سامان داشتن ع ساقی ج معروف خواجه حافظ بيت ساقی بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بكو كه كار جهان شد بكام ما * لغت مشتركدر عربيده دخی ساقی ديرلر ايچوريجی معناسنه
وچغتای لساننده اياغجی واياقجی ديرلر اياق واياغ قدح معناسنه در اسكندرنامه ده ساقيه خطاب
ايدر بيت اياقجی كيتور جامتی لب بلب * كه توی اولدی هنكام عيش وطرب * توی طوی ملق
معناسنه در ع سامری ج كسر ميم ورا ايله بنی اسرائيلدن بر شخص اسميدر حضرت موسی علی نبينا
وعليه السلام قرق كون وعده ايله جبل طوره مناجاته كتدكده آنك غيابنده التوندن بر بوزاغو
دوزب بنی اسرائيلدن خيلی كمسنه يی طاپدردی حضرت موسی كلدكده بو احوالی كوروب
بوزاغويی شكست ايلدی سامری احوالی قران مجيدده مذكوردر وسحر سامری مشهور
اولمشدر مولانا هاتفی بيت نمودم دراجمالش آن ساحری * كه كوساله شد پيش من
سامری * خواجه سلمان بيت ساقیٔ مجلس طرب سحر نمود در اسی * درتن كاوزر روان كرده
برسم سامری ع سالی ج كسر لامله يعنی كهنه وديرينه ابوالمعانی بيت اين غم عشق
توسالی دردلم نه عارضيست * هيچ دراندیشهٔ دفعش نكشتی صد دريغ ع ساوای ج بوزن
آوای اكه ودورپی دن چقان ريزه يه ديرلر ع سای ج ساييدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف
تركيبی اولور چوب سای ومشكسای وجبين سای كبی ع سبزبری ج فصل بهار معناسنه
ابوالمعانی بيت سبزبری وموسم عيش وطرب آمد * درخانه نشستن بغم وفكر جنونست
ع سبزمالی ج سكون باء موحده وزاء معجمه وفتح ميم وكسر لامله بر نوع اوزم آديدر ع سبزی ج
اوچ معنايه كلور اول صراحیٔ شراب معناسنه سبزك دخی ديرلر شرف شفروه بيت
نوروز بين كه توبهٔ ماچون تباه كرد * سبزی نكر كه نامهٔ ماچون سياه كرد * ثانی محبوب
معناسنه سيه چرده محبوبه غايت مناسبدر شهيدیٔ قمی * قطعه * سبزی وسبزكی وسبزه
كشت * چون بيايی ببركش وبنشين * اين بخور وآن بپوش وعيش بكن * وزلب آب وسبزه
كل ميچين ع سبكپای ج ضم باء اول وسكون كاف فارسی ايله آنده وسائر حيوانده استعمال
اولنور يوكرك وآدمده استعمال اولنور شاطر وسرعتله يوريجی معناسنه ع ستی ج كسر تاء
مثناة ايله فولاد معناسنه شمس فخری بيت آب درخلق بدسكالانت * عجبست كر نميشود
ستی * فرهنك جهانكيريده بو وجه اوزره مرويدر بيت مزبوردن تاء مشدده ايله اولمق فهم
اولنور مجمع الفرسده تخفيفله آهن معناسنه در ابوشكور بيت زمين چون ستی بينی وآب
رود * بكردد فرازو بيايد فرود ع ستهی ج كسر تاء مثناة وها ايله بمعنی ستيزه كن يعنی چكشيجی
حكيم سنايی بيت تونكو كارباش تابرهی * باقضا وقدر چراستهی ع سخی ج يای وصفيه

و صفیه ایله قاتیلق دزکامی مصدر استعمال اولنور میرنظمی بیت زدست چرخ بس سختی
کشیده * بعالم کرمی وسردی بدیده ؟ سرابیلی ؟ فتح را وکسر باء موحده ولام ویای ساکنه
ایله خیز ومخنث معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * اکر ناهید برعشرتکه چرخ * سراید شعر من
بر ساز ارغن * بخشد مشتری دستار ومصحف * دهد مریخ خالی تیغ وجوشن * ازین مشتی
سماعیلی ایام * وزین جوق سرابیلی برزن * همه قلب وجود شوله عصر * نعایم وار آنشخوار
وریمن ؟ سراروی ؟ قولنه برطمر درکه اندن قان الندقده باشدن ویوزدن دم فاسد اخراج
اولنور اطبا اکا قیفال دیرلر باشه وچهره یه متعلق اولدیغیچون سراروی تسمیه اولنمش
؟ سرانکشتی ؟ سکون نون وشین معجمه وضم کاف فارسی وکسر تاء مثناة ایله برنوع آشدر
ترکیده باصمه آشی دیرلر ودخی سراوی دیرلر بسحاق اطعمه بیت سرانکشت آن طفل
یادیده کام * که بغرا سرانکشتیش کرد نام ؟ سرای ؟ معنای موضوعی مطلق اودر بیوك
اولسون کوچك اولسون مرور ایامله سلاطین اوتوردقلری مکانه دیدیلر کثرت استعماله وزرا
وامرا واکابر اولرینه وبیوك اولره دخی سرای دیدیلر شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان
سرایی * روان صف صف ازهر سو جدایی * وخان وکاربان قوندقلری محله دخی اسم ایلدیلر
لکن دون الترکیب اولمز لابد کاربانسرای دیمك کرکدر وبرمعناسی دخی سراینده معناسنه اسم
فاعل اولور مدحت سرای وسخن سرای کبی ودخی صیغه امر اولور اوج معنایه شاعر دیمشدر
بیت پی عشرت بنشینی بسرای * کوی آن نغمه سزارا که سرای * ودخی جانب شمالده مملکت
تاتار وحسن خیزده برشهر عظیم نامیدر ؟ سرباری وسرواری ؟ اول بفتح باء موحده ثانی
واوایله ایکی معنایه در اول یوك اوزتاسنه قونیلان نسنه که عربیده علاوه دیرلر مجد الدین
همکر بیت بار هجران بردلم خود بود غم * برسرش تاکی بسر باری نهی * ثانی باش اوزرنده
کوتریلان یوك بار سر تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنوب استعمال اولنمشدر ؟ سرخسی ؟
ایکی وجهله ایکی معنایه در بری فتح را وسکون خا ایله سرخس ولایتنه منسوب اولان کمسنه یه
دیرلر بونده یای نسبت ایله و بری دخی سکون را وفتح خا ایله برنوع قزل اوتدر ترکیده ایرلتی وطکوز
اوتی دیرلر ؟ سردستی ؟ یعنی فی الحال وماحضر معناسنه خلاق المعانی بیت سردستیست
شعر ازانروکه می ندهد * ابکار فکر برحسب اختیار دوست ؟ سرسری ؟ ابلهانه وبیمعنی حرکت
معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین رتبت شعر را سرسری * بود شاعری بعد پیغمبری *
؟ سرشوی ؟ سکون را وضم شین معجمه وواو معروف واظهار یا ایله ایکی معنایه در اول
حجام وسرتراش معناسنه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری را کاشکی * بود می
سرشوی یا خود پای باف * ثانی کل دیدکلری طپراق که عورات آنکله باشلرین یورلر عربیده
بیلون دیرلر ؟ سرکیری ؟ سکون زاء اول ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوج معنایه کلور
اول هر نسنه یه ابتدا ایتمك یعنی باشلمق ابو المعانی بیت بجای لطف وصالت بجور سرکیری
چو بنده را شه عالم بپرورد بالطف * ثانی ایش طوتمق ثالث شمع فتیلن آلمق وسوندرمك
کمال خجندی بیت بمجلسی که ز روی تو پرده برکیرند * چراغ وشمع برافروختن ز سرکیرند *
؟ سرمازکی ؟ سرما ایله زکیدن مرکبدر سرما صووق زکی کسر را وکاف وسکون یا وفتح

زا یله دوکلک معناسنه در معنای ترکیب اول نسنه درکه اول وقت که هوا زمینه مماس اوله بشدت
بردن طوقوب تارکبی جفتله یره ابنرا کثر صوق کیجه لرده خصوصا صباحه قریب واقع اولور
ﻟ سرماقرای ﻊ سال ملکیدن طقوزنجی آیك آدیدرکه نیر اعظمك برج جدیده مدت
اقامتیدر ﻟ سروکوهی ﻊ آردج اغاجنه دیرلر ابوالمعانی بیت نیست درخوبان چوتو
حسن وجمال * سروکوهی ازکجا وسرو بستان ازکجا ﻟ سروسهی ﻊ ایکی معنایه در اول
طوغری وموزون بتمش سرو خواجه سلمان بیت مقامی راست کرداند سهی سروازپی مرغان
نوازدد رمقام راست صد دستان هزار او * ثانی مصنفات باربد خسرودن برلحن اسمیدر
شیخ نظامی بیت اکرسروسهی راساز دادی * سهی سروش بخون خط بازدادی * ایکی
معنایه استاد منوچهری بیت بزند باز برسر وسهی سروسهی * بزند بلبل برتارك کل قالوسی
قالوس دخی برنوا آدیدر ﻟ سروی ﻊ ضم را وسکون واو واظهار یا ایله بمعنی سرو مرقوم
ﻟ سریری ﻊ کسر را ئین وسکون یای تحتانیله نام پادشاه سریر افرازدرکه ذکری مرور
ایلدی اسکندرنامه ده مفصل مذکوردر شیخ نظامی بیت سریری خبریافت کان تاجدار
بران تختکه کرد خواهد کذار ﻟ سری ﻊ درت معنایه در اول بمعنی سرداری * مصرع *
سران ملك پیراهن دریدند * ثانی سرآمد معناسنه حکیم سنایی بیت ایدل ارخواهی که
یا بی رستکاران سری * چون نسازی فقر را العل کلاه سروری * ثالث دموردن زره کبی
یا پوب آتك باشندن قویروغنه دك کیدررلر ترکستانده قشغه دیرلر رابع اولیای کرامدن
سری سقطی نك نامی در کذا فی فرهنك جهانکیری برنسخه ده مهر عظیم معناسنه ده مرویدر
ﻟ سعتری ﻊ سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر را ایله زبقجی عورت مولانا جامی
بیت نفس رابند ازکلوکن کرزنان سعتری * فارغست آنکس که قوت اوزنان وسعترست *
سعتر ثانی براوتدر قوریدوب طوز ایله آمیخته ایدوب اتمك باتوروب یرلر خوش خور
نسنه در ﻟ سغری ﻊ سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله جمیع حیواناتك صغریسی که
ساغری دخی دیرلر حضرت مولانا بیت با کدامین روی می آید مرا * اینچنین سغری ندارد
کرکدان * صغری غایت درشت اولمغله یوزپکلکندن کنایه ایدرلر ﻟ سفیدبری ﻊ بری باء
موحده ورا ایله در فصل خزان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ سکابی ﻊ کاف
فارسینك کسریله ده وسکونیله ده جائزدر قوندزکه عربیده کلب البحر دیرلر ﻟ سکپوی ﻊ
سکون کاف وفتح باء فارسیین وکسر واو ایله یوریدکده ظاهر اولان ایاق سسی معناسنه
کذا فی التحفه اما شمس فخری معیار جمالیده شین معجمه ایله نقل ایتمش وفرهنك وفائی ده شبنوی
واقع اولمشدر ﻟ سکلابی وسکلاوی ﻊ کلاهما بمعنی سکابی مرقوم یعنی کلب البحر کوپکه
مشابه برجانوردر دریاده تعیش ایدر خایه سی ادویه قسمندندر جند بادستر وجند بید ستر
دخی دیرلر پور بهای جامی بیت کرچه سکلابی بدریا درشود * پوستینش کند خواهم
چون فنك ﻟ سکنجی ﻊ فتح کاف وسکون نون وکسر جیمله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
بکری یعنی بوزلمامش قزك قیزلغی شاه ناصرخسرو بیت رخسار ترا ناخن این چرخ سکنجد
تاچند لب لعل دلارام سکنجی * ثانی بمعنی بتراشی ثالث بمعنی سرفه کنی وآواز بکلو کتی یعنی

يعنی اوكسرمكله بوغازدن ظاهر اولان صدا بومعنايه شهرهٔ آفاق ديمشدر بيت بگاه نغمه سنجی
چون سكنجی * كند ناهيد ترك نغمه سنجی * بو بيت مدح قصد اولنسه مطلق آواز معناسنه
اولور واكر ذم قصد اولنورسه معنای مذكور اولور ‌ في سلبوی ‌ مع سكون لام وضم بای
موحده وواو معروف واظهار يا ايله بمعنی سلت مرقوم يعنی اياق سسی كذا فی فرهنك
جهانكيری ‌ في سلقطی ‌ مع قلندرلرك برنوعه مخصوص لباسلريدر كذا فی المجمع
في سلمی ‌ مع سكون لام وفتح ميم وياء مقصوره ايله محبوبه عورت معناسنه خواجه حافظ
بيت سبت سلمی بصدغيها فوادی * وروحی كل يوم لی ينادی ‌ في سمرقندی ‌ مع ايكی معنايه دور
اول كوكلسز تكليف واصلسز دوستلق ومحبت ابوالمعانی بيت بی محابا سيركاشن رازوود
يادبكران * تاكهانم بين كه تكليف سمرقندی كند * ثانی قبوآردينه ايتدكاری سورمه
اغاجه ديرلر بو اعتبار ايله عورتنه مغلوب اولان يادكاره ده ديرلر ‌ في سنك آتشی ‌ مع چقمق
طاشی ميرعليشير نوائی بيت بسكه دارم دردرون سينه مهرمهوشی * برسرخاكم شود
هرسنك سنك آتشی ‌ في سولی ‌ مع سكون واو وكسر لام ايله صبان دموری معناسنه دور
في سهی ‌ مع كسرها ايله هرموزون وطوغری اولانه ديرلر عموما اثيرالدين اخسيكتی بيت
ازوسهی كند اسلام قامت رفعت * بدوقوی كند ايام بازوی دعوی * وله بيت چنان صدری كه
پيش آستانش * فلك خم داد بالای سهی اش * وموزون سروه ديرلر خصوصا خواجه حافظ
بيت چندين بود كرشمه ونازسهی قدان * كايد بجلوه سروصنوبرخرام ما ‌ في سيدی ‌ مع سكون
يای تحتانی وكسر دال ايله كيجه لرده يول كنارنده صدا ويربر بوجكدر عربيده اغا معناسنه در بو ايكی
معنايه ميرنظمی بيت صدا ايش همچو مرغ وخوش سيدی * چنان هرناسزا كويند
سيدی ‌ في سيسدی ‌ مع سكون يا وفتح سين وفتح يا وسكون سين ايله ده سيدیٔ مرقومك
معنای اولی ايله مترادفدر . كذا فی فرهنك جهانكيری ‌ في باب السين المكسور مع الالف ‌ مع
في سپا ‌ مع فتح باء فارسيله سفرلرده قاپچ ورخت وامثالی نسنه لر آصدقلری اوج اياقلی اغاج
وساج اياغی وهرنه كه آنلره بكزر رواراينسه وجامعلرده قنديل ياقمق ايچون اوج اياقلی نردبان كبی
نسنه يه ديرلر ابوالمعانی بيت چو درمسجد سپا بودی قداو * دوچشمش مشعل قنديل
فروزی * بوبرعابد وصفی اولمق واردر ‌ في سپيدا ‌ مع كسرباء فارسی وسكون يای تحتانيله
سفيد اج لفظندن ترخيم اولنمشدر ‌ في سپيدپا ‌ مع ايكی باء فارسيله مبارك ومسعود وخوش قدم
معناسنه درشرفنامه ده برطعام آديدر سپيدآبا لفظندن مختصردر بومعناده باء ثانی موحده
كركدر ‌ في ستا ‌ مع فتح تاء مثناة ايله بش معنايه كاور اول ستودن اوكمك معناسنه مصدر
استعمال اولنور اميرخسرو بيت يارب سخنی ده كه بتوحيد توشايد * كاين فكرت مخلوق
ستا ازشناسم * مجمع الفرسده بمعنی ستايش كه اسم مصدر اولور شاه ناصرخسرو بيت
برحمد ستامباش فتنه * برشحنه ستان سخن بشاهی * وستايش كننده معناسنه اسم فاعل
اولور شمس فخری بيت بود مؤيد طبع هميشه روح قدس * ازانكه باشد طبع هميشه
شاه ستا * وستايش كن معناسنه صيغهٔ امر اولور حكيم فردوسی بيت زنانرا ستايی سكانرا
ستا * كه يك سك به از صد زن پارسا * ثانی برنوع چادرد رشاميانه دخی ديرلر مسعود سعد

سلمان بیت کهی زیر ستیمی ستامیشود * کهی بازدر آبکون چادری * ثالث موسیقیده برلحن
آدیدر رابع تنبوره یه دیرلر بومعناده ستار لفظندن مخففدر بوایکی معنایه ترتیب اوزره
حکیم خاقانی بیت مرغان زکلو الحان ستا ساخته در صبح * وساز ستا چاک زد این سبز ستایی *
شیخ نظامی بیت ستا زن برآورد بانک سرود * سرود نوایش تر از صد درود * خامس اوج
پیاله شرابه دیرلر حکمانک قرار داده اولدقلری وجه اوزره هنوز زنسبنه تناول اولنمدین ایچیلور که
معده دن فضلات اخلاطی غسل ایدوب پاك ایدر عربیده ثلاثهٔ غساله دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی
بیت محبانه دعایی کردخواهم * حکیمانه ستایی خوردخواهم * اما تنبوره وثلثهٔ غساله
معنالرینه اولدقده منفصل یازلمق مناسبدر و نزد او یوتلرندن اوچنجی اویون آدیدر که ستاده دخی
دیرلر و بو معناسی دخی استا لفظندن اختصار اولنمشدر جمله یدی معنایه استعمال اولنور
سرکا سکون را و فتح کاف فارسیله سرکه که عربیده خل دیرلر حضرت مولانا بیت
کسی کو در شکر خانه شکر نوشد به پیمانه * بدین سرکای نه ساله اش نباید کرد خرسندی *
حکیم سوزنی بیت توشهد نیستانی و در کام بازی * اوکامه و سرکاو شتر غار نباید سرنا
سکون را و فتح نونله بوزاو رمق معناسنه ترکیده سرسله دیرلر سزکا سکون زاء معجمه
و فتح کاف عجمیله شمار امعناسنه در کذا فی شرفنامه سفیدبا یوغرت شورباسی که
سفید آبا و ماستبا و ماست آبا دخی دیرلر سکبا سکون کاف فارسی و فتح باء موحده
ایله اکشی آش و سرکه لی شوربایه ده دیرلر اصلی سیك آبادر که سیك سرکه و آبا شوربادر
تعریب ایدوب سکباج دیدیلر بو معنایه حضرت مولانا بیت زان دست مسیح آمده داروی
جهانی * کو دست نکه داشت ز هر کاسهٔ سکبا * ابن یمین محمود بیت شوربای چشم خود خوردن
زابن یمین * به که باید خورد سکبای رخ هر ناکسی سمنوا کسر میم و سکون نون و فتح واو ایله
ارشته آشی در سکوا سکون کاف فارسی و فتح واو ایله سکبای مرقوم معناسنه در کذا
فی المجمع سنا فتح نونله بر مشهور دارو در اعلاسی مکهٔ مکرمه دن کلدکله لسان خلقده
سنامکی مشهور اولمشدر اخراج صفرا و بلغمده غایت لطیف مسهلدر شاعر بیت سنا
باشد دوا قبض شکم را * علاج قبض دل آیا چه باشد سیبا سکون یای تحتانی و فتح باء
موحده ایله مرکب بالغی و دیرلر که دکز کو پوکی که عربیده زبد البحر دیرلر انك استخوانی اوله
سیکبا سکون یای تحتانی و فتح باء موحده ایله سکبای مرقوم معناسنه در سیما
چهره و صورت معناسنه اگرچه لفظ عربیدر لکن اعجام کند و ترکیبلرینه جز و ایدرلر مه سیما
و سمنسیما کبی ابو المعانی بیت آن سمنسیما بکاهی مجلس آرایی کند * رشك فرمای ارم باشد
بعالم بزم ما سیم پالا پالاسدوزلمش معناسنه در یعنی قال اولوب غل و غشی آیرلمش کمش
و دخی کمش ایریده جك آلت معناسنه ده کلور بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت سیم پالا کشته کویا
دیدهٔ کریان من * اشك حسرت را کند چون سیم پالا پاك و صاف سیمیا سکون یای
اول و فتح ثانیله اعمال حیلدن بر نوع عمله دیرلر که بی اصل و بی حقیقت اشکال باغ و بستان
و عمارت و صورت حیوان کوستره بر مشهور علمدر شاعر بیت هرچه پیشن تو باغ ایوان
بود * همه آن سیمیای دیوان بود سینا سکون یای تحتانی و فتح نونله نام پدر شیخ الرئیس

الرئيس ابوعلی حکماء اسلامیه دن مشهور کمسنه در مؤید الفضلاده فتح سین ایله مرویدر
اما کسره ایله ده استعمالی شایعدر ادات الفضلاده سینا ابوعلی نك لقبی در که ابوعلی سینا دیرلر
شرفنامه ده ومجمع الفرسده نام پدر ابوعلی مسطوردر عربیده جبل طوره سینا دیرلر
﴿ سیوا ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله المادر که سیب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ مع الباء * سپیداب ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله ﴿ سفیداب ﴾ کسر فا
وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی سفیداج که آنلرك معربی در ابوالمعانی بیت روی نیکو
نشود چهرهٔ زشت وچرکین * باسپیداب وفکر جند کنندش تزیین ﴿ سناب ﴾ فتح نونله هوده
یوزملك که شنا وشناور دخی دیرلر وله بیت اندرون کشته یم غصه وغم بی پایان * میکند شام
وسحر این دل بیچاره سناب ﴿ سنجاب ﴾ سکون نون وفتح جیمله معروف کورکدر بیاض وکوك ولطیف
وقویروغی اوجی سنجاب اولور برجانوردر دریسن کورك ایدرلر ودیرلر که آنی وسمور ی وقاقومی ابتدا
کورك ایدوب کیمك هوشنك شاهك اختراعیدر واوائل زمانده ملوك ووزرایه مخصوص اولوب
هر کس کیمزایمش شمدی قرق اللی غروشه مالك اولان نادان برکورکنی آلوب کیرلر مقبول
ومعتبر اولمغله شیخ عطار پندنامه اولنده دیر بیت آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * دیکری
خفته برهنه در تنور ﴿ سیاب ﴾ فتح یای تحتانی ایله بمعنی آراستن یعنی بزه مك مصدری
سیابیدن کلور حکیم فردوسی بیت بدو کفت روخوان قربان سیاب * بدین کار مرخویشتن را
بیاب * تحفة الاحبابده حیات معناسنه مسطوردر ﴿ سیجاب ﴾ سکون یای تحتانی ونون
وفتح جیمله بر ولایت آدیدر کذا فراسیاب معاونیله کاموس کشانی انك ضابطی اولوب بعده
رستم کلوب آنی قتل ایلدی ﴿ سیب ﴾ سکون یای تحتانیله المایه دیرلر عربیده آدی
تفاحدر کمال خجندی بیت کفتم از سیب سمرقندی به از نارخجند * بازخندان ولب چون قند
کفتا به نبود * مجمع الفرسده بمعنی سرکشتکی درشغل وکار یعنی ایشنده متحیر اولمق وثیب
لفظی اکا تابع ایدوب سیب ثیب دیرلر شمس فخری بیت آصف اکرچه صاحب تدبیر ورای
بود * باعقل وفطنت تووراسیب دان وثیب ﴿ سیراب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح را ایله صویه
قانمش آدم اولسون غیری اولسون عربیده ریان دیرلر ابوالمعانی بیت سیراب شاخ هر درخت
نمود برك وبر بس * از بهر توحید خدا ایستاده است در بوستان ﴿ سیرکوب ﴾ سکون
یای تحتانی وراوضم کافله صرمسق دوکدجك اغاج هاون که سیر صرمسق در وکوب کوفتن
لفظندن اسم فاعلدر ﴿ سیلاب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لامله سیل صویی دیمکدر
ابوالمعانی بیت سیلاب اشك دیده ام طوفان زاه دل شده * کشته خراب از دردوغم آخر چو
این شهر وجود ﴿ سیماب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله جیوه در که عربیده زیبق دیرلر
برمعدنی نسنه در شمس فخری بیت اکر مهابت توبانك بر زمانه زند * زبیم در دل کان منعقد
شود سیماب * مؤید الفضلاده بمعنی خیره مرویدر ﴿ مع التاء * سبلت ﴾ سکون باء موحده
وفتح لامله فرهنك جهانکیریده بمعنی سربیش یعنی چریش مجمع الفرسده سریشم باشد که
ازجرم خام پزند وکماندکران وجز ایشان بکار برند واقعد زخام کوندن بشن چریش اولمز طوتقال
ویا بجملرك قولاندوغی طوتقالدر چریش دکلدر عربیده بیق معناسنه در اما بومعناده مجمع

دخی مشترکدرکه سبلت وریش دیرلر ﴿ سپید پوست ﴾ بر قاج معنایه در اول آق بکزلو آدمه دیرلر ثانی پرنج معناسنه در ﴿ سپید دست ﴾ بمعنی سخی وکریم حکیم خاقانی بیت این دهر سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش زبانی واین ترش منتربان ﴿ سرخشت ﴾ سکون را وشین وکسر خاء معجمه ایله هرات ولایتنده سکوت اغاجنه یغار برنسنه در کاهی آرپه اونیله یوغروب حماسی اولان آدمه یدورلر هم دوا اولور رهم غذا اولور بغایت نافعدر شیرخشك دخی دیرلر ﴿ سرشت ﴾ کسر را و سکون شین معجمه ایله خلقت ونهاد آدم وطبیعت معناسنه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * وبنیه وطینت معناسنه خواجه افضل ترکه * قطعه * مارا ببدی رومکن ای خوب سرشت * زشتی نبود کر همه رو باشد زشت * هجران که ردوزخست بترصد بار * امید وصالست درو همچو بهشت * ومزاجه دخی دیرلر مولانا جامی بیت چو شد پانزده پور یوسف نژاد * دکر کومه کشتش سرشت ونهاد * حقیقتده سرشت یوغرلمق در خلقت معناسی جمله دن انسبدر باقی معنالری علی وجه التعریب در ﴿ سفت ﴾ سکون فا ایله یوغون وغلیظ معناسنه حکیم فردوسی بیت نکه کرد رستم بدان سرفراز * بدان جنگ سفت وركاب دراز ﴿ سه انکشت ﴾ خرمن صاوره جق آلت که کمی اوچ پارمقلو وکمی درت وکمی بش پرمقلو اولور عربیده مدره دیرلر کسر میمله صاورجق دیمك اولور ﴿ سیاست ﴾ درت معنایه در اول اشکنجه ثانی حکومت ملوك وحکام قضادن غیری ثالث رعایایی حمایت وصیانت ایتمك رابع آت وقاطر وامثالنه خدمت معناسنه درفاعلنه سواس وسایس دینلور میر نظمی * مثنوی * زیر دستان را سیاست لازمست * هرکه بر خلق جهان را حاکمست * اندرین قید کر نباشد شهریار * باسیاست میشود دوزخ قرار ﴿ سیه دست ﴾ بمعنی بخیل وشوم کذا فی المجمع ﴿ مع الجیم * سپاناج ﴾ فتح باء فارسی ونونله اسپنق که سپاناخ وسفاناخ دخی دیرلر بر سبزه در سموزات ایله بشوررلر میرخسرو بیت بقلهای سپاناج کرده اوصاف * خورند کانرا که درد دل است وکه بربان ﴿ سبنج ﴾ فتح باء موحده وسکون نونله صمان دمور یدر فرهنك جهانکیریده براو زن چبوقدر بر باشنده صمان و بر باشنده آماج بغلودر آکا چوب قلیه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چون یکی کاوسر وزن شده * جسته از یوغ وز آماج سبنج * ﴿ سپنج ﴾ فتح باء فارسی وسکون نونله درت معنایه کلور اول مهمان معناسنه در مراد بر یرده مکث قلیل اوله حکیم فردوسی بیت که امشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن هیچ رنج * وحکیم ناصرخسرو بیت نه بینی همی خویشتن را نشسته * غریب وسپنجی بخوان کسانه * کمال پاشازاده مرحومك تصحیح لغت بحثنده تصرفات خاصه سندن بو محلده بیورر که سپنج آز آرام ایده جك یردر که لفظ سه ایله پنجدن ترکیب اولنمش لفظدر که اسم واحد اولمشدر شعرا دنیانك مدتی اوچ ویا بش کوندر دیو تعبیر ایدرلر برکون کلوب برکون کتمك و برکون دخی ایام عمردر که مجموعی اوچ کون اولور محصل کلام بش کوندر دین کسنه مدت بنای اعوام وشهور واسبوع طریقیله اعتبار ایلمشدر یعنی مذکورانك اقل اعدادی هفته در زیرا مقام تقلیل در بو تقدیرجه یدینك ایکیسی ایاب وذهاب اولوب مدت اقامت بش کون اولور

اولور خواجه حافظك * ع * هر کسی پنج روزه نوبت اوست * دیدوکی بوکا اشارتدر اما دنیایه
سرای سپنج دیدکاری تفصیل مذکوره حاجت یوقدر سپنج عاریت معناسنه کلدوکی کفایت
ایدر که دنیا بر عاریتیدر وهم سه پنج دیدوکی یرنده اولسه سین مفتوح اقتضا ایدر استادان
متقدمین تألیفاتنده کوردیکمز سین مکسوردر والله اعلم بحقیقة المعنی و سپنجك معنای
ثانیسی عاریتدر زراتشت بهرام بیت سپنج است این جهان مینوست جاوید * بهر دل زین
بدان مید ار امید * دنیایه سرای سپنج دینلدوکی بطریق الاستعاره‌در دیرسپنج دخی دیرلر
استاد رودکی بیت بسرای سپنج مهمان را * دل نهادن همیشگی نه رواست * شیخ نظامی
بیت نماند کس درین دیر سپنجی * تو نیز آری نمانی تا نرنجی * ثالث خانهٔ علفی یعنی مزروعات
وباغ و بوستان کنارلرنده خس و خاشاکدن و چوب واوتدن ایتدکاری خانهٔ مختصر و محقر که
باغ بکجیسی آفتاب و باران دفعیچون ایچنده اوتورر صاحب فرهنك منظومه نظم ایلمشدر
بیت خانهٔ دشتبان سپنج بود * کز پی کشت روز پنج بود * رابع چراکاه حیوانات که آب
وعلفی وافر اوله استاد رودکی بیت ازپی آسایش والفقه‌ٔ روزی بجهد * جو نور سوی سپنج
خویش جویان ودوان * تحفة الاحباب‌ده خانهٔ دشتبان و پالیزبان و منزلگاه عاریتی و بمعنی
مهمان حکیم فردوسی‌نك بیت کرامشب درین خانه باشم سپنج * نباشد کسی را زمن هیچ
رنج * بیتنه متمسك اولمش ﴿ سپیداج ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله آقلق که
عورات یوزلرینه سورلر ونقاشلر نقشده استعمال ایدرلر ﴿ ستنج ﴾ فتح تاء مثناة
وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول بریسی تخته‌یه چاقل طاشنی یرلشدیروب براوجن بارکیر
ویاخود غیری حیوان بوینه بغلیوب خرمن دوکرلر تاکه غله‌نك صاپی قریلوب دانه‌سی چیقه
آکا زده وجون دخی دیرلر روم ولایتنده دوکن دیرلر حکیم خاقانی بیت دراعتبار پیشهٔ برزیکری
همی * پایت ستنج و پنجهٔ دست تو زنبل است * ثانی ذخیره معناسنه ابوالمعانی بیت
بوقت حکم ضرورت اکر ستنج نهی * که احتیاج تو از خلق آن زمان نشود ﴿ سرنج ﴾ کسر راء
مهمله وسکون نونله ایکی معنایه‌در اول ایکی پارچه توجدن تیسی کبی یاپلمش بریوزی یصی وهموار
وبر یوزی یومری اولور بر بریه اوردقده چقان صداسنی سورنا ونفیره آهنك ایدرلر وکاهی
رقاص اوغلانجقلری چالوب رقص ایدرلر آکا سنج دخی دیرلر ترکیده زیل دیدکاریدر بسحاق
اطعمه بیت قلم را علم داشت قلیه برنج * که میزن زلیبی بهم چون سرنج * ثانی سفیداب
سوخته بعض فرهنکلرده سلوکن دیدکاری قزل بویه‌در ﴿ سکار آهنج ﴾ فتح کاف فارسی
وکسر ها وسکون نونله تنوردن اتمك چیقاره جق دمور چنکال سکار آهنك دخی دیرلر
﴿ سکنج ﴾ فتح کاف فارسی وسکون نونله درت معنایه‌در فرهنك جهانکیریده اول بمعنی
سرفه یعنی اوکسورك ثانی بمعنی تراش کردن ثالث بمعنی کزیدن یعنی اصرمق
معناسنه که مصدری سکنجیدن کلور رابع برنوع بیوك یلاندر که شدت تأثیر زهر ایله
مشهوردر جمال اصفهانی بیت ازپی دفع کزند زهر خلاف ترا * مایهٔ تریاك ساخت مار سکنج
ازلعاب ﴿ سنج ﴾ سکون نونله ایکی معنایه‌در اول اوجاقکه سرون دخی دیرلر او تراقیری معناسنه
شمس فخری بیت بفرما نش حیوان وانس و پری * همه داغ دارند بر سنج وغنج * ثانی

له لاجل دائره ودف حلقه لری وزنبل معناسنه سیف اسفرنکی بیت سنج دف میراث پدر
بازرها کرد * تا که بخط وخانهٔ دفتر هوس افتاد * سیف الملوك * رباعی * ای شاه فلک
ثبات وخور شید سریر * فیلت بنقاره خانه کاه زد وکیر * آورد زسر نامه و زدندان چوب *
کوشش شده سنجها و خرطوم ونفیر ی سنخچ ع فتح نون وسکون خاء معجمه ایله تنکیٔ نفس که
عربیده ضیق النفس دیرلر بر علتدر فضلات بلغمدن عارض اولور منصور منطقی بیت
زغم وغصه دل دشمنت باد * ه در تا پاك كاهی درسنخچ ی سینج ع فتح یای تحتانی وسکون نونله
یعنی شیار ترکیده نطس عربیده فلحان دیرلر ی سیچ ع سکون یای تحتانیله سازو ترتیب
معناسنه امیرخسرو بیت میداد چونظم نامه راسیچ * باقی نکذاشت بهرماهیچ ی مع الحاء ع
ی سپاناخ ع معروف سبزه در سفاناخ واسفناج واسپناج دخی دیرلر حضرت مولانا
بیت من سپاناخ توام هرچه پزی * باترش بایاکه شیرین میپزی ی سبخ ع فتح باء موحده ایله
طوزکه نمك دخی دیرلر عربیده ملح دینلور و بر دلبرك وجودنده جراحت واقع اولدقده حکیم
سوزنی دیمشدر بیت نجی برفت ولیکن زشور بختیٔ من * شکر سبخ شد ومشکل بود جلاب
سبخ * خواجه عمیدلویکی بیت چکویم مشتری را کز نحوست * سعادت بردلم شیر وسبخ
کرد ی سپند آن تلخ ع استبان دیدکاری آجی اوتدر ی ستاخ ع فتح تاء مثناة ایله موزون
وراست وهموار بتمش اغاج دالنه دیرلر سیف اسفرنکی بیت ستاخ درختانش نقش
معین * هوای کلستانش جای مصور ی ستیخ ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله
طوغری واوزون اولان هرنه اولورسه ستیغ دخی دینلور حکیم فردوسی بیت هم آورد پشت
ختان ستیخ * سراپرده برکند هفتاد میخ * معیار جمالیده هر یوغون وطوغری اولانه دیرلر
شمس فخری بیت بسی شیخ بود قصر دین مشید ازان * که هست معدلتش چون ستون قوی
وستیخ * وبلند وراست معناسنه حکیم اسدی بیت ز زراند روصد ستون ستیخ *
زابریشمش رشته درسیم میخ * حکیم سوزنی بیت داشتم درمیانهٔ شعرا * روی سرخ وستیخ
کردن خویش * وطوغری وسوری طاغ دپه سنه ده دیرلر استاد منوجهری بیت توکفتی کز
ستیخ کوه سیلی * فروآورد برمن جمله اجار ی سفاناخ ع فایله سپاناخ معناسنه درکه جمله
سپاناج واسپناج واسفناج دخی روایت اولنمشدر ی سه شاخ ع اخفاء هایله خرمن
صاورد قلری برمقلو آلت که سه انکشت وسه شاخه دخی دیرلر ی سیخ ع سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول شیش دمور اولسون اغاج اولسون کباب شیشی وغیری شیخ
سعدی * قطعه * اکر زباغ رعیت ملك خورد سیبی * برآورند غلامان درخت او از بیخ *
به پنج بیضه که سلطان ستم روا دارد * زنند لشکریانش هزار مرغ به سیخ * ثانی ایکی پارچه کوچك
توج تبسی در بر ریوزی یصی و بر طرفی قبه لو هر بر ین بر الله طوتوب بر برینه اوروب اصول
طوتارلر که سورنا ونفیر ونقاره یه آهنك اوله مولانا هاتفی بیت سیخ از غم اهل ننك وناموس *
بر همزده دست وخورده افسوس ی مع الدال * سپد وسفد ع اول فتح باء فارسی ثانی
فایله بش معنایه کاور اول سپند سوخته معناسنه درکه اندن اختصار اولنمشدر ودرت
معناسیده سپندارمد لغتی ایله مترادفدر اول درت معنانك بری سال شمسینك اون ایکنجی آیی

آیی اسپندرکه نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتی در استاد فرخی بیت آری پدر مقدمه
شاه شرف بود * همچون سپند مقدمهٔ ماه فوردین ﴿ سپردن﴾ ضم باء عجمی وسکون راء مهمله
ایله شرفنامه ده بمعنی کوشه نشینی وقناعت وتحمل وفروتنی وسلوك برمراست کذا فی الاداة
ومجمع الفرس بمعنی تسلیم کرد بومعناده سپردن لفظنك فعل ماضیسی اولور شیخ سعدی
بیت پدر بعد ازان روز کاری شمرد * بجان آفرین جان شیرین سپرد * وبمعنی پامال کرد
حکیم فردوسی بیت خروشید وبرجست لرزان زجای * بدرید وبسپرد محضر بپای *
ووقت معناسنه دخی مرویدر شاعر بیت بدنیا ره نیکنامی سپرد * وزان توشهٔ راه عقبی ببرد *
﴿ سپکار ﴾ سکون باء فارسی وفتح کاف ایله آدم دپه سی یعنی باشك اورته یری وطاغ دپه سی
چکاد معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سپندارمد ﴾ فتح باء عجمی وسکون نون ایله بعض
فرهنکده آخری ذال معجمه ایله مرویدر درت معنایه کلور اول بمعنی زمین زراتشت بهرام
درصفت قیامت وظاهر شدن کنجها بیت سپندارمد برکشاید دهان * برون افکند کنجهای
نهان * ثانی برملك اسمیدر که زمین ودرختان وجنکلستان اوزرینه موکلدر وماه سپندارمدده
واقع اولان امور مصالح وتدبیر اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت سپندارمد پاسبان
تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * ثالث سال شمسیه نك اون ایکنجی آیی اسمیدر که
نیر اعظمك برج حوتده مدت اقامتی در حکیم انوری بیت نماز دیکر یکشنبه از مه بهمن *
که یادوال سپندارمد بد از تقویم * رابع هرماه شمسی نك بشنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ
کلیهٔ عجم بودر که هر ماهك اسمی که کونی اسمی ایله موافق واقع اوله اول کون عید جشن ایدرلر
واول کونده جامه بچمك وجدید لباس کیمك وغرس اشجار ایتمك واصحاب واحباب یوزین کورمك
مناسبدر دیرلر وبو معنا ایله عمل ایدرلر ﴿ سپندان خرد ﴾ ضم خاء معجمه وسکون راء مهمله ایله خردل
تخمنه دیرلر ﴿ سپندان کرد ﴾ کسر کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی سپند جوشن بو ایکی
لغتك مثالی بو بیتده واقعدر بیت سپندان خرد دافع بلغمست * سپندان کرد از عمل محکمست
﴿ سپند ﴾ فتح باء عجمی وسکون نون ایله ایکی معنایه در اول اوزرلك تخمی که اطبا حرمل دیرلر
اصابت چشم زخم دفعنه دخی اولمغین اطفاله بخور کبی یاقرلر آتشه براقدقده صدا ویررو صحرا
خواجه سلمان بیت تاسپند شب بسوزاند بدفع چشم بد * صبحدم زین مجمر کردون پر کرد
اختری * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت دفع عین الکمال ملك ترا * سوخته در مجمر ش
سپهر سپند * ثانی برطاغ آدیدر حکیم فردوسی بیت بخون نریمان میان را ببند *
برو تازیان تابکوه سپند ﴿ سپهابد وسپهبد ﴾ کلاهما بفتح الباء الفارسی وبضم الباء الموحدة
واظهار الهاء سردار وسرعسکر معناسنه بلکه سردار لغه اسمدر شمس فخری بیت
بود ترك کردون کمینه سپهبد * وکر رستمت کوید ایام شاهی * وصاحب لشکر معناسنه که
سپه سپاهدن مخفف عسکر درو بد فرس قدیمده صاحب معناسنه در حکیم اسدی بیت
سپهبد خبر یافته در زمان * بشد در پیش همچو باد دوان * مجمع الفرسده بمعنی سپهسالار
بودخی سرعسکر دیمکدر حکیم فردوسی بیت زمهراب کرد اوریده پیام * بنزد سپهبد جهانکیر
سام * معجم البلدانده مسطوردر که سپهبد طبرستان پادشاهلرینه مخصوص لقبدر

قیصر وخاقان وفغفور ورای لقب اولدوغی کبی ل سپید ح کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول مطلق بیاض معناسنه در بعض محلده صفت استعمال اولنور
سپیداب وجامه سپید ومرد سپیدر وکبی میرنظمی بیت کشاده جبین وسپید
روی بود * پسندیده اخلاق دلجوی بود * ثانی برقلعه اسمیدر که قلعهٔ سپید دیمکله
مشهوردر حکیم فردوسی بیت دزی بدکه بد نام آن دزسپید * کهایرانیان زابدان شد امید *
مجمع الفرسده نام رودی وکوهی باشد یعنی برایرمغك و برطاغك آدیدر عربیده بیضا
وابیض وچغتای لساننده آغارغو دیرلر میرعلیشیر بیت اریماس اشکیم بیلاکوزینك
قیرارغان کلای * بحرموجیدین آغارغودیك ایماس مرجان قزیل ل سپیدمرد ح
براوتدر بستان افروزه مشابه ساقی بیاض وییراغی یشلدر ل ستاد ح فتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول ستاند لفظندن تخفیف اولنمش لفظدر آلدی معناسنه نته کم شاه داعیٔ
شیرازی بیت ماسر بغیر حضرت تو در نیاوریم * سلطان زبندهٔ تو نیارد ستاد باج * ثانی ایستاد
لفظنك مخففیدر طوردی معناسنه میرخسرو بیت ساقی برخیز ویا بنشین * کین نشسته
وآن ستاد باید ل ستافند ح فتح تاء مثناة وفا وسکون نونله اول خانه یه دیرلرکه دیرك اوزرینه
یاپلمش اوله کوشك وامثالی کبی استاد لطیفی بیت بسمین ستون یك ستافند دید * معلا
ولیکن دری نابدید ل ستاوند ح فتح تاء مثناة وواو وسکون نونله ستافند مرقوم معناسنه
کذا فی المجمع اما فرهنك میرزاده بمعنی صفهٔ بزرك مسطوردر بو معنایه شاعر دیمشدر بیت
ستاوند وایوان کیخسروی * نکارنده چون خانهٔ مانوی * فرهنك حسین وفائی ده
اول صفه در که سقفی بردیرك ایله اوله وتحفة الاحبابده بمعنی صفهٔ بالاکه رواق دخی
دیرلر ل ستهد ح کسر تاء مثناة وفتح ها ایله بمعنی ستیزد که چکیشور دیمك اولور
مسعود سعد سلمان بیت بستهد چون نماند برخیزد * باحریفان بجمله بستیزد *
ل ستیزد ح ستیز لفظنك ماضی سیدر عنقریب معانیسی ذکر اولنور استیزد واستیزه
کند وستیزد وستیزه کند دخی دینلور ل ستیهد ح کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح
ها ایله مجمع الفرسده بمعنی ستیزه کند وآواز بکلوا یدیعنی چغرمغله چکشمك استاد دقیقی بیت
بدشت نبرد آن هژبر دلیر * سکیزد چوکور ستیهد چوشیر ل سرند ح کسر راء مهمله
وسکون نونله بش معنایه در اول اطفال ایام عید وروز چشنلرده بر اغاج دالنه یاخود طام
باجه سندن ایپ بغلیوب اوجنه بر تخته پاره بند ایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر اکا سابود
وبازپیچ وکازه دخی دیرلر ثانی صو اوزرنده اولان یشل یوصون که اکا جامهٔ غوك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ثالث تحفة الاحبابده برنوع صرمشقدر هر اغاجه که صاریله لابد قوریدر
عربیده اکا عشقه دیرلر رابع کتاب السامی فی الاسامی ده سرند هو اعتقال الرجل رجله
برجل آخر وصرعه ایاه یعنی کورشجیلر کورش طوتدقده بر برینه ایاق صرمق عربیده شغربه
دیرلر کسر شین وراو سکون غین معجمتین وفتح یاء تحتانی ایله خامس ینه کتاب السامی ده
برایپك پرباشن حلقه ایدوب زیرخا که پنهان ایدروبر باشن بر آدم طوتوب بریرده کزلنور برحیوان
کلوب حلقه یه باصدوغی کبی اول آدم ایپی چکوب اول حیوانی طوتارمؤید الفضلاده اول ایپه

ایپه دیرلرکه بعض اویونده ایاغه بغلیوب اصیلورلر ❊ سفالود ❊ فتح فاو ضم لام وواو معروفله معنای
ثانی سفال ایله مترادفدر که جوز وبادام وفندق وفستق مثللولرك قبوغیدر ❊ سفساد ❊
سکون فا وفتح سین مهمله ایله دلال متاع معناسنه که سیبسار دخی دیرلر عربیده دخی کسر سین
ایله سمسار دیرلر ❊ سفند ❊ فتح فا وسکون نونله بمعنی سپند مرقوم ❊ سفندارمد ❊
سپندارمد مرقوم معناسنه که اول معناسی زمین ایدی بمعنی ثانی که نام فرشته‌در
حکیم فردوسی بیت سفندارمد پاسبان تو باد * خرد جان روشن روان تو باد * وبمعنی
ثالث که سال شمسیه‌نك اون ایکنجی آیی اسمیدر مختاری بیت همیشه تارود اندر پس
شباط آذر * چنانکه پیش سفندارمد رود بهمن * رابع معناسی که هر ماه شمسیه‌نك بشنجی
کونی آدیدر ❊ شفید ❊ سپید مرقوم کبی بیاض دیمکدر ❊ سکنجد ❊ فتح کاف وجیم وسکون
نونله بمعنی تراشیدو بکز دیعنی ایکی معنایه‌در بری یونا رو بری اصیدر ابوالفرج رونی بیت همی
سکنجد باد وهمی شکافد خاك * بخیلش اندر دود و بجا و آتش و آب * مجمع الفرسده بمعنی
سرفه واز کلو آواز آمدن مسطوردر ❊ سکند ❊ فتح کاف فارسی وسکون نونله جماع معناسنه
حکیم سوزنی بیت خرکیر اردرکس آن خر سکند شلف * آورد و برد بیجد و بی مرهمی کنم *
❊ سکیزند ❊ کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله یعنی جست خیز کند کذا
فی المجمع یردن چاپك صحرایوب قالقاردیمك اولور ابو المعانی بیت سکیزد در میان بزم یاران *
درایم کر بخدمت کرده ناکاه ❊ سنجد ❊ سکون نون وکسر جیمله ایکده دیدکاری طاغ
یمشیدر ❊ سنجید ❊ جیمدن صکره یای ساکنه ایله دخی جایزدر ایکده معناسنه ❊ سند ❊
سکون نونله اوچ معنایه‌در اول حرامزاده که عربیده ولد الزنا دیدکاریدر منجیك بیت ای سند
چو استرچه نشینی تو بر استر * چون خویشتنی راسته مرد مسخر * ثانی هندوستان مملکتی
ناحیه‌سنده بر مملکت عظیم آدیدر شمس فخری * قطعه * سوی در شهنشه اعظم جمال
دین * کر ناورند سا و بسر شاه هند وسند * بعد از خراب مملکت هر دو فلك کند * اثبات پیش
شرع که هستند هر دو سند * بو سند معنای اوله‌در وبو ایکی معنایه حکیم اسدی بیت
شناسند یکسر همه هند وسند * که هستی تو در کوهر خویش سند * ثالث اداة الفضلاده
ولایت هند ایله سند میاننده واقع بر شهر عظیم آدیدر سیف اسفرنکی بیت سند سخن را
هوای مدحت تو بند * مرغ خرد را نوای خدمت تو دام ❊ سند ادی ❊ سکون نون وفتح دال مهمله ایله
ولایت سندده بر ارمق آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ سندباد ❊ سکون نون ودال مهمله
وفتح بای موحده ایله بر منظوم کتاب آدیدر که مواعظ ونصایح وحکمت عملیه‌یی مشتملدر ناظمی
حکیم ازرقی درله بیت ارکیسه دروغ نهم پیش روی او * تاریخ شاهنامه واخبار سندباد * وله
بیت هر که بیند شهریار پندهای سندباد * نیك داند کاندرو دشخوار باشد شاعری * شیخ
سعدی * مثنوی * چه نغز آمد این نکته در سندباد * که عشق آتشست وجفا تند باد *
بباد آتش تند برتر شود * پلنك از زدن کینه‌ور تر شود ❊ سیاوش آباد وسیاوش کرد ❊ کز دکسر
کافله بر شهرك آدیدر که آنی سیاوش بنا ایتمشیدی حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی
سیاوش کرد * بماه سپندارد رروز ارد ❊ سیلابکند ❊ اول خرقه‌دیرلر که آنی سیل صویی

پرتوب خرق ایتمش اوله بهرامی بیت چکونه راهی وراه درازناك عظیم * همو سرا سر سیلابکند وخاره وخار ع مع الراء المهملة * سپار ع فتح باء فارسیله اوچ معنایه کاور اول اثواب خانه که عربیده اثاث البیت دیرلر استاد فرخی بیت بهانه جوید برمال خویش مال کزین * ازان مراچه ذخیره است وزان مراچه سپار * ثانی ماوراءالنهرده اوزم وزیتون وکنجد وامثالی نسنه‌لر صقد قلری منکنه درکه اغاجدن ایدرلر اکا چرخشت دخی دیرلر شمس فخری بیت پرست ساغر لاله زباده حمرا * ندیده رنج قرابه نخورده زخم سپار * ثالث بیوك تکنه که ایچنده اوزم صقرلر وخمیر یوغررلر استاد لطیفی بیت بجا بکدانه پرورده دیرند که زیر پا نکردنده سپاری * وسپاریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور که لسان ناسده اصمرلغه سپارش دینور بو معناده اسم مصدر اولور ع سپاسدار ع فتح باء فارسی وسکون سین مهمله ایله منت ایدیجی ونعمته شکر ایدیجی شاکر النعم معناسنه ابو المعانی بیت چو نعمتت همه کس راچنان مبذولست * جهان بکشته سراسر سپاسدار ترا ع سپر ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قلقان که عربیده جنه دیرلر ضم جیم وفتح نون مشدده ایله ثانی سپریدن لفظندن صیغهٔ امردر تمام ایله معناسنه ابو المعانی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت ترا شود سپری آتش جهنم را * اکر بکار فتاده کنی بسعی سپر * وکتمکه امردر کیت دیمك در معنای ثانی حکیم سنایی بیت هم به نیروی بخت ملك آرای * سر کیوان سپر بر یزدو پای * مجمع الفرسده بمعنی رو بمال کننده حکیم خاقانی بیت موی بندی توازبند زره وربیرید * عقرب از سنبلهٔ ماه سپر بکشاید ع سپستر ع فتح باء فارسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صکره رق معناسنه درکه سنپس صوکدربوندن صکره دیمکده زین سپس دیرلر وترادات تفضیلدر ع سپندار ع فتح باء فارسی وسکون نونله شمع معناسنه در ابو المعالی رازی درخطاب بابر بیت ای سپندوز خیمهٔ کردون * وی سپندار خانهٔ اسرار * بر معناسی دخی آفتابك برج حوتده ایام مکثی اسمیدر که اسپندار دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همیرفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپندار در روز ارد ع سپهدار ع فتح باء فارسی وسکون ها ایله صاحب لشکر وسر عسکر معناسنه مولانا هاتفی بیت کرفت آن سپهدار پرخاش جوی * ازان مرغ وآن نامه فال نکوی ع سپهسالار ع سر عسکر وسردار قوم معناسنه میر نظمی بیت سپهسالار آن رستم نهادان * پسندیده نکه کرد جنك مردان ع سپهر ع کسر باء فارسی وسکون ها ایله لفظ مفرددر مخصوص کوك آدیدر بعضیلر دیرلر که آسمان معناسنه در عموما وفلك اعظم که فلك اطلس دخی دیرلر آنك نامیدر خصوصا شیخ نظامی بیت کفته حصاری توا وراسپهر * کای فلك نوبکهن دارمهر ع سپیدار ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بیاض قواق اغاجی میر نظمی بیت سپیدار وسرو وچنار لطیف * بر شك آوری کشته با قد ردیف ع سپیدپر ع کسر باء فارسی اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانی ودال مهمله ایله بمعنی پشه یعنی سوری سنكك که عربیده بق دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت کرسایهٔ سکون تو برباد او فتد * بیرون بر دز دست سپید پر ارتعاش ع سپیدخار ع فتح خاء معجمه ایله جاقرد کنی که عربیده شوکة البیضاء دیرلر فارسیسی عربینك ترجمه‌سی اولور ع سپیدکار ع ایکی معنایه در اول

اول صالح واعمال حسنه صاحبی ثانی عیار وطرار ورنك باز معناسنه اسماء اضداددندر
ق ستار ع فتح تاء مثناة ایله اوج معنایه‌در اول دریاده وبعض نهر عظیمده برمقدار صودن
یوکسك یرواقع اولور جزیره کبی اما جزیره بیوك اولوب ایچنده کویلر وباغ وباغچه‌لر اولور بوایسه
کوچك دپه‌جك در منتفع به اولمز وبعضی سنی صویوقلقده اورترواوتجغزلر بتر واطرافی درین صو
اولور و بعض روایتده صویك اورته یریدر بو ایکی روایت صحیحه اولدقده اضداد قبیلندن اولور
استاد لطیفی بیت چنانم ز اندیشهٔ بی کنار * که مردی بو دماند اندر ستار * ثانی ستاره
لفظندن تخفیف اولنمشدر اختر معناسنه استاد فرخی بیت ستار صنو بر همیخواندم اورا *
برخسارو بالای زیبای درخور * وله ایضا بیت حدیث نوشدن مه شنیده‌ام بخبر * یکاخ برشو
ای مه ستاروماه نکر * ثالث ترکیبده فلان دید کاری معنایه درکه فلان کفت دیمکده ستارکفت
دیرلر ق ستبر ع فتح تاء مثناة وسکون باء موحده ایله یوغون وغلیظ وکنده معناسنه درکتاب
بولغتی طاء مهمله ایله سطبر یازرلر واوقورلر اما غلط ایدرلر زیرا زبان فارسیده واقع اولمین سکز
حرفك بریدر حکیم فردوسی بیت چو چندی بر آمد برش سالیان * بعد سرو بالا
ستبرش میان ق ستخر ع فتح تاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول صو طورديغی
یرکه آبکیر وتالاب دخی دیرلر ثانی فارس مملکتنده مشهور ومعظم برقلعه اسمی درکه
قربنده بربیوك آبکیر واقع اولمشدر بوسببدن اسم اولوب قلعهٔ ستخر دیرلر وهمزهٔ
مکسوره ایله استخر دخی دینلور حکیم فردوسی بیت خرامان بر آمد بقلعه ستخر * که شاه
شها نرا بدو بود فخر * وله ایضا بیت ز مردی بکرد او بدان بود فخر * بیامد کرازان براه
ستخر ق ستمکار وستمکر ع کلاهما بمعنی ظالم وجابر الظلم میر نظمی * مثنوی *
بعدل وسخاوت بشو سرفراز * نیابد ستمکار عمر دراز * بهشت است جای سرور کریم * که دوزخ
مکان ستمکر لئیم ق ستنبر ع فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نون ایله براوتدر مشابه پودنه دفع
زهرو کزند کان ایدر اولفظه زیادهٔ همزه ایله ده جائزدر شاعر بیت بوی استنبر از حرارت
خویش * عقرب چرخ را کداخته نیش ق ستیر ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیه ایله
اوزاندن التی حبه‌دن عبارتدرکه ربع مثقال اولور بعض یرده ثلث درهمدر بویله اولنجه درهم اون سکز
حبه اولور والتی درهمده ده ستیر دیمش وار در شمس فخری بیت پادشاهی که پیش تمکینش *
هیکل قاف نیست نیم ستیر * بو بیتك اوج روایتده دخی شمولی واردر ق سرخوار ع سکون راء
مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی مردولی وصاحب سر وبمعنی توانکر وصاحب مال مخزون
کذا فی فرهنك جهانکیری ق سر ع تخفیفله خطوط کف یعنی آوج ایچنده اولان جز بلر
بعض کمسنه‌لر اول جز بلرك نقوشندن استدلال ایله بعض حالات حکم ایدرلر فقر وغنا وسفر
واقامت وتأهل وتجرد ومناصب ومرتبت ووجود اولاد وعدمنه وامثال ذلك وتشدید ایله
عربیده حال مخفی معناسنه‌در ابو المعانی بیت ساقیا برخیز وسر دل بدان * ساغرمی ده که
دانی سر دل ق سریشه‌کر ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله اتمك
کارخانه‌سنده خمیر ایدن اجیره دیرلر خمیرکر معناسنه ق سفیر ع کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله
دلال که اثواب ومتاع فروخت ایدر عرب لساننده مکتوب کوتورن قاصد معناسنه درکه عربیده

سفر یازلمش ورق دزیانك دخو لیله اسم فاعلی اولور ﴿ سکار ﴾ فتح كاف عجمیه ایله بوزن فكار
شوم ومنحوس معناسنه درمیرنظمی . بیت شده ازازل نجم بختم سکار * ازین كشته ازغم
دروغم فكار ﴿ سکندر ﴾ فتح كاف ودال مهمله وسكون نونله اوچ معنایه در اول برمشهور پادشاه
ربع مسكون نامی درکه اسكندر ذوالقرنین دیمكله مشهور جهاندر ونبوتنده اختلاف واردر قرآن
مجیدده اسمی ذوالقرنین ذكر اولنمشدر سد یأجوجی یاپوب وآب حیات طلبی ایله ظلماته
كتمشدر وحضر نبی علی نبینا وعلیه السلام رهبری اولوب آب حیات اكا نصیب اولمیوب حضره
نصیب اولدی دنیایه مشرقدن مغربه دك حكم ایدن بری حضرت سلیمان علی نبینا
وعلیه السلام وبری دخی بو اسكندردر بونك احوالنی شیخ نظامی جمله دن اعلا تفصیل اوزره
سلك نظمه كتورمشدر وبر اسكندر دخی واردر اول دخی پادشاهدر اما بو مرتبه دكلدر اكا
اسكندر رومی دیرلر دارا اوغلیدر بونك زماننده حكماء فلاسفه چوغیدی اسكندرك معنای
ثانیسی سرنكوندر یعنی باشی اشاغه شیخ آذری بیت ازنهیب زخم تیر قوس ذوالقرنین او *
درچه مغرب رود هر شب سکندر آفتاب * ثالث آت یوركن ویاخود سكردركن تكرلنوب
باشی اوزرینه دوشمك بو معناده اكثر تركیب ایدوب سكندر خورد دیرلر مولانا نورالدین محمد
ظهوری بیت سكندر خوران بادپای حیات * بدست تو ازل عنان ثبات ﴿ سمنار ﴾
سكون میم وفتح نونله ولایت رومده بر استاد معمار بنا آدیدركه نعمان نام بر پادشاهه قصر
خورنقی وسدیر نام عمارتی اول بنا ایتمشدر سام نسلندندر دیرلر عربیده نونی میمه تقدیم وتشدید
ایدوب سنمار دیرلر . شیخ نظامی * مثنوی * هست نام آوری زكشور روم * زیركی كوزسنك
سازد موم * چابك وچرب دست وشیرینكار * سام نسلی ونام او سمنار ﴿ سنابر ﴾ فتح نون
وباء موحده ایله بمعنی شناور یوزكیج كه عربیده سابح دیرلر سنا بری سباحت دریوزكلك معناسنه
میرنظمی بیت كشته ازدیده اشك خون چون بحر * مردم دیده شد سنابر او ﴿ سندار ﴾
سكون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی سندان آهن یعنی دمور اورس ودخی عظیم الخلقه بر طاشدر
یعنی یرادلشی بیوك برطاش كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ سندر ﴾ سكون نونله بمعنی
حرامزاده كه سندره دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایی مؤید میرنظمی بیت
نباشد درجهان دون پرور * وفا ومردمی در طبع سندر ﴿ سهر ﴾ سكون ها ایله بوزن مهر
بمعنی كاو یعنی اوكوز حكیم فردوسی بیت چو بر شاه بازی بگسترد مهر * بیاورد فربه یكی ماده
سهر * فتح سین وها ایله عربیده اویانق اولمق وبر علتدركه صاحبی قطعا اویوماز ﴿ سیار ﴾ فتح یای
تحتانیه ایله سپار مرقوملك معنایسیله مترادفدر ودخی قریب وكشكینه یعنی آرپه اتمكی میرنظمی
بیت مشو چون كاو خر در خواب وخواری * بسست اهل قناعت را سیاری ﴿ سیر ﴾
بوزن میر ایكی معنایه در اول اماله ایله طوق معناسنه كه عربیده شبعان دیرلر كرك حقیقتا
شبع كبی كركسه مجازا ریان كبی كه * كشت زار باب سیر ست یعنی اكنلك صویه طوقدر مثالی
بیت شكمهایی كه میكشت از سنان سیر * چو برك كند نامیخورد شمشیر * چغتای لساننده
توی وتویمق دیرلر میرعلیشیر بیت نی طاقتیم بارانینك عشقدین كناره قیلیب * نی تویماغیم
بارانینك حسنیغه نظاره قیلیب * ثانی اماله سز كسره صریحه ایله صرمسق كه عربیده ثوم دیرلر

دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت کر نباشی در جهان با شیر وشکر خورده
سیر * رو قناعت کن بکنجی با پیازو نان وسیر ﴿ سیروپنیر ﴾ بر نوع طعامدر خمیری صر مسق
وپنیرو بر مقدار روغن ایله یوغروب پشورزلر روستا ییلره مخصوص طعامدر ﴿ سیسپر ﴾
سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله کونه یک چیچکی که کونشه قرشو
طوروب کونش کتدکجه اول دخی دونر بعضیلر دیدیلرکه ریحان نوعندن عربیده نمام دیدکلری
اوتدر وبعضیلر دیدیلرکه مرصمه دیدکلری خوشبو اوز ونرق بر قدر عربیده ریحان قدسی دیرلر
ابو المعانی بیت کر بکلشن آن سمن سیما بود * سیسپر باشد بدستش هر کیاه ﴿ سیمبر ﴾
سکون یای تحتانی ومیم وفتح باء موحده ایله وصف محبوبدر کمش سینه‌لی دیمک اولور نته کم
شاعر دیمشدر بیت کلرخ وسیمبر ولعل لب وغنچه دهن * مشکبو موی میان سروقد لاله عذار *
﴿ سیمجور ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وضم جیمله پادشاهان ماضی دن برینک مقربلرندن
برندیم آدیدر ﴿ سینبر ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح باء موحده ایله سیسپر مرقوم
معناسنه‌در ﴿ سیور ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله زبان پهلویده اون بیک عدده دیرلر
شمس فخری بیت بو دبیرون عطای اوز شمار * باد افزون بغایت از سیور ﴿ سیه شیر ﴾
خشمناک ومهیب ارسلان مولانا هاتفی بیت سیه شیر بیشه بر آورد یال * نه زنجیر بر کردنش
نه دوال ﴿ سیهکار ﴾ کنهکار وخطا افعال اولانه دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت سیهکار
از رو بشوید غبار * کل سرخ روبی کند درکنار مولانا جامی بیت کرنه خامه سیهکاری چند *
بهر هر حرف نکونساری چند ﴿ مع الزاء المعجمة * سپندوز ﴾ فتح باء فارسی وسکون نون وضم
دال مهمله ایله چادر کوبکی که دیرک دپه سنه قورلر اکا کاج وبادریسه دخی دیرلر کذا فی فرهنک
جهانکیری ﴿ سپوز ﴾ ضم باء فارسی وواو معروفله سپوختن لفظندن تصرف اولنمش اسم
مصدردر دورتمک وصانجمق واسماء اضداددن اولور بر آوردن معناسنه نته کم حکیم انوری
بیت چون دهد باد شهوتی جانش * بر بسپوزد سر از کریبانش * وبمعنی فرو بردن حکیم
سوزنی بیت ولی راکاه نه بر کاه بنشان * عدو را جاه کن درچاه بسپوز * وبمعنی اندرون کردن
کاهی اسم فاعل اولور حکیم سوزنی بیت منم کاوک خر افشار کنک خنک سپوز * حرامزاده
وقلاش ورند عالمسوز * ودورتوب ایچرو ایتمک معناسنه ابو العباس بیت تخم محنت
بپاش درکلشان * خنجر کین سپوز در دلشان * وفرو بردن معناسنه مصدر استعمالی
اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت در ذکر کردی کدو را آن عجوز * تارودیم ذکر
وقت سپوز ﴿ ستاویز ﴾ فتح تاء مثناة وکسر واو وسکون یای تحتانیله قضاتک محکمه ایدوب
استماع دعوایه مخصوص اوکی رواق اولان صفه یه دیرلر ابو المعانی بیت قاضی محکمهٔ شرع
رسول اکرم * که ستاویز شده طاق ورواق افلاک ﴿ ستیز ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله اوج معنایه کلور اول جنک وخصومت معناسنه شیخ سعدی بیت چو جنک آوری
با کسی درستیز * که ازوی کزیرت بود یا کریز * ثانی بمعنی تعصب وناساز کاری وله ایضا بیت
ستیز فلک بیخ وبارش بکند * سم اسب دشمن دمارش بکند * ولجوج وسرکش معناسنه
استاد لطیفی بیت ای پکبر پلنک وخوک ستیز * این ستیز ونکبرت بچه چیز * ثالث خشم وکین

معناسنه حكيم اسدى بيت بهونامه چون ديد وشد باستيز * زبانرا بدشنام بكشاد تيز *
بعض فرهنكلرده ظلم معناسنه ده منقولدر ل سريز ع كسر زاء مهمله وسكون ياى تحتانيله
قوس قزح كه سرير وسدكيش دخى ديرلر ل سكز ع سكون كاف فارسيله زابلستان ولايتنده
كنج ومكران مابيننده واقع بر بوكسك طاغدر درياى سند آنك دامنندن بحر ونقل ايدرلركه
رستمك مولدى اول طاغده واقع اولمش بو تقريبله رستمه رستم سكزى دخى ديرلر حكيم ازرقى
* قطعه * فروشد روز پس تا باز كشتى * زجنك سكزنان ديو منظر * توان بردن هنوز
از جاى جنكست * دزيله زهره سكزى بزبتر * حكيم فردوسى بيت بد وكفت كاى نره شير
ژيان * سپاهى بجنك آمد از سكزنان ل سكيز ع كسر كاف وسكون ياى تحتانيله بمعنى
برجستن وآليرزدن حيوانات صحرا يوب قيج آتمق كمال اسمعيل * قطعه * خواهى كه بركتف
فكنى اطلس وقصب * خواهى كه دز طويله كشى اسب خنك بور * چون سك درنده باش
وچو كركس حرام خوار * بكزاى همچو كژدم وبسكيز چون ستور * مجمع الفرسده بمعنى جست
وخيزه كننده اسم فاعل روايت اولنوب بو بيته متمسك اولمش حكيم سوزنى بيت پيرشدى
زير بار همچو من اى خر * كردمت آزاد وچو خر كره بسكيز ل سيز ع سكون ياى تحتانيله
بوزن وبمعنى تيز كسكين معناسنه كه ضدى كندر كذا فى المجمع ل سينه باز ع يعنى دورنك
بو معنايى مؤيد شيخ نظامى بيت تذروان رومى وزاغان زنك * شده سينه باز يعنى دورنك *
ل سيه روز ع يعنى بى طالع وهميشه غمناك ومحزون اولانه ديرلر مير نظمى بيت نشد بختيار
وسيه روزكشت * هم از تنك روزيش دلسوز كشت ل مع السين المهمله * سپاس ع
فتح باء فارسيله ايكى معنايه در اول شكر نعمت بودخى ايكى وجهله در برى جناب حضرت
بارى تعالى جل ذكره نك انعام واحسانه شكردر شمس فخرى بيت خداى دادترا نيز ملك
وتخت كيان * تو نيز لطف خداداد ان ورا بدار سپاس * وجه ثانى اولياى نعمك انعام
واحسانلرى مقابله سنده تشكر اثنا ايتمك كمال خجندى بيت هر كه خرسند نباشد بجفاهاى
حبيب * ناسپاسيست كه شكر نعم اونكند * ثانى منت وقبول معناسنه شيخ نظامى
بيت چو جوياى كهر كوهر شناس است * اكر هم بى بها كير دسپاس است * فرهنك
هند وشاهده بمعنى لطف مروت رحسين وفايى ده ده بمعنى لطف ديوب بو بيتى ايراد ايلمش ابو شكور
بيت ازان پس كه بر كرد بكذاشتيم * برو بر سپاسى بنكماشتيم ل سپرلوس ع فتح باء
فارسى وسكون راء مهمله وضم لام و واو معروفله خانه پادشاهان وجاى سلاطين معناسنه
خسروانى بيت يقين كز خلق يابد محنت كوس * كسى كوكرددى كرد سپرلوس ل سپريس ع
كسر باء فارسى وسكون راء مهمله وياى تحتانيله ميدان معناسنه كه سپريش واسپريش
واسپريس وآسريس دخى ديرلرنته كه باب الالفده ذكرى مرور ايلدى ل سپس ع فتح باء
فارسيله صكره معناسنه كه عربيده بعده ديرلر لكن دون التركيب استعمالى شايع دكلدر لابد
زين لفظى ادخال اولنوب زان سپس ديرلر بو تركيبه بعده لفظى صحيح اولور زين سپس دخى
اكثريا مستعملدر شيخ سعدى بيت ندانم چه شايد بدن زين سپس * كه راز سپهرى
ندانست كس * ديكر بيت چون پشيمانى زدل شد نا شتاف * زان سپس سودى ندارد

ندارد اعتراف * حکیم خاقانی بیت با این پلنک کوهری از سنك بتر بدم * کرزین سپس
روم چو سك اند رقفای نان ﴿ سرناس ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله جهان دیله وکرم
وسرد کشیده وتلخ وشیرین چشیده آدمه دیرلر میر نظمی بیت سخن درکار خود از پیر
بشنید * درست آید ز سرناس جهاندید ﴿ سفیرس ﴾ کسرفا وراء مهمله وسکون یای
تحتانیله بمعنی سمسار مرقوم یعنی متاع دلالی ﴿ سنوس ﴾ ضم نون وواو معروفله خرمن یونده
دوکاوب هنوز صاورلمامش غله یعنی معناسنه ﴿ سیرناس ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح نونله بحری برقوشدر اوزون بورنی واردر دیرلرکه بورننده دلکاری واردر نفس ویردکده هر دلکدن
بر درلو صدا ظاهر اولور بلاد افریقیه ده اولورمش اول سمتك آدمیسی بعض سازی ونغمه
نوالرین بونك صداسندن اخذ واختراع ایلمشلر استاد لطیفی بیت ای بانواع نغم چون
سیرناس * می نشد از نغمهای سیرناس ﴿ سیس ﴾ سکون یای تحتانیله چهره وبعض
اعضاده ظاهر اولور بر بیاض لکه در بهق وبرص دن غیریدر انسانده فضلات بلغمدن عارض
اولور وبعض آتلرده دخی اولور اکثرقیر آتده اولور یاشلو اولدقجه ظاهر اولور ﴿ مع الشین
المعجمه ﴾ * سپریش ﴾ کسر باء فارسی وسکون راء مهمله ویای تحتانیله میدان معناسنه که
اسپریس واسپریش دخی دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ سپش ﴾ ضم باء فارسیله بذرقطونادرکه
اسبغول دخی دیرلر ﴿ سپند انجوش ﴾ فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونین وضم جیمله
خردل پاره سی در دیو فرهنك جهانکیریده مذکوردر اما سپند وسپندان اوزرلك تخمنه
دیرلر خردل پاره سی نه اولدوغی نزم دیارمزده متعارف دکلدر شعرای سلف دیمشدر بیت
که آن خال سیه بر عارض خوش * سپند انجوش پنداری در آتش ﴿ سپهکش ﴾ فتح باء
فارسی وکاف واظهار هایله عسکر چکیجی دیمکدر ایکی وجهله بری مقدمة الجیش که عسکرك
ایلروسنده یورر وبر وجهی دخی سر لشکردرکه عسکر اکا متابعت اتمك ایله چکلمك بولنور
حکیم اسدی بیت سپه را که چون او سپهکش بود * چه پیش آب دریاچه آتش بود *
﴿ سبیوش ﴾ سکون باء موحده وضم یای تحتانی ایله تخم اسبغول یعنی بذرقطونا طبیب
یوسفی * رباعی * هرکس که تشقق زبانش باشد * تشویش بهر سخن از آنش باشد *
باید که کثیره بالعاب سبیوش * حل کرده مدام بادهانش باشد ﴿ ستاره آتش ﴾ یعنی شراره
آتش ابو المعانی در تعریف سوزانیده بیت فلك نهان شده در اندرون دود سیاه * کرفته
روی جهان ز استاره آتش ﴿ ستایش ﴾ فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانیله اوکمك مدح وثنا
معناسنه شمس فخری بیت سجود ارکنند از وجود شهنشه * خدا را همیشه خلایق ستایش
شیخ سعدی بیت ستایش خداوند بخشنده را * که موجود کرد از عدم بنده را ﴿ ستیهش ﴾
کسر تاء مثناة وسکون یا واظهار هایله بمعنی لجاجت وستیزندکی یعنی لج وعناد وچکشمك
ابو الخطیر بیت از ستیهش اکر ترا بهرست * سخنت در مذاق جان زهرست ﴿ سریش ﴾
کسر راء مهمله وسکون یایله اوج معنایه کلور اول معروف کوکدرکه عربیده اصل الخنثی دیرلر
قوریدوب دوکوب صوده اصلدرلر بعده عمله کتوررلر ثانی بمعنی ناله وافغان حکیم سنایی بیت
زیر فهمش ستاره کرده خروش * پیش سهمش سریش کرده سروش * ثالث بد وزبون

معناسنه حکیم سوزنی بیت ستروش دادم تلقین که خواهم از تو عطا * سروش اگر نبدی کار بند بود سریش ق سکالش ع فتح کاف فارسی وکسر لام ایله مکر وحیله معناسنه اسم مصدر منقولدر مجمع الفرسده اندیشه مند ومتفکر معناسنه اسم فاعل مرویدر کنز فی فرهنگ میرزا ابراهیم اندیشه وافکار معناسنه اولدوغی کلام استادان متقدمیندن استنباط اولنور شنکم استاد رودکی مخ نام شخص که راوی اشعار شعراء عصر ایدی اکا خطاب ایدوب دیوکه بیت ای مخ کنون تو شعر من از برکن وبخوان * از من دل وسکالش واز تو تن وزبان *
ق سیاوخش ع ضم واو وسکون خاء معجمه ایله مشهور سیاوش بن کیکاوس درکه ایکی واو ایله سیاووش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همی رفت سوی سیاوخش کرد * بماه سپندار در روز ارد * مذکور سیاوشدن غیری بر پهلوان ایرانی نامی اولمق دخی جائزدر ق سیاووش ع شاه ایران اولان کیکاوس شاهك پسر شجاعت گستری نامی درکه حسن وجمال ایله بدیع الزمان وهنر وکمال ایله عدیم الاقران ایدی شاه ترکان اولان افراسیاب مظالم جناب مزبور سیاوشی دخی تازه نوجوان ایکن ناحق یره قتل ایلدی خواجه حافظك بو بیتنده اکا تلمیح واردر بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون سیاووشش باد * علم رجال اولدقده ضم واو ایله بلکه ضمهٔ صریحه ایله تلفظ اولنور مجمع الفرسده فتح واو ایله بر جنس قوش آدیدر
ق سیاه پوش ع محضر قاضی بعض فرهنگده خدمتکار اسب که آنه تیمار ایدر وسوار یاننده پیاده یورر غالبا مذکور خدام همیشه سیاه جامه کیمك رسم قدیم اوله مجمع الفرسده چاوشان درگاه سلاطین که پادشاه بنوبت بریره کتدکده آنلر اوکنجه پیاده کیدوب خلقی پادشاه اوکندن صاورلر خلقدن امتیاز ایچون قدیم زماندن مهابتا سیاه جامه لر کیرلر ایدی اول اجلدن مرور ایام ایله اول طائفه یه سیاه پوش علم اولمش ق سیه پوش ع سیاه پوشدن مخففدر چاوش معناسنه حکیم اسدی بیت بنزدیك سبزوی شد دادخواه * کدار بد سیه پوش درگاه شاه * وبر شهر وار ایمش مجموع رجال ونسوانی سیه جامه لر کیرلر ایمش شیخ نظامی هفت پیکرده حکایه ایدر ق سیاه کوش ع قره قولاق دیدکلری جانور درکه کوپکه بکزر دائما ارسلان ایچون شکار تجسس ایدوب ارسلانه کوستر ارسلان شکاری یوب طویدقدن صکره فضله سندن کندو دخی تعیش ایدر ق سیه کوش ع سیاه کوش مرقومدن مخففدر مؤید الفضلاده جانوریست درنده سلاطین با وشکار کنند میرخسرو بیت مرغ هوا حمله سیه چشم برد * صید زمین پیش سیه کوش مرد ق سیریش ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بورنجك دیدکلری اینجه حریردن طوقنمش کتان کبی زنان کوملك وباش باغی ایدرلر سرش دخی دیرلر میر نظمی بیت زسیریش پیرهن پوشیده بر تن * نماید زیر آن چون شمع روشن *
ق سینه پوش ع اول جامه درکه کوکسه صار یاور یالك وزبون وامثالی ق مع الغین *
ق سپاغ ع فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول قاتق که یوغرتی سوزوب قیمق ایله قارشدروب قرار نجه طوزچوردك اوتی صاچوب قویون طلومی ایچنه قویوب قوریدرلر لطیف طعام اولور شاعر دیمشدر بیت سپاغ وانکبین با نان خوشتر * طعام ما حضر اینست آور * ثانی کیرمید ایله یاپلمش دیوار اکثر خانهٔ قوقانی ایدرلر ق ستاغ ع فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه

معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده ایر اورلمامش آت یعنی هنوز ظای اولوب بنلمامش
اوله محاره دخی دیرلر حکیم اسدی بیت هزاران دکرکرکان ستاغ * بهریك براز نام ضحاك
داغ * منصور شیرازی بیت نجسته شاهسواری که ثابتات وهلال * زروی مرتبتش هست
میخ ونعل ستاغ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هنکام بخشش ازکرم بید ریغ خویش
زر بدره جامه خرمه ونکله دهد ستاغ * بو بیتدن استنباط اولنورکه ستاغ هرکله آتی اوله
ثانی فرهنك وفاییده قصر وقصراق یعنی طوغرمز دیشی حیوانکه استرون وسترون دخی
دیرلر اسم عامدر آدمده دخی استعمال اولنور عربیده کی عقیم معناسنه حکیم قطران ارموی
بیت آن قوم را که دارند از کینش سر ستیغ * مردان بوند عنین وپاك زنان ستاغ * بعض
فرهنکلرده سودلی دوه یه دینلدوکی مسطوردر ﴿ ستیغ ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول ستیخ مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر ازجمله بمعنی راست
وبلند حکیم سنایی * مثنوی * عدد کشتکان تیغ ملك * ذروه تیغ باستیغ ملك * که بخند د
بدست شاه درون * کاه بردشمنان بکرید خون * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه *
همچو کوهم خزینه هم کوهر * چه غم ار هست برفرازم تیغ * همچو سروم زهر سمر آزاد * سرفراز
وکشاده دست وستیغ * ثانی بمعنی سرکوه یعنی طاغ دپه سی استاد منوجهری بیت بر آمد
ماغ ورنك وماه پیکر * یکی میغ از ستیغ کوه قارن ﴿ سرداغ ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله
بر نوع تماج آشی در سودایله ایدرلر غایت لذیذ اولور ﴿ سریغ ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله خوشهٔ انکور یعنی اوزم صالقمی میر نظمی در تعریف باغ بیت کمپیش از برك او پخته
سر یغش * که اورا باغبان ناید دریغش ﴿ سیغ ﴾ سکون یای تحتانیله بمعنی خوب ونیکو صاحب
فرهنك منظومه بیت سیغ نغز وحکایتست سمر * سوك ماتم سرشك آب نظر * استاد عنصری
بیت بر فکن برقع ازان رخسار سیغ * تا بر آید آفتاب از زیر میغ ﴿ سیرغ ﴾ سکون
یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله خوشهٔ انکور سریغ مرقوم کبی لکن یا حرفی رایه تقدیم اولنمشدر
﴿ سیمرغ ﴾ عربیده عنقاد یرلر بر عظیم الخلقه وعجیب الهیأة قوشدر حضرت سلیمان علی
نبینا وعلیه السلامك دیوانه حاضر اولورمش اندن صکره بنی آدم کورنمش حضرت
سلیماندن صکره ربع مسکونه چیقمدی دیرلر جمله طیورك ملکی دردیرلر الحالة هذه بین الناس
موجود الاسم معدوم الجسمدر بعض روایتده حضرت اسکندر ذوالقرنین کوه قافه واردقده
اسکندره بوا وشوب سوپلشمش انسان کبی تکلم ایدردیرلر العلم عند الله ﴿ مع الفاء * سف ﴾
دوش معناسنه مرویدر ﴿ سکاف ﴾ فتح کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سیم
سوخته یعنی بعض صرمه اشلنمش قماش ودستمال وامثالی نسنه لری یاقوب کمشن آلورلر ثانی
ابریشم کلبی که چهره او زینه عاروب دسته کبی ایدرلر ابو المعانی بیت چون بریشم تار کیسوی
سیه برکردنش * کوییا بر چهرهٔ سیمین پیچیده سکاف ﴿ سلف ﴾ سکون لامله اکا دیرلرکه
ایکی قز قرنداشی ایکی آدم تزوج ایتمش اوله بربرینه سلف دیرلر ترکیده بجنق دید کلریدر
﴿ سندف ﴾ سکون نون وکسر داله بر نوع کوچك طاولدرکه دربند جیلو یولجی پکندکله
وکاربانسرای بوا بی خان قیوسن قباد قلعه چالرلر میر نظمی بر میرزاده غربته دوشدوکی اثناده

دیمش بیت شنید آواز سنندف راد ویله * چه سود امادر خان بسته دیله ﯖ سیمشکرف ﭺ
سکون یای تحتانی ومیم وراء مهمله وفتح شین معجمه وکاف فارسیله زنجفره دیدکاری قرمزی
طاشدر سحق ایدوب نقاشلر نقش ورنك ایدرلر وکتابتلرده اولان سرخ مرکبه دیرلر ابو المعانی
بیت رونق حسن بود سرخی خد جانان * نوشته سیمشکرفی که شود سرسوره ﯖ مع الکاف *
ﯖ سپتاك ﭺ سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر سپیده دخی
دیرلر منصور شیرازی بیت زعکس خون عدو وبیاض دولت تو * بردرخ شفق وصبح
سرخی وسپتاك ﯖ سپرك ﭺ فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله قبرجق نوعندن برعلتدر
اکثرا اطفال یوزنده ظاهر اولور وسکون بایله براوتدر قینادوب صو ییله صاری رنك بویارلر
اسپرك دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت کالکون بخون دیده خود میکند عدوش *
رخسار خویش راکه شد از بیم سپرکی ﯖ سپردرك ﭺ فتح باء فارسی وسکون راء اولی وکسر
دال وراء ثانیه مهملات ایله بمعنی دستارچه یعنی دستمال استادرودکی بیت ای قبله خوبان
من ای طرفه دی * لب را زسپردرك بکن پاك زمی ﯖ سبك ﭺ کسر باء موحده ایله بمعنی
سست وسبز یعنی هر نسنه که کوشك وتازه اوله اکا سبك دیرلر اگرچه مشهور اولان فتح سین
وضم بایله در اما استادان متأخرین فتح سین ایله مطلق خفیف معناسنه وکسر سین ایله
معنای مرقومه نقل ایلمشلردر استاد عنصری بیت چو با تیغ آید بمیدان ملك * شود
دست دشمن زبیمش سبك * وفتح بایله برقوشدر شب پره مشابه اما طبیعتده اکا مخالفدر که
بونور آفتابه عاشق وطالبدر منجیك بیت پیش خورشید چون سبك بپرم * نه بشب
همچو شب پرك بپرم ﯖ سپك ﭺ سکون باء فارسیله زرد شدن کشت زار یعنی اکنلك صاری
اولماسنه دیرلر ﯖ سپیدتاك ﭺ براغاجدر سرخ رنك میوه سی اولور خوشه انکوز مثالی
دباغلر آنکله دری دباغت ایدرلر اکا خسرودار دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکاریدر
کذا فی المجمع ﯖ ستاك ﭺ فتح تاء مثناة ایله ایری اغاجلرك کوکندن چقان فدانکه آنی چقاروب
آخر یره دیکرلر شاعر بیت من بساك از ستاك بید کم * با تو امروز جفت سبزه منم * شمس
فخری مطلق فدان معناسنه درد یمش بیت باد از عدل او بجنباند * برك کل را سحر کهان زستاك
فرهنك جهانکیرده بمعنی شاخ نهال حکیم ازرقی بیت غرقه کردد با مدادان هر ستاك کلبنی *
بومثال خاطر مداح میراند کهر * وسید ذو الفقار شروانی بیت با زچون کیسوی دلبر شد صبا
عنبرفشان * ازکف موسی ستاك شاخ را بینی اثر ﯖ سرك ﭺ فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیرده
آقلق وقزللق که زنان یوزلرینه سوررلر حسن ویرمك ایچون مجمع الفرسده سکون رایله
معنای مرقومه یعنی سرخی وسپیدی وضم سین ایله برمرضدر که اکا سرنجه دخی دیرلر
عربیده حصبه دیدکاریدر ﯖ سك ﭺ مطلق سرکه در حکیم اسدی بیت بهر سوسك ترش
وداروی تیز * بریزند تا زود کیرد کریز * اثیر الدین اخسیکتی بیت کند نابرك حسام وسك خوان
بهر خود در اجل آراسته خوان ﯖ سلك ﭺ سکون لام ایله بمعنی ناودان یعنی اولوق کذا فی
شرفنامه عربیده ایلك معناسنه در عموما وانجود یزیلن ایلکدر خصوصا ﯖ سلکك ﭺ سکون لام
وفتح کاف اولی ایله مصغر سلك مرقوم ﯖ سیامك ﭺ فتح یای تحتانی ومیم ایله کیومرث شاهك اوغلی

اوغلی آدیدرکه هوشنگ شاهك باباسی در حکیم فردوسی بیت سیامك بدش نام فرخنده بود *
کیومرث را دل بدوز نده بود ع سیسرك ع سکون یای تحتانی وفتح سین و راء مهملتین ایله
تخل بتی سیسرو وسیسکك وسیلك دخی دیرلر ع سیسك ع سکون یای تحتانی وفتح
سین مهمله ایله بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی که سیوسه دخی دیرلر کذا فی المجمع و بر نوع غله
آدیدر ع سیسلك ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ولام ایله فرهنك جهانکیریده
براوزون قویرقلی قوشدر صوکنارلرنده متصل قویروغن صالرطورر ابوالمعانی درهجویکی
شاهد بازاری بیت هرکرا بیند طمع دارداز وکیرد راز * دم بجنباند به پیشش همچو مرغ
سیسلك ع سیك ع فتح یای تحتانیله اوجدر دیمکدر اصلی سه یك در حرف ها تلفظ
اولنمامغله ساقط اولوب متصل یازلمق رسم اولمشدر ابوالمعانی بیت آمدم ازراه اکنون
خواست ازمن تحفهٔ * سه تحف آوردوکفتم این سیك معذور دار ع سیسکك وسیلك ع
کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الکاف واللام بمعنی سیسك مرقوم ع مع الکاف الفارسی ع
ع سپرنك ع فتح باء فارسی وراء مهمله وسکون نونله سمرقنده قریب بر شهر اسمیدرکه اسپرنك
واسفرنك دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت میرفت وهمی آیدبر من نکه صبح * چون پیك سبك
ازسپرنکی بسمرقند ع سپریك ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله
براوتدر ترفیل دیرلر ابوالمعانی درهجویکی بیت هرکز نکند فرق کل ازبرك کیاهی * درپیش
کرآرند خوردچون تره سپریك ع سپیدبرك ع براوت آدیدر عربیده ثمانیه دیرلر ع سترك ع
ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول درشت وبی حیا معناسنه حکیم
سنایی درشهیدشدن امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه بیت درنکنجید درجهان
سترك * که جهان خورد بود مرد بزرك * حکیم فردوسی بیت پذیرفته ام ازخدای بزرك * که دل
برتوهرکزندارم سترك * ثانی جثه دار وغلیظ وبزرك ناهموار معناسنه بیت درکفش تیروکمان
ازبهرکبرك * تازند کرآیدان کرك سترك * ثالث سرکش ولجوج معناسنه بیت نباشد
نمید ازخدای بزرك * بجزکافر تیره رای وسترك * نمید نومید دیمکدر ع سرشك ع کسر
راء مهمله وسکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده هربر قطره یه دیرلر عموما
استاد رودکی بیت زان می که کر سرشکی ازان درچکد بنیل * صد سال مست باشد ازبوی آن
نهنك * وقطرهٔ بارانه دیرلر خصوصا مختاری * قطعه * خبررسید که اندر نواحیٔ ستام *
سرحصاری کرده است باستاره قران * هزارسال زباران بدوزبان نرسد * اکر بجای
سرشك ازهوا چکد سندان * وکوزیاشی قطره سنه دیرلر خصوصا اشك معناسنه
اثیرالدین اخسیکتی بیت بریك سرشك دیدهٔ اعمی مبند بحر * وزیك قراضهٔ کف سفله
مساز کان * ثانی بمعنی شرارهٔ آتش فرهنك حسین وفایی ده بمعنی خردهٔ آتش خواجه عمید
لوبکی بیت بخصم تیم سرشکی زآتش قهرست * همان کند که بدیوان شهاب آتش زن *
ثالث براغاج آدیدر قزله مائل بیاض چچکی اولور مذکور اوج معنایه شمس فخری * قطعه *
پادشاها زشرم دست توابر * رخ سیاه آمدست وریخت سرشك * نیستش ره بسوی بحر
بکفت * زان همی باردش زدیده سرشك * زانکه کوزه بدیش ارقبضت * لعل رستی

بجای گل زسر سرشک * رابع بمعنی گل سرخ استاد عنصری بیت رخ زدیده نکاشته بسرشک * وان سرشکش برنک تازه سرشک ﴿ سیرنک ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بمعنی سیمرغ یعنی عنقایه دیرلر استاد فرخی بیت همه عالم زفتوح تو نکارین کشته * همچو آکنده بصد رنک نکارین سیرنک * مولانا خیالی بیت جز خیالی ندیدم از رخ تو * جز حکایت ندیدم از سیرنک ﴿ سیکی فرسنک ﴾ سکون یائین تحتانیین ونون و راء مهمله وکسر کاف فارسی وفتح فاوسین مهمله ایله بر میل مسافه اولان یره سیکی فرسنک دیرلر میر نظمی بیت همیکرده بسویش عزم آهنک * از انجا رفته بوده سیکی فرسنک * ﴿ سیم آهنک ﴾ سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح همزه موهایله عربیده قثا بری دیدکاری ترکیده اشك خیاری دیرلر کذا فی المجمع ﴿ مع اللام * سبال ﴾ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کاور اول پراکنده بولندن جا بجا یغان یغموره دیرلر نته کم وصف بهارده میر نظمی بیت هوا از ابر بارنده سبال شد * که هر شاخی ازو تازه نهال شد * ثانی بیق که سبلت دخی دیرلر ﴿ سپیدال ﴾ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله چنار اغاجی بعضلر بیاض قواقدر دیرلر ﴿ سخال ﴾ فتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیز مرقوم میر نظمی بیت مکن هر کز سخال با هر کسی را * اکر داری زعقل اندك بسی را ﴿ سفال ﴾ فتح فا ایله ایکی معنایه در اول طپراقدن اولان آوانی ابریق وسقسی وچناق وچولمك وامثالی نسنه لره دیرلر شمس فخری بیت بکاه بخشش ازغایت سخا وکرم * چه لعل وکوهر نزدیك اوچه سنك وسفال * عربیده فاخور دیرلر چغتای تغار دیر اما دریدن اولان صو وشراب ظرفنه ده تغار دیرلر نته کم میر علیشیر بیت کیتور ساقی تغار بحر مثال * قدح کشتی سنی اول بحر یغه سال * ثانی فرهنك جهانکیریده جوز وبادام وفندق وفستق وامثالینك قبوغنه سفال دیرلر حکیم انوری * قطعه * حد وحرارت قهر تو دارد اندر دل * زدست مردمك دیده زان زندقیفال * نهان از ان نماید ضمیر اوکه دلش * زتف هیبت تو بترکد چو پسته سفال * سید حسن غزنوی بیت نادیده دهانت که کمان بردکه هر کز * خوشتر زشکر کوزه بود پسته سفالی ﴿ سکال ﴾ فتح کاف فارسیله اوچ معنایه کاور اول خصومت وعداوت معناسنه حکیم سنایی بیت با سنایی همه عتاب مساز * با خراباتیان سکال مکن * حضرت مولانا قدس سره بیت خفاش اکر سکالد خورشید غم ندارد * خورشید راچه نقصان کر سایه شد کمینش * ثانی اندیشه یعنی صانمق که پرامز صانجیه بدسکال دیرلر میر خسرو از زبان معشوق بیت درعشق ما کسی نزیدوا نکه میزید * از کاهلی غمزه آفت سکال ما * رضی الدین نیشابوری بیت چون بخشش تو آمدکان از برای چیست * عمریست کاین سکال همیدارد م عذاب * ثالث سخن معناسنه ده استعمال ایدرلر که بعض بدسکال بدکو معناسن افاده ایدر شیخ سعدی بیت تو نیکو روش باش تا بدسکال * بدید کفتن تو نیابد مجال * سکالش سکالیدندن اسم مصدر اولور ﴿ سل ﴾ بر علتدر ترکیده اینجه اغری دیرلر اخلاط فاسده اوپکنه دوکیلوب جراحت ایدرا وکسوردکجه ایریك چقار بو علتدن خلاص مشکلدر ابوالمعانی بیت درغم عشق تراکشتم دوعلت مبتلا * سل میشود در روز عارض شب باستسقا بود ﴿ سیخول ﴾ سکون یای تحتانی وضم خا و واو

ووا و معروفله اسغرنه دیدکاری که اوقلی کرپی در کذا فی المجمع ؛ سیمکل ؛ سکون یای
تحتانی و میم وکسر کافله قامشدن و یوفقه اغاجدن ایدوب اوزرینه اپالك وا بریشم صاررلر کلابه
وکلابچه دخی دیرلر ؛ سیهچل ؛ فتح یای تحتانی وجیم فارسی واظهارهایله چلما معناسنه در
؛ مع المیم * سپرغم ؛ فتح باء فارسی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله ترکیبده فسلکن
دیدکاری وعربیده ریحان اطلاق اولنان خوشبوا وتلرك جمله سنه ده سپرغم واسپرغم وسپرم
وسپرهم دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت دماغی کر ببوید آن سپرغمهای خوشبویت * پس کوش
افکند حالی حدیث غم چو اسپرغم * زین الدین سنجر بیت چو بینم بروی تو آن زلف پرخم *
زکلزار فردوس چینم سپرغم * شاه ناصر خسرو سکون غین ایله دیمشدر بیت در دست
شه اینها سپرغمند وکرامی * در پیش خزانها چو کیاهند وغداند * تحفة الاحبابده بمعنی همیشه
جوان یعنی همیشه بهار دیدکاری یپراقدر خزان اولمز صید نهٔ ابی ریحانده مسطوردرکه یپراقلری
خرده وبغایت خوشبو اولان ریحانه سپرغم وشاهپرم دخی دیرلر ؛ سپرم ؛ سکون باء
فارسیله سپرغم مرقومدن مخففدر زراتشت بهرام بیت در وکوه وبیابان پرزسپرم * که ومه
خسرو ودرویش خرم * وله در محل دیکر بیت دروجم نشسته شاد وخرم * برسته نزد شان
صدکونه سپرم ؛ سپرهم ؛ زیادهٔ هایله ده بمعنی سپرغم وسپرم مرقومین ؛ سپهرم ؛
فتح باء فارسی وراء مهمله واظهار هایله تورانیلردن افراسیابك اقرباسندن بر مبارز پهلوان آدیدر
جنك دوازده رخده بیچرین کودرز النده هلاك اولدی حکیم فردوسی بیت سپهرم زخویشان
افراسیاب * یکی نامور بود با جاه وآب ؛ سپیدبام وسپیدفام ؛ کلاهما بمعنی بیاض
امافام وبام رنك معناسنه در بیاض صحیحده رنك اطلاقی خاطره ناملایم کلور انجق آقه مائل
اولانه یعنی بیاضلق غالب اولان نسنه یه رنك تعبیری مناسب اولمغله بیاض رنك دیمك اولور
؛ سپیددم ؛ ضم دال مهمله ایله قویروغی بیاض کوکرجین اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده براوتدر
سرخ مرزش دخی دیرلر ؛ سپیده دم ؛ فتح دال مهمله ایله صبح صادق درکه دم وقت معناسنه در
اول وقت غایت بیاضلق ظاهر اولمغله تسمیه اولنمش تتکم ابلغ المتأخرین منلا عرفیٔ شیرازی
بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت استفتحوا زعالم نور ؛ ستام ؛
فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول ایرنقشی عموما صرمه ایله اولسون غیری اولسون
کمال اسمعیل بیت تو آفتابی واسبت سپهر وطوق هلال * ستام اخترتابان زهر طرف ارشن
فرهنك وفایی ده وتحفة الاحبابده وشمس فخری واسدیٔ طوسی روایتلرنده ایرك آلتون
وکنش اولان محللری که رخت زین دیرلر بو معنایه استاد فرخی بیت در زمان سوی او فرستادی
رخش بازین خسروی وستام * بعض معتبر نسخه روایتنده ایرك آرد واوك قاشی در بو معنایه
خواجه سلمان در صفت اسب بیت هلال نعل وستاره ستام وکردون سیر * جهان نورد وزمان
سرعت وزمین پیماست * ثانی بمعنی آستانه حضرت مولانا قدس سره بیت نیست
پید آن منازل راستام * نه نشانست آن منازل را زنام ؛ ستم ؛ فتح تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی ظلم وجور معناسنه شیخ سعدی بیت به پنج بیضه که سلطان
ستم روادارد * زنند لشکریانش هزار مرغ بسیخ * ثانی بمعنی دیدن ودانستن یعنی کوروب

ایتمك عربیده کی عمد امعناسنه ده اولور که قصد معناسنه در استاد فرخی ایکی معنایه دیمشدر
بیت توداده بستم زر و سیم خویش بباد * توکرده بستم زور خویش ناپدرم * وله ایضا
بمعنی ثانی بیت نشان هستی برمن بدیك بود وستم * همی نمود بچشم سیه نشان خمار *
﴿ سریشم ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله طوتقال معناسنه در
﴿ سئوم ﴾ همزه وواو ایله عدد ده اوچنجی در که ایکنجی یه دوم ودردنجی یه چارم دینیلور
ابو المعانی بیت طرب فزا وفرح بخش کرد رامشکر * که زهره آمده کویا از آسمان سئوم *
﴿ سیام ﴾ فتح یای تحتانی ایله ماوراء النهرده شهر نسف قربنده بر طاغ آدیدر انده بر عظیم
چاه واقعدر اول چاهده حکیم مقنع صنعت ایله بر ماه پیدا ایلمشیدی که اول ماهه ماه سیام وماه
نخشب دیرلر تفصیلی نخشب لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی استاد رودکی بیت
نه ماه سیام ونه ماه فلك * که اینت غلامست وآن پیشکار * شمس فخری بیت
کرچه مقنع بر آورید مهی * ازچه نخشب وز کوه سیام ﴿ سیرم ﴾ سکون یای تحتانی وراء
مهمله ایله کوندن اوزنکو اصاجق دوال که ایرلرده ایدرلر اسم عامدر سایر دوال کبی اولان
نسنه لره ده دیرلر کوندن لولیجق میرخسرو بیت سیرم از پشت خدی بپسندم * نستر زان
دوال شد بندم ﴿ سیم ﴾ کسرهٔ صریحه وسکون یای تحتانیله کمشك علم خاصی در فرهنك
میرزاده بمعنی ماهی دال که آکا دخی سیم دیرلر بر نوع بیاض بالقدر ﴿ سی ام ﴾ یای تحتانی یه کسر
صریح ویرویب همزهٔ مفتوحه ایله عدد ده اوتوزنجی دیمکدر ﴿ سینام ﴾ سکون یای تحتانی وفتح
نونله بر طاغ آدیدر که ضیاء قمر اول طاغه سنه ده بر دفعه اصابت ایدر وروایت اولنور که آنده
بر عظیم کنز واردر که ایچنده نیچه عمودلر اوزرینه صافی کمشدن بر قصر بنا اولنوب در وروزنه لری قپاغی
وسایری التون ومرصع یا ثلثی ایچی مالامال جواهر نه مقدار زر و سیم وجواهر وضع اولندیغی
بوندن قیاس اولنه ﴿ مع النون * سپاریدن ﴾ فتح باء فارسی وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله اصمرلمق وبر معناسی ده تمام ایلمك در مصدر استعمال اولنور اما تمام ایلمك سپریدندر
الفله استعمالی آز واقع اولور ﴿ سپاسیدن ﴾ فتح باء فارسی وکسر سین مهملهٔ ثانیه ایله منت
ایلمك ونعمت مقابله سنده مدح وثنا ایلمك سپاس آصلنده شکردر ﴿ سپاهان ﴾ فتح باء
فارسیله ایکی معنایه در اول بین الناس اصفهان دیدکاری شهر آدیدر ثانی جمع سپاه در
لشکر معناسنه ایکی معنایه مولانا هاتفی در تیمور نامه * مثنوی * نخست آن
جهانکیر دریا نورد * زکرد سپاهان بر آورد کرد * سران سپاهان بفرمانبری * کریزان
زاندیشهٔ داوری * بکردن کرفتند بار خراج * تردد کنان در سر انجام باج ﴿ سپتان ﴾
سکون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله بیان دیدکاری اوت که عربیده سوس دیرلر وعرق السوس
دخی دیرلر اصلدر لعابن آلورلر سعال یابسه غایت نافعدر ﴿ سپردن ﴾ کسر باء فارسی
وسکون راو فتح دال مهملتین ایله ایاغله باصمق وضم بایله دوشرمك عربیده کی طی معناسنه کمال
اسمعیل بیت درراه تو نهاده فلك صد هزار چشم * تا جز مراز دیدهٔ او کام نسپری *
﴿ سپری شدن ﴾ تمام اولمق معناسنه در بدون الترکیب دخی معنی حاصل اولور
﴿ سپندان ﴾ فتح باء فارسی ودال مهمله وسکون نونله اوزرلك تخمی که عربیده حرمل دیرلر

دیرلر امیر معزی بیت چنان شد سوخته در تف چنان شد کوفته زد صف * که جغد آتش همه خون کشت وسند آتش سپند انا * اوزرلکك اصلی یعنی کوکی اولمق اوزره حکیم خاقانی بیت ازان کرزسنداان شکافش عجب نیست * که البرز تخم سپنداان نماید * وخردل پاره‌سی اولمق اوزره ده منقولدر حکیم سنایی بیت هر کجا شیر مست خود را چون شکر بکداختن * هر کجا سیرکه است خود را چون سپنداان داشتن ﴿ سپندین ﴾ الف یرینه یای تحتانیله ده سپنداان مرقوم معناسنه در اما اختیارات بدیعی ده * سپندین تخم تره تیزك است مسطوردر خواجه عمید لویکی بیت دردیله حلم تو نموده * صد کوه احد که از سپندین * بو بیتده خردل تخمی اولمقله استنباط اولنور زیرا غایت خرده‌لك مراددر ﴿ سپوختن ﴾ ضم باء فارسی و واو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول برشی برشینك ایچندن زور ایله چکوب چقارمق معناسنه در حکیم فردوسی بیت همان زخم کاهش فرود وختند * بدارو همه در دبسپوختند * ثانی برشی برشینك ایچنه عنفله صوقوب قومغه دیرلر اسماء اضداددندر ابو المعانی بیت سوزن بخویش میزن وپس آن زمان مرا * هر جا که خواهی خنجر سر تیز را سپوخت ﴿ سپهبدان ﴾ فتح باء فارسی و باء موحده واظهار هاء ایله باء موحده‌نك ضمیله ده مرویدر موسیقی ده بر پرده اسمیدر مسمط منوچهری بیت قمری همی سراید اشعار چون جریر * صلصل همی نوازد یکجا نی بم وزیر * چون مطربان زنند نوا پیش اردشیر * که مهرکان خردو کاهی سپهبدان * کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ستادن ﴾ فتح تاء مثناة ایله آلمق اخذ معناسنه ستدن دخی دینلور وچغتای لسانده المغ والماعلیغ دیرلر المالی والغولوق جمله بوندندر میر علیشیر بیت صبر وقرار وهوشنی الماغلیغینك نیدور * ای جانلار آفتی سنکا چا نمیدر الغولوق * آلیق عبارتی دخی بوندندر آلمق معناسنه حاصل بالمصدردر ایضا اله بیت آلعالی دینی عروسن هر ساپنمیك نقد جسم * عمر صابنیب مرك الماغ انکا بوسا یتغ الیاق * الغالی دیدیکی الماغه دیمکدر بولفظك اسم فاعلنه آلغوچی دیرلر کاه اسم فاعله بو وجهله یاغین ویاخود کاف عجمی ایراد ایتمك بولساننده قاعده مطرده‌در مثلا قیلیجی دیمکه قیلغوجی وایدیجی دیمکه ایتکوجی دیرلر وقس علی هذا ﴿ ستان ﴾ فتح تاء مثناة ایله شش معنایه کلور اول ارقه اوستنه یاتمغه دیرلر استادرودکی بیت بارکن زیرت اندرون تن شو * تو بر وخوار وخوابنیده ستان * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت زعدل قست که این همه زر ونقره * بباغ سرمست خفته است ستان * ثانی بمعنی جای انبوه یعنی بر یرده برنسنه‌نك کثرتنی بیان معناسنی افاده ایدر حکیم انوری ایکی معنایه * قطعه * اززلزله حمله چنان خاك بجنبد * کز هم نشناسند نکونرا وستانرا * درعکس سنان وسلب لعل طراوه * میدان هوا طعنه زند لاله‌ستانرا * ثالث فرهنك جهانکیریده مخفف آستاندر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * باقبول تو ای زعلت پاك * چه بود جذب وزشت مشتی خاك * ای یکی خدمت ستانت را * کرك یوسف بکار خانت را * رابع فرهنك حسین وفایی ده بی صبر وطاقت معناسنه میر نظمی بیت داده در حسن یوسف رانشان * کرده است عشقت مرا در غم ستان * خامس اسم فاعل اولور آلیجی معناسنه دادستان

باج ستان کبی جانستان ودلستان دخی بونلردر بومعنایه عربیله آخذ دیرلر وچغتاییده آلغوجی وآلغان دخی دیرلر میرعلیشیر بیت آیرمابیربیرندن جان ایلا کوکلنی رحم ایلاب * بیرور مین جانی هم آغل چوسندورسن کونکل آلغان * بومعناده نفس متکلم تعبیرنده آلمان دینلور وله ایضا بیت کون یوزونکدین الماسام عیب ایتما کل ای مغبچه * آلمان دیبدین غائب مینی خیران سینی ف ستاندن ع آلمق معناسنه مصدردر ستادن وستدن کبی ف ستدن ع فتح تاء مثناة ودال مهمله ایله آلمق معناسنه درابوالمعانی بیت وصل تراکه عاشق صادق بجان ستد * جانم نماند با غم حسرت چه ستانم ف ستردن ع ضم تاء مثناة وسکون را وفتح دال مهملتین ایله قازیمق وتراش ایتمك معناسنه شیخ نظامی بیت استره هرچند دم تیز یافت * موسترومو نتواند شکافت * استادفرخی * قطعه * که شکارفرود آردو برون آرد * زکوه تند پلنك وزآب ژرف نهنك * بکاه کو شش بستاندونروستردد * زدست شیران زوروزروی مردان رنك ف ستمیدن ع فتح تاء مثناة وکسر میمله کوج وزورایلمك وجور وجفا ایلمك معناسنه مصدردر ف ستودن ع ضم تا وواومعروفله اوکمك یعنی مدح وثنا ایتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ستا یشت بحقیقت ستایش خویش است * که آفتاب ستاچشم خویش رابستود ف ستوردن ع ضم تاء مثناة وواومعروف وسکون راء مهمله ایله بمعنی ستردن مرقوم ف ستیزیدن ع کسرتاء مثناة وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله ستیز مرقومك مصدریدر لج وعناد وچکشمك معناسنه شاکر بخاری بیت هرآنکس که با نش زدانش تهیست * ستیزید نش مایهٔ ابلهیست ف ستیهیدن ع کسر تاء مثناة وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی ستیزیدن مرقوم حکیم فردوسی بیت همان طوس نودزدزان بستهید * کجا اسب من پیش اینجا رسید ف سرابیدن ع فتح راء مهمله وکسرباء موحده بعده یای ساکنه ایله قوش اوتمك معناسنه تخصیص ایتمشلر ایکی یای تحتانیله ایرلامق تغنی معناسنه در اما مجمع الفرسده بمعنی نغمه پردازی آدمی ومرغان دیو بوبیتی ایراد ایلمش بیت سرابیدن بلبلان درچمن * بردرنك غم ازدل مردوزن ف سرشتن ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یوغرمق خمیر اولسون غیری اولسون محسوسا ومعنا استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت ف سرشکان وسرشکوان وسرشکون ع کلهم بکسر الراء المهمله وسکون الشین المعجمه زوف کیجه سنده عروسك یوزینه قودقلری دوانق که عربیده کله دیرلر میر نظمی بیت برویش سرشکان آویخته * که اندرجهان فتنه انکیخته * وله بیت سرشکون که پرده برویش شده * که اندرجهان فتنه جویش شده ف سرکنکبین ع برترکیبدر سرکه وبال ویاخود شکر ایله بشوروب بعض مجوعه ایچورلر تعریب ایدوب سکنجبین دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ازقضا سرکنکبین صفرا نمود * روغن بادام خشکی می فزود ف سرکین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عربیله سرکنکبین مرقومدن اختصار اولنمشدر ف سرنکیدن ع فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف فارسیله سوزآتشمق عربیده کی مناقشه ومحاوره معناسنه ابوالمعانی بیت نشاید جاهلی دربزم رندان * بناداني سرنکیدن

سرنکیدن بکیرد ﴿ سفالین ﴾ طپراقدن اولان آوانی که سفال سقسی در آخرنده یای
نسبت درونون نسبتی تأکید ایچوندر خواجه سلمان بیت از سفالین ساغر میخانه رندان
زادکرد * جوهر یاقوت وباعقد لآل آمدبدید ﴿ سفتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله
ترکستانده بر ولایت آدیدرکه آنده مشك حاصل اولور ودخی یوغون وغلیظ ومحکم ایتمك
معناسنه مصدر اولور ﴿ سفلیدن ﴾ سکون فا وکسر لام ایله صقلق ویرمك ودلمك معناسنه
مصدردر میرنظمی مثال معنی اول بیت سفلیدن مرغ بر درختان * پیغام دهد زعشق
پنهان ﴿ سکالیدن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر لام ایله خصومت ایتمك ودخی صانمق معناسنه مثال
معنی اول مولانا هاتفی بیت پذیرفت فرمان هزبر دلیر * باهنك میدان سکالید شیر *
﴿ سکاهن ﴾ فتح کاف عربی وها ایله سیاه بویادرکه سرکه ونار قبوغی وبعض اجزا ایله جامه بویارلر
حکیم خاقانی بیت این خماهن کون که چون ریم آهنم پالود وسوخت * شد سکاهن پوشش
ازدود دل درواى من * خماهن بر سیاه مهره در قزله مائل جزع دیرلر وله بیت در پرده خماهنی ابر
سکاهنی * رنك خضاب بر سر دنیا برافکند * مطلق سیاه رنك مراد اولنور ﴿ سکرفیدن ﴾
فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله حیوان یوررکن سورچمك عربیده عثور دیرلر میرنظمی
بیت همان دم اسب در زیرش سکرفید * پیاده کشت چابك پیش کردید ﴿ سکزیدن ﴾
سکون کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله صوجومق و بوکلمك معناسنه در ﴿ سکستان ﴾
کسر کاف فارسی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر میوه در ارك قدر اولور ایچنده لزج
شیره سی وار در بی مزه در بعض ادویه ترکیبنه ادخال ایدرلر سپستان دخی دیرلر هندی
لساننده لسهوره دیرلر ﴿ سکنکبین ﴾ سرکنکبین مرقومدن تخفیف اولنمشدر غایت لطیف
شربتدر دفع حمیات واخراج صفرا وبلغم ایتمکده دخلی عظیمدر ﴿ سنان ﴾ فتح نون ایله ایکی
معنایه در وعربیله مشترك لغتدر اول بمعنی نیزه که عربیده رمح دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
سنانی که در دست سفاك بود * سر ومغز را مار ضحاك بود * شعرای عرب دخی استعمال ایدرلر
عنا یاتی دیمشدر بیت اسمر کالرمح له مقلة * لولم تکن کحلا کانت له سنان * معنای ثانی اسم
یوسفه دیرلر یعنی یوسفه سنان دخی دینلور ابوالمعانی بیت در زبان دوستدار ان نام من
یوسف بود * لیك در چشم عدوی بدکمان کشته سنان ﴿ سنابیدن ﴾ فتح نون وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیه ایله صوده یوزمك شناویدن وشناوریدن کبی ﴿ سنجیدن ﴾
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ایله یراقلمق یعنی برنسنه نك تدارکن حاضر ایلمك ﴿ سنجین ﴾
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ایله ایچی بوش نسنه اغاج وغیری هرنه اولورسه ابوالمعانی بیت
دارونم راغم حسرت تبه کرد * شدم چون کرم خورده شاخ سنجین ﴿ سندان ﴾ سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دمور اورس که عربیده علات دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده
قپو حلقه سی آلتنه وضع اولنان دمور که حلقه اکا طوقندقده صدا ایچروکیدر حکیم خاقانی
بیت در ایوان شاهی در دولتش را * فلك حلقه وماه سندان نماید * بو بیتدن فهم اولنور که
بعض قپولرده حلقه برینه باشی یومری دمور ایدوب آلتنه برمدور دمور ایدرلر اول دمور دخی
سندان اوله ﴿ سندین ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله ایچی بوش نسنه

عربیده کی مجوف معناسنه‌در ل ستمیدن ع سکون نون و یای تحتانی و کسر میمله کوج و زور معناسنه‌در میرنظمی بیت نباید کرد هر بیچاره ستمید * نه کرد کار ظلم و جور کردید *
ل سیابیدن ع فتح یای تحتانی و کسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بمعنی آراستن و آراییدن کذا فی فرهنك جهانکیری ل سیان ع فتح یای تحتانیله اول مصدر مشتق که عربیده آکا عشقه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت آنکه سرش از فضل خداوند بتابد * قردابکند آتش و اغلال سیانش ل سن ع بو دخی سیان مرقوم معناسنه‌در کذا فی المجمع
ل سیچیدن ع سکون یائین تحتانیین و کسر جیم فارسیله مجمع الفرسده بمعنی حاضر و آماده و ترتیب کردن سعید هروی بیت پی سیچیدن کار ممالك * زکلکش کارصد دستور باشد *
ل سیرمان ع سکون یای تحتانی و راء مهمله و فتح میمله یاقوت سرخ و حریر منقش کذا فی المجمع
ل سیرین ع سکون یائین تحتانیین و کسر راء مهمله ایله صرمسقلی طعام شاعر * مثنوی *
یکی در سوی مسجد راه برده * مکر دوشینه را سیرین خورده * نشسته نزدیك صاحب طبیعت * که از بوی دهانش داد نفرت ل سیسارون ع سکون یای تحتانی و فتح سین و ضم راء مهملتین ایله چورك اوتی که عربیده حبة السودا دیرلر کوکنه دخی دینلور ل سیستان ع سکون یای تحتانی و سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله رستم زالك وطنی اولان ولایت آدیدر حکیم فردوسی بیت توکردی ور ارستم داستان * وکرنه خری بود در سیستان ل سیستن ع سکون یای تحتانی و سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله بمعنی جستن کذا فی شرفنامه والاداة
ل سیفان ع سکون یای تحتانی و فتح فایله بر مملکت آدیدر ل سیلان ع سکون یای تحتانی و فتح لامله قابج و بچاق و امثالنك ارقه‌سنه دیرلر مجمع الفرسده بر نوع دوشاب در یعنی پکمز. بو معنایه بسحاق الطعمه بیت ارده بجرك و سیلان جویك اشكم بخوری * بر دلت کشف شود سر هزاران اسرار ل سی لحن ع خسرو پرویزك ندیمی اولان باربدك مخترع و تصنیفی اولان اوتوز مقامدر که بو محلده آدلری ذکر اولنور و هر بریننك دخی محللری کلدکلرینه ذکر اولنور ۱ آرایش خورشید ۲ آیین جمشید ۳ اورنکی ٤ باغ شیرین ٥ تخت طاقدیسی ٦ حقهٔ کاوس ۷ راح روح ۸ رامش جان ۹ سبز در سبز ۱۰ سروستان ۱۱ سروسهی ۱۲ شادروان مروارید ۱۳ شبدیز ۱٤ شب فرخ ۱٥ فعل رومی ۱٦ کنج بادآورد ۱۷ کنج کاو ۱۸ کنج سوخته ۱۹ کین ایرج ۲۰ کین سیاوش ۲۱ ماه بر کوهان ۲۲ مشکدانه ۲۳ مروای نیك ۲٤ مشکمالی ۲٥ مهربانی ۲٦ ناقوسی ۲۷ نوبهاری ۲۸ نوشین باده ۲۹ نیمروز ۳۰ نخجیرکاه کذا فی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده مسطوردر که شیخ نظامی خمسه‌سنك خسرو و شیرین نام کتابنده الحان مرقومی ذکر ایدوب بو اوج لحنی که آیین جمشید و راح روح و نوبهاری ذکر ایلیوب یرینه درت لحن دخی ذکر ایلمشدر که آدلری مذکور اوتوز لحن ایچنده یوقدر اسملری بونلردر ۱ ساز نوروز ۲ غنچهٔ کبك دری ۳ فرح روز ٤ کیخسروی ذکر ایدوب بر بیت دخی بونلر ایچون نظمه کتورمشدر بو نقدیرجه اوتوز بر لحن اولور
ل سیمرین ع سکون یائین تحتانیین و میم و کسر راء مهمله ایله بمعنی کلهٔ پز یعنی باشجی ل سیمه ستان ع سکون یای تحتانی و فتح میم ایله بوزن نیمه و کسر سین و فتح تاء مثناة ایله اولادی یاشمیان عورته

عورته دیرلر کذا فی المجمع وبعض روایتده اول عورته دیرلر که هرقنغی طفلی امزرسه یاشه میه
بو معنایه میرنظمی بیت زن دنیا عجب سیمه ستانست * بمیرد هرکه درآغوش آنست *
ﻟﮒ سیمین ﻉ کشدن دوزلمش نسنه که سیم کش دربعده یای نسبت ونون تأکید ایله سیمه منسوب
دیمکدر ساغر سیمین کبی واستعاره طریقیله محبوبك وجودین وساعد وساقن وصف ایدوب
ساعد سیمین وساق سیمین دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر میرنظمی بیت آمده در بزم آن سیمین بدن
همچو کاشن کشته است بیت الحزن * وله بیت کرچه دل را ساغری پرشور کرد * باکف
سیمین ساقی زور کرد ﻟﮒ سیه داوران ﻉ شیشه مشابه برشی در هند پادشاهی ووزراسی
یانجه کتوررلر مشکلاتده * معناه سواد الحکام وهو یشبه بالسبخ یؤتی من الهند مسطور در
ﻟﮒ سیه دوران ﻉ بو دخی معنای مذکوره مرویدر ﻟﮒ مع الواو * سپرکاو ﻉ فتح باء فارسی وسکون
راء مهمله ایله بر نوع قلقاندر صغر دریسندن ایدرلر اکثر قلعه محاصره سی ویوریشنده قوللنورلر
کذا فی المجمع ﻟﮒ سپیدرو ﻉ فتح راء مهمله وسکون واو ایله اسپری طوغان وضم را ایله عمل
صالح صاحبنه دیرلر ایکی معنایه دون الترتیب میرنظمی بیت کرسپیدرویی کنی اندر جهان *
چون سپیدرو جاکنی دست شهان ﻟﮒ ستو ﻉ ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول یعنی
تنبور سه تار یعنی اوج قللو تنبور حضرت مولانا بیت سیلی خوریم چون دف درعشق
فخر خوبان * زخمه بدست آورمیزن ستوی مارا * ثانی هر قلب اولان نسنه مثلا ایچی باقر
اوستی وآلتی کمش ویا آلتون وبونك امثالنه دیرلر معربی ستوقه در ﻟﮒ سکالیو ﻉ فتح کاف
فارسی وسکون لام وضم یای تحتانیله هرنه که آتش اوزره بشرا تمك وغیری یعنی برظرف ایچنده
اولمیوب همان آتشه براغله اکا دیرلر کذا فی المجمع ﻟﮒ سکو ﻉ فتح کاف فارسی وسکون
واو ایله اول درت یاخود بش برمقلو اغاچدر که آنکله خرمن صاوررلر ترکیده یبا وعربیده مذری
وهندی لساننده وثالی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * برنان کندمی بدم آنکه چو بن سخن *
اکنون که کندمی سخنم نیست نان جو * بر باد آنکه خرمن جو میدهم بباد * هرساعتی زپنجه
وساعد کنم سکو ﻟﮒ سمنو ﻉ سکون میم وضم نونله ارشته آشی یعنی خمیری ارشته کبی کسوب یاغ
وبال ایله طعام ایدرلر مجمع الفرسده برنوع حلوادر نشاسته ایله ایدرلر خراسانده متعارفدر
ﻟﮒ سیرمو ﻉ سکون یای تحتانی وراء مهمله وضم میمله بر دارودر مفردات طبده ثوم بری
وثوم الحیه دخی دیرلر ﻟﮒ سیرو ﻉ سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله کرپی که خارپشت
دخی دیرلر میرنظمی بیت که موی ریش ومژکان وبروتش * چو سیرو هر یکی را کرده
پیکان ﻟﮒ سیسرو ﻉ سکون یای تحتانی وفتح سین ثانی وضم راء مهمله ایله تخل بتی وتخته
بتی دخی دیمشلر سیسرك وسیکك وسیلك دخی دیرلر کامرذکرهم ﻟﮒ سیهرو ﻉ
بخیل وشرمنده معناسنه خواجه سلمان بیت آفتاب ازمه سیهرو میشود زیراکه او * باز
میخواهد بدورت داده خویش ازقمر * برمعناسی دخی فعل قبیح ایدنه دیرلر ابوالمعانی بیت
هرسیهرویی که باشد عذر خواه ازدرکهت * رحمتت حاشا که اورا میکند رویش سیاه *
ﻟﮒ مع الهاء * سپاسه ﻉ فتح باء فارسی وسین مهمله ایله احسان ونعمت مقابله سنده اولان
حمد وشکر ومنت معناسنه ابوشکور بیت ازان پس بدیکر که بکذاشتم * برو پو سپاسه که

بنکاشتم * نسخهٔ میرزاده برکسنه اوزرینه منت قومق معناسنه در ﴿ سپاوه ﴾ فتح باء فارسی
وواو ایله فرهنك جهانکیریده فروشکوه معناسنه مرویدر ﴿ سپاه ﴾ فتح باء فارسیله عسکر
معناسنه درکه لشکر دخی دیرلر لکن سپاه جمعنه وافراده نه دینیلور لشکر مجموع سپاهه دینیلور
﴿ سپایه ﴾ فتح باء فارسی ویای تحتانیله سپاه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ سپرسپاه ﴾ فتح باء پین فارسیین وکسر راء مهمله وسکون سین ثانی ایله نیر اعظم یعنی آفتابك
جملهٔ اسماسندندر اسمدر نجیب الدین جرپادقانی بیت چو لعبتان ضمیرم تتق بر انداز ند
سپرسپاه کند آرزوی لالایی ﴿ سپره ﴾ فتح باء فارسی وراء مهمله ایله طوقورجین دیدکاری
او بون وسکون بایله قره بو یادرکه آنکله جامه بویادرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سپرکه ﴾
فتح باء وکاف فارسیین ایله بمعنی سپری شدنکه سپری دخی دیرلر میرنظمی بیت سپهر آسا
سرای راسخ ارکان * سپرکه کرده باسعی فراوان ﴿ سپندان کنده ﴾ فتح کاف فارسیله تقیل
رایحه لی براوتدر عربیده سذاب دیرلر صداع باغمی یه غایت نافعدر و بعض ادویه ترکیبنه
ادخال ایدرلر ﴿ سپه ﴾ سپاه مرقومدن مخففدر اپکیسنکده اصلی اسپاه واسپه در
معنالری آتلو دیمکدر * قال حمزة بن حسن الاصفهانی اسم مشتق من الجندیه وذلك ان اصفهان
اذا رأت الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان وهی جمع اسپاه واسپاه اسم للجند وقال یاقوت الحموی
ان الاسب بلغة الفرس هو الفرس وهان کان دلیلا بالجمع اختیار الفرسان والاصبهی الفارس
﴿ سپهبد وسپهدار ﴾ کلاهما بفتح باء الفارسی وسکون الهاء سر لشکر وسردار معناسنه در
حکیم سوزنی بیت شهی که همچو سکندر سپهبد دارد * سنان کندارو کمند افکن وخدنك
انداز ﴿ سپهبره ﴾ فتح باء فارسی وسکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
امیر جماعت ورئیس القوم وخزینه دار معنالرینه ابو المعانی بیت چو کشت حفظ خزاین
بدست او مخصوص * نکاه داشتن او بر سپهبره واجب ﴿ سپیچه ﴾ کسر باء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سرکه وشرابك اوزرنده بیاض اتمك خرده سی کبی اولان نسنه کذا
فی المؤید بو معنایه فرید الدین احول بیت آبش همه شاشهٔ کلابست * نانش زسپیچهٔ
شرابست ﴿ سپیده ﴾ اوچ معنایه کلور اول بمعنی صبحدم یعنی صباح وقتی حکیم فردوسی
بیت سپیده چو زد نای زرین و کوس * بفرمود تا لشکر آرای طوس * بو معنایه سپیده دم
دخی دیرلر نتکم ذکری مرور ایلدی ثانی شول آقلغه دیرلرکه زنان یوزلرینه سوررلر میرخسرو
بیت چکونه صبح بخندد که شب بروی سیاه * سپیده کرد و زدنیا بر ان نقاب انداخت *
ثالث عموما بیاضه دیرلر وخصوصا کوزك ویمرطه نك بیاضنه دیرلر لکن ضدیله ذکر اولنور
سپیده وسیاهه وسپیده وزرده دیرلر ﴿ سپیدمهره ﴾ بر نوع بوزی در حکیم خاقانی
بیت زد سپید مهره قدرش زبون ترست * ازبانك پشه دمدمهٔ کوس سنجری * دیکر
بیت سپید مهرهٔ صیتش چنان دمید جهان * که رخنه خاست شد این سبز خفته آوازش
﴿ ستابه وستاوه ﴾ کلاهما بفتح تاء المثناة اول فتح باء موحده ثانی واوایله مکر وحیله معناسنه
کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت کردون بحسن خوبی توکشته عاشقی * انکیزد از برای
تو هردم ستاوهٔ ﴿ ستاده وستده ﴾ کلاهما بفتح تاء المثناة ودال المهمله ایله ایکی معنایه کلور

کاوز اول آلمق معناسنه اسم مفعولدر ثانی قومق معناسنه یوذنی اسم مفعولدر میرنظمی
یعنی اول وثانی بیت ستاده جام می از دست ساقی * کشید واندرون استاده باقی *
ع ستارہ ع فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول یلدز که اختردخی دیرلر
عربیده کوکب ونجم دیکی که اخترك جمعی اختران ونجمك جمعی نجوم وانجم کلور وستاره نك جمعی
ستارکان کلور که ها کاف عجمی یه ابدال اولنور وکوکبك جمعی کواکب کلور میرنظمی بیت
چنان روشن شده کویا که روز ست * ستاره هر یکی مشعل فروز ست * ثانی بر نوع چادردر
یعنی زنانك باش اورتمی که ستار وشامیانه وشایبان دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
سپهر رشن ستاره سیاهش زمان * سرایش رزین وزوا نش مکان * وله بیت چهل خیمه سادهٔ
زچرم پلنك * ستاره ده از دیبه رنك رنك * ثالث مسطره که آنکله جدول چکرلر شیخ
سعدی بیت لاجرم چون ستاره راست شود * نتواند که کج رود جدول * رابع اوج قللو تنبوره
معناسنه شیخ نظامی بیت ستاره بانوای چنك برداشت * برسم زهره هم آهنك برداشت *
خامس پرده معناسنه حکیم اسدی بیت پری روی دیدش هزار از چکل * ستاره صد وکوس
زرین چهل * سادس شرفنامه ده قارك اوچنجی اوبونی آدیدر که ستادخی دیرلر باباففانی
بیت دواسبه رخ بهم آورده در بساط غرور * ستاره بازی گردون مکر نمیداند * سابع
بخت وطالعه دیرلر بو معنی یلدز واسطه سیله در ابو المعانی بیت کند عشاق را چو رو رقیبان را وفا
دارد * همین باید ستاره تا که باشد لطف آن مهرو ع ستارچه ع فتح تاء مثناة وجیم فارسی
وسکون را ایله ایکی معنایه در اول مصغر ستاره در که خرده یلدزدر ثانی شراره آتشه دیرلر
ع ستانه ع فتح تاء مثناة ونون ایله ایکی معنایه در اول دیکجی کوز یعنی زخم چشم ثانی باغ تکی
استاد لطیفی بیت دل عارف ستانه هنر ست * دانهای معارفش ثمر ست ع ستاه ع فتح
تاء مثناة وا ظهار ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ستاره ابو الفرج رونی بیت کشاده چشم
بدیدار او زمین وزمان * نهاده کوش بکفتار او سپهر وستاه * ثانی سیم قلب یعنی مغشوش
کمش ع ستایشکاه ع قصائدده تغزلدن صکره ممدوح وصفنه شروع ایده جك محلده اولان
بیته دیرلر استاد عنصری بیت بنام وکنیتت آرسته بادا * ستایشکاه شعر وخطبه تا حشر *
ع ستنبه ع فتح تاء مثناة وسکون نون بعده باء موحده مفتوحه ایله فرهنك جهانکیریده ضم
تا ایله مرویدر اول صورت مشخصه یه دیرلر که غایت زشت وکریه منظر اوله شویله که کورنلر قورقودن
اورکه لر حکیم سنائی بیت ستنبه صورتی اهریمن آثار * هزار اهریمن از رویش بزنهار *
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کابوس که اویقوده آغر باصمق دیو بوبیته متمسك اولمش بیت
حوری بستنبه داد نتوان * لولو بوجل نهاد نتوان * بو بیتده کابوس اولمسنه دلالت یوقدر
زیرا حورینك ضدی دیودر اهریمن معناسنه اولمق مناسب ایدی فرهنك وفائی ده بمعنی مرد
دلیر وقوی بازو مرویدر حکیم فردوسی بیت زا یرانیان بر نهم کینه خواه * دلیر وستنبه بهر
کینه خواه ع ستونه ع ضم تاء مثناة وواو مجهول وفتح نونله اوچ معنایه کلور اول اول حمله یه
دیرلر که شاهین وطوغانی شکاره صالرلر میرخسرو بیت عقابی که از پی بری شد زبون *
ستونه کند لیك هم برستون * ثانی بمعنی کریز یعنی فرار عمادی بیت نیوفلك زبیم ستونه کند

شاعر معنوي مولوی
چونیره* چون عزم کامگار وتوزه برکمان کنند * مسعود سعد سلمان بیت سبك زبانه زند
تا کهی ستونه کند * ز تیغ ونیزهٔ سلطان صفدر وآتش وآب * ثالث موجهٔ آب یعنی صو اوزرنده
اولان موج صفی الدین زکی مراغی بیت دریای دیده را چه بشوید غمت ازو * تا سقف
آسمان برسد هر ستونهٔ ستویه ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح یای تحتانیه ایله ایکی
معنایه در اول تنبوره سه تارکه ستوده دخی دیرلر ثانی نام صاحب صدر الشریعه که کتاب مشهوردر
سته فتح تاء مثناة واخفاء ها ایله رنج وزحمتدن ضعیفه دیرلر یعقوب باکلی بیت از بس
سته شدم زغم او شگفت نیست * از چشم آدمی چو پری کر شوم نهان * وکسر تا واظهار
ها ایله یعنی لجوج وستیزه کار حکیم سنایی بیت در سخاوت چنانکه خواهی ده * لیکن اندر
معاملت سته * وله بیت مسته صنما چندین می خور بطرب با من * منت بسرم بر نه ساغر بکفم
نه هان * مجمع الفرسده تاء مشدده ایله اوزرینه کیجه کجمش حالته دیرلر که شبانه معناسنه
ستیزه کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح زای معجمه ایله لج وعناد وسرکشلک
شیخ نظامی بیت ستیزه بجایی رساند سخن * که ویران کند خاندان کهن * وجدال وخصومت
معناسنه استاد لطیفی بیت ستیز ارچه وصف بد ست از حسد * ستیزه بمقصود خود
میرسد * وزاء فارسیله ماسوره که جلاهلر آنکله بز طوقورلر معربی ستیج در ستیهنده
یعنی ستیز کننده یعنی لج وخصومت ایدیجی ابو المثل بیت بحیله چو روبه فریبنده بود *
بکینه چو شیر ستیهنده بود ستیوجه سکون تاء مثناة وضم یای تحتانی وفتح جیمله
سرچه دن بیوجك بر قوشدر ستیه کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله یعنی ستیز میر
نظامی بیت میان خردمند باشد سفیه * هر آنکه کند در سخن راستیه سجغنه ضم جیم
فارسی وفتح غین معجمه ونونله مرغ صیاد وبعضیلر صعوه دیدکلری قوشدر دیرلر کذا فی المجمع
سدره فتح دال وراء مهملتین ایله طوقورجین دیدکلری اوتدر اصلی سه دره در گاهی
دالنی حذف ایدوب سره دیرلر سدره معناسنه وسره نك بر معناسی دخی آتش علوی در
سراجه فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت قم مضافاتندن بر موضع اسمیدر
لطیف ولذیذ قاونی اولور که یك اعلادر ثانی بر علتدر آتده وسایر حیوانده وآدمه دخی اولور
اول علتنه بد نام دخی دیرلر هندی لسانده بیل دیرلر سرده سکون راو فتح دال مهملتین ایله
میوه نك اغاجنده یپراق ارasında صوك قلانه ودخی بر دفعه میوه سی اولدقدن صکره بر دخی
تکرار اولان میوه یه دیرلر وبعض اغاج که موسمندن صکره قیشه قریب میوه ویرر اول میوه یه ده
دیرلر سرسنه کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله بر ولایت یاخود بر ناحیه
آدیدر سرکله سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله حضرت مولانا
قدس سره بیت صبر از ایمان بباید سر کله * حیث لا صبر فلا ایمان له سفاله فتح لامله ایکی
معنایه در اول سفال مرقومك معناسی اولیله مترادفدر طپراق آوانی معناسنه حکیم انوری
بیت چو روی پاس تو بر حادثه ترش کردد * بخاصیت همه دندانش چون سفاله کند * ثانی بمعنی
داس یعنی اوراق کذا فی فرهنك جهانکیری سفالینه سفاله منسوب اولان
نسنه اره دیرلر که یای نسبت ونون تأکید ایله سفالین اولور آخرنده کی ها علامتدر سفته

ك سفته ع سكون فا وفتح تاء مثناة ايله غليظ ويوغون ومحكم اولان نسنه‌لره وما استاد
دیمشدر بیت اكرز آهن وفولاد سفته حصن كنى * فلك بكين چو درايد اجل بكوبدرد *
وجامهٔ غليظ معناسنه خصوصا كه هنكفت دخی ديرلر بولغت حركات ثلثه‌نك هربرنده معناى
آخرايله وارد اولمشدر ك سكاليده ع فتح كاف فارسی وكسر لام وسكون ياى تحتانى ايله بمعنى
انديشه كرده حكيم فردوسی بیت سپاهى كمردار كوچ وپاوج * سكاليده جنك و برآورده
خوج ك سكاوانه ع فتح كاف وواو ونونله چتين قوزكه قرلدقده ايچى چقماز ميرنظمى بیت
مشو بدخلق وتند وزفت زنهار * سكاوانه نيايد هيچ دركار ك سكبينه ع سكون كاف وكسر
باء موحده ايله برنوع صمغدركه ملطف ومسخن وجلادر ك سكرفنده ع فتح كاف فارسی وفا ودال
وسكون راء مهملتين ونونله سورچكن آت وقاطر وغيرهما ميرنظمى بیت مشو در راه دين
هركز غلط كرد * همين اسب سكرفنده شود بد ك سكنجيده ع فتح كاف وسكون نون
وياى تحتانى وكسر جيمله بمعنى تراشيده وكزيده وسرفيده وآواز بكلو كرده كذا فى المجمع يعنى
يونلمش واصرلمش واوكسرمك ايله بوغازدن صدا كلمك استاد لبيبى بیت زتيرش رخ مه
سكنجيده باشد * زتيغش دل چرخ انجيده باشد ك سكنه ع فتح كاف ونونله نجار آلتلرندن
برآلتدركه آنكله تخته واغاج دلرلر اسكنه دخى ديرلر حكيم سنايى بیت كه شكسبنى چو چوب
واسكنه * سرورويى حروفم از سكنه ك سكوره ع ضم كاف وواو معروف وفتح راء مهمله
ايله طبراق كاسه وطبق كه اسكره دخى ديرلر كمال اسمعيل بیت زكعبتين شب ورو ز
درسكورهٔ چرخ * چو تاج نركس نقش مقاصدش مشش باد * رضى الدين بابا قزوينى بیت
سكوره ايست چو پيروزه چون قياس كنى * بخوان همت او صحن كنبد صحرا ك سكه ع فتح
كاف مشدده ايله درت معنايه كلور اول معروف ثانى بمعنى سيرت ثالث طرز وروش
بوايكى معنايه شيخ نظامى بیت كه بى سكهٔ راچه يارا بود * كه هم سكهٔ نامدارا بود * رابع لباس
معناسنه در لغت مشتركه در عربيده دخى درت معنايه در اول كوچه وبازار وطريق جاده ثانى
اول قازلمش منقش دموركه التونه وكمشه اوررلر ثالث صبان دمورى رابع صف صف
تكمش خرما اغاجى ك سكيخانه ع كسر كاف وسكون ياى تحتانى وفتح خاء معجمه ونونله بمعنى ميخانه
يعنى شرابخانه ميرنظمى بیت مراجاى عشرت سكيخانه است * كه همصحبتم جام و پيمانه است
ك سكزيده ع كسر كاف وزاء معجمه وسكون يائين تحتانيين ايله بمعنى ستور پرچهنده
يعنى صحرايى حيوان آت وقاطر وغيرهما ك سكينه ع كسر كاف وسكون ياى تحتانى وفتح
نونله نجار آلتلرندن برآلتدر اسكينه دخى ديرلر عربيده بيرم دنيلور كذا فى المجمع ك سمه ع
فتح ميمله ايكى معنايه در اول سمر مرقومك معناى اولنه كه حكايه وافسانه در ثانى رنك آب كه
يشل كورينور بريرده صوچوق طوردقده اول رنكده اولور بوايكى معنايه ابو المعانى بیت
ميشود آب روان از دود آه من سمه * كشته احوالم زعشق يار در عالم همه * عربيده نشان
داغ وغيره كبى جمعى سمات كلور ك سندره ع سكون نون وفتح دال وراء مهملتين ايله حرامزاده
يعنى باباسى نامعلوم ولد غواص بیت سرخ چهره كافرانى مستحل ناپاك دار * زين كروه
دوزخى ناپاك زاده سندره * مجمع الفرسده بو معنايه فتح سين ايله مرويدر ابو الفرج رونى

* رباعی * ای کوه‌کش سنده کرکور شدی * ارغزل غنی و زغل عور شدی * سرکوفته
مار وسوده پر مور شدی * زوکور طلب که از در کور شدی سنده سکون نون وفتح دال
مهمله ایله قوریمش بوغون اغاج بوداغی یعنی اغاجك ایری داللری که قوریمش اوله سنه
فتح نونله ایکی معنایه‌در اول برنوع سخت دمور در که اکه اشلر ثانی نوك خامه یعنی قلم اوجی
میر نظمی ایکی معنایه دروصف کاتب بیت سنهٔ خامه اش چنان سخت است * کو بیا ازسنه
بپردخت است * عربیده نوم خفیفه دیرلر شکم دیمشلردر * سنة الهجر سنة وسنة الوصل سنة
سنیزه کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله چلاه آلتلرندن بر آلتدر
سواره فتح واو وراء مهمله ایله قندره دیدکاری سازدر خاشاك دخی دیمشلر سه پایه
اخفاء ها ایله سیاوساج ایاغی معناسنه‌در عدده اوج عدده اشارت اولان سه‌یی ارباب لغتك
کمی مفتوح وکمی مکسور نقل ایدرلر اصحی فتحه ایله کسره بیننده تلفظ اولنمقدر سه‌دن صکره
کلان کلمه‌یه اضافتده لسانه ثقیل اولمین وجه اوزره سه شاخه خرمن صاوردقلری آلتکه
سه انکشت وسه شاخ وسکو دخی دیرلر سه کوشه دمور دکنی دیدکلری اوتدر
وبر آلتدر دمور دن اوج کوشه‌لو ایدوب قلعه‌لرده حفظ ایدرلرکه دشمن هجوم ایتدکده یاقلری آلتنه
دوکرلر هرنجه دوشسه البته برکوشه‌سی یوقارو طورر میر نظمی بیت سه کوشه ازسر بارو
فشاندند * ذکر صدکونه صنعت می کشادند سیاه وسیه اظهار ها ایله تلفظ اولنور
یدی معنایه کلور اول معروف که عربیده اسود دیرلر ثانی پکگین سرخوش که سیه مست دخی
دیرلر غریبه ده اول مرتبه‌یه طافح دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت منم سیاه خرابات لعل اوچون
جام * که ذوقهاست مرا زان شراب نوشکوار * ثالث غلام هندی وحبشی دیمکدر خواجه
حافظ بیت زبنفشه تاب دارم که ززلف تو زند دم * تو سیاه کم بها بین که چه در دماغ دارد *
رابع برخطدر خطوط سبعهٔ جام جمدن لسان عربده اول خطه خط ازرق دیرلر حکیم خاقانی
بیت بجام عشق تومی تا خط سیاه دهم * منم که سر بسر آن خط سیاه نهم * خامس شوم
ونحس معناسنه اهل خراسانی بیت چه خوش بزمیست رنگین مجلس جانان چه سودا ما *
که نتوان شد سفید از شومی بخت سیاه آنجا * سادس اسفندیارك آتی آدیدرکه سیاه
رنکلو ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * چو من زین زرین نهم بر سیاه * بسر بر نهم خسروانی
کلاه * به نیزه زاسبت نهم بر زمین * وزان پس نه پرخاش جویم نه کین * سابع مصنفات
زردشتدن برکتاب آدیدرکه زمزمه دخی دیرلر سیاه چرده وسیه چرده قره یاغز آدمه
دیرلر عربیده اسمر اللون دیدکاری ساده رولرده صفت ممدوحه‌در که قوت جاذبه‌سی اولمغله جذب
قلوب ایدر خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * چشم میکون
لب خندان دل خرم با اوست * کمال خجندی بیت شنیده که مویز سیاه شیرینست * کزین
سبزخطان دلبر سیه چرده * عربیده اکثر ساده رویه اسمر اللون وبیوك کمسنه‌لره الادمه دیرلر
تعریفی الادمة حمرة تمیل الی السواددر سیاهچه تصغیر سیاهدر وبرنوع آهودرکه ترکیده
قراجه دیرلر سیاه دانه چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده اسم مزبورك ترجمه‌سیدرکه
حبة السودا دیرلر ابو المعانی بیت چو خالهای سیه بر رخش چنان زیبد * سیاهدانه

سیاهدر آنه فشانده روی نان سپید ع سیاه کاسه وسیه کاسه ع بخیل وخسیس ولئیم
ودون دیمکدن کنایه درکه ترکیده اولمقوله آدمه قره چناقلی دیرلر خواجه حافظ بیت بر واز خانهٔ
کردون بدر ونان مطلب * کین سیه کاسه در آخر بکشد مهمان را * مرویدرکه دیار عجمده بعض
عیار ولئیم بدکارلر اولوب بر ملبس آدمی ویاخود بر بازرکانی الندن متاعی ایله خانه سنه ضیافت
نامیله دعوته کتورر بعده قتل ایدوب اثوابن آلورلر ایمش ع سپچیده ع سکون یائین
تحتانیتین وکسر جیم فارسیله بمعنی ساخته وآراسته کذا فی المجمع ع سپدره ع طوقوز جینی
اویونی که سدره وسه دره دخی دیرلر ع سپرکوپه ع سپرکوب مرقوم معناسنه اغاج هاونگ
که ایچنده صرمسق دوکرلر سپر صرمسق دکوپه کوفتن دن اسم آلتدر ع سپرنیگاه ع
سکون یائین ونون وفتح کاف فارسیله پادشاهلره مخصوص تخت کذا فی المؤید ع سپزده ع
سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار ها ایله اون اوچ عدددر میر نظمی بیت
شبان سپزده نزدیک بدر شت * چو سال سپزده شد بدر خوبان ع سپله ع بو زن حیله
صغر وقیون وکچی سوریسی رمه معناسنه غریده ثله دیرلر استاد فرخی بیت بباغ اندر
کنون مردم نبرد مجلس از مجلس * براغ اندر کنون آهو نبرد سپله از سپله * شمس فخری
فسپله کلهٔ اسب وسپله کلهٔ کاو وآهو دیمشدر بیت برده ز انعام شیخ ابو اسحق * هم فسپله
هزار وهم سپله ع سیم سیاه ع ترکیده قره بزج دیدکلریدر ع سیمیازه ع برنوع طاشدر
غایت جلا قبول ایدر کذا فی المجمع ع سینه ع کوکسک جمله سی سینه اعتبار اولنور زیرا
یانلرینه بردیلو واصل موضوعی بویله در کثرت استعمالدن سینه ده برده ذکر اولندقده مطلق
کوکس مراد اولنور وجه مذکور اوزره حکیم فردوسی بیت بر وسینه آن صنم سیمرنگ *
همیداشت از تختهٔ سیم تنگ * وله بیت بزد بر بر وسینهٔ اشکبوس * فلک آن زمان دست
داده به بوس ع مع الیاء * سپاری ع فتح باء فارسی وکسر راء مهمله ایله ابریق ودستی و بردق
وامثالی نسنه لرک قولبی وبالته وبچاق وامثالنک صاپنه دیرلر ع سپاهی ع سپاهه یعنی عسکره
منسوب اولان جنسنه سپاه افرادنه سپاهی دیرلر ع سپرجی ع فتح باء فارسی وسکون راء
مهمله وکسر جیمله شادیلق معناسنه میر عماره بیت باماه سمرقندی کن آیین سپرجی *
رامشکر خوب آور بانعمت چون قند ع سپری ع کسر باء فارسی وراء مهمله ایله اتمام کاوله
وآخر مصاحت معناسنه اسپری دخی دیرلر شمس فخری بیت فتنه وظلم از ممالک کرد دور *
دست وتیغ وتیر اوبود اسپری * نجیب الدین جرد پادقانی بیت جاودان باد بقای توکه اندیشه
برد * بسر مدح توبی کرچه سخن شد سپری * بو معناده حسین وفایی دیمشدر بیت
براه کعبهٔ وصل توبی سپر کشتم * ولی چه سود که این ره نمیشود سپری * نسخهٔ میرزاده
بمعنی تحمار واقعدر ع سپزکی ع فتح باء فارسی وسکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله رنج
ومحنت وسختی معناسنه حنظلهٔ بادغیسی بیت کی سپزکی کشیدمی زرقیب * که بدی یار مهربانه
بامن ع سپیدروی ع دال موقوف وضم راء مهمله ایله قلای که آنکله باقر آوانی قلایلرلر عربیده
قلعی دیرلر ع سپیدکی ع فتح دال مهمله وکسر کاف فارسیله آقلق که زنان یوزلرینه سوررلر
حنی طالبی اولنلرک کوزنده خوشنما اوله وعموما آقه منسوب اولانه دیرلر ع سپیدی ع مطلق

بیاض درآخرنده کی یا پای وصفیه در. مولانا عرفی بیت ای مرا برزشتی اعمال نومیدی گواه *
دورم از حسن عمل چون روسپیدی از گناه * ستامی فتح تاء مثناة وکسر میمله ایرك زیب
وزینتی معناسنه در. کذا فی فرهنگ جهانگیری * ستبرپای فتح تاء مثناة وسکون باء موحده
وراء مهمله بعده باء فارسی مفتوحه ایله اول نسنه یه دیرلر که یوغون وایری وغلیظ وکند اوله
عربیده خضمه دیرلر ضم خاء وضاد معجمتین ومیم مشدده ایله کذا فی المجمع * سرنای سکون راء
مهمله وفتح نونله ترکیده سپسی که کیلارده کور بحیلاری آنکله قوللنورلر یعنی ریش اولان کسینه آنك
صدا اسیله مراد ایلدوکی خدمتی کمی خلقنه اشلر دودك کبی برنسنه در بحیلر اصطلاحنده اکا
سلاستره دیرلر شاعر * مثنوی * نشسته بود در کشتی تنی چند * که با قصد تجارت عزم
کردند * قضارا خاسته باد مخالف * چو کشتیبان دران حال بود عارف * کرفته بود دست
خویش سرنای * نفس میزد همه برخاست از جای * سزکی سکون زاء معجمه وکسر
کافله بمعنی سختی ودشواری کذا فی فرهنگ جهانگیری * سفل سکون فاو کسر لام مله باقر
چوللك که اغزی آچق اولور عربیده ضد علوی درکه آلچق دیمکدر * سکزی فتح کاف فارسی
وکسر زاء معجمه ایله سکزدیدکلری طائفه یه منسوب دیمکدر رستم زال اول طائفه دندر کذا
فی فرهنگ میرزا ابراهیم اما صحته اقرب اولان سکزی سیستانی درکه سکزستان دخی دیرلر
وسجزی ده دیرلر کاف یرینه جیمله که آنك معربی در * سنجدبوی برنوع کلدر مولانا عیاض
بیت دادت اندرداد سنجد بوی بوی * بامی کلکون بسنجد بوی بوی * سنجدرازی قزل
ایکده محل رازه منسوب اولمغله رازی دیرلر ظاهر بودر که اول نوع ایکده اول مکانه مخصوص اوله
* سنجد کرکانی برعناب درکه ولایت کرکانه مخصوصدر اول ولایتده غایت اعلاسی اولمغله اکا
نسبتله مشهور اولمشدر میرنظمی بیت درسرانکشتش حنابنکاشته * سنجد کرکانی
درکف داشته * سنی کسر نونله معروف باقرنیسی نك بیوکی در شمس فخری بیت
شهریارا زجود شامل تو * سائلانرا زدست دهت سنی * سهی کسر ثین ایله ادات الفضلاده
بمعنی نوجوان وبمعنی راست نظمیده [illegible] ویدر ناصر الدین کوید بیت سهی قدی چو سرو بوستانی *
شب افروزی چو ماه آسمانی * سیاری فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اکیردیدکلری کوکدر
عربیده وج دیرلر * سه پای هاء غیر ملفوظله سپا معناسنه در * سیاهی مقابل سپیدیدر
هرقرا کولغه دیرلر وماودنی خضابدرکه صاج وصقل بویارلر ابو المعانی بیت بریش من سیاهی
من نکردم * اثر کرده دروروی سیاهم * سیکی سکون یای تحتانی وکسر کاف فارسیله شرابدن
دونمش سرکه در مجمع الفرسده شراب معناسنه در اما شرح سامی ده سیکی اول شرابدرکه اول
وتبه قینامش اوله که ثلثانی کیدوب ثلثی قاله عربیده اکا مثلث دیرلر اصلی سه یکی ایدی ترکیب
اولنوب هاء علامت حذف اولندی سعدی بیت تواین صوفیان بین که می خورده اند *
مرقع بسیکی کرو کرده اند * سیلی سکون یای تحتانی وکسر لامله صحیحی بوجهله درکه
برآدم برمقلرین راست ایدوب زمه کف ایله خطا ایدن کمسنه نك بوینه تپه واری اوره عامه
غلط ایدوب طپنجه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا دست سیلی کنند * بسیلی قفا کهش
نیلی کنند * طپنجه اولدوغنه ده بو بیت مناسبدر هاتفی بیت بخورده غزالی چو سیلی زشیر *

زشیر * کنند جلوه در صحیفه گلهش دلیر * ارسلاندن وجه تعریف اوزن اورمق ملحوظ دکلدر انجق
کف دستله راست اورو ﴿ سینی ﴾ سفره درکه یا قردن و برنجدن ایدرلر خسروانی بیت توچه
پندار ی ماکه من هیچم * که بر سم زنانك سینی وطاس * و بر معناسی دخی زیم آهندر کذا فی التحفه
﴿ باب السین المضمومة مع الالف * ستا ﴾ فتح تاء مثناة ایله باب الالفده ذکری مرور ایدن
استام معناسنه درکه زند و پازند دیدکلری کتاب آدیدر کذا فی المجمع ﴿ سرخبا ﴾ سکون
راء مهمله و خاء معجمه و فتح باء فارسیله بر سیوه در غایت نازك و لطیف طعمی اکشی رکدر عربیده
حماض دیرلر عصاره سن آلوب قیناد وب شکر ایله شربت ایدرلر تسکین حرارت ودفع عطش
وقلع صفرا ایدر ﴿ سرنا ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله ترکیده زرنا دیدکلریدر عجمده نای رومی ده
دیرلر طبل و نقاره ایله آهنك اولنور و بزم و رزم محللرنده چالنور حضرت مولانا قدس سره
بیت بحق آن لب شیرین که می دمی بر من * که اختیار ندارد بناله این سرنا ﴿ سروا ﴾
سکون راء مهمله وفتح واو ایله یعنی سخن کفتن عربیده کی مکالمه معناسنه در یعنی سوز سویلك
ابوالمعانی بیت بد بکران بکنند با هزار لطف سخن * بسوی من بکنند درکذا ریك سروا *
﴿ سکوبا ﴾ ضم کاف و واو معروف وفتح باء موحده ایله ملت نصارا ده بر زاهدك آدیدرکه
حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام آنك صومعه سندن آسمانه صعود ایلدی حکیم خاقانی
بیت چه فرمایی من از جور یهودی * کریزم جانب دیر سکوبا * ودخی اول معروف ومشهور دیرك
بانیسی اولان کسنه نك نامیدر ﴿ سمیرا ﴾ فتح میم وراء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله مهین بانونك
اسمیدر که شیرینك عمه سیدر شیخ نظامی بیت سمیرا نام دارد آن جهانگیر * سمیرا مهین
بانوست تفسیر ﴿ سوزا ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم فاعلدر سوزنده
معناسنه معنی لازمه سنه نظر ایله ریش سوزا دیرلر یا قیجی یاره دیمك اولور ابوالمعانی بیت
نمی ماندیك آتش عشق درو نم را * چنان سوزا که تن شینند اکر نوشم دو صد دریا *
﴿ سوفرا ﴾ واو معروف وفتح فاو زا ایله پدر نوشین الروان کیقباد بن فیروز شاهك وزیری نامیدر
شیخ نظامی بیت قباد اندر ایران شه کدخدا * همیراند کان جهان سوفرا ﴿ سوکا ﴾
واو معروف وفتح کاف فارسیله مبالغه ایله ماتمزده یه دیرلر ابوالمعانی بیت کشیدم آنقدر
حسرت که چرخ بیوفا بر من * ترحم کرده میکرید زا برومیشود سوکا ﴿ سورغا ﴾ واو مجهول
وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله زحمت ومشقت معناسنه در ﴿ سها ﴾ فتح
ها ایله خرده یلدزلردرکه اطراف قمرده اولور ماهتابده کورنمزلر نقص قمرایامنده کورینورلر خواجه
سلمان بیت با سها زین بیش بطالع بر نیاید آفتاب * کر سها را طالع نیك اختر باشد ضمیر *
﴿ سیا ﴾ فتح یای تحتانی ایله سیاه دیمکدر خلاق المعانی بیت ز صبح تیغ تو کردد بیك
نفس رسوا * اکرچه ساز د خصمت شب سیا پرده ﴿ مع الباء * سخداب ﴾ ضم باء موحده
وسکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله یعنی زهدان یعنی رحم مادر ترکیده لوشاق اوی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانكیری ﴿ ستوراب ﴾ ضم تاء مثناة و واو معروف وسکون راء مهمله ایله بر علتدر
حیوانات ایاغنده ظاهر اولور وصو اینددی دیرلر اکثر قاطرده و آتده اولور ﴿ سداب ﴾ فتح
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر معروف اوتدر عربیده دخی سداب دیرلر غایت ثقیل

رایحه‌سی واردر اما صداعه نافعدر استشمام اولندقده صداعی دفع ایدر وتناولی هیجان باهی
یعنی طوقانی تسکین ایدر آخرمنافعی دخی واردر سپنددان تلخ دخی دیرلر ثانی قوت وقدرت
معناسنه استعمال اولنور بوایکی معنایه استادرودکی بیت اکرسداب بکارند وازتو باد
کنند * سداب مردی درتن فزون نشود زسداب ﴿ سرب ﴾ سکون راء مهمله ایله
قورشوندر ضم را ایله ده جائزدر اسرب دخی دیرلر و زنده سنکین برمعدندر اما غایت نرمدر
شویله که بچاق ایله کسلور ابوالمعانی درهجو یکی ازکبار بیت بزعم خود که متانت همی کنند
چوسرب * ولیك کاردبیرداکرچه سنکین نست ﴿ سرچب ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم
فارسیله وجود انسانده فضلات بلغمدن ظاهر اولور بر بیاض لکه‌در عربیده اطبا اکا بهق
ابیض دیرلر بو علتك سیاهی ده اولور سودا مختلط اولدقده ﴿ سرخاب ﴾ سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله التی معنایه کلور اول مرغابی نوعندن برقوشدر سرخ رنك اولور دیشی‌سی
حیض کورر دیرلر بعض فرهنکارده آنقدر دیدکلری قوشدر وکنارلرنده تعیش ایدر حکیم
سنائی بیت آن نباشد ولی که چون سرخاب * رود از بهرآب روی براب * فرهنك میرزاده
پرنده آبی دیو بو بیتی ایراد ایلمش میرخسرو بیت سرخی ازشب که روبرو تابی * کوبی اززاغ
زاد سرخابی * ثانی کلکونه زنان یعنی قزلجه که عورات حسن ویرمك ایچون یوزلرینه سوررلر
ثالث تبریز ناحیه‌سنده بر طاغ آدیدر بوایکی معنایه شیخ اوحدی درجام جم بیت چون
وسرخاب روی شاهد شهرك * داده سرخاب راجمال تورنك * مثال کوه کمال خجندی بیت
بفرست کمال این غزل ترسوی تبریز * چون سیل سرشکت ره سرخاب کرفتست * رابع
شرابك جمله اسماسندن بر اسمیدر منصور شیرازی بیت رسید موسم سرخاب ساقیا
برخیز * می چوخون سیاووش در پیاله فکن * مثال کوه وشراب سید جلال عضد بیت
تا بریزاند بت غم را زدل سرخاب نوش * برسرسرخاب روتابنکری تبریز را * خامس فیروزبن
یزدکرد پهلوانلرندن برمبارز ناحیدر حکیم فردوسینك بیت یکی پارسی بود بس نامدار *
که سرخاب خواندی وراشهریار * خواجه سلمانك بو بیتنده بوکنایه واردر بیت زآب سرخ
می افتاده است زال خرد * چه جای زال که رستم بیفتد ارسرخاب * سادس فرهنك
جهانکیریده ذکر ایدر که کابل نواحیسنده بر کوچك رود خانه واردر قزل طپراق اوزرندن جاری
اولمغله صویی ده قزل اولمشدر بو اجلدن اکا دخی سرخاب دیرلر ودخی غیری یرلرده سرخاب
نامیله ارمق اولدیغی مسموعدر ﴿ سرمه چوب ﴾ کوزه سرمه چکدکلری میل اغاج اولسون
غیری اولسون ابوالمعانی بیت من بباغ دیدمی دومهپاره * سرمه چوبی کشید بچشم دکر
﴿ سنب ﴾ سکون نون ایله ایکی معنایه‌در اول آت وقاطر وصغر وغیری حیوانات طرنغی کاهی
ایاغنه ده دیرلر سم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مایه بوش عارض وطاق
وطرنب * هر کجا که خود نهم سنب سنب * ثانی دلك ودلکه امردخی اولور استاد فرخی
بیت عزم تو کشور کشا وخشم تو بدخواه بند * رمح تو پولاد بند وسنب تو جوشن کذار * مجمع
الفرسده نقب که بر التندر قازیلور سم دخی دینلور ﴿ سواران آب ﴾ یعنی حباب که صو اوزرنده
اولان قبرجقلردر امیرخسرو بیت خاك بران دائره کزهیچ باب * کرد نخیزد زسواران آب *

آب کې سوارانك آب ﺟﻪ دخی دیرلر حباب معناسنه وله بیت به که درآیت افکنند تباب *
نکشند آب بجز سوار انك آب کې سوب ﺟﻪ سکون واو ایله آب معناسنه در تفصیلی یکند لغتی
ذیلنده ذکر اولندی وزبان هندیده غله یر افشار معناسنه در که فارسیده چچ دیدکلریدر
کې سوراخ سنب ﺟﻪ مثقب دیدکلری آلتدر بعض نسخه ده نعلبند نیشتری معناسنه در
مثال اول ابو المعانی بیت کون آن دلبر نازك چو در ناسفته است * در کف معلم استاد بوده
سوراخ سنب کې سهراب ﺟﻪ سکون ها و فتح راء مهمله ایله بر مبارز پهلوان آدیدر
کې مع المثناة * سپست ﺟﻪ ضم باء فارسی وسکون سین ثانی ایله بمعنی بوی ناخوش که بالق
رایحه سی ونمناك یامه وپاس طوتمش باقر ظروف وباقر چالمش شراب وغیری نسنه
قوقولری وآغز قوقوسی که عربیده بخر دیرلر ضم با ایله مختاری درمذمت غلام خود * قطعه *
یکی غلامك هند وخریدم از بازار * بدان بها که ز گفتار آنم آید عار * ژند روی چو کون
وضعیف حال چو کس * سپست بوی چو قیر وسیاه چرده چو قار * قارغابت سیاهه دیرلر
کې سرت ﺟﻪ سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اکیرکه عربیده وج دیرلر غایت آجی بر
کوکدر ثانی حصاد غله دن صکره تارلاده قلان غله که خوشه ده دیرلر آنی دوشرنه
خوشه چین دیرلر بعض نسخه ده بالدران دیدکلری اوتدر کې سرخ بت وخنك بت ﺟﻪ ایکی بت
آدلریدر منقولدر که زمان جاهلیتده مشرکلر بدخشان سرحدنده کابل مضافاتندن بامیان
نام موضعده طاشدن تراش ایتمشلر واکا پرستش ایدرلر ایمش عربیده یعوق ویغوث نام
بتلر بونلردر دیرلر بعضیلر لات ومنات بونلردر دیدیلر روایت اولنور که مذکور صورتلره قریب
یرده بیره زن شکلنده بر صورت دخی تراش اولنمش بو بتلردن کوچك نامی نسرم ایدی بعضیلر
سنوادیرلر بو اوج صورت عجایب روزکاردندر هر بری بکپاره طاشدن اللی ایکیشر زراع قد
واجلری مجوف ایدی شویله که ایاقلرندن واللرندن دپه لرینه چقنجه یول ایتمشلر ایچنه کیروب
جمیع اعضاسن طولاشمق ممکن ایدی حتی برمقلری اوچنه ده واریلور ایدی حکیم سوزنی
آدلرینی بو بیتده یاد ایتمش بیت کر سرخ رخ کردون چون خنك بتی سازد * تو سرخ بتی ازمی
بنکار بصبح ایدر * وله بیت کردی میان سرخ بتی بامیان ستیغ * باشی برانکه خنك بتی را
کنی بجنك * مروید رکه سرخ بت خنك بته عاشق شکلنده تصویر اولنمش بو رایه دك فرهنك
جهانکیری نقلی در مجمع الفرسده مرقوم ایکی بت بلخ ایله غزنه اراسنده واقع بامیان نام بر
الکه نك طاغلرندن بر طاغ باشنده تصویر اولنمشدر حکیم خاقانی بیت در کف از جام خنك
بت بنکر * بر رخ از باده سرخ بت بنکار * بعض فرهنکلرده تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله سرخ
بد واقع اولدوغی وسیله نظردر کې سروت ﺟﻪ ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی سرود تغنی
معناسنه یعنی ایرلامق استاد دیمشدر بیت ناهید نهد جنك ز دست و کند سکوت *
در بزم غم که مطرب دل ستر کند سروت کې سست ﺟﻪ سکون سین مهمله ایله کوشك معناسنه در
عموما یعنی آدم وحیوان ونباتات که اشجار واحجار وسائرلرنده استعمال اولنور مقابلی سختدر
حتی سوزده بیله استعمال ایدرلر استاد فرخی بیت تو آن مهی که تراهرچه کویم اند رفضل *
تمامتر سخنی سست باشد وسو تام * سوتام ﺟﻪ واندك معناسنه در عربیده زخو دیرلر چغتایده

چوزکان دیرلر سست دیمکدر میرعلیشیر بیت ای پری مجنون کونکل سوزدین اسرا اوزنی
کیم * برق آهیدین ملائك سننك قناتی چوزکا نور سطقسات ضم طاء مهمله
وسکون قاف وفتح سین ثانی ایله عناصر اربعه یه دیرلر زبان رومیانده فایله سطقسات دخی
دینلور حکیم سنایی بیت اقبال ترا علم ترا ازره معنی * آباوسطقسات غلامند وپرستار *
کذا فی المجمع سفت سکون فایله ایکی معنایه در اول بمعنی دوش یعنی اوموز حکیم
اسدی بیت کی تاجدار آفرین کرد وکفت * که زورا بچنین باید ویال سفت * شرف شفروه
* قطعه * خلعت مدحت تو کرچه درازست وتمام * لیك بر قامت تو ناقص وکوتاه بود *
کرچه از کعب فلك بکذرد وجیب افزونست * چون بر سفت کشی تا بکمرکاه بود * کمال اسمعیل
بیت کر آفتاب کلاه کوشه بی تو ننماید * سپهر برکشد از سفت اوغلالهٔ نور * ثانی هر کودلك
دلکه دیرلر عموما ایکنه دلکنه دیرلر خصوصا ابوالمعانی بیت آنچنان جسم نزار واز غمت
کشته ضعیف * درکف عشقت توان از سفت سوزن بکذرم سقرات عربی
تلفظنده سقراط دیرلر بر استاد حکیم ذوفنون آدیدر که مشهور جهاندر معناسی منزین الحکمة
دیمکدر سقراطك بر معناسی دخی سوزلمش یوغرت دیمکدر سقرلات ضم قاف وسکون
راء مهمله ایله چوقه نك غایت اعلاسی که سقرلاط واسقرلاط وسکرلات واسکرلات دخی
دیرلر مجمع الفرسده سین مفتوحه ایله مرویدر سکست ضم کاف وسکون سین مهمله
ایله بمعنی کسیخت یعنی اوزلدی دیمکدر و بر معناسی دخی بنهاددر یعنی قویدی حضرت مولانا
قدس سره بیت کندم از بشکست ودرهم درسکست * بردکان آمد که تك نان درست *
سلت سکون لام ایله یولاف دیدکلری دانه درکه آرپه کبی اولور لکن ضعیف واینجه در آرپه
بولنمدقده آنی طواره یدورلر چندان نفعی اولمز سومنات واو مجهول وفتح میم ونون ایله
کجرات ده واقع بر بتکده درکه سلطان محمود سبکتکین آنی یقوب خراب ایلدی حکیم انوری
بیت دست انصاف تو برید عنصرای روزکار * دست محمود یست بر بتخانهای سومنات *
مع الجیم * سج بمعنی سرین یعنی اوتراق یری کذا فی المؤید سرفوج سکون راء
مهمله وضم فا وواو مجهول ایله تلك دیدکلری نسنه درکه آنکله ابریشم وبعض جامه بویارلر قرمزی
رنك ویرر وقاپچیلر آنکله دموری قبضه ده محکم ایدرلر سکارآهنج کاف فارسیله
باشی اکری بر دمور در آنکله تنوردن ات واتمك چیقارلر کذا فی المجمع بو معنایه برینك هجونده
ابوالمعانی بیت خردهٔ کیر شکسته از درون آوردیش * باید اورا یك سکارآهنج از آهن بود *
سکنج ضم کاف فارسی وسکون نون ایله بمعنی کنده دهن یعنی آغزی قوقار آدمه دیرلر عربیده
بو علته بخر دیرلر شیخ سعدی * قطعه * دشت سلطان دکر بجا بیند * چون بسر کین
اوفتاده ترنج * تشنه رادل نخواهد آب زلال * کوزه بکذشت در دهان سکنج سکونج
ضم کاف وفتح ها وسکون نون ایله خار وخسك معناسنه در میرنظمی بیت دهد پای پیاده زحمت
ورنج * رهوادی که باشد پر سکونج سمج ضم میمله مغاره ونقب که زیر زمینده ایدرلر وکاریز
وامثالی کبی ثانی چرکین قوقو آدملك انواعنه اولسون کنده وجودنده اولسون سمجه دخی دیرلر
سنج سکون نون ایله بمعنی مردم وغیره کذا فی المؤید سونج واو مجهول وکسر نون ایله خشتك

خشتك كه قفتان وكوملك قولتوغنه دیكلدكلری پارچه سونجه دخی دیرلر شاعر * مصرع *
بسونج راست آید جامه بر تن ✿ مع الخاء * سپوخ ✿ ضم باء فارسی ایله قصارلرك بزدوكدكلری
اغاج ودخی دقاقلرك بز پرداخت ایتدكلری طوقمق وبونلره بكزرنه اولورسه ابو المعانی بیت چند
وسپوخ میخورد از كف قصار * تاكه شود پاك آن جامهٔ پرشوخ ✿ سخ ✿ بمعنی خوش میر
خسرو درمدح نظام الدین * قطعه * خواجهٔ ما نظام حق شیخیست * كافتاب كمال
شد رخ او * از جنید وز شبلی ومعروف * یادكاریست ذات فرخ او * سخ ایشان كه اینچنین
بودند * در نبودند اینچنین سخ او * استاد فرخی در مدح شاه محمود * قطعه * هركسی كو خدمت
محمود را شایسته كشت * عاقبت محمود خواهد كردن اورا كردكار * هركرا توفیق یار ست او بان
خدمت كند * سخ مرانكس را كه آنكس را بود توفیق یار ✿ سرخ ✿ خصوصله قرمزی
رنكه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور طالب آملی بیت رسید زاتش می چهره چون
كلستان سرخ * بخون اهل وفادست سرخ ودامان سرخ * وز نجفره دن یا پلان قرمزی
رنك مركبه دخی دیرلر ✿ سوراخ ✿ سكون واو وفتح راء مهمله ایله عموما دلكه دیرلر
دیوارده وطاشده واغاجده ودموردده والحاصل هرنه یرده دلك اولسه اكا سوراخ دنیلور خواجه
سلمان بیت افعی مهره ربای شررمح از دهشت * كرد سوراخ دل خصم دران ثقبه خزید *
پهفتای لسانده كسرتا ایله ثیشك ونیشوك دخی دیرلر ✿ سولاخ ✿ رایو یینه لامله ده استعمال
ایدرلر دلك معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ✿ سونج ✿ نونله بوزن توشك برشهر آدیدر
كذا فی شرفنامه ✿ سوخ ✿ واو معروفله صوغان كه پیاز دخی دیرلر كذا فی التحفه
✿ مع الدال * سپوزد ✿ ضم باء فارسی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی فرو برد ودر اندرون كرد یعنی
اشاغی ایلتدی وایچرو ایتدی حكیم انوری بیت كودكی را كه خشك بسپوزد * كون او تا بحشر
میسوزد * وبمعنی تأخیر كند وكارها وا پس انداز د یعنی تأخیر ایدر وایشلری كیرو قور كذا فی المجمع
✿ ستاوند ✿ فتح تاء مثناة وواو وسكون نونله اول بالاخانه یه دیرلركه اوكی آچق اوله استاد
لبیدی بیت ستاوند ایوان كیخسروی * نكارنده چون خانهٔ مانوی ✿ ستن آوند ✿ ضم تاء
مثناة وسكون نونین ایله دیرك اوزرنده بنا اولنمش صفه كذا فی فرهنك جهانكیری اصلی ستون
آوند در واوی حذف اولنمش ودیرك اوزرنده بنا اولنمش هرنه اولورسه اكا دیرلر ✿ سخولند ✿
ضم خاء معجمه وفتح لامله سفره دوشریجیه دیرلر كانه دیار عجمده چاشنكیر انجق طعام قور
سفره یی دوشروب قالد رمغه مخصوص غیری خدمتكار ایدرلر ایمش میرنظمی بیت دران ع
جایكه چون طعام خورده شد * سخولند دستار وخون برده شد ✿ سرخباد ✿ برعلتدر
عربیده حمره دیرلر میان ناسده استعمالی شایع اولان بر قرمزی یلدر انسانك اعضاسنده كذر
✿ سرخ بید ✿ شاخلری قزل بر نوع سكوتدر مولانا هاتفی بیت خدنك فدایی نا اعتمید *
زخون دلیران شده سرخ بید ✿ سرخ مرد ✿ یپراغی یشی بر نوع قزل چیچكدر مولانا هاتفی
بیت ربس مرد خفته بخون نبرد * شد از روی صحرا بران سرخ مرد ✿ سرود ✿ ضم راء
مهمله وواو معروفله ایرلامق غنا معناسنه كمال خجندی بیت باسرود وآه وناله میرود اشكم
چو رود * پیش مستان محبت این بود رود وسرود * مجمع الفرس ده كوینده كی وسماع باشنده

مولانا جامی بیت سر بر اورکه درین پرده سرای * میرسد بانك سرود از هرجای ؏ سغد ؏
سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یغمور صویی ایرکیلوب جمع اولان چقور واچق یرلره
دیرلر نظام البسه دیمشدر بیت خوشادمی که نمازی کنند البسه را * در اب سغدی وبرخاك
او نمازکنند * ثانی ولایت سمرقند مضافاتندن بر شهرك اسمیدر آب وهواسی غایت لطیف
یردر حضرت مولانا بیت آن بحر کهر بخش وراء النهرست * روضهٔ خوب وی از سغد
سمرقند کذشت * حکیم فردوسی بیت وزا نجا بیامد سوی مرز سغد * یکی توجهان دید
آرام جغد * وله بیت بهومان چنین کفت دهقان سغد * که برناید از خانهٔ باز جغد *
سراج الدین قمری بیت خطهٔ مازندران یا مرخداوند * شد زخوشی چون فضای سغد
سمرقند * اصحاب خرد آدملری اولمغله اهل رای وتدبیر اختیارلری اول شهره نسبت ایدوب
پیر سغدی دیرلر حکیم اسدی بیت شد از ناله آن پیر سغدی بجوش * که نافش بخاری
برآرد خروش ؏ سغود ؏ ضم غین معجمه و واو مجهول ایله مرغ سنکخوار دیدکاری قوشدر
؏ سفرود ؏ سکون فا وضم راء مهمله و واو معروفله بر قوشدر سنکریزه بر وسنکخوار
وکتو وسفورد دخی دیرلر عربیده قطاد برلر ابو المعانی درطعام یك بخیل بیت نامش پلاو چای
برنج کرده صحن دیك * سفرود وار خویش همه خورد ودم نزد ؏ سم سمند ؏ آت طرناغی
خواجه سلمان بیت ملك چه قیمت آورد در نظر هلال او * نعل سم سمند او هست بهای مملکت
؏ سنباد ؏ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر حکیم اسدی
بیت پسی صف بمهیار وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ؏ سور ؏ سکون واو
ایله اوچ معنایه کلور اول فائده که مقابلی زیاندر ثانی سودن لفظنك ماضیسی اولور وکاهی
اسم مصدر استعمال اولنور ثالث بمعنی جشن وشادمانی که سور دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین
* قطعه * شکایتی که مرا بود از فلك کفتم * شنید یکسر ونیکو نصیحتم فرمود * چه کفت کفت
زمهر سپهر دل بردار * که نیست اطلس نیلیٔ چرخ جامهٔ سود * عربیده اسوددن مشتق در
ضیاه دیمك اولور ورمع معناسنه ده استعمال اولنور بو معنایه چغتای آسیغ دیراصی آندن
عبارتدر ترکی لسانده واقع اولان صاد حرفنی بو طائفه کلیا سین ایله ایراد ایدرلر دالی وطایی
تا ایله ادا ایتدکاری کبی میر علیشیر بیت زهر هجران نیلك چو عیشم کامینی قیلدی آجیغ *
نوش وصلیننك ایلکا ینکاندین سنکا یوقدر آسیغ ؏ سودمند ؏ فائده لو دیمکدر که سود
فائده ومند ادات توصیفدر شاعر بیت پند نادانرا ندارد سودمند * هرکرا عقلست دارد
سود پند ؏ سوسپند ؏ سکون واو وسین مهمله وفتح باء فارسی بعده نون ساکنه ایله براوتدر
قوریدقده بیاض سودی چقاز شیرهٔ کیاه دخی دیرلر لسان هندیده دودهی دیرلر ترکیده سودلکن
دیدکلریدر موئید الفضلاده باء موحده ایله علف شتر معناسنه مرویدر ؏ سوسن آزاد ؏
بر نوع سوسندر سائرندن اوزون بویلو اولور خواجه سلمان بیت سوسن آزاد تا رطب اللسان
باشد بباغ * سوسن آزاد باغ مدحت اول بنده باد ؏ مع الراء المهمله * سپار ؏ فتح باء فارسیله
بر نوع چفت دمور یدر اوچی سوری اولور که ابتدا یری آنکله یرتارلر بعده آهنجفت دیدکاری یصی
دمور ایله نطس ایدرلر حکیم ناصر خسرو بیت ای مردمی بصورت وجسم وبدن ستور *

* برکردن تویوغ مذنبت وسپارمن * مسعود سعد سلمان بیت ای بدورخ بستان تازه بهار *
نکنی کار جزبه بیل وسپار * شمس فخری بیت برند اهل دل ازکشت زار نعمت تو * هزار خرمن
بی تخم وکاو ویوغ وسپار * مجمع الفرسده برمعناسی دخی معصره درکه ایچنده اوزم صقرلر وغیری
نسنه دخی تعصیر ایدرلر شمس فخری بیت برست ساغر لاله زباده صهبا * ندیده رنج
قرابه نخورده زخم سپار * فرهنك حسین و فاییده شراب طاشید قلری ظرف معناسنه در
فی سپوزکار فی اول کمسنه لره دیرلرکه ایشنی کیروقور یعنی اهمال یاخود غیری سبب ایله ایشی
حصولنه اقدام ایتمیوب تأخیر ایدر کذا فی المجمع بومعنایه ابوشکور بیت هرکه باشد
سپوزکار بدهر * نوش درکام او بود چوزهر فی ستوار فی سکون تاء مثناة ایله اوج معنایه در
اول محکم ومضبوط معناسنه استوار لفظندن مخففدر اثیرالدین اخسیکتی درصفت نیزه
بیت درازقامت ودرهروجب بقتل عدو * هم ازمیان کمری بسته برمیان ستوار * ابوعلی حاجی
بیت همیشه تاستوارست کنبد کردون * بنای عیش تو بادا بخرمی ستوار * ثانی معتمد
معناسنه ثالث بمعنی باور یعنی اینانمق بواوج معنایه دخی ستواره ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری فی ستور فی ضم تاء مثناة وواو معروفله بنك طوار یعنی آت وقاطر واشك کبی شیخ
سعدی * قطعه * آن شنیدستی که وقتی تاجری * دربیابانی که افتاد ازستور * کفت چشم
تنك دنیا دادرا * باقناعت پرکند یا خاك کور * اکرچه بومعنی علی الاطلاق درخصوصیله
آت ویا قاطر اولدوغی فهم اولنمز دوه ده اولمق احتمالی وار درتمام تعیننه توقفی یوقدر اما شیخ نظامی
آت معناسنه دیمشدر بیت زسم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان کشت
هشت * عسکر وصفید روشرف شفروه قاطر معناسنه دیمشدر * قطعه * بدریا نمك لیك
اوبی نمك * چوماهی تازه زماهی شور * خدایا چه بودی اکرمادرش * ازین خر ستودن
شدی چون ستور * ودوه یه دخی ستور دینیلور حافظ الدین کردری فتاواسنده بوعبارتله
مذکوردرکه * لفظ ستور لایتناول الابل الا اذا کان فی موضع یرکب الابل ایضا * عجم ستور
لفظن ذکر ایدوب چارپا حیواناتك جنسنی که مرکوب اوله آنی مراد ایدرلر الحاصل رکوبه
صالح وقابل اولان حیوانه ستور دینیلور فی سر فی یدی معنایه کلور اول کفش معناسنه
که شکره سرکر دیرلر حکیم سنایی * قطعه * آنکه دی آن پسر سرکرك چرخو رکرد *
من ندیدم که درآفاق یکی کمترکرد * کفتمش لونی ولوطی کنی امروز مرا * دست برزد به پس وپای
سبك درسرکرد * وچارق اولمق معناسنه شمس فخری بیت دربادیه ماندم پرازخار
وخسك * نه نان ونه آب ماندم ونه کفش ونه سر * ثانی برنج بوزه سنه دیرلر حکیم سنایی
* قطعه * تن خویش ازسرکهان دردرد * جان خویش ازمی مهان پرور * کرچه فسق است
هردو رادراصل * نه بجای خود آخر اولیتر * بومعنایه استادلبیبی بیت کفت بخوردم
کرم درد کرفتم شکم * سربکشیدم دودم مست شدم ناکهان * ثالث برنوع قبرجقدرکه بریرده
چقنجه اعضایه یایلور وبشره یی سرخ ایدر سببی دمکه صفرا ایله متمزج اوله خارش وتاسه
پیدا ایدر عربیده اول علته شری دیرلر رابع برنوع بالقدر برزراعدن زیاده جه اولور خرطومی
واردر اوجی اوق دمرنی کبی دریاده حیواناته ضرری ایریشور خامس رنك سرخ سادس

بمعنی ناودان یعنی میزاب سابع برنوع رقصدر ورقاصه ده دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
عربیده سروردن مشتق وفرح وشادانی معناسنه در اماتشدید ایله اولور ﴿ سرخساز
وسرخ سر ﴾ باشی قزل سرچه وطائفهٔ قزلباشه دیرلر ابوالمعانی بیت یا كیرخود بكفتم
كای سرخ سر بوپله * هرساده روكه بینی كردی فراز سررا ﴿ سرخ عیار ﴾ بر مشهور عیاردر كثرت
استعمال ومرور ایام ایله عیارلغه علم اولمشدر مولانا كاتبی نیشابوری بیت میربایدكل
بعیاری ز اہل نقد صبر * سرخ عیاریست پنداری زهی عیاركل ﴿ سرخ سبان باهوادار ﴾
زبان پهلویده حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلامك نام شریفی در كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ سركر ﴾ سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله كفشكر دیمكدر مثالی * قطعه * ای سنایی
كسی مجد ومجهد * سركری راسخن سرای كند * كی سر صحبت سران دارد * هركه پیوسته
كارپای كند * برمعناسی دخی بوزه جیدر زیرا سر بوزه یه دینلدوكی ذكر اولندی ﴿ سریو ﴾
كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله برقوشدر سره دخی دیرلر عربیده بغاث دیدكلریدر
ابوالمعانی بیت جاهلان نزد عارفان چو سریو * نشود بازكرشود صیاد ﴿ سغر ﴾ فتح غین
معجمه ایله اوزون اوقلی كرپیدر سكر دخی دیرلر استاد فرخی در صفت شكارگاه بیت عزم دیدم
چو خسنك كرده ز بس پیكان پشت * كرك دیدم چو سغر كرده ز بس ناوك سر * ابوشكور
بیت چون رسن كرز پس آید همه رفتار مرا * بسغره اتم كو باز پس اندازد تیر * شرفنامه ده
آكاتشی وچپروز وسیخول دخی دیرلر ﴿ سفار ﴾ فتح فایله ایكی معنایه در اول ایكنه وچوالدز
دلوكی ثانی اوق كزیدر سوفار لفظندن اختصار اولنمشدر ﴿ سفتكر ﴾ سفتن دلمكدر
وكر اسم فاعلدر دلیجی معناسنه معنای تركیب اینجو ومرجان وسائر جواهری دلیجی دیمكدر
میرنظمی بیت درشاهوار یست آن طفل دختر * همی سفت كو باشد سفتكر ﴿ سفر ﴾
فتح فایله اوقلی كرپی كه سغر وسغرنه وسكر وسكرنه وتشی دخی دیرلر ﴿ سكر ﴾
فتح كاف فارسیله بودخی اوقلی كرپیدر سغر وسغركبی كه سیخول وریكاسه وریكاشه وسكرنه
دخی دیرلر ﴿ سكوار ﴾ سكون كاف فارسیله سوكوار معناسنه در ﴿ سلغور ﴾ سكون
لام وفتح فایله مزبله یعنی زبل یغلمش یر میرنظمی بیت درآید بجلوه چو آن ناپسند *
خروسی كه برجای سلفور رقصد ﴿ سمر ﴾ فتح میمله سازلق كه صوایچنده وكنارنده بتر استاد دقیقی
* قطعه * من اینجا دیرماندم خوار كشتم * عزیز از ماندن دائم شود خوار * چو آب اندر سمر
بسیار ماند * عفونت كیرد از آرام بسیار ﴿ سنار ﴾ فتح نونله بمعنی زن پسر یعنی اوغل عورتی
تركیده كلن دیرلر زبان هندیده زركره دیرلر ﴿ سندر ﴾ سكون نون وضم دال مهمله ایله صاحب
جمال كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه استاد دیمشدر بیت جمال وحسن وخوبی كشته
بی كم * نباشد مثل او سندر بعالم ﴿ سنقر ﴾ سكون نون وضم قافله فرهنك میرزاده
برشكاری قوشدر یعنی طیور جوارحدن برطوغاندر كه پادشاهلر آنكله شكار ایدرلر شنقار دخی
دیرلر تركیده سنقور اولوسی كبی بیك التونه میدر دیدكلرینك مورد مثلی بویله در كه زمان سابقده
پادشاهلره سنه ده بر سنقور هدیه كلورایمش دیری بولنمزسه اولوسی ایچون بیك التون
آلنورایمش مقبول بازشكاری اولدیغنه میرخسرو بیت مغز چو اصل خور و سنقر بود * تیره

ذیونهی بترمیان بر بود * هاتفی بیت اکر سنقرست اوعقابیم ما * وکرمه بود آفتابیم ما *
ﮋ سنهار ﮋ بسکون نون وفتح ها ایله سنار مرقوم معناسنه در سمه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮋ سوار ﮋ آتلو عربیده فارس وخیال دخی دیرلر خواجه سلمان بیت هر سواری
بوده کاه حمله در دشت نبرد * آهن کوهی روان در عرصه کاه محشری ﮋ سوبهار ﮋ واو معروف
وفتح باء موحده وها ایله نواحی غزنینده بر بتخانه آدیدر بعض فرهنکلرده شابهار دخی یازلمشدر
حکیم اسدی بیت بیامد به بتخانهٔ سوبهار * یکی خانه دید از خوشی بهار ﮋ سور ﮋ واو
معروفله یعنی اشباع واو ایله اوچ معنایه در اول اسب واستر وخر جنسنك رنك خاکستریسی
یعنی سیاهه مائل بوز اوله وقوله آت کبی پرچمندن تا قویروغنه دك سیاه خط چکلمش اوله اول
مقوله یه سول دخی دیرلر بعض بلاد خلقی اول رنکده اولان آتی چندان مبارك صایمزلر بر طریق
تمثیل سوراز کله دور دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کرم نیان بپذیری کنم بجان خدمت * وکرنه
رفتم ونتوان بدل کران زد دور * بقای عمر تو جاوید باد امر ترا * مطیع رای سپهر حرون وتوسن
سور * ثانی طوی وجشن که عیدلرده ودوکونلرده ایدرلر یعنی طعام وضیافت که ایام سرورده اولور
یعنی مطلق دوکونه علم اولمشدر حکیم انوری بیت سال ومه وروز وشب سور باد * شو
به خوشی چشم بدت دور باد * خواجه سلمان بیت آسمان ساخت در آفاق یکی سور چه سور
که ازان سور شد اطراف ممالك مسرور * ودوکون معناسنه اولدوغنه خواجه سلمان در تهنیه
بیت حبذا سور وسروری که اکر در نکری * خانهٔ زهره بود برجی ازان عالی سور * ثالث
قلعه دیواری بو معناده عربیله مشترکدر مختاری * قطعه * زآب دیدهٔ انکو روخاك راه بهی *
عبیر بیزده بزم کلاب ریزد سور * کذر کند بظفر عزم او چو باد براب * بروی قلعهٔ الماس وبرج
آهن سور * فرهنك جهانکیریده رنك سرخه یعنی قرمزی رنکده سور دیرلر اول واسطه ایله
کل ولاله یه سوری دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * بادهٔ سوری بکف کیر ای کل سوری بوی *
آن کل سوری که بر سرو روان آید بیار * درمیان انجمن بخرام وساقی باش ازانك * بادهٔ
سوری زسرو کلرخ آید خوشکوار * میرخسرو بیت کذری اکر توانی به بهار عاشقان کن *
که زاشك من بصحرا همه لاله رست سوری * عربیده اوچ معنایه در اول حصار دیواری ثانی
رنك سرخ ثالث اماله ایله بقیهٔ مشرب یعنی صوایچلدکدن صکره ظرفنده باقی قلان نته کم
کتب فقهیه ده * سؤر الادمی وکل ما یؤکل لحمه فهو طاهر مسطوردر ودخی فغانیاندن بر
قوملك لقبیدر ﮋ سوزار ﮋ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله آتشی علولندرملك معناسنه میر
نظمی بیت مکن سوزار در دل آتش غم * که میسوزد از وخلق جهان هم ﮋ سوزنکر ﮋ فتح
زاء معجمه وسکون نونله ایکنه جی که سوزن ایکنه در کر اداة فاعلدر ﮋ سوسمار ﮋ واو معروف
وسکون سین ثانی ایله کلر که عربیده ضب دیرلر شمس فخری بیت ظلم در ایام عدل
ور افتد * ماند درسوراخ غم چون سوسمار ﮋ سوفار ﮋ واو معروف وفتح فا ایله اوچ معنایه در
اول هر طاردلك عموما وایکنه وچوالدز دلکی خصوصا حکیم سوزنی بیت تاید برون زخانهٔ
اخوان حسود تو * تا در نشد بسوزن سوفار در جل * وله بیت عیار پیشه جوانی که چاکر
توزی * همی کشید شن هر روز رشته درسوفار * ثانی اوق کزیدر حکیم ناصرخسرو بیت

به پیکان سخن هر پیش دانا * زبانت تیربس لبهات سوفار * حکیم فردوسی بیت چو سوفارش
آمد بپهلوی گوش * زچرم گوزنان برآمد خروش * حکیم انوری * قطعه * ای چو چرخت
هزار مدحت گوی * ای چو عنصر هزار خدمتکار * تا چو تیر است کار دولت تو * بی زبانست
خصم چون سوفار * خواجه سلمان بیت بیلکت چون بنهد چشم برابروی کمان * زه بگوش
ظفر آید زدهان سوفار * ثالث سفالدن اولان ظروف وکوسنو آوانی که سوفال دخی دیرلر
ﯗ سوکدار ﯘ واو معروف وسکون کاف فارسی وفتح دال مهمله ایله ماتم ایدیجی معناسنه که
سوك ماتمدر وداردن داشتن دن اسم فاعلدر ﯗ سوکوار ﯘ واو معروف اول وفتح ثانی وسکون
کاف فارسیله ماتمزده یعنی یاسلی ومصیبتلی خواجه سلمان بیت مسکین بنفشه بر سر زانو
نهاده سر * با جامهٔ کبود پریشان وسوکوار ﯗ سومندر ﯘ واو معروف وفتح میم وسکون نونله
یعنی سمندر که سامندر وسمندور وسمندل وسمندول دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت نه عشق آتش وجان منست سومندر * نه عشق کوره ونقد منست زر تمام *
ﯗ سهرزهوار ﯘ سکون هاء اول وفتح راء مهمله وهاء ثانیه ایله بر نوع کوملکدر ﯗ مع الزاء المعجمة ﯘ
ﯗ سپرز ﯘ ضم باء فارسی وسکون راء مهمله ایله طلق که عربیده طحال دیرلر محل اجتماع سودادر
طعام معده ده انهضام بولدقدنصکره صاف وخلاصه سی جکره واروب آنده دخی طبخ اولنوب
بعد النضج صافی سی دم وکوپوکی صفرا اونا پخته سی بلغم ودردی یعنی اشاغی چوکنی سودا اولوب
جکردن دونوب طحاله وارر مکانی جانب یسارده تحت القلبدر ابو المعانی بو محله مناسب دیمشدر
بیت دکر محل عناصرند اردم کویا * بجز سپرز که سودا بدل شده غالب ﯗ سرخ مرز ﯘ
سکون رائین مهملتین وخاء معجمه وفتح میمله بر نوع چیچکدر بوستان افروزه بکزر قزل وخوشرنك
اولور نازك بدن دخی دیرلر میر خسرو بیت چو شد کانجا که آن سرخوار شد پست * دمد
کر سرخ مرز از خاك پیوست ﯗ سنز ﯘ کسر نونله سیاهدانه که سنیز دخی دیرلر عربیده
حبة السوداء ترکیده چورك اوتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت غیرنان تنك او تخم سنز چیست
دگر * آنکه بر نسترن از غالیه خالی دارد * وله بیت گر تو خواهی که بچشم همه شیرین باشی *
همچو حلوای سنز تخم محبت میکار ﯗ سوز ﯘ واو معروفله سوختن وسوزیدن لفظلرندن
صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در نیمسوز وعالمسوز کبی اما بومثاللرده اسم فاعل اولق مناسبدر سعد
سیاف بیت ساقیا از روی خود امشب چراغی برفروز * در دلم زن آتش دیگر که هستم نیمسوز
استاد لطیفی بیت تا نمودی زحب شیوه وناز * کار من شد بدرد وسوز وگداز ﯗ مع السین
المهملة * سپس ﯘ ضم باء فارسیله بت که کهله دخی دیرلر وجود انسانده وسخ فضلاتدن یعنی
مساماتدن چیقن کیردن تولد ایدر تقیلد اولنمسه آز مدتده غلبه ایدر عربیده قمله دیرلر میر
نظمی بیت سراپا چنان بود ناپاك جسم * ازان شد سپس درجهان منقسم ﯗ سفلیس ﯘ
سکون فا ویای تحتانی وکسر لامله بر شهر اسمیدر که اسکندر ذو القرنین آباد ان ایتمش ایدی
کذا فی المجمع ﯗ سوس ﯘ واو معروف ایله اوج معنایه در اول بمعنی طبیعت استاد لطیفی بیت
تو بی شاه فلك قدر وملك سوس * سعادت یار وتخت وبخت مانوس * ثانی اول قورتجغزدر که
ابریشم وچوقه جامه لره دوشوب تباه ایدر ترکیده کووه دیرلر حکیم خاقانی بیت سوس زما

سوسن را با پلاس گیتی نیست * کین او با پرند شوشتر نیست * ثالث بر نوع کاردر یاغنی زنان سپرملک
ایچون سوریتورلر استادرودکی بیت سوسن پرورده همی بکداخته * نیك درمانی زنان را
ساخته * مؤید الفضلاده کیاه خشك معناسنه ده مرویدر ادیب صابر بیت
سخنوران چه نظیر منند وقت سخن * نظیرد سته سوسن که بست دسته سوس *
شرفنامه ده بر اغاج آدیدر یومسطور در عربیده ایکی معنایه در اول تحلیتی ثانی بر اغاجلی
اوتدر عرق السوس دخی دیرلر ترکیده بیان دیرلر قیناد وب لعابن آلورلر اکا بیان بالی دیرلر
سعاله غایت نافعدر و وجع صدره دخی فائده سی واردر قیناد وب قوامه کتورورلر بال کبی اولور بعده
شربت ایدرلر ﴿ع﴾ مع الشین المعجمة * سروش ﴿ع﴾ ضم راء مهمله و واو معروف وفله درت معنایه کلور
اول هر فرشته یه سروش دیرلر عموما همزه ایله سروش وامشاسپند وامهوسپند دخی دیرلر
عربیده ملك وملائکه وهندی لسانده دیوته دیرلر شیخ نظامی بیت نهان بیکران هاتف
سبزپوش * که خواند سرا ینده او را سروش * حکمای فرس دیرلر که حق سبحانه وتعالی جل
ذکره اوتوز بش سروش خلق ایلدی اوتوز نفری ایام شهور فارسیه تسمیه دن هر اوج کونی
بر فرشته اسمیله مسمی در وبش نفری دخی ایام خمسه مسترقه ایله موسومدر واول اوتوز
سروشدن اون ایکی فرشته اون ایکی آیك آدلریله تسمیه اولندی که هر بر فرشته کند واسمیله
مسمی اولان آیك و کونك تدبیر امور ومصالحنه معین اولوب تدبیر امورینه قیام کوسترلر اول
اجلدن هر بر کونك اسمی که آیك اسمیله مطابق کله اول کونی شریف وسعید اعتبار ایدوب
عید جشن ایدرلر ومصالح مهمه لرینه اول کون بدأ وشروع ایدرلر واول کون ایله مطابق الاسم
اولان فرشته آنك محافظه جوهر و عرضنه مقید ومأموردر دیرلر مثلا خرداد آبه وارد
بهشت آتشه ومرداد اشجاره وباقی فرشته لر دخی سائر آیلرك منسوباتنه واکا متعلق
امورك محافظه وتمشیتنه مأمورلردر دیرلر والله اعلم بحقیقة الحال سروشك معنای ثانیسی بر
ملك اسمیدر که ریاست بندکان خدا آنك الندهدر دیرلر شمس فخری معیار جمالیده سروش نام
جبرئیل است دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زهی فرشته صفت خسروی که در ملکوت *
دعای جان تو کوید همیشه جان سروش * وابومنصور اسدی طوسی دخی * سروش
جبرئیل را کویند ونیز فرشته را کویند واندر پاسی این را بسیار کفته اند لغت پهلویست
چنانکه حکیم فردوسی کفت بیت بفرمان یزدان خجسته سروش * مرا روی بنمود در خواب
دوش * حق بودر که سروش حضرت جبرئیل علیه السلامك مخصوص اسمی اولدوغی ابیات
مستشهده دن استنباط اولنمز حضرت جبرئیل علیه السلامه سروش فرشته دنلدیکی کبی در
اسم عامدر هر ملکه سروش دینلور مجمع الفرسده وفرهنك حسین وفائیده * سروش نام
ملائکه ایست عموما ونام جبرئیل علیه السلام است خصوصا وشرفنامه ده * سروش نام
فرشته باشد که پیغام آرد واقع در خلاصه کلام سروش فرشته دیمکدر شیخ سعدی بیت
دو کس بر حدیثی کمارند کوش * ازین تا بان اهرمن با سروش * معنای ثالث فرهنك
جهانکیریده هر ماه شمسی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر اول کونده عبادت وطاعت ودعا ایدوب
طلب حاجات مناسبدر غیری کار وشغل وعمل لایق دکلدر ومعاصیدن اجتناب لازمدر حکیم

فردوسی بیت همیشه سروشت بروز بفروش * نگهبان وافر ونترت رای وهوش * رابع
آواز خوش ونغمه معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت خوش بخنده وسروش مطرب وآواز
رود * در توانی دانش پر لولوی مکنون کنی ل سمتراش ع سکون میم وکسر تاء مثناة ایله
نعلبندك آت طرناغی یوندوغی آلت که ترکیده غلط ایدوب سونتراج دیرلر ل سوزش ع
واو معروف وکسر زاء معجمه ایله یانق معناسنه اسم مصدر در ابو المعانی بیت کردخا کستر
وجود م سوزش نار فراق * نیست آگاهی دریغا یار ازین سوز مرا ل سونش ع واو معروف
وکسر نون ایله که دن چیقان خرده آلتون وکش وباقر ودمور وغیری هرنه اولورسه سیف
اسفرنکی بیت سونش لعل ریزد از پر همای در هوا * کر بخورد زکشته لعل لب تو استخوان *
ل سونوخس ع واوین معروفتین وضم نون وخاء معجمه ایله اوج کونده برطوتان استمه که
اطبا حمای ربع دیرلر کسر راء مهمله ایله حمای سوداویه در اصلی فضلات سوداندر معنای
حمای ربع * الربع فی الحمی ان تأخذ یوما وتدع یومین ثم یجیء فی یوم الرابع کذا قاله الجوهری
فی الصحاح ل سونهش ع واو معروف وکسر نون وها ایله که لمك معناسنه اسم مصدر در
ل سوهش ع واو معروف وکسر ها ایله بمعنی سونش مرقوم سوه وسوهه دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل سیوغامش ع ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح غین معجمه وکسر میله ساز
نواخت ایتمك ودخی آدم نواخت ایتمك یعنی اوخشامق خوارزم لسانی در سوی غامش دخی دیرلر
ل سوی غامش ع بمعنی سیوغامش مرقوم ل مع الطاء المهملة * سقرلاط ع بمعنی
سقرلات مرقوم یعنی چوقه نك غایت اعلاسی در مولانا هاتفی بیت قصبهای مصری برون
از شمار * سقرلاط جل وبریشم فسار ل سقلاط ع حذف راء مهمله ایله بمعنی سقرلاط
مرقوم حکیم انوری بیت زبس شقایق کوی خزانه دار ملك * یکرد دامن کهسار میکشد
سقلاط * یعنی قرمزی چوقه دوشر ل مع الغین * سباغ ع فتح باء موحده ایله خدام
محکمه معناسنه ابو المعانی بیت کر کند روز وشبان خدمت شرع * هر سباغی نشود
بی توفیق ل سبغ ع ضم باء فارسیله سقف خانه یه دیرلر وله بیت اهل حق را نشود جای
قرار * خانه بی اساس وسست سبغ ل سپریغ ع سکون باء فارسی ویای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وامثالی شمس فخری بیت نیستم همچو
تاك پشت دوتا * از پی چند دانه سپریغ * ثانی راه راست استاده یعنی دربیت بردسر منزل
مقصود سپریغ * کند ضایع ره کج راهرو را ل سراغ ع فتح راء مهمله ایله یول صورمق
ویوله دلالت ایتمك معناسنه محتشم کاشی * مصرع * سراغ یوسف من کن که بنده وآزاد *
وآزغین ضال معناسنه شاعر * مصرع * ازکه پرسم در چنان صحرا سراغ خویش را * عربیده
تفقد وتفحص معناسنه دیکر وله بیت زخم ازچه تیغ بی علاجست * مجروح لب از سراغ
میباش * دیکر بیت دیرشد کین چنین ستوره الاغ * که تو کنی کنم بشهر سراغ * سراغ
اصلنده صوراجق نسنه دیمکدر ویاوی ماشی نسنه ایچون دلال چغرتمق معناسنه در ونشان
وعلامت معناسنه ده استعمال اولنور مطلقا مطلوب معناسنه در کذا فی کشف اللغه وجامع اللغه
ل سریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سراغ مرقوم معناسنه در بو عبارت چغتای

چغتای لغتندن مأخوذ در وفارسیده استعمالی دخی غایت شایعدر اما چغتای لسانند
سینك ضمه سن ضبط ایچون برواو کتوروب سوراغ دیرلر صورماق دیمکدر ل سغ ع ترکیده
تمرکو دیدکلری علتدر فارسیده پریون دخی دیرلر لسان اطباده بو علته قوبا دیرلر
ل مع الفاء * سرف ع سکون راء مهمله ایله اوکسورکه سرفه دخی دیرلر عربیده سعال
دیدکلریدر ضم سین ایله میر نظمی . بیت حسد از درونش که کردد غلو * نهان نی چو آواز
سرف در کلو ل سرف سرف ع اوکسورك که هم علته وهم معلوله اطلاق اولنور استاد
لطیفی . بیت ز سرما سرف سرف افتادم اینجا * علاج سرف سرفم کن بجامه ل سروف ع
ضم راء مهمله وواو معروفله اوکسورکدر وکذا فی بعض کتب اللغه ل سف ع ابریشم واپلك
واکیرلمش یوك طره لری ل سفوف ع ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف دوادر
اجزایی محکم سحق ایدوب غبار کبی استعمال ایدرلر ثانی براوتدر خراسانی دیرلر شکمده
اولان قوردلر اخراجنه نفعی عظیمدر ل سقف ع سکون قافله راهب ومرتاض نصاری
وخسیس ودنی معناسنه اسقف لفظندن اختصار اولنمشدر ل سلاف ع فتح لامله عضو
سکرملك که عربیده اختلاج دیرلر ابو المعانی . بیت مکر شود که میسر به بینمش رخ یار *
همی سلاف کند در دودیده خونبار ل سلف ع سکون لامله یعنی سرف مرقوم حضرت
مولانا قدس سره . بیت هم فرقی وهم زلفی مفتاحی وهم قلفی * بی رنج چه می سلفی آوازچه لرزانی
ل سوف ع واو معروفله برمبارز پهلوان آدیدر میر نظمی . بیت از و کام دلرا نبود ست
حاصل * بدو سوف عالم نکرد د مقابل ل مع الکاف * سبك ع ضم باء موحده ایله یعنی زردی
کشت زار یعنی اکنلك صرارمق سوکك دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت
سبزی روییم ز درد بی دوای حسرتش * شد سبك همچون تبه کشته ز خشکی کشت زار
ل ستك ع سکون تاء مثناة ایله یعنی میان باریك یاخود باریك میان یعنی هرنه که بلی اینجه اوله
ابو المعانی در صفت یکی از حریص دنیا بیت در پی تحصیل دنیا آنچنان زار ونحیف * در تك وپو
از پی آهو شده چون ستك سك ل سرخ چنك ع سکون راء مهمله وخاء معجمه ونون وفتح جیم
فارسیله بورنی قزل سرچه در که عربیده نغر دیرلر بعض فرهنکارده کاف عجمیله در ل سرخك ع
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول قزلجق دیدکلری یمشدر قبضیتی
اولمغله اسهال کاذب وصادقه نفعی واردر وسنجه وزخیره یه دخی فائده ویررشکر ایله خوشا بی
لطیفدر خصوصا طبیعتی لینت اوزره اولنلره ثانی برنوع قبرجقدر سرخ رنك علامتی تب
دائمی وتعفن نفس واندوه واضطرابدر سرخه وسرچه وسرخره وسرخره دخی دیرلر
ابو المعانی بیت از حسد شد سرخ رودیدم رقیب بدنهاد * جسم بد بودش سراپا علت سرخك
شده ل سرك ع فتح راء مهمله ایله برنوع قبرجقدر اکثرا طفالك یوزنده وباشنده ظاهر اولور
اطبا حصبه دیرلر ل سکاك ع فتح کاف عربیله تخته معناسنه درسکال دخی دیرلر ل سکسك ع
سکون کاف وضم سینین مهملتین ایله ناهموار یورین آت فرهنك جهانکیریده اسب لنك زن
مرویدر حکیم انوری . بیت اسبی چنانکه داند زیر میانه ریز * وزکاهلی که بود نه سکسك نه راهوار
بو معنایه سیف اسفرنکی * قطعه * از خفت وخیز دولت نابوده میروم * کاهی پیاده چون

شه شطرنج که سوار * چون اسب انوری بسوی منزل مراد * درموکب قبول نه سکسك
نه راهوار * بعض فرهنكارده یوزغه آت روایت اولنمشدر غ سك ج برنوع خوشبو ترکیبدر
برقاج کونه ایدرلر برنوعی املج تازه نك عصاره سن آلوب برمقدار مشك ضم ایدوب سك مشك
دیرلر وبرنوعینه مشکی صوده ویا کلابده اصلدوب صمغی آنکله یوغررلر بوکه سکاب دیرلر
وبرنوعینه نافهٔ مشکی خرده طوغرایوب صمغله سرشته ایدوب بوکه سك اکراش دیرلروسکك
برمعناسی دخی خوف والمدر وموزی حشرات سوراخنه دینلدوکی مرویدر کذا فی فرهنك
جهانکیری غ سکوشاك ج ضم کاف فارسی وواو مجهول وفتح شین معجمه ایله یالدرم که عربیده
صاعقه دیرلر میرنظمی بیت دراوج جنك وخشم وکین ضیاناك * درآمد تیغ تیزش چون سکو
شاك غ سلك ج فتح لامله ککلك یاوریسی غ سمسك ج سکون میم وفتح سین مهمله ایله
مجهول الاصل یعنی حسب ونسبی نامعلوم میرنظمی بیت مجو یاری ووفاداری زسمسك * نیاید
نیکی از بی اصل بی شك غ سواك ج زردیٔ کشت زار یعنی اکین صرارمق غ سوزاك ج
واو معروف وفتح زاء معجمه ایله برعلتدر ترکیده بل صوغوقلغی وعربیده قرحهٔ مثانه دیرلر مثانه ده
جراحت واقع اولور تبول ایتدکده وجع والم ویرر سببی فضلات صفرا مثانه یه اینوب جراحت
ایدر مجرای بولده واقع اولمغله نیز صاغلمغه مانع اولور متصل ایرك اقار اطبا حرقة البول دخی دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که رسد زرنج سوزاك الم * بیند المی ازسبب این هردم *
باید که خورد بشیره خرفه وقند * هرروز زقرص کا کنج یکدودرم غ سوکاك ج واو معروف وفتح
کافله زردیٔ کشت زار معناسنه در بومعنایه فتح لامله غ سولك ج دخی دیرلر مزروعات سنبله
طوتمدین قلت مادن ویاخود غیری سببدن صراروب تباه اولور سواك وسوکاك وسوکل
وسیك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری غ سونانك ج واو مجهول وفتح نونین ایله نون
ثانینك سکونیله ده روایت اولنمشدر اول نفسدرکه سکرتمك محلنده ویورغونلق حالنده بورندن
صدا ایله ظاهر اولور کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم غ سیك ج فتح یای تحتانیله بمعنی سوکاك
وسولك مرقوم کذا فی المجمع غ سوك ج واو معروفله کاهی مجهول ایله ده استعمال اولنور
اوچ معنایه کلور اول فرهنك حسین وفائیده یاس وماتم حکیم اسدی بیت کرستن بهنکام
باسوك ودرد * به از خنده تا بهنکام سرد * میرخسرو بیت نشستند کریان بر اهل رحیل
زدند اندران سوك جامه به نیل * ثانی بغدای وآرپه سنبله سنده اولان دکن که قلچق دیرلر
شاکر بخاری بیت اندام دشمنان تواز تیرناوکی * مانند سوك خوشهٔ چون باد ازده * ثالث
کوسه اصقاله دیرلر تحفة الاحبابده انجق معنای اوله مرویدر ومجمع الفرسده اول وثانی
معنالرینه منقولدر وسائر لغتلرده دخی بویله در معنای ثالث فرهنك جهانکیریدن منقولدر
غ مع الکاف الفارسی * ستربانك ج ضم تاء مثناة وسکون راء مهمله ونون وفتح باء موحده ایله
صغرجق دیدکاری سیاهجه قوشدر عربیده زرزور دیرلر ابوالمعانی بیت درجهان کرعدم
نشود شاهین * نکیرد جای او هرکز ستربانك غ سترناك ج ضم تاء مثناة وفتح نونله بمعنی ستربانك
مرقوم غ سرخارنك ج سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وزاء ثانیله حمرته مائل اولان رنك یعنی
قزلرق اولان رنك نمایشنه برلطیف لوندر غ سوسنك ج واو معروف وفتح سین مهمله ایله صحرایی

صحرایی برقوشدر آتی ینور تهیو دخی دیرلر ترکیده چیل دیدکاری یدر وسکون سین مهمله ایله
برقنادلی بوجکدر حماملرده اولور سپیرك وسپیر دخی دیرلر شیرازیلر ندودیولر ﴿ مع اللام ﴾
﴿ ستل ﴾ ضم تاء مثناة ایله تازه بغدایی آتشده قاچغین یاقوب واو عمق ایله قابوغین کیدروب
تناول ایدرلر عربیده فریك دیرلر ﴿ ستول ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروفله ستل مرقوم معناسنه
﴿ سکال ﴾ فتح کاف فارسیله تخته معناسنه‌در که سبکاغ دخی دیرلر ﴿ سکول ﴾
ضم کاف فارسی وواو معروفله ایکی معنایه‌در اول مازو معناسنه‌در خصوصا عربیده عفص دیرلر
بویاجیلر ودباغلر استعمال ایدرلر ثانی هرنه‌که طبیعتی قبض ایلیه عموما شاعر درهجو بیت
مخورد از خسته‌ش هردم سکول * تا نمی ماند تهی هرگز شکم ﴿ سل ﴾ تشدید ایله بمعنی شش
یعنی اوپکن کذا فی التحفه ﴿ سنبل ﴾ سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه‌در اول
معروف شکوفه‌در انواع والوانی اولور مائی ومور وبیاض وقزلرق غایت بی نظیری اولوردانه‌سی
ایری وبرصابده یوزیکرمی دانه‌دك کورلمشدر لطیف رایحه‌سی واردر ثانی ادویه‌دن برقسم
دوادر اول دخی اوچ نوع اولور برنوعی سنبل هندیدر بودخی ایکی نوعدر برینه سنبل الطیب وبرینه
سنبل عصافیری دیرلر یونان لسانده ناردین دیرلر وبرنوعی سنبل رومی درکه سنبل اقلیطی دیرلر
وناردین اقلیطی دخی دیرلر زبان فارسیده بونوعنه مستجوشه دیرلر ترکیده چتك اوتی دیدکارینك
برنوعیدر حقیقتده سنبله بکزر اما رایحه‌ده وزهومتده سنبل هندییه مشابه‌در یپراغی
وبوداقلری بوغادکنینه بکزر اما اندن کیچرك اولور آنك کبی خشین ودکنلی دکلدر سیاهجه اوچ
دورت ئل کوکی واردر لطیف رایحه‌سی وساقی اولور شکوفه‌سی اولمز انجق کوکی استعمال
اولنور بوکا دخی سنبل دیدکاری رایحه‌ده وعملده کمال مشابهتی سببی ایله‌در سنبل لفظی وناردین
لفظی که ذکر اولنه مراد سنبل هندیدر بعضیلر دیدیلرکه ناردین ذکرندن مراد سنبل رومی‌در
﴿ سوفال ﴾ واو معروف وفتح فا ایله اوچ معنایه‌کلور اول طپراقدن یاپلوب پشمش اولان ظروف
وآوانی که کسر سین ایله سفال دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت نیافت پایهٔ قدرت حدود
نیست عجب * محل آب حیات از شکسته شد سوفال * ثانی بمعنی سوفار مرقوم یعنی اوق کزی
شمس فخری * قطعه * نیافت از فلك ملك چون شهنشه مهر * ترست درچمن عدل همچو
شاخ نهال * چو غرق کشته زستهم تو خانهای کمان * بغیره نکرفت ایچ دردهان سوفال * ثالث
ایکنه وچوالدوزدلکنه دیرلر خصوصا وسائر امثالی نسنه‌لر دلکنه دیرلر عموما سوفار مرقومك
اوچ معناسیله ده مترادفدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ﴿ سول ﴾ واو معروفله ایکی معنایه‌در
اول چارپا حیوانك طبانی عموما ودوه طبانی خصوصا عربیده کسر فا ایله فرس دیرلر ثانی
هراسب واستر وخرکه خاکستر رنك یعنی بوزرنك اوله اکا دیرلر حکیم سنایی بیت این یکی عیشی وآن
دکر خر سول * این سوم خضروان چهارم غول * بومعنایه مجمع الفرسده فتح واو ایله منقولدر
محمود ابن یمین بیت ای آنکه میبرد بسفرنامهٔ ترا * محکم نهادو کشته سولهاش لعل فام *
بعض فرهنگلرده جفت آلتلرندن صبان معناسنه مرویدر ﴿ سوگل ﴾ فتح کاف فارسیله
مزروعاته آفت ایرشمك سببی ایله صرارمق معناسنه که سیك وسولك دخی دیرلر کامر
﴿ سویرغال ﴾ واو مجهول وفتح یای تحتانی وغین معجمه وسکون راء مهمله ایله خلعت وپیشکش

معناسنه میرنظمی بیت ازانجا آمده پیك همابال * بپوشیده بروزش صوبرغال سهیل
فتح ها وسكون یای تحتانی ایله بریلدزدر یمن جانبنده طلوع ایدر سهیل یمانی دیرلر بامرخدای
جهان آفرین لعل ویاقوت وزمردوعقیقه رنك وآب وتاب ویرر میرنظمی بیت شده لعل
رنك عارض آن سیمتن * چومی بود دركف سهیل یمن مع المیم * سست اندام ایكی
معنایه در اول بی تاب وبی طاقت وبی مجال كه خسته لكدن ویاخود پیرلكدن واقع اولور
ثانی رجولیتی ضعیف یعنی جماعه قادراولمیوب آلتی حركت ایتمینه دیرلركه عربیده عنین دیرلر
ایكی معنایه میرنظمی بیت زضعف رنج سست اندام بوده * زسست اندامیش خجلت نموده
سم اوچ معنایه كلور اولی حیواناتك چارپا طرناغی خواجه سلمان بیت زاشتیاق
سمش نعل رفته درآتش * شكال درارزوی دستبوس او برپاست * ثانی ایاق معناسنه
اثیرالدین اخسیكثی بیت قوال خوش آوازش بانغمهٔ عاشق كش * هم زلف ورخی لایق
هم ساق وسمی درخور * ثالث اول زیرزمینكه طاغ اتكلرنده بعض شدت شتا اولان یوللرده یولجی
شتادن امین اولمق ایچون طاغ دیه لرنده اوكی ایدوب ایچنده ساكن اولور وبعض ارباب ریاضت عباد
وزهاد آنده عبادت ایدرلر حكیم فردوسی * مثنوی * همه دشت وكوه وبیابان كنام * كس اورا
یكیتی نبردست نام * بیابان سراسر همه كنده سم * همه روغن كاو بركرده خم * شمس فخری بیت
آنكه بهر خیر بحد درجهان * خانقه كردورباط وپل وسم * مجمع الفرسده یعنی سنبنده
وسوراخ كننده اثیرالدین اخسیكثی بیت سوكند میخورم بستان زره سمت * كزتاب حمله
كوبی تبین محورست سوتام واو معروف وفتح تاء مثناة ایله كم واندك معناسنه اهل طوس
اداسیدر استادفرخی بیت آنچه كردست وآنچه خواهی كرد * سختم اندك نماید وسوتام *
وله بیت توآن مهی كه تراهرچه كویم اندرفضل * تمامترسخنی سست باشد وسوتام * حكیم
قطران ارموی بیت ارسخاسوتام باشد نام كنجی پیش تو * وزكرم نزد توباشد مدحت سوتام تام
بومعنایی مؤید شمس فخری بیت خسرو ملك بخش ابواسحق * كه جهان پیش اوبود سوتام
فرهنك حسین وفاییده سوتام درزبان طوسی اندك وكوچك باشد مسطوردر سوزنیام
واو معروف وفتح زاء معجمه وسكون نون بعده یای تحتانیٔ مفتوحه ایله ایكنه لك كه ایچنه ایكنه
قورلر سوزن نیام معناسنه برنونی حذف اولنمشدر مع النون * سپختن وسپوختن
كلاهما بضم الباء الفارسی وسكون الخاء المعجمه وفتح التاء المثناة برنسنه یی برنسنه یه عنفله صوقمق
وبرنسنه صانجمق ودیواره میخ چالمق ویره قازق قاقمق وآدمه آلت حرب صوقمق ودخی بونلر
مثللو هرنه اولورسه ابوالخطیر بیت هرچه درددرنك سپوختنش * چاره كم كند بدوختنش
سپردن ضم باء فارسی وسكون راء مهمله ایله اصمرلمق وطپشرمق معناسنه
خواجه حافظ بیت ای غایب ازنظر بخدا می سپارمت * جانم بسوختی وزجان دوست دارمت
كمال اسمعیل بیت ای بزركی كه چون راه مدیحت سپرم * همه برشارع اقبال بود رهكذرم *
عربیده اولان تسلیم وتفویض وحواله معنالرینه دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت ممالك كه
ازكردكارت عطاست * بشهزادكانرا سپردن خطاست * چغتای لساننده طپشرمق دیرلر
ستخوان ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله استخوان معناسنه دركه آندن

آندن اختصار اولنمشدر استاد منوچهری * قطعه * انکور بکرد رزن غالیه رنکست * کزوا
شکمی همچو یکی غالیه دانست * واندر شکمش هست یکی جان وسه تا دل * این هرسه
دلاورز سه پاره ستخوانست ﯗ ستوان ع سکون تاء مثناة وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول محکم
ومضبوط معناسنه که استوار وستوار دخی دینلور ابو المعانی * قطعه * بنای عشق
دردل کشته ستوان * نیابد هیچ خلل چندان متین است * زند تیشه اکر صد سال جورش
متو دصد بار محکم راست این است * ثانی بمعنی معتمد حکیم سوزنی . بیت چکویم از ضعف
او زعشق اوکویم * بیاز مای بسو کند اکر نیم ستوان * ثالث بمعنی باور یعنی ایناتمق بو اوچ
معنایه ده استوار دینلور ﯗ ستودان ع ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح دال مهمله ایله مدفن
آتش پرستان یعنی آتشک قبرلرینه مخصوص اولان عمارته دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی *
بدین زور واین فره این دستبرد * ندیدم باورد که نیز کرد * ولیکن ستوران مرا از کریز *
بباید که کیرم بکاری ستیز حکیم قطران ارموی . بیت ای بار خدایت بهمه فضل ستوده *
خصمان ترا جای بزندان وستودان * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق مقبره اوله بعض فرهنکلرده
دخمه معناسنه اسم عام روایت اولنمشدر مناسب اولان آتش پرستان قبرینه مخصوص اولمامقدر
اسدی طوسی سیامک شاه احوالی سیاقنده بو بیتی نظم ایلمش . بیت چنین کفت کاین حصن
جای نکوست * ستودان فرخ سیامک در وست * سیامک شاه موحد پاک اعتقاد ایدوکی
کتب تواریخده مصرحدر اما مزبور اسدی منتخبنده ستودان قبر کافر را کویند دیو تخصیص
ایدوب بو بیتی یازمش بیت بکاین بند کانش هر که جان داد * نباشد جای او جز ستودان *
ﯗ ستودن ع ضم تاء مثناة وواو معروف ایله اوکمک یعنی مدح وثنا ایتمک میرنظمی بیت
همه خلق عالم ستودن کرفت * چون ابواب احسان کشودن کرفت ﯗ ستوران ع ضم
تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ایله جمع ستوردر که حیوانات دیمک اولور مولانا هاتفی
بیت زسم ستوران بیکانه کشت * بیک لحظه زیر وزبر کوه ودشت ﯗ ستوربان ع ضم تاء
مثناة وواو معروف وسکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله صغر تماج که صغر وآت سوریسی
کوزه‌در ستورد وابدر وبان کوزدیجی در باغبان وکشتی بان کبی ﯗ ستوردان ع آخور
معناسنه‌در که ستور حیوانات‌در دان بونده ظرفیت معناسنه اولور قلمدان وجامدان کبی
مذکور اوج لغتک مثالی میرنظمی . بیت ستوربان که آورد ستوران بشب * نکه داشت اندر
ستوردان شب ﯗ ستون ع ضم تاء مثناة وواو معروف ایله دیرک اغاج اولسون طاش اولسون
اول اجلدن اغاجسز طاغه کوه بیستون وقبه یه رواق بیستون دیرلر اما عربیده اغاج دیره که
خشب وطاشه عمود دیرلر مولانا هاتفی . بیت ستونهای دولت بدولتسرای * ستون وار
هر سو ستاده بپای ﯗ ستوهیدن ع ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر ها ایله دلتنک ودخی
عاجز وسرکردان اولمق معناسنه استاد لطیفی بیت چو کردد بر یاز چیره خروه * بماند
بچنکالش آخر ستوه ﯗ سخن ع فتح خاء معجمه ایله کلام معناسنه‌در فتح سین وضم خا ایله ده
صحیح لغتدر حکیم اسدی بیت بسی جایها کفته اند این سخن * بکن نیکوی وبدریافکن *
ﯗ سرخوان ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه‌در اول نام پسر

افراسیاب شاهدرکه فرامرز آنی طوتوب رستم خون سیاوش انتقامی ایچون قتل ایلدی ثانی
سمنان مضافاتندن بر موضع اسمیدر بو معنایه واوسز دخی روایت اولنمشدر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کین کوه سرخان ماست * بباید کنون خویشتن کرد راست * ثالث کبوترك
بر نوعیدر سرخ رنك اولور منکور ایکی معنایه میر نظمی بیت چو رفته بسرخوان تماشا کنان *
کند بر سر شاخ سرخوان فغان ژ سرغین ﭺ سکون راء مهمله و یای تحتانی و کسر غین معجمه
ایله قلندرانك چالدقلری بوینوزه دیرلر حکیم اسدی بیت زهر سو همی کوس زرین زدند *
دو سرنای روئین و سرغین زدند * بو بیتده قلندر بوینوزی اولماسنك مناسبتی یوقدر سرنانك بر
نوعی اولمق واردرکه رزم محلنده چالرلر ژ سرفیدن ﭺ سکون راء مهمله و کسر فا ایله اوکسورمك
معناسنه مصدردر میر نظمی بیت که سرفیدن نشان رنج سینه * نکاه کج دلیل قهر و کینه *
ژ سرفین ﭺ سکون راء مهمله و کسر فا ایله قوش ترسی که عربیده سقط دیرلر ژ سرمه خاك
بیش ﭺ بر نوع سرمه درکه خسرو پرویزه نصیب اولان نوادر دهرك بریده بو سرمه درکه هرکم
کوزینه چکسه تحت الارضده اولان نسنه یی کورر دیرلر العهدة علی الراوی ژ سرمدان ﭺ
سرمه قونیلان مخصوص ظرفدر عربیده مکحله دیرلر ژ سرودن ﭺ ضم راء مهمله و واو
معروف ایله ایرلامق عربیده تغنی معناسنه میر نظمی درصفت بزم بیت دران بزم عشرت
سرودن کرفت * که شاه جهان راستودن کرفت ژ سرود کفتن ﭺ سرودن معناسنه در
ژ سروزن ﭺ ضم راء مهمله و واو معروف و فتح زاء معجمه ایله طوقشوجی قوچ که سرو بوینوزدر
و زن اسم فاعلدر زدن لفظندن معنای ترکیب بوینوز اوریجی دیمك اولور ابو المعانی بیت
رقیبان دوش یکدیکر ستیزد * بیکدیکر سر و زد چون سروزن ژ سرون ﭺ ضم راء مهمله
و واو معروف ایله ایکی معنایه استعمال اولنور اول انسانك اوتراق یری ترکیده اوجا دیرلر مولانا
جامی بیت سرونش کوی اما سیم ساده * چو کوهی کز کمر زیر اوفتاده * شمس فخری
معیارده اسم عام ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت برفت دوش از آن سرور زمان که بغیر * نهاد
داغ شهنشه را بر جبین و سرون * ثانی هرچارپا حیوانك صغریسی که ایکی معناسنه دخی
سرین ده دیرلر بو ایکی معناده استاد عنصری بیت کریقین هرکز ندیدی از کمان آویخته *
بنکر آن فربه سرون و بنکر آن لاغر میان * جغتای لساننده اول محله اوجا دیرلر وار الرنده
بو قاعده جاریدرکه اوجا اتی معتبر اولمغله مسافرلری اولدقده سفره ده اوجا اتنی قوپاروب رعایة
مهمان اوکنه قومق عادت اولمغین اسکندرنامه ده خاقان اسکندره ضیافت ایتدیکی یرده
بیت نیدی اول چه خوان قیاسی ایدی * که قوقو زمین اتنینك اوجاسی ایدی * مجمع
الفرسده سرون بمعنی سروی که شاخ باشد یعنی دال بوداق اولان بوینوزه دیرلر رشید الدین
وطواط بیت ز شخص شیر فلك سهم تو ربوده حیات * ز فرق کاو زمین پاس تو شکسته سرون
ژ سرین ﭺ بمعنی سرون مرقوم زلالی خوانسالاری بیت چو زین آرامکاه آن سرین
شد * خمیر قرص مه لبریز زین شد * مولانا هاتفی در صفت زنان بیت همه کلعذاران و غنچه
دهن * بلورین سرینان و سیمین ذقن * مثال معنی ثانی حکیم انوری * قطعه * فاتحه
داغش از زمانه همیخواست * شیر فلك از برای لوح سرین را * کفت قضا کرچه سباع نوشتست

نوشتست * کاتب تقدیر حرز روح امین را. ﴿ سفتن ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله دلمك
عربیده ثقب معناسنه شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به
ازکفتن بود * ابو المعانی بیت صحبت دوشیزکان درسفتن است * بعد ازان شهراه براهل
سبیل * چغتای لسانیده تیملاك وتیشماك دیرلر میرعلیشیر بیت نی هوش قالدی منکا نی
طاقت نی صبر قالدی منکا نی آرام * چوکو ردی اوکوم قیلیب تولا یتندی باده دریاسی ایچرا
ذورق ﴿ سفتیدان ﴾ دلمك وصو قوشدرمق معناسنه مصدردر ﴿ سکستن ﴾ ضم کاف
عربی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کسیختن یعنی اوزمك وقوپارمق حکیم فردوسی
* مثنوی * غل وبند درهم سکستم همه * دوان آمدم نزد شاه رمه * چو بسکست زنجیر
پی توش کشت * بیفتاد زان درد بیهوش کشت ﴿ سنبان ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله
مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده دلیجی معناسنه وبر معناسی دخی برمبارز پهلوان آدیدر حکیم
اسدی بیت سم اسب سنبان زمین کرد پست * کروها کروه را کراهون شکست *
﴿ سنبیدن ﴾ سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله نسنه دلمك سفتن
معناسنه استاد فرخی بیت کرتو بخواهی بزخم تیر بسنبید * چون قلم آهنین عمود فرسطون *
حکیم ازرقی بیت فروسنبی دل دشمن بدان کلك شهاب آیین * ببدرائی سرلشکر بدان تیغ
فلك مانا * برمعناسی دخی فریفته شدن یعنی الدانمق حکیم سنائی بیت تاچه مردان
قوت وقوتی * یار سنبید نی وسنبونی ﴿ سوبان ﴾ واو معروف وفتح باء موحده ایله مملکت
فارسده بروادینك اسمیدر ﴿ سوختن ﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله یانمق ویاقمق
معناسنه کمال خجندی بیت زیارت میکند سوز دل ما از شکرخنده * نمك بر ریش اکر ریزد
جراحت سوختن کیرد * عربیده یقاد وچغتای لسانیده کویماك وکویدرماك دیرلر میر
علیشیر بیت کونکلوما یوق چاره اورتمایما کدین اوزکا عشق آرا * غیری کویماك سوزنینك
اوراچرا نی تدبیریار ﴿ سودن ﴾ واو معروف وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول
سورمك مثلا بر نسنه یه نسنه سورمك طلا معناسنه شاعر بیت برعذار لاله کون
سودن فکر * روی مه وا باشفق کردن نقاب * ثانی ال ایله نسنه یوقلمق یعنی برنسنه یه
ال سورمك لمس معناسنه ابو المعانی بیت دیدن وکفتن شنیدن بود نیست * لیك ازین
به دست سینه سود نیست * ثالث ازمك یعنی برنسنه یی ال ایله ازمك روف معناسنه در
﴿ سوران ﴾ واو معروف وفتح راء مهمله ایله برقوشدر صارد خی دیرلر ﴿ سورن ﴾ واو
معروف وفتح راء مهمله ایله حمله وهجوم معناسنه هاتفی بیت زهر دو طرف سورن انداختند *
هزبرانه بر یکدیکر تاختند ﴿ سوزان ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله مبالغه ایله اسم
فاعلدر یانیجی ویاقیجی معناسنه هم لازم هم متعدی اولور شیخ عطار بیت قرب سلطان آتش
سوزان بود * با بدان الفت هلاك جان بود ﴿ سوزن ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله
ایکنه نك مخصوص آدیدر میر نظمی بیت همیزد بر ونیزه جان ربود * که سوزن زاطلس
کذر کرده بود * عربیده ابره دیرلر بکسر الفلهء وچغتایده موندو دیرلر سبعه سیاره ده شاه
بهرامك دلارام فراقنده احوالن ذکر ایندوکی پرده دیر بیت کرپکی یوق اول صفت هندو *

سانجیان بغری ایچرا یوزمو ندو فی سوزیان ع واو مجهول وسکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیه ایله
التی معنایه استعمال اولنور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی سود و نفع حکیم خاقانی * قطعه *
از زبان ز سخن بست حق اوست * چند از زبان بتافته سودی زبان کشد * هرچند سوزیان
زبانست کرم وخشك * خط بر خط مزور این سوزیان کشد * ثانی بمعنی مال وسیم وزر وسرمایه
معناسنه شهاب الدین ادیب صابر * قطعه * در آرزوی سی و ذولولوش هرشبی * دریا
کنم دو دیده لولوفشان خویش * لولو زکس دریغ ندارد دو چشم من * همچون دو دست صدر
اجل سوزیان خویش * مختاری بیت بنفس دشمنت آن بادز اسمان کز تو * بروز بزم تو برجان
سوزیان آمد * ثالث بمعنی راز وخبر پنهان وضمیر مکنون کمال اسمعیل بیت قلم دوزبانست
وکاغذ دو روی * نباشد درین محرمی سوزیان * شرف شفروه بیت اکر سوزبان هست
با تو مراهست * نه باشب نه باصبح غماز کویم * رابع سرکوشی معناسنه در خامس
ادات الفضلاده بمعنی غمخوار سادس مجمع الفرسده بمعنی ره آورد یعنی ارمغان فی سوسن ع
معروف چیچکدر بیاضی وکوکی وموری وصاریسی اولور خواجه سلمان بیت اکر بر نرکس
اندازی نظر نرکس شود ناظر * وکر باسوسن آغازی شود سوسن سخن کویا * بستانی وبری
اولور بریسنك کوکینه بیخ بنفشه دیرلر که اطبا قتنده قرمة الطیب دیمکله معروفدر فی سومان ع
واو معروف وفتح میمله چیزی اندك یعنی آز نسنه و دخی برمکان اسمیدر فی سون ع بوزن چون
ایکی معنایه کاور اول بمعنی مثل ومانند که سان دخی دیرلر حکیم سنایی * قطعه * تفکر
کن یکی در خلقت شاهین مرغابی * نکویی کرچه معنی زاست این زین سون وآن زان سون *
نکویی تا چرا کردند نول وچنك او زاهن * نکویی تا چرا دادند رنك پر این زاکسون * ثانی بمعنی
سوی یعنی طرف وجانب حکیم سنایی بیت رفت روزی بسون کرمابه * ماند تنها درون کرمابه *
بو معنایه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو پیش همت او چرخ دیدست * که
همتهای عالم جمله دونست * کند امین سون جویم حضرتش را * که منزلکاه او بالای سونست *
فی سوهان ع واو معروف وفتح هایله دمور اکه وضرپیه دیرلر که سفن دخی دینلور ابو المعانی
بیت شاخ عمر نازنین راصد دریغ * کرد محنت قطع باسوهان غم * چغتای لساننده ایکاك دیرلر
الف مکسوره ایله میر علیشیر بیت تعشومدین ایریك بنده لار خلاص ایتیمش * بوبند نی
کیشما الماس کیشی ایکاکلار ایلا فی سوهن ع سوهان مرقومدن مخففدر ینه اکه معناسنه کذا
فی شرفنامه فی سویدان ع واو معروف وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله کوهستان
معناسنه در ابو المعانی بیت کرد و صد ساله بمانی درجهان * میروی آخر بسوی سویدان *
فی مع الواو * سختو ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی چرب روده یعنی مو نبارکه
قیمه ات وبرنج وبهارات ایله طولدوروب یاغده قزاردرلر بسحاق اطعمه * قطعه * سطلکی چند
شراپچه بموقع باشد * که بچینیم درین خوان زیمین وزیسار * باز سختو که چو او حلقه زند در بن
دیك * من به پیچم بخود آزارویش همچون مار * وله بیت برسایبان نان تنك اعتماد نیست *
سختو مکر بباطن پاك شمارود فی سرو ع ضم راء مهمله وواو معروفله بوینوز در هرنه حیوانك
اولورسه حکیم انوری بیت ز نور تابش خورشید لعل فام شود * سروی آهوی دشتی

دشتی خوالشی خانخال * شاعردرهجو بیت شد شرویت چوشاخهای گوزن * هریکی
چار رطل بود بوزن * شاخ دخی بو بوزد یمکدر فرهنك وفایی ده بمعنی کذب ودروغ مسطوردر
امابو قولده تفرد ایتمشدر سائر فرهنکلرده بومعنایه منقول دکلدر ﴿ل﴾ سغدو ﴿ع﴾ سکون غین
معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی سختوی مرقوم یعنی موءمبارکه طولاش اوله ﴿ل﴾ سکارو ﴿ع﴾ فتح کاف
عجمی وضم راء مهمله ایله چورك که خاص اوندن ایدرلر بعض فرهنکده قرصهٔ پوخته در اما قول
مختار بودرکه یری برمقدار چقورجه ایدوب خمیری ایچنه قویوب اوزرینه خاکستر وآتش قویوب
بوطریقله بشن اتمکه دیرلر بریه ده عربان اتمکی بووجهله بشوروب آدنه طرموز دیرلر اما
بواسم لسان عوامده در لغت اصحی عربیده خبزه و طلمه وملیل دخی دیرلر ﴿ل﴾ سمو ﴿ع﴾ ضم
میمله تره دشتی یعنی بیان تره سی کذا فی التحفه عربیده میم مشدده ایله عالی معناسنه در
﴿ل﴾ سنو ﴿ع﴾ واو مجهول ایله درت معنایه کلور اول جانب وطرف معناسنه شمس فخری
بیت مه وخورشید برکردون کردان * همیکیرد زرای روشنت سو * ثانی بمعنی مانند
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * سبو بدست دویدم بجوی بار معانی * که آب کشت
سبویم چوجای آب سبو شد * بماند آب معلق بدستم ازسر حسرت * فروشدم بتفکر که این
چه شکل وچه سو شد * ثالث مخفف سوددر یعنی سود لفظندن دالی اسقاط اولنمشدر
شیخ نظامی بیت کشادر زوکاو آهن وکاوکو * بجادر چنین ده کند کار سو * رابع بمعنی روشنا
یعنی ضیا حکیم اسدی * مثنوی * بنزدیك تابوت زرین مکرد * کدیدی درین خانهٔ
لاجورد * که هست اندرو حلقه وپاره چند * که باشد بنزد بزرکان پسند * دکرکوهری کودهد
سود آب * بتاریکی اندرچو خورشید تاب * ترکستانده آب معناسنه در ترکیده صو دیرلر
انلرك لسانده صاد اولمامغله سین ایله ادا ایدرلر ﴿ل﴾ مع الهاء * سباده ﴿ع﴾ فتح باء موحده ودال
مهمله ایله برنوع طاشدر بلکوایدرلر وخرده ایدوب حکاکلر آنکله جواهر تراش ایدرلر ترکیده
سنباره دیرلر فارسیده زیاده نونله سنباده دخی دیرلر ﴿ل﴾ سپشه ﴿ع﴾ ضم باء فارسی وفتح شین
معجمه ایله بت سرکه سی وبعضیلر تخل بتی دردیرلر شاعر بیت سپشه کرفته سراپا بدن *
دوتا کشته سان برید پیرهن ﴿ل﴾ سبفانه ﴿ع﴾ سکون باء موحده وفتح فاونونله درازقد وکشیده
بالا کذا فی فرهنك جهانکیری میرنظمی بیت چنان سبفانه قدیرك سمن بر * نه رسته
درجهان سرو وصنوبر ﴿ل﴾ ستره ﴿ع﴾ ضم تاء مثناة وراء مشدده ایله ایکی معنایه در اول استره
معناسنه در بالاتفاق ثانی فرهنك جهانکیریده کراء خانه ودکان معناسنه ده مرویدر بومعنایه
میرنظمی بیت بی ستره خانه پند ازدجهان * نقد عمرش میدهد غافل بدان ﴿ل﴾ ستوده ﴿ع﴾
ضم تاء مثناة وواو معروفله مدح کرده یعنی مدح اولنمش حکیم انوری بیت اکر بمدح وثنا هرکسی
ستوده شود * توآن کسی که ستوده نیست مدح وثنا ﴿ل﴾ ستوره ﴿ع﴾ سکون تاء مثناة
وفتح واو وراء مهمله ایله صاری اروکه مبخ دخی دیرلر عربیده زنبور دیدکلریدر ﴿ل﴾ ستوه ﴿ع﴾ ضم تاء
مثناة وواو معروف واظهار ها ایله بمعنی دلتنك وعاجز شده شیخ سعدی * قطعه * پای
مسکین پیاده چند رود * کز تحمل ستوه شد بختی * تا شود جسم فربهی لاغر * لاغری مرده
باشد ازسختی * وسرکردان ومتحیر معناسنه حکیم سنائی بیت من زبارکنه چوکوه شدم *

وز تن وجان خود ستوه شدم * شیخ نظامی بیت چوزان سیلها برنکشتی زکوه * ازین قطرها هم نکردی ستوه * فرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده بمعنی تنك مرویدر بومعنایه ناصر بجه بیت ستوه شد جانم ازبار فراقت * دلم خون شد زدرد اشتیاقت ﮓ ستهه ﭺ ضم تاء مثناة واظهار ها ایله ستوه مرقومدن مخففدر وبمعنی دلتنك حکیم اسدی درصفت کرشاسب بیت دمان اژدها بیست کز جنك او * سته شد جهان باك درچنك او ﮓ سخته ﭺ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سنجیده یعنی مقبول ومعقول اولان قول وفعل مراد بشمش وقال اولمش سوزدیمکدر زیرا اوقیوب یازان طالب علمه بو اعتبار ایله سخته دیرلر شیخ نظامی بیت سخن تا کی زتاج وتخت کویی * نکویی سخته اما سخت کویی ﮓ سخره ﭺ سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول. بیکاروکاربی مزدیعنی اجرتسز ایش حکیم ناصر خسرو بیت در سخره وبیکار تنی ازخور وازخواب * روزی بدهد جان تو از سخره وبیکار * حکیم خاقانی بیت چه بردند اسب عمرت را عوانان فلك سخره * چه جویی زین علف خانه که قحط افتاده درخوانش * ثانی زبون وزیردست مانده معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فغانکه کار سفر نیست سخرهٔ دستم * که تازهم بدرم جمله پود وتار سفر * عربیده استهزا وافسوس معناسنه یعنی مسخره یه الق حکیم سوزنی بیت چون روز کار سخره کنم برعدوی تو * بل ناعدوت نام کند سخره کر مرا ﮓ سدره ﭺ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله قباچه یعنی برنوع جامه در بوینی بله دك ویکی اوموزده اولور اعجامه مخصوص پوشش در تعریب ایدوب صدره دیدیلر خواجه سلمان بیت کویهای سدره ات تسبیح وخیرات وحسان * کوشه های دامنت سجادهٔ روح الامین ﮓ سرب سوخته ﭺ راستق طاشی که سحق ایدوب زنان قاشلرینه وصاچلرینه خضاب ایدرلر راسخت دخی دیرلر میر نظمی بیت سرب سوخته ابروانرا رنك داد * کرد حسنش خال عنبر بوزیاد ﮓ سوخ ثیره ﭺ اضافتسز یعنی سکون خاء معجمه ایله طوری آت که عربیده کمیت دیرلر ضم کاف وفتح میم وسکون یا ایله بعضیلر یاغز طوری دیدیلر ﮓ سرچخه وسرخره وسرخیزه ﭺ کلهم بسکون الراء المهمله برنوع قبرجقدر سرخ رنك اولور علامتی تب دائمی وتعفن نفس واندوه واضطراب دل وبیخوابی وتشنکی عربیده حصبه ترکیده قزامق دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * درسرچخه بعد روز ثالث ترشی * زنهار مده وکرنه بیمار کشی * در تنقیه سعی کن بروز اول * رك زن جو دویم بود اکر نیز هشی ﮓ سرخ زرده ﭺ سکون راء مهمله وخا وفتح زاء معجمتین وسکون راء ثانیه ایله یاغز آل آت ﮓ سرخجه ﭺ سکون راء مهمله ونون وضم خاء معجمه وفتح جیمله سرچخهٔ مرقوم معناسنه بعضیلر برنوع قبرجقدر عربیده بثور دیرلر ﮓ سرخه ﭺ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله رأس الکبد یعنی جکرك باشی وقزللغه دخی دیرلر رنك اعتباریله ایکی معنایه میر نظمی. بیت عذارش کرد کاکون رنك سرخه * تماشایش مرا خون کرد سرخه * سرخهٔ ثانی معنای اوله در ﮓ سرخیزه ﭺ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه وفتح زاء عجمیله حصبه دیدکاری علتدر ﮓ سرفه ﭺ سکون راء مهمله وفتح فا ایله اوکسورك که عربیده سعال دیرلر میر نظمی بیت نشان تنکی سینه است سرفه * طبیعت را دهد بیمار کلفه ﮓ سرمه ﭺ معروف نسنه در کوزه چکرلر عربیده کحل دیرلر

دیرلر مولانا هاتفی بیت زوسمه نپرداخت ابروهلال * بسرمه چه محتاج چشم غزال * مجمع الفرس‌ده مذکوردر که فارس ولایتنده برقریه‌نك آدیدر اندن سرمه حاصل اولور معربی سرمقدر ﴿ سرواله ﴾ سکون راء مهمله ایله بردکندر خاشاك ار اسنده اولور اثوایه یا پشوب صهولتله آیرلمز ﴿ سروشه ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف و فتح شین معجمه ایله سروش مرقوم معناسنه جمیع ملائکه‌یه دیرلر عموما حضرت جبریل امینه دیرلر خصوصا کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت چو ظاهر کشته از مردان خروشه * معین اهل دین کشته سروشه ﴿ سره ﴾ فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بر کوچك قوشدر عربیده بغاث دیرلر ضم یا ایله ﴿ سرینگاه ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونونله بمعنی نشستگاه یعنی اوتراق یری ودخی تخت پادشاهان شیخ نظامی بیت سری کو سزاوار باشد بتاج * سرینگاه او ملك باشد زعاج ﴿ سغبه ﴾ سکون غین معجمه و فتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فریفته یعنی آلدانمش حکیم انوری * قطعه * زین پیش بانداز هٔ هرطائفه مردم * آوازه واعزاز قوی بودنم را * امروز در ایام تو آن صیت ندارد * بیچاره نم چون توشدی سغبه نم را * ثانی بمعنی چرب یعنی یاغلو وعربیده کرسنه وتشنه معناسنه معا استعمال اولنور اما یالکز تشنه معناسنه چندان استعمال اولنمز ﴿ سغرنه ﴾ فتح غین معجمه ونون وسکون راء مهمله ایله الاجه واوزون اوقلی کرپی آدم کوردکده ارقه سندن صاغه وصوله اوقلرین اتار شویله که کویا یایدن چقار آکا سکر وسکرنه دخی دیرلر ابو المعانی بیت چنان بد طبع وحرف انداز و بدکوی * سغرنه بود یاخود خوك دشتی ﴿ سفته ﴾ سکون فا و فتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی سوراخ کرده یعنی دلنمش بو معناده سفتن لفظنك اسم مفعولی اولور شیخ عطار بیت رفتیم وزمازمانه آشفته بماند * وین درچنین نفیس ناسفته بماند * ثانی فرهنك جهانکیریده هدیه معناسنه شمس فخری * قطعه * شهنشاهی که بهر خدمت او * همیشه پشت کردون خفته باشد * زمردم دائما سوی سماوات * دعای دولت او سفته باشد * ثالث شرفنامه‌ده اول حلقهٔ زرین وسیمینکه قولاغه کچوررلر شیخ نظامی بیت سفته کوشی چو درنا سفته * در فروشی بهای جان کفته * رابع مؤید الفضلاده برنوع دمرندرکه غایت سرتیز اولور شیخ نظامی بیت تیری ازجعبه سفته پیکان جست * درزه آورده درکان درست * مجمع الفرس‌ده بمعنی سخن نو دخی رسیدهٔ نظردن دیو مسطوردر ﴿ سفره ﴾ سکون فا و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف نسنه درکه اوزرینه طعام قونیلور ثانی مسافر ایچون احضار اولنان طعام ماحضر معناسنه در ﴿ سقرقه ﴾ فتح قافین وسکون راء مهمله ایله می حبشی یعنی بوزه که طار یدن ایدرلر تنکم دیمشلردر بیت کر حرام میخوری بخور باده * ازعرق هم سقرقه زنج مشود ﴿ سکاجه ﴾ فتح کاف وجیم فارسیین ایله اویقوده آغریاصمق که عربیده کابوس دیرلر ﴿ سکاسته وسکاسه وسکاشته وسکاشه ﴾ کلهم بفتح الکاف العجمی بمعنی ریکاسهٔ مرقوم که کرپی معناسنه در عربیده قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ سکافره ﴾ فتح کاف فارسی وراء مهمله وسکون فا ایله زخمهٔ مغنیان یعنی مطربلرك سازینی الدقلری آلتدر ﴿ سکافه ﴾ فتح کاف فارسی وفا ایله شمس فخری زخمه معناسنه نقل ایدوب بو قطعه‌یی نظم ایلمش * قطعه *

زغون رافتش امکان آن نیست * که بادی بکند ردبزبرك رافه * بهنکام طرب عواد بزمش *
کند ازماه نو شکل سکافه سکرکه فتح کافین وسکون راء مهمله ایله بمعنی سقرقهٔ مرقوم
یعنی طاریدن اولان بوزه. کذا فی المؤید سکرنه فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله
ایله اوزون اوقلی کرپی که چکاشه وسغر وسغرنه دخی دیرلر حکیم سوزنی. بیت زنخ چو پشت
سکرنه نغوله چون دم سك * چو شیرکنده دهان سهمناك چون کفتار سکره سکون
کاف عربی وفتح راء مهمله ایله طپراق کاسه که سکوره دخی دیرلر سیف اسفرنکی. بیت اندمی
کو سخن ازسکرهٔ مرغول کند * ازخجالت زتن سکرهٔ بکشاید خوی * ظهیر فاریابی بیت
قدح می دران چو سکرهٔ ماه * طبق نقل وحوضك پروین * فرهنك میرزاده فتح کاف وتشدید
راء مهمله ایله مرویدر اثیرالدین اخسیکتی بیت زنقشبند ضمیر تو مایه می یابد * خم سکرهٔ
رنك مصور ان. بهار سکزنه ضم کاف وسکون زاء معجمه وفتح نونله مجمع الفرسده ایری
اوقلی کرپی ذر سلوه سکون لام وفتح واو ایله بمعنی کفش یعنی پابوج شاعر. بیت هرکه
باشد درین جهان باهوش * نکشد قید سلوه و سنرپوش سمباره سکون میم وفتح باء
موحده وراء مهمله ایله برنوع طاشدر قایچ وخنجر وغیری دمورلرك پاسنی آنکله اچارلر وحکاکلر
آنکله جوهر تراش ایدرلر سمچه سکون میم وفتح جیم فارسیله نقب وزیر زمینده اوکی
ایدوب ایچنه بعض اشیا قورلر واکثریا بانده طاغلرده وطاغ اتکلرنده ایدرلرکه ایام شتاده اقتضا
ایتدوکی محلده یولجی قیشدن امین اولور سمنه سکون میم وفتح نونله اول ضعیف وزبون دوه یه
دیرلرکه سمرسون دیو یوك اورلمیه سنباده وسنباره کلاهما بسکون النون وفتح الباء الموحده
اول دال ثانی راء مهملتین ایله سنبادهٔ مرقوم معناسنه که سمباره دخی دیرلر معروف طاشدر معدنی
جزایر چینده اولور حکیم اسدی بیت ازین پیش سنباده وزر برند * هم از زیز وفولاد
وکوهر برند سنبه سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی فریفته یعنی
آلدانمش حکیم زجاجی بیت برون کن زدل نقش خواب وخیال * مشو سنبهٔ ملك ومال ومنال
ثانی بردمور آلتدر آنکله اغاج وبعض نسنه لر ربیده مثقب دیرلر واکه دموریشه دخی مرویدر
مولانا عرفی. بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات وصله سنبه ایست
پر آزار سنبله سکون نون وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بغدای واریه باشی
ثانی اون ایکی برجك التنجی برجی آدیدرکه صوك یاز آیی در بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت
چو آفتاب درآید بسنبله آنکهن * بهیچ دیار نماند زسنبله آثار سنده سکون نون وفتح
دال مهمله ایله درشت وخشین وغلیظ نسنه هرنه اولورسه اولسون ویوغون ویابس غائطه دخی
دیرلر استاد لطیفی. بیت صد سنده سر از زکونت که همی آید * کیرم خور وکویا که دروقت
سحر ابالا سنسه سکون نون وفتح سین مهمله ایله زنبور سیاهه دیرلر اما بعض لغتده
انکور سیاه معناسنه مرویدر ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت هر بکار اسنسه باشد رونمو *
سنسه لا بد میشود نزدیك او سنکدوله سکون نون وکاف وضم دال مهمله وفتح لام ایله بمعنی کردباد
ترکیده قاصرغه عربیده اعصار دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری سنه فتح نونله سنها زمرقوم
معناسنه که زن پسر یعنی اوغل عورتی شاعر دیمشدر بیت مادر فرزند محالست زنه کان * کرکند

کرکنند خدمت سنه اورایجان ل سوچه ع واومعروف وفتح جیم فارسیله شوربا معناسنه در
عن قریب ذکر اولنور ل سوخته ع وواو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه
کلور اول صیغهٔ اسم مفعولدر یانمش معناسنه ثانی بمعنی لتهٔ سوخته یعنی بزدن یانمش قاوکه
چقماقدن آتش آلور شیخ سعدی . بیت درسوخته نتوان نهان داشتن آتش * ماهیچ
نکفتیم وحکایت بدر افتاد * حکیم فردوسی . بیت فتاد آتش صبح درسوخته * بیکدم جهانی
شد افروخته * ثالث بمعنی سنجیده که سخته دخی دیرلر رابع خسرو پرویزک سکز خزینه سندن بر
خزینه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش خواندی سوخته * کزان کنج بد کشور افروخته
ادات الفضلاده نقل شراب معناسنه درکه اندازه دخی دیرلر ل سودابه وسوداوه ع
کلاهما بسکون الواو وفتح الدال المهمله نام زن کیکاوس شاهدر ل سوده ع واومعروف وفتح دال
مهمله ایله سودن لفظنك اسم مفعولیدر سوزلمش وازلمش معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره
ابوالمعانی . بیت بخاکپای تراروی عاشقان سوده * بدرد عشق توغم رادلم هر آن سوده *
ل سوژه ع فتح زاء فارسیله وزاء معجمه ایله دخی جائزدر ایکی معنایه کلور اول اوچقورکه
طونه کیچوررلر ثانی تحفة الاحبابده خشتك که کوملك وقفتان قولتوغنه دکرلر اما کتاب
السامی فی الاسامیده اول پاره یه دیرلر که تیریز باشندن کسرلر خشتکی اکا دکمك ایچون شیخ
نظامی . بیت پر زرود رکشته زتو دامنش * خشتك زرسوژهٔ پیراهنش ل سوسنه ع واو
معروف وفتح سین مهمله ونونله سوسن معناسنه در کذا فی التحفه ل سوفته ع واومعروف
وسکون فاو فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مکر وحیله حکیم سوزنی . بیت بکو زانجا
مراخطی عوض ده * ازین نسان سوفته کس را میاموز * ثانی بمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی
ل سوفچه ع واومعروف وسکون فاو فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول سبیکهٔ زر وسیم
مختاری . بیت زان یکی لقمه که برخوان توخود دان مسکین * نیکی سوفچهٔ زر نفروشیش
کنون * ثانی هر نسنه نك خرده سنه دیرلر ل سوکه ع واومعروف وفتح کافله هر دلوکه دیرلر
عموما وقبل ودبردلکلرینه دیرلر خصوصا ایکی معنایه ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت نیزهٔ سرنیز
کرد دسوکه هر جاز ارود * نیزهٔ کیرم رود درسوکهٔ آن سیمتن ل سوله ع واومعروف وفتح
لامله بندهٔ خانه زاد یعنی باباسی وانامی قول اولان بنده زاده یه دیرلر حکیم خاقانی * قطعه *
ازین تورنده غافل چند اعمی * درین نطقند منکر چند الکن * همه قلب وجور سولهٔ عصر * نعایم
وار آتشخوار دریمن * مجمع الفرسده سوراخ معناسنه در عموما وسوراخ در خصوصا اما مؤید
الفضلاده سوراخ کس زند راستاد عسجد ینك بو بیتندن مجمع صاحبی نك نقلی اولمق فهم اولنور
بیت بجنبانم علم چندان دران درکنبد سیمین * که سیماب از سر حمدان فروریزد دران سوله *
ل سومه ع واومعروف وفتح میمله ایکی معنایه در اول اکه دن دوکیلن دموز خرده سی عربیده
براده دیرلر ثانی ضرب نشانی بعض نسخه ده اوق نشانی روایت اولنمش بو معنایی مؤید
ابوالمعانی بیت سومهٔ تیر مژه در سینهٔ دل بی عدد * دیده زخم تیغ غمزه کشته در جانرا دهن *
ل سونچه ع سکون نون وفتح جیم فارسیله کوملك وقفتان قولتوغنه دیکلن خشتك معناسنه
ل سوه وسوهه ع کلاهما بسکون الواو واظهار الهاء بمعنی سونش یعنی اکه دن دوکیلن دموز

خرده سی ل سویسه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی سیسك یعنی تخل بتی حکیم فردوسی بیت نیاید بکار من این سازجنك * بجاسوسه سنجد بجنك پانك ل سیوخته ع ضم یای تحتانی وواو معروف وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بر نوع یمشق اوتدردا یماصوده بتر آنی قاو یرینه قوللنورلر کذا فی الاداة ل مع الیاء * سئی ع فتح تاء مثناة واظهار یا ایله بر نوع دموددر صوبی کندویه پك چکر یعنی صوارلدقلر زیاده صولو اولور شابوراك وشابوران دخی دیرلر ابوشکور بیت زمین چون سئی بنی وآب رود * نکیرد قرار ونیاید فرود * معیار جمالیده شمس فخری نیزه وحربه وعصا اوجلرنده اولان دموردو دیو بوابیاتی نظم ایلمش * قطعه * شاه ایام شیخ ابواسحق * ای کلاه تو رسنك افسر کی * اشك در چشم دشمنت دایم * میتراود چنانکه آب از سی * آب در حلق بدسکالانت * عجب است ار نمیشود چوسئی * تونله سنی دخی بومعنایه روایت اولنمشدر ل ستوری ع ضم تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله بمعنی ستوره مرقوم که زنبور معناسنه در ل سحتی ع سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة ایله مونبار وکیپا طولمه سی ابو المعانی * قطعه * روستایی بشهر را آمد * آش بزی دید اش همی پختی * نفس شومش بدو تقاضا کرد * زان خورد جرب روده سختی لیك مالك نبود نیم درم * دیدم اشتها ازان دوختی ل سرخابی ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر باء موحده ایله بر نوع قرمزی اوردكدر ل سرخی ع ایکی معنایه در اول هر نسنه نك قزللغی عموما ثانی شفق قزللغی خصوصا میر نظمی بیت شعله شد آنچنان جهان کیرا * سرخی آسمان شد پیدا * بو بیت چراغان وصفنده در ل سرنای وسرنی ع کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح النون واظهار الیاء نای رومی درکه سرغین دخی دیرلر جنکارده وسورلرده چالرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بحق آن لب شیرین که میدمی بمن * که اختیار ندارد بناله این سرنای * حکیم سنایی بیت اندرین اصداف دعوی درمعنی را مجوی * زانکه در سرنا نیابی نفخ اسرافیل را ل سغدی ع کسر غین معجمه ودال مهمله ایله بر نوع قلیه در عربیده بقیله دیرلر قوری اوزم وبادام وفندق وامثالی نسنه لر ودوشاب وات ایله بشوررلر بعض نسخه ده عاشق وادیکاری طعامدر که دوکلمش سیاه اوزم وجوز رومی ودوشاب ایله ایدرلر ل سفدی ع سکون فا وکسر دال مهمله ایله بچی والجی معنالرینه ل سکاری ع فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله یاغلی چوراك ویاغلی بوغاچه یه سکار ودخی دیرلر میر نظمی بیت چو آورده سکاری شیر تازه * بخوردن کرد با مهمان اغازه ل سکسکی ع سکون کاف وضم سین مهمله وکسر کاف فارسیئن ایله غایت ضعفدن حاصل اولان زحمتکه آنسبب ایله طپنش دل ظاهر اوله کذا فی المؤید ل سماری ع فتح میم وکسر راء مهمله ایله بمعنی کشتی یعنی کمی حکیم ازرقی بیت زخون خصم بدسشتی بجانبردکی * در واجل بسماری رود قضا بشنا * ابو الفرج رونی بیت نوندش کوه وصحرا را سماری * حسامش دین ودنیارا حصارست ل سنی ع کسر نونله سئی مرقوم معناسنه ل سوبدی ع واو معروف وسکون باء موحده وکسر دال مهمله ایله بر قوشدر سار دخی دیرلر عربیده زرزور دید کلریدر ترکستانده سنقور جق دیرلر ل سورنای ع سرنای مرقوم معناسنه که شهنای دخی دیرلر ل سوری ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله

ایله برنوع قرمزی چیچکدر کل سوری ده دیرلر غایت فرح بخشدر خواجه سلمانڭ بیت چنار
وسرووعرعر درعروسان کل سوری * بپوشید ازهزاران دست زیبا جامهٔ دیبا * خلاق المعانی
* رباعی * لعلست می سوری وساغر کانست * چشمست پیاله وشرابش جانست * آن
ساغر کالکون که بمی خندانست * اشکیست که خون دل درو پنهانست * مؤید الفضلاده
برچیچکدر لعلی رنك پیکانه تشبیه ایدرلر بومعنایه مؤید میرخسرو بیت کندوی اکر توانی بهار
عاشقان کن * کز اشك من بصحراهمه لاله دست وسوری * ودخی شادی معناسنه یعنی سونمك
ودخی برنوع پیکاندر سوزنی واومعروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله برنوع قفتاندر صیق
تکمه ایله دیکلمش واول اسلوبده بیاض والوان عرقچین ایدرلر واطیف نقشلی دوشمه دخی
ایدرلر طالب آملی بیت هان ای تن کداخته چاك دلم زتو * دارد امید بخیه که برشکل سوزنی *
سولی واومعروف وکسر لام ایله ولایت چینده برشهر آدیدر سوی بوزن موی
وجوی جانب وطرف معناسنه میرنظمی بیت اشارت ازشه عالم بدیدند * پرستاران
بهر سویش دویدند * حذف یا ایله سو دخی دیرلر باب الشین المفتوحة مع الف * شا
اوچ معنایه کلور اول میوه دار اغاج قسمندن براغاج آدیدر ثانی جای معناسنه کلدوکی
منقولدر بوایکی معناده اصلی لغت عبریدر وثالث مجمع الفرسده شار لفظندن اختصار
اولنمشدر که شاباش دیرلر مراد شادباشدر شاه بالا عجمده قاعدهٔ مقرره در که برتازه
نورسیده جوانی اولندره لر اکا مناسب برتازه نوجوانی که آنکله هم سن وهمتا اوله داماده برابر
کیدوروب وآتنه موافق آته بندروب ایکیسی آت باشی برابر خانهٔ عروسه واروب دامادی
کردك خانه یه قورلر ترکیده اکا صاغدج دیرلر عجمده شه بالا وهمدوش دخی دیرلر میرخسرو
بیت درشادی خضرخان والا * شادی خا نست شاه بالا شاهوا سکون ها ایله شاهوار
لفظندن ترخیم اولنمشدر یعنی حرف را اسقاط اولنوب اول معنایه استعمال اولنور شاهه لایق
اولان نسنه لره دیرلر میرنظمی بیت نوشته نامهٔ باشعر وانشا * چو در رشته کشیده در
شاهوا شب آوا آواز کردن شب ویاخود آوازکنندهٔ شب اوله یعنی کیجه چغرمق ویاخود
کیجه چغریجی معناسنه ایکیسنه ده شاملدر هرنه که کیجه صدا ویره اکا دیرلر چغتای لسانده
اوران دیرلر ضم همزه وسکون واو ایله شب عبا سکون باء اول وفتح عین مهمله وباء ثانیله
غایت تیره وتار اولان کیجه یه دیرلر میرنظمی بیت مانده درحیرت دران دشت بلا * سرد
وباران بوده است وشب عبا شبغا سکون باء موحده وفتح غین معجمه ایله کاو وکوسفندی
خانه دن بیرون یرلرده محافظه ایچون کیجه ایچنه قودقلری چویرمه که ترکیده آغیل دیرلر شبغار
وشبغاز دخی دینلور میرنظمی بیت بیخبرازنفس خودرا این جهان * بهر کاو وکوسفند
شبغاست دان شبکوکا سکون باء موحده وضم کاف اول وفتح کاف ثانی فارسیده ایله
اولکه ایه دیرلرکه کیجه لرده محلات اراسنده بر بوکسك یره یاخود براغاج اوزرینه چیقوب اهل
محله دولتلولرینه آدلو آدیله دعا ایدر تاکه اول دولتلولر ایشیدوب تصدق ایده لر شبکوك
وشبکوکه دخی دیرلر مولانا غضائری رازی بیت بشاخ کلبن آن شور بلبل * چه شبکوکا
زند تاصبح کوکا شب یلدا ایکی معنایه در اول شتاد ایام اربعینك ابتدا کیجه سی

اطول لیالی وغایت تیره وتار اولور ثانی هر اوزون وقرانکو کیجه یه دیرلر خواجه حافظ بیت
صحبت حکام ظلمت شب یلداست * نور زخورشید خواه بو که بر آید ق شخا ع فتح خاء معجمه ایله
شخودن لفظندن اسم مصدردر خراشیدن ودخی خلیدن معناسنه وحاصل بالمصدر دردرطرمق
معناسنه در کذا فی فرهنك حسین وفایی بمعنی اول ابو المعانی بیت چند باشی باسخنهای
درشت * روی مردم را کنی هر جا شخا ق شروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله سخن دروغ
ویمعنی میر نظمی بیت حدیث رقیبان که دستان بود * سخنهای شروا وهذیان بود *
ق ششبا ع سکون شین ثانی وفتح باء فارسیله حشرات ارضدن چیان وقرق اباق
دیدکلری که چلپاو سدپاد دخی دیرلر میر نظمی بیت پیش آنرا این شد از بهر دکر * نزد کردم
بود ششپا بی ضرر ق ششتا ع سکون شین ثانی وفتح تاء مثناه ایله ترکیده چشته دیدکاری
سازدرکه ششتار دخی دیرلر بعض فرهنکده رباب معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت
چیست چندین طمطراق البته دردیر مغان * بانزاری بانوا ازین ششتا مخمورم ق شغا ع
فتح غین معجمه ایله ترکش معناسنه بعض فرهنکده یالکز اوق قو نیلان ظرفه دیرلر زیرا ترکش
ذکر اولندقده یایلغی ایله جمله مراد اولنور غین یرینه فایله ده مرویدر استاد فرخی بیت
بوقت کارزار خصم وروز نام و ننك تو * فلك در کردن آویزد شغاو نیم لنك تو * استاد معزی
بیت ای سرافرازی که از تاج شهان زیبد همی * برمیان بند کان تو شغاو نیم لنك ق شفتا ع
سکون فاء فتح تاء مثناة ایله تیردان که ایچنه اوق قورلر محفوظ اولمق ایچون ترکیده اکاقندیل دیرلر
ق شفا ع فتح فا ایله خلال دیمکدر وعربیده کسر شین ایله صحت معناسنه در ابو المعانی
* قطعه * هر که باشد آب وبانش از شفا * درد دل زایا بداو هردم شفا * از شفو باشد
اکر کارش همین * سینه اش کردد به تیرغم شفا * شفوحرامدر وضمله شفا تیردان معناسنه در
ق شکا ع فتح کاف عجمیله بمعنی شفاء مرقوم یعنی تیردان که عربیده جعبه دیرلر شمس فخری
بیت ایا شهی که بهنکام کینه پیکان تو * کند زسینه و پهلوی خصم کیش وشکا ق شلکا ع
سکون لام وفتح کافله اوزون وسیاه قورتدرکه بولانق صولرده حاصل اولور آدمه وحیوانه
یاپشوب قانن امرزلو ودیوجه وشلك وشلکو دخی دیرلر ترکیده سلك دیدکاریدر
ق شلیخا ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ترسایه دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه
بیت به بیت المقدس واقصی وصخره * بنقد یسات وانصار وشلیخا ق شلیشا ع کسر لام
وسکون یای تحتانی وفتح شین ثانیله بر معجون اسمیدر که فالج ولقوه امراضنه نافعدر ابو المعانی
بیت بامراض دل اعدای جاهت * شود شمشیر قهر تو شلیشا ق شما ع فتح میمله شمامه
لفظندن اختصار اولنمشدر که دستنبو دخی دیرلر ق شوا ع فتح واو ایله صاغر معناسنه که
صاغرلغه شوایی دیرلر عربیده اصم دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ق شوبا ع سکون
واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول چریش ثانی خشیل معناسنه در ایضا منه
ق شوغا ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله قیون وصغر آغیلی که شیغا وشیغار وشیفار دخی
دیرلر استاد لطیفی بیت چوکرك ودزدکیرد قصد شوغا * شبانان اندر شبان اشتن بغوغا *
ق شوکا ع سکون واو وفتح کاف عجمیله بمعنی شبکاه که شوکاه دخی دیرلر کیجه وقتی معناسنه در اما

اما مجمع الفرسده بمعنی شوغاء مرقوم مسطوردر ایکی معنایه ابو المعانی بیت شودیم توشوگای
جهانرا * بپاس کرك ودزدانرا به شوکا ﴿ شوندا ﴾ فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی شنوا
یعنی ایشیدیجی عربیده سامع دیرلر استاد منوجهری بیت این سماع خوش واین نالهٔ زیر وبم را
نغمه از گوش دلت وگوش شوندا شنوند ﴿ شها ﴾ ایکی معنایه در اول خطابدرکه آخرنده کی
الف حرف ندادر ای شه دیمك اولور ثانی بمعنی شایسته بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت شها
مدح وصفت که من کرده ام * هزارش یکی کس نباشد شها ﴿ شهروا ﴾ اول رایج سیم وزره
دیرلرکه حاکم حکمیله بو ولایتده رواجی مخصوص اوله اما هر یرده رایج معناسنه ده استعمال
اولنور سره معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی در نعت شریف بیت شد شهروا
بعزنامست * این فلس بنهرهٔ مطلس * شرف شفروه بیت نقرهٔ ما اگرچه شهرواست
پیش نقاد روی اورد شد ﴿ شهروا ﴾ حذف راء ثانیله ده شهروا معناسنه در شیخ سعدی
* قطعه * وجود مردم دانا مثال زر طلیست * که هر کجا کدرود قدر وقیمتش دانند * بزرگ زادهٔ
نادان بشهروا ماند * که در دیار غریبش بهیچ نستانند * بو بیتده مخصوص شهر معناسی
ظاهردرکه بر شهرده رایج اولان آخر شهرلرده رایج اولمز ﴿ شهلا ﴾ سکون ها وفتح لامله
چشم احول معناسنه در ابو المعانی بیت چو بیند مرد دانا وده دولت بنادانان * صحیحست
اینکه چشم چرخ بحر و بوده است شهلا ﴿ شیدا ﴾ سکون یای تحتانیله سودا غلبه سیله
ویاخود عشق استیلاسیله آشفته دماغ اولانه دیرلر کثرت استعمالله دیوانه معناسنه اولمشدر
خواجه سلمان بیت یار سودا پیش ازینم بر دل شیدا منه * زانکه میدانم سویدا بر نتابد پیش
ازین * شیخ سعدی دیوانه معناسنه دیمشدر بیت چه خوش کفت شیدای شوریده *
جوابی که شاید نوشتن بزر ﴿ مع الباء * شاب ﴾ ترکیده شب دیرلر مشهوردر دریاده طاش
کبی بتر بعض الوان رنك ایچون رنکرزلر قوللنورلر عربیده تازه یکیت معناسنه در تتکم حدیث
شریفده وارد اولمشدر * شاب تائب حبیب الله شیخ تائب عتیق الله ﴿ شاداب ﴾ فتح دال
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول تازه وتر معناسنه حکیم فردوسی بیت تو کفتی همه دشت
سهراب بود * بستان یکی سرو شاداب بود * بو معنی مناسبتیله اعلام رجال دخی ایدرلر ثانی
پر آب معناسنه صولو آبدارکبی وصویی چوق معنالرین افاده ایدر مولانا زلالیٔ خوانساری
* مثنوی * اگر کردی زکلك سحر تحریر * بجوی شعله نقش آب تصویر * زبس بودیش نقش
کلك شاداب * شده مستسقی از نظارهٔ آب ﴿ شادخواب ﴾ سکون دال مهمله وفتح خاء معجمه
وواو معدوله ایله طتلو اویقوکه شکرخواب وخواب نوشین دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چون
ازشادخوابش برانگیختم * سرش را به نیزه در آویختم * میر نظمی بیت که افتاد شبها بدل پیچ
وتاب * نشد روزیم از غمت شادخواب ﴿ شب ﴾ ایکی معنایه در اول معروف کیجه معناسنه که
عربیده لیل وچغتای لسانند ه تون دیرلر اصلی تن درواو علامت ضم اولمق ایچون کتابت اولنوب
تلفظ اولنمز ترکیده دون لفظنك اداسیدر سبعهٔ سیاره ده دلارام فراقنده بهرام شاه وصفنده دیر
بیت بورناغی تونجا یوزخرابلیغی * محنت اوز را جکر کبابلیغی * واو تلفظ اولند قده جامه
معناسنه اولور که ترکیده دون دیرلر مثلا آته دونه قادر دیدکلری کبی ثانی برنوع طاشدر

دریاده بتر صورده ازیلور ربعده قینادوب عقد ایدرلر ﯽ شپ ﻊ باء عجمیله بمعنی جهنده یعنی یلدرایجی که شسب وکشپ وکشسب دخی دیرلر میرنظمی . بیت . شپ روی وخویش چو مهتاب شب * فروغش دهد زیر زلفش عجب ﯽ شباب ﻊ فتح باء موحده ایله موسیقی ده بر پرده اسمیدر وعربیده جمع شابدر که یکیتلر دیمك اولور خواجه حافظ بیت رونق عهد شبابست دکر بستانرا * میرسد مژده گل ببلبل خوش الحانرا ﯽ شپاشاب ﻊ فتح باء عجمی وشین معجمه ایله آواز پیکان تیرکه پی اندرپی آتلدقده ظاهر اولور شپشاب دخی دیرلر هاتفی بیت بر آمد ز ورد برنا و پیر * شپاشاب پیکان فشافاش تیر * وله بیت زره را در آورد پیچش بتاف * شپاشاب پیکان جوشن شکاف ﯽ شبان فریب ﻊ برکوجك قوشدر اناجه یه بکزر پرایزنده اوتورر آنی کورن اوچمازطوتیلور صانور یانته وارد قده قالقوب بنه یقین یرده اوتورر بو اسلوب اوزره آدمی یورارطوتلماز شبان فریوك وشبان فریف وشبان فریبك دخی دیرلر کذا فی فرهنك زفانکویا ابوالمعانی بیت ببین دلبر شوخی شبان فریب آسا * دهد فریب ونباشد شکار صیادی ﯽ شبتاب ﻊ سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله شب ایله تابدن مرکب لفظدر کیجه یلدرایجی دیمك اولور ویلدزقورد نه علم اولمشدر که چراغك وچراغله دخی دیرلر شیخ نظامی . بیت چو شبتاب کرمی که تابد ز دور * زبی نوری شب زند لاف نور * شمس فخری . بیت ببین چکونه بود تیره چشم دشمن تو * که روشنایی او باشد از دم شبتاب * استاد رودکی * مثنوی * شب زمستان بود کپی سرد یافت * کربکی شبتاب ناکاهی بتافت * کپیان آتش همی پنداشتند * پشته هیزم برو برداشتند * چغتای لساننده ایشنارقورت دیرلر میرعلیشیر بیت سینکه یوقسین ماه رولار جلوه ایلارلارولی * کیجه ایشنا رقورت کوزی مهری کورکاج بیلکورور ﯽ شپشاب ﻊ سکون باء فارسی وفتح شین ثانی ایله شپاشاب مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت زچکچاك کرز وزشپشاب تیر * بر آورد از جان دشمن نفیر ﯽ شپشپ ﻊ سکون بائین فارسیین وفتح شین ثانی ایله ایکی معنایه کلور اول شپشاب مرقوم کبی آواز پیکان تیر حکیم فردوسی بیت . زبس شپشپ تیر وجرکان * زمین کشت لرزان تراز آسمان * ثانی خفت واضطراب ایله کتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت عاشقانرا وقت شورش ابله وشپشپ مبین * کوه جودی عاجز آید پیش ایشان از ثبات * وله قدس سره بیت مراکوی مرو شپشپ که حرمت راز یان دارد * زحرمت عار میدارم ازان برعار میکردم * وبعض فرهنکلرده یورغه آت یوریشنه دیرلر ﯽ شب غریب ﻊ نان وحلوایه دیرلر اول مناسبتله که میتك اول کیجه سنده جهت ترویح روح میت ایچون حلوا ومشروب اتمك ایله فقرا وغربایه تصدق ایدرلر میت مقبره ده غریب قالمیوب اول تصدقلك ثوابی یولداشی اوله دیمك اولور بسحاق اطعمه بیت ازشمیم نان وحلواهای کرم شب غریب * پس بخواهد رفت بربالای خاك ما نسیم ﯽ شراب ﻊ معروف بوکتابده قرقدن زیاده مستعمل اسمی تحریر اولنمشدر هر بری محلنده مذکوردر دیرلرکه شرابك وارسلانك وآتك وقایجك اوچریوز آتمیشر آدلری وارکه جمله سی استعمال اولنور لسان عربده ذکر اولنان درت نسنه نك اسملرینه حد وحصر یوقدر هر برینك بیك اسمی اولدیغنه ارباب لغت عربی متفقلردر ابوالمعانی * قطعه *

* قطعه * شراب وشیر واسب وتیغ کرچه * چونام هر یکی از حد برونست * بدابر پنج باشد کرشمارم * زاحوال جهان نامش فزونست ﮒ شرب ﭺ سکون راء مهمله ایله کتاندن طوقنمش اینجه لطیف وبعضی سنن صرمه وقلابدون ایله طوقورلرا کثر مصردیارنده متعارفدر کیمی باشه صرارو کیمی بیلنه قوشانور برنوع مقبول بزدر حکیم سوزنی * قطعه * چون کریزان شوم ززن کیرم * درقطب الانام مأمن خویش * تن برهنه کریزم ازبرزن * تادهد جبهٔ ملون خویش * سر برهنه که تانهد برسر * شرب دربستهٔ چوخرمن خویش * خواجه حافظ بیت دامن کشان همی شد درشرب زرکشیده * صدماه روز عشقش جیب قصب دریده * ﮒ شسب ﭺ سکون سین مهمله ایله بمعنی جهنده که شب وکشب وکشسب دخی دیرلر ﮒ شغب ﭺ فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ادب وحیا معناسنه استاد دیمشدر بیت عاشق شغب نداند درکوی عشق جانان * شام وسحر برآرد ازدرد آه وافغان * ثانی شورش وفریاد معناسنه اکثر بومعناده شور لفظیله مرادف ایدوب شور وشغب دیرلر اسماء اضداد قبیلندندر ﮒ شنب ﭺ سکون نونله کنبد معناسنه در سلطان غازان رحمه الله شهر تبریزده بنا ایلدوکی کنبد عالی یه شنب غازان دیرلر کنبد غازان دیمك اولور عربیده فتح نونله شیرینیٔ دهن محبوبه دیرلر نتکم ابن الخیمی بر قصیده سنده دیمشدر بیت یابارقا باعالی الرقمتین بدا * لقد حکیت ولکن فاتك الشنب ﮒ شهاب ﭺ فتح ها ایله سرخ رنکه دیرلرکه غایت رنکین اوله اول مرتبه که کل کاژیره که بر چیچکدر صونی آب سرخ وزرد رنکلو نسنه بویارلر وعربیده ایکی معنایه در اول شیرتنك یعنی یوفقه سودکه صوقارشمش اوله ثانی شرارهٔ آتش معناسنه بومعنایه فارسیده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت زرقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکرآن شهاب ثاقب مددی کند خدارا * کیجه لرده کرهٔ ناردن دوشن شراره یه عوام یلدز دوشدی دیرلر مشهوری ملائکه شیاطینه آتش آتارلر آسمانه قریب وارمسونلر دیو خواجه حافظك بیتنده بومعنایه تلمیح واردر وبومعنایه شهاب خفاجی دیمشدر بیت مالی اقیم ببلدة فیها ابناء الدین هذا * وبها الشهاب اذا سما یخشی من الشیطان طردا * ودخی اعلام رجالدندر ﮒ شهداب ﭺ سکون ها ودال مهملهٔ موقوفه ایله بال صویی که شربت اوله ودخی اول مشهور نسنه درکه بالی ازوب اکشیدرلر ایچلدکده شراب کبی مکیف اولور شهدابه دخی دیرلر ﮒ شیپ ﭺ سکون یای تحتانیله قمچی تاصمه سی که براغاچه محکم ایدوب آنکله طوارسورلر بومعناده عربیله مشترکدر واماله ایله دخی جائزدر شمس فخری بیت بااسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بودبپایش بی دستبرد شیب * عربیده بومعناسی دخی اختیارلق یعنی صقال اغارمقدر بومعنایه ابن نحاس دیمشدر بیت کان شیب الشعرات السن * علی ضیاع رونقی تنادی ﮒ مع التاء * شاخشت ﭺ کسر خا وسکون شین معجمتین ایله بمعنی توشه یعنی سفره یوله کوتوردکاری آزق که عربیده زواده دیرلر میر نظمی بیت چه کردی بهر عقبا کار حاصل * که بی شاخشت رهرونیست عاقل ﮒ شاست ﭺ سکون سین مهمله ایله توی طوقلی دیدکاری قوش که اکثر صولر کنارنده اولور وله بیته کرآید پیش شاهین شاست باجنك * فضای عالم آید برسرش تنك ﮒ شاه بیت ﭺ قصیده ده اسم

ممدوح ذکر اولنمدوغی بیت ودخی غزلیات ومقطعاتده مقصود فیه اولان بیته دیرلر ابو المعانی بیت
ز شاهان در قصیده بشاه بیت است * که او آرایش هر تاج وتخت است ﯖ شبت ﭺ سکون
باء موحده ایله طوراق اوتی دراصلی عربیدر که ثاء مثلثه ایله شبث در تعجیم اولنمشدر طبیعتی
حار ویابسدر اخراج بلغمه نفعی واردر حکیم شیرازی بیت مرعلاج ماندکی اندر عضال *
روغن بابونه وباشبت مال ﯖ شبشت ﭺ فتح باء موحده وسکون شین ثانیله کرانجان وغلیظ
الطبع وکریه اللقا که کورن آدمک طبیعتی نفرت ایلیه معروفی بیت حاکم آمد یکی غلیظ
وشبنت * ریشکی کنده وپلیدک وزشت * بو بیتده قافیه اقتضاسیله باء مکسوره ایله کرکدر
بیتک قابلی استاددر کسره با ایله استعمالی جائز اولمسه زشته قافیه ایتمزایدی بعض فرهنکلرده
باء موحده یرینه یای تحتانیه ایله ذکر اولنمشدر ﯖ شت ﭺ شتل لفظندن ترخیم اولنمشدر روشنیل
آکا دیرلر که قماربازلر قمار اوینار ایکن حاضر اولوب لکن قمار اوینامیان قماربازه ویردکلری حصه در
معربی شطل در میرخسرو * قطعه * هرکه درخصلت خصل است بیازی قمار * من موجه
کنم ازعقل که نادان باشد * کانچه او برد حرامست نیابد بردست * یاسراسر ببرد یاشت
افران باشد ﯖ شخت ﭺ سکون خاء معجمه ایله بوزن بخت التون توالی معناسنه در
ﯖ شست ﭺ سکون سین مهمله ایله طقوز معنایه کلور اول اولته دیدکلری اکری چه
دمور در که آنکله بالق طوتارلر استاد عنصری بیت طرهٔ او بدست من چون شست *
من چو صیاد او چو ماهی شیم * شیخ سعدی بیت ما بتو یکبار مقید شدیم * مرغ بدام
آمد و ماهی نشست * خواجه سلمان بیت نه من تنها بسودای سر زلفت کرفتارم *
که زلفت را بهر شستی چو سلمان هست پنجاهی * ثانی باش برمغک یای چکلن یری بعضیلر زه کیره
شست دیدیلر اما برمغک اول محلی اولمق اولی در شیخ سعدی بیت دل از دست تو بیرون
رفت سعدی * نیاید باز تیری رفته از شست * ثالث نیشتر فصاد معناسنه که کلک ونیشتر
دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سنایی بیت آمد آن رکزن مسیح پرست * شست
الماس کون کرفته بدست * شمس فخری بیت چو فصاد ان رک جان حسودش * فلک بکشاد
ازان زهراب خورشست * رابع اعداده التمش عدده دیرلر ذکر اولنان درت معنایه ترتیب
اوزره شمس فخری * قطعه * بعهد دوات او دزد وظالم * بسان ماهیند افتاده در شست *
بدوزد در زمان بر آسمان تیر * بکمتر تیرکو بکشاید از شست * چو فصاد ان رک جان حسودش
فلک بکشود ازان زهراب خورشست * حساب عمر خسرو باد چندان * که آید از کسور شش
هشت درشست * خامس زنار که راهبان کبران بللرینه بغلرلر آکا کشتی دخی دیرلر حکیم سنایی
بیت کفت شست معانه بربندید * بت بمعبود خویش بپسندید * سادس مضراب که آنکله
سازچالرلر کذا فی فرهنک جهانکیری سابع شرفنامه ده تنبور قلی وابریشم تل که سازه بغلرلر
بوایکی معنایه استاد رودکی بیت بکرفت بچنک چنک ونشست * بنواخت بشست چنک
راشست * ثامن حلقهٔ رسن وحلقهٔ کمند وامثالی نسنه لره دیرلر سید ذو الفقار شروانی
* قطعه * دلبری آمد دلاور زلف پنجه شست او * کان دهان همچو میمش دیده موزلف چو جیم
درمیان جیم پنجه شست دارد جانشکار * درمیان میم دارد سی ودو در یتیم * تاسع فرهنک حسینی

حسین وفایی ده خم زلف دلبران معناسنه نقل ایدوب حکیم سوزنی نك بو بیتنی کند وقوانه مؤید ایراد ایلمش. بیت زشست زلف کمان ابروان وتیرقدان * نماند بهره خط ونصیب وتیره را ۆ شفت ع سکون فایله اتی معنایه کاور اول تخته بندکه ترکیده کروت دیرلر ثانی بدرایحه اوسموزه دیرلر ثالث کم بها ونامقبول اولان شیئه دیرلر رابع کج وکج وناهموار اولانه دیرلر بودرت معنایه ابو المعانی * قطعه * بدیدم شفت را بشسته درشفت * به پیش ش شفت دژ ایستاده بر پا * بنام تحجه آوردست شفتی * ثنای شفت بروی کرده انشا * خامس زشت وچرکین معناسنه سادس کیلان مضافاتندن بر قریه اسمیدر که آنده مرطبانی طبق وچناق امثالی نسنه لر اشلنور ۆ شمغت ع سکون میم وفتح غین معجمه ایله خوی بد واخلاق ذمیمه معناسنه میر نظمی هروی بیت میشو دردوعالم اوبد بخت * طبع اوراا کرشود شمغت ۆ شنبلیت ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام بعده یای ساکنه ایله صاروزنك بر چیچکدر شکلی ورایحه سی ترنج چیچکنه بکزر استشمام اولنسه صداعی دفع ایدر شنبلید دخی دیرلر ۆ شوات ع فتح واو ایله بر قوشدر مانند مرغابی هم صو ده هم قره ده اولور سرخاب وشواد دخی دیرلر بعضیلر کند وسرخ رنك قنادی وقویروغی الاجه اولور دیدیلر حکیم سوزنی بیت چوهدهد زمین بوسه دارم بشکر * سخن رنك دادم چوپر شوات ۆ شویست ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله پراکنده لك معناسنه میر نظمی بیت ندانست از غم که امید چیست * چنان کشته اوراخاطر شویست ۆ شهتوت ع سکون ها وضم تاء مثناه ایله اکشی قره توت ۆ شهلات ع سکون ها وفتح لام ایله مومنلی بال میر نظمی بیت سخن در زبانش چوما ننده قند ست * بیك کاسه در دست شهلات شهوات ۆ شیشت ع سکون یای تحتانی وفتح شین ثانیه ایله کرانجانی وغلظت طبع معناسنه در ۆ مع الجیم * شاهبانج ع سکون ها وفتح باء موحده وکسر نون ایله بر نوع اغاجدر مصرد یارنده بر نوف دیرلر انار اغاجندن قباجه یپراغی آلج یپراغنه مشابه لکن بر ز آندن بوزرق وتویلواولور کسکین رایحه سی واردر سالقم سالقم چیچکی اولور اوزتاسنده قوان چیچکی کبی زغبی واردر بعض روایتده جمسفرم دیدکاریدر اصفهان طاغلرنده چوق بتراویننك شکلی انواع اولور ودره لرده بتانك یپراغی صره شق کبیدر وقرمزی رق چیچکی اولور شاهبانك دخی دیرلر ۆ شاهترج ع بر نوع آجی اوتدر احتراق کبده ودم فاسدن حاصل اولان امراضه نافعدر شاهتره دخی دیرلر ابو المعانی بیت امتلاء معده حاصل میکند شیرین طعام * کرچه تلخست شاهترج اما که بسیار نافعست ۆ شترنج ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله بر نوع طعامدر انواع حبوباتدن بشورلر آش شتربجه دیرلر وکاهی انواع حبوباتی اون ایدوب اتمك ایدرلر آنا شتربجی دیرلر شیخ اوحدی بیت سفره چرخ نان شتربجی * چیست تا در سماط او سنجی ۆ شر فنج ع سکون راء مهمله ونون وفتح فایله ضرب یول که طاشلق وانیشی یوقشی اوله میر نظمی بیت شاهراهست راه شرع ودکر * راه شر فنج ورهزن بخطر ۆ نشخنج ع سکون شین ونون وفتح خای معجمتین ایله سلو اروا یچ طونی معناسنه ودخی بر نوع اوبوندر عربیده لجه دیرلر اما مجمع الفرسده قمار بازلر قمار اوینامق ایچون بر جوزك ایچنی بوشالدوب قورشون طولدوررلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی اما مؤید الفضلاده

ششجا بجه مسطوردر ﴿ ششنج ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح فا ایله اطفال اوینامق ایچون ایتدکاری منقش برداقدر میرنظمی بیت چیست این آرایش بیهوده * کوزه ششنج چه کودك نه ﴿ شطرنج ﴾ معروف لسان عوامده سین مهمله ایله سطرنج مشهور اولمشدر ﴿ شفتاهنج ﴾ سکون فا وفتح تاء مثناة وکسر هابعده نون ساکنه ایله صرمه کشلرك وقویجیلرك سیم وزری چکدکاری دلکلو دمور درکه عربیده حدیده دیرلر حکیم خاقانی بیت کوه محروقست همچون زر بشفتاهنج در * دیورا زود رشکنجه حبس خذلان دیده اند * شمس فخری بیت شها کرپس قوی باشد حسود ت * بشفتاهنج تدبیرش در آهنج ﴿ بشفتاهج ﴾ نون یرینه یای تحتانیله ده شفتاهنج مرقوم معناسنه مرویدر ﴿ شمج ﴾ فتح میمله خانه زیرزمین ابوالمعانی بیت دوستان شاد کام بکلشن عیش * دشمنان در شمج بدرد کشند ﴿ شنج ﴾ سکون نونله بشنج لفظندن اختصار اولنمش نطیعی معناسنه که شیار دخی دیرلر وعربیده ایکی معنایه در اول برنوع صدفدر دریا کنارنده اولور ایچنده انجو حاصل اولمز ثانی رنجیده شدن یعنی انجنمك بولغت فارسیده حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر ﴿ شنج غنج ﴾ بسکون نونینه وفتح غین معجمه ایله نشستکاه مردم وسفری حیوانات معناسنه شمس فخری بیت بفرمانش خیوان وانس وپری * همه داغ دارند در شنج غنج ﴿ مع الخاء المعجمة * شاخ ﴾ اون اوچ معنایه کلور اول نهال هردرخت یعنی هراغاجك داله دینلورکه عربیده غصن وجمعی اغصان کلور مثلا غیاث بیت کشته دستم شاخ کل از بسکه دارد داغها * یادکار باغ نومیدست برسرمیز نم * ثانی حیواناتك بوینوزینه که سرو دخی دیرلر عربیده قرن جمعی قرون کلور وچغتای لسانده شباق دیرلر استاد لطیفی بیت شد سروبت چو شاخهای کوزن * هریکی چار رطل بود بوزن * ثالث بوللك بوللق اورلمش صاج فرخال معناسنه حکیم اسدی بیت بجا بخردی اوراین بازکوی * مکر باز یابم یکی شاخ موی * رابع هرنسنه نك پاره سنه دیرلرکه شاخ شاخ پاره پاره معناسنه استعمال اولنور منصور شیرازی بیت زده بسنبل پرتاب شانه وزغم آن * چو شانه سینه صاحبدلان شده صد شاخ * خامس برنوع ظرفدرکه آنکله باده ایچرلر منقولدرکه ولایت کورجستانده صغن واوکوزبوینوزندن مصنع قدح دوزوب شراب ایچرلر بو مناسبتله هرظرف شرابه شاخ تسمیه اولنمش شمس طبسی بیت درکش آن شاخ پراز باده کرآتشکه آن * مرغ جان خواهد تا طمع سمندر کیرد * وله بیت شاخ کران زن مزن دم زغم اینجهان * خون قدح خور مخور پیش غم آن سرای * سادس اول اوزون دیركکه اوزرینه سقف خانه ایدرلر آکاشاهتیر وفرسب دخی دیرلر منصور شیرازی بیت زهر فضل بدست آرد رنظم وبریز * بپای شاه فلك آستان زرین شاخ * سابع بمعنی پیشانی حکیم فردوسی بیت چه مردی بد وکفت با من بکوی * که هم شاه شاخی وهم شاه روی * ثامن قوله دیرلر اوموزباشندن ال اوجنه وارنجه حکیم فردوسی بیت بدین شاخ واین بال واین دستبرد زتخم کدبد نام بردار کرد * وله بیت بدین چهره چون ماه واین قد وبرز * بدین شاخ واین بال واین زور کرز * تاسع بیوك ارمقدن آیرلمش اولان کوچك ارماغه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی چشمه دیدم بدشت فراخ * مرآن چشمه را هرسوی راه وشاخ * عاشر قفتان

قفتان وكوكلك تيريزى حضرت مولانا قدس سره بيت پس سيم بار از قباد زد شاخ * كه
از خنده اش يافت ميدان فراخ * حادى عشر خوشبو اولان عطريات زباد وامثالى قودقلرى
ظرفه هم مظروفه ديرلر استاد رودكى بيت ز اشك ابر نيسانى بد يبا شاخ شد معلم * ز بوى باد
آزارى بعنبر شاخ شد معجون * بونلردركه عربيده زباد ديدكلرى خوشبو عطر كه كلدى كبى
بر جانورك عرقيدر اكثر بوينوزده حفظ اولنور آكا دخى شاخ ديرلر ثانى عشر استخوان
پهلو يعنى ايكو كوكرسنده ده ديرلر ثالث عشر اياق كه او تراقدن برماقلره وارنجه كه كالنك دخى
ديرلر مؤيد الفضلاده كلاب ايله آميخته اولمش شرابه دخى شاخ ديلدوكى مسطوردر
ﮓ شاخ شاخ ﻉ دال دال وچاك وچاك وپاره پاره معنالرينه حضرت مولانا قدس سره
بيت اين زمين وآسمان بس فراخ * كرد از تنكى دلمرا شاخ شاخ * فرهنك جهانكيريده
صداى عندليبه ده شاخ شاخ ديلدوكى مسطوردر ﮓ شادخ ﻉ فتح دال مهمله ايله شهر
نيشابورك اسم قديميدركه شادباخ دخى ديرلر حكيم انورى بيت دى زمن پرسيد معروفى
ز معروفان بلخ * از شما پوشيد كى دارم عزيزان شادباخ * اصلى اوزره استاد فرخى بيت
ز تاج شاهان پركن حصار شادخ را * چو شاه شرق ز كنج ملوك قلعه ناى ﮓ شادياخ ﻉ
كسر دال مهمله وفتح ياى تحتانيله شادخ مرقوم كبى شهر نيشابورك اسميدر مولانا محمود بن يمين
* قطعه * يارب اين باغ ارم از شادياخ خرمست * يارب آب استخر باچشمه سار زمزمست
تا ابد عشرت كنان بادا بكاخ شادياخ * همدمش ابن يمين كالحق حريف محرمست *
ﮓ شاماخ ﻉ فتح ميمله كاورس خطايى ديدكلرى دارودر ﮓ شاهرخ ﻉ سكون ها وضم راء
مهمله ايله ايكى معنايه در اول كركدان بوينوزى ثانى اعلام رجالدندر از جمله تيمور شاهك
اوغلى نامى در مولانا هاتفى بيت شده ش همعنان شاهرخ در مصاف * بسان دو شمشير در يك
غلاف ﮓ شب فرخ ﻉ سكون باء موحده ايله وكسره ايله دخى مرويدر موسيقيده بر لحن
اسميدر استاد دقيقى درصفت مطرب بيت شب فرخ چو شب آغاز كردى * عروس روز
پرده باز كردى * مجمع الفرسده باربد خسرو پرويزك اوتوز بر نواسندن برنوانك اسميدركه
كندونك مخترعاتندندر شيخ نظامى بيت چو دستان در شب فرخ كشيدى * از ان فرخنده تر
هركز نديدى ﮓ شخ ﻉ بش معنايه كلور اول بمعنى سركوه يعنى طاغ باشى حكيم سوزنى
بيت ز آسمان بزمين غم بدشمن تو رسد * چو سيل وسنك كه آيد به پستى از سر شخ * فرهنك
جهانكيرى صاحبى بو معنايه بو بيتى استشهاد ايتمش اما بوبيتدن مطلق طاغ اولق فهم اولنور
استاد منوچهرى بيت شاخ مرصع شد از جواهر الوان * شخ تل ياقوت شد ز لالهٔ نعمان *
ثانى زمين سخت ومحكم حكيم اسدى درصفت اژدها بيت نه بينى ز زهرش زمين كشته بود
همه شخ سياه وهمه كه كبود * ثالث بمعنى دامن كوه وزمين پشته پشته ابو شكور بيت
خر اميد چون كبك بربنى بشخ * تو كوئى زديبا فكندست نخ * رابع هر سخت ومحكم اولان
نسنه يه ديرلر عموما خامس مخفف شاخ در اما ادات الفضلاده بداندام وچركين معناسنه ده
مرويدر ﮓ شخشخ ﻉ سكون خا وشينن معجمتين ايله ايكى معنايه در اول بمعنى سركوه ثانى
قصارلرك بزى آغارتمق ايچون اوردقلرى اغاجك آديدر فرهنك جهانكيريده بو لغتك حركتى

اگرچه ذکر اولنمش وغی اوزره ضبط اولنمش اما اوچ حرف ساکنه بر یرده تلفظ اولنمز یا خاء اول ویا شین ثانی مفتوح ویا مکسور کرکدر ي شایغ ع کسر لام وسکون یای تحتانیله صدا آواز معناسنه‌در رشید الدین وطواط بیت نعره دروی شایغ موسیقی * ناله دروی نوای موسیقار ي شماخ ع فتح میمله ایکی معنایه‌در اول ایران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان آدیدر که سرحد رومده واقع شماخ قلعه‌سی اکا منسوبدر ثانی شاماخ مرقوملك مخففیدر کاورس خطابی معناسنه عربیده میم مشدده ایله برشاعرك اسمیدر ي شملخ ع سکون میم وفتح لامله بمعنی شلغم کذا فی تحفة الاحباب ي مع الدال * شابورد ع سکون باء موحده وراء مهمله وفتح واو ایله عربیده هاله دیدکاری که اطراف قمرده اولور ترکیده آی آغیلی دیرلر خرمن ماه دخی دیلور پروز مشرقی * قطعه * بخط وآن لب ودندانش بنگر * که همواره مرا دارند در تاب * یکی همچون پرن در اوج خورشید * یکی چون شابورد در دور مهتاب * ي شاد ع اوچ معنایه کلور اول فرخناك ومسرور مولانا عشقی کاشی بیت شادم که دامنم سك کوی تومیکشد * وان شادیء دگر که بسوی تومیکشد * ثانی بمعنی آب بسیار که صوبی چوق اولان یره شاداب دیرلر شادروان بوندندر ثالث شرابك جمله‌ء اسماسندندر که شرا بخواره شادخواره دیرلر بو ایکی معنایه انوالمعانی بیت کنار آب شاد وجمع یاران * چو شاد بزم باشد شاد لعلین ي شادباد ع موسیقیده بر پرده ویاخود بر نوا اسمیدر حکیم سوزنی بیت ذوخانه کوایی چکاوك زنم * یکی شادباد ویکی نوش بلد ي شادروان مروارید ع باربد خسروك مخترعی بر لحن ونوا اسمیدر سبب تسمیه‌سی مرویدر که خسرو پرویز برشادروان مخصوصی کنارنده اوتوروب عشرت ایدرکن باربد مزبور صوت مرقومی تصنیف ایدوب آغازه ایتدکده خسرو امر ایلدی بر طبق انجوبی باربدك اوزرینه نثار ایلدیلر اکا بناء آدینی شادروان مروارید وضع ایلدی میرخسرو بیت نوارا نام شادروان بره بود * که آن پرده زشادروان شه بود * شیخ نظامی بیت چو شادروان مروارید کفتی * لبش کفتی که مروارید سفتی ي شادورد ع سکون دال وراء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول هاله که اطراف قمرده اولور حکیم اسدی بیت چوترکی که کردمه اوشادورد * نیاورد کاهلی درنبرد * ثانی تخت پادشاهان معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندار برشادورد بزرك * نشسته همه پیکرش میش وکرك * ثالث خسرو پرویزك خزینه‌لرندن یدنجی خزینه اسمیدر رابع موسیقیده بر پرده آدیدر بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت دکر کنج برشادورد بزرك * که کوینده رامشکران سترك * مجمع الفرسده فراش خانه معناسنه مسطوردر ي شاکورد ع سکون کاف وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ي شاکرد ع ایکی معنایه کلور اول معروف عربیده تلمیذ دیرلر منجیك بیت فلك طبیعت شاکرد شیشه کردارد * هزار دل شکند تاکی درست آید ي شاکند ع سکون کاف ونون وفتح میمله یکی قلندن یاپلمش کجه یه دیرلر استاد لبیبی بیت بدستش زخام کوزنان کمند * دراز کمند اورایکی شاکند ي شاند ع فتح نونله بمعنی شانه کند یعنی زلف وکاکلی طرار کذا فی المجمع بو معنایه حکیم انوری بیت جهان باب وفاروی عهد میشوید * فلك بدست ظفر

طفر جعد ملك میشاند ڨ شانه هید ۼ فتح نون واخفاء هاء اول وکسر ثانی بعده یای تحتانی
ساکنه ایله ترکیبده بیاد یدکاری بومقلی اغاجدرکه آنکله خرمن صاوررلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ڨ شاوزد ۼ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله بر بیاض دکندرکه جاورد دخی دیرلر عربیده ثغام دیرلر
ثاء مثلثه ایله کذا فی المجمع ڨ شاهد ۼ اول محبوبه دیرلرکه صحبت وعشرتده حاضر اوله
وعاشق پرست و خاطرنواز عشاق اوله عربیده زبان وزلف ونرد حاضر وبر نسنه یی بیلن ایدیجی
وروز جمعه ویوم عرفه یه دیرلر ڨ شاهرود ۼ سکون ها وضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه کلور اول بر بیوك ارمق آدیدرکه منبعی طالقان قزوینده در ثانی نایه مشابه بر نسنه در
خوش صدا اسی چقار فرهنك جهانکیرده سازیست مانند نی اکثر واغلب رومیان در بزم ورزم
بنوازند عبارتندن فهم اولنورکه سورنا اوله بو معنایی مؤید میر نظمی بیت صدای شاهرود
شوق افزا * بخیزاند نوادر چرخ والا * ثالث سازلرده بم دیدکاری قبا صدالی قیل رابع
دمغان ایله بسطام میاننده واقع بر قصبه اسمیدر وبعض فرهنکلرده بر پیشرو آدیدر ڨ شاهورد ۼ
سکون ها وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ڨ شاید ۼ
فتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول لایق شایسته وسزاوار معناسنه بو معناده شایستن دن
مشتق اولور شاعر بیت نشاید نقش پر طاوس کردن * نه دانش پیش بطلیوس کردن
شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار * ثانی بمعنی
احتمال شیخ سعدی بیت هر بیشه کمان مبرکه خالیست * شاید که پلنك خفته باشد *
ڨ شایراد ۼ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی هالۀ قمر کذا
فی المجمع ڨ شایورد ۼ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی شادورد مرقوم یعنی
هالۀ ماه که سادورد دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه فیروز مشرقی * قطعه *
بخط و آن لب ودندانش بنکر * که همواره مرادارند در زتاب * یکی همچون پری در اوج
خورشید * یکی چون شایورد از کرد مهتاب ڨ شبکرد ۼ سکون باء موحده وراء مهمله وفتح
کاف عجمیله کیجه کزیجی عربیده سری دیرلر ڨ شبود ۼ ضم باء موحدۀ مشدده ایله طبتلو صولرده
حاصل اولور بر نوع لطیف بالقدر عربیده شبوط دیرلر ڨ شجاید وشجد ۼ کلاهما بفتح الجیم
شدت برد وبرد شدید معناسنه شجودن لفظندن فعل مضارعدر استاد دقیقی * قطعه *
صورت خشمت ارز هیبت خویش * زره را بخاك نماید * خاك دریا شود بسوزد آب * بفسرد
آفتاب وبشجاید ڨ شخاید وشخد ۼ کلاهما بفتح الخاء المعجمه شخیدن وشخودن لفظلرندن
فعل مضارعدر طرنقله یاره لروا یچیدر دیمك اولور مجمع الفرسده مطلق ریش کند دیوب
بو بیته متمسك اولمش حکیم ناصر خسرو بیت سواران خفته واین اسب بر سرشان همی تازد
که نه کس را بکوید سر نه کس را روی بشخاید ڨ شخایید ۼ فتح خاء معجمه وکسر یای تحتانی
اول وسکون ثانیله مجمع الفرسده بدندان جراحت کردن یعنی دیش ایله یاره لمق معناسنه
دیوب بو بیتی ایراد ایلمش استاد لبیبی بیت چو بشنید شاه آن پیام نهفت * زکینه لب
خود بشخایید وکفت ڨ شخشید ۼ سکون خاء وکسر شین معجمتین ایله بمعنی شخید کذا
فی الاداة ڨ شخید ۼ کسر خاء معجمه ایله بریردن اشاغی دوشمك معناسنه کذا فی فرهنك

امیرزا ابراهیم ؟ شغاد ؟ فتح غین معجمه ایله نام برادر رستم که شگاد دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
نه رستم جو پایان روزی بخورد ؟ شغاد از نهادش برآورد کرد ؟ شفتالو ؟ سکون فاو فتح تاء
مثناه وضم لام ایله شفتالو دیدکاری میوه در شیخ سعدی * رباعی * گر خوبتر از روی تو باغی بودی
پایم همه روز در آن بنمودی * چندان کرمت نیست که خشنود کنی * درویش از آن باغ که شفتالودی
؟ شفود ؟ ضم فا و واو معروفله بمعنی حرام که ضد حلال در ؟ شکاوند ؟ فتح کاف و واو و سکون
نونله بر طاغ آدیدر اشکاوند دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نشیمن گرفت از شکاوند کوه * همیدارد
از رنج کیتی ستوه ؟ شکرخند ؟ فتح کاف و خاء معجمه و سکون راء مهمله و نونله لطافت و نزاکتله سوبلرکن
تبسم ایلمک و دخی خندهٔ محبوب که ضدی زهرخند در شاعر بیت خندهٔ ماهرو شکرخند است *
خندهٔ اهرمن زهرخند است * شیخ سعدی بیت شکر خندهٔ انگبین میفروخت * که دلها
ز شیرینیش دل بسوخت ؟ شکروه ؟ فتح کاف و سکون راء مهمله ایله مرد جست و چالاک
و کوشش و دخی ایشی حاضر و آماده ایلمکه دیرلر شکروه دخی اول معنایه در کذا فی فرهنگ
جهانگیری ؟ شکند ؟ فتح کاف و سکون نونله با چقدن حاصل اولان صوغلجان عربیده خراطین
دیرلر خواجه عمید لوبکی بیت در کوی این رباط ز عقبی نشان مخواه * هرگز نبود مزاج
سقنقور در شکند ؟ شلواربند ؟ اوچقور که شلوار طونبند آتلک باغیدر که اوچقور دو
و صف ترکیبی اولور اوراء المعانی بیت شلواربند بسته منقش کره بود * بر گنج شایگان چو
مار مطلسم است ؟ شمشاد ؟ سکون میم و فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اول اغاجه
دیرلر که عوام تحریف ایدوب چمشیر دیرلر موزون و هموار و خوش نمادرخت اولمغله قد محبوبی آکا
تشبیه ایدرلر کمال اسمعیل * قطعه * زلف را تاب میدهد سنبل * زلف را شانه می نهد
شمشاد * بکل و لاله داده اند مکر * لب شیرین و سینهٔ فرهاد * ثانی تحفة الاحبابده
مرزنگوش که معربی مرزنجوش در ریحان قسمندندر استاد فرخی بیت دست و پایش
ببوس و مسکن کن * زیر آن زلفکان چون شمشاد * مجمع الفرسده هر طوغری و موزون اغاجه
دیرلر خواجه حافظ بیت باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است * شمشاد سایه پرور من از که
کمتر است ؟ شمغند ؟ سکون میم و نون و فتح غین معجمه ایله فرهنگ جهانگیریده بمعنی چرک
و چرکین جامه و بدنی بدقوقر آدم و دخی حیوان یاغیری و امثالی معناسنه و مجمع الفرسده بمعنی
زن بد نوفرج معناسنه که عربیده لخناد یرلر بو معنایه ابو الخطیر بیت زن زشت و دراز و پیر و شمغند
کنند بکدم چو کاپی کوه الوند ؟ شملید ؟ سکون میم و یای تحتانی و کسر لام ایله حبوباتدن بوی
دیدکاری که عربیده حلبه دیرلر ضم حای مهمله ایله مجمع الفرسده خوشبو بر چچکدر مسعود
سعد سلمان بیت بضعف ضمیرا ش این میان و خیره راش قد * بلون برک شملید نش و هم رخ
یاسمینش خد ؟ شمند ؟ فتح میم و سکون نون ایله بمعنی نان سفید و نیکو کذا فی التحفه ؟ شمید ؟
کسر میم و سکون یای تحتانیله صیغهٔ فعل ماضی در بیهوش اولمق و اورمک و صوسز لقدن
صولومق معنالرینه شمس فخری بیت با کرم و جود او بهر که باشد لئیم * با خرد و هوش
او عقل چه باشد شمید * مجمع الفرس و فرهنگ حسینی و فیه ده مذکوردر که بو لفظ ایکی
وجهله استعمال اولنور بر وجهی شمید و شمیده بو ایکی لفظ دخی بیهوش معناسنه در و بر وجهی دخی

دخی شمید وشمان دیرلر بوایکی لفظ تشنه لکدن نفس آلوب ویرمك معناسنه ودمادم آغاق و غریو وغرنك کبی اما تحفة الاحبا بده بومعنایه شمید وشمان مسطوردر ؤ شنبلید ع سکون نون وفتح باء موحده وکسر لامله برنوع صاری چیچکدر ترنج چیچکنه بکزر ورایحه سنه مشابه رایحه سی واردر صداعی دفع ایدر حکیم اسدی * مثنوی * کلاهش بسر زرد وخفتا نش زرد * همان اسب وبرکستوان نیز زرد * توکفتی که کوهیست ازشنبلید * که باد دمان از دمش بردمید ؤ شنبد ع سکون نون وفتح باء موحده ایله روزشنبه دیمکدر عربیده یوم السبت دید کلریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * خیال خوش دهدزان دل بنازد خیال زشت آرد دل به تندد * تویی آزینه واووقت خطبه * نه زآزینه جدا چون روزشنبد * استاد منوچهری بیت بفال نیك بروزمبارك شنبد * ببندکیر ومده روزکار نیك بد ؤ شنجود ع سکون نون وضم جیمله پاره لی وبره لی دیمکدر بعض نسخه ده شجنود واقع اولمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ شند ع سکون نونله بوزن بند منقار مرغان یعنی قوش بورنی شمس فخری * قطعه * کلاك من زند خوان باغ ثناست * که ورامدح شاه باشد زند * نکتهای سپید زاید ازو * کرچه دائم سیاه دارد شند ؤ شنید ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده شند مرقوم ثانی شنیدن لفظندن صیغهٔ فعل ماضیدر ؤ شواد ع بوزن سواد بر پرنده جانوردر مانند مرغابی شوات دخی دیرلر بعض فرهنکلرده رنك بوقلمون بر مرغدر شوال وسرخاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ شهاد ع فتح هایله حرام معناسنه که ضد حلالدر وایضا منه ؤ شهبد ع سکون ها وفتح باء موحده ایله یعنی سپهبد مرقوم یعنی چری باشی ؤ شهد ع سکون هایله کوچ بالی که اوغل بالی دخی دیرلر مومی آیرلمدقدن صکره شهد فایق دیرلر صاف ولطیف بالدر شیخ سعدی کلستانك دیباجه سنده * وعصارهٔ نایی بتربیتش شهد فایق کشته دیدوکی بوبالدر ؤ شهربند ع سکون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله حصار دیواری وسور قلعه مولانا هاتفی * مثنوی * براطراف آن قلعه شیرین وجست * یکی شهربندی زپولاد رست * بداندیش دیده زاخترکزند * شده بند درحلقهٔ شهربند * وملوك وسلاطین سرایلرینك عالی دیواری میر نظمی درصفت سرای بیت رسیده شهربندش تا با فلاك * تماشایش ندارد تاب ادراك ؤ شهرمند ع سکون ها ونون وفتح میمله حریص وطمعکار معناسنه ؤ شهرود ع سکون ها وضم راء مهمله وواو معروفله بش معنایه کلور اول هر رود خانهٔ بزرك عموما یعنی جمله بیوك ایرماقلره دیرلر وبر رودخانه در خصوصا ثانی عراقده برشهر آدیدر که خسرو آنی نهر شهرود کنارنده بنا ایلمش ایدی اول مناسبتله تسمیه اولنمش شیخ نظامی بیت بنای خسرو وجای شکارش * همان شهرود آب خوشکوارش * ثالث فرهنك جهانکیریده برسازدر رومیلره مخصوص بزمور زمده چالرلر شیخ نظامی بیت حلاوتهای شیرین شکرخند * نی شهرود راکرده نی قند * رابع موسیقیده برصوت ویاخود برنوادر حکیم سنایی بیت از برای عاشقان مفلس اکنون بی طمع * بلبل خوش زخمه که شهرود که عنقا زند * خامس سازلرك بم دید کلری تاریدر ؤ شهزود ع سکون ها وضم زاء معجمه ایله بابل قربنده برشهر

آدیدر غالبا شمدی شهرزول دیدکاری اولمق واردر ﴿ شید ﴾ سکون یای تحتانیه ایله فرهنك
جهانکیریده مکر وحیله وسفاهت معناسنه روایت اولنمش شیخ ابن سینا * رباعی * رندان
مجرد که ملوك زمننه * درمیکدها بیادمن باده زننه * وین زهد فروشکان تحت الحنکی *
درزهد وریا وشید شاکرد منند ﴿ مع الراء المهمله ﴾ * شابهار ﴿ فتح باء موحده وها ایله نواحی
کابلده بر بتخانه آدیدر اطرافی واسع صحرادر مسعود سعد سلمان بیت همه شادی شابهار
کرو * شد شکفته بهار دولت وفر * استاد فرخی بیت هرچه درهندوستان پیل مصاف آرا
بود * پیش در کردی وآوردی بدشت شابهار ﴿ شاپور ﴾ آل اشك بن یافثدن بر پادشاه
آدیدر که حضرت زکریا علی نبینا وعلیه السلام آنك زماننده شهید اولدی ودخی عجم
پادشاهلرندن بر قاچ پادشاهك ناملریدر ودخی خسرو ایله شیرین میاننده واسطه اولان کارکذارك
نامیدر کافور وزنی اوزره وکازر وزنی اوزره شاور دخی مرویدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ شاخسار ﴾
سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله اغاج دپه سی که شاخ اغاج دالیدر وسار بونده سر
معناسنه در کوهسار وچشمه سار ده بویله در کمال خجندی بیت بشاخسار طلب عندلیب
شب همه شب * نشسته بادل پیدار یار میطلبید * بر معناسی دخی اول دلکاودر که
سیمکشلر اول دلکاردن تلی تدریجله چکوب صرمه ایدرلر اکا شفتاهنج وشفتاهنك دخی دیرلر
غریب حالده دیدکاریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شاخنکور ﴾ فتح خاء معجمه وسکون
نون وضم کاف فارسیله برداردر عربیده عسالیج دیرلر فتح عین وسین مهملتین وکسر لامله
﴿ شادبهر ﴾ سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خوش حال
شیخ نظامی بیت یکی روز خرم دل وشادبهر * بر آسوده بود از هوسهای دهر * ثانی بر
مشهور کنیزك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شادخوار ﴾ سکون دال مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خوشحال استاد فرخی بیت زبس وسپه
توانکر وزانسو خزینه پر * واندر میان رعیت خوشنود وشاد خوار * ثانی زن فاحشه
وزن مطربه یه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت جهان چون شادخواری بود لیکن * بماند آن
شادخوار اکنون زشادی * ایضا له بیت به پیرو بجواری باز کردد * باخر بود هر خوان
شادخواری * ثالث بمعنی شرابخوار شرفنامه ده بی اغیار وبی مانع شراب ایچمك معناسنه حکیم
ازرقی بیت در بوستان نهند بهر جای مجلسی * چون طبع عیش پرور وچون جان شادخوار *
حکیم قطران ارموی بیت آن شنبلید کفته چو رخسار دردمند * وان ارغوان شکفته چو
رخسار شادخوار * بو معنالره شادخواره دخی دیرلر ﴿ شار ﴾ طقوز معنایه کلور اول شهر
دیمکدر حکیم سنایی بیت زیرا که زبی پیرهنی از قبل شرم * در خانه چو خفاش بد وماند بشاری *
شارستان شهرستان اولور ثانی فرهنك جهانکیریده غرجستان پادشاهنه دیرلر نته کم عجم
پادشاهلرینه کی وترکستان پادشاهلرینه خاقان وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه
رای وسند پادشاهلرینه راچه وراناد ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تاء مثناة وباء موحده مشدده
ایله ومصر پادشاهلرینه فرعون وحبش پادشاهلرینه نجاشی وروم پادشاهلرینه قیصر
دیرلر معنای اول وثانی یه استاد معزی بیت شار غرجستان اکر یابد نسیم همتش * خاك

خاك آن بقعه كند چون زر مشت افشار شار * تحفة الاحبابده حبش پادشاهی نامی در دیمش
ثالث بمعنی غش شاه ناصر خسرو * قطعه * که پیش نباشد سخن بحت هرگز * زیرا سخنش
پاکتر از زر عیارست * زر چون بعیار آید و که پیش نگردد * که پیش شود زری کان با غش
وشارست * رابع بمعنی شغال یعنی چقال عماد شهریاری از برای سراج الدین قمری * قطعه *
قمری که بگاه فرق نشناخت * از پهلوی شیر سینهٔ شار * وز شعر بفر تو بر آورد * از شعلهٔ
ناردانهٔ نار * خامس زنان باشلرینه طوتدقلری چادر که غایت اینجه و نازك اولمغله اکثر لباس
دخی ایدرلر واندن فانوس کوملکی ایلمرلیه آکا دخی اسم اولمشدر حکیم سنایی بیت خاره در تف
اوچونار سیك * شوره بر سنك اوچوشار تنك * سادس بر قوش آدیدر طوطی کبی تکلم ایدر
هند دیارنده بولنور شارك دخی دیرلر سابع فرهنك میرزا ابراهیم ده بنای بلند وعالی قوامیٔ
گنجه بیت بست بارابت تو خانهٔ جان * تنك با فسحت تو شارهٔ شار * ثامن کشاده و فراخ
معناسنه که شاهراه اول معنایه در بیت قوامی نك بو معنایه مناسبتی زیاده در تاسع صو وشراب
مثللو نسنه لر آقق وآندن طاهر اولان صدا که آبشار وسرشار دخی دیرلر عاشر لبریز یعنی اولقدر
طلو اوله که طاشمق حالنه وارە صائب تبریزی بیت یارب از عرفان مرا پیمانهٔ سرشار ده *
چشم بینا جان آگاه و دل بیدار ده * بعض فرهنکلرده گرداب دریا معناسنه که ترکیده چورندی
دیرلر ى شادور ع سکون دال مهمله وضم واو ایله شادورد مرقوم معناسنه که شادوره دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانگیری ى شادکار وشاکار ع کلاهما بفتح الکاف اجرتسز ایش اصلی
شاه کار ایدی یعنی پادشاه ایشنی اشلین آدمه اجرتسز اشلتدکلری اجلدن تسمیه اولنمش
شمس فخری بیت چنان زمانه برانداخت رسم بدعت وظلم * که هیچکس نبرد نام رشوت
وشاکار * استاد کسایی بیت نکنی طاعت وانکه که کنی سست وضعیف * راست گویی که
مگر سخره وشاکار کنی ى شارمار ع سکون راء مهمله ایله مار بزرك وعظیم یعنی غایت بیوك
ییلان حکیم خاقانی بیت شور مورند حسود آنش اگرچه که لاف * شارمارند ونغز با نغز
آمیخته اند ى شاطر ع معروف خلاق المعانی بیت شاطر بچه که نکتهٔ بر یاد گرفت *
صد ملك دل از حسن خداداد گرفت * شیخ سعدی بیت تو کفتی خروسان شاطر بچنك *
فتادند بر هم بمنقار وچنك * عربیده * الشاطر هو الذی اعیاء اهله خبثا * کذا فی المشکلات
ایشنده ماهر اولان آدمه دیرلر ى شامار ع فتح میمله بوزن ناچار ولایت کبرنده بر موضعك
اسمیدر کذا فی المجمع ى شامر ع فتح میمله باش اورتیسی سرپوشه ودامنی دخی دیرلر عربیده
مقنعه دیدکلری در کذا فی فرهنك جهانگیری ى شانه سر ع فتح نون وسین مهمله ایله هدهد
دیدکلری قوش که پوپك وپوپه وپوپه دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت وصال بلبل با گل
هنوز نابوده * بجیره شود بر آورد شانه سر پوپو * هدهدك آوازینه پوپو فاخته نك آوازینه
کوکو دیدکلری کبی ى شاوغر ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ماوراء النهر
حدودنده بر ولایت اسمیدر که ماوراسی کفره ولایتلری در اطرافی ریکستاندر اول ولایتده
غایت لطیف ومقبول بز طوقورلر اکثر واغلب اهالیسی جلاهدر شمس فخری بیت خصمش
برهنه تشنه وبی چیز مانده بود * در دشت ریك وکافر از آن سوی وشاوغر * ثانی فرهنك

حسین و نایی ده بمعنی نای رویین که شیپور دخی دیرلر شاور واو معروفله خسرو پرویزك ندیم
ومصاحبی ایدی شیرین ایله میانه لرنده واسطه اولوب اتمام مصلحت اتمکله کیمه رك هر عاشق
ومعشوق میانه سنده اولان واسطه یه علم اولدی شاوور برواوزیاده ایله دخی شاور مرقوم
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری شاه افسر اظهار ها ایله اسپرك دیدکلری اوتدرکه
عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی المجمع شاه انجیر اظهار ها ایله برنوع خرده انجیردر
ایچنده تخمی اولماز اما غایت لذیذدر شاهپر وشهپر کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الفارسی
قوشك قنادنده اولان اوزون یلکلردر تفصیلی پرلغتی ذیلنده مرور ایلدی خواجه حافظ بیت
شکر خدا که باز درین اوج بارگاه * طاوس عرش میشنود صیت شهپرم شاهگار اظهار
ها وفتح کافله اجرتسز ایش که بکار ک بکلك ایشلری اجرتسز اولدیغیچون تسمیه اولنمش کذا
فی المجمع شاهوار اظهار ها وفتح واو ایله جواهر قسمندن ایری وبی نظیر اوله انجو وسائر
جواهر وامثالی نسنه یه دیرلر معنای ترکیبی شاهه لایق دیمك اولور زیرا لفظ وار کلمهٔ لیاقتدر
مثال جواهر کلامیٔ اصفهانی بیت تا دیرهانیارد چرخ زمردین * از کان روزکار چومن لعل
شاهوار * مثال لشکر حکیم فردوسی بیت بیاراست لشکر که شاهوار * بقلب اندرون تیغ زن صد
هزار * مثال خانه حکیم اسدی بیت یکی خانهٔ دید نوشاهوار * ززر وگهر بام وبومش نکار *
مثال عطا مختاری بیت چو شعر من شرف استماع سلطان یافت * شدم توانکر از انعام شاهوار
اکنون شایار فتح یای تحتانیله بمعنی شاکار وشاهکار مرقومین کذا فی المؤید شبار فتح باء
موحده ایله دریاده اولان چورندی که کرداب دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شبانور فتح
باء موحده وضم نونله مرغ شب پره که ترکیده یراسه وعربیده خفاش دیرلر کذا فی المجمع
شبذیر سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر ذال معجمه ایله حضرت باری تعالی عز
اسمه نك اسماء شریفه سندندر شبذرد دخی دینلور کذا فی فرهنك جهانکیری شبر فتح
باء موحده ایله بوزن خبر شعلهٔ آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت آتش کرم سماعش
شبری بفروزد * ثلز کرمی سرحمدان بزانو بازد شبپور سکون باء موحده وضم باء فارسیله
بمعنی شب پره شبپیر کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله بر طاغ آدیدر غایت
یوکسکدر رضی الدین نیشابوری * قطعه * چو در سواد ثناهای تو کذارم کلك * ز جا برقص
درآید باستماع صریر * یکی صفینه ز علمش هزار بحر محیط * یکی دقیقه ز حلمش هزار کوه شبپیر
شبکر سکون باء موحده وفتح کافله حشرات ارض که اکثری کیجه لرده حرکت ایدرلر
بعض نسخه ده پوره که عربیده برغوث وجمعنه براغیث دیرلر شبکور سکون باء موحده
وضم کافله کوزی کیجه کورمینه دیرلر اسم عامدر انساننده وحیوانده استعمال اولنه عربیده
اعشی وعشوا معناسنه علتی روح باصره نك غلظتی یاخود اجزای عینك زیاده رطوبت
بولسندندر شبکیر سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اوچ معنایه
استعمال اولنور اول کیجه اویومیوب صباحه دك بیدار اولانه دیرلر عربیده قائم اللیل معناسنه
بومعنایی شعرا چوق استعمال ایتمشلردر قاضی یحیای لاهیجی * رباعی * جسم چو آهوان وحشی
ز کمند * دیگر نشوم تابدامت دربند * از منزل پستی بهوای زلفش * باهوی قوی زدم

زدم زشبكیر بانك * مجمع الفرسده كیجه یوله كیدن كاروان وغیری معناسنه مولانا هاتفی بیت
شب وروز از رفتن بی درنك * زشبكیر وایوارش آید بتنك * ایوار كوندز یوریمك در ثانی
فرهنك جهانكیریده بمعنی وقت صبح بعض فرهنكلرده وقت سحر معناسنه در كلا التقدیرین حكیم
قطران ارموی بیت هست مردم واشب وشبكیر موی وروی تو * موی راشب دان بدام وروی را
شبكیر كیر * بو بیتدن وقت صبح فهم اولنور عبد الرافع بیت باده چون آفتاب از ساقیان
ماهروی * بر سماع مطربی چون زهره شبكیر كرد * ثالث برقوش در سحر وقتنده آواز حزین
ایله اوتر ي شپور ع ضم باء فارسیله بوری دیدكاری شیدر طبل وسورنا ایله چالرلر اكثر محل
سرور وسور ورزم وقتلرنده حكیم فردوسی بیت یكی بزمكاهست كفتی بجای * زشپور ونالیدن
كرّنای ي شبهر ع سكون باء موحده ایله بوزن عبهر چاقر دیدكاری طوغانك منقارینه دیرلر
كذا فی الاداة ي شبیار ع سكون باء موحده وفتح یای تحتانیه ایله معروف وعند الاطبا مقبوله
حبدر كه جزو اعظمی صبر در اعلاسی سواحل یمنده سقطره نام برجزیره ده حاصل اولور
طبیعتی حار ویابسدر مسهل صفرا ودر رطوبت باغلرجی دماغدن ومفاصلدن اخراج ایدر بعض
طب كتابلرنده شبیار نام صبردر كه الوادخی دیرلر ي شتر ع سكون تاء مثناة ایله كنار مقاطعه
معناسنه در عربیده قطع معناسنه اعمدر كسمك یاخود كسر یعنی قرمق معناسنه زبان هندیده
دشمن دیمكدر ابو المعانی بیت رفتم زغم بر تماشا بشتر كوی * زانكه زبان خلق میشود شتر از مرا *
ي شخار ع فتح خاء معجمه ایله قلیه دیرلر طپراق كبی برنسنه در كه آنكله صابون پشورورلر اصلی
بر یشیل اوتدر آتشه یاقرلر طپراق اولور صویه اصلدوب صوین زینه قاتوب صابون ایدرلر
وجامه لردن یاغ لكه سن آنكله چیقاررلر خصوصا چوقه طوقندقده یاغنی آنكله چیقاررلر بعده
بویایه چكرلر روایت اولنور كه زمان اولده مزبور قلیه یی كیمیایه جزو ایدرلرایمش حكیمك بری كیمیایه
سعی و مزبور اوتی یاقوب عمله كتورركن فاسد اولوب كیمیایه جزو اولمق صلاحیتندن عاطل اولور
مزبور حكیم علم حكمتله مزبورك صوین آلوب برمقدار كرج صویی ایله كفایت مقداری زیت ایله
پشوروب صابونی تصنیف ایلمش قلیه حقنه استاد عنصری بیت ازنمك رنك اوكرفته قرار *
خاكش از كرد شود كشته شخار * فرهنك وفایی ده بمعنی نوشادر كه زنان حنایه قتوب اللرین
وطرنقلرین آنكله سیاه ایدرلر دیوب بو بیته متمسك اولمش شاعر بیت چون مرا باجلبان
كار نباشد پس ازین * رستم از وسمه وكلكونه وحنا وشخار ي شخرور ع سكون خاء معجمه وضم
راء مهمله وواو مجهول ایله قره توت بعض فرهنكلرده بمعنی شخار مرقومدر كذا فی فرهنك جهانكیری
ي شخسار ع سكون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله ایكی معنایه كلور اول زمین سخت یعنی
زراعته صالح اولمیوركه طاغ اتكلرنده واقع اولور شغ دخی دیرلر بو روایت فرهنك جهانكیریدندر
بو بیته متمسك اولمش استاد منوچهری بیت بكردار سر پشتهای ماهی * همی برخاست
از شخسار او كل * ثانی مخفف شاخسار در بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
جبرئیل كرمی سدره مقام ووطنت * همچو مرغان زمین بر سر شخسار مرو ي شخشار ع
سكون خا وفتح شین معجمتین ایله آبی برقوش در تیره رنك وباشنك اورتاسنده بیاضی اولور كذا
فی المجمع ي شخور ع ضم خاء معجمه وواو معروفله طرنقله بریرین یاره ایتمك معناسنه در

ل شدکار وشدیار ع کلاهما بسکون الدال المهملتین اول بفتح الکاف ثانی بفتح الیاء التحتانی
تحفة الاحبا بده سورلمش تارلاکه شیار دخی دیرلر ترکیده نطش وهرك عربیده فلحان دیرلر
شمس فخری بیت زمین خاطر وکرد شیار و تخم ثنات * دروفکنم تا خود چه آید از شدکار *
شاه ناصر خسرو بیت کل خوشبوی پاکیزه است اکرچند * نروید جز که در سرکین وشدکار
فرهنك جهانکیریده تخم اکلمش یره دیرلر مثال لغت ثانی استاد رودکی بیت تا زنده ام
مرا نیست جز مدح تو دکر کار * کشت ودرودم اینست خرمن همین شدیار * مختاری
در مذمت فلك بیت بوزه کاویست کر خوردنا چار * بر تخمی که خود کند شدیار ل شر ع
زبان پهلویده شهر دیمکدر بو معناده شاردن مخففدر عربیده راء مشدده ایله ضد خیردر
ل شرمسار ع سکون را وفتح میم وسین مهملتین ایله خجل معناسنه حکیم اسدی بیت
از وهر یکی رخ همی تافتند * کز و شرمساری همی یافتند * بونده الحاق یا ایله خجلت معناسنه
اولور کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف ایدوب بیورر شرمسارك ترکیبی صفت ایله
موصوفدر اصلی شرمه سار در ترکیب اولیجق ها حذف اولنمشدر بونده کی ها ساره هاسی کبیدرکه
ذکری مرور ایلدی اصلنده معناسی اود درشرمه اود لودیمکدرکه اوتاندقده آدم باشندن آشاغه
صالر آیدن حیا ظاهر اولمغین اکا نسبت ایلمشلردرکاه اولور شرمساری سره صفت قلورلر نتکم
بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت که باشی توای ناکس خیره کار * که سر شرمسارت کلا
کوهسار ل شریو ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله خوب وزیبا معناسنه در عربیده راء
مشدده ایله اهل شر وشرکار معناسنه در ل ششپر ع سکون شین معجمه وفتح باء فارسیه ایله
التی پراقلی طپوزکه روم ولایتنده زمان اولده مستعمل ومشهور ایدی ل ششتار ع سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله التی قیلاو طنبوره وقوپوزه دخی دیرلر بو ایکی لغته شاعر بیت
بروز رزم در دست بوده ششپر * بروز بزم پیشش بوده ششتار ل ششدر ع سکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله تاوله دیدکلریدرکه نرد دخی دیرلر هر قسمی آلتیشر خانه یه تقسیم اولنمغین التی
قپودیمك اولور ترکیده اسم موضوع له معناسن افاده ایدرکه داولی دن غلطدر چونکه نرد قمارده
بحث مضاعف اولدقده اکا داو دیرلر اکا اشارتدر تفصیل احوالی داو لغتی ذیلنده مرور ایلدی
ل شغر ع سکون غین معجمه ایله ال وایاق ایشدن خشین ودرشت اولوب درپی کبی اولدقده اکا
دینلور شغه وشوا دخی دیرلر عربیده ایکی معنایه در اول خلق واهالیدن خالی قلان
شهر ثانی کلب بول ایتدکده برایاغن قالدردوغنه دیرلر ل شغر بغر ع کلاهما بفتح الغین
المعجمه توابع الفاظ قبیلندندر پراکنده وپریشان معناسنه استاد دقیقی بیت هر کرا درز
جهان درسفرست * کار واز سفر شغر بغرست ل شکر ع معروف ودخی قامشلق
معناسنه در اما کسر کافله زنانك موضع معهودیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شکربار ع
شکر ایله باردن مرکبدرکه باربارانیدندن اسم فاعلدر یاغدریجی معناسنه بو تعبیرا کثر محبوبلر
سوزنده استعمال اولنور لذیذ وشیرین سویلدکلری اجلدن شیرین کفتار وسخن شکربار دیرلر
ل شکیر ع کسر کاف وسکون یای تحتانیه ایله شفتالویه بکزر بر میوه در شفترنك وشلیل دخی
دیرلر قزل و بیاض اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل شنوار ع ایکی معنایه در اول ایچ طونه

طونه دیرلر ثانی معروف شلوار وچقشورو چنتیانه دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * شود
ز سوی خریدار غبن بازارش * کشاد میدهد آندم چو بند شلوارش * اکر بجان بفروشد
متاع ذوق وصال * شود بکایك سودش دل خریدارش * نه دید کس چنین ارزان متاع
پر قیمت * بجان ودل همی آرزد کشاد شنوارش * عربیده ایچ طونه سراویل وچغتای لساننده
ایشتان دیرلر کسر الفله مرعلیشیر فخرنده برقوچه قاری صاتدوغی بر وصفنده دیر بیت کونلاك
وایشتاننا چو لایق ایماس * هر نی بها بیرلا موافق ایماس ﴿ شمر ﴾ فتح میمله بوزن قمر کوچك
کول ودخی صوایر کیلوب طوردوغنه دیرلر که آبکیر وآژیر وآبدان وژی دخی دیرلر
شمس فخری بیت ای بر تیغ توحبال حریر * وی بر دست تو بحار شمر * خواجه سلمان بیت
درآب شمر این همه ماهی زراندود * پیدا زپی آن ریخت که بهرا برقانست ﴿ شمشیر ﴾
اکرچه مشهوری عامه لساننده کسر شین ایله در لکن افصحی فتحه ایله در قایجه دیرلر
وقلیجك آدی همان تیغ وشمشیر دکلدر بو کتابده راقم الحروف فرق دن مجاوز آدینی یازمق واقع
اولمشدر اکرچه استشهاده حاجت یوقدر لکن ملك الشعرا فی عصره صائب تبریزی بنك بو بیتی تبرکا
تحریر اولندی بیت عالمی را کشت ودست وتیغ او رنکین نشد * تیزی شمشیر پاك از خون کند
شمشیر را ﴿ شنکار ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله براوتدر بپراغی سیاه وکوکی بوغون
اولور معربی شجار در ابو جلسای مرقوم معناسنه که عربیده بر آدی دخی خس الحمار وعاقر سمعا
وشجرة الدم ورجل الحمامه وحمیرا دخی دیرلر ﴿ شنکویر ﴾ سکون نون ویای تحتانی وفتح
کاف وکسر واو ایله یعنی زنجبیل که شنکلیل دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ شنکور ﴾ سکون
نون وضم کاف ایله سپدکه ایچنده اوزم صقوب صوین صاف ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده چادر دیر کنك کوبکی که بادرسه خیمه دیدکلریدر ﴿ شوکار ﴾ واو مجهول
وفتح کافله دزد وعیار معناسنه که شبکار دخی دیرلر میر نظمی بیت زند راه خرد آلام
حسرت * همین شد کویبا شوکار محنت ﴿ شوندر ﴾ فتح واو ودال مهمله وسکون نونله
قزل شلغم که چوکندر دخی دیرلر ﴿ شوهر ﴾ بوزن جوهر زوج معناسنه که عورت اری در
شوی دخی دیرلر بوزن کوی استاد بیت زن دنیا عجوز حیله اندیش * کند هرپنج روزی
شوهر خویش ﴿ شهدیوار ﴾ سکون ها ویای تحتانی وکسر دال مهمله وفتح واو ایله ملوك
ووزرانك سرایلرنده اولان دیوار بلند ﴿ شهرزور ﴾ سکون ها وراء مهمله وضم زاء معجمه ایله
بابل اقلیمنده بر شهرك آدیدر ﴿ شهریار ﴾ اول پادشاهه دیرلر که زماننده اولان پادشاهلردن
اعظم وذی قوت اوله کذا فی المجمع ﴿ شهر ﴾ ترکیده دخی دیرلر عربیده مصر ومدینه
دیدکلری شهره دینلور شیخ نظامی بیت شهر وسپه را چو شوی نیکخواه * نیك تو خواهد
همه شهر وسپاه * عربیده شهرك معناسی اوتوز کوندن عبارت اولان آیدرکه فارسیده ماه
دیدکلری اما فارسیده هم اوتوز کونه وهم قمره ماه دیرلر عربیده انجق اوتوز کونه شهر دیرلر قمره
شهر دیمزلر ﴿ شهریر وشهریور ﴾ کلاهما بسکون الهاء وکسر الراء المهمله اوج معنایه
کلور اول فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدر که جمیع فلزات یعنی معادن وآتشه موکلدر
وماه شهریورده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت زشهریور

بادو فتح و ظفر * بزرکی و تخت وکلاه و کمر * بو معنایه زراتشت بهرام بیت نکه کرد شهریور
امشاسفند * به پیش آمدش با دل پر زپند * ثانی سال شمسیه‌دن آلتنجی آیك آدیدر که
نیر اعظمك برج سنبله ده زمان مکثی در ثالث هر ماه شمسیه‌نك دردنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ مقررهٔ
فرس که هر آیك اسمی که برکون اسمیله مطابق واقع اوله اولکون عید جشن ایدرلر بو کونك اهل
فارس قتنده خیلی اعتباری واردر تولد داراب بن بهمن شاه بوکونده واقع اولمشدر حکیم
فردوسی بیت بشهریور بهمن از بامداد * جهاندار داراب زمادر بزاد ﴿ شهسوار ﴾
ملوکانه آته بنن و آت اوزرنده دلیرانه اوتوروب مردانه حرکت ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت
زیر پایت یك نکه کن تا نباشد پایمال * شهسوار طرز خاصت میکنند عالم خراب ﴿ شهکار ﴾
سکون ها و فتح کافله ارض مزروعه یعنی اکلمش یر معناسنه ﴿ نشهوار ﴾ شاهوار مرقوملك
جمله معنالریله مترادفدر زراتشت بهرام بیت در آنجا تختها بنهاده بسیار * بران برجایهای
خوب و شهواز ﴿ شیبور ﴾ سکون یای تحتانی و ضم باء موحده و باء فارسیله ده مرویدر
نای رویین معناسنه کرنای اولمق فهم اولنور حکیم اسدی بیت ز کوس نفیر و خروش
دری * ز شیبور و ازنالهٔ کرنای ﴿ مع الزاء المعجمه * شاماز ﴾ فتح میمله بر موضع اسمیدر که
قدیمدن آنده کبران توطن ایلمشلر ﴿ شبانروز ﴾ برکون برکیجه و اولمقدار زماندن عبارتدر
کیجه ایله کوندزك ارتباط و بربرینه مقابل اولدقلری جهتدن اولمقدار زمان تعیین اولنور
﴿ شب افروز ﴾ ایکی معنایه‌در اول یلدز بوجکی که شبتاب دخی دیرلر ابو المعانی بیت
نبوده چشم یك از اول اورا * یکی دیکر چو مانند شب افروز * ثانی شهور ملکی‌نك اونجی آیی
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شب انکیز ﴾ یعنی شب پره که یراسه دیرلر ﴿ شب آویز ﴾
سکون باء موحده ایله بر قوشدر کیجه‌لرده اغاج بوداقلرینه ایاغندن آصیلوب صباحه‌دك
فریاد ایدر صدا سندن یاحق فهم اولنور مشهوری بودر که فریادندن بوغازندن برقطره قان
کلدکجه فارغ اولماز شیخ نظامی بیت منم دراجهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ
شب آویز ﴿ شب باز ﴾ سکون باء موحدهٔ اولی و فتح ثانیه ایله ایکی معنایه‌در اول کیجه‌لرده
شعبده بازلق ایدوب اشکال مختلف کوستره محمد عصار بیت دو چشمش کرده زاجفان
خیمه راباز * زلعبتهای مردم بوده شب باز * ثانی کیجه‌لرده تنها قالقوب عبادت و تسبیح و تهلیل
و تلاوت قرآن ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو ایکی معنایه میرنظمی بیت نیم شب باز
اکر شبخیز باشم * بشب بازی هوس را ئیز باشم ﴿ شبدیز ﴾ سکون باء موحده و یای تحتانی
و کسر دال مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده هر سیاه آته دیرلر عموما
و معنای ترکیب دخی آنی اقتضا ایدر که شبدن مراد قرا کولقدر و دیز آته دیرلر دیزه دخی دنیلور که
هاء علامتی حذف ایدوب سیاه رنك آته علم ایلدیلر خواجه سلمان بیت ازپی شبدیز شب
دی شب رکاب زرزدند * نقرهٔ خنك آسمانرا نعل زرین برزدند * حکیم فردوسی بیت
من و رستم و اسب شبدیز و تیغ * نیارد بدو سایه کستردمیغ * ثانی خسرو پرویزك مخصوص
و مشهور آتنك آدیدر که ضیاهه یقین رنکلو ایدی مجمع الفرس‌ده نام اسب شیرین‌در که خسروه
ویرمش ایدی دیوب بو بیتی متمسك اولمش بیت چو پرویز آن سخن بشنید وشد تیز *

نیز * بجیست از جای وشد بر پشت شبدیز * تاریخ طبری ده مسطوردر که مذکور آت دنیاده اولان
آتلردن درت قارش یوکسك ایدی وقویروغی سائر آتلرك ایكی قویروغی قدر وایكی بلوك طورر
ایدی وهر ایاغنه اون ایكی میخله نعل اوررلر ایدی خسروكندو یدیكی طعامدن اول آته دخی
ویررلر ایدی هر نه اولسه یرایدی مزبور آت اولدكده خسرو امر ایلدی هیأتنی بر مجلا طاشه
نقش ورسم ایلدیلر خسرو گاه گاه اول تصویره نظر ایدردی حالا اول طاش شهر كرمانشاهده
میر خسرو بیت یکی شبكون كه نامش بود شبدیز * كزو برده زصرصر در تك وتیز * معنای
ثالث باربد خسرو مصنفاتندن بر لحن آدیدر دیرلر كه بركون مرقوم آت خسروك نظر گاهنده
ایكن باربد بر لحن اختراع ایدوب آدنی شبدیز قومش شیخ نظامی بیت هر آن شب كو
كرفتی راه شبدیز * شدندی جمله آفاق شبخیز ﴿ شبغاز ﴾ سكون باء موحده وفتح غین
معجمه ایله آغیل كه كیجه قیون وصغر یاتمق ایچون ایدرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ شجلیز ﴾ سكون جیم ویای تحتانی وكسر لام ایله بمعنی سرمای سخت یعنی شدید صوغوق
كذا فی التحفه ﴿ شش انداز ﴾ اول كمسیه دیرلر كه قمار اویننده شش بجول ایله اویون ایتمش
اوله لر شاعر بیت برون آمد زپرده سحر سازی * شش اندازی بجای سینه بازی ﴿ شكرریز ﴾
ایكی معنایه كلور اول فرهنك میرزا ابراهیمده كلام فصیح ومعنی داروبدله كوی معناسنه ثانی
مؤید الفضلاده كریه شادی معناسنه مرویدر حكیم خاقانی بیت در شكرریزند اشك
خوش كه كردون ابصبح * همچو پستر سبز خون آلود خندان دیده اند * مجمع الفرسده
عروس ایچون كوندریلان هدیه وغیره حكیم خاقانی بیت نثار اشك من هر دم شكرریز است
پنهانی * كه همت رازنا شویست بازابوذ پیشانی * شرفنامه ده دخی كریه شادی ونثار معناسنه
منقولدر ﴿ شمیز ﴾ كسر میم وسكون یای تحتانیله مزارع معناسنه كه شومیز وشویز
دخی دیرلر ضم شین ایله زراعت ایچون آماده اولمش تارلایه دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ شنكبیز وشنكویز ﴾ كلاهما بسكون النون وكاف الفارسی اول بكسر الباء الموحده ثانی
بكسر الواو ایكی معنایه در اول خرمادن حاصل اولان شراب هندی لسانده سندی دیرلر ثانی
زبان پهلویده زنجبیل معناسنه در ﴿ شوریز ﴾ سكون واو وكسر راء مهمله ایله مزرعه
معناسنه یعنی زراعت اولناجق یره دیرلر ﴿ شهباز ﴾ مشهوردر طوغان نوعندندر پادشاهلر
قتنده مقبولدر شاعر بیت بكف شهباز ودر زیر اسب تازی * سلاح آراسته نمود بازی
﴿ شهرباز ﴾ سكون ها وراء مهمله وفتح باء موحده ایله رود جیحون اسمیدر میر نظمی بیت
عشق دردل كه خون كداز بود * ازدو چشم دو شهرباز بود ﴿ شهرسبز ﴾ ولایت سمرقندده
بر شهر آدیدر كه شهركش دخی دیرلر ﴿ شهرناز ﴾ سكون ها وراء مهمله وفتح نون ایله جمشیدك
همشیره سی آدیدر كه ضحاك آنی حباله ازدواجه كتورمشیدی حكیم فردوسی بیت
زیكدست سرو سهی ارنواز * بدست دكر ماهر وشهرناز ﴿ شهروز ﴾ سكون ها وضم راء
مهمله وواو معروفله شهرود مرقوم معناسنه یعنی رودخانه بزرك ﴿ شهریوز ﴾ سكون ها
ویای تحتانی وكسر راء مهمله ایله شهور فارسیه نك آخرایی در ﴿ مع السین المهمله * شاس ﴾
بوزن كاس بدخوی وبد اخلاق معناسنه شاعر بیت چو بنیاد جهان كه بی اساس است *

نه بیلدروی واخت هرکه شاس است ق شامش وشاموش ج کلاهما بضم المیم جنس
خاکدن بر نوع طپراقدر اول دخی ایکی نوع اولور بری صفایچی دربالکو کبی وبرمقدار اشلامه سی
اولور اکا کوکب شاموس دیرلر نتکم طلق ایشلدوغندن کوکب ارض دیرلر وبرنوع دخی سمت
ومتبلک اولور شویله کدله طوقنسه یاپشور اوزرینه صودوکلسه فی الحال ازیلور مجمع الفرسده
کسر میمله یونان زمینده برجزیره اسمیدر استاد عنصری بیت باپین یکی شهد شامش
تیام * یکی شهریار اند روشادکام ق شانه کرپاس ج فتح نون وباء فارسی وکسر کاف وسکون
راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن ایکی باشی ایکنه کبی دمورلی براغاجدرکه بزی طوقدقچه دفعه
اردندن انی بزک اینه قورلرکه بزی اینلو وهموار ایلیه بعضیلر اکا متیت دیرلر کذا فی المجمع
ق شماساس ج فتح میم وسین مهمله ایله توران مبارزلرندن برمبارز آدیدر قارن بن کاوه النده
هلاک اولدی کذا فی فرهنک جهانکیری ق مع الشین المعجمه * شاباش ج فتح باء موحده
ایله کلمهٔ تحسین وآفریندر اصلی شادباشدر تخفیفا دالی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی
بیت کرسیم دهی هزاراحسنت * ورزر بخشی هزار شاباش ق شادباش ج سکون دال
مهمله وفتح باء موحده ایله کلمهٔ تحسیندر آفرین دیمک اولور شاعر بیت این دل زارم بغمزه
قتل کرد * شادباش ای چشم خونی شادباش * وبرمعناسی دخی هنور ملکی نک یکرمی
آلتنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنک جهانکیری ق شاش ج ماوراء النهرده واقع برشهرک
آدیدر خواجکان نقشبندیه دن بچه اعزهٔ کرام ومولانا بدرالدین شاشی اول شهردندر
ق شامش ج کسر میم ایله یونان زمینده برجزیره اسمیدر کذا فی فرهنک میرزا ابراهیم
ق شاهرش ج سکون ها وکسر راء مهمله ایله پنج ازش معناسنه در کذا فی فرهنک
جهانکیری حکیم فردوسی * مثنوی * زدا نش دران نزد اوشد کروه * دو دیوار کرد از دو
بالای کوه * زبان سر تیغ بالای او * چو صد شاهرش کرد پهنای او ق شپوش ج سکون باء
عجمی وواو معروفله اصلی شب پوش ایدی تخفیفا باء موحده حذف اولنمش کیجه لک طاقیه
وسائر کیجه کیلن اثواب معناسنه در حکیم سنایی بیت ای روز دو عالم راپوشیده کلاه تو *
نامش بچه معنی توشپوش نهادستی * وله ایضا بیت بجستی باز کرده بند کرنه * زشوخی کج
نهاده طرف شپوش ق شب پوش ج مجمع الفرسده برقع معناسنه روایت اولنوب بو بیته
متمسک اولمش حکیم سنایی بیت چه رسمست آن نهادن زلف بردوش * نمودن روز را
ازطرف شب پوش * فرهنک میرزا ابراهیمده جامه خواب وتخفیفه که کیجه لرده باشه کیرلر
ق شخش ج سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول جامهٔ کهنه یعنی لباس خسیس
وبی قیمت شمس فخری بیت بجایی رسیده نست حال عدوش * که پیشش به ازشرب
مصرپست شخش * ثانی سوروچمک لغزیدن معناسنه اسم مصدر اولور شمس فخری
بیت سمندش چنان بسپرد قله ها * که یکذره نبود دوراکش شخش ق شخیش وشخش ج
کلاهما بکسر الخاء المعجمه اول زیادهٔ یای تحتانیه ایله مجمع الفرسده برکوچک خوش آواز قوشدر
استاد زودکی بیت کرکرا کی رسد ملامت شاه * بازرا کی رسد نهیب شخش * وشخشیدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور فرهنک وفایی ده نام مرغیست وادات الفضلاده

الفضلاده سورچمك وجامهٔ کهنه مسطوردر ی سشش ع التی درعربیده ست دیرلرچغتای لسانندہ آلتاو دیرلرآلتیسی بیله دیمکدر آلتاودن دخی دیرلر اسماء اعداده بو اسلوب مطرددر مثلا ایکاولا ایکیسی بیله اوچاولا اوچی بیله دیمك اولور ی سشفش ع سکون فا ایله اوج معنایه کاور اول برچبقدر که حلاج آنکله پنبه جمع ایدر یعنی پنبه آتدقده طاغلور اول چبوغله جمع ایدر سشنش دخی دیرلر کذا فی ادات الفضلا ثانی شاخ درخت ثالث تزك یعنی ترسك قوریسی ی سکرش ع سکون کاف وکسر راء مهمله ایله بمعنی بدنامی یعنی کم اعمال ایله بدنام اوله کذا فی التحفه ی سکیش ع کسر کاف وسکون یای تحتانیله سازدن وحصیر چو پندن اورلمش چوال کذا فی المجمع ی سللکوش ع فتح لام اول وسکون شین ثانی وضم کاف فارسیله قولقلری تویلو واستاغی صارقمش کوپك که اکثری خرده اولور ترکیده ماصتی وعربیده قطمیر دیرلر پند اررازی * قطعه * سه چیزت میبرد نهل دل ریش * اکر اهل دلی دست آرومند یش * سمند کوروتازویار همدم * سللکوشی که درخشکان زند میش ی شماساش ع تورانی بر مبارز نامی درقارن بن کاوهٔ آهنکرالندہ هلاك اولدی کذا فی المجمع ی سشنش ع سکون نونله سشفش مرقوم معناسنه درعربیده ضم شین وفتح نونله نارسیده خرمایه دیرلر ی سوش ع سکون واوایله باغ چبوغنك بودامسی درسشوغ دخی دیرلر کذا فی نعمة الله وجامع الفرس ومجمع الفرسده ولایت خوزستانده برشهر آدیدر ناصرخسرو بیت باغی که بداز برف چو کنجینهٔ نداف * بنکرش ازو پای مخلق سده سوشش ی سیدوش ع سکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چو سیدوش ورهام وکستهم وکیو * زره داد برزین وخرادونبو ی سهنش ع کسرها وسکون نونله حددن متجاوز معصیت مثل الکبائر وغیره ابوالمعانی بیت کرم ولطف توشفیع منست * عفوفرما اکر سهنش کنم * ی مع الغین المعجمة * سبجراغ ع اول کوهره دیرلر که کیجه شعله ویرر بین الناس یاقوت دز روایت اولنور که کاودریا کیجه وقتنده دریادن چیقوب لب دریاده واقع اولان سبزه زاردن اوتلمق مراد ایدینور لکن قراکوده اوتك کندویه مناسبن کوزه ممك ایله دریادن برکوهر سبجراغ اغزینه آلوب کتورب چمن اوزرینه قورو آنك شعله سنده اوتلار بعده ینه کوترب دریایه کیدر بعض کمسنه لر اول کاوك احوالنی بیلورلر اول محله وارو ب کوندزدن برده مختفی اولورلر بر بور کاواول کوهری کتوروب قویوب اوتلامغه باشلدوغی کبی آهسته واروب کوهر اوزرینه بالچق آتوب کوهری اورترلر وسکردوب اغاجه چیقارلر کاو ارایوب بولمدقده های وهوی ایله کاوی قاچروب کوهری آلورلر بومعنایی مؤید حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ببجرددر نور آن کوهربقر * ناکهان کردد زکوهر دورتر * تاجری می درنهد بلجم سیاه * تاشود تاریك بلجم وسبزکاه * بس کریزد مرد تاجر بر درخت * کاوجویان مرد را باشاخ سخت * بیست باران کاوتازد کرد مرج * تا کند آن مرد را در شاخ درج * چون ازونومید باشد کاونر * آید آنجا که نهاده بد کهر * بلجم بیند فوق درشاهوار * بس زطین بکریزد آن ابلیس وار * بلجم سیاه باچقدر وسبجراغك وجودی موجود اولدوغنه میرخسرو بیت ازپی امروز می افروخت چندین سبجراغ * سالها کرشمع خورشید آتش اندرکان کرفت ی سغ ع شاخ

درخت وشاخ گاو وشاخ آهو یعنی اغاج دالی واوکوز وآهو بوینوزی عموماً وکوزن یعنی صغن
بوینوزی خصوصاً بومعنایه منلا همام بن مغیث هانسوی * قطعه * ازتست برین عالم خاکی
بهمه کار * پیروزی این گنبد مینای معلق * برخشت گل افراشته وکرده مزین * ازمهره
باور سراسر شغ عومق ل شوغ ع واو مجهول ایله بمعنی شوش مرقوم یعنی اوزم چبوغی
بودانمسی شوغه دخی دیرلر ل مع الفاء * شاروف ع ضم راء مهمله وواو معروفله سپور که
وسپور که باغی معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانگیری ل شندف ع سکون نون وفتح دال
مهمله ایله طبل سندف معناسنه در استاد فرخی بیت تابدر خانهٔ تو برکهٔ نوبت * سمین
شندف زنند وزرین مسمار ل شرف ع سکون راء مهمله ایله هر بر آوازه دیرلر عموماً ایاق
صسینه دیرلر خصوصاً که شرفك وشرفانك وشرفالك وشرفه دخی دیرلر شمس فخری
بیت همی تا بتخصیص خواندن گرفت * شرف را بشرف وحرف را بحرف ل شفشف ع
سکون فا وفتح شین ثانی ایله بمعنی شفش مرقوم یعنی شاخ درخت کذا فی المجمع ل شف ع
بمعنی شب فایله بابیننده تبادل وتواخی اولدوغی معلوم ارباب لغتدر وعربیده اوچ معنایه در
اول جامهٔ باریك ونازك وپردهٔ دقیق که وراسنده اولان کورینه ثانی لاغر ایلمك ثالث غمناك
وکسر شین ایله یعنه عربیده زیاده ایلمك وآرتورمق واکسلتمك معنالرینه بومعناده اضداد
قبیلندندر ل شگرف ع فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول بمعنی نیکو
وخوش شیخ نظامی بیت اگر نقش مردم بخوانی شگرف * بگویند مردم چنین است
حرف * ثانی بمعنی حشمت وبزرگی ومحتشم معناسنه استاد کسایی بیت ازین زمانهٔ
جافی وگردش شب وروز * شگرف گشت صبور وصبور گشت شگرف * ثالث فرهنگ وفایی ده
بمعنی خوشاینده حکیم خاقانی بیت نو بر صبح بگف مست اینست شگرف اگر دهی * داده‌یی که
میدهد صبح مست نو بری ل شلاف ع سکون لام ایله فرهنگ جهانگیریده زن فاحشه
وروسپی که خشنی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت ریش تودر کشاکش آن کنده پیر شلاف *
سبلت بدست آن جاب کس فروش شلنك * وله بیت باچلك سر پل بر گناه شلف زنیست
سرپا بیست که باید گناهکار جزا ل شندف ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله طبل یعنی
دهل شمس فخری بیت ازهیبت توزهرهٔ مریخ شود آب * چون ناله برآید بمصاف تو
زشندف ل شنگرف ع سکون نون وراء مهمله وکاف فارسیله ایکی معنایه در اول زنجفره
دیدکلری قرمزی طاشدر که سحق ایدوب تخته بویارلر حکیم اسدی بیت جهان گشت
چون ابر الماست ریز * شد از خاك وخون بادشنگرف بیز * خواجه سلمان بیت رایت پیروزیٔ
افلاك نیل اندود گشت * خنجر شنگرف مریخ در زنگار باد * معربی شنجفره در ثانی بر
قور دجغزدر مزروعاته دوشدکده تباه ایدر فرهنگ میرزا ابراهیمده کرم کندم خوار واقعدر
کذا فی الاداة ل مع القاف * شوق ع وجد وحالت وسرور قلبیه وآرزو عربیله مشترکدر
لابن الصغار الماردانی بیت وجدت ابرح شوقاً فی الوجود الی * لقائه واشد الشوق ابرحه *
ل مع الکاف * شابیزك ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله براوتدر
مکیف بعض ترکیبه جزو ایدرلر یالکز زیاده استعمال اولنسه غایت مخدر اولدوغندن

اولدوغندن وجودی اوپوشدور اما آزی نشاط وفرح وپرره عربیده لفاح دیرلر ؟ شاخلك ؟ فتح خاء
معجمه ایله ادویه دن بر نوع اوتدر خرده دالّلری وار در عربیده اکلیل الملك دیرلر ؟ شارك ؟ فتح راء
مهمله ایله فرهنك حسینی وقاپی ده زاء معجمه وغیر معجمه ایله ده بر خوش آواز قوشدر سیاه رنك
اولور استاد لبیبی بیت الا تا در آیند طوطی وشارك * الا تا سرایند قمری وساری * تحفة
الاحبابده بمعنی هزاردستان مسطوردر وفرهنك جهانکیریده بلبل جنسندن بر قوشدر دیمانده
وآوازده مشابهت کلیه سی واردر حکیم اسدی بیت پراکنده با مشکدم سنکخوار *
خروشان بهم شارك وکپك وشار * میرخسرو بیت اکر شاهین زبون کردد زشارك * کاه
کلرغ رازید بتارك ؟ شاشاك وشاشك وشوشك ؟ کاهم بفتح الشین المعجمه فرهنك
جهانکیریده تیهو دیدکلری قوشدر وتنبوره معناسنه ده کلور مجمع الفرسده چارتار معناسنه
مرویدر استاد فرخی بیت کهی رباب زنی کاه بربط وکه چنك * کهی چغانه وتنبور وشاشك
وعنقا * عنقاد نخی بر سازدر بو بیت فحواسی اوزره چنکدر واما بر لغتده برنوا آدیدر وفرهنك
میرزا ابراهیمده شاشك بمعنی تیهودر اما ادات الفضلاده انجق شوشك تیهودر ؟ شاك ؟ کوکای
اغاچلرك دیبندن چقان خرده فدانه دیرلر مجمع الفرسده سینه بند زنان یعنی عورات کوکسلرینه
تاصدقلری نسنه که انجو وآلتون ایله ایدرلر اکا شماچه وشاماك وشاماچه دخی دیرلر
ادات الفضلاده بمعنی برنو یعنی ارکك پچی حکیم سوزنی بیت چوکرك کرسنه میان رمه *
چه میش وچه بره چه بخته چه شاك ؟ شاماك وشامك ؟ کلاهما بفتح المیم نیمتنه قفتان
وقصه جامه که مکاری وقلندران وامثالی کیسنه لرك جامه سی کذا فی کتاب السامی ؟ شانه سرك
فتح نون وسین وراء مهملتین ایله هدهد دیدکلری تاجلی قوش شانه سر دخی دیرلر میرنظمی
* مثنوی * ازانجا قاصدی کشتست واصل * شد شانه سرك ازاوج نازل * که بود آن
قاصدی هدهد سرشتی * چه هدهد بلکه طاوس بهشتی ؟ شبان فریبك وشبان فریوك ؟
کلاهما بفتح الباء الموحده وکسر الفاء وسکون الیاء التحتانی آتماجه یه بکزر بر قوشدر ایراوزرنده
اوتورر آدم کوردکده اولقدر سکون اوزره در که طوتیلور صانوب یانینه وارد قچه قالقار ینه یره
قونار بو منوال اوزره آدمی آلدار ادات الفضلاده ضم شین ویای تحتانیله مرویدر
؟ شب پرك ؟ سکون باء موحده وفتح باء فارسیله یراسه که عربیده خفاش دیرلر شاعر بیت
بصبح وشام بکردید آن هما پرواز * بروز صعوه بشب همچو شب پرك کشته ؟ شبچراغك ؟
سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وغین معجمه ایله یلدز قوردی که کیجه ایشیلر شبتاب وعروسه
وکاغنه دخی دیرلر نیازی بخاری منظومه سنده بیت شبچراغك چراغله شبتاب *
کرمکی کو بود شب افروز آب ؟ شبچك ؟ سکون باء موحده وفتح جیم فارسیله شب برات که
نصف ماه شعبانده اعتبار ایدرلر شب ایله چك دن مرکبدر برات معناسنه در ابو المعانی بیت
شود هر روز خرم عید ونوروز * شود هر شب سعید چون قدر وشبچك * اضافتله دخی
استعمال اولنور استاد رودکی بیت چراغان شب چك آنچنان شد * که کیتی رشك هشتم
آسمان شد ؟ شبخیزك ؟ سکون باء موحده ویای تحتانی وفتح خا وزاء معجمتین ایله تره تیزك که
عربیده رشاد ترکیده تره دیرلر ؟ شبك ؟ فتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول قزل منقار

ثانی هردلکاونسنه ثالث هرالاجه اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ى شرزدك ع
فتح راو دال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله آلوی کوهی که صاری وقزل اولور ترکیده آلج عربیده
زعرور دیرلر ى شرفاك وشرفالنك وشرفانك وشرفك ع کلهم بسکون الراء المهمله
وفتح الفاء هر آوازه دیرلر عموما و ایاق سسنه دیرلر خصوصا شین مکسوره ایله دخی روایت
اولنمشدر مثال معنیٔ اول ادیب صابر بیت تامهرهٔ دل کرفت نا پاك * درطاس فلك فتاد
شرفاك * بمعنیٔ ثانی ابوشکور بیت توانکر بنزدیك زن خفته بود * زن از خواب شرفاك
مردم شنود * شمس فخری بیت تا بهنکام رفتن اندر راه * نبود مور و ما ور اشرفاك ى شرك ع
فتح راء مهمله ایله قبرجق که وجود انسانده ظاهر اولور سببی دم فاسد وصفرا مختلط اولوب
ظهور ایدر اطبا شری دیرلر علاجی عسیر بر علتدر وشرك عربیده اوج معنایه کلور اول
بر ابیك بر باشنی حلقه حلقه ایدوب بر باشنی اول حلقه لردن چکوب دوزاق باشلرینه قورلر
قوش قوندقده ایلك ایاغنه چکوب طوتیلور فارسیده بلغشته دیرلر ثانی راه جاده که شاهراه
دیرلر ثالث یول اورتاسنه دیرلر وسکون راء مهمله ایله فارسیده بعض ادویه بغلدقلری بز
پاره لرینه دیرلر وکسر شین ایله ینه فارسیده بر نوع قبرجقدر اکثر اطفالك جمیع بدننده چیقار
عربیده جدری و ترکیده چچك دیرلر وکسر شین ایله ینه عربیده کافر اولمق معناسنه در فاعل
وقائلنه مشرك دیرلر ى شغك ع فتح غین معجمه ایله ابله ونادان وجلف معناسنه که فا ایله شفك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ى شفك ع فتح فا ایله ابله ونادان معناسنه در استاد رودکی بیت
پنداشت همی حاسد کو باز نیاید * باز آمد هر تا شقکی زار بخاید * معیار جمالیده سکون
فا ایله معنای مزبوره در شمس فخری * قطعه * در ملك شهنشاه جمال الحق والدین * نه ظلم
وستم باشد ونه فتنه ونه سفك * آنجا وطن مردم ومرد ست ودلاور * نه جای مخنث بود
ومردمك شفك * ودخی فرهنك جهانکیریده هر نسنه نك اسکیمش وفنا اولمشینه دیرلر
ى شك ع بمعنی مرك موش یعنی صچان اوتی که عربیده شکب وسم الفار دخی دیرلر معنای
عربیسی ضد یقین در ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * داند هر آنکه باز شناسد شك
از یقین * کاندر بزرکواریٔ تو نیست هیچ شك * کر بر شرنك وشك بوزد باد لطف
تو * در حال شهد وشکر کردد شرنك وشك ى شکاشك ع فتح کاف وشین معجمه ایله
آواز پای که یوریدکده ظاهر اولور اکا شلبوی دخی دیرلر کذا فی المؤید ى شکر برك ع فتح
کاف وباء موحده ایله صافی شکردن بادامله ایدرلر عربیده عبرهر وعبرهن دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده آخری کاف فارسیله مروید ر خواجه عمید
لویکی بیت نهال نهال من بی نوارا * شکر برك لعلش نوامیفرستد * فرهنك میرزا ابراهیمده
درازو پهن اپرکاله لرکه شکردن بر بوبنه بغلرلر اکا شکر قلم دخی دیرلر ى شکشنك ع شکاشك
مرقوم معناسنه در کذا فی المؤید ى شکك ع فتح کافله اول دکندر که آدمك انکنه واثوابنه
یا پشور دوزه دخی دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه ابوالمعانی بیت کاشر بودم براه جانانرا *
سردامن بکیردم چو شکك ى شلك ع فتح لامله درخت نور سیده معناسنه در وسکون
لامله سیاه قورتدر آدمه وحیوانه یا پشدقده قانن صورر بولانق صولرده حاصل اولور اکا

آكا شلكا وزلو وزلوك وشلوك ودیوچه دخی دیرلر تركیده سلك عربیده علق دیرلر فتحتین ایله
حكیم سوزنی بیت درازپای چولكلك سیاه چرده چوشلك * ورانه مال ونه ملك وورا
نه خویش وتبار ﴿ شلتوك ﴾ سكون لام وضم تاء مثناة وواو معروفله هنوز قابوغندن
چقمامش پرنج كه تركیده چلتوك دیرلر وهندی لساننده شالی دیرلر بسحاق اطعمه درآغاز
داستان مزعفر وبغرا بیت چه شلتوك آمد بدنیای دون * بجاهی زكرباك شد سرنكون *
﴿ شنكرك ﴾ بسكون نون وراء مهمله وفتح كافله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ شنلك ﴾ سكون نون وفتح لامله بمعنی خوشه یعنی صالقم اوزوم او لسون غیری او لسون
ابو المعانی درتعریف باغ بیت چو اختر نمایان شده میوه هایش * چو عقد ثریا درآویخت
شنلك ﴿ شنلوك ﴾ سكون نون وضم لام وواو معروفله بمعنی بادریسه یعنی اغرشق كذا فی
فرهنك جهانكیری ﴿ شوالك ﴾ فتح لامله مصغر شوال دركه عنقریب ذكر اولنور انشا الله
تعالی مجمع الفرسده برقوشدر هر زمان بررنك كورینور عربیده آكا ابوبرقش دیرلر ﴿ شوشك ﴾
سكون واو وفتح شین معجمه ایله تنبور چارتار معناسنه شمس فخری بیت درین زمانه كه
نزدیك اهل نا اهلش * بكست صاحب عقل وزننده شوشك ﴿ شوك ﴾ سكون واو ایله
بمعنی شوشك مرقوم شاعر بیت حسود وی از كابن آرزو * بچیند كل اماخورد زخم
شوك * عربیده دكن معناسنه در فارسیله مشتركدر ﴿ مع الكاف الفارسی * شابانك ﴾
فتح باء موحده وكسر نونله برنوع اغاجدر انار اغاجندن ایریجه اولور یپراغی آلج یپراغنه بكزر
مصرولایتنده چوق اولور آخر یارلرده دخی اولور یپراغی تویلو وبوزرق وصالقم چیچكی اولور
بعض جمسفرم دیدكاری كه اصفهان طاغلرنده بتر ودره لرده ودامن كوهلرده بتی صرمشق یپراغی كبی
وبیاض وقزل چیچكی اولور شاهبانك دخی دیرلر معربی شاهبانج در كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ شابورك ﴾ ضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله برنوع دمور در صویی پك چكوب
زیاده كسیجی اولور شابوركان وشابوران دخی دیرلر ایضا منه ﴿ شاشنك ﴾ فتح شین
معجمه وسكون نونله تنبور چارتار معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری استاد بیت كهی
سماع ربابست وكاه بربط وچنك * كهی چغانه وتنبور وعود وكه شاشنك ﴿ شلنك ﴾
فتح لام وسكون نونله آكا دیرلركه بركمسنه یی آخر كمسنه ایچون طوتوب حق طلب ایلیه لر
بومعنایه نوا دخی دیرلر اما مجمع الفرسده برقیاكلیم در دوشمه التنه دوشرلر تركیده جاجیم دیرلر
﴿ شالهنك ﴾ فتح لام وها وسكون نونله درت معنایه كلور اول بمعنی كرو وكروكان یعنی
رهن ورهن اولان نسنه معناسنه حكیم انوری * قطعه * باجهل پناه كاندرین باغ * بربید
همیشه بادرنكست * دركوی هنر مباش كان كوی * اقطاع قدیم شالهنكست * ثانی ستیزه
وغوغا حكیم سوزنی بیت باعیب كیر شعر من انكو قرین شود * باری همیدهد خاطی را
بشالهنك * ثالث مكر وحیله معناسنه وله بیت ایمن مباش بادم آخر زمكر دیو *
تادیو دین تو نستاند بشالهنك * رابع بمعنی سركش عضایری رازی بیت اكر استیلای
نفس شالهنك * همچو شالنكیست واپس رفتنم ﴿ شانك ﴾ فتح نونله چینه دان مرغ
یعنی قوش قورساغی كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ شاهبانك ﴾ سكون ها وفتح باء موحده

وكسر نونله بمعنى شبانانك مرقوم فرهنك جهانكيريده براوتدر كه اتس دخى ديرلر بعض تراكيبه
جزو ايدرلر عربيده بنفسج الكلاب ديرلر وتعريب ايدوب شاهبانج ديديلر ﴿ شاهلوك ﴾ بسكون ها وضم لامله ارك جنسندن برنوع صارى وايرى اركدر تركيده دونبل ديرلر
﴿ شبتالنك ﴾ فتح باء موحده ولام وسكون نونله بمعنى نخجير يعنى شكار اولنور آهو كذا
فى فرهنك حسين وفايى ﴿ شب آهنك ﴾ سكون باء موحده ونون وهمزهٔ ممدوده وفتح هايله اوچ
معنايه در اول فرهنك جهانكيريده صباح يلدزيدر اما بعض فرهنكلرده صباح يلدزندن
مقدم كورينن كثير الشعاع يلدزدر اول يلدزايچون كيمى شعرا وكيمى زهره ديمش اما عربيده نجم
طاوق ديدكلريدركه حضرت بارى جل شانه اكا قسم ايدوب نظم كريمده * والسماء والطارق *
بيورمشدر نجم ثاقب دخى اويله شعاعلى يلدزدر حسن متكلم بيت شه مشرق بركل كشيده
سرادق * دميده شب آهنك از صبح صادق * سيف اسفرنكى بيت در شب تاريك حيرت
كاروان صبح را * صد شب آهنكست دريك اه آتشبار من * ثانى اختر مرقوم غايت
ضيادار اولدوغندن استعاره طريقيله دندان محبوبه تشبيه ايدوب شب آهنك ديديلر حكيم
اسدى بيت بخنده عقيقين نقط ميم كرد * شب آهنك درميم دو نيم كرد * ثالث بمعنى
بلبل فخركوركانى بيت مغنى نوايى بده چنك را * بدل آتشى زن شب آهنك را * بلبل
اكثر فريادى كيجه ده وصباحه قريب ايلدوكى مناسبتله تسميه اولنمشدر شرفنامه ده بمعنى كوكب
شعراو بمعنى شبانكاه حكيم فردوسى بيت چو يك نيمه از تيره شب دركذشت * شب آهنك
برچرخ كردان بكشت * بمعنى شبانكاه شيخ نظامى بيت شب آهنك چون برزد ازكوه
رود * بر آهنك شب مرغ دستان نمود ﴿ شبرنك ﴾ سكون باء موحده ونون وفتح راء مهمله
ايله سياه رنك آته ديرلر شبديز كبى بعض فرهنكلرده بوز رنك آتدر بعضيلر دمور قيرى آتدر
ديمشلر اما تركيب معناسى سياه اولمق اقتضا ايدر زيرا كيجه دن مراد قرا كولقدر بوز ايله
كيجه نك مناسبتى يوقدر خواجه سلمان بيت بزير زين زراندر تراست شبرنكى * كه نعل اويكل
تيره آفتاب انداست * فرهنك جهانكيريده اوچ معنايه نقل ايلمش اول سياوشك آتى
آديدر ثانى خودرو برنوع سياه رق كلدر برمقدار صارليغى ده واردر ثالث برجنس سياه وبراق
طاشدر چرخده كهربا كبى اولور واول ايكى نوع در برنوعى دشت قپچاقدن كلور اصلنده صودر
مرور ايامله تأثير هوادن منجمد اولور وبرنوعيده معدنى اولور كيلاندن كتورررلر خواصنده
يازمشلركه هركيم آنى كندوده كتورسه چشم زخمدن وحرق آتش وغرق آبدن امين اولور
باشده كتورسه صداعى دفع ووجعى ساكن ايدر بصرى ضعيف وكوزنده بعض خيالات
كورينن آدم وتيره كى چشمى اولان آدم معدنى سندن آيينه دوزب دائما نظر ايلسه اول
حالتلرى زائل ايدر تجربه سى اولدركه آتشه قونلسه اغاج كبى يانار ونفت كبى رايحه ويرر
﴿ شبكوك ﴾ سكون باء موحده وضم كاف فارسيله اول سائل كدايه ديرلركه كيجه لرده محلات
ارا سنده براغاج باشنه وياخود بريوكسك يره چيقوب محله دولتلولرينى آدلريله ذكر ايدوب
هر برينك احوالنه مناسب دعا ايدرتا كه اول آدملر ايشيدوب اكا احسان وعطيه كوندررلر
آنلره شبكوكا وشبكوكده دخى ديرلر شيخ سعدى بيت زهى جو فروشان كندم نماى * جهانكرد

جهانكرد شبكوك وخرمن كراى ﴿ شبنك ﴾ سكون باء موحده وفتح نونله براو نوند ر آدم اوزتاده
طور رسائرى اطرافنده طور وب اللرنده برنسنه طوتوب اورتاده اولان كسه يى آهسته اوررلر
اول دخى يردن بحرا يوب چوره سنده اولانلرى دپمه ايله اوررقنقى سنه اون بلورسه انى كندونك
يرينه قويوب كندو چقار كذا فى المجمع ﴿ شتالنك ﴾ فتح تاء مثناة ولام وسكون نونله
طوپوق كه عربيده كعب وفارسيده بجول دخى ديرلر شمس فخرى بيت اياشاهى كه قدر
وهمت را * بود درپاى كردون نا شتالنك * شرف شفروه بيت باقامت همت بلندت *
درياى محيط ناشتالنك * ثانى پايهٔ كردونه اغاجنه ديرلر يعنى عربه تكرلكى پچدوكى اغاج
بو معناده استعاره طريقيله در حكيم اسدى بيت سه كردونه زرين شتالنك بود * زهر
داروى هفتصد زنك بود * ثالث شش بجول اويوننه دخى شتالنك بازديرلر سيف اسفرنكى
بيت يا بخت تو بدخواه شتالنك غرض باخت * ليكن بنقيض غرضش اسپ خرآمد *
﴿ شترنك ﴾ سكون تاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ايله اول مشهور ملعبه دركه شاه
وفرزين وآت وفيل ورخ وپياده قطعه لر ايدوب هر برى مخصوص روشيله حركت ايدر
تعريب اولنوب شطرنج ديديلر لعبك اسمى اولمغله هم قطعه لرينه وهم نطعنه وهم لعبنه دلالت
ايدر شمس فخرى بيت اكر توشاهى وآثار شاهى انكه تراست * شهان ديكرى هستند
چون شه سترنك ﴿ شرنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله زهر معناسنه در عربيده سم
ديرلر هر نسنك زهرى اولورسه مثلا وقوعى تبريزى بيت آنچنانى هوش ربا ينده زدلهاست كه
كام * شهد را وقت تماشا نشناسد چوشرنك * حكيم سنايى درمذمت دنيا بيت نوش او
نيش وشهد او چو شرنك * شربتش ضربتست وصلحش جنك * حكيم خاقانى بيت هركه
بلا ياد تو شرنك خورد * همچنان زانكه نيشكر خوردست * حكيم انورى درشكايت روزكار بيت
تيرستم فلك خدنكست * شهد شدهٔ جهان شرنكست * شمس فخرى آجيلغندن كنايه
ايدوب حنظل معناسنه در ديمش بيت غدنك تا نبود همچو غافل ومطبوع * هميشه تاكه
نباشد سيان وشهد وشرنك ﴿ شفتاهنك ﴾ سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسر ها ايله بر ياصى
دمور در كوچك وبيوك متعدد دلكلرى وار در سيمكشلر وقويمجيلر التون وكمش تل چكرلر
تعريب اولنوب شفتاهنج ديديلر اما عربيده اسم موضوعى حديده در نجيب الدين جرد پادقانى
بيت ززخم ناوك مژكان او بود هر شب * بسيط چرخ مشبك بسان شفتاهنك ﴿ شفترنك ﴾
سكون فا ونون وفتح تاء مثناة وكسر ها وزاء مهمله ايله بر نوع قزلرق شفتالودر بعض فرهنكلرده
بر نوع اركد ز نصفى قزل ونصفى صارى اولور اصفهانيلر تالانك ديرلر شمس فخرى
بيت ابواسحق شاهى كه نزديك او * چه يكپاره كوهر چه يك شفترنك * استاد عسجدى
بيت باسماع چنك باش ازچاشتكه تا آن زمان * تا فلك پروين بديد آيد چوسيمين شفترنك *
فرهنك جهانكيريده بمعنى شفتالو كه شلير وشليل دخى ديرلر خواجه عميد لوبكى در جنك
شراب وبنك بيت نقل توخشك ميوه ونقل منست تر * چون سيب وآبى وشكر امرود
وشفترنك ﴿ شفتالك ﴾ سكون فا وفتح تاء مثناة ولامله شفترنك مرقوم معناسنه در كذا فى
فرهنك جهانكيرى ﴿ شفشاهنك ﴾ سكون فا وفتح شين معجمه وها ايله شفتاهنك مرقوم

معناسنه در وادات الفضلاده بمعنی نداف یعنی حلاج وکمانه دخی دیرلر ومشته سنه ده
دیلدوکی مرویدر ومجمع الفرسده بمعنی شاخسار مسطوردر ل شلنك ح فتح لام
وسکون نونله شاطرلرك مخصوص یورینشلریدرکه لنك اوررلر مولانا عرفی در صفت اسب
بیت درین هوس که رود درعنان او نفسی * شبانه روز زند شاطر سپهر شلنك ل شنك ح
سکون نونله بو زن بنك اوج معنایه در اول دلبر شیرین حرکات ومحبوب پری صفات که
دلبر شوخ وشنك دیرلر خواجه سلمان بیت چوان شنك وسماع وسماع چنك وشراب *
شراب لعل صبوح وصبوح عیش بهار * ظهیر فاریابی بیت کند سنان تو بازی بجان خصم
چنانك * بعقل دلشدکان شاهدان چابك وشنك * حکیم انوری بیت کردون نخورد غمت که
شوخست * کیتی نخورد دمت که شنکست * حکیم نزاری قهستانی بیت خود کرفتم که
بازخواست کننند * توبه هرکس کند زشوخی شنك * ثانی فرهنك جهانکیریده دزد
وراهزن یعنی خرسوز وحرامی حکیم سوزنی بیت ای خسرو سیادت بر ملکت شرف *
ملك تو بی مخافت تاراج دزد وشنك * بو معنایه قریب عیار معناسنه استاد عنصری بیت
چه زنی طعنه که باخیران خیریند همه * که تویی حیز وتویی مسخره همچون شنکان * ثالث فرهنك
جهانکیریده فیل خرطومی ابوشکور بیت تاکی کند او خوارم تاکی زند او شنکم * فرسوده
شوم آخر کر ز آهن وآن سنکم * تحفة الاحبابده مخملق خیار که بوستانده آلیقورلر فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی درخت سرو وراهزن وشوخ وخوب وادات الفضلاده سرود ومکابره
معنالرینه مرویدر ل شنك بشنك ح سکون نونین وفتح باء موحده ایله ایکی مشهور
دزد وراهزن آدلریدر لکن مرور ایامله هر دزد وراهزنه علم اولمشدر ل شنك مشنك ح
معیار جمالیده باء موحده یرینه میمله روایت ایلمشدر رینه اول معنایه بوبیتی نظم ایلمش بیت ز دزد
وراهزن اطراف ملك کرد چنان * که محو شد ز کتب نام ونك شنك ومشنك ل شهلنك ح
سکون ها ونون وفتح لامله بمعنی ریسمان تاب یعنی ایب بوکیجی شالنکی دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری عربیده منذمل دیرلر ل مع اللام * شاخل ح فتح خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده برغله آدیدر حکیم خاقانی بیت مخوری تو کرچه الوان نعمت اندر خوان
کس * نان شاخل بهتر آید کر بود برخوان خویش ل شاخول ح ضم خاء معجمه وواو مجهوله
ایله بمعنی شاخل مرقوم کذا فی المؤید ل شاقل ح ضم قافله بنالرك دیوار یا پدقده هموارلکنی
بلمك ایچون اوجنه قورشون بغلنمش ایب در عربیده واوایله شاقول دیرلر اصمه ساعتلرده دخی
استعمال اولنور ل شاکول ح سکون کاف وضم لامله بسیار خوار وبسیار کوی معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری میر نظمی بیت خرد مندی ترا نان جوین بس * مرو چون
شاکول برخوان هرکس ل شال ح معروف وهرنه که پشمینه دن طوقنور کلیم وعبا وامثالی
نسنه لره دیرلر وله بیت ندارم آرزو دیبا واطلس * مرا اندر جهان شال وعبا بس *
ل شاهبال وشهبال ح کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده قوش قنادینك بیوك
یلکلری که شاهپر وشهپر دخی دیرلر شاه وشه لفظلری هرنیه صفت اولسه جنسندن اعلا وبیوك
اولمق معناسن افاده ایدر ل شاهول ح ضم ها وواو معروفله شاقول مرقوم معناسنه مرویدر کذا

کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شپل ﴾ فتح باء فارسیله پاچه شتر یعنی دوه ایاغی وطوپوغی کذا فی
المجمع ﴿ شتل ﴾ فتح تاء مثناة ایله قمار بازلرك بننمکی معروف براوپوند رشاه طاهر بیت کرو از شاخ
شکوفه برد از ابر بهار * درمی چند نهد در کف نرکس چو شتل * عربیده سکون تاء مثناة ایله سبزه
تخمین ای کوب چیقدقده آیروب بشقه یره دیکدکلرینه وخرده اغاج فدانلرینه دخی دیرلر ﴿ شخال ﴾
فتح خاء معجمه ایله بمعنی خراشیدن یعنی طرملامق ﴿ شخل ﴾ سکون خاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی صفیر وفریاد مرغان ثانی شکاری قوش منقار یله ات قوپارمغه دیرلر ابو المعانی
بیت ای تشنه ملك ستم بر عاشقان کن یك کرم * شخل کردد مرغ غم هردم دل آزرده را *
﴿ شخول ﴾ ضم خاء معجمه وواو ایله شخل مرقوم معنالرینه در اول بمعنی صفیر که کره
طایلر صو ایچدکده اورکامك ایچون سایسلر صقلق ویررلر حضرت مولانا قدس
سره * مثنوی * می شخولیدند هردم آن نفر * بهر اسبان که هلا زین آبخور * آن
شخولیدن بکره میرسید * سر همی میداشت وزخود میرمید * مثال معنی ثانی وله قدس
سره * مثنوی * کفت حق کر فاسقی واهل صنم * چون مرا خوانی اجابتها کنم * تودعا را
سخت کیر ومی شخول * عاقبت برهانت از دست غول ﴿ شخیل ﴾ کسر خاء وسکون یای
تحتانیه ایله بمعنی شخول مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شفل ﴾ فتح فا ایله ناخن شتر یعنی
دوه ایاغنك اوجنده اولان طرنق ﴿ شقاقل ﴾ فتح قاف اول وضم ثانیله کرز بری که معربی جرز
بری در اشقاقل وششقاقل دخی دیرلر اعلاسی دیار مصرده اولور نافع نسنه در کذا فی الاختیارات
﴿ شکال ﴾ کاف فارسیله بمعنی شغال یعنی چقال عربیده اسمی واوی در شمس فخری بیت
همیشه تا که نکردد بجای یارتذرو * مدام تا نشود همنشین شیر شکال ﴿ شلیل ﴾ بوزن علیل
بر نوع میوه در قزل وبیاض اولور شفتالو جنسندن شفترنك دخی دیرلر خواجه عمید لوبکی
بیت زمین بین که از رنك معشوق وعاشق * کهی سیب بیرون دهد که شلیلی * وعربیده ایکی
معنایه در بری قصه زره ثانی زره التنه کیلن جامه معناسنه در ﴿ شل ﴾ بوزن دل ایکی
معنایه در اول نازك ورنکین ونرمدزی که ایروادك وامثالی نسنه لر ایدرلر ثانی ران معناسنه
یعنی بود عموما وآدم بودینه دیرلر خصوصا که عربیده اکا فخذ دیرلر ولسان عربده عمل مانده
اولمش دست وپای بو معنی فارسیله مشترکدر مولانا هاتفی بیت پذیرفته چتر کیانی خلل *
نکین سلیمان در انکشت شل ﴿ شمل ﴾ فتح میمله پای افزار یعنی چارق کدشم دخی دیرلر عربیده
اشاغی طوتمق ودخی جزوی باغلو اولان دوه یه دیرلر وسکون میمله ینه عربیده پراکنده اولمش
ودخی جمع اولمش ایشلر معناسنه در که اضداد قبیلندندر نته کیم * جمع الله شملکم * دیرلر
﴿ شمول ﴾ ضم میمله جمعیت وآرام معناسنه حکیم اسدی بیت زیمان بشد شاد وکفتا
نمول * همه کارهای جهان شد شمول * نجم الدین سمنانی بیت شمول خوش بود انصاف
بر شمائل کل * چو کشت شامل کلزارها مهب شمال * عربیده ضم شین ایله دلالت معناسنه در
﴿ شنبلیل ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وکسر لام ایله حبوباتدن بویدکلری تخمدرکه
عربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله وسکون لام وفتح باء موحده ایله ﴿ شنکال ﴾ سکون نون وفتح
کاف فارسیله براوتدر پپراغی سیاه وکوکی یوغون اولور تعریب ایدوب سنجار وسنجال د[illegible]

﴿ شنكل ﴾ سكون نون وفتح كافله مؤيد الفضلاده بر نوع غله درشنك دخی دیرلر وضم كافله ایكی معنایه‌در اول هند پادشاهلرندن برینك آدیدر كه افراسیابك امدادینه كلمشیدی افراسیاب دخی آنی سرلشكری اولان پیران ویسه یه معاونته كوندردی كه ایران سرلشكری اولان طوس نوزره مقابل اوله حكیم فردوسی بیت ز كفتار اوماند شنكل شكفت * ز سر شار هندوی بر كرفت * ثانی دزد وره‌زن معناسنه‌در ﴿ شنكول ﴾ سكون نون وضم كاف فارسیله شنك مرقومك اول وثانی معنالریله مترادفدر بمعنی اول حضرت مولانا قدس سره بیت مالولی وشنكولی بی مكسب ومشغولی * جز مال مسلمانان مالی كه بریم آخر ﴿ شوال ﴾ واو مخففله اوج معنایه كلور اول فرهنك جهانكیریده شلوار معناسنه ثانی كار وشغل وحرفت معناسنه بو ایكی معنایه ترتیب اوزره حكیم سوزنی بیت از نیم مرا اندر ریدی بشوال اندر * ای خواهر وخالت آغر خرچه شوالت این * ثالث بمعنی شوات مرقوم یعنی بر پرنده قوشدر مانند مرغابی وشوالك مرقوم بو معناده بونك مصغریدر عربیده واو مشدده ایله بر آی آدیدر كه آنك غره‌سنده عید اولور ﴿ مع المیم * شادكام ﴾ سكون دال مهمله وفتح كاف فارسیله ایكی معنایه‌در اول مسرور وفرحناك مثلا هاتفی بیت كه اعدای دین شادكامی كنند * بجزیه دهی كند كامی كنند * ثانی نام برادر فریدون شاهدر ﴿ شادسپرم ﴾ كسر دال وسكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملات ایله بر نوع ریحاندر كه بلاد عربده اولور كذا فی المجمع ﴿ شاسپرم ﴾ سكون سین وفتح باء فارسی وراء مهملتین ایله مطلق ریحاندر استاد منوچهری بیت به شاسپرم تا نكنی نختی كم * نه هد رونق وبالیده و بوی انشود * ﴿ شاسفرهم ﴾ اعشابدن یعنی ادویه اولان اوتلردن اسطوخودس دیدكلری اوتدر تركیده قره باش دیرلر كتب طبیده شاسفرهم رومی دخی دیرلر كذا فی اختیارات بدیعی ﴿ شام ﴾ ایكی معنایه‌در اول اخشام معناسنه ثانی اخشام وقتی یانلان طعامه دیرلر نتكم عربیده مذكور طعامه عشا دیرلر وعربیده ایكی معنایه‌در اول بلك درخال معناسنه ثانی عربستانده بر قاچ شهردن عبارت بر ولایتدر كه دمشق وغزه وطرابلوس وقدس شریف وحما وحلب ایالتی والحاصل جانب قبله دن عریش نام محلدن تا جانب شمال وغربده جیحان صویی كنارینه كلنجه جمله شام اعتبار اولنور واراضی مقدسه دنلر ﴿ شاه اسپرغم وشاه سپرغم وشاه سپرم وشاه سرم وشاه اسفرهم وشاه سپرهم ﴾ بو التی لغت دخی ریحانك آدلریدر عربیده ضیمران وتركیده فسلكن دیرلر ابتدا ظهورینك سببی فرهنك جهانكیریده بویله مرویدر كه اهل فارس دیرلر كه مرقوم ریحانكه نوش الرواندن اول معروف دكل ایدی بلكه وجودی یوغیدی وایران ولایتلرنده آندن كیمسنه نشان ویرمش ایدی بر كون نوش الروان دیوان عدالتده اوتورمش ایدی ناكاه بر عظیم الجثه ییلان تخت التندن ظاهر اولوب نوش الروان اوكنه كلدی حاضر دیوان اولانلر آندن خوف ایدوب اولدرملك استدیلر نوش الروان انجمك شاید آنكه تظلمی اوله دیدی یانندن كیتدیلر نوش الروان ییلانه نظر ایلدی ییلان باشین قالدیروب نوش الروانه باقدی وچكلوب كیتدی نوش الروان امر ایتدی آردنجه كیتدیلر ییلان بر قیونك آغزینه واروب كندویی قویویه آتوب ینه فی الحال یوقارو چقدی آردنجه كیدنلر شاه امریله قیویه اینوب

ایتوب کورهیلر آنك کبی بو ییلانی دخی قورلمش واو زرنده بر بیوك عظیم الهیکل عقرب نیشی ایله
صوقوب طورر درحال عقربی اولدوروب شاه نظرینه کتوروب احوالی عرض ایلدیلر چون
بو قضیه بو سنه مرور ایلدی ینه اول کونده نوش الروان تخت اوزرنده اوتوروب عدل داد ایدرکن
مزبور ییلان ینه تخت آلتندن چیقوب آغزندن برقاج دانه سیاه تخملر چیقاروب براقدی
وکلدوکی یره کتدی شاه امر ایلدی اول تخملری بو مناسب یره اکدیلر برقاج کوندن صکره اول
دانه‌لر چیقدی وریحان بتدی مکر نوش الروان خیلی زمان ایدی زکامه مبتلا اولوب دماغندن
فضلات آقوب بلغمدن زیاده المی وار ایدی اول اوتدن کتوروب الندو روبلر آلوب استشمام
ایلدوکی کبی فی الحال بامر الله المی زائل وزکامی دفع اولدی شیخ ابن سینا دیرکه ریحانك خاصه‌سی
چوقدر جمله‌دن بواسیره نافعدر و تخمندن ایکی درهم شکر ایله دوکوب قولنق آلتنه سوریلو
دفع ضبان ایدر ورعافی تسکین ایدر وزکام و نزله‌یه نفعی اولدوغی مقدم ذکر اولندی حکیم
شیرازی بیت سرد و ترنوفر بنفشه شهپرم * لیك در شاهسفرم کفتند کرم * حکیم سنایی
بیت چون شمه شاهسپرم ازباد شمالی * شامل شد ازخلق توهر جای شمائل * حکیم ازرقی
بیت بوستان افروز بنکر رشته باشاهسپرم * کرند یدستی خط قوس وقزح در آسمان *
استاد منوچهری بیت در صلوات آمدست برسر کل عندلیب * در درکات آمدست شاخك
شاهسفرم ع شاهنام ع سکون ها وفتح نونله شروان الکه‌سنده بر شهر آدیدر ع شباهنکام ع
یعنی شب هنکام یعنی کیجه وقتی مولانا هاتفی * مصرع * باد بیهوده تا شباهنکام ع شبرم ع
سکون باء فارسی وفتح راء مهمله ایله سودلکن دید کلری اوتدر و بر نوعی اولمقده مرویدر بر ذراع
مقداری اوز انور خرده یپراغی وار دز طبرخون یپراغنه مشابه و مرجمك کبی تخمی اولوز رنکی بیاض
وصاری وسلاقی یوغون اولور ع شبنم ع سکون باء موحده وفتح نونله بهار ایامنده صباحه قریب
اوت و یپراق اوزرینه دوشر ترکیده چه وعربیده ندی دیرلر وچغتایده مولدور دیرلر سبعه
سیاره‌ده شاه مدحنده دیر بیت کولوبان لیلك باش توکوب در دیك * کل خندان یوزیدا
مولدوردیك ع شبهنکام ع سکون باء موحده ونون وفتح ها وکاف فارسیله کیجه وقتی دیمکدر
هنکام شب تقدیرنده ع شبیم ع کسر باء موحده وفتح یای تحتانیله یعنی کزیز استاد عنصری
بیت چون به پیچد چومار نیزه او * جان دشمن کرد کریغ وشبیم ع شجام ع فتح جیمله
شدت برد یعنی غایت صوغوق شولرتبه که اغاج قوریه شمس فخری بیت در مصاف شی
مضرتی برسد * شاخهای برهنه راز شجام * سایر فرهنکلرده سرد معناسنه یعنی مطلق
صوغوقدر حکیم شیرازی بیت بیشتر شد فالج وصرع وزکام * نزله وسل وسعال اندر شجام *
استاد دقیقی بیت سپاهی که نوروز کرد آورید * همه نیست کردش بنا که شجام ع شرم ع
سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول اوتانمق عربیده حیا معناسنه استاد لطیفی بیت
شد بجکانم که در آداب رخت * شرم جوانم بکند ازدزنان * ثانی آلت رجل معناسنه‌در
حکیم فردوسی * مثنوی * بشه کفت کین خون کرم منست * بدو زتن بار شرم منست *
سپردی بمن دختر ارده آن * که تا باز جوی تن بی روان * نکشتم که فرزند در نهان *
بترسیدم از کردکار جهان * بجستم بفرمانت آزرم خویش * بریدم هم اندر زمان شرم خویش

معنای اولده عربیده حیا وچغتای لساننده اویات دیرلر اوتانمق معناسنه سیعه سیارده ده دلارام وصفنده دیر بیت لبی یموز دیرده ایلدین آلیب جان * لبلارین چون کوروب اویالیب جان *

ل ششعلم ع سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ولام ایله برنوع زیلودر غایت لطیف منقش اولوردوشمه ایدرلر ل شغام ع فتح غین معجمه ایله زالک رستمدن کوچک اوغلینک آدیدر که رستمک قرنداشی در ل شکربادام ع معنای ترکیبی ظاهر بادام ایله شکری آمیخته ایدوب لطیف حلوالر وامثالی نسنه لر ایدرلر اما فرهنگ جهانگیریده بمعنی سرمش دیوذکر ایدر سرمش ایسه آلوی خشک که خوشاب اولور بواسمله آنک قطعا مناسبتی یوقدر ل شلم ع فتح لامله شلغم درو سکون لامله پای افزار که چارق یاخود آکا بکزر یاغه کیلن نسنه یه دیرلر ل شم ع اوچ معنایه دراول بمعنی رم وآشفته وپریشان که شمان ورمان وپریشان دیمک اولور اثیرالدین اخسیکثی بیت زغمزه تومبادم امان چوجان اثیر * اکرچو چشم تو بی چشم تو شمیده نیم *

ثانی بمعنی ناخن استاد عسجدی * رباعی * چون شاه بکیرد بکف اندر شمشیر * ازبیم برافکنند زکفها شم شیر * بالله که بمردی وتهور مثلش * در معرکه با تیغ کراز وکم شیر * بوربا عیدنده شمشیرک وجه تسمیه سی معلوم اولور ثالث مخفف شوم یعنی اولورم عربیده بوی یعنی قوقو حکیم سنایی بیت ازخویشتن آزادزی ازهر بلای شادزی * هرجاکه باشی رادزی چون باقی ازعشق شم * وهندیلرک زبان علیسنده بمعنی فراغت وآسایش ل شم ع فتح میمله چارق که روستاییلر ایاقلرینه بغلرلر استاد بیت هرآنکس که نبود بطبعش کرم * بکف باد عصا وبپایش شم ل شنکام ع سکون نون وفتح کاف فارسیله شبهنکام لفظندن تصرف اولنمشدر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل شیلم ع سکون یای تحتانی وفتح لامله دلوجه دیدکلری که بغدای اراسنده بتربغدای ایله بله لون اولورسه اتمکینی بیلین سرسمم اولور ل مع النون ع

ل شابران ع ضم بای موحده وفتح رای مهمله ایله شروان دربندی نک اسمی در حکیم خاقانی بیت ثانیه بنش دیر از کال عدل شاه * معموروی درشابران بیني بهم * بعض فرهنکده شابران نام ولایت وبعض فرهنکده نام شهردر وشاوران دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت هیبت اومالک آیین وزبان خاصیت * دوزخ ازدر بند دول ازشابران انکیخته ل شابوران وشابورکان ع کلاهما بضم الباء الموحده برنوع دمودر صوفی کند ویه یک چکروغایتله کسیجی اولور شابورک دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل شادران ع ضم دال مهمله ایله بمعنی شابوران مرقوم ل شادربان وشادروان ع سکون دال وفتح رای مهملتین ایله وکسر دال وسکون را ایله ده جائز اولان وغی مروید رشن معنایه کلور اول بیوک پرده که مانند شامیانه وسراپرده ملوک وسلاطینک اوتوردقلری یره چکرلر بمعنی شامیانه مولانا حسن کاشی بیت باهمه بالانشین عقل کل تابرده راه * پیش شادروان رایت یاامیرالمؤمنین * بمعنی سراپرده معیسودایی بیت جم انجم چو زد برچرخ شادربان دارابی * برآمد شاه قاقم پوش ازین ایوان سنجابی * بومعنایه شیخ نظامی بیت بشادروان شیرین بود شادش * برسم مهتران کرسی نهادش * بمعنی پرده که قپواوکنه آصلور حکیم انوری بیت بارها اعاد فراشانت شیر چرخ را * درپناه شیر شادروان ایوان یافته * ثانی بیوک دوشمه تالیچه اولسون غیری اولسون حکیم خاقانی بیت ساقی

ساقی مست خواب از جرعهٔ شادروان خراب * از دستها جام شراب افتاد صهبا ریخته *
بو معنایه امیر معزی بیت حور خواهد که شود صورت او نقش بساط * چون تهی پای
بدین صدر و بدین شادروان * ثالث فسقیه که آندن صو زورایله صحرا یوب چقار عربیده
فواره دیرلر حکیم انوری بیت ز آب کردبرآرد بیاد باد افراه * زشیرکین بستاند بشیر شادروان
رابع بارید خسروک مصنفاتندن بر نوا اسمیدرکه شادروان مروارید دخی دیرلر خامس
بعض عمارت عالیه که ملوک قصرلری کبی انلک کنکره سی ودخی قلعه وحصار دیوارلرینک اوزرنده
اولان پروازی کذا فی فرهنک جهانکیری اما فرهنک میرزا ابراهیمده بمعنی سایبان وخانه
قپولرینک اوزرنده اولان صحاق دیدکلری نسنه که یغمور دن محافظه ایچون ایدرلر بمعنی سایبان
میرخسرو بیت زرحمت باز کن کنجینهٔ جود * درونم خوان شادروان مقصود ﴿شادکامه کردن﴾ ع
دال مهمله نک سکونی ایله مصیبته و برکسنه نک برامر حالنه سونمکه دیرلر ﴿شادمان﴾ ع
سکون دال مهمله وفتح میم ایله مسرور وفرخناک اولمق ابو المعانی بیت یکنفس با لطف جانانرا
نکشتم شادمان * درهمه عمری ندانستم که شادی چون شود ﴿شادوان وشاروان﴾ ع
اول بسکون الدال ثانی بسکون الراء المهملتین کلاهما بمعنی شادروان مرقوم مثال اول
حکیم اسدی بیت یکی خسروی شادوان کونه کون * درازا نش میدان اسبی فزون *
مثال ثانی استاد لطیفی بیت آنجا بکرد پیشکش شاروان او * یک خرکه مرصع وزربفت
شاروان ﴿شادیدان﴾ ع سوینوب شاد اولمق معناسنه مصدر اولور شادشدن کبی ﴿شارسان
وشارستان﴾ ع بمعنی شهرستان یعنی شهر عظیم وجهانکیریده شهر ایچنده واقع اولان قلعه
وشهرک قلعه سی معناسنه حکیم فردوسی بیت یکی شارسانی برآورده شاه * پر ازبرزن
وکوی وبازارکاه * حکیم سوزنی بیت احمد مختار مکی بود شارستان علم * چون در محکم بر آن
بنیاد شارستان علی * مجمع الفرسده اول بیوک قبه یه دیرلر که اطرافی باغچه و بوستان اوله
کذا فی المؤید ودخی قلعه وحصار اولان مکان استاد عنصری بیت همی بنالد وکفتی زمینی
رنجه شود * زباره باره آن بی کناره شارستان ﴿شاریدن﴾ ع کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانی ایله صو آقدقده ظاهر اولان صدا وجریان آبه دخی دیرلر زیرا انک دخی نوع صداسی
اولور ﴿شاسمان﴾ ع سکون سین مهمله وفتح میم ایله بر ولایت یاخود بر شهر آدی اوله مولانا
هاتفی * مثنوی * که فرزند فرخنده فر شاهرخ * که ساید بچرک درش شاه رخ * رود زود
مانند سیل زمان * به تبریز از جانب شاسمان ﴿شاشدان﴾ ع سکون شین معجمه وفتح دال
مهمله ایله بول طوردوغی یرکه ترکیده قاوق دیرلر آبدان دخی دینلور ﴿شاشیدن﴾ ع کسر
شین معجمه وسکون یای تحتانیله صو یاخود شراب وامثالی نسنه لری دوکمک معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت بنده کن مشلک سخن شاشیت را * وامکن انبان قماشیت را *
فرهنک میرزا ابراهیمده بمعنی ترشیدن یعنی یاش اولمق ومؤید الفضلاده بول کردن یعنی ایشه مک
معناسنه در ﴿شافتن﴾ ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله ازلمک واسکیمک معناسنه کذا فی
فرهنک جهانکیری ﴿شافیدن﴾ ع کسر فا وسکون یای تحتانیله سورچمک لغزیدن
معناسنه در ابو المعانی بیت اشک چشم آنچنان سیل روان * یکذرد کردون اکر شافد

ازان شامان بوزن دامان بمعنی اندازه استاد بیت جور بی شامان کند بر عاشق
افتادگان * صد دریغ آن ناز پیشه کرده بی سامان مرا شان بوزن جان یدی معنایه
کلور اول ضمیر جمع غائبدر حکیم فردوسی بیت به بینیم تا چیست آغاز شان * برهنه شود
بیگمان راز شان * دیگر بیت دران کوش تا جنگ باز افکنی * وگرچند دانی که شان
بشکنی * بو جمعك مفردی اسم وفعلك آخرینه لاحق اولان حرف شیندرکه ضمیر غائبدر علامتی
ماقبلنده واقع اولان حرف مفتوح اولور احوالی مقدمه ده تفصیل اولنمشدر ثانی زنبور عسل
اتمك معناسنه در وهنوز مومدن آیرلمامش عسل معناسنه در استاد لطیفی بیت لب شکر
منداق وانگبین شان * مکرر خوانمش از انگبین شان * ثالث خانهٔ زنبور ده دیرلر که شانه
ولانه دخی دینلور کذا فی فرهنگ جهانگیری حکیم خاقانی بیت زبدکرنیکو بی نایدتو عذر شی
زافرینش نه * که مغز ورشت ماراتست چون نحل از عمل شانش * رابع یالکوکه فسان دخی
دیرلر استاد دقیقی بیت خود شید تیغ تیز تراآب میدهد * مریخ توك خشت تو بر شان زند همی
وشانیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طرامق معناسنه استاد لطیفی بیت دیدهٔ شی
ریش شان وسبلت بز * شکمم رفت از خسده که مپرس * سادس بر نوع بیاض جامه در
هندوستانده ایشلنور سابع کفشگرلرك چزمه وپابوج قالبی دوعربیله درت معنایه کلور اول
الفی همزه دن ابدال ایله شغل معناسنه که ایش وایش ایشلمك معناسنه استعمال اولنور شکم
قرآن عظیم الشانده * کل یوم هو فی شان * وارد اولمشدر ثانی بمعنی خال ثالث بمعنی مرتبه
رابع برنسنه یی ایه فکر ایلك شاندن سکون نونله شانیدن لفظندن تخفیف اولنمشدر
طرامق معناسنه خواجه طیان مرغزی * قطعه * یادفتر اشعار برخواجه شدم دی *
من شعر همیخواندم واوریش همی لاند * صد کلج پر از کوه عطا داد برین ریش * گفتم که بدان
ریش که دی خواجه همی شاند * حکیم انوری * قطعه * توتامدبر ملکی شکوه تدبیرت *
امام کیتی تدبیر بدنمی داند * جهان باب وفا روی عدل میشوید * فلك بدست ظفر جعد ملك
میشاند * وبو معناسی دخی نشاندن لفظندن اختصار اولنمشدر میرخسرو بیت تا سحاب
کف تو سیم فرو ریخت چو آب * شاند از روی زمین هرچه غبار محن است * حکیم سوزنی
بیت بد سگال تو رنجه دارد جان * شانه در دل زغم نهال از تو شانه دان طراق طرقی
هرندن اولور سه جامه دان وقلمدان کبی شانه وان دال یرینه واو ایله ده شانه دان
معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانگیری شانیدن کسر نون وسکون یای تحتانیله
مصدر ذرطرامق معناسنه صقال اولسون صاچ اولسون شانه زدن دخی دینلور شاویدن
کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شدن اگرچه مصدر وزننده در لکن اسم مفرد در شدن
لفظنك ایکی معناسنده استعمال اولنور مثال معنیٔ گشتن استاد بیت همین آشفته
وسرکشته شاوید * درونش تیشهٔ حسرت بکاوید * مثال معنیٔ رفتن وله بیت از انجا باغم
فرقت بشاوید * باین آشفتکی ماندست جاوید شاوین کسر واو وسکون یای
تحتانیله پنبه دن چکردك آیرمق معناسنه وپنبه دولابی که شاوین پنبه دیرلر شاهجان
سکون ها وفتح جیم وکسر ها ایله ده جائزدر مرو ولایتنك آدیدر که مرو شاهجان دیرلر بعضیلر باشقه

باشقه بر شهر آدیدر دیدیلر گ شاه کوهران ج برکوهردرکه زیاده قیمتلودر یاخود غایت ایری وغلطان و آبدار انجوکه صدفده بر دانه اوله بو وجه اوزره شیخ آزری * مثنوی * هست زری که خسروان جویند * که وراشاه کوهران کویند * آن کهر را بسلسله غواص * میفرستد باذن شه بمغاص * هرکجا کوهریست در دریا * آن کهر میکشد بخویش درا * برکشندش بسان مقناطیس * بستیه برخویش درهای نفیس گ شاهندن ج فتح ها وسکون نونله صالح اولمق وایو ایشلر ایشلمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری گ شاهن ج کسرهایله چوبان قوالی وشاهین لفظندن اختصار اولنمشدر بو ایکی معنایه میر نظمی بیت نمیز یبد بدست خویش شاهن * همیشه باید او در دست شاهن گ شاهیدن ج کسرها وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی شاهندن مرقومدر مجمع الفرسده بمعنی بزرکی وپادشاهی کردن مسطوردر گ شاهین ج کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اسکفلی طوغانلردن بر صنف مشهور شکاری طوغاندر غایت قوتلو واقدامله قوشدر شیخ نظامی بیت بپرواز دولت دوشاهین بکار * یکی در خزینه یکی در شکار * چغتای لساننده تیلکان دیرلر کسر تاء مثناة ایله ثانی ترازو قولیدرکه ایکی یاشنده کفه لری بغلنوب آصلمشدر محتشم کاشی بیت حسن تو اثر آز وست آن چشم وابروا * خم کشته از کرانی شاهین آن ترازو * ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * پاس او دست چون درازکند * دست یابد تذرو بر شاهین * بشکند امتداد انعامش * بوازین قسط بر شاهین گ شایان ج فتح یای تحتانیله شایستن لفظندن صیغهٔ مبالغه در لایق وز یباودرخور معناسنه شیخ فیضی بیت دز جدول تو عالم امکان چو بنکرم * شایان دل تو بود باین کنج شایکان گ شایستن ج کسر یای تحتانی و سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله لایق وسزاوار اولمق معناسنه درکه مستقبلنده سین داله ابدال اولنوب شاید دینلور گ شایکان ج سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول یعنی بسیار عربیله وفرت معناسنه خسرو پرویزك خزینه لرندن کنج شایکان دیدکاری خزینه چوقلغندن کنایه ایدرلر اصلی بویله درکه شاه مزبورك زمان سلطنتنده بر حریف چفت سوررکن صبان دموری بر حلقه یه طوقوب قوپارد قده بر عظیم دفینه ظاهر اولور وارووب خسروه خبر ویرور خسرو دخی معتمد آدملر کوندروب دفینه یی چقاردر مقامه مناسب دینلمشدر شمس فخری * قطعه * شیخ ابو اسحاق بن محمود شاه * شاه عادل هست شاه غیب دان * آنکه باشد پیش رایش سر غیب * روشن وظاهر چو نقش پرنیان * وانکه باشد کمترین بخشایشی * از کف او کنجهای شایکان * خواجه سلمان بیت یك حدیث ترا خرد بخرد * وربصد کنج شایکان باشد * ثانی وسعت وفراخی معناسنه ظهیر فاریابی بیت سپهر رفعت قدرت خردمی یابد * بقدر جود تو در کنج شایکان کوهر * فخر کرکانی بیت بکارامین چو بر تو مهربان کشت * بچشمت خاك راه شایکان کشت * ثالث اجرت سزا یش شاهکار معناسنه شهیدی قمی بیت اکر بکروی توبروز حساب * مغرمای درویش را شایکان * کمال پاشازاده دقایقده دیرکه شایکان اصلنده شاه کان در یعنی قیمتلو و پادشاهه لایق نسنه دیمکدر معنای کلیسی مقتضاسنجه نیچه مقاملرده معنالر حاصل اولور جمله دن شعرا که شعرلرنده قافیهٔ شایکان دیرلر کثرتدن کنایه

ایدرلر شاى عوام نامه دیرلر وقافیه نك بر نوعنه ده که خواص یانینده مقبول دکلدر عوامه نسبت
ایدوب شایکانی دیرلر مالك چوق اولدوغندن کنج شایکانی دیدیلر ﴿ شاییدن ﴾ کسر
یاى اول وسکون ثانیله بمعنى شایستن ﴿ شبخون وشبیخون ﴾ اول سکون باء موحده
وضم خاء معجمه ثانى کسر با وسکون یاى تحتانى وضم خا ایله کیجه باصقونى که دشمنه پراکنده
وپریشانلق ویرمك ایچون کیجه بیخبر وغافل ایکن بر طرفدن کلوب صیت وصدا ایله اوزکنه یلدیروب
ویروب واروب طرف آخردن ینه اویله ایدوب کنار چقارلر باصلمن عسکر ایسه دوستى دشمندن
فرق ایتمیوب برى برلرین قیرارلر خواجه سلمان بیت بدور عفت ذاتت پى تاراج عقل ودین
به شبخون بر سر مردم نیارد آمدن صهبا * وله بیت بجز طلیعه کشور کشاى صبح بعهدت
زمانه را به شبیخون کسى نیامده بر سر ﴿ شبرغان ﴾ سکون باء موحده وضم راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله زمان قدیمده بلخ شهرینك اسمى ایدى حکیم اسدى بیت سوى شبرغان
شد بشادى وکام * که خوانى ورا بلخ نامى بنام * الحالة هذه بلخه قریب بر قصبه اسمیدر
﴿ شبستان ﴾ کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در اول
جامه خواب وکیجه صحبت اولاجق مکان معناسنه کمال خجندى بیت شب بهار وشبستانه
وباغ وصحبت یار * چنین شبان وشبستان دلا بجو بچراغ * ثانى فرهنك جهانکیریده
حرمسراى وعروسخانه حکیم خاقانى بیت از انکه که تابع شد اقبالش اورا * عروس ظفر
در شبستان بماند * ثالث مجمع الفرسده پادشاهلرك خلوت خاصى وکیجه طاعت وعبادت
ایده جك مکانى حکیم فردوسى بیت فرستش بسوى شبستان خویش * سوى خواهرا
بهسان خویش ﴿ شب شبکون ﴾ غایت قرانکو کیجه حکیم انورى بیت خدنکهاى شهاب
اندران شب شبکون * روان چو نور خرد در روان اهریمن ﴿ شبکون ﴾ سکون باء موحده وضم
کاف فارسیله سیاه رنك وسیاه رنکلو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور اکثر بو وصف آتده
واطلسده استعمال اولنور اسب شبکون دیرلر سیاه آت مراد اولنور وجامه شبکون دیرلر
سیاه اطلس وکمخا ودیبا وامثالى آقمشه مراد اولنور فرهنك جهانکیریده کوهر شبچراغ
معناسنه روایت اولنوب بو بیت ایله استشهاد اولنمش حکیم سوزنى بیت خزانه مدیح
ترا در کشادم * بصحرا نهادم بسى در شبکون ﴿ شپلانیدن ﴾ سکون باء فارسى وکسر نون
بعده یاى تحتانى ساکنه ایله بمعنى چسبانیدن کذا فى المجمع ﴿ شپلیدن ﴾ سکون باء
فارسى ویاى تحتانى وکسر لام ایله شیفته شدن ودیوانکى کردن یعنى دیوانه اولمق ودیوانه لك ایتمك
کذا فى فرهنك میرزا ابراهیم واداة الفضلاده بمعنى فشردن یعنى صقمق ﴿ شبیدن ﴾ کسر باء
موحده وسکون یاى تحتانیله نسنه طاقمق باشه اولنسون بیله اولسون کذا فى فرهنك
جهانکیرى مشاعر بیت شبید غنچه کل بر سران غنچه دهن * چه خوش بزیبد انرا
هر دو غنچه یك کلبن ﴿ شتین ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یاى تحتانیله بمعنى ریسمان یعنى
ایپ هرندن اولور سه اولسون ایضا منه ﴿ شجن ﴾ فتح جیم ایله زیاده صوغوق بردشد یه
معناسنه که شجد وشجام دخى دیرلر مصدرى شجودن وشجیدن کلور ﴿ شجودن ﴾
ضم جیم وواو معروفله ﴿ شجیدن ﴾ کسر جیم وسکون یاى تحتانیله کلاهما بمعنى

بمعنى شدت سرما يعنى شول مرتبه صوغوق كه آدمى و حيوانى طوكدروب هلاك ايليه
استاد دقيقى * قطعه * صورت خشمت ارزهيبت خويش * ذرهٔ رابد هر نمايد * خاك
درياشود بسوزد آب * بفسرد نار برق بشخايد ﯓ شخادان ﭼ فتح خاء معجمه
ودال مهمله ايله طرنقله يرتوب جراحت ايلمك استاد دقيقى بيت سكافان تهيكاه پرندكان *
شخادان جكركاه درندكان ﯓ شخاليدن وشخاييدن ﭼ كلاهما بفتح الخاء المعجمه اولهما
بكسر اللام وثانيهما بكسر الياء التحتانى بمعنى خراشيدن يعنى طرملامق بنت الكعب بيت
عاشق ورنجور بود وبى درم * آن شخوده رخ شخاييده زرم * شرفنامه ده بمعنى خليدن يعنى
صانجلمق مسطوردر ﯓ شخشيدن ﭼ سكون خا وكسر شين معجمتين ايله سورچمك
وطيانمق معناسنه بودخى ايكى وجهله دريا محسوسا ياغى سورچمك وياخود معنا مرتبه سندن
دوشمك ابوشكور بيت يكى بهره را برسه بهره است بخش * تو هم برسه بهرا يچ برتو مشخش *
ﯓ شخن ﭼ فتح خاء معجمه ايله بمعنى خراشيدن استاد * قطعه * تازبوى نسترن كيرددل مردم
قرار * تاززخم خاربن يابد تن مردم شخن * نسترن بر دشمنانت باد همچون خاربن * خاربن
بردوستانت باد همچون نسترن * ودخى غمناك والمناك معناسنه مرويدر ﯓ شخودن ﭼ ضم
خاء معجمه و واو معروفله طرنقله يارهلمق معناسنه عبد الرزاق كاشى بيت چوخار پشتى كشتم
زتيربارانش * كه موى برتن صبرم ززخم آن بشخود ﯓ شخيدن ﭼ كسر خاء معجمه وسكون ياى
تحتانيله اياق سورچمك وطيانمق لغزيدن معناسنه ﯓ شخيليدن ﭼ كسر خاء معجمه ولام
وسكون يائين تحتانيين ايله بمعنى صفير زدن يعنى صقلق و يرملك وپژمرده شدن يعنى صولمق
كذا فى المجمع ﯓ شران ﭼ فتح راء مهملهٔ مشدده ايله صوآقمق وشراب دوكلمك ويغمور
ياغمق مبالغه ايله صداسى چيقمغه ديرلر صيغهٔ مبالغه ايله اسم فاعلدر ابو المعانى بيت سيل
سرشك ديده ام ازمنبع جكر * شران شده است شام وسحر همچو سيل رود ﯓ شربين ﭼ
سكون راء مهمله وكسر باء موحده بعده ياى ساكنه ايله براغاجدر عربيده غاريقون ديدكلرى
نسنه بوندن حاصل اولور چام اغاجنه بكزر وآنك كبى قوزهلفى اولور بو لغت عربيله مشتركدر
ﯓ شرمكين ﭼ سكون راء مهمله وميم وياى تحتانى وكسر كاف فارسيله حيالو واوتانيجى ديمكدر
ودخى خجيل معناسنه مرويدر ﯓ شرميدن ﭼ سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر ميمله اوتانمق
خجالت معناسنه در چغتاى لساننده ايسيرغانماق ديرلر اوتانمق واوتانوب قزارمق معناسنه نته كم
لطفى كل ونوروز نده نوروز بلبلى خانه سنه ايلتدوكى يرده بيت آليب كيتى آنى اوزمسند يغه *
ايسيرغاندوردى لطف بى حد يغه ﯓ شروين ﭼ سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر واو ايله
شروان قلعه سنك نامى در حكيم خاقانى بيت ضامن ارزاق من اوست مبادا كه من *
منت شروين برم انده شروان او * شاه ناصر خسرو بيت نوكشته كهن شود على الحال *
ورنيست مكركه كوه شروين ﯓ شريدن ﭼ كسر راء مهملهٔ مشدده ايله بمعنى تراويدن
صوصزمق وصو آقمق معناسنه در كذا فى شرفنامه ﯓ ششبندان ﭼ سكون شين معجمه وفتح
باء موحده بعده نون ساكنه ايله رمضان شريفدن صكره شوال آينده طوتيلان آلتى كون صومه
ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯓ ششتازن ﭼ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله ايكى

معنایه استعمال اولنور اول تنبورزن یعنی تنبور چالن ثانی قارده‌شش مجهول اولانه دیرلر
حکیم نزاری قهستانی بیت می خورد شتا زند غیبت کند لوطی بود * او مسلمان باشد ومن
ملحد از بهر خدا ل ششخان ع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله دکرمی چادر که عجمه
مخصوص بر نوع چادر کنبدی دخی دیرلر رومده آنك مقابلی کبار قورد قلری اوبادر معربی ششخانج
اولور ل شغان ع فتح غین معجمه ایله موملی بال یعنی مومدن آیرلمامش بال ابو المعانی بیت
کرچه شیرین بود شغان خوردن * لیك تا نخست نیش نحل دران ل شفه بستن ع فتح فا ایله
اعضاده قان اویوشوب قالمق وایش ایشلمکدن ال وایاق دریسی خشین ودرشت اولمق وناسور
بغلمق ل شفلیدن ع سکون فا وکسر لام ایله صقلق ویرملك یعنی آغزدن اینجه صدا چقارمق
معناسنه در چغتایده شغلاد دیرلر فتح شین ایله ل شکرسان وشکوشان ع کلاهما بفتح الکاف
والراء المهمله اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله اوغل بالی دیمکدر غایت شیرین واندید
اولدوغندن شکرکی دیمك اولور ل شکرفیدن ع فتح کاف فارسی وسکون راء مهمله وکسر
فا ایله چارپا حیوانك باشی اوزره دوشمك ترکیده تکرلنمك کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم کتاب السامی ده
عین مهمله ایله مرویدر ل شکرشکن ع طتلودللی دیمکدر اکثر محبوبه صفت ایدرلر ابو المعانی
بیت بر وصل مرا وعده همی کرد چو آن شوخ * این لفظ لطیف از لب شکرشکن اوست *
ل شکفتیدن ع کسر کاف وتاء مثناة وسکون فا ویای تحتانیه ایله تعجب ایلمك کذا فی المجمع
ل شلوان ع ضم لام ایله شغال جنسندن بر جانوردر عربیده چارپای کرسنه ولاغر معناسنه
بعضیلر چارپای فربه وبعضیلر چارپای میانه یعنی نه لاغر ونه فربه معناسنه در دیدیلر
ل شماسیان ع بر جماعتدر شماس دینله ترسا طائفه سندن شیخ نظامی بیت سیاهی ده
حال عباسیان * سپیده بر چشم شماسیان ل شمان ع فتح میم ایله کریان ونوحه وافغان ایدیجی
استاد عنصری بیت زان ملك را نظام وازین عهد را بقا * زان دوستان تفخر وزین دشمنان
شمان * شمس فخری بیت ز خانه تو موافق کند همیشه طرب * ز خنجر تو مخالف بود همواره
شمان ل شمریدن ع فتح میم وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله مدح معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ل شمع ایزان ع کسر همزه وفتح زاء معجمه ایله یانمش چراغ ودخی یانجق
چراغه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل شمعدان ع معروف دان ظرف معناسنه جامه دان کبی
شمعدان اطلاقی معنای ترکیبی در واسم خاص لکن در کاف عربیله ل شمغندان ع سکون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله مبالغه ایله چرکین وبدرایحه معناسنه شمغند معنای مزبوره در الف
ونون زیاده للمبالغه معناسن افاده ایدر ل شمغند شدن ع مردار وچرکین شدن وهلاك شدن
معناسنه اولدوغی دخی منقولدر ل شمن ع بوزن چمن بت وبت پرست معناسنه استاد
رودکی بیت بت پرستی کرفته ایم وشمنیم * این جهان چون بت است وما شمنیم * حکیم سنایی
بیت آرزو خوردان وکردان آز را خوردن دکر * هردو نتوان کرد باهم یا وثن شو یا شمن *
شمس فخری بیت خدایکان سلاطین جمال دنیی ودین * که رانیش وثن فتح ونصرتست شمن
امیر معزینك بو بیتندن بت پرست معناسی پك ظاهردر بیت مکر فلك صنم خویش کرد
بخت مرا * که پیش او بعبادت خمیده چون شمن است ل شمنان ع فتح میم ایله جمع شمن مرقومدر که

مرقومدر که بت پرستلر دیمك اولور وسكون میمله ایكی معنایه کاور اول برکسنه یه دیرلرکه
سكر تمك سببی ایله یاخود یورلمق وياخود تشنه لكدن پی درپی نفس ویروب صولویه ثانی
بیوك كلیم معناسنه ﴿و﴾ شمیدن ﴿ع﴾ کسر میم وسكون یای تحتانیله فرهنك جهانكیریده
سكر تمك وياخود آغلمق ويا تشنه لكدن متصل نفس ویره یعنی صولویه مجمع الفرسده
بیهوش اولمق وقورقمق معناسنه ده مرویدر ﴿و﴾ شن ﴿ع﴾ ایكی معنایه در اول ناز وكرشمه
معناسنه شیخ عطار بیت چوجان کرنیستی وچشم پرشن * جهان برمن نبودی چشم
سوزن * ثانی مجمع الفرسده براوتدر که کاشنی وكنب وكنو دخی دیرلر اغاج کبی بتر براوتدر
قابوغن صویوب ایپ بوکرلر ترکیده کندر عربیده قنب دیرلر کسر نونیله ادات الفضلاده دخی
براوتدر قابوغن صویوب اصلدوب ایپ بوکرلر بونعبیر دخی کندردر ﴿و﴾ شنجودن ﴿ع﴾ سكون
نون وضم جیم وواو معروفله انجتمك وآزرده ومجروح اتمك معناسنه در میر نظمی بیت فلك
درعهد اوكس را نشنجود * درعشرت بروی جمله بكشود ﴿و﴾ شنجیدن ﴿ع﴾ سكون نون ویای
تحتانی وكسر جیمله انجتمك وطارتمق وپحرامق معنالرینه ﴿و﴾ شنكان ﴿ع﴾ سكون نون وفتح
كاف فارسیله بر ولایت اسمیدر كذا فی المجمع ﴿و﴾ شنكزن ﴿ع﴾ سكون نون وكاف وفتح زاء معجمه
ایله ادات الفضلاده برقورنجه فزد راكین یردیو مسطوردر ﴿و﴾ شنیدن ﴿ع﴾ کسر نون
وسكون یای تحتانیله ایشتمك شنودن دخی دیرلر استماع معناسنه ایكیسنك دخی مستقبلی
مشنفتن کبی تصرف اولنور فرهنك میرزاده هجوم نمودن معناسنه مسطوردر میر نظمی بیت
مقابل شد چو بابكد بكرا ینجا * شنیدن كرد براو بی محابا ﴿و﴾ شویدن ﴿ع﴾ کسر واو وسكون
یای تحتانیله بمعنی شدن كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿و﴾ شهجان ﴿ع﴾ سكون ها وفتح جیمله شهر
مروك آدیدر شاهجان کبی آنجق الفی استخفافا حذف اولنمشدر رضی الدین نیشابوری بیت
مخالف ارچه بروست جان بشاه دهد * كه شهر مرو ازین روی نام شد شهجان ﴿و﴾ شهرستان ﴿ع﴾
شهر معظم وحصاری اولان شهر كه شارستان دخی دیرلر ﴿و﴾ شهلان ﴿ع﴾ سكون ها وفتح لامله
برطاغ آدیدر شرف شفروه بیت زاختران هدی اوچو آفتاب آمد * زر اصفهان علوم اوچو
كوه شهلان بود * بعضیلر نام ولایت وبعضیلر كوه الوند قربنده برمكان آدیدر دیدیلر
﴿و﴾ شهین ﴿ع﴾ کسر ها ایله برشهر آدیدر كه اردشیر بابكان بنا ایلمش حالا زنكان نامیله معروفدر
﴿و﴾ شیان ﴿ع﴾ فتح یای تحتانیله مكافات وجزا معناسنه ابوشكور بیت بروتازه شد كینه
سالیان * نكرد ندش از هرچه كرداو شیان ﴿و﴾ شین ﴿ع﴾ سكون یای تحتانیله عار وناموس
وعیب ونقصان عرض ومال اولوزنسنه عربیده فارسیده دخی استعمال اولنور ﴿و مع الواو ﴿ع﴾
﴿و﴾ شاشو ﴿ع﴾ ضم شین معجمه ایله براوتدر تخمی ادویه یه جزو ایدرلر ﴿و﴾ شاهدارو ﴿ع﴾
شراب انكوری كه جمله اسماسندندر بونامی آكا جمشید وضع ایلمش كیفیت حالی بویله منقولدر كه
جمشیده مراد ایلدی كه خلق اوزمدن زیاده منتفع اوله لرسائر وجهله انتفاعن اظهار ایلدوكندن
صكره برمقدار تازه اوزومی صقدروب بر ظرفه قویدردی كه طوروارق كوره لم نه صورت بغلر
دنوب اوزم دخی طوروارق غلیان ایدوب مشتد اولدقدن صكره طوریلوب صاف اولدقده جمشید
امتحان ایچون برمقدارین اغزینه آلبقده كوردی كه برآجی نسنه اولمش زهر اولدی صانوب بیرده

حفظ ایدردی بر مقبوله جاریه سی وار ایدی مکر شقیقه علتنه مبتلا ایدی وجع وزحمتی جانته
کار ایلمشیدی هلاکنه راضی اولوب زهر دیو صاقلی اولان اوزم صویندن بر پیاله طولدوروب
ایچدی اولدم طبیعتی حظ ایلدی بردخی طولدوروب ایچدی وجودینه حرارت وکیف باده
حاصل اولدی بر قدح دخی ایچدی فی الحال نوم غلبه ایلدی مکر بر نیچه کون ایدی الم شقیقه دن
اویومامش ایدی باشی قویوب صفای قلب ایله بر کیجه صباحه دك اویودی بیدار اولدقده
کوردی زحمتی ووجعی بالکلیه زائل اولمش سرور وصفاسندن احوالی جمشیده عرض ایلدی بونك
نامی شاهدارو اولسون دیو اطبایه امر ایلدی مناسب علتلره معالجه ایلدیلر کذا فی فرهنك
جهانکیری طیان مرغزی بیت صاحبا از کرم دریغ مدار * شاهداروی لطف ازین پژمان *
شاعر * قطعه * شاهدارو بود شراب ولی * زو چه بر حد اعتدال خوری * لیك با زهر
همسری دارد * تو بافراط اکر زلال خوری ڤ شاهو ۼ شاهوار لفظندن تخفیف اولنمش
کلمه در بینه اول معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ شبان فریو ۼ بر قوشدر شبان فریب
وشبان فریبك وشبان فریوك دخی دیرلر ڤ شبدو ۼ سکون باء موحده وضم دال مهمله ایله
کیجه ده استعمال اولنان اثواب کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ شبرو ۼ سکون باء موحده وواو معروف
وفتح راء مهمله ایله کیجه یوله کیدیجی دیمك اولور نته کم شاعر صفت معراجده دیمشدر بیت
آن شب نخل بو العجب شبرو وسید العرب * هشت بهشت پر طرب کشته ره خرام او *
ڤ شبکو ۼ سکون باء موحده وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول مهتر پاسبان که
شبکوی وچوبك زن دخی دیرلر منصور شیرازی بیت بر آستان تو پیر زحل بوده دربان *
بحضرت تو بود ترك آسمان شبکو * ثانی بمعنی کوسله یعنی مطرب وترانه خوان شیخ نظامی در صفت
باربد خسرو بیت چو آن شبکو کرفتی راه شبدیز * شدندی جمله آفاق شبخیز ڤ ششسو
سکون شین معجمه وضم سین مهمله ایله جهات سته که یمین ویسار وخلف وامام وفوق وتحت
ڤ شفو ۼ ضم فا ایله حرام که ضد حلالدر شفا دخی دیرلر میر نظمی ایکیسنی بو بیتده ایراد
ایلمشدر بیت ندانه شفا وشفو در بهیچ * طمع دارد از دل شود کر بسیچ ڤ شفادارو ۼ فتح فا
ودال وضم راء مهملتین ایله بمعنی پازهر حکیم نزاری قهستانی بیت نهد دریغ دران تغابین *
سم ودو سر شفادار وی نوشین ڤ شفتالو ۼ معروف ومشهور میوه در عربیده ضم دال وفتح راء
مشدده مهملتین وکسر قافله دراقی دیرلر ڤ شنو ۼ ضم نون واخفاء واو ایله سروا غاجیدر بعضیلر
کورکن اغاجیدر دیدیلر ڤ شو ۼ بوزن نو اوچ معنایه در اول بمعنی شب بو معنا باء مغره ده ایله
واو بینده تبادل وتواخی اولدوغندندر ثانی شدن لفظندن صیغه امردر ثالث شوهر لفظندن
اختصار اولنمشدر مثلا هاتفی بیت برادر بجای برادر نشست * عروس از شو ما نده را عقد بست
ڤ شهار ۼ فتح ها وضم راء مهمله ایله صهریج دیدکلری قیو که یغمور صویندن یا خود آقار صودن
قیش ایامنده طولدوروب یازده استعمال ایدرلر ڤ شهبارو ۼ سکون ها وفتح باء موحده وضم را ایله
قلعه قپولری اوزرنده اولان برج وقلعه نك بر جانبندن اك بیوك برجنه دیرلر بعض فرهنکلرده قلعه
خندقی مسطوردر ڤ مع الهاء * شاخابه ۼ فتح خاء معجمه وباء موحده ایله بیوك ارمق مشهور
معناسینه ودخی دریادن آیراش کول کبی که عربیده خلیج دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ شاخانه

ﮒ شاخانه ﺑ فتح خاء معجمه ونونله برقسم كلادر شرحی كنكر لغتی ذيلنده ذكر وتفصيل اولنور انشاءالله تعالی ﮒ شاخوره ﺑ ضم خاء معجمه وواو معروف وفتح راء مهمله ايله كرميد فرونی كه آنده كرميد وتوغله بشوررلر ﮒ شادخواره ﺑ سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدله ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنی خوشحال ثانی بمعنی شرابخواره ثالث زن فاحشه شاه ناصرخسرو بيت به پيری وبخواری باز كردد * باخرهرجوان شادخواره ﮒ شادكامه ﺑ سكون دال وفتح كاف فارسی وميمله دشمن مصيبتنه كولوب سونمك وخصمه تشويش ويرمك معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری ﮒ شادكونه ﺑ سكون دال مهمله وضم كاف فارسی وفتح نونله درت معنايه در اول يورغان كبی قلمكاری يزدن يوفقه ايدوب يازا يامنده يورغان يرينه اورتنورلر استاد عسجدی بيت همان كه برده ازين پيش شادكونهٔ من * كنون شدست رواج تواى بدولی فاش * مجمع الفرسده لطيف و يوفقه پنبه لو دوشمه معناسنه استاد فرخی بيت بر شادكونه خفته ملك شاد وشاد كام * دولت رهين وبخت مطيع وفلك غلام * ثانی مغنيه يعنی چنكی عورت شمس فخری بيت برطارم جلالت كيوان بجای حارس * در بزم دلفروزت ناهيد شادكونه * ثالث ادات الفضلاده بمعنی نهالی رابع تكيه كاه معناسنه ﮒ شادمانه ﺑ شادمان مرقوم معناسنه آخرنده كی ها خصوصيت معناسن افاده ايدر ودخی پشادمانهٔ فلان ديرلر فلانك شادلكنه ديمك اولور ﮒ شادنه ﺑ فتح دال مهمله ونونله برطاشدر معربی شادنج در ﮒ شاده ﺑ بوزن جاده شاد مرقوم معناسنه ﮒ شاديچه ﺑ كسر دال مهمله وسكون ياى تحتانی وفتح جيم فارسيله بالاپوش يعنی اوست كيه جكی واوستنه اورتنه جك نسنه يه ديرلر پور بهاى جامی * قطعه * چو بالش ازهمه كس برسرايم ارباشد * دمی بزيرم شاديچه چون نهالچه * سخن زخوبی شاديچه پيش ازين دارم * وليك قافيه زين پيش نيست خالچه * سيد سراج سكری بيت چون كل ازشاديچهٔ رومی برون آمد بباغ * زندواتش همچو اسقف زندخوان آيد برون ﮒ شاذنه ﺑ فتح ذال معجمه ونونله برقزل طاشدر سياهه مائل سست اولمغله نيز قيريلور انواعی اولور رعدسی وكاورسی ديرلر طوروسيندن كتوررلر بعض ادويه تركيبنه جزو ايدرلر ﮒ شارده ﺑ سكون را وفتح دال مهملتين ايله بحر روم جزيره لرندن برجزيره در ﮒ شارويه ﺑ ضم راء مهمله وفتح ياى تحتانيله خسرو پرويزك اوغلی آديدر شيرويه وشيرو دخی ديرلر ﮒ شاره ﺑ بوزن خاره فرهنك جهانكيريده بمعنی دستار هندی كه هندی لسانده چيره ديرلر حكيم فردوسی بيت زسرشارهٔ هندوی بركرفت * برهنه شد ودست بسر كرفت * مجمع الفرسده برنوع دستار بزركدر هندن كتوررلر چا[illegible]زنان مقابلی در شمس فخری بيت آنكه برفرق مشتری بنهاد * حكمش ازخاكپای خود شاره * فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنی جامهٔ فانوس ولباس اهل هند وادات الفضلاده بمعنی جامهٔ سرخ كه موم اطرافنه صاررلر هوادن محافظه ايچون بودخی فنار كوملكی ديمكدر ﮒ شاشه ﺑ بول آدمك اولسون حيوانك اولسون ﮒ شاكرباه ﺑ فتح كاف وباء موحده وسكون راء مهمله ايله اجرتسز خدمته طوتوب آنه بنر اولاق وتوابع حكام ﮒ شاكردانه ﺑ شاكردلك ايتمك وشاكرده ويريلان اجرت ايكی معنايه ترتيب اوزره ميرنظمی بيت بشاكردانه باشد لايد استاد

بخدمت داد شاکردانه کی باد ﴿ شالده ﴾ سکون لام وفتح دال مهمله ایله بنای دیوار معناسنه در ﴿ شاماخچه ﴾ وشاماچه ﴿ کلاهما بفتح المیم وجیم الفارسی یعنی شاماك مرقوم یعنی سینه بند زنان ﴿ شاماکه ﴾ فتح کافله زفتکه عربیده قیر دیرلر شاعر بیت چونیره روی چون شاماك بوده * بدی طبع او زرویش نموده ﴿ شاماله ﴾ فتح لامله قره یاغز عربیده اسمر اللون معناسنه ﴿ شامکچه ﴾ فتح میم وجیم فارسی وسکون کافله یعنی شامك وشاماچه ﴿ شانزده ﴾ کسر نون وسکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله مرتبهٔ اعدادده اون آلتی عدددر ﴿ شانه ﴾ فتح نونله در بش معنایه کلور اول طراق که عربیده مشط دیرلر ضم میمله کمال خجندی بیت شانه زد باد زلف یار مرا * اصلح الله شانه ابدا * ثانی فرهنك جهانکیریده آتك جست وچابکلکنه دیرلر حکیم سنایی در صفت اسب * مثنوی * مرکبش هیأت فلك دارد * که براعد اش خاك میبارد * دشمن ودوست را چو نحس وچو سعد * شیهه وشانه اش چو کرد وچو رعد * ثالث خانهٔ زنبورکه شان ولانه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت آنکه چون نحل این بنا را چو مهندس بود شاه * آب چون آیینه شانه انکبین کشت از صفا * رابع خرمن صاوراجق بش ودخی زیاده پرمقلو براغاجدر آنکله دانه یی صماندن آیررلر آنك بش پرمقلوسنه پنج انکشت دیرلر زیاده اولانه شانه دیرلر خامس حیوانك کورك کوکی که بریاسی کوکدر اوزرنده قرمزی خطوطی واردر بعض کمسنه لر اول خطلردن بعضی احوال استخراج ایدرلر اکثر تاتار واوزبك خلقی غایت ایو بیلورلر وآنکله عمل ایدرلر چغتاییده اسابقور دیرلر ما بینلرنده غایت معتبر اولدوغندن ضیافت واقع اولدقده عزیز مسافر اوکنه اول کوکی ات ایله قورلر زیادهٔ رعایت مهمان ایچون حیوة الابرارده اسفار مقاله سنده دیو بیت پیاپی اسابقورینی ایلاب روان * پیاکتین بولوب عاجز اول ناتوان ﴿ شاه وشه ﴾ یدی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده اصل وصاحب معناسنه درچونکه پادشاهلر اصل ونسب صاحبیدرلر ومالکه صاحبدر اول سببدن شاه دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر شاه را شاه بودی پدر * بسر بر نهاد مرا تاج زر * ثانی داماد معناسنه در بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * مملکت را شرف قدر همین بس که بود * خسرو صفدر آفاق ممالك را شاه * شادمانست بدو جان ممالك زانسان که بود شاد دل وجان عروسان از شاه * حکیم خاقانی دخی بو ایکی معنایه دیمشدر بیت یك رضای شاه شاه آمد عروس طبع را * از کرم کابین عدو ادو نتابد پیش ازین * حکیم سنایی بمعنی ثانی بیت داد کالکش چنانکه شاه عروس * از نقاب تنك خرد را بوس * ثالث شطرنج قطعه لرندن بر قطعه در کیش دید بکه کیمز حلك یری قالماملغله مغلوب بیت ایجاب ایدن قطعه یه دیرلر مولانا بهاء الدین بیت شاه قطع آسمان هنکام لعب امتحان * مات کردد در زمان کر کوید او را شاه شاه * رضی الدین نیشابوری بیت جان شاهان جهان یکسر شود لبیك زن چون تواز تعجیل در شطرنج کویی شاه شاه * رابع هرنه که کوزللك وایولکده بحسب الصورة والمعنی امثالندن ممتاز وسرافراز اوله اکا شاه دیرلر وشه آندن مخففدر خامس مجمع الفرسده راه فراخ وکشاده که اندن نیچه یوللر ایریلور بوندن که شاهراه دیرلر سادس مؤید الفضلاده هندده بر جانور آدیدر سابع فرهنك میرزا ابراهیمده برنوع جامه در هندده

هندده مشهوردر ل شاهنبسه ع بسكون ها وضم باء موحده بعده نون ساكنه وفتح سين مهمله
ايله عربيده اكليل الملك ديدكلرى اوتدر ل شاهتره ع معروف براوتدر معربى شاهترج در
ل شاهدانه ع ايكى معنايه در اول اينجونك غايت ايرى ولطيف وغلطان وآبدارى كه
شاهوار وشاهواره دخى ديرلر استادلطيفى بيت شود درون صدف شاهدانه قطره دون
چراست درصدفت شاهدانه زشت وخراب * وهرنسنه نك ايرى واعلاسنه ديرلر مثلا
مصطكى نك ايرى دانه لرينه وهرنه كه دانه تعبيرى صحيح اوله انلرده استعمال اولنور ثانى كندر
تخمنه ديرلر مخصوصا شاهدانج انك معربى در ل شاهراه وشهراه ع جاده يول كه اندن
نيچه يوللر آيريله ابو المعانى درمناجات بارى تعالى عزاسمه وجلت عظمته ولااله غيره بيت
زشاهراه محبت بمنزل مقصود * روم عنايت ولطفت اكرشود همراه ل شاهزاده وشهزاده ع
پادشاه اوغلى ودخى پسرداماده ديرلر زيرا شاه داماده معناسنه اولدوغى ذكراولنمشيدى كذا فى
فرهنك جهانكيرى بومعنايى مؤيد شاعر بيت محبتش تحقيقت نميشود زن را * اكر بچند
بودمهربان شهزاده ل شاه مهره ع اژدرها وبيوك ييلان باشلرنده اولور برمعتبر طاش كبى
نسنه درمارمهره دخى ديرلر بيحد منافعى واردر ل شاهند ع فتح ها ودال مهمله وسكون نونله
نيكوكار وصالح ومتدين معناسنه در كذا فى المجمع بومعنايى مؤيد استاددينشدر بيت بيايد
آن بحشر زلطف حق رحمت * هرانكه شد بجهان نيكوكار وشاهند ل شاهنشاه وشاهنشه
وشهنشاه وشهنشه ع كلهم بكسر الهاء وسكون النون اول پادشاهه ديرلركه عصرنده اولان
پادشهلرك جمله سندن قوت وشوكت وعسكر وحشمت وخزينه ومملكتى زياده اوله وانك امداديله
غيريلر مملكتلرينه پادشاه اوله لر بوذكراولنان شروط موجود اولمينه شهنشاه دينلمز ل شاهه ع
مملكت هاماورانده برشهر آديدر سودابه زن كيكاوسك پدرى شهريدر ديرلركه اول شهرده
تجارت زياده اولور حكيم فردوسى بيت يكى شهربد شاه را شاهه نام * همان ازدر وسور
وچشن وخرام ل شاهين ع كسرها وسكون ياى تحتانيله بمعنى شاهند مرقوم يعنى صالح
ونيكوكار كذا فى المجمع ل شايسته ع كسر ياى تحتانى وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة
ايله شايستن لفظندن اسم مفعولدر لايق معناسنه مير نظمى بيت هرآن سركه شايسته
تاج نيست * باومالك واشاهى محتاج نيست ل شايكينه ع سكون يائين تحتانيين وكسر كاف
فارسى وفتح نونله اوجوزاولمش معناسنه شايكانى لفظندن تصرف اولنمشدر ل شايه ع فتح
ياى تحتانيله ميوه معناسنه در حكيم خاقانى * قطعه * دوش چنان ديده ام بخواب كه نخلى
برلب دريا بدان مقام برآمد * نخل موصل شده اترنج ورطب داشت * سايه وشايه اش فراخ
وتام برآمد * ميرخسرو بيت سروكه ازشايه نشانى نداد * سايه نشينان همه داده بباد *
ل شباره ع فتح باء موحده وراء مهمله ايله كيجه لرده مسافرته كزن عورته ديرلر ودخى سپره
معناسنه در ل شب بازه ع سكون باء موحده اولى وفتح ثانيه وزاء معجمه ايله بعض نسخه ده باء
ثانى يرينه ياى تحتانيله روايت اولنمشدر ل شب پره ع يعنى خفاش كه تركيده يراسه ديرلر ل
شبانكاه وشبانكه ع كلاهما بفتح الباء الموحده وسكون النون وفتح الكاف العجمى اوله
نسنه يه ديرلركه كيجه آنده چارپا حيوان ياتورلر وكيجه ياتيلان يره ديرلر كذا فى فرهنك ميرزا

ابراهيم معناى تركيبى كيجه‌لروقتى ديمكدر **شبانه** فتح باء موحده ونونله درت معنايه كلور
اول اول حاله ديرلركه كيجه اول حالتله يكمش اوله حكيم انورى بيت مست شبانه بودم وافتاده
بيخبر * دى دروثاق خويش كه دلبر بكوفت در * ثانى كيجه ايچلن شراب خواجه حافظ بيت
مى شبانه خور وخواب صبحگاهى كن * مباش درپى آزار وهرچه خواهى كن * بو معنايه مناسب
كيجه دن بقيه اولان شرابه مى شبانه ديرلر كمال خجندى بيت د رسر مى صبوحى ودرد بلا
باخمار * جان بى لب تو تشنه‌ٔ جام شبانه بود * ثالث مخمور معناسنه ميرخسرو بيت
تو شبانه مى نمايى ببرى كه بودى امشب * كه هنوز چشم مستت اثر خمار دارد * رابع هر حافظ
ونكاهبانه ديرلر عموما وقيون سوريسنى حفظ ايدنه ديرلر خصوصا شيخ نظامى بيت من بد وداده
درزخانهٔ خويش * خوانده اورا نه سك شبانهٔ خويش * وله بيت كفت باخود كزين شبانهٔ
پير * شاهى آموختم زهى تدبير **شب پره** سكون باء موحده وفتح باء فارسى وراء مهمله ايله
يراسه كه عربيده خفاش ديرلر عادتى كوندز يوه سنده يا تورطشره چقمازكه كونشه اصلا باقه مز
اول اجلدن كيجه اوچار شب پره ديمك انكچوندر شيخ سعدى * مصرع * شبپره كر وصل آفتاب
نخواهد **شب چره** سكون باء موحده وفتح جيم فارسى وراء مهمله ايله كيجه اوت اوتليان
حيوانه ديرلر شاه ناصر خسرو بيت كرك آمده است كرسنه ودشت پربره * افتاده در رمه
رمه رفتند بشب چره * بو مناسبتله اول نقل وميوه كه كيجه‌لر صحبت وجمعيتده تناول اولنور
تركيده چرزچمن ديرلر قورى ميوه اولسون ياش ميوه اولسون شب چره دينلور مؤمن حسين
يزدى * رباعى * نى برسر مردمان چون تره ايم * نى نقل مجالس ازپى شب چره ايم * امروزكه
ناكسان درين بازارند * ماجنس كساد يم وزر ناسره ايم **شبخانه** سكون باء موحده وفتح خاء
معجمه ونونله حرمسراى شاهان ودخى بعض فرهنكلرده اول خانه‌يه ديرلركه آنده كيجه احيا اولنوب
عبادت اولنه كذا فى المجمع **شب سده** سكون باء موحده وفتح سين ودال مهملتين ايله زمهرير
ايچنده بر معروف كيجه در تفصيلى سده لغتى ذيلنده مرور ايلدى **شب فاره** سكون باء
موحده وفتح فا وراء مهمله ايله كيجه‌لرده قيون وصغر ياتوردقلرى يره ديرلر كذا فى المجمع **شبكاه**
سكون باء موحده وفتح كاف فارسيله بمعنى شبغاره مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنايه
ابو المعانى . بيت بروز بهر چرا چون دواب ميكردد * بشب چو كاو وغنم خانه اش كند شبكاه *
شبكوكه سكون باء موحده وضم كاف اول وفتح ثانى فارسيين ايله بمعنى شبكوك مرقوم
يعنى اول سائل كداكه كيجه‌لرده محلات اراسنده بريوكسك يره چقوب محله دولتلولرينى آدلريله
چاغروب مدح وثنا ايدرتا كه اول كمسنه ايشيدوب اكا عطيه واحسان ايليه شبكوكا دخى ديرلر
حضرت مولانا قدس سره . بيت همچو شبكوكه كنم شب ذكر وبانك * تارسد از بامها يم نيم دانك
شبنكاه شبانكاه لفظندن اختصار اولنمشدر **شب نهه** سكون باء موحده
وفتح نون وهايله كنج معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه * ايدل سركشته شده
درطلب ياوه روى * چند بكفتم كه مده دل بكسى بى كروى * جذب كن اى باد صفت آب وجود
همه كس * بركش خورشيد صفت شب نههٔ راز كوى **شبه** فتح باء موحده واخفاء
هايله اوج معنايه كلور اول معدنى برسياه طاشدر نرم وبراق اولور اكا شبرنك دخى ديرلر

دیرلر حکیم ازرقی بیت خیال آن لب کوهر نمایت ای شبه کون * بدید کرد مرا ازدو دیدکان کوهر *
حکیم انوری بیت خدنکهای شهاب اندر آن شب شبه کون * روان چو نور خرد در درون اهرمن *
استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام و چو روغنش سراپای * همچون شبه زلفین و چو
پیوسته آلست * بعض روایتده صاری پرنج که باقر ایله توتیادن ترکیب اولنور آلتون کبی
صاری اولور بو سببدن شبه دیرلر بکزر دیمك اولور بو معنایه اولنجه آخرنده هاء علامت
اولمز هاء اصلیه اولور استاد لطیفی بیت کسی را بمعنی بود مرتبه * چو زر معتبر می نباشد شبه *
ثانی بردکنلو اغاجدر اوج ذراع مقداری بویی اولور سخت یرلرده بیتر مرسین کبی یپراغی یشل
وصارو یه مائل چیچکی وکندر تخمی کبی تخمی اولور صقلسه ایچندن یشل یلمشك صویی
چیقار ثالث کیجه للك دیمك اولور مثلا یکشنبه ودوشنبه دیرلر بر کیجه للك ایکی کیجه للك دیمك
اولور علامهٔ شیرازی * قطعه * مجردی بحقیقت عظیم ذوق بود * زمن شنو تن آزاد خویش
شده مساز * برای یکشنبه ذوقی که خاك برسر او * اسیر زن بتوان شد بسالهای دراز * میرزا
غازی بیت جزای یکشبه هجر اکر دهد ایزد * بسوی خلد برم کافر و مسلمانرا ﴿ شبیاره ﴾
سکون باء موحده وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله شیره معناسنه‌در ﴿ شبیکه ﴾ کسر باء
موحده وسکون یای تحتانی وفتح کافله طوزاق که آغ دخی دیرلر شبکه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت دل بسودای زلف عنبرین مانده * همچو آن مرغ در شبیکه فتاد ﴿ شبینه ﴾ کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله کیجه‌دن فاضل اولوب باقی قلان نسنه ماکولات
ومشروبات قبیلندن وسائر هر نه اولور سه ودخی اکا دیرلر که کیجه آنك اوزرینه کچمش اوله
مجمع الفرسده بمعنی انکور مسطوردر ﴿ شته ﴾ سته مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر
﴿ شحنه ﴾ سکون حاء مهمله وفتح نونله شهری ویاخود مملکتی اصابت اسآتدن محافظه ایدنه
دیرلر مولانا جامی در منقبت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه بیت اصحبت
ذا یرا الك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ﴿ شخانه ﴾ فتح خاء معجمه ونونله
قلیه درکه جامه آغرذنلر قوللنور ﴿ شخشانه ﴾ سکون خاء وفتح شین معجمتین ونونله قلندران
میاننده معروف اصطلاحدر طریقلرنده اسکی درویش یعنی خیلی زمانده طریقتده در دیمکدر
﴿ شخکاسه ﴾ سکون خاء معجمه وفتح کاف وسین مهمله ایله ژاله معناسنه‌در استاد رودکی
* قطعه * کر شود بحر کف همت تو موج زنان * ور شود ابر سر رایت تو طوفان بار * بر موالیت
بباشد همه در وکوهر * بر اعادیت بباردهمه شخکاسه زخار ﴿ شخولیده ﴾ ضم خاء معجمه
وواو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی پژمرده یعنی صولمش کذا فی المجمع
﴿ شخیده ﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی لغزیده وافتاده ایضا منه ﴿ شده ﴾
وزن کله منقار مرغان یعنی قوش بورنی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شرزه ﴾ سکون راء
مهمله وفتح زاء معجمه ایله خشمکین وغضبناك حیوان استاد عنصری بیت روز پیکار دو
کردن کار * بستندی ز شیر شرزه شکار * فرهنك جهانکیریده بو صفتی انجق شیر وپلنکه
مخصوص یازمش مولانا هاتفی بیت خرامیدن شرزه شیران مست * کمرکاه کاو زمین بر شکست
حکیم فردوسی بیت برآمد ببالا چو شرزه پلنك * خروشان یکی تیغ هندی بجنك *

ل شرفه ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله آواز معناسنه عموما و آواز پای خصوصا شرفاك
وشرفانك وشرفالنك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کاروان شکر از مصر
رسید * شرفه بانك درامی آید * حکیم سوزنی بیت از شرفه جلاجل شاهین عدل تو
عنقای ظلم کشت پس قاف درنهان * عربیده ضم شینله شرفه کنکره یه دیرلر عموما قلعه
ودیوار وسرای کنکره لرینه استاد فرخی بیت از پی آن تا زخورشید شرفزون باشد شرف *
مشتری خواهد که اورا شرفه ایوان بود ل شرمنده ع سکون راء مهمله ونون ایله خجل یعنی
اوتانمش ابو المعانی بیت چنان شرمنده ام از عشق ناقص * چو عذر نا قبول جرم مجرم *
ل شروه ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله خواننده لکدن بر نوعدر شهری دخی دیرلر
ل شره ع فتح راء مهمله واخفاء ها ایله بمعنی کاوبنده یعنی بنده کلوکه بوغازینه قوللق ایدوب
اکل طعامه حریص اولوب متصل یمك فکرنده اوله شاعر بیت نباشد کفتنی نام خود آدم *
شره کوید اورا بهر خوردن ل ششدره ع سکون شین معجمه وفتح دال وراء مهملتین ایله تاولی
دیدکلری قمار اوینادقلری تخته در ششدر دخی دیرلر ل ششخانه ع سکون شین وفتح خاء معجمتین
ونونله مد ور چادر که کنبدی دیرلر و ششخان دخی دیرلر تعریب ایدوب ششخانج دیرلر
شیخ سراج الدین سکزی بیت مشتری بر طالع ایام تو موقوف کرد * هر سعادت که درین
ششخانه اسطرلاب یافت * و بر سازآ دیدر ل شش ضربه ع سکون شین وفتح ضاد معجمتین
ایله بر نوع داودر زداو یونده ایدر لر شش ضرب دخی دیرلر کذا فی المجمع ل ششه ع فتحتین
ایله ستة شوال که رمضاندن صکره شوالده التی کون صائم اولورلر ل شغاره ع فتح غین معجمه
وراء مهمله ایله پورسق دیدکلری حیواندر ل شغه ع فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
شاخ درخت وشاخ آهو که شغ دخی دیرلر مولانا بدیعی * قطعه * خیزد وزان جام باده
آرکه هر شاخ * زر افشانست و باد مشك فشانست * از شغه هر درخت پر ناوپیوست *
چو نکه زمی پیر کشته باز جوانست * ثانی الوایاق دریسی ایش ایشلمکدن درشت وخشین
اولور استاد عسجدی بیت همی دوم بجهان اندر از پی روزی * دو پای پر شغه ومانده با دلی
بریان * وشوغه دخی دیرلر ل شغانه ع فتح فا ونونله بر قوش آدیدر که باشی وقویروغی
الوان رنك اولور حکیم اسدی بیت لب چشمها پر خشنسار وماغ * زده صف شغانه همه دشت
وراغ * شمس فخری بیت بود عنقای مغرب پیش قدرت * چنان کالحق بر شاهین شغانه
ل شفه ع فتح فا ایله بوزن کفه بمعنی شغه مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ل شفته ع
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کونشك ابتدا طلوعی ودخی هر نه که اینجه اوله آکا دیرلر ل شفشه ع
سکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه دفه سی که اراسنه طراق بر لشدروب بزطوقورلر
مجمع الفرسده شاخ درخت وشوشه زر معناسنه در بولغتی حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد
اولمشدر ل شکانه ع فتح کاف فارسیله مضراب که آنکله ساز چالرلر زخمه دخی دیرلر
سین مهمله ایله ده مرویدر تحفة الاحبابده بمعنی خانه کهواره مسطوردر ل شکر بوره
وشکر بیره ع کلاهما بفتح الکاف وسکون الراء الاولی وفتح الثانیه ل شکر بوزه وشکر بیزه ع
راء ثانی یرینه زاء معجمه ایله سنبوسه شکرین در که ایچنی شکر وبادام ایله یاخود فستق نیم کوفته

کوفته شکر ایله آمیخته وخمیرین لطیف یاغله یوغروب خرده بورك ایدرلر بسحاق اطعمه بیت
چرامنم کنی صوفی زمحراب شکر بوزه * کسی کوید مسلمانرا که روازقبله برکردان * حکیم سنایی
بیت همچو سك دربدربدر یوزه * خوانده مرزهر راشکر بوزه * حکیم نزاری قهستانی بیت
بیار بوسه منه خوان خورد نیکه بود * تفاوتی زشکر بیزه تاشکر بوسه ﯓ شکرده ﭺ
فتح کاف ودال وسکون راء مهملتین ایله جست وچالاك که شکرو دخی دیرلر ﯓ شکرشاه ﭺ
اوغل بالی که شکرسان وشکرشان دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ﯓ شکرینه ﭺ
فتح کاف وکسر راء مهمله ایله برنوع سکری حلوادرکه عربیده ناطف دیرلر ابوالمعانی * قطعه *
زدست ترش رویان شکرینه * شود حنظل بطبع نکته سنجان * دهد کر زهر قاتل روی
نیکو * شود شکر خصوصا دست جانان ﯓ شکره ﭺ سکون کاف وفتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول مرغ شکاری یعنی هر شکار آلور قوش ثانی کس زن بو ایکی معنایه ابوالمعانی
بیت کیریم چو شکره جست وچالاك * در کردن صید شکره بی باك ﯓ شکله ﭺ سکون
کاف وفتح لامله ایکی معنایه در اول کتاب السامی ده قاون وقارپوزدن کسیلن پاره یه دیرلر
ترکیده دلم دیدکلری معنایه در ثانی جامه یعنی قفتان وکوملکك ئیر یزی وچاپك دیدکاری ایکی
وپیشی ویانده اوریلان پاره که شکله جامه دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده
جامه اغاجه ایلشوب یرتلدوغنه دیرلر ﯓ شکنه ﭺ فتح کاف ونونله بوکلم که شکن وشکان دخی
دیرلر ﯓ شکه ﭺ فتح کافله ایاق صداسی وتشدیدایله زبل وسپورندی یغیلن یرکه عربیده
مزبله دیرلر ﯓ شکینه ﭺ کسر کافله بوزن کمینه اوزون وبیوك کوب که ایچنه غله قورلر واول
اوجی سیوری اغاج که آنکله اشك وصغر سوررلر ﯓ شلفه وشلفینه وشلفیه ﭺ کلهم
بسکون اللام اول بفتح الفا ثانی وثالث بکسر الفاء بمعنی کس زن حکیم انوری درهجو قاضی
کیرنك بیت شد بجان الفیه غلام اورا * نحو رد شلفیه تمام اورا * بولغتی بو معنایه عربیده
دخی استعمال ایدرلر الفیه آلت رجل معناسنه در هزلیاتده الفیه وشلفیه نام بر رساله تألیف
ایلمشلر در لغت مشترکه در ﯓ شلمابه ﭺ سکون لام وفتح میم وباء موحده ایله صوده قینامش
شلغم شاعر * رباعی * ماهی وخیار وخایه وشلمابه * پس کادن ترك پیر در کرمابه *
کاریست که مرك روح نزدیك کند * هان ای غرزن بقا بجز پاتابه ﯓ شل ﭺ تخفیف لامله
قاتلی مقتول یرینه قصاص ایچون قتل ایتمکه دیرلر حکیم سنایی در بیان شهادت حضرت علی
کرم الله وجهه ابن ملجمی قتله کتورمکده * قطعه * جان بداد آنزمان علی درحال *
خاندان زان سبب کرفت زوال * شله کردند مرورا پس ازان * رفت سوی جهنم آن نادان *
وتشدیدلامله اوچ معنایه کلور اول صنم ثانی بت پرست ثالث یوك دنکی معناسنه در
ﯓ شماغنده ﭺ فتح غین معجمه وسکون نونله بد بوی وچرکین که شمغنده دخی دیرلر پور بهای جامی
بیت خطش چو پشت وروش شماغنده وسیاه * کاغذ تباه ورنده چون کون دریدکان *
ﯓ شماله ﭺ فتح لامله شمع ودخی برقسم برنجدر بسحاق اطعمه بیت آن شمعها که دردل بسحاق
بسر فروخت * ازرهکذار توز برنج شماله را ﯓ شمامه ﭺ فتح میمین ایله دستنبوی که ترکیده
بیلغج دیرلر ﯓ شمانه ﭺ فتح نونله بوی خوب که رایحهٔ طیبه معناسنه فرهنك جهانکیریده

مطلقا رایحه‌در ڤ شمسه ڤ سکون میم وفتح سین مهمله ایله نقاش اصطلاحنده تورنجه
دیرلر کتاب جلدلرینه اوررلر وهر نه که منقش واکثری مدور اوله اکا دیرلر ڤ شمغنه ڤ سکون میم
ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول شماغنه مرقوم کبی بد بوی وچرکین معناسنه
ثانی اول کسنه‌یه دیرلر که شدت خوفدن بیهوش اوله کتاب السامی ده بمعنی زن بدبوی ڤ شمنه ڤ
فتح میم وسکون نونله بمعنی بخشاینده یعنی باغشلیجی ڤ شمه ڤ تخفیف ایله سود آغزی
ودخی بمه ده باقی قلان سود معناسنه که عربیده اکا سی دیرلر ومیم مشدد ایله رایحه معناسنه‌در
ڤ شمیده ڤ کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی رمیده وآشفته ابو الفرج رونی بیت اکر
شمیده بود عقل خصم اونشکفت * بلی شمیده بود عقل در دماغ سقیم * مجمع الفرسده تشنه لکدن
بیهوش اولق وفرهنک میرزا ابراهیمده مطلق بیهوش معناسنه نقل ایدوب حکیم انورینک بو بیتنه
تمسک اولمش بیت خرد درد دماغ تو شمیده * سخن جز در دعای تو مزور * ودخی صوسزلقدن
ویاخود آغلامقدن نفس طوروب صولومق معناسنه مرویدر ڤ شنبلیده ڤ سکون نون ویای
تحتانی وکسر باء موحده ولامله انواع کل وریاحین وشکوفه رایحه سنه دیرلر ڤ شنبلیله ڤ
سکون نون ویای تحتانی وفتح باء موحده وکسر لام اول ایله حبوباتدن بر نوعدر که ترکیده بوی
وعربیده حلبه دیرلر ضم حاء مهمله ایله هندی لساننده یعنی یونان زبانده فریقه دیرلر ڤ شنبه ڤ
سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی شبهه اسب یعنی آت کشنه‌مه‌سی که شنه دخی دیرلر وکسر
باء موحده واظهار ها ایله معروف کونک آدیدر که جمعه ایرته‌سیدر صائب تبریزی بیت
فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را * صحبت امروز بی اندیشهٔ فردا خوشست * تحفة الاحبابده
سکون نون وفتح باء موحده ایله آواز شیر مسطوردر ڤ شنکسه ڤ سکون نون وفتح کاف
وسین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کیر که عربیده ایر وذکر دیرلر ثانی جامهٔ ملوث
زنان ثالث مزبله اولان موضع معناسنه ڤ شنکله ڤ سکون نون وفتح کاف فارسی ولامله
ایکی معنایه‌در اول بمعنی خوشه یعنی صالقم عربیده عنقود دیرلر شاه ناصر خسرو بیت درخت
خرما صد خشک خار داد درشت * اکر دو شنکله خرمای خوب تر دارد * ثانی بمعنی ریشه
یعنی صچاق که دستار ومجمر وقالیچه ودستمال وسجاده اوجلرنده اولور ڤ شنکوله ڤ سکون نون وضم
کاف وفتح لامله شنک مرقومک ایکی معناسیله مترادفدر یعنی دلبر شوخ وراهزن بمعنی اول
حضرت مولانا قدس سره بیت ناکهان بسته دلم دلدارکی * شوخکی شنکولکی عیارکی *
بمعنی ثانی استاد بیت راه‌زهر وشب زند شنکوله * روز کرده جایکه پیغوله ڤ شنکه ڤ
سکون نون وفتح کاف فارسیله اوچ معنایه کلور اول آلت رجل ثانی جای مزبله ثالث لته
حیض زنان کذا فی فرهنک جهانکیری ڤ شنکونه ڤ سکون نون اول وفتح ثانی وضم کاف
فارسی ایله هندده بر جزیره اسمیدر که آنده مارئین ومارینه نام بر ار وبر عورت یا لکز ایکیسی
بر مستحکم حصار وعالی بنا وعمارت وخانه‌لر تعمیر ایلمشلر الان طورر دیرلر حکیم اسدی
* مثنوی * چنان بود هر سنک دیوار او * که کشتی شدی غرق از بار او * بهر دو تن کاخها
کرده اند * چنین سنکها از کدا آورده اند * بهندوستان نام این هر دو تن * بود مارئین مرد
ومارینه زن * نه بد یار کرشان درین کار کس * زن وشوی بودند هم یار بس ڤ شنکینه ڤ سکون

سکون نون اول وفتح ثانی وبای تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول تصار اغاجی که انکله جامه قصر ایدرلر ثانی قپوارده طیارلر استاد لبیبی بیت شنکینه بر مدار زچا کر * تاراست باشد اوچو تراز و لغ شنوشه ع ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق استاد رودکی * قطعه * رفیق چند کوئی ازنشاطت * نه بکریزد کس ازکرم آفروشه * مرا امروز توبه سود دارد * چنان چون درد مندان را شنوشه * استاد منوجهری بیت چون شیلد ازمی معنبر خوشه * کوید کاکنون نماند جای شنوشه لغ شنه ع فتح نونله هر صدایه دیرلر عموما صریر خامه وصدای نفیر وسورنا وصفیر مرغان وآواز سباع ووحوش وامثالهم کبی مختاری بیت زکریه وشنهٔ کلك او بخند دعقل * زخندهٔ مه منجوق اوبکرید جان * وآواز اسب خصوصا که عربیده صهیل وصیهه دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * مرکبش هیأت فلك دارد * که براعداش خاك می بارد * دشمن ودوست راچو نحس وچو سعد * شنه وشانه اش چوکرد وچو رعد * شمس فخری بیت زهرهٔ مریخ خانی چون شود * چون شود در رزم بکرانت شنه * کوهستان ولایتلرنده خرمن صاوراجق برمقلی اغاجه دیرلر لغ شنیژه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسی ایله قرازلرك چیار اشندکلری دنکلی طراق لغ شوغاه ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله آغیل که ایچنه قیون وصغر قورلر شوغاد دخی دیرلر لغ شوغه ع سکون واو وفتح غین معجمه ایله باغ چبوغی لغ شوکاه ع سکون واو وفتح کاف فارسیله بمعنی شبکاه که با ایله واوار اسنده تبادل وتواخی قاعدهٔ مقرره در استاد بیت آید این فکر برین خاطر خسته هر کاه * که روم بی خبر کس سر کوی ش شوکاه لغ شوله ع سکون واو وفتح لامله سرکین دان وجای پلیدی که در سر کوچها باشد یعنی محله باشلرنده زبل وسپورندی یغیلان بر میر عماره بیت بلیم کرده بروی بریش پیش کذشت * بصد کایچه سیال توشوله روب نرفت لغ شونیزیه ع فتح یای تحتانی وکسر نون وزاء معجمه ایله بر مسجد اسمیدر کذا فی المجمع لغ شوه ع فتح واو ایله بمعنی شبه مرقوم بونده دخی قاعدهٔ تبادل جاریدر مجمع الفرسده بمعنی سر شیر که فله دخی دیرلر ترکیده اغز دیرلر که سودن اول چیقار لغ شهدابه ع سکون ها ودال مهمله وفتح باء موحده ایله شربت عسلی وبال صوی که بالدن ایدرلر لغ شه ع بوزن مه آلتی معنایه کلور اوج معناسی شاه معناسیله مترادفدر رابع بمعنی سیر یعنی طوق که عربیده شبعان دیرلر حکیم سنایی بیت ازبرای آنکه تا شاهی شهوت شه کنی * سینهٔ صد صعوهٔ بیچاره رابریان مکن * خامس بمعنی منع حضرت مولانا قدس سره بیت کرکریزد کس نیارد کردشه * ورکریزی او بکیرد پاش رم * سادس شطرنجده شاهه کش دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ شهبره ع سکون ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله قوجه عورت عجوزه معناسنه ابو المعانی بیت مشو باشهبره نزدیك زنهار * کنند لابد زعیشت ونج بیزار لغ شهرآزادیه ع برشهر آدیدر که اردشیر بن شیرویه آنده پادشاه ایکن زهردن هلاك اولدی لغ شهروزه ع سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اول کدایه دیرلر که هر کون بر محله ده طولاشوب جروسؤال ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقیم نه سردستی مستیم نه از سیکی لغ شهرید وشهلید ع کلاهما بسکون الهاء اول بکسر الراء المهمله ثانی بکسر اللام بمعنی پراکنده وپریشان اولمشه

معناسنه در شیخ نظامی بیت چو افتاد شمن دران پای لغز * زسم سمندش بشهلیه مغز
ل شهله ح سکون ها وفتح لام ایله بمعنی شهیرهٔ مرقوم یعنی زن فرتوته مجمع الفرسده بغایت
چرب یعنی زیاده یاغلی نسنه یه دیرلر ل شهناه وشهنه ح کلاهما بسکون الهاء وفتح النون
بمعنی شهریار وشهنشاه وشهنشه لفظلرندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنگ جهانکیری
ل شهنکانه ح فتح ها وکاف فارسی ونون ثانی وسکون نون اول ایله رشاله معناسنه در کذا
فی مؤید الفضلا ل شیتره ح سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله سرکانه
دیدکاری اوتکه عربیده شیطرج دیرلر ل مع الیاء * شالنکی ح فتح لام وسکون نون وکسر
کاف فارسیله بمعنی ریسمان تاب یعنی ایپ بوکیجی که شالنك ایب دو اما اسم عامدر هرندن اولورسه
آخرنده یا حرف نسبتدر عضایریٔ رازی بیت اکر استیلای نفس شالهنك * همچو
شالنکیست واپس رفتنم ل شاماکی ح کسر کافله سینه بندزنان بویاپای وصفیه در کذا
فی المجمع ل شانی ح کسر نونله درم ده هفت دیرلر بر نوع اقچه در که شبانی دخی دیرلر استاد
عنصری بیت بجای خیمهٔ شانی نهاده براشتر * بجای موکب کوهر نهاده براستر * حکیم سنایی
بیت چون براذرت داردیك شعر * بهر هشتاد بیت چل شانی ل شاونی ح فتح واو
وکسر نونله بشکلده اطفال صاردقلری بز وبعضیلر قماشدن ایدرلر بغلتاق دخی دیرلر ترکیده غلط
ایدوب بغرداق دیدکلریدر ل شاهپری ح سکون ها وفتح باء فارسیله عنبردرکه شهپری
دخی دیرلر ابو المعانی بیت صبا چو کرد پریشان دو زلف دلجویش * ببوی شاهپری کشت
بردماغ سحر ل شاهبوی ح سکون ها وضم باء موحده وواو معروف ایله عنبر وعود وسائر
امثالی نسنه لرك رایحه سنه دیرلر امیر معزی بیت چو شاهبوی دهد خلق شاه بوی ازانك *
زعنبر ست سرشته باصل وطینت او * شمس فخری بیت شه عادل جمال دولت ودین *
که خاك درکه او شاهبویست ل شاه چینی ح سکون ها وکسر جیم فارسیله بر اوتدر چینده ولایتنده
اولور عصاره سن آلورلر یپراغی سیاه رنك اولور صفاهیجی اوزره مهره لری واردر خطوط مثالی
طبیعتی غایت بارددر ل شاهنای ح سکون ها وفتح نونله سورنای دیمکله مشهوردر طبل
ونقاره ایله آهنك طوتارلر شهنای دخی دیرلر شاعر بیت صدای شاهنای درکرفت کوش
جهان * بلند دبدبهٔ طبل کوس چرخ رسید ل شاهی ح بر نوع لطیف حلوای شکریدر
وروم ده بر نوع اقچه نك آدیدر بوایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت چو باشد درکف تو نقد
شاهی * بخور بی منت شاهان شاهی ل شایستکی ح لایق ونسنه یه یرار اولمقلق معناسنه در
ل شایکانی ح سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بر نسنه نك کثرت ووفرتن بیان ایدوب
چوقلغنك تعبیریدر میر نظمی بیت کنی کر با قناعت زندکانی * شوی مالك بکنج شایکانی
ل شبارروزی وشبانروزی ح کیجه وکوندوز دیمك اولور خواجه سلمان بیت زعشق
زلف ورخسارش شبانروزی غمی دارم * مرا صبح وصال او نمیکردد شبی روزی * وبر کون بر کیجه که
یکرمی درت ساعت اولور مثلا فلك اعظم که فلك اطلس وفلك الافلاك دخی دیرلر آنك بر دوره سنه
دیرلر ذیرا * یك شبانروزی دوره اش تمام کردد و بمرکز خود آید * دیرلر دیمك اولورکه فلك
اعظم که جمیع افلاکی محیطدر وسیری شرقدن غربه طولانیدر وافلاك سبعه آنك ایچنده در وهر

وهر برينك سيرى غربدن شرقه در كيمى دولابى وكيمى رحاوى وكيمى حمائلى درفلك زحل اوتوز اوج
سنه ده دوره سنى تمام ايدر وفلك مشترى اون ايكى سنه ده وفلك مريخ بش سنه ده وفلك شمس
بر سنه ده وفلك زهره سكز آيده وفلك عطارد آلتى آيده وفلك قمر اوتوز كونده دوره سنى تمام
ايدوب مركزنه كلور اما افلاك اعظم كه چرخ فلك ديدكلرى اولدر يكرمى درت ساعتده دوره سنى
تمام ايدر غايت سريع الحركه در تفصيلى هيأت كتابلرنده مسطوردر والله اعلم ل شبوى ع
ضم باء موحده مشدده ايله شب بوى معناسنه برمعروف چيچكدر انواعى وسائر قمرى اولور
عربيده منثور ديرلر سيد حسن غزنوى بيت بربوى اين بباغ بخفتم هزارشب * تابوى
يابم ازكل شبوى بوى او * حكيم قطران ارموى بيت بستد از ياقوت و پسته لاله وكلناركون *
يافت ازكافور عنبر خيرى وشبوى بوى * بعضيلر كل خيرى ديدكلرى بودر ديديلر اما حكيم
اسدى طوسى خيرى كبى بر شكوفه در رياحين جنسندن وشمس فخرى منثوردر ديوب بوبيتى
اصلى اوزره نظم ايلمش بيت براى بزم او هردم برآرد * فلك زانجم هزاران دسته شبوى * استاد
فرخى بيت خارى كه بمن درخلد اندر سفر هنك * به چون بحضر در كف من دسته شبوى *
ل شبستانى ع كيجه ياتاجق خانه وحرمسراى خاص وخلوتخانه شاهان وكبار ل شبكوى ع سكون
با وضم كاف فارسيله ايكى معنايه در اول مهتر پاسبانان ثانى كوشه معناسنه شبكود خى ديرلر كذا
فى فرهنك جهانكيرى ل شبى ع كيجه يه مخصوص اولان جامه وسائر اثواب هرنه كه كيجه لرده كييلور
وكيجه ده استعمال اولنور بو معنا ياى نسبته اولدقده در اما ياى وحدت اولسه بركيجه وبركيجه لك
ديمك اولور نتكم شاعر بيت بكون تنك آن دلبر كس دخترمى ماند * اكرماند شبى ماند شب
ديكرمى ماند ل شتى ع كسر تاء مثناة ايله باقرنبى وسينى كه اوزرنده طعام يرلر وسائر ايشه
استعمال اولنور شمس فخرى نوله نقل ايليوب بوبيتى نظم ايلمش بيت شهريارا زجود شامل تو
سائلانرا درست طشت وشتى ل شخاى ع فتح خاء معجمه ايله بمعنى خراشيدن يعنى طرملق
اسم مصدر اولور ابو المعانى بيت كرميرى زجوع نان مطلب * از درسفلكان ور مشخاى *
ل شخلى ع سكون خاء معجمه وكسر لام ايله دكن اوتى يعنى دكنلى اوت ل شراخى ع فتح راء
مهمله وكسر خاء معجمه ايله برنوع طعامدر ديمشلر اما شكلن بيان ايتمامشلر ل شربتى ع سكون
راء مهمله وفتح باء موحده وكسر تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول برنوع غايت اينجه طوقنمش
دولبنددر مولانا مطهر بيت بستر بريشهاى بريشم عمامه را * در برزشربتيش شكررنك پيرهن
ثانى يكمردى كاسه يه ديرلر ل ششنسرى ع سكون شين معجمه وفتح سين مهمله ايله خالص
التونه كه اصلا مغشوش اولميه حكيم خاقانى بيت آن مى وجام بين بهم كوبى سفينه كى
دست * كرده زسيم ده رهى صره زرششنسرى ل شغابى ع فتح غين معجمه وكسر لام ايله
برنوع اوزمدر ل شكپوى ع سكون كاف وضم باء فارسى ايله كيجه آهسته يوريمكله ظاهر اولان
اياق صداسى كذا فى التحفه اما معيار جماليده لام ايله مطلق آوازپاى معناسنه در ل شكرريزى ع
سكون راء اول وكسر ثانى مهملتين وزاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول كريه شادى كه سونمكده
واقع اولان اغلمق ثانى بمعنى كفتار شيرين كذا فى المجمع ل شلپوى ع سكون لام وضم باء
فارسيله آوازپاى كه يوريدكده ظاهر اولور ابو شكور بيت توانكر بنزديك خفته بود * كه ناكاه

استلیوبی مردم شنید شنبوی سکون نون وضم باء موحده ایله شبوی مرقوم معناسنه در
شنکرف زاولی سکون نون وراء مهمله وفاو فتح کاف فارسیله شنکرفه مشابه بر نسنه در
لکن اولقدر رنکین قرمزی دکلدر بونك رنکی نارنجی در نقاشلر بونی زیاده ایشه سوررلر
یرآ دیده سرنج در عربیده سیرقون دیرلر فتح سین مهمله وسکون یای تحتانی وضم قافله زبان
هندیده سپند دیرلر شهبری سکون ها وفتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله عنبر
معناسنه در شاهبری دخی دیرلر ابو المعانی بیت شهی که در همه عالم غبار خاك درش *
همیبر د حسد ورشك شهبری باجان شهنای سکون ها وفتح نونله شاهنای مرقوم
معناسنه که سورنایه دیرلر شاعر بیت شود انس وملك را شوق افزون * اکر بشنیده
شهنای ونفیرش شهیدی کسر ها ودال مهمله وسکون یای تحتانیله زن دوست که
محبوب دوستنه غلامی دیرلر میرنظمی بیت اکر خواهی بجالات را نظامی * مشو هرکز
شهیدی وغلامی شهی کسر هایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پادشاهی ثانی بمعنی
دامادی میرخسرو بیت بنیاد نشاط عالم افکند * بهر شهی خجسته فرزند * وله بیت
که ما را عیش آماده است امروز * شهی این دو شهزاده است امروز * ثالث هر شیرین نسنه
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نیك وبد را مهربان ومستقر * بهتر از مادر
شهی تر از پدر * استاد فرخی بیت تا نباشی نبود شهد شهی همچو شرنك * تا بخوشی نبود
صبر سقطری چو شکر * وخصوصا بر نوع حلوایه دیرلر که نشاسته وپرطه وشکر ایله ایدرلر
حکیم ازرقی * قطعه * اکر طبعش کذر یابد بسوی بصره وطایف * وکر جودش کذر کیرد
بسوی مکه وبطحا * شهی وشهد کرداند کشنده شحم در حنظل * زر ویاقوت کرداند خلنده
خار در خرما شیانی فتح یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه در اول درهم که اون یدی
خرما حبه سی آغرلیدر استاد فرخی در صفت عمارت بیت پس هر پنجره بنهاده بر افشاندن را *
بدره وتنك بهم پر زشیانی وشکر * ثانی بمعنی عوض یعنی بر نسنه نك مقابله سنده اولان شی کذا
فی فرهنك جهانکیری شیخ نجدی فتح نون وسکون جیم وکسر دال مهمله ایله شیطان علیه
اللعنه نك لقبی در کفار قریش حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوة والسلام حقنده دار
الندوه لرنده مشاوره ایتدکاری محلده ابلیس لعین بر پیر صورتنده جمعیتلرینه داخل اولوب ولایت
نجدن کلورم شویله احوالکزی ایشتدم سزه تدبیره کلدم دیدکده انلر دخی مرحبا یا شیخ النجدی
دیدیلر عبد الرزاق کاشی بیت نه خاك تیره بماند نه آسمان لطیف * نه روح قدس بماند
نه نجدی ملعون باب الشین المکسورة مع الالف * شتا تاء مثناة ایله ایکی معنایه در
اول بمعنی ناهار یعنی صباح نسنه یمك هنوز تناول ایلممش اولانه ناشتا دیرلر کمال اسمعیل بیت
لقمه نان خویشتن نخورد * کر دو هفته همی شتا باشد * ثانی شتاب لفظندن ترخیم اولنمشدر
مقتضی اولدوغی محلده اول معنایه استعمال اولنور عربیده قیش یعنی سرما دیمکدر
شکنبوا فتح کاف وسکون نون وباء موقوف ایله اشکمبه شورباسی واولوا وایله
لفظلرندن اختصار اولنمشدر شکیبا کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله شکیبیدن لفظندن صیغه مبالغه در زیاده صبر معناسنه میرخسرو بیت هنوزت ناز

نازكرد چشم خوب آلود میكردد * هنوز از تو شكیبا عاشقان نابود میكردد * شمس فخری
بیت بی تو چكونه باشد آرام ملك وملت * هركز تنی بود كو از جان بود شكیبا ﴿ مثلفا ﴾
سكون لام وفتح فا ایله خرمن صاوردقلری برمقلی اغاج ﴿ مثلكا ﴾ سكون لام وفتح كاف ایله
اوزلی بالحق كه ایاغه یاپشور رشلك دخی دیرلر استاد رودكی بیت چو پیش آرند كردارت
بمحشر * فرومانی چو خردر عین شلكا ﴿ شنا ﴾ نونله صوده یوزمك شنا ور یوزیجی
دیمك اولور عربیده كی سباحه معناسنه حكیم اسدی بیت بدریا شنا چون نهنك آورند *
بشمشیر با شیر جنك آورند ﴿ شناسا ﴾ فتح نون وسین مهمله ایله شناسیدن دن اسم
فاعلدر اكلایجی معناسنه مولانا جامی بیت درین مختصر سرای بی مواسا * زنعمتهای خویشم
كن شناسا ﴿ شنوا ﴾ فتح نون و واو ایله شنیدن دن اسم فاعلدر اشیدیجی معناسنه
استاد بیت هركه باشد شنوا پند بزركان از دل * كند اودر دو جهان كام دلش را حاصل *
﴿ شوا ﴾ ایكی معنایه كلور اول شرفنامه ده الدوایاقده كثرت اشتغال سببی ایله دری
درشت وخشن اولمق ثانی تشدید ایله بریان معناسنه در اما بو معنا عربیده در ایكی معنایه
میرنظمی بیت بهر شوا میكشی رنج وعنا * دست وپا بت را چنان باشد شوا ﴿ شیبا ﴾
سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه كلور اول آشكاره وروشن ثانی آلتون ثالث
معنی افعی بو معنایه فخر كركانی بیت سر دیوار آن پر مار شیبا * جهان از زخم آنها ناشكیبا *
﴿ شیب پالا ﴾ سكون یای تحتانی وباء موحده وفتح باء فارسیله برپاصی كفكیردر دلكاری
چوق چولمك وغیری نسنه لرك آغزینه قویوب یاغ وبال سوزرلر اكثر حلواجیلر قوللنورلر ترشی
پالا دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ شیربا وشیروا ﴾ كلاهما بسكون الیاء التحتانی
وراء المهمله اول باء موحده ثانی واو ایله سودلی آش مجمع الفرسده سوده مایه قویوب یوغورت
كبی قویلندررلر بعده بادام وفندق وامثالی قوری میوه لردن قاتوب تناول ایدرلر بو تقریر
اوزره سودلی عاشورا اولور فرهنك میرزا ابراهیمده دوزاق كه شیراز دخی دیرلر ﴿ شیربها ﴾
عروس بكره ویریلان مهر معجل كه عربیده صداق دیرلر فتح صاد مهمله ایله تركیده آغرلق
دیمكدر میرنظمی * مثنوی * عروس دهر چون پر زیب دیدی * مرا و را شیربها جانت
وهیدی * ولی روزی نشد او را تصرف * بتو تطلیق داد اوبی توقف * زدست رفت عمر
وجانت ارزان * توماندی زرد وعالم دنك وحیران ﴿ شیرخرما ﴾ بر نوع طعامدر خرمایی
سود ایچنده پشوروب تناول ایدرلر لطیف طعامدر اكثر عربستانده بولنی یرلر ﴿ شینا ﴾
بسكون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی شناء مرقوم یعنی سباحت یوزمك معناسنه استاد دیمشدر
بیت هركه شد بحر علم را شینا * كشته او قدرت خدا بینا ﴿ شیوا ﴾ سكون یای تحتانی
ایله فصیح اللسان معناسنه در فخر كركانی بیت بلبل شیوا زبان چون ناله با آهنك برد *
فاخته با عندلیب چنك سوی چنك برد * ابو شكور بیت بباید فیلسوف سخت شیوا *
كه با شد در سخن كفتن توانا ﴿ مع الباء الموحده * شب ﴾ ایكی معنایه در اول كتش ئل
وحریر ایله ایشلنور بر نوع دیبا ثانی آواز تیردر مولانا هاتفی بیت شب تیر وجر كیانی كمان *
صدا ایش همیرفت تا آسمان ﴿ شباشاب ﴾ بیابی آتیلان اوق صداسنه دیرلر بعض

افرهنکده فتح شین معجمه ایله روایت اولنمشدر مولانا قاآنی * مصرع * شپا شاب پیکان الماس کون
﴿ شتاب ﴾ فتح تاء مثناة ایله ایومك عجله معناسنه حکیم انوری بیت پای حلم توندارد خاك هنکام درنك * تاب حکم توندارد باد هنکام شتاب * عربیده عجله چغتایده یاتکز یات دیرلر امر صیغه سیدر فرهادنامه‌ده بیت کیتور ساقی قدح خورشیدینی یات * ایچای شهزاده یاری پیر لاهیهات ﴿ شرشیب ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله اغاج قوردی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شکنب ﴾ فتح کاف وسکون نونله شکم معناسنه‌در استاد لطیفی بیت چه شود کر بجنب توخسپم * باشکم پر شکنب توخسپم * ﴿ شکیب ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله صبر وآرام معناسنه حکیم اسدی بیت ندارد جهان بر یکی شان شکیب * فراز یست پیش از پس هر نشیب * حضرت مولانا قدس سره بیت آتش بزیر کفت نهانی بکوش دود * کر من نمی شکیبد وبامن خوشست هود * وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی ده استعمال اولنور استاد لطیفی بیت از بزرکان کرهمیخواهی نصیب * آدمی شوکر به خلق وسنك شکیب ﴿ شلماب ﴾ سکون لام وفتح میمله قوزی اتمکی اصلدر بعده یاغله بشورورلر بعض محلده یاغسز ایدرلر آبکامه دخی دیرلر ﴿ شهاب ﴾ ایکی معنایه‌در اول کیجه آسماندن یلدزکبی دوشن نسنه یه دیرلر ثانی شعلهٔ آتش معناسنه‌در ﴿ شیب ﴾ سکون یای تحتانیله درت معنایه کلور اول انیش که مقابلی فرازدر اصلی نشیب ایدی نون حرف خفی اولمغله حذف اولندی ناصرالدین بجه بیت فراز وشیب این راهست بسیار * اکر مردرهی خضری بدست آر * ثانی بمعنی تازیانه شمس فخری بیت بااسب شاه برق چه باشد که شرق وغرب * کامی بود بپایش وبی دست بر دشیب * حکیم فردوسی بیت خداوند خانه به پیوند سخت * بیاویخت آن شیب شاه از درخت * حکیم خاقانی بیت مرا نشه نشه وحدت زدامکاه خرد * بشیب مقرعه دعوت کند که زود بیا * ثالث اول زمینه دیرلر که کثرت امطاردن اصلنوب تردد انسان وحیواندن جا بجا چقور اولوب حرارت آفتابدن خشلك وناهموار اوله اول مرتبه که اوزرندن یوریمك عسیر اوله ناصرخسرو بیت پند بپذیر چوکره زکل سخت مرم * جاهل از پند حکیمان رمد وکره زشیب * رابع بمعنی سرکشته ومدهوش کذا فی فرهنك جهانکیری والمجمع تحفة الاحبا بده سین مهمله ایله روایت اولنمش اما شمس فخری وحسین وفایی تازیانه معناسنه حرکت معروفه ایله طنیب قافیه سنده ایراد ایلمشلر وایکی معنا ده حرکت مجهوله ایله سیب وشکیبه قافیه ایتمشلر ﴿ شیب تیب ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر تاء مثناة ایله اتباع ومزاوجه طریقیله سرکشته ومدهوش معناسنه استاد رودکی بیت شیب توبا فراز وفراز توبا نشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب تیب ﴿ شیداسب ﴾ سکون یای تحتانی وسین وفتح دال مهملتین وقصر همزه ایله جمشید نسلندن بر پادشاه اسمیدر که شیداسب بن تور بن جمشیددر که زاولستان مملکتنده پادشاه ایدی حکیم اسدی بیت براورنك نشبست شیداسب شاد * بشادی دردار وبخشش کشاد ﴿ شیناب ﴾ سکون یای تحتانی وفتح نونله ورزی وشناه یعنی بر نسنه یه دور شمك وصو ده یوزمك ﴿ مع الثاء * شبت وشبث ﴾ کلاهما بکسر الباء الموحدة

الموحده ثانی بسکون الثاء المثلثه طوراق اوتی دیدکلری اوت کذا فی المجمع ﴿ شبشت وشبشت
کلاهما بکسر الباء الموحده اولها بسکون السین المهمله وثانیها بالشین المعجمه طبیعته کران وکریه
کلور نسنه یه دیرلر معروفی بیت حاکم آیدیکی نقیص وشبشت * ریشکی کنده وپلیدك
وزشت ﴿ شپلت ﴾ سکون باء فارسی وفتح لام ایله ایکی معنایه کلور اول پایه ومرتبه
معناسنه حکیم سنایی بیت شپلت خود پست کردی دولت مسند رد * مسنی و پسنی
به آید مسنی و پسنی کزین * وله بیت چون سرای شپلت تو دولت شه پست کرد * شاه را
دولت چنان باید تراشپلت چنین * ثانی صدای بلند وحدت وسرعتله قوشلك اوچارکن
قنادی صداسی ایکی وجهله یا یوقاروdن اشاغی کله یاخود اشاغیدن یوقاروچیقه شپلك دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کو آن دم دوات زدن بر این وآن شپلت زدن *
کوحملها و مشت تو آن سرخ کشتن در جنون ﴿ شتفت ﴾ فتح تاء مثناة وسکون فا ایله ایکی
معنایه در اول هر نسنه نك پوششی یعنی اورتیسی عموما وپوشش خانه خصوصا ثانی بمعنی
بلندی کذا فی المجمع ﴿ شرخشت ﴾ سکون راء مهمله وشین وکسر خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه در اول براو تیدر کزنکبین دخی دیرلر ترکیده قادین طوزلغی دیدکلری ثانی اطعمه دن
لپه دیدکاری طعامدر میر نظمی بیت مخور غم کرغمی باشد پلاو خشکه وبریان * چه باشد
کربشود شرخشت ونان در خوان درویشان ﴿ شست ﴾ سکون سین مهمله ایله نشست
لفظندن مخففدر میرخسرو بیت سواد شام در پیش مه نو * چو لیلی نشسته در پهلوی مجنون
وله بیت کرچه پدر بر سر تختش کشید * شست وفرود آمد وپیشش دوید ﴿ شفت ﴾
سکون فا ایله جراحتدن قان وایرینك وصاری صوآقمق وهم آقن نسنه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ شغوت ﴾ ضم فا ایله غول بیابان واهرمن معناسنه ﴿ شکست ﴾ فتح کاف
وسکون سین مهمله ایله بش معنایه کلور اول اسم مصدر درصنق وصندرمق ثانی اعراض ایلك
وتندونیز اولق ثالث خوردن وچاویدن معناسنه بو ایکی معنایه حکیم انوری بیت مشکن
اکرجان کشم پیش سکمت خدمتی * شیر شکاری بسی آهوی لاغر شکست * واعراض
کوسترمك شیخ عطار * مثنوی * بر دیوانه محمود بنشست * نهاد او چشم بر هم شاه بشکست
بد وکفت این چرا کردی چنین کفت * که رو بت رانه بینم شه بر آشفت * رابع بمعنی خجل
شدن وله بیت چو حارث این سخن بشنید وبشکست * ولیکن ساخت خود را آن زمان مست
خامس بمعنی هزیمت لشکر که شکست یافت دیرلر مولانا هاتفی بیت یکی در شکست وبرن
برد اسیر * دکر یك متاع سترا تاحصیر ﴿ شکست مکست ﴾ کلاهما بفتح الکاف وسکون السین
المهمله اتباع ومزاوجه الفاظ قبیلندندر قیرق مرق دیمك اولور استاد رودکی بیت ای از آن
چون چراغ پیشانی * وی از آن زلفك شکست ومکست ﴿ شکفت ﴾ فتح کاف ایله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول بمعنی غار که شکفت وذهار دخی دیرلر ثانی بمعنی کرشه وناهموار
وکسر کاف ایله عجب یعنی بر نسنه غریب کورنمکله تعجب معناسنه شیخ نظامی بیت چنان نعم
از هر چه دیدم شکفت * که دل راه یاوه شدن بر کرفت * شیخ عطار بیت چون مرید این
قصه بشنود از شکفت * روی چون زر کرد وزاری بر کرفت * واسم مصدر اولور تعجب ایلك

وفعل ماضی اولور تعجب ایلدی معناسنه ودخی تراکیبده صفت ایدرلر وکاهی مصدر مقامنده استعمال اولنور بایله شکفت کبی وضم کافله تعجب وهیبت ووقار وتمکین معناسنه کلور
ل شکیفت ع کسر کاف وسکون یای تحتانی وفایله ایکی معنایه در اول بمعنی عجب حکیم فردوسی بیت تونا تاج بر تخت نشکیفتی * خرد رابدین کونه نفریفتی * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی آرام وقرار شکیب معناسنه شیخ سعدی بیت مراچند روزاین پسر دلفریفت *
زمهرش چنانم که نتوان شکیفت ل شویت ع کسر واو وسکون یای تحتانیله ل شیت ع سکون یای تحتانیله طوراق اوتی که شوید دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بناز ونعمت اوذال وعفار بت * نمی بیند افاضل ماست باشیت ل شیر پخت ع سکون یای تحتانی وراء مهمله وضم باء فارسی بعده خاء معجمه ساکنه ایله شیر روغن که سوسام دن چیقار عربیده سمسم ویاغنه سیرج دیرلر ل شیرمست ع سکون یای تحتانی وراو سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول غضبناک ارسلان بعض دلاور پهلوانه ده استعاره طریقیله دیرلر ثانی بر یاشنده قیونه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چنان شیرمستی بوقت شکار * نکیرد بهر شیرمست ترار ل مع الجیم * شکار آهنج ع سکون راء مهمله وکسر ها ونون ساکنه ایله جلا کرلرک جلا وصیقل ایتدوکی اغاج که آنکله جلا ایدرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ل شکنج ع فتح کاف وسکون نونله بش معنایه کلور اول چین زلف وکیسو وجامه وریسمان وامثالی که ترکیده بوکلم دیرلر تحفة الاحبابده بمعنی پرچین وتاب وفرهنگ جهانکیریده هر نه ده بوکلشلک اولهآنده استعمال اولنور میرخسرو بیت کیسو وشکنج نازماندش * نرکس زکرشمه بازماندش * ثانی شکنجه که مجرمه تعذیب ایچون ایدرلر وله بیت تا بود حیات پی فشرد ند * وآخر بهمان شکنج مردند * ثالث بر نوع مار سرخ آدیدر حکیم ازرقی بیت هلاک دشمن او وراز هند وازبلغار * شکنج وافعی رویدبجای رمح وخدنگ حکیم سنایی بیت نیست اندر مقام راحت ورنج * بر سرکنج به زمان شکنج * رابع اصولکه موسیقی ده اولور نظام الدین مطرزی بیت نعره دروی شکنج موسیقی * ناله دروی نوای موسیقار * خامس مکر وحیله که شکن دخی دیرلر ناصر خسرو بیت ازمکر خداوند همه هیچ نترسی * زانست باینکه به ازمکر وشکنجی * وضم کافله ایکی برمقله برعضوک دریسن طوتوب صقمغه که اشکنج وبشکنج دخی دیرلر شیراز بلوکسر بایله بنج وولایت یزدده بیک دیرلر ترکیده چمدیک دیدکلریدر ادات الفضلاده قبرجق علتلرندن برعلتدر که خیارک دخی دیرلر
ل شکوهنج ع ضم کاف وواو معروف وفتح ها ونون ساکنه ایله خاروخسک معناسنه در ل شالنج ع کسر لام وسکون نونله سجاده معناسنه مروید را بوالمعانی بیت صوفی بدست سبحه وبردوش هم شالنج * دارد بکام لذت شیر وشکر برنج ل شنج ع سکون نونله انسانک اوتراق یری که سرین دخی دیرلر شمس فخری بیت بفرمانش حیوان انس وپری * همه داغ دارند برشنج وغنج * ل شیر برنج ع یعنی صودلی آش ل شیرنج ع سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بر سیاه کوکده صاروبه مائل شیرنج شیردخی دیرلر فضلات بلغم وسودایی اخراج ایدوب درونی پاک ایدر عربیده خربق اسود دیرلر ل مع الخاء المعجمه * شپوخ ع ضم باء فارسی وواو معروفله شپوختن وشپیختن

وشیختن لفظلرندن امر استعمال اولنور بمعنی بپاش یعنی صاچ دیمك اولور ع شیخ ع
سکون یای تحتانی ایله کناردریا معناسنه عربیده ساحل دیرلر میرنظمی بیت مضطرب گشته
کشتی اش ازباد * ازتلاطم بشیخ بحر افتاد ع شیدخ ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اسب سرکش معناسنه بعضیلر اسب جنکی معناسنه دیدیلر بعضیلر آت سوریسی ایچنده اولان
آیغردر دیدیلر یعنی اویله آیغرکه آخر سوریننك آیغرین کند وسوریسنه اوغراتماز کذا فی فرهنك
جهانکیری ع مع الدال المهمله * شکرد ع فتح کاف وراء مهمله ایله مرغ شکاری معناسنه
حکیم انوری بیت چو بازاو شکرد صید اوچه کبك وچه کرك * چو اسب اوکذرد راه اوچه
بحرد چه بر ع شکسته بند ع صنق عضوی صاروب بغلین آدمه وصارجق نسنه یه ده
دیرلر وصارمغه دخی دینلور ابو المعانی بیت شکسته گشته اعضایم زآسیب غم حسرت
مکر باشد شکسته بندیکشب آن طبیب جان ع شکم درد ع ایچ اغریسی اسهالدن
اولسون مغص اولسون ع شکند ع فتح کاف وسکون نون ایله برجانور در پرده سورینور
کذا فی المجمع ع شوید ع کسر واو ایله طوراق اوتی که شویت وشبت دخی دیرلر ع شید ع
سکون یای تحتانیله کونش معناسنه در بعده خور لفظیله ترکیب ایدوب خورشید دیدیلر مفردی
اطلاقندن مرکبی استعمالی شایعدر حکیم فردوسی بیت بدو گفت از انسو که تابنده شید *
برآید یکی پرده بینم سپید * جمشید وشید اسب بو معنادن ترکیب اولنمشدر که جم شیده
اضافتیله کنش کبی پادشاه دیمك اولور زیرا جم پادشاه معناسنه در شکم محلنده ذکری
مرور ایلدی ادات الفضلاده بمعنی روشن وپر ضیا مسطوردر ع شیراد ع سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله چوال وغرار کوشه سی معناسنه در ع شیرمرد ع شجیع وبهادر دیمکدر
صفتله موصوفدن مرکب اسمدر قاعده ترکیب موصوفی وصفه اضافتدر اسمیته نقل اولندقده
علاقه اضافت قطع اولنوب موصوفك آخرینی ساکن ایدرلر خواجه سلمان بیت هردو بهی
نیارد درراه عشق رفتن * درراه عشق باید مردی وشیر مردی * حضرت مولانا قدس سره
بیت بان شیر مردان درآویختند * بدندان وچنکال خون ریختند ع شیرود ع سکون
یای تحتانی ومیم وضم راء مهمله ایله ولایت کیلانده برارمق آدیدر ع شیواد ع سکون یای
تحتانی ایله برنوع مرغابی درفرهنك جهانکیریده توی توقلی دروشین مفتوحه ده مذکور اولان
شواد معناسنه در ع مع الراء المهمله * شبر ع کسر باء موحده ایله قاتل امام شمر لعینك
آدیدر که عربیده شمر فارسیده شبر دیرلر حکیم خاقانی درقسمیه بیت بحیض هندو بروت
یزید وسبلت شبر * به نیز عقبه وریش مسیلمه کذاب * عربیده قارش معناسنه که وجب دخی
دیرلر ع شخار ع فتح خاء معجمه ایله قلیه دیدکلری شیدر که صابونه قورلر ع شغار ع فتح غین
معجمه ایله بانك ونعره وصدای بلند میرنظمی بیت سراسر جهان پرشد ازهای وهوی *
شغار بلند خاست ازجنکجوی ع شفار ع فتح فا ایله ملامت وطعن معناسنه ع شفر ع
کسر فا ایله قلیچ وبچق وخنجر وامثالی نك کسکین طرفی که ترکیده اغز ایله تعبیر ایدرلر اما عربیده
شفره بیوك بچاغه دیرلر ع شکار ع معروف صید معناسنه در ع شکر ع شکار لفظندن
تخفیف اولنمشدر شمس فخری بیت درپناه توای دلاور دهر * شاه بنده نواز وخصم شکر *

كاف فارسيله اوزن اوقلی كرپی معناسنه در ؛ شمشار ؛ سكون ميم وفتح شين معجمه ايله فرهنك جهانكيريده شمشاد اغاجنك تازه نهاللری كه يپراغی غايت يشل اولور غايت نزاكتندن بر جانبه ميل ايدر حكيم اسدی . بيت زكل كند شمشار پرتاب را * بدو رسته درخسته خوشاب را * استاد لبيبی . بيت نكر آن قد وزلف يتش كه كويی * فروهشته است از شمشاد شمشار * شمس فخری * قطعه * زمين بباغ يكباره كی عبير كرفت * ززلف يار مكر بود با صبا يكتار * چو زلف دلبر من مشكبيز شد ريحان * چو قد مهوش او سرفراز شد شمشار *
؛ شمشير ؛ قليج معناسنه اكرچه افصح فتح شين ايله شم ايله شيردن مركب لفظدر شير معروف وشم تاج معنايه كلدوكی ذكر اولندی خواجه سلمان بيت بجای اسب شير شرزه در زير * كرفته زاستخوان پيل شمشير * فيل كوكندن كرز وعمود ياپلمش اولمق واردر العلم عند الله ؛ شنابر وشناور ؛ كلاهما بفتح النون اولها بباء الموحدة وثانيها بالواو يوزكج عربيده سابح ديرلر اسم فاعلدر خواجه سلمان بيت بحر محيط همتش موج زده حباب وش * قبهٔ نيلی فلك كرد در وشناوری ؛ شنار ؛ فتح نونله درت معنايه كلور اول شناور لفظندن اختصار اولنمشدر يوزكج معناسنه شمس فخری . بيت مخالفان تو دائم زفرط بدبختی * كنند بكسره در لجهٔ سنار وشنار * وشناو معناسنه ابو شكور بيت بود كفت مردی سوی رود بار * برود اندرون شد همی بی شنار * ثانی دريك صولرك بعض يرنده ساز وقامش واوت بتمكله يوفقه ظن اولنور يوزمك بلمين كمسنه لر اويله يره دوشوب هلاك اولور شمس فخری بيت چنانم ز انديشه غم بی كنار * كه مردی بود مانده اندر شنار * ثالث شوم ونامبارك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت زانكه ناشكری بود شوم وشنار * ميبرد ناشكری او را قعر نار * رابع بمعنی ننك وعار كذا فی فرهنك جهانكيری منلا محمد كشميری * شنار شاخ قوی كه از درخت رويد * ديمش يعنی اول قوتلو دال كه اغاجلرده بتر ومجمع الفرسده خراب اولمش ولايت كه آنده هيچ كمسنه توطن ايلميه كذا فی فرهنك ميرزا ابراهيم وعربيده دشمناك ودشمن طوتق معناسنه در معنای اولده شناو وشناه وشنادخی ديرلر ؛ شيار ؛ فتح يای تحتانيله بوزن خيار نطس ديدكلری تارلا كه عربيده فالحان ديرلر حكيم سنائی * قطعه * حق هميكويد كه ده تاده مكافاتت كنم * آن بحق ندهی وبس آسان بپاشی در شيار * اين نه شرط مؤمنی باشد كه در ايمان تو * حق همی خاين نمايد خاك وسركين استوار * حكيم ازرقی در صفت قلم بيت نوك آن هنكام رفتن يا در اتلقين كند * سير آن اسبی كه خاك از دل اوكرد د شيار * شمس فخری بيت بيمن نام توغله نهند بر خرمن * مزارعان امانی زمين نكرده شيار * تحفة الاحباده چفت ايله يارلمش تارلايه ديرلر ؛ شيپور ؛ سكون يای تحتانی وضم باء فارسيله نای معناسنه در ابو المعانی بيت كند بمجلس غم را بناله ام آهنك * صدای دف وجلاجل وناله شيپور ؛ شيذر ؛ سكون يای تحتانی وفتح ذال معجمه ايله باری تعالی حضرتنك اسماء شريفه سندندر استاد عنصری * مسمط * چو او فتنه بر انكيزد زمژكان خشم وخون ريزد * جهان از فتنه بكريزد شود كريان سوی داور * تويی آن داور محكم كه از دادش بنی آدم * بيارامند در عالم چو مؤمن بر حق شيذر ؛ شير ؛ سكون يای تحتانی وكسر صور محله سود كه شيرين لفظندن ترخيم اولنمشدر ديد يلر ابتدا

ابتدا طفلك لذ اتد دنیویه دن شیرینکام اولدیغی شیردر منلا وفائی دروی بیت نی جنونم مجنون
ماندونی عقل وبعقل * آنچه مادر بکاو ریخت مرا شیرنبود ی شیرنجشیر چ سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله وکسر جیم وشین معجمه ایله بر کوکدر سیاه صارویه مائل شیرنج دخی
دیرلر عربیده خربق اسود دیدکلریدر ی شیرکیر چ سکون یائین تحتانیهین وکسر کاف
فارسیله مستانه بعض نسخه ده نیم مست معناسنه در خواجه حافظ بیت بده تاروم برفلك
شیرکیر * بهم برزنم دام این کرک پیر * وشجاع وبهادر معناسنه مولانا هاتفی بیت مبین کرچه
شیری عدورا حقیر * بیندیش ازان کو بود شیرکیر ی شیرینکار چ ایکی معنایه کلور اول
حلواجی که پیشه سی همیشه شیرین ایشلمك مناسبتله ثانی ندیم وخوش صحبت وشیرین
حرکات معناسنه خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب *
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا ی شیرینکوار چ ضم کاف فارسیله ایو هضم اولیجی
یعنی سکیجی خواجه حافظ بیت بده ساقی آن تلخ شیرینکوار * که شیرین بود باده از دست یار
ی شیکار چ سکون یای تحتانی وفتح کافله کار بیمزد کردن یعنی اجرتسز ایش وفاعلینه دخی
دیرلر کذا فی المجمع ی شین کیار چ سکون یای تحتانی ونون وکسر کاف فارسیله برنوع
خیاردر اوزون وبوغون اولور تخملق آلیقورلر شین خیار دخی دیرلر اما لسان عربده قثا
دیدکلریدر که عجور جنسندندر ی شیوه کر چ نازایدیجی محبوب وظریف ونازك دیمك
اولور ابو المعانی بیت تنها نکند عاشق ازین جود توفریاد * عالم همه آشوب باین شیوه کری
داد ی مع الزاء المعجمه * شیراز چ فارس اطلاق ایتدکلری مملکتك دار الملکی اولان شهرك
آدیدر خواجه حافظ وشیخ سعدی اول شهردندر وآنده مدفونلردر شعرای متأخرین دن
عرفی دخی اندندر بونلردن ماعدا دخی چوق شاعر وتألیف وتصنیف صاحبلری اول شهردندرلر
آب هواسی غایت لطیف اولمغله تألیف وتصنیف صاحبی چوق کبار اندن ظهور ایتمشدر
مولانا هاتفی بیت زمستان چو شد تیر ودیماه ومرد * تماشای شیرازش ازراه برد * شیرازك
برمعناسی دخی سوزلمش یوغرتدر ی شیز چ سکون یای تحتانیله براغاجدر هندوستانده
اولوراندن بی نظیر یای ایدرلر اول یایه دخی شیز دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم اسدی
بیت دوصد کنبد از صندل وشیز وعود * ستاده بزرین وسیمین عمود * مجمع الفرسده آبنوس
معناسنه در حکیم فردوسی بیت زد بیاوخرچار صد تخت نیز * همه تختها کرده از چوب شیز حکیم
اسدی بیتندن دخی آبنوس اولمق فهم اولنور صندل وعود تقریبیله اکرچه ملتزم دکلدر اما
مناسبت جهتیله در فرهنك حسین وفاییده بمعنی کمان مرویدر عربیده فتح شینله ابنوس
معناسنه در ظاهر اسکندری دیمشدر بیت وکانما الدولاب یرمن کلما * غنت واصوات الضفادع
شیز ی مع السین المهمله * شناس چ شناختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور
سخن شناس کبی خواجه حافظ بیت چو بشنوی سخن اهل دل مکو که خطاست * سخن
شناس نهٔ دلبرا خطا اینجاست ی مع الشین المعجمه * شکالش چ فتح کاف فارسی وکسر
لامله اندیشهٔ مکر وحیله که سین مهمله ایله دخی استعمال اولنور اسم مصدردر عربیده کی
ملاحظه معناسن افاده ایدر بدسکال دیرلر میرنظمی بیت ازین ناز وعشوه شکالش کنم *

باميد وصلت چونا لش کنم * شیرکش کش ضم کافله کشتن لفظندن اسم فاعل اولور ارسلان اولدریجی دیمك اولور اصطلاحی تعبیردر بلدرجین قوشنه دیولر سبب تسمیه سی بو یله مسموعدرکه ارسلان یاوریارین قرنجه خوفندن اغزنه آلوب بریردن بریره کوترر کن اتفاق بربلدرجین اوت ایچنده اوکندن قالقوب اوچدقده قنادی صداسندن ارسلان اورکوب دیشن صقمغله یاورسن اولدورر اول اجلدن بلدرجنه شیرکش دیدیلر شاعر بیت درکم عشق دلنوازی نیست * شیرکش رابیازبازی نیست مع الغین المعجمه * شتاغ فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی رهزن ثانی حیوان سوریسی هرنه اولورسه کذا فی فرهنك جهانکیری شراغ فتح راء مهمله ایله سایبان وسراپرده وچادر معناسنه شیردوغ سکون یای تحتانی ورا وضم دال مهملتین ایله ترکیده چوبانلرکوره مزدیدکاری نسنه که یوغرد اوزرینه سودی صاغوب قارشدروب یرلر کذا فی فرهنك جهنکیری مع الفاء * شکاف فتح کاف ایله ایکی معنایه در اول یارق معناسنه عربیده شق دیرلر خواجه سلمان بیت آتش دل را درون پوشیده میدارم ولی * موستره مو تراش وهیچ نتواند شکافت * وصیغه امر ووصف ترکیبی اولور سینه شکاف کبی وکاهی اسم فاعل اولور واستعاره طریقیله تحقیق معناده تدقیق ایدنلره موشکاف دیرلر ثانی ابریشم کلاوه یعنی کلاپانمش ابریشم ابو المؤید بیت شکوفه همچو شکافست ومیغ دیباباف * مه وخورست همانا بباغ درصراف شکرف فتح کاف فارسیله قوی ومحکم معناسنه شمس فخری بیت جز از مدح شاه شکرف برون * نیاورده ام لفظ ومعنی برون * ومحتشم وخوشحال واکابر معناسنه کسایی بیت ازین زمانه جافی وکردش شب وروز * شکرف کشت صبور وصبور کشت شکرف مع القاف * شرناق سکون راء مهمله وفتح نونله کوزقپاغنده بتربو پاره قرمزی اتدر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم مع الکاف شبك سکون باء موحده ایله ایبك اوجنده آغرشق که ایپلك اکیررلر کذا فی فرهنك جهانکیری شتاك فتح تاء مثناة ایله نهال تازه یعنی اغاجلك تازه بتمش فدانلری اما کوکلدن بتن فدانلر بو معنایی مؤید منصور شیرازی بیت سر درخت امل کشته بود پژمرده * باب جود تواز بیخ تازه کرد شتاك شرزدك کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح دال مهملتین ایله آلوی کوهی که زرد باشد یعنی صاری طاغ اریکی عربیده زعرور ترکیده آلج دیرلر شرك کسر راء مهمله ایله مجمع الفرسده برمرضدر عربیده حصبه دیرلر وشرفنامه ده ادویه بغدرقلری بر پاره سنه دیرلر وعربیده جناب خالقه حاشا ثم حاشا اورتاق اسناد ایتمك که فاعلی وقائلی مشرك اولور نعوذ بالله من ذلك شکانك فتح کاف ونونله بمعنی سنکدانه مرغان یعنی قوش قورساغی که عربیده حوصله دیرلر شاعر بیت چنانکه لقمه شود خرد هضم او آسان که سنك هیچ نکنجد شکانك مرغان شکلك فتح کاف ولامله سرکان یعنی پای باشی که چله خانه سندن یوقاروده در شلکاك سکون لام وفتح کافله دیوار دیبنده اولان دلکلرکه اندن طشره یه چرکاب ویغمور صویی اقار اکا موری دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ناودان یعنی اولوق شلك سکون لامله اوزلی بالحق که باصدقده اپاغه یاپشور شمس فخری * قطعه * جایی که دهد نظم فلك سلك سلاطین * شاهنشه آفاق

آفاق بود واسطه سلك * از معدلتش ظالم وبی باك بماندند * همچون خرلنكی بود آبی زده درسلك * استاد رودكی بیت چو پیش آزند كردارت بمحشر * فرومانی چوخرد رچای شلكا شیرخشك سكوت اغاجی یپراقلری اوزرینه چه كبی یغاربر نسنه درجمع ایدوب بعض ادویه ده استعمال ایدرلر هراة ولایتنده چوق اولور شیرخشت وسین ایله سرخشت دخی دیرلر بو تعبیر فرهنك جهانكیرینكدر سكوت یپراغنه مخصوص ایتمش لكن سكوته مخصوص دكلدر عربیده اكامن دیرلر تركیده قدرت حلواسی دیرلر طبیعتی نرم ایدر فائده لی نسنه در شیشك سكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر جانوردر مانند پودینه شاشك دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما ادات الفضلاده بمعنی تیهو روایت اولنمشدر مع الكاف الفارسی * شپنك سكون باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله دپه اورمق تكدزدن معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری شفترنك سكون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله وسكون نونله سكیلكه وجود آدمیده ظاهر اولور عربیده ثؤلول دیرلر فضلات بلغمدن عارض اولور شیركوك سكون یای تحتانی وراء مهمله وضم كافله بیوك یلان دریسی شیز رنك سكون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح راء مهمله ایله پراسه زبلی بعض فرهنكده پراسه بولی وبعضنده پراسه منی سیكه انسان منی سنه غایت مشابهتی واردر وبعض فرهنكده پراسه سودی دیمشلر نته كم حقنده دینلمشدر * كل از ون ولود وكل صموخ بیوض شیشالنك سكون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ولام ایله یوند قوشنه دیرلر كرمانیلر لسانیدر ابو المعانی بیت طمع مدار زنو دولتان عصر انعام * كه كار بازنیاید زدست شیشالنك شیلانك سكون یای تحتانی ونونله عناب دیدكلری میوه در شیك سكون یای تحتانیله اول كمسنه یه دیرلر كه الی وایاغی عملمانده وعاطل اولمش اوله شیشله دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری مع اللام شپیل كسر باء فارسی وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه در اول بمعنی افشردن یعنی صقمق شپلیمدن دخی دیرلر میر خسرو بیت كلابی صفت برجفا بكذرد * كه كل را شپیلید وآبش برند * ثانی بمعنی صفیر یعنی آواز مرغان خواجه عمیدلویكی بیت چون بشپیل آمدی آن نفس از در قفس * مست وولهدر آمدی قمری ماده وترش شپل كسر باء فارسیله ایكی معنایه كلور اول بمعنی پایه ومرتبه ثانی صدای بال مرغان كه شپلت دخی دیرلر شرحی مرور ایلدی مذكور ایكی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت بشپیل تونرسد هرحسود بد اندیش * چنانكه هیچ نتوان شپل صعوه چون شاهین شغال فتح غین معجمه ایله چقالكه عربیده واوی وابن آوی دخی دیرلر شمس فخری بیت زعدل اوشده باز سفید جفت كلنك * زامن اوشده شیر سیاه یار شغال شكال فتح كاف عربیله ایكی معنایه كلور اول كوستككه طوار ایاغنه اوررلر عربیده دخی بو معنایه كلور لغت مشتركه در شكیل وچدار دخی دیرلر عمو ما خواجه سلمان بیت توستان نفس از پای دی شب بركرفت * عبد قیدی كه برشكل شكال آمد بدید * آت ایاغنه اور یلان كوستك خصوصا كمال اسمعیل بیت شكال پای ستوران شده سر زلفی * كزو كره بجز از دست شانه نكشوره * ابو الفرج زونی درصفت اسب بیت مشكل او بی شكال برخیزی * لیك مشكل شود كه مجبو رست *

ثانی مکر وحیله معناسنه که اشکیل واشکل دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
چون ارقم از درون همه پر زهر از برون * جرکینش رنك رنك شکال شکن نینك * مجمع الفرسده
بمعنی شغال مسطوردر ﴿ شکیل ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
شکال مرقوم معناسنه که آت ایاغنه اور بلان کوستك معناسنه در حکیم خاقانی بیت ازاثر
عدل تو بر سرو بر پای دید * ابرش کینه شکیل ادهم فتنه فسار * کمال اسمعیل بیت
بدان که بسته کنی از طمع ستور ازرا * شکیل وار میان بسته بو ستر پایی * وعربیده دخی
بو معنایه شکیل دیرلر وچغتایده اماله ایله اوره دیرلر ثانی چادرك اتکنی دیه سنه ایلشدردکلری
اغاج دوکمه لرکه ترکیده اشکالك دیدکلری ودخی بحق باغنك دوکمه سنه دیرلر ﴿ شل ﴾ بوزن
چل ایکی معنایه کلور اول ایکی ویا اوج کوچك نیزه لردر بر ظرف ایچنه قویوب آتك یانه
غداره کبی قورلر ومحلنده حصه جرید کبی آتارلر اکا دلنك دخی دیرلر هندوستانده متعارف
سلاحدر کند ولسانلرنده دا بهنی دیرلر استاد فرخی بیت بکونه شل افغانیان دو پرده ونیز *
چو دسته بسته بهم تیرهای بی سوفار * حکیم سنایی بیت پیش کیراند رطلب راه دراز
آهنك را * کزشل اندر دلشکن صبر زبان کوتاه را * مجمع الفرسده اسلحه دن بر نوعدر که
اهل هند هندوستانده شبله دیرلر خلاق المعانی بیت سوسن زبان کشیده کا بن سپر فکنده *
در چشم غنچه پیکان مانند اخته شل * ثانی بر میوه در ایوا یه مشابه طعمی فی الجمله مرارته
مائل اولور بیل دخی دیرلر بی نظیر مرباسی اولور ﴿ مع المیم * شکم ﴾ قارن که عربیده بطن
دیرلر شیخ سعدی بیت شکم زندان باد است ای خردمند * ندارد هیچ عاقل باد دربند *
وسمور ووشق نافه سنه ده دیرلر ﴿ شکنده کام ﴾ فتح کافین وسکون نونله بر نسنه یه قادر
اولمیوب نامراد اولان کمسنه یه دیرلر اصطلاحی بر لغتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شلم ﴾
کسر لامله اغاج پیسی که عربیده صمغ دیرلر ﴿ شیرم ﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
بمعنی آمیخته یعنی قاریشق هر نه اولورسه ابو المعانی بیت زدید بخون شیرم آید سرشك *
تیاید دلش هیچ بر من برحم ﴿ شیشم ﴾ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول بر ساز آدیدر استاد منوچهری بیت بکیر باده و نوشین ونوش کن بصواب *
بیانك شیشم وبابانك افسر سکزی * ثانی مصنفات باربددن بر قول ولحن آدیدر ﴿ شیم ﴾
سکون یای تحتانیله ابت بالغی که ارقه سنده بیاض پوللری اولور شمس فخری بیت چون سمند رکند
در آتش جای * کو بر دنام شاه ماهی شیم * مجمع الفرسده نام رودیست یعنی بر ارمق
آدیدر که مذکور بالق آنده چوق اولور اکا مخصوص اولغله اول اسمله تسمیه اولنمشدر حکیم انوری
بیت سموم قهر تو بادی اکر عتاب کند * پشنزه داغ شود بر مسام ماهی شیم * اضافتله اولیجق
مجمع الفرس صاحبنك نقلی صحیح اولور ﴿ مع النون * شپوختن ﴾ سکون باء فارسی وخاء
معجمه وضم سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آسیب وصدمه آسیب ایکی قاتی شیئك بر برینه
زور ایله طوقنمغه دیرلر وصدمه عربیده قوت وشدت ایرشدرمك معناسنه ثانی بمعنی
افشاندن یعنی صاچمق که اشپختن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ شپلیدن ﴾ سکون
باء فارسی ویای تحتانی وکسر لامله بمعنی افشردن یعنی صقمق عربیده تعصیر معناسنه در

معناسنه در ؎ شپنیدن ؏ سکون باء فارسی وکسر نون بعده یای ساکنه ایله آت صو ایچرکن صقلق
ویرمك میر نظمی بیت شمندش بو مسراب وخویش خفته * سروش غیب شپنیدن بگفته *
؎ شپختن ؏ کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پاشیدن
یعنی صاچمق که اشپوختن وشپوختن دخی دیرلر ؎ شتابان ؏ فتح تاء مثناة وباء موحده ایله
شتابیدن لفظندن اسم فاعلدر زیاده ایوبجی معناسنه . منلا عرفی بیت رفتم ایدل بدرگه او
شتابان رفتم * هان شتاب از طلب همت مردان رفتم ؎ شتاب باران ؏ شدت وروزکار ایله
یغان یغموره دیرلر ؎ شتابیدن ؏ فتح تاء مثناة وکسر باء موحده ایله مصدردر عجله اتمك
معناسنه چغتای لسانسنده آشوقماق دیرلر ؎ شتافتن ؏ سکون فا ایله بو دخی عجله اتمك
معناسنه در ؎ شخلیدن ؏ سکون خاء معجمه وکسر لام ایله ایچرو نفس چکمك وصقلق
ویرمك معناسنه ؎ شروان ؏ مشهور مملکتدر وشهرینك آدیدر منلا هاتفی بیت
شهنشاه شروان ز فرخنده کیش * لب آراست از دعوی بندکیش ؎ شستن ؏ سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوتورمق معناسنه نشستن لفظندن تصرف اولنمشدر
میر خسرو بیت بکشبی درکوی آن مه رو و آهسته اك * بکریدکیسی کوهچ اینجا
شسته ایم ؎ شفتن وشفتیدن ؏ کلاهما بسکون الفاء بمعنی تراویدن جراحت وچکیدن
یعنی جراحتدن قان ویاخود ایرینك صزمق وطملهمق کذا فی المجمع بو معنایی مؤید ابو المعانی
بیت اشك خون آلود چشم راکه بینی کریه نیست * اندرون سینه از لخت جکر شفتید نیست
؎ شفلیدن وشفیلیدن ؏ کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول سکون فا وثانی کسر فا ایله
بمعنی شپلیدن مرقوم یعنی افشردن ؎ شکافتن ؏ سکون فا وفتح تاء مثناة ایله یارمق
معناسنه مصدردر مستقبلی شکافدکاور ابو المعانی بیت درد عشقت خانهٔ دل را چنان
برکشته است * از شکاف سینه ام بوی جکرمی آیدش ؎ شکافه زن ؏ فتح کاف وفا وزاء
معجمه ایله بمعنی سازنده حکیم قطران ارموی بیت فراز هر زمینی هست کویی صد نکارستان *
میان هر درختی هست کویی صد شکافه زن ؎ شکان ؏ فتح کاف ایله بوکلم وچین چین معناسنه که
شکن دخی دیرلر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ؎ شکردن ؏ فتح کاف ودال وسکون
راء مهملتین ایله شکار اتمك معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندار انم چرا پروری *
که پروردهٔ خویش را بشکری ؎ شکرفیدن ؏ فتح کاف وسکون راء مهمله وکسر فا ایله قوی
ومحتشم وصاحب وقار وتمکین اولمق فرهنك جهانگیرده بمعنی اغزیدن وبسر در آمدن معنالرینه
مسطوردر ؎ شکستن ؏ فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله صندرمق وقرمق
مستقبلنده سین نونه قلب اولنوب شکند دیرلر بعض ترا کیبده مصدر مقامنده استعمال اولنور
تواند شکست ومیتوان شکستن کبی خواجه حافظ بیت یارم چو قدح بدست کیرد *
بازار بتان شکست کیرد ؎ شکسته زبان ؏ پلتك یعنی فصیح تکلم ایده مینه دیرلر عربیده
الکن معناسنه که لکنت آنك مصدریدر ابو المعانی بیت عشاق بسته دم بسخن آوردایت *
کویا به طوطیٔ که شکسته زبان شکر ؎ شکفتن ؏ کسر کاف فارسی وسکون فا وفتح تاء
مثناة ایله تعجب ایلمك یعنی عجبلمك وفتح کاف ایله کج وناهموار ایلمك معناسنه . بو ایکی معنایه

ترتيب اوزره ابوالمعانى بيت قدم خميده كرشده ازغم شكفت نيست * آرى نهال مى شكند ازكران بار ‌ــ شكليدن ‌ــ سكون كاف وياى تحتانى وكسر لام ايله يرتمق ويرتلمق معناسنه لازم ومتعدى اولور مثال لازم مولانا كسايى بيت ياسمن لعل پوش سوسن كوهى فروش * بروزنخ پيلكوش نقطه زدو بشكليد * مثال متعدى شمس فخرى بيت خسرو ورستم جلال زبدۀ محمود شاه * آنكه زپيكان تيرروى قمر بشكليد ‌ــ شكرران ‌ــ فتح كاف وراء مهمله وسكون ميمله يعنى داروى مسهل كه قارن سوريجى ديمك اولور ‌ــ شكن ‌ــ فتح كافله سكز معنايه كلور اول تندى وتيزى واعراض ايلمك معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت زكون ومكان برشكن تا نه بينى * كه جمله تويى آنچه فى الجمله آنى * ثانى بمعنى خوردن وجاويدن شاه ناصر خسرو * قطعه * همه شادى وطرب جويد ومهمانى * كرنيارند ازين برزن وآن برزن كويد آواز غم وشادى چه بد خوشتر * مكن انديشۀ فردا بخور وبشكن * ثالث هزيمت وشكست لشكر حكيم فردوسى * مثنوى * بدان كامكار كه هيتال بود * جهانى پر از تيغ وكوپال بود * شكفتى كه آمد بر ايشان شكن * سپهبد مبادا چنين واى زن * رابع بمعنى چين يعنى بوكلم مثلا شكن زلف وشكن جامه كبى كمال اسمعيل بيت درست كشت همانا شكستكىء منش * كه نيك ازان بشكستست زلف پرشكنش * خامس اصول معناسنه شيخ نظامى بيت پاى ميكوفت باهزار شكن * پيچ برپيچ ترزتاب رسن * حكيم اسدى درصفت ققنوس بيت بهم صد هزاران خروش ازدهن * همى خاست هريك بديكر شكن * سادس مكر وحيله معناسنه بيت چون ارقم ازدرون همه پرزهر واز برون * خبر كيش رنك رنك شكال وشكن نيند * سابع مجمع الفرس نام ولايتدر اما بومعناده مؤيد الفضلاده فتح شين معجمه وسكون كافله مرويدر ثامن فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى لحن وسرود بزم منقولدر ‌ــ شكنجيدن ‌ــ فتح كاف وسكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله اشكنجه ايتمك معناسنه ‌ــ شكوليدن ‌ــ ضم كاف وكسر لام ايله پريشان وپراكنده ايتمك وبولاندرمق معناسنه حكيم نزارىء قهستانى بيت دل بحاصل خود راسر وكارى نمى بينم * مكر خود انقى كيرد كه باز شن پرشكوليدن ‌ــ شكوهيدن ‌ــ ضم كاف وكسر ها ايله بمعنى ترسيدن يعنى قورقمق كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنايه حكيم سنايى بيت كوه كر پرزمار شد مشكوه * سنك ترياك هست هم دركوه * حكيم قطران ارموى بيت جهانداران زچشم او شكوهند * چو غمازان شكوهند ازعياران ‌ــ شكهيدن ‌ــ كسر كاف وها وسكون ياى تحتانيله بمعنى بيقرار ومضطرب حكيم سنايى بيت جان عاشق نترسد از شمشير * مرغ محبوس نشكهد زاشجار * حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * وارثانم را سلام من بكو * اين وصيت وابكويم مو بمو * تا زبسيارى آن زرنشكهند * بنكرانى پيش مهمانان نهند ‌ــ شكيبابيدن ‌ــ كسر كاف وسكون ياى اول وثالث وكسر ياى ثانى وفتح باء موحده ايله ‌ــ شكيبيدن ‌ــ كسر كاف وسكون ياءين تحتانيين وكسر باء موحده ايله كلاهما بمعنى صبر كردن يعنى صبر ايلمك كه شكيب صبر درياى تحتانيله دال مصدر رايدر كذا فى المجمع ‌ــ شكيفتن ‌ــ كسر كاف وسكون ياى تحتانى وفا ايله مثل شكيبيدن ايضا فى المجمع ‌ــ شن ‌ــ يغما وتاراج معناسنه عربيده نهب وغارت ديرلر

دیرلر ابو المعانی بیت کی شود آرام وراحت دردل من مستکن * میکند آن چشم خونی هر نفس تاراج وبش ﴿شناختن﴾ فتح نون وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اکلامق مستقبلنده خاسینه قلب اولنوب شناسد دینلور چغتایده طانلاماق دیرلر ﴿شناریدن﴾ فتح نون وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله صوده یوزمك سباحت معناسنه کذا فی فرهنگ جهانگیری بو معنایه میر نظمی بیت شناریدن بحر غم مشکلست * خلاصی ازو فکر بیحاصلست ﴿شناسیدن﴾ فتح نون وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی شناختن مرقوم ﴿شناویدن﴾ فتح نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شناریدن مرقوم ﴿شنیدن﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایشتمك استماع معناسنه فتحه ایله دخی جائز اولدوغی تحریر اولنمشدر ایکی وجهله ده استعمال اولنور مصدر لازمیدر ﴿شنوانیدن﴾ ایشتدرمك معناسنه متعدیدر ﴿شنویدن﴾ فتح نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی شنیدن حضرت مولانا قدس سره * مصرع * بشنوید ای دوستان این داستان ﴿شوان﴾ یعنی شبان چوبان دیمکدر کذا فی المجمع ﴿شهین﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی زیج که ایکی معنایه منقولدر بری برساز در سیاه عربلره مخصوص وبری لرزش معناسنه در ﴿شیاریدن﴾ فتح یای اول وسکون ثانی وکسر راء مهمله ایله زراعت ایتمك ایچون تارلایی سوروب حاضر قومق ترکیده نطس وعربیده فلحان دیرلر بو معناده مصدردر بعض فرهنگلرده زراعت معناسنه در شمس طبسی بیت ازبسکه بد سگال تو ازدید مخون نفشان * پنداشت روزکار که عزم شیار کرد ﴿شیان﴾ فتح یای تحتانیله مکافات وجزا وعوض ایلمك معناسنه استاد عنصری بیت شاها هر آنکه اینجا تخم عمل بکاشت * آنجا ز کردکار بیابد همی شیان * وبو معناسی دخی بردار ودر عربیده دم الاخوین وترکیده ایکی قرداش قانی دیرلر ﴿شیدان﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله خوان طعام یعنی سفره که اوزرنده طعام ینور کذا فی شرفنامه ﴿شیبازبان﴾ سکون یای تحتانی وفتح باءین موحدتین وزاء معجمه ایله فصیح اللسان معناسنه در ابو المعانی بیت بود زنده زعشقت مرده دلها * شود شیبازبان هر لال والکن ﴿شیرازبان﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله وزاء معجمه وباء موحده ایله طتلو دللو دیمکدر ابو المعانی بیت مرا دشنام اورا دلپسندم * که دل شیرازبانی اش ببندم ﴿شیرافکن وشیراوژن﴾ کلاهما بسکون الیاء التحتانی وراء المهملة وفتح الهمزة وسکون الفاء والواو پهلوان زور آور معناسنه استعاره طریقیله در عبد الواسع جبلی بیت ملك بو الفضل نصر بن خلف فرزانه تاج الدین * که بر باید همی تاج ازسر شاهان شیراوژن ﴿شیردان﴾ سکون یای تحتانی وراء وفتح دال مهملتین ایله قیونك شردان دیدکلری یری که پاك یویوب ایچنی قیمه ات وپرنج ایله طولدروب بشوررلر بعده روغن ساده ایله قاوروب تناول ایدرلر ﴿شیرزبان﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه وباء موحده ایله بمعنی شیرازبان مرقوم ﴿شیرژیان﴾ کسر زاء فارسی وفتح یای تحتانی ایله ﴿شیرغران﴾ فتح غین معجمه وراء مهمله ایله ﴿شیرغرین﴾ فتح غین معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله مهیب وخشمناك ارسلان دیمکدر بو اوچ لغتی دخی بهادر مرد شجیع ودلاوره صفت ایدرلر میر نظمی بیت درآمد بمیدان چو شیرژیان * نموده هنر آن یل پهلوان

بريرده دخی بيت درآمد بميدان چوشيرغرين * بپای بزد نعرهٔ سهمكين ل شيرمان ع سكون يای تحتانی وراء مهمله وفتح ميمله مانندهٔ شير تقديرنده دربهادروشجاع پهلوانه صفت ايدرلر ل شيرين ع طتلودركه مقابلی تلخ در حكيم خاقانی بيت چرب وشيرين نعمت دنيا بمكس راند نيش نمی ارزد * عربيده حلودير لركسر حاولامله وچغتايده چوچوك ديرلر مير عليشير بيت آتشين لعليمنك اكرجا نيمنی اوتار تانيك ايماس * كم ايرو راسرو اليغ نی كم اوبرور اسرو چوچوك ل شيركون ع سكون يای تحتانی وزاء معجمه وضم كاف فارسيله بمعنی منجمد يعنی ايكله ديدكلری بشدر كذا فی فرهنك جهانكيری ل شيفتن ع سكون يای تحتانی وفاو فتح تاء مثناة ايله عقل متغير ومتلون اولمق وديوانه اولمق معناسنه ابوالمعانی بيت باغم عشق ترا صحرا نوردم شيفته * يك نظركن ای طبيب خستكان بهر خدا ل شيلان ع بوزن كيلان سماط پادشاهان معناسنه شمس فخری بيت كيوان برای سبزهٔ شيلانت روز باز * ازكشت زار اجرام آورد بادرنك * مجمع الفرسده عناب زاكويند مسطور در ل شين ع بوزن كين درت معنايه كلور اول نشين لفظندن اختصار اولنمشدر اوتور معناسنه امردر ابوالمعانی بيت ای خدنك غمزه اش صد مرحبيك آمدی * خلوت دل مرتراجای قرارست خوش بشين * ثانی اول خيار ه ديرلركه بوستانده تخم ايچون اليقونمشدر ثالث سيب سرخ يعنی قزل الما رابع دللی دودك معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری ل شيوازبان ع سكون يای تحتانی وفتح زاء معجمه وباء موحده ايله نزاكت وفصاحت وبلاغت ولطافتله سوز سويليان آدمه ديرلركه شيوا فصاحت معناسنه در بوتقديرجه فصيح اللسان ديمك اولور ل شيون ع سكون يای تحتانی وفتح واوايله ماتم ويأس ونوحه وافغان معناسنه در ل مع الواو * شناو ع فتح نونله شنار مرقومك اوج معناسيله مترادفدر يعنی اوج معناسنده دخی استعمال اولنور بمعنیٔ اول ابوالمعانی بيت بحر جود تراهر زمان شناوكند * كسی كه درمدح بسالك نظم آرد ل شنو ع فتح نون وسكون واوايله شنيدن دن صيغهٔ امردر حضرت مولانا قدس سره بيت بشنو ازنی چون حكايت ميكند * ازجدايیها شكايت ميكند ل شهنو ع سكون ها وفتح نونله ارشته آشی كذا فی فرهنك جهانكيری ل شيشو ع سكون يای تحتانی وضم شين معجمه ايله برجانوردر بوزينه يه مشابه شاشك وشيشك دخی ديرلر مجمع الفرسده ضد بالا اولان شيب ونشيب معناسنه در ل شيو ع بوزن ديو بمعنی شيب يعنی انيش حكيم فردوسی بيت چور فتم بفرمان كيهان خديو * سوی كوه البرز ازان صعب شيو ل مع الهاء * شپشه ع سكون پاء فارسی وفتح شين معجمه ايله كوه ديدكلری بوجككه ياز ايامنده وكرم هوالرده كورك وسائر اثوابه دوشوب تيام ايدرسوس دخی ديرلر مير نظمی بيت همچو شپشه چند خوابی درسمور * مرد باش وكن ززينتها نفور ل شتاب زده ع فتح تاء مثناة ايله عجله ايتمش وعجله ايدیجی معناسنه در ابوالمعانی بيت بادصبا بصبح درآمد شتاب زده * درچشمهای غنچه بشبنم كلاب زده ل شتامه ع فتح تاء مثناة وميمله بدچهره وبداخلاق اولانه ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری ل شخانه ع فتح خاء معجمه ونونله علم قلندران بعض نسخه ده شخشانه ديرلر ل شخاييده ع فتح خاء معجمه وكسر يای تحتانیٔ اول وسكون ثانيله بمعنی ريش كرده يعنی طرنقله وياخود بزنسنه

برنسنه ایله برعضوی یاره اتمك كذا فی المجمع لغ شرخیوه ع سكون راء مهمله ویای تحتانی وكسر خاء معجمه ایله بمعنی شخلیدن یعنی نفسی ایچرو چكوب وصقلق ویرمك شاعر بیت یاد نسیم آمد در كلستان سحر * بیكانه دید وشرخیوه زد عندلیب زار لغ شربنه ع كسر راء مهمله وسكون باء موحده وفتح نونله اطفالك باشنده ظهور ایدر برنوع حرارتدر عربیده سعفه دیرلر لغ ششله ع سكون شین معجمه وفتح لامله شپشه مرقوم معناسنه در لغ شفاره ع فتح فاو راء مهمله ایله پورسق دیدكلری جانوردر ابو المعانی بیت هركس بقدر خویش خانه خود جای راحتست * باشد سرای خاص شفاره چو زیر خاك لغ شفته ع سكون فاو فتح تاء مثناة ایله بمعنی شیفته یعنی آشفته وحیران لغ شفشه ع سكون فا وفتح شین معجمه ایله حلاج جامه یه پنبه دوشه دكده هموار اتمك ایچون اوزون اوقلی كرپی كه كندو یه یقین كلانه آتار استاد بیت كند همچون شكاسه تیر پرتاب * ازین حالش همه كشتند بی تاب لغ شكافته ع فتح كاف وتاء مثناة وسكون فا ایله ایكی معنایه در اول یارلمش ثانی حقه معناسنه در بو ایكی معنایه حكاك بیت هره كرد چون شكافته داشت * لیكن از حرز یاشكافته داشت لغ شكافه ع فتح كاف وفا ایله مضراب كه آنكله ساز چالرلر زخمه دخی دیرلر حكیم اسدی بیت زشادی همی دركف رود زن * شكافه شكافید كشت از شكن * شمس فخری بیت بهنكام طرب عواد بزمش * كند از زمزمه شكل شكافه * حكیم صنائی بیت درمیان نیكرویان زهره طبع وماه روی * چون شكوفه روی بودی چون شكافه تن مباش * مجمع الفرس ده كهواره معناسنه مرویدر لغ شكاله ع فتح كاف ولامله شكاسه مرقوم معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری لغ شكاونه ع فتح كاف ونون وسكون واو ایله ایكی معنایه در اول زمین كاو یعنی لغم قازیجی عربیده نقاب دیرلر ثانی كفن صویجی عربیده نباش دیرلر باء موحده مشدده ایله كذا فی المؤید لغ شكره ع سكون كاف وفتح راء مهمله ایله آوجی قوش وپارس كه تعلیم ایله اوله استاد عنصری بیت با غلامان وآلت شكره * كرد كار شكار كاه سره لغ شكسته ع فتح كاف وتاء مثناة وسكون سین مهمله ایله صنق وخسته خواجه سلمان بیت شكسته عهد وشكسته دلم كه خواهد كرد * شكسته های مرا جبر غیر جبارم لغ شكفته ع كسر كاف وسكون فاو فتح تاء مثناة ایله آلج دیدكلری طاغ یمشی عربیده زعرور دیرلر لغ شكله ع سكون كاف وفتح لامله برپاره معناسنه مثلا تركیده دلم دیدكلری قاون وقارپوز وخیار پارچه لری كه اینجه واوزن كسرلر ابو المعانی بیت زجور هجر چنان كشته پاره دل من * كه شكله جكرم كشته بود صد پاره لغ شكم بنده ع اكل وشربه حریص اولوب متصل یمكدن غیری كاری وبوغازندن غیری فكری اولمیان آدمه دیرلر عربیده عبد البطن معناسنه ابو المعانی بیت علف مجوی همیشه خرد وپای مباش * اكر تو آدمی نبودی شكم بنده لغ شكمبه ع فتح كاف وباء موحده وسكون میمله اشكمبه كه صغرده وامثالی حیوانا تده اولور لغ شكم شكسته ع فتح كاف اول وثانی وسكون میم وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله برعلتدر كه طعام هضم اولمامغله یورك اغریوب وجع حاصل اولور ابو المعانی بیت بزم یار مرا هر كه دید خسته شود * رقیب دون خصوصا شكم شكسته شود لغ شكمه ع فتح كاف

ونونله بعض ارباب صنایع آلتی در ﮒ شكوفه ﻉ ضم كاف وواو معروف وفتح فا ایله ایكی معنایه در اول چیچك معناسنه در عموما اغاجلرك اولسون یرده اولسون منلا وفایی هروی بیت نه شكوفه نه برگی نه ثمرنه سایه دارم * همه حیرتم كه دهقان بچه كار كشت مارا * ثانی قی واستفراغ كه شكوفه كرد دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * نه مستئ كه ترا آرزوی عقل آید * كه مستئ كه كند روح عقل را بیدار * نه هرچه دارد غیر خدا شكوفه كند * ازانكه غیر خدا نیست جز صداع وخمار ﮒ شكه ﻉ كافك تخفیفی ده تشدیدیده جائزدر آلات حرب معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ شلته ﻉ سكون لام وفتح تاء مثناة ایله كربند باغی معناسنه ﮒ شمه ﻉ فتح میم ایله سرشیر معناسنه كه ملالی دخی دیرلر كه چربی پنیر وماست یعنی یاغلی پنیر و یوغرت شرفنامه ده سرشیر وچغرات در اما كتاب السامی فی الاسامی ده فتح شین ایله مروید رعربیده فتح شین وتشدید میم ایله ایكی معنایه در اول بمعنی انك قلیل معناسنه ثانی رایحه یه دیرلر حكیم سنایی بیت چون شمهٔ شاه اسپرم ازباد شمالی * شامل شده ازخلق توهرجای شمایل ﮒ شناه ﻉ فتح نون واظهار ها ایله شناور وشناو دخی دیرلر حكیم اسدی بیت چو غواص ذی درد دانه راه * همیزد بدریای معنی شناه * شمس فخری بیت شهریارا تویی آن بحر ایادی كرم * كه كند انجمی درلجهٔ جود تو شناه ﮒ شنكه ﻉ سكون نون وفتح كاف ایله كرشمه وغنج ودلال معناسنه كذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی بیت اكر كند بچنین حسن شنكه وعشوه * بحسن چون نبود هرچه كرد ارزانی ﮒ شه ﻉ اظهار ها ایله اوكنده اولان میدان یركه دیوار چوب حولی دیرلر ﮒ شیبه ﻉ سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اوق سرپیك معناسنه در مولانا هاتفی بیت زهردوطرف شیبهٔ تیرشد * دردوست برصید نخچیر شد * اصلی شیب در كه صوت تیردر آخرنده كی ها هاء اختصاصیه دریاسز شب دخی دیرلر وشب تیردیدكلری كبی شب پیكان دخی دیرلر ﮒ شیخانه ﻉ سكون یای تحتانی وفتح خاء معجمه ونونله اوكوشه سی كه لفظ مركبدر شی كه كوشه درخانه معلوم ﮒ شیده ﻉ سكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اوچ معنایه كلور اول زیاده روشن معناسنه عموما حكیم سنایی بیت فلك ثالث آن ناهیده ست * زهره كز نور آن جهان شیده ست * ثانی نام پسر افراسیاب دركه پشنك دخی دیرلر غایت حسن وجمال صاحبی اولمغله پدری شیده لقبنی ویردی منقولدر كه كیخسرو بركون آنكله كورش طوتدی قالدروب یره شویله اوردی كه اول ساعت جانی چقدی خواجه حافظ بیت بخارای پیران لشكر كشش * بجاشیدهٔ ترك خنجر كشش * ثالث آتك جملهٔ اسما سمندندر حكیم فردوسی بیت نشست ازبر شیدهٔ رای جوی * بنزدیك كودرز بنهاد روی * فرهنك جهانكیریده سمنار شاكردلرندن برمشهور ومتعین شاكردی اسمیدر مجمع الفرسده برحكیمك نامیدر كه بهرام كور ایچون یدی قصر بنا اتمشیدی هر بری بررنك ایدی هفته نك هركوننده برقصرمعینده اوتوردی وقصورنكنده فراش دوشه دوب اول رنك جامه كیردی مزبور حكیمه خدمتی مقابله سنده آمل شهرینك حكومتنی ویرمشیدی شیخ نظامی ازهفت پیكر بیت شهر آمل بشیده داد تمام * تا شود شاد شیده از بهرام ﮒ شیرازه ﻉ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله معروف نسنه درابریشمدن

ابریشمیدن کتاب اوچنه‌سنه وقفتان بر تماجلریشه ایدرلر میرنظمی بیت کتاب مدحته
ووصف ترا که شیرازه * کنند اهل معارف زرشته جانش ﴿ شیرآمله ﴾ اضافتله املج
دیدکلری داروکه سود ایچنده اصلدوب بعده معجونه خصوصا نوشدارو ترکیبنه جزو ایدرلر
﴿ شیرجامه ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح جیم ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی
پستان یعنی ممه ثانی سود ایچدکلری مخصوص قدحکه جام شیر تقدیر نده اولور استاد ایکی
معنایه دیمشدر بیت شیرجامه مادرش داده باو * ریخت بردو شیرجامه درکاو ﴿ شیرخواره ﴾
فتح خاء معجمه وراء مهمله وواو معدوله ایله سود امر طفل دیمک اولور ﴿ شیرزده ﴾ سکون
را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله هر طفلکه سود امرکن والده سنک سودی قلتندن یاخود
ضعف معده سببی ایله امدیکی سودی هضم ایتمامکله وجودی ضعیف ونحیف اولان کودکه دیرلر
بوایکی لغتک مثالی میرنظمی بیت بود وقت شیرخواره چون شده * ازکی شیرمادر شیرزده
﴿ شیرزنه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله ترکیده یایق دیدکلری که آنکله یاغ
چیقاررلر اکا ایاق وپستودنی دیرلر ﴿ شیرشرزه ﴾ کسر راء اول وسکون ثانی وفتح
شین ثانی وزاء معجمه ایله خشمناک وغضبناک ارسلان شیر برهنه دندان تعبیر ایدرلر یعنی
غضبیندن صرتان ارسلان دیمک اولور حکیم انوری بیت اسیر ناخج این کشته پیل ژنده
ومست * مطیع خنجر آن کشته شیرشرزه نر ﴿ شیرنه وشیرونه ﴾ کلاهما بسکون الیاء
التحتانی اول بسکون الراء المهملة وفتح النون ثانی بضم الراء المهملة وفتح النون فرهنک جهانکیریده
دری التنده یومر بجه‌ات که وجعی اولمز عربیده غده دیرلر ضم غین معجمه ودال مهمله مشدده ایله
مجمع الفرسده برمرضدر دواب امراضندن ﴿ شیرویه ﴾ سکون یای اول وضم راء مهمله
وواو معروف وفتح یای ثانیله خسرو پرویزک اوغلی آدیدرکه شارویه دخی دیرلر ﴿ شیره ﴾
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله تازه صقلمش اوزم صویی در فرهنک جهانکیریده
بوزه ایچنه بنک قویوب ایچرلر اکا شیره دیرلر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت
زنور عقل او عقلم چنان برنک آمد وخیره * کز ومعز ول آمد خمر وبنک وبوزه وشیره *
ترکستانده چارکوشه سفره‌یه دیرلر ﴿ شیسله ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
لامله علامت خیر یعنی ایو نشان کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ شیشله ﴾ سکون یای تحتانی
وشین معجمه وفتح لامله قصار ودقاق طوقماغندن بزده واقع اولان ازلمه ودلک معناسنه ودخی
چحان کسدیکی پره دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری مجمع الفرسده سست وبی قوت معناسنه
مسطوردر ﴿ شیشه ﴾ صرچه‌دن یاپلمش ظرف بوش اولسون طولو اولسون ایچنده
صو اولا نه آبکینه دیرلر واستعاره طریقیله افلاکه ده شیشه دیرلر بیت طبیبا نرا مکر این نکته
حل نیست * که درنه شیشه داروی اجل نیست ﴿ شیفته ﴾ سکون یای تحتانی وفا
وفتح تاء مثناة ایله آشفته وحیران معناسنه کمال خجندی بیت کرد ازمن دل شیفته آن عهد
شکن بار * زینکونه فرامش که کسی یاد ندارد * وناصر الدین بیت کفت که ای شیفته دلشده
دوره غم پای تو درکل شده ﴿ شیلانه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ونونله عناب دیدکلری
یمشدر ابو المعانی بیت بخون عاشقان آلوده دستش * سر انکشت شیلانه نموده *

ل شيله ع سكون ياى تحتانى وفتح لامله برنوع طعامدر برنج واسفاناخ وياغ ايله ايدرلر
شله پلاودخى ديرلر ل شيمه ع بوزن نيمه خوى وطبيعت وعادت معناسنه در ابو المعانى بيت
شيمهٔ طبع تراجودوكرم معتادنست * آرى آرى كرم طبع بودماد رزاد * بولغت عربيله
مشتركدر ل شينه ع بوزن كينه سپسى ديدكارى دودك معناسنه ل شيوه ع سكون
ياى تحتانى وفتح واوايله بش معنايه كلور اول نازوكرشمه كه دلبران ومحبوبانه مخصوص بروضعدر
ثانى طرز وروش حكيم نزارىٔ قهستانى بيت اكرچه شهر پرازشاهدان چالاكست *
توخودبشيوه كرى شيوهٔ دكردارى * ثالث عمل نيك وطورخوب معناسنه مولانا جامى
بيت كفت اى مادرچو بيهم ميوه را * كى توانم كار بست اين شيوه را * رابع حسن وزيبايى
معناسنه شاعر بيت دررقص تم چوآستين برميكرد * صد شيوه شمايكس بهم برميكرد
خامس هنرمعناسنه ميرنظمى بيت نباشد درنظرهر بى هنرخوب * اكرمردى شو اندر
شيوه مرغوب ل شيه ع فتح ياى تحتانى واخفاء هايله بوزن ومعنى شنهٔ مرقوم ل شيهه
سكون ياى تحتانى وفتح هايله آت كشنمه سنه ديرلر عربيده صهيل معناسنه در استاد لطيفى
بيت عدوت اربشنود زاسب توشيهه * بشاشدخون بميرد بربديهه * مولانا هاتفى بيت
ستوارن بشيهه يلان درخروش * بجنبم وزره زيور بال ودوش * مولانا عرفى درمذمت اسب
* قطعه * شاهنشها حقيقت اسبى كه دادهٔ * بشنو بلطف تا برسانم بعز عرض * پيرست
وعلتى بجوش زان فزوده ام * آرى بود رعايت پيرعليل فرض * كرشيههٔ زند بجوانى
ستايمش * كرنيم كام رود كنمش نام طى ارض ل مع الياء * شرى ع صاتون آلمق يعنى
خريدن مولانا جامى بيت هرچه بخشى كه بكيرى دكرى * آن نه جود ست كه بيعست وشرى *
ل شستكانى ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وكاف وكسرنونله بناى عمارتكه عربيده
اساس وتركيده تمل ديرلر ابو الفرج رونى بيت زكرددركه اوساز شستكانىٔ عمر * كه قبلهٔ
كعبه بود شستكانىٔ محراب ل شكارى ع آوجى كرك آدم وكرك حيوان عربيده صياد
وچغتايده اوجاق ديرلر ل شنك ماهى ع سكون نون وكاف فارسيله قندزديدكارى صو
جانوريدر ل شوى ع كسرواوايله بمعنى شيث طوراق اوتى دركه اوزرلك ايله چشم زخم دفعى ايچون
آتشه ياقرلر حكيم سوزنى بيت منازعان همه نارعداوت افروزند * زبخت خودهمه برنار
خودشوند شوى ل شى ع كوشه معناسنه كه اوك كوشه سنه شيخانه ديرلر ل شيانى ع
فتح ياى تحتانى وكسر نونله خراسانيلرقتنده برمثقال وزنى در ودخى ده هفت معناسنه كه
وشانى ده ديرلرشمس فخرى * قطعه * پيش ازين ازملوك اهل سماحت * داده اند اقچهاى
زيف شيانى * شه مرصع دهد هميشه بمردم * كمرخسروى وتاج كيانى ل شيركى ع سكون
ياى تحتانى وراء مهمله وكسر كافله چين ولايتنده برجانوردر ل شيروى ع نام مبارز
ايرانى كه شيرويه دخى ديرلر ل باب الشين المضمومة مع الالف * شتربا ع ضم تاء مثناة
وسكون راء مهمله وفتح باء فارسيله تركيده ككلك ديرلر برآجى اوتدر كوزل قوقر طعامه قورلر
قورندوب دوكوب برمقدار طوزايله قارشدوروب يرلر عربيده سعتر ديدكاريدر ل شفا ع
فتح فايله تركشك اوق قويلان جانبى كه قافله ده شقاد ينلدوكى مرويدر ل شكا ع فتح كافله ده

کافله ده شفاه مرقوم معناسنه مرویدر میرنظمی بیت شکاپرتیر با پیکان دلدوز * ازان
هریك براعد ایش جکرسوز ڲ شما ڃ خطاب جمع حاضردر عربیده انتم معناسنه خواجه
حافظ بیت ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما * آب روی خوبی ازچاه زنخدان شما *
ڲ شوربا ڃ اصلی شورآبا ایدی تلفظنده نوع ثقلت اولمغین همزه اول حذف اولنمشدر
معروف طعامدر ڲ شوروا ڃ باء موحده یرینه واوایله ده شوربا معناسنه در نتکم شاعر
بیت طبیعت را مناسب شوروایست * که اودر هضم رانیکو غدایست ڲ شویلا ڃ
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ایوانه سفید ودخی قوان چچکنه ده دیرلر ڲ مع الباء *
ڲ شیان فریب ڃ شین مفتوحه ده ذکری مرورایدن قوشدرکه شین مضمومه ایله ده
استعمال اولنور ابوالمعانی بیت دهد فریب همیشه بوعده وصلت * شدست چشم غزالم
شبان فریب مرا ڲ شترسنب ڃ ضم تاء مثناة وسین وسکون راء مهملتین ونون ایله اغاج
قوردی که بنه اغاجك ایچندن حاصل اولوب اغاجی تباه ایدر ڲ شترسیب ڃ بمعنی شترسنب
مرقوم که نون یرینه یای تحتانی واقع اولمشدر ڲ شکوب ڃ ضم کاف وواو معروفله بمعنی دستار
کذا فی المجمع میرنظمی بومعنایه بیت بودن سر پابرهنه طرز خوب * کشته است بارکران
برسر شکوب ڲ شوب ڃ بوزن خوب بمعنی شکوب مرقوم یعنی دستار عربیده ایکی معنایه در
اول بمعنی آمیختن یعنی قاتشمق ثانی بمعنی عسل یعنی بال ڲ مع التاء * شبات ڃ فتح
باء موحده ایله صوك قیش آیی درکه مشهوری طاء مهمله ایله شباطدر فارسیده طا یرینه تاء مثناة
ایله استعمال ایدرلر ماه مزبورك هرهفته سنده بر جمره واقع اولور واون برنجی کوننده آفتاب
حوت برجنه تحویل ایدر درت سنه متوالیا یکرمی سکز کون اولوب بشنجی سنه سنده که کبیسا
واقع اولور اول سنه یکرمی طقوز کون اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ڲ شبست ڃ ضم
باء موحده وسکون سین مهمله ایله کریه منظر و زشت چهره معناسنه در میرنظمی بیت
ازقضاء ناکهانیست آن بلا * بزم جانان آن شبست بدلقا ڲ شرات ڃ فتح راء مهمله ایله
صو وشراب وامثالی آقدقده ظاهر اولان صدا اسنه دیرلر ڲ ششت ڃ سکون شین معجمه
ایله بوزن پشت بمعنی زشت وچرکین عموماهرنه اولورسه ڲ شکفت ڃ ضم کاف وسکون
فا ایله ایکی معنایه کلور اول آچلق که شکفتن لفظندن فعل ماضی در آچلدی دیمکدر شانی نکاو
بیت ازروز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفت اکر غنچه ما جرم صبا نیست * ثانی کاف
فارسیله تعجب معناسنه شمس فخری بیت ای تابادم ازپدری شاه ملك دان * شاهی وملك ع
داری نباشد زتوشکفت * کاهی اسم مصدرده استعمال اولنور بومعناده کسر شین معجمه ایله
صحیحدر نتکم ذکری مرور ایلدی ڲ شوات ڃ بوزن عصات بر قوشدر سرخاب دخی دیرلر
کذا فی المجمع ڲ شوبست ڃ واو مجهول وفتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله افسون
وعلاج معناسنه در بعض فرهنکده باء فاسیله منقولدر ڲ مع الجیم * شفارج ڃ فتح فا
وراء مهمله ایله پشمانی حلواکه مشهوری پشمینه در میرنظمی هروی بیت بجای نان دهد
هرصبح وهرشام * شفارج کشته است اطعام اعوام ڲ شنج ڃ سکون نونله بوزن منج کاغذ
مهره سی که آنکله کاغذ مهره ایدرلر ڲ شونیج ڃ واو مجهول وکسر نون وسکون یای تحتانیله

نطپس كه ذراغته حاضر انمش تارلا ق مع الجيم الفارسى * شلوپيچ ع ضم لام وواو معروف
وكسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيله دموردكنى ديدكارى اوت ميرنظمى بيت نباشد هركه را
درجيب بسپيچ * شود سنبل بچشم او شلوپيچ ق مع الخاء * شخ ع ايكى معنايه در اول
اوزلو با لحق كه اكر آدم واكر حيوان باصدقه اياغنه يا پشور ثانى ميوه سى اولميان اغاج كذا
فى فرهنك جهانكيرى ودخى شوخ لفظندن اختصار اولنمش كلمه درچركك معناسنه بو معنايى
مؤيد ابو المعانى بيت تن وجامه سراسر شخ كرفته * كه جامه در برش ازهم كسيخته ق شكوخ
ضم كاف وواو معروفله كيدركن اياغه نسنه طوقنوب دوشركبى اولمق اشكوخيده دخى ديرلر
شاكر بخارى بيت هركه او دره رود سر مست شوخ * افتد اندر حك وخوارى از شكوخ *
امابو بيتدن سورچملك معناسى فهم اولنور بعض فرهنكده لغزيدن معناسنه مرويدر ابو المعانى
بيت كر ببينم ناكهان در راه آن نازك بدن * طاقت پار اندارم هر قدم افتم شكوخ ق شوخ ع
واو معروف ايله ايكى معنايه در اول كشاده رو وكشاده طبع ولطيفه كوى وحاضر جواب
وشاطركار بو معنالر بو بنه يقيندر خواجه حافظ بيت فغان كين لوليان شوخ وشيرينكار
وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل كه تركان خوان يغمارا * ثانى بمعنى چرك كه شوخكين
ديرلر چركين ديمك اولور عربيده وسخ معناسنه استاد عنجدى * قطعه * خواجه
بزركست ومال دارد ونعمت * نعمت مالى كه كس نيايد از ان كام * بخل بجايى رسيده كش
نكذارد * شوخ بكرماوه بان وموى بحجام * شرف شفروه بيت چنانكه بستى از اندام
شوخ حرص وطمع * كه نيست برسر او خارش تمنايى * نسخهٔ ميرزا ابراهيمده اول اغاجه
ديرلركه بردالن كسه لر وافرد اللرى اوله وادلت الفضلاده كثرت اشتغالدن الواياق دريسى
درشت اوله ق شوخ ع واو مجهول وفتح ميمله بمعنى شوم ونحس وكسر ميمله قوان چچكى
معناسنه در ق مع الدال * شتر باد ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله هجين ديدكارى
دوه معناى تركيب يل دوه سى ديمك اولور غايت سرعتله يوريدكندن كنايه ايدرلر سرعتى
شول مرتبه دركه سائر دوه لرك دزت كونده وارديغى منزله بو بر كونده وارر ميرنظمى بيت بكى
آمد سوارى بر شتر باد * نه اشتر يل سوارى بوده بر باد ق شخنود ع سكون خاء معجمه
وضم نونله طرنقله قشمقدن ياخود آخر نسنه ايله جراحت ايتمكه ديرلر وله بيت كه رخسارش
بناخن كرده شخنود * روان شد خون بر رخسار چون رود ق شخود ع ضم خاء معجمه ايله
بمعنى شخنود مرقوم كه شخنوده دخى ديرلر حكيم انورى بيت دلى كو بدرد محبت شخنود *
علاج ترشكان نداردش سود ق شخوليد ع ضم خاء معجمه وكسر لام وسكون ياى تحتانيله
بمعنى پژمرده شده يعنى صولمش كذا فى المجمع بو معنايى مؤيد ميرنظمى بيت كل رخسار
آلش مى شخوليد * از آن دم حال بيماران پشوليد ق شد ع ايكى معنايه استعمال اولنور
اول اولدى معناسنه كه عربيده صار معناسن افاده ايدر ثانى كتدى معناسنه كه عربيده راح
وذهب ديرلر بو ايكى معنايه ترتيب اوزره خواجه حافظ بيت از حال دل وديده مپرسيد كه چون شد
خون شد دل واز رهكذر ديده برون شد ق شرد ع سكون راء مهمله ايله معاندو سركش
ولجوج معناسنه ابو المعانى بيت كر خردمندارى مكن عادت همه كارى بشرزد * تا بيابى جاى عزت

عزت نزدهر خرد وكلان ل شكوخيد ع ضم كاف وواو معروف وكسر خاء معجمه ايله بمعنى بلغزيد
ودر افتاد يعنى سورچدى ودوشدى اغاجى كفته بيت چو از سر كشى كرد هر سو نكاه * شكوخيد
وافتاد بر خاك راه ل شواد ع فتح واوايله توى طوقلرى ديدكلرى قوش وبر معناسى دخى آتش
علويدر ابو المعانى بيت شواد آتش غم ازدهانم ميرود بيرون * نباشد حاجت مشعل شب تاريك
هجرانم ل شود ع بوزن سود ايكى معنايه در اول شد لفظنك ايكى معناسنه ده شمس فخرى بيت
باهمت بخشايش او داد كرم داد * خون از دل كان آب زر خساره يم شود * ثانى جامه آتشدن
صراروب يانغه يقين اولمق ل شوشد ع سكون واو وفتح شين معجمه ايله بوزن پوشد
شوشه معناسنه دركه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ل شهره بند ع بر نسنه نك
ظاهرينه نظر ايدوب باطننه دن بيخبر اولان كمسنه يه ديرلر و دخى غايت مشهور و آشكار معناسنه
بو ايكى معنايه مير نظمى بيت حال عاشق چون نباشد شهره بند * بسته چشم حال باشد
شهره بند ل شهايد ع فتح ها وياى تحتانيه ايله غايت برامز معناسنه در كذا فى فرهنك
جهانكيرى ل مع الراء * شتربار ع ضم تاء مثناة وفتح باء موحده ايله دوه يوكى بار شتر
تقديرنده در مولانا كاتبى بيت مرا غميست شتربارها بحجرهٔ تن * شتردلى نكنم غم بجا و حجرهٔ
من ل شترخار ع ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ايله دوه دكنى خار شتر تقديرنده در اشترخوار
وشترخوار دخى ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت كر كاهن فردوس خورد آب خلافت *
برجاى كل تازه شترخار برآرد ل شتروار ع بمعنى شتربار مرقوم با ايله واو بيننده تبادل اولديغى
اجلدن شيخ نظامى بيت چو نوبت بسر بخش دار ارسيد * شتروار زرتا بخارا رسيد *
ل شخور ع ضم خاء معجمه وواو معروف ايله طرنقله يارهلمق معناسنه شخود وشخنود
وشخنوده وشخنوره دخى ديرلر ل شر ع بوزن مر بر نوع اياغه كيلور نسنه در شمس فخرى
بيت در باديه اعداى تو بر خار وخسك ماند * نه آب ونه نان ماند ونه كفش ونه خود شر *
ل ششتر ع سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله خوزستان ولايتنده بر شهر آديدر فتح شين
ايله ده روايت اولنمشدر اما بين الناس مشهور اولان ضم شين ايله در خواجه سلمان بيت
شد خاك وخار بستر آن شخص نازنين * كازارمى رسيد زد يباى ششترست ل شغر ع ضم
غين معجمه ايله كرپى كه اوزون اوقلرى اولور سين ايله سغر وسكاشه دخى ديرلر ل شغور ع
ضم فا ايله ايكى معنايه در اول پورسق ديدكلرى جانوردركه دوكد بجه سمرر ديرلر ثانى حرام
معناسنه در ابو المعانى ايكى معنايه ترتيب اوزره بيت هركه از تير شغور كرد دروى * نام مردى
شغور باد اورا ل شكر ع فتح كاف فارسيله اوقلى كرپى يه ديرلر عربيده ضم كاف عربيله
نعمته اعتراف ايتمكه ديرلر ل شكوار ع سكون كاف ايله ياسلو وغمكين سوكوار معناسنه
ميرنظمى بيت بس از تنكى سرور دل نكهدار * بكن شادى مشو غمكين وشكوار ل شمار ع فتح
ميمله درت معنايه كلور اول حساب وعدد معناسنه در حكيم انورى بيت عدل تو شايه ايست كه
خورشيد را زعجز * امكان بسه كردن آن نيست در شمار * ثانى فرهنك جهانكيريده
دوستلق ومحبت معناسنه شيخ نظامى بيت بريدم زهر آشنايى شمار * بس است آشنايى
من آموزكار * ثالث مثل ومانند معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت جانها شمار ذره

مغلق همیزنند * هریك چو آفتاب در افلاك كبریا * رابع اول زخم وجراحته دیرلر كه صاغلق
احتمالی وایو اولق امیدی اوله ل شمار كیر ب سكون راء مهمله و یای تحتانی وكسر كافله ایكی
معنایه در اول نسنه صایجی ثانی دوستلق ومحبت طوتیجی معناسنه ل شماركار ب سكون راء
مهمله وفتح كافله عرصات روز محشر كه شماره كاه دخی دیرلر شاعر بیت خواهند بی شك از تو زدنیا
حساب عمر * پاسخ چكونه میدهدی در شماركار ل شمر ب ضم میمله بوزن عمر امر حاضر در صای
دیمك اولور میمك فتحه سیله ده جائزدر ابو المعانی بیت فعل قبیح نفس بدت یك بیك شمر *
بشكر كه درجهان بچه رود ركذشته است ل شمشیر ب سكون میم وكسر شین معجمه ایله فرهنك
جهانكیریده كاربان اندك معناسنه بو معنایی مؤید میر نظمی بیت برفتن بایدت تدبیر داری
كه همراه خودت شمشیر داری * مجمع الفرسده قافلهٔ صغیر كه شوشمیر وهیل دخی دیرلر
ل شنجار ب سكون نون وفتح جیمله اكلیل الملك دیدكاری اوتدر ل شنقار ب سكون نون
وفتح قافله سنقور دیدكلری آوجی قوشدر كه آنكله ملوك شكار ایدرلر بو معتبر طوغاندر میر نظمی
* مثنوی * اكرجای داری كف تاجور * چو شنقار بودی چنان معتبر * چو بكلدم نیا بجی
موافق بطبع * بكیرد سرت بی محابا چو شمع ل شوخكیر ب واو معروف وسكون خاء معجمه
وكسر كافله كیر كرفتن دن صیغهٔ امر ووصف تركیبی در شوخ چرك معناسنه اولیجق معنای تركیبه
كیر طوتیجی اولمغله سونكره اسم اولنمش عربیده سفنج دیرلر ضمهٔ ثلثه ایله ل شور ب واو مجهول
ایله طقوز معنایه كلور اول طوزلی یعنی طعامده وذایقه ده طوزلی اولان ثانی غوغا
وقرقشه لق معناسنه مولانا غزالی مشهدی بیت شوری شد واز خواب عدم چشم
كشودیم * دیدیم كه باقیست شب فتنه غنودیم * ثالث نحس وشوم معناسنه در حكیم فردوسی
بیت نكه كن كه دانای پیشین چه كفت * كه هركز مبادا اختر شور جفت * مختاری * رباعی *
ای ملك نهاده پیش اقبال تو رخت * وز بخت تو بخت خصم شور آمد سخت * با توچه در آویزكند
آن بدبخت * كو از پی تخته زاد وتو از پی تخت * رابع بمعنی كوشش یعنی سعی ابلك حكیم اسدی
بیت بهر كار در زور كردن مشور * كه چاره بسی جای بهتر ز دور * خامس نفیر معناسنه كه
چیپور دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت نیاسود كس تا بمرز حلب * زمین شد پر از جنك شور
جلب * سادس بمعنی ورزیدن یعنی دورشمك بو معنا یله معنای خامسك فرقی دقیقدر حضرت
مولانا قدس سره بیت دست زهره در حنا اوكی ساحشوری كند * نازنین همچنین را با چنان
سودا چه كار * حكیم اسدی بیت همه روز فرمانشان دار وبرد * سواری وشوری ساپخ نبرد *
سابع بربرینه اورمق بهم زدن وبربریله یمك میرخسرو بیت از دست ودل برانم كز جان ودل بشورم
بیرون جهم كه باشد خوبا كوزن وكوزم * ثامن بمعنی مشغله شیخ سعدی بیت نه مطرب كه آواز
پای ستور * اكر عشق داری سماعست وشور * تاسع بمعنی شستن یعنی یومق غسل
معناسنه وشوریدن بونلرك مصدریدر ل شورمور ب سكون راء مهمله وضم میمله توابع
الفاظ قبیلندندر ایكی معنایه در اول بر نسنه خسیس وضعیف وحقیر اولوب آخر كمسنه
آنی ذكر ایتدكده فلان چیز شورمورست دیركاهی یالكز مور ومورچه دخی دیرلر حكیم خاقانی
بیت شورمورند حسود انت ولیكن كه لاف * شارمارند نفر با نفر آمیخته اند * ثانی غلبه

غلبه وغوغا معناسنه حكيم سنائى بيت زبهر دو طامات ونثر مزخرف * همه ساله بابخت
درشور موروم ل شوشمير ع واو مجهول وسكون شين معجمه وياى تحتانى وكسر ميمله قافلهٔ
صغيركه هيل وهال ولاچى وخيز بويا دخى ديرلر كذا فى المجمع ل شوهر ع واو معروف وفتح
ها ايله زوج يعنى عورتك ارى معناسنه اكرچه اصحى وافصحى جوهر وزنى اوزره در اما لسان عوامده
وبعض فرهنكلرده كهر وزنى اوزره اولمغين ثبت اولندى ل مع الزاء المعجمه * شترغاز ع
سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله انكدان اغاجنك كوكيدر اشترغاز دخى ديرلر ابن يمين
بيت ندارد طمع رستن شاخ عود * هرآنكس كه بيخ شترغاز كشت ل شوركز ع
سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله ايلغون اغاجى معناسنه ل شورميز ع سكون راء
مهمله وياى تحتانى وكسر ميمله نطس يعنى اكلامش تارلا معناسنه در ل شوزمكز ع واو مجهول
وفتح زا وكاف فارسيين ايله كوملك وقفتان قولتغنه ديكلن پاره كه خشتك دخى ديرلر ل شومز
وشوميز ع كلاهما بسكون الواو وكسر الميم نطس معناسنه كه هرك دخى ديرلر وبعض يرلرده
دلهن ديرلر كذا فى المؤيد بو معنايه استاد لطيفى بيت اندر اصلاح دلت تمييز كن * تخم
پاشيدن پس از شوميز كن ل شونيز ع سكون واو وكسر نون وسكون ياى تحتانيله
چورك اوتى كه عربيده حبة السودا ديرلر ميرنظمى بيت شده در روى نان افشانده شونيز *
بروى خوب خال عنبر آميز ل مع السين المهمله * شبس ع ضم باء موحده ايله بت كه كهله دو
عربيده قمله ديدكلريدر شين معجمه ايله ده جائزدر جمال الدين عمر * رباعى * زانروى كه دردات
تماندست صفا * باخلق خداى ميكنى جور وجفا * برفرق سر كل تو بيچاره شبس * كرزانكه
زلق زند نيفتد بقفا ل شدكيس ع سكون دال مهمله وياى تحتانى وكسر كافله قوس قزح
ديمكدر كذا فى التحفه وشين يرينه سين مهمله ايله سدكيس دخى مرويدر شاعر بيت ميغ
مانندهٔ پنبه است وورا بلد ندا ف * هست شدكيس درو نه كه بدو پنبه زند * درونه نك معناسى
مرور ايلدى ل شركيس ع سكون راء مهمله وكسر كافله ده قوس وقزح معناسنه در
ل مع الشين المعجمه * شبش ع ضم باء موحده ايله وسكونله ده جائزدر كهله معناسنه استاد
لطيفى بيت جامهٔ پرشبش او بركلوميش اربنهند * بانك وفريادى كند الاستغاث اى مسلمين *
ل شخش ع فتح خاء معجمه ايله خوش آواز بركوچك قوشدر استاد رودكى بيت كرك راكى
رسد صلابت شير * بارزاكى رسد نهيب شخش ل ششش ع تركيده اوپكن ديدكلرى عضودر
بكى از حكما بيت چو از سل دور ميبا شد سلامت * كه زير اميشود درشش جراحت *
ل شورش ع واو معروف وكسر راء مهمله ايله شوريدندن اسم مصدردر فتنه وغوغا
وقرقشه لق وآشوب معنالرينه استاد بيت كو شورشى كه صحبت شادى بهم خورد * غم خون
دل بريزد و دل خون غم خورد ل شوش ع بوزن كوش باغ چبوغى يعنى اوزم اغاجندن بودانمش
چبوق مجمع الفرسده مطلق اوزم چبوغى عربيده قضبان ديدكلرى ضم قاف وسكون ضاد معجمه
ايله ل مع الغين المعجمه * شتربالوغ ع ضم تاء مثناة ولام وسكون راء مهمله وباء موحده
مفتوحه ايله دوه قفى كه عربيده بعره ديرلر نتكيم ضرب مثل ايدوب ديرلر * البعرة تدل على البعير
يعنى دوه نك قفى دوه يه دلالت ايدر ل شترمرغ ع دوه قوشى كه مشهوردر نفس الامرده

دوه یه مشابه بر قوشدر بوینی و باشی و ایاقلری بعینها دوه در کرچه قنادی وار اما نه سائر قوشلر کبی اوچار ونه دوه کبی یوك کوتورر ضرب مثل ایلمشلردر نتکم شیخ عطار بیورمشدر * مثنوی *
چون شترمرغی شناس این نفس را * نه کشد بار ونه پرد برهوا * کر بپر کویند کوید اشترم *
ورنهی بارش بکوید طائرم ‌ﮔ سشغ ‌ﻊ بوزن مغ اوچ معنایه کلور اول ایش اشلمکدن ال دریسی
درشت وخشین اولمق ثانی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی شمس فخری بیت ازخر و کاوم
بصدزنبت * کرچه اورانه سنب هست نه شغ * ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل کذا فی المجمع
ﮔ شورتاغ ‌ﻊ واو معروف وسکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بر نوع صاری اغاجدر
بعضیلر قومسال یرده بتربرصاری وتدردیدیلر ﮔ شوغ ‌ﻊ واو معروف ایله بوزن دوغ اوچ
معنایه کلور اول شغ مرقوم معناسنه استاد بیت شودعادت کرفتن برکفش یوغ * نمیزیبد
قلم در دست پرشوغ * مطلق دری درشت اولمغه دیرلر شمس فخری بیت بپهلو یش که برخارا
بغلطم * چوروی خصم شه شد بهلویم شوغ * ثانی مجمع الفرس الله ویاخود اثوابده واقع
اولان ایرك وچرك ثالث چیزی اندك یعنی شیء قلیل شغ مرقوم له مترادف المعنی در ﮔ مع الکاف
ﮔ شترپلوك ‌ﻊ ضم باء فارسی ولامله دوه قفی شترپا لوغ مرقوم کبی ﮔ شترك ‌ﻊ ضم تاء
مثناة وفتح راء مهمله ایله موج دریا که اشترك دخی دیرلر ابو المعانی بیت کفش چو بحر سخا کشت
و موجهٔ احسانش * چوروی بحر بیاپی بر آمده شترك ﮔ شچك ‌ﻊ سکون جیم فارسیله
یورلقدن وغیریدن که یورك اوینا یوب کوکس صحرایه اما اصح قول انجقر قدر که آکازغنك و بچك
دخی دیرلر عربیده فواق دیرلر ضم فا وواو وسکون قافله کذا فی شرفنامه ادات الفضلاده ضم جیم
فارسیله در مؤید الفضلاده آواز دم اسب یعنی آت قویروغنك سسی وفرهنك میرزا ابراهیمده
دوه نك یوریمسی صداسی در ابو المعانی بیت ببزم آن کل رعنا نشسته می بیند * رقیب بسته
دم و دل کرفته شچك آید ﮔ شلوهك ‌ﻊ ضم لام وواو معروف وفتح ها ایله دمور دکنی که شلوپیچ دخی
دیرلر ﮔ شنکرك ‌ﻊ سکون نون وراء مهمله وفتح کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی ایکه چکوردکاری
اغرشق کذا فی المجمع ﮔ شوخناك ‌ﻊ واو معروف و سکون خاء معجمه وفتح نونله بمعنی
شوخکین یعنی کیرلی کرك وجودده کرکسه اثوابده اولسون ﮔ شوشك ‌ﻊ سکون واو وفتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول چارتار تنبوره معناسنه استاد فرخی بیت کهی بسماع زنی
کاه بربط و که چنك * کهی چغانه و تنبور وشوشك وعنقا * عنقا دخی بر سازدر ثانی بر پرنده
جانوردر کلکه مشابه بلکه آندن کوچك اوله تیهو وچل دخی دیرلر ﮔ شوکك ‌ﻊ سکون واو وفتح
کافله بمعنی باد ریسهٔ دوك یعنی اغرشق کذا فی المجمع ﮔ شولك ‌ﻊ سکون واو وفتح لامله اسب
جلد وتیز رفتار یعنی چابك واشکون ویوکرك آت سید حسن غزنوی بیت کرار دوان بدیدی پای
ورکاب تو * بودی بپیش شولك تو اردوان دوان * استاد فرخی بیت بسا پشته هایی که تو پشت
کردی * بنقل سم شولك وخنك واشقر * حکیم اسدی بیت سپهدار برکرد شولك زجای
کشیده بکین تیغ کشور کشای * خواجو درهمای همایون * بیت درآورد بر شولك تیز پای
چو دریای آتش درآمد زجای ﮔ مع الکاف الفارسی * شترکاو پلنك ‌ﻊ اوچ حیوان اسمیله
مسمی اولدوغنك سببی اوچ حیوانه مشابهتی اولدوغندندر شترکاو دخی دیرلر عربیده زرافه

زرافه دیرلر ضم زاء معجمه وفتح زاء مهمله مشدده وفایله ترکیده زرافه دن غلط زرنپا دیرلر
ل ششك ع بوزن خشك کوزده اولان چیق معناسنه ابوالمعانی بیت ششك چشم وخلم
بینی بوده کاز یرخلا * شد دهانش مخزن کوه ونجاست کویا ل شنك ع سکون نونله بوزن خنك
بر موزون اغاجدر یدنی بیاض وراست شاخلری اطرافنده چادرکبی اولور غایت پك اولمغله آندن
اوق اید رلر خراسانیلر بنفش دیرلر منجیك بیت ای توشوخی که بشکنی سر خنك * وی توچو پی که
همچو موم زشنك ل شوك ع بوزن دوك بالدران دیدکلری او تدر شوکرآندن اختصار اولنمشدر
عربیده فتح شین ایله بوزن نوك که دکندر ل مع اللام * شتر دل ع یعنی قورقق ترکیده دوه یورکلی
دیدکلریدر مولانا کاتبی بیت مراغمیست شتروارها بحجرهٔ تن * شتر دلی نکنم غم کجا وحجرهٔ تن *
ل شکول ع ضم کاف وواو معروفله بمعنی جلدی وجست وتندی کذا فی المجمع ل شل ع
بوزن کل بمعنی سست حضرت مولانا قدس سره بیت چون بدید آن روی همچون برك کل *
مضطرب کردید شد پاهاش شل ل شوکل ع واو مجهول وفتح کافله با دریسهٔ دوك یعنی
آغرشق عربیده فلکه دیرلر ل شول ع بوزن غول اوج معنایه کلور اول بمعنی دید ودانست
یعنی کوردی وبیلدی وصیغهٔ امر اولور بشول دیرلر یعنی ببین وبدان دیمك اولور حکیم انوری
درهجو قاضی کیرنك بیت زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاههٔ دول *
ثانی بر طائفه نك اسمیدر کور دلر طائفه سی کبی ثالث شولیدن لفظندن صیغهٔ امردر
اندیشه لنمك وپریشان اولمق معناسنه ل شویال ع سکون واو ویای تحتانیله جامه شوی
وکازران جامه یه اوردقلری مهره معناسنه در ل شومال ع دخی بو معنایه در شویال
لفظندن اختصار اولنمشدر ل مع المیم ع شتلم ع ضم تاء مثناة ولامله درشتی وتندی که
موقعنده اولیه ونزاع ومخاصمه معناسنه اشلم دخی دیرلر ل شلم ع ضم لامله شتلم لفظندن
اختصار اولنمشدر ل شم ع ایکی معنایه در اول بمعنی پای افزار یعنی ایاق طولاغی وچارق
شمس فخری بیت جاهلان براستران بردعی * فاضلان پای آبله بدربیده شم * شیخ نظامی
بیت کرآینه چون یار هردم کشد * کهی شم کشد که بریشم کشد * ثانی بمعنی نفرت
ودوری شمس فخری بیت باسفیهان جمله را انس وقرار * وزعزیزان جمله را دوری وشم *
ل شمیم وشمم ع شم مرقومك ایکی معناسیله مترادفدر استاد منجیك بیت صد بیت
مدح کفتم وچندین عذاب دید * کر نیست سیم باری جفتی شمم فرست ل شوخ چشم ع
سکون خاء معجمه وفتح جیمله کستاخ وبی ادب ومزاح وظرافتکار خواجه سلمان بیت ای دل نه سنك
خارهٔ آخر فغان بکجاست * وی شوخ چشم دیده سرشك روان بکجاست ل شوربوم ع
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله شوراق یر معناسنه وشورشول یردر که آنده ذراعت وچمن
نافع حاصل اولمیه شوره بوم دخی دیرلر شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف
نیست * درباغ لاله روید ودرشوره بوم خس ل شورچشم ع کوزی دکن آدم یعنی کوزندن
چشم زخم واقع اوله ابوالمعانی بیت صد چشم زخم خلق رسد یك وفای او * یك شور چشم
نیست که بر هجر میرسد ل شورم ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله ترنج نوعندن حامض ومرکبه
دیرلر بر نوعدر ل شوم ع بوزن بوم نحس ونامبارك معناسنه ابوالمعانی بیت هر دنیا

فاضلانرا بخت شوم شن ازازل * جاهلانرا طالع میمون ودولت یاورست ل مع النون * شبان ع
فتح باء موحده ایله چوبان معناسنه کمال اسمعیل بیت بعهد عدل توکرك ازپی خوش آمدمیش
چوخرس مصطبه بازی کند بچوب شبان ل شتربان ع دوه جی معناسنه بان کوزه دیجی
معناسنه در کشتی بان وباغبان کبی دوه کوزه دیجی دیمکدر اثیرالدین اخسیکتی بیت منزلکه
عیسی سزد مرحلهٔ خضر * آنجاکه شتربان تو روزی مقر آرد ل شتردندان ع سکون
راوفتح دالین مهملات ایله برنوع زاجدرکه زاج مصری دیرلر جمیع زاجلردن معتدلدر ل شخودن
ضم خاء معجمه وواو معروفله طرملمق و بورنسنه ایله یاره لمق حکیم اسدی بیت یکی چون دل
مهربان کفته پوست * یکی چون شخودن ز نخدان دوست * مجمع الفرسده بناخن کندن
یعنی طرنقله قازیمق شاعر بیت نه جای شخودن بماند ازدورخ * نه جای دریدن بماند ازقبا
ل شخولیدن ع ضم خاء معجمه وکسر لامله صفیر زدن مرغان یعنی قوشلرك صقلق کبی اوتمه سی
وشیهه زدن اسب یعنی آتلرك کشنمه سی میرنظمی بیت شخولیدن طیروانعام ورخش
بود حمد وتسبیح ارزاق بخش ل شخونیدن ع متعدیٔ شخودن مرقومدر ل شدن ع
دزت معنایه کلور اول اولمق عربیده صیرورت معناسنه که شد نی شد دیرلر یعنی اوله جق اولدی
ثانی کتمك عربیده ذهاب معناسنه بونده دخی شد نی شد دیرلرکیده جك کتدی دیمك اولور
بونلرك فرقی ذکر محل ارادهٔ حال قبیلندندر بوایکی معنایه ملائی قمی بیت شدم بباغ که تسکین
دل دهم دیدم * میان بلبل وکل کرمیٔ که داغ شدم * ثالث فوت اولدی معناسنه خواجه
حافظ بیت مکرکه لاله بدانست بی وفایی عمر * که تابزاد وبشد جام می زکف ننهاد * رابع
زائل اولمق معناسنه در بیت یوسفی از برادران کم شد * آفتاب ازمیان انجم شد * مثلا
اول اولدی شد ثانی کتدی معناسنه در چغتایده ایردی دیرلر اولدی دیمکدر ایرور اولور
دیمکدر میرعلیشیر بیت کونکوللار ناله سی زلفونك کمندین ناکهان کورکاج * ایرورانداق که
قوشلار قیچغیریشغارلار ایلان کورکاج * ایرماس اولمز دیمکدر اما اکثریا ایماس معناسنه
دکل دیه جك محلده استعمال ایدرلر ایرکین عبارتی برفعلدر که آخرینه لاحق اوله استفهام مقامنده
کاهی ادات استفهام ایله جمع اولور نته کم بوغزلده ردیف واقع اولمشدر مطلعی بودر بیت
بوکیجه هجر کونی شام قیرکونی موایرکین * یوق ایسه صعب غمم دوزخی توتونی موایرکین *
وکاهی ادات استفهام که مو لفظیدر حذف اولنور وله ایضا بیت خط ورخسار ینینك سو
ایرکین دوریاشورغان سبزه ده * یوقسا کوزکو درکه قالغای هر طرف زنکارارا *
ل شران ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله صیغهٔ مبالغه درکه شریدن لفظنك اسم فاعلیدر
صو وياخود يغمورك پیاپی صدا ایله آقدوغنه دیرلر عربیده ثجاج دیرلر فتح ثاء مثلثه وجیمله
شاعر بیت سیل اشك چشم من شران میریزد چنان * کشته کویا هردو چشمم رود جیحون
وفرات ل شریدن ع کسر راء مهملهٔ مشدده ایله صو ویغمور وشراب صدا ایله آقمق
کذا فی فرهنك جهانکیری ل ششپستان ع سکون شین معجمه وسین مهمله وکسر باء
فارسی وفتح تاء مثناة ایله ممه سی بیوك وبومشق عورته دیرلر حکیم خاقانی بیت خنك است
ششپستان زنی رومی دلی زنکی تنی * مریم صفت آبستنی عیسیٔ دهقان باش درو ل ششتن

ل شستن ع سكون شين مهمله وفتح تاء مثناة ايله يومق عربيده غسل معناسنه ل شست كردن ع
سكون سين مهمله و تاء مثناة وفتح كافله صقلق و يرمك ابو المعانى بيت آمد سحركه دزد
صبا بوى كل دزد * در يافت عندليب همينكه ر دشست آن ل شفودن ع ضم فاو واو معروف
وفتح دال مهمله ايله ل شفه بستن ع فتح فاو باء موحده وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله
ل شفيدن ع كسر فا وسكون ياى تحتانيله مذكور اوج لغت دخى ال واياق دريسى درشت
وخشين اولمق معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل شكردن ع ضم كاف وسكون راء
مهمله ايله هلاك ايلمك معناسنه در ل شكفتن ع ضم كاف وسكون فا وفتح تاء مثناة ايله
شكوفه وپرچين اولان آچلمق طالب آملى بيت نه ترم باده نى رقصى نه جامى نه پرى رويى *
بدين آشفته كى چون بشكفانم چين ابرويى * مولانا هاتفى بيت چو كل شاه بشكفت زكار او *
وزان كرده شد كرم بازار او ل شكفيدن ع سكون كاف وياى تحتانى وكسر فايله بو دخى
شكفتن معناسنه در ل شكوخيدن ع ضم كاف وواو معروف وكسر خاء معجمه ايله بمعنى لغزيدن
يعنى سوركلمك وباش اوزرينه دوشمك معناسنه شمس فخرى بيت ظلم از نهيب شاه جهان
دين ميكريخت * كاندر عدم فتاد وشكوخيد از كلوخ ل شكون ع ضم كافله اوج معنايه در
اول تفأل ايتمك واوغور طوتمق معناسنه قاضى عيسى بيت بخانه ام چو كند جغد ناله شاد شوم
كه هرچه شومى مردم بود شكون منست * ديكر بيت صباح شنبه اكر جام لاله كون باشد *
تمام هفته بعيش وطرب شكون باشد * ثانى يمن وسعادت معناسنه مولانا ظهورى
بيت بهار مست رخت درع كن كرو * مى كهنه دارد شكون سال نو * ثالث مجمع الفرسده
پرواز كردن مرغان ونوعى از شغال مرويدر ل شكوفيدن ع ضم كاف وكسر فايله بمعنى شكفتن
مرقوم ل شكوهيدن ع ضم كاف وكسر هايله ايكى معنايه در اول هيبت ووقار واحتشام ايتمك
ميرنظمى بيت توقدر وشكوهت نكهدار باش * چو طفلان زبازى تو بيزار باش * ثانى
مجمع الفرسده بركسنه نك سوزنه قولاق طوتمق ودخى زيبا اولمق وقورقمق معناسنه دخى مرويدر
ل شماريدن ع فتح ميم وكسر راء مهمله ايله صايمق هم لازم وهم متعدى استعمال اولنور
ل شمردن ع ضم ميم وسكون راء مهمله ايله صايمق تعداد معناسنه كرك معنا وكرك محسوسا
اولسون وله بيت بنامش روا نيست آدم شمرد * نهادش چو هر كز مروت نبرد ل شنج كردن ع
سكون نون وجيم وفتح كافله تارلايى نطس ايلك ل شنفتن ع ضم نون وسكون فاو فتح تاء
مثناة ايله بمعنى شنودن اشتمك معناسنه در خواجه حافظ بيت حال دل با تو كفتنم هوس است
خبر جان شنفتنم هوس است ل شنودن ع ضم نون وواو معروف ايله استماع معناسنه مير
نظمى بيت شنود آن سخن شهريار جهان * بزانو نهاده سر فكر زان ل شوخكيدن ع واو
معروف وسكون خاء معجمه وياى تحتانى وكسر كافله چركين اولمق وچركين ايتمك طيان مرغزى
بيت موى ژوليده بسر دارد * شوخكين جامه كه بر دارد ل شوخودن ع واو اول معروف
ثانى مجهول وضم خاء معجمه ايله طرنقله برعضوى طرمليوب پاره ايلمك معناسنه در
ل شوخكين ع سكون واو وخاء معجمه وكسر كافله چركين معناسنه حكيم اسدى بيت
ترسيد تا جاى چرا كاه كور * دروشو خكين چشمه آب بشور * واو مجهول ايله دليرو بهادر

و بی باك معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ شوخیدن ﭻ بسكون واو و یای تحتانی
وكسر خاء معجمه ایله شیو ینكارلق ایلمك معناسنه در میر نظمی . بیت دران انجمن آمد
خنده ناك * چو شوخید كشتند همه سینه چاك ﮒ شودن ﭻ واو مجهول ایله یعنی شدن .
وله بیت ازانجا كه شه راستودن كرفت * بقربیت شاه شودن كرفت ﮒ شورستان ﭻ
واو مجهول وكسر راء وسكون سین مهملتین ایله چوراق یرلر معناسنه در ﮒ شوریدن ﭻ واو
مجهول وكسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله درت معنایه استعمال اولنور مصدر در اول
یعنی آمیختن یعنی قارشمق استاد در صفت عروسی . بیت چو شوریده روغن بشهد وشكر *
كه پیچید در جامه خواب یكدكر * ثانی یعنی تیره كردن یعنی بولاندرمق وله بیت كه
بشوریدازخاك آن آب صاف * چنان آب بودن بكشته خلاف * ثالث دیوانه اولمق وله
بیت همه هوشمندان شوریده كشتند * سوی دشت وصحرا چو دیوانه رفتند * رابع یعنی
شستن یعنی یومق كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ شورانیدن ﭻ متعدی شوریدن مرقوم
درت معناسنه دخی ﮒ شوریده كردن ﭻ دیوانه ایلمك ودخی قورقلو ایلمك ﮒ شولیدن ﭻ
واو مجهول وكسر لام وسكون یای تحتانیله ایكی معنایه كلور اول پر یشه اندیشه ایله تفیه
ایلمك ثانی پریشان اولمق میر نظمی بیت بشولید از كردش روزكار * بجایی كه هر كز نكیرد
قرار ﮒ شومیزیدن ﭻ واو معروف وكسر میم وزاء معجمه وسكون یائین تحتانیتین ایله یعنی
زراعت كردن كذا فی فرهنك جهانكیری ﮒ شومین ﭻ واو مجهول وكسر میم وسكون یای
تحتانیله اسفاناخ دیدكلری اوت ابو المعانی بیت همه شومین شورند نیز ورد خویش *
نه بینند اهل بینش جز خیاری ﮒ شون ﭻ بوزن خون كوملك وقفتان خشتكی كذا فی فرهنك
جهانكیری ﮒ شونیج كردن ﭻ یعنی شنج مرقوم یعنی كاغد مهرملك و پرداخت ایدوب
صیقل ویرمك ﮒ شوهن ﭻ واو مجهول وفتح ها ایله یعنی شونیز مرقوم یعنی سیاه دانه كه عربیده
حبة السودا دیرلر ﮒ شوییدن ﭻ واو معروف وكسر یای اول وسكون ثانیله یعنی شستن
مرقوم یعنی یومق ابو المعانی بیت نشوییده همه در عمر دویش * مكر شوید در آخر مرده
شویش ﮒ مع الواو * شترخو ﭻ ضم تاء مثناة وخاء معجمه ایله دوه كینلی دیمك اولور زیاده
كینی طوتمقدن كنایه در اثیر الدین اخسیكتی بیت در مرتبه با كفت كال تو شاشد * كردون
شترخو كه ز كوهان قمر آرد ﮒ شتركاو ﭻ زرافه در كه شتركاو پلنك دخی دیرلر كامر ذكر
بر غریب الخلقه جانور در كه باشی دوه باشنه وطاغ صغری باشنه دو بكزر وسینه سی وایاقلری
وبوینوزی كاوه ودریسی قپلان درینسنه وقویروغی آهو قویروغنه ودیشلری اشك دیشنه بكزر
بوینی مدور ولوزون واوك ایاقلری اوزون وقیچ ایاقلری غایت قصه وایاقلرینك مفصللری
یوقدر بكپاره كوكدر عجیب الهیئه در نرایشه یرامز روایت ایدرلر كه كاو كوهی ناقه حیثیله
چفتلشور بو عجیب الهیكل جانور آندن تولد ایدر شتركاو تسمیه سنه سبب اولدر دیرلر مزبور
جانور مملكت حبش وولایت نوبه ده چوق اولور ﮒ شو ﭻ بوزن كو چلاه چوقری بعض
فرهنكلرده خشیل وچریش معناسنه مرویدر ﮒ شو شو ﭻ بو لفظ مكرر ارزن یعنی طاریدر
حكیم سوزنی بیت خری كه آبخور دش زبرناو دان عصیر * علف عصاره بكنی وتخم شوشو

شو شوكبو ﮒ مع الهاء * شبچه وشبشه ﻋ كلاهما بسكون الباء الموحدة اولها بفتح الجيم
الفارسى ثانيها بفتح الشين المعجمة تخل بتى كه ادويه قوردى وميوه قوردينه دخى ديرلر
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ شتربه ﻋ ضم تاء مثناة وسكون راء مهملة وفتح باء موحدة ايله
اول كاو آديدركه كليله ودمنه كتابنده دمنه اسميله موسوم اولان شغالك تزوير وحيله سنه
فريفته اولوب شيرايله مقاومت ونزاع وخصومتده مباشرت ايلدى دير شيره هلاك ايتدردى
تفصيل احواللرى همايون نامه ده مسطوردر حكيم نزارى قهستانى بيت بكوتا نيايد بخوم
برون * بتزوير چون دمنه بر شتربه ﮒ شخوده ﻋ ضم خاء معجمه ايله شخود مرقوم يعنى طرنقله
پاره ايلمك شمس فخرى بيت كمند شكردن احداث بسته * صنانش روى ماه وخود
شخوده * حكيم خاقانى بيت دلبرانند برسر كويش * زلف ببريده رخ شخوده هنوز *
ﮒ شخولنده ﻋ ضم خاء معجمه وواو مجهول وفتح لام وسكون نونله صقلق ويريجى معناسنه
ابو المعانى بيت چو بابل بكلشن شخولنده شد * چه سود دست نكيرد باوكوش كل *
ﮒ شخوليده ﻋ ضم خاء معجمه وواو مجهول وكسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى پژمرده
شده يعنى صولمش ميرنظمى بيت كل رويش شخوليده در آمد * وجود نازپرورد ش بلرزد *
ﮒ شرطه ﻋ سكون راء وفتح طاء مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول بمعنى امير بازار يعنى
بعض يرلرده سنه ده بر دفعه بازار طورر اطراف ممالكدن تجار متاع كتوروب براى قدر بيع وشرا
اولنور اول بازارك بر حاكمى اولوركه بازارى محافظه ايدر ثانى سياه پوش بر طائفه در حكام
وپادشاه قپوسنده معين خدمتلرى واردر آنلره ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ثالث مطلق
موافق معناسنه در حتى مناسب وموافق روزكاره بادشرطه ديرلر خواجه حافظ بيت كشتى
نشستكانيم اى باد شرطه برخيز * باشد كه باز بينيم ديدار آشنارا ﮒ شعبده ﻋ سكون عين وفتح
باء موحده ودال مهملتين ايله حقه باز وهنكامه كير معناسنه خواجه حافظ بيت چه جاى من كه
بلغزد سپهر شعبده باز * ازين حيل كه درانبانه بهانه تست ﮒ شفته ﻋ سكون فا وفتح تاء
مثناة ايله طاوان تخته لرى اراسنه محلد قلرى انجه چبوق كه شوشه دخى ديرلر ابو المعانى بيت
درشب شهاب نيست كه زآسمان افتد * براى شفته سقفت كه از سپهر آيد ﮒ شفره ﻋ
سكون فا وفتح راء مهمله ايله مجلدلر وسراجلر سختيان تراش ايتدكلرى مدور كسكينه دمور
عربيده بيوك بچاغه ديرلر ﮒ شفنه ﻋ سكون فا وفتح نونله حلاچلرك پنبه دوشردكلرى
چبوق ﮒ شفه ﻋ فتح فا ايله بمعنى شفه بستن يعنى ال واياق دريسى درشت وخشين اولمق
معناسنه در ﮒ شفوده ﻋ ضم فا وواو معروف وفتح دال مهمله ايله بمعنى هفته كه عربيده ايام
اسبوع ديرلر حكيم على فرقدى بيت بود رود جزو ره رهى وصف خلقت * بماه وبسال وبروز
وشفوده ﮒ شكاه ﻋ فتح كاف فارسيله نبردان كه شفا وشكا دخى ديرلر كذا فى المجمع ﮒ شكرفند ﻋ
فتح كاف وفا وسكون راء مهمله ونونله آت نكرلنوب باشى اوزرينه دوشمك شكوخنده والغزنده
وسكندرخورده دخى ديرلر ﮒ شكفته ﻋ ضم كاف وسكون فا وفتح تاء مثناة ايله آچلمش
غنچه وشكوفه وغيرى آنلره مثالنه اولور سه ابو المعانى بيت چو ايام بهار آمد دلم نشكفته
ازمحنت * درين باغ جهان از غنچه نشكفته بركام ﮒ شكله جامه ﻋ سكون كاف وفتح لامله

قفتان چاپکی درزیلرا غیط لاحنده یك و پیش و تیریز پاره لرینه چاپك دیرلر شکاله یالکز شکله دخی دیرلرکه چاپك و یاقه اوبندیسیدر شکوخنده ضم کاف وفتح خاء معجمه وسکون نونله بمعنی شکوفنده مرقوم میرنظمی. بیت بمیدان درآمد بکرو بفر * قضارا شکوخنده کشته بسر شکوفه معروف اغاج چیچکی اولسون یرده بتن اولسون اسم عامدر شینڭ مکسوره ده دخی ذکر اولندی برقاج لغت واردر که کیمی مکسوره ده و کیمی مضمومه ده نقل ایدر بعض محلده تصحیح اولنور اما بعض محلده تصحیحی عسیر اولدیغندن ناچار ایکی یرده تحریر ایدر شکوله ضم کاف فارسیله چتین قوزکه قابوغندن آیریلوب چقماز شکونه ضم کاف فارسی وفتح نونله باشکونه لفظندن اختصار اولنمشدر معکوس معناسنه در میرنظمی بیت شکونه کردش کردون غدار * شود اهل دلانرا پردلازار شکوه ضم کاف وواو معروف واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول هیبت ووقار وحشمت ومتانت معناسنه در خواجه سلمان. بیت باشکوه کوه حکمت ابرکریان برجبال * باوجود جود دستت برق خندان درسحاب * وزیبایی و براشقلق وعجب معناسنه مستعد خان صائب. بیت حسن چون آرد بجنك دل سپاه خویش را * بشکند بر شکوه اول کلاه خویش را * ثانی کوچك کوی یعنی قریه صغیره که کلاته دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده فتح شین وسکون کاف وفتح واو ایله شکایت معناسنه در وکسر شین ایله شیرخواره که آندن سود ایدرلر شکوهه ضم کاف وفتح ها ایله شکوه مرقوم معناسنه درکه مهابت ووقار وحشمت در مولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت شکوهه بچشم خلایق نمود * کرونکند رد محتسب بی سجود شکوهیده ضم کاف وکسر ها وسکون یای تحتانیله اظهار بزرکی نموده وکوش بسخن کسی انداخته یعنی اولولق کوسترمش و برکسنه سوزینه قولاق طوتمش وقورقمش ودخی اسب رفتاره کلمش کذا فی المجمع شکه ضم کاف واظهار ها ایله شکوه مرقوم معنالرنده استعمال اولنور واوی حذف اولنمشدر استاد عنصری بیت پادشاهی که باشکه باشد * علم او چون بلند که باشد شله تخفیف لامله برنوع پلاودر اسفاناخ ایله ایدرلر برمقدار نرم اولور شاعر بیت درمیان پلاوها شله خوب * نرم دست چو شاهد بازار * تشدید لامله اوچ معنایه کلور اول زنانك موضع معهودی حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * جاهلی اربا تو نماید همدلی * عاقبت زخمت زند ازجاهلی * او دو آلت دارد وخنثی بود * فعل هر دو بیکمان پیدا بود * او ذکر را اززنان پنهان کند * تا که خودرا خواهر ایشان کند * شله ازمردان بکف پنهان کند * تا که خودرا جنس آن مردان کند * کفت یزدان زان کس مکتوم او شله سازیم ازخرطوم او * زانکه بینا یان ما زان دو دلال * در نیابند ازفن او در جوال * ثانی جای خس وخاشاك یعنی مزبله که کوی کنارنده ومحلات باشنده اولور خفاف بیت چون خر رواست پایکهت آخر * چون سك سزاست جایکهت شله * ثالث بمعنی لته یعنی زنانك حیض بزی پاره لری کذا فی فرهنك جهانکیری شله کاه فتح لام مشدده وکاف فارسیله قاسق که عربیده عانه دیرلر ودهان فرج شمارکاه خساب محلی یعنی عرصات که محاسبه خلایق اولنه جق یردر شمارنده ضم میم وراء مهمله وسکون نونله صایجی معناسنه هرنه نك

هرنه‌نك اولورسه معدوم معناسنه میر نظمی بیت شمارنده شواعد آدكناهت * ازان پیشی
كه كناهت می شمارند شوخ دیده بمعنی شوخ چشم مرقوم یعنی كستاخ و بی ادب خواجه
سلمان بیت ای شوخ دیده بر سر خاكش بخون دل * چندانكه آب در جكرم هست
اشكبار شوره سكون واو وفتح راء مهمله ایله یدی معنایه كلور اول چوراق یركه
اوت بتمز و بتدوكی حالده خاروخس اولور شیخ سعدی بیت زمین شوره سنبل بر نیارد *
درو تخم عمل ضایع مكردان * ثانی كل باشه دیرلركه آنده قیلی تمامش اوله عربیده اقرع دیرلر
مولانا لسانی در هجو نقاش سر شوره * بایدكه بنوك ناخن نقاشی * هرشوره كه بر سرت
فتد بتراشی * ثالث لكه پیسی كه فضلات بلغمدن وجودده ظاهر اولور عربیده بهق دیرلر
مولانا هاتفی در صفت پیره زن بیت فتاده شوره اش در چهرهٔ زشت * بدانكونه كه برافتد
برانكشت * رابع تمكین طعام خامس اول اكشی میوه دركه ترنج نوعندندر مركب دخی دیرلر
سادس آت بازاری سابع طوزلو صویه دیرلر مجمع الفرسده بمعنی بخیل یعنی شرمنده و خاك
نمناك اما مؤید الفضلاده فتح شین ایله بخیل و ضم شین ایله نمناك مرویدر شوریده واو
معروف و كسر راء مهمله و سكون یای تحتانیه ایله اوچ معنایه كلور اول دیوانه معناسنه كه عقلی
مختل اولور ثانی عاشق معناسنه میرزا فصیحی بیت دل شوریدهٔ دارم بسان كاسهٔ
چینی * اكر دستی زنی تا حشر از و فریاد برخیزد * ثالث قارش مورش معناسنه نوعی
خموشانی * مصرع * زبان شوریده كالك شعله تحریر شوژه واو معروف وفتح زاء
فارسیله كومك یقاسی میر نظمی بیت شده با او چنان یكلخت ویك بر * برآورده همین یك
شوژهٔ سر شوشه واو معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه كلور اول سفشه
طلا و نقره و امثالی كه شمس و سلاك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت با تش بران شوشهٔ مشك
شنج * چو مار سیه بر سر چاه كنج * و هر نه كه بو جنسدن اوزون یغلمش اوله خالك اولسون غله
اولسون شیخ نظامی بیت تهی دست بر شوشهٔ خاك من * بیاداری از كوهر پاك من *
ثانی هر نسنه‌نك ریزه سی یعنی خرده سی ثالث هر پشته یه یعنی هر یغنه دیرلر عموما و پشتهٔ ریك
یعنی قوم یغنه دیرلر خصوصا رابع علامت مزار یعنی مزار طاشلری كه موتایه ایدرلر كذا فی
فرهنك جهانكیری شوغابه واو معروف وفتح غین معجمه و باء موحده ایله محوطه كه
كیجه آنده ده وه بغلرلر اكا شبكاه دخی دیرلر كذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت شب تیره و تار
و سفر ما بدید * كه شوغابه در دامن كوه دید شوكه واو معروف وفتح كاف له تا به زر وسیم
یعنی التونی و كمشی ازیدوب ایچنه دوكدكلری قالب استاد عبیدی در هجو یكی بیت
بجنبانم علم چندان درانی دركنبد نشیمن * كه سیماب از سر حمدان فرو ریزد دران شوكه *
شولیده واو معروف و كسر لام و سكون یای تحتانیه بمعنی پریشان شده حكیم انوری
بیت زشیب اختیار زمانه است طبع * درین فن چو در زلف شولیده شانه شوهیه
واو معروف و كسر ها و سكون یای تحتانیه نطس كه شیار دخی دیرلر شویله كسر واو
و سكون یای تحتانی و فتح لام مله مزبله كه كوی كنارنده و محله باشلرنده اوله شوی دیده
برقاج قوجه‌دن قالمش عورت معنای تركیب اركو رمش دیمك اولور شاعر * قطعه *

چوهر روزی بزو شوهر رسیدم * زن دنیا هزاران شوی دیده * مشو نادان بکرد او مکر دید * فریبد مر ترا آن شوی دیده ﯛ نشه ﭻ اظهار هایله تف واوف معناسنه که محل نفرت وکراهتده دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شه بران عقل وکزینش که تراست * چون که کان جهل را کشتن سزاست ﯛ مع الیاء * شترپای ﭻ براوتدر پیراغی دوه طپانی کبی اولور کذا فی المجمع ﯛ شراحی ﭻ فتح را وکسر حاء مهملتین ایله برنوع کبابدر شاعر بیت کنار جوی ودر مجلس شراحی * که باشد همدمت پرمی صراحی ﯛ شرطی ﭻ سکون را وکسر طاء مهملتین ایله شرطه مرقومك معنالریله مترادفدر ودخی دفتردار وکاتب معناسنه میرنظمی بیت بیاید دولت شاهی متانت * که درشرطی شود عقل ودیانت * ﯛ شکوهندکی ﭻ ضم کاف اول وسکون نون وکسر کاف فارسی ثانی ایله اولواق واحتشام ووقار کوسترمك وسوزاشتمك وخوف اوزره اولمق معناسنه شیخ نظامی بیت دروکرد باید پژوهندکی * که ازماند ازشکوهندکی * مجمع الفرس ده بمعنی لغزش وافتادکی یعنی سورچوب دوشمك ودخی آت نکرلنمك شکوخندکی وشکوفندکی معنالرینه ﯛ شمایی ﭻ کسر یای اول ایله خطاب حاضردر سزسزدیمك اولور آخرنده کی یا یای خطابیه در میرنظمی بیت شمایی ازازل یاردل من * همه ازشاخ عمر حاصل من ﯛ شوخی ﭻ واو معروف وکسر خاء معجمه ایله کستاخلق وشطارت معناسنه بیت کند شوخی ببزم دیکران را * بیاد آرد بنزدم پند مادر ﯛ شوی ﭻ واو معروف یعنی اشباع واو ایله امردر یو معناسنه مولانا ظهوری بیت بیاد جبین ارغوان ابشوی * ببوی کریبان سمن را ببوی * ووصف ترکیبی اولور جامه شوی کبی وواو مجهول ایله یعنی اماله ایله زوج معناسنه یعنی عورتك اری که زن وشوی دیرلر وچغتایده آکا ابوشقه دیرلر مجنون ولیلی ده مجنونك پدری وفات ایتدکده مادرینك احوالی ذکرنده بیت یریاندین اوغول غم وشکنجی * یریاندین ابوشقه دردورنجی * وکسر واو ایله براوتدر عربیده شبث دیرلر ﯛ باب الصاد المهمله المفتوحة مع الالف ﭻ اصحاب وقوف کسترواز باب فهم انوراولان معانی پرورلره معلوم وروشن ومفهوم ومبرهن درکه بوزبان نزاکت بیان وبوستان ظرافت عنوانده حروف تهجی ظروفندن واقع اولمیان سکز حرف که اوچی ثاء مثلثه وحاء مهمله وذال معجمه در سلك تحریرده منسلك اولدقلری محللری مرورایلدی حالا بش حرف که صاد وضاد وطا وظا وعین مهمله درسیاق کلام وبیان مرام وساطتیله محللری واقع اولدی اکرچه بوحروفده لغت فارسیه وارد اولمامشدر لکن لسان عربدن برقاچ کلمه اخذ اولنوب کیمی بعینها معنای موضوع لهی ایله استعمال وکیمنه کندولر معنای آخر ایله استدلال وکیمنی کندو ترکیبلرینه جزو ایتمکله استکمال معنا ایدوب کندو لغتلری مرتبه سنه ایصال ایلمشلردر واستادان وسخنوران شعرلرنده کندو لسانلری مقامنده ایراد ایلمشلردر وبعضیسنك لسان فارسیده معناسنه مطابق لغت اولمامغله معنای عربی سیله استعمال اولنور بوجهتدن بو حقیر ایراد وتحریر ایتمکه اوج سبب اولمغین ارتکاب ایلدی بری ذکر اولندی وغی سبب دور بری دخی بعض ارباب لغت ترتیب حروفه رعایت ایلدوکیدر وبرسبب دخی چونکه کتابمز جمله فارسیده استعمال اولنان کلماتك جمع اولمسی در احوالدن خبیر اولان اصحاب معانی پذیره عذر فقیری مقبول طوتار ﯛ صبا ﭻ فتح باء موحده ایله

ايله اولیٖ يلدركه جانب شرقدن وقت سحر وزان اولور عربيده فعل ماضى دخى اولور فلان صبا ديرلر
عمر ابن الفارض بيت نعم بالصبا قلبى صبا لاحبتى * فيا حبذا ذاك الشذا اخير هيبت * عند البعض
كعبه طرفندن اسن يلكه حضرت يوسف على نبينا وعليه السلامك بوى پيراهننى حضرت
يعقوب عليه السلامه ايرشدرمشدر اول احلدن شيخ ابوعلى دقايق الريح رسول العاشق
بيورمشدر خواجه حافظك بو بيتنده بو معنايه تلميح واردر بيت اى صبا نكهتى از كوى فلانى
بمن آر * زار وبيمار غمم راحت جانى بمن آر * بو معنايه مهيار الديلمى بيت الصبا ان كان لابد الصبا
انها كانت لقلبى اروحا ي صحرا ع سكون حا وفتح راء مهملتين ايله دشت وهامون معناسنه كه
عربيده بريه وباديه وفضا ديرلر صائب تبريزى بيت اى زبون در حلقهٔ زنجير زلفت شيرها *
سر به صحرا دادهٔ چشم حوشت نخجيرها ي صدا ع فتح دال مهمله ايله آواز بانك معناسنه
ميرنظمى بيت رسيده بكوشم زسيرتش صدا * بجوش آمده اين دل بينوا * ودخى يانغوكه
طاغ اراسنده آوازدن حاصل اولور بو معنايى مؤيد منلا جامى بيت كرازين كوه صدا ايى برسيد
هر كدا ايى بنوا ايى برسيد * ارباب تصوفدن برشيخ كامل بيورمشدر بيت فدع كل صوت
غير صوتى فاننى * انا الطائر المحكى والاخر صدا * عربيده معناى مرقومدن غيرى اوج معنايه
دخى كلور اول اركك بايقوش ثانى بر يه چكركه سنه بكزر بر بوجكدر ايام صيفده هم اوچار
هم متصل چغرر ثالث صوسزلق عطش كبى يقال صديان اى عطشان ي صدپا ع
سكون دال مهمله وفتح باء فارسيله حشرات ارضدن قرق اياق ديدكارى جانوردر ابو المعانى
درهجو بيت تنش لاغر وروى زرد ودراز * شبه همچو صدپا ومردم كريد ي صفا ع فتح فا ايله
شدكدر در وصافى معناسنه در ومكهٔ مكرمه ده بر يرك آديدر وطاش معناسنه دخى كلور
متنبى ديمشدر بيت ولابد للقلب من آلة * وراى يصدع صم الصفا ي صفرا ع سكون
فا وفتح راء مهمله ايله اوج معنايه در اول اخلاط اربعه نك بريدركه جكرده نا پخته غدا منهضم
اولدقده كو يوكيدركه محلى زهره ده غالب اولدقده قانه مختلط اولوب بعض امراض ظهورينه سبب
اولور جمله دن حميات صفراوى وامثالى حكيمك برى ديمشدر * مثنوى * اكر غالب آيد چو
صفرا درو * تب لرزه آيد بديد اندرو * حرارت شود حاصل اندر جكر * بدن واچو آتش
كند سربسر * ثانى صارى رنكه ديرلر الوانده صارى رنك سائرندن مفرحدر قرأن عظيم الشانده
انها بقرة صفراء فاقع لونها تسر الناظرين * آيت كريمه سى دليل كافيدر ثالث شراب اسماسندندر
بو اسمده نتكم ابى نواس * مصرع * صفراء فى كاساتها حمراء فى خد النديم ي صلا ع
اعلام ايتمك وطعامه دعوت ايتمك مولانا ظهورى بيت كشيدم دكر خوان برك ونوا *
بدونيك وپير وجوان الصلا * شرفنامه ده صوغوق دفعى ايچون آتش ياقغه ديرلر كذا فى
فرهنك جهانكيرى معناى عربيسى نماز ودعادر شرف الدين حموى بيت يا كانسا بالحمى عليه *
منا التحيات والصلاة ي صهبا ع سكون ها وفتح باء موحده ايله شرابه ديرلر عموما شراب
سرخه ديرلر خصوصا صائب بيت فساد روى زمين از شراب ميزايد * كدام ديوكه در شيشه
نيست صهبارا * عربيده دخى بو معنايه استعمال اولنور ابن خطيب دارا بيت هات اسقنى الصهبا
يا مونسى * قد فاح نشر الورد والنرجس * شيخ بهاء الدين عاقلى بيت هاتها صهباء

من خمر الجنان * دع كوٴسا واسقنياها بالدنان * ك مع الباء الموحدة * صاحب ع تسر
حاء مهمله ایله وزیر ومعتمد الدوله یه دیرلر مولانا عرفی بیت صاحبا بر تو عید میمون باد *
عید نیز از رخت همایون باد * ومالك و دوست و یارانه دخی دیرلر مولانا ظهوری بیت
سخن را کنم صاحب اعتبار * زمداحی صاحب روزکار * عربیده دخی مذکور معنالره استعمال
اولنور عبد الله بن المعز * قطعه * واحفظ فوٴادك ان شربت ثلثة * واحذر علیه ان
یطیر من الفرح * هذا دواء للهموم مجرب * فاقبل مشورة صاحب لك قد نصح * صاحبه
چغتایده ایا دیرلر مثلا او صاحبنه او ایاسی دیرلر میر علیشیر بیت بیرایا سز ایت بولوب
ایردی نوایی یار سز * بولماسون هر کز که یارب بنده سلطاندین جدا * ودخی ایکا دیرلر ایاکبی
صاحب معناسنه در ایکلادی صاحبی اولدی ضبط ایتدی دیمکدر شبعه سیاره ده ایکنجی
حکایه ده زید راعب دیرا علنه دیدی بیت بادبان اول نقودینی ایکلادی * یا نالات ومنات
صاری کیلادی ك صایب ع کسر یای تحتانیله کار راست و درست ایدیجی میر نظمی بیت
هر که در کار خود بود صایب * نشود هیچ در جهان غائب * عربیده دخی بو معنایه بهاء الدین زهیر
بیت ساظهر فی هواك الیك سری * وما ادری الخطی ام اصیب ك صواب ع ضد خطادر
یعنی ایش راست و درست اولق شیخ عطار بیت نیك بختا نرا بود رای صواب * آنکه
بدرا یست باشد در عذاب * ابو المعانی بیت نقد وقتش شد آثار ثواب * کشته محراب
دانش صوب صواب ك صوب ع سکون واو ایله صورتا ومعنا جانب وطرف معناسنه در
ابو المعانی بیت بصوب میکده رفتن بدل مصمم بود * ولیك واعظ پر کو همیشود مانع *
وله * قطعه * شدم بباغ وشنیدم فغان بلبل زار * رموز حالت عاشق زصوب کل کفتم *
چه شد تراکه همیداری این قدر فریاد * که بی ادب شدن عاشقان اشکفتم * عربی شعرلرده ده
استعمال اولنور شیخ یحیای صرصری بیت وجاء تریك من صوب النعیم حیا * هامی
الشاٴبیب فی الاطلال سحاح * ودخی قوش پره ایمك و پرنسنه یه ایرشمك و یغمور ایمکه ده
دیرلر یقال یلقی صوبه ای سیلانه وصابه المطر والصوب لغت فی الصواب والمصاب اسم
مفعول ك مع التاء المثناة * صامت ع کسر میمله بمعنی ساکت ضد ناطقدر ودخی روحی
اولمیوب مال اطلاق اولنان اشیایه دیرلر نته کم تعریف ایلمشلردر یقال ما له صامت ولا ناطق
الصامت الذهب والفضه والجواهر والامتعه والناطق الابل والخیل والغنم وغیرها * جامی
بیت سخن آنجا کدزند لاف ادب * خامشی از زر صامت چه عجب * وضد متحرکدر بو معنایه
شیخ عمر بن الفارض بیت نطقت مناطق خصرة ختما اذا * صمت الخواتم للخناصر آذا *
ك صلوة ع سوره الحمد ونماز ومن الله الرحمة ومن الملائکة استغفار ومن الموٴمنین الدعا
ومن الطیر والهوام التسبیح ك صوت ع سکون واو معروفله آواز در مولانا ظهوری در قسمیه
بیت بعشقی که در عهده جست وجوست * بصوتی که در پرده کفت وکوست * وعربیده دخی
استعمال اولنور قاضی ناصح الدین الارجانی بیت صوت الحمام الایك عند الصباح * جدد
تذکاری عهد الصباح * بو بیتده جمعی واقع اولمشدر شمس الدین تلمسانی بیت وارا الوجود
باسره وجمع الصدا * واری وجودك منشیٴ الاصوات ك مع الجیم * صاردج ع سکون را

راوكسر دال مهملتين ايله كرج وياخود آچى وتزيروينيه ايله خميرايدوب صوكمكنى آنكله بروينه محكم ايدرلر تركيده لكن ديرلر عربيده لاقونه ديرلر ابوالمعانى درهجو بيت بين آن خرطبيعت همچو دلوا * خورد صاردچ نكويد لين چه باشد ﴿ صهريج ﴾ سكون ها و ياى تحتانى وكسر راء مهمله ايله اول قويويه ديرلركه ياغمور دن صو طولدوروب حفظ ايدرلركه يازايامنده صوغوق اولور لكن هضمى عسيردر اكثر قلعه لرده ايدرلر ميرنظمى در تعريف قلعه بيت زخيره اندر وپرغله انبار * هم آب صاف پر صهريج بسيار * وكوچك حوضه وقورنه يه دخى ديرلر ﴿ مع الحاء المهمله * صباح ﴾ ضد مسا اول يوم اميدى بيت على الصباح كه ساقى دهد شراب طهور * بنوش باك مدار ان ربنا لغفور * صبح دخى ديرلر عربى شعرلرده دخى استعمال اولنور استاد متنبى بيت اما فى النجوم السائرات وغيرها * لعينى على ضوء الصباح دليل * صبح دخى ديرلر چغتايده تانك ديرلركاف عجميله تركيده طاك ديدكلرى تانك در چغتايده دالله طا يوقدر جمله تا ايله تلفظ ايدرلر البته الغدن صكره نون كتورمك قاعده لريدر صباحه داك ديمكده تانكغه چه ديرلر بو عبارت انتهاء غايه اداتيدر و عجب معناسنه ده كاورنته كم اناطولى تركلرى طكاقالدم ديرلر ﴿ صبوح ﴾ ضم با و واو معروفله ايكى معنايه استعمال ايدرلر برى صباح وقتنده ايچيلن شرابه ديرلر خواجه حافظ بيت الصبوح الصبوح يا اصحاب * المدام المدام يا احباب * برى دخى كيجه دن بقيه قالان شرابه ديرلر مولانا ظهورى بيت صبوحى كنان صبح از جام مهر * سيه مست دائم شب ديوچهر * عربيده اسم شرابدر واهل شرب خمره جمع اولمغه ديرلر معناى اوله عفيف الدين تلمسانى بيت باكر الى داعى الصبوح صبا * واجعل زمانك كله افراطا ﴿ صلاح ﴾ فتح لام ايله ضد فساددر خواجه حافظ بيت صلاح كار كجا و من خراب كجا * ببين تفاوت ره كز كجاست تا بكجا * لابن المعز بيت ودع الزمان فكم رفيق حازم * قد رام اصلح الزمان فما اصلح ﴿ مع الخاء المعجمه * صباخ ﴾ فتح باء موحده مشدده ايله نام پادشاه يمن ده مبارز لشكر كيخسرو بن سياوش ايدى ﴿ مع الدال المهمله * صاحب رصد ﴾ اول حكيمدركه بر كوه بلند دپه سنده يدى يوز ذراع يوكسكلك عمارتده اوتوروب سيارات و ثوابتك طلوع و غروبنه نظر ايدرمش كذا فى شرفنامه ﴿ صاحب عباد ﴾ بر وزيرك ناميدركه غايت زيرك و كيس و سخى ايدى ايضا منه ﴿ صرح ممدد ﴾ اول بنايه ديرلركه آكا نردبان ايله چيقه لر ايضا منه ﴿ صناد ﴾ باقر چولمك كه قولبى اوله تركيده بقراج ديرلر ابوالمعانى بيت شهى كه خلق جهانرا ز چشمه كرمش * بجاى آب زر و سيم را بصناد دهد ﴿ صد ﴾ يوز عدده ديرلر مولانا ظهورى بيت ز راحت دل آزرده خبر ديد * كدد ر سينه صد زخم غم سير ديد * عربيده منع و اعراض در * يقال صد عنه يصد صدودا اى اعرض من الامر اى امتنعه * چغتايده اوزك ديرلر ضم همزه ايله اوزك بر معناسى دخى كندو ديمكدر واما همزه آنده تفخيم ايچوندر ترقيق اولنسون اسكندر نامه ده ملوك عجم سلطنتلرى بياننده بيت كدورانلارى تورت مينك اوج اوزايل * يانا اوتوز آلتى واون آى بيل * يانا ديمك ينه ديمكدر ﴿ صياد و صيد ﴾ سكون ياى تحتانيله آوجى و شكار معناسنه در ملا ظهورى در قسميه بيت بصيدى كه از زيج و راحت كريخت * بخونى كه بر پاى صياد ريخت ﴿ مع الراء المهمله * صاغر ﴾ فتح غين معجمه ايله

بیوك قدح كه ساغر دخی دیرلر اصلی صاد ایله در اما فارسیده صاد اولمامغله سین ایله یازرلر
واوقورلر صد دخی بویله در كه سد دیرلر نته كم سین مفتوحه ده ذكری مرور ایلدی ابو المعانی
بیت بده ساقیا صاغر پر شراب * كه باشد بروكله غم حساب * حقیقتده صاغر اوله جقدر
صبر سكون باء موحده ایله ایكی معنایه در اول آرام وقرار شیخ سعدی بیت قرار
در كف آزادكان نكیرد مال * نه صبر در دل عاشق نه آب در غربال * ابو المعانی بیت
دوری جانان دلرا صبر كردن مشكلست * انتظار وعده بردل جبر كردن مشكلست * عربیده
دخی وارد اولمشدر لواحد من الشعرا * قطعه * الناس نظام امرهم بالصبر * صبری انا
غیر ناظم لامری * بالصبر كما قیل منال النصر * لكن امامه ذهاب العمر * وچغتایده
چیداماق دیرلر یعنی صبر وتحمل ایلمك میر علیشیر بیت چیدارمین هر نیچا زخم اورسا اول
قاتل ولی بولماس * چیداماق كر بیرین اوز عضویدا قلسا كیشی اولچاك * ثانی بر نوع اغاج
صمغی در غایت آجی اولور اعلاسی سقطری نام جزیره ده اولور مسهل صفرا و باغ برنافع دوادر
صبور ضم باء موحده ایله اسم فاعلدر صبر ایدیجی معناسنه خواجه حافظ بیت
قرار وخواب ز حافظ طمع چه میداری * قرار چیست صبوری كدام وخواب كجا * معنای ثانی
اسماء حسنی دن بر اسم شریفدر صدتر سكون دال مهمله وفتح تاء مثناة ایله قیون وصغر
شیردانی ایچنده بر پارچه اتدر بپراق بپراق اولور تركیده قرق بایر دیرلر ابو المعانی بیت خورد
درون شكمبه وصدتر وروده * بریش وسبلت وروبش نجس درانده ده صدر سكون
دال مهمله ایله اوج معنایه كلور اول بالای خانه یعنی اوك واوطه نك بوقاری طرفی ثانی وزیر
وثالث قاضی معناسنه میر نظمی هروی بیت نماینده صدر ونشسته بصدر * بفرمود
حكم قضا را بصدر * عربیده هر نسنه نك اولی یقال صدر كل شی ای اوله وصدر النهار وصدر
الطائفه وصدر الكتاب وصدر المجلس ودخی سینه اول دخی صدر انسان اولمغله در قرآن
عظیم الشانده * رب اشرح لی صدری ویسرلی امری * وارد اولمشدر صرصر بادسرد
وسخت صریر كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله قلمدن چیقان آواز نوعی خموشانی
بیت دلمرا چاشنی مهمان می كن * صریر خامه امرا لحن نی كن * وقپو آوازی كه صریر الباب
دیرلر وشول اقچه وغروش صداسی كه صایلدقده وكیسه یه قونلدقده ظاهر اولور ودخی قطع
ودفع ومنع معنالرینه كلور صفدر سكون فا وفتح دال مهمله ایله شجیع وبهادر ودلاور
معناسنه اصلی دالك كسریله صحیحدر صف یرتجی معناسنه در اما لسان ناسده فتح دال مهمله
ایله مشهور اولمشدر ابو المعانی بیت شهسوار عرصه كاه وسرور لشكر شكن * پهلوان
كیر ودار وصفدر روز وغا * مولانا هاتفی بیت زنیزه شده جانستان صفدری * نهنكی كرفته
بكف اژدری صفیر كسر فا وسكون یای تحتانیله آواز مرغان ونای ده دخی استعمال
اولنور خواجه حافظ بیت فراز كنكره عرش میزنند صفیر * ندانمت كه درین دامكه
چه افتادست * مولانا ظهوری بیت صفیر نی وقلقل می خوشست * بلی قیل وقال ورع
طلی خوشست * وعربیده دخی استعمال اولنور قال الاصمعی بیت صوت صفیر البلبل *
هیج قلب الاثملی صلیب اكبر تقاطع خط استوا وخط محور كذا فی الاداة اما فی المؤید

فى المؤيد تقاطع ميل شمالى وتقاطع ميل جنوبى وتقاطع فلك تدويره دخى ديرلر ل صنوبر ع
فتح نون وباء موحده وسكون واو ايله چام فستغى چلفوزه دخى ديرلر واغاجنه ده صنوبر ديرلر سرو
كبى موزون وخوشنما اولمغله قد محبوبى اكا تشبيه ايلشلردر خواجه سلمان بيت صنوبر
ازبدل راست نيست بنده قدرت * چراست آنهمه دل درهواى قد صنوبر * ودخى قلب
اوزنجه ات پاره سى اولمغله تشبيها قلب صنوبرى ديرلر خواجه حافظ بيت دل صنوبريم
همچو بيد لرزانست * زحسرت قد بالاى چون صنوبر دوست ل صيدكر ع سكون باى
تحتانى وفتح كاف فارسيله آوجى يعنى صيد ايديجى بوكر زكرده كى كر كبيدركه اصلى كار ايدى
تلفظه ثقيل اولمامق ايچون الفى حذف ايدوب كاف عربى يى كاف عجمى يه تبديل ايلديلر
مولانا جامى بيت ازقضا صيدكرى دام نهاد * راهشان بركذر دام افتاد ل مع العين المهمله ع
ل صانع ع دستكار يعنى دوزيجى كذا فى شرفنامه ل مع الغين المعجمه * صباغ ع
باء موحده مشدده ايله بوياجى كه رنكرز دخى ديرلر ل صدغ ع سكون دال مهمله ايله زلف
وميان ودنبال چشم وكوش كذا فى شرفنامه ل صمغ ع سكون ميمله معروفدر ل مع الفاء ع
ل صاف ع پاك يعنى غل وغشدن عارى وطورلمش خواجه حافظ بيت كنونكه بركف
كل جام باده صافست * بصد هزار زبان بلبلش دراوصافست * مولانا محمد ظهورى بيت
توبى لاله وسرو نسترن عذار * منم صاف دل رند دردى كذار * عربيده بويلو ويوجه وحيوان
پشمينه دار معناسنه كقولهم كبش صاف اى ذوصوف ل صدف ع فتح دال مهمله ايله انجو
قابى كه ايچنده انجو اولور مولانا جامى بيت شاه والا كهر ودرياكف * كه فلك كوهرا وراست
صدف * عربيده فتحتين وضمتين ايله ده يوكسك واولو طاغ وقرآن عظيم الشانده بين الصدفين
اى بين الجبلين المرتفعين ودخى هرنسنه كه يوكسك ومرتفع اوله اكا ديرلر وبر معناسى دخى
اعراض ايلك ودخى قولق ايچى داخل الاذنين معناسنه در ل صراف ع فتح راء مهمله
مشدده ايله التون واقچه وجواهر تميز ايديجى معناى اصلى سى دوندريجى در مولانا جامى بيت
جلوه حسن زوصافى اوست * سكه عشق زصرافى اوست * بومعنايه صيرفى دخى ديرلر
وله بيت كوبيا صيرفى ملك وملك * زد ازان سنك زرت رامحك ل صرف ع سكون راء
مهمله ايله دوندرمك ومنع ايتمك وتغيير ايتمك ابو المعانى بيت ازچه اين بنده بقول دكران
صرف كنى * صرف بايد زدلت قول حسودان كردن * مولانا ظهورى بيت زتو عشوه
صرف اين توبه باد * كه ذوق شكستن مرا توبه داد * عربيده مذكور معنالردن غيرى توبه
ايتمك وحيله ايتمك ودخى حادثات دهر وعوارض روزكار معنالرينه در ل صف ع برى برى يانته
ل قومق جمعى صفوف كلور مولانا هاتفى بيت برآراسته يك بيك رنك رنك * كشيدند صفها
برآيين جنك ل صيف ع تابستان يعنى يازفصلى ل مع القاف * صادق ع حضرت
اسمعيل على نبينا وعليه السلام وراستكوى يعنى طوغرى سوزلى ل صداق ع كابين يعنى
مهر ل صدوق ع ضم دال مهمله ايله هو ابلغ من الصادق ل صديق ع كسر دال مهمله
ايله دوست ل مع الكاف * صك ع تشديد ايله حجت معناسنه در ل صليب الفلك ع
فلكده ايكى خطدر برى خط استوادر كه مشرقدن مغربه دك وارمشدر وبرى دخى خط محور دركه

شمالیدن جنوبی یه در بو ایکی خطك اجتماعی اولدوغی صورته صلیب الفلك دیرلر لغ صدبرك ع
سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله برنوع ییپراقلری چوق قمر کلدر غایت ایری اولور حکیم اسدی
بیت هزاران صف کل دمیده ز سنك * زصد برك رویی وهفتاد رنك لغ مع اللام * صال ع
بوزن مال برنسنه در اوتوز قرق طولومی اوفورب آغزلرین باغلیوب بربری یاننه دیزوب
ودیرك وتخته قویوب آنك ایله صودن اثواب ومأکولات مقوله سنی وآدم کچوررلر وحیوانات دن
انجق قیون طوار آته ودوه یه اولمزا کثر جاری صولرده استعمال اولنور میر نظمی بیت
مرشکش چنان کشته سیل روان * که با صال کردون کذشته بران لغ صندل ع سکون
نون وفتح دال مهمله ایله برلطیف اغاجدر اوج نوع اولور بری بیاض وبری قرمزی وبری صاری
اولور مولانا ظهوری بیت دکر نخل برجلوهٔ نورپاش * شد از عود وصندل به شبنك تراش
غایت پك اغاج اولمغله صلابه سنی عسیر اولدوغن برشاعر دیمشدر بیت بی مشقت نیست
هرکاری ز صندل کن قیاس * دردسر کم دار دوسا ییدنش دردسرست لغ صیقل ع سکون
یای تحتانی وفتح قاف ایله جلا ویرمك لغ مع المیم * صارم ع ضم راء مهمله ایله غایت کسکین
قلیچدر لغ صمیم ع کسر میم وسکون یای تحتانیله قاریشق اولمیان نسنه وهر نسنه نك
کزیده سی ومیانه دل لغ صمصام ع سکون میم اول وفتح صاد مهمله ایله قلیچك جمله
اسماسندندر میر نظمی بیت کمر بسته صمصام خونریز شد * بکین عدو ور اچشان تیز شد *
لغ صنم ع فتح نونله بت که کفار التون وکمشدن آدم صورتنده یاپوب پرستش ایدرلر صورتی
اولمیانه صنم دیرلر * وقیل الصنم ماله صورة والا فهووثن * جمعی اصنام کلور وفارسیده بت وشمن
دخی دیرلر شیخ فیضی بیت ای عشق توا ز کعبه تراشیده صنم را * پیمانهٔ می ساخته قندیل
حرم را * عربی شعرلرده دخی ایراد ایدرلر محمد المعروف بالابله بیت یاله فی الحسن من صنم *
کانامن بجاهلیته لغ مع النون * صابون ع معروف هر لسانده صابون دیرلر سبب تسمیه سنده
بویله روایت ایدرلر که مصنفی شمس المعارف صاحبی شیخ عبد الرحمن البونی صابونی تصنیف
ایتدکده برمناسب اسم بولیوب اصحاب البونی دیدیلر یعنی بونی اصابت ایلدی دیمك اولور مرور
ایامله صابون دیدیلر میر نظمی بیت بکیرد وسخ از غم ماجرا * بصابون باده بشو سینه را *
لغ صحن ع سکون حاء مهمله ایله میان سرای ومیان باغ وبوستان ودخی آچق یر اولوب
اطرافی بیشه ویاخود طاغ ویا دیوار اولان یره دیرلر مولانا ظهوری بیت بصحن کلستان
واطراف کشت * رسد صد سلام از زبان بهشت * وبیوك قدح ولول ظرف که ایچنه طعام
قورلر حکیم خاقانی بیت لیلهٔ معراج چون نزل نزول آراسته * هفتجوش چرخ را یك صحن
ازخوان ساخته لغ صاحبقران ع اول مولوده دیرلر که مسقط رأسی وقت قران عظیمده اوله
وبرج قران آنك طالعی اوله کذا فی الاداة لغ صغا پیان ع ماوراء النهرده برشهر آدیدر
کذا فی شرفنامه لغ صنعان ع برشیخك اسمیدر که یدی یوز نفر مقداری مریدی ایله بیت اللهه
کیدرکن رومده یارنده برترسا قیزه عاشق اولوب قبول کفر ایلدی آخر الامر قز مسلمان اولوب
جانن حقه تسلیم ایلدی شیخ دخی بعد تجدید الایمان کعبه یه روان اولدی شیخ عطار منطق الطیر نام
کتابنده مفصل یازمشدر لغ صفراغون ع سکون فا وفتح راء مهمله وضم غین معجمه ایله بر قوشدر

بر قوشدر اكثر بوستان اطرافنده اولور صارى رنكدر حكيم شيرازى بيت انكبين ولحم صفراغون
شده * شاجم وقيصوم وسيسارون شده ﮋ صغراكون ﮊ غين معجمه ايله اولدوغى كبى
كاف فارسيله ده صفراغون معناسنه در ﮋ صولجان ﮊ سكون واو وفتح لام وجيمله چوكان
معناسنه ابو المعانى بيت من سردل كوى ميدان محبت كرده ام * تازند باصولجان زلف
جانانم يكى * عربى شعرلرده دخى استعمال اولنور لابن هانى بيت لمن صولجان فوق خديك
عابث * ومن عاقد فى طرف لحظك نافث * حذف نونله صولجادخى ديرلر شيخ عبد الرحيم البيسانى
بيت لعبت جفونك بالقلوب وجنها * واتخذ كميدان وصدغك صولجا ﮋ مع الهاء * صابوته ﮊ ضم
باء موحده وفتح تاء مثناة ايله زن پيرانسانه وآتده يعنى قوجه ياشلى عورت وياشلى قصراق
كذا فى التحفه ﮋ صحيفه ﮊ مصحف ونامه وتختهٔ دل ﮋ صاعقه ﮊ كسر عين مهمله وفتح
قافله كوكدن اينن آتش كه يلدرم ديرلر ﮋ صخره ﮊ سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ايله بيوك
طاش كه قدس شريفده معلق اولان طاشه صخرة الله ديرلر ﮋ صبوره ﮊ ضم باء موحده وواو
معروف وفتح راء مهمله ايله مخنث وپليد معناسنه كذا فى مجمع الفرس والتحفه بومعنايه ابو المعانى
بيت مبند دل بحقيقت محبت خوبان * زهر صبوره مجو زينهار وفادارى ﮋ صدپايه ﮊ
سكون دال مهمله وفتح باء فارسى وياى تحتانيله اغاج قوردى كه يشه اغاجدن حاصل اولور
بعضيلر طرطره يدكلرى قورددركه اياق كبى خرده نسنه لرى واردر ابو المعانى بيت درخت اميدم
سراپا بخورد * غم حسرت دل چو صدپايه بود ﮋ صدره ﮊ سكون دال وفتح راء مهملتين
واظهار هايله صد نوع ديمكدر كذا فى شرفنامه ﮋ صدفه ﮊ سكون دال مهمله وفتح فايله
پروزنه دركه طقوز وقيه دن عبارتدر مير نظمى بيت مى لعل كونرا بصدفه بنوش * ببزم
محبت همى كن خروش ﮋ صدقه ﮊ سكون دال مهمله وفتح قافله معروف وجوب طريقيله اولان
زكوته ديرلر ﮋ صدمه ﮊ سكون دال مهمله وفتح ميمله طوقنمق وبرقاتى نسنه مثلنه زور ايله
طوقشمق بعضيلرده يمه ديديلر وجسد ايله اورمق مولانا محمد ظهورى بيت بمن ده كه از صدمهٔ
روزكار * نهم تاج بر كردن روزكار * جمعى صدمات كلور وكسر دال عربيده هر نسنه نك
طرفى وجانبى ايكى جانبه صدمات ديرلر ﮋ صرفه ﮊ سكون راء مهمله وفتح فايله فائده وزياده لك
معناسنه خواجه حافظ بيت ترسم كه صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شيخ ز آب
حرام ما * ومنازل قمردن بر منزله نك اسميدركه بر منور يلدزدر وبو نجق معناسنه ده كلور حرزه
كبى ﮋ صعوه ﮊ سكون عين مهمله وفتح واو واخفاء هايله بر كوچك قوشدر تركيده اسپنوش
ديرلر وكيمى يوند قوشى وبعضيلر صغرجق ديديلر خواجه سلمان بيت آمدست از كبريايت
عرصهٔ كيتى بتنك * آشيان صعوه عنقا برنتابد بيش ازين * حكيم صاحب در قسميه بيت
بشاهباز قناعت بجغد كوشه نشين * ببانك صعوه وفرياد زاغ ونغمهٔ ساز ﮋ صغيره ﮊ
معروف وكناهٔ كوچك ﮋ صفحه ﮊ يوزك وكردنك وورقك برطرفنه ديرلر
ﮋ صناعه وصنعه وصنيعه ﮊ كردار نيكو يعنى ايواِيش ﮋ صفوه ﮊ بركزيده ومنتخب ﮋ صومعه ﮊ
سكون واو وفتح ميم وعين مهمله ايله حجرهٔ مشايخ جمعى صوامع كلور يقال الصوامع منازل الرهبان
اما مشايخ مسكنى اولدوغى مشهوردر خواجه حافظ بيت دلم ز صومعه بكرفت وخرقهٔ

سالوس * نجاست دیر مغان وشراب ناب بجا ع مع الیاء * صابونی ع معروف ومشهور حلوادر شاعر بیت کند وعده مرا یکدم بذوق وصلتش دلبر * زهی حلوای صابونی زهی پالوده شکر ع صاحب صابی ع یعنی حضرت عیسی علیه السلام ع صاحب کافی ع برصاحب فضائل کمسنه نك آدیدرکه منصب وزارتی وار ایدی واسمی اسمعیل ایدی ع صادبی ع برنوع جامه درکه مخطط در آکا خاره دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ع صحرای قدسی ع یعنی عالم لاهوتی ع صدی ع بر آوازدرکه طاغدن وحمامدن وغیریدن کیرو عکس ایدر ع صفی ع دوست وکانه وبرکزیده ع صنابی ع فتح نون وکسر باء موحده ایله اسب کمیت ویا اشقرکه بیاضلق غلبه ایلیه وکویند اسبی که میان مویها یش مویهای سفید آمیخته باشد کذا فی شرفنامه ع صیرفی ع یعنی صراف ع باب الصاد المکسورة مع الالف * صلا ع شعرایه ویریلان جایزه شعر معناسنه میر نظمی بیت شهی که کثرتین لطف وعطایش * بشاعر شهر می بخشد صلایش ع مع الباء الموحده * صلاب ع بمعنی اصطرلاب وله بیت نمیدانم احوال چرخ وصلاب * همین دانشم دلربا وشراب ع مع التاء المثناة * صیت ع سکون یای تحتانیه ایله آوازه مولانا محمد ظهوری بیت بصیت جهان کرد آزادکی * برخسار پرکرد افتادکی وذکر جمیل که بین الناس منتشر وشایع اوله اصلی صوت ایدی واو ساکن یایه قلب اولنوب ماقبلی مکسور ایلدیلر عربیده دخی اولمعنایه لابن خفاجة الاندلسی بیت وعندی شکوی لواضحت علی النوی * فهزك صوت واشتمالك صیت ع مع الخاء المعجمه * صطرخ ع ایران زمیننده برشهرك آدیدرکه تخت کاه دارابن داراب ایدی عجایب البلدانده مذکوردرکه لشکرکاه سلیمان علیه السلام آنده ایدی آکا اصطرخ دخی دیرلر ع صماخ ع قولاق دلوکی لغت عربیده اکرچه صاد ایله در اما سین ایله ده روایت اولنمشدر ع مع الراء المهمله * صفر ع علامت برج حمل در ودخی حمل معناسنه ده کلور سکون فا ایله بوش وخالی وتهی معناسنه میر نظمی بیت بده ساقیا مانده ام صفر ید * شود کیمیای میم سودمند * یقال بیت الصفر من المتاع ورجل صفر الیدین وفی الحدیث ان اصفر البیوت من الخیر البیت ع مع الفاء * صرف ع سکون راء مهمله ایله صوقاتلمامش صافی شراب شیخ عمر بن الفارض قدس سره بیت علیك بها صرفا وان شئت مزجها * فعدلك من ظلم الحبیب هو الظلم * بو بیتك ظاهر معناسندن قطع نظر معنای حقیقیسی صرفدن مراد کلمهٔ لااله الا الله در وآنی ممزوج ایتمك محمد رسول الله درکه حبیب دن مراد اولدر میر نظمی بیت بده ساقی آن بادهٔ صرف آب * که افکار غم سینه کرد دخراب ع صنف ع کونه ازچیزی وپاره ازچیزی کذا فی شرفنامه ع مع القاف * صدیق ع کسر دال مشدده ایله راستکوی بغایت ولقب شریف حضرت یوسف علیه السلام وحضرت ابو بکر رضی الله عنه در ع مع النون * صغون وصغین ع ایکی قریه اسمیدر کذا فی شرفنامه ع صین ع براقلیمدر غایت واسع اهلی جمله کافردرلر واول دیارده غایت قیمتلو اینجو اولور دیرلر یکتا که دانه سی بیك دینار ذکر کذا فی عجایب البلدان ع مع الهاء * صلایه ع فتح یای تحتانیه اوزرنده بویه ازدکلری طاش والتون حل ایتدکلری طبق ابو المعانی بیت رخ سخت خو یشم که کردم صلایه * که جانان برو خال مشکین بسایه ع صله ع عطاودخی شعرایه ویریلان جائزهٔ شعر

شعر ي صفه ع نشان ي باب الصاد المضمومة مع التاء * صحبت ع سكون حاء مهمله وفتح باء موحده ايله مجلسده اوتورمق معناسنه شيخ عطار بيت باز صحبت داشتن با هر فقير * پادشه را عيب دارد گوش كير * ودوستلق اتمك معناسنه وله * مثنوى * رغبت دنيا وصحبت با زنان * قربت سلطان والفت با بدان * هركه دائم صحبتش با زن بود * مرد عاقل نيست اوكودن بود * ودخى جماع اتمك ميرنظمى بيت الفت زنرا وصحبت با غلام * روى را آرد بخالت لا كلام . *

ي صورت ع سكون واو وفتح راء مهمله ايله چهره وپيكر وتشبيهها نقاشلرك ايتدكلرى انسان رسمى شانى ئكلو بيت چشم تو جادو يست كه چون صورت فرنك * دريك نگاه با همه كس آشنا شود ي مع الحاء المهمله * صبح ع سكون باء موحده ايله صباح وقتى صبح اول وصبح دوم ديرلر مولانا ظهورى بيت شراب دويم صبح روز وصال * زكيفيت حال عزلت مقال * يعنى صبح صادق شرابى عربيده دخى ذكر اولنمشدر محمد بن اليمين الاندلسى بيت وجلوا ظلام الليل بالصبح الذى * قسموه بين جيادهم اوضاحا ي صلح ع دفع مخاصمه معناسنه مولانا ظهورى بيت زروبت عيانست آثار صلح * بساغر كن آن جنس بازار صلح عربيده دخى كذلك الشيخ صفى الدين الحلى * قطعه * نفا عين الكلام بسحر عين * الى سلم المتيم ليس يجنح * له طرف بقول الحرب اولى * ولى قلب يقول الصلح اصلح ي مع الراء المهمله *

ي صبار ع فتح باء موحدهٔ مشدده ايله تمرهندى كه لطيف اكشيسى وار در قلع صفرايه غايت نافعدر اكشيلرده قابضيه مقرر دوا اولوب ملين اولدوغى واضحدر انجق هم اكشى هم ملين تمر هند يدر باء مخففه ايله ده جائزدر ميرنظمى بيت مرا كرد مخموم صداع خمار * رسان ساقيا آن شراب صبار . ي صفر ع ضم فا ايله معادن نوعندن توج ديدكلرى معدنى نسنه در شيخ ابن سينا اوزان معادنى بيان ايلمش بو قطعه ايله * قطعه * نه فلز مستوى الحجمرا چون بركشى * اختلاف وزن دارد هر يكى بى اشتباه * زر لكن زيبق الم اسرب دهن ارزيز حل * فضه ند آهن يكى مس وشبه مه صفر ماه ي صور ع سكون واو ايله بوينوزكه قلندران چالرلر وحضرت اسرافيل عليه السلامك نفخ ايتدوكى نسنه يه ده ديرلر ابو المعانى بيت كشتكان تو سر نمى دارند * تا دم صور وقت رستاخيز ي مع العين المهمله * صداع ع باش اغريسى كه علتى ماده اوله ياخود خماردن عارض اوله مثلا ظهورى بيت صداع اجل را دوا كرده اند * چو بر جبهه لايش طلا كرده اند * وله بيت صداع خمارمى هستيم * كند كمره خانهٔ مستيم * عربيده دخى كذلك عنتر العيسى بيت وسيفى كان فى الهيجا طبيب * يداوى الرأس من الم الصداع ي مع الفاء * صوف ع واو معروف ايله پچى نك اوزون قيللرى دبندن خرده قيللرى قوپاروب اكيروب طوقدقلرى قماش كبى نسنه كه موجدار ايدرلر ودخى قويون تويى پشمينه معناسنه شيخ عطار بيت همچو صوفى در لباس صوف باش * با صفتهاى خدا موصوف باش عربيده قيون يوكنده مستعملدر سائر حيوانات تويينه شعر ديرلر فتح شينله لابن الحجاج * قطعه * احن اذا رايت الحر ليلا * يحتنى وهو مستوف لطيف * ولا اباه ان هو جاء يوما * وفى رأس القليلة منه ليف * اذا ميت الحروف اكلت منه * ولست اعاف وعليه صوف *

ي مع النون * صبحكاهان ع مراد صبح كاذب وصبح صادقدر شاعر بيت چو شد تاريخ

مشرق صبحگاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان ل مع الهاء * صبحگاه م صباح
وقتی دیمکدر بیت مزه بخواب که حافظ ببارگاه قبول * دعای نیمشب وورد صبحگاه منست *
ل صراحیه م شراب ظرفی ل صره م فتح راء مهملهٔ مشدده ایله التون واقچه کیسه سی
طلو اولدوغی حالده واکا بکزر نه اولورسه شیخ سعدی گلستانده * یك صرهٔ هزار دینار به پیشش
فرستاد * دیدوکی در شاعر بیت اکرچه عادت شاهیست صره بخشیدن * عطای
شاه مرا سیم وزو بخروابری ل صفره م صاریلق هرنه اولورسه ل صفه م مرتفع
ومخصوص یاپلمش مکان عربیده مصطبه دیرلر ودخی جای عشرت مولانا محمد ظهوری بیت
بمژگان فروروب ازصفه کرد * چو پروانه برکرد ساقی بکرد ل مع الیاء * صراحی م بوینی
اوزون شراب ظرفی شیشه اولسون غیری اولسون خواجه حافظ بیت یارب چه نعره کرد
صراحی که خون خم * با نقرهای قلقلش اندر کلو ببست * وله بیت درین زمانه رفیقی که
خالی ازخللست * صراحیٔ می ناب وسفینهٔ غزلست ل صورت وهمی م قوت مفکره ده
بر حالتدر که برکمسنه نك وياخود برنسنه نك شخصیتنی تفکر وبعینه صورتنی خیالده احضار
اتمکه دیرلر ابو المعانی بیت نرود ازخیال من هرکز * صورت وهمیٔ صفای وصال ل صوفی م
واو معرف ایله تصوفه منسوب ودخی جامهٔ صوفه مخصوص اولان ابو المعانی بیت لباس
صوفیانست جامهٔ صوف * ولی باید بدل چون صوف معروف ل باب الضاد المعجمه المفتوحه
مع الباء الموحده * ضب م کاردیدکلری جانورکه سوسمار دخی دیرلر ل ضرب م سکون راء
مهمله ایله هرنسنه نك مثلی وباران سیلك واورمق وکتمك ومثلی ظاهر اولمق وبرکمسنه نك النی
مالندن بغلمق ل ضرب م فتحتین ایله عسل سپید ل ضراب م راء مشدده ایله رودزن وسکه زن
ل مع الدال المهمله * ضماد م بند جراحت وکل باشه اوربلان بز پارهسنه دیرلر ویاقی بغلمق
ل مع الراء المهمله * ضر م زیان * اذا ذکر مع النفع فتحت الضاد واذا افرد ضمت ضاده
ل ضرر م فتحتین ایله زیان که مقابلی نفع وسوددر شیخ عطار بیت هرکه از دشمن نباشد
برحذر * عاقبت بیند ازو رنج وضرر * لغت عربیده چکنه نك اسفلی اعلاسنه اولشمق کسر ثیق
وتشدید راء مهمله ایله بخیل آدم وقصه بویلو عورت ل ضمیر م کسر میمله قلب ونیت جمعی ضمایر
کاور وخاطرده نسنه اضمار ایلمك خواجه حافظ بیت ازخیال لطف می مشاطهٔ چالاك
طبع * درضمیر برگ گل خوش میکند پنهان گلاب * منلا ظهوری بیت مه ومهر نان ریزهٔ
خوان اوست * چه روشن ضمیری که مهمان اوست ل ضریر م مرد نابینا یعنی اعمی ومرد نزار
ونحیف ل مع العین المهمله * ضایع م تباه یعنی تمش ومشك بویا ل ضبع م سکون
باء موحده ایله سرتلان که کفتار دیرلر ل ضجیع م کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله همسر یعنی
بردوشکده بیله یاتان ل ضرع م پستان کاووکوسفند ویقال ماله زرع ولا ضرع ای شئ
ل مع الفاء * ضیف م سکون یای تحتانیه مهمان ل مع الکاف * ضحاك م مشهور
پادشاه نامی در اصلی ده آك ایدی یعنی اون عیبلو ده اون وآك عیب معناسنه درتعریب ایدوب
ضحاك دیدیلر ایکی اوموزونده ات پارهلرندن ایکی ییلان کبی نسنه اولمغله ضحاك ماری دیدیلر
حلوائی سمرقندی بیت زلف تا رقیب بکردن کرفته بود * ضحاك را بزحمت ماران کیدا شتیم

كذا اشتیم * مصرع ثانی ضروب امثالدندر ودہ آك محلنده ذکر اولنمشدر ؤ عربیده ضحاك
تشدید حا ایله خندان معناسنه در کولیجی دیمك اولور قاضی ابن سنا الملك بیت اسمی
یضحاك فوزی فیك من طرب * وفوز غیری بسمیه بعباس * ودخی ضحك تره یاغی وعسل وقار
وچیچك طومروغی که هنوز شق اولمش اوله وضاحکه ایکی اوك دیشلر وکسر ایله کولمك ومیمون
آوازیدر ؤ مع اللام * ضال ع کمراه ؤ ضلال ع یولسزلق ؤ ضلیل ع بغایت یولسز وکمراه
ؤ مع المیم * ضحم ع تناور یعنی اتلو وکودلو ؤ ضیغم ع یرتیجی ارسلان ؤ ضیم ع ستم
وظلم ؤ مع النون * ضربان ع دردریش یعنی جراحت ویاره واغریسی ؤ ضغن ع کینه
ؤ ضمان ع قبول ایتمك ؤ ضمین ع مثله ؤ ضنین ع بخیل ؤ ضیمران ع سکون یای تحتانی
وضم میم وفتح راء مهمله ایله شاه اسپرغم دیدکلری که عربیده ریحان وترکیده فسلکن دیرلر بعضیلر
بستان افروز دیدیلر وبعضیلر تاج خروس ردیدیلر شاعر بیت ضیمران سنبل ولاله ذرو *
هر یکی راداده زینت باغ را ؤ مع الهاء * ضاحکه ع ایلروده اولان درت دیشلك بری که زیاده جه
اوله ودخی خندان ؤ ضحکه ع خلق اوزرینه کولیجی ؤ ضحوه ع قبه قوشلق وقتی وقوشلق
طعامی ؤ ضروره ع بیچاره للك ؤ ضیعه ع کشت زار یعنی اکنلك ؤ من المکسورة * ضیا ع
یعنی روشنی ظهوری بیت بنوری که ازعکس جانش سها * بخورشید بخشد زکوه ضیا *
عربیده استعمالی روشندر استاد متنبی بیت امن ازدیادك فی الدجا الرقباء * اذ حیث کنت
من الظلام ضیاء ؤ ضد ع ناهمتا یعنی برنسنه نك تمام مخالفی ؤ ضفدع ع قوربغه
ؤ ضلع ع پهلو کوکاری ؤ ضعف ع دوچندان یعنی ایکی قات ؤ ضرغام ع سکون
راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ارسلانك جملهٔ اسماسندندر طالب آملی بیت بزرکرفته ومانده
برای تعویذش * قوای نامیه ناخن زپنجهٔ ضرغام * میرنظمی بیت مپندار خالی بود هرکنام
مبادا که ضرغام دارد مقام * استعاره طریقیله یقال ضرغم الابطال بعضهم بعضا فی الحرب
ؤ باب الطاء المفتوحة المهملة مع الالف * طباطبا ع فتح بائین موحدتین وکسر طاء ثانیه ایله
مجمده بر طائفه در سید پخنورلر نسبلری صحتن بنه کند ولری بلور ابو المعانی بیت یکی شخص
مجهول آمد بشهر * کند دعویٔ نسل آل عبایی * چکونه شود سید آن خرنسب * که رد
کرده بر پیشش طباطبایی ؤ طرفا ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله درخت معناسنه در ؤ مع الباء
الموحده * طاب ع خوشی وپاکی یعنی ایلك وپاکلك ؤ طالب ع جوینده واسماء رجالدندر
ؤ طاق ترنب ع فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کر وفر وخودنمایی وطمطراق که طاق وترم دخی
دیرلر شاعر بیت چنان یافت شهرت بدیرجهان * بطاق وترنب بکروبفر ؤ طپطاب ع
سکون باء فارسی وفتح طاء مهمله ایله کوی وچوکان اوینونه طوبی اوردقلری مخصوص چوکانه دیرلر
استاد بیت بنات النعش چون طپطاب سیمین * نهاده دست زیر وپهنه از بر * پهنه اول
چوکانه دیرلر کذا فی المؤید ؤ طبیب القلب ع یعنی زهره کذا فی عجایب البلدان ؤ طبیب ع
خسته یه تیمار وعلاج ایدن کمسنه واستعاره طریقیله محبوبه ده دینلور مولانا محمد ظهوری بیت
بیا ای طبیب مرضهای دل * بجای علاج غرضهای دل * الطبّ ع بالفتح والتشدید عادة
وحذاقت ومهارة وعلم وکیاست یقال رجل طب ای عالم وحاذق وکسریله اصطلاح وعادت

وسیاست وسحر ابن انبازی قتمله طب اضداد دندر زیرا علاج امراضه وسحره طب دیرلر سحر ایسه اعظم امراضندر یقال الطب السحر والمطبوب المسحور والطبیب الساحر والطبیب العالم وجمع القلة اطبة والکثرة اطباء تقول طبیت یا رجل بالکسر طبیبا ای صرت طبیبا والمطبب الذی یتعاطی علم الطب وکل استاد وحاذق عند العرب طبیب لامیر سیف الدین المنشد بیت اناشده وقد لعبت بقلبی * ید الاسقام وقد عز الطبیب ﮊ طرب ﻉ فتح راء مهمله ایله بر حالت خفتدرکه انسانه عارض اولور شدت سروردن وشدت حزندن اما اکثر سروردن اولور که سرور وفرح معناسنه استعمال اولنور یقال قد طرب بکسر الراء طربا واطربه غیره مولانا جامی بیت ناقه زلخان عرب آسوده از رنج وتعب * طی کند باصد طرب یکروزه ره دریک زمان * وعربیده کذلک للشیخ صدر الدین المحمد الشهیر بابن ابی کیل بیت فالخمر ذوتر فی الدر من حبب * ترد ما فاتنی وازداد لی الطرب ﮊ طلب ﻉ فتحتین ایله استمک واستک خواهش معناسنه یقال طلب یطلبه طلبا واطلبه ایضا احوجه الی الطلب واطلب الکلاء بناعد من الماء صائب تبریزی بیت معیار دوستان بغل روز حاجتست * فرضی برسم تجربه دوستان طلب * بو بیتده امری واقع اولمشدر ﮊ طیب ﻉ کسر یاء مشدده ایله خوش وپاکیزه وحلال وپاکیزه سخن ومردم پاکیزه کذا فی شرفنامه ﮊ طهماسب ﻉ ایران زمین پادشاهلرندن بر پادشاه آدیدرکه یدی سنه رعایایه عشر زمین وخراجی باغشلمشر ایدی واللی سنه پادشاهلق ایلدی ﮊ طناب ﻉ فتح نونله چادر ایپلری ترکیده تنف دیرلر خواجه سلمان بیت خیمه قدرترا خورشید می تابد طناب * ساغر بزم ترانا هید میکرده حباب * عربیده ضمتین ایله طنب چادر ایپلری حبل الخیام معناسنه جمعی اطناب کلور واغاج کوکی عروق شجر کبی وکورنک سکری عصب جسد مثالی وسکوا کر یلکی اعوجاج رمح مانندی ویقال الطنب بالمکان اقام وطنب الفرس طال متنه واطنب بالغ فی الشیء واطنبت الریح اطنابا اشتدت فی الغبار الاطنابة المظله الطنب بالضم ناحیه وجانب ﮊ مع التاء * طاغوت ﻉ ضم غین معجمه وواو معروفله هر نه که خدا عز وجلدن غیری پرستش ایدرلر صورة کانت اوغیر صورة ﮊ طالوت ﻉ بر مرد مؤمن ومسلم ایدی حرب وجنکده عالم واول اصلمده ثقه ایدی حق تعالی آکا ملک احسان ایلدی ﮊ طوق طاقت ﻉ بر طوق قدر قیمتدار ملوک قوللرینک کردنلرینه طقار ﮊ طاقت ﻉ فتح قافله قدرت وقوت معناسنه مولانا محمد ظهوری بیت بحکم تغافل اکر صاعتی * شود پاره پیراهن طاقتی * ابو تراب بیک بیت ماطاقت هجران می ناب نداریم * چون کاسه ماکشته تهی خانه خرابیم * وبو قات معناسنه ده کلور ﮊ طامات ﻉ ایکی معنایه در اول سخن از چپ وراست کفتن یعنی سوزی پراکنده سویلمک بیت بطامات مجلس بیاراستیم * پس آنکه زحق مغفرت خواستیم * ثانی مجمه یعنی سوز فصاحت ایله اولمیه کذا فی المجمع ﮊ طروات ﻉ فتح راء مهمله وواو ایله تازه لک واطافت معناسنه خواجه سلمان بیت چهره مه زا بود حاجت مشاطکی * طلعت خورشید را نیست طراوت بدین * نعتی طری کلور یقال شیء طری ای غض وطریت الثوب طریه واطراه مله واطریت العسل اطراء ای عقده وطری علینا فلان ای اطلع ﮊ طشت ﻉ سکون شین معجمه ایله بیوک طاس که لکن دخی دیرلر

دیرلر عربیده سین مهمله ایله طست دخی دیرلر اما فارسیده اصلی تشت در تاء مثناة ایله کمال
اسمعیل بیت نماند شام اکر امواج این دریای دولابی * فروشد زورق زرین بر آمد طشت
سیمابی * واسرار آچلمغه طشت از بام افتاد دیرلر نتکم مولانا جامی بیت طشت خورشید
زبام افتادی * کار کردون نظام افتادی ﴿ طلعت ﴾ سکون لام وفتح عین مهمله ایله دیدار
معناسنه خواجه حافظ بیت دل سراپردهٔ محبت اوست * دیده آیینه دار طلعت اوست
مولانا ظهوری بیت دل آیینهٔ طلعت یار نیست * اکر صیقل عشق درکار نیست * عربیده
کورمك رؤیه کبی ومنه قولهم انا مشتاق الی طلعتك ای الی رؤیتك ﴿ مع الثاء * طهمورث ﴾
سکون ها وضم میم وفتح راء مهمله ایله حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامك بر روایتده ایکنجی
بطننده بر روایتده اوچنجی بطننده اولادیدر دنیاده ابتدا بو پادشاهلق ایلدی دیولری زور وزبار وسیله
ضبط وقهر ایلدوکی ایچون طهمورث دیوبند لقبیله شهرت شعاردر میر نظمی بیت ملك زنهار
دل دنیای پر رنك * نه طموث بمانده نه سیامك ﴿ مع الجیم * طافج ﴾ کسر فا ایله بمعنی پر
یعنی مملو مولانا جامی بیت ای شده طافج ز فیض کاس محمد * زادم وعالم مکن قیاس محمد *
﴿ طباهیج ﴾ فتح باء موحده وکسر ها وسکون یای تحتانیه ایله بر طعام ایله بشمش قلیه بعض یرده
قایغنه دیدیلر عربیده طباهجه دیرلر شاعر بیت کند سیر ولی هضمش عسیر است * شود
با تخم مرغی کر طباهیج ﴿ طسوج ﴾ ضم سین مهملهٔ مشدده وواو معروفله بیم درهمه دیرلر
اصلی تسو وتسوجدر ابو المعانی بیت چودانی نیست دنیارا بقایی * نیرزد نزد عاقل نیم
طسوج * عربیده جانب وناحیه معناسنه در وعند الحساب ایکی حبه دن عبارتدر وحبه نك
یکرمی دردی بر دینار در وسدسی بر دانکدر فارسیدن معربدر که تسوج دیرلر ﴿ طمغاج ﴾
سکون میم وفتح غین معجمه ایله ترکستانده بر ولایت اسمیدر دار الملك اولان شهرینه ده دیرلر شیخ
نظامی بیت چکل را زلف بر طمغاج بندد * طرر از شوشتر و بر عاج بندد ﴿ طنعاج ﴾
سکون نون وفتح عین مهمله ایله خطا ملکنه قریب بر شهر اسمیدر کافرستاندر و دخی تاتار خانلرینك
بریسنه اسم اولمق مرویدر بمعنی اول میر نظمی بیت با قلیم خطا حکمش رسیده * سوی
طنعاج را الشکر کشیده ﴿ مع الحاء المهمله * طرح ﴾ سکون راء مهمله ایله بر اتمق مثلا دیوار تملی
وامثالی وحامل یوکن بر اتمق معنالرینه میر نظمی بیت چو طرح ظلم وجور افکنده بودی *
زبیم جور عالم بنده بودی ﴿ مع الخاء المعجمه * طباخ ﴾ فتح باء موحدهٔ مشدده ایله آشجی که خوالیکر
وآش پزدخی دیرلر ﴿ طبخ ﴾ چولمکده تسنه قینامق ﴿ طرخ ﴾ سکون راء مهمله ایله
طاغ انکلرنده ودره لردن اقان قارصوینك جمع اولدوغی یر عربیده ماجل دیرلر ﴿ مع الدال المهمله
﴿ طایباد ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله خراسان ملکنده بر موضع ویا خود بر شهر
اسمی اوله مولانا هاتفی * مثنوی * هوس کرد جم قدر خاقان اساس * که روشن کند چشم
مردم شناس * بنظارهٔ مرشد طایباد * سپهر آفرین خوان آن خاك باد * محل دیکرده وله
بیت خرامان شد آن ابر کوهر نهاد * بکستردن سایهٔ طایباد ﴿ طبرزد ﴾ سکون باء موحده
وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر نوع شکردر بیاض وصفت وسنکین اولور شویله که تبر ایله
قرلمه وغندن طبرزد دیدیلر فارسیدن معربدر که اصلی تبرزد ایدی شاعر بیت طبرزد سکر

وقندونباتش * بهر حالت بیفزاید حیاتش ع طرد ع سکون راء مهمله ایله سورمك واراق ایتمك ع طرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله سورلمش ع طلحند ع سکون لام ونون وفتح حاء مهمله ایله نام پادشاه سند درکه دشمنیله جنکده ایکن انکسار ومغلوب بیت واقع اولمغله فیل اوزرنده تختنده اوتوررکن بامر الله تعالی جان ویردی مادری اوغلنك فراقندن دیوانه اولدی حکماء هنددن لجلاج حکیم شطرنجی تصنیف ایلیوب آنك حضورنده اوینارلر ایدی اول دخی اکا مشغول اولمغله برمقدار آرام ایدر ایدی ع طود ع کوه بزرك وبلند کذا فی شرفنامه ع مع الراء المهمله * طالیفر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله براوتدر قالن قبوغی واردر هندده چوق اولور برکمسنه اغزنده طوتوب جماع ایلسه سرعت انزالی دفع ایدوب جماعه عظیم لذت ویرر ابو المعانی بیت بوقت کادن لعل لبش کر در دهن کیری * چو طالیفر بیابی کادن اولذت بسیار ع طاهر ع کسر ها ایله پاك دیمکدر ع طایر ع کسر یای تحتانیه ایله یعنی پرنده مولانا طهوری بیت نشد طایر عشق تا جلوه کر * نیفشاند بازنکه بال وپر * مولانا جامی بیت همای طایر قدسی زهمت تونشاید * که میل افسر هدهد کنی وطوق همامه * وطایر الانسان عمله قرآن مجیدده * وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه * وارداولمشدر ابو المعانی بیت طایر من بود این محنت که چون طایر شدم * میکداز د آتش عشقم که طایر کشتنم ع طباشیر ع فتح باء موحده وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیه بردوادرکه قثاء هندی ریج شد یدن بعض بعضنه احتکاکله محترق اولوب کل اولدقده ایچنده بولنور ایوسی زیاده بیاض ودرهم کبی مستدیر اولور زنان یوزلرینه سوررلر بیاضلق ویرور ابو المعانی بیت روی زشت آن عجوز بدلقا هرکز مبین * کز طباشیر وفکر دارد همی حسن دروغ * ع طبر ع فتح باء موحده ایله نام ولایت طبرستان وبید طبری اول دیاره منسوبدر بید موله دخی دیرلر ظهیر فاریابی بیت همچو مستان صبوحی زده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه وبید طبری ع طبق زنبور ع یعنی خانهٔ زنبور ع طبله خوار ع سکون باء موحده وفتح لام وضم خاء معجمه ایله یعنی مفت خوار معنای ترکیب طبله دن ییجی دیمکدر برکمسنه کسب نفقه یه مقید اولمیوب آخرك طعامنه حاضر اوله اکا دیرلر میر نظمی بیت مرا اوراثر نیست از ننك وعار * که باشد طفیلی وهم طبله خوار ع طرار ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله یان کسیجی ومفلس وعیار ورنك باز کمال خجندی بیت ای بزلف از شیروان عیارتر * طره از توتواز وطرارتر ع طرفدار ع فتح راء مهمله وسکون فا ایله سرحد نشین وسنورکیر یعنی سنوربکاری مولانا هاتفی بیت طرفدار سرحد نکهبان راه * کریزان همه جانب تختکاه ع طشتکر ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کاف فارسیله نام مطرب حکیم خاقانی بیت آن راه طشتکر اداکرد * آن قول کاسه کر اداکرد ع طنبور ع معروف سازدر فارسیده تنبور دیرلر تعریب اولنمشدر منلا طهوری بیت چونی هرکرا دیده کردیده باز * چو طنبور در پرده کفتست راز ع طور ع سکون واو ایله طرز واسلوب وقاعده میر نظمی بیت درآمد بمجلس بطور رلوند * بمانده سر عاشقان راخرد ع طوق بهار ع سکون واو وقاف ایله یعنی قوس وقزح کذا فی المجمع ع طوق عنبر ع هنوز کلشن خط دلبران ع طهور ع ضم

ضمّ ها ایله پاك معناسنه مولانا ظهوری بیت بساقی کری کرکند جلوه حور * نکیرم ز دست‌ش
شراب طهور ﴿ طیر ﴾ قوش وفال بد جمعی طیور کلور و بر معناسی دخی نوشادر درکه
طیر الخراسانی دیرلر وکبریته طیر سقر الحمی دیرلر ﴿ طیغور ﴾ سکون یای تحتانی وضمّ غین معجمه
ایله اسماء طیوردن بر طیر شکاری اسمیدر ﴿ طیفور ﴾ سکون یای تحتانی وضمّ فا ایله
بر پادشاه اسمیدر ﴿ مع الزاء المعجمه * طاقیه دوز ﴾ سکون قاف وفتح یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول معنای لغویسی طاقیه دیکیجی درکه دوزدوختن لفظندن اسم فاعل اولور ثانی
معنای اصطلاحی درکه آدم آلدایجی دیمك اولور ترکیده طاقیه قاپجی دیدکاری معنایه در میر
نظمی بیت مده دلبدان کاکل دلفروز * مبادا همی باشد او طاقیه دوز ﴿ طبلباز ﴾
سکون یاء موحده اولی ولام وفتح ثانیه ایله نقاره کبی بر نسنه در آوجیلر ایر قاشنده کوتوررلرکه
طوغانی شکاره صالدقده آنی طره ایله اوروب صدا ایدرلرکه چالی اراسنده قوش قالقه دیو
خواجه سلمان بیت طبلباز تو هر آنجا که باواز آید * نسر طائر کند از قلهٔ کردون پرواز *
﴿ طرز ﴾ سکون راء مهمله ایله کونه واسلوب وقانون معناسنه مولانا هاتفی * مثنوی *
بعزت پرستان درکاه شاه * درآمد دران جنکزی بارکاه * جهان دکر دید وساز دکر * بهر
جنس طرز وطراز دکر * کاهی رانك فتحه سیله خرز وزنی اوزره ده استعمال ایدرلر استاد
لطیفی بیت جامهٔ عمر تو بدست دوام * از جلال آید وطرز دارد * عربیده معنای محرردن
ماعدا هیأت وزینت معنالرینه ده استعمال ایدرلر یقال طرزه حسن ای هیأته وطرزه مقبول ای
زینته والطرز الشکل بهذا الطرز ای بهذا الشکل اشعارده دخی کلور بدر الدین یوسف بن لولو
بیت شهی للی قدرق دیباج خده * ووشی العذار المشد برله طرز * وضمله ده عربیده شکل
معناسنه عماد الکاتب الاصفهانی بیت للصبی من عذاره نسج حسن * رقم المسك فی الشقایق
طرزه * بو معنایه چغتایده یوسونلق دیرلر یعنی اسلوب کتاب مجالس النفایسده دیباجه ده
میر علیشیرك بو دیبنی نقل وایراد ایتمکه وعده ایتدیکی یرده دیر * نثر * وهر قایسی نینك
نتایج طبیعیدین بیرار نیمه یوسونلق یازلغای ﴿ طناز ﴾ فتح نونله ناز وشیوه ایدیجی صفت
محبوب اولور وطنزه اسم فاعل دخی اولور کنایه ونکته ایدیجی معناسنه مولانا جامی بیت
کرچه بس عشوه ده وطناز ند * بردهٔ وحدت لعبت باز ند ﴿ طنز ﴾ سکون نونله کنایه ونکته ایله
صوپلمك کمال خجندی بیت بطنز از کفت خواهم کرد از عاشق کشی توبه * رقیب شوم باما
این خبر یاری چه میکرید * عربیده مسخره یه آلمق فهو طناز بالتشدید ﴿ مع السین المهمله ﴾
﴿ طاس ﴾ معروف ظرفك آدیدر ترکیده دخی طاس دیرلر الطس والطس بالتشدید
فیهما ویقال طس فی البلاد ای ذهب ودخی هر نه نك که بر جانبی محدب وجانب آخری مقعر اوله
اکا طاس دیرلر بو سبب ایله سپهره طاس نیلکون دیرلر ابو المعانی بیت با رباب طبیعت را
بفرستاند فلك هر دم * بجای بادهٔ کلکون ز طاس نیلکون زهراب ﴿ طاقدیس ﴾ سکون
قاف ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله بمعنی طاق مانند تخت خسرو شاعر بیت که یك
واکرد تخت طاقدیسش * زمان پادشاهان کاسه لیسش * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی
صفهٔ حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام وایوان شاهان ودخی عالی عمارت اوکلرنده اولان

بنایه دیرلر ﯾ طاوس ﭼ دم والی منقش بر قوشدر که مشهور عالمدر خواجه سلمان بیت
آستان سدره یعنی باغ طاوسان ملك * از کبوترخانهای کعبهٔ قدر ترا * مولانا هاتفی بیت
اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت * دنیایه کلزدن مقدم جنتده
خرامان اولوب حضرت آدم علیه السلام ایله چیقدوغی منقولدر ﯾ طرطوش ﭼ نام مبارز
لشکر روس کذا فی شرفنامه ﯾ مع الشین المعجمه * طرطانیوش ﭼ سکون را و فتح طاء
مهملتین وکسر نون وضم یای تحتا نیله بر جزیره آدیدر که عذرا اول جزیره یه دوشوب بعده
خلاص اولدی استاد عنصری * مثنوی * بشد از پس رنجهای دراز * بیکی جزیره رسیدند
باز * بجا نام او بود طرطانیوش * در و پادشا نام او بوکیوش ﯾ طواف سرکش ﭼ میوه
وساڑماکولاتی باشی اوزرنده کزدروب صتانه دیرلر ایضامنه ﯾ مع العین المهمله * طالع ﭼ
معنای لغویسی ظهور وخروج ایتمك وغایب اولق وهجوم ایتمك یقال طلعت الشمس
والکوکب طلوعا ومطلعا اذا خرجت وظهرت من مطلعها والمطلع ایضا موضع طلوعها وطلع
علینا وکان اذا هجم وطلعت الی القوم اذا اتیهم وقد طلعت عنهم اذا غبت عنهم وطلعت الجبل
ای علوه وطالعت الشیٔ ای طلعت علیه واطلعتك واطلع علی باطن امره ومعنای مصطلحیسی
بختدن کنایه در خواجه حافظ بیت زجور کوکب طالع سحرکهان چشم * چنان کریست که
ناهید دید ومه دانست * مولا ظهوری بیت بفکر زر وسیم خود را مباز * اکر طالع عشق
داری بساز * بو معنایه عربیده دخی استعمال اولنور و بو معنای اوله امیر سیف الدین بیت
کان البدر طلعته اذا ما * تبدی طالعا بعد المغیب ﯾ طبع ﭼ ایکی معنایه در اول مزاج
معناسنه میرنظمی بیت اکر بر نیاید بطبعت کران * سخن دارم اندك بکویم نهان * ثانی
نقش مهر معناسنه وعربیده دخی مزاج معناسنه که جمعی طباع کلور کسر ایله اصلنده مصدر در ختم
وضرب معناسنه یقال طبع الله علی قلب الکافر ای ختم وطبعت علی الکتاب ای ختمت وطبعت
السیف والدرهم ای علمت وطبع الرجل اذا ینفذ فی الامر وناقة مطبعة ای مثقلة للحمل وقد
یراد بالطبع الذات یقال بطبعه ای بذاته وبنفسه وقیل الطبع الخلقة التی خلقت الانسان علیها
والطبع بالکسر نهر جمعی اطباع کلور یقال طبع النهر ای امتلاء والطبع ملاء المکیال والسقاء
الطبع بالفتحتین بولشمق وکیردنسکبی ودمور پاسلنمق یقال طبع السیف طبعا اذا علاه
الصدا وطبع الرجل دنس وایضا بمعنی کسل ویقال الطبع العیب وکل شین فی دین
اودینا وطبع الطابع بفتح الباء وکسرها خرمن چاچلرینه ایتدکاری نشان ودخی مهر که مکتوبلره
اوررلر ومحفوظ نسنه لره ایدرلر ﯾ طمع ﭼ حریص اولمق وقناعت ایتمك مولانا ظهوری
بیت ندارد وبال طمع کوکبم * نداند عذاب خوش آمدایم * عربیده دخی بو معنایه در
ﯾ مع الفاء * طرف ﭼ فتح راء مهمله ایله جانب معناسنه در اما اکثر عجم سکون را ایله
استعمال ایدرلر نتکم بو بیتلرده واقعدر نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکندر *
بر آیین بت وبتخانه بکندر * مولانا محمد ظهوری بیت بطرف چمن بهر عبهری * تراشیده
از کهربا عنبری * مولانا جامی بیت کوشهٔ برقع زطرف طلعت رخشان کشاد * اینك اینك
زان لامع صدهزاران برق نور * عربیده سکون راء مهمله ایله چشم معناسنه ودخی عند النظر

النظر كوز قپاغن دپرتمك تحريك جفون كبى بعض كره عين دخى مراد اولنور نتكم استاد ابوطيب متنبى بيت لولم تكن بغبار طرفك الكلت * عين الغزالة ضد هاوجه الدما * وكسر طايله آتك ايوسى كريم من الخيل وقيل هو لغت للذكر خاصة والجمع طروف وفتحتين ايله هر نسنه نك اوجى وناحيه سى جمعى اطراف كلور يقال فلان كريم الطرفين مراد نسب اب ونسب ام واطرافه اخوات واعمام وخالات ﴿ طوف ﴾ دونمك ودولانمق معناسنه مولانا جامى بيت قدسيان طوف ديار توكنند * تحفه نو ونثار توكنند * وله بيت بر درش جامى چه خورسندى دهد يكروزه طوف * ما تسلينا ولو يبقى الى يوم النشور * عربيده دخى استعمال اولنور شيخ تاج الدين الجوارى بيت هنوافى العيش الا ان يطوف على * الندمان فى الدين طاسات وكاسات * وزياده ايلمك وبرقاج بوش طولى اوفروب برى برى يا ننه بغليوب اوزرينه بنوب صوده يوزمك وتبول وتغيط ايتمك ﴿ مع القاف * طاق ﴾ ايكى معنايه در اول تك كه مقابلى چفتدر كمال اسمعيل بيت طاق ور واقم زيكى طاق بود * خود بجهان طاق نبود دست دوپى * ثانى براغاجدر طوملك وآزاد درخت دخى ديرلر عربيده قپو كمرى وايوان كمرى خواجه حافظ بيت ازين رباط دودر چون ضرورتست رحيل * رواق وطاق معيشت چه سر بلند وچه پست * ومحبوبك قاشى كمر كبى اكرى اولديغندن طاق ابرو ديرلر مولانا ظهورى بيت اكر طاق ابروسوى قبله ساز * نمازى كذارم بشرع نياز * وچار طاق درت كمر اوزرينه بنا اولندوغندن تسميه اولنمشدر وقبه معناسنه ده كلور عربيده موصنده واثواب نوعندن بر نوعدر اينجه ويوفقه اولور قات معناسنه ده كلور مثلا ايكى قات اولانه ذو الطاقين ديرلر فارسيدن معربدر ﴿ طارق ﴾ ستاره در يعنى غايت منور يلدزدر كذا فى شرفنامه ﴿ طبق ﴾ معروف اولان طرفدر خواجه سلمان بيت اى كه عالى محل جاه ترا در قافله * بهر كسب زاد خورشيد طبق كردان كداست * عربيده اوت كه برنسنه نك اوزرينه اورترلر جمعى اطباق كلور ودخى حال وجماعت وقبيله وقرن معنالرينه دخى كلور ومنه قوله تعالى طبقا عن طبق اى حالا الى حال ومضى طبق واتى طبق اى مضى قرن واتى قرن ومطر طبق اى عام وولدة الغنم طبقا وطبقة اذا ولد بعضها بعد بعض وطبق الغيم تطبيقا اذا اصابه بمطر جميع الارض وسحاب مطبقة والحمى مطبقة الدائمة بكسر الباء وفتحها ونبت طبق اى ثلجات ومنه قيل للداهية احدى نبات طبق ويزعم العرب انها تبيض تسعا وتسعين بيضة كلها ثلافج وطبق عنقه بالسيف اى ابانها وطبقات الناس مراتبهم واطبقوا على الامر اى اتفقوا عليه واطبق الشئ اى جعلت مطبقا اى دائما فتطبق هو الطبق بالكسر موافق الطابق بيوك كرميد آجر معناسنه فارسيدن معربدر ﴿ طلاق ﴾ سپهر يعنى طلق كه عربيده طحال دخى ديرلر ﴿ طلق ﴾ سكون لام ايله كانى يعنى معدنى كوهردر ﴿ طريق ﴾ ايكى معنايه در اول يول راه معناسنه ثانى اسلوب وطرز وروش معناسنه مولانا بدر الدين محمد ظهورى بيت بنقص آمديم از طريق كمال * همه عيبها را هنر ساختيم * ابو المعانى ايكى معنايه بيت باين طريق كه رفتم بكوى عشق ترا * نديدم از تو طريق رعايت مهمان * عربيده دخى سبيل معناسنه جمعى طرق كلور يقال الطريق السبيل يذكر ويؤنث يقال الطريق الاعظم والطريق العظمى والجمع طرق

الطرقه وطرق القوم اماثلهم وخيارهم الطريق يول ومذهب وحال والقياذوخرما اغاجنك
اوزونی بونلرده جمعی طرایق کلور یقال طریقة الرجل مذهبه وفلان علی طریق واحدة
ای علی حالة واحدة وطریقة القوم خیارهم وکذا رجل طریقة قومهم وطرایق قومهم ایضا
للرجال الاشراف ومنه قوله تعالی * کنا طرائق قددا * کنا فرقة مختلفة اهواؤنا ع طوق ج
سکون واوایله بوغازه طاقلان نسنه حلقه اولسون زنجیر اولسون التون اولسون انجو
اولسون مولانا جامی * مثنوی * سرمهٔ چشم جهان خاك درت * طوق جان حلقهٔ
بندکمرت * طوق کردن کن وآویزهٔ کوش * بدو صد عقد دراز امفروش * بو معنا لرعربیده
دخی مستعملدر بوغماق که عورات بویونلرینه طقارلر وحلقه معناسنه ده جمعی طوایق واطواق
دخی کلور یقال طوقه فتطوق ای البسه الطوق فلبسه المطوقة الحمامة التی فی عنقها طوق
کوکرجین بوینده طوق کبی تویی اولور اکا مطوقه دیرلر ع مع الکاف * طبلك ج سکون
باء موحده وفتح لام ایله دبلك دیدکاری که قول توق التنه آلوب چالرلر وکوچك دائره که پوللری
اولمز میرنظمی بیت طبلك نی کرد وکوچه کردان * ازهر در کس چوچیز خواهان * عربیده
دخی بو معنایه در ع طغك ج فتح غین معجمه ایله آزاد درخت دیدکاری اغاجدر که کرکانده
زهر زمین وولایت ریده خلیله وطبرستانده طاخك دیرلر ع مع اللام * طبل ج سکون
باء موحده ایله طاول دیدکاری آلات لهو اکر بر یوزلی واکر ایکی یوزلی دهل دخی
دیرلر میرنظمی بیت طبل وکوس ونفیر وهم سورنا * شده روی زمین پر زصدا * آنك
دوزیجی سنه وچالیجیسنه طبال دیرلر جمعی طبول واطبال کلور ودخی عربیده خلق معناسنه
یقال ما ادری ای الطبل هو ای الناس هو طبل دوه بوینه آصیلان بیوك چاك وطومباق طبله
درهم معناسنه ده کلور ع طلال ج فتح لام ایله شخص مردم ونشان سرای که معلوم اوله
ع طنبل ج سکون نون وفتح باء موحده ایله طبلك مرقوم معناسنه در ع طوبل ج
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله نرد وقمار اوینلرینك بشنجی اوینی آدیدر مزبوریدی نوع اوینلرکه
آدلری بونلردر فارد زیاد ستاد خانه کیر طوبل ده هزار منصوبه ع مع المیم * طارم ج
ضم راء مهمله ایله کیچه دن وقیلدن اولان اولردر که ترکمان واکراد وعربان بریه لرده قوروب
التنده اوتورلر آنلره درم اوی دیرلر واکا بر بزدن وقماشدن وچوقه دن ایدوب اوباد یرلر وهر قبه کبی
نسنه یه دیرلر آصمه چارطاغنه واکا بکزر نسنه لره واستعاره طریقیله آسمانه ده طارم دیرلر شیخ
سعدی بیت کهی بر طارم اعلا نشیند * کهی بر پشت و پای خود نه بیند * حکیم انوری * قطعه *
ازعالم کبریا که عامست * چون رحمت ایزدش ترحم * وهم از پی کبریاش بی شك * تاغایت
این رونده طارم * عربیده دخی مذکور معنالره استعمال اولنور وعلی سبیل التبشیر ویقال الطارم
بیت من الخشب وهو فارسی معرب من تارم ع طاق ترم ج ضم قاف وتاء مثناة وسکون راء
مهمله ایله کر وفر وطمطراق کذا فی المجمع ع طعام ج هر نسنه که ینور جمعی اطعمه کلور
وبعض کره طعامدن بغدای مراد اولنور ویقال الطعام یقع فی کل ما یطعم حتی الماء کما قال
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی زمزم انها طعام وشفاء سقم المطمعة بالضم یمکلك ما کله
معناسنه ع طعم ج سکون عین مهمله ایله بمعنی مزه یعنی طاد ع طمع خام ج طمع محال که

كه هر كز الويرميه * مع النون * طالقان ع برشهر وبر ولايت آديدر * طالقون ع سكون
لام وضم قافله نحاس نوعندن برنوع زهرناك باقردركه آندن منكاش ايدوب قيل يولاركه
كيج بتروآيينه دوزرلر لقوه علتنه مبتلا اولان كمسنه قراكوده آكا باقمغله اول مرضدن خلاص
اولور ديرلر جعلى وعملى دكلدر معدننده بويله بولنور اما بعضيلر جعلى وعملى در باقرى بعض
اجزا ايله تركيب ايدرلر اول حالتى بولور ديرلر ابو المعانى درهجو بيت چو ريش آمد بروى
زشت آن حيز * كند با طالقون ديكر نيايد * ياى تحتانى ايله طاليقون دخى ديرلر * طبرخون ع
فتح باء موحده وسكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله قزل سكوت كه بيد طبرى ده ديرلر شمس
فخرى بيت درزمين عدوز خنجر او * هرچه رويد شجر طبرخونست * فرهنك وفايى ده بر قزل
ارماقدر اوج آهن حلقه قورلر حيوانات وطيور جمع اولورلر آنلرى بشكار ايدرلر مثال معنى اول
شيخ نظامى بيت طبرخون ياسهى سروان قرين باد * طبرخون را طبرزده همنشين باد *
مثال معنى ثانى وله بيت طبرزددهم چون شوم آبخيز * طبرخون زنم چون كنم غمزه تيز *
* طپيدن ع كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانيله يورك اوينامق وطابيق وچپالامق
كمال خجندى بيت بخشاى بان مرغ كه خونش كه بسمل * برخاك بريزند وطپيدن نكذارند *
چغتايده تالپيناق حركت واضطراب معناسنه فرهادنامه اولنده مناجاتده بيت ايشى مجنون
كيبى بند ايچرا تاپاك * اكر دايه يوماى جسمينى ناپاك * طرتون ع سكون راء مهمله وضم تاء
مثناة ايله طرخون كه ترخون دخى ديرلر بر معلوم سبزه در ابو المعانى بيت همه كنج شهان
درخوان اورا * بهاى تره طرتون نباشد * طرخان ع سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله
سالار رومدن بر سرعسكرك آديدركه زيردستنده بش بيك ار اولور اون بيك آدم اولسه
بطريق ديرلر عربيده ضم طا ايله دركه قوادم رومدن برقادمه يه ديرلركه شاهلر وخانلر قتنده هرنه
سوبلرسه دخل وتعرض اولنمز ميرنظمى بيت پيش آن شه بود طرخان ظريف * كفتهاى
خويش پر معنى لطيف * طرخون ع سكون راء مهمله وضم خاء معجمه ايله بر معروف سبزه در
وديرلركه تريك ايچنى اويوب بر مقدار تره تخمى قويوب يره كومرلر طرخون بتر نفس الامرده
هيأتى تره وطعمى تره يه مشابهدر وبعضيلر شلغمك ايچنه خردل تخمى قويوب اكسه لر
طرخون بتر ديرلر تخفيفا طرخى ده دينلور * طوتجبين ع ترنكبين مرقوم معناسنه در
* طلبيدن ع فتح لام وكسر باء موحده وسكون ياى تحتانيله استمك وآرزو ايلمك معناسنه
كمال خجندى بيت كنجى تو ترا بى طلبيدن نتوان يافت * راحت ز توبى رنج كشيدن نتوان يافت
* طمغاج خان ع سكون ميم وفتح غين معجمه ايله پادشاه سمرقند در تحفة الاحبابده وادات
الفضلاده نام پادشاه ثبت ويغمادر حكيم خاقانى بيت تاج بر بود از سر مهراج زنك * باره
طمغاج خان كرد آفتاب * طنيدن ع كسر نون وسكون ياى تحتانيله قواق چكلامق
معناسنه ابو المعانى بيت آن يار دلنواز كه نامم بكرده ياد * دى شب بخواب كوشم طنيده
بود مرا * طنين ع كسر نون وسكون ياى تحتانيله قولقده اولان صدا ابو المعانى بيت در عمر
يكى سوى مرا بانك كرده يار * تا وقت مرده نم نرود اين طنين كوش * عربيده سنكك آوازى
صوت الذباب كبى وطاس آوازى وقاز صداسى ومطلقا آواز وكورلدى يقال طنت البط اذا

صونت وا طنت الطست وطنت الحیه ڭ طیسفون ﻍ سكون یای تحتانی وفتح سین مهمله وضم قافله ایران زمینده برشهر آدیدركه شاهان ایران تختكاهی تمشلر ایدی كذا فی المجمع ڭ طیفسون ﻍ سكون یای تحتانی وفتح فاوضم سین مهمله ایله بغدادشهرینك قدیمی اسمی ایدی شاعر بیت بوی وفانیافتم ازكلرخان عجم * سمت عراق عزم كنم قصد طیفسون *
ڭ طیلسان ﻍ سكون یای تحتانی وفتح لام وسین مهمله ایله سادات كرام وسیدان عرب عمامه لری كه اوجنی اوموزلرندن اشاغی صالرلر وبعض مشایخ دخی كذلك تقلید ایدرلر ابوالمعانی * قطعه * ردا وطیلسان تسبیح وخرقه * همه اثواب شید وزرق وتزویر * تصوف چون نمی باشد باثواب * درون صاف باید عذرتقصیر ڭ مع الواو * طبطوی ﻍ سكون باء موحده وضم طاء مهمله ایله مرغ آبی نوعندن برمرغدر ڭ مع الهاء * طارمه ﻍ خانهٔ چوبین قبه كبی وهی مجمیة ڭ طاعه ﻍ فرمانبرداری یعنی بویرق طوتمق ڭ طاقچه ﻍ كوچك كمرلركه بعض كوشكلرده وخانه لرده اولور وپنجره كبی خواجه سلمان بیت طاقچهٔ قصراوطاق سپهر بلند * باغچهٔ بزم اوباغ بهشت برین ڭ طاقدانه ﻍ سكون قاف وفتح دال مهمله ونونله قزلجق یمشی میرنظمی درتعریف كوه بیشه زار بیت میان برك سبزی طاقدانه * زمردعقدویاقوت درمیانه ڭ طاقه ﻍ بوزن فاقه قدرت وطاقت وله بیت چنان دردل غمی ازفاقه دارد * كه بارفاقه راطاقه ندارد * وبرقات معناسنه ده كلور ڭ طاق نیم خانه ﻍ یعنی آسمان ڭ طاقیه ﻍ سكون قاف وكسرایله ده جایزوفتح یای تحتانیله عرقچین وله بیت چوبحر وطاقیه برسرنهاده * سركیسو برپرش حسن داده ڭ طباهجه ﻍ یرطه دن اولان طعام قیغنه وامثالی ڭ طائفه ﻍ پارهٔ ازچیزی یعنی برنسنه نك پاره سی ڭ طبله ﻍ سكون باء موحده وفتح لام ایله اغاج طبق كه ایچنه بعض نسنه قورلر وعطار عطریات قودوغی طبق شمس فخری بیت كمینه بنده ٔ توروز بخشش وانعام * طلا بكیله دهد زرطبلهٔ كوپیان * یعنی طبلهٔ عطار مولاناجامی بیت نافهٔ آهوی تاتار یست این * نفخه طبلهٔ عطاریست این *
ڭ طپنچه ﻍ فتح باء فارسیله ال ایاسیله اورمغه دیرلر ابوالمعانی بیت زمطرب دایره خورده طپنچه * ازان آمدبنغمه هراصواش ڭ طشت وخایه ﻍ سكون شین وتاوفتح خاء معجمتین ویای تحتانیله برنوع اویون آدیدر حكیم خاقانی بیت طشتیست این سپهر وزمین خایهٔ دران كرعلم طشت وخایه ندانستهٔ بدان ڭ طعنه ﻍ سكون عین مهمله وفتح نونله عیب بولمق وكنایه وسیتملو سوز سویلمك ودخل ایتمك مولاناجامی بیت بسرمسند تعلیم نشست * طاعنازادهن طعنه ببست * عربیده طعن اورمق ضرب كبی لكن هراورمه نك برآدی واردر قامچیله اورمغه ضرب دیرلر ونیزه ایله اورمغه طعن دیرلر نته كم ابوطیب متنبی بیت فالخیل واللیل والبیداء تعرفنی * والضرب والطعن والقرطاس والقلم * ولبعض آخر * قطعه * كان الشموع وقداركزت * رماح رمی كل رمح سنان * طعن الظلام فرقته * فصاح الصباح الامان الامان * ویقال طعنه بالرمح وطعن ای ضرب وطعن بالسن ای دخل كلاهما من باب ضرب وطعن فی المفازة ای ذهب وطعن فیه ای قدح وذم وهومن باب نصر وتطاعنوا ای تضاربوا وهم متطاعنون فی الحرب وقال بعضهم طعن بالرمح یطعن بالضم وطعن یطعن بالقول المطعون المضروب

المضروب وطعان بالتشديد كثير الذم وكثير الطعن طلايه فتح لام وباء ودال ايله عسكرك
قراغولى مولانا هاتفى بيت طلايه روان شد زهر روكروه * در انديشهٔ جنك دريا وكوه * حكيم
فردوسى بيت طلايه وكوه اندر آمد بدشت * بران تا برايشان ببايد كذشت طلبه
فتح لام وباء موحده ايله جمع طالب بوندر كه طلبهٔ علم ديرلر مير نظمى بيت طلبه آمدند در مكتب
كشته در علم عاشقى مكسب * ودخى زرنيخ كه كيميا كر اصطلاحنده طالب ديرلر طلعه
ديدار وروى طليعه كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح عين مهمله ايله ايكى عسكر صف
بغليوب طوردقلرنده جانبيندن ابتدا اجنكه چيقان آتلولركه تركيده چارقه جى ديرلر وله بيت
چو شد صبح از دو جانب صف نمودند * طليعه پيش لشكر جنك كشودند * وجاسوس
وقراغول معناسنده ده ديدلر يقال طليعة الجيش من تطلع طلع العدو والمطلع المأتى يقال
مطلع هذا الامر اى مأتاها وهو ايضا موضع الاطلاع من اشراف الى انحداد طنطنه
بانك رود وبربط واين همه طنطنه وقاعده طنغه نهانى ونوعى از مخفورى طنجه
سكون نون وفتح جيمله كوه قافه قريب برشهر آديدر كذا فى المجمع طويله برقاج آتى
بر يرى يا نه بغلغه ديرلر طقوز آتدن عبارت اولشدر شيخ سعدى بيت اسب تازى اكر
بود لاغر * آنچنان از طويلهٔ خربه * مولانا هاتفى بيت طويله طويله ستور كزين *
همه نقره كى نعل وزرينه زين طويه انديشه ونيت طيسه نهالى بستر طيان
بوكرك كمى كشتىٔ تيزرو مع الياء * طارچى كسر راء مهمله وجيم وسكون قافله
طائفهٔ مغل خراسانيلر لغتى در ميرنظمى بيت كروهى هم در ان انبوه بودند * چو طارچى
بنام ايشان بكفتند طاقى كسر قافله خسته نك قاروره سى ايچنده اپلك كبى اولان
نسنه يه ديرلر اطبا قتنده رسوب ديرلر ضم را وسين مهملتين ايله وبعضيلر قاروره او زرينه
كلان كوپك در ديديلر وله * مثنوى * حكيمى آمد وقاروره بكرفت * درون شيشه طاقى
ديد وبشكفت * بكفت شهزاده اكنون نيست بيمار * ولى بايد بدردش كرده تيمار * كه اين
علت مرا اورا درد عشقست * درونش فكر عشق اين عقده رابست * چو ديدم طاقى
ودانستم علت * كه هست اندر رخ معشوق صحت طائى منسوب الى طى طرى
تازه طنبور كيلى كسر كاف فارسيله برجنس طنبور دركيلانه مخصوص طنيى
فتح نون وكسر باء موحده ايله حجره كه مطول اوله طى ايكى معنايه در اول برقبيلهٔ عرب
آديدر ثانى دورمك يعنى دوروب دوشرمك بو ايكى معنايه خواجه حافظ بيت سخانماند
سخن طى كنم شراب كجاست * بده بشادىٔ روح روان حاتم طى * بمعنىٔ ثانى مولانا جامى بيت
طى شد وادىٔ برهان وقياس * تو بمانى ودل دوست شناس * عربيده دخى دورمك وقصا اتمق
يقال طواه يطويه طيا فانطوى وطوى الله عمر فلان طيا وطى البئر نسجها بالحجارة من اسفلها الى
اعلاها باب الطاء المكسورة مع الالف * طلا برنسنه يى برنسنه يه سورمكه ديرلر
مثلا كشمه التون وباقره كش وقلاى سورمك كبى عموما مولانا ظهورى بيت صداع اجل رادوا
كرده اند * چو برجبهه لايش طلا كرده اند * والتون يالدزى خصوصا وكاهى التونه زر طلا
ديرلر ابو المعانى بيت مراد ربوتهٔ غم آتش عشق آنچنان بكداخت * وجودم كشته در كاو

محبت چون طلا خالص * وعربیده کذلك شیخ صفی الدین الحلی * قطعه * توج بکاسات الطلی هام الربا * فی روضة مطلولة الزهرات * ثبت یدا من تاب من شرب الطلا * والکاس منقد کخد قناة * وصوا وقطران ویاقوکه یز نسنه یه ایدرلر ودیش صاروسی صفرة السن کبی وعصر عنبدن صقانجه ثلثانی کیده عجمده آکا شراب پخته دیرلر ویقال باسنانه طلا وقد قوه یطلی طلاء وهی صفرة بالفتح کیلك بوزاغوسی وطلیا ذوات ظلف اولان حیوانا تك ولدی وطنه بوزاغو بغلد قلری ایپ وشخص معناسنه ده کلور یقال انه جمیل الطلاء ای الشخص وبالضم مقدم الاعناق واحده سی طلاة وطلیه اولور ۞ مع الباء * طب ۞ حکمت معناسنه مصدری طبابت وفاعلی طبیب اولور ۞ طیب ۞ بوی خوش وپاکی ۞ مع الراء المهملة ۞ ۞ طرازکر ۞ فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله علم دیکیجی وقفتانه علامت ایدیجی ابو المعانی بیت رخ زردم طراز جامهٔ عشق ومحبت شد * غمش کشته طراز کر کرده درمن پیشه اش ظاهر ۞ مع الزاء المعجمة * طراز ۞ فتح راء مهمله ایله اون اوچ معنایه کلور اول علم جامه که قفتانك یاقه سنه ویك آغزلرینه واوکاریشه انجو وصرمه ایله ایدرلر وبعضیلر سنجاقه ده طراز دیرلر مولانا جامی بیت یکی کفتی همانا سحرسازی * ز سحرش بسته بردان طرازی * ثانی سنجاق معناسنه در خواجه سلمان بیت بردوش هر آنکس که طرازی ز هنر نیست * آن به که زند دست باذیال رزائل * بو معنایه عربیده شیخ صفی الدین الحلی بیت زائر جاء تحت جلباب لیل * شفق الصبح فوقه کالطراز * ثالث فرهنك حسینی وفایی ده حدود چینده واقع بر شهرك آدیدر خوبلری مشهوردر حکیم انوری بیت دل ما آنکه تراز بستهٔ خوبان ختن * جان ما تیره تر از طرهٔ ترکان طراز * رابع بمعنی بیابانی شیخ نظامی در تعریف بر آمدن آفتاب بیت کشاد از کنج درهر کنج وازی * زد بیا کشت هر کوبی طرازی * خامس مؤید الفضلاده مقسم آب بزبان خراسانیان سادس ادات الفضلاده هرکار کاهه دیرلر وما وکارخانهٔ شکر در خوزستان خصوصا وبمعنی پیراستن وآراستن شاعر بیت خود برآورد وباز ویران کرد * خود طرازید وخود بخود بفرید * سابع بمعنی سراینده خلاق المعانی بیت فلك زشرم پرتو برهنه هر که * که نوك خامهٔ بنده شود مدیح طراز * ثامن فرهنك میرزاده بمعنی نقش ونکار وزینت خلاق المعانی بیت ره سلامت اکر میروی مجرد شو * که جز عنا نفزاید ترا لباس وطراز * تاسع فرهنك جهانکیریده بمعنی دیبا وقماش ومطلا ومنقش استاد منوچهری بیت برکشد تار طراز عنبرین از کام خویش * چون برآرد عنکبوت از کام خود تار طراز * عاشر تمغای امتعه واقمشه معناسنه استاد منجیك بیت صورت او جامهٔ مجد وسعادت را طراز * معنیٔ او خاتم اقبال ودولت را نکین * حادی عشر بمعنی طرز ونمط واسلوب استاد منوچهری بیت قیمت یکتا طرازش از طراز افزون بود * در جهان هرکز شنید ستی طرازی زین طراز * ثانی عشر طرازیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور معنی طراز کبی واسم مصدری دخی اولور واسته دلطیفی * قطعه * منم آن مرد ساز لشکر ساز * نه چو زردوز کان جامه طراز * بفنون طراز سیاز وسلاح * منم اندر که طرید وطراز * تاج الاسامیده مسطور در که طراز عربیده بر پره دیرلر که آنده فاخر وکرانبها جامه لر اشلنه وعلم جامه معناسنه وکنز اللغه ده

وکنز اللغه ده بمعنی کروهی از آدمیان وعلامت اثواب وقاموسده مسطوردرکه الطراز بالکسر علم الثوب معرب من الفارسی فطرز تطریزا ای علم فتطرز الموضع الذی ینسج فیه الثیاب الجیدة والنمط وثوب ینسج للسلطان ومحلة بمرو واصفهان وبلد قرب اسبیجاب والطرزدان غلاف المیزان معرب وطرز کفرح تسکل بعد شحن وحسن خلقه بعد اساء وفی الملبس بالق ولا یلبس الافاخرا وبمعنی هیئات یقال طرزه الثوب تطریزا ای جعل علیه علما فارسیدن تعریب اولنمشدر

ﻯ طرز ع سکون راء مهمله ایله طراز لفظندن اختصار اولنمشدر میرنظمی بیت بدان جامه بالعل ودر طرز کرد * بچشم زخم هیکل وحرز کرد * فتح راء مهمله ایله ده اول معنایه استعمال ایدرلر استاد طیفی بیت جامهٔ عمر توبدست دوام * از جلال آید وطرز دارد *

ﻯ مع القاف * طراق ع بوصدادرکه طاش دوشدکده ظاهر اولور یاخود ایکی قتی نسنه بربرینه طوقنده چیقار ﻯ طراقاطراق ع مزید صدا پی اندرپی ظاهر اولدقده دیرلر مولانا هاتفی بیت طراقاطراق کران سنکها * همیرفت هرسو بفرسنکها ﻯ مع الکاف * طراك ع طراق مرقوم معناسنه‌در ﻯ مع اللام * طفل ع سکون فا ایله کوچك ولد شیخ عطار بیت همچو طفلان منکر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك وبو مکرد * عربیده یقینده طوغمش ولد وهر نسنه‌نك کیچره‌کی جمعی اطفال وطفول کلور وعند البعض طفل هم مفرد وهم جمع اولور جنب کبی وطفل کل شیٔ اونه وطفل اللیل ای اقبل ظلامه وجاریة طفلة ای ناعمة والمطفل الصبیة مع ولدها فتحتین ایله یغمور مطر کبی وکونش غروبه یقین اولمق وقرا کولق ظلمت وچغتاییده یاش دیرلر بو بیتده تجنیس واقع اولمشدر میرعلیشیر بیت هرزمان کوزدین یاشیم ایمکا کلاکان بیر یاش دیك * میل ایثار توفراقغاده اولتورکوسی تو ایمکا کیم ﻯ مع المیم *

ﻯ طلسم ع کسر لام وسکون سین مهمله ایله بلاندن دوزلمش نسنه جمعی طلسمات کلور مولانا محمد ظهوری بیت تولای راحت برنج دلست * طلسم بدن بهر کنج دلست ﻯ مع النون *

ﻯ طرازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله جامه‌یه وقفتانه زینت ویرر نسنه‌لر دیکمك ونشانلمق وطراز مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر میرنظمی بیت دهد حسن خوبی بنقش ونکار * طرازیدن جامه را بهر یار ﻯ طرانیدن ع فتح راء مهمله وکسر نونله بمعنی طرازیدن وله در تعریف کردك خانه بیت درمخزن وبحرها باز کرد * طرانیدن جمله آغاز کرد

ﻯ طرزیدن ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی طرازیدن مرقوم وله بیت غلامان سرایش چو طرزیده کردند * بترتیب مجلس برآرنده کردند ﻯ طرقیدن ع سکون راء مهمله وکسر قافله بمعنی ترکتاز یعنی یاوب یورمق وله بیت ازانجاتنی چند بطرقیده رفتند * پی کام دلرا بجوینده کشتند ﻯ طرکیدن ع سکون راء مهمله وکسر کافله بمعنی طرقیدن مرقوم وله بیت زجاجست وطرکید از آنسو دوان * شده درپیش همچو صرصر روان ﻯ طرشیدن وطره شدن ع اول سکون راء مهمله وکسر شین معجمه ثانی سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله وضم شین معجمه ایله تهور ایلمك ودلتنك اولمق ابو المعانی بیت ز بیهوده فریاد وافغان بلبل * شده طیره وسرخ روکشته کل * عربیده انقباض وچغتاییده تاریقماق دیرلر میرعلیشیر بیت دوستلاریو کیجه واقف بولونکوز چیقه تورور * آنسزین آشفته جانیم

تن اوييد اتاريقيب ﴿ طيز دادن وطيزيدن ﴾ كلاهما بسكون الياء التحتانى وزاء المعجمه بمعنى ضرطه زدن ابو المعانى بيت كيرمن از طيز آن كون سفيد * شد زكام وخلم از بينى برفت ﴿ مع الهاء * طرازنده ﴾ فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله جامه نقش ايديجى وزيب وزينت ويريجى حكيم اسدى بيت خرده بندكن حاجب خوب كار * طرازندهٔ دركه بزم يار * ﴿ طيره ﴾ بوزن خيره بمعنى خجل وشرمنده حكيم خاقانى بيت ديدكز جاى بر بخاستمش طيره بنشست وسركران برخاست * وخجلت وآزردن معناسنده كلور شيخ سعدى بيت دوچيز طيرهٔ عقلست دم فرو بستن * بوقت كفتن وكفتن بوقت خاموشى * وخشم آلود اولمق خواجه حافظ بيت كر طيره مى نمايى وكر طعنه ميزنى * ما نيستيم معتقد مرد خود پسند * ﴿ طزاوه ﴾ اول ابريشم قماش كه نيزه اوجنه بغلرلر وعلم بغلد قلرى ﴿ طينه ﴾ خلقت ﴿ باب الطاء المهمله المضمومة مع الالف * طغرا ﴾ سكون غين معجمه وفتح راء مهمله ايله حكم پادشاهى وفرمان شهريارى اولنده اولان القاب ونشانه ديرلر حكيم خاقانى بيت بدست همت طغراى بى نيازى دار * كه هردوكون توداري چوداري اين طغرا * ميرنظمى بيت از صنع خداست آن دوابرو * طغراى لطيف حسن دلجو * والقاب كه عنوان منشورده يازيلور كذا فى المجمع ﴿ طورسينا ﴾ حدود مصرده بر طاغدر كه صحراى تيهده واقع در اول طاغله بحر قلزم ميانده شيشهٔ فرعونيه اولور نقل اولنور كه اول طاغ كه جناب كبريايه اجل جلاله سجده ايتدى طورسينا ايدى ﴿ مع الباء الموحده * طلب ﴾ سكون لامله جمع اولمش عسكر شيخ نظامى بيت نوباوهٔ باغ اولين صلب * لشكركش عهد آخرين طلب * ﴿ مع الدال المهمله * طريد ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله ميدانده آت صحرادوب لعب وهنر كوسترمك ميرنظمى بيت در آمد بميدان خرامان دكر * نمايد طريده بلعب وهنر * عربيده معناى مذكوردن غيرى اراق ايديجى ورداولنمش وايراق اولمش يقال الطريد الذى يولد بعد اخيه يعنى قرنداشندن صكره دوغان والثانى طريد الاول والطريدة خشبية تجعل رأسها حديدة يبترى بها القداح والطريدة لعبة فى الميدان ﴿ مع الراء المهمله * طرهٔ دستار ﴾ باشده صارق اوجى طالب آملى * مصرع * مراخونريز تر ازطرهٔ دستار * نصيراى همدانى بيت بريزند بله لازادر سرم خون * مراشد طرهٔ دستار كلكون ﴿ طور ﴾ بوزن نور طاغ معناسنه در عموما جبل كبى وبر طاغ اسميدر مشهور خصوصا مولانا بدرالدين محمد ظهورى بيت علم برفرازد تجلى زطور * چوساقى نهد ازسرش خشت دور ﴿ طومار ﴾ سكون واو وفتح ميمله دوزلمش كاغد وغيرى يه ده ديرلر مولانا محمد ظهورى بيت دلست اينكه معيار دردو دواست * دلست اينكه طومار مهر ووفاست * چغتايده توقور ديرلر دورلمش مكتوب ديمك اولور مير عليشير بيت نامه سين جان پرده سينغا چيرديم كه عشق ارا * ايل حساب آلغاى نشانيم باشيدا تورقوكوروب ﴿ مع السين المهمله * طرسيقوس ﴾ سكون راو ياى تحتانى وكسر سين مهملتين وضم قافله زاهد نصرانى وحكيم معناسنه در حكيم خاقانى بيت كنم در پيش طرسيقوس اعظم * ز روح القدس واين آب مجارا ﴿ طورسيقوس ﴾ زيادهٔ واوايله ده طرسيقوس ديمكدر كذا فى المجمع ﴿ طوس ﴾ بر ولايت اسميدر وشهرينه

وشهرینه دخی دیرلر آدملری غایت مستعد اولور امام غزالی حضرتلری وحکیم فردوسی وحکیم اسدی اول ولایتدندرلر شاعر بیت چودستان سرا بلبل طوس بود * بکلزار عرفان مأنوس بود * مولانا هاتفی * مثنوی * وزآنجا سوی طوس لشکر کشید * سر انداخت هرکس کزو سر کشید * علی بیك وغوغا پرستان طوس * کشیدند لشکر باواز کوس ع مع الشین المعجمه * طوطیانوش ع سکون واوین وکسر طاء ثانی وفتح یای تحتانی وضم نون نله نام دبیر اسکندر ذوالقرنین یعنی اسکندرك کاتب دیوانی ایدی زنکیان قتل ایدوب قانن ایچدیلر کذا فی المجمع ع مع الفاء * طوف ع بوزن صوف اول زن پیره دیرلر که بغایت فرتوته وکنده اوله کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت یکی زن درآمد که پوشیده صوف * شده منحنی پیر وکندیده طوف ع مع القاف * طمطراق ع سکون میم وضم طا وفتح راء مهملتین ایله عظمت وحشمت وکثیر الحشم والمال وله بیت رسیده ست آوازه شام وعراق * کرفته جهان حشمت وطمطراق ع مع الکاف * طنبك ع سکون نون وضم باء موحده ایله اول دریك نسنه که بر طرفی رخامله طوتلمش ووافر کنکره لری اولور ودخی باقر کرنای که عربیده بوق دیرلر کذا فی شرفنامه ع طوبی لك ع سکاقوتلو اوله دیمکدر ع طورك ع واو معروف وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر مبارز ایرانی آدیدر حکیم اسدی بیت پر ازتنك رخ داو پاسخ طورك * که کر کوچکم هست کارم بزرك * ثانی مجمع الفرسده نام سپهسالار ضحاك حکیم اسدی بیت شد آن لشکر پوش درپیش طورك * روان چون رمه میش درپیش کرك ع طوطیك ع کاف تصغیر ایله طوطیجك دیمك اولور اصلنده یای ساکنه در کاف لاحق اولدقده مفتوح اوقنور نتکم میرنظمی بیت شکر میخورد طوطیك در قفس * چه سورش ولی مانده در بند کس ع طوطیکك ع دخی دیرلر غریبی بیت طوطیککی شکرخورکی نطق کردکی * شیرینکی شکرلبکی سبزچردکی ع مع اللام * طل ع بیوه زن یعنی طول عورت کذا فی شرفنامه ع طغرل ع سکون غین معجمه وضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر پادشاهك نامیدر خواجه سلمان بیت تا شاهباز چترش بکرفته ملك سنجر * بر کنده نسر کردون شهبال صیت طغرل * ثانی مؤید الفضلاده برشکاری طوغاندر حکیم اسدی بیت دل تیهو ازچنك طغرل بداغ * ربایند باز ازدل میغ وماغ ع طفیل ع فتح فا وسکون یای تحتانیله مصغر طفل در بعده اغلب استعمال ایله تابع واویوندی وبلا دعوت ضیافته وارنلره اسم اولدی منلا جامی بیت طرفه حالی که زخیل توهمه * واندرین بزم طفیل توهمه * طفیله وطفیلی دخی دیرلر ع مع النون * طراون ع فتح راء مهمله وواو معروف ایله آوازهای وهوی که ترکیده یاص یانقو دیرلر میرنظمی بیت طراون بشهر اندر افتاده بود * که هستیش هرکس زدست داده بود ع طروان ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله یا پوقجه یدکلری نسنه که وزرا وعلما وکبارا آته بندکده خدمتکاری اومو زنده کوتورر عربیده غاشیه دیرلر وله بیت غلامان به پیشش که طروان کرفت * که دیکر رکابش خرامان کرفت ع طراریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله صورب اصلنه ایرمك استفسار واستقصا معناسنه ابو المعانی بیت یمشب آمد بمستی بر سر بالین من * از پریشان حالی

دل را طوار یدن کرفت ﴿ طوفان ﴾ حوادث کونیه‌دن حضرت نوح علی نبینا و علیه السلام زماننده واقع اولان صوکه عالمی طوتمشیدی و دخی یغمور وصو غالب اولوب هر نسنه یی اورتملك وبتون قاپلمق وکاهی بوکا تشبیه ایدوب الظلام دیرلر وسرشکك کثرتندن تعبیر ایدوب استغازه طریقیله استعمال ایدرلر مولانا ظهوری بیت فروبار از دیده طوفان عشق * غنیمت شمر فصل نیسان عشق * مولانا عرفی بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است * چغتایده اورکون دیرلر کاف عربیله میر علیشیر بیت در دکورکیم ایستاما کیلماك غمیم سورماقغه یار * راضی ایرماس کیم سرشکیم سیلی نینك بار اورکونی ﴿ مع الهاء ﴾ طرفه ﴿ سکون راء مهمله وفتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول تحفه ونازك معناسنه شیخ سعدی لطیفه کونه بیت طرفه کونی برسر کونم نهاد * کاش بودی کیرمن درکون من * ثانی بو العجب معناسنه مولانا جامی بیت طرفه تو نیست نکون چرخ برین * نقطهٔ حلقهٔ آن کوی زمین * وعربیده دخی عجب وجدید ومال حادث معناسنه‌در یقال اطرف الرجل ای جاء بطرفة و جمعه طرفة ویقال اطرفه ما استطرفته ای بعده طریفا ای جدیدا ﴿ طره ﴾ فتح راء مشدده ایله آدمك وآتك النندن اولان صاچ وزلف معناسنه‌ده کلور مولانا ظهوری بیت دکر طره‌ها بر زده تاك سر * دلت شاد واز میکشان شاد تر * خواجه سلمان بیت داد بباد سرچو من طرهٔ سنبل طری * با خم طرهات مکر داشت هوای همسری * خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره بکشاید * ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها * وعذار کناری وارمق کناری وطرة الجبین الناصیة وطرة کل شیٔ ناحیته وپیشانی معناسنه‌ده کلور ﴿ مع الیاء ﴾ ﴿ طغری ﴾ سکون غین معجمه وکسر راء مهمله ایله بوزن قری زغنوس دید کلری آوجی قوشدر که اکثر پادشاهلر آنی اللرینه آلوب آووه صالرلر حکیم اسدی بیت پری چهره کانش بت دلنواز * بدش پوز مرغانش طغری وباز ﴿ طوبی ﴾ واو معروف وفتح باء موحده ایله عربیده موسی وزنی اوزره اما فارسیده باء موحده مکسوره ایله خونی وزنی اوزره استعمال اولنور جنتده بر اغاج آدیدر محبوبلرك قامتنی آکا تشبیه ایدوب قامت طوبی دیرلر مولانا ظهوری در قسمیه بیت بقدی که طوبی عبارت ازوست * بچشمی که درهوش غارت ازوست * ودخی نیکا وخوشا معناسنه طوبی لك دیرلر خیر الك دیمك معناسنه خواجه حافظ بیت بزلف وعارض وقد تو برده اند پناه * بهشت وطوبی وطوبی لهم وحسن مآب * ودخی تحیر واقصای امنیه معناسنه کلور بعضیلر قتنده اصلی طیبا در یانك ماقبلی یا اولمغله واوه قلب اولندی بوتقدیرجه معناسی رضا وایاك اولور ولطو بیك وطوبی لك دینلور خیر الك معناسنه‌در دیرلر ﴿ طوطی ﴾ معروف ومشهور قوشدر خواجه حافظ بیت واله وشیداست دائم همچو بلبل در قفس * طوطیٔ طبع زعشق شکر وبادام دوست * تعلیم خصوصنده فضولیٔ بغدادینك بو بیتی محله مناسب اولمغله ایراد اولنور بیت ایاسلك طوطی یه تعلیم ادای کلمات * سوزی انسان اولور اما اوزی انسان اولماز ﴿ باب الطاء المعجمة المفتوحة مع الثاء ﴾ ﴿ ظرافت ﴾ نزاکت ولطافت ایله سویلمك ونزاکت ایله حرکت ایلمك شیخ سعدی بیت

بيت تو بر سر قدر خويش باش ووقار * بازى وظرافت بهنديمان بگذار ي مع الراء المهمله ج
ي ظاهر ج آشكار اوليدكه مقابل باطن و پنهان دراپكى معنايه در اول جمله اسماء حسنى دندر
ثانى آشكار ادر شيخ عطار بيت زهر دارد در درون دنيا چومار * كرچه هست ظاهرش نقش
ونكار ي ظفر ج خصمه غالب اولق جنكده ودعواده فيروزى معناسنه مولانا محمد ظهورى
بيت برزمى كه محكم كند عشق پا * ظفر بند دازكرد ميدان وغا * مولانا هاتفى * مثنوى *
بتحفه يكى سينه كوسفند * فرستادش از واقف ارجمند * شد از سينه كوشت اين فال
زد * كه مرغ ظفر سوى ما بال زد ي ظهر ج ارقه پشت معناسنه ي ظهير ج ارقه و يرجى ود وستلق
و يار دم ايدبجى ي مع الفاء * ظرف ج سكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول طلوم وسائر
قاب كبى جمعى ظروف كلور ثانى حوصله بو معنى اصطلاحيدر مولانا ظهورى بيت نكرده
خراب تو از باده مست * باندازه ساغر من ظرف هست * ميرنظمى بيت مكن بد مستى
در بزم جانان * تنك ظرفى مشو باشى پشيمان ي ظريف ج نزاكت ولطافت ومحل شناس
صاحبنه ديرلر ميرنظمى بيت سزاوار بزمت نه هر حريف * نديم تو بايد مصاحب ظريف *
ي مع الميم * ظالم ج ستمكار وجفا كار شيخ سعدى بيت ظالمى را خفته ديدم نيمروز *
كفتم اين فتنه است بيدار بوده به ي مع النون * ظن ج كمان ايتمك معناسنه وآز اولور كه
موضع علمده وضع اولور جمعى ظنون كلور ابو المعانى بيت ظن من راست بود در جودت *
آفرين كرده تو ظن درست * وعربيده دخى كلور وزير مؤيد الدين الطراجى بيت وبصح لى
قول الوشاة عليكمو * فازاده عنكم بظن فاسد ي مع الهاء * ظهاره ج قفتان يوزى ي ظهيره ج
نيمروزى ي ظنه ج تهمت ي باب الظاء المكسورة مع اللام * ظل ج كولكه معناسنه
واستعاره طريقيله پادشاهلره ظل خدا ديرلر ابو المعانى بيت ظل خدا كه حافظ خلق جهان
شود * بايد هميشه كوشش عدل وعطا كند * عربيده دخى كلور يقال الظلال ايضا ما اظلك
من سحاب ونحوه فلان يعيش فى ظل فلان اى فى كنفه و يقال الظل العز والمنعة والظل السر
انا فى ظلك اى فى سترك وا ظل الشعر اى قرب وظل الله اى خليفة الله وظل الليل سواده
ابو المعانى بيت كشته برخلق راراحت رسان * ظل بود تواى ظل خدا ي ظل ظليل ج
يعنى سايه هموار وله بيت نباشد كسى در زمانت عليل * مكر سايه مهر ظل ظليل *
ظل ظليل ومكان ظليل اى دائم الظل كه هركز كنش اصابت ايلميه ي باب الظاء المعجمه المضمومه
مع التاء * ظلمات ج تاريكى وسياهى معناسنه در ابو المعانى بيت زير زلف سياه عارض تو *
همچو آب حيات در ظلمات * شاعر * قطعه * دست در دامن صبورى زن * تا بيابى ز چنك
هجر نجات * اى كه حيات ميطلبى * صبر كن در ميانه ظلمات * عربيده دخى كلور شيخ نجم الدين
شيبانى بيت كم رجموا فيه الظنون جهالة * وظنوا بهم انوار الظلمات ي ظلمت ج بودخى
ظلمات كبيدر انجق ظلمت مصدر ودر ظلمات جمعدر ي ظلم ج برنسنه يى يرنده اتميوب غيرى وضعنده
ايلمك ي ظله ج لام مشدده ايله كولكه لك سايبان معناسنه ميرنظمى بيت ز اطلس ظله
او سر كشيده * بز پوسايه تن را آرميده * وشول بلوت كه كولكه ايدر ودخى صفه معناسنه
جمعى ظلل كلور ي باب العين المهمله المفتوحة مع الالف * عاشقيا ج كسر شين معجمه

وسكون قاف وفتح باء موحده ايله قليه ديدكلرى طعامدر كذا فى المجمع ل عاشقوا ع باء موحده يرينه واو ايله ده روايت اولنمشدر ابوحفص سغدى بيت خوشا پالوده وترشكرينش * هم عاشق واشود بريان وكوداب * فرهنك ميرزاده برنوع اكشى طعامدر ل عبا ع فتح باء موحده ايله خسبانه ل عذرا ع سكون ذال معجمه وفتح راء مهمله ايله درت معنايه كلور اول بكر قزه ديرلر عموما ثانى وامق معشوقه سى اولان قزك اسميدر خصوصا خواجه سلمان بيت بلبل آشفته ازان كشت چو وامق كه صبا * سحتى ازدهن غنچهء عذرا آمد * ثالث برج سنبله رابع آشكارا عربيده ضم عينله بنى عذرا ديرلر برقبيله نك آديدركه عشق ومحبتله شول مرتبه مشهورلردركه ضرب مثل در حق استيلاى علوى محبتدن عاشق ومعشوقه هلاك اولورلر ايمش ابو المعانى بيت عشق دردل همچنان مخزون كشت * ميكشم همچون بنى عذرا زعشق * ل عنقا ع سكون نونله ايكى معنايه در اول سيمرغ ديدكلرى عظيم الخلقه قوشدركه فيل وكركدانى دولنكج صيچان قاپدوغى كبى قاپوب كوتورر اما نفس الامرده موجود الاسم ومعدوم الجسمدر بركتابده بن كوردم ديو صحيح نقله مصادف اولمدم وجودين ادعا واثبات مدعايه ذاهب اولانلر يا زمشلركه جانب مغربده موضع غيرمسكونده آشيانه ايتمش پادشاه طيوردر حضرت سليمان على نبينا وعليه السلامك ديوانته حاضر اولمش قضا وقدردن بحث ايدوب مغرب زمينده بر پادشاهك اوغلنه مشرقده بر پادشاهك قزى جفت اولمق تقدير اولنمشدر لكن بن منع ايدرم ديو ادعا ايدوب وار وب قزى قالدروب آشيانه سنده حفظ ايدر بعده مذكور پادشاهك اوغلى سفر وسياحت ايله عنقا نك آشيانه سى اولدوغى مكانه واروب قزى كوررقز دخى كندويه بكزر بر آدم اوغلانى كوردكده انسيت ايچون تدبير ايدركه آنده عنقا اتى ييوب قفس بدنى براقدوغى برفيل ياخود كركدان قالبى ايچنه كيروب كزلنور بعده قز تمنا ور جاسيله سيمرغه مزبور قفسى يانته كتوردوب اوغلان ايله بر زمان صحبت ومعاشرت ايدر بر ولدى وجوده كلور سيمرغ كلدكجه اوغلان مزبور قفسك ايچنه كيروب كوزنر ايدى بعده حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام سيمرغدن منع تقدير احوالن استفسار وقزى ديوانته احضاره امر ايتدكده سيمرغ دخى تفاخر ومباهاتله واروب قزى اوغلان اولدوغى قالبك ايچنه قويوب ديوان حضرت سليمان عليه السلامه كتوردكده ايچنده قز واوغلان وولدى چيقدقده سيمرغ خجالتندن ديوان سليمانى وربع مسكونى ترك ايدوب عزلت اختيار ايلدى ديو نقل وروايت ايدرلر العلم عند الله خواجه حافظ بيت عنقا شكار كس نشود دام باز چين * كانجا هميشه باد بدست است دام را * ثانى موسيقى ده برنوا اسميدر استاد بيت زدستان قمرى دران بانك عنقا * زآواز بلبل دران زخم مزهر ل عزا ع فتح زاء معجمه ايله سال تنكى وسختى وصبر ومصيبته تحمل ايلمك كذا فى شرفنامه ل عصا ع جوب دستى يعنى دكنك ل عضبا ع ناقهء رسول الله صلى الله عليه وسلم ل عطا ع بخشش واحسان ل علالا ع فتح لامينك ايله مجمع الفرسده بمعنى بانك تشنيع شاعر بيت بچه از خاسرى ما كه تماشاى درين سو * ستر الله علينا چه علالاست درين كو ل عنا ع فتح نونله رنج ومشقت وتعب وزحمت معناسنه ابو المعانى بيت بجمع خاطر وصحت بهست شال وعبا * ازانكه اطلس ودبيا شود برنج وعنا

وعنا مع الباء * عجب برکمکدر انسانک اوتراق برنه اولوزودخی معروف عجیب کسر جیم وسکون یا ایله عجب لفظنک توقیر معناسن افاده ایدر غریب ایله مرادف ایدوب عجیب وغریب دیرلر ابو المعانی بیت بیار کفته ام احوال خودچه طرز غریب * بخنده کفت چنین است عاشقان چه عجیب عذب سکون ذال معجمه ایله آب خوش عزب فتح زاء معجمه ایله ارکن آدم عرب معروف عصب فتح صاد مهمله ایله سکر عقرب معروف و بروج اثنی عشر فلکیه نک بر برجیدر یا م حریفده نیراعظم آنده اولور عقب کسر قافله اوکچه که پاشنه دیرلر و برنسنه نک صوکی وخلف مرده وفرزند فرزند عندلیب بلبل دیدکلری قوشدر هزاردخی دیرلر اما بعض فرهنکده هزار بلبلدن غیریدر دیرلر وبو بیتله اثبات مدعا ایدرلر بیت صد هزاران کل شکفت وبانک مرغی بر نخاست * عندلیب آن را چه پیش آید هزاران را چه شد * کاهی تخفیفا عندل دیرلر جمعی عنادل کلور وعربیده دخی بلبل معناسنه در ابن نحاس بیت والورد مخضوب البنان مفرج الوجنات بادی والعندلیب امام بفصیح نغمته ینادی عیب معروف هر نسنه نک ذاتنه وقیمتنه نقصان ویرر نسنه جمعی عیوب کلور ابو المعانی بیت مجال عاشقان را عیب کردن * عیوب ذات خود هر کرند یدن * یقال عاب المتاع عیبه وعابا اذا صار ذا عیب وعابه غیره یتعدی ویلزم فهو معیب ومعیوب لواحد من الشعرا بیت ولا التأنیث لاسم الشمس عیب * ولا التذکیر فخر للهلال مع التاء * عرصات جای محشر عنکبوت اورمجک جمعی عناکب کلور عرفات حجاج طور دقلری یرکه آنده حج اولور عاطفت کسر طاء مهمله وفتح فا ایله مرحمت وشفقت معناسنه خواجه حافظ بیت دارم امید عاطفتی از جناب دوست * کردم جنایتی وامیدم بعفو اوست مع الجیم * عاج فیل دیشی حکیم اسدی بیت در ویام آن خانه از عود وساج * نکاریده پیوسته باساج وعاج * وله در تعریف زنکی بیت بیا لاچو رفته برابر بساج * بدندان چو روشانه برهم زعاج علج فتح لامله آت طورودغی مکان کسر لامله برامزخویلو کشی وکفار عجمدن برکسنه نک آدیدر مع الدال المهمله عابد ترسنده یعنی الله تعالی دن خوف وخشیت ایدیجی عاند سرکش عناد ایدیجی عبد بنده جمعی عباد کلور عسجد سکون سین مهمله وفتح جیمله آلتون عضد بازو وعمود وستون یعنی دیرک عمید مهم وضرور تده تکیه اولنه جق او عنید کسر نون وسکون یای تحتانیله ستیزه کار عجب رود سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله یعنی مزامیر عقد سکون قافله بغلق مولانا هاتفی بیت یکی طرفه صنعتکر سحر کار * شد از کوهر عقد محفل نکار * ودخی قصد وعهد وحساب ونکاحه دیرلر عمد سکون میمله ایکی معنایه کلور اول فتح میمله بوزن رمد صال دیدکاری نسنه اول دخی ایکی وجهله اولور بر وجهی او توز قرق عدد طلومی اوفروب وآغزلرن بغلیوب بربری یانینه دیزوب اوزرینه دیرک وتخته قویوب کمی کبی ایدرلر و بر وجهی دخی دیرکاری صیق بغلیوب اوزرینه هرنه اولورسه قویوب صو او زرنده یوریدرلر و برمعناسی دخی سکون میمله بوزن حمد قصد معناسنه در بو ایکی معنایه استاد لطیفی * مثنوی * آب این نیل از کذر که دور بود * کفت می باید عمد از بحر رود

عهد بستمه وكند شتندش همان * ازپى ايشان زسيدش آن زمان ۞ عهد ۞ سكون
ها ايله ايكى معنايه در اول بمعنى زمان در عهد فلان ديرلر در زمان فلان معناسنه خواجه حافظ
بيت رونق عهد شبابست دكر بستانرا * ميرسد مژده كل بابلبل خوش الحانرا * ثانى پيمان
معناسنه عربيده مذكور ايكى معنادن غيرى امان و يمين وذمت ووصيت وحفظ معنالرينه دخى كلور
يقال عهد اليه اى اوصاه العهد الموثق والعهد المطر والجمع عهود ۞ مع الراء المهمله * عار ۞
عيب وشين و نقيض ناموس مولانا جامى بيت عاردارد زحديث همه كس * بزبان ذكر تو
ميخواند وبس ۞ عازر ۞ بركسنه نك اسميدركه كافر اولمشيكن حضرت عيسى على نبينا
وعليه السلام دعاسى ايله زنده اولوب ايمانه كلدى وهمان اول وقت ينه مرده اولدى ۞ عاقر
كسر قافله طوغرمز عورت ۞ عامر ۞ آبادانى وعمارت ايدیجى ۞ عبهر ۞ سكون باء
موحده وفتح ها ايله اكثر فرهنكلرده نركس معناسنه در و بعض فرهنكلرده بستان افروزديشلر لكن
نركس نقلى اغلب در بو معنايى مؤيد ابو المعانى بيت سرو از قامت بالاى توكشتست خجل *
عبهر از ديده شوخ توشود داغ بدل ۞ عبير ۞ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله لطيف
رايحه لو اوتلرى زعفران ايله آميخته ايدوب استعمال ايدرلر و بعض فرهنكلرده يالكز براوتدر غايت
الطيف رايحه سى وار در مكهٔ مكرمه دن كتورورلر خواجه حافظ بيت طبلهٔ عطر كل ودرج
عبيرافشانش * فيض يكشمه زبوى خوش عطار منست ۞ عرار ۞ فتح راء مهمله ايله بركسنه يه
همتا اولمق وياخود برنسنه يه وكل كاوچشم دشتى وكاو دشتى كذا فى شرفنامه ۞ عرعر ۞
سرو كوهى كه درخت ناژ دخى ديرلر تركيده آردج اغاجى ديدكلريدر زياده بالا بلند وموزون اولور
ابو المعانى بيت چوقامتش نبود سرو وعرعر وشمشاد * مشابه است با وطوبى كرشود آزاد
عربيده بالفتح والضم طاغ باشى و بورونك ايكى دلكينك اراسى مابين المنخرين وسرو اغاجى
عند البعض وملعبهٔ اطفالدن برلعبدر يقال عرعر عينه اى فقأها ۞ عسير ۞ كسر سين مهمله
ايله دشوار يعنى كوج وكوجلك ۞ عسكر ۞ لشكر ودخى برمقام آديدر ۞ عشر وعشير ۞
عشرت ۞ عصر ۞ آخر روز وايكندى وقتى وآخر روزكار وپناه وزمانه وبمعنى اعصار
۞ عصار ۞ صاد مشدده ايله روغنكر وصقيجى ۞ عصفور ۞ كنجشك يعنى سرچه وملاح
وكتاب وميخ كشتى وطواريا غندن طشره كلمش كموك وپارهٔ ازدماغ وكرسنكى و برنوع اغاجدر
وچكركه وآنك يوزنده اولان بياض ۞ عصير ۞ شيره ۞ عطار ۞ مشك وعنبر وامثالى
خوشبو صاتنه ديرلر عطرك مبالغه ايله اسم فاعليدر عوام غلط ايدوب اعشاب وعقاقير فروشنه
وخردوات نسنه لر صاتنه ديرلر ابو المعانى بيت ميشهم بر آتش غم پارهٔ لخت جكر * تا بر آيد
بوى عشق از طبلهٔ عطار دل * يقال عطر المرأة فهى عطرة ومعطرة اى متطيبة ۞ عقاقير ۞
داروهاى كرم تركيب ۞ عقار ۞ فتح قافله خرما اغاجى ابو المعانى بيت شد شكوفه در وبو
ياقوت وبرك سبز او * از زمرد بوده است كوياه مرصع هر عقار * وارض وضياع وقوم ساليز
ارض ذات رمل كبى ومنه قولهم ماله دار ولا عقار ويقال فى البيت عقار حسن اى متاع اى اداة
والمعقر الكثير العقار وبالضم سجى خمر كبى نتكم حضرت مولانا قدس سره بيت هر لحضهٔ
بهار نوست عقار تو * جانش هزار بار چوكل جامها دريد * ودخى ثياب انواعندن برنوع قزل

قزل ثوبدر ودخی شول اوته دیرلر که دوه یسه فی الحال هلاك اولور وبالکسر مطلق املاکه دیرلر هرندن اولورسه ۞ علاقهٔ دستار ۞ صارق اوجی که اشاغی صارقر مولانا عرفی بیت بسایهٔ علم مصطفی درلن عرصه * که آفتاب شود هم علاقهٔ دستار ۞ علف خوار ۞ فتح لام وفانك سکونیله ایکی معنایه کلور اول آخورده بسانمش آت وقاطر واشك ثانی اکول آدم یسیار خوار معناسنه که هرنه بولورسه ییوب طویمق بلمز شیخ نظامی بیت آدمی نه ازپی علف خواریست * ازپی زیرکی وهشیاریست ۞ عمار ۞ نام واضع عماریدر حکیم فردوسی بیت همه جامهٔ کوهر شاهوار * همه تازی اسبان برزین عمار ۞ عنبر ۞ معروف نسنه در لکن ندن حاصل اولدوغنده روایات کثیره واردر اصح دریای محیطه متصل اولان دریالرده بالقدن حاصل اولوردیدیلر بعضیلر دریا کنارنده بتر وبالق بولوب یوتار حرارتندن کندویی صوینك اوزرینه چیقارر ومست کبی یاتور صیادلری واردر کوریجك باورلر اول بالغی طوتوب قارنن یاروب چیقاررلر اما ارجح قول بودر که دریای محیط جزیره لرینك برنده که بنی آدم مسکناسی دکلدر انواع خوشبو شکوفه لر بتر ویوکسك طاغی واردر صافی طاش ویالچین قیالری واردر ایچنده خدایی بال آرولری اولور اول شکوفه لردن بوی آلوب اول یارقلرده بال ایدرلر حرارت شمسدن بال اریبوب آقار ویغمور وسیل مومنی برندن قوپاروب دریایه دوشور وامواج دریا دوکه رك بری بری اوزرینه جمع ایدر وموج آنی کناره براغور اول طرفه یقین اولانلر زمانی بلورلر واروب آلورلر شعرا زلف وخال محبوبی عنبره تشبیه ایدرلر خواجه حافظ بیت صبا اکرکذری افتدت بکشور دوست * بیار نفحهٔ ازکیسوی معنبر دوست * ودخی بربیوك بالغك آدیدر دریسندن قلقان ایدرلر ۞ عنتر ۞ سکون نون وفتح تاء مثناة ایله کوتی قزل میمون حکیم شفایی درهجو بیت عموی تو آن عنتر مدقوق که صد طوب * درمعرکه مخورد بیك نان بکجا رفت * ودخی کوك سکك ذباب ازرق کبی جمعی عناتر کلور ۞ عیار ۞ یای مشدده ایله حیله دان وشیره صفت ایدرلر وکارزن جست وچابك اولانه ده دیرلر ابو المعانی بیت همیزد راه دل آن چشم عیار ازان برده است رخت صبر وآرام * اصلنده شول کمسنه یه دیرلر که کثیر الطواف وکثیر الحرکه اوله یعنی حرامی واوغری یه اطلاق ایدرلر ۞ مع الزاء المعجمه * عاجز ۞ معروف کوجی یتمز آدم ۞ عجز ۞ بونك مصدریدر ۞ عجوز ۞ کنده پیرها یله عجوزه غلطدر ۞ عزیز ۞ بیهمتا وغالب وپادشاه مصره دیرلر هرکیم اولورسه ووزیر مصره دیرلر حضرت یوسف علیه السلام زماننده ریان پادشاه مصر وزوج زلیخا عزیز مصر ایدی ۞ عقد نماز ۞ تکبیر افتتاح نماز آنکله باغلندوغی ایچون عقد نماز دیرلر کمال خجندی بیت زابروبت چو روآرم بمحراب * سر زلفت بود عقد نمازم ۞ عوز ۞ فتح واو ایله بولنمز دیمکدر یعنی نایاب شاعر بیت حسن خلق ولطف طبعش در وجود * بوده درحکم عوز مثل ونظیر ۞ مع السین المهمله * عبوس ۞ ضم باء موحده وواو معروف ایله پك یوزلو وتانمز آدم اما مشهوری اکشی یوزلو ترش رو معناسنه وله بیت کشاده روی شو چون صبح هردم * مکن رو بت عبوس چون شام دیجور ۞ عروس ۞ ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول کلن معناسنه خواجه حافظ بیت مجو درستی عهد ازجهان سست وخراب * که این عجوز عروس هزار داماد است * ثانی مجمع الفرسه بر کنج آدیدر

کیکاوس سرعسکری طوسه ویرمش ایدی بعده کیخسروه ایریشوب اول دخی کودرزه
ویردی که زال ورستم وکیوه ویره ودخی خسرو پرویزک سکز خزینه سی وارایدی که بر پادشاه
مالك اولامشیدی وهر بر خزینه نك بر آدی محلی کلدکجه یازلمشدر اول سکز خزینه نك برینك
آدی عروس ایدی حکیم فردوسی . بیت نخستین زبنیاد کنج عروس * زچین وز بر طاس
واز روم وروس * عربیده عروس کلمه سی هم کلنه وهم کویکویه اطلاق اولنور یقال رجل عروس
ورجل عرس بالضمتین وامراة عروس یستوی فیه التذکیر والتانیث ۋ عدس ۊ فتحتین ایله
معروف دانه در ۋ عطاس ۊ عطسه یعنی اغسرمق ودخی اول آدمه دیرلر که اندن عطسه واقع
اوله ۋ عسس ۊ فتح سین مهمله ایله کیجه کزوب شهری محافظه ایده نه دیرلر خواجه حافظ
بیت عشرت شبکیر کن بی ترس کاندر شهر عشق * شب روان را آشنایی‌هاست با میر وعسس
عربیده دخی کیجه کزوب طولاشنه دیرلر ساری باللیل کبی یقال عسس ای طاف باللیل
وقوم عسس کخادم وخدم واعتس مثله وعسس فلان اصحابه اذا اطعمهم شیأ *
ۋ مع الشین المعجمه * عرش ۊ عرش مجید وتخت ملك ۋ عریش ۊ کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانیه ایله آصمه چارطاغی واول اغاج وسازدن یاپلش فوقانی خانهٔ مختصر ۋ عیاش ۊ
یای تحتانیٔ مشدده ایله متصل عیش وعشرت ونوش ایده نه دیرلر میرنظمی بیت نباشد
کرچنین آن چشم جماش * نبوده اینقدر باخون عیاش ۋ عیش ۊ سکون یای تحتانیه ایله
زندکانی یعنی دیرلك خواجه حافظ . بیت درعیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم
بهشت روضهٔ دار السلام را ۋ مع الضاد المعجمه * عارض ۊ کسر راء مهمله ایله بش
معنایه کلور اوّل یکاق رخ معناسنه خواجه حافظ بیت زشرم روی تو خورشید کشته
غرق عرق * نزار مانده مه آسمان ازان عارض * ثانی بنا کوشه دیرلر یعنی قواق دیبی میرنظمی
بیت میشود آرایش نقش ونکار * عارض وکوش لطیفش کوشوار * ثالث بمعنی لشکر وله
بیت آمده با عارض انجم شمار * در بروی خصم را کرده قرار * رابع بمعنی نویسنده یعنی کاتب
وله . بیت نامه را در دست عارض داده بود * پای تخت شهریارا ستاده بود * خامس هنوز
قنادلنمش قوش یاوریسی ابو المعانی بیت نارسیده بال وپرچون عارض بی طاقتم * نیستم
یارا که جایی میپرم از آشیان * وعربیده سکز معنایه استعمال اولنور اول هرشیٔ که صکره
واقع اوله ثانی هرنسنه که اینلی وقالین اوله بولوت وغیری ثالث اوکده اولان سکز دیش که
دردی یوقاروده ودردی اشاغیده در وسکز آزی دیشلردن غیری یانلرنده اولان اون التی دیشلك
هر بوینه دیرلر که هر جانبده سکز دیشدر دردی فوقانی ودردی تحتانیدر جمعنه عوارض دینور
رابع . خفیف اللحیه اولوب صقالی یانلرنده قیل آز اوله اکا خفیف العارضین دیرلر خامس
قپو اطرافنه ایتدکاری تخته نك یوقارو جانبنده اولانه عارضة الباب دیرلر سادس مرض سببیله
ذبح ونحر ایتدکاری دوه یه دیرلر کما یقال بنو فلان لا یاکلون الا العوارض ای لا ینحرون الابل
الا من داء سابع کتاب مقابله سی یعنی ایکی نسخه یی مقابله وتصحیح ایده لر یقال عارضت کتابی
بکتابه ای قابلته وعارضته بمثل ما صنع ای اتی الیه بمثل ما اتی ثامن عدول معناسنه عارضه
ای جانبه وعدل عنه ذکرا ولناندن ماعدا اسکز معنادخی شیخ یوسف العلوانی ایکی بیتنده جمع وذکر

وذکرا تمشدر وهو هذه * قطعه * للحب عارض وقد وفاه عارضٌ * وقد محبه غد اعارض بلا عارض * للعتب عارض وعینی مستها عارض * والدمع عارض کهطل السیل عارض *
عارض اول بمعنی نوخط ثانی بمعنی مرور ثالث بمعنی جفا رابع بمعنی سبب خامس بمعنی عرضحال سادس بمعنی الم سابع بمعنی سیلان اشك ثامن اوج یعنی برنسنه نك نهایتی بوتقدیرجه عربیده اون التی معنایه کلمش اولور بش معنادخی فارسیده استعمال اولنور جمله بکرمی بو معناسی اولمش اولور ع عرض ع سکون راء مهمله ایله متاع خانه یعنی او اثوابی هرنه اولورسه وخواسته یعنی استه مش واستنه جك واستك ع عریض ع هرنسنه نك اینی که طول وعرض فلان دیرلر ع عرض ع فتح راء مهمله ایله سرلشکر معناسنه در استاد لطیفی بیت عرض را بجوان تا بیار د شمار * بجنکست لشکرکه آید بکار * عربیده مرضدن وغیریدن انسانه عارض اولان نسنه ودراهم ودنانیردن وغیراسم مال اطلاق اولنان هرنه اولورسه یقال عرض الدنیا ایضا ما کان من مال کثیرا وقلیل وفعل ذلك عرضا ای بفتنة وبجاة العرض بالضم حاجت وناحیه و وسط معنالرینه کلور العرض بالکسر نفس وجسد و قاروبل ریح کبی وطاغ وشول دره که ایچنده اغاج اوله جمعی اعراض کلور یقال فلان طیب العرض ای طیب النفس ومتین العرض ای الریح والمکان نقی العرض ای هو بری من ان یشتم او یعاب وقیل عرض الرجل جسنه ویقال العرض رایحة الجسد طیبة والعرض سکون الراء متاع وهرنسنه که درهم ودینارك غیری اوله آکا دیرلر ودرهم ودیناره عین دیرلر جمعی عروض کلور اما عبیده قتنده عروض بشول متاعه دیرلرکه آکا کیل ووزن داخل اولمیه وحیواناتك وعقارك غیری اوله وجیش عظیم وعرض له کذا ای ظهر والعرض عند العرب السحة ومنه قوله تعالی * عرضها السموات والارض * کل ذلك من باب ضرب وعرضه عارض من الجمر وغیرها وعرض الجاریة علی البیع وعرض الکتاب وعرض الجند اذا امرهم علیه ونظر ماهیالهم ع عروض ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله برعلمدرکه کتابت واوزان نظم وبحور شعروقوا فی آنکله بیلنور میرتطمی بیت لازمست هرشعرفهمیدن عروض * لیك وزن طبع را نبود فروض * نتکم استاد بیت من ندانم فاعلات فاعلات * شعرکویم بهتراز آب حیات * عربیده دخی میزان شعر معناسنه اسم جنسدر جمعی اولمز مؤنثدر ودخی بیتك اول نصفنك آخر جزئینه دیرلر بو معنایه جمعی اعاریض کلور وطاغ ایچنده اولان یول وناحیه معناسنه یقال عروض الشعر فواصل الانصاف وقولهم فلان فی العروض وهی مکة والمدینة والیمن وما حولهن وعروض کلام ای فحوای کلام ع مع الفاء * عارف ع کسرراء مهمله ایله بیلیجی دانا ودانشمند معناسنه خواجه حافظ بیت ساقی ازباده ازین دست بجام اندازد * عارفانرا همه درشرب مدام اندازد * عارف وعریف خلقك اموروا حوالن بیلیجی وکتخدا ورئیس جمعی عرفا کلور یقال عریف القوم سیدهم ع عاصف ع شدید روزکار ع عاکف ع کسرکاف ایله شهرلو معناسنه برقرار طوتوب اوتورمقدن کنایه در شیخ سعدی کلستانده عاکفان کعبهٔ جلالش دیدوکی جلالی کعبه سنك اوتوریجیلری دیمك اولور عربیده دخی بویله در یعنی نفسنه صبرایدیروب بریرده مقیم اولوب عبادت ایلك مطلقا مقیم ومتوجه معناسنه ده کلور ع عراف ع فتح راء مهمله مشدده ایله

کاهن وطبیب ن عطف ع سکون طاء مهمله ایله محبت ایلك وحمله وهجوم ایلك ودوندرمك وکنف وجانب ن عطوف ع مهربان یعنی محبتلو ن عفیف ع نهفته یعنی کزلو ن عنیف ع کسر نون وسکون یای تحتانیله مرد درشت وعضبناك ن علف ع فتح لامله حیوانلره ویردکاری یملك هر نه دن اولورسه ن مع الکاف * عاشق ع عشق بر علت سوداویه در حکماء اوجه که شعبه من الجنون دیرلر زیاده ونقصان قبول ایدر ابو المعانی بیت حال درد عشق پرسیدم یکی از اهل عشق * کفت عاشق را سفر یا صبر بر درد والم ن عتاق ع آزاد ایتمك ن عتیق ع آزادلی واسکی حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك لقب شریفی واسب کوهری ومرد شریف وکریم وکعبة الله وقدیم هر نسنه وعتیق الطیر والبازی ن عقعق ع کلارثه یعنی صقصغان ن علق ع فتح لامله غایت قرمزی قان ودخی خون بسته وشکله جامه واجمال حسینی ده مسطوردرکه این شکله جامه بنشسته ن عمیق ع دریك یرودریکدن اقان ارماق ن عیوق ع بر ضیادار یلدزدر کهکشان یاننده بلکه صاغ جانبنده اولور عجایب البلدان ده عیوق طلوع ایتدکده جمیع صولر اکسلور الا نیل آرتر ن عشق ع ایکی معنایه در اول برکیفیت محرقه درکه قلب عاشقده واقع اولور علامتی معشوقنی کورمك ایچون دائما مضطربدر کورمکی آرزو ایدر وکوردکده دهشت الوروب خفقان قلب ورعشه ولساننده انعقاد اولوب سویلمکه اقتداری قالمز نتکم دیمشلردر * قطعه * لی فی محبتکم شهود اربع * وشهود کل قضیة اثنان * خفقان قلبی وارتعاش مفاصلی * ونحول جسمی وانعقاد لسانی * ثانی فتح شین معجمه ایله بر صرمشقدر لبلاب وعشقه دخی دیرلر هر قنغی اغاجه صارلسه قوریدر ن عرق ع فتح راء مهمله ایله دردرکه خوی دخی دیرلر خواجه حافظ بیت عکس می بر عارضش بین کافتاب کرم او * در هوای آن عرق تا هست هر روزش نیست * ودخی اوزمدن وخرمادن وسائر نسنه لردن قینادوب بوغندن جمع اولان صویه ده دیرلر ابو المعانی بیت در بزم ما میارید باده با عرق * حرامزاده نشود با حلالزاده * وهر نه که حیواندن وبهایمدن وطیوردن وطاشدن وکرپیچدن بری بوی یاننده دیزلمش اوله اکا عرق دیرلر وخرما یپراغندن اوردکاری زنبیل که اون بش صاع تحمل آله وعند البعض اوتوز طقوز صاع آله سکون را ایله ده جائزدر ن عقیق ع معادن نوعندن بر نوع طاشدر یمن ولایتنده اولور قرمزی وصاری وبیاض والاجه دخی اولور اکا سلیمانی دیرلر بعضیسنك ایچنده اغاج شکلی اولور اکا شجری دیرلر اما قرمزیسی جمله دن مقبولدر وخواصی دخی واردر ازجمله برماغنده عقیق خاتم اولان فقره مبتلا اولمز واوزرینه دیوار یقلمز وچشم زخم اصابت ایتمز حدیث شریفده تختموا بالعقیق بیوردوغی مرویدر خواجه حافظ بیت سنك وکلرا کند از یمن نظر لعل وعقیق * هر که قدر نفس باد یمانی دانست * وشرابك بر آدی دخی عقیق در مولانا هاتفی بیت بده ساقی آن آب کرده عقیق * که هست آب روی بهشتی رحیق * رحیق دخی شراب آدیدر ن مع الکاف ع ن عدنك ع فتح دال مهمله وسکون نونله بوزن خدنك مردم ابله ونامطبوع کذا فی المجمع ن عروسك ع ضم را و واو معروف وفتح سین مهملتین ایله کوچك منجنیق طاشی ومصغر عروس ویلدز بوجکی که شبتاب دخی دیرلر معنای اوله شیخ نظامی بیت عروسك زنانی

زنانی چو دیوان شموس * خجل کشته زلف قلعهٔ چون عروس * وصبیان طاشنه ده مرویدر
مولانا جامی بیت وزانکه شوی ازان فلاخن * بربرج فلك عروسك افکن * ودخی بربوجکدر
قابوغی صدفه بکزر کیجه لرده آتش کبی کورینور ل عرك ع فتح زاء فارسیله فرهنك میرزاده
برسازدر طنبور اولمق اوزره ده مرویدر ل عنك ع سکون نونله حمارسوریسی اوکنده دوشوب
جمله دن ایلروده کیدن اشکه دیرلر میرنظمی بیت کشته سرقوم خودش آن غزرنك *
پیشرو قافلهٔ خرچون عنك * تحفه ده آوازخر وکلام استاد انده خرنر مسطوردر عربیده باب
وکوکلك اولمق یقال عنك وجهك اذا حسن وعنك اللیل ختر وکسر عینله کیجه نك ثلث اخیری
وعند البعض قطعة من اللیل ل عینك ع سکون یای تحتانی وفتح نونله کوزلك که هرشیٔ
ایری کوستر ظهوری بیت توان دید ازدرون بی نقاب * اکر عینك آرد قدح ازحباب
دیکر بیت بردیده عینك می نهم چون رخصت دیدار شد * در آرزوی وصل تو بنکر که چشم
چارشد ل مع اللام * عادل ع ایکی معنایه در اول هرشیٔ وهر ایشی یرلو یرنده ایدیجی یه
دیرلر ثانی میزان یعنی ترازو مولانا هاتفی بیت سپهر بسرش عادل زورمند * فرو داشت
ازبهر دفع کزند * بو بیتده غایت واضحدر ابو المعانی بیت نباشد حلم وتمکینش باوهمسنك
کوه قاف * اکر ممکن شود کنجیدنش در کفهٔ عادل * بونلر که فلان فلانه معادل اوله مزدیرلر
آنکله وزن اولمز دیمکدر وعربیده العدل والعداله فیهما هرنسنه یی محلنده ایتمك وضد جوردر
ومیل معناسنه یقال عدل علیه فی القضیه فهو عادل ای مقنع فی الشهادة وعدلت فلان
ابن فلان اذا سوّیت بینهما ولا یقبل منه صرف ولا عدل ای نافله وهو عدل ای عادل وجمعه
عدول وتعدیل الشیٔ تقویمه یقال عدل تعدیلا فاعتدل ای قومته والعدل بالکسر یوك تنکی
ل عاطل ع زن بی پیرایه یعنی یاقشقسز عورت ل عاقل ع ایکی معنایه کلور اول معروف
ضد دیوانه در ثانی بزکوهی یعنی طاغ کچیسی ابو المعانی بیت بان ریش درازان قلتبان
محتشم دیوث * مثله باشاخ در کوه بزرکی طرفه ترعاقل ل عائل ع درویش وفقیر قوله تعالی
ووجدك عائلا فاغنی ل عامل ع کاردار یعنی ایش اشلیجی ودخی سرنیزه وز پرستان ل عدیل ع
همتا وهمسنك یعنی برابر ل عسل ع انکبین یعنی بال ل عقل اول وعقل کل ع عرش مجیده
دیرلر ل عقل ع معروف فارسیده وعربیده مستعمل ومشترکدر اما عربیده برمعناسی ده منع
ایتمك عقال بعیردن مأخوذدر ذوی العقول اولانی اکری یوله کتمکدن منع ایتدیکیچون
وبرمعناسیده صیغناجق یر ملجا کبی ودخی شول قرمزی ویشل بزکه محافه یه اورترلر ودخی دیت
معناسنه یقال عقلت القتل اذا اعطیت دیته والجمع عقول وعقلت عنه اذا لزمته دیة فادیتها
ل علیل ع بیمار یعنی خسته ل عمل ع کار یعنی ایش ل عیال ع معروفدر ل مع المیم ع
ل عالم ع فتح لامله مخلوقاتك هربریسی درکه جمعی عوالم کلور واصناف خلقه عالمون دیرلر
وبرمعناسی دخی باده مجلسی که عالم آب دیرلر ابو المعانی بیت رفته بودم نیمشب دو عالم خواب
وخیال * آمد آن مهر وکردیم عالم آب تاسحر ل علم ع فتح لامله سکز معنایه کلور اول
سنجق وباشنده اولان هلال شکل کمش ثانی قفتان یقه سنه واوکلرینه دکلن اینجو وزردوزنسنه
ثالث کاوبحری ترسی یعنی زبلی رابع نشان وعلامت خامس طاغ جبل کبی سادس شول

عالم وفاضلكه بين الناس مشهور اوله وذی قیمت بزله وقماشه ایندکاری تمغاکه علم الثوب دیرلر
سابع علم الفارس ثامن اوست طوداغك یاریق اولمه سی بمعنی اول ابوالمعانی بیت
بهجهٔ اقبال کشته برسر سنجق علم * بوده آیینه نماید صورت فتح وظفر ل عام م ایکی
معنایه در بری سال و بری ضد خاصدر ل عجم م بفتحتین ایله ماعدای عرب ودانهٔ خرما
یعنی خرما چکردکی وسکون جمله نقطه واعراب حروف ل عدم م نیستی ودرویشی
ل عدیم م درویش ل عزم م سکون زاء معجمه ایله آهنك کاری ل عظیم م بزرك
وبزرکواری ل عظم م کموك ل عقیم م بادبی منفعت وطوغرمز عورت ل علام م دانای
نهان واسماء اللهدندر ل علیم م دانا واسماء حسنی دندر ل عم م برادر پدر ل عمیم م
تمام ودراز ل مع النون * عائن م بچشم کننده ل عاشق پیچان م صرمشغه بکزر براوتدر
قرمزی چیچکی اولور عاشق بیچاره دخی دیرلر شاه طاهر دکنی بیت بکرد سرونه پیچد که عشق
پیچانست * فکنده برهمن آسا بدوش خود زنار ل عباسیان وعباسیون م یعنی خلفاء آل
عباس رضی الله عنه ل عجین م یوغرلمش خمیر ل عرقچین م جیم فارسیله دستمال که آنکله
درسلرلر وباشه کیلن کوجك طاقیه ل عروس چمن م یعنی کاین ودرخت میوه دار ونهال شاخ
نوسرزده ل عرین م ارسلان یتاغی ل عطسه زدن م سکون طا وفتح سین وزاء معجمه
ودال مهملات ایله اقسرمق میرنظمی بیت زمانی چو خسپیده اندر قفاست * زده عطسه وکرم
ازجای خاست ل عطشان م یعنی تشنه ل عطن م صویه قریب اولان دوه یتاغی ل علق م
آشکارا ل علفدان م فتح لام ودال مهمله وسکون فا ایله ایکی معنایه کلور اول طیورك قورساغی
میرنظمی بیت چو پرش زچینه علفدان مرغ * نیاید دکر هیچ بربام سیغ * ثانی چارپا
حیوانك علف یدوکی چوروکه معلفه دخی دیرلر وله بیت علفدان چو پردیده است باعلف *
ذکر ددنکه اسب اندر بکف ل علویان م سادات ل عون م یاردم ودوستلق ل عوان م
صحنه کیر ل عن م تبك قصاران یعنی جامه شوی توقاغی که اثوابی آنکله اغردرلر میرنظمی
بیت اکر باشد عدو کردیده کردن * زند قصار امرت برسرش عن ل عیان م فتح یای تحتانیله
آشکار مقابلی مخفی ونهاندر وله بیت ازنقاب زلف رویش شد عیان * پرضیا شد چون
زخورشید شش جهان ل عین م سکون یای تحتانیله اون بش معنایه در فارسیده بعض
معنایله استعمال اولنور اول بمعنی چشم که انسانك وغیری حیواناتك علی وجه العموم مؤنثدر
جمعی اعین وعیون واعیان کلور تصغیرنده عیینه دیرلر ثانی صو چیقدوغی یر چشمه
معناسنه بو ایکی معنایه ابوالمعانی بیت عیان دیدم ترا باعین محزون * شده عین سرشك
وکشته پرخون * ثالث دیزکوزی رابع عین الشمس یعنی قرص آفتاب وله بیت روی
پرنور بوده عین آفتاب * کاش کردی کلبهٔ دل ماهتاب * خامس مسکوك التون سادس بمعنی
جاسوس سابع برشیئك طبقی یقال عین الشیء عیاره وعین الشیء نفسه یقال بعینه فلانا
ثامن بلد قلیل العین ای قلیل الناس وبابهما عین ای احد وبر نوع ارکدر تاسع عین البقر دیرلر
بر کونه اوزمدر عاشر ولا اطلب اثرا بعد عین ای بعد معاینة حادی عشر اعیان القوم اشرافهم
ثانی عشر الاخوة من الابوین ثالث عشر تعین الرجل المال اصابه بعین ویعین علیه الشیء لزمه

لزمه رابع عشر عين اللؤلؤ تعيبنا ثقيها وعاين خامس عشر وجاء فلان في عين اي في جماعة
ل مع الواو * عدو م دشمن اعدا وعدوى جمعى واعادى جمع الجمع ل عو م ضد آواز وكورلدى كه
جنك محلنده واقع اولور حكيم اسدى بيت فتاده عو طبل طغرل در ابر * كريزان ز كرد
سواران هزبر * حكيم فردوسى بيت عوى ديدبان اندر آن ديدگاه * كه از دشت برخاست ز كرد
سياه * وبر پرده پنه حكيم اسدى بيت ببوسيد ازان پس زمين پس پيش شاه * عوناى وكوس
اندر آمد بماه * بو بيتده تصريح واردر حكيم فردوسى بيت بزد كوس ازدشت برخاست
عو * همى رفت پيش سپه پيشرو * وصداى كلبه دخى ديرلر يقال عوى الكلب عواء اذا صاح
ل مع الهاء عاجله م اين جهان ل عاده م خوى ل عارضه م حاجت وقدرت وچوب زبر در وكارى كه
پيش آيد واون التى ديشلك برى ل عارفه م كردار نيكو عوارف جمعى ل عاريه م معروف
ل عاشق بيچاره م عاشق پيچان معناسنه كه بر صر مشقدر قرمزى چيچكى اولور رياضى
سمرقندى بيت بران شد سنبل مشكين اواز باد مى پيچد * مثال عاشق بيچاره بر شمشاد
مى پيچد ل عافيه م تندرستى ل عاقبه م آخر كار وآن جهان ل عاليه م زير نيزه وبالاى
هرچيزى ل عامه م هر شيئك مجموعى وضد خاصه ل عانه م قاسق قيلى ل عاهه م
آفة ل عبره م سكون باء موحده وفتح راء مهمله ايله سرشك يعنى كوز ياشى ل عداله م
داد ل عداوه م دشمنلك ل عذبه م دوال وعلاقة تازيانه وسر زبان وسر شاخ وخاشاك كه
بر سر آب باشد ل عراوه م منجنيق خود ل عايشه م بر قوشدر متصل قوبروغن صالار اكثر
صو كنارلرنده تعيش ايتد وكيچون عايشه لب جوى دخى ديرلر ابو المعانى بيت با همت توكپك
كند هر هنرباز * بند دبنظر عايشه را شكل همايى ل عربانه ل فتح راء مهمله وباء موحده ونونله
يعنى اشتر مولانا هاتفى بيت خوبان عرب ترانه پرداز * باشد عربانه هاهم آواز ل عربده م
سكون را وفتح باء موحده ودال مهملتين ايله جنك وغوغا معناسنه ابو المعانى بيت هر شام وسحر
بر سر كو عربده خيزد * عشاق ستم ديده كان را ور قيبان * عربده دخى صواش معنا سنده در
ل عرصه م سكون را وفتح صاد مهملتين ايله آچق يرى يعنى اطرافى ديوار ويا خود تخته وچالى
چورلمش اور تاسى ميدان خواجه حافظ بيت مستم كه آنچنان كه ندانم ز بيخودى * در عرصهٔ
خيال كه آمد كدام رفت * عربده اوارسنده اغاجدن وبنادن خالى واسع وآچق ير جمعى اعراص
وعرصات كلور ل عرضه م سكون راء مهمله وفتح ضاد معجمه ايله كوسترمك معناسنه
خواجه حافظ بيت چه لطف بود كه ناكاه رشحهٔ قلمت * حقوق خدمت ما عرضه كرد بر كرمت
ل عرضه كاه م كوسترمك يرى ونظر كاه معناسنه مولانا هاتفى * مثنوى * بفرمود آنكه كه
يكسر سپاه * در ايند در عرصهٔ عرضه كاه * كنند آن دليران چابك عنان * همه عرض كوپال وتيغ
وسنان ل عرفه م روز نهم ذى الحجه ل عروبه م روز آدينه يه ديرلر ايدى جاهليتده ل عروس پرده
بر نوع كلدر لعل رنك حكيم اسدى بيت زده در زده زال كل لعل كون * كه خوانى عروس بپرده
برون ل عقيله م كرامى هرچيزى وزن كرامى وعقيلة الحى كريمتهم والدرة العقيلة البحر
ل عقيقه م سر موى كودك كه بزايد ومهمانى موى باز كردن ل عقبه م معروف ل عقربه م بند
دول ل عشقه م سكون شين معجمه ايله بر نوع صرمشقدر عاشق بيچاره دخى ديرلر ل عشيره م

خویشاوندان ت عصبه ع کاچی ت عضله ع کوشت ساق و برده که اعصاب اوزرنده اوله
ت عطله ع بی کاری ت عطیه ع عطا واحسان ت عفریه ع پری ت عفیفه ع زن
پاکدامن ت عطسه ع سکون طاء مهمله ایله اقسرمق معناسنه شیخ عطار بیت عطسهٔ
مردم چو بکند اردیکی * باشد او از فعل شیطان بی شکی ت عکه ع فتح کاف عربی مشدده
ایله قره طاوق دیدکاری قوشدر خوش آواز در حکیم انوری بیت نوای طوطی و بابل خروش
عکه وسار * همیکنند بخجل ظنهای خنیاکر * شاعر بیت هر شکوفه نشود چون کل تر مشکین
بو * عکه بلبل نشود کر بودش خوش آواز * بعض فرهنکلرده بوم معناسنه استاد لطیفی
بیت چون کنی همچو عکه دزداری * دم بجنبانمت چون ادباری ت علاه ع سندان ت علاقه ع
دوستی که دلرا ملازم کرفته باشد ت علامه ع بسیاردان ت علانیه ع آشکارا ت علقه ع
خون بسته ت عمه ع خواهر پدر ت عماره ع آبادانی ت عمادیه ع نوعی از محل ت عمامه ع
فتح میمین ایله صارق دستار معناسنه مولانا جامی بیت قبول خاص طلب چند بهر خاطر عامه
بزرق وحیله کشی بار طیلسان وعمامه *. میر نظمی در تعریف واعظ زمانه * مثنوی * عمامه
بر سر و تسبیح در دست * ردا وخرقه را بر دوش پیوست * درونش را اولی پر حب دنیا * غلام
نفس بد بوده سراپا * کند بر خلق ظاهر وعظ و پندی * بکردن بسته نفس خود پسندی
ت عنبرینه ع زیوریکه زنان پوشند ت عوزه ع بمعنی تعویذ ت عون ع سرمجای مردم
ت عیبه ع معروف ت مع الیاء * عادی ع دشمن ت عاری ع کسر راء مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول چبلاق برهنه معناسنه میر نظمی بیت یکی مرد خدا دیوانه داری *
برهنه پای وسر از جامه عاری * ثانی بمعنی خالی خواجه حافظ بیت قلندران طریقت
به نیم جو نخرد * لباس اطلس آنکس که از هنر عاریست ت عاصی ع نافرمان ت عالی ع
بزرکوار ت عانی ع اسیر ت عبقری ع مردیکه از وی بفضل کسی برتر نباشد وبساط نیکو
وکرانمایه ت عتابی ع جامهٔ مخطط بریشمین که خارادیرلر ت عدلی ع فتح دال مهمله ایله
برنوع خالص العیار اقچه در اوحد الدین کرمانی بیت عدلی را اکر قبول کند * عدلش
از راستی عدول کند ت عدنی ع منسوب بعدن ت عدوی ع سرایتکری وغیری آن
ت عربی ع زبان تازی ت عسلی ع فتح سین مهمله وکسر لام ایله یهودیلر امتیاز ایچون جامه لرینه
دیکدکاری نشانه دیرلر شیخ سعدی بیت آن حلاوت که تو داری نه تعجب کردن * عسلی
پوشد و زنار ببندد زنبور * ودخی عسلی رنك برنوع جامه در درویشلر کیرلر ت باب العین
المهملة المکسورة مع الالف * عرا ع فتح راء مهمله ایله شاه شطرنج ایله رخ میانده اولان مهره
کذا فی شرفنامه ت عیشا ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله رحم مادرده قرارکاه
جنین یعنی اوغلان یتاغی حکیم خاقانی در قسمیه بیت بپاکیٔ مریم ز تزویج یوسف * بدوریٔ
عیسی ز پیوند عیشا ت مع الباء * عتیب ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله عتاب
لفظندن تصرف اولنمشدر کنایه وسرزنش ایله سوبلمك شیخ سعدی بیت کویی که احتمال
کند شدت فراق * آنرا که یکنفس نبود طاقت عتیب ت عراق عرب ع بغداد جانبی واول
اطراف جوانبی مولانا هاتفی بیت در اطراف ملك عراق عرب * خطیب از ثنایش براراست لب

اب ی مع التاء * عشرت ع صحبت معناسنه مولانا ظهوری بیت زلطفش صد امید اقطاع خوار * موظف زطبعش چو عشرت هزار ی عصمت ع سکون صاد مهمله وفتح میمله کناهدن صاقنمق ومنع ایتمك وحفظ ایتمك معنالرینه مولانا جامی بیت پردهٔ عصمت کل بیزهنان * جملهٔ رحمت خونین کفنان * خواجه حافظ بیت من ازآن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم که عشق ازپردهٔ عصمت برون آرد زلیخارا * عربیده منع وحفظ معناسنه درعصمة الطعام ای منعه من الجوع وعصمه یعصمه بکسر الصاد عصمة ای حفظه وضم عین مهمله ایله بوغمق قلاده کبی ی عفت ع فتح فاء مشدده ایله حرامدن صاقنمق وپرهیز ایلمك ی عفریت ع دیوسننبیه یعنی ایری وغلیظ دیو کذا فی شرفنامه ی عمارت ع معمورلق وبنا معناسنه شیخ سعدی بیت هرکه آمد عمارت نوساخت * رفت ومنزل بدیکری پرداخت * ومجازا تعمیر ایچون دخی اولور مثلا عمارت خاطر وعمارت دل دیرلر خواجه حافظ بیت بمی عمارت دل کن که این جهان خراب بدان سرست که ازخاك ما بسازد خشت * عربیده بو معنادن غیری قبیله وعشیرت معناسنه یقال عمار البیوت سکانها من الجن وبالفتح ریحان ودخی هرنسنه که باشه کیرلر تاج وقلنسوه وعمامه وغیر ذلك جمعی عمار کلور ی مع الجیم * علاج ع درمان معناسنه خواجه حافظ بیت علاج ضعف دل ما بلب حوالت کن * که این مفرح یاقوت درخزانهٔ تست * وله بیت بصوت بلبل وقمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * ودخی برنسنه یی یرندن زائل ایدوب کیدرمك یقال عالج الشیء معالجة وعلاجا ای زاوله ی علج ع سکون لام ایله زبان پهلویده کرهٔ اسب یعنی طای جغز ابوالمعانی بیت بطفل نوآموز کاری مکن * که بر علج نتوان زدن زین را * عربیده کاربان دوه جیسی وقوی حمار معناسنه در ی عوج ع فتح واو ایله کرشی یعنی اکری بلك واکری ی مع الحاء المهمله * عید مسیح ع حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلامه کوکدن مائده نازل اولدوغی کذا فی المجمع ی مع الدال المهمله * عداد ع شمار یعنی صایی ی عماد ع ستون وبلند بنا قوله تعالی ارم ذات العماد ی عقد ع سکون قاف ایله کردن بند زنان که ترکیده بوغمق دیرلر زنانا نجو وامثالی نسنه لرایله دیزوب بوغازلرینه طاقرلر اصلنده دیزمك معناسنه در واولکره عقد ثریا دیرلر نجوم انجوکبی دیزلدوکندن خواجه حافظ بیت غزل کفتی ودرسفتی بیا وخوش بخوان حافظ * که برنظم تو افشاند فلك عقد ثریارا ی عید ع سکون یای تحتانیله رجوع ایتمك عوددن مشتقدر واو یایه قلب اولنمشدر بلفظنده سهولت ایچون وبیرام کوننه دیرلر هرسنه تکرار اولدوغیچون جمعی اعیاد کلور وقد عید وا تعییدا ای شهدوا العید زفانکویاده مذکوردر برسرونا میدرکه واضعی زردشتدر ی مع الراء المهمله * عذار ع فتح ذال معجمه ایله رخ معناسنه در خواجه حافظ بیت زلف مشکین تو درکلشن فردوس عذار * چیست طاوس که درباغ نعیم افتاده است * عربیده قولق ایله خداراسنده اولان بیاض معترض یقال عذار الرجل شعر النابت فی موضع المرأة والغلام اذا کابت به حاصلی چهره نك ایکی جانبنده خط بتدوکی یره دیرلر لابی تمام * قطعه * خط العذار نهانی عن محبته * وقال حسبك قد بالغت فی الطلب * ولحظه قال لی سلوانه غلط * السیف اصدق انباء من الکتب * وطوار باشنه اوردقلری یولار عذارا لدابه کبی جمعی عذر کلور بضم العین ی عطر ع بوی خوش ی عید الفطر ع

رمضان بیرامی ف عیر ع سکون یای تحتانیله کار وانکه یوکلری اطعمه اوله ف عیارکیر ع
فتح یای اول وسکون ثانی وکسر کاف نارسیله صاحب عیار معناسنه که ضربخانه ده سیم وزر
عیارین طوتوب خالص اولانی سکه زنه ویرور ابو المعانی بیت بنام سکهٔ تو قرص ماه نیست
سزا * برای نقص نکیرد عیارکیر بدست ف مع السین المهمله * عرس ع سکون راء مهمله ایله
زن مرد وضمله دوکون ضیافتنه دیرلر ف مع الضاد المعجمه * عرض ع تن وآنچه بستانید ونکوهند
از تن ویقال عرض الرجل حسبه وعرض الوادی جانبه واندا یدن درلین موضع ف عوض ع بدل
عوض الشئ بدل ف مع الفاء * عفاف ع نهفتکی ف مع القاف * عرق ع بیخ درخت ورك
ف عراق ع پرده سرود یعنی موسیقیده بر پرده آدید روایکی ولایت آدیدر بری عراق عربکه ماوراء
نهرد جله دروبری عراق عجم که ایرا نزمین وعراقین ایکسینه دیرلر ف علق ف سکون لامله هر نسنه نك
نفیسی ف مع الکاف * عنك ع سکون نونله بزرخانه یه دیرلر کذا فی المجمع ف مع اللام ع
ف عقال ع فتح قافله چارپا حیوان ایاغنه اوربلان بند معناسنه خواجه سلمان بیت کرشدی
نعل سم اسب تو بودی صد رچرخ * بختیٔ بدرام کردون راعقال آمد بدید * عربیده بو معنایه
ضم عینله در ف عید الهیکل ع عید نصاری ف مع المیم * عراق عجم ع تبریزك جانب
شرقیسی وتبریز دخی داخلدر دیمش وار ف علم ع کسر لامله بمعنی دانستن یعنی بلمك جمعی
علوم کلور وصاحبنه عالم دیرلر یقال علم الشئ بکسر اللام یعلم علما ای عرفه ورجل علامة
ای عالم جدا والبناء للمبالغة واستعمله الخبر فاعلم ایاه وعلمه الشئ تعلیما وتعلم ولیس التدید هنا
للتکثیر بل للتعدیه ویقال ایضا تعلم بمعنی اعلم ف عظام وعظم ع بزرکی وبزرکوار ف مع النون ع
ف علم دان ع یعنی اهل علم واهل عرفان ف علم خوان ع واو معدوله ایله یعنی علمای قشری
ایکی لغتك مثالی حکیم سنایی بیت علم دان ناصهٔ خدا باشد * علم خوان شوخ وترکدا باشد
ف علیزن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله تخم معناسنه میرنظمی بیت
مکش زحمت پند نادان همین * علیزن میفشان بشوره زمین ف عنان ع فتح نونله دزکین
معناسنه دزکه فارسیده دزکینك غیری نامی یوقدر خواجه حافظ بیت من همان روز زفرهاد
طمع ببریدم * که عنان دل شید ایکف شیرین دار * عربیده آتك اویانی ودزکنی جمعی اعنه یقال
اعنت الفرس جعلت له عنانا والعنان المعانه وهی المعارضه وشارکته شرکة العنان اذا اشترکتا
علی السواء العنان بالفتح سحاب کبی واحدسنه عنانه دیرلر ویقال اعنان السماء صفایحها *
ف عصیان ع بیفرمان ف علویان ع یعنی ملائکه وسیارات ف علیون ع جایهای بلند
اندر بهشت وقیل بر هفتم آسمان وقیل دور آسمان مراد از وسماء سابع است واین جمعی است
ف عنفوان ع اول جوانی وآن هر چیزی ف عنوان ع سرنامه واول هر چیزی ف عهن ع
پشم رنکین ف مع الواو * علو ع ضد سفل ف عضو ع سکون ضاد معجمه ایله بدندن
برجزؤ جمعی اعضا کلور غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالامال *
که کر خنجر زنی بوی محبت آید از خونم * وعربیده دخی بویله در لواحد من الشعرا * قطعه * الله
یعلم ما حملت من سقم * وما تضمنه من شدة الداء * لوان اعضاء مر أخاطئت بشرا * تخاطبك
بوجدی کل اعضاء * یقال عضی الشاة تعضیه جزؤها اعضاء ف عیو ع سکون یای تحتانیله عین

عینِ مفتوحه ده ذکری مرور ایدن عو معناسنه در حکیم اسدی . بیت زایرانیان رفت برچرخ عیو * زکردان توای سپهبد اربیو ع مع الهاء * عبره ع اول نسنه یه دیرلر که آندن نصیحت آلنه ع عبریه وعبرانیه ع لغت یهودیان ع عتره ع یقین اقربا واولاد وانساب ع عده ع عدة زنان یعنی عوراتك ایام عدّه سی ع عزه ع عزیزی وبیهمتایی ع عشوه ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله ناز وغنج ودلال معناسنه خواجه حافظ بیت عشوه میدار که از کوی ارادت نروم * دید آخر که چنان عشوه خریدیم وبرفت ع عصابه ع دشواری ع عصمه ع رسن وکل شیٔ اعصمته به وتعلقت فهو عصمته ع عفه ع نهفتکی ع عله ع بیماری ع عیشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر اوتدر حصیر اوتنه بکزر اما حصیر طوقنمز میرنظمی بیت شله ریش بزرکش همچو پیشه * بکاری برنیاید همچو عیشه ع مع الیاء * علی ع زبر هرچیزی وعلو وقدرة بمکان ومسافه وبلند ع عید اضحی ع حاجیلر بیرامی ع باب الغین المهمله المضمومه مع الالف * علا ع بزرکواری یعنی اولولق کذا فی شرفنامه ع علیا ع سکون لام ایله بزرکواری وزمین بلند ع مع الباء الموحده * عتاب ع فتح تاء مثناة ایله برشخصك اسمیدر که مخترع خار ادرکه حریردن موجد اولیدرلر غایت لطیف وهم ذی قیمتدر خارای عتابی دیرلر شیخ سعدی بیت ابلهی صد عتابیٔ خارا * کر بپوشی خر یست عتابی * عتابیٔ ثانی فتح عین مهمله ایله حمال معناسنه در ع عقاب ع فتح قافله طوشنجل وقره قوش معناسنه خواجه سلمان بیت درامان سایهٔ فرخ همای عدل او * کبك باشاهین کند بازی بخندد بر عقاب * عربیده معنای مذکوره در ودخی عقابین شول ایکی دار اغاجه دیرلر که سیاست ایتدکاری کمسنه یی اراسنه چکوب اشکنجه ایدرلر وقویو ایچنده اولان یومری طاشکه قوغه آکا طوقنمغله یاریلور ودخی قویو دیوارنده کرمید وطاش اراسنه استحکام ایچون قودقلری سقه سی وکرمید پاره لری وحوض ایچنده اولان صویولی مسیل الماء فی الحوض وکسر عینله عذاب ومعصیت مقابله سنده اولان حالات معناسنه در ع عناب ع فتح نون مشدده ایله معروف میوه در وخاصه سی هیجان دمی تسکین وتصفیه ایدر ومحبوبه لرك برمقلری اوجنه ایتدکاری حنا ایله قزللغی آکه تشبیه ایدرلر میرنظمی بیت سر انکشت او مانند عناب * کف دستش چو آیینه دهد آب * وعربیده معنای آخرده استعمال اولنمشدر ابن معاویه . بیت واستمطرت لؤلؤ من نرجس وثقت * وردا وعضت علی العناب بالبرد ع عود الصلیب ع عجایب البلدانده مسطوردر که برنوع اغاجدر آکا آتش کار ایلمز ترسا آنکله اوته ایدرلر ومؤید الفوائدده مسطوردر اوج کوشه لی بر اغاجدر اطفاله تعویذ ایدوب کردننه بغلرلرکه اویقوده قورقمیه ع مع الجیم * عوج ع عنق اوغلیدر آنه سی حضرت آدم علیه السلام قزیدر اوج بیك بش یوزسنه عمر سوردی طوفان صویی آنك انجق بلنه چیقدی حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام زمانه دك دیرلدی حضرت موسی تیه صحراسنده ایکی بر طاغی یرندن قالدیروب باشی اوزرنده کتوردی که موسی لشکری اوزرینه براغه حضرت باری تعالی بر هدهده امر ایلدی اول طاغ پاره سی کبی اولان طاشی دلدکده طاش بوغازینه کچدی حق تعالی حضرت موسی یه امر ایلدی واروب عصا ایله طوپغنه اوردی دوشوب هلاك اولدی کذا فی عجایب البلدان ع مع الدال

المهمله * عطارد ع سبعهٔ سیاره‌دن ایکنجی کوکبدر واقع بر یلدز در فارسیده تیر و دبیر فلک دخی دیرلر ابو المعانی بیت عطارد در ازل مدح ثنایش * نوشته بود اندر چرخ اطلس ع عود ع معروف خوشبو آغاجدر و عربیده هر آغاجه دیرلر عموماً اما بر نوع یاش طورر کن عودده بنلر کسوب قوریدقدن صکره دیرلر اعلاسی بو بیتدن فهم اولنور بیت سنکین وسیاه وسخت باید عود سست وسبک وسفید باید عنبر ع مع الراء المهمله * عذر ع ذال معجمه ایله صوچ وکناهی وکستاخلغی دیلمک شیخ سعدی بیت بنده همان به که ز تقصیر خویش * عذر بدرگاه خدای آورد * وعربیده دخی کلور حسین الجزری * قطعه * ونازح عن سواد العین محتجب * ناء عدا من سوید امهجتی دان * حلف التجنی کانی فی جنایته * مما اقیم له عذرا انا الجانی * لا متع الله انسانی برؤیته * ان راق من بعده لی وجه السانی * یقال اعذر من الذنب واعتذر وایضا ای صار ذا عذر والاعتذار ایضا اقتضاء البکارة المعذرة بالضم بوزه العسرة البکاره یعنی قز دلدکلری حالته که بکر قزلرده اولور وآنک امور زنده بتن قیللر ودچلک دیدکلری زحمتک محلی جمعی عذر کلور ودخی کواکبدن بش یلدزدر که کهکشانک آخرنده اولور ویقال عذرة الفرس شعر ناصیته وقیل عذرت الدابه شعر یفیض علیه الراکب عندرکوبه چغتاید قولماق دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده فرخ شاه سفر آرزو ایتدکده آتسی حیرت شاه ایتدی بیت کیم بوکون تانکا لیق بولوبتورمیق عمروجان عذرینی قولوبتورمین ع عسار ع درویشی ع عسر ع دشواری ع عمر ع معروف خواجه حافظ بیت بی عمر زنده‌ام من واین بس عجب مدار * روز فراق را نهد در شمار عمر ع عنصر ع اصل جمعی عناصر کلور ع عور ع واو مجهول ایله چپلاق برهنه معناسنه ابو المعانی * قطعه * عجب حالست عجب حال زمانه * شود هر عور وجاهل صاحب جاه * کند هر چند کوشش اهل عرفان * نیابد نان وجامه میکشد آه ع مع الزاء المعجمه * عودسوز ع یعنی مجمر که بخوردان دخی دیرلر میر نظمی بیت سینهٔ من کشته کو یا عودسوز * شد جکر عود وبسوزد شام وروز

ع مع القاف * عمق ع مغاک یعنی چقور یر وهر نسنه‌نک درینلکی ع عنق ع کردن یقال ما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها ع مع المیم * عذرقدم ع اول تواضع که کلان آدمه اولور کلان وکی شکری ایچون ع مع النون * عترفان ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وفا ایله خروس دیمکدر وله بیت سحر که زده بانک چون عترفان * بپیشند محل همه رهروان * ع عنوان ع سکون نون وفتح واو ایله یعنی نشان مکاتبات وهر نسنه‌نک ابتداء وصفی ونامه اولنه یازیلان القاب وله بیت رسیده ست نامه بان ذوفنون * همیخواند عنوان پیش ازدرون * ع عقدتین ع یعنی راس وذنب ع عمان ع تاج الاسامیده مرقومدر که بر موضع اسمیدر وعجایب البلدانده برقصبه آدیدر صحارد دخی دیرلر کنار دریاده واقع وفرهنکرده بر دریا آدیدر ع مع الواو * علو ع بزرکواری وبلند شدن وبروز چیزی ع مع الهاء * عجه ع یمرطه ایله ایدرلر بر نوع طعامدر ع عجاله ع پیش خورد ع عجمه ع بستکی زبان ع عده ع سازکاری وآمادکی ع عراضه ع راه آورد ع عروه ع انکلهٔ پیراهن وکوشهٔ هرچیزی ع عزله ع جدایی یعنی آیرلق ع عسره ع دشواری ع عصابه ع فتح صاد مهمله وباء موحده ایله زنان باش باغی ایتدکلری نسنه مولانا هاتفی درصفت زنان بیت همه سرو بالا

سر وبالاوکیسو کند * همه پرنیان پوش عصابه بند ع عصاره ع کنجاره ودخی هرنه‌که
صقیلوب طملیه وقیل آب حنا ع علقه ع اترچیزی ع عمه ع آنکه در سختیها بدو تکیه
کنند چون درمانند ع عفه ع فتح فاء مشدده ایله پوست بره یعنی قوزی کورکی که تویی
غایت قصه وقوورجق اولور ترکیده بغته دیرلر استادرودکی بیت روی هریك چون دوهفته
شکل ماه * جامشان عفه سموری شان کلاه ع عقده ع سکون قاف وفتح دال مهمله ایله
بمعنی کره یعنی دوکم مولانا جامی بیت مهرهایش زفلك مهره ربای * عقدهایش زملاع
عقده کشای ع عنجه ع سکون نون وفتح جیمله بمعنی کردکردن یعنی جمع ایتمك وسرشتن دخی
یوغرمق کذا فی المجمع مثال معنیٔ اخیر ابوالعباس بیت هیچ ندانم بچه شغلی مکر * ترف
همه عنجه کنی باشکر * ترف اکشی یوغرده دیرلر ع مع الیاء * عربی ع اسم صمرهٔ تعبد وقیل
صنم ع عرکی ع دشواری ع عقبی ع آخرعمر وسرانجام وپاداش ع علی ع بلندی
و بزرکواری ع عوری ع واو فارسیله برهنکی * ارباب وقوف وشعوره مستور دکلدرکه بوبش
حرفده تحریر اولنان لغاتك معناسی عامهٔ عالمك معلومی وبالجمله خواص وعوامك مفهومیدر
انجق بوفقیرك مقصودی علت ثلثه یی اجرا ایلمکدرکه اولا ارباب لغت متقدمینك بعض اختیار
ایدنلرسروری عجم که مجمع الفرس صاحبیدر وامثالنه متابعت ثانیا حروف هجاده نقصان
بولنمامق ثالثا فارسیده استعمالی شایع اولانلری بیاندرکه کثرت استعمالدن کند ولسانلری
منزله سنه تنزیل وکند واغتلری مثابه سنه تحویل اولندوغنی بیاندر بوبابده مراد حقیر عرض هنر
دکلدر اهل عرفانك کال کرملرندن درخواستدرکه باب دخلی سد وکرقبولی میان انضافه شد
ایدوب عندرمز مقبول بیوره‌لر چونکه بومجموعهٔ لغت برصاحب دولتك نامنه اولیوب بلکه
خالصا لوجه الله الکریمدر منظور نظر معارف موفور اولدقده همم معالی شیملرندن نیاز اولنورکه
برفاتحهٔ شریف ایله روحمزی شاد بیوره‌لر ع باب الغین المعجمة المفتوحة مع الالف * غبا ع
فتح باء موحده ایله بوزن هبا بمعنی واله وحیران ومدهوش بی اذعان ابوالمعانی بیت غلوی
حسن جهانسوز میکند اقبال * نکه کننده شود واله وغبا فی الحال * عربیده اوصی کید و ب
متضجر اولمغه دیرلر ع غجفا ع سکون جیم وفتح فا ایله قطاس که جنك ایامنده آتك بوغازی
التنه بغلرلر استاد بیت برکردن خنك بسته غجفا * آراسته بکستوان سراپا ع غرا ع فتح
زاء مهملهٔ مشدده ایله ممتاز وفاخر وخودپسند معناسنه یقال الغرا ایضا حسن والغراء الهمع
وچریش یتوتقال معناسنه یقال غروه الجلد ای صفته بالغرا خواجه سلمان بیت پیش ازان زیبا
وغرا آمدست این نظم من * کرده ضم بانظم غرا برنتابد پیش ازین * عربیده دخی فتحه وکسره
ایله ده بر معنایه استعمال اولنور ع غراما ع فتح راء مهمله ومیمله ایکی دانق اغری وزنده غرما
دخی دیرلر ع غرشا ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله تندی وغضب وتهور معناسنه‌که
غرشن وغرشی دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بالطف طبع باید لطف کفتار * مکن غرشا دل
کس رامیازار ع غرما ع سکون راء مهمله وفتح میمله بمعنی غراما مرقوم ع غروا ع سکون
راء مهمله وفتح واوایله بوتلمامش قلمکه عربیده یراعه دیرلر ابوالمعانی بیت چنانست آنکه
بی تأدیب استاد * که باشد درنوشتن کلك غروا * غورا ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله بمعنی

سخن بد و گفتار یاوه یعنی ژاژخایی وله بیت مکو غور اسخن کر هوش داری * چنان هم مشنو
از کس هیچ غور را ل غوغا ع ایکی معنایه کلور اول محاوره و هنگامه معناسنه که بو معنی جمله
خلقك معلومیدر ابو المعانی بیت خاست غوغا بحث قدت در میان عاشقان * تا جهان
باشد نخواهد هرگز این غوغا نشست * ثانی بمعنی جمعیت انجمن معناسنه که ترکستانده
قوریلتای دیرلر حکیم سوزنی بیت شه غوغائی غوغا شکن کز نیروهم او * بنات النعش
بر گردون زپروین بشکند غوغا * عربیده چکرکه یعنی جراد و رزابل ناسه ده دیرلر و عند البعض
بعوضه یه مشابه بر سکگدرلکن کمسه یی اصیروب انجمز ویقال الغوغاء من الناس الکثیر المختلطون
ل مع الباء الموحده * ل غاب ع اوچ معنایه کلور اول بقیهٔ طعام شاه ناصر خسرو بیت
زان همه وعدهٔ نیکو بچه خرسند شدی * وی خردمند بدین نعمت پوسیده و غاب * بو معنایی
مؤید شمس فخری بیت یقین که باشد سرمایهٔ غدای وجود * زخوان نعمت واحسان او
نثارهٔ غاب * ثانی بیهوده و فاسد سخن حکیم اسدی بیت که اینسان سخنهای غاب آوری *
همی چشم دانش بخواب آوری * بو معناده دخی شمس فخری بیت هر آن سخن که نه در مدح
پادشاه بود * بود بنزد بزرگان روزگار چو غاب * ثالث خراب اولمش و یخلدن قاشیش نسنه کذا
فی فرهنك جهانگیری عربیده بیشه معناسنه حکیم فردوسی بیت خروشان و جوشان
چو شیران غاب * بیامد دمان تا بنزدیك آب * واغاج اراسی و برچنلغی و دخی طوداق التنده بتن
قیللرك بیننه دیرلر ل غبغب ع فتح غینین معجمتین و سکون باءین موحدتین ایله عربیده و عجمده
مستعمل لغتدر صغرك بوغازی التنده صارقان دری اما عجمده محبوبلرك چکه‌سی التنده‌کی
یومریجه یر معناسنه استعمال اولنور تخفیفا غبب دخی دیرلر بیت سخن غبغبش ما بنا کوش
کفت * هلال آفتابی در آغوش خفت * ابو المعانی بیت آن عارض کلبرك ترباسیم غبغب
حسن و فر * هم چشم آهو را مکر برده دل و جانم نهان ل غبب ع بو زن سبب غبغب لفظندن
اختصار اولنمشدر حکیم خاقانی بیت بر غبب ودم خره خیزور کاب باده ده * چون دمش
از مطوقی چون غببش ز احمری ل غرغاب ع سکون راء مهمله و فتح غین معجمه ایله نعره وهای
وهوی و آوازهٔ بلند و مهیب معناسنه ابو المعانی بیت غرغاب افتد در جهان از حسن عالمگیر تو *
باید حذر از غمزهٔ خونخوار و چشم پر فتن ل غرقاب ع سکون راء مهمله و قاف ایله ایکی
معنایه درکه اول صویه غرق اولمش ثانی بمعنی کرداب که میان دریاده بعض یرده اولور بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت غرقاب شد کشتیٔ دل در بحر بی پایان اشك * باید حذر
از باد سخت افتادن غرقاب را ل غرب ع فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول ساغر شراب
ثانی اوزم دانه‌سنه دیرلر بو معنی زاء فارسیله ده مرویدر ثالث قواق اغاجی رابع قوغه دن
صو دوکلکه دیرلر خامس برعلتدر چارپا حیوانده اولور که کرپکلری و بورنلری اولان قیللری
دوکیلور و سکون راء مهمله ایله ضد شرقی در ل غریب ع ایکی معنایه در اول وطننددن
آیرلمش کمسنه‌یه دیرلر خواجه حافظ بیت کفتم ای سلطان خوبان رحم کن بر این غریب *
کفت در دنبال دل ره کم کند مسکین غریب * ثانی بمعنی عجیب که عجب حالت دیمکدر غریب حالت
دیرلر وله بیت بس غریب افتاده است آن مور خط کرد لبت * کرچه نبود در نکارستان خط

خط مشکین غریب * بو معنالر ایله عربیده ده استعمال اولنور لابن الخفاجة الاندلسی بیت
الالف شملینا مع اللیل انما * غریب بباکیه هناك غریب ف غرْب ع سکون زاء ف رسیله
اوزم دانه سنه دیرلر شمس فخری بیت از دست میر شیخ که از یمن او بود * لعل و عقیق روید
در زر بجای غرْب ف غیب ع سکون یای تحتانیله سلاح اوزره وکجیه اولان آهن پاره یه دیرلر
غیبه دخی دینلور و دخی ضد حضور یعنی ظاهرده اولمامق ابو المعانی بیت راند خدای
غیب دان در شام حسرت حال دل * تا صبح سوز دنار غم تا شب کشند دردو الم * عربیده هر
نسنه که حضور کده اولمیه کل ما غاب عنك معناسنه الغیب ما کان عن الغیوب وقیل للغایب
غیب کما قال للعادل عدل وللزایر زور تفسیر معالم الغیب سره اهل السموات والارض ف مع التاء
ف غارت ع فتح راء مهمله ایله یغما و تاراج ابو المعانی بیت کرده غارت ملك دل دزدنکاه
چشم مست * برده همواره متاع صبر در دل هر چه هست * لغت مشترکه در عربیده دخی یغما
معناسنه در و بر معناسی بوکه کدرایب اولسون غیری اولسون یقال حبل شدید الغارة ای
شدید الفتل ف غلت ع سکون لامله غلتیدن دن فعل ماضی در یوالندی معناسنه میر
نظمی بیت سر اعدا بخاك وخون غلتد * بزیر پای اسب قهرش افتد * عربیده فتح لامله
حسابده یاکلمغه دیرلر غلط کبی یقال الغلت فی الحساب والغلط فی القول وسکون لامله الاقالة
فی الشرا اغلتنی ای غلتنی بالشتم والضرب والقهر والغلتة اول اون اللیل ف غمرات ع سکون
میم و راء مهمله ایله ایوا معناسنه که آیی و بهی دخی دیرلر عربیده سفرجل دیرلر و عربیده بو معناسی
دخی الغمرة بالفتح شدت وزحمت ومنه غمرات الموت ای شدایده ویقال الغمر الزحام من الناس
والماء والجمع غمار الحرکات الثلثة فی العین یقال دخله فی غمارهم ای فی جماعتهم وکثرتهم والغمرة ایضا
لانیهال فی الباطل واللهو ف غنیمت ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول غازیلر
کفاردن آلدقلری مال جمعی غنایم کاور ثانی خصومت معناسنه در که غنیم خصم معناسنه در
بو ایکی معنایه میر نظمی بیت بد اند یشت اکر کرد و غنیمت * شود بر دوستان جانش غنیمت
ف مع الجیم * غارج ع کسر راء مهمله ایله بوزن خارج صباح وقتنده ایچلن شراب شمس
فخری * قطعه * شهنشاهی که اوراد ائمه هست * بسری عالم علوی معارج * مدام از غارجی
از جام دولت * در اندازد دانش هنکام غارج * موید الفضلاده فتح راء مهمله ایله بوزن غارت
مرقومدر و غارجی ساقی معناسنه اولدوغی فرهنك جهانکیریده مسطوردر ف غالج ع کسر
لامله بمعنی غارج مرقوم ف غرفج ع سکون راء مهمله و فتح فا ایله درمنه یعنی یونجه که قورید قده
آتش دوشوب یانه کرفج دخی دیرلر کذا فی المجمع ف غرونج ع ضم راء مهمله و واو معروف و فتح
تاء مثناة ایله بمعنی ترفنج مرقوم یعنی بادخایه کذا فی اللغه ف غرنج ع فتح راء مهمله وسکون
نونله بلغور آشی و یا الکز بلغوره دخی دیرلر بعض نسخه ده تنوردن اتمك و ات چیقاره جق اکری
چنکال شاعر مثال اول بیت در میان پای آویخته چنان * کشته خرچین بر هوا در وی غرنج
ف غفنج ع فتح فا و سکون نونله چشمه لرده و بعض یول اوزرنده واقع بیکارلرده اغاجدن او یلمش
صوصوق و بعض فرهنکده اهل سفرك بلغاریدن صومق دیدکاری دری برداق و دخی بونقه ایتمکی
قاشق کبی ایدوب آنکله طعام یرلر کذا فی المجمع ف غلج ع سکون لامله ایکی معنایه در اول

قپو وپنجره قنادلرینه مخلناز وزه که دمردن ایدرلر شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر
حکمت بخواهد * قرنقل را دهد خاصیت ثلج * چنان ایمن شد ازعدل تو آفاق * که برکنند ند
ازدرها همه غلج * ثانی دریاده اولور بر بوجکدر سلاك کبی بعض فرهنکده تسبیح بوجکی
منقولدر عربیده ازغوناق وصوا یجدکدن صکره دل ایله بلا نماق ودخی آت لنکدانیوب دوز
اشوب کتمك یقال تغالج الحمار اذا شرب وتلمظ باسانه والتغالج البغل وغیره مغلج شلال وفرس مغلج
اذا اجری جریا لا یختلط فیه ﴿ غلفج ﴾ سکون لام وفتح فا ایله بمعنی زنبور سرخ یعنی اشك
آروسی که آندن بال حاصل اولمز شاعر بیت چون زلب نوشم بمی بخشم بنا * همچو غلفج
نیش برجانم مزن * شمس فخری حرکت لام وسکون فا ایله کتوروب بو بیتی نظم ایلمش بیت
زبیم شه نیارد زو غلفجی * بیالین زیان بر هیچ سفجی * وفرهنك حافظ اوبهی ده که تحفة الاحبابدر
بمعنی زبلوی سرخ منقولدر وهم جیم فارسیله نقل اولنمشدر ﴿ غلیواج ﴾ کسر لام وسکون
یای تحتانیله چیلاق که غلیواژ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * هر تیرکه از شست قضا و قدر آید
پیشش تن بدخواه شهنشه بود آماج * پیوسته همای ظفر و فتح نشسته است * برکنکرهٔ
قصر جلالش چو غلیواج ﴿ غنج ﴾ سکون نونله اوج معنایه در اول ناز وشیوه معناسنه
شمس فخری * قطعه * سنج دهر را درخرمی دان * همی برخور زمال ولشکر و کنج * همیشه
تا که خوب آید زخوبان * دلال وناز همچون شیوه و غنج * ثانی حرکت نازکانه که بر نوع مقبول
شیوه در خواجه سلمان بیت درشبستان غبار موکب منصور او * شاهد نصرت بصد غنج
ودلال آید برون * ثالث بر نوع الاجه چوال معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچون کدوی
سوی بلند وسوی مسجد * آکنده بکاورس دو خرواری غنجی * کتاب السامی فی الاسامیده
غنج مانند خرچین بر چوالدر که عربیده خرجه دیرلر ضم خاء معجمه ایله اما شمس فخری معیار
جمالیده سرین مردمان وحیوانات روایت ایلمش ولفظ سنجه قافیه ایلمش بیت بفرمانش
حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سنج وغنج ﴿ مع الجیم الفارسی * غبچ ﴾ سکون
باء موحده ایله صو ایرکیلن چقور یره دیرلر که آبکیر وکو دخی دینلور ﴿ غرپج ﴾ سکون راء
مهمله وفتح میمله یارلمش بغدای که دوکیلوب قابوغندن چقمش اوله بعض فرهنکارده سیاه دانه
معناسنه در بو معنایی مؤید شاعر بیت جوی زخرمن توبه زکشت خرمن عمر * کدای دانهٔ خال
توام نه از غرپج ﴿ غریفچ ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله ادات الفضلاده
با چلق معناسنه که غریفش وکل ولای دخی دیرلر میر نظمی بیت هر آنکه از طریق راست
شد دور * غریفچ را فتد همچون خر کور * مجمع الفرسده بمعنی چچله مسطوردر ﴿ غفچ ﴾
سکون فا ایله ایو صوارلمش قلیچ یعنی زیاده کسکین اوله بیت ابو اسحق بهر دفع دشمن * همی
تا برکشید ست آبکون غفچ * مجمع الفرسده بمعنی سندان مذکوردر ﴿ غلغچ ﴾ سکون
لام وفتح غین معجمه ایله قولتق التنی بورمق ایله قجقلمق معناسنه که غلغلیچ وغلمایچ وغلج دخی دیرلر کذا
فی فرهنك جهانکیری ﴿ غلغلیچ ﴾ سکون لام اول ویای تحتانی وفتح غین ثانی وکسر لام ایله
بمعنی غلغچ مرقوم معناسنه که عربیده دغدغه در کسر دالین وسکون غین اول وفتح ثانیله شمس
فخری بیت دیدهٔ بدخواه ملکت دائما در کریه باد * تا که بی سنك خندهٔ آرد طفلکان را غلغلیچ *

غلغلیچ * خراسانیلر آکا کاغو چه دیرلر استاد لبیبی بیت چنان بد ام من جای غلغلیچ کوش
که او بمانش اول زخود شود بیهوش ﴿ غلیلیج ﴾ سکون لام اول و کسر ثانی و فتح میمله بمعنی
غلغلیچ مرقوم که غلغلیچه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زبا مداد کسی غلیلیچ
میکندم * خلاف نیست که من باشتاب خندانم ﴿ غلیچ ﴾ سکون لام و فتح میمله بو دخی
آنلر کبی در یعنی غلغلیچ مرقوم معناسنه در قریع الدهر بیت مکن غلیچ مرا ازبهر خنده * که چشم
ازبهر تو در کریه دارم * فرهنك جهانکیری صاحبی مولانا یوسف انجوی مذکور درت لغت که
بر معنایه در با اول بمکسور بثانی زده دیو ضبط و تحریر ایلمشدر اما مجمع الفرس و سائر لغتلرده
مفتوحه ده ذکر اولنمشدر اقل اکثره تابع اولمغله بو فقیر روایت کثیره یه تابع اولوب مفتوحه ده
ایراد ایلدم ﴿ مع الدال المهمله * غرد ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن مرد بمعنی
خانهٔ تابستانی یعنی یاز اوننده هوا آلجق یرکه باد غرد و باد کیر دخی دیرلر استاد لطیفی بیت
این طاق و رواق و صفه و غرد * سودی نکند بزاری و درد * ابوشکور بیت بسا جای کاشانه
و خان غرد * بدو اندرون شادی و نوش درد * عربیده فتح را ایله آواز نغمات و کسر را ایله کاه
﴿ غرقد ﴾ سکون زاء مهمله و فتح قافله سنجان دکنی معناسنه درکه عوسج دخی دیرلر ﴿ غرود ﴾
ضم راء مهمله و واو معروف ایله ﴿ غرید ﴾ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله اول عورته
دیرلرکه عروس ایده لر بکارتی بولنمیه ابوالعباس بیت نرم و نرمك چو عروسی که غرود آمده
بود * باز آنسوی برندش که از بنسو بازی * شمس فخری * قطعه * دختر ابکار من در مدح
شاه * هست عذرا نیست بی شبهه غرید * تا ببینند یکنظر رخسارشان * روح قدسی جان
برکند آورید * ادات الفضلاده یای تحتانی یرینه باء موحده ایله بوزن فرقد مسطوردر
﴿ غرغند ﴾ سکون زا و نون و فتح غین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول چولمك
معناسنه حکیم سوزنی کفته درزبان فرزندش که هنوز از مادر نزاده است بیت آورد پیامی که
زما تا تو برفتی * در خانهٔ ما پیش نه دو دست نه غرغند * ثانی برنوع سختیاندرکه غرغن
دخی دیرلر ﴿ غرژید ﴾ کسر زاء فارسیله آکا دیرلرکه آدم و یا حیوان کند و جنسی ایله بیله
اوتورب قالقه استاد کسایی بیت زاغ بیابان کزید چون به بیابان نزید * باد بکل بر بزید کل
بکل اندر غرژید ﴿ غمند ﴾ فتح میم و سکون نونله غمناك معناسنه که اصلی غم مند ایدی تلفظه
آسان اولمق ایچون بر میم حذف اولنوب غمند دیدیلر ابوالمعانی بیت ای ماه رو با خال و خط
دلداده ات زار و غمند * این بوده است رسم ازل عاشق همیشه در غمند ﴿ مع الراء المهمله ﴾
﴿ غاتفر ﴾ سکون تاء مثناة و فتح فایله اوج معنایه کلور اول ترکستانده برشهر آدیدر
محبوبلری غایت چوق اولور حکیم ازرقی بیت پری ندارد رنك شکفتهٔ کل سرخ * پری
ندارد بالای سرو غاتفری * مزبور شهرده موزون و لطیف سرو اولمغله سرو غاتفری دیرلر
استاد عنصرینك بو بیتندن فهم اولنور بیت سرای و باغ تو آراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری و چه سرو غاتفری * ثانی شهر سمرقند محلاتندن بر محله آدیدر حضرت مولانا
قدس سره بیت کفت و کوی او کدامست و کذر * او بسر پول کفتکوی غاتفر * ثالث
توران بهادرلرندن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * کوی غاتفر نام سالار شان

بجنك اندرون نام بردارشان * چنین کفت باسر کشان غاتفر * که مارا بدآید زاختر بسر *

ﮒ غاروغور ﮒ یعنی هرج ومرج وفتنه وآشوب حکیم سنایی بیت هرکه انبارنه چو مور بود * نه همانا که غاروغور بود ﮒ غار ﮒ یعنی مغاره وطاغ اتکلرنده اویلش اوکبی یرکه ایام شتاده ایچنه قویون وصغر قورلر وکاهی یوجیلر شدت شتادن قونوب یاتورلر ﮒ غدار ﮒ دال مشدده ایله غدر ایدیجی رغدردن مبالغه ایچوندر ﮒ غدر ﮒ فتح دال مهمله ایله بوزن هدر جبه جامه معناسنه که کدر دخی دیرلر کاف فارسیله وعربیده سکون دال مهمله ایله نقض عهد وخیانت وترك وفا ایتمك وقرا کولق اولمق یقال غدر ه ای نقض عهده وغادره ترکه وغدرة اللیل ای ظلمت فهی غدرة وایضا الموضع الکثیر الحجارة ﮒ غرار ﮒ معروف یکی قلندن طوقنمش چوال ابو المعانی بیت شهی که درکرمش کس نیابدست جهان * بکیل درد هدو باغرار زر بخشد ﮒ غر ﮒ روسپی وقحبه عورت معناسنه ابن یمین بیت طمع چون بریدم من ازمال خواجه * زنش غر که خودرا کم ازخواجه داند ﮒ غربیر ﮒ سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بمعنی غربال شاعر بیت زآسیاب فلك آرد برف بیخته شود * سحاب کشته چو غربیر آسیا بانی ﮒ غرغر ﮒ بفتح غینین معجمتین وسکون رائین مهملتین ایله قیو اغزنده صو چکمك ایچون ایتدکلری اغاج چرخه که اکا ایپ صاریلور غرغره وغلتك دخی دیرلر حکیم خاقانی درقسمیه بیت بلوج پای و بپاچال وغرغر ونشکوه * بنایژه بمکوك وتبار وپود وبتاب ﮒ غفر ﮒ فتح فیله بوزن نفر اول اغری یه دیرلرکه الم واضطرابی شدید اولوب زحمت ویره واوتمك معناسنه در ومنازل قمردن بر منزله نك اسمیدر غفر دخی دیرلر عورتك بالدرنده واعضاسنك غیرنده اولان قل معناسنه دروخی خسته افاقت بولدقدنصکره نکسنه دیرلر بوکه چغتایده آجیغ دیرلر میرعلیشیر بیت ایستارم العلیغه قغایمن چوچوك جانیم فدا * ای نوایی آنکادیرمین کیملاکای ناکاه آجیغ ﮒ غمخوار وغمخور ﮒ کلاهما بسکون المیم اول فتح خاء وواو معدوله ثانی ضم خاء وواو معروف ومعدوله ایله ده اولورغم یجی معناسنه در کمال اسمعیل بیت چیست این بی عنایتی بامن * چون تویی اهل فضل راغمخوار * مثال ثانی بوزن سرور استاد لطیفی بیت تویی اندر جهان سرسرور * تویی اهل کمال راغمخور *

ﮒ غمکسار ﮒ سکون میم وضم کاف فارسی وفتح سین مهمله ایله غمخوار معناسنه در اما معنای ترکیبی دافع غم دیمکدرکه کسار دن بمعنی کذاشتن دکذشت قودی معناسنه در میرنظمی بیت بده ساقیا آن می غمکسار * کشیدست دل محنت روزکار ﮒ غمیار ﮒ سکون میم وفتح یای تحتانیله غمناك یعنی دائما مغموم اوله معنای ترکیب غمدوست دیمك اولور میرنظمی هروی بیت آنچنان دل کشیده است غم یار * دشمنان کشته شادی وغمیار ﮒ غنجار ﮒ سکون نون وفتح جیمله قزللق که زنان یوزلرینه سوررلر فکر وکلکونه دخی دیرلر استاد فرخی بیت دود ختر ودوزنش را فروکشید ازنیل * بخون لشکر او کرد خاك را غنجار ﮒ غنجر ﮒ سکون نون وفتح جیمله بمعنی غنجار مرقوم که غنجاره وغنجره دخی دیرلر استاد کسایی بیت لاله بغنجر سرخ کرد همه روی * ازحسد خو ید برکشید ازان نیل ﮒ غور ﮒ سکون واو ایله بمعنی الم شدید که غفر دخی دینلور ابو المعانی بیت چو غور محنت عشقت کشیده ام چندین * برفت

برفت عمر نرسیدم بغورا ین محنت * عربیده اون بش قغیز مقدارنه دیرلر ي غیار ج فتح یای
تحتانیله دیار عجمده طائفهٔ یهود سائرناسدن امتیاز ایچون دوش جامه لرینه بر پارچه صاری
رقعه دیکرلر حکیم خاقانی بیت یهود آسا غیاری دوز بر کتف مسلمانان * اکر شان بردر اغیار
دین بینی بدربانی * کمال اسمعیل بیت بقهر او که سپهر بلند را بردوش * ز زرد رقعهٔ
خورشید و ماه دوخت غیار ي مع الزاء المعجمه * غاز ج بوزن ساز بش معنایه کلور اول
پنبه معناسنه در حکیم سوزنی بیت زبهر بافتن تار و پود مدحت تو * برند غاز سخن شاعران
زغوزهٔ من * غوزه پنبه نك قوزاغنه دیرلر ثانی اوردكك بیوکنه دیرلر ترکیده قاز دید کاریدر
ثالث بمعنی شکاف یعنی یاریق بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * غاز اکر پهلو زند بر باد
عدل پهلوان * چرخ و عنقا و ارمتواری شود ازبیم غاز * صعوه در ظل همای عدل و داد
پهلوان * مرعقاب ظلم را پر بردرارند غاز غاز * رابع بمعنی نیاز یعنی رجا طریقیله یلوارمق
حضرت مولانا قدس سره بیت شود رمی همهٔ غاز و شود رمی همه ناز * شود رمی همه نار
و شود رمی همه نور * خامس کهنه بوکی آتوب اکیرمك ایچون آسان و آماده ایلکه دیرلر
ي غازغاز ج اتباع الفاظ قبیلندندر بو مقوله مکرر استعمال اولنور کلمه لر چوقدر تار و مار
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده ازهم شکافته یاریلوب بربرندن
آیرلمش و بازرفته کیرو کتمش معناسنه در یعنی تخته و امثالی نسنه لر یاریلوب اراسی آچق اوله
اکا دیرلر بو معنایی مؤید تاج بها بیت روی نشوئی نکنی یك نماز * کافری ای کون زنت غاز غاز *
ي غباز ج فتح باء موحده ایله بمعنی چوب دست شاه ناصر خسرو بیت آنکه بر فسق ترا
رخصت داد دست و جواز * سوی من شاید اکر سرش بکوبی بغباز ي غلبیز ج سکون
لام و کسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله غربال معناسنه در شیخ عطار بیت کرخاك زمین
جمله بغلبیز ببیزند * چه سود که یکذره نیابند اثر از من ي غماز ج میم مشدده ایله ایکی
معنایه کلور اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده غایت شایعدر اول برکسنه یی برکسنه یه قوولایجی
ابو المعانی بیت مشو غماز اکر ترسی زیزدان * خدا داند عیوب بنده پوشد * ثانی استعاره
طریقیله شعرا چشم محبوبه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت اشك غماز من ار سرخ بر آید
چه عجب * بخل از کردهٔ خود پرده دری نیست که نیست * ابو المعانی بیت چشم غمازم
کند ظاهر بجانان درد دل * کر نکوید حال عاشق او که کوید یار را ي غمز ج سکون میمله ایکی
معنایه کلور اول قوولمق ثانی کوز قیمق دلبرانك کوزنده بر حالتدر که غمزه دیرلر بوندندر میر
نظمی بیت کند آن چشم ساحر عاشقان غمز * بتحریك فتن رامیکند رمز * و عربیده الغمزة
بسکون المیم صقمق عصرکبی و طوار آغر بوکدنا یاقلرین شاشرمق و فتح میمله ممالك و طوارك
کمی و کرکی بدر الدین یوسف ابن لولو بیت تسارقها بالخط خوف رقیبها * فاوله لحظا و ادنه غمزا
ي مع الزاء الفارسی * غاژ ج ایکی معنایه در اول اغزی بیوك کسنه ثانی حریص
دنیا و طمع کار معناسنه شمس فخری بیت ارس جرعهٔ دان بنزدیك یم * جهان لقمهٔ
دان بنزدیك غاژ ي غژژ ج فتح زاء فارسیله بر آجی او تدر حیوان یمز میر نظمی بیت
ندیدم آنچنان درجنس حیوان * کیاهی کز غژژ باشد خورد آن ي غژ ج کوت اوستنه

سوریلوب کتملق حضرت مولانا قدس سره بیت کرتو باشی راست ورباشی تو کژ * بیشتر میخیزاو را پس مغژ ل غلیواژ ع کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی غلیواج مرقوم یعنی چیلاق استاد لطیفی بیت مکوای ژاژخای بیهده ژاژ * ببانك بد تر از بانك غلیواژ * ل مع السین المهمله * غرس ع سکون راء مهمله ایله بوزن ترس زبان پهلویده خوشه غله یعنی بشق کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده بمعنی خشم وغضب مسطوردر فارسیده دخی نشاندن درخت معناسنه‌در وکسر غین معجمه ایله دکلمش اغاج وشول جلده رقیقه که انه سندن ولد ایله معا خروج ایدر غرس فارسیده نهال حوزه دیرلر یعنی کنج وتازه دکلمش اغاج فدانی ل مع الشین المعجمه * غاش ع عاشق وصادق ومبتلای محبت معناسنه منصور شیرازی بیت بباغ حسن کل تازه عذار ترا * هزار چون من بیچاره هست عاشق غاش * ودخی دوست موافق معناسنه‌در شمس فخری جانبدار معناسنه روایت ایدوب بو بیتی نظم ایتمشدر بیت چکونه دولت آن درکهش کند دوروی * بدین صفت که بدین درکهست عاشق غاش * بعض فرهنکلرده دوست دوروی معناسنه‌ده روایت اولنمش بو بیتده اول معنایه دلالت واردر استاد رودکی بیت خویشتن پاك دار از پرخاش * هیچ کس را مباش عاشق غاش * بو بیتلردن فهم اولنور که یا لکز غاش معانی مرقومه‌ده استعمال اولنیوب لفظ عاشق ایله ترکیب اولنه وفرهنك جهانکیریده خوشه غوره وتخملق خیار معناسنه‌ده مرویدر وفرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی پلید طبع یعنی کج فهم وکند ذهن وادات الفضلاده بمعنی شور وغوغای سخت مسطوردر ل غاوش ع فتح واو ایله بوزن آتش تخم ایچون بوستانده آلیقونلمش خیار بزرك معناسنه شمس فخری * قطعه * مریخ را حمل سان کردند حمل قربان * هرکه که بزرکانت بر بسته اند ترکش * پالیز حشمتت را چون وقت زرع باشد * از پیکر مه ومهر آرد سپهر غاوش ل غاووش ع ضم واو اول واشباع ثانیله خیار بزرك که بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله استاد لطیفی بیت هر روز اوز حسرت کیر وکلان وسخت * درسبزه زار کردد وغاووش میخورد ل غراش ع فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی خراش میرخسرو * مثنوی * بسا کبرا که پیش بت بنسلیم * بزیرانش مثل خوش بدونیم * تو کز هم عشق لافی از بردوست * غراش سوزنی نمای درپوست * ثانی بمعنی خشم ثالث بمعنی غم واندوه کذا فی فرهنك جهانکیری ل غرش ع سکون راء مهمله ایله تندی وخشم وغضب معناسنه استاد رودکی بیت کرنه بدبختی مرا که فکند * بیکی جاف جاف رود غرش * فرهنك میرزاده بو ایکی لغت دخی خشم وخراش معناسنه‌در اما فرهنك زفانکویاده غرش بالفتح خشم وخراشیده وغراش خشم آلود معناسنه‌در وادات الفضلاده مذکور لغتك ایکیسی دخی سین مهمله وغراش کسر غین ایله وغرش ضمله مرویدر ل غرمانوش ع سکون راء مهمله وضم نونله ترخون معناسنه‌در اما بعض فرهنکلرده عاقرقرحا مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده ینه ترخون معناسنه‌در اما ضم غین معجمه ایله مضبوط ومرویدر ل غرواش ع سکون راء مهمله ایله چولاه آلتلرندن بر اوتدر سپورکه کبی ایدوب طوقمجق ایلك دستکاهده ایکن اوزرینه صو سپرلر وبزه آنکله آها ایدرلر حکیم سوزنی

سوزنی بیت چولاهه کارمانده کونی * غرواش نهاده برقفاره * وله * قطعه * یا قوتی چولاهه
بمردودو بسر ماند * یك پایچه برماند دکر پایچه درماند * باکون مغاك پدران پایچه بررفت
تا پچهٔ باریش چو غرواش پدرماند * وفتح را ایله غراش مرقومك اوج معناسیله مترادفدر
لغ غریفش ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فا ایله بمعنی کل ولای یعنی قره بالچق که
غریفج دخی دیرلر لغ غش ع امرنمك رشك معناسنه ودخی بایلمق یعنی بیهوش اولمق بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همصحبت من باش کدرقیبان تو ارغش * باشند همه
ازحسد لطف تو درغش * عربیده اورتمك ستركبی ودخی صافی اولمیوب قاریشق اولمق وینه
بالکسر خیانت اتمك ویرامز اولمق لغ غنجرش ع سکون نون وجیم وفتح راء مهمله ایله
لغ غنجرش ع سکون نون وجیم وراء مهمله وفتح مهمله لغ غنجوش ع سکون نون وجیم
وضم میمله کلاهم بمعنی ضفدع یعنی قورباغا کهبك ورنكل وغوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
اما مجمع الفرسده ضم غین معجمه ایله منقولدر لغ مع الفاء * غف ع بمعنی موی جعد یعنی
قورجوق صاچ شمس فخری بیت مشاطهٔ دست تو ظفر را بکشاید * درمعرکه ازباد صبا
رایت توغف * بو معنایی مؤید استاد لطیفی بیت بر سر آن سر برهنه موی غف * دو دل کز
آتش خلش بتف لغ مع القاف * غیداق ع سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
دشت قبچاق قربنده بر موضع اسمیدر آنده غایت سخت وراست اوق ایدرلر تیر غیداقی دیرلر شویله که
طاشه اورسه لر قریلیوب تأثیر ایدر کذا فی المجمع لغ مع الکاف * غاك ع فتنه وآشوب
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غاکوك ع ضم کاف عربی وواو معروفله کما نکره
دانه سی شمس فخری بیت درکما نکره غلامانش * پیکر اختران بو غاکوك لغ غالوك ع
ضم لام ایله ده کما نکره دانه سنه دیرلر خصوصا وهرنسنه که مدور اوله آکا دیرلر عمو ما خسروانی
بیت کما نکروههٔ زرین بچرخ کشته هلال * ستاره یکسره غالوکهای سیم اندود * حکیم
فردوسی بیت که افکنده نخچیر بر دشت وراغ * کهی زد بغالوك بر مرغ ماغ لغ غایوك ع ضم
یای تحتانیله غاکوك وغالوك مرقوم معناسنه کذا فی المجمع لغ غبوك ع ضم باء موحده ایله
مشبانه ایچلن شراب یعنی کیجه بزم باده اولوب عیش ونوش معناسنه ابو المعانی بیت ای شه
حسن زبنده مکریزان بکشب * از سر لطف بیا تا که کنم با تو غبوك لغ غدرك ع سکون دال
وفتح راء مهملتین ایله هنده مخصوص بر نوع سلاحدر که درد یرلر لغ غژاك ع فتح زاء فارسیله
رایحهٔ بد هرنه نك اولورسه ابو المعانی بیت بر همه روی زمین میرود از جسم بدش * که سراپای
وجودش شده آلوده غژاك لغ غساك ع فتح سین مهمله ایله بر قور تجغزدر که مالی و مفرش
ایچنده کزلنور وپوره وکهله کبی انسانك قانن امرلکن بونك اصرمسی انلردن زیاده در وهم طوتوب
اولدرسه لر غایتبد رایحه لودر آکا دار المرز دخی دیرلر کیلانیلر آدینی ساس قومشلردر بو تعریفدن
فهم اولنور که تختهبتی اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرسده بر نوع صرمشقدر که هر بر
اغاجه که طولاشه لابد قورید ر عربیده عشقه دیرلر ودخی بدبوی دهانه که عربیده بخر دیرلر شمس
فخری بیت بادبر دست او زند پهلو * شرم می ناید از دهان غساك لغ غسك ع بوزن خسك
غساك معنا سنه اولنه یعنی تختهبتی کذا فی فرهنك جهانکیری لغ غشك ع فتح شین معجمه

ایله بمعنی غساك مرقوم یعنی بوی بد دهان طیان مرغزی بیت ازدهان توهمی آید غشاك *
پیر کشتی ریخت موبت ازهباك ل غضبان فلك ب نیر اعظمك یعنی آفتابك جملهٔ اسما سندندر
صاحب التاج دخی دیرلر بو ایکی اسم عجایب البلدانده مسطوردر و آندن منقولدر ل غلتك ب
سکون لام وفتح تاء مثناة ایله قیو اغزنده اوزرینه قوغه ایپی صاریلن اغاج که چرخه وغرغرو غرغره
دخی دیرلر ل غمازك ب میم مشدده وفتح زاء معجمه ایله برانجه واوزون اغاجدر که اوجنه
اولته یاغلیوب صویه آتارلر واغاجی الده طوتارلر قچن بالق اولته یی یوتدقده اول اغاجك اوجی
اشاغی چکیلور معلوم اولور که اولته یی بالق یوتمشدر کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میر نظمی
درتعریف بازیٔ کوی وچوکان بیت چو غمازك شده دردست چوكان * که قلاب خورده کویا
کوی کردان ل غمخورك ب سکون میم وضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله برجانوردر بوتیمار دخی
دیرلر صو کنارنده اوتورر وصو دوکنور دیو ایچمکه قورقوب غمناك اولور میر نظمی درحق
خسیسان بیت نیا شامد زخست جرعهٔ آب * چو غمخورك کنار آب پرتاب *
ل غمناك ب غملو معناسنه مقابلی فرحناکدر ابو المعانی بیت کرده بود وعدهٔ وصلش
مرا جانان هنوز * چون نکرد آنجا زآن غمناك ماندم درفراق ل مع الکاف الفارسی ب
ل غارسك ب سکون راوفتح سین مهملتین ایله برنوع مغاره در که ترکیده ترقاز دیرلر
شاعر بیت غارسك باشد مرا باغ ارم * کر نباشد یار یکدم نزد من ل غارنك ب فتح راء
مهمله وسکون نونله احمق ونادان معناسنه میر نظمی بیت اکر هوش داری شنو پند از من *
مکن هیچ صحبت بغارنك وکودن ل غاوشنك ب سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله آلت
برزکراندن اوکندره دیدکلریدر شمس فخری بیت چو کاویست خصمش برای ادب * نه فرهنجد
اورامکر غاوشنك ل غدنك ب فتح دال مهمله وسکون نونله ابله ونادان شمس فخری بیت
مخالفان شمار اشرنك باداشهد * کرفته خلق جهانشان بسخره همچو غدنك * وحیوان
طبیعت وبی اندام معناسنه ده مرویدر قریع الدهر بیت همه چون غول بیابان همه چون
مار صلیب * همه چون هرهٔ بخوی همه چون کاو غدنك ل غراونك ب سکون راء مهملهٔ
اولی وفتح ثانیه وهمزهٔ مفتوحه وسکون نونله زیاده بیوك اولان نسنه یه دیرلر عماد زوزنی
بیت کروکر بدو داده اورنك وکرکر * زعرش وز کرسی غراونك برتر * کروکر کاف فارسیله
خدای تعالی دیمکدر مؤید الفضلاده تخت بزرك که مخصوص سلاطین ملوکدر ل غرباسنك ب
سکون راوفتح سین مهملتین ایله هرنه که مدور اوله آغرشق وآنلره بکزرنه اولورسه عموما ودانهٔ
کتانکره خصوصا ل غرماسنك ب سکون راونون وفتح میم وسین مهملتین ایله برنوع یوفقه
اتمکدر یاغله بشوروب تناول ایدرلر ابو شکور بیت کرمن بمثل سنکم باتو غرماسنکم *
ورزانکه توچو آبی برخسته دلم ناری * بو بیتدن فتحهٔ رایله اولمق ظاهر اولور اکر سکته ایله
قرار ویرلمزسه ل غرنك ب فتح راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول حزن ایله اغلمق
معناسنه شمس فخری بیت هنوز شاهد کل پردهٔ مکر برداشت * که عندلیب نیا سایه
از غریو وغرنك * ظهیر فاریابی بیت به پیش خسرو روی زمین بر آرم بانك * چنانکه درخم
کردون فتد غریو وغرنك * ثانی بوغازده اغلمقدن یاخود صقلمقدن خرخره اولمق معناسنه در

معناسنه‌در حکیم سوزنی بیت ازجر بکه غریو برآید چو خصم را * از حلقه کند بحلق
افکنی غرنك * سراج الدین سکزی بیت بارش دهان زعالم خاکی که روز و شب * چشمی
پرآب دارد و جانی پر از غرنك ﮎ غرواسنك ع سکون را و نون وفتح واو و سین مهملتین ایله
بمعنی غرباسنك مرقوم ﮎ غریاسنك ع سکون را ونون و فتح یای تحتانی وسین مهملتین
ایله دیار عجمده عادتدر باغ و بوستانه کندکلرنده کباب وامثالی طعام بشورو ب برنوع یوفقه اتمك
ایدوب طعامی اول اتمکه صاروب کوتوررلر اکا غرباسنك دخی دیرلر ابوشکور بیت کرمن
بمثل باده باتو غرباسنکم * نزدیك تو چون زهرست با توغریاسنکم ﮎ غرنك ع فتح زاء فارسی
وسکون نونله بمعنی غرنك مرقوم یعنی کریه وزاری صداسی کذا فی فرهنك جهانکیری
ﮎ غنك ع سکون نونله بوزن جنك اوچ معنایه کلور اول آواز بلند محمد مولوی بیت
غنك غنکی میزنم تا یك غزل * آورم بیرون ز ایوان زل * ثانی ارککك اشك معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * خاموش همچون مریمی * تا دم زند عیسی دمی * کت کفت
کاندر مشغله * بار خران غنك شود * حکیم سوزنی بیت کویدکه شعر خاید خاید بلی
چنانك * خایند علك و ماده خران و خران غنك * ثالث ستون معصره یعنی یاغ چیقاردقلری
اوزون دیرك که دانه‌یی آنکله باصدروب یاغن چیقاررلر استاد منجیك بیت چند بود چند
ندیم ندم * کوش برون آر دل از غنك غم * بو معنایی موٴید شمس فخری بیت بشیشه‌ٴ مهیش
سر بسر فلك ندود * کنون نهاد سرش بهر روغن اندر غنك ﮎ غوالنك ع فتح واو ولام
وسکون نونله زردالو قوریسی که خوشاب ایدرلر وطعامه قورلر ﮎ مع اللام * غال ع بوزن
حال اوچ معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی غلطیدن صیغه‌ٴ امر اولور ثانی بمعنی غار یعنی
بعض طاغ اتکلرنده واقع مغاره که ایچنده وحوش یاتوب مسکن ایدرلر میر عماره بیت کسی که
در دل او جای کرد خصمی‌ٴ تو * بجای خانه و کاشانه چرخ دردش غال * فرهنك جهانکیریده
معنای ثالث اول کسنه‌یه دیرلر که محبتا یاخود عداوتا بر کسنه‌نك چوزه سین طولانه وله
بیت کسی که غال شدا ندر حسودی‌ٴ تو ملك * خدای خانه‌ٴ اوجای رخنه دارش غال *
ودخی خانه‌ٴ زنبور معناسنه روایت ایلمشدر ﮎ غردل ع سکون را وکسر دال مهملتین ایله
بمعنی نامرد و ترسنده یعنی تکه و قورقق معنای ترکیبی قحبه یورکلی اولور میر نظمی بیت نیاید
کار مردان از شتردل * که غردل هم نباشد مرد مقبل ﮎ غزال ع فتح زاء معجمه ایله آهو بچه
معناسنه عربیدر فارسیده دخی مستعملدر خواجه حافظ بیت صبا بلطف بکو آن غزال رعنا را
که سر بکوه و بیابان تو داده‌ٴ مارا ﮎ غزل ع فتح زاء معجمه ایله اول شعره دیرلر که بش یاخود یدی
و یا طقوز بیت اولوب بر قافیه و بر ردیف ایله و مطلع بیتنك آخر مصراعلرینه قافیه‌لری مطابق
اوله زیرا اول مصرعینك قافیه‌سی مساوی اولمزسه قطعه دینلور قافیه‌سی مترادف اولوب قاج
بیت اولورسه اولسون قطعه دیرلر مطلع متساوی القافیه اولوب طقوزدن زیاده اولورسه قصیده
دینلور هر قاج بیت اولورسه قصیده‌ده ابیات تك اولمق شرط در جفت اولمز خواجه حافظ بیت
غزل کفتی و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ * که بر نظم تو افشاند فلك عقد ثریا را * عربیده غزلك
تعریفی بفتحتین کوزل عورتلر سوزی و مدحی حدیث نساء الحسنا معناسنه‌در دخی عورتلر

مصاحبتن صومکه دیرلر غلبهٔ استعمالدن مطلق بش ویدی و یا طقو ز بیته دیرلر لکن ترکی وفارسیده اولان شرط عربیده معتبر دکلدر وعربیده غزل نامیله شعر یوقدر آنجق آنلر قصیده وابیات دیرلر وسکون زاء معجمه ایله بوزن نخل اپلك اکیرمك و بوکمك فتل کبی واکیرلمش اپلکه دیرلر یقال غزلت الامراة القطن ۋ غلول ﭺ ضم لام وواو معروفله طعام بوغازدن زحمت وعسرت ایله کچمك ابو المعانی بیت ازغم عشقت بماند در کلویم نان وآب * کر خورم شهد وشکر یا خسرئت باشد غلول ۋ غملول ﭺ سکون میم وضم لامله قثا بری دیدکاری اوتدر ۋ غنجال ﭺ سکون نون وفتح جیمله غایت اکشی بر میوه در طاغده اولور تناول اولنمز شمس فخری بیت اکر صبا سخن لفظ اوکند درباغ * نبات مصر شود در مذاقها غنجال ۋ مع المیم * غرم ﭺ فتح راء مهمله ایله بوزن کرم وسکون را ایله بوزن نرم دخی جائزدر خشم وغضب معناسنه استاد لطیفی بیت بیکی غرم اکر روم بجرم * آدمی شو توای پلنك غرم * عربیده کچمك معناسنه الغرام اداسی واجب ولازم اولان نسنه یقال العزم ما یلزم اداؤه ۋ غزم ﭺ فتح زاء فارسیله غرم مرقوم کبی خشم وغضب معناسنه ۋ غم ﭺ لغت مشترکدر قیغو وغصه معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر انجق فرقی بوقدر که عربیده ماضیده استعمال اولنور فارسیده هم ماضی وهم مستقبل استعمال اولنور زیرا عربیده غصهٔ ماضیه غم ومستقبله هم دیرلر فارسیده بو تفاوت یوقدر عربیده مفرددر که جمعی غموم کلور وفارسیده هم جمع وهم مفرد اولور کاهی جمع اولمق اوزره غمان دیرلر اما چندان مستعمل دکلدر استادرودکی بیت ای ازین چو رید زمانه شوم * همه شادیٔ اوغمان آمیغ * وعربیده بولت معناسنه سحاب کبی والغمه الکربه ویقال غم یومنا یوم غم اذا کان یأخذه بالنفس من شدة الحر وغم علیه الخبر علی ما یسم فاعله ویقال غم الهلال علی الناس اذا ستره عنهم غیم اوغیره فلم یری ۋ غنیم ﭺ کسر نون وسکون یای تحتانی ایله خصم یعنی عداوت ایدیجی بابافغانی بیت بچه روز نیك بینه زتوکام دل فغانی * که چو بخت خود غنیمی بکمین بود مدامش ۋ غیم ﭺ سکون یای تحتانیله سونکر معناسنه در عربیده صوسزلق عطش کبی وحرارت جوف یقال غامت بغیم غیومه واغامه واغیمت ویغیمت کله بمعنی واغتم القوم اصابهم غیم وبمعنی سحاب مولانا ابوبکر الخوارزمی * قطعه * وتمایل الجوزاء یحکی فی الدجی * میلان شارب قهوة لم تمزج * وتنقبت بخفیف غیم ابیض * هی فیه بین تخفر وتبرج * کتنفس الحسناء فی المراة اذ * کملت محاسنها ولم تتزوج ۋ مع النون * غابندن ﭺ فتح باء موحده وسکون نونله آت وآدم تکر لنوب دوشمك ویقلمق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ۋ غاریدن ﭺ فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بمعنی غابندن مرقوم ودخی یغمالمق ویغمالتمق معناسنه ده کلور میر نظمی بیت متاع صبر عاشق غارتیدن که خو بان راشد این عادت کزیدن ۋ غاریقون ﭺ بر داروی مسهلدر حکیم خاقانی بیت چون غاریقون کریه ومنکر * وز تربدهم میان تهی تر ۋ غالیدن ﭺ کسر لام وسکون یای تحتانی ایله غال مرقومك مصدریدر که دوستلق ایچون ویاخود دشمنلك ایچون برکسنه نك یاخود بر حیوانك چوره سن طولانمق استاد لطیفی بیت همچو آهوی جفت راغالد من تراروز وشب همی غالم ۋ غران ﭺ فتح زاء مهملهٔ مشدده ایله بر نجی جانورلر صفتی درکه

صفتی درکه شیرغران وشیرغرین دخی دیرلر اصلنده معناسی کومردنجی که سباعك وغیری
نسنه نك بولت وامثالنك قورقنج آوازی مولاناهاتفی بیت وزان پس درآورد پادر رکاب * سر ازکوه برکرد غران سحاب ل غربون ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله پیشکش که
ترکیده بالك دیرلر ل غرشیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بمعنی
خشم آلود وغضبناك شدن کذا فی المجمع ل غرن ع فتح راء مهمله ایله بوزن رسن آوازایله
اغلیوب نوحه ایلمك شمس فخری بیت اکرنه تربیت واصطناع شاه بدی * ملوك فضل
همیشه بدند جفت غرن * عربیده طوشنجل قوشنك ارککی وآجلق وآرقلق جوع وهزال کبی
ل غرویزن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله بمعنی پرویزن یعنی اللك معناسنه در
عربیده ملهال ومنخال وغربال دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل غریزان ع کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی غرویزن مرقوم میرنظمی درتعریف سرما
بیت که بار یده برف از سحاب رقیق * چنان ریخته ازغریزان دقیق ل غریزن ع کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اول باچق که حوض دیبنده وبعض چقور یرلرده
صویك التنده قالور کذا فی المؤید ل غرین ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بیشه شیر
ودخی ارسلانك صفتی در مولاناهاتفی بیت دران سهمکین آتش رستخیز * کزان بود شیرغرین
درکریز * عربیده غرین حوض دیبنده وسایر ظروف دیبنده قلان باچق وباچقلی صوکه جوکالدیغ
دیرلر ل غریون ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله بمعنی غربون مرقوم یعنی پیشکش
غربون وغریون لغة نعمة اللهدن منقولدر ل غرژغرژان ع سکون زاء فارسی اول وفتح
ثانی وغین معجمه ایله ایکلیوب ایکلیه یوریمك میرنظمی بیت دوان جای ماندن بترسید سخت
بروی زمین غرژغرژان بود ورفت ل غرغن ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله مختیان ومیشین
وکوسله وامثالی که صغر یدن غیری اوله غرغنه وبغنه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل غزنین ع سکون زاء معجمه وکسر نونله برمشهور شهردر غزنه دخی دیرلر سلطان محمود
سبکتکین اول شهری تختکاه ایتمشیدی بوندندرکه سلطان محمود غزنوی دیرلر ل غزیدن ع
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله ل غژیدن ع زاء فارسیله ده هر نسنه که بربری
اوستنه یقله ویقمق استاد کسایی بیت زاغ بیابان کزید خود به بیابان سزید * باد بکل بروزید
کل بکل اندر غژید ل غضبان ع سکون ضاد معجمه وفتح باء موحده ایله منجنیق طاشی حکیم خاقانی
بیت طیان سرای دل قلمشان * غضبان حصار کفر دمشان * عربیده غضبناك معناسنه در
ل غلبکن ع فتح لام وسکون باء موحده ایله پنجره شبیکه سی شمس فخری * قطعه * اعظم جمال
دنیی ودین است آنکه هست * جان عدو چو بسمل وزخمش چو پابزن * کردون مشبك از پی آن
شد که تا شود * برمنظر خلافت او همچو غلبکن * بو بیتده سکون لام وفتح با ایله اولق کرکدر که
موزون اوله ل غلبکین ع زیاده یای تحتانیله ده غلبکن مرقوم معناسنه در ابوشکور
* قطعه * اکر ازمن تو بدنداری باز * نکنی بی نیاز وزنیاز * زیستن ومردنت یکیست مرا *
غلبکین درچه باز شد چه فراز * فرهنك جهانکیریده سکون لام وفتح باء موحده ایله ضبط اولنمشدر
حکیم اسدی بیت بروج چرخ همچون غلبکین است * رصد کیران اواسرار بین است *

ڲ غلتبان ع سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله بر دکرمی واوزون طاشدر بر ذراع مقداری ایکی باشنده بر مقدار دلوکی واردر اکا اغاج وایپ ایله آلت ایتمشلرکه طام اوزرینه طپراق دوشدکده باصدیروب هموار ایتمك ایچون اول طاشی او زرینه چکرلر ترکیده لوغ طاشی دیرلر و بر معناسی دخی دیوس دیمکدر عربیسی قلطبان در ایکی معنایه میرنظمی . بیت بوده مغلوب زنش یك غلتبان * بر سر بام شر بکشته غلتبان ڲ غلتیدن ع سکون لام وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله هر نسنه یوالنمق عموما وچارپا حیوان یوالنمق خصوصا بعض نسخه ده طاء مهمله ایله غلطیدن واقع اولمشدر ابو المعانی بیت کشتمکیزی کرده کشتی پیشه اش * کو بیاد رخاك غلتیده هری ڲ غلطان ع سکون لام وفتح طاء مهمله ایله اما اصحی فارسیده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ایله غلتان در هر مدور نسنه یه دیرلر عموما ومدور انجویه دیرلر خصوصا خواجه سلمان بیت برامید آنکه مید ارد پتیما ز اعزیز * ذر بدرکاه تو غلطان آمد از بحر عدن ڲ غلطیدن ع سکون لام ویای تحتانی وکسر طاء مهمله ایله یوالنمق عربیده تدحرج معناسنه مولانا ظهوری . بیت ز لطف صبا شاخ کل در چمن * چه مستانه غلطیده بر یاسمن ڲ غامیج دادن ع چقلمق معناسنه یالکز غامیج دخی اول معنایی افاده ایدر غلمایچ وغلغایچ وغلفج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڲ غله دان ع فتح لام ودال مهمله ایله بر کوچك بر داقدر آغزینه خام کون چکلمش و بر کوچك دلوکی واردر بعض رسومات جمع ایدن عامل واهل سوق بیع ایتدکلری اشیانك اقچه سن ایچنه براغورلر شیخ نظامی بیت خانه غولند بپرداز شان * درغله دان عدم انداز شان ڲ غلیجن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیمله یار بوزدیدکلری اوتدرکه پودنه و پودینه دخی دیرلر عربیده فوتنج دیرلر ڲ غلیدن ع کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اوغمق یعنی اوصی کتمك ثانی صویه طالمق غوطه معناسنه ایکی معنایه استاد بیت نبوده شنا ور بدریا غلید * که هوشش برفت وهماندم غلید ڲ غلیژن ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله اول قره بالچق که صو دیبنده وحوضلرده اولور غلیون وپلنی ولزه وخره دخی دیرلر حکیم اسدی . بیت نهانی بزیرش غلیژن بدی * زبر پوش او آب روشن بدی ڲ غلیون ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله بمعنی غلیژن مرقوم وعربیده ولایت یمنده بر مشهور قصر اسمیدر ڲ غمان ع بوزن همان ایکی معنایه کلور اول بمعنی غمناك عربیده مغموم معناسنه در ثانی جمع غم لکن بو معناده چندان مستعمل دکلدر حکیم اسدی * مثنوی * چه جز آمده مهر فرزند ودرد * که درنیك وبد هست با جان نبرد * چو نبود دل اندر غمش خون شود * چو باشد غمان آنکه افزون شود * ڲ غمدان ع بوزن حمدان یمن ولایتنده مشهور صنعاده بر قصر آدیدر مشهور آفاق در بغایت متین بنادر نقل ایدرلر که طوفان حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلام دن صکره روی زمینده ابتدا اول قصر بنا اولنمش ملوك یمن اعتبار ایدرلر استاد . بیت بطوفان نمانده عمارت بجا * به پیش ازهمه کشته غمدان بنا ڲ غمکین ع یعنی غمناك ابو المعانی بیت نماید اکر روی جفا کردش دوران غمکین مشو لطف خدا کام دل آرد ڲ غن ع بوزن من تنك عصاران یعنی یاغ چیان مجق اغاج استاد رودکی بیت هر کلی پژمرده کردد زونه دیر * هر که بفشارد همه این زیر غن * شمس

شمس فخری بیت مخالف تو از امساك وبخل نم ندهد * بقهر تا نهندش چو غنچه اندر غن * ل غنچه كردن ع سكون نون وفتح جیم فارسیله جیم عربیله ده مرویدر خمیر یوغرمق ل غنشیدن ع سكون نون ویای تحتانی وكسر شین معجمه ایله هرزه وهذیان سویلمك ابو المعانی بیت عذاب كوش بود هرزهاش بشنیدن * كه نیست جز سخنی ژاژ خای وغنشیدن ل غنویدن ع فتح نون وكسر واو وسكون یای تحتانیله امزغمق عربیده نعاس دیرلر حكیم انوری بیت بر خاك درت مالك تو كوپی كه زآرام * طفلیست در آغوش رقیبان غنویده ل غنیزان ع كسر نون وسكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده یای ساكنه مقدم ونون موخر واقع اولمش قزلجق یمشی بعض فرهنكلرده كوكم دیدكلری طاغ یمشی واقعدر ل مع الواو * غاوشو ع سكون واو وضم شین معجمه ایله تخم ایچون بوستانده آلیقونیلان خیار استاد لبیبی بیت زرد ودراز وپرشده چون غاوشوی خام * نه سبز چون خیار ونه شیرین چو خربزه * شمس فخری بیت پنداشت دشمنت كه باندیشه محال * باشد كه آتشی بجهاند زغاوشو ل غاو ع بمعنی كاو ودخی زیرزمین كه كود نی دیرلر چقور یردیمك اولور كذا فی فرهنك جهانكیری ل غدو ع بوزن كدو بوزه كه طاریدن ایدرلر ابو المعانی بیت شراب ناب كه باشد حرام بشمارد * حماقتیست غدو چون مباح نوشیدن ل غرغاو ع سكون راء مهمله وفتح غین ثانیله بیان صغری یعنی كاو دشتی ل غرو ع سكون راء مهمله ایله بوزن سرو قلرغو دیدكلری قامش كه نیزه ایدرلر حكیم اسدی بیت دران جای بیشه بود بیه غرو * میانش نیاوردافزون زسرو * وله بیت یكی كفت مرغی چو رنكین تذرو * همین خاست در بیشه بید غرو * حكیم فردوسی بیت یكی مردشد چون یك آزاده سرو * برش كوه سرو ومیانش چو غرو * حكیم سوزنی * رباعی * طوطی بپرید از قفس بلخ بمرو * چون دید بجای نیشكر نیزه غرو * چون بلبل بر كل بكل سر بسرو * اكنون بخس اندر آورد سر چو تذرو ل غرغاو ع سكون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله كاویجرز كه قوپروغن قطاس ایدرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ل غرشقاو ع سكون زاء فارسی وفتح قافله نسخه میرزا ابراهیمده كاكل پریشان وپرچم كه اكا كرشكاو دخی دیرلر تحفة الاحبابده دخی پرچم معناسنه در ومجمع الفرسده بمعنی كاو مسطوردر حكیم انوری در تعریف اسب بیت پلنك هیأت وغرقاودم وكوزن سربن * عقاب طبعت وعنوه شكوه وطوطی پر ل غنو ع ضم نونله بلند آواز وصدا وجنك محلنده دلاور پهلوانلرك نعره لری معناسنه حكیم فردوسی بیت زهر دانشی چون سخن بشنوی * زآموختن یكزمان نغنوی * مجمع الفرسده فتح نونله بمعنی دولب حكیم سنائی بیت ازروان شرع را متابع شو * پس مرفه بكام دل بغنو ل غو ع بوزن نو آواز بلند وغنوه مرقوم معناسنه میرخسرو بیت غوكوس كارامش از دل ربود * درافكند غلغل بچرخ كبود * استاد فرخی بیت بچنین روز بكوششش غوكوس * زاد غنون خوشتر واز موسیقار ل مع الهاء * غاره ع فتح راء مهمله ایله بمعنی غارج مرقوم یعنی شراب صبوحی لما بعض نسخه ده غارت معناسنه مرویدر كذا فی فرهنك جهانكیری ل غازه ع فتح زاء معجمه ایله درت معنایه كلور اول سرخی كه زنان یوزلرینه سوررلر زاء فارسیله ده مرویدر حضرت مولانا قدس سره بیت بی غازه وكلكونه كل آن رنك كجا یافت * كافروخته از پرده مستور برآمد *

میرخسرو بیت کلکونه مردانست سیه روئی کونیش * غازه بجز ازلعبت فرخار نیاید * ثانی بمعنی صدا اولندا شیخ آزری بیت ای بسا کفتکوی آوازه * کان چو طنبور کشت برغازه * ثالث پنج دم وپنج پر یعنی قناد وقویرق دیملریکه غزه دخی دیرلر مثلا دمغازه وپرغازه ودمغزه وپرغزه دخی دیرلر رابع مجمع الفرسده اغاج چوی که غیری اغاج یاریغنه صوقوب محکم ایدرلر
ﯙ غازه ﭺ فتح زاء فارسیله اوچ معنایه در اول غازهٔ مرقومک معنای اولیله مرادفدر بمعنی کلکونه شمس فخری بیت عروسان امل راهمت او * حقیقت چون سپید اجست وغازه * ثانی اکلیل الملک دیدکاری اوتدر آنک دخی قزللغی اولمغله اهل بریه عورتلری یوزلرینه سورزلر ثالث تذهیب اشعاره دیرلر مولانا بساطی بیت ازغازه وسرمه نیست خالی * شعر وغزل کمال خاتون ﯙ غاشیه ﭺ کسر شین معجمه وفتح یای تحتانیله ترکیده خاشه دیدکاری ایو اورتیسی ودخی یا یوق که کبار آته بندکده اوکنده کوتوررلر ابو المعانی بیت شهی زقدر بلندش بوقت کشته سوار * به شهان پیش رکابش شوند غاشیه دار * عربیده روز قیامت معناسنه در زیرا خلائق افزاع واهوال ایله بوریدوکیچون غاشیه دیرلر اصلنده ستر اید یجی معناسنه در قرآن مجیدده وارد اولمشدر ﯙ غالیه ﭺ کسر لام وفتح یای تحتانیله عربیله مشترک لغتدر رایحهٔ طیبه معناسنه ترکیده قلیه مسک دیرلر اصلی غالیه مشک در مولانا جامی بیت چشم را خرمن عنبر بخشد * بطبق غالیهٔ تر بخشد ﯙ غانه ﭺ فتح نونله بوزن خانه یمن حدودنده برشهر آدیدر دیرلرکه خاکنده التون اولور کذا فی المجمع بومعنایی موٴید میرنظمی بیت چو صحن جنتیست آن صحن خانه * شده خاک درش چون خاک غانه ﯙ غباره ﭺ فتح باء موحده وراء مهمله ایله چفتجی صغر سوردیکی اغاجکه ترکیده اوکنده دیرلر کذا فی فرهنگ میرزا ابراهیم ﯙ غتفره ﭺ سکون تاء مثناة وفتح فاء وراء مهمله ایله بمعنی شخص چیزی ندانسته یعنی هیچ برشیٔ ویرصنعت بلمز آدمه دیرلر جاهل واحمق معناسنه شاعر بیت ندیدم چو تو در بکوه ودره * یکی بی نوا خام وبس غتفره ﯙ غدارة ﭺ فتح دال وراء مهملتین ایله بیوک اوق دمرنی ونیزه دمرنی کذا فی فرهنگ جهانکیری اما ادات الفضلاده اسلحه دن برنوع سلاحدر سرپناه کبی باشه کیلور ترکیده دال مهملهٔ مشدده ایله اول طغری قلیچدرکه آت یانینه کوتوررلر بمعنی اول میرنظمی بیت بدستش تیغ بشکست وبس آنکه * بدست آورد غداره کیش ازانکه ﯙ غراده ﭺ فتح را ودال مهملتین ایله ﯙ غراره ﭺ فتح رائین مهملتین ایله آغزده صو دیرتمک عربیده مضمضه معناسنه در خواجه حافظ بیت اکرکهی بزبانم حدیث توبه رود * زبی طهارتی آنرا همی غراره کنم عربیده روزکار احوالندن غافل وبی تجربه ویننه عربیده کسر غین معجمه ایله یکی قلندن اولان چوال منیفه اسفرنکی بیت زشب قدر وجاه تو روح امین نظاره کرد * این شش وسه غرابه رادید مرا غراره * حکیم سوزنی بیت هان ای کل پشت وپازدم باف * ای توبره ریش کون غراره * ﯙ غرچه ﭺ سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه کاور اول مخنث ونامرد وبی حمیت حکیم سنایی بیت بر کذرزین سرای غرچه فریب * ذر کذر این رباط مردم خوار * ثانی غرجستان خلقنه دیرلر حکیم سوزنی بیت چون ماه رخ وخوروش وغرچه زادی * عاشق دوصدش پیش بروی چو قمر بو * بو بیتده برکورجی قزی وصفنده در ثالث احمق ونادان معناسنه

معنا سنه حكيم خاقانى بيت من عزيزم صدر حرمت را واين نامحرمان * غرزنان برزشه
وغرچه كان روستا * ابوطيب مطيعى * قطعه * چرا عمر طاوس ودراج كوته * چرا مار وكركس
زيد دردرازى * صد اوبد ساله يكى مرد غرچه * چرا شصت وسه زيست آن شاه تازى *
حكيم اسدى بيت بوذ ابله غرچه بدكمان * بخنديم بازى برويكزمان * وتحفة الاحبابده
بمعنى نادان وزبون حكيم سنائى * مصرع * دركند رزين سراى غرچه فريب * ودخى خراسان
حواليسنده بر ولايت آديدركه غور وغورچه دخى ديرلر ﴿ غرشيده ﴾ سكون راء مهمله وياى
تحتانى وكسر شين معجمه ايله بمعنى خشم آلوده وغضبناك استاد لبيبى بيت چو غرشيده كشتى
زكين وستيز * كرفتى از و ديو راه كريز ﴿ غرغره ﴾ سكون راء اول وفتح ثانى وغين معجمه ايله
قيو آغزنده ايپ صاريلان اغاج كه غلتك دخى ديرلر عربيده غرغره طاوق وكوكرجين اوتمك
ومختلف آواز وصوتى بوغازده اوتدرمك وجان بوغازه كلوب تردد ايلمك وچولمك ايچنده اولان
قيناركن صد اويرمك وجوبان قيون چغرمق وكسرتين ايله يبان طاوغى وقيل الغرغرة دجاج
الحبشة وضمتين ايله آتك التنده اولان بياض كه غرة الفرس ديرلر وشريف كمسنه يقال رجل غرغرة اى
شريف ﴿ غرغنجه ﴾ سكون راء مهمله ونون وفتح غين معجمه وجيمله بعض نسخه ده ضم غين ثانيله جماعه
طوبعز عورت ابو المعانى * قطعه * زنك غرغنجه بود وكس فراخى * نبوده بو مرادش كير شوهر
از بدست درميانشان جنك وآشوب * مكر بايد برايش يك خر نر ﴿ غرغنده ﴾ سكون راء
مهمله ونون وفتح ميمله بمعنى غرشيده مرقوم كذا فى المجمع ﴿ غرميده ﴾ سكون راء مهمله وياى
تحتانى وكسر ميمله انجقرق ايله آغلمق معناسنه بونده اسم فاعل اولور ميرنظمى بيت چو
غرميده بر آمد پيش مادر * فغان وناله را كرد دفزونتر ﴿ غرنده ﴾ فتح راء مهمله مشدده
ودال مهمله وسكون نونله شير وپلنك و بير وامثالى سباعك صفتى در غضبناك اولدوغندن
مهيب آوازى اولور اكا غرنده ديرلر ابو المؤيد بيت ببزم اندرون ابر بخشنده بود * برزم اندرون
شير غرنده بود ﴿ غرواشه ﴾ سكون راء مهمله وفتح واو وشين معجمه ايله براوتدر چلاهلر ودباغلر
ليف كبى ايدوب بزك وسختيانك يوزينه سوررلر استاد لبيبى بيت چو غرواشه ريشى بسر رخى
وچندان * كه ده حاله ازد ميكشى پست شايد ﴿ غزاره ﴾ فتح زاء معجمه وراء مهمله ايله بمعنى
بسيار وبسيار شدن چيزى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ غزاله ﴾ فتح زاء معجمه ولامله نيو
اعظمك جمله اسماسندندر ميرزا فصيحى بيت سحر كه از كمر كوه بردمد لاله * غزاله از دهن
شير مجرد سنبل * عربيده دشتى كيك وارتفاع شمس يقال الغزالة ايضا شمس وغزالة الضحى
اولها يقال جاء فلان فى غزالة الضحى ودخى بازى شكار طلب ايلمك ﴿ غزغزه وغژغژه ﴾ اولها
بزائين المعجمتين وثانيها بزائين الفارسيين كلاهما دجاجة البرى يعنى يبان طاوغى استاد بيت
بى مؤدب كس آدمى نبود * غژغژه مرغ خانكى نشود ﴿ غزنه ﴾ سكون زاء معجمه وفتح
نونله بلخ سمتنده بر مشهور شهرك آديدركه غزنين دخى ديرلر سلطان محمود سبكتكين اول ولايتك
پادشاهى ايدى ميرنظمى بيت بغزنه پيش شد محمود آمد * بكفتا اى همه شاهان سر آمد
﴿ غزه ﴾ فتح زاء معجمه ايله غازه مرقوم معناسنه دروزا مشدده ايله شام ولايتنده برشهر
آديدر ﴿ غشته ﴾ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى آغشته يعنى آميخته شاعر

غ

بيت صرصر صور از فلك از هفت دامن بر درد * رشتهٔ زر غشته نه هد گوشهٔ دستار من *
ودخی زمين شوره معناسنه در ل غفده ع سكون فا وفتح دال مهمله ايله بمعنی چيزی سخت
يعنی قاتی نسنه ل غكه ع فتح كافله انجقرق كه هكچه وزغنك دخی ديرلر ابو المعانی بيت
نباشد هضم چون معده شود پر * غكه آرد زبی هضمی بمعده ل غلته ع سكون لام وفتح تاء
مثناة ايله يوغون اوقلاغی كه بورجيلر قوللنور اكا مردانه ديرلر ل غلچه ع سكون لام وفتح جيمله
بعض نسخه ده جيم فا رسيله در بمعنی روستايی ولوند واوباش حكيم سوزنی بيت چو غلچكان
رباط چهارسو سوكند * همی خورند كه جفت مابع او پيوند * وله بيت ز ترابيا دداده وغر گشته
وشده * جو پای غلچهٔ عزب وكنك بی نماز ل غلغاچه ع بمعنی غلغايچ مرقوم كه غلغج وغلمليج
وغلج دخی ديرلر عربيده دغدغه ديرلر كسر دالين مهملتين وسكون غين معجمهٔ اولی وفتح ثانيه ايله
استاد لبيبی * قطعه * چو بينی آن خر بد بخت راملالت نيست * چو بر سكيزد چون من فرو
سپوزم پيش * چنان بدانم من جای غلغاچه كهش * همی بمالش اول بروفتد پس ريش *
ل غله ع تخفيف لامله بوزن هله اضطراب معناسنه ظهير فاريابی بيت روی دين حق
ظهير آل سلجوق آنكه شد * شير نرد ربيشه نير وحسامش درغله ل غليته ع كسر لام
وسكون يای تحتانی وفتح تاء مثناة ايله برنوع كياه دركه سمان چوالی ايدوب سمان چكرلر كذا
فی المجمع ابو المعانی بيت شده جسمش بزرك وهم بد اندام * كه پنداری غليته بود وكه پر *
ل غمخواره ع غمخوار مرقوم معناسنه در خواجه حافظ بيت پيوند عمر بسته بمو يست
هوش دار * غمخواره خويش باش وغم روزكار چيست ل غمزده ع سكون ميم وفتح زاء معجمه
ودال مهمله ايله غم والامله خسته اولمشه ديرلر ابو المعانی بيت اين غم زدهٔ عشق تراحال دكر شد *
پروای تراكر نشود مشكل اينست ل غمزه ع كرپك ايله كوز اراسنده بر حالتدر محبوبلرده
اولور ودخی كوز اوجيله اشارته ديرلر غمزهٔ جلاد وغمزهٔ خونريز ديو تشبيه ايدرلر عربيده دخی
استعمال اولنور عماد الكاتب الاصفهانی بيت شار تا كالقضيب لدن المهزة * سلبت
مقلتاه قلبی بغمزة ل غمنده ع فتح ميم وسكون نونله غمناك معناسنه در غمند دخی ديرلر شمس
فخری بيت خداوندا تو آن شاهی كه باشد * ز نامت شادی جان غمنده ل غنجاره ع سكون
نون وفتح جيم وراء مهمله ايله زنان يوزلرينه سوردكاری قزلجه كه غنجاز وغنجر وغنجره دخی ديرلر
مولانا كسايی بيت لاله بغنجاره سرخ كرده همه روی * از حسد خويد بركشد سر از خويد * شاه
ناصر خسرو * قطعه * روزی باشد بسان بير زنی رنكی * آردت روی پيش جوهر كاره * روزی
چو تازه دختركی باشد * رخساره كونه داده بغنجاره * غنجره ع بمعنی غنجارهٔ مرقوم حضرت
مولانا قدس سره بيت پيش تو افتاده ماه بر ره سودای عشق * ريخته كلكونه اش ياوه شده
غنجره ل غنينه ع كسر نون اول وفتح ثانی وسكون يای تحتانيله بمعنی خانهٔ زنبور عربيده حشرم
ديرلر فتح حا وراء مهملتين وسكون شين معجمه ايله ل غوته ع سكون واو وفتح تاء مثناة ايله
صو يه طالمق عربيده غطس ديرلر خواجه سلمان بيت ميكند آب ز مو شعر ترم راكه بسی *
طبع من غوتهٔ فكرت زده در بحر ثنات ل غوديده ع يعنی ديده بان حكيم فردوسی بيت
چو غوديده بشنيد دستان سام * بفرمود بر چرمه كردن لكام ل غوله ع سكون واو وفتح لام

لام ایله خام و بی عقل معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غیبه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله اول آهن پاره‌لر که جبه وجوشن وبکتر وبخیم ایدرلر حکیم ازرقی بیت طبع بمقناطیس دارد زخم توکز اسب خصم * برد ومنزل بکسلاند غیبه وبرکستوان * کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم اسدی بیت زخون لاله غیبه کردار کشت * سنان ارغوان تیغ کلنار کشت اما فرهنك وفایی ده بمعنی ئیردان وفرهنك میرزا ابراهیمده سپر اوزرنده اولان دوایرکه اکا ابریشم صارارلر بو تعبیردن حیزران فهم اولنور استاد عنصری بیت بخار غیبه ربودی درخشش ازجوشن بلمس جامه دریدی کیاهش ازخفتان ﴿ مع الیاء * غارجی ﴾ سکون راء مهمله وکسر جیم ایله شراب صبوحی نوش معناسنه زیرا غارج باده صبوحی در بونده حرف یا نسبت اولور بوسایلك دیمشدر بیت زین خوش نه بیند غارجی با دوستان یکدله * کیتی بارام اندر و مجلس بیانك ولوله بعض فرهنکلرده با وفارسیله در اما حکیم نزاری ساقی معناسنه نظم ایلمش بیت غارجیت بدهد غارج وهم توبه کند * ازشرابی که حرامست برو درهمه باب * وبعض فرهنکلرده راء مهمله نك فتحه سیله مسطوردر ﴿ غازی ﴾ کسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جانباز معناسنه خواجه سلمان بیت در رسنهای دوزلف کافرت پیچیده‌ام * غازیم غازی بجای خویش بازی میکنم * اما بعض فرهنکلرده ایکی اوزون اغاجی آیاق ایدوب نیزه یو پنجه واول اغاجلره ایاق باصه‌جق یرایدوب آنکله یوریننه غازی دیرلر دیو مسطوردر شیخ سعدی بیت چو غازی ببیند برخویش پای * که محکم رود پای چوبین زجای * وایب اوزرنده یوریبوب لعب کوستریجی معناسنه مجیرالدین بیلقانی بیت سالك بشبه شونه بصورت چو عنکبوت * غازی نکرد دارچه برآید بریسمان * بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت برزلف شبان غازی چون داور سنبازی آموخت که یوسف رادرقعر چهی باید * ثانی بمعنی چرب روده یعنی مومبار طولمه‌سی ابو اسحاق الاطعمه بیت ازشوق غازی اسب آنکس که کشته کردد * دردین لوت خواران باشد شهید غازی عربیده اجر مثوبات اخرویه ایچون اعدای دین ایله محاربه ایدنه دیرلر ﴿ غامی ﴾ کسر میم ایله اسب ناتوان وضعیف معناسنه در کذا فی التحفه ﴿ غبجی ﴾ سکون باء موحده وکسر جیم ایله آبکیر یعنی اول چقوریرکه آنده صو ایرکیلوب طورر غبج دخی دیرلر استاد عنصری بیت بهرئلی پرازخسته کروهی * بهرغبجی ترامن خسته بچاه ﴿ غرشی ﴾ سکون راء مهمله وکسر شین معجمه ایله تندی وغضب که غرشا وغرش دخی دیرلر میرنظمی بیت بزیردست را غرشی روا نیست * ضعیفانرا جفا کردن سزا نیست ﴿ غریجی ﴾ کسر راء مهمله وجیم وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی سرما یعنی شتا کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غریزی ﴾ کسر راء مهمله وزاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله برحرارتدر وجود انسانده خون ایله عروقده جریان ایدر حکما اکا حرارت غریزیه دیرلر حیات حیوانی اودر دیرلر حکیم شیرازی * مثنوی * کدخدایی هست درشهر بدن * کوست کرمی غریزی در عدن * هست اویك جوهر کرم ولطیف * غیرلازم کز بویست این تن شریف ﴿ غزال الضحی ﴾ یعنی وقت قوشلق که عوام اکا کنج قوشلق دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ غفجی ﴾ سکون فا وکسر جیم ایله بمعنی غبجی که غبجی دخی دیرلر چقوریرکه آنده صو طورر استاد عنصری بیت بهرئلی تراکشته کروهی * بهرغفجی تراتن خسته بچاه

کذا فی المجمع ل غفجی ع سکون فا وکسر جیم فارسیله بمعنی غفجی مرقوم کذا فی التحفه وبو معناسی دخی تیغ آبدار یعنی جوهردار قلیج کذا فی المجمع ل غفری ع سکون فا وکسر راء مهمله ایله بمعنی غفر مرقوم یعنی وجع نشد ید کذا فی المجمع ل غلفجی ع فتح لام وسکون فا ایله صاری آروکه مبغ وغلفج دخی دیرلر شمس فخری بیت به پیش شه نیار دزد غلفجی * به پالیزی زبان برهیچ سفجی ل غمکساری ع غم دفع اید یجیلك آخرنده کی یا یای وصفیه در ل غنجی ع سکون نون وکسر جیمله بمعنی غفجی مرقوم یعنی جای مغاك که طاغ اتکلرنده واقع اولور ل غندی سکون نون وکسر دال مهمله ایله ایکی معنا یه در اول بمعنی سحاب یعنی بولت شاعر بیت هوا را تیره شد از رود آهش * که بارید اشك از غندی سیاهش * ثانی مازندران دیولرندن بر دیوآ دیدر حکیم فردوسی بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جان پولاد وغندی وبید دیو سپید وجانپولاد وبید دخی دیولرآ دیدر ل غوچی ع سکون واو وکسر جیمله ایو صو ولاشن قلیج تیغ آبدار معناسنه در که غفج وغفچی دخی دیرلر ل غیداق ع سکون یای تحتانی وکسر قافله بر نوع اوقدر غایت سخت اولور شویله که طاشدن چکر غیداق دشت قبچاق قربنده بر موضع آدیدر اکا منسوب اولمغله ئیرغیداقی دیرلر حکیم خاقانی بیت بیك کشاده ز شست تو تیرغیداقی شود چو پاسخ کهسار باز باغیداق ل باب الغین المکسورة مع الالف * غدا ع لفظ مشترکدر فارسیده وعربیده استعمال اولنور طعام معناسنه اصلده صباح تناول اولنان یمکه دیرلر میرنظمی بیت غدای روح باشد نطق جانان * بجسم مردهٔ عاشق دهد جان ل مع الجیم * غلج ع سکون لامله دوکم که کره معناسنه در شمس فخری بیت شاها تویی که دامن عمر ترا نجوم * با دامن آید وبه بقا غلج کرده اند * مجمع الفرسده فتح لامله روایت اولنمشدر معروفی بیت ای آنکه عاشقی بغم اندر غمی شده * با من بیا بدامن من در فکن غلج ل غنج ع سکون نونله سرون معناسنه یعنی اوراق یری شمس فخری بیت بفرمانش حیوان وانس وپری * همه داغ دارند بر سبغ وغنج ل مع الدال المهمله * غراشید ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خشم کرفت که غراشیده خشم کرفته دیمك اولور کذا فی المجمع ل غیرزاد ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله غرزاد معناسنه که روسپی اوغلی دیمك اولور میرنظمی درهجو بیت بسرهاش ودختر همه غیرزاد * زمادر زنش بی بکارت بزاد ل مع الراء المهمله * غرغر ع سکون راء مهمله وکسر غین معجمهٔ ثانی ایله مرغ خانکی بعض فرهنکرده مرغ صحرایی مرویدر اما مرغ خانکی اولمق قول راجحدر غزغزه دخی دیرلر ل غلیغر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح غین معجمهٔ ثانیه ایله بمعنی کالکار یعنی باچق ایدیجی بو معناده کلیکیر دخی دیرلر ل غلیکر ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله غلیغر مرقوم معناسنه در ل مع الزاء الفارسی * غیژ ع سکون یای تحتانیله کوت اوزره سورنمك معناسنه غیژیدن لفظندن صیغهٔ امردر استاد لطیفی بیت این تکاپوی واین بجیدن غیژ * همه بهر هوای نفس ودیو حضرت مولانا قدس سره بیت جفته شکل ولنك ولوك وبی ادب * سوی او میغیژ واورا میطلب ل مع السین المهمله * غس ع اسم صو تدرکدی دعوت اتمکده غس غس دیرلر وطرد ورده یالکز غس دیرلر عربیده ضمله ضعیف رجل وبرنسنه یی بکنیوب عیبلمك یقال

يقال غس خطبة الخطيب ق مع الشين المعجمة * غراش ع فتح راء مهمله ايله كورك پاره لری كه
ايشبه يرامينى كور بكيلركسوب آتارلر ابوالمعانى بيت چنان خواهم دريدن پوست اغيار *
نميكير درفو ديكر غراشش ق غرش ع بوزن كرش سكون راء مهمله ايله اسم مصدر در اكراه
يعنى ايكرنش ديمك اولور وله بيت چه بد ديده زافعال مرا يار * كه ازما اينچنين غرش كرد
دلدار ق غش ع خيانت معناسنه كه فلان مراغش كرد ديرلر استادكويد بيت نكردم هيچ
كس راغش بچيزى * بيازمون كرترا نبود تميزى ق غيش ع سكون ياى تحتانى ايله بوزن
نيش هرانبوه يعنى هرچوق نسنه يه ديرلر غم واندوه وبدحالك غلبه سنه ديرلر خصوصا
حكيم شيرازى بيت باعفص درسردى وخشكيست نيش * تا نفه درسردى وخامى وغيش
بو معنى فرهنك جهانكيريده در اما مجمع الفرسده يعنى غم واندوه مسطور در ق مع الغين المعجمة ع
ق غرنجغ ع فتح راء مهمله وجيم وسكون نونله بلغور پارمه سى شاعر درهجو بيت خورد
درخانه خود تنها نفايس * نه بيند چشم اتباعش غرنجغ ق مع الفاء * غلاف ع نيام
معناسنه قليچك وخنجرك وبچاغك قينى وغيرى نسنه نك قابى عربيده كى ظرف معناسنه اسم
عامدر مولانا جامى بيت هرسحر تا فلك زصبح شكاف * تيغ خورشيد برآرد زغلاف *
خواجه سلمان بيت اكر كند سخنى درغلاف مظلومى * ازان بترس كه شمشير كار كر آيد *
عربيده يقال غلف الشئ جعله فى الغلاف ق مع الكاف * غچك ع فتح جيم فارسيله كمانچه
معناسنه در شاه طاهر دكنى بيت مجلس دلكش كل تا نبود بى مطرب * كشته بلبل غچكى
شاه كل وغنچه غچك * غچكى كمانچه جى ديمك اولور ق غشامك ع فتح شين معجمه وميمله مسكه يكرى
وسياه نسنه در مسكه قاتوب حيله ايدرلر ومسك ديو صاتولر اكا رامك دخى ديرلر
ق غش مشك ع بودخى رامك ديدكارى اوتدر دوكوب مشكه قاتوب حيله ايدرلر ق مع اللام
ق غربال ع معروف غلبير دخى ديرلر شيخ سعدى بيت قرار دركف آزادكان نكيرد مال *
نه صبر در دل عاشق نه آب درغربال ق غسل ع كسر سين مهمله ايله كل خطمى ديدكلرى
چيچكدر ق غلال ع فتح لامله زره التندن كيلن قفتان ابوالمعانى بيت بجنك اهل دلان
هرزمان فلك پوشد * زاختران زره وزاطلس كبود غلال ق غل ع قارشمش نسنه ضدى
صافدر مغشوش اولان نسنه يه غل غش ديرلر آلوده وآميخته ديمك اولور مولانا جامى
بيت نقد دين ازغش وغل پاك بكن * دل زآلايش كل پاك بكن * ودخى دمور باغ كه اياغه
اوررلر مولانا هاتفى بيت كرفتار غلند وغار نكرى * نه شهرى دران مانده نه لشكرى *
عربيده فتحه ايله خيانت ايتمك ودخى غنيمت مالندن اوغرلمق يقال اغل الرجل يغل فهو غال
وبالكسر حقد وحسد وغش يقال وقد غل صدره يغل بكسر الغين غلا اذا كان ذا غش او حقد
ق مع النون * غراشيدن ع فتح راء مهمله وكسر شين معجمه ايله خشم وغضب ايلمك
معناسنه على قرط بيت ليك نيك ازدر دآمد آن نكار * آن غراشيده زمن رفته بجنك *
ق غريدن ع كسر را وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهملتين ايله صداى بلند شيخ نظامى
بيت چو با او نيز تاشد در دويدن * چو رعد تند باشد در غريدن *حكيم فردوسى بيت
بغريد رعد وفغان كرد باد * يكى صاعقه درجهان او فتاد ق غريويدن ع كسر راء مهمله

ووا و وسکون یائین تحتانیین ایله آواز بلند ایله فریاد ایلمك معناسنه مصدردر میرنظمی
بیت در انجا غریو یدوخیزید اشوب * دل خلق عالم همیشه رعوب * مولانا هاتفی بیت
غریو بدن کوس درنده مغز * بپای تمکن در آورد لغز ل غریوان ف کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانی وفتح واو ایله آواز بلند وفریاد اید یجی اسم فاعلدر میرنظمی بیت به پیش شهریار
آمد غریوان * رسانیده بطاق چرخ افغان ل غژیدن ف کسر زاء فارسی ایله سورتمك
چغتایده سو در الماك دیرلر امرنده سودرا دیرلر میرعلیشیر بیت سودرا هریان ای نوایی
اوزنی مه الك دردا بلا * شاید اینکای رحم اول قاتل بوحالینکنی کوروب ل غس کردن ف کدیی
پس دیو سورملك ل غلچین ف سکون لام وکسر جیم فارسیله یارپوزدیه کاری اوتدر مشهور
اطبا نعناع بری دیو لر یبلان آنك قوقوسین اصلا سومز نفرت ایدر بحکمة الله اول دخی
ییلان یاننده بتر ابو المعانی بیت رقیب ازمن کریزد همچنانکه * کریزد مار هم از بوی غلچین
ل غلیژن ف کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله بعض چقورلرده طورن صو وکوب
دیبلرنده اولان باطغه دیرلر ل غنو یدن ف فتح نون وکسر واو وسکون یای تحتانیله اویرغنق
یعنی خواب سبك نوم خفیف معناسنه عربیده کسر سینله سنه دیرلر نتکم * سنة الهجر
سنة وسنة الوصل سنة * سراج الدین قمری بیت این بخم بغفلت غنویدن نده‌د *
جز مسرت وقت درو یدن ثمرت ل غیژیدن ف سکون یائین تحتانیین وزاء فارسیله
سورتمك واطفال ایمکلمك چغتایده ایمکاك دیرلر فرهاد بر یاشنه کیروب یوریمکه باشلدقده دیو
بیت قدم اوردی وترك مهد قیلدی * قوپوب ایمکاك یورورکا جهد قیلدی ل غیسیدن ف
سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله اوغمق یعنی باپلاق میرنظمی بیت شود لعل
لبش وقت مکیدن * شود غیسیده ازبیکانه دیدن ل غیشیدن ف سکون یائین تحتانیین
وکسر شین معجمه ایله امرنمك یعنی آرزوا تمك معناسنه مصدردر ل غیشاییدن ف آنك
متعدیسیدر ل مع الواو * غریو ف کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وواو موقوفله آواز
بلند استاد عنصری بیت نیز شد عشق در دلش پیچید * جز غریو وغرنك نمی پیچید *
حکیم فردوسی بیت وزان پس بر آورد هومان غریو * یکی حمله آورد چون نره دیو * مولانا
هاتفی بیت بر آمد زکوس رواروغریو * غریوی کزان شد سراسیمه دیو ل غیو ف
سکون یای تحتانی وواو موقوفله بمعنی غریو مرقوم حکیم اسدی بیت نکه کرد از دور سالار نیو *
کریزان سپه دید بی هوش غیو * حکیم سنایی بیت صدمهٔ صور وغیو توکه چنك * هر دو همره
چو رنك با ارتنك ل مع الهاء * غیبته ف کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة
ایله غش مشك مرقوم معناسنه در ل غراشیده ف فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله بوزن
تراشیده بمعنی خشم آلوده وغضبناك اغاجی بیت چنان شد غراشیده از کینه اش * که آتش
زبانه زد از سینه اش ل غرغره ف سکون راء مهمله وکسر غین معجمهٔ ثانیه ایله خانکی مرغ
طاوق وغیره ل غره ف فتح راء مهمله واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول غفلت معناسنه ثانی
صغانمش عورت معناسنه در بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت بنودی توای خرا کر خرغره * ندانسته
باشی زنت راغره ل غشه ف فتح شین معجمه ایله صحراده بتن قامش یبراغی میرنظمی بیت نمیداند

نميد اندميان خس وسنبل * بهايم راغشه بهترشد ازكل ل غلاله ع زره التنه كيلن قصه
قفتان معناسنه در عربيده درت معنايه كلور اول برنوع جامه در بدنه متصل اوله يعنى بدن
اوزرينه كيله كمال اسمعيل . بيت تن واندام ياسمين وسمن * بتن لطيفست درغلالهٔ لاد * ثانى
باشده قيل ديبنده حاصل اولان كير وسخ معناسنه ثالث اغاجلق اراسنده جارى اولان صو
رابع برشى يى صوابدن منحرف كورمك ل غليپسه ع سكون لام وكسر باء فارسى بعده ياى
ساكنه وفتح سين مهمله ايله الاقرغه يه ديرلر كلاغ پيسه دخى ديرلر ابوالمعانى بيت بجامانه
بجسمنت حسن خوبان * بجا غليپسه دارد شكل كيكان ل غنوبده ع فتح نون وكسر واو
وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوابيده يعنى اويومش حكيم انورى بيت برخاك درت ملك توكويى كه
زآرام * طفليست درآغوش رقيبى غنوبده ل غيبه ع سكون ياى تحتانى وفتح باء
موحده ايله اوزرينه نقش اولنمش پلك معناسنه استاد عسجدى بيت تاهست پاى منكه
بهربادية زريك * وزيادغيبه كرد برونقش بى شمار ل غيسه ع سكون ياى تحتانى ايله
اوصى كتمش يعنى بايلمش ل غيشه ع سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله قامش پپراغى
استاد لطيفى بيت بدخواه تو بيمش هميشه * محتاج وقرين كلج وغيشه ل مع الياء * غرى ع
آواز وفرياد ايله اغلمق معناسنه شاعر بيت اين دل محزون نكيرد ازغم فرقت قرار * ميكند
شام وسحر باحسرتش غرى وزار ل باب الغين المعجمة المضمومة مع الالف * غوربا ع واو
معروف وسكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله قوروقلى شوربا كه اصلى غوره آبادر يعنى غوره
قوروق وآباشوربادر تخفيفا هاء علامت ايله همزه محذوفدر شاعر * قطعهٔ * شنواين سخن
ازمن وياد كير * مكن عمرنازك بغصه هبا * حكيما نه كن كارودرعيش باش * بدست آركاروى
وخورشيد سا * شبا نكه مى ناب ومرغ كباب * صبوحى بخور باده باغوربا ل غوروا ع
بايرينه واوايله ده اول معنايه در ل غوشا ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله ايكى معنايه در
اول سركين حيوانات كه غوش وغوشاى دخى ديرلر فريد الدين احول اسفراشى بيت
به پيش ناكسان منهم بخوارى تره چون نادانان * نهد كس نافهٔ مشكين به پيش كنده غوشاى
ثانى خوشهٔ انكور وخوشهٔ خرما معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ل مع الباء ع
ل غزب ع فتح زاء معجمه ايله لكن مجمع الفرسده سكون زاء ايله ايكى معنايه در اول اوزم
دانه سى شمس فخرى * قطعه * ازدست مير شيخ سحاب ازنمى برو * ولعل عقيق رويد ازرز
بجاى غزب * واراز شماليش ببرد دهر سمهٔ * خلق وكرم نشايد برجاى بخل وعجب * ثانى
اينك ممه لرينك اوجى خصوصا وسائر حيوان ممه لرى عموما ل غول چوب ع واو معروف
ولام موقوف وضم جيم فارسيله ايكى اغاجدر برى اوزون وبرى قصه اطفال آنكله اوينارلر بعض
يرلرده دست چليك وچالك دخى ديرلر ل مع التاء * غت ع ابله واحمق معناسنه شمس
فخرى * قطعه * هست بافضل شيخ ابواسحق * تيز كردون زراه دانش غت * تيغ اوسر
بسر كهر زان شد * كه بكين حسود اوشد رت ل غرشت ع كسر راء مشدده وسكون شين
معجمه ايله آواز سباع شرفنامه ده آواز اسب مسطوردر حكيم خاقانى بيت بحرى كه عبد
كرد براعدا به پشت ابر * ازغرتش درخش وزغرشت تندرسن * بوبيتدن فهم اولنور كه

مطلق آواز مهیب اوله ل غوت ح واو معروفله ایکی معنایه‌در اول سبکسر معناسنه‌که
اوت‌دخی دیرلر ابوالمعانی بیت به تمکین باش ناموس نکه‌دار * شود رسوای عالم هرکه
شد غوت * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کلماسند یعنی صبیان که فلاخن دخی دیرلر
ل غوشت ح واو معروف وسکون شین معجمه ایله چیلاق برهنه معناسنه عربیده عریان
دیرلر استاد رودکی * مثنوی * کفت هنکامی یکی شهزاده بود * کوهری وپرهنر آزاده بود
شد بکرمابه درون یکروز غوشت * بود فربی وکلان وخوب کوشت * واو معدوله ایله
حیوانات یمدوکی بی فائده اوت کذا فی فرهنك جهانکیری ومجمع الفرس وغیرهما ل مع الجیم ح
ل غنج ح سکون نونله ایکی معنایه‌در اول ناز وشیوه معناسنه‌در مولانا جامی . بیت
چون بدین شکل وبدین غنج ودلال * رونماید زشبستان مقال * ثانی چوال واکا بکزر
نسنه‌یه‌دیرلر استاد لبیبی بیت وان بادریسه هفته دیکر عصاره شد * اکنون عصاره
همچو یکی غنج پیشه کشت * شمس فخری * قطعه * همیشه تاکه خواب آید زخوبان *
دلال ناز همچون شیوه وغنج * سپنج دهر راد رخرمی دان * همی برخور زمالك لشکر کنج *
عربیده بالضم وسکون النون وضمها محبوبلر معنای مذکوره‌ده دخی کرپی دیدکاری دکنلی جانور
ویقال فی المعنی الاول قد غنجت الجاریه بکسر النون غنجا وغنجا بضمتین ل غوج ح واو معروفله
بمعنی قوچ یعنی بوینوزلی قویون که کبش دخی دیرلر عربیده فتح غینله اینلی ویاصی عریض یقال
جمل غوج وفرس غوج ای عریض الصدر ل مع الدال المهمله * غدد ح ضمتین ایله لغت
مشترکه‌دریومریجه اتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور اکرچه وجعی اولمز لکن اصلی ماده‌در
فضلات بلغمدن حاصل اولور ابوالمعانی بیت دروجود بزم ما اغیار شد همچون غدد *
کر ازاله میکنی لابد مضرت میرسد ل غرنبید ح ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده
بعده یای ساکنه ایله بمعنی بانك باند کرده استاد عنصری بیت لشکرش به رکسی جنبید *
نای رویین وکوس بغرنبید ل غند ح سکون نونله جمعیت ومجموع معناسنه شمس فخری
بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزی ودولت * باشند همیشه بدرشاه جهان غند * استاد
دقیقی بیت تیغ وفازرنك جفا سخت کند کشت * بزم بلای هجری وغم یار غند کشت *
استاد عنصری بیت نقیبان زدیدن بما ند کند * که ایشان همیشه نباشند غند *
ل غندرود وغندهرود ح کلاهما بسکون النون نفیرعام معناسنه غند جمع وجمعیت معناسنه
اولمغله نفیر عسکر جمع ایتدوکیچون تسمیه اولنمشدر میر نظمی بیت بفرمود کشتند ازان غنده رود
همه پرسلاح مهیا نمود ل غنود ح ضم نون وواو معروفله غنودن لفظنك ماضی سیدرکه
امزغندی دیمك اولور شمس فخری بیت بجز ثناهای وی وورد دعایش * چشم ودل هیچ
اهل نظر لحظه نغنود * شیخ نظامی بیت باسایش توانا شد تن شاه * غنود از اول شب تا سحرکاه
ل غوشاد ح واو معروف وشین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی غوشك که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده دیوان وکاروانسرای ودخی درخت بلند معناسنه
مسطوردر ل مع الراء المهمله * غبار ح فتح باء موحده ایله اول پارهٔ زرد درکه طائفهٔ یهود
دیار عجمده سائرناسدن امتیاز ایچون دوش جامه‌لرینه دیکرلر کال اسمعیل بیت بقهر اوکه سپهر

سپهر بلند را بر دوش * ززر در قعهٔ خورشید وماه دوخت غبار * عربیده توز وبنك دید کاری
پراغه دخی دیرلر کی غتفر بع سکون تاء مثناة وفتح فا ایله ابله واحمق ونادان معناسنه که غت
وغتفره دخی دیرلر حکیم سنایی بیت جملکی خیالهای محال * کرده مانندهٔ غتفر بجوال *
ر کی غز بع ایکی معنایه در اول دبه خایه که عربیده فتق دیرلر وباد خایه وباد کنده دخی دینلور
مرد بزرکی او معناسنه در استاد زودکی بیت پیسنی وکنده دهان داوری وپای * خا یکان غرداری
هریك چون دزای * اما فرهنك جهانکیریده مفتوحه ده ذکری مرو رایدن غر معناسنه کاور
حکیم سنایی ایکی معنایه دیمشدر بیت کشته تر بادو سخت خایهٔ غر * مانده بز آب وسست آلت
غر * پور بهای جامی بیت مباحی وقواد و دیوس وغر * فضولی ونمام مغرور وغر * ثانی
اول یومریجه که اعضاده ظاهر اولور اکثر بوینده اولور وبعضیسنك الننده دخی اولور کذا فی
تحفة الاحباب بو معنایه هلالی تاشکندی بیت ای غر پیشانیت غرهٔ ماه صفر * غرد یان غرمشو
دورکن این دردسر * وعربیده دخی ایکی معنایه کلور اول هر بیاض نسنه یه دیرلر کوما وحیوان
آلننده اولان بیاضه دیرلر خصوصا کی غرغر بع سکون رائین مهملتین وضم غینن ثانیله ایکی
معنایه در اول دبه خایه که صداسی ظاهر اولوب غرغر ایدر استاد بیت هم خواهدش زمانه که
آید بدر بزود * جان عدوی تو که رسیده بغرغر ست * ثانی خشم وغضبله زیرلیدن ظاهر
اولان صدا ابو المعانی * مصرع * بخشم آمد دهد دشنام غرغر کی غرور بع ضم راء مهمله
واو معروفله ایکی معنایه کلور اول عجب وکبر معناسنه خواجه حافظ بیت غرور حسن اجازت
مکر نداد ای کل * که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را * ثانی الدانق والدامق فریب وفریبیدن
معناسنه ابو المعانی * مصرع * اصلش نبود آنچه مراد غرور کی غروغر بع یعنی غرغر
مرقوم کی غزلولاور بع سکون زاء معجمه ایله ترنجبین وبعض مربیات قونیلان دبه که غزبور
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کی غزیور بع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بودخی
مرقوم دبه معناسنه در کی غژور بع ضم زاء فارسی وواو معروفله قپو آردینه قونیلان سپسی
معناسنه در کی غور بع بوزن نور بر ولایت آدیدر مولانا هاتفی بیت ملك راز ره بردغولان
غور * نه غولان غوری که دیو غرور * شیخ سعدی بیت شنیدم که از پادشاهان غور * یکی
پادشه خر کرفتی بزور * عربیده اون ایکی سنجه دیرلر وهر سنج بکرمی من در وعند البعض اوز بش
قفیز کی مع الزاء المعجمه * غباز بع فتح باء موحده ایله بوینده رق معناسنه بعض فرهنکده صبان
معناسنه در ابو المعانی بیت فلك بکردن نادان طوق زربندد * ولی بکردن عاقل زند چوکاو
غباز کی غدز بع سکون دال مهمله ایله کونچچکی دیرلر برچچکدر کونش قنغی طرفه کتسه
اول طرفه دونر وله بیت تمام چشم بان آفتاب روی شدم * ببوستان نکه کوپیا شکوفهٔ غدز
کی غز بع ترکان غارتکراندن برطائفه در سلطان سنجر زماننده قوت طوتمشلر ایدی اول مرتبه که
خراسان شهرینی ضبط ایلدیلر حکیم خاقانی * رباعی * ای چشم تو فتنهٔ فلك زاقلاوز * ابروی
تو بر کلاه خوبی قندز * هجران تو شیر شرزه را سازد بز * با غارت تو عفا الله از غارت غز *
کی غنوز بع ضم نون وواو معروفله بی کار وبی شغل معناسنه که ترکیده آواره وآیلاق دخی دیرلر
ابو المعانی بیت چو درد عشق بدل یافته کنوز شدم * زکار ویار خودم یکسره غنوز شدم *

ی مع السین المهمله * غورمکس ع راء موقوفله برنوع کوچك زنبور دز مکس کبی یشللرك
اولور کذا فی المؤید ابوالمعانی بیت رقیب زشت بدیدم که سبز پوش شده * شده ست
غورمکس نیشش زهرناك بزد ی غولتاس ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله دمور کلاه که سرپناه
دخی دیرلر ترکیده توغلغه دیدکلریدر میرنظمی بیت بسر غولتاس آهن را بپوشید * بدستش
نیزه بردوشش زره دید ی مع الشین المعجمه * غرنبش ع ضم راء مهمله وسکون نون بعده باء
موحده مضمومه ایله صدای مهیب معناسنه مولانا هاتفی بیت بویرانی بلخ جنبش کنان *
زطوفان کینه غرنبش کنان * میرنظمی بیت غرنبش درآورد لشکر همان * بلرزه درآمد
زمین آسمان ی غروش ع ضم راء مهمله و واو معروفله بمعنی خروش وله بیت بیازار مردی
شده جان فروش * چو دریا برآورد جوش وغروش ی غنده روش ع سکون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله غنده رود مرقوم معناسنه میرنظمی بیت درآنجا پلان کشته اند غنده روش
زهردو طرف همچو دریا خروش ی غندماش ع سکون نون ودال مهمله وفتح میمله لوبیایه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی غوش ع بوزن نوش بش معنایه کلور اول اسب جنیبت
یعنی یدك آت حکیم نزاری * قطعه * آسمان را حلقهٔ فرمانبری در کوش کن * عیش را دامن
بکیر ودست درآغوش کن * باخرد کوطیلسان بر جنب می سرپوش کن * برکمیت می نشین
خنك طرب را غوش کن * حکیم سوزنی بیت برکیرهای اسب نمد رومه شد سوار * یك کیر زیر
ران ودکر کیر غوش دار * ثانی سرکین حیوانات که غوشا دخی دیرلر یوسفی عروضی بیت
آن روی اوچویك آغوش غوش خشك * آن موی اوچویك آغوش غوشنه * ثالث برپلك
اغاجدر آندن اوق ودربه ایدرلر شمس فخری بیت تو نور دیدهٔ ملکی ودشمنان ترا * مژه بدید
پرازغم بود چو ناوك غوش * خسروی بیت انداز داور وانت همه ساله تیر غوش * وانکاه کویدم
که خروشان مشو خموش * رابع بمعنی کوش کاف عجمیله غین بینمده تواخی وتبادل اولدوغندن
بونده دخی عموما کوش معناسنه وخصوصا کوش سازکه آکا تار بغلیوب دوزن ویررلر میرعمان
بیت خواهی تا توبه کرده مرطل کران * زخمه غوش ترا بفندق کیر * خامس بمعنی نکاه ابوالمعانی
بیت کشتم دوچار آن شه خوبان بعزوناز * کرده کند زجانب ما زانکرد غوش ی مع الکاف ع
ی غك ع اول کمسه یه دیرلر که غایت کوتاه قد وفربه وبی اندام اوله پوربهای جامی بیت
سیفك چماق دولت ودین کون فراخ غك * منسوخ شوخ وشوم وکرانجان وسرسبك *
ی غالك ع فتح لامله بمعنی غولك مجنون چپ نویس بیت لب غیبت کر وغماز فراهم نشود *
دهنش پرزر اکر ساختهٔ همچو غالك ی غوبنك ع واو معروف وکسر باء موحده وسکون نونله
بر اوتدر اشنانه بدل یعنی انکله دخی اشنان کبی جامه یورلر صابون کبی کوپورر غژنك دخی دیرلر
ی غوشاك ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله سرکین حیوانات که غوش وغوشا دخی دیرلر
ابوالمعانی بیت آن خسیس وناکس وبدبخت وشوم وبدسرشت * همچو حلوا معتبر در نزد
اوغوشاك بود ی غولك ع واو معروف وفتح لامله اوچ معنایه در اول قماربازلر ایچنه اقچه قودقلری
بی دهن برداق ثانی قماربازلر قتنده برنوع قمار اوینی درکه التی آشق ایله اوینارلر خواجه سلمان درهجو
قماربازی بیت توغولك وخشت مانده در پیش * این شش بجلی نکرکه خویشت * ثالث

ثالث سنك فلاخن   میرمعزی بیت مرا تا ازسر کوبت فلاك آواره میسازد * فلاخن ازهلال وغولك ازسیاره میسازد * بومعناارده واوسزغلاك دخی دیرلر ﴿ مع الكاف الفارسی * غزنك ﴾ سكون زاء معجمه وفتح نونله غونیك مرقوم معناسنه در ﴿ غوشنك ﴾ واومعروف وفتح شین معجمه وسكون نونله غاوشنك مرقوم معناسنه جفت آلتلرندن اوكند ردد یدكاریدر ﴿ غوك ﴾ بوزن دوك قوربغه درچغز ووزغ دخی دیرلر استاد منجیك بیت چشم چون جامهٔ غوك آب گرفته همه سال * لفج چون موزهٔ خواجه حسن وعیسی كژ * امیرخسرو بیت مكو بشهوتیان ماجرای عشق ومپرس * حدیث بحرزغوكی كه درشمر باشد ﴿ مع اللام * غلغل ﴾ ضم غینین معجمتین وسكون لامین ایله غوغا وغلبه كه غلغله وخلاوش دخی دیرلر لغت مشتركه در عربیده دخی چاغرشمق وغلبه معناسنه در میرنظمی * مثنوی * جهانرا حسن اواند اخت غلغل بهورد عارضش شد خلق بلبل * چه غلغل بلكه فتنه اندر افتاد * میان خاص وعام را یكسر افتاد ﴿ غلفل ﴾ سكون لام وضم فایله لیف كه ایچنه صابون قویوب حمامده وجوده سوررلر ابو المعانی بیت همه مالد رخش بركون هردلاك كوند اده * مكركرد ریش غلفل یعنی اش صابون درحمام ﴿ غل ﴾ بوزن كل اوج معنایه در اول بچقواره معناسنه ثانی قیون آغیلی بوایكی معنایه ترتیب اوزره استاد بیت درختهارا بغل ببرید وآورد * كه بهر كوسفند آنجا غلی كرد * ثالث غول لفظندن اختصار اولنمشدر وعربیده اسیرلك ومجرملرك بوینه اورد قلری دمور یاغدر جمعی اغلالدر وقیل للمرأة السیئة الخلق غل قمل وغل یده ای شد الی عنقه والغل ایضا حرارة العطش وبرنسنه یه جان كوكلدن یا پشمغه دیرلر ﴿ غول ﴾ بوزن فول بش معنایه كلور اول طائفهٔ جندن برنوعدر سعالی دیرلر بیابان وصحرالرده اولور اشكال مختلفه ایله متشكل اولوب یولدن آدمی آزدروب هلاك ایلراكا چیدوس وخرتبور وشفوت دخی دیرلر عربیده ساحرة الجن دیرلر ویقال كل ما اغتاله الانسان فاهلكه فهو غول والغضب غول الحلم والبخل كذلك غول السخا والشقاوة غول السعادة وامثال ذلك لانه یغتاله ویذهب به ویهلك وزبان پهلویده اوغول دیرلر ثانی طاغ اتكلرنده وصحرالرده آلچق دیوار چویروب كیجه لرده ایچنه قویون وكچی وصغر قورلر آغال وآغل وآغیل دخی دیرلر بوایكی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت گاه چون غول در بیابانها * گاه چون كوسفند در تن غول * ابوشكور بیت گاهی چو غول كرد بیابان روان شوم * گاهی چو كوسپند ان در غول جای من * ثالث بمعنی حرامزاده رابع بمعنی توام یعنی ایكیز تولد ایلمش آدم اولسون حیوان اولسون بوایكی معنایه استاد رودكی بیت ایستاده دیدم آنجا د زدغول * روی زشت وچشمها همچون دوغول * خامس اسپغول دیدكاری اوتدركه اندن اختصار اولنمشدر ﴿ مع المیم * غرم ﴾ سكون راء مهمله ایله یبان قیونی شمس فخری * قطعه * توپی آن شهنشاه عادل كه كرد * به بیشه قرین شیرغران وغرم * در ایام اواهل فضل وصلاح * برآسوده اند ازغم ورنج وكرم * حكیم ازرقی بیت شهریاری كز ثبات عدل اودر بیشه غرم * چون بجنبد سرنهد بر پنجهٔ شیر ژیان * مجد همكر بیت پانك را اثر عدل او بران كماشت * كه شیر در دهن غرم مرغزاری كرد * حكیم فردوسی بیت بیارم وفرزندرا چون نوند * چو غرم ژیان سوی كوه بلند * بو بیت فریدون شاهك احوالی بیاننده در فهم اولنویكه

قوج اوله بر محلده دخی دیر بیت بیفکند نیزه بباز ید جنك * چودر کودبر غرم بازد پانك * حکیم اسدی بیت مرا کر بخواهی زشاه جهان * چو غرم ژیان با تو آیم دمان * بر نسخه ده هرك قیونی که قویروغی کوچك اولور استاد عنصری بیت چو شیری وشیران بکرد ار غرم * بیون اررهانی دلم را بکرم * عربیده الغرم بالضم والغرامة بالفتح اداسی واجب اولان نسنه یه دیرلر ل غرم ع سکون زاء فارسیله خشمکین ومهیب شمس فخری بیت هیچ دانی که چیست زادهٔ تاك * مایهٔ بیرهی ومادهٔ غرژم * ثانی اوزم وخرما صالقمی ودانه سی اولمق اوزره ده مرویدر شمس فخری بیت همچو خورشید در بلورین جام * چون سهیلی یمانی اندر غرژم * ثالث اینك صغرینك ممه لری معناسنه در حسینی وفائی ده زاء معجمه ایله مرویدر ل غلام ع بنده معناسنه در خواجه حافظ بیت غلام همت آنم که زیر چرخ کبود * زهرچه رنك تعلق پذیرد آزادست * عربیده دخی غلام دینلور جمعی غلمان کلور ل مع النون * غرمیدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر میمله غضب وتهور ایلمك شاعر بیت ثانی وآرام ازعاقلیست * که غرمیدن بمحل جاهلیست ل غرنبیدن ع ضم راء مهمله وسکون نون وکسر باء موحده وسکون یا ایله آواز مهیب که رعددن وغیریدن ظاهر اولور کوك کورلمك کبی حکیم اسدی بیت بر آمد دمه وافکن وکیروزو * غرنبیدن کوس وپیکار او ل غرویدن ع سکون راء مهمله ویای تحتانیله کورلدی ظاهر اولق وکورلمك معناسنه در ل غریدن ع کسر راء مهملهٔ مشدده ایله آواز مهیب سباع میرنظمی بیت بغرید همچون سباع غرین * بخصمش مقابل در آمد چنین ل غژان ع زاء فارسیله بر یمشدر هندوستانه مخصوص ل غژولیدن ع ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لامله یاتمك معناسنه در ل غژیدن ع کسر زاء فارسیله یرا وزرنده سورتنمك واینمکلمك ابوالمعانی بیت چندان شدست باغم دل زار وناتوان * عاشق بکوی یار غژیدن همی رود ل غنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله نازلنمق وشیوه ایلمك ابوالمعانی * قطعه * شود خوشدم دل عاشق زجور یار نجیدن * بحسن خوبی میزیبد بمهرویان غنجیدن * بدر کن از دلت رنك علایق هرچه میداری * که جز فکر غمش نبود روا در دل بکنجیدن ل غنودن ع فتح نونله بمعنی خوابیدن یعنی اویومق ابوالفرج رونی بیت تو کفت اور ابلبل که غنودن او * نموده بود بتعلیم خواب راه صواب ل غوریدن ع واو معروف وکسر راء مهمله ایله تحریك ایلمك یعنی بر آدمی بر ایشه تقید ایتدرمك میرنظمی بیت مرا غورید دل در عشق جانان * جو مجنون باشدم صحرا نوردان ل غوکان ع واو معروف وفتح کافله جمع غوکدر ل غولیدن ع واو معروف وکسر لامله بمعنی غوریدن مرقوم ل غولین ع واو معروف وکسر لامله کوچك کویه دیرلر میرعماره بیت غولی وفروهشته دوغولین بدوابود * پنهان شده اندر پس اطراف دوغولین * وبمعنی سبوی سر کشاده * کمال اسمعیل * قطعه * چون جو وکاه ز صحرا بر داشت * باقی ازخانه کردکان بسته * بیل ودلو ورسن وغولین را * با چوال وجل وپالان بسته ل غویه زدن ع واو معروف وفتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله یاغ چیقارمغه دیرلر ل مع الواو * غلو ع ضم لامله هجوم وازدحام معناسنه مثال اول شاعر بیت چون محبت غلو کند بر دل * رای عقل وخرد شود باطل * مثال ثانی مولانا هاتفی بیت زاودی نوردیدن آن

آن غلو * هوا راکره شد نفس در کلو ﯓ غوغو ع سکون واوین وضم غینین معجمتین ایله بمعنی
کبوترکه قوقو وکوکو دخی دیرلر ﯓ مع الهاء * غتفره ع سکون تاء مثناة وفتح فا وراء مهمله
ایله احمق وابله وکول معناسنه غتفرد دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت دهقان امام غاتفری مهترسره
درمنت تواند چه بزرك وچه غتفره ﯓ غربه ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کزلو اغلمق
میرنظمی بیت درون خانه را بنشسته محزون * بغربه با غم دل کشته مقرون ﯓ غرته ع سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بانك وخروش وآواز معناسنه در کذا فی المجمع وله بیت چو راز دل
نهان کردن نباشد * بغرته ناله وافغان دارد ﯓ غرده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اول یومری
اتدرکه اعضاده ظاهر اولور ترکیده اور دیرلر ﯓ غرشنه ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه
وفتح نونله بر اوتدر بتور وآنکله ال یورلر صابون کبی کوپررﯓ غرغره ع سکون راء اول وفتح ثانی وضم
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی باد خایه که بادکند دخی دیرلر ثانی غضبله سوز سویلمك
غرغر مرقوم معناسنه در ﯓ غرفه ع سکون راء مهمله وفتح فا ایله بمعنی دریچه یعنی پنجره
میرنظمی بیت بهر جانب که دارد غرفهٔ چند * درونش را فروغ مهر پیوند * عربیده براوج
صو ودخی یوکسك چارطاق معناسنه که جمعی غرفات کلور ویقال للسماء السابعة غرفه
ﯓ غرمیده ع سکون راء مهمله وکسر میمله بمعنی غضبناك استاد لطیفی بیت نفس تو
اژدهاست غرمیده * نیك وبد هرچه یافته چیده ﯓ غرنبیده ع ضم راء مهمله وسکون نون
وکسر باء موحده ایله مهیب آواز استاد عنصری بیت لشکر شاه بهرکین جنبید * نای
رویین وکوس بغرنبید ﯓ غرنبه ع ضم راء مهمله وسکون نون وفتح باء موحده ایله آواز وصدا
معناسنه شمس فخری بیت ز فضل وبخشش او از کوشش او * ممالك سر بسر دارد غرنبه
ﯓ غره ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله وتخفیفله دخی جائزدر آواز رعد وسباع کومردمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت غرهٔ کن شیروار شیر حق * تا رود آن غره بر هفتم طبق
عربیده هلال ماه خصوصا ابتداء طلوعده و ماودخی آتك آلننده اولان بیاضه دیرلر ﯓ غشه ع
فتح شین معجمه ایله عنبرینه معناسنه ﯓ غشیه ع سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله بد بوی
دهان که غساك وغشاك دخی دیرلر ﯓ غفوده ع ضم فا وسکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی هفته یعنی
ایام اسبوعه دیرلر کذا فی التحفه ﯓ غفه ع فتح فاء مشدده وتخفیفله ده جائزدر ابنجه قوزی
کورکی ﯓ غلاله ع فتح لامین ایله زلف معناسنه که کلاله دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت جهان
شد از نفحات نسیم مشك افشان * چنانکه از دم مجمر غلالهٔ جانان ﯓ غلامباره ع محبوب
دوست معناسنه که غلام اون یاشندن متجاوز اولان وباره دوست معناسنه در میرزا الغ بیك
کندوبی محبوب دوستلق تهمتندن استخلاص ایچون بو بیتی نظم ایلمش بیت غلامباره نیم من
ندانم این مذهب * هلاك چادرم وکشته چلك پوشم * اکرچه بو بیتده زن طرفنه میل کوریتور
نظر دقیق ایله معلوم اولور که چادر وچلك پوشدن اولقدر تنفرت ایدرم که کوردکده هلاك اولورم
دیمکدر ﯓ غلبه ع سکون لام وفتح باء فارسیله الاقرغه یه دیرلر مجمع الفرسده باء موحده ایله
عقعق معناسنه در شیرازیلر قالجه دیرلر وشمس فخری غلبهٔ عقعق وامثال آن کلاغ پیسه است
دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت کر آید زیر ظل دولت او * همای آسا شود مسعود غلبه *

منجیلك بیت سه حا کمکند اینجا چون غلبه همه درد * میخواره و زنباره و ملعون خسیسندر
بعض نسخه ده صقصغان معناسنه در غلغله سکون لام اول وفتح ثانی وضم غین معجمه ایله
غوغا وغلبه وخلالوش دخی دیرلر میرنظمی بیت فتاده غلغله نه طاق افلاك * بمانده
ذر تحیر عقل وادراك غله فتح لام مشدده ایله کوچك برداق قاضی حمیدی بیت کینی
دهد بغله شدت مراشراب * کردون دهد بسفره محنت مرا طعام غنبه سکون نون
وفتح باء موحده ایله قور قنج صدا غناوه فتح نونله بر سازدر زفانکو یاده براویون آدیدر
غنچه هنوز آچلمامش کل خصوصا وسائر شکوفه عموما منلا جامی بیت الهی غنچهٔ
امید بکشای * کلی از روضهٔ جاوید بنمای * اصلی غنچه رناز معناسنه آخرنده هاء علامتدر
برمعناسی دخی تبسمدر ودخی جمع اتمك وبوغرمق معنالرینه کلور وعین مهمله ایله ده روسینه نظردر
غنده سکون نونله درت معنایه کلور اول بمعنی جمع شده ثانی آتلمش پنبه که اکیرمك
ایچون حلقه ایدرلر قریع الدهر بیت ابروش کمان سان شدو بینیش چو مشته * آن ریش
سفید آمده چون غنده پنبه * ثالث تار عنکبوت شمس فخری بیت حسود تب درکف
ادبار محنت * بود همچون مکس دردام غنده * وعنکبوت معناسنه ده دیمشلر حکیم اسدی بیت
تن غنده را پای باید نخست * پس آنکاه خانجال باید شی جست * بومعنایه کسایی بیت
می تند کرده در خانهٔ تو غنده چنان * پنش فرداش ببین برتن تو تار تنان * رابع برنوع عنکبوتدر
زهرناك اولور عربیده رتیلا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * حلاوت عجبی در بدن
بدید آید * که از نی ولب مطرب شکر رسید بکام * هزار کرده عمرا ببین کنون کشته * هزار
غندهٔ محنت ببین شده بربام * حکیم سوزنی بیت کرده زرد قاضی سراج * وان قوامی سیاه
چون غنده * چغتاییده اورکامجی دیرلر فرهادنامه ده خاقان خطایی محبوبلر ایله فرهادی تسلی ایتمك
دیلدوکی پرده اول خوبلرو صفنده دیر بیت کوکا رتیب شعله لیق اوتدین سنداان * آسیب
اورکامجی تاری بیرلا سنداان غنوده ضم نونله امر غنق یعنی اویقویه هنوز وارمش
غوته واو معروف وفتح تاء مثناة ایله صویه طالمق که غوطه دخی دیرلر ابو المعانی بیت
دو بحر غمش غوته خورد این دل محزون * باشد که خدا ساحل مقصود نماید غوچه واو
معروف وفتح جیم فارسیله خروس ایبکی که بورننده اولور شاعر بیت همیکرد بازنش جنك خروچه
شده از خون بینی چون بغوچه غوزواشه مفتوحه ده ذکری مرور ایدن غرواشه معناسنه در
غوره واو معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قورق ثانی هنوز آچلمامش پنبه
قوزاغی بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ورکنی یاد لفظ او درباغ * شهد کرد د بغرم د رغوره
ابر از فیض دست ابواسحق * ورکند پنبه دان درغوره غوزه واو معروف وفتح زاء
معجمه ایله پنبه قوزاغی وسرو قوزاغنه دخی دیرلر استاد دیمشدر بیت بادا چو غوزه دیدهٔ
خصمت سپید دل * وزتاب غم شکسته دل درد پرورش * زاء فارسیله ده مرویدر غوژه
واو معروف وفتح زاء فارسیله پنبه قوزاغی اصفهانیلر کلوزه دیرلر غوشنه واو معروف
وفتح شین معجمه ونون ایله برنوع منتردر و بعض نسخه ده برنوع چوغاندر غوشه
یوزن خوشه یعنی اوزم صالقمی غوله واو معروف وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول بمعنی

بمعنى غولك مرقوم ثانى انبار غله حكيم سنايى بيت خشك زارى كه كشت زار بود * هر بجا غوله
غوله زار بود غويه واو معروف وفتح ياى تحتانيله يايق كه آنكله ياغ چقاررلر مع الياء
غزى كسر زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول بربت آديدر ثانى براغاج آديدر عربيده
عطنان ديرلر غلامى ايكى معنايه در اول خدمتكاره مخصوص اولان اشيا ابو المعانى
قطعه * حصهٔ غلمان نهادن از طعام واز ذكر * هرچه خيزد پيش خواجه حصهٔ غلمان بود *
آنچه ميباشد غلامى خاصهٔ ايشان شود * اندران كردن طمع از غايت نادان بود * ثانى
محبوب دوست معناسنه كه زن دوست اولانه شهيدى ديرلر شاعر بيت شهيدى كر غلامى را
زدهان طعنه بكشايد * بلى يارست با اوورا زبان از ودهن واسع غوشاى واو معروف
وفتح شين معجمه ايله صغر تركى كه قوريدوب اودون يرينه يقارلر طيان مرغزى بيت يكى زراه
همى زر برند آر دو سيم * يكى زدشت بنمه همى چند غوشاى * ودخى ارپه وبغداى سنبله سى
بوايكى معنايه شمس فخرى * قطعه * كار خلقت نيايد از حصمت * كار عنبر نيايد از غوشاى
خرد كشته بپاى اوكه فتاد * سركه از تو كشيده چون غوشاى باب الفاء المفتوحه
مع الالف * فا درت معنايه كلور اول شيركين يعنى كين ده اوتورر ارسلان سيد شريف
اشرف بيت يك خادمش نكار سهى سروفاى چشم * يك مسندش كميت سبك روح باد پاى *
ثانى كلمهٔ با اويرينه استعمال ايدوب بااوكفت ديجكى يرده فاكفت ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت جادوى كم پير از غصه بمرد * روى وخوى زشت فامالك سپرد * كمال اسمعيل بيت سيمرغ
وار كوشه نشينم نه چون مكس * بنشينم از حريصى هر جا كه فارسم * ثالث فرهنك جهانكيريده
بمعنى تعقيب يعنى كيرودن كتمك رابع بمعنى تقدم يعنى ايلرو وارمق عربيده فالفظى بريان ايتمك وكل
ايچنده اتمك پشورمك معناسنه در فاشرا كسر شين معجمه وفتح راء مهمله ايله صرمشق
نوعندن براوتدر ففا ايكى معنايه در اول كزيده ومقبول اولان نسنه ثانى اول كمسنه يه
ديرلر كه سويلدكده الت طوداغى ديشنه صقرق سويليه كه هر تكلمنده فا فا ظاهر اوله عربيده
مشتركدر تعريفى هو الذى لا يقدر على تكلم كلمة الا بزيادة الفاء فى اوله شاعر بيت راستى ودرست
سخن كفتن * نتواند كه كويد آن فافا فاوانيا كسر نون وفتح ياى تحتانيله براوتدر تركيده آيو
قولاغى ديرلر عربيده عود الصليب ديرلر كه ايكى قسمدر برى اركك راوزون اولور وبرى ديشيدر
قصه اولور ايكيسيده باش سنردر فاوا واو ايله شرمنده ورسواى معناسنه در عمعق بخارى
بيت بسكه بخشد كف تو در وكهر * بحر شرمنده كشته وفاوا نجا فتح جيمله خوشه چينى
يعنى بشقجيلق ايتمك معناسنه در ابو المعانى بيت بافيض خداوند اكر خاص واكر عام *
از خرمن فضل وكرمش كرده نجايى * عربيده كسر فا ومد همزه ايله وضم فاو فتح جيم وهمزه ايله وضم
فاو سكون جيمله غافل ايكن برنسنه كلمك وواقع اولمق فدا اصل ورسم معناسنه وعربيده
برنسنه يى برنسنه يه بدل صونمق معناسنه در منلا جامى * مصرع * روحى فداك اى صنم
ابطحى لقب فرا فتح راء مهمله ايله بر كلمه در اوايل افعال ومصادرده استعمال اولنوريدى
معنايه در اول بمعنى جانب ثانى بمعنى نزديك ثالث بمعنى فى رابع بمعنى پيشتر يعنى زايد خامس
بمعنى على سادس بمعنى بلند سابع بمعنى همه فراخا فتح راء مهمله وخاء معجمه ايله محل

فراخ وجای واسع حکیم نزاری قهستانی بیت توهم مفرست دخترا بدین تنك * فراخای جهان برخود مکن تنك فراخنا فتح راء مهمله ونون وسکون خاء معجمه ایله بمعنی فراخای مرقوم یعنی وسعت کذا فی المجمع فراشا فتح راء مهمله وشین معجمه ایله بدنده تحیل اورپرمك میرنظمی بیت چو دیده هیأتش پرسید اسمش * فراشا شد سراپا موی جسمش * ودخی فراشیدن لفظندن صیغهٔ فاعلدر فرجا سکون راء مهمله وفتح جیمله نظر ایله دیمکدر خواجه سلمان بیت شمارا واجبست الحق نظر درکار من کردن * عجب حالیست حال من نظر در حال من فرجا فرخا فراخالفظندن اختصار اولنمشدر وسعت معناسنه شمس فخری بیت بود چو چشمهٔ سوزن بچشم اعدایت * زبس بلا ومحن عالمی بدین فرخا تحفة الاحبابده بمعنی سختی والم شدید دواقعدر فردا سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول لفظ مفرددر یارین معناسنه عربیده غدا دیرلر ثانی مرکبدر فرد ایله آدن یا تکرکل معناسنه ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت امروز و پرپرودی وفردا * هر چار یکی بود تو فردا * چاردن مراد عناصر اربعه در فرسا سکون را وفتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بو سبب ایله پایمال معناسنه در ثانی فرسودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور غم فرسا وچهره فرسا کبی حکیم نزاری قهستانی بیت هیچ نقصان نکند مملکت حسن ترا * کردمی شاد کنی خاطر غم فرسایی فرموده خدا یعنی فرایض اعمال مفروضات خمسه کبی وامثالی کذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت کر بنده کی آوری بجایست هر چیز که فرمودهٔ خدایست فریبا کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وباء موحده ایله یعنی فریبنده وفریفته یعنی الدایجی والدانمش شاعر * رباعی * هم حور بهشت ناشکیبا ازتست * هم جادو وهم پری فریبا ازتست * خوبان جهان بجامه زیبا کردند * آن خوب تویی که بجامهٔ زیبا ازتست فنجا سکون نون وفتح جیمله کرنمك که تأثیر هوادن ویاخود اویقوسزلقدن عارض اولور اطبا مطواء دیرلر ابو المعانی بیت چشم مستت خمار نماید * ابروان توکرده اند فنجا مع الباء * فاراب فتح راء مهمله ایله دیار ترکستانده بر شهرك نامیدر ترك لساننده اول شهره سیرام دیرلر میرنظمی بیت پس آنجا کرده عزم سوی فاراب نمانده هیچ در عقل وخرد تاب فراسیاب فتح را وکسر سین مهملتین وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول خباب که صو اوزرنده اولان قبرجقلر ثانی توران پادشاهنك آدیدر بو ایکیسنه افراسیاب دخی دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت کیخسرو ثانی انکه آمد * هرشنه او فراسیابی فرب فتح راء مهمله ایله بر نهر عظیم آدیدر کذا فی التحفه فرداشب یارین کیجه دیمك اولور فرسب کسر را وسکون سین مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول بر اوزون دیرکدر سقف خانه التنه قویوب اوزرینه سقف ایدرلر شمس فخری فتح زاء مهمله ایله نقل ایلمش بیت ابو سحاق اکر زین کند کمیتش اسب * کند خرد بام فلك را فرسب * بو معنایه حکیم فردوسی در صفت اژدها بیت سر وهاش چون آبنوسی فرسب * چو خشم آورد یکند رانده زاسب * بعض محلده رانك سکونی وسینك فتحه سیله ده استعمال ایدرلر استاد رودکی بیت بام فرسب بحیله خرد شوند * از کرانیت اکر شوی بر بام * ثانی عصارلرك

عصارلرك دانه‌یی صقوب صوین ویاخود یاغن چیقاردقلری اغاج ثالث قیواوز ریشه‌قودقلری
اوزون دیردکه دیرلر ۆ فرسیب ع سکون راوکسر سین مهملتین ایله دیوار ایچنه قودقلری خدل
اغاجنه دیرلر ۆ مع التاء * فات ع کوچه‌له بوکن دیدکلری دار ودرعربیده کجدی دیملک اولور
ۆ فخت ع سکون خاء معجمه ایله بوزن بخت بمعنی کسب یعنی قزانج میرنظمی بیت
درجهان هرکه فخت نیکونام * زنده‌ماندست تابروزقیام ۆ فرامشت ع فتح راء مهمله وضم
میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی فراموش شیخ نظامی بیت زبانش کرد پاسخ را فرامشت *
نهاد ازعاجزی بردیده انکشت * حکیم سنایی بیت همه بردرکه فرامشتی * همه ازروی معرفت
پشتی * حضرت مولانا قدس سره بیت آن کرك بدان زشتی باجهل فرامشتی * یك یوسف
کنعان شد بایاد چنین بادا ۆ فراهخت ع فتح راء مهمله وهاوسکون خاء معجمه ایله بمعنی شکوه
وزیبایی وآرایش که فرهخت وفرهت دخی دیرلر ۆ فراهت ع فتح راء مهمله وها ایله فراهخت
مرقوم معناسنه درمیرنظمی بیت چوآن جمله که شد ازغیر تنها * فراهت کرده خودرا ازسراپا
ۆ فرتست ع سکون را وسین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله طوقمق ایچون حاضرلنمش ایلك که
فلات وتان وتانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۆ فرتوت ع سکون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ایله غایت ایله پیرواختیار اولمشه دیرلر شمس فخری بیت بشاه آفاق شیخ ابواسحق *
عقل بارای اوشود فرتوت ۆ فرمرست ع سکون راوسین مهملتین وفتح میم وضم راء ثانیه ایله
برشخصه دیرلرکه غایت آزیملك ییه‌واول سببدن ضعیف وزبون وناتوان اوله عربیده قصیع دیرلر
ابوالمعانی بیت زخست پاره‌نان رانخورده * ازان شد فرمرست ازغایت ضعف ۆ فروت ع
فتح راء مهمله وسکون واو ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی بسیار مسطوردر فرهنك میرزاده ضم
فا ایله روایت اولنمشدر ۆ فرهخت ع سکون راء مهمله وفا وفتح ها ایله فرهختن لفظندن مشتق
اسمدر شکوه وادب معناسنه رفیع الدین لبنانی بیت ریاضت تو بداع ادب فلاك فرهخت *
عنایت توبشیرکرم جهان پرورد ۆ فرهست ع سکون راوسین مهملتین وفتح ها ایله سحروجادویی
معناسنه ابونصر مرغزی بیت هست رانیست کند تنبل او * نیست راهست کند فرهستش
ۆ فرهت ع بمعنی فرهخت مرقوم ۆ فلات ع فتح لام ایله طوقمغه حاضرلنمش ایلك که فرتست
مرقوم معناسنه‌در عربیده بریه یعنی دشت وبیابان که مزروعاتدن خالی اوله بمعنی اول استاد
رودکی بیت تالباس عمراعدا ایش نکرد دبافته * تازتاروپود بدده شد فلات آن ذوات * بمعنی
ثانی بیت همیرفت روز وشب درآن بیابان * فلاتی بوده خالی زانس وحیوان ۆ مع الجیم ع
ۆ فتیله‌دهنج ع کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وهاء ثانی وفتح لام ودال مهمله ونون ایله
چمبستره که عربیده منقاش دیرلر آنکله قل قوپاررلر ودخی موم مقراضی معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ۆ فج ع بوزن کج اشکمبه اوزرنده اولان اریلك وبال قوانی ایچنده اولان
اریلکه دیرلر عربیده جای واسع که بعض طاغ ارالرنده واتکارنده چمنلو یرلر اولور آکا دیرلر بمعنی اول
ابوالمعانی بیت کرفته جلد رویش فج سراپا * توکویی کشته کویا خشلك مشکی ۆ فرتج ع
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله آغزچوره‌سنی که بدفو زدخی دیرلر وله بیت رسیده فرتج فم
تابناکوش * کند بامقعد طفلان رشکی ۆ فرجنج ع سکون راء مهمله ونون وفتح جیم ایله نصیب

وحصه معناسنه نمیرنظمی بیت چو کار مرا غم شده ماحصل * که اینست فرجنج روز ازل *

فرخنج سکون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه ایله درت معنا یه کلور اول بمعنی سود ونفع
حکیم اسدی بیت مرا از تو فرخنج جز درد نیست * چو من در جهان سوخته مرد نیست *
ثانی بمعنی ناز بو یعنی ریحان ثالث بمعنی طرب رابع چیز باطل یعنی باطل نسنه هر نه اولورسه

فرغج سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صارمشق دیدکلریدر ابو المعانی بیت
دو مشکین طره اش بر کردن افتاد * چو بر سرو سهی پیچیده فرغج

فرمانج سکون راء مهمله وفتح میم ونون ایله برك درختان یعنی مطلق اغاج یپراغی وله بیت فتاده زیر درختان زر و رق *
ندانست صولت پاییز تاب فرمانج

فرهانج سکون راء مهمله وفتح ها وکسر نونله ایکی
معنایه در اول کوملك وقفتان چابکی که تیز وآستینه دیکرلر ثانی کتاب السامی فی الاسامیده
باغ چبوغی که تکاك یاننده یره یا تورلر کوکلندکده چقاروب آخر یره دیکرلر داریخ دخی دیرلر بعض
نسخه ده باغ بوداسیدر وشرفنامه ده پیرامن دهان ودخی کا بوس که اویقوده آغر بصور
دیدکلریدر که اسنبه وفرنج وفرنجك وفدرنجك دخی دیرلر ولسان الشعراده برشاخ که شاخ
دیکره اولاشه ومؤید الفضلاده اغاجده زائد بتمش کوچك شاخلر که اغاج هموار وموزون وقوتلو
اولمق ایچون کسوب پاك ایدرلر

فرهنج سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله ادب وعقل وهنر
معناسنه فرهنك دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * جمال دنیی ودین آنکه دارد * عطا وفضل دار
وراى فرهنج * دعا ومدح اورا حرز خود ران * که ادعی با تو کم باشد ز بفتنج * فرهنك جهانکیریده
بمعنی دانش حکیم سنایی بیت مرد را در هنر بفرهنجد * توسنی از سر شر بیاهنجد

فریج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اکیر که عربیده وج دیرلر وآجیرق کوکیدر

فلج سکون
لامله قپو کلیدی که غلج دخی دیرلر علی قرط بیت در بقایی کرده بودم استوار * در کلید انه
فروهشته مدنك * فرهنك جهانکیریده قپو زنجیری که قیقت دخی دیرلر عربیده غلق دیدکلریدر
شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که کر حکمت بخواهد * قرنفل را دهد خاصیت ثلج * چنان
ایمن شد از عدل تو آفاق * که بر کنند از در ها همه فلج * وبر علت آدیدر که وجود انسانه عارض
اولسه اعضایی سست ایدوب عملدن باطل ایدر فلج دیمکله مشهور ودر معلوله مفلوج دیرلر
طبیب یوسفی * رباعی * چون عیش ز فلج بر کسی کردد سرد * نصف بدنش از حرکت آید فرد
از روز نخست تا بروز چارم * جزوه عسل نمی باید خورد * عربیده دخی فتح فا وسکون لامله
نهر صغیر یعنی کوچك ایرمق وعند البعض ماء جاری ودخی غالب اولمق وظفر بولمق یقال فلج علی
خصمه ای غلب وظفر ودخی هر نه که شق اولنور فلجت الشیء فلجین ای شققته نصفین والفلج
داء یعرض نصف البدن فیمنعه عن الحس والحرکة الارادیه قیل فلج یفلج فهو فالج ومفلوج وضم
فایله فوز وظفر ویارق شق کبی وکسر فایله بین العرب بر معروف کانك آدیدر الفلج بفتحتین نهر
صغیر ودیش سیرك اولمق رجل افلج الاسنان وامرأة فلجا والفلج اعوجاج فی البدن

فنج فتح سکون
نونله ایکی معنایه کلور اول دبه خایه که بادکند دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت پند ورزه
حامد آن کشته مفاجا * بر کبیر نجوم آزخ وبر خایه طب فنج * استاد منجیك بیت عجب آید
ز تو مرا که همی * چون کشی آن کران دو خایه فنج * ثانی قبیح وزشت معناسنه در بولغت حرکات

حرکات ثلثه‌ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر ئ فیهج ع سکون یای تحتانی وفتح ها ایله شراب
ایله طولو قدح معناسنه‌در ابوالمعانی بیت بده ساقیا فیهج لعل ناب * بدفع غم دهررا
کن شتاب ئ مع الجیم الفارسی * فرخچ ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوج معنایه
کلور اول کفل چارپایان یعنی درت ایاقلو حیوانات صغریسی که پرخچ و پرخش دخی دیرلر ابن علی
ازشعرای قدما در صفت براق بیت فرخش چو پیلی وکردن فرس سان * دمش بدیما نند
کاوکشاورز * ثانی اداة الفضلاده بمعنی زشت وپلشت ونازیبایی حکیم سنایی درنکوهش
شعرا بیت یکجهان تا حفاظ ونابینا * درعبارت فرخچ ونازیبا * حکیم سوزنی بیت دریغ
دفتر اشعار ناقص شردم * که بد نتیجهٔ طبع فرخچ مردارم * استاد لبیبی بیت ای بالفرخچ
ساده همیدون همه فرخچ * نامت فرخچ وکنیت ملعون بالفرخج * شمس فخری بونی صورت
زشت وچرکین معناسنه در دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت دشمن ار عیب او کند چه عجب *
عیب جویان همه فرخچ کنند * ثالث فرهنگ جهانکیریده رشوت که باطلی حق صورتنه
قومق ایچون ویررلر استاد لبیبی بیت کرپذیرد دل مرا بفرخچ * بدهم بهریک نکاهش رخچ
ئ فرغابج ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر نونله باغ یعنی اوزم تککی دیکلمش یر کذا فی
فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده خوب بسلنمش وسمرمش بوزاغو کذا فی الاداة وفرهنگ میرزاده
بولغت لسان ترکی اولمق اوزره مسطوردر ئ مع الخاء * فاخ ع نهال وشاخ درخت یعنی
اغاجک دالی وبوداغی میر نظمی بیت بهر سوی افراشت فاخ دراز * شده سایه چون خیمه
هر برک وساز ئ فترخ ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله برنوع اوبوندر ال ایله پشوب
اوینارلر ئ فخ ع ایکی معنایه در اول دوزاق که ئله دخی دیرلر ترکیده فق دیدکلریدر حکیم انوری
بیت ای خداوندی که هرکز خدمت کردون کشید * ازره جنبش فلک درکردنش افکند فخ
ثانی توربه معناسنه در عربیده بالفتح والتشدید صید ایده جک آلت مصید معناسنه
وعند البعض فق دیدکلری آلت که آنکله قوش طوترلر ئ فراخ ع فتح راء مهمله ایله هرنه که
واسع اوله یعنی آچق وبول معناسنه مولانا جامی بیت کل این باغچه کز سر شاخ * صبحدم
کوش کشاده ست فراخ * حضرت مولانا قدس سره بیت دل فراخا نرا بود دست فراخ *
چشم کوران را اعثار سنکلاخ * چغتاییده کسر کافله کیک دیرلر سبعهٔ سیاره‌ده جمشید شاه زیله
زهابی براقدیغی قویونک وصفنده دیر بیت که آنینک آغزی تاری توبی کیک * اوزن جانوبی اوی
بیلاتیک ئ فرخ ع ضم راء مهملهٔ مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول مبارک ومیمون معناسنه که
ترکیده قوتلو دیرلر امیرخسرو بیت براهم طایر میمون زد این فال * کت از فرخ رخی فرخ شود حال
ثانی خمسهٔ مسترقهٔ سال ملکی نک ایکنجی کونی آدیدر سکون راء مهمله ایله عربیده ایکی
معنایه در اول کوکرجین وطاوق وامثالهمانک یاوریسی که فرخ حمام وفرخ دجاجه دیرلر ثانی
مزروعات صاپنده اولان کوچک داللر معناسنه در ئ فرسخ ع سکون را وفتح سین مهملتین
ایله فرسنک معناسنه درفارسیدن معربدر عجمده دخی استعمالی شایعدر که درت میل
مقداری مسافه‌یه دیرلر وهرمیل اون ایکی بیک آدیمدر وهر آدیم بوبجق آرشدر وهر آرش
درت قبضه در وهر قبضه درت پرمقدر میر نظمی بیت میان هر یکی بد فرسخ چنبد * بهم

یکدکرینی جنبوبودند ل فرفخ ع سکون راء مهمله وفتح فایله سموز اوتکه پرپهن وفرفهن دخی دیرلر عربیده بقلة الحمقا دیدکاریدر طبیعتی بارد ورطبدر حرارت دفعنه دخلی وافردر ل فرکانج ع سکون راء مهمله وفتح کاف وضم میمله اولارسلانه دیرلرکه هنوز یول بکلیه وشکاره آله یعنی ابتداشکاره چیقمش اوله مراد هنوز یاور یلغی چکمش دیمکدر کذا فی المجمع فرهنك میرزاده طعام اوزرینه دوکلن شیر ل فلج ع سکون لامله ابتداء کار وعمل وشغل طیان مرغزی بیت مرازند کانی بدین جای تلخ * همه جای دیکر کنندم زفلج * بومعنایه خسروانی بیت همت اوبرفلاع زفلج بنا کرد * برسرکیوان فکنده بن پی ایوان * معیار جمالیده شمس فخری فتح لامله ملج و زنی اوزره روایت ایلمش * قطعه * خدایکانا زان هیبت مبارك تو * بهشت عدن براعدات کشت چون دوزخ * بضبط ملك دکر ابتدای نهضت کن * که کارهای تو زان پس مبارکست فلج ل فنجیدخ ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله برنوع مرضدر اعیا وماندکی دخی دیرلر ل فیخ ع سکون یای تحتانیله پیك یعنی قاصد ابوالمعانی بیت چنانکه عزم کنید انتقام اعدارا * سروش غیب شود آنکه درر کابش فیخ * عربیده قوقمق وقینامق وکیك اولمق یعنی افیخ کلور یقال فاخت القدر اذا غلت وفاخت منه ریح طیب ل مع الدال المهمله * فارد ع سکون راء مهمله ایله نردك یدی او یونلرندن اولکی او یونی آدیدرکه بو نلردر فارد وزیاد وبستاده وخانه کیر وطویل وهزاران ومنصوبه قماربازلر بیننده هربرینك صورت ملاعبه سی معلومدر کمال خجندی بیت بهرد عشق تو نقشی زکعبتین مراد * ورای عاشق فارد نمیتواند دید بو بیتده رانی مکسور اتمدکجه موزون اولمز مجمع الفرسده کسر را ایله تصحیح واوج معنایه روایت اولنمشدر اول نرد او یونی آدیدر ثانی بمعنی تنهامرویدر حکیم خاقانی بیت زبن خامه دوشاخی اندرسه تاانامل * من فارد جهانم ایشان زیاد منکر * بو بیتده دخی را مکسوردر ثالث کاوکوهی کذا فی فرهنك جهانکیری ل فالاد ع فتح لامله بیهوده و بیمعنی سوز ودخی سویلمك معناسنه میرنظمی بیت بازکونه سخن دهن مکشاد * راست کوهر سخن مکو فالاد ل فانید ع کسر نون وسکون یای تحتانیله شکر مکرر یعنی شکری تکرار قیناد وب عقد وصاف ایدرلر اکا شکرفانید وشکرپانید وسکربیز دخی دیرلر مصدری فانیدن کلور غایت لذیذ ولطیف اولدیغی ایچون لب دلبری اکا تشبیه ایدوب دیمشلر بیت لبش چون شکرفانید بوده * سخنها یش یمشك اندربسوده ل فاید ع فتح یای تحتانی ایله انتها معناسنه مثلا تا بفلان دیمك اولور غرببده کی حتی معناسنه حکیم قطران ارموی بیت خداوند سنت ومیرمیرزاده است وعهد وعصر آدم فاید اکنون ل فترد ع فتح تاء مثناة وسکون راء مهمله ایله اول نسنه یه دیرلرکه کندودن یرتلمش اوله خسروی بیت خود طراز ید وبازخود بفترد * خود برآورد وبازویران کرد ل فترید ع فتح تاء مثناة وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی فترد مرقوم کذا فی تحفة الاحباب ل فخمید ع سکون خاء معجمه وکسر میمله پنبه دانه سن پنبه دن جدا ایلدی دیمك اولور مصدری فخمیدن کلور خجسته کویلد بیت جوان بودم و پنبه فخمیدمی * چو فخمید شد دانه برچیدمی ل فدود ع سکون دال مهمله وفتح واوایله اولاغاجه دیرلرکه استحکام ایچون قپو آردینه طیارلر کذا فی المجمع بومعنایی مؤید ابوالمعانی بیت شهنشاهی

١٩٩

شهنشاهی بعهد عدل ودادش * نه فدود بردرکس را نه قفلی ك فدوند ع زیادهٔ نونله
فدود مرقوم معناسنه در ك فراوند ع فتح راء مهمله وواو وسکون نونله قپو آردنه استحکام
ایچون قونیلان اغاجه دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ك فرتود ع سکون راء مهمله وضم تاء
مثناة وواو معروفله پیر سالخورده که فرتوت مرقوم کبی حکیم اسدی بیت ز بوی کل وسنبل
وارغوان * همی کشت فرتود از سر جوان ك فرجمند ع سکون راء مهمله ونون وضم جیم
وفتح میله صاحب زیبایی وپیرایه ناصر بخاری بیت تاجهانرا زینت آرد فرو بر زپادشاه *
ارجمند وفرجمند وفرخسته پادشاه ك فرزد ع سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله هر زمان
صولو وچمنزار اولان یره دیرلر حکیم فردوسی بیت ز پشت منست این ونام اورمزد *
درخشنده چون لاله اندر فرزد * وله بیت وراکرد شاپور نام اورمزد * که سروی براند میان
فرزد * شمس فخری * قطعه * ایا شهریاری که از طلعت تو * سعادت برد زهره واورمزد *
ز فیض کف کشت زار امید * بود تازه دایم همیشه فرزد ك فرزند ع ولد معناسنه اکرچه
ارکك ودیشی یه دینلور اما اکثر ارکك اوغله استعمال اولنور بعض نسخه ده فرزد مرقوم
معناسنه ده روایت اولنمشدر ك فرسد ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی فرساید شمس
فخری بیت چنان باد تا حشر ابنی بقایت * که دست فنا دامنش را نفرسد ك فرشید ع
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بر پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت
چو رهام وکودرز وفرشید ورد * چو شیدوش ولهاك شد هم نبرد ك فرغند ع سکون راء مهمله
ونونله مردار وبد رایحه لو نسنه یه دیرلر میرعماره بیت معذور بید کرزن تو با تونساز د * زان
کنده دهان تو وزان بینی فرغند * شمس فخری بیت ملال داری زد شمنت تا بد * بوی عنبر نیاید
از فرغند ك فرقد ع سکون راء مهمله وفتح قافله بر یلدز دردائما یاننده بر یلدز دخی اولور فرقدان دیرلر
و بر معناسی دخی دیه در تارك سر معناسنه مذکور ایکی معنایه ابو المعانی بیت رسید فرقد اقبال
ودولت وجاهش * بمین عز وسعادت همیشه تا فرقد ك فرکند ع سکون راء مهمله ونون
وفتح کافله ایکی معنایه در اول سیل زوری ایله قازلمش یرکه جا بجا صودخی دورمش اولور فرغر
وفرکن وفرکنی دخی دیرلر بعض فرهنکلرده هنوز قازلمش خرق معناسنه روایت اولنمشدر شمس
فخری در صفت اسب بیت وقت سیرش چه سنج وچه دریا * پیش کامش چه کوه وچه فرکند *
سنج سنجو ندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری اما تحفة الاحباب ده هکذا در آب
معناسنه درکرك یا اوزرنده وکرك دیوارده اولسون دیوب بو بیته متمسك اولمش بیت نه دروی
راه را ذرراه رفتن * نه دروی جویهارا جای فرکند * ثانی طول مدت ایله چوریوب دوکلمش
نسنه یه دیرلر میرعماره بیت از پشت یکی جوشن خر پشته فرونه * کرداشتنش غیبته
جوشنت بفرکند * مصدری فرکندن اولور ك فرموند وفرومند ع طوس مضافاتندن
ایکی قریه آدیدر روایت اولنور که زردشت نرطالع سعد محلنده ایکی اغاج دکمش بری مرقوم
قریه ده وبری کاشمر دنام بر قریه ده تفصیل احوالی کاشمر لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی
مولانا محمود ابن یمین بیت خطه فرموند اکنون شد زنزهت آنچنان * کز بخالت کرد پنهان
روی از وخلد برین ك فرناد ع سکون راء مهمله وفتح نونله پاپاب مرقومك درت معناسیله ده

مترادفدر بمعنیٔ اول استاد فرخی بیت کذار کرده بیابا پهای بی انجام * شبه کذاشته از آبهای
بی فرناد لغ فرهمند ع فتح راء مهمله ومیم وسکون هاو نونله لفظ مرکبدر فره ایله منددن اوچ
معنایه کلور اول بمعنی خردمند حکیم ناصر خسرو بیت فرهمندی را بدل درجای داد *
سو دکی داردت شخص فرهمند * ثانی اهل فضل وکمال معناسنه استاد لطیفی بیت
فر دانش باب و فرهمند باش * دادهٔ دادار را خرسند باش * کاهی زایی ساکن وهایی مفتوح
تلفظ ایدرلر وله ایضا بیت فرهمند ان عالم معنی * نکنند التفات بردنیی * وله ایضا بفتح الراء
بیت هرآنکس هست دانا وفرهمند * نه کردد فتنهٔ این دیرند * ثالث بمعنی نزدیك
حکیم ناصر خسرو بسکون الراو فتح الها بیت فرهمند بد کنش هرکز مرو * تا نکردی در د مند
وآهمند لغ فرهومند ع سکون راء مهمله ونون وضم هاو فتح میمله نورانی یوزلو آدم که فرمند
دخی دیرلر لغ فریاد ع مدد طلب ایلمك شیخ سعدی بیت پیش که برم زدستت فریاد *
هم پیش تو از تو میخواهم داد لغ فرید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در
اول یالکز تنها معناسنه ثانی بی مثل معناسنه مرقوم ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی
بیت میرود درجنك خصمش را فرید * زانکه کشته در شجاعت را فرید * عربیده لامثل له
وفراید الدر کبارها وقیل اذا نظم الدر وفصل غیره یسمی الفرید شول اینجویه دیرلر که دیزلمش
اوله جمعی فراید کلور یقال هو فرید فی زمانه ای لامثل له لغ فرغند ع سکون زاء فارسی ونون
وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که صاریله لابد قوریدر
اکلبج دخی دیرلر کوکی اولمز وییراغی دخی اولمز عربیده اکشوث دیرلر شمس فخری بیت باغ عمر ترا
مباد خزان * شاخ عمر تو ایمن از فرغند * استاد رودکی بیت ایا سرو من درتك و پوآنم *
که فرغند وازی به بیخم بشوبر * ثانی پلید وچرکین معناسنه درکه فرغنده وفرکند وفرکنده
دخی دیرلر لغ فرکند ع سکون زا ونون وفتح کاف فارسین ایله بد بوی ومردار معناسنه در
ابو المعانی بیت آدمی ناید از فرو اصلان * بوی مشك نیاید از فرکند لغ فسود ع ضم
سین مهمله وواو معروف ایله رفعت وجاه واولوغه طالب اولان آدمه فسود جاه وفسود مرتبه
دیرلر وله بیت فسود جاه بود بندکان درکه تو * ازین سبب بکند میل بندکی عالم لغ فغند ع
فتح غین معجمه وسکون نونله بمعنی جستن وچابکی کردن یعنی صچرامق شمس فخری درصفت اسب
بیت و بحلك آن باد پای و آتش فعل * که چو آهو بود بجای فغند لغ فقند ع فتح قاف
وسکون نونله بمعنی فغند مرقوم استاد لطیفی بیت هم آهو فقند ست وهم تیزکام * هم آهسته
خو دست وهم تیز تك لغ فلاد ع فتح لامله بیهوده وبیمعنی سخن فالاد دخی دیرلر شمس فخری
بیت بجز دعای تو باشد سخن همه هذیان * بجز ثنای تو باشد حدیث جمله فلاد لغ فالخند ع
سکون لام ونون وفتح خاء معجمه ایله دانه دن آیرلمش پنبه معناسنه شمس فخری بیت قضا در پنبه
زار عمر خصمش * نیارد کرد کاری غیر فالخند لغ فالخود ع سکون لام وضم خاء معجمه ایله صیغهٔ
ماضیدر اما مصدر مقامنده استعمال اولنور پنبه دن دانه چکمك وقیل چکوب قوپارمق
وامثالی نسنه قوپارمق طیان مرغزی بیت موی زیر بغلش کشته دراز * از قفا موی کنش
فالخوده * تحفة الاحبابده پنبه دن دانه آیرمق وآیرنه ده دیرلر فرهنك حسین وفاییده بمعنی

بمعنی نخمید مرقومدر امامعیارده شمس فخری بمعنی پنبه دانه دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت حصه‌ش بغنودست بدین زجرف دنیا * خرشید شود کاو بکجاده وفاخود ﮋ فلخید ﭺ سکون لام ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی فلخود مرقوم ﮋ فلغند ﭺ سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول میخ اوجنه پرچین ایتمك ثانی باغ ومزروعات اطرافنه طوار کرمملك ایچون اینه‌کاری دکن دیوار معناسنه شمس فخری بیت جنبش شیب تازیانه چو دید * بجهد از سرد وصد فلغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین معجمه ایله مرویدر وفرهنك میرزا ابراهیمده محل خطرناك ازدریا یعنی عربیده فم الاسد دیدکلریدر ﮋ فلغود ﭺ سکون لام وضم غین معجمه وواو معروفله بمعنی فلخود مرقوم ﮋ فلید ﭺ کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نسنه‌یی زور وعنفله یره چکوزملك وامثالی نسنه‌لره دیرلر میرنظمی بیت اندران چون وزید باد شدید وتد خیمه در زمین فلید ﮋ فند ﭺ سکون نونله بوزن بند سخن بیهوده ومکر وحیله معناسنه در شمس فخری بیت چه کند با تو حیله بدخواه * پیش معجزچه قدر دارد فند * مؤید الفضلاده کسر فایله نام شاعردر ﮋ فیید ﭺ ایکی یای تحتانیله بوزن رسید بمعنی بددل کذا فی المجمع ﮋ مع الراء المهمله * فاغر ﭺ کسر غین معجمه ایله صاروبه مائل برنوع چیچکدر زنبقه مشابه خوشبوی وخوشنما اولور اکثر هند وستانده معروفدر لسان هندیده چانپا دیرلر ﮋ فافلیتر ﭺ سکون فاو یای تحتانی وکسر لام وفتح تاء مثناة ایله قاوق وقاربوز وخیار وامثالینك قبوغی وابله واچق معناسنه‌ده کلور میرنظمی بیت فافلیتر مباش وآدم شو * بامعانی شناس همدم شو ﮋ فافیر ﭺ کسر فا وسکون یای تحتانیله حصیر اینه کاری اوت استاد بیت چو زلف یارنه زلف وخط محبوبان * بجاست سنبل خوشبو بجا بود فافیر ﮋ فامر ﭺ فتح میمله فرخار قربنده واقع برشهرك آدیدر حوالیسنده بیابان واقع اولمشدر آهوان مشك آنده نافه براغورلر کذا فی المجمع ﮋ فر ﭺ بش معنایه کلور اول بمعنی شکوه ورونق وفروغ وطراوت وانتظام حال معنالرینه کلور خواجه حافظ بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بفر دولت اوست ابن یمین * قطعه * دوتای نان اکر از کندم است یا از جو * سه تای جامه اکر کهنه است یا خود نو * بچار کوشه دیوار خود بخاطر جمع * که کس نکوید ازینجای خیز وآنجا رو * هزار بار ربوده بنزد ابن یمین * که فر وملکت کیقباد کیخسرو * ثانی بمعنی بر یعنی اوست شاه ناصر خسرو بیت بارنده بدوستان وباران فر * نم نیست غمست هر غمامش را * ثالث بمعنی نور که بو معنادندر نورانی آدمه فرهومند وفرمند دیدکلری که نورلو دیمك اولور بو معنایی فرهنك جهانکیری صاحبی محمد ابن قیس فرهنکندن نقل ایلدی رابع بمعنی سیلاب ابو المعانی بیت سرشك دیده‌ام شد از غم حسرت چو باران فر * اکر همچون بماند یکزمان عالم شود ویران * خامس بمعنی صدا وآواز مولانا هاتفی بیت ز فر نفیر ثریا کذر * همه کوش کرو بیان کشته کر عربیده تشدید راء مهمله ایله قاچمق هرب کبی وآتك یاشنی بالك ایچون دیشن کورمك یقال فر یفر فرارا ای هرب ورجل فر ﮋ فراتر ﭺ فتح راء مهمله وتاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بالاتر وثانی پس‌تر معناسنه که ادات تفضیلدر وبو معناسی ملوك ماضیه‌دن برپادشاهك آدیدر مذکور وایکی معنایه ترتیب اوزره استاد بیت اکر خواهی شود کارت فراتر * مشو

ازکعبه گشاد آن را فراتر ل فرازیر ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله سجاف جامه هرنه اولورسه
وبعض نسخه ده اینده کاری پرواز معناسنه ومحبوب العارفین نام کتابده بمعنی فراش یعنی دوشمه
وبو معنایی مؤید میرنظمی. بیت صبا کسترد در صحن گلستان * فرازیر منقش فرش الوان
ل فرافر ع فتح راء مهمله وفا ایله عجله وشتاب معناسنه که فرفرخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
زفر افرسه مکین هیر * سراسیمه شد خیره کش چرخ پیر ل فرامکیر ع فتح راء مهمله ومیم وکسر
کاف فارسیله کیر وطوتمه دیمکدر ابوالمعانی بیت دوره توکه جان ندارند دریغ عاشقان * از سر
لطف تو هم یك نظرت فرامکیر ل فرتور ع سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله عکس
معناسنه شرف الدین رومی بیت بودم زدور رویت ماه جاوید * چو فرتو رجمال تست خورشید
ل فرخار ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله اوج معنایه کلور اول ولایت ترکستانده
برشهرك آدیدر محبوبلری چوق اولور استاد لطیفی بیت بفرخار در ماهرویان بسی * چنان
شهر مردم نه بیند کسی * حکیم سنایی بیت کار اکرونك وبوی دارد بس * حبذا چین ومرحبا
فرخار * ثانی برمشهور بتخانه آدیدر مذکور بتخانه بویله منقولدر که یتمش نفر معین محبوبه
قزلر واردر نفسلرین بت خدمتنه وقف ایتمشلردر ایچلرندن بری اولسه آنك مثلی بر جمیله قز کتوررلر
خارجدن بر کافر کلوب اول بتلره سجده ایاسه بعده اول راهبلر اول قزلری عرض ایدرلر هر قنغیسنه
نظری تعلق ایلسه فی الحال اول قزاکا التفات ایدوب اول کافر ایله خلوت اولوب مرادین حاصل
ایدر زعم فاسد وعقل کاسد نجه خدمت ایندیکی بتك رضاسن کسب ایتمش اولوب ثوابن بتلره
باغشلر استاد رودکی بیت فرخار بزرك وخوبتر جاییست * کان معدن ان بت نوآیین * وله
بیت ای عاشق دلسوز بدین جای سپنجی * همچون صنم چینی بر صورت فرخار * خواجه
سلمان بیت تا هر بهار خامه کند نقش روزکار * برخار نقش صورت فرخار میکند * ثالث
ایکی طرفدن سینه اوزره صالنمش کیسو یه دیرلر که فرخاك وفرخال دخی دینلور فرهنك میرزا
ابراهیمده بمعنی آراسته هرچیز هرنسنه نك بزنمسی ل فرخور ع سکون راء مهمله وفتح خاء
معجمه وواو معدوله ایله کذرکاه آب معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحبابده بچه
تیهو مسطور در وادات الفضلاده ینه کذرکاه آب مرویدر ل فردر ع سکون را وفتح دال
مهملتین ایله قپو آردینه استحکام ایچون قونیلان اغاج که فروره دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
کیوی که آن ز فردره کم بود بسنك * آن کیر کو چکانه بجاید بوی کند ل فرسنکسار ع اول
طاش عمود درکه یول اوزرنده هر بر فرسنك یره علامت ایچون دکرلر یاخود طاشدن میل کبی
پیارلر شمس فخری * قطعه * بامید عطای شاه عادل * بمدح سوی او هر کامکاری *
نویدی یافته ازجود عامش * بهر کامی نهد فرسنکساری * استاد لبیبی بیت نیابی درجهان
برداغ یاری * نه فرسنکی و نه فرسنکساری ل فرشیددور ع کشتاسب شاه اوغللرندن
بر پهلوان آدیدر ل فرغار ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول
اصالنمش صوده اولسون غیریده اولسون رضی الدین نیشابوری بیت دل ترا سخت ومرا نرم
دل آری چه عجب * نرم باشد بهمه سال بخون فرغارست * وصویه باتمش معناسنه فرید الدین
بیت بوقت کینه نیابی زخویشتن راخت * اکر بقیر وعمان ی دلت فرغار * ثانی طوغرانمش

طوغرانمش معناسنه فرغاریدن ایکی معناسنك مصدری اولور ﴿فرغر﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اول کوچك خرقدرکه بیوك نهرلردن آیریلوب آخر یرلره آقیدرلر عربیلرده بوکا جعفر دیرلر استاد فرخی بیت از اب دریا کفتی همی بکوش آید * که شهریارا دریا تویی ومن فرغر * حکیم اسدی بیت فکندند چندان سران اسرنکون * که هر شیب شد فرغری پر زخون * شمس فخری بیت کرم دست تونیاید ازابر * کار قلزم نیاید از فرغر * فرهنك جهانکیریده اول رود خشکك معناسنه درکه آندن سیل چوب ویری قوریوب جابجا چقورلرنده صو باقی قالمش اوله حکیم خاقانی * قطعه * سالی میان بادیه دیدند فرغری * زان قصه هرکه کفت نکردند باورش * باورکنی مراکه بدیدم بچشم خویش * امسال چون فرات روان چند فرغرش * حکیم ازرقی بیت اکر آب تیغ تو در رفتن آید * درو هفت دریا بود هفت فرغر ﴿فرغور﴾ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بمعنی تیهو یعنی چل دیدکاری قوشدر ابو المعانی بیت شهی که انقدر حکمش روانست * کند فرغور صید وباز شاهین ﴿فرفر﴾ بوزن مرمر اوج معنایه کلور اول عجله وشتاب ایله کتمك فرفر دخی دینلور حکیم سنائی بیت تو روان کرده ازهوا فرفر * که فلان ملحدست وآن کافر * حکیم انوری بیت برداشت کلك کاغذ فرفر فرونوشت * برفور این قصیده مطبوع آبدار * ثانی عجله ایله اوقیانه ویازانه دیرلر کمال خجندی بیت روان روان زدل آبش آنچه کفت کمال * بلوح دیده نبشسته سرشك با فرفر * ثالث مدور خام کون پاره سی که اطفال ایپ طاقوب ایکی الیله چکدکجه فرفر دونر وصدا سی ظاهر اولور مجمع الفرسده بمعنی بادزن یعنی یلپزه مرقومدر ﴿فرفور﴾ سکون راء مهمله وضم فا وواو معروفله بمعنی تیهو که فرغور دخی دیرلر ابوشکور بیت من بچهٔ فرفورم واو باز سپیدست * با باز کجا تاب بود بچهٔ فرفور * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت ز بیمت درهوای ملکت تو * نیارد کرد شاهی صید فرفور * فرهنك وفائیده فاء ثانی یرینه قافله مروید روعربیده سموز قوچ کبش سمین ودخی برقوش آدیدر ﴿فرفیر﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی تیهو که فرغور وفرفور دخی دینلور شیخ آذری از غرایب الدنیا بیت شیر نر را کند ز بون عقاب * زده فرفیر هم بجمله غراب * ثانی کوسفند فربه معناسنه دز ﴿فرمانبردار﴾ مطیع ورام یعنی بویرق طوتیجی شیخ سعدی * قطعه * ابر وباد ومه وخورشید وفلك درکارند تا تونانی بکف آری وبغفلت نه خوری * همه از بهر تو سرکشته وفرمانبردار * شرط انصاف نباشد که تو فرمانبری * چغتای لساننده ایسکارماك فتح کاف عربیله سوز اسلمك معناسنه در بوبیتده واقعدر میرعلیشیر بیت کیچه کلبغه کیلسانك مدعی سوزینی ایسکارما * تولون ای سیروا ایت هوراودین قایدا پروایی ﴿فرمانبر﴾ دخی بویرق طوتیجی در مولانا هاتفی بیت رسانند فرمان بفرمانبران * پذیرندهٔ آن همه سروران ﴿فروار﴾ سکون راء مهمله وفتح واو ایله یازاوی که بیوك بادکیری اولور عموما شمس فخری بیت اکر زعدل تو بودی بهر دیار که کسی * زدست فتنه نرفتی ز صفه تا فروار * ودخی خانهٔ بالاکه ترکیده چارطاق وعربیده علیه دیرلر ودخی خانه اوزرنده دورت جانبی آچق کوشك که کسب هوا ایچون اوله استاد عنصری درصفت عمارت * قطعه * قرار دلشد کانست وکنج بیدرمان * نجات ممتحنانست ودار وی

بیمار * وکر بکنند فروارجا کنم دردل * سخن منقش کردد زفر آن فروار * مختاری بیت
شاد باش وهمیشه شادی را * همچو شاهی نشسته د رفروار * فرواره ودروار وورواره
دخی دیرلر ؟ فریور ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله مؤید الفضلاده
بمعنی ره راست در دین یعنی دینه طوغری یول وفرهنک قدمادن برفرهنکده فریوری راست
کیش یعنی مذهب راست ودرست معناسنه مسطوردر وبر معناسی دخی خوشبو واو تدر بمعنی
اول میر نظمی بیت درجهان رافریوری که رود * عاقبت کار وبا رنیك شود ؟ فریر ؟ کسر راء
مهمله وسکون یای تحتانیله لسان الثور دیدکاری اوتدر عربیده کوساله یعنی بوزاغو کذا فی المجمع
؟ فزار ؟ فتح زاء معجمه ایله افزار لفظندن اختصار اولنمشدر ؟ فرژ ؟ فتح زاء فارسیله
اکیرد یدکاری آجی کوکدر فرژ دخی دیرلر عربیده وج دیدکاریدر ؟ فسار ؟ فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه در اول اسنمك خمیازه معناسنه ابو المعانی بیت دهان دره که شود عارض ازخمار
شبی * کمان بدست کماندار میکشد چو فسار * ثانی یولار که افسار لفظندن اختصار اولنمشدر
؟ فسر ؟ فتح سین مهمله ایله رونق وزیبایی وحسن ولطافت معناسنه وله بیت ندید
چشم جهان آنچنان ملاك روبی * جمال وحسنش سر تا بپا شدست فسر ؟ فشار ؟ فتح
شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول معروف نجیب الدین جرد پادقانی بیت بخاکیات که
آب حیات ازو بچکد * اکر مسودهٔ شعر من بیفشاری * ثانی بمعنی پاشیدن وریختن یعنی
صاچمق ودوکمك کمال اسمعیل درقسمیه بیت بحر بو العجب آیین وکوه راه نشین * ببرق
آتشبار وبا بر آب فشار ؟ فشر ؟ فتح شین معجمه ایله فشار مرقومك ایکی معناسنده دخی
آندن اختصار اولنمشدر ابو المعانی بیت بر آتش دل من آب التفات فشر * که سوخت جسم
نزارم باتش حسرت ؟ فطیر ؟ کسر طاء مهمله ایله مایه سز خمیر شیخ عطار بیت ازخدا
شاکر بود مرد فقیر * کر دهد قوتش لبی نان فطیر * عربیده تازه نسنه طری کبی وشول عجین که
دخی خمیر اولمامش اوله کما یقال الفطیر ضد الخمیر وهو العجین الذی لم یختم والفطیر اسم من اسماء
التصدیر ؟ فغشور ؟ سکون غین وضم شین معجمتین ایله چینده برشهر آدیدر آنده بت کرلر
واردر بت بپارلر کذا فی المجمع ؟ فغفور ؟ چین پادشاهلرینك لقبیدر نته کم هند پادشاهلرینه
رای وترکستان پادشاهلرینه خاقان وعجم پادشاهلرینه کی وکسری وروم پادشاهلرینه قیصر
وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع دیرلر ودخی برولایت آدیدر آنده لطیف
طبق وکاسه وفنجان اشلنور ابو المعانی بیت دل اشکستهٔ من کشته همچون کاسهٔ فغفور *
شود اشکستکی ازنالهٔ محزون من ظاهر ؟ فقر ؟ سکون قافله یدی معنایه کلور اول معروف
یعنی هیچ بر نسنه یه مالك اولمامق ثانی محتاج اولمق ثالث برکمسه نك ایکو لرین صقمق
رابع خمیر سزا تمك خامس منبع آب یعنی صو چیقدوغی بکار سادس برنوع قیون سابع
دلمك وچقور قازمق عربیده وفارسیده مشترك استعمال اولنور لغتدر مولانا عرفی * مصرع
فقرم بسیاست کشد از مسند همت ؟ فلار ؟ فتح لام ایله بر آق کوکدر داروقه مندن عربیده
عرطینار دیرلر ؟ فنار ؟ فتح نونله معروف بلوردن ایدرلر شمعك اوزرینه قورلر ابو المعانی بیت
تنم از داغ داغ عشق کشته شعلها ظاهر * بمنع بادسرد آه پیرامن فنارم شد ؟ فناور ؟ فتح

فتح نون وواو ایله ایکی معنایه دراول بند شلوار معناسنه میر نظمی بیت چو دلبر کشاد وفناور نمود
طلسم در کنج پنهان کشود * ثانی ولایت چینده برشهر آدیدر ل فندر ع سکون نون
وفتح دال مهمله ایله ولایت خوارزمده برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت زفندر رقم کرد تا آب سند
بجا کو که باشد طرف دار هند ل فیار ع فتح یای تحتانیله شغل وعمل معناسنه استاد لطیفی
بیت نیست جز عشقت اختیار مرا * نیست جز ذکر تو فیار مرا * استاد رودکی بیت نیست
فکری بغیر یار مرا * عشق شد در جهان فیار مرا ل فیادار ع ایش طوتیجی معناسنه استاد
منصوری بیت مهر ایشان بود فیادارم * غمکشان من بهردو یکسارم ل فیاوار و فیاور ع
کلاهما بفتح الیاء التحتانی وواو ایله ایش صاحبی وایش ایشلیجی معناسنه شمس فخری بیت
بجز مبدح ابو اسحق محمود * نداز دعقل در عالم فیاور ل مع الزاء المعجمه * فخرز ع سکون خاء
معجمه وفتح راء مهمله ایله فربه وقوی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت شد ز فخرز
وشد فخرز از داد تو هر عاجز * لاغر نشود هرکز آنرا که تو پروردی ل فرابرز ع فتح راء اول وباء
موحده وسکون راء ثانیله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ل فرامرز ع فتح راء اول ومیم وسکون زاء
ثانیله ایکی معنایه در اول میرسرحد که سنورده واقع اولان قلعه وشهرک حاکمی معناسنه در
ثانی رستمک اوغلی آدیدر ایرانیلرده مشهور پهلواندر ل فراویز ع فتح راء مهمله وکسر واو
وسکون یای تحتانیله قفتان وقراجه نک سنجافی وپروازی معناسنه فرار یزدخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت این فراویزی آن باز افکن خواهد زمن * من زجیب آسمان یک شانه دان آورده ام *
ل فرویز ع سکون راء مهمله وکسر واو ایله بمعنی فراویز مرقوم ل فرخ روز ع موسیقیده
برنوا یاخود بر پرده آیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو نازش پرده فرخ روز کشتی *
زمانه فرخ فیروز کشتی ل فرفوز ع سکون راء مهمله وضم فایله بمعنی تیهو کذا فی المجمع
ل فرواز ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله سقف اغاجلری که عربیده روافد دیرلر میر نظمی
بیت زساج وآبنوس فرواز خانه * که دیکر چیز ها ایش بی بهانه ل فرویز ع بمعنی فراویز مرقوم
ل فری برز ع کسر راء اول وسکون ثانی وضم باء موحده ایله نام پسر کیکاوس در دوازده رخ
جنکنده کلبادین ویسه الننده قتل اولندی حکیم فردوسی بیت فری برز با لشکر کردو نیو *
به پیوست باطوس وکودرز وکیو * بعض فرهنکده برمشهوره عورت آدی اولدوغی دخی
مرویدر ل فریز ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله درت معنایه کلور اول بمعنی فرزد
مرقوم یعنی چمنزار حکیم سوزنی بیت ز بادو خاک وز آب وآتش این مردم * تو باز چون که
و پشم و فریز وانکشتی * حکیم نزاری قهستانی بیت ای که در بستان جانم شاخ مهر * دست دردم
داده چون بیخ فریز * ثانی فراویز جامه معناسنه که پروز دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت
جاودان در ملک دولت زی که باشد بی تو ملک * همچو تن بیجان وجان بی عقل وجامه بی فریز * ثالث
پصمه رمه که عربیده لحم قدید دیرلر رابع قبیل تراش ایتمک مثلا سر را فریز کرد دیرلر یعنی سر فلانرا
تراش کرد دیمک اولور ل فغیاز ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله باب البادده ذکری
مرور ایدن بغیاز مرقوم معناسنه یعنی شاکردانه که بغیاز دخی دیرلر شمس فخری بیت بهر
طریق که خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وفغیاز * فرهنک حسینی

وفاییله یعنی مژدکانی ومؤید الفضلاده فغیازراء مهمله ایله مرویدر واداة الفضلاده عطیهٔ
شعر یعنی صلهٔ شاعران مسطوردر ل فکز ع سکون کافله بمعنی دودکش یعنی اوجاق تونلکی
استاد دقیقی بیت زبس که آتش غم رابدل برافروزی * سیاه روی غلیظی چو فکز آتشدان
ل فلرز ع فتح لام وسکون راء مهمله ایله بر پاره بزه بعض نسخه قویوب بغلرلر ترکیده چقن دیرلر
ماوراء النهرده فلرزنك دیرلر استاد رودکی * مثنوی * آن کریج وآن شکر برداشت پاك *
واندران دستار آن زن بست خاك * آن زن ازدکان فرود آمد چو باد * پس فلرزنکش بدست
اندر نهاد * شوی بکشاد آن فلرزش خاك دید * کرد زن را بانك وکفتش ای پلید ل فناروز ع
فتح نون وضم راء مهمله وواو معروفله سمرقندده بر موضع آدیدر نازك شرابی اولور کذا فی المجمع
ل مع الزاء الفارسی * فاژ ع بمعنی خمیازه که اسنا وباسنك ودهان دره دخی دیرلر عربیده
تثاوب وترکیده اسنمك دیدکلریدر شمس فخری بیت چنان رسم غدری زعالم بکند *
که بر خاست رسم تعدی فاژ * طیان مرغزی بیت میکند چون زبیم ماغی فاژ * درد هانش
نهاد باید ژاژ ل فرژ ع فتح زاء فارسیله اکیرکوکی که عربیده وج دیرلر شمس فخری بیت
مخالفان شهنشه اکر خورند عسل * شود زغصه وغم در مزاقشان چو فرژ ل فرژ ع مردار وچپل
وچرکین معناسنه میرنظمی بیت یکی مرد بد پاك طبع لطیف * شده خفت او فرژ عجوز کثیف
ل مع السین المهمله * فارس ع سکون راء مهمله ایله بر عظیم ولایت وقدیم مملکتدر بش
شهر معظمه مشتملدر دار الملکی شیرازدر نته کم شیخ سعدی بیورر بیت اقلیم فارس را غم از آسیب
دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا * عربیده کسر راء مهمله ایله آتلو دیمکدر
جمعی فرسان وفوارس کلور وفرسان بهادرلر دیمکدر ل فانوس ع ضم نونله اول فناردرکه
دمور دن ویا خود اغاجدن ایدوب اوزرینه بز ویا خود کاغد ایدرلر وبزدن اولانك بعضیسنی
ابریشم ایله منقش ایدرلر وکیمی دخی شمع ایله ایدرلر وبر نوعینك دخی ایچنه بر کوچك فانوس
دخی ایدوب اوزرینه اشکال تصویر ایدوب ایچنه موم یاقوب قودقده دخان ایله متصل دونر آکا
فانوس خیال دیرلر عوام غلط ایدوب بلوردن اولانی فنار ایکن فانوس دیرلر وبو فانوسه فنار دیرلر
آنجق قدرغه قیچلرنده اولان بلور فناره اصلی اوزره تسمیه ایدوب قنار دیرلر ابو المعانی بیت
شد منقش جسم من ازداغها وشرخها * در برم شد پیرهن کو یا که فانوس خیال *
ل فپوس ع ضم باء فارسی وواو معروفله مضحك ومسخره لق معناسنه میرنظمی بیت
درخانه بنزد زن خروسی * درمجلس سفلکان فپوسی ل فرفوریوس وفرفریوس ع
بر حکیم آدیدر اذیس وجلیس اسکندر ایدی شیخ نظامی بیت فلاطون وو الیس وفرفوریوس
که روح القدس دستشان دادبوس ل فرقس ع سکون راء مهمله وفتح قافله خطا ملکنده
بر موضع آدیدرکه غایت اعلا مشك حاصل اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل فرناس ع
سکون راء مهمله وفتح نونله اوج معنایه کلور اول ایشدن قالمش فرتوت معناسنه استاد
عنصری بیت کفت نقاش چونکه نشناسم * که نه دیوانه ونه فرناسم * ثانی ابله ونادان
معناسنه شمس فخری بیت دران مقام که حزم تو قهرمان باشد * خرد که باشد وهوش
وآسمان فرناس * بو معناده غفلت زده ونادانی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت بدان که فتنه

فتنه نخسپید درین زمانه ولیک * زعدل تست که یاوی شدست در فرناس * سید حسن
غزنوی بیت بشنوم نیك وبدبه بیمم راست * منم امروز مانده در فرناس * ثالث زیاده اویقویه وارمش
معناسنه بعض فرهنكلرده نیم خفته یعنی امزغمش معناسنه مرویدر بومعنی غفلت سببی ایله نیم
خفته اولمق جائزدر عربیده بیونی یوغون ارسلانه دیرلر ؟ فرنكیس ؟ فتح راء مهمله
وسكون نون ویای تحتانی وكسر كاف عجمیله افراسیاب شاهك قزی آدیدركه سیاوشك
حباله ازدواجنده ایدی كیخسرو آندن وجوده كلدی حكیم خاقانی بیت بودی بدركه توسیاوش
چاوشی * بودی بحضرت تو فرنكیس پرده دار ؟ فریادرس ؟ مددایدیجی خواجه حافظ
بیت محمل جانان ببوس وانكه بزاری عرضه دار * كز فراقت سوختم ای مهربان فریاد رس *
بو بیتده امر معناسنه اولور وبر معناسی دخی وصف تركیبی اولور نتكم شاعر دیمشدر بیت
فریادپسی كردم فریادرسی نیست * كویا كه درین كنبد فیروزه كسی نیست ؟ فقلاس ؟
سكون قاف وفتح لامله ابله واحمق معناسنه ابو المعانی بیت مرا كن جود وديكررا تغافل *
نداند معنی عشق تو فقلاس ؟ فلاطوس ؟ نام استاد عذرا ایدی استاد عنصری بیت
فلاطوس بركشت وآمد براه * برجره وامق نیكخواه ؟ فیلقوس ؟ سكون یای تحتانی
وفتح لام وضم قافله نام پدر اسكندر ذو القرنین دركه پادشاه روم ایدی وروم لساننده امیر عسكر
دیمكدر كذا فی المجمع فرهنك جهانكیریده برقیمتلو طاشدر متلون كورینور شویله كه هر نظرده
بیچه رنك كوستررمذكور ایكی معنایه میر نظمی بیت مشو چون فیلقوس یكرنك می باش *
مشوی كر فیلقوس با ننك می باش ؟ مع الشین المعجمه * فاش ؟ آشكار او ظاهر معناسنه
شمس فخری بیت حدیث حاتم وكسری زمانه در پیچد * چنین در كرم وعدل شد شهرش
فاش * خواجه حافظ بیت فاش میكویم واز كفته خود دلشادم * بنده عشقم واز هردو
جهان آزادم ؟ فراپوش ؟ ضم باء فارسیله بوزن فراموش بمعنی بیهوشی كذا فی المؤید
؟ فرایش ؟ فتح راء مهمله وكسر باء فارسی وسكون یای تحتانی ایله ایلرورك معناسنه در
میر نظمی بیت زانجام بهر كارت بیندیش * اكر خواهی روزكارت فرایش ؟ فراش ؟
فتح راء مخففه مرغ بسیار پر یعنی قنادینك توبلری چوق قوش ودخی هر نسنه نك قنادكی توبلری اوله
وعربیده تخفیف راء مهمله ایله بمعنی ملخ یعنی چكركه وراء مشدده ایله اسم فاعل اولور دوشه یجی
ویرسپوریجی شیخ سعدی دیباجه كلستانده * فراش باد صبارا كفته كه فرش زمردین
بكستردیمشدر ؟ فرامش وفراموش ؟ كلاهما بفتح الراء المهمله وضم المیم اونتمق
معناسنه كه واو ایله واوسز اشباع ضم میمله ده جائزدر حكیم فردوسی بیت فرامش ترا مهتران
چون كنند * مكر مغز دل پاك بیرون كنند ؟ فرخاش ؟ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله اوچ معنایه كلور اول آشكار امعناسنه میر نظمی بیت چون نبوده طاقت غم فاش كرد
راز عشق اندر دلش فرخاش كرد * ثانی بمعنی پرخاش یعنی جنك ثالث ایكی طرفدن
اشاغی صرتمش صاچ كه فرخاك وفرحال دخی دیرلر مرقوم ایكی معنایه وله بیت از دو جانب
می نمود فرخاش را * زان فتاده درجهان فرخاش را ؟ فرخش ؟ فتح راء مهمله وسكون
خاء معجمه ایله بمعنی فرخج مرقوم یعنی كفل چارپایان حیوانات صغریسی حكیم سوزنی بیت روز

هیجا ازسرپا یکسواری بوذری * ازفرخش وران اسب خصم کیمنت وبفند * وسکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله قطایف دیدکلری حلوادر ك فرش ع کسر راء مهمله ایله
پریشان وترت مرت معناسنه ابو المعانی بیت همچو موی زنکیان شد حال زار عاشقان *
شد پریشان وفرش از جور جانان حالیا * عربیده سکون راء مهمله ایله دوشمك ودوشتمك
مفروش کبی ودخی فضای واسع وپکرك کنج دوه که زیج اولمغه مناسب اوله ودخی شول اوت که اوج
ویاخود درت یپراقلی اوله ودخی دیشی قیو نه دیرلر ویقال الفرش دق الحطب ك فرغیش ع
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله کورکاغ اسکیلکندن صالنان پاره‌لرینه
دیرلر شمس فخری بیت زدست باکرمش ابرولاف جود ببین * بپوستینش که برخاك میکشد
فرغیش ك فرموش ع فراموش لفظندن مختصردر میرنظمی بیت درونش زاتش غم بود
پرجوش * سخنهای دکر میکرد فرموش * کذا فی فرهنك جهانکیری ك فرویش ع
سکون راء مهمله وکسر واو ایله سکز معنایه کلور اول بمعنی تقصیر وفروکذاشت که پرویش
دخی دیرلر میرحسینی سادات بیت راه دیووعین فرویشست این * تانپنداری که درویشست
این * ثانی کاهل لك معناسنه امیرخسرو بیت بهشیاریست باید پیش رفتن * نه غافل
وار بافرویش رفتن * ثالث بمعنی فراموش یعنی اونوتمقلق مسعود سعد سلمان بیت هرکه
که فلك دل مراریش کند * یکساعت عذابم نه فرویش کند * رابع ایشده تأنی ودرنك ایلمك
خامس بمعنی بیکاری بودن یعنی ایشسز اولمق سادس درستی وخشونت امیرخسرو بیت
کر ازلب شیرینی مدهی بکشتن هم نمی آرزد * چرا در کار مات آخر چنین فرویش می آید *
سابع کوشت بریان ثامن سلفه‌بر عورت آدی ایدی کذا فی فرهنك جهانکیری ك فریورکیش ع
کسر راء مهمله اول وسکون ثانی ویای تحتانی ایله بمعنی راست دین ودرست مذهب معناسنه
کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میرنظمی بیت فریورکیش او مشهور عالم * نظیرش هم
نماند پیش آدم ك فریش ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول
ترکتاز وتاراج ویغما معناسنه شیخ نظامی بیت کر از بهر جنك آرم اینجا فریش * بمغربیه
زر مغربی هست پیش * ثانی بمعنی تحسین وآفرین مختاری بیت فریش آن بال وآن
بار وکه پشت پیل خم کردد * اکر بر کستوان سازند پیل راز خفتانش * استاد منوچهری
بیت فریش از منظر میمون آن فرخنده ترمجز * که منظرها ازو خوارند ودرغارند مخبرها *
ثالث بریان پشمش ات حکیم سوزنی * قطعه * نمك زدی همه ارباب فضل را که کمی *
نکرده بوده فضل ترا دروش فریش * زفر بهی بکمالی که کر فریش کنم * رود دونا پره دروغن ازان
دولت فریش * ویای معروفله عربیده یدی کونلك ویاخود یقینده طوغمش طایه دیرلر کره
نو آزد معناسنه ك فزایش ع فتح زاء معجمه وسکون همزه وکسر یای تحتانیله اسم مصدردر
افزودن لفظندن ابو المعانی بیت برفته میشود آن طفل فتنه دانستم * کز وفزایش حسن
وجمال بد ظاهر ك فش ع درت معنایه دراول آت پرچمی آلنی اوزرنده طورر پش دخی دیرلر حکیم
خاقانی بیت ازخوی مردان شهاب روی بشوید بخون * وزفش اسبان بنات جعدنهند برعذار
ثانی ادات تشبیه درشبه ومانند معناسنه کدوش دیمکله شایعدر حکیم فردوسی بیت یکی

یکی بچه بد چون کوشیرفش * بهالابلند وبدیدارکش *حکیم اسدی بیت درآوردیش
اژدهافش درفش * شد از تیغ هامون چو کردون بنفش *حکیم ازرقی درصفت قلم بیت
ازسیروخاك جنبش باد پای وتارفش * زرنمای وسیم شکل ودرفشان ومشك بار * بریده دخی
حکیم فردوسی بیت چنین کفت رستم که ای شیرفش * دراپوراینه باید بکش * ثالث سر
دستار که برقارش مقداری یادخی زیاده طرّه اسلوبنده ایدرلر حکیم فردوسی بیت همی بود
پیشش بدستارفش * چواندیشه دل دست کرده بکش * شاه داعی شیرازی بیت فراخ
آستین کرده وفش دراز * که من کارخود کرده ام خوش دراز * بوطرزی اکثر صوفیلر عمامه لرنده
ایدرلر طیلسان دیرلر مولانا جامی بیت میکشی خرقهٔ پشمینه بدوش * میکنی کوشهٔ فش
درین کوش * رابع بند شلوار کشاد بولدقده ظاهر اولان صدا خصوصا قماش چنتیان اوله
وآنك امثالی نسنه صداسنه دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بپرسیدم ازحکیم هوشمند *
کاندرین عالم بکو آوازچند * کفت درعالم بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سودمند
قلقل قرّابه وپرچاب بوس * جزبز قلیه فش شلواربند * عربیده فتح وتشدیدایله هواچقماق
وسودصاغمق وچیقارمق یقال فش الزق ای اخرج مافیه من الریح واسم من اسماء الشجر الینبوت
ﮒ فشافاش وفشافش ﭺ کلاهما بفتح الشین المعجمه والفاء آواز تیرکه پیاپی آتلدقده ظاهر
اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت برآید زناورد برناوپیر * چکاچاك خنجر فشافاش تیر *
شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته در مغزکوه * فشافش کنان تیر برهرکروه ﮒ مع الغین المعجمه
ﮒ فارغ ﭺ کسرراء مهمله ایله بوش تهی معناسنه وایشدن تارك اولمق خواجه سلمان بیت
وه چه فرخ فال وفارغ بال مرغی بودهٔ * کز سعادت درفضای کوی جانان می پری ﮒ فراغ ﭺ فارغ
اسم فاعلدر فراغ مصدردر ترك ونهی معناسنه مولاناهاتفی بیت نکردند شب پاسبان چراغ
نهادند سرها بخواب فراغ * عربیده بوشالمق وذوکلمك وقصد ایلمك معناسنه والفراغ ضد
الشغل که ایکیسیده مصدردر شمس فخری جای خالی معناسنه روایت ایلمش * قطعه * بکدم
فراغ نیست ظفررا زدرکهش * از بیم آنکه برسر او بکذرد فراغ * اهل ورع به پشتیٔ عدلش
کشیده اند * پای سرور بهجت دردامن فراغ ﮒ فرستوغ ﭺ فتح راو سکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله قرلغج دیدکلری قوش که فرستوك وپرستوك وفرستو وپرستو دخی دیرلر
ﮒ فرغ ﭺ سکون راء مهمله ایله بمعنی جوجه یعنی طاوق پلچی کذافی التحفه ﮒ مع الفاء ﭺ
ﮒ فیلسوف ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لام وضم سین مهمله ایله عاقل وکامل وفننده ماهر
دیمکدر وبرمشهور حکیم آدیدر میرنظمی بیت عقل طفل نوسبق درنزداو * فیلسوفان
جهان شاکرداو ﮒ مع القاف * فرانق ﭺ فتح راء مهمله وکسرنونله سیاه کوش که ترکیده
قره قولاق دیرلر ومنقولدرکه دائما ارسلانك اطرافنده تعیش ایدر یعنی ارسلانه قولاغوز اولوب
شکار کوسترر والدوغی شکارك فضله سندن غدا ایدینور نته کم شاعر دیمشدر * مثنوی *
فرانق شیرا جاسوس بوده * همیشه شیر اصیدی نموده * چو صیدی میکند هرکه که آن شیر
زان صیدش فرانق میشود سیر ﮒ فرزدق ﭺ فتح زا ودال مهملتین وسکون زاء معجمه ایله
شعرای عربدن برصاحب سلیقه مشهور شاعرك نامیدر نته کم دیمشلردر بیت فرزدق شاعر

پر زور بوده * میان شاعران مشهور بوده * وبر معناسی دخی خمیر زوالهسیدر مع الكاف
فاخنك مصغر فاخنه درکه اوکیك جك دیمك اولور آخرنده کی کاف علامت تصغیردر
فاسترك ضم سین وتاء مثناة وسکون راء مهملتین ایله کرورك وقرلغج معناسنه دردیو
نعمة الله نقل ایلمشدر فتاك فتح تاء مثناة ایله جنادرکه ترکیده قنه دیرلر میر نظمی
بیت باسپید وغازه کرده روی پاك * دست وپا نقش ونكاری از فتاك فتك سكون تاء
مثناة ایله پورسق دیدکلری جانوردرکه مشهوردر دکنك ایله دوکدکجه سمرر میر نظمی بیت
که خندان میزدند او کشته فربه * همه بودست فتك آن یكدكربه * عربیده غدر ایتمك ویا آدمی
غافل ایكن قتل ایتمك معناسنه در فدرنجك سكون دال ونون وفتح راء مهملتین وجیمله
ایکی معنایه کلور اول کابوس که انسانی اویقوده آغر باصر دیدکلریدرکه میان عوامده مشهور
اولان بردیودرکلوب آدمك اوزرینه دوشر دیرلر اما حكما ماده سوداویه درکه اویورکن قانه
قاریشوب اولمقوله خیالات کوستردیرلر ثانی اغز چوره سی که بتفوز ویوز دخی دیرلر ایکی
معنایه استاد بیت که فدرنجك دهن تا کوش رفته * که فدرنجك کرفت لبهاش کفته *
فدرونك سكون دال وضم راء مهملتین ونونله حصار قپوسی وبرج بارو اوزرنده اولان
دلكاردشمن قصد حصار ایتدکده اول دلكاردن اشاغی طاش براغورلر واول براقدقلری نسنه یه
دخی فدرونك دیرلر وله ایضا بیت بدفع دشمنان آکرده آغاز * ببرج قلعه شد فدرونك انداز *
فذلك فتح ذال معجمه وکسر لام ایله اصل وقانون واسلوب وعادت معناسنه استعمال
اولنور اصلنده لغت عربیدرکه فاء سببیه واسم اشارت وعلامت خطاب اولان حرف ایله ترکیب
اولنمشدر عجمده لفظ مفرد استعمال ایدرلر عرف عام قبیلندن اولمشدر استاد رودکی بیت
جهان خوشست ولیكن زوال مالك اوست * بقا خوشست ولیكن فنا فذلك اوست *
فذلك فذلك مرقومدن اختصار اولنمشدر بینه اول معنایه در فراستك فتح را
وضم تاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله قرلغج معناسنه فرستوك وپراستك وپرستوك دخی دیرلر
استاد لطیفی بیت عمرت کذشته کند ازپشت چه فائده * بازمره فراستكی کردنت صعود *
فراستو فرستك مرقوم معناسنه که پرستو وفرستو دخی دیرلر شمس فخری * قطعه *
بدخواه ملك خسرو دارای ملك دین * باشد زدرد ورنج همیشه چو چنكلوك * برطاق بارکاه
همایون اساس او * دارد همای خانه بجای فراستوك فراشتوك فتح راء مهمله وسکون
شین معجمه وضم تاء مثناة ایله فراستوك مرقوم معناسنه در فرانك فریدون شاهك مادری
آدیدر روایت اولنورکه فریدون اون بش یاشنی پکدکده کوه البرزدن کلوب والده سنه نم پدرم
کیمدر ایتده سو بلمك کرکسن دیو اقدام وابرام ایتدکده والده سی جواب ویررکه حکیم فردوسی
* مثنوی * فرانك بدو کفت کای نیك خوی * بکویم تراهرچه کفتی بکوی * تو بشناس ازمرز
ایران زمین * یکی مرد بد نام او آبتین فرتوك سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بمعنی
پرستوك وفرستوك وپرستو وفرستو دخی دیرلر استاد منوجهری بیت زفرتوکی بصحراها
فرو آکنده بالشها * زبوقلمون بواد یها فرو فکنده پسترها * فرخاك سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله زلف فرو هشته یعنی پیچ وتاب وشکنی اولمین زلف که هموار اولوب اشاغی

اشاغی صارقمش اوله کتاب السامی فی الاسامیده لامله فرخال وفرخار دخی دیرلر ﴿ل﴾ فرخواك ﴿ع﴾
سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو ایله بمعنی کوشتابه یعنی ات صویی مشفقی بخاری
بیت خاك مالیده باب میکند اومشت وملنك * خورده بزدادی وچغزوزده فرخواك جعل *
﴿ل﴾ فرزندك ﴿ع﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله مصغر فرزنددر ﴿ل﴾ فرستوك ﴿ع﴾
فتح را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قرلغچدر ﴿ل﴾ فرسك ﴿ع﴾ سکون را وفتح سین
مهملتین ایله بمعنی فرسوده یعنی دوشمش واسکیمش معناسنه ابو المعانی بیت لایق نیم نکاهش
بونداردبنده را * کرکند روی نیازی فرسك خاك درش ﴿ل﴾ فرغوك ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله بمعنی خاموش وتن زده وله بیت کرکنم آغاز عرض حال خود برخاکپاش * بنکرد
باخشم وکوید دم مزن فرغوك باش ﴿ل﴾ فرنجك ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله اویقوده
آغر باصمق قدرنجك مرقوم معناسنه عربیده کابوس دیرلر حکیم خاقانی بیت فرنجك وارشان
بکرفته آن دیو * که سر یا نیست نامش خرنجیون * مختاری کند وغلامیله ماجراسن بیان
ایدوب دیر * قطعه * چونیم شب شد بیدار کشتم ودیدم * غلام را بسر دیه برنهاده خیار *
چنان بسان فرنجك فروکرفت مرا * که بود مردنم آسان ودم زدن دشوار ﴿ل﴾ فرنجمشك ﴿ع﴾
براوتدر صوکنارلرنده چوق بتر افرنجمشك وپلنکمشت وفلنجمشك وپانجمشك دخی دیرلر
فارسیلر قرنفل بستانی وشیرازیلر پالنکوی خودرو دیرلر سده دماغه وبلغم وسوادن عارض
اولان خفقانه نافعدر کذا فی البدیعی ﴿ل﴾ فروشك ﴿ع﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح شین
معجمه ایله بلغوره دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه شاعر بیت نمیخواهم بمنت روزه بریان * اکر بی منتم
باشد فروشك ﴿ل﴾ فریوك ﴿ع﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خرزه یعنی قاونه
﴿ل﴾ فرژاك ﴿ع﴾ فتح زاء فارسیله چپل وزشت وچرکین که فرژاکن وفرژاکین دخی دیرلر طیان مرغزی
بیت ز کلوخی بر هباك آن فرژاك * شد هباك او بکردار مغاك * کذا فی فرهنك جهانکیری اما
مجمع الفرسده زاء معجمه ایله واقعدر هباك فرق سر معناسنه در ﴿ل﴾ فکاك ﴿ع﴾ فتح کاف فارسیله
ایاق برتمك زده لنملك کبی بوشی در ابو المعانی یکی صاحب جاه بیت عذر لنکی میکند هردم مرا
شد فکاك کویا که پای همنش ﴿ل﴾ فلك ﴿ع﴾ آسمان معناسنه مشهور ومعروفدر مفردنه وجمعنه ده
دیرلر اما سموات سبعه یه فلك دیدکلرندن مراد فلك الافلاکدر ﴿ل﴾ فلك الافلاك ﴿ع﴾ فلك اعظم
وفلك اطلس دخی دیرلر کواکبدن خالی اولدوغیچون فلك تاسعدر که اهل شرع آکا عرش دیرلر
سیری اولقدر سریعدر که یکرمی درت ساعتده دوره سن تمام ایدوب مرکزینه وارر افلاك سبعه یی
کندو حرکتنه اویدیروب هر برینك مخصوص حرکتی وار ایکن کیمی غربدن شرقه وکیمی رحاوی
وکیمی حمایلی وکیمی دولابی دوراید فلك الافلاك شرقدن غربه دوراید رآنك سرعت وشدت
حرکتندن سایر افلاکك حرکتی مشاهده اولنمیوب آنجق آنك حرکتی کورینور مثلا دکرمان
صاغدن صوله دونر ایکن اوزرنده برقرنجه صولدن صاغه کیتسه ظاهرده قرنجه نك حرکتی
کورنمیوب دکرمانك حرکتی کورینور سایر افلاك آکا کوره بطیء الحرکه اولدقلرندن حرکتلری
مشاهد دکلدر اول مرتبه سریع الحرکه درکه روایت اولنور برکون خواجه کائنات علیه افضل
الصلوة واکمل التحیات حضرت پیك جلیل جبرائیل علیه السلامه وقت ظهر داخل اولدیمی دیو

ع

سؤال بیوردیلر لا ونعم دیو جواب ویردی حضرت رسول علیه السلام بو نیجه جوابدر دیدکلرنده جبرائیل علیه السلام بیوردی که اکر سؤالکز محلی هنوز شمس ظهر محلنه وارمامش ایدی لا ونعم ما بیننده بیك بشیوز میل قطع ایدوب نعم دینجیه دك ظهر محلنه واردی دیدیلر سرعت سیرینی بوندن قیاس ایله والله اعلم بحقیقة الحال ك فنك ع فتحتینله اول جانوردرکه دریسن چقاروب کورك ایدرلر حضرت مولانا قدس سره العزیزك کندی خط شریفلریله اولان مسودات اشعار مجموعه سیله بو حقیر مشرف اولوب بو ابیات استخراج اولنمشدر بیت آن پوست چو بیجان شد او پوشش شاهان شد * وانکاه که جانش بد اندر تنکی بوده * مرقوم مجموعه دن استنباط اولنان ابیات غیر محلنده ایراد اولنمشدر وفنك مطلق کورك اولدیغنه حکیم خاقانی بیت چو درویشی بد رو پشان نظر به کن که جرم خور * بعوری کرد عور از افنك پوشش زمستانی * ك مع الکاف الفارسی * فدرنك ع سکون دال ونون وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول قپو آردینه آچلمامق ایچون قونیلان اغاج که رستو وکلندر دخی دیرلر شمس فخری بیت نه کیسه را بود آسیب اختناق دوال * نه چوب در را رنج از شکنجه فدرنك * ثانی پتك کازران یعنی قصار طوقماغی خسروانی بیت پای بیرون منه از پایکه دعوی خویش * تا نیازی بدزکون فراخت فدرنك ك فرخواك ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله نوع طعامدن اوزرینه تخم مرغ وبهارات دوکلش قلیه اسمی مرکبدر که فربالاوخواك یمرطه معناسنه در حکیم سوزنی بیت روز عید ست دو قربانی فربه فرمای * درخود قلیه فرخواك وکباب ومرقه * ك فرسنك ع سکون راونون وفتح سین مهملتین ایله فرسخ معناسنه درکه درت میل یردن عبارتدر حکیم سنایی بیت ربع مسکون که از طریق شمار * شد بفرسنك بیست وچار هزار * ك فرشتك ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزم صالقمنده اولان پشر اوزردانه لی چرتك که تاستك دخی دیرلر عربیده خصله دیدکلریدر نظامی عروضی جهار مقاله سنده نصیر ابن احمد سامانی بادغیس قشلاغنده کندیکی حکایه نك ذیلنده شهرهرینك میوه لری وصفی اثناسنده ذکر ایدرکه اول محلك چیزی اوزومی کتوردیلر بر نوع لطیف قبوغی یوفقه شکردن لذیذ آبدار و دانه لری خرده اوزمدرکه الپسته دخی دیرلر هر خوشه سی پنج رطل وهر فرشتك اون درهم کلوردیو نقل ایدر ك فرشتك ع فتح راء مهمله وسکون شین معجمه ایله اوزم دانه سنه دیرلر میر نظامی در صفت باغ بیت که انکورش لطیف ودلپسند ست * که هر فرشك در ویك حقه قند ست ك فرموك ع سکون راء مهمله وضم میمله اکیرلش ویوماغه صارلمش ایلك یوماغی اثیر الدین اخسیکتی بیت مشغول پنبه چرخ وتن انسته کافتاب * فرموك اختر انش بدزد دزد وکدان ك فرهنك ع سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله طقوز معنایه کلور اول بمعنی دانش کمال اسمعیل بیت فلك ز قدر تو آموخته بسی رفعت * خرد ز رای تو آموخته بسی فرهنك * حکیم اسدی بیت چو آن کینه را شاید وجنك را * کهن پیر تدبیر وفرهنك را * ثانی ادب معناسنه کمال اسمعیل بیت بدست حکم یکی مالش سپهر بلند * اکرچه صعب توان کرد پیر را فرهنك * ثالث فضل وهنر شمس فخری بیت بدین ز صعب سلاطین که کرده احراز * شجاعت وکرم وفضل ودانش وفرهنك * رابع بمعنی عقل وخرد

وخرد شیخ نظامی بیت زدانش باشد آنکس لائه فرهنك * کەوقت آشتی پیش آورد جنك
خامس هوش معناسنه که عقلدن غیریدر ترکیده بوکا اوص دیرلر حکیم اسدی بیت بصبری
آوردفرهنك درهوش * نشانند آتش جوشیده راخوش * سادس بمعنی تمکین ووقار وله
بیت چوآمدبابقصرنازنین تنك * زمغزش عقل رفت آن سینه فرهنك * سابع لغات
فارسیه یی جامع اولان کتابه دیرلر حکیم سوزنی بیت نوشتست بخت ازپی کام خویش * براوراق
فرهنك اونام خویش * ابو المعانی بیت نباشد اهل فضل وهیچ نداند * کسی که متصل فرهنك
نخواند * ثامن کیکاوسك مادری آدیدر تاسع اول اغاج فدانسه دیرلرکه دالنی کوکی یانسه یره
یاتوررلر تمام کوك بغلدقدن صکره اصلندن کسوب قالدرب آخر یره دیکرلر بوکا داریغ دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ فلاسنك ﴾ فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صنیان که آنکله
طاش آتارلر فلاخان وفلاخن دخی دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت همی تا قطب ماطور است
زیرکنبد خضرا * سنکر پاشش زیك پله است وازدیکر فلاسنکش ﴿ فلالنك ﴾ فتح لامین
وسکون نونله بمعنی فلاسنك مرقوم ﴿ فلرزنك ﴾ فتح لام وسکون راء مهمله بعده زاء معجمه
مفتوحه ایله بز پارەسی ایچنه نسنه قویوب دوکوم اورمق که فلرز دخی دیرلر استاد رودکی
مثنوی * آنکه رنج وشکرشر برداشت پاك * واندران دستار آن زن بست خاك * این
زن ازدکان برون آمد چوباد * پس فلرزنکش بدست اندرنهاد * شوی بکشاد آن فلرزش
خاك دید * کردزن راباك وکفتا ای پلید ﴿ فنك ﴾ سکون نونله بوزن سنك ایکی معنایه در اول
فلاکت وپریشانی وبی سروپایی حکیم ولولی * قطعه * مدح کوی توام واسبك لنکیست مرا
نه نکوباشد مداح ترا اسبك لنك * چون قرینان مرا اسب وکمرباشد ساز * من پیاده نروم
بره داماد بفنك * ثانی بمعنی حنظل که کیست وکوست دخی دیرلر غایت آجی اولور اما لطیف
مسهلدر استاد فرخی بیت ثانی چشمش اربشهد رسد * باز نتوان شناخت شهد از فنك
عربیده عجب وعناد معناسنه در و فتح نونله قورصق ودخی برجانور دردر یسنی پرداخت ایدوب کورك
ایدرلر ﴿ مع اللام * فال ﴾ طالع وتفأل کرد یعنی اخترنیك کرفت مولانا جامی بیت باشد
نظر خجسته فالی * افتد بچنان شکسته حالی * خواجه حافظ بیت روزهجران وشب فرقت
یار آخر شد * زدم این فال کذشت اخترکار آخر شد ﴿ فبال ﴾ فتح باء موحده ایله ابتدا
معناسنه یعنی برنسنه نك اولی ابو المعانی بیت فبال کارعشق آسان نموده * ولی دشوارها
افتد در آخر ﴿ فتیل ﴾ معروف وایلکدن بوکلمش نسنه هرنه اولورسه وله بیت چون فتیل
شمع بود ازداغ جسم لاغرم * پیرهن مانند فانوس میدهد بیرون ضیا * لغت مشترکه در اوجی
یانمش فتیل زبانه معناسنه و بوکلمش نسنه مفتول معناسنه وخرما چکردکینك ایچنده اولان
یاغی ودخی برمقدار اسنده اولان وسخ ﴿ فرخال ﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایکی
جانبه صالنمش صاچ که فرخار وفرخاك دخی دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده فرخال ای الشعر
الذی لاجعودة فیه یعنی اول ساچ که قورجق اولیه ﴿ فرغول ﴾ سکون راء مهمله وضم غین معجمه
وواو معروف ایله ایکی معنایه در اول ایشی تأخیر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت اکرت
دولت ابد باید * مکن اندر دعای شه فرغول * ثانی درنك وغفلت معناسنه حکیم اسدی

سؤال بیوردیلر لاونعم دیو جواب ویردی حضرت رسول علیه السلام بونجه جواب ردید کارنده
جبرائیل علیه السلام بیوردی که اکرسوالکز محلی هنوز شمس ظهر محلنه وارمامش ایدی لا ونعم
ما بیننده بیك بشیوز میل قطع ایدوب نعم دینجه ذلك ظهر محلنه واردی دیدیلر سرعت سیرینی
بوندن قیاس ایله والله اعلم بحقیقة الحال ؟ فنك ؟ فتح نونله اول جانوردرکه دریسن چقاروب
کورك ایدرلر حضرت مولانا قدس سره العزیزك کندی خط شریفلریله اولان مسودات
اشعار مجموعه سیله بو حقیر مشرف اولوب بو ابیات استخراج اولنمشدر بیت آن پوست
چو بیجان شد او پوستین شاهان شد * وانکاه که جانش بد اندر وقتکی بوده * مرقوم مجموعه دن
استنباط اولنان ابیات غیر محلنده ایراد اولنمشدر وفنك مطلق کورك اولدیغنه حکیم خاقانی
بیت چو درویشی بد رویشان نظر به کن که جرم خور * بعوری کرد عور از افنك پوش زمستانی *
؟ مع الکاف الفارسی * فدرنك ؟ سکون دال ونون وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول
قپو آردینه آچلماملق ایچون قونیلان اغاج که رستو وکلندر دخی دیرلر شمس فخری بیت
به کیسه را بود آسیب اختناق دوال * نه چوب در را بچ از شکنجه فدرنك * ثانی پتك کازران
یعنی قصارطوقاغی خسروانی بیت پای بیرون منه از پایکه دعوی خویش * تا نیازی بدزکون
فراخت فدرنك ؟ فرخواك ؟ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله نوع طعامدن
اوزرینه تخم مرغ وبهارات دوکلمش قلیه اسم مرکبدرکه فربالا وخواك یمر طه معناسنه در حکیم
سوزنی بیت روز عید ست دو قربانی فربه فرمای * درخور قلیه فرخواك وکباب ومرقه *
؟ فرسنك ؟ سکون راو نون وفتح سین مهملتین ایله فرسخ معناسنه درکه درت میل یردن
عبارتدر حکیم سنائی بیت ربع مسکون که از طریق شمار * شد بفرسنك بیست وچار هزار *
؟ فرشتك ؟ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزم صالقمنده اولان
بشر اوزدانه لی چرتك که تاسك دخی دیرلر عربیده خصله دیدکلریدر نظامی عروضی جهار
مقاله سنده نصیر ابن احمد سامانی بادغیس قشلاغنه کتدیکی حکایه سنده دیانك شهرینك
میوه لری وصفی اثناسنده ذکر ایدرکه اول محله کل چیزی اوزومی کتوردیلر بر نوع لطیف قبوغی
یوفقه شکردن لذیذ آبدار اوردانه لری خرده اوزمدرکه البسته دخی دیرلر هر خوشه سی پنج رطل
وهر فرشتك اوندرهم کلوردیو نقل ایدر ؟ فرشك ؟ فتح راء مهمله وسکون شین معجمه ایله
اوزم دانه سنه دیرلر میرنظمی درصفت باغ بیت که انکورش لطیف ودلپسند ست * که هر
فرشك درویك حقه قند ست ؟ فرموك ؟ سکون راء مهمله وضم میمله اکیرلمش ویوماغه
صارلمش ایلك یوماغی اثیر الدین اخسیکتی بیت مشغول پنبه چرخ وندانسته کافتاب *
فرموك اختراش بد زد د زد وکدان ؟ فرهنك ؟ سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله طقوز معنایه
کلور اول بمعنی دانش کمال اسمعیل بیت فلك زقدر تو اموخته بسی رفعت * خرد زرای تو
آموخته بسی فرهنك * حکیم اسدی بیت چو آن کینه را شاید وجنك را * کهن پیر تد بیر
وفرهنك را * ثانی ادب معناسنه کمال اسمعیل بیت بدست حکم یکی مالش سپهر بلع *
اکرچه صعب توان کرد پیررا فرهنك * ثالث فضل وهنر شمس فخری بیت بدین زصعب
سلاطین که کرده احتراز * شجاعت وکرم وفضل ودانش وفرهنك * رابع بمعنی عقل وخرد

وخرد شیخ نظامی بیت زدانش باشد آنکس لانه فرهنك * كه وقت آشتی پیش آورد جنك
خامس هوش معناسنه كه عقلدن غیریدر تركیده بوكا اوص دیرلر حكیم اسدی بیت بصبری
آورد فرهنك درهوش * نشانند آتش جوشیده راخوش * سادس بمعنی تمكین ووقار وله
بیت چوآمد بافصر نازنین تنك * زمفرش عقل رفت آن سینه فرهنك * سابع لغات
فارسیه یی جامع اولان كتابه دیرلر حكیم سوزنی بیت نوشته است بخت ازپی كام خویش * براوراق
فرهنك اونام خویش * ابو المعانی بیت نباشد اهل فضل وهیچ نداند * كسی كه متصل فرهنك
نخواند * ثامن كیكاوسك مادری آدیدر تاسع اول اغاج فدانه دیرلركه دالنی كوكی یانده یره
یا توررلر تمام كوك بغلدقدن صكره اصلندن كسوب قالدرب آخر یره دیكرلر بوكا دارنج دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری ل فلاسنك ع فتح لام وسین مهمله وسكون نونله صپان كه آنكله
طاش آتارلر فلاخان وفلاخن دخی دیرلر اثیر الدین اخسیكتی بیت همی تاقطب ماطور است
زیر كنبد خضرا * شكر پاششی زیك پله است وازدیكر فلاسنكش ل فلالنك ع فتح لامین
وسكون نونله بمعنی فلاسنك مرقوم ل فلرزنك ع فتح لام وسكون راء مهمله بعده زاء معجمه
مفتوحه ایله بر پارهسی ایچنه نسنه قویوب دوكوم اورمق كه فلرز دخی دیرلر استاد رودكی
* مثنوی * آنكه رنج وشكر شر برداشت پاك * واندران دستار آن زن بست خاك * این
زن ازدكان برون آمد چو باد * بس فلرزنكش بدست اندر نهاد * شوی بكشاد آن فلرزش
خاك دید * كردزن رابانك وكفتا ای پلید ل فنك ع سكون نونله بوزن سنك ایكی معنایه در اول
فلاكت وپریشانی وبی سروپایی حكیم ولولی * قطعه * مدح كوی توام واسبك لنكیست مرا
نه نكو باشد مداح ترا اسبك لنك * چون قرینان مرا اسب وكمر باشد ساز * من پیاده بروم
برره دامادبفنك * ثانی بمعنی حنظل كه كیست وكوست دخی دیرلر غایت آجی اولو راما لطیف
مسهلدر استاد فرخی بیت تلخی چشمش اربشهد رسد * باز نتوان شناخت شهد ازفنك
عربیده عجب وعناد معناسنه درو فتح نونله قورصق ودخی برجانور دردریسن پرداخت ایدوب كورك
ایدرلر ل مع اللام * فال ع طالع وتفأل كرد یعنی اخترنیك كرفت مولانا جامی بیت باشد
نظر خجسته فالی * افتد بچنان شكسته حالی * خواجه حافظ بیت روز هجران وشب فرقت
یار آخر شد * زدم این فال كذشت اختركار آخر شد ل فبال ع فتح باء موحده ایله ابتدا
معناسنه یعنی برنسنهنك اولی ابو المعانی بیت فبال كار عشق آسان نموده * ولی دشوارها
افتد در آخر ل فتیل ع معروف وایپلكدن بوكلمش نسنه هرنه اولورسه وله بیت چون فتیل
شمع بود ازداغ جسم لاغرم * پیرهن مانند فانوس میدهد بیرون ضیا * لغت مشتركه در اوجی
یانمش فتیل زبانه معناسنه وبوكلمش نسنه مقتول معناسنه وخرما چكردكینك ایچنده اولان
یاغی ودخی برمقدار اسنده اولان وسخ ل فرخال ع سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله ایكی
جانبه صالنمش صاچ كه فرخار وفرخاك دخی دیرلر كتاب السامی فی الاسامیده فرخال ای الشعر
الذی لاجعودة فیه یعنی اول ساچ كه قورجق اولمیه ل فرغول ع سكون راء مهمله وضم غین معجمه
وواو معروف ایله ایكی معنایه در اول ایشی تأخیر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت اكرت
دولت ابد باید * مكن اندر دعای شه فرغول * ثانی درنك وغفلت معناسنه حكیم اسدی

بیت بهر کار بید اروبشکول باش * بدل دشمن خواب قرغول باش ؏ فسیل ؏ کسر سینك
مهمله وسکون یای تحتانیله بوکرلحه یه دیرلروعربیلهٔ کوجك خرما فدانی که فسیله دخی دیرلرودخی
هرنسنه نلك کمی ویرامازی ایکی معنا یه ترتیب اوزره شاعر بیت قناعت کن فسیلی وماش وبجو
مکن معتادطبعت برفسیلی ؏ فن یعمل ؏ برنوع اقچه درکه نقش سکه سی * فن یعمل
مثقال ذرة خیرا یره * قازلمشدر نتکم برنوع اقچه دخی واردرکه قل هوالله دیرلر اوزرنده سورهٔ
اخلاص شریف یازلمشدرکه اخلاصیه دخی دیرلرمرور ایامله فن یعمل اقچه یه علم اولمشدر
ابوالمعانی بوایهامی بیتی نظم ایلمش بیت که خوبان هیچ نمیکیرند از تونالهٔ وزاری * بکام دل
رسی لابد فن یعمل اکرداری ؏ فندل ؏ بوزن ومعنی مندل که قیوآردینه ایدرلر آچلامق
ایچون بین الناس متعارفدر استاد لطیفی بیت درکونت چنان خراب شده است * که نمی
بندداوصد فندل ؏ فیال ؏ فتح یای تحتانیله اوچ معنایه در اول چتال دمرناواوق وثانی
اول زمینه دیرلرکه یغمور اولنلهٔ مزروع اوله ثالث اقدم یعنی اوّل معناسنه ابوشکور بیت
پس این داستان کش بکفت ازفیال * ابر سیصد وسی وسه بودسال ؏ فیاشل ؏ فتح یای
تحتانی وشین معجمه ایله بمعنی شکنج یعنی چین چین اولمش نسنه ؏ فیشل ؏ دخی حذف الفله
اول معنایه در میرنظمی بیت زخشم وکین مکن پیشانی فیشل * میاموزی زبانت لفظ مهمل *
؏ مع المیم * فاجام ؏ فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنندقدن صکره یرنده جا بجا باقی قلانه
دیرلر ؏ فام ؏ بش معنایه استعمال اولنور اول کلمه آخرینه لاحق اولور رنك جهتندن
مناسبتی اولان نسنه لرایله مثلا ازرق فام وسبز فام دیرلر مراد رنکی بیاندر خواجه حافظ بیت
ساغرمی برکفم نه تازسر * برکشم این دلق ازرق فام را * شیخ سعدی بیت مراهمچنین چهره
کلفام بود * بلورینم ازخوبی اندام بود * ثانی طعم جهتیله دخی استعمال اولنور میرخسرو
بیت نواسدازی که بودش بازبدنام * ندامت ساخت آروزانکبین فام * ثالث جنسیت جهتیله
ایراد اولنور خواجه حافظ * رباعی * انصاف بده ای فلك مینافام * تازین دوکدام خوبتر
کرد خرام * یامهرجهانکرد توازمشرق صبح * یاماه جهانکیرمن ازجانب شام * رابع دین که
وام معناسنه حکیم سنایی * قطعه * زیرفامم بصد هزاران جان * ازپی عارض سخن
فامش * چون تقاضا کراوست باکی نیست * کردن ما ومنت فامش * بومعناده حکیم سوزنی
بیت فامداران توباشند همه شهردرست * نیست کیشی تهی ازفام ده وفام کذار * معنای
اول ایله معنای آخره شمس فخری بیت آنکه ازامضاء حکمش یافت هراحکام کام * وانکه
میخواهد زقدرش چرخ نیلی فام فام * خامس خراسان مضافاتندن برقصبه آدیدرکه انشا وشعر
وتاریخ علمارنده مهارتی فوق التعبیر وکمال فضلله عدیم النظیر اولان مولانا شهاب الدین فامینك
جای مولدی ومنشأ اصلیدر ؏ فاهم ؏ فتح هایله وجودده دری یاخود دری یه مثال نسنه لر
توزیاوب وبوریشوب بریره کلمك معناسنه که فام آمده یعنی بریره کلدی دیمك اولور بومعنادن
جمع اولمق فهم اولنور میرنظمی بیت فهم آمد جامه سرتاپابرش * شد پریشان رفت دستار
ازسرش ؏ فخم ؏ فتح خاء معجمه ایله برچارشب کبی بزك درت طرفنه اغاجلر بغلیوب نثار محلنده
طوتارلرکه نثار اولان نه ایسه ایچنه دوکیله حکیم اسدی بیت زبس کوهراندرکنار وفخم * همه

همه پشت چیننده سند بخم * بو معنایی موید شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زرنثار باشد *
چرخ سازد زمرط ابر فخم * مرط کسر میم ایله عربیده کلیم معناسنه در بو لغت بعض فرهنکلرده تاء
مثناة ایله واقعدر اما اصحی فایله در ل فدام ع فتح دال مهمله ایله یومشق نرم معناسنه
ابو المعانی بیت جانان که داد از کرمش کام دل مرا * جانها فدای اوشود آن جای خوش فدام
بعض نسخه ده یاشمق که عورات یوزلرینه طوتارلر ل فراهم ع فتح راء مهمله وها ایله بر یره جمع
اولمق معناسنه در مولانا هاتفی بیت فراهم شد از شام چندان سپاه * کز ان خیره شد دیده
مهر ماه * بعض افعال و مصادر اوائلنه ادخال اولنوب جمعی قصد اولنور مثلا فراهم آمدند
وفراهم آوردند دیرلر بر یره کلدیلر و بر یره کتوردیلر معناسنی افاده اولنور ل فرجام ع سکون
راء مهمله وفتح جیم ایله ایکی معنایه در اول عاقبت کار معناسنه شمس فخری بیت چون فلک ماه
اوست بی آغاز * چون قضا حکم اوست بی فرجام * شیخ سعدی بیت هیچ دانی که چیست
دخل خرام * باکدامست چرخ بی فرجام * ثانی فائده ونفع معناسنه در حکیم فردوسی
بیت بکوشیم فرجام کاران بود * که فرمان ورای جهانبان بود * مجمع الفرسده مجلس آخرنده
ایچلن طلوقن حنه ده دیرلر بو معنایه ابو المعانی * مسمط * پند بزرکان کوش دار در بزم جانان
هوش دار * عقل وخرد مدهوش دار از نوش وفرجام وداد ل فردوام ع سکون راو فتح دال
مهملتین ایله یارنکی دیمکدر ل فردم ع سکون را و فتح دال مهملتین ایله دلتنک ومضطرب
معناسنه وله * مسمط * عمرم کذشت وبکدمم جور رت نکرده خرمم * باحسرت ودرد والم *
هردم بدم فردم ازان ل فرزام ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لایق وسزاوار معناسنه در
استاد دقیقی بیت مکن ای روی نکو زشتی باعاشق خویش * کز نکورویان زشتی نبود فرزاما *
ل فرم ع فتح راء مهمله ایله غم وغصه وتنکی دل معناسنه استاد لطیفی بیت چه شود
از دلت ای شاه کرم * برهاند دل ما را از فرم * استاد منجیك بیت رفت برون میر و رسیده فرم *
بخچ شاه بوق ودر بده علم * شمس فخری * قطعه * دشمن در که ترا باشد * بچه دایم یتیم وزن
کالم * باد از حادثات کونا کون * مانده محروم ودلفکار وفرم ل فرنجام ع فتح راء مهمله وجیم
وسکون نونله بمعنی فرجام یعنی عاقبت کار معناسنه ل فزم ع فتح زاء معجمه ایله بعض نسخه ده
زاء فارسیله مرو ید رغصه والم ودرد ومحنت معناسنه ل فلجم ع سکون لام وفتح جیمله قفل
وغلق باب معناسنه در کذا فی التحفه ل فلخم ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله اوج معنایه در
اول حلاج مشته سی استاد لطیفی بیت چون درونه کم ترا نالان * کرچه فلخم زنم ترا حمدان *
حکاك بیت کر تو خواهی که بفلخند ترا پنبه همی * من بیایم که بکی فلخم زارم کاری * ثانی قفل
معناسنه یعنی کلید ابو الفرج رونی بیت در بفلخم کرده بودی استوار * وزکلید انه فروهشته
مدنك * ثالث تحفة الاحبابده دخمه کبرانه دیرلر بو معنایه فلخمه دخی دینلور ل فم ع
اول چارشب درکه نثار چینلر نثار التنه طوتارلر دوکیلن ایچنه دوشه بفخم وفخم دخی دیرلر عربیده
دهن معناسنه در ل فنوم ع ضم نون وواو معروفله مغرور معناسنه که فنود دخی دیرلر کسایی بیت
وفاش عار یتی عیب وعار او فانی * بعیب وعار یتی چیز بر فنوم جال ل فیدوم ع سکون یای
تحتانی وضم دال مهمله ایله سرخشت دیدکاری نسنه درکه ترکیده قدرت حلواسی دیرلر

ل مع النون * فاترسین ع فتح تاء مثناة وکسر سین مهمله ایله اوزرلك که اسپندان وسپندان
دخی دیرلر عربیده حرمل دیدکلریدر کذا فی فرهنك میرزا والمؤید ل فاترشدن ع فتح تاء
مثناة وسکون راء مهمله ایله بمعنی فرا ترشدن یعنی یوقارو کتمك و یوقاروا ولمق میرنظمی بیت
چو فاترشدان قصر عالی بنا * که در جانبش کشته مشاها نه جا ل فاتوریدن وفاتولیدن ع
کلاهما بضم التاء المثناة وواو المعروف دور اولمق و بر طرفه کتمك واورکمك معنالرینه بو ایکی لغت
فرهنك جها نکیریدن منقولدر ل فاتوسین ل ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر سین
مهمله ایله بمعنی سپندان یعنی حرمل کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میرنظمی بیت
ازان سودیدها یش رابدوزید * در آتش همچو فاتوسین بسوزید * بو بیت بر حکایه
خلالنده وارددر ل فاخته کون ع ایوا چیچکی و دخی هر نه که اوکیك قوشی رنکنده اوله
ل فاخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله پنبه ددمك یعنی باصلمش پنبه ویاخود
یوکی ال ایله آیرمق میرنظمی در تعریف نوحه کردن پیر بیت زدیده دواشك پاستیده کرده *
چو پشمینه ریشش فاخیده کرده ل فاخیر آمدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی
وراء مهمله ایله اطفال یوریمکه باشلدقده ایکلمکه دیرلر ل فاداشتن ع فتح دال مهمله وتاء
مثناة وسکون شین معجمه ایله قارشولمق وقارشو طوتمق وله بیت سپر فاداشت برویش
دراندم * بزد بر فرق سر شمشیر محکم * بعض نسخه ده کیرو طوتمق معناسنه در ل فارندیدن ع
فتح راء مهمله وسکون نون و یای تحتانی وکسر دال اول وفتح ثانیه ایله بمعنی برکندن یعنی بر نسنه یی یردن
قوپرمق معناسنه وله بیت درختی میکرفته جای چون میخ * بزور بازو فارندید ازبیخ *
ل فاژیدن ع کسر زاء فارسیه ایله اسنمك عربیده تثاوب دیرلر استاد لبیبی * قطعه * قیاس
کونش چکونه کنم بیار بکوی * ایا کذشته بشعر از بیانی و بوالحر * اکرندانی بیند یش تا
چکونه بود * که سیر خورده بفاژد بکارکاه اشتر ل فاش یوفدن ع سکون سین مهمله وفا
وضم یای تحتانی ایله یاتورمق معناسنه ابو المعانی بیت فاس یوفد باده چون حد بکذرد *
فوق هر چیزی شود در اعتدال ل فاشرشین ع فتح شین معجمهٔ اول وکسر ثانی وسکون راء
مهمله و یای تحتانیه ایله صر مشق نوعندن بر نسنه در قزلجه یمشی اولور اما تناول اولنمز آنجق نمایشی
وارددر کرمة السودا دیرلر ل فال زن ع رمّال وفال آچیجی مولانا جامی بیت چون فال
زنان ناخردمند * کرد آوردست مهرهٔ چند ل فال کیران ع رمّالان ومنجمان حکیم فردوسی
بیت بخواند آنزمان شاه جاماسب را * همه فال کیران لهراسب را ل فانیدن ع کسر نون
وسکون یای تحتانیه ایله شکری تکرار قینادوب صاف و پاك ایتمك سکر فانید دیرلر صاف شکر دیمك
اولور شاعر بیت سخن همچون شکر فانید بالب * نمود ه صبح صادق سیم غبغب *
ل فاهم آمدن ع فتح ها ایله بوزلمك وپوریشوب بریره کلمك معناسنه در وله در صفت پیره زن
بیت که فاهم آمده جلدش سراپا * چو کهنه کیسهٔ کر پاس کویا ل فاوابودن ع ضد فاهم
آمدن مرقوم یعنی بوزلمش نسنه آچلمق معناسنه وله بیت چو آن کس در دو جایی بود فاوا
یکی در زیر بود و یك ببالا ل فخمیدن ع سکون خاء معجمه وکسر میمله وجودن قیل قوپارمق
و پنبه دن دانه آیرمق وامثالی نسنه لره دیرلر بخسته بیت جوان بودمی پنبه فخمیدمی * چو

چو فخمیده شد دانه بر چیدمی ك فخن ع سکون خاء معجمه ایله قولاج که بازو دخی دیرلر عربیده باع
دیدکلریدر میر نظمی بیت درآنجا چاه بکند و فخن بوده * دهانش چون کف رندان کشوده
ك فراترشدن ع فتح راء مهمله و تاء مثناة ایله یوقاروا ولمق و یوقار و کتمك وله بیت فراتر شد بزیر پای
آن کوه * بیالایش زمردان بود انبوه ك فراختن ع فتح راء مهمله و سکون خاء معجمه ایله بمعنی
افراختن یعنی یوقارو قالدرمق حکیم سوزنی بیت هست افتخار من بتوای افتخار من * وز تو فراخته
علم فخر و مرفراز ك فراخیدن ع فتح راء مهمله و کسر خاء معجمه ایله قیل اوز پرمك مؤید الفضلاده
ازهم جدا اشتن معناسنه در یعنی بر برندن آیرلمق معناسنه مرویدر ك فراخیرآمدن ع
فتح راء مهمله و کسر خاء معجمه ایله اطفال ایکلمکه باشلمق ك فراورن ع فتح راء مهمله اولی و ضم
ثانیه ایله هر نه که بربری آردنجه کوریشور عموما و آسماندن خرده یلدزلر که بربری آردنجه کورینور
خصوصا و دخی عمره ایله اولان نسنه یه دیرلر صلاح اوزره اولسون فساد اوزره اولسون
ك فریورن و فیرورن ع اول کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی و ضم راء ثانی ایله و ثانی
سکون یای تحتانی و ضم راء مهمله ایله ضد فراورن مرقومدر استاد دقیقی بیت حسودت
آید از بهرام فیرورن * نظر زی سوی برجیس فراورن ك فراشتن ع فتح راء مهمله و سکون
شین معجمه ایله افراشتن و افراختن معناسنه که یوقارو قالدرمق معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری ك فراشیدن ع فتح راء مهمله و کسر شین معجمه ایله بمعنی فراخیدن یعنی قیل
قوپارمق و بدنده قیل اورپرمك استاد بیت چو دید از هیبت او موفراشید * که هر موی
تنش چون تیر کردید ك فراکن ع فتح راء مهمله و کافله بکی قازلمش ارمق که آب روان اوله اکا
فرغن و فرکن دخی دیرلر کذا فی المؤید ك فراموش کردن و فراموشیدن ع اونوتمق نسیان
معناسنه ابو المعانی بیت رفتم از کویت شها از دل فراموشم مکن * کرچه خوبانرا فراموشی
ز حسن شیوه است ك فراهختن و فراهیختن ع کلاهما بفتح الراء المهملتین و سکون الخاء المعجمتین
بمعنی آهختن قابع و امثالی نسنه چکمك شاه ناصر خسرو بیت فراهخت از بهر دین خدا * بتیغ
از سر سرکشان اشتلم * ثانی بمعنی تربیت و تأدیب ك فراهم آمدن ع بریره کلمك جمع
اولمق معناسنه ك فراهم آوردن ع بریره کتورمك معناسنه ابو المعانی بیت فراهم آورد
عشاق هر روز * شه حسنت بکوی درد و غم را ك فربیون ع سکون راء مهمله و کسر باء موحده
ایله برد کنلو اغاجدر سودی اولور اغاجی بجقله یاروب آلتنه بر ظرف قورلر ایچنه طملر اول
سبیدن مصطکی کبی دانه دانه اولور زیاده آجی و غایت مخدر در بدنی او یوشدرر و عقلی زائل
ایدر طبیعتی درجه رابعده حار و یابسدر اکا افربیون و فرفیون دخی دیرلر ك فرخانیدن ع
سکون راء مهمله و فتح خاء معجمه و کسر نونله ایکی معنایه کلور اول ادبلو و تربیتلو اولمق ثانی
حیوانات تك قولاغی آشاغی صرقمش اولمق مثال معنی اول استاد بیت لباس علم در بر کرده
پوشش * بفرخانید اورا دادکوشش ك فرخسیدن ع سکون را و فتح خاء معجمه و کسر سین
مهملتین ایله نرم کردن یعنی یومشتمق کذا فی فرهنك جهانکیری ك فرخمیدن ع سکون راء
مهمله و فتح خاء معجمه و کسر میمله بدندن قیل قوپارمق و پنبه دن دانه آیرمق فخمیدن مرقوم کبی
استاد لطیفی بیت ز فرخمیدن پنبه مراچه عار بود * به پشت خار کشم منت کسان نکشم *

فرخویدن سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وکسر واو ایله اغاجلك زائد اولان شاخلرین هموار اولمق ایچون کسمك وقوریسن وفنالرین بودامق معناسنه استاد عنصری بیت
زفرخویدنش چون بپرداختی * چو کل جای خواب از فرساختی فرخیدن سکون راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله رقص ایتمك یعنی اوینامق ابو المعانی بیت نی در دهن مطرب
از عشق تو نالیده * ساغر بکف ساقی از شوق تو فرخیده فردجان سکون راو فتح دال مهملتین وجیم ایله اپاماه دیدکلری آی که تاریخ فرس قدیمدن وتاریخ جلالیدن معین اورنه کوز
آیی در آخرنده بش کون زیاده ایدرلر سنهٔ شمسیه آنکله اوچیوز التمش بش کون اولور اول بش کونه عربی لسانده فردجان واعجام هزار تو ومنجمان خمسهٔ مسترقه دیرلر فردین
سکون را وکسر دال مهملتین ایله سال ملکینك ماه اولی آدیدرکه فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر نیر اعظمك برج حمله اولدوغی مدتدر عبد الواسع جبلی * قطعه * تا باد بزان
سرد بوددرمه آذر * تا برك رزان زرد بوددرمه فردین * بدخواه ترا باد نفس برنسق آن * بدکوی ترا بادر خان بصفت این فرزان سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله علم وحکمت بیلور
حکیم عالم وعارف معناسنه بهرامی بیت مخالفان توبی فرهمند وبی فرهنك * موافقان تو با فرهمند وبا فرزان * شمس فخری بیت ندید چشم فلك چون تو شاه فرزانه * رواج یافت
ازان درزمان تو فرزان فرزین سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله شطرنج فرزیکه معلومدر خواجه سلمان بیت تا بود نیل تصور برورخ نیلی بساط * ماه فرزین است وانجم
بیدق وخورشید شاه فرسدن سکون را وضم سین مهملتین ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمق وآشندرمق معناسنه استاد رودکی * قطعه * آخر هرکس
از دو بیرون نیست * یا برآورد نیست یا زد نیست * نه باخر همه بفرسایند * هرکه انجام راست فرسد نیست * شمس فخری بیت چنان باد تا حشر لبس بقایت * که دست فنا دامنش را
نه فرسد فرسطون فتح راو سکون سین وضم طاء مهملات ایله بیوك قپان که بودیارلرده قنطاره دیرلر استاد لطیفی بیت نظر شاه فرسطون فراست سنجد * که مقادیر همه میشود
ازوی معلوم * استاد فرخی بیت کر تو بخواهی بزخم تیز ببستند * چون قلم آهنین عمود فرسطون فرسنکان سکون راو نون وفتح سین مهملتین وکاف فارسیله فرسنکسار مرقوم
معناسنه یعنی اول طاش که یول اوزرنده علامت مقدار فرسنك ایچون وضع ایدرلر فرسودن
سکون راو ضم سین مهملتین ایله کهنه اولمق وبوزلمق وآشنمق وآشندرمق معناسنه لازم ومتعدی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بهم آشنایان بفرسود لب * که افتاد امروز کار عجب *
فرسیدن سکون راو یای تحتانی وکسر سین مهملتین ایله آشنمق وسورمك وصولمق ودپملك وبزنسنه اوزرندن کچمك فرسودن معنالریله مترادفدر فرغاریدن سکون راء
مهملهٔ اولی وکسر ثانیه وفتح غین معجمه ایله اصلنمق واصلاتمق آغشته کردن کبی ابو المعانی بیت چنان
رفتست اشك از دیدهٔ من * که فرغارید خاك دشت وصحرا فرغاییدن سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی فرغاریدن مرقوم فرغان
سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله برطاءفه آدیدر فرغانیان دخی دیرلر فرغن

ل فرغن ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بکی قازلمش آرق که صو آقه فرکن دخی دیرلر کذا فی فرهنك وفائی بو معنایه خسروانی بیت دو فرغن است روان از دو دیده بر دو زجم * رخم زرفتن فرغن بجملکی فرغند ل فرفهن ع سکون راء مهمله وها وفتح فا ایله سموزاوت که پرپهن وفرفح دخی دیرلر ل فرفیون ع فربیون دخی دیرلر ابان مغربیه دیدکاری دارودرکه نبلوت اوتی نك سد یدر اغاجنی بچاغله یارلر سدی طملیوب اقار عند البعض سذاب برینك صمغی دردیرلر ل فرقدان ع سکون را و دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول ایکی یلدزدر قطب شمالیه قریب اولور دائما بریرده طلوع وغروب ایدرلر داخل رصد اولان نجومدندر ثانی رمضان شریفدن مقدم آخر شعبانده شنبك دیرلر که اوچ درت کون سیر وسلوك وعیش وصحبت ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل فرکان ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بر نوع شربتدر فقاع دیرلر میر نظمی بیت اکر طبعش کند میلی بفرکان * شود در دست او چون آب حیوان ل فرکن ع سکون راء مهمله وفتح کافله صو آرقی که هنوز قازلمش اوله شمس فخری بیت کسی که روشنی چشم اونه از رخ تست * همیشه باد دو چشمش بسان دو فرکن ل فرکندن ع سکون راء مهمله ونون وفتح کافله آرق قازمق و آرقه صو آقتمق معناسنه در ل فرکندیدن ع متعدی فرکندن مرقوم ل فرمان ع ایکی معنایه در اول معروف امر و یورق ثانی منشور احکام پادشاهان ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت کرد فرمان آرسته حسن و بها * درمیان عاشقان فرمان روا ل فرمکن وفرمکین ع کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح المیم وکسر الکاف بمعنی غمناك واندوهناك مجمع الفرسده دلتنك وفرومانده ل فرمودن ع بویرمق معناسنه مصدردر وحکم ایلك مستقبلنده فرماید وفرمایند کلور ل فرمایون ع سکون راء مهمله وضم یای تحتانیله فریدون شاهی ضحاك خوفندن بر طاغده پنهان ایدوب سود یله بسلدکلری کاوك آدیدر ل فرنان ع سکون راء مهمله وفتح نونله مجهول النسب و بی اصل ودون وسفله معناسنه در میر نظمی بیت مجو آزرم از بی شرم و نادان * نیاید مردمی از دون وفرنان ل فروان ع سکون راء مهمله ایله بمعنی فروار مرقوم که فرواره وورواره دخی دیرلر خانه بالابین معناسنه وله بیت نشسته بود روزی آن دلارام * بفروان مزین بود خودکام ل فروردین ع سکون راءین مهملتین وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول اسم فرشته درکه خازن بهشت وتدبیر امور ومصالح که ماه فروردین وروز فروردینده واقع اولور اکا متعلقدر ثانی سال شمسی نك ماه اولی آدیدر که نیر اعظمك برج حمله مدت مکثی درآندن صکره کلان آیه اردی بهشت دیرلر روم لساننده فروردینه مارتیس واردی بهشته آوریلس دیرلر یعنی ماه آذر ونیسان دیرلر امیر معزی بیت باد در بخشش مبارك دست داد او آنچنان * در بهاران خدمت اورا ابر فروردین کند * ثالث هر ماه شمسی نك اون طقوزنجی کونی اسمیدر رقاعده فارسیان بویله درکه هر نام روز نام ماه ایله مطابق اوله اول کونی مبارك وشریف عد ایدوب عید وجشن ایدرلر ورد یرلر که اول کون جامه بچمك وجامه جلدید کیمك ومصالح خیریه یه شروع ایتمك مناسبدر ل فرودین ع بسکون واو وفتح واو وکسر دال مهملتین ایله فروردین لفظندن اختصار اولنمشدر آنك اوچ معناسیله مترادفدر حکیم فردوسی بیت جوان باد بخت تو در فرودین * چو در فرودین ماه روی زمین * استاد لطیفی بیت بیا

کامروز فرّ فرودین نیست * که باغ وراغ هم خلد برین نست * شمس فخری بیت همه فصول شما

فرودین ونیسان باد * مدام مجلس تو باد برگل نسرین * امیر معزی بیت همیشه تا که جهانرا

سپهر پیر کهن * جوان وتازه بهنگام فرودین دارد * اول وقتده وزان اولان باده باد دیور وباد

فرودین دیرلر کذا فی المجمع ل فرورد کان وفرورد یان ع کلاهما بسکون الرائین المهملتین

وفتح الواو وکسر الدال المهمله خمسهٔ مسترقه یه دیرلر بو بش کون اهل فرس قتلرنده غایت

معتبردر پاکیزه اثواب کیرلر ولطیف طعام ومیوه لر تناول ایدرلر بوکونلر عید وجشن کونلریدر

کاهنبار همسپیمدیم بو بش کونده اولور کذا فی فرهنک جهانکیری لفظ مذکورک شرحی

باب الکافده کاهنبار لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی فروردکانی تعریب ایدوب فروردجان

دیدیلر زراتشت بهرام بیت نه نوروز بشناسد ونی مهرکان * نه جشن ونه رامش نه فروردکان

ل فرهختن وفرهیختن ع کلاهما بسکون الراء المهمله والخاء المعجمه وکسر الهاء ایکی معنایه در

اول تربیب وتأدیب ایلمک کمال اسمعیل بیت جرم من عفو کن جوانمردا * که عیانیست پیررا

فرهخت * ثانی بمعنی فراهختن مرقوم یعنی تیغ چکمک ل فرهیزیدن ع سکون راء مهمله

ویائین تحتانیین وکسرها وزاء معجمه ایله بمعنی فرهختن مرقوم ل فریدون ع بر مشهور

پادشاهدر که ضحاک ماری قتل ایلیوب یرینه پادشاه اولدی اوچ فرزندی وجوده کلوب برینک آدی

ایرج وبرینک تور وبرینک سلم ایدی کند وحیاتنده مملکتی اوچ بخش ایدوب هر برینه حصه لرین

تسلیم ایلمشیدی بعده تور ایله سلم یکدل اولوب ایرجی قتل ایلدیلر اول کوندن اولادلری میاننده

جنک وآشوب درکار اولوب کیخسرو ایرج نسلندن وافراسیاب تور نسلندن وایرانیلر ایرجک

احفاد واعقابی وتورانیلر تورک نسلندن ظهور ایلیوب مدت مدیدار الرندن فتنه قالقمدی

فردوسینک شهنامه سی بونلرک احوالنه مشتملدر بعض فرهنکده فریدون بر نشهر نامیدر واقعدر

وبعض فرهنکده ضلالت اوزره جمعیته فریدون دیرلر ل فریوریدن ع ایکی رانک کسری وایکی

یای تحتانیه نک سکونیله امور دینده راستکار ورا یماندهٔ مستقیم ودینداراولمق معناسنه در کذا

فی المجمع شاعر بیت مرد نیک فریوریدن کار و * میشود پارسا وزهد شعار ل فریه ع

سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیه ایله لقب معناسنه در معروفی بیت بهرهٔ تو آفرین باشد

زسعد مشتری * قسم خصم از نحس کیوان فریه ونفرین بود ل فژاکن وفژاکین ع فتح

زائین فارسیین وکسر کافله چپل وزشت وپیشت شمس فخری بیت همیشه تا که مرد صالح وپاک

شود دوری ز تاویث فژاکن * استادرودکی بیت کفت دینی را که این دینار بود * کین فژاکین

موش راپرواز بود ل فژولیدن ع ضم زاء فارسی وکسر لامله پژمرده شدن یعنی صولق که

پژولیدن دخی دیرلر ل فسان ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر طاشدر قلیچ

وخنجر وبچق وامثالی دمورنسنه لر بیلیوب کسکین ایدرلر حکیم خاقانی بیت خنجر فتنه

چو بشد کند در ایام تو * خنجر خصم تو کشت خنجر اورا فسان * مجمع الفرس ده سنکیست که

ازو چرخ سازند یعنی بر طاشدر که آندن چرخ دوزرلر واسطه تیز کویند واسطه دخی دیرلر حکیم

انوری بیت باد امیدو مغزست که در خنجر الماس * ناداد ملبش بوسه سراپای فسانرا * ثانی بمعنی

افسانه یعنی بیمعنی وبی فائده حکایه معناسنه شاعر بیت ایدل مباش غره فسان وفسوس

وفسوس را * هرکز مدان تو مهر کیا اصل سوس را * بعض فرهنکده کسر فا ایله مرویدر
ل فسانیدن ح فتح سین مهمله و کسر نونله بمعنی پاسیدن وراست کردن ورام کردن
وافسونکری کردن معنالرینه‌در کذا فی المجمع ل فسلیون ح سکون سین مهمله وکسر لام
وضم یای تحتانیله بذر قطونا دیدکاری تخمدر ل فسن ح فتح سین مهمله ایله فسان مرقومك
معنای اولنه مرادفدر بیلکی معناسنه فسان لفظنك الی حذف اولنمشدر اثیرالدین اخسیکتی
* قطعه * قرصهٔ زرین خود قتل حسودش را زند * تیغها را آتشین را بکون سنك فسن *
چند ساطوری مطبخ کنم آمد که آن * که زند جود تو از بهر دعا بر فسنم ل فسیبانیدن ح کسر
سین مهمله ونون وسکون یائین تحتانیین وفتح باء موحده ایله آتی طوتوب یدمك والندن
آخرك النه ویرمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل فسیبیدن ح فسیبانیدن مرقومدن
اختصار اولنمشدر ل فشیدن ح کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله حیوانی قاقمق
وال ایله یدمك کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میر نظمی بیت چو اسب جوان
آن پل نامدار * فشید وبروشد در آندم سوار ل فشان ح فتح شین معجمه ایله بمعنی چشان
مرقوم وله بیت بدستش کرفته فشان کران * برو حمله کرد ونداده امان ل فلاخان وفلاخن ح
کلاهما بفتح اللام والخاء صپان دیدکلری نسنه‌در که آنکله طاش آتارلر اکثر چوبانلر وپیاده یوله
کیدنلر قوللنورلر ایراقدن خصمنه طاش آتوب یقیننه کتورمز اکا فلاسنك وقلباسنك دخی
دیرلر فرهنك میرزاده پالخم وکلاسنك وثلاسنك دخی دینلدوکی مسطوردر مثال اول مولانا جامی
بیت شه از سنکی که دارد کوهش از خوانی چه سود اورا * که خواهد دست مرك آخر نهادن
در فلاخانش * مثال ثانی وله بیت نخستین خواند استادان پرفن * که کردند از برایش یك فلاخن
حکیم اسدی بیت بسنك فلاخن زصد کام خوار * بد وزند در خواه بیخ استوار * اثیرالدین
بیت همه تا قطب باطورست زیر کنبد اخضر * شکر پاسنش زیك پله است وار دیکر فلاخانش
ل فلخمودن وفلخمیدن وفلخودن وفلخیدن ح کلهم بسکون اللام وفتح الخاء بندن قیل
قوپارمق وپنبه‌یی دانه‌دن آیرمق معناسنه ابو المعانی بیت دلم دست غم را عشق جانان *
دمادم فلخمیده پنبه آسا ل فلخن ح سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول مختصر
فلاخن در ثانی فلك آباده بر قصبه آدیدر ل فلماخن ح سکون لام وفتح میمله فلاخن مرقوم
یعنی صپان که آنکله طاش آتارلر کذا فی المجمع ل فلنجیدن ح فتح لام وسکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله بمعنی اندوختن وجمع آوردن که الفاختن والفقدن والفنجیدن ل
والفندن دخی دیرلر مختاری در مذمت فلك بیت این ترازو که آنچه بر سنجد * جز همه سود
خویش نفانجد ل فلیوان ح کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه‌در اول بمعنی آتش
پرست ثانی بمعنی سرکشته وحیران حضرت مولانا قدس سره بیت تا بپای خویش باشند
آمده * آن فلیوان جانب آتشکده ل فنجیدن ح سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کوزمك که بازندن دخی دیرلر شاعر بیت از می دوشینه مخمور آمدست * میکشد خمیازه
وفنجیده باز ل فن ح اوچ معنایه‌در اول حیله ومکر ثانی راندن ثالث صنعت وهنر معناسنه
بو لغت مشترکه‌در عربیده بو معنایه جمعی فنون کلور نوع والوان کبی والافانین الاسالیب ورجل

متفنن ای ذوفنون والفن النوع والاسلوب ل فهمیدن ع سکون ها وکسر میمله آکلق
شناختن معناسنه نته کم دیمشلردر بیت شعر کفتن کرچه در صفتن بود * لیك فهمیدن به
ازکفتن بود ل فیجن ع سکون یای تحتانی وفتح جیمله سذاب دیدکاری درکه ثقیل رایحه لو
براوتدر لکن صداعه نفعی واردر بعض نسخه ده جیم یرینه خاء معجمه واقعدر شاعر دیمشدر بیت
کرچه فیجن میکند دفع صداع * لیك بوی اوکران آید بشم ل فیلکون ع سکون یای تحتانی
وفتح لام وضم کاف فارسیله قند رود دیدکاری قائده سز براوتدر حیوانات یمز وبر نوع تشدر
اصلا یشه یرامز میر نظمی بیت نیست نفعش چون کیاه فیلکون * نه خرد دار دبسر رانی
جنون ل فیمون ع سکون یای تحتانیله بوزن میمون بر آددرکه یلاندن عذرایه بغلمش ایدی
ل مع الواو * فالکو ع رمال وفالجی معناسنه فال معلوم وکو کوینده دن اسم فاعل در
فالزن وفالکیر دخی دیرلر شاعر بیت مژده داراز طالع او فالکو * بعد ازین او رانباشد
جز نکو ل فتو ع فتح تاء مثناة ایله بمعنی فریفته وغره یعنی آلدانمش شمس فخری * قطعه *
درپس کوس از تو پنهانست * هر کجا صفدریست بردل کو * مملکت را بتیغ کردی پاك *
ازحسود مخالفان فتو ل فتیله مو ع مجنون دیمك اولور زیرا مجانینك صاچلری پریشان
وفتیل کبی قورق اولور اول تقریبله فتیله مو دیدیلر مولانا آصفی بیت تویی که شمع شب
وصلت آرزو کردی * هوای عشق تو اورا فتیله مو کردی ل فراستو وفراشتو ع کلاهما
بفتح الراء المهملة وضم التاء المثناة اولها بسین المهملة وثانیها بشین المعجمة قرلغج معناسنه که
فراستوك وپرستو وپرستوك وفرستوك وفرستو وفراشتوك وفرشتو وفراشتروك
دخی دیرلر ل فرخو ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بوزن بجرو باغ وباغچه وسائر
اغاچلرك کرك بوستانی کرکسه یری اولسون قوریلرین وناهموارلرین بودایوب پاك ایتمك
معناسنه شمس فخری بیت شاخ زر لعل وکوهر آردبار * کر بنام کفت بود فرخو * تحفة
الاحباب ده مزروعات وزمین باغی خار وخاشاکدن پاك ایتمکه دیرلر ل فرستو وفرشتو ع
کلاهما بفتح الراء المهملة وضم التاء المثناة وسکون السین المهملة وشین المعجمة بمعنی فراستوی مرقوم
ل فرغو ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی فرخوء مرقوم ابو المعانی در حق خادمان
طواشی * قطعه * خایه وکیر طواشی نبراند بصلاح * بلکه از بهر فسادش همه کردند درو
چوبه بیننك که درختی نبود باروری * شاخ زاید بکنند از بدن او فرغو ل فلیو ع کسر لام وسکون یای
تحتانی وواو ایله سرکشته وسراسیمه که فلیوه وفلیبه وفلوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جام می هستی شیخ است ای فلیو * کاندرومی درنکنجد بول دیو ل فنو ع فتح نون واخفاء
واو ایله بمعنی فتوء مرقوم یعنی فریفته وغره میر نظمی بیت این سخن از هوشمندان می شنو * فکر
کن انجام کارت ای فنو ل مع الهاء * فاخته ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لغت مشترکه در
عربیه دخی فاخته دیرلر اوکیك دیدکاری قوشدرکه خوش اندام وخوش آواز قوشدر هیچ بر شاعر
یوقدر که نظمنده بسلمه مش اوله عربیده جمعی فواخت کلور ابو المعانی بیت سحرکه بر سر سرو
سرافراز * شود فاخته بعشق یار دمساز ل فاخیزآمه ع کسر خا وسکون یای تحتانی وزاء
معجمه ایله هنوز یوریمکه باشلامش طفله دیرلر ل فاره ع فتح راء مهمله ایله بوزن خاره یورغه

یورغه آت که باره دخی دیرلر عربیده پچان که موش معناسنه در ل فاژه ع فتح زاء فارسیله بمعنی
خمیازه که اسنمکدر عربیده تثوباد یرلر امیرخسرو بیت هرکه دهن باز بود غافلست * فاژ زخوابست
وملال دلست * وله بیت خوابکه عبهر کند پس ازچه معنی غنچه را * فاژه می آید مکر
خاصیت عبهر کرفت * شمس فخری بیت چنان بغ تعدی کند کالحق * موٴدی بوسرایت
نیست فاژه ل فاغره ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بردارودر هندوستاندن کلور
یمن دیارنده دخی اولور نخود کبیدر بر طرفی یارق ایچنده بر کوچك سیاه دانه جکی واردر ترکیده
آغزی آچق دیرلر ادات الفضلاده عطردن بر نوعدر که نخود مقداری اولور ل فاغیه ع کسر
غین معجمه وفتح یای تحتانیله صاری یه مائل بر نوع چچکدر زنبقه بکزر خوشبو وخوش اندام اولور
اکثر هندوستان دیارنده اولور هندی لساننده چنپا دیرلر ل فالوده ع معروف پالوده دیدکلری
طعامدر تعریب ایدوب فالودج دیدیلر بعض لغتده فالوذه وفالوزدق دخی دیرلر شاعر بیت بخت
اکر یاری دهد دندان سندان بشکند * کرنباشد یاور ش فالوده دندان بشکند ل فامره ع
سکون میم وفتح راء مهمله ایله فرخاره قریب بر شهر آدیدر بی نظیر خوبلری حاصل اولور کذا فی
فرهنك جهانکیری ل فانه ع بوزن خانه بش معنایه کلور اولا قپو اردنه قودقلری بیوك
اغاج که پانه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * در بیشهٴ شیران ایران شو وازز خم
میندیش * کاندیشه وترس آن همه زاشکال وبانه است * کانجا نبود زخم همه رحمت ومهرست
لیکن پس در وهم تو ما نندهٴ فانه است * شاه ناصرخسرو بیت ترا خانه دینست ودانش درون
شو * درین خانهٴ سخت کن در بفانه * ثانی اول چوبدرکه اغاج یرار ایکن یاریغه صوقارلر که ثیو
یارلسون دیو شمس فخری * قطعه * دشمنت کرچه آدمی شکلست * هست کمتر بسی
ز پهنانه * سراو رانهند نجاران * درمیانهای چوب چون فانه * ثالث دیرك التنه استحکام ایچون
صوقدقلری چوبدر مولانا کسایی بیت طبایع کرستون تن ستون راهم بپوسیدن *
نکرد دهرکز آن فانی کش ازطاعت نهی فانه * رابع کوچك حوض خانه معناسنه در خواجه
عمیدلوبکی بیت به پیش رئبت تو چرخ منکوب * بنزدهمت تو بحر فانه * خامس زفانه
معناسنه لکن استخفافا زاسی حذف اولنمشدر حکیم سوزنی بیت پیش تو بندد بفرخود زفر
فلك * برمه وی دربکلك فانهٴ آتش * مجمع الفرسده کفشکران پابوج قالبی اراسنه استحکام
ایچون صوقدقلری چوبدر ل فخفره ع سکون خاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ایله بمعنی
سپوس وکفلنمش اتمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی میخوردنان فخفره
وان دکر را مرغ مسمن بابره * شاه ناصرخسرو بیت فخری مکن بدانکه تو میدبره خوری *
بابت باب برزده یك نان فخفره ل فخمیده ع فتح خاء معجمه وکسر میم وسکون یای تحتانیله
دانه سی آیرلمش پنبه عربیده محلوج دیرلر ل فخمنده ع سکون خاء معجمه ونون وفتح میمله بمعنی
فخمیدهٴ مرقوم کذا فی فرهنك وفایی ل فدره ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله خرما
چوبلرندن اورلمش بوریا که سقف اوزرینه دوشرلر اشاغی طپراق دوکلمسون ایچون میرنظمی
بیت بکیسه سنکریزه کرد بدره * فراش وپسترش کشنست فدره ل فراخیز آمده ع
فتح راء مهمله وکسر خا وسکون زاء معجمتین ایله ایمکلر طفل که فاخیز آمده دخی دیرلر استادلبیبی

بیت طفلك خردفر اخیر آمده * اینقدر میدانداى دیوده ل فراسته ب فتح را وتاء مثناة وسكون سین مهملتین ایله كیرورك معناسنه پسترکبی ابو المعانی بیت نیابد بیشتر از بحث وارون * فراسته رفت چون ساكردموتاب ل فراسوده ب بمعنی فرسوده یعنی كهنه وپژمرده اولمش نسنه ل فرایسته ب فتح را وكسر یای تحتانی وسكون سین مهملتین ایله بمعنی زیاده كذا فی فرهنك جهانكیری ل فربه ب سكون راء مهمله وكسر باء موحده واظهار ها ایله سمیز عربیده سمین دیرلر ضدی لاغردر مولانا جامی بیت بزکه لاغر بود وسك فربه * هست ازین فربهت آن لاغربه ل فرجسته ب سكون را وسین مهملتین وضم خاء معجمه وفتح جیمله میمون ومبارك یالكز جسته دخی دینلور امیر معزی بیت لطافت سخن وفرجسته طلعت تو * بمهر تو همه ساله دلم رهین دارد * حكیم ازرقی * قطعه * مباركی وسعادت نمود روی بشاه * ازان مبارك ومسعود تحفهٔ زآله * چو تحفه است یكی فرجسته فرزند ست * موافقان راشادی فزای واندهكاه ل فرخجه ب فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه بعده جیم مفتوحه ایله بمعنی زشت وپلید حكیم خاقانی بیت نام همای دولت وشهباز حضرتت * نی كركس فرخجه ونی زاغ مجرم است ل فرخسته ب سكون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله پراوزرنده اوزونه سورنمك معناسنه در ابو العباس بیت اومیخورد بشادی وخوشحالی * دشمن نزار كشته وفرخسته * استاد عنصری بیت بهر ئلی پر از خسته كروهی * بهر خفچی پر از فرخسته پنجام ل فرخشته ب سكون راء مهمله وشین وفتح خاء معجمتین وتاء مثناة ایله خمیری ال آیه سی قدر یصی ودكرمی ایدوب یاغ ایچنده بیم پخته بشورب اوزرینه دوكلمش بادام ایله عسللی قورلر عربیده قطایف دیرلر عربستانده ذكر اولنان وجه اوزره اندنصكره ایچنه خالص قیماق دخی قورلر شاعر دیمشدر بیت بیم زبینی نو وفرق تركو ر مغز * از جبههٔ تو صورت فرخشته شد پدید * ل فرخشه ب سكون راء مهمله وفتح خا وشین معجمتین ایله بمعنی فرخشتهٔ مرقوم استاد رودكی بیت بسا كسا كه جوین نان همی نیابد سیر * بسا كسا كه بره فرخشه است برخوانش * ل فرخنده ب سكون راء مهمله ونون وضم خاء معجمه ایله میمون ومبارك كه فرخ وفرجسته وخجسته دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرخندگی فال زن ماه وسال * كه فرخ بود فال فرخنده مال * میر نظمی بیت همین جاهل شود فرخنده طالع * فلك بردولتش وانیست مانع * ل فرداپینه ب سكون را ویای ثانی وفتح دال مهملتین ونون وكسر یای اول ایله یارنكی كون اولصون كار اولسون هرنه ایسه یارین اوله جق معناسنه ابو المعانی بیت كنم هرچند از لطف جمالش * كنیم فرداپینه وعده وصالش ل فردره ب سكون راء اول وفتح دال وراء ثانی مهملات ایله اول اغاجدركه استحكام ایچون قپو آردنه قورلر حكیم سوزنی * قطعه * چندان بچه فكنند زن توز نیكبخت * كر بشمری نیابد بیش از سپاه زنك * بی منت تو سرخ خیامی ونیكبخت * در كونش كرد فردرهٔ آبنوس رنك ل فرزاده ب سكون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله خمیر زواله سنه دیرلر یعنی خمیری یوغردقدنصكره اتمك اوله جق قدر قطعهٔ خمیره دیرلر ل فرزانه ب سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ونونله صاحب حكمت ودانش وذوفنون آدم تعریفی شمس فخری بیت شاه آفاق شیخ ابو اسحق * خسرو كاردان فرزانه * مولانا هاتفی

هاتفی بیت دران انجمن بود فرزانه * بفرزانه کی کشته افسانه * شیخ سعدی بیت جوانی خردمند فرزانه بود * که درغلطه چالاك مردانه بود ﴿ فرزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله غایت یشل سبزه که فرزد وفرز دخی دیرلر ودخی صولوچمنزار معناسنه شیخ نظامی بیت ازخانه چورفت تاسرکوی * چون فرزه نشسست برلب جوی ﴿ فرسایش ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ایله اول نسنه یه دیرلرکه آکا آفت ایرشمکله پایمال اوله ودخی شدت غم واندوه اصابت ایلمش اوله ودخی طول زمان ومروزاوان ایله نقصان وخرابلق مستولی اوله کمال اسمعیل بیت نه تیغ جوهردار ازنیام فرسایه * مرازتیغ زبان این نیام تن فرسود ﴿ فرسده ﴾ سکون را وضم سین وفتح دال مهملات ایله فرسودن لفظندن تخفیف اولنمشدر آشنمش وصولمش ومتغیر اولمش معناسنه ده کلور استادلطیفی بیت هرکه دارد هوای بدخواهت * کشتزار بقاش فرسده باد ﴿ فرسوده ﴾ سکون راوضم سین مهملتین وواو معروفله آشنمش واسکیمش وپژمرده اولمش معناسنه شمس فخری بیت جمال دینی ودین پادشاه کشورکیر * زهی سمند توپشت سپهر فرسوده ﴿ فرشته ﴾ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مطلق ملك معناسنه که سروش دخی دیرلر خواجه حافظ بیت منظر دل نیست جای صحبت اضداد دیوچو بیرون رود فرشته در آید حکیم فردوسی .بیت فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك وزعنبر سرشته نبود * بولغتده کمال پاشازاده تصرف خاص ایدوب بیورر که فرشته لفظ مرکبدر اصلی پرهشته درکه آچلمش قناد دیمك اولورکه فروهشته پر دینلور نتکم بو بیتدن ظاهردر بیت همه زیرکان کور کشتند وکر * قضا چون زکردون فروهشته پر * اول تقریبله فرشته دینلمشدر حقیقتی بویله میدر معلوم دکلدر ﴿ فرغانه ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول ماوراء النهر ملکنده برولایت اسمیدر سیف اسفرنکی .بیت فرغانه بزیرسم اوزیروزبرشد * دردیده زنبور عسل خرمکس افتاد * ثانی مقامهاوندن برشعبه آدیدر حضرت مولانا قدس سره .بیت کرداننده رازی زرین میخانه پردازی * که ازهرکوشه آوازی برآید پیش فرغانه * امیرخسرو .بیت کاه فروغ دمنایی زکام * داده بفرغانه فروغ تمام ﴿ فرغنه ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول اریه ایله مخلوط بغدای اتمکی ثانی فرهنك جهانکیریده فرغنده مرقوم معناسنه یعنی براوتدرکوکی اولمز صارمشق کبی هرآغاجه طولاشرلابد قوریدر آکا ارغج وسرنه وازنج دخی دیرلر مجمع الفرسده بمعنی کنده وناخوش معناسنه دربو معنایی مؤید میرنظمی .بیت شد سنی جامه فرغنده دربر * کلاه زشت وچرکین بوده برسر ﴿ فرفره ﴾ سکون راء اول وفتح فاوراء ثانی مهملتین ایله فرفر مرقوم معنالریله مترادفدر اول سرعتله یورین آدم وحیوان ثانی تعجیل وشتاب ایله سوز سویلمه دیرلر ترکیده دخی استعمال ایدرلر شاه ناصرخسرو .بیت با بیقرار دهر مجوای پسر قرار * عمرت مده بباد بافسون وفرفره * ثالث برپارچه مدور خام کوندرکه اطفال ایپ طاقوب اللرنده اویناترلر دوندیکجه فرفرصدا اویرر ﴿ فرفه ﴾ سکون راء مهمله وفتح فا ایله طورنه قوشی که کلنك دخی دیرلر عربیده کرك دیرلر ضم کاف فارسیله ابوالمعانی بیت ازشکوهت بخطه عدات * صید شاهین همیکند فرفه * عربیده کسر فا ایله پاره پاره اولمق وآیرلمق وبلوك بلوك اولمق کما یقال

الفرقة الطائفة من الناس وضم فايله آيرمق والفرقة اسم من دنذا ل فركنده ع سكون راء مهمله ونون وفتح كاف ايله بمعنى فرسوده كذا في المجمع ل فرمانده ع سكون راونون وفتح ميم وكسر دال مهملتين واظهار هايله حاكم وقاضى يعنى امر ايديجى ديمك اولور شيخ ابوسعيد ابو الخير * رباعى * عقرب سر زلف يار ومه چنبر اوست * شيرين دهنى كه شهد در شكر اوست * با اين همه كبر وناز كه اندر سر اوست * فرمانده روزكار فرمانبر اوست ل فرواره ع سكون راء مهمله اولى وفتح ثانيه ايله بمعنى كنجينه ويا زاوى كه يوكسك يرده اوله تركيده چارطاق وعربيده علويه ديرلر كذا في المجمع ل فروانه ع سكون راء مهمله وفتح واو ونونله بوزن وبمعنى پروانه شمس فخرى بيت آنكه باشند كر كسان سپهر * شمع قدر وراچو فروانه ل فرهخته ع سكون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ايله مؤدب وزيرك وصاحب فهم وذكا معناسنه شمس فخرى بيت ظالمان راكه ازجهان كم باد * كردهٔ دشمنان فرهخته * بو معناسى دخى چفته قومشيلانه اوكوزدر ل فره ع فتح راء مهمله مشدده واخفاء هايله شكوه وآرايش استاد فرخى بيت فرهٔ شاهى خداى جمله بتو داد * زانكه بر چهرهٔ تو هست بديد * حكيم نزارى قهستانى بيت زپيشانيت فرهٔ ايزدى * معين بديدست بى اشتباه * وراء مخففله آسوده وراحت معناسنه در ابو المعانى بيت در زير سايه ات شده خلق جهان فره * اكنون بهيچ كس نرسيده غم والم ل فريده ع كسر را وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهملتين ايله بمعنى خودراى ومغرور وصاحب پندار كذا في المجمع ل فريشته ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وشين معجمه وفتح تاء مثناة ايله فرشته در كذا في فرهنك جهانكيرى ل فزاينده ع فتح زاء معجمه وياى تحتانى وسكون نونله آرتوريجى معناسنه اسم فاعل اولور شيخ ابوسعيد ابو الخير * رباعى * اى آنكه بملك خويش پاينده تويى * وزظلمت شب نور فزاينده تويى * كارمن بيچاره توى بسته شده * بكشاى خدايا كه كشاينده تويى ل فزدره ع سكون زاء معجمه وفتح دال وراء مهملتين ايله فردرهٔ مرقوم معناسنه در ل فرغرده ع سكون زاء فارسى ورا وفتح غين معجمه ودال مهملتين ايله بمعنى خيسيده وآغشته يعنى اصلنمش ويوغرلمش حضرت مولانا قدس سره بيت علم اندر نور حق فرغرده شد * پس زعلمت نور بايد قوم لد ل فرغنده وفرگنده ع كلاهما بسكون الزاء الفارسى ونون وفتح الغين المعجمه والكاف الفارسى چركين وپلشت وپليد معناسنه پوربهاى جامى بيت بجر كند وفرغنده افزون نشد * اكر هدهدى يافت تاج زرين حكيم سوزنى بيت كره هجر اوست پيش دلم * كنده وشوخناك وفرگنده ل فره ع فتح زاء فارسيله هر زمان كندوبى كيرلى وپاسلى وملوث طوتان آدمه ديرلر شمس فخرى * قطعه * بعد ازين در مملكت انصاف شاه * ظلم را يكموى نكذارد فره * بازدارد پاكىٔ اخلاق تو * اهل بدعت را زاحوال فره * استاد رودكى بيت اين فره پيرز بهر تو مرا خوار كرفت * برهاناد ازوايزد جبار مرا ل فزه ع فتح زاء معجمه ايله آلت رجل معناسنه در كذا في المجمع ل فسانه ع فتح سين مهمله ونونله ايكى معنايه در اول حكايات وامثالى نسنه لر وثانى مشهور معناسنه در كه افسانه دن مخففدر ل فسانيده ع فتح سين مهمله وكسر نون وسكون ياى تحتانيله مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه در بو معنايه شيخ نظامى بيت بچاره كرى زيرك وهوشمند

وهوشمند * فسون وفسانیله کرده به بند ل فسفسه ع سکون سین اول وفتح فا وسین ثانی
مهملتین ایله یونجه معناسنه که اسپست وسپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیرلر غالبا تعجیم
اولنمشدر ورطبه دخی دیرلر ل فسله وفسیله ع اول سکون سین وفتح لام وثانی کسر
سین مهملتین وسکون یای تحتانیله کلاهما آت سوریسی که ترکیده ایلقی دیرلر بانده کزر
بارکیر معناسنه استاد فرخی بیت مرغزاری که فسیله که اسپان تو کشت * شیرکا نجا برسد
خرد بخاید چنکال * شمس فخری بیت برده ز انعام شیخ ابو اسحق * هم فسیله هزار وهم سیله
عربیده خرماقوز انه دیرلر محمد کشمیری فسیله شاخ درخت را کویند دیمش ل فغواره ع سکون
غین معجمه وفتح واو ایله متحیر وصامت اولوب سوزه مجالی اولماینه دیرلر بعض نسخه ده بخالتدن
ویادهشتدن ویاخود فجرتدن منحصر اولق معناسنه ابوشکور بیت فغفور بودم وفغ پیش
من * فغ رفت ومن بماندم فغواره * فغ ضم فا ایله محبوب معناسنه در منجیك بیت ای
کرده جهانی بجفا غمخواره * تاروی تو دیدم شده ام فغواره ل فکه ع فتح کاف ایله احمق
ونادان معناسنه در میرنظمی بیت شود مغبون از هر کار معکوس * هر آن نادان فکه
با حیف وافسوس ل فلاته ع فتح لام وتاء مثناة ایله شرفنامه ده بسدل که ارکدن واوزمدن
اولور ترکیده آکا باصدق دیرلر و پارچه پارچه ایتدکاریله کوفتر دیرلر اما اصحی بکمز اولق اوزره نقل
اولنمشدر بو بیتدن فهم اولنور میرنظمی بیت نباشد جای عشرت هر کلاته * نکیرد جای
شکر را فلاته ل فلاده ع فتح لام ودال مهمله ایله بیهوده وبیمعنی سوز ابوشکور بیت
یك فلاده سخن بخواهم کفت * خود سخن بر فلاده بود مرا ل فلاوه ع فتح لام وواو ایله
سرکشته وحیران معناسنه که فلیو وفلیوه وکالیوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت بخویش آی وچنین خویش را فلاوه مکن * که اینت کوید کولست آنت کوید دنك
ل فلخمه ع سکون لام وفتح خاء معجمه ومیمله اوج معنایه در اول بمعنی قفل ثانی حلاج
مشته سی که آنکله پنبه آتارلر حکاك بیت کر تو خواهی که بفخمنه ترا پنبه همی * من بیایم که
یکی فلخمه دارم کاری ثالث دخمه کبران که فالخم دخی دیرلر یعنی کفره مزاری ل فلخون ع
سکون لام وضم خاء معجمه ایله بمعنی فخمیده وکثرت استعمالله پنبه دن غیری یه ده اطلاق اولنور
شاعر بیت موی زیر بغلش کشت دراز * وز قفا موی پاك فلخوده * کذا فی التحفه اما بو بیتدن
معنی برکنده ظاهر اولور ل فلخیده ع سکون لام ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بمعنی
پنبه زدن ودانه از آن بیرون کردن کذا فی المجمع یعنی پنبه دن واوزمدن دانه چیقارمق
معناسنه در ل فلکه ع سکون لام وفتح کاف ایله آغرشق که ایکه طاقوب ایلك اکیررلر میر
نظمی بیت رود سوی قفای خویش پنهان * چو فلکه بوده است در دوك کتان ل فله ع
فتح لام مله سد آغزی که هر دیشی حیوانك سودندن ابتدا اکلن وتشدید لامله ده جایزدر
منوچهری بیت نوای مطربان داریم وبربطهای کوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای چون
فله * تخفیفله شمس فخری بیت کر تاب خشم تو بسوی کله بکذرد * در پشت کوسفند دکر
خون شود فله * حکیم سوزنی بیت نرم ولطیف ونازکم چون فله وپنیر تر * وز همه عضو
آدمی من بشرف بسم عتره ل فلیبه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله

ل فليوه ع بودخی كسر لام وسكون يای تحتانی وفتح واوايله سرگشته وحيران كه فلاوه مرقوم معناسنه در ل فلوه ع سكون لام وفتح واو واخفاء ها ايله فرهنگ جهانكيريده فليوه معناسنه در ل فنه ع فتح نون واخفاء ها ايله فنك مرقوم معناسنه وآندن مخففدر جمله معنالريله مترادفدر بمعنی پريشان وفلاكت زده ميرنظمی بيت شد فنه دركار خود رابی مجال * مانده درسختی چنان برگشته حال ل فهانه ع فتح ها ونونله پانه مرقوم معناسنه يعنی قپو آردنه قونيلان اغاج پاره سی كه آچلمامق ايچون قورلر ونجار وكسار اغاج يارمق ايچون قودقلری چوی گذا فی فرهنگ جهانكيری ل فه وفهه ع ايكی معنايه دراولی كورك كه آنكله پالچق قرشدررلر ثانی كمی كوركی كه آنكله كمی يی يوريدرلر عربيده سوزه عاجز اولانه ديرلر ل فيدافه ع سكون يای تحتانی وفتح دال مهمله وفا ايله برعورت آديدر كه ولايت بردع آنك زير حكمنده ايدی قافله قيدافه دخی ديرلر كذا فی المجمع ل فيشله ع سكون يای تحتانی وفتح شين معجمه ايله شكنج معناسنه كه فياش وفيشيل دخی ديرلر ل فيلجه ع فتح يای تحتانی وجيم وسكون لامله كبج ديمك معناسنه در ابو المعانی بيت بی تكلف ميروده ردم ببزم ديگران * كر بيامد بزم ما آنهم فيلجه آمدست ل فينه ع سكون يای تحتانی وفتح نونله سيل باشی يعنی ابتدا آقن سيل ميرنظمی بيت شد طوفان ثانی سيل اشكم * كه بوده درجگر فينه سرشكم * ل مع الياء * فاشرستنی ع سكون شين معجمه وسين ونون وفتح راء مهملتين وتاء مثناة ايله اوزرلك كه فارسيده واسپندان وسپند دخی ديرلر عربيده حرمل ديدكاريدر ل فالجنفی ع كسر لام وجيم ونون وسكون يای تحتانی وقافله براوتدر اوج صاپلی چيقار خرده يپراقلری واقچه چيچكلری اولور استاد لطيفی بيت هردمی چون دم زتيلا ميزنی * بازميبوی توفالجنفی * ل فتوی ع سكون تاء مثناة وكسر واوايله جواب ويرمك معناسنه خواجه حافظ بيت فتوی پيرمغان دارم وعهديست قديم * كه حرامست می آنجا كه نه يار ست ونديم * عربيده فتح واو ويای مقصوره ايله اوقورلر ل فراخ دستی ع وسعت [illegible] وكثرت رزق ودولتدن كنايه در ابو المعانی بيت از روز ازل منصب ما عشق تر ابود * زان بوده فراخ دستی ما محنت واندوه ل فراخ روزی ع كاروكسبی وافر وايرادی مدخولی متكاثر ديمكدر روزی نصيب معناسنه فراخدن مراد وسعتدر بول معناسنه ل فراروی ع فتح راء اول وضم ثانی مهملتين ايله اكسه وكيرو ديمكدر عربيده قفا معناسنه ميرنظمی بيت فراروی كس راسخن هم مكوی * اكرمرد باشی بكوروبروی ل فربودی ع سكون را وضم باء موحده وكسر دال مهملتين ايله برعبارتدر اول كمسه يه ديرلر كه دين حق وره راسته سالك اوله مثلا فربود كيش وفربود دين ديرلر بومعنايه فرهودی دخی ديرلر اما اصح فربودی در كذا فی فرهنگ جهانكيری ل فربی ع سكون راء مهمله وكسر باء موحده ايله فربه معناسنه در حكيم انوری * قطعه * صرير قلمهای تونفس صورست * كه هردم از و آيد احياء موتی * باب حسبت خامش وزو عقل گويا * بتی هست لاغر وز وملك فربی * وله ايضا بيت حرارت سخطت با كران كابی كوه * زبول كاهدهی كوههای فربی را * حكيم ناصرخسرو بيت بدل بين كه زديدن همی بچشم بود * بدست بينی قصاب لاغر وفربی ل فرخی ع فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه وكسر جيمله بمعنی زشتی يعنی

یعنی چرکین حکیم سوزنی بیت نیز روا دارد از فرخی این شعر * کر بچنین شعر مرو را نسبتانم *
فی فرسای ع سکون را و فتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول فرسودن لفظندن
صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور مثال امر شاعر بیت خصم را نیم دستبرد نمای * سر
بخشش بزیر پی فرسای * مثال وصف ترکیب کمال اسمعیل بیت هیچ نقصان نکند مملکت
حسن ترا * کردمی شادکنی خاطر غم فرسایی * ثانی اوچق طوتمشه دیو فرسای دیرلر
فی فرغوی ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله طوغانه مشابه بر قوشدر آندن کچرك
اولو رسرچه ویلدرجین آولر آتمه چه دیرلر شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی که
باشد * کریم و عادل و دانا و خوشخوی * فرود آرد ز کردون کوکبی را * اکر عدلش دهد بالی
بفرغوی فی فرهنکی ع سکون راء مهمله ونون وفتح ها وکسر کاف فارسیله تعلیم و تأدیب اتمك
معناسنه در فی فرهودی ع سکون را وضم ها و واو معروف وکسر دال مهملتین ایله فربودی
مرقوم معناسنه در فی فرهی ع کسر راء مهملهٔ مشدده و ها ایله فر و شکوه طوتمق معناسنه
مجد همکر بیت فرخ همای دولت و سعد سپهر ملك * ای آنکه سایهات بجهان فرهی دهد *
حکیم فردوسی بیت که چیست آن ده و دو درخت سهی * که تازه است و شاداب و با فرهی *
فی فری ع کسر راء مهمله ایله بمعنی آفرین منوچهری بیت فری زان تیغ وی هنکام هیجا *
چنان دیبای بوقلمون ملون * فرهنك وفاییده بمعنی پسندیده و نیکو حکیم خاقانی بیت
خال ز غالیه ننهد هر کس روی سیب را * خال ز خون نهاده بد مشاطهٔ فری فی فریوری ع
کسر رائین مهملتین وسکون یای تحتانیه ایله راستی درد دین و دخی راست اعتقاد اولمق معناسنه در
کذا فی المجمع فی فسای ع فتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده اوزمچکردکی اما بعض
نسخهده صاد مهمله ایله فصای واقعدر لکن فارسیده صاد اولمامغله سین ایله روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده افسون خوان معناسنه مرقومدر حکیم انوری بیت وربر آرد بمثل مار با فسون
ز زمین * اژدهای فلکی را چه غم از فاء فسای فی فهه کشنی ع کمی یی یورتدکاری کورکه دیرلر
فی باب الفاء المکسورة مع الالف * فزا ع فتح زاء معجمه ایله افزاییدن لفظندن صیغهٔ امر
و وصف ترکیبی در جانفزا و فرحفزا کبی و اسم مصدر دخی اولور افزایش معناسنه بولغتك
استعمال مشهوری فتح فا ایله در اما ارباب لغت مکسورهده روایت ایلدکلرینه تبعیت اولندی
فی فنا ع فتح نونله پیش خانه یعنی اوك اوکی لفظ عربیدر لکن فارسیده بو معنایه استعمال فی
اولنور میر نظمی بیت چه برآری فنای خانه بوده * چنانکه از لطافت دل کشوده فی فجا ع
سکون نون وفتح جیمله کرنمك بولغت فتحه ایله ده جایزدر کذا فی المجمع عربیده تمطی دیرلر
وبعض ولایتده کهنزه دیرلر مثلا فلان کس میکهنزد دینلور کذا فی شرح السامی اما ادات
الفضلاده فتح فا ایله برف معناسنه وکسر فا ایله دمه معناسنه مسطوردر فرهنك جهانکیریده
صیغهٔ مبالغه دخی استعمال اولنور دیو تحریر اولنمشدر فی مع الباء * فراسب ع فتح را
وسکون سین مهملتین ایله اوچ معنایه در اول اکری زوانه درکه قپو آلتی در ثانی قپونك یوقارو
جانبی ثالث طام کنارلرینه ایشلدکلری طره یه دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت فراسب بام او
از عز و اقبال * درود یوار او از جاه و اجلال فی فریب ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه

ایكی معنایه در اول آلدامق معناسنه شمس فخری بیت ایام عدل خسرو رستم مهابتست * نه روزكار زرق فسونست بافریب * ثانی اسم مصدر استعمال اولنور آلدایش معناسنه مولانا جامی بیت خورده از شعبدهٔ دهر فریب * مبتلا كشته باین زینت وزیب * مجمع الفرس ده بمعنی عشوه حكیم سنایی * بیت * در فریب آبادكین چند خواهی داشت حرص * چشمشان چون چشم نركس دست چون دست چنار * بو معنایه مولانا عرفی شیرازی بیت ناز آفت وكرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر كنید كه طوفان فتنه است * بو بیتده اسم فاعل اولور كوكل آلدایجی معناسنه ق مع التاء * فرست ع كسر را وسكون سین مهملتین ایله ایكی معنایه در اول فرستادن لفظندن فعل ماضی در كاهی مصدر استعمال اولنور ثانی فرستوك لفظندن مخففدر قرلغج معناسنه ایكی معنایه ابو المعانی بیت شه بها رچو مرده فرست چند شتا * كه منهزم شود آورد فرست این پیغام ق فرودست ع ضم را وواو معروف وفتح دال مهملتین ایله ایكی معنایه در اول كوینده وخواننده كه نغمات مسلسل آواز ایله ایدرلر ودایره ایله اصول طوتیله حكیم خاقانی بیت بر پردهٔ عدم زن وزخمه بیر از آنك * بر داشتست بهر فرودست این نوا * ثانی ولایت بنكالهیه دیرلر اهل هندوستان مردم بنكاله دن خواننده لكه اید نه فرودستی دیرلر مجیر بیلقانی بیت چون نوای سخن ایجا بفرودست رسید * هرچه خواهی كه بود آن تو واین تو باد ق فهرست ع سكون ها وسین وكسر راء مهملتین ایله بمعنی قانون ضابطهٔ اجمال وكتاب اوللرنده ابواب وفصولن اجمال ایلك اكرچه راقم الحروفك مضبوط حافظه سی تا سز فهرس اولمق اوزره در لكن بعض اساطین شعرا وعمدهٔ بلغا وزینتهٔ فصحا نظملرنده از انجمله مولانا جامینك سبحة الابرارنده تاء مثناة ایله واقع اولمغین بو محلده نقل اولندی بیت ای تو ارقام قدیمی فهرست * بر تو جای قدم باز فرست * بعض نسخه ده معربی فهرسند ردیو مسطوردر تاج الاسامی ده مرقومدر كه الفهرس الكتاب الذی یجمع فیه الكتب قال ابو منصور هو معرب كما قال شیخ نظامی بیت فهرست جمال هفت پركار * از هفت خلیفه جامك خوار ق مع الجیم * فریج ع كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیه بر آچی كوكدر اكیر دیرلر عربیده وج دیدكلریدر اما نفعی معلومدر ق فنج ع سكون نونله ایكی معنایه در اول بمعنی خاتون یعنی اهل بیتك اولو اولانی منجیك بیت شاه چو با فنج بخلوت نشست * فنج كهی چنك زند كاه منك * ثانی بند شلوار معناسنه استاد لطیفی بیت میكشی روز وشب تو زحمت ودرد تا ببازد بزیب وزینت فنج ق مع الدال المهمله * فتالید ع فتح تاء مثناة وكسر لام وسكون یای تحتانیه ایله بمعنی فشانید وریخت یعنی صاچدی ودوكدی وازهم كسست وپراكنده كرد یعنی بر بربندن آیردی وپراكنده ایلدی میر عماره بیت باد برآمد بشاخهای درختان * بر سر مهمان برك كل بفتالید ق فرارد ع فتح رائین مهملتین ایله اكسه یعنی قفا میر نظمی بیت همچو غلام رفت بخدمت پسین * كشت نكهدار بفرار دهمین ق فرساد ع سكون را وفتح سین مهملتین ایله توت دیدكاری یمشدركه طتلوسی اولور الوان بیاض وصاری وقرمزی بونك یپراغنی ابریشم قوردی ییوب ابریشم ایدر كاملی بشدكده سیاه اولور رهم لذیذ اولور هم منافع كثیره سی واردر خصوصا علت خناقه ووجع حلقومه دخلی عظیمدر ق فرند ع كسر راء مهمله وسكون نونله قاج

قلیج وخنجر وبچاق یوزنده اولان جوهر ومطلق جوهردار قلیجه دیرلر لغت مشترکه در شاعر بیت
فرند تیغ شجاعت که را بضی حکمش * کشاد مملکت اعدا همیشه ود سرتیز * عربی شعرلرده دخی
استعمال اولنور حسام الحاجزی بیت اذا سل سیف الفتح من خطاته * یرینی ختقا کامنا فی
فرنده ع فرود ع ضم راء مهمله وواو معروفله التی معنایه کلور اول بمعنی نشیب که مقابلی بالادر
کاهی فراز مقابلی اولور انیش یوقش مراد اولنور قده شیخ نظامی بیت فرود آمد ز پشت باره
چون باد * چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد * ودخی ضد بالا اولان زیر معنا سنه کلور
حکیم انوری بیت وصف آن دیگران همی بدهم * در فرودند دیگر از خورشید * ثانی بمعنی ضعیف
وزبون حضرت مولانا قدس سره بیت سرود رود توز آن رو کشا ده میکردد * که آن ز روح
معلاست نی ز جسم فرود * ثالث بمعنی فرزبنده رابع غره خامس قپونک ویخره نک چارچوبه سندن
اشاغیسنده اولان اغاجنه دیرلر سادس نام برادر کیخسرو که پیران ویسه قزندن وجوده
کلمشیدی ع قسرد ع کسر سین وسکون راء مهملتین ایله بالق صختی سی وات صختی سنه ده
دیرلر ع فکد ع کسر کاف فارسیله محله لرده وکویلرده ایش ازی اولوب امور محله وقریه یه
مخصوص اولان کسنه یه دیرلر ع فناد ع فتح نونله زباد یعنی اول خوشبو یاغدرکه بر نوع کدیدن
حاصل اولور منقولدرکه اول کدینک دریدن حاصل اولورمش قفس ایچنه قویوب اول قدر
حرکت ایتدیررلرکه کدی درلر درنی اوزرندن صیروب بر ظرف ایچنه حفظ ایدرلر ع مع الراء
المهمله * فرادار ع فتح راو دال مهملتین ایله امردر یوقار و طوت معنا سنه ابو المعانی بیت
ببین آن خر همی بود ست واعظ * فرادارد بر غمش خود ز زندان ع فرختار ع ضم راء مهمله
وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی فروشنده یعنی صاتیجی حکیم قطران ارموی * قطعه *
هرکز نبود خلق فرختار چو تو حور * ما نا که ترا رضوان بوده است فرختار * حوری که فروشنده
او رضوان باشد * او را بسزد همچو ملک زاد خریدار ع فسار ع فتح سین مهمله ایله یولارکه
حیوان باشنه اوررلر افسار لفظندن اختصار اولنمشدر ع فشار ع فتح شین معجمه ایله صیغه
امردر صیق دیمکدر واسم مصدر اولور ابو المعانی بیت بزیر پای حوادث مرا فلاک انداخت *
کند چو خوشه انکور را بدرد فشار ع فکار ع فتح کاف فارسیله تشویشلو ومجروح خاطر اولمش
افکار واوکار دخی دیرلر وله بیت رسد ز خنجر جانان راحتی بدلم * نهد بدست کرم سینه فکار مرا
ع فکر ع فتح کاف فارسیله قزلجه که زنان یوزلرینه حسن عارضی ویرمک ایچون سوررلر
غازه دخی دیرلر ع فهر ع کسر ها ایله ایکی معنایه در اول مشک حل ایدجک طاش ثانی
طباشیر که در زیلر قوللنورلر مثال اول شاعر بیت برویش خال همچون مشک بوده * رخ من
بود همچون فهر سوده ع فیر ع سکون یای تحتانیه ایله بمعنی حسرت وافسوس کذا فی المجمع
ع مع الزاء المعجمه * فراز ع فتح راء مهمله ایله اون درت معنایه استعمال اولنور اول کشاده
وپهن یعنی هر نسنه که آچق وپاعی اوله خواجه حافظ بیت حضور مجلس انس است ودوستان
جمعند * وان یکاد بخوانید ودر فراز کنید * کمال اسمعیل بیت چو مطرح ارچه افکنده ایم وپی
سپریم * به پشتی تو چو مسند شویم سینه فراز * ثانی بمعنی بسته خواجه حافظ بیت صنعت
مکن که هر که محبت نه راست باخت * ایزد بروی او در معنی فراز کرد * کمال اسمعیل بیت جهان

پناها از لمن هو لنت امروز * دهان عافیه بازاست وچشم فتنه فراز * ثالث بمعنی فریب ونزدیك
حکیم سنایی بیت چو براهل شهریار شدند * برشان دیگران فراز شدند * کمال اسمعیل بیت
رسول مرك بنا كه بمن رسید فراز * كه كوس كوچ فروكوفتند كار بساز * رابع بمعنی جمع حکیم
فردوسی بیت بارمان وارونه مرد هنر * فراز آورد كونه كون سیم و زر * استاد لطیفی بیت
بسعی وجهد وكوششها فرازند حکمت ودانش * تواند رخورد وخواب خوش چه دانی نکتهٔ معنی
خامس بمعنی پیش آوردن حکیم فردوسی بیت دوسالار از هردو سامان بتنك * فراز آوریدند
لشکر بجنك * سادس ازین باز یعنی بوندن کیرو استاد فرخی بیت بمراد دل او بودم
من دی وپریر * بمراد دل خود باشم از امروز وفراز * سابع بمعنی فروز وفروزان یعنی یاق ویاندر
حکیم قطران ارموی بیت براوی بوولی چون آب تازان * بمردی برعدو آتش فرازان * ثامن
بمعنی فرارفتن یعنی ایلرو کتمك شیخ سعدی بیت درین امید بسر شد دریغ عمر دراز * كه هرچه
در دلست از درم فراز آید * تاسع بمعنی پوشیدن یعنی اورتمك خواجه حافظ بیت صنعت
مکن كه هركه محبت نه راست باخت * عشقش بروی دل درمعنی فراز كرد * عاشر بمعنی بلندی
حکیم سوزنی بیت كار جهان خدای جهان اینچنین نهاد * نفع از پی كزند ونشیب از پی فراز *
حمیدیٔ اختیاری بیت آنکس كه دست كینه كند سوی تو فراز * خشم كش كند بقدرت خود
كرد كار دست * حکیم اسدی * مثنوی * تلی بود بركوهشهٔ ره بلند * بر افراز تل شد مران
هوشمند * نكونسار كشتی بجاه دراز * كه هركز از وبرنیایی فراز * حادی عشر بمعنی بالاكه ضد
زیردر كمال اسمعیل درنعت شریف بیت كردون نهاده برره توصد هزار چشم * تاجز فراز دیدهٔ
اوكام پسترى * ثانی عشر ضد نشیب كه یوقش دیرلر استاد رودكی بیت شیب تو با فراز وفراز
تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بشیب ونیب * ثالث عشر بمعنی خرزه رابع عشر بمعنی
سركش كذا فی فرهنك جهانکیری اون ایکنجی معناسی ضد نشیب درچغتای لسانندہ اورك دیرلر
ضم همزه وسكون واو ایله كاهی اور دخی دیرلر فرهاد نامه ده فرهادك آتی وصفنده كاور بیت
خرامی اوزكا چیقما قدا تو تون دیك * ایکیرماك وقتی دشت اوزراقیون دیك ق فرز ع كسر
راء مهمله ایله سبزه معناسنه كذا فی المجمع بو معنایه استاد بیت شود مرغ چمن از شوق
بی تاب * همه فرز وچمن بوده لب آب ق فریز ع كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله
آیوق دیدكاری اوت مجمع الفرسده ایکی معنایه در اول برخوشبو اوتدر ثانی لحم قدیدن
اولان كبابه دیرلر ق فریبرز ع كسر راء مهمله وسكون یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مكسوره
ایله ایرانیلردن بر پهلوان آدیدر ق فراز ع فتح زاء معجمه ایله آلت رجل معناسنه درا بو المعانی
درهجو بیت بكند دادكی را شده سرفراز * دهد هستیش كربه بیند فراز ق فقیاز ع
سكون قاف وفتح یای تحتانیله بمعنی شاكردانه یعنی شاكرده ویریلن شربتلك استاد لطیفی
بیت قبا كز دست او آید باعزاز * دل وجان بادو برا مزد فقیاز ق فلز ع كسر لام مشدده
ایله معدن ومعدندن حاصل اولان نسنه شیخ ابن سینا در بیان اوزان معادن * قطعه *
نه فلز مستوی الحجم را چون بركشی * اختلاف وزن دارد هر یكی بی اشتباه * زر لكن زیبق الم
اسرب دهن ارز یرحل * فضه ند آهن یکی مس وشبه مه صفر ماه * بعض نسخه ده خبث الحدید

الحديد وجواهر ارضدن هر نه ذوب اولنسه خبثنه آنك فلز دير لر ل فيروز ب سكون ياى تحتانى
وضم راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول ظفر بولمق عبد الواسع جبلى . بيت دولت فيروز وراى
روشن وبخت جوان * همت والا وعزم فرخ وامر روان * وخصمه وعدويه غالب اولمق معناسنه
مولانا هاتفى بيت كه صاحبقران خسرو ارجمند * شد از بخت فيروز وفيروزمند * ثانى بر طاغ
آديدر وله ايضا . بيت زما زندران شاه خاقان شكوه * زفيروزى آمد بفيروز كوه * ثالث
خمسهٔ مسترقه نك اوچنجى كونى آديدر ودخى نام پدر قباد شهريار در ل مع الزاء الفارسى ب
ل فريژ ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله بمعنى فريج مرقوم يعنى إكير كه عربيده وج
ديرلر كذا فى المجمع ل مع السين المهمله * فردوس ب سكون را وفتح دال مهملتين ايله
اكرچه لغتده شول بوستانه ديرلر كه ايچنده باغ وميوه اغاچلرى اوله عربيده جمعى فراديس كلور روم
لغتندن تعريب اولنمشدر الفردوس حديقة فى الجنة وايضا اسم روضة فى اليمامة والفراديس
موضع بالشام جنت باغچه لرندن بر باغچه در مولانا جامى . بيت خرم آنكس كه ازين درچو بتافت
بوى فردوس بفردوس شتافت ل فرس ب كسر راء مهمله ايله فرستادن لفظندن صيغهٔ امر
اولان فرستدن مخففدر ميرنظمى بيت كفت احوال ازين سو بنوس * باسخن فهم وسخندان
بفرس ل فريس ب كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله فريز مرقوم معناسنه در كذا فى
فرهنك جهانكيرى ل فسافس ب فتح سين مهمله وكسر فاء ثانيله ل فس فس ب سكون
سينين مهملتين وكسر فا ايله ايكى معنايه كلور اول فسلدى يعنى كزلو وآهسته سوبلشمك ثانى
تخته بتى معناسنه بو ايكى معنايه استاد لطيفى . بيت دهان ترا لازمست اين فسافس * كه كند ا
وسوزاست آرى فسافس ل فسوس ب ضم سين مهمله وواو معروفله اوچ معنايه كلور
اول بمعنى سخره واستهزا كه افسوس دخى ديرلر استاد عنصرى . بيت اكر تو خويشتن اندر
قياس من آرى * همى فسوس تو بر خويشتن كنى آور * ثانى يولجى يى يولدن آزدرمق
امير خسرو . بيت فسوس ديو لعين دزره خدا جويانست * شكار كو ربد نبال شير نر يابى *
ثالث دريغ وحسرت معناسنه در عربيده شهر دقيانوس اسمى اولمق مرويدر ل مع الشين
المعجمه * فراش ب فتح راء مهمله ايله اعضا قشمق وعربيده دوشكه ديرلر بو ايكى معنايه مير
نظمى بيت نشسته بزو بفت بود بيا فراش * كرفته بر اعضاى جا نرا فراش * وآز اولور كه
هر بى معنا مناسبتيله عورتدن كنايه ايدرلر ل فيش ب سكون ياى تحتانيله بوروندن ودماغدن
ظاهر اولان صدا كه تهور وغضب محلنده واقع اولور ل فيلچوش ب سكون ياى تحتانى ولام
وضم جيمله باب الباده ذكرى مرور ايدن پيلكوش معناسنه بر نوع يپراقدر فيل قولاغنه بكزر نافع
اوتدر عربيده لوف ولسان يونانده افيطون ديرلر اخلاط غليظ لزجى اخراج وسدهٔ كبد وطحالى
مفتيح ايدر فيلكوش دخى ديرلر ل فيلكوش ب فيلچوش مرقوم معناسنه در ل مع الفاء ب
ل فرسناف ب كسر را وسكون سين مهملتين وفتح نونله نوروز كيجه سنه ديرلر چونكه نوروز
بر معتبر كوندر كيجه سى دخى معتبردر حكيم فردوسى . بيت فرسناف بخت تو نوروز باد * شبان
سيه بر تو نوروز باد ل مع الكاف * فتراك ب سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ترکى
معناسنه در مولانا جامى بيت صيد راز خم فتراك آويخت * جانب پيرجنيبت انكيخت * حكيم

سنایی * رباعی * ای بلبل وصل تو طربناك * وی غمزهٔ خندهٔ تو تریاك * ای جان دو صد هزار
عاشق * آویخته از دوال فتراك * کمال اسمعیل در نعت شریف بیت فتراك تست عروهٔ وثقی که
جبرئیل * در وی زند ز بهر شرف دست اعتصام * و ترکی باغی اولمق اوزره نقل ایدوب بو بیته
متمسك اولمشلر شمس فخری بیت حمل چرخ در شکار کهش * بارها بسته اند در فتراك *
بو بیتده ترکی باغنه مخصوص معنی یوقدر انجق ترکی اولمق فهم اولنور ع فرسك ع کسر را
و سکون سین مهملتین ایله صکره ابریشم اوزم ع فرشك ع سین یرینه شین معجمه ایله فرسك
مرقوم معناسنه مرویدر ع فرنك ع سکون راء مهمله و فتح نونله بر مدور و یاصی و براوجی سوری
اغاجدر اغرشق کبی و یاصی طرفنده دخی بر سوریجه اغاجی واردر ایکی برمغله طوتوب دیز اوزرنده
دوندررلر اطفال بازیچه سیدر ع فلك ع سکون لامله ایکی معنایه در اول طاغ اروکی ثانی
دخی دیرلر ثانی آتش پرست معناسنه در ع فندرسك ع سکون نون و سین وکسر دال
وراء مهملات ایله ولایت استرآباده بر شهر آدیدر میرزا ابوالقاسم فندرسکی * قطعه *
چوکر دشمنان از انیکویی که شد امروز * بشر مقدم فخر خدایگان صدور * زفندرسك چه
جرم آمد وچه ذلت خاست * که کرد ایزد بیچون ازان جنابش دور ع فیلك ع سکون یای
تحتانی و فتح لامله چتال دمرنلو براوقدر تیر بدخشانی و تیر چرخ دخی دیرلر شمس فخری بیت
ایا شهی که بدوزی بروز کین و مصاف * بر آسمان مه خورشید را بیك فیلك * حکیم اسدی فتح
یای تحتانی و سکون لامله روایت ایدوب بو بیتی نظم ایتمش بیت زفیلك خم چرخ پر کرده ماه
بزخم کبوتر زعهد کامراه ع فینك ع سکون یای تحتانی و نونله عربیده جرفیشو دیدکلری
طاشدر ع مع اللام * فبال ع فتح باء موحده ایله اوزیلوب کسلمك و طغتق کشو فتق
معناسنه میر نظمی بیت نهفته ازنکاه روی کرده * فبال زلف عنبر بوی کرده ع فتال ع
فتح تاء مثناة ایله قوپاروب براقق معناسنه فتالیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور
شاهشار دیمشدر بیت کهرفشان شده این دیده از جفای کسی * که بود نزد من اورا غمام ابر فتال
شمس فخری بیت زره کسل بود اندر زمانه لیك ندید * کسی چو تیر وی او در جهان حسود
فتال ع فیال ع فتح یای تحتانیله اینك اوتی معناسنه در ع فیل ع معروف جانور در پیل
دخی دیرلر ع مع المیم * فدام ع فتح دال مهمله ایله بعض ظروف آغزنه ایندکاری چنبر
و سوزکه ابریق و برداق آغزنه ایدرلر و شیشه و دبه آغزنه طقاجق نسنه یه ده دیرلر ع فسام ع
فتح سین مهمله ایله طورنه که کلنك دخی دیرلر میر نظمی در تعریف باشه بیت چه باشه
سقنوز شاهین خرام * در اوج هوا شد شکارش فسام ع فنجام ع سکون نون و فتح جیمله
کرنمك که فنجا و فنج دخی دیرلر عربیده تمطی دیدکلریدر ع مع النون * فتادن ع افتادن لفظندن
اختصار اولنمشدر دوشمك معناسنه حکیم شفایی * مثنوی * چو کرزن ساعد سیمین او دید *
بخود چون طسمه زین اندیشه پیچید * بحیرت پای در کل ماند فصاد * که آزاد کل از دستش
نمیداد * زمر کان ناکهانش سایه بر دست * فتاد و ار غوانش ازسمن جست ع فتادیدن
و فتالیدن و فتردن و فتریدن و فتلیدن ع بو بش لغتك ایکی اوللری فتح تاء مثناة وکسر
دال وکسر لام و سکون یالریله اوچنجی کسر تاء مثناة و سکون را ایله ایکی صکره کیلر سکون

سکون تاء مثناة وکسر راء مهمله وکسر لام ایله جمله سی اوچ معنایه کلور اول دریدن وشکافتن یعنی یرتمق ویارمق معناسنه حکیم ازرقی بیت جز ازکشاد تودرچنبر فلك که برد * فروغ خنجر الماس فعل مغز فتال * ابوالفرج رونی بیت ای ملك این ملك را تودانی معینش * مال بکیر وسر خوارج بفتال * حکیم سوزنی بیت بسیار لطف کرد همه کس بحق وی * تاکنده بفترید برآورد سر بناز * امیر خسرو بیت خون برآوردو بازو یران کرد * خود طرازید و باز بفترد * ثانی بمعنی پراکنده وپریشان استاد منوچهری * قطعه * آتش ودود چودنبال یکی طاوسی که براندوده بطرف دم او قار بود * وان شررکویی طاوس بکرد دم خویش * لولوی خرد فتالیده بمنقار بود * وله بیت جان اومشك راوسیم راوجام را * برنوازو برفتال وبرفشان وبرکرای * حکیم زجاجی بیت بیفکند وبازوسراسرزپای * بشهر اندرآمد سه فتره رای * ثالث برکندن وانداختن یعنی قوپارمق ویراتمق میرعماره بیت باد برآمد بشاخ سیب شکفته * برسر میخواره برك كل بفتالید * حکیم سنایی بیت بکدم بکش قندیل را بیرون اسرافیل را * بر پر فتر جبریل را نی لاکذار آنجا نه لم لغ فراز کردن وفرازیدن ع کلاهما بفتح الراء المهملتین وسکون الزاء المعجمتین یوقاروایتمك وقالدرمق وآچمق وقپامق معنالرینه فرازمرقومك جمیع معنالرنده مصدریدر لغ فراشتن ع فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی افراختن وافراشتن الفلری حذف اولنمشدر لغ فراشیدن ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله اعضا وتوبلر اورپرمك کذا فی اخلیمی مجمع الفرس برا وتد رصد ف الارض دیرلر مؤید الفضلاده کندنای کوهی مسطوردر لغ فراوان ع فتح راء مهمله وواو ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول بولکه مراد وسعت معناسیدر ثانی بسیار که کثرت معناسنه در بواپکی معنایه ابوالمعانی بیت فراوان کرده کرچه جور جانان * ولی دردل تحمل شد فراوان * ثالث فرهنك جهانکیریده خرده یله زلره دیدکاری مسطوردر لغ فرسان ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله هرجانورکه دریسنی کورك ایدرلر اکا دیرلر ضم فا ایله عربیده آتاو ویرار معناسنه در لغ فرستادن ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله کوندرمك عربیده بعث معناسنه مثلا پیغمبرلره فرستاده خدا دیرلر چغتایده ییبارمق دیرلر میرعلیشیر بیت جواهری که ییباردینك بونامرادینك اوچون * کونکول خزانه سینی مخزن مرادینینك * لغ فرودین ع ضم را وواو مجهول وکسر دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول اشاغیرق معناسنه درکه معروفدر ثانی قپو وپنجره چارچوپه سنك اشاغی اغاجی که آستان وآستانه دخی دیرلر ویوقارو اغاجنه ده بلندین دیرلر چارچوپه دیدیکمز درت اغاجدر بری یوقارو ده وبری اشاغیده وایکیسی ایکی جانبده اولان اغاجلردر قپوقنادلری آنلره میخلنور حکیم سوزنی بیت پیش ما عید رسید وخبر فتح رساند * ازجنابی که فرودینش بود چرخ برین * ثالث جانب غربدن وزان اولان روزکاره دیرلر شمسك غروب ونزولی اولدوغی طرف اولمغله ریزین دینلدوکی تقریبیله فرودین دخی دیدیلر لغ فربیدن ع کسر راء مهمله ویاء موحده وسکون یاء تحتانیه ایله آلداتمق معناسنه در مولانا جامی بیت تادرین طبع فریبنده سرای نشهد حادثه زلزله پای * چغتایده آلداغ دیرلر آلدایجی وآلدایجق دیمك اولور میرحیدر

مخزننك برقری عورت وصفنده ایدر بیت حیله سی کوب آلی و آلداغی کوب * مکرودغا تونی
بیلابوبی چوب ل فریختن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی و خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله ادیلو اولمق وبرنسنه یه دنك اولمق معناسنه‌در ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
تا توانی فریخت کردارت * تا نباشد فریخت بازارت ل فریدون ع کسر را وسکون یای
تحتانی وضم دال مهملتین ایله زیاده یعنی آرتق کذا فی فرهنك جهانکیری . بو معنایه میر
نظمی بیت اکر خواهی فریدون باد قدرت * مکن هرکز بخود را جای صدرت ل فریفتن ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله آلدامق خدعه معناسنه مستقبلنده
فایرینه باء موحده کتورب فریبد وفریبنده دیرلر چغتای لساننده آرغاداماق دیرلر آلدامق
معناسنه نتکم بوبیتده کلور میر علیشیر بیت مین بیدل سا نکا جان اویناماق بیرلا یارای دیرمین
بلی سین طفلنی بو تحفه بیرلا آرغادای دیرمین ل فرشیغون ع کسر زاء فارسی وسکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله حکمای عجمدن بر حکیم نامیدر شاه ناصر خسرو بیت کند
مبطل محقی رابقولی * روایت کرده حماد از فرشیغون ل فشاردن ع فتح شین معجمه ایله
صقمق فشردن دخی دیرلر ل فشاندن ع فتح شین معجمه وسکون نونله صاچمق
وسلکمك شیخ سعدی بیت دردلم بود که بر تو بفشانم جانرا * باز در خاطرم آید که متاعیست
حقیر * و صاورمق معناسنه حکیم اسدی بیت بهر باد خرمن نشاید فشاند * نه کشتی
توآن نیز برخشك راند ل فشیدن ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله قاقیدوب
تملك معناسنه‌در ل فغاکن ع فتح غین معجمه وکافله زشت وچرکین دیمکدر ل فغان ع
افغان وفریاددر خواجه حافظ . بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب * چنان
بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا ل فکندن ع براقمق افکندن کبی درعربیده سقط
وطرح دیدکاری معنایه‌در ل فنجاکردن ع سکون نون وفتح جیمله کرنمك تمطی معناسنه
ل فهرین ع سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله فهرست معناسنه‌در ابو المعانی
بیت اجمال مفصل جوانی * فهرین کتاب حسن وخوبی ل فیرون ع سکون یای تحتانی وضم
راء مهمله ایله مفسد وغماز معناسنه استاد دقیقی بیت حسودت آید از بهرام فیرون *
نظر زی سوی برجیس فرارون ل فیریدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر راء مهمله ایله یعنی
خرامیدن یعنی صالنمق حکیم سوزنی * قطعه * شعر وشطرنج همی دانی وبس * زین دوسه
بازی وزان بیتی پنج * نه دران داری از حکمت بهر * نه درین داری از حکمت فنج * زین وزان
چند بود برکه ومه * مرترا کشتی فیریدن وغنج * مؤید الفضلاده پرنعمت اولمق وافسوس
واستهزا ایلمك ل مع الواو * فرازنو ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه وضم نونله یعنی پروانه
ل فرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله یعنی قرلغج حکیم سوزنی
بیت فرستویم چغچغه چون کنم * موید برین چغچغه نیست شاد ل مع الهاء * فتاده ع
فتادن لفظندن اسم مفعولدر دوشمش معناسنه که افتاده دخی دینلور میرزا فصیحی . بیت
فتاده ام بدیاری که اندران کشور * بزهر چشم تسلی دهند مهمانرا ل فتنه ع معروف
لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر استعاره طریقیله محبوبك هر برینه فتنه

فتنه دیرلر کوزلریله وزلف وخال وخطنه وقد وقامتنه وحسن جمالنه وغیری یرلرینه فتنه تعبیر ایدرلر عقلدن وبلکه وجوددن چیقاردوغی ایچون ابوالمعانی بیت چشم وخط وخال دلبر فتنه است * قد با لافتنه وزلف معنبر فتنه است ل فرستاده ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله رسول وایلچی وکوندرلمش معناسنه هرنه اولورسه ل فرسته ع فرستادن لفظندن صیغهٔ مفعولدر کوندرلمش معناسنه حکیم فردوسی بیت فرسته فرستادی زی شاه چین * بدل پرز کین شد برخ پرز چین ل فرسنافه ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نون وفا ایله شب نوروز فرسناف مرقوم معناسنه حکیم انوری بیت شب محنت باخر آمد وشد * شب فرسنافه روز نوروز باد ل فرشه ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله هنوز طوغرمش حیوانك ابتدا اکلان سودی که آتشده برمقدار قینادوب پنیر کبی قاتیلنمدقده قالدررلر اکا فله دخی دیرلر ترکیده آغز دیدکلریدر ل فرنه ع سکون راء مهمله وفتح نونله طورنه که فسام وکلنك دخی دیرلر میرنظمی بیت شود صعوهٔ همتش پرکشاد * کند صید فرنه ز اوج هوا ل فره ع کسر راء مهمله واظهار ها ایله زیاده لکدن عبارتدر حکیم سنائی بیت هریکی شاخ میوه دار فره * نام آن میوه هاست صدق به * سید ذو الفقار شروانی بیت زرایت رایت رسد تا بید را فره فره * با بارهٔ حرمت بود آفاق را حصن حصین * شرف الدین یزدی بیت ای حلقهٔ زلفت زده بر باد کره * لعل تو بناز کی ز جان برده فره * شاعر * رباعی * کر زانکه خدا بمن دهد مال فره * بکشایم ازین کار فرو بسته کره * ترکی بحرم که هرکه بیند کوید * ای خاك تو از خون خریدار تو به ل فردوده ع سکون را وضم دال اول وفتح ثانیٔ مهملات ایله برشته وبریان معناسنه در حکیم خاقانی * قطعه * برزدینه بره کریم وکردانی * چکونه کرد ز آتش فردوده وبریان * ازان فردوده بریان تراست در دوزخ * عمیله کاسن درز برخانه نه امان ل فرفینه ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله خرفه که فرفخ وپرپهن وفرفهن دخی دیرلر ترکیده سمزاوت دیدکلریدر کذا فی المجمع ل فرنجه ع فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ساحل دریاده بر بندر اسمیدر که معظم اسکله سی واردر امیر خسرو بیت ازدیار فرنجه شش مهرا * هست ماهی ومردمانش چوماه ل فریفته ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفا وفتح تاء مثناة ایله فریفتن لفظندن اسم مفعولدر آلدانمش که فریب خورده دخی دیرلر ل فریه ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله لعنت ونفرین وجرب وشتوم معناسنه استاد لطیفی بیت بدین سرف وبدین غرغری * نه خورد است وصلش ایا فریه کو * مختاری بیت خواهی بمکه باشد وخواهی بفلسطین * بادامن او فریه کره کردم وپیوند * حکیم سوزنی بیت بازدر هزل چون کشایم ازان تار * فریه کنم برعدوی جاه تو ابشار ل فسله ع سکون سین مهمله وفتح لام ایله مثل وحکایات معناسنه شاعر بیت تا چند فسله کویی در بزم میکساران * با هزل وسخره کشتی مانند فضله خواری ل فکانه ع فتح کاف فارسی ونونله شکم مادردن مرده طوغمش واد عربیده سقط دیرلر شمس فخری بیت عجب کردشمن ملکت در ارحام * بکردد نیست مانند فکانه ل فکه ع فتح کاف مشدده ایله ده تخفیفله ده اولور کاسهٔ درویشان که کچکول معناسنه در ل فندیره ع

ع

سکون نون ویای تحتانی وکسر دال وفتح راء مهملتین ایله دکرمی طاشی طاشندن اشاغی یوارلغه
دیرلر ي فنه ع فتح نونله اول سیاه دانه درکه مزروعات اراسنده بتوب حبوباته قاریشور
اکثریغدای اراسنده اولور فیك دخی دیرلر ي فه ع اظهار ها ایله قالب که ایچنه کرپیچ دوکرلر
وکورك که با پلق قارشدررلر فرهنك میرزا ابراهیمده کمی کورکی واقعدر اما کتاب السامی
في الاسامیده بردلکلو دموردرکه آکا براغاج چکیروب طپراقی قرارلر عربیده مجرفه دیرلر ي فهه ع
فتح ها ایله رشك معناسنه که عربیده غبطه دیرلر ي فیروزه ع سکون یای تحتانیله کوك رنکلو
بر قیمتلو طاشدر یوزك ایدرلر وبعض مرصعات اراسنه قورلر اعلاسی نیشابور طاغنده اولور
جمله خواصندن برکیسنه نك برماغنده برصحیح نیشابوری فیروزه یوزکی اولسه دعوا ومخاصمه ده
خصمنه غالب اولوب ظفر بولور فیروز ظفر معناسنه اولدوغی اجلدن بویله بونك خاصه سی
اولمغله فیروزه تسمیه ایلمشلر پیروزه دخی دیرلر ورنکی کوك اولمغله آسمانه فیروزه رنك دیرلر مولانا جامی
بیت برفرازنده فیروزه رواق * شمسه زرکش زنکاری طاق ي فیلسته ع سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة ایله پیلسته مرقوم معناسنه در ي فیه ع فتح یای
تحتانیه تسکره که آنکله باپلق چکرلر وشراب مدرسنه ده دیرلر ي مع الیاء التحتانی * فجای ع
فتح جیمله خرما اغاجندن جمع اولنه قدن صکره یرنده باقی قلان که فاجام دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ي فدایی ع فتح دال مهمله وکسر یای تحتانیله شجاع وبها در معناسنه مولانا
هاتفی بیت فدایی وشان سپاهان تمام * ستاده دمعرض انتقام ي فزای ع فتح زاء
معجمه ایله افزودن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور ارتور معناسنه ابو المعانی بیت
دوش درباغ شدم خفتم وجستم ازجای * کفتم ای مرغ سحر تابکی این ناله فزای ي باب الفاء
المضمومة مع الالف * فزونا ع ضم زاء معجمه وواو مجهول وفتح نونله آرتق وزیاده معناسنه
صیغه مبالغه در ي فسونا ع ضم سین مهمله وفتح نونله مبالغه ایله اسم فاعلدر ساحر معناسنه
ي مع الباء * فوب ع واو معروفله اوفورمك ایله آغزدن چیقان هوا که دفع چشم زخم ایچون
یاخود غیری نسنه ایچون اوقیوب اوفوررلر کذا فی التحفه ي مع التاء * فرات ع بین الناس
مراد صوی دیدکلری نهر عظیمدرکه ارض روم ناحیه سندن چیقوب ارزنجان قربندن کماخ
قلعه سی آلتندن دیورکی سمتندن عربستانده بیرة الفرات اوکندن عانه دن حله دن آقوب
بغداد ناحیه سنه اوغرایوب وبغداد اوکندن جاری اولان دجله که بین الناس شط دیمکله
معروف اولان نهر معظم ایله بصره دن بروقورنه دیدکلری محلده قاریشوب دریامثال
اولوب بصره اوکنده بحر العربه ملاقی ومتصل اولور جزر ومد دیدکلری حالت دریایه
اتصالی محلنده واقع اولور ي فرت ع ضم راء مهمله ایله ارغج که پود دخی دیرلر عربیده لحمه
دیدکلریدر شمس فخری بیت کسوت عمر ابو اسحق را * هست از نسج ابد تاری وفرت *
مجمع الفرسده فتح فا ایله منقولدر اما فرهنك میرزا ابراهیمده کذلك فتح فا ایله وضم فا ایله براوتدر
یورك آغریسنه نافعدر ي فروخت ع فروختن لفظندن صیغه ماضی در صاتدی دیمك اولور
مستقبلنده حاشینه قلب اولنوب فروشد دینلور خواجه حافظ بیت پدرم جنت رضوان
بدوکندم بفروخت * ناخلف باشم اکر من بجوی نفروشم ي فروداشت ع ضم راء مهمله وواو

وواو معروف ایله آخر ترنمات ونغمات ومقامات ارباب موسیقی فرود اشت دیرلر آشاغی طوتدی
دیمك اولور مولانا هاتفی بیت بجنبید آن کوه تمکین زجای * دران شور وغوغا فرود اشت
پای ؎ فورت ؏ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی صورت میرنظمی در وصف خانه بیت
تماشا کنان از صفا بخش بود * بدیوار فورت همه نقش بود ؎ مع الجیم * فج ؏ اشاغی صارقش
دوداق دوه نك وغیری نك کذا فی فرهنك جهانکیری ؎ بخفج ؏ ضم فائین وسکون جیمین ایله
فسلدی که فسافس وفس فس دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه این را
پیشه کرد وبر دوام * بخفجی در شهر افتاد وعوام * عربیده الفجفاج والفجافج بالفتح چوق
سویلین کثیر الکلام معناسنه ؎ فرنج ؏ ضم راء مهمله وسکون نونله ایکی معنایه در اول
آغز چوره سی که پوز وبتفوز وپرپوش دخی دیرلر استاد رودکی بیت سر فرو کردم میان ابخور
از فرنج منش خشم آمد مکر * شمس فخری * قطعه * آنچنان مولعند در هیجا * دوستانش
بخون دشمن فنج * که چو تشنه بروز کرم در آب * همه درخون نهند لنج وفرنج * ثانی اغاجك
تازه داللری بیومك ایچون قوجه دالنی کسمکه دیرلر فرهانج معناسنه مجمع الفرسده بمعنی کابوس
مسطوردر ؎ فنج ؏ سکون نونله اوچ معنایه در اول بمعنی حریص شمس فخری بیت
آنچنان مولعند در هیجا * دوستانش بخون دشمن فنج * ثانی قویروغی کسلك اشك ثالث
ولایت زنکبارده بر شهر آدیدر آدمیسی غایت سیاه اولور مجمع الفرسده خایه سی دبه ودخی
زشت معناسنه مسطوردر ؎ فوشنج ؏ سکون واو ونون وفتح شین معجمه ایله شهر هراة
قربنده بر بیوك قصبه آدیدر اما هاتفی تیمور نامه ده شهر اولمق اوزره یازار * مثنوی * نخست
آن شتابنده ابر ستیز * بر اطراف فوشنج شد ژاله ریز * نه کل ماند آنجا سلامت نه خار *
فرو ریخت آن ژاله بر کشت زار * زنا بخردی چونکه فوشنجیان * ببستند در کین سلطان میان
چو از کار فوشنج پرداختند * بسوی هری رایت افراختند ؎ مع الخاء المعجمه * فخ ؏ آغرا
طمقلی که سرکش آتلره اورب باشنی ضبط ایدرلر ابو المعانی بیت کر کند سرکشی بطاعت او
فخ زند در دهان چرخ قضا ؎ مع الدال المهمله * فرزد ؏ ضم راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله
صو یوزنده پیدا اولان سبزه که یازوقیش قوریموب طورر شمس فخری بیت زفیض کفت
کشت زار امید * بود تازه دایم چو بستان فرزد ؎ فرود ؏ ضم راء مهمله وواو معروفله درت
معنایه کلور اول نام پسر سیاوش حکیم فردوسی بیت پس آکاهی آمد بنزد فرود * که شد
روی خورشید تابان کبود * ثانی برشته وبریان حکیم سوزنی * قطعه * عنا ورنج دل تو
نهفته نتوان داشت * چنانکه نتوان خورشید را بکل اندود * اکرچه زین غم وزین رنج ودرد
تا کدران * دلت بر آتش حسرت کباب کشت وفرود * ثالث بمعنی فرو یعنی اشاغی حکیم اسدی
بیت فرود آمد ز پشت پاره چون باد * چو سبزه بوسه زد بر پای شمشاد * رابع فرود اشت
معناسنه مولانا هاتفی بیت سری کو نیامد بقیصر فرود * بخواری بخاك ره افتاده بود *
؎ فروزد ؏ ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله افروزیدن لفظندن فعل مضارعدر یاقرویاندرر
ویانر معناسنه چغتای لساننده اور تانور دیرلر یانر دیمك اولور نتکم میرعلیشیر بیت مینك
بیراوتدر که کردم اورسام افلاك اورتانور * ایسر اپسام کونکلوم دا جان وجسم غمناك اورتانور *

ق فسرد ع ضم سین وسکون راء مهملتین ایله بمعنی شکاری ودخی فسردن لفظندن فعل ماضیدر
کذا فی الادات ق فنود ع ضم نون وواو معروفله درت معنایه در اول اعتماد والتجا معناسنه
شمس فخری بیت فنودم نیست ای شه کامران * فنود از تو دارم بعمر دراز * ثانی آرام
وآسایش معناسنه در مصدری فنودندر ثالث فریفته وغره شمله که بفنود یعنی فریفته شمله
استاد رودکی بیت بفنود تم بردرم وآب زمین * دل برخرد وعلم بدانش بفنود * رابع اول
کمسنه یه دیرلر که یوریمکده وسوبلمکده توقف ایلیه وسخن سبکنه قدرتی اولمیه مجمع الفرسده
فتح فا ایله مرویدر ق مع الراء المهمله * فتور ع ضم تاء مثناة ایله کسل وسستی معناسنه عربیدر
میرنظمی بیت همیشه شوی در صفا وسرور * بطبع لطیفت نیاید فتور ق فجر ع فتح جیم ایله
بر کمسنه یه صاحب اوجاق معناسنه وجوانمردلق معناسنه ودخی بعض نسخه ده طوپوق معناسنه
مرویدر ق فرفور ع سکون راء مهمله وضم فا وواو معروفله قراقروت که کشمش سیاه وپینو
دخی دیرلر ق فغنشور ع فتح غین وسکون نون وضم شین معجمتین ایله مملکت چینده بر شهرک
آدیدر خلقی غایت محبوب وبی نظیر دلبرلری چوق اولور پادشاهلرینه فرشیوه دیرلر حکیم اسدی
بیت بشهر فغنشور شد پادشاه * بزد خیمه کردش هم از کرد راه ق فنور ع ضم نونله بمعنی
جدایی یعنی آیریلق کذا فی المجمع وفرهنگ میرزا ابراهیم ق فور ع بوزن نور اوج معنایه در
اول رنگ خاکستری هرنه ده اولورسه ثانی مورد دیدکاری اغاج یپراغی ثالث مشهر کتوج
پادشاهنک آدیدر که اسکندر آنی هلاک ایلدی حکیم سنایی بیت بود طبع ز نظم ونثر فتور *
چون ز اسکندر مظفر فور * کذا فی فرهنگ جهانکیری بو معنایه مولانا هاتفی بیت بلرزید
کیتی ز سم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * مؤید الفضلاده بمعنی رنگ سرخ پژمرده
یعنی صحیح قرمزی اولمیه ق مع الزاء المعجمه * فرز ع سکون راء مهمله ایله براوتدر دردشکم
یعنی بورک بوریسی که عربیده مغص دیرلر غایت نافعدر اعلاسی چین دیارنده اولور بعض نسخه ده
اکیرد بویاز مشلر وفرهنگ جهانکیریده زاء فارسیله مسطوردر ناصر خسرو * قطعه * که دانست
کین تلخ ناخوش هلیله * حرارت براند ز ترکیب انسان * که فرز ودز اول که دردشکم را * فرز یابد
از چین واز روم والان ق فروز ع ضم راء مهمله وواو معروفله نور وضیا وروشنی معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بیت اندک اندک خوی کن بانور روز * ورنه خفاشی بمانی بی فروز * وافروختن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور دلفروز وعالمفروز کبی ق فوز ع واو مجهول ایله
اوج معنایه کلور اول اغز چوره سی که یوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * دینی
از دین همیشه آزردست * کاب دینی بجال او بردست * دوردارد شب خود از روزش *
که بترسد که بشکند فوزش * ثانی غلبه وهجوم معناسنه حکیم سوزنی بیت بروشاهجان باشی
تو آنکه * که اینجا الشکر سرما کند فوز * ثالث صدای جماع که محل مجامعتده ظاهر اولان آواز
معهود حکیم سوزنی * قطعه * من ودو یارک من نازرا بحجره بریم * همیکشیم سپوز وهمیکشیم
سپوز * چنان کشیم وچنان دربریم ماهمه شب * که خواب ناید همسایه را ز فوز افوز *
عربیده فتح فا وسکون واو ایله بمعنی رسیدن وفیروزی یافتن ورفتن ورستن معنالرینه در
ق مع السین المهمله * فرس ع سکون راء مهمله ایله ولایت فارسه منسوب اولان آدم

آدم ولسان ولغت که فرس دان وفرس خوان دیرلر میرنظمی بیت که ازما از سر تحقیق پرسی
که ما فرس وزبان ماست فرسی فسوس ضم سین مهمله وواو معروفله درت معنایه کاور
اول سخره ثانی دریغ که حیف معناسنه بو ایکی معنایه ابوشکور بیت دیو بکرفته مرترا
بفسوس * بزبان عربی فال فسوس * ثالث نام دار الملك دقیانوس شاه در حکیم سنایی
بیت حال اصحاب کهف ودقیانوس * قصه بخساوس وشهر فسوس * رابع خرده بغه وصدف
ایله اشانمش ایشلر که فسوسکاری دیرلر فوزندیوس سکون واوین ونون وفتح را وکسر
دال مهملتین وضم یای تحتانیله برشهر آدیدر کذا فی المجمع مع الشین المعجمه * فش
بال اسب ودنبال هرچیز یعنی هرنسنه نك قویروغی عربیده کی ذنب معناسنه در کذا فی مجمع الفرس
بو معنایه حکیم خاقانی * مسمط * هرموی رخشت رستمی مدهامتان فش آدمی * طاس
زرش هرپر چمی از زلف حور داشته مع العین المهمله * فقاع فتح قافله بر نوع
شربتدر که شربجیسنه فقاعی دیرلر فقع فتح قافله لاف معناسنه در که لاف زنه
فقع کشاد دیرلر حکیم خاقانی بیت چرخ شد انی زلبش دوش فقع کشاد وکفت * اینست
نسیم مشکپاش اینست فقاع سکری مع الغین المعجمه * فراغ فتح راء مهمله ایله بمعنی
تابش وروشن که فروغ دیمکله مشهوردر حکیم قطران ارموی * قطعه * ازمهر جود نیست
بچیزی دکرش میل * دز شغل ملك نیست بچیزش دکر فراغ * ازخوی او پر ندکل ونسترن نسیم
وز روی او کرنده ومهروی فراغ فروغ ضم راء مهمله وواو معروفله ضیا وروشنی کمال
اسمعیل بیت شب سیاه فروغ بیاض دیوارش * مؤذنانرا از صبح درکان افکند * خواجه
حافظ بیت ای فروغ حسن ماه ازروی رخشان شما * آب روی خوبی ازچاه زنخدان شما *
خواجه سلمان بیت فروغ رای رایت کرفتد برتیره شب کردد * زروز آخر خرداد روشن ترشب
یلدا فغ اصلنده بت معناسنه در که جمعنه فغان دیرلر کیدرك برسبیل استعاره جوان
خوش صورت ومحبوب خوب خلقته علم اولدی ماوراء النهر لسانیدر استاد عنصری بیت
کل از روش بردکونه بهنکام بهار اندر * فغ ازچهره اش بردصورت بغفغوری بهار اندر * بهار
ثانی بتخانه معناسنه در وله ایضا بیت کفتم فغان کنم زتوای بت هزار بار * کفتاکه از فغان بود
اندرجهان فغان * بدیهی کوید بیت آن جنینی بحازچین دوزلفش * هم فغ هم فغ پرست ازو
بفغانست * شمس فخری بیت یادبر پستر عنار بخور * دوراز نیکخواه ویاری وفغ * پادشاه
سرایلرینه وبتخانیه فغستان دیدکاری بوندندر مع الکاف * فراك فتح راء مهمله ایله
بمعنی پشت یعنی ارقه عربیده ظهر معناسنه در میرنظمی بیت دید شخصی آمد از کوه تابناك
پشتواره می نهاده برفراك فرونجك ضم راء مهمله وسکون نون وفتح جیمله ایکی معنایه در
اول فرنجك مرقوم معناسنه در ثانی اطراف دهن کذا فی فرهنك جهانکیری فغاك فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول ابله ونادان ثانی بمعنی حرامزده استاد دقیقی بیت آنکت
کلوخ روی لقب کرد خوب کرد * زیرالقب کران نبود بردل فغاك فنوك ضم نونله اونکولك
معناسنه فورك فتح راء مهمله ایله شاه کنوج قزینك آدیدر بهرام کور حباله ازدواجه
کتوردیکی شیخ نظامی بیت دختر رای هند فورك نام * پیکر خوبتر زماه تمام مع اللام

ل فرغل وفرغول ع كلاهما بسكون الراء المهملة وضم الغين المعجمة ايله ايشى تأخير واداية تكاسل
ايلمك معناسنه در ابو المعانى بيت بجان منتظر امر تست انس وملاع * بخدمت تو دارانميكنند
فرغل ل فروهل ع ضم راء مهمله وكسر ها ايله اشاغى صاليور معناسنه صيغهٔ امر اولور
* مصرع * يا مجرى بر آور يا برقعى فروهل * فرو آشاغيد روهل امر در قويويرد يمك معناسنه
لفظ مركب اولور ل فلفل ع معروف سياه بوبر در عربيده فار سيده دخى مستعملدر ل فل ع
لام مشدده ايله ياسمن كبى برشكوفه در اما قمرد رغايت خوشبو در بغدادده رزاقى ديرلر بر معتبر
شكوفه در مجمع الفرسده نيلوفر اولمق اوزره مرويدر فرهنك ميرزا ابراهيمده وادات الفضلاده
بيخ نيلوفر وچوب درخت آبى منقولدر ل قوفل ع واو معروف وفتح فا ايله جوز بوايه مشابه
برنسنه در قرمزى اولور طعمى عفصى در امادیش دیبى شيش اولسه آنى محكم سحق ايدوب
اوزرينه باصه لر فى الحال دفع ايدر وديشى بياض وتابناك وانجو كبى ايدر ومتزلزل اولان اسنانى
محكم ايدر ل فول ع واو معروفله فيلك ديدكارى قره دانه در صغر ودوه علفى در عربيده بقله يه
قول ديرلر ل مع الميم * فدم ع ضم دال مهمله ايله عاقبت وانجام معناسنه در شمس فخرى
بيت كركند آن شاه دوران تربيت * كار دانش نيك كردد با فدم ل مع النون * فرختن ع ضم
راء مهمله وسكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله مخفف فروختن در ل فرو آمدن ع ضم راء مهمله
ايله آشاغى كلمك مولانا هاتفى بيت فرو آمد از كوه آن سيل تيز * كه از پيش او كوه كردى ستيز
ل فرو آوردن ع آشاغى كتورمك ودخى يوتمق عربيده بلع معناسنه شاعر بيت فرو آورم
آندم باروبنكاه * دران صحرا زده فى الحال خركاه ل فر آوريدن ع متعدى فرو آوردن در
ل فروبردن ع ضم راء مهمله وباء موحده ايله اشاغى ايلتمك ويوتمق معناسنه مصدر در مولانا
هاتفى بيت فرو برد سر دركريبان فراغ * فرو مرد آسودكى چراغ ل فروبرانيدن ع متعدى
فروبردن در ل فروبستن ع آشاغى بغلمق معناسنه مولانا هاتفى بيت هماندم فروبست
بر دجله پل * كذر كرد از پل زبيم مغل ل فروبستيدن ع متعدى فروبستن در ل فروتن ع
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ايله تواضع يعنى آلچاقلق استاد لطيفى بيت فروتن
باش وكبر وكينه بكذار * كه يابى در بزركى قدر ومقدار ل فروختن ع ضم راء مهمله وواو معروف
وسكون خاء معجمه ايله صاتمق بيع معناسنه بولغت ايكى معنايه ايكى وجهله استعمال اولنور
صاتمق معناسنده مستقبلنده خاشينه قلب اولنوب فروشد ديلور كمال خجندى بيت باب بايد
مكس بكرفته شيرينى فروشانرا * چو لبهاى تو در عشوه شكر بفروختن كيرد * ويروجهى ياقمق
معناسنه اولدقده مستقبلنده خا زايه قلب اولنوب فروزد وفروزنده ديرلر خواجه سلمان بيت
مرا چو روز وشب آتش فروختن كارست * يقين كه كرم بود در جحيم بازارست * چغتاى لساننده
صاتتى صاتدى ديمك اولور رسبعهٔ سيارده دلارامى خواجه سى صاتدوغى يرده ايدر بيت
جانى يار ماقفه ساتتى خواجهٔ خس * كيم بو سودانى تاجر اتيكاى وبس ل فروخوردن ع
برنسنه يى يوتوب يوتمق وصوبى زمين ايچمك معناسنه ل فروداشتن ع ضم را وفتح دال
مهملتين ايله اشاغى طوتمق وحفظ ايلمك نكهداشتن معناسنه مولانا هاتفى بيت سپه
پرور شه عادل زورمند * فروداشت از بهر دفع كزند ل فرود آمدن ع قونمق ويره اينمك

اینمك مثلا آتدن اینمكه ازاسب فرود آمد دیرلر مولانا هاتفی بیت فرود آمدند آن دوانجم
سپاه * برافراختند ازدوسو بارگاه ع فرود آوردن ع فرو آوردن مرقوم وفرو بردن
معنالرینه اشاغی كتورمك واشاغی ایاتمك معناسنه‌در مولانا هاتفی بیت فرود آورم كه كران
كرزرا * كمر بشكنم كوه البرزرا * وآتدن ایندرمك معناسنه كه چغتای لساننده آختارماق
دیرلر میرعلیشیر بیت تیغ ایلا خاكی تیئمینی هرطرف یاردینك كیلیب * نقد جان آلماقغه بو
توفراغنی آختاردینك كیلیب ع فرودین ع ضم را وواو معروف وكسر دال مهملتین ایله باد
دبوركه جانب غربدن اسر شمس فخری بیت زباد خلق او در باغ و بستان * دم عیسی بود باد
فرودین ع فرورفتن ع ضم راء اول وفتح ثانیله صویه طالمق وفكره وارمق وذوق وعشرته
مشغول اولمق وضم راء ثانیله سپورمك معناسنه‌در مولانا هاتفی بیت فرورفت دوران بچاروب
مهر * غبار شب ازكاركاه سپهر ع فروشاندن ع ضم راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بمعنی
دوركردن كذا فی المجمع ع فروشیدن ع صاتمق فروختن معناسنه ابو المعانی * رباعی *
آن دلبر كذشته هنوز ناز فروشد * ویران شده مسجد شود و ساز فروشد * دی صال خرید است
با هم هستی عشاق * كالای كساد كس مخر و باز فروشد ع فروهادن ع ایكی معنایه‌در اول
محسوسا برنسنه‌یی اشاغی قومق ثانی معنا برنسنه‌یی حساب كبی وعجب وغرور وحسن
وجمالی اشاغی قومق یعنی فارغ اولمق ع فروهشتن ع ضم راء مهمله وكسر ها وسكون شین
معجمه ایله رسن وگیسو و زلف وامثالی نسنه‌لری صارقتمق و صالندرمق وصالیو یرمك
معنالرینه مصدردر مولانا هاتفی بیت فروهشت پرچم نطوق چمش * نشاه فتح دلداره پرچمش
ع فروهلیدن ع ضم راء مهمله وكسر ها ولام وسكون یای تحتانیله كذاشتن وافكندن یعنی
قومق و برقمق و صالیو یرمك كذا فی المجمع ع فروهیختن ع مفتوحده ذكری مرور ایدن
فرهختن معنالریله مترادفدر ع فروهیدن ع ضم راء مهمله وواو معروف وكسر یای تحتانیله
عاقل وزیرك ومؤدب اولمق ع فزودن ع ضم زاء معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله
آرتمق افزودن كبی ع فژولیدن ع ضم زاء فارسی وواو معروف وكسر لامله قندرمق یعنی
تحریك وتحریص ایلمك یعنی برمصلحته تحریك ایدوب تقیید واقدام ایله یا پشدرمق ع فزون ع
ضم زاء معجمه ایله آرتق زیاده معناسنه حكیم فردوسی بیت زبیژن فزون بود هومان بزور *
چه سود از فزونی چو بركشت هور * بو معنایه افزون دخی دیرلر اكرچه ایكسی دخی زیاده‌در اما
فرقلری بودركه آرتمق ایله زیاده اولانه افزون دیرلر وابتدا زیاده اولان نسنه‌یه بیش افزون
دیرلر ع فسردن ع ضم سین وسكون را وفتح دال مهملات ایله طوكمق انجماد معناسنه‌در
ع فسوجن ع ضم سین مهمله وفتح جیمله برنوع طعامدر كیلانه مخصوص اول ولایتلرده
متعارفدر ع فسون ع ضم سین مهمله وواو معروفله تعویذكه اطفالی حفظ ایچون یازوب
باشنه دیكرلر واوقیوب اوقورلر وسحر كبی اوقودقلری نسنه مولانا هاتفی بیت نه آن عذرها
مهر پیوند ماست * سراسر فسون زبان بند ماست * وپری دعوتی ایچون واجنه‌یی دفع
ایچون حاصلی سحر وافسون دیدكلریدر حضرت مولانا قدس سره بیت روان شد زره شیشه
صدهزار پری * چو پرقنینه بخواند فسون احیا نا * ومكر وسحر معناسنه شیخ نظامی

بيت فسون چند باخواهش بر آمود * فسون كردن ببابل كى كند سود ك فشردن ع ضم
شين معجمه ايله صقمق عصر معناسنه ابو المعانى بيت چنان فشردم مرا دست تيز وچابك غم *
نماند هيچ رطوبت بسراسر تن من ك فغان ع بو زن ومعنى مغان جمع فغ ومغان جمع مغ در
محبوبان ودلبران معناسنه در استاد عنصرى بيت كفتم فغان كنم ز تواى فغ هزار بار * كفتا كه
از فغان بود اندر جهان فغان * لسان فرغانيه بتانه ديمكدر و ماوراء النهرده مست ديمكدر
ك فغستان ع كسر غين معجمه وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى بتخانه وحرمسراى
پاشادهان اول اجلدن كه محبوبان كل اندام ودلبران سروخرام بلكه بت سيمين تن وصنم نازك بدن
بيحد ونهايه اولمغله بتخانه علمنه انيا زو بو سببدن كنايه پرداز لو لمشلر فغ بت وستان اسم مكان در
كلستان وچمنستان كبى حكيم فردوسى بيت فرستش بسوى شبستان خويش * بر خواهران
وفغستان خويش * حكيم اسدى بيت شه چين جدا با فغستان درخت * همى رفت بر پيل
وبا تاج وتخت * كاهى جوان خوب صورت ودلبر محبوب سيرته دخى فغستان ديرلر بو معنى
لغت جهتيله دكل كنايه ايله تصرف دركه مجمع حسن وخوبى ومعدن آثار محبوبى اولدوغى
تقريبيله حكيم فردوسى در صفت آوردن دختر كند هند بخدمت اسكندر بيت فغستان
بر آمد بمشكوى شاه * بكى تاج بر سر زمشك سياه ك فنا نيدن ع فتح نون اول وكسر ثانى
وسكون ياى تحتانيه سو يلركن ودخى كيدركن توقف ايدوب طورمق ميرنظمى بيت
بكويش وقت رفتن همچو بادم * چو باز آيم فنا نيدن بهردم * ودخى ثانى وعقل ايله حركت
ايلمك ك فنودن ع ضم نونله فنا نيدن معناسنه در استاد لطيفى بيت من همچو زله زار
و نزارم كه دوش وى * ميكرد ناله بر سر شاخى همى فنود * خسروانى بيت آفرين باد
بر سر قلمش * سر دريا كجا برد بفنود * ودخى غره اولمق وآلدانمق معناسنه استاد رودكى بيت
بفنود ست جهان برد زمم آب وزمى * دل تو بر خرد ودانش وخوبى بفنود ك فوران ع سكون
واو وفتح راء مهمله ايله شهر كنوج آديدر پوران دخى ديرلر ك فوريان ع سكون واو وكسر راء
مهمله وفتح ياى تحتانيه شهر كنوجده متوطن اولان خلقه ديرلر ك فوردكان ع واو معروف
وسكون را وفتح دال مهملتين وكاف فارسيله ك فورديان ع واو معروف وسكون را وكسر
دال مهملتين وفتح ياى تحتانيه كلاهما بمعنى خمسه مسترقه كونلرى كه ابانماهك آخرنده بش
كوندر تعريب ايدوب فوردجان ديرلر مجملا خمسه مسترقه ديوب بر آد قومشلر بونلردر كه
بو ترتيب اوزره اهنود اشنود اسفندمذ خشت هشتويش ديرلر و بر معنالرى دخى شهور
شاكنى در ك فوردين ع مختصر فروردين در كه بر آى آديدر منوچهرى بيت حاسدم
بر من همى خوشى كند اين زو خطاست * بفسردچون بشكفد كل پيش ماه فوردين * عبد
الواسع جبلى بيت خورد بايد باده همرنك بوى كل كنون * چون چمن خالى شد از كلهاى ماه
فوردين ك فوردن ع فوردين مرقومدن اختصار اولنمشدر ك فوژان ع سكون
واو وفتح زاء فارسيله صداى مهيب معناسنه شمس فخرى بيت زترس زهره مريخ آب كردد
اكر * باسمان زند از سهمكين تو فوژان ك فوكان ع فتح كافله فقاع معناسنه شمس فخرى
بيت چو نام تو شنود جان چنان جهد زسرش * حسود را كه كسى بر كند سر فوكان * فقاع كه

فقاع كه شربتدر شربتجيلرك معتادلری آغزی طار بوینی اوزون شيشه كه ايچنه شربت قويوب
تازه نورسه‌لر ايچرلر ﯙ مع الواو * فرو ﯜ ضم راء مهمله واخفاء واو ايله درت معنايه كلور اول
اشاغی كه عربيده تحت معناسنه در فرود آمدن وفرو بردن ديرلر ثانی يوتق بلع معناسنه
شاعر بيت دشنه بجكر فرو توان خورد * سخنست فرود چون زدن درد * ثالث صويه
طالمق غطس معناسنه رابع معنای زايد يعنی زياده بركلمه در انجق تحسين ادا ايچون ايراد
ايدرلر آنسز دخی معنی تمام اولور استاد بيت چه خسبی چند ای صبح سيه روی * باب
چشم من رخ را فروشوی * بو بيتده زايد واقع اولمشدر يالكز شوی ايله ده سوز تمام اولور ﯙ فوفو ﯜ
يعنی فر وفرفره مرقومين يعنی شتاب ﯙ مع الهاء * فتوده ﯜ ضم تاء مثناة ايله فريفته
ومغرور دنيا معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری ﯙ فخفجه ﯜ سكون جيم اول وفتح ثانی
وضم فا ايله مخفی صو ياشلن سوزه ديرلر فخفج مرقوم معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بيت فخفجه افتاد اندر مردوزن * قدر پشه مخورد اين پيل تن ﯙ فخره وفخفره ﯜ كلاهما
بسكون الخاء المعجمتين وفتح الرائين المهملتين كوفلی اتمك وشب مانده طعامه ديرلر ميرنظمی
بيت هر طعام ونان كه باشد فخفره * خوردن آن باعث عز وفره ﯙ فراته ﯜ فتح راء مهمله
وتاء مثناة ايله كوفتركه اوزمی صقوب صوينی محكم قيناد وب ايچنه بر مقدار نشاسته قويوب
قاتيلنجه قدر اوزرينه دوكوب قوريدقده پارچه پارچه كسرلر بعض پرده كسمه ديرلر ابو المعانی
بيت ز آب تلخ انكور خواهم من مدام * كرچه شيرينی فراته باشدش ﯙ فراغه ﯜ فتح راء مهمله
وغين معجمه ايله قلم سيله جك بز اولسون چوقه پاره‌لری اولسون ﯙ فرستوه ﯜ كسر را
وسكون سين مهملتين وواو معروف وضم تاء مثناة ايله شهر فغنشور پادشاهنك اسميدر
حكيم اسدی بيت فرستوه شاه فغنشور بود * كز اختر بشاهيش منشور بود ﯙ فروخته وفروغنده ﯜ
كلاهما بضم الراء المهملة وسكون الواو والخاء والغين المعجمتين بمعنی فروزنده ودرخشان يعنی يانيجی
وآيدنلق ويريجی كذا فی المجمع ﯙ فروزنده ﯜ ضم راء مهمله وسكون واو ونون وفتح زاء معجمه
ايله اسم فاعل صيغه سيدر آچيجی ويا قيجی ويانيجی معناسنه مولانا جامی بيت نقطهايش
چو فروزنده نجوم * بشياطين قوی الوهم رجوم ﯙ فروزينه ﯜ ضم راء مهمله وكسر زاء
معجمه وسكون يای تحتانی وفتح نون ايله بمعنی آتشن زنه وآتش برك يعنی چاقمق بعض فرهنكده
آتشن دوشمش خس وخاشاك مولانا جامی بيت شرری را كه جست زاهن وسنك *
بی فروزينه مشكلست درنك * بو بيتدن قاو اولمق فهم اولنور ﯙ فروشه ﯜ ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح شين معجمه ايله بمعنی افروشه مرقوم يعنی حلوای خانكی ﯙ فرومانده ﯜ ضم راء مهمله
وفتح ميم وسكون نون ايله عاجز ومتحير معناسنه مولانا هاتفی بيت فرومانده حيران دران رستخيز *
نه رای ستيزه نه راه كريز ﯙ فرومايه ﯜ ضم راء مهمله وفتح ميم وبای تحتانيه اصلی آلچق
يعنی حسب ونسب صاحبی اولميوب مجهول الاصل اولان كمسنه معناسنه شيخ سعدی بيت
بافر ومايه روزكار مبر * كزنی بوريا شكر نخوری ﯙ فروهخته ﯜ ضم راء مهمله وفتح ها وتاء
مثناة وسكون خاء معجمه ايله بمعنی آمده يعنی كلمش ﯙ فروهشته ﯜ كسر ها وسكون شين معجمه
وفتح تاء مثناة ايله اشاغی صارقمش زلف وطره دستار وامثالی وبو رون اوجی وآلت دوداق

وهرنه که صارقنغه صالح اوله آنده استعمال اولنور ابوالمعانی بیت سر بینی که فروهشته باب * اب فروهشته چنان برسینه ﴿ فروهنك ﴾ ضم راء مهمله وکسر ها وسکون نونله بمعنی فرهنك کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ فروهیده ﴾ ضم راء مهمله وکسر ها وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول ظاهر وآشکار معناسنه استاد عنصری بیت هرکه فرهنك ازو فروهیده است * تیر مغزی از ونکوهیده است * ثانی شکوه وآهسته یعنی تمکین ومتانت اوزره حرکت ایدنه دیرلر وعاقل وزیرك معناسنه شمس فخری * قطعه * دولت ونصرت وسعادت را * نیست کاری بغیر جروبه * تاکه باشند معتکف باشند * بر در خسرو فروهیده ﴿ فسرده ﴾ ضم سین وسکون را وفتح دال مهملات ایله ایکی معنایه در اول افسرده یعنی طوکمش عزیله منجمد معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت کر دلولی دست چون در خون من * خون من در دست لولی بفسرد * کمال اسمعیل در صفت سرما بیت دردهنها فسرده آب دهن * ازدم سرد همچو یخدانست * ثانی شکاری معناسنه در ﴿ فسره ﴾ سکون سین وفتح راء مهملتین ایله بمعنی لرزه کذا فی المؤید بو معنایه میرنظمی درحسب حال عاشق بیت بکیرد فسره وقت دیدنش را * نماند تاب از لرزیدنش را ﴿ فکه ﴾ فتح کافله مجالس ومحافلده وبعض ضیافت کبار وسورلرده مخصوصا چاشنه‌یرلك ایدنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ فله ﴾ لامك تشدیدی ایله ده تخفیفی ایله ده جایزدر قویون آغزی که سودندن ایدرلر وکسر فا ایله ده منقولدر اما تحفة الاحبابده پنیر تازه دیوب بوبیته تمسك اولمش استاد منوچهری بیت نوای مطربان داریم وبربطهای کوینده * مساعد ساقیان داریم وساعدهای چون فله * یعنی فله کبی ﴿ فنجه ﴾ سکون نون وفتح جیمله سوبلك حدیث معناسنه میرنظمی * مثنوی * چرا کشتی همیشه همچو غنچه * بزیبد آن شکر لبهای فنجه * اکرچه خامشی نیکست اما * چوجای فنجه آید فنجه اولی ﴿ فوته ﴾ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله پشتمالکه عربیده فوطه دیرلر حکیم شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك رضوانست * کرچه بنیاد اوست از کچ وخشت * ماهرویان درو چو غلمانند * فوتها پر ز ز لهای بهشت * مولانا جامی عربی عبارتله فوطه استعمال ایلمش بیت جامه وفوطه چه پوشی چومکس * پر بهر خوان چه کشایی بهوس ﴿ فوده ﴾ فتح دال مهمله ایله آبکامه‌نك مایه‌سی تعریب ایدوب فودج دیدیلر وآبکامه دیو بغدای وآرپه اونی اسی صوله یوغروب طوزسز ومایه‌سز خمیرین قرص ایدوب واوزته‌سن دلوب انجیر پیراغنه صاروب برنسنه ایچنه قویوب کولکه‌ده قورودب سفرلرده وسایر محللرده استعمال ایدرلر ﴿ فوزه ﴾ واو معروف وفتح زاء فارسیله فوز مرقومك معناسی اولیله مترادفدر یعنی آغز چوره‌سی حکیم سوزنی بیت بشعر عذب دلفروز من نکر منکر * بریش وسبلت وبتفوز ورنك فوزه من ﴿ فوه ﴾ فتح واو مشدد ایله قزل بویه که آنکله ابریشم بویارلر ﴿ مع الیاء التحتانی * فروتنی ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة وکسر نونله آلچقلق کوسترمك یعنی دون وسفله اولمق معناسنه تنکم دیمشلردر * مصرع * فروتنی مکن وهمت بلند بکوش ﴿ فسوسکاری ﴾ صدف وبغه وقورشون ایله خرده اشلنمش طوغرامه جی ایشی رومه دخی بوادایله‌در ﴿ باب القاف المفتوحة مع الالف

مع الف * قبا ﻉ قفتانك مخصوص عليدر كرك پنبه‌لى اولسون كرك اولمسون مولانا جامى
بيت سروقدش زقبا يافته زيب * عقل را نركس اوداده فريب * ديكروله بيت نه من زان
ميكشم دامن زرابت * كه روزجنك تنك آيد قبايت * قباتنك آيدضرب مثلدر مضطرب
اولمقدن كنايه‌در وقباده اوك آچق اولمق شرطدر برآدم بتون اثوابنك اوكن يرتوب آچسه
جامه قبا كردد يرلر خواجه حافظ بيت چون كل ازنكهت اوجامه قبا كن حافظ * وان قبادرره
آن قامت چالاك انداز * عربيده بالمدوالقصر والتخفيف قفتان معناسنه‌دروتشديد ايله اينجه
بللى وآرق عورته ديرلر ﮓ قبيطا ﻉ كسرباء موحده وسكون ياى تحتانى ايله بادهوا
معناسنه‌در ابوالمعانى بيت كارمن بوده غم وناله وزارى هردم * پس ازين زندكيم بوده قبيطا
آخر * ضم قافله وفتح باء موحده وطاء مهمله وسكون ياى تحتانيله عربيده آق حلوايه ديرلر عند
البعض دبله‌دركه خميردن ايدرلر ﮓ قراسيا ﻉ فتح را وياى تحتانى وكسر سين مهملتين ايله
بوستانى كوكم كه لطيف وسياه اولور عربيده كراسه قراصياء حلو وفشنه يه قرا صياء حامض ديرلر
ﮓ قرانيا ﻉ فتح راء مهمله وكسرنون بعده ياى ساكنه ايله قزلجق ديدكلرى يمشدر طبيعتى
بارد ويابسدر وزياده قبضيتى اولمغله سكر وياخود فايق عسل ايله خوشاب ايدرلر وبكمز ايله
ريچال ومرباسنى ايدرلر لطيف اولور حكيمى كويد بيت شودعارض اكراسهال مفرط * قرانيا
بخور ريچال وخوشاب ﮓ قربا ﻉ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله صقالده واقع اولان
بياض قالر خال كبى بياض نشان اولوركه ابتدادن قالرى بياض بتر ﮓ قرفسيا ﻉ سكون را وسين
مهملتين وفتح فا وياى تحتانيله بعض نسخه‌ده ﮓ قرقسيا ﻉ فا يرينه قاف واقع اولمشدر بردلرودر
عربيده كبابه ديرلر قرقسيون وقيسيان دخى ديرلر كذا فى المجمع ﮓ قفا ﻉ فتح قافيله اكسه
معناسنه‌در خواجه حسين ثنائى بيت كربمثل جاكنى درپس آيينه شخص * بينه تمثال
خويش تافته روبرقفا * موخر العنق معناسنه كه مذكر ومؤنثى برابردر ﮓ قسا ﻉ فتح سين
مهمله ايله برشهرآديدر كذا فى المجمع ﮓ قلونيا ﻉ سكون لام وضم ميم وكسرنون وفتح ياى
تحتانيله جام ساقرى ميرنظمى بيت نيازبرك سبرقدرما بود * ره آوردشبان قلونيا بود *
ﮓ قلما ﻉ سكون لام وفتح ميمله بمعنى فلاخن يعنى صپان كه صپان طاشنه قلماسنك ديرلر كذا فى
المجمع ﮓ مع الباء * قاب ﻉ ايكى معنايه كلور اول آشق كه چارپا حيوانك آياقلرنده اولور
بجل دخى ديرلر ضم با وجيمله عربيده كعب ديرلر ثانى ظرف كه ايچنه ماكولات وسائر نسنه
قورلر چغتاى لسانده ايديش ديرلر كسر الفله ميرعليشير بيت ساقيا چينى ايديش بيرلا
تكلف قيلما كيم * بى تكلف لارغه خوش آقتو رصر احيد ين سبو * وعربيده قاب ديو يايك
ياشيله قبضه‌سى ارالغنه ديرلر يقال لكل قوس قابان ويقال القاب المقدار ويقال بينهما قاب
قوس اى مقدار قوس والقاب ايضا للفرخ ﮓ قالب ﻉ فتح لامله انسان وحيوانك بدنى كه كالبد
دخى ديرلر بعض نسنه نك نمونه سنه ده ديرلر عربيده بابوج وادك قالبى وكسر لامله بسر احمره
ديرلر شاعر بيت سبحان الله زسرتا پايش * درقالب آرزوء ريخته ﮓ قب ﻉ قاب
مرقومدن اختصار اولنمشدر ﮓ قصاب ﻉ صاد مهمله مشدده ايله ايكى معنايه كلور
اول معروف عربيده وفارسيده مستعملدر شيخ سعدى بيت درتمناى كوشت مردنبه *

ازتقاضای زشت قصابان * ثانی نای زن معناسنه‌در میر نظمی بیت بمجلس بوده
یلك قصاب خوشدم * به بلبل نغمه‌خوانی کشت همدم * عربیده دخی دودبکی زمارکی وکسیجی
وپاره‌ایجی قطاع کبی یقال قصب القصاب الشاة اذا قطعها عضوا عضوا ﮋ قصب ﭺ فتح
صاد مهمله ایله عورات باشلرینه باغلدقلری سربند استاد عسجدی بیت بسی قصب
ندرسرای دوست بشئی زر * سه بوسه بده مارا ای دوست بدستاران * ودخی قلابدون
وصرمه معناسنه کلور وشیخ نظامی بیت مرا اوراکر سر صاحب کلاهست * مرانیز از قصب
سربند شاهست * ثانی فتحتین ایله قامش که معروفدر واینجه کتان بزینه دیرلر وقوری یونجه
وشهر آدمیسنك وسط الحالنه واحاسی قصبه کلور اما بو معنی شهرك اورته حاللوسی درکه
قصبه دیرلر زیرا چوق اولسه مدینه آز اولسه قریه دینلور اوسط حاللوسی قصبه اولور واول
قامش که آنی قلم ایدوب یازو یازرلر قصب الفارسی دیرلر وشکر قامشنه قصب الحبیب دیرلر
و بورون کوکنه قصب الانف وقصب مخارج العین ومخارج النفس وغیرهم وسکون صاد مهمله ایله
کودن بغرسغی دیدکاری بیوك باغرسق ﮋ قلب ﭺ سکون لامله لغت مشترکه‌در بر قاج
معنایه استعمال اولنور اول آلوده غل وغش اولان زر وسیم وامثالی نسنه‌لر خواجه حافظ
بیت دل دادمش بمژده وخجلت همیبرم * زین نقد قلب خویش که کرم نثار دوست * ثانی
یعنی دل ثالث بر حالدن بر حاله دوندرمك رابع لشکر صف باغلدقلرنده اورته‌ده اولان صفه
دیرلر که میمنه ومیسره وقلب وجناح دینلور مولانا هاتفی بیت شد آراسته قلب محشر نهیب *
زبیژن عقابان وبهمن رکیب * خامس منازل قمردن بر منزله اسمیدر عربیده مخصوص استعمال
اولنان معنالری یورك فوادکبی وعقل ودوندرمك ویقال خالص کل شی واشرفه قلبه وقلب النحله
لبها وضم قاف وسکون لامله بلازك سوارکبی وبر نوع بیلاندر آکا تشبیها قلب دیدیلر وفتح قاف
ولامله دوداق طشره سنه دورك اولغله انقلاب الشفه معناسنه در ﮋ مع التاء * قامت ﭺ
بوی قد بالا دخی دیرلر سرو قد دلبره تشبیه ایدوب سرو قامت دیرلر وهر نسنه‌نك قدی قامت
الشی کبی میر نظمی بیت کشیده قامت بالا چو عرعر * نهال قد موزون ناز پرور ﮋ قت ﭺ
بالتشدید قوری یونجه رطبه یابسه معناسنه وعند البعض علی الاطلاق نباتاته دیرلر ودخی
قوجیلق ایتمك نمیمه کبی وبلان سوبلمك ﮋ قلقنت ﭺ سکون لام وفتح قاف ونونله قره بویه
کوکیدرکه آنی دخی بویه ایدوب استعمال ایدرلر ﮋ قنت ﭺ فتح نونله میوه‌نك واوتك ایچندن
حاصل اولان قوت که قنك دخی دیرلر میر نظمی * مثنوی * درمیانشان یکی شده پیدا *
قنت میوه وکیاه آسا * آخر اوراتیه کند بی شك * چو شود در درون میوه قنك ﮋ مع الجیم
ﮋ قاج ﭺ قاون وقارپوز وخیار وامثالی میوه‌نك دلیمی معناسنه‌در ﮋ قبج ﭺ فتح باء
موحده ایله ککلیك که کبك دخی دیرلر عربیده بخل وقبجه دخی دیرلر میر نظمی بیت که نتواند قبج
آسا خرامد * اکر صد سال مرغی مشق دارد ﮋ قلنج ﭺ سکون لام ونون وفتح غین معجمه
ایله کلید وقبو حلقه‌سی معناسنه وله بیت درایامش همه کس بود بی رنج * که نبود حاجت
در را بقلنج ﮋ قنج ﭺ سکون نونله بوزن سنج بمعنی غنج مرقوم یعنی ناز وشیوه که حددن افزون
اوله زیرا محبوبه ناز وشیوه لازم حسندر اما حددن تجاوز ایتمیه تحفة الاحبابده فراهم فشردن

قشردن نسنه صقمق معناسنه در ﴿ قنوج ﴾ ضم نون مشدده ایله ولایت هندده دار الملك
یعنی تختگاه شاهان اولان شهرك آدیدر حکیم اسدی بیت تویی شاه قنوج ورای برین *
ز هندوستان تا بدریای چین * حکیم فردوسی بیت یکی کفت کین شاه رومست وهند *
ز قنوج تا لحد دریای سند ﴿ مع الدال المهمله * قابولاد ﴾ ضم باء موحده وواو معروف ولام
ایله طام کنارلرنده یغموردن محافظه ٔ دیوار ایچون یاپدقلری سچاق کرك کوچك وکرك بیوك
اولسون قابول دخی دیرلر ابو المعانی بیت سر دیوار آوربهر حفظی * کند بال هما او را قبولاد
﴿ قاصد ﴾ کسر صاد مهمله ایله پیك ومکتوب ایلتیجی عربیله استعمالی مشترکدر حکیم
شفایی * مصرع * شهر منده ترا ز قاصد لم کرده کتابت * عربیده القصد البینة ووسط الشی
اورته معناسنه کبی ودخی یسیر وقریب معنالرینه که نعتنده قاصد دیرلر ویقال القصد اتیان الشی
وعربی شعرلرده دخی وارد اولور شیخ جمال الدین ابن بناته بیت سبقت قاصد معناها وکنت
فتی * الی المدام له بالسبق عادات ﴿ قاورد ﴾ فتح واو وسکون راء مهمله ایله متعارف برنوع
حلوادر بسحاق اطعمه بیت دررة قاورد کشتم خرد ومرد * دل بجان آمد ازین ناورد وبرد *
ثانی اول کمسیه دیرلر که هر بر ایشده سوز ایله غرالنه ﴿ قاید ﴾ کسر یای تحتانیله پیشرو وعسکر
بو دخی عربیله اشتراکا استعمال اولنور مولانا جامی بیت شوق اکر قاید راهت نشود *
کعبه ٔ وصل پناهت نشود * عربیده چکیجی ویدیجی مثلا براعمایی یدوب کوتورن وقیون
سوریسنك اوکنجه یورین قیون یاخود کچی که کوسم دیرلر ﴿ قبانمد ﴾ فتح باء موحده ونون
ومیم ایله کینك که یغموردن حفظ ایچون ارقیه آلورلر ابو المعانی بیت کاهی فلك زاطلس وسمور
میدهد * کاهی ندهد اهل دلانرا قبانمد * معنای ترکیبی کیجه قفتانی دیمك اولور ﴿ قد ﴾
درت معنایه کلور اول بوی که قامت دخی دیرلر ثانی اوزون یرتماج که انکده وبکده اولور ثالث
جامه بچمك رابع دری یوزمك که عربیده سلخ دیرلر لفظ قد عربیله مشترکدر یقال القد ایضا
الشق طولا ﴿ قزاکند ﴾ فتح زاء فارسی وکاف وسکون نونله ایکی معنایه در اول برنوع پنبه لو
وصیق نکنده لو قفتاندر زره آلتنه کیرلر شمس فخری بیت در معرکه ٔ دشمن ویا جوشن خفتان
آن مهلکه ٔ حاسد وشد خود وقزاکند * شیخ سعدی بیت در قزاکند مرد باید بود * بر مخنث
سلاح جنك چه سود * شرقنامه ده قزاکند بر جامه در که خام ابریشمله طولمش اوله بکاغند
وپکاکند وکزاغند وکزاکند دخی دیرلر ثانی کم که آت اوررلر غایت یاقشقلو کوسترر وبعض
نسخه ده یورغان که صیق نکنده لنمش اوله ﴿ قزد ﴾ فتح زاء معجمه ایله پنبه قوزاغی که ایچنده
پنبه اولور ﴿ قلغند ﴾ سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آت نعلنده میخ اوجن قمه مق
وپرچین ایتمك میر نظمی بیت چوبی قلغند افتد نعل لابد * نباشد دوستی محکم بجا سند *
﴿ قلقند ﴾ سکون لام ونون وفتح قافله قره بویه که بویاجیلر قوللنورلر ﴿ قند ﴾ سکون نونله
صاف اولمش شکر که قیناد وب عقد ایدرلر اصلی فارسیدر عربیده استعمال اولنور شکرلو طعامه
مقنود ومقند دخی دیرلر بعض فرهنکلرده شکر پالوده سی منقولدر ﴿ قود ﴾ فتح واو ایله
قصاص معناسنه یعنی قاتلی مقتول یرینه قتل ایتمك وسکون واو ایله بویون اوزنلغی طول العنق
معناسنه ودخی آت سوریسی یقال مر بنا قود ای جماعة من الخیل وعربیده کسر قافله قصاص

معناسنه ابن مطروح بیت خذوا قیودی من اسیر الکلل * فوا عجبا الاسیر قتل ل قید ع
سکون یای تحتانیله بغلق کرك محسوسا کرکسه معنا ایکی معناسنه ابو المعانی بیت بعاشق
تار زلفش قید کشته * ازان مجرم شود یا قید بسته ل مع الراء المهمله * قار ع ایکی معنای
مختلفی واردر اضداد قبیلندندر بر معناسی بیاضدر که بیاض نسنه لره نسبت اولنور اول
مناسبتله ترکیبده برفه قار دیرلر حکیم انوری بیت چشم این دایم سفید از اشك حسرت همچو قار
روی آن دایم سیاه از خاك محنت همچو قیر * و بر معناسی سیاه در عربیده قیره قار دیرلر اول
مناسبتله سیاه مراد اولنور اثیر الدین اخسیکتی بیت چون خرقه کشت بر کتف شب ردای
قار * شد غرق درغلاله زر فرق کوهسار * ذکر اولنان وجهدن غایت بیاضه و غایت سیاهه قار
دیرلر شمس فخری ایکی معنایه بیت چو قار کشت بترکی چو چشمش و رویش * که شد از حوادث
ادبار نامرادی قار * عربی لسانده بو معنایه قیر دیرلر بعض نسخه ده قار قاره صاقز کبی اسنی صو
بیکارلرنده چقار صویق اولانه قار سیال و قتی اولانه قار یابس دیرلر گاه سیالنی طبراقله قینادرلر
حفظ و استعماله صالح اوله بحر طبریه ساحلنده یری قزارلر چقار و موصلده علی حمّی دیدکلری
موضعده چقار موصلده و بغدادده مرمر طاش بولنمامغله منکور صاقزی قوینی ایدوب حمامه
طاش یرینه فرش ایدرلر عربیده قار زفت و قره بویه و دوه ابل کبی و طاغ کچیسی معز کبی و دخی
آیاق اطرافیله یوریمك سس ایشدلمیسون دیو و کوچك دپه که طاغدن آیرلمش اوله و قره طاشلو
یر و بیوك قره طاش جمله بونلره قار دیرلر ل قابور ع ضم باء موحده و واو معروفله مصنعه که
اوزرا یچنده ایدرلر روم دیارنده آکا یوکلك دیرلر و دخی او اوکنده یاغمور و قاردن محافظه ایچون
صوندرمه ایدرلر آکا دیرلر ابو المعانی بیت شد ست عزت و اقبال سقف خانهٔ همت * سرای
بخت چو شد دولت و سعادت قابور ل قتار ع فتح تاء مثناة ایله برکسنه یی قورقی ایله اولدرمك
و ایکی نسنه یی بربرندن آیرمق و طاغتمق معناسنه شمس فخری بیت زره کسل بود اندر
زمانه لیك ندید * کسی چو نیروی او را کنب حسود قتار ل قدر ع فتح دال مهمله ایله کشتکیرلك
یعنی کورش طوتنلرك بر معروف لعبیدر امیر خسرو بیت کشتئ چشم ترمن بود بادر یا قدر *
اشك زور آورد و آمد پشت دریا بر زمین * سکون دال مهمله و فتحه ایله عربیده هر نسنه نك
مقدارى و مبلغی و تعظیم و کسمك قطع کبی و دخی تقدیر و اقتدار ل قدیر ع کسر دال مهمله
و سکون یای تحتانیله چوملکده طبخ اولنان طعام و غیری و عربیده قوی و قوتلو قادر کبی و صاحب
قدرت ل قرار ع اکلنمك و اکلندرمك آرام و درنك غیاثای زرکر * قطعه * بارها یا خود
این قرار کنم * که روم و ترك عشق یار کنم * بار اندیشه میکنم که اگر * نکنم عاشقی چه کار کنم *
ل قراچار ع فتح راء مهمله و جیم فارسیله جنکیز خانك عم زاده سیدر که تیمور شاهك جدی اولور
مولانا هاتفی بیت قراچار و جنکیز ابن عم اند * بکشور کشایی قرین هم اند ل قرقار ع
سکون راء مهمله و فتح قافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده کبوتر بغداد دیدرکه نامه برد ر زیرا کبوتر نامه بره
بغدادی دیرلر ل قزدار ع سکون زاء معجمه و فتح دال مهمله ایله هند حدودنده واقع بر شهر
آدیدر میر نظمی بیت بشابستان دران کرمای تفته * بر قزدار تا در هند رفته ل قطار ع
معروف دوه و قاطردن عددی معلوم منه که التی مهار اشتر و بش رأس قاطره قطار دینمك معتاد

معتاد اولمشدر مولانا هاتفی بیت قطار شتر بیشتر از شمار * پرند خطائی هزاران هزار *
ی قلقتار ج سکون لام وفتح قاف وتاء مثناة ایله قره بویه‌نك صاروسی که ینه سیاه رنك بویارلر
ی قلمدر ج فتح لام ودال مهمله وسکون میمله اغاجك تازه بوداغی که شتاك دخی دیرلر
ی قلندر ج رند لاابالی ومجرد علایق اولانه دیرلر میر نظمی بیت قلندر مشربان رند عالم
شوند از بی علایق شاد وخرم ی قندهار ج سرحد هندده واقع برقلعه آدیدر اوزرنده خیلی
جنك اولمشدر که گاه عجم آلوب ضبط ایدر وگاه هندیلر آلورلر محبوبلری غایت چوق اولور نته کم
شاعر دیمشدر بیت شهرزدیبای روم نغز تر از بوستان * راه زخوبان شهر خوبتر از قندهار
بعضیلر عجمدن وبعضیلر ترکستاندن وبعضیلر مسالك وممالك هنددن در دیدیلر بو اوج
قومك اراسنده واقع اولمشدر ی قیاور ج فتح یای تحتانیله پورسوق دیدکلری جانوردر
وبعضیلر چقالدر دیدیلر ومجمع الفرسده باب الفاء مع الراده ذکری مرور ایدن فیاوار مرقوم
معناسنه‌در ی قیسور ج سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله معدن معناسنه درجواهر
وآلتون وکمش وباقر معدنلرینه دیرلر اسم عامدر شاعر بیت بسعی از خاك بیند نفع موفور
به تنها کشت یابد نوع قیسور ی قیصور ج سکون یای تحتانی وضم صاد مهمله ایله بحر
محیطه قریب یرده واقع شرقی برشهر نامیدر ی مع الزاء المعجمة * قاز ج معروف بوینی
وبورنی اوزون برقوشدر صوکنارلرنده تعیش ایدر عربیده بط دیرلر فارسیده دخی بط استعمال
اولنور اماغلبی غاز وقاز دیرلر آنجق فارسیده بط ایله قازك فرقی بودرکه اهلیسنه قاز
ووحشیسنه بط دیرلر استاد لطیفی بیت بازسفید آفت طاوس وقاز * چرخ کز و بسته
شود چشم باز ی قائم انداز ج شطرنج بازیء عدیل اولانه دیرلر شیخ نظامی بیت ملك را
قائم الهی بود * قائم انداز پادشاهی بود * مؤید الفضلاده عاجز وفرومانده معناسنه
مسطوردر ی قزاز ج ابریشمجی وابریشم ایشن ایشلینه دیرلر غرابت عوامدرکه برکسنه
قزاز یازسه غلطدر دیو غزاز یازارلر حال بوکه غزاز غلطدر ی قز ج فتح وتشدید ایله بوکلمش
ابریشم ما فتل من الابریسم وعند البعض مطلق ابریشمدر کرك مفتول اولسون کرك اولمسون
قزاز ابریشم ایشلیجی اولور ودخی چکرامق وایراق اولمق یقال تقزز من الدنس ای تباعد منه
ی قلاوز ج معروف ترکیدر یعنی چغتاییده دلیل معناسنه مجمع الفرسده اول آتلولره دیرلرکه
لشکری طشره‌دن محافظه ایده‌لر مولانا هاتفی بیت شد آن بسته بر نیکخواهی میان *
قلاوز سالار خوارزمیان ی قمیز ج کسر میم وسکون یای تحتانیله قدح وپیاله معناسنه
ابو المعانی بیت شود بمجلس ما مطربان شوق انکیز * زدست ساقیء مهروخوشست می بقمیز
ی مع السین المهمله * قارس ج سکون راء مهمله ایله غایت صوغوق صویه دیرلر ابو المعانی
بیت بهیچ جز ننشاند حرارت دل من * اکر شود یم عمان قارس تر از برف ی قالوس ج ضم
لام وواو معروفله برنوا ولحن آدیدر منوچهری بیت بزند ناز بر سروسهی سروسهی * بزند
بلبل برتارك کل قالوسی ی قس ج فتحه وتشدید ایله طلب وتتبع ایتمك ونمیمه والم وغصه
وقساوت بوندر وترسالرك برمعلوم کونی آدیدر عربیده ضمله عرب العرباده فصاحت
وبلاغتله مشهور ومسموع الکلام برواعظك اسمیدرکه قس ابن ساعدة الایادی دیرلر وقس

رئيس من رؤساء النصارى فى الدين والعلم كذا القسيسين وكسرايله نصارى طائفه سنك
رئيسى وداتشمندى ودخى برموضع آديدر آنده حاصل اولان ثوبه ثوب قسى ديرلر قافك فتحى
وكسريله ده جائزدر ج قفس ع فتح فايله معروف عربيده صادايله قفص ديرلر اما سكون
فايله جبر وعنفله بركمسنه دن شئ آلمق وموت معناسنه يقال قفس فلان اى مات والقفس
الانتزاع ج قلقديس ع سكون لام وفتح قاف وكسر دال مهمله ايله قره بويه درج قوانس ع
نونك ضمه سيله جائز كسرى ده جائزدر برمجق وقبه وزنى درودخى معروف ظرفدر ايچنه اشربه
وامثالى نسنه قورلر ج قيس ع سكون ياى تحتانيله مشهور مجنونك لقبيدر كسر قافله
نيزه مقدارى يقال بينهما قيس رمح اى قدر رمح كذا فى المجمع بومعنا لره ابو المعانى بيت
قيس وفرهادكى مشوند درعشق مهدوش مرا * درميان عشق وهريك قيس نيزه دور بود *
ج قيسوس ع سكون ياى تحتانى وضم سين مهمله ايله پنبه ارا سنده بتن اوت كه قوپار وب
آتارلر ج مع الشين المعجمة * قاش ع لفظ تركيدر يعنى چغتايدر ابرو معناسنه كذا
فى الاداة والمؤيد والمجمع ج قاش قاش ع الفاظ اتباع قبيلندندر تار ومار وخراب
ويباب كبى استاد لطيفى بيت مشو بمردم قاشى وقاشى يار وحريف * كه مال خودنشود
عاقبت خراب ويباب ج قالش ع كسر لامله بكتاش وخواجه تاش ديمك كبى در ابو المعانى
بيت من باسكان كوى تو اى پادشاه حسن * درخاك آستان تو قالش شدم ازل ج قش ع
قالش مرقوم معناسنه در عربيده شين مشدده ايله پاره اوكاق وخسته صاغلق وعجله ايتمك
يقال قششت الناقة قشيا ج قلاش ع لام مشدده ايله كيسه بردوخراباتى ومفلس اما
غريبدر كه بوزمانده بسيار دان وكارنده ماهر اولانه ديرلر وكاهى اوباش لفظيله رديف ايدوب
قلاش واوباش ديرلر ميرنظمى بيت همى بودند با اوباش سرتاش * تنى چند مردك قلاش
واوباش ج قلتراش ع ايكى معنايه در اول معروف آلتدر ثانى محرف واوجى صورى
بوقلمش نسنه هرنه اولورسه قلوارى ديمك معناسنه ج مع الغين المعجمه * قتغ ع كسر
تاء مثناة ايله قتق ديدكلريدر تركستانى لغتى در فارسيده ده استعمال اولنمشدر اول نسنه در كه
يوغردى سوزوب قيمق ايله آلوده ايدوب قارنه طولدوروب قوريدرلر اكثر اهل سفر زاديدر
ج قدغ ع فتح دال مهمله ايله شراب قدحى دركه اوكوز بوينوزندن ايدرلر كذا فى المجمع
ج قراباغ ع فتح راء مهمله وباء موحده ايله برمشهور مملكتدر خيلى قصبات وقرايه مشتملدر
مولانا هاتفى درتيمورنامه بيت شد آن بهرآسودكى سپاه * به وى قراباغش آرامكاه *
ج قلاغ ع فتح لامله آغر چوره سى كه پوز وبتغوز دخى ديرلر ج مع الفاء * قاف ع ايكى
معنايه در اول معروف ومشهور طاغدر كه دنيايى احاطه ايتمشدر ديرلر ثانى بمعنى خشك
يعنى قورى اولان نسنه يه ديرلر وعربيده اوزون نسنه يه ديرلر هرنه اولورسه ج قرقف ع
سكون راء مهمله وفتح قافله ايكى معناسى واردر برى ترسا كتابنك ناميدر واول اوچ كتابدر
بينلرنده معلوم حكيم خاقانى بيت سه اقنوم وسه قرقف را براهان * بكويم مختصر شرح
موفا * ثانى شرابك جمله اسماسندن براسمدر ج قطايف ع فتح طاء مهمله وكسر ياى
تحتانيله ايكى نوع حلوادر مشهور برنوعى ارشته كبى اوزون اولور بردلكلو برداق كبى آلتدن

آلتدن تا به ایچنده دوکرلر برنوعی دخی دکرمی خرده خمیری ال ایاسی قدر اولنجی دوکه درینم پخت
ایدرلر بعده هر ایکیسنك اراسنه شکر ایله دوکلمش بادام ویاخود فستق قویوب تکرار ساده
یاغده قاوروب طبقلره قودقده اوزرینه عسل مصفی قیناتدوب دوکرلر لطیف حلوا اولور
فی مع القاف * قاق ع قوریمش ات لحم قدید کبی وقوریمش اتمك که کاك دخی دیرلر شاعر
بیت نمی باشد سبك بر معده اصلا * چوقاق لحم ونان ثقلت افزا * عربیده آلاقرغه غراب
الابقع معناسنه فی قتق ع کسر تاء مثناة ایله اکشی وقوری یوغرت که آشه قورلر لذت ویرر
شاعر بیت بمخموران شود خوشتر سحرکه * بشوربای قتق پخته خصوصا فی قسوق ع
ضم سین مهمله وواو مجهول ایله برنوع صمغ مشقدر اوزانوریخسول او رغانی دیرلر فی قلطاق ع
معروف که ایردر شیخ سعدی بیت به قلطاق ودستار ورختی که داشت * زبالا بدامان درویش
داشت فی مع الکاف * قچك ع فتح جیمله کانچه که غجك دخی دیرلر ابو المعانی بیت مطرب
بیا که از دل ماغم برون رود * آهنك نغمه ازدل ودستت قچك زند فی قرخواك ع سکون راء
مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی کوشتابه کذا فی المجمع فی قلبنك ع فتح لام وباء موحده
وسکون نونله برنوع عوددر غایت خوشبو اولور کذا فی المجمع فی قنك ع سکون نونله میوه لرده
ویاش اوتلرده حاصل اولان قورد حکاك بیت بماند همی دلتنك بخانه ستم چون قنك *
زسرما شده چون نیل سرو رویم پرازژنك * محمد هندوشاه فرهنکنده قافله نقل ایلمش اما بعض
فرهنکلرده فایله روایت اولنمشدر فی مع الکاف الفارسی * قزاکنك ع فتح زاء معجمه وکاف
وسکون نونله بمعنی زره کذا فی شرفنامه والاداة فی قلاسنك ع فتح لام وسین مهمله وسکون
نونله صپان طاشیدر فی قلماسنك ع زیادهٔ میمله بودخی صپان طاشنك مد وریدر
فی مع اللام * قاپول ع ضم باء فارسیله فرهنك میرزاده وکتاب السامی فی الاسامیده باء
موحده ایله مسطوردر اوقاپولری وپنجره لری اوزرنده کی اغاج که سچق ایدرلر رومده طرددیمکله
بتالرمیانده شایعدر ویغموردن وکونشدن محافظه ایچون ایدرلر قابولاد دخی دیرلر
فی قاویل ع کسر واو وسکون یای تحتانیله جانب شماله ساکن برطائفه درکذا فی شرفنامه
حکیم اسدی بیت کروهی شمالیست اقلیمشان * که قاویل خوانی زتعظیمشان ع قچل ع
فتح جیمله فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله سقسغان دیدکاری قوش فی قحل ع کسر حاء
مهمله ایله بمعنی زار ونزار وضعیف حکیم شیرازی بیت سخت نبض وسخت تن باشد قحل *
کرنباشد برحکر آن خشك دل * عربیده سکون حایله قورومق یابس ویبس کبی ودخی مسن
یعنی یاشلو آدم وغیره فی قراول ع فتح راء مهمله وضم واو ایله عسکری مکر عدودن محافظه
ایچون برمقدار آتلو عسکرك اطرافن طولانوب محافظه ایدنلره دیرلر رومده دخی قراول دیرلر
مولانا هاتفی بیت قراول سپاران آیین نبرد * شدند ازسرکینه صحرا نورد فی قزبل ع کسر
زاء فارسی وسکون یای تحتانیله توت دیدکاری یمشدرکه انواعی اولور ویپراغنی ایپك قوردی
ییوب ابریشم حاصل ایدر میرنظمی * مثنوی * بود مقصود حاصل غم مکش هیچ * شود
برك قزبل اطلس بتدریج * برفته میشود غوره چو حلوا * به پختت ازچه داری جنك وغوغا
فی قفشیل ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله کفکیر وکفچه یه دیرلر بومعنایه

اثنای حكايه ده ميو نظمی بيت پز يلدی بهر مهمان بود تفشيل * در آوردن زد بكش نيست قفشيل
ک قلقل ع سكون لام وفتح قاف ثانيله اوج معنايه كلور اول مرد متحرك يعنی يريده
سكون بولمز آدم ثانی اوكيك قوشنه بكزر برقوشدر ثالث ميوهٔ تلخ كه اكله قابل اولميه
واكا بكزر نسنه لره ديرلر عربيده كسره ايله براوت آديدر قره جه تخمی اولور وضمه ايله غايت
يوريكن آت ودرياى بی بن وآواز صوت كبی يقال فرس قلقل ای سريع ورجل قلقل ای
خفيف وبحر قلقل ای لاقعرله ک قنبيل ع سكون نون وكسر بای موحده بعده يای ساكنه ايله
طعامه قونيلان بهارات ولوازم لذت طعام وله بيت دهد قنبيل لذت مر طعام را * چنانست
اصطلاحات كلام را * وبرموضع اسميدر ک مع الميم * قاقم ع ضم قافله بر نوع مشهور
كوركدر بياض وناز كدر جانوری كديدن كوچكدر اما بياض صحيح آنجق قويروغی سياه اولور
دريسن قويروغی ايله كورك ديكرلر بازا يامنده كيلور زياده لطافتی اولماز اكتنمدن ملوك وكبار ووزرا
وامرايه مخصوص اولوب هر كسك كيمه كه استعدادی يوقدر ابتدا سمور ايله قاقمی ايجاد اولنمشدر
ومخترعی هوشنك شاهدر سمرقندده يا رنده چوق اولور حكيم فردوسی بيت چوسنجاب وقاقم
چو روباه نرم * چهارم سمور ست كش موی كرم * مذكور دورت نوع كورك ملوكه مخصوصدر
روباه ديدوكی بر نوع سياه دلكودر اوزون تويلری اولور كمياب كورككدر ک قام ع اسلافدن
بر معروف كمسنه آديدر عربيده بوی واقامتدن قالقدی ديمكدر فعل ماضی اولور ک قدم ع
فتح دال مهمله ايله ايكی معنايه در اول بمعنی پای انسانك اياغی عموما وطبانی خصوصا
خواجه حافظ بيت قدم دريغ مدار از جنازهٔ حافظ * اكرچه غرق كناهست ميرود ببهشت
ثانی ميمنت ومبارك معناسنه كمال خجندی بيت بر سر كشتهٔ هجران كذری از سر مو *
خير مقدم قدم آوردی ودرخور كردی * ودخی برايشده اوكوردی اولمق كما يقال القدم
السابقة فی الامر ويقال فلان قدم صدق ای اثر حسنه ک قديم ع اوزرينه زمان مرور
ايتمش اولان نسنه حادثك ضديدر خواجه حافظ بيت مكر از خدمت ديرين من از ياد برفت
ای نسيم سحری ياد دهش عهد قديم ک قرم ع سكون راء مهمله ايله بوزن نرم مهتر وبزرك
آدمه ديرلر حكيم شيرازی بيت ازغذا هاشور وشيرين نيز ونرم * نرم كردا ندسرشت ای
مزدقرم * عربيده فتحتين ايله زياده آرزو ايتمك شدت شهوت معناسنه ودخی ذكر ايچنار بتر
چنار اغاجنه بكزر براغاجدر ک قلم ع معروف خامه در ويوناننده كلك ديرلر اما قلم
ايكيسنده ده اطلاق اولنور وايكی لسانده دخی قلم ديرلر وتقدير ربانی يه ده قلم ديرلر ابو المعانی
بيت شدنی چون شود آخر زچه فرياد كنی * در ازل از بد ونيك هرچه كه ميرفت قلم *
ک قيسوم ع سكون يای تحتانی وضم سين مهمله ايله ايوادنه بعض لغتده بوی مادران
ديدكلری چيچكدر عربيده صاد مهمله ايله قيصوم ديو مرصمه ديدكلری خوشبو يا صی يپراقدر
بوستانيسی غايت لطيف قوقار بريسی دخی قوقار اما نه چندان ک مع النون * قارن ع
فتح راء مهمله ايله بر مشهور ومعروف مبارز آديدر حكيم انوری * قطعه * اكرچو قارن وقارون
شود بزور وبمال * مخالفت زكند اف زمانهٔ ريمن * بخاك دركندش هم زمانه چون قارون * بيارديد
دهدش هم زمانه چون قارن * قارون مال وخزينه ايله مشهور اولان غنی كبی بودخی بزور وقوت ايله

ایله معروف ایدی عربیده کسر را ایله قابجی واوقی اولان کسنه یه ودخی حج ایله عمره یی جمع ونیت ایدنه
دیرلر ﴿ قارون ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف ایله بنی اسرائیلدن حضرت موسی علی نبینا وعلیه
السلامك اقرباسندن برکسنه نك آدیدر حضرت موسی علی نبینا وعلیه السلام قرق کون
مناجاته کیتدکده سامری نام برکسنه بنی اسرائیله اختلال ویروب التوندن بربوزاغو یاپدیروب
خلقی اکا طاپدرمش ایدی حضرت موسی علیه السلام کلدکده احوالی بو یله اولمش کوزدکده
قرنداشی هارون علیه السلامه رنجیده خاطر اولوب خلقی بوزاغویه پرستشلکدن رجوع
ایتدرمك ایچون بوزاغویی یاقمق مراد ایلدکده قارون قوجیلق علمی اعلا بیلوردی بوزاغویی
یاقدیغه امر ایلدی قارون ایتدی یاموسی التون یانمز آتشده دخی کوزل اولور دیدکده حضرت
موسی متفکر اولدی حق سبحانه وتعالی حضرتلری وحی کوندردی دریا کنارنده فلان اوت واردر
اول اوت کیمیانك برجزویدر اول اوت ایله التون یشاردیدی فی الحال موسی علیه السلام قارونه تعلیم
ایلدی قارون دخی واروب اول اوتدن زیاده دوشیروب صاقلدی وهم روایت اولنورکه حضرت
جبرائیل علیه السلام برآت اوزرنده انسان صورتنده فرعون عسکرینك اوکنه دوشوب
دریایه ایلتدکده آتینك باصدوغی یردن طپراق آلوب قارون صاقلمشدی آنی باقره القا یدردی
آلتون اولوردی بلکه هرنیه القا یلسه آلتون اولوردی بوسببدن قارون کیمیاگرلك ایدوب
چوق التون تحصیل ایلدی حتی دیرلرکه خزینه سنك مفتاحی بردرهم دموردن ایدی بویله ایکن
آلتمش دوه خزینه مفتاحلرینی چکردی بوحال ایله قارون دینه کلیوب حضرت موسی علی نبینا
وعلیه السلام دینه دعوت ایتدکجه تعلل ایدوب اسلامه کلمدی آخرکار حضرت موسی قارونك
اسلامندن مأیوس اولوب خزینه سیله ومفتاحلرین چکردوه لریله ارضه امر ایدوب بامر الله
تعالی یره کچوردی خواجه حافظ بیت هنکام تنکدستی درعیش کوش ومستی * کاین کیمیای
هستی قارون کند کدارا ﴿ قالون ﴾ ضم لام وواو معروفله اوچ معنایه کلور اول کامل برحکیم
ذوفنون نانی در ثانی دریای هند جزیره لرندن برجزیره آدیدر آنده سکسار قومی اولور سیامك
شاهك قزی آنده درمرقوم سیامك هفتکوش یعنی یدی معدندن آنده برقلعه بنا ایلمش
روایت اولنورکه اول قلعه ده ساکن اولان ذی روح طول عمر ایله معمر اولورمش ودیرلرکه قلعه ایچنده
براغاج بتمش بدنی یشل وشاخلری سیاه ویپراغی صاری هر بری قلقان قدر اولوراول قدر شفاف
وبراقدرکه نظر ایدنلك چهره سی کورینور وقیق هیأتنده میوه سی اولور غایت قرمزی وشکر
کبی شیرین ولذیذ اولورمش والله اعلم بحقیقة الحال معنای ثالثی روم لساننده نیك وخوش
دیمکدر ﴿ قالین ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی قالیچه وامثاله شیخ عطار بیت مردره را
بوریا قالین بود * زانکه خشتش عاقبت بالین بود ﴿ قانون ﴾ اوچ معنایه در اول هرنسنه نك
اصلی یقال قانون کل شئ ای اصله والجمع قوانین وعادت واسلوب وحساب معنالرینه ثانی رسوم
پادشاهان ثالث برنوع سازدر معروف مذکور اوچ معنایه ابوالمعانی بیت خوشا قانون بود
قانون رندان * که مطرب میزند دربزم قانون ﴿ قپان ﴾ فتح باء فارسیله اصلی کپاندر تعریب
ایدوب قپان دیدیلر بیوك ترازودر قنطار وقسطاس دخی دیرلر ودخی امین معناسنه در یقال فلان
قپان علی فلان وحمار قپان دوبیته یقال نوع من اصغر العصافیر یعنی سرچه دن کوچك برقوشدر

قوبروغی اوزون اولور متصل اوینادر ل قبای آهنین ع یعنی زره مولانا هاتفی بیت مجلوه

زه رسو قبا آهنان * قبا آهنینی که رو بین تنان ل قراخان ع ترکستان پادشاهلرندن

برینك نامی در تیمورك یقین اقرباسندندر مولانا هاتفی * مثنوی * که بود از نژاد سلاطین ترك

ثر باجنابی در آیین ترك * قراخان بتازی قرا خان بنام * جهانش بکام سپهرش غلام * مرور

ایاملە اعلام رجالدن اولدی ل قرفسیون وقرفیسیان ع کلاهما بسکون الراوسین المهملتین

کیا به دیدکاری دارودر ل قرقان ع سکون راء مهمله وفتح قاف ومیمله بر دارودر عربیده

مقل ازرق دیرلر بعضیلر آنك ایچنده کی چوبجکز درد دیدیلر ل قرکن ع سکون راء مهمله وفتح

کافله بمعنی جوی نوکنده یعنی یکی قازلمش ارمق که صو آقمش اوله میر نظمی در صفت عاشق بیت

زدرد حسرت آن یاسمن تن * دو چشمش کشته کویا که دو قرکن ل قروان ع سکون راء مهمله

وفتح واو ایله شهرلرده اولان درنك ل قزغان ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله قزان که ایچنده

آش بشورورلر کاهی غین یرینه قافله قزقان دیرلر ل قزوین ع سکون زاء معجمه ویای تحتانی

وکسر واو ایله عجمده آب وهواسی لطیف بر مشهور شهردر حالا عجم شاهلرینك تختکاهیدر شاعر

بیت نظیرا آب حیوان آب قزوین * از آنست فیضیاب ارباب قزوین ل قزین ع کسر

زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله ابریشمدن اولان نسنه که قز ابریشمدر یای نسبت ونون تأکید

ایله سیمین وزرین کبی در استاد لطیفی بیت زحمت مده ای صبا خدا را * آن شاه قزین فروش

مارا ل قصد کردن ع بر نسنه یه میل وعزیمت ایلمك چغتای لسانندە ایرکیمناك دیرلر کسر الفله

اسم فاعلی ایرکینور اولور میل ایدر دیمك معناسنه میر علیشیر دیوان اول دیباچه سنده دیر بیت

کوکلما ککا ایرکینور ایل بیوسوز که دیسا مجنون * اول سوزنی جمع قیلسا کوکلما کنی ایلارا قزونه

بوتندر ایرك کسر الف وسکون یا ورا ایله اختیار معناسنه در رومده دخی استعمال اولنور

اختیارین النه ویردی دیمکده ایرکن النه ویردی دیرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده بیت نیجا

افغاندین ابنسا آغزینی بیرك * یوق ایردی ناله چیکما ککا آنکا ایرك ل قطران ع اوج معنایه

کلور اول بر شهر آدیدر که آنی شیث نبی علیه السلام بنا ایتمشیدی آنده بت پرست بر جماعت

وار ایدی ایمانه کلمدیلر آخرکار حضرت سلیمان علیه السلام قفطس نام بر دیوی کوندردی اول

قلعه یی یرندن قالدروب حضور رسالتپناهه کتوردی معنای ثانی معروف نسنه در یردن چقر

کتران لفظندن تعریب اولنمشدر ثالث رومیه دن بر مشهور شاعر آدیدر چوق ابیاتیله استشهاد

اولنمشدر حکیم قطران ارموی دیو فرهنکی دخی واردر ل قطرغان ع بر مفید معجوندر ادویه

حاره دن ترکیب اولنمش برودتدن حادث اولان امراضه نافعدر ابو المعانی بیت سخنها بیمزه

کفتار بارد * همه عمرش قطرغان خورد باید ل قفدان ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله عطار

آلتلرندن بر ظرفدر ایچنده عطریات قورلر ل قلان ع فتح لامله ولایت شروانده رعایا اوزرینه

صالینور بر معلوم تکلیفدر وولایت خوارزمده مؤنث معناسنه در ل قلارون ع فتح لام وضم

راء مهمله ایله بمعنی نقیبان لشکر کذا فی شرفنامه میر نظمی بیت دلیران به پیکار برخاستند

قلارون عسکر صف آراستند ل قلتبان ع سکون لام وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله ایکی

معنایه در اول فرهنك حسین وفاییده بر قسمه وغلطان عمود در بر ذراع مقداری ایکی باشنده

باشنله دوردر برمق قدر دلکلری وار اکا اغاج چقوروب طام اوستنه طپراق قودقده آنی یوارلیوب
طامی محکم وهموار ایدرلر اصلی غلطان اولمق واردر ثانی دیوث معناسنه یعنی عورتنك
بغوربنه علمی لاحق اولوب رضا ویره ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * هرکز آن زن بزد را
ترسد * که بمن خام قلتبان کوید * که اکر در سرای او بمثل * تره کارند وقلتبان روید *
قلمدان ﴿ برنوع دواتدرکه آنجق ایچنه قلم قونور قلم ظرفی دیمك اولور زیرا دان بونلده ظرف
معناسنه اولور ﴿ قلیوان ﴿ کسر لام وسکون یای تحتانیله آتش پرست که کبر دخی دیرلر
میرنظمی * مثنوی * یهودی ونصاری وقلیوان * همه در ظاهرش الله کویان * ولی در قول
یکدیکر خلافند * بدیشان باطل وکذب وکذ افند ﴿ قلیون ﴿ معروف توتون ایچلن
لولهدر حکیم شفایی * رباعی * قلیون زلب تو بهره ور میکردد * نی در دهنت چونیشکر میکردد
در دور زخت مثال تنبا کو نیست * دودیست که در دور قمر میکردد ﴿ قهربان ﴿ سکون ها
وفتح راء مهمله وباء موحده ایله کهربا معناسنه در ﴿ قهرمان ﴿ کار فرما وعدل وسیاست
ایدیجی پادشاهه دیرلر ﴿ مع الواو * قتو ﴿ ضم تاء مثناة ایله بر ولایت اسمیدر ﴿ قراسو ﴿
فتح را وضم سین مهملتین ایله حوالیٔ خوارزمده واقع بر ارمق آدیدر کذا فی ادات الفضلا
﴿ قراوو ﴿ فتح راء مهمله وضم واو ایله قراول معناسنه شیخ آزری بیت ترقوس که
دردور فلك دادشه شام * ترك سحرش داد کر باره قراوو ﴿ قرنجو ﴿ فتح راء مهمله وسکون
نون وضم جیمله کاسهٔ درویشان وخوارزم ولایتنده اعداد حیوانات چارپا یعنی درت آیاقلو حیوان
صاغشی ﴿ قرنقو ﴿ یعنی قراکو شیخ آزری بیت دوران زپی باز سفید سحری ساخت *
از بال غراب شب دیجور وقرنقو ﴿ قلاچو ﴿ فتح لام وضم جیم فارسیله بمعنی کاسهٔ درویشان
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الهاء * قابله ﴿ کسر باء موحده ایله آبه که فارسیده ماما
و پیشکاره دیرلر یعنی اولاد طوغورنلره توتك اوکنده اوتوروب وضع حمله معاونت وبعد الولادة قطع
ناف وغسل بچیهٔ قماط ایدر عربیله مشترك لغتدر ابو المعانی بیت در زادن من درد والم قابله
بوده * از مادر من محنت وغم توام من زاد * وعربیده کلیجك کیجه یه ده دیرلر یقال القابله لیله
مقبله وعام قابل ای مقبل ﴿ قاقله ﴿ ضم قاف وفتح لامله معروف ادویه در ایکی نوع اولور بری
کبیر وبری صغیردر بر نسخه ده رسیدهٔ نظر اولدی که کبیرینه هال وصغیرینه هیل دیرلر ﴿ قالیچه ﴿
کوچك خالیدرکه مصغر قالی در ﴿ قاه قاه ﴿ اظهار ها ایله بلند آواز ایله کولمك قهقهه
معناسنه خلاق المعانی بیت زند خنده برروی خواهندکان * دهان در از جود تو قاه قاه *
﴿ قحبه ﴿ مشهور ومعروفدر فرهنك جهانکیریده زن روسبی واقعدر ومجمع الفرسده زانیه
عورت مسطوردر واختریٔ کبیرده دخی زانیه عورت اصلنده قحاب بالضم آت وقاطر ودوه
اوکسوریکی در وآز اولورکه انسان اوکسوریکنه ده دیرلر دیار عربده برکمسنه بر زانیه عورت
یانندن بحسبه عورت اوکسوروب اول آدمه کندوبی اظهار وعرض ایدوب مرادین اشعار ایدر
اول کمسنه نك مرادی اولورسه آشنالق اظهار وباز ازی استوار ایدر اول سببدن زانیه وفاجره
عورته قحبه تسمیه ایلدیلر مرور ایامله روسبی عورته علم اولدی نتکم مأبون اوغلانه هیز دیدیلر
وذنی آنلك کبی سبب تسمیه سی واردرکه حماملك مخصوص طاسنه هیز دینلور چونکه حمام طاسی

الدن اله دوشر کذلك مفعول اوغلان دخی الدن اله کتد وکچون استعاره طریقیله اکا هیز دید یلر کثرت استعماللرندن ایکیسینه علم منزله سنه تنزیل اولنمشدر میرنظمی . بیت تحبه وهیزرا مکن باوز * عهد پیمانشان زکوش کذر ﮒ قرابه ﭺ فتح راء مهمله وباء موحده ایله برنوع بیوك دستی واغزی طار اشاغیسی چوق شیشه درکه اون بش یکرمی وقیه شیء آلور اکا قرابه دیرلر خواجه حافظ . بیت درعهد پادشاه خطابخش وجرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * مولانا هاتفی بیت بسی مغفر افتاد وسر از پیش * قرابه شکست وتاف شد میش ﮒ قرطه ﭺ سکون راو فتح طاء مهملتین ایله جامهٔ کوتاه که کرته لفظندن تعریب اولنمش میرنظمی . بیت برآمد مست نازوشوخ بوشنك * بپوشش قرطهٔ خوش طرز وخوش رنك * عربیده ضم قافله بمعنی کوشواره یعنی کوپه ﮒ قریشه ﭺ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله وجود انسانده بریومری بجه اتدر اکثر بوینده ظاهر اولور اورد یلر وجعی اولمز وعربیده یوغردی سوزوب ایچنه قیمق قاتوب قارینه طولدیروب قوریدرلر اکا قریشه دیرلر ﮒ قژاوه ﭺ فتح زاء فارسیله بجاوه که دوه اوزرینه قویوب ایراق سفرلره کوتورلر خصوصا حجاز سفرینه عربیده محمل دیرلر کذا فی المجمع ﮒ قژله ﭺ فتح زاء فارسی ولامله سقسغان دیدکلری قوش درکه عربیده عقعق دیرلر ﮒ قشاوه ﭺ فتح شین معجمه وواو ایله قشاغوکه دمردن ایدوب آت وقاطر قاشرلر وآدم قشاغوسی که نازك آبنوسدن وکموکدن ایدرلر ابو المعانی درهجو . بیت بجای خامهٔ در دست اورا * تزیبد جز بچاروب قشاوه ﮒ قصبه ﭺ ایکی معنایه در اول شهردن کوچك کویدن بیوك اولان شهرکه حمام وجامعلری اوله ثانی عوراتك باش باغی معناسنه در ﮒ قطره ﭺ ایکی معنایه در اول طمله عموما ویغمور طملهسنه دیرلر خصوصا ثانی یوریمکده لنك اورمق که قطره زدن دخی دیرلر ابو المعانی . بیت سرشکم قطره زد برروی زردم * مشده کوبا خبر آورده غم را * جغتای لسانده طملیه تیم دیرلر کسر تا وسکون یا ایله قطره قطره دیمکده تیم تیم دیرلر ﮒ قطیفه ﭺ ایکی معنایه کلور اول معروف قماش ایکنجی آیرواق میرنظمی . بیت مرا از وصلش کشته قطیفه * زکریه جامه کوباشد قطیفه ﮒ قلبکاه ﭺ سکون لام وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول جنك محلنده عسکرك ترتیب صفوفنده یمین ویسار اورتهسنده اولان صفه قلبکاه دیرلر مولانا هاتفی . بیت زقیصر شد آراسته قلبکاه * زماهی بفرمان او تا بماه * ثانی عسکرك جمعیت یری وله ایضا بیت بفرمان نویسیٔ جمع سپاه * که سازند تبریز را قلبکاه ﮒ قلعه ﭺ معروف میرنظمی . بیت در آنجا قلعهٔ محکم بنا کرد * که کویی در متانت کوه الوند * ودخی طاغ باشنده صغنجق یر ودخی بیوك بولات پارهسنه قلعه دیرلر وضم قافله مال غاریت ودخی شول یره دیرلرکه طورمغه ویرلشمکه قابل اولمیه جغتایده قلعه یه قورغان دیرلر فرهاد نامه ده ارمنیه قلعهسی وصفنده بیت نی قورغان بیر حصین وبارك قورغان * فلك خصمنی آرك دیك یاشورغان ﮒ قلیه ﭺ سکون لام وفتح یای تحتانیله اول طعامه دیرلرکه اتی جوز وبادام ونخود وصوغان ایله پشوررلر اکا سغدی دخی دیرلر ﮒ قنجه ﭺ سکون نون وفتح جیمله رعنا ونازلی دیمکدر ﮒ قنجغه وقنجوغه ﭺ کلاهما بسکون النون وضم الجیم وفتح الغین المعجمه بمعنی فتراك یعنی ترکی بعض نسخه ده ترکی باغی معناسنه مرویدر مذکور ایکی لغت جغتای لغتیدر ﮒ قنطوره ﭺ

لغ قنطوره ع سكون نون وضم طا وراء مهملتين ايله اوكی كيسك مخصوص شاطرقفتانه
ديرلر محتشم كاشی بيت زين بلای جان كه دربردار وش قنطوره تنك * پيكرم از ناله شد در
در تنكنای غم چونال لغ قوسه ع سكون واو وفتح سين مهمله ايله قوس وقزح دركذا فی المجمع
لغ قيدافه ع سكون يای تحتانی وفتح دال مهمله وفا ايله برعورتك آدی ايدی كه حاكم بردع
ايدی اسكندره خيلی مقابله ايله جواب ويرمش ايدی نوشابه دخی ديرلر ضم نون وفتح شين وباء
موحده ايله ركن الدين بكرانی بيت قيدافه را كرآينه بودی ضمير تو * كی آمدی نياز بنقش
سكندری لغ مع الياء التحتانی * قاطانغی ع فتح طاء مهمله وكسر نون وغين معجمه ايله
محبت اوتی دركه مرسين يپراغی كبی خرده يپراغی اولور ايكی نوعدر برنوعنك دانه سنك جوزقدر
باشی اولور واوزرنده نخود كبی يمشی اولور وبرنوعنك بورچق كبی يمشی اولور محبت ايچون
مشهور ومجربدر محبوبنك آدينی آنه سی آديله ذكر ايدوب برنسنه ايله يدوره لر وياخود
ايچوره لر عظيم تأثيری اولور روايت اولنوركه قبلوبغه مذكور اوتی بولوب قوپاروب آغزی ايله
كوتوروب ديشی سنه دكورر اول ساعت ارككنك آردينه دوشوب تابع اولورمش بولغت اصلنده
يونانيدر عجم تصرف ايتمشلر وعربيده اكا كف العقارب ديرلر استاد لطيفی بيت درره دلبردرم
بايدكه يابی كام دل * روبروی برروی نار نجات وبرقاطانغی لغ قاقلی ع كسر قافله براوتدر
چوغانه بكزر سبزه لكی آندن آرتقدر يپراغی اولمزآنجق خرده داللری واردر عربيده قلام ديرلر
طبيعتی مسهلدر صاری صو اخراج ايدر ورطوبتی تقليل ايدر لغ قالی ع تركيده خالی
ديدكلری دوشمه در طالب آملی بيت بتن بوياكند كلهای تصوير نهالی را * بپا بيدار سازد
خفتكان نقش قالی را لغ قای ع ايكی معنايه در اول قدوبالا يعنی بوی بوس ديمكدر
ثانی برمحل آديدركه محبوبلری چوق اولور كذا فی التحفه لغ قباچای ع فتح باء موحده وجيم
فارسيله برنوع كوچك يعنی قصه قبادركه قباچه ده ديرلر كذا فی التحفه لغ قبای لغ فتح باء
موحده ايله جامه وقفتان ودخی ظروف وآوانی معناسنه لغ قدرفی ع فتح دال وسكون
راء مهملتين وكسر فا ايله برنوع آلتوندر قدرفه كسيلوب سكه لنمش اوله قدرف بوشهردر مذكور
آلتونه عربيده غطريف ديرلر كذا فی المجمع لغ قرقومی ع سكون راء مهمله وضم قافله برنوع
جامه در عراق عربه مخصوص آنده اشلنور لغ قطانی ع فتح طاء مهمله وكسر نونله سنبوسه
كبی خميردن ايدوب ساده ياغ ايچنده بشوررلر بسحاق اطعمه بيت كباب وقليه باپالوده تر *
خوشا باروغن ساده قطانی لغ قطرانی ع سكون طا وفتح راء مهملتين وكسر فا ايله برنوع
اقچه در عربيده غطريفی ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری وغيره لغ قطع وزيری ع كتابتده
واوراقده وبعض اشياده استعمال اولنور كمی قطعه ديدكلری يعنی هرنه كه طولی ايكی عرضی
مقداری اوله اكا قطع وزيری ديرلر اما اكثر واغلب كتابده استعمال اولنور فتاحی نيشابوری
بيت وزير كفته فتاحی ار بديوان جست * عجب مدان كه وزيريست قطع ديوانم لغ قليه سغدی
قليه معلوم وسغدی ضم سين وسكون غين معجمه وكسر دال مهملتين ايله برنوع قليه درات ويرطه
وصوغان وبادام وجوز ايله بشوررلر كذا فی المجمع لغ قی ع بوزن می وكی لغت مشتركه در
اگرچه عربيده استعمالی زياده شايعدر اما فارسيده دخی استعمال اولنور قوصمق معناسنه

ظهیر الدین فاریابی بیت زبهر آنکه دهن خوش کنی زغایت حرص * نشسته مترصد کد ق کند
زنبور * قی زنبوردن مراد عسل مصفی در اکرچه بو معناده صحیح لغت دکلدر بلکه استعاره در
ق باب القاف المکسورة مع الالف * قبا ع فتح باء فارسیله شیردان طوله سی که کیپا
دخی دیرلر بشو ونه کیپایی دیرلر ابو المعانی * مثنوی * رفت خواجه بجایش آمد خر *
عجبست حال دهر دا بنکر * کرچه جای کسی نماند تهی * سك نشسته بجای قیپایی ق قرا ع
فتح راء مهمله ایله منجنیق معناسنه در کذا فی المجمع ق قلیمولیا ع کسر لام وسکون یای
تحتانی وضم میم وکسر لام ثانیله تباشیره بکزر بیاض طپراقدر که ایکی نوع اولور بر نوعی صحیح
بیاضدر وبر نوعی ده قزللغه مائل اولور وایکی نوعی دخی اندلس مملکتنده چوق بولنور ق قالیمیا ع
قالیمولیای مرقومدن اختصار اولنمشدر ق قندیل ترسا ع اول قندیله دیرلر که کنیسالرده
کلیجه وکوند زیشار اصلا سونمز ورمزلر حکیم خاقانی بیت زبان رو غنیم ز آتش آه * بسوزد
چون دل قندیل ترسا ق مع الباء * قشیب ع کسر شین معجمه ایله بی هنر وبی معرفت
اولانه دیرلر ق مع التاء * قسمت ع سکون سین مهمله وفتح میمله بخش وبولمك وآیرمق
وحصه ونصیب معناسنه میرزا شانی بیت از روز ازل تنکدلی قسمت ما بود * نشکفته اکر
غنچهٔ ما جرم صبا نیست ق قیمت ع بها وقدر ومرتبه وهر نسنه نك بهاسی یقال قوم السلعة
تقویما ق مع الراء المهمله * قنبار ع سکون نون وفتح باء موحده ایله زنجفره دیدکلری قرا
بویه درکه سرخ ایتدکلری قرمزی مرکب آندندر ق قیر ع اماله ایله قار معناسنه استعمال
اولندوغی اطبا تصحیح ایلمشلردر ار باب لغت زفت یعنی قره ساقز معناسنه تحقیق ایلدیلر وشعرا
شعرلرنده بو معنایه ایراد ایلدیلر کمال اسمعیل بیت بر مدح تو هر بیته شدم عمر نازنین *
بر درکهت چو شیر شده موی همچو قیر * زفت صو ایچنده قینایوب چیقدوغی ظاهردر
حضرت شمس تبریزی بیت مفخر تبریزیان شمس حق دین بیا * تا برهد پای دل زاب وکل
همچو قیر ق مع الزاء المعجمه * قیز ع سکون یای تحتانیله کافرقاریسی دیمکدر اما عربیده
کوچك کوپ معناسنه در ق مع الطاء المهمله * قبط ع سکون باء موحده ایله مصرده
فرعون قومی واتباعی اولان طائفه نك آدیدر حالا آنلردن باقی آدم واردر بکاره وکاشغلره خدمت
ایدرلر عربیده فتحه ایله نسنه جمع ایتمك یقال قبطه اقبطه قبطا اذا جمعك بالید ق قیراط ع
بچق دنك ودخی بر چکردك آغرلغی ودیرلر که اون التی قیراط بر درهم وبکرمی دورت قیراط بر مثقال
اولور عند البعض بچق دنك والتی چکردك که هر چکردك ایکی آرپه آغریدر واصلی قراط ایدی
رانك تشدیدی یایه تبدیل ورایه خفت ویروب قیراط دیدیلر اما احادیث ایچنده وارد اولان
قیراط جبل احد معناسنه در دیو تفسیر ایلدیلر ق مع الفاء * قرف ع سکون راء مهمله
ایله اغاج قبوغی وبعض نسخه ده انا معناسنه روایت اولنمشدر وعربیده القرف بفتح القاف
وسکون الراء تهمت ایلمك وعیب اسناد ایتمك ودخی دباغت اولنمش دریدن طغرجق کبی
بر ظرفدر ایچنده اثواب قورلر وفتحتین ایله خسته لره یقین اولمق مداناة المریض معناسنه
وقارشمق مخالطه کبی وکسر قافله هر نسنه نك دریسی وقابی قشر معناسنه واغاج قبوغی
صویمق ق قف ع دستی کبی بر ظرفدر ایچنه بعض نسنه قورلر عربیده امر صیغه سیدر

صيغه سيدر طور معناسنه وضمله يوكسك برموضع مرتفع وفتحه وتشديد ايله برق اراسنده
نسنه كيزلمك واوت قوپارمق ويقال للثوب اذا جف بعد الغسل قد دقف الثوب ی مع القاف
ی قبچاق ع سكون باء موحده وفتح جيم فارسيله برصحرا آديدر بعض روايتده اول صحراده
ساكن اولان طائفه نك آديدر خواجوى كرمانى بيت اى ماه قبچاقى ازان سرينه سشست
بغتاق را * بكشاى بند بلمه ودربند كن قبچاق را * مولانا هاتفى بيت سپه سوى قبچاق بايد
كشيد * باقصاى آفاق بايد رسيد ی مع الكاف * قفلك ع فتح فايله بيوك آغاجدن
دوزلمش قدح غيرى نسنه دن دخى اولورسه اولسون شاعر بيت بده باقفلك باده لاله كون *
كند شوق دلنشنكا ترافزون ی قيچك ع سكون ياى تحتانى وفتح جيمله كمانچه ديدكارى
سازدر حكيم صاحب درقصيده بيت بسوز آتش عودبكاسه طنبور * بچنك وبربط
وقيچك بدخراشى تار ی مع اللام * قنديل ع معروف لغت مشتركه درالسنه ثلاثه ده
خواجه سلمان بيت شمع عالمتاب عيسى را بدين ديركهن * هرصباح ازپرتو قنديل زرپاش
ضياست * شيخ فيضى بيت اى عشق تواز كعبه تراشيده صنم را * پيمانه مى ساخته
قنديل حرم را ی قيفال ع سكون ياى تحتانى وفتح فايله باش طمرى كه قوللك ايچيوزنده
ويوقاروجانبنده اولور آندن قان آلنسه تأثيرى كردندن يوقارودهاولور ابوالمعانى بيت
كرده سوداى غم يار دماغم مختل * بكشايد مكر آن غمزه دلدوز قيفال ی قيل ع
سكون ياى تحتانيله نام بيابان ودشت بى پايان كذا فى المجمع ی مع الميم * قريم ع كسر
راء مهمله وسكون ياى تحتانيله اولوكشى سيد القوم كبى جمعى قروم كلور ی مع النون * قروان
سكون راء مهمله ايله بوزن شروان برولايت آديدر ودخى شهرلرى كزمكه ديرلر ی قيركون ع
يعنى تيره رنك مولانا هاتفى بيت هوا قيركون شد زپر عقاب * نهان شد درابرسيه آفتاب *
ی قيروان ع سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح واو ايله كنار آسمان خواجه سلمان بيت
اى رسيده عدلت اندر غره صبح شهاب * همچو نور آفتاب ازقيروان تاقيروان * وشرق وغرب
جانبلرينه ديرلر برجانبدن برجانبه وارنجه معناسنه مولانا هاتفى بيت ازين قيروان تابان
قيروان * شده موج درياى آتش روان * مجمع الفرسده اطراف معموره معناسنه در
رشيد الدين وطواط بيت نعوذ بالله اكر هيبت توشعله كشد * زقيروان بكشد تابقيروان
آتش * عربيده بيوك لشكر جيش عظيم ودخى قافله وكاربان معناسنه كلور وعند البعض فتح
رايله جيش عظيم وضم رايله قافله معناسنه كلور فارسيدن معربدر ی مع الهاء * قبله ع
معروف وتوجه اولنان جانبه قبله ديدكارى مناسبتله هندولر پادشاهلرينه قبله عالم ديرلر
ی قزه ع فتح زاء فارسيله پليد وپلشت اولان نسنه يه ديرلر كذا فى التحفه ی قطعه ع
پاره ديمكدر اما شعرا اصطلاحنده ايكى بيتدن طقوز بيته وارنجه برقافيه ده اولوب
مطلعى نك اول مصراعى قافيه سى مخالف اولان شعره ديرلر مطلعى برقافيه ده اولنجه غزل
دينلور اما وصف محبوب اولورسه والا آخر مضمونده اولانه شعر ونظم ديرلر عربيده برپاره
نسنه معناسنه در ويقال القطع ظلمة آخر الليل ومنه قوله تعالى * فاسر باهلك بقطع من الليل
وقيل سواد الليل وفتحه وضمه ايله موضع القطع وضم قافله برنوع خرمادر ی قلاده ع

بوغازباغی مولانا هاتفی بیت نیفتاد در دام ماهی نهنك * نیاورد سر در قلاده پلنك *
ق باب القاف المضمومة مع الالف * قبا ع فتح باء موحده ایله قاب قجاق معناسنه در
ق قسطا ع سکون سین وفتح طاء مهملتین ایله بر کامل وذوفنون حکیمك اسمیدر خلفاء بنی
عباسدن مأمون خلیفه زماننده بعلبك شهرندن ظهور ایدوب لسان عربی یی ولسان
یونانی یی غایت بیلور ایدی حتی یونان لسانجه اولان حکمت کتابلرین عربی لسانه ترجمه
ایلدی جمله دن کتاب مجسطی ایله اقلیدوس الحکمه اراسنده ترجمه لرینه واسطه اولمشدر
شمس فخری بیت بدین کتاب مرا منتیست برفضلا * که نیست بر حکمای زمانه جز قسطا
مجمع الفرسده قسطا لوقا نام حکیمك فرزندیدر یونانده ایکی حکیم فاضل وکامل ایدیلر
شاه ناصر خسرو بیت هر کسی چیزی همیکوید بتیره رای خویش * تاکمان آید که او قسطای بن
لوقاستی * عربیده شول دوه یه دیرلرکه ایاقلری سکرندن بوزلمش وقورمش اوله ق قوقبا ع
ایکی معنایه در اولی براوندر ثانی برحب ترکیبیدر مسهل ولطیف ودماغه قوت ویرر
ق مع الباء * قطب ع درت معنایه استعمال اولنور اول رئیس قوم عموما ورجال غیب
خصوصا که خلیفه نبوتدر یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلامدن تا روز قیامت برقطب
اولور حتی حضرت رسول کائنات ومفخر موجودات سید عالمیان وسرور دوجهان صلی الله
تعالی علیه وسلم فی کل وقت آن حضرتدن اول وصکره وکیلی وخلیفه سی درلر بری دنیادن
نقل ایتسه بری دخی یرینه قطب اولور معنای ثانی ایکی کوکبدر بری جانب جنوبده وبری
طرف شمالده اولور واصلا یرلرندن حرکت ایلمزلر بو اقالیملردن قطب جنوبی کورنمز قطب شمالی
کورینور ترکیجه دمور قازق دیرلر خواجه سلمان بیت قطب کردون بین یافته با قطب بنات *
انتما لیست کزان چشم بدان یاد آورد * ثالث پرکار دائره سنك اورته یرنده اولان
نقطه یه دیرلر اورته ده بولند وغیچون رابع دکرمنك آلت طاشنده اولان کوجك اغاج که اوست
طاشنك دلوکی اکا پچوب دور ایدر خصوصا وهر نسنه نك اورته سنه دیرلر عموما که حرکت
ایلیوب یرنده برقرار طوره ق قلاب ع فتح لام مشدده ایله هر اوجی اکری اولوب چنکل کبی
اولانه دیرلر عموما بالق اولته سنه دیرلر خصوصا رئیس الشعرا فی زمانه مولانا صائب اصفهانی
بیت دل عبث چند بی زنقد پر الهی میطپد * میشود قلاب محکمتر چو ماهی میطپد *
واستعاره طریقیله زلف خوبانه دیرلر عموما مولانا جامی بیت شوق قلاب دل دورانست *
جاذب خاطر مهجورانست ق مع التاء المثناة * قرات ع فتح راء مهمله ایله فراجه وقفتان
القمه سنه دیرلر میر نظمی بیت قرات جامه رنك ز جانان * چو چاك سینه عشاق نالان *
ق قروت ع ضم راء مهمله وواو معروفله یوغرت قوریسی شاعر بیت قروت وکشك
بار وغن پزده * در آندم پیش مهمان آورده ق مع الجیم * قپوج ع ضم باء فارسیله
کنکلك که کبك دخی دیرلر عربیده حجل دیرلر حکیم شیرازی بیت بال مرغ وماهی خرد وپاوچ *
لحم دراج وطیباهیج وقپوج ق قلج ع سکون لامله اول چارپا حیوانه دیرلرکه ایاقلری برندن
آیرلمش کبی یوریه کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده چارپا حیوانك قیچ ایاقلرینك
دربلری بری برینه اولاشق کبی یوریه شرفنامه صاحبنك نقلنك عکسیدر ق قنج ع

ل قنغ ح سكون نونله ايكى معنايه در اول بيهوده وبيمعنى ثانى قوبروغى كسك اشك كذا فى التحفه ل قوج وقچ ح اول واو معروفله ثانى اشباع ضمه ايله ايكى معنايه در اول كوسفندك جنككى يعنى جنكجى قيون تركيلر دخى قوج ديرلر كذا فى المجمع بومعنايه مولانا هاتفى بيت بكش بيدلى راكه جست از ستيز * بود كشتنى قوج ميدان كريز ل قوانغ ح سكون واو ونون وفتح لامله بر ريح صعبدر انسانك امعاديدكارى بغرسقنده حاصل اولوب هرجانبده كزوب كاهى شدت اوزره اولدقده صاحبنه زياده الم ووجع عارض اولور بو اسم بو علته يونانيدر معناسى بو علتك دواسنى الله بيلور ديمك ايمش حكمادن بويله استماع اولندى ل قونج ح سكون واو ونون ايله پلامود بعض نسخه ده آلج روايت اولنمشدر ل مع الدال المهمله * قزغند ح سكون زا ونون وضم غين معجمتين ايله فستق اغاجنده فستق كبى براپچى بوش شئ اولور نيمزلكن آنكله درى دباغت ايدرلر اصحى بودركه فستق آغاجى برسنه فيستق ويررو برسنه مذكور قزغندى حاصل ايدر كذا فى المجمع بومعنايه ابو المعانى * قطعه * درخت بسته جون اهل زمانه * بخست از كرم باشند مائل * دهد يكسال ميوه سال ديكر * شود مسلك كند قزغند حاصل * ل قنود ح ضم نون وواو معروفله انتهاى سرحد هندده واقع برطاغ آديدر آنده بر بيكار واردر صويندن ايچن معمر اولور ايمش شاعر بيت روايت كنند اين سخن را شنود * چو ماء الحيوتست آب قنود ل مع الراء المهمله * قمار ح ايكى معنايه كلور اول معروف لعبدر نردلعبلرندن ثانى برشهر ياخود برمكان آديدركه متاعى عود خالصدركه عود قارى ديرلر آنده طاوس دخى اولورمش شيخ نظامى * بيت دماغ عالم از باد بهارى * هوا را سوخته عود قارى ل قور ح بوزن بور سمرقند ويعنى قبق باشى ماوراء النهر لغتيدر ل مع الزاء المعجمه * قندز ح سكون نون وضم دال مهمله ايله دريا جانورلرندن برجانوردر دريسنى قلپق پوازى ايدرلر لكن خايه سى نافع دوادر جنده بادستر وجند بيدستر ديرلر عجايب المخلوقات كتابلرنده مسطوردركه دريا كنارلرنده كندى ايچون او بيارحتى متعدد اولر ايدرمش برين كندو ديشيسيله ساكن اولمغه وبرين ياورولرى ايچون ايدرمش وخدمتكارلرى اولورمش آنلرا يچون دخى باشقه اوايدرمش وهر اوه ايكيشر قپو قورايمش برى دريايه وبرى قره يه وآوجيلرندن نقل اولنوركه كندوبى خايه لرى ايچون صيد ايتدكلرين بيلوب خايه سن كندوسى قوپاروب دريا كنارينه آتاروآوجى بى كوردكده آرقه سى اوستنه ياتوب خايه سى اولمدوغن كوسترمش احمد كرمانى بيت عريان شود از سپهر بدرام از قاقم صبح وقندز شام * سيا هلغندن كنايه دريجمع المفرسده ايكى معنايه در اول نام ولايتدر ثانى برجانوردر دريسنى كورك ايدوب سلاطين كيرلر وقاپلاق ايدرلر كذا فى الاداة حكيم سنا قانى بيت اى چشم تو فتنه فلك قلاوز * وى ابروى توبر كلاه خوبى قندز * غالبا عجم ديارنده غايت ايو توپلوسى اولورمش كه سلاطين كورك ايدرلر ايمش والا بزم بيلدكمز برخشين توپلو دريدر لبسه صالح اوليوب قپلان پوستلرينه پرواز ايدرلر ل مع السين المهمله * قباس ح فتح باء موحده ايله نير اعظمك جمله اسماسندندر كذا فى المؤيد ل قدس ح ايكى معنايه در اول مبارك معناسنه در ثانى برمشهور ولايتدركه ايليا دخى ديرلر ل قرناس ح سكون راء مهمله وفتح نونله بدخوى وبد اوضاع معناسنه در ميرنظمى بيت مكن هرناسزا با خويش همكاس

که شین آرد تراهمیزم قرناس لغ قسطاس وقطاس ع اول بسکون السین المهمله کلاهما بفتح الطاء ایکی معنایه در اول آت بوینینه آصارلر بر بیاض توید رکه ترکیده خوتاز دیرلر مولانا هاتفی بیت در آویختند ازستوران قطاس * محاسن پذیرفت روبین اساس * ثانی بر موضع اسمیدر عربیده ترازویه دیرلر لغ قسوس ع ضم سین مهمله ایله بر نوع صرمشقدر لغ ققنس ع سکون قاف وضم نونله بر بیوك قوشدر هند وستان جزیرلرنده اولور اکثر شمکونه نام جزیره ده اولور اوزون بورنی واروبورننده اللی قدر سوراخلری واردر وهر سوراخندن قویروغنه وارنجه بر سوراخ اولور صدا اینده که هر برندن بر درلو صدا ظاهر اولور کیمی باند وکیمی پست روایت اولنورکه حکمای متقدمین موسیقی یی آندن اخذ ایتمشلر ودیرلرکه بیك سنه عمری اولورمش وارككی ودیشی سی اولمز ایمش تناسلی بو وجهله ایمش که عمری آخره ایرشدکده بامر الله تعالی خار وخس جمع ایدوب بر یره ییغوب بعده چیقوب اوستنه اوتورروقنادلرین اولقدر صالوب اغاجه اورر مش که بر آتش ظاهر اولوب خس وخاشاکی طوتشدروب یاقرکنه ودخی آتشك ایچنده یتار تمام کولی ییغلوب قالور بامر الله تعالی بر قاج ایامدن صکره کولی ایچندن کند وکبی بر قوش حاصل اولور لول دخی عمری آخرنده بویله ایدر تناسللری بومنوال اوزره ایمش * ذلك تقدیر العزیز العلیم * استاد لطیفی بیت همچو ققنس بناله وافغان * سوختم خویش را بر آتش عشق * لغ ققنوس ع نوندن صکره زیاده واو ایله ده مرویدر استاد لطیفی بیت اکرماند هزاران سال ققنوس * بسوزد زار زار آخر بافسوس لغ قوقنس ع نوندن اول واو ایله ده منقولدر وله بیت همی نالم زدرد تای دل آزار * همیسوزم در آتش قوقنس وار لغ قوقنوس ع ایکی قاف اراسنده بر واو ونوندن صکره بر واو ایله ده استعمال اولنور وله بیت بسوز وناله ای شاه دل افروز * کنون چون قوقنوسم خویشتن سوز * درت وجهله استعمال اولنمشدر لغ قندس ع سکون نون وضم دال مهمله ایله آغواوتی ییلاق طاغلرنده بتر کندس دخی دیرلر معربی قندس درخوش نماشکوفه سی اولور عربیده دخی وارداولمشدر سعد الدین ابن العربی بیت رب العذار بعارضیه وانتی * لاخب دیباج الخدود بقندس لغ مع الشین المعجمه * لغ قراش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرزه یعنی اسیتمه عربیده حما دیرلر قراشه دخی دینلور ابو المعانی بیت اکردلدار با اغیار بینم * قراش کیرد در آنساعت وجودم * لغ قلماش ع سکون لام وفتح میمله قلاش وحرامزاده وبیکار وکسب اولان آدمه دیرلر لغ مع الکاف * قولك ع واو معروف وفتح لامله آغزی یوق برچولمکدر انجق پاره صغه جق قدر یاریغی واردر ایچنه آقچه براغورلر طولدقده قروب آقچه یی آلورلر اکثر اهل سوق قوللنور النه چیل آقچه کیر دکده حفظ ایچون آنك ایچنه براغور شاعر بیت لب غیبتکر وغماز فراهم نشود * دهنش پر زر اکر ساخته همچون قولك لغ مع اللام * قفل ع کلید معناسنه در مولانا جامی بیت ای بسا قفل درین کاخ دودر * که کلیدش نتوان یافت ززر * فارسیده مفتاحه کلید دیرلر لغ قوتیل ع واو معروف وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی مثقال وزننه دیرلر ابو المعانی بیت باده از دست پری چهره بخور بی تعجیل * با بر ونقل مناسب قدح اندر قوتیل لغ قول ع واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کاغنه که برزه رنك بوجکدر

بوجكدر بعضيلر كوه يه ديديلر ثاني بر بلوك جماعته كه تركيده دخي قول ديرلر مثلا صاغ قول وصول قول ديرلر مراد صاغده وصولده اولان جماعتدر مولانا هاتفي در تيمورنامه * مثنوي * شه كامران خسرو سرفراز * دو قول از پي كاركين كرد ساز * زيكي مركز رايت فتح باب * كران زهره اژدها كشت آب * دكر قول را رايت خسروي * زپور جهانكير كردش قوي ﴾ قدم ﴿ ضم دال مهمله ايله بمعني عاقبت كار كذا في التحفه ﴾ قرزم ﴿ سكون راء مهمله وضم زاء معجمه ايله بمعني قلزم كه لام يرينه راواقع اولمشدر كذا في المجمع ﴾ قلزم ﴿ سكون لام وضم زاء معجمه ايله بر مستقل دريادر يعني درياي آخره اتصالي يوقدر اكرچه كول كبي در اما غايت عظيم وواسعدر ساحل غربيسنده ايكي شهر معظم واردر برينه عيذاب وبرينه اسوان ديرلر واول شهرلره قريب يرده ايكي معدن واردر برندن آلتون وبرندن زمرد چقار اندن اشاغي نهر نيل واقع اولمشدر اولماضعده وافر عقاقير واعشاب حاصل اولور سائر بلادده اندن آلوب كوتورلر از جمله حجر القمر ديرلر برنوع طاش اولور اوزرنده نقطه لري واردر قمر آرتوب اكسلدكجه اول نقطه لر دخي آرتوب اكسيلور چوق خاصه سي واردر از جمله مصروع يانده حفظ ايدوب كوتورسه صرعي زائل اولور بوكا مثال خواصي چوقدر ودخي نيجه خاصه لو نسنه لر واردر مزبور دريا آخر ملك مصر واول ملك حبشده واقع اولمشدر ﴾ قم ﴿ شهر كاشانه قريب يرده واقع برمعظم شهردر آب وهواسي لطيف وخلقي زكي وصاحب طبيعت شاعر مشرب وسخندان نامدار شاعرلري ظهور ايلمشدر وعربيده قم صيغه امردر برخيز معناسنه قرآن مجيدده واقع اولمشدر ﴾ قوم ﴿ واو معروفله تكلتي كه نمدزين معناسنه بعض نسخه ده ايچي طلو قامش مرويدر مثال معني اول مير نظمي . بيت چكونه باشدم پر اسب خراف * كروشد قوم وزين درزد علاف ﴾ مع النون ﴾ قربان ﴿ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله تركشك ياي طوران طرفنه ديرلر بعضيلر اوق طوردوغي جانبدر ديمشلر اما خلط ايتمشلر زيرا راست كلديكمز ابياتك جميعسنده ياي طرفي اقتضا ايدر بعضيلر كسر قافله تحرير ايلمشلر حق بودر كه اصابت ايتمشلر زيرا مناسبيده كسره ايله در متابعت ضرورتي اولمسه فقير دخي مكسور ده يازردم حكيم اسدي بيت كمان آيد از قيد قربان بدر * برون آمد از پوست مار دوسر حكيم فردوسي بيت كشيدند رستم دلان زمان * ز تركش خدنگ وز قربان كمان * خواجه سلمان بيت باد قربان زكمانخانه ابروي تو دل * خاصه آندم كه بود چشم خوشت تيرانداز * بو بيتده ضمله اولدوغنه برمقدار مناسبت واردر اما چندان دلالت متين دكلدر وعربيده اضحيه معناسنه درفديه معناسنه حكيم شفائي بيت دزديده نكاهي كه رقيبت نه پسندد * قربان سرنازكن وسوي من انداز ﴾ قردمان ﴿ سكون راوضم دال المهملتين وفتح ميمله جوشن آلتنه كيلن قفتان معناسنه مير نظمي . بيت بز برزره قردمان يلان * ز اطلس هميكرد نبد پهلوان ﴾ قسطنطين ﴿ ايكي معنايه در اول دار الملك روم اولان اسلامبول لغ نامي در سبب تسميه سي تواريخ معتبره ده بويله مسطوردركه زمان اولده قاعده كليه بويله ايدي كه برشهري هركم بنا ايلسه كندو نامنه اضافتله نام ويررمش شهر مزبورك ابتدا بانيسي يانقوبن ماديان ايدي بعده خراب اولوب نيچه مدت خالي وخرابه قالدقدنصكره بوزنطين نام برپادشاه نصاري تعمير ايدوب اول ناميله مشهور اولدي ينه خراب

اولوب بر مدت دخی قالدن صکره قسطنطین نام بر پادشاه تعمیر ایدوب کندو اسمنه مضاف
ایتمکین قسطنطینیه نامی ایله مشهور آفاق اولدی معنای ثانی مجمع الفرس ده ابو القاسم حکیم
تصنیف ایلدوکی احکام دین آزر پرستی ده بر کتاب اسمیدر ع قلقلان ع سکون لام اول وضم
قاف وفتح لام ثانیله یاش اوتاق معناسنه در ع قوزدن ع واو معروف وفتح زاء معجمه ودال
مهمله ایله یوق دیمك معناسنه در شیخ قاسم انوار * مسمط * بر کوهر لولوزنم بر قصر قیصر قوزنم
از سوزدل یا هوزنم تا آتش افتد در جهان ع قوشون ع واوین معروفتین وضم شین معجمه
ایله قوناق یری وقونیلان یر معناسنه در مولانا هاتفی بیت بر آمد زدرکاه شاه این ندا * که کس
از قوشونش نکردد جدا * یعنی هر کس قوندوغی یردن ایرلمیه دیمکدر ع قهستان ع کسرها
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خراسان ملکنده بر شهردر که اصلی کوهستان ایدی
وطاغلق وطاغستان دیمك اولور تعریب اولنوب قهستان ایلدیلر ع مع الواو * قو ع
بمعنی یوف شیخ آزری بیت زد قو شجی باز سفید سحری باز * بر مضرب طاسجه طبل سحر قو
کاهی زدن ایله ترکیب ایدرلر کامر ع قوقو ع بوزن بوبو تکمه کلاه یعنی قاوق وکلاهك دپه سنده
اولان کوچك تکمه حکیم سوزنی بیت از حشمت سلطان جهان تاج فریدون * چاوش تراقبه
قوقوی کلاه هست * وبر معناسی دخی قمریدر ع مع الهاء * قبینه ع کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح نونله کوسپه دیدکاریدر که سوسامی دوکوب طحینه سی ویاغی باشقه باشقه
چقدقدن صکره قویی بالچق کبی نسنه یه دیرلر ع قفه ع فتح فا ایله میوه سپدی ترکیده کفه دیرلر
ع قلوله ع ضم لام اول وفتح ثانیله ایپلك وابریشم یوماغی وهر نه که صارلمش یوالق اوله غلوله وقنوله
دخی دیرلر میر نظمی بیت قلوله کرده همچون تار زرین * بسر پیچیده زلف عنبر آکین *
ع قنوله ع ضم نون وواو معروف وفتح لامله بمعنی قلوله مرقوم ع قوقه ع واو معروف وفتح
قاف ثانیله بمعنی قوقوی مرقوم یعنی تکمه کلاه شاعر بیت چتر زرین چرخ یعنی مهر * افسر
وقوقه کلاه تو باد ع مع الیاء * قبای ع فتح باء موحده ایله قباء مرقوم معناسنه ع قفل رومی ع
باربد خسرو پرویزك اختراعی اولان اوتوز بر لحندن بر لحن ونوادیدر شیخ نظامی بیت چو قفل
رومی آوردی در آهنك * کشادی قفل کنج از روم وازرنك ع قل هو اللهی ع برنوع آقچه درکه
اوزرنده سوره اخلاص نقش اولنمش عربیده اخلاصیه دیرلر ع قمری ع معروف قوشدر
خواجه سلمان بیت کر هوای زلف او پیوسته طاوسان قدس * همچو قمری در کلو دارند طوق
عنبری ع باب الکاف العربی المفتوحه مع الالف * کارکیا ع کسر راء مهمله وکاف فارسی
وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول پادشاه معناسنه در حکیم سنایی بیت سر فرو بردیم
تا بر سروران سرور شدیم * چاکری کردیم تا کارکیانی یافتیم * حضرت مولانا قدس سره
بیت عشق آن بکزین که جمله انبیا * یافتند از عشق او کارکیا * ثانی عناصر اربعه نك
هر بیرینه کارکیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای معدن نور وصفا ای شمس
تبریزی بیا * کاین روح بی کارکیا بی تابش تو خامده * وله قدس سره بیت کفت اطفال منند
این اولیا * در غریبی فرد از کارکیا ع کاکا ع اوج معنایه در اول اطفالی مکتبه کوندردکده
کوچك سنده بعض تنقلات قویوب النه ویررلر حکیم سنایی اطفالی مکتبه قومق روشنده

روشنه * مثنوی * کر نخواند بخواه زود دوال * کوشهایش بکیر وسخت بمال * درکنارش نه آن زمان کاکا * تاشود سرخ چهره اش چو لکا * ثانی بیوك برادرینه کوچکی کاکا دیر ثالث خانه پرور اختیار قوله دیرلر ع کاکیا ع کسر کاف وفتح یای تحتانیله اورمجك آغی معناسنه استاد بیت هم منه درخانه هرکز کاکیا * قفرمی آرد شنوا این پندما ع کالا ع فتح لامله اوج معنایه در اول متاع وقماش معناسنه حکیم سنایی بیت چو علم آموختی ازحرص آنکه ترس کاندرشب * چو دزدی با چراغ آید کزیده تر برد کالا * امیرخسرو بیت راضی نمیشود بدل ودیده عشق او * این دزد در تفحص کالای دیکرست * ثانی اواثوابی که عربیده اثاث البیت دیرلر استاد لطیفی بیت اکر خواهی که یابی قدر والا * مکن همسایکانرا منع کالا * ثالث بانك وصدا وفریاد بو معنی کتاب زندن منقولدر ع کالیا ع کسر لام وفتح یای تحتانیله خام قاون وقاوون که ترکیده کلك دیرلر ع کانا ع بوزن دانا بمعنی ابله واحمق استاد رودکی بیت من سخن کویم تو کانایی کنی * هر زمانی دست بردستی زنی * وبی عقل وخرد معناسنه حکیم سنایی بیت مر ترا خصم دشمن دانا * بهتر از دوستان همه کانا * فرهنك میرزا ابراهیمده خرما اوزم صالقمنك دیبی اولان چوپه دیرلر ع کاهربا وکهربا ع کلاهما بسکون الهاء وضم الراء المهملة وفتح الباء الموحدة بر نوع صمغدر صمانی وچوپی کندویه چکر معنای ترکیبی صمان قاپیجی دیمك اولور منقولدر که حاصل اولدوغی اغاجه عربیده وحور دیرلر فتح حاء مهمله وسکون واو ایله صولر کنارنده ولب دریاده اولور صمغی کند ولکندن آقار وآقدوغی محل دریایه دوشر موج دوکرك قتیلندرر بعضیلر دیرلرکه اجزادن طبخ وعقد ایدرلر اصلنده بو حالت یعنی جاذبه کاه یوقدر عملی ایله بو شکله قونوب اول حالتی کسب ایدر خواصدن خالی دکلدر ایام وباده بر مقدارین یعنی زهکیر ویاخود خنجر وبچق قبضه سنی ویاخود تسبیحی اوزرنده کوتورمك دفع طاعون ایچون مجربدر دیرلر ابو المعانی بیت تم زرد دغمت کشته چون خس ناچیز * جمال حسن ترا خاصه کهربا دارد * شعرای رومك ارجمندی عزمی زاده حالتی افندینك بورباعی سی محله مناسب اولمغله تحریر اولندی * رباعی * اقبالی سایه همادن بلم * ادباری جانب سمادن بلم * ربط دل ایدوب مسبب الاسبابه * بن جذبه کاهی کهربادن بلم ع کبدا ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله لیم که کمشی وباقری آنکله بربرینه یاپشدررلر کبد وکبیف وکفشیر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت ازانکه مدح تو کویم درست کویم وراست * مرا بکار نیاید سر یشم وکبدا ع کبربا وکبروا ع کلاهما بفتح الباء الموحدة وسکون الراء المهملة اول فتح باء موحده ثانی واو ایله بر نوع طعامدر کبره ایله یعنی قبار دیدکاری اوت ایله ایدرلر تتکم عربستانده مقلاد دیدکاری طعام که یمورطه یی بشوروب وطبقك اطرافنه دیزوب اورته سنه خشلنمش قباری یوغرت ایله آلوده ایدوب اوزرینه طتلو زیت یاغی دوکرلر امابو طعام شوربا اولمق مقتضی درکه اصلی کرآبا وکرآوا وکوربا وکوروا دخی دیرلر شاعر بیت طعامی ازکنبر چون می پزیدند * عرب مقلاعجم خواند کبربا ع کرا ع راء مهمله مشدده ایله حجام وفصاد معناسنه در استاد بیت ز حسرت مژه ات در دلم شده حما * بکو که در جکرم باد رکزن وکرا ع کرارا ع فتح رائین مهملتین ایله قپونك اشاغی جانبنك

اغاجی مؤید الفضلاده کوار اواقعدر راء اول یریندهواوایله وادات الفضلاده کراوا راء ثانی یرینه
واوایله ل کراکا ع فتح راء مهمله وکافله چلوق دیدکاری قوشدر بعض نسخهده صعوددیدکاری
قوشدر استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او از دشمن خویش * کهباز تیز چنکال از کراکا
عربیده طورنه معناسنهدر ل کراوا ع فتح راء مهمله وواوایله بمعنی کرار اءمرقوم یعنی قیواشکینك
اغاجی کذا فی الاداة ل کراویا ع فتح راء مهمله و یای تحتانی وکسر واوایله کوتن بر یدر عربیده
دخی کراویا دیرلر ل کرپا ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله فرهنك جهانکیریده براوتدر بعض
تراکیبه جزو ایدرلر و بعض فرهنکده ریباس کبی براوتدرکه هندوز دیرلر استاد عسجدی بیت
اکرز فیض کفت رشحهٔ بدی درابر * شدی ز برجد وفیروزه پیکر کرپا ل کرنبا ع فتح راء مهمله
وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله کلم معناسنهکه کرنب وکرم دخی دیرلر ل کرفا ع
سکون راء مهمله وفتح نونله ل کریا ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله ریواس جنسندن
براوتدر استاد رودکی بیت پیش تیغ تورو زصف دشمن * هست چون پیش واس توکریا *
ل کزبا ع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بودخی ریواس نوعندن براوتدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کژغا وکژکا ع کلاهما بسکون الزاء الفارسی اول غین معجمه ثانی کاف فارسیله
کاوبجری قویروغی کهخوتاز ایدرلر غژغا وکژغا وکژکا و دخی دیرلر میرنظمی بیت درکردن
اسب چای کژغا * آویخته دروست زلف حورا ل کسدا وکسیدا ع اول بسکون السین
ثانی کسرسین وسکون یای تحتانی کلاهما بفتح الدال المهملتین بردارودر هندی لسانده
کهیلاش دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری وکیلا دخی دیرلر کذا فی المجمع ل کشا ع فتح
شین معجمه ایله کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه وصیغهٔ امر اولور بکش
معناسنه وکاش معناسنهده استعمال اولنمشدر کاشا دخی دینلور استاد درمعنیٔ امر
بیت کشا درعشق جانان دردومحنت * بیابی عاقبت آرام وراحت ل کفا ع فتح فا ایله
ایکی معنایهدر اول زحمت وشدت محنت معناسنه شمس فخری بیت جهان بعدل توکشت
آنچنان کهممکن نیست * کهبردلی رسد ازجور روزکار کفا * ثانی بوغاز صقلمق یعنی شیش
سببی ایله یاخود آخر علت ایله بوغاز قصیلوب لقمه مرور ندهعسرت ظاهر اولور وعربیده دخی
ایکی معنایهدر اول یوزاوزرینه براتمق ثانی جامه دوندرمك یعنی جامه نك یوزی کیرلنوب
واسکی اولوب ایچروسن طشره ایلمکه دیرلر وبنه عربیده کسره ایله درت معنایه کلور اول جزا
یعنی مکافات ثانی بر برینه بکزرمك ثالث توانا وزورمند اولمق رابع چادر ائکی معناسنهدر
ل کفتا ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله کفتن لفظندن صیغهٔ ماضیدر چاتلدی و یارلدی
معناسنه واسم فاعل دخی اولور میرنظمی درصفت ازالهٔ بکارت بیت بجای نازکش شد
زور کستر * بکفتا چون انار تازه وتر ل کلا ع قوزبغه که کلاو وکلاور ومکل وغوك وپك وجغز
ووزغ دخی دیرلر ل کلیسا ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله کفره عبادت
خانهسی که عربیده دیر دیرلر استاد لطیفی بیت دیدم اندر مسجدی خوبان چند * چون کلیسای
بتان پند اشتم ل کلیسیا ع یای اخیرك زیادهسیلهده استعمال اولنور لام یرینه نونله دخی جائزدر کمال
اسمعیل بیت هر روز دربرابر کعبه است پنج بار * آن سینهٔ که چارحدش باکلیساست ل کالا ع

ڤ کالا ع فتح میم ولامله آغیل که کیجه ایچنده قیون وصغر یاتورلر ابوالمعانی بیت تقوش
سقف بد یوارش چوارژ نك * نژ بید بهر خفتن بس کالا ڤ کما ع میمله آستین رقیده معناسنه
رقیده نك باب الراده ذکری مرورا یلدی وعربیده برنسنه‌در ایام بهارده قومسال یرده حاصل
اولور کما دیرلر منترکبی بپراغی اولر آنجق طپراغی یوقاری قالدرر ترکیده دوملان دیرلر ڤ کمرا ع
سکون میم و فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول چارطاق بلند ودرکاه سلاطین ووزرا
وامرا معناسنه حکیم ازرقی درصفت ابر بیت کهی ازکردش کیوان بدریابر زندکله * کهی
ازکوشهٔ کردون بکیوان بر زدکمرا * حکیم سوزنی بیت ازخلد کور تابد وزخ تفسان * زاه مثله
طاق طاق وکذا کمرا * شمس فخری بیت توقهرمان جهانی ودین دنیاهست * زجاه پایهٔ تو
برسرفلك کمرا * ثانی محوطه یعنی اول چورمه‌که چهارپایان وستوران کیجه‌لرده ایچنده
یاتوریعنی قیون وصغر طوره‌جق یر عمعق بخاری بیت چوکرك ظلم راکشتی بزور بازوی
عدلت * زانبوهی مشده صحرای درکاه توچون کمرا * منجیك بیت باسهم تو آنراکه دشمن تست
پیرایه کمند ست وخلد کمرا * ثالث اول زنار درکه زرد شتیان میانلرینه بغلرلر حکیم قطران ارموی
بیت چون توکمر جنك ببندی ملك روم * کمرای بدرد توبرستد کمرتو * خسروانی بیت
نه طرفه کر زعشق روی آن بت * ببندم برمیان کمرای کفار ڤ کنا ع فتح نونله سختی وزحمت
ومشقت ابوالمعانی بیت نوشخورد دوستان باشد هنا * نیشخورد دشمنان باشد کنا ڤ کنزا ع
سکون نون وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول عالم ودانا وذوفنون معناسنه ثانی کیاه
خودرو یعنی کند و بتمش اوت معناسنه شاعرایکی معنایه بیت همه کنزا کند تسبیح مولا *
بعبرت بین اکرباشی توکنزا ڤ کنیسا ع بمعنی کلیسای مرقوم ڤ کوارا ع فتح واو وراء مهمله
ایله بمعنی کراراء مرقوم کذا فی المؤید ڤ کوربا وکوروا ع کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله
بر نوع طعامدر کبره ایله ایدرلر عربیده قناریه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ کها ع فتح ها ایله
بمعنی خجل وشرمنده حکیم نزاری قهستانی بیت بدست خودکه کند باخود این که من کردم *
کهای توبه ام آخر زاحمقی تاکی * وله ایضا * قطعه * چه نسبت است که من میکنم بروی
لبت * انار دانه کل سرخ وارغوان یاقوت * کهای لعل تو باشد اکرز بهر ردیف * زمام ومان
بنشانم بکان بکان یاقوت ڤ کهیان ع سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ابره دید کاری
اوتدرکه عربیده فادانیا وعود الصلیب دخی دیرلر ڤ کهیلا ع کسرها وسکون یای تحتانی
وفتح لامله ایرانیردن برپهلوان آدیدر ڤ کیا ع فتح یای تحتانی ایله اوج معنایه در اول
پادشاه کاهی جمع استعمال اولنور زیرا که الفسز اولدقلرینه پادشاه معناسنه اولور اول اعتبار
ایله کاهی الف جمع ایچون اولور اکرچه کیان کرکدرکه ادات جمع بولنه امانونك سقوطیله ده
معنای جمع افاده اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت زاهدی بیند بکوید ای کیا *
همتی میدار از بهر خدا * ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کیا دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * جان چو شخص این لباس تن درو * جنبشی مارا ازودان نی زنا * همچنان هستی
عالم را ببین * چون لباسی دان بر وچار این کیا * بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * شکوه
تاج کیان وارث ممالك جم * که تخت مرزکیا نراشهنشه است وکیا * جهان پناهی وشاهی که ملك

اوتامه * زاقتران نجوم وز امتزاج کیا * بومعنایه خواجه سلمان بیت درکتابت باکیا باشد کیا
یکسان ولی * جزکیا هرکز که کردست درجهان کارکیا * ثالث بمعنی پاکیزه بومعنی کتاب زنددن
منقولدر ل کیارا ع فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله تاسه یعنی غم وغصه والم بومعنایی مونس
ابو المعانی بیت ذوق خاطر رفته ازمن دور شد * این کیارا دردلم شد جایکیر ل کیانا ع
فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه یه دیرلر میرخسرو بیت همه آزادکیست همت او *
قهر کردست مر کیانارا * وجمع کی اولور شمس فخری بیت تووارث کیانی برخواست ازهیبت
ضد تی که بودی درخلقت کیانا ل کیفا ع سکون یای تحتانی وفتح فا ایله قانلو جراحت
ورنج شدید وزحمت معناسینه ابو المعانی بیت نه دیده ارغمت هرکز دلم آسایش وراحت *
شود کیفا اکر باشد همیشه دردلش کیفا * کیفای اول رنج شدید ثانی قانلو معناسنه در
ل کیلا ع سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی کسیدای مرقوم کذا فی المجمع ل کیها ع
جمع کی درکه پادشاهان دیمک اولور بولغتده جمع ایکی وجهله ده جایزدر کورلمش هم الف ونون وهم
ها والفله ل مع الباء الموحده * کاب ع ایکی معنایه در اول کب معناسنه درکه لاف دیمکدر
کب زننده لاف زننده دیمکدر ثانی کاو عراقی معناسنه در بومعناده یا واودن بدل اولور کذا فی
فرهنگ جهانکیری ل کارآب ع اضافتله یعنی کسر راء مهمله ایله شراب ایچمک معناسنه
عالم آب دخی دیرلر حالت شراب خوردن حکیم خاقانی بیت بس بس ای زکار آب که عقل *
هست از آب کار اوبیزار * وله بیت من نکنم کار آب کوببرد آب کار * صبح خرد چون دمید باد
بود کار آب ل کارچوب ع سکون راء مهمله وضم جیم فارسیله چلاهلر طوقودقلری بزی
اوزرینه صاردقلری اغاجه دیرلر بر روایتده بز صاریلان اغاجی دوندردکلری قصنه اغاج اما جهانکیری
صاحبی عربیه منسج دیدکلری اغاجدر دیمش ل کاسه کباب ع فتح سین مهمله وکاف وباء
موحده ایله اضافتسز چولمك کبابی دیدکلری طعامدرکه اتی سایرلوازمیله برچولمك ویا دستی
ایچنه قویوب آغزینی برکیدوب نرم آتش اوزرنده پشوررلر اکرچه لذیذ اولور اما مجبوس
پشمکله هضمی عسیر اولور برشاعر بومضموننده دیمش بیت جکرم زاتش غم کشته کباب *
لذردونم سعلتکو کاسه کباب ل کالب ع فتح لام ایله بمعنی قالب کالبد لفظندن اختصار اولنمشدر
شیخ نظامی بیت این من واین من که درین کالبست * هیچ مکر جنبش این قالبست * بوکا
کلوب وکالبد دخی دیرلر وبرمعناسی دخی پرورده میوه وریچال معناسنه دخی کاور
ل کامیاب ع بسکون میم وفتح یای تحتانیله کام ایله یابدن مرکب لفظدر مراد بولمش ومراد
بولیجی دیمک یاب یافتن دن کاهی اسم فاعل اولور کاهی صیغه امر ووصف ترکیبی دخی اولور
ابو المعانی بیت سعی میکردم که باشم کامیاب * لیك ازوصلت نکشتم کامیاب ل کاهوکب ع ضم ها
وفتح کافله تابوت معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی * وزان پس بکافند موبد برش *
میان تهی کاه ومغز سرش * بپاکند یکسر بکافور ومشك * بدیبها تنش رابستند خشك
بکاهوکب زر دوزمهد عاج * سوی پارس رفت آن خداوند تاج * جنازه معناسنه ده اولقدر
فهم اولنور ل کب ع ایکی معنایه در اول لاف واوکنمك که کب زند یعنی لاف کند دیمکدر خفاق بیت
تاکی از توکب واین لاف بود * چون توکی همسر خفاف بود * ثانی آوردایچی معناسنه عبدالله

عبدالله عارفی بیت روان کشته دایم دوچیز از جهان * زدوچشم کوری زدوکب لال * بومعنایه
شمس فخری * قطعه * دعای شه کامران ابواسحق * دل خلایق درسینه وزبان درکب
کسی که یك سر موش ازهواش بوکرده * یقین که مادراوزانیه است وزنش جلب ﴿ کباب ﴾
معروف طعامدر تنکم دیمشلردر بیت هیچ نعمت نمیرسد بکباب * هیچ شربت نمیرسد بشراب
﴿ کتب ﴾ فتح تاء مثناة ایله بال آروسی که عربیده نحل دیرلر ابوالمعانی بیت بعهد اوشده
هرکس به نیکویی خوشحال * زمن همت اوراکتب شده زنبور * مجمع الفرسده کسر تاء مثناة
ایله بمعنی قید وبند که غل دخی دیرلر ﴿ کرسب ﴾ فتح را وسکون سین مهملتین ایله کرفس
دیدکلری سبزه در ومعدنوس دخی آنك نوعندندر دیو روایت اولنمشدر کرسف دخی دیرلر
استادلطیفی بیت اکر تیغ آهنجد وراند اسب * براعدا کند لتره همچون کرسب ﴿ کرنب ﴾
فتح راء مهمله وسکون نونله شلغم آشی وشلغمه دخی دیرلر اما مجمع الفرسده بر داروددر کوپکی
اولدررکه عربیده قاتل الکلب دیرلر میرنظمی بیت بمجلس درآید چو جانان بشب * نصیب
رقیبان باشد کرنب ﴿ کشکاب ﴾ سکون شین معجمه وفتح کافله ترخانه آشی که کشکاو دخی دیرلر بعض
نسخه ده آرپه صویی معناسنه که جلاب دخی دیرلر مثال معنیٔ اول شمس الدین قواس * رباعی *
ای نزد تونان خوردن درخواب دریغ * درشب زعیال کرده کیشکاب دریغ * جای شب ونان از توچه
چوم چون تو * داری زغریب سایه وآب دریغ ﴿ کلاب ﴾ فتح لامله کلب که اوزریته اپلك
صادرلر وصاریلر اپلك ده دیرلر ﴿ کلب ﴾ فتح لامله قوش منقاری که کلف وکلیته دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کلته چوب ﴾ سکون لام وفتح تاء مثناة وضم جیم فارسیله ایکی
قارش مقداری یاخود دخی اوزون اغاجدرکه دسته چوب دخی دیرلر اکثر قلندران ودرویشان
اللرنده کتوررلر ﴿ کلوب ﴾ ضم لامله بمعنی کالب مرقوم که کالبد دخی دیرلر ﴿ کنب ﴾ فتح نونله
برنبات قبوغیدر تازه ایکن صویوب ایپ بوکرلر عربیده قنب دیرلر حکیم سنایی بیت پای احباب
توبکشاده زبند مشرمی * دست اعدای توبربسته ندارکنبی * حکیم انوری بیت دختر رزکه
توبرتارك تاکش دیدی * مدتی شدکه دراورنك سرش درکنبست * کمال خجندی * قطعه *
میزند نیك صرف مرشد خاف * غافل ازنوش باده عنبیست * کرچه الشیخ کالنبی کویند *
کالنبی نیست شیخ ما کنبیست * کندراغاجیدرکه یپراغی وتخمی بنك اولمغله بنکی یه کنبی دیرلر
عربیده کنب ایش اشلمکدن ویاخود علت آخردن الده اولان چرکه دیرلر ﴿ کنکاب ﴾ سکون
نون وفتح کاف فارسیله آرپه صویی ودخی برشربته دیرلر ﴿ کهب ﴾ کسرهایله نك وعار
معناسنه در میرنظمی بیت زاوضاع دونان شود مضطرب * هر آنکس که باشد بطبعش
کهب ﴿ کهاب ﴾ فتح هایله بوزن رباب ﴿ کهتاب ﴾ سکون هایله بوزن مهتاب کلاهما اول
علاج ودوایه دیرلرکه کرم ایکن وجع اولان عضو ویاخود ورم اوزرینه قورلر ویغلرلر حکیم قطران
ارموی بیت بنام چون اوباشند مهتران نه بعقل * بود برنك یکی دود داغ ودود کهاب * حکیم انوری
* قطعه * کفته بودی که کاه وجو بدهم * چون ندادی ازان شدم درتاب * پرستوران واقربات
مدام * کاه کهتاب باد وجو کشکاب ﴿ مع التاء المثناة * کات ﴾ اوج معنایه کلور اول
ماوراء النهرده ولایت خراسانده واقع خوارزمه قریب برشهر آدیدر مولانا هاتفی بیت خنجر

هندوستاننه باج کات * که آمد قیامت بتاراج کات * شمس فخری بیت شیخ ابواسحق آنکه ملك اوکمترکلات * بر ممالك فخر دارد خاصه بر کر کنج وکات * ثانی بر دارودر هندوستانه بتر کات هندی دیرلر بعض جراحتلره قورلر اصلاح ایدر ثالث برنوع برنجدر ولایت شوشترده حاصل اولور بروایت اولنورکه بر سنه زراعت ایدرلر یدی سنه یه دك محصولن آلورلر ك کاست ع سکون سین مهمله ایله ناقص ونقص معناسنه کاستن دن فعل ماضی در کاهی اسم مصدر اولور شاعر بیت شمار اسخن کاست بایدهمی * ره خویشتن خواست بایدهمی * کم دخی ناقص معناسنه اولمغله بعض فارسی شناسلر کم ایله کاستی بر معنایه صانورلر لکن فرقی وار ایدوکن فهم دقیق صاحبی واقفدر کاست اکسلمك ایله ناقص اولاندر کم ابتدادن ناقص اولاندر حکیم فردوسی ابن یامین حقنده قرداشلری لسانندن دیرکه بیت کناه ابن یامین بد بخت راست * کز اولاد یعقوب کم بادو کاست ك کاسه پشت ع فتح سین مهمله وضم باء فارسی وسکون شین معجمه ایله قپلو بغه که سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت لقمه خور جرب کرد وزفالع کاسه پشت * ور نه شدی خشك شیر دایه اطفالکان ك کاشت ع سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول کاشتن دن فعل ماضی در زراعت ایلدی معناسنه ثانی برکردانید یعنی دوندردی حکیم فردوسی بیت عنانرا به پیچید وبرکاشت اسب * بیامد بکردار آزرکشسب ك کالالوت ع فتح لام اول وضم ثانیله برشهر نامی در هندوستان لغتیدر ك کبت ع سکون باء موحده ایله بوزن ثبت هلاك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مسیح ظاهر بود اهل سبت را * تا به بیند خلق ظاهر کبت را * کسر کافله فرهنك جهانکیریده بال آروسی معناسینه مرویدر اما شمس فخری معنای مذکوره فتحه ایله نقل ایلشدر * قطعه * اعظم جمال دنیی ودین شاه کامکار * کاعدای او کنند برنبت زاهل سبت * بهر دلی ودشمن درکاه دولتش * دارد مدام درد دم نیش ونوش کبت * وعربیده نسنه چینیوب توکورمك معناسنه کنز اللغه ده مسطوردر ك کبست ع فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله ابوجهل قارپوزی که عربیده حنظل دیرلر اخراج صفرایه لطیف مسهلدر شمس فخری * قطعه * اکر شهد فایق خورد دشمنش * بود بر مذاقش بسان کبست * بچشم نوالش زبی قیمتی * چه یاقوت ولعل وچه پشم بجست * حکیم خاقانی بیت خاییده دهان جهانم چو نیشکر * ای کاش نیشکر بینی من کبستمی ك کت ع ایکی معنایه در اول هندوستان پادشاهلری اوتوردوغی تختك آدیدر شمس فخری بیت حدیث سلطنت او اکر بوند بهند * شهان هند بکایك در او فتند از کت * حکیم اسدی * مثنوی * بدو کفت مهراج دارو بکو * دکر ره چو باز آمدی رزم جو * بخورشید ودین بتان از نخست * بکور کل آدم وبوم رست * که برخون برانم کت وافسرت * برم زی سراندیب بی تن سرت * استاد فرخی بیت خلافت جد اکر چه سپاه الیاز را * زکتهای زرین وشاهانه زیور * ثانی کاریز آب معناسنه که کتکن یعنی کاریزکن دیمکدر ك کدفت ع ضم دال مهمله وسکون فا ایله بمعنی کاشانه سر یعنی دپه کوکی حکیم نزاری قهستانی بیت بجان دوست اکر صد هزار سال بر آید * نه ممکنست که سودا برون رود زکدفتم ك کرغست ع سکون را وسین مهملتین وفتح غین معجمه ایله بمعنی برغست مرقوم یعنی چار پا حیوان یدوکی اوت کذا فی فرهنك جهانکیری

جهانکیری ﴿ کست ﴾ سکون سین مهمله ایله بوزن بست بمعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت
اکر تمثال مانی ماه کردد * بنزد صورت یوسف بود کست ﴿ کشت ﴾ سکون شین معجمه ایله
بوزن دشت اوچ معنایه در اول زشت ثانی شور ثالث ایلك کبی براوتدر یره دوشنوب
بربرینه صاریلور قزل رنك اولور برباغچه یه یا بلسه نسنه حاصل ایتدرمز باغچه وان آنی آیرتلیوب
باغچه یی پاك ایدنجیه دك جانی ایپلکجه قالور ﴿ کشفت ﴾ فتح شین معجمه وسکون فا ایله بمعنی
پریشان کرد شمس فخری بیت عدل اوتاغایتی باشد که باد * طرهٔ شمشاد نتواند کشفت
﴿ کشکفت ﴾ سکون شین معجمه وفا وفتح کاف ایله بمعنی شکفت که باب الشین ده ذکری مرور
ایلدی که آچلدی وعجب معناسنه در ابو المعانی بیت چنان یابد لطافت باغ عالم * زرشك
عارضت کشکفت کلها ﴿ کفت ﴾ سکون فا ایله کفتن لفظندن صیغهٔ ماضی در چاتلادی
معناسنه حکیم اسدی بیت زتیغش همی دشت وکردون بتفت * زبانکش همه کوه وهامون
بکفت * کاهی کفته معناسنه مصدر مقامنده استعمال اولنور حکیم سنایی بیت چوهر
آتشست بعد از هفت * که از ودل بجست وزهره بکفت * وبمعنی شکافته حکیم اسدی
* مثنوی * رخ ناربا سیب شنکرف کون * بران زخم تیغ وبرین رنك خون * یکی چون دل
مهربان کفته پوست * دکر چون شخوده زنخدان دوست * بمعنی ترکیدن یعنی یارلدقده صدا
ویرمك لواحد من الشعرا * قطعه * برق رویت چو دیدم ای قتال * زهره ام چاك شد زبیم
هلاك * نیست کلبانك رعد چرخ کبود * کفت دل نعره خاست برافلاك * بمعنی ترکیدن
استاد دقیقی بیت چوزد تیغ برفرق آن نامدار * سرش کفت ازان زخم همچون انار *
﴿ کلات ﴾ فتح لام ایله ایکی معنایه در اول طاغ باشلرنده اولان کوی وقلعه وقله وامثالی معمور
اولسون خراب اولسون شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق آنك از ملك او کمتر کلات * برممالك
فخر دارد خاصه برکر کنج وکات * استاد دقیقی بیت نبرتوا زکلات فرود آورد هزبر * تیغ
توازقرات برآرد برون نهنك * بعض نسخه ده طاغ باشی وطاغده اولان یول وبعض نسخه ده
بازاری طوران کوی وشول بناره دیرلر که واسع یری محوطه اوله یعنی دیوار چورلمش اوله استاد
منوچهری بیت زر ادخانهٔ توبود هفتصد کلات * انبار خانهٔ توبود هشتصد حصار * حکیم اسدی
* مثنوی * جزیری که مرزش نبد نیم پی * جز از خار وراغ ونیستان ونی * زیك پهلویش
بیشه وابکند * کلاتی دو ویران وکوهی بلند * ثانی قندهار مضافاتندن برعظیم طاغ اوزرنده واقع
برقلعه نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * زبیم سپاه آنچه بودش یله * هیونان واز کوسپندان
کله * زخیل وحشم آنچه زان دشت پاك * بجمن کلات اندر آورد پاك * شرفنامه ده
ترکستانده واقع برشهر وبرقلعه آدیدر فرود بن سیاوش جزیره نام مادریله آنده اولوردی
﴿ کلفت ﴾ فتح لام وسکون فا ایله قوش بورنی عربیده منقار معناسنه استاد لطیفی بیت
باز عشقت زدبدل چنك وکلفت * وین عجب من زنده ماندم دل بکفت ﴿ کمست ﴾ فتح میم
وسکون سین مهمله ایله جواهردن برنوع در کذا فی المجمع ﴿ کنت ﴾ سکون نون ایله بالقوانی که
ایچنده آروبال ایدر وثانی بمعنی کند یعنی قریه ایکی معنایه میرنظمی * مثنوی * چو کردی
اختیار کنت سنکی * لوازمها بیاید کرد پیدا * چو باید جفت اول با توابع * دکر کنت عسل

ازجمله جامع ﴿ كنخت ﴾ فتح نون وسكون خاء معجمه ايله جوهر معناسنه در مولانا كلامی بيت
برچهره عدوی تو شمشير بی كنخت * با كهر با مرصع و دركار زار لعل ﴿ كنست ﴾ فتح نون
وسكون سين مهمله ايله بمعنی آتشكده كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ كوست ﴾ فتح واو وسكون
سين مهمله ايله بمعنی كبست مرقوم يعنی حنظل با ايله واو ميانده تبادل وتواخی اولدوغی جهتدن
واو ايله دخی جائز كورمشلر ﴿ مع الثاء المثلثه * كيومرث ﴾ مشهور پادشاهدر كه ابتدا
دنياده پادشاهلق ايدن ورسوم شاهانه بونك اختراعيدر لقبی ديوبنددر ارباب تواريخ بوقوله
متفقلردر برروايتده حضرت آدم علی نبينا وعليه السلامك اوغليدر بر روايتده طهمورث
اوغليدر ﴿ مع الجيم * كاج ﴾ بش معنايه كلور اول بمعنی كاش يعنی كاشكی خواجه
حافظ * قطعه * سزد كه از همه دلبران ستانی باج * كه برسر همه خوبان كشوری چون
تاج * فتاد در سر حافظ هوای چون تو شهی * كمينه بندهٔ خاك در تو بودی كاج * شمس فخری
* قطعه * پادشاه ملك بخشی همچو او * كاج بودی در همه آفاق كاج * نيست ممكن بر همايون
عهد او * كز كسی در ملك برخيزد ثلاج * ثانی بمعنی احول يعنی شاشی حضرت مولانا قدس
سره بيت اخ اخی برداشتی ای كيج كاج * تا كه كالای بدت يابد رواج * ثالث براغاجدر كه نارژ
ونارژو ونوژ دخی ديرلر * از مسمط ابن يمين * رونق وزيی دكر دارد كنون طرف چمن *
از حری وخطمی وريحان وشاخ ياسمن * سرو وشمشاد وصنوبر بيد وكاج ونارون * ور نمی بايد
دكر چيزی بجز دردی زن * می بده ساقی كه ما را نيست بر عمر اعتماد * رابع بمعنی سيلی حضرت
مولانا قدس سره * قطعه * كسی كو كردن تسليم دارد * كه كر منای مادارد بسر تاج * اكر
هستی فروشد عقل سركش * بزن بر كردنش آندم دو صد كاج * بو معنايه حكيم انوری بيت
خصم در مجلس تو مسخره وار * كردن از كاج در نزد ديده * استاد عسجدی بيت مرد راكرد
كردن وسر و پشت * كوفته شر بسر بكاج وبمشت * مذكور ايكی معنايه شمس فخری * قطعه
ز انتقام شيخ ابو اسحق زفت * از جهان ظلم وتعدی خورده كاج * از تف محنت دل اعدای او *
شاخ شاخ آمد بسان شاخ كاج * خامس شهر ايله شهر ری ميانده واقع بر رباط آديدر
وچغتای لسانده دخی سله يه كاج ديرلر نتكم مير عليشير بيت دميم بخاری بولوتيده درد كاجيدين
كوز ومكا هيچ نفس يوق كه اوچات قيلمای دوز ﴿ كاخج ﴾ كسر خاء معجمه ايله جامه وامثالی
اثوابه اولان كروپاس معناسنه در ميرنظمی بيت سراپا جامه اش كاخج كرفته * وجودش
كوييا با چرك سرشته ﴿ كاخنج ﴾ كسر خاء معجمه وسكون نونله ثكل ديدكلری ديكش كه بعض
جامه لرده وسائر اثوابده ايدرلر وله بيت كرفته جامهايش آنچنان شوخ * شبت كاخنج
آسا كشته بادوخ ﴿ كاسج ﴾ ضم سين مهمله ايله بمعنی خار پشت يعنی كر پی كه كاسجو وسيخول
وركاسه وريكاسه دخی ديرلر حكيم نزاری قهستانی بيت بروی ضعف شد از خم باسنج *
همه اعضاش همچون پشت كاسج ﴿ كاكنج ﴾ ضم كاف وفتح نونله قنبيل ديرلر براوتدر ايت
اوزمی نوعندن نارنجی رنك چچكی اولور آش پزلر آنكله بعض طعامه خصوصا خميرايشنه رنك
ويررلر اعلاسی طايفی در ﴿ كالنج ﴾ فتح لام وسكون نونله بر ميوه در كلناره مشابه قرمزی
وصاری دخی اولور ميرنظمی بيت چنين هرچند باشد شاخ كالنج * همين باشد ازو حاصل

حاصل چونار بج ل كبج ع فتح باء موحده ايله وكسر ايله ده جائزدر بوغازى شيشش چارپا حيوان وسكون
با ايله اشك ياوريسى خركره معناسنه وله بيت چو خردر زير بارى ميكشد رنج * كه فرزندش
رود در پيش چون كبج * ودخى بمعنى بهره يعنى نصيب وبوزه جيلرك بوزه قارشدردقلرى آلت
ل كبيكج ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح كاف ايله براوتدر صارى چيچكى اولور
كبيكه دخى ديرلر توكيلى دوكون چيچكى ديدكلريدر ل كج ع درت معنايه كلور اول معروف كه
اكريدر كژ دخى ديرلر عربيده اعوج وچغتايده ايكمه وايكرى دخى ديرلر كسر الفله بوديارده الف
مفتوحه ايله استعمال اولنور ميرنظمى بيت بى خلوص كى دعا روا باشد * تير كج برهدف
نمى آيد * ثانى كرج كه طاشدن ايدرلر ثالث ابريشمك فناسى كه كژ دخى ديرلر رابع الف ممدوده ده
ذكرى مرور ايدن آكج معناسنه در ل كج مج ع الفاظ متتابعه دندركه امثالى مرور ايلدى ترت
مرت وخرد مرد وتار ومار كبى بونكده معناسى تركيده اكرى بوكرى ديدكلريدر وله بيت كه گفتار
خود چون بطبعش بجست * سخنها كه كويد همه كج مجست ل كرفج ع سكون راء مهمله وفتح
فا ايله برنوع قورى اوتدركه آنكله آتش يقرلر غايت مشتعل اولوجيدر غرفج دخى ديرلر كذا
فى المجمع ل كرنج ع كسر راء مهمله وسكون نونله خرمن كبج قالوب برنده قالمق اقتضا
ايتدكده يغمور دن محافظه ايچون اوزرينه ايتدكارى طام ايضامنه ل كرنج ع سكون راء
مهمله وفتح نونله سودلى پرنج يعنى سودلى آش ل كسپرج ع سكون سين وفتح باء فارسى وراء
مهملتين ايله مرواريد يعنى انجو رضى الدين لالاى غزنوى بيت حقه پاكند پرازكسپرج *
كربنديدى لب ودندانش ل كسپج وكسناج ع كلاهما بسكون السين المهمله اول بفتح الباء
والثانى بالنون بمعنى كسفى هندبا ديدكارى اوتدركه صوبى محرور المزاج اولانلره نافعدر كذا
فى المجمع ل كشج ع فتح شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول خرده منتر ثانى برنوع اوقدر
استاد بيت بتركش كرده پرتير كشج را * كه هريك راست رو برجان كج را ل كشنج ع سكون
شين معجمه وكسر نونله لطيف رايحه لو براوتدر ل كفنج ع فتح فا وسكون نونله برنوع بالقدر
سقنقور كبى باهه عظيم قوت ويرر عربيده سمكة صيدا ديرلر حكيم سوزنى بيت تا شود معده
همه آتش قوى * خور كل كرد سقنقور وكفنج ل كلكلانج ع سكون لام اول وفتح كاف ولام
ثانى وكسر نونله هندى تركيب بر معجوندر وجع معده وسده يه ومثانيه نفعى واردر ل كلوج ع
ضم لام وواو مجهول ايله ناپخته ايكن تنوره دوشوب خرداولان اتمكه ديرلر استعاره طريقيله
ابو المعانى بيت بيايد جاى درخوان نان پخته * نبايد هيچ دركار چون كلوجست ل كناج ع فتح
نونله طانشمق معناسنه يعنى مشاوره شاعر ديمشدر بيت بكار مشكله بايد تأنى وتدبير *
چو كار خير بودنى كناج ونى تأخير ل كنج ع سكون نونله اوچ معنايه در اول دپلك كه دلك
انتهاسنده وحلقومك اولنده آصلنمش برپاره اتدركه عربيده ملاذه ديرلر حكيم نزارى قهستانى
بيت همى تا دايه كنج وكام كردش * پدر فرزانه هرمز نام كردش * ثانى معجب ومتكبر خسروانى
بيت باهمه ميزان ميزو باهمه كنجان كنج * باهمه دزدان دزد وباهمه شنكان شنك * ثالث
ترخانه كه عربيده كشك ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كندوج ع سكون نون وضم دال
مهمله وواو معروفله كوب كبى طپراقدن برظرفدر ايچنه غله قورلركه كندو وكندوك وكندوله

دخی دیرلر ابو المعانی بیت بجای غله پر کرده ز زر و سیم * خم و کندوج در خانه تنبکو ل کوج م
فتح واو ایله صمغ که آغاجلرده اولور کذا فی المجمع ل کهج م سکون ها ایله آلج دیدکاری طاغ
یمشی درکه عربیده زعرور دیرلر بعض نسخه ده قوجه یمشه دیرلر ل کهیج م کسر ها و سکون
یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول سیستانده بر قلعه آدیدر حکیم فردوسی بیت نمایم کا رام
کهیند هیچ * سواران ما با سپاه کهیج * ثانی طاغ ارو کیدر ل کیکج و کیکیج م کلاهما بسکون
الیاء التحتانیین براوته رصوده بتر صو کردمه سی دیرلر ل کیهج و کیهیج م کلاهما بسکون الیاء
التحتانی و کسر الهاء قوجه یمشی در میر نظمی بیت خورد کیهیج همچون سیب و آلو * بنزد
آنکه نبود زشت و نیکو ل مع الجیم الفارسی * کابلیج م کسر باء موحده و لام و سکون یای
تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر شمس فخری بیت چون
باستحقاق شاهی هر ممالک زان اوست * خاتم ملک سلیمان دارد اندر کابلیج * حکیم اسدی آیاغک
صرچه برمغی دیو تخصیص ایلمش استاد عسجدی بیت پا بکفش اندر بکفت و آبله شد کابلیج
از بسی غمها بشسته ایچنین سرهای ما * ثانی اولرده قوش یاوری چقارمق ایچون دیوارده آچدقلری
کوچک سپید خصوصا و هر قوش یاوری چیقاردوغی یوایه دیرلر عموما ابو المعانی بیت دل
من آشیان کشته بمرغ محنت و غم را * چو آن مرغی که سازد کابلیج بچه هر سوراخ ل کاچ م
درت معنایه در اول صرچه که بیاض و یا الوان اولور طپراقدن ایتدکلری ظروف و اوانی
اوزر ینه دوکرلر اول ظروفه کاچی و کاشی دخی دیرلر واوج معناسی جیم عربیه ایله ذکر اولنان کاچلک
معنالریله مترادفدر ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * ز انتقام شیخ ابو اسحق رفت *
از جهان ظلم و تعدی خورده کاچ * از تف محنت دل اعدای او * شاخ شاخ آمد بسان شاخ
کاچ ل کاریج م سکون راء مهمله و کسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله یوک صارغیسی و قماش
بوغچه سی و آنلری صاروب باغلینه دخی دیرلر لطیفه کونه ابو المعانی بیت چون متاع خویش
دارد یار عزیز * بهر آن کرد ست شلوار کاریج ل کالوچ م ضم لام و واو معروفله ایکی معنایه در
اول صرچه برمق ثانی کبوتر بچه معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری مثال معنی اول
ابو المعانی بیت اکرچه شرف نفست مهر وزارت * زکا لوچ او کرده کسب شرافت ل کخچ م فتح
خاء معجمه ایله صپورکه ایتدکاری اوت و سکون خا ایله قره بویه بعضیلر زاجدر دیدیلر شمس
فخری بیت بر رخ دشمنش که چون ما زوست * هیبت شاه کار کخچ کند ل کرچ م فتح راء مهمله
ایله شکاف کریبان پیرهن یعنی کوملک یاقه سی کذا فی فرهنگ جهانکیری و فرهنگ میرزا ابراهیم
اما کتاب السامیده کسر کافله شکاف پیرهن و دخی عربیده قواره دیرلر. بو قول معتمددر لکن معنای
اوله سکون راء مهمله ایله مجمع الفرسده مسطوردر و بو بیته متمسک اولمش رضی الدین نیشابوری
بیت چو چوکان کیج بود کرچش و زین او * زشکر کوی لذت میربایید ل کفچ م سکون
فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کفچه که طباخلر و حلواجیلر آلتیدر مولانا جامی * قطعه *
ای شده همچو کدو جمله شکم کفچ بکن * بهر پر کردن آن دست طمع سوی بسو * تا شود
بزمکه شاه سراپرده عشق * خانه خویش بپرداز از ین کفچ و کدو * ثانی بمعنی کف مثلا کف آب
و کف شیر و کف صابون و کف دهان و امثالی که ترکیده کوپک عربیده زبد و رغوه دخی دیرلر حکیم

حكيم فردوسی بيت فروهشته لفچ وبر آورده كفچ * همی لفچ وكفچ وهمی كفچ ولفچ * وله بيت
فروهشته بفچ وبر آورده كفچ * بكردار قير وشبه كفچ ولفچ ﴿ كاچ ﴾ سكون لام ايله ايكی
معنايه در اول بمعنی چرك ثانی معجب وخود فروش كذا فی فرهنك جهانكيری اما
مجمع الفرسده بمعنی پيچ وشكن وچين زلف امثالی نسنه لر مثالی شاعر بيت بموی جعدوان زلف
چو زنجير * فتاده صد هزاران كلچ بر كلچ ﴿ كلنخچ ﴾ فتح لام وسكون خاء معجمه ايله وجود ده
وجامه ده اولان چرك ووسخ يعنی كير وپاس مير عماره بيت كنده وبی قيمت ودون وحقير *
ريش پر از كوه وهمه تن كلنخچ * وطيان مرغزی بيت دست وپای وروی خوبان پر كلنخچ *
ريش طيران زرد از بس دود كچ * بو معنايی مؤيد شمس فخری بيت پر كلنخچ است خصم ازان
تيغش * بر بان دفع آن كلنخچ كند * حكيم سوزنی بيت فرخچ كوری بد طلعتی چنانكه
بهست * كلنخچ كير خرز ريش او وروی وبرای * پور بهای جامی بيت بس كلنخچ وبس ورخچ
وبس سفيه وبس كريه * پر فسون وپر فنون وپر فضول وپر فتن ﴿ كليچ ﴾ كسر لام وسكون
يای تحتانيه ايله ايكی معنايه در اول معجب وخود فروش ثانی چرك وريم واريك معناسنه در
حركات ثلثه ده معنای آخر ايله وارد اولمشدر مثال معنی اول مير نظمی بيت آن كليچ دربزم
رندان دم زند * يعنی دم از فرقه آدم زند ﴿ مع الخاء المعجمه * كاخ ﴾ ايكی معنايه در اول
كوشك بالا بين كه عربيده قصر ديرلر شمس فخری بيت برای نزهت طبع مبارکش دايم *
كند سعادت ترتيب باغ وحجره وكاخ * وخانه بالا معناسنه مولانا هاتفی بيت دارنده هفت
كاخ افلاك * سازنده آدم از كف خاك * ثانی تماشاگاه وباغلر وباغچه لرده اولان قله كبی
يوكسك خانه لر كه عربيده مناظره ديرلر حكيم اسدی بيت بكاخ اندرون بزم كستر دشاه *
بشادی همی خوردمی كينه خواه * فرهنك جهانكيريده مذكور معنالردن ماعدا بمعنی باران
ودخی تون مضافاتندن برقصبه آديدر ﴿ كاسنی تلخ ﴾ آجی هندبا كه كوينك ديدكلری
سبزه در غايت نافعدر صفراته ايدرلر وقيمادوب استقطار ايله صويني چيقاررلر بستانيسی طتلو
وبريسی برمقدار آجيرقدر ﴿ كاشغ ﴾ ضم شين معجمه ايله دشمن مخفی يعنی صورتا دوست
كورينوب كزلو دشمنلك ايدنه ديرلر امير نظمی بيت اكر خواهی كه يا بی بخت فرخ * مكن
بادوست كار زشت كاشغ ﴿ كالوخ ﴾ ضم لام ايله براوت در غايت بد بوی حكيم سوزنی بيت
كنده دماغی بنفشه بوی نه كالوخ * كنده دهانی كرفس خای نه كنكر ﴿ كتغ ﴾ فتح تاء مثناة
ايله قروت كه كتغ دخی ديرلر عربيده كشك ديرلر اصلنده يوغرت قوريسيدر شمس فخری بيت
چو شير وروغن آميخته است با احسان * نه سخت روی ترش هست همچو ترب وكتغ ﴿ كخ ﴾ اطفال
قورقمق ايچون ايتدكلری چركين وقورقنج نسنه لرهرنه اولورسه عربيده فاروعه ديرلر شمس
فخری بيت جمال دنيی ودين خسروی كه پيكرمه * بود بنسبتی با او بسان يوسف كخ *
﴿ كخ كخ ﴾ الفاظ مكرره قبيلندندر بر كلمه دركه اطفاله تنفر ونفرت محلنده ديرلر
فقيه ابو الليث سمرقندی مصنفاتندن بستان العارفين نام كتابنده لغت عجم ذكرينك تفصيلنده
ديركه حضرت رسول اكرم وسيد عالم صلی الله عليه وسلم فارسی تكلم بيورمشلردر ديوب
بو حديث شريفی بويله نقل ايدركه * روی عن النبی صلی الله عليه وسلم انه اتی بتمر صدقة

وعند الحسن والحسين رضي الله عنهما فاخذ ثمرة وادخله في فيه فادخل رسول الله صلى الله عليه
وسلم اصبعه في فيه وقال كخ كخ واخرج التمرة من فيه ل كدوخ ع ضم دال مهمله ايله حمامده
كرمابه معناسنه استاد رودكی بيت بامدادان پيشم آمد يار از راه كدوخ * با دو چشم
پرخمار و بر كسين مست وشوخ * ابو المعانى بيت دلبران بر عاشقان واعرض كالا ميكنند *
قوتها پيله كرده دوش ديدم در كدوخ ل كراخ ع فتح راء مهمله ايله طاوق يمرطه چيقاردقده
ايلدوكی فرياد وصدايه ديرلر ل كرخ ع فتح راء مهمله ايله اويوشق كه كرخت دخی ديرلر
عربيده خدره ديرلر شيخ آزرى * مثنوى * هركه افتد بچاه تقبيس اندر * كس زحالش دگر
ندادخبر * ظلما تست وچاه ناهموار * مو ذيانست ومار مردم خوار * سر چاه چنين مباش كرخ
زانكه چاهيست بر سر دوزخ * بر علتدر وجود انسانده عارض اولور كه متصل اعضاسی
اويوشمش حس وحركتی قالمز طبيب يوسفی * رباعی * چون عضو كسی را كرخی روی نمود *
ارزوی علاج بايدش فی فرمود * بايد ماليد بعد ازان روغن قسط * چندانكه زصحتش برآيد
مقصود * وسكون راء مهمله ايله بغداد نواحيسنده بر بيوك قريه آديدر كه قطب الاوليا شيخ
معروف كرخی رحمة الله عليه اول قريه دندر وشا پور ذو الاكتاف آنده بر عظيم بنا قومشدر كه
آرايش زيب وزينت ايله مشهور آفاقدر استاد فرخی بيت هر روز شادی نو بنياد راستی *
زين باغ جنت آيين زين كاخ كرخ وار ل كستی تلخ ع يعنی كاستی تلخ مرقوم كه آندن مخففدر
ل كلاخ ع فتح لام ايله دلبند بوركی ميرنظمی بيت شده كوييا بر سرش سرخ شاخ * چو
بنهاده بر فرق تار كلاخ ل مع الدال المهمله * كاد ع يعنی حرص وشره يعنی طمع حضرت
مولانا قدس سره بيت زهره نی كس را كه لقمه نان خورد * زانكه آن لقمه ريا كارش برد * وله
قدس سره بيت هان هان با او حريفی كم كنيد * چونكه كاد آرد كره محكم كنيد ل كاربد ع
كسر راء مهمله ايله فعل قبيح معناسنه در ابو المعانى بيت ميان باريك وفربه دنبه چی مو *
براى كار بد بسيار نيكو ل كار پرورد ع ايو ايش ايشلجی وپاك ضمير وصحيح فكرلو معناسنه
وله بيت ميان عاقلان باشد سر آمد * هر آنكه در جهان بد كار پرورد ل كارد ع سكون راء
مهمله ايله بچاق معناسنه در شاعر بيت عاشقانرا كارد وخنجر ميزنند * غمزه جلاد وچشم
خونريش ل كاروكرد ع ايش كوچ معناسنه در كار وباركبی وله بيت فزايد ز كار جهان رنج
ودرد * نبايست مشغولی وكاروكرد ل كاسه بند ع فتح سين مهمله وباء موحده وسكون نونله
ايكی معنايه در اول يعنی كاسه كر يعنی كاسه دوزيجی ثانی آوانی شكسته يی كنديجی
معناسنه در ل كاسه رود ع فتح سين وضم راء مهملتين وواو معروفله بر ارمق آديدر حكيم
فردوسی بيت بسختی گذشت از در كاسه رود * جهان از يخ وبرف پر كاسه بود ل كاشرود ع
سكون شين معجمه وضم راء مهمله وواو معروفله بودخی بر ارمق آديدر كذا فی فرهنك جهانكيری
ل كاغد ع فتح غين معجمه ايله كاغذ ذال معجمه ايله اوقورلر ميرنظمی بيت دگر پاره بر كاغد
فرستاد * كه حال زار دل را شرح ميداد * شيخ سعدی بيت كاغذ بدريدند وقلم بشكستند *
وز دست وزبان مردم ورستند ل كافد ع فتح فا ايله يعنی شكافد كبی اندن اختصار اولنمشدر
شاعر بيت هر انكه از هنر بسيار لافد * سر خود را بتيغ طعنه كافد ل كالبد ع لامك سكونيله

سکونیله وکسریله ده جائزدر وفتح باء موحده ایله هیأت مشخصهٔ مخصوصه که قالب آندن
معربدر جسدن عبارت اولدوغی بو بیتلردن فهم اولنور شاعر بیت اوچه جانست وجهان
چون کالبدن * کالبد از جان پزیرد نیك وبد * دیکر بیت تا جان من از کالبدم کردد فرد *
هرکارکه خوشترست آن خواهم کرد ﴿ کالید ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله درهم شد یعنی
اینجندی دیمکدر شیخ عطار بیت زمرغان چون سلیمان قصه بشنید * بنالید وبکالید
وبجوشید ﴿ کبد ﴾ سکون باء موحده ایله لهیه کشی والتیون پاره‌لرین آنکله بر برینه یا پشدررلر
وطوتقال معناسنه‌ده مرویدر شمس فخری * قطعه * ایا پادشاهی که بربام تو * توان
برکرفت از سیر آب زید * چو طومار صیت تو مصلق کنند * دهد از زراق قمر چرخ کبد * فرهنك
جهانکیریده بمعنی فربه مسطوردر وادات الفضلاده کذلك وعربیده کسر باء موحده ایله جکر
معناسنه‌در ﴿ کبود ﴾ ضم باء موحده وواو معروف ایله ایکی معنایه‌در اول کوك رنکه دیرلر
ابو المعانی بیت میرود براوج هردم دود دل * زانکه بسته آسمان رنك کبود * ثانی مجمع الفرسده
بر طاغ آدیدر رود خی برنوع ماوی قوزی دریسی اولور وقلپق ایدرلر اعلاسی خراسان مملکتنده اولور
﴿ کبید ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله کبد اء مرقوم معناسنه‌در وکهم دوکبید وکفشیر
دخی دیرلر ﴿ کتابد ﴾ فتح تاء مثناة وباء موحده ایله جنك دوازده رخده کودرز طاغدن اینه‌وکی
مقام آدیدر ﴿ کد ﴾ بوزن بد ایکی معنایه‌در اول بمعنی خانه استاد فرخی بیت به بتکد اندر بت را
خزانهٔ کردند * دولن خزانه بصمند وقهای پیل کهر * ثانی بمعنی نخست یعنی اول وعربیده
تشدید دال مهمله ایله رنج وزحمت معناسنه‌در قزانلمش ماله کد یمین وکد بنفسه دیرلر
﴿ کدیزاد ﴾ کسر دال مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی خانه‌زاد عموما آدم
ولسون حیوان اولسون وغلام وجاریه خصوصا اوده طوغمش معناسنه ابو المعانی بیت
کدیزاد من بوده این درد وغم * که زاپل نکشته است هیچ ازدلم ﴿ کرد ﴾ سکون
راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول کردن لفظنك ماضی سیدر ایتدی معناسنه
شیخ سعدی بیت دیدی که چه کرد اشرف خر * او مظلمه بر دو جانبك زر * ثانی بمعنی
کردار یعنی عمل حکیم سنائی بیت کرد پیش آر وکفت کوته کن * باچنین کفت کرده
همره کن * ثالث اغاج بوداقلرن کسیلن داللرینه دیرلر ﴿ کرداد ﴾ بسکون را وفتح دال
مهملتین ایله بنای دیوار وعمارت وامثالی نسنه‌لره دیرلر میرنظمی بیت مه دل باین نعمت
واین لباس * که کرداد دنیا ندارد اساس ﴿ کردمند وکرمند ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله
ونون وبفتح المیم بمعنی تند وتیز وعجله وشتاب خسروی بیت مکن امید دوروآز دراز * کردش
چرخ بین که کرمندست ﴿ کزاد ﴾ فتح زاء معجمه ایله بوزن مزاد بمعنی جامهٔ کهن کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ کژاغند ﴾ فتح زاء فارسی وغین معجمه وسکون نون ایله ایچی پنبه‌لو یا خود ابریشمك
کژیله طولمش قفتان که جنك کونلرنده زره آلتنه کیرلر زرهه ثقلت ویرمسون دیو اکا کژاکند
وکژاغندش وکژاکندش دخی دیرلر اما جمله‌دن کژاکند تعبیری صحیح‌در زیرا کژ که ابریشمك
فناسنه‌و آکند طولمش معناسنه‌در حکیم ناصر خسرو بیت تدبیر مکن مباش عاجز *
سر خیره میبج در کژاغند ﴿ کژاکند ﴾ غین یرینه کاف فارسیله کژاغند مرقوم معناسنه

شیخ سعدی بیت درکرشاکند مرد باید بود * برمخنث سلاح جنك چه سود ي كزبود ع
سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله بمعنی کدخدا کذا فی التحفه بومعنایه میرنظمی بیت
سرآسوده اش غوغابرآرد * هرآنکس یکه وجاکزبود باشد ي كزد ع سکون زاء معجمه
ایله بوزن یزد اغاجدن زائد داللری کسمك کذا فی فرهنك جهانکیری ي کشف رود ع برارمق
آدیدرکنارنده سام براژدر هلاك ایلدی فردوسی بیت کشف رود پرخون وزرداب کشت
جهان جای آرامش وخواب کشت ي کفاند ع فتح فا ونونله برنسنه آیریلوب صنداوبره
منوچهری بیت هیبتش الماس سخت را بکفاند * چون بکفاند دو چشم تارزمرد ي کفد ع
فتح فایله یعنی ازهجد اشود بربرندن آیریلور معناسنه در ابوشکور بیت بردرخش ازدیدن
برزاو * کفد چرخ ازهیبت کرزاو * عبد الرزاق جمال الدین کاشی بیت طالعی دارم
کزتشنکیم لب بکفد * درهمه غوطه دهد دجله بغداد مرا ي کفید ع کسر فا وسکون یای
تحتانیله کفیدن لفظندن فعل ماضی دریارلدی وچاتلادی معناسنه اوحد الدین کرمانی
بیت همچونارم بکفید ازغم سیب ذقنش * دل نخوانش توکه اوعقل بداندیش نداد * استاد
رودکی بیت کفیدش دل ازغم چوآن کفته نار * کفیده شود سنك تیمارخوار ي کلاجود ع
فتح لام وضم جیمله سغراق درکه مجلس آخرنده یاران بربرلرینه محبتا باده ایچرلر ي کلباد ع سکون
لام وفتح باء موحده ایله تورانی برمبارزنامیدرکه جنك دوازده رخده فریبرزبن کیکاوس النده هلاك
اولدی حکیم فردوسی بیت برآشفت پیران بکلباد کفت * که چونین شکفتی نشاید نهفت *
وله بیت ایا بیژن وکیو وکلباد را * که برهم زند آتش وباد را ي کلجاد ع سکون لام وفتح
جیمله کل باشلو آدمه دیرلر میرنظمی بیت بلوجی باهمه چون کرده معتاد * فضولی میکند
نادان وکلجاد ي کلند ع فتح لام وسکون نونله اوج معنایه کلور اول کلکارلرك برآلتی درکه
آنکله طپراق قازرلر کننده دخی دیرلر ترکیده قازمه دیدکلری بدر وکننده دخی قازیجی دیمك اولور
عربیده فاس دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت اکربدیده من غیرآن خیال آید * بکننده
بادمراهردو دیدکان بکلند * وله قدس سره * قطعه * ذوق سرسرمست راهرکزنداند عاقلی
حال دل بیهوش زاهرکزنداند هوشمند * خسرو وداع ملك خود ازبهرشیرین میکند * فرهادهم
ازبهراو برکوه میکوید کلند * ثانی اغاج کلید معناسنه درکلپندان دخی دیرلر وله قدس سره
بیت هم آن بار درآید دردولت بکشاید * که آن بار کلید ست وشماهمچو کلندید * ثالث
کنبده ناتراشیده عموما وله قدس سره بیت پاید انرا بیاموزد باب پاك افزودن * کلندی را
بیاموزد کلندان رافرینیدن * رابع براغاجدرکه کوپکك قلاده سنی بغلرلر اکا صاجور دخی
دیرلر مسعود سعد سلمان * رباعی * ازهرچه بکفته اند پندی دارم * وزهرچه شنیده ام
کزندی دارم * که برکردن سك کلندی دارم * برپای کهی چو پیل بندی دارم ي کاوند ع
سکون لام ونونله برطاغ آدیدر ي کمند ع فتح میم وسکون نونله براپیدر حلقه حلقه ایدوب
طوتلیان آت وغیری حیوانك بوغاز نه یکوروب طوتارلر وبرنوع قوشاقدر واستعاره طریقیله
زلف محبوبانه دیرلرکوکلی طوتدیغیچون ابو المعانی بیت کمند چین زلفش کردن دل راشده محکم
ازان شد بسته کردن بنده حسن جهانکیرش ي کندمند ع تتابع الفاظ قبیلندندر خراب بباب

يباب معناسنه عضايرى رازى * قطعه * بسا بچرخ برآورده كاخ دشمن تو * بيارميله زبيم
زوال يافته هال * كه بازخورديد وناب زنله پيل توشاه * كنون رسوم ديارست كند مند اطلال
حكيم ناصرخسرو بيت مادربسيارفرزندى ولى * خوارداري شان هميشه كند مند ﴿ كنك ﴾
سكون نونله درت معنايه كلور اول بمعنى شكركه معربى قند دركاند دخى ديرلر حكيم سوزنى
بيت نى چودولعل تواست كربقلم بركشى * زيردومشكين كمان نقش دوبادام كند * ثانى ريش
يعنى جراحت حضرت مولانا قدس سره بيت نكند رحمت مطلق . ببلا جان تو ويران *
نكند والله ماراز پى كند بجامت * ثالث بمعنى كريز يعنى قاجمق رابع بمعنى قريه كمال پاشازاده مرحوم
ديركه كندى ارباب لغت كوى معناسنه يازمشلر اما بلاد مشلرشهر معناسنه دربو مدعايه شاهد
سمرقندركه اصلى شمركند ايدى تعريب ايدوب سمرقند ديدیلر زيراشهرمزبور شمرنام برجاريه يه
بنا اولنمشدر ابتدادامرده كند شمرديلدى بعده علم اولمق ايچون مضاف اليه تقديم اولندى ابن
خلكان تاريخنده يازمش كه * ان شمراسم جاريه الاسكند ومرضت فوصف الاطباء ارضاذات هواء
طيب واشاروااليه بظاهر صفه فاسكنه اياها فلما طابت بنى يه مدينه وكند بالتركى هوالمدينه
فكانه يقول بلد شمر بوسببدن سمرقند دينلمشدر انتهى كلامه بعض نسخه ده كند كند ده دخى
آلت رجله دينلدوكى مسطوردر ﴿ كنكرز ﴾ د سكون نون وراء مهمله وفتح كاف وزاء فارسيله
ايله بركوكدرساقركبى چيننور تركيده كنكرديرلروفارسيده كنكرزده دخى دينلور ﴿ كننند ﴾ فتح
نون اول وسكون ثانيله چپاوقازمه وچتال بيل شمس فخرى . بيت باغ بختت هميشه شادابست
بى عناى شياروزنج كنند ﴿ كهبد ﴾ سكون ها وفتح باء موحده ايله خزينه دار معناسنه دربعض
فرهنكلرده صراف ووزنه دار معناسنه در مثال معنىٔ اول شمس فخرى بيت توآن پادشاهى كه
درملكت تو * عطارددبيرست وبرجيس كهبد * بعض نسخه ده عامل معناسنه كه رعايادن مال
ميرى جمع ايدر وبعض نسخه ده متاع دلالى وبعضنده بمعنى دهقان واقعدربولغت هرفرهنكده برمعنايه
نقل اولندوغى اجلدن بو حقير تصحيح معنى ايله ميوب جمله نك نقلنى اشارت حال بوكه كيمى مفتوحه ده
وكيمى مكسوره ده وكيمى مضمومه ده يازمشلر ﴿ كيازند ﴾ فتح ياى تحتانى وزاء معجمه وسكون
نونله پادشاه ديمكدر كذافى التحفه ﴿ كيد ﴾ سكون ياى تحتانيله بوزن شيد ايكى معنايه در
اول نام راى كتوج كه هند پادشاهى ايدى اسكندر ايله معاصر اولمغله اسكندر آنك قزينى حبالهٔ
ازدواجنه كتوردى حكيم فردوسى . بيت يكى شاه بد هند رانام كيد * نكردى جزاز دانش
وراى صيد * ثانى لهيم كه التون وكمش نسنه لرى بربرينه آنكله يا پشدررلر وعربيده اوج
معنايه كلور اول مكروحيله ثانى جنك وجدال ثالث حايض عورت ﴿ كيقباد ﴾ برذى
شوكت وذى قدرت پادشاه آديدر كيخسروك مادرى آنك دختريدر ﴿ مع الراء المهملة ﴾
﴿ كاتوار ﴾ ضم تاء مثناة ايله سركشته وحيران كاتوره دخى ديرلر شمس فخرى . بيت دوستش
عاقلست وبايرجا * دشمنش جاهلست وكاتوره ﴿ كاچار ﴾ فتح جيم فارسيله اثواب خانه كه
قراشات وآوانى وامثال سائره كاچال دخى ديرلر امير خسرو * قطعه * درطلب آنچه نيايد
بدست * زيروزبركردى وكاچارخويش * خيره بدارى به پشيزه جهان * دركرانمايه ديناري
خويش ﴿ كاچغر ﴾ سكون جيم فارسى وفتح غين معجمه ايله ماوراء النهرده برشهر آديدر حالا

کاشغرد یمکله مشهوردر حکیم ازرقی . بیت ذکر بباغ نهان شد بمهرکان کل سرخ * سرای باغ
پر از کار خان کاچغری ڤ کاخر ع فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول یرقان دیدکلری
علت ثانی زراعته دوشن صاریلق که دخی باش باغلمدین بر آفت سببی ایله واقع اولور ابو المعانی
بیت کشت زار تنم که کاخر شد * زان سبب حاصل وجودم نیست ڤ کار ع اوچ معنایه‌در
اول معروف شغل وعمل ثانی زراعت معناسنه که کاریدن لفظندن اسم مصدردرکه کشت
وکاردیرلر ثالث جنك معناسنه‌درکه کارزار وپیکار دخی دیرلر استاد فرخی . بیت ای زکار
آمده وروی نهاده بشکار * تیغ تیز تو همی سیر نکردید از کار * وله . بیت که اندر جنك باشمشیر
همدست * که اندر بیشه‌ها با شیر همکار ڤ کاروبار ع سکون راء مهمله وباء موحده ایله ایش
وکوج وکسب وکار معناسنه کار وکر دخی دیرلر ابو المعانی بیت کار بارم درجهان شد
عشق یار * زانکه نیستم درجهان بی کاروبار ڤ کاردار ع سکون راو فتح دال مهملتین ایله
عامل ومشتغل وجامع اموال وصاحب دیوان ووزیر معناسنه‌در زراتشت بهرام بیت دزین خرجت
زمال کارداران * نکشت ای شه یکی صرف از هزاران ڤ کارزار ع سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله جنك وجدال معناسنه حکیم سوزنی . بیت بنفشه سمن آمیغ تیغ تو ملکا بلاله
کاشتن دشت کارزار تو باد ڤ کارکر ع ایش اشلیجی وتأثیر ونفوذ بولق معناسنه‌در ونسخهٔ
حسینی وفاییده مراد وپشت پناه معناسنه‌در میر نظمی . بیت کارکر سلطنت وجاه تو *
درهمه این کارکران شاه تو ڤ کارکیر ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
ایش طوتیجی وعمارت وبنانك متانت واستحکامی معناسنه وله . بیت نباشد کارکیر این کار بی تو *
همی بیند درین چاروی نیکو ڤ کاژغر ع سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله کاشغر دیدکلری
شهردر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ کاسه کر ع فتح سین مهمله وکاف فارسیله درت
معنایه کلور اول کاسه وطبق یاپوجی بو معنای ترکیبی‌در ثانی موسیقی‌ده بر نوا اسمیدر نجیب
الدین جردپادقانی . بیت حالت سرو چنانست که ذوقی دارد * نفس بلبل وآن دبدبهٔ کاسه
کری * سیف اسفرنکی . بیت نوبت کبریازنی چون بنشاط سوز او * همچو دمامه دمدمهٔ
برده کاسه کرکنی * ثالث جام جمده اولان خطوط سبعه‌دن برخطك آدیدر رابع نقاره زن
معناسنه‌در ڤ کاشغر ع سکون شین وفتح غین معجمتین ایله ماوراء النهرده بر ولایت وبر شهر
عظیم آدیدر نهر کاشغر وآب آمو دیرلر بیوك ارمقدر کمیسز کچلمز ایچنده سننك پشم حاصل
اولور بروجانبی ایران اوته طرفی توراندر که ماوراء النهردیمه‌نك سببی بودر مجمع الفرسده شهر
مزبورك محبوب وخوب رولری چوقدر استاد عنصری . بیت ایا شکسته سر زلف ترك
کاشغری * شکنج تو علم پرنیان شوشتری * ودخی موزون وخوش نما سرولری اولور غایتده
اولان سروکبی استاد عنصری . بیت سرای وباغ توآراسته بسرو بلند * چه سرو
کاشغری وچه سرو غاتفری ڤ کاشمر ع ولایت ترشیزده واقع بر قریه اسمیدر کشمر دخی دیرلر
روایت اولنور که زردشت ایکی سرو اغاجنی طالع سعد وقتده برین قریهٔ مزبوره‌ده وبرین دخی
قریهٔ فرومد طوسده دیکمش ایدی مجوس ملتنك اعتقاد باطل وزعم فاسد وغلطلری
بویله‌درکه زردشت اول اغاجلری جنتدن کتورمش اوله متوکل علی الله عباسی جعفریه سرمن رای

سر من رای شهرینی عمارت ایتدوکی اثناده حاکم خراسان اولوقتده طاهر بن عبد الله بن طاهر
ذو الیمینین ایدی اکا حکم کوندروب امر ایلمش که اول اغاجی کسوب کرد و نه لره تحمیل ایدوب
وشاخلرین دوه لره یوکلدوب بغداده کوندره جماعت مجوس طاهره اللی بیك دینار سرخ ویروب
کسمه دیدیلر طاهر قبول ایلیوب اغاجی کسدردی مرویدرکه اول اغاجک سایه سنده اون بیك
قدر قیون وکچی وصغر قرار ایدر ایدی ومختلف النوع طیور اوزرنده آشیان ایتمشلر ایدی
اغاجکه یره دوشدی اول اطرافک زمینه لرزه کلدی ویقیننده خیلی عمارت وکاریز آب اولان
یرلره خلل اصابت ایلدی وحد وحصردن بیرون اصناف طیور اغاجک ایچندن اوچوب کتدیلر
شویله که هوا یوزین طوتدیلر وانواع صوت وصدا ظاهر اولدی مزبور اغاجک کوده سن بغداده
نقل ایچون بشیوز بیك درهم سیم مصرف اولدی شاخلرین بیك اوجیوز دوه یه تحمیل ایلدیلر
اول اغاج جعفریه یه وصوله بر منزل قالدقده بامر الله تعالی متوکل علی الله قتل اولندی امیر
معزی بیت ترك نژاید چو تو بکاشغر اندر ﴿ سرو بنالد چو تو بکاشمر اندر ﴾ کاشمیر و کشمیر ﴾
کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم هند ایله عجم حدودنده واقع آب وهواسی لطیف
بر ولایتدر وشهرینه دخی کشمیر دیرلر ایجه ولطیف شال ایدرلرکه دانه سی اللی غروش قیمتلی
ودخی نیجه لطیف وذی قیمت امتعه اشلنور وغایت محبوب ومحبوبه لری چوق اولور حکیم انوری
بیت کنار دجله زترکان سیمتن خلخ ﴿ میان رحبه زخوبان ماهرخ کشمیر ﴾ آب وهواسی
وصفنده مولانا عرفی بیت هر سوخته جانی که بکشمیر در آید ﴿ کر مرغ کبابیست که با بال و پر آید ﴾
بو قصیده کشمیرك وصفنده در ﴿ کاغذزر ﴾ کسر ذال وفتح زاء معجمتین ایله یعنی اضا فتله
مشهور یرلیغ یعنی حکم شاهیدرکه عجم شاهلری برکسنه یه انعام واحسان ایتدکده هر روز
شوقدر دینار ودرهم وظیفه ویرلسون دیو النه ویررلر اول آدم اول حکم موجبنجه مبلغ معینی
آلوب متصرف اولور بزم ولایتمزده وظیفه براتی دیرلر شیخ سعدی کلستان کتابنك
دیباجه سنده همچون کاغذزر میبرند دیدوکی بومعنایه در کلستان شارحلری بومعنایی ع
بلمدکلرندن آلتون ورق کبی ال اوزرنده طوتارلر دیو یازمشلر آلتون ورقك اعتبار وقبولنه موجب
نه ایدوکن بلمزلرکه معناسی بودر دیو تعبیر ایده لر ﴿ کافر ﴾ عجم فتح فا ایله وعرب کسر فا ایله
استعمال ایدر معناسی ساتر یعنی اورتیجی دیمکدر زراعت ایدنه کافر دیدکلری دانه یی یرده
ستر ایتدوکیچون ومسلماندن غیری یه کافر دیلدوکی حقی ستر ایتدوکیچوندر اول اجلدن
مسلماندن غیری ملله کافر دیرلر میرزا غازی بیت جزای یکشبه هجرم اکر دهد ایزد ﴿
بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا ﴾ وجمعی عربیده کفار وکفره کلور وفارسیده جمع اولندقده کافران
دینلور نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت آن چه در جان منست کر بو ستر بودی زغم ﴿ میزندی
کافران در جنت المأوی علم ﴾ بو بیتك عربیسی وار در اصل مضمون اول بیتده در لواحد من الشعرا
بیت ولو ان ما بی من جوی وصبابة ﴿ علی جمل لم یبق فی النار کافر ﴾ بو حقیر راقم الحروف
مرقوم ایکی بیته ثالث ترکی اولمق اوزره دیمش ایدم بیت بار اولسه اشتره درد دروغم فی المثل ﴿
جنت اعلی اولوردی دوزخ اهلینه محل ﴾ وکیجه یه ده کافر دیرلر کوندزك نورینی ستر ایتدوکیچون
نتکم شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت لی فیك آخر مجاهد ﴿ ان صح ان اللیل کافر ﴾

ل كافور ع ضم فا و واو معروفله بر خوشبو دارو در طبیعتی بارد و یابسدر درجهٔ رابعده اولنور
هندوستانده برمخصوص اغاجدن صمغ کبی طاملر اول صویق وکوك رنك اولور منجمد اولدقده
برقاج لونی اولور اعلاسنه قیصوری دیرلر سواندیب قریبنده برموضعه منسوبدر و برنوعی
برمقدار قزللغه مائل اولور و برنوعی دخی رباجی دیرلر ضم را ایله رباج نام موضعه منسوبدر غایت
بیاض اولور بعض روایتده ابتدا کافوری بولوب شهرت ویرن رباج نام پادشاه یاخود برحکیم اوله
برنوعی دخی غلیظ وسیاه رق اولور برروایتده قیصوری رباجینك مصاعدی یعنی آندن
تصاعد ایتمشدر شعرا بیاضلغی بعض نسنه یه مشبه به ایلمشلردر جمله روز روشنی آکا تشبیه
ایدوب میرسنجر دیمشدر بیت آهوی آتشین دم چون بره در برآید * کافور خشك کردد
بامشك تر برابر ل کالار ع بوزن سالار ایکی معنایه در اول آبکند یعنی سیل صویی یرتدوغی یرکه
چقور اولوب آدم وحیوان کچمه سی عسیر اوله خراسانیلر بیننده مشهور مثلدر * جایی که
کالارست هیزم نیست * وجایی که هیزم هست کالار نیست * بومثل اول اجلدن اولمشدر که
زورلی سیل آقدوغی یرلك اغاجی دیبی قازیلوب قوپارکیدر آنده اغاج قالمز معنای ثانیه بوقه
اولان طاشه دیرلر ایکی معنایه ابوالمعانی بیت سیل اشکم همچو کالار کشته وسینه شکاف
هیچ ندانم قلب آن کالار و یا خار آستی ل کالجار ع سکون لام وفتح جیمله ایکی معنایه در اول زبان
کیلانیده کارزار یعنی جنك معناسنه ثانی مزرعهٔ برنج معناسنه در که کیلانی لغتی در ل کالنجر ع
فتح لام وجیم وسکون نونله هندوستانده برقلعه در آنده چوید حاصل اولور عبدالواسع جبلی
بیت کهی باشد صهیل اسب او در خاك ترکستان * کهی باشد صلیل تیغ او در حد کالنجر *
ل کامکار ع پادشاه ودولت وعزت ورتبت صاحبی معناسنه در نسخهٔ میرزاده برشکاری
قوشدر غایت آوجی اولور ل کامور ع سکون میم وفتح واو ایله مراده لایق دیمك اولور مراد
صاحبی دخی دیمك اولور میرنظمی بیت بسکه بالطف وکرم شد نامور * در جهان نبود
نظیرش کامور ل کانور ع ضم نون وواو معروفله غله انباری که کنور دخی دیرلر کذا فی المجمع
ل کاوکاور ع سکون واوین وفتح کافله خرزه که عربیده قضیب دیرلر کذا فی المجمع ل کاهکیر ع
سکون ها وکسر کاف فارسیله چامش قاطر وآت وکورمطوار معناسنه در ودخی بیابان
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل کبتر ع سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله مخفف
کبوتردر حکیم فردوسی بیت چو چشم تذروان یکی چشم دید * یکی جام چون خون کبتر کشید *
حکیم سوزنی بیت چو کبتر تنی خانه کرده هر کابك * چومار سغدی ره یافته بهر کاواك *
ل کبر ع فتح باء موحده ایله براوتدر ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر فتح قاف وباء موحدهٔ
مشدده ایله مجمع الفرسده سکون با ایله پهلوخفتان یعنی جنکه مخصوص برخفتاندر حکیم فردوسی
بیت یکی کبر پوشیده زال دلیر * بجنك اندر آمد بکردار شیر ل کبك انجیر ع سکون باء
موحده وکاف ونون ویای تحتانی وکسر همزه وجیمله ایکی معنایه در اول بمعنی فلاخن یعنی
صپان ثانی برقوشدر تیز پرویلمه پرواز بعضیلر دراج دیدیلر کذا فی المؤید ل کبوتر ع ضم باء
موحده ایله معروف کوکرجین انواعنه دیرلر میرنظمی بیت شده با کرك وحشی میش همران *
کبوتر میکند با چرخ پرواز ل کبوترنامه بر ع مکتوب ایلدیجی کوکرجین برولایتده دیشیسندن

ديشيسندن ارككين آيروب آخرولايته كوتوررلر ضرورت محلنده بر كوچك نامه ده احوالى اجمالا يازوب اركك كوكرجينك قناديته بغليوب صالى ويررلر بامر الله تعالى دشيسى اولدوغى ولايته آشيانه سنه وارر لغ كبودر ع ضم باء موحده وواو معروف وفتح دال مهمله ايله صوده اولور بر بوجكدر كوچك بالقلرى طوتوب يرو مرغا بيدر دخى ديمشلر شمس فخرى بيت توهمچون هماى براوج سعادت * حسود تودر آب غم چون كبودر * استاد رودكى بيت ماهىٔ ديدى بجا كبودر كيرد * تيغت ماهىٔ دشمنا نت كبودر لغ كبور ع سكون باء موحده وفتح واو ايله كابل هندى يه ديرلر لغ كتخ شير ع فتح تاء مثناة وسكون خاو كسر شين معجمتين ايله واضا فتله دخى مرويدر اول ماستبادركه سود وياغ ايله ايدرلر كذا فى نسخهٔ ميرزا اما مؤيد الفضلاده چغرات كه نمك وسود ايله آميخته ايدوب يرلر لغ كتكار وكتكر ع كلاهما بسكون التاء المثناة وفتح الكاف الفارسى بمعنى دروكر يعنى نجاركه دولكر دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت جور وجفا ودورىٔ كان كتكار ميكند * بردل وجانها تبرزا سكنه كار ميكند * حكيم اسدى * مثنوى * سراى بخوى چو خرم بهار * بكردوى ايوان بلور اهى جهار * زهر جانور پيكر پيكران ز ايوان دو آ ويخته كتكران لغ كتنبر ع فتح تاء مثناة وسكون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ايله كاهل وبسيار خوار كذا فى التحفه لغ كتور ع ضم تاء مثناة ايله طپراقدن كوب كبى يا پوب ايچنه غله قورلر استاد لطيفى بيت از تو دارم هرچه در خانه درم * وز تو دارم هرچه كندم در كتور * لغ كتير ع كسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانيله بمعنى سراب كه بيابانده صو كبى كورينور حكيم فرزدق بيت در نظر آيد جهان مثل كتير * ميرود عمر كرانمايه چو تير لغ كجبر وكجكر ع كلاهما بسكون الجيم اول بفتح الباء ثانى بفتح الكاف الفارسى كرجا يد يجى معناسنه در لغ كجير ع بكسر جيم الفارسى وسكون الياء التحتانى بمعنى پيشوا يعنى ايلرو كيد يجى وايلرو اولنجى لغ كديور ع كسر دال مهمله وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول بمعنى روزكار ثانى كتخدا بو ايكى معنايه شمس فخرى بيت اكر كوشش دارى به عدلت نبودى * دكر در كديور نبودى كديور * ومجمع الفرسده بمعنى مزارع كذا فى فرهنك جهانكيرى حكيم خاقانى * قطعه * ماه بماه ميكند شاه قلاع كديورى * عالم فاقه بردهٔ توشه دهد توانكرى * مائده سازد از بره بر صفت توانكران * بر زكرى كند بكاو ز قبل كديورى لغ كذر ع فتح ذال معجمه ايله مرد احمق كذا فى المجمع لغ كر ع بالتخفيف صاغر كه عربيده اصم معناسنه در استاد لطيفى بيت كور وكر باش از معايب ناس * دور شو از مساوى ووسواس * كمال خجندى بيت اى حسود از غم او كر فالم * تو چرا كور شوى كر نشوى لغ كرّ ع بالتشديد مراد معناسنه شمس فخرى بيت بكذرد بر سپهر تاريزد * مهر در پاى تو بهر چش كر * استاد دقيقى بيت خجسته مهركان آمد سوى شاه جهان آمد * ببايد داد داراو ز ابكام دل بهر حب كرّ لغ كراكر ع فتح راء مهمله وكاف فارسيله حجام وفصاد معناسنه در فرهنك جهانكيريده بمعنى زاغ مرويدر لغ كركر ع سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله كاركر لفظندن اختصار اولنمشدر ايش ايد يجى معناسنه وجناب بارى تعالى جل ذكره اسماسندن صانع الصناعه معناسنه در استاد دقيقى بيت چو بيچاره كشتند فرياد جستند * وپيشان بخشيد يزدان كركر شمس فخرى بيت ملا ء دين را بقوت كركر * كشت مسعود

عاقبت اختر ى کرکسار ع سکون را و فتح کاف و سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بر ولایت
آدیدر ثانی تورانی بر پهلوان آدیدرکه آخر الامر آنی بهمن قتل ایلدی شهاب الدین مهمزه
بیت از سر زوبین شیراند از او برکرك پیل * آن رسد کز تیغ زوبین تن بجان کرکسار ى کروکر ع
ضم راء مهمله و فتح کاف فارسیله بمعنی کرکر مرقوم استاد عنصری بیت بدان مانند که یزدان کروکر
جهان بر تو بر آورد دست دیکر * نسخه وفا بیله کرکر بمعنی کامکار و ادات الفضلاده کرکر و کروکر
کاف فارسیله صانع الصنایع معناسنه ى کری کر ع کسر راء مهمله ایله صغر بتاغی ایدنه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ى کزور ع ضم زاء فارسیله بر آجی اوت کوکیدر بعض تراکیبه
جزو ایدرلر عربیده زرنباد دیرلر و هندی لساننده کچور دیرلر حکیم ناصر خسرو * قطعه * بر کهن
کردن همه توها * ای برادر موکاست دهور * عسلش را بحنظل است نسب * شکرش را
برادر ست کزور ى کستر ع سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله بمعنی خار سیاه کذا فی المجمع
بو معنایه ابو المعانی * قطعه * کل ز بسا چو دیدی خوشبویش * لیك کستر شود بچشم اورا *
کر خرد داری هیچ چیز مخر * ضررش میکشی از ان فردا ى کسندر ع فتح سین و دال مهملتین
و سکون نونله بر روایتده ضم دالله نا اهل و ناکس معناسنه در استاد عنصری بیت سزد مردرا
کر تکبر کند * چو شه نیکویی با کسندر کند ى کشنیکر ع سکون شین معجمه و کسر تاء
مثناة و یای ساکنه و فتح کاف فارسیله کمی یا پوجی ترکیده مرانقوز دیرلر ابو المعانی * قطعه *
ندارد فرق کشنیکیر و کشنیکر بنزد او * اکر پرسی جوابش میدهد هر دیبك و معناست *
ببین احوال عالم آنچنان کس محترم باشد * شود ارباب عرفان بهر نانی بی سر و بی پاست *
ى کشکنجیر و کشنجیر ع اول سکون شین معجمه و نون و کسر جیم و ثانی فتح شین معجمه و سکون نون
و کسر جیمله کانکشلکه هوس و مشق ایدن بر اغاجی یره دیکوب باشنه دلك ایدوب یاخود
بر چتال اغاج برکیدوب بر ایپ کچوررلر و ایپك اوجنه بر آغر طاش بغلیوب بر ایله طوتوب
چکرلر یعنی یای چکمکه قولده قوت بولنسون دیو مشق ایدرلر عربیده مجبد دیرلر منوچهری بیت
داد چشنی مهرکان اسپهبد عادل دهد * آن بجا تنها بکشکنجیر پند ارد خدنك * حکیم
سوزنی * قطعه * که کشد در روش شعر کمانی چو منی * من که یا قوت بهرام و با خاطر تیر *
من کمانرا و خداوند کمانرا بکشم * کر خداوند کمان زال و کمان کشکنجیر * کذا فی نسخه وفایی
ى کشمور ع سکون شین معجمه و ضم میمله بر صحرا آدیدر مجمع الفرسده بر مقامدرکه حوالیسنده
دشت و بیابان واقعدر آکا مور دخی دیرلر کذا فی المؤید ى کفتار ع سکون فا و فتح تاء مثناة ایله
صرتلان دیدکلری بر تجی جانوردر عربیده ضبع و ام عامر دخی دیرلر غایتده احمق جانوردر
کوندز چوقلق کزمز اما کیجه یلك کزر اکثر مزاردن میت چیقاروب بر آنلك مخصوص آوجیلری
واردر اینی قاپوسنه کلوب بری ایچرو کیرور و بر قاچی طشره دن چاغررلرکه ام عامر بونده می دیو
ایچرو کیرن بونده یوقدر دیه رك یاتنه واروب بونده یوقدر دیه رك اللرین و ایاقلرین محکم باغلیوب
ایپك اوجن طشره چیقاروب بته بونده یوق دیر بو سوزی اول حیوان کرچك صانوب اصلا
طکمز آوجی طشره چیقوب بونده ایمش دیدوکی کبی باشلر چابالمغه امانه چاره الی و آیاغی محکم
باغلو بعده چکوب چیقاررلر دوکه دوکه زبون ایدرلر ابو المعانی بیت ترا چون نیست عقل دانش

دانش وفهم وخرد دانم * فریبد مر ترا کردون چو صیادان کفتاری * میت یملك عادتی اولمغله
کفن صویجی یه ده کفتار دیرلر اکا تشبیها وله بیت شده کفتار کویا در مزارستان نباشان *
ازان کفتار کشته نامشان مرده آزاری ق کفتر ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کبوتر
وکبتر دخی دینلدوکندن فا یله بانك تبادلی اولمغله کفتر دیدیلر خراسانیلر لغتیدر ق کفشکر ع
سکون فا وشین معجمه وفتح کاف فارسیله پابوجدیکیجی که کفش پابوجدر کر کاردن مخففدر
ق کفشیر ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله لحیم که قلای واکرکش هر نه اولورسه
شمس فخری بیت سبوی مطبخ توچون پر از کلاب وزشیر * چو دیك بخت عدو پست سر بسر
کفشیر * میر خسرو * مثنوی * بسا اندك جدایی کان بامید * رساند مرده پیوند جاوید *
ازان زر میبرد استاد در ساز * که با کفشیر پیوندد بهم باز * ویشمق وادك معناسنه ده مرویدر
ق کفکیر ع معروف باقردن دلکلو برظرفدر بال وباغ کوپوکن وچرکن آلورلر وسائر ایشده دخی
استعمال اولنور اکا کفچه ده دینلور ق کلاکر ع فتح لام وکاف فارسیله بویاجیلر بزی وجامه یی
بویامزدن مقدم شاب صوینه چکرلر تا که کیری ونشاسته سی وآهاری کیدوب بوخوشجه بویا
طوتسون دیرلر اکا کلاکر دینلور واصطلاح صباغینده اغشردیرلر ابو المعانی بیت چوریشت را
دهی رنك سیاهی * بکمیزش بکن اول کلاکر ق کلانتر ع سکون نون وفتح تاء مثناة ایله
بیوکرك یعنی زیاده ایری دیمك اولور که کلان بیوك وتر ادات تفضیلدر وله بیت اکرچه دیده ام
خرطوم پیلی * نباشد همچو پینی ات کلانتر ق کلاور ع فتح لام وواوایله قوربغه که کلاو وکلاو
ومکل وپك وغوك وجغز ووزغ دخی دیرلر وله بیت خوش آید مر ترا آواز زشتت * شنیده ام
بپنبداردکلاور ق کلاهور ع فتح لام وضم ها یله مازندرانی بر پهلوان آدیدر ق کلندر ع فتح لام
ودال مهمله وسکون نونله یونلمامش کندهٔ اغاجی که ترکیده کندهٔ دیدکاریدر وکاهی قپو آچلماق ایچون
قودقلری اغاجه ده دیرلر وکاهی اول اغاجی دلوب مجرملرك الن ویاخود ایاغن کچوررلر پوربهاء الدین
جامی بیت برکردن مخالف وبرپای دشمنت * نکبت کند دوشاخه ومحنت کلندری *
ق کمشیر ع فتح میم وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله جاوشیره بکزر برصمغدر هندوستاندن
کتوررلر ق کماندار ع یای طوتیجی یعنی کمانکش عربیده قواس دیرلر شیخ سعدی بیت کرچه
تیر از کمان همیکذرد * از کماندار داند اهل خرد ق کمانکیر ع آرش نام بر کسنه نك لقبیدر که اوق
آتمقده اولقدر کسنه کلمامش بی مثل اولدوغی مشهوردر حتی دیرلر که منوچهر شاه زماننده
ایران ایله توران حدودی وسنوردهٔ عظیم نزاع اولور آخر الامر آنك اوق آتمه سنه طرفیندن راضی
اولورلر وشهر آملدن بر اوق آتار تجسس ایدرك نهر آمو کنارنده بولورلر اوق بولندوغی یردن
ایران وتوران میانین فصل ایدرلر بو بابده سوز چوقدر بو محله لازم اولمامغله طی کلام اولندی
حکیم فردوسی بیت ازان کفتند آرش را کمانکیر * که از آمل بمرو انداختی تیر ق کمپیر ع سکون
میم وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی پیر فرتوت از کلشن راز بیت شود طفل
وجوان کهل وکمپیر * نداند عقل ورای وعلم وتدبیر ق کمتر ع اکسکرك یعنی زیاده ناقص میر نظمی
بیت بعشق از دیکران کمتر نباشم * همان در عشق باشم کر نباشم ق کمر ع اوج معنایه در
اول قوشاق کمال اسمعیل بیت چون سنان از سرفرازی باشدش در صدر جای * هرکه

اندرخدمتت چون تیغ دربند کمر * ثانی طاغدن یوالنوب دوشن قیا پارهسی وله بیت
ای بسا سرکه فرورفت باب تیغت * جای آن آب همه سال چوکوهست وکمر * ثالث طاق
معناسنه که کمر ایوان وغیره ﮒ کنار ﭺ ایکی معنایه در اول طرف واوج خواجه سلمان
بیت من دامن آن نکارکیرم * وزهردوجهان کنارکیرم * ثانی قوجاق آغوش معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره حضرت سلطان ولد قدس سره بیت خود حدیث عشق را نبود کنار *
کیرد ایم عشق را اندرکنار ﮒ کنارکیر ﭺ قوچی وقوطی وامثالی نسنه لرك چنبری کیرنلهٔ کنارلر
تقدیرنلهدر ﮒ کنبور ﭺ سکون نون وضم باء موحده ایله مکر وفریب معناسنه مصدری
کنبوریدن کلور شاعر بیت زهر سومیدهد کنبور اورا * کند دل بزم اوبا کفتکورا *
ﮒ کندر ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله ایله هرشهره دیرلر عموما شاه ناصرخسرو * قطعه *
ورابادخواهد که دارد جهانرا * چرا پیشترزوخرابست وبی بر * بیابان بی آب وکوه شکسته *
دوصد ره فزونست ازکوی کندر * ودخی خراسان ولایتنده برشهرك آدیدر خصوصا که
ابونصرکندری اول شهردندر ﮒ کندهکار ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله وکاف ایله اویمه
وقازیمه ایشنی ایشلینه دیرلر قلمکاری وفسوسکاری واکا مثال نسنهلری اشلیجی ﮒ کندهکر ﭺ
دخی دیرلر حذف الفله ﮒ کنکر ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسیله ایکی نوع اولور دکنلو براوتدر
برنوعنی بنی آدم یریوغرده آمیخته ایدرلر بسحاق اطعمه بیت کنکرچوبرآوردسرجیب زمین
جفت * خرما نتوان خورد ازین خارکه کشتیم * وبرنوعنه اشك کنکری دیرلر آدم یمزاکثر
خراب یرلرده بتر خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکرمقام اکرپرسی * فرازکنکرهٔ عرش
مستقریابی ﮒ کنور ﭺ ضم نون وواو معروفله اوج معنایه کلور اول کنبور مرقوم معناسنه
یعنی مکروفریب ثانی طپراقدن کوب کبی برظرفدر ایچنه غله قورلر کندو وکندوك وکندوله
وآذربایجانیلر کندو واصفهانیلر تاپو دیرلر کذا فی المجمع بومعنایه استادرودکی بیت ازتو
دارم هرچه درخانه خنور * وزتو دارم نیز کندم در کنور * شمس فخری بیت ازاصطناع
توپرکرده سائل ودرویش * زسیم وزرسپد خمره وتغار وکنور * ثالث رعد معناسنه که
تندر وتندور وبخنور دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت بلرزید صحرا وکوه ازکنور *
توکفتی که برق آتشی زربطور ﮒ کنیر ﭺ کسر نون وسکون یای تحتانیله کاهل وبسیارخوار
میرنظمی بیت مشو درطعام دکررا کنیر * شود راضی مردان بنان وپنیر ﮒ کوار ﭺ بوزنه
هزار ایکی معنایه کلور اول اوزون سپد درکه کواره دخی دیرلر شمس فخری بیت آنچنان
بادی که کمترینهات * دربدامن بخشد ولعل ازکوار * ثانی کندنا معناسنهدر ﮒ کوتر ﭺ
سکون واو وفتح تاء مثناة ایله یعنی کبوترکه کبتر وکفتر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
چوچشم تذروان یکی چشمه دید * یکی جام چون خون کوترکشید ﮒ کور ﭺ فتح واو ایله کبو
دیدکلری اوت که ترشی ایدرلر عربیده قبار دیرلر سکون واو ایله بوزن جور خراب اولمش یرکه
بناسی یقلوب پشته اولوب بی نفع اوله ودخی اول زمینه دیرلرکه عمارت ویاخود زراعته
قابلیتی اولمیه حکیم خاقانی * قطعه * شنیدم که ازنقره زردیکدان * زد ساخت آلات خوان
عنصری * اکرزنده ماندی درین کورخنك * خنك ساختی دیکدان عنصری ﮒ کور ﭺ کسر

کسر واو وسکون یای تحتانیله بدون الاشباع کوره٭ زمین وسراب وزمین شوره کذا فی المجمع
اما تحفة الاحبابده بمعنی شیر ژیان ﴿ کهبو ﴾ سکون ها وفتح باء موحده ایله بوزن رهبو
هندوستانده بر ولایت نامی در کذا فی المجمع ﴿ کهر ﴾ فتح هایله بوزن خیر طوری رنك آت
وقاطره مخصوص اسمدر عربیده کمیت دیرلر استاد فرخی بیت آن یك اسب کهری را که تودادی
بوهی * جز بشش میخ ور انعل بینند دنعال ﴿ کهیو ﴾ کسرها وسکون یای تحتانیله بوزن
ریبوا ایچکه سیب صحرایی ونقل خواجه ومیوه٭ خرس وکیلدخی دیرلر عربیده زعرور دیدکلری در
﴿ کیاجود ﴾ فتح یای تحتانی وضم جیمله دانا وفاضل وعالم وکامل اولانه دیرلر کذا فی المجمع
﴿ کیبر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله درونداریعنی درونده خصومت طوتیجی
مولانا هاتفی بیت ز آمد شد کیبر کینه کوش * یکی سقف آمد هوا چوب پوش ﴿ کیغر ﴾
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله کین طوتمق وکین طوتیجی معناسنه در ابوشکور
* قطعه * ماررا هرچند بهتر پروری * چون یکی خشم آورد کیغر بری * سفله فعل ماردارد
بی خلاف * جهد کن تا روی سفله ننکری ﴿ کیفر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فایله بش
معنایه کلور اول جزای بدکه باد افراه وشبان دخی دیرلر ثانی اول ظرفدرکه ایچنده یوغرت
ایدرلر مذکور ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * هرکه در ملك او بد اندیشد * کشد ازحد
تیغ او کیفر * برجهان باد خشمش ار یوزد * خون شود باز شیر در کیفر * ثالث حصار دیواری
اوزنده اولان طاشلر که اراسندن جنك ایدرلر رابع پشیمانلق معناسنه در خامس نسخه٭
حسین وفاییده بعض ولایت خلقی لساننده ارمق یعنی نهر معناسنه در ﴿ کیکر ﴾ سکون یای
تحتانی وکسر کافله بمعنی تره عربیده رشاد معناسنه کذا فی المجمع ﴿ مع الزاء المعجمه * کارساز ﴾
موافق وایش دوزیجی ابو المعانی بیت شکر ایزد باد بختم دلنوازی یافتم * درمیان ما وجانان
کارسازی یافتم ﴿ کاز ﴾ درت معنایه کلور اول ناخن برای زر ثانی لکد وسیلی یعنی دپمه
وطپنجه کذا فی المجمع ثالث درخت صنوبر یعنی چام آغاجی حکیم ازرقی بیت یکی چادر چوی
پهن ودراز * بیاویز چادر ببالای کاز * رابع عربیده مغاره دیدکلری نسنه که طاغ اتکلرنده وبعض
یرلرده ایدرلر که ایام شتاده کیجه ایچنه قیون وصغر قورلر وضرور تا قارو یغمور زیاده اولدقده
مسافر وابناء سبیل قونارلر استاد فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سر نزار
بخارستان وزکاخ بکاز * کذا فی التحفه نسخه٭ میرزا ابراهیمده بمعنی صومعه که بر سر کوهی کرده
باشند ﴿ کاناز ﴾ فتح نونله خرما صلقمی نك دبی که اغاجنده بندوکی یردر کناز وکنز دخی دیرلر
استاد رودکی بیت من بدان آمده ام بخدمت تو * تا بر آید رطب ز کانازم * شمس فخری بیت
عجب نباشد اکر از نحوست طالع * مخالفان ورازهر روید از کاناز ﴿ کاهریز ﴾ سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله کوزه چوب دو شمکه دیرلر روزکار سبیله ویا خود آخر وجهله کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ کبوترباز ﴾ کوکرجین بسلین وبسلیوب صاتیجی ودخی اطفال که
کوکرجین بسلیوب اوچوردلر آنلرك جمله سنه کبوترباز دیرلر میرنظمی بیت چون آن طفلی
کبوترباز باشد * بکار مغلان همساز باشد ﴿ کبوتر نیاز ﴾ اضافتله بر نوع کوك کوکرجین در
غایت لعبت باز اولور اکثر کوکرجنه مایل اولان مخادیمه هدیه ایدرلر ﴿ کبوز ﴾ ضم باء

موحده وفتح نونله بمعنی کبوتر ﴿ل﴾ کج باز ﴿ع﴾ سکون جیم وفتح با موحده ایله حیله باز معناسنه در عموما ونرد وشطرنجده حیله ایدیجی یه دیرلر خصوصا کمال خجندی بیت بیدق خال تو نزاند هنوز طره کج باز دورخ برده مقت ﴿ل﴾ کرچغز ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح جیم فارسیله بایقوش جنسندن بر قوش آدیدر ﴿ل﴾ کرکز وکرکوز ﴿ع﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الکاف بمعنی علامت ودلیل شیخ آزری عجائب الدنیا نام کتابنده تفأل حیواناتده دیمشدر بیت ورزحیوان پیش آیدبز * هست آن هم زتفرقه کرکز * حکیم نزاری قهستانی بیت باوی بزفان حال کفتم * این قصه چنانکه هست کرکوز ﴿ل﴾ کرکفیز ﴿ع﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح کاف وکسر فا ایله کفکیر معناسنه حکیم سوزنی بیت یاری دارم چنانکه حلقهٔ چشمش * باشد ازچشم کرکفیز فزونتر ﴿ل﴾ کز ﴿ع﴾ بمعنی قز یعنی ابریشم کذا فی المجمع ﴿ل﴾ کشاورز ﴿ع﴾ فتح شین معجمه وواو وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول اکنجی یعنی زراعت ایدیجی عربیده زراع وحراث دیرلر حکیم فردوسی بیت کشاورز با مرد دهقان نژاد * یکی شد برما بهنکام داد * شیخ نظامی بیت کشاورز شغل سپه ساز کرد * سپاهی کشاورزی آغاز کرد * شمس فخری بیت باصیت معالیت قمر چیست رسولی * درباغ ایادیت زحل چیست کشاورز * ثانی زراعت اولنمش زمین وزمینی زراعته دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت درکشاورز دین پیغمبر * این فرومایکان خس وخارند * وله بیت چون کشاورز خوك وخار کرفت * تخم کر بفکنی بود تاوان ﴿ل﴾ کفچالیز وکفچلیز ﴿ع﴾ کلاهما بسکون الفاء وفتح جیم الفارسی وکسر اللام اول ایکی معنایه در کفچه معناسنه درکه دلك دلك بر باقر آلتدر آشجیلر وحلواجیلر قوللنورلر کفلیز وکفچلیزك وکفچلیزه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چه حلواهای بی آتش رسد ازدیك چوبین خش * سرشاخ پر ازحلوا بسان کفچلیز آمد * مجیر بیلغانی بیت بکفچلیز شترا کسی که آب دهد * بود هر آینه از احمقی وشیدایی * ثانی بر آبی جانور درباشی وتنی مدور اولور وابنجه جك قوروغی اولور عربیده غموص دیرلر بعضیلر دیرلرکه مروارید یامله قوربغه اولور اثیر الدین اخسیکتی بیت نهنك بود عدو کفچلیز کشت از بیم * چوزین نهادی برجودی محیط آسا * ﴿ل﴾ کفش دوز ﴿ع﴾ سکون فا وشین معجمه ایله پابوج دیکیجی کفشکر دخی دیرلر کفش پابوجدر ودوز دوختن دن اسم فاعل اولور شیخ سعدی بیت پیرمرد لطیف در بغداد * دختر خود بکفش دوزی داد ﴿ل﴾ کفلیز ﴿ع﴾ سکون فا ویای تحتانی وکسر لام ایله کفچلیزك معنای اولیله مترادفدر حضرت مولانا قدس سره * رباعی * اندر خور شهسوار شبدیز بود * اندر خورد یك کاسه وکفلیز بود * آنجا که دلاله مفصل میز بود * آنجا چه چهیز وچه شکر ریز بود ﴿ل﴾ کلیز ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله زنبور معناسنه که کلیزدان پتك درکه ایچنده آری بال چقارر شاعر درصفت خربزه * رباعی * آن میوه که درحلاوتش نیست بدل * یارب نرسد بهیچ نوعیش خلل * هردانهٔ آن تخم کلیز عسلست * یکدانه ازان شود کدوهای عسل ﴿ل﴾ کمرساز ﴿ع﴾ قوشق دوزیجی هر نه نوع اولورسه ودخی قوشاق وقایچ وترکش بندنه دیکان توقه معناسنه در ﴿ل﴾ کناز وکنز ﴿ع﴾ کلاهما بفتح النون ایکی معنایه در اول کناز مرقومدن مخففدر استاد رودکی * قطعه * جهانا همانا ازین بیکناهی * کنهکار ماییم وتو بیکناهی * رسیدم بخدمت کد از نحل

نخل امید * کناز مرطب کیرد از لطف شاهی * ثانی دامن معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
کنك دز ﴿ سکون نون وکاف وکسر دال مهمله ایله مجمع الفرس صاحبی سروری کاشی کاف
عربیله بر شهردر توران زمینده واقع فریدون شاه بنا اتمشدر حالا آکا بی کندش دیرلر اما فرهنك
جهانکیری مؤلفی یوسف انجوی کاف عجمیله نقل ایتمش تفصیلی اولمغله کاف فارسیده تحریری
زوا کورلدی ﴿ کنیز ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول خصوصله جاریه
معناسنه در حکیم اسدی بیت بروی کنیزی بجان دوست کشت * کدنا کاه روزی برویر کذشت
کاهی جمله کنیزان دیرلر خواجه سلمان بیت از کنیزانش کمین کارکذاری دولت * وز علامانش
کهین خواجه سرا پیست سرو * ثانی دختر معناسنه در حکیم فردوسی * مثنوی *
کشاورز راد ختر ماه روی * نباشد برین روی واین رنك وبوی * کنیزك بد وکفت کز راه داد * مع
دخترمهرك نوش زاد ﴿ کواز ﴾ فتح واوایله آغزی داربر داق مویوجلی ومسافرلرك یولده
کوتوردکلری اغاج وباقر برداق که کوازه دخی دیرلر ﴿ کورز ﴾ فتح واو وسکون راء مهمله ایله کبرم
چیچکی که یومرجه اولور بپراغیله ترشی ایدرلر کورزه وکورك دخی دیرلر ﴿ کویز ﴾ کسر واو
وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده کوشه خانه معناسنه مسطور در میر نظمی بیت
بخانه آمده آن چشم خونریز * نشسته در کویز چون ماه نوخیز ﴿ کهریز ﴾ سکون ها ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله صو یولی که زیر زمینده اولور شمس فخری بیت زلطف طبعش
کر بادو آب رخ یابد * زسنك خاره بهر سو روان کند کهریز ﴿ مع الزاء الفارسی * کاژ ﴾
ایکی معنایه کلور اول شاشی احول معناسنه که کژ دخی دیرلر معروفی بیت بیك پای لنك
وبیك دست شل * بیك چشم کور وبیك چشم کاژ * شاه ناصر خسرو بیت ای تیغ زبان
آخته بر قافله ژاژ * چشمت بطمع مانده سوی نان کسان کاژ * شمس فخری بیت اکر مثل
او چرخ کوید که هست * مکر چشم او نیره کشته است وکاژ * ثانی بر نوع اغاجدر که کاج وناژ
وناژه ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر دیدکلریدر . اثیر الدین اخسیکتی بیت غرض چمیدن
وجلست اکرنه بتراشد * زکاژ ونوژ بیك روز ده شتر بخار ﴿ کامدو ریژ ﴾ واو عاطفه ایله
بمعنی هوا ومراد ومیل کذا فی فرهنك حسین وفایی ﴿ کرژ ﴾ اوج معنایه در اول اکری معناسنه که
کج دخی دیرلر شمس فخری بیت چو نیر کشت ازو کار ملك وملت راست * اکرچه بود ازین پیش
چون کمان بس کرژ * حکیم سنایی بیت خلق سایه است وشاه پرمایه * پایه کرژ کر افکند سایه
مقابلی راستدر وله بیت زمانه دیر شد کین کینه آراست * که کرژ با کرژ نشنید راست با راست
کاهی زاویه جمله کج دیرلر شیخ سعدی بیت نه هرکه طرف کله کج نهاد تند نشست * کلاه داری
وآیین سروری داند * ثانی بر نوع آلچق ابریشمدر کژ دخی دیرلر ثالث احول معناسنه در که
کاژ مرقومدن مخففدر ابو المعانی بیت اکر کوید ز توشاه دکر هست * بود چشم عدو کرژ بین
ویا کور ﴿ کرژمرژ ﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر اکری بوکری معناسنه حضرت مولانا قدس
سره بیت نقش کرژمرژ دیدم اندر آب وکل * چون ملك را اعتراضی کرد دل ﴿ کواژ ﴾ فتح
واوایله سرزنش معناسنه کواژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم ازرقی بیت ابو المظفر
میرانشه آنکه همت او * همی کواژ زند بر بلندی محور * شمس فخری بیت کند طبع او بحر را

سر زنش * زندجوداو بر معادل کوار ل کوژ ع کسر واوایله کیله معناسنه که عربیده
قفیز دیرلر ابو المعانی بیت شهی در زمانش نماند فقیر * بهر کس دهد سیم وزر با کوژ *
ل کویز ع کسر واو وسکون یای تحتانیله کنج خانه یعنی او بوجاغی کذا فی المؤید ل مع السین
المهمله * کابوس ع ضم باء موحده ایله ترکیده آغر باصمق کدفا رسیده بر قاخ آدی وارد ر
ل کاس ع اوج معنایه کلور اول برنوع بیوك ویاصی جامدر که شراب ایچمکده وبعض اشربه
قومغه استعمال اولنور مجمع الفرسده اغاجدن ویا طپراقدن اوله که زیر بغلده کوتوره لر
ابو العباس بیت کیرم که ترا اکنون سه خانه کاس است * بنویس یکی نامه که چندت همه
کاس است * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی کشکول مرویدر ثانی کوس معناسنه در که بیوك
نقاره در امیرخسرو بیت هموز تحت درطاس ظلمت زلال * هموکوفت بر کاس نوبت دوال *
وله ایضا بیت دمدمه کاس باواز خوش * کوس زده با فلك کاسه وش * ثالث ارکك طکوزه
دیرلر بوندندر که طکوز قیلنه کاسموی دیرلر عزالدین طپسی بیت اندر کفش آن تیغ
درخشنده شب داج * کفتی توکه یشك از زفر کاس بر آمد * مجمع الفرسده مطلق غوك باشد
دیو ب بو بیته متمسك اولمش حکیم فردوسی بیت اکر باز خواند کفت از حراس * بهر نامداری
یکی ماده کاس * عربیده قدحه کاس دیرلر خواجه حافظ بیت الا یا ایها الساقی ادر کاسا وناولها *
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها ل کاسه لیس ع ترکیده چناق یلایجی یعنی اکتی
وجمری شیخ بهاء الدین عاملی بیت دل بر افروزان از ان نور جلی * چند باشی کاسه لیس بوعلی
ل کالوس ع ضم لام ایله واحمق معناسنه در ابو المؤید بیت ملول ومردم کالوس بی محل
باشد * مکن نکار را این خو ر طبع را بکذار * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت بزرکی
ار طلبت خصم شاه داند عقل * که سروری و بزرکی نیاید از کالوس ل کالیوس ع سکون
لام وضم یای تحتانیله برنوع ما حضر طعامدر کالجوش دخی دیرلر تفصیلی عن قریب ذکر اولنور
انشاالله تعالی ل کاوس ع عجم پادشاهلرندن برینك نامیدر که کی اضافتیله کیکاوس دیمکله
مشهوردر مولانا هاتفی بیت زکفتار فردوسی هوشمند * بسی نام کاوس وکی شد بلند *
ل کبوس ع ضم باء موحده ایله بمعنی کج وناراست شمس فخری بیت اکر زفرزین ناید
شهی مدار عجب * که رخ خطی ناید زچو پهای کبوس ل کرباس وکربس ع کلاهما بفتح
الباء الموحده برجانوردر اولرده مکان ایدر جلباسه وزوغه وماترتك دخی دیرلر غایت کریه نسنه در
بعض نسخه ده کرتنکله جنسی مسطوردر شمس فخری بیت در کنج غصه وغم باشد زبخت وارون
کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربس ل کرکاس ع سکون راء مهمله وفتح کافله براوت
تخمی در که دوسر دخی دیرلر آرپه وبغدای مزروعاتی اراسنده بتر ل کرکس ع معروف قوشدر
ترکیده آق باباد یرلر ومنقولدر که غایتده چوق یاشرایمش عربیده رخم دیرلر ابو المعانی بیت
باندك چیز قدم شوچو کرکس * شود عمرت دراز وعیش جاوید ل کرونیس ع ضم راء مهمله
وسکون واو وکسر نونله برجزیره نك نامیدر که وامق آنده ساکن اولمش ایدی استاد عنصری
بیت جزیره یکی بود ایران زمین * کرونیس بد نام وشهر کزین ل کس ع کسنه وآدمدن
عبارتدر که فلان کس دیرلر فلان آدم دیمك اولور شیخ سعدی بیت سعدی افتاده ایست

ایست آزاده * کس نیاید بچنك افتاده * وقلان ناکس دیرلر آدم دکل دیمك اولور وله
بیت شمشیرنیك از آهن بد چون کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس ﴿ کسیس ﴾
کسر سین مهمله ایله بو زن خسیس اول نسنه درکه آنکله پولاد جوهرین ظاهر ایدرلر کذا
فی الاداة ﴿ کالکیس ﴾ سکون لام ویای تحتانی وکسرکافله پرلغیچ که اطفال اللرنده اوینارلر
﴿ کاس ﴾ فتح میمله ایکی معنایه در اول یاتق دیدکلری ظرف که اغاچدن واحیانا باقردن
یاپمی ایدوب ایچنه شراب وصو قورلر شمس فخری * قطعه * بجابرا ردسر دشمنش که پیوسته
زراه کینه زند چرخ و سرش سرباس * دو دبسوی عدم برکتف نهاده جراب * رود براه فنا
دربغل کرفته کاس * ابو العباس بیت کیرم که ترا اکنون سه خانه کاس است * بنویس
یکی نامه که چندت همه کاس است * ثانی بمعنی کم یعنی اکسك امیرخسرو بیت ازدر دکم مباش
که آنهم شنیده ام * ازهرچه بود پیش کاس ارمغان کشیده * کاسی یعنی کمی ﴿ کنکوس ﴾ سکون
نون وضم کاف عربی وفا رسیله اولق دخی مرویدر دیو معناسنه در ابو المعانی بیت بان چهره
بان اسلوب بان قد * شده کنکوس قاف ابلیس صورت ﴿ کواکب شناس ﴾ بمعنی
اخترشناس یعنی منجم واهل هیأت مولانا هاتفی بیت وزان پس کروه کواکب شناس *
ارسطو بضاعت فلاطون اساس ﴿ کیبوس ﴾ سکون یای تحتانی وضم باء موحده ایله بمعنی
کچ عموما ودرخت کچ خصوصا کیوس دخی دیرلر ﴿ کیغانس ﴾ سکون یای تحتانی وفتح
غین معجمه وکسر نونله برمتعین حکیم فاضل وکامل نامیدر حکیم شیرازی بیت نصف مثقال
آنچه توبال مسست * پاره میراث که کیغانسست ﴿ کیکاوس ﴾ برمشهور وذی قوت
پادشاه نامیدر بو معنایه استاد بیت آنکه باقهر ورامانوس کشت * قوت اورشك کیکاوس
کشت ﴿ کیلوس ﴾ سکون یای تحتانی وضم لامله معدهده طعام بعد الهضم نضج بولوب
کشك تخین شکلنه کیروکنه دیرلر حکیم شیرازی بیت خورده در معده چوکشکاب تخین *
میشود کیلوس میکویند همین ﴿ کیموس ﴾ سکون یای تحتانی وضم میمله بعد الهضم
معدهدن طعامك صافیسی ماساریقادن جکره واروب آندهدخی تکرار هضم اولدوغنده دیرلر
اول حالتده عناصر اربعه تولد ایدر یعنی صاف ولطیفی دم اولوب شریان طمرلرندن جمیع بدنه
اولان عروقه کیدر وآنده نضج بولدوغی محل کوپوکی صفرا اولوب مرارهیه کیدر ودردی یعنی
اسفله چوکنی سودا اولوب طحاله کیدر وخامی بلغم اولوب کلیتان واسطه سیله معدهیه عودت ایدر
حکیم شیرازی بیت پس بماساریق صافش انحدار * یافته در کبد شده کیموش چار ﴿ کیوس ﴾
ضم یای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده کچ معناسنه ثانی مجمع الفرسده
برجزیره آدیدر که عذرایی آنده صاتدیلر منقلوس صاتون آلدی ﴿ مع الشین المعجمه * کاش ﴾
کاشکی که کاج دخی دیرلر عربیده کی لیت معناسنه در ابو المعانی درنعت شریف بیت کاش بودم
بنده اصحاب او * نیست بنده سك شوم درباب او ﴿ کافرکیش ﴾ کسر کافله کیش مذهب
وملت معناسنه در کافر معلوم معنای ترکیب کافر مذهبلی دیمك اولور مولانا جامی بیت این نه
صوفی کری ونه درویش * نامسلمانی وکافرکیشست ﴿ کاکوش ﴾ ضم کاف فارسیله بنفشهیه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کالجوش ﴾ سکون لام وضم جیمله برنوع طعام ماحضردر

فی

درویشان ایدرلر ایکی اوچ اتمکی خرده ایدوب برچولمکه قورلر اوزرینه صوده اصلانمش کشکی
برمقدار یاغله قاورووب بشوررلر بزکون وقلفل دخی قویوب جزوی قیناذوب ایندیررلر
وتناول ایدرلر کال اسمعیل * قطعه * خواجکان بانوا اکنون خورند * کاچی وتتماج ولوت معدنی
بونوایان نیزهم برخود کنند * کاسهای کاچوش پکمنی ؎ کاوانی درفش وکاویانی درفش ؎
فریدون شاهك علمی نامیدرکه درفش علمدر وکاویانی کاوه آهنکره منسوب دیمکدر اجمال احوال
بوبله درکه ضحاك زمان سلطنتنده شیطان لعین تازه دلبر صورتنده اکا خدمتکار اولوب بر بری اولوب
برکون ضحاك حمامده شیطانه سندن نه مراد ایدرسن سویله ویره یم دیو التفات کوستردکده شیطان
علیه اللعنه دخی اقرانمدن تفوق ایچون ایکی اوموزلرندن اذن ویر بوس ایده یم دیدکده اذنه
ویروب شیطان دخی ایکی اوموزین بوس ایدوب غائب اولور بعده ضحاکه سرطان زحمتی عارض
اولوب اوموزنده ایکی پاره لحم زائد ظهور ایدوب کیدرك باشلری ییلان باشلری کبی اولوب
قولاقلرینه کیرمکه باشلر خلق آنی مارصورتنده کورلر ایدی کند ویه زیاده زحمت ویروب
حکما معالجه سندن عجز کتوروب برکون ینه شیطان طبیب صورتنده کلوب بوکا علاج آدم
بینی سیدر دیوهرکون ایکی آدم قتل ایدوب بینی لرین اوزرینه قورلرکند وراحت ایدر ایدی
بوسبب ایله بیحد وبی حساب آدم قتل ایلدی اصفهانده کاوه نام بر آهنکر وار ایدی اوچ اوغلی
وار ایدی ایکی اوغلنی آلوب قتل ایلدیلر بر روایتده دورت اوغلی وار ایدی ایکیسنی هلاك
ایلدیلر ایکی اوغلی قالدی برینك نامی قباد وبرینك قارون ایدی چون نوبت آنلره کلدی اول
عصرده اصفهانده بر استاد حکیم وار ایدی وکاوه نك آنکله زیاده دوستلغی وار ایدی حکیمه احوالندن
شکایت کوستردی حکیم اکا جواب ویردی که اکرسن شجاعت ومردلك ایدرسك بوبلیه نك دفعنه
چاره ایده یم دیدکده کاوه جانی آجیسندن حکیمه زیاده منت وتضرع ونیاز ایلدی آهنکرلك
ایدرکن اوکنه طوتدوغی دری بیو دریسندن بر روایتده قپلان دریسندن ایدی حکیم اول
دری یی پرداخت وپاك ایتدیروب بر سعد ساعتده اوزرینه صد اندر صد وفق وضع ایدوب
ویردی ودیدی که قچان اوغلکی طوتمغه کله لر بو دری یی بر نیزه کبی اغاجه باغلیوب ضحاك ظلمندن
داد وفریاد ایله خلق اوزرینه جمع اولورلر کاوه دخی حکیمك سوزیله عمل ایدوب اوغلنی کرفته
کلنلر کلرنده وجه مشروح اوزره حرکت ایتدکده کاوه نك باشنه بی نهایه آدم جمع اولوب کیدرك
ضحاکله جنکه مؤدی اولدی ضحاك عسکرندن هرکم اول درفشی کوردی ایسه یانه کلدی
آخر الامر کاویانیلر واروب فریدونی مخفی اولدوغی یرده بولوب قالدیروب وکتوروب شاه ایلدیلر
ضحاکك دولتی برکشته اولوب قچانکه نظری اول درفشه راست کلدی ایسه قلبنه خوف واندامنه
لرزه دوشوب فرار ایلدی طوتوب قتل ایلدیلر الله اعلم بحقیقة الحال ؎ کاویش ؎ کسر
واو وسکون یای تحتانیله آیران ظرفی کویش دخی دیرلر کذا فی الجمع ؎ کاهش ؎ کسر هایله
ایکی معنایه در اول اسم مصدر اولور اکسلمك معناسنه ثانی اینجه آغری دیدکلری علت که
عربیده سل دیرلر کسر سین ایله بو علتك سببی رئه که آق جکردر آنده ورم حاصل اولور کتدکجه
جکر اکسیلور تمام اریدکده صاحبی فوت اولور اول مناسبتله اکا ده اسم ایتمشلردر ایکی معنایه
میرنظمی بیت درد درون هرکه کاهش شد بدید * زود عمر خویش را کاهش رسید ؎ کیش ؎ سکون

سکون باء موحده ایله قوج قیون کراش فتح راء مهمله ایله بمعنی پریشان کراشیده یعنی
پریشان شده رضی الدین نیشابوری بیت والامجید دولت ازین خطه هر زمان * رفتن تراست
لیك مرامی فتد کراش * حکیم سوزنی بیت تو درمیان دلی دل میان زلف تو در * کراش
خود مخواه وزلف خود بشانه مزن * وله * مصرع * رمیدکان وکراشیده کشتکان زوطن *
کرباش سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله کربش معناسنه در کذا فی المجمع کربش
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بعض نسخه ده باء فارسیله برنوع قصه ویوغون
بیلاندر بریه لرده وصوسز بادیه لرده اولور استاد عنصری بیت صد مرّه کرد چشم
اوزا بش * نیش دندان کژدم وکربش * معیار جمالیده کرتنکله معناسنه مسطوردر
سین مهمله ایله ده مرویدر مجمع الفرسده برموذی زهرناك جانوردر الی وایاغی
کوتاه اکثر ویرانه لرده اولور عربیده حربا وسام ابرص دخی دیرلر شمس فخری بیت داور
در کنج محنت وغم باشد زبخت وارون * کاهش ندیم عقرب کاهش حریف کربش *
کرفش دخی دیرلر کرش فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی حیله وفریب وضم
کاف وراء مهمله ایله قیلدن بوکلمش ایپ بو ایکی معنایه پور بهای جامی بیت هرکه بادولت
تو کرده کرش * کرده کردنش زمانه کرش * ثانی سکون راء مهمله ایله طاغ دپه سندن قار
ویری اوزرنده طوره مدوغندن دوشد وکنه دیرلر وبعض نسخه لرده فوقانی پنجره دن
وباجه دن خانه ایچنه دوشن ضیایه دیرلر کرفش سکون راء مهمله وفتح فا ایله کرباش مرقوم
معناسنه در کژاغندش فتح زاء فارسی وغین معجمه وسکون نون وکسر دال مهمله ایله
کژاکندش فتح زا وکاف فارسیین وسکون نون وکسر دال مهمله ایله برنوع غلیظ جامه در
ایچی کژ ابریشمی ایله طولمش زره التنه کیرلر کژاغند وکژاکند دخی دیرلر کاذکر کمال اسمعیل
بیت اندران لحظه زبیم تو چو کرم پیله * کفن خصم کژاکندش خفتان باشد کش
اون معنایه کلور اول ماوراء النهرده برشهر آدیدر سمرقنده قریب اکا شهر سبز دخی دیرلر ابن
عطا که حکیم مقنع دیمکله مشهوردر اول شهر قربنده برطاغده برقویی ایچندن صنعتله برآی
چقاروب آلتمش کون قدردرت فرسخ یره دك پرتوی دوشر ایدی اکا ماه نخشب دیرلر محلنده
تفصیل اولنمشدر سیف اسفرنکی بیت عشق همت نظر یوسف آفتاب را * چون مه
چاه کش کند بسته چاه عاشقان * حکیم سوزنی * قطعه * سودا فتاد خیره سری را هم
زخری * هم آفتاب وماه برآ زدز چاه کش * دعوی کند خدائی مرهیچ خلق را نتوان * که دست
کیرد از جوع واز عطش * ثانی هر کوشه و پیغوله معناسنه در و ماوقولتق وبود ایچی وکوشه لری
خصوصا خواجه حافظ بیت می بریز کش وسجاده زهاد بدوش * وای کر خلق شود
واقف این تزویرم * شمس فخری بیت خاك درسرایت اعدا نهاده بر سر * رخت وفای مهرت
نصرت کرفته برکش * ثالث محبوب ودلبر معناسنه ایکی معنایه میرنظمی بیت شود
نی سکون دل که بیند کشی * دهد نقد جان وکشد درکشی * رابع سینه معناسنه حکیم فردوسی
بیت جوانی بکردار ایرانیان * کشاده کش وتنك بسته میان * شیخ سعدی بیت
بینداخت شمشیر وترکش نهاد * چو بیچارکان دست برکش نهاد * خامس کشیدن لفظندن

صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور آبکش وبارکش کبی حکیم اسدی بیت که کر هست برزین
که کینه کش * هم اکنون کشان آرمش زیرکش * کش ثانی قولتق ایچی در سادس فرهنك
جهانکیریده بمعنی تهی سابع بمعنی خوش وخوشی که کش رفتار دیرلر حکیم سنایی بیت
کش در چمن رسول بخرام * خوش درحرم خدای بکذار * ثامن مؤید الفضلاده بمعنی
ریش که دست وپاده شرمیده اولور وآنك خو فیله اوزرینه داغ ایدرلر تاسع مجمع الفرسده
ستارهٔ زحل عاشر بمعنی شادی وسرور وفرح ﴿ کشاکش ﴾ ایکی معنایه در اول نزاع
وخصومت ثانی جنك وغوغا که طرفین مساوی اوله ایکی معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت
کشاکش چو کار خردمند نیست * برفته شود بر کشاکش سبب ﴿ کشش ﴾ کسر شین معجمهٔ
اول ایله ایکی معنایه در اول نازو کرشمهٔ محبوبان ابو المعانی بیت کشد عاشقان این خرام
وکشش هم * که بودی بحسن خدا داد یکتا * ثانی کشیدن لفظندن اسم مصدر درچکش
معناسنه ﴿ کشمش ﴾ سکون شین معجمه وکسر میمله قوش اوزمی ﴿ کشمکش ﴾ سکون
شین معجمه وفتح میم وکافله ایکی معنایه در اول جنك ونزاع ومجادله معناسنه ثانی عروسی
دامادہ کوتردکده توقف ایدوب دامادن بخشش استدکده چکه چکه کوتوردکارینه دیرلر
حکیم شفایی بیت سهلست اکرت از زه کون بچه سلیطه * در کشمکشان زاده ود رجیب نهاده
﴿ کشیش ﴾ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله پیشوای نصاری ومقتدای ترسایان
معربی قسیس در شیخ نظامی بیت زخار ابود یوی ساز کرده * کشیشان اند روش ساخورده
﴿ کفش ﴾ سکون فایله پابوج وپاشمق معناسنه در ﴿ ککش ﴾ کسر کاف ثانیله کیکز مرقوم
معناسنه یعنی تره تیزك که ترکیده قجی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کلاش ﴾ فتح لامله ایکی معنایه در
اول کوف وپاس معناسنه استاد لطیفی بیت مرا این راه را توشه بقلست وماش * نه نان پارهٔ
ارزنین کلاش * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی عنکبوت وآنك یا پدوغی آغه کلاشخانه دیرلر
﴿ کلاکوش ﴾ فتح لام وسکون کاف وضم میمله موش دشتی که تارلاده مزروعاته ضرر ایرشدرر
﴿ کلیم کوش ﴾ بروحشی جانوردرقولقلری غایت بیوك اولدوغندن کنایه ایدرلر ﴿ کندروش
وکندوش ﴾ کلاهما بسکون النون زحمتلو ومشقتلو صرب یول وطاشلو اولوب یول باتمیش
یرلره دیرلر میر نظمی بیت فتاده بکوهی که کندوش راه * در آنجا شود عقل ودانش تباه *
﴿ کنوش ﴾ ضم نون وواو معروفله چام اغاجی بعضیلر سرو اغاجی دیمشلر در ﴿ کونش ﴾
کسر واو وسکون یای تحتانیله آیران چقاردقلری ظرف کذا فی المؤید ﴿ کیش ﴾ بوزن
جیش ایکی معنایه در اول عروس ایچون اولان کابین که آغرلق دیرلر وعربیده مهر دیدکاریدر
ثانی کیر وپاس معناسنه ﴿ مع الغین المعجمه * کاغ ﴾ اوچ معنایه کلور اول بمعنی آتش
حکیم قطران ارموی بیت از ابر تیره برق بتابد بروز پاك * چون سرخ زاغ از شب تیره زدود کاغ *
ثانی کوش که حیوانات یدوکی علفی چقاروب تکرار چینیوب یودار حکیم سنایی بیت عیشی جای
تو کرسنه چو زاغ * خر او میزند زکنجد کاغ * حضرت مولانا قدس سره بیت چندان
شراب ریخت جنون ساقیٔ ربیع * مستسقیان خاك ازین فیض کرده کاغ * ثالث ناله وفریاد
معناسنه عموما حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه آتشهای عالم ز آتش او کاغ کرد *

کرد * تافسون میخواند عشق وبردل اومی دمید * ابو الفرج رونی * قطعه * چه شخص است
آن براق خواجه یارب * کزوهر جنبشی برقیست حائل * بتن زوکوس خورده کوه ساکن * بتك
زوکاغ کرده بادعاجل * وفریاد کلاغ خصوصا یعنی قرغه فریادی مولانا جامی . بیت جامی
ازنطق زبان بست چونشناسد کس * نکتهٔ طوطی شکرشکن از کاغ کلاغ * مجمع الفرسده
آواز طاس و مطلق صدا معناسنه در دیوب حکیم سنایی نك مرقوم . بیتنه متمسك اولمش
کاغ کاغ قرغه وقوزغون آوازی برهان الدین براز . بیت شد زلون مختلف چون
خامهٔ صباغ باغ * زاغ بیرون شد زباغ وماند اندر کاغ کاغ * استاد عسجدی . بیت ای کرفته
کاغ کاغ ازچشم ماهمچون کلاغ * کوه بیشه جای کرده چون کلاغ کاغ کاغ کتغ فتح تاء مثناة
ایله یوغرت قوریسی که کشك دخی دیرلر خواجه عمید لوبکی . بیت مدام تاکدز خاصیت اهل
صفراورا * موافقست همه عمر نازدان وکتغ کزاغ فتح زاء معجمه ایله ابریشم تلی که یاریاوب
یته بوکیله قورق اولمق ایچون اکا دیرلر ابو المعانی . بیت زلف اوپر پیچ وتاب وجعد اوعنبرشکن
چون بریشم کزاغ اوکشته بادست صبا کزغ فتح زاء معجمه ایله اوشق دید کاری صمغ کبی
بردارودر کزوغ ضم زاء معجمه وواو ایله کاغد والتون وکمشه مهره ایلمك استاد عسجدی
بیت بزخمی کزوغ ورا خرد کرد * چنین حرب سازند مردان مرد کلاغ فتح لام ایله
قوزغون که عربیده غراب دیرلر استاد عنصری . بیت هرکرا رهبری کلاغ کند * بیکمان دل
بزحمه داغ کند * بومضمونی عربیده دخی ایتمشلر بیت اذا کان الغراب دلیل قوم * سیهدیهم
الی دار البوار کلرغ سکون لام وراء مهمله وضم میله کرکس قوشی که عربیده نسر دیرلر
امیرخسرو . بیت بیضهٔ کلرغ بز رهمای * ازنسب خویش بود بچه دار کیوغ ضم یای
تحتانی وواو ایله سمانسز باجق که بعض ایشه قوللنورلر کذا فی شرفنامه مع الفاء * کاف
یاریق معناسنه کافتن دن ویارمق معناسنه ده کلور شاعر . بیت ابابازکام زمین را زهم *
برهشان بخاك اندرون پیش وکم * واسم مصدر وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور شمس فخری
بیت شیخ ابو اسحق کز تیغش فتد * روز هیجا در حصار قاف کاف * کاهی شکاف معناسنه ده
کلور حضرت مولانا قدس سره . بیت در توکافی بود تا با کافران * جای کند وشهوتی چون
کافران * فرهنك جهانکیرده شکاف لفظندن مخففدر دیمش حکیم فردوسی . بیت همی
سوی کافی به پیکان وتیر * همی آب کرد دزداد توشیر * حکیم اسدی . بیت بد انکونه زد نعرهٔ
کوه کاف * که سیمرغ لرزید در کوه قاف * واسم فاعل اولور بمعنی شکافنده حکیم خاقانی بیت
هر دوچو صبح از عمود کنبد کافند * صبح باشد از عمود کنبد کافست * وصیغهٔ امر اولور شکافتن
لفظندن ابو شکور . بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار کشتند سرشان بکاف *
مولانا محقق کمال پاشازاده دقایقده یازمش که ارباب لغت کافی شکاف معناسیله تفسیر ایتمشلر اما
فرقی وار ایدوکین بلمامشلر کافده آیریلوب کتمك لازم دکلدر آنجق یارقدر اما شکافده آیرلمق لازمدر
لسان عربده قسم ایله قسیم کبیدر کافله شکافك معنای حقیقتلری که مذکوردر مجازا احدهما
آخرده استعمالی جائزدر بینلرنده علاقهٔ مجازیه ظاهردر کرسف فتح راوسکون سین
مهملتین ایله بمعنی کرفس ترکیده کروز دیرلر بعض نسخه ده معدنوس واقع در کرسب دخی دیرلر

ل کزف ع فتح زاء معجمه ایله قوره ساقز که زفت دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * همی تا بتصحیف خواندن توان * سرق رابشرق وحزف راخزف * رخ دوستان توبادا سفید * دل دشمنان توبادا کزف * بعض نسخه ده تشدید ایله التون وکمش اوززینه ایتدکلری سواد وسیم سیاه معناسنه ده مرویدر استاد کسایی بیت زر کرفرونشاند کزف بسینهٔ سیم * من باز برفشاندم سیم زده بکزف * ضم کافله ده روایت اولنمشدر ل کژرف ع سکون زاء فارسی وفتح راء مهمله ایله براوتدر بغایت بدبوی اولور برخدده که برآدم النده طوتسه نیجه کون رایحه سی کتمز شاه ناصر خسرو * قطعه * چون نبشوی سلب چرب خویش * کرتو چنین لخت وسره کازری * توسنبل خوش چون چرم * کرتو همی کژرف کنه چری ل کشف ع فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول قپلوبغه که سنك پشت دخی دیرلر خواجه سلمان بیت اژدهای راتبت دردامن آخر زمان * فتنهارا چون کشف سر درکریبان یافته * ثانی برج سرطانه دیرلر حکیم فردوسی . بیت چو کرد اختر فرخ ایرج نکاه * کشف دید طالع خداوند ماه * مجمع الفرس ده کوزهٔ پهن یعنی یصی برداق که برقدان دخی دیرلر بر نوع یصی ظرفدر ایچنه صو واوستنه قاد قویوب صویی صوغودرلر ل کف ع ایکی معنایه در اول کوپوك که عربیده زبد دیرلر دریانك اولسون وسائر نسنه لرك اولسون جمله یه اسمدر ثانی سیاه وسمه درکه مشاطه لر ابروی زنانه سوررلر کذا فی المجمع ودخی شکافتن وکفیدن لفظلرندن صیغهٔ امراولور سراج الدین قمری بیت چون توکل خوش خند درباغ تماشا وطرب * بدسکالت را بکر زین غصه چون غنچه بکف وعربیده اوج معنایه استعمال اولنور اول ال آیاسنه دیرلر شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی * حوراز نظاره نکارم صف زد * رضوان زتعجب کف حق دن باکف زد * این خال سیه بدان رخان مطرف زد * ابدال زبیم چنك برمصحف زد * وعربی شعرلرده دخی وارد اولمشدر لابن حمدیس الصقلی . بیت ثم هاتها من کف ذات الوشاح * فقد تعی اللیل کثیر الصیاح * ثانی منع معناسنه ثالث کفایت ایلك معناسنه در ل کلف ع فتح لامله یوزده وسائر اعضاده ظاهر اولان لکه یه دیرلر میرنظمی . بیت کلف در چهرهٔ بد شکل بودش * نه در چهره سراپای وجودش * ودخی قوش منقاری که کلب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کنف ع فتح نونله کتان قبوغندن بوکلمش ایپ که کنب دخی دیرلر اما کنب قنبدن تعجیم اولنمش ایسه کندر درکه قابوغن صویوب ایپ بوکرلر حکیم انوری بیت وعلهٔ می نهم هین من وفتال کنف * مهلتی من ندهم هین من وجلاد دوال * فتال فتح تاء مشدده ایله بوکیجی وجلاد لام مشدده ایله دری یوزیجی عربیدر وکنف عربیده صغنجق یوجمایه معناسنه در ل کیف ع فتح یای تحتانیله کف مرقوم معناسنه وآوج ایچیدر وسکون یا ایله بر حالتدر که انسانه سرور وخنده ویرر ل مع الکاف ل کابك وکابوك ع کلاهما بضم الباء الموحده ایکی معنایه در اول آشیانهٔ مرغ عموما شمس فخری بیت آفریده کند دعای ترا * جمله در آب وبیشه وکابوك * ابوشکور * قطعه * چون بچه کبوتر منقار سخت کرد * هموار کرد موی شد ان موی بکانش زرد * کابوك را نشاید وشاخ آرزو کند * وزشاخ سوی باغ شود باز کرد کرد * وخانهٔ کبوتره دیرلر خصوصا سیف اسفرنکی بیت آنکه طبعش در کبوترخانهٔ روحانیان * ازبروج کازحرف

حرف فلاك كابك ميكند * حكيم انورى در مرثيه بيت تو پرورديده كابوك آسمان بودى * ازان قرار نكردى دار آشيانه پست * ثانى بز پاره لر يدر كه بريره بغليوب تنور سپوررلر اتمك پشورمك ايچون كه ترفند دخى ديرلر ؤ كاچك ع فتح جيم فارسيله ايكى معنايه در اول تارك سر يعنى باشك ديه عزيز مشتملى بيت زخم خوردن بكاچك اندر رزم * خوشتر از طعنۀ عدو در بزم * ثانى برادر زاده يه ديرلر ؤ كاچيك ع كسر جيم فارسى وسكون ياى تحتانيله عقيقه يه ديرلر كرك بال كركسه بكمزدن اولسون شاعر بيت دهن را چو دندان كاچيك شكر * سخن كشته همچون شكر مكرر ؤ كاروانك ع سكون راء مهمله وفتح واو ونونله بر قوشدر صولر كنارنده اولور تركيده كروان ديرلر ؤ كاشك ع سكون شين معجمه وكاف موقوفله كاشكى معناسنه دركه عربيده ليت ديرلر ؤ كاغك ع فتح غين معجمه ايله نشاط وسرور معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى بومعنايه ميرنظمى بيت بكاغك در جهان بكذشته عمرش * شب وروزش به بزم عيش وشادى ؤ كاك ع سكز معنايه كلور اول ماوراء النهرده بمعنى مردم قريع الدهر بيت همه چون غول بيابان همه چون مار صليب * همه چون هرۀ بحرى همه چون كاك غدنك * ثانى طفل اوغلانجق معناسنه شمس فخرى بيت كريۀ من زدند دشمن ودوست * سوخت حال دل مرا زن وكاك * ثالث كوزببكى مردم چشم معناسنه ابو المثل بيت جهان هميشه بدوشاد وچشم روشن باد * كسى كه نشناسدش كند باشد كاك * رابع ياغلى قورى اتمك كه عربيده كعك ديرلر سراج الدين قمرى بيت جاى خاقان نبود ذروۀ منبر آراى * كاك ناپخته شود لايق منبر كردد * بسحاق اطعمه بيت پيش زخم نخود آب ارسپر كاك بوى * همچونان تنكش بجان سپرى نتوان كرد * وبكسمات كه معروفدر برنوع قورى اتمكدر اهل سفر كوتورب زاد راه ايدرلر استاد لطيفى بيت چون موافق همره و پالادوكاك * از موۀنات سفر مارا چه باك * خامس قورى ات كه لحم قديد معناسنه در سادس مرد لاغر يعنى ارق آدم قورياق لازمه اولوب وجودنده طراوت ونضارت اولمدوغندن كنايه در حكيم انورى رنك لاغرى هجونده * قطعه * دوش چون احمقان زخانۀ خويش * سوى كوهرستى كاك شدم * هيج القصه تا بكردن ور يش همچو چولاهه در مغاك شدم * سابع قرص ماهه ديرلر غالبا استعاره طريقيله در رضى الدين نيشابورى بيت نداشت بهره ز علمى كه اوج منبر جست * بزر در وقت موسم ازان قبل شد كاك * ثامن آذربايجان ناحيه سنده برقلعه نك آديدر ؤ كالك ع فتح لامله ايكى معنايه در اول خام قاون اما تركيده قاونك وهم قارپوزك خامنه كلك ديرلر فارسيده قاونك ناپخته وبى لذت اولا نه كه قمق اولور كالكدن غيرى شكلود دخى ديرلر اما فرهنك جهانكيريده بمعنى كدو يعنى قبق مسطوردر ثانى آلت حجامت كه كال وكاله دخى ديرلر امير خسرو بيت لابد آنكس كه مثل پيشۀ او حجاميست * سازاو استره وكالك ونشتر باشد ؤ كاواك وكاوك ع كلاهما بمعنى مجوف يعنى ايچى بوش هرنه اولورسه ميان تهى معناسنه شمس فخرى بيت سوخت سوداى توسويد ايم * دل ومغزم ازان شده كاواك * بومعنايى مؤيد استاد لبيبى بيت بجز عمود كران نيست روز وشب خورشش * شكفت نيست از وكر شكمش كاواكست ؤ كاورك ع فتح واو وسكون راء مهمله ايله آشيانۀ مرغان كه كابك وكابوك مرقومين معناسنه وسكون واو وفتح راء

مهمله ایله [illegible] معناسنه درکه خیار کبی بر نسنه در خیار کبر دیرلر سرکه یه قویوب ترشی ایدرلر
ﻧﮋ کاولجك وکاونجك ﻉ کلاهما بفتح الواو وسکون اللام والنون بعدهما جیم مفتوحه ایله بمعنی بادرنك
سبز یعنی تازه خیار شمس فخری بیت خیار خلق کسی دان که برکند دندان * ز ذوق خربزه و دل نهد
بکاونجك * کذا فی فرهنك جهانکیری ﻧﮋ کاویخك ﻉ کسر واو وسکون یای تحتانی و فتح خاء معجمه ایله
مجمع الفرسده بمعنی خیار بادرنك که سبز و بزرك اوله منجیك بیت ز بوستان تو آنکس که خواست
خربزه را * میسرش نکند جز خیار کاویخك * مؤید الفضلاده واو یرینه رای مهمله ایله مرویدر ﻧﮋ کباك ﻉ
فتح باء موحده ایله لیف خرمادن اولان رسن معناسنه درکبال دخی دیرلر کذا فی المجمع ﻧﮋ کبك ﻉ
سکون باء موحده ایله بمعنی دست راست یعنی صاغ ال و صاغ طرف کذا فی فرهنك جهانکیری
مجمع الفرسده بمعنی کف دخی مرویدر ﻧﮋ کپك ﻉ سکون باء فارسیله ککلك که عربیده حجل دیرلر
خواجه سلمان بیت در زمان تو هران باز که زفت در پی کپك * رشته کم کرد ز حسرت سرانکشت
کزید ﻧﮋ کپوك ﻉ ضم باء فارسی ایله بر قوشدر هم جنسی اولمیان قوشلر ایله اوچوب قونار
وارککی احیانا غیری ارکك قوشه دیشی اولوب جفت ایدیشور و مرویدرکه مزبور قوشلك استخوانی
محبوبه دوست اولنلر یانلرنده کوتورسلر بالخاصه محبوبی کندویه رام ایدر و دخی تناولی باهه
قوت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی * قطعه * کپی و کپوك صفت خرسرست
مسخ چوکپی و چو کپوك غر * مرغ ز هر جنس که بیند کپوك * ماده شود کیرد ازان جنس نر *
بومعنایه منجیك * قطعه * با این همه سخن که همی جفت خواستم * آمد فراخ مردعیا نحیب
بام بام * خارش کرفته و بخوی اندر شده غمی * همچون کپوك خسته و بی جفت کام کام * باء
موحده ایله طاوق کومسیدر مجمع الفرسده سرخ رنك بر مرغابی در عربیده عنقد دیرلر شرفنامه ده
کپوك چکاوك دیدکاری قوشدرکه عربیده ابو الملیح دیرلر ﻧﮋ کتك ﻉ فتح تاء مثناة ایله بر نوع
کوسفنددر ایاقلری قصه اولور و لسان هندیده برحیه نك آدیدرکه ازوب بولانق صویه
آدوکسه لر فی الحال صاف ایدر ﻧﮋ ﭽﻜﻚ ﻉ فتح جیمله یدی معنایه کلور اول اوجی اکری وسوری
دمور در کولنك کبی اغاج صاب چوز وب فیلبانلر آنکله فیلی ضبط ایدرلر یعنی اوزرنده ایکن
دپه سنه اوروب صاغ و صوله دوندررلر کانه فیلك عنانیدر مولانا عبد الله هاتفی بیت داد
از پی ضبط پیل مستش * از قوس و قزح چکك بدستش * و دخی هر باشی اکری دموره دیرلر
عموما وکولنکه دخی دیرلر ثانی بر باشی اکری اغاجدر باشنه قبق برکیدوب اوق نشانی ایدرلر
اول نشانه اورانه خلعت و آقچه ویررلر خان خانان بن بیرم خان بیت عقد قبق نمود خدنك
توا ز چکك * یا از هلال صورت پروین نمود چك * ثالث کوس و طبل طره سی که اول دخی
باشی اکری بر اغاجدر طبل زنك بر النده منکوز اغاج و بر النده بر اینجه چبقدر اصولی دم تك در
مولانا شهابی بیت چکك داده برکوس هر لحظه بوس * شده کوش کردون کر از بانك کوس *
مولانا هاتفی بیت چکك بر دهل فتنه انکیز شد * زبانك دهل فتنه کر تیز شد * رابع باشی
اکری بر پالهدر که قازك و خروسك قویروغنده اولور شاطرلر و عورتلر باشلرینه صوقرلر
خامس بر نوع طبراق بردار اقدر ایچنه کلاب ایله آمیخته تازه خرما قویوب آغزین صوارلر سادس
قلاب که بالق صید ایدرلر ترکیده اولته دیرلر سابع برداروددر شیرازیلر قصیلك و عربیده شبح

شبح دیرلرکوزآغریسنه دوا ایدرلر ﮎ کراك ﻉ فتح راء مهمله ایله برقوشدر اکثر صوکنارلرنده
اوزون قویروغی واردر صالدقجه یره طوقنور کرمانیلر سیسالنك واصفهانیلر عایشه لب جوی
وعایشه دخی دیرلر عربیده صفوه دیرلر شمس فخری بیت زانکه ازانتقام رأفت او * نکند
بازبازقصد کراك * حکیم اسدی * مثنوی * سراینده ساروچکا وك زسرو * بچمان درچمنها
کراك وتذرو * استاد دقیقی بیت چنان اندیشد او ازدشمن خویش * که بازتیزدندان ازکراکا
ﮎ کرتك ﻉ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله طوتوق که کزینه وپتك دخی دیرلر ﮎ کرك ﻉ
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کراك مرقوم که آندن مخففدر حکیم انوری * قطعه *
تانباشد همچو عنقا خاصه درعزات غراب * تانباشد همچو شاهین خاصه درقدرت کرك *
جان خصم ازتیر سیمرغ افکند برشاخ عمر * باد لرزان دربرش چون جان بنجشك ازتك *
مجمع الفرسده * مرغ کبود باشد که باهمجنس جفت نشود * ونسخهٔ میرزاده مرغیست سپید
کبود دم واقعدر ثانی بیت المقدس مضافاتندن برشهر آدیدر حکیم زجاجی بیت زکنعان
وازرمله وازکرك * رسیدند کردنکشان یك بیك * وسکون راء مهمله ایله بوزن برك بش
معنایه کلور اول کرکدن لفظندن تخفیف اولنوب اول معنایه استعمال اولنمش حکیم اسدی
* مثنوی * سرود آرد ازقد مردی فزون * سرش چون سنان باچو آهن ستون * فکنده
همه پیش شان میل میل * سروهای کرکست ودندان پیل * ثانی زره معناسنه در وله
* مثنوی * چنان زد برکرك وترك ای شکفت * که کرکش زترك آتش اندرکرفت * هزارش
ستیر داد وصد هون کرك * چهل اسب جنکی وصد درع ترك * ثالث بمعنی ماکیان طاوق
معناسنه کمال غیاث درتوحید باری جل ذکره بیت ازشیر تاپروبه وازموش تاپلنك *
ازکبك تابکرکس وازکرك تابکرك * رابع بمعنی کپك یعنی کلك خامس بمعنی سرطان یعنی
یتکج کذا فی فرهنك جهانکیری ﮎ کرکرانك ﻉ سکون راء اوّل وفتح ثانی وکاف ونونله اول
یومشق کموکدرکه یتك ممکن اوله کورك اوجنده وسینه ده اولور کرچن وکرکری دخی دیرلر
عربیده غضروف دیدکلریدر ﮎ کرکرك ﻉ سکون راء اول وفتح ثانی وکاف ایله بمعنی کراك مرقوم
حکیم ناصرخسرو بیت نجسته راجز ازخورد ماند آردکوش * بنفشه راجز ازکرکرك ندارد
پاس ﮎ کرژك ﻉ فتح زاء فارسیله التی معنایه در اول بمعنی کلك مرقوم مولانا هاتفی بیت
بدانکونه تاسیزده پیل مست * بزخم کرژك راست درخون نشست * میرخسرو بیت آن
کرژك برتارك پیل ازشکوه * بود تیغ کوه بربالای کوه * لفظ مرکبدر کرژ ایله کاف تصغیردن که
اکری بجه دیمك اولور ثانی مجمع الفرسده کوس وطبل طره سی که چلك دخی دیرلر امیرخسرو
بیت ذنب پای کواکب راشده خار * کرژك رست دهل زن راشده مار * مولانا شهابی بیت
چنان زد کرژك زخم برروی چرم * که پردرد شد پوست راروی نرم * ثالث براکری بجه اغاجدر
باشنه قبق بغلیوب اوق نشانه سی ایدرلر رابع قلاب که بالق اولته دی وقانجه دیدکاری
آلت کشتی خامس قاز وخروس قویر وغنده اولان اوزون اکری بجه توی سادس طبراقدن
برنوع برداقدر ایچنه رطب خرما قورلر بوآلتی معناده ده چلك مرقوم ایله مترادفدر ﮎ کزلك ﻉ
سکون زاء معجمه وفتح لام ایله باشی کیرویه اکری اولان بچق وصویه وقلمتراش وامثالی نسنه لر

مولانا جامی * مثنوی * تا قلم را نخست دست دبیر * نتراشد بگزلك تدبیر * نرود بر مراد دل قلمش * خوش نباشد بچشم کس رقمش * مایه گزلك ز صنعت حکاك * سود را کندی درستی پاك * وله ایضا بیت حرف نوشته بدل طفل خرد * گزلك پستان نتواند سپرد * مجمع الفرسده کسر کافله مرویدر ﮒ کسك ﻉ فتح سین مهمله ایله بر نوع قوشدرکه عربیده عقعق دیرلر ترکیده صقسغان دیدکلریدر کذا فی فرهنك وفایی وتحفة الاحباب اما رساله ابوحفص سغدیده بمعنی تلبه مرقومدر وبو بیت عمعق بخاری یه متمسك اولمش بیت هرگز نبود خاك بشوری چونمك ازکاه چگونه می سازند کسك ﮒ کشك ﻉ فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول یوغرت قوروسی‌که ترکیده کش دیرلر ثانی چلاهلر طوقودقلری بزك عرضنی کرمك ایچون ارقوری قودقلری دموکه ایکی باشی طراق کبی دیشلری واردر آکا آهنجه دخی دیرلر ﮒ کشکرك ﻉ سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بر قوشدرکه سیاه رنك وبیاضی دخی اولور وقویروغی اوزون آکا عکه دخی دیرلر عربیده عقعق ترکیده صقسغان دیرلر مولانا حافظ صابونی بزبان قزوینی بیت چندین هزار کوتر وقمری وکشکرك * باموده یم که برج کسی او پرانسی * ﮒ کفچك ﻉ سکون فا وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه‌در اول بمعنی دامن زین یعنی ایر اتکی سراج الدین سکزی بیت از پی کفچك زین فرست صاحب خلد * کر بخواهی دهد از چادر حوراء اطلس * ثانی بمعنی کفچه بومعناده کاف تصغیری اولور ﮒ کفچلیزك ﻉ سکون فا وفتح جیم فارسی وزاء معجمه وکسر لام ایله کفکیر معناسنه‌درکه کفچلیز وکفچلیزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری اما مجمع الفرسده سوسمار کوچك معناسنه‌در کذا فی فرهنك میرزا وادات الفضلاده بر جانوردر الی وایاغی سرخ اولور عربیده عوص دیرلر ﮒ کفك ﻉ سکون فا ایله بوزن اشك بمعنی کفچ مرنوم یعنی کوپوك دریانك وغیریلرك مختاری بیت بد ریا برد آب وباد وکفك وکرداوکونی * یکی اندر نهش درکشت ودیکر بر سرش عنبر * حکیم قطران ارموی بیت شکفته لاله چو جام شراب وژاله درو * چو کفك رخشان اندر میان جام شراب ﮒ کاك ﻉ اوچ معنایه‌در اول بر نوع اتمکدرکه بشدکدن صکره قوریدرلر کاك دخی دیرلر ثانی براجیرق اوتدر قوریدوب وطوزقا توب اتمك ایله یرلر ترکیده ککاك عربیده صعتر دیرلر ثالث کندوینی بزه یوب زیب وزینت ویرن ارککه آدمه دیرلر اوچ معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت همچو کاك باشد که با کاك میخورند ارباب دل * چون زن دلاله آراید خودش هر مردکاك ﮒ ککمك ﻉ سکون کاف وفتح میم ایله کلف معناسنه‌درکه چهره‌ده وسائر اعضاده ظاهر اولور تابش دخی دیرلر کذا فی جهانگیری ﮒ کلاك ﻉ فتح لام ایله اول دشت وصحرایه دیرلرکه مطلقا زراعت اولنمامش اوله حرکات ثلثه‌ده معنای آخر ایله وارد اولمشدر مجمع الفرسده بالای پیشانی مرویدرکه کلال دخی دیرلر ﮒ کلك ﻉ فتح لام ایله بوزن فلك سکز معنایه کلور اول نشتر فصادکه نیشتر وشست دخی دیرلر عربیده مبضع دیرلر حکیم سوزنی بیت کر پیش کل کشم کله مشکبوی تو * بر من کالك مزن که ببندد پشم از کلك * حکیم سنایی بیت تاکی ز راه رشك وبخیلی ز این وآن * بهر کل وکلاله خوبان کالك زنیم * ضیایی نخشبی بیت در دل خیال غمزه تیرت چو بکذرد * کویی زدند بر دل پرخون من کلك * ثانی آرپه وبغدای صاپندن واغاجدن دخی یاصی تخت کبی نسنه

نسنه یا پوب بیوك صولری یکمك ایچون صال کبی ایدرلر وکاهی قرق اللی بوش طلومی اوفروب
آغزین بغلیوب بربری یاننه قویوب او زرینه دیرکلر و تخته لر ایله بیوك صفه کبی ایدوب اوزرینه
اثواب وسایر ذخایر وامثالی نسنه لری قویوب بیوك صولرك اوزرنده مراد ایتدکلری یره کوتوررلر شط
وفرات صولرنده چوق قوللنورلر ترکیده دخی کلك دیرلر ابو العلای کنجه بیت کر ز جمله چوب و نی
کاندر جهان * دست تقدیر خدا بند د کلك * ثالث دامغان مضافاتندن بر موضع نامیدر آنده
بی نظیر بغدای حاصل اولور استاد منجیك بیت کندم بیار از کلك از دامغان ببر * زانواع میوها
وز اقسام غله ها * رابع بمعنی دردسر یعنی باش اغریسی خواجه عمیداو یکی بیت چند شوم
صداع کش کرد سماط خسروان * کز در نست عالمی زرق پذیر بی کلك * خامس بمعنی شوم
ونامبارك حضرت مولانا قدس الله سره العزیز بیت زین می خوری کردی ملك زان
می خوری دیو کلك * زین می ابو بکری شوی کردی ازان می بو الحکم * وشأمت ونحوست
سببی ایله بیقوشه دخی دیرلر سادس خام قاون وقار پوزکه کالك وسفچه دخی دیرلر سابع
هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ثامن کاومیش نو وجوان یعنی کنج وارکك صو صغری کذا فی
فرهنك جهانکیری بعض فرهنکلرده احول معناسنه ده روایت اولنوب استاد لطیفینك بو بیتی
ایراد اولنمش بیت درین ملك نبود نظیرت ملك * نظیرت نه بیند مکر که کلك * اما فرهنك
جهانکیریده بو معنایه کسر کافله روایت اولنمشدر وسکون لامله بوزن دلك بمعنی بغل یعنی قولتوق
ایچی اطبا نك بری دیمشدر بیت اکر آیدت درد دران وکلك * علاجش همی کن بتلد هیق
ودلك ﴿ کلوتك ﴾ ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله اول قصه اغاجدرکه قصارلر آنکله
بز آغردرلر کدین دخی دیرلر ﴿ کلیك ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله بیقوش که جغد وکوف
دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کمیوك ﴾ فتح میم وضم یای تحتانیله بمعنی رقیمه یعنی بز پاره لرین بر یره
بغلیوب تنوری پاك ایدرلر اتمك پشمك ایچون کذا فی المؤید ﴿ کناك ﴾ فتح نونله پیچش شکم
یعنی یورك بوریسی عربیده مغص دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * عارض چه بود کناك نبود صادق
میدان که بنزدیك طبیب حاذق * از خوردن معجون بنفسج کردد * با ماده مرض طبیعت فایق
﴿ کنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله بر اغاجدر سار رشك دار وکرثم وسله دخی دیرلر ﴿ کندوك ﴾
سکون نون وضم دال مهمله ایله کوب کبی بر بیوك ظرفدر ایچنه غله قورلر کندوم وکندوله
وکندو دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ببند سال وقحط سخت درویش و توانکر را *
هم از کندم تهی کندوك وهم خالی زنان کرسان ﴿ کنك ﴾ سکون نونله ایکی معنایه در اول
آدمك قولی که برمق اوجندن اوموز باشنه وارنجه وطیورك قنادی واغاجك داللری معناسنه
شاعر بیت آن خسیس از نهایت خست * کنك کنجشککی بکس ندهد * ثانی شاخ نبات
معناسنه بسحاق اطعمه بیت از کنك نبات آنکه درین شیشه کره بست * در نفس همه
صورت قرصك که ومه بست * مجمع الفرسده براوتدرکه آندن ریسمان ایدرلر ودخی ایچی بوش
قوز مسطوردر ﴿ کنیزك ﴾ کسر نون وسکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله جاریه معناسنه درکه
کنیز دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شراب وعشرت ونقل مهیا * کنیزك پنج وشش همچون
ثریا ﴿ کورك ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله کبره دیدکلری اوتك میوه سی دراغاجن ویپراغن

وچیچکن خرده و تازه دکنلریله سرکه یه قویوب ترشی ایدرلر ﴾ کیك ﴿ سکون یای تحتانیله
وکاف مکسوره ایله ده مروید رپوره که عربیده برغوث دیرلر واماله ایله کوزببکی مردم چشم
معناسنه شمس فخری بیت هنکام اجتماع بوقت مقابله * ازکینه مهر برکند ازدیده اش کیك
﴾ مع الکاف الفارسی * کارنجك ﴿ فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله بمعنی بادرنك سبز یعنی
تازه خیار کذا فی المؤید ﴾ کارنك ﴿ فتح راء مهمله وسکون نونله صاحب طرب ودخی جرب
زبان یعنی کلامی صحیح وفصیح ومنتظم سویلین کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید ابو المعانی
بیت یاری نکند چو بخت وطالع * سودی ندهد بعقل وکارنك ﴾ کازریسك ﴿ کسر زاء
معجمه وسکون را ویای تحتانی وسین مهملتین ایله مخلصه دیدکاری دانه جکلر در ترکیده نو روز
اوتی دیرلر نوروز کوننده یدی کره یدیشربیو تارلر ﴾ کالنك ﴿ کسر لام وسکون نونله نعلبندلر
آلتلرندن سمتراش دیدکاری آلتدر ﴾ کالوسك ﴿ ضم لام وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله
بمعنی باقلا که ترکیده بقله دیرلر کوسك دخی دینلور کذا فی المجمع ﴾ کچك ﴿ فتح جیم فارسیله
بوجانورجکدر صومشکی دیرلر ومشك دخی دیرلر ﴾ کردانك وکردنك ﴿ کلاهما بسکون
الراء وفتح الدال المهملتین والنون بمعنی دیوث وابله ونادان وقلتبان وبی اندام کذا فی المجمع بو معنایه
ابو المعانی بیت اغیار سك بکرد در کوی شاه خوبان * آن کردنك بزعمش یعنی شده نکهبان
﴾ کژرنك ﴿ سکون زاء فارسی ونون وفتح زاء مهمله ایله بوز رنك معناسنه یعنی نه بیاض
ونه سیاه اولور آت اولسون غیری اولسون عارضه ومعروضه اطلاق اولنور میر نظمی بیت
بدستش نیزه در زیر اسب کژرنك * بچشم خصم کرده چرخ را تنك ﴾ کزمازك ﴿ سکون زاء
اول وضم ثانیء معجمتین وفتح میمله ایلغون اغاجی تعریب ایدوب جزمازج دیدیلر وله بیت
صورت زشت کی شود نازك * نشود نسترن چو کزمازك * مجمع الفرسده ایلغون اغاجنك
میوه سنه دیرلر که کزمازج دخی دینلور ﴾ کشتوك ﴿ سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله قبلو بغه که لاك پشت وسنك پشت دخی دیرلر ﴾ کشدانك ﴿ سکون شین معجمه وفتح
دال مهمله ونونله کیرو پاس که جامه ده وغیری یرده اولور ﴾ کشنك ﴿ سکون شین معجمه وفتح
نونله یاصی قبق که یاتوق کبی اولور اکثر شراب ظرفی ایدرلر میر نظمی بیت کنار آب با دلدار
مهرو * بکشنك باده کلرنك وخوشبو ﴾ کفسك ﴿ فتح فا وسکون سین مهمله ایله بغدای
کپکی یعنی بغدای دوکدکده چقان قبوغی ﴾ کفشك ﴿ سین مهمله یرینه شین معجمه ایله ده
کپك معناسنه در ﴾ کفکوك ﴿ سکون فا وضم کاف فارسیله اسکی بورك وامثالی اسکی نسنه لره
دیرلر میر نظمی بیت بدوشش جامهٔ پرشوخ ومفلوك * بسر دستار صد پاره بکفکوك
﴾ کلاسنك ﴿ فتح لام وسین مهمله وسکون نونله صپان طاشی که فلاسنك دخی دیرلر عربیده
مقلاع دیدکلریدر وله بیت حسودان عاقبت کردند نیرنك * بدور انداختند همچون
کلاسنك ﴾ کلفخشنك ﴿ سکون لام وخا ونون وفتح فا وشین معجمتین ایله اولو قدن یاخود
یوکسك یردن صوا قارکن طوکوب اغاج کبی اوزون اولوب قالدوغنه دیرلر قرالاوی بیت
آب کلفخشنك کشته ازفشردن ای شکفت * همچنان چون شیشهٔ سیمین کون آویخته *
﴾ کلفشنك وکلفهشنك ﴿ کلاهما بمعنی کلفخشنك مرقوم ﴾ کلنك ﴿ فتح لام وسکون نونله

نونله چپادیدکلری دمور بوصنعتجی وباغبان آلتیدر ابوالمعانی درهجا بیت چهره اش چون
بوستان کوه رنك * یبنی اش آنجاسنده همچون کلنك ﴿ كالیك ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول شاشی احول معناسنه مظفری بیت چون ببینم ترا زبیم حسود *
خویشتن را کالیك سازم زود * شمس فخری بیت کرماه نیم کوز زکردون نظرکند * سوی
درشهنشه از دیدهٔ کالیك * ثانی کل تخمی معناسنه ﴿ کمسك ﴾ فتح میم وسکون سین مهمله
ایله سوده یوغرت قارشدرب تناول ایدرلر عربیده شیراز دیرلر کذا فی المجمع روم دیارنده چوبانلرك
متعین طعاملریدر کند ولسانلرنده کوره مز دیرلر کاف عربیله ﴿ کنارنك ﴾ فتح نون اول وراء مهمله
وسکون نون ثانیله برپادشاه ذی قوت وصاحب مملکتك زیر حکمنده اولان ولایت ضابطلری
وسرحد بکلری معناسنه لفظ مرکبدر برجزوی کنادرکه زمین معناسنه وبرجزوٴ یده رنك در
خداوند معناسنه که صاحب زمین دیمك اولور حکیم فردوسی بیت ازین هردو هرکز نکشتی
جدا * کنارنك بودی واو پادشا * وله ایضا بیت کنارنك باپهلوان هرکه هست * همه داد
جوییدباز یردست * حکیم اسدی بیت شکستم بتو هرچه بدخواه بود * بجنك از کنارنك
اکرشاه بود ﴿ کندك ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله خندق که خندك دخی دینلور
میرنظمی بیت به پیرامن قلعه کندك چنان * رسیده سرباره بر آسمان ﴿ کنك ﴾ سکون
نونله بوزن شنك ترکستانده بربتخانه آدیدر شمس فخری بیت چمن زباد صبا شد نکارخانهٔ کنك
عروس شاخ درآو یخت حلهٔ صدرنك * بعض فرهنکلرده ترکستانده برشهر آدیدر وبعضیلر
جزیره در دیدیلر وبعضیلر برارمق آدیدر دیدیلر وبعضیلر دخی برخزینه آدیدر دیدیلر ارمق آدی
اولمق هاتفی نك بوبیتندن فهم اولنور بیت سنده جمع کردن فرازان هند * زدریاچهٔ کنك
تا آب سند * بیندن شهر اولمق دخی محتملدر وفرهنك جهانکیریده کوز پشت معناسنه ده نقل
ایتمش ﴿ کوسك ﴾ سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی کالوسنك مرقوم کذا فی المجمع
﴿ کیارنك ﴾ فتح یای تحتانی وراء مهمله وسکون نونله بمعنی رنك سفید کذا فی التحفه
﴿ مع اللام * کابل ﴾ هند سرحدینه قریب برولایت واسعه واقع برشهر عظیم آدیدر
مولانا هاتفی بیت وزآنجا سوی مرز کابل شتافت * وزان بوم وبرکام دل بازیافت ﴿ کابیل
وکاویل ﴾ کسر باء موحده وواو وسکون یاء تینی ایله بهردورا باقردن دوزلمش هاون که ایچنده
بعض اشیا دوکرلر کابیله وکاویله دخی دیرلر ﴿ کاچال ﴾ فتح جیم فارسیله اثواب خانه که عربیده
اثاث البیت دیرلر شمس فخری * قطعه * خدایکانا دانٰد خردکه در رئیت * کلام داعی شعر ست
وشعر دیکرشال * زترکتاز حوادث درین فتن مارا * نه خان بماند ونه مان نه رخت ونه
کاچال * استاد عنصری بیت زود برکند وبازسود ندش * همه کاچا لها نمودندش *
﴿ کاخول ﴾ ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله آله صغرجق که چکرکه ایله جنك ایدوب چکرکه یی
هلاك ایدر برولایته چکرکه مستولی اولسه اول قوشك مخصوص صویی وار دروار روب اول صودن
طلب ایدرلر صویك اوزرنده مشایخدن کمسنه لر اوقورکندولری برشیشه یه نصف شیشه مقداری
صوقویوب ویررلر شرطی بویله درکه کوتورن آدم محلنه واصل اولنجیه دك معصیت ایتمیه
وآبدستسز طوتمیه وکرکی وقپوکبی عمارت التندن چکورمیه وقوناغه قوندقده یره

قومیوب یوکسلك یره آضه چکرکه آوازدوغی ولایته وارنجیه دك منکو رقوشلر اردینه دوشوب کیدرلر همان چکرکه یی کوردکلری کبی جنکه باشلیوب بامر الله تعالی چکرکه نك اولدیاردن نام ونشانن قومازغریب حکمت وقدرت رب عزت عزت اسماؤه اول قوشه برخاصیت ویرمشدرکه چکرکه قوشنك آوازین ایشتدوکی کبی قرلغه باشلرلر وقوشلر ایسه اولمرتبه جنك ایدرلرکه ساعت بساعت بورنی قان اولدقچه آقارصولردن بورنن یویوب ینه جنکه کیدر بولغت جرجانیلرلسانیدر عربیده سمرمرد یرلر ﻟ کارافزول ﺢ سکون راء مهمله وفاوضم زاء فارسیله اجیرومستأجر یعنی اجرت ایله ایش ایشلدیجی وایش ایشلدیجی معناسنه هم فاعل وهم مفعول اولور ابو المعانی بیت کاررابی کارفرما برنمی آید بسر * هرکسی لیکن نباشد کارافزولی کند ﻟ کاروزول ﺢ ضم راء مهمله وزاء فارسیله بمعنی کارافزول مرقوم ﻟ کاکل ﺢ زلف وپرچم معناسنه میرنظمی بیت هرکه کرددل ببند دزلف یارمشکباز * هم برآرد کاکل مشکین بدست دلفکار * ودخی بغایت آجی براوتدر عربیده قلام دیرلر ودخی اول نسنه که اوزونه اثواب سرولر ایپ اولسون اغاج ولسون مجمع الفرسده برنوع بغدایدرکه آکا حنطه رومی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده هونبات البریقال انه من الحمص حمصدن مراد شوره کیاهدر یعنی آجی اوتدر ﻟ کاکول ﺢ بزیادة الواو بمعنی کاکل مرقوم کذا فی المجمع ﻟ کال ﺢ یدی معنایه کلور اول بمعنی خم یعنی اکلمش امیرخسرو بیت بین مدح نائب بی آن کز برای دین * زوقلب مه بشکست وازین پشت ماه کال * ثانی بوبرك اورته سی که میانکان ومیانکال دیرلر وله ایضا بیت این وصف آن ضیاست که ازرشك رای اوست * پشت هلال راکه خم است ازمیانه کال * ثالث بمعنی ژولیده یعنی قارشق موروش شیخ سعدی بیت ازین خفرقی موی کالیده * بدی سرکه درروی مالیده * رابع هرخام نسنه یه دیرلر خصوصا میوه یه خامس بمعنی کدو یعنی قبق سادس برنوع کلدرکذا فی فرهنك جهانکیری سابع مجمع الفرسده بمعنی هزیمت یعنی قاچمق شمس فخری بیت بغیر وکنج عدم نیستش کریزکهی * اکرزتیزی تیغش بود عزیمت کال * مهزوم یعنی قاچغونه کالیده دیرنسخهٔ میرزا ابراهیمده برنوع کلدر ﻟ کاول وکاوول ﺢ کلاهما بضم الواو بمعنی چاشنکیر کذا فی المؤید ﻟ کاهکل ﺢ سکون ها وکسر کاف فارسیله صمانلی بالچق کهکل دخی دیرلر کاه صمان وکل بالچقدر میر نظمی بیت مرعمارت را مهمست کاهکل * زان نمی باشد نیابی کاه کل * ﻟ کاهل وکاهیل ﺢ کلاهما بکسر الهاء مست واوشنکن وایشنده مهمل آدم ویوریمکده اقدام سز آت وسائرحیوان ﻟ کبال ﺢ فتح باء موحده ایله خرما الفندن اورلمش ایپ بعض فرهنکلرده کباك واقع اولمشدر ﻟ کبل ﺢ فتح باء موحده ایله بوزن جبل قیون دریسندن اولان اوزون توبلی کورك که بغایت خشین ودرشت وناملایم اولور اکثر ترکمان واکراد کیرلر ابو المعانی * قطعه چنین است عادت کردون زاول * که شمور ووشق نادان بپوشد * شود دانا برهنه وقت سرما نمی یابد کبل هرچند کوشد ﻟ کتعال ﺢ سکون تاء مثناة وفتح عین مهمله ایله نکبتی ومخنث اوغلان کبی ننك وعاراولوب دائما خذلان ونکبات ایله معاشرت ومصاحبت ایدن بومقوله زنانه کتعاله دیرلر میرنظمی بیت بطفلان تربیت اهمال باشد * برفته آخراو کتعال باشد ﻟ کتل ﺢ فتح تاء مثناة ایله طاغ ارکی معناسنه تلك دخی دیرلر ﻟ ﭼﮑﻮل ﺢ سکون جیم وضم کاف

كاف فارسينك ايله كاسهٔ درويشان كه كشكول دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت زچكول دريوزه
تاجام زر * ببردند تركان تاراجكر ﴿ پچل ﴾ فتح جيم فارسيله اوج معنايه در اول باشى كل اولان آدم
عربيده اقرع ديرلر شريف تبريزى در هجا بيت زسر كدام پچل شوره ريخت وزكون ريخ *
كه باشدت زپى نوره آهك وزرنيخ * ثانى اكرى اياقلى آدم وحيوان امير خسرو بيت
از چل چل تو پاى من زار شد پچل * من خود نميچلم تو اكر ميچلى بچل * ثالث بر جانور در صومشكى
ديرلر ﴿ پچول ﴾ ضم جيم فارسى وواو ايله رقص ايدركن بلندن آشاغيسن حركت ايندورنه
يعنى كوت چالقمغه ديرلر شمس فخرى * قطعه * چند باشى براى شهوت وحرص * پاى
بسته بطرهٔ مرغول * كاه از بهر خندهٔ مردم * پايمال تمسخرى و پچول * شيخ ابو سعيد ابو الخير
* رباعى * اسرار ملاع بين كه بغول افتادست * وان سكهٔ زربين كه بپول افتادست * آن
دست برافشاندن مردان زدوكون * اكنون بترانهٔ پچول افتادست * شيخ اوحدى بيت
زين پچول و پچل سرى چندند * كه بريششن چنان همى خندند ﴿ كشكل وكشكول ﴾
كلاهما بسكون الشين المعجمه وضم الكاف الفارسى كاسهٔ كدايان وقلندران وسائلان
فرهنك جهانكيريده بمعنى كداكه پچكول و پچكول دخى ديرلر ابو المعانى بيت بدركاه خدا
مرد خدارا * شود ماه نوى در دست كشكول ﴿ كشيده عقل ﴾ يعنى ديوانه ابو المعانى بيت
كشيده عقل كند عاقل آن كشيد ابرو * كشيده دل بسوى خط وخال آن مهرو ﴿ كفچل ﴾
سكون فا وفتح جيم فارسيله آت وقاطر وساير حيواناتك صغريسى كه كفل دخى ديرلر
﴿ كفچول ﴾ سكون فا وضم جيم فارسيله اير پاصدوغى يعنى ايركاو تراغنه پچه وياخود پنبه
قورلركه نرم اولوب اغاج زحمت ويرميه ميرنظمى بيت زبرك كل بزين را كرده كفچول * نباشد
آن سرين را ريخ افزول ﴿ كفچه نول ﴾ سكون فا وفتح جيم فارسى وضم نونله برقوشدر بورنى
پاصى اولور ﴿ كفل ﴾ فتح فا يله صغرى جميع حيواناتك آتك وقاطرك وساير ﴿ كلال ﴾
فتح لام ايله التى معنايه كلور اول بمعنى كاسه كر وكوزه كر يعنى كاسه وبرداق ياپوجى مولانا
آصفى نك رشحات نام كتابنده مذكوردركه بروسه شهرنده آسوده اولان عمدة الكاملين واسوة
الواصلين امير سلطان حضرتلرينك والد ماجدلرى كوزه كرى صنعتيله كسب حلال ايلدوكى
اجلدن امير كلال لقبى ايله شهرت شعاردرلر مولانا عصمت بخارى بيت تنم از خاك كل كردد
كلال از كل قدح سازد * كه روزى مى بخورد يارم قدح را در دهن كيرد * ثانى فرهنك جهانكيريده
بمعنى تارك سر يعنى باشك ديه سى شمس فخرى بيت نهد براى شرف خاكپاى اورا چرخ *
بجاى اكليل امروز برفراز كلال * ثالث مجمع الفرسده بالاى پيشانى مذكوردر يعنى آلنك يوقارو
طرفى وبو بيته متمسك اولمش حكاك بيت يازنمش ياكنمش ريش چاك * يازندم سنك يكى
بركلال * بو بيتدن باش ديه سى اولمق زياده مفهومدر رابع عاجز قالمق فرومانده معناسنه
خواجه سلمان بيت كوه را در نبض با حلم توشد سرعت عنان * برق را در طبع با عزمت كلال
آيد بديد * خامس بو معنادندر طبيعته فتور وكسل عارض اولمق سادس تيغ وخنجر
كسمز اولمق وعربيده كه زخيره لنمك معناسنه كمال اسمعيل در خطاب باد بيت مسرعى چونكه
توسنبكپاى نديدم هركز * كه نه آسايش تن داند ونى ريخ وكلال ﴿ كالكل ﴾ سكون لام وفتح

كافله هرزه كوبلك واضطراب خاطر كوسترمك معناسنه غريبه سنيه ديرلر ﻉ كال ﻉ فتح
لامله بوزن خلل اول قوش قناديدركه پادشاهان ودلاوران وتازه جوانان بزم ورزمده زينت
وفروشكوه ايچون باشلرينه صوقارلرطورناوبالقچين ئللرى كبى كه جيغه وكلكى دخى ديرلر
صورغجدن غيريدر حكيم سوزنى بيت سلطان شرق وغرب زخورشيد پيش رو * كاه
ازكله حجاب كند كاه ازكال ﻉ كمال ﻉ ضد نقصاندر شاعر بيت ازان طرف نپذيرد كمال
تونقصان * وزين طرف شرف روزكار ما باشد ﻉ كنعال ﻉ سكون نون وفتح عين مهمله ايله
ايكى معنايه در اول شكار كوزديجى معناسنه عموما وشكارى طوغان خصوصا ثانى شهوت پرست
وبيكار وهرزه كرده معناسنه شمس فخرى بيت زاحتساب تفاوت موزنست وامام * كسى كه
بود ازين بيش فاسق وكنعال ﻉ كنفليل ﻉ سكون نون وفتح فا وكسر لامله بمعنى ريش بزرك يعنى
قبا صقال ابو المعانى بيت شكم بزرك ودراز قد وكنفليلش ريش * شكفت نيست اكر ابله صحيح
شود ﻉ كول ﻉ فتح واوايله ايكى معنايه در اول توپى قيا قيون در يسندن اولان كورك
معناسنه شيخ نظامى بيت ميفكن كول كرچه خوار آيدت * كه هنكام سرما بكار آيدت *
ثانى ولايت فارسده برقصبه آديدر ﻉ كهزل ﻉ سكون ها وفتح زاء معجمه ايله براوتدر
عربيده جرجير ديرلر ملين ومسخن ومنفخ ومهيج باه در ﻉ كهكل ﻉ سكون ها وكسر كاف
فارسيله صمانلى بالچق خواجه حافظ بيت روى خاكى ونم چشم مرا خوار مدار * چرخ فيروزه
طرب خانه ازين كهكل كرد ﻉ كيجال ﻉ سكون ياى تحتانى وفتح جيمله ايچى طتلو چكردك
قايسينك وشفتالونك وهرنه نك اولورسه ﻉ مع الميم * كاشم ﻉ كسر شين معجمه ايله
بوزن هاشم براوتدر منديك ديرلر ﻉ كافور سپرم ﻉ عبيران ديدكارى اوتدر قوريدقده دخى
تازه سى كبى كافور رايحه سن ويرر بعض فرهنكده بياض فسلكن مرويدر ﻉ كام ﻉ بش معنايه
كلور اول مراد ومقصود خواجه حافظ بيت ساقى بنور باده برافروز جام ما * مطرب
بكوكه كار جهان شد بكام ما * ثانى دماغ معناسنه بوايكى معنايه مولانا جامى بيت زبان
دركام وكام از نام او يافت * نم از سرچشمهٔ انعام او يافت * وله ايضا بيت كسى كه كام درين
بحر مينهد پى كام * بكام ميرسد آخر ولى بكام نهنك * كاف كام اول عجميدر آديم معناسنه كام
اوسط مراددر كام آخر دماغدر ثالث بمعنى كوارنده يعنى طعامى هضم ايتدريجى هرنه اولورسه
شاعر * مثنوى * جرب وشيرين خوردن آرد امتلا * ميشود محتاج كام آن خوش غذا *
دولت دنيا چنين است فهم كن * راحت اندر اند كست بشنو سخن * بعض نسخه ده لقمهٔ
خايبده معناسنه در رابع اغاج كليد خامس آغيل كه كيجه لرده قيون وصغر ياتور رلر
ﻉ كبوتر حرم ﻉ ايكى معنايه در اول بحيث اللغه صيدى ممنوع اولان كوكرجين كه مكهٔ
مكرمه ده اولور خواجه حافظ بيت يارب مكير اكرچه دل چون كبوترم * افكند وكشت وعزت
صيد حرم نداشت * ثانى بحيث الاصطلاح والاستعاره محبوب بزرك زاده كه صيد ووصلى
امر مشكل اولدوغندن كنايه در ابو المعانى بيت مكن اميد وصالش ازان شه خوبان *
شكار كس نشود آن كبوتر حرمست ﻉ كتوم ﻉ ضم تاء مثناة ايله چناق قوشى ديرلر برقوشدر
ﻉ كتنيم ﻉ كسر تاء مثناة وسكون نونله مشكدن وطلومدن ومطره وامثالندن صوصزمق ترشح

ترشح معناسنه ﯓ بجيم ع كسر جيم وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول آته اير اوستندن اوربلان نسنه زين پوش معناسنه ثانى تركيده كيم ويانجق ديدكلرى نسنه كه مهابت وشكوه ايچون آتك ايكى يا نته بغلرلر قديم زمانده پارچه پارچه دمور دن ايدرلر ايدى كيدرك كمش پوللر وپادشاهلرك آتنه آلتون ومرصع پوللر ايله ايدرلر ايدى دخى كيدرك نزاكت وظرافته چكوب قطيفه اوزرينه زردوز وسراسردن ايلديلر حقا كه بش پاره يانجق ديدكلرى عربى كحيلان آتلره زيب ورونق ويروب زياده مهابتلو كوستررلر مولانا هاتفى بيت فكندند كردان پى وهم و بيم * براسبان تازى مطلا بجيم * مولانا كاتبى بيت زاتش تيغ غضب كه شعله بر چرخ افكند * نقره خنك چرخ كسستر ميشود باز بجيم ﯓ كرسم ع سكون زا و فتح سين مهملتين ايله بوزن سرسم زعفرانك آديدر زياده تناول بدنى تخدير ايدوب سرسم ايدر ﯓ كركم ع سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله قوس وقزح معناسنه در بهرامى بيت فلك مرجامهٔ را مانند ازرق * مرورا چون طرازى خوب كركم ﯓ كرم ع فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى كام كه شكنندر دخى ديرلر كرنب وكرنبا معناسنه حكيم سوزنى بيت سيرو كوز ولاك وترف وشلغم وبرك وكرم * كرم كرمك ميخورى تا چند پيغمبر ميزنى * ثانى ادات الفضلاده صوكنارلرنده وحوض اطرافلرنده بتن سبزه يه ديرلر بو معناده زايله كزم دخى مرويدر اثير الدين اخسيكتى قطعه * فرزانهٔ بجاست نه سرگشتهٔ عنا * آزادهٔ بجاست نه دلخستهٔ هوان * در روزكار هيچ نشان ديدى از كرم * جز درميان سبزهٔ اطراف بوستان * عربيده جوانمردلك وسخا ومروت واحسان معناسنه خواجه حافظ بيت رواق منظر چشم من آشيانهٔ تست * كرم نما وفرود اكه خانه خانهٔ تست * وسكون راء مهمله ايله بوزن نرم وشرم كنار جويبارده بتمش سبزه يه ديرلر استاد فرزدق بيت برجويبار دولت شاه جهان پناه * دائم ز سلسبيل وزطوبى بيست آب كرم * وعربيده اوزم اغاجنه ديرلر يعنى باغده بتمش اوزم اغاجى شاعر بيت كرم بباغ ارم كرم بود وكرم بخورد * بكوش هركه بكفتم كرم بكفت كرم ﯓ كريم ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول اجداد رستمدن برينك آديدركه نريمانك پدريدر كريمان دخى ديرلر ثانى كرمان شهرينك اسم قديميدركه كريمان دخى ديرلر وروايت اولنوركه كريمان نريمانك عمارتى دركه كندو اسمنى وضع ايتمش شهر كريمان ديو آد ويرمش وعربيده كرمك فاعلى اولور جوانمرد وسخى وصاحب مروت وعطا واسماء حسنى دن براسمدر ﯓ كزچشم ع سكون زاء فارسيله شاشى احول معناسنه كه كوزك اكرى باقمقدن كنايه در ﯓ كزدم ع سكون زاء فارسى وضم دال مهمله ايله عقرب آديدر دائما قويروغنى اكرى طوتدوغندن اكرى قويروق ديو اسم ويرمشلر ومشهوردركه عقرب آناسندن طوغما زآنه سى طوغر اجق محل اولدقده قارننده اولان ياوريسى قارننى يرتوب چيقار آنه سى هلاك اولور ابو المعانى * قطعه * پسرنا خلف چه بد بخنست * درحق اودعاى هردورود * زانكه در رحم همچو كزدم او * بكشد مادر وشكم بدرد ﯓ كزم ع فتح زاء معجمه ايله بمعنى ثانى كرم مرقوم يعنى صوكنارنده وحوض اطرافنده اولان سبزه كذا فى المجمع ﯓ كالكم ع سكون لام وفتح كاف ايله منجنيق معناسنه در كذا فى تحفة الاحباب ﯓ كلم ع فتح لام معروف تركيده دخى كلم ديرلر

شبوه مقوله بلند نداعلا طعامی اولور ف کمکام ع سکون میم وفتح کافله برداو ودر عند الاطبا صرع واقواه دیرلر ف کم ع ابتدادن اکسك اولاندر مقابلی بیشدر شیخ سعدی بیت بشهر این مثل بشهرهٔ عالمست * که هرکس هنربیش روزی کمست * وآز معناسنه ده مجازا کم دیرلر خواجه حافظ بیت رحمی بحال مانکنی زان سبب که تو * امثال این شکسته دلان کم ندیدهٔ * کاست دخی اکسك معناسنه در لکن کم ایله فرقی بودر که اکسلمك ایله ناقص اولانه کاست دیرلر ابتدادن ناقص اولانه کم دیرلر بیش ایله افزون دخی بویله در افزون کیدوك آرتمق وبیش ابتدادن آرتق اولاندر شاعر بیت کل ابدرناوکی از سروکم نیست * ولیکن در وفا ثابت قدم نیست * چغتای لسانده ضم همزه ایله اوکسوك دیرلر میرعلیشیر بیت مینی که مغیچه دیرا یچرا ایلادی اوسروك * نی تا نك کوزومکا قویاش بولسا ودین اوکسوك * وبر بیتده مضارع واقع اولمشدر بیت فنا میخانه سنیغه سالمینی ای وندعارف کیم * غمینی اوکسوتور دیر فنا میخانه آندین کوب ف کمان رستم ع یعنی قوس وقزح که کمان سام وکمان آسمان دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بهمن کمان رستم کیرد بهار واز * از سهم وی که کرم تراز تیر میرود حکیم انوری بیت آنجا که درزه آرد دست کمان بخشش * ابر از حسد ببردزه بر کمان رستم * ف کمان سام ع دخی قوس وقزحدر حکیم سنایی بیت مایهٔ فضلش بدست آورد تیر چرخ را وایت رایش به پشت آرد کمان سام را * موافق الدین بیت ازیرا کار کرنا ید خدنکم * که بر باز و کمان سام دارم * بومعنایه مؤید شمس فخری بیت کمترین طاق حشمت خسرو * در علو چون کمان سام بود ف کنده هیزم ع سکون نون وفتح دال مهمله واخفاء هاء اول وکسر ثانیله طاغده کسیلوب وقازیلان اودون معناسنه وکنده هیزمه مضاف اولدقده اودون قازیجی یعنی اودونجی دیمك اولور ف مع النون * کابن وکابین ع کلاهما بکسر الباء الموحده عروسه مقدم ویر یلان آغرلق آقچه اولسون قماش وغیره شیخ سعدی بیت باجوانی جو لعبت سیمین * عقد بستیش بمبلغ کابین ف کابیدن ع بکسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بمعنی کاویدن یاوادون بزلدر کمال بخندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * تراداد یعنی چو کوه سراب * نه کوهکن چند کاباتیش * نکهدار ادب باز کان مکاب ف کاتان ع فتح تاء مثناة ایله بر مشهر اسمیدر اما بعض فرهنکلرده کری مرور ایدن کتان مشهوری ایله قرینه واقع بر شهردن عبارتدر که کاتلر دیمك اولور ف کارآکاهان ع ایشن بیلجیلر دیمکدر کارآکاه وکارآکه مفردیدر الف ونون که ادات جمعدر جماعتدن کنایه اولور میرنظمی بیت که کارآکهانرا بجمع آمدند * زهر سو بیت بیر ادم زدند ف کاربان ع معروف قافله دخی دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بیاورد لشکر بکوه وبدشت * همی کوسپند از عدد بر گذشت * شتر بود بر کوه صد کاربان * بهر کاربانی یکی ساربان ف کارتن ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی عنکبوت یعنی اورمجك میرنظمی درنعت شریف بیت کشیده بدرکارتن پردهٔ * چه پرده باعد ابرمد دیدهٔ ف کارچان ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول طیورك قویروغی دیبی وله در تعریف باز بیت همه ریش تا کارچان ریخته * توکوی بدست کسی انکیخته * ثانی علم شخصدر ف کاردان ع ایشی بیلجی مراد کامل وعاقل

وعاقل وخبردار دیمکدر استاد فرخی * قطعه * نیك اختیار کرد خداوند ماوزیر * زین اختیار کرد جهان سر بسر منیر * کار جهان بدست یکی کاردان سپرد * تازو همه جهان چو خورنق شد وسریر ﴿ کارزان ﴾ سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله بمعنی وکیل معنای ترکیب ایش سوریجی یعنی مصلحت کذارمیر نظمی بیت یکی کارران بود وسلطان را * مسلم مراو راست دیوان را ﴿ کارسبان ﴾ سکون راو کسر سین مهملتین وفتح باء موحده ایله صندوق کبی بر ظرفدر مدور اغاچدن اولور وطپراقدن دخی ایدرلر ایچنه مأکولات ومیوه قورلر آکا کرسان وچاشدان دخی دیرلر ﴿ کارکن ﴾ سکون راء مهمله وضم کافله ایشجی معنای ترکیب ایش ایدیجی دیمك اولور کن صیغهٔ امردر لکن بونده اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت خطایی بیکبار اکر کارکن * کند ناروا یست کردن سخن ﴿ کاروان ﴾ معروف حکیم فردوسی بیت بدستور فرمود تاساروان * سیون از پیش صدکاروان * حکیم سوزنی بیت یك خر نخوانمت که یکی کاروان خری * کرد آخرت پر ازعلف کفر وزندقه ﴿ کاریدن ﴾ کسر راو سکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله زراعت ایلمك کاشتن معناسنه ﴿ کازران ﴾ کسر زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بزآغردیجی عربیده قصار دیرلر کازر قصاردر الف ونون ادات جمعدر امامفرد محلنده استعمال اولنور شیخ سعدی بیت تو پاك باش ومدار ای برادر از کس باك * زنند جامهٔ ناپاك کازران برسنك ﴿ کاسان ﴾ فتح سین مهمله ایله سمرقند نواحیسنده بر قریه اسمیدر که اخسیکث نام قصبه‌نك جانب شمالیسنده واقعدر سید عز الدین شروانی بیت کرده کلشن از هنر کاسان * خورده روشن از ظفر کاسات ﴿ کاستن ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمك معناسنه مصدردر بونك ایله کم احوالی بر قاچ پرده ذکر اولندی خواجه سلمان بیت مه بمقام خاکبوس کعبهٔ قدرت نیافت * با وجود آنکه در قطع منازل تن بکاست ﴿ کاسهٔ درویشان ﴾ بر قاچ یلدیزدرکه حلقه کبی کورینور وبر طرفی کدك اولور کاسهٔ یتیمان دخی دیرلر اهل هیأت قتلرنده قصعة المساکین نامیله معروفدر ﴿ کاسهٔ سفالین ﴾ طپراقدن اولان ظروف چناق وچوملك وامثالنه دیرلر ابو المعانی بیت کرنمید ارم در اینجا کاسهای سیم وزر * آنکه خرم برد اور ابس سفالین کاسها ﴿ کاسه کردان ﴾ فتح سین مهمله واخفاء ها ایله تکرار دیمك معناسنه اصطلاحیدر حکیم خاقانی بیت در طریق کعبهٔ جان چرخ زرین کاسه را * ازپی دریوزه جائی کاسه کردان دیده اند ﴿ کاسهٔ یتیمان ﴾ کاسهٔ درویشان مرقوم معناسنه در ﴿ کاشان ﴾ فتح شین معجمه ایله بر مملکت وبر شهر معظم نامیدر اصطلاحات صوفیون صاحبنك شهریدر قاشانی دیمکله مشهوردر وشعرای متقدمیندن مولانا محتشم ومجمع الفرس مؤلفی سروری اول شهردندرلر اهالیسی غایت مستعدلر معربی قاشاندر ﴿ کاشتن ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله زراعت وحراثت معناسنه مصدردر مولانا ابو المؤید بیت به بینش اکر کاه زر کاشتن * نه بینی زدولت بکر کاشتن * مولانا لهوری بیت بهرجا که تخم وفا کاشتند * زبکدانه ضد خرمن انباشتند ﴿ کافتن ﴾ سکون فاو فتح تاء مثناة ایله یارمق شکافتن معناسنه ابوشکور بیت کشاورز وآهنکر وپای باف * چو بیکار مانند سرشان بکاف ﴿ کاکیان ﴾ کسر کاف وفتح یای تحتانیله عصفور دیدکلری تخمدرکه عربیده قرطم دیرلر ﴿ کالاشکن ﴾ سکون شین معجمه

وفتح كاف ايله بر نوع لطيف ومعروف حلوادر كه لاشكن دخی ديرلر كذا في نسخه ميرزا ابراهيم بو معنايه
بسحاق اطعمه كويد . بيت برافراشته‌اند ازقفايش زباد * ز كالاشكن سنجق عدل وداد *
ن كالهدان ع فتح لام ودال مهمله واخفاء ها ايله قماش صندوغی كه ايچنه امتعه قويوب بوردن
بريره ايلتورلر كاله وكالا متاع ودان اسم ظرفدر جامه‌دان وقلمدان كبی ابو المعانی . بيت
ندارم قماش متاع وحرير * كناهم مكرمی نهم كاله‌دان ن كاليدن ع كسر لام وسكون يای
تحتانيه ايله درهم شدن يعنی ايچمك كذا في المجمع ن كامبين ع سكون ميم وكسر باء موحده ويای
ساكنه ايله دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه معنای تركيب مرادكوريجی ديمكدر ن كامران ع
سكون ميم وفتح راء مهمله ايله بو دخی دولتمند وصاحب عز وجاه معناسنه دركه معنای تركيب مراد
سوريجی ديمكدر رد معناسی اولان سورمك دكلدر بو ايكی لغتك مثالی ميرنظمی . بيت
هركرا شد بخت وطالع توامان * درجهان كشت كامبين وكامران ن كامون ع ضم ميم وواو
مجهول ايله رازيانه تخمی عربيده ضم شين ايله شمره ديرلر ن كان ع ايكی معنايه‌در اول معدن
معناسنه وثانی كندن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبی دخی اولور كان كرم وكان وفا كبی
مذكور ايكی معنايه استاد فرخی . بيت بارزوی كف راداوز كان كهر * كهر زايد بی كوه كان
وبی ميتين * مثله حكيم قطران ارموی . بيت بكنج رامش اندر بود هميشه سپنج * بكاو
دانش اندر بود هميشه مكان ن كانون ع لغت مشتركه‌در عربيله فارسيده ايكی معنايه اول
اوجاق معناسنه كه موزدن ويا باقردن ويا طپراقدن ثانی روم آيلرندن ايكی قيش آينه ديرلر
ذيرا عظم كانون اولك اون اوچنجی كونی جدی برجنه وكانون ثانينك اون ايكنجی كونی دلو برجنه
تحويل ايدر تاريخ روميانده اول سنه اعتبار اولنور يعنی روزنامه‌لرده صحيفه ده اولان اون طقوز سال
كانون ثانی اولنده نقل وتبديل اولنور رمز بو ايكی معنايه ابو المعانی . بيت چو آيد ماه كانون
احترازت بايد از سرما * مكن غفلت زثانی ومشو دور از كنار آتش ن كاوبان ع سكون واو
وفتح باء موحده ايله يعنی كاروان كذا في المجمع ن كاويدن ع كسر واو ايله مطلق قازمق يرواكر
طاش واكر مهر اولنسون مثلا زمين كاو وكوه كن ومهركن كبی ن كاوين ع كابين مرقوم معناسنه
واو بادن بدلدر ن كاهبان ع سكون ها وفتح باء موحده ايله خرمن بكجيسی كاه صمان دوبان
بكجيدر باغبان كبی ن كاهين ع سكون ها وضم باء موحده ايله مزروعات يعنی غله بچلدكدن
صكره تارلاده دوكيلوب قلان صمان ديبی كه بن دبدر بن كاه ايدی علميته نقل اولنده قلدی قاعده
كليه اوزره مضاف اليه تقديم اولندی ميرنظمی . بيت پيش خرمن هركه غله ميخورد * وقت
خرمن كاه بن راميدرد ن كاهدان ع سكون ها وفتح دال مهمله ايله صمانلق معناسنه‌در
ابو المعانی . بيت دربستر خوان ميخورد همچون علف * كاو آسا كه نشسست در كاهدان *
ن كاهكشان ع سكون ها وفتح كاف وشين معجمه ايله روی سماده چكلمش اوزون نسنه كه حاجيلر
يولی وصمان اوغريسی دخی ديرلر بغايت خرده يلدزلردر بو ينه قريب واقع اولمغله بولت كبی كورينور
كهكشان دخی ديرلر عربيده اهل هيأت مجره تعبير ايدرلر شمس فخری بيت جناب بارگهت را
زاز دجام ملوك * زماه خاست كه نسبت كند بكاهكشان ن كاهن ع كسر ها ايله فالجی ومغيبات
سويلجی عربيده عراف ديرلر زمان جاهليتده چوق كلمش سطيح وشقيق كبی بعد البعث اولمقوله اولمز

اولمز اولدی انجق آدلری قالدی ایرادندن مآل بر محلده کاهن یازلمش بولندقده معناسی نه اولدوغنی
بلنمك ایچون تحریر اولندی شاعر بیت بود کاهنی یکی سطیح بنام * داده ازبعثت رسول پیام
ع کاهیدن ح کسرها وسکون یای تحتانیه ایله اکسلمك واکسلتمك هم لازم وهم متعدی اولور
مولانا ظهوری بیت نکاهیده یك جواز بود خویش * زخلوت نشینی بکوسود خویش *
ع کایان ح بوزن پایان ضحاك زماننده بر ولایتك پادشاهی ایدی ع کپان ح فتح باء فارسیله
بیوك ترازوکه بردیرك دیکوب وباشنه آرقوری بردیرك قویوب برباشنه موزون یعنی آغرلغی
معلوم بر طاش بغلیوب وبرباشنه ترازو کفه سی کبی ایدوب اودون وسائر اشیایی چکرلر معربی
قباندر حکیم سنایی بیت چون بپوی راه دانی چیست علم آموختن * چون بجویی عدل
دانی چیست کپان داشتن * پور بهای جامی بیت دهان چون ترازوش برسنك باد * فروبار
او بخشش چون کپان ع کپیدن ح کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی ایله بمعنی ربودن یعنی
قاپمق استاد عنصری بیت زخون جکر بسی نپیدم * تابوسه از لبش کپیدم ع کتان ح
فتح تاء مشدده ایله مخففه ایله ده جائزدر معروفدر عربیده دخی کتان دیرلر انجق فرقی بوقدر درکه
عجم تخفیفله عرب تشدید ایله ترکی الفسنز کتن استعمال ایدرلر مشهوری بودرکه کیجه ماهتابه
قالسه لابد چوریوب فنا بولور بو مضمونی شعرا نظملرنده چوق استعمال ایلمشلردر ازجمله میر
نظمی بیت آن پرتو رونیاورم تاب * مانند کتان به پیش مهتاب ع کتایون ح فتح تاء مثناة
وضم یای تحتانیه ایله نام دختر قیصر رومدرکه کشتاسب شاه آنی حباله ازدواجنه کتوردی مشهوردر
اسفندیار آندن وجوده کلدی حکیم فردوسی بیت برفتند زایوان قیصر بدرد * کتایون
وکشتاسب وبادسرد * امیر معزی بیت چونانکه شاه سنجر نازد زطلعت او * اسفندیار نازد
ازطلعت کتایون ع کتران وکتیران ح کلاهما بکسر التاء المثناة صمغ مثالی برنسنه درسفیدارق
وصاروارق اولور عرعر اغاجندن وغیریدن حاصل اولور اما اعلاسی عرعردن اولاندر
طبیعتی درجه رابعه ده حار ویابسدر سرکه وکهله دفعته وهلاکنه نافعدر برحد ده که مواشی ده بیله
هلاك ایدر وصاغر اولمش قولاغه طمزرسه لر عظیم نفعی واردر وجرب وحکه یه دخی فائده سی
اولور معربی قطراندر ع کتلجیان ح فتح تاء مثناة وسکون لام وکسر جیم ایله چادر مهترلریکه
پادشاهلر اوتاغنه خدمت ایدرلر بعض نسخه ده پادشاه سراینه خدمت ایدنلر کیملر اولور رسمه
ابو المعانی بیت کتلجیان سرای شه جهان پرور * که هر یکی بدیار عد وشود مالك ع بجون ح
ضم جیم وواو معروفله ایکی معنایه در اول بجیم مرقوم معناسنه ثانی مضطرب اولمق معناسنه
میر نظمی بیت همیرفت چون کار از حد برون * زافکار دین در کشید بجون ع بجین ح
کسر جیم وسکون یای تحتانیه اطفاله مخصوص براویوندر انکه دیرلر خواجه سلمان بیت
درجهان منسوخ شد رسم بجاغند وبجین * بعد ازین کس راخیال کژ نکردد درکمان * اکرچه
بولغت مرقومه یه استشهاد ایلمشلر اما بجاغند تقریبیله بجیم اولمق مناسب ایدی بسحاق اطعمه
دخی مناسبدر دیمشدر بیت بر ابرش خوش رومز عفر * بستیم بجین آرد وروغن ع کدن ح
فتح دال مهمله ایله بوزن بدن نام روستایی در ودخی بمعنی حیز ومخنث وذال ایله واوایله کون دخی
مرویدر کذا فی الاداة ع کدوی کردپهن ح بربامی قبقدر یاتق کبی اکثر شراب قویوب

استندکازی یزه کوتو زرلر ق کراجیدن ج فتح راء مهمله وکسر جیمله طاوق یمرطه سن براقدقده
ایلدوکی فریادو صدایه دیرلر کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت ببزم عیش آن بی عقل
ومدهوش * کراجیده کند چون مرغ پرجوش ق کراخان ج فتح راء مهمله وخاء معجمه ایله
افراسیاب شاهك فرزند مهتر ینك نامی درمشهوری قراخاندر ق کراشیدن ج فتح راء مهمله
وکسر شین معجمه ایله بمعنی آشفتن یعنی دلورمك مجمع الفرسده تباه شدن کاز و پریشان کشتن
واقعدر میرنظمی بیت کراشید وچنان شد ازخرد دور * همه کشته زمال وخانه مهجور *
ق کران ج فتح راء مهمله ایله کنار واقلیم انتهاسی وسرحد معناسنه که از کران تابکران دیرلر
براوجدن براوجه دك دیمكدر مولانا هاتفی بیت زجنبیدن آن سپاه کران * بجنبید کیتی
کران تا کران * شیخ مغربی بیت سرمنزل قناعت نتوان بدست دادن * ای ساربان فروکش
کین وکران ندارد * چغتای لسانده قیراق دیرلر ترکیده قیرا ك دیدکاریدر ق کراهون ج
فتح راء مهمله وضم ها ایله بر پهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت نکهبان لشکرسر کرد دلیر *
جیرو کراهون ونشواد شیر ق کراهیدن ج فتح راء مهمله وکسر ها ایله بکزه مك مشابهت
معناسنه ق کرپاوان ج سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بردارو آدیدر که هلند وزد یرلر
کذا فی المجمع ق کرتان ج سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله صباح واخشام معناسنه
میرنظمی بیت کشته چون شام غم وصبح وصال * کرتلان عمر مرادرمه وسال ق کرجوان
سکون راء مهمله وضم جیمله بر نوع مرصع وجواهرله مزین تاجدر زمان قدیم شاهلری کیرلرایمش
ق کردن ج سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایلمك معناسنه لکن برنسنه اضافتنه محتاجدر
مثلا کار کردن وعمل کردن کبی چغتایده ایتماك دیرلر ماضیسنده ایتی دیرلر میرعلیشیر بیت
آنچه فریاد ایتی مطربلار نوایی نظمیدین * کیم عطارد شعریدین چرخ اوزره ناهید ایتما کای *
وایتکای دخی ایده دیمكدر وایتارا یدر دیمك وایتکالی ایتمکا دیمك اولور اسلوب قیاسیدر وله
بیت یار قتل ایتکالی عشاقینی یازغوزغان ایمش * بیر بوبزم ایچرا نوایی غا تقدم یارب * وبو
طرزده دخی ایلابده یرلر ایلیوب دیمك اولور وایلا بان دیرلر ایلیوبن دیمك در ایلاکوم ایلسیم کرك
الغوم صیغه سی اوزره ایلاکونك خطاب ایچوندر ایلسیك کرك دیمكدر بو بیتده واقعدر بیت
ای کبوتر طوق پیدا ایلاکونك قمری کیبی * سوزلوق نامنی آسمانك بویتو کا طومار دیك ق کرزن ج
سکون زاء مهمله وفتح زاء معجمه ایله تاج مرصع که پادشاهلر باشلری اوزره التون زنجیر ایله تخته
آصارلر ایمش آغر اولدوغندن باش تحمل ایلامکله آنجق باشی اوزرنده طورر بوندن مراد تاج
مزبوره مالك اولان شهنشاه تعبیرینه لایق اولوب سائر پادشاهلره تفوق ایلدوکیچون اعتبار
ایدرلر حالا کافرستانده نیچه قرالی مزبور تاج ایچون بنده در اول اجلدن سائر کفره یه تفوق
ادعاسنده وخطاب شهنشاهی سوداسنده درکند ولسان مهملرنجه قوریته دیرلر کاف عجمیله
کرزن دخی دینلور استاد منوچهری بیت بسی کیسو فروهشته بدامن * پلاسین معجر
وفریش کرزن ق کرسان ج سکون را وفتح سین مهملتین ایله بر ظرفدر یمی وآز کناری
اولور اغاجدن ویاخود طپراقدن ایدوب ایچنه نان وطعام وحلوا ومیوه قورلر وسائر هر ایشده
قوللنورلر حاصلی اغاج طبقدر کارسان وچاشدان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت

بیت ببند سال وقحط سخت درویش وتوانکررا * هم ازکندم نهی کندوك وهم خالی زنان کرسان * وله ایضا بیت نه نان حنطه بکرسان نه آب کرم عنب * نه کوشت دررمه دارم نه آرم درکندو * کسر کافله زبان هندیله مزارعه یعنی اکنلکه دیرلر ﻝ کرستون ﻉ فتح را وسکون سین مهملتین وضم تاء مثناة ایله قپان کبیریعنی ایری طاش که وزنی معلوم وزن ایتدکاری شیئك قارشوسنه قویوب چکرلر بومعنایه زرین کتاب دیمشدر بیت خواهی بشمارش ده وخواهی بکزافه * خواهیش بشاهیرزن وخواهی بکرستون ﻝ کرسیدن ﻉ سکون راویای تحتانی وکسرسین مهملتین ایله منازعه ومخاصمه ایلمك معناسنه در ﻝ کرکدن ﻉ سکون را وفتح کاف ودال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول بربیوك جانوردر آت قدر دخی ایریجه اولور وآلننده بربیوك بوینوزی واردرغایتده قوتلو درشول مرتبه که فیلی کوردکده بی محابا اوزرینه واررو فیلی قورقوسندن قچار آردندن ایریشورسه بوینوزین قارننه اوروب یرندن قالدیروب برقاج آدیم یره آتارومبربوربوینوزمهره درنفعی غایت چوقدر برمقدارین برخانه ایچنده یاقسه‌لر اصلا موذیات قالمیوب کیمی قیریلور وکیمی قاچار وتجربه سی بودرکه اول بوینوزدن برمقدارین سود ایچنه قوسه‌لر فی الحال کسوب پنیرایدر وآندن خنجرقبضه سی وزهکیر ایدرلر الله بولنمق لازمدرونافعدر مولانا هاتفی بیت ملاف ارچه پیلی بزوریدن * مبرش ایمن ازحیله کرکدن * شاعرد رهجا * قطعه * بسرکرشاخ وی یکدانه بودی * توان کفتن کیدی را کرکدن نام * ولیکن شاخها بسیار بودش * کوزن کوهی میکویند بناکام * ثانی ولایت زنکبارده برطاغ آدیدر ﻝ کرکن ﻉ سکون راء مهمله وفتح کافله فرهنك میرزا ابراهیمده غله دریعنی نمرس بغدای ونخودی وغیرهمایی تازه ایکن آتشده بشورهلر وکاف فارسیله دخی مرویدر ولسان الشعراده رابرینه واوایله کوکن واقعدر ﻝ کروان ﻉ سکون راء مهمله ایله برقوشدر صووکنارلرنده اولور ترکیده دخی کروان دیرلر ﻝ کریمان ﻉ کسرراء مهمله وسکون یای تحتانیله اجداد رستمدن نریمانك پدری آدیدر ودخی کرمان شهرینك آدیدر ﻝ کژان ﻉ فتح زاء فارسیله بمعنی کژاوه که مرقوم خواهدشد انشاالله تعالی میرنظمی بیت برشتربسته محل والا * درکژان رانشسته بی پروا ﻝ کژترخون وکژطرخون ﻉ کلاهما بسکون الزاء الفارسی بردارودرکاکره واکلکردخی دیرلر عربیده عاقرقرحا دیرلر فرهنك جهانکیریده تاء مثناة ایله ومجمع الفرسده طاء مهمله ایله مسطوردر ﻝ کژدیدن ﻉ سکون زاء معجمه وکسردال مهمله اولی ایله بمعنی پیراستن یعنی پاك وزیبا ایلمك معناسنه در کذا فی المجمع ﻝ کژمازون ﻉ سکون زاء فارسیله بزداروآسمیدر کذا فی المجمع ﻝ کژمیان ﻉ سکون زاء فارسیله بلی اکری دیمکدر مراد بوکری دیمکدر عربیده احدب دیرلر شاعر بیت کژمیان کژچشم وهم کژدست وپا * کژزبان کژطبع وهم کژفهم ودین ﻝ کزن ﻉ فتح زاء معجمه ایله بمعنی کدن مرقوم کذا فی المجمع ﻝ کژین ﻉ کسر زاء فارسیله بمعنی بجای مرقوم ﻝ کشان ﻉ فتح شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول بردیرکلی چادردرکه آکا کنبدی دخی دیرلر ثانی برولایت آدیدرکه کاشاندن مخففدر ثالث کشیدن لفظندن اسم فاعلدر چکیجی معناسنه اوچ معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت باکشان سوی کشان زاستد کشان *

آن یل پردل سپاه بیکران لغ کشان برکشان ع عنف وزور ایله کتورمکه دیرلر وله بیت
بسوی پیش کشان برکشان میرود * که بندید برکردن دل کمند لغ کشتی بان ع کیمجی عربیده
ملاح دیرلر شیخ سعدی بیت چه دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج
بحر انرا که باشد نوح کشتیبان لغ کشخان وکشخانی ع اول سکون شین معجمه ثانی کسریله کلاهما
بفتح الخاء المعجمه کیدی که عربیده دیوث دیرلر یعنی عورتنك فجورینه رضا ویره کمال اسمعیل
* رباعی * من کرچه نیم سزای استیغا * دانم بیسند عهد ربانی * نی نی بخدا اکر عملی جویم
اینم همه ابلهی وکشخانی * بو فقیردن مقدم بو قطعه‌یی شاهد مدعا اتخاذ ایلشلر لکن کشخانك
معنای محرر فهم اولنمز آنجق عته وحماقت معناسنه اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی بیت
به پیش کل بهمین نرخ میهلد زن کور * نظیر نیست کل وکور رابکشخانی * حکیم خاقانی بیت
شاعر زذکر تو بی شاعر ذکر منم * کیست که بادبروت زین دو کشخان برد لغ کشکشان ع
سکون شین اول وفتح کاف وشین ثانی معجمتین ایله بمعنی کشان کشان یعنی چکه چکه دیمك
اولور حضرت مولانا قدس سره بیت بمن نکر که مرا یار امتحانها کرد * بحیله بردمرا کشکشان
بکلزاری لغ کشکین ع سکون شین معجمه وکسر کافله آرپه اتمکی شمس فخری بیت به دانش
زکاپچه شامی دارد * جماعتی که همه نانشان بدی کشکین * حکیم نزاری بیت اکرم نان میده
دست نداد * نان کشکین بود بهر حالم لغ کشن ع فتح شین معجمه ایله بوزن پشن هر چارپا
حیوان ارککنه دیرلر عموما وازکك پچی‌یه دیرلر خصوصا ضم کافله ده بو معنایه روایت اولنمشدر
مجمع الفرسده سکون شین معجمه ایله بوزن چشن بمعنی بسیار وانبوه حکیم فردوسی بیت
اکر کشن کردد مراد ستکاه * بعز وبنام جهاندار شاه * کسر شین معجمه ایله بوزن مشن دخی
اول معنایه‌در وله ایضا بیت کشن دستکاری وکار فراخ * یکی کلبه سازند در پیش کاخ *
لغ کشیدن ع چکمك معناسنه مصدردر عربیده جر وسحب دخی دیرلر میر نظمی بیت
چو برکل بنفشه رسیدن کرفت * بزنجیر دل را کشیدن کرفت * چغتایده تارتماغ دیرلر بو بیتده
نفس متکلم واقعدر میر علیشیر بیت ایچه جو ورین تارتاپینی اول سرو حوری زارینك *
بوقیدر پایانی آیا جوربلانی دادینك لغ کفانیدن ع فتح فا وکسر نون وسکون یای تحتانیه ایله
بمعنی ترکانیدن یعنی چاتلایوب یارلمق استاد دقیقی بیت هر آن سر که دارد خیال کریز *
بیاید کفانیدن از تیغ وتیر لغ کفتن ع سکون فا ایله یارلمق وچاتلمق معناسنه مصدردر میر نظمی
بیت چو بکروز وشبی در راه میرفت * زکرمی وزبی آبی لبش کفت لغ کفتانیدن ع متعدی
کفتندر لغ کف زدن ع طپنجه اورمق خواجه سلمان بیت آب کف برروی ازین غم میزند
اماچه سود * کف زدن برسر نکون کاندر کفش باد هواست لغ کفن ع معروفدر هر کسه
جامه اعدم اولور لغ کفیدن ع کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله یارلمق ویارمق معناسنه
شیخ اوحد الدین بیت چو نارم بکفید از غم سیب ذقنش دل * دل مخوانش توکه او عقل
بد اندیش ندارد * ودخی چاتلمق معناسنه استاد فرخی بیت مکر که زار کفیدست چشم دشمن تو
که روم دام پریشان شدست دانه تلخ ع کلاشکن ع سکون شین معجمه وفتح کافله بر نوع لطیف
حلوادر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم وجهانکیری . بو معنایه بسحاق اطعمه بیت طفل برنج

برنج بین که چه سان برکنار خوان * لوح کلاشکن بکنارش نهاده اند ل کلان ع بوزن ملان
هر نه که جثه ده وهیأتده ایری اوله آکا دیرلر حکیم فردوسی بیت عدو را بکوچك نباید شمرد *
که کوه کلان دیدم از سنك خرد ل کلاهون ع ضم ها ایله ایراني بر پهلوان آدیدر ل کلبتان ع
سکون لام وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله نعلبند وبعض اهل حرف آلتلرندن قصاج که بردمور
نسنه در عربیده کلبتین دیرلر ایکی طرفدن محکم طوتدوغیچون ایکی کوپکه تشبیه ایلمشلر
ابو المعانی بیت رقیب درکوی جانان کزید من چون سك * بکلبتان قضارا برآورد دندان *
ل کلتان ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله قپونك درت جانبنه قونیلان اغاجلك ایکی طرفنه
اولانه دیرلر که ایکی یانیدر ل کلجان ع سکون لام وفتح جیم ایله مزبله یعنی زبل یغدقلری موضع
ابو المعانی بیت کربه میخانه که آلوده کشته با شراب * جای خوشتر همچو کلجان نیست مسکنی
درجهان ل کلندیدن ع فتح لام وسکون نون وباء موحده وکسر دال مهمله اولی ایله بمعنی
کندیدن یعنی قازمق وبمعنی کفتن یعنی یارمق کذا فی المجمع ل کلیکان ع کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح کاف ایله بغایت بد رایحه لی بر اوتدر کالکنه وکمانین دخی دیرلر کامر ل کمان آسمان
یعنی قوس وقزح کمان رستم وکمان سام دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کمان ع
ایکی معنایه در اول معروف یای معناسنه در ثانی بروج دوازده کانه دن برج قوسه دیرلر حکیم
فردوسی بیت بسلم اندرون جست زاختر نشان * ستاره زحل بود وطالع کمان ل کمترین ع
سکون میم وفتح تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله اکسکرك معناسنه در ل کمردون ع فتح میم
وسکون را وضم دال مهملتین ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی المجمع ل کمزدن ع سکون میم وفتح
زاء معجمه ودال مهمله ایله اکسك ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت یارب چه شد که یارچنین
سنکدل شده * یا رحم آشنا پی ما کمزدن کرفت ل کمزن ع سکون میم وفتح زاء معجمه ایله
مدبر وبی دولت شیخ نظامی بیت با دوسه کمزن مشو آرامکیر * مقبل ایام شو آرام کیر *
ل کمکردن ع سکون میم وراء مهمله وفتح کافله اکساتمك معناسنه در ع کمیدن ع کسر
میمله بوزن رمیدن بودخی اکساتمك معناسنه بو معنایه ابو المعانی بیت افسوس نفس شوم
کنه برمرافزود * عمر کمرانمایه کمیدن کرفته است ل کمین ع بوزن یمین ایکی معنایه در اول
پوصو که عربیده قرموص دیرلر ضم قافله مولانا جامی بیت دیو رهزن درکمین نفس وهوا
اعدای دین * زین همه باسایه لطفت پناه آورده ام * خسروی بیت ای سراپای
معدن جرمی * چمش تو دلم زیاده کمین * چغتای لسانده ارغدال دیرلر اما اصلنده اول صرب
یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله کمینکاه معناسنه ثانی اکسکلی معناسنه که کمینه
بوندن کنایه در عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ل کنان ع فتح نونله ایکی معنایه در اول
دکرمی چادر که بردرکلی اولور میر نظمی بیت چو آن جایکه دید دلکش مکان * بزد خرکه
وخیمهای کنان * ثانی اسم فاعل اولور قازیجی معناسنه ل کنبوریدن ع سکون نون وضم باء
موحده وکسر زاء مهمله ایله بمعنی فریب دادن یعنی آلدامق وله بیت بکنبورید باصد مکر وحیله
مکر کرده بمقصودش وسیله ل کنبیدن ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
قویودن نسنه چکمك وضم کافله بمعنی برجستن یعنی صچرامق ل کندلان ع سکون نون وضم

دال مهمله وفتح لام ايله نام خيمه معين يعنى بر متعين ومعروف چادردر شرفنامه ده لفظ
تركستانى اولق اوزره مرويدر استاد بيت عصمت نهفته رخ بسرا پرده نعيم * دولت كشاده
رخت بقباز بركندلان * بو بيتده بو تشبيهدن مراد آسمان در معلوم اولديكه كندلان يا بره يوردكلى
مدور چادر اوله ياخود ديركسز اويا استونده چادر اوله اكثر اعجام اول مقوله ديركسز چادر
استعمال ايدرلر ❊ كندن ❊ سكون نونله قازمق معناسنه در هرنه اولورسه مهركن
وساير كبى ❊ كنديدن ❊ متعديدر قازدرمق معناسنه ❊ كنعان ❊ سكون نون وفتح
عين مهمله ايله ولايت شام شريفده بر ناحيه اسميدر كه حضرت يعقوب على نبينا وعليه السلام
اول ناحيه ده ساكن اولوردى وحضرت يوسف على نبينا وعليه السلامى برادرلرى براقدقلرى
قيو آنده يول اوزرنده واقع اولمشدر ماجراى احواللرى على وجه التفصيل مدونو مخصوص
كتابلرده يازلمشدر مولانا جامينك هفتورنكنده بر كتابدر وصاحب شهنامه فردوسى طوسى
دخى شهنامه دن صكره يوسف زليخا نظم ايلمش مستقل كتابدر خواجه حافظ بيت كلبه
احزان شود روزى كلستان غم مخور * يوسف كمكشته باز آيد بكنعان غم مخور ❊ كنكران ❊
سكون نون وفتح كاف فارسى وراء مهمله ايله چاودار ديدكلرى ايجه وآرق دانه در ابو المعانى
بيت كندم چوكر نباشد كنكران بى منتست * هركرا بوده قناعت نان نباشد كو مباش ❊ كن ❊
ايكى معنايه در اول كنديدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبى در چاه كن وكوهكن ومهركن
كبى ثانى اغاج معناسنه در ❊ كنودان ❊ ضم نون وفتح دال مهمله ايله كندر تخمى كه كنودانه
دخى ديرلر بو اصحيدر كه كنو كندر در دانه تخمدر اصلى دانه كنو ايدى علميته نقل اولندقده
مضاف اليه تقديم اولندى ❊ كنوريدن ❊ ضم نون وواو معروف وكسر راء مهمله ايله بمعنى
فريفتن وفريب دادن كذا فى المجمع ❊ كنون ❊ ضم نونله بمعنى كندوج وكندوك مرقوم وكندو
وكندوله دخى ديرلر طپراقدن كوپ كبى ايدوب ايچنه بعض نسنه قورلر حكيم على فرقدى بيت
نيست مارا مشت كندم در كنون * بازديبارى بكيسه اندرون ❊ كوارمدان ❊ فتح واو وراو دال
مهملتين ايله كنو بلوك صغر وقيون وامثالى حيوانات رعى ايدن شخصه ديرلر كذا فى المجمع
عربيده سراج ديرلر ❊ كوتلان ❊ فتح واو وتاء مثناة ايله يوك اكيردكلرى ايك كه اول جنس
ايكى قزازلر دخى قوللنورلر بر قارش مقدارى بر آغاجك باشنه مدور بر طوب يحورب دپه سنه
بر دمور قلاب دخى محكم ايدوب آنكله اكيررلر ❊ كودن ❊ سكون واو وفتح دال مهمله ايله يوله
كتمز بار كير وكند طبع ودير فهم آدمه ديرلركه ادراك واذعاندن خالى اوله اول مقوله آدمه بو اعتبار ايله
كودن ديلور حكيم سنايى بيت اسب كودن بعرق نيست روان * ور نه چون خر نند اردى
پالان * حكيم خاقانى بيت جنسى نماند پس من ورندان كه بهر راه * چون رخش نيست پاى بكودن
در آورم ❊ كولان ❊ فتح واو ولام ايله بر طاغ آديدر مجمع الفرسده براوتدر صو ايچنده بتر
❊ كويستن ❊ كسر واو وسكون ياى تحتانى وسين مهمله ايله غله دوكمك معناسنه در كذا
فى المجمع ❊ كويستيدن ❊ كسر واو وتاء مثناة وسكون ياى تحتانى اول وثانى وسين مهمله
ايله بمعنى كويستن مرقوم ايضا منه ❊ كهان ❊ فتح ها ايله بمعنى جهان كه كيهان دخى ديرلر مير
نظمى بيت نام نيكو بايدت اندر كهان * اين ببايد هر مهان وهر كهان ❊ كهكشان ❊ سكون

سكون ها وفتح كاف وشين معجمه ايله آسمانده اوزون بولوت كبى كيجه كوريننور بر نسنه در آكا ديرلر
رام حاجيان دخى ديلور اصلنده بولوت دكلدر بغايت خرده يلدزلردر بر برينه قريب اولمغله اويله
كورينور وآنلك دخى دورى واردر لكن دكرمن كبى دونر شاعر بيت شهى كه چرخ شد از بند كان
دركاهش * زكهكشان شده است سايبان خركاهش ل كياخن ع فتح ياى تحتانى وخاء معجمه
ايله استوارى واهستكى ونرمى كارى كردن معناسنه كذا فى المجمع اما شمس فخرى سخن
چرب وشيرين معناسنه در ديوب بو بيتى نظم ايتمش بيت همه اعداى خود راد وست كردى *
باحسان وبمردى وكياخن * فرهنك وفايى ده كاف فارسيله مرويدر ل كياكن ع فتح ياى
تحتانى وكسر كاف ايله بمعنى مخالف وناهموار كذا فى المجمع ل كيان ع بوزن عيان اوج معنايه در
اولى پادشاه قديمدن برطايفه در ديرلركه اولى كيومرث آخرى كيخسرو دركيانيان ديمكله
مشهوردر حكيم اسدى بيت كيان رفته اند وكيان آمده * بجاى هما ما كيان آمده * كى اصل
لغتده اولو ديمكدر عجم پادشاهلرينه لقب اولمشدر ومطلق پادشاه معناسنه استعمال
اولنمق رسم وعادت اولمشدر شمس فخرى بيت جهان پناهى وشاهنشهى كه مى نازد * زفرق فرقد
سايش هميشه تاج كيان * ثانى بر پرده قونوب كوچن عربان واكرادك قره اولرينه ديرلر
شمس فخرى بيت مخالف توز اند وموغم توان يادا * كناچيان ترا خيمه سپهر كيان * ابو منصور
حكيم اسدئ طوسى جمع ايتدوكى مستشهداتده قاره او معناسنه ديمشدر بو عبارتله كه كيان
خيمه كردد عربى بودچنانكه بوشكور كفته بيت همه باز بسته برين آسمان * كه پر پرده ياى
بسيان كيان * نفس الامرده عربك قاره اولرنده متعدد پرده لر اولور زيرا اوتوز قرق ديرك اوزرنده
چكلمش سياه قيلدن اورلمش نسنه در حرمى وسلاملغى ومسافر خانه سى وخدمتكارلرلرى
وخزينه وكيلارى ومطبخى فى الجمله آنك آلتنده درجمله مابينلرى پرده ايله بولنمشدر معناى ثالث
عناصر اربعه وطبايع معناسنه در استاد بيت اين كيان بدكيان از شكر نعمت غافلند *
يارب اين نازونعيم ورفعت ونعمت چراست ل كيپانيدن ع سكون ياوفتح باء فارسى وكسر نون
يعنى ياى ساكنه تحتانيه ايله چرلغ ياندرمق معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كى پشين ع
نام برادر كيكاوس پسر كيقباد كه درت قرنداش ايديلر كيكاوس وكى پشين وكى ارش وكى ارمين
ل كيكن ع سكون ياى تحتانى وفتح كاف فارسيله اندرون فرج زنان در حكيم سوزنى بيت
چونهد كير خر راحت بدان غر * نكرددد دفع خارش هم زكيكن ل كيلان ع سكون ياى
تحتانى وفتح لام ايله اوج معنايه در اول بالقجين قوشى كه تللرين صورغج ايدرلر ثانى بادنجانيه
يعنى طشاق دبه لكى ثالث اوردبدكارى علتدر ل كيوان ع سكون ياى تحتانيه ايله ايكى
معنايه در اول ستارهٔ زحلك آديدر حكيم انورى بيت كيوان موقفان تراكر جكر خورد *
تسبير بن چرخ را جكر جدى بسته باد * وفلك زحله دخى كيوان ديلور ثانى بمعنى كان كه يايدر
حكيم فردوسى درصفت بهرام كور * مثنوى * چو شش ساله شد ساز ميدان كرفت *
بهفتم ده تير وكيوان كرفت * چوده ساله شد زان نفر كس نبود * كه باوى تواند نبرد ازمود *
ل مع الواو * كاردو ع سكون را وضم دال مهملتين ايله درت معنايه كاور اول خرما چچكى
ثانى مقراض ثالث مقراضدن چيقان قرپندى رابع بيات اولمش نسنه يه ديرلر ل كارو ع

اضم زاء مهمله ایله برقوشدر اکثر صو کنارلرنده اولور عربیده حبارى دیرلر و آنك بر طه سنه دخی دیرلر لغ كارثو ع ضم زاء فارسیله کارثمر قوم معنالریله مترادفدر لغ کاسجو ع سکون سین مهمله وضم جیمله بمعنی انجار پشت که کاسج وسیجول ورکاشه وریکاشه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ازان پیچد دل من همچو ماری * که هجرانش برو چون کاسجو کست * لغ کاسمو ع سکون سین مهمله وضم میمله طکوز قیلندن اولان فورچه که کتان اشلینلر کتانی آنکله نرم ایدرلر کاسموی دخی دیرلر که کاس طکوزه دیرلر مو وموی معلوم که قیلدر استاد فرخی بیت چوکاسموی کیاهان او همه بی برك * چو شاخ رنك درختان او همه بی بار لغ کاسو ع ضم سین مهمله ایله پاردیج دیرلر بر نسنه درکه تنور قزدقدن صکره آنکله تنوره صو سیوب بعده اتمك پشوررلر ابو المعانی بیت ذد تنور سینه را با کاسوی جام شراب * آب افشانید تاکه این دل خام پزد لغ کاشو ع ضم شین معجمه ایله قوسقون که ایر آتك بوینه وارمسون دیو ایره ایدرلر میر نظمی بیت دواند در پی خورش بهر سو * خری کویا که بی افسار و کاشو * لغ کاغنو ع سکون غین معجمه وفتح نونله آغاج قوردی وتابتول قوردینه دخی دیرلر بعض نسخه ده کوه که اثواب کسر و مجمع الفرسده بر قورتدر سیاه وسرخ اولور و زهری وار در بعضیلر آکا خرزهره دیرلر کاغنه دخی دینلور لغ کافلو ع سکون فا وضم لامله برقوشدر بعض نسخه ده کوکلی بیوك آدمه و بعضنده پیرهن معناسنه اولدوغی منقولدر لغ کافیلو ع کسر فا وسکون یای تحتانی وضم لامله براوتدر بغایت سست وباریك ساق آکا چرخه دیرلر عربیده شکاعی دیرلر ضم شین معجمه ایله عرب برکمسنه نك ضعفن بیان ایتدکده کانه عود شکاعی دیرلر کذا فی المجمع لغ کاکاو فرهنك جهانکیریده براو یوندر صورتی بویله درکه بر آدم باشی اشاغی واللری یرده طورب کاکاو دیو چغررر اطرافنده بر قاج آدملر طورب کوتنه شلاق اوررلر واول ایاغیله آنلری دپمکه چالیشور اکر برینی اوره بیلورسه یرینه یاتورب کند وقالقار شیخ آزری بیت بکاو چشمه ذلرا زغیر صافی کن * زلهو ولعب چه بازی چو کودکان کاکاو لغ کاکو ع ضم کافله ایکی معنایه در اول برادر ما درکه ترکیده دایی وعربیده خال دیرلر ثانی سلم بن فریدون اوغللرندن بر مبارز پهلوان آدیدر مجمع الفرسده ضحاکك نبسره نام قزی قرندن وجوده کلدی بوایکی معنایه کاکونه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نبسره سپهدار ضحاك بود * شنیدم که کاکوی ناپاك بود * لغ کالیو ع کسر لام وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول سرسم واحمق ترکیده بون دیرلر حکیم سنایی بیت آنکه زو نفس کل بود کالیو * چکند نقش نفس مایه دیو * وبمعنی متحیر وسرکشته شیخ نظامی بیت شبی مست شد آتشی بر فروخت * نکون بخت کالیو خرمن بسوخت * ثانی صاغر اصم معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * تبسم کنان کفت کای تیز هوش * اصم به که کفتار باطل نیوش * چو کالیو دانند م اهل نشست * بکویند نیك وبدم هرچه هست * اکر بو شنیدن نباید خوشم * زکردار بد دامن اندر کشم * مذکور ایکی معنایه ده کالیوه دخی دیرلر لغ کامو ع ضم میم ایله برنوع کوزکدر ترکیده کامی دیرلر لغ کانیرو ع کسر نون وسکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله بردارودر مازریون دیرلر استسقا زحمتنه نافعدر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کاو ع اوج معنایه کاور اول بحث وسؤال معناسنه ثانی بهادر و پهلوان

و پهلوان معناسنه که کود نخی دیرلر نوو زننده شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * کر کاو صیات
و شوکت مرد یش بشنود * برخویشتن دکر ننهد هیچ نام کاو * در بحر وکان وجوی بهشت است
جود تو * ور نیست یا ورت برود هر دور ایکاو * ثالث کاویدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
وکاهی صفت استعمال اولنور ﴿ کاوکاو ﴾ اضطراب وتشویش خاطر والم وتاسه معناسنه وپاره
پاره معناسنه دخی کلور طالب آملی بیت بیا که درهوس عارضت مشبک شد * نقاب
دیدهٔ صبرم ز کاو کاو نکاه ﴿ کاهو ﴾ ضم ها ایله ایکی معنایه در اولها رولکه عربیده خس دیرلر
ثانی تابوت که کاهوک دخی دیرلر حکیم فردوسی فرامرزبن رستم دشت نخجیره کلوب آنده قازلمش
اولان چاهلره رستم ویقین توابعی دوشوب جمله سی هلاك او لوب تابوتلرین کوتوروب دخمه سنه
دفن ایلدکلری محلده دیر * مثنوی * بیامد بدان دشت نخجیرکاه * بجای بکجا کنده بودند
چاه * ببردند بسیار کاهو وتخت * نهادند بر تخت زیبا درخت ﴿ کبستو ﴾ فتح باء موحده
وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل معناسنه که کبست وکبسته دخی دیرلر شمس فخری
بیت بباغ آرزوی دشمنانت * سراسر میوهٔ باشد کبستو ﴿ کبو ﴾ ضم باء موحده ایله بمعنی
کاهوی مرقوم کذا فی المجمع ﴿ کتستو ﴾ فتح تاء مثناة اول وضم ثانی وسکون سین مهمله ایله
اشنان دیدکلری اوتدر که صابون کبی کوپورر آنکله اثواب یورلر شمس فخری بیت توخوش
بنشین که اعدای توشستند * زملك دل بصابون کتستو ﴿ کتمتو ﴾ فتح تاء مثناة اول وضم
ثانی وسکون میمله قچقلمق که عربیده دغدغه دیرلر کسر دالین مهملتین وسکون غین معجمهٔ اول
وفتح ثانیله ابوالمعانی بیت کتمتو دهد تیغ او دربغل * همین باسر خصم بازی کند ﴿ کتو ﴾
ضم تاء مثناة ایله آتك بوینی آلتنده اولان طمره دیرلر وفرهنك جهانکیریده برقوشدر که دائما
سنکریزه یر آکا اسفردد وسنکخواره دخی دیرلر ﴿ کدبانو ﴾ سکون دال المهمله وفتح باء موحده
وضم نونله ایکی معنایه در اول بمعنی بی بی یعنی خاتون خانه ولسان عرفده اول عورته دیرلر که
معتبر وموقر اولوب خانه نك تدبیر امورینی لایق ومناسب اولدوغی وجه اوزره کورمکه قادر اوله
معنای ثانی منجملر دلیل جسم دیرلر کدخدا دلیل زوجدر وکه کیفیت وکمیت عمر وآکا دلالت ایلر اولانه
دیرلر وایکی اصل که کدبانو وکدخدا اوله قیاس طوتارلر کدبانو مشابهٔ جسم وکدخدا منزلهٔ
روح اولوب کدبانو کدخدا اسز وکدخدا کدبانوسز ایشه یرامز آنوکیچون که روح بی جسم وجسم
بی روح اولمز بو ایکی اصل که بری بریله اولمسه عمار تخانه ده بقا اولمز وکدبانو یه لسان یونانیده میلاخ
دیرلر معناسی چشمهٔ زندکانیدر ﴿ کدو ﴾ ضم دال مهمله واخفاء واوایله قبق در یاش
اولسون قوری اولسون ﴿ کرباسو وکربسو ﴾ کلاهما بسکون الراء وفتح الباء الموحده وضم
السینین المهملتین ایله بر جانوردر اکثر اولرده اولور کرباش وکربسه وسکاسه وچلپاسه ووزغه
وماترنکده دخی دیرلر شیخ آذری بیت میکشد هم نهنك راراسو * مرکب عقرب بود زکرباسو
﴿ کرجفو ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم وضم فا ایله برقوشدر چیله مشابه بلکه دخی کوچك
لنینه اتی وار دروا بینك لنتی دراج وسکاوون اتی کبیدر اول قوشه بودنه ووشم دخی دیرلر عربیده
سلوی دیدکلری در طیان مرغزی بیت چه نسبت بود دشمنترا بتو * تو بی شاهباز وعدو
کرجفو ﴿ کردو ﴾ سکون را وضم دال مهملتین ایله آغاجده کسیلن زائد شاخلره دیرلر

ل كرنجو ح فتح راء مهمله وسكون نون وضم جيم ايله اويقوده آغر باصمق كه قرنجك دخى ديرلر
عربيده كابوس ديدكلريدر شمس فخرى . بيت بعهدت فتنه درخواب ست دائم * زسهمت بروى
افتاده كرنجو * قرالاوى . بيت زنا كه يار پيرى بزمن افتاد * كه بر خفته فتد ناكه كرنجو ل كروح
ضم راء مهمله ايله عنكبوتك بياض كاغد كبى يا پدوغى آغ كه ايچنده ياورى چقارر اكا كردو وكرى
دخى ديرلر اما مجمع الفرسده ايچى بوش وفنا اولمش ديش معناسنه شمس فخرى . بيت بكار خصم
فرو بود كين تو دندان * چنانكه كرد برون ازدهانش مكر كرو ل كرغاو وكرگاو ح كلاهما
بسكون الزاء الفارسى اولهما بفتح الغين المعجمه ثانيهما بفتح الكاف الفارسى بمعنى غرغاو مرقوم يعنى
كاو بحرى كه قوير وغن حوتازا يدوب مبارز پهلوان وبهادرلر آتلرى بوغازى آلتنه آصارلر وفرهنگ
ميرزا ابراهيمده پرچم معناسنه مرويدر ل كزمازو ح سكون زاء معجمه اول وضم ثانيله ايلغون
اغاجنك قوزاغى كه عربيده عذبه ديرلر وثمرة الطرفا دخى ديرلر طبيعتى درجهٔ اول آخرنده حار
ودرجهٔ ثانى اولنده يابسدر ل كشتو ح سكون شين معجمه وضم تاء مثناة ايله انكور نيم رسيده
يعنى هنوز اير شمامش اوزوم ل كشكاو ح سكون شين معجمه وفتح كافله آش يعنى طعام
شمس الدين قواس . بيت اى نزد تونان خوردن درخوا ودريغ * دربت زعيال كردهٔ كشكاو
دريغ ل كشكو ح سكون شين معجمه وضم كافله ايكى معنايه در اول كشكاب مرقوم ثانى
برقوشدر كشكرك دخى ديرلر ابو المعانى . بيت فتاده بى مجال ونيمرده * رهانيده زدست باز
كشكو ل كشو ح فتح شين معجمه ايله بمعنى كشف مرقوم كه باخه دخى ديرلر مجمع الفرسده براوتدر
آندن رسن ايدرلر كنب دخى ديرلر ل كلاژو ح ضم زاء فارسيله ايكى معنايه در اول عشاشى كه
كاچ دخى ديرلر سيف اعرج . بيت حسودت ديد مانندت برادى * بلى چشم كلاژو يك
دو بيند * ثانى برقوشدر قويروغى اوزون عكه دخى ديرلر شيرازيلر كالنجه وعربيده عقعق ديرلر
ل كلاو ح بو زن پلاو ايكى معنايه در اول ايلك كبى كه كلابه دخى ديرلر ثانى قوربغه دو
ضم همزه ايله مجمع الفرسده بمعنى غوك كه كلا دخى ديرلر ولسان الشعراده سكون واو ايله بوزن
چكاو مسطوردر ل كلباسو وكلبسو ح كلاهما بسكون اللام وفتح الباء الموحده وضم السين
المهمله كرباسو وكربسو ديدكلرى جانوردر كه چلپاسه ووزغه ومكان وماترنك دخى ديرلر
شيخ آزرى من عجايب الدنيا * قطعه * همچو عقرب عدوى كلباسو * دشمن مارها بود راسو
همچو عقرب كه كلبسو بيند * قبل ازايذا همير ود ازخود ل كلكزو ح سكون لام وفتح كاف
وضم زاء معجمه ايله اسكى سپورگه يه ديرلر شاعر . بيت دهان كنده بودست آن بدلقا * بود ريش
اوكلكزوى خلا ل كندو ح سكون نون وضم دال مهمله ايله كوب كبى طپراقدن ياپلش نسنه دركه
كندوج وكندوك وكندوله دخى ديرلر حكيم ناصر خسرو * رباعى * فريادبلا اله الاهو * زين
بيمعنى زمانهٔ بدخو * زين فاخته كنده پيرر ابلده * بنشسته ميان نيلكون كندو ل كنستو ح فتح
نون وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله براوتدركوكنى چقاروب اثواب يودلر صابون كبى كوپورر
عربيده اشنان ديرلر شهيدى قمى . بيت ايمن بزى اكنون كه بشستم * دست از تو بصابون
وكنستو * شمس فخرى كويد . بيت تو خوش بنشين كه اعداى تو شستند * زملكت دل
بصابون وكنستو ل كنشتو وكنشو ح كلاهما بفتح النون وسكون الشين المعجمه اولهما بضم التاء

التاء المثناة بمعنى غوره يعنی قورق عربيده حصرم ديرلر ضم حا وسكون صاد مهملتين ايله ڨ كنو ڠ فتح
نون وسكون واو ايله كندر معناسنه مجمع الفرسده بمعنى كشوى مرقوم مرويدر ڨ كو ڠ بوزن نو پهلوان
ومرد دلير معناسنه در حكيم فردوسى بيت ترا ازجهان بى نيازى دهند * ميان كوان سرفرازى
دهند * وزيرك وعاقل معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت كو نبود آنكه دن پرستد هركز * دن كه
پرستد مكر كه جاهل وكودن ڨ كوستو ڠ فتح واو وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله بمعنى كوست
مرقوم ڨ كيتو ڠ سكون ياى تحتانى وضم تاء مثناة ايله بر قوشدر غلاسى اكثر صنكريزه در
ڨ كيخسرو ڠ مشهور پادشاه آديدر كه كيكاوسك قزى اوغليدر استاد بيت ميفشان
جرعهٔ برخاك وحال اهل شوكت بين * كه از جمشيد وكيخسرو فراوان داستان دارد ڨ كيو ڠ
ضم ياى تحتانيه ايله بمعنى كاهوى مرقوم ڨ مع الهاء * كابنه ڠ فتح باء موحده ونونله بمعنى چشم يعنى
كوز معناسنه بايزينه ياى تحتانيه ده مرويدر شمس فخرى بيت اى شهنشاهى كه مهر چرخ را *
هست روشن از وجودت كابنه ڨ كابيله ڠ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه هاون
معناسنه كه كابيل دخى ديرلر استاد لطيفى بيت خابكان تو چو كابيله شده است * كون تو
چون سر پاتيله شده است ڨ كاتوره ڠ ضم تاء مثناة وواو معروف وفتح راء مهمله ايله سركشته
وحيران كه كاتوره دخى ديرلر كامر شمس فخرى بيت دوستش عاقلست وپا برجا * دشمنش
ابلهست وكاتوره * استاد منوچهرى * مسمط * آن بلبل كاتوره برجستهٔ مطموره * چون دستهٔ
تنبوره كرد شجر از چنكل ڨ كاچره وكاچيره ڠ اول بسكون الجيم الفارسى ثانى بكسر الها
وسكون الياء التحتانى وكلاهما بفتح الراء المهمله عصفور تخمى كه عربيده قرطم ديرلر كذا فى فرهنك
جهانكيرى ڨ كاچكينه ڠ سكون جيم فارسى وياى تحتانى وكسر كاف وفتح نونله صقصغان
ديدكلرى سياه وبياض آلاجه بر قوشدر عربيده عقعق ديرلر ڨ كاچه ڠ فتح جيم فارسيله بوزن
پاچه ايكى معنايه در اول بمعنى زنخ يعنى چكه وشيرازيلر پچه وعربيده ذقن وحنك دخى ديرلر حكيم
سنايى * قطعه * غلط شاعران بجامه وريش * وزدرون سوهزار ويرانى * كاچك وريشك
وثناجوئى * كبرك وعجبك وسخندانى * ثانى بمعنى طرب وخوش آمد زراتشت بهرام بيت
چو نامه نزد چنكرنكهاچه آمد * دلش درشادى ودر كاچه آمد ڨ كاچينه ڠ كسر جيم فارسى
وسكون ياى تحتانى وفتح نونله بمعنى كاچرهٔ مرقوم ڨ كاخوسته ڠ ضم خاء معجمه وواو مجهول
وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى كاچينهٔ مرقوم ڨ كاخه ڠ فتح خاء معجمه ايله ايكى
معنايه در اول بمعنى باران يعنى يغمور ميرنظمى بيت دران كاخه بچندين روز باريد *
درود شت سيل دريا ارسانيد * ثانى بمعنى يرقان كذا فى فرهنك جهانكيرى لسان الشعراده
بمعنى سرما مسطور در معناى اوله قريبدر ايام شتاده يغان يغمور اولسه جايزدر ڨ كارآكاه ڠ
سكون راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول احوالدن خبردار ثانى راوى معناسنه كه آندن صحيح
ومعمول به خبر نقل اولنه حكيم انورى بيت زبهر آنكه زتقدير آكهى يابند * زهر دلى بفلك
برهزار كارآكاه ڨ كارتنه ڠ سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ونونله مجمع الفرسده بمعنى عنكبوت
وفرهنك جهانكيريده حبوباتدن بوى ديدكلرى تخمدر كه شلميت وشلمير دخى ديرلر عربيده حلمه
ديرلر ضم حاء مهمله ايله وهندى لساننده ميتهى ديرلر ڨ كارخانه وكاركاه وكاركه ڠ

کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الکاف ایش محلی که کارخانه ودستگاه ودکان وایش ایشلنمش یرلر
استاد لطیفی. بیت شهر آراسته چون کارکه انکلیون * خاصه چون باغ ارم از رخ کلهار نکین *
خواجه حافظ. بیت حاصل کارکه کون ومکان این همه نیست * عیش کوش عاقبت کار جهان
این همه نیست ﴿ کارنامه ﴾ سکون راء مهمله ایله اورنك ورسم که ترکیده کرنامه دیرلر بر عمارتك
ویاخود تصویر ونقشك اسلوبن مقدم ایتدکلری رسمه دیرلر ﴿ کاره ﴾ فتح راء مهمله ایله ارقه
یوکی یعنی آرقه ده کوتوریلن نسنه که پشتواره دخی دیرلر شاعر. بیت مرا خود میفروشد
پاکدامن * کند اغیار را بر پشت کاره ﴿ کازرکاه ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله وفتح کاف
فارسیله قصارلرك بز وجامه یویوب آغرتدقلری مکان کازر قصار در وگاه محل ومکان معناسنه در
کمال خجندی. بیت کمال این گفته کر سعدی شنیدی * فروشستی بکازرگاه دفتر ﴿ کازره ﴾
سکون زاء فارسی وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدکلری بویادر که صاری وقزل رنك بویار ﴿ کازه ﴾
فتح زاء معجمه ایله اول کومکیدر که باغبان وصیادلر آغاجدن چاتوب اوستنی برك وگیاه ایله اورتوب
ایچنده اوتوررلر ودخی مختصر وسقفی آلچق یاپلمش اوه دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
تا عمر آمد ز قیصر یك رسول * در مدینه از بیابان نغول * گفت کو قصر خلیفه ای حشم *
تا من اسب ورخت خود آنجا برم * قوم گفتندش که اورا قصر نیست * مر عمر را قصر جان
روشنیست * همچو درویشان مراورا کازه ایست * کرچه از میری ورا آوازه ایست *
معیار جمالیده سایبان معناسنه در ودخی اول اغاجلره دیرلر که صیادلر ایدرلر قوشلری اورکیدوب
طوزاغه دوشرمك ایچون. بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * سپهر نیلکون با این همه
قدر * سرای شاه عادل راست کازه * بپای خود بدام ایند نخجیر * بنام او اکر سازند کازه *
فرهنك جهانکیریده اول نسنه یه دیرلر که ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قوزلر ودخی یول اوزرنده
مختصر یاپلمش خانه درکه بعض پیاده لر شدت شتادن آنده صغنورلر ضمیر سزده مستعملدر
فرخی. بیت شهریاری که خلافش طلبد زود افتد * از سر منزار بخارستان وازکاخ بکاز ﴿ کاژیره ﴾
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله برچچکدرکه آنکله قرمزی وصاری رنك
بویارلر ابریشم اولسون بز اولسون عربیده عصفر ومعصفر دخی دیرلر کمال اسمعیل * رباعی *
اشکم که ز چون برنك کاژیره شدست * وز رفتن آن دو چشم من خیره شدست * از دیده بیجان
نمی باید دید * کاین آب ز سر چشمه دل تیره شدست * مجمع الفرسده حبوبات نوعندن برنوع
دانه درکه عربیده احریض دیرلر ﴿ کاسنانه ﴾ فتح سین مهمله ونونله برنوع قوشدر وولایت
خوزستانده اولور واول دیاره مخصوص در عمعق بخاری * قطعه * چند پویی بکرد عالم چند *
چند کویی طریق پویایی * زانکه از بهر قوت شهوت * همچو کاسانه می نیاسایی ﴿ کاسته ﴾
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اکسلمش معناسنه میر نظمی. بیت خلق جمله از تو احسان
خواسته * قطره نبود ز دریا کاسته ﴿ کاسکینه ﴾ سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر کاف فارسی وفتح نونله بر قوشدر ترکیده آرو قوشی وبوی بوز بوران وقز قوشی وورق قوشی
دیرلر هر ولایتده برنام ایله معروفدر فارسیده سبزك وسبزرنك دخی دیرلر عربیده اخیل دیرلر
بشکم شاعرك بری نظم ایلمش. بیت دری وعلی بالامور والشیمی * فما طایر فیها علیك باخیلا

باخبلا ﴿ کاسورن ﴾ ضم سین وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله کاسوی مرقوم معناسنه در یعنی
تنور شپوردکاری نسنه ﴿ کاسه ﴾ فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف
ومجمع الفرسده اول یامی اغاج چناقدرکه چوبانلر وکدالرده اولور کاس وکاش وکچکول
وکشکول دخی دیرلر طیان مرغزی بیت دردست کاسه دربدرها * کردیده وجمع کرده ذرها *
ثانی نقاره یه دیرلر استاد فرخی در مرثیه بیت دهل وکاسه همانا که همی زان نزنند *
تا مخسنبد خوش وکمتر بودش بردل بار ﴿ کاشانه ﴾ فتح شین معجمه ونونله قیش اوی وشبستان
وشاهنشینلی خانه وجای صحبت وعشرت معناسنه شمس فخری بیت باشد ارباب فضل
ودانشرا * ازنوالش معاش وکاشانه * ومطلقا حجره معناسنه استاد کسایی بیت
عالم بهشت کشته وعنبر سرشت کشت * کاشانه زشت کشته وصحرا چو روی حور * فرهنك
جهانکیریده خانه مختصر معناسنه در شیخ سعدی بیت چو خلقت درمیان آمد نخواهم
شمع کاشانه * تمنای بهشتم نیست چون دیدار می بینم * وآشیانه مرغان معناسنه ده
استعمال ایلشلر حکیم خاقانی بیت از مزاج اهل دنیا مردمی کم جو ازانك * هرکز
ازکاشانه مرغان همایی برنخاست ﴿ کاشفته ﴾ بمعنی آشفته یعنی مختل الدماغ بوکلمه ده کاف
زایده در زیرا نه اصل کلمه دندر ونه برمعنا ایچون ادخال اولنمشدر ﴿ کاشه ﴾ فتح شین معجمه
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی یخ یعنی بوز استاد رودکی بیت کرفت آب کاشه زسرمای سخت *
چو زرین ورق کشت برك درخت * ثانی بمعنی کازه مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کاغنه ﴾
سکون غین معجمه وفتح نونله آغو قوردی تکم وصفته دیمشلر * الزوج بالضم کاغنه بالفارسی
والجمع زراریج وفی الصحاح دویبة حمراء منقطة بسواد تطیر وهو من السموم وفی القانون مکس
کازه ﴿ کاغه ﴾ فتح غین معجمه ایله جاهل وابتر معناسنه ابو المعانی بیت سخنانش چو بود
پر معنی * کی شناسد معانیش کاغه ﴿ کاغینه ﴾ کسر غین معجمه وسکون یای تحتانی
وفتح نونله فرهنك جهانکیریده بمعنی کاغنه مرقوم اما مجمع الفرسده برقوشدر کیجه اوچر آکا
عروسك دخی دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده برقوردر سیاه وسرخ وزهرناك اولور آکا
کاغنو دخی دیرلر شرفنامه ده ایکی معناسیله ده مرویدر ﴿ کافور جودانه ﴾ کافورك برنوعیدر
جودانه فتح جیم وسکون واو ایله کافورك انواعی ذکر اولندی بو خوشبو برنوع کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که زعشق قصیم مرکب تست * که درجزا یرجودانه میشود کافور *
﴿ کاکره ﴾ فتح کاف فارسی وراء مهمله ایله عاقر قرحا درکه کلکردخی دیرلر ﴿ کاکله ﴾
فرزندان توردن برمبارز پهلوان آدیدر ﴿ کاکنه ﴾ ضم کاف وفتح نونله کاکنج مرقوم که برمعروف
دارودر ﴿ کاکویه ﴾ ضم کاف وواو مجهول وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول برادر مادر
معناسنه که دومه قایین دیرلر ثانی سلم بن فریدون شاهك اوغللرندن برنامدار پهلوان آدیدرکه
ضحاکك همشیره نام قزندن متولد اولمشدر بو ایکی معناسنه دخی کاکو دیرلر ﴿ کالفته وکالفه ﴾
ضم لام اول وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله آشفته وشیدا وبی تکلف معناسنه بونلرك کافی
کاشفته کافی کبیدر استاد لبیبی بیت فرود آید زپستش بوم ملعون * شده کالفته چون
شیرین خشینه * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت همیشه دشمنش درکارکاهش *

زايد اى فلك كالفته باشد * شاه ناصر خسرو بيت يك خيل خرك وارد رافتاده * بر يكد يكر
چو ديوان كالفته ى كالنجه ع كسر لام وسكون نون وفتح جيمله فاخته معناسنه در شيراز بلرغلط
ايدوب قالنجه ديرلر عربيده صلصل ديرلر ى كالوشه ع ضم لام وواو معروف وفتح شين معجمه
ايله ايكى معنايه در اول بمعنى ديك يعنى چولمك طپراقدن اولسون باقردن اولسون حكيم فردوسى
بهرام كورك لنبك سقايه مهمان اولدوغى محلده ديركه * مثنوى * بشد لنبك ومشك چندين
كشيد * يكى آبكش رابيردركشيد * كه دستار بود يش درزير مشك * بيازار شد كوشت آورد
وكشك * بياورد وكالوشه برنهاد * وزان ديغ مهمان همى كرد باد * بپخت وبخوردند وبرخاستند
يكى مجلس ديكر آراستند * ثانى برنوع طعامدر برنج ونخود واكشى ايله بشوروب اوزرينه
كشنيز تازه ونعناع دوكوب وياغده بشوروب قورلر بعده تناول ايدرلر بو طعام ديلم قومنه
مخصوصدر ى كالويه ع ضم لام وواو معروف وفتح ياى تحتانيله سركردان ومتحير معناسنه كه كاتوره
دخى ديرلر كذا فى فرهنگ جهانكيرى ى كاله ع بوزن ناله درت معنايه كلور اول متاع كالا واثواب
خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت نوخرانى كه رسيدند بيازاركهن * كاله كاسد
ايشان ببهايى نرسيد * ثانى شراب قويلان قباغك مخصوص آديدر حكيم انورى بيت
كند قرابه كردون تهى زدردشفق * شبى كه زهره بيادش نشاط كاله كند * ثالث نارسيده قاون
وقارپوزكه كالك دخى ديرلر شمس فخرى بيت آنكه پاليز اصطناعش را * نبود مهر ومه بجز
كاله * رابع زراعته آماده اولمش زمين معناسنه در ى كاليده ع كسر لام وسكون ياى تحتانى
وفتح دال مهمله ايله موى آشفته وژوليده كه اوزرينه توز وطپراق دوشمش اوله شيخ سعدى
در بوستان بيت ازين بدرگى موى كاليده * بدى سركه برروى ماليده ى كاليوه ع كسر لام
وسكون ياى تحتانى وفتح واوايله ايكى معنايه در اول سرسم وابله ومختل الدماغ معناسنه
استاد منوچهرى بيت ناله بلبل سحركاهان وباد مشكبو * مردم سرمست راكاليوه وشيدا كند
ثانى صاغر وكند فهم معناسنه استاد منجيك بيت چون شدم نيم نيست وكاليوه *
باطل آن روز پيش من حق بود ى كامورشده ع بمعنى شهرت يافته وآرزومند شده ميرنظمى
بيت چون بعيش يار راكامون شدم * صبر وآرام رفت ودرهامون شدم ى كامه بوده ع
نان ونمك وسود دخى طعامه قويلان لوازم هرنه اولورسه آبكامه معناسنه كه تفصيلى مرور
ايلدى كذا فى فرهنگ جهانكيرى ى كامه ع بوزن خامه بش معنايه كلور اول هرنه كه اكشى اوله
وياخود اكشى ايله آميخته اوله معربى كامخ در ثانى مراد معناسنه حكيم فردوسى بيت اكر
زامدن دم زنى يكزمان * برآيد همه كامه بدكمان * ثالث بعض تراكيبه صفت ايدرلر حكيم
سنايى بيت مرزنانرا برهنكى جامه است * خاصه آنراكه شوخ وخودكامه است * رابع
مجمع الفرسده بمعنى بسد يعنى مرجان كه قعر درياده حاصل اولور دالى وجود اقلرى اولور يشل
وبياض باد وآفتاب اصابت ايتد يكى كبى سرخ ورنكين اولور خامس فرهنگ ميرزا ابراهيمده
برنوع خوشبو ريحاندر خوزستانده چوق اولور ى كانه ع فتح نونله بوزن خانه اوچ معنايه
كلور اول نرخ كه متاعه بها تعيين ايدوب تنبيه ايدرلر حكيم شفايى درهجا بيت صدغرق
وميان پاچه بيك تنكه ونسيه * درچارسوى كنده پران كانه نهاده * ثانى مجمع الفرسده اول

اول براېرلكه ديرلركه عربيده مراد ديرلر كسر ميمله ثالث مؤيد الفضلاده بمعنى نشستنگاه يعنى مقعد
ﯨ كاونه ﯨ سكون واو وفتح نونله بمعنى كاغنه مرقوم بعض نسخه ده كرم شبتاب يعنى يالدز
بوجكى ﯨ كاوه ﯨ بوزن ياوه ايكى معنايه در اول نام آهنكر مشهوركه ضحاكك اوزرينه هجوم
وخروج ايدوب فريدونى شاه ايتدى آخر الامر ضحاكى قتل ايتديلر حكيم خاقانى بيت كاوه يم
پتك زنم بر سرديو * دردكان كوره وسندان چكنم * ثانى نافهٔ مشك معناسنه در بو معناى
جهانكيريدن ماعدا حسين وفايى محمد هندو شاه فرهنكندن نقل ايدر ﯨ كاه ﯨ ايكى معنايه در
اول صمانكه كه دخى ديرلر استاد بيت زشوق روى توشاهان بدين اسير فراق * همان
وسيد كر آتش بروى كاه رسيد * ثانى كاهيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور جانكاه
كبى وكاهنده معناسنه اسم فاعل اولور حكيم انورى بيت همتت مال بخش وملك ستان *
دولتت دوست كام ودشمن كاه ﯨ كاهواره ﯨ سكون ها وفتح واو وراء مهمله ايله بشك كه اطفالى
ايچنه ياتورلر كهواره دخى ديرلر حكيم سنايى بيت دايه عقلست ازبراى سخن * مجتهد را
بكاهوارهٔ ظن ﯨ كاينه ﯨ كسر ياى تحتانى وفتح نونله بمعنى چشم مثلا كاينه بدوداز ديرلر اكا
باق ديمك اولور شهيدئ قمى بيت موى سپيد وروى سياه ورخ بچين * برزينت طرف شده
وكشته كاينه * بو معنايه شمس فخرى بيت اى شهنشاهى كه مهر چرخ را * هست روشن
ازوجودت كاينه ﯨ كباده ﯨ فتح باء موحده ودال مهمله ايله اول نرم كماندركه آنكله كمانكشلكه مشق
ايدرلر مير نظمى بيت كباده كرده مارا چرخ كويا * كه نكذارى بهيچ ازدست خود را ﯨ كباره ﯨ فتح
باء موحده وراء مهمله ايله چالى وچرپى وقورى اوت دوشروب ياقق ايچون كوتورن شخصه ديرلر
ضميرسزده جايزدر استاد عسجدى بيت اوبازخقه حقه دهد عطر خلق را * چونانكه تخته تخته
دهد عود را كبار ﯨ كپچه ﯨ سكون با وفتح جيم فارسيين ايله كفچهٔ مرقوم معناسنه در ﯨ كبسته ﯨ
فتح باء موحده وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله بمعنى كبستوى مرقوم يعنى حنظل استاد لطيفى
بيت هر آن كزحدت صفرست خسته * كند اخراج از معده كبسته * حكيم نزارئ قهستانى
بيت با اين همه لطافت وشيرين زفان تو * باما بكاه طعنه زدن چون كبستهٔ * وله ايضا بيت
بجز از جان شيرين برشكسته * شده جلاب در حلقش كبسته ﯨ كبنوره ﯨ فتح باء موحده
وواو وراء مهمله وسكون نونله تندى وحدت وغضبله سويلك ابو المعانى بيت چندان نياز كرده ام
آن شوخ پرستره * نرمى نكرده است وسخن زد كبنوره ﯨ كبوده ﯨ ضم باء موحده وواو
معروف وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول نام شبان افراسياب كه مشهور كمسنه ايدى
ثانى صرقون اغاجى كه عربيده خلاف ديرلر ﯨ كبوه ﯨ سكون باء موحده وفتح واو ايله برسبزه در
يپراغى مغزدار وميوه سى خوب وخوشبو اولور كسر كافله كفش چابكى در اما بو معناده كاف
عجميله در ﯨ كبه ﯨ فتح باء موحده واخفاء ها ايله آلت حجام تخفيف با ايله استاد لطيفى بيت
عشق بو بردلم بنهاد آتشين كبه * برخود كشيد ماية روحم بخون دل * وتشديد با ايله ده آلت
حجام معناسنه شمس فخرى بيت شهنشاهى كه تدبير ضميرش * نهد بر پشت مهر وماه كبهٔ *
ﯨ كبيجه ﯨ كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح جيمله مؤيد الفضلاده ايكى معنايه در اول
چار پا حيوانك چكه سنده ظاهر اولان ورم ثانى كرپينك ارقه سنده اولان اوزون اوق كذا فى

فرهنك جهانكيريده كبيده فتح كسر باء موحده وسكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله بريان
اولمش اون بغداى اولسون آريه اولسون كذا فى المجمع بو معنايه ابو المعانى . بيت شدى
سياح دشت عشق ايدل * بخود توشه كبيده بر توكل ده كيسه فتح كسر باء موحده وسكون
ياى تحتانى وفتح سين مهمله ايله ايام حسابنك كسوردن جمع ايدوب سنه آخرنده زياده ايتدكلرى
كونلردركه زيج روزنامه لرده هردرت سنه ده برسنه كيسه ايدوب صحرادرلر ده كبيكه فتح كسر باء
موحده وسكون ياى تحتانى وفتح كافله كبيكج مرقوم معناسنه در ده كتاره فتح تاء مثناة وراء مهمله
ايله نيزه كوتاه يعنى قصه حربه كه اكثر هنديلر آلتيدر . اميرخسرو . بيت همدان دو چشم
كردم كه چو هندوان رهزن * همه خلق را زغمزه زده بر جكر كتاره * بو معنايه مولانا هاتفى . بيت
كتاره در آورد هندو بكار * كتاره كذا ر آفت روزكار ده كتاله فتح فتح تاء مثناة ولامله بمعنى كتاره
مرقوم يعنى نيزه كوتاه شاه ناصر خسرو * قطعه * تا كل دركله چون عروس نهان شد *
ابر مشاطه شد سست وباد دلاله * نركس جماش چون بلاله نكه كرد * بيد بر آهيخت سوى لاله
كتاله ده كتره پتره فتح سكون تائين مثناتين وفتح رائين مهملتين ايله اوج معنايه كلور اول
پاره پاره معناسنه ثانى بردكنلو اوتدر دوه بغايت سور تركيده كون ديرلر فتحتين ايله ثالث
بيهوده و بيمعنى سوز كه كاپتره دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ده كتعاله فتح
سكون تاء مثناة وفتح عين مهمله ولامله كتغال مرقوم معناسنه در ده بجابه وبجاوه فتح
كلاهما بفتح الجيم اول بفتح الباء الموحده ثانى بفتح الواو محافه معناسنه دركه كژابه وكژاوه
دخى ديرلر شيخ سعدى كلستانده * تا يكى از دوستان برسم قديم ازدر درآمد كه در بجاوه
انيس من بودى ودر حجره جليس ده كج آغنده وكج آكنده فتح كلاهما بسكون الجيم برنوع جامه در
جنك محللرنده زره التنه كيرلر ايچى ابريشمك قناسيله طولمش اولور معناى تركيب دخى آنى
اقتضا ايدركه اول مقوله ابريشمه كج وكژ دخى ديرلر آغنده وآكنده طولمش معناسنه در حكيم
اسدى بيت زخفتان وازجوشن كارزار * زدرع وكج آكنده بدسى هزار ده بجبه فتح فتحات
ثلثه ايله مخفف بجابه مرقومدر ده بجله فتح فتح جيم ولامله صقصغان ديدكلرى قوشدركه
كلاوه وعكه دخى ديرلر ده بجوه فتح فتحات ثلثه ايله بودخى مخفف بجاوه مرقومدر ده پچه فتح
فتح جيم فارسيله يوزك كزلمك اويوننده كزلدكلرى نسنه يه ديرلر وآنى باشى اولوب كزلينه دخى
پچه باز ديرلر ميرشيبهى . بيت دو دست اينجهان وآنجهان پوچ * پچه بيش منست اين
پوچ وآن پوچ * مولانا جامى * مثنوى * بودشبها دران نشيمن باز * بارسنهاى زلف او پچه باز
ليك داغش چو سينه سوز افتاد * پچه او بروى روز افتاد * جيم عربيله اكر بچه ديمك اولور
چتكال وقانجه وآنلره بكزر رهرنه نك كه اوجى اكري بچه اوله اكا پچه ديرلر نتكم مرقوم بيت ثانيده واقعدر
وجيم فارسيله بر معناسى دخى زنخدر يعنى چكه كه كاج دخى ديرلر عربيده ذقن ديرلر ده كخشله فتح
سكون خا وشين معجمتين ولامله ارشته آشى در ده كدكله فتح سكون دال مهمله اولى وفتح
ثانيه وكافله چكج صداسى كه اورس اوزرنده قزمش دموره اوردقده ظاهر اولور ابو المعانى بيت
فلك پتك غم رابسر ميزند * كرفته جهان كدكله سر بسر ده كدوادة فتح سكون دال مهمله
اولى وفتح ثانيه وواوايله بناى خانه وعمارت سيف اسفرنكى * قطعه * باباد توكل نكار كشته

کشتنه * دیوار بهار خانهٔ جان * دز عهد تو استوار آمد * کدوادهٔ عمر بسست پیمان * مجمع الفرسده
یعنی بنیاد دیوار شمس جندی بیت زفرع پیش طلب اصل کز برای وجود * درست باید
کردن نخست کدواده ﴿ کدودانه ﴾ بر علتدر امعاده وقولون دیدکاری بغرسقده تعفن
طعامدن حاصل اولور دقیق چکردکنه بکزر قورتلر بو بینه یا پشق اولور انسانه خیلی زحمت
ویررلر معالجات ایله چقارمدقجه راحت اولمز اطبا حب القرع دیرلر ﴿ کدونیمه ﴾ یعنی
کوزهٔ شراب استادرودکی بیت لعل می راز برخ وخم بکش * در کدونیمه کن وبه پیش من آر
بعض نسخه ده مزبور ضم دال وواو وکسر یا وفتح نونله ﴿ کدوینه ﴾ مواقعدر که قبق کبی
یاهی بر نوع شراب ظرفی در روم ده یاتق دیرلر ﴿ کده ﴾ فتح دال مهمله واخفاء ها ایله مجمع الفرس
صاحبی ایکی معنا یه درد یمش اول یعنی می خانه که میکده وبتکده وعشرتکده دخی دیرلر ثانی یعنی
کام وملاذه یعنی طماق دیوب شمس فخری نک بو بیتنه متمسک اولمش بیت آنکه طفلان امل را
دایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر مدحش نبکشاید کده ﴿ کراره ﴾ فتح رائین مهملتین
ایله جامهٔ کهنه وپاره پاره معناسنه وزاء ثانی یرینه دال مهمله ایله ده مرویدر کذا فی المجمع
﴿ کراشیده ﴾ فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله یعنی آشفته وپریشان شده اغاجی بیت
بتا تا جدا گشتم از روی تو * کراشیده وتیره شد کار من * حکیم سوزنی بیت رمیدکان وکراشیدهٔ
کبشتکان زوطن * تراخوهند زیزدان بدعوت وآمین ﴿ کراغه ﴾ فتح راء مهمله وغین معجمه
ایله قرغه که زاغ وکلاغ دخی دیرلر استادلبیبی بیت آید زباغ بی سرو دو ناز بیج * دستت
بکراغه می برآردوز بیج ﴿ کرانه ﴾ فتح راء مهمله ونونله کنار معناسنه که کران دخی دیرلر شیخ
مغربی بیت اوراست نعوت بی نهایت * اوراست صفات بی کرانه * مجمع الفرسده بر سیاه
قوشدر دیر پرواز یعنی تیز او چامز مؤید الفضلاده مزبور ایکی معنا یه ده مرویدر ﴿ کرایه ﴾
فتح راء مهمله ویای تحتانیه اما تخفیفله صرمشق وطولامق معناسنه شمس فخری بیت
شهنشاها تو آن شاهی که کردون * نیارد کز جنابت سر کرایه * وتشدید راء مهمله ایله بویوق
بوران دیدکاری قوشدر بعضیلر آروقوشی دیمشلر ﴿ کرباسه وکربسه ﴾ کلاهما بسکون
الراء وفتح الباء الموحده والسین المهملتین بر جانوردر اولر ده اولور کرباس وکربس وکربسو
وچلپاسه دخی دیرلر کریه بر جانوردر حکیم سوزنی بیت اژدها باش بر خزینهٔ علم * کا نچنین
جای جای کربسه نیست ﴿ کربشه ﴾ فتح باء موحده وشین معجمه ایله ده کربسهٔ مرقوم
معناسنه در استادرودکی بیت چارغنده کربشه با کژدمان * خورده ایشان پوست روی
مردمان ﴿ کربشپایه ﴾ سکون راء مهمله وشین معجمه وفتح باء موحده وباء فارسی ویا ایله
بر اوتدر دریای سند ساحلنده اولور کربش دیدکاری جانور بر مقاریته بکزر دوکیچون تسمیه ایتمشلر
کذا فی المجمع ﴿ کرتنه وکرتینه ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح التاء المثناة عنکبوتک
بیاض آغیدر که لعابندن آشیانه ایدوب ایچنده یاوری چقارر کره دخی دیرلر اختیارات بدیعیده
مسطوردر که ایام صیفده یاپدوغی آغ بیاض وقالن اولور حمای ربعه یعنی حمای سوداویه یه
مبتلا اولان آدم بازوسنه باغلسه حماسی زائل اولور ﴿ کرخزراه ﴾ سکون راء اول
وسکون خا وفتح زاء معجمتین وراء ثانی ایله پیاده معناسنه در کذا فی فرهنگ وفایی بو معنایی مؤید

میر نظمی . بیت بودیکی مردك پرخجست وجو * کرخ زره میرود او هربسو کرزه سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیوك چوماق بعضیلر طپوز درد یدیلر کرسنه سکون را و فتح
سین مهملتین ونونله ایکی معنایه در اول برظرفدر بیوك طشت کبی اغاجدن وطپراقدن
دخی ایدوب ایچنه نان وحلوا وبونك امثالی نسنه لر قورلر کارسان وکرسان وچاشدان دخی
دیرلر ثانی غله نوعندن طعمی ماش ایله مرجمك میاننده رنکی سیاهرق بر نوع علفدر وایدر
صغیری غایت سمردر ناحیهٔ بیضاده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده چوق اکرلر کسنك دخی دیرلر
یونان لساننده ارخرسن دیرلر وهندی لساننده کراو وکلاو دخی دیرلر شین معجمه ایله کرشنه
دیدکلری صحیح دکلدر کذا فی البدیعی کرشه فتح زاء مهمله وشین معجمه ایله حیله وفریب
ایله تواضع کوسترمك کذا فی فرهنك جهانکیری کرکاه سکون راء مهمله وفتح کافله
کرکر وکرکن مرقومان معنالرینه که کارکاه وکارکر معنالرین افاده ایدر کذا فی فرهنك جهانکیری
کرکیسه سکون را وفتح کاف فارسی وسین مهملتین وکسر میمله برخوشبو چچکدر انواع
والوانی اولور اکثر کوه الونده چوق بتر کروه سکون راء مهمله وفتح واو ایله بر سیاه رنك
جانوردر که پیلاندن اضر وبد تردر کذا فی التحفه کره بوزن تره درت معنایه کلور اول
چرك معناسنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * برکیر آب علم وازان روی جان بشوی * تا روی
پرزکرد نیاید بساهره * چون دست وپای بازبه بیمت وجان ودل * این هردو پاك بینم وآن
هردو پرکره * ثانی بمعنی مسکه یعنی تره یاغی ثالث بمعنی بجره رابع عنکبوت پرده سنك
بر قسمیدر که بیاض وکاغد کبی اولور وزبان هندیده ایکی معنایه در اول دشت بر نجن یعنی بلازك
ثانی هندوستانده بر شهر آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری وعربیده سکون راء مهمله واظهار
ها ایله جبر واکراه معناسنه وضم کافله بمعنی دشوار ومجمع الفرسده قوریمش اتمك اوزرنده اولان
کورك که اول اتمکه نان کره کرفته دیرلر عربیده اکا متکرج دیرلر ضم میم وفتح کاف وتاء مثناة وراء مهمله
ایله کروه سکون راء مهمله وفتح واو ایله کات هندی دیدکلری دارودر بعض محرور المزاجه
تبرید ایچون ویررلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده دندان میان تهی وکاواك یعنی
ایچی بوش دیش کرویه فتح راء مهمله ویای تحتانی وسکون واو ایله عربیده کراویا
دیدکلری اوتدر تازه سن دوشروب کبره کبی ترشی ایدرلر بعض نسخه ده کرفس معناسنه در
کژابه فتح زاء فارسی وباء موحده ایله محافه نك برطرفنه ده وایکی طرفنه ده دیرلر بجاوه
کبی استاد لطیفی . بیت بسی کردم ورازاری ولابه * مرا یك کژ نظر کردان کژابه کژاته
فتح زاء فارسی وتاء مثناة ایله ابریشیم قوردی کذا فی فرهنك جهانکیری کژاوه فتح زاء فارسی
وواو ایله بودخی محافه معناسنه در بجاوه کبی حضرت مولانا قدس سره . بیت این کژاوه که
شود این سوکران * آن کژاوه که شود آن سوکشان کزبه سکون زاء معجمه وباء
موحده ایله بمعنی کنجاره یعنی شیروغن چقدقدن صکره صقندیسی اولان نسنه که حیوانانه یدررلر
کذا فی المجمع عربیده وترکیده کسبه دیرلر ضم کاف وفتح باء موحده ایله کژدم خواره
بر جانوردر ولایت خوزستانده اولور دیو ریدکلری قوی روغن سوروب کیدر زهر قنغی جانوره زخم
اورسه هلاك ایدر کژدمه سکون زاء فارسی وضم دال مهمله وفتح میمله بر علتدر طرنق دبنده

طرزق دینلور ظاهر اولور اطبا داخش دیرلر وهندی لسانیله انکاپره دیرلر طبیب یوسفی
* رباعی * درکرده ات بیان کنم قاعده * کز خوان شفا ترا بود مایده * بکشا رك ومسهل خور
ومیساز طلا * ازسرکه وافیون که بری فایده * کرنه ع سکون زاء فارسی وفتح نونله یا مه که
یرتلمش جامه لره دیکرلر پینه دخی دیرلر عربیده رقعه دیدکلریدر کذا فی المجمع * کره ع فتح
زاء فارسی واخفاء هایله بش معنایه کلور که هر چه مرقوم معنالر یله مترادفدر اوّل بمعنی چکلك که
فیلبانلر فیلی آنکله ضبط ایدرلر هند یلر کجباك دیرلر امیرخسرو بیت باظلمت شب شکل مه چون
ناخن شیر سیه * وان پیل را زرین کره بر سر نکونسار آمده * ثانی باشی اکری مجه بر اغاجدر
آنکله طبل وکوس چالرلر وله ایضا بیت چون کره بر کوس مسین داد بوس * داد مسش یاد
وزوبینه کوس * ثالث هر چنکاله دیرلر عموما وقصاب چنکالی که اکا قیون آصارلر خصوصا وله
ایضا در صفت هلال بیت یکی کره زدکان در سپهر قصابست * که بهر سلخ ببالا کشیده اند
چنین * رابع اولات پاره سی که بوغازده دلکی نهایتنده اولور عربیده ملاذ دیرلر خامس اول اغاج
پاره سنه دیرلر که کلیدك مفتاح یرینه قورلر که آچلمغه مانع اولور * کسانه ع فتح سین مهمله
ونونله بوزن فسانه بمعنی آدمیانه کس آدم معناسنه تقدیر اولنوب الف ونون الحاقیله آدمیانه
اولور شاهانه ومردانه کبی میرنظمی بیت نه هر کس میکند وضع کسانه * نه در هریك توان
یافتن نشانه * کستیمه ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله دوودکنی که
مشترخواره دیرلر کذا فی المجمع * کسمه ع سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه کلور اول
زلفك برقاج تلی نك باشلرین مقراضله کسوب چهره ویکاق اوزرنده اوچلرین قوردوق کوسترلر
اکا پنجه دخی دیرلر خواجه حافظ بیت عروس بخت دران حجره باهزاران ناز * شکسته
کسمه وبرك کل کلاب زده * مجمع الفرسده عاریتی قیلکه بعض زنانك صاچلری قصه اولمغله
صاچنه آشیلرلر شاعر * رباعی * روزی که ازکله برون آمده است * باد سحر ازجیب
هوا برزده است * ازسبزه برابروی چمن وسمه کشید * ازغالیه بر فرق سمن کسمه شکست *
ثانی نان کلیچه یعنی بوغاچه بشمش اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری * کسنه ع فتح
سین مهمله ایله بمعنی آسانی یعنی قولای کذا فی الاداة * کشانه ع فتح شین معجمه ونونله مخفف
کاشانه در * کشته ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی احول یعنی شاشی کذا
فی التحفه * کشته نکاه ع لیمانکه آنده کمی نك دمور ین براغوب یاتورلر معنای ترکیبی کمی یری در
* کشکله ع سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله پای افزاردر که شاطرلر وپیاده اولانلر
آیاقلرینه چکرلر حکیم ناصر خسرو بیت پای پاکیزه برهنه نه بسی * چون بپای اندر دویدن
کشکله * بو بیتدن فهم اولنور که پوستال اوله * کشکینه ع سکون شین معجمه وکسر کاف
ویای تحتانی بعده نون مفتوحه ایله بمعنی کشکین مرقوم یعنی آرپه اتمکی شمس فخری بیت
کند هر کز ضمیرش التفاتی * بدنیا وبدین کشکینه او * کشنه ع سکون شین معجمه وفتح
نونله برنوع منتردرکه معربی کشنج در کذا فی المؤید وفرهنك زفانکویاده بمعنی آسانی ونوعی
ازسماروغ * کشنه ع فتح شین معجمه ایله بمعنی کدا یعنی دلنجی ودخی یوك بغلیدقلری ایپ فرهنکده
ووفاییده چنبر قولانی ویا زهرینه چکلوب برایش ایچون استعمال اولنه کشی دخی دیرلر کذا فی

فرهنك جهانكيرى مجمع الفرسده حيوان پالان افكنده ودخى چكلمش خط وخيط معناسنه
ومؤيد الفضلاده فرهنك قواسدن نقل ايدركه كشه كسر كافله خط كشيده يعنى نوشته اما
معجم البلدانده كشسته ضم كاف وسكون شين معجمه وفتح سين مهمله وتاء مثناة ايله بمعنى خط
مسطوردر لغ كشيده ع كشيدن لفظندن اسم مفعولدر چكلمش معناسنه وكشيده روى يعنى
اوزون چهره وكشيده بينى يعنى يوقارو چكلمش بورون ووصف تركيبى دخى اولور لغ كعبده ع
سكون عين وباء موحده وفتح دال مهملتين ايله كعبكده لفظندن اختصار اولنمشدر لعب خانه
وقمارخانه معناسنه كه كعب آشقدر اما نردده آتدقلرى زاره ديرلر كعبتين دخى دينلور لغ كعبه ع
مكهٔ مكرمه شرفها الله تعالى شيخ سعدى بيت حاجى بره كعبه ومن طالب ديدار * او خانه
همى جويد ومن صاحب خانه لغ كفانه ع فتح فا ونون ايله اول بچه كه رحم مادردن زحمت ومشقت
ايله كله ودخى مدت حمل تمام اولمدين سقط ايدن جنين كه فكانه دخى ديرلر كذا فى المجمع
لغ كفته ع سكون فا وفتح تاء مثناة ايله اسم مفعولدر تركيده معناسنه يعنى يارلمش وچاتلمش
شمس فخرى بيت جمال الدين ابواسحق كز غم * دل بد خواه جاهش كفته باشد * شاه ناصر خسرو
بيت كل سرخ نوكفته بربار كوهى * برون كرد حورى سر از سبز چادر لغ كفچليزه ع سكون
فا وياى تحتانى وفتح جيم فارسى وكسر لام ايله كفچه كه كفچليز وكفچليزك دخى ديرلر ابو المعانى
بيت شهنشاهى كه احسانش زر وسيم * دهد از مطبخ جود كفچليزه لغ كفچه ع سكون فا
وفتح جيم فارسيله اوج معنايه كلور اول بمعنى پكچه ثانى مؤيد الفضلاده كيسو وزلفك پيچ وتاب
اولدوغنه ديرلر ثالث بر نوع يلاندر باشى پكچه كبى اولور لغ كفليزه ع سكون فا وياى تحتانى
وكسر لام وفتح زاء معجمه ايله بمعنى كفچليزهٔ مرقوم حكيم نزارى قهستانى بيت ساقيا كفليزهٔ
ساز از مژه * از پى برچيدن خاشاك مى لغ كفه ع تخفيف فا ايله بوزن خفه دف كه دايره دخى
ديرلر عبد الواسع جبلى * قطعه * از نوايب حادثات پيوسته باشد در عنا * وز حوادث
دشمنت همواره باشد در عذاب * كه بكوبد فرق اين پاى حوادث چون كفه * كه بمالد كوش
آن دست نوايب چون رباب * معناى ثانى كسمك كه غله دوكيلوب صاوريلوب صمانى
آيرلدقدن صكره دانه يى غربال ايله پاك ايلدكده آيردقلرى صاپ دوكلرى كه خرد اولمايوب اويله
قالور كوزر دخى ديرلر وتشديد فايله دخى ايكى معنايه در اول برمشهور نامى در پوربهاى جامى
بيت اكر بصره كفه به پند بخواب * شود منهزم موصل وشوشتر * ثانى ترازو كفه سى
يعنى ايچنه شى قويوب وزن ايتدكلرى نسنه حكيم انورى بيت كفهٔ كاشانك اكر طاقت وزن
داشتى * كوه كران حلمت از كاه سبكتر آمدى لغ كفيده ع كسر فا وسكون ياى تحتانيله بمعنى
كفتهٔ مرقوم يعنى يارلمش وچاتلمش حكيم ازرقى بيت شكل برونست يا تاز كفيده بردرخت *
رنك كردونست يا آب روان در آبدان * مسعود سعد سلمان * قطعه * كوه با مغز كفيده همچو ريغ
باز روى سيمه * ابر پا پرشكسته باد با پاى فكار * زان نهنك كوه شخص وزان هزبر چرخ دور *
زان هيون ابر سير وزان عقاب بادسار * شمس فخرى بيت وقت خزان تا بباغ وانار سفت سيب
وبه * باد دل دشمنش همچو انار مى كفيد لغ ككچه ع سكون كاف وفتح جيم فارسيله دانهٔ
پنبه كه عربيده حب القطن ديرلر لغ ككه ع فتح كافله ايكى معنايه در اول برمشهور صقلق

مقلد ومضحك كسنه نك آديدركه برمقدار پانتك سو پلرايمش حكيم شفايى درهجا بيت آن
مسنك كه نقش قدم خصر بران بود * ميراث قديمكه قلمان بكجا رفت * ثانى آدم نجاستى كه
عربيده براز وغائط وخرا دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت پاكى وپايد كردى آنكه * بركون
كسى كه بد ككه ناك ﴿ كلابه ﴾ فتح لام وباء موحده ايله اوزرينه اكيرلمش ايپلك صارد قلرى
نسنه كه كليچه دخى ديرلر طيان مرغزى بيت اكر بيند بخواب اندر قرابه * زنى را بشكنند
ميخ كلابه * وصارپلان ايپلك كلبنه دده ديرلر شمس فخرى بيت نبود مردمان اهل هنر را *
التفاتى بريسمان وكلابه ﴿ كلا پيسه وكلان پيسه ﴾ كلاهما بفتح اللام وكسر الباء الفارسى
كوز دونمكه ديرلر يعنى سياهى دونوب جمله بياض كورينه اول حالت جماعك زياده لكندن عارض
اولور ودخى ضعف وسستى بدندن وگاهى خشم وغضب محلنده اولور جماع لذتندن اولمغه
حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * كفت چشمش چون كلا پيسه شود * فهم كن كان دقت
آنرا لش بود * كفت تا چشمش كلا پيسه شدن * كور كرد اين دوروشن چشم من ﴿ كلاته ﴾
فتح لام وتاء مثناة ايله كلات مرقوم معناسنه يعنى طاغ دپه سنده واقع قلعه وياخود قلعه كبى بنا
معناسنه در حكيم اسدى بيت زيك پهلويش پشه وآبكند * كلاته دو ويران كوهى بلند *
فرهنك جهانكيريده كوچك قلعه يه ديرلر حكيم فردوسى بيت چو ديوار شهر اندر آمد زپاى *
كلاته نيايد كه ماند بجاى ﴿ كلاچه ﴾ فتح لام وجيم فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان كه
كلاژه دخى ديرلر شيرازيلر قانچه وكلاغ پيسه وغلبه دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ كلاژه ﴾ فتح لام
وزاء فارسيله ايكى معنايه در اول صقصغان قوشى معناسنه عربيده عقعق ديرلر معروفى
بيت چو كلاژه همه دزدند وربايند چو خار * شوم چون بوم وبد آغال چو دمنه همه سال *
ثانى بمعنى احول يعنى شاشى سيف اعرج بيت حسود ديد ماند براوى * بلى چشم
كلاژه يك دو بيند ﴿ كلاغ پيسه ﴾ آلاقرغه خواجه سلمان بيت وكر طاوس رايت راكهى
مغرب دهى جلوه * كلاغ پيسه شب را بمشرق باز كردانى ﴿ كلاغچه ﴾ فتح لام وجيم فارسى
وسكون غين معجمه ايله قارغه ياوريسى كه كلاغ بچه دن استخفافا يا مخفف در وجيم تصغير ايله دخى
اولمق جائزدر قرغه جك معناسنه ﴿ كلافه ﴾ فتح لام وفا ايله بمعنى كلابه مرقوم ﴿ كلاوه ﴾
فتح لام وواو ايله بو دخى كلابه مرقوم معناسنه در زيرا با وفا وواو ميانلرنده تبادل وتواخى اولدوغى
مقرردر كمال اسمعيل بيت براى ساعد دست مباركش كردون * زخط ابيض واسود كلاوه
تبيد ﴿ كلپتره ﴾ سكون لام وفتح باء فارسى وراء مهمله وتاء ساكنه ايله سخن بيمعنى وهرزه
وهذيان معناسنه حكيم انورى بيت اوتراكى كفت اين كلپترها را جمع كن * تا ترا لازم شود
چندين شكايت كسترم * پور بهاى جامى بيت بصلت تا بيس بوهم بسته مشتى ژاژ وكلپتره
كه اين مذهب فلان بود وآن قولست بهمانرا ﴿ كلتوجه ﴾ سكون لام وضم تاء مثناة وفتح جيمله
قچقلمق يعنى دغدغه اتمك كه كلنحرجه دخى ديرلر ﴿ كلته ﴾ سكون لام وفتح تاء مثناة ايله
بش معنايه كلور اول شكار آلمقدن قالمش كرك طيوردن كرك سباعدن وعمل ماندن يعنى
يوك چكمكه مجال اولوب كيرو قالان حيوان استاد عنصرى * مثنوى * بشاه دوانيد
كلته روباه كفت * كه دانا زد اين داستان در نهفت * كمان بردكش كنج براستران *

بود به که بر پشت کلته خران * ثانی قویروغی کسلك اشك شمس فخری بیت ریش دشمن بسان افساری * بر سر قلتبان کلتهٔ اوست * بو معنایه شمس خالد بیت رستم زدست کژدم لیکن توای حسود * می پیچ ومیکش ازغم چون مار کلته دم * بو بیتدن فهم اولندی که کسلك قویروقلی اشکه مخصوص دکل هر حیوانك که قویروغی کسلك اوله اکا دینور دیمش ثالث فرهنگ جهانگیریده عضوی ناقص هرنه اولورسه استاذ فرخی بیت ای روبهان کلته نجس درخزیده هین * کامد زمرغزار ولایت همی زیر * رابع لسانی فصیح اولمیوب سوزی صحیح اداایله میه ومخارج حروفی رعایت واداپه قادر اولمینه دیرلر امیرخسرو * قطعه * دولت دنیا پیرامن منکی کردد * باچنین فضل ومعانی ود رایت که مراست * روزوشب هست در اطراف جهان سرکردان * تابکی کلته زبان کاهل واحمق که کجاست * وناهموار ونامرتب معناسنه شاعر * مصرع * معانی کلته همچون ریش اتراك * خامس قصه ویوغون دسته چوپه دیرلر کلته چوب دینلکارینك ذکری مرور ایلدی ۞ کلخرچه ۞ سکون لام وراء مهمله وفتح خاء معجمه وجیم ایله فچقلمق که کلتوچه وغلغلیچ وغلمليچ دخی دیرلر ۞ کلده ۞ سکون لام وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر مقدار سخت اولان زمین ثانی اعلام ر جالدندر ابو المعانی بیت بیااندر زمین سینه ام را نه چندان کلده و پرخار باشد ۞ کلکینه ۞ سکون لام ویای تحتانی وکسر کاف وفتح نونله قماش جنسندن قطیفه که عربیده مخمل دیرلر ضم میم اول وسکون خاء معجمه ایله ۞ کلندره ۞ فتح لام ودال وراء مهملتین وسکون نونله اوج معنایه در اول توانا وقوی ومحکم آدم شمس فخری بیت چرخ بلند قدرت نیروی او نیافت * باآنکه هست سخت نهاد وکلندره * ثانی ناهموار وناتراش اولان آدمه دیرلر مثلا للك وبلك تعبیری کبی کلندر وکلندره دیرلر نجیك بیت باشد کنك وکلندره که شب وروز * خواجهٔ ما رازکیرود اروخشنود ۞ کلنده ۞ فتح لام ودال مهمله وسکون نونله براغاجدر که دکرمن طاشی اوزره اولان دلك اوستنه قورلر که دانه بی اول دلکدن تدریجله دوکلك ایچون اکا لکلك ولکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کرهمیکوییم الول وکرنمیکوییم کول * چون کلنده برلب دولیم وتکتك میزنم ۞ کلونه ۞ سکون لام ونون وکسر واو ایله بر نوع خیاردر که اینجه واوزون وطوغری اولور سنك دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت میل کلو نده که دارد که مبارکبادش * بخت فیروز که افتاد زعیبش بکنار ۞ کله ۞ تخفیف لام ایله بش معنایه کلور اول فرهنگ جهانگیریده بمعنی رخسار امیرخسرو * رباعی * خنده که تم درنظر بنده نمود * صدد ل بدوکاه کله افکنده نمود * نمود مقنع زیکی چه یك ماه * دوچه زیکی مه اوکه خنده نمود * ثانی میان جزیره ده واقع بر شهر آدیدر حکیم اسدی بیت چنین هر یکی همچو شیر یله * کزین کردو شد تا بشهر کله * ثالث هر نسنه نك مرتبهٔ اعلاسنه دیرلر مثلا ایکنه یی جامه یه صوقوب چیقارمق کبی سائرلریده بو قیاس اوزره در رابع ریکدان خامس کرز معناسنه در ۞ کلیاوه ۞ سکون لام وفتح یای تحتانی وواو ایله بمعنی کالیوهٔ مرقوم یعنی سرسم واحمق حضرت مولانا قدس سره بیت ای طوطئ عیسی نفس وی بلبل شیرین نوا هین زهره را کلیاوه کن زین نغمهای جانفزا ۞ کلیچه ۞ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله اغاج کاسه معناسنه در میر نظمی بیت چود ررابسته باشد باکلیچه * که محکمتر نباشد

نباشد از دریچه ن کلیژه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله طپراق دستی که صو
قونیلور وشراب قونیلور ملا عزیز الله بیت چو کردانی کلیژه پر از آب جوی * باب کلیژه
فروشست روی ن کاسه ع فتح میم وسین مهمله ایله بمعنی کاس مرقوم یعنی یمی ظرف که
ایچنه شراب قورلر ترکیده یاتق دید کلری نسنه در حکیم سوزنی بیت امام بلخ کاسه خری نکوداند
که از کاسه می اندر پیاله کرداند * وله ایضا بیت کاسه خرنه همانا کراسه خر باشد *
که بر کاسه کراسه بسود نتواند ن کاغینه ع فتح میم ونون وکسر غین معجمه وسکون یای
تحتانیله بمعنی کاغنهٔ مرقوم یعنی آغوقوردی ن کاله ع فتح میم ولامله بمعنی کج یعنی اکری
معناسنه شاه ناصر خسرو بیت بازقوی شد بباغ دختر نرکس * دست شده سست وپای کشته
کاله ن کان جوله ع سکون نون وضم جیم وواو معروفله قربان معناسنه که یم لنك دخی دیرلر
ترکشلك یای طوران طرفی استاد فرخی بیت زبهر جنك دشمن دست نا برده بزه کردد * غلامان ترا
نان کان اندر کان جوله ن کانچه ع معروف چنکبر کمانه دخی دیرلر عربیده رباب دیرلر ن کانفروهه ع
سکون نون وضم فا وراء مهمله ایله بمعنی کانکروهه عربیده قوس بنادق دیرلر ن کانکروهه ع
سکون نون وضم کاف فارسی وراء مهمله ایله اول یایدر که فندق آتاربر اولوقلی اغاجدر ایچنده
طپراقدن یاپلمش فندقلری واردر برز بر رقویوب صالیویردکده توفنك فندوغی قدر کیدر کانکروه
وکان مهره دخی دیرلر ودانه سنه غاکوك وغالوك دیرلر میرعماره بیت کانکروههٔ زرین شده
بچرخ هلال * ستاره جمله چو غالوکهای سیم اندود * حکیم خاقانی * قطعه * از پردهٔ لعب اکر
بنا کاه * بر ماه فلك نظر کارند * صد مهره بیك کانکروهه * در دامن آسمان شمارند ن کانکهره ع
فتح میم وسکون نون وها وضم کافله کانکروههٔ مرقوم معناسنه شمس فخری بیت در کانکهرهٔ
علامانش * پیکر اختران بود غالوك ن کان مهره ع سکون نون وها وضم میمله کانکروههٔ
مرقوم معناسنه استاد رودکی بیت پیش کان مهرهٔ بازوی قدر تش * کوی بسیط آمده کل
مهرهٔ تفنك ن کانه ع بوزن زمانه درت معنایه کلور اول اول یایدر که مثقبه چکیروب
بعض نسنه دلرلر حکیم خاقانی بیت بر منقب نطق درفشانه * از قوس وقزح کنم کمانه *
ودخی چقرقجیلر یایی وبو ناوره بکزرهر نه وار ایسه مهرکن وحکاك یایلری وسائرلرینه ده دیرلر ثانی
بمعنی زمین کن یعنی یر قازن که عربیده نقاب الارض دیرلر معدن وچشمه وقیوهرنه قازر ایسه
استاد دقیقی بیت چنانکه چشمه بدید آورد کمانه زسنك * دل تو از کف ترکان زر بدید آرد
بو معنایه شمس فخری بیت برون آرد هزاران بحر کلکش * بران صورت که منبع را کمانه *
ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی پیاله مذکوردر مختاری بیت کان من بشراب سخای تو آنست *
که چرخ پر شود از جرعهٔ کمانهٔ من * رابع کمانچه نك اوقی که آنکله چالنور حضرت مولانا قدس
سره بیت هشیاری من فسانه ناید * مانند رباب بی کمانه ن کماه ع فتح میم واظهار ها ایله
ولایت سرحد عجمه قریب بر قلعه آدیدر وولایت چینه یقین بر شهر آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ن کمترینه ع زیاده اکسك نسنه دن تعبیر ایدرلر زیرا کم اکسکدر تر اداتی
تفضیلدر یای نسبت ونون تأکید نسبت ایدر آخرنده ها علامتدر درت نوع حروفدن مرکب
بر لفظدر ن کمره ع سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی سرکین یعنی بهایم ترسی میرنظمی

بیت تنش سرپابر آورده است جمره * ازان جامه کرفته چرك وکمره ﴿ کمزده ﴾ سکون
میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله مدبر وبی دولت وفلاکت زده معناسنه شیخ نظامی . بیت
بخت چوبد بودبد اخترشدم * کمزده کوبی وقلندرشدم ﴿ کمله ﴾ سکون میم وفتح لام ایله تنوره که
قلندران وبعض درویشان ستر عورت ایچون بیللرینه بغلارلر ﴿ کمه ﴾ بوزن همه بزك معناسنه در
﴿ کمیچه ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی کمانچه
حکیم سوزنی بیت پکی کرباس چرغی دادکانرا * نبوشد هیچ چنکی وکمیچه * ثانی مؤید
الفضلاده برقورد چغزدر قویروغی دیبندن کیجه لرده شمع کبی ضیا ویرر شبتاب دخی دیرلر عربیده
براغ ترکیده یلدز بوجکی دیرلر ﴿ کمینکاه وکمینکه ﴾ کلاهما بکسر المیم ویای التحتانی وسکون
النون پوصو یری کین پوصو درکه کاف فارسیله اسم مکاندر چغتای لسانینده ارغدالی دیرلر اما اصلنده
اول ضرب یره دیرلر که آنده پوصو طورمغه قابل اوله میر علیشیر بیت زلفینیك هرچینی وا یوز
فتنه دوردین اهلیغه * ارغدال ایچره قاراقچی ایلاکان یانکلیغ کین ﴿ کمینه ﴾ اکسکلی
معناسنه در کم اکسك حرف یا نسبت معناسنه درکه کمه منسوب اولور نون تأکید ایچون وها
علامتدر میر نظمی . بیت کمینه بنده درکاه جانان * کند خدمتکداری از دل وجان ﴿ کنار ﴾
فتح نون وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول معروف کنار معناسنه ثانی بمعنی قلاب آهنین
یعنی دمور چنکال که قصاب دکانلرنده قیون اصارلر وسلخانه یه کناره دیدکلری دمور چنکالدر
اولمغله درمعربی قناره در ﴿ کنانه ﴾ فتح نونین ایله بمعنی کهنه کمال اسمعیل بیت بروز کارتو
نوشد زسر جهان کهن * کنانه کرشود آنهم بروزکارتو باد * عربیده برقبیله آدیدر بنی کنانه
دیرلر ﴿ کنبوره ﴾ سکون نون وضم باء موحده وواو معروف وفتح راء مهمله ایله حیله وخدعه
ومکر معناسنه استاد رودکی . بیت دستکاه اوند اند کرچه روی * تنبل وکنبوره ودستان
اوی * منجیك بیت خودند اردغایتی ای ناجوی * تنبل وکنبوره ودستان اوی ﴿ کندر ﴾
سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بر کوچك قوشدر صوده تعیش ایدر کودره دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿ کندوره ﴾ سکون نون وضم دال وواو معروف وفتح راء مهملتین ایله دری
سفره که ثلاثین وباخود کوسله دن ایدرلر ابوشکور بیت ستاره دران کوی آزاده وار * درآن
کوی افکنده کندوره خوار ﴿ کندوله ﴾ سکون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح
لام ایله طپراقدن بیوك کوب کبی ایدوب ایچنه غله قورلر ابن یمین * رباعی * آنکس که بود
بدرش حکمت خالی * برکفته اونقیضه آرم حالی * کوید که خلاف زدخردهست محال * کندوله
من چیست زکندم خالی ﴿ کندجاه ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وجیمله اغاج طولسی معناسنه
﴿ کندخایه ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وخاء معجمه ویای تحتانی ایله ایکی معنایه در اول
خادم که آخته دخی دیرلر معنای ترکیبی طشاغی قوپمش دیمك اولور ثانی دبه یعنی خایه لری
شیشمش ابوالمعانی بیت بوره مترتاکون دره کنبروخایه طبلکی * میزنشام وسحر آن کنده خایه
نوبتی ﴿ کنده ﴾ بوزن بنده ایکی معنایه در اول قازلمش یرکه اکثر قلعه اطرافنده اولور معربی خندقدر
استاد فرخی درصفت سپاهی بیت بکذرند ازرودهای ژرف چون موسی زنیل * برشوند
ازکنده چون شاهین بدیوار حصار * حکیم اسدی بیت به پیرامن دربکی کنده ساخت * زهر

زهرجوی آبی با نجابتیا غشته* ثانی امرد درشت جثه یعنی قبا کوده‌لی ساده‌رو آدم رکن الدین
بکرانی بیت اوست قواده هر بجا دردهر *کنغه خوب وقحبه زیباست ﴿ کنغاله وکنگاله ﴾
کلاهما بسکون النون وفتح اللام اول غین معجمه ثانی کاف عجمیله اوج معنایه کاور اول بمعنی
خواستکاری عموما وخواستکاری زن خصوصا یعنی عروس طلب ایدیجی فخر کورکانی* مثنوی
کنون کان مامرا ایزد بمن داد* نخواهم که بوددرماه آباد* که آنجا پیروز ناشاد خوارند* همه
کنغالکی را جان سپارند* ثانی زن روسبی‌یه دیرلر شمس فخری بیت احتساب نفاذ تو برداشت
ازجهان نام کنغ وکنغاله* ثالث ولایت خراسانده برطاغ آدیدر خم کافله ده مرویدر ﴿ کننده ﴾
فتح نون اول وسکون ثانیله بردمور آلتدرکه آنکله طاش قوپاررلر وطاشلی یرقازرلر ﴿ کنودانه ﴾
ضم نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله کندر تخمی معناسنه در ﴿ کنه ﴾ فتح نونله برجانوردر چارپا
حیوانه اوشوب ویا پشوب قانن ایچرلر ترکیده کاف عجمیله کنه دیرلر کمال اسمعیل بیت
درنکر صبر ابحال من که ازفرط نیاز* فاقه خون میکند از دمن چو از ناقه کنه ﴿ کنلیسه ﴾ کسر
نونله کلیسادر ﴿ کوادة ﴾ فتح واو ودال مهمله ایله بمعنی چوب ریز کذا فی شرفنامه ﴿ کوار ﴾
فتح واو وراء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول برنوع اوزوم سپیددر شیرازیلرلوده و هندیلر دوخله
دیرلر امیر خسرو بیت چون پیره نمود تراکارکردنیست* بی راه برکواره با زارکان کشند*
مولانا سیف احمد مشهدی بیت ای پیرهنت کواره کل* روی توکل سرکواره* ثانی خانه
زنبورکه آنده بال چقاررلر ترکیده قوان دیرلر مولانا روحی شیارستانی بیت آن رخ پرنشان
آبله بین* کرند یدی کواره زنبور* ثالث یازایامی کیجه‌لرنده هوا یوزنده ظاهر اولان یغمور سز
بولت بعضیلر بخار معناسنه نقل ایلدیلر ﴿ کوازه ﴾ فتح واو وزاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول آغزی طاربرداق که کوازدخی دیرلر مولانا فاخری بیت بانعمت تمام بدرکاهت آمدم*
امروز باکوازه چوبینی همیروم* ثانی مجمع الفرسده اوکوز سوردکلری اغاج که اوکنده دیرلر
﴿ کوازه ﴾ فتح واو وزاء فارسیله سرزنش یعنی توبیخ و تقریع وطعنه حکیم اسدی بیت
کوازه همیزد چنین پرفسوس* همیخواند مهراج را نوعروس*. شمس فخری بیت
شه جهان که برسلطان اجرام* زند رای منیر او کوازه* وتشدید واو ایله ده روایت اولنمشدر
کسایی بیت ای کشمه وخیره وسرکشته کسایی* کوّازه زده بر تواملِ از بی‌ بجتی* مجمع
الفرسده بمعنی مزاح وافسوس ولسان الشعراده طعام نیم پخته مرویدر ﴿ کودن ﴾ سکون
واو وفتح ذال وراء مهملتین ایله بمعنی کندنه مرقوم یعنی برکوچك قوشدر صوده تعیش ایدر
کذا فی المجمع ﴿ کورزه ﴾ فتح واو وسکون راء مهمله وزاء معجمه مفتوحه ایله کبره میوه‌سی
وچیچکی درکه ترشی ایدرلر کورز وکورك دخی دیرلر ﴿ کوره ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله
سیل یرندوغی یرکه صویی چکلوب باتلق یرنده قالمش اوله شمس فخری بیت باد باقی همیشه
تا باشد* کوه و دریا وکرد ره کوره* ونسخه میرزا ابراهیمده بمعنی سیلاب مرویدر ﴿ کوکبه ﴾
سکون واو وفتح کاف وباء موحده ایله طنطنه وشهرت تام وحدم وحشم معناسنه در ابو المعانی
بیت حبذا کوکبه سلطانی* درجهان شد کرم یزدانی ﴿ کویسته ﴾ کسر
واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده اوتراغلك ایکی جانبی

ومجمع الفرسده بمعنی غله کوفته وله بیت مرحبا آن کویسته فربه * کس ندیده مثال اودنبه
ل کویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی ظرف دوغ یعنی آیران
طلومی که آنده یاغ چقاررلر کذا فی المجمع ل کویله ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی
کاکل یعنی موی سر شرفنامه ده واداة الفضلاده ضم کافله مرویدر ترکیده پرچم دیرلر ل کهبله ع
سکون ها وفتح باء موحده ایله ابله واحمق معناسنه شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین
شاه ملك بخش * ای عقل ما کفایت وفضل توکهبله ل کهره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله
بزغاله شیر یعنی آرسلان یاوریسی کذا فی المجمع ل کهزه ع سکون ها وفتح زاء معجمه ایله
کرنمك نه وقت خمارده وحماده واقع اولور عربیده تمطی دیرلر ل کهسله ع سکون ها وفتح سین
مهمله ولام ایله بمعنی کهبله مرقوم یعنی ابله واحمق وله بیت مکن راز دلت افشا بنادان *
نداند کهسله نیك وبد خویش ل کهله ع سکون ها وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول قاریشمش
عورت بو معناده عربیله مشترك اولور زیرا اواسط عمرکه اللی واتمش در اکا واصل اولوب صقالی
دوموی اولانه کهل دیرلر بونده ضمیر مؤنثله اولمش اولور ثانی سکه لنمامش آقچه یه دیرلر
ل کهواره ع سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله بشك که عربیده مهد دیرلر خواجه سلمان بیت
بادل پر مهره میکردید چرخ کوژپشت * بوسر کهواره اش چون مهر کستر بشیك مادری ل کیهه ع
سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بر اغاجدر بغایت دیکنلو ایریلکی توت اغاجی قدر اولور واکا بکتره
ل مع الیاء * کابلی ع کسر باء موحده ایله ادویه قسمندندر هندوستانده بتر ایری اغاجی
اولور مشی جوز اغاجی کبی کند وارك کبی میوه سی اولور لکن تازه سی ییمز انجق تازه سن شکر ایله
مربا ایدرلر دماغه بغایت نافعدر وکوز آغریلرینه وحدت بصره وبرمکه ومعده یه ده زیاده نفعی
واردر وقوریسنك دخی نفعی کلی در قیروب ایچنده ارك کبی چکردکی واردر آنی آتوب قشرینی
آلورلر ل کاتوزی ع ضم تاء مثناة وواو معروف وکسر زاء معجمه ایله زاهد وعابد معناسنه در
روایت اولنور که جمشید زمان سلطنتنده جمیع ناسی درت قسمه منقسم ایدوب قسم اولنه کاتوزی
نام قویوب آنلره امر وتنبیه ایلدی که طاغلرده ومغاره لرده قرار کاه ایدینوب جناب حق جل وعلا
حضرتنك عبادت وطاعتنه مشغول اولوب واوقیوب وبربرلرینه تعلیم وکسب علوم وتحصیل
معارف ایلیه لر وقسم ثانی یه نیساری آدویروب سپاهیلکه مشغول وسلحشوری وتعلیم جنك
وپیکار ایلیه لر که محلنده حاضر بولنه لر وقسم ثالثنه نسودی تسمیه ایدوب بیوردی زراعت
وحراثت وکشت ودراست ایدوب باغ وبوستان پیدا ایلیه لر وقسم رابعنه اهنوخشی لقب
ویروب حکم ایلدی که ارباب حرف اولوب انواع صنایع اوکرنه لر بو تفصیلی بیان محلنده حکیم
فردوسی * مثنوی * کروهی که کاتوزیان خوانیش * برسم پرستندکان دانیش * جدا کرد
شان ازمیان کروه * پرستنده را جایکه کرد کوه * صفی برد کر دست بنشاندند * همی نام
نیساریان خواندند * بجا شیر مردان جنك آورند * فروزنده لشکر وکشورند * نسودی
سه دیکر کره را شناس * بجا نیست بر کس از یشان سپاس * بکارند وورزند خود بدروند *
بگاه خورش سرزنش نشنوند * چهارم که خواندند اهنوخشی * همان دست درزان باسرکشی
بجا کارشان همکنان پیشه بود * روانشان همیشه پراندیشه بود ل کاچی ع کسر جیم فارسیله

قا رسیله بولماج آشیدر میرنظمی . بیت کهن سال دید و بکفت بفور * ندار یددندان کاچی
بخور ﴿ کاخ مشتری ﴾ برج قوس وحوت وفلك سادس معناسنه در کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم ﴿ کاراسی ﴾ فتح را وکسر سینن مهملتین ایله بر قوشدر حزین آوازی واردر حکیم
خاقانی بیت قری ز تو پارسی زبان کشت * کاراسی کارنامه خوان کشت ﴿ کاربانسرای ﴾
یولجی ومسافر قوناجق خان کرك شهرده اولسون وکرك قصبه لرده ویول اوزرنده ومعلوم
مراحل ومنازلده یاپلمش اولسون ﴿ کارفرمای ﴾ ایش بیوریجی پادشاه اولسون وکیللری
اولسون ﴿ کاری ﴾ کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مؤثر ونیز اولان نسنه آدم
اولسون غیری اولسون ابو الفرج رونی بیت چنان درسینه سهمش کاری افتاد * که کفتی
سهم اوروز شمارست * ثانی پهلوان مبارز معناسنه استاد فرخی بیت سالار سپاه ملك
ایران محمود * یوسف پسر ناصر دین آن شه کاری ﴿ کاسموی ﴾ سکون سین مهمله وضم میمله
طکوز قیلی که فورچه ایدوب بعض اهل صنعت قوللنورلر کاس طکوز وموی معلوم حکیم
سوزنی بیت آب تو از تغاره وکسبت ز کاسموی * کم پیش توز پیش وهمه رنك توزرنك * شمس
فخری بیت زبان درکام اعدا ایشن چو خنجر * مژه بر چشم خصمش کاسمویست * بعض
فرهنکده قاسق قیلی ودلکو وقورت بیغنه ده دیرلر ﴿ کاسنی ﴾ سکون سین مهمله وکسر
نونله کونه یك دیدکاری اوتدر عربیده هندبا دیرلر ایکی نوع اولور بری بوستانی وبری بریدر
تقطیر ایله صوین چیقاررلر حمیات سوداویه یه وحرارت معدیه یه وقلبیه وکبدیه بغایت نافعدر
کذا فی البدیعی ﴿ کاشکی ﴾ سکون شین معجمه ایله تمنی در ترکیده نولایدی دیمکدر کاش
وکاشك دخی دیرلر مولانا شانی بیت رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی
﴿ کاشی ﴾ کسر شین معجمه ایله برنوع بشمش کرپجدر یوزینه نقش چینی ایدوب او زرینه
صورچه دوکرلر ودرون خانه یی آنکله تزیین ایدرلر شیخ اوحدی بیت کاشی واجرت بهر خرده
مال قارون بدم فرو برده * وله ایضا بیت کرچه کاشیست خانه با چینی * دل بکیر دچه بیشی
بنشنی * یای مجهول ایله مخفف کاشکی استعمال اولنور حکیم نزاری قهستانی بیت کنونه
دو دست ماند از دست بادی * که کاشی ازهر از مادر نزادی * وله ایضا بیت ز خط کوهر
افشان تو یاری * مرا کاشی که بودی یادکاری ﴿ کافوری ﴾ بیاض چیچکلی براوتدر بابونه
کاو وکاو چشم دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکاری لطیف رایحه سی وبیاضلغی جهتیله کافوری
تسمیه اولنمشدر ﴿ کاکونی ﴾ ضم کاف وکسر نونله ککیك اوتی که آویشن دخی دیرلر ﴿ کالبوی ﴾
سکون لام وضم باء موحده ایله بمعنی کالیوه یعنی سرکشته ومتحیر کذا فی المجمع ﴿ کالی ﴾
بوزن خالی اوج معنایه در اول بمعنی کام یعنی مراد شیخ نظامی بیت کالی دل کرچه زبان
خوشترست * عاقبت اندیشی از ان خوشترست * ثانی اول نسنه یه دیرلر که زنان نانخورش
ایدرلر ثالث کابل مضافاتندن بهبوده قریب یرده واقع بر قصبه در ﴿ کبی ﴾ کسر باء موحده
مشدده ایله بعض فرهنکده باء فارسیله مروید میمون معناسنه درکه بوزینه دخی دیرلر لکن بوزینه
ایری اولانه وکبی کوچکنه دیرلر وهندك زبان علیسنده کبی دیرلر حکیم سنایی بیت صورت
طبع کافت بشرست * کبی سلك دمست وکربه سرست * فخر کورکانی بیت چوکبی درجهان

نا پارساتر * زسنك رسواتر وزوبی بهاتر ﴿ کبك دری ﴾ کبکك اعلاسی مراددر ولایت م
شیرازده برناحیه آدیدر آنك ککلکی بغایت چوق وخوشنما اولور یای نسبتله دره منسوب ککلك
دیمك اولور حتی اول ناحیه خلقنك لسانلری فارسیه بغایت فصیح اولمغله لسان فارسیه لسان
دری دیرلر حدیث شریف نقل ایدرلر کال پاشازاده دقایق الحقایقنده یازمش * قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم لسان اهل الجنة فی الجنة عربی وفارسی دری ﴿ کبوترشلواری ﴾
ایاقلری تویلی برنوع کوکرجین در غالبا دم کش وقوت دیدکاریدر قوشبازلر قتنده غایت معتبر در
ومقبولدر هواده اوچارکن تقله بازلق ایدر اول اجلدن پسران اول کوکرجینه زیاده طالب
وراغب اولورلر حتی قوشبازلق ایدن یاران اول کوکرجین ایله پسرانی صید ایدوب بندشلوارینه
ال اورورلر ﴿ کبودی ﴾ ضم یاء موحده ایله ایکی معنایه در اول هرنه که کوك رنکلو اوله ثانی برنوع
کوك قوزی دریسیدر اکثر عجملر بورك ایدوب باشلرینه کیرلر ساده رویانه بغایت پیرایه ویرر میرنظمی
بیت کلاه کبودی که پوشیده است * ازان قتل عشاق کوشیده است ﴿ کجری ﴾ سکون جیم
فارسی وکسر راء مهمله ایله برنوع پلاودر برنج وماش ایله آمیخته بشوررلر ﴿ کدخدای ﴾ درت
معنایه کلور اول خانه صاحبنه دیرلر وعرف عوامده اول کمسنه یه دیرلر که بین القوم موقر ومعتبر
اولوب کارساز ومهم پرداز اوله ثانی متأهل یعنی اولولکه عورتی اوله مولانا امیدی بیت
پیرانه سر که قد امیدی دوتا شده * ازچار خانکی دوسه پار کدخدا شده * ثالث پادشاه
معناسنه کلور حکیم فردوسی بیت کیومرث شد در جهان کدخدای * نخستین بکوه اندرون
داشت جای * وله ایضا بیت باسب اندر آمد جهان کدخدای * بجنبید چون کوه لشکر
زجای * ابن یمین بیت شهریا را تویی آنکس که جهانرا بسزا * کدخدایی بتو فرمود خدای متعالی
کذا فی فرهنك جهانکیری رابع اصطلاحات منجمانده دلیل روحه دیرلر که آنك تفصیلی کدبانو
لغتی ذیلنده ذکر اولندی حکیم سنایی بیت صاحب الساعه دلیل نهار * طالع وکدخدا
وخانه چهار * شیخ اوحدی بیت بدر آورنسیرا بن اجرام * سیر هیلاج وکدخدا وسهام
﴿ کرای ﴾ فتح راء مهمله مشدده ایله بمعنی حجام کاف فارسیله ده مرویدر کذا فی المجمع
﴿ کرکری ﴾ سکون راء مهمله اولی وکسر ثانیه وفتح کافله بمعنی کرجن مرقوم ﴿ کرنای ﴾
فتح راء مهمله مشدده ایله عجمده متعارف اولان بوری که مشکر صداسی واردر نهق حماره بکزر حکیم
فردوسی بیت خروش پلان ودم کرنای * چنان شد که چرخ اندر آمد زجای ﴿ کرنکانی ﴾
فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نون اول وکسر ثانیله برنوع اوزم آدیدر ﴿ کری ﴾
کسر راء مهمله ایله صغر طوراجق محل ومکان میرنظمی بیت بجای قصر آن خسرو شیرانرا *
کری باید همین اندر جهانرا ﴿ کستی ﴾ سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله زنار معناسنه دیو
فرهنك میرزا ابراهیمده بستی ودستی یه قافیه ایدوب شاه ناصر خسروك بو بیتنه تمسك اولمش
بیت توباترسا بیك زنخی که بستی * سوی دانا اکرچه دادکستی ﴿ کستی ﴾ سکون سین
مهمله وکسر نونله مختصر کاستی مرقومدر حکیم انوری بیت رواج کرمت باسته بیون رویی طبع *
خواص نیشکر آرد مزاج کستی را ﴿ کسی ﴾ بوزن بسی اشارت مجهول امر برکسنه معناسنه
آخرنده کی یا یای وحدتدر شیخ سعدی بیت کر کسی وصف اوزمن پرسد * بیدل ازبی

اوزبی نشان چکویدباز لغ کشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله کمی درعربیده زورق
وسفینه ومراکب البحر دیرلر شمس فخری بیت چودین راتربیت فرمودرایش * همه کفار
بکسستند کشتی لغ کشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله بمعنی کشته مرقوم لغ کشی ع
کسر شین معجمه ایله اوج معنایه در اول بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك وجرا ایتمك ثانی چنبر قولانی
ویوك بغلنان ایب وبوکا بکز رهرنه اولورسه ثالث بمعنی خوشی یعنی کوزللك حکیم سوزنی بیت
تا بجهان خوشی وکشی ای صدر * خوش زی وکش بسیبران وپری وش لغ کفتکی ع سکون
فا وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله کفیده بودن وترکیده شدن یعنی یارلمش وچاتلمش اولمق
کذا فی المجمع لغ ککری ع سکون کاف وکسر راء مهمله ایله ولایت هند وستانده یرشهرك
آدیدر کذا فی المجمع لغ ککی ع کسر کافله آدم نجاستی عربیده براز وغائط دخی دیرلر
لغ کانجری ع کسر لام وراء مهمله وسکون نون وفتح جیمله برنوع لطیف اوزمدر هروی ولایتنده
اولور سیاه رنك وقبوغی یوفقه ونازك وآبدار وبغایت طتلو وصالقمی بش بطمان اولور دیو
روایت ایدرلر لغ کلندری ع فتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول قپو آردینه قونیلان
اغاج که کلندر وکلندره دخی دیرلر ثانی بردلکلی اغاجدر مجرم وکناهکارلرك ایاقلرینه اوررلر
پوربهای جامی بیت برکردن مخالف وپای دشمنت * نکبت کنند دوشاخه ومحنت کلندری
لغ کله سایکی ع فتح لام وسین مهمله ویای تحتانیله فرهنك میرزاده بمعنی بدبختی وهند
کافرلرینه دیرلر ومجمع الفرسده بمعنی کله کلاغ که مردارخوار اولور بومعنایه شاعر بیت همه
زمین کله سایکی نمود بچشم * غراب برسر آن آشیان میسازد * خاطره کلور که بومعناده کاف
فارسیله اوله اما شرفنامه ده ومؤید الفضلاده وفرهنك میرزا ابراهیمده کاف عربیله اولغین
وکتب مزبوره معتمد اولدوغی اجلدن متابعت اولندی لغ کلیکی ع کسر لام وکاف وسکون یای
تحتانیله کلیك مرقوم کبی احول معناسنه در کذا فی المجمع لغ کمان زنبوری ع تفنك که عربیده
بندقه وترکستانده منتق دیرلر حکیم اسدی بیت کرفتند کردان ایرانه زمین * کمانهای
زنبوری وچرخ کین * چرخ یایدر لغ کملی ع سکون میم وکسر لامله یوکدن قالن وخشین
طوقنمش کلیم لغ کمی ع ایکی معنایه در اول پوصو که آنده عسکرکزلنوب دشمن بیخبر تحرکن
علی الغفله اوزرلرینه چیقوب انهزامه مؤدی اولور شمس فخری بیت شهنشاها اکرومیکشاید
بروی اختران کنیت کمی را * ثانی نقصان یعنی اکسکلك خسروی بیت ای سراپای معدن
خرمی * جمش تو دردلم زیاده کمی لغ کنبی ع فتح نون وکسر باء موحده ایله غلام نیك طبع
وخوب روی حکیم شفایی درهجا بیت خاتون توبرصورت دیوارزند جلق * درخانه مده راه
غلام کنبی را لغ کندوری ع سکون نون وضم دال وکسر راء مهملتین ایله سفرهٔ طعام بزدنه
اولسون وسختیاندن اولسون حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بیا که همره موسی شوم
تا که طور * که کلم الله آمد مخاطبه طوری * که دامنم بکرفتست ومیکشد عشقی * چنانکه
کرسنه کیرد کنار کندوری * شمس فخری بیت برای خون شهنشه فلك بدست قضا * کند
زاطلس والای چرخ کندوری * فرهنك جهانکیریده بمعنی دستارخوان یازلمشدر شمس فخری
بیتنك اول معنایه مناسبتی واردر لغ کندی ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله بربیاض

چیچکدر صارویه مائل نیم ذراع بوبی اولور بغایت خوشبودر خرما طلعنه مشابهدر وار در بلاد
عرب ویمن وعمان جانبلرنده وشیرازك کرمسیر ناحیه لرنده وهند وستانده چوق اولور عربیده
کادی وهندی لسانند کیوره دیرلر ك کیانی ع پادشاهلره منسوب اولان نسنه لردیمکدر
تاج کیانی وکمر کیانی کبی ك کی ع درت معنایه کلور اول پادشاهکه عجم پادشاهلرینك
مخصوص لقبلریدر شمس فخری بیت شاه دوران شیخ ابو اسحق * ای کلاه تورشك افسر کی
بعضیلر پادشاه جبار معناسنه دردیمشلر امیر خسرو بیت ازرخ فرخنده آن هردوکی * بلبله
بلبل شده درکشت می * برروایتده کیقباد شاهدن دارایه کلنجه ما بینده کلان پادشاهلره
دیرلر کیقباد وکیخسرو وکیکاوس کبی ثانی عناصر اربعه نك هر برینه کی دیرلر دردی مراد
اولندقده کیانا وکیان دیرلر کما سبق ذکرهما ثالث بمعنی پاکیزه زراتشت بهرام بیت
پذیر فتم مرا اورا از دل کی * شد ستم بی شك و بی شبهه ازوی * رابع زمان مجهولدن
سؤال در قچان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت که خوردم شیر غیر شیر اوکی * مرا
بردوخبر تدبیر اوکی * استاد لطیفی بیت تراکی خدادادقدر وجلال * خداداده را نیست
هرکز زوال * عربیده ایکی معنایه کلور اول ایچون معناسنه ثانی داغ معناسنه که آتش ایله
یقارلر خواجه حافظ بیت بصوت بلبل وقمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت آخر الدواء
الکی ك باب الکاف المکسورة مع الالف * کبا ع الف مقصوره ایله سپورندی وممدوده
ایله عود اغاجی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بوایکی معنایه استاد بیت برون انداز
از خانه کبارا * دماغ آسوده کن بوی کبارا ك کرا ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کیمه
معناسنه مثلا کراکفتی وکرادادی دیرلر یعنی کیمه دیدك وکیمه ویردك دیمك اولور ثانی درکرا
لفظندن مخففدر کیمه معناسنه وکیمك معناسنه ده کلور حکیم اسدی * مثنوی * سخنهای
دانا که نیکو بود * چو کنج کهر دان که با او بود * به از کنج دانش بکیتی کجاست * کرا کنج دانش بود
پادشاست * حکیم قطران ارموی بیت کرا پشتی بود کردون چه باشد پشتی لشکر * چه
باید یاوری مردم اکر دولت بود یاور ك کشور خدا ع راء موقوف یعنی سکون راء مهمله ایله
پادشاه دیمك اولور کشور اقلیمدر وخدا صاحب معناسنه در ترکیب اولنوب اقلیم صاحبی
معناسنه اولور میر نظمی بیت عدل لازم شان فرمان رواست * سخاز یور ذات کشور خداست
ك کلیا ع سکون لام وفتح یای تحتانیله قلیه که شخار وشعار دخی دیرلر قلیادن تعجیم اولنق
جائزدر ك کما ع میمك تخفیفی ایله تشدید یله ده جائزدر حنا معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
ومجمع الفرسده پرباز معناسنه ده مرویدر که ران دخی دیرلر ك کیپا ع سکون یای تحتانی
وفتح باء فارسیله شیردانه که ات وپریج ایله طولدوروب یاغده بشورورلر بسحاق اطعمه بیت
کیپا خوشست وپاچه عزیزست وسرشریف * اما هریسه برهمه چیزی مقدمست *
ك کیمیا ع اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آنانکه
بر مخالفت پادشاه دین * بودند دست برده بمکر وبکیمیا * بی کیمیا ومکر بفر همای شاه * ریشان
نشان دهند چو سیمرغ وکیمیا * بو معنایه شمس فخری بیت با خصم اکر بسازی وتا برکنی سرش
آن تیزهم ز پردلی وکیمیا بود * ثانی بعض اجزا ترکیبی ایله اولان آلتونه دیرلر وا کسیره دخی کیمیا

کیمیادیلور خواجه حافظ بیت آنانکه خاکرا بنظر کیمیا کنند * آیا بود که گوشهٔ چشمی بما کنند *
ثالث بطریق الاستعاره بداصل وحرامزاده یه دیرلر فی الحقیقه عملی التون اصلده جواهر خسیسه نك
برقاچی جمع وترکیب اولنوب وانواع عمل ایله وجوده کلدوکی اجلدن بداصل وولد زنا یه کیمیاد ینلمك
موجه در شاعر بیت نبیره چو جنك آورد بانوا * هم از ابلهی باشد وکیمیا ﴿ مع الباء الموحده ﴾
﴿ کتب ﴾ سکون تاء مثناة ایله سرکشته وواله ومدهوش معناسنه شاعر بیت بصحرا چو کتب
وسراسیمه رفته * لب از تشنکی را بتفسید وکفته ﴿ کسب ﴾ سکون سین مهمله ایله
لاف اورمق که کپ زدن دخی دیرلر وله بیت سخنها همه کسب بود وکذاف * نکوید دروغ آنکه
بد سینه صاف * عربیده انتفاع وقزانج معناسنه در ﴿ کشت آب ﴾ سکون شین معجمه
وتاء مثناة ایله یا غمورده اکیلن اکن معناسنه در معنای ترکیب صوا کنی دیمك اولور صوارمغله
اکیلن اکنه دخی دینسه جائز حاصل کلام دشتی اولیوب سقی ایله اولان زراعتدر ﴿ کیب ﴾
سکون یای تحتانیله کتب مرقوم کبی سرکشته وواله وحیران معناسنه ده مرویدر بعنی اول شاعر
بیت ذر آمد با نجای مدهوش وکیب * که از ترس وبیش نماند شکیب ﴿ مع التاء المثناة ﴾
﴿ کبت ﴾ سکون باء موحده ایله بال آروسی حکیم سوزنی در هجو منلا شید * نظم *
ای شید کبت خانه بر آشفتی * با ابلهی وبیخردی جفتی * آرام توکی پذیرد تا حشر * این کبت
خانه راکه بر آشفتی * سهلست کبت خانه بر آشفتن * کبنی بخانه برته خوش خفتی ﴿ کت ﴾
که سن دیمکدر اصلی که تو وکه ات در استخفافا اختصار اولنمشدر ﴿ کرفت ﴾ کسر راء مهمله
وسکون فا ایله چرکنلك وکثافت معناسنه در ابو المعانی درحق بخیلی بیت جسم تو وجامه
سراپا کرفت * افتادی درکه ویا چاه زفت ﴿ کشت ﴾ سکون شین معجمه ایله زراعت
وتارلا واکن معناسنه شیخ نظامی بیت هر آن همواره کشت از نیروی بخت * چو کشت
پر کلوخ از مالش سخت * عربیده زراعت وحراثت وچغتای لسانده ایکین دیرلر میر علیشیر
بیت خطینك باش چیککالی خالینك کورو غاسی * کوکاردی چون ایکین کم بوالدی دانه *
﴿ کشت برکشت ﴾ بر نوع اوتدر اپراك کبی اوزانوب وبیشه طولاشور بر باغچه ده که ظاهر اوله
آیرلمه سی غایت عسیر اولور اکر قوپارلمسه باغچه یی تلف ایدوب برنسنه حاصل اولمز اولور
تنکم دیمشلردر بیت نحوست هر کرا چون کشت برکشت * همی پیچد شود احوال خود زشت
﴿ کفت ﴾ سکون فا ایله بمعنی کتف یعنی اوموز حکیم فردوسی بیت بیاورد کرز کران از ابکفت
شبه ماند از کار او در شکفت * وله ایضا بیت برخ چون کلستان وبا یال او کفت * همی هر که
بیند بماند شکفت * جامی صرتلان معناسنه نقل ایلمش نعمة الله کبیرك چو لمکدر دیمش
﴿ کیت ﴾ سکون یای تحتانی ایله حیران ومدهوش وواله وبیهوش معناسنه میر نظمی
بیت جهان ارسطو نش پر صیت کشته * که عقل وجان اعدا کیت کشته ﴿ کیست ﴾
سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله ذوی العقولدن سؤالدر کیمدر معناسنه اصلی که است
ایدی استعمالنده ثقلت اولمغله هاء علامت حذف والفی که حرف علتدر بنه کند وجنسندن
حرف یا یه قلب ایدوب کیست ایلدیلر شیخ عمر خیام بیت ناکرده کناه در جهان کیست بکو *
وانکس که کنه نکرد چون زیست بکو * ابو المعانی * قطعه * کیستم من که مناجات کم * پیش تو

عرضهٔ حاجات كنم * عفو كن معصيت تقصائم * منكه دريوزهٔ حاجات كنم ﮒ كيشت ﻉ
سكون ياى تحتانى وشين معجمه ايله يوغرت اوزرينه تازه سود دقويوب طعام ايدرلر چوبانلر آكا
كوره مزد يرلر چوبان يمكى در ﮒ كيخت ﻉ سكون ياى تحتانى وخاء معجمه وضم ميمله صاغريدركه
اشك وقاطر دريسندن ايدرلر حكيم خاقانى بيت صبح ازجمال ومعدلت آميخت خنجرش *
كيمخت كه اديم شد ازخنجر زرش * وخام درى يعنى دباغت اولنمامش درى شاعر بيت فلك
چندان كه ريك خاك را بخت * نرفت ازخوى اوخامى چو كيمخت ﮒ مع الجيم * كبج ﻉ سكونه
باء موحده ايله آيرى يعنى باشقه باشقه آيرو آيرو اولان نسنه يه كبج كبج ديرلر استاد رودكى
بيت بجمله خواهم ويك ماه ازتو بوسه شها * بكيج كبج بخواهم كه كام من بدهى * هندوشاه
صحاحه وبعض معتبر فرهنكلرده باء موحده ايله در امابعض آخر فرهنكلرده ياى تحتانيله روايت
اولنديغى رسيدهٔ نظر كوتاه حقيردر ﮒ كرج ﻉ فتح راء مهمله ايله دليم مثلا قاون وقارپوز
والما وامرود دلمى ودخى پارچه كه برنسنه دن كسيلوب آيرلمش اوله مثلا كرج خربزه وكرج خياز
وكرج كريبان وكرج آستين ديرلر امابعض نسخه ده كسر راء مهمله ايله منقولدر ابو المعانى بيت
فلك دهد دكران را چو خربزه پاليز * من ارنخواهم ازوكرجى ميكنند امساك ﮒ كلج ﻉ سكون
لامله اوچ معنايه در اول بمعنى شكن يعنى برنسنه بوكيلوب يرى معلوم قاله شاكر بخارى بيت
فرى ران زلف مشكينش چه زنجير * فتاده صد هزاران كاج بركلج * ثانى احمق ومعجب يعنى
هم احمق اوله وهم حماقتنى بيلميوب زعم وپندارى اوله ثالث حمجيلرك زبل سپدى كه آنكله زبلى
چكوب حمامه يقارلر شمس فخرى بيت حماميان دهر پليدى حادثات * ازبهر ريش خصم تو
دركلج كرده اند ﮒ كليواج ﻉ كسر لام وسكون ياى تحتانيله چيلاق كه غليواج وغليواژ دخى ديرلر
ﮒ كنج ﻉ سكون نونله عظيم الجثه وقوى هيكل فيل كه جنكجى اولور حكيم فردوسى * مثنوى
سپاهى كه از كوه تا كوه مرد * سپردرسپر يافته سرخ وزرد * ايا كوس وپاناى روپين سنج *
ايا تازى اسبان وفيلان كنج ﮒ كيج ﻉ سكون ياى تحتانيله اوچ معنايه كلور اول احمق ومعجب كه
نفسنى تعريف ايله حماقتنى اظهار ايده شمس فخرى بيت اى فلك بارفعت وتعظيم توچون خاك
پست * وى خرد باد انش وتدبير تو معيوب وكيج * ثانى خردم بريده يعنى قويروغى كسلك
اشك ثالث آلت چكه سى شش اولان حيوان چاريا شرفنامه ده وفرهنك ميرزا ابراهيمده فتح
كاف وسكون باء موحده ايله بو معنالره مرويدر ﮒ كيكيج ﻉ سكون يائين تحتانيين وكسر
كافين ايله براوتدر كه كردمه ديرلر ودخى اصرغان دكنى تخمنه ده ديرلر ﮒ كين ايرج ﻉ بار بد خسرو
پرويزك اوتوز بر لحنندن برنوا ولحن مخترعى آديدر شيخ نظامى بيت چوكردى كين ايرج را باغاز *
جهان ازكين ايرج كوشدى باز ﮒ مع الجيم الفارسى * كپچ ﻉ دپمك كه لكد دخى ديرلر مير نظمى
بيت بپاى كين ميزد بوسرش كپچ * هميكرده بچشم خلق چون زيج * زيج مسخره معناسنه در
ﮒ كاچ ﻉ كلج مرقوم معناسنه يعنى زبل سپدى ﮒ كليچ ﻉ كسر لام وسكون ياى تحتانيله ايكى
اياغى سكيل آته ديرلر استاد عسجدى بيت پيش خيل توسبز خنك فلك * لنك وسكسك
بود بسياق كليچ ﮒ كنكاچ ﻉ سكون نون وفتح كافله مشورت معناسنه كه كنكاش دخى ديرلر
حكيم نزارى قهستانى بيت درين مصالحه كنكاچ رفت بااصحاب * بجمع كفتند القصه سوى

سوی خانه کرای ل کیج ع سکون یای تحتانی ایله پراکنده وچفسیت ازجامه کذا فی فرهنك
زنانکویا ل کیج کیج ع بسکون الیائین التحتانیین بمعنی خرد خرد واندك اندك شاعر بیت بجمله
خواهم بکساله از تو بوسه بتا * بکیج کیج نخواهم که کام من بدهی * فرهنك حسین وفاییده یای
تحتانی یرینه نون واقعدر ل مع الخاء المعجمه * کنج ع اطفالی قورقمق وبرنسنه دن منع ایچون
دیرلر یرامز دیمك معناسنه دروددخی اطفال ایچون ایندکاری قورقنج صورته دیرلر ل کنج کنج ع
آوازخنده درکه کولمك محلنده ظاهراولور حکیم سنایی بیت ازپی مصلحت بروخندد *
کنج کنجی بربروت لوبندد * وله ایضا بیت کنج کنج اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندرچراغ
چیست تری ل کیخ ع سکون یای تحتانیله کوزچپاغی که بنج وکیغ دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت زجام خامه بتن برنماند چند انی * که کیخ چشم کنم پاك وبینی وفوزم ل کیرخ ع سکون
یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله درکه اوزرینه مصحف شریف قورلر کذا فی المجمع ل مع الدال
المهمله * کرد ع سکون راء مهمله ایله کار معناسنه درکه کردار لفظندن اختصار اولنمشدر
کردکاردندر شاعر بیت بلبل اندرقفس هجر ازان می نالد * که یکی کردندارد همه کی کفتار ست
دیکر وله بیت باز بردست شهان پای ازان میکوید * که یکی کفت ندارد همه کی کردارست
ل کشتمند ع سکون شین معجمه ونون وفتح میمله اکلمش یا ارض مزروعه معناسنه اصلی کشتمند
ایدی استخفافا تاسی حذف اولنمشدر حکیم اسدی بیت دو منزل زمین تا برهیرمند *
پرآب خوش ومیوه کشتمند * استاد فرخی بیت بدخل نیك وبزیب خوش وباب تمام *
بکشتمند وبباغ وببوستان پرور ل کشواد ع سکون شین معجمه ایله بر مبارزك اسمیدرکه
کیکاوسك پهلوان پای تختی ایدی ل کلید ع المختارکه عربیده مفتاح دیرلر ترکیده قفله کلید
دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید در کنج صاحب هنر *
خواجه سلمان بیت خیر کلید صبح بین قفل کشای زندکی * جرعه می بجاکیان داده صفای
زندکی ل مع الراء المهمله * کتور ع سکون تاء مثناة وفتح واو ایله هندوستان سرحدنه
قریب محلده واقع برطایفه در آتش پرست کافرلردر مولانا هاتفی بیت زکفار کتور بجان آمدیم
بدرکاه شاه جهان آمدیم * برطاغ اسمیده اولمق مرویدر طایفه مزبوره اول طاغده اولمق ایده
جائزدر وله ایضا بیت چوشد کوه کتور تماشاکهش * شد آن سهمکین کوه سد رهش ل کرا کر ع
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بر نوع بقلادر نسخه میرزاده کاف عجمیله مرویدر ل کردار ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول شغل وعمل وکار وعادت اوزره اولان مصالح
وامور ذاتیه نفسیه حکیم انوری بیت هوا سیاه بکردار قیرکون خفتان * فلك کبود بکردار
نیلکون مغفر * ثانی روش وطرز وعادت واسلوب معناسنه شیخ نظامی بیت یکی نامه
نغز پیکر نبشت * بنغزی بکردار باغ بهشت * کمال پاشازاده مرحوم تصرف خاصه سیله بیوررکه
کردار لفظ مرکبدر کرد ایله آردن معناسی چوره یه کتوریجی دیمك اولور مراد الله اولیان نسنه یی
پاتنه کتوررد یمك اوله اویله اولدوغی حالده کاف فارسیله اولمق کرك ایدی لغت یازنلر جمله کاف
عربیله یازمشلر اول معنایه نیچه یرلشور ل کردکار ع سکون را ودال مهملتین وفتح کاف
فارسیله ایکی معنایه در اول جناب حضرت باری تعالی جل ذکره اسم شریفیدر فاعل مطلق

معناسنه حکیم انوری بیت ای روزکار دولت توروز روزکار* وی برزمان سایه تو فضل کردکار
حکیم سنایی بیت چون تودر علم خود زبون باشی * عارف کردکار چون باشی * ثانی بمعنی
عمدا یعنی قصدا استاد رودکی بیت نه چون پور میر خراسان که او* عطارد نشسته بود کردکار
شمس فخری بیت شیخ ابواسحق ظاهر از توکرد* صورت عدل و سخاوت کردکار * مذکور
ایکی معناسنه دخی زاء معجمه ایله کردکاز دیرلر ؟ کرمکر ع کسر راء مهمله وسکون میم وفتح کاف
فارسیله ابریشم قوردی کرم پیله دخی دیرلر ؟ کزیر ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله کوی
کتخداسی ؟ کشت زار ع سکون شین معجمه ایله اکنلك عربیده مزروع دیرلر کشت اکین دز
زارلك معناسنه درکه اکنلك دیمك اولور شاعر بیت بکشت زار جهان آنکه هرچه چیز بکشت
زنیك وبد درود آخر آن شود حاصل ؟ کشتکار ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کافله
اکنجی واکلش یر معناسنه در شاعر بیت هرکه شد کشتکار اعمالش * باز یابد جزای افعالش
؟ کشکنجیر ع سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله کروت که عربیده
منجنیق دیرلر وتخت دخی دیرلر ؟ کشمایر ع سکون شین معجمه وفتح میم وکسر یای تحتانیله بر ناحیه
آدیدر کشمایر دخی دیرلر ؟ کشمر وکشمیر ع کلاهما بسکون الشین المعجمه وکسر المیم بر ولایت
ومشهور شهردرکه کاشمر دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی شاخ سرو آورید از بهشت*
به پیش در شهر کشمر بکشت * نجیب الدین جرد پادقانی بیت دماغ ودیده من سالهای افسر
شد * که از خیال تو آن کشمرست واین کشمیر ؟ کشور ع سکون شین معجمه وفتح واو ایله
اقلیم ومملکت وولایت معناسنه در شمس فخری بیت همچو شیراز خرم از عدالت * نیست
اقلیم درهمه کشور * بو بیت مفهومنده ولایت معناسنه اولور زیرا هر اقلیمده نیچه ولایت واقع
اولور اما اقلیم معناسنه ده استعمال اولنمشدر حکیم انوری بیت صیت تو هفتاد کشور زانسوی
عالم کرفت * تو بران منکر که عالم هفت یا شش کشورست * حکیم خاقانی بیت کوئی اندر
کشور ما بر نخیزد وفا * یا خود اندر هفت کشور هیچ جایی بر نخاست * کمال پاشا زاده مرحوم فن
فارسیده تصرفات خاصه سنده دیرکه کشور کشت ایله وردن مرکبدر اصلی کشت ور ایدی که
کشت اکین در وور ذو معناسنه درکه اکینلو دیمك اولور بعد الترکیب تا حذف اولنوب کشور
دیدیلر زعا یانك اکوب بچوب او توردوغی یره دیرلر ؟ کشور بکشور ع ولایت بولایت معناسنه
حکیم فردوسی بیت زکشور بکشور وجهان فراخ * زده نور رخسار او بیخ وشاخ ؟ کنجر ع
سکون نون وفتح جیمله فیل قوی الهیکل وعظیم الجثه که کنج دخی دیرلر ؟ کنکر ع سکون نون
وکسر کاف ایله بر سازدر اکثر اهل هند چالرلر کنکره دخی دیرلر وکنکری ده دینلور کسر نین ایله
شیخ روزبهان بیت رك جام چو کنکر می نوازد * نه ظاهر بلکه درسر می نوارد ؟ کویر ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره معناسنه حکیم فردوسی بیت بیابانی از وی دمان
دیو وشیر * همه خاك شخ وهمه ره کویر * فخر کورکانی بیت کویر شوره وریك روانده * سموم
جان برود بودمنده * بعض کسنه لردن مسموعدر که اول یره دیرلر که یاغمور یاغوب یری اصلندقدن
صکره آدم وحیوانات یوریدکلندن چقور چقور اولوب ناهموار قوروبه شول مرتبه که اوزرنده
یورمك دشوار اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ کهبر ع سکون ها وفتح باء موحده ایله صرچه

صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت تواضع آنقدر دارد فضیلت * ازان که هست

مشله جای جواهر ي کهتر ح سکون ها و فتح تاء مثناة ایله کوچکرك که مقابلی مهتردر ي کیر ح

آلت رجل اولدوغی جمله نك معلومیدر وشاهدینی یانمده حاضردر ي کیرآور ح آلتی عادتدن

زیاده اولان آدمه دیرلر ابو المعانی درهجا بیت چو کیرش ناتوان وسست بوده * زنش کیرآور انرا

دوست بوده * بو بیتده توریه وایهام واردر ي کیستار ح سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح

تاء مثناة ایله اشکنجه که جلادان مجرمه ایدرلر ي کیسه بر ح سکون یای تحتانی وفتح سین

مهمله وضم باء موحده ایله یان کسیجی اصلنده کیسه کسیجی دیمکدر میرنظمی بیت یکی کیسه برود

شهرت شعار * به نیز دستیش را نباشد قرار ي کیمیا کر ح ایکی معنایه در اول کیمیا عملنی

اشلیجی شیخ سعدی بیت کیمیا کر بغصه مرده ورنج * ابله اندر خرابه یافته کنج * ثانی

مجمع الفرسده حیله کر معناسنه در ي کینه ور ح سکون یای تحتانی وفتح نونله کینلو وکین

طوتیجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت کراین کینه ورلشکر بیشمار * کذار آورد جانب آن دیار *

ي مع الزاء المعجمه * کردکاز ح سکون را وکسر دال مهملتین وفتح کاف فارسیله حضرت

جناب باری تعالی عز اسمه نك اسم شریفی در کردکار مرقوم کبی ابن یمین * قطعه * شاها

چکوید ابن یمین از جفای چرخ * دوران عمر کوته وشرح غم دراز * با آنهمه بدیش چه غم زو

چو کارمن * آخر ز تونکوست بتوفیق کردکاز ي کشنیز ح سکون شین معجمه وکسر نون بعده

یای ساکنه ایله حبوباتدن بر نوعدر عربیده کزبره دیرلر ي کیز ح سکون یای تحتانیله بمعنی نمه

یعنی کبیجه کذا فی المجمع ي کیکیز ح سکون یائین تحتانیین وکسر کافله بر نوع تره در که برك پهن

وتره تیزك دخی دیرلر عربیده جرجیر دیدکلریدر کذا فی المجمع ي کین توز ح سکون یای تحتانی

ونون وضم تاء مثناة ایله کین ایدیجی وجنك ایدیجی معناسنه حکیم سوزنی بیت تا بود در سینهٔ

من رسته بهر خدمتت * چرخ کین توز ندکی بیند بچشم کین ترا ي کوز ح کسر واو وسکون

زاء فارسیله بر میوه در سرخ رنك شو ره زار یرلرده بتر ازدف دخی دیرلر ي مع السین المهمله ح

ي کرپاس ح سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله مطلق بز در یکی اولسون اسکی اولسون شیخ

عطار بیت حاصل دنیا چه باشد ای امین * انه کزی کرپاس ویکپاره زمین ي کریاس ح

سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پادشاهلر ووزرا وامرا دربانلری معناسنه در عربیده

اوج معنایه کلور اول خانهٔ فوقانی که علویه معناسنه ثانی خلوتخانهٔ پادشاهان وامرا واعیان

واکابر ثالث طهارتخانهٔ فوقانی معناسنه در ي کریس ح کسر راء مهمله وسکون یای

تحتانیله فریب وچاپلوسی که کریسه دخی دیرلر میرنظمی بیت کند با همه کس فریب وکریس

نداند بجز شیطنت آن خسیس ي کلیاس ح سکون لام وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در

اول اوقیوسی که اوا بچنده اوله یعنی اوده اولان اوطه قپوسی ثانی طام اوزنده واقع طهارتخانه یه

دیرلر ي کندس ح سکون نون وکسر دال مهمله ایله صقصغان قوشی ي مع الشین المعجمه ح

ي کراش ح فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کرا چکیجی عربیده مکاری معناسنه ثانی

کرا معناسنه در مجمع الفرسده بمعنی پریشانی مرویدر حکیم سوزنی بیت تو در میان دلی دل

میان زلف تو در * کراش خود مخواه و زلف را بشانه مزن ي کراوش ح فتح راء مهمله وضم

همزه ایله چرخ زوغنکر یعنی یاغ چقاردقلری چرخ که آنکله زیتون وکنجد یاغن چیقاررلر کذا
فی المجمع ڤ کش ﭺ اوج معنایه کلور اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان کلمه ایچون اوزرینه
چکرلر بو معناسنه کشته دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت دفتر لوح وقلم را کاتبی * کش عفوی
کش بجرم کاتبی * ثانی شطرنج اویناركن شاهی یرندن قالدرمق ایچون بو لفظ معلومدر
بو معنایه کشت دخی دیرلر تا حذف اولنمشدر مولانا جامی * مصرع * زکشت مات شود
شاه عرصهٔ شطرنج * ثالث حرف تعلیل اولان که ایله ضمیر غایب شینی ترکیب اولنوب هاء
علامت حذف اولنمشدر که اش تقدیرنده اولور که معلومدر ڤ کشکاش ﭺ سکون شین معجمه
وفتح کافله بیلان آوازی ڤ کشنش ﭺ سکون شین معجمه وکسر نونله ایکی معنایه در اول
بر نوع غایت خرده چکردکسز اوزمك قوریسنه دیرلر ثانی کشنیز مرقوم معناسنه در
ڤ کلیم پوش ﭺ ایکی معنایه در اول بر داوودرکه قلارو دخی دیرلر عربیده عرطنیثا دیرلر
ثانی درویش بی نوایه دیرلر شاعر بیت هر کلیم پوشی که بینی مرحمت کردن رواست * آنچنان
کس در جهان زیرا شکسته خاطرست ڤ کنکاش ﭺ سکون نون وفتح کاف فارسیله مشورت
معناسنه که کنکاج دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * خسروا طرفه قصهٔ دارم *
کر بسمع رضا کنی اصغاش * کرچه رخصت نمیدهد عقلم * هرچه با او همیکنم کنکاش * لیك
چون فکر میکنم د زهم * میشوم همچو طرهٔ جماش ڤ کیش ﭺ سکون یای تحتانیله یدی
معنایه کلور اول ترکشك اوق طوران طرفنه دیرلر شیخ نظامی بیت تیر که در کیش کمان وش
بود * عاقبتش تاب ز آتش بود * محمد هندوشاه بیت بدست غمزه روانتر روانه کن تیری *
که صبر آن نکند دل که برکشی از کیش * ثانی مذهب وملت معناسنه حکیم سوزنی بیت
بحاست صوفیٔ دجال شکل وملحد کیش * بکو بسوز که مهدیٔ دین پناه رسید * مرقوم
ایکی معنایه حکیم انوری * قطعه * آسمان چون سلاح بر بندد * تیر تدبیرا ونهد در کیش *
جان تو دادهٔ جهانی را * فرق نا کرده اهل مذهب وکیش * مثله کمال خجندی بیت خواهم که
ز کیش تو شوم کشته بتیری * چون کیشن تو دارم روم آخر بهمان کیش * ثالث بمعنی بال و پر یعنی
قنات عبد القادر نایینی بیت نه رای اوست کار ملك وملت * چو تیر چار کیش از فاق و پیکان
رابع وصافده مذکوردر بو جزیره نك اسمیدر بحر فارسده حالا هرمز نامیله مشهوردر کیش
اولمه وجه تسمیه اولدر که اطرافنده بو بوکسلك یردن نظر ایدنلر ترکش کبی کوررلر شیخ سعدی
بیت یکی مرد درویش در خاك کیش * چه خوش کفت با همسر زشت خویش * خامس
بر نوع جامه در قالن کتانندن طوقورلر عربیده جیش دیرلر مولانا هاتفی بیت برون رفت قوت
ز دست دبیر * ز تفصیل کیش وکتان وحریر * بو تعبیر اوزره جامهٔ لطیف اولمق کرکدر
سادس بر جانوردر دیسنی کورك ایدرلر بغایت مقبولدر که آکا سمور دیرلر سابع شمشاد
اغاجنه دیرلر ڤ کین سیاوش ﭺ باربد خسروك مخترعاتی اولان اوتوز لحنندن بر لحن ونوا آدیدر
شیخ نظامی بیت چو بر دستان زدی کین سیاوش * پر از خون سیاوشان شوی کوش *
ڤ کینهٔ سیاوش ﭺ دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت خرمتر از بهار سرای بزیر وبم * که کینهٔ
سیاوش وکه سبزهٔ بهار * سبزهٔ بهار دخی بر نوا آدیدر ڤ کینه کش ﭺ شهور ملکی نك اون ایکنجی

اون ایکنجی کوئینك اسمیدر ودخی کین طوتیجی معناسنه ﴿ مع الغین المعجمه * کریغ ﴾ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریختن یعنی قاچمق شمس فخری بیت رفتمی زاصفهان
کرم بودی * قدرت رفتن ومجال کریغ * نسخهٔ وفاییده کاف عجمیله مرویدر ﴿ کیاغ ﴾ فتح
یای تحتانیله بمعنی کیاه یعنی اوت بهرامی بیت عجب نیست از سوز تری بباغ * بتوخد درخت
وبسوزد کیاغ ﴿ کیغ ﴾ سکون یای تحتانیله چپاق که کوزدن آقان چرك وکرپکلر اراسنده
جمع اولوب یا پشور یوسف هروی بیت شکفت نیست اکر کیغ چشم من سرخست * بلی
چو سرخ بود اشك سرخ باشد کیغ * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت باد در چشم دشمنان
درش * مژه چون تیغ وهمچو روبین کیغ * عربیده آکارمص وچغتای لسانندهٔ سیرکك دیرلر
میر علیشیر بیت مین اولتوم نالهٔ دین تازاو یقوسیدین یار آچماس کوز * نی ستود آندین که
هجران شامی بولغای کوز لاریم سیرکاك ﴿ مع الکاف * کردك ﴾ سکون را وفتح دال
مهملتین ایله لغزکه چیستان دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ کرمك ﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله
ایکی معنایه در اول اشتانکه آنکله جامه یورلر صابون کبی کوپورر ثانی مصغر کرم در
قورد جغز معناسنه ﴿ کریشك ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول مرد جنك آور یعنی شجیع وبهادر ثانی هرقوش یاوریسنه دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معنایه میر نظمی بیت مرد آنست که کریشك باشد شی *
نه بلانه چون کریشك باشد شی ﴿ کسنك ﴾ سکون سین مهمله وفتح نونله بر نوع غله در ماش
ایله عدس میاننده اولور مقشر ایدوب علف دواب ایدرلر بغایت سمرد کرسنه دخی دیرلر
ولسان هندیده کراو وکاو دیرلر ﴿ کلاك ﴾ باشی اکری اوزون اغاجدر چوکان کبی آنکله
اغاجدن میوه دوشررلر یعنی ال ایرشمین داللری آنکله چکوب میوه میدر دکلیدر هرنه ایسه
آنکله قوپاررلر ﴿ کلك ﴾ فتح لامله اوچ معنایه کلور اول بمعنی لوچ یعنی شاشی عربیده
احول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مهتاب بر آمد کلك از کور بر آمد * وزدیك سیه
چرده سقنقور بر آمد * شمس فخری بیت مطیع حکم شهنشه کسی تواند بود * که چشم
بخشش نی کور باشد ونه کلك * ثانی بمعنی درد شکم ضیایی بخشی بیت بادا زحقد نفخ ویاد حسد
دشمن شاه مبتلای کلك * ثالث کوچك پرمق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
بیت کلیك وکانجك کلك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * وسکون لامله بوزن
سلك ینه اوچ معنایه کلور اول هر قامشه دیرلر عموما حضرت مولانا قدس سره بیت نه هر کلکی
شکر دارد نه هر زیری زبر دارد * نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری کهر دارد * حکیم ازرقی بیت
از شجاعت وز فصاحت خلق را حامی بشود * نوك کلك تو همی چون نوك کلك ذی الیزن *
وقلم اولان قامشه دیرلر خصوصا شمس فخری * قطعه * جایی که دهد نظم فلك سلك سلاطین
شاهنشه آفاق بود واسطهٔ سلك * تا فرق بر آب سپهش در برد ایام * در عهد وی آنکو دو
زبان باشد چون کلك * حکیم انوری بیت کلکت چه قابلیست صاحبقران نطق * یعنی که
نفس ناطقه در جنبش الکنست * بعض نسخه ده اول قلم قامشی که یونلمامش اوله عربیده یراعه
دیرلر یونلدقدن صکره که یا زو یا زمغه صالح اوله خامه دیرلر بو بیتدن فهم اولنور بیت

نویسنده ازکلك چون خامه کرد * مثنوی مادر روشنك نامه کرد * وبکور قامشدن دوزیلن
اوقه دخی کلك دیرلر نتکم بو بیتده وارد اولمشدر بیت زتیروز پیکان کلك توشیر * بروز بلا کردد
ازجنك سیر * ثانی آتش منقلی که ایام شتاده باقردن ودمور دن ایدوب ایچنه آتش قورلر
حکیم سنایی بیت آن ازاثرکینه اوبادم سردست * حقا که اکرکرم کند کلك اثیرش * وله
ایضا بیت چونان نمودکلك اثیری اثر بکوه * کاجرای اوکرفت همه زنك لاله زار * ثالث
برصمغ آدیدر غایت آجی براغاجدن حاصل اولور اکا جهودانه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت
حاسدان توکلك تورطبی * ازقیاس رطب نباشد کلك و کانجك ج فتح لام وجیم وسکون
نونله کوچك برمقدر و کلنکك ج فتح لام وسکون نونله بمعنی پرپهن یعنی شمو زاوث کلنك دخی
دیرلر کذا فی المجمع و کلنك ج سکون لام وفتح نونله بمعنی پرپهن که خرقه دخی دیرلر عربیده
فرفخ وبقلة الحمقا دیرلر کذا فی المؤید وفرهنك میرزا و کلیك ج کسر لام وسکون یای
تحتانیله ایکی معنایه کلور اول کوچك برمق که عربیده خنصر دیرلر صاحب فرهنك منظومه
بیت کلیك و کانجك کالك داشت نام * که خنصر بخواند بتازیش عام * ثانی احول که شاشی
معناسنه در لوچ وکاژ وکالك دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت کی فتد بر قدر تو دیدار ما
چشم کلیك * کی رسد در مدح تو کفتار با پای قصیر و کنشك ج کسر نون وسکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول بر عضوه اوق اوروب زخم ایلمك ثانی آغری وجع معناسنه ایکی
معنایه ترتیب اوزره شاعر بیت بتیر مژه سینه کرده کنشك * ازان نیست در دل اثرا رکنشك
و کیك ج اماله ایله ایکی معنایه در اول کوز ببکی مردم چشم معناسنه استادرودکی بیت
چشم آمدش وهم آنکه کفت ویك * خواست کورا برکند ازدیده کیك * شمس فخری * قطعه *
کرماه نیم کورز کردون نظر کند * سوی دو شهنشاه ازدیده کلیك * هنکام اهتمام وبوقت
مقابله * ازکینه مهر برکند ازدیدها ش کیك * ثانی بمعنی مردم یعنی آدم کذا فی فرهنك
جهانکیری و کیك ج فتح یای تحتانیله شرفنامه ده برمیوه معیندر ومؤید الفضلاده
بمعنی کربه که عربیده سنور وهره دیرلر که ترکیده کدی دیرلر و کیماك ج سکون یای تحتانیله
بودریانامی در کذا فی المجمع و مع الکاف الفارسی * کلنك ج فتح لام وسکون نونله سوراخ
کلیدان یعنی مفتاح کیردیکی دلك کذا فی المجمع و کنك ج فتح نونله چتین قوزکه ایچی
قبوغندن آیرلمز بسحاق اطعمه بیت با زمویز فراوان بنقل میخور * آن زمان از سر کردوی
کنك مغزبرآر * وسکون نونله بی شرم وحیا وزبان آور دمعناسنه حکیم سنایی بیت هر یکی
بادو کنك سبزارنك * سر ازان کور مپاه چون خرچنك * حکیم انوری بیت قاضی تواکر بمثل
برادر بپذیری * کیوی ز طلب کرد ن این کنك کناره * وامرد درشت وبی حیایه دخی دیرلر
شیخ سعدی درمطایبه بیت که کربمانم بدر دقچه * کاه کنکی بشکند دندان من و مع اللام
و کیفال ج سکون یای تحتانی وفتح فایله مرد رند پیشه وجماش وعیاش معنالرینه در شمس
فخری بیت ازاحتساب تفاوت مؤذنست وامام * کسی که بود ازین پیش فاسق وکیفال و کیل
فتح یای تحتانیله بوزن حیل برمیوه در چنکلی هم صاری وهم قرمزی اولور کناره مشابه
ایواوایچه سی ویرا ایچنده درت دانه چکردکی اولور بسحاق اطعمه بیت حسود کفته بسحاق

بسحاق کو بکوی جواب * که پیش ما کیل وبه بهم نخواهد ماند * وسکون یای تحتانیله خمیله
وکیج معناسنه حکیم قطران ارموی * قطعه * دلم بسان هوا آمد از هوای حبیب * تنم بسان خلال
آمد از خیال خلیل * تنی که قدش چون قول عاشق آمد راست * معی که قو اش چون
پشت عاشق آمد کیل * مجمع الفرسده آرزومند معناسنه مرویدر ﴿ کیهال ﴾ سکون
یای تحتانی وفتح هایله ایکی معنایه در اول بمعنی جهان ثانی جای بلند وعالی که کیهان دخی دیرلر
کذا فی المجمع ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت درین کیهال فانی هر که در سرو اخرد دارد
نمیکردد عمارت بهر خود دراخانه کیهال ﴿ مع المیم * کرم ﴾ سکون راء مهمله ایله قورد جغز وبوجك
اسم عامدر حشرات ارضك جمله سنه اطلاق اولنور اغاج قوردی وابریشم قوردی وبونلره بکزرلره
واراپسه جمله سنه کرم دیرلر اسم جنسدر * مصرع * چو کرم پیله تاکی در ابریشم نهان باشی *
وقس علی هذا ﴿ کلام ﴾ عربیله فارسیده مشترك لغتدر جراحت معناسنه ابو المعانی بیت کلام
کلام بدی در جکر * چو شد به نکردد بمرهم دکر ﴿ کلیم ﴾ خرقه وغلیظ صوف که فقرا
ودرویشان کیرلر بوندن که آنلره کلیم پوش دیرلر ومعروف دوشمه در که عربیده بساط دیرلر شیخ
سعدی کلستاننده * ده درویش بر کلیمی بخسبند ودو پادشاه در اقلیمی نکنجند دیمشدر ﴿ کم ﴾
ترکیبده دخی مقام توصیفده ومقام تعلیلده استعمال ایدرلر حکیم اسدی بیت ازین راه دشوار
کم هست پیش * بردشادی زمیهن ومال خویش ﴿ مع النون * کدن ﴾ کسر دال مهمله ایله
ایکی معنایه در اول برکوی آدیدر روز عاشوراده اون بیك قدر آدم جمع اولوب کریه وزاری
وماتم امام حسین رضی الله عنه ایدرلر ثانی حیز ومخنث یعنی کوندا ده کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ کراستن ﴾ فتح را وتاء مثناة وسکون سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول میل ایلمك
ثانی ظن وکمان ایلمك ﴿ کرشیدن ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله
یعنی تباه شدن کار وپریشان کشتن یعنی ایش فنایه واروب طاغلمق معناسنه میر نظمی بیت
حال عاشق از غم هجران کرشت * از ازل بود دست با محنت سرشت ﴿ کرمان ﴾ سکون
راء مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول بر ولایت ومشهور مملکت آدیدر بی نظیر جوهردار دموری
اولور قلیج ایدوب تیغ کرمانی دیرلر وافصح الشعرا خواجونك ولایتیدر وآنده جنس حبوبات دن
کمون چوق اولور مولانا جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدا دانان * نه بند دبار زیره
آنکه باشد عزم کرمانش * زیره کموندر ثانی جمع کرم در یعنی قوردلر ﴿ کریفتن ﴾ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح فایله بمعنی کریختن کذا فی المجمع ﴿ کشتن ﴾ سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله اکین اکمك زراعت معناسنه مستقبلنده شین رایه قلب وماقبلنه بر الف
زیاده ایدوب کارد وکارنده دیرلر چغتای لساننده ایکماك دیرلر الف مکسوره وکاف عربیله زراعت
معناسنه در وکاف عجمیله اکمك یعنی ما ئل ایتمك اسکندرنامه ده بر آت وصفنده دیر بیت هم
التون ایکاردا غی آلتون لجام * هم التون تاقا داغی التون بسام ﴿ کشستن ﴾ کسر شین
معجمه وسکون سین مهمله ایله اوزمك واوزلمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور مستقبلنده
کسلد وکسیلنده دیشلور که اولور حذف یایله کسلد دیرلر امر ونهی صیغه لرنده حذف یا واجبه
اولورکه بکسل ومکسل دیشلور وکسیختن دخی بویله در ﴿ کشمان ﴾ سکون شین معجمه وفتح میمله

زراعت معناسنه که کشتمند دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ازحبوبات درهمه کشتمان *
نیست چندانکه درکشمند تفج ل کشن ع سکون شین معجمه ایله بمعنی لب یعنی دوداق
ابو المعانی بیت آن کشن صاف ونازك رغبت شکست لعلست * آن درسپید دندان نابود
کردلولو ل کشور زیان ع سکون شین وراء مهمله وفتح واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمتین
ایله بمعنی بزرکان کذا فی المجمع ل کلان ع فتح لام ایله ایکی معنایه در اول زیب وزینت ثانی
هرنسنه دیبی یعنی قعروبن بمعنی اول میرنظمی بیت کلان شهر وبازار کرد فرمان * همه
آراسته همچون کلستان ل کلید دان وکلیدان ع کلاهما بکسر اللام وسکون الیاء التحتانی
وفتح الدال المهمله کلیدك پری کیردوکی یر یعنی قوان قفل قریع الدهر بیت همه آویخته
ازدامن دعوی دروغ * چوکنه ازکس کاو وچوکلیدان زمدنك ل کن ع بمعنی بخیه یعنی
نکنه که کله دخی دیرلر عربیده غرزه دیرلر ضم غین وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمتین ایله کذا
فی المجمع ل کنبهن ع سکون نون وفتح باء موحده وها ایله برنوع سبزدانه در چتلاغوج دیرلر
عربیده حبة الخضرا دیدکلریدر بعض چالیلرده بتر کذا فی المجمع ل کهان ع فتح ها ایله مختصر
کیهاندر جهان معناسنه استاد منوچهری بیت بود آن همکار اغرض ومصلحت خویش *
اوراغرض ومصلحت شاه کهانست ل کهترین ع یعنی کوچکرك دیمك اولور که اظهار ها ایله
کوچك دروترادات تفضیلدر ل کهین ع کسر ها وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول
کوچك ثانی کهبر مرقوم معناسنه در ل کیان ع فتح یای تحتانیله ایکی معنایه کاور اول
چار طبایع عناصر اربعه ثانی که لفظنك جمعی در کیلر معناسنه وروایت اولنور که علم طبیعی یی
ابتدا استماع ایله استاددن تعلم ایدن کمسه نك آدیدر ودیرلر که حکیم افلاطونك زمرۀ مشائیون
اولان شاکردلرینك رئیسی آدیدر ل کیپانیدن ع سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وفتح
باء فارسی وکسر نونله میل ایلمك وعدل وداد ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت هرکه کیپانید
کردن پیشه کرد * درجهان ازعاقبت اندیشه کرد ل کیپیدن ع سکون یای تحتانی اول
وثانی وکسر باء فارسیله از جایی کشیدن یعنی بریردن چکمك وبمعنی کردانیدن ودخی دوندرمك
ل کیرمان وکیربان ع کلاهما بسکون الیاء التحتانی وراء المهمله وفتح المیم وباء الموحده بمعنی
مجاچنك اول آلتدر که زنان آلت رجل کبی قطیفه دن ایدوب ایچنه پنبه طولدوروب اوجنه
باغی اولور بری بلینه بغلیوب بریسیله مجامعت ایدرکبی قوللنورلر ترکیده زبق دیدکلریدر ومعنای
ترکیب کیره بکزر دیمکدر شاعر بیت میدهد جان زحسرت کیرمان * میبرد کار لذت کیرمان
ل کیستان ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزم صقمجق منکنه
چرخشت معناسنه وبعض فرهنکلرده یابیق که آنکله باغ چقاررلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل کیشن ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول کوستك که چارپا
حیوان آیاغنه اوررلر ثانی قورشون معناسنه که اسرب دخی دیرلر ل کیفانیدن ع سکون
یائین تحتانیین وفتح فاء وکسر نونله بمعنی کیپانیدن مرقوم ل کیفتن ع سکون یای تحتانی وفاء وفتح
تاء مثناة ایله بودخی کیپانیدن مرقوم معناسنه در ل کیکن ع سکون یای تحتانی وکافله بمعنی تاریکی
وتیره کذا فی المؤید وشرفنامه ده لامله کیلن واقعدر ل کین ع درونده خصومت وعداوت طوتمق

طوتمق میرنظامی. بیت بدرکن ازدلت کین وعداوت * مکن ازبهر دنیارا خصومت ﮒ کیهان ﻊ سکون یای تحتانی وفتح ها ایله بمعنی جهان حکیم خاقانی. بیت همتم برسر کیهان خورد آب تنك وخشك وترکیهان چکنم ﮒ کیه‌دان ﻊ فتح یای تحتانی ایله چراغدان بعض نسخه‌ده چراغ معناسنه در ﮒ مع الواو * کرپو ﻊ سکون راء مهمله وضم باء فارسیله کرپی که عربیده قنفذ دیرلر ضم قاف وفا وسکون نونله کرمانیلر لسانیدر ﮒ کرو ﻊ فتح راء مهمله وسکون واو ایله ایکی معنایه در اول ایچی بوشانمش دیش معناسنه شیخ آزری * قطعه * بکرد کنه کمالت نمیرسد کردون * که هست روز وشب وماه وسال ودرتك ودو * اکر زسنبله یك جو کم آورد کردون * کند خصومت عدالت زکام ثور کرو * ثانی کشتی کوچك که سنبك دخی دیرلر شیخ سعدی * مثنوی * جوانی پاکباز وپاك رو بود * که با پاکیزه رویی در کرو بود * شنیدستم که در دریای اعظم * بکردابی درافتادند باهم ﮒ کیپو ﻊ سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله ایکی معنایه در اول مار ولکه کاهو دخی دیرلر ثانی کلبك دیدکاری قنادلی بوجك كذا فی فرهنك جهانكیری مجمع الفرسده بر پرنده‌در که دینار دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامی ده بر کوچك قوشدر مختلف رنکلری وار در واغاجلرده آشیان ایدر لانه‌سی کویا که اپاکدن اورلمش در آنده یاوری چقارر ﮒ کیتو ﻊ سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله سنکخواره یعنی بر قوشدر خرده طاشجغزلر بر آنکله تعیش ایدر كذا فی الاداة ﮒ کیستو ﻊ سکون یای تحتانی وسین مهمله وضم تاء مثناة ایله حنظل دیدکلری دارودر شاعر * مثنوی * اکر کیستو دهد جانان بعاشق شود شکر بدل آید موافق * اکر شکر دهد اغیار بدخو * بکام جان آید همچو کیستو * ﮒ کیکو ﻊ سکون یای تحتانی وضم کاف ایله کول یعنی اول چقورکه آنده صو جمع اولمش اوله كذا فی لسان الشعرا ﮒ کیلو ﻊ سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کیکوی مرقوم كذا فی المجمع ﮒ کیو ﻊ ضم یای تحتانیله اولو پادشاه یعنی سلطان عظیم الشان ﮒ مع الهاء * کبثه ﻊ سکون باء موحده وفتح ثاء مثلثه ایله ریم نقره یعنی کمشك چرکی که آشاغی چوکر عربیده خبث الفضه دیرلر كذا فی المجمع ﮒ کتابه ﻊ فتح تاء مثناة وباء موحده ایله بر نوع رسمدر که طاق ایوانلرده وبالای درور وزنلرده ودولاب اوزرنده ایدرلر واول رسم ایچنه ابیات واشعار وتاریخ کبی نسنه‌لر یازرلر وآنك خرده رسمنی بعض قلمکاری ایشلرده ایدرلر شاعر * مثنوی * مشك مدحش باب شعر سرنوشت * کاخ اقبال را کتابه نوشت * صدره ازجای رفت کاخ وسرای * مانده جاوید آن کتابه بجای ﮒ چخیره ﻊ کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پیشوا یعنی ایلروده اولان معناسنه ﮒ کرپه ﻊ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی کرده ﮒ کرته ﻊ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله بندق اوتی ودوه دکنی اولمقله مرویدر كذا فی المجمع ﮒ کرچه ﻊ سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله لیقه که دواته قویوب اوزرینه مرکب قورلر ﮒ کرده ﻊ سکون را وفتح دال مهملتین ایله معروف یاغده بشمش اتمکدر ﮒ کرسنه ﻊ سکون را وسین مهملتین وفتح نونله اریك وچرك که جراحت اوزرنده اوله عوام شیراز قافله قرسنه دیرلر خصوصا که فارسیده قاف اولمز ﮒ کرشته ﻊ کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بوزن سرشته بمعنی خس وخاشاك شیخ عطار بیت زمین وآسمانها

پر فرشته است * تو کی بینی که چشمت پر کرشته است ﴿ کرم پیله﴾ سکون راء مهمله و یاء و کسر
باء فارسیله ابریشم قوردی که کرم قورددر و پیله قورد اوزرینه طولاشدردوغی ابریشمدر که
تفصیلی باب الباء الفارسیه ده ذکر اولندی شاعر * مصرع * چو کرم پیله تا کی در ابریشم
نهان باشی * خواجه سلمان بیت همچون کشف حسود ترا پوست شد حصار * چون کرم پیله
خصم ترا جامه گشت کفن * خواجه حسین ثنائی بیت من چو کرم پیله از دیبا و اطلس فارغم *
بر تن عریان لعابی از دهان افشانده ام ﴿ کرنه﴾ سکون راء مهمله و فتح نونله بر دکنددر که اشترخواره
دخی دیرلر نسخه وفاییده کاف عجمیله مرویدر ﴿ کریسه﴾ کسر را و سکون یای تحتانی و فتح
سین مهملتینله فریب و چاپلوسی معناسنه میر نظمی بیت بهر کس راست کارش کریسه * ازان
کشته غمی هم جیب و کیسه ﴿ کسیه﴾ سکون سین مهمله و فتح یای تحتانیله بمعنی کیسه شاعر بیت
چو هر وعده کند میکر د نسیه * شده گویا تهی انبان و کسیه ﴿ کشته﴾ سکون شین معجمه و فتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کاشته معناسنه که اکلمش دیمکدر استاد بیت ندانم یکتن از کل
خلایق * که در دل تخم مهر تو نکشته * ثانی ایچندن چکردکی چقمش و قوریمش میوه شفتالو
و زردالو و امرود قوریسی کبی حکیم سوزنی بیت ثنا کوی ترا بی تو دل از غم * بدو نیمست چون
امرود کشته * وله ایضا بیت قدی چو سرو پیاده سری چو کنده کور * لبی چو کشته آلو رخی
چو پرده قار ﴿ کشه﴾ اول خط مستقیمه دیرلر که بطلان ایچون کتابت اوزرینه چکرلر فتح
کافله دخی جائزدر قاسم انوار بیت تو بسیه نامکی قاسمی * کر کشه عفو کشی حاکمی *
﴿ کلانه﴾ فتح لام و نونله بمعنی آتشدان میر نظمی بیت زنش را بانك کردی ای قلانه *
که آتش بر فروز اندر کلانه ﴿ کله﴾ فتح لام مشدده ایله ایکی معنایه در اول پرده زنان معناسنه
حکیم اسدی بیت عروس سپهری چو کرد آشکار * رخ از کله سبز کوهر نکار * و مطلق پرده
معناسنه حکیم خاقانی * مصرع * صبحدم چون کله بندد آه دود آسای من * و در بیله بمعنی
پرده تنك و بر نوع پرده در که خانه کبی ایدرلر ترکیده جیبنلك دیرلر کتاب السامی فی الاسامی ده
مسطوردر که کله خیمه تنك مثال اولور ایچنده عروس داماد ایله یاتور بو تعبیر دخی جیبنلك اولمق
اوزره در ثانی سقف خانه و سقف خیمه و امثالی شیخ سعدی بیت تو کی بشنوی ناله
دادخواه * بکیوان بری کله بارکاه * تخفیف لامله ده ایکی معنایه در اول بمعنی موی جمع
کرده یعنی اورلمش صاچ شاعر بیت جای جانها شکن شب پوشست * دام دلها کله پر شکنست
ثانی بر شهر نامیدر نتکم قاضی حمید الدین مقاماتنده ذکر ایدر * خلق را از راه وعظ کن مکن
میفرماید که بزبان اهل حله شامیسر آید و که بلغت اهل کله نو آمیزید ﴿ کنه﴾ فتح نون مشدده
ایله مصطکی که ساقز ایدرلر ﴿ که﴾ ایکی وجه ایله تلفظ اولنور بر وجهی اظهار هاء ایله صغیر
یعنی کوچك که مقابلی مه در کسرایله شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی کرد *
نه که را منزلت ماند نه مه را * بر وجهی دخی اخفاء ها ایله ایکی معنایه کلور بری اسم و بری ادات
استعمال اولنور اسم استعمال اولندقده ذوی العقوللك ذاتنه دلالت ایدر کیمسه معناسنه هر که جوید
یابد کبی و استفهام اولور که گفت و که یافت و که دید دیرلر نتکم غیر ذوی العقولده چه استعمال اولنور
مثلا چه چیزست و چه کونه دیرلر و ادات استعمال اولندقده ایکی کلمه ار اسنده ارتباط ایچون

ایچون ایراد اولنور ویا صفتله موصوف میاننده مثلا دل که عاشق شد کم شد کبی ویاخود معلول ایله علت میاننده مثلا مزن که تابند ارم کبی ویاخود معنا ایله غایت اراسنده مثلا بکوش که تابرسی کبی وبونلر امثالی نه وارا یسه ودخی برامر برامره متعلق اولنسه ایکیسنک بیننده توسل اولنور کفتم که چونی وبکوش که بدانی کبی وغیرهم ۏ کیاده ع بوزن پیاده بمعنی رسوای کذا فی التحفه ۏ کیپه ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله حجاملرک حجامت ایتدکلری آلت حذف یا ایله کپه دخی دیرلر استاد لطیفی. بیت بد مکو که همیکشد غیبه * هر بدی را بجوش چون کیپه * بو معنایی مؤید شمس فخری. بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت مهر وماه کیپه * بعض نسخه ده کپه آلت حجامت وکیپه حجامت اولنان محله دیرلر ۏ کیسه ع معروف طولو اولسون بوش اولسون ۏ کیله ع معروف اولچلک که غله اولچرلر عربیده کیل دیرلر فتح کافله وقفیز وصاع دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو بر کیله جوامانت شکست * بشوی ای برادر ز انبار دست ۏ کیمه ع بوزن نیمه شوخ چشم وقرارمش کوزه دخی دیدکاری مرویدر ۏ کینه ع کین طوتمق وخصومت وعداوت درونی میرنظمی. بیت مکن باهیچ کس زنهار کینه * زکینه دار صاف وپاک سینه ۏ کینه خواه ع خصمندن انتقام قصد ایدیجی ۏ کینه کاه وکینه که ع جنک یری محل کیرودار که عربیده معرکه دیرلر میرنظمی بیت بکینه خواه آمد کینه که را * دعای دولتش میخواند شه را ۏ کیهه ع سکون یای تحتانی وفتح هایله براوتدر صرمشق کبی اغاجه صاریلور توت کبی میوه سی اولور عربیده علیق دیرلر ضم عین وفتح لام مشدده ایله کذا فی المجمع ۏ کیه ع فتح یای تحتانیله مصطکی سیاقزدر ۏ کیینه ع ایکی یای تحتانیله آلت حجامتدر ۏ مع الیاء التحتانی * کرامی ع فتح راء مهمله ایله اولو وحرمتلو ومعزز ومکرم دیمکدر میرنظمی بیت کرامی دار مهمانرا همیشه * سخا ولطف را مید اریشه * ودخی قیمتلو ومعتبر نسنه یه دیرلر حکیم اسدی بیت کهر کرچه افتد بکف بی سپاس * کرامی بود نزد کوهرشناس ۏ کسری ع سکون سین مهمله ورانک فتحی ده وکسریده جایز نوشیروانک لقبی ایدی آندن صکره کلان عجم پادشاهلرینه لقب اولدی میرنظمی بیت چو کسری تخت شاهی را نشسته * درظلم وتعدی کردبسته ۏ کشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله یعنی چنکلستان اینوه یعنی چوق اورمان کذا فی المؤید ۏ کشورخدای ع یعنی پادشاه شیخ سعدی بیت اکر کشور خدای کامرانست * وکر درویش حاجتمند نانست ۏ کهنی ع سکون ها وکسر نونله ایکی معنایه کلور اول خانه زمستانی یعنی قیش اوی ثانی بمعنی خرس یعنی آیو کذا فی فرهنک جهانکیری ۏ باب الکاف العربی المضمومة مع الالف * کبیتا ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله برلطیف حلوادر مغز بادام ویافستق ویاجوز ویافندق وکنجد ایله ایدرلر حلوای مغزی وکبیتپا وکبیته دخی دیرلر شمس فخری. بیت دوش آب چشم دشمن پالوده کرد تیغت * کز کوز وکنجد غم سازد ورا کبیتا * عربیده قبیطا دیرلر معربیدر وتحفة الاحبابده حلوای ناطف وفرهنک میرزاده براتمکدر روغن ساده وشکر وکنجد ایله ایدرلر ۏ کبیتپا ع زیاده باء فا رسیله ده حلوای مرقوم در امیرخسرو درصفت هلال بیت کناره ایست سپید از کبیتپای نبات * فرازاین طبق زرنکار سیم آکین ۏ کجا ع فتح جیمله الی معنایه

کاور اول بمعنی قنده خواجه حافظ بیت صلاح کار کجا ومن خراب کجا * ببین تفاوت ره
کز کجاست تا بکجا * ثانی بمعنی که حکیم فردوسی بیت سرنامه کرد آفرین خدای * کجا هست
باشد همیشه بجای * وله ایضا بیت برادرت چندان برادر بود * کجا مر ترا بر سر افسر بود *
فخر کورکانی از ویسه ورامین بیت دلم چون نامهٔ پر رنج ودردست * کجا عنوان او این روی
زردست * ثالث بمعنی چه حکیم فردوسی بیت بنزد سیاوش خرامید رود * برو بر شمردان
کجا رفته بود * رابع بمعنی هرجا استاد فرخی بیت کجا ز همت عالیش یاد خواهی کرد * بچشم
وعقل نماند ستاده اندر چاه * خامس بمعنی کی استاد رودکی بیت کرز سوی وصل تو باد آمدی
دل کجا از غم بفریاد آمدی * شاعر * مصرع * کجا شاهی نشیند با کدایی * سادس بمعنی جا
مثلا هرکجا دیرلر هرجا مرادایدرلر کمال اسمعیل بیت بغیر خدمت تو بنده انتما نکند * بهر کجا که
پژوهش کنند اصل ونژاد * چغتاییده معنای اوله یعنی قنده دیمکه قایان وقید ادیرلر
نتکم میرعلیشیر بیت هر قایان باقسام کوزومکا اول قویاشین نوراپرور * هر نظر قیلسام نظر
اول مه منکا منظور اپرور ✿ کرارا ✿ فتح رائین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول قپو اوزرنده اولان
اغاج ثانی اول زمینه دیرلر که سبزوات زراعت اولنوب اطرافن طپراقله یوکسلک ایدهلر حیوان
کرمسون دیو کرار وکرده وکرزه دخی دیرلر سینه کر انشاء الله تعالی کذا فی فرهنگ جهانکیری
✿ کرنبا ✿ کسر راء مهمله وسکون نون وفتح باء موحده ایله برنوع سازدرکه دروکران چالرلر کذا
فی الاداة مؤید الفضلاده باء موحده یرینه یای تحتانیله واقعدر ✿ کسیلا ✿ کسر سین مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح لامله برنوع دارودر عربیده سایحهٔ ابیض دیرلر بعض نسخه ده کوچله
بوکن واقعدر ✿ کش خرما ✿ سکون شین معجمه ایله ارکک خرمادرکه هر سنه آندن برچوبی
ایدوب خرما تك دیه سنده قفاکی برشیء اولور اکا صوقرلر اویله اتمیجه خرما ویرمز وچیچکی
دوکیلوب خرما طوتمز میر نظمی بیت بهر چیزی می باید اوراز ش * که نخل آورد کش خرما
برش ✿ کما ✿ براوت ربد بوی کل کنده دخی دیرلر عربیده فتح کافله کماة وترکیده طوملان دیدکاریدر
پور بهای جامی بیت چون کما کنده است شکلی کن که تخم * بر کنی ازبیخ همچون لنکرش * وله
ایضا بیت کنده است چون پیاز بغلهای او چنانك * کویی بکند کرد کارامصادره ✿ کنا ✿
فتح نونله بمعنی مرز یعنی زمین کذا فی فرهنگ جهانکیری ✿ کنجا ✿ سکون نون وفتح جیمله کنجیدن
لفظندن صیغهٔ مبالغه در صغه جق مکان معناسنه ابو المعانی بیت نکنجاد فتز دیوان بحرفی
از غم هجران * مکر جانان کند باوصل شرح درد عاشق را ✿ کندا ✿ سکون نون وفتح دال مهمله
ایله ایکی معنایه در اول حکیم فیلسوف وکاردان معناسنه جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت
آفرین باد بران مرکب خوش رفتارت * که دل زیرك واندیشهٔ کندا دارد * ثانی شجیع
وبهادر معناسنه فرید الدین اسفراینی بیت حصاری به ز خرسندی ندیدم خویشتن رامن
حصاری جز همین نگرفت ازین پیش ایچ کندانی * استاد عنصری بیت پیلان ترا رفتن
بادست وتن کوه * دندان نهنك ودل اندیشهٔ کندا ✿ کنها ✿ سکون نون وفتح هایله برکوچك
اغاجدر یپراغی صاقز یپراغی کبی اولور کنهان دخی دیرلر کذا فی المجمع ✿ کوتاه پا وکوته پا ✿
کلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء چارپا بر جانوردر صغنه بکزر آرقه سنده بکلری

بكاری اولور وبو بنوزی صغن. بو بنوزی كبی چتال چتال اولور كوتاه پای وكوتاه پاچه دخی دیرلر
كذا فی فرهنك جهانكیری اما مجمع الفرسده بمعنی خركوش یعنی طوشان مسطوردر
ﯓ كوچك بالا ع قصیر القامه دیمكدر بالا بوی در كوچك معلوم ﯓ كوشا ع واو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی كوشنده یعنی چالشیجی كوشیدن لفظندن اسم فاعلدر حكیم خاقانی
بیت كوشای بند م ونه نیوشای پند تو * از هیچكس نكویی عاشق شنیده * حكیم ازرقی
بیت چو در كوشش بیامو زند كرآن كینه با كوشش * همادرد تو در كوشش نیارد آسمان
كوشا * حكیم فردوسی بیت بهر كار كوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن *
ﯓ كوكا ع واو معروف وفتح كافله ایكی معنایه در اول بغایت بلند آواز ثانی اسماء تمردن
بر اسمدر بو معنا كتاب زندن مستخرجدر ﯓ مع الباء الموحده * كب ع آغزك هم ایچنه وهم
طشره سنه دیرلر آورد معناسنه در آنجق فرق بودر كه بركب ذكر اولند وغی یرده مراد بیرون دهن
اولور ودركب ذكر اولند وغی یرده مراد اندرون دهن اولور اكب ولنبوس دخی دیرلر اسان
هندیده كاله دیرلر حكیم سنائی بیت كفتم آن زلف وكبت كیرم بدست دل بكفت * ارفع الدرهم
خذ بمنه عناقید الرطب * شمس فخری بیت كند دعای شه كامران ابو اسحق * دل خلایق
در سینه وزبان در كب ﯓ كرداب ع سكون را وفتح دال مهملتین ایله تورانی بر پهلوان آدیدر
حكیم اسدی بیت پس صف بهیاز وسینا دداد * كمینكه بكرداب ونشوا دداد ﯓ كلخنتاب ع
كلخنجی در معنای تركیب كلخن یاقجی دیمك اولور وكلخن قزدریجی دخی انسبدر ﯓ كلوب ع
ضم لامله قصاج معناسنه در انبردخی دیرلر ﯓ كنب ع سكون نونله ایكی معنایه در اول
شهرینك آدیدر كه حالا بین الانام قم دیمكله معروفدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
توبدان خدای بنكر كه صد اعتقاد بخشد * زچه سنی است مروی زچه رافضیست كنبی *
بفرست سوی بیدش همه نطق را وتن را * كه ترا یكی قطربه كه همیشه میفر نبی * ثانی بر نوع
خیاردر لذیذ اولور بسحاق اطعمه بیت كدك وكشك نهاداست وتغار دوراغ * قدحی كرده
پر از كنكر وكنب خونخوار ﯓ كنیب ع كسر نون وسكون یای تحتانیله بمعنی بند وقید كه عربیده
غل دیرلر ﯓ كوب ع واو معروفله بش معنایه كلور اول ضرب یعنی اورمق كه برشی دن
بركسنه یه ایریشه طاش ویا اغاج ویاخود مشت ویاد پیه كبی كه كوست وكوس وآسیب
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت كرترا كوبی رسد از فتنهٔ مستان مریخ * باچنان
ساقی ومطربكی رسد رهوار مست * ثانی طوقمق معناسنه خلاق المعانی بیت كوبه
خورده ز پهلویش مهماز * سوخته برسرین اودل داغ * ثالث بر آلتدر بیل بانان قوللنورلر
كذا فی المجمع رابع برقسم بوریادر كه سازی غایت نرم در خامس كوفتن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف تركیبی اولور زر كوب وسر كوب كبی ﯓ كوپ ع باء فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی كوزه
عموما وكوزهٔ بزرك خصوصا تركیده دخی كوپ دیرلر ثانی حصیر معناسنه در ﯓ كوداب وكوشاب ع
كلاهما بواو المعروف اولهما بفتح الدال المهمله والثانی بفتح الشین المعجمه بمعنی دوشاب یعنی بكمز
شمس فخری بیت نكر كه چون بود احوال عیش آن بدبخت * كه شهد فایق اوشد ز راوق كوداب
ﯓ كوراب ع واو معروف وفتح راء مهمله ایله بمعنی سراب كه بادیه لرده ایراقدن صوكبی كورینور

استاد عنصری بیت بهر آب آرزوی سوی کوراب * کم کنی جان وزونیابی آب ﴿ کوزسب ﴾ واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون سین مهمله ایله بر پادشاه اسمیدر ﴿ کوشاب ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله کیجه لرده واقع اولان خیالات واحتلام معناسنه ده مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کوشاسب ﴾ واو مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خواب معناسنه کذا فی المجمع شاعر دیمشدر بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شب زدودش بدید * وبمعنی جوان نوخط دمیده کذا فی فرهنك میرزا وکتاب السامیده بمعنی احتلام وبمعنی کابوس وادات الفضلاده باکاف وباء فارسیین ایله بمعنی احتلام وجوان خط نیاورده ولسان الشعراده زیاده تاء مثناة ایله کوشتاسب مسطوردر بولغتدن مقدم فرهنك جهانکیریده منقول اولان کوشاب فقیرك خاطرینه کلورکه اول دخی کوشاسب اوله وکتاب مزبورك کاتبی سهو ایدوب سینی یازمامش اوله زیرا دورت بش معتبر کتابلرده کوشاسب منقولدر بینه اول معنایه کوشاب یازلمنك وجهی یوقدر اول اجلدنکه کوشاب دوشاب معناسنه اولدوغی دخی مقدم ذکر اولنمشیدی ﴿ کوهه آب ﴾ یعنی موج آب که آبخیز دخی دینلور وتزه آب دخی دیرلر ﴿ مع التاء المثناة * کت ﴾ کابچه معناسنه هرنه‌نك اولورسه میرنظمی بیت کت سیم وزر چند بار سنتر * زکالای فاخر به پیشش ببر ﴿ کت ومت ﴾ فتح میله بعینه معناسنه توابع الفاظ قبیلندندر حکیم فرزدق بیت روی زشت آن بد اختر نحس شوم * راست کویم کت ومت ماند بیوم ﴿ کجت ﴾ فتح جیمله ایکی معنایه در اول طوغان تولند کلری اوجکه کریج دخی دیرلر ثانی بمعنی سیم ﴿ کدست ﴾ کسر دال وسکون سین مهملتین ایله فرهنك میرزاده بمعنی بدست که قارش معناسنه عربیده شبر دیرلر کسرتین ایله ووجب دیرلر فتحتین ایله ﴿ کروت ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی فربه یعنی سموز حکیم انوری بیت کرچه در تألیف این ابیات نیست * نی سمین غثی ونی غثی کروت ﴿ کشت ﴾ سکون شین معجمه ایله کشتن لفظندن فعل ماضیدر کاهی مصدر استعمال اولنور باید کشت کبی وامرنده حذف تا ایله کش دیرلر ودخی بمعنی تهیکاه یعنی بوش بوکر معناسنه که عربیده خاصره دیرلر مذکور ایکی معنایه میرنظمی بیت دران تیوه تیر برکشت زد * درانسو برآمد بکشت وفتید ﴿ کشفت ﴾ ضم شین معجمه وسکون فایله کشفتن لفظندن صیغه ماضیدر پریشان ایتدی معناسنه شمس فخری بیت عدل اوتا غایتی باشد که باد * طره شمشاد اونتوان کشفت ﴿ کفت ﴾ سکون فایله ایکی معنایه در اول مخفف شکفت وشکفته ثانی مخفف کوف وکوفته کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کلاپشت ﴾ ضم باء فارسی وسکون شین معجمه ایله قیون یوکندن طوقنمش جامه درکه هر رنکدن ایدرلر اکثر کیلان ومازندران اهالیسی بینلرنده متعارف جامه درکیرلر کلاپشته وپشتك دخی دیرلر شاعر بیت هر آنکس که ما زندران داشتی * کلاپشت وکیش وکمان داشتی ﴿ کمیت ﴾ فتح میم وسکون یای تحتانیله طوری آته دیرلر وبعضیلری ایاقلری اشقلرینه دك ویلسی وقویروغی سیاه اولان طوری آته تخصیص ایلدیلر اما کثرت استعمال الله هر آته کمیت دیرلر میرنظمی بیت به پشت کمیت آن یل نامدار * شب وروز رفت ونکرده قرار * ﴿ کنست ﴾ کسر نون وسکون سین مهمله ایله بمعنی آتشکده حضرت مولانا قدس سره بیت

بيت توبي معبود در كعبه وكنشتم * توبي مقصود در بالا و پستم ﴿ كنشت ﴾ كسر نون وسكون شين معجمه ايله هر كنيسايه ديرلر عموما ويهودي كنيساسنه ديرلر خصوصا حكيم سنايي بيت زوفلك وار مسجد مؤمن * زو كنشت وكليسيا ايمن ﴿ كنيت ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانيه ايله بمعنى كنيب مرقوم يعنى بند وقيد ﴿ كوت ﴾ واو مجهول ايله ايكى معنايه در اول كوترمكه زمينكير دخى ديرلر مير نظمى بيت چوكوت كشت نتوان كه برخيز دش * بريش هر كه آمد بخفته زدش * ثانى كوچك دپه جكلركه طپراقدن يغلمش اوله ﴿ كورت ﴾ واو مجهول وسكون راء مهمله ايله بوينى ابنجه برداق كذا فى المجمع ﴿ كورشت ﴾ واو معروف وكسر راء مهمله وسكون شين معجمه ايله غول چوب معناسنه كه باب الغينده ذكرى مرور ايلدى ﴿ كوست ﴾ واو معروف وسكون سين مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول ايكى نسنه بربرينه شد تله طوقنمقكه آسيب دخى ديرلر حكيم انورى بيت مصحوب لفظ فارسى بتصحيف از كتب دارم طمع كه علت من ميز دست كوست * يان باشى اوردى ديمك اولور ابو شعيب بيت شاكر نعمت نبودم يافتى * تازما نه زدمرا ناكاه كوست * ثانى كوس كه جنك محلنده چالارلر حكيم فردوسى بيت دليران نترسند زاواز كوست * كه دو پاره چوپست و يكپاره پوست * ﴿ كوه پشت ﴾ كوز پشت يعنى بوكرى عربيده هصبه واحدب ديرلر ﴿ كوى يافت ﴾ اول طقله ديرلركه محله باشنده براغلمش اوله كذا فى المجمع ﴿ مع الجيم * كخج ﴾ سكون خاء معجمه ايله براوتدركه آندن سپوركه ايدرلر وآتشى آنكله شعله لندررلر طيان مرغزى بيت دست وروى وپاى خوبان بركلخج * ريش مردان زرد از بس رود كخج ﴿ كرنج ﴾ كسر راء مهمله وسكون نونله سياه دانه كه شونيز دخى ديرلر تركيده چورك اوتى وعربيده حبة السودا ديرلر شمس فخرى بيت ملالى طبع عدوش ازبكا * رياحين باغش بوداز كرنج ﴿ كستج ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله كفره قوشاغى كه عربيده زنار ديرلر كفردنك ارباب رياضتى بلارينه يغلرلر دوكم دوكم براپيدر كذا فى المجمع ﴿ كاج ﴾ فتح ميم ايله برنوع بياض اتمكدر بغايت بياض اوندن ايدرلر وهرنه كه مدور واورته سى دلوك اوله جمله دن چادر ديركنك دپه سنه يحن دكرمى تخته يه ديرلر مولانا جامى * قطعه * بنان خشك كاوردى به پيشم * چرا باشى بجود خويش غره * كاج خيمه راماند كه نتوان * زوى كندن بدندان نيم ذره * چونان توزچوب آمد چو چه بود * كه زير آهنم دندان چواره * مولانا محمود ابن يمين * قطعه * كفته بحكيمى كه درين خيمه نه پشت فلك * قرص خورشيد كماجش چه بود صبح عمود * كز توجان بازندارم زمروت ليكن * چكنم نيست مرادست رسى درخود جود * مولانا آصفى بيت مجنون در آسمان چوقرد يعوحال كرد * كويا كماج خيمه ليلى خيال كرد ﴿ كنج ﴾ سكون نونله ايكى معنايه در اول بوجق يعنى اوك وغيرك كوشه سى كه پيغوله دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت اكر تند بادى برآيد زكنج * بخاك افكند نارسيده ترنج * ثانى چين وشكنج كه بدن انسانده وچهرده واقع اولور وجامه وكليم امثالنك شكنى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كنج شنج ﴾ ضم شين معجمه وسكون نونله ديوار دلمك عربيده نقب ديرلر ابو المعانى بيت بديوار مستحكم صبر دل * كند دزد غم روز وشب كنج شنج ﴿ كنج لنج ﴾ سكون نونين وضم لامله اتباع الفاظ قبيلندندر خرد ومرد

وترت مرت کبی لغ کندروج بغ سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بال قوانی که ایچنده آروبال
ایدر کندروز دخی دیرلر لغ کوکانج بغ واو معروف وکسر نونله ماوراء النهرده کات شهرینه
قریب بر شهر آدیدر لغ کولنج بغ واو معروف وفتح لام وسکون نونله ایکی معنایه در اول
شکمده واقع اولور بر رنج علتیدر عربیده فتح قافله قولنج دیرلر ثانی آتشدان یعنی آتش قونیلان
ظرف واوجاق معناسنه ده دیمشلر ایکی معنایه میرنظمی * مثنوی * بنزدش دید چون اغیار
پررنج * کرفته درشکم را دردکولنج * درونش سرزده از رشك آتش * زکولنج دلش شد شعله
سرکش لغ کوهج بغ واو معروف وفتح ها ایله آلج دیدکاری طاغ یمشی در لغ کوهنج بغ زیادهٔ
نونله دخی آلج معناسنه در کوهل دخی دیرلر لغ کهنج بغ حذف واو ایله ده ینه آلج معناسنه در لغ
مع الجیم الفارسی * کیچ بغ کیك دریسی که عربیده رق دیرلر فرهنك جهانکیریده بالق پولی
معناسنه مرویدر میرنظمی بیت زسر تا پاشده چون پوست تن را * برص کرده چو کیچ ماهی
بدن را لغ کرچ بغ سکون راء مهمله ایله قاون وقارپوز وخیار دلیمی بسحاق اطعمه بیت فلك
خربزه سان دیدم وکرچ مه نو * کفتم ای عقل بشیرینش از راه مرو لغ کلیچ بغ سکون لامله اوچ
معنایه کلور اول برنوع کیه جکدر پشمینه دن ایدرلر ولایت تبت جانبندن کلور مختاری بیت
پیش توچکونه آرم اندر ره * کلیچ از تبت ولباچه ازدانه * ثانی چین وشکنج زلف وکیسو
معناسنه ابوشکور بیت بموی کاکل آن زلف مشکین * فتاده صد هزاران کلیچ برکلیچ *
ثالث نان ریزه یعنی اتمك خرده سی لغ کلوچ بغ ضم لامله بیوك کلیچه یه دیرلر واو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بدل وعوض معناسنه ثانی خاییدن وجاییدن یعنی بر نسنه چیندکده
آغزدن صداچقه مثلا قند ونبات وکاك خشك وبونلر امثالی نسنه لر چیننه سنه دیرلر مصدری
کالوچیدن کلور ابو المعانی بیت حدیث قندلبش درد هان عاشق زار * بوقت کفته شود از کلوچ او
معلوم لغ کلیچ بغ کسر لام وسکون یای تحتانیله کلوچ مرقوم معناسنه ابو العلاء کنجه بیت
کریمی که برسفرهٔ عام دارد * کلیچ ازمه واز کواکب کلیچه لغ کندش پیچ بغ سکون نون
وشین معجمه وفتح دال مهمله ایله اول اغاجدرکه حلاجلر آنکله پنبه دوشیرلر واکیرلمك ایچون طوب
ایدوب آماده ایدرلر لغ کوچ بغ واو معروف ایله التی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی
کاچ وکاژ ولوچ دخی دیرلر ثانی صحرانشین بر طائفه در کوچ بلوچ دخی دیرلر ثالث بر منزلدن
بر منزله نقل ایتمکه دیرلر بو اوچ معنایه حکیم قطران ارموی * قطعه * شاها زانتظار زمانی که
داده ایم * چشمان راست بین دعا کوی کشت کوچ * هستند اهل پارس هراسان زکار من *
زانسانکه اهل کرمان ترسان زدزد کوچ * کوچت مبارکست وندارم بدست هیچ * جز خیمهٔ
کهنهٔ ودو ترکی برای کوچ * ترکیده بو معنا کاف فارسیله مستعملدر بو معنایه مولانا هاتفی بیت
شد از نعرهٔ سهمکین نای کوچ * سر چرخ کردنده را مغز پوچ * رابع بر قوشدر نحوست ایله
مشهوردر بوم وجغد دخی دیرلر کذا فی المجمع شمس فخری بیت کرهما از ظر همت او افتد دور *
شوم وویرانه نشین کردد مانندهٔ کوچ * فرهنك جهانکیری صاحبی بو بیتی رئیس فخر الدین محمود
نامیله نقل وایراد ایلمش خامس زن وعیال واهل بیت معناسنه که خانه کوچ دیرلر سادس
هندوستانده بنکاله ایله خطامیانسنده واقع بر ولایت آدیدر لغ کوچ پاوچ بغ بو لغت اکرچه توابع الفاظ

الفاظ قبیلندندر اما کرمان ولایتنده صحرانشین بر طایفه‌نك علمی درکه اصللری بریه حجازدن
کلوب کرمان اطرافنده اولان طاغلرده و صحرالرده ییلاق وقشلاق ایدنمشلر و پیشه‌لری جنك
وخونریزلك ودزد وره‌زنلك در بو مقوله اعمال قبیحه وفساده اولمرتبه مبالغه‌لری وار درکه جنك
وجدال ایتمکه دشمن و بیکانه بولمدقلری محلده بربرلریله جنك و پیکار ایدرلر حتی خصم واقربا وقرنداش
قرنداشیله کاروزار و غارت و خسارت ایدرلر بو یله اوضاع قبیحه وافعال فضیحه‌یی محسنات اعمالدن
ودلاورلك عد ایدرلر حکیم فردوسی بیت سپاهی بکردار کوچ و پلوچ * سکالیده جنك مانند
قوچ * استاد عنصری بیت اندران ناحیت بعدن کوچ * دزدکه ساختند کوچ پاوچ *
ك کوفچ ح واو معروف وفتح فایله بر جماعت آدیدر کرمان طاغلرنده اولور معربی قرنص در
غالبا بونه جماعت مرقومه‌در ك مع الخاء المعجمه * کخ ح ایکی معنایه کلور اول برنوع سازدر
صوا یچنده بترادن حصیر اشلرلر دخ ودوخ وکلوخ ولوخ دخی دیرلر واطفال قورقتمق ایچون اول
سازدن بر صورت زشت وقورقنج ایدرلر اکا دخی کخ دیرلر شیخ نظامی از زبان شیرین کوید
* مثنوی * تمام جز عروسی را درین سنك * که از کخ کرده باشند شی بشیر نك * عروس کخ
شبستانرا نشاید * ترنج ازموم ریحانرا نشاید * ثانی بمعنی کرم یعنی قورت حکیم سنایی
بیت زان ایمنی از جستن هر کس که بکویند * اندر مثل عامه که کخ رانبود کخ ك کخ کخ ح ایکی
معنایه‌در اول اوکسرك صداسی درکه مبتلا اولان آدمدن صادر اولور شیخ اوحدی * مثنوی
میوه بیشه چون نپرورد دست * دل دانه‌را نه درخورد دست * خورش خرس باشغال شود
یادران بیشه پایمال شود * خرس نیز از خورد بناچارش * زود در کخ کخ اوفتد کارش * ثانی
حرارت وکرمی معناسنه حکیم سنایی بیت کخ کخ اندر فقیر چیست خری * چلك چلك اندر
چراغ چیست تری ك کروخ ح ضم راء مهمله وواو معروف ایله بر کوی آدیدر استاد رودکی بیت
پیشم آمد بامدادان نکارین از کروخ * بادورخ از باده لعل وبادو چشم از سحر شوخ *
ك کریخ ح کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه‌در اول قامشدن وسازدن
اولان مختصر خانه که اکثر زراعین زراعت کنارنده وباغ و بوستان کنارلرنده ایدرلرکه بکجی اولان
شخص ایچنده کولکه لنور کریچه وکریزه دخی دیرلر امیر خسرو * مثنوی * آمد آن مه دران
خراب شتاب * همچو مهتاب کوفتد بخراب * در شد اندر کریج دهقانی * در سفال شکسته
ریحانی * ثانی قوشلر توین دوکمکه دیرلر ك کلخ ح سکون لامله برنوع اوتدر عربیده اشق
دیرلر بعض فرهنکلرده برکونه صمغدر ك کلوخ ح ضم لام وواو معروفله کسك که پارچه پارچه
اولمش طپراق آتوب آدمه طوقنسه طاش کبی طوقنور عربیده مدر دیرلر شیخ سعدی بیت
چو کردی با کلوخ انداز پیکار * بنادانی سر خود را شکستی * چغتای لساننده کیساك دیرلر
میر علیشیر بیت ای تن خاکی خدنکیمکا بولغان کیساك * هم بو معنیغه توروغ باشیم کیساك
اوزره سونکاك ك کنخ ح فتح نونله کش یعنی بوغرت قوریسی شمس فخری بیت چو شیر وروغن
آمیخته‌ست با احسان * نه تخت وترش رویی بوده همچو برف کنخ * بو معنایه دختر کاغد آل دیمشدر
بیت کرمن شکرم بلب تو همچون کنخی * زرین قلمی نه چو سرکین زنخی ك کوخ ح واو معروفله
قامشدن وسازدن یاپلمش اوایچنده ساکن اولور بعض قریه‌لرك اولری اویله اولمق معتاد اولمشدر

حكيم خاقانی بیت درراه محمدی كاوخیست * دنیاكه دوروزه كاخ وكوخیست * استاد فرخی قطعه * بدكوی اوزند ودل افكار ومستمند * بدخواه اواسیر ونكونسار وخاكسار * هر روز شاد بی نو بیناو رامشی * زین باغ جنت آیین زین كاخ وكوخ وار ي كورميخ ج اغاج میخ یعنی اول قازق كه آت باغلمق ایچون طویله یه ققارلر كرمیخ دخی دیرلر كذا فی المؤید ي كولخ ج واو معروف وفتح لام ایله بمعنی آتشدان حكیم سوزنی بیت چوكولخست قوافی قصیده چون كلشن * مراست دست كه كلشن برآرم از كولخ ي مع الدال المهمله * كیداد ج فتح دال مهمله ایله ایكی معنایه در اول بربول قفتاندر ثانی ایكی نسخه یی ایلك ایله بربرینه باغلنان هر نه ایسه ي كراد ج فتح راء مهمله ایله كهنه وپاره لنمش اثواب وجامه كراده دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ي كرد ج سكون راء مهمله ایله اوچ معنایه كلور اول معروف ومشهور اولان طایفه در كه هر دیارده بولنور وكندولرك دخی مخصوص ولایتلری وار در كردستان ولورستان كبی فارسی یه قریب لسانلری وار در اما تلفظی عسیركو یا فارسیدن غلطدر اكرچه قوی هیكل وتوانا وزبردست اولورلر اما دزدلكده غایت چابكدرلر اما غلظت طبعدن هنر ونزاكت ولطافت كندولردن غایت بعیددر زیركاری عدیم مثابه سنده قلیلدر حضرت مولانا قدس سره بیت چه داند روستایی مخزن شاه * كماج وروغ داند جان كردك * اكثر مكانلری طاغستان وسنكستاندر برلرده اكثرینك طبیعتلری بهایم وسباع طبعلرینه قریبدر رهزنلك وسفك دماشانلرندندر بو مصراع عجب حاللرینه مناسبدر * مصرع * مرا معذور میداری كه آدم نیستم كردم * بو طایفه نك اصللرنده بر قاچ كونه روایت وار در بری ضحاك مارینك زحمتی ایچون هر كون ایكی آدم قتل اولنمق ایله اول خدمته ایكی شهزاده تعیین ایتمشیدی بونلر مرحمة برآدمی قتل وبرآدمی آزاد ایدرلردی هر آزاد ایتدكلری آدملری اركاك ودیشی متنلكده طورماك طاغلرده مكان ایدینك دیو كوندررلر ایدی آنلر دخی بربرلریله زنا ایدرك آنلردن حاصل اولان اولاده كرد وجمعنه اكراد دیدیلر وبر روایت دخی حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام ربع مسكونده اولان اجناسدن محبوبه قزلر كتوردوب خدمته لایق اولانی آلیقویوب لایق اولمیانی دریا كنارنده قلعه لر یاپدیروب آنده یسلتدیررایدی شهوات نفسانیه لری هیجان ایدوب یانلرنده ذكور اولمامغله شیاطین انسان صورتنده بونلر ایله مجامعت ایدرلردی بونلردن اولاد وجوده كلوب غایت حرامزاده واشقیا اولملریله اطرافه طاغیلوب خلقه اذیته باشلدیلر احواللری حضرت سلیمانه عرض اولندقده اكردوهم ای اطردوهم دیو امرایلدی یعنی طاغلره سورك دیدی اول زماندن كرد نامی قالوب نسللری كتب یحه چوغالدی العهدة علی الراوی معنای ثانی اول قطعه ارضه دیرلركه زراعت اولنمش واطرافی محافظه ایچون طپراغله یوكسلك یراوله كراد وكرز وكرده وكرزه دخی دیرلر حكیم ناصرخسرو بیت كردمت پیدا زبس خوبست قول آن حكیم * كین جهانرا كرد مانند بكرد كندنا * ثالث آبكیر معناسنه كوللكدر اكا آژیر وژیر دخی دیرلر شیخ سعدی بیت نهنك آن به كه با دریا ستیزد * كزآب كرد ماهی خرد خیزد ي كرند ج ضم راء مهمله وسكون نون ایله بش معنایه كلور كرنده وكرنك وكرنكه دخی دیرلر مذكور بش معنی عنقریب كرنك لغتی ذیلنده شرح وبیان اولنور انشاء الله تعالی ي كرود ج ضم راء مهمله وواو معروف ایله اول عمیق قیویه دیرلركه آندن صو زیاده

زياده غسرت ايله چكله ﮤ كزيد ﭻ كسر زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول رعايا اوزرينه
اولان تكاليف ساليانه معناسنه ميرنظمى . بيت بملكش عدالت چنان شد مزيد * همين
دفع كرد از رعيت كزيد * ثانى ذمى كفره دن آلنان خراج معناسنه وله بيت بروى زمين
حكم يكسر رسيد * زكفار عالم ستاندن كزيد * اصلنده كزيد خراجدر لكن رعاياى مسلمدن
النان خراج ارضيه دروكفره دن خراج راسيه در ﮤ كاوخ امرود ﭻ اول طاغ امروديدركه خدايى
تمشدر هر نه قدر اغاجنده طورسه بشوب لطيف اولمز رعايادوشيروب ترشى ايدرلر تركيده
اخلط ديرلر ﮤ كنبد ﭻ سكون نون وفتح باء موحده ايله ايكى معنايه در اول قبه معناسنه در
ثانى آتى نقله قومق وآت نقله كتمك معناسنه اميرخسرو . بيت زهمت ساختم رخش فلك كام
بيك كنبد رسيدم برنهم بام * وچحرامق ونقله اورمق حضرت مولانا قدس سره . بيت
تازيانه برزدى اسبم بكشت * كنبدى كرروزكردون بركذشت ﮤ كنجباد ﭻ سكون نون وجيم
وفتح باء موحده ايله موسيقيده برپرده اسميدر ﮤ كنجد ﭻ سكون نون وكسر جيمله حبوباتدن
سوسام دركه عربيده سمسم ديرلر ضم سينين مهملتين ايله آندن چيقان ياغه شيروغن ديرلر
ﮤ كنجيد ﭻ ياى تحتانى زياده سيله دخى كنجد مرقوم در ﮤ كند ﭻ سكون نونله درت
معنايه در اول دلير يعنى شجيع وبهادركه كندا وكنداكر وكندآور دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت
بسكه درميدان كندى اسب برخصم افكنى * خصم را پا در ركاب توز اسب اندر وكند * مولانا
هاتفى بيت بكوچه ملك نيزتند ونمود * كه دوكار هنكامه كندى نمود * ثانى كنده معناسنه دركه
مجرم وكنهكار اياغنه اوررلر شيخ نظامى . بيت پاى دركند ودست در زنجير * اين چنين كس
وزير بود نه وزير * ثالث ضد تند يعنى كسكين قليج وبچق وخنجر وسائرى رابع كاسد يعنى
يكمز ضد رايجدر شاعر . بيت فروماندم ودنك دركار خويش * كه بينم همى كند بازار خويش
وكسر كافله بر شهر آديدر كنت دخى ديرلر ﮤ كود ﭻ بوزن بود اوج معنايه كاور اول بمعنى جمع
تنكم نصابده كتور مشدر . بيت راز يانج باديان سك بوى خوش از خرفريز * نثر دشتى را پراكنده
شمر مجموع كود * ثانى خرمن يعنى وغيرى ثالث كوبره كه قوت بولمغچون زراعته دوكرلر وضم
واو ايله بوزن نمود كبود معناسنه دركذا فى فرهنك جهانكيرى ﮤ كوژد ﭻ واو مجهول وفتح زاء
فا رسيله بر ديكنلى اغاج صمغى در كوژده وكجده دخى ديرلر عربيده اول اغاجه شابكه وصمغنه
انزروت ديرلر ايكى قسم اولور سرخ وسفيد سفيدى دخى مرور ايامله حرارت شمسدن سرخ
رنك اولور جبال بشيانكارده چوق اولور اعلاسى . بياض اولوب صاروية مائل اولاندر ﮤ كوكرد ﭻ
واو معروف وضم كاف وسكون راء مهمله ايله كبريت معناسنه در تركيده دخى كوكرد ديرلر ﮤ كهبد ﭻ
سكون ها وفتح باء موحده ايله زاهد معناسنه شيخ نظامى بيت ابى وصف نمك چشمى وصف ناز *
برسم كهبدان برداد آواز * حكيم اسدى . بيت بدى كرد آن كهبدان بسته روى * كه ومه زنج
كرده ساده زموى * فرهنك ميرزاده زاهد كوه نشين وعابد قسيس مسطور در ﮤ كوه اسد ﭻ
بر طاغدر هميشه آنده آتش كوريلور هر كز سونمز كذا فى المجمع ﮤ مع الراء المهمله * كبر ﭻ
سكون باء موحده ايله بر نوع كينه جكدر كه جنك محلنده كيرلر ﮤ كر ﭻ ايكى ارمق بو اسمله موسوم
ومعروفدر برى شروان ديارنده وبرى فارس ولايتنده كه امير عضد الدوله ديلمى اوزرينه كوپرى

باغلنمش ایدی الان بند امیر نامیله مشهوردر حکیم خاقانی . بیت بادصبا برآب کرنقش قد اولج
آورد * هم توفلاج وفتح را برشط مفلجان بری * مولانا هاتفی . بیت چوزد برلب آب کربارگاه
سواران سوی آب بردند راه ك کرار ع تخفیفله ایکی معنایه در اول قپو اوزرنده اولان
اغاج که عربیده مجف دیرلر ثانی سبزوات زراعت اولنمش زمین که اطرافی طپراغله یوکسلك اوله
ك کریو ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ماکار وپیشکار معناسنه عربیده فتحه ایله
بوغازی طوتلمش آدم وصداسنه وحالت موتده اولان خرلدامق ومخنوق آدمدن صادر اولان
صدایه دیرلر ك کژار ع زاء فارسیله بمعنی چینه دان یعنی قورصق که عربیده حوصله دیرلر
شمس فخری بیت چه طایرست همایون همای همت تو * که هفت چرخ درو دانه بود بکژار *
ك کشتار ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله جانور بسمل کرده یعنی بوغازلنمش حیوان
حکیم ناصرخسرو بیت بدتن خویش چوخوکرده * باید خوردنت زکشتار خویش * اثیرالدین
اخسیکتی بیت من آب پاکم وآن نظم ریزه مردارست * جدا باب توان کرد مرده ازکشتار *
ك کشتکیر ع سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر تاء مثناة وکافله کورشجی کشتی کورشدر
کیر اسم فاعلدر کورش طوتیجی دیمك اولور ابوالمعانی . بیت کشتکیر غم حسرت بدلم کرد زبون
کرچه پشتم بزمین هیچ نیاورد کسی ك کشخر ع سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله اقلیم معناسنه
ربع مسکون که یدی اقلیمه تقسیم اولنمشدر هر بر اقلیمه کشخر دیرلر کذا فی المجمع ك کشکنجیر ع
سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله فرهنك میرزاده اول بیوك طوب که
آنکله قلعه دوکرلر یکرمی بش واوتوز وقیه کله آتار قلعه دیوارین ییقوب معبر ایدرلر ترکیده
بال یمز طوب دیرلر معنای ترکیب کشك دایجی دیمك اولور که کشك وکوشك دخی دیرلر قصر
معناسنه وآنجیر سوراخ معناسنه در حکیم انوری بیت نه منجنیق رسد اندرو نه کشکنجیر *
نه تیر چرخ نه سامان برشدن بوهق ك کشنبیر ع ضم شین معجمه وسکون نون بعده باء موحده
مضمومه ایله نکه معناسنه درکه کشنیز دخی دیرلر ك کنار ع فتح نونله سدره یمشی که هندی
لسانده بیر دیرلر امیرخسرو . بیت مفسدانرا باده کرد درو سیه زان شد عجب * مفلسانرا
طعمه کرد د سرخ روزان شد کنار ك کنجار ع سکون نون وفتح جیمله کوسبه که کنجد وبادام
وامثالی نسنه لرك یاغن آلدقدن صکره صقندی اولان ثقلی شیرازیلر خره دیرلر کذا فی المجمع
ك کنداکر وکنداور ع کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهمله حکیم ذوفنون وفیلسوف
کاردان معناسنه در استاد فرخی بیت بصورت کری دست برده زمانی * بکندا کری کوی
برده زآزر * حکیم فردوسی بیت برای وتن بیرو کنداوری * چکونه ستاره بیند اوری * ثانی
شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم سنایی بیت ای بترك دین بکفته ازسر ترکی وخشم * دل
بسان چشم ترکان کرده کنداکری * حکیم فردوسی * مثنوی * عجب نیست از رستم نامور
که دارد دلیری چو دستان پدر * که هنکام کردی وکنداوری * زوی شیر خواهد همی مادری *
شمس فخری بیت هرتنی ازسپاه اوباشد * کینه کاه هزار کنداور * فرهنك وفاییده کاف
عجمیله منقولدر ك کنده بدستر ع معربی جندبادستر وجند بیدستر دخی دیرلر ك کندر ع
سکون نون وفتح دال مهمله ایله کونلك معناسنه در فرهنك جهانکیریده مصطکی معناسنه

معناسنه در و بلدر ع کندور ح یعنی کندر مرقوم ع کنکر ح سکون نون وضم کاف فارسیله
بش معنایه کلور اول برطایفه کدا یعنی دلنجی درکه شاخشانه دخی دیرلر ودائما لرینك رسمی
بویله درکه برالنده برقیون بوینوزی و برالنده قیونك کوزکنی طوتوب اوودکان اوکنه واروب
بوینوزی کوزکه اورر آندن صدا ظاهر اولور ایشیدن بیلور برنسنه ویررلرسه صاوبلور واکر
ویرمزلرسه بچاق چیقاروب کندوکندوبی اوروب مجروح ایدرلر وبعضیلری ده بر تازه اوغلان
کوردکده بچاغی اوغلانه ویروب کندوبی مجروح ایتدورر بوفعل قبیحی کورنلر آنلردن متنفر
ومتأذی اولوب ناچار کندولره شی ویروب دفع ایدرلر بوحاللری ضرب مثل اولمشدر برکسنه نك
برکسنه ده حاجتی اولدقده حصوله کلمسه یا حاجتمی بتور یا خودکندومی شاخشانه وکنکر کبی
اولدوررم دیرلر خواجه حافظ بیت کاش حافظ پسر امرد کنکر بودی * تاز دینار ودرم
کیسه اوپر بودی * ثانی یایقوش معناسنه ابن یمین * قطعه * وسط کارها نکه میدار *
نه ضعیفی ونی تهورکن * نه چوطاوس مجلس آراشو * نه بویران وطن چوکنکرکن * ثالث
کنکره که ایوان کمرلرنده ودیوار باشلرنده ایدرلر مولانا جامی * مثنوی * زکنکروار کاخ شهریاری
چوحارس دیده شکل کوکناری * به بیداری نمانده دیکرش تاب * خواص کوکناری کرده
درخواب * رابع بی حیا وشطاح خامس شاخ درخت نورسته معناسنه در ع کنور ح ضم
نونله کوب کبی برنسنه درایچی طبقه طبقه اولور هر بریشه بردرلو نسنه قورلر کنو دخی دیرلر
ع کوار ح ایکی معنایه در اول کوار دیرلر بر نوع سپیددر شمس فخری بیت آنچنان باری که
کمتر چاکرت * زربدامن بخشد وکوهر کوار * ثانی شیرازمضافاتندن برقصبه آدیدر فرهنك
وفائیده یازکیجه لرنده اولان بولته دیرلر ع کوپار ح واومعروف وفتح باء فارسیله طوار
سوریسی وخرکله وایلقی معناسنه در شاعر بیت بکوپار تراهراسب دارد * کند شرمنده
شبدیزوکلکون ع کوپر ح واومعروف وفتح باء فارسیله بوبرکه عربیده فلفل دیرلر ع کوتار ح
واومعروف وفتح تاء مثناة ایله کوچه سرپوشیده کذا فی فرهنك جهانکیری ع کوتر ح واو
معروف وفتح تاء مثناة ایله یعنی کبوتر کذا فی المجمع ع کودر ح واومعروف وفتح دال مهمله ایله
طاغ انکلری کذا فی المجمع وکتاب السامی ده پوست کوساله یعنی بزاغو دریسی ع کوذر ح
واومعروف وفتح ذال معجمه ایله پاشمق وپاپوج آستاری ع کور ح فتح واو ایله عربیده جمع
کوره در واول شهر وقصبه دن عبارتدر حکیم سوزنی بیت اسلام را بلاد وکور بی نهایتست *
تیمار وار جمله بلاد وکور تو بی * عبدالواسع جبلی درصفت عمارت بیت ازخوبی وخوشی
چوسدیر وخورنکه است * مشهور زدرمداین ومعروف درکور * وسکون واو ایله بکچشم
واعمی معناسنه که معروفدر اما اعمی یه اصلنده نابینا دیرلر کور صکره دن کوزی چیقانه دیرلر
استاد دیمشدر بیت سپهر اول کند چشم خرد کور * پس آنکه برخردمند افکند زور *
ع کورکور ح سکون واوین وراء مهمله وضم کافین ایله چیلاق که زغن وغلیواج وغلیواز
وکوشت دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت نیری که هر کجا که یکی پشم توده دید * مانند کورکور
دروآشیان کند ع کوزر ح واومعروف وفتح زاء معجمه ایله یعنی خوشه جو وکندم یعنی آرپه
وبغدای سنبله سی که دوکلمامش قالمش اوله خرمندن صکره آنی تکرار دوکرلر آکا کفه دخی دیرلر

اما کفه کسمکدر عربیده قصاله وقصامه دخی دیرلر ضم قافله ودخی خرمن غربالی مرویدر کوزه کر
فتح زاء معجمه وکاف فارسیله برداقجی کمال خجندی بیت همچنان از شوق آن لب خون بگریم
پیش جام * کر صراحی سازد از خاك وجودم کوزه کر کوشکنجیر واو معروف وسکون شین معجمه
ونون وفتح کافله قلعه کوب بال یعنی طوب کشکنجیر مرقوم کبی شهالی دهستانی بیت چنان شود
سوی دشمن شهاب کینهٔ او * که تیر تاب کرفته جهد ز کوشکنجیر کوشیار واو معروف
وسکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله کیلانی بر حکیمك آدیدر شیخ سعدی بیت بر کوشیار
آمد از راه دور * پسر برارادت دل پر غرور کوکنار واو معروف وسکون کاف وفتح نونله
خشخاش قوزاغیدر لفظ مرکبدر کوك ایله ناردن که کوك سرفه ونار انار در ومعنای ترکیب
او کسورك اناری دیمك اولور وعربیده دخی رمان السعال دیرلر سعال او کسورك رمان انار در نفس
الامرده او کسوریکه نافعدر ومزبور قوزاغك قوریدقده قبوغنی قیروب صوده اصلادوب قهوه
کبی فنجان ایله ایچرلر بغایت کیف ویرر مسکر ومخدر در دیار عجمده کوکنار خانه لر واردر قهوه خانه
کبی یاران آنده جمعیت ایدوب کوکنار ایچرلر مولانا جامی بو معنالره * مثنوی * زکنار روار کاخ
شهریاری * چو حارس دیده شکل کوکناری * به بیداری نمانده دیکرش تاب * خواص کوکنارش
کرده در خواب * بعضیلر دانهٔ خشخاش معناسنه دیمشلر حکیم اسدی بیت یکی را چنانش
کوفت آن نامدار * که کشت استخوانش همه کوکنار * غایت رنکین والوان چیچکی اولور
شمس فخری بیت بنزدیك ایشان یکی مرغزار * فراوان درو کوکنار و چنار کوکوار ولو
معروف اول وسکون کافله آرقه یوکنه دیرلر پشتواره معناسنه آرقه ده کوتوریلان هر نه اولورسه
کوه خر واو معروف واظهار ها وفتح خاء معجمه ایله طاغ اشکی اصلی خر کوه ایدی علم
خاص اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی ابو المعانی بیت خر کوه بوده تخت تیغ چو او * شاه
کوه خر آن خر بی هنر کوهسار سکون ها وفتح سین مهمله ایله طاغستان دیمکدر که کوه
طاغ وستان اسم مکاندر بو معناسی دخی طاغ دیمه شیدر حکیم فردوسی بیت که باشی توای
نا کس خیره رای * که سر بر مسارت کلا کوهسار کهسار حذف واو ایله ده استعمال
اولنور کهنبار فتح ها وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله بمعنی خانه کذا فی فرهنك
جهانکیری وتحفة الاحبابده بمعنی بارکاه حکیم اسدی بیت بفر فریدون ورخش نهنك * بکاه
کهنبار هوشنك شنك * کتاب تفهیمات ریحان بیرونی ده معنای کهنبار بو عبارت ایله مسطوردر
* روزکار سال بارها کرده است زرادشت کفته که خدای تعالی بهر بار دل کونه آفریده است چون
آسمان وزمین وآب وکیاه وجانوران ومردم تا عالم بسالی تمام آفریده شد وبادل هریك از این بارها
پنج روزست نامشان کهنبار پس بر تقدیر این معنی آن مصراع مذکور را چنین باید خواند * بکاه
وکهنبار وهوشنك شنك * که با هوشنك نیز قسم خورده باشد کذا فی المجمع کهن بیر فرتوت
قوجه یه دیرلر اصلی پیر کهن ایدی مضاف الیه تقدیم اولندی کیار فتح یای تحتانیله کاهل
وبیکار معناسنه شمس فخری بیت همیشه تا نبود پر دلی بسان جبان * مدام تا نبود
چابکی بسان کیار * ودخی بر اوت آدیدر کذا فی المجمع مع الزاء المعجمه * کروز
ضم راء مهمله وواو معروفله نشاط وطرب وسرور معناسنه استاد رودکی بیت با کروز

باکروز وخرمی آهوبد سنت * میخرامد چون کسی کوهست کشت * شمس فخری
قطعه * زفر دولت اوبند کان درکاهش * اکرچه دارد اقبال وجاه وکام وکروز * تو باش تاکه
شود صبح دولتش روشن * که درجهان نه دمیدست صبح وبخشش نوز کریز کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیه کریج مرقوم معناسنه که اوتدن وسازدن یاپلش کومله کریجه وکریزه
دخی دیرلر مجمع الفرسده کنج خانه اول خانه مختصردرکه ایچنده طوغان تولدلر کذا فی نسخه
میرزا ابراهیم استادرودکی بیت بباز کریزی همی مانم اینجا * اکر کبك بکریزد ازمن رواست
کسروز سکون سین وضم راء مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی زنباره یعنی
زندوست میرنظمی بیت نباشد درجهان کسروز آدم * بان پیشه شود رسوای عالم *
ثانی بشادی وشادمان ثالث بمعنی جستن یعنی صچرامق وله بیت زجای جهل کام کسروز
کرده * بچشم دوستان شب روزکرده کشنبز سکون نون وضم باء موحده ایله کشنیز
مرقوم معناسنه در کاوخ انداز اوج معنایه کلور اول قلعه دیوارینك کنکره سی
التنده اولان دلکلر اول مناسبتله تسمیه اولنمشدرکه دشمن قلعه یه هجوم ایتدکده اول دلکلردن
طاش براغورلر دشمنی منع ایچون سنك انداز دخی دیرلر شرفشفوه بیت آنجهان بخشی
فلك وخشی که هفت اقلیم خاك * باکلوخ انداز جورش مهره از کل بود * ثانی سیروسلوك
وعیش عشرت که آخر ماه شعبانده ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کلوخ انداز
خوبان ابرای خولشتن باشد * جفای دوستان باهم نه از مهر نقار آمد * ثالث بمعنی نبیره یعنی
فرزندان پسر کلوخ اندازان دخی دینلور کلوز ضم لام وواو معروف ایله هنوز آچلمامش
پنبه قوزاغی که کلوزه وجوزغه دخی دیرلر کمیز کسر میم وسکون یای تحتانیه بول یعنی سیدك
معناسنه مجیرالدین بیلقانی بیت عدوی ناکست ازبیم چون کمیز شتر * کند کریز بسوی پس
چراروی نماید کندروز سکون نون وضم دال وراء مهملتین ایله بمعنی کندروج مرقوم یعنی
بال قوانی که آری آنده بال پیار شاعر بیت بنزد کندروز رفتن باامید عسل خوردن * عجب
ناوانیست تحقیق نباشد فکرنیش آنجا کندز سکون نون وکسر دال مهمله ایله قلعه
قدیم کهندز لفظندن اختصار اولنمشدر استادرودکی بیت که بران کند زبانه نشین * که درین
بوستان چشم کشای * بومعنایه مؤید شمس فخری بیت ایا پادشاهی که کنیت درآرد * زحل را
ببالای این هفت کندز * فرهنك جهانکیریده کندز برشهردرکه پیکند دخی دیرلر معربی قندزدر
مؤید الفضلاده دخی برشهرآدیدر توران زمینده واقع بناکرده فریدون شاهدر حالا آکا پیکند
دخی دیرلر کوزه آویز چناللری بوقاج اولور براغاجدر یازکونلرنده بریره دیکوب چناللرینه
بارداق آصارلر لفظ مرکبدر معنای ترکیبدن دخی بو ظاهردر کوکوز سکون واوین
وضم کافین ایله انفشه نفیسه دن برنوع قماشدر حکیم نزاری قهستانی بیت تشریفهای
فاخر کرده روان زهرسو * نخ نسیج وکمخا کوکوز وسای ساده کوه البرز همدان قربنده
واقع برمعظم طاغدر ابوالمعانی بیت نیابد کوه البرز دانك اورا * چنانست ثقلت روح کرانش
کویز کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول زمین شوره ثانی اوچلك
هدیه ده قفیز دیرلر کهندز فتح ها وسکون نون وکسر دال مهمله ایله بدخشان دیارنده برقلعه

آدیدر لفظ مرکبدر معنای ترکیب اسکی قلعه دیمك اولور حالا عامه تحریف ایدوب قندز دیرلر
گ کهیز چ کسر ها وسکون یای تحتانیله طپوزلق معناسنه آصلی کوهه آویز ایدی
استعمالنده خفت اولمق ایچون کهیزدیدیلر گ مع الزاء الفارسی * کروژ چ ضم راء مهمله
وواو معرف ایله نشاط وطرب معناسنه استاد منجیك بیت نعمان نکرد شادی چندان
بنعمتش * کز بهر کیر خواجه کنی تو همه کروژ گ کژ چ بیخ درخت یعنی اغاج کوکی کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم گ کلوژ چ سکون لام وضم میمله بمعنی کرپاسه یعنی سوسمارکه مارپلاس
دخی دیرلر گ کوژ چ واو معروفله اول نوع اکریدرکه بیلی بوکری کبی اوله عربیده احدب دیرلر
اول نوع شیئه محدب الشکل تعبیر ایدرلر حکیم اسدی بیت ز مردم بدان راستی خواسته ست
که هر جانور کوژ واو راسته ست * واکلش معناسنه ده کلور معنی کبی شمس فخری بیت جمال
دینی ودین خسروی که در بخششش * ز بار همت او پشت آسمان شد کوژ * ارقه سی بوکری
اولانه کوژپشت دیرلر خواجه سلمان بیت با دل برمهر پیکر دید چرخ کوژپشت * برسر
کهواره اش چون مهر کشته ترمادری * شاعر دیمشدر بیت پشت بنفشه بسم زارها * کوژ
شد از چیدن دینارها * وچام اغاجنه دخی کوژ دیرلر گ مع السین المهمله * کبوس چ
ضم باء موحده ایله بمعنی کج وناراستی شاعر بیت تیروش قد دوستانت راست * چون کمان
قامت عدوت کبوس گ کراس چ فتح راء مهمله مشدده ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی
قرآن مجید که یازیلور ثانی هر بش کاغدکه اون ورق اولور ثالث دفتر معناسنه که کراسه
دخی دیرلر میرنظمی بیت نوشته دفتر مال خزینه * بهر کراس ارز صد دفینه گ کرس چ
فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول چرك واریك معناسنه شاه ناصرخسرو بیت رو متاب
از خسرو کفته پر مکرو دروغ * برکش از کردنت این جامه پر کرس وکریب * ثانی موی مجعد
یعنی قورجق صاچ واو ایله کورس دخی دیرلر وعربیده کسر کافله ایکی معنایه در اول هر نسنه نك
آصلی ثانی بول وسرکین بربرینه قارشمش اوله گ کس چ فرج زن یعنی عوراتك موضع معهودی
عربیله مشترکدر شاعر بیت زچرکس آمد وغارت اولس کرده * دوبرك کل بهم آورد ونام
کس کرده گ کلوس چ ضم لام وواو معروفله اول آته دیرلر که آلننده اولان بیاضی دوداغی
اوجنه دك اینمش اوله آنی شوم طوتارلر شاعر دیمشدر درصفت اسب * قطعه * درآب
خسب وحرون تنك ران وپاتنگ زن * سکندری خور وشبکور وکاهل وکمراه * کلوس کج دم وجب
شوزه پشت وآرم کیر * سیاه عقرب وچل سم سپید وکام سیاه گ کندس چ سکون نون
وضم دال مهمله ایله زهرناك براوتدر معربی قندس در وفتح داله موشمله دیدکلری طاغ یشیلدر
کندسه دخی دیرلر گ کواس چ فتح واو ایله صفت وکونه معناسنه مثلا بدین صفت دیمکده
بدین کواس دیرلر شین معجمه ایله ده مرویدر وکواسه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت بدین کواس
اکر میکنی ستم مارا * شود برفته دکر حال بندکان تباه گ کورس چ واو معروف وفتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول موی مجعد ثانی چرك واریك که جراحتدن آقار گ کوس چ
واو معروف ایله آلتی معنایه کلور اول دپوب اورمغه دیرلر عربیده صدمه وهندی لسانده دکه
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نحسی ای نفس اکر برجزاو پرچفسی * شومی ای فکر اکر

آكر باد كري كوش زني * حكيم فردوسي . بيت كياهي كه كويم تو با شير ومشك * بكوش وتكش
هر دو در سايه خشك * شمس فخري زور ايله طوقنمق آسيب معناسنه در ديو بو بيتلري نظم ايلمش
* قطعه * شهنشهي كه فلك از براي حشمت خويش * كند ز روي ادب خاك دركهش را بوس
شود چو دانه خشخاش هيكل كه قاف * ز باد هيبت چشمش اكر بيابد كوس * مجمع
الفرسده ايكي كسنه كيدركن بري برينه اوموز اورمق معناسنه ديوب بو بيتي يازمش حكيم فردوسي
بيت زنا كه بروي اندر افتاد طوس * تو كفتي ز پيلي دمان خورد كوس * ثاني . بيوك نقاره كه
پادشاهلر قپوسنده جنك محللرنده چالرلر هر ديارده آكا كوس ديرلر آصلنده نقاره چناغنه ديرلر
شيخ نظامي . بيت طبال ونفير وآهنين كوس * رهبان كليساي افسوس * شمس فخري
بيت مبارزان جهان از بيم آب شود * نكاه آنكه ز دركاه شه بنالد كوس * ثالث بمعنى صف
شيخ نظامي . بيت دو لشكر بهم بر كشيدند كوس * چو شطرنجي از عاج واز آبنوس * رابع
ملازندرانده بر قصبه آديدر حالا كوسان ديمكله معروفدر حكيم فردوسي . بيت بجز نام آن كوس
خواني همي * جز اين نام نيزش نداني همي * خامس بر نوع اويوندر في الجمله نرده مشابهي واردر
سادس چامه وكليم وامثالي نسنه لرك بركوشه سنه ديرلر آخر كوشه لرندن زياده اوله وزبان
هند يده كرده معناسنه كه ثلث فرسخ يردن عبارتدر ﴿ مع الشين المعجمه * كداش ﴿ فتح
دال مهمله ايله عطسه حيوانات يعني حيوان قشقرمسنه ديرلر ﴿ كش ﴿ بش معنايه كاور اول
عناصر اربعه نك هر برينه ديرلر حكيم شيرازي . بيت چون سپهر ز وزهره كرده معطل شش * خادمان
وجاذبات فضل كش * مثلا قانه كش سرخ وصفرايه كش زرد وبلغمه كش سپيد وسودايه كش
سياه ديرلر ثاني بمعنى پهلو يعني يان باشي فتح كافله دخي مستعملدر ثالث هر جنسك اركك نه ديرلر
مثلا شيركش وپلنك كش وببركش كبي رابع كشتن لفظندن صيغه امردر شيخ سعدي بيت
قرباقت شوم پدرت را بزن بكش * عيسي مريمي تو پدر را چه ميكشي * ووصف تركيبي اولور
واسم فاعل دخي استعمال اولنور مردم كش وعاشق كش كبي خامس موم سونديرمك كبي
نسنه لرده استعمال ايدرلر شيخ سعدي * قطعه * چون كراني به پيش شمع آيد * خيزش
اندر ميان جمع بكش * ور شكر خنده است وشيرين لب * آستينش بكير وشمع بكش * بو محله
مناسب بر زمانده بر پادشاهك كيجه مجلسنده ندما ووزراسي ايله اوتوروب صحبت ايدرلر ايكن پادشاه
غلام مهربانك برينه باقوب وزيره ابكش ديروز يرك عقلي كيدوب اطرافنه نظر ايدركن اول غلام
پاك اذعان مقراضي آلوب شمعك فتيلني كسوب ينه آدابله واروب يرنده طورر وزير كوركه
كندويه سوز يوق پادشاهم . بيوروديغكز نه كونه كلام خشيت انكيز ايدي ديدكده غلامدن
سؤال ايله دير غلام دخي جوابنده وزير دستور در دستور واذن در اذن اذن ايله املاده مساويدر
واذن سمعده تصحيف اولنمقله شمع اولور فهم ايتدم كه شمع را بكش ديدي بو معنايه مناسب
مولانا هاتفي بيت بكشتند شب زنده داران چراغ * برون رفت سوداي خواب از دماغ *
﴿ كندش ﴿ سكون نون وكسر دال مهمله ايله ايكي معنايه در اول طوب اوينايه كه
چلاهلر بر آغاج باشنه دوشورلر اكبر مكه حاضر اولمق ايچون آكا ديرلر ثاني صقصغان ديدكلري
قوشدر ﴿ كندلاش ﴿ سكون نون وفتح دال مهمله ايله قوتشن لاشه ودخي بربدبو اولندر

ترکیبی بیدون دیرلر ع کنش ع کسر نونله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی اسم مفرددرکه
کنشت لفظندن ترخیم اولنمشدر کنیسا معناسنه و بر وجهیله اسم مرکبدر کن ایله شین مصدردن
ترکیب اولنمشدر کردار معناسنه قاعده بویله درکه هر امر مجردک آخرینه که شین لاحق اوله اسم
مصدر اولور دانش و بینش کبی شینک ماقبلنده اولان حرف مکسور اولمق شرطدر ایمدی
عادت و خوی معناسنه اولور شمس فخری بیت شادمان از اهتمامت نیک کار * ممتحن از انتقامت
بدکنش ع کورموش ع کور پچان که کوستبک دخی دیرلر بر جانوردر کوزلری یوق یر آلتنده
طپراغی قازوب یوقارو قالدیرر ابو المعانی بیت دشمنان از بیم قهرت دائما * میکنند زیر زمین
چون کورموش ع کوزش ع واو معروف و کسر زاء معجمه ایله تظلم و بیدادی که پادشاهه
شکایت ایلمکدر میرنظمی بیت که از حال خود را کند کوزشی * همی خواهد از عذر دله
پوزشی ع کوش ع واو معروفله درت معنایه در اول کوشیدن لفظندن صیغهٔ امردر
چالش معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت اول ای جان دفع حرص موش کن *
بعد از ان در جمع کندم کوش کن * ثانی اسم فاعل اولور ابو المؤید بیت هشیار و دلیر و سخت
کوشست * پر خاشجوست و جان فروشست * ثالث کوشیدندن اسم مصدر اولور
کوشش معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت تا نکند دوست نظر ضایعست * سعی من
وجهد من و کوشش من * رابع شهور فارسیه نک اون درد نجی کونی اسمیدر استاد نجیک بیت
چند شوی چند ندیم ندم * کوش برون کن ز دلت راز غم ع کوشش ع واو معروف و شین معجمهٔ
مکسوره ایله اوچ معنایه در اول اسم مصدردر چالش مطلق معناسنه مولانا هاتفی بیت
چو کوشش ز هر دو طرف شد قوی * شکوهنده شد دولت خسروی * ثانی بریاصی ظرفده
ایچنه شراب قورلر ترکیده یاتق دیرلر ثالث فرهنک جهانکیریده جنک و جدال معناسنه
استاد فرخی * قطعه * که شکار فرود آرد و برون آرد * ز کوه شد پلنک ز آب ژرف نهنک *
بکاه کوشش بستاند و فرود آرد * ز دست شیران زور ز روی مردان رنک ع مع الغین المعجمه ع
ع کراغ ع فتح راء مهمله ایله براوتدرکه آنکله استخوان شکسته یی بغلرلر درست ایدر ابو المعانی
بیت شکست در تن من استخوان ز صدمهٔ غم * کنید بکاکل جانان مددمرا چو کراغ *
ع کرغ ع فتح راء مهمله ایله کراغ مرقوم معناسنه در ع کزاغ ع فتح زاء معجمه ایله بودخی کراغ
مرقوم معناسنه در ع کزغ ع فتح زاء معجمه ایله بودخی آنلر کبی حاصلی بو درت لغت درت کتابدن
مستخرجدر دردی دخی بر معنایه در کموک قریغنه بغلد قلری اوت که عربیده آشق دیرلر اما کتاب
السامی ده کزغ بر نسنه درکه آتشه یراغور لر شاردیمش ع کناغ ع فتح نونله درت معنایه در اول
بمعنی کرم پیله یعنی ابریشم قوردی ظهیر الدین فاریابی بیت کناغ چند ضعیفی بخون دل
بتننک * تو جمع آری کاین اطلسست و آن سیفور * ثانی ابریشم تلی معناسنه مجد همکر
بیت کرنه بهر خوانهٔ تو بود * نه تند رشته از لعاب کناغ * حکیم قطران ارموی ایکی معنایه بیت
از مهر او کناغ فرازند چون چنار * وز کین او چنار کند از تن چون کناغ * ثالث تار عنکبوت
خلاق المعانی در مذمت اسب بیت زان کشاد ست مهرهٔ پشتش * که عصبهاش سست شد
چو کناغ * رابع بمعنی کنار و سوی حکیم اسدی بیت میان آبکیری به پهنای راغ * شناور

مشتا و رشته باغ از مرکناغ * حکیم سنایی * رباعی * ای بیماری سرو ترا کرده کناغ * پنس
چنك اجل نهاده بر جان تو داغ * خورشید وچراغ من بدی وپس ازین * تا بیم به پیش تو خورشید
وچراغ ﴿ کوغ ﴾ واو معروفله قنات یعنی پروبال فرهنك تحفه ده بیلك ودیرسنك مرویدر
وعربیده ساعد ومرفق دیرلر ﴿ مع الفاء * کشوف ﴾ ضم شین معجمه ایله اسم مصدر در کشفتن
لفظندن طاغتمق وپریشان ایتمك معناسنه حکیم اسدی بیت قلاوید در لشکر افتاده نوف
ازان زخم وازجمله صف کشوف ﴿ کف ﴾ بمعنی کوف اوکی قوشی ﴿ کوف ﴾ واو معروفله
یقوشدر ویرانه نشین جغد وبوم دخی دیرلر نحوستله مشهوردر هرقنغی اوده توطن ایدرسه
لابد خراب اولور ترکیده اوکی وبایقوش دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال ملك ودین کاندر
دیارش * ندارد هیچ مأوی ومقر کوف * استاد معزی بیت آنجا که بود آن دلستان با دوستان
در بوستان * شد کرك وروبه را سکان شد کوف وکرکس را وطن * محمود ابن یمین بیت نشانند
بی هنران بجای اهل هنر * ندید هیچ تفاوت زکوف تا بهمای ﴿ مع الکاف * کبیتك ﴾ فتح باء
موحده وسکون یای تحتانی بعده تاء مثناة مفتوحه ایله آسیازنه یعنی دکرمان طاشی اصلاح
ایتدکلری دمور آلت کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پخوك ﴾ ضم جیم فارسیله برمرضدر کهنلو
دخی دیرلر عربیده عرق النسا دیدکلریدر که انسانك برایاغنده واقع اولور لسان هندیده ربکین باد
دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * ازدرد پخوك آنکه کردد محزون * تا دمبدمش الم نکردد افزون
خلطی که سبب شدست آن عارضه را * باید که کنی از بدن او را بیرون ﴿ کرتك ﴾ سکون راء
مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول تکلیه دیدکلری خفتان وقصه بدن کورکی ثانی برنوع
دکمه واستر غار دخی دیرلر دوه غایت ایله سور ﴿ کرك ﴾ ضم راء مهمله ایله عرطه بصان طاوق
استاد لطیفی بیت زعلتی که تو داری همیشه برخایه * همی نشینی وتابی چوما کیان کرك *
مجمع الفرسده فتح راء مهمله ایله سربی مو معناسنه ودخی برکوجك قوشدر حکیم انوری بیت
تا نباشد همچو عنقا خاصه در عزلت عقاب * تا نباشد همچو شاهین خاصه در قدرت کرك *
﴿ کشتك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی جعل که سرکینده حاصل اولان بوجکدر
کذا فی المجمع ﴿ کفچك وکفجوك ﴾ کلاهما بسکون الفاء وضم الجیم ایریاصد وخی ترکیده اکریم
دیرلر بعض فرهنکده ایرك اورته سنه قونیلان یاصدغه دیرلر ﴿ کلاك ﴾ فتح لامله ایکی
معنایه در اول خالی وتهی معناسنه حکیم انوری * قطعه * نیم شب راچو درزی کاهل *
ازکریبان بسوی چاك شدم * حاصل آن شب چنان بپالودم * کز همه مغزها کلاك شدم *
ثانی موج بزرك یعنی دریانك خروشنده واقع اولان ایری موجلر ﴿ کلبك ﴾ سکون لام وفتح
باء موحده ایله بمعنی کریج که خرمن بکجیسی محافظه خرمن ایچون ایاغ وکی دوورت دیرك اوزرینه
اولان تخت کبی برنسنه در کذا فی المجمع ﴿ کلك ﴾ سکون لامله بمعنی احول یعنی شاشی
شمس فخری بیت مطیع امر شهنشه کسی تواند بود * که چشم بخشش نی کور باشد ونی کلك *
﴿ کلنك ﴾ ضم لام وسکون نونله بردمور آلتدر آنکله طاش قرارلر ترکیده دخی بویله دیرلر
﴿ کلوتك ﴾ ضم لام وفتح تاء مثناة ایله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاج که آنکله بزی دوکرلر
ودخی قنبارلرك بز آغار تدقلری اغاجه دیرلر ابو المعانی بیت هرکه باشد خام وآلوده بعصیان

عاقبت * باكاوتك ميشود دزدست استادان پاك ﴿ كلوك ﴾ ضم لامله شطاح وبى حيا
معناسنه كه كنك دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت بانفع وباضرر دوكلوكيم خرفشار * ردكرده نفع
نافع وبرده رضا ضرر * مجمع الفرسده جوان امرد معناسنه در وله ايضا بيت منم كلوك خر
افشار وكنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسور ﴿ كنجدك ﴾ سكون نون
وكسر جيم وفتح دال مهمله ايله درت معنايه كلور اول برصمغدر عربيده عنزروت وانزروت دخى
ديرلر ثانى كلفدركه چهره ده ظاهر اولور عربيده ابرص ديرلر شاعر بيت درچهرهٔ عبوس
شده كنجدك بديد * كويا كه برزمين سيه شوره بوم شد * ثالث فرهنك فخر خواصده پازهر
معناسنه در رابع بمعنى خال يعنى بك بو معنالره كنجله دخى ديرلر ﴿ كنجشك ﴾ سكون نون وشين
معجمه وكسر جيمله سرچه قوشى كه عربيده عصفور ديرلر خصوصا واول قطعه ده اولان كوچك
قوشلره ديرلر عموما شمس فخرى بيت خسرو درزمان معدلتت * ندهد باز زحمت كنجشك *
﴿ كنجك ﴾ سكون نون وفتح جيمله جديد وتازه وتر اولان نسنه معناسنه كه مشاهده سندن
خاطره بهجت وسرور حاصل اوله كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كنجال ﴾ سكون نون وجيم وضم
لامله چين وشكنج معناسنه اميرخسرو درمذمت مغل بيت چهرهٔ شان دنبه نم يافته *
جاى بجاى كنجال وخم يافته ﴿ كندرك ﴾ سكون نون وضم دال وفتح راء مهملتين ايله چاقز كه
عربيده علك ديرلر كذا فى المجمع ﴿ كندك ﴾ سكون نون وفتح دال مهمله ايله نان ريزه معناسنه
ابو المعانى بيت كربكوه ودشت ريزند كندكى ازخوان او * ميكنند مرغان فراغ از جستجوى
دانها ﴿ كنك ﴾ سكون نونله ايكى معنايه در اول مرد قوى هيكل وتوانا حكيم فردوسى بيت
همه كنك مردان چو شير يله * ايا طوق زرين ومشكين كلاه * ثانى خوشهٔ خرما معناسنه در
﴿ كوچك ﴾ فتح جيم فارسيله صغير معناسنه مقابلى كبيردر ﴿ كوخك ﴾ واو معروف وفتح
خاء معجمه ايله اوزم چبره سى كه اوزمى صقدقده قلان فضلاتى ﴿ كودك ﴾ سكون واو وفتح دال
مهمله ايله طفل معناسنه ميرنظمى بيت هركه كودك را بياموز د ادب * كرشود كامل
نمى باشد عجب ﴿ كورك ﴾ واو مجهول وراء مهمله نك فتحه سيله ده وكسره سيله ده جايزدر طاوق
پايجى ودخى مصغر كوردر وبمعنى سنك كازرى يعنى قصارلرك بزاوردوغى طاش كذا فى الاداة
﴿ كوزانوك ﴾ سكون واوين وفتح زاء فارسى وضم نونله بمعنى پرهٔ كليدان يعنى مفتاح پريسى
كذا فى المجمع ﴿ كوشك ﴾ سكون واو وشين معجمه ايله قصر معناسنه ميرنظمى بيت كشيده
سر باوج آن كوشك عالى * وليكن چون دل عشاق خالى ﴿ كوك ﴾ واو معروفله آواز بلند دو
ووا ومجهول ايله بش معنايه كلور اول مارول كه كاهو دخى ديرلر عربيده خس ديدكلريدر خاصه سى
جلب نوم وتصفيهٔ دم ايتمكدر حكيم انورى بيت جايى رسيد پاس توكز بهر خواب من *
بكرفته فتنه راهوس كوك وكوكنار * سيد ذو الفقار شروانى * قطعه * برغم خاصيت هموار
وضد طبع پيوسته * دراقليم بد انديشش كه چون نشنلس شد ايمن * شقاقل بشكند باه
ونمايد كوك بيدارى * كند خون نيره عناب وفزايد دردسر چند ين * شمس فخرى بيت فتنه را
برسماط دولت او * خورد نى كوكنا رباشد وكوك * ثانى ايكى پارچه نسنه يى جامه ده وغيريده
ويرينه مناسب ايدوب اويدرمغه ديرلر حكيم سوزنى بيت خس بود درلفظ تازى كوك وند

وند رشاعری * کوك زن برسوزنی کز خوش زاند لفظ خس * ثالث سازه آهنك و یوملك
یعنی سازلری بر برینه اویدرمق وآوازی دخی موافق ایلمك رابع سرفه معناسنه که کیرانبر دخی دیرلر
خامس کنبد معناسنه که ترکستانده کیود دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت جدول کشید
صفحه کوك افق بیال * نیرنك زد رواق معلق بمشکناب ﴿ کوکالك ﴾ واو مجهول وفتح کاف
ولام ایله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی ﴿ کولاك ﴾ واو معروف وفتح لام ایله بمعنی کلاك مرقوم یعنی
موج بزرك مولانا وحشی یزدی بیت سشود ز چشم پر آبم هزار کشتی غرق * دمی که قلزم خوناب
دل زند کولاك ﴿ کولك ﴾ واو معروف وفتح لام ایله بر نوع قوری وایری قبق در زنان وروستا پیلر
ایچنه پنبه قورلر کذا فی المجمع ﴿ مع الکاف الفارسی * کدنك ﴾ فتح دال مهمله وسکون
نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکلری اغاج وقصارلرك بزی یودقلری اوردقلری اغاجه ده دیرلر حکیم
سوزنی درحق کازر پسر * قطعه * بیا زمای مرا تا چکونه ایم از آب * بسنك بردن اول نورد
تا ه قباه * بدار چوب توسر بر نهم کدنك بزن * زعشق روی تو بیزارم از نکویم آه ﴿ کرنك ﴾ فتح راء
مهمله وسکون نونله بش معنایه در اول میدان ثانی آت وقاطر رنکنه دیرلر بو ایکی معنایه
مولانا کاتبی * قطعه * هم مهچه لوای ترا آسمان غلاف * هم لشکر علو ترا لامکان کرنك *
فارس هنر کند نه فرس در دم نبرد * مرکب اکر سیاه کشند ش وکر کرنك * ثالث بمعنی چرك یعنی
سنوز کون آوی وآوایچون اولان حلقه معناسنه درویش عبد علی در منقبت امام بیت چون لشکر
نجوم پی کسب نور فیض * ارواح اولیا زده کرد درت کرنك * رابع اول بیوك چولمك که بویا جیلر
ایچنه بویا قینادرلر قریع الفرس بیت دهنش همچو خم نیل پزی * چشمها چون کرنك رنکرزی
خامس برارمق آدیدر که لور طایفه سنك مسکنی اولان طاغك باشندن چیقوب صفاهان
جانبنه روان اولور مولانا کاتبی بیت در آنزمان که زموج محیط تیغ دو خیل * صدای
سیل دهد خون زشاه جوی کرنك * مذکور بش معناده ده کرند وکرنه وکرنکه دخی دیرلر
وضم راء مهمله ایله غرواش مرقوم معناسنه ده کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کریشنك ﴾
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله کو ومغاك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ کلك ﴾ سکون لام ایله پچی نك قصه توبلوی که طراغله یولوب صوف ایدرلر
واکا بکزر نسنه لر طوقورلر اکا کرك وبرشم وکلغر دخی دیرلر ﴿ کلنك ﴾ فتح لام وسکون نونله
بمعنی کلند مرقوم ودخی طورنه دیدکلری قوش که عربیده کرکی دیرلر مؤید الفضلاده خروس بزرك
وبوزن فرنك سوراخ کلیدان آخری کاف عربیله بو معنایه در ومؤیدده کسر لام ایله بمعنی احول
مرقومدر ﴿ کنك ﴾ سکون نونله بمعنی امرد بی حیا وکشاده روی که کلوك دخی دیرلر حکیم سوزنی
بیت منم کلوك خر افشار کنك خشك سپوز * حرامزاده وقلاش ورند عالمسوز ﴿ کوشالنك ﴾
فتح شین معجمه ولام وسکون نونله کلنك مرقوم معناسنه در ﴿ کولنك ﴾ واو معروف وفتح لام
وسکون نونله هیز ومخنث معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * آن مرد مرد کای که کولنك کنك را
در حین فرو برد بکلید ان کون منك * کولنك پیش او چو نهد سینه بر زمین * فریاد ونعره دارد
چون درهوا کلنك ﴿ کوهنك ﴾ واو معروف وفتح ها وسکون نونله بمعنی برحستن کذا فی المؤید
بعض فرهنکده ایت دیرسکی دیدکلری اوت معناسنه منقولدر ﴿ مع اللام * کتال ﴾ فتح تا

مثناة ایله بمعنی کوتاه یعنی قصیر ابو المعانی بیت ای سرو نازدامن وصلت نمیرسم * رستم کتال
وقامت بالات خوشخرام لغ کنوال بج ضم تاء مثناة ایله قلعه دزداری وبعض فرهنکلرده بواب قلعه
معناسنه مسطوردر کوتوال دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری لغ کچل بج فتح جیم فارسیله
بر جانوردرکه آندن مشك حاصل اولور آکا مشکدر دخی دیرلر کذا فی المجمع لغ کشاخل بج فتح
شین وکسر خاء معجمتین ایله بر نوع غله در شاخل وشاخول دخی دیرلر زبان هندیده ارهر دیرلر
لغ کلال لغ بمعنی کوزه کر یعنی برداق یاپجی عربیده فخار وفاخوری دخی دیرلر مولانا مظفر هروی
بیت جان دادن خفاش بدم کارمسیحست * ورنی بکند از کل صد مرغ کلالی * امیر خسرو
* قطعه * کم کاسکی چرخ که از وی بصحن خاك * زینکونه کاسه سر شیران سفال
کشت * هر کاسه که ساخت ندانم چرا شکست * کردنده آسمان که چون چرخ کلال کشت *
اهل هندك زبان علیسنده دخی کوزه کر معناسنه در لغ کل بج اوج معنایه در اول بمعنی کور یعنی
بوکری ابو شکور بیت بدانکه که کیرد جهان کرد ومیغ * کل پشت چو کانت کرد دستیغ * ثانی قریه
معناسنه که کالی دخی پهلو وپهلوکی که شهر وشهری دیمك اولور ثالث ناقص وکوتاه معناسنه در
لغ کنبدکل بج سکون نون وفتح باء موحده وکسر دال مهمله وضم کاف ایله بمعنی توده کل یعنی کل یغنی
وبعض فرهنکلرده کل غنچه سی خواجه سلمان بیت آنکه در بستان طوبی شاخسار همتش *
کنبد کل می نماید کنبد نیلوفری لغ کنتال بج سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کتال مرقوم یعنی
کوتاه لغ کنجال بج سکون نون وفتح جیم ایله هر نسنه نك درذی یعنی هر شیئك دیبنه چوکن ثقلی که
کنجاره وکنجاله دخی دیرلر شمس فخری بیت توصاف فطرتی وخسروان دیکر دُرد * تو اصل
سلطنتی ودکر شهان کنجال * استاد منجیك بیت زان پس بپذیر فتم واین شعر بکفتم *
ای ساقی مر اقرما بس باشد کنجال لغ کوال بج بوزن چوال ایکی معنایه در اول حجره معناسنه
ثانی بمعنی اندوختن یعنی کسب ایتمك طیان مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو
از آزادکی مردم کوالی لغ کوپال بج واو معروف وفتح باء فارسیله اوج معنایه کلور اول دموردن
بوغون دکنك کبی دوزلمش نسنه که کرز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت همانا که کوپال سیصد هزار
زده بر سر ترك آن نامدار * حکیم اسدی بیت زکردان خاور سواری چو ابر * بروی تاخت
با تیغ وکوپال وکبر * ثانی بوغون اولان بویونه دیرلر حکیم فردوسی بیت جوانی وکوپال نیرو
نماند * زمن هیچ جز نام نیکو نماند * ثالث بر مبارز اسمیدر که روس پادشاهی اقرباسندن ایدی
بعض فرهنکلرده بمعنی بنا ومعمار مسطوردر لغ کوپل بج واو معروف وفتح باء فارسیله پاپادیه
دیدکلری نبات چیچکی که عربیده اقحوان دیرلر حکیم سعید کان بیت چو باغ عدل تو شد تازه
زابر جود شاه * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل لغ کوتوال بج واوین معروفتین وضم تاء
مثناة ایله دزدار وضابط قلعه معناسنه در ابو المعانی بیت عقل باشد کوتوال قلعه حصن دماغ
دل که کشته شهریار خطه شهر وجود * لغت اول کوپل وکوتوال ایوبکی لغت هندیدر فارسیده ده
استعمال اولنمشدر لغ کوته بال بج فتح تاء مثناة واظهار ها وفتح باء موحده ایله بمعنی کوتاه قد که
بال بالادن مختصردر قد معناسنه در میر نظمی بیت چو کوته بال بد فرزند کهتر * ولی با عقل
زپشاب بود مهتر لغ کوچال بج واو معروف وفتح جیم فارسیله آلات واثواب خانه که کاچال دخی دیرلر عربیده

عربیده اثاث البیت ومتاع البیت دخی دیرلر وله بیت چوکالای او دست یغما سپرد * همه رخت وکو چال خانه برد ڲ کوردل ؏ واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ایله جاهل وبی اذعان وکورفهم دخی دیرلر ڲ کوژنول ؏ واوین معروفتین وسکون زاء فارسی وضم نونله کلید پریسی یعنی مفتاحلک قفله کیرن پربلری ڲ کوس رحیل ؏ کوچ محلنده چالنان کوسی آوازینه دیرلر بزم دیاریمزده کوچ محلنده سر عسکر چادرنده بوری چالنور عجمده کوس چالرلر ایمش منلا هاتفی در تیمورنامه بیت وزانسو همان کوفت کوس رحیل * علم بست برکوهه زنده پیل ڲ کوفتن دل بو علتدر اطبا خفقان دیرلر علامتی متصل یورک اوینار میر نظمی بیت چو هر دو بیک جای منزل کرفت * رقیب آمد وکوفتن دل کرفت ڲ کول ؏ واو معروفله دورت معنایه در اول بمعنی آبکیر یعنی صو جمع اولنش محل حکیم سنایی بیت مردکان هرزه کوی وبی باک ست * راز باوی چو کول ناپاکست * حضرت مولانا قدس سره بیت شه چو حوضی دان چو چشم لولهها * آب رو از لولهها چون کولها * ثانی بمعنی کشف یعنی سنک پشت قپلو بغه دیدکلری جانوردر ثالث بر قوشدر کوف وبوم وجغد دخی دیرلر رابع کیلان خلقی عبارتنده تل ودیه آردی دیمکدر ڲ کوه جلیل ؏ بر طاغ آدیدر روایت اولنور که حضرت نوح نبی علی نبینا وعلیه السلامک آنده خانۀ مبارکلری وارایدی طوفان اول محلدن ظاهر اولدی کذا فی شرفنامه ومؤید الفضلا ڲ کوهل ؏ واو معروف وفتح هایله آلچ دیدکلری طاغ یمشی در ڲ کهبل ؏ سکون ها وفتح باء موحده ایله احمق وابله معناسنه که کهبله دخی دیرلر ڲ مع المیم ؏ ڲ کدام ؏ فتح دال مهملهایله جنس غائبدن سؤال در قنغی دیمک معناسنه ابو المعانی بیت غمزه بلا کرشمه بلا چشم پر بلاست * عاشق کدام در دو بلا راده د رضا ڲ کدرم ؏ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله حبوبات نوعندن طاری یه بکزر بر نوع دانه در اکثر پرنج اراسنده بتر حکیم سوزنی بیت کرسنه نیز تا نفرماید * کدرم وجو کرنج وارزن خویش ڲ کلکم ؏ سکون لام وضم کافله بمعنی قوس وقزح کذا فی فرهنک جهانکیری ڲ کم ؏ عراق عجمده بر شهر معظم آدیدر معربی قمدر حالا بو نامیله معروفدر حکیم انوری * قطعه * چار شهرست عراق ازره تخمین کویند * طول عرضش صد در صد بود وکم بنود * اسپهان کاهل جهان جمله مقرند بدین * کاندر آفاق چنان شهر معظم نبود * همدان جای شهان از قبل آب وهوا * دز جهان نیز چنان بقعۀ خرم نبود * کم بنسبت کم از ینهاست ولیکن آن نیز * نیک نیک ازچه نباشد بدهم نبود * معدن مردمی وجود وکرم شاه بلاد * ری بود ری که چوری در همه عالم نبود ڲ کم کم ؏ لفظ مکرر ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول بر قازمقده ودخی زر وسیم وبا قر ریخته ایتمکده ظاهر اولان صدایه دیرلر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بچار پارۀ زنکی بباد زهرۀ دزد * ببانک زنکل نباش وکم کم نقاب * وله در صفت اهل حال بیت کنج پروردۀ قترند وکم کم شیده لیلک * کم کم کنج سرا پردۀ بالا شنوند * ثانی زعفرانه دیرلر ثالث ریک روان معناسنه در ریک روان اولدر که بغایت قوم سال یرده روزکار اوردقده قوم آقار کبی کورینور ڲ کنام ؏ فتح نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی آرامکاه آدم ووحوش حیوانات وآشیانۀ طیور حکیم فردوسی مثال اول بیت سیوم روز داواب کردند نام * کز آب روان یافتندش

کنام * ولەمثال ثانی بیت ابر سعرش دیداو کنام بزرک * نشستەدر و سبز مرغ بزرک *
حکیم اسدی بمعنی جای وجوش بیت درین بیشە زین بیش مکند ارکام * کە ببر بیان دارد
آنجا کنام * ثانی بمعنی بیشە مطلق میشە معناسنە حکیم انوری بیت مرغ در سایهٔ امر تو پرد
کردهوا * وحش از نعمت فضل توچرد کرد کنام * بیشە سباع مکانی اولدوغی مناسبتلە در
بو روایت جهانکیریدندر مجمع الفرسدە خصوصلە ارسلان یتاغی مروید روشاهدی ظهیر فاریابی
بیت زعدل شامل او بوی آن همی آید * کە در کمینکە شیران کنام سازد رنك * ثالث بمعنی
چرکاه ابو الفرج رونی بیت صحن فلك کنام ستور سپاه تست * اوج سپهر ساق ستونە
خیام تست ع کواوم ع فتح واوین ایلە خوشبو بر اوتدر کوم دخی دیرلر کذا فی المجمع
ع کوزچشم ع سکون راء مهملە ایلە بر نوع جامەدر کوز کوز نقش اولنمشدر عربیدە معبر دیرلر
شیخ نظامی بیت فراکندی از کوزچشم حریر * بپوشید وفارغ شد از تیغ وتیر ع کورکند ع
سکون واو وراء مهملە ونون وفتح کاف فارسیلە ترکیبدە صغر منتری دیرلر نخود قدر دخی بیوجك
دانە جکلردر بیاض وصارویە مائل اولور ودوکوب بال ایلە آمیختە ایدوب یسەلر نخددر بنك
قدر کیفی اولور اما جماعە زیادە قوت ولذت ویریدنی سمردر اما اون درهمی بر رطل اطباء سلە
قاتوب یسەلرفی ایتدیرر واکر بالە اوج آغرنجە صوقاتوب وآندن اون درهم دوکیلوب ضم
ایتسەلر وخیلی قارشد یروب اوستنی اورتوب قوسەلر اوج کون طورسە غلیان ایدوب بعدە
ایجلسە شرابدن زیادە مسکر اولور کذا فی البحر الغرائب حلیمی ع کوم ع واو ساکنە ایلە
خوشبو بر اوتدر حکیم سوزنی بیت پس از خط تو نخواهم بخط شد اربمثل * برآید از بر
کل برك کامکار تو کوم * مجمع الفرسدە بر کیاه خشکدر زمین شیاد کردە یعنی نطس اولمش بیردە بتر
شمس فخری بیت کل اکر بر خلاف او زوید * بیقین دان کە کوم بردارد * تاج الاسامی دە بمعنی
اذخر مرویدر عربیدە فتح کافلە آیغرقصراغە آشمغە دیرلر وضم کافلە دوە سور یسمغە دیرلر
ع کونام ع واو مجهول ایلە بمعنی کنام مرقوم ع کوه خم ع واو معروف واظهار ها وفتح فا وسکون
حاء مهملە ایلە بر قارە طاغ بر طاشلقلی وطاشی اودون کبی ینار طعام بشوررلر وکلی ایلە اثواب یورلر
صابون کبی کوپور ع کوهم ع واو معروف وفتح ها ایلە بر اوتدر نطس اولان تارلادە بتر کوکی قامش
کوکی کبی در تارلادە طورسە یری قوتسز ایدر کذا فی المجمع ع مع النون * کبودان ع ضم باء
موحدە وواو معروف وفتح دال مهملە ایلە ایکی معنایە کلور اول نیشابور مضافاتندن بر بیوك
قریە اسمیدر مولانا جامی بیت بود آن قریە را کبودان نام * پیرزالی دران کرفتە مقام * ثانی
سیاه دانە یە دیرلر عموما ع کدامین ع فتح دال مهملە وکسر میملە قنغیسی دیمکدر کدا مدقنغیدر
تنکیر ذکر اولندی ویای تحتانی ایلە نرنك حالی کرارا بیان اولندی خواجە حافظ بیت آن شب
قدری کە کویند اهل خلوت امشب است * یارب این تأثیر دولت از کدامین کوکب است *
ع کدین ع کسر دال مهملە وسکون یای تحتانیلە طوقوق دقاقلك وقصارك وغیرهما کە کدینە
وکدنك اوکدنكە دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعە * توای حجت مؤمنان خراسان *
امام زمانرا یمین وامینی * دل مؤمنانرا زوسواس امامی * سر ناصبی را بحجت کدینی * ودخی
بمعنی چاکیج آهنکر حکیم نزاری قهستانی بیت اکر پیشانی داری چو سندان * نه پیچی از کدین

ازکین رمزمار وی * وله ایضا بیت پنداشتم که زیرکدین مجاهدان * سندان روزکار تبو تش
وتوان منم ﴿ل﴾ کران وکرن ﴿ع﴾ کلاهما بفتح الراء المهمله رنکی صاری ایله بوز اراسنده اولان آته
دیرلر کذا فی المجمع ﴿ل﴾ کربان ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی فدا کذا فی المجمع
ابو المعانی بیت کربان کردم جان ودل درراه جانانم هنوز * آن میکند یارب قبول ویا کند مهجور ورد
﴿ل﴾ کرجن ﴿ع﴾ سکون راء مهمله وفتح جیمله استخوان نرم درکه تناولی ممکن اوله قولق وکورك اوجی
وبهلو کوکاری کبی که کرانك دخی دیرلر عربیده غضروف وغرضوف دیرلر ﴿ل﴾ کروخان ﴿ع﴾ ضم
راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله نام برادر پیران ویسه در ﴿ل﴾ کستن ﴿ع﴾ سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کرفتن ثانی بمعنی زنار بستن تفصیل وحقیقتی کستی
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله تعالی ﴿ل﴾ کسیختن ﴿ع﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله کسستن معناسنه در ﴿ل﴾ کشتن ﴿ع﴾ سکون شین معجمه ایله اولدرمك
معناسنه مصدر در مستقبلی کشد وکشنده کلور ﴿ل﴾ کشتی کردن ﴿ع﴾ مردانه لك وارلك وبهادرلق
ایلمك میر نظمی بیت دران رزمکه آن یل نامدار * یکانه که کرد کشتی کارزار ﴿ل﴾ کشتی کرفتن
کوروش طوتمق معناسنه کوروشمك دخی ارلك اولدوغی ایچون تسمیه اولنمشدر ﴿ل﴾ کشستن ﴿ع﴾
ضم شین معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوزمك واوزلمك معناسنه در مستقبلنده
شین حذف اولنوب سیندن صکره لام کتوروب کسلد وکسیلد دخی دیرلر امر ونهی صیغه لرنده
بکسل ومکسل دینلور ﴿ل﴾ کشفتن ﴿ع﴾ ضم شین معجمه وسکون فاو فتح تاء مثناة ایله درت معنایه
مصدر اولور اول کشودن وشکافتن معنالرینه کمال اسمعیل بیت دل برکرفته ام زبد ونیك
روزکار * تا پردهای راز فلك برکشفته ام * ثانی پراکنده معناسنه حکیم اسدی بیت
کشفتند بزم می ورود باد * پراکنده کشت انجمن مست وشاد * اثیر الدین اخسیکتی * قطعه
مملکت قیصر وفغفور تماشا که اوست * ظن برای میرکه روزی تماشا نشود * دولت آنها فرتوت
شد وکار کشفت * هرکه فرتوت شود هرکز برنا نشود * ثالث پژمرده شدن عبد الواسع جبلی
بیت شکفته بدم چون بنیسان درخت * کشفته شدم چون با بان کیاه * رابع بمعنی نابود
شدن یعنی یوق اولمق معناسنه حکیم سوزنی بیت چوزر بسائل بخشی بدست خویش مده *
که از نهیب توکردد برو کشفته نکار ﴿ل﴾ کشن ﴿ع﴾ سکون شین معجمه ایله ارکك معناسنه در طبع وما
وطبیعت معناسنه ده کلدوکی روایت اولنمشدر ﴿ل﴾ کشوفتن ﴿ع﴾ ضم شین معجمه وواو مجهول
وسکون فا ایله کشفتن مرقومك درت معناسیله ده مترادفدر ﴿ل﴾ کلاندن ﴿ع﴾ فتح لام ودال مهمله
وسکون نونله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق کذا فی المجمع بو معنایه میر نظمی بیت کلاند در روش
در وجواهر * خلوص از جان بودن کشت ظاهر ﴿ل﴾ کالخن ﴿ع﴾ معروف حمامك آتش یاندوغی یری
وکلابکتر رنه اولو رسه ﴿ل﴾ کلان ﴿ع﴾ فتح لامله کاوله معناسنه که بو یومری اتدر بوینده ودخی اعضای
سائره نك بوش یرلرنده ظاهر اولان نسنه که باغره وباکره وباغر دخی دیرلر پور بهای جامی بیت
وبخن نتیجهٔ روحست وکر سخن نبود * بعقل نفس جز از نعمه وکلن چه رسد * عربیده آتلش
ینبه که اکیز بلك ایچون حاضرلنمش اوله ﴿ل﴾ کلیون ﴿ع﴾ سکون لام وفتح یای تحتانیله هفت رنك
طوقنمش جامه ودیبای منقش یعنی هفترنك معناسنه ده مرویدر انکلیون دخی دینلور کذا فی المجمع

۞ کلوخ اندازان ۩ کلوخ انداز مرقومك اوج معناسیله ده مترادفدر ۞ کمین ۩ کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی کمیت مرقوم یعنی طوری آت یالی وقویروغی وایقلری اشقلرینه دك سیاه اوله کذافی فرهنك جهانکیری ۞ کن ۩ صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ایله معناسنه مولانا شانیٔ تکلو بیت رفتن نکو نبود چو رفتی ببزم غم * خواهی بنوش باده وخواهی نماز کن عربیده دخی بو معنایه در لکن اول معناسنه امردر چغتای لساننده ایتغای دیرلر صیغهٔ سیاره ده مانی بهرام شاهه دیدوکی محلده نفس متکلمی واقع اولمش بیت اسرادیم هم اوزومنی پنهانی * هم بورازنی که اینقوم آنی ۞ کنان ۩ فتح نونله ایکی معنایه در اول برنوع اسم فعلدرکه ترکیبده ایدرك دیرلر مثلا سیر کنان وذوق کنان دیرلر وجمعله مبالغه معناسن افاده اید رهمکنان دیرلر ثانی ما وراء النهرده کهن معناسنه استعمال اولنور ۞ کنبدزدن ۩ باشی اشاغی طوتوب صحرانق بوحالت اکثر سباع وحیواناتده اولور آنلرك صفتیدر ونقله اورمق معناسنه ده کلور ۞ کنجیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صغمق وصغدرمق ابو المعانی بیت بصد طومار ودفترها محالست حرفی کنجیدن * اکر کویم یکی از صد هزاران درد هجرانم ۞ کنشن ۩ کسر نون وسکون شین معجمه ایله کردار معناسنه درکه کنش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۞ کنفکان ۩ سکون نون وفتح فا وکافله جناب باری تعالی عز اسمه وجل ذکره حضرتنك اسمیدر خالق وقادر معناسنه حضرت مولانا قدس سره مثنویده سلیمان نبی علی نبینا وعلیه السلامدن نقل ایدر بیت ملك دانش کرد مارا کنفکان * تا نناله خلق سوی آسمان ۞ کنکران ۩ سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله کنکره معناسنه در تفصیلی عن قریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ۞ کنون ۩ ضم نون وواو معروف ایله شمدی معناسنه اکنون لفظندن اختصار اولنمشدر ۞ کنهان ۩ سکون نون وفتح ها ایله بر کوچك اغاجدر بپراغی ساقز یپراغی کبی اولور کنهاد دخی دیرلر ۞ کوالیدن ۩ کسر لام وسکون یای تحتانیله اندوختن معناسنه یعنی قزانمق مصدردر میر نظمی بیت میکوالید نام نیك آن مرد بود * درجهان ازچند اندر درد بود ۞ کوبشان ۩ واو مجهول وسکون باء موحده وفتح شین معجمه ایله جلاه دیمکدر ۞ کوبن ۩ واو معروف وفتح باء موحده ایله بر آلتدر دمور دن که آهنکران ومسکران آنکله دمور وباقر دوکرلر واول ایکی نوع در برنوعی مدوردر اکا پتك دیرلر وبرنوعی اوزوندر اکا کدینه دیرلر ایکسنه دخی کوبن دینلور چاکچ دیمکدر ۞ کوپین ۩ واو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده روغنکرلرك مدور خرما یپراغندن اورلمش ترازو کفه سی کبی بر آلتیدر دیو مسطوردر اما معیار جمالیده شمس فخری کپل روغن دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کمینه بنده نوروز بخشش وانعام * صله بکپل دهد در بطبله وکوپین * بعض فرهنکلرده چوب کازران معناسنه در میر خسته بیت باز کشای ای نکار چشم بعبرت * تات نکوید فلاع بکوته کوپین ۞ کوپیدن ۩ واو معروف وکسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله دوکمك وصحق ایتمك واورمق معنالرینه در ۞ کوتالان ۩ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول برنوع ایکدرکه دوه وپکی یوکن اکیرلر ثانی قصاب کوتکی که اوزرنده ات طوغرار ثالث حصار بکجیلری یعنی مستحفظین قلاع ۞ کودیان وکودین ۩ کلاهما بواو معروف وکسر دال مهمله اول فتح یای تحتانی ثانی سکونیله بیوك

بیوك طوقوق كه كلینه دخی دیرلر میرنظمی بیت هرکه از امر او به پیچید سر * زند بر سرش
کودیان ونیز ل کوذبان ج واو معروف وسکون ذال معجمه وفتح باء موحده ایله دوه هاوندینك اغاجی كه
شتربان لسانینده حطب دیرلر ودخی اوچه لوایر ذالك حرکتیله سکونیله جایزدر ل کوذجان ج واو
معروف وسکون ذال معجمه وفتح جیم ایله کوذبان مرقوم معناسنه روایت اولنمشدر ل کوردین ج
واو معروف وسکون را ویای تحتانی وکسر دال مهملتین ایله جامهٔ پشمینه حکیم خاقانی بیت
حاجت کفتار نیست نیك شناسد خرد * سندس حضر از پلاس عبقری از کوردین * کمال
اسمعیل بیت زبرف پشت زمین را حواصلی است لباس * از ابر سفت هوا جامه کوردین دارد
ل کوزستان ج واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مفلوج آدمه
دیرلر ل کوسان ج واو معروف وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه کاور اول بر نای زن آدیدر که
قدیم پادشاهلردن برینك زماننده ایدی ثانی خواننده لکدن بر طرزدر بوایکی معنایه ترتیب
اوزره فخر کورکانی بیت شهنشه کفت با کوسان نایی * زهی شایستهٔ کوسان سرایی *
ثالث مازندران مضافاتندن بر قصبه آدیدر کوس دخی دیرلر ل کوسرون ج واو معروف وضم
سین وراء مهملتین ایله اوتراق یری مقعد معناسنه ابوالمعانی بیت چنان فربهست کوسرون
ضعیف * تو کویی زپنبهٔ که آمد بدید ل کوسه برنشین ج واو معروف وفتح سین مهمله
ایله بر جشن آدیدر که اهل فارس ماه آذر اولنده ایدرلر وجه تسمیه سی اولدر که مجوس
طایفه سی بو کونده بر کوسه مضحك آدمی بولوب بر مرکبه سوار ایدوب و اکا اطعمهٔ حاره
یدروب وبدننه دخی اسی اوتلر سوروب اکا کلیت ایله حرارت حاصل اولدقچه الندن بر مروحه
طوتوب اسیدن متنفر کونه حرکت ایدرك وخلق اوزرینه اوشوب قار وبوز آتارلر اول مضحك
ایسه بو وضع ایله اکا بر او کارینه وار وب نسنه جر ایدر نسنه و یرمین آدم اوکنده جامه سنه سیاه بویه
سوررکانه آنی مرده یرینه قویوب ماتم ایدر وروایت ایدرلر که روز مرقومده جمشید دریادن انجو
چیقارتدی وبینلرنده مشهوردر که بر کمسه اول کونده وقت سحر برندن قالقوب بر سوز سویلمدین
ایواتناول اینسه و ترنج قوقلسه سنه آخرینه دك سعادتده اولوب اول سال اکا مسعود وفرخ فال
اوله بزعمهم الفاسد و بعقلهم الناقص الکاسد ل کوشیدن ج واو معروف وکسر شین معجمه
ایله چالشمق یعنی سعی ایتمك معناسنه مصدردر ل کوفتن ج واو معروف وسکون فا ایله مطلق
دوکمك معناسنه مولانا هاتفی بیت وزان سو تمور کوفت کوس رحیل * علم بست بر کوههٔ
زنده پیل * وهاونده نسنه دوکمك وخرمن دوکمك وقپو قاقمق وبو مثللو نسنه لرکه دوکمك قابل
اوله جمله سنه دینلور ل کوفجان ج واو معروف وسکون فا وفتح جیم ایله ایکی معنایه کاور اول قفس
معناسنه استاد نجیك بیت کر بپرد مرغ جان از کوفجان تن مرا * همچنان اندروایت تا قیامت
پر زند * مولانا شکوهی جرد پادقانی بیت جز شاخسار زلف تواش آشیان مباد * چون
مرغ روح ما پرد از کوفجان تن * ثانی کرمان طاغلرنده ساکن بر طایفه آدیدر کوفج دخی دیرلر
ل کوفجیان ج زیادهٔ یای تحتانیه کوفجان مرقومك معنای ثانیسیله مترادفدر یعنی مزبور
طایفه یه دیرلر ل کوفشان ج واو معروف وسکون فا وفتح شین معجمه ایله جلاه معناسنه در
کوفشانه دخی دیرلر شمس فخری بیت براه سروزی چون اونیاید * اکر خود شاه سازی کوفشانی

لغ کوکان ع واو مجهول وفتح کاف ایله بمعنی سازکار کذا فی المؤید لغ کوکن ع واو معروف وفتح کاف ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جغد که کرف وکوکه دخی دیرلر مولانا حالی سبزواری در شبستان بیت آواز نای وحسن بجا میر کاه کو * ویرانها وخلق درو همچو کوکنك * تصغیر ایله ذکر اولنمشدر ثانی غلهٔ نیمرس یعنی ایرشمامش غله که ملی دخی دیرلر و زبان هندیده ولایت دکنده بر ناحیه آدیدرکه نیچه قرا وقصباته شامل وساحل عمانده واقعدر لغ کولاویان ع واو اول مجهول وکسر ثانی وفتح لام ویای تحتانیله بمعنی پهلوانان وکردان کذا فی التحفه لغ کولیدن ع واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی کندن یعنی قازمق کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه شاعر بیت تیشهٔ غم سینه را کولیده است * زلف دل از حسرتش ژولیده است لغ کون ع فتح واو ایله مجمع الفرسده بمعنی پده یعنی براغاجدر میوه سی اولمز آنجق اودون ایدرلر عربیده غرب دیرلر فتح غین معجمه وراء مهمله ایله وفرهنك جهانکیریده کسر واو ایله ایکی معنایه مرویدر بری بر قریه اسمیدرکه هر یوم عاشوراده اون بیك قدر آدم اول کویده جمع اولوب ماتم ایدرلر بر معناسی دخی هیز ومخنث اوغلان دیمکدرکه کدن دخی دینلور وسکون واو ایله معروف که عربیده دبر واست ومقعد دخی دیرلر میرزا الوغ بیك بیت تا توانی کر کونی کور کن * کا حسن الاشکال شکل مستدیر * مثلا وقاری بیت شلوار تو تن نما چو پیراهن کل * پیراهن کون دریده شد بر تن کل لغ کوهامون ع سکون واوین وفتح ها وضم میم ایله ایکی معنایه در اول دپه سی دوز اولان طاغ که اصلی کوه هاموندر هامون دوزیره دیرلر ثانی برلعبدر اطفال اوینارلر عربیده بقیزی دیرلر لغ کوهان ع واو معروف وفتح ها ایله دوه اورکجی خصوصا وهر حیوان آرقه سنه دیرلر عموما لغ کوهریدن ع واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله برنسنه یی برنسنه دن بدل ایلمك معناسنه قرالاوی * قطعه * یار چنان بودم وتا بوده ام * بخت بابازیکی بنکرد * سال من امسال که برماده کیست * ایزد مان حال نکو کوهرد لغ کوهستان ع واو معروف وکسر ها وسکون تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول طاغستان ثانی خراسان مملکتنده بر ولایت آدیدرکه کهستان دخی دیرلر معربی قهستاندر مجمع الفرس صاحبی دیرکه سمرقندك سابقا آدی کوهستان ایدی شمدی هر طاغ اولان یره علم اولمشدر لغ کوهکن ع واو معروف وسکون ها وفتح کاف ایله طاغ قازیجی فرهاد طاغی چالیشوب قازدوغیچون کوهکن دیرلر لغ کوهکین ع واو مجهول وسکون ها وکسر کاف ایله بمعنی خداوند یعنی صاحب کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کوههٔ زین واو معروف و فتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله اییر قاشی معناسنه که یالکز کوهه دخی دیرلر مولانا امیدی بیت طلعت اوست فروزان شده از کوههٔ زین * یانه خورشید برافراشته از کوه علم لغ کوهین ع واو مجهول وکسر ها ایله اوچ معنایه در اول بمعنی کوه یعنی طاغ ثانی ترازو کفه سی کبی بر تخته در اوزرنده ات قیاولر ثالث براوتدر نطس اولمش یرلرده بتر کوکی قامش کوکنه بکزر کوهم دخی دیرلر لغ کویستن ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی کوفتن یعنی دوکمك کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کویستیدن ع کسر واو وتاء مثناة وسکون یائین تحتانیین وسین مهمله ایله بمعنی کوفتیدن یعنی دوکدرمك ایضا منه لغ کوین ع کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی کوهین مرقوملك اوچ معناسیله ده مترادفدر لغ کهستان ع بمعنی

یعنی کوهستان مرقوم تعریب ایدوب قهستان دیدیلر ﴿ کهکان ﴾ سکون ها و فتح کافله
کوهکن معناسنه در استاد عنصری بیت زجان بفکرت محکم برون کنند ثناش * زکوه سیم
باهن برون کنند کهکان ﴿ کهن ﴾ فتح هایله اسکی معناسنه در بو لغت سخن لفظی کبی ایکی وجهله
استعمال اولنور یعنی هم فتح کاف وضم هایله وهم ضم کاف و فتح هایله نوعی خبوشانی بیت کهن
شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیشش رفته وتقویم پارین ﴿ مع الواو * کتو ﴾ ضم تاء مثناة
ایله پنبه قوزاغی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کرو ﴾ ضم راء مهمله ایله افراسیاب اقرباسندن
بر مبارزا دیدرکه کروزه دخی دیرلر سیاوشك قتلنه سعی ایدنلرك بریله بوایدی حکیم فردوسی بیت
بر فتند بیجان وموی وکرو * بر شاه ترکان پر از رنك ورو ﴿ کالو ﴾ ضم لامله بمعنی کلانتر یعنی قوم
اولوسی ورئیس محله وسر بازاری وحرفت کتخداسی حکیم سنایی بیت کافه خلق همه پیش
رخت سجده برند * حور یا روح که یا شد که کالوی تو بود * حضرت مولانا قدس سره بیت
ایروکالو ایروکالو کر دمراد نك ودلو * هرکه ازین هرد و پرست اوست اخی اوست کالو ﴿ کندرو ﴾
سکون نون ودال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول نام وزیر ضحاك ماریدر حکیم فردوسی
بیت ورا کندرو خواندندی بنام * بکندی زدی پیش بیدادکام * وله بیت بکاخ اندر آمد
دوان کندرو * بایوان یکی تاجور دید تو * ثانی بمعنی مصطکی که کندر دخی دیرلر حکیم خاقانی
در قصیده بیت بغله وطبقات طبق زنان سرای * بابکینه ومازوی وکندروو کلاب ﴿ کندو ﴾
سکون نون وضم دال مهمله ایله بمعنی غول بیابانی کذا فی شرفنامه ﴿ کنو ﴾ ضم نونله کوب کبی
بر نسنه در طپراقدن یاپوب ایچنی بر قاج طبقه ایدرلر وهر طبقه سنه بر درلو شیٔ قورلر کنود
وکنده وله دخی دیرلر ﴿ کو ﴾ ضم صریح ایله ترقیق استعمال اولور قانی معناسنه وضمه نك تفخیمی
ایله که او لفظندن مخفف اولور ودخی محله معناسنه اولان کوی لفظندن مرخم اولور کمال خجندی
بیت کحل الجواهر از نظر افتد مرا چو اشك * در چشم درفشان که از ان خاك کورود ﴿ کوکو ﴾ ایکی
معنایه در اول او کیك قوشی که فاخته دخی دیرلر شیخ آزری بیت بی طوق رضا کر ببرد فاخته درباغ
مرغان چمن نعره بر آرند که کوکو * بعض فرهنکلرده صدای مرغان معناسنه در بو معنایی مؤید
حضرت مولانا قدس سره بیت بلبل رسد بربط زنان وآن فاخته کوکو کنان * مرغان دیکر
مطربست بخت وجوان بخت وجوان * ابو المعانی بیت هر صبح بو سرو وچنار کوکو کند فریاد وزار
آهنك میکیرد هزار از درد عشق یار هم * ثانی خشکه یلا ولوازمی که سبزه وبهار وبرطه ایله
ایدوب خشکه‌یی اکا یاتروب یولر آب شله دخی دیرلر ﴿ مع الهاء * کبه ﴾ فتح باء موحدهٔ
مشدده ایله آلت حجامتدر یعنی شیشه یا خود بوینوز دن ایدوب آنکله قان چکرلر شمس فخری
بیت شهنشاهی که تدبیر ضمیرش * نهد بر پشت چرخ از ماه کبه * وله بیت سپر نیش چو
متصل در کام * میمکد همچو کبهٔ حجام ﴿ کبیته ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله بر نوع لطیف حلوادر کبیتا وکبیتا دخی دیرلر بسحاق اطعمه * قطعه *
رهٔ بشکست پایش دست کردون از قضا * آنچنان کز دردشد اورا پریشان پاچها * کرم
کردم تخته بندش از کبیته کنجدی * وز ضماد تخم مرغش بر قلم بستم طلا ﴿ کبیده ﴾ کسر
باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بر نوع طعامدر که بغدای اونی وپرنج ویاغله

قاوورلر آکا پست دخی دیرلر ضم بایله ﴿چبرده﴾ فتح جیم فارسی ودال وسکون باء وحا ورا مهملتین
ایله جیم عربیله دهمرود پیشوا ومقدم معناسنه کذا فی المجمع ﴿کدنکه﴾ فتح دال مهمله وکاف وسکون
نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاج وقصارلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاجه دیرلر کدنك مرقوم
معناسنه ﴿کدوه﴾ ضم دال مهمله وسکون واو واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خراش
وخراشیدن ثانی بمعنی کرفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿کله﴾ فتح دال مهمله واخفاء
ها ایله درت معنایه کلور اول بوغازك مقدمنده اولان ات پارهسی که ترکیده دلجك عربیده ملاذه
دیرلر ثانی کلید دندانهسی ومطلق کلیده دخی دیرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * آنکه
طفلان امل را دایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر شکرش نه بکشاید کله * کشته ایمن ساحت
ملکش زدزدان آنچنانك * خانها ایمن شدند از زحمت قفل وکله * معنای ثانیه طیان مرغزی
بیت در کلیدان نشود سخت کله * باز کردم در وشد مبکله * ثالث سر پستان یعنی ممه نك
اوجی استاد لطیفی بیت همچو بالو رسینه و پستان * کلهٔ اوچو دانهٔ مرجان * رابع فرهنك
جهانکیریده بمعنی خراش وخراشیدن مسطور در ﴿کدینه﴾ کسر دال مهمله وسکون یای
تحتانی وفتح نونله دقاقلرك بز پرداخت ایتدکاری اغاج وقصارلرك بزه اوردقلری اغاجکه کدنك
وکدنکه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بر هر که زدی کدینهٔ کرز * بشکستی اکرچه بودی البرز
ومطلق طوقمق معناسنه که کدین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بکابینم اکر سرجدا کنی چون
شمع * نکوید آهن سرد طمع کدینهٔ من * آهنکرچکیجی اولمق دخی مفهوم مدر ﴿کراسه﴾
فتح را و سین مهملتین ایله بمعنی قرآن مجید حکیم خاقانی در تحفة العراقین بیت عنوان مجوس
وبسم دروی * دست جنب وکراسهٔ بروی * حکیم سوزنی بیت برنام من ارقال کشایی زکراسه
یعنی بخط اول قد مسنی الضر * ﴿کربه﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله دکان معناسنه
میر نظمی بیت ببازار جهان اکر درایی * درآنجا کربهٔ طالع کشایی * ودخی براوتدر ینور کذا
فی المجمع ﴿کرته﴾ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله تکلهٔ خفتان یعنی قصه جامه که کرتك دخی
دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر وبر ابو اسحق * که فلك جستکی زکرتهٔ اوست ﴿کرچه﴾
سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله سازدن وقامشدن یاپلمش خانهٔ مختصر که زراعتن کنار زراعتده
وبستانجیان کنار باغ وبستانده ایدوب ایچنده اوتورورلر وکرپچ ایله یاپلمش خانهٔ مختصره ده دینلور
میرخسرو بیت بچشم همت است از راه فرهنك * فلك نه دست وشش پی کرچهٔ تنك ﴿کرزه﴾
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بیل ایله هموار اولمش زمینه دیرلر که تخته تخته کسلمش
وکناری یوکسلك اولور که طوار کرمیه مرز دخی دینلور کذا فی المجمع ﴿کرسه﴾ فتح را وسین
مهملتین ایله ایکی معنایه در اول چرك واریك ثانی موی مجعد یعنی قورجق صاچ که کرس وکورس
دخی دیرلر ﴿کرمه﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله اول ایریشن میوه که نوبر ونوباوه دخی دیرلر میر نظمی
بیت در باغ جهان کرمهٔ امید رسیده * محصول مراد وامانش خلق بچیده ﴿کرنده وکرنکه﴾
اول ضم راء مهمله وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نونله بش معنایه کلور اول میدان ثانی آت
وقاطر زنکی ثالث سورکن آونده اولان خلقه رابع بویا جیلرك بیوك بویه چولمکی خامس بر ازمق
آدیدر لرجانبندن چیقوب اصفهان طرفنه آقر بو بش معناده دخی کرند وکرنك دینلور ﴿کروه﴾

کروه ضم راء مهمله وواو معروف واظهار ها ایله ایکی معنایه کلور اول ثلث فرسنکه دیرلر حکیم خاقانی بیت دادنقیب صبا عرض سپاه بهار * کرد وکروهی بدید باد کیان خزان * استاد فرخی بیت لشکر او بیشتر در راه بود * وان کروه دو بود اندر جهان * ثانی آرامکاه وآشیانهٔ جانوران که کنام دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بپردش دمان تا با لبرز کوه * که بودش بد آنجا کنام وکروه * شرف شفروه بیت رای منیرش طویله وار نجوم مست * ابرش عزمش کروه وار براقست کروی زره افراسیاب آقرباسندن بر پهلوان اسمیدر که کروی دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت کروی زره را بیاورد کیو * روان با سپهدار پیران نیو کرّه فتح راء مهملهٔ مشدده ایله آت واشك یاوریسی که کرّه خر دیرلر عربیده تخفیف لام ایله مدّور طوب کبی اولان نسنه یه دیرلر مثلا زمین مدوّر شکل اولمغله کرهٔ ارض وکرهٔ زمین دیرلر وکذلك عناصره دخی کرهٔ آتش وکرهٔ هوا وکرهٔ آب وکرهٔ خاك دیرلر وآسمان مدوّر اولدوغندن کره دینلور خواجه سلمان بیت همیشه تا کره زرنکار ماه بود * چو کوی در خم چوکان آسمان کردان کریچه کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بمعنی خانهٔ کوچك ومختصر حکیم سنائی درحدیقه بیت داشت لقمان یکی کریچهٔ تنك * چون کلوکاه نای وسینهٔ چنك کریخه وکریزه کلاهما بکسر الراء المهمله وسکون الیاء التحتانی وبفتح الخا والزاء المعجمتین ایکی معنایه در اول کوچك اوکه سازدن وقامشدن ایدوب باغبان وبوستانجیان ایچنده اوتورورلر کریج وکریز دخی دیرلر ثانی جانور تولیوب توین دوکدوکنه دیرلر کرژابه وکرژاچه کلاهما بفتح الزا والباء الموحده وجیم الفارسیه قوش قورساغی که عربیده حوصله دیرلر بهرامی بیت بیفکنی خورش پاك را زبی اصلی * بیاکنی بپلیدی تو ماکیان کرژاچه کزره سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول برخوشبو اوتدر ثانی صوارلمش مزروعات معناسنه در کسبه سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله شیروغنك ثفلی که عربیده دخی کسبه دیرلر یعنی سنوسامی صقوب یاغن وطحینن آلدقدن صکره قلان صقندی یسنه کنجاره دخی دیرلر کشتره سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوزون رنده که نجارلر آنکله تخته کنارین هموار ایدرلر کشسته فتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله بمعنی خط کشیده کذا فی مجمع البلدان میرنظمی بیت زسر تا سر کشسته خط فاصل * که رسم هردو جانب کشته حاصل کشتیگاه سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله کورش طوتجق یرکه آنده مخصوص کورش طوتوب صنعت کوسترلر کشفته ضم شین معجمه وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله پریشان وپراکنده معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا وفرهنك جهانکیری عبد الواسع جبلی بیت شکفته بدم چون به نیسان درخت * کشفته شدم چون بابان کیاه * مجمع الفرسده فتح کافله مرویدر کشکوفه سکون شین معجمه وضم کافله سرچه قوشی که عربیده عصفور دیرلر شاعر بیت نباشد دوست کشکوفه نباشد * بجا باشد بخیراندیش اعدا کفره سکون فا وفتح راء مهمله ایله چیچك طرفی یعنی اول قبق که ایچندن شکوفه چقار عربیده تاوسه وجغزی دخی دیرلر کفه فتح فا ایله قامشدن واغاج چبغندن اورلمش سبد وخرمن کسمکی معناسنه در کلاپشته ضم باء فارسی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیون یوکندن

طوقنمش جامه که بعضیسنی نشل و سیاه ایدرلر اکثر کیلان و مازندران اهالیسی کیورلر کلا پشت دخی دیرلر کلاسه فتح لام و سین مهمله ایله بر مقام اسمیدر کذا فی المجمع کلاه معروف یوکدن یا پاش بورکدر خصوصا و اکا بکزر نسنه‌لره دیرلر عموما چغتایده درویشان کلاهلرینه ودلبندکبی صارندقلری شاله قورجاق دیرلر سایر عسکری کید و کنه قالپاغ دیرلر کلبه سکون لام و فتح باء موحده ایله خانهٔ مختصر و محقر که تنك و تاریك اوله حکیم انوری * رباعی * محنت زده که کلبهٔ داشت بدشت * بانعمت و ناز دیدمش دی میکشت * کفتمش که کنج یافتی کفتانی * بو طالب لقمه دی برین بکذشت * بعض فرهنکارده کردك خانهٔ مزین معناسنه مرویدر و مختصر دکانه دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * از آهنکری رست والا رشد * پس از کلبه داری سپهدار شد * بدانکاه در کلبه با دود و دم * کنون هست در بزم با ما بهم * یونی فریدونن شاه کاوهٔ آهنکر اوغلنه توبیخ ایدوب منت کونه سویلدوکی محلده دیمشدر کلنبه ضم لام و سکون نون و فتح باء موحده ایله بر نوع لطیف طعامدر بادام و یاخود فستق و اوز و قند و شکر له کلیچه ایدرلر کلنه سکون لام و فتح نونله منقار مرغ معناسنه در کلوبنه ضم لام واو مجهول و فتح باء موحده و سکون نونله مهتر غلامان و سرخیل متکاران معناسنه در میرنظمی . بیت کلوبنه را راستی باید ش * که بر بندکان مهتری شاید ش * کلوته ضم لام و واو مجهول و فتح تاء مثناة ایله پنبه طولمش کوشه‌لو کلاه حکیم سوزنی بیت صوفی شدی ز صوف سیه شد لباس تو * چون صوفیان کلوته بسر بر عقیق رنك * شیخ اوحدی بیت برنهی میزر و کلوته بسر * دل بی سیم و چشم در پی زر * مؤیدده حلقهٔ دام دختران دوشیزه و شرفنامه‌ده دام و دامك دختركان نارسیده مسطوردر کلوزه ضم لام و واو مجهول و فتح زاء معجمه ایله هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی که جوزغه دخی دیرلر کله فتح لام و اظهار ها ایله ایکی معنایه‌در اول مخفف کلاهدر ثانی زخمه‌در جماعه اولور عربیده رهز دیرلر حکیم شفایی . بیت کرد رملك کل منی سیك باز سقط شد * بانوی کله زنکه جنبان بکجا رفت * واخفاء ها ایله فرهنك جهانکیریده کوتاه و ناقص معناسنه‌در کلیچه کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول معروف حکیم سنایی بیت شیخ حق زین جهان بپرهیزد * سك بود کر کلیچه بکریزد * ثانی چراغ معناسنه حکیم اسدی بیت شبست و همه راه تاریك و چاه * کلیچه میفکن که ترسی بماه * ثالث جامهٔ سوزنی معناسنه که چیله دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت من ترا پیرهند موز بیاست * کهن من کلیچه مانده من کماسه فتح میم و سین مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول کاریز و قویی قازیجی که کمانه دخی دیرلر ثانی شاهد بازاری یعنی روسبی محبوبه ثالث ولایت خراسانده بر طاغك اسمیدر کمیژه کسر میم و سکون یای تحتانی و فتح زاء فارسیله ایکی معنایه‌در اول بوججه ازاسنه‌بتن خارج اوت ثانی یاسمی و قویروغی سیاه آت کنب دانه فتح نون و سکون باء موحده ایله کندر تخمی‌در کنبیره سکون نون و کسر باء موحده بعده یای ساکنه و فتح زاء معجمه ایله بر نوع خیاردر تازه رس و خام ایکن شیرین و خوش طعم اولور . ییودکده تناول اولنمز اول محل کالك دیرلر کنجاره سکون نون و فتح جیم و راء مهمله ایله شیر و غندن چقلن ثقل که کسبه

کسبه دیرلر صغره علف ایدرلر غایت شمردر وسودینی چوق ایدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه
طفل دو روزه زتو چون بو برد * میکشد آن سوی تو گهواره را * ترک کند دایهٔ صد شیر را *
ازپی دل روغن کنجاره را * اورمزدی بیت مغزك بادام بودی باز بحدان سفید * تاسیه کردی
ز بحدان اچو کنجاره شدی ﴿ کنجاله ﴾ سکون نون وفتح جیم ولام ایله کنجاره کبی بودخی کنجد وبادام
وجوز وامثالنك یاغی چقدقدن صکره قلان ثقلی حکیم سنوزنی بیت سعد دین بزرکاو آخرما
ای حنا کاو سمه کنجاله ﴿ کنجده ﴾ سکون نون وکسر جیم وفتح دال مهمله ایله درت معنایه کاور
اول برصمغدر عربیده عنزروت دیرلر ثانی کافکه چهره ده واقع اولور عربیده برص دیرلر ثالث
بخز خواص فرهنکنده پادزهر معناسنه نقل اولنمشدر رابع خال یعنی بلك بومعنالرك جمله سنه کنجدك
دخی دینلور مجمع الفرسده برداروی چشمدر وموید الفضلاده معنای اوله منقولدر ﴿ کنجه ﴾
سکون نون وفتح جیم ایله غرار وچوال وآنلره بکزر نه وار ایسه مجمع الفرسده چکه سی شیش
اولمش اشکه دیرلر شمس فخری بیت هرکز مثل زند کسی ازوی حسود را * نسبت کند
بعیش کسی هیچ کنجه را * شرفنامه ده بمعنی خردم بریله یعنی قویروغی کسلك اشك موید الفضلاده
فتح کاف وجیم فارسیله مذکور ایکی معنایه مرویدر ﴿ کنجیده ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر
جیمله ایکی معنایه کاور اول بمعنی کنجارهٔ مرقوم ثانی کنجیدن لفظندن اسم مفعول صیغه سیدر
صغمش معناسنه ﴿ کند امویه ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله موی مادرزاد اطفال یعنی
طفل ایله آنادن بیله طوغان قیل کذا فی المجمع وکتاب السامی فی الاسامیده کند امویه اول
ما ینبت من الشعر مسطوردر یعنی ابتدا ابتن قیل ﴿ کند اواله وکندواله ﴾ کلاهما بسکون
النون وفتح الواو واللام بمعنی مرد بلند بالا وقوی هیکل وتوانا شیرازیلر بویله آدمه کرمله دیرلر مولانا
شهاب الدین عبد الله قامی بیت چاکرانت بکه رزم وکه بزم بوند * کندواله چوتهمتن چو
فلاطون کندا ﴿ کندسه ﴾ سکون نون وضم دال وفتح سین مهملتین ایله آجی براو تدر ودیرلرکه
زهرنا کدر اکا کندس دخی دینلور تعریب ایدوب قندس دیدیلر وفتح دال مهمله ایله موشمله
دیدکلری کوهی میوه در ﴿ کنده ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بر بر اویلمش اغاجه دیرلر
عموما حضرت مولانا قدس سره بیت چوعود شمع بسوزد چه قیمتش باشد * که هیچ فرق
نباشد زعود وکندهٔ خار * واول دلیك اغاجه دیرلرکه مجرم وکنهکارلرك النه ویا خود ایاقلرینه اوررلر
خصوصا بی بی مهرمی کوید * رباعی * بودند بزندان بت سیمین تن را * زین واقعه ماتمست
مردو زن را * افسوس که در کنده بخواهد سودن * پایی که دو شاخه بود صد کردن را * استاد
فرخی بیت اوز رزم از بیم اودزد است ودرپای عدو * کنده اکرد در کاب واژدها کرد دعنان *
شمس فخری بیت کهش بر جان ودل زوبین وپیکان * کهش بر دست وپا زنجیر وکنده * بعض
فرهنکلرده طوغان کومه سنه دینلدوکی مسطوردر ﴿ کنکاله ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسی
ولام ایله کرز اوغلان معناسنه ابو المعانی * قطعه * غلام سروقد وچار ابرو * شود مطبوع
اکر کنکاله باشد * مه دل را بطفل خرده سالی * بجو بالا بلند بیست ساله ﴿ کنکره ﴾ سکون
نون وضم کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله حصار دیواری اوزرنده اولان بدن وطاق ایوان کنارنده
اولان جفت دیدکلری نسنه خواجه سلمان بیت ازین خرابهٔ کنکر مقام اکر بیری * فراز

کنکرهٔ عرش مستقر پایی لغ کواره مع فتح راء مهمله ایله ظرف سفالین یعنی طپراقدن کوب
کبی بیوك ظرف ایدوب ایچنه غله وقوری میوه قورلر فرید خراسانی بیت پیش مستان بزم
وحدت او * چه کواره چه کاسهٔ زرین * بعض فرهنکرده میوه سبدی معناسنه استادلطیفی
بیت ورنخواهی بناز پوشیدن * توهمی آب درکواره کنی * عربیده دخی استعمال اولنور لغت
مشترکه‌در چغتای لساننده اوره دیرلر ضم همزه ایله واماله ایله آت کوستکنه ده اوره دیرلر
لغ کوازه مع فتح زاء معجمه ایله تخم مرغ نیم پخته یعنی نیمبرشت یمرطه معربی جوازق در کذا
فی المجمع لغ کواسه مع فتح سین مهمله ایله بمعنی صفت وکونه که کواس دخی دیرلر بعض
فرهنکرده شین معجمه ایله‌در ابوالمعانی بیت روی پنهان میکند ازعاشقان * زین کواسه
دلبری راکس ندید لغ کواسیه مع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح میمله بمعنی آسانی
مسطوردر کذا فی المجمع اما شرفنامه ده یای تحتانیسز کواسمه مسطوردر وبعض فرهنکرده
شین معجمه ایله‌در لغ کواشمه مع کسر شین معجمه وفتح میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی آسانی
مسطوردر لغ کوالغنجه مع سکون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی سرخاب
یعنی قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه دخی دیرلر لغ کوالیده مع کسر لام وسکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی غلهٔ بالیده وکشت بالیده یعنی اکلمش غله بیویوب اوزانمق
کذا فی المجمع لغ کوباره مع واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله رمهٔ دواب وبهایم یعنی
حیوانات سوریسی عموما ورمهٔ کاو خصوصا یعنی صغر سوریسی شمس فخری بیت کمترین
بخششی زهمت شاه * صدهزاران ده است وکوباره لغ کوبازه مع واو معروف وفتح باء موحده
وزاء فارسیله ارکچ معناسنه که نهاز دخی دیرلر یعنی قیون سوریسینك اوکنجه کیدن قوچ یکی
اولسون قیون اولسون بومناسبتله رئیس قوم معناسنه ده استعمال اولنور لغ کوپله مع
واو معروف وفتح باء فارسی ولامله درت معنایه کلور اول برنوع قبه‌در که سوروسرور ایامنده
ایدوب عیش وعشرت ایدرلر ظهیرالدین فاریابی بیت نیست آیین وفایت هیچ محکم آنچنانك
روز باران شهرهادر قبه‌ودر کوپله * ثانی تمام آچلمامش شکوفه که کوپل دخی دیرلر مولانا
سعیدکان بیت چوباغ عدل توشد تازه زابرجود شدند * سپهر وزهره دران باغ لاله وکوپل *
ثالث بمعنی حباب یعنی صو اوزرنده اولان قبرجقلر رابع قفل معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری ومجمع الفرس ده قفل وشکوفه معنالرندن غیری موی کله معناسنه یعنی کاکل ویاخود
باش قیلی اوله کذا فی لسان الشعرا اما کتاب السامی فی الاسامیده * بمعنی حباب یطوف فوق
الماء کانه القواریر * وباء موحده ایله موی کله معناسنه مسطوردر لغ کوبه مع واو معروف وفتح
باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول هرنسنه‌یی دوکجك آلت مطلق شی دوکن هرنه اولورسه
عربیده مدق دیدکاری معنایه کمال اسمعیل بیت هستم میان فروشده زاسیب کوبها * کزدست
خویش زخم خورنده چوهاونم * ثانی دیلك که قولتق التنده طوتوب ایکی ال ایله چالرلر مسخره
ومضحکره مخصوص نسنه‌در استادلطیفی بیت کجا کابکش بینم وکوبه‌زن * نصیب وی افتاد
محبوبه‌زن * ثالث برطتلو اوتدر تناول اولنور لغ کوپه مع واو معروف وفتح باء فارسیله آلت
حجام که آنکله حجامتدن قان چکرلر عربیده محجمه دیرلر شمس فخری بیت شهنشاهی که تهبیر ضمیرش

نك بير ضميرش * نهد بر پشت مهر وماه كوپه ل كو بيازه ع واو مجهول وكسر باء موحده وفتح
زاء معجمه وياى تحتانيه ايله چكيچ كه آهنكران قوللنورلر عربيده مطرقه ديرلر كذا في المجمع
ل كوتاه پاچه وكوته پاچه ع كلاهما بفتح التاء المثناة والباء والجيم الفارسيين برجانور در صغنه
مشابه آرقه سنده بكلرى وار وصغن كبى بو يتوزى اولور كوتاه پا وكوته پا دخى ديرلر كما مر في الاول
ل كوتاه وكوته ع كلاهما بواو المعروف وفتح التاء المثناة واظهار الهاء قصه معناسنه در عموما
عربيده كى قصير كبى ل كوچكاه ع واو معروف وفتح جيم وكاف فارسيين ايله برموضع آديدر
مولانا هاتفى در تيمور نامه بيت زديوان رهزن بپرداخت راه * عنان تافت آنكه سوى كوچكاه
ل كوچه ع واو معروف وفتح جيم فارسيله اوچ معنايه كلور اول سر محله وسر بازارها وسر زقاق
معنالرينه در ثانى كوج يعنى كوچوب قالقمق ثالث دوكمه كه جامه ياقه سنه وبكارينه ديكرلر
ل كوذره ع واو مجهول وفتح ذال معجمه وراء مهمله ايله كوچك اوردك بچرى دخى ديرلر مولانا كسايى
بيت بازشكارى توهزيمت شد آشكار * وزبيم نشكر دبسوى كبك وكوذره * بو معنايى موئيد
شمس فخرى بيت خواهد كه نسر طاير واقع شود زچرخ * تا در حياض بزمش باشد چو كوذره
ل كوذه ع واو معروف وفتح ذال معجمه ايله بر مفتاحدر كه اوچى اكرىجه اولور كويه دخى ديرلر
عربيده قربوس ديرلر ل كوركياه ع سكون واو وراء مهمله وكسر كاف فارسيله آيرق ديدكلرى
اوتدر ميرنظمى بيت بكن كوركياه از باغ بيرون * كند هر رسته را افنا ومغبون * بو بيتك
معناسى اشارتدر كه ير امزى اوده قومه ديمكدر ل كوره ع واو معروف وفتح راء مهمله ايله
ايكى معنايه در اول باقر وكمش ارتدكلرى اوجاق تركيده دخى كوره ديرلر حضرت مولانا قدس سره
بيت بكرد كوره عشقش زدور ميكردى * اكر تو نقره صافى ميانه راچه شدست * ومجير الدين
بيلقانى بيت اكنون روا مدار كه نوميد يم كند * چون عرق كل كرفته وچون كوره يافته *
ثانى پنج حصه فارسدن برحصه يه ديرلر كه تفصيل وشرحى خر لغتى ذيلنده ذكر اولندى عربيده
شهرستانه وزبان هنديده يوغمامش جامه وصوقولمامش ظروف سفالينه ديرلر ل كوژده ع
سكون واو وفتح زاء فارسى ودال مهمله ايله بوديكنلى اغاج صمغى در عربيده اغاجنه شابكه وصمغنه
انزروت ديرلر شبانكاره طاغلرنده چوق اولور ل كوزره ع واو معروف وفتح زاء معجمه وراء مهمله
ايله بر قوشدر دايما صودة تعيش ايدر مولانا كسايى بيت بازشكار جوى هزيمت شد از شكار
وزكبر نشكر دبسوى كبك وكوزره ل كوزسكاونه ع سكون واوين وكسر زاء معجمه وفتح سين
مهمله وكاف ونونله چتين قوزكه ايچى چيقماز ل كوزوره ع سكون واو اول وزاء معجمه وفتح واو ثانى
وراء مهمله ايله اوزون شيشه معناسنه در ل كوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ايله برداق كه كوزه كر
برداقچى ديمك اولور ل كوژه ع واو معروف وفتح زاء فارسيله يعنى خر سفيد رنك عربيده قرد ديرلر
كذا في المجمع ل كوزينه ع كسر زاء معجمه ايله كازراب ودقاق طوقماغى ميرنظمى بيت
هر آنكس كه شود كفتار اوتلخ * زند كوزينه برسر كازر چرخ ل كوستنه ع سكون واو وسين
مهمله وفتح تاء مثناة ايله قرغه دوكاكى ديدكلريدر ل كوسه ع معروف عربيده كوسج ديرلر فتح
كافله ل كوشه ع ايكى معنايه در اول بوجاق كه كنج وپيغوله دخى ديرلر ثانى چالشلمش واله كتورلمش
معناسنه در شاعر بيت چون برون از كجاوكى بوداو * كوشه خاطر توكى بوداو ل كوفته ع

سكون فا وفتح تاء مثناة ايله هردوكلمش نسنه‌يه ديرلر عموما ودوكلمش ات كه معروف طعامدر
خصوصا شيخ سعدى بيت كوفته بر سفرهٔ من كومباش * كوفته را نان تهى كوفتست *
ﭬ كوفشانه ﭼ واومعروف وسكون فا وفتح شين معجمه ونونله چولاه معناسنه كه كوفشان دخى
ديرلر شاكر بخارى بيت نفرين كنم ز درد وفغان اين زمانه را * كردار وكير ومرتبت اين كوفشانه را
ﭬ كوكاله ﭼ واومعروف وكسر كاف وفتح لامله برقوشدر باشنده تاجى وار دره عربيده هدهد
ديرلر ﭬ كوكه ﭼ واومعروف وفتح كافله جغد معناسنه در تركستانده برادر رضاعى‌يه يعنى سود
قرنداشنه ديرلر ابو المعانى بيت از پيش جشم من نرود محنت والم * كويا كه كشته تا ازلى كوكهٔ
منست ﭬ كوله ﭼ واومعروف وفتح لامله ايكى معنايه كلور اول كوملتى دركه صيادلر ايچنده اوتورب
شكاركوزه درلر حكيم نزارى قهستانى * قطعه * بنده در انتظار موكب عيد * كشته ساكن
بكنج پيغوله * تاكه آيد بدام مرغ مراد * همچو صياد مانده دركوله ﭬ كومه ﭼ واومعروف وفتح ميمله
جبه ديدكلرى قفتاندركه جنك كونلرنده كيرلر فرهنك جهانكيريده ساز وعلف صاپندن ياپلمش
اوكه بوستان وباغ وزراعت بكجيلرى ايچنده اوتوررلر كازه دخى ديرلر ﭬ كونسته ﭼ واومعروف
وكسر نون وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اوتراق يرينك قبا يرندن عبارتدر ابو المعانى
بيت بزرك وفربهست كونستهٔ او * همى آرند رندان بركناره ﭬ كونشسته ﭼ واومعروف
وكسر نون وفتح شين معجمه وتاء مثناة وسكون سين مهمله ايله حيوانات وآدميانك اوتراق يرى
وصغريسيدر ﭬ كونه ﭼ واومعروف وفتح نونله بمعنى سرين يعنى كونستهٔ مرقوم كبى اوتراق
يرى معناسنه كذا فى المجمع ﭬ كوّه ﭼ فتح واومشدده ايله فرهنك جهانكيريده پنبه وكوكنار
قوزاغى امير خسرو بيت كر درين حقه ترا مينى برآيد تا چه شد * چيست اندر كوّه بانك دانهاى
كوكنار * وله بيت مستغرق خوابيم درين كوّه خشخاش * شام اجل وصبح جزا را نشناسيم
وابريشم قوردينك يوماغى واكا بكزر نسنه‌لره ديرلر وسكون واو واظهار ها ايله طاغ معناسنه‌در
ودخى فتح واومشدده ايله آلت حجامكه كبه دخى ديرلر عربيده فتح واومشدده ايله باجه معناسنه يعنى
طام پنجره‌سيدر ﭬ كوه بركوه ﭼ عنبر مطبقه كه قات اندر قات ديمك اولور وهر نه كه قات بر قات
اوله اكا ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى وبعض لغت معتبره ﭬ كوهواره ﭼ سكون واو اول وها
وفتح واو ثانى وراء مهمله ايله بمعنى كوهدان مرقوم ﭬ كوهه ﭼ واومعروف وفتح هائين ايله بش
معنايه كلور اول بمعنى زين يعنى ايكر عربيده سرج ديرلر عموما حكيم فردوسى بيت زكوهه
باغوش بركيرمش * بشاهى زكشتاسب بپذيرمش * وله ايضا بيت من امروز از كوهه
بردارمش * بنزد يكى زال وسام آرمش * وايرك قاشلرى معناسنه خصوصا
منوچهرى بيت نصرت از كوههٔ زينت نه فرود ست ونه بر * دولت از كوشهٔ تاجست نه
فرازست ونه باز * ثانى حيواناتك اوموزى باشى آرقه سنده كى يوكسك يرى عموما محتشم كاشى
درصفت اسب بيت بلند كوههٔ كوتاه پشت كوهه سرين * كشيده كردن وفربه تن ميان
لاغر * ودوه‌نك اوركجى خصوصا حكيم اسدى بيت ابر كوههٔ پيل درقلب كاه * بلورين يكى
تخت چون هور ماه * ثالث موجهٔ آب كه اشترك وشترك دخى ديرلر شرف شفروه بيت چنان
كوهه زد بحر انعام عامست * كه اميد راقوت آشنا نيست * رابع بمعنى بلندى هر نسنه كه بلند اوله

اوله میرخسرو بیت وصف در آمد علمست اینکه بانك کوس * همچون صدای کو دید از کوهه جبال * خامس بمعنی جن که کوهه بکرفته دیرلر یعنی جن کرفته بو ایکی معنایه حکیم خاقانی بیت از کوهه غم شکوه بکرفت * چون کوهه کرفته کوه بکرفت لغ کویچه ع واو مجهول وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوچك محله و زقاق وحجره معنالرینه لغ کویه ع واو معروف وفتح یای تحتانیله طوار یا تدوغی مکان ثانی بیان بالی که عربیده رب السوس دیرلر لغ کهبه ع سکون ها و فتح باء موحده ایله آلت حجام که کنبه دخی دیرلر لغ کهسته وکهشته ع کلاهما بفتح الهاء اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه وهر دو فتح تاء مثناة ایله بمعنی کوزه پرآب یعنی صو طلو برداق فرهنك میرزاده بمعنی کهیله واقعدر لغ کهنه ع سکون ها وفتح نونله اسکی معناسنه در لغ که ع اظهار ها ایله کوه لفظندن مخففدر طاغ معناسنه حکیم اسدی در صفت اژدها بیت به بینی ززهرش زمین کشته رود * همه شخ سیاه وهمه که کبود * لغ مع الیاء التحتانی * لغ کجایی ع فتح جیم وکسر یای تحتانیله یای اول اصلی در ثانی خطابیه در قنده ایدك وقندن کلورسن دیمك اولور لغ کرکدی ع سکون را وضم کاف وکسر دال مهملتین ایله استخوان نرم که عربیده غضروف دیرلر کذا فی المجمع لغ کریزی ع کسر راء مهمله وزاء معجمه وسکون یای تحتانیله قریضه که و بر یلوب کیروآلنه ودخی قواسنه فتور کلمش بیرمعنی معناسنه کذا فی المؤید والاداة لغ کستی ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله کفره ورهبان قوشاغی که عربیده زنار دیرلر بعض نسخه ده آفتاب پرست قوشاغنه تخصیص اولنمشدر معربی کستیج در حکیم اسدی بیت زبون کردش اسفند یاردلیر * بکستیش آورد سهراب زیر * بو بیتده مطلق قوشاق فهم اولنور زیرا سهراب آفتاب پرست دکل ایدی وکافر دخی دکل ایدی جهانکیری صاحبنه متابعتا بو بیت ایراد اولندی معیار جمالیده شین معجمه ایله مرویدر لغ کشتی سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول کستی مرقوم معناسنه حکیم سوزنی بیت ازمیان کشتی کسستی وزسر افکندی کلاه * وزمغی کشتی بری اسلام کردی اختیار * استاد فرخی بیت کشتی هرقل بتیغ هندی بکسل * برسر خاقان صلیبها همه بشکن * ثانی کورش درکه کشتی کرفت دیرلر یعنی کورش طوتدی دیمك اولور بو معنایه سین مهمله ایله کستی مرویدر شرفنامه ده ومؤیدده بو بیته متمسك اولمشلر مسعود سعد سلمان بیت پیل زوری که چون کند کستی * بند او پیل را شهد سستی لغ کشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله حبوبات نوعندن بورچق دیدکلری علف دوابدر لغ کلاه برکی ع کسر ها وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بر نوع کلاهدر فقرا ورعایا کیرلر شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * خود در از عملهای نکوهیده بری دار لغ کلاه متری ع کسر ها وفتح تائین مثناتین ایله عسکری یه مخصوص بر کونه کلاهدر قلپق اولمقده جائز شیخ سعدی بیت دلقت بچه کار آید وتسبیح ومرقع * درویش صفت باش وکلاه تتری دار لغ کلاه قاضی ع بر نوع کلاهدر علما ودانشمندلر کیرلر عربیده دینه دیرلر لغ کالی ع کسر لام ایله اوج معنایه کلور اول روستایی ودهقانی معناسنه حکیم سنایی بیت چون توصنم وچومن ثمن نیست * شهری وکالی توپی ومایم * حکیم سوزنی بیت نیز در ریش وسبلت آن کل * خوه کالی ماش خوه بیابانی * ثانی دف معناسنه که عربانه دخی دیرلر

حلاجلی اولمین درکه بوکه دایره دینلور استاد فرخی بیت من واین ساده دلی بیهده بر هر سخنی *
پای میکوبم وچون کیلان برنای وکای * ثالث بر نوع خرده بالقد ربغایت مقوی شهوت جماعیه در
عربیده سمك ضراخی دیرلر ع کای ع بوزن همای ایکی معنایه در اول ایران پهلوانلرندن
بر مبارز آدیدر ثانی ذکری مرورایدن کا معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت هست
با خلقش بنسبت کل چنانك * فی المثل در جیب بوی کل کای * وله بیت عالم فانی وباقی را بهم
نسبت مکن * بوی کردن را تفاوت باشد از کل تا کای ع کوی ع واو معروفله محله معناسنه در
حکیم خاقانی بیت چو آیم جانب کویت دو صد منزل یکی سازم * اکر بیرون روم در هر قدم
صد جا کنم منزل ع کوتاه پای وکوته پای ع بر جانوردر آرقه سنده بکاری وار در صغن کبی چتال
بوینوزی اولور میرخسرو * مثنوی * یوز روان کشت بهر سوی صف * زوهمه پر خال شده
روی صف * تند چو شیری که بجا یکروی * شیر همی کشت زپی آهوی * بود بسر پنجهٔ آهو
ربای * دست دراز بش بکوتاه پای ع کوردی ع واو مجهول وسکون راو کسر دال مهملتین
ایله جامهٔ پشمینه معناسنه درکه کوردین دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت که خیش با کلاله بسر
در کشند فسار * وز کوردی کنند جل وکون پوش هفترنك ع کوری ع واو معروف وکسر راء
مهمله ایله اوچ معنایه در اول پای اصلی ایله برغله آدیدر جنسنه خودرویه مشابه امیرخسرو
* مثنوی * که مانم از پی شاماخ کوری * ز شور خاکیان در خاك شوری * نخواهم کندم
ز سلطان صانع * بکوری کردم از دودیده قانع * ثانی عشرت ونشاط ایله رندکانی وفرح
وسرور ایله خرامانی ایتمك شمس فخری بیت اهل عالم بیاد داور دهر * هم طرب میکنند وهم
کوری * ثالث یای وصفیه ایله کورلك معناسنه در ع کورکانی ع واو مجهول وسکون راء مهمله
وفتح کافله ختنیان معناسنه در کذا فی المجمع ع کوزکانی ع لغت اولك راء مهمله سی یرینه
زاء معجمه ایله بنه ختنیان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع کوزی ع واو معروف
وکسر زاء معجمه ایله یعنی آبکیر وشمر کذا فی المجمع ع کوهاموی ع بر نوع اوینوندر صورتی
بودرکه بریره طپراق بیغوب اوزرینه صودوکرلر وایچنده برقیلی ویاخود برایپلك کزرلر اطرافنده
وتورب آنی آررلر هرکیم بولورسه اوینی یوتمش اولور وهن نه ایسه آلور عربیده بقیری دیرلر
ع کوهری ع واو مجهول وکسر ها وراء مهمله ایله بدل وعوض معناسنه استاد لطیفی بیت کوهری
نیست این حوادث را * ضیعت اوست راست ضیعت کل ع کوهی ع طاغه منسوب آدم ویا حیوان
ویاخود نباتات هرنه اولورسه ع کهری ع کوهری مرقومدن تخفیف اولنمشدر ع باب الکاف
الفارسی المفتوحة مع الالف * کالیا ع سکون لام وفتح یای تحتانیله کالك یعنی خام ونارسیده
قاون وقارپوز وغیرهما ابوالمعانی بیت چون شوی پخته برغبت میبرند * ورنه اندازند
همچون کالیا ع کاهنبارها وکاهنبارها ع کلاهما بسکون الهاء وفتح الباء الموحده
اهل فارس دیرلرکه حق سبحانه وتعالی جل عظمته عالمی آلتی وقتده خلق ایلدی واول وقتلره
کاهنبار وکاهنبار نام دیدیلر ودیرلرکه بونامی زردشت وضع ایلدی بو آلتی وقتی خلقت دنیا اولان آلتی
کونه منسوب ایلدی که کتب سماویه ده حق جل وعلا عالمی آلتی کونده خلق ایلدوکی مسطوردر
اهل فارس اول وقتلرك هر برینه برنام وضع ایلدیلر تعظیما اول وقتلرك هر بری بشی اولنده بش کون عظیم

عظیم جشن وسرور وشادمانی ایدوب وبولرین مجلسه دعوت وعیش وطرب وضیافت ایدرلر
کتاب زنده مسطوردرکه کاهنبار اولکه نامی میدیوزرم در اردیبهشت ماه قدیمدن خوردروزدر
دیرلرکه حضرت حق جل شانه یوم مزبوردن قرق کونه دك آسمانلری تمام خلق ایلدی وکاهنبار
ثانی که نامی میدیوشهم در تیره ماه قدیمدن خوردروزدر دیرلرکه حضرت الله جلت عظمته یوم مزبوردن
آلتمش کونه دك دریا وصولرك خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار ثالث که نامی پتی شهیم درشهریور ماه
قدیمدن اشتاد روزدر حضرت باری عز اسمه یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك زمینی کوه وصحرا ایله
خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار رابع که نامی یاسرم درمهرماه قدیمدن اشتاد روزدر حضرت خدای
تعالی عز شانه یوم مزبوردن اوتوز کونه دك نباتات واشجار خلقتنی تمام ایلدی وکاهنبار خامس که
نامی میدیاریم در اردیبهشت ماه قدیمدن مهرروزدر دیرلرکه حضرت خلاق جهان جل جلاله
یوم مزبوردن سکسان کونه دك حیواناتك خلقتنی تمام ایلدی ومنقولدرکه مجموع حیوانات چرنده
وپرنده ایکیوز سکسان ایکی صنفدرکه یعنی نوعدر منها یوز یتمش ایکی نوعی چرنده ویوز اون نوعی پرنده در
وکاهنبار سادس که نامی همسپیدیم در اهنود روزکه روز نخستین پنجهٔ دزدیده یعنی خمسهٔ مسترقهٔ
دیماه قدیمدن اهنودروزدر دیرلرکه حضرت حق سبحانه وتعالی یوم مزبوردن یتمش بش کونه دك
آدم علیه السلامی خلق ایلدی بو محلده زراتشت بهرام بیت همه از خوان بذلش نعمه کشتند
مراترا جمله کاهنبار بشتند * وزیج ایلخانیده مرقومدرکه اول کاهنبار اول دیماهك اون برنجی کونیدر
واول کاهنبار ثانی اسفندارماهك اون برنجی کونیدر واول کاهنبار ثالث اردیبهشت ماهك یکرمی
التنجی کونیدر واول کاهنبار رابع خورداد ماهك یکرمی آلتنجی کونیدر واول کاهنبار خامس شهریور
ماهك اون آلتنجی کونیدر واول کاهنبار سادس روز پنجهٔ دزدیده درکه آخر ابانماهدر ودخی
کوشیار حکیم زیج جامعنده یازمشکه اول کاهنبار اول اردیبهشت ماهك یکرمی آلتیسی واول
کاهنبار ثانی تیرماهك یکرمی آلتیسی واول کاهنبار ثالث شهریورماهك اون آلتیسی واول کاهنبار
رابع مهرماهك اون بشی واول کاهنبار خامس دیماهك اون بری واول کاهنبار سادس اول پنجهٔ
دزدیده ده واقعدرکه آخر اسفندارماهدر اما خلقت اشیای مذکوره هرکاهنبارك اولندن
اولدوغی متفق علیه در لکن هرکاهنبارك اولی قنغی کون اولدوغنده اختلاف ایتمشلردر علی
زعمهم الفاسد کدا یوخسول ودلنجی دیمکدر خواجه سلمان بیت برسرکوی عاشقی
شاه وکدا یکی بود * پادشهی کند کسی کوست کدای چون تویی * ابو المعانی هزل کونه بیت
کیر عریان مانده است درکوی تو دریوزه کر * بردرکون بزرك وفربهست کشته کدا کرّا
رای مهملهٔ مشدده ایله ایکی معنایه در اول یعنی بنده حضرت مولانا قدس سره بیت اینچنین
خاین یکی کرّا بود * ما کمان برده که هست او معتمد * ثانی حجام معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت
بنکر بچشم خاطر وچشم سر * ترکیب خویش کیهٔ کرّا را * کیه آلت حجامتدر کامر کردا
سکون را وفتح دال مهملتین ایله یعنی کردان وکردیده صیغهٔ مبالغه در دونجی ودونمش معناسنه
استاد عسجدی بیت کسی کز خدمت دوری کند هیچ * برو دشمن بود کردون کردا * شاه ناصر
خسرو بیت ما مانده شده ستیم وکشته سوده * تا مانده ونا سوده چرخ کردا کردنا
سکون را وفتح دال مهملتین ونون ایله اوچ معنایه کلور اول کباب شیشی که دونمکدن عبارتدر امیر

معزی در صفت بیابان * قطعه * کرماش چون حرارت محرور در تموز * سرماش چون رطوبت مرطوب در شتا * ریك اندرو چو آتش و کرد اندرو چو دود * مردم چو مرغ و باد مخالف چو کردنا * حکیم سوزنی * قطعه * دشمن شکن شهی که چو عزم شکار کرد * از هر کجا که روی نهد تا بهر کجا * آتش سنان نیزه چون کردنای اوست * دشمن چو مرغ کردان در کرد کردنا * ثانی بر نوع کبابدرکه اتی اوّل صوده خشلیوب بعده یاروب ایچنی طولدیروب و شیشه صانجوب کباب ایدرلر بوکا کردان وکردانیه دخی دیرلر معربی کرد ناجدر حکیم قطران ارموی بیت کر قوی تر مهتری کردن کشد با کهتران * خویش را کردون کند بر آتش غم کردنا * ثالث کوش عود و طنبور و رباب وامثالنك قیل طاقلو اولان اغاج که بورغو دیرلر سازه دوزن ویردکلری آنی چویروب تمام قالر بر برلرینه آهنك اولنجیه دك حکیم سنائی بیت حربه بهرام را بشکسته لطفش قبضه کاه * بربط ناهید را بکسسته قهرش کردنا * ابوالفرج رونی بیت شاخ امرود کوهی و امرود * رشته و کردنای تنبور ست * وکسر کاف له کاسه زانو در که عربیده وصفه دیرلر فتحتین ایله ك کرما ع یاز فصلی درکه مقابلی سرمادر واسیه کرم دیرلر آنجق فصل یایه مخصوص دکلدر شاعر بیت زمین پرنکار و هوا مشکبار * نه کرمانه سرما همیشه بهار ك کرنا ع سکون راء مهمله و فتح نون له زیباس نوعندن بر اوتدر طعمی اکشیرکدر نعمة الله اشك منتر یدر دیمش ك کزا ع فتح راء معجمه ایله بمعنی کزنده یعنی اصریجی شیخ سعدی بیت از من مکوی حاجی مردم کزای را * کو آستین خلق باز ارمیدرد * فرهنك جهانکیریده ضرر و ضررایدیجی معناسنه مرویدر استاد عنصری بیت خفاکه شکر زهر شود تلخ وکزایان * کرنام قلا نشو بنکاری بشکرو شیخ سعدی بیت تریاك در دهان رسول آفریدحق * احباب را چه غم بود از زهر جانکزا ك کزپا ع سکون زا و فتح یاء فارسیله ریباس نوعندن بر اوتدر کزبا وکرنا ورزبا دخی دیرلر شمس فخری بیت اکر زابر کفت رشحه بدی در ابر * بدی زبرجد و پیروزه پیکر کزپا ك کنج خضرا ع خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه سندن بر خزینه آدیدر هر برینك [illegible]دی وار در جمله سی بو کتابده ذکر اولنمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * دکر کنج کزد رخوشاب بود * که بالاش یك تیر پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان کاردان نامور بخردان ك کندا ع سکون نون و فتح دال مهمله ایله رایحه بد یعنی مردار قوقولو نسنه عارضه ومعروضه اطلاق اولنور پوربهای جامی بیت کندا وتیر همچو پیاز و ترش چو دوغ چون سیر کرم و خشك و چو چقرات سرد و تر ك کندکیا ع سکون نون و دال مهمله وکسر کاف فارسیله بر اوتدر خرس کیا دخی دیرلر که ذکری مرور ایلدی ك کندم نما ع یوزه کولوب آدم آلدایجی آدمه دیرلر ك کندنا ع سکون نون اول و فتح ثانی و دال مهمله ایله پراسه دیدکلری بد رایحه لو نسنه که صرمساغك بر نوعیدر کند نه دخی دیرلر حکیم سنائی در هجو منلا خلیل طبیب * نظم * خلیل منجم که از طب نداند * سفوف از ایارج شراب از معاجین * ندانسته از کندنا دارچینی * نرفته بر یوند از ماه پروین * بدو کفتم از طب چه خوانده کفت * کلستان و بوستان و فرهاد و شیرین * چو نار نج خوان بود پرسیدم ازوی * که کیلان بنا کرده کیست چنین * بکفت آن بنا را علیشیر کرده * بهندوستان در حوالی قزوین * بکفتم که زسم[illegible]

رستم که بود دست ودستان * فرامرز وکودرز وبهرام وچوبین * بگفت این کیاهان که پرسیدی
ازمن * بود در بدخشان بحمام سردین ﴿کهبارها وکهنبارها﴾ کاهباز وکاهنبار مرقوم اندن
اختصار اولنمشدر ﴿مع الباء الموحدة * کاواب﴾ سکون واوایله بو صونکه صو اوزرنده
وکنارنده اولور ریشه‌لی نسنه در جامهٔ غوك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿کب﴾ بوزن
لب ایکی معنایه‌در اول لاف وکذاف سوز معناسنه‌در که لاف اوریجیه کب‌زننده دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون زن صوفی تو خاین بوده * دام مکر اندر دعا
بگشوده * کو زهر ناشسته روی کب زنی * شرم داری وز خدای خویش نی * حکیم سنایی
بیت هر بجا زلف ایازی دید خواهی در جهان * عشق بر محمود دینی کب زدن بر عنصری * ثانی
بمعنی بزرك وکننده روایت اولنمشدر ﴿کرشاسب﴾ ایکی معنایه‌در اول رستم زال اجدادندن
بر پهلوان آدیدر ثانی طهماسب شاه اوغلنك آدیدر باباسی برشه حیاتنده تخته چقوب
پادشاه اولمشیدی اما بنه باباسی حیاتنده ایکن افراسیاب جنکنده فوت اولدی کرشسب
وکرشاسف وکرشسف دخی دیرلر ﴿کریب﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله زراعت
زراعت تارلاسن تقسیم وتعیین حدود ایچون کلرینه که ترکیده دونم دیرلر بوکا کری دخی دینلور وتعریب
ایدوب جریب دیدیلر اما اصحی فدان تعبیر اولنان ارضه کریب دینلور برجفتلك یردن عبارتدر
دونم کرومده یعنی باغده استعمال اولنور عربیده فدان که جمعی فدن وافدنه کاور ﴿کنج افراسیاب﴾
خسرو پرویزك مشهور اولان یدی خزینه‌سندن درد نجی خزینه‌سنك آدیدر که اصلنده دخی اول
کنجی افراسیاب بولمشیدی کیدرك خسرو پرویزه واصل اولدی حکیم فردوسی بیت دکر نامور
کنج افراسیاب * که کس را نبود ان بخشکی وآب ﴿کنداب﴾ سکون نون وفتح دال مهمله
ایله کاواب مرقوم معناسنه که بو صونلی صو دیمك اولور حکیم اسدی بیت یکی بیشه دیدند
کنداب ونی * که آن آب هستی نمودی چو می ﴿کواب﴾ فتح واو ایله چقور یرده ایرکلمش
صویه دیرلر که کوچقور در آبکو تعبیر ایدرلر ﴿کورب﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله پشمینه
پای پوش که چقشور التندن وادك التندن کیملو رمعربی جورب‌در حکیم سوزنی بیت بهای
کورب وموزه فرست کوکب نعل * هباست نزد تو اینها که بها کردم ﴿کوهرتاب﴾ سکون
واو وفتح ها وتاء مثناة ایله بر نوع اینجه لطیف تولك‌در که التندن زبونك رنکی کورینور ودخی بر نوع
التونلی ایله اشلنمش مقنعه یعنی زنانك باش اورتسیدر وغایت اینجه دامبنده دخی دیرلر کوهرتاو
دخی دینلور میر نظمی بیت چو کوهر تاب پوشیده‌ست بر سر * بزیر ابر کشته ماه انور *
﴿مع التاء المثناة * کاشت﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی کردانید یعنی دوندردی کاشتن
مصدریدر حکیم فردوسی بیت ترا پاك یزدان بران بر کماشت * بداده زایران وتوران کاشت
حکیم اسدی بیت کرفتش دم آب وبرجای داشت * زبالای سرچون فلاخن بکاشت *
﴿کرست﴾ فتح را وسکون سین مهملتین ایله مست طافح ومدهوش یعنی بحکین وبی عقل
سرخوش حضرت مولانا قدس سره بیت باز رسید مست ما داد قدح بدست ما * کردهدی
بدست تو شاد خوشی وکرستی * بو بیتده سکون را وفتح سین مهملتین ایله اولمق اقتضا ایدر مکر
حضرت مولانا نظم ایچون ایتمش اوله واهل هندك زبان علمی سنده لقمه‌یی بوتمغه دیرلر ﴿کست﴾

سكون سين مهمله ایله بوزن هست بمعنی زشت وچرکین شمس فخری بیت اکر تمثال مانی زنده
کردد * به پیش صورت خوبت بود کست * محمود ابن یمین * قطعه * آنکس که جوئی وکلیش
بد سرشت * کر زین دوفزون میطلبد از پر سرشت * کنجی وکتابی وجوئی وکلیمی * هست این
عین راخوش اکر نزد تو کستهست * مسعود سعد سلمان * رباعی * عشق تو بماند وصبر من
پست چرا * روی تو نکوی وخوی تو کست چرا * میخواره منم دو چشم تو مست چرا * پیش تو لیم
بوس تو بردست چرا ك کشت ع سکون شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول کشتن لفظنك
صیغهٔ ماضیسیدر نشد معناسنه که اولدی دیمك اولور بو معناده تحویل معناسی حاصل اولور
یعنی دونمك ثانی محو وحك معناسنه بو ایکی معنایه شیخ اوحدی * رباعی * کو هرکه در جهان
تماشا رفت وکشت * مارا بعس اینقدر که با دوست برکذشت * تا او ز نقش چهرهٔ خود پرده
برکرفت * ما نقش دیکران ز ورق میکنیم کشت * ثانی بو معنایه حکیم سوزنی بیت بسی
کناه صغیر وکبیر کردم کشت * که نز کبیر خطر بود نز صغیر مرا * ثالث سیر و تماشا کاه معناسنه
مثلا کلکشت دیرلر کل سیری دیمك اولور شیخ نظامی بیت کمند انداز این صید کهن دشت
درین وادی کند زینکونه کلکشت * خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی
یافت * کنار آب رکن آباد وکلکشت مصلا را * دیوان حافظ شارحلری کشتك بو معنایه
کلدوکن فهم ایتمیوب مصلا کل لکی دیو شرح ایتمشلر رابع بمعنی خربزه یعنی قاون خامش
یعنی حنظل بو ایکی معنی فرهنك زفانکویادن مرویدر وادات الفضلاده بمعنی دیدن مسطوردر
ك کشت برکشت ع براوتدر بربرینه صارلمش ایپ کبی بش عدد صابدر بر برینه طولاشق
بتمك دخی دیرلر قاطع الشهوه ومقلل باه ومنقص منی در واکر طفل کریه ناك اولسه آنك بردانه سنی
باشی التنه قوسه لر ساکن اولور ك کلبت ع سکون لام وفتح باء موحده ایله بیوککمی که دریای
هنده سفر ایدر تعریب ایدوب جلبه دیدیلر ابو المعانی بیت بکن حذر ز کناه کبیرا کر ز صغیر
بیشود چو کلبت و زورق ز موج یم مضطر ك کلست ع فتح لام وسکون سین مهمله ایله بمعنی سیاه
مست که خرست وکرست دخی دیرلر عربیده طافح دیرلر ك کله دوست ع بمعنی سرفه یعنی
او کسرك عربیده سعال دیرلر میر ذوقی بیت سرفه کر با شدت وکر کله دوست * حق شفا
میدهد مکن کله دوست ك کمست ع فتح میم وسکون سین مهمله ایله قیمتی آلچق بر کوهردر که
کوك رنك اولور قزله مایل اولانی معدنی در مدینهٔ منوره علی ساکنها افضل التحیه شهرینه قریب
بر محلده اولور منقولدر که معدنندن بو ردن دوزلمش قدحدن شراب ایچلسه هرکز سرخوش
اولماز واکر بر پارچه سنی شرابه براقسلر ینه بو خاصیت ظاهر اولورمش واکر بر آدم یاتدقده
بر پاره سنی یصدوغی التنه قوسه ایورقده کوردب وکوزدوکی واقعه یی ضبط ایدر ك کنج دیواریست
اول دفینه درکه حضر نبی علی نبینا وعلیه السلام حضرت موسی علیه السلام ایله انطاکیه شهرینه
اوغرایوب ییقلورایکن راست ودرست ایلدوکی دیوار التنده اولان کنجدر قرآن مجیدده وارد
اولمشدر میر نظمی بیت شد وجودم چون جدا از مضمحل * کنج دیواریست کویا عشق دل
ك کنك بهشت ع سکون نون وکاف فارسی ایله بر قلعه آدیدر که بابل ولایتنده ضحاك بنا ایتمشدر
شهر بابل مدائن سبعهٔ عراق عربك بریدر وفراتك جانب شرقیسنده واقعدر مقدما اول شهری

شهری یعنی بابلی قینانی بن انوش بن شیث نبی علیه السلام بنا ایلمش بعده طهمورث شاه تجدید بنا
وتعمیر ایلدی واسمنه کنك بهشت وکنك دژ دخی دیدیلر بر زمان آنده جادولر مکان طوتوب
اوتوردیلر حتی هاروت وماروت دیدکاری ایکی ملك آنده برقیوده صاچلرندن آصلوب طوررلر
احواللری قرآن مجیدده وارد اولمشدر وضحاکدن صکره کنعانیلر نسلی که نمرود سلسله سیدر
اول شهری دار الملك ایلدیلر بعده خراب اولدی بردخی اسکندر ذو القرنین تجدید بنا ایلدی حالا ینه
خرابدر مزبور قلعه دن بر تل خاکدن غیری نشانه قالمدی حله شهرینه قریب یرده واقعدر واکا
تابعدر واول تل اوزرنده بر چاه عمیق واردر بعضیلر هاروت وماروت اول چاهده محبوسدر دیرلر
ونزهة القلوب نام کتابده مسطوردر که کنك بهشت حدود جانب مشرقده بر موضع آدیدر که
عربیده قبة الارض دیرلر اول مکان بر یلرك قرار کاهیدر آنده روز وشب مساوی وسال وماه
یکساندر دیرلر شیخ نظامی اسکندرنامه ده ذکر ایدر که کنك بهشت حد ومشرقده بر شهردر
واول شهرده بر معبد قدیم واردر قندهار دیمکله معروفدر نتکیم بیورر * مثنوی * ذکر باره بر مرز
هند وستان * کذر کرد چون باد بر بوستان * ازآنجا بمشرق علم بر فراخت * بکی ماه بر دشت
وبر کوه تاخت * ازان راه چون دوزخ تافته * کز وپشت ماه آتش یافته * در آمد بان شهر
مینوسرشت * که ترکانش خوانند کنك بهشت * هوایی دران دید چون نوبهار *
پرستشکنی نام آن قندهار ﴿ کنك دژهخت وکنك دژهوخت ﴾ کلاهما بسکون النون
وکاف الفارسی وکسر الدال المهملة وزاء الفارسی ساکنه وخاء المعجمه وبضم الهاء بیت المقدس
دیمکدر لسان سریانیده ایلیا دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * بخشکی رسیده سر جنکجوی *
به بیت المقدس نهادند روی * بتازی زبان خانه پاك را * برآوردایوان ضحاك را * چه بر پهلوانی
زبان راندند * همی کنك دژهوختش خواندند ﴿ کوست ﴾ فتح واو وسکون سین مهمله ایله
یان باشی اورمق وایکی نسنه شدتله بر بر ینه طوقنمق آسیب معناسنه ﴿ کوشت ﴾ کسر واو
وسکون شین معجمه ایله قیون ودوه وسایر حیوان حوصله سندن علف چیقاروب آغزنده
تکرار چینمکه دیرلر ترکیده دخی کوش دیرلر میر نظمی بیت شده در ازل طبع حیوان سرشت
خورش زان همه دردهانش کوشت ﴿ مع الجیم * کالوج ﴾ ضم لام وواو معروف ایله بعض
نسخه ده جیم فارسیله ده مرویدر صرچه برمق که عربیده خنصر دیرلر ابو المعانی بیت فروتر
داشت چون کالوج خود را * ازان کشته بجوهرها مزین ﴿ کرکانج ﴾ سکون راء مهمله ونون
وفتح کاف عربیله نام دار الملك خوارزمدر تعریب ایدوب جرجانیه دیدیلر ترکان اورکنج دیرلر حکیم
انوری بیت مرحبا ملك خراسان داد یزدانت نجات * از بلای غیرت خاك ره کرکانج وکات *
﴿ کرکج ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله محلات اطرافنه طاش واغاج ایله ایتدکاری
دیوارکه حفظ محله ایچون ایدرلر شهرك طشره اطرافنه دخی محافظه شهر ایچون ایدرلر
﴿ کرکیج ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله بر شهر اسمیدر که ذکر افق شرفنامه
﴿ کلوج ﴾ ضم لام وواو معروفله تورده کله ویاخود آتشه دوشوب یانمش اتمکه دیرلر استاد
لطیفی بیت هر کرا خشم کرد شد مفلوج * شد محتاج کهنه ها وکلوج ﴿ کنج ﴾ ایکی
معنایه در اول معروف خزینه ثانی اول دفینه مالدر که بغایت چوق اوله تعریب ایدوب کنز

ایدیلر ق کنک دژهرج ع نام بیت المقدس که کنک دژهخت وکنک دژهوخت مرقوم معنالرینه کذا فی فرهنك جهانکیری ق مع الخاء المعجمه * کنخ ع فتح نونله بوزن زنخ بمعنی کشمك یعنی یوغردی قو ریدوب محلنده بعض طعامه قورلر وکاهی اصلدوب اتمکله تناول ایدرلر دختر کاغذ آل دیمشدر بیت کرمن شکرم باب تو هیچو کنخی * زرین قلمی نه سرکین زنخی * ق کیرخ ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله رحله که اوزرینه مصحف شریف قویوب تلاوت ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ق مع الدال المهمله * کاود ق کسر واو ایله کاو کوهی یعنی طاغ صیغری ق کد ع بوزن حد کدا وکدایی یعنی دلنجی ودلنجیلك کدا لفظندن مرخمدر حضرت مولانا قدس سره بیت شکرت چه آرزو شد زلب شکر فروشش * چو عیاش دوش زوتو زشکر فروش کد کن ق کدایاد ع فتح دال مهمله وبای تحتانیله خانه زیرین یعنی برخانه‌نك آلتنده واقع اولان خانه‌یه دیرلر ابو المعانی بیت نشسته جاهلان درخانه بالا * کدایاد کشته جای اهل دانش ق کرایید ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بمعنی پیچید یعنی طولاشور وصرار شمس فخری بیت شهنشاها توان شاهی که کردون * نیارد کز جفایت سر کرایت * بو بیتده دوندرمك معناسنه مناسبدر ودخی مجمع الفرسده بمعنی آهنك کرد یعنی قصد ایلدی ق کراییید ع سکون راء مهمله ویای ثانی وکسر یای اول ایله بمعنی پیچید یعنی دوندردی وطولاشدردی ودخی بمعنی قصد کرد شیخ نظامی اسکندرنامه‌ده بیت کراییدشان دل بافسون خویش * امان دادشان از شبیخون خویش ق کرد ع بوزن مرد اون معنایه کلور اول بمعنی خاك عموما شیخ اوحدی بیت تن بی روح چیست مشتی کرد * روح بی علم چیست بادی سرد * وخاك باد ایله قوپوب هوایه قالقن توزدر شیخ نظامی بیت کرد بود خاك برانکیخته * خاك تهی به که درآمیخته * بو معنی ده غبار معناسنه اولور خصوصا مولانا حیرتی * قطعه * شاه اسبی بخیرتی بخشید * باد صرصر بکرد او نرسید * آنچنان تند بود تیز رفتار * که بیك شب باخرت برسید ثانی دوندرملك که کردیدن لفظندن صیغه امر دخی اولور زنده پیل احمد جام بیت چو من مهر پوشم بروز نبرد * سرچرخ وماه اندر آرم بکرد * ثالث کردون وفلك معناسنه حکیم فردوسی بیت که تا این زمان هرچه رفت از نبرد * بکام دل ما همی کشت کرد * رابع اسماء نیرا عظمدن بر اسمدر شیخ نظامی درصفت چشمه حیوان * مثنوی * اکر چشمه باسایه بودی صواب * کجا سایه باچشمه آفتاب * چو چشمه بخورشید شد خوشکوار * چرا زیر سایه شد آن چشمه سار * بلی چشمه را سایه خوشتر زکرد * که این هست سوزنده آن هست کرد * خامس بمعنی بوی خوش استاد رودکی بیت کل راچه کرد خیزد از ده کلاه زن * مه را چه در زنخ بند از صد چراغدان * سادس بمعنی نفع وفایده شیخ اوحدی بیت سفر این کسان چه کرد کنند * بجز از باد سرکه درد کنند * سابع عکس یعنی برنسنه شخصینك عکسی حکیم انوری بیت کر خام نبسته است صبارنك ریاحین * ازکرد چرارنك دهد آب روانرا * ثامن شاد وبیغم وشادی وبیغمی حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مردیست قوتش جمله درد * وان دکر مردی میان نی جمله کرد * تاسع غم واندوه مولانا خوارزمی * مثنوی * بصحرا راهب عزلت نشین بود * که هر کیش مسیحایی قرین بود * زتنهامکر کردی را بدل داشت *

داشت * زسودای جنون دردی بدل داشت * بوایکی معناده اسماء اضداددن اولور عاشر
ابریشم جنسندن برنوعدر ﴿ کردن بند ﴾ هرنه که بوغاز آلتنه بغلنور رخت قلاده سی وزنان
اینجو وجواهرله دوزب بغلدقلری که بوغمق دیرلر واکا بکزر نه اولورسه میرنظمی بیت بلعل
ودر کردن بند کرده * همه کردنکشانرا بند کرده ﴿ کرمند ﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله عجله
وعجول معناسنه استاد لطیفی بیت مکن بروعده از وصل تو مغبون * نمی بینی چه کرمندست
کردون ﴿ کزاید ﴾ فتح زاء معجمه ویای تحتانیله بمعنی بکزد یعنی اصرر کزیدندن فعل مضاعدر
شیخ نظامی بیت یکی برخورد کین جان میفزاید * یکی کم خورد کین جان میکزاید *
﴿ کزنند ﴾ سکون زاء معجمه ونون ثانی وفتح نون اول ایله بمعنی چوالکاه یعنی صمان چوالی کذا
فی المجمع ﴿ کلوبند ﴾ ضم لام وواو معروفله حیوانات بوغازی آلتنه بغلدقدی وزنان دخی
جواهرله تزیین ایدوب بوغازلرینه بغلدقلری عقد معناسنه بوده کردن بند کبیدر ﴿ کلوند ﴾
سکون لام ونون وفتح واوایله پیشکش میوه اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت تحفه
دوستانت را کردونه * ازمه ومهر ساخته کاوند * شرفنامه ده انجیر وجوز دن ایدرلر بر نسنه در
ودخی برطاغ آدیدر ﴿ کلید ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله مطلق پریشان اولمش نسنه یه
دیرلر میرنظمی بیت کلید دراشك بهرنثار * بینداخت هرسو دل غمکذار ﴿ کنج باد وکنج باد آورد ﴾
ایکیسیده ایکیشنر معنایه کلور اول خسرو پرویزك یدی خزینه سندن ایکنجی خزینه سنك
آدیدر منقولدرکه خسروه بش نادره دوران نصیب اولمشدرکه سلف وخلفنده برپادشاهه
میسر اولمدی بری بو کنج باد آورددرکه خسرو قیصر ملکنه قصد وعزیمت ایلدکده قیصره
اجدادندن ارثله انتقال ایدن مالا نهایه مال خزینه فراوانی خسرو خوفندن کیملره تحمیل
ایدوب برجزیره ده حفظ اولنمق ایچون کوندردکده قضا باد مخالف ظاهر اولوب * تجری الریاح
بما لاتشتهی السفن * مقتضاسنجه کشتی یی جانب مملکت خسروه سوق ایدر خسرو بوحالدن
خبردار اولدقده آدملر کوندروب کشتی یی عینی ایله ضبط وخزینه قیصره بوطریقله مالك اولوب
اسمنی کنج باد آورد قودیلر خواجه سلمان بو مضمونی دیمش بیت تاز دریا بار بحر خسرو خیل بهار *
کنج باد آورد ابر درفشان می آورد * اول بش نادره نك بری دخی بردست افشاردر یعنی برنوع
نرم وملایم آلتونی حکما تصنیف ایلمشلر برطوب آلتون ایدی که خسرو آنی الدن کبی النده
اوینادوب استدوکی صورت اشکالی ایدردی دستخوش دخی دیرلر وبری دخی حکماء عاجدن
برپنچه دوزمشلر ایدی خسروك ملکنه بردشمن ظهور ایتسه وکذلك برحادثه عظیمه واقع اولسه
اول پنچه نك انکشتلری درهم اولوب پیچ وتاب ایدردی ویاخود حرمنده برنامعقول ایش صادر
اولسه ینه اویله اولوردی ویاخود برفرزندی ظهوره کلسه اول پنچه منبسط اولوب حرکت
ایدردی وبری دخی حکمت ایله مصنوع برپیاله ایدی ایچنه بردفعه شراب قونیلوب بعده هرنقدر
صو قویسه لر لطیف شراب اولوردی اول قونیلان شراب کبی وبروایتده بردفعه شراب ویاخود
صو قونیلدقدنصکره هرندکلو ایچلسه ینه پر اولوردی وبری دخی برباربد یعنی برمطرب ایدی که
مثلی مسبوق اولمامش ایدی اوچیوز آلتمش نوا ومقام اختراعی وارایدی ونفسی انسانی بیهوش
ایدوب نطقه مجال قومز ایدی بلکه وحوش وطیوره دخی اول حالت اولوردی شیخ نظامی باربد

مرقومی خسرو وشیرین نام کتابنده اختراعلری اولان مقاملر ایله ذکر ایتمشدر وکنج بادآوردك
معنای ثانیسی مذکور باربدك مخترعی اولان نوالردن بر نوا اسمیدر امیرخسرو در صفت باربد
* مثنوی * نواسازی که بودش باربد نام * نوامی ساخت آن روانکبین وام * نهاد از زخمه چون
بر زد تمامش * نوای کنج بادآورد نامش * استاد منوچهری بیت وقت سحر که چکاوخوش
بزند در نکاو * ساعتکی کنج کاو ساعتکی کنج باد * کنج بادآورد مرقومدر وکنج کاو دخی بر نوادر
کنج شاد آورد خسرو پرویزك یدی خزینه سندن بر خزینه آدیدر بر روایتده کنج
بادآوردك بر آدیده شاد آورد دردالسنده اولور حکیم فردوسی بیت دکر کنج شاد آورش
خواندند * که درمعدن خاص شه ماندند کود فتح واو ایله کوید معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ایمان کودت پیش اوآن کفر کود پس رو * چون شمع تنت جان شد
نه پیش و نه پس باشد * وسکون واو ایله زمین عمیق معناسنه که کور دخی دیرلر یعنی درینك
وچقور یك اولور کورد فتح واو وسکون راء مهمله ایله ظهور زلان بوجکی که عربیده جعل
دیرلر شیرازیلر ازروته دیرلر کوزید سکون واو وکسر زاء معجمه ایله یعنی کوزدکه جعل
مرقومه دیرلر مع الراء المهمله * کار ادات مبالغه در صیغه ماضی نك آخرینه لاحق
اولوب مبالغه فاعل معناسنی افاده ایدر مثلا پروردکارکبی عربیده کی رب معناسنه بسلیجی
دیمك اولور وکاه اولور صیغه امر آخرینه لاحق اولور آمرزکارکبی عربیده غفور معناسنه وآموزکار
دخی بیلور کثیر التعلم وکثیر التعلیم معناسنی افاده ایدر عزیز نسفی * قطعه * هر آنکه نیاموزد
آموزکار * همه دانش ازکردش روزکار * که تا آنچه ماندست ازو یادکار * بود دیکر ازاچه
آموزکار کالیار کسر لام وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول خام میوه که کالیا دخی دیرلر
ثانی صالیا یعنی سو بلورکن ویاخود اویورکن آغزدن آقان صویه دیرلر میر نظمی بیت که سامع
شود از سخن رنجه دار * بهرسو جهد ازدهن کالیار کانور ضم نون وراء معروفله غله صیدی
معناسنه در کاو پیکر وکاو چهر فریدونك کرزی آدیدر روایت اولنور که فریدون اول
کرزی کاه کاوهیأتنده یاپدیروب محلنده آنکله جنك ایدردی اکا کاوسار وکاوسر دخی دیرلر
فریدوندن صکره اول کرز رستمه دکدی دیرلر کاوزر سکون واو وفتح زاء معجمه ایله آلتوندن
دوزلمش صراحی حکیم خاقانی بیت چند خواهی ز آهوی سیمین * کاوزرین که میخور دکلنار *
کاوسار وکاوسر کاو پیکر وکاو چهر مرقوماندر حکیم سوزنی بیت چو کاوسار فریدون ز تازیانه او
زرمح و علم کاویان شود پیدا کاوشیر برکوجك اغاجك صمغی در اول اغاجك ساقی کوتاه و یپراغی
انجیر یپراغی کبی اولور اما آندن خرده و دکرمی رك اولور بعضیلر زیتون یپراغی کبی اولور دیرلر وخوشبو
صاری چچکی وار در ساقنی بچاق اوجیله یاررلر صمغی اقار اعلاسی زعفران رنکنده اولور وصوده تیز
حل اولور آغاجندن آقدقده بیاضدر قورید قجه صاری اولور واصلندقده ینه بیاض اولور طبیعتی
حار و یابسدر معربی جاوشیردر وطب مفرداتنده جاوشیر یازلمشدر کاوعنبر کاو بحریدر
یعنی دریاده تعیش ایدر بر حیوان بحریدر عنبر حقنده اولان روایات کثیرة الاختلافدر بریده بودر
دیرلر که عنبر دریا سواحلنده وبعض جزیره سنده سر بفلك رسیده طاغلر واردر بو جهتدن کنایه اول
طاغلرك قیا یارقلرنده زنبور عسل مکان ایدوب اول جزیره نك خوشبو شکوفه لرندن واوتلرندن بوی

بوی آلوب اول یارقلرده بال اید ربامر الله تعالی حرارت شمسدن بال اریبوب مومی قالور مومی ده
ایام شتاده هوا یرندن قوپاروب ویغمور دریایه براغورمر قوم کاو بحری اول موم ریزه لرین دریا یوزنده
بولوب یودارکانه غداسی اول اوله شکمنده طوروب اسفلندن چقان عنبر اوله مولانا هاتفی در
معراج رسول علیه الصلوة والسلام بیت زالطاف اوشوردیکر شده * زبوی خوشش کاو عنبر
شده ﴿ کاوکار ﴾ کسر واو وفتح کافله چفته قوشیلان اوکوزکاوورزه دخی دیرلر زراشت بهرام
بیت بکا هد تك اسب وز و رسوار * نماند هنر درتن کاوکار * وسکون واو ایله مزارع یعنی
اکلش غله لفظ مرکبدر معنای ترکیب کارکاودر ﴿ کاهوار ﴾ سکون هایله بشکدر کاهواره
وکهواره دخی دیرلر بولغتی ارباب لغتك کیمی کاف عربیله نقل ایتمش وکیمی کاف فارسیله روایت
ایلمشدر تصحیح لغت وتحقیق روایت سوداسنه مبتلا اولان بوفقیرك همدردلری کاف عربیله کاف
فارسی یی بربرندن تفریق وصحتی تحقیق واصول ومناسبته تطبیق وبینلرین توفیق ایتمکده
خیلی اضطرابه دوشوب خرخشه خاطردن امین اوله مز زیرا معتمد علیه عد ایتدوکی لغت
کتابلرینك برنده کاف عربیله بولوب صحیح بودردیدوکنی برنده کاف عجمیله بولور کذلك برنده
مفتوحه ده بولدوغین آخرنده مکسوره ده بولوب برینی قبول آخرینی طرح ایتمکه جرأت
ایتمامکله ناچار ایکی یازمغی ارتکاب ایدینور بومقوله لغتلرك مکرراتنه انکشت اعتراضله وسم
ایلمیوب لطف وکرم وسماحت شیملریله عفو بیوره لر لغت مزبوری هاء علامتسز استعمال ایلدکارینه
شاهد مدعا حضرت مولانا قدس سره بیت وقت طفلی امکه بودم شیرجو * کاهوارم را
که جنبانیداو ﴿ کبر ﴾ فتح باء موحده ایله بوزن خبراوج معنایه کلور اول برنوع لطیف
شفاف مجلا طاشدرکه آندن کاسه وطبق مثللو آوانی وظروف دوزرلر حکیم سنایی بیت زین
بیابان ترابسی بهتر * خانه وآب سردودیك کبر * ثانی هند ایله کابل میاننده واقع برشهر اسمیدر
ودیرلرکه سید علی همدانی قدس سره حضرتلری بعض وقتلرده آنده اولوردی حتی اول شهرده
وفات ایلدی نعش مبارکنی اول شهردن شهر ختلانه کتوروب دفن ایلدیلر استاد عنصری بیت
نه یکسوارست اوبلکه صد هزار سوار * برین کواه منست آنکه دیده حرب کبر * حرب کبر بر
عظیم جنکدر ثالث بردیرکلی چادره دیرلر بسحاق اطعمه بیت شاه حلوا کرکند ییلاق
درصحرای خوان * خرکهش کاکست ومنتوخیمه وکیپا کبر * ورا وتدر ترشی ایدرلر عربیده
قبار دیرلر باء مشدده ایله ﴿ کبر ﴾ سکون باء موحده ایله بوزن ببر ایکی معنایه در اول کافرك
مشرکنه دیرلر زیرا موحد ینه ترسا وعربیده نصارا دیرلر تعمیم مقامنده ذکر اولندقده کبر وترسا دیرلر
نتکم شیخ سعدی بیت ای کریمی که ازخزانه غیب * کبر وترسا وظیفه خورداری * دیمشدر
وطائفه آتش پرست که مجوس در آنلره دخی کبر دینلور که خدایه موحدکللردر بینلرنده یزدان
واهرمن دیرلرکه یزدان خالق خیر واهرمن خالق شردر دیرلر خذلهم الله شیخ سعدی بو بیتنده یالکز
ذکر ایتمش بیت اکر صد سال کبر آتش فروزد * که کریکدم درو افتد بسوزد * اول قوم
ناسدك اعتقادی خالق خیر نور وخالق شر ظلمتدر دیدکلرینه بو بیتده تلمیح واردر بیت کران
دو عارض رخشان زفعل یزدانست * زفعل اهرمن است آن دوزلف چوکان زن * مجوس
طائفه سنه کبر اطلاقی بو بیتلردن دخی فهم اولنور * مثنوی * هر آنکس راکه مذهب غیر

جبر سست * بني فرمود كو مانند كبر سست * چنان كان كبر يزدان اهرمن كفت * مر اين نادان واحمق اين وآن كفت * طائفهٔ قدريه حقنده كه حضرت سرور كائنات عليه افضل الصلوات واكمل التحيات * القدريه مجوس هذه الامة * بيورمشلردر امابعض محلده كبردن مطلق كافر مراد اولنور قاضي نور اصفهاني بيت بگورستان كبرانم سپاريد از پس مردن * مسلماني مباد از پهلوي من در عذاب افتد * بو بيتده گورستان كبر مطلق كافر مقبره لكنه ديمك اولور كبرك معناي ثانيسي بر سلاحدر جنك محلنده كيرلر آكا خفتان دخي ديرلر حكيم فردوسي بيت يكي كبر پوشيد زال دلير * بجنك اندر آمد بكردار شير * بو معناده بعضيلر كافي مضموم نقل ايدرلر اما مفتوحه اولدوغنه بو بيت دلالت ايدر حكيم فردوسي بيت چو بشنيد آن نعره شد پاره ابر * بسر پوش فولاد و زرهش بكبر * ابره ضم كافله كبر قافيه اولدوغي ظاهردر ﴿كدر﴾ فتح دال مهمله ايله بو زنده در سلاح جنك معناسنه دركه كدرك دخي ديرلر مير نظمي بيت در آمد مرتب سراپا كدر * بجنك آوران كشته خون نغش هدر ﴿كر﴾ بش معنايه كلور اول ادات شرطدركه اكر لفظندن مخففدر ثاني بر علتدر فضلات صفراودن وجود انسانده ظاهر اولور تركيده اويوز وعربيده جرب ديرلر فتحتين ايله حكيم ناصرخسرو بيت كر نخواهي رنج كر از كركيان پرهيز كن * جهل كرست اي پسر پرهيز كن زين زشت كر * ثالث ادات اسم فاعلدر اسم آخرينه لاحق اولور آنك فاعلنه دلالت ايدر مثلا زركر وآهنكر وزركر وحيله كر كبي مرقوم اوج معنايه ابو المعاني بيت مبتلاي كرشد ستي كر حسود حيله كر * نيست چاره مرورا غير از علاجي مردنش * رابع بمعني مقصود ومراد حكيم سنايي بيت كار بي علم كام وكر نندهد * تخم بي مغز بار وبر ندهد * عبد الواسع جبلي بيت طاغيانرا كرده يكباره جدا از كام وكر باغيانرا * كرده هموار ه پري از نام ونان * خامس قدرت ومكنت معناسنه استاد فرخي بيت ملك آن باشد كو را بسخن باشد دست * ملك آن باشد كو را بسخن باشد كر ﴿كردر﴾ سكون را وفتح دال مهملتين ايله ايكي معنايه كلور اول اول زمين سخت كه طاغ اتكارنده اولور وبعض فرهنكارده زمين پشته ودرهٔ كوه معناسنه در حكيم ناصرخسرو * قطعه * هوا چون ضمير ستمكار تيره * ستاره چو رخسار مؤمن بمحشر * شمال اندر وكر بجنبند ندانند * فراز ونشيبي واز كوه كردر حكيم ولولي بيت مثل زباختر وخاور از بخوانيشان * دوند پست كنان كوه وكردر آتش وآب * اما شمس فخري دره ودره معناسنه دردي بوب بو بيتي نظم ايلمش بيت پيش چشمش چه شب چه روز سفيد * وقت سيرش چه كوه وچه كردر * ثاني شهر وقصبه دن عبارتدر استاد فرخي بيت دراز تر سفر اوبر ان رهي بو سست * كه ده وزده نكسست است كردر از كردر ﴿كردكار﴾ سكون را ودال مهملتين وفتح كافله بمعني جابلوسي كردن يا تقا مق معناسنه استاد دقيقي بيت جادو نباشد از تو نبتل ستوار تر * عفريت كردكار وتو زو كردكار تر ﴿كركر﴾ سكون رائين مهملتين وفتح كاف فارسيله اوج معنايه كلور اول جناب باري تعالى جل شانه حضرتنك علم شريفيدر صانع الصنايع معناسنه در حكيم ناصرخسرو بيت براند زكوه آنكه آرام وجنبش * بد وداد در دهر يزدان وكركر * مسعود سعد سلمان بيت بي رنج بكام دل رسيده * از ياري بخت وعون كركر * ثاني تخت پادشاهان معناسنه حكيم خاقاني بيت از پي تعظيم سكه اش از رو

ازروهيناى هند * شاه چين را چينيان د بهيم وكركر ساختند * حكيم قطران ارموى * منسط
پناه كرزن وكرگز ستون خيمه واشگر * چراغ كوهروكشورابو منصور بيستوداد * ثالث ولايت
آذربايجانده برقصبه آديدر حكيم قطران ارموى بيت نحس كردون تابد انديش تو زان پيوسته
شد * تاشدى پيوسته تو باشهريار كركرى * كسرتين ايله برنوع غله در دكرمى سياه ونخوددن
كچوك اولور عربيده جلبان ديرلر وضمتين ايله اول سوزه ديرلركه خشم ايله زيرلبدن سويلنور
دندنه معناسنه ﯓ كرمابدار ﭺ سكون راء مهمله وفتح ميم وباء موحده ايله حماجى معناسنه دركه
كرمابه حمام در ودار طوتيجيدر دارنده معناسنه تركيب اولنده هاء علامتى حذف اولنمشدر
ﯓ كرمسير ﭺ سكون را وميم وياى تحتانى وكسر سين مهملتين ايله هواسى غايت اسى اولان
يره ديرلركه غايت صوغوق اولان يره سردسير ديندوكى كبى تركيده سواحل ديرلر شاعر * رباعى *
تا كار جهان راست كنى ديرشود * چون ديرشود دولت زمن سيرشود * محتاج پوستين وجامه ها
نشود * جايى كه هواى اوكرمسير شود * ورغبتدن كرميتله تعبير اولنور مثلا برنسنه يه زياده
راغب اولانه كرم طبع ديلور ونتكم اوصانمشبه سردطبع ديرلر بومعناده كرم سيرغايت راغب
وطالب ديمك اولور ﯓ كروكر ﭺ ضم راء مهمله وواو معروفله حضرت خداى تعالى جل ذكره
اسماء شريفه سندندر مراد بخشى معناسنه حكيم ناصرخسرو بيت فرزند تو امروز بود جاهل
وعاصى * فردات چه فريا درسد پيش وكروكر * حكيم خاقانى درمدح مقتفى خليفه از آل عباس
* قطعه * ختم كمال كوهر عباس مقتفى * كاعز ازيافت كوهر آدم زجوهرش * ازمصطفى
خليفه چون آدم صفى * ازخود خليفه كرده خداى كروكرش * حكيم اسدى بيت كراين
كام بدهد كروكرترا * مرانام شاهى ودبكوترا ﯓ كرژار ﭺ فتح زاء فارسيله حوصله مرغان يعنى
قوشلرك قورساغى شمس فخرى بيت چوطائر ست هما يون مرغ همت تو * توكه هفت چرخ
ورادانه بودبكرژار ﯓ كرزر ﭺ فتح زاء معجمه ايله هاوج ديدكلريدر عربيده جزرديرلر ﯓ كزير ﭺ
كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله بمعنى باكار وپيشكاز يعنى مال جمع ايدن امين وخدمتكار
وشاكرد وامثالى كمسنه لره حالا روم ديارنده كوى كتخداسنه وخدمتكار مسافرانه كسر كافله كزير
ديرلر شيخ سعدى بيت كزيرى بچاه اندر افتاده بود * كه ازهول اوشير نرماده بود ﯓ كلوكير ﭺ
ضم لام وكسر كاف فارسيله طاتم امرودى كه اخلط وبوغاز آلان دخى ديرلر خصوصا وهرنه كه
بوغازدن كچمك عسير اوله آكا ديرلر عموما ميرنظمى بيت مكن لقمهاى بزرك راطمع * كلوكير
باشد شود دزوفزع ﯓ كنجار وكنجر ﭺ كلاهما بسكون النون وفتح الجيم قزللق كه زنان حسن
ويزملك ايچون يكاقلرينه سوررلر كنجاره وكنجره وغنجاره وغنجر وغنجره وفكر وكلكونه دخى ديرلر
وله بيت دهد روى خود زيب وحسن آن نكار * نباشد بكنجار حسنش قرار ﯓ كنج بادآور ﭺ
كنج باد آورد دركه حذف دالله ده استعمال اولنور ﯓ كنج بار ﭺ سكون نون وجيم وفتح باء موحده
ايله خسرو پرويزك يدى خزينه نامدارندن برخزينه سى آديدر وديرلركه برچفتجينك رهنمونلغى
ايله بولوب چقارمشلر روايت اولنوركه مذكور خزينه يوزعدد خالص التوندن دوزلمش آفتابه
ايدى كه جمله سنك ايچى جواهر ذى قيمت ايله مملوايدى شويله كه برآفتابه سنده اولان جواهره
قيمت تخمينى خارج حد امكان ايدى دفاين اسكندر ذوالقرنيندن اولدوغى دخى مرويدر

مؤید الفضلاده کنج کاو بوکنجدر حکیم فردوسی بیت دکر آنکه بد نام او کنج بار * ندیده چنان دیده روزکار ل کنج دار ع ایکی معنایه در اول بمعنی خزینه دار ثانی موسیقیده باربد خسروك مخترع اولدوغی نوالردن بر نوانك آدیدر منوچهری بیت دو کوشت همیشه سوی کنج دار * دو چشمت همیشه سوی آهوان ل کنجور ع سکون نون وضم جیمله خزینه دار معناسنه شاعر بیت توکنجور کنج علوم وکمال * زهی کنج وکنجور حسن وجمال ل کندور ع سکون نون وضم دال مهمله ایله غله قویاجق بیوك سپد معناسنه ل کنده پیر ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله قوجه یاشلو عورت دیمکدر میر نظمی بیت بمکر زنان آنکه شد مبتلا * نکهدارد از کنده پیران خدا ل کواشیر ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بر ولایت آدیدر که آنده فیروزه معدنی واردر اما زیاده رنکین اولمامغله بهاده آزجقدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کودر ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بر نوع قازدر اتی بد ومضردر ثانی بمعنی کوساله یعنی بزاغو ثالث حبوبات جنسندن بر نوع غله در شعیره بکزر اسا اولقدر ضعیفدر که کویا چوبدر جودر دخی دیرلر رابع نام پسر شاپوردر خامس ایرانی بر پهلوان آدیدر سادس بزاغو دریسی وجیران دریسی که ترکیده کودری دیرلر ضم کافله سابع صغن یاوریسیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل کوزچهر ع فتح واو وسکون زاء معجمه وکسر جیمله نجم دنباله دار یعنی قویرقلی یلدز وعربیده جو زهر دیدکلرینه ده مرویدر ل کور ع سکون واو ایله اوج معنایه در اول بمعنی آتش پرست که کبر دخی دیرلر ابو المعانی بیت کور وترسا کر به بیند روی تو * آورد ایمان رود کفر وضلال * ثانی هندوستانك عاصی وراهزن کفارندن بر قوم آدیدر کوره دخی دیرلر ثالث برشهرك اسمیدر که دار الملك بنکاله ایدی حالا خراب ویباب اولمشدر ل کوزهر ع سکون واو وکسر زاء معجمه وها ایله عقدتین راس وذنب وفلك قمر مثللدن عبارتدر معربی جوزهردر ل کوهر ع معربی جوهردر وشول نسنه یه دیرلر که طینت وجبلت آنك اوزرینه خلق اولنمش اوله ودخی اصل ونژاد معناسنه در مثلا اصلی پاك اولانه پاك کوهر وبد اصله بد کوهر دیرلر حکیم انوری بیت ای بکوهر تا بآدم پادشاه * در پناه اعتقادت را ملك * وصرافان اصطلاحنده قیمتلو طاشه دیرلر وانجویه دخی دینلور بو ایکی معنایه شیخ سعدی بیت زرش داد کوهر بشکر قدوم * بپرسیدش از کوهر زاد ولوم * وحکما اصطلاحنده ومتکلمین اسمنه بذاته قائم اولانه کوهر ومعربی جوهر دیرلر بو مبحثدن برشمه بیان اولنسه سوز صددندن چیقوب بحث آخر اولور تعریفنده غایت چوق کتاب ورسائل تصنیف وتألیف ایلمشلر تحصیل وقوف مرادی اولان علم کلام کتابلرینی مطالعه ایاسون وفرهنك محمد هندوشاهیده بدل وعوض معناسنه مسطوردر ل کویر ع کسر واو وسکون یای تحتانیله زمین شوره که آنده هرکز اوت بتمز شمس فخری بیت باغ جنت شود کر از خلقت * بوزد باد بر زمین کویر * شرفنامه ده ومؤید الفضلاده بمعنی پیشکار وپایکار ومجمع الفرسده بمعنی کوراب یعنی سراب وکتاب السامیده کاف عربیله منقولدر ل کهبار وکهنبار ع ذکری مرور ایدن کاهنبار مرقوم معناسنه در زراتشت بهرام * مثنوی * بدل کفت آن بزرك نام بردار * ندارد کرد کس زینسان کهنبار * توکفتی این کهنبارت نکو بود * سزا وار بزرکان اشو بود ل کیوزر ع ضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله

ایله مرغابی یعنی اوردك لكن بر نوعنه مخصوص رضی نظمی در وصف شكار كردن شاه بیت
شكاری بر شد آن صحرا سراسر * ز كبك وفاخته وبط وكبوزر ؟ مع الزاء المعجمه * كازغ بوزن باز اوج
معنایه كلور اول بمعنی زندان خواجه عمید لوبكی بیت عجب نبود كر از تأثیر عدلش * همه
تریاك باردكا زارقم * ودیش ایله طوتمغه واصر معدده دیرلر كز یدن معناسنه شیخ نظامی
* مثنوی * حكم تو ادر خم این نه زره * رشته دراز ست كره بر كره * اینهمه دندان كواكب بكاز *
یك كرهش در نكشادند باز * حكیم خاقانی بیت بنلغ دندان خویشم كر بكاز * نقش یاسین كرد
بر بازوی او * ثانی انواع مقراضه دیرلر یعنی مقراض جامه وكاغد وشمع ومقراض زركران كه سیم
وطلا كسرلر وسائر بینه ده دیرلر اسم جنسدر حكیم انوری بیت پایم از خطهٔ فرمان تو بیرون نشود
سرم ار پیش تو چون شمع ببرند بكاز * حكیم سنائی بیت همچو زرد دهان كاز شدی * توكه
دربند حرص وآز شدی * ثالث علف دواب معناسنه در زبان هند یده كاس دیرلر ؟ كاریز ؟
كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیه ایله صو یولی كرك پاك صو آقسون كرك كسه چركاب آقسون
شمس فخری بیت ز لطف طبعش اكر باد وآب رخ یابد * ز سنك خاره بهر سو روان كند كاریز *
؟ كبز ؟ سكون باء موحده ایله بمعنی كنده وستبر یعنی یوغون وقوی كه لمتردخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت بكزمان چون خاك سبزت میكند * یكزمان بر باد كبزت میكند *
وله ایضا قدس سره بیت در فلان پشه درختی هست سبز * پس بلند وپهن هر شاخیش كبز
؟ كز ؟ بش معنایه كلور اول بمعنی ذراع یعنی آرشون كر پاسی اولسون نجاری اولسون
ثانی بمعنی كزنده وكزیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور ثالث بر اغاجدر اكثر صو كنارلرنده بتر
وایلغون اغاجی اولق دخی مروید ربه اوج معنایه ترتیب اوزره حكیم سوزنی * قطعه * شكر آن به
نزد من كه باو * شوم از طاس لوزینه شكر كز * كزی پهنای طاس وازبر طاس * شكر
بالا كرفته یمی از كز * بجمر عود سوز داز بر خوان * چواند ر پیش در كه تركان كز * رابع بر نوع
پیلاندركه كرزه دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت بدو كفت كای برتر از مار كز * بیدان كه پوشد
زره زیر خز حكیم نزاریٔ قهستانی بیت نكردی مشورت با مادرین كار * نهادی پای بر دنبال
كز مار * خامس بر نوع اوقدر بی پروپیكان یعنی پلكسز ودمرنسز اورته سی یوغون اولور وكسر
كافله بمعنی دندان كذا فی فرهنك جهانكیری ؟ كرسیوز ؟ سكون را ویای تحتانی وكسر سینی
مهملتین ایله افراسیاب شاهك قرنداشی آدیدر ؟ كركوز ؟ سكون راء مهمله وواو وضم
كاف فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی ضابط ولایت ثانی بر پهلوان آدیدر كه سر عسكر تورانی
پیران ویسه امدادینه كلشیدی كذا فی المجمع ؟ كرمخیز ؟ سكون راء مهمله ومیم ویای تحتانی
وكسر خاء معجمه ایله جست وچابك معناسنه در حكیم اسدی بیت بر انكیخت بس چرمهٔ كرمخیز
بر انكیخت بر هندوان رستخیز * مولانا هاتفی بیت چو در پیش كیرند راه كریز * بجنبد بر توسن
كرمخیز ؟ كلوز ؟ ضم لام وواو مجهول ایله فندق در كه جلوز دخی دیرلر بعض فرهنكارده جلغوزه
یعنی صنوبر وبعضنده بادام كوهی كه بحرك دخی دیرلر بو ایكی قول اخیر صحیح اولق جائزدر ؟ كوز ؟
فتح واو ایله مختصر كوزندر یعنی صغن مولانا شهاب الدین عبد الرحمن شاهرخ میرزا بارگاهنك
مقرب ومعتبرلری سلكنه منسلك اولمغله شاه ملك مرثیه سنده دیمشدر بیت مكر آمد خبر تعزیت

میرکبیر * آنکه درجنك بجنکش چوکوژ بود پانك * وسکون واو ایله جوز درکه کردکان
وچاتمغز دخی دیرلر معربی جوز حکیم سنایی در توحید باری * مثنوی * کرمش کفته
مرمرا بشناس * ورنه که شناسدی بعقل وحواس * بدلیلی حواس کی شاید * کوز بر پشت
قبه کی پاید * حکیم فردوسی بیت توبا این سپه پیش من دانهٔ * همی کوز بر قبه افشانهٔ *
ل کونیز ع سکون واو وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله ل کونیز ع سکون واو وکسر
نون ویای ساکنه ایله کلاهما بمعنی کیل وقفیز وشینك اولقلهٔ مرویدر میرنظمی بیت شعر
احسان ز اطبغش چنان نیز * دهد سیم وزرش باکیل وکونیز ل کویز ع کسر واو وسکون یای
تحتانیه ایله بودخی کونیز وکونیز مرقوم معنالرینه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الزاء الفارسی
ل کرژ ع ابریشمك فناسی که معربی قز در اما خاطره کلور چونکه معربی قز در دیدیلر مطلق
ابریشمه ززیرا عربیده ابریشمه قز واشلیانه قز ازه یرلر بوتقدیرجه فنا اولمامق اقتضا ایدر ل کندژ ع
سکون نون وکسر دال مهمله ایله مختصر کنك درژ در شاعر بیت بکندژ رفت بهر سحر بابل *
که علم فتنه را بوده است قابل ل کنك درژ ع کنك بهشت مرقوم معناسنه درکه تفصیل شرحی
مرورا یلدی کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع السین المهمله * کاموس ع صوصغری درکه
تعریب ایدوب جاموس دیدیلر یاخود جاموس اول اولوب بعده تعجیم اولنمش اوله کلا الحالتین
اسم صحیحدر میرنظمی بر محلده دیمش بیت چو کاموس دشتی نکه میکند * که حال اطاعت تبه
میکند ل کاورس ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله طاریك صاری اولان نوعنه دیرلر حکیم
شیرازی دیمشدر بیت یابکاورس مقشر کن ضماد * کو بحل درهم زره بسرشته باد ل کاویس ع
کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله سود وآیران قودقلری ظرف بعض فرهنکده شین معجمه ایله
مرویدر ل کراس ع فتح راء مهمله ایله نوالهٔ لقمه معناسنه مولانا رازی بیت جمله نعمتهای
الوان جهان * یك کراس از خوان احسان تونیست ل کراوس ع فتح راء مهمله وضم واو ایله
روغنکرلر یاغ چیقاردقلری چرخه دیرلر ل کنج عروس ع خسرو پرویزك مشهور یدی
خزینه سندن خزینهٔ اولی آدیدر معلوم اولاکه مذکور خزائن سبعه نك آدلری جمله بو کتابده
هربرینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر لکن متفرق واقع اولمغله بو محلده فهرس اولمق معقول
کورلدی کین ذکر اولنور اول کنج عروس ثانی کنج باد آورد ثالث دیبهٔ خسروی رابع کنج افراسیاب
خامس کنج سوخته سادس کنج خضرا سابع کنج بار که کنج گاو دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده
یدی خزینه روایت اولنمشدر اما مجمع الفرسده سکز خزینه منقولدرکه سکزنجی کنج شادآورد
نقل اولنمشدر لکن شادآورد باد آورد ایله بر خزینه نك اسمی اولدوغی مرویدر وباربد خسروکه
مشهور مطربدر هر برخزینه نك نامیله برنوا اختراع ایلمشدر حکیم فردوسی جمله سن بو وجه
اوزره ذکر ایدر شهنامه ده * مثنوی * نخستین ز بنیاد کنج عروس * ز چین وز بر طاس واز روم
وروس * دکر کنج باد آورش خواندند * که در مخزن خاص شه ماندند * دکر آنکه نامش اکر بشنوی
بجوانی ورا دیبهٔ خسروی * دکر نامور کنج افراسیاب * که کس را نبود آن بخشکی وآب *
دکر کنج کش خواندی سوخته * کران کنج بدکشور افروخته * دکر کنج کز در خوشاب بود *
که بالاش یك تیر پرتاب بود * که خضرا نهادند نامش روان * همان نامور بخردان کاردان * دکر

ذکر آنکه به نام او گنج باز * ندیده چنان دیده روزگار * شیخ نظامی حضرتلری دخی خسرو شیرین
کتابنده مذکور خزینه‌لری آدلریله و باربدك مخترعی نوالریله ذکر ایلمشدر هر بری محلنده یازلمشدر
فی مع الشین المعجمه * کاودوش فتح سکون واوین وضم دال مهمله ایله سود صغه‌جق آغزی
آچق ودبی طار بر ظرفدر کاودوشه دخی دیرلر دوشه کاو تقدیرنده مولانا کمال * رباعی *
وی کفت بخنده اشرف خر رازن * ای لاك دهانت کاودوش کس من * بسیار بکاو خنده
مکشای دهن * بی تیغ مباد سرت افتد بدهن فی کاوریش فتح سکون واو و یای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله بمعنی ابله وبی عقل وتمییز حکیم خاقانی بیت کی عجب کر کاوریشی از کوکوساله ساز
طمع صاحب کف بیضا زین نیاید پیش ازین فی کاوش ضم واو ایله نمرود پدکاری کافر عنیدك
نام پلیدیدر حضرت ابراهیم خلیل الله علی نبینا وعلیه الصلوة والسلامی آتشه آتدی
بو مرتبه قوی و توانا ایکن بامر الله تعالی بر سوری سکك که پشهٔ ضعیفدر سوراخ بینی سندن
کیروب دماغنه واروب خارش و برمکله جان بر جهنم ایلدی فی کاومیش فتح صوصغری در
فخر الروم کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرفات خاصندن بیوررکه کاو ایله میشدن مرکب
اسم جنسدر صوصغری ایسه اول جنسدن بر نوعدرکه آکا کاو اطلاقی صحیح اولور ومیشه
مشابهتی اولمغله تمیز ایچون صوصغرینه اسم ایتمشلردر زیرا بونلرك کیمی اهلی وکیمی دشتی در ومیش
دیو دشتی قویونه دیرلر اهلی اولانه کوسفند دینلور انتهی کلامه الله اعلم بونده وجه مشابهت
آنجق دشتی لکدر ودشتی حیوان ایسه چوقدر غیره تشبیه اولنیوب صغری قویون ایله اشتراك
مرتبه سنده مشابهت نه سبب ایله اولدوغی بو فقیر پر تقصیرك معلومی اولمدی ظاهر قصور
عقلمدرکه یازدیغی سوزك معناسنی فهم ایلمدم فی کداش فتح دال مهمله ایله بوینوز معناسنه در
عموما کیك بوینوزینه دیرلر خصوصا ترکیده مهره دیرلر آندن زهکیر ایدرلر قتلرنده مقبولدر
بو معنده مهره زهکیری اولاندن بیلان وسائر افاعی قاچوب یقین اولمزلر بالخاصه در ابو المعانی
بیت اول چوکوسفند بود آن سرکرش * اکنون کداش کشته بران تارك سرش فی کرایش
فتح راء مهمله وکسر یای تحتانیله بمعنی میل کردن یعنی بر آدمك طرفنه دونوب میل ایلمك
معناسنه در شیخ نظامی بیت کهی دل بر فتن کرایش کند * کهی خوابرا سر ستایش کند *
فی کردنکش فتح سکون راونون وفتح دال مهملتین وکافله معاند وسرکش معناسنه ابو المعانی
شهریار شیردل اعدا کش ودشمن شکن * زیر حکمش کشته هر کردنکشان روزکار فی کرزش
سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله تظلم وداد خواهی معناسنه خسروانی بیت بهدادمی
زان لبانت وکرنه * سوی خواجه خواهم شد از تو بکرزش * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت مکر سر کرانی کرزش تواند * که بر دارد از مملکت رسم کرزش فی کرموش فتح سکون
راء مهمله وضم میمله بر صحانه مزروعاتی صاپندن کسوب تباه ایدر بغایت مضردر ابو المعانی
بیت نخستین ریشش اوچون زرع وافر * بدند انش بریده همچو کرموش فی کریش فتح کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله کاردیدکلری زهرناك جانوردر فی کزین فروش فتح کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانی ونونله لیو پشم صاتیجی کز قز معناسنه اولدوغی وقز ابریشم ایدوکی ذکر اولندی
ابو المعانی بیت کزین فروش چو دیده د وزلف وکیسویش * بخل شدست همین از متاع

بی رویش ل کش ع محبوب صاحب جمال وخوش اندام بی مثال معناسنه حکیم سنایی * رباعی *
درشهر چه خوشیست که درکام تونیست * باکپك چوکشیست که درکام تونیست * درشهر
کدام دل که اودام تونیست * بی بال به آن مرغ که دردام تونیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
برآمد یکی بادخوش * ببرد ابروروی هوا کرد کش * وناز وشیوه وعشوه وکرشمه معناسنه ده
کلور شمس فخری بیت صد قرن هم بزینسان برتخت ملك بنشین * پیوسته عیش میران با یار
نازك وکش ل کنج کاومیش ع ایکی معنایه در اول جمشیدك خزینه لرندن برخزینه آدیدرکه
بهرام کور زماننده ظاهر اولدی اکا کنج کاو وکنج کاوان دخی دیرلر طریق ظهوری وتفصیل
احوالی کنج کاو ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی وثانی باربد خسرو مخترعاتندن بر نوا ولحن
آدیدر ل کندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله کوکرد معناسنه در ابو المعانی بیت
کرفته جسم سراپا چو علت جربی * علاج نبوده باوکر جهان شود کندش ل کندلاش ع
سکون نون وفتح دال مهمله ولام ایله ایکی معنایه در اول بدبو براوتدر ثانی بوزیاوب قوتمش
بورطه معناسنه در ل کواش ع بوزن صواش رنك معناسنه یعنی لون مثلا کواش سرخ
وکواش زرد وسبز ومثل ذلك کذا فی مجمع الفرس ل کوانش ع کسر نونله دائما آتش یانان
اوجاق معناسنه میر نظمی بیت شرارش میرود هر سو بفرسنخ * کوانش بوده کانونهای مطبخ
ل کوهرکش ع برنوع بلازکدرکه جواهر وانجو ایله دوزلمش اولور رفیع الدین لبنانی بیت
زبهر ساعد شاخ ابر ساخت کوهرکش * که قطره در خوشابست وسبزه شبه دوال ل کویش ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله سود وآیران ظرفی وبعض نسخه ده یایق معناسنه در کویشه
دخی دیرلر ل مع الفاء * کالف ع کسر لام ایله بدنده قیللر اوربرملك ودخی طاغلمش صاچه دیرلر
مثال اول میر نظمی بیت اکر دیوی بان بدچهره دیدش * شود کالف همه موی وجودش
ل کالیف ع زیاده یای تحتانیله کالف مرقوم معناسنه در ل مع الکاف * کدك ع فتح
دال مهمله ایله شیردان که کیپا دخی دیرلر ات پاره لری وبرنج وبهارات ایله طولدیروب پشدکدن
صکره یاغده قاورلر لطیف طعامدر بسحاق اطعمه بیت بامدادان که تربت کدك وپاچه زدند
میبرند درپی آن نکه وکیپا درکار * وله ایضا بیت ازبحر سفره ما نرساند بساحلی * کشتی
نان کرش نبود لنکر کدك ل کردیده پلاك ع کسر باء فارسیله پلاك کوز قپاغیدر کردیده
چوره سی دیمکدر ودخی دونمش دیمکدر که کوز اطرافی معناسنه اولور ل کرك ع سکون راء
مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نقل که صحبتلرده مجلسه قوری میوه کتوروب یرلر ودخی
شراب ایچلدکده نقل ایتدکاری مزه در مجنون چپ نویس بیت کفتم از لعل توام ذوق
شراب وکرك کست * لب کرك کرد که مجنون چه شراب وچه کرك * ثانی آدم وحیوانك اویوزنه
دیرلر شاعر درهجا بیت مرد اروبد نهاد ودغل طور وناسپاس * چون ماده یان بیرهمه کرك وبی تمیز
ل کرمك ع سکون راء مهمله وفتح میمله بشمش بقله حکیم سنایی بیت باقلی بسمله کن در راه *
چند ازین باقلی کرمك خواه * بسحاق اطعمه بیت آل برمك در کرم کرمك فروش این درند
این سخن برملك میکویم که هست این مشتهر ل کزلك ع سکون زاء معجمه وکسر لام ایله برنوع
قلمتراشدرکه اوجی کیرودونمش وکسکین اولورکه آنکله غلط حك ایدرلر اکرچه مشهوری تلفظنده

تلفظنده فتح لام ایله در اما فرهنك جهانكیریده كسر لام ایله ضبط اولنمشدر حكیم خاقانی
بیت كز للك شاه سعد ذابح دان * كه بمریخ ماند ازكهراو ﴿ كشمنك ﴾ فتح شین معجمه
و نونله جعل دیدكلری قره جه بوجكدركه سركین كردان وكردانك دخی دیرلر
﴿ كندمك ﴾ سكون نون وكسر دال مهمله وفتح میمله فرج زنانه اولان كوشت پارهیه دیرلر
ابو المعانی بیت كرهمیخواهی سلامت از زنان خود داردش * كندمك چون مارافعی
میكزد غافل مباش ﴿ كوخك ﴾ فتح واو وسكون خاء معجمه ایله اوزم صالقمی اولان
شاخلره دیرلر ﴿ كویك ﴾ كسر واو وسكون یای تحتانیله بمعنی تكرار كذا فی فرهنك جهانكیری
﴿ مع الكاف الفارسی * كالبنك ﴾ سكون لام وفتح باء موحده بعده نون ساكنه ایله لفظ مركبدر
كال ایله بنكدن كال قوزالقدر و بنك معروف معنای تركیب غلال میاننده بتر براوتدر كنكره لی
قوزالغی اولور لاله كبی ایچندن برقاج دانه حاصل اولور بركسنه بلیوب تناول ایلسه عقلنی
زائل ایدوب دیوانه مثال سرخوش ایدر اكا مربنك دخی دیرلر حكیم سوزنی * قطعه *
تابنك كالبنك بدیوانكی كشد * دیوانه باد خصم توازبنك وكالبنك * آری عجب نیست
چنینها ازان كسی * كش ساخنست مغز خرد كالبنك دنك ﴿ كاورنك ﴾ سكون واو ونون
وفتح راء مهمله ایله فریدونك كرزی آدیدركه كاوپیكر وكاوسر دخی دیرلر ایدی حكیم زجاجی
بیت چو سلطان چنان دید وشد سوی جنك * بجنك اندرون كرزهٔ كاورنك * شمس فخری
بیت خلیدی بچشم اندرش كاویان * شكستی تبارك بدش كاورنك ﴿ كاوسنك ﴾ سكون
واو ونون وفتح سین مهمله ایله اوكندره دیدكلری چفت آلتیدر كذا فی المجمع ﴿ كاوشنك ﴾
فتح شین معجمه ایله اوكندره دربو فرهنك جهانكیریده مسطوردركه غاوشنك دخی دیرلر استاد
لطیفی بیت هركه یا ز آمد چو كاوی برنخاست * كاوشنك كر میزنند اورا سزاست *
مجمع الفرسده كاوشنك خبوباتدن برنوعدر قابوغن چقارب مقشر ایلسهلر عدس كبی اولور
اكا دیوسنك دخی دیرلر ﴿ كدرك ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتین ایله سلاح جنكدركه كدر
دخی دیرلر استاد فرخی بیت روز وشب در بر توكدرك مالنده چو سرو * سال ومه در كف توبادهٔ
آسوده چو رنك ﴿ كردنك ﴾ سكون را وفتح دال مهملتین ونونله دیوث واحمق كه قباحتن فهم
ایلمز اكا دنكل دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * آن كردنك كه حال زنش بیخبر بود * ار حال خویش
نیست خبر ادر عجب مدار * آن كردنك كه كابیدن زن رضا دهد * هركز مده امان وسرش زیر
تیغ آر ﴿ كرنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله لشكركاه معناسنه یعنی اردو ودرنك یری فرهنك
جهانكیریده جای جنك ومحل معركه معناسنه دخی مرویدر وكسر كافله درهم شكسته معناسنهدر
﴿ كریسنك ﴾ كسر را وسكون یای تحتانی ونون وفتح سین مهملتین ایله بمعنی مغاك یعنی
آلچق وچقور یر مغاره كبی كذا فی المجمع ﴿ كنك ﴾ فتح نون وسكونله ده جائزدر طقوز معنایه
كلور اول ولایت چیندهبر بتكده آدیدر حكیم ازرقی بیت زمین باد صبا شد نكارخانهٔ چین *
چمن زصحن سمن شد بهار خانهٔ كنك * نجیب الدین جرفادقانی بیت زبسكه باد بكلزار میزند
نیرنك * نكار خانهٔ چینست نقش خانهٔ كنك * ثانی بر عظیم نهر اسمیدركه منبعی هندوستان
مملكتنده سوالك نام محلده در بنكالهدن كچوب عمانه واصل اولور هندولرك اعتقادلری بودركه اول

تهردن غسل ایلمك وآتشه یاقدقلری مرده نك كولنی آكا دوكمك سبب رفعت درجات ومزیل سیئات اوله بوایكی معنایه خسروانی بیت تا چون بهار كنك شد از روی او جهان * دو چشم خسروانی دوزود كنك شد * ثالث هرا كری اولان نسنه در عموما مسعود سعد سلمان بو ایكی معنایه ترتیب اوزره * قطعه * لاف را وی كران بود چون كوه * ورچه زفتی روان بود چون كنك * باد منت بسیست بر سر جود * زین سبب هست هرسه حرفش كنك * ومادرزاد اولان بوكری یه ده دیرلر خصوصا خواجه عمید لویكی بیت ای پهلوی كه زیر طناب سرادقت * كردون همی خمیده رود بر مثال كنك * رابع بمعنی كوه سربلند حكیم فردوسی بیت یكی زنده پیلست بر كوه كنك * اكر با سلاح اندر آید بجنك * خامس بدن انسانده فضلات سوداندن حاصل اولور بر ریحدر اول سبب ایله قول وبیلرینه كچیك عارض اولوب متصل قاشنور تا قلی قوپارمدقچه راحت اولمز حكیم سوزنی بیت تا بركند حسود تو سبلت بدست خویش * در سبلت عدوی تو افتاده باد كنك * سادس خطا ولایتنك جانب شرقیسنده واقع بر شهردر كه آنده روز شب مساویدر زیاده ونقصانی اولمز تحت خط استواده واقعدر هواسی نهایتده اعتدال اوزره در اول مرتبه كه همیشه بهاردر آكا كنك دز وكنك بهشت دخی دیرلر استعاره طریقیله درزیرا كنك بهشت بابل ولایتنده اولدوغی ذكر اولنمشیدی مختاری بیت * قطعه * با سپهریست زمین را ببهار اندر باغ * تا بهاریست سمن را بخزان اندر كنك * جان ز شمشیر تو بد كوی ترا بادا قطع * سر ز فتراك تو بدخواه ترا بادا ونك * سابع تاشكند شهرینك بر آدیدر كنكدر آكا چاچ دخی دیرلر بو معنای سابع تاریخ ظفرنامه دن منقولدر مذكور معنالرك اكثری فرهنك جهانكیریدن مرویدر ثامن مطلق اكریدر حتی انسانك بوكریسنه ده دیرلر شمس فخری بیت اكر هلال تو از چرخ متكا سازد * ز بار قدر تو در خط محور افتد كنك * تاسع ادات الفضلاده نا ییت المقدسدر ﴿ كیرنك ﴾ سكون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله بر قصبه اسمیدر حكیم انوری بیت حبذا كیر قضی كیرنك * آنكه دارد ز سنك خاراسنك * ﴿ مع اللام * كال ﴾ طقوز معنایه كلور اول جنكدن قاچمق ودخی هزیمت لشكر معناسنه شمس فخری بیت بغیر كنج عدم خود كریز كاهش نیست * اكر زتیزی تیغش بود عزیمت كال * ثانی بمعنی دور یعنی ایراق ودور شدن ایراق اولمق معناسنه كه نهی مكال اولور یعنی دور مشو حكیم سنایی در تعبیر خواب * مثنوی * طیب باشد دو كونه اندر خواب * این یكی راحت آن یكی همه تاب * راحت این نوع راكه برمالند * محنت آن جنس راكه بر كالند * حضرت مولانا قدس سره بیت هركه او اسب دواند بسوی كمراهی * كند آن اسب لكدكوب مكال از لكدش * ثالث بر نوع خرده دانه لو ارزندركه كاورس وكاورسه دخی دیرلر امیر خسرو بیت بركرد هر دقیقه این شعر تو ملك * لرزان نكر كه بچه كنجشك بهر كال * وله بیت یابیم واین چمن توروی مرغ دانه چین * طاوس صحن جنت وكنجشك كشت كال * رابع چقال دیدكلری وحشی حیوان كه شغال وشكال دخی دیرلر سیف اسفرنكی بیت شد عدو غره بحكم تو ولیكن نشود پنجه شیر فلك سست ز سرپنجه كال * خامس فریاد ایله در ملك قمی بیت جوانی چو كال عراقی زند * به پیری دم هم وثاقی زند * قدمادن بر شاعر دیمشدر بیت همچو پروانه بكرد تو

تو پرو بال زنم * هر سحرکه بسرکوت رسم کال زنم * سادس بمعنی غلتیدن یعنی یوالنمق سابع
عنکبوت نوعندن زهرناك بر بوجکدر عربیده رتیلا دیرلر بر آدمی اصرسه زهری تأثیر ایدوب
خیلی زحمت ویرر هلاك اولمشیده واردر ثامن هنوز آچلمامش پنبه قوزاغی که یشیل اوله
وهر نسنه نك قوزاغنه دیرلر تاسع خروس معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کربال ﴾
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله غربال معناسنه در ﴿ کردنکل ﴾ سکون راونون وفتح دال
مهملتین وکاف فارسیله دیوث واحمق کیدی دیمکدر ابوالمعانی * قطعه * نکند ضبط زن
فاحشه اش * آنکه کرد نکل عالم باشد * اینچنین زن نکند طبع قبول * آنکه ردش کند
آدم باشد ﴿ کرشال ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بر نوع حیوان وحشیدر
آیو ایله چقالدن تولد ایدر چقال آیویه آشنجه اولمقوله بو العجب حیوان متولد اولور ایکسندن
دخی نصیب خاصیتی واردر ابوالمعانی * قطعه * طرفه شخص حرامزاده شود * کربکویند
نام او کرشال * مادرش بوده خرس بدهیأت * پدرش دزدکار همچو شغال ﴿ کرمائیل ﴾
سکون راء مهمله ویای ثانی وفتح میم وکسر یای تحتانی اول ایله بر شهزاده آدیدر ضحاك مارلرینه
بینی انسان ایچون موکل ایدی بر شهزاده ایله معاکه آنك نامی ارمائیل ایدی تفصیل احواللری
ارمائیل ذیلنده شرح وبیان اولنمشدر ﴿ کالکل ﴾ سکون لامین وفتح کافین فارسیین ایله بر نوع
ایمونذ زنار نیج مثابه سنده اولور بغایت اکشیسی واردر شول مرتبه که بر ایکنه صوقسه لر بر زمان
طوردقده ایکنه اریوب محو اولور ﴿ کندم درازچکل ﴾ بر نوع بغدای سنبله سیدر قلچقی
صمانیندن اوزون اولور ﴿ کنکل ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله هزل وظرافت ندیمانه معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت منتظری باش وچومه نورکیر * ترك کن این کنکل ونظاره را
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * یاد باد آن شب که دربیت الحرم * خلوتی کردیم با یاران بهم *
باده میخوردیم وکنکل میزدیم * زاول شب تا بوقت صبحدم ﴿ کوال ﴾ بوزن نوال اوج معنایه در
اول بویومك عربیده کی نمو معناسنه سیف اسفرنکی بیت ای زسحاب کفت نخل امل ترکوال *
وی زهوای درت کلشن جان خوشنما * ثانی قزانوب مال ونعمت جمع ایلمك معناسنه طیان
مرغزی بیت بزرکان کنج سیم وزر کوالند * تو از آزادکی مردم کوالی * ثالث بمعنی چوال یابو
آنك معجمی ویاخود عکسی اوله وزبان هندیده صغرچوبانی معناسنه ﴿ کول ﴾ سکون واو
ایله صحاقلی خرقه که درویشانه آنی کیمك مخصوص عادت اولمشدر کذا فی الاداة ﴿ مع المیم ﴾
﴿ کالم ﴾ فتح لام ایله اردن قالمش طول عورت معناسنه در شمس فخری بیت دشمن درکه ترا
باشد * بچه دائم یتیم وزن کالم * استاد منجیك بیت پای تو ازمیانه رفت وزنت * ماند کالم که
نیز نکند شوی ﴿ کام ﴾ اوج معنایه در اول آدیم که عربیده خطوه دیرلر شاعر بیت کوشه کیران
ستوده نام بود * کوچه کردان فراخ کام بود * ثانی بکام اسب که تخفیفا لامی حذف اولنوب
کام قالمشدر حکیم سوزنی بیت زخاك شمس فلك زر کند که تا کردد * ستام وکام ورکاب براق
توز وکتند * ثالث طماق که عربیده ادیك دیرلر شیخ سعدی کلستانده دیمشدر * ذوالفقار علی
در نیام وزبان سعدی درکام * کار خردمندان نباشد * مذکور اوج معنایه مولانا جامی بیت
کسی که بکام درین بحر می نهد پی کام * بکام میرسد آخر ولی بکام نهنك ﴿ کاوچشم ﴾ بر نوع ایچی

اغایت قرمزی وطشره سی بیاض چیچکدر شیرازیلر بابونهٔ گاو دیرلر عربیده احداق المرضی
واقحوان دخی دیرلر ومصرده کرکاس وموصل دیارنده شجرة الکافور دیرلر یونانیلر قریانیون دیرلر
طبیعتی حار ویابسدر اکردوکوب صوینی ذکره وخصیتینه سورسلر جماعه مالانهایه قوت ویرر
وآنی استشمامه عادت ایدنمک غایت یرامزدر مسبات علتی ایراث ایدر وبعض تراکیبه جزو ایدرلر
شیخ نظامی بیت شمال انکیخته هرسو خروشی * زده برگاو چشم و پیلکوشی * وله بیت
ز بس کش کاو چشم و پیلکوشست * چمن چون کلبهٔ کوهر فروشست * خواجه سلمان بیت
چو گاو چشم زدیدار عیب سازی کور * چو پیلکوش زگفتار خلق کرباشی ﴿ کاودم ﴾ سکون
واو وضم دال مهمله ایله بوری معناسنه در حکیم فردوسی بیت سپهبد بزد نای وروینه خم *
خروش آمد از نالهٔ کاودم * بو معنایه شمس فخری بیت ای پسر نزدیک اهل روزکار * چه نوای
عود بانک کاودم * حکیم اسدی بیت برآمد دم مهره وکاودم * شد از کرد کردان خور وماه
کم ﴿ کرزم ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اودونجی بالته سی که آنکله اودون کسرلر ﴿ کرم ﴾
سکون راء مهمله ومیم ایله اسیدر که مقابلی سرد در شاعر بیت روزست خوش وهوا نه
کرمست ونه سرد * ابر از رخ گلستان همی گرد شود * عربیده حر وحار دیرلر چغتای لسانده
ایسیغ وایسیق دخی دیرلر ﴿ کرژدم ﴾ زاء فارسیله مؤید الفضلاده نام درخت دیوب حرکتنی
اشعار ایتمامش ﴿ کرژدهم ﴾ سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ایله ایران پهلوانلرندن
بر مبارز پهلوان آدیدر ﴿ کرزم ﴾ فتح زاء معجمه ایله فرهنک جهانکیری صاحبی بمعنی درخت کنم
دیو ایلغون اغاجنه تخصیص ایلمش اما شمس فخری سکون زا ایله صوکنارلرنده بتن اغاج معناسنه در
دیو بو ابیاتی نظم ایلمش * قطعه * درجویبار دولت شاه جهان پناه * دائم زسلسبیل
ورطوبتست آب کرزم * در فتح باب ودست عطا بخش اوسزد * کرکوهر ولآلی بارد زابر [illegible] *
﴿ کرژم ﴾ فتح زاء فارسیله ترکیده قراموق دیدکلری چالی یعنی که اطبا انبرباریس وامیرباریس
وامیرباریس دیرلر بعض نسخه ده کوکدیدکلری قره جه خرده ارک کبی اولور که طاغ یمشیدر استاد
لبیبی * مسمط * کفت بخوردم کرژم درد کرفتم شکم * شیر کشیدم دودم مست شدم تا کهان
﴿ کندم ﴾ سکون نون وضم دال مهمله ایله بغدای عربیده حلبیلر لسانده حنطه در وشامیلر
لساننده قمح در ومصریلر لساننده بر دردیرلر که بر زماننده بر مقدار غلا واقع اولور خواجه عبد الله
انصاری حضرتلرینه بر پیره زن کلوب بغدای تمنا ایدر خواجه حضرتلرینده انبارداری اولانی
آدمه بر رقعه یازوب ویرور عورت دخی کاغدی آلوب کیدر یازمش که * ارزنی آید کندمش
دهید * ماش فرستادیم نخود آمد ﴿ کوزکندم ﴾ سکون واو وزاء معجمه ایله بر اوت
کوکیدر نمایشده کویا آلتی دانه بغدای بربرینه یاپشمشدر کل کندم دخی دیرلر کذا فی فرهنک
جهانکیری ﴿ کوم ﴾ فتح واو ایله صوکنارلرنده بتن اوت هر نه نوع اولورسه اولسون کذا فی المجمع
﴿ مع النون * کادن ﴾ فتح دال مهمله ایله جماع ایتمک معناسنه مستقبلنده دالک ماقبلنه
بر یای تحتانی زیاده ایدوب کاید وکاینده دیرلر مولانا کشوری درهجو وزیر زین العابدین بیت
بنازم پادشاهی را که از تأیید سبحانی * نهاده دیوساری را بکف مهر سلیمانی * مطلقی بودر
بر برنده دیرکه بیت زن خود را نمی کاید زخست کیدیٔ ممسک * که فرزندش شود پیدا وخواهی

وخواهی آبی وناتی ﴿ك﴾ کارین ﴿ع﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایراق عربیده کی بغید
وقاصی معناسنه محسوسا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت من بیچاره کارین کشته ام
ازدولت وصلت * کند درسایهٔ لطفش همه بیگانکان عشرت ﴿ك﴾ کاشتن ﴿ع﴾ سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناةایله دوندرمك کردیدن معناسنه حکیم اسدی بیت کرفتش دم اسب وبرجا
بداشت * زبالای سرچون فلاخن بکاشت ﴿ك﴾ کالیدن ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله
کال مرقومك جمیع معنالرینك مصدریدر ازجمله هزیمت کردن لشکر معناسنه استاد لطیفی بیت
وسید شاه کل ولشکر چمن آراست * قدح طرید نمود وسپاه غم کالید ﴿ك﴾ کاهین ﴿ع﴾ کسر
میم وسکون یای تحتانیله اکیرکوکیدر ﴿ك﴾ کان ﴿ع﴾ جماع معناسنه کان دادن جماع ایتدرمکدر
ابو المعانی بیت سرفروچون کیزدارد هرکه باشد کان دوست * باخصوصا باشد اورا کان کردن
پیره زن ﴿ك﴾ کان دادن ﴿ع﴾ جماع ایتدرمك معناسنه که متعدی معناسنه اولور ﴿ك﴾ کاوآهن ﴿ع﴾ کسر واو
ایله چفت دموری که آهن جفت وسپاردخی دیرلر شیخ نظامی بیت کشاورزو کاوآهن وکاوکود * بجا
درچنین ده کند کارسود ﴿ك﴾ کاوبان ﴿ع﴾ سکون واو وفتح باء موحده ایله صغرتماج معنای ترکیب
اوکوزکوزدیجی دیمك اولور ابو المعانی بیت چه میخواهی کرم ازاینچنین خر * ندیمش کاوبان
باشد بمجلس ﴿ك﴾ کاوزبان وکاوزوان ﴿ع﴾ کلاهما بمعنی لسان الثور معروف اوتدر ترکیده صغردلی
دیرلر صوینی استقطار ایدرلر بغایت نافع ومفید اوتدر وشکوفه سن خمیره ایدرلر زیاده نفعی واردر
﴿ك﴾ کاوزمین ﴿ع﴾ کرهٔ ارضی کوتورن اوکوزدر خواجه سلمان بیت حمل سپاه تراخاك چوطاقت
نداشت * کاوزمین آیدش چون سپراندرجبین ﴿ك﴾ کاوزن ﴿ع﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله
صغن که کوزن دخی دیرلر ﴿ك﴾ کاویزن ﴿ع﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
برطاشدر صغرك اودنده حاصل اولور بزکوهی دن چیقان طاش کبی بوکا حجر البقر اکا حجر التیس
دیرلر هنوز زهرهٔ کاودن چیقدقده یمرطه صاروسی کبی نرم وسست اولور برمقدار آغزده
طوتارلر سخت وقوی وصلابتلو اولور آکا مهرهٔ کاودخی دیرلر پادزهر کبی خاصه سی واردر
اکرچه اول قدرقوت تأثیری یوقدر اما ناچار بدلیه اولور ایکی پادزهر آغرلغنجه بدل اولور معرفی
جاویزندر ﴿ك﴾ کاهنکان ﴿ع﴾ فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله هاله معناسنه یعنی ماهك دائره سنده
اولوب بیاض کورینور اول غایت خرده یلدزلردر وبربرینه یقین اولدوغندن یلدزلر اولدوغی
کورنمز حکیم زجاجی بیت جمال لعل وش خواجه در عماری سیم * چنانکه ماه رود در طریق
کاهنکان ﴿ك﴾ کاییدن ﴿ع﴾ کسر یای تحتانی اول وسکون یای ثانیله مجامعت ایتمك معناسنه
ابو المعانی بیت زن کرفتن سود دارد لیك ذوق دل نبود * میکنند دفع وطر کایید نش درد
سرست ﴿ك﴾ کرارون ﴿ع﴾ فتح راء اول وضم ثانی مهملتین ایله وجود انسانده ظاهر اولور بر نوع قبرجقدر
بریون وکریون دخی دیرلر عربیده قوبا دیدکلریدر لسان هندیده داد دیرلر تفصیل احوالی
بریون شرحی ذیلنده ذکر اولنمشیدی ﴿ك﴾ کراییدن ﴿ع﴾ فتح راء مهمله وکسر یای تحتانی اول
وسکون ثانیله میل ایتمك وآهنك ایتمك ودخی بمعنی پیچیدن کذا فی المجمع ﴿ك﴾ کردان ﴿ع﴾ سکون را
وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کردیدن لفظندن صیغهٔ فاعل اولور دونجی معناسنه
چرخ کردان وکوچه کردان کبی وصیغهٔ امر دخی اولور دون معناسنه ثانی کباب ذرکردنا وکردانیه

کبی مذکور کباب بو یله اولور که اوّلا اتی پاره لیوب وصوده قیناد وب بعده بهارات وبعض
مفرّحات ادویه ایله آلوده ایدوب شیشه صانجوب کباب ایدرلر معربی کرد انجدر مسعود سعد
سلمان بیت کرد شمنت ز ترس بر آرد جو مرغ پر * آخر چو مرغ کرد د کرد ان بکردنا * عربیده
مشوی وچغتای لسانده یانار دیرلر جمی یانارلار کاوز دونرلر دیمك معناسنه در فرهاد نامه ده
کاور بیت کیم یانارلار اوکوش مراد بیلا * عقده لیغ ایشلار ی کشاد بیلا ف کرد انیدن وکردیدن
کلاهما مصدران اولها متعد والثانی لازم یعنی دوندرمك ودونمك معناسنه کمال خجندی
بیت همیشه کرد تو خواهیم چون کمر کردید * که کردمؤی میانان خوشست کردیدن * چغتای
لساننده آیلانماق دیرلر دونمك معناسنه در دیار رومده دخی بو لفظ مستعملدر لکن تصرفاتنده
فرق واردر آیلاندورمق دخی دیرلر دوندرمك معناسنه میرعلیشیر بیت کوك تیکیرمان تاشین
آیلاندورمق ایستر باشینکا * دایما آی وکون بو کیم باشینك اوزرا اسیاز دور * وچویرمکه
ایورماك دیرلر وچویره جك دیمکده ایورکاج دیرلر نتکم فرهامه ده فرهادك سلحشورلکی وصفنده
ایدر بیت ایورکاج نیزه سن دور فلك وار * بولوب قالقان اوزبکا چرخ دوّار ف کرد بان ع
سکون را ودال مهملتین وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کومالاك یقاسی ثانی نقیب جماعت
یعنی بر جماعتك مصلحتکداری ایکی معنایه بغیر ترتیب میر نظمی بیت کرد بان آمد در آنجا بیقرار
چاك کرده کرد بان با آه وزار ف کرد بندن ع سکون را ودال مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی
کردن بند استاد رودکی بیت بر کان جهان چون کردبندن * تو چون یاقوت سرخ اندومیانه
ف کردن ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول بویون که عربیده رقبه وجید
وعنق دخی دیرلر نتکم کردن فراز دیرلر عالیقدر معناسنه شاعر بیت تواضع ز کردن فرازان
نکوست * که اکر تواضع کند خوی اوست * خواجه سلمان بیت باشد سزای افسر وتخت
آنکه پیش او * چون شمع بزم کردن وآنکه فروتنست * شمس طبیبی مثال ثانی بیت تا هیچ کردنی
نزند لاف سروری * کیسو کمند رزمکه روز کارکرد * ثانی قوّت وقوی معناسنه بو معناده جمعی
کردنان کلور بدرچاجرمی بیت حلقه درکوش ذرشه بادهر جا سرور یست * خاك زیر پای سلطان
یادهر جا کردنیست ف کردنان ع سکون را ودال مهملتین وفتح نون ایله بمعنی سرفرازان یعنی صاحب
قوت وقدرت ومالك دولت ونعمت اولنلره جمعدر مفردی کردن اولدوغی بو اولکی لغتده
خواجه سلمان بیت تاج شاهی سرفرازی میکند امروز ازانك * کردنان مملکت را دوش پیدا
شد سری ف کردون ع سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله دونمش ودونجی معناسنه
هم فاعل وهم مفعول کلور عربه دونرك کتد وکیچون کردونه دیدیلر وفلکه دخی دونوکیچون چرخ
کردون دیدیلر حکیم انوری بیت وراز مراد تو پی باز پس نهد کردون * باضطرار چو کردون بارکشی
دون بود ف کرزبان ع کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله ف کرزمان ع باء
موحده یرینه میمله ایکیسیده فلك اعظم که اهل شرع عرش دیرلر وبعض نسخه ده مطلق آسمان
اولمق اوزره مرویدر اما ارباب لغتك مدقق ومحقق اولنلری عرش معناسنه تصحیح ایلمشلر آنجق
حرکت وقراننده اختلاف ایلدیلر استاد دقیقی * قطعه * مه وخورشید با بهرام وبرجیس
زحل با تیر وزهره با کرزمان * همه حکمی بفرمان تو دارند * که ایزد مر ترا دادست فرمان * معیار

معيار جماليده شمس فخرى سكون زاء مهمله وفتح زاء معجمه ايله نقل ايلمش وبو ابياتى نظمه كتورمش * نظم * تابود خورشيد ومه بر كرزمان * تابود در كان عقيق بهرمان * پيش تيغ خسرو آفاق بود * كوه خارا برمثال بهرمان * باد باقى سايهٔ تعظيم او * تا كه باشد نام لوح وكرزمان ل كرزن ع سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله بر نوع بيوك مرصع تاجدر ديرلر كه اوزرنده سرچه يمرطه سى قدر آبدار اينجولر واكا كوره لعل وياقوت وزمرد والماس ايله مزين ايدى زياده آغر اولدوغندن باشه كيمك ممكن اولميوب آلتون زنجير ايله تخت اوزرنده آصلو طورب پادشاه اوتوردقده تاج باشى اوزرنده كيلمش كبى كورينور ايدى اسكندر ذو القرنين اختراع ايلمش آندن صكره پادشاهلره انتقال ايلمش وبعضيلر نوشيروانك اختراعى دردير لر الان عجم قرالى اول تاجه قوربنا ديرلر اسكندردن بزه انتقال ايلدى ديرلر اول تاجه هر كيم مالك اولسه سائر پادشاهلره تفوق ايلر شهنشاه اطلاق اول تاج اعتباريله درديوب بو دعواى باطله دوشمشلر حضرت مولانا قدس سره مزبور تاجى ذكر ايلمش بيت سر نادان شود پست ودل غافل شود تارى ازين افروخته درها برين افراخته كرزن * حكيم سوزنى بيت شاهيست او بملكت مردى ومردمى كز فضل هست بخشش واز جود كرزنش * يوسف عروضى بيت اوميرنيكوان جهانست به نيكوئى * تا جست سال وماه مرور او كرزنست ل كرستورن وكرستون ع كلاهما بفتح الراء وسكون السين المهملتين وضم التاء المثناة قبان معناسنه در معربى قرسطون در مولانا زرين كتاب بيت خواهى بجسا بش ده وخواهى بكزافه * خواهى بترازو ده وخواهى بكرستون * ل كركان ع فتح راء مهمله وميم وسكون كافله قره يونجه كه خندقوق دخى ديرلر ل كركين ع سكون راء مهمله وكسر كاف فارسيله ايكى معنايه در اول چارپاى وحشينك صفتيدر وحه سيدر ودوه ده دخى استعمال اولنور كوكره مش معناسنه خواجه سلمان بيت خصم سك نفس تولاف شيرمردى ميزند * كى برو باهى تواند كشت كركين پيلتن * مولانا جامى بيت برلب افتاده زبان كركين سكى ام تشنه لب * آرزومند نمى از بحر احسان توام * ثانى لفظ مركب اولور اويوز اولمش ديمك اولوركه كرا ويوز دركين ادات نسبتدر ل كرمابان ع سكون راء مهمله وفتح ميم وباء موحده ايله حمام معناسنه دركه كرمابه وكرماوه دخى ديرلر بديعى سيفى درقسميه بيت ببانك ماهى بريان بريش بزغاله * بحرمت وسن ودلو چاه كرمابان ل كرمران ع سكون راء مهمله اول وميم وفتح ثانيله آتى وسائر دوابى پك سوروب كيدىجى كرم تازى دخى ديرلر شاعر بيت آن اسب ناز تاختن وكرمراندنت * درزير پا فتاده بچندين عاشقان ل كرميدن ع سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر ميمله قزمق معناسنه مصدر در ل كرى تن ع كسر راء مهمله ايله اورمجك كه عربيده عنكبوت معناسنه كره تن دخى ديرلر تن تنيدن لفظندن اسم فاعل اولور اورىجى معناسنه ابو المعانى بيت تنيده از مژه ام بر نكاه را پرده * كرى تنى مثله مردم بخانهٔ ديده ل كزان ع فتح زاء معجمه ايله كزيدن لفظندن اسم فاعل اولور اصريجى معناسنه واصرغان دخى اولور ميرنظمى بيت اندرونرا كشته حسرت دل كزان * زانكه ساغر شد بدستش لب كزان ل كژانكبين ع سكون زاء فارسيله اما زاء معجمه ايله ده اولور قدرت حلواسى كه شيرخشت دخى ديرلر عربيده من ديرلر هوادن اغاج يپراغى اوزرينه دوشوب يپراق اوزرندن دوشرلر لطيف

مسهل شربتدر بعض ادویه یه جزؤ ایدرلر زحمتسز لینت ویرر غایت نافع نسنه در ق کزاونکان ع
فتح زاء معجمه وواو وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی عجله وشتاب اوحد الدین مامرعی بیت
ماه ازان میرود کزاونکان * که کند کرد خانهٔ تو طواف ق کزایان ع فتح زاء معجمه وبای تحتانیله
ضرر ایرشدریجی معناسنه اسم فاعل صیغه سیدر استاد عنصری بیت حقا که شکر زهر شود
تلخ کزایان * کرنام خلافش بنکاری بشکر ریز ق کزاییدن ع فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانی اول وسکون ثانیله ضرر ایرشدرمك معناسنه مصدردر ق کزشایکال ع سکون زا
ویای تحتانی وفتح شینن معجمتین وکاف فارسیله بر نوع اندازه درکه بر بچق ارشن بویی اولور
مستوفی الخلقه وبعضیلر بر بچق ارشدن بر مقدار ناقصدر شهرخراسانده قوللنورلر آنده
نامنه کزملا دیرلر ق کزانکبین ع کز انکبین مرقوم معناسنه در ق کزوان ع فتح زاء معجمه
ایله ایمونی ریحان فی الحقیقه رایحه سی بعینها لیموندر اطبا آکا بادرنبویه وبادرنجبویه دخی دیرلر
سودایه غایت نافعدر بوستانجیلر لساننده لنکو دیمکله معروفدر ق کزیدن وکزیدن ع
کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول کسر زاء معجمه ثانی زاء فارسیله اصرمق معناسنه مصدردر
کمال خجندی بیت کفتمش ازدهانت ای بت چین * کام من غیر لب کزیدن نیست ق کزین ع
کسر زاء معجمه ایله اصرغان دیدکاری دیکنلو اوتدر آدمك هر نه سنه دکسه یاقوب یحشف ویرر
ق کشتن ع ایکی معنایه در اول انقلاب وددونمك معناسنه ثانی شدن کبی اولمق که
صیرورت معناسنه کلور اما کینونت معناسنه استعمالی اولنمز ق کش نشین ع سکون شین
معجمه اول وکسر نون وشین ثانیله شهرزمیلکی دن هرآیك دوزدنجی کونی اسمیدر میرنظمی بیت
شش سنته بهر دیر شهنشین * که روز سر انجام وبد کش نشین ق کشن ع شین معجمه نك حرکات ثلاثه
وسکونیله بسیار معناسنه استعمال اولنور مثال سکون حکیم اسدی بیت شد آن لشکر کشن
پیش تورك * رمان چون رمیش در پیش کرك * مثال حرکت وله بیت درخت کشن شاخ
برشاخ کوه * ازانبوه شاخش ستاره ستوه * مثال کسره ابو شکور بیت سوی رودبا کاروان
کشن * رهایی بدو اندرون سهمکن ق کله بان ع فتح لام وباء موحده ایله قیون وصغر چوبانی که
کله سورید روبان کوزه دیجی دربا غبان کبی ق کلیون ع سکون لام وضم یاء تحتانیله اتشه
انواعندن بر نوعدر که هفت رنك اشانمش اولور انکلیون وبوقلمون دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ق کنج شایکان ع خسرو پرویزك خزینه لرندن بر خزینه آدیدرکه شرحی تفصیلا
شایکان لغتی مسطوراولدوغی محلده ذکر اولنمشدر ق کنج فریدون ع موسیقیده برنوا اسمیدر
کذا فی المجمع ق کنج کاوان ع ایکی معنایه کلور اول جمشیدك بر خزینه سی آدیدرکه بهرام کور
زماننده ظاهر اولدی کنج کاو دخی دیرلر کیفیت ظهوری کنج کاو لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی حکیم فردوسی بیت بدوران جم چون سخن راندند * ورا کنج کاوان همی خواندند * ثانی
باربد خسرو مخترعاتندن بر لحن ونوا آدیدرکه بوکاده کنج کاو دیرلر ق کندم کون ع بغدای
اکلو آدمه دیرلر دلبرانده بغایت ممدوح ومقبولدر که جذب قلوبده خاصیت مقناطیسیه سی
واردر خواجه سلمان بیت خال مشکین تو بر عارض کندم کون دید * آدم آمد زپی
دانه در دام افتاد ق کندن ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول قزمق

قزمق یعنی اسی اولمق ثانی بدقوقوق زیرا قوقوشه کنکیده دیرلر بومصدریدر ﴿ل﴾ کودن ﴿ع﴾
سکون واو وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول کیج فهم واحمق معناسنه که ضدی زیرکدر
سلطان ولد قدس سره . بیت اینجهان چون منزل بکذشتنیست * دل نهادن درجهان
از کودنیست * ثانی قوجه یاشلو بارکیره دیرلر شمس فخری بیت براق دولت در زیر ران
دولت اوست * بکردکی رسدش دشمن آن خرکودن * ثالث برکوبجه قوشدر مزروعاتده
وصولر کنارنده اولور ﴿ل﴾ کوزن ﴿ع﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه ایله صغن دیدکلری بوینوزی
چتال برحیواندر ترکیده کیک دیرلر غایتا یری ودالللو بوداقلو بوینوزی اولور نتکم برشاعر بونک
هجونده دیمشدر بیت شد سروبت چو شاخهای کوزن * هریکی چار رطل شاخ بوزن *
وبغایت سیاه ولطیف کوزلری اولمغله محبوبک کوزلری وصفنده تشبیه ایدرلر شاعر بیت
دو چشمش چو چشم کوزنان سیاه * ولیکن پر از خون بیکاه وکاه ﴿ل﴾ کوزین ﴿ع﴾ فتح واو وکسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانیه ایله ترکیده اوبراق دیدکلری معنایه در ﴿ل﴾ کولان ﴿ع﴾ بوزن ومعنی حولان
اعلاسی مکهٔ مکرمه ده اولور عربیده حضیض مکی دیرلر ﴿ل﴾ کوهران ﴿ع﴾ یعنی عناصر اربعه
سیف اسفرنکی بیت طاهر وپاک کوهران کز نظر سعادتش * فیض کمال قدسیان یافت مزاج
کوهران ﴿ل﴾ کیوزان ﴿ع﴾ ضم یای تحتانی وواو معروف وفتح زاء معجمه ایله برطاغ اسمیدرکه طاشی
توتیادر یاقسه لرقلای عملن ایدر کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ل﴾ کیهان ﴿ع﴾ سکون یای تحتانی
وفتح ها ایله بمعنی جهان کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ل﴾ مع الواو * کالیو ﴿ع﴾ کسر لام وسکون یای
تحتانیه ایله احمق وابله وسرسم معناسنه که کالیوه دخی دیرلر بومقوله یه ترکیده بون دیرلر بعض فرهنکلرده
کوکللو وکندویه آرایش وزیب وزینت وروب رعنالق کوسترنه دیرلر حقیقتده رجاله بومقوله
وضع زنانه دخی حماقتدن ناشیدر بنه احمق معناسنه اولدوغی صحیحدر ﴿ل﴾ کاو ﴿ع﴾ ایکی معنایه
کلور بری اهلی صغردرکه کوز دخی دیرلر جفته قوشارلر شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار
آید * روز میدان نه کاو پرواری * ثانی مجمع الفرسده برنوع صراحیدر التوندن وکمشدن کاو
صورتنده دوزوب آندن شراب ایچرلر قدح اولمقله مرویدر حکیم خاقانی بیت آن لعل لعاب
از دهن کاو بریزد * تا مرغ صراحی کندت نغمه سرایی ﴿ل﴾ کرو ﴿ع﴾ بوزن سرو ایچی بوش اولان
دیش معناسنه کسایی بیت سزد که بکسلم از یار سیم دندان طمع * سزد که او فکند طمع بیو
دندان کرو * وچوریمش دیشه دیرلر شمس فخری بیت بکار خصم فرو بردکین اودندان *
چنانکه کرد برون اژدها نش بکسره کرو * بعض نسخه ده آجی مارول دینلد وکیلده مرویدر
﴿ل﴾ کزنبو ﴿ع﴾ فتح زاء معجمه وسکون نون وضم باء موحده ایله ﴿ل﴾ کزنکو ﴿ع﴾ باء موحده یرینه کاف
فارسیله کلاهما بمعنی کزنکبین مرقوم یعنی قدرت حلواسی طبیبلک بری دیمشدر بیت اکر لازم
آید ترا مسهلی * مشو از کزنکو بدل غافلی ﴿ل﴾ کژو ﴿ع﴾ سکون زاء فارسیله ایلغون اغاجیدر
کژ دخی دیرلر ﴿ل﴾ کلالتو ﴿ع﴾ فتح لام اول وسکون ثانی وضم تاء مثناة ایله بمعنی کالیو مرقوم یعنی
ابله واحمق کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ل﴾ کلو ﴿ع﴾ ضم لام ایله بوغاز عربیده حلقوم دیرلر ثنائی نکلو
بیت بی تو هرمی که زجامم بکلو میریزد * بکلو ناشده از دیده فرو میریزد ﴿ل﴾ کنج کاو ﴿ع﴾ ایکی
معنایه در اول جمشیدک خزینه لرندن برعظیم خزینه درکه بهرام کورک سلطنتی ایامنده ظهور ایلدی

بوجه ظهوری بویله روایت اولنورکه بر دهقانی مزروعاتی اولان تارلاسنه صو ویررکن بر سوراخ ظاهر اولوب صو سوراخدن آشاغی کیدوب مهیب صدا چقاروب دهقانی خوفندن نه اولدوغینی بیلمیوب فی الحال واروب بهرامکوره خبر ویرر بهرام دخی بنفسه سوار اولوب ندماسیله اول محله کلوب امر ایدر اول ساعت اول سوراخی قازیلر کیدرك متین ومحکم عالی عمارت کوررلر ارتفاعی آلتمش ذراعدن متجاوز بنادر بهرام برموبده امر ایدرکه اینوب اول عمارتك ایچنه کیروب نه وار ایدوکنی خبر ویره اول موبد دخی عمارته کیروب کورر که بر کاومیش میاننده خالص آلتوندن بر کاومیش قدی بر صورت دوزلمش کوزلری یاقوت سرخ ودیشلری دُرّ شهوار ودرونی لعل ویاقوت وزمرد وانواع جواهر ایله مملو والتوندن الما وامرود وسائر میوه شکلنده دوزلمش وبی نظیر لولوی آبدار علف مثالی کاو اوکنده دوکلمش طورر وآندن ماعدا بر قاچ دانه کاومیش بچه وکوسالهلر آلتوندن یاپلمش واوکلرینه جواهر وانجو دوکلمش طورر وهر برینك پیشانیلرنده نام جمشید رسم وتحریر اولنمش وآنلرك اطرافنده چرنده وپرنده اشکالی بی نهایه جمله آلتوندن کیمنك سینهسی زمرد وباشی لعل ویاقوت وکیمنك بال وپری زمرد بو وجه اوزره ترتیب اولنمش طورر بهرامشاه امر ایلدی جملهسنی اخراج وبهاسیله فروخت ایدوب ارباب استحقاقه وجمیعا فقرایه حاللوحالنجه قسمت وتصدق ایلدی حکیم خاقانی بیت مراچون دعوت عیسیست عیدی هرزمان در دل * دلم قربان عید فقر وکنج کاو قربانش * ثانی مخترعات باربد خسرودن بر لحن ونوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چوکنج کاو را کردی نواسنج * برافشاندی زمین هم کاو هم کنج کندو شکون نون وضم دال مهمله ایله بال قوانی که ایچنده آری بال ایدر شاعر بیت قلم زنبور وکاغد را چوکندو * حروفش همچو شهد وانکبین است کواچو ضم جیم فارسیله صالنجق که اعیادده وایام جشنلرده اطفال بینوب صالنورلر کرمانیلر لغتیدر شاعر بیت وجودم آنقدر بی تاب کشته * که اطفال میکرده کواچو کو بوزن نو ایکی معنایه کلور اول بمعنی زمین پست ومغاك یعنی آلچاق وچقور یر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت همچو عرصه پهن روز رستخیز * نی کو ونی پشته نی راه کریز * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت ای زقهر تو بحر وکان در جوش وی زقدر تو آسمان در کو * ثانی شجیع وبهادر پهلوان معناسنه حکیم فردوسی بیت کرا ید کو اسفنده یار آمدی * سپه را بدین دشت کار آمدی * وله بیت ور اسام وپل کفت برکرد ورو یکو آنچه دیدی بمهراب کو کوهرتاو بمعنی کوهرتاب مرقوم یعنی شبچراغ مع الهاء کاپاره فتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول غار یعنی مغاره ثانی کاله کاو یعنی صغر سوریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ایکی معنایه ترتیب اوزره میر نظمی بیت چو شب شد دید کاپاره در آنجا * مکر جایی بده کاپاره دهرا کاخواره سکون خاء معجمه وفتح واو وراء مهمله ایله بمعنی کاهواره مرقوم یعنی بشك کهواره دخی دیرلر کذا فی المجمع کاده بوزن داده ایکی معنایه در اول بمعنی کولکه لك سایه کیرهرنه اولورسه ثانی جماع اولنمش معناسنه اسم مفعولدر کازه فتح زاء معجمه ایله عید وجشن کونلرنده اطفال ونورسیده پسران ایچون بر اغاج دالنه یاخود طام اوزرینه بر مقدار ایپ اوج قات وآشاغی بر تخته باغلیوب صالنجق ایدرلر ودخی خانه ایچنده دخی ایپ اوزادیسنه بغلیوب اراسن بسلیوب بشك کبی

کبی ایدوب اطفالی یاتورب صالارلر عربیده ارجوجه دیرلر ن کاله ع بو زن ناله درت معنایه کلور
اول کاللك مرقومك معنای اولیله مترادفدر حکیم سنایی بیت دوستی کرپی پیاله کنیند *
از پی دنبه پوست کاله کنند * ثانی اکیلمك ایچون حاضر و آماده یومشاق اولمش پنبه ثالث چوال
معناسنه که باله دخی دیرلر رابع بیوك زنبیل در مرکب اوزرینه قویوب ایچنه سبزوات کاهی
هرزوات قورلر حکیم شفایی بیت ای کاله شلغم کشی چارسوی فسق * نه لا بزبان داری و نه
بند نه شلوار ن کالیچه ع کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح جیم فارسیله صقصغان قوشی
ن کالیه ع کسر لام و فتح یای تحتانیله براوت آدیدر ن کانداده ع سکون نون و فتح دالین
مهملتین ایله هیز اوغلان و روسپی عورت معناسنه ابو المعانی درهجا بیت چون همه خواجه
پشیزی همه عمری به اتباعش * شده در خانه اش جمله زن و فرزند کانداده ن کانه ع دخی کانداده
معناسنه در ن کانکاه ع سکون نون و فتح کاف فارسی و اظهار ها ایله کردك خانه مزبور لفظ
مرکبدر معنای ترکیبیسی جای جماع دیمك اولور میرنظمی بیت رسنیده بر در کانکاه داماد * همانم
درمیان برخاست فریاد ن کاواره ع فتح واو و رای مهمله ایله ایکی معنایه در اول صغرسوریسی
کو پاره مرقوم کبی ابن یمین بیت چون شیر شرزه یکتنه می باش درجهان * مانند کاو چشم
ز کاواره بر مدار * ثانی مخفف کاهواره در استاد فرخی بیت ز کاواره چون پای بیرون نهادی
کمان برکرفتی و زوبین و خنجر ن کاوچشمه ع بردارودرکه عین البقر و عین العجل دخی دیرلر کذا
فی المجمع ن کاودوشه ع یعنی کاودوش مرقوم یعنی ایچنه سود صاغدقلری مخصوص ظرفه
دیرلر ن کاوزهره ع سکون واو و ها و فتح زای معجمه و رای مهمله ایله بر طاشدر صغرك اودی ایچنده
حاصل اولور بعضیلر شیردانی ایچنده متکون اولور دیرلر اکثر هندوستان صغرلرنده بولنور
پادزهر رنکنده و خاصیتی دخی پادزهر عملن ایدر لکن پادزهر بری قدر موثر دکلدر بوکا پادزهر کاوی
دیرلر شیرازیلر اندرز و عربیده بحر الثور و بحر البقر دخی دیرلر مزبور هندوستان صغری عجایب
تسمنه در شکمنده پادزهر اولدوغندن بو بیوزی بعینها کرکدن بو بوزینه بکزر بلکه آنك خاصیتی
بوننده دخی واردر و کوکی عاجدن اعلا اولور بلمین شیر ماهی صانور ن کاوزنه ع سکون واو
و فتح زای معجمه و نونله اوکنده دیدکلری آلت دهقانیدر حکیم شفایی بیت ز دخر کهیست
چشمك تحریك که کو باش * این میخ دران کاوزنه بند زیاده ن کاوورزه ع سکون واو اول
و رای مهمله و فتح ثانی و زای معجمه و نونله جفت سورن صغرکه کاوکار دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه *
همچو کاوورزه تا کی کوششت * مال بهر دیکران اندوختن * آخر این مال کو نتوان بردنت
بهرچه در دوزخ اندر سوختن ن کاه ع آلتی معنایه کلور اول وقت معناسنه که صبحکاه و شبانکام
کبی خواجه حافظ بیت منم که کوشه میخانه خانقاه منست * دعای پیرمغان ورد صبحکاه
منست * حکیم سنایی بیت کاه آن آمد که با مردان سوی میدان شویم * یکره از کیوان برون
آییم و برکیوان شویم * ثانی بو معناده اصلی زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر یعنی وقت
معناسندن غیری مکان معناسنه ده کلور که تختکاه و تکیه کاه دیرلر خواجه حافظ بیت از آن
زمان که برین آستان نهادم روی * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست * بو ایکی معناده
شیخ نظامی بیت باپین جمشید هر روز شاه * شدی بر سرکاه هر صبحکاه * بو معناده مناط

فعل دخی اولور دستگاه کبی که غلطی دزگاه در ثالث تخت ومسند معناسنه حکیم اسدی بیت
فرازیم زجان آفرین شاه را * که زیباست برخسروی گاه را * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت داور دهر جمال الحق والدین که نهد * قدر وتعظیمش برقایمه کردون گاه * وکرسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت جهاندارا کر نیستی تنگدست * مرا بر سر گاه بودی نشست
بو معنایه امیر معزی بیت زگنجه چون بسعادت نهاد روی براه * فلک سپرد ید وملک وگنج
وافسر وگاه * رابع قویمجیلرک پوته سی که ایچنده آلتون وکمش اریدرلر استاد فرخی بیت چنان
بخدمت اوازعوار پاک شوند * بران مثال که سیمی بنهره اندرگاه * بو معنایه حکیم ازرقی بیت
ایا ستوده شهی کز خیال خنجر تو * تن عدو بگداز دچو نقره اندرگاه * استاد لطیفی بیت
جوانبخت وجوانمرد که بوده جود وعطاش * بسوی سائل ومداح زر وسیم ازگاه * خامس بمعنی
داماد شمس فخری بیت شادمانست بدو جان ممالک زانسان * که بود شاددل وجان عروسان
ازگاه * سادس جدی برجنه دیرلر میرنظمی بیت چو آفتاب کند برج گاه را مسند *
شود زفصل زمستان بعد ازان پیوند * معنای اوله عربیده وقت وچغتایده چاغ دیرلر گ گاه بیگاه
وقتلو وقتسز دیمکدر حکیم انوری بیت بنده ازشوق خاک درکه تو * برسر آتش نشست بیگه وگاه
گ گاه گاه ج وقت وقت زمان زمان دیمکدر ابو المعانی بیت طرز محبوبان نگیرد شیوهٔ
ازخود کند * نیست گاه جود لیکن لطف کردد گاه گاه گ گایه ج فتح یای تحتانیله بوزن دایه
جماع معناسنه وله بیت بان تناسب اعضا بان لطافت کون * بان کرشمهٔ مهر زکه میتوان
گایه گ پچه ج فتح جیم فارسیله اول آدمه دیرلر که تکلم ایلدکده فصاحت ایله سویلیه میه
گ پچیله ج کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله محلات تبریزدن بر محله نک آدیدر
کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
تادر نکشم آب چرند آب وپچیل * سرخاب برین چشم روان خواهد بود گ کدایه ج فتح دال
مهمله ویای تحتانیله دلنجیلک ایتمک گ کدیه ج سکون دال مهمله وفتح یای تحتانیله دلنجیلکدر
خواجه سلمان بیت ساحل عمان وانکه منت سقای آب * سفرهٔ سلطان وانکه کدیهٔ نان کدا
حکیم نزاری قهستانی بیت نیست حاجت مرا بافسانه * کدیهٔ خوش کنم در خانه * مکدی
دیرلر کدادن مأخوذ دردلنجی اولمه معناسنه بو مقوله الفاظ متصرفه درکه بولسان نزاکت بنیانده
چوقدر تصریفات عجمه ندر عربه تقلیدا گ کذه ج فتح ذال معجمه واخفاء ها ایله اوچ معنایه در
اول دلجک که بوغازک اولنده طورر دلک آخرنده عربیده ملاذه دیرلر معروفی بیت درجهان
دیده ازین چپلی * کذهٔ بر مثال خرطومی * ثانی ممه نک اوجی که کوجک بومریجه در شمس فخری
بیت آنکه طفلان امل را دایهٔ کام ومراد * جز بشیر وشکر لطفش بنیک آید کذه * ثالث
گاینددندانه سنه دیرلر شمس فخری بیت کشت ایمن ساحهٔ ملکش زدزدان آنچنانک * خانها
ایمن شدند از زحمت درها کذه گ کرایه ج فتح را مهمله ویای تحتانیله بمعنی نای گاو یعنی بوغرتلاق
نای کبی برنسنه در بوغازدن قم معده یه متصلدر طعام وصو آنک ایچندن کچر ابو المعانی بیت
فراخ بوده کرایه چو نای نی زانکه * صدا بلند در آید زکره نای ونفیر گ کردانه ج اکثر زنجیر
باشلرینه ایدرلر زنجیر دونملک ایچون بوکا ترکیبده دخی کردانه دیرلر گ کردانیده ج برنوع کباب درکه

کبابدرکه کردان دخی دیرلر نرم آتش اوزرنده زیاده چوزیلوب کالیله پشه ۞ کردنه ۞ سکون
راو فتح دال مهملتین ایله یوغون اوقلاغیدر اوجلری سوری اولور بوریکیلرقوللنورلر آکا مردانه
دخی دینلور ۞ کردونه ۞ سکون راو ضم دال مهملتین ایله عربه معناسنه درکه کردنه دخی دیرلر
چغتایده آرابه دیرلر بود یارده عین مهمله ایله عربه املا ایدرلرکه معروفدر فرهادنامه ده درت
قصر بناسنه مباشرت اولندوغی یرده کتورر بیت تاشیرغا تاش وخشت پیل وآرابه *
تولوب چین ایچرا آبادوخرابه ۞ کرزه ۞ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله برجنس بیوک
ییلاندرکه زهری سائر ییلانلردن زیاده ومهلکدر بعض فرهنکلرده برمنقش وخطوط وجابجا
خاللرایله رنکین ییلاندرکه زهرینه هیچ تریاق مقاومت ایده مز حکیم سنایی بیت هست چونه
مارکرزه دولت دهر * نرم ورنکین واندرون پرزهر * بعض فرزهنکلرده کفچهٔ مار اولوق مستفاددر
وبو بیتك اولمعنایه شمولی واردر امیرخسرو بیت نزپی صهباست این کاسه که دارد آسمان
نزپی حلواست این کفچه که دارد کرزه مار * فرهنك جهانکیریده ولایت دارالمرزده موشه کرزم
دیدکلری مسطوردر مجمع الفرسده فتح راء مهمله وضم زاء معجمه ایله خوشبو براوتدر سر زیرم
دخی دیرلر ۞ کرمابه وکرماوه ۞ کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح المیم اول باء موحده ثانی واو
ایله حمام معناسنه در اصلی کرم آبدرکه آب کرم تقدیرنده ایاججه یه دینلور ایدی بعده حمامه اسم
اولدی اسی صوینی مناسبتیله اصلنده لسان عجمده حمامه کدوخ دیرلر ذکری مرور ایلدی حمام
عربیسی در حمیم دن مشتق حمیم اسی صویه دیرلر چغتای لسانده کسر الفله ایلیغ دیرلر میرعلیشیر
بیت ساووغ آهی کم چیکار مین کرم اولور آنقاقغه اسلك * چشمه لاردا سوبولور ایلیغ هوا
بولغای ساووق ۞ کرمخانه ۞ سکون راء مهمله ومیم وفتح خاء معجمه ونونله یعنی زپوزمین میرنظمی
بیت شود کاز اعدا همیشه نسبین * بود جای اوکرمخانه همین ۞ کرمکاه ۞ مکان سواحل وکونك
اسی وقتی ایکی طرفه شاملدرکه زمان ایله مکان اراسنده مشترکدر ۞ کرنه ۞ سکون راء مهمله
وفتح نونله ادات شرطدر اکرنه دخی بویله دربلکه بوندن مخففدر ترکیده معناسی یوخسه دیمکدر
۞ کروادہ وکرواره ۞ کلاهما بسکون الراء المهملة وفتح الواو اول دال ثانی راء مهملتین ایله بنیاد
وعمارت معناسنه در ابوالمعانی بیت تابکی دلداده کروادهٔ دنیاچنین * چون بملك از پست
این کوشش از بهرچرا ۞ کرونامه ۞ سکون راء مهمله وواو وفتح نون ومیمله حواله مکتوبی یعنی
برکسنه دن آقچه ویاخود غیری شیٔ حواله اولنوب آخر کسنه یه تسلیم اولنمق ایچون یازیلان
مکتوب الحالة هذه روم دیارنده بومعامله غایت مشهور ومتعارفدر بوکا پولچه دیرلر بومعناده
کسر کاف وفتح راء مهمله وسکون واو ایله اولمق مناسب ایدی ۞ کره ۞ تخفیف راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بمعنی زنك یعنی پاس ثانی بمعنی سبو یعنی دستی معربی جره در وتشدید
ایله تارغنکبوتدر ۞ کزدنه ۞ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ونونله کینك صره سی دیدکلری
اوتدر ۞ کزنه ۞ فتح زاء معجمه ونونله اصرغان دکنی دیدکلری اوتدر اطبا انجره وتخمنه بدرانجره
دیرلر ۞ کژنه ۞ فتح زاء فارسی ونونله کوچکن دیدکلری قوشدر قنادینه اوق یاکی ایدرلر اولقوله
یلکلی اوق هردیارده مقبولدر عربیده صرد دیرلر ضم صاد وفتح راء مهملتین ایله میرنظمی بیت
درآمد کژنه رانیری بناکاه * زخود بوده پرتیر میکشید آه ۞ کژه ۞ فتح زاء فارسی واختفاء

هایله بر نوع طاشدرکه سرکه یه قوسه‌لر طولاشوب چیقاجق یرآرار و دخی مهره اولمق مرویدر
ؤ کزینه ؼ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه کلور اول بر نوع طوقماقدر
وطوقماق ایکی قسمدر برقسمی مدوّر اولور آکا پتك دیرلر وبرقسمی اوزون اولورکه چقور طیرفلغ
سنه دوکرلر هاون وامثالی کبی آکا کزینه دیرلر حکیم خاقانی بیت بکلبتیم اکرسرچه اکنی چون
شمع * نکوید آهن سرد طمع کزینه من * ثانی بمعنی کنجینه ثالث کرباس کنلغ یعنی قالن بزکه
چادر وآکا بکزر نسنه‌لر ایدرلر ؤ کزیده ؼ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله
ایله اصیرلمش معناسنه اسم مفعول اولور طالب آملی بیت نامهٔ پرهوس دربغ ماست *
لب هر آرزو کزیدهٔ ماست ؤ کسته ؼ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی سرکین یعنی
زبل حیوانات ؤ کشته ؼ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی محکم
شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا * انتقام کین او خود کشته است * ثانی اولمش
معناسنه دربونك شاهدی احتیاجی یوقدر هرکس بیلور اما خالی اولمامق ایچون حکیم انوری * قطعه
که مراد رهمه جهان جانیست * چون بناموس کشته ام منفور * هر دری نیستم چوکربهٔ رس *
شاید ار نیستم چوسك ساجور ؤ کلالیوه وکلاوه ؼ کلاهما بمعنی کالیوهٔ مرقوم کذا فی فرهنك
جهانکیری ؤ کلاه ؼ فتح لام واظهار هایله سیاه معناسنه در هر نسنه ده که سیاهلق اوله آکا
کلاه دیرلر ولایت پناه وکرامت دستگاه شیخ زین الدین علی کلاه حضرتلرینك کلاه لقبنه ایکی
سبب وار در کتب معتبره ده مذکوردرکه شیخك اجدادی سلطان الشهدا امام حسین شاه کربلا
رضی الله عنه حضرتلرینك اصحابندن ایدی امام حسینك شهادتی خبرین اشتدکده ماتم طوتوب
سیاه پوش اولدی مدة العمر کندی سیاه کیدوکندن اوتوری کندودن صکره اولادی دخی
سیاه کیمك رسم وعادت اولدی لاجل ذلك حضرت شیخ زین الدین علی واولادی وجمله اتباعی
ومرید وفقراسی سیاه پوش ایدیلر وبرسبب دخی شیخ مشار الیه برمحلده اعتکافدن چقدقده
اول عصرك کمال اولیاسندن برعزیز سیاه پشمینه دن برجبه دیکدیروب بطریق الهدیه شیخه
کوندردی شیخ آنی مدت حیاتنده فوق الغایه عزیز ومعتبر طوتار ایدی وامیر سید شریف جرجانی
رضی الله عنه بیورمشلرکه بن شیخ زین الدین علی کلاه خدمتلرینه ایرشمدکجه رفضدن خلاص
اولمدم والله تعالی حضرتنی بلدم ؤ کلچه ؼ سکون لام وفتح جیم فارسیله صقصغان قوشنه دیرلر
ؤ کلشکره ؼ کسر لام وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ورادهمله ایله بمعنی زنك یعنی پاس وکف
ؤ کلوبنده ؼ ضم لام وواو معروفله غلام بزرك مرتبه معناسنه یعنی امکدار اولوب قوللقدن چیقمش
غلام قدیم فرهنکلر اصحابی کلو لفظنی بزرك تعبیریله تفسیر ایلمشلر اما محمد هندوشاه نخجوانی وتحفة
الاحباب صاحبی کلوبنده بوغاز باغی اولان کلوبند ظن ایلمشلر ولکن صحیح سوز بودرکه دائما بوغازینه
قوللق ایدوب طعام کوردکده قراری قالمیان آدمه دیرلردین اصابت ایلمشدر بنده کلوتقد برنده
عجمك قاعدهٔ کایه‌لری اوزره بومقوله مرکباتده مضاف الیهی تقدیم ایدوب علم ایدرلر آکا بنا
معنای آخر جمله دن انسبدر ؤ کلوته ؼ ضم لام وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله ابریشمدن
استار مثل نزکب که عورات کهنه باشلرینه قورلر بعض نسخه ده صورغج معناسنه واقعدر ؤ کلوشه
ضم لام وواو وفتح شین معجمه ایله بمعنی زخم ابو المعانی بیت زتیغ غمزه شد صد پاره سینه * بیاید

بیایید برکاوشه لطف مرهم ﴿کاله﴾ لامك تخفیفیله وتشدیدیله دخی جایزدر شوری که قیونك وکچینك وصغرك اولسون اصمید روسایر حیواناتك دخی استعمالی جایزدر ﴿کله کاه﴾ فتح لام وکافله اول خانه یه دیرلرکه کاربانسرای میاننده یا پلاس اوله حکیم شفایی . بیت حرفی که کرنا مزد مجلس شاهست * افسانهٔ آینده وروندکله کاهست ﴿کنجاره وکنجره﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الجیم وراء المهمله زنان زیبایی وتحسین وجه ایچون عملی حسن ایدرلر یعنی یکاقلرینه سوردکلری قزللق درکه کنجار وکنجر دخی دیرلر ﴿کنج دیبه﴾ خسروك خزائن سبعه سندن اوچنجی خزینه آدیدر حکیم فردوسی . بیت دکر کنج نامش همی بشنوی * توکوید همان دیبهٔ خسروی ﴿کنج سوخته﴾ مرقوم خزائن هفتکانه دن بشنجی خزینه آدیدر سوختهٔ سنجیده معناسنه درکه مقبول وپسندیده معناسنه در حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش خوانند سوخته * ازان کنج کشورش افروخته * ثانی باربد خسرو مصنفاتندن برلحن بدیع اسمیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت زکنج سوخته چون ساختی راه * زکرمی سوخته صد کنج شهراه ﴿کنج نامه﴾ مدفنلر فتح طلسمات ایچون مغربیلرك مخصوص کتابلرینك آدیدر مولانا کاتبی . بیت غلامی خط ساقی سعادت ازلست * کدای میکده را کنج نامه در بغلست * وکتاب عزایم یعنی ارواح دعوتی وقاعدهٔ تسخیری وبعض عزیمت یازلمش کتابدر خواجه حافظ بیت فغانکه درطلب کنج نامهٔ مقصود * شدم خراب جهانی زغم تمام ونشد ﴿کنجه﴾ اوج معنایه کلور اول ولایت آذربایجانده برشهر مشهورك آدیدر مولانا هاتفی . بیت زکنجه بکنجینه آورد رخت * برومیوه افشاند چندین درخت * ثانی هکبه که خرچین دخی دیرلر استاد لطیفی بیت درکنج نهاد آن بهارا * بنهاد براسب بادپارا * حق ادا بودرکه بولغت بو معنایه مناسب اولان ضم کاف عربیله کرکدر ایدی ثالث قوپروغی کسلك اشکه دیرلر شمس فخری . بیت هرکز مثل زید کسی ازوی حسودرا * نیسبت کند بعیش کسی هیچ کنجه را ﴿کنجینه﴾ سکون نون اوله وکسر جیمله خزینه معناسنه بعض فرهنکلرده کیلار معناسنه روایت اولنمشدر ﴿کنداویه﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وضم میمله اطفالك رحم مادردن بیله چقان مردار قیلی لفظ مرکبدر کند ایله مویه دن عربیده زعب دیرلر ﴿کندانه﴾ سکون نون اول وفتح ثانیله کندنا دیدکلری بکه ترکیده پراسه دیرلر عربیده ثوم بری دیرلر ﴿کندمه﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله سکل دیدکلری علت که وجود انسانده ظاهر اولور سببی فضلات بلغمدر عربیده ثولول دیرلر وضم دال مهمله ایله دوکمه ک بغدای که شوربا وهریسه ایدرلر ﴿کندنه﴾ سکون نون اول وفتح دال مهمله ونون ثانیله بمعنی کندنای مرقوم ابوالمعانی بیت ندارد فرق هرکز پیش آن خر * یاباشنده کندنه یاسیب شاهی ﴿کندواله﴾ سکون نون ودال مهمله وفتح واو ولاملهٔ قودرمش قورده دیرلر میرنظمی بیت بخون عدو را چنان میل دارد * میان رمه کند واله فتاد ﴿کندوخانه﴾ سکون نون اول وضم دال مهمله وفتح خاء معجمه ونون ثانیله کوچك سپند وبال قوانی لفظ مرکبدر برجزؤی کند ودرکه قوان معناسنه در وبرجزؤ ویده خانه درکه کندویه صفتدر ﴿کندوله﴾ سکون نون وضم دال مهمله وواو معروف وفتح لامله . بیوك غله سیدی معناسنه میرنظمی . بیت یه پیشش مال دنیا چیز کمتر * بکندوله دهد لولوی وجوهر ﴿کنده﴾ سکون نون وفتح دال

مهمله ایله قوچه و قری معناسنه ودخی مردار قوش نسنه لره دیرلر ڭ کواچه ع فتح جیم فارسیله بمعنی کواچوی مرقوم یعنی صالنجق که اطفال صالنورلر ڭ کواره ع فتح راء مهمله ایله باچقدن دوزلمش کوب که ایچنه غله وذخیره قورلر وآری بال یاپدوغی طپرا قدن پتك وفرهنك جهانکیریده بمعنی صغر سوریسی وامثالی حیوانات سوریسی مرویدر ڭ کوازه ع فتح زاء معجمه ایله صغر تماج صغر سوردوکی اوجی سوری چبق که آنکله صغری یوریدر میر نظمی بیت پس کاومیخرامد درمفازه * بدست اندرهمیکرده کوازه ڭ کواشمه ع سکون شین معجمه ایله زنان باشلرینه اورتدیکی چادرکه عربیده مقنعه دیرلر ڭ کوچه ع سکون واو وفتح جیم فارسیله ایپلك رشته معناسنه ڭ کودره ع سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله آلتی معنایه کلور اول برنوع قازدراتی بغایت بده رعسیر الهضم اولمغله اکلی صاحب طبع اولانه مشکلدر استاد فرخی بیت شیراز توچنان نرسد چون کودره ازباز * پیل از توچنان نرسد چون کبك زشاهین * ثانی بمعنی کوساله یعنی بزاغو زراتشت بهرام که موبد اندن برمشهور موبددر صاحب طبیعت شاعردر حیوانات اتی یمك وذی روح اولدرمك حتی کهله وپوره اولدرمك مذهب باطللرنده حرام اولدوغنه بناء دیمشدر بیت بکشتن نیارد کسی کودره * وزان کوسپندی که باشد بره * ثالث برنوع غله مثالی نسنه در وکندم ایله بله بترخود رودر زراعت اولنر جودره دخی دیرلر رابع ایرانی بر پهلوان مبارز آدیدر خامس صغن یاورسنه ده دیرلر سادس برنوع دباغت اولنمش دریدر کودریده دیرلر ترکیده ضم کاف عربیله در ڭ کوره ع سکون واو وفتح راء مهمله ایله سیل آقوب یرتدوغی یره دیرلر شمس فخری * قطعه * خسرو ملك شیخ ابواسحق * اعظم الشان فی العلا قدره * آنکه باشد برجلالت او * اطلس چرخ ژنده ووتره * همه پاداش داند واحسان * خالی ازانتقام وبادافره * بود باقی همیشه تاباشد * کوه ودریا وکودر وکوره ڭ کوزغه ع سکون واو وفتح زاو غین معجمتین ایله پنبه قوزاغی که معربی جوزغه در ڭ کوزینه ع سکون واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمه وفتح نونله برنوع حلوادر قوزایچی یاخود بادامی دوکوب عسل ایله آمیخته ایدوب یاغلی خمیری یوفقه آچوب ایچنه اول بادامی قویوب پشوررلر بعده اوزرینه عسل ویاشکری اریدوب دوکرلر عربیده لاملهلوزینه واوزینج دیرلر اوز بادامدر شاعر بیت نباشد درجهان هرکز چنین مطلوب دیرینه * خوشا پالوده شکر زهی حلوای کوزینه ڭ کونده ع فتح واو ودال مهمله وسکون نونله اون وامثالی قوینلان چوال استادلبیبی بیت مانندکسی که روزباران * بارانی پوشد ازکونده * مجمع الفرسده کاف عربیله مرویدر ڭ کوهرابکینه ع صرچه دن کوك رنکلو دوزلمش نسنه وبعضیلر فیروزه یه دیرلر ڭ کویسته ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوکلمش غله هرنه اولورسه ده ع کویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی کویش مرقوم یعنی آیران طرفی که ایچنده یاغ چیقاررلر ڭ مع الیاء التحتانی * کاری ع کسر راء مهمله ایله بی مدار ونا پایدار نسنه یه دیرلر نتکم شاعر * رباعی * دنیا کذرانست اکر بیداری * درخواب مباش اکر تو دنیاداری * دنیا همه درغرور دارد یاری * پس غره مشو زروز کار کاری ڭ کازی ع کسر زاء معجمه ایله برشکوفه آدیدر کذا فی المجمع ڭ کانی ع کسر نونله یفعلنمکه راضی

راضی وقائل اولان عورت ویاخود اوغلان ترکیده سکیلور دیدکاری معنایه در ﯖ کاودشتی ع صغن وکیك دیرلر بیان صغری دیمك اولور ﯖ کاودی ع سکون واو وکسر دال مهمله ایله ابله واحمق وبیخرد معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت به صحبت میار کاودی بیخرد * که او پرده ذوق وعیشت درد ﯖ کاوکوهی ع عربیده بقر الوحش وایل دیرلر دورت نوع اولور برنوعی چشمه وبیکار وارمق کنارلرنده اولور وصحرالرده کزر بو نوعی صاروزنك اولور سائر رنکلوردن بهتردر و برنوعی دخی عمان وبحرین طاغلرنده اولور اکا مجوز دخی دیرلر و برنوعی دخی یایلاق طاغلرده اولور و برنوعی دخی طاغ اتکلرنده واغاجلق اراسنده اولور جمله سی طبیعتده بر برینه مشابهدر بونلر خسته اولدقلری حالده یلان بولوب یرلر بامر الله تعالی صحت بولورلر واکر طشره ده بوله مز سه لابد بر یلان دلوکی بولوب بورنینی اول دلوکه صوقوب دم چکدوکی کبی آهنی مقناطیس نجه جذب ایدرسه بونك دخی دمی یلانی اویله جذب ایدوب چقارر البته ابتدا قویروغندن یمکه باشلر یلان مضطرب اولوب چبالدقجه زهری آغزندن چیقوب دوکیلور چونکه تماما ییه اول وقت بدنده حرارت وحدت حاصل اولوب کوزلرندن مجاری یاش روانه اولمغه باشلر اول محلده ابتدا اقان یاش کوزی بیکارنده مجتمع اولور وکیدرك طوکر قابت اندرقات اولور وقتا که آنی طوتوب اولدورەلر اول کوزی بیکارنده مجتمع اولان چرکی آلوب مسموم اولان آدمله برمقدار یرندە دمور ویاخود پولاد ویاخود محك طاشی اوزرنده حك ایدوب ایچورەلر باذن الله تعالی اول مسموم اولان کمسنه زهردن خلاص اولور ایشته پادزهرك اعلاسی بویله جه اولاندر ﯖ کبرکی ع سکون باء موحده وکسر راء مهمله وکاف ﻟﻪ برنوع شراب ظرفیدر آنکله شراب ایچرلر مولانا محمود ابن یمین * قطعه * والاشهاب دولت ودین آنکه از کرم * ماننده معن دیده وهم آل برمکی * دارم طمع ز جود تو یك کبرکی شراب * بفرست وبنده را مکن از خویش مشتکی * ورنیست کبرکی بفرست آنچه هست از انك * هرچه آید از تو خود نبود غیر کبرکی * ﯖ کداغازی ع طائفهٔ اولیان وجماعت جانبازه دیرلر فرس قدیمده ریسمان بازه یعنی ایب اوزرنده اوینایانه غازی دیرلر متأخرین جانباز ایله مجاهد میاننی تفریق ایچون کدا لفظنی غازی یه مضاف ایدوب علم ایلدیلر حضرت مولانا قدس سره بیت جنبش جان کی کند صورت کرمابه * صف شکنی کی کند اسب کداغازی * مولانا مطهر * قطعه * دهی که مال ندادی ملوك را به سپاه * کنون چنانست که کرمال آن کثیر وقلیل * بشود برات کداغازیان آینده * ز اولیاش کنیز کهین کند تحصیل ﯖ کدایی ع دانجیلاك حکیم انوری بیت بدین طریق کدراندم کمان کدیه مبر * به بنده کرچه کدایی طریقت شعر است ﯖ کرای ع فتح راء مهمله واظهار یای تحتانیه ایله بش معنایه کلور اول میل ورغبت معناسنه حکیم فردوسی بیت بیکسو کرای از میان دو صف * چه داری چنین برلب آورده کف * حکیم اسدی بیت بسو کند وپیمان ایا من کرای فرستادم اینك خط من کوای * ثانی طوتمق کرفتن معناسنه حکیم فردوسی بیت کرفتم کمر بند اسفندیار * کرا ینده دست مرا داشت خوار * حکیم انوری بیت بر سر جمع بکو بیدکه ای قدر ترا * آسمان پای سپر کشت وزمین دست کرای * ثالث بمعنی کران وثقیل حکیم فردوسی بیت زمین از کرازی سده سر کرای * که بیچاره کشت از پی چار پای * رابع حمله

ایتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه بیت حمله بردن بود کرا ییدن * کاروزارست وجنك
کوشیدن * خامس تاتار پادشاهلرینك لقبی درکه محمد کرای وسلیم کرای دیرلر علی هذا القیاس
هر مملکت پادشاهلرینه مخصوص لقب وار انکله سایرندن ممتاز اولورلر تاتار پادشاهلرینه کرای
وعجم پادشاهلرینه یعنی ایران زمین شاهلرینه کسری وکی دخی دیرلر وتوران پادشاهلرینه خاقان
وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن
پادشاهلرینه تبع ومصر پادشاهلرینه فرعون وروم پادشاهلرینه قیصر واسلام پادشاهلرینه
سلطان دیرلر ابن یمین بیت ای صبا لطفی بکو کر بکذری بر صبحکاه * بر جناب خسرو
خسروزشان کرای شاه * معلوم اولا که کرای لغتی هر فرهنکده میل ورغبت معناسنه روایت
ایلمشلر نتکم ابتدا بو معنا ایله ذکر اولندی اما خاطر فقیره خطور ایدرکه کرای اسم فاعل اوله
کراینده معناسنه ودخی صیغه امر اوله نتکم شاعر دیمشدر بیت بروی دل ابواب دانش کشای
بدرکاه ارباب دانش کرای * کردنای کافک ضمی وسکون را وفتح دال مهملتین ونونله کباب شیشی
معناسنه در شمس فخری بیت هر دل که در هوات نه چون مرغ پرزند * چون مرغ نیم بسمل وجه
کردنای بود * فرهنك میرزاده بمعنی کل سرخ ویر اغاجدر اطفال النه ویررلر یوریمك ایچون اشاغی
اوجنده تکرلکی اولور اکا یاپشوب تکرلك دوندیجه طفل دخی یوریمکه الیشور عربیده اکا دوامه
ضم داللهٔ کذا فی کتاب السامی * کرکوی کافک ضمی وسکون راء مهمله وضم کاف فارسیله توران
پهلوانلرندن بر پهلوان ادیدر افراسیابك امدادینه کلمشیدی وافراسیاب انی پیران ویسه یه
قوشوب طوس ورستم ایله جنکه کوندرمش ایدی * کرما فزای کافک ضمی سال ملکیدنه
اوچنجی ایك ادیدر اسی ار توررد یمك اولور اخر بهار ایی در روم لساننده ایار دیرلر * کرماهی
سکون راء مهمله ایله یابن بالغیدر * کری کافک ضمی وکسر راء مهمله ایله هر اوچلکه دیرلر عموما کرکسه
مساحت ارض ایچون جریب دیدکلری اوچلك اولسون ترکیده دونم دیرلر حکیم انوری * قطعه *
کر رئیس مرد منصور انکه در هفتاد سال * شعر نشنید ونکفت اینك دلیل مهتری * زانکه
امثال مرا پی شاعری بسیار داد * کاخهای بود ششش در باغهای چل کری * وکرکسه ارشون
اولسون ذراع معناسنه حکیم سنایی بیت باش تاچون چشم ترکان تنك کردد کور تو * کرچه
خودرا کور سازی در مسافت ده کری * وکرکسه کیله اولسون صاع معناسنه حکیم خاقانی
بیت چرخست خوشه زکانش مدار چشم * کان صاع کردهد دو کری یك قفیز نیست *
بو معنایه حکیم قطران ارموی بیت دهد او سیم بقنطار ویواقیت بکنج * دهد اوزر بانبار ولالی
بکری * وکرکسه قوم ساعتی اوچلکی اولسون وکرکسه صو ساعتی اوچلکی اولسون اول
بویله درکه باقردن بر جام دوزب دیبنه بر کوچك دلك قورلر وانی صویه قورلر اول جام اول دلکدن صویله
طولدقده بر ساعت نجومی اعتبار ایدرلر بو معنی تفصیلا کر بالغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاالله
تعالی * کرای کافک ضمی وفتح زاء معجمه ایله کزیدن لفظندن اسم فاعلدر ایکی معنایه در اول ضرر
ایدیجی ثانی اصیریجی معناسنه شمس فخری بیت اهتمام تو کشت جان پرور * انتقام تو کشت
روحکزای * کزبی کافک ضمی وسکون زاء فارسی وکسر باء موحده ایله کزباء مرقوم معناسنه یعنی
زیباس نوعندن بر اوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری * کزردشتی کافک ضمی اطبا طب کتابلرنده شقاقل

مشقاقل دیدکلری کوکدر بغایت نافع نسنه‌در وتازه ایکن یوور لطیفدر ومرباسنی دخی ایدرلر
کرز بوتی دخی دیرلر کرژونی ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر نونله طام دیرکلری اوزریشه
قونیلان اینجه اغاجلر اکثر کوی اولرنده اولور مختصر دام اورتیسی درز یرا شهر اولرنده دیرك
اوزرینه تخته دوشرلر کشتن روی اضافتله یعنی نون مکسور اولمق ایله برعلتدر اطبا القوه
دیرلر بلغم فاسد حرکتندن اولور یوز وآغزاکیلور کشی کسر شین معجمه ایله ناز وافتخار
ایله صالنمق وخوش اولمق کذا فی المجمع کاوفروآمدکی بوغازده واقع اولور برعلتدر اطبا
اول علته خناق دیرلر کندوری سکون نون وضم دال وواو معروف وکسر راء مهملتین ایله
پیشکیر معناسنه یعنی سفره مقرمه‌سی دیمك اولور شمس فخری بیت برای خوان شهنشاه
ملك دست قضا * کند ز اطلس والای چرخ کندوری کوانجی فتح واو وسکون نونله دلیر
وپهلوان معناسنه بعض نسخه‌ده سیزدار وسپهسالار معناسنه حکیم فردوسی بیت بدرکاه
شاهت میانجی منم * که درشهر ایران کوانجی منم کونجی حذف الفله کوانجی معناسنه‌در
وضم کاف وکسر واو ایله بمعنی عزیز کوری سکون واو وکسر راء مهمله ایله طبل ونفیر
وشنالك ایله کتملك معناسنه کوهرزای نیکوکار وهنرمند عاقل وکامل معناسنه‌در کذا فی
فرهنك جهانکیری کوهری اوج معنایه کلور اول جواهردن دوزلمش اولان نسنه‌یه دیرلر
هرنه اولورسه مرصع کبی حکیم خاقانی بیت چشمهٔ خضر ساز لب از لب جام کوهری * کز ظلمات
بحر جست آینهٔ سکندری * ثانی صاحب اصل ونسب واصیل کحیلان آته دیرلر ثالث جواهر
فروش وجواهر شناس حقنده دیمشلر * مصرع * قدر زر زرکر شناسد قدر کوهر کوهری *
کی پرقوشدر قنادی ابلق اولور آندن اوق یاکی ایدرلر بهدم دخی دیرلر شاعر * رباعی *
عارف پز تیرنی زکی خواهد کرد * وز رشتهٔ جان خصم نی خواهد کرد * برسینهٔ دشمنان شه
خواهد زد * شنجرف زخون دل وی خواهد کرد باب الکاف الفارسی المکسورة مع الالف
کردنا سکون را وفتح نون ودال مهملتین ایله بمعنی کاسهٔ زانو یعنی دیزکوزی معناسنه‌در
کیا اوت که کیاه دخی دیرلر عربیده نبات دیدکلریدر شاعر بیت سرمردم نه دیکر بار خیزد
کیا باشد که آن هربار خیزد کیانا فتح یای تحتانی ونونله عناصر اربعه‌یه دیرلر امیر خسرو
بیت همه آزاد کیست همت او * قهر کردست مرکیا نارا * کیانادن مراد عناصر اربعه‌نك
صورتی بیان ایدر کیرا بوزن زیرا طوتیجی معناسنه مبالغه ایله اسم فاعل صیغه‌سیدر
کیمیا سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وکسر میمله بمعنی ریماز یعنی جامه بولغت ایله ریماز
وریمز لغتلرین فرهنك جهانکیری صاحبی جامه معناسنه روایت ایلمش امامقوله جامه ایدوکین
بیان ایلمامش باب الکاف الفارسی المکسورة مع الباء الموحدة * کران رکاب ثابت قدم وحرکتده متانت اوزره اولان آته
وآدمه اطلاق اولنور وآت اوزرنده مردانه ودلیرانه اولانه دیرلر خواجه سلمان بیت
کرآن عنان کرانی که کوه کران رکاب * جستی کران زصدمهٔ کرز کران او کرداب سکون
را وفتح دال مهملتین ایله دریاده واقع اولان چوروندی لفظ مرکبدر کرد ایله آبدن میرنظمی بیت
چوکشتی لنبر افتاده بکرداب * مپرس زان بعد ازین راه اصحاب کریب کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله اول نسنه‌درکه اکنجیلر تارلایی تقسیم ایدوب برمقدار اراعتبار ایله ترکیله

دوم وعربیده جرب دیرلر کاهی آخرندن حرف ثانی ترخیم ایدوب کری دیرلر ؏ کلاب ﻉ
بوغرلش باچلق که لفظ مرکبدر کل ایله آبدن صولو باچلق دیمك اولور ؏ مع التاء المثناة ﻉ
؏ کدست ﻉ فتح دال وسکون سین مهملتین ایله قارش که بدست دخی دیرلر عربیده شبر
معناسنه در کسر شین معجمه وباء موحده ایله ابو المعانی بیت این بود پیش زنان کیر چنین
یك کدست قامت وهم چار انکشت ؏ کران پشت ﻉ فتح راء مهمله وضم باء فارسی وسکون
شین معجمه ایله متکبر وخود بین وکاهل کذا فی المجمع وله بیت نیاید آدمی از هر کران پشت
نباشد اسب پالانی هنرور ؏ کران سرشت ﻉ بو دخی کران پشت معناسنه در ؏ کرفت ﻉ
کسر راء مهمله وسکون فا ایله درت معنایه در اول کرفتن لفظندن صیغه ماضیدر طوتدی
معناسنه ثانی طعنه معناسنه بو دخی ایکی معنایه در بری نیزه اوروق بو معنا عربیده در وبری
سرزنش ومؤاخذه معناسنه بو معنی فارسیده در یعنی طعنه ایله سویلنن سوزه کرفت دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * فرج استرلابیق حلقه زرست * زر عاشق روی زرد
واصفرست * از کرفت من زجان اسپر کنید * کرچه اکنون هم کرفتار منید * خواجه سلمان
بیت اکر بهیچ نکیری توصید را چه کنند * کرفت بر طرف تست نیست بر نخجیر * ثالث بمعنی
غرامت وتاوان صوچ وجرم عبید زاکانی بیت بیچاره آدمی که ندارد بهیچ حال * نی بر ستاره
دست ونه بر آسمان کرفت * شمس فخری بیت تو همچو آفتابی وبد خواه شب پره * نبود
بر آفتاب زخصمی اوکرفت * رابع نایك بر نوع قصه سنه دیرلر صداسی نیز چقار ؏ کزیت ﻉ
سکون زاء معجمه وکسر یای تحتانیله ایکی معنایه در اول اول ماله دیرلر که رعایادن عشر محصول
وخراج ارضیه نامیله آلنور حکیم فردوسی * مثنوی * همه پادشاهان شدند انجمن * زمین را
ببخشید وبرزید رسن * کزیتی نهادند بر یکدرم * کز ایدون دهقان نکردد دژم * نهادیم
روی زمین را خراج * درخت کزیت از پی تخت وتاج * ثانی کفره دن جزیه نامیله آلنان
ماله دیرلر بو معنالرده کزید دخی دنیلور شیخ سعدی بیت اکر نه راعی خلقست زهرمارش باد *
که کرچه میخورد او کزیت مسلمانیست * کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله دخی استعمال اولنور
شیخ نظامی بیت کهش خاقان خراج چین فرستد * کهش قیصر کزیت دین فرستد *
؏ مع الجیم * کریج ﻉ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله پاره معناسنه که بر نسنه دن کسلمش
اوله قاون وقارپوز وامثالی نسنه لر دلیمی ودخی یاقه اوینه یسی وسائر قماش وبز پاره لری ودخی اوه ن
بولنمش بر مقدار یر بو مقوله لرك جمله سنه دیرلر حکیم سنائی بیت همه عالمی سرای وبستانست
این کریج بتر ز زندانست ؏ کیج ﻉ سکون یای تحتانیله معجب وخود ستای ودخی احمق
وسرکشته معناسنه شمس فخری بیت ای فلك در رفعت وتعظیم تو چون خاك پست * وی خرد
با دانش وتدبیر تو معیوب وکیج ؏ مع الجیم الفارسی * کرچ ﻉ فتح راء مهمله ایله ترکیده دخی کرچ
دیرلر لکن کاف عربیله طاشی یاقوب بعده صو ایله سوندرب عمارت ودیوار صوارلر فارسیده اصل
آدی کچ در ابن یمین بیت نایدلر خاك وکچ وسنك اینچنین طاقی مکر * خاکش از مشك وکرچ
کافور وسنکش کوهرست * حکیم زجاجی در صفت عمارت بیت بهم در به پیوست فرزانه
سنك * در آنجا بود از کرچ بوی ورنك ؏ کرده پچ ﻉ سکون را وفتح دال مهملتین وکسر باء

باغارسیله طولانمق وطولاندرمق و برنسخه یی چوره یه آلمق ودخی آش بیشیرلراوتی تخته یه دیرلر معنای
اولاریسنه کرده بودخی دینلور ع مع الخاء المعجمه * کل سرخ ع کسر لام وضم سین مهمله ایله آتشی
دیدکاری قزل طپراق که بعض اغاج وتخته بویارلر عربیده مغره دیرلر ضم میم وسکون غین معجمه وفتح
راء مهمله ایله آندن برداق یا پلسه یاخود برمقدارین صویه براغوب صوین ایچسه لر تسکین
حرارت کیندایدر وحمای صفراویه یه نافعدر ع کل شخ ع کسر لام وشین معجمه ایله اوزلی یاپشق که
پاصه قدح ایاغه یاپشوب بیله قالقار ع مع الدال المهمله * کرایید ع فتح راء مهمله ایله بمعنی
کاهد یعنی اکسیلور شمس فخری بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم را
می کرایید ع کرد ع سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول معنای حقیقی سی یعنی
موضوع لهی ذکر مید ومدور معناسنه ثانی جمع اولمق بو ایکی معنایه شاعر بیت زر را برای
صرف کند سکه دار کرد * لعنت بر آن کسی که وراکرد میکند * ثالث شاه معناسنه حکیم فردوسی
بیت همیرفت سوی سیاوش کرد * بماه سفندارمذ روز ارد * بو معنا یله معنای ثانیه یعنی جمع
معناسنه وله بیت زختلان واز ترمذ ویسه کرد * زهر سوسپاه اندر آورد کرد ع کردا کرد ع
چپ چوره وقات اندر قات دائره اولمق شیخ نظامی بیت همه در جلوه کرداکرد خسرو *
کواکب واربرکرد مه نو ع کردباد ع سکون راودال مهملتین وفتح باء موحده ایله قاصرغه
معناسنه که بادکرد ودوله وکردباده دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت در افتادنا که بروکرد باد
بردکرد بر پشت او کیقباد * قاصرغه چوریاوب کتدوکندن دائره یه کیرمک معناسنه دم
استعمال اولنور استاد فرخی بیت همی فکند بشیر وهمی فکند بیوز * چو کردباد همیکشت
بر یمین ویسار * عربیده قاصرغه یه ذوبعه دیرلر ع کروند ع سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله
تمرکو علتی که وجود انسانده ظاهر اولور کربوند دخی دیرلر ع کره بند ع کسر راء مهمله ایله
دوکمه که قفتانه دکرلر خواجه حافظ بیت نقاب کل کشید وزلف سنبل * کره بند قبای غنچه
واکرد * واوچقور باغنه ده دیرلر ابو المعانی بیت کشاد داد کره بند پرده پرنور * بکف کرفته
بمفتاح کنج پنهانرا ع کربوند ع آغزده اولان اوچق که تبخاله ده دیرلر وبعضیلر تمرکو دخی دیمشلر
ع کزید ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور کزیت مرقوم کبی اول رعایادن
ودخی زراعت ایدنلردن عشر محصول وخراج ارضیه وباغ وباغچه وبوستان وپنبه وزراعت اولنمش
تسنه لرکه رسم عشری معناسنه شیخ نظامی بیت کزید ر باخوارکان چون دهم * بخود بر چنین
خوار بی چون کم * امیر خسرو بیت کر ده ن از لقمه نخواهد نزید * معده زدندان ستاند کزید
ثانی اهل زمه کفره دن آلنان خراج که جزیه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کتاب خویش
نخوانیم وزو عمل نکنیم * که تا کزید ستانند چون زاهل کتاب * فرهنک زفنکویاده بمعنی رشوت
دیو یازمش ع کله مند ع شکایتجی یعنی شکایتلو ظلمدن اولسون رنج و زحمدن اولسون
ع کیسوبند ع سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله صاچ باغی که صاچ کیسو دربند باغدر
کمی التوندن ایدوب انجو ایله برطوب ایدوب صاچك اوجنه باغلرلر ع مع الراء المهمله * کرانخوار
فتح راء مهمله وسکون نون وخاء معجمه مفتوحه وواو معدوله ایله بمعنی بسیارخوار اکول
معناسنه سیف اسفرنکی بیت همچو حمار است درد تو که نکردد * جز بکرانخواری شراب

شکسته لغ کران سر ح بمعنی متکبر ومعجب ودخی لشکر وسپاه انبوه کذا فی شرفنامه
لغ کردبر ح سکون راودال مهملتین وضم باء موحده ایله برآلتدر چادر طنابی کیچرجك یری
آنکله دلوب طناب کچوررلر لغ کرده بر ح بودخی ضم باء موحده ایله طولانمق وطولاندرمق
ونسنه یی چوزره یه آلمق کرده پیچ کبی لغ کرفتار ح اسم فاعلدرکه لفظ مرکبدر کرفت ایله آردن
معناسی محبوس اولیجی وبرنسنه یه مبتلا اولیجی مثلا بعشق کرفتار شد دیرلر مبتلا شد دیمکدر
لغ کر ح کسرهٔ مجهوله ایله ایکی معنایه کلور اول قوبجی ودموزجی وامثالی اهل صنایعك
کوروکی ثانی کیرلفظنك مخففیدر استاد دقیقی. بیت کمان معرکه مرابی توجای هال بود*
جزازتودوست کرم خون من حلال بود لغ کرنج بشیر ح کسرراوسکون نون وجیمله سودلی
پرنج یعنی سودلی آش کذا فی المجمع لغ کزیو ح کسرزاء معجمه وسکون یای تحتانیله صالارده
یعنی کوی کتخداسی وبللو باشی معناسنه کاف عربیله ده جائزدر نتکم ذکر اولندی ابوالمعانی
بیت مهم بود سرکاری همه بکارجهان* خراب میشود آن ده که بی کزیر بود لغ کالکر ح کسر
لام وفتح کاف عربیله لغ کلیکر ح کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بالچق اشلیجی
کلکار ایله برمعنایه در اثیرالدین اخسیکتی. بیت زمانه هست بدولت سرای تومعمار*
چوآفتاب مهش صد کلیکر ومزدور لغ کیار ح فتح یای تحتانی ایله تکاسل وتکاهل معناسنه
استاد دقیقی. بیت خم ازدار همه سال باکیاربود* بساسرا که جدا کرد از ومانه کیار لغ کیازار ح
فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله چایر وچمن معناسنه درکه لفظ مرکبدر کیا ایله زاردن چمنزار ومرغزار
وکشتزار کبی لغ کیاه شتر ح فتح یای تحتانی وکسرها وضم شین معجمه وتاء مثناة ایله دوه دکنی
ترکیده کون دیرلر شاعر. بیت شتر ز ریحان وسنبل زکل* کیاه شتر بهتر آید خورش لغ کیای قیصر
براوتدر عربیده اکلیل الملك وکلیل الملك دخی دیرلر لغ کیر ح صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر
زهکیر وپیشکیر کبی وسرزنش وطعنه معناسنه که عربیده مؤاخذه دیرلر خواجه حافظ. بیت
یارب مکیرش ارچه دل چون کبوترم* افکند وکشت وعزت صید حرم نداشت* وبرمعناسی
دخی قیاسدر مثلا بکیرکه توفلان شدی دیرلر طوتکه فلان اولدك نتکم شیخ سعدی. بیت ای
آنکه باقبال تودر عالم نیست* کیرم که غمت نیست غم ماهم نیست لغ کیراکیر ح ترکیده
طوت قاب دیدکاری معنایه درکه جنك وغوغا محلنده استعمال اولنور مولانا هاتفی. بیت
برآمد خروش بکیرابکیر* یکی خورده نیزه دکر خورده تیر لغ کیرودار ح جنك وآشوب
معناسنه ترکیده اورطوت دیدکاری معنایه درصفت جنکدر مطلق جنك معناسنه ده استعمال
اولنور میرنظمی. بیت بجوش آمده شورش کیرودار* زهردوطرف کشته شد بیشمار*
لغ کیفر ح سکون یای تحتانی وفتح فا ایله ایکی معنایه در اول جزا ومکافات بد انتقام معناسنه
ابوشکور. بیت مار راهرچند بهترپروری* چون یکی خشم آورد کیفر بری* ثانی بمعنی
پشیمانی شمس فخری. بیت هرکه درملك او بد اندیشد* بردازحد تیغ اوکیفر لغ کیودر ح سکون
یای تحتانی وواو وفتح دال مهمله ایله صودن حاصل اولان خرده قورتجغزلره دیرلر لغ مع الزاء
المعجمه* کراز ح فتح راء مهمله ایله بمعنی رفتار کرازیدن صالنمق معناسنه در یعنی خرامانی
صالنوب یورومك میرنظمی. بیت بتاج وتخت شهی سرفراز* بشوکاشن عیش وعشرت کراز*

كراز ﯾ كريز ﻓﻲ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله كريزيدن لفظندن صيغهٔ امر درقاج
معناسنه وكاهى اسم مصدر استعمال اولنور شيخ سعدى . بيت وقت ضرورت چونماند كريز *
دست بكيرد سر شمشير تيز ﯾ كبيز ﻓﻲ كسر مهمله سدك كه شاش دخى ديرلر عربيده كى بول معناسنه
حضرت مولانا قدس سره . بيت . بيا اى پاك مغز من بسو كار از نغز من * برغم هر خر كاهل كه
مشك او كبيز آيد * امير خسرو * قطعه * كراز برهمن وجوكى كرامتى ديدى * مبند دل كه
چو دين نيست آنهمه خاكست * كبيز نيز بصفوت چو آب روى نماست * وليك فرق همين كان
پليد واين پاكست ﯾ كيز ﻓﻲ سكون ياى تحتانيله بوزن چيز چام اغاجيدركه غيژ وقيژ دخى
ديرلر ﯾ مع السين المهمله * كرياس ﻓﻲ سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانيله آستانهٔ كبار ووزرا
وديوانخانه معناسنه دخى روايت اولنمشدر كذا فى فرهنك جهانكيرى . بو معنايه مير نظمى
* مثنوى * كه اوآصف نظير وزيب ديوان * شه كرياس عالى چرخ ايوان * مكرر وزى
نشسته صدر كرياس * در آنجا جمع بوده جمله اجناس * شده كويا كه ديوان سليمان * كه كشتم
انس وجن در زير فرمان ﯾ كريس ﻓﻲ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله كريستن لفظندن
مخففدر اغلدى معناسنه ابو المعانى . بيت اكر خواهى خلاص از جرم وعصيان * مشو خندان
سحر كاهان بكريس ﯾ مع الشين المعجمه * كراش ﻓﻲ فتح راء مهمله ايله بمعنى آشفته شدن
يعنى دلواولق معناسنه اسم مصدردر ﯾ كرانكوش ﻓﻲ فتح راء مهمله وسكون نون وضم كاف
فارسيله صاغر لقدن عبارتدر معناى تركيب قولاغى آغر ديمك اولور مير نظمى . بيت اكر
راحت بخواهى در همه حال * بشو هرجا كرانكوش وزبان لال ﯾ كرده بالش ﻓﻲ سكون را وفتح
دال مهملتين وباء موحده وكسر لام مدور كوچك يصدق كه اوك كوشه سنده ايكى يصدق اراسنه
قورلر وبعض محلده قولتق آلتنه الوب اتكا ايدرلر وله . بيت كرده بالش نهاده زير شكم * زده بر سيم
سر قبه علم ﯾ كرشه ﻓﻲ كسر راء مهمله ايله كرشمه لفظندن ترخيم اولنمشدر وله . بيت كند
ناز وكرشه آن شاه خوبان * هر آندم كه نياز انكيز باشم ﯾ كش ﻓﻲ بمعنى دل پور بهاى جامى
. بيت از دهان وى و پليدىٔ او * هركه ديدش بروبشور دكش ﯾ كيش ﻓﻲ سكون ياى
ياى تحتانيله سمور كورك معناسنه مولانا هاتفى . بيت بمنع نه زربفت ونه كيش ماند * نه صد پاره
خرقه بدرويش ماند * مولانا هلالى محبوبك سياه سمور قلپاغى وصفنده ديمشدر . بيت كيش
سياه برسر آن شوخ دلستان * مانند ابر بر سر خورشيد سايبان * كاهى مطلق كورك معناسنه ﻓﻲ
ايراد اولنور سمور ووشق وامثالى مولانا هاتفى . بيت خاركش راكه پشت بود زكيش * ديد
بر دوش خويش خلعت وكيش ﯾ كيلاش ﻓﻲ سكون ياى تحتانى وفتح لام ايله اون معناسنه كه
آرد دخى ديرلر عربيده دقيق وطحين دخى ديرلر ﯾ مع الغين المعجمه * كريغ ﻓﻲ كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانيله بمعنى كريز يعنى قاچمق شمس فخرى . بيت دشمنت راز پيش قهرت نيست
قدرت رفتن ومجال كريغ * حكيم سنائى . بيت مرد را كشتنست سايهٔ تيغ * ورنه كيرد چو خير
راه كريغ * حكيم فردوسى . بيت كس از داد يزدان نيايد كريغ * اكرچه ببرد برآيد بميغ *
حكيم اسدى . بيت برآراست جم زود راه كريغ * شبى سخت تاريك وبارنده ميغ ﯾ مع الفاء ﻓﻲ
ﯾ كزاف ﻓﻲ فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه كلور اول بيهوده وهرزه وهذيان معناسنه كه كزافه

دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زهی جهول که معشوق او بخانهٔ او * بسوی خانه
نیاید گزاف می پوید * شمس فخری لاف معناسنه دیوب بو بیتی ایراد ایلمش بیت ایدل آخر چند
ازین طبع ملول * وی زبان تا چند ازین قول گذاف * وکلام باطل معناسنه حکیم اسدی بیت
تکیه داشتن سرکهٔ نام لاف * ازان به که دادن بیار از گذاف * ثانی بسیار و بیحد معناسنه حکیم ازرقی
بیت تو آن کسی که ز بهر گذاف بخشیدن * زرسم خلق همی کم کنی وسوم حساب ل مع الکاف ع
ل کچك ع فتح جیم فارسیله کانچه معناسنه در که غچك دخی دیرلر مولانا خوارزمی بیت زهر سو
چون کچك میکرد فریاد * دل اصحاب میگشت از غم آزاد ل گران سنك ع ایکی معنایه در
اول بمعنی سنگین یعنی وزنده آغر اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه واستعاره طریقیله آغر
جانلو یه ده دیرلر حکیم اسدی بیت تراکو سفندی ازان به بدی * که یاری گران سنك وفربه
بدی * ثانی قیمتلو جواهر و قماش وسایر هرنه اولورسه شیخ نظامی بیت بتارك برش تاج
دستور شاه * زگوهر گران سنك وتابان ماه ل گردك ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله دوت
معنایه گلور اول بمعنی خرگاه پادشاهان شیخ نظامی * مثنوی * دو گردك داشتی خسرو مهیا *
برآموده بگوهر چون ثریا * یکی ظاهر ز بهر باده خوردن * دگر پنهان ز بهر خواب کردن *
پری رخ را بسان پارهٔ نور * سوی آن خوابگاه آورد شاپور * گرفتش دست و بنشاندش بر دست
برون آمد دگر گردك برونست * درین گردك نشسته خسرو چنین * در آن گردك فتاده شود
شیرین * ثانی حجله خانهٔ عروس ترکیده فتح کافله کردك خانه یه دیرلر عروس ایچون ترتیب
اولنمش اوله خلوتخانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت مجز یانك دفت نبود نصیبی *
چو هستی خون خصی در روز گردك * ثالث یا کاتیج بالعجمه دخی دیرلر فارسیده آکا چیستان و پردك
دخی دیرلر عربیده لغز ضم لام وفتح غین معجمه ایله وهندی لساننده پهیلی دیرلر رابع بر نوع یاغلی
خمیرك ایچنه بادام ویاخود فستق دوکوب شکر ایله یاخود خرما ایله آمیخته ایدوب پشوررلر آکا
گلبند دخی دیرلر ل گلاسنك ع صپان طاشی مفتوحه ده دخی ذکری مرور ایلدی
ل گل تنك ع کسر لام وضم تاء مثناة ونون ایله صولو پاچق یعنی اول پاچق که قتی اولمیوب صوق
اوله ل گلناك ع سکون لام وفتح نونله پاچقلی یرغمناك وزهرناك کبی گل ایله ناکدن مرکبدر
مولانا جامی بیت گرنه سرچشمه زگل پاك شود * چه عجب زاب که گلناك شود ل گیارنك ع
فتح یای تحتانی وراء مهمله وسکون نونله چری باشی معناسنه میر نظمی بیت چو لشکر گرد
کردن شد محل تنك * بباید سعی وکوشش از گیارنك ل گیلك ع سکون یای تحتانی وفتح
لامله گیلانی دیمکدر اما گیلانیلرك شهرده اولانی روستایی یه گیلك دیرلر ل مع اللام ع
ل گردبال ع سکون را ودال مهملتین وفتح باء موحده ایله گردباد مرقوم معناسنه منقولدر
ل گریال ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله اول نسنه یه دیرلر که هفتجوش یعنی یدی نوع
معدندن دوزلمش بریاصی تخته اوزرنده قوم ساعتی شیشه سی کبی مزبور معدنلردن ایکی جام
وضع اولنمش دیبلرنده بر کوچك سوراخلری واردر حوض کبی بر یرك اورتاسنه قورلر تدریجله
جامك بر ینه صو طولوب اول بر ینك دلوکندن اقار هر برینك طلوسی بر ساعت نجومی تخمین
اولنمشدر و جام طولدقدنه اول معدندن بر چبق واردر اول تخته یه اورر ساعت مرور ایتدوکی

ایتدوکی معلوم اولورمذ کوزه جامه کری و تحته سنه کریال دیرلر میرمغنی بیت دانی چراست
ناله کریال هرکری * یعنی که این سرای مقام درنگ نیست * حکیم محمد رضا حکیمی مخلص * رباعی
کریال که نوحه میکنند کاه کری * دانی غرضش چیست ازین نوحه کری * یعنی که کری کری شود
عمر توکم * پیمانهٔ عمر کم شود تانکری ﴿ کل ﴾ مطلق بالچقدرکه عربیده کی طین ووحل
معنالرینه صوایله آغشته اولمش طپراغك جمیعسنه دیرلر یغموردن اصلانمش کرکسه قصدا
آدم اصلاتمش جمله سنه کل اطلاق اولنور خواجه حافظ بیت دوش دیدم که ملایك در میخانه
زدند * کل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند * وعملسز اولان بالچغه دخی کل دینلدوکی بوبیتدن
فهم اولنور استاد بیت بکردش زاب وکل سوری رسیده * کل سوری زاطرافش دمیده *
﴿ کیل ﴾ سکون یای تحتانیله برطایفه نك اسمیدرکه جمعی کیلان کلور حکیم اسدی بیت
چوشب کیل شد درکلیم سیاه * ورادزدوکیله سپهرکشت ماه * مزبورطایفه ساکن اولدقلری
ولایته کیلان علم اولمشدر اول ولایتك خلقنه کیلانی دیرلر تعریب ایدوب جیلان وجیلانی
وجیلی دیدیلر قطب العارفین وذخر الواصلین حضرت شیخ عبد القادر کیلانی قدس الله سره
العزیز اول ولایتدن اولمغله عجم کیلانی وعرب جیلانی دیرلر ﴿ مع المیم ﴾ * کرفته دم ﴿
برعلتدر آدمده وحیوانده دخی اولورکه نفس عسرت ایله کلور ادنی حرکت ایله نفس طوتیلوب
یوریمکه وسویلمکه مجالی قالمز فضلات بلغمدن عارض اولور عربیده ضیق النفس دیرلر ﴿ کل کندم
سکون لام ونون وفتح کاف فارسیله براوت کوکیدر نظرده التی دانه بغدای بوبینه یاپشمش
کورینور کور کندم دخی دیرلر وکسر لامله یعنی اضافتله بغدای یودقله چیقان بالچغنه دیرلر
﴿ مع النون ﴾ * کراشیدن ﴿ فتح راء مهمله وکسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله یعنی
آشفتن یعنی دیوانه اولمق اغاجی بیت بیاتاجد اکشتم ازروی تو * کراشیده وتیره شد کارمن *
﴿ کران ﴾ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول آغر معناسنه عربیده ثقیل دیدکلری اکر
محسوسا واکرمعنا حکیم انوری بیت زهی توفضلهٔ وضوکر بسپهر درزدی * کوه کران حلمت
ازکاه سبکترآمدی * ثانی قیمتلو یعنی بهالو معناسنه عربیده غالی دیرلر ثالث قتلق قحط
معناسنه که غلا دخی دیرلر ﴿ کرانجان ﴾ یعنی ثقیل ترکیده آغر جانلو دیدکلریدر شکم ابو المعانی
بیت کرانجانی کرآید بزم رندان * کریزد فکر عشرت ازدل وجان ﴿ کراندن ﴾ فتح را ودال
مهملتین وسکون نونله یعنی نظر کردن نکراندن لفظندن اختصار اولنمشدر ﴿ کران عنان ﴾
آغر یوریشلو آت وآدم کران رکاب دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوه کران عنان کرانی
کران رکاب * جستی کران زصدمهٔ کرز کران او ﴿ کرانیدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر نون
وسکون یای تحتانیله برنسنه یی آغر ویاخود بهالو ایلك معناسنه در ﴿ کرایستن ﴾ فتح را
وتاء مثناة وکسر یای تحتانی وسکون سین مهملتین ایله بمعنی میل کردن یعنی رغبت ایلك وبرطرفه
اکلمك کذا فی المجمع ﴿ کرایدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر یای اول وسکون ثانیله میل ایلك
معناسنه کمال اسمعیل بیت کذشت عهد جوانی زلهو شیرینهٔ * رسید نوبت پیری بتوبه نکرایی
حکیم فردوسی بیت چوهومان بدید آن سپاه کران * کرایید بکرز وتیغ سران * وبرنسنه یی
صاللمق واکلمك واکسلتمك وقورمق معنالرینه دخی مرویدر ﴿ کردخوان ﴾ سکون را ودال

مهملتین وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله دکرمی سفره خواجه حافظ بیت زکرد خوان کون
قالت طمع نتوان داشت * که بی ملالت صد غصه یك نواله بر آید ﴿ کردران ﴾ سکون راء
اول ودال وفتح راء ثانی مهملات ایله بوط کوکی که اوزنده ات چوق اولور حکیم سوزنی بیت
دست بر رانش نهادم مشت زد بر کردنم * این مثل با یادم آمد کردران با کردنست * سیف
اسفرنکی بیت نشکند کردران مرکب باد * شیر ایوان توبه پنجهٔ ماه ﴿ کردکان ﴾ سکون
را وفتح دال مهملتین وکاف فارسیله جوز رومی که کوز دخی دیرلر شیخ سعدی بیت پرتو نیکان
نکیرد هرکه بنیادش بدست * تربیت نااهل را چون کردکان برکنبدست ﴿ کردکردن ﴾ سکون
را ودال مهملتین وفتح کافله ایکی معنایه در اول برنسنه یی دکرمی ایلمك وثانی جمع ایلمك هرنه
اولورسه چغتای لسانندہ اوکاك دیرلر کاف عربیله فرهادنامه ده سقراط حکیم حصارنده مال
فراوان کورد وکی یرده بو بیتده اوکولکان یعنی جمع اولمش عبارتی واقع اولمشدر بیت غنیمت
کوردی هریان حددن افزون * اوکولکان هر طرف اوزنج قارون * وسبعهٔ سیاره ده بو بیتده
جمع اینسه واقعدر بیت کیم جواهرینی آللیغه توکسا * ئل غفلت کبی آنی اوکسا ﴿ کردکریبان ﴾
سکون را ودال مهملتین وکسر کافله کوملك معناسنه که کریبانی وکربنه دخی دیرلر عربیده سربال
دیرلر منلا غزالی مشهدی بیت ما باده ایم وکرد کریبان ما خمست * داریم نشأه که دو عالم برو
کمست ﴿ کرده بالین ﴾ کرده بالش کبی کوچك دکرمی یصدقدر ﴿ کرده بان ﴾ سکون را
وفتح دال مهملتین واخفاء ضمیرایله نکهبان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ کرزین ﴾
سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله اوچ معنایه کاور اول کرزن مرقوم یعنی بیوك
مرصع تاج که دنیاده نه مال ونه بها ایریشور ثانی بمعنی ئیریعنی اوق ثالث زنبیل معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ کرستن وکریستن ﴾ کلاهما بکسر الرائین وسکون السینین المهملات
وفتح التاء المثناة آغلمق عربیده بکا معناسنه ضم باء موحده وفتح کاف عربیله مستقبلارنده سین
یا یه وتا داله قلب اولنوب کرید وکرید دینلور ﴿ کرفتارشدن ﴾ اسیر اولمق وطوتلمق
ومحبوس اولمق ﴿ کرفتار یدن ﴾ اسیر ایلمك وطوتمق وحبس ایلمك ﴿ کرفتن ﴾ طوتمق
واسیر وحبس ایلمك وکوکل طارلق معنالرینه عربیده امساك ومسك معناسنه در چغتایده
توتماق آنلرده حرف طا اولمامغله تاء مثناة ایله استعمال اولنور ﴿ کروانیدن ﴾ سکون راء
مهمله وفتحه ایله ده جائزدر وکسر نون وسکون یای تحتانیله متعدیٔ کرویدن که ایکی معنایه
کلور اول رهن ایندرمك ثانی ایناندرمق ﴿ کروکان ﴾ فتح راء مهمله وسکون واوایله رهن اولان
نسنه یه دیرلر امیرخسرو بیت شه کمکشته هوش یافته جان * بچند ین حسرتش جانی کروکان
﴿ کروکردن ﴾ فتح راء مهمله وسکون واو ایله رهن ایلمك ﴿ کرویدن ﴾ فتح راء مهمله وکسر
واو وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول رهن ایلمك ثانی اینانمق معناسنه ابو المعانی بیت
وعد خوبان جهان را کرویدن نشود * دادن عاشق صادق بفریب استادند ﴿ کره تن ﴾ کسر
راء مهمله واظهار ها وفتح تاء مثناة ایله سمکلو بوجك بعضیلر اورمجك آغیدر دیدیلر ﴿ کریان ﴾
سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله کریستن لفظندن اسم فاعل اولور اغلایجی معناسنه میر نظمی
بیت زدست اختیارم چشم کریان * عنانش می ستاند نیست درمان * بعض فرهنکلرده فدا

وبدا وقربان معناسنه مرویدر کریبان کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله یاقه معناسنه دوکریب دخی دیرلر وله بیت کریبان چاك کرده تابه امان * نمانده فرق دامان
ازکریبان کریختن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله
قاچمق عربیده کی فرار معناسنه کمال خجندی بیت آهوان برکوشهٔ کازار دیدند آن دو چشم *
هریکی با تیر غمزه جانبی بکریختند کریزیدن کسر راء مهمله و زاء معجمه وسکون یائین
تحتانیین ایله بمعنی کریختن یعنی قاچمق کریز لغتنك مصدریدر بو اولق صحیحدر کریوان
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کریبان مرقوم بر موجب قاعدهٔ فرس باء واوه قلب
اولنمشدر کریون کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله تموکوغلی که وجود
انسانده ظاهر اولور اطبا منبور علته قوبا دیرلر ضم قاف وفتح باء موحده ایله کزاییدن
فتح زاء معجمه ودال مهمله وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی کاشتن یعنی زراعت ایلمك
میرنظمی بیت کزاییده اکرنیك واکربد * بوقت خرمنش آنرا بیابد کلهون سکون
لام وضم ها وسکون واو ایله کسکلو یر یعنی یغمور یری اصلا تدقده حیوانات وآدم یوریمسندن
چقور چقور اولوب قورید قده پارچه پارچه قالور اکا کلوخ دخی دیرلر ترکیده کسك دیرلر
میرنظمی بیت چو باران دشت را افزون بوده * زمین آنجا همه کلهون بوده کیاخن
فتح یای تحتانی وخاء معجمه ایله آهسته ایش ایشلمك امامعیار جمالیده سخن چرب وشیرین که
یوکسنه یی مطیع ورام ایتمك ایچون سویلنور دیوب بو بیتی شمس فخری نظم ایلمش بیت همه
اعدای خود را دوست کردی * بمردی وباحسان وکیاخن کیان فتح یای تحتانیله عناصر
اربعه یه دیرلر جمع طریقیله ابوالمعانی بیت باد باقی بدولت وعمرش * تا موالید واین کیان
بر جاست کیتی ستان کسر یای تحتانی وتاء مثناة ایله صاحب قوت وقدرت وصف
ملوك درجهان آلیجی مراد دنیانك پادشاهی دیمکدر خواجه سلمان بیت رایت کیتی ستان
افکند ظل معدلت * خفته خوش درسایهٔ انصاف او کیتی ستان * کیتی ستان ثانی جهان
ارقه اوزره یاتمش یعنی راحت اولمش دیمك اولور کیرانیدن سکون یائین تحتانیین وفتح
راء مهمله وکسر نونله طوتدرمق معناسنه در کیلان بر عظیم ولایتدر آنده ابتدا ادن کیل
طائفه سی متمکن اولمغله بو اسمله تسمیه اولنمشدر بی نظیر ابریشمی اولور واطیف قماشلر ایشلرلر
اکثر محصوللری پرنج دروخلقی چندان بغدای یمزلر فی الجمله طعاملری واتمکاری پرنجدر واکثر
آدمیسی عمر طویل ایله معمر اولورلر میت اوزرینه ماتم وتوحه ایتسه لر نان نخوردی چرامردی
دیرلر اما قوی هیکل وتوانا اولمیوب ضعیف الجسم زلرهواسی کرمسیردر مولانا هاتفی در تیمورنامه
* مثنوی * زآوازهٔ شاه وصیت سپاه * تزلزل بکیلانیان برد راه * سلاطین کیلان زکه تا بمه
مثك ندش رعیت صفت باجده کن وکین ادات نسبتدر غمکین وشوخکین کبی مفرد
استعمال اولنمازبر کلمه ایله ترکیبه محتاجدر کیوکان سکون یای تحتانی وواو وفتح کافله ایرانی
پهلوان آدیدر که کرازه نام بر نامدار پهلوان اوغلی وار ایدی کیهان سکون یای تحتانی
وفتح ها ایله جهان دیمکدر حکیم فردوسی بیت خداوند کیهان وکردان سپهر * فروزندهٔ ماه
وناهید ومهر * شمس فخری بیت آنکه اورا در مروت نیست در کیتی مثال * وانکه اورا در فتوت

بیست در کیهان نظیر * وخوار معناسنه ده مرویدر مع الواو * کرو فتح راء مهمله وسکون
واو ایله رهن معناسنه ایکی جهتدن دخی کروه بیلورلر یادین مقابله سنده اوله یاخود نرد وقمارده
اولان شرط اوله ابو المعانی بیت نرد عشقش را بدل بازیدم ودلدار کفت * غیر نقد جان
نمی خواهم که می باشد کرو کریو کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی کری که عنقریب
شرح اولنور ان شاء الله تعالی کلشو سکون لام وضم شین معجمه ایله ترکیبده کاف عربیله
کل دیدکلری بیاض طپراقدرکه زنان اصلدوب حمامده صاچلرین آنکله یورلر هم پاك ایدر وهم
بغایت نرم ایدوب اوزادر قیللرن وبدندن ازالهٔ وسخ ایتمکده صابوندن اعلادر کلکزو
سکون لام وفتح کاف فارسی وضم زاء معجمه ایله بعض نسخه ده زاء فارسیله درایلغون اغاجندن
اولان سپورکه یه دیرلر کیسو سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله اومو زاوزرینه
دوشن صاچه دیرلر استاد دقیقی بیت آن دو کیسو دل زمامی بردومیکوئی که برد * نیستی آکه که
می آیند دزدان از قفا * ایکی بولك اوزلمش صاچدن کنایه دروعلوی ساداتك دخی ایکی طرفدن
اوکلرینه صالنمش صاچنه کیسو دینلور حاصلی مطلقا باشده بتن قله کیسو دیرلر کیلدارو
سکون یای تحتانی ولام ایله براوتدر ترکیده آیرلتو واطباسرخس دیرلر کیلکرو سکون
یای تحتانی ولام وفتح کافله سپورکه باغلدقلری اوت وبعض نسخه ده اوجی قرلمش سپورکه یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری کیلو سکون یای تحتانی وضم لامله بیوك کنك که بیکار
باشلرنده وصولر کنارنده قورلر استعمالی آسان اولمق ایچون کیو سکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول هر بهادر وپهلوان مبارزه دیرلر ثانی ایرانیلردن برمشهور پهلوان آدیدر
روایت اولنورکه حکیم فردوسی طوسدن پادشاهه عماللرندن شکایته غزنین شهرینه واردقده
مکر سلطان محمود غزنوینك ندیملرندن عنصری وعسجدی وفرخی برباغچه ده تماشا عشرت ایدرلر
ایمش فردوسی دخی بونلره متوجه اولدقده کوردلر بر روستایی هیئت ودهقانی صورت کمسنه
یانلرینه کلیور خاطر شکنلك ایله رد ایتمك معقول دکلدر اما بزنك قافیه ده بر مصراع بدیهی
سویلیه لم که دردنجی مصراع ممکن اولمیه وکندویه تکلیف ایلیه لم شاعر اولمیق بزمله همصحبت
اولمزدیه لم قالقوب کیدر دیوب فردوسی قرشولرنده اوتوردقده ابتدا عنصری * مصرع *
چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیر عسجدی * مانند رخت کل نبود در کلشن * دیر
فرخی * مژکانت همیکذر کند از جوشن * دیدکده فردوسی دخی علی الفور * مانند سنان
کیو در جنك پشن * دیوب رباعی یی تمام ایلدکده بونلر متحیر ودمبسته اولوب برزماندن صکره
سن کیمسن ونره دن کلورسن کیو کیمدر وپشن کیمدر دیو سؤال ایدرلر فردوسی دخی شهنامه دن
بر قاج بیت بونلره اوقور عظیم حظ اولنوب اولکون صحبت ایدرلر بعده احوالی سلطان محموده
اعلام وفردوسی یی داخل مجلس پادشاه ایدرلر وسلطان محمودك تکلیفی ایله شهنامه یه شروع
ایدوب اتمام ایدر مع الهاء * کرانکوه فتح راء مهمله وسکون نون وضم کاف ایله بیوك
طاغ جبل عظیم معناسنه کرانمایه فتح راء مهمله ومیم ویای تحتانی وسکون نونله آغر
بهالو وچوق سرمایه لو دیمکدر درکرانمایه دیرلر مراد زیاده بهالو دیمکدر کراینده فتح
راء مهمله ویای تحتانی وسکون نونله کراییدن لفظندن هم اسم فاعل وهم اسم مفعولدر میلی

میل ایدیجی وهم میل اولنمش نویله ایکی معنا بر کلمه ده بولنمق فارسی یه مخصوصدر عربیده اولمز ایکی
معناسی بو بیتده واقعدر بیت آن شاهد رعنارا عشاق کرانیده * اما که چه سوداز بعص آن
چو رکرانیده فی کردانه فی سکون را وفتح دال مهملتین ونونله اطفالك اویونجاق ایتدکاری چقرق
معناسنه در فی کردباده فی کرد بادمرقوم معناسنه سیف اسفرنکی بیت تدبیرکارسازت بی دستبرد
حیلت اندرغبار شبهت مانده چو کردباده فی کردکاه فی سکون را ودال مهملتین وفتح کاف فارسیله
کوبك ناف معناسنه در حکیم فردوسی بیت چنان زدبران کردکاهش سنان * که از چنك چنکی
برون شد ستان فی کردنامه فی سکون را ودال مهملتین ایله حمایل معناسنه در رباضی سمرقندی
بیت بهرسر کردانی دل کردنامه میکند * خط شبرنکی که آیینه میکشد بر کرد روی * فرهنك
جهانکیریده بر معروف دعا نامه در بر کاغدی مدور کسوب اطرافنه دعا یازوب واورتاسنه
قاچقون غلامیدر جاریه میدر آدینی یازوب اول قاچقونك یاتدوغی یرده بر طاش التنه قورلر
ویاخود اطرافنه ذکر اولندوغی دعایی یازوب واورتاسنه سوره یوسفی یازوب دیواره میخلرلر
بامر الله تعالی اول کریخته اولان قولدوتوب کیرو بینه کلور آخر یره کیدمز معنای ترکیب دخی
بونی اقتضا ایدر که کردشهر دیمك اوله زیرا زبان پهلویده شهره نامه دینلدوکی منقولدر حضرت
مولانا قدس سره بیت بکردنامه لطفم بشهر باز آورد * خیال دوست با کراه اختیار امیر *
امیرخسرو بیت کرد نامه است که شه اهل هنر ا کرده است * شکل تدویر که بر دایره دینارست
فی کرده کوه فی سکون را وفتح دال مهملتین وضم کافله کردستانده بر طاغ آدیدر ساکن اولان
آدملری اکثر ملحد وبی مذهب اولورلر ایمش فی کرده فی سکون را وفتح دال مهملتین ایله درت
معنایه کلور اول برنوع یوفقه اتمکدر معروف ترکیبده دخی کرده دیرلر ثانی بر پارچه صاری بزدر که
طائفه یهود فرمان حاکم ایله اوموزلرینه دیکرلر مسلمانلردن تمییز ایچون عربیده غیار دیرلر حکیم
نزاری قهستانی بیت کرده بردوش راهب دیرم * حلقه در کوش ساجد لاتم * ثالث کرده
بالش معناسنه در رابع هردکرمی اولان نسنه یه دیرلر فی کرشمه فی کسر را مهمله وسکون
شین معجمه ایله ناز ایله وکوز اوجیله بقق ومحرك محبت اولور اوضاع خوبانه دیرلر بعضیلر کاف
عربیله اوقورلر غازی قلندری بیت ناز آفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که
طوفان آتشست فی کرفته فی کسر را مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور
اول سرزنش وطعنه طریقیله سوپانمش کرفت دخی دینلور عربیده مواخذه معناسنه حکیم
سنائی بیت هست فلك رابطبع خاصه بر اهل هنر * رسم کرفته زدن خوی وغا یافتن * شیخ نظامی
بیت زمهرم مکش سوی پیکار خویش * کرفته مزن بر کرفتار خویش * ثانی بمعنی غرامت
وتاوان یعنی جرم وجنایت بو معنالر اصطلاحیدر ثالث معنای موضوع له که لغت جهتیله اسیر
وطوتساق معناسنه در بو معنانك مصدری کرفتن درکه آندن اسم مفعولدر فی کروهه فی فتح را
مهمله وها وسکون واو ایله یمرطه کبی براغاجدر اورتاسی دلك اولور ایکه چوروب ایپلك بوکرلر
اغاج آغرشقدر آکا پکی دخی دیرلر عربیده نصیله دیرلر ضم نونله فی کرویده فی فتح را مهمله
وکسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ایناننجی یعنی قلبنده فکری فاسدی اولمیوب اشتد وکین صحیح
صانوب اعتماد ایدنه دیرلر ابو المعانی بیت سخنم را نکرده هیچ باور * کرویده بقول بدکویان فی کره فی

كسر راء مهمله واظهارها ايله دوكم عقده معناسنه وباغ وبند معناسنه قوشاقده واوچقورده كره بند
ديرلر نتكم ابو المعانى بيت كشاد داد كره بند پرده تورش * بكف او زده مفتاح كنج پنهانش *
كرهچه فى كسر راء مهمله وسكون ها وفتح جيم فارسيله شرفنامه ده كوجك دوكم ازليلى
مجنون بيت من خود بكرهچه كيايى * قانع شده ام زهرا بايى كريزگاه فى كسر راء مهمله
وسكون ياى تحتانى وزاء معجمه ايله قچاجق ير ومحل مقصود وقصايدك تغزلندن صكره ممدوح
وصفنه دخول يتنه ديرلر ومراد اولنان سوزه مناسبتله شروع ايتمك كريوازه فى كسر راء
مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو وزاء معجمه ايله ترتيب ايله ديزلمش نسنه مثلا انجو وجواهر
ديزلمسى خصوصا كه هار دخى ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت ز نرم مختفهٔ يافت شاخ كل منظوم
چو باد كرد كريوازهٔ شجر منثور كريوه فى كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله
بيلك كه طاغلرده اولور طار وصرب ديرلر شيخ اوحدى بيت ديده اند از پس كريوهٔ غيب *
رب خود را بديدهٔ لاريب * امير خسرو بيت رهايى را چسان سازيم تدبير * كريوه
پست وسيلاب آسمان كير كريه فى سكون راء مهمله وفتح ياى تحتانى واخفاء ها ايله آغلمق
معناسنه اسم مصدردر ابو المعانى بيت نوحه وكريهٔ دمادم من * كشته اند اهل آسمان بيزار *
عربيده بكا ديرلر كزافه فى فتح زاء معجمه وفا ايله ايكى معنايه در اول بمعنى بيهوده وهرزه كه كزاف دخى
ديرلر استاد لطيفى بيت تاچند ترانه برشكافه * تاچند مقالهٔ كزافه * ثانى بمعنى بسيار
وبيحد حضرت مولانا قدس سره * مسمط * مى ده كزافه ساقيا تا كم شود خوف ورجا *
كردن بزن انديشه را ما از كجا او از كجا كلچه فى سكون لام وفتح جيم فارسيله بلد رچين
ديدكلرى قوشدر ابو المعانى بيت آن شهى نيست كه در دشمن تو هست مجال * پيش شاهين چه
زند بال پريدن كلچه كلشاه فى سكون لام وفتح شين معجمه ايله كيومرث شاهك علمى اولوق
مرويدر اما لقب اولمق دخى انسبدر كه وجه تسميه سنده وجوه نقل اولنمشدر بر وجه بودر كه آنك
زماننده عمارت وبنالر وباغ وبوستان يوغيدى آنجق آب وخاك وار ايدى كه متصرف اولوب
مالك مملكت پادشاه اوله اول اجلدن آدينى طپراق شاهى ديدبلر شاه كل تقديرنده وبر جماعت
ديدبلر كه حضرت آدم على نبينا وعليه السلام كيومرث كندى ايدى چونكه جفتى كه فارسيان
بلده وعربان حوا ديرلر ايكيسيده بالحقدن خلق اولندبلر اول مناسبتله شاه كل ديوب بعده اسم
اولمق ايچون مضاف اليهى تقديم ايلدبلر اول تقريب ايله تسميه اولندبلر العلم عند الله كله فى
فتح لام ايله اوچ معنايه كلور اول شكايت معناسنه مولانا هاتفى بيت رعيت ز بيدادشان در كله
مكن كرك را پاسبان كله * ثانى اوزمدانه سى كه صالقمندن آيرلمش اوله ثالث ايكى طاغ
اراسنده واقع اولان يول كه درغاله دخى ديرلر كل نبشته فى اضافتله طين مختوم معناى
تركيب عربى مهرلنمش بالچق ديمكدر فارسيسى دخى يازلمش چامور ديمك اولور كذا فى فرهنك
جهانكيرى كياه فى فتح ياى تحتانيله تازه اوت كه عربيده نبات وحشيش دخى ديرلر هاسز
كيا دخى جايزدر مولانا هاتفى بيت نه شهرست آرايش ملك شاه * ز صحرا نرويد بغير كياه *
مولانا جامى بيت بسته ام بر يكمكر نخل نكارستان طبع * سوى فردوس برين مشنى كياه
آورده ام كيتى پژوه فى سكون يائين تحتانيين وكسر تاء مثناة وضم با وزاء فارسيين واظهار

واظهار هایله مجمع الفرسده طالب دنیا معناسنه در معنای ترکیب دخی بونی اقتضا ایدر زیرا کیتی دنیادر و پژوه پژوهیدن لفظندن اسم فاعلدر کاهی صیغهٔ امر ووصف ترکیبی دخی اولور تجسس معناسنه خبر پژوه وعسکر پژوه کبی وسایر معتبر لغتلرده دخی طالب کیتی و پادشاه طالب ملك معناسنه مرویدر شاعر بیت بسا پادشاهان کیتی پژوه * کزین کار کشتند آخر ستوه *

کیسنه سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ایکی معنایه در اوّل بمعنی کیسو یعنی صاچ ثانی ایکلهٔ صارلمش ایپلك که یجی دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده کاف عربیله در تحفة الاحبابده بو معنایه پوسه دیرلر کیسینه سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله وفتح نونله صاچه متعلق اولان نسنه هرنه اولورسه کیس صاچ یا نسبت نون تأکید ضمیر وصفیه در کیکواشه سکون یای تحتانی وکاف وفتح واو وشین معجمه ایله پره اوتی که کیك پره در واشه اوتدر کذا فی فرهنك جهانکیری کیله سکون یای تحتانی وفتح لامله بر مقام آدیدر کذا فی المجمع کیوه سکون یای تحتانی وفتح واو ایله پنبه ایپلکندن اورلمش چورب معناسنه شاعر * مثنوی * بپا پوشیده کیوه آن سمن تن * خرامان رفته بوده سیر کلشن * نباشد از چمن آزرده پایش * نیارد تاب آزرده هوایش کیه فتح یای تحتانی واظهار هایله کیاهدن مخففدر اوت معناسنه ودخی مصطکی ساقز معناسنه در مجود هروی مغنی نام کتابنده نونله کینه روایت ایلمشدر کیهه سکون یای تحتانی وفتح هایله بوکرتلن اغاجی ویمشنه ده دیرلر مع الیاء التحتانی * کری کسر راء مهمله ایله کریه معناسنه امردر کریه کن دیمك معناسنه حکیم سنایی بیت جز از وکس ندیده ازبشری * در طلب کاه خنده کاه کری * حکیم انوری بیت کر بخندم وان بهر عمر یست کوید زهر خند * ور بکریم وان بهرد وریست کوید خون کری * وکاف مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول کوه معناسنه منوچهری بیت چون باز کری من بکشایم تو ببندی * ورباز کری هیچ ببندم نکشایی * ثانی بمعنی کردن یعنی بویون بو تقریبله یاقه یه کریبان دیرلر بویون کوزدیجی دیمك اولور بوبان باغبان وپاسبان کبی در کریبانی برنوع پیراهن در که کرته دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * رباعی * امروز همی بطربان بخشی * ثوب شطوی وشعر کرکانی * وزدست چو سنك تو نمی یابد * موزون بمثل یکی کریبانی کریز پای کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله قاچغون معناسنه آدمده وحیوانده استعمال اولنور عربیده آبق دیرلر کمال خجندی بیت ازمن آن پای بوس بمکریزان * همچو عمر کریز پا مکریز کل خوردنی اضافتله طباشیر دیدکاری بیاض طپراقدر طبیعتی بارد ویابس اولمغله محرور المزاج اولنلره ایچوررلر کل کوی کسر لام وضم کافله قره باپلق که آدم وحیوان ایاغنه یاپشور اکثر اوقاتده باتاق محله ارالرنده اولمغله محله باپلغی دیو تسمیه اولنمشدر کیتی سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة ایله دنیا وجهان معناسنه شمس فخری بیت تاکه باقیست نام کیتی باد * ذات تو پادشاه در کیتی کیتی آرای برنوع کلدر بغایت قیرمزی اولور وپیراغی تیزدو کلیوب بر قاچ کون طورر جهان آرای دخی دیرلر حالا اول کله رومده کل صد برك دیرلر کیلی سکون یای تحتانی وکسر لامله بر طائفه نك آدیدر ولایت کیلانده ساکنلردر تفصیلی مرور ایلدی شیخ نظامی بیت بخاری وخزای

وکیلی کرد * بتان پاره هستنك هرچار خرد ﴾ باب الکاف الفارسی المضمومة مع الالف ﴾
﴾ کزارا ﴾ فتح زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی اداکننده یعنی اوداییجی سوزده وغیریده شیخ نظامی
بیت کزارای نقش کذارش پذیر * که نقش ازکزارش ندارد کزیر ﴾ کل رعنا ﴾ اضافتله
برنوع کلدر طشره سی صاری ایچروسی قرمزی اولور منلا هلالی بیت پرمی لعل شد پیاله زر
کل رعنا نمود پیش نظر ﴾ کمارا ﴾ فتح میم وراء مهمله ایله ایکی معنایه در اول کماریدندن اسم فاعلدر
حواله ایدیجی واصمرلیجی معناسنه ثانی قیون وکچی وصغر آغیلی معناسنه در ﴾ کنجا ﴾
سکون نون وفتح جیمله بمعنی کنجایش اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره * قطعه *
هشیار مباش زانکه هشیار * در مجلس عشق سخت رسواست * دلتنگك خوشم که در فراخی *
هرمسخره را ه هست وکنجاست ﴾ کوارا ﴾ فتح واو وراء مهمله ایله کواریدن لفظندن اسم
فاعلدر هضم ایتدریجی وهضم اولیجی معناسنه در ﴾ کواه ﴾ شاهد معناسنه کواه لفظندن
ترخیم اولنمشدر ﴾ کورکیا ﴾ سکون واو وراء مهمله وکسر کاف فارسیله براوتدر بیان اشکی
آنی پك یرکربه دشتی دخی دیرلر برآدم آنی چینسه قرنفل ومصطکی طعمنی ویرر عربیله ادخر
وهندی لسانده سوربا دیرلر ﴾ کوشتربا ﴾ واو مجهول وسکون شین معجمه وتاء مثناة وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ایله چیلاق که زغن دخی دیرلر میر نظمی * مثنوی * یکی ابلهی بود آوان
خربه ز بازار کوشت پاره * زخود بیخبر رفت بالا و پست * یکی کوشتربایی ربوده زدست *
﴾ کونیا ﴾ واو مجهول وکسر نون وفتح یای تحتانیه بنا دیوار یاپرکن چکدکی ایپ که طوغری
اولوب طاشك کیمی یوکسلك کیمی آ پلحق اولمیه حکیم خاقانی بیت کرنوح که سازهاش بخشم *
یا مسطر وکونیاش بخشم * مجمع الفرسده اول مثلث الشکل تختهدرکه اوزرینه خطوط جزلمشدر
معمارلر آنکله راست وکجی بیلورلر ﴾ کویا ﴾ واو معروف وفتح یای تحتانیه بمعنی کوینده یا بلبل کویا
وطوطی کویا دیرلر ودخی مقام تمثیلده ایراد ایدرلر عربیده کی کانه معناسنه میر نظمی ایکی
معنایه بیت درچمن بوده بلبل کویا * همچو من بوده درغمت کویا ﴾ کوییا ﴾ برزیاده سیله
کویای مرقومك معنای ثانیسیله مترادفدر ﴾ مع الباء الموحدة * کرداب ﴾ سکون راو فتح
دال مهملتین ایله تورانیلردن برمبارز پهلوان آدیدر حکیم اسدی بیت کجا کرد سهراب وکرداب
شد * زخون کرد آن دشت کرداب شد ﴾ کرشاسب ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه
وسین مهمله ایله خوابده احتلام اولق معناسنه کذا فی المجمع ﴾ کشاسب ﴾ فتح شین معجمه
وسکون سین مهمله ایله برپادشاه مشهوردرکه نامیدرکه کشتاسب دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
چو لختی شد از شب بشد در بشاسب * بکشتاسب آمد شن رخت کشاسب ﴾ کشتاسب ﴾
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وسین مهمله ایله برپادشاه قدیم اسمیدر حکیم اسدی بیت
تواین تاج ازو یافتی یادکار * نه ازشاه کشتاسب واسفندیار ﴾ کشسب ﴾ فتح شین معجمه
وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول کشتاسب مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت
مراکرهمی داد خواهی بکس * همانم کشسب سوارست وبس * ثانی بمعنی جهنده یعنی
صچرایجی که کشب وششب دخی دیرلر ﴾ کشب ﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی جهنده وجهیده
یعنی صچرایجی وصچرامش که کشسب وششب دخی دیرلر ﴾ کلاب ﴾ معروف اصلی آب کل ایدی

ایدی قاعدهٔ عجم اوزره مضاف الیه تقدیم اولندی میرخسرو بیت بوشکن دلم که رایحهٔ درد

بشنوی * کرازبرون شیشه نبوید کلاب را * خواجه حافظ بیت از خیال لطف می مشاطهٔ

چالاك طبع * درضمیر برك كل خوش میکند پنهان کلاب ع کوداب ج واومعروف وفتح دال

مهمله ایله ایکی معنایه در اول برنوع طعامدر پرنج وات وسرکه ودوشاب ایله ایدرلر حکیم سنائی

بیت چون طمع داری ازجهان آبی * چه نهی پیش پشه کودابی * حکیم سوزنی بیت کندم

امید کردی وکرنجیم ونعلهٔ داد * کزتوهم وز تخیل می پزم کوداب وکشك * ثانی بمعنی دوشاب یعنی

بکماز شمس فخری بیت نکرکه چون بود احوال عیش آن بدبخت * که شهد فایق باشد زراوق

وکوداب ع کوراب ج واومعروف وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه در اوّل اول کنبده دیرلرکه ایچنده مزار

اوله یعنی قبورایچون بنا اولنمش قبه امیرخسرو بیت مردم دانا زهد زین دوکور * بالاکوراب

وفروچاه کور * ثانی مروشهرندن اون کونلك مسافه ده واقع برشهرآدیدر فخرکورکانی بیت براه

اندرزنه خفتش بودونی خواب * بدوهفته زمروآمد بکوراب * ثالث قصدا میدان اولمق ایچون

دوزلمش میدانه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرس ده بمعنی سراب یعنی ایراقدن

صوکبی کورینن شوره زمین کلام اکا بر ده کاف عربیله مسموعدر ع کوشاب ج واومعروف وفتح

شین معجمه ایله بمعنی دوشاب یعنی بکماز کذا فی فرهنك جهانکیری ع کوشاسب ج واو

مجهول وفتح شین معجمه وسکون سین مهمله ایله خوابه واقعه کورمك معناسنه در حکیم فردوسی

بیت شنیدم که خسرو بکوشاسب دید * چنان کاتشی شد زدوزش بدید ع کوشتاب ج

واومعروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی کوشمال که کوش

پیچ دخی دیرلر ثانی بمعنی احتلام یعنی واقعهٔ خواب ثالث قوش منقاری معناسی اولور لفظ

مرکب اولور کوش ایله تابدن معنای ثانی وثالث لفظ مفرد اولور ع کوشتکوب ج واومعروف

وسکون شین معجمه وتاء مثناة وضم کاف ایله قصاب ساطوری که آنکله ات طوغرارلر لفظ

مرکبدر کوشت ایله کوبدن ع کوناب ج واومجهول وفتح نونله بمعنی کلکونه که غازه

دخی دیرلر زنان یوزلرینه سوردکلری قزللق کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه ابوالخطیر بیت

روی او بی نیاز از کوناب * دردل آفتاب ازوصد تاب ع مع التاء المثناة * کت ج بوزن بت

بمعنی بزرك که لنتردخی دیرلر میرنظمی بیت هرکه باجاه کت بود معروف * باید او باکرم شود

موصوف ع کذشت ج فتح ذال وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه کلور اول کذشتن

لفظندن فعل ماضیدر شاعر بیت کذشت چتر توهرکز کس آسمانی دید * حجاب کرده

وخورشید را زپیکر * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی راه یعنی یول بومعنایه مؤید میرنظمی

بیت کشید آنچنان رنج ومحنت کذشت * که تا حسرت دوریش در کذشت ع کزیت ج

کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی پسندیده وکزیده جهان ملك بنت مسعود شاه بیت

تا دیده دید روی تو سیلاب شوق راند * تا دل کزیت مهر تو ازجان طمع برید ع کست ج

سکون سین مهمله ایله چرکین وزشت وقبیح معناسنه میرعماره بیت دلبرا ای زبخت بسی

خوبست * کرچه یا یارکار کست کنی ع کشاده دست ج کریم وسخی وجوانمرد معناسندن

کنایه در ترکیده الی آچق دیرلر ابوالمعانی بیت نمی ماند تهی ازبرك وباری * کشاده دست

باشد سزوداتم لغ کفت مع اوج معنایه دراول کفتن لفظندن فعل ماضیدر ثانی سخن معناسنه
عربیده کلام دیدکلری حکیم فردوسی بیت زکفت سیاوش بخندید شاه * نه آکه بد از آب
درز برکاه * ثالث هر بوغون وقالن نسنه عموما وجامه سفید هنکفت دخی دیرلر عبد الواسع
جبلی * قطعه * تاباغ وراغ واسلب زردوکفت زرد * ابربهار باقد وبادخزان دهد * یکدار
صد هزار بهار وخزان بکام * تاهرچه کام تست ترا ایزد آن دهد لغ کل درخت مع کسر لام
ودال مهمله ایله کل زرشك معناسنه در لغ کلکشت مع سکون لام وشین وفتح کاف فارسیله
تفرجکاه ومسیره چمنزار معناسنه خواجه حافظ بیت بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
کنار آب رکنا باد وکلکشت مصلارا * ابو المعانی بیت اکر یاری کند بختم که باری * بان کلرخ
روم کلکشت صحرا لغ کوارشت مع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه وتاء موقوف ایله بر لطیفه
معجون ترکیبی در تقویت هضم واصلاح معده ایدر معربی جوارشدر بسحاق اطعمه بیت
قرص لیمو وکوارشت لطیف عنبر * کلشکر باشد وکلقند وشراب ودینار لغ کوره ماست مع
واو معروف وفتح را ومیم وسکون سین مهملتین وتاء موقوف ایله یوغرد اوزرینه سودی صاغوب
وقارشدیروب بر طعام ایدرلر اکثر چوبانلر یمکیدر چوبانلر کاف عربیله کوره مزدیرلر لغ کوشت مع
مطلق اتدر آدمده اولسون حیوانده اولسون طیورده اولسون عربیده کی لحم معناسنه در
لغ کونه درخت مع واو معروف وفتح نونله اغاجك بدنی ودیبی وبعض فرهنکلرده کوکنده دیرلر
ابو المعانی بیت شد جایکیر ومحکم اکر کونه درخت * نتوان بزور آدمی از جای بر کند *
لغ کویافت مع واو مجهول وفتح یای تحتانی وسکون فاو تاء موقوفله حرامزاده وباباسی نامعلوم ولد
سبب تسمیه سی اکثر ولد الزنالری محله باشنه براغورلر کلوب آدم بولوب بسلسون دیو ومعنای
ترکیب محله ده بولنمش دیمکدر ابو المعانی بیت کویافت نکند امر اصیل وحلال زاد * زانرو
میان خلق حقیقت نمانده است لغ کویست مع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله ایله
یعنی کوفتکی وکوفته وبمعنی بزبست دخی رسیده نظردر لغ مع الجیم * کرج مع سکون راء مهمله
ایله بر طائفه در روم ایله عجم میانده واقع کفره درلر رومده وعجمده غلام وجاریه لرین اسیر ایدوب
استخدام ایدرلر ولایتلرینه کرجستان وغرجستان دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
در هوا میکرد خود بالای برج * که هزیمت میشد از وی روم وکرج * منلا هاتفی در تیمورنامه بیت
کوههای آن رشته چون باز شد * سوی قوم کرجی عنان تاز شد لغ کرنج مع کسر راء مهمله
وسکون نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی برنج استاد فرخی بیت ای بکوپال کران کوفته پیلانرا
پشت * چون کرنجی که فروکوفته باشد بجوار * رضی الدین نیشابوری بیت تا چون کرنج
جور تونا ید برون زپوست * با عیش خوش نپخت مرا هیچکونه ماش * ثانی قره چورك اوتی که
شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السوداء دیرلر شمس فخری بیت ملامی طبعش بود از بکا * ریاحینه
باشش بود از کرنج * ثالث توله مش طوغان وآشیانه معناسنه مؤید الفضلاده فرهنك قواسدن
نقل ایدر که کرنج کوشه خانه یعنی بیغوله لغ کلاج مع فتح لامله بر نوع حلوادر یمرطه آقیله
نشاسته نی غایت یوفقه ایدوب بعده بادام کوفته یه صاروب بقلوا کبی پشورورلر بسحاق اطعمه
بیت خوش نویسان قطایف با قلمهای شکر * جمله عاجز کشته اند از خط تعلیق کلاج لغ کنج مع

﴿کنج﴾ فی سکون نونله ایکی معنایه در اول ایچرو قاچق کوکس که آرقه‌ده بوکر بلك اوله هم صفت وهم موصوفه اطلاق اولنور ثانی کنجایش معناسنه که کنجا دخی دیرلر حکیم انوری بیت زمان در انتقال امرونهی اوچنان واله * که ممکن نیست در تعجیل او کنج شکیبایی * وله بیت آسمان پیچ کال از خاك عالم برکشید * توز غنج میزن که درمن کنج نقصانی نخاست ﴿کنکلاج﴾ فی سکون نون وفتح کاف فارسیله اول کسیه دیرلر که فصیح تکلمه قادر اوله میوب حروفی ادا ایده میه عربیده الکن ترکیده پلتك دیرلر ابوالمعانی بیت میندار آن شکرلب کنکلا جست * سخن از لب نمیکرد جدایی ﴿کوشتابج﴾ فی واو معروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وکسر ها ایله ایکی معنایه در اول کوچك دمورشش که تنور ده کباب بشورولر ثانی بمعنی غلیواج وغلیواژ وکوشت ربا وزغن دخی دیرلر چیلاق دیدکلری قوشدر ﴿کولاج﴾ فی سکون واو ایله بمعنی کلاج مرقوم ﴿کولانج﴾ فی سکون واو وفتح لام وکسر نون ایله بر نوع حلوادر شکر وبادام ونشاسته ایله ایدرلر اکالا یرولانیز دخی دیرلر شیرازیلر کولاج دیرلر شمس فخری بیت بخوان نعمت آواز چار پهلو شد * ز بس که خورد مربا وقلیه وکولانج ﴿کول حاج﴾ فی سکون لام وفتح حاء مهمله ایله ایکی معنایه در اول حج شریفه پیاده کیدن آدم ثانی حج شریفه واروب ارکان حجی بلمین آدمه دیرلر شاعر بیت ارکان حج هر آنکه ادا کرد حاجیست * بسیار حاجی هست که کشتند کول حاج ﴿مع الجیم الفارسی﴾ * کاوچ فی ضم لام وواو معروفله کوز قپقق که یا مخفی اشارت اوله یاخود معتاد اید نمش اوله سویارکن کوزن قپرق سویلر میر نظمی بیت مکر بوده کلوچی اندران بزم * کشیده اینچنین وضع آن پری شرم ﴿کندپیچ﴾ فی سکون نون وفتح دال مهمله وکسر باء فارسیله پنبه دولابی دوندرن چبق ﴿کوش پیچ﴾ فی واو معروف وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کوشمال محسوسا اولسون معنا اولسون وتأدیب معناسنه ثانی جامه کزی دلبند که دفع شدت کرم وسرد ایچون صارق اوزرندن قولاقلری صاررلر ﴿مع الخاء المعجمه﴾ * کرمیخ فی سکون راء مهمله ایله دمور قازقدر که آت طویله سنك ایکی باشنه قاقوب طویله بی آنك حلقه سنه بند ایدرلر ﴿کستاخ﴾ فی سکون سین مهمله ایله بی تکلفانه وضع وبی ادبانه تکلم ایدنه دیرلر میر نظمی بیت ببزم خاص آن بی شرم وکستاخ * درآمد مست وآزرمی در یواخ ﴿کلمیخ﴾ فی سکون لام ویای تحتانی وکسر میم ایله یعنی باشلو میخ ودخی میخ التنه قونیلان پول که قپو قنادلرینه وپنجره ودولاب قپاقلرینه ایدرلر ﴿کولخ﴾ فی واو مجهول وفتح لام ایله حمام کلخنی وفرون کلخنی معناسنه وفتح لام ایله کولخن دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو کولخست قوافی قصیده چون کلشن * مراست دست که کلشن برآرم از کولخ * ﴿مع الدال المهمله﴾ * کذرکاهد فی فتح ذال معجمه وکاف فارسی وها ایله بمعنی کذرکاهت کیچه جك یولك دیمك معناسنه تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله اواق اوزره حضرت مولانا قدس سره الاعلی حضرتلرینك کند وخط شریفلریله مسودات مجموعه سنده یازلمش بر شعر مسمطك برینی که بودر بیت دل کرچه کذرکاهد شد اوراست نخواهد شد * کرراستی خواهد شد آن شیر وچمن دارد ﴿کربه بید﴾ فی سکون راء مهمله وفتح باء موحده اول وکسر ثانیله بید مشك که کربکو دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت سر برآورد از کمینکه کربه بید از بهر صید * چون

همی بیند که پای بط بر آمد از چنار ﴿ کرد ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن خرد بهادر و دلاور وپهلوان قوی دست حکیم فردوسی . بیت ز شیران نزاید چنین مرد کرد * چه کرد از نهنکانش باید شمرد * شیخ سعدی بیت دانی که چکفت زال با رستم کرد * دشمن نتوان حقیر وبیچاره شمرد ﴿ کزاید ﴾ فتح زاء معجمه ویای تحتانی ایله کزاییدن لفظنك مضارعیدر وضرر ایدر معناسنه شمس فخری نقصان ایدر معناسنه دیمشدر بیت بدست معدلت انصاف وعدلت * تن ظلم وستم رامی کزاید ﴿ کرد ﴾ سکون زاء معجمه ایله بوزن مرد پهلوان ودلاور معناسنه کزده دخی دیرلر ﴿ کزرد ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بمعنی چاره که کزرد دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * تا نباشد آسمان از دور دور * تا نکردد آفتاب از نور فرد * باد همچون آسمان وآفتاب * در نظام کل وجودت نا کزرد ﴿ کزند ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نونله آفت وآسیب معناسنه میر نظمی بیت جوهر که کزند قصد دیکر کند * بجان خودش را کزند سر کند ﴿ کزود ﴾ ضم زاء معجمه وواو مجهول ایله منزله ده حاصل اولور بر بوجکدر عربیده جعل دیرلر ﴿ کزید ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی پسندید فعل ماضیدر کاهی اسم فاعل دخی اولور ﴿ کشاد ﴾ فتح شین معجمه ایله بش معنایه کلور اول معروف آچدی معناسنه کاهی اسم مصدر دخی اولور میر نظمی . بیت عقدهای درون را بکشاد * دل غمکین را سرور بداد * ثانی فتح معناسنه یعنی آچمق شاه قاسم انوار بیت نغمهٔ مطرب خوش کو همه پند ست وکلام * ساغر وساقی مهرو همه فتحست وکشاد * حکیم ازرقی بیت بجز کشاد تو در چنبر فلك که برد * فروغ خنجر الماس فعل معز قتال * ثالث بمعنی خوش وخوشی حضرت مولانا قدس سره . بیت چندین حلاوت ومزه ومستی وکشاد * در چشمهای مست تو نقاش چون نهاد * وله قدس سره . بیت زین نسق میکفت با لطف وکشاد * درمیان کریه بر روی اوفتاد * رابع اوق شستدن خلاص ایتمك معناسنه میر خسرو . بیت کردون کشاد شست تو چون دروغا بدید * خواند ارغنون مرك صریر چغانه را * خامس نرد او یوننده پول اورمغه دیرلر ﴿ کفت وشنید ﴾ ترکیبدر سوز صاوید کلری معنایه در خواجه سلمان . بیت هرچه در باب قضایای ممالك رایش * کفت وبشنید فلك نیست بران کفت وشنید ﴿ کلغند ﴾ سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله آتلمش وطوب اولمش پنبه کلغند و پاغند و پاغنده دخی دیرلر ﴿ کنبد ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله بش معنایه کلور اول معروف که قبه معناسنه ثانی غنچه کلك اولسون غیرینك اولسون بوایکی معنایه حکیم خاقانی . بیت فریب کنبد نیلوفری مخور که کنون * اجل چو کنبد کل بر شکافدت عمدا * ثالث بعض سورلرده وجمعیت صحبتلرده آیین بندر که شکوفه دن ویاخود مومدن ویاخود کاغددن شکوفه لر کبی وبرك وبار مثالی نسنه لر ایدرلر آکا کوپله دخی دیرلر حکیم فردوسی . بیت همه راه وبی راه کنبد زده * جهان شد چو دیبا بزر آژده * حکیم اسدی * مثنوی * سه منزل پذیره شده باسپاه * زد آیین زیبا و کنبد براه * همه راه آیین و کنبد بهم ز هر کنبدی درفشان ودرم * رابع صحرامق وصحرایوب قالقمق اکثرا آتده استعمال اولنور امیر خسرو . بیت زهمت ساختم رخش فلك کام * بیك کنبد رسیدم بر نهم بام * امیر معزی در صفت اسب . بیت چو جولان کند هست کوه روان * چو کنبد زند کنبد احضر ست *

احضر ست * خامس فرهنك جهانكيريده پياله معناسنه ده كلورديو مسطوردر ومعنالرده كنبلك
دخی ديرلر ڭ كوزد چ سكون واو وفتح زاء معجمه ايله كز ورمرقوم معناسنه‌در ڭ كوزكند چ واو
مجهول وزاء موقوف وفتح كاف فارسيله لاف وكزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * قطعه
بر آسمانها برده سر وزسر نبشت او بيخبر * هميان او پر سيم وزر كوشش پر از طال بقا * از بوسها
بر دست اووز سجده‌ها بر پای او * وزكوزكند شاعران وزدمدمه هرژاژخا * حكيم خاقانی بيت
حاسدان چو بينند اين سخن همچو شيوه‌ای * هركه نمايد آن سخن كوزكند او ڭ كوسپند
وكوسفند چ كلاهما بسكون السين المهمله اهلی اولان قيونه ديرلر دشتی سنه غرم ديرلر وجمله
نوعنك اراسنده مشترك اسم جنسدر شيخ سعدی * قطعه * شنيده‌ام كه بقصاب كوسفندی
كفت * در آن زمان كه بخنجر سرش ز تن ببريد * جزای هر بن خاری كه خورده‌ام ديدم *
كسی كه پهلوی چربم خورد چه خواهد ديد ڭ كوشاد چ سكون واو وفتح شين معجمه ايله اطبا
چنطيانا ديدكاری داروكه براوت كوكيدر اعلاسی رومديارنده بتر درطب كتابلرنده چنطيانای
رومی ديويازرلر ڭ كولاد چ بوزن پولادا برانيلردن برمبارز پهلوان آديدر شهنامه‌ده مذكوردر
ڭ مع الراء المهمله * كتر چ سكون تاء مثناة ايله بمعنی كت مرقوم يعنی بزرك ڭ كذار وكذر چ
كلاهما بفتح الذال المعجمه چكمك كرك محسوسا اولسون مرور معناسنه خواجه سلمان بيت
اكر روزی نكارم را سوی بستان كذار افتد * همانا بركل رويش چومن عاشق هزار افتد *
نوعی خبوشانی بيت يكی برطرف آتشخانه بكذر * بر آيين بت وبتخانه بكذر * كر كسه معنا
اولسون فراغ معناسنه طالب آملی بيت هنوزانذك شعوری دارم ای ساقی زمن مكذر *
بچشم مست خود تكليف كن اين جام خالی را * صيغهٔ امر ووصف تركيبی دخی اولور استاد
لطيفی بيت همچو زلف تو بيازار هوا * نيست هر كز دلستان وغمكذار * چغتای لسانده
اوت ديرلر مجمع الفرسده كذارك برمعناسی دخی نشتر جامدر ومؤيد الفضلاده نقاشلرك ابتدا
ايتدكاری رسم كه بعده رنكاميز ايدرلر اكا نقاش اصطلاحنده حلزون ديرلر ڭ كردكار چ سكون
را وفتح دال مهملتين وفتح كاف فارسيله بوش بوكركه كردكاه دخی ديرلر ڭ كردكير چ سكون را
ودال مهملتين وكسر كاف فارسيله افراسياب شاهك براوغلنك ناميدر حكيم فردوسی بيت
ورا خواندندی كوكردكير * كه از كوه بكذاشتی تيغ وتير ڭ كرزهٔ كاوپيكر وكرزهٔ كاوچهر وكرزهٔ كاوسار
وكرزهٔ كاوسر چ جمله فريدون شاهك كرزی ناميدر كه سر كاوميش اسلوبنده دوزلمش ايدی
حكيم فردوسی بيت به پيری بغريد چون پيل مست * يكی كرزهٔ كاوپيكر بدست *
سيف اسفرنكی بيت شود شيران ميدان را زكرز كاوچهر او * سواد چشم دركله چو سرمه دردل
هاون ڭ كزار چ فتح زاء معجمه ايله بورج اوده‌مك يعنی اداء دين شاعر بيت وامت كزار كن كه درين
بی ثبات دير * سهلست ادا وروزجزا ميشود عسير ڭ كرنجار چ كسر راء مهمله وسكون نون
وفتح جيمله برنج زراعت اولنمش زمين كه برنجزار وشالی پايه دخی ديرلر ڭ كر ڭ بوزن حر ولايت غزان
سرحدنده برارمق آديدر ڭ كزر چ فتح زاء معجمه ايله چاره معناسنه كه كزرد وكزير دخی ديرلر
ڭ كزر چ كسر زاء معجمه ايله بمعنی كزير يعنی چاره آندن اختصار اولنمشدر حكيم انوری بيت
بر عادتی كه باشد كفتم كه كيست آن * كفت آنكه نيست در غم وشادييت از وكزر ڭ كزير چ

کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله چاره معناسنه که ناگزیر ناچار دیمك اولور شیخ سعدی
بیت چو جنگ آوری با کسی در ستیز * که از وی گزیرت بود یا گریز * شیخ آذری * قطعه *
ای گل ترا ز صحبت خاری گزیر نیست * وآنرا که می خورد ز خماری گزیر نیست * ای ناگزیر گوکتی
از ناگزیر تو * جان منی مرا ز تو یاری گزیر نیست ﴿ گسار ﴾ فتح سین مهمله ایله خورنده غم
وخورنده باده که غمگسار وباده گسار دیرلر بونلردن غیریده استعمال اولنور وغی مشهور دکلدر
کمال اسمعیل بیت غمگسار آرم وعجب آنکه * هم غم یار وغمگسار خود ست * ودخی امر در باده
ایچ معناسنه حکیم خاقانی بیت خوانچه سنت مغان می آر * وز بلورین رکاب می بگسار *
﴿ گستر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله گستردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
آچ ودوشه معناسنه شاعر بیت کریم کرم گستر کارساز * که دارای خلقست ودانای راز *
مثال معنی ثانی شاعر بیت اگر خواهی که باشی جاودانه * بساط عدل گستر در زمانه *
ودخی پهن کن یعنی یای ایله یته مراد آچوب دوشمکدر نسخه میرزاده بمعنی خار سیاه ومؤید
الفضلاده کاف عربیله مرویدر واداة الفضلاده کاف فارسیله بمعنی خار سبیل مسطوردر
﴿ گسنامار ﴾ سکون سین مهمله وفتح نون ومیمله غایت گرسنه یعنی زیاده آچ معناسنه که
گسن آچلق وآمار نهایت معناسنه در معنای ترکیب نهایتده آچ دیمك اولور خواجه عبد الله
انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدرکه ابو بکر دقاق مهین مصر یتك شاگردی ابو بکر دقاق
کهین بغداد ایدرکه ابتدادست احادیثی آندن طوتمش ایدی یعنی آکا مرید اولوب طریقنده
صاحب حقیقت اولمشیدی مگر یکچشم ایدی ابو بکر رازی نقل وروایت ایدرکه برکون یکچشم
اولمسنك سببنی کندودن سؤال ایتدم جواب ویردی که * وقتی در بادیه رفته بودم ودر منازل
از هیچکس چیزی تناول نکردم باورع از گسنامار یکچشم من فرو برد ﴿ گفتار ﴾ سکون فا وفتح
تاء مثناة ایله سوز دوزمك نظم کلام معناسنه حکیم فردوسی بیت بعبری زبان تیز بگشاده *
بگفتار داد سخن داده * اصلنده آرنده گفت ایدی سوز گتوریجی معناسنه پس مضاف الیه
تقدیم اولنوب گفتار اولنجه کلیجی معناسنه اسم مصدر اولدی کذا فی دقایق الحقایق ﴿ گلابشکر
وگلشکر ﴾ کلاهما بسکون اللام وفتح الشین المعجمه والکاف گل خمیره سی که ترکیده دخی گلابشکر
دیرلر شیخ سعدی بیت گر نان خشك دیر خوری گلشکر بود * گر گلشکر خوری بتکلف ضرر بود
﴿ گلزار ﴾ سکون لام وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه گلور اول معروف گلستان ثانی موسقیده
بر مقام ویاخود بر لحن آدیدر زرادشت بهرام ایکی معنایه بیت خروشان بلبلان در صحن گلزار *
بوقت صبحدم بر لحن گلزار ﴿ گلشهر ﴾ سکون لام وها وفتح شین معجمه ایله افراسیاب شاهك
سر عسکری پیران ویسه نك دختری آدیدر ﴿ گلغر ﴾ سکون لام وفتح غین معجمه ایله اول
قصه ونرم قیلدرکه شانه ایله چکیلدن قوپاروب اینجه ولطیف شال وصوف ایدرلر حکیم نزاری
قهستانی بیت نه از شالبافان این روزگارم * که گلغر نداند باز از بریشم * وکسره ایله گلکار یعنی
باچلق ایدیجی ﴿ گلمر ﴾ سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه گلور اول برچیچکدرکه بغایت
خوشبویدر امیر خسرو بیت شست درشست شد از غنچه زمین پر پیکان * هر یکی گوی
سرور یست مگر یا گلمر * وله ایضا * مثنوی * ز سوری کان نه کم بود از کناره * چکر میشد

میشد چو سعوری پاره پاره * ازان کلهارکه دل بردوروان هم * زهرتن لاله دست ارغوان هم * ثانی بر نوع اوق دمرنیدر امیرخسرو بیت کشت رعنا یان بوددر زیر بید وروی گل * بوستان شیرمردان برك بید وکلرست * برك بید دخی بر نوع اوزون دمرندر ۏ کلنار ﻉ سکون لام وفتح نونله ایکی معنا یه در اول کراس دیدکلری میوه در طب کتابلرنده قراصیا حلود یرلر ثانی بر قرمزی رنکلی چیچکدر اغاجلره بتردیرلرکه انار روتی چیچکی در اسلوبی انار چیچکنه بغایت مشابهدر لکن بو ایری وزیاده قمراولور انار اغاجی کبی اغاجی واردر میوه سی اولمز آنجق محصولی چیچکدر عربیده جلنار وشوكة المصری دخی دیرلر شیرازیلر گل صد برك دیرلر شیخ نظامی بیت شدم از سرخ رویی تیز چون خار * خوش آن خاری که آرد سرخ کلنار ۏ کار ﻉ بوزن خمار ایکی معنایه در اول کاریدن وهم کاشتن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در ثانی چیچه که آنکله صحنه آش قورلر میر نظمی بیت اکر از طعامش دهد یك کار * نهد بارمنت بدوشت هزار * بو بیت ابنای زمانه حقنده در ۏ کوار ﻉ بوزن سوار ایکی معنایه در اوّل کواریدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در خوشکوار وشیرینکوار کبی ثانی میوه سپیدی معناسنه شمس فخری بیت آنچنان یاری که کمترینه است * زرید امن بخشد ولعل ازکوار ۏ کور ﻉ بوزن مور اوچ معنایه کاور اوّل عیش وعشرت ونشاط وسرور استاد رودکی بیت کوری کنیم وباده کشیم وزییم شاد * بوسه دهیم بردولب آن پری نژاد * ثانی یبان اشکی که فولان دخی دیرلر بهرام بونك صیدینه مائل اولدوغیچون بهرام کورلقب قودیلر مولانا هاتفی بیت کمند شکاری که درکار شد * خرکور وا برسر افسار شد * شاعر درصفت اسب بیت کورسار وشیر زهره ببر تازوعزمتك * پیل کام وکرك سینه رنك پا وکرك پوی * ثالث مزاد معناسنه شیخ عطار بیت مال وزر بعد بدست آورده کیر * بعد ازان در کور حسرت برده کیر ۏ کوراکور وکورکور ﻉ کلاهما بمعنی زودا زود وزود زود تیز تیز دیمك معناسنه در امیرخسرو بیت سنان در چشمها پرزور میشد * درون دیده کوراکور میشد * وله بیت بخشندم آنچه مقتبسان زین کمال نور * وزدیده کورکور کزید نده چون هلال ۏ کوره خر ﻉ یبان اشکی در کذا فی فرهنك جهانکیری ۏ کوش پستر ﻉ بر شخص آدیدر منقولدر که اسکندر ذوالقرنین بر سفرنده اثنای راهده بر عظیم طاغه ایریشورلر دامننده بر دریا واقع اولمش قوندقدن صکره لشکر شکاره مشغول اولورلر اول طاغ اتکنده بر آدم بولورلر بیوك جثه ودرشت اعضا وسرا پا پرموی وقولقلری شول مرتبه بیوك ویصی که یاتدقده برین التنه دوشر وبرین اوزرینه اورتینور آنی اسکندر حضورینه کتوردیلر اسکندر آنك کیفیت احوالن صوردقده جواب ویردوکی اسکندرنامه ده شیخ نظامی بیورر بیت بدو کفت شاهنشها باب ومام مرا کوش پستر نهادند نام * مزبور چونکه انسان یلوب نطقه قادر اوله اول دیمات آنجق کنه دویه مخصوص اولوب نوع وجنسی اولمامق اقتضا ایدر ۏ کوش کذار ﻉ واو معروف وسکون شین وضم کاف فارسی وفتح ذال معجمتین ایله ایکی معنایه در اول ایشیدیلن سوز ثانی ایشیدیجی معناسنه ابوالمعانی بیت سخن از لطف ترا کوشکذار م نشده * عمر شد آخر وکام دل زارم نشده ۏ کوشوار ﻉ سکون واو اول وشین معجمه وفتح واو ثانیله زنان قولاقلرینه طاقدقلری کوپه عربیده قرطه دیرلر ۏ کوشیار ﻉ سکون واو وشین معجمه وفتح یای تحتانیله حکمای فارسدن

بر حكيم آديدر وديرلركه ابن سينا آكا شاكرد اولمشيدى امير خسرو بيت قول شرع آموز وباقى
رنجه وآن قول حكيم * كان خط بومعشرست وآن كتاب كوشيار ڭ كوكار ع واو معروف وفتح
كاف فارسيله مزبله ده حاصل اولور بر بوجكدر كه كال وكوكرد انك وخيزدوك دخى ديرلر عربيده خنفسا
وتركستانده قيفور ديرلر ڭ كهر ع فتح هايله كوهر لفظندن مخففدر وآنك معنالريله مترادفدر
حكيم خاقانى بيت من زه نخل كهر رامن آريد ومرا * كهران كهر نخل ببر بازدهيد ڭ مع الراء المعجمه
ڭ كداز ع فتح دال مهمله ايله اريمك معناسنه اسم مصدردر حكيم اسدى بيت كر آرند خشتش
فتد دركداز * كر آرند لطفش برست ازنياز * وكدازيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى
اولور جانكدازكبى ڭ كراز ع فتح راء مهمله ايله سكز معنايه كلور اول اركك طكوزه ديرلر شمس
فخرى بيت تويى چو بيژن شاها چه غم خورى كه بود * مخالف توبدندان وزور همچو كراز *
كمال پاشازاده دقايقده كراز دشتى آزيلو طكوزدر اهلى سنه خوك ديرلر ننكم بو بيتدن معلومدر
بيت خوك كه دندان كرازى نمود * طعمهٔ سك شد زكرازى چه سود * ثانى تكبر وعجب
وتبختر ايله يوريمك معناسنه اثير الدين اخسيكتى مثال اول وثانى ترتيب اوزره درصفت اسب
بيت ببرى زراف سينه وبرّى كرازكام * بحرى نهنك فتنه وكوه رصبا كراز * ثالث بيوك بيلكه
آنكله بر يرتارلر مير عماره بيت مركب ومجلس وشمشيرچه داند همى انك * سروركارش همه
پاكاور مبنيست وكراز * حكيم فردوسى * مثنوى * بفرمود تاكاركر باكراز * بيايند چندى
زراه دراز * بيامد يكى مرد يزدان پرست * چو باد دمان وكرازى بدست * شمس فخرى
بيت چنان زمهد لتت راستى كرفت زمين * كه برزكر نكند بعد ازين زمين بكراز * رابع شجيع
وبهادر معناسنه خواجه عميدلوبكى بيت دوسپهر مثل تو هركز نياورد * ازهفت پشت
پهلو وشيرافكن وكراز * خامس برنوع عارضى حرارتدركه وجود انسانده ظاهر اولور عورات
وضع حمل ايدركن وغيرى سبب ايله دخى اولور شمس فخرى بيت زتاب آتش خشمت چنان
شدست حسود * كه ازحرارت بيچاره شد اسير كراز * ابونشكور بيت هرچه نخوردى
توكوارنده باد * كشته كوارش همه بر توكراز * سادس برنوع آغزى طاربر داقدر بعضيلر دريدن
ايدوب اكثر مسافرلر يوله كوتوررلر شمس فخرى بيت هرآن كرازكه لب شاه برلبش بنهد * شود
زلال خضر آب دردهان كراز * سابع كرازيدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور تبختر
وناز وتكبر ايله يورى معناسنه استاد لطيفى * مسمط * اى سرفراز وحيله ساز آهن دل وآهن
كراز * تاچند كبر وعز وناز آخر بينديش ازاجل * ثامن اوجى سورى براغاجدر آنكله صغر
ومركب سوررلر شمس فخرى * قطعه * بشادكامىٔ درروضهاى عيش وطرب * هزار سال
دكرهم برين نمط بكراز * بشوى روى عروس ظفر زكرد فتن * بكوب تارك اعداى مملكت بكراز
ڭ كربز ع سكون راء مهمله وضم باء موحده ايله مكار وحيله كر معناسنه منقولدركه حكمتك
طرف افراطى وار وطرف تفريطى وار طرف افراطه كربزى وطرف تفريطه جمود وبلاهت ديرلر
اعتدالى حكمتدر معربى جربز وجربزه در حكيم ناصر خسرو بيت آن خورى آنجاكه باتو باشد
ازايد * جاى ستم نيست آن وكربزى وفن * وطرارلو وعيار معناسنه ده مرويدر استاد
رودكى بيت كربزان شهر برمن تاختند * من ندانستم كه تبدل ساختند * معيار جماليده شمس

شمس فخری زیرك وصاحب ذكا معناسنه دیوب بو ایكی بیتی نظم ایلمش * قطعه * ایا شهریاری كه كینت در آرد * زحل را ز بالای این هفت كندز * بجا از در دولتت سر بتابد * كسی كه بود مرد دانا وكربز * تحفة الاحبابده بمعنی زیرك وتیزفهم وشرفنامه ده بمعنی دلیر وشجاع مسطوردر ك كرز ع سكون راء مهمله ایله بیوك دمور طپوزدر كه زمان قدیمده پهلوانلر ودلاورلر قوللنوب آنكله جنك ایدرلر ایدی نتكم حكیم فردوسی بیت بكایك كوتا كوت بكرز كران * بخل كشته بازار آهنكران اول زمانك آدمیسی بویلرینه وقوتلرینه كوره هر كرزی بر قاج یوز بطمان دموردن ایدرلر ایمش یوزمك ایكیتلرینك آنجق یوز ویوز اللی درهمدن اولوب اول دخی كشدن شهرت ایچون ایر قاشنه اصارلر خواجه سلمان بیت كرز را سرزنش كنمند آدم * كز سر تیغ خون فشان باشد * شمس فخری بیت ببرد سر اختران را بتیغ * بكوید تن آسمانرا بكرز ك كلبیز ع سكون لام وكسر باء موحده بعده یای تحتانیه ایله چیچك یراوزرینه دوكلوب صاچلمش اولمق ك كاریز ع سكون لام وكسر راء مهمله ایله برنوع حریردن طوقنمش قماشدر زمینی اطلس وزمانی كل نقشی اولور خواجه سلمان بیت كوه را اندر زمستان داشت ازقاقم قبا * اطلس كاریز روی جامه خار ابود * خواجوی كرمانی * مصرع * كل برون آمد وبر مسند كاریز نشست ك كندوز ع سكون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوزكه كندوزه دخی دیرلر ك كنیز ع كسر نون وسكون یای تحتانیه ایله اكول یعنی بسیار خوار ابوالمعانی بیت ندارد هیچ از حیوان تمیزی * نباشد خوش علف چون او كنیزی ك كواز ع صغر سورن صغر تماج الندن طوتدوغی اوجی سوری اغاج استاد فرخی بیت دوستانرا بیافتی بمراد * سر دشمن بكوفتی بكواز ك كودرز ع واو معروف وفتح دال وسكون راء مهملتین ایله ایكی پادشاه آدیدر طائفهٔ اشكانیاندن بری نام پسر شاپوردر كه باباسی حیاتنده ولیعهد ایدوب پادشاه اولشیدی زماننده چوق مساجد ومعابد خراب اولدی خلقه ظلم وجوزی نهایتده ایدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام بونك زماننده مبعوث اولدی بری دخی نام پسر ایرانشاهدر باباسندن صكره اوتوزسنه پادشاهلق ایلدی بونلردن غیری ایرانیلردن ایكی مبارز پهلوان آدیدر كه بری قارن بن كاوه نك اوغلیدر كه حاكم اصفهان ایدی بری دخی كشوادك اوغلیدر كه كیوك پدریدر ودخی برقوش آدیدر اكثر واغلب صو كنارلرنده تعیش ایدر ك كوزاز ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بابیله مشابه خوش آواز برقوشدر ممیونظمی بیت خوش آوازست اكرچه مرغ كوزاز * ولی نبود چو بلبل نغمه پرداز ك كوی باز ع مشهور ملكی نك اون طقوزنجی كونی اسمیدر كذا فی فرهنك جهانكیری ك مع الزاء الفارسی * كرژاژ ع فتح زاء فارسیله علفدان مرغان یعنی قوش قورساغی كه ژاغر دخی دیرلر عربیده حوصله دیدكلریدر شمس فخری بیت چه طائریست همایون همای همت تو * كه هفت چرخ ورادانه بود بكرژاژ ك كواژ ع طعنه وملامت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت كند طبع او بحر را سرزنش * زند جود او در معادن كواژ * ك كوژ ع واو معروف ایله سوراخ سفلی دن خروج ایدن ریح عربیده ضرطه دیرلر ابوالمعانی درهزل بیت كوژ آن كلچهره كویا برده است باد نسیم * كی مرده از شمیمش تازه جان می یافته ك مع السین المهمله * كرداس ع سكون را وفتح دال مهملتین ایله ستمكر وظالم معناسنه

حکیم نزاری قهستانی * قطعه * اکر حال رعیت هم برین رونق بود فردا * زجمع زادکانش پرشود بازار نخاسان * خدایا بی شبان بکذاشتی این بی زبانانرا * مکر توهم ازیشان بازداری شر کرداسان ؤ کرس ع سکون راء مهمله ایله بمعنی کرسنکی یعنی آجلق کانه اول لفظدن اختصار اولنمشدر بسحاق اطعمه بیت کرس ازدلم ببرد غم زلف وخال دوست * جان باخیال رشته فتاد ازخیال دوست ؤ مع الشین المعجمه * کذارش ع فتح ذال معجمه وکسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول اسم مصدردر ثانی اسمدر تعبیر واقعه معناسنه عربیده معبّر دیرلر تعبیر ایدیجی دیمکدر ثالث بمعنی اداکردن سخن شیخ نظامی بیت بیاضش در کذارش هست معروف * که بر رودع سوادش بود معروف ؤ کذرش ع فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله ایله ظلمدن شکایت ایله ایکلمك معناسنه اسم مصدردر اولور ؤ کرزه کاومیش ع فریدون شاهك مخصوص کرزی آدیدر تنکم تفصیلی مرور ایلدی حکیم فردوسی بیت بهریك زما بود بنجاه پیش * سرافراز با کرزه کاومیش ؤ کزاش ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی پیچیدن ناف یعنی یورك بوریسی که عربیده مغص دیرلر ؤ کزارش ع فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول تعبیر خواب معناسنه حکیم فردوسی بیت مرا این خواب هار انجز پیش او * مکوی وز نادان کزارش مجو * ثانی شرح وتفسیر معناسنه حکیم سنایی بیت چار کوهر بسعی هفت اختر شاه بیونك را کزارش کر * شیخ نظامی بیت کزارش چنین میکند کوهری * سخن را بیاقوت اسکندری * ثالث بمعنی سخن کفتن حکیم قطران ارموی بیت کر کزارد نظم بار دلفظ او در یتیم ورنویسد نثر بارد کلك او در نثیر ؤ کزایش ع فتح زاء معجمه وکسر یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول کزاییدن لفظندن اسم مصدردر ثانی صرمشق معناسنه در ؤ کشایش ع فتح شین معجمه وکسر یای تحتانیه ایله آچمق وآچلمق معناسنه اسم مصدردر کشایش کارها دیرلر میرنظمی بیت کشایش دهد کارها را خدا * عقیده ات شود کر درست باخدا ؤ کش ع عناصردن یانمق معناسنه در کذا فی المجمع ؤ کلموش ع فتح لام ایله بیدمشك که عربیده بهرامج دیرلر ؤ کماش ع فتح میم ایله خمیرمایه سز اتمك که اکثر اهل سفر ایدرلر وبر نوعنی دخی مقیم اولان ایدرلر خوش طعام اولور میرنظمی بیت چو آمد زبیرون ومهمان بدید * بر آورد در خوان کماش سپید ؤ کوارش ع کسر راء مهمله ایله بر لطیف معجون ترکیبیدر معده یی اصلاح وخفقانی زائل ایدر بعد الطعام استعمال اولندقده هضمه غایت معین اولوب طعامی فی الحال هضم ایتدررعربیده جوارش دیرلر آنك معربیدر کوارش اسم مصدردر هضم معناسنه بعض نسخه ده نونله کوارشن واقعدر وبعض نسخه ده زاء معجمه ایله ؤ کوازش ع واقع اولمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ کواش ع کوچك چاقره دیرلر جره باز معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ؤ کوش ع بوزن هوش بش معنایه کلور اول معروف قولق معناسنه ثانی بمعنی کوشه وپیغوله بوندرکه جکرکوش دیرلر شیخ نظامی بیت جکرکوش مرادر مستمندی * نتر سیدی که در روی او فکندی * ثالث بر فرشته اسمیدر که امور ومهمات خلایقه موکلدر حکیم فردوسی بیت چو دیك زمان آورد جوش کوش * فزاینده بادت جوانی هوش * رابع شهور شمسیه نك اون دردنجی کونی آدیدر اهل فارس بو کونه عظیم اعتبار ایدوب عید جشن وسرور

وسرورایدرلر وبوکونه صورمسق یرلر واتی تازه اوتلر ایله بشوررلر بومقوله طعامدن مرادزعملرنجه
مس اجنه دن یعنی جن طوقنمسوندن امین اولورلر واجنه یه منسوب امراضه بونلر ایله دوا ایدرلر
وبوکونه اطفالی ابتدا تعلیمه ویرمك وصنعت اوکرتمك وبومقوله اشلره شروع ایتمك مناسبدر
دیرلر زراتشت بهرام . بیت بروزکوش اسفندارمذماه * بگاه یزد جرد آخر شهنشاه *
خامش بمعنی نظروانتظار ومنتظر حکیم فردوسی بیت پاس میداشتم برای وبهوش * وزخطاب
کسم نیامد کوش * حضرت مولانا قدس سره . بیت این دانهای نازنین محبوس مانده درزمین
درکوش یك بازان خوش موقوف یك بادصبا * وله قدس سره * مسمط * خلق نشسته
کوش مامست خوش ومدهوش ما * نعره زنان درکوش ماکه سوی ماداری نظر ی کومیاش ع
بو لفظ اوج معنایه دراوج وجهله استعمال اولنور اول نهی غائبدر اولمسون معناسنه
ثانی قواولمزسه اولمسون ثالث دیکه اولمسون دیمکدر ی کومش ع واومعروف وکسر
میمله زمین کاو یعنی برقازیجی معدن آهن ومس وسیم ودخی قیو وکاریز قازیجی وامثالی استادلطیفی
بیت تأمل کرد وکفتا نکته پاك * چوکومش کاب پاك آورد ازخاك ی مع الغین المعجمه ع
ی کروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله بمعنی دروغ یعنی کذب حکیم فردوسی . بیت یکی دیکری
زن برین برنشان * کروغ ازکناهست بوسرکشان ی مع الفاء * کلف ع فتح لامله کاله مشابه
سرخ رنك برچیچکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ی مع الکاف * کرك ع سکون راء مهمله ایله
قورده که عربیده ذئب دیرلر شیخ سعدی بیت عاقبت کرکزاده کرك شود * کرچه با آدمی
بزرك شود ی کلاك ع فتح لامله دیکه قیش ایامنده قار یاغرکن شدید روزکار ایله یغان قاری
ودخی بیرده کی یاغمش قاری قالدیروب آدم وحیوان چهره سنه اورر صاورتی دخی دیرلر
ی کل دورنك ع برنوع کلدرکه برکنك بریوزی صاری وبریوزی آل اولور کل رعنا وکل قحبه دخی
دیرلر میرنظمی بیت تاب می چهره اش چورنك زده * رخ درویش کل دورنك زده ی کل صدبرك ع
برنوع قرمزی ایری قتمر کلدر قرنفل کلی دخی دیرلر خواجه سلمان بیت بلبلان برکل صدبرك سرایند
سرود * عاشقان بررخ معشوق نوازند غزل ی کلفهشنك ع سکون لام وها ونون وفتح فاوشین
معجمه ایله بربوکسك یردن صوا قاوایکن طوکوب قالمغه دیرلر رنکده دیلورقر الاوی بیت آب
کلفهشنك کشته ازفسردن ای شکفت * همچنان چون شیشه سیمین نکون آویخته ی کالك ع
فتح لامله ایکی معنایه کاور اول کنایه آمیز وطعنه وسرزنش وجهیله اولان سوزه دیرلر حکیم
سوزنی بیت کرپیش کل کشم کله مشکبوی تو * برمن کالك مزن که نیند یشم ازکالك * ثانی
برنوع صمغدر قزللغه مائل کوزده دخی دیرلر ی کلناك ع سکون لام وفتح نونله ایکی معنایه در
اول قلعه نك برجی اوزرنده اولان بارو ثانی بمعنی کلزار یعنی کللك کذا فی الاداة بو معنایی مؤید
میرنظمی بیت درون پرشد ازلشکر نامدار * بکلناك درصف زده بیشمار ی کلنك ع فتح
لام وسکون نونله طوونه دیدکلری قوش عربیده کرکی دیرلر ضم کافله ی کلوك ع ضم لام و واو
معروفله حبوبات قسمندن بورچق دیدکلری علف کاووشتردر ی کنك ع سکون نونله
ایکی معنایه در اول دلسز بی زبان معناسنه اکرچه کاف عربیله مشهوردر اما معتبر نسخه لرده
کاف فارسیله تصحیح اولنمغین بو محلده ثبت اولندی ابوالمعانی بیت به پیش بزرکان بشوکنك وکر *

نباشد چنین در جهان راحتی * ثانی چشمه لرده و حمام قورنه لرنده وبعض ظروفده اولان لوله در
ل کواك ع برقوشدر قوبروغی اوزون متصل صالرطورر وله درهجا بیت مغلی راکر به بیند
سخت کیر * دنبه اش جنباند او همچون کواك ل کوزك ع واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله طوپوق که
عربیده کعب دیرلر کذا فی المجمع ل کوزنك ع واو معروف وفتح زاء معجمه وسکون نونله بر پادشاه
آدیدر حکیم اسدی بیت مر آن شاه را نام کوزنك بود * که از تیغ فرهنك نی ژنك بود *
ل کوش خرك ع سکون شین وفتح خاء معجمتین وراء مهمله ایله بر بوجکدر اکثر قولاغه کیرر
بعض کسنه یی هلاك ایدر کوش جنبه وهزارپا دخی دیرلر ل کوشك ع واو معروف وفتح شین
معجمه ایله مصغر کوش ودخی صاحب ملاذه یه دیرلر کذا فی المجمع ل کوکردانك ع سکون
واو وراء وفتح کاف فارسی ودال مهملتین ونونله منزله ده حاصل اولوب یوارلنور بر دکرمی بوجکدر
کوکار وکوکال وخیزروك دخی دیرلر ل کولاك ع سکون واو وفتح لامله تکنه کورك معناسنه
ل کولك ع واو معروف وفتح لامله بیخ انکدان یعنی حلتیت کوکی کذا فی المجمع ل کویاك ع
واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی بسیار کوی یعنی چوق سویلیجی ابو المعانی بیت به بلبل کفتن
عاشق خطایست * نباشد عاشق شوریده کویاك ل مع الکاف الفارسی * کلبانك ع سکون
لام ونون وفتح باء موحده ایله اول بلند آوازدر که نقارجیان وقلندران وشاطران وامثاللری کوس
ونقاره چالدقلرنده وشنلك اولدقده چکرلر اکا کلبام دخی دیرلر میر خسرو بیت بابل سرمست
در کلبانك خوش میکوفت پای * تا کهانش دیده نرکس بزیر پای شد * خواجه حافظ بیت
دولت بوصل کل ای بلبل سحر خوش باد * که در چمن همه کلبانك عاشقانه تست ل کوبك ع
واو معروف وفتح باء موحده ایله عورتك موضع معهودنده اولان کوشت پاره یه دیرلر حکیم شفایی
درهجا بیت سیلی خورد از کوبك ر مداری خاتون * هر نطفه افسرده که جست از کمر تو *
ل کوشتاهنك ع واو معروف وسکون شین معجمه ونون وفتح تاء مثناة وها ایله ایکی معنایه در
اول تنوردن بشمش اتمك چقاردجق دمور چنکال ثانی بمعنی غلیواج یعنی چیلق کوشتاهنج دخی
دیرلر ل کوك ع واو معروفله اوج معنایه کلور اول تکمه معناسنه ثانی سکل که وجود
آدمده ظاهر اولور اکثر الده واياقده چیقار پخته اولمیوب قالور کسنده کچه ینه بتر اکا آزخ
دخی دیرلر عربیده ثؤلول دیرلر ثالث کوساله یعنی بزاغو کوکه دخی دیرلر تاتارلغتیدر ل مع اللام ع
ل کسل ع ضم سین مهمله ایله کسیختن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور جان کسل
وغم کسل کبی کسر سین مهمله ایله ده استعمال ایدرلر نتکم میر نظمی بیت می لعل جانان بود
غم کسل * سبروار ابد اندر آرد بدل ل کسیل ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله وداع
معناسنه کسی دخی دیرلر ل کل ع خصوصیتله معروف ورد معناسنه در اما عجمده هر چیچکه
کل دیرلر کرك اغاجده کرکسه یرده اولسون مطلق کل ذکر اولندقده مراد معروف کلدر آخر
چیچك قصد اولندقده کل نسرین وکل خیری وکل سوری وکل لیمون وکل بادام وکل شفتالو دیرلر
علی هذا القیاس وکل زنبق دخی دینلمشدر محمد عصار از مهر ومشتری بیت کل زنبق ولیکن
ناشکفته * میان یاسمین ولاله خفته * بو بیت برنازك بیتدر استعاره طریقیله شراره آتش
وچراغه دخی دیرلر میر خسرو بیت برك میریزد زکل دانم خزان خواهد رسید * میهمان آید

آيد بخانه چونكه كل بارد چراغ ﴿ كلال ﴾ باشك اورته يرى تارك سدره معناسنه شمس فخرى بيت
نهد براى شرف خاكپاى اورا چرخ * بجاى اكليل امروز برفراز كلال ﴿ كالكل ﴾ سكون لاميله
وضم كافين ايله بردارودر عربيده مقل ازرق ديرلر ﴿ كالول ﴾ ضم لام وواو معروفله ايكى معنايه در
اول ايلك يوماغى يعنى صارلمش ايلك ثانى حيوباتدن بورچق ديدكلرى قره دانه در كه كاوك
دخى ديرلر ﴿ كوانكل وكوى انكل ﴾ كلاهما بواو المعروف وفتح الهمزة وسكون النون وضم الكاف
الفارسيه ايلك دوكمه كه قفتان كوكسنده ويكلرنده ايدرلر كوانكله وكوى انكله دخى ديرلر اثير الدين
اخسيكتى بيت هر آن كوانكل زرين كه چرخ از اختران سازد * لباس عمر اوراچون ترازى بجاودان
زيبد * خلاق المعانى بيت اى كريمى كه كند چرخ زخورشيد وهلال * جامهٔ قدر ترا هرسر
مه كوى انكل ﴿ كوال ﴾ بمعنى چوال كذا فى الجمع ﴿ كوپال ﴾ واو مجهول وفتح باء فارسيله
كرز وطپوز معناسنه شمس فخرى بيت عجب مدار كه سركوفته است دشمن تو * كه سرزنش
كند از سر كران بتيغ وكوپال ﴿ كوشمال ﴾ واو معروف وسكون شين معجمه ايله ايكى معنايه در
اول تأديب وتوبيخ معناسنه در شيخ عطار * مثنوى * در رياضت نفس بد را كوشمال *
تا ببند از دترا اند ضلال * نفس در ترك هوا مسكين بود * كوشمال نفس نادان اين بود * ثانى
قولاق بورمق كه معناى تركيبى در خواجه سلمان بيت زود بربطرا مغنى كوشمالى داد زود *
اين بود فرياد شان زان كوشمال آمد بديد ﴿ كوكال ﴾ واو مجهول وفتح كاف فارسيله منزله ده
اولور بردكرمى بوجكدر كوكار وكوكردانك دخى ديرلر ﴿ كول ﴾ واو معروفله ايكى معنايه در
اول ابله واحمق معناسنه مولانا جامى بيت همه مشغولى عالم كوليست * ترك كولى بخدا
مشغوليست * مولانا ظهورى بيت بترس از خدا بكذر از كول خلق * مكن بخيه را دانه وذام
دلق * ثانى نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى آبكير يعنى بوبرده صوا يركيلوب قالمش اوله تركيده
دخى كول ديرلر ابوشكور بيت كولك توازقياس كه كربركشد همى * يك كوزه آب از وبهمان تيره
ميشود * ادات الفضلاده بمعنى كوف وجغد يعنى بايقوش كه بوم دخى ديرلر ﴿ مع الميم * كترم ﴾
سكون تاء مثناة وضم راء مهمله ايله اول سوزه ديرلر كه سويليه نلك حدندن زياده اوله ودخى لاف
وكزاف معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ كرزم ﴾ فتح راء مهمله وسكون زاء معجمه ايله
اسفنديارك برادرى ناميدر حكيم فردوسى بيت بهرجا كه بودى ببزم وبرزم * پر از درد ونفرين ع
بدى بركرزم ﴿ كركم ﴾ سكون راء مهمله وضم كاف فارسيله زرده چوب وزرده چاودخى ديرلر بعضيلر
زعفران روايت ايدبلر ﴿ كرم ﴾ بوزن جرم سخت وغصه والم واندوه معناسنه حكيم ناصر
خسرو بيت زانچه دارى نصيب نيست ترا * جز شب وروز رنج وكرم وكراز * شمس فخرى
بيت در ايام اواهل فضل وصلاح * برآسوده اند از غم ورنج وكرم * استاد رودكى بيت
كر درم دارى كزين آيد بدين * بفكن آوركرم ودرويشى كزين * حكيم اسدى بيت كرا پيش
شد بزركى وناز * فزونتر دهد رنج وكرم وكراز ﴿ كزم ﴾ سكون زاء فارسيله براغاجدركه
وروار ولاشكر وكنجك وسله وپشه دار وسارشكدار دخى ديرلر عربيده شجر البق
ديدكلرى در ﴿ كستهم ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وها ايله نودر بن منوچهرك ناميدر
وبردخى كژدهم اوغلنك آديدر ﴿ كل اندام ﴾ يعنى نازك اندام ونرم ولطيف بدن كمال خجندى بيت

پیش کل اندام تو دارد کل اندام دکر * لطفی نباشد آنچنان اندام بی اندام را ك کلبام ع کلبانك
مرقوم معناسنه که بلند آوازکوس کبی و آکا بکزر بونسنه در بلند آوازی وار در حکیم خاقانی
بیت بخشش بصبح خیزی تا کوفت کوس دولت * کلبام کوس اورادستان تازه میکن ك کلغام ع
یعنی کل رنکنده حکیم خاقانی بیت ساغر کلغام خواه کز دهن کوس * نغمهٔ کلبام وقت بام بر آید
وله بیت کلبام زند کوست کلغام ستیزد کاسست * کاتش بکلام آرد خمار بصبح اندر ك کم ع نابدید
وضایع معناسنه در ترکیده یتك دیرلر چغتایده یاوو ماق دیرلر میر علیشیر بیت چو یار کونکلیدا
بولسام بلامنکا یاوو ماس * بیروح هلاکه بولور تیمور حصار منکا ك کوشهٔ چشم ع ایکی معنایه
کلور اول کوزك قویروغی ثانی نظر نهانی یعنی کوز اوجیله باقمق خواجه حافظ بیت آنانکه خاکرا
بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند ك کوم ع بوزن بوم صولر کنارنده اولان چمن
معناسنه در شمس فخری سورلمش تارلاده و بیل اورلمش یرلرده قوزی یوب قلان اوت دیوب
بو ایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * آنچنان کشت عدل تو که بروز * پرده از پیش بوم وبر دارد *
نخل اکر برخلاف تو روید * بیقین دان که کوم بردارد ك مع النون * کیتن ع سکون باء فارسی
وفتح تاء مثناة ایله بوزن ومعنی کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ك کداختن ع فتح دال مهمله
وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله اریمك واریتمك مصدر لازم وهم متعدی اولور ابو المعانی بیت
دلم با فکر دیکر بود مغشوش * غمت بکداخته در بوتهٔ عشق ك کدازیدن ع فتح دال مهمله
اول وثانی وکسر زاء معجمه ایله بودخی اریمك واریتمك معناسنه در کداختن کبی عربیده ذوب
وذوبان دیرلر وچغتایده ایریماك دیرلر کسر همزه ایله فرهادنامه ده قیامت کونی وصفنده میر
علیشیر بیت دمی کیم قهرینك اوتی توتمای آرام * ایریب ایلاکوم بیر قوزغاسوم جام *
ك کذاردن ع فتح ذال معجمه ودال وسکون راء مهملتین ایله محسوسا کچمك وکچورمك مصدر
لازم ومتعدی در حکیم قطران ارموی بیت وربدولت روزکار از چرخ بکذارد سرم * خادم این
درکهم جاوید خاك این درم * چغتایده اوتکارماك دیرلر فرهادنامه ده خاقانك عشرتی وصفنده
بیت بویانکلیغ تا انجوم چرخ تا یمای * حساب فصلی ایلا اوتکاردی اوج آی ك کذاشتن ع
فتح ذال وتاء مثناة وسکون شین معجمتین ایله ایکی معنایه در اول کچمك معناسنه در حکیم
فردوسی بیت وراخواندی کوکرد کیر * که از کوه بکذاشتی تیغ وتیر * حکیم اسدی بیت
بزخمی بجانیزه برداشتی * زدی بر یکی بر بسه بکذاشتی * بو معناده محسوسا کچمك ومعنا کچمك
معناسنه ده استعمال اولنور میر نظمی بیت چو در سر عشق جانان بود ناچار * کذشتی از سر خود
آخر کار * ثانی بمعنی رها کردن یعنی صالیویرمك ك کذشتن ع حذف الفله ده جائز در
استعمال اولنور عربیده مرور وچغتایده اوتماك دیرلر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفنده بیت
چرخ اعظم جمیغه سورکاج آت * یادین اوق یانکلیغ اتدین اوتتی یات * کاهی زا ایله اوتوزماك
دخی دیرلر فرهادنامه نك آخرنده اوتوزمای عبارتی که بو بیتده کلور کچورمیوب معناسنه در
بیت اوتوزمای وقتنی بر لحظه سو بیش * طمع ایتیب بو سودین آب رو بیش ك کران ع فتح
راء مهمله ایله بحالش بغدادی و آربه دسته سی استاد عضایری رازی بیت یك کران از کشتزار
خویشتن * بهتر از صد خرمن از مال کسان ك کرازان ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله ایکی

ایکی معنایه در اول بمعنی خرامان رفتن یعنی صالنه رق یورمك ثانی بمعنی پهلوانان یعنی جمع
پهلوان بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت کرازان کرازان نه آکاه ازین * که پیژن نهادست
بر پور زین ۇ کرازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ناز وتبختر وتکبر ایله یوریمك معناسنه
مصدر در بو بیتده فاعلی واقع اولمشدر حکیم اسدی بیت برفتند هر دو بدان بارکاه * کرازان
وخندان بدرکاه شاه ۇ کرازیدن ع فتح راء مهمله وکسر زاء فارسیله قوش اوچدقده قنادلندن
ظاهر اولان صدایه دیرلر ۇ کرزدن ع سکون را وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله بمعنی
چاره کردن کذا فی فرهنك جهانکیری ۇ کرکان ع سکون راء مهمله وفتح کاف عجمیله ایکی
معنایه در اول دار الملك استراباد اولان شهرك آدیدر تعریب ایدوب جرجان دیدیلر الان
بین الناس معربیله مشهوردر حکیم ناصر خسرو بیت بمسجد خواندن موذن چو کرکش
زان فرولنکی * روی چون کرك پویان کر بکرکان خواندت سلطان * مولانا هاتفی بیت
ز کرکان دشتی رباییم صید * در آریمشان دست وکردن بقید * شمس فخری بیت بیاد دیست
توشاها بنام دولت تو * اکر درخت نشاند در حد کرکان * ثانی جمع کرك قوردلر دیمك اولور
ۇ کرکن ع سکون راء مهمله وضم کاف عجمیله غله نارسیده یعنی هنوز ایرشمامش غلال
معناسنه که درملی ودملل دخی دیرلر ۇ کرکین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله
ایر اینلودن بر مبارز پهلوان نامیدر ۇ کروکان ع ضم راء مهمله وواو وفتح کاف فارسیله آلت رجل
معناسنه که لند وحمدان دخی دیرلر حکیم سنایی بیت جز غری را نهلی بهر کروکان قومی * کرچه
چون کادن سك کادن او دیر شود * حکیم سوزنی بیت ای پسر تا بمیان پای تو در نکرستم *
جز بیك چشم کروکان بتو بر ننکرستم ۇ کره کردان ع فتح راء مهمله اولی واخفاء ها ایله براویون
آدیدر برینی یا توب باقیلری چوره سنه طولانورلر ۇ کزاردن ع فتح زاء معجمه ودال وسکون
راء مهملتین ایله ایکی معنایه مصدر در اول اداکردن دین یعنی بورج اودمك شیخ سعدی
بیت خداترس باید امانت کزار * امین کز تو ترسد امینش مدار * ثانی بمعنی نقش ونکار
کردن ۇ کزارشن ع فتح زا وشین معجمتین وسکون راء مهمله ایله کزارش مرقومك اوج
معناسیله ده مترادفدر ۇ کزاریدن ع فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
ایکی معنایه در اول بمعنی کزاردن مرقوم ثانی تمییز وتشخیص ایلمك ۇ کزاستن ع فتح زاء معجمه
وتاء مثناة وسکون سین ایله سیلمك وصالمق معنالرینه در ۇ کزاییدن ع فتح زاء معجمه وکسر یای
تحتانی اول وسکون ثانیله نقصان ایلمك معناسنه در استاد دقیقی بیت کیست کز وصل ع
تو ندارد سود * کیست کش فرقت تو نکزاید ۇ کزکن ع فتح زا وکاف فارسیین ایله بر قوشدر
ترکیده کوجوکن دیرلر قنادین اوق یلکی ایدرلر ۇ کزیدن ع کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانیله سچمك وبکنوب اختیار ایتمك ۇ کزین ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بکنمك
وسچمك ومنتخب وکزیده معناسنه وکزیدن لفظندن صیغه امر اولور مثال معنی اول خلاق
المعانی بیت چو من کزین سخنها بخدمت آوردم * مراز بهر چه تشریف به کزین ندهند *
مثال معنی ثانی حکیم انوری بیت دندان سنان آسمان خراش * آغوش کند آشتی کزین *
مثال معنی ثالث مولانا جامی بیت زمانی یا خدای این بیخودی چند * خردمندی کزین

تابخردی چنك ف کزیرکردن ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وراء مهمله ایله چاره

ایلمك ف کساردن ع فتح سین ودال وسکون راء مهملات ایله بمعنی کذاشتن یعنی چکمك

وکچورمك حکیم خاقانی بیت اندهٔ کسار من شد واندهٔ بمن کذاشت * وامق چه کرد از غم عذرا

من آن کنم * ابوشکور * قطعه * ساقیا مرمرا ازان می ده * که غم من ازان کسارده شد *

ازقنینه برفت چون مه نو * در پیاله مه چهارده شد * بر دوست ایچون یار غمکسار دیرلر غمی بیله

کیچوریجی دیمك اولور ف کسانیدن ع فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی

کسستن وهم آنك متعدیسیدر کوشتمك واوزمك معناسنه ف کستردن وکستریدن ع کلاهما

بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة دوشه مك فرش معناسنه ودخی تمهید وتمکین معناسنه ده

کلور شمس فخری بیت خسرو خورشید همت شیخ ابواسحق کو * درهمه آفاق خوان بذل

واحسان کسترید * چغتای لسانندهٔ توشاماك دیرلر فرهادنامه ده خاقان عشرته مباشرت

ایتدیکی یرده بیت توشاب قصر ایچرا یوزدی بای کارنك * قونیلدی تخت کردون سای کارنك

ف کسستن ع کسر سین مهملهٔ اولی وضمله ده جایز وسکون سین ثانی وفتح تاء مثناة ایله

اوزمك واوزلمك معناسنه ف کسیختن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وتاء

مثناة ایله بمعنی کسستن مرقوم ف کسیل کردن ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی ولام ایله

بمعنی رها کردن یعنی صالی ویرمك ف کشادن ع فتح شین معجمه ودال مهمله ایله آچمق

مستقبلنده دالك ماقبلنه بر یا زیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر ف کشایانیدن ع متعدیٔ

کشادندر ف کشن ع سکون شین معجمه ایله دیشی ارککه طالب اولمق ودخی حیوانات دیشی

بطوتمق شیخ نظامی * مثنوی * زدشت آن کله درهر قرانی * بکشن آیدنکاور مادیانی *

بفرمان خدا در کشن کیرد * خدا کفتی شکفتی در پذیرد * حضرت مولانا قدس سره بیت

آن مه که ز پیدایی درچشم نمی آید * جان ازمزهٔ عشقش بی کشن نمی زاید * شیخ آذری

* مثنوی * آمد ازچشمه ایغرآبی * برسر آب همچو مرغابی * هوا ومادیان نمود آهنك *

همچو وصید کوهسار پلنك * مادیانرا برسم فتح الباب * داد کشن تمام وشد درآب * مادیانرا

بکشن حامل کرد * بعد یکسال کرهٔ آورد * واغاج میوه دار اولمق معناسنه ده مرویدر

ف کشودن ع ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کشادن ف کفتاریدن ع

سکون فا وتاء مثناة وکسر راء مهمله ایله سوز سویلمك کفتکه سوزدر آریدن آوریدن

معناسنه در معنای ترکیب سوزکتورمك اولور ف کفتان ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی

ملخ یعنی چکرکه اما بعض فرهنکده چکرکه یه بکزر برجانوردر یازا یامنده کیچه ایله اوتر عربیده

شفرق دیرلر ف کفتن ع سویلمکدر مستقبلنده فا واوه وتا یایه قلب اولنوب کوید وکوینده دیرلر

شاعر بیت شعر کفتن کرچه درسفتن بود * لیك فهمیدن به ازکفتن بود ف کلان ع فتح لام ایله

بکی معنایه کلور اول برنوع پشمش اتمکدر برمقدار بغدایی یاغده بشورورلر بعده دوپومت ایدوب

آراسنه بالی قودلر تمام بالی کند ویه جذب ایتدکده برمقدار بادام دوکوب اوزرینه دوکرلر لذیذ

طعام اولور بقلوانك برنوعی بالکه یا پقمه اشهلیدر حکیم سوزنی بیت رخ احباب تو طرست

چوکل * خوش وشیرینتر ازکلان وکلاج * ثانی بمعنی افشان یعنی صاچلمش وصاچمق ف کلایدان

ل کلابدان ع معروف کلاب ظرفیدر ل کلانیدن ع فتح لام وکسر نون وسکون یای
تحتانیله بمعنی افشانیدن یعنی صاچمق زراتشت بهرام بیت سحرکه باد برگ کل کلانست *
زدرد آن فغان بابلانست ل کلپایکان ع سکون لام وفتح باء فارسی ویای تحتانی وکاف عجمیله
عراق عجمده برشهر آدیدر معربی جرد بادقاندر امیرمعزی بیت تابخت جاودان بتو دادست
فرّو جاه * کلپایکان بهشت کند فرّ و جاه تو ل کلبن ع سکون لام وضم باء موحده ایله کل
اغاجی بعضیلر کل بتی شاخ دیدیلر اصلی بن کل در کل دیبی دیمك اولور علم ا[illegible]ق مضاف الیه
تقدیم اولنوب کلبن اولدی میرنظمی بیت چو بابل لانه برکلبن که گیرد * حرامست نام عاشق
زوپذیرد ل کل بی فرمان ع برقرمزی چیچکدر چایرلو یرلرده بتر ترکیده کلینجك چیچکی وعربیده
شقایق النعمان دیرلر ل کلچکان ع سکون لام وکسر جیم فارسی وفتح کافله بردرخت نامیدر
کذا فی المجمع ل کل ذریون ع کسر لام وراء مهمله وفتح ذال معجمه ایله برشهر اسمیدر دیرلرکه اول
شهرك کنارندن آقار بر ارمغك آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * ازان بس زهیتال و ترك وختن
بکل ذریون برشدند انجمن * بدی نام آن روز کل ذریون * که بد دربهاران چو دریای خون *
ل کل زمین ع کسر لام وفتح زاء معجمه ایله محلاتده وقرا وقصباتده برمتعین مکان اولورکه اهالی
محله وقصبه وقریه اول یرده جمع اولوب تسویهٔ امورلرین مشاوره ایدرلر بابافغانی بیت باین غرور
حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی سلام تو میکشند ل کلستان ع کسر لام وسکون
سین مهمله وسکون لام وکسر سین ایله ده جائز کلا التقدیرین کللك دیمکدر شاعر بیت
بهار آمد دل از آلام رستست * کلستان شد جهان هنکام عیشست ل کلسون ع سکون لام
وضم سین مهمله وواو معروفله ابریشمدن زنانك توراورلمش نزکی که ایچنه صاچلرین قورلر بو عصرك
عورتی ایسه نزکی رفع بلکه کیفیتن فراموش ایلمشلردر برمعناسی دخی زنان انجولی جبه
آلتون کبی اورب آلنلرینه بغلرلر ل کلشن ع کلستان معناسنه ودخی عشرتکاه معناسنه ده
کلور ابوالمعانی بیت بافتاب قدح شعله زارکن ساقی * بشوق عارض جانان ضیا کند
کلشن ل کلکون ع ایکی معنایه در اول کل رنکنده اولان نسنه که مراد قرمزی اولهمیکون
ولاله کون کبی مولانا طالب آملی بیت نخستین کرده از کلکونهٔ خون * سفیداب بیاض
دیده کلکون * استعاره طریقیله شرابله طلو قدحه ده دیرلر ثانی خسرو پرویزك مشهور آل
آتنه دیرلر آدی اولمق دخی مرویدر ل کل کورستان ع پاپادیه چیچکی اکثر مزارستانده
بتر وکیچون بویله آدویرمشلر کوپل دخی دیرلر عربیده اقحوان دیدکلریدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل کل نافرمان ع بنفشه اولمق اوزره روایت اولنمشدر مجنون چپ نویس بیت
روی بر تافت زحکم تو کل نافرمان * شست برکشتن رویش کل نافرمانی ل کلنکبین ع فتح لام
وسکون نون ویای تحتانی وضم کاف وکسر باء موحده ایله بر ترکیبدر کلقند کبی انجق تفاوتی شکر
ایله اولانه کلقند وعسل ایله اولانه کلنکبین دیرلر ابومنصور عماره بن محمد المروزی بیت کربرکران
دجله کسی نام اورد * آب انکبین ناب شود کل کلنکبین ل کلودن ع ضم لام وواو معروف ایله
بر ظرفی بوغازینه دك طولدرمق مثلا شیشه وبرداق وامثالی نسنه لر ل کله مرغان ع فتح لام
مشدده ایله برنوع پرده درکه آنده اولان نقش جمله قوش تصویریدر ودخی قوشلر جمعیتنه بر بردن

هوایه اوچدقلرده پرده کبی اولوب کونشی کوسترممکله تشبیه ادیشلر وکله پرده معناسنه اولدیغی
عن قریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی لغ کاریدن ع فتح میم وکسر راء مهمله ایله صرتمق یعنی
حالت غضبده دیشلرین صقوب کوسترمك اکثر صفت سباعده استعمال اولنور میر نظمی بیت
کارید از غضب همچون پلنکی * نمیکرده بیکچار ادرنکی لغ کاشتن ع فتح میم وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله طپشرمق مولانا هاتفی بیت ز پیغام واز پیشکش هرچه داشت *
زبان ار اچی عرض آن برکاشت * وحواله ایلمك برشی برشی یرینه قومق مثلا بر اهل منصب آخر یره
کیدوب یرینه برین قودقده فلان کاشته فلانست دیرلر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
کارید وکارنده دیرلر لغ کان ع صانمق عربیده ظن وچغتای اسانده چاغلامق دیرلر فرهادنامه ده
فرهادك ولادتی مشلکنده دیر بیت طرب غوغاسی اول کشورده چاغلاب * مشقت کاروانی
رخت باغلاب لغ کان بردن ع شبهه ایلمك لغ کانیدن ع فتح میم وکسر نون وسکون یای
تحتانیله مصدر کاندر شاعر بیت شبهای هجر را کذرانديم وزنده ایم * مارا بسخت جانی هم این
کمان هنوز لغ کشدن ع سکون میمله ضایع اولمق چغتای لسانده ایتورمك دیرلر سبعه
سیاره ده توحید ده بو بیتده ایتورکای لار عبارتی ضایع ایله لر دیمکدر بیت کوکگا تو فراغنی
ایتورکای لار * تو فراغ ایچرا تینین ایتورکای لار لغ کنده کردن ع نقش ایلمك کذا فی فرهنك
جهانکیری لغ کواران ع بوزن سواران یعنی خوش ذایقه ونیز هضم معناسنه میر خسرو بیت
می ناخسبت جو رکامعنداران * که هرچند ش خوری باشد کواران * ویعنی کورا وله * قطعه *
همیریزی بیاری خون یاران * همی باشد سزای دوستداران * بچون بیدلان خود مکن خوی
که کس را ناید این شیرین کواران لغ کواربان وکواره دان ع کلاهما بفتح الواو وسکون
الراء المهمله چوبان وصغر تماج که کوار وکواره صغر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
لغ کوارشن ع کسر راء مهمله وسکون شین معجمه ونون موقوفله جوارش دیمکدر لغ کوارن ع
فتح واو اول وضم راء مهمله وسکون واو ثانیله برنوع قیرجقدر که آدمك دریسی اوزرنده ظاهر
اولور اطرافه یایلور سببی فضلات سودادر اکا بو یون دخی دیرلر عربیده قوبا دید کاریدر
لغ کواریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله سکرمك یعنی هضم ایتمك معناسنه در
لغ کوازه زدن ع فتح زاء فارسیله طعنه وسرزنش ایتمك معناسنه در لغ کوازیدن ع
کسر زاء فارسیله مصدردر طعنه معناسنه لغ کوازیدن ع کسر زاء معجمه ایله فارغ اولمق
وفراغت ایتمك معناسنه در میر نظمی بیت هر آندم که کرد براسیران کذر * کوازد بر ایشان
کردن نظر لغ کواشتن ع فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی کواریدن یعنی هضم
ایتمك معناسنه در لغ کوالیدن ع فتح واو وکسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی بالیدن هرچیز
یعنی هرنسنه بیومك اکثرا اغاجلرده صحیح اولور کذا فی المجمع لغ کوپان ع واو معروف وفتح باء
فارسی ایله بمعنی چوبان کذا فی فرهنك جهانکیری لغ کوران ع واو مجهول وفتح راء مهمله ایله
عسکر جمع اولدوغی محلی احاطه ایدن یره یعنی اردوی عسکر یوری استاد لطیفی بیت کردکرد
اوسپه که کورانش * بیست فرسنگ زمین بد ورانش لغ کورخان ع سکون واو وراء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله نام پادشاه ختن در ودخی بهرام کوره دیرلر کذا فی المجمع لغ کوردین ع کلیم

کلیم معناسنه دیرلکن حرکتی اشعار اولنمامشدر حکیم خاقانی بیت سلاحت بهر دین به ترکه زنبور از پی
شهدی * چوکپل کورد ین پوستست وزو پین کرده ماکانی ؏ کورکن ؏ واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح کاف له مزار قازیجی دیمکدر ؏ کوزبان ؏ واو معروف وسکون زاء معجمه وفتح باء
موحده ایله پارکم که شمرلرده اولور ترکیده پالدم دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چو خر
نه ام و خربنده نیستم ای جان * من از کجا غم پالان وکوزبان زکجا ؏ کوزدادن وکوزیدن ؏ کلاهما
بسکون الواو والزاء المعجمه مقعددن خروج ایدن ریح سفلی یی قصد الاخراج ایتمك یعنی ضرطه
اورمق ابو المعانی * مسمط * اغیاردی شب بزم ما امد پدید دلدار را * کشته بر غمش غمزدا جانان
پرپشش کوزداد ؏ کوزوان ؏ واو مجهول وسکون زاء معجمه ایله اشك پالانی ودوه اودی الثنه
قونیلان چول ؏ کوسپندکشان ؏ ضم کاف له یعنی عید قربان استاد رودکی بیت خجسته
باد تراعید کوسپندکشان * که تو همیشه درخت خجسته کی کاری * مختاری * قطعه * رك کاوی
عدوی تو تاب خورده کمند * سر زبان حسودت تو آب داده سنان * فدای جان تو قربان
ز دشمنان تو باد * بتیغ چرخ بدین عید کوسپندکشان ؏ کوشان ؏ واو معروف وفتح شین
معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول کوشه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت هنوزم عشق
مید ارد زنکبت در پناه ارچه * خرد برمن برون آرد زهر کوشان غوغایی * وله * قطعه * وقت
وقتی بی محابا کر بر آتش میرویم * باکلستان خلیل الله زیك کاشانه ایم * دایه الارض از جهان
برهم زند شاید که ما * چون نزاری حالیا ساکن درین کوشانه ایم * ثانی کمینکاه معناسنه در
یعنی پوصو یری وله بیت دلاور چارصد مرد کزین داشت * بجل کوشانه ده ده درکین داشت
؏ کوشتین ؏ واو معروف وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله هر طعام که ات ایله پشمش
اوله آکا دیرلر وهر دسنه که ات ایله اوله شاعر بیت همیشه عادت مردم چنین است * که دل
سنکین قالب کوشتین است * وهنوز ملحم آدمه دخی دیرلر ؏ کوش داشتن ؏ قولق طوتمق
یعنی سوز دیکلمك عربیده استماع وچغتای لسانینده انکیتماق دکلمك معناسنه در کذلك بوندهکی
نون دخی کاف ترکی نونیدر تلفظده اظهار اولنمز لیلی ومجنونده لیلی یی ابن سلامه ویردکلرنده لیلی خلوتده
شیون ایدرکن آناسی دکلیوب محلده بونیته آنکلاب عبارتی بوندر بیت خلوتده آنکا بو نوحه
لارایش * آنکلاب آناسی کیمندا ایرمیش ؏ کوشه دهن ؏ آغزك ایکی جانبی وآورده
دخی دیرلر ؏ کولخن ؏ واو معروف وسکون لام وفتح خاء معجمه ایله حمام کلخنی وفرون کلخنی
حضرت مولانا قدس سره بیت چند انکه خواهی جنك کن یا کرم کن تهدید را * میدان که دود
کولخن هرکز نیاید بر سما * وله قدس سره بیت تو زنشادی چون کرفتی طبل زن * کومنم مشام
ور پیس کولخن ؏ کولیدن ؏ واو معروف وکسر لام ایله کوپك سکلمك ؏ کومن ؏
واو مجهول وفتح میم له اوکی قوشی بعضیلر اوردکه بکزر بر قوشدر ترکیده آکت دیرلر ؏ کون ؏ واو
معروفله بوزن چون لون معناسنه مثلا کندم کون بیلکون دیرلر خواجه سلمان بیت یار کندم
کون سنبل زلف خرمن سوزمن * جو بجو بر باد خواهم راند چون کاهم نکر * حکیم قطران ارموی
بیت بستم از یاقوت وبسد لاله وکلنار کون * یافت از کافور وعنبر خیری وشبوی بوی *
؏ کونا کون وکونه کون ؏ دورلو دورلو معناسنه در شیخ سعدی * قطعه * روضه ملء

مرهاسالسال * دوحة مجمع طيرها موزون * آن پر از لالهای رنگارنك * وين پر از ميوهای كوناكون

ل كوهبان ع واو مجهول وسكون نون ايله بمعنى جهان كه كيهان دخى ديرلر ل كوه بين ع واو معروف وسكون ها وكسر باء موحده ايله زبل چكن وكاريز تعزيلا يدنه ديرلر مير نظمى بيت مغلم روسيناه وبد آيين * كهه آميز بوده هم كوه بين ل كوهدان ع سكون واو وها وفتح دال مهمله ايله آبريز ومستراح ديمكدر كه كوه نجاستدر ودان ظرفدر ل كوه كردان ع سكون واو وها وفتح كاف فارسيله براويون آديدر كذا فى المجمع ل كوهين ع سكون واو وياى تحتانى وكسر ها ايله سيل صوينى آقوب يرتدوغى يره ديرلر ميرنظمى بيت چنان پر زور سيل اشك ديده * زمين سبزرا كوهين كرده ل كهن ع سكون ها ايله برقورتدراغاجه حاصل اولوب اغاجى كسر عربيده نشاره ديرلر ل كو بيدن ع واو معروف وكسر ياى تحتانى اول وسكون ثانيله صو يلكدر عربيده قول وچغتايده ديب ديرلر مير عليشير بيت ديب ايمش سن كويدوراى بير داغيلا كوكاين آيينك * هر نيچوك داغ بولسا بولسون داغ هجران بولماسون * بو بيتك تركيسى بويله در بيت دير ايمش سن ياقرم برداغله كوكان آنك * هر نيچه داغ اولسه اولسون داغ هجران اولسون ل مع الواو * كربكو ع سكون راء مهمله وفتح باء موحده وضم كاف عجميله بيله بمشلك كه كربه بيله دخى ديرلر ل كركاو ع سكون راء مهمله وفتح كاف عربيله بر نوع پاى افزاردر كه پياده رو اولنلر اياقلرينه بغلرلر شيخ آزرى بيت بجستجوى تو كردون چو عزم راه كند * زخام ثور كند پاى ماه را كركاو * مولانا جامى بيت كهنه كركاو در برابرداشت * كرد در پا وكرك دربرداشت ل كفتكو ع ديدى قودى وسوز صاو معناسنه در مولانا هاتفى بيت سخن بشنو از كفتكو سر مپيچ * يا بن ماجرا پيش ازين در مپيچ ل كلستو ع كسر لام وسكون سين مهمله وضم تاء مثناة ايله كلستان معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ل كو ع اماله ايله ايكى معنايه در اول طوپيه كه چوكان اورب اوينارلر وهر نسنه كه طوپ اوله يعنى مدور اوله ونكمه كه قفتانلره ديكرلر ودكرمى اولمق مناسبتيله كوى خورشيد ديرلر شيخ نظامى بيت بهر سوى كه بردى باد رايت شكستى در كريبان كوى خورشيد * ثانى كفتن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور كمال خجندى بيت كمال آن شوخ اكرندهد ترادست * جفاهاى جهان را مرحبا كو ل مع الهاء ل كداره ع فتح دال وراء مهملتين ايله بالاخانهٔ تابستانى يعنى يازايچون مخصوص فوقانى اوكه پرواز وپرواره وفرواز وفرواره دخى ديرلر بعض فرهنكلرده طام اوزرنده ياتمق ايچون وضع اولنمش تخته بند معناسنه در ل كذارنامه وكذرنامه ع كلاهما بفتح الذال المعجمة والنون وسكون الراء المهمله ملوك وحكام بلاد طرفندن سياح وابناء سبيله ويريلان اذن نامه كه يوللرده باجدار وسايرلر طرفندن تعرض ورنجيده اولميه شمس فخرى بيت در ممالك مسافر تقدير * ازنفادش برد كذرنامه * بو كاغذ جواز دخى ديرلر ودخى برات معافى يعنى معاف نامه شهيدى قمى بيت همه ديانت ودين جوى ونيك رائى كن * كه سوى خلد برين باشدت كذرنامه * ل كذركاه ع فتح ذال معجمه وكاف فارسى وسكون راء مهمله ايله يول اوغرادوغى محللر دربند معناسنه ل كرازه ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله ايران پهلوانلرندن بر مبارز پهلوان آديدر كه دوازده رخ جنكنده سپاملك نام بر تورانى پهلوان النده هلاك اولمشيدى حكيم فردوسى بيت

بیت کرازه سوی کیوکان بابهل * دوکرد کرانمایهٔ شیردل ﴿کراه﴾ فتح راء مهمله واظهار ها ایله
مثل ومانند معناسنه میر نظمی بیت نبوده چنان پهلوان پیش شاه * نیاورده کردون باو را
کراه ﴿کربه﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کدی که ترکیده چتك
وعربیده هره وقط دخی دیرلر شیخ سعدی بیت کربه شیرست در کرفتن موش * لیك موشست
درمصاف پلنك * ثانی بر رایحه لو اوتدر عربیده نمام دیرلر ﴿کردکاه﴾ سکون راو دال مهملتین
ایله بوش بوکر که کردکار دخی دیرلر عربیده خاصره دیرلر ﴿کرده﴾ سکون راو فتح دال مهملتین
ایله بوکرك که عربیده کلی دیرلر ﴿کرزه﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در
اول کرز که پهلوانان قدماطپوز یدر حکیم فردوسی بیت نیاید خروشان بدان دشت جنك *
بدستت اندرون کرزهٔ کاورنك * ثانی آلت رجلدن کنایه در مجمع الفرسده مار بزرك سر یعنی باشی
بیوك ییلان امیرخسرو بیت نزپی صهباست آن کاسه که دارد آسمان * نزپی دلواست آن
کفچه که دارد کرزه مار ﴿کرسنه﴾ کسر راو سکون سین مهملتین وفتح نونله آج عربیده جوعان
دیرلر که جوع آچلقدر سکون راو کسر سین مهملتین ایله ده صحیح لغتدر یشه بو معنایه آج
کوزلویه کرسنه چشم وکدا چشم دخی دیرلر ﴿کرکینه﴾ سکون راء مهمله وکسر کاف فارسی
ویای ساکنه ونون مفتوحه ایله بمعنی پوستین یعنی کورك هرنه نك اولورسه شیخ نظامی بیت
دمه دم فروکیر چون چشم کرك * بشده کار کرکینه دوزان سترك * وله بیت نه یاران بجا ترسد
آن کرك پیر * که کرکینه پرشد بجای حریر ﴿کرنج خانه﴾ کسر راء مهمله وسکون نون وجیم
ایله طوغان تولدیجك مکان ﴿کرندہ﴾ کسر راو سکون نون وفتح دال مهملتین ایله سپور که کبی
بردسته اوتی بغلیوب چولاهلر بزا یلکن سپوررلر غرواش دخی دیرلر عربیده شوکة الحايك دیرلر
وهندیلر کونجد دیرلر ﴿کرنه﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله بر اوت آدیدر ﴿کروته﴾ ضم راء
مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة ایله بردکندردر وه آنی غایت سوز استادلطیفی بیت هرکه
اندکروته را دررود * لاجرم از کروته زاد رود ﴿کروزه﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء
معجمه ایله جمعیت وکروه معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری ﴿کروه﴾ ضم راء مهمله وواو
معروف واظهار ها ایله جماعت وبلوك معناسنه کاهی واوسز کره دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت
عمر شیخ شهزادهٔ جم شکوه * سر سروران خجسته کروه ﴿کروها کروه﴾ یعنی بلوك بلوك وفوج فوج
مولانا هاتفی بیت شدند آن هزبران کروها کروه * بصید افکنی همچو دریا وکوه ﴿کروهه﴾
ضم راء مهمله وواو معروف وفتح هاء اول واخفاء ثانیله بمعنی کلوله یعنی یومق که زنان اکیردکلری
ایپلکی صاروب یومق ایدرلر اکا فرموك ودشکی دخی دیرلر وطوب وتفنك ومنجنیق یوالغی
وکانکره دانه سی وخمیر زواله سی وکعب الغزال که پنیر شکری دیدکلریدر حاصلی هرنه که مدور اوله
اکا کروهه دیرلر معنای اوله حکیم سوزنی بیت بخارا نخریدند سوی شهرت او * که نفروختی
آنجای کروهه مادر * بو معنایه حکیم نزاری قهستانی بیت بر خودمتن ای خواجه که کره همچو
کروهه * تا آخر سررشتهٔ خود باز دویدیم * وبمعنی دانهٔ کمانکروهه شرف شفروه * قطعه *
ترکان تو چون وشاق مشرق * شمشیرزن وقلاع سوارند * صد مهره بیك کمانکروهه * در دامن
آسمان شمارند * وبمعنی زوالهٔ خمیر شاعر بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه

سپهر لاك باد * بمعنی كروه وجماعت شیخ نظامی بیت همه هم كروهه براه آمدند * سوی انجمنكاه
شاه آمدند كرهه مخفف كروهه در جمیع معنالرنده بمعنی كروهه منجنیق شیخ نظامی
بیت چنان زد بر وكرهه منجنیق * كه شد كوه در آب دریا غریق كریچه كسر راء مهمله
وسكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله حجره خانه یه دیرلر كزاره فتح زاء فارسی وراء مهمله
ایله اوچ معنایه كلور اول تعبیر خواب ثانی شرح وتفسیر معناسنه شاه ناصر خسرو بیت سخن
بحت كزار وسخت زیبا * كه لفظ اوست منطق را كزاره * ثالث بمعنی كفتن حكیم قطران ارموی
بیت كر كزارد نظم بارد لفظ اود رهتیم * ور نویسد نثر بارد كالك اود زنشیر كزافه فتح زاء
معجه وفایله سخن بیهوده وكار عبث كه دروغه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت باند از ه باید سخن كستريد
كزافه سخن را نبايد شنيد كزرنامه فتح زاء فارسی وسكون راء مهمله ایله تعبیرنامه
كزیده كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله منتخب ومختار ومنتقی
معناسنه در كزینه كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی پسندیده مجیر الدین
بیلقانی بیت بردست بر د نظم زد وران كزینه ام * كردون بصد قران نماید قرینه ام كسته
سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی كرسنه مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری كسله
كسر سین مهمله وفتح لام ایله بمعنی كسیخته كسنده فتح سین ودال مهملتین وسكون نونله بمعنی
طلب واوزدك كسنه سكون سین مهمله وفتح نونله بمعنی كرسنه بدندن مخفف اولمق جائزدر
كمال اسمعیل بیت آن پیر كسنه را نبود آب در جكر * آروغ امتلا زند اكنون زخوان شكر *
كشاده فتح شین معجمه ایله آچق وآچلمش معناسنه كشادنامه فرمان پادشاهی كه
عربیده منشور دیرلر حكیم خاقانی بیت داری كشادنامه جان در ده فلك * كوده كیا كه نزل تو اینجا
برافكند * اثیر الدین اخسیكتی بیت كشادنامه امید دیر با زمرا * نوردواقعه كوتاه كرد چون
طومار * بعض فرهنكده عنوان فرمان یعنی اوامر واحكام اولنده یاز یلان القاب حكیم خاقانی
بیت خواهی كه نزل جان دهدت ده كیای دهر * بستان كشادنامه عنوان صبحكاه *
كشنه سكون شین معجمه وفتح نونله بمعنی كسنه مرقوم بعض فرهنكده شین معجمه ایله واقع
اولمش بسحاق اطعمه بیت صبا بكلشن كیپا كرت كذر افتد * بحق پاچه كه بوی بكشنه دن
آری كلاكونه ضم كافله قزلجه دركه زنان یوزلرینه سورر لر الغونه والكونه وباغونه وكالكونه
وكلغونه وفكر دخی دیرلر كلاله فتح لامله ایكی معنایه در اول زلف معناسنه كمال اسمعیل
بیت هر ساله رنك عارض وبوی كلاله ات * بیچاره غنچه را دل تا زار بشكند * بو معنایه رفیع
الدین لبنانی بیت كر از كلاله مشكین خمی بیفشانی * هزار جان ودل بیخبر فرو ریزد * ثانی
بمعنی پیراهن وله بیت اكر كلاله او از حریر وكل دوزند * شود زنازكی آزرده تو ده سمنش *
بعض فرهنكرده ایكی بلوك صاج معناسنه مرویدر كل پیاده برنوع كلدر اغاجی ودیكنی
اولمز نركس ولاله وسوسن وزنبق كبی نتراميرخسرو بيت توكوئی زان بتان دردشت ساده *
دمید از خاك كلهای پیاده كلشاه وكلشمه كلاهما بسكون اللام وفتح الشین المعجمه
برمشهور محبوبه دركه ورقه نام عاشقك معشوقه سی ایدی لیلی ومجنون كبی احواللری مفصل
نظم اولنمش كتابدر حضرت مولانا قدس سره بیت عقل همه عاقلان خیره شود چون رسد

رسد * ورقه بكاشا من ويسه برامين من * ويسه ورامين دخى اويله در حكيم سوزنى بيت
مونس مجلس ميمون تو هركس كه بود * بتو دلشاد بود همچو بكاشه ورقه ﴿ كلغنچه ﴾ سكون
لام ونون وضم غين معجمه وفتح جيم فارسيله بمعنى غلغليچ يعنى قجقلاق ﴿ كلغنده ﴾ سكون لام ونون
وضم غين معجمه ايله طوب اولمش آتلمش پنبه كه اكيرلمك ايچون آماده اوله آكا باغنده وپاغنده دخى
ديرلر حكيم سوزنى در هجو نجيب منده بيت درميانشان نجيب منده من * همچو در بند خار كلغنده
كاهى كتابتده كلغنده ديرلر كذا فى المجمع ﴿ كلغونه ﴾ سكون لام وضم غين معجمه وفتح نونله
قزلجه كه كلاكونه وكلكونه دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت همچو موى عاريت اصلى ندارم
از حيات * همچو كلغونه بقايى هم ندارد گوهرم * وله بيت مغريب دل برنك جهان كان نه نازكيست
كلغونهٔ چكونه كند زال را جوان ﴿ كلكچه ﴾ سكون لام وفتح كاف وجيم فارسيلر ايله اطفاله
وقت طفوليتدن زمان عقيقيه كلنجه لازم اولان آداب ورسوم ومهماتى كورلمكه ديرلر مثلا
كهواره ودايه وسايرى كبى خواجه عميد لويكى در ولادت فرزندیكى از ملوك بيت باچنبر كان
صفتش رسم كلكچه * از عكس تير سقف مسنم نموده اند ﴿ كلكونه ﴾ سكون لام وضم كاف
فارسيله بمعنى كلغونهٔ مرقوم خواجه سلمان بيت برعارض نسرين چو زند صبح سپيده *
كلكونه كند باغ رخ لاله ستانرا * وكل رنكلو ديمك اولور طالب آملى بيت نخستين كرده از كلكونهٔ
خون * سفيد آب بياض ديده كلكون ﴿ كل كنده ﴾ كسر لام وفتح كاف فارسيله براوتدر
بغايت بدبوى اولور كليكان وكمانيز دخى ديرلر ﴿ كل كوزه ﴾ كسر لام وضم كافله نسرين معناسنه
امير خسرو بيت كنون خالى نيايد كوزه ازمى چون كل كوزه * پر از شبنم شد ارچه پر نكردد كوزه
از شبنم * وله ايضا بيت در كل كوزه نكر كو باد را در كوزه كرد * ياسمين آن ديد دندان بهر
خنده كردباز ﴿ كلوله ﴾ ضم لام اول وفتح ثانيله بمعنى يدرك يعنى منجنيق طاشى ﴿ كله ﴾ فتح لام
مشدده ايله بمعنى سايبان حكيم خاقانى بيت صبحدم چون كله بندد آه دودآساى من * چون
شفق در خون نشيند چشم شب پيماى من ﴿ كله ﴾ فتح لام مخففله ايكى معنايه در اول زلف
معناسنه بديع الزمان خواجكى * مسمط * رخسارش مشكين كله چون آفتاب وسنبله * اين
مرغ جانها را مله آن درد دلها را دوا * مولانا ركن صابر بيت سر كشته در هواى تو چون بيد لان
صبا * آشفته بر عذر تو چون عاشقان كله * ثانى پنبه قوزالغى كه كوزغه دخى ديرلر ﴿ كليچه ﴾
كسر لام وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله فرهنك جهانكيريده انچقرق كه زغك وزغنك
وهكك دخى ديرلر عربيده فواق ديرلر فرهنك وفايده بمعنى قرص آفتاب شيخ نظامى بيت شبانكه
شمايست تار و بياد * كليچه بكردون دهد بامداد * آخر فرهنكارده دخى بو معنايه كاف
عربيله مرويدر ﴿ كماشته ﴾ فتح ميم وتاء مثناة وسكون شين معجمه ايله كماشتن لفظنك صيغهٔ
مفعوليدر حواله اولنمش واصمرلنمش اما حقيقتى قائم مقام معناسنه در ابو المعانى بيت شود
چو روى تو كر آفتاب نيست عجب * كماشته ز تو در صدر آسمان كشته * وقائم مقام ونائب مناب
ووكيل امور معناسنه ده كلور چغتاى لسانده كسر الفله ايناغ ديرلر ﴿ كماشه ﴾ فتح ميم وشين
معجمه ايله بمعنى سيم يعنى كمش ابو المعانى بيت دهد بخلق جهان آن نقد كماشه وزر * كه رخت
يمانهٔ او پراشد از كماشه همه ﴿ كمانه ﴾ فتح ميم ونونله ايكى معنايه كلور اول بمعنى كمان ظن معناسنه

حكيم فردوسى . بيت تودل را بجز شادمانه مدار * روان از بد درگمانه مدار * ثانى كاريز قازلدقده ابتدا قازيلان قويى كه صويى نقد اردر بانمك ايچون ابن يمين بيت اى بسكه دلم در طلب چشمهٔ نوشت * در باديهٔ فكر فرو برده گمانه * سيف اسفرنكى . بيت فلك گر حساب عطاى تو كردى * بجز فيض دريا نبودى گمانه ؤ گمراه وگمره ع كلاهما بسكون الميم وفتح الراء المهمله واظهار الهاء آزغون ويولن ايزن يتورمش كمسنه معنا ومحسوسا مولانا جامى . بيت آن نميگويم كه بودم سالها در راه تو * هستم آن گمره كه اكنون رو براه آورده ام * عربيده ضال وچغتايده ازيقماق ديرلر ميرعليشير بيت گرچه كوچم يوقيدين آنى يتيشيب ليكن * هوش وكونكلوم يوق اوچون هر نفس آنديين آزيقيب ؤ گنبد ع سكون نون وفتح باء موحده ودال مهمله ايله كنبد مرقومك بش معناسيله مترادفدر ؤ گنجايه ع سكون نون وفتح جيم وياى تحتانيه ايله بمعنى گنجايش كه گنجا وگنج دخى ديرلر حضرت مولانا بيت تاب آن حسن كه بر هفت فلك گنجايه است * جز كه آهنك دل خستهٔ لاغر نكند ؤ گنجه ع سكون نون وفتح جيمله چكه سى وآغزى شيش اولان چارپا حيوانه ديرلر ؤ گندد ع سكون نون وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه در اول معروف ثانى آش ايچنده بشمش ايرى كوفته يه ديرلر بسحاق اطعمه . بيت من نگويم صفت گندهٔ پر داروى كرم * تا نخوانند مرا مدعيان كوفته خوار * بعض فرهنكلرده صيادلر ضيد كوزتمكيچون يا پوب اوتوردقلرى كوملك معناسنه در ؤ گوارته ع سكون راء مهمله وكسر تاء مثناة ايله بمعنى گواره ودخى كالبك ديدكلرى قناتلى بوجكدر ؤ گوارند ع فتح را ودال مهملتين وسكون نونله بمعنى هضم ايندريجى هرنه اولورسه ابوشكور بيت هرچه بخوردى تو گوارنده باد كشته گوارش همه بر تو گراز ؤ گوازه ع فتح زاء معجمه ايله دسته چوب شمس فخرى بيت شهنشاهى كه بر سلطان اجرام * زند راى منيرا و گوازه ؤ گواژه ع فتح زاء فارسيله بمعنى طعنه وسرزنش ؤ گوالند ع فتح لام ودال مهمله وسكون نونله هنوز يوريمكه قدرتى اولميوب ايمكلين اطفاله ديرلر ميرنظمى بيت روى خاك درش عالم بر و مال * گوالنده هميرفته چو اطفال ؤ گوانگله ع سكون واو ونون وفتح همزه وكاف فارسى ولامله قفتان دوكمه سى كه گوانگل وگوى انگل دخى ديرلر ؤ گواه ع اظهار ها ايله شاهد معناسنه ميرنظمى . بيت از غم عشق تو شد قدم دوتاه * روى زردو دیدهٔ پرخون گواه ؤ گوباره ع واو معروف وفتح باء موحده وراء مهمله ايله بمعنى گواره يعنى صغر تماج حكيم سنايى . بيت درين گوباره چون كردى بر آخر چون خر عيسى * بسوى عالم جان شو كه چون عيسى همه جانى * حكيم ناصر خسرو * رباعى * تا يك بكر زازين يله گوباره * جز رنج ودرد عاقل وبيچاره * هرگز كس آن نديد كه من ديدم * زين بى شبان رمه ويله گوباره ؤ گورابه ع واو مجهول وفتح راء مهمله وباء موحده ايله ايكى معنايه كلور اول گوراب مرقوم معناسنه امير خسرو بيت قربت كمتر از جور وستم نيست * كه چاه گور از گورابه كم نيست * ثانى بر موضع آديدركه اجدادرستم آنده مدفوندر حكيم فردوسى . بيت ز بهر پدر زال با سوك ودرد * بگورابه اندر همى دخمه كرد ؤ گورشكانه ع واو معروف وسكون راء مهمله وفتح شين معجمه وكاف فارسى ونونله اول كمسنه در لركه كيجه لرده مقبره ده ميت كفنن صويوب آله عربيده نباش ديرلر فتح نون وباء مشدده ايله ؤ گورنه ع واو معروف وسكون راء مهمله وفتح نونله صغر ديدكلرى چتال بوينوزلو

بو سوزلو کیك میر نظمی بیت چو با شاخهای بزرك ودراز* که مانند کوزنه شاه سرفراز ل کوره ع
واو معروف وفتح راء مهمله ایله بعض ایام معلومه ده بازاری طوران کویه دیرلر ل کوزده ع واو
معروف وسکون زاء معجمه ایله برنوع صمغدر رنکی قزل اولوب دکندن حاصل اولور اول دکنه
جهودانه وصمغنه کالك ده دیرلر ل کوزکره ع واو مجهول وسکون زاء معجمه وکسر کاف ایله دوکه
وایلك که قفتانه دیکرلر ابو المعانی بیت شد ست بر رخ عاشق کشایش سینه* کشاد کوزکره
چون کشاد کنجینه ل کوزه ع واو معروف وفتح زاء معجمه ایله غنچهٔ پنبه یعنی هنوز آچلمامش
پنبه قوزاغی وغنچهٔ کوکنار وپیلهٔ ابریشم وامثالنه که غوزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بقای
جانش باد ودو چشم حاسد او* برون کشیدهٔ ازسر چو پنبه از کوزه ل کوزینه ع سکون واو
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قوز حلواسی هر نه نوع اولورسه ل کوساله ع
واو مجهول وفتح سین مهمله ولامله بزاغویه دیرلر اصلی کاوساله در استخفافا کوساله دیدیلر
ل کوشابه وکوشتابه وکوشتاوه ع کلهم بالواو المعروف اولی بفتح الشین المعجمه ثانی وثالث
بسکون الشین المعجمه وفتح التاء المثناة والباء الموحده ات صویی وات صویله پشمش شوربایه
دیرلر کوشت ات وآب معلوم وهاء علامت اسمدر ل کوشت اکنه ع ات قیمه سیله طولمش
مومبار وصوجوق وغیرهما ل کوشخبه ع سکون شین وفتح خاء معجمتین وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول قولق پاك ایده جك یاشی اکریجه میل وثانی بر بوجکدر اکثر آدم وحیوانك
قولاغنه کیروب الم ویرر وبعضیلرین هلاك ایدر کوش خرك وهزار پادخی دیرلر ل کوشواره ع
بمعنی کوشوار مرقوم یعنی کوپه که قولاغه طقررلر میر نظمی بیت سخنهایش چو درشاهواره *
بکوش آویزه کرد چون کوشواره ل کوشه ع بوجق خانه نك اولسون غیرك اولسون
ل کوکه ع واو معروف وفتح کاف فارسیله اوج معنایه کلور اول نکمه که معربی قوقه در ثانی
شکل علتی که آدملك اکثر الندە وایاغنده ظاهر اولور عربیده اطبا ثولول دیرلر ثالث بمعنی کوساله
ل کوله ع واو معروف وفتح لام ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کلولهٔ مرقوم که آندن تخفیف اولنمشدر
حکیم شهاب الدین شیرازی * قطعه * زسنك منجنیق وکولهٔ رعد * که کوه از پا فتاد از هیبت آن
زمین از صدمتش لرزان همی شد * چه امیشد همه بنیاد ارکان * ثانی بمعنی کوزهٔ مرقوم
ل کومچه ع سکون میم وفتح جیم فارسیله طار صوقاق که بعض محلاتده واقع اولور ل کومه ع
واو معروف وفتح میمله بعض سازدن نوغله صاپندن یاپلمش خانهٔ مختصر زبان هندیده جهپر دیرلر
ل کونده ع فتح واو ودال مهمله وسکون نون ایله چیقدن اورلمش برنوع سپردرکه آنکله
صمان چکرلر استاد لبیبی * قطعه * بر من توفکنده ظن نیکو * وایاس مرا زده فکنده *
مانند کسی که در بیابان * بارانی پوشد از کونده * وله دیکر بیت کون پسرت چو کشته پاره پاره
کونی که تهی شد زکه کونده ل کونسته ع واو معروف وفتح نون وتاء مثناة وسکون سین مهمله
ایله او تراغك ایکی جانبی ابو المعانی بیت کونستهٔ او چو کولهٔ سیم * از ضربت کیر کشته
دونیم ل کونه ع واو معروف وفتح نونله درت معنایه کلور اول رنك یعنی لون استاد رودکی
درصفت قلم * قطعه * لنك رود وند ست وکوش نی سخن یاب * کنك وفصیح است وچشم
نی وجهان بین * تیزی شمشیر دارد وروش مار * کالبد عاشقان وکونهٔ غمکین * ودورلو معنا ....

افاده ایدر امیر خسرو بیت چو شه دید آن دو یار تنك بسته * صبا را بردو گونه رنك بسته * ثانی طرز وروش معناسنه حکیم فردوسی . بیت ازین گونه گفتار بسیار گشت * دل مردم خفته بیدار گشت * ثالث بمعنی رخساره امیر معزی در صفت شراب بیت نهاده بر کف تو گوهری که از عکس * شود دو گونه چو گلزار و بزم چون گلشن * رابع بمعنی گونسته مرقوم پور بهای جامی . بیت سر حمدان خویش را تر کرد * تکیه از دو گونه خر کرد * معنای اولنه چغتایده تورلوك دیرلر فرهادنامه ده خاقان درت قصر رفیع البنیانی سیرایندیکی محلده دیر بیت کوروب باغیده یوز تورلوك عجایب * تاپیب قصرید امینك آنجا غرایب لغ کوه ع واو مجهول ایله نجاست دیمکدر لغ کوهروه ع واو اول معروف وسکون ها وفتح راء مهمله وواو ثانیله ایت دیرسکی معناسنه در لغ کوی انکله ع ایلك دوکمه که قفتانه دیکرلر خلاق المعانی بیت کوی انکله قباچه کر بکشایی * برمن ز بهشت هشت در بکشایی لغ کویسته ع کسر واو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی گونسته مرقوم لغ کوینه ع واو معروف وفتح یای تحتانی وسکون نونله ایکی معنایه در اول سویلیجی وایرلایجی معناسنه شیخ سعدی بیت اول ارد بیهشت ماه جلالی * بلبل کوینده بر منابر قضبان * ثانی مجمع الفرسده بمعنی زبان حکیم فردوسی بیت اکر شاه فرمان دهد بنده را * که بکشایم ازبند کوینده را لغ که ع اظهار ها ایله مخفف کوه مرقومدر لغ مع الیاء التحتانی * کدکدی ع سکون دال مهمله اولی وضم کاف وکسر دال ثانیله بر کلمه در که کد کد دیو کچی وقوزی چاغروب اوخشرلر پو پوشی دخی دیرلر ابن یمین بیت زانکه دیر ست تا مثل زده اند * نشود بز بکد کدی فربه * هندی لساننده بر مقاری اکدرمکله چقن صدایه دیرلر لغ کربزی ع سکون راء مهمله وضم باء موحده وکسر زاء معجمه ایله زیرکی ودلیری وبخردی وطرازی معنالرینه استعمال اولنور شیخ سعدی بیت که تا جمع کردان وراز کربزی * پراکنده شد لشکر از عاجزی لغ کربهٔ دشتی ع بیبان کدیسی که دریسنی کورك ایدرلر وشق کبی لطیف کورك اولور وامام مذهب شافعیه ده طاهر دکلدر دیو کیمزلر بعض نسخه ده کربهٔ دشتی وشق اولمق اوزره مرویدر لغ کرسنکی ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح نونله آچلق یعنی جوع حکیم انوری بیت لقمهٔ نان خود بکرسنکی * به ز حلوای آنکه محتشمست * سکون را وکسر سین مهملتین ایله ده جائزدر نتکم مرقوم بیتده واقعدر لغ کسی ع کسر سین مهمله ایله وداع معناسنه حکیم اسدی . بیت سزاوار او هرچه بد سر بسر * همه داد و کردش کسی زی پدر * و بمعنی کسل حکیم فردوسی . بیت کسی کردش و خود براه ایستاد * سپاه و سپهبد ازان کار شاد لغ کشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله ارکك حیوان دیشی سنك اوزرینه وارمغه دیرلر کذا فی المجمع لغ کل پارسی ع کسر لام ایله بر نوع کلدر بغایت قرمزی ورنکین وخوشبو یدر کل صد برك وگلنار پارسی دخی دیرلر کمال اسمعیل . بیت زن پارسا چون کل پارسینی * برون اوفتاده ز پرده سرا لغ کل سوری ع کسر لام وراوضم سین مهملتین وواو معروفله نصاری قمر کل و بعض فرهنکلرده بر کلدر که ایری وزیاده قمر و خوشبو اولور خواجه سلمان بیت بر خسلر تو میکویند می ماند کل سوری * بلی می ماند ش چیزی وبسیاری نمی ماند ودیرلر که سور بر موضع آدیدر کلی بغایت نازك وخوشبو ورنکین اولور خواجه حافظ بیت

بیت نشکفت از کل طبع بنسیمی نشکفت * مرغ شبخوان طرب برك کل سوری کرد کل کونی سکون لام وضم کاف وکسر بای موحده ایله برنوع کلدر ایام بهارده جمله شکوفه‌لردن اول آچلور اکثر ارمق کنارلرنده بتریاران باغ و باغچه‌لره عیش وعشرت ایتمك ایچون کتدکلرنده اول کلدن واقر جمع ایدوب حوض ایچنه دوکرلر واو توردقلری یره طاغیدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خدایکان جمال وخلاصهٔ خوبی * بباغ عقل درآمد برسم کل کوبی کلناری سکون لام وفتح نونله انار چیچکی رنکنه برمعروف ومعلوم رنکدر کندای سکون نون وفتح دال مهمله والف ایله یای تحتانیه ایله فالجی یعنی فال آچن آدمه دیرلر کواهی وکوابی کسرها ویای تحتانیه ایله شهادت معناسنه که کواهی میدهم دیرلر شاعر بیت اکر اثبات باید مدعا را * کواهی میدهد ابن حسن یکتا کوری واو معروف وکسر راء مهمله ایله نشاط وسرور ایله اولمق استاد رودکی بیت کوری کنیم وباده کشیم وبویم شاد * بوسه دهیم بردو لبان پری وشان کوش سرای سکون شین معجمه وکسر سین مهمله ایله ایشتدوکی سوزی فهم ایدن کمسنیه دیرلر شمس فخری * قطعه * دشمن درکهت که نشناسد * لحن داود راز بانك درای * وشك عیسی شود اکر کرده مدحتت را بصدق کوش سرای کوش ماهی صدف که ایچنده اینجو حاصل اولور امیر خسرو بیت چو لؤلؤ باشد اندر کوش ماهی * سرش را باز کن کردید خواهی * ودخی اول یاصی بیاض بوجقلر که دریا کنارنده اولوردو شرب قطرودوه یولارلرینه دیکرلر کوی واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول هرنه که مدور وغلطان اوله عموما وطوب که چوکان ایله اوینارلر خصوصا ثانی کفتن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور معناسی سویله دیمکدر مرجعی تقطیع صوتدر اغزله تلفظ حروف ایتمك لازمدکلدر مذکور ایکی معنایه شیخ سعدی * قطعه فهم سخن کر نکند مستمع * قوت طبع از متکلم مجوی * فسحت میدان ارادت بیار * تا بزند مرد سخنکوی کوی کوبی واو معروف وکسر یای تحتانی اول ایله اصلی کویاد ربو مقوله تصرفات لسان عجمده چوق واقع اولور امیر خسرو بیت خمار ین نرکسش درفتنه جوبی * میان خواب وبید اریست کوبی باب اللام المفتوحة مع الالف * لا اوج معنایه کلور اول قات معناسنه قات برقات دیمکده لابرلا دیرلر ثانی لای لفظندن ترخیم اولنمشدر صودبنه چوکن بالچق ثالث لابه لفظندن مرخمدر شکوا ویلوارمق معناسنه ولانه لفظندن مختصردخی اولور نظامی ایکی معنایه دیمشدر بیت چو آن مرغی که باشد لاخرابی * فغان ولا کند بیخورد وخوابی * لابرلا ایکی معنایه کلور اول قات برقات دیمك ثانی برنوع لطیف حلوادر کولاج دخی دیرلر کلاج دیدکلریدر بعض نسخه ده بقلوایه دیرلر حاصل کلام اکر کلاج واکر بقلوا قات اندر قات اولدوغیچون تسمیه ایتمشلردر لالا ایکی معنایه در اول خادم که خواجه سرا اولور وبند کلك امکدار واختیاری حضرت مولانا قدس سره بیت هین بزن دستی که آن شادمد وسیه * هان بکن رقصی که لالا میرود * کمال اسمعیل بیت شب صباه بلالا یکی از وبر خاست چود رکنارش آورد خوش دروخندید * شیخ آزری بیت در خاك خراسان نه غریبی تو که هستند * ارباب خراسان همه لالا وتو اولو لالاسرا خواجه سرا معناسنه در یعنی اوکتنده اسمی واو ضابطی اولان خادم لانکا کسر لام وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول

پاشمق وپابوج معناسنه شاعر بیت چو بیرون خرکه نهی لالکا * لهم باشد آن لالکالالکا * حکیم سنایی بیت هل تا کف پای تو ببوسم * انکارکه مهر لالکا نیم * وله ایضا بیت آخر ارچه عقل ما کم شد ولیك ازروی حسن * سرزبانش بازه بد انیم وپا از لالکا * ثانی تاج خروس معناسنه استادرودکی بیت بتر ازبسکه زدید شمن کوس * سرخ باشد چولالکای خروس ل لبچرا ح سکون باء موحده وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله اول نسنه درکه یاران بر یرده جمعیت وصحبت ایدوب اوتوردقده اورتایه نقل ومیوه کتوروب اول اتناده اولان مکالمه ومصاحبته دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لب دریا ح دکز کناری ویالیده واقع اولان اشیا ابو المعانی بیت درین عالم همین باشد مراکام * لب دریا لب یار ولب جام ل لبینا ح کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله موسیقیده برنوا اسمیدر میر نظمی بیت شود پر ذوق جانان ازرهینا * کند آهنك اکر مطرب لبینا ل لخا ح فتح خاء معجمه ایله بمعنی کفش یعنی پابوج لالکا معناسنه در ل لخشا ح سکون خا وفتح شین معجمتین ایله بمعنی جای لغزیدن یعنی سورچجك یر لخشیدن مصدریدر امافرهنك جهانکیریده بمعنی تکیه ومسند مرویدر ل لکا ح ایکی معنایه کلور اول کفش یعنی پاشمق وپابوج حکیم ناصرخسرو بیت حب علی زرضوان برسر نهدت تاج * وزپایها برون کندت مالکی لکا * ثانی قرمزی سختیان منوچهری * قطعه * لیك چون طالب علمست درین نیست شکی * مسئله خواند تابکذرد از شب سیکی * وسته در زیر کلاو غالیه تحت الحنکی * ساخته پایکها ازلکا موزککی * مجمع الفرسده لکا دباغت اولنمامش کونده که روستایی وبریه ده کزنلر چارق ایدرلر حاصلی چارق معناسنه در فرهنك وفاییده لکا یه ایکی معنی یازمش بری لك دیدکاری نسنه درکه آنکله خنجر وقاپج وبچق قبضه سن محکم ایدرلر بری دخی بردریدر غایت نرم وپیراسته وفرهنك میرزاده دخی ایکی معنایه دربری سختیان وبری کل سرخ حکیم سنایی بیت درکنارش نه آنزمان کاکا * تاشود سرخ چهره اش چولکا * ل لنجا ح سکون نون وفتح جیمله لنج معناسنه یعنی برنسنه یی بر یردن چکوب چقارمغه دیرلر ل لنکا ح سکون نون وفتح کاف فارسیله زیاده آقسق عربیده کی اعرج معناسنه ل لوا لوا ح لفظ مکرر در سبکسر وبی تمکین اولان شخص لولر دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت نیز برریش آن مزکی کو * کارسازش لوا لوا باشد ل لوا ح بوزن نوا بمعنی پیچیده طولاشق معناسنه حکیم شیرازی بیت درمنش کشتن مکن اقدام قی * درلوای روده اسهال وی ل لهنه جاندراح سکون ها وفتح نونله عجایب المخلوقاتده مسطوردرکه دریای اعظم موجکاهنده واقع بوطاشدر اکر برکسه کورسه اول قدر کولرکه هلاك اولور ل مع الباء الموحده * لاب ح ایکی معنایه در اول بمعنی لابه یعنی یالوارمق میر نظمی بیت برناز وستم نیاورد تاب * عشاق بکشتنش کند لاب ثانی نیر اعظم اسماسندندرکه لغت یونانیدر بومعنی دندرکه اسطرلاب دیرلر اسطر کوستریجی ولاب کونشدر معنای ترکیبی کونش کوستریجی دیمك اولور ل لب ح ایکی معنایه در اول دوداق ثانی کنار معناسنه درکه لب آب ولب جوی ولب ساغر دخی دیرلر معنای اولنه عربیده شفه وچغتای لسانندہ ایرن دیرلر کسر الفله میر علیشیر بیت صفحهٔ حسنکدہ اچابخش ایرنینك ای سیمین بدن * اوخشاشور کیم ایلاکای عیسی قویاش ایچرا وطن * اوخشاشور بکزردیمکدر

دیمکدر قویاش کونشدر ﮒ لبالب ع برابر معناسنه ملاءمو یاخود شراب طرفلک کنارینه
برابر اولسه طوداق طوداغه اولور شکم شاعر دیمشدر * مصرع * لبالبیست زخون جکر
پیالهٔ ما ﮒ لب برلب ع بو دخی لبالب کبیدر ابوالمعانی بیت پیالهٔ دل مارا نهایتی نبود *
بحر آمده لب برلبش زخون جکر ﮒ لبلاب ع سکون باء موحده وفتح لام ایله صرمشق دیدکاری
اوتدرکه اغاجه صاریلوب چقار آکا عشقه دخی دیرلر ﮒ لجب ع فتح جیم ایله آواز صوت معناسنه
ﮒ لپ ع باء فارسی ایله ایکی معنایه در اول چام اغاجی که کاج وغیر دخی دیرلر ثانی سیله که ققایه
وچهره یه اوریلور طپنجه معناسنه ﮒ مع التاء المثناة * لات ع بوت آدیدر زمان جاهلیتده
حرم کعبهٔ شریفه ده طوروب کفره عظیم اعتبار ایدرلر ایدی ﮒ لاک پشت ع سکون کاف وشین
معجمه وضم باء فارسی ایله قبلو بغه که سنک پشت دخی دیرلر میر نظمی بیت شده مستغرق آهن
سراپا * بجوش لاک پشت بو دست کویا ﮒ لپوت ع ضم باء فارسی وواو معروف ایله اکری که کج
وکژ دخی دیرلر ابوالمعانی بیت نشود مرد نیک بد پرور * نده‌د راست شاخ برک لپوت ﮒ لت ع
طقوز معنایه کلور اول اورمق که ضرب معناسنه در استاد لبیبی بیت ریشت زدر خنده
وسبلت زدو نیز * کردن زد رسیلی وپهلو زد رلت * استاد لطیفی بیت لوت نادان لئیمست
کز منت * میزند طبع نازکانرا لت * امیرخسرو بیت دران تاراج درهای زمین پوش *
زلت معزول کشته چوب چاوش * ثانی کرز معناسنه ثالث پاره معناسنه کدا لت لت یعنی پاره
پاره بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * زتازیانهٔ خشمش اشارتی کافیست
برزم خصم چه حاجت ورا به نیزه ولت * برزمه رزمه دهد جامه کنج کنج طلا * ببدره بدره دهد
وقت جود نه بالت لت * رابع کتان بزی معناسنه خامس درست وبتون ثوب محلی وزربفت
ودستار وامثالهم بو ایکی معناده اضداددنمیلندر سادس قپوقنا دیکه عربیده مصراع دیرلر
سابع مملکت دیلمانده بر رود خانه آدیدر بو محله کلنجه فرهنک جهانکیری نقلیدر اما مجمع الفرسده
ید یجی معناسی بمعنی پاره شده ثامن بمعنی کوتک دکنک آدیده اولسه جایز شیخ سعدی بیت
درشهوت نفس کافر بند * اکر عاشقی لت خور وسر مبند * مولانا جامی بیت یافت غیر
زین دو حرف عزلت * تو بیت پی این دو حرف جزلت * تاسع بمعنی شکم شیخ سعدی بیت
نه هر بار خرما توان خورد وبرد * لت انبان بدعاقبت خورد ومرد ﮒ لتات ع فتح تاء مثناة ایله
پار پاره اولمش نسنه ﮒ لتالت ع فتح تاء مثناة ولام ایله متصل پاره لنغه قابل اولان نسنه ﮒ لخت
سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کرزکه ترکیده چوماق دیرلر ثانی پارچه معناسنه که
یکلخت یکپاره دیمکدر بو ایکی معنایه غیر ترتیب اوزره حکیم انوری بیت دوستانش قوی
واز دستانش * دشمنش لخت لخت کشته بلخت * کمال اسمعیل مثله بیت بلخت درشکند آرزو
بکاسهٔ سر * که هر که لختی ازان خورد سیر کشت زجان * شمس فخری همچنان بیت بلختی فکرت
آن اید زرایش * که باید از دو صد کو پال وازلخت * حکیم اسدی بمعنی ثانی بیت همیزد چنان
کرزکز زخم سخت * در وقفل وزنجیر شد لخت لخت * فرهنک میرزاده بمعنی ستیزه وموزه
وکفش وپای افزار وچرم وپاده وکوپال معنالرینه مسطوردر ﮒ لسیت ع سکون سین
مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم وقوی معناسنه استاد لبیبی بیت کر سیر شدی نیاز من

درخورهست * زیراکه ندارم ای صنم چیز لست * ثانی خوب ونیکو معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بیت نفسی پرزسماع ونفسی پرزوداع * نفسی لست وابالی نفسی نفع وضریم *
ڲ لفت ﻊ سکون فایله شلغم معناسنه حکیم شیرازی مضبوطه نام منظومه سنده بیت
آنچه درمعده زیان آرد سقم * برك خرفه لفت واسفاناخ هم ڲ لکات ﻊ فتح کافله ضایع وزبون
معناسنه که لاك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڲ مع الجیم * لاج ﻊ ایکی معنایه در اول بمعنی
برهنه عریان معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت برسرنورعشق بینی تاج * اندرآنم که
عشق باشد لاج * ثانی بمعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك که لاش دخی دیرلر وله قدس سره بیت
نیم ترسم زدشمن وزخیالش * که باشد دشمنش همچون سك لاج ڲ لبنج ﻊ فتح باء موحده وسکون
نونله چنار اغاجنه بکزر بر اغاجدر منقولدرکه زمان اولده دیار عجمده مزبور اغاج بتدوکی یرلرده
زهرکبی ایمش حیوانات ییوب هلاك اولمغله بتدوکی یرلرده قروب وکوکنی دخی چیقاروب بالکلیه
معدوم ایلمشلر اما مصرده ویمن وسعید مملکتلرنده خرما کبی میوه سی اولورایمش طتلو تناول
ایدرلرایمش ڲ لج ﻊ ایکی معنایه در اول دیمه که تکد معناسنه در استاد منجیك بیت بکروز
یکرمابه همی آب فروریخت * مردی بزدش لج بغلط بردر دهلیز * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت کرکینه کند رای وی ازانجم افلاك * درهم شکند طارم افلاك بیك لج * ثانی شوم ونحس
معناسنه در عربیده عناد وعنادده مصراولمق معناسنه در ڲ لجاج ﻊ فتح جیمله عناد وبیهوده
بحث واعتراض معناسنه شیخ عطار بیت عاقبت رسوایی آید از لجاج * خشم رانکند پشیمانی
علاج * عربیده جیم مشدده ایله اسم فاعل اولور عناد ایدیجی معناسنه ڲ لجلاج ﻊ سکون جیم
وفتح لامله ایکی معنایه در اول برمشهور قماربازآ دیدرلر ملاج دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت لجلاج
برین سخن کهن نطع * خاقانی راشناس بالقطع * ثانی کیمیا کرلر اصطلاحنده زیبق صاف وپاکه
دیرلر عربیده اول کسه یه دیرلرکه سوزی ناصواب وغیرفصیح سویلیه ڲ لجوج ﻊ ضم جیم وواو
معروفله بمعنی لجلج مرقوم میرنظمی بیت کند ازمرکز صواب خروج * هرکرا شد بهر کلام لجوج
ڲ لخج ﻊ سکون خاء معجمه ایله قره بویه در شمس فخری بیت بررخ دشمنش که چون مازوست
هیبت شاخ کار لخج کند ڲ لزج ﻊ سکون زاء معجمه ایله شاشی احول معناسنه زاء فارسیله ده
منقولدر ڲ لنج ﻊ سکون نونله بریردن برنسنه یی چکوب چقارمق فرهنك جهانکیریده بیرون
کردن معناسنه در طیان مرغزی بیت کسی کورابکیرد درد قولنج * بکاوش سینه وسرکین
برون لنج * بولغت حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله وارد اولمشدر ڲ لنج ﻊ فتح ها وسکون
نونله ایکی معنایه در اول سنك فسان معناسنه در یعنی بلکو طاشی ثانی بمعنی سازکاری یعنی
ایش دوزیجی اولمق کذا فی فرهنك میرزا اما مؤیدده شمس فخری دن روایت ایدرکه بمعنی
سنك کازران اوله یعنی قصارلرك بزی آغرتمق ایچون اوردقلری طاش اداة الفضلاده بمعنی
سازکارها میرزا ابراهیمه موافقت ایتمشدر ڲ لیلاج ﻊ سکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
لجلاج مرقوم که مصنف نردبر قمارباز در مولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت عبث مهره پیش
بینی مچین * که شد فکر لیلاج ششدر نشین ڲ مع الجیم الفارسی * لچ ﻊ بمعنی رخساره کذا
فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید میرنظمی بیت شود چون آفتاب آن لچ پرنور * که بنماید

که بنماید دورخساره حور ﴿ لفچ ﴾ سکون فایله اوج معنایه کلور اول طوداغی صارقش
آت خصوصا و سائر حیوانات عموما حکیم فردوسی بیت خروشان زکابل همیرفت زال *
فروهشته لفچ وبر آورده یال * شمس فخری بیت ستم راه عدم پرسان همیرفت * فروهشته
زسهمش بر زمین لفچ * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی پرکاله کوشت بی استخوان شیخ نظامی
بیاورد خوان زیرك هوشمند * بر و لفچهای سرکوسپند * فرهنك جهانکیریده کوکلی ات
معناسنه در امیرخسرو بیت سر زنکیارا چو آرد ببند * خورد همچو لفچ سرکوسفند *
ثالث زن فاحشه معناسنه درکه اوج معناسنه ده لفچن ولفچه دخی دیرلر بعض فرهنکلرده کوزچباغی
وبورون چرکی معناسنه مرویدر ﴿ لولانج ﴾ سکون واو وفتح لام وکسر نونله برنوع خرمادر کذا
فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الخاء المعجمه * لاخ ﴾ جای معناسنه در امادون الترکیب استعمالی
اولنمز مثلا سنکلاخ ودیولاخ ورودلاخ دیرلر جای سنك وجای دیو وجای رود دیمك اولور
شیخ نظامی بیت بچشمی کامده در سنکلاخش * شکوفه وار کرده شاخ شاخش * اکرچه
سنکلاخ ودیولاخ نظم ونثرلرده چوق وارد اولمشدر اما رودلاخ جاماسب نامه دن غیریده وارد
اولمامشدر ﴿ لاله رخ ﴾ محبوب صفتیدر مراد قرمزی یکاقلو دیمکدر ابوالمعانی بیت با لاله
رخان سیر کلستان چه خوشست * در صحن چمن صحبت یاران چه خوشست ﴿ لخ ﴾ حصیر
یاپدقلری اوت که رخ وروخ دخی دیرلر ﴿ لخلخ ﴾ لفظ مکرردر ضعیف ولاغر وزبون معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت مفخر تبریزیان شاه جهان شمس دین * فربه وزفتت کند
کرچه که تو لخلخی ﴿ مع الدال المهمله * لاد ﴾ سکز معنایه کلور اول جمیع فرهنك اصحابی
بنای دیوار معناسنه نقل ایتمشلردر حتی بنلاد دیوار دیبی معناسنه در واکثر شعرا دخی دیوار
معناسنه استعمال ایلدیلر از جمله حکیم سوزنی بیت شود بنیه ما خراب ویباب * کر از خاره
داریم و پولاد لاد * مجد همکر بیت دلا مجوی سلامت ز آستان وجود * که بر ندامت وحسرت
نهاده اند ش لاد * مختاری هجوده سرلاد سر دیوار وبنلاد دبن دیوار اولمق اوزره دیمشدر بیت
همت همی از طاقت سائل بکذاری * سرلاد چنان بند که بر دار د بنلاد * بوتقدیر اوزره لاد دیوار
اولمق کرکلور که سرلاد وبنلاد صحیح اوله بو معنایه شمس فخری بیت لاد را بر بنای محکم نه * که نکهد ارلاد
بنلاد سست * استاد عنصری بیت بپای پست کند برکشیده کردن شیر * بدست رخنه کند لاد
آهنین * بنیاد ثانی بعض فرهنکلرده دیوار بناسنده قورتعبیر ایتدکلری که صره ایله طاشی هموار
ایدوب تساوی دیزمك شیرازیلر نسبه دیرلر کسر نون وسکون سین وفتح باء فارسیله عربیده مدماك
دیرلر کسر میم اول وفتح ثانیله استاد فرخی بیت بتان شکسته وبتخانها فکنده ز پای * حصارهای
قوی برکشاده لاد ازلاد * وله ایضا بیت جاودان زی وهمین رسم وهمین عادت دار * خانه
قرمطیان رابفکن لاد ازلاد * ثالث اینجه ولطیف طوقنمش ابریشم قماش شرف شفروه بیت
اینك اینك زکاروان بهار * رزمه پرنیان ولاد آمد * حکیم قطران ارموی بیت باد همچون لاد
پیش تیغ تو پولاد نرم * پیش تیغ دشمنانت سخت چون پولاد لاد * شمس فخری بیت رموز
غیب برای آنچنان باشد * که نقشهای صوراند رون پرده لاد * رابع بمعنی خاك استاد منوچهری
بیت در همه کاری صبور وز همه عیبی نفور * کالبد توز نور کالبد ما زلاد * وله ایضا بیت نرزد

ازدرخت ارس کافور * بخیزد از میان لادلادن * خامس لادن لفظندن تخفیف اولنمشدر
بنه اول معنایه استاد کسایی بیت از عبیر و عنبر و از مشك و لادن دار بوی * درسرابستان
خویش اندر خزان میدار بوی * دار بوی عود اغاجیدر سادس شهرلرك برآدی دخی لاددر
حکیم فردوسی بیت سپاهان بکودرز و کشواد داد * بکرکین میلاد و هم لادداد * سابع گل
شکوفه معناسنه شرف شفروه بیت هر لاله که از دامن کهسار بر آمد * از لطف تو بود ارنه زخارا
ید ملاد * ثامن بمعنی آبادانی ﴿ لاژورد ﴾ سکون زاء فارسیله معروف طاشدر رنگ ایدوب
نقوش و تذهیب کتاب ایدرلر معربی لاجوزددر ﴿ لاند ﴾ سکون نونله ایکی معنایه کلور اول
فعل ماضیدر بجنبید معناسنه حکیم سنایی بیت یك قصیده دویست جا خواند * پیش هر
سفله ریش ولاند * مجمع الفرسده بمعنی جنبانیدن طیان مرغزی بیت باد فتر اشعار
بر خواجه شد مدی * من شعر همیخواندم واو ریش همی لاند * ثانی آلت رجل معناسنه درکه
لند دخی دیرلر بو لغت هندیدر ﴿ لباد ﴾ فتح باء موحده ایله جامه بارانی یعنی یغمورلق لباده دخی
دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چو خضر سوی بحار و بسوی بر الیاس * برای کم
شدکان میکنند استمداد * دهند کنج روان و برند رنج روان * دهند خلعت اطلس برون برند لباد
عربیده کیچه معناسنه در بو بیتده عربیسی اولمق مناسبدر ﴿ لحد ﴾ سکون حاء مهمله ایله
مقبره معناسنه لفظ عربیدر مهدوزنی اوزره اما فارسیده فتح حا ایله استعمال ایلمشلردر تیمور
نامه ده مولانا هاتفینك بو بیتده واقعدر بیت ز بس مرده افتاده بیرون زحد * شد آن
کوچهای کشاده لحد ﴿ لرد ﴾ سکون راء مهمله ایله میدان معناسنه لواحد من القدما بیت
تا خنجر تو کشت جکر کاو در نبرد * کلکون زخون خصم و غا شد فضای لرد * دربند موزه ده واقع
بر میدان واردر لردامیرد بمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ لکبد ﴾ سکون کاف
وفتح باء موحده ایله بمعنی سیلی یعنی طپنجه ودخی شلقه اورمق میر نظمی بیت بهر جامه بحلك
وخاطر کشا شد * که لکبد خورد نیش بر قفا شد ﴿ لکد ﴾ فتح کافله دپمه یعنی ایاقله اورمق
آدمك واکر حیوانك مولانا صایب اصفهانی بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك مشو ایمن *
چو توسن کوش خواباند لکدها در قفا دارد ﴿ لند ﴾ سکون نونله پسر معناسنه دراماهندی
لسانده آلت رجلدر حکیم سوزنی بیت تو بی که لندی وسیکی بهندی و ترکی * تو بی که کیری
وایری بپارسی و تازی * شمس فخری بیت از پی قطع نسل او ایام * دشمنت را نه خصیه هست
ونه لند * عجبدر که بونك فارسیده برقاج نامی وار ایکن بنه استعمالی جایز کورمشلر ﴿ لود ﴾
سکون واو ایله ایکی معنایه دراول بمعنی پناه ثانی طاغ معناسنه ﴿ لوند ﴾ فتح واو وسکون نونله
اول کمسیه دیرلر که هوای نفسنه تابع اولوب نیجه کرکسه تعیش وزندکانی ایلیه مجمع الفرسده
مرد کاهل وزند وست و تنبل معنالرینه در تحفة الاحبابده وزن روسبی ومؤید الفضلاده
شخص بیکار و طفیل خراباتیان واقعدر ﴿ لوید ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله
آغزی آچق بیوك قزغان که غریبا ماعون دیرلر حکیم فردوسی بیت بیاورد ارز یز وروبین
لوید * بر افروخت آتش بروز سپید * شیخ نظامی در صفت زنکی بیت دهان فراخ
وسیه چون لوید * کر و چشم بیننده کشتی سپید ﴿ لهید ﴾ کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی

بمعنی لوند مرقوم ‌ۚ مع الراء المهمله * لار ‌ۚ برشهر مشهور ومعظم اسمیدر ‌ۚ لاغر ‌ۚ فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آرق که مقابلی فربه در ثانی بمعنی باریك یعنی اینجه که مقابلی
زفت در خواجه سلمان بیت بجز میان بتان هیچ لاغری نکشید * بدور دولت عدل تو بار فربی را
شیخ سعدی بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه گاو پرواری * معنای اوله چغتای
لسانندہ آریغ وآریق دخی دیرلر میر علیشیر بیت نرکس آریلمادی مرضدین آریق * کوزلاری
عینی یوقاندین ساریق ‌ۚ لالهسار ‌ۚ فتح لام وسین مهمله ایله برخوش آوازمرغدر شاعر بیت
پراکنده یا مشکدم سنکخوار * عروشان بهم سارك ولالهسار * هر مصراعده ایکیشر قوش
آدی واردر ‌ۚ لامشکر ‌ۚ کسر میم وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله براغاج آدیدر که کرم
و پشه دار وسارشك دار وسنه وآغال بشه دخی دیرلر ‌ۚ لاوار ‌ۚ فتح واو ایله رنج وزحمت ودرد
ومشقت معناسنه میر نظمی بیت کشد لاوار براه عشق جانان * اکر صادق بود باکه دهد جان
‌ۚ لاورشیر ‌ۚ فتح واو وسکون راء مهمله ایله برداروردر اکا کاورشیر و جاوشیر دخی دیرلر
‌ۚ لبدر ‌ۚ کسر باء موحده وفتح دال مهمله ایله قپوچنبری یعنی قپونك اطرافنده اولان پرواز
‌ۚ لتر ‌ۚ فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نیم من تبریزی ثانی برظرفدر شراب قورلر
تعریب ایدوب رطل دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ۚ لتنبار ‌ۚ فتح تاء مثناة وسکون نون
بعده باء موحده مفتوحه ایله حریص وبسیار خوار وتنبل و بیکار معناسنه که لتنبر ولتانبان ولتنبان
دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت بردر قدرت فلك میکفت صدرا بارهت * کین مرقع پوش
سیاح لتنبر دررسید ‌ۚ لتنبر ‌ۚ فتح تاء مثناة وباء موحده وسکون نونله لتنبار مرقوم کبی ایشه
وکوجه کاهل واکل وشرب ونومه مشغول اولوب بی مروت وغیرت اولان شخصه دیرلر وطعام
خلقه بی تکلیف حاضر اولوب خوردن وبردن کاری اوله صفت مذمومه ده شاکر بخاری بیت
بردل مکن مسلط کفتار هر لتنبر * هرکز کجا پسندد افلاك جز تراسر * بو معنایی مؤید شمس فخری
بیت حسودت بخوردو بخفت راضی * چوبد نفس مردم خسیس ولتنبر ‌ۚ لتنر ‌ۚ سکون
تاء مثناة وفتح نونله پاره پاره معناسنه که لتات ولتیره ولته دخی دیرلر اسکیوب وچوریوب
پاره پاره اولسون یاخود کسمکدن پاره پاره اولسون بو معنایه شمس فخری بیت آنکه باشد
بر معالیٔ او * اطلس چرخ نزد او لتنر ‌ۚ لر ‌ۚ اوج معنایه کلور اول ارمق معناسنه اکم که
صو ویاخود سیل یری یرتوب آقش اوله یاخود قصدا قازیلوب صو جاری اولمش اوله میر خسرو
بیت لری کنند ناهموار در پیش * که باد ازوی سرآید درتك خویش * ثانی بمعنی بغل یعنی
قولتق ابوالفرج رونی بیت در پیش دوات وقلمت عرض رسالت * این دست بلر کرده وآن پشت
خمیده * ثالث لاغر وضعیف معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ‌ۚ لرلر ‌ۚ لفظ مکرردر
جناب باری تعالی جل ذکره اسماء شریفه سندندر استاد عنصری بیت بفرزانکی سایهٔ
افسر شی * بپوزش همیخواست ازلرلرش ‌ۚ لزیر ‌ۚ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی
پرهیزکار وزیرك وهوشمند کذا فی المجمع ‌ۚ لشکر ‌ۚ معروف عربیده عسکر وترکیده چری
وچغتایده چیریك دیرلر کسر جیم فارسیله میر علیشیر بیت نی بیکلانما کتورای شه مور خیلی
دیك چیریکتین کیم * سلیمان دیك ییلا باردی بووادی ایچرا جندین لار ‌ۚ لغسر ‌ۚ سکون

غين معجمه وفتح سين مهمله ايله سوربى موكه دغسرد نى ديرلر ولغ ودغ نى دوذ يمكدر مير نظمى بيت
زويه را سرش يكموى اصلا * كه لغسر كشته است پاك ومجلا ﴿ لفكر ﴾ سكون فا وفتح كاف
فارسيله اوجاق قرومى كه دخاندن مجتمع اولور وله ايضا بيت كه كانون دماغش شعله خيزست *
كه لفكر دسته بينى دود نيزست ﴿ لكتار ولكتر ﴾ كلاهما بسكون الكاف وفتح التاء المثناة ايكى
معنايه كلور اول اون آشى كه بولاماج ديرلر ثانى اون ايله پشمش طعام ﴿ لمتر ﴾ سكون ميم
وفتح تاء مثناة ايله ايكى معنايه در اول مرد بى قيد ولاابالى مشرب حكيم سنايى بيت عقل
جز راستكوى ولمتر نيست * حيله سازنده وكاوبر نيست * ثانى فربه وقوى اندام حضرت مولانا
قدس سره بيت فربه شده عشق وزفت لمتر * بنهاد خرد بلاغرى روى ﴿ لمطر ﴾ سكون ميم
وفتح طاء مهمله ايله بمعنى لمتر مرقوم ابو العباس كشميرى بيت خر بكفتم برادر مهتر * اينچنين
لطرى مكن هركز ﴿ لنبر ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ايله شورش وغوغا معناسنه در
فرهنك جهانكيريده بمعنى فربه وشيرين مسطوردر ﴿ لنبه سر ﴾ سكون نون وفتح باء موحده
وسين مهمله ايله ولايت مازندرانده واقع برطاغ اسميدر پور بهاى جامى بيت اى ملحدى كه
برسر چون كرد كوه تو * دستار شوخكين تو شد شكل لنبه سر ﴿ لنتر ﴾ سكون نون وفتح
تاء مثناة ايله مرد توانا وقوى اندام وپرزور معناسنه در ﴿ لندهور ﴾ سكون نون وفتح دال مهمله
وضم ها ايله هند پادشاهلردن بر ذى شوكت وصاحب قدرت پادشاه آديدركه هندى لساننده
اكا راجه ديرلر لندهور لفظ مركبدر لند ايله هوردن كه لند بمعنى پسر وهور آفتاب معناسنه در
براهمه نك اعتقاد فاسدلرى بويله دركه نير اعظم يعنى آفتاب آنك لنتى نام والده سنه نظر ايلدى
اولدخى حامله اولوب اول پسرى وجوده كتوردى بو اجلدن پارسيان اكا لندهور تسميه ايلديلر
نعوذ بالله بمثل هذه الترهات ﴿ لنكر ﴾ سكون نون وفتح كاف فارسيله بش معنايه كلور اول
معروف كمينك چتال دمورى كه كمى قرار ايتمك ايچون دريايه براغوب كمى يى طوردرلر ثانى
موئد الفضلاده خانقاه معناسنه در يعنى اول مكانه ديرلركه هركون آنده طعام طبخ اولنوب
محتاجان الطعام اولنه مير خسرو بيت كاربيداران نباشد خوابكاه آراستن * بستر درويش
خواب آلوده جاى لنكرست * ثالث وقار وتمكيندن كنايه در رابع اولكسيه ديرلركه مكر
وحيله ده مرتبهٔ اعلاده اوله بو مقوله يه كربز دخى ديرلر خامس قلندرخانه معناسنه در
ابو المعانى بيت اكر مهمان شوى يكشب بلنكرخانهٔ رندان * بياموزى طريق رندى ومستى
زمى نوشان ﴿ لولر ﴾ سكون واو وفتح لام ايله شخص سبكسر وبى تمكين كه لوالوا دخى ديرلر
﴿ لهاور ﴾ ضم واو ايله حدود هندده واقع برشهر اسميدركه هنديلر لهاير ديرلر شيخ نظامى
بيت نديمى خاص بودش نام شاپور * جهان كشته زمغرب تا لهاور ﴿ لهر ﴾ فتح ها ايله بوزن
شهر بمعنى شرابخانه بعض فرهنكلرده قحبه خانه معناسنه در زبان هنديده موج آب معناسنه در
مير نظمى بيت هرآنكس كه اصلش نيك پاك كهر * شود جاى اومسكنى ولهر ﴿ ليجور ﴾ سكون
ياى تحتانى وضم جيمله ايكى معنايه در اول بمعنى لب جوى ثانى برقوشدركه متصل قويروغنى
صالار طورر عربيده حمار قبان ديرلر ﴿ مع الزاء المعجمه * لادرز ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتين
ايله چوبدن وچبقدن يايلمش ديوارا كثركو بلرد اولور حولى ديوارى ايدرلر بعض فرهنكلرده زاء

زاء معجمه راء مهمله دن مقدم واقع اولمشدر ﴿ لبریز ﴾ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله هر مظروفك كه ظرفنك كناریته برابر اوله قدح اولسون حوض اولسون غیری
اولسون رشیدقی بیت ساغر جانم ز هر غصه لبریزست ومن * تا نکردد مدعی خوشدل
نبسم میکنم * ودخی نسنه که ظرفندن طاشه اکا ده لبریز دیرلر عربیده اکا فیضان وچغتایده
تاشقون دیرلر میر علیشیر بیت قدحغه باده تریاقینی تاشقوبجه قوی ای ساقی * که غم زهری
بیلا جانیم طلو بتوربلکه تاشیب تور ﴿ لز ﴾ زاء معجمه مشدده ایله صیق اولان نسنه واشکی
معنا سنه ده مرویدر ﴿ لغز ﴾ سکون غین معجمه ایله سورچمك لغزیدن لفظندن اسم مصدردر
شاعر بیت لغز پایم بو سر کوبت چنان * هر قدم صد بار افتادم زپا ﴿ لکز ﴾ فتح کافله بمعنی
لکد مرقوم یعنی آیاغله دپمك ﴿ مع السین المهمله * لاس ﴾ ایکی معنایه در اول ابریشمك
فناسی که ایشه یرامز اوله حکیم انوری بیت از چه خیزد در سخن حشو از خطا بینی طبع * وز چه
خیزد پرزه بر دیبا ز نا جنسی لاس * اثیر الدین اخسیکتی بیت بیغ پیچیست وبد درون وغل *
راستکو بی کلابه لاس نست * بیوندیرکه دوات لقه سنه ده لاس دیرلر ثانی هر دیشی حیوانه
دیرلر عموما اودیشی کوپکه دیرلر خصوصا که لاج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ لافیس ﴾
کسر فا وسکون یای تحتانیله اول شیطانك آدیدر که انسانه نمازده وسوسه ویرر شاعر در مذمت
یکی کفته بیت توکفتی که عفریت لافیس بود * بزشتی نمود از ابلیس بود ﴿ لالس ﴾ فتح لامله
بر نوع لطیف ابریشمدن طوقنمش قماشدر اکثر سرخ رنك ایدرلر غایت نازك ولطیف اولور لاه دخی
دیرلر بدر الدین چاچی * قطعه * درکارکه صنع قدیم تو به نیسان * از کرم بر آرد اثر امر تو اطلس
که در قدم باغ کشت فضل تو دیبا * که بر سر کهسار نهد حکم تو لالس * هندك زبان عالی سنده
ایکی معنایه در بری بمعنی روی وبری محبت ود وستلق معنا سنه در ﴿ لانیس ﴾ کسر نون وسکون
یای تحتانیله دریای هند جزیره لرندن بر جزیره معظمه آدیدر شجر وقواق اول جزیره ده اولور
دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * سه هفته چو راندند دل شادکام * بکوهی رسیدند لانیس نام
جزیری به پهنای کشور رسش * همه بیشه وقواق بود از برش * بو بیت مضمونجه لانیس مزبور
جزیره ده واقع طاغك اسمی اولمق اقتضا ایدر ﴿ لخنیس ﴾ سکون خاء معجمه وکسر نون ویای
ساکنه ایله شبوی دیدکلری چیچك که خیری دخی دیرلر عربیده منثور دیدکلریدر وشین معجمه
ایله ده مرویدر ﴿ لرس ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن ترس بمعنی سیلی یعنی طپنجه شین معجمه
ایله ده مرویدر میر نظمی بیت زده لرس بر چهره از دیده اش * چو پر کشته خون طاس
کردیده اش ﴿ لمس ﴾ سکون میمله سست نرم معنا سنه در عربیده ایکی معنایه در اول ال ایله
یوقلمق ثانی جماع ایتمك ملامسه دن مشتقدر میر نظمی ایکی معنایه بیت بدستش همیکرد
آهسته لمس * چو نرم ولطیف دید ومیکرد لمس ﴿ لنبوس ﴾ سکون نون وضم باء موحده
ایله آوردك قطشره بنانی که لنج دخی دیرلر ﴿ لنکاوس ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله سرحد
هندده کوه سراندیبه قریب بر جزیره اسمیدر ﴿ مع الشین المعجمه * لاش ﴾ بوزن ماش اوچ
معنایه در اول بمعنی تاراج ویغما مرغزی اسمانیدر حکیم سنایی بیت رنج کاران کنج لاشانند
درنکهت ارا زیباشانند * حکیم خاقانی بیت فاش کند تیغ تو قاعده انتقام * لاش کند رنج

تو مائیدهٔ روزکار * ثانی ضایع وزبون و فرومانده معناسنه شاه داعی شیرازی بیت هله اسرار
خدا فاش نمی باید کرد * اینچنین کار سخن لاش نمی باید کرد * ثالث هیچ وچیزاندك عربیده
لاشیٔ معناسنه در شیخ سعدی بیت بدین زمین که تو بینی ملوك طبعانند * که ملك روی زمین
پیششان نیرزد لاش * حضرت مولانا قدس سره بیت تنك شکر خر بلاش ور نخری سرکه
ماش * عاشق این میرشو ورنشوی کو بمیر ۞ لپوش ۞ ضم باء فارسی وواو معروف ایله بمعنی لپوت
مرقوم یعنی کج وکژ ۞ لیبش ۞ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه یواشه معناسنه که نعل بنده
آتلرك یورننه طاقوب رام ایدرلر اکا لویشن ولویشه دخی دیرلر شاعر بیت مپنداری که عینك را
کرفته باشم از پیری * لبیشی میزده بیطار کردون توسن دل را ۞ لخشش ۞ سکون خا وکسر
شین معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم مصدر در ۞ لخنیش ۞ سکون خاء معجمه وکسر نون
ویای ساکنه ایله بمعنی لخنیس مرقوم یعنی شبوی ۞ لرش ۞ سکون راء مهمله ایله بمعنی لرس
مرقوم یعنی طبنجه ابو المعانی بیت خور دلرش برقفا از دست کردون * هر آن کس که کند
کردن فرازی ۞ لفش ۞ سکون فا وشین موقوف ایله قورداشی دیدکاری علتدر میر نظمی
بیت هر که باشد باو قرین وانیس * میشود لفش وهم رذیل وخسیس ۞ لواش ۞ بر نوع یاغلی
یوفقه اتمکدر لواشه ویواشه دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت پوز خود را لویشه کردستم
تا طمع بکسلد ز قرص لواش ۞ لوحش ۞ سکون واو وفتح حاء مهمله ایله لوحش الله دیرلر
یعنی الله ایراق ایلسون والله وحشت ویرمسون دیمك معناسنه مرویدر اصلی لا اوحش الله در
تخفیفا یعنی تلفظی آسان اولمق ایچون لوحش الله دیدیلر نتکم خواجه حافظ بیت ز رکنا باد
ما صد لوحش الله * که عمر خضر می بخشد زلالش * امیر خسرو بیت روز وصل یار ما راغیرت
اغیار کشت * چون وصال وحشت آرد لوحش الله از فراق * بو بیتدن فهم اولنور که الله ایراق
ایلسون دیمك اوله اما فصحای عرب معنای اوله استعمال ایدرلر اشعارلرنده ثابتدر وبعض محلده
تحسین وآفرین معناسنده ده استعمال اولنور نتکم ابو المعانی بیت لوحش الله زهی قصر رفیع
البنیان * که شه ملك کرم کرد بهمت آباد ۞ لوش ۞ سکون واو ایله تحفة الاحبابده خربزهٔ
پوله معناسنه در پوله زبان ماوراء النهرده مضمحل اولوب چوریمش قاونه دیرلر که تناولی ممکن اولمیه
۞ لویش ۞ کسر واو وسکون یای تحتانیه یواشه دیدکلری نعلبند آلتیدر که بد نعل آتلرك بورننه
طاقوب ضبط ایدرلر لویشن ولویشه دخی دیرلر ۞ مع الغین المعجمه * لاغ ۞ ایکی معنایه در
بری بازی یعنی لعب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت امروز روز شادی وامسال سال
لاغ * نیکوست حال ما که نکو باد حال باغ * امیر خسرو بیت منم که بی تو بصد درد وداغ
میسوزم * تو لابه دانی ومن لاغ لاغ میسوزم * ثانی هزل ولطیفه که عربیده مزاح دیرلر حکیم
نزاریٔ قهستانی بیت فکر ما معلوم میفرما اکر * که که ابرامی رود در جد ولاغ ۞ لغ ۞ بوزن
و بمعنیٔ دغ یعنی باشده قیل اولمامق عربیده اصلع دیرلر فرهنك میرزاده بمعنی بی موی وضایع
وتلف اولمش یمرطه یعنی نه اکل اولنمق ممکن اوله ونه بلج اوله مؤید الفضلاده سر بی موی وقاف
ایله لق دخی دینلور اما ادات الفضلاده لغ ولق ایکیسی دخی ضم لام ایله مرویدر ۞ مع الفاء * لاف ۞
اوکنمك وبمعنی و بی اصل دعوای تفاخر ایلمك معناسنه شمس فخری بیت هست عاری را فنش

رافتش از حیف ومیل * هست خالی خصلتش ازکبر ولاف ﴿ لشکرشکوف ﴾ یعنی شجاع
ودلاور و بهادر لشکرشکن معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ﴿ مع القاف * لقلق ﴾ ترکیده
اکلك ولیلك دیدکلری قوشدر ضرر سزکند وحالنده صاحب قناعت قوش اولدوغندن عربیده
شیخ الطیور دیرلر ابو المعانی * مسمط * بو بوهمی قوقوزند مرغ سحر کوکوزند * لقلق زدل هو هو زند
درعشق هرکس حال خود ﴿ لق ﴾ بوزن دق یعنی بی مودرسرودرعضو دکر کذا فی المؤید
والمجمع ﴿ مع الکاف * لاك ﴾ بوزن خاك درت معنایه کلور اول تغار واغاجدن کاسه وامثالی
حکیم سوزنی بیت همه بلاکاء وکهناك دردهد سیکی * پلب مزخرف کوی وبیوش نوشکوار *
حکیم نزاری قهستانی بیت شیوهٔ مردان چالاکست پین * برکف مانه لب بالب لاك می * ثانی
لاك پشت که قپلو بغه در حکیم سنایی بیت لاك وکردم بپشت خویش کرفت * بعد ازین راه
بحر پیش کرفت * ثالث برنوع دارودر شبنم کبی برودت هوادن اغاج یپراقلری اوزرینه دوشوب
منجمد اولور اما هندوستانده برمحله مخصوص اغاجلردر هریرده اولمز بعده اغاج یپراقلرندن
جمع ایدوب دوکوب الیوب بعده سحق ایدرلر سرخ رنك حاصل اولور آنکله ابریشم وبزبو یارلر یونغله
ومرور زمان ایله رنکی زائل اولمز ونقاش ومصورلر دخی استعمال ایدرلر حکیم سنایی بیت زین
سپهی عکس خون زکرهٔ خاك * آسمانرا کند بسرخی لاك * ابو الفرج رونی بیت سرخ زاید
زشهد امن تو موم * زرد روید زکان خوف تولاك * ترکیده وعربیده لك دیرلر ضم لام ایله مجمع
الفرسده زرکران ورنکرزان قوللنورلر سرخ رنك طپراق اولمق اوزره مرویدر استاد عنصری
بیت همیکفت پیچیده برخشك خاك * زخون دلش خاك همرنك لاك * بومعنایی مؤید
شمس فخری بیت دست اکربا زکیرد ازمرکان * خاك مایه دهد بجوهر لاك * رابع زبون وضایع
معناسنه درکه لکات دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هریکی همچوسلك لاك دوان ازپی بوی * آذت
نقل وهلاك قدح ومرك سبوی ﴿ لالك ﴾ کسر لام ایله کفش معناسنه که لالکا دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دریغ ازان شرف وحشی وفضائل او * کدعاشقست بران لاله روی لالك روز *
مجمع الفرسده تاج خروس معناسنه اما مؤید الفضلاده مطلق تاج معناسنه مرویدر حکیم
سنایی بیت آخرارچه عقل ما کم شد ولیك از روی حسن * سرز لالك بازمیدانیم ویا از لالکا
﴿ لامك ﴾ فتح میم ایله ایکی معنایه در اول چارکزی دلبند درکه صارق اوزرندن باشه طولارلر
قولاقلری صوغوقدن حفظ ایچون لامه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت پیچیده یکی لامك میرانه بسرنو
بربسته یکی کزلك ترکی بکمر بر * ثانی نام پدر حضرت نوح علی نبینا وعلیه السلام درکه لمك
ولمکان دخی دیرلر ﴿ لاوك ﴾ فتح واو ایله ایکی معنایه در اول اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
شرف شفروه بیت چون تو ترتیب نان وخوان سازی * مه کروهه سپهر لاوك باد * وله ایضا
بیت سفرهٔ دولتش آنروز بکسترد قدر * که نه این قرصهٔ خور بود ونه این لاوك بود * ثانی
یوفقه یاغلی اتمك که لواش دخی دیرلر ﴿ لبك ﴾ سکون باء موحده ایله بوزن کپك پیمانهٔ غله یعنی
غله اولچدکلری کیله کذا فی المجمع ﴿ لبنك ﴾ فتح باء موحده وسکون نونله بربوچکدر اثواب
وچوقه وکیچه امثالی نسنه لری کسوب تباه ایدر اکا دیوك ودیوچه دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکلریدر
﴿ لتك ﴾ فتح تاء مثناة ایله براویوندر ﴿ پلك ﴾ فتح جیم فارسیه ایله اوچلری صرمه لی ومنقش

باشی باغی که عورات باشلرینه صاررلر میرزا الوغ بیك . بیت غلام باره نیم ونه دارم این مذهب
اسیر چادرم وکشته ٔ چلك پوشم ي لشك ع سكون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول پاره
هر نه اولورسه ثانی فرهنك وفائی ده شبنم معناسنه درکه لشکه دخی دیرلر ي لشك لشك ع
لفظ مکرر در پاره پاره معناسنه حکیم اسدی . بیت پوشد چو آرزیری کنارم دیبه تا باریداشك
آرزیر درماهیی یا خود جکر شد لشك لشك ي لغزناك ع سكون غین وزاء معجمتین ایله صیر بحق
موضع ي لك ع بش معنایه کلور اول یوز بیك عدده دیرلر میرخسرو . بیت جود تو با لکی
نبود وربود کهی * درحق خصم بیلك وبردوست لك بود * استاد عنصری . بیت دران نه
سماثر ماند ونه طایرازبرخاك * دو لك زلشکر او شد بزیر خاك نهان * ثانی احمق وابله معناسنه
پور بهای جامی . بیت ای شور بخت مدبر ومفلوك قلتبان * وی ترش روی ناخوش ومکروه
ولوك لك * شمس فخری . بیت بجاز بندکی ظل حق شدی مأیوس * اکر نبودی آن کور بخت
ابله ولك * ثالث هذیان وهرزه معناسنه استاد لبیبی . بیت کفت ریمن مرد خادم لك درای *
پیش آن فرتوت پیر ژاژخای * وهذیان کوی معناسنه ده کلور محمد هندوشاه . بیت زدست
آسمانم مخلصی بخش * که بس بی رحم نسست این جابرلك * رابع بمعنی لاك مرقوم که زرکر وتیغکر
خنجر وبچاق وقلیج قبضه لرین آنکله محکم واستوار ایدرلر اغاجی . بیت هیچ نایم برون زخانه همی
کو بیم درزنشاتهء انکبدلك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بو تارك * زفر مقدم
این زبدهء نجوم فلك * هزار سال بمانا وظلی توکه شود * بجای تو متمکن چو پای تیغ از لك * خامس
جامه ٔ کهنه که پاره پاره اوله وکاهی روستائی جامه سنه وآنی کینه ده دیرلر حدید اولسون
عتیق اولسون ي لکدلك ع فتح کاف ولامله بمعنی لکد مرقوم یعنی دپمه ي لکلك ع سکون
کاف وفتح لامله هرزه وهذیان ویاوه معناسنه که لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
. بیت بس کن این لکلك بیهوده وکفتار تهی * تا سخنها همه ازجان مطهر کیرند ي لك وپك ع
اوج معنایه در اول تکاپوی یعنی یلك معناسنه استاد عسجدی . بیت عسجدی نام او تو نیز مبر *
چه کنی خیره کرد اولك وپك * شمس فخری . بیت چو لوت وپوت شود تار ومار مرد فقیر *
چه میکند درو بر پاچه میکند لك وپك * ثانی اثواب خانه یعنی اوده استعمال اولنان اشیا
امیرخسرو . بیت آوردلك وپك زبرای من مسکین * باآنکه لکش داده ام از چهر بضاعت *
استاد لطیفی . بیت خواهی که برآید افتخارت * منع لك وپك مکن زغارت * ثالث رعنایی
وبی خبری یعنی بر نسنه دن خبری اولمیه وکندوی رعنا کوستره کاهی تقدیم وتأخیر ایله استعمال
ایدرلر شمس فخری . بیت جهان چو خاك در تست عرصه ٔ مملکت * چرا نکو هد عقلم بتهمت
پك ولك ي لهاك ع هاء مشدده ایله توزانیلردن افراسیابك سرعسکری اولان پیران
ویسه نك برادری نامیدر دوازده رخ جنکنده کستهم الندن هلاك اولدی حکیم فردوسی . بیت
چو رهام وکودرز وفرشید ورد * چو شید وش ولهاك شد هم نبرد ي مع الکاف الفارسی * لالك
فتح لام وسکون نونله ذلهٔ طعام یعنی سفره ده ید وکدن صکره بر مقدار طعام قالدرمق حضرت
مولانا قدس سره . بیت مرثیه سازم که مرد شاعرم * تا ازینجا برك لالنکی برم * وله قدس
سره . بیت بارهای نان ولالنکی طعام * درمیان کوی یابد خاص وعام * بعض فرهنکلرده طعام

اطعام عام ایچون اولان طعام معناسنه مرویدر ﴿لنك﴾ سکون نونله ایکی معنایه در اول
اقسق که عربیده اعرج دیرلر ثانی آلت رجل معناسنه استعمال ایدرلر حکیم سوزنی * قطعه *
ربابش دربرش چون کشتیٔ نوح * برویش درکشیده خام چنکی * برپشمها بروهمچون کدر کها *
بدسنش زخمهٔ ماسندلنکی ﴿لنکاك﴾ سکون نون و فتح کاف فارسیله سخن ناخوش یعنی طبعه
ملایم کلمین سوز. استاد لطیفی. بیت چند کویی تو بیهده لنکاك * های نیفتی بخاك درنا پاك *
طیان مرغزی بیت من با تو سخن بلا به کویم * ازچه دهیم جواب لنکاك ﴿مع اللام﴾ * لال
اوچ معنایه کلور اول بمعنی بی زبان یعنی دلسزکه عربیده اخرس دیرلر حکیم انوری بیت بجنب
قدر رفیعش مدار انجم نیست * به پیش رای مصیبش زبان حجت لال * میرنظمی بیت اکر
راحت بخواهی درهمه حال * بکن خودرا کروهم کور وهم لال * چغتای لساننده کیجه دیرلر جیملك
تشدیدیله ثانی قرمزی رنکه دیرلر استاد فرخی بیت آن تازه کل لال که درباغ بخندد * درباغ
نکوترنکری چشم شود لال * ثالث برذی قیمت جوهردر سرخ رنك معدنی بدخشان طاغلرندهدر
اولور تعریب ایدوب لعل دیدیلر استاد عنصری بیت دولب چونارکفیده دو برك سوسن
سرخ * دورخ چونارشکفته دو برك لالهٔ لال ﴿لعل﴾ معروف قیمتلو جوهردرخواهی دخی
واردر اعلاسی بدخشان طاغلرنده حاصل اولاندر بعض مشایخ ذم ایدرلر عجب وتکبر ایراث ایدر
دیو حتی ملوك تبابعه آنك یوزکن وآنکله مکلل اولان قوشاق وخنجر وامثالنی استعمالدن امتناع
ایدرلر ایمش شعرا محبوبی اکا تشبیه ایدوب شول رتبه استعمال ایلدیلرکه تشبیه کنایه
طریقه سنجه مشبه ذکر اولنمدین لعل ذکریله لب مراد اولندوغی ظاهر ومعلوم اولور شرف
یزدینك بومعماسندن معلوم اولور. بیت زلعل یار خواهم ضد شرقی * بنازی وردی وقلب
وتصحیف ﴿مع المیم﴾ * لام درت معنایه کلور اول جامهٔ درویشان حکیم خاقانی. بیت
فروکن زلجم آزاری برافکن لام درویشی * که بالام سیه پوشان نماند لاف لامانی * شمس طبسی
بیت خلق خوشبوی تو باشاه ریاحین میکفت * کای کل کهنه قبا بارچه لام آوردی * ثانی عنبر
ومشك وسپند سوخته ونیل ولاجوردی آغشته ایدوب چشم زخم ایچون اطفالك پیشانی
وابرولرینه چکرلر اکا چشمارو دخی دیرلر شیخ عطار * مثنوی * سیری ازوی خواه نی ازنان
وآب * مستی ازوی چونه ازبنك وشراب * من تراخود عقل کویا هوش کو * تاخوری می ای
تودانش راعدو * روت بس زیباست لامی هم بکش * ضحك باشد لام بر روی حبش * حکیم
انوری بیت ای کال آفرینش راوجود تو الف * وانکهش ازلاجورد سرمدی برچهره لام * ثالث
بمعنی لاف وکزاف حکیم سنایی درهجا بیت با زازان خواجه زادهٔ بی برك * آنهمه لاف ولام ولامانی
رابع بمعنی زیب وزیور ابو الفرج رونی بیت بعون جود تو سهم هنر بیار آید * تن توانکر درویش غ
بی تکلف لام * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت وانکه دربندکی اونون شده * نکشد بار زیب
وزحمت لام ﴿لجم﴾ سکون جیمله قره باچوق که حوضلر وصولرده بیتنده چوکوب قالور حضرت
مولانا قدس سره درصفت کاو بحری که شبچراغ کتوردر * مثنوی * میچرد درنور کوهر آن بقر *
ناکهان کردد زکوهر دورتر * تاجری می درنهد لجم سیاه * تاشود تاریك لجم وسبزه کاه * بس کریزد
مرد تاجر بر درخت * کاوجویان مرد را باشاخ تخت * بیست باران کاو تازد کرد مرج * تا کنلم

آن مرد راد در شاخ درج * چون ازو نومید باشد گاو تر * آید آنجا که نهاده بد گهر * بلم بینند
فرق در شاهوار * پس ز طین بکریزد آن ابلیس وار * بو ابیات مثنوی شریفدندر تفصیل معنی
شبچراغ ذیلنده مسطوردر ع لغم ح فتح غین معجمه ایله لکام ولجام معناسنه در ترکیده زیر زمینه
دیرلر ع لالم ح بمعنی مالامال شاعر بیت نه از لشکر ما کسی کم شده * نه این کشور از خون
لالم شده * کذا فی التحفه ع لهاشم ح ضم شین معجمه ایله آچلق ودون وسفله نسنه یه دیرلر حکیم خاقانی
بیت ای با توان کرم کن واین قصه را بخوان * هرچند خط مزور کاغذ لهاشم ست * حکیم نزاری
* قطعه * جهانی ز جود تو هستند جزمن * قرین تکلف غریق تنعم * که از خرده پنهان بخوردنباشم
نباشم هم از ابلهان لهاشم ع مع النون * لابیدن ولابه کردن ح کلاهما بمعنی تضرع یعنی یلوارمق
ابو المعانی بیت بلابه کردم و گفتم که ای شه خوبان * ترحمی نکنی عاشق ستم نیان * چغتای
لسانندن یالپارماق دیرلر میر علیشیر بیت توتمادیم بوغزوم سبو دیك باده ترکین ایلابان * می
تیلارمین پیردیر ایلیدا بیالکیم یالپاریب ع لاچین ح کسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی
بنده میر نظمی بیت چو من ای شهریار خسرو آیین * بدرگاه تو بسیار لاچین * ثانی اعلام
رجالدندر ع لادن ح فتح دال مهمله ایله معروف نسنه در بعض جزیره لرده رطوبت هوادن
شبنم کبی اوت واغاج یپراقلری اوزرینه دوشر جمع ایدوب بال مومیله آمیخته ونرم ایدوب یازایامنده
ومتعفن هوالرده الده اوینادرلر لطیف رایحه سی وار در غایت اعلاسی کرید جزیره سنده اولور و
عنبر کبی قوقار حکیم خاقانی بیت آهوی مشك نیست چه چاره زکاو وبز * کز هر دوبرك عنبر ولادن
برآورم ع لاشیدن ح کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی افشاندن یعنی صاچمق
ع لاغون ح ضم غین معجمه وواو معروفله بمعنی خرکوش یعنی طوشان کذا فی المجمع ع لاغیدن
کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیه ایله هزل ولطیفه ایلمك ع لاف زدن ولافیدن ح کلاهما
دعوای بی اصل وادعای بمعنی اوکنمك ووعد بی انجاز معناسنه در ابو المعانی بیت بوالهوس
در عشق تولاف زنند * عاشق صادق دهد جان عزیز ع لاکن ح کسر کافله ولایت روسه قریب
بر طاغ آدیدر کذا فی الاداة ع لامان ح بوزن دامان اوچ معنایه در اول بمعنی جستجو ثانی
تملق وچاپلوسی ثالث نغمات ایله شعر وقصیده اوقومق حکیم سنایی بیت چه سنی دیدی
از سنت که رفتی سوی بی دینان * چه تقصیر آمد از اقران که کشتی سوی هر لامان ع لان ح
بوزن نان اوچ معنایه کلور اول بی وفا وبی حقیقتلك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
می آیدم ز رنك تو ای یار بوی لان * بر کنده بخشم دل از یار مهربان * ثانی خسته شدت مرضدن
مضطرب اولوب حرکت ایتمك ومطلق چپالمق معناسنه وله ایضا قدس سره بیت اینچنین
کن نماز و شرح بدان * ورنه برخیز وخیره ریش ملان * یعنی ریش مجنبان ثالث بمعنی جای مغاك
یعنی چقور یر ع لاندن ولانیدن ح ایکیسی دخی مصدردر جنبیدن وجنبانیدن معناسنه
دپرنمك وحرکت ایتمك طیان مرغزی * قطعه * یاد فتر اشعار بر خواجه شدم دی * من شعر
همیخواندم او ریش همی لاند * صد کاچ پر از کوه عطا کرد برین ریش * گفتم که بدان ریش که دی
خواجه همی شاند * فخر جرجانی بیت چون زمین بارکش از هر کسی درمحنتم * چون درخت بارور
از هر کسی درلاندم ع لاییدن ح کسر یای اول وسکون ثانیه ایله کوپك وچقال وامثالی حیوانات اورمك

اورمك واولومق معناسنه مجمع الفرسده بمعنی بیهوده کفتن که هرزه ملای دیرلر یعنی بیهوده وهرزه سوبلمه دیمك اولور ﮒ لباشن ولبیشن ﻉ اول فتح باء موحده وشین معجمه ثانی کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله یواسته که نعلبند بدنعل اولان آتك بورننه اوروب رام ایدر لبیشه ولویشه دخی دیرلر ﮒ لتانبان ولت انبان ﻉ کلاهما بفتح التاء المثناة وسکون النون وفتح الباء الموحده بمعنی حریص الاکل وبسیارخوار حکیم روحانی بیت شنیده ام که توسوکند ها بسی خوردی * زکفته دوسه محراب کوب لت انبان * اثیر الدین اخسیکتی بیت مسیح زندکی بخشی وناموسیست تا محشر * بخاك پایت این کردند سیاح لت انبانرا حضرت مولانا قدس سره بیت درچرخ درآوردم نه کنبد نیلی را * اسنیزه چه می بافی ای شیخ لتنبانی ﮒ لجن ﻉ فتح جیمله بمعنی لجم مرقوم یعنی حوض وکوب دیبلرنده وصو ایرکلن یرلرده اولان یاپشقان بالچق که لژن دخی دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت پیش دست تو مکر لاف سخا زدور نه * بحر را هرچه درخلق نهادند لجن ﮒ لخشیدن ﻉ سکون خا وکسر شین معجمتین ویای ساکنه ایله بمعنی لغزیدن یعنی سورچمك مثل مشهوردرکه * ازخردان لخشیدن وازبزرکان بخشیدن * دیرلر حکیم سنایی بیت ازتو بخشودن است وبخشیدن * وزمن افتادن است ولخشیدن ﮒ لرزان ﻉ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله لرزیدن لفظندن اسم فاعلدر دتره یجی معناسنه میرنظمی بیت کشته لرزان همه بوقت کذار * دل وجان حزین وجسم نزار ﮒ لرزیدن ﻉ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله دترمك معناسنه مصدردر مولانا هاتفی بیت بلرزید کیتی زسم ستور * فتاد افسر از فرق فغفور وفور * عربیده رعشه وچغتایده ایرغانماق دیرلر مثلا باش دترمکه ویاخود باش صالمغه باش ایرغاییب دیرلر ﮒ لژدان ﻉ سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله قیودیبنده وبعض صو ایرکلن یرلرده اولان بالچق که لجم ولجن ولژن دخی دیرلر ﮒ لژن ﻉ فتح زاء فارسیله مذکور بالچق معناسنه استاد عسجدی بیت کردم تهی دودیده برومن چنان که رسم * تا زاشك من شد آن زمی خشك چون لژن * شمس فخری بیت زمدحت آنکه قلم وار نیست رطب لسان * زغصه باد فرورفته تا بسر بلژن * بوبیتدن مطلق بالچق فهم اولنور ذکر اولنان بالچغه تخصیص یوقدر ﮒ لشکرشکوفان ﻉ یعنی دلاوران وبهادران وشجاعان شیخ سعدی بیت که لشکرشکوفان مغفرشکاف * نهان صلح جویان وپیدا مصاف ﮒ لشن ﻉ کسر شین معجمه ایله ایکی معنایه در بری لغزیدن معناسنه وبریده نرم وملایم بی خشونت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزا ابراهیم اما ادات الفضلاده بی نقش وهموار معناسنه در بعض فرهنکلرده سکون شین معجمه ایله مرویدر ﮒ لعلکون ﻉ برنوع کلدر لعل رنکنده اولور عروس پرده دخی دیرلر حکیم اسدی بیت زده درزده زان کل لعلکون * که دانی عروسش بپرده برون ﮒ لعلین ﻉ ایکی معنایه در اول زرین قدح بجنسندن برشکوفه در قدحی قرمزی وچوره سنده یپراغی صاری ویاخود بیاض اولور ثانی لعل رنکنده اولان نسنه یه دیرلر که حرف یای نسبت وآخرنده کی نون تأکید نسبت ایدر ﮒ لغزان ﻉ سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه اسم فاعل وکاهی اسم مکان استعمال اولنور کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ لغزیدن ﻉ سکون غین وکسر زاء معجمتین ایله سورچمك معناسنه

مضمدزدر ي لفچن ع سكون فاو فتح جيم فارسيله اوج معنايه در اول طوداغى قالن و آشاغى دوشكون آت و قاطر معناسنه شاه ناصرخسرو * قطعه * من از اول بهشتى وار بودم * رخ من بود چون پيراهن حور * خداوندم زمانى روى كردست * سياه ولفچن وتاريك ورنجور ثانى ايرى كوكلى قالن آت معناسنه ثالث زن فاحشه يه ديرلر بو اوج معناده دخى لفچ ولفچه ديرلر ي لكان ع فتح كاف فارسيله آت كمينك صولغى يعنى چكه سى التنه يكن حلقه سى ي لكدزدن ع فتح كاف وزاء معجمه ودال مهمله ثانى وسكون دال اول ايله دپمك ودپمه اورمق معناسنه ي لكدزن ع يعنى چفته زن آت وقاطر ودوه ده استعمال اولنور ي لكزن ع سكون كاف وفتح زاء معجمه ايله لكدزن مرقومدن مخففدر ميرنظمى . بيت چو لكزن بوده آن اسب بدخوى در آندم زد لكد آن مرد نيكوى ي لكن ع فتح كاف عربيله بش معنايه كاور اول بمعنى آفتابه يعنى ياصى ابريق اميرمعزى . بيت كر آب چشمه كوثر جنت نشان * بكاه شستن دستش چو كوثرست لكن * بو معنايه حكيم ازرقى بيت شاخ طوبى را غدا كردد بفردوس اندرو * چون برون ريزند آب دست شوبت از لكن * ثانى شمعدان معناسنه شيخ سعدى بيت ميل درسرمدان چنان شد سخت * كن بن شمع درسر لكنى * بو معنايه خواجه سلمان . بيت بادرايت درمقامى كز چراغ مجلست * هر صباحى بر فروزد شمع زركارى لكن * كاهى شمعدان تپسى سنه ديرلر حضرت مولانا قدس سره . بيت هيچ پروانه مسكين كه مقيم لكنست * تا نسوزد پر و بالش ز لكن مى نرود * ثانى فانوس كوملكى معناسنه ده استعمال اولنور ولة قدس سره . بيت مست شد باد و ربود آن زلف را از روى باز * چون چراغ روشنى كز روى تو بركيرى لكن وله اندرين معنى بيت آورد سحر بيرون از زير لكن شمعى * كز خجلت نور آن بر چرخ نماند اختر * ثالث بمعنى منقل كه ايام شتاده ايچنه آتش قورلر شمعدان ومنقل معنالرينه شمس فخرى * قطعه * مخالفش بشب وروز كشته وسوزان * چو شمع باشد بر پاش بند كشته لكن * چهار پاى بزنجير حادثات كشان * هميشه سينه بر آتش بود بسان لكن * رابع بمعنى عود سوزكه عربيده مجمر ديرلر خامس ادات الفضلاده كنارى يوكسك طبق معناسنه مرويدر ي لكهن ع سكون كاف وفتح ها ايله بمعنى كرسنكى يعنى آچلق عربيده كى جوع معناسنه حكيم سنايى * مثنوى نشوى بر نهاد خود سالار * نماز و روزه بسيار * زين دو هر لحظه خواجه تركردى * زانكه هرچند كرد بركردى * كرهمى لكهنت كند فربه * سير خوردن تراز لكهن به * كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرسده لكهن اول نسنه دركه بت پرستلر حرمت واكرام جهتى ايله يانلرنده كوتوررلر استاد منوچهرى بيت الا تا مومنان دارند روزه * الا تا هندوان دارند لكهن * وبعض فرهنكلرده هندولرك مخصوص كونلرندن معتبر طوتدقلرى بر كون آديدر ي لمغان ع سكون ميم وفتح غين معجمه ايله بر آغاج آديدر مولانا شهابى غزاى غزنينده ديمشدر بيت پس از چند روزى كه در راه راند * جنيبت باقطاع لمغان رساند * كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مجمع الفرسده نام شهريست در نزديك غزنين مسطوردر ي لنبان ع سكون نون وفتح باء موحده ايله فاحشه لكدن فارغ اولوب توبه كار وعبادته مشغول اولان عورته ديرلر حكيم نزارى * قطعه * ملا منشان مرا ميداشت كفتى * چو مهمانى به بنكاه غريبان * بخود كفتم عجب نبود كه نفرت * از صحبت

از صحبت لنبان لنبان * ضم میمله صفاهانده بر قریه اسمیدر ﴿ لنجان ﴾ سکون نون وفتح جیمله
اصفهان مضافاتندن بر بیوك ناحیه آدیدرکه وافر قریه لره مشتملدر وانجان دیرلر بر ناحیه دخی
واردر بو ایکی ناحیه ده پرنج اکیلور حکیم شفایی درهجا بیت آن پیلور پیرکه اشنان وسپندان
میبرد به لنجان وانجان بکجارفت ﴿ لنجیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله صالنرق
وناز ایله یوریمك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت بجنك كفتن وشیر یاشی وبدید *
یانجه رفتن ورعناش بینید ﴿ لندیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
ایله بمعنی لنکیدن یعنی آقسمق ﴿ لنکان ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله لنکیدن لفظندن اسم
فاعلدر اقسق یوریجی معناسنه میر نظمی بیت همیرفته به لنکان دشت پهنا * که آرامش
نمی ماند در آنجا ﴿ لنکیدن ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله اقسمق معناسنه
مصدردر ﴿ لوزنان ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ونونله بوغازده دیلك نهایتنده اولان ات
پارەسی كه تركیده دیلجك وعربیده ملاذه دیرلر ﴿ لوندزن ﴾ روسپی عورت اوروسپی عورت
دیمك اولور میر نظمی بیت لوندزن بوده آنجا بی حمیت * كه صد فرسنخ بوددورا زمروت *
﴿ لویشن ﴾ كسر واو وسكون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله نعلبندلرك برآلتیدر یدنعلی
اولان آتك بورننه طاقوب یواشدرلر لویشه دخی دیرلر حكیم خاقانی بیت لطف اوشد نشین
صحرا * قهر اوشد لویشن دریا ﴿ لیان ﴾ فتح یای تحتانیله بمعنی تابان ودرخشان باء فارسیله ده
مرویدر شمس فخری بیت اكر بكاهكشیان ازدحام احرامست * بدین درست تزاحم زنیرات
لیان ﴿ مع الواو * لاتو ﴾ ضم تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول بمعنی زبان لسان معناسنه
استاد فرخی بیت دست وزبان نرسد بدوكس را * آری بماه بر نرسد لاتو * ثانی
بردكرمی اغاجدر برطرفی هموار وبرطرفی یومری اكابر میخ قاقوب وایپ بغلیوب اطفال اویونجق
ایدرلر ﴿ لاو ﴾ بوزن داو ایكی معنایه كلور اول خاك بیاض كه ازوب دیواره سوررلر دیواری
آغرتمق ایچون شیخ آذری بیت شود رواق سپهر از ظلام دوده شب * چو كلبهای عجم
شسته درربیع بلاو * ثانی بمعنی لابه كه لاوه دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت كر بودم سیمكار كردد
چون زر * ورنبود سیم لاو ولوس فزایم ﴿ لو ﴾ بش معنایه كلور اول حلوایه دیرلر مجیرالدین
بیلقانی بیت لولوزینه اش دركار كردند * زجام عشرتش بیدار كردند * ثانی پشته
وجای بلند حكیم فردوسی بیت بدو سر شبان كفت ازاید ربرو * ره تازه پیش اندرآید ت لو
ثالث صفرا كه عناصر اربعه نك بریدر حضرت مولانا قدس سره بیت غلط مكن زترش
كر برای دفع لوست * زرشك چون تونكاریست رنك وبوی ترش * رابع لب معناسنه پور فریدون
بیت مخالف خالق ازه ولو شكر وكفا خشن * حاجت وصف بنك نی هر كه خشن بجا خشن *
خامس ولایت مازندرانده بر قصبه آدیدر ﴿ مع الهاء * لابه ﴾ فتح باء موحده ایله درت معنایه
كلور اول بمعنی فروتنی واظهار عجز خولجه حافظ * قطعه * بلابه كفتمش آنماه رخ چه باشد
كر * ببوسه زتو دلخسته بیاساید * بخنده كفت كه حافظ خدا را مپسند * كه بوسه تو رخ
ماه را بیالاید * ثانی فرهنك زفانكویاده بمعنی چاپلوسی وتملق وچرب زبانی كذا فی فرهنك
جهانكیری بو معنایه حكیم خاقانی بیت بس لابه كه نمودم دلدار نپذیرفت * صد بار فغان

کردم و یکبار نیز رفت * ثالث مؤید الفضلاده باخلاص نیاز کردن کمال اسمعیلی * رباعی *
من بودم ودوش آن بت بنده نواز * ازمن همه لابه بود وازوی همه ناز * شب رفت وحدیث ما
بپایان نرسید * شب را چه کنه قصهٔ ما بود دراز * رابع بمعنی بازی یعنی لعب ولطیفه
﴿ لاخشه ﴾ کسر خا وفتح شین معجمتین ایله تماج آشی که لاچه ولاکشه دخی دیرلر ابو المعانی
بیت دی شدم مهمان یك صاحب کرم * لاخشه آورد طعام ماحضر ﴿ لاخوسته ولاخوشته ﴾
کلاهما بضم الخاء المعجمه وواو المعروف اولهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة ثانیهما بفتح
الشین المعجمه بمعنی لاخشهٔ مرقوم ﴿ لادنه ﴾ کسر دال مهمله وفتح نونله براوتدر بعض ترکیبه
جزء وایدرلر کذا فی المجمع ﴿ لاده ﴾ فتح دال مهمله واخفاء هایله ابله واحمق معناسنه شیخ اوحدی
بیت نه که هرزن دغا ولاده بود * شیر نرهست وشیر ماده بود ﴿ لارده ولارودِه ولارورِه ﴾ اول
سکون را وفتح دال مهملتین ثانی ضم را وفتح دال مهملتین ثالث ضم راء مهملهٔ اول وفتح ثانیله
بلدرچین دیدکلری قوشدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ لاژه ﴾ فتح زاء فارسیله بمعنی لابهٔ
مرقوم میر نظمی بیت چودیده منحرف طبع شهنشاه * بصد لاژه کشیده از جکر آه *
﴿ لاشه ﴾ فتح شین معجمه ایله حیوانك مرده ترکیبه اشی دیرلر اسم عام درکاهی آدم میتنه ده دیرلر
نتکم شیخ سعدی بیت آن پیر لاشه راکه سپردند زیر خاك * خاکش چنان بخورد کزو
استخوان نماند * حکیم سنایی بو معنایی تأیید ایدر * مصرع * لاشهٔ تو چهار دارد پای *
وزبون وضعیف چارپا حیوانه دخی دیرلر وله ایضا بیت بارکیر تو تا زیست دوان * تو خریدار
لنك ولاشه خران * شیخ عمر خیام * رباعی * یاران همه رفتند براهی مشهور * کر سوخته
خر مننه وکر ساخته کور * ماماندهٔ درین بادیهٔ پرزغرور * بالاشه خری بارکران منزل دور *
مجمع الفرسده دخی بمعنی خر مرویدر بو معنایه حکیم انوری بیت لاشهٔ ماکی رسد آنجا که رخش
او رود * کاروانی کی رسد هرکز بکرد لشکری ﴿ لاچه ولاکشه ﴾ کلاهما بکسر الکاف
العربی اول فتح جیم فارسی ثانی شین معجمه ایله بمعنی لاخشهٔ مرقوم یعنی تماج آشی عربیده دخی
لاکشه دیرلر نتکم مشهوردر خیر الطعام لاکشه دیرلر ﴿ لاله ﴾ معروف چچکدر انواع والوانی
اولور اصلی قرمزی اولمغله لاله تسمیه اولنمشدر زیرا سرخ رنکه لال دیرلر رومده انواعی غایت چوقدر
هر برینه براسم تعیین ایتمشلردر مؤید الفضلاده مسطوردر که هر شکوفه که خودرو اوله یعنی
اکلمدین بته اکا لاله دیرلر امامشهوری لالهٔ داغداردر که شعرا قلب عشاقه تشبیهاً استعمال ایدرلر
ایچی سیاه اولور یدی نوعدر که ذکر اولنور ۱ لالهٔ کوهی ۲ لالهٔ صحرایی ۳ لالهٔ شقایق
۴ لالهٔ دورو ۵ لالهٔ دلسوز ۶ لالهٔ دلسوخته ۷ لالهٔ خطایی فرهنگ میرزا ابراهیمده یدی
نوعنی بو وجه اوزره ذکر ایدر ۱ سرخ ۲ زرد ۳ سفید ۴ آل ۵ دورو ۶ خطایی
۷ شقایق النعمان رومده مشهور اولان بونلردر ۱ قرمزی ۲ صاری ۳ بیاض ۴ ارغوانی
۵ یشل ۶ پروازی ۷ ابری ۸ منلا چلبی ۹ قرلنغج ۱۰ فلاندره ۱۱ چلبی جوجه
۱۲ ملك زاده ۱۳ لالهٔ کفه ۱۴ لالهٔ برداق بونلردن ماعدا دخی چوق نوعی واردر ﴿ لامچه ﴾
سکون میم وفتح جیم فارسیله اول نسنه درکه عنبر ومشك وسپند سوخته ولاجوردی سحق
وآمیخته ایدوب اطفالك ابرو وپیشانی وشقیقه لرینه سوررلر دفع چشم زخم ایچون غایت

غایت مغید در دیرلر عمید لوبکی * قطعه * تابودلا لچه زعنبر ومشك * خوبرابر عدار توبرتو
یادشوق محبت دائم * دردلم پایدار توبرتو ن لامه ع بوزن نامه اول چارکزی دلبند درکه
ششدت شتاده دستاراوزرندن طولارلر قولاقلری حفظ ایچون لامك دخی دیرلر فرهنك میرزاده
چیزی باشد که ازپای تاسربه پیچند مرویدر ن لانه ع بوزن دانه دورت معنایه کاور اول
آشیانهٔ مرغ شیخ مغربی بیت مرغ دل مازهردوعالم * اندربراوکرفت لانه * فرهنك
جهانکیریده آشیانهٔ پرنده دن غیری چرنده آشیانه سنه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت توچوکبوتربچه زادهٔ این لانهٔ * که تونیابی بخودمات ازین سوکشیم * وله قدس سره بیت
همه صیادنکویی که چه دامست وچه دانه * که چوسیمرغ به بیند بجهد مست زلانه * ثانی بمعنی
صدا اوند اونغمه پردازی وله قدس سره بیت خودکاشن وقتست این یارب چه درخست این
صد بلبل مست اینجا هرلحظه کند لانه * ثالث کاهل و بیکار وآواره معناسنه شاه ناصرخسرو
بیت کنون پارسایی همیکرد خواهی * چه کردی بستان خر پیرلانه * بومعنایی مؤید شمس
فخری بیت عمر ازنام اوبه ننك آید * زانکه سخت ابلهست وبس لانه * مولانا کسایی بیت
کنون چونی همی حیلت که کشتی سست وبی طاقت * ترادید مهربانی فسار آمیخته ولانه *
رابع مجمع الفرس ده خانهٔ زنبور معناسنه شیخ سعدی بیت شنیدم که مردی غم خانه خورد
که زنبور درسقف اولانه کرد ن لاوه ع بوزن کاوه درت معنایه کاور اول تملق وچاپلوسی وچرب
زبانی ثانی اظهار اخلاص ونیاز ثالث لعب وبازی بونلرلابهٔ مرقوم ایله مترادف المعنی در رابع
برنوع طوغان آدیدرکه چالیك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ن لاهوره ع ضم ها وواو
معروف وفتح راء مهمله ایله خام قاون وقارپوز ترکستانده قاش دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت جسم که چون خربزه است تانبری چون خورند * بشکن پیدا شود قیمت لاهورهٔ *
ن لایه ع بوزن خایه ودایه لای معناسنه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ن لباده ع
فتح باء موحده ودال مهمله ایله جامهٔ بارانی یعنی یغمورلق لباد دخی دیرلر ن لباشه ولبیشه ع
اول فتح باء موحده ثانی کسر یله نعلبند آت بورنه طاقدوغی آلت که ترکیده یواشه دیرلر شیخ نظامی
بیت به نیره زن ازخارش چرم خام * لباشه درافکند شب رابکام * حکیم سوزنی بیت لبش
ازهجو درلباشه کنم * تابخندد درواواولو الالباب * وله ایضا بیت لبت ازهجو درلبیشه کنم *
که بدیدسان بود تبسم خر ن لبخند ع سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله لطیفه کونه سوزدن
وطبیعت قبول ایتدوکی اداذن تبسم ایتمکه دیرلر ابوالمعانی بیت رجا کردم زجانان جاه وصلت
بلب خند بکفتا کرنصیبت ن لبوه ع سکون باء موحده وفتح واو ایله سوده چالوب یوغرد
ایتدکاری مایه یه دیرلر ن لتره ع سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کاور اول پاره
ودریده معناسنه شمس فخری بیت آنکه باشد برجلالت او * اطلس چرخ ژنده ولتره *
ثانی مردفربه یعنی سمیز آدم خواجه عمید لوبکی بیت خلعت ایمان تازه برعمید خسته پوش
تابدان خلعت زفضلت لتره ولتر شود * فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده بمعنی رانده
مسطوردر ن لتره لتره ع یعنی پاره پاره ودریده دریده شده ن لته لته ع یعنی پاره پاره
وپاره لقمه مشرف معناسنه که لتات ولتالت دخی دیرلر ومعناسی دخی غله ابتدا یردن چقدوغی

محل ودخی قماش پاره‌لری كه لته دخی دیرلر ۞ جلاجه ۞ سكون جیم اول وفتح لام وجیم ثانیله خوشبوادویه‌یی دوكوب سركه وكلاب ایله آمیخته ایدوب وبرشیشه‌یه قویوب ایام تعفن هواده استشمام ایدرلر وخاء معجمه ایله خلاخه دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری بولغتی یعنی جیمله جلاجه‌یی جهانكیریدن غیری لغتلرده منظور فقیر اولمامشدر ۞ لخته ۞ سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی لخت مرقوم یعنی پاره خسروانی بیت بازنده مشی كزغم او آنكه درسنبهبت * از تنك دلی جامه كند لخته وپاره ۞ لخچه ۞ سكون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله بمعنی اخكر یعنی آتش قوری بدرالدین جاجرمی بیت مه بكمند آورد سنبل تو هرنفس * لخچه بدید آورد آتش تودمیدم * وله ایضا بیت آن پسته خندان نكر آن چشمه حیوان نكر * آن لخچها پنهان نكر درآتش جان پرورش ۞ لخشه ۞ سكون خا وفتح شین معجمتین ایله اوچ معنایه كلور اول بمعنی لخچه مرقوم اورمزدی بیت آتش عشق راز بس سوزت * آه شعله است غم بود لخشه * ثانی ارشته وتماج آشی كه لاخشه دخی دیرلر ثالث بمعنی لغزیدن كه لخشیدن دخی دیرلر ۞ للخلخه سكون خاء معجمه اول وفتح لام وخاء ثانیله خوشبو ادویه‌یی كه ترنج پیراغی و عبیطران وامثاللرین دوكوب سركه وكلابله آمیخته ایدوب برشیشه‌یه قویوب دفع عفونت ایچون استشمام ایدرلر ۞ لرزه ۞ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر علتدر كه اعضای انسانی متصل دتردریه رعشه دیرلر ودخی حمایه ده دینلور كه تتمسی اولدوغیچون ودخی زلزله كه كره ارض حركت ایدر میرنظمی بیت زمین آید بلرزه از سمندش * چنان تند وتوانا یش توندش ۞ لزیچه ۞ كسر زاء معجمه وفتح جیم فارسیله كاوله پنبه یعنی اكیرلمكه آماده اولمش پنبه زاء فارسیله ده مرویدر ۞ لشكر پژه ولشكر پژوه ۞ جاسوس معناسنه كه پژوه پژوهیدن لفظندن صیغه امر ووصف تركیبیدر واسم فاعل دخی اولور لشكر آرایجی معناسنه استاد لطیفی بیت بیامد زلشكر پژوهان یكی * كه قصد شما كرده‌اند بی شكی ۞ لشكه لشكه ۞ یعنی پاره پاره دیمكدر ۞ لشكه ۞ سكون شین معجمه وفتح كافله ایكی معنایه‌در اول بمعنی پاره ثانی بمعنی شبنم كذا فی فرهنك جهانكیری ۞ لفتره ۞ سكون فا وفتح تاء مثناة ایله سفله وفرومایه معناسنه كه لتره دخی دیرلر شیخ عطار بیت جام زر بر دست نركس می نهی * لفتره را میر مجلس میكنی ۞ لفچه ۞ سكون فا وفتح جیم فارسیله اوچ معنایه كلور اول بمعنی اسب فرولب كه لفچ ولفچن دخی دیرلر ثانی استخوان با كوشت شیخ نظامی بیت بیاور دخوان زیرك هوشمند * بزر لفچهای سر كوسفند ثالث زن فاحشه‌یه ده دیرلر ۞ لقومه ۞ ضم قاف وواو معروف وفتح میم ایله نام پدر ارسطالیس حكیم كذا فی الاداة ۞ لكامه ۞ فتح كاف عربی ومیمله ایكی معنایه‌در اول قیون بغرسغی قیمه ات وپرنج ایله طولدیروب پشوررلر شاه ناصر خسرو بیت چو خر بخرد زانی اكنون كه آنكه * بخورد بستان خریدی لكامه * ثانی آلت رجل معناسنه كه لند دخی دیرلر ۞ لكانه ۞ فتح كاف ونونله لكامه مرقومك ایكی معناسیله ده مترادفدر یعنی اولكه روده با كوشت قیمه آكنده عربیله عصیب دیرلر طیان مرغزی بیت كر زانكه لكانه‌ات آرزوست * اینك بعیان راغم اندر بمعنی ثانی وله ایضا بیت من شاعر سلیم باكوركان سایم * زیرا كه جعل ایشان دوغست با لكانه شمس فخری بیت بدنیا میل ورای تو نباشد * ملك نی فرج دارد نی لكانه ۞ لكاكه ۞ سكون

سکون کاف اول وفتح لام وکاف ثانیله هرزه وهذیان ویاوه سوزکه لکلک دخی دیرلر معربی
لقلقه‌در ابو المعانی بیت کوش مزن آن سخن کش بزند لاف فضل * هر سخن کذب اولکلکه
وهرزه‌است ل لنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله هرنه‌که مدور وکرد اوله ابو المعانی بیت
کوئی اولنبه است واورا بیدش * جز بسر کیرد وقبضه راسنست ل لنجه ع سکون نون
وفتح جیمله ناز وشیوه وتبختر ایله صالنی یوریمك حکیم خاقانی بیت سیمرغ بد مسیحه پنجه نکند
رنجه * اوکبك که لنجه من بازکه جولان * استادلبیبی * قطعه * کفش صندون مخنث کس زن
هردو کردند هردو ناهموار * هیچکس راکناه نیست دران * کوبود هردورا همی ازکار *
آن یکی رابنجه وخفتن * وآن یکی راباجه ورفتار ل لواشه ع فتح شین معجمه ایله لواش
مرقوم معناسنه‌در ل لوده ع سکون واو وفتح دال مهمله ایله برنوع اوزون سپیددر آرقه‌ده
کوتورزلر یوك اوزرینه قورلر کواره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لوزینه ع سکون
واو وکسر زاء معجمه ایله بقلوا وبادامی حلوا عربیده صمصه بقلوایه مخصوص اسم ایتمشلر لوزینج
دخی دیرلر ابو المعانی بیت میخوردلو زینه ومرغ کباب شام وسحر * خواجه واهل وعیالش
نان جو راسیر نیست ل لونه ع سکون واو وفتح نونله کلکونه معناسنه یعنی قزللق که زنان
یوزلرینه سوررلر کذا فی المجمع ل لوه ع فتح واو واخفاء هایله بمعنی غلیواج که غلیواژ وزغن
وحاد دخی دیرلر زبان هندیده برقوشدر تیهویه مشابه کذا فی فرهنك جهانکیری ل له ع
اظهار هایله بوزن شه اوچ معنایه کلور اول بمعنی شراب حکیم سنایی * مثنوی * هرچه بستاند
از حرام خرج * از بهای نماز واز ره حج * یابله یا بمنك صرف کند * برف را پارودوغ وترف کند
وله ایضا بیت دولت آنراست درین روزکه آتش ازله * حیلت آنراست درین شهر که نانش
ازمنك * ثانی بمعنی بوی یعنی رایحه حضرت مولانا قدس سره بیت من چه کفتم کجا بماند دلی *
کز دلم له نبرده رفت ازکار * ثالث ولایت ترکستانده برشهر آدیدر واخفاء هایله یعنی لا ملك
تصبیله کاج اغاجیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل لویشه ع کسر واو وسکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله نعلبند آلتلرندن یواشه دیدکلریدر حکیم نزاری قهستانی بیت یوز خودرا
لویشه کردستم * تا طمع بکسلد زقرص لواش ل لهبه ع سکون ها وفتح باء موحده ایله نادان واحمق
معناسنه‌در ل لهبله ع سکون ها وفتح باء موحده ولامله بو دخی نادان واحمق معناسنه در
دربند ار فاخری منتخبنده لامله مسطوردر معیار جمالیده کافله منقولدر ل لهجه ع سکون ها
وفتح جیمله صوت وکلام وشکل معنالرینه استعمال اولنور مثلا مجود خوش لهجه ولسانده محل
وتکلم وحرکت لسانه دیرلر ل مع الیاء التحتانی * لاچی ع کسر جیمله قاقله که هال وهیل دخی دیرلر
بولغت هندیدر ل لاسکوی ع فتح سین مهمله وکاف وکسر واوایله برکوچك وخوش آواز
قوشدر منوچهری بیت خول طنبوره توکویی زند ولاسکوی * ازدرختی بدرختی رود وکوید آه
ل لاله دختری ع لاله‌نك برنوعیدر کناری غایت سرخ واورته‌سی سیاه اولور آذرکون دخی
دیرلر عربیده شقایق النعمان دیدکلریدر ل لاله دشتی ع ترکیده کلنجك چیچکی دیرلر بعض
فرهنکده بو دخی شقایق النعمان اولق اوزره مرویدر ل لاله کوهی ع لاله‌یه بکزر بر قرمزی چیچکدر
ل لامانی ع فتح میم وکسر نونله بمعنی چاپلوسی کردن یعنی تملق ویلتقانلق شمس فخری بیت فلك

فی

جا پلوس درعهدت * کردنفرت زمکر ولامانی * حکیم سنائی بیت چه سستی دیدی
ازمنت که رفتی سوی بددینان * چه تقصیر آمد ازاقران که کردی کردلامانی * و بمعنی لابه کری
یعنی یلوارمق وله بیت بازازان خواجه زاده بی برك * اینهمه لاف لام ولامانی * مؤید
الفضلاده ونسخهٔ میرزاده بمعنی زره پوشی ع لای ج آلتی معنایه کلور اول بمعنی کفتن مثلا
هرزه ملای دیرلر هرزه مکوی دیمك اولور نجیب الدین جرد پادقانی بیت جایی که ازسخاوت
طبعت سخن رود * هم بحر سفله باشد وهم ابر هرزه لای * ومی لاید دیرلر میکوید معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت ملا متم بکنند ار درازمیلایم * بودکه کشف شود حال بنده
پیش شما * کمال اسمعیل * قطعه * حقوق خدمت وآنچه ازنظایر اینست * که شرح قاعده
آن زبان نفرساید * شروع می نکنم اندر آن که تا لطفت * نکویدم که فلانی درازمیلاید * ثانی
برنوع ابریشمدن طوقنمش اینجه لطیف قماشدر ولایت چینده ایشلرلر وهندده شهر بحرانده دخی
ایدرلر سادهسی والوانی اولور سیف اسفرنکی بیت اکسون زرنکار فلك را چه آستر *
برابرهٔ معنبر این لای ساده بین * ثالث سیاه بالچق که ایاغه یاپشور کمال خجندی بیت سیل
اشکم بردیکشب بردرش خندید وکفت * پیش ما این شخص آب آورد ولای آورد کیست *
رابع درد یعنی هرصویك وحوضك دیبنه چوکن چرکی بمعنی درد حوض سیف اسفرنکی
بیت موج تباشیر زد برلب نیلی افق * کوهر مه زیر لای همچو صدف شد نهان * بمعنی درد شراب که
کوب دیبنده قالور مولانا جامی بیت دوران زکل لای می وحشت سرخم * بس خانهٔ عشرت
که درین دیر بنا کرد * بمعنی درد ساغر ظهوریٔ ترشیزی بیت نخواهی بنای بقار اخراب *
بکن پای بستی زلای شراب * خامس بمعنی تنك بارکه ترکیده یوك تنکی ویوك تایی دیرلر مثلا
این جامه تا این ریسمان لای است دیرلر یعنی بواسباب بوایپك تنکی در سادس درهٔ کوه یعنی
طاغ اراسنده اولان دره ع لاینی ج کسر یای تحتانیٔ اول ونون وسکون یای ثانیله برنوع
یکلری طارکوملکدر وفقرا ودرویشان کیدوکی بکی طار وقصه جامه یه ده دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری کتاب السامی فی الاسامیده اول پشمینه جامه دزکه ایش محلنده کیرلر ع لبی ج کسر
باء موحده ایله دیلم اتمك اولسون قاون وقارپوز وغیری اولسون امیرخسرو بیت ای قرص
آفتاب که دوری زچشم ما * مارا لبی بنجش که خسرو که دای تست ع لرّی ج کسر راء مهملهٔ
مشدده ایله علت جذامدر اعاذنا الله منه ع لنکی ج سکون نون وکسر کافله ایکی معنایه در
اول اقسقلق که بونده پای صفتدر ثانی معنای اصطلاحیدر عذر ودروغ وبهانه معناسنه که
عذرلنك میکنند دیرلر شیخ عطار بیت دست رس کرباشدت تنکی مکن * چون تو رهداری
برهلنکی مکن * بوبیتده تجنیس وایکی معنایه ده شمولی واردر ع لهنهٔ جانکزای ج برطاش
آدیدر دریاده اولور تموج دریاده بعض محل ظاهر اولور هر کیم آنی کوررسه بامر الله تعالی اول قدر
کولرکه هلاك اولور سنك خنده دخی دیرلر عربیده حجر الضحك دیرلر کذا فی المجمع ع لی ج بوزن
کی ایکی معنایه در اول ظرف هر نه نك اولورسه ثانی بالچق که لای لفظندن تخفیف اولنمشدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ع باب اللام المکسورة مع الالف * لقا ج فتح قافله صورت
وچهره معناسنه اکرچه لفظ عربیدر اما عجمده استعمالی شایعدر کند وترکیبلرینه جزو

جزء ایدوب مهلقاوخورشیدلقا دیرلر میرنظمی بیت نباشد وفادارهرمهلقا * جفا میکند
کر بخواهی وفا ع لها ع فتح هایله دیلک که بوغازك اولنده اولور بر پاره اتدر عربیده ملازه دیرلر
ع لیپا ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بوزن ومعنی کیپا یعنی شیردان ع مع الباء
الموحده * لیباب ع سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله بمعنی رود خانه یعنی ارمق یری کذا فی
فرهنك جهانکیری بومعنایه میرنظمی بیت زاشك دیده کشته سیل لیباب * بزورش بر نیارد
کوه پرتاب ع مع التاء المثناة * لیرت ع بوزن سیرت کلاه آهنین که اکا ترك وخود وسرپایان
دخی دیرلر عربیده مغفر دیدکلریدر کذا فی المجمع اما لسان الشعراده بمعنی غراره که بر نوع پوشش
سلاحدر ع مع الجیم * لج ع اغزك ایچ جانبی ابوالمعانی بیت بکفتار تلخ وجواب درشت *
کند هردم ازهرزه وکوه لج ع لنج ع سکون نونله بر نسنه یی بر نسنه دن چکوب چقارمق شمس
فخری بیت چوورایش بودبعد ازین کودکر * فلك مهرومه را زکرد ون بلنج ع مع الراء المهمله ع
ع لیلوپر ع سکون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی نیلوفر معروف صاری چیچکدر
صوده بتر انواعی اولور سرخ وسفید وزرد وکبود اما ایچی صارواولور لیلوپل دخی دیرلر حکیم قطران
ارموی بیت تنی دارم چوماه نوبزیو تیغ کرداندر * دلی دارم چو لیلوپر میان آب سرداندر *
ع مع الزاء المعجمه * لیز ع سکون یای تحتانی ایله بوزن تیز بمعنی لغزیده ونرم کذا فی المجمع
ع مع السین المهمله * لیس ع سکون یای تحتانیله لیسیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور مثلا کاسه لیس دیرلر چناق یلایجی دیمك اولور میرنظمی بیت مشو کاسه لیس
بهرسفله طبع * اکر مرد باشی بدرکن زشمع ع مع الشین المعجمه * لکاش ع فتح کافله یول
معناسنه اما طریق جاده ایام شتاده بالچق اولوب یوریمك عسیر اولدقده صاغندن وصولندن
قچه مق ایچه یوله دیرلر ع لیمه کوش ع سکون یای تحتانی وفتح میمله قولق ایچنده اولان چرك
کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الفاء * لیف ع سکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کلور
بری قطیفه خاوی قرپندیسی وبری دخی خرما ایپی وبری دخی بر نوع ریشه لو کوکدر که ایچنده
صابون قویوب حمامده سورینورلر ابوالمعانی بیت بکون دلبر دلاك دید بکرمابه * بکرده
لیف بریش سپید کش مالش ع مع الکاف * لك ع برقوشدر اتی لذیذ اولور اکا لیك ولیلاع
دخی دیرلر ع لکك ع فتح کافله آلوچ ترش یعنی اکشی ارك کذا فی المجمع ع لکالك ع سکون
کاف فارسی وکسر لامله دکرمان طاشی اوزرنده اولان تخته پاره سی که دانه تدریجله دوکلمك
ایچون دلك آغزنه قورلر لکلکه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * چون
لکالکست کالکت بر آسیای معنی * طاحون زآب کردد نز لکالك معین * زان لکالك ای برادر کندم
زدول بجهد * در آسیا دراُفتد معنی زهی مبین ع لمشك ع کسر میم وسکون شین معجمه ایله بمعنی
حغرات یعنی سوزك اوزرینه طوز اکوب کسدررلر کذا فی المجمع ع لنبك ع سکون نون وضم
باء موحده ایله بهرام زماننده بر کریم النفس وسخی سقانك نامیدرکه بهرام کورکبی شاهه ضیافت
ایدوب خانه سنه دعوت ایلدی بهرام کور دخی خاطرین جبر ایچون دعوتنه اجابت ایلدی
حکایه سی مشهوردر حکیم خاقانی بیت بهرام ننکرد بیراهام در نظر * بر خاوخوان لنبك
سقا برافکند * وضم ایله شور وغوغایه دیرلر ع لیك ع کلمهٔ استدراکدر عربیده کی لکن

معناسنه در لیکن دخی دیرلر ی لیوك ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله بر بوجکدر جامه وچوقه کسر دیوك دخی دیرلر بعض فرهنکارده تخیل بتی معناسنه در ی مع الکاف الفارسی * لنك ع سکون نونله بوط باشندن اباق بر مقلرینه وارنجه اول عضوه دیرلر حکیم فردوسی . بیت یکی مادیان نیز بکذشت جنك * برش چون بر شیر وکوتاه لنك ی لیتك ع سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بیسروپا ومفلس وبی نوا معناسنه حکیم سنائی اززبان زن خود * قطعه * عورتی ام بکرده ازشنکی * تیغ بسیار مرد را فسان * برهمه مهتران فکنده رکاب * وزهمه لیتکان کشیده عنان * آحزای لیتك کتاب فروش * برسانید کاربنده بجان ی لیولنك ع ضم یای تحتانی وفتح لام وسکون نونله بمعنی ترف ترکیده کشدیکلری یوغرت قوریسی حکیم غمناك بیت وان زراز تو باستانه آنکه تا اکنون ازو * چون غزی خوردی همی وطایفی ولیولنك * بوبیتده یای تحتانینك سکونیله اولمق اقتضا ایدر ی مع اللام * لکل ع فتح کافله امرود عربیده کمثری دیرلر ضم کاف ومیم وسکون ثاء مثلثه وفتح راء مهمله ایله کذا فی فرهنك زفانکویا ی لیلوپل سکون یای تحتانی وضم لام وفتح باء فارسیله بمعنی لیلوپر مرقوم یعنی نیلوفر کذا فی فرهنك جهانکیری ی مع المیم * لعام ع فتح عین مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چرکین میرنظمی بیت دربرش جامهٔ لعام ولتات * چهره اش زشت وطبع دیو صفات * ثانی بمعنی تاریك که قراکو معناسنه در ی لفام ع فتح فایله پشمق که کفش معناسنه در ی لکام ع فتح کاف فارسیله اویان که آت باشنه اوررلر معربی لجامدر ودخی کم معناسنه ده دیمشلر چونکه کم ایله اویان بربرینه لازمه در ایکسنه دخی دینلور شاعر بیت طبع را کرچه خوش آید دلبران شوخ طبع ضبط ار ممکن نباشد همچو اسپ بی لکام * عجایب البلدانده شام ولایتنده برطاغ آدیدر ی مع النون * لباس راهبان ع یعنی سیاه جامه حکیم خاقا بیت لباس راهبان پوشیده روزم * چو راهب زان بر آرم هر شب آوا ی لپان ع فتح باء فارسیله بمعنی رخشان استاد فرخی بیت کردون زبرق تیغ چو آتش لپان لپان * کوه ازغریو کوس چو کشتی نوان نوان * کذا فی التحفه اما فرهنك میرزاده ومؤید الفضلاده یای تحتانی ایله بوزنکیان بمعنی تابش بکدیکر درخشان مسطوردر ی لشتن ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی لیسیدن یعنی یلامق حکیم سوزنی بیت لشتند آستانت بزرکان ومهتران * چون یوز پیرلشته یاب کاسهٔ پنیر * ی لنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله برنسنه یی برنسنه دن چکوب چقارمق مثلا یردن اغاج وسائر نسنه لری چکمکله چقارمغه دیرلر وآخر نسنه لرده دخی استعمال اولنور طیان مرغزی بیت کسی کورا بکیرد دردقولنج * بکافش تو شکم سرکین برون لنج ی لیپان ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله بمعنی لیپاء مرقوم یعنی شیردان ی لیزیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله بمعنی آمیختن ولغزیدن یعنی قارشمق وسورچمك کذا فی المجمع ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت هر آن لیزد حلالش با حرامش * بلیزد پای او وقت خرامش ی لیسیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یلامق که عربیده لعق وولوغ دخی دیرلر بوعربی قطعه ده وارد اولمشدر * قطعه * اذا وقع الذباب علی طعام * رفعت یدی ونفسی تشتهیه * ویجتنب الاسود ورود ماء * اذا کان الکلاب یلغن فیه ی لیوان ع سکون یای

یای تحتانیله بمعنی دیوان یعنی محل حکومت پادشاهان ووکلااش ودخی اتاغ رفیع واتاغ اوکنده
اولان سایبان کذا فی فرهنك جهانکیری ق لیبدن ع یای ثانی مجهول ایله بمعنی خاییدن یعنی
چینمك مسعود سعد سلمان بیت مسعود سعد چند لیبی ژاژ * چه فایده زژاژ لیبدنت *
ق مع الواو * لیمو ع لیمون که معروف میوه در طالب آملی بیت زوترنج ذقنی ده که طبیبم دل من
نشکند تلخی صفرات بدین لیموها ق لیموداروع کوهی براوتدر ایام بهارده طاش
اراسنده بتر لیمون رایحه سنی ویرر طبیعتی حار و یابسدر عربیده وسیج دیرلر ق لیو ع سکون
یای تحتانیله نیز اعظم اعماسندن بر اسمدر حکیم انوری بیت ای ساقی مهروی در اند ازو مراده *
زان می که زرش مادر ولیوش پدر آمد ق مع الهاء * لباچه ع فتح باء موحده وجیم فارسیله
بمعنی جامه واثواب لباس معناسنه در حکیم انوری * قطعه * یکی زآتش جو رسپهر یا زم خر *
که از تجاسر آن همچو دیك میجوشم * عجب مدار که امروز مرمرا دیدست * در آن لباچه که
تشریف داده دوشم * نه بهر خسرو سیارکان همی خواهد * که عشوه بخرم وان لباچه بفروشم
بدر جا چرمی بیت صبح اسبت رومی کله رزد بر سرش * شب هندوی لباچه کاریز دربرش
خواجه سلمان بیت جیب ولباچه دوران که شب اندر روزست * همه تادامن حشرست
معطر بخور * بعض فرهنکلرده جامهٔ قاضی مرویدر ق لکلکه ع بمعنی لکلك مرقوم یعنی
دکرمان طاشی اوزرنده اولان تحته پارهسی شاه داعی شیرازی بیت زبان لکلکم هرکز نداد
داد کلام * نشد محیط زمان نیز بر مکان سخن ق له ع اظهار هایله بوزن زه ایکی معنایه در اول
مضمحل معناسنه یعنی اسکیوب طاغلق او زره اولان نسنه ثانی فرنك طرفندن روم
سرحدنده برشهر آدیدر ق لیسپه ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح باء فارسیله ماسوره
معناسنه در کذا فی المؤید ق لیسنه ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح نونله ماسوره
معناسنه فرهنك جهانکیریده مرویدر ق لیمه ع سکون یای تحتانی وفتح میمله چرك معناسنه
ق لیوه ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ابله واحمق که کالیوه دخی دیرلر لواحد من الشعرا
بیت صنم را بود بر در خادمی سیر * چو مستان لیوه چون دیوان زبونکیر * مؤید الفضلاده بمعنی
چاپلوسی وفریبنده ومجمع الفرسده بمعنی شکیبیدن مرویدر ق مع الیاء التحتانی * لهی ع کسر
ها ایله بمعنی رخصت حکیم سوزنی بیت کرزنش را بلفظ بخارای عادتی * کویم کهی کنی که بکایم لهی
کند ق باب اللام المضمومة مع الالف * لکا ع ایکی معنایه در اول للك دیدکلری بویا که
قینادوب ابریشم بویارلر سرخ رنك چقار وقلیج وخنجر قبضهلرین آنکله محکم ایدرلر حکیم قطران
ارموی بیت نار چون درحقهٔ زرین نکینهای عقیق * سیب چون بر مهرهٔ سیمین نشانهای لکا
وله ایضا بیت آن دو روی که کل چو روی عاشقان از خون دل * پاچه بر زرین ورقها ریخته آب
لکا * ثانی بمعنی مرز بوم یعنی زمین وملك وولایت ق لوبیا ع بوکرلجه دیدکلری غله در حبوبات
قسمندن ق لوترا ع سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی کسنه میاننده معهود اولان
ادا و تعبیرات که غیرلر اشتمدکده فهم ایلیهلر زبان زرکری ولوتره دخی دیرلر کل اسمعیل بیت
خرد سر عقبی کنك فهم ازو * چو کوید سر کلك تو لوترا * وله بیت دانی چه نام را درکلکت یا و ترا
اندر زبان اهل خرد ناودان شکست ق لوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله حکمای رومدن

بر مشهور حکیم آدیدر نقش وتصویرده بی نظیر ایدی که بو صنعتده بیمثل بر کتاب تصنیف ایتمشدر
شکلوش وشکلوشا دخی دیرلر ﴿لوقا﴾ واو معروف وفتح قاف ایله ایکی معنایه در اول قیاقور وغی
عربیده حی العالم دیرلر ثانی حکماء یونانیدن بر مشهور استاد حکیم آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری مجمع الفرسده لوقا پدر حکیم قسطادر بعضیلر قسطا علم حکمتده بر کتاب آدیدر ولوقانك
مصنفی دردیرلر اما قول اول اصحدر شاه ناصر خسرو بیت هر کسی حرفی همیکوید بتیره رأی
خویش * تا کمان آید که او قسطای بن لوقاستی * مرقوم لوشا ولوقا ایکی حکیم آدی اولدوغنه
شعر عربیده دلالت واردر نتکم شیخ شهاب الدین تلعفری بیت واحطط نساحة یوحنا
وصاحبه * لوشا ولوقا وکرکی وکرکس ﴿مع الباء الموحده﴾ * لوقاب ﴿واو معروف وفتح قاف ایله
بیوك قزغان که عربیده اولقوله یه ماعون دیرلر اکثر عمارت مطبخلرنده استعمال اولنور ابو المعانی
بیت آنچنان صاحب شکم بودست آن حیوان صفت * میتوان کفتن شکم را آن لوقاب
وقف عام ﴿لهراب﴾ سکون ها وفتح راء مهمله ایله نام پدر کشتاسب شاهدر ﴿لهراسب﴾ سکون
ها وسین وفتح راء مهملتین ایله طائفهٔ کیانیاندن بر مشهور پادشاه اسمیدر ایرج نسلندندر
﴿مع التاء المثناة﴾ * لپوت ﴿ضم باء فارسی وواو معروفله اغز ایچی معناسنهدر شاعر بیت
الو لوی تو کشت آنرا هر سخن * پر درو کوهر صدف بوده لپوت ﴿لشت﴾ سکون شین معجمه
ایله قوی واستوار معناسنه میر نظمی بیت بنای عشق در دل لشت باید * که معموری همین
در عمر شاید ﴿لعبت﴾ سکون عین مهمله وفتح باء موحده ایله صیغهٔ مبالغه مفعوله در بازی
معناسنه یعنی اویون اکرچه لفظ عربیدر اما فارسیده استعمالی شول قدر شایعدر که کندو
لغتلری منزله سنه وارمشدر ودخی شول نسنه یه دیرلر که کورنلر مفتون دلداده اوله لر شیخ سعدی
بیت ای فتنهٔ دلبران یغما * وی طیرهٔ لعبتان چینی ﴿لوت﴾ واو معروف ایله برهنهٔ اصلی
معناسنهدر وواو مجهول ایله اقسام اطعمهٔ لذیذه معناسنهدر حکیم خاقانی بیت اینها همه
مردلات ولوتند * باد جبروت بر بروتند * بو معنایه احمد اطعمه بیت احمد بریاضت نشدت
کشف بزن لوت * چون نیستی از اهل دل از اهل شکم باش * مجمع الفرسده لقمهٔ بزرك
معناسنه بسحاق اطعمه بیت هر که روزی برهٔ تنها بخورد * درمیان لوت خواران مرد نیست
﴿لوت وپوت﴾ توابع الفاظ قبیلندندر که اقسام مأکولات وانواع مشروبات معناسنهدر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * پیش او کوساله بریان آوری * که کشی اورا بکهدان
آوری * که بخور اینست مارا لوت وپوت * نیست اورا جز لقاء الله قوت * ابن یمین بیت
زهر شوید ست آورد لوت وپوت * بشادی بر آرد زانده دمار ﴿لهفت﴾ ضم ها وسکون فا ایله
قزلرمیانلرنده معروف اویندر زبان هندیده کودیه دیرلر ابو المعانی بیت چون لهفت بود ست نزد
دختران * شایع اما کیر بوده درمیان ﴿مع الجیم﴾ * لج ﴿شوم ونکبت معناسنه میر نظمی بیت
مکن زنهار با هر لج صحبت * ترا آخر شود ساری ندامت ﴿لنج﴾ سکون نون ایله اوچ معنایه کلور
اول کوشهٔ دهن یعنی آغز بوجاغی میر عماره بیت کفت من نیز کیرم اندر کون * سبلت
وریش وموی لنج ترا * ثانی آوردك ایچ جانبی که اکا اکب وکپ وپچ وپوچ دخی دیرلر
خراسانیلر لینوس وهندیلر کاله دیرلر استاد لبیبی بیت نه همه کار تو دانی نه همه روز تراست * لنج

لنج پرباد مکن پیش وکتف برمفراز * شمس فخری . بیت که چو تشنه بروز گرم در آب * همه درخون نهند لنج و فرنج * ثالث بمعنی لب حضرت مولانا قدس سره بیت چشم بر در بود بنشسته بکنج * رو ترش کرده فرو افکند لنج * وله قدس سره بیت آن لب که بود لنج خری بوسه که او * کی یابد آن لب شکرش بوس مسیحا * بعض برهنه کارده بمعنی شل دخی مروید ع لوج واو مجهول ایله ایران زمیننده بر ولایت آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ع لولاج ع . برنوع حلوادر کولانج دخی دیرلر شیرازیلر کولاج دیرلر رومده بقلوا مثلی ایدر بغایت لطیف طعامدر ع مع الجیم الفارسی * پلج ع بمعنی برهنه که لوچ دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ع لوچ ع واو معروفله ایکی معنایه کلور اول بمعنی احول یعنی شاشی شمس فخری . بیت هرکه در ملک بشاهیش نه یکتا بینند * بود از کوری آن کژنکر و لوچ و پاوچ * حکیم سنایی بیت کوش کررا سخن شناس که دید * دیده لوچ راست بین که شنید * شیخ سعدی . بیت خویشتن را بزرگ پنداری * راست کویم یکی دو بیند لوچ * ثانی واو مجهول ایله برهنه که مادر زاد اوله یعنی عمرنده اثواب کیمامش اوله ع مع الخاء المعجمه * لخ ع ایکی معنایه در اول کچه مرقوم معناسنه حکیم حکیم سنایی بیت آن مست زمستی نه بترسد نه زمردی * ور نی بجز دنیره خطی شمرد لخ * ثانی حصیر اینده کاری سازه دیرلر ع لوخ ع واو معروفله ایکی معنایه در اول براوندر که حصیر ایدرلر آکا لخ ودوخ ودخ دخی دیرلر ثانی بمعنی کوز پشت یعنی بوکری عربیده احدب دیرلر زراتشت بهرام . بیت شود رخ زرد و پشت لوخ کردد * تنت باریک همچون دوخ کردد ع مع الدال المهمله ع لباد ع فتح باء موحده ایله براغاجدر اوکوزك بوینه کچورورلر تاکه عربه چکه وچفت سوره هندی لسانده جوه دیرلر شیخ نظامی . بیت کشاورز بر کاو بند دلباد * زکاو وز آهن بجوید مراد * بو معناده لباده دخی دیرلر عربیده باء مشدده ایله کچه معناسنه در ع لند ع سکون نونله ایکی معنایه کلور اول لاف وکزاف معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * کرچه صرصر بس درختان میکند * برکیاه سبز احسان میکند * برضعیفی کیاه آن باد تند * رحم کردی دل توازقوت ملند * ثانی زیرلیدن سویلمك که محل غضب وتهورده واقع اوله آکا دندیدن وژکیدن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * رفت خضر وکفت ای موسی بیار * آب وخاك وآلت او انتظار * تامن این دیوار کج ساز آورم * باصلاح اولش باز آورم * بردفرمانش ولی لندش فزود * کین که ما کردیم کاری هرزه بود ع لورکند ع واو معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح کافله سیل صوینه که یری یرتوب کتمش اوله یا آکزلور دخی دیرلر شیخ نظامی بیت دزی تادهستان خوارزم چند * لویدی نه بینی بجز لورکند * خواجه عمید لویکی . بیت درهر یکی ازین عد دشست روشنست * آنها که تعبیه است درین تیره لورکند ع مع الراء المهمله * لر ع راء مخففله بر طائفه در صحرا نشین غایت بیوك اولوس وقبیله در امیر خسرو * مثنوی * ملك کز لشکر آفت سکالش * چو موی لر پریشان دیدم حالش * ترش رو کشته چون افغان چنکی * ولی همچون کلاه لربه تنکی * مولانا هاتفی در تیمور نامه * مثنوی * زبدکاری فتنه جویان لر * زبانهای آینده کان کشته پر * زاندیشه آن دل شاه را که ازفتنه ایمن کند راه را * ثانی راء مشدده ایله اسکی نسنه کهنه معناسنه در کذا فی فرهنك

ع

بجهانكیری اما مجمع الفرسده نوعی از مردم قهستانی وبمعنی كام دیوان وبره كوسفند وبمعنی بانك
وموی آب مسطوردر ق لقمه شمار ع اول كمسنه یه دیرلركه آكا برمجالسده سفره لرنده
بلادعوت حاضر اولوب طعام اكل ایدنلرك لقمه لرین صایوب كاشكی اول لقمه یی بن آلیدم دیو
طعامه حرصندن سائرك تناولن كوزه در حكیم صاحب درقسمیه بیت برمثلك حاسد ولطف
مصاحبان مزاح * بغمز بی هنران وبرمز لقمه شمار ق لور ع واو مجهول ایله درت معنایه كلور
اول سیل یری یرتوب آقدوغی محله دیرلر امیرخسرو * مثنوی * ضیق كنزار دهای بدكزیده
بلور ومار یعنی شد خزیده * یكی ازعجز تن داده بتسلیم * یكی در لور ولردرمید از بیم * وله
ایضا بیت كر سبكباری مترس ازراه ناهموار ازانك * بهترین میدان تك خركوش زالور ولرت
ثانی برنوع پنیردر سائر پنیرلردن زیاده مقبولدر محمد عصار بیت چرب وشیرین تری ز شكر
وشیر * نرم ونازكتری ز لور پنیر * ثالث بی شرم وحیا معناسنه كه لول دخی دیرلر رابع حلاج یایی كه
لورك دخی دیرلر ق لور آور ع واو معروف اول وسكون راء مهمله وفتح واو ثانیه ایله یاغ دبه سی كه
دوه خامندن ایدوب یوله كوترمك ایچون ایچنه هرنه اولورسه قورلر بعض فرهنكلرده مذكور
دبه كه باقردن ایدوب ایچنه یاغ وبال ومربا واشربه هرنه استرلرسه قورلر لوراك دخی دیرلر ق لوكر ع
واو مجهول وفتح كاف ایله هندوستانده برشهر آدیدر كذا فی التحفه ق لولر ع واو مجهول وفتح لام ایله
خدای تعالی عزوجل اسماسندن بر اسم شریفدر میرنظمی بیت اكر لولر كند یاوری بباید
مرادانت بپای خویش شاید ق لوهاور ع واو اول مجهول وثانی مفتوح برقوشدر سنداهرا
دخی دیرلر ق مع الزاء المعجمه * لعبت باز ع حقه باز معناسنه در مولانا جامی بیت این همه
لعبت ولعبت سازی * وین بصد شعبده لعبت بازی ق لغز ع فتح غین معجمه ایله بمعنی چیستان
یعنی بلمجه بعض ابیات ایدوب رموز ایله معما كبی ایچنده اسم صقلرلر وپیچ وتابلی سوزه ده دیرلر
ق مع السین المهمله * لرس ع سكون راء مهمله ایله ترحم ایلمك معناسنه در میرنظمی بیت
بكنج درد ومحنت حال دل پرس * ترحم بایدش ازلطف میلرس ق لوس ع واو معروف ایله
ایكی معنایه در اول تملق وچرب زبانلق ایله آدم آلدامق معناسنه شیخ سعدی بیت چو
دستی نه انی كزیدن نبوس * كه باغالبان چاره زرقست ولوس * حكیم سوزنی بیت كر بودم
سیم كاركرد چون زر * ورنه بودسیم لوس ولابه سرایم * بومعنا ایله میرخسرو بیت آمد اوبا هزار
لابه ولوس * داد بردست وپای برنابوس * ثانی بمعنی غش كردن یعنی مسك وعنبر وسیم
وزره نسنه قرشدیروب مغشوش ایلمك معناسنه استادكسایی بیت كافور توبالوس
بود مشك توباناك * بالوس توكافوركنی دائم مغشوش * بعض فرهنكده كافور مغشوشه لوس
ومشك مغشوشه ناك لفظی تخصیص ایلمشلر وعربیده چاشنی معناسنه در ق مع الشین المعجمه
ق لش ع بولانق باتلق كه حوضلر دیبنده وارمقلرده اولور لوش دخی دیرلر پوربهای جامی
بیت صاف باشد زلال دولت تو * تیره شد آب دشمنانت زلش ق لوش ع بوزن كوش ونوش
اوچ معنایه كلور اول صو دیبنده اولان باتلق وبولانق صوكه عربیده ترنوف دیرلر شیخ عطار بیت
چون همی شد غرقه فرعون آن زمان * كرد پر ازلوش جبریلش دهان * ثانی بمعنی كج دهان
یعنی آغزی اكری شمس فخری بیت یكی دوبیند والبته دیده احول * سخن كرآید وبی هیچ

هیچ سنك زلهچهٔ لوش * ثالث اللهم عافنا مرض جذامه مبتلا اولشه دیرلر وواو مجهول ایله
روم حکماسندن بر حکیم آدیدر لوشا دخی دیرلر ی مع الغین المعجمه * لوغ ع واو معروفله
بوزن یوغ ودوغ ایکی معنایه در اول بمعنی دوشیدن یعنی صاغمق منجیك بیت من زهجای تو باز
بود نخواهم * تات فالك جان وخواسته نکنم لوغ * شمس فخری بیت ابواسحق بادا کرنوالش
ز پستان طرب شیری کنم لوغ * ثالث بمعنی آشامیدن که میلوغد دیرلر می نوشد دیمك اولور
فرهنك زفانکویاده ومؤید الفضلاده بمعنی دوشنمك وآشامنمك مسطوردر ی مع الفاء * لوف ع
واو معروفله بوزن یوف بیلان یاصدوغی دیدکلری اوت وبعضیلر آیو نجریدر دیدیلر وبعضیلر
دخی قوردقولاغی دیدکلری اوتدر دیمشلر وهر فرهنکده بو معنی یازمشلر ی مع الکاف * لك ع
اوج معنایه در اول بمعنی چیزی کنده یعنی قوقش نسنه ثانی بر شیٔ در برودت هوادن شبنم کبی
اغاج یپراقلری اوزرینه یغار اکثر کنار آغاجی اوزرینه یاغوب منجمد اولور هندوستان ولایتنه
مخصوصدر دوشروب ودوکوب قینادوب ابریشم وجامه بویارلر رنکی برقرار در یوماق ایله زائل
اولمز نقاشلر ومصورلر آب صافیسنی نقشه قوللنورلر ودردنی زرکرلر آلوب خنجر وبچاق
قبضه سنی آنکله محکم ایدرلر لاك ولکا دخی دیرلر آغاجی بیت هیچ نارم شدن زمانه برون *
کو بیم درنشانه اندبلك * شمس فخری بیت هزار سال بماناد ظل توکه شوند * بجاه تو متمکن
چو پای تیغ از لك * صیدنه ابی ریحانده مسطوردر که لك صمغ نبات در مره مشابهی وار در
وکتاب السامی فی الاسامیده لك برجراحتدر شکمده ظاهر اولوب شکمی سوراخ ایدر عربیده
اکا دبیله دیرلر ضم دال مهمله وفتح باء موحده وسکون یای تحتانی ولام مفتوحه ایله ثالث
فرهنك جهانکیریده بمعنی شتالنك یعنی طوپوق عربیده کعب دیرلر حکیم نزاری قوهستانی
بیت محیط برلك پایم نمیرسد بمراتب * غدیر دنیا وانده من غریق علایق ی للك وپلك ع
واو ساکن وضم باء فارسیه ایله کنده وناتراشیده یعنی یوغون وناساز پور بهای جامی بیت ای شوز
بخت مد بروم معلول وشوم پی * وی ترش روی وناخوش مکروه ولك وپك ی لنك ع سکون نونله
اتکن دوشیروب یوقارو طوتان آدمه دیرلر فرهنك جهانکیریده فوطه معناسنه مرویدر
ی لوراك ع واو مجهول وفتح راء مهمله ایله یاغ وبال وامثالی نسنه لر قونیلان دبه معناسنه که
لوراور دخی دیرلر ی لورك ع واو مجهول وفتح راء مهمله ایله کمان نداف یعنی حلاج یایی که لوذ
دخی دینلور ی لوشناك ع سکون واو وشین معجمه وفتح نونله باچقلی برکه لوش باچق وناك
ادات نسبتدر غمناك وفرحناك کبی میرنظمی بیت همیرفته در ان پرشوق وبی باك * اکر راه
بوده دور ولوشناك ی لوك ع بوزن سوك اوج معنایه در اول زبون وضعیف حضرت مولانا ع
قدس سره * مثنوی * لنك ولوك وخفته شکل بی ادب * سوی او میغیز واورا می طلب *
کین طلب در تو مبارك جنبشست * وین طلب در راه حق مانع کشست * ثانی ابله واحمق
معناسنه شمس فخری بیت بخازنه کی ظل حق شدی مأیوس * اکر نبودی آن کور بخت
وابله ولوك * ثالث اور دیدکلری علت که بر یومری ات کبی نسنه در آدم وحیوانده ظاهر اولور
اما وجعی اولمز عربیده غدد ودبیله دخی دیرلر ی مع اللام * لول ع واو معروفله بی شرم وحیا
معناسنه که لور دخی دیرلر بو مقوله کسنه یه لولی دیرلر ارکك اولسون دیشی اولسون نتکه

خواجه حافظ جمع ایله لولیان دیمشدر بیت فغان کین لولیان شوخ وشیرینکار وشهر آشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * حضرت مولانا قدس سره مفردینی ذکر ایلدی
بیت کرهمی کوییم لول وورنمی کوییم کول * چون کاننده بر لب دولیم وتکنك میکنم مع المیم
لزوم ضم زاء معجمه ایله کباده دیدکلری یایدرکه کمانکشلر آنکله یای چکمکه مشق ایدرلر
لیزم دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بوسه سخت کانی ندارم از تو طمع * وکر کمان سپهر آیدم
کمان لزوم * وله ایضا بیت ای بیازوی همت توشده * مرفلك را کمان کمان لزوم لغام فتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول دوه کوکره دکده آغزندن چیقان کوپك ثانی لکام یعنی اویان
لکام فتح کافله ایکی معنایه در اول بمعنی کنك وبی حیا حکیم سوزنی بیت هرچند که
کنکیم وکلوکیم ولکامیم * دلداده ودلبسته آن دول غلامیم * ثانی برطاغ آدیدرکه محاذی
شهر حما وشیزر واقامیه ده واقعدرکه جانب شمالی چکاوب کتمشدر تا صهیون وشغر وکاسه دن
انطاکیه شهرنده منتهی اولور کذا فی فرهنك جهانکیری مع النون * لرستان لر طائفه سی
ساکن اولدقلری یرلره دیرلر مولانا هاتفی بیت به تبریز راند از لرستان سمند * که کردنکشانرا
کشد درکمند لکین کسر کاف وسکون یای تحتانیله بمعنی نمد یعنی کیچه پورهای جامی
* قطعه * همی تا بود نزد اهل خرد * سقرلاط افزون بها از لکین * بمان جاودان شادمان
دوستکام * خدایت حفیظ ونصیر ومعین لمچان سکون میم وفتح جیم فارسیله برطائفه نك
آدیدرکه غایت قتال وخونریز وسفاك اولورلر ولایتلرنده شکر قامشی غایت چوق اولمغله
طعاملری جمله شکری ایمش لندیدن سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
وفتح ثانیه ایله کندوکندو ایله زیرلبدن سویلنمك کذا فی المجمع لوخن سکون واو وفتح
خاء معجمه ایله اسماء قردندر حضرت مولانا قدس سره بیت چندانکه خواهی جنك کن یا کرم کن
تهدیدها * میدان که دور لوخنست بهرچه مینالی ایا لوس زن واو معروف وسکون
سین مهمله وفتح زاء معجمه ایله چاشنکیر معناسنه درکه لوس چاشنی در وزن اسم فاعلدر طادیجی
دیمك اولور بو فعل صاحبنه چاشنکیر تعبیر اولنور لوسیدن واو معروف وکسر سین
مهمله فریب دادن وفروتنی کردن یعنی یلتقلمق لق ایله تواضع کوسترمك کذا فی المجمع لوشن
واو معروف وفتح شین معجمه ایله لوش مرقومك معناسی اولیله مترادفدر صودبینده اولان باتلق که
بلجن دخی دیرلر حکیم اسدی بیت نهالش بزیرش زلوشن بدی * زبرجادرش آب روشن بدی *
لوغیدن واو معروف وکسر غین معجمه ایله ایکی معنایه دربری بمعنی آشامیدن وبری
بمعنی دوشیدن لوکیدن واو معروف وکسر کافله درشت وناهموار یوریمك یعنی دیزاوزره
ویاخود ال اوزره یوریمك کذا فی المجمع لواین واو معروف وکسر لام ایله بریق وامثالی
نسنه لرك لوله سی یعنی امزیکی میرنظمی بیت درآنجابدی چشمه دلپذیر * زلولین آب
حیاتش بزیر مع الواو * لو بوزن کوظرف معناسنه هرنه اولورسه نعیمی بیت ای کوی
اندرلوزدی از ترس باغی رخت را * پوشیده باد از رخت من کر رخت اندرلوزنم لولو واو
معروف وضم لام ایله قرچی طائفه سنك محبوبلری که وقت بشارت وحالت نشاطده لولو دیو
آغزدن صدا ایتدکلری ایچون لولو دیرلر جمع ایدوب لولیان دیدیلر وهر محبوب فتنه

فتنه انکیز وغارتکر صبر اوله استعاره طریقیله لولیان دیرلر نتکم خواجه حافظك دیواننده بر قاج
پرده واقع اولمشدر وعربیده ابجو معناسنه در شیخ آزری بیت درخاك خراسان نه غریبی توکه
هستند * ارباب خراسان همه لالاو تولولو ﺆ مع الهاء * لباده ﭼ فتح باء موحده ودال مهمله
ایله جفت وعربه چکمك ایچون اوکوز بوینه قودقلری اغاجه دیرلر کمال اسمعیل بیت آتش خشم
توچون زبانه بر آرد * شیرفلك برنهد بکاو لباده ﺆ لتره ﭼ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول زبان قرارداده یعنی ایکی آدم میاننده معهودانه تکلم اولنوب خارجدن
ایشیدن فهم ایدوب آکلیه آکا لوتر ولوتره دخی دیرلر ثانی اول شخصه دیرلرکه بند زبانی
اولیوب بولدوغی سوزی سویلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ﺆ لغونه ﭼ ضم غین معجمه وواو
معروف وفتح نونله آرایش وزیب وزینت معناسنه در کذا فی المؤید ﺆ لقمهٔ خلیفه ﭼ برنوع
لطیف حلوادر حکیم خاقانی بیت کان لقمهٔ خلیفه که از دست وی خوری * لوزینه ایست خردهٔ
الماس درمیان ﺆ لنبه ﭼ سکون نون وفتح باء موحده ایله مردم بزرك جثه وفربه معناسنه میر
عماره بیت چراکه خواجهٔ انجیل وز نش جوانمردست * زنی چکونه زنی سیم ساعد ولنبه *
ﺆ لنکوته ﭼ سکون نون وواو وضم کاف وفتح تاء مثناة ایله درویشان کوچکلری وسروپا برهنه
کمسنه لر بیللرینه بغلدقلری فوطه یه دیرلر لغت هندیه در شاه داعی شیرازی بیت دل بفراغت ده
ولنکوته بند * ازجهت زر نه بجان پوته بند ﺆ لوبره ﭼ واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ایله
میش دشتی یعنی بیابان قوینی ﺆ لوتره ﭼ سکون واو وتاء مثناة وفتح راء مهمله ایله ایکی آدم
میاننده معهودانه اولان مکالمه که لتره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﺆ لوره ﭼ واو
مجهول وفتح راء مهمله ایله لوز مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل بر توب آقد وغی یر
استاد فرخی بیت ترا بزرك سپاهیست وبن درازرهیست * همه سراسر پرخار ومار واوره وجر
امیرخسرو بیت شد از آب کتوران سوده فرسنك * دران دشت فراخ واوره وتنك *
ﺆ لوزه ﭼ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله سیل بر توب آقد وغی یر سیلابکند معناسنه استاد
عنصری بیت دلش بکیرد ازین کوه ودشت وبیشه ورود * دلش بکیرد ازین آبکند ولوزه
وجر ﺆ لوسانه ﭼ واو معروف وفتح سین مهمله ونونله چاپکلك وچاپلوسلق کسائی بیت اجل چون
جام کرده کیر وپوشیده بخاك اندر * صبا ازدور یکدانه برون کرده بلوسانه ﺆ لوشابه ﭼ واو معروف
وفتح شین معجمه وباء موحده ایله جرب وشیرین معناسنه اعم وطعامده اخصدر ﺆ لوشاره ﭼ
واو معروف وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله لور مرقومك معنای اولیله مترادفدر یعنی سیل
بر توب آقد وغی یرکه اوزه دخی دیرلر مؤید الفضلاده زمین کوشه یعنی چقور اولمش یر
وسیلابکند معناسنه ﺆ لوشانه ﭼ واو معروف وفتح شین معجمه ونونله چرب وشیرین کرك
طعام وکرك غیری لوشابهٔ مرقوم معناسنه ﺆ لوقه ﭼ واو مجهول وفتح قافله لوقاء مرقوم
معناسنه در ﺆ لوکه ﭼ واو مجهول وفتح کافله اوچ معنایه کلور اول آردپست یعنی آلچق اون
دقیق خرجی معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * من که بهر تو از خدا خواهم * کاردان کرنج ولوکه
وقند * تا کیم دفع عشوه خواهی کرد * چند ازین انتظار آخر چند * بعض فرهنکلرده بو معنایه
لام مله لوله واقعدر ثانی دانه دن آیرلمش پنبه ثالث آواز بلند کریه ونالیدن سلك وغیره یعنی

آواز بلند ایله کوپك وغیری اولومق ع لوله ج واو معروف وفتح لامله معروف نسنه در چشمه
ومصلقلوده وابریق ویرد قلرده اولور ودخی بدرکه عورات اکررلر ع لویشه ج کسر واو وسکون
یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی غله کوفته یعنی دوکلمش غله کذا فی المجمع ع له ج اظهار
ها ایله قره قوش که آله دخی دیرلر عربیده عقاب دیدکلری قوشدر حکیم علی فرقدی بیت مثل
دشمنان تو با تو * حیله کبك وعملهای له است ع مع الیاء التحتانی * لبی ج سکون باء موحده
وکسر نونله قره کونلك که عربیده میعه سایله دیرلر ع لوری ج واو معروف وکسر راء مهمله ایله
جذام معناسنه اعاذنا الله منه وواو مجهول ایله لولی معناسنه در جمال الدین عبد الرزاق کاشی
بیت رومی روز آب کارت بردو تودر کار آب * لوری شب رخت عمرت برد وتودر بیغ وخار *
کمال اسمعیل بیت با ترکتاز طره هندوی تومرا * همواره همچو نیکه لوریست خانمان ع لوشنکی
واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله با پچقلی صو معناسنه در ع لولی ج واو معروف وکسر
لامله محبوب طائفه قرچی که او لودخی دیرلر خواجه حافظ بیت صبا زان لولی شنکول وسرمست
چه داری آکهی چونست حالش * مؤید الفضلاده سرود کوی وظریف معناسنه دیوب بویتی
یازمش خواجه حافظ بیت دلم ربوده لولی وشیست شور انکیز * دروغ وعده قتال وضع
ورنك آمیز ع باب المیم المفتوحة مع الالف * ما ج نفس متکلم مع الغیر معناسن افاده ایدر بز
معناسنه عربیده کی نحن معناسنه ع ماخولیا ج ضم خاء معجمه وواو معروف وکسر لامله لفظ
یونانی در اصلی مالیخولیادر که لفظ مرکبدر بری مالیدر بونکده اصلی مولی در سودا معناسنه
وبریده خولیادر که خلط معناسنه در چونکه اول علتی بیاز قصد اولندی ترکیب ایدوب واوك
تلفظنده نوع ثقلت اولمغله الفه قلب ایدوب مالیخولیا دیدیلر خلط سودا معناسنه آنی دخی اعجام
اختصار ایدوب ماخولیا دیدیلر ابو المعانی * قطعه * دراصل جنون وعشق جانان * یك
ماده ایست همچو سودا * شد نام یکی جنون اول * پس عشق شد است مالیخولیا ع مارا ج
بزه دیمکدر عربیده لنا معناسن افاده ایدر نفس متکلم مع الغیر علامت مفعول اولان رایله ترکیب
اولنمشدر خواجه حافظ بیت درکوی نیکنامی مارا کذر ندادند * کر تو نمی پسندی تغییر کن
قضارا * شیخ سعدی بیت مارا بجهان خوشتر ازین یکدم نیست * کز نیك وبد اندیشه
از کس غم نیست * چغتایده بیزکا دیرلر ع مار افسا ج سکون را وفتح سین مهملتین ایله یلان
افسونی بو یردن یلانی قاچرمق ایچون اوقودقلری افسون که مار افسار ومار افسای دخی دیرلر
حکیم انوری بیت کر حسودت بسیست عاجز نیست * اژدها از جواب مار افسا ع مار قشیشا
سکون راء مهمله ویای تحتانی وفتح قاف وشین ثانی وکسر شین معجمه اول ایله ترکیده اوروز اوتی
دیرلر بو اوتدر قالن یپراقلری اولور ع مارکیا ج سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله مارچوبه درکه
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ع ماستبا وماستوا ج کلاهما بسکون السین المهملة
وتاء المثناة وفتح باء موحده وواو ایله اصللری ماست آبا وماست آوا ایدی تخفیفا الف اوللری
حذف اولنمشدر یوغرت شوربا سی معناسنه ترکیده بوزجه آشی دیرلر ع ماشا ج بوزن حاشا
عراق عربده بغداد سرحدنده قریب محلده بر دربند آدیدر میر نظمی بیت بعالم بوذنی چون
تست حاشا * نباشد هر کریوه همچو ماشا ع مالکا ج فتح لام وکاف وسکون میمله بر نوع حلوادر

حلوادر پرنج اونی وروغن ساده وشکر ایله ایدرلر کثرکیلان خلقی بیننده متعارفدر ل مالیخولیا ع بمعنی ماخولیای مرقوم ل مامیثا ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح ثاء مثلثه ایله براوتدر ترکیده پلین وعربیده افسنتین دیرلر لفظ یونانیدر ل ماما ع والده معناسنه در اما اکثرها تون معناسنه استعمال اولنور ل مانا ع فتح نونله اوج معنایه در اول کتاب زند ده نام خدای تعالی جل شانه در ثانی بمعنی مثل ومانند حکیم ازرقی بیت فروشینی دل دشمن بدان کلک شهاب آیین * کهبور انی صف لشکر بدان تیغ فلک مانا * شمس فخری بیت ازقلف تاقیامت مأمور حکم کرده * مانا که کرددایدون نزدیک شد همانا * ثالث بمعنی همانا کمال اسمعیل بیت مرا دلیست پرازماجرای کوناکون * که نیست خالی بورای مولوی مانا * میرخسرو بیت زلف توسیه چراست مانا که * بسیار درآفتاب کشته ست * بومعنایه شمس فخری بیت نکشت هیچ سخنور بکرد این معنی * منم که جامع این چارفن شدم مانا * رابع بمعنی پنداری وکویی اثیرالدین اخسیکتی بیت مانا که خلد پرده زرخسار برکرفت * یاساده کشت ریشو ردهزرا عذار * خامس بمعنی شاید مرحوم کمال پاشازاده مانا مانستن دن اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه در آخرنده کی الف وصفیه درکه اتصاف ایچون آخر کلمیه لاحق اولور ل مبادا ع فتح باء موحده ودال مهمله ایله اولیه دیمک معناسنه در بادا اوله میم ناهیه داخل اولدقده اولمیه معناسن افاده ایدر میرنظمی بیت مبادا این سخنها پردروغش * کند احوال کارت بی فروغش ل مرا ع فتح راء مهمله ایله بکادیمکدر عربیده کی لی معناسنه وکاهی بنی معناسنه اولور حضرت مولانا قدس سره بیت ازنیستان تامرا ببریده اند * در نفیرم مرد وزن نالیده اند * وکاهی بنده معناسنه کلور مولانا کاتبی * مصرع * مرادلیست شتروارها بحجره تن ل مردم کیا ع بمعنی استرنك که سترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکلری بر کوکدر انسان صورتنده اولور حکیم سنایی بیت پیش تیغش بروزننك ونبرد * همچو مردم کیا بودی مرد ل مرورا ع سکون راء مهمله ٔ اول وفتح ثانی وواو ایله اکادیمکدر ورا اکادیمکله کافیدر مر لفظ زائدر انجق تحسین کلام ایچون ایراد ایدرلر شیخ عطار بیت هست سلطانی مسلم مرورا * نیست کس را زهره ٔ چون وچرا ل مغزا ع سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله ایکی معنایه در اول قصبه اید جلك محل ثانی آرزو ایتمه دیمك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ملکا ع سکون لام وفتح کاف ایله صاحب مذهب ترسایان وفقیه ومجتهدین ایشان دیمکدر ل منش کردا ع طبیعت دونمك یعنی کوکل بولانمق عربیده غثیان دیرلر فتحات ثلثه ایله ل منقلا ع سکون نون وفتح قافله اسم مکاندر مولانا هاتفی بیت علمها برافراخت ازمنقلا * چوبالای خوبان سراسر بلا ل منکوا ع سکون نون وضم کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول بر وزیر نامی در حکیم اسدی بیت چنین کفت کای افسر انجمن * دبیر شهم منکوا نام من * ثانی قارباز معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل میا ع فتح یای تحتانیله میم نهی ایله کلمه دیمکدر ل مع الباء الموحده ع ل ماراب ع سکون راء مهمله ایله تازه یخنی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل ماریعقوب بر آدم آدیدرکه صاحب مذهب ترسایی ایدی کذا فی المؤید ل ماشوب ع ضم شین معجمه وواو معروف ایله الك که ماشو وپرویزن دخی دیرلر ل ماکوب ع ضم کاف ایله جلاه آلتلرندن مکیك

دیدکاریدرکه ایچنده ماستوره قویوب بوطوقورلر شاعر بیت کرفتارم بدست بخت منکوب *
شدم کویا کف چلاه ماکوب ماه آب نیراعظم برج اسدده اولدوغی ایام که آخر یازآییدر
روم لسانده آغستوس دیرلر ماهتاب آی آیدنلغی ضوء قمر معناسنه اصلی تاب ماه
ایدی مضاف الیه تقدیم اولنمشدر واستعاره طریقیله روی دلبرده دیرلر نتکم شاعر بیت
آن قد سرو روی مهتابش * یاچو خورشید کشته پرتابش ماه نخشب ابن مقنع نام
بر حکیم شهر نسف قربنده بر طاغده برقیودن صنعت ایله آی کوستررایدی که اوج فرسخ یره دك
ضیاسی واررایدی التمش کیجه بومنوال اوزره کوکده ایکی آی کورینوب خلقه بو وجهله فریب
ویرمش نخشب بعضیلری آی آدیدر دیمشلر نتکم مولانا جامی یوسف علیه السلام قیوده
اولدوغی محل دیر بیت سه روز آنماه درچه بود تاشب * چوماه نخشب اندرچاه نخشب *
مرقوم آیه ماه سیام وماه کش دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نه ماه آیینهٔ سیماب داده * چوماه
نخشب ازسیماب داده * خواجه سلمان بیت ازعکس کونهایت درتاب نخشب * وزسحر
چشمهایت بی آب چاه بابل متربه سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله بمعنی تب ولرز برخسته لکدر
عربیده حمی دیرلر مرداب سکون را وفتح دال مهملتین ایله حوض وآبکیرکه طویل
وعریض وعمیق اوله مروتاب ومرورتاب کلاهما بضم الراء المهملة وواو المعروف وفتح
التاء المثناة صغرتمج معناسنه در مکاب کاویدن لفظندن نهی حاضردر قازمه دیمك
معناسنه کمال خجندی * قطعه * خدایی که کوه سهند آفرید * توادادیینی چوکوه سراب *
نهٔ کوهکن چند کاوانیش * نکه دار ادب بابزرکان مکاب * بوبیتدن فهم اولنورکه لج وعناد
معناسنه اوله مکیب کسر کافله نهی حاضردر ایکی معنایه در اول کج مرو معناسنه ثانی
رخ متاب معناسنه در شمس فخری بیت امروز بازمانه نصیحت همیکند * کین عهدراستیست
رخ از راستی مکیب * کاهی متعدی اولور کج ایتدرمه ویبانه میل ایتدرمه ویولدن چقارمه
معنالرینه شهیدیٔ قمی * قطعه * یك تازیانه خوردهٔ برجان ازان دوچشم * کز زخم آن بماندهٔ
برسانه دردشیب * کی دل بجای داری تو در پیش چشم تو * کوچشم رابغمزه بکرداند ازو ریب
یارب تو آفریدهٔ رویی بدین مثال * خودرحم کن برامت وازراه شان مکیب منجلاب سکون
نون وفتح جیم ولام ایله چقوریرلرده واقع اولان چرکاب ومطبخ وحمام کاریزلرندن بریرده ارکلش اوله
شیخ سعدی بیت اکربوکهٔ پرکنی ازکلاب * چوسك دروی افتد شود منجلاب موکب
سکون واو وکسر کافله بیوك عسکر جمعیتی میرنظمی بیت شه موکب حسن شاه کمال *
بخواهد بدل را دهند اختلال مویزاب کسر واو وسکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله
قوری اوزم صویی عربیده نبیذ دیرلر مهتاب ماهتاب لفظندن مخففدر صائب اصفهانی
بیت حضور وصحبت روشندلان غنیمت دان * پیاله کیرکه شبکیر میکند مهتاب میاب
فتح یای تحتانیله نهی حاضردر آ کلمه ویولمه معناسنه در میرنظمی بیت سخن راست کویم که اوکج
میاب * اکرکج بیابی کشی اضطراب مع التاء المثناة * مات شطرنجده مغلوب اولمق
وعربیده فوت اولمق معناسنه در مولانا عصمت بخاری اوغلی شطرنج اوینارکن صنعت ایله تعلیم
لعب ایدوب دیر بیت زعشقت فیل درماند توفرزین بند پیش آری * شود دشه مات کر یکدم

كر يكدم رخت در باختن كيرد مادر رخت عربيده تودری دیدكاری دارود راصفهانيلر فراه‌ه
ديرلر ماست سكون سين مهمله ايله يوغرت كه عربيده لبن ديرلر مرست فتح را
وسكون سينِ مهملتين ايله بمعنى همانا استادفرخی بيت سرای و باغ چونكه خدای خواهد
ماند * كل وبنفشه مرست وسرای وباغ مرست مزكت سكون زاء معجمه وكسر كافله
بوزن ومعنى مسجد كذا فی المجمع مست اكرچه سرخوش معناسنه استعمال اولنور
اما مست ايله سرخوش بينلرنده فرق وار در مست شول كمسنه دركه ايچدوكی مسكردن باشی
دونوب وكوزی قراروب سويلدوكين بلميه اول مرتبه‌ده اولانه سيه‌مست دخی ديرلر سرخوش
اول مرتبه‌يه وارمزدن مقدم اولان متكيفدر امير خسرو بيت خوش آن دمها كه پيشش بود
می كه مست وكه سرخوش * جهانم ميشود تاريك چون ياد آرم آن شبهارا مشت سكون شين
معجمه ايله ايكی معنايه‌در اول كروه انبوه معناسنه وكاهی ستبر وغليظ معناسنه‌ده اولور
شيخ سودان بيت ازرق ديوچهر پژمرده رنك * زبدی مشت وازهجيزی دنك * ثانی
باوكات غزنيندن برقريه اسميدركه موضعه كانه‌يه قريبدر حركات ثلثه‌ده معنای مغاير ايله
وارد اولمشدر مغز پشت اينجه كوك ايچنده اولان ايلك كه مردار ايلك ديرلر مغز وقد ر
واصطلاحی معناسی منی‌در منی آرقه‌دن كلور ديدكاری معنايه‌در مقامات موسيقی
مقاملری كه اصول مقامات‌در تدر راست وعراق وزيرافكند واصفهاندر راستك ايكی فرعی
واردر بری زنكله وبری عشاقدر وعراقك دخی ايكی فرعی واردر بری مايه وبری بوسليكدر
وزيرافكندك دخی ايكی فرعی واردر بری بزرك بری رهاويدر واصفهانك دخی ايكی فرعی واردر
بری حسينی بری نوا وايكی فرعدن بر آوازه متولد ومنشعب اولور مايه ايله بوسليكدن
آوازه حجاز متولد ومنشعب اولمشدر تفصيلی موسيقی رساله‌لرنده مذكوردر مكافت
فتح كافله رنج وآفت معناسنه‌در كذا فی فرهنك جهانكيری ملخت سكون ميم وخاء معجمه
وفتح لامله پای افزار معناسنه‌در كذا فی المجمع مع الجيم * ماج ايكی معنايه‌در اول ماه
معناسنه‌در حكيم فردوسی بيت چوتوشاه ننشست بر تخت عاج * فراغ ازتو كيرد همی مهر وماج
ثانی استاد رودكی شاعرك اشعارينی يازوب روايت ونقل ايدن كمسنه‌نك نامیدركه مج دخی
ديرلر مج رودكی نك راويسی آديدر نتكم رودكی ديمشدر بيت ای مج كنون توشعر من
ازبركن ومخوان * ازمن دل وسكالش وازتوتن وزبان * شمس فخری بيت تامدحت اوكفتی
وخواندی زشرف كو * استاد سخن رودكی وراوی او مج مدنج فتح دال مهمله وسكون نونله
دندانه كليدكه مهنك دخی ديرلر قريع الدهر بيت همه آويخته ازدامن دعوی دروغ * چون كنه
ازكس كار وچو كليدان زمدنج مرج سكون راء مهمله ايله ايكی معنايه‌در اول سنور
ولايت شمس فخری * قطعه * ابو صحاق دارای دوران كه چرخ * سعادت در احوال اوكرده درج
زمهرش مبادا تهی هيچ دل * زفرمانش خالی مبادا هيچ مرج * ثانی چمنزار معناسنه‌در بومعناده
عربيله مشتركدر وبر برندن نسنه آچمق ضم ميمله عربيده كوهستانده برشهر آديدر وضم ميم
وفتح را ايله ينه عربيده برمقامده يوزكی دپرتمك ودخی برنسنه تباه اولمق ودخی آشفته اولمق معنالرينه‌در
مرنج فتح راء مهمله وسكون نونله هندوستانده برقلعه آديدر مرنك دخی ديرلر مرنج

سکون نونله بردارودر راوند وریوند دخی دیرلر اعلاسی دیارچیننده اولور ضمله آخر معنایه در
موج دریانک حرکتی محلنده اولان حالت عربیله مشترکدر شیخ سعدی بیت چه غم
دیوارامت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك ازموج بحر آنراکه باشد نوح کشتیبان *
می پختج ضم باء فارسی وسکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مثلثه دیدکاری قینامش
اوزم صویی معناسنه معنای ترکیب قینامش شراب دیمکدر مع الجیم الفارسی * ماچ
فرهنك جهانکیریده بوسه معناسنه بو معنایه میرنظمی بیت چو دبله لعل نابش ماچ کرده *
ازان پس جامها یش لاچ کرده * ثانی بعض فرهنکلرده سنك ماده معناسنه در مایلج
کسر لامله صوا جیلرك دمور آلتی درکه آنکله صوایی هموار ایدرلرکه اکا ماله دخی دیرلر مخلیچ
سکون خاء معجمه وفتح لامله براوتدر چارپا حیوان یدکده مست اولور مغلاچ سکون غین
معجمه وفتح لامله اطفال لعبلرندن برلعبدرکه برچقور قازوب جوز آتارلر چقورایچنه دوشنی
آلورلر اول چقوره مغلاج دیرلر مغلاغ دخی دینلور لفظ مرکبدر مغ چقوردر ولاغ ولاچ اویون
معناسنه در ترکیب اولنوب اویون چقوری دیمك اولور حکیم سوزنی بیت هر مرادی که داری
اندردل * با تو آید چو کوز در مغلاچ ملخچ فتح لام وسکون خاء معجمه ایله مخلیچ مرقوم کبی
براوتدر حیوان یدکده مست اولور مع الخاء المعجمه * ماخ ایکی معنایه در اول سیم وزر
قلب یعنی خالص اولمیان آلتون وکمش استاد عسجدی بیت چون شد حکیم ما وجوانمرد ودل فراخ
یك پیره زن خرید بیك مشت سیم ماخ * ثانی منافق آدم که لسانی قلبنه موافق اولمیه بوندن
دخی مغشوش معناسی چیقار قریع الدهر بیت همه راهمت ماخ وهمه برراه پساخ * همه را
کون فراخ وهمه راروزی تنك * بو ایکی معنایه شمس فخری بیت بصماع ودامن من بخل زر
تمام عیار * نه سیم ماخ دهد برمثال مردم ماخ ماچخ کسر جیم فارسیله پخیدن لفظندن
تصرف اولنمشدر بمعنی کوشیدن یعنی دورشمك مخ ایکی معنایه در اول آتش معناسنه
مولانا جامی * رباعی * درخلوت نیك یافت آن شیخ کرخ * بس کرم سوزکی شب ازسورت
مخ * کونی که کشاده مالك اندر برزخ * در کورشنی دریچه از دوزخ * ثانی بمعنی منج یعنی
صاری آرو مرخ سکون راء مهمله ایله برنوع اغاجدر ایکی پارچه سن بربرینه سورنجه
آتش چقار ملاخ زیرباد جزیره لرندن برجزیره نك اسمیدر ملاخه دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت ز تاج ملك زاده در ملاخ * مکر لعلی افتاد در سنکلاخ ملخ فتح لامله چکرکه عربیده
جراد دیرلر برغریب جانوردر سکز نوع حیواندن آنده نشان وار در تنکم دیمشلردر بیت خوك
چشم ومار دم کرکس پر وکرد دم شکم * شیرصدر وپیل کردن ناقه پا واسب سر مع الدال
المهمله * ماد بوزن داد ایکی معنایه در اول بمعنی مانند ثانی بمعنی مادر کویا که بو لفظلردن
اختصار اولنمشدر مثال اول ابو المعانی بیت ندیدم ماد تو دلبر که کردون * بکردید تا ازل از دمه
بیرون مادرزاد ایکی معنایه کلور اول برانادن متولد قرنداش ثانی طبیعت اصلیه
معناسنه مثلا این خصلت آنرا مادرزادیست دیرلر ماراسپند وماراسفند کلاهما
بمعنی واحد سکون را وسین مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول مشهور شمسیه نك یکرمی طقوزنجی
کونی اسمیدر بو کونده عقد نکاح ودوستلر ایله صحبت ایتمك مناسبدر حکیم انوری بیت تاکه

تا که برنطع دهر د رباز یست * رخ بهرام واشب ماراسفند * بهرام روز بیستم ازماه * ثانی روزمز بورك تدبیرامورینه موکل برفرشته آدیدر ثالث نام آذوباذکه[illegible] موبدان باباسی آدیدر بومعنالرده ماراسپندان وماراسفندان دخی دیرلر ﴿ مازند ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نونله مازندران لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مامید ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله براغاج آدیدر خواجه سلمان بیت کلبن انبته الله نباتا حسنا * برمامید شبهر ازچمن جاه وجلال ﴿ ماند ﴾ فتح نونله مانستن لفظنك فعل مضارعیدر بکزر دیمکدر عبید زاکانی بیت بکون نازك دلبرکس دخترنمی ماند * اکرماندشبی ماندشب دیکرنمی ماند * وسکون نونله ماندن لفظنك فعل ماضیسیدر قالدی معناسنه ﴿ مانند ﴾ فتح نون اول وسکون ثانیله شبیه ونظیر معناسنه شاعر درتوحید بیت سبحان الله زهی خداوند * بی مثل وشبیه ومثل ومانند * چغتایده تیك دیرلر مثلا برشیء آخره تشبیه ایدوب ا دعاء ایکیسی برد ردیجك یرده تیکدور دیرلر عجم دخی نم کبی درد یمکدر تمتك دیرلر بونلر کسر تاء مثناة ایله استعمال ایدرلر فرهادنامه ده فرهاد وصفنده دیر بیت آنکا تیك پادشالیغ یاکدالیغ * کدالیغ تیك ایتمای پادشالیغ * تیکی مثل ونه دیل دیمك اولور سبعهٔ سیاره ده شیخ نظامینك پنج کنج مدحنده بیت هم بناسی فلك نهادی تیك * هم سوادی جهان سوادی تیك ﴿ ماید ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول ماییدن لفظندن فعل ماضیدر بکزردی معناسنه ثانی سطرنجده مغلوب اولمق معناسنه در معنای اولدن برکسنه برایشی ایتمك استیه وایده میه یاخود برسوزی سویلمك مراد ایده سویلیه میه اکا ماید دیرلر مثال معنیء ثانی یعنی نرد وشطرنجده مغلوب معناسنه شمس فخری بیت خرد سطرنج دانش باخت باشاه * ولی حال نخستین دست ماید * ونسخهٔ اسدی ده بمعنی جرم واقعدر ﴿ ماه آفرید ﴾ فریدون شاه اوغلی ایرجك جاریه سی آدیدرکه ایرج مقتول اولدقدن صکره جاریه حامل اولدوغی ظاهر اولمغله حفظ ایلدیلر آندن تورنام بردختر وجوده کلدی که منوچهرك والده سیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی خوب چهره پرستنده دید * کجا نام اوبود ماه آفرید * که ایرج بدومهر بسیار داشت * قضارا کنیزك ازوبارداشت * چوهنگامهٔ زادن آمد پدید * یکی دختر آمد زماه آفرید ﴿ ماهی خرد ﴾ ضم خاء معجمه ایله قیا بالغی دیدکلری خرده بالقدر ﴿ ماهی کرد ﴾ کسر کاف فارسیله قلقان بالغی دیدکلری دکرمی بالقدر ﴿ میناد ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نونله ترکیده الله کوسترمیه دیدکلری معنایه در اکثر محل دعا ووقت تمناده ایراد اولنور ابو المعانی بیت همیشه بارغم عشق دردلم ثابت * که نقص در دمبیناد آخر عمرم * ﴿ مخید ﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله خزیده وجنبنده یعنی حشرات ارض عموما نقد رسوریشور ودبره نوروار ایسه واثواب کسن قورتجغزلر خصوصا کذا فی فرهنك جهانکیری معیار جمالیده بمعنی خسپیده شمس فخری بیت ارذل بد خواه اوغم نتواند کسیخت * زانکه زید وازل سخت بد وغم مخید ﴿ مرد ﴾ سکون راء مهمله ایله ار آدم عربیده کی رجل معناسنه در صبیان وشبابه مرد دینلمز حلدّ باوغی یکمیمجه وبر معناسی دخی شجاع وبهادر در چغتای لسانندهآ ودیرلر فتح همزه ایله کشی دیمکدر میرعلیشیر بیت بیرآ وکه عشق ومی ایلکیده امیتلا

بولغای * نی تانك اكر آنكا هرلحظه یوز بلا بولغای * بولسانده اكرچه كیشی لفظی دخی استعمال اولنور نتكم بو بیتده مذكور وله ایضا بیت جاندا اوزداغین كوروب عاشقلغمنی آنكا دی * اول كیشی دیك كیم تانیغای اوزقولین بیلكوكوریب * لكن اكثریا كیشی دیجك برده آو دیرلر اسم مذكوردن غیری ایل لفظنك برمعناسی دخی كیشی دیمكدر نتكم بو بیتده واقعدر وله بیت چون عشق نكتهسی دیرمین هجوم ایثار عشاق * نیچوك دیرسك دیرایلكا بولو رقرین غوغا * ﴿ مردمزاد ﴾ عربیده بنی آدم دیدكلریدر آدم اوغلی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت فرشته رست بعلم وبهیمه رست بجهل * میان هردو منازع بماند مردمزاد * سیف اسفرنكی بیت اكرچه دمدمهٔ چاه دیر میماند * بشعرنیك بود زنده نام مردمزاد ﴿ مرید ﴾ كسر راء مهمله ایله سودا ایله آلوده بشمش خرمایه دیرلر ﴿ مزاد ﴾ فتح زاء معجمه ایله براویون آدیدر صو رتی شویله درکه ایکی كسمه یو زلرین بر برینه طوتوب بری باشنی اول برینك اوكنه قویوب النده بر ایپك اوجنی طوتار وبریسی دخی ایپك اوبر اوجنی طوتوب اطرافنی طولانورلر وطوران ایاغیله هركلنی دپرهركیمی اورسه یرینه یاتور ر مرنده وجرینده وخربی زن دخی دیرلر كذا فی المجمع ﴿ مزید ﴾ بوزن ومعنی مكید یعنی املی سودا اولسون غیری اولسون مختاری بیت مزیدم آن شكرآرای لعل غالیه بوی * كشیدم آن شبه كردار شاخ مزرنكوش ﴿ مزید ﴾ كسر زاء فارسیله صرمنه ایونی معناسنه مزیده دخی دیرلر ﴿ مسراد ﴾ سكون سین وفتح راء مهملتین ایله حلال اولان نسنهیه دیرلر میرنظمی بیت هرآنكس رابه نیكی بود معتاد * همه كارش شود تحصیل مسراد ﴿ مسند ﴾ سكون سین مهمله وفتح نونله حرامزاده معناسنه در ابوالمعانی بیت مسنداچون شدی زتخم حرام * مسند همچو دیكران بدنام * مصراع ثانیده اولان مسند عربیدر ﴿ مغنود ﴾ سكون غین معجمه وضم نونله اویومش واوصی كتمش معناسنه در ﴿ مقلود ﴾ حضرت عزرائیل علیه السلامك آدیدر اما حركتی اشعار اولنمامشدر ونه طایفه نك لسانی اولدوغی معلوم دكلدر آنجق فرهنكلرده بولنمغین بو محله ثبت اولندی ﴿ مند ﴾ سكون نونله ایكی معنایه كلور اول ادات نسبتدر كلمه آخرینه لاحق اولور صاحب معناسنه در اما اكثر تركیب سز معنی افاده ایلمز دولتمند وحاجتمند وحصه مند كبی تركیبه محتاج اولور حكیم خاقانی بیت كرچه هنرآموزند اهل هدی ازمندان * مندان زتو آموزند اسرار جهانداری * استاد رودكی بیت ترا بداد خدا این جهان ونیكودار * بزرك كرد ترا زانكه هست روزی مند * ثانی برنوع عنبردركه هم سیاه وهم سنكین اولور چندان مقبول دكلدر ﴿ مهد ﴾ سكون هایله بشك معناسنه در خواجه سلمان بیت از پی خوابكهش درازل آراستهٔ * مهد پیروزهٔ افلاك بانواع لآل * وكاهی تخت معناسنده استعمال اولنور كمال خجندی بیت سایمان كوكه درجو هوا مهدش كشیدندی * كنون جوجوشد اندر خاك وبرسر میكشد مورش * وكاهی صدر وسریر معناسنه ده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت یكی مهد ازین جابرآموده در * همه پیكر ازكوهر ولعل پر ﴿ مهد ﴾ فتح هایله بوزن رهد وجرید منقب كه حكاكار اینجو وجواهردلرلر ودلكرلر تخته دلك ایچون قوللنورلر عربیده دخی بو معنالره اولدوغندن مشتركدر مولانا هاتفی بیت نشست اندران مهد مهدی عهد * چه فرخنده

فرخنده مهد وجه زینه مهد * مهلند ع سکون ها ونون وفتح لامله تیغ هندی معناسنه که مهند دخی دیرلر نجم الدین سمنانی بیت مرا که صورت فطم جکر [illegible] گون کرد * وکرکه هیکل مهلند داد آب زلال * مهند ع فتح هایله مهلند مرقومدن مخففدر تیغ هندی معناسنه عربیده ضم میم وفتح ها ونون مشدده ایله ینه قلیج معناسنه در کعب ابن زهیر رضی الله عنه مدح رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلمده ایتدوکی قصیده که سبعهٔ معلقه نك بریدر مطلع * بانت سعاد * اما الرسول لسیف یستضاء به * مهند من سیوف الله مسلول * مهوند ع سکون ها ونون وفتح واو ایله هندوستانده بر موضع آدیدر که آنده نمك سفید اولور اطراف بلاده طوز آندن کیدر کذا فی المجمع * میزد ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بزم عشرت ومجلس صحبت معناسنه استاد فرخی بیت ای بمیزد اندرون هزار فریدون * وی به سزد اندرون هزار تهمتن * میمند ع سکون یای تحتانی ونون وفتح میمله غزنینك مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر یاخود بر موضع نامیدر سلطان محمود غزنوینك وزیری وندیم خاصی حسن میمندی اول قریه دندر * مع الراء المهمله * ماخور ع ضم خاء معجمه ایله کوسفند کوهیدن بر نوعدر که اکثر ییلان یر اصلی مارخوردر تخفیفا راء اول حذف اولنوب ماخور تسمیه اولندی وبر معناسی دخی خراباتدر امیر حسین سادات بیت علم داری مروبعادت ورسم * کعبه بایست بکذر از ماخور * مادر ع آنه والده معناسنه شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چو تو فرزند زاد مادر ایام را * مادر اندر ومادندر ع کلاهما بفتح الدالین المهملتین وسکون نونله اوکی آنه معناسنه استاد فرخی * قطعه * مهر فرزندی برخواجه فکندست جهان * راست چون مادر اندر بر اندر اوست * دشمن از مهر طمع دارد ازو بیهده کیست * کین جهان مادر اونیست که مادندر اوست * استاد رودکی بیت جهانا چه بینی نوازبچکان * که که مادری کاه مادندری * کتاب السامی فی الاسامی ده مادراندر ویدر * مادرغر ع فتح دال مهمله وغین معجمه ایله روسبی اوغلی دیمکدر آصلی قحبه آنالی دیمك اولور * مار ع یدی معنایه کلور اول معروف که ییلاندر عربیده حیه دیرلر ثانی مادر لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بیت بکذر زجر عشق که کردد تهی * مانند این عشق ترا مار وپیر نیست * ثالث بیمار معناسنه در که بیمارستانه مارستان دیدکلری بوندندر مولانا جامی بیت بردش از قصر چون نکارستان * همچو دیوانکان بمارستان * رابع میار لفظینك مخففیدر شاه ناصر خسرو بیت آنچه نخواهی که من به پیش تو آرم * پیش من از قول وفعل خویش چنان مار * وله ایضا بیت مردار چون نبود جز که جفا پیشه کند * مارش آنکار نه مردم سوی مار مارش * خامس حکام وامرای غرجستانه دیرلر که غرجستان شاهلرینه شار مار دیرلر حکیم خاقانی بیت شور مورند حسود انت وایکن که لاف * شار مارند ونفریانفر آمیخته اند * استاد فرخی بیت درین دیار بهنکام شار وچندین مار * پلنك وار نمودند خرچکان دمیان * سادس بمعنی زدن هندولر دخی بومعنایه مار دیرلر استاد عسجدی بیت اکر ماری وکژدمی هست طبعش * بصحراش چون مار وکژدم بماری * سابع حساب وارقام معناسنه که امار وماره دخی دیرلر * مار افسار ع سکون راء وفتح همزه وسین مهملتین ایله ییلان افسونی که مار افسای

دخی دیرلر ابو المعانی بیت رقیب زشت آید کوی جانان * بد فعش مار افساری بخوام * ل مارخوار م سکون رای مهمله و فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله صغن دیدکلری جانورکه کاوکوهی دخی دیرلر اکثر ییلان یدوکندن مارخوار تسمیه اولنمشدر و پادزهرك اعلاسی آنك کوزی بیکارنده حاصل اولاندر تفصیلی پادزهر لغتی ذیلنده ذکر اولندی ل مارسار م سکون را و فتح سین مهملتین ایله ضحاك ماریننك برآدیدرکه آکا مارفش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت چو کاوسار فریدون بدید کردسر او * بخاك شد سرده آك مارسار نهان * دهاك دخی ضحاکدر وله ایضا بیت بکاوسار فریدون بمارسار چه کرد * بتازیانه همیکرد شاه درهیجا ل ماندر م فتح را و دال مهملتین و سکون نونله مخفف مادراندردرکه ماینده‌ر دخی دیرلر ل مازندر م مازندران لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم فردوسی بیت تومازندری را بکس نشمری * که کرکینه سك یه زمازندری ل مازه‌درد م فتح زاء معجمه و اخفاء ها ایله درد پشت یعنی آرقه آغریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ل ماسور م ضم سین مهمله و واو معروفله جلاهلرك ماصوره‌سی که اوزرینه ایپلك صاروب مکیك ایچنه قویوب بز طوقورلر ل مالدار م معروف مال صاحبی دیمکدر ل مالشکر کسر لام و سکون شین معجمه و فتح کاف فارسیله دلاك که آدمی اودوغی سبب ایله مالش اوغوق وکرم اسم فاعلدر ل ماور م فتح واو ایله مخفف میاوردر یعنی کتوره حکیم قطران ارموی بیت باده کاکنون خروفریاد ماوریاد هیچ * تاکند بابل فراز شاخ کل فریاد یاد ل ماهار م بوزن ناچار زمام اشتر یعنی دوه یولاری خصوصا و سائر حیوان یولاری عموما استادرودکی بیت که برآب وکل نقش ما یاد کرد * که ماهار در بینی باد کرد ل ماه پروار م سکون ها و راء مهمله و فتح باء فارسی و واو ایله برکوکدر زهرناك نسنه‌لرك مضرتن دفع ایدر ماپروین و ماه پروین دخی دیرلر عربیده جدوار دینلور آکا بکزر برکوك دخی واردر بیش دیرلر با مرالله تعالی بیش هرنه یرده بتسه جدوار آنك یاننده بتر بو برلرینه غایت مشابهتی واردر فرقلری بودرکه بیش بالته جی کلاهی کبی اوجی سوریدر جدوار بوستانجی کلاهی کبی اوجی مدوردر بوندن غیری تجربه‌سی بودرکه جدوارك یرمقدارین قازیوب واصلدوب برکاغده سورنجه بنفشی رنك اولور بیشی سورنجه قرامترق صاری کورینور بیش زهردر نیم مثقالی برآدم یسه هلاك اولور جدوار آنك مضرتن دفع ایدر ل ماهر م کسر ها ایله صنعتنده کامل و هر ایشه قادر اولانه دیرلر میرنظمی بیت هرآنکس را که طالع باشدش یار * شود ماهر بعالم درهمه کار ل ماه کاشغر و ماه مزور م کلاهما بمعنی ماه نخشب مرقوم حکیم خاقانی بیت برده مهش زمقنع عیدی بچاه سیم * آب چه مقنع و ماه مزورش ل ماهی خوار م فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله بالقچن دیدکلری قوش که دریا کنارنده تعیش ایدر لطیف سیاه وابنجه توبلری اولور آلوب صورغج ایدرلر ملوك و سلاطین دیبن مجوهر ایدوب باشلرینه صوقارلر ل ماهی زهر م صغر قویروغی دیدکلری اوتدر صاری چچکی اولور دوکوب خمیر ایله آمیخته ایدوب دریایه آتارلر بالق یدکده هلاك اولور ل ماینده‌ر م فتح یای تحتانی ودال مهمله و سکون نونله بمعنی مادراندر مرقوم شاه ناصر خسرو بیت فاطمه را عایشه ماینده‌رست بس تو مرا شیعه مایندری ل مایه‌دار م مالدار و سرمایه صاحبی مالده و علمده و صنعتده حاصلی مایه‌لی خمیر و اصللی نسنه‌لره دیرلر میرنظمی بیت بعالم مایه‌دار مال بودی * بعقبی

بعقبی هیچ نباشد بر توسودی ﴿ مبر ﴾ بوزن خبر نهی حاضردر ایلتمه معناسنه ابوالمعانی بیت
مشو حریص بجمع حطام دنیارا * بزیر خاك مبرآنچنان حساب وعذاب ﴿ مر ﴾ بوزن هرایکی
معنایه‌در اول عدد پنجاه یعنی اللی عددی محاسبان عجم قتلرنده قاعده مقرره‌در که حساب
اللی مرتبه سنه وارد قده یکمرو یوزه وارد قده دومر دیرلر حکیم خاقانی بیت مر ما مر من حساب
العمر * چون به پنجه رسد حساب مرست * مولانا جامی بیت مر بود پنجاه وچون
آمد دومر ابیات آن * درصفا ومحکمی شاید که کویم مرمراست * ثانی کلمه زایده دندر
تحسین لفظ ایچون ایراد ایدرلر مراورا کفتم مراورادیدم دیرلر اورا کفتم اورادیدم دیسه‌لر
معنی تمام اولوب مره محتاج اولمز عربیده اعداد معناسنه‌در بوایکی معنایه استاد فرخی بیت
نه کشوری که مرآنرا کسی بداند مد * نه لشکری که مرآنرا کسی بداند مر * کاهی حصر معناسنه
کلور شیخ سعدی بیت مراورا رسد کبریا ومنی * که ملکش قدیمست وزاتش غنی ﴿ مرار ﴾
فتح راء مهمله ایله کنف ردن بوکلش اورغان بعض نسخه‌ده زاء معجمه ایله مراز دخی دیرلر ﴿ مرمر ﴾
معروف چلاقبول ایدن بیاض طاشدر غایت بك اولد وغندن اعلاجلاطوتار الوانی اولور
صاری وقرمزی ویشل والاجه اولور عربیده بیاضنه رخام دیرلر ﴿ مستار ﴾ سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله برخوشبو داروددر اماغایت آجی اولور مروه دخی دیرلر بومعنایه
مولانا محمود بیت اکرخواهی زتب زنهار زنهار * کفی ازداروی مستار دست آر ﴿ مسر ﴾ فتح
سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوز شمس فخری بیت کرد دازسردی دم اعدات * آب درنیره مه
بمکه مسر ﴿ مشکدر ﴾ برجانور آدیدر مشکی اولور کذا فی الاداة ﴿ مکر ﴾ فتح کاف
عجمیله ادات استثنادر عربیده کی الا معناسنه وکاهی شاید معناسنه‌ده استعمال اولنور وبردخی
مکر دلفظندن ترخیم اولنمشدر نهی حاضردر دونمه دیمك اولور شعرای عجم لسانلرینه تابع اولوب
بومقوله مرخماتی استعمال ایدرلر واهل تبریزك فی الجمله عادتلری کلمه‌یی ناقص استعمال ایلمکدر
ابوشکور بیت تکاپوی مردم بسود وزیان * بتاومکر هرسوی تازیان * بتابکذار مکر مکرد
معناسنه‌در ﴿ مکر ﴾ سکون کاف عربیله حیله وافسون وفریب معناسنه معروفدر
﴿ مکسکیر ﴾ فتح کاف عجمی اول وکسر ثانی وسکون سین مهمله ویای تحتانیله بربوجکدر
عنکبوت نوعندن دائماغد اسی سکك دزوبومعناسی دخی اورمجك آغیدر وبرمعناسی دخی
برنوع مشبك اورلمش پرده دریازایامنده ایچنده یاتررلر سکك لردن امین اولمق ایچون ﴿ منار ﴾
فتح نونله مناره‌در مولانا هاتفی * مثنوی * بویرانه بردآخر پناه * مناری دران سرکشیده
بماه * زمین تنك بروی ازان رستخیز * سوی آسمان کرده میل کریز * اجل برمنار آمدش
رهنمون * کرفتارشد درچه وارکون ﴿ مناور ﴾ فتح نونله ختن مملکتنده برشهر آدیدر شمس
فخری بیت تو آن نامداری که بکرفته صیتت * همه روم وهند وخطا ومناور ﴿ منتور ﴾ سکون
نون وضم تاء مثناة ایله برچچکدر حیزو دخی دیرلر انواعی اولور عربیده ثاء مثلثه ایله منثور دیرلر
﴿ منجیر ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك پنجره دموری وطرابزون معناسنه
کلور عربیله مشترکدر ﴿ منداور ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وضم واوایله برولایت آدیدر
کذا فی الاداة ﴿ مندبور ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وضم باء موحده ایله مفلوك وبی دولت

وسیاه بخت معناسنه ابو المعانی بیت هر آن آستانت نیارد پناه * شود در جهان نکبت ومند بور ل مندور ع سکون نون وضم دال مهمله و واو معروفله ایکی معنایه در اول غمناك وغصه مند معناسنه شمس فخری بیت تو آن شهی که بود بر عطای تو موقوف * غنای مردم درویش وشادی مندور * ثانی بمعنی مندبور مرقوم منوچهری بیت خداوند انکال عالمین کرد * سیاه وسرنکوم کرد ومندور ل منشکر ع کسر نون وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله معدهی بولاندریجی عربیده غثیان دیرلر ل منشور ع سکون نون وضم شین معجمه ایله حکم پادشاهی که یرلیغ دخی دیرلر ترکیده امر و برات دیدکلری احکامدر میر نظمی بیت چو حسنش ملك دل راشور داده * بقتل عاشقان منشور داده ل منغر ع سکون نون وضم غین معجمه ایله شراب طاسی وامثالی نسنه لره دیرلر خواجه سلمان بیت ساقی مجلس شاه هست که یا منغر زر بایستاده ست همه روز برابر نرکس ل منکیاکر ع سکون نون وکسر کاف عجمی وفتح یای تحتانی بعده کاف فارسی مفتوحه ایله قمار باز معناسنه حکیم سوزنی بیت آن خریفا که از شره منکیاکری * یك رایده مجاهزه کردی کرو بمنك * منك قماردر ل منوچهر ع مشهور بر پادشاهك نامی درایرج شاهك قزی تورك اوغلی درایرجی قرنداشلری قتل ایتدکلرنده خاندانه دخی قلیج قودیلر اوج قزینك بری منوچهره حامل ایدی قاچوب مانوش نام بر طاغده اختفا ایلدی ایام اختفاسنده منوچهر وجوده کلدی نامی مانوش چهر قودیلر کیدرك منوچهر دیدیلر بعض روایتده سبب تسمیه سی غایت محبوب وحسن الوجه اولدوغنه بناء منوچهر دیدیلر منو جنت دیمکدر چهر که وجه در معنای ترکیب جنت یوزلو دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل مهار ع یولار معناسنه در عموما ودوه یولاریدر خصوصا کتاب اصطلاحنده بر دوه یه بر مهار دیرلر میر نظمی بیت هزاران مهار اشتر سرفراز * که بارش متاع هست بهر جهاز ل مهور ع سکون ها وفتح واو ایله بر اوتدر که نقصان ماهده اولدوغی محلده آنی بتدوکی یردن آلورلر نفعی بویله آلمق ایله در عربیده بصاق القمر دیرلر اکثر بلاد عربده اولور ل مهیر ع کسر ها وسکون یای تحتانیله نیر اصغرك جمله اسماسندندر شیخ عطار * مثنوی * چو پشت آیینه است اجسام اینجا * شود چون روی آیینه مصفا * نه شمسی باشد آنجا نه مهیری * نه ظلی یعنی اینجا نه منیری ل میامار ع فتح یای تحتانی ومیمله یعنی در حساب میاور ومشمار یعنی حسابه کتورمه وصایمه دیمك اولور حکیم سوزنی بیت تواز سرنغزی ولطیفی وظریفی * میدان همه افعال من وهیچ میامار * ل میزر ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دستار شیخ سعدی بیت که فرداشود برکهن میزران * بدستار پنچه کنزم سرکران ل میکسار ع سکون یای تحتانی وضم کاف فارسی وفتح سین مهمله ایله شراب آلوده یعنی مست مدام ل مع الزاء المعجمه * ماز ع بوزن باز شکاف معناسنه در امامعیار جمالیده شکن معناسنه واقعدر شمس فخری بیت مزاج ملك زعدلت صحیح کشت چنان * که چشم وزلف جوان بی فتور باشد وماز * فرهنك جهانکیریده بمعنی چین وشکنج * منوچهری درصفت اسب بیت نه بدسنش درخم ونه بپایش درعطف * نه به پشتش درهیچ ونه به پهلو درماز * وله ایضا بیت ای خداوندی که حکمش کر بمازل برنهی * پهلوی او یك بدیکر برنشیند ماز ماز * ودخی مخفف مازودر ل مار آموز ع

مارآموز ع پیلاتجی که پیلانلری طوتوب برقوطی ایچنه قویوب خلقه صیرایتدورر میرنظمی بیت
نه مارآموزم ونه خرس بازم * باغیارسکانرا کارسازم ق ماشرز ع فتح شین معجمه وسکون
راء مهمله ایله بمعنی دست افزار یعنی آلات اهل صنایع بعض فرهنکارده بمعنی انبر یعنی قصاج عربیده
کلبتین دیرلر کذا فی المؤید ق مالیز ع کسر لام وسکون یای تحتانیله سولک که دیوجه دخی دیرلر
عربیده علق دیدکلری سیاه قورتدر انسانه وحیوانه یاپشوب قانن صورر ق ماهی ریز ع
کسرها ویای تحتانی وراء مهمله ایله خمسی بالغیدر ق مجلس افروز ع ایکی معنایه در بری
مجلسه ضیا ونشاط ویرن هرنه اولورسه وبریده موسیقیده بر نوا اسمیدر کذا فی المجمع ق مخیز ع
کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله
آت سوررلر مهماز ومهمیز دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چو رستم ورا دیدن زانکونه تیز *
برآشفت زانسانکه بود از مخیز ق مراز ع فتح راء مهمله ایله کندردن بوکاش اورغان معناسنه
میرنظمی بیت زمین را بینداخت آن سرفراز * دو دستش ببسته همان با مراز ق مرز ع
سکون راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول بمعنی زمین امیرخسرو بیت زانبوهی خلق هر بوم
ومرز * کرانه چه دریا برآمد بلرز * حکیم اسدی بیت همه سنک خاره است آن کوه ومرز *
تهی یکسر از میوه وکشت وورز * ثانی صنور مملکت وسرحد معناسنه در که سرحد بکلرینه مرزبان
دیرلر سرحد بکلبکی دیمکدر خواجه سلمان بیت شاخ بان بکرفت مرز باغ وبستان را بتیغ *
سرفرو نرکس به پیش مرزبان می آورد * ثالث بر یره دیرلر که اورته سی هموار واطرافی یوکسك
یر اولوب ایچنه سبزه واشجار اکلمش اوله اکا کرز وکرزه دخی دیرلر استاد فرخی در صفت بهار
بیت تیغهای کوه از و پر لاله و پر سوسنست * مرزهای باغ از و پر سنبل و پر سبزه است * تیغ
کوه یعنی سرکوه بو معنایه شهریاری بیت از مرزهای سنبل وسوسن زمانه را * امروز خط
وخد بتان ماند یادکار * رابع بمعنی مباشرت مجامعت عربیده برنسنه یی چنکال ایله طوتمغه
وآهسته برنسنه یی کسمکه ودخی طرملغه دیرلر ق مرغز ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله بر موضع ویاخود بر مکان اسمیدر کذا فی شرفنامه ق مغز ع سکون غین معجمه ایله ایچ که
عربیده لب دیرلر عموما مثلا مغز بادام ومغز فستق دیرلر وباشده اولان بینی معناسنه در خصوصا
شیخ سعدی بیت باش تا دستش ببند دروزکار * پس بکام دوستان مغزش برار * مولانا
هاتفی بیت دود در پای خویش در آید بجوش * خراشید مغز سران زان خروش ق ململ ع
سکون لام وفتح میمله بوباجیلر چناغی که ایچنده بوبانجق جامه لری یورلر کذا فی التحفه ق موز ع
سکون واوایله معروف میوه در خیاره مشابه واپچی قاون اند تندره واول رنکده در مصر وشام
وطرابلوسده چوق اولور تحفة الاحبابده بمعنی ترکش مرویدر ق مویز ع کسر واو وسکون یای
تحتانیله قوری اوزم سیاه اولسون قزل اولسون ق مهماز ومهمیز ع کلاهما بسکون الهاء
اوجی سوری دمور در چزمه اوکچه سنه برکدوب آنکله آت سوررلر مولانا هاتفی بیت ببستند
زرینه مهمیز را * بخون تیره کرده یك آویز را * یك آویز وارسق دیدکلری آلت حربدر شعرا ایلك
نکته پردازی مولانا عرفی شیرازی در تعریف اسب * مصرع * مهمیز میزنم بوی از صبح تا بشام
ق میمیز ع سکون یائین تحتانیین وکسر میمله بمعنی مویز مرقوم شیخ عمر خیام بیت آنها که

اسیر عقل و تمییز شدند * در حسرت هست و نیست ناچیز شدند * روباخیری و آب انکور
کزین * کین بیخبران بغوره مییز شدند ﴿ مع الزاء الفارسی * ماژ ﴿ بمعنی عشرت و سور کردن
یعنی صحبت و دوکون ایلمك کذا فی نسخهٔ ابی حفص سغدی بو معنایه استادلیبی بیت درین
محنت سرای شادی و غم * که کاهی ماژ باشد کاه ماتم ﴿ موژ ﴿ کسر واو و سکون یای تحتانیله
سو لکن دیدکلری آل بویه معناسنه در ﴿ مرژ ﴿ اتباع الفاظ قبیلندندر که کرژ مرژ دیرلر ترکیده
اکری بوکری دیدکلری معنایه در کذا فی المجمع ﴿ مع السین المهمله * ماس ﴿ بوزن کاس
الماس دیدکلری ذی قیمت جوهردر کانه الماس لفظندن اختصارا ولنمشدر میرنظمی بیت
بقیمت فرومانند جوهرشناس * که در تارك افسرش بود ماس ﴿ مالوس ﴿ ضم لامله بو زن
جاموس یشیل کرتنکله که عربیده سام ابرص دیرلر ﴿ مانوس ﴿ ضم نونله بوزن پابوس صیت
وصدای وهمناك که عربیده قصر همزه ایله الفت دیرلر ودخی عربیده قصر همزه ایله یقین اولقدر
﴿ مترس ﴿ فتح تاء مثناة و سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قپو آردینه استحکام ایچون
قویلان اغاج ودخی قلعه کنکره سنده قونیلان اغاج که قلعه یه دشمن هجومنده اوزرینه براغورلر
اثیرالدین اخسیکثی بیت بدان حصار کروهی پناه کرده همی * نه ترس قالبی قلب چون
مترس حصار * خواجه عمیدلوبکی بیت موهبت چون مدد آمد بی مترس و منجنیق * تحفهٔ
فتحش قضا بر دست میرخان نهاد * ثانی اول صورت مشخصه یه دیرلر که کشت زاره و بوستان
ایچنه نصب ایدرلر تا که حیوانات و جانوران آنی آدم صانوب مزروعاته زیان ایلمیه آکا راهول دخی
دیرلر ﴿ مجلس ﴿ معروف جمعیت و صحبت و عشرت معناسنه اکرچه عربیدر اما فارسیده اول مرتبه
استعمالی شایع در که کندو لغتلری منزله سنه وارمشدر خواجه حافظ بیت در مجلس کل و مل
خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا ﴿ مدرس ﴿ فتح دال و سکون
راء مهملتین ایله بمعنی مترس مرقوم ﴿ مرداس ﴿ سکون را و فتح دال مهملتین ایله ایکی
معنایه در اول ال دکرمنی دست آس معناسنه که آس دکرمندر مرد آدم معناسنه اولیجق آدم
دکرمنی دیمك اولور زیرا خراس آت دکرمنی و آسیاب صو دکرمنی اولدوغندن بو دخی بو معنایه
اولمق لازم کلور ثانی صویه و چشمه یه طاش آتمغه دیرلر امتحان ایچون بو معناده لفظ مفرد اولور
﴿ مرس ﴿ سکون راء مهمله ایله آتش پرست دانشمندلرندن برینك آدیدر شمس فخری
* قطعه * بکوی باعلمای جهان که کرد ایم * نه از ثنای شهنشاه بود شمار ادرس * چه درس
علم شما نزد کردکار چه لغو * چه قدر جاه شما پیش روزکار چه مرس * عربیده بوزن درس درت
معنایه کلور اول برنسنه یی ال ایله اورمق ثانی اطفال برمغن چینمك ثالث خرمایی سود
ایله بشورمك رابع مندیل ایله سلمك وینه عربیده فتح راء مهمله ایله بوزن جرس ایکی معنایه در
اول ریسمان باریك که ترکیده سجیم دیرلر ثانی غایت شدت و غضب وحدت ایله جنك ایتمك وینه
عربیده کسر میم و راء مهمله ایله هر شیئه ایو علاج ایدن آدمه دیرلر چغتای لسانده دخی ایمه
مرس دیرلر میرعلیشیر بیت بند زلفونك بو ینوما توشکاج هلاك ایتتی مینی * ایتکاجانا هیچ کیم
اولنورکالی تا فماس مرس ﴿ مس ﴿ بوزن بس ایکی معنایه در اول مجرم و کناهکار ایاغنه اوردقلری
باغ معناسنه حکیم فردوسی بیت هژبران ایرانیا نست وبس * در آرند شیرژیانرا بمس

بمس * ثانی بزرك ومهتر معناسنه در وغریبله دخی ایکی معنایه در اول بدنه ال سوزمك ثانی
دیوانه لك معناسنه در وضمله بر کمسنه نك بریره کتمکه ظاهرا سبب اولان نسنه یه دیرلر
لغ مکاس بع فتح کافله کاستن لفظندن نهی حاضر در اکسلتمه معناسنه ابوالمعانی بیت
مکاس باده کلرنك زساغر ای ساقی * چو نشاه مند نشد یم کر نج می نوشیم لغ مکندیطس بع
نام پدر وامقدر استاد عنصری بیت که مکندیطس آنجانکه داشتی * بشاهی در وتختکه داشتی
لغ مکس بع فتح کاف فارسیله سکك که عربیله ذباب دیرلر اکرچه قاره سکك اولمق اوزره
مشهوردر لکن بال آروسنه دخی دیرلر بو بیتدن مفهومدر بیت یکی آن مکس که انکبین کر بود
یه ازصد مکس که انکبین خور بود * مزبور قاره سککه چغتای لسانده چبین دیرلر کسرئیتن ایله
فتح جیمله ده مرویدر میرعلیشیر بیت لبینکغه ایلامیش اول خال عنبرین غوغا * نیچوك که شکر
اوزرا ایلا کای چابین غوغا لغ منس بع فتح نونله اول قرچه نسنه لردر که آدمك یوزنده ظاهر اولور
لغ منکلوس بع سکون نون وفتح کاف فارسی وضم لامله هند وستانده بر شهر وولایت آدیدر که
منکله دخی دیرلر اول ولایتك فیلی غایت ایری وجنکجی اولور آنکیچون فیلك اعلاسنه منکلوسی
دیرلر بیاض فیل دخی آنده اولورایمش مولانا هاتفی بیت پیلان سفید منکلوسی * خم کشته
زبار آن عروسی لغ میسوس بع یای تحتانیه نك سکونیله کسره سی ده جائز بر نوع خوشکوار
شرابدر لغ مع الشین المعجمه * مارفش بع سکون راء مهمله وفتح فایله ضحاکك بر آدیدر که
ده آك ومارسار دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی * دکر کفت اورا بشاه جهان * شنیدست
کفتارت اندر زبان * مرا مارفش خواندی وبد سرشت * مرا نام بردی بکفتار زشت لغ ماش بع
ایکی معنایه کلور اول لفظ مفرددر حبوباتدن بر نوعدر مشهور ومعلوم حکیم شیرازی بیت
یاد نالك آمد نخودو هم فطیر * دجر وفول وماش ومجوهم شعیر * ثانی لفظ مرکب اولور که
ما ایله شیندن ترکیب اولنمشدر بزانی دیمك معناسنه اولور نتکم بر عورت خواجه عبدالله
انصاری حضرتلرندن بغدای التماس ایتدکده انباری امیننه بر کاغد یازوب عورته ویرر بونی
یازمش * ارزنی آید کندمش دهید ماش فرستادیم نخود آمده لغ مالبخش بع سکون لام
وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله شهور ملکی نك سکزنجی کونی اسمیدر لغ مالش بع کسر لامله مهره
وجلا ویره جك آلت معناسنه در لغ مانوش بع ضم نون وواو معروفله منوچهرك والده سی
منوچهره حامل ایکن ایرجك قتلندن صکره قاچوب اختفا ایتدوکی طاغك اسمیدر مانوشان
دخی دیرلر لغ ماه کش بع اضافتله وفتح کافله ماه نخشب دیدکاری ابن مقنعك احداث
ایتدوکی آیدر که شهر نخشبه شهر کش وشهر سبز دخی دیرلر زیرا مزبور آی شهر نخشب قربنده
واقعدر سیف اسفرنکی بیت عشق بتهمت نظر یوسف آفتاب را * چون چه ماه کش کند
بسته چاه عاشقان * ابوالخطیر بیت تارخ او غیرت خورشید ورشك ماه شد * ماه کردون
همچو ماه کش نهان در چاه شد لغ مدکش بع سکون دال مهمله وفتح کافله آلتون وکمش تل چکجك
آلتکه عربیده حله دیرلر بر برندن تفاوتلی دلکلری وارد ر لغ مدهوش بع سکون دال مهمله
وضم هایله اوصی کتمش یعنی بایلمش شمس فخری بیت حدیث خلق تو میکفت دوش باد صبا *
بباغ بلبل ازان کشت واله ومدهوش لغ مرداش بع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بوستان

معناسنه در ل مردوش ع سکون را وضم دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول فرهنك
جهانکیریده کندنای شامی معناسنه ثانی مشکل دیمکدر ابوالمعانی بیت شوددل از جفای
یار مدهوش * شده کارش از آن روسخت ومردوش ل مرزنکوش ع سکون راء مهمله ونون
وفتح زاء معجمه وضم کاف فارسیله ریحان قسمندن یشل رنکلو غایت خوشبو بر ریحاندر نفسنده
یپراغی صچان قولاغنه بکزدکیچون عربیده اذن الفار ویونانی مردقوس وهندیده ده وترکیده
کوپکو اوتی دیرلر شعرا خط وزلف خوبانه تشبیه ایدرلر شیخ نظامی بیت چو مرزنکوش
خطش بردمیده * بسی دل راچه طره سربریده ل مروش ع ضم راء مهمله وواو مجهول ایله نهی
حاضردر میل اتمه ومیل ایتدرمه معناسنه حکیم اسدی بیت بخفت کسان چشم هرکز
مروش * بترس از خدا آن جهان را بکوش ل مشاش ع فتح شین معجمه ایله عقیده که
سکردن ویاخود عسلی زیاده قیناد وب طاش ویاخود یاصی طبق اوزرینه دوکرلر طوکوب منعقد
اولور انکبینه دخی دیرلر ل مکش ع کسر کافله اسم مصدردر امش معناسنه وبر معناسی دخی
فتح کافله نهی حاضر اولور چکمه معناسنه مثال اول میر نظمی بیت دهد اندیشه دردلم پیچش
بر لب لعل اونشان مکش ل مندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله بساط معناسنه یعنی
دوشمه استاد فرخی بیت نیلکون پرده بر کشید هوا * باغ بنوشت مندش دیبا ل مندیش ع
سکون نون وکسر دال مهمله ایله ولایت خراسانده بر قلعه آدیدر شاعر * رباعی * ای شاه چه بود
اینکه در پیش آمد * دشمنت همین زبر من خویش آمد * از محنتها محنت تو پیش آمد * از ملك
پدر بهر تو مندیش آمد ل منش ع کسر نونله اوج معنایه کلور اول خوی وطبیعت معناسنه شیخ
نظامی بیت منش چون بهم کشت آمیخته * از انجاشد این صورت انکیخته * شاه ناصر خسرو
بیت تا تو بمنش مرا نخوانی * مندیش که منت خواستکارم * ثانی خلقت وجبلت
معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابو اسحق بن محمود شاه * ای سلیمان قدر واسکندر
منش * مولانا جامی بیت ملك از عصمت عصیان پاکست * دیو وکافر منش بی باکست *
ثالث یعنی کرم وهمت ابوشکور بیت منش باید ازمرد چون سرو راست * اکر بر زو بالا
ندارد رواست * یکی از شاعر بیت سرت سبز بادو تنت ارجمند * منش برکذشته ز چرخ
بلند ل منکوش ع سکون نون وضم کاف فارسیله کوپه که کوشواره دخی دیرلر عربیده
قرطه وچغتاییده ایسیرغه دیرلر خیرة الابرارده بیت التون ایسیرغه که قولاغ آغریتور *
زر حلاوتو کتورکه آیاغ آغریتور ل مهوش ع سکون ها وفتح واو ایله صفت محبوبدر آیه
تشبیه ایدرلر ل میخوش ع سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه ایله اکشی ایله طتلو میاننده
بر چاشنی دروهر لذیذ مزه یه ده دیرلر ل مع الغین المعجمه * ماروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله
سماروغ معناسنه که عربیده کما وترکیده طوملان دیرلر کذا فی شرفنامه ل ماغ ع اوج معنایه در
اول قره بتاق دیدکلری قوش که عربیده مایکون وترکستانده قشقلداغ دیرلر اثیر الدین اخسیکتی
بیت زجنك مخلب خود شرم پادشاهین را * کهی که ماغ سینه بر پر دزد دریابار * مجد همکر بیت
کرد رآتش شدی زحر زنمات * یافتی خلعت سمندر وماغ * شمس فخری بیت باحر ز مدح او بسلامت
کذر کنم * از آتش واز آب سمندر مثال وماغ * بعض فرهنکلرده بر نوع کوکرچین درکه قنادی

قنادی وقویروغی وسینه سی یشل اولور وبعضینك قزل اولور سبزماغ وسرخ ماغ دخی دیرلر
استاد دقیقی بیت ای خسرو مبارك بادا بجا بود * جاهی که باز باشد پرید ماغ را * ثانی طومان که
نزم و تمن دخی دیرلر عربیده ضباب دیدکاریدر حضرت مولانا قدس سره بیت در آفتاب
فضل کشا پر و بال تو * کز پیش آفتاب بر فنست میغ وماغ * ثالث چمنزار وچایر وسبزه زاره
دیرلر ﴿ مرغ ﴾ سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول برنوع سبزه در حیوانات آنی کمال
رغبت ایله یرلر فرزد وفرزه وفریز دخی دیرلر هندی لسانده ذوب دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت ای جان مرغ ویاسمین ای شمع افلاك وزمین * ای مستغاث العاشقین ای شهسوار
هل آتی * ثانی اول زمین مرغزاره دیرلرکه آنده کیاه مرغ وافر بتمش اوله حکیم انوری بیت صبا
بسبزه بیاراست دار دنیی را * نمونه کشت زمین مرغزار عقبی را * حکیم اسدی بیت بسی مرغ
در مرغ اورنك رنك * بسی برسرو رسته چون شاخ رنك * ثالث جای فرح فزا وسبزه زار حرم
معناسنه حکیم اسدی بیت زمیغ روان چرخ چون پرچرغ * بر آواز رامشکر از مرغ مرغ *
فرهنك جهانکیریده برشهرك نامی دردیو مسطوردر عربیده ستور یاتوب یوارلنق وتمام مرعی
ایتمك معناسنه در وفتح را ایله یته عربیده آب دهن معناسنه در ﴿ مغ ﴾ ایکی معنایه در اول
دریك یرکه عربیده عمیق معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت ژرف را کفته اند مغ معنی
که بتر کی تویك دور معنی * حضرت مولانا قدس سره بیت سوی چاهی کونشانش کرده بود
چاه مغ را دام جانش کرده بود * ثانی بمعنی رودخانه حکیم فردوسی * مثنوی * چنین تا بیاید
یکی ژرف رود * سیه شد پراکنده چون تار و پود * مغی ژرف پهناش کوتاه بود * بر و بر کذشتن
در آکاه بود ﴿ مغلاغ ﴾ سکون غین معجمه وفتح لام ایله اول چقور یره دیرلرکه اطفال قازوب قوز
اوینارلر وآتوب ایچنه دوشنی آلورلر بو معناده لفظ مرکب اولور مغ لاغ معناسنه که غین مکسور
اولور ﴿ مع الفاء * مامناف ﴾ کسر میم وفتح نون ایله معناسنه که اطفال کوبکن کسمدکچون
تسمیه اولنمش ماماجه ومازاج دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر ﴿ مع القاف * منجنیق ﴾ سکون
نون اول وجیم وکسر نون ثانیه ایله اول صپاندرکه دیکلر ایله یاپوب آنکله قلعه محاصره لرنده
طشره دن قلعه ایچنه طاش آترلر منجنیك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت غراره ومنجنیق
وغضبان * بربام فلك نهاد نتوان * بو معنایه عرفی شیرازی بیت زمنجنیق فلك سنك فتنه
می بارد * من ابلهانه کریزم در آبکینه حصار ﴿ منجوق ﴾ سکون نون وضم جیم ایله سنجق دیه لرنده
ومناره باشلرنده وکنبدلر اوزرلرنده اولان باقر علم حکیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد منجوق
باد * کهی در نوشت وکهی برکشاد ﴿ مع الکاف * مامك ﴾ فتح میمله مصغر مام درکه مادر
معناسنه در حکیم سوزنی بیت چون کودکان زدایه مامك ز بخت خویش * دیدی نشان رایکی
ومهر مامکی * شیخ سعدی * قطعه * پیره زنی موی سیه کرده بود * کفتمش ای مامك
دیرینه روز * موی بتلبیس سیه کرده * راست نخواهد شدن این پشت کوز ﴿ مانورك
ومانوك ﴾ کلاهما ضم نون وفتح راء مهمله ایله قمری دیدکاری قوشکه چکاوك دخی دیرلر ادات الفضلاده
مانوك بر قوشدر عربیده ابو الملیح دیرلر ومانورك بر داروا دیدر ﴿ ماهناك ﴾ سکون ها وفتح نونله
بمعنی ماهتاب ﴿ متراك ﴾ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله منازل قوردن عوادیدکاری یلدزك

آدیدر کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ مچاچنك ﴾ فتح جیمین فارسیین ایله ترکیده زبق دیدکاری
آلتدرکه عورات بیللرینه بغلیوب بربرلرینه جماع ایدرلر آلت رجله مشابه اغاجدن یاخود دریدن
ایدوب اوزرینه قطیفه چکرلر عوراتك عرفی خوفندن زنادن قاچوب بونی استعمال ایدرلر
ابوعاصم بیت مال رئیسان همه بسا ئل وزایر * وان تو بر کفشکر زبهر مچاچنك * شمس فخری
بیت کنداعدای جاهت ماده وتر * زمغز ودست تقل وپا مچاچنك ﴿ مچك ﴾ فتح جیم
فارسیله عدس که مجو وترسك دخی دیرلر هندیلر مسور دیرلر حکیم سوزنی بیت بر آتش
ذظر دل زیرکترین خصم * خوشی بران قیاس که درریزه با مچك ﴿ مچرك ﴾ فتح جیم فارسیله
مجمع الفرسده جیم عربیله مرویدر شجره معناسنه یعنی اجرتسز ایش اشلتمك استادرودکی بیت
چون فرازآید بدو آغازمرك * دید نش بیکار کرد اند مچرك * ابوشکور بیت چنین کفت هارون
مراروزمرك * مفرمای هیچ آدمی را مچرك ﴿ محك ﴾ فتح حاء مهمله ایله اول سیاه طاشدرکه
التونی وکمشی امتحان ایچون اکا سوررلر ابو المعانی بیت بسنك درت روی زردم بسای *
که بهر خلوصم بزن بر محك ﴿ مراك ﴾ فتح راء مهمله ایله ابله واحمق وفریفته معناسنه در
کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿ مرجمك ﴾ معروف حبوباتدندرکه
مجو وترسك دخی دیرلر ﴿ مردك ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله مصغر مرددر کاف
علامت تصغیردر میر نظمی بیت ذزان بزم بود مردك پر سخن * بکوید همین هرچه آید دهن
﴿ مردمك ﴾ سکون را وکسر دال مهملتین ایله ماش دیدکلری غله در وبر معناسی دخی کوز
بیبکی مردمك چشم دیرلر ﴿ مرك ﴾ سکون راء مهمله ایله موت معناسنه در مولانا هاتفی بیت
بود مرك به از زبون زیستن * به از زهرخنده ست بکریستن ﴿ مرلك ﴾ کلید معناسنه در اما
حرکتی اشعار اولنمامشدر وزاء معجمه ایله ده مرویدر ﴿ مزاك ﴾ فتح زاء معجمه ایله ابله واحمق
وفریفته معناسنه در ﴿ مژنك ﴾ فتح زاء فارسیله اغاج کلید معناسنه ﴿ مساك ﴾ فتح سین
مهمله ایله بیوك اغاجلرك دیبندن چقان کوچك فدانلر بعض فرهنکارده ریاحین مثلاو اوتلرك
دیبندن چقان انجه دالّلرینه دخی دیرلر ﴿ مسنك ﴾ سکون سین مهمله وفتح نونله اوچ معنایه
کلور اول قمار اویونی ثانی لاف وکزاف ثالث فرج زنانده اولان لحم زائد معناسنه در کذا فی
فرهنگ جهانکیری ﴿ مشتنك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله
راهزن که عربیده قطاع الطریق دیرلر میر نظمی بیت وجودم بعشقش شده مضمحل * چو
مشتنك خونی زده راه دل ﴿ مشك ﴾ بوزن اشك سکون شین معجمه ایله سقالر صو چکدوکی
بیوك طلوم که اکثر بارکیرلر ایله چکرلر خواجه سلمان بیت میرتم هرشب بمشك دیده آب کوی
دوست * آب مشك هیچ سقا برنتابد پیش ازین ﴿ مغاك ﴾ فتح غین معجمه ایله چقور ودریك
اولان یرکه کو دال دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت تراکربود آب خندق مغاك * نهنکان ماراز دریا
چه باك * استاد عنصری بیت ای دریغا کزین منور جای * زیر تاری مغاك باید شد *
مشاعر از تاریخ تاج المآثر * مثنوی * چنان دان که جان برتن کوهرست * نه زین کیتی از کیتی
دیکرست * درفشنده شمعیست از جای پاك * فتاده درین ژرف تاری مغاك ﴿ مفلوك ﴾
سکون فاء وضم لام ایله درویش بی نوا معناسنه که مفلاك دخی دیرلر میر صدر الدین محمد محتشم کاشی یه

كاشى يه كوندردكى رقعه ده يازمش كه * در آن ضيافت چو هيچ داروغه ويوزباشى ووزير درميان نبود بلكه مجلسى بود مركب ازيك واعظ ويك طبيب ويك معرف ودوشاعر مفلوك ويك طالب علم ونيم سيد ويك شاطر ريش دارانيها تمامى كدايى باشند طريق مكرمت آن بود كه جهت اين هشت كداى بيسروپا كه درمذلت باميزبان شريكند ڤ مك ﭺ ايكى معنايه در اوّل مكيدن لفظندن صيغهٔ امردر ووصف تركيبى دخى اولور حكيم سوزنى * قطعه * كشته زر بخورى تن از كناه پاكتر ازشيراب وشيرمك * شيرمك وپير وجوان عمش * ناله بيفراشته ازقاصرك * ثانى الدهكتوردكارى قصه حربه يه ديرلر مجمع الفرسده بمعنى مكنده اسم فاعل اولور حكيم سوزنى . بيت يابد ز تو جواب نعم سائل نعم * از پيرى نان نخورده تا طفل شيرمك ڤ مكاك ﭺ فتح كافله برسككدركه آدم وحيوان بوغازينه كيدر بعض فرهنكارده سوللك معناسنه مرويدر مكل دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ڤ مكوك ﭺ ضم كافله ايكى معنايه در اول چولاه آلتلرندن برآلتدركه اورتاسى دلك ايكى باشى سورى براغاجدر ايچنه ايلك صارلمش ماسوره يى قويوب بز وقماش طوقورلر حضرت مولانا قدس سره . بيت مانند مكوك كر اندركف چولاهه * صد تار بوبدى نودر تار دكر رفتى * ثانى حيوان صورتنده دوزلمش شراب قدحى معناسنه در ڤ مكيك ﭺ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله مكوك مرقومك معناى اوليله مترادفدر ڤ ملاك ﭺ فتح لامله بوكرلجه يه مشابه حبوبات نوعندن برغله در عربيده فرسته يه ديرلر ڤ منبك ﭺ سكون نون وفتح باء موحده ايله سپوركه ايندكارى اوت كذا فى الاداة امافرهنك ميرزاده بايى مقدم ذكر ايدر ڤ منتك ﭺ سكون نون وفتح تاء مثناة ايله سپوركه اوتى كذا فى فرهنك جهانكيرى ڤ منجك ﭺ سكون نون وفتح جيمله بمعنى برجستن يعنى صجرامق مير نظمى . بيت درآندم همچو آهو كرد منجك * بچالاكى نبوده هيچ بى شك ڤ منجمك ﭺ سكون نون وكسر جيمله بمعنى شعبده بازى يعنى حقه بازلرك كوستردوكى صنايع ڤ منجنيك ﭺ منجنيق مرقوم معناسنه دركه بيوك صپانلر قلعه يه آنكله طاش آتارلر ابو المعانى بيت فلك بسنك ستم را بمنجنيك انداخت * حصار كام هميكرد قلعه كوب مرا ڤ منجيك ﭺ سكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله صنايع مشعبده معناسنه در استاد منجيك . بيت بمنجيك جهاندى مرا ازدرت * بهانه نهادى تو بر مادرت ڤ مندك ﭺ سكون نون وفتح دال مهمله ايله كسادى متاع معناسنه حضرت مولانا قدس سره . بيت رستم وحمزه مخنث پك بدى * علم وحكمت باطل ومندك بدى ڤ منغرك ﭺ سكون نون وضم غين معجمه ايله مصغر منغر مرقوم كذا فى المجمع ڤ مننك ﭺ فتح نون اول وسكون ثانيله براوت رسپوركه ايدزلر ڤ منيك ﭺ كسر نون وسكون ياى تحتانيله مننك مرقوم معناسنه در ابو المعانى بيت ريش بزرك اورا چاروب درخلا بود * كويا منيك رسته درمزبله كيا هيست ڤ مويزك ﭺ كسر واو وسكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ايله اول سياه دانه لردركه وجود انسانده ظاهر اولور مويزه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ڤ مهتوك سكون ها وضم تاء مثناة ايله بمعنى مرده حكيم خاقانى بيت بنكر كه درين خطه چه سحرهميراند * مهتوك مسيحى دل ديوانهٔ عاقل جان * عربيده پرده يرتلق وآچلوب فاش اولق ڤ مهك ﭺ تركيده بيان وغيريده سوس ديرلركه كوكنه بيخ مهك ديلوركه عربيده عرق السوس

واصل السوس وتركيده بيان كوكى ديرلر اصفهان ولايتنده چوق اولور خشونت سيفنه يه وانواع
سعالده نافعدر لغ مهناك ومهنك ع كلاهما بسكون الهاء وفتح النون بمعنى مهتاب لغ مع الكاف
الفارسى * ماترنك ع كسر تاء مثناة وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى كاركه معروف جانوردر
چلپاسه وكرفش وكرپاسه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ ماتورنك ع ضم تاء مثناة
وواو معروف وفتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى سوسمار كذا فى المجمع لغ ماكوك ع ضم كاف
فارسى وواو معروفله حيله وخدعه معناسنه ميرنظمى بيت كند ساده دلانرا مكر وماكوك *
كه سركرده همين باماتم وسوك لغ مانك ع سكون نونله بمعنى ماه نير اصغرك جملهٔ اسماسندندر
استاد عنصرى بيت بكرمى بر آن كوكبه بانك زد * كران بانك بت لرزه برمانك زد * حضرت
مولانا قدس سره بيت خورشيد شرق خاورى دربند كى بسته كمر * مانكت غلام نيك پى الله
ومولانا على * فرهنك زفانكوياده آفتاب معناسنه مرويدر وبو بيته متمسك اولمشدر لكن بو بيتدن
ماه اولمق فهم اولنور شاعر كويد بيت نتابد پيش مهر روى اومانك * كه از شش دانك حسن
اوست يك دانك لغ مدنك ع فتح دال مهمله وسكون نونله اغاج كليد دندانه سى معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بيت كون خرى دم خرى كيردرد * زانكه كليدان نبود بى مدنك
وكليد مفتاحى معناسنه خواجه سلمان بيت نيزهٔ شاه بهر جاكه رسد بكشايد * سر آن نيزه
مكر بود رفتحست مدنك * شمس فخرى بيت نه كله را به بيابان بود نياز شبان * نه خانه را
بمواضع بود نياز مدنك * بو بيتدن كليد فهم اولنور بعض فرهنكارده دمور كليد پريسى مرويدر
لغ مرنك ع فتح راء مهمله وسكون نونله هندوستانده بر قلعه آديدر كذا فى فرهنك جهانكيرى
لغ مشنك ع فتح شين معجمه وسكون نونله بر مشهور راهزن آديدر وشنك نام بر رفيقى وار ايدى
شمس فخرى بيت زدزد وراهزن اطراف ملك كرده چنانك * كه محو شد زكتب نيز نام شنك
ومشنك لغ ملنك ع فتح لام وسكون نونله مرد مجرد وسر وپا برهنه معناسنه شاه داعىٔ شيرازى
بيت صفات نور تو روى رخان بسته نقاب * صفات ظلمت تو زنكيان عور وملنك * مولانا كاتبى
* قطعه * منال كاتبى از سنكلاخ وادىٔ فقر * ملنك دار بپايان براين طريق ملنك * ميار
عذر كه ره دور ومركبم لنكست * كه عذر لنك نبايد ز رهروان ملنك * ملنك ثانى نهى حاضردر
آ قسمه ديمكدر ومجمع الفرسده بمعنى بيهوش شد استاد لبيبى بيت زجا جست چون آتش بيد رنك
دل از بادهٔ عشق مست وملنك لغ منك ع سكون نونله يدى معنايه كلور اول طرز وروش
مولانا پندار رضى بيت بت چينى بنيك ومنك آسا * كله كيلى وكردن ديلم آسا * ثانى تحفة
الاحبابده قمار معناسنه دركه قمار بازه منكباز ديرلر حكيم سوزنى بيت دنيا قمار خانهٔ ديوست
واندرو * ماه فكيان كران واجل نقش بى منك * قريع الدهر بيت نه شكيبند زلوس
ونه شكيبند زنخش * نه شكيبند زلاف ونه شكيبند زمنك * شمس فخرى بيت كه مقامرادناى
بند كانش نهند * عقود لعل ولالى بوجه دستهٔ منك * ثالث بذر بنج اغاجى عضا تزئ رازى
بيت چرچر كنند همه چو خر دروز تا بشب * مانند تخم منك بود مايهٔ صداق * حكيم سوزنى
بيت خر منك خورده كوبى ديوانه شد بشعر * خر زهره خورده بودى بارى بجاى منك * رابع
بمعنى كياه حكيم خاقانى در صفت الوان نعمت كوهسار بيت منكش بكليم كيميا بخش * خاكش

خاکنی بسیح تو تیا بخش * خامس ادات الفضلاده بمعنی دهان دره یعنی خمیازه که غلبهٔ خواب
وخمار وکاهلکدن عارض اولور سادس دزد راهزن سابع اشکیل ووغا معناسنه در وکسر میمله
ممر آب که کنك دخی دیرلر ﴿ منلاك ﴾ سکون نون وفتح لامله درویش وفقیر سر وپا برهنه
معناسنه در ﴿ مع اللام * مازل ﴾ کسر زاء معجمه ایله هندوستانده بر طاغ آدیدر منوچهری
بیت آن کرکی با کرکی کوید سخن ترکی * طوطی سخن هندی کوید بکهٔ مازل ﴿ ماکول ﴾
ضم کاف وواو معروفله فرهنك وفاییده بسیار خوار معناسنه علی قرط بیت قلیه کردم زوه
آوردم به پیش * تا بخوردند ان دو ماکول نهنك * بو معناده شمس فخری کاوینده روایت
ایلیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت بهر ماکول تا بکی داری * خلق جانرا زغصه در ماکول *
فرهنك میرزاده ضم لامله بمعنی شکم بنده وادات الفضلاده ماکول بمعنی غلام بزرك مسطور در
﴿ مال ﴾ بمعنی آرام ومانند ودستمال معناسنه ومالیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف
ترکیبی اولور کوشمال ودستمال کبی ﴿ مالامال ﴾ هر نه که زیاده طلو اوله شمس فخری بیت
کرفته عرصهٔ فکرم ثنات میلا میل * کشیده طبع جام هوات مالامال ﴿ مالول ﴾ ضم لام
وواو معروفله مرتبهٔ بزرکی بولمش غلام یعنی بر خانه ده پرورده اولوب سائردن اشبه وجملهسنك
اولوسی اوله ﴿ ماهول ﴾ ضم ها ایله طوزاق دام معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ماهیٔ کولهٔ
سازان بالغی که طتلو صولرده حاصل اولور ﴿ محفل ﴾ سکون حاء مهمله ایله مجلس ومجمع
عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر خواجه حافظ بیت همه کارم زخودکامی بیدنامی
کشید آخر * نهان کی ماند آن رازی کز وسازند محفلها ﴿ محمل ﴾ سکون حاء مهمله ایله بنیلن
دوه ویوك وهودج دیدکلری بر محافه که یا اکثر یوکلنور خواجه حافظ یوك معناسنه بیت مرا
در منزل جانان چه امن وعیش چون هر دم * جرس فریاد میدارد که بربندید محملها ﴿ مرغول ﴾
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله بش معنایه کلور اول پیچ وتاب معناسنه در که پیچ وتابی
اوله وخی سبیله موی وزلف وکاکل معنالرینه در مثال زلف شمس فخری بیت چندباشی
برای شهوت وحرص * پای بسته بطرهٔ مرغول * حکیم سنایی بیت جعد مفتول جان کسل
باشد * زلف مرغول غول دل باشد * حضرت مولانا قدس سره بیت شانه کن مرغول زلفش
با کلاب * کرد بفشان از رخ چون آفتاب * مثال موی کیسو شیخ نظامی بیت بتن بر یکی
آسمانکون زره * چو مرغول زنکی کره بر کره * مثال کاکل خواجهٔ کرمانی بیت کج نهاده کلاه
از مستی وبکشوده قبا * جام می بر کف ومرغول مسلسل بر دوش * ثانی خط خوبان معناسنه
نوعا بونده دخی پیچ وتاب بولنور کمال اسمعیل بیت تا که مرغول خطت دیدم ومعنیٔ لطیف *
پس از این باد نیامد کل وشمشاد مرا * ثالث بمعنی آواز حکیم خاقانی بیت تو ودست دستان
ومرغول مرغان * که از غول صد دست دستان نماید * رابع بمعنی نغمه شاه قاسم انوار بیت
خدایا که ز واعظ سؤال فرماید * که بدکراهت الحان چرا کند مرغول * خامس بمعنی
نشاط وخرمی سیف اسفرنکی بیت آن دمی کو سخن از سکرهٔ مرغول کند * از بحالات ز تن
سکرهٔ بکشاید خوی ﴿ مشکل ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف عجمیله بمعنی دزد وراهزن کذا فی
الاداة ﴿ مکل ﴾ فتح کافله صولك که مکك وزلو ودیوچه دخی دیرلر صولرده حاصل اولور

فتح

اوزون وسیاه قورتدر انسانه یاپشوب قانن ایچر وحیوانات صوایچرکن بوغازینه کیدوب یاپشور شمس فخری * قطعه * دشمن پادشاه عادل دل * باددایم بنیغ غم بسمل * در مجاری حلق اوکشته * آب خونخوار وجانستان مکل ٭ ملال ٭ الم وغصه وانقباض طبیعت معناسنه اسم مصدردر ملالت کبی ٭ ملول ٭ المناك وغمناك معناسنه اسم مفعولدر بو ایکی لغت عربیدر ٭ منبل ٭ سکون نون وفتح باء موحده ایله کاهل وتنبل معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت خدایا دست مست خودبکیر ارنی درین مقصد * زمستی آن کند باخودکه درسستی کند منبل * مجمع الفرسده بد اعتقاد معناسنه درکه اورامنبلم دیرلر یعنی اعتقادندارم دیمکدر کذا فی المؤید ٭ مندل ٭ سکون نون وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول دائره عزیمت ارواح یعنی عزایم خوان عزیمته اشتغاللری محلنده اطرافنه دائره چکوب ایچنده اوتوروب عزایم اوقورلر شمس فخری بیت کودتسخیر انس وجن وپری * بی عنانی نشستن مندل شاه طاهر بیت بلبل نغمه سرا پیر عزایم خوان شد * کل پری دائره صحن کلستان مندل * ثانی عودخام بو ایکی معنایه دخی منده دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت ازبرای قوت دل کر بخوری بایدم * صندل ومندل نیایم غیر چوب ارس وتاغ * زکریا بن محمد بن محمود عجایب البلدان نام کتابنده ذکر ایدرکه مندل هندوستانده برشهردرکه آنده عود غایت چوق اولدیغندن عود مندلی دیرلر اما عود اراضی سنده بتمز عودك حاصل اولدوغی یر ماوراء خط استوا ده برجزیره واردر اول جزیره ده عود اولوب بامرالله تعالی اغاجی قریلوب دریایه دوشر دریادن شهر منده کلور اکر اغاجی یرندن یاش قوپمش ایسه آکا قامرونی دیرلر اکر قوری قوپمش ایسه مندلی دیرلر ثقیل ومصمت اولانی اعلا اولور هندی لسانده مندل برنوع دهله دیرلرکه برآدیده بکاوجه‌در ٭ منزل ٭ خانه وجای نزول ومهمانخانه یه دیرلر ٭ منزیل ٭ سکون نون ویای تحتانیله خانهٔ ویران ابوالمعانی بیت منزل دوستان معمورباد * منزل دشمنان شود منزیل ٭ منغرل ٭ سکون نون وراء مهمله وضم غین معجمه ایله پول ریزه که منغردخی دیرلر ٭ منکل ٭ سکون نون وضم کاف له دزد رهزن معناسنه شنکل دخی دیرلر عربیده حرامی وقطاع الطریق دیدکلریدر هندی لسانده منکل خوشحالی وطرب وشادی معناسنه در ٭ مهانل ومهانول ٭ کلاهما بفتح الهاء وضم النون افیون خالص معناسنه در حکیم سنایی بیت خودحال دکر خلق چکویم که زسودا بودم چوکسی کرخورد افیون مهانل ٭ مهول ٭ ضم ها ایله طوزاق که ماهول دخی دیرلر ٭ مع المیم ٭ ماتم ٭ فتح تاء مثناة ایله یعنی سك ماده یعنی دیشی کوپك عربیده یاس ونوحه معناسنه در ایکی معنایه ترتیب اوزره میرنظمی بیت بخوید کیرکاینده چوماتم * نمی باید اکرماند بماتم ٭ مام ٭ مادر معناسنه مولانا کسایی بیت ایدون فروکشی مجوشی این می حرام * کویی که شیرمام زپستان همی مکی * حکیم شیرازی بیت نیست شیرسود مند ازشیرمام * لیك آغوزش پدنست اند رامام * حکیم انوری درظلم جماعت غزان کفته بیت شادالا پدرمرکنه بینی مردم بکرجز دررحم مام نیابی دختر ٭ ماه سام وماه سیام ٭ کلاهما بکسر الهاء وفتح السین المهمله حکیم مقنع شعبده ایله پیدا ایتدیکی ماهه دیرلرکه آلتمش کیجه یه دك هر کیجه شهر نخشب قرینده صیام دیرلر بر طاغدن بر قیودن چیقوب دورت فرسخ یره دك ضیا ویردی استاد رودکی بیت نه

نه ماه سیام ونه ماه فلابه * که اینت غلامست وآن پیشکار ع ماه علم ع کسرها ایله سنجق باشنده
اولان آلتون یالدزلی نسنه که ماه هلال کبی ایدرلر مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل
سمند * زماه علم آسمان باند ع مختوم ع سکون خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله ماوراء النهرده
آیوبه دیرلر عربیده مهرلو دیمکدر ع مردم ع اوج معنایه کلور اول معروف آدم معناسنه ثانی
انسان که عربیده کی مخلوق معناسن افاده ایدر انسانك هم مفردینه وهم جمعنه که مردم ومردمان
عربیده کی خلق وخلایق کبیدر امیرخسرو بیت نشاید هیچ مردم خفته درکار * که در پایان
پشیمانی دهد بار * وله ایضا بیت اگر مردم صفات صنع اوکوید بدان ماند * که درد ریافتد مور
وحدیث آشنا کوید * شیخ سعدی بیت سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان گرفت
ومردم شد * بومعنی فارسیده جائز اولدوغی کبی عربیده وترکیده دخی هم مفردنه وهم جمعنه
استعمال ایدرلر ثالث کوز ببکی معناسنه در شاعر بیت ترا در دیده جا کردم که از مردم نهان باشی
ندانستم که آنجا هم میان مردمان باشی * عربیده دخی کوز ببکنه انسان العین دیرلر خواجه سلمان
بیت مملکت را مردم عینی وعین مردمی * سلطنت را درة التاجی وتاج سروری ع مرزوبوم ع
سکون راء مهمله وزاء معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول سنور وسرحد ثانی وطن
اصلی معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه بیت نکهبان کشتم اکنون مرزوبوم را * که مرزوبوم
من نباید بخاطر ع مرهم ع معروف عوام ملهم دیرلر میر نظمی بیت زخم دل را لطف او مرهم شود
لیك در خواست کردن مرهم شود * عربیده دخی مرهم دیرلر ابن النحاس بیت حیث لی شغل
باجفان الظبی * ولقلبی مرهم منها وجرح ع مریشم ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح
شین معجمه ایله جراحت اوزرینه بغلنان مرهم وبز وعلاج هر نه ایسه کذا فی فرهنگ جهانگیری
ع مکارم ع فتح کاف وکسر راء مهمله ایله بر طاغ آدیدر منقولدر که هر رمضان شریف اولنده
مذکور طاغده قدرتدن آتش ظاهر اولور عربیده احسان معناسنه در جمعدر ع ملغ وملهم ع
سکون لام وفتح غین معجمه وها ایله هر دو بمعنی مرهم کذا فی المؤید ع موسم ع سکون واو وکسر
سین مهمله ایله معروف فصل وزمان وبازار سنوی محلی معناسنه فارسیده وعربیده مستعملدر
ابو المعانی بیت فصل بهار وموسم گل آمد وجهان * پر ذوق وعیش گشت بخانه نشین چرا *
ع مهدم ع سکون ها وضم دال مهمله ایله قوروغی بیاض بر قوشدر مولانا هلالی بیت
کرده پرواز نامه وانجم * دم بدم سوده وشده مهدم * امیرخسرو بیت که کنی نسر چرخ را مرغش
که کنی زاغ شام را مهدم ع میم ع فتح یای تحتانیله بر مقام آدیدر کذا فی المؤید ع مع النون ع
ع ماپروین ع بر کوکدر خرما قدر اولور اما اوجی سوری اولور وکندو سیاه ایله سرخ
میاننده در اعلاسی وصحیحی بر طرفن قوپاروب کاغده سورنجه بنفشی رنك اولور دفع سمومات ایدر
ویرقیراطی اعلا نیشاط ویرر ماپروین وماه پروین دخی دیرلر عربیده جدوار دیدکلریدر طبیب
یوسفی بیت نیست جدوار غیر ماپروین * که ملطف بود چو پوزیدان ع مابون ع ضم باء موحده
ایله حیز ومخنث معناسنه بر علتدر بعض کسه لره عارض اولور تا کندو یی یفعلتمه نجه راحت
اولمز شمس فخری بیت بلفظ یکسون ویبوسته تا بود یکسان * همواره تا که نیاید حمیت از مابون
عربیده قصر الغلله مشهوردر ع ماچان ع فتح جیم فارسیله طیانق معناسنه در قیاس بوایدی که

جمع ماج اولایدی اما مفرد مقامنده استعمال اولنور مژکان کبی دیار عجمده بر اصطلاحدر کنهکارعذرین دیلمکه دیرلر موردی بویله درکه مکتبده اطفالك بری سبقنی بلمسه اکا برنسنه آلدردوب اطفال جمله تناول ایدوب سبقنی تعلیم ایدرلر اول دخی ایلغ اوزره طوروب عذرین دیلر اکا پای ماچان دیرلر ﯕ ماخان ﭺ فتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول شهر مرو مضافاتندن برقریه اسمیدر ثانی فرهنك جهانکیریده چین پهلوانلرندن بر پهلوان اسمیدر مجمع الفرسده حاکم چین نامیدر ﯕ ماخن ﭺ فتح خاء معجمه ایله یعنی ناپاك ودون همت ومردم دوروی ﯕ مادرزن ﭺ قاین آنا یعنی عورتك آناسی عوام ماد زن دیرلر میرنظمی بیت
چومادرزن نبوده نیك خصلت * که ندهد هیچ داماد عیش وراحت ﯕ مادیان ﭺ کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیه ایله قصراق عربیده فرس وحجره ترکیده یوند دیرلر میرنظمی بیت سوار مادیان بودست آنروز * همه اسبان لشکرشد جهانسوز ﯕ ماذریون ﭺ فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله وضم یای تحتانیه ایله برصاری چیچکدر اور تاسنده سیاهی اولور ترکیده قره کوز دیرلر نعمة الله بونك شرحنده حشر دیرلر براوتدر ولایت کرمانده چوق اولور ترشی سن ایدرلر دیمشدر ﯕ ماراسپندان ومارسفندان ﭺ کلاهما بسکون الرا والسین المهملتین اوچ معنایه کلور اول شهور شمسیه نك یکرمی طقوزنجی کونی اسمیدر ثانی یوم مزبورك تدبیر امورینه موکل اولان فرشته نك نامیدر ثالث بر موبد موبدان آدیدر الف ونونسز ماراسپند ومارسفند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯕ مارافسان ﭺ سکون را وفا وفتح سین مهملتین ایله افسونکری ماره دیرلرکه افسون ایله ماری طوتوب حبس ایدرلر مارافسا ومارافسای دخی دیرلر کذا فی المجمع ﯕ ماران ﭺ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آهنکران ثانی جمع ماردر ﯕ ماربین ﭺ سکون راء مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله اصفهان مضافاتندن اللی سکز پاره قریه یی مشتمل برناحیه اسمیدر ودیرلرکه مزبور ناحیه ده اولان قریه لرك باغ وباغچه لری کثرتندن بر برلرینه متصل اولوب ناحیه تماما بر باغ اولمق اوزره مشهوردر شاعر بیت ماربینی که نسخهٔ ارم است * آفتاب اندرو درم درم است ﯕ مارستان ﭺ کسر را وسکون سین مهملتین ایله بیمارستان لفظندن مخففدر بیمارخانه معناسنه ومار بیمار معناسنه کلدوکنك ذکری مرور ایلدی مولانا جامی بیت بردش ازقصر چون نکارستان * همچو دیوانکان بمارستان * ودخی ییلانی چوق یره دیرلر ﯕ مارکران ﭺ کسر راء مهمله وفتح کاف ایله زهرناك وشدید ییلان که مارکرزه دخی دیرلر ﯕ مازنین ﭺ سکون زاء معجمه وکسر نونله برکمسنه نك آدیدر وبرعورتی وارایدی مازینه نام منقولدرکه هندوستان توابعندن ستنکونه نام برجزیره ده اریله عورت یالکز ایکیسی برعظیم حصار یاپوب ایچنده آنجق برکنبد بنا ایلمشلر حصارك هر برطاشنی وکنبدك هر برعودینی یوزنفر آدم یرندن قالدره مز اول مکانده دعا مستجابدر دیرلر حکیم اسدی بیت بهندوستان نام آن مردوش * بدی مازنین مرد مازینه زن ﯕ مازندران ﭺ فتح زاء معجمه ودال وراء مهملتین وسکون نونله برواسع مملکتدر مولانا هاتفی در تیمورنامه * مثنوی * ولی والئ ملاء مازندران * نهاده بسر افسر سروران * بجنبید ازجا بخیل کران * به تسخیری دیو مازندران * قدیم الایامده دیوسکناسی اولدوغی مشهوردر ﯕ مازن ﭺ فتح زاء معجمه ایله

ایله ارقه نك اورته كوكی عربیده صلب دیرلر ﴿ مازون ﴾ ضم زاء معجمه ایله مازو معناسنه در
عربیده عفص دیرلر ﴿ ماغون ﴾ ضم غین معجمه ایله اثواب خانه عربیده اثاث البیت ومتاع البیت
دخی دیرلر میرنظمی . بیت چو زن هردم رود از خانه بیرون * نه ماند اندرون خانه ماغون *
﴿ ماكان ﴾ بوزن پاكان ایكی معنایه كلور اول حكام ولایتدن برینك آدیدر كه باباسنه
كاكی دیرلر ایدی هندوستان حاكملرندن ایدیلر ثانی بر ولایت آدیدر كه خلقنك اكثر سلاحی
زوپین اولور حكیم خاقانی . بیت سلاحت بهر دین مهتر كه زنبور از پی شهدی * چو كیلی كوردین
پوشست وزوپین كرده ماكانی ﴿ ماكیان ﴾ كسر كاف وفتح یای تحتانیله طاوغه دیرلر خانكی
اولسون دشتكی اولسون مولانا هاتفی بیت نه بال عقابان پر تیر كیر * پر ماكیان نیست درخور تیر
عربیده دجاجه وچغتاییده تاووغ دیرلر ﴿ مالیدن ﴾ كسر لام ایله اوومق وسورمك معناسنه كه
عربیده دلك وفرك دخی دیرلر چغتاییده یوقاغ دیرلر ﴿ مالین ﴾ كسر لام ایله سوللك معناسنه كه
بالیز دخی دیرلر ﴿ مامیران ﴾ كسر میم وسكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادویه دن بر دارودر
﴿ مان ﴾ طقوز معنایه كلور اول ضمیر متكلم مع الغیر اداتیدر حالت جرده بر اسمك مضاف
الیهی اولمق اعتباریله حكیم اسدی بیت ره نیك وبد كشته تخم ماست * خرد كشتی وتوشه
مان را سراست * ثانی حالت نصبیده بر فعلك مفعولی اولمق اعتباریله حكیم فردوسی . بیت كه او
داد مان بر دان دستگاه * ستایش مر اورا كه نمود راه * ثالث ماندن لفظندن صیغه امر
اولور اصحی حرف باء موحده دخولیله بمان دیرلر حكیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ كه اسفندیار
نفرمود مان رامش ومیكسار * رابع وصف تركیبی اولور خانمان كبی اما بو معناده كاهی
یالكز مان دیرلر حكیم اسدی بیت وزین راه دشوار كم هست وبیش * بروشاد زی میهن ومان
خویش * بو ایكی صیغه دن قطع نظر بعض تراكیبده دخی صفت استعمال اولنور دور مان
وخور مان كبی خامس بكذار معناسنه استعمال اولنور سادس اصحاب فرهنكلردن بعضیلری
خانه معناسنه كلور دیدیلر بو قولی مؤید حكیم اسدی * مثنوی * یكی مایه در بود بازاركان *
شد از كاروان دوست با پهلوان * چو آمد بر میهن ومان خویش * ببردش بصد لابه مهمان
خویش * سابع اثواب خانه معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * در جسم من
جان دكر در خان من مان دكر * با این من آن دكر زیرا بان پی برده ام * خانمان مذكور ایكی
معنایی جمعله در ثامن مار معناسنه در كلور حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * چون خدا
خواهد كه پرده كس درو * میلش اندر طعنه پاكان درو * چون خدا خواهد كه مان یاری كند *
میل ما در كریه وزاری كند * تاسع بلا وزحمت معناسنه دخی كلور دیدیلر زبان هندیده ایكی
معنایه در بری عزت وبری قبول معناسنه در ﴿ ماندن ﴾ سكون نون ایله قالمق معناسنه مصدر در
لكن لازم ایله متعدی بیننده مشتركدر شیخ سعدی . بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندكی
ماند وخواجه غره هنوز * بونده اولان ماند متعدیدر زیرا معناسی آفتاب تموز برف عمردن
ازقودی دیمك اولور كلستان شارحلری ظن ایتدكلری كبی دكل محل دقیقدر ﴿ مانستن ﴾
كسر نون وسكون سین مهمله ایله بر نسنه نك صفتی اولمق مانیدن كبی شرفنامه ده مانیدن بسان
چیزی كشتن وكذاشتن ورها كردن معنالرینه ذر چغتای لسانیده اوخشاماق دیرلر بكزر

معناسنه اوخشاشمق دخی دیرلر بو بیتده نهی حاضری واقع اولمشدر میر علیشیر بیت نیرد ذوق
مجنون که مین دیکدی پسین آنی ای خرد * عقل وهوش اهلینی بیردیوانغه اوخشاتما کوب *
کوب چوق دیمکدر ك مانوشان ع ضم نونله ایرج قتلندنصکره منوچهرک اناسی اختفا
ایتدوکی طاغك آدیدر مانوش دخی دیرلر ك مانیدن ع کسر نون وسکون یای تحتانیله ایکی
معنایه‌در اول ماندن کبی بکزمك معناسنه متعدی اولور شمس فخری بیت خردسنطر نج
دانش باخت باشاه * ولی حال نخستین دست ماند * ثانی مانستن معناسنه استاد لطیفی
بیت چند انکه بیاراست مه نام جمالش * درجلوه بخورشید جمال تو بماند * چغتایده
بو معنایه اوبکانمك دیرلر بو عبارت ترکیده دخی استعمال اولنور میر علیشیر بیت قامتینکغه
سرو تقلید ایلابان تابدی شکست * بو سزادر کرکیه سروسهیغه اوبکنور ك ماهان ع
کرمان توابعندن بر قصبه‌نك اسمیدر برشاعر شاه نعمة الله ولی حقنده دیمشدر بیت دردکن
دست وخرقه درماهان * تاج بخشند اینچنین شاهان ك ماه برکوهان ع مصنفات باربد
خسرودن برلحن اسمیدر شیخ نظامی بیت چولحن ماه برکوهان کشادی * زبانش ماه برکوهان
نهادی * قاضی عثمان پیرقی بیت من ازفراق تو پرغم توشاد باهمه کس * همیزنی بشب وروز ماه
برکوهان ك ماه پروین ع جدوارد رکه ماپروین وماپرپین دخی دیرلر کیفیتی برقاج دفعه ذکر
اولندی ك ماهیان وسالیان ع یعنی آیلر ویللر جمع ماه وسالدر کذا فی المجمع بو معنایه
حکیم فردوسی بیت برآمد برین بر بکی ماهیان * برنجی نه بستند هرکز میان * وسالیان
فرهنك میرزا ابراهیمده برشهر آدیدر شروان مملکتنده واقعدر ك ماهی دان ع یعنی حوض
خانه استاد فرخی بیت همیدون کوش اندر ژرف ماهی دان تو بودی * بخلوت هرشبی حور
دکرمهمان تو بودی ك ماهی زرین ع برنوع بالقدر قومده حاصل اولور اولقدر قوتلودرکه اون
ذراع یری دلوب اشاغی کیدر اطبا آنی سقنقور بدل ایدرلر ولایت سندده چوق اولور مشرف
سفروه بیت ای تنم ماهی زرین وره عشق توریك * وی دلم تیهوی خونین وغمت بازنی *
ك مایون ع ضم یای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدکلری کاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر
ك مبهن ع سکون باء موحده وفتح هایله اوج معنایه کلور اول جای آرام معناسنه درا بو المعانی
بیت جهان بکشت ونیافته بغیر خاك دزت * دل غریب وحزین جای راحت ومبهن * ثانی
بمعنی زاد وبوم یعنی وطن اصلی وله بیت بدل نیامده هرکز خیال فکر وطن * اکرچه دورشده
چند سال ازمبهن * ثالث بمعنی مهمانخانه وله بیت کنی ضیافت عام ازکمال جود وکرم * شده
آستان تراچون برهروان مبهن * وخانمان معناسنه ده مرویدر ك متین ع محکم واستوار معناسنه
میر نظمی درصفت قلعه بیت سرکشیده باوج علیین * کس ندیده چنین حصار متین *
ك مجن ع فتح جیمله برنوع کوچك قلقاند راغاجی وچبوغی اولمز خواجه سلمان بیت ازشرف
قدرت قدم مالیده برفرق زحل * دروغار محنت سنان ساییده برقلب مجن ك محیدن ع کسر
جیم فارسیله درت معنایه‌در اول چمد بکلمك وبو قلمق وقاورامق وسرعتله کتمك معنالرینه ك مخران
سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بردیر نصارادر حکیم خاقانی بیت من وتاجرکی ودیر مخران
دربقراطیانم جاو ماتجا ك مخیدن ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله درت معنایه‌در اول

اول د پرتمك ابوشكور بيت سبك پير زن سوى خانه دويد * برهنه در اندام اوبر خيد * ثانی
ادنى حركتله آهسته ارغمق ثالث دترتمك رابع اور پرمك معنالرينه در ق مدن ع فتح دال مهمله
ايله نشاط وسرور وانبساط ايله كتمه ديمكدر شاعر بيت بارولايت بنه از پشت خويش *
پيش بدين شغل متازومدن ق مدهون ع سكون دال مهمله وضم ها ايله دباغت اولنمش درى
حكيم اسدى بيت صدو بيست كردون همه تيك وترك * دوچندان سپرها زمدهون كرك *
ق مدين ع سكون دال مهمله وفتح ياى تحتانيله درياى مغرب ساحلنده واقع برشهرك نامى در
منوچهرى بيت رسد دست تو از مشرق بمغرب * زاقصاى مدا ين تا بمدين ق مراغيدن ع
فتح راء مهمله وكسر غين معجمه وسكون ياى تحتانيله آغنه مق يعنى ارقه اوزرينه ياتوب صاغنه
وصولنه دونمك معناسنه در ق مرجان ع ايكى معنايه در اول اوكى اوغل معناسنه در شمس
فخرى بيت خدايكانا شعرم كه هست سحر حلال * حرامزاده بود هركه خواندش مرجان *
ثانى معروف قرمزى طاشدر ديار مغربده بتر غواصلر طالوب چقارد قلرى محل بيا ضدر
اوجاق تو تونه آصارلر طوردقچه قزارر ق مردافكن ومرداوزن ع كلاهما بسكون الراء والدال
المهملتين پهلوان وبهادر معناسنه وكسكين وپرزور اولان شرابه ده مردافكن ديرلر ق مردكيران ع
برجشن آديدر مغان ماه اسفند ارمذك آخرنده بش كون جشن ايدرلر بو بش كونده عورتلرى
واولادلرى هرنكه آرزولرى وار در طلب ايدرلر وتسلط كوسترلر بو اجلدن مرد كيران تسميه
ايتمشلر بو كونلرده طلوع شمسدن غروبه دك دفع هوام وحشرات ارض ايچون رقعه يازرلر اول
رقعه يه ده دير لر رقعهٔ كژدم ذيلنده شرحى مرور ايلدى ق مرزبان ع سكون راء مهمله وزاء معجمه
وفتح باء موحده ايله سرحد بكى واصل تركيبندن سنور بكجيسى فهم اولنور شمس فخرى بيت حبذا
ملكى كه باشد روز وشب * عدل وانصافش در آنجا مرزبان * حكيم فردوسى بيت چه
دركابل اين داستان فاش كشت * سر مرزبان پرز پرخاش كشت * شيخ سعدى بيت دران
مرز كان مرد دينداربود * يكى مرزبان ستمكار بود * عربيده مهتر مغان معناسنه در آنلره مرزبان
ديرلر جمعى مرازبه در ق مرزغن ع سكون راء مهمله وفتح زا وغين معجمتين ايله ايكى معنايه در
اول كورستان يعنى مزارستان شاعر بيت هركرا رهبرش زغن باشد * منزل او بمرزغن باشد
ثانى آتش معناسنه در حكيم سنايى * قطعه * اى هميشه دل بحرص وآز كرده مرتهن * داده
يكباره عنان خود بدست اهرمن * هيچ نينديشى كه آخر چون بود انجام كار * مرغزار آيد
جزاى فعل تو يا مرزغن ق مرزكون ع سكون راء مهمله وزاء معجمه وضم كاف فارسيله آلت
رجل در كذا فى المؤيد ق مرغزن ع سكون راء مهمله وفتح غين وزاء معجمتين ايله كورستان
معناسنه شمس فخرى بيت شاهى كه بر مخالف دركاه خويشتن * وزكينه مرغزار كند همچو
مرغزن * امامى هروى بيت آن جهاندارى كه كشت اندر نبرد * مرغزار زخم تيغش مرغزن
مجمع الفرسده بو معنايه مرزغن منقولدر اما فرهنك وفايى ده مرغزن نقل ايدوب بو بيته متمسك
اولمش استاد رودكى بيت هركرا راه بر زغن باشد * كذر او بمرزغن باشد ق مزدقان ع سكون
زاء معجمه وفتح دال مهمله وقافله قهستانده واقع برشهر آديدر كذا فى المجمع ق مرژن ع فتح زاء
فارسيله بمعنى مجن مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى ق مزيدن ع كسر زاء معجمه وسكون

یای تحتانیه ایله مکیدن یعنی امملك وطاتمق معنالرینه حکیم سوزنی بیت دررخ چون جنبش کردم
نگاهی هرزمان * ازلب چون کوثرش بوسه مزیدم چون شکر * وچیمنك معناسنه مولانا هاتفی
بیت بدندان انکشت غیرت کزید * زمانی کریبان زحیرت مزید ﯩ مسریدن ﯩ سکون
سین ویای تحتانی وکسر راء مهملتین ایله مزیدن معناسنه در طادمق ومکیدن اممك معناسنه
مصدردر ﯩ مسرانیدن ﯩ متعدی مسریدندر ﯩ مسیدن ﯩ کسر سین مهمله ایله یعنی
مجیدن مرقوم ﯩ مفتون ﯩ آلدنمش وفتنه لنمش وکوکل ویرمش معنالرینه مولانا جامی بیت
ای بهر شاهد موزون مفتون * حالت ازمشك خطادیکر کون ﯩ مکسران ﯩ فتح کاف فارسی
وراو سکون سین مهملتین ایله بادزن یلپزه که عربیده مروحه دیرلر شاعر بیت جامه براسلام
چو عریان دیو * پر فرشته است مکسران دیو * خواجه سلمان بیت طوطی لفظ شکرخای
تو برخوان سخن * پر طاوس ملائك را مکسران یافته ﯩ مکیدن ﯩ کسر کافله اممك
معناسنه در کمال خجندی بیت بچین زلف رخت رشك صورت چینست * زوقت شیر مکیدن
لب توشیرینست ﯩ ملان ﯩ فتح لامله یعنی مجنبان حکیم سنائی بیت اینچنین کن نماز وشرح
بدان * ورنه برخیز وهرزه ریش ملان ﯩ ملخودن ﯩ سکون لام وضم خاء معجمه ایله پنبه
آتمق معناسنه در ﯩ من ﯩ اوج معنایه در اول نفس متکلم وحده در عربیده انا معناسنه
چغتای لساننده مین دیرلر کسر میمله ثانی کوکل معناسنه در قریع الدهر بیت یاد همچون روح
حیوانی ومثل مردمك * که میان من درآند رچشم من * ثالث ترازونك شاهینی چدوکی دلکه
دیرلر شیخ نظامی بیت جزاین چشم تو هیچ درخواست نیست * که دریك ترازو دومن راست
نیست * عربیده تشدید ایله اوج معنایه در اول بطمان معناسنه در که بعض دیارده یوزقرق
درهمدر وبعض یرده التیوز درهمدر وبعض ولایتده یدییوز یکرمی درهمدر وبعض مملکتده
طقوز یوز درهمدر وبعض یرلرده ایکی بیك درتیوز درهمدر ثانی کزنکبین که قدرت حلواسی
دیدکلریدر ثالث منتدر ﯩ منش زدن ومنش کشتن ﯩ معده بولانمق که عربیده غثیان
دیرلر ﯩ منش ﯩ کسر نون وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول خوی وطبیعت معناسنه در
ثانی کرم وهمت معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﯩ منکیدن ﯩ سکون نون ویای تحتانی
وکسر کافله سوزی آهسته وزیرلبدن سویلمك حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
این همی منکید اندر زیر زبان * آن اسیران باهم اندر بحث آن * تا موکل نشنود برما جهد * خود
سخن درکوش آن سلطان برد * وله قدس سره * مثنوی * هیچ پنهان می نشد از وی ضمیر *
بود بر مضمون دلها او امیر * بس همی منکید با خود زیر لب * در جواب فکرتم آن بو العجب *
ﯩ منوشان ﯩ ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله نام حاکم پارس در که بر نامدار مبارز
وسرلشکر کیخسرو ایدی ﯩ میدان ﯩ ایکی معنایه در اول جنك معناسنه در شیخ سعدی
بیت اسب لاغر میان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری * دیکر * مصرع * سر فرو آرم که
من هم مرد میدان نیستم * ثانی شراب ظرفی معناسنه در خواجه سلمان بیت نقره خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کمیت را بمیدان در فکن * عربیده معروف
میداندر ﯩ میدن ﯩ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله دسنه الملك وپاك ایتمك معناسنه در

معناسنه در لغ میزیدن لغ اول یای مجهول ثانی یای معروفله بمعنی مزیدن مرقوم لغ میکون
آل رنك وآچق قرمزی رنکه دیرلر استعاره طریقیله لب دلبره ده دیرلر میرنظمی بیت آن لب
میکون یار ودلفریب * کردهان عاشقان باشد نصیب لغ مع الواو * ماده کاو لغ اینك که
دیشی اوکوزدیمکدر ابوالمعانی بیت نیاید کار مرد از دست نامرد * نباشد شیر نره ماده کاوی
لغ مارو لغ ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی مادر مسطوردر ولسان هندیده
موسیقیده بر مقام آدیدر لغ مازو لغ ضم زاء معجمه ایله اوچ معنایه در اول معروف نسنه در ثانی
بمعنی مازن مرقوم ثالث براغاجدر تارلایی سورب دانه یی صاچدقدن صکره آنکله هموار ایدرلر
ترکیده طپان دیرلر لغ ماستو لغ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله یوغرت قوریمی که
ماستونه دخی دیرلر لغ ماشاو لغ فتح شین معجمه ایله جامهٔ پشمینه که درویشان کیرلر ابوالمعانی
بیت هرکز نشود درویش را جامهٔ ماشاو * درویش شو واطلس وخاراو پرن پوش لغ ماشو لغ
ضم شین معجمه ایله الك که پرویزن دخی دیرلر ودخی برنوع کفکیردر حلواجیلر وآشجیلر آنکله یاغ
وبال سوزرلر شاعر بیت زنبوجان شکارت باد دائم * تن اعدای تو مانند ماشو * فتح شین
معجمه وسکون واو ایله یوکدن طوقنمش برنوع غلیظ جامه در فقرا ودرویشان کیرلر ماشا دخی
دیرلر لغ ماکو لغ ضم کافله بمعنی حیله که ماکوك دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت ز آغاز
جبریل آهنجه کار * بفر جام ادریس ماکوزنش لغ مانو لغ سال ملکی دن ماه اوله دیرلر
لغ مایهٔ کاو لغ یای تحتانیله بمعنی ماده کاو مرقوم لغ ماهو لغ ضم ها ایله ایکی معنایه کاور اول
بمعنی زیب وزینت شیخ آزری عجایب البلدانده حیواناتك جمله دن ایلروکیدن وآدم اوکنه کلان
حیوان که عربیده ساعج دیرلر بیت ورزچب اندر آیدت آهو * خوب رو راچه حاجت ماهو *
ثانی حاکم سیستان آدیدر ماهویه دخی دیرلر لغ مرتو لغ سکون راء مهمله ایله سکا وسنی
وسنك ایچون دیمك محلرنده استعمال اولنور لغ مرجو لغ سکون راء مهمله وضم جیمله بمعنی
منجو مرجمك دیمکدر لغ مرزو لغ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله زراعت اولنمش زمین که
مرز ومرزوی دخی دیرلر لغ مرو لغ سکون راء مهمله وواو ایله بوزن سرو اوچ معنایه کاور اول
بر خوشبو اوتدر که مرو خوش دخی دیرلر ثانی چقمق طاشی ثالث خراسان مملکتنده بر شهر عظیم
اسمیدر که مرو شاهجان دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت وزان پس چو از ناقه محمل کشود *
نشیمن شدش ساحل مروررود * بو بیتدن بر نهر آدی اولمق دخی فهم اولنور لغ مسترو لغ
ضم راء مهمله ایله ماذریونك برنوعیدر که هفت برك وخالا دخی دیرلر شرحی خالا لغتی ذیلنده ذکر
اولندی لغ مشو لغ ضم شین معجمه وواو مجهول ایله حبوباتدن برنوعدر ترکیده بورچق دیرلر واو
معروفله ششتن لفظندن نهی حاضردر یومه معناسنه وفتح شین وسکون واو ایله شدن
لفظندن نهی حاضردر اولمه معناسنه میرنظمی بیت مشو تا اینقدر پرجور وغدار * نماند
اینچنین پر کرم بازار لغ منتو لغ سکون نون وضم تاء مثناة ایله برنوع طعامدر مدور خمیر کسونیه
ایچنه قیمه قویوب سینی ایچنده بشوررلر ترکیده منتی دیرلر بسحاق اطعمه بیت قیمه ازبوی بخور
شیشهٔ سرخ پیاز * عود سوز مجمرهٔ منتو منور میکند لغ منجو لغ سکون نون وضم جیمله مرجمك که
عربیده عدس دیرلر حکیم شیرازی بیت بادنك آمد نخود وهم فطیر * دجز و ماش وقول ومنجو

هم شعير ع منو ع فتح نونله نويدن لفظندن نهی حاضر در حركت ايتمه معناسنه شمس فخری
بيت شادبر تخت سلطنت بنشين * بعد ازين بهر كار خصم منو ع مو ع بوزن نو آوازكربه يعنی
كدی آوازی شاعر بيت كربهٔ جان عطسهٔ شير الست * شير بلرزد چو كند كربه مو *
ع مياسطو ع فتح ياى تحتانی وسكون سين وضم طاء مهملتين ايله معبد خانهٔ ترسا كذا فی
الجمع ع مع الهاء * ماچوچه ع ضم جيم فارسیٔ اول وفتح ثانيله بر ظرفدر اوجی سنوری آنكله
اطفال بوغازينه بعض ادويه قورلر ع ماده ع فتح دال مهمله واخفاء هايله ديشی هر نه نك
اولورسه مقابلی نردركه اركك ديمكدر دال مشدده ايله عربيده اصل معناسنه در ع مادرزاده
بر آنادن طوغمش اولادكه بابالری غيری اوله ع ماديانه ع كسر دال مهمله وفتح ياى تحتانی
ونونله قسراق يعنی ديشی آته مخصوص اسمدر ع مادينه ع هر حيوانك ديشی سنه ديرلر معو
قطامی بيت خر نباشد جفت هر مادينه شير * كر نبايد در جهان خود را نظير ع مارچوبه ع
سكون راء مهمله وضم جيم فارسيله بر اوتدر عربيده هليون ديرلر دفع سمومات ايدر حكيم خاقانی
* قطعه * خاقانی آنكسان كه طريق تو ميروند * زاغند وزاغ را روش كبك آرزوست *
كيرم كه مارچوبه كند تن بشكل مار * كو زهر بهر دشمن وكو مهره بهر دوست ع ماركرزه ع
سكون رائين مهملتين وفتح زاء معجمه ايله بر نوع زهرناك بيوك ييلاندركه غايت خشمناك اولور
ييلانه صفتدر منكم ياوز ارسلانه شيرشرزه ديدكلری كبی ياوز ييلانه ده ماركرزه ديرلر شمس
فخری * قطعه * ای شهنشاهی كه تيغت در مصاف * خصم را باشد چو ماركرزهٔ * پيش تيغت كمتر
از روبه بود * هر كجا باشد شيرشرزهٔ ع مارمانه ع سكون راء مهمله وفتح ميم ونونله ييلانه بكزر
ديمك اولور مانند مار معناسنه وديشی ييلان مار ماده معناسنه ع مارمهره ع ارثدرلرك وبعض
بيوك وياشلی ييلانلرك باشنده اولور خرما چكردكی وآندن كيچرك بر مهره در بعض مائی رنك
اولور وبعض آلاجه اولور فوائد وخاصه سی چوقدر ع مارنه ع كسر راء مهمله وفتح نونله
بر اوتدر فرزدن دخی ديرلر ماوراء النهرده كوم وعربيده نجم وحية التيس دخی ديرلر ع ماره ع فتح
راء مهمله واخفاء هايله ايكی معنايه كلور اول دفتر حساب معناسنه كه آمار وآماره وآواز وآوار
دخی ديرلر حكيم اسدی بيت زد رواى ماه هر چه با يست نيز * نوشته ست بر ماره كنج چيز * ثانی
مهره معناسنه در مختاری بيت بخشش جدا ز كنج وقسمت تو * تا كنج بود ومار يادماره ع ماريه ع
كسر راء مهمله اولی وفتح ثانيله بمعنی مادر اندر يعنی اوكی آنا بعض نسخه ده بمعنی دايه واقعدر
حضرت مولانا قدس سره بيت چو آمد كوس سلطانی چه باشد كاس شيطانی * چو آمد
مادر مشفق چه باشد بهر ماريه ع مازه ع فتح زاء معجمه ايله آرقه نك اورته كوكی كه مازن ومازو
دخی ديرلر حكيم سوزنی بيت پشت مازهٔ كاو زمين رسد آسيب * چو در كشم خر خمخانه را ز بر بجاب
ع مازيارة ومازيانه ع كلاهما بسكون الزاء المعجمة وفتح الياء التحتانی بر نوع حلوادر مازياری
دخی ديرلر كذا فی المؤيد ع مازيده ع كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله دايه معناسنه در كه
مازيره دخی ديرلر ع ماستابه وماستاوه ع كلاهما بسكون السين المهملة وفتح التاء المثناة
يوغرتلی شوربا ماستبا وماستوا دخی ديرلر شاعر بيت ماستابه با قناعت خوش بود * از چه
لازم شكری باشد طعام ع ماست مايه ع سكون سين مهمله وتاء مثناة وفتح ميم وياى

ویای تحتانیله یوغرت مایه سنی ﴿ ماستونه ﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله یوغرت قوریسی ﴿ ماسوچه ﴾ ضم سین مهمله وفتح جیم فارسیله بر قوشدر قمری یه بکزر ماسیچه وموسیچه دخی دیرلر مختاری بیت باز چون دیدکه ماسوچه سخن خواهد کرد * برزدش ملامت صاحب زدهان اندر چین ﴿ ماسوره ﴾ ضم سین وواو مجهول وفتح راء مهملتین ایله چلاه آلتلرندن بر اینجه کوچك قامشدر اوزرینه ایپلك صاروب مکیك ایچینه قویوب بزطوقورلر ماشوره دخی دیرلر ﴿ ماسه ﴾ فتح سین مهمله ایله بعض قبیله لسانندهماشیه دیرلر بعض نسخه ده دمور کورك که آتش آلورلر وبعضیلر دمور ایلك دیدیلر ﴿ ماشوره ﴾ ضم شین معجمه وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله ماسوره مرقوم معناسنه در اثیر الدین اخسیکتی بیت خلیل سبکدست ماشوره کن * به هیچ سخن یافت مستوریست * مؤید الفضلاده خام ابریشم که ایلك اوزرینه صاریلور ﴿ ماشوه وماشیوه ﴾ اول ضم شین معجمه ثانی کسر ایله کلاهما بمعنی ماشوی مرقوم که اللك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ماشه ﴾ فتح شین معجمه ایله قصاج ومعروف آلتدر واوکردموری بعض فرهنکرده چلاهلرك اوتدن سپورکه لری اولورطوقناجق بزك ایپلکنی شو پوروب پاك ایدرلر وبعض فرهنکده باجق کوره کی مسطوردر ﴿ مافه ﴾ فتح فا ایله براغاجدر آرقه یه قورلر کذا فی المجمع چو پیست پشت نهند دیو تفسیر ایتمش ﴿ مالکانه ﴾ سکون لام وفتح کاف فارسی ونونله فرهنك جهانکیریده حلوای خشك ودخی بمعنی مالکاء مرقوم ور معناسی دخی قضیب در مجمع الفرسده بر حلوادر یدی نوع پرنج ایله ایدرلر ابو العباس بیته کارمن خوب کردبی وصلت * آنکه بی طمع مالکانه دهد ﴿ ماله ﴾ فتح لام ایله بش معنایه کلور اول تارلایی سوروب اکدکدن صکره هموار ایتدکاری اغاجه دیرلر حکیم سنایی بیت برزکر دفت ونان ودوغ ببرد * ماله وجفت وداس یوغ ببرد * ابو الفرج رونی * قطعه * تا ماله زند هیچ زمین هیچ کشاورز * تا سجده برد هیچ شمن هیچ صنم را * انکیخته از خانه او خواهم شادی * آویخته بادشمن اوخواهم غم را * ثانی دست افزاردر که چلاهلر چو پدن ایدوب ایپلکی آها را یدرلر شمس فخری بیت شود اطلس نیافته چولاه * کرمالد بنام اوماله * اثیر الدین اخسیکتی درصفت اشتر بیت چون عنکبوت چولهه چالاك ونیز تاب * پس بر مثال ماله وکف همچو ریسمان * ثالث بمعنی پروبال حکیم سوزنی بیت سیکی ده بخانه وام شده است * هیچ ازان خوله هیچ ازان ماله * رابع بمعنی مالش سورمکلك معناسنه اسم مصدر اولور ادیب صابر بیت بیرون ازو کشیدم وکفتم که کس ترا * بر کوکه تا بکیرکه دادست ماله * خامس بنا وصواجیلرك اول یدی دموریدرکه آنکله طاش اراسن ودیوار صواسن هموار ایدرلر ﴿ مالیده ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله اسم مفعولدر سورلمش واوولمش معناسنه ﴿ مامونیه ﴾ ضم میم وکسر نونله مشهور حلوادر نشاسته وپرنج اونی ویاغ وشکر ایله بشوروب قاشق ایله طبخه قورلر اصلی عباسیوندن مأمون خلیفه ایچون تصنیف اولنمغله اسمیله تسمیه اولنمش ودخی بالا پوش یعنی اوست کیلن جامه در ﴿ مانده ﴾ سکون نونله اسم مفعولدر قالمش ویورلمش معنالرینه در ﴿ ماننده ﴾ فتح نون اول وسکون ثانیله اسم فاعلدر بکزیجی معناسنه ﴿ ماه ﴾ الثی معنایه در اول قمر معناسنه که سماء اولده واقع بر کوکبدر نیر اصغر دخی دیرلر کنده وذاتنده نور وضیاسی اولمیوب لکن بر جانبی کثیف

وبرجانبی غایت مجلا درآیینه مثال نور وضیاسنی شمسدن اخذ ایدر خسوف واقع اولدقده یعنی آی طوتلدقده جرم کرهٔ ارض شمسله آنك ماینننده ظل حائل اولور بو حالت شمس تحت الارض واقع اولدقده عارض اولور یعنی زمین شمسدن اکتساب نور وضیایه مانع اولمغله خسوف کلی واقع اولور یعنی قمر شمسه منطبق اولمامغله علی حاله قالور واما خسوف جزوٴیده انحراف ایله واقع اولمغله نه مقدار بر ینه نور واصابت ایتمز ایسه اول مقدار جرمی منخسف اولور اما کسوف واقع اولدقده یعنی کون طوتلدقده شمس وسط السماده ایکن جرم قمر منطبق اولمغله یعنی جانب مجلاسی طرف شمسده وجانب کثیفی طرف ارضده بولنوب شمسك شعاعنه مانع اولور لکن کسوف کلی جمیع وجه ارضده واقع اولمق محالدر زیرا جرم شمس اهل هیأت قتلرنده یوز آلتمش کرهٔ ارض مقداری وجرم قمر برقولده اوتوز ایکی وبر روایتده اوتوز التی کرهٔ ارض مقداریدر اول اجلدن شمسك تمامه نور وضیاسنه مانع اولهمز کسوف کلی اولدوغی بعض اقلیمده در وکسوف جزوٴی اقالیم آخرده اولور وبعض اقلیمده اول محل اصلا نه کلی ونه جزوٴی کسوف واقع اولهمز حرکت ذاتیه سببی ایله قاچ ساعت مقابله ده مکث ایدرسه اول قدر کسوف واکر خسوف اولوب بعده منجلی اولور والعلم عندالله ماهك معنای ثانیسی اوتوز کوندن عبارتدر بو دخی ایکی نوعدر که حالا بلاد اسلامیه ده متداول اولان بری سنهٔ قمریه درکه اوچیوز اللی درت کوندر اون ایکی آیه تقسیم اولنمشدر اسملری مرتبه محرم وصفر وباقیلری معلومدر بو آیلرك بری اوتوز وبری یکرمی طقوز کون اولور وبر نوعی سنهٔ شمسیه درکه اوچیوز آلتمش التی کوندر بو دخی اون ایکی آیه تقسیم اولنمشدر اسملری فارسیده باشقه ویونان لساننده مارت ونیسان وباقیلری کبی وروم اسماننده آذر وآیریل وباقیلری کبی بو آیلرك بری اوتوز وبری اوتوز براولور بو ایکی سنه نك بربرندن تفاوتلری سنه ده اون کوندر زیرا شباط یکرمی سکز کوندر بوتقدیرجه اوتوز ایکی سنه ده بر سنه تفاوت ایدر ودیار عجمده متداول اولان شهور بونلره مخالفدر که آنلرك سنه اعتبارلری ماه محرم ویاخود ماه آذر اولمامغله بونلره مطابق کلمز آنلرك رأس سنه لری نوروزدر وآیلرینك آدلری بونلردر ۱ فروردین ۲ اردیبهشت ۳ خرداد ٤ تیرماه ٥ مرداد ٦ شهریور ۷ مهرماه ۸ ابانماه ۹ آذر ۱۰ دیماه ۱۱ بهمن ۱۲ اسفندارمذ وبو آیلرك اوتوز کوننك دخی بر آدلری واردر هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنمشدر بو مذکور اوتوز کونه عجم ماه دیر عرب شهر دیر ترکیده آی دیرلر بو ایکی معنایه سید حسن غزنوی بیت کرد مر سال وماه را ادوار * مهر راسال واموه راماه * بو بیت بی نقط واقع اولمشدر وله ایضا بیت شاها نعال خنك تو هر ماه ماه باد * اقبال رایه پیش ترا راه راه باد * ثالث اسم فرشته درکه قمره موکلدر وتدبیر امور ومصالحکه روز ماهده واقع اولور آکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت خور وماه فرمانبر شاه باد * سرایت زنوز خور وماه باد * رابع ماه شمسی نك اون ایکنجی کوننك اسمیدر خامس یعنی شهر ومملکت تواریخده مسطوردر که حذیفه رضی الله عنه همدان فتحندن صکره نهاوندده واردی جمله عسکر اول شهره صغمامغله ایکی بلوك ایدوب بصره عسکرینی نهاوندده قوندردی وکوفه لشکرینی دینوره کوندردی چونکه زبان پهلویده شهر ومملکته ماه دینور ایدی نهاونده ماه بصره ودینوره ماه کوفه دیدیلر بو اجلدن عربان مذکورلره ماهین دیدیلر

١ دیدیلر حکیم اسدی بیت چو بکذشت ازین ماه کاه فره * بیامد بنزدیك ماه فره * امیر خسرو
* مثنوی * کشته ام بسکه داشتم هوسی * وزشکفت زمانه دیده بسی * کز دیار فرنجه
ششش مه راه * هست ماهی و مردمانش ماه لغ ماه بماه ح آیاق وظیفه وآیلق کرایه یعنی
اجرت املاك وغیره ماهیانه دخی دیرلر لغ ماهچه ح سکون ها وفتح جیم فارسیله سنجق وعلم
باشلرنده اولان یعنی نسنه که آی کبی کمشدن ویاقردن ایدوب یالدزلرلر خواجه سلمان بیت
سماه کرفت قاف تا قاف جهان که در جهان * ماهچه آفتاب شد رایت رای شاه را * ومناره
باشنده وکنبد دپه سنده اولان علم ودخی اون ایکی توجه لی ماشه دوکه ماهه دخی دیرلر ودخی
طوپلو اکنه باشی ویوتاره بکزر نه وار ایسه حکیم خاقانی بیت جام صدف ده چنانك کوهری زیر بحر
ماهچهٔ زرکند بر تن ماهی درم * ثانی مؤید الفضلاده تبریز باشنه قونیلان پاره که خشتك
دخی دیرلر لغ ماه دوزه ح سکون ها وضم دال مهمله ایله نارنج معناسنه که ساملهٔ دخی دیرلر
لغ ماه رمه ح سکون ها وفتح راء مهمله ومیمله دولکر آلتلرندن بوزغی دیدکلریدرکه ماهه دخی دیرلر
لغ ماهواره ح سکون ها وفتح واو وراء مهمله ایله خدامه ویریلان آیاق وظیفه معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ ماهوبدانه ح حب الملوك دیدکلری دارودرکه ماهودانه دخی دیرلر
فرهنك جهانکیریده حب السلاطین دن غیریدر لغ ماهودانه ح حب الملوك که مسهل دارودر
حکیم شیرازی بیت جرم توبد در همان مطبوخ چار * هم زماهودانه نه دانه بکار * شاهدانه دخی
دیرلر تعریب ایدوب شهدانج دیدیلر لغ ماهه ح ایکی معنایه در اول توجه لی ماشه در
مولانا مغیث ماتسوی بیت اکر نك ردزیبق زصفر هم عسلی * زمس دوازده ماهه عیار نکشاید *
ثانی مثقب که حکاکلر جواهردلرلر وسائر ارباب صنایع قوللنورلر لغ ماهیابه وماهیاوه ح
کلاهما بسکون الباء وفتح الیاء التحتانی بالق بختنی یعنی بالق شوربا سنی بختی ایدوب صوغودرلر
لغ ماهیچه ح کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله برنوع طعامدر خمیردن رشته کبی
وبعضی سنی پول کبی یصی ایدرلر لغ ماهیانه ح سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله آیلق وظیفه
معناسنه لغ ماهینه ح سکون یای تحتانی وفتح نونله ماهیانهٔ مرقوم معناسنه در لغ مایه ح
فتح یای تحتانی ایله بش معنایه کلور اول هر حیوانك دیشی سی عموماً ودوه نك دیشی سی خصوصاً
ثانی خمیرمایه سی ثالث اصل مال که سرمایه ده دیرلر رابع مقدار معناسنه رضی الدین
نیشابوری بیت چه مایه رنج کشیدم ز یار تا این کار * باب دیده وخون جکر کرفت قرار *
خامس فریدونی سود ایله بسلدکلری کاوه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ منیژه ح
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن عاشق اولوب
آنکله مواصلت ایتدکده افراسیاب طوتوب چاهده حبس ایلدی بعده رستم واروب خلاص ایلدی
لغ متاره ح فتح تاء مثناة ایله کوپ برداق که مطهره دیرلر لغ متجوشه ح فتح تاء مثناة
وسکون نون وضم جیم وفتح شین معجمه ایله کدی اوتی بعضیلر آنك برنوعیدر دیدیلر لغ متة ح
فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول موتاب میر نظمی بیت چو شاکرد متة هموار در پیش
باسیب هر کرا طالع ملابس * ثانی اثواب کسر برقوریدر ثالث مثقب معناسنه در لغ مخنه
فتح خاء معجمه وسکون نونله بمعنی خریده وجنبیده یعنی منوریدو ودپرنور بو کار عربیده هوام

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری اما شرفنامه ده فرزند عاق که بی فرمانی پدر و مادر و فرهنك
زفانکویاده مخنله بوزن رونله بمعنی خزیده وجنبیله ومخیله بوزن مکیله فرزند عاق اما تحفة
الاحبابله مخیله بمعنی خزنله وجنبیله که درجامه افتد دیوب بو بیته تمسك اولمش ابوشکور بیت
سیك پیرزن سوی خانه دویله * برهنه باندام اودر مخیلك ل مخیله ع کسر خاء معجمه وسکون
یای تحتانیله بمعنی مخنله مرقوم شمس فخری بیت ازدل بدخواه نتوان واکسیست * زانکه
زید وازدل سخت درمخید ل مراغه ع فتح راء مهمله وغین معجمه ایله ولایت آذربایجانده برشهر
آدیدر اثیرالدین اخسیکتی بیت هزار شهر کشادی بتیغ عالمکیر * مراغه نیز بخیل کرفتکان
انکار * عربیده بمعنی غلطیدن امیرخسرو بیت نظاره کن روانی این شعر بر ورق * کوئی
مراغه بر کل ترمیکند شمال * مولانا هاتفی بیت کانها بخون ریختن درکین * مراغه کنان خون
بروی زمین ل مرخشه ع فتح راء مهمله وسکون خا وفتح شین معجمتین ایله نحس ونکبت معناسنه
استادمنجیك بیت آمد نوروز نود مید بنفشه * برمن فرخنده باد بر تو مرخشه *
ل مردم کیاه ع بمعنی استرنك برکوکدر آدم صورتنده عربیده یبروح الصنم دیرلر حکیم انوری
بیت بادصبا که محل بنات نبات بود * مردم کیاه شد که نه مردست ونه زنست ل مردمه ع
سکون را وضم دال مهملتین وفتح میمله کوز ببکی مردمك دخی دیرلر عربیده انسان العین دیرلر
حکیم خاقانی * قطعه * مردم مجوی و یار مخوان ازجهان که هست * کورست هردو مردمهٔ چشم
مردمی * چون هردومیم مردمه درچشم کائنات * یاری ومردمی همه ماری وکژدمی *
ل مرزنجوشه ع سکون راء مهمله ونون وفتح زا وشین معجمتین وضم جیمله سنبل معناسنه در
بعض فرهنکده بر مسکر اوتدر دیو منقولدر ل مرزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
اوچ معنایه کلور اول چراغدان بعض فرهنکده بو معنایه زاء معجمه یی تقدیم ایله اشلر ثانی مالهٔ
بنایان که آنکله طاش ارالرین هموار ایدرلر ودیواری آنکله صوارلر ثالث سعتر بستانیدر که پیراغی
اوزوندر عربیده شطر به دیرلر لسان الشعراده تقدیم زاء معجمه ایله وفرهنك میرزا ابراهیمده مرزه
ومتره بمعنی چراغدان وطب حقایق الاشیاده مرزه بوزن هرزه موش معناسنه ولهذا آذان الفار
دیدکاری اوته مرزنکوش دیرلر ل مرغوله ع سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله اوچ
معنایه کلور اول پیچ وتاب که موی وزلف وکاکل کیسوده واقع اولور مرغول دخی دیرلر مولانا
هاتفی بیت تمور نیز دولت ترآمد زخان * شکستش چو مرغولهٔ کلرخان * ثانی آواز
مرغان معناسنه مولانا امیدی بیت کنون کر بسر سرو وپای صنوبر * کشید مرغ مرغوله
ولاله ساغر * ثالث بمعنی نشاط وخرمی معناسنه بو معنا ایله معنای اوله مولانا محمد ظهوری
بیت سرت کردم ای مطرب خوبروی * که مرغوله خوانی ومرغوله موی ل مرمازه ع
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی تحفه وهدیه ل مزره ع سکون زاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله چراغدان تقدیم راء مهمله ایله ده مرویدر ل مزنده ع فتح زاء معجمه وسکون نونله
بمعنی کوزهٔ آب شاعر بیت اکر بر هر یکی داری مزنده * زبحر لطف تو نبود کزنده ل مزه ع
فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چاشنی عربیده ذوق دیرلر ابوشکور بیت چو
خورشید آمد بیوج بزه * جهان از بیرون نماند مزه * عربیده دخی بو معنایه مستعملدر یوسف

یوسف ابن لولو بیت وکم بات یسقینی مدامین فی الدجی * فمن ریقه حلوا ومن خمره مزا *
ثانی نقل معناسنه در چغتای لساننده کیزاك دیرلر میرعلیشیر بیت نبات دین کیزاك اینسانك
ایچارده باده ناب * لبینکغه بتیکاج اولور نبات لعل خوشاب ل مریده ع کسر زاء فارسی
وسکون یای تحتانیه ایله صرامنه اویونی که مریدنی دیرلر ل مستکاره ع مست مدام یعنی دائم
کاری سرخوشلق ایدیك اولور ل مسته ع بوزن بسته اوج معنایه کلور اول جور وستم ثانی
غم واندوه ثالث بردار وذر صولر کنارنده بتر عربیده طعمه بازدیرلر مثال معنی اول حکیم انوری
بیت کیوان موافقان ترا کرچکر خورند * نسرین چرخ راجکر خدای مسته باد * کسر سین
مهمله وتاء مثناة واظهار ها ایله ستیزیدن لفظندن نهی حاضر اولور چکشمه معناسنه نتکم
حکیم سنایی بیت اینچنین طاعت ای پسر آن به * که نیاری برش برو مسته ل مستینه ع
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه وفتح نونله یوغرت ایله پشن طعام شور با
وغیره ل مسکه ع سکون سین مهمله وفتح کاف عجمیله تره یاغیدر حکیم شیرازی بیت
حلیه وکنجد چکنند رانکبین * مسکه وهم روغن کاوانچنین ل مشاره ع فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله اولك قارق که بستانلرده اولور ل مشاطه ع فتح شین معجمه مشدده وطاء مهمله ایله
عروس یوزینه زیب وزینت ویرن خاتونه دیرلر عربیدر شیخ سعدی بیت وصف ترا کرکنند
ورنکنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را ل مشغله ع سکون شین وفتح
غین معجمتین ولامله آشوب وفتنه معناسنه شمس فخری بیت پیوسته باد دبدبه دولت توباد
تا درجهان زخلق جهان هست مشغله ل مشعله ع سکون شین معجمه وفتح عین مهمله ایله
معروف ابوالمعانی بیت هر یك بشد ست مشعله انجم سپهر * افروخته شد از شرر دود آدمی
ل مشکزه ع سکون شین وفتح کاف فارسی وزاء معجمتین ایله بلغاری دید کلری خوشبو
دریدر که تلاتین دیمکله معروفدر ل مغاچه ع فتح غین معجمه وجیم فارسیله مصغر مغا کدرکه
کوچه دخی دیرلر ل مغشقولیه ع سکون غین وضم شین معجمتین وقافله نام پدرزن وامق در
کذا فی المجمع ل مغلکاه ع سکون غین معجمه ولام وفتح کاف فارسیله کیجه لرده چار پای یتاجق
یر کذا فی التحفه ل مقدونیه ع سکون قاف وضم دال مهمله وواو معروف وکسر نون بعده فتح
یای ساکنه ایله بر شهرك نامی در که دار الملك فلیقوس پدر اسکندر ایدی کذا فی المجمع ل مکرنه
فتح کاف فارسی ونون وسکون راء مهمله ایله براوت آدیدر فرزد ومارنه دخی دیرلر ماوراء النهرده
کوم وعربیده لحیة التیس دیرلر ل ملازه ع فتح لام وزاء فارسیله دپلك که مقدم حلقومده
بر پارهء اتدر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله مرویدر شمس فخری بیت سزد کر قابله طفل امل را
بمدح شاه بردارد ملازه ل ملاه ع حصیر اوتیدر بعض نسخه ده بوریا ایتدکلری قامش
معناسنه در ل مناره ع فتح نون وراء مهمله ایله معروف ل مناه ع بوزن پناه مناره معناسنه در
ابوالمعانی در نعت شریف بیت هر روز پنجبار زنند نوبت ترا * باشد ندا بخلق جهان بر سر مناه
ل منتوجه ومنجوشه ع کلاهما بسکون النون وضم التاء المثناة وجیم ایله سنبل رومی نك
آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مندله ع سکون نون وفتح دال مهمله ولامله مندل مرقوم
کبی ایکی معنایه در اول عزایم خوان اطرافنه چکدیکی دائره شیخ اوحدی بیت سر بر خط

الن بینی دیوان قوی دل را * کر رخنهٔ این افسون پرمندله اندازم * ثانی عودمندلی معناسنه‌دو
وکسر میم ودال مهمله ایله برنوع قماشدر ل منده ع بوزن بنده ایکی معنایه‌در اول کسادی
متاع یعنی صاتلمز واستنمز متاع که مندك دخی دیرلر اصلی مانده اولمق جائزدر ثانی قوپلی یاخود
بوغازی قریق دستی وبرداق وابریق وامثالی قرالاوی بیت روانیودکه با این فضل ودانش *
بودشریم همه دایم زمنده ل منصوبه ع سکون نون وضم صادمهمله وفتح باء موحده ایله قار
اویونلرینك آتنجی اویونی آدیدرکه بونلردر فارد زیاد ستاد خانه کیر طویل منصوبه ده‌هزار
بونلر هروی محلنده ذکر اولندی ل منقبه ع سکون نون وفتح قاف وباء موحده ایله ایکی
معنایه‌در اول وصف هنر وفضیلت وتعریف ثانی طاغ یولی معناسنه‌در ل منکله ع
سکون نون وفتح کاف فارسی ولام ایله هندوستانده برشهرآدیدر منکاوس دخی دیرلر غایت ایری
وجنکجی فیللری اولور مسعودسعدسلمان بیت سینه‌هاشان بردریده مغزهاشان کوفته *
جنك شیرشرزه وخرطوم فیل منکله * تحفة الاحبابده ضم کاف فارسیله تره صحرایی معناسنه‌دو
ل منه ع فتح نونله چکه معناسنه‌درکه چکه چالدی دیجك یرده منه کرد دیرلر ماوراء النهر لسانیدر
ل منیژه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله نام دختر افراسیابدرکه بیژن بن کیو
اکا عاشق اولوب وصلنه نائل اولدقده نصکره افراسیاب خبردار اولوب قرنداشی کرسیوزی بر
قاج یوز پهلوان ایله کوندروب یاتورکن باصوب طوتدیلر قیرزی یانندن رد ایدوب بیژنی بر چاه
عمیقده حبس ایلدی بعده رستم کلوب خلاص ایلدی بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع
اولمشدر ل مویزه ع کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله سیاه دانه که وجود
انساننده ظاهر اولور برعلتدر مویزك دخی دیرلر ل مهچه ع سکون ها وفتح جیم فارسیله ماهچهٔ
مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر وچادر کوبکی معناسنه‌ده کلور کاج خیمه کبی شرف شفروه
بیت مهچهٔ خیمهٔ توجرم قمر * نوبتی توزچرخ اعلا باد ل مه ع اظهار هایله ماه لفظندن
مخففدر جمیع معنالریله مترادفدر ثانی بمعنی نه اخفاء هایله حکیم سنایی بیت برسرجور
توشدی بن تو ودینی تو * کومه شپوش وقبابادت مه وزین وفرس * وله بیت چکنی خاکدان
پرمارش * که مه او مه سکش مه مردارش ل مهنانه ع سکون ها وفتح نونین ایله بوزنه
معناسنه ابوشکور بیت اکر ابروش چین کیرد سزد چون روی من بیند * که رخسارم پر از چین
کشت چون رخسار مهنانه ل مهواره ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی ماهیانهٔ مرقوم
یعنی وظیفه‌لی خدام ل مهیاوه ومهیوه ع اول سکون ها وفتح یای تحتانی ثانی کسر ها
وسکون یای تحتانیله بمعنی نانخورش یعنی طعام ماحضری که دریاسی قریب اولان ولایت خلقی
بالقدن ایدرلر بسحاق اطعمه بیت وکر از جانب لارم امر ابشو ازند * مدحت مهیوه بکویم یادای
بحری * یکری کسر کاف وراء مهمله وسکون جیم فارسیله ماش وپرنج ایله آمیخته پلاو ایدرلر
ل می پخته ع اول اوزم صویی که قیناد زلر قویولندقده بکمز اولور حکیم خاقانی بیت ترش
وشیرین است قدح ومدح من اهل عصر * کز عنب می پخته سازند وزحصرم توتیا ل می به ع
کسر یای تحتانی وباء موحده ایله ناردنك دیدکاری شربتدر یاش میوه‌نك چورکارین برکوپه
قویوب اکشدرلر مسکر شربت اولور ل میخانه ع معروف شراب طوردوغی اوه دیرلر خواجه

خواجه حافظ بيت دوش ازمسجد سوی ميخانه آمد پيرما * چيست ياران طريقت بعد ازين تدبيرما ﮒ ميده ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله معروف ودخى برحلوادر ميوه يى شكر ايله بشورورلر كذا فى المؤيد اما كتاب السامى فى الاسامى ده آب انكوردركه نشاسته وياخود اون قويوب بشورورلر اكا فرانه دخى ديرلر ضم فا ايله ﮒ ميزده ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله چوق ايچمكله لايعقل اولمش آدمه ديرلر ﮒ ميكده ﭺ كده كاف فارسيله محل معناسنه در بتكده وآتشكده كبى مراد ميخانه معناسيدر خواجه حافظ بيت درميكده امروز نه جام ونه شرابست * اينها همه ازمحتسب خانه خرابست ﮒ مع الياء التحتانى ﮒ ماپخى ﭺ سكون خاء معجمه وكسر جيم فارسيله سمراور يلور باركير معناسنه در بعض فرهنكده اسب تركى كه برجانبى عربى معلوم النسب آت وبرطرفى مجهول آت اوله عربيده برذون ديرلر كسر باء موحده ايله عربان بيننده مسمار الخيل ديرلر وبعض فرهنكلرده اسب رهوار معناسنه در مختارى بيت بكروزصد فسيله تازى وماپخى * باساززركه داد بمردان كارساز ﮒ مارافساى ﭺ ييلان افسونى حكيم انورى بيت كرحسودت بسيست عاجز نيست * اژدها ازجواب مارافساى ﮒ ماردى ﭺ سكون راو كسر دال مهملتين ايله قرمزى رنكه ديرلر منوچهرى بيت چوبردارد زپيش روى اوثان * بجاب ماردى دست برهمن * استاد دقيقى بيت خروشانه وكفك افكنان وسلاحش * همه ماردى كشته وخنكش اشقر ﮒ مارماهى ﭺ ييلان بالغى عربيده جريث ديرلر ابو المعانى بيت چوكونش بوده كويا بحر شهرت * درانجا مارماهى بودكيرم * ﮒ مارى ﭺ كسر رامهمله ايله دپه لنمش مقتول معناسنه استاد عسجدى بيت اكرمارى وكژدمى بودطبعش * بصحراش چون مار كردند مارى ﮒ مازيارى ﭺ سكون زاء معجمه وكسر راء مهمله وفتح ياى تحتانيه برنوع حلوادر مازياره دخى ديرلر ﮒ ماسى ﭺ كسر سين مهمله ايله يعنى بى باك كذا فى الاداة ﮒ ماشورى ﭺ ضم شين معجمه وكسر راء مهمله ايله ماسوره معناسنه در ﮒ ماغچى ﭺ كسر غين معجمه ايله يعنى ماپخى مرقوم ﮒ ماكى ﭺ كسر كافله مخفف ماكياندر ﮒ مالاى ﭺ يعنى آلوده مكن حكيم انورى بيت ذمت آلوده پيش نيست جهان دامن همتت بدان مالاى ﮒ مالى ﭺ كسر لامله يعنى بسيار سيف اسفرنكى بيت هركه سرمايه ماهى زتودارد حاصل * آفتابش زدل سنك برآيد مالى ﮒ مامى ﭺ كسر ميمله آنا قادين يعنى اوك اولو خاتونى خواجه سلمان بيت مامى ازبرج شرف زاده خورشيد كمال * زاده ها الله جمالا بجهان دارجمال ﮒ مانى ﭺ كسر نونله ايكى معنايه در اول چين ديارنده برمشهور نقاشك اسميدركه نقش وسياه قلمده جهانه مثلى كلمامشدر منقولدركه برديواره الدن يكرمى ذراع برخط ياخود دائره سى يكرمى ذراع بردائره چكرايمش جدول وپركار ايله كوررلر قلدر اكريلكى اولمز ايمش برمانى نام كسنه دخى واردركه زردشت دينى اوزرينه آتش پرست اواق ايله دركه طائفه مجوس دينلرى آنك اوزرينه دركه نور فاعل خيردر وظلمت فاعل شردر ديرلر استاد الشعرا متنبى برشب تارده خوفدن امين اولوب طائفه مزبوره نك اعتقادلرى ردنده بو بيتى غايت مناسب سويلشدر بيت وكم لظلام الليل عندى من يد * تخبران المانوية تكذب * ثانى ياى خطابيه ايله بكزرسن ديمك اولور ﮒ ماهى ﭺ بالق عربيده سمك كبى اسم جنسدر هرنوعنه دخى ماهى ديرلر

ق ماى ع درت معنايه كلور اول مياى لفظندن تخفيف اولنمشدر شاه ناصر خسرو بيت
زره هاى وجحت سپرسازو جوشن * بميدان مردان بروماى عريان * ثانى اصريجى بر جانوردر
مار ومور كبى هم زهرناكدر صوقدوغى يرى شيشورر حكيم فردوسى * مثنوى * بدو كفت
خسرو درست آمدى * هميشه زتو دور دست بدى * توئى پهلوان جهان كدخداى *
بفرمان تو مرغ وماهى وماى * ثالث ولايت چينده برمكان آديدركه ساحروجادولرى چوق
اولور ايمش شمس فخرى بيت تاكه خوانند شاعرووصاف * چشم وزلف بتان بچين وبماى *
استاد رافعى بيت برفت باوره مى ماند دربيا بانى * كه حد او نشناسد بجهد جادوى ماى *
رابع رايان هنددن بررايك آديدر راى پادشاه ديمكدر هنده مخصوصدر ق مدى ع كسر دال
مهمله ايله نهى حاضردر مدن معناسنه يعنى ويرمه استاد رودكى بيت آنچه بارنج يافتيش وبدل
توباسانى ازكف اقله مديش ق مرازى ع فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله مرضى ديمكدركه تو تيايه
قورلر برداروددر ق مردكى ع سكون را وفتح دال مهملتين وكسر كافله كدبلك معناسنه در
مير نظمى بيت ميشود فى الحال قتل او حلال * هركه كردد مردكى از بهر مال ق مردى ع
سكون را وكسر دال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول رجوليت كه معناى لازمى در شيخ سعدى
* مصرع * مردى بيازماى وآنكه زن كن * ثانى شجيع وبهادر ودلاور معناسنه در مقابلى
نامرددر نتكيم بو بيتلرده واقعدر استاد * رباعى * درسينهٔ مرد انش دردنهند * واندر دل طفل
لقمه سرد نهند * شمشير بلاكه نعمت مردانست * حيفست كه در ركلوى نامرد نهند *
وآخرينه كه حرف يا داخل اولمدن خولنك وصفيتن اظهار ايدر شجاعت معناسنه اولور نتكيم
بو بيتده واقعدر شاعر بيت چو توهم خود بكارملك فردى * چه حاجت شير را تعليم مردى *
ق مرزوى ع سكون راء مهمله وضم زاء معجمه ايله ارض مزروع معناسنه كه مرزو مرزودخى ديرلر
استاد فرخى بيت كرده درهٔ هند مرا زاررو ى غرد * خوشتر بودازباغ و بهار ولب مرزوى *
ق مركامركى ع سكون رائين مهملتين وفتح كاف اول وكسر ثانيله بلاى عام ومرك عموم كه
طاعون واستيلاى قحط وامثالى كبى كذا فى المؤيد ق ملالى ع يعنى ناله مكن وياوه مكوى
ديمكدر حكيم انورى بيت بحررا ابركفته پيش كفت * وقت اين لاف نيست هرزه ملاى *
ق منبلى ع سكون نون وفتح باء موحده وكسر لامله بد اعتقاد ديمكدر حكيم سنايى بيت آنچنانست
اصل جهل ومنبلى * خيره بكزيده فيل چون على ق منى ع كسر نونله كبر وعجب معناسنه
شمس فخرى بيت خاكسارست چرخ با قدرت * كرچه كردد هميشه كبرومنى ق مى ع اوج
معنايه كلور اول كلاب معناسنه حكيم فردوسى بيت همه يال اسب از كران تا كران * براندوده
مشك ومى وزعفران * ثانى شراب انكورى معناسنه معروفدر ثالث پيالهٔ شراب هم ظرف
وهم مظروفه اطلاق اولنور باده ويكماز دينلدوكى كبى حكيم خاقانى بيت يك مى بدو كنج شايكان من
ازغم دل رايكان خرانرا ق باب الميم المكسورة مع الالف * مرا ع بش معنايه كلور اول دوستلق
مير نظمى بيت بهر بى وفا رامشو آشنا * كه نبود سزاوار مهر ومرا * ثانى بمعنى آفتاب وله بيت
چو رفته شب وروز شد پرضيا * جهان روشنا شد زنور مرا * ثالث بمعنى فلك رابع بمعنى تساوى
يعنى برابرى خامس بمعنى عربده بو ايكى معنايه ترتيب اوزره وله بيت چوشد هريكى رابد يكرمرا

مرا * مثلا زمیان کرم جنك ومرا ﴿ مرزا ﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بكزاده
دیمكدر میرزا دخی دیرلر ﴿ مهرا ﴾ سكون ها وفتح راء مهمله ایله كابل پادشاهنك قزی آدیدركه
رستم آندن وجوده كلدی ودخی بیننك معناسنه یعنی كوریجی ﴿ مهركیا ﴾ مشهور براوتدر
محبت اوتی دیرلر جملهٔ خواصندن بركمسنه اول اوتدن برمقدار آلوب بر بز ایچنه قویوب دائما
یاننده كوتورسه آنی هركیم كورسه ناچار محبت ایدر وبو طریقله معشوقنك بریرینه طوقندرسه
فی الحال اكا مطیع ورام اولوب هرنه سویلرسه مخالفت ایلمیه خواجه عصمت بخاری بیت برمهر
توتا سبزهٔ خط سرنه برآورد * نشناخت دلم خاصیت مهركیارا * خواجه سلمان بیت ماه
چودید عارضش چشمهٔ مهرخواندش * برلب چشمه اش دمان مهركیای تازه یافت * استعاره
طریقیله خط دلبره ده مهركیاد یرلر نتكیم خواجه سلمانك بیتندن مفهومدر فرهنك جهانكیریده
یعنی استرنك مرقومدر ﴿ مهمانسرا ﴾ مسافرخانه تركستانده عزبخانه دیرلر كثرت
استعمالله كاربانسرای ویولجی قوندوغی خانه لره اسم ایلدیلر میرنظمی بیت درین مهمانسرای
بی اقامت * شود برهركسی راجای رحلت ﴿ میان بالا ﴾ اورته بویلو عربیده مربوع القامه دیرلر
میان معروف بالا بوی درمیان قد دخی دیرلر ﴿ میرزا ﴾ سكون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء
معجمه ایله بكزاده معناسنه در میرزاده لفظندن ترخیم اولنمشدر میرنظمی بیت شد دربارگاه
شاه حاضر * همه میرزانیامد بودنادر ﴿ مع الباء الموحده * مخلب ﴾ سكون خاء معجمه وفتح
لام ایله چنكال مرغ یعنی قوش طرناغی مولانا هاتفی بیت بهرزاغ هرسنقری زان غلو * درآورده
مخلب كرفته كلو ﴿ مستاب ﴾ سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صو طلومی كه آرقه ایله
صو چكرلر اكثر سقایان قوللنورلر شاعر بیت یكی سقای چابك دست وپرزور * كه آورده
بمستاب آب موفور ﴿ مضراب ﴾ سكون ضاد معجمه وفتح راء مهمله ایله ساز چالدقلری زخمه
﴿ مهراب ﴾ سكون ها وفتح راء مهمله ایله تورانیلردن برمبارزآدیدر حكیم اسدی بیت
چنان لرزه بكرفت مهراب را * كه افتاد یكه نور مهراب را ﴿ میزاب ﴾ سكون یای تحتانی وزاء
معجمه ایله بمعنی ناودان یعنی اولوق كه طاملره قونیلور یغمور صوی آقق ایچون استعاره طریقیله
ابوالمعانی بیت بدستش خامه شد میزاب رحمت * كه در یزدازوی آب زندكانی ﴿ مع التاء
المثناة * مزكت ﴾ سكون زاء معجمه وكسر كاف فارسیله مسجد معناسنه شیخ روزبهان بیت
ای برادرمی ندانم تا جنبست * كت وطن كه دیر وكاهی مزكتست * حكیم سوزنی * قطعه *
منزو باغی كفایتی بهتر * دیكران درمقابل توشبت * توبه شرفتری زهرمردم * همچو بیت الحرام
زهرمزكت ﴿ مشت ﴾ سكون شین معجمه ایله بمعنی رود نهر معناسنه استاد منوچهری
* قطعه * باز جهان كشت چو خرم بهشت * كل بمل وملن بكل اند رسرشت * كرد كل وكوهرا
بومانثار * باد سحر كاهی ارد بهشت * خوید دمید ازدو بنا كوش مشت * ابر درآب مژه
وروی كشت ﴿ مكست ﴾ فتح كاف وسكون سین مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندر لفظ
شكسته تابع ایدوب شكست مكست دیرلر قریق مریق معناسنه استاد رودكی بیت ای ازان
چون چراغ پیشانی * وی ازان زلفك شكست مكست ﴿ میفخت ﴾ سكون یای تحتانی
وخاء معجمه وفتح فا ایله تازه اوزم تعریب ایدوب مفتج دیدیلر ﴿ مع الجیم * مزاج ﴾ تركیب

حيوانيه اولان عناصركه بربريله قارشدوغيچون مزاج ديدبلر ﯨ مشنج ﭺ سكون شين معجمه
وكسر نونله بر نوع يشل سككدركه قونارسه ات في الحال قوقوب قورتلانور آكا مرثمرث دخي ديرلر
كذا في فرهنك جهانكيرى ﯨ ملنج ﭺ كسر لام وسكون نونله يعني بركش چك معناسنه امردر
ابو المعاني بيت ازميانت قصد ماخبر ملنج * آب ده ازخون عاشق تيزكن ﯨ مهراج ﭺ سكون
ها وفتح راء مهمله ايله هندوستان پادشاهلرندن ضحاك زماننده بر پادشاهك آديدر برادرزاده سى
پهو نام بر دلاور آكا عصيان ايدوب تختنى آلوب يرينه پادشاه اولمشيدى مهراج دخي ضحاكه كلوب
امداد رجا ايلدكده ضحاك دخي كرشاسب جهانكير نام بر پهلوانى سرعسكر ايدوب كوندروب
اول دخي پهودن تختنى آلوب مهراجه ويردى هندبلر مهاراج ديرلر حكيم اسدى بيت چو بركشت
كرشسب ازاوردكاه * پذيره شدش زور مهراج شاه ﯨ مع الخاء المعجمه * ملجخ ﭺ سكون لام
وفتح جيم فارسيله بمعنى سنك فلاخن يعني صپان طاشى ﯨ ميخ ﭺ معروف اكسر يدر وچادر
قازغى معناسنه شعورى الحقير بيت مجنون بدست خود ذكرش ديد وحال كرد * كويا كه ميخ
خيمهٔ ليلى خيال كرد ﯨ ميدخ ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح دال مهمله ايله حرون آت معناسنه در
بعض فرهنكلرده بوز آت معناسنه در ﯨ مع الدال المهمله * مشود ﭺ سكون شين معجمه وفتح واو ايله
عمامه معناسنه در ابو المعاني بيت نه هركه هست بسر مشود او شود عالم * شود بدرد درون نفس
خويشتن ظالم ﯨ مهراسفند ﭺ ايكى معنايه در اول هر ماه شمسى نك يكرمى طقوزنجى كونى
اسميدر ثانى روز مزبوره موكل اولان فرشته نك نامیدركه اول كونده واقع اولان تدبير امور ومصالح
آكا متعلقدر حكيم فردوسى بيت بروز ميادمهر اسفند * نه بيند ستم حلق دشمن ببند *
ﯨ مهركان خرد ﭺ موسيقى ده بر پرده اسميدر مهركان بزرك دخي ديرلر ايكى مشهور پرده در
ﯨ مهركيند ﭺ كسر كاف وسكون ياى تحتانى ونونله تازه معناسنه در محبوب يوزى ونورسيده
ميوه كه كالى اوزره اير شمديكن تنا ولى ممكن اوله ﯨ ميان بند ﭺ قوشاق ودخي اوچقور وهرنه كه
بيله بغلنور اوله ابو المعاني بيت ميان بند شلوار كشادش دهد * همه عاشقان را مرادش دهد
ﯨ ميان قد ﭺ ميان بالاى مرقوم كبى اورته بويلو ديمكدر ﯨ ميرداد ﭺ راء مهمله نك سكونيله
وكسريده جائزدر وفتح دال مهمله ايله ديوان پادشاهيده سر يساول يعني چاوش باشى وسوز
صاحبى اولانه ده ديرلر ﯨ ميرزاد ﭺ ميرزاى مرقوم در بكزاده معناسنه ميرنظمى بيت ميرزاد
اصيل ونيك نهاد * در آن بزم داده سخن را كشاد ﯨ ميزاد ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح زاء
معجمه ايله دوكون وسرور وشادلق ومجلس وعيش وعشرت معناسنه ﯨ ميزد ﭺ قصر الفله ميزاد
مرقوم معناسنه در حكيم اسدئ طوسى ومحمد هندوشاه نخجوانى فتح يا ايله نقل ايلمشلردر برود
وزنى اوزره بو بيتده واقعدر استاد فرخى بيت اندر ميزد باخرد و باد انش * واندر نبرد با هنر بازورى
معيار جماليده شمس فخرى يانك سكونيله مجلس شراب ديوب بوابياتى نظم ايلمش * قطعه *
اياشهى كه بوقت مصاف لشكر تو * زبيم هر شب مريخ چرخ در ميزد * بياد بزم تو نوشيد شاه كامها
صبوح كردمه ومهر وزهره در ميزد ﯨ ميژد ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح زاء فارسيله معشوق
ومعشوقه وتركيده اويناش ديدكلرى معنايه در ﯨ ميلاد ﭺ سكون ياى تحتانى وفتح لام ايله
بر شهر آديدركه هندوستانك دار الملكى ايدى عربيده محل تولد معناسنه در ﯨ مينوباد ﭺ سكون يا مى

یای تحتانی وضم نون وفتح بای موحده ایله عهد صحاکده نام شراب ایدی کذا فی المجمع ﴿ مع الراء المهمله * معجر ﴾ سکون عین مهمله وفتح جیمله باش اورتیسی که زنان طشره چقدقلرنده باشلرینه اورترلر ودخی باشه باغلدقلری باغ مولاناهاتفی بیت عروسانه پرداختش پیکری * بپوشاندش چون زنان معجری ﴿ مغفر ﴾ سکون غین معجمه وفتح فا ایله توغلغه که دمور کلاهدر دلاوران وبهادران جنك محلنده باشلرینه کیرلر خواجه سلمان بیت هر بجا پوشیده جسمت آهنین خفتان کین * بر سر بهرام کردون کرده مغفر معجری ﴿ مهتر ﴾ سکون ها وفتح تاء مثناة ایله اولورق دیمکدر که مه اولو وتر ادات تفضیلدر مقابلی کهتر درکه کیچرك دیمکدر ابو المعانی بیت زینهار بامهتران عمر ومال وجاه را * بی توقف جرأت کفتار واوضاعی مکن ﴿ مهر ﴾ سکون ها ایله بش معنایه کلور اول محبت وشفقت ثانی آفتاب معناسنه ثالث سال شمسیدن یدنجی آیك آدیدر که نیر اعظمك برج میزانده اولدوغی مدت ایامدر استاد عنصری بیت ترنج زردنکه کن زشاخ چون رخ من * که سرخ بودبد ینسان وزرد کشت بمهر * رابع هر شهر شمسی نك اون آلتنجی کونی اسمیدر خامس روز مزبورك تدبیر امور ومصالحنه موکل فرشته نك نامیدر قاعدهٔ فرس اوزره که هر آیك اسمی که کونلرنده موافق اسم اولان کون کله اول کون عید جشن ایدوب مبارك ومتیمن طوتارلر اطفاله اسم قومق وسوددن کسمك وختان ایتمك وتزویج ایتمك وسایر امورین کورمك وجامهٔ جدید کیمك وبچمك وآته سوار اولوب سیر وسلوك ایتمك وزیارت احباب ایلك وچار پاصاتون آلمق وعمارته ابتدا ایلك والحاصل هر نه کونه مصالح خیریه وار ایسه اولکونده ابتدا وشروع ایدرلر حکیم فردوسی بیت از آنروز کش مهر خوانی بنام * مبادا نصیب توجز عزّ وکام * مؤید الفضلاده بمعنی سنك سرخ مرویدر بعض فرهنکلرده استرنك معناسنه منقولدر و ﴿ میانسر ﴾ فتح یای تحتانی وسین مهمله وسکون نونله نصفی مرصع ومجوهر بر نوع تاجدر ﴿ میتر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بر پهلوان آدیدر استاد لطیفی بیت دماغی که بانوش می ترشود * بر ویافه چون کرزمیتر شود ﴿ میراخور ﴾ معروف ترکیده دخی بویله استعمال اولنور چغتای لسانده آختچی دیرلر سبعهٔ سیاره ده دوردنجی حکایه ده مسعود جونه شاهه کلجك کندو ویردوکی کلکون آدلو آتی میراخور النده کوردیکی محلده دیر بیت باغ آراچونکه کیردی اول محزون * آختچی ایلکیدا ایدی کلکون ﴿ میربار ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح باء موحده ایله قپوجی باشی معناسنه بعض فرهنکلرده چاوش باشی دیمش اما یول بکی یاخود اجازت بکی اولمقلق قپوجیلره وقپوجی باشی یه مناسبدر چاوش باشی بو ایشده اولمق مناسب دکلدر خواجه سلمان بیت امروز میربارند انست حال چیست * از میربار پرس ولی میربار کو ﴿ میر ﴾ ایکی معنایه در اول هر زمره نك باشی ثانی صیغهٔ امردر مت کبی اول معناسنه وآل رسوله دینلور بو معنالرده الفله امیر دخی جایزدر ﴿ مع الزاء المعجمه * مشلوز ﴾ سکون شین معجمه وواو وفتح لامله قایسی دیدکلری میوه درکه قورودوب خوشاب ایدرلر حرارت دفعنه غایت نافعدر ﴿ مغیاز ﴾ سکون غین معجمه وفتح یای تحتانیله شاکردانه ویرلان بخشش وبعض سبب ایله اولان احسان شمس فخری بیت بهر طرف که بخواهد همیشه مال دهد ببخشش وبصله خیر وصدقه بامغیاز ﴿ مقیاز ﴾ سکون قاف وفتح یای تحتانیله مغیاز مرقوم

معناسنه ﴿ مکیاز ﴾ سکون کاف وفتح یای تحتانیله مخنث اوغلان کذا فی المجمع ﴿ مهماز ﴾ سکون ها وفتح میمله چزمه اوکچه سنه محکم ایتدکلری اوجی سوری دمورکه مهمیز ومهموز دخی دیرلر ﴿ مهیاز ﴾ سکون ها وفتح یای تحتانیله تورانیلردن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت پس صف بمهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب وتشواد داد ﴿ میز ﴾ سکون یای تحتانیله قونغك علم خاصیدر که قونق آلانه یعنی صاحب خانه یه میزبان دیرلر قونق کوزدیجی دیمك اولور لکن مهمان کبی یالکز میز دینلمز شمس فخری بیت مکارم نعمت باد میزبان کرم * بخوان جود توصاحب دلان شادمان میز * مهمانله میزك فرقی بودرکه میز وضع خاصله موضوعدر مهمانك وضع عام ترکیبی حسبیله در زیرا بو اسم جامد اولیجق معناسی قونقدر مشتقات قبیلندن اولیجق امردر میزیدن لفظندن خسروی * قطعه * هرکرا بخت یارمند بود * کو بشو مرده راز کور انکیز * یابکردار ببر بر سر شیر * چیره کردد بکوششی اندرمیز ﴿ مع الزاء الفارسی * مرژمر ﴾ سکون زاء فارسی وکسر میمله خرکس معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ مع السین المهمله * مرپاس ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سخت یعنی قتی ﴿ مس ﴾ نوع معادندن باقردر عربیده نحاس دیرلر ابو المعانی بیت اکر محنت کند یاری بهرکار * شود مس سیم وزر در دست بازار ﴿ مغناطیس ﴾ سکون غین معجمه ایله ﴿ مقناطیس ومقنطیس ﴾ کلاهما بسکون القاف والیاء التحتانی وفتح النون وکسر الطاء المهمله اوچیده بر طاشدر آهنی کندویه جذب ایدر دریای محیطده حاصل اولور آنده اشلیان سفاین تخته لرین اغاج میخله میخلیوب وبعض یرلرین ایپ ایله بغلرلر جذب آهندن ماعدا انجه خاصه سی دخی واردر ﴿ مکیس ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله مکاس لفظنك اماله سیدر محابا معناسنه حکیم فردوسی بیت نشانه نهادند بر اسپ پیس * سیاوش نکرد ایچ با کس مکیس ﴿ مهراس ﴾ سکون ها وفتح راء مهمله ایله اغاج هاون که ایچنده صو مساق وامثالی نسنیه دوکرلر عربیده اوج معنایه کلور اول اورته سی یارق طاش ثانی انتر سخت ثالث نام پدر حضر نبی علیه السلام ﴿ مینوس ﴾ سکون یای تحتانی وضم نونله بر پادشاه نامی درکه درویشلکده دوشوب بر زمان پریشان احوال اولمشیکن ینه بامر الله تعالی پادشاه اولدی کذا فی المجمع ﴿ مع الشین المعجمه * مراش ﴾ فتح راء مهمله ایله فی ایتمك معناسنه هم فعله وهم فاعله اطلاق اولنور کذا فی المجمع ﴿ مرپاش ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله مرپاس مرقوم کبی بمعنی سخت ﴿ میش ﴾ خصوصله قیون معناسنه در شمس فخری بیت کرك از نهیب عدل تواند رد یار تو * از بیم میش بدرقه کیرو سك شبان * کمال پاشازاده مرحوم میش اهلی قیونه وکوسفند دشتی قیونه دیرلر دیمش اما فقیر دیرم که میشده کوسفندده قیوندر آت کبی کمی اوده وکمی بیابانده کزمز اوده قیون بسلمك عسیر در احیانا بریه ده قیش زیاده اولدقده اوده آلیقورلر لکن قاعده مقرره دکلدر بیابانده کزن قیون اولمسنه مثال شاعر بیت بدام آیدش تا سکالنده میش * پلنك از پس پشت صیاد میش * مرحومك مرادی انجق بحر الغرائب صاحبنه اعتراضی اولدوغیچون بویله تصرفات ارتکاب ایلمش ﴿ مینوش ﴾ سکون یای تحتانی وضم نونله شنیدن لفظندن امردر بشنو معناسنه شاعر بیت کر توز اهل هنر ودانش وهوش * سخن صاحب غرض مینوش ﴿ مع الطاء المهمله * ملاط

ل ملاط ع ضمانسز بالحق که یا پوایچون ایدرلر وکرپج دخی ایدرلر بعض نسخه ده کول ایله
قاریشق بالچغه دیرلر ل مع الغین المعجمه * مغ ع مخفف میغدر ل میغ ع سکون یای
تحتانیله ایکی معنایه در اول بولت که ابر دخی دیرلر عربیده سحاب دیرلر ثانی طومان که هر دخی دیرلر
ابو المعانی بیت میغ شد دود دل من در هوا * خون اشکم روز و شب باریده است ل مع الفاء ع
ل مطرف ع سکون طاو فتح راء مهملتین ایله پرده معناسنه شیخ ابو سعید ابو الخیر * رباعی
حور ابنظارهٔ نکارم صف زد * رضوان بتعجب کف خود بر کف زد * آن خال سیه بدان رخان
مطرف زد * ابدال زبیم چنك بر مصحف زد ل مع القاف * میم مطوق ع کنایه از حادثه است
یعنی کیزدن کنایه در کذا فی المؤید ل مع الکاف * مفلاك ع سکون فاو فتح لامله درویش فقیر
ومفلس و بی نوا شمس فخری بیت پادشه در تنعم و نعمت * دشمنش خور و خسته و مفلاك *
ل ملك ع سکون لامله طرنق دیبنده اولان بیاض یره دیرلر احمد برمك بیت ملك از ناخن خود
کوئی جدا خواهد کرد * دردنا کان توای دوست خطا خواهد کرد * بو بیتدن فهم اولنور که
طرنق دیبنده ظاهر اوله که جدا الق قبول ایلیه والا بیاض جدا ایتمز اما ایکیسنه دخی دینلمك جائز
اوله ل مهرکان بزرك ع موسیقی ده بر پرده آدیدر مهرکان مزد دخی دیرلر بر پرده دخی واردر
ل میخك ع سکون یای تحتانی و فتح خاء معجمه ایله قرنفل آدیدر نفس الامرده قرنفلك میخه
مشابهتی واردر وکوچك اولدوغیچون کاف تصغیر ایله منقولدر ل میردك ع سکون یای
تحتانی و ضم راو فتح دال مهملتین و واو معروفله بمعنی مورچه ل میغناك ع سکون یای تحتانی
وغین معجمه و فتح نونله بمعنی بولتلی هوا ودخی طومانلی اولمق کذا فی التحفه ل مع اللام * متیل ع
کسر تاء مثناة و سکون یای تحتانی ایله بمعنی پرسوز یعنی زیاده یانغن کذا فی فرهنك جهانکیری
ل مثال ع فتح ثاء مثلثه ایله حکم شاهی یعنی امر پادشاهی که مثال بیمثال لازم الامتثال یازرلر
معزی نظمی بیت مثال بیمثال شهریاری * شده روی جهانرا حکم جاری * عربیده بمعنی مانند در
ل مثقال ع برچق درهمدن عبارتدر اون التی چکردك بر درهم در یکرمی درت چکردك
بر مثقالدر ابو المعانی بیت زنار اغرق زر کردی نه کابی * بیك مثقال نیرزد نزد ایشان *
ل مسکل ع سکون سین مهمله و فتح کاف فارسیله موسیقار دیدکاری سازدر که بربرندن
متفاوت اون بش یکرمی قامش بر بری یانته محکم و استوار ایدرلر و آغزدن اوفورب صدا
چقاررلر لطیف صدا اسی چقار ل مکل ع کسر کافله سولك که زلو و دیوچه دخی دیرلر عربیده
علق دیدکاریدر شمس فخری بیت در مجاری خلق او کشته * آب خونخوار و جانستان مکل
ل مل ع بوزن مل موی معناسنه در خواجه شجاع بهرامی بیت ریش محسش چنان دراز است
کوئی که مل دم کراز ست ل میل ع اوج معنایه در اول ثلث فرسخ یره دیرلر که اوچ
میل بر فرسخ اعتبار اولنور علم مساحه حکمیله که بر میل درت بیك آدمدر بر قولده درت بیك
درتیوز و بر روایتده درت بیك درتیوز قرق آدمدر و بعضیلر اوچ فرسخ یره بر میل دیدیلر و هر بر
آدم برچق آرشندر و هر آرش درت قبضه در و هر قبضه درت پرمقدر و هر پرمق درت
شعیر عرضیدر بو تفصیل مزبور فقره ده در امادر یا میلی کیجیلر قولنجه ارکك دیشی دن فرق
اولندوغی قدر یره بر میل دیرلر ثانی مناره کبی یاپلمش نسنه یه ده دیرلر نردبانی اولسون

ویا اولسون ثالث کوزه سرمه چکدکاری اغاجکه ظرفنه میلدان دیرلر ابو المعانی بیت دوش
دیدم آن پری وش کفتم اورا کر سزا * چشم کونت راکشم سرمه بمیل سرفرو ﴿ مع المیم ﴾
﴿ میخ درم ﴾ سکهٔ زر دیمکدر حکیم فردوسی بیت ازان پس دکر کرد میخ درم * همان میخ
دینار و هر بیش وکم ﴿ میش چشم ﴾ یعنی الا کوز که نه غایت سیاه و نه غیری اوله ﴿ میناقام ﴾
معنای ترکیب صرچه رنکلو دیمکدر واکثرا آسمان رنک معناسنه کلور شمس فخری بیت از برای
نکین خاتم او * کشت فیروزه چرخ میناقام ﴿ مع النون * متین ﴾ کسر تاء مثناة وسکون
یای تحتانیله کولنک معناسنه که بریا زیاده ایله میتین دخی دیرلر شمس فخری بیت بتاج وتاتمش
آیند ولولو و مرجان * زکان وبحری آبی وغوطه ومیتین ﴿ مسکین ﴾ سکون سین مهمله
ایله ایکی معنایه کلور اول بی قوت وبی قدرت شیخ سعدی بیت مسکین خرا کرچه بی
تمیز ست * چون بار همیکشد عزیز ست * ثانی مسک کبی دیمکدر اولور عربیده غایت فقیره
دیرلر که هیچ بر شیئه قادر اولمیه ﴿ مسین ﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله باقردن اولان
قسنه یه دیرلر هرنه اولورسه مس باقر در حرف یا نسبت ایچوندر ونون نسبتی تأکید ایچوندر
﴿ مطران ﴾ سکون طا وفتح راء مهملتین ایله پهلوان کبیران بعضیلر عابد ترسایان معناسنه
دیدیلر ﴿ مانجیدن ﴾ فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی بر کشیدن یعنی
چکمک ﴿ مملان ﴾ سکون میم وفتح لامله آذربایجانده بر پادشاه آدیدر رودخی نام پسر مستودانه
ایدی حکیم قطران ارموی بیت بروی توچنان شادم که درویشی که بنوازد * سر شاهان ابو المنصور
مستودان مملانش ﴿ مهان ﴾ سکون ها ایله جمع مه یعنی اولولر و بیوکلر دیمکدر شیخ سعدی
بیت سر سرفرازان وتاج مهان * بدوران عدلش بناز ای جهان * عربیده ضم میمله خوار
واهانت ایدیجی معناسنه در ﴿ مهران ﴾ سکون ها وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول
برکون معناسنه در ثانی عجمده بر مرد صاحب فضلک آدیدر شاعر بیت کرچه شیبان درعرب
بود از امیران معتبر * ورچه مهران درعجم بود از بزرکان منتخب ﴿ مهربان ﴾ محبتلو وشفقتلو
معناسنه میر نظمی بیت هیچ عاشق را نباشد مهربان * چند بدهد در ره معشوق جان *
﴿ مهرجان ﴾ سکون ها وراء مهمله وفتح جیمله معرب مهرکاندر که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله
تعالی فصل خریف یعنی کوز فصلی خواجه سلمان بیت دستها کوبنده بدهم سرو وهر ساعت
چنار * در هوای مهرجان رقاص ودست افشان شده * بو بیتده تصریع واردر مولانا هاتفی
بیت تزلزل درآمد بهندوستان * بلرزید از مهرجان بوستان ﴿ مهرکان ﴾ برکوندر
مهر ماهدن که مهر بورک اون التنجی کونیدر فارسیان قتلرنده نوروزدن صکره اول کوندن معتبر وبزرکتر
جشن اولمزکه جشن عام وخاصدر نوروزکبی زیاده تعظیم واکرام ایدرلر التی کونه دک روز اولنه
مهرکان عامه وروز آخرینه مهرکان خاصه دیرلر بو مرتبه معتبر اولدوغنه سبب وجوه نقل ایدرلر
از جمله حق سبحانه وتعالی بو کونده جمیع وجه ارضی بسط ترتیب واجسادی مقر ارواح ایلدی
بعض قولده بو کونده ملائکه کاوه آهنکره معاونت ایلدیلر تاکه ضحاک اوزرینه ظفر بولدی وبر فرقه
دخی دیرلر که فریدون ضحاکی طوتوب حبس ایدوب مضایقه ویرمشیدی بو کونده فوتی واقع اولدی
وخلق سرور وشادمانی ایلدیلر اول جهتدن جشن عام ایدرلر وبر بلوک آدم دیرلر که مهر نام بر طالمی

بر ظالم پادشاه وار ایدی خلقه بیحد ظلم وستم ایدوب خلقه زیاده تعدی ایتمشیدی بو کونده
فوت اولدی وفرس قدیمده مهر قوت معناسنه وکان کاف فارسیله پادشاه معناسنه در پادشاه
فوت اولدی دیمك اولور و بر جماعت دیرلر اردشیر بابك که بابکاندن بر ذیشان پادشاه ایدی بو کونده
پادشاه اولوب باشنه تاج شاهی کیدی اول تقریبله جشن خاص ایدرلر وروایت اولنور که بو کونده
اطفاله اسم وضع ایتمك وتعلیم ایچون معلمه ویرمك وخیرلو اشلره شروع ایلمك غایت مناسبدر حکیم
فردوسی بیت بکرد اندران کشور آتشکده * بر و تازه شد مهرکان وسده * حکیم ازرقی بیت
مهرکان نو در آمد بعس مبارك مهرکان * فال سعد آورد روز فرخ و بخت جوان ﴿ مهمان ﴾
قونق عربیده ضیف دیرلر کمال پاشازاده مرحوم بو لغتده دخی تصرف خاص ایدوب بیورر مهمان
لفظ مرکبدرکه بر جزؤی مه در اولو معناسنه و بر جزؤی یده ماندر بکزیجی معناسنه مانستن دن
اسم فاعلدر قونق چونکه مستحق تعظیم وواجب تکریم اولوب قوندوغی یرده رعایت اولندوغندن
اولوری هر قونغه مهمان دیدیلر ابو منصور ثعالبی لطایف المعارف نام کتابنده قونق حقنده
شعرای عربدن بر شاعرك بو بیتلرین ایراد ایلمش * قطعه * ماسمت العجم المهمان مهمانا الا *
لاجلال ضیف کان من کانا * فالمه اکبرهم والمان منزلهم * والضیف سیدهم مالازم المانا * وچغتای
لساننده قونق دیجك یرده قونغان دیرلر وقونه دیمکده قونغای دیرلر ﴿ مهین ﴾ کسر ها
وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول اولورق درکه مه کسر ایله اولودر و یای یا نسبتدر و نون
تأکید ایچوندر ثانی مثل ونظیر معناسنه در ثالث شیرینك دایه سی اسمیدرکه مهین بانو دیرلر ایدی
﴿ میان ﴾ درت معنایه کلور اول وثانی معنالری معروفدرکه بری وسط و بری بیل در دردنجی
معنایه مولانا کاتبی بیت بتی که باغ پر از کل شود بنکهت کل * چو کلبن ار بکشاید میان باغ میان
وآنك امثالی نسنه لره دیرلر ثالث نیام شمشیر یعنی قلیچ قنی وآنك امثالی نسنه لرك قنی حضرت
مولانا قدس سره بیت چون زبانم کرفت خونریزی * همچو شمشیر در میان کردم * رابع
همیان لفظندن مخففدر رسید سراج الدین سکزی بیت زری که روی من از هجر او زند شب وروز
برغم من همه در سیمکون میان افکند ﴿ میانکین ﴾ فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر
کافله اورتالق واورته ده اولان نسنه میانکی دخی دیرلر ﴿ میتین ﴾ سکون یائین تحتانیین
وکسر تاء مثناة ایله کولنك دیدکاری براوجی سوری وباشی یصی دمور آلتدر که آنکله طاش
کسرلر وقرارلرودخی یرقزارلر استاد عسجدی بیت کسی که اوکند از کان وکه بمیتین سیم * مکن
برو بر بخشایش و میاش رحیم * آغاجی بیت بنده ی چنان اوفتد بر برم * که میتین فرهاد
بر بیستون * بو لغت چغتای لسانیدر نتکم فرهادنامه ده قارن خاراکن وصفنده دیر بیت
چو میتین نوکنی خاراکن ایلاب * قاتیغ خارانی روزن روزن ایلاب ﴿ میچودن ﴾ سکون یای
تحتانی وضم جیم فارسیله ال ایله نسنه یوقلق که عربیده لمس دیرلر ﴿ میراندن ﴾ سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله سورمك ورد ونفی ایتمك وبعض فرهنکده اولدرمك معناسنه ده
مرویدر ﴿ میرانیدن ﴾ متعدی میراندن مرقوم ﴿ میرتن ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله
وفتح تاء مثناة ایله کندوبی اولو وصاحب رتبه کوسترمك میر نظمی بیت باصل ونهادش نظر
برفکن * مپندار مهتر بهر میرتن ﴿ میرسین ﴾ سکون یائین تحتانیین وراو کسر سین مهملتین

ایله مودر اغاجی که مرسین دخی دیرلر ﴿ میزان ﴾ ایکی معنایه در اول ترازودر که بو تقریبله
عدالته دخی میزان دیرلر ثانی بر برج درکه آفتاب ابتداء فصل خریفده اکا تحویل ایدوب اوتوز
کون مکث ایدر وابتداء تحویلده روز وشب برابر اولور برج حملك نظیریدر بو ایکی معنایه میر نظمی
بیت چو هرکه بهر کار کردید میزان * شود منزلش همچو خورشید میزان ﴿ میزبان ﴾ سکون
یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله صاحب خانه مهمان یعنی قونق آلان آدمه دیرلر
شمس فخری بیت آزاد بکر نماند آرزو * هر کجا انعام اوشد میزبان ﴿ میزیدن ﴾ سکون
یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه ایله ایشمك تبول معناسنه در ﴿ میسیدن ﴾ سکون یائین
تحتانیین وکسر سین مهمله ایله یوقلق وصغه مق ابو المعانی بیت دران حالت اندرکه خفته بزیر
ید سنش نهانی بمیسید کیر ﴿ میشین ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله دباغت
اولنمش قیون دریسی که میش قیوندر وآخرنده کی یای نسبتدر ونون نسبتن تأکید ایچوندر
یوسبیدن تسمیه اولنمشدر ﴿ مینان ﴾ سکون یای تحتانی وفتح نونله ارك دیدکاری یمش که آلو
دخی دیرلر ﴿ میهمان ﴾ سکون یای تحتانی وها ایله بمعنی مهمان مرقوم کمال خجندی بیت
بخانه که چنین میهمان فرود آید * همای سدره دران آشیان فرود آید * ابو تراب بیك
بیت خدنکت در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * کهی بیرون رود کاهی بکرد میهمان
کردد ﴿ میهن ﴾ سکون یای تحتانی وفتح ها ایله اوچ معنایه در اول قوم وقبیله در شمس فخری
بیت جهانبانا ز ابکدره از عنایت تو * به از هزار عقار قبیله ومیهن * ثانی بمعنی خانمان استاد
عنصری * مثنوی * بدل کفت اکر جنك جوئی کنم * به بیکار او سرخ روئی کنم * بکیرد مرا
دوده ومیهنم * که بی سر به بیننك خسته تنم * ثالث بمعنی خانه حکیم فردوسی بیت زبهر یکی
یارکم کرده را * بر انداختم میهن ودوده را * حکیم اسدی بیت چو آید بر میهن خوان وخویش *
ببردش بصد لابه همان خویش * مؤید الفضلاده مسکه یعنی تره یاغی واداة الفضلاده بمعنی
پسر ودختر وزن وبمعنی خوشخوی مرویدر فرهنك جهانکیریده یوسف انجوی میم مفتوحه ایله
ذکر ایلمشدر ﴿ مع الواو ﴾ منو * ضم نونله جنت معناسنه مینو دخی دیرلر ﴿ میتو ﴾
سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله بیراقلری سوری برنوع طپوزدر میر نظمی بیت بدسنش
کرفته میتو آمده * سر خصم را راست کردوزده ﴿ میجو ﴾ سکون یای تحتانی وضم جیمله ایکی
معنایه در اول مرجمك که مجو ومرجو دخی دیرلر ثانی صیغه امر در آره معناسنه ﴿ میراو ﴾
سکون یای تحتانی وراء مهمله ایله امیرآب معناسنه که رومده صوناظری دیرلر ﴿ میشو ﴾
سکون یای تحتانی وضم شین معجمه ایله حبوبات جنسندن بورچق دیدکاری قره دانه در ﴿ میلاو ﴾
سکون یای تحتانیله شاکرد معناسنه در کذا فی التحفه ﴿ مینو ﴾ سکون یای تحتانی وضم نونله
اوچ معنایه در اول بمعنی بهشت شیخ نظامی بیت یکی مجلس آراست از زود می * که مینو
ز شرمش بر آورد خوی * حکیم اسدی بیت کیانی یکی جشن سازند وسور * که آید ز مینو
بدان جشن حور * شمس فخری بیت شه عادل جمال دنیی ودین * زهی آفاق از عدلش چو مینو
ثانی بمعنی آبکینه یعنی صرچه از دقایق فیروزشاه * مثنوی * تمامی دائره ارکان بر وجست *
خرد در وصفش از عالم برون جست * شود یك نیمه شرقی مرتفع زو * دران دور از افق برچرخ

برچرخ مینو * ثالث زمرد معناسنه در لغ میو ح بوزن دیو اوزم چبوغی خصوصا وهر اغاج
چبوغی که اوزرنده میوه اوله عموما لغ مع الهاء * مزکه ح سکون زاء معجمه وفتح کاف فارسیله
هوای تیره معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ معده ح تهیکاه دخی دیرلر عربیده حوصله
معناسنه میر نظمی بیت که معده چون تهی باشد بنا چار * نهد هرچه بباید کاو وخروار لغ مقراضه
سکون قاف وفتح راء مهمله وضاد معجمه ایله برنوع چتال دمرناو اوقدر شیخ نظامی بیت بهر
مقراضه کوچون صبح رانده * عدو چون میخ در مقراضه مانده لغ ملعقه ح سکون لام وفتح عین
مهمله وقافله قاشق معناسنه لفظ عربیدر اکرچه فارسیده قاشغك آدی منظور فقیر اولمدی
اما هر لغت کتابنده دخی ملعقه عبارتی تحقیقه واصل اولمدی لسان اعجامدن استماع اولنان یته
قاشق تعبیر ایدر واطبا ادویه اوزانده درت مثقال آغر لغنه اعتبار ایدوب ازفلان چیز یك
قاشوق یاخود یك ملعقه دیرلر وجوهر یلر برمثقاله ملعقه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ مه
اولو مقابلی که در بیوك کوچك دیمکده که ومه دیرلر شیخ سعدی بیت چو از قومی یکی بی دانشی
کرد * نه که را منزلت ماند نه مه را لغ مهرکیاه ح مهرکیای مرقوم معناسنه در طالب آملی
بیت زفیض درد تو آه محبت آلودم * بکشتزار فلك سبز کردم مهرکیاه * کمال خجندی بیت
خط چودمید بولبت مهر دلم زیاده شد * نام خطت ازان زمان مهرکیاه کرده ام * فرهنك
زفانکویاده براوتدر بپراغی مقابل آفتاب اولور لغ مهرماه ح اول کوز آیی نك فارسیده آدیدر
لغ میانه ح اورته ومعتدل وهر نسنه که طرفینی مساوی حاوی اوله آکا دیرلر عربیده وسط دیرلر
چغتای لساننده آرا دیرلر میر علیشیر بیت سواد خالی آینینك لعل ورخ پرور آرا * مکرکه
مورچه نصفی اوزلدی سکر آرا لغ میه ح فتح یای تحتانیله اثواب کسر برقور تجغز درکوهه
دخی دیرلر لغ میخکده ح سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح کاف فارسیله ضربخانه معناسنه
میکده وینکده کبی لغ میده ح سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پاك دامن ومستوره عورت
معناسنه میر نظمی بیت یکی پیر بوده در آنجامدام * زنش میده بود مست هم خوشخرام *
لغ میرزاده ح سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ودال مهملتین ایله دوزنلك واتفاق ایله ایش
ایتمك شهیدی بیت یکسره میره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکرومریست لغ میزه ح
سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله میان زین یعنی ایر اورته سی کذا فی المجمع لغ میشته
ومیشنه ح کلاهما بسکون الیاء التحتانی وشین المعجمه اولها بفتح التاء المثناة والثانی بفتح النون
معلم یهودیان معناسنه در میر عماره بیت دیدم چنین تی که صفت کردم * سرمست پیش
میشنه بنشسته لغ میلاوه ح سکون یای تحتانی وفتح لام وواو ایله بمعنی شاکردانه شمس فخری
بیت کر پناهت بر فلك کاری کند * جان دهند انجم بهر میلاوه * کذا فی المجمع اما فرهنك
وفائی ومیرزا ابراهیم ومؤید الفضلاده بمعنی مژدکانی مسطوردر لغ مینه ح سکون یای تحتانی
وفتح نونله بمعنی میمان مرقوم یعنی ارککه آلو دخی دیرلر لغ میوه ح معروف یمش معناسنه اکله
صالح اولسون کرك اولمسون لغ میوزه ح سکون یائین تحتانیین وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله
بعض فرهنکده زاء فارسیله در صرمشق که عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر لغ میونیه ح
سکون یائین تحتانیین وفتح نونله اغاجده اولان زائد بوداق که هموار اولملق ایچون آنی کسرلر

ل مع الياء التحتانی * مجری ع سکون جیم وکسر راء مهمله ایله عطارلر عطر قودقلری ظرفدر کذا فی المجمع ل مری ع کسر راء مهمله ایله ایکی معنا یه در اول سعی وکوشش وبرکمسنه ایله قدر ورتبه ده برابرلك کوسترمك حکیم ناصر خسرو بیت خط فریشتکان راهمی نخواهی خواند چنین به بی ادبی کردن ولجاج ومری * سیف اسفرنکی بیت صد رابدان خدای کز آثار عدل بود با آفتاب ذرهٔ خاکی مری کند * ثانی شر وفساد اوزره اتفاق ایتمك شهیدی قمی بیت یکسره میره همه بادست ودم * یکدله میره همه مکر ومریست * بو بیت میره ایچون مقدم ذکر اولنمشیدی اقتضا حسبیله تکرار ارتکاب اولندی عربیده راء مشدده ایله تای کلوکه حلقوم ایچنده درکذرگاه آب ونان در ل مشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله برنوع جامه حریر بافدرکه بغایت لطیف ونازك طوقنمشدر استاد دقیقی * قطعه * برافکند ای صنم ابر بهشتی زمین راخلعت اردیبهشتی * زمین برسان خون آلود دیبا * هوا برسان نیل اندود مشتی * استاد عسجدی بیت بسته قصب اندر سرای دوست بمشتی بر * یکبوسه بده مارا امروز بدستان را ل مغیازی ع سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله لباس جدید کیلدکده اسکیسن فقیره ویرمکه دیرلر ودخی درزی شاکردینه ویرلان شربتلك بخشیشه دیرلر ل مهربانی ع برنوع لطیف حریر باف جامه درخواجه سلمان * مصرع * ازمهرت فردید مهربانی ودوستلق ومحبت ومودت وشفقت معناسنه ده کلور ل مهرکانی ع سکون ها وراء مهمله وفتح کاف فارسیله مصنفات باربد خسرودن برلحن آدیدر شیخ نظامی بیت چو نوکردی نوای مهرکانی * ببردی هوش خلق ازمهربانی ل مهرمانی ع میمله بودخی باربدمر قوملك اوتوزبر لحنندن برلحن آدیدر موید الفضلاده مهرکانی یی بونك معناسنه کتورب شیخ نظامینك مرقوم بیتنه متمسك اولمش ل مهری ع سکون ها وکسر راء مهمله ایله ساز یعنی چنك حکیم خاقانی بیت مهری یکی پیری نزار آوابر آورده بزار * چون تند اندر مرغزار جانی بهر جار یحته ل مهمانسرای ع مهمانسراء مرقوم معناسنه در آخرنده کی یاحرفی جای وکدای یالری کبیدر ل مهمانی ع قونقلق ضیافت معناسنه در ابوالمعانی بیت خیال آن پری کاشانهٔ دلرا اکر آید * کنم باخون دل لخت جکر ترتیب مهمانی ل می ع سکون یای تحتانیله ادات حال وادات مضارعدر یعنی کلمه اولنه داخل اولدقده مضارعه وحاله تخصیص ایدر مثلا مید اند ومی باید وصیغهٔ امره دخی داخل اولور میدان ومی بین کبی کاهی برها زیاده ایدوب همی دیرلر مثالی استاد لطیفی بیت توهمیدان که هیچ نعمت وخواست * نبود همچو تندرستی راست * ل میانجی ع مصلح دعوی وبیع وشرا یعنی ایکی ویادخی زیاده کمسنه لرمیاننده فصل نزاع ایدنه دیرلر اما بغیر حکم یعنی معقول ایله ل میانکی ع اورته یرده اولان هرنه ایسه ل میخی ع سکون یای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برنوع جبه در کذا فی المجمع ل میستی ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وکسر تاء مثناة ایله وجود انسانده ظاهر اولور برلکه در عربیده برص وبهق دخی دیرلر ایکی نوعدر ل میشنای ع سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نونله براوتدر دار وقسمندن عربیده غصی الراعی دیرلر سبب تسمیه سی اکثر چوبانلر بیابانده اول اوتی چقاروب یرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل باب المیم المضمومة مع الالف * مجلا ع فتح جیم ولام مشدده ایله مهره لنمش

مهره لنمش وصیقل اورلمش آیینه وغیری ابوالمعانی بیت کام دل حزینم دیدم بروی خوبت *
روی تراکه بودست آیینهٔ مجلا ﯓ پحه وا ع فتح جیم فارسیله برنوع طعامدر برغست دن ایدرلر
عربیده قنابری وبرغستوا دخی دیرلر کذا فی المجمع ﯓ محابا ع فتح حاء مهمله وباء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول احتراز معناسنه یعنی صاقنمق شیخ علی نقی بیت چه عجب کرحذر
ازنالهٔ دلهانکنی * که تو بی باك زشمشیر محابا نکنی * ثانی مدارا معناسنه کلور خواجوی کرمانی
بیت کیسوی توکر کژ کشد اوراچه توان کفت * باهندوی کژ طبع محاباچه توان کفت *
ﯓ مدارا ع ملایمت وموافقت کوستروب ترك نزاع ایتمك خواجه حافظ بیت آسایش
دوکیتی تفسیر این دوحرفست * با دوستان مروت بادشمنان مدارا ﯓ مرغك دانا ع یعنی
طوطی کمال اسمعیل بیت کتابت ازقلم تست مرغك دانا * عبارت ازسخن تست کنج بادآورده *
وله ایضا بیت تعالی الله چه کلکست این که همچون مرغك دانا * همی پوید بفرق سر معاش
عالمی دردم ﯓ مرغوا ع سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله نفرین وفال بد معناسنه حکیم
قطران ارموی بمعنی فال بد بیت کرده ازمهر تو نفرین موالی آفرین * کرده ازکین تو مروای معادی
مرغوا * شمس فخری مثله یعنی فال بد بیت بفال نیك نهادم اساس این خدمت * چنان
مکن که مرا مرغوا شود مروا * حکیم سنایی بمعنی نفرین بیت شاه را کفت مفسدی احوال *
که کند مرغوا بجان تو زال ﯓ مروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله فال نیك ودعای خیر
معناسنه در حکیم خاقانی بیت از خاك صفا صفا پذیری * مروا ز جمال مرده کیری * امیر معزی
بیت آری چو پیش آید قضا مروا شود چون مرغوا * جای شجر کیرد کیا جای طرب کیرد شجن
استاد لطیفی بیت او بمن نفرین کند من آفرین * من برو مروا کنم او مرغوا * استاد عنصری
بیت لب بخت پیروز را خنده * مرانیز مروای فرخنده ﯓ مشتا ع سکون شین معجمه
وفتح تاء مثناة ایله مشته که پاپوجی ومجلد آلتیدر ﯓ مشکما ع سکون شین معجمه وکاف وفتح
میم ایله جای مشکبو یعنی مشك کبی رایحه کلور یره دیرلر ﯓ مطرا ع فتح طا وراء مهملهٔ مشدده
ایله جندره لنمش وپرداخت اولنمش معناسنه در وعربیده تروتازه معناسنه مولانا نکاهی بیت
نکاهیا چمن معصیت مطرا به * که تخم مغفرت ازمزرع کنه روید ﯓ معما ع سوز ایچنده کزلو
اولان سوز که بر بیتدن بر اسم مراد اولنور توجیه ویاخود دنا وبلی ویاخود غیر طریق ایله استخراج
اولنور خواجه حافظ بیت حدیث ازمطرب ومی کو وراز دهر کمتر جو * که کس نکشود ونکشاید
بحکمت این معما را ﯓ مغوشا ع ضم غین وواو معروف وفتح شین معجمتین ایله طائفهٔ مجوسدن
بر مذهب آدیدر وبر موبد آدی اولمق دخی مرویدر ﯓ مقیلبا ع کسر قاف ولام وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله برنوع طعامدر بغدای ونخود وبقلا وپیاز وبشلغم وکرونو کندنا وقورق
یاغیله آمیخته اولمش کوفته ایله پشورلر بسحاق اطعمه بیت اکرچه دنبه بدیك مقیلبا
شد خوار * میاز نیز چنین محترم نخواهد ماند ﯓ مواسا ع فتح واو وسین مهمله ایله یعنی آسان
وراحتی وملاطفت ونیکویی معناسنه مولانا جامی بیت درین محنت سرای بی مواسا * ز
نعمتهای خویشم کن شناسا * مولانا هاتفی بیت مدارا پون بردوخت ازجهان * مواسیله
بسان پری شد نهان ﯓ مومیا ع ایکی نوع اولور بری معدنیدر شیرازده بر مغاره ده حاصله

اولور طاشدن یاغ کبی صیزوب چقار بعده منجمد اولور غایت مقبول وذی قیمتدر و برنوعی عملیدر دیرلر که آدم ایتیدر آنك دخی نفعی واردر اما معدنی قدر موثردکلدر استخوان شکسته یه بر الساعه درحین تجربه سی بویله درکه بر طاوغك دیری ایکن ایاغن قیروب معدنیسندن بر قیراط ساده یاغ ایله سوروب صارسه لر فی الحال درست ایدر ﴿ موی کیا ﴾ سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وکسر کاف فارسیله سنبل هندیدرکه بعینه صاچ کبی اولور استعاره طریقیله زلف خوبانه ده دیرلر کمال اسمعیل بیت لشکر عشق تو کرده دلم ای ترك خطا * حلقه در حلقه ز انبوهی چون موی کیا * مجمع الفرسده بمعنی انبوهی مرقومدر ﴿ مهرا ﴾ فتح ها و راء مهمله مشدده ایله غایت زیاده پشمش نسنه و مضمحل اولمش طعام حکیم سوزنی بیت کشته ز انکشت وافرازه دوزخ * نیمه تن او کباب و نیمه مهرا ﴿ مع الباء الموحده * مرغاب ﴾ فتح غین معجمه ایله اوردك اکثر صوده تعیش ایتدوکیچون صو قوشی دیرلر مرغابی دخی دینلور مولانا هاتفی بیت میاور یا ین صید که ترکتاز * بمرغابیانم میفکند ازباز * فرهنك جهانکیریده بر رود خانه نامیدرکه مرو شهرینك یانندن کذار ایدر مرورود دخی دیرلر ﴿ مروزتاب ﴾ ضم راء مهمله اول و سکون ثانی وفتح تاء مثناة ایله سرتماجدر ﴿ مشکناب ﴾ سکون شین معجمه وکاف وفتح نونله خالص مسك معناسنه که ناب صاف معناسنه درمی ناب کبی ابو المعانی بیت خال روی مشکناب کلعذار اکردشرمنده ازین مشك خطا ﴿ مطرب ﴾ سکون طا وکسر راء مهملتین ایله ساز نده وکوینده یه دیرلر خواجه حافظ بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بکوکه کار جهان شد بکام ما ﴿ موتاب ﴾ واو معروف وفتح تاء مثناة ایله قیل بوکجی چول وغرار و توربه وامثالی نسنه لر اشلیانه دیرلر موتاف وموتاو دخی دیرلر ﴿ مع التاء المثناة * مخات ﴾ فتح خاء معجمه ایله منیستان دیدکاری اوتدرکه مشك ترکان دخی دیرلر ﴿ مخت ﴾ سکون خاء معجمه ایله امید معناسنه در مولانا شهاب الدین عبد الرحمن بیت هرکه دارد با جهان یکذره مخت * دیك سودایش بماند نیم پخت ﴿ مرت ﴾ سکون راء مهمله ایله توابع الفاظ قبیلندندرکه ترت مرت پراکنده و پریشان معناسنه شمس فخری بیت بدسکال نیکخواهش تار ومار * نیکخواه بدسکالش ترت مرت ﴿ مست ﴾ سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول شکایت معناسنه استاد لطیفی بیت عهد و پیمان خویش سست مکن * وز غم روزکار مست مکن * استاد دقیقی بیت ای از ستیهش تو همه مردمان بمست * دعوت صعب و منکر دعویت خام وسست * صاحب فرهنك منظومه بیت مست دندانه کلید مدنك * مست اینجا شکایتست بچنك * ثانی بر اوت کوکیدر خوشبو اولور عربیده سعد دیرلر ضم سین مهمله ایله وهندی لسانده موته دیرلر بو معنایه بعض فرهنکلرده شین معجمه ایله مرویدر ثالث غم واندوه معناسنه بوندندرکه غمناك اولانه مستمند دیرلر ﴿ مست ومشت ﴾ اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله براوت کوکیدر خوشبو اولور کذا فی المؤید ادات الفضلاده مشکك دیرلرکه مشکك زیرزمین دیمکله مشهوردر ﴿ مشت ﴾ سکون شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول یومرق معناسنه در مولانا هاتفی * مثنوی * چو شد کار شمشیر ونیزه تمام * کشیدند از هم بمشت انتقام * نهادند در فرق خود مشت را * شکستند در مشت انکشت را * ثانی بمعنی کف بر آوج دیجك یرده بکمشت

پکمشت ومشتی دیرلر شیخ عطار بیت حمد بیحد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی خاك را * بو معنایه ظهیر فاریابی بیت جهان رباط خرابست درکذرکه میل * کان مبرکه بیك مشت کل شود معمور * ثالث چیزاندك یعنی شی قلیل حکیم اسدی * مصرع * اعادی کدا ینده مشتی ارازل * بومعنایه پکمشت دخی دیرلر مولانا جامی بیت قرص مه را پی پکمشت لئیم * بسر انکشت کرم کرد دو نیم * رابع بمعنی مالیده که مشتن یعنی مالیدن بسحاق اطعمه بیت افسوس ازان دنبه پروارکه بکداخت * درروغن آن مادوسه چنکال نه مشتیم ﴿ مفت ﴾ سکون فایله قیمت وبهاسنز اولان نسنه مولانا عرفی درصفت اسب * قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که داده * بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * درویش بی عصاش نکیرد زمن بمفت * طرار ومفلسش نستاند زمن بقرض * پیوست وعلی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت پیر علیل فرض * مهمیز میزنم بوی ازصبح تا بشام * کامی بطول میزدم اکنون زنم بعرض ﴿ مهرهٔ پشت ﴾ آرقه ده اولان خرده کوکلر عربیده فقرات ظهر دیرلر ﴿ مهلت ﴾ سکون ها وفتح لام ایله زمان تأخیر وامان ویرمك معناسنه میر نظمی بیت اکر مهلت دهد ایزد بعمرم * بجان خدمت کنم فرمان بکیرم ﴿ مع الجیم * مشنج ﴾ فتح شین معجمه وسکون نونله برغله آدیدر حبوبات نوعندن هندیلر کلاو دیرلر اما مجمع الفرسده بر یشل سککدر آت اوزرینه قونارسه آتی هلاك ایدر یعنی صوقدوغی یری جراحت ایدوب قورت دوشرور ﴿ منج ﴾ سکون نونله اوج معنایه کلور اول زنبور معناسنه عموما مشرف شفروه بیت قهرت اندر دودهٔ غوغا بیان * همچنان دودیست درمنج آشیان * وزنبور عسل در خصوصا مولانا محمود ابن یمین * قطعه * شاها کمینه بندهٔ میمون جناب تو * کزکائنات حضرت عالیت برکزید * شیرین نکرده از عسل روزکار کام * تاکی زمانه منج صفت خواهدش کزید * کمال اسمعیل بیت میان بسته کلك تو بر روی کاغد * شود همچو منج عسل بر شکوفه * استاد منجیك بیت هرچند حقیرم سخنم عالی وشیرین * آری عسل شیرین ناید مکر از منج * شمس فخری بیت کرنه بریاد او بهار خورد * انکبین زهر کرددا اندر منج * ثانی خر ضعیف وزبون حکیم سوزنی * رباعی * ای توتبتی مشك وحسودت زرغنج * با پور تو رخش پور دستان خر منج * بادا رخ حاسدت ترنجیده وزرد * سر در طبقی نهاده پشت چو ترنج * ثالث بو اناتلده بر قریه اسمیدر ﴿ مهرهٔ عاج ﴾ صندقدن وفیل کمو کندن ایدزلر مدور بر نسنه در بوری کبی چالرلر محمد عصار * مصرع * نفیر ومهرهٔ عاج ودم نای ﴿ مع الخاء المعجمة * مخ ﴾ اوج معنایه کلور اول بخامه معناسنه عموما حکیم قطران ارموی بیت اکر خواهی که بر شیران نهی مخ * زخد منشان تمامی داد بستان * وبخامه کم معناسنه خصوصا حکیم اسدی بیت مخی بر سر اسب سرکش نهاد * جهان آفرین را بسی کرد یاد * بومعنایه موید شمس فخری * قطعه * جم قدر جمال دینی ودین * ای فال تو چون رخ تو فرخ * کردست قضا برای زینت * برابلق سرکش فلك مخ * ثانی برجانور آدیدرکه عربیده موش دیرلر ثالث خرما اغاجی که خرما الغه مخستان دیرلر وعربیده بمعنی مغز یعنی بینی وایلك بومعنی ایله معنای اوله حکیم سنایی بیت نزوی غزیز یست که چون مرکب شاهان * رایض نکند بر سر خر کره همی مخ * کویی که نترسم زهمه عالم دیوار * ازمیخ چه ترسد چو مرا ورا نبود مخ ﴿ مرخ ﴾

سکون راء مهمله ایله زمان اولده چین ولایتنده ایکی بت وار ایدی بریسنه مرخ وبریسنه خنك دیرلر ایدی منقولدرکه کون طوغدقده کولرلر و باتدقده اغلرلر ایمش کذا فی فرهنك جهانکیری ع موخ ع واو معروف ایله علم وسنجق معناسنه میرنظمی . بیت بجنك عدو را چو یافته رسوخ * کشیده صفوف وبرافراخته موخ ع موسخ ع واو مجهول وفتح سین مهمله ایله دخان تاری یعنی قره تو تون حکیم فردوسی . بیت بروم اندرون خان ومطبخ نماند * حلیب مسیحی وموسخ نماند ع مد ع الدال المهمله ع مد ع بشیوزدرهمدن عبارتدر امارومده بکرمی کیلیه مد دیرلر ع مراد ع معروف دلخواه معناسنه در شیخ سعدی . بیت مراد ما نصیحت بود کفتیم * حوالت باخدا کردیم ورفتیم ع مرداد ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوچ معنایه کلور اول بر فرشته اسمیدرکه ماه مرداد وروز مرداد ده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی . بیت زهر چه بکام تو ایزد دهاد * ز مرداد باش از برو بوم شاد * وفردوسینك بو بیتندن دخی استنباط اولنورکه مرقوم فرشته چارپا لره دخی موکل اوله . بیت زخرداد باش از بروبوم شاد * تن چارپایانت مرداد باد * ثانی سنهٔ شمسیه نك بشنجی آیی آدیدرکه اول آیده نیر اعظم برج اسدده اولدوغی مدتدر رومیلر تموز دیدکلری آیدر شیخ نظامی * مثنوی * سوادی دید نزهتکاه جمشید * درخشش ارغوان وسبزه اش بید * همه فصلش چو مرداد جلالی * نبودی صحن او از سبزه خالی * استاد فرخی * قطعه * تا بمرداد کرم کردد آب * تا بدیماه سرد کردد باد * روز کارش خجسته باد برو * مهرکان فرخ وهمایون باد * ثالث هر ماه شمسینك یدنجی کونی اسمیدر قاعدهٔ کلیهٔ فرسیان قتلرنده امر مقرردرکه تمام نام روز نام ماهه موافق اوله اولکون عید جشن ایدرلر بو جشنه چشن نیلوفری دیو آد قومشلر ودیرلرکه هرکیمك که پادشاهدن یاخود وزیردن ویا افراد کباردن حاجتی اولسه بو کونده طلب ایلیه البته روا اولور حکیم قطران ارموی . بیت در هفتم مرداد بفیروزی می خور یکذار بفیروزی سر صد مه مرداد ع مروارید ع سکون راء مهملهٔ اولی وکسر ثانیه ایله اینجو معناسنه درکه عربیده در ولؤلؤ دخی دیرلر ابو المعانی . بیت حباب بادهٔ کلکون بساغر * چو مروارید ولعل اندر کشیده ع مرود ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله امرود معناسنه کمال بخندی . بیت کر نکیری جست وچاپك سیب سیمینش کمال * پیش اهل عشق باشی کاهل پای مرود ع مزد ع سکون زاء معجمه ایله اجرت مولانا هاتفی * قطعه * کشایش پذیرفت درهای کنج * که بی مزد مزدور نابرده رنج * دهی مزد اکر پیش از کردنش * نهی بار کردار بر کردنش ثانی ثواب معناسنه کلور ع مستیند ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وباء موحده بعده نون ساکنه ایله مجمع الفرسده پای بند کسی باشد وبجایی نرود * یعنی برکمسنه نك ایاغی باغی اولوب بریره کیده میه ع مستمند ع سکون سین مهمله ونون وفتح تاء مثناة ومیم ایله ایکی معنایه کلور اول غمناك ومتشکی معناسنه شیخ سعدی . بیت آتش سوزان نکند با سپند * آنچه کند دود دل مستمند * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی نیازمند وفرهنك هند وشاهده کذلك بو معنایه کمال بخندی . بیت کفتی بپرسش تو چو آیم چه آورم * رحمی بیار برمن وبر مستمندیم ع مستیمند ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ونون ایله بمعنی مستیند مرقوم ع مشترند ع سکون شین معجمه وتاء مثناة ونون وفتح راء مهمله ایله بر آلتدر دولکرلر آنکله

آنکله تخته یوزنی هموار ایدرلر مشت رنده دخی دیرلر ترکیده رنده وعربیده رندج دیرلر حکیم انوری
بیت کرد کار امشت رند بده جهانرا خوش تراش * ناله از قومی که هم ایشان و هم مارند ایم *
ﮒ مشلك بید ﺡ ترکیده صوروغون چیچکی دیرلر بر چیچکدر اسنه قطار ایدوب صوین چیقاررلر
سکوت اغاجی کبی اغاجی اولور مولانا هاتفی بیت بیارایش از حرف بیم وامید * فکن بر چمن
سایهٔ مشلك بید ﮒ مغند ﺡ ضم غین معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در اول کاوله معناسنه
ثانی هر نسنه که بر برینه قاریشق وممزوج اوله ﮒ ملند ﺡ فتح لام وسکون نونله بمعنی کفتکو یعنی
سوز وکلیجی میرنظمی بیت ملند مردمانرا کوش کیرد * زدیك فتنه ها سر پوش کیرد *
ﮒ موبد ﺡ سکون واو وفتح باء موحده ایله مجوس دانشمندی شیخ نظامی بیت میان
دربست شیرین پیش موبد * بفرّاش درون آمد بکنبد * ومجوسك معتمد دینلری اولان
سر دانشمندان اولدوغی ده مروید و شیخ نظامی بیت زده موبدش نعل زرّین واسب *
مثلش نام آن خان آزرکشسب * کتاب السامی فی الاسامی ده آفتاب پرست طائفه سنك
بیوك دانشمندلرینه دیرلر وفرهنك زفانکویاده حاکم آفتاب پرستان وفرهنك وفایی ده فتح میمله
یعنی عالم ودانا مسطور در اما عجم شعراسنك شعرلرندن فهم اولنورکه هر ملتك اسلامدن ماعدا
اولو دانشمندلرینه دیرلر شمس فخری بیت زعلم وخردبندکان درتو * بود در سخن هر یکی صد
چو موبد * امیرخسرو بیت سپرده عنان موبد چند را * کرفته بکف زند پازند را * بوبیتده
آتش پرست دانشمندی اولمق فهم اولنور ﮒ موبند ﺡ سکون واو وفتح باء موحده ونون ساکنه
ایله صاج باغی که موی بند دخی دینلور اصلی بند مو ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولندی
خواجه سلمان * مصرع * نعل شبرنك تو موبند عروسان بهشت ﮒ مورد ﺡ واو مجهول
وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر اغاجدر بغایت یشل یپراغی اولور وحزان اوازیمشینه
عربیده مرسین واطبا آس دیرلر میوه سی اولور اما پر مقدار عفونتی اولمغله کاو کیه درحب الآس
دیرلر قرالاوی بیت چون مورد بود سبز کهی موی من همه * درداکه برنشست بران موی سبز
پشم * وغایت یشللکی جهتندن زلف وکیسوی محبوبانه نسبت ایدرلر شاعر بیت همچو
زلف دلبران مورد کیسو تاب خورد * همچو عهد دوستان سالخورده استوار * مختاری بیت
لاله را بامی عوض کن سیب را با نسترن * سرو را با کل بدل کن مورد را با ضمیران * ثانی مهرنکین
یعنی مهر یوزك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ مولد ﺡ واو معروف وفتح لامله بمعنی درنك کننده
وبسنتد یعنی اکلنوب طورر مسعود سعد سلمان بیت خیره با خویشتن همی کولد * چون
به بیند زهی فرو مولد ﮒ مع الراء المهمله * مبار ﺡ فتح باء موحده ایله معروف قیون بغرسغی
قیمه ات وپرنج ایله طولدیروب بشورد کدن صکره بعضیلر یاغده قاوررلر اصفهانیلر لغتی درعربیده
عصیب وترکیده مونبار دیرلر بسحاق اطعمه بیت در برابرچه بود رتبهٔ کردوفربه * درعقب
ذکر مبارست تو خاطر خوش دار ﮒ مدبر ﺡ سکون دال مهمله وکسر باء موحده ایله منکوب
ومغلوب یعنی ایشی کیرو کیدوب ایلرو کلمیه شیخ عطار بیت مدبری کورو بدنیا آورد * بهره کی
از عالم عقبی برد ﮒ مردار ﺡ معروف ناپاك معناسنه ﮒ مردارخوار ﺡ فتح خاء معجمه وواو معدوله
ایله چیلاق دیدکلری قوشدر که زغن دخی دیرلر ﮒ مرغزار ﺡ اول چمنلو یره دیرلر که آنده قوشلر

چوق اوله معنای ترکیبی نك مقتضاسی قوشی چوق اولان یر دیمکدر اما اطلاقاتنده مطلق
چمن معناسنه استعمال اولنور میرنظمی بیت چمنزار لطیف ودلکشا بود * که صحن مرغزار
وخوش فضا بود ‌ؗ مرغ زیرك سار ‌ؗ برقوشدر طوطی کبی سخنکوی وطوطیدن کوچك اما
رنکی سیاهدر سار وسارك وساروغی دیرلر حکیم سنایی بیت چون شناسد جای خود را
مرغ زیرك سارما * بعد ما بیداکنند اندر زمین آثارما ‌ؗ مرغ سحر ‌ؗ بعضیلر بابل وبعضیلر
بلبله بکزر برقوشدر سحر وقتنده فریادی زیاده اولور دیدیلر شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق
زپروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد وآواز نیامد ‌ؗ مزدور ‌ؗ سکون زاء معجمه وضم
دال مهمله ایله اجرت ایله ایش ایشلین آدم حکیم سنایی بیت همه شاکرد اومدرس شان *
همه مزدور اومهندس شان * عربیده اجیر دیرلر وچغتای لساننده ایچو دیرلر کسر الف وسکون
یای تحتانی ونونله اجاره یه طوتلمش خدمتکار دیمکدر وقف نامه ده میر علیشیر وزارتدن شکایت
ایدوب دیر بیت وآزاده لارنینك ایچولوککا * کیرماك طمعیدین تشتقی ‌ؗ مستار ‌ؗ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله شراب نوفشارا کشی شراب معناسنه در کاور بعض حرف
طا ایله مسطار دیرلر اما فارسیده حرف طا اولمدوغی ظاهردر ‌ؗ مشت افشار ومشتفشار ‌ؗ
کلاهما بسکون الشین المعجمه وتاء المثناة آلات اهل صنایع معناسنه استاد فرخی بیت بنام
جودش غواص کر بحر شود * نخست دست رساند بلولوی شهوار * چوکوهکان که بکان
شد بنام دولت او * نخست میتین درزد بزر مشتفشار * مجمع الفرسده ابتدا ایرشمش اوزمدن
اولان شراب جدید که لغت شامیانده مسطار دیرلر ‌ؗ مشکر ‌ؗ سکون شین معجمه وفتح کاف
فارسیله سختیان ویلغاریدن اولان دوشك که مشکره دخی دیرلر ‌ؗ مشکسار ‌ؗ ترکیب
صفتیله موصوفدندر که مشك سازه صفت واقع اولمشدر خوشبوی اولان مکانه دیرلر اکثر
شکوفه ورياحيندن رايحهٔ لطيفه استشمام اولنان محلرده استعمال اولنور شاعر بیت
شکوفه دمیدی ازان صد هزار * همه لاله رنك وهمه مشکسار ‌ؗ مشکین وفادار ‌ؗ برنوع
خرده وخوشبو وچوق یپراقلو بیاض کلدر یازآخرلرنده ایریشور اکا کل نسرین دخی دیرلر کذا
فی المجمع ‌ؗ مطراکر ‌ؗ جندره جی وپرداخت ایدیجی بولغت عربیدن تصرف اولنمشدر که
مطرا عربیدر وکر فارسیدر ترکیب ایدوب اسم ایلمشلر ‌ؗ مفردسوار ‌ؗ بودخی آنك کبی
تصرف اولنمشدر زیرا مفرد عربی سوار فارسیدر ترکیب ایدوب یالکز آتلویه اسم ایلمشلردر مولانا
هاتفی بیت بیك دفعه ترکان مفردسوار * رسیدند آنجا دو پنجه هزار * یالکز آتلو دیمکدن
مراد بهادر ودلاور دیمکدر ‌ؗ منجیر ‌ؗ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله مشبك قفس که
عربیده شعیریه دیرلر ودخی طربزون معناسنه در کاور وامثالی نسنه لرده دیرلر ‌ؗ منغر ‌ؗ
سکون نون وضم غین معجمه ایله برنوع بیوك قدحدر که مجلس باده آخرنده اهل بزم بربرلرینه محبتا
آنکله طلوا ایچرلر اکا ساتکین ومنغرل دخی دیرلر امامی هروی * رباعی * ای برده نسیم لطافت
ازروی کل آب * وی درچمن ازشرم رخت کشته کلاب * منغرکدیدو مست شدندی همه کرد *
وی ساغر مستی تواش خانه خراب * خواجه عمید لویکی * رباعی * ای خداوندی که ازلطف
تو دریا پر شود * درصدف هرقطرهٔ آبی زنیسان در شود * بزم شوق تو چو در دل کستر دفرش

فرش نشاط * چشم من ساقئ خوناب وهم منغز شود ﻙ مور ﭻ واو معروفله ایکی معنایه در
اول قرنجه که عربیده نمله دیرلر شیخ سعدی بیت هر کجا چشمهٔ بود شیرین * مردم ومرغ
ومور کرد آیند * ثانی اول پاسدر که جسم آهنده صیقل ایله زائل اولمیوب یری قاله مورچانه
ومورچه ومور یانه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت بجایی که جود توشد دام دلها * کشده ور
شمشیر از حرص دانه ﻙ موسیقار ﭻ ترکیده منقال دیدکلری سازدر که اون بش یکرمی ایربلی
اوفاقلی قامشی هموار وصاف ایدوب آغز ایله اوفورلر میر ابو المعانی بیت کلوی نای وموی جسم
همچون تار چنك کویا * بدستم کشته است انکشتهایم همچو موسیقار ﻙ موشخوار ﭻ واو معروف
وواو معدوله وفتح خاء معجمه ایله یعنی زغن که مردارخوار وغلیواج وغلیوار دخی دیرلر شاه ناصر
خسرو بیت نه هرچه با پر او شود ز مرغ باز بود * که موشخوار وغلیوار نیز پر دارد ﻙ موشکر ﭻ واو
مجهول وسکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله اول عورته دیرلر که ماتم وعزا محلنده میتك اوصافن
سویلیه وسائر عورتلر فریاد وزاری ایده لر عربیده نوحه دیرلر فتح حایله ﻙ موشکیر ﭻ یعنی
موشخوار مرقوم یعنی چیلاق ﻙ مهر ﭻ ضمتین ایله وسکون ها ایله دهجایز درختم وخاتم معناسنه
عربیده یعنی کره یعنی طای ﻙ مع الزاء المعجمه * مبارز ﭻ فتح باء موحده وکسر راء مهمله ایله
پهلوان وشجیع معناسنه ﻙ مراز ﭻ فتح راء مهمله ایله کندرایی میر نظمی بیت چوهرناشناس
بوده کردن فراز * بیند دفلك کردنش را مراز ﻙ مرز ﭻ سکون راء مهمله ایله مخرج سفلی یعنی
سوراخ زیرین آدمی وغیره حکیم سوزنی درمطایبه بیت ای مرز ترازدیده مردی * زان مرد
بشور سیده دردی ﻙ مرغ شب آویز ﭻ بر قوشدر کیجه صباحه دك براغاجه یاخود آشیانه ننه
ایاغندن آصیلوب حق حق دیوفریاد ایدر اول قدر که بورنندن بر قاچ قطره قان کلور شیخ نظامی
بیت نهاده نام آن شبرنك شبدیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ﻙ مرغ شبخیز ﭻ بلبل
معناسنه در که مرغ زندخوان ومرغ شبخوان ومرغ شب آهنك ومرغ سحر دخی دیرلر شیخ نظامی
بیت منم در تاچهٔ مرغان شبخیز * همه شب مونس مرغ شب آویز ﻙ مروز ﭻ ضم راء مهمله
وواو معروفله هری ولایتنده اولولر بر قبیله اسمیدر ﻙ مز ﭻ مزیدن لفظندن صیغهٔ امردر
مکیدن معناسنه حکیم سوزنی بیت تا بود ناز وکامرانی خوش * بادهٔ عیش وکامرانی مز ﻙ موزه دوز
ادکو پابوج وجزمه دیکیجی معناسنه در ﻙ مع الزاء الفارسی * مژ ﭻ مژهٔ چشم ودخی هوایی
تاریك ایدن نسنه بولندن یراوزرینه دوشر عربیده ضباب ترکیده طومان دیرلر کذا فی المؤید
ﻙ موژ ﭻ سکون واو ایله آبکیر معناسنه در که موژه وار بر دخی دیرلر کوچك کول که یغموردن
چقور یرلرده ایرکیلوب قالور استاد فرخی بیت چو زلف خوبان درجویها شد مرزنکوش *
چون خط خوبان بر موژها بش سیسنبر ﻙ مع السین المهمله * مقرنس ﭻ فتح قاف ونون
وسکون راء مهمله ایله خانهٔ بالا که منقش اوله وهر سقفلرده وایوان اوکلرنده کی صچاقلرده
اولان نقش اندر نقش ﻙ مکاس ﭻ فتح کافله ایکی معنایه در اول معامله وشغل وعملده مبالغه
ایتمك یعنی ایش وکار وکسب طلبنده سعی واقدامی زیاده ایتمك عربیده کی جد وجهد واقدام
واهتمام معنالرینه در حکیم نزاری قهستانی بیت شراب بستدن وبی مکاس نوشیدن * نه عذر
ودفع فریب وبها نه آوردن * ثانی اول شخصه دیرلر که یوللرده ودربندلرده مرور وعبور ایدن

تجار وبازرگانلردن یوکاری ایچون اقچه آله باژ وباج دخی دیرلر شیخ عطار ازاسرارنامه * مثنوی
کفت محمود آن خدیو کامکار * میخرند از بهر خود بنده هزار * پس ایاز پاك دل را آن زمان *
در مکاس جمله بستد رایکان ﴿ مکیس ﴾ کسر کاف وسکون یای تحتانیله مکاس مرقوم
معنالرینه در یعنی اول ایشك طالبی نهایته ایرشدرمك حکیم فردوسی بیت خوش آید
ترا ازکدایان مکیس * که در بذل هستی توبی شیه ودیس * حکیم سنایی بیت چیست امشب
شب عتاب ومکیس * عوض ماست ماهتاب وملیس * ثانی باج معناسنه در یاکه مطلق
باجدر میرنظمی بیت دران جایکه بود یك باجدار * کرفتن مکیسی شه بیقرار ﴿ مماس ﴾
فتح میمله زمین پستی ومغاك یعنی آلچق وچقوریر کذا فی فرهنك جهانکیری عربیده ایکی نسنه
بربرینه یقین اوله شویله که بری برینه سورینه میرنظمی بیت بعشقش کشیده غم بیقیاس *
نکشته دمی یکدکر را مماس ﴿ مع الشین المعجمه * مشوش ﴾ ضم شین معجمه وواو مجهول ایله
برطعامدر یمرطه آقی روغن ساده وبکمز ایله بشورب ور مقدار قوام ویروب تناول ایدرلر
﴿ مورش ﴾ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول بوغجق دیزیسی که زنان
بویونلرینه طقارلر عربیده خرزده یرلر ثانی دکان اوکی ثالث صفه معناسنه در ﴿ موش ﴾
واو معروفله سچان معناسنه شیخ سعدی بیت کربه شیرست در کرفتن موش * لیك موشست
در مصاف پلنك * عربیده فاره دیرلر چغتای لسانده چچقان دیرلر ﴿ مولش ﴾ واو معروف
وکسر لامله اسم مصدردر آکلنش معناسنه ا یوشکور بیت بکار دهر مولش کرچه بد نیست
ولی در خیر کردن ازخرد نیست * حکیم فردوسی بیت بدوکفت کاموس کین رای نیست *
بدین مولش اندر مرا پای نیست ﴿ مع الغین المعجمه * مرغ ﴾ سکون راء مهمله ایله اوج
معنایه کلور اول عموما قوش معناسنه در عربیده کی طیر کبی ثانی نیر اعظم اسماسندن بر اسمدر
شیخ نظامی بیت تو دهی صبح راشب افروزی * روز را مرغ ومرغ را روزی * شاعر بیت
بود طعمهٔ باز تو مرغ روز * نه مه همچو رایت بود شب فروز * ثالث زنجبیل که مرتاده اولور
﴿ مغ ﴾ آتش پرست کافره دیرلر استاد عنصری بیت چو شب رفت و بر دوست پستی کرفت
هوا چون مغ آتش پرستی کرفت * مطلق کافره دیرلر شمس فخری بیت دشمن خسرو خلیل امین
درهمه باب کمترست ازمغ ﴿ موغ ﴾ واو مجهول ایله مغ مرقوم معناسنه شیخ سعدی بیت
موغی در بروی جهان بسته بود * بتی را بخدمت میان بسته بود ﴿ مع الفاء * مشرف ﴾ سکون
شین معجمه وکسر راء مهمله ایله کاتب معناسنه حکیم سنایی درهجا بیت خاوی تو شد ناظر
دلالیٔ سرکین * عموی تو شد مشرف کناسیٔ میدان * کناس فتح نون مشدده ایله کاریز
معناسنه در ﴿ موتاف ﴾ قیل بوکجی موتاب وموتاو دخی دیرلر میرنظمی بیت بموتافی شود
سرمایه ریشش * یاخود کشته چو قوطاسی به پیشش ﴿ موشکاف ﴾ مدقق وباریك نظر
معناسنه مولانا جامی بیت خاطر از وسوسه صافی کردند * در ورع موشکافی کردند *
﴿ موی شکاف ﴾ دخی دیرلر مدقق ومحقق معناسنه خواجه سلمان بیت کاه در حل دقایق
سخن نیست موی شکاف * کاه در کشف حقایق علیست چهره کشا ﴿ مع القاف * مشاق ﴾
فتح شین معجمه ایله خد متکار معناسنه وشاق دخی دیرلر ابو المعانی بیت مشاق تو بوند خوبان

خوان عالم * بلك حسن راشاه جهانى ل مشتاق ع آرزومند معناسنه وله بيت تويى
چو كعبهٔ انور بدیع عشاق * جمال حسن تو خلق جهان همه مشتاق ل مع الكاف * مرواى نيك
مصنفات بار بدخسرودن برلحن اسميدر شيخ نظامى بيت چو مرواى نيك افراختى بال * همه
نيكو شدى مرواى آن فال ل مرزدك ع سكون زاء فارسى وفتح دال مهمله ايله بر شخصك آديدركه
نوش الروان پدرى قباد شاه زماننده دعواى پيغمبرى ايلدى نوش الروان پادشاه اولدقده آنى
سكسان بيك نفر تو ابعيله قتل ايلدى محمد هندو شاه بيت جهاندارا تواند ردفع احداث *
چو نوشروانى اندر دفع مرزدك ل مرزك ع مصغر مرزه در كاف تصغير ايله ل مشتانك ع
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ونونله الت قياسى يعنى آوج ايچنه صغار طاشر ل مشك ع
معروف عربيده مسك ديرلر ولايت چين وديار خطا ومملكت ختنده حاصل اولور ناف آهودر
خالص اولوب مغشوش اولميه نك امتحانى استشمام يعنى قوقولدقده بوروندن قان كلور شيخ سعدى
بيت بدو گفتم كه مشكى يا عبيرى * كه از بوى دلاويز تو مستم ل مشكاك ع سكون شين معجمه
وفتح كافله براوت كوكيدر زياده خوشبوى عربيده سعد ديرلر ضم سين مهمله ايله اطبا معالجه يه
استعمال ايدرلر شاعر بيت كرچه مشكاك بسى بود خوشبوى * فرق وى چون بمشك بسيار ست
ل مشكنك ع سكون شين معجمه وفتح كاف ونونله بر قوشدر ككلكه مشابه اكثر صو كنارنده
تعيش ايدر ل مشكينك ع سكون شين معجمه وياى تحتانى وكسر كاف وفتح نونله بر حلوا
آديدر كذا فى المؤيد ل مشنك ومشنكاك ع كلاهما بسكون الشين المعجمه وفتح النون
بمعنى مشنج مرقوم يعنى بر غله در هندولر كلاو ديرلر ل مغلاك ع سكون غين معجمه ايله
درويش فقير معناسنه در جمال الدين عبد الرزاق كاشى بيت بقسمت مقادير رزق ز جهد مست
دليلش ابله مرزوق وزيرك مغلاك * بو لغت اكرچه عربى يه بكزر اما كتب معتبراتده فارسى
كورلمشدر ل مغوشك ع ضم غين وفتح شين معجمتين ايله مجوس دانشمندى در ل مك ع
بمعنى ز و پين كه كوچك حربه در پور بهاى جامى بيت بادا خليد ديدهٔ شوخت بز خم خار *
وانكه سفته سينهٔ شومت بنوك مك ل ماك ع سكون لام ايله حبوباتدن بر نوع قره دانه در
بو المؤيد بيت بسا كسا كه نديم حريره وبره است * بسا كس است كه سيرى نيابد او ملكش *
شيخ عطار بيت ملك مطلب كه نخوردى مغز خر * ملك كاو آنرا دهند اى بيخبر * ومرجمك اولمق
اوزره دخى منقولدر بيت اولده مرجمك اولمق مناسبدر زيرا قره دانه غداى انسانه صالح
دكلدر وعربيده معناسى كسنه نك تحت تصرفنده اولان شيئه ديرلر فارسيده تحيت وسلام
معناسنه اولدوغى دخى مرويدر ل ملكك ع سكون لام وفتح كافله ايله كوجى ديد كلرى اوت
عربيده خبازى ديرلر بعض نسخه ده ملكل واقع اولمشدر ل منبك ع سكون نون وفتح دال مهمله
ايله پاره لنمش نسنه هرنه اولورسه مير نظمى بيت در برش كهنه جامه ومندك * سنده در پيش
مردمان منجك ل منلاك ع سكون نون وفتح لام ايله دانشمند كه ملا ومنلا دخى ديرلر ل منهلاك ع
سكون نون وكسر ها ايله فقير ودرويش معناسنه در وله بيت درجهان هركه منهلاك شود *
از سؤال وحساب پاك شود ل موشك ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله پراسه كه شب پره
دخى ديرلر كونشه نظر ايده مديكندن كوندز طشره چقميوب كيجه چقوب اوچر شيخ سعدى

بیت نور کیتی فروز چشمهٔ خور * خوش نباید بچشم موشك کور ی موك ع واو مجهول ایله
یعنی میش یعنی قویون کذا فی فرهنك جهانکیری اما مجمع الفرسده یعنی نیش مسطور در ی مهك
فتح ها ایله شکلکه وجود انسانده ظاهر اولور عربیده ثولول دیرلر ی مع الکاف الفارسی ع
ی مرداسنك ع سکون را ونون وفتح دال وسین مهملات ایله کشدن آیریلن قورشون ترکیده
مرده سنك وعربیده مرده سنج دیرلر ی مرده ریك ع میتدن کیرو قلان اثواب ومال وارزاق
مرده مری دخی دیرلر متروکات معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * اشترا شك کلی
بوی شت نیست * کر نسیمش در توصله کاتر ارزست * میل توسوی مغیلانست وریك * تا چه
کل چینی ز خاك مرده ریك * وله قدس سره بیت از خراج ار جمع آری زر چوریك * آخر آن
از تو بماند مرده ریك * وله قدس سره بیت کفت قاضی خیز ازین زندان برو * سوی خانه مرده
ریك خویش شو * نفرین محلنده آرته قلان دیدکاری معنایه رشید الدین وطواط بیت
درد او حسرتا که بپایان رسید عمر * وین حرص مرده ریك بپایان نمیرسد * حکیم انوری بیت
کفتم کلید حجره بمن ده تو بر نشین * این مرده ریك را تو با هستکی بیار ی مرغ شب آهنك ع یعنی
یابلبل میرخسرو بیت دوش زیاد درخت آه جکر سوز من * شب همه اپر سوخت مرغ شب آهنك را
ی مرك ع سکون راء مهمله ایله بورندن آقان غلیظ صو که خلم دخی دیرلر سومك معناسنه
ی مریزبانك ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله
پردار ودر خوب کلاه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی مشتاسنك ع سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة وسین مهمله ایله ی مشت سنك ع بو دخی آنککبی ایکی معنایه کاور اول
یعنی سنك فلاخن یعنی صبیان طاشی علی شطرنجی بیت تیغ خوشتر ز طعنهٔ دشمن * مشت
بهتر ز سنك مشتاسنك * ثانی ال ایله آتیلن طاش که عربیده سلمه دیرلر ی مشتنك ع
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونونله دزد وراهزن معناسنه کذا فی الاداة ی منك ع
سکون نونله ایکی معنایه در اول غله معناسنه شاه ناصر خسرو بیت بخوشه دراز بهر بیرون
شدن * چنان جمله شد ماش ومنك ونخود * ثانی بال آروسی که منج دخی دیرلر منصور
شیرازی بیت زاده ازمن فضیلت ودانش * چون شکر از نی وعسل ازمنك * فرهنك
زفانکویاده سیاه برغله در ماشدن خرده وصیدنه ابی ریحانده برچوب در هرکیم تناول ایلسه
عقلی مختل ومست ومدهوش اولور معاجینه جزو ایدرلر سرخ رنك نا نخواهه مشابه اما
آندن ایو بجه اولور معربی منج در ی مع اللام * مخمل ع سکون خاء معجمه وفتح میم ایله ایریشمدن
اشلنن حاولی قماش بعض ساده رنك وبعض منقش اولور قطیفه دیرلر حکیم اسدی بیت چه
مخمل چه شاره چه خز وحریر * چه دیبا رود بیا چه مشك وعبیر ی مزمل ع فتح زاء معجمه
وکسر میم مشدده ایله اولیکه یاقردن ایدوب چشمه لره ومصلقلره وآبدست آلنور یرلره قورلر حکیم
ازرقی بیت آن کردش مزمل زرین شکفت را * آبی بروشنی خورد آن اندرو روان * وله بیت
ز بیوزه همچو سیم کشیده درون رود * از کوشهٔ مزمل زرین بایدان * عربیده جامه اورثوب
صارلمق معناسنه در ی مستقبل ع سکون سین مهمله وقاف وفتح تاء مثناة وباء موحده ایله
تمام یا زبان صورت مقابلی ییمرغ در مولانا عرفی بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون

چون مجمل * شب شو دیمرخ و روزشو دمستقبل * عربیده کلجك زمانه وکلجك نسنه یه
دیرلر مقابلی ماضی در ﯖ مغل ﯖ ضم غین معجمه ایله ماوراء النهر تاتاری که جنکیز خان وهلاکو خان
و تیمور خان آنلردندر وفتح غین معجمه ایله ده بر طائفه در مولانا هاتفی بیت کروه مغل بچه
ماهروی * وزیشان کل ولاله را رنك وبوی ﯖ مغول ﯖ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله ده مغل
مرقوم معناسنه در ﯖ مقل ﯖ سکون قافله کرزوکوپال معناسنه ودخی بر دارودر هندوستانده
ککل دیرلر مؤید الفضلاده مسطوردر وبعض کتب طبیه ده درت جزودن مرکب بر عطردر
ﯖ مقیل ﯖ کسر قاف وسکون یای تحتانیله بر نوع طعامدر که کوفته ات وقوروق یاغی وبغدای
ونخود وباقلا و پیاز وشلغم ایله ایدرلر ﯖ مل ﯖ ایکی معنایه در اول بر نوع اریك وبیزه امرود در
خرمل دخی دیرلر ثانی عربیده شراب معناسنه در اما لغت فارسی اولمشدر حکیم سنائی بیت
پیش هرکاه اوز اهل هوس * مل سوارست وکل پیاده وبس * خواجه حافظ بیت در حلقه
کل ومل خوش خواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا * شمس فخری بیت
احتساب ش بدان رسید که برد * نائی وشکر از طبیعت مل ﯖ منبل ﯖ سکون نون وکسر باء
موحده ایله منکر وراه متقیمدن دورد وشمش معناسنه حکیم سنائی بیت شرع ورزی نیاید
از منبل * حق کذاری نیاید از کاهل * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ساختی
خودرا جنید وبایزید * روکه بشناسم تبررا از کلید * بدرکی ومنبلی وحرص وآز * چون کنی
پنهان بشید ای مکرتاز ﯖ منغرل ﯖ سکون نون وضم غین معجمه وراء مهمله ایله بر نوع بیوك
قدحدر مجالس آخرنده آنکله طلوا ایچرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯖ موسیقال ﯖ بمعنی
موسیقار مرقوم ﯖ مول ﯖ واو مجهول ایله بش معنایه کلور اول معشوقه که ترکیده
اوینا ش دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آن زنك میخواست تا با مول خویش * میزند
درپیش شوی کول خویش * استاد لطیفی بیت بدین خط زیبا بدین قد طول * عجب نبود
ار باشد ش زهره مول * ثانی بودن لفظندن صیغهٔ امر در مول مول دیرلر یعنی باش باش دیمك
اولور مثلا مرد باش دیمکده مردمول دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت برای تو مهمان
در انتظارتك * سبکتر روچرا در مول مولی * حکیم اسدی بیت نریمان بشد شاد وکفتا بمول *
همه کارهای جهان شد شمول * ثالث بمعنی صبر وتأخیر شمس فخری بیت بسوی درکه شهنشه
شو * سر حسرت مال وبیش مول * بو ایکی معناده اضداد قبیلندن اولور رابع بازکشت
خامس نازبعض فرهنکلرده حرامزاده معناسنه ده مرویدر واو معروف ایله عربیده عنکبوت
معناسنه در هندی لساننده قیمت وبیخ نباتات وسرمایه معنالرینه واشباع ضمله عربیده مال
معناسنه در که متمول مالدار دیمکدر ﯖ مومول ﯖ کوزده واقع اولور بر علتدر کذا فی التحفه
ﯖ مویه زال ﯖ موسیقی ده بر نوا آدیدر کذا فی المجمع ﯖ مع المیم * مدام ﯖ هر وقت ودائما
ومتصل شراب ایچمکه دیرلر خواجه حافظ بیت ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم * ای بیخبر
ز لذت شرب مدام ما * شمس فخری بیت هم بدانسان که فرخی کفتست * باد از فرخی وعیش
مدام ﯖ مشکدم ﯖ سکون شین معجمه وکاف وضم دال مهمله ایله سیاه رنك بر قوشدر غایت
خوش آواز اولور حکیم اسدی بیت پراکنده با مشکدم سنکخوار * خروشان بهم شارك

وكبك وسار ع موردا سپرم ع برنوع ریحاندركه بپراغی موردیپراغنه بكزر كذا فی الجمع ع موم ع
معروف شیخ عطار بیت چون عنایت قادر وقیوم كرد * دركف داود آهن موم كرد *
ع مع النون * مبسیدن ع سكون باء موحده ویای تحتانی وكسر سین مهمله ایله غضب
ایله زیر لبدن سو یلمك معناسنه در ع متكیدن ع سكون تاء مثناة ویای تحتانی وكسر كافله
یعنی شاشیدن یعنی ایشه مك بو ایكی لغتك مثالی میرنظمی بیت ببسید لب ودر دل
غضبناك * به پیشیش شیر وامتكید ازباك ع مجكان ع سكون جیم وفتح كاف فارسیین ایله
یعنی مژكان ع مجكیدن ع سكون جیم فارسی ویای تحتانی وكسر كافله مفنی دیمك اولور
كذا فی فرهنك جهانكیری ع مردن ع سكون راوفتح دال مهملتین ایله اولمك فوت معناسنه
مستقبلنده افصح بودركه كسر میم ومابعد نه بریا زیاده ایدوب میرد دینله وكاهی ضرورت شعر
ووزن قافیه ده یایی حذف ایدوب مرددخی دیرلر حكیم اسدی بیت شناور چوبی آشنارا كرد
چو زیرك نباشد نخست اومرد * چغتای لسانده مرده یه اولوك دیرلر وواو كتابت اولنور اما
تلفظ اولنمز میرعلیشیر بیت اولوكنی تیركورور لعلینك مسیح آسا كلام ایلاب * تكلم چاشنی
سین شربت یحیی العظام ایلاب * وله ایضا بیت كیزار مین كو بیدا ایل لار نظر حالیمغه
سالغای دیب * اكراولتورسه قاییم توفراغیدا قالغای دیب ع مرزان ع سكون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله نركس معناسنه میرنظمی بیت كند درباغ مرزان دیدبانی * دهد مژده قدوم
یارجانی ع مرغ زندخوان ع فتح زا وخاء معجمتین وسكون نون ودال مهمله وواو معدوله ایله
بلبل معناسنه در حكیم خاقانی بیت كرمغانرا رازمرغان دیدمی * دل بمرغ زندخوان در بستمی
ع مرغ شبخوان ع دخی بلبله دیرلر خواجه حافظ بیت مرغ شبخوانرا بشارت باداندر راه
عشق * دوست را باناله شبهای بیداران خوشست ع مروسیدن ع ضم را وكسر سین
مهملتین ایله ایكی معنایه در اول برنسنه یی عادت ایلمك ثانی بركاره زحمت چكمك معناسنه در
ع مزددندان ع سكون زاء معجمه ودال مهمله اولی ایله اول آقچه دركه اكابر واغنیا فقرایی
اطعام طعام ایتدكدن صكره ویررلر ایدی شمدی امور عكس اولوب اكابر ووزرادن برینه
ضیافت اولندقده اوكنه پیشكش چكلن آت ویاخود تفاریق وذی قیمت نسنه یه دیرلر میرنظمی
در وصف طمعكار بیت مزددندان كردهی مال جهان * هیچ نمی آید قناعت را بدان *
ع مژدكان ع سكون زا وكاف فارسیین ایله بشارت معناسنه استاد لطیفی بیت هر آن زخمی
كزان مژكان بجانست * دلم رازان جراحت مژدكانست ع مژكان ع سكون زا وفتح كاف
فارسیین ایله كرپك كه عربیده اجفان وجفن دیرلر قیاس بوایدی كه جمع مژه اوله امامفرد معناسنه
استعمال اولنور استاد لطیفی بیت بمژكانی دلم مجروح كردی * بلعل لب مكن درمان
خسته ع مشت زن ع سكون شین وتاء مثناة وفتح زاء معجمتین ایله پهلوان وكورشجی یه دیرلر
ومشت آور دیو صیغهٔ امراولور شیخ سعدی بیت كرات زدست برآید دهنی شیرین كن *
مرد آن نیست كه مشتی بزنی بردهنش * مثال اول میرنظمی بیت مشت زنی بودبسی زورمند *
هم پسرو دختر او بود چند ع مشك تركان ع تركیده طوپلاق دیدكاری دارودر ع مشك زمین
دخی طوپلاقدر ع مشكیدن ع سكون شین معجمه ویای تحتانی وكسر كافله یعنی دندیدن یعنی

يعنی كومردنمك سباع صفتی درمیرنظمی بیت آمده در پیش واشكیدن كرفت * همچوشیر
شرزه مشكیدن كرفت ل مفلجان ع سكون فا وكسر لام وفتح جیمله ولایت غزان سرحدنده
واقع بر ارمق آدیدر حكیم خاقانی بیت یادصبا باب كرنقش قدا فلج افكند * چون توخلاج
وفتح رابوسط مفلجان بری ل مغالچین ومغاچین ع كلاهما بفتح الغین المعجمه وسكون اللام
وكسر الجیم الفارسی الاكوزه دیرلر ل مغان ومغن ع جمع مغ یعنی آتش پرستان كشیشلریدر
ل مكران ع سكون كاف وفتح راء مهمله ایله بر ولایتدر رود یرلركه طاشی وكسكی آدم شكلنده
اولور ایمش مولانا هاتفی بیت كزآن سرزمین تا بمكران زمین * به تبریز رانند پكران جبین *
ل موژان ع واو معروف وفتح زاء فارسیله نركس دیدكلری چیچكدر استعاره طریقیله
كوزه ده اطلاق اولنور استاد فرخی بیت خوی كرفته لاله سیرآبش از تف پینك * خیره كشته
نركس موژانش ازخواب خمار * شمس فخری * قطعه * خدایكانا شعرم كه هست سحر حلال
حرامزاده بود هركه خواندش مرجان * كرش بلولو ومرجان كسی كند نسبت * چنان بودكه
بنركس تشبیه موژان * فرهنك جهانكیریده چشم شهلای پركرشمه مسطوردر ل موزه بالین
پابوج یاصدوغی كه اوكجه یه قورلر نعمة الله صقمان دیو تعبیر ایلمشدر ل موقان ع واو مجهول
وفتح قافله برشهردركه فضا وصحراسنی مدح ووصف ایلمشلردر غایت نزهت ولطافتی واردر
خواجه سلمان بیت بهارخانه چین عرصه كلستانست * مخوان بهارمغانش كه دشت موقانست
ل موقلون ع واو مجهول وسكون قاف وضم لامله بردارودر عربیده اكلیل الملك دیرلر ل مولتان
واو مجهول وكسر لام وفتح تاء مثناة ایله برطائفه در غارت ویغما ایله مشهوردر مولانا هاتفی
بیت یسارش بآیین كیخسروی * شد از هاتی ومولتان قوی ل مولیدن ع واو معروف
وكسر لامله بمعنی درنك كردن اكلنمك معناسنه حكیم فردوسی بیت بمولیم تا نزد خسرو شوند *
بدركاه اولشكر نوشوند * وله ایضا بیت كز ایران زیاد اندر آید بباب * به آید زمولیدن اندر
شتاب ل موم آیین ع مومیایه دیرلر شرحی آیین لغتی ذیلنده ذكر اولندی ل مویان ع
بوزن كویان بمعنی نوحه كنان حكیم انوری بیت مویه كر كشته زهره مطرب * بدجهان وجهانیان
مویان ل مویدن ع واو معروف وكسر یای تحتانی اول وسكون ثانیله نوحه ایلمك یعنی میت
اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلمق معناسنه مصدردر ل مع الواو * مركو ع سكون راء مهمله وضم
كاف فارسیله بمعنی كنجشك یعنی سرچه ل مشكو ع سكون شین معجمه وضم كافله بمعنی بتخانه مو
منوچهری بیت یكی بتخانه آزر یكی بتخانه مشكو * سه دیكر جنت عدن وچهارم جنت المأوی
ودخی حرمخانه ملوك وسلاطین معناسنه حكیم خاقانی بیت رفت شیرین بشبیخون فنا * نقش
مشكو وشبستان چكنم * فرهنك زفانكویاده حرم پادشاهان مرویدر ل مو ع اوج معنایه
كلور اول قیل صاج وصقال وزلف وجمله وجود انسانده وحیوانده بتن قیل عربیده كی شعر
معناسنه ثانی فغفوری كاسه وطبق وفنجانده اولان جز وی یاریق كه آندن نسنه طمله مز
زومه آكا یركلی دیرلر حكیم صاحب بیت نغمه بلبله پیرمغان كرشنوی * قیمت كاسه فغفور
بمویی كرد د * ثالث سوزك دقیق محلی وبرایشك دقتله كزلو نسنه لری كه موبمو كفتم ومو بمو تجسس
كردم دیرلر ل موبمو ع ایشی بیقصور رایلمك وسوزی تقریر وقطمیر سویلمك ابو المعانی بیت

مو بوكفتم باو حال دل زار وحزين * در ميان ما وجانان از غم دل هرچه هست ﯓ موتاو ﮒ موتاف وموتاب معناسنه در ﯓ مولو ﮒ واو مجهول وضم لامله ايچى بوش براغاجدر كشيشلر وايداللر آغزله اوفوروب چالرلر كندولره مخصوص صدا ظاهر اولور حكيم خاقانى بيت مولو مثال دم چو برآرد بلال صبح * من نيز سر ز چوخهٔ خارا برآورم * وله در قسميه بيت بيانك وزارئ مولو زن ازدير * ببند آهن اسقف براعضا * فرهنك زفانكويادهٔ حلقهٔ آهنين ومجمع الفرسده ناقوسى باشد بازيك كه زاهدان ترسا در درون ديرزنند * حكيم خاقانى بيت مرا بينند درسوراخ غارى * شده مولوزن وپوشيده چوغا ﯓ مهرهٔ جاندارو ﮒ مارمهره معناسنه وپادزهر معناسنه ده مرويدر حكيم خاقانى بيت بهترين جاهى بدست وبدترين قومى كرو * مهرهٔ جاندار واندر مغز ثعبان ديده اند ﯓ مع الهاء * مچه ﮒ فتح جيم فارسيله بمعنى مره ﯓ مردارخانه ﮒ نردده برخانه دركه آنده مهره درششدر واقع اولور ﯓ مرداه ﮒ اولودر مقابلى زنده در شيخ عمرخيام * رباعى * چون مرده شوم خاك مرا كم سازيد * واحوال مرا عبرت مردم سازيد * خاك تن من بباده آغشته كنيد * وزكالبدم خشت سرخم سازيد ﯓ مرغانه ﮒ سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ونونله قوش يمرطه سى هرنه نك اولورسه ﯓ مرغه ﮒ سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ايله دخى يمرطه در ابو المعانى بيت مرغهٔ امروز را از مرغ فردا بهترست * عاقلان ندهند هركز نقد حاضر نسيه را ﯓ مژدكانه ﮒ سكون زا وفتح دال مهمله وكاف فارسيين ونونله مژده ايچون ويريلان نسنه يه ديرلر ﯓ مژده ﮒ مشتاق معناسنه در مصدرى مژده دادن ومژده كر اسم فاعليدر ﯓ مژه ﮒ فتح زاء فارسيله كرپك كه عربيده جفن ديرلر ﯓ مسته ﮒ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله طعمهٔ باز وشاهين وغيرهما يعنى آوجى قوشلره ويريلان يم استاد رودكى بيت منم خوكرده بر بوسش چنان چون باز برمسته * چنان بانك آرم از بوسش كه بانك آرى تو از پسته ﯓ مسيچه ﮒ سين مكسوره وياى ساكنه وفتح جيم فارسيله مزكلدك ديدكلرى قوشدر ﯓ مشت رنده ﮒ سكون شين معجمه وتاء مثناة ونون وفتح راودال مهملتين ايله بر آلتدر دولكرلر آنكله تخته يى هموار ايدرلر مشت رنده دخى ديرلر ﯓ مشتوان سكون شين معجمه وتاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى مشت رنده ثانى برآوج نسنه يه ديرلر ﯓ مشته ﮒ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله خنجر وبچاق وساير نسنه نك صاپى وقبضه سى عموما وحلاج ياينك دسته سى خصوصا اثير الدين اخسيكتى بيت هر روز بهر پنبه زدن بر دواج چرخ * صبح از عمود مشته كند وز افق كمان ﯓ مشختنه ﮒ فتح شين وتاء مثناة وسكون خاء معجمتين ايله برحلوادر عربيده مخباش ديرلر مولانا كسايى بيت كودك اكر خواهيش مواجرت آيد * زود بياموزيش بمغز ومشختنه ﯓ مشكدانه ﮒ سكون شين معجمه وكاف وفتح دال مهمله ونونله ايكى معنايه كلور اول بر خوشبو دانه در دلوب ايپلكه چكورلر ثانى موسيقيده بر نوا اسميدر شيخ نظامى بيت چو بركفتى نواى مشكدانه * ختن كشتى زبويش مشكخانه ﯓ مشكزه ﮒ سكون شين وفتح كاف وزاء معجمتين ايله سختيان وبلغاريدن اولان دوشك ﯓ مشك نافه ﮒ سكون شين معجمه وكاف وفتح نون وفايله ايكى معنايه در اول مشك خالص ثانى بر اوتدر مشك كبى رايحه لودانه لردر ﯓ مشكوله ﮒ سكون شين معجمه وضم كاف وفتح

وفتح لام ایله کوچك مشك معناسنه درکه مشکیزه دخی دیرلر مشکویه سکون شین معجمه
وضم کاف وفتح یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول خوشبو ونفیس دوشکارکه ملوك وسلاطین
وکبار تختلری اوزرینه دوشرلر مشکوی دخی دیرلر ثانی موسیقیده برنوا اسمیدر مغبچه
سکون غین معجمه وفتح باء موحده وجیم فارسیله نورسیده آتش پرست اوغلانی ومیخانه جی غلامی
لکن بو عرف عامدر خواجه حافظ بیت آمد افسوس کنان مغبچهٔ باده فروش * کفت
بیدار شوای رهرو خواب آلوده مغنده ضم غین معجمه وسکون نون وفتح دال مهمله ایله
یومری نسنه که انسانك وجودنده دری آلتنده ظاهر اولور اما وجعی اولمز عربیده غده دیرلر
حکیم سوزنی درصفت ذکر خود بیت بصد مغاك برکنا کی ومغنده سری * چکنده روکزری
نیست کان برابر او * بعض فرهنکده بر عضوك کوکی شکست اولدوغندن صکره ناهموار
صاغلوب قالمق وبعض فرهنکده وجود انسانده ریح منعقد اولوب یومرولنسنه دیرلر استاد
عسجدی بیت برداردرشتی زدل خصم بنرمی * نزدستی آراید ای دوست مغنده * حق بودرکه
اسم عام در اول مقوله لرك هر برینه دیرلر شمس فخری ات ایچنده اولان بزدر دیوب بو بیتی نظم ایلمش
بیت حوادث دشمنانت رابکینه * برآرد دیده همچون مغنده موچینه وموچینه کلاهما
بواو المجهول وکسر الجیم الفارسی چمبستره که قیل قوپارلر عربیده منکاش دیرلر مورچانه
ومورچه کلاهما بواو المعروف وسکون الراء المهمله وجیم الفارسی اول پاسدرکه جسم آهنه کار
ایدوب هر نقدر صیقل اولنسه ینه یرنده تأثیری باقی قالور امیر خسرو بیت آن جهانکیرکه
شیرینی جان بدخواه * کاه هیجا خورش مورچهٔ خنجر کرد * حکیم خاقانی * قطعه * مژده که
خوارزمشاه ملك صفاهان کرفت * ملك عراقین را همچو خراسان کرفت * ماهچهٔ چتر
اوقلعهٔ کردون کشاد * مورچهٔ تیغ او ملك سلیمان کرفت * ودخی قابچ جوهرینه دیرلر امیر
خسرو بیت بلارکها که اندر جنك وناورد * پلنك وشیر خوردی مورچهٔ خرد * واستعاره طریقیله
هنوز خطی کلمش محبوب خطنه دیرلر کمال خجندی بیت دیدم آن لب بروی از اشك سیه این
خط نوشت * آنکه شیرینست اینجا این همه مورچه چو شد مورخانه واو معروف وسکون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ونونله ایکی معنایه در اول سیاه وخرده قرنجه ثانی پاس معناسنه در
موردانه واو معروف وسکون را وفتح دال مهملتین ونونله مرسین یمشی که اصلی مورد دانه
ایدی تخفیفا بردالی محذوفدر موریانه واو معروف وکسر راء مهمله وفتح یای تحتانی
ونونله پاس که قابچه وغیری ده مورلرده اولور مورچه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت آهنی راکه
موریانه بخورد * نتوان برد ازو بصیقل زنك موریه واو معروف وکسر راء مهمله وفتح
یای تحتانیه ایله سرکه کوپی وصوکنکی معناسنه در موری دخی دیرلر موزه واو معروف
وفتح زاء معجمه ایله ادك وپابوج معناسنه که عربیده خف دیرلر چغتای لساننده اوتوك دیرلر
میر علیشیر بیت التون ایسیرغا که قولاغ آغریتور * زرحل اوتوك درکه آیاغ آغریتور موژه
واو معروف وفتح زاء فارسیله آیکیر یعنی صوایرکلی یردرکه ازیر دخی دیرلر وشرفنامه ده برحلوا
آدیدر موسترده ضم سین وتاء مثناة وسکون را وفتح دال مهملات ایله قلندران معناسنه که
صقال وبیق وقاشی وکرپك تراش اوله موسه واو معروف وفتح سین مهمله ایله زنبور

معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ل موسيچه ج واو معروف وكسر سين مهمله وسكون
ياى تحتانى وفتح جيم فارسيله بر ديشى قوشدر حكيم صاحب درقسميه بيت بسر بريدن
موسيچه ازهوس بهوا * بدم فشانى ومسيچه كان مورشكار * ديرلركه اوچ قلعه باشى يوقارو
اوچار وخوش صداسى اولمغله اكثر قفسلرده بسلرلر ل مولنجه ج واو مجهول وفتح لام وجيم ونون
ساكنه ايله تخيل تى كه هر تخيل كومسنه دوشه البتة تباه ايدر ل مونه ج واو معروف وفتح
نونله خاصهٔ طبيعى كذا فى التحفه ل موينه ج واو معروف وكسر ياى تحتانىٔ اولى وسكون
ثانيه وفتح نونله بمعنى پوستين كه كورك وهر حيوانك توبلى دريسى خواجه سلمان بيت ناروايى كه چنين
شعر بهر حال رواست * نبود خاصه درين فصل كه موينه رواست * سعدىٔ هروى * قطعه
كرچه بكمهوى زموينه ندارد بنده * وزچه آسيب حوادث اثرى در سر ماست * در پناه توزموينه
بهد ميطلبم * زانكه چون قصه مرا لشكر سرما زقفاست ل مويه ج واو معروف وفتح ياى
تحتانيله نوحه وكريه كه ميت اوزرينه سويليوب اغلرلر حكيم انورى بيت مويه كر كشته زهرهٔ مطرب
برجهان وجهانيان مويان ل مهره ج سكون ها وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول افعى وارثدرها
باشلرنده اولان طاشش مار مهره دخى ديرلر غايت مقبول طاشدر وآز بولنور مولانا هاتفى بيت
بودنيزه ام افعىٔ تيره كيش * كه هم مهره هم زهر دارد بخويش * ثانى پنك يعنى چكيج عبد الواسع
جبلى بيت بسايد زخم كرز او چو سرمه پيكر خارد * بسنبد نوك رمح او چو مهره تارك سندان *
بونلردن غيرى معنالرى معلومدر ل مع الياء التحتانى * متوارى ج سكون تاء مثناة وفتح واو
وكسر راء مهمله ايله كزلو پنهان معناسنه استاد فرخى بيت دوش متواريك بوقت سحر *
اندر آمد بخيمه آن دلبر ل مردرى ج سكون راء اول وكسر ثانى وضم دال مهملتين ايله بمعنى خالى
حكيم فردوسى بيت برفت وجهان مردرى ماند ازو * نكرخويش نانى زدش آب رو *
فرهنك زفانكويادە بمعنى ميراث وكنايه درستسئى وفرومايكى يعنى الندن برايش كلمين آدمه ديرلر
حكيم سنايى بيت بود در مردرى كريبانش * دودرم بهر جامه ونانش ل مرده رى ج بمعنى
مرده ريك مرقوم حكيم فردوسى * مثنوى * بكيتى درازمرك خوشنود كيست * كه فرجام كارش
بدانكه چيست * بمرد جهان مرده رى ماند ازو * شد آن كنج باشاهى ورنك وبو * حكيم زجاجى بيت
بماند اينهمه مال ازو مرده رى * اكرناصرى بود وكرقادرى ل مرغابى ج سكون راء مهمله وفتح
غين معجمه وكسر باء موحده ايله اوردك دايما صوده تعيش ايلدوكندن مرغابى تسميه اولنمشدر
فريد الدهر بيت زاوج موج اين دريا برآمد صد هزار انجم * چو برزوى محيط كل شناور خيل
مرغابى ل مرثدكانى ج مرثده ايچون ويريلن نسنه يه ديرلر ل مزورى ج ضم زاء معجمه وسكون
واو وكسر راء مهمله ايله مرتك معناسنه در ل مستوفى ج سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة
وكسر فايله دفتردار ديوان معناسنه خواجه سلمان بيت نيست بى پروانهٔ مستوفىٔ ديوان او *
فى المثل كر يك ورق باد از كلستان ميرود ل مستى ج سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة ايله شكا بمعنى
معناسنه در استاد لبيبى بيت باده خور ومستى كن مستى چه كنى از غم * زيراكه بود مستى خوشتر
زغم مستى ل مشتى ج سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول برآوج معناسنه
مسعود بيك بيت در دشت غم آه درون كرد ست سر كردان مرا * چون كرد بادى كاورد در چرخ

در چرخ مشتی خاك را * ثانی جمع قلیل یعنی آز جماعت حکیم اسدی * مصرع * اعادی
کدا یند مشتی اراذل * و بر مقدار معناسنه شیخ نظامی * مصرع * باتش بدل کشت
مشتی شرار * ثالث کروه اندك معناسنه نتکم تفسیر دیلمی ده بو عبارت صحیحه بو باجه مسطوردر
سأل رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم عن میکائیل علیه السلام هل یقول الله عز وجل
شیئا بفارسی قال نعم یقول الله تعالی جل جلاله * چکنم با این مشتی ستمکار جز آنکه بیامرزم *
کذا نقل فی بعض الکتب بو معنایه کمال اسمعیل بیت یك کرشمه کرده فضلت یا بنی آدم ازان
غلغلی در جان مشتی خاکیان انداخته ﴿ مشکمالی ﴾ سکون شین معجمه وکاف وفتح میم
وکسر لام ایله مصنفات باربد خسرودن بر لحن آدیدر شیخ نظامی بیت چو در مشکوی کردی
مشکمالی * همه مشکو شدی از مشك خالی ﴿ مشکوی ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف ایله
نفیس وخوشبو دوشکلر که ملوك وسلاطینك تختلری اوزره دوشرلر حکیم اسدی بیت برو تخت
جم را ستوی کاخ ماه * بمشکوی زرین بیاراست کاه * کاه تخت معناسنه اولور معیار جمالیده
شمس فخری خسروك شیرین ایله اوتوردوغی خلوتخانه سنه دینلور دیوب بو بیتی نظم ایلمش
بیت همیشه نکهت خلقت بماناد * کرو آفاق شد مانند مشکوی ﴿ مغنّی ﴾ فتح غین معجمه
وکسر نون مشدده ایله مطرب وکوینده معناسنه اما اکثر زمانده استعمال اولنور خواجه حافظ
* مصرع * مغنّی کجایی سه تاری بزن ﴿ موری ﴾ واو مجهول وکسر راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول صو یوهرنکی که کنلك دخی دیرلر طیاق مرغزی درهزل بیت کونت کاریزو کیرمن
موریست * آب موری من برنك چو دوغ * بو معنایه شمس فخری بیت زفر دولت او چشمها
روان کردد * بسنکلاخ درون بی پناه و بی موری * ثانی اوجاغك توتون چقه جق یری
مولانا جامی در سلسلة الذهب بیت ز نکی روی چون در دوزخ * بینی اش همچو موری مطبخ *
عربیده چقمقدن چقن آتشه دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر عمر بن معدی بیت موری زناد الوغا
فی یوم معرکة * اذا الدلیل بدمع رام یطفیها ﴿ ملوی ﴾ سکون لام ایله بر طائفه آدیدر
مولانا هاتفی بیت چو دانست ملوی اهلی طراز * که آمد بدروازها ترکتاز ﴿ موسقی وموسیقی ﴾
علم ادوار درکه علوم ریاضیه دن مستقل بر علمدر آنده نغمات ومقامات اجرا اولنور ونه
وجهله اولیجق تنفرونه طریقیله اولیجق استلذاذ حاصل اولور ونقرات اراسنده ازمنهٔ متخالله
نغماتك تألیفنه وتنافر واستلذاذنه نظر بحثنه صناعت تألیف دیرلر ونقرات اراسنده ازمنهٔ
متخالله یه نظر بحثنه علم ایقاع دیرلر ﴿ موش دشتی ﴾ عرب طوشانی دیدکاری بیان صحانیده
مزروعاته دوشدکده تباه ایدر ﴿ مولی ﴾ سکون واو وکسر لام ایله بر طائفه درکه غارت
ویغما ایله مشهوردرلر ﴿ موی ﴾ سکون واو ایله قیل معناسنه در عموماکه قیون وکچی وسائر
حیوانات تك قیلنه ده موی دیرلر عربیده کی شعر معناسنه چغتای لسانده جمله حیوان وانسان
تویلنه توك دیرلر وقوش یوکی معناسنه سبعهٔ سیاره ده بهرام شاهك تیراندازلکی وصفنده ایدر
بیت قای توکین صیدنینك نشانه قیلیب * اوقی اول بیرنی آشیانه قیلیب ﴿ موبی ﴾ واو
معروف وکسر بای تحتانی اول ایله کورك که براثوابه قپلو اولدقده جامهٔ موبی دیرلر خواجه سلمان
بیت آفتابی بتو کو هست مرا پشت امید * سرد باشد که کنم جامهٔ موبی درخواست ﴿ مویندی ﴾

وواو معروف وفتح یای تحتانی ونون ساکنه ایله بمعنی هنرمندی وصنعتکری وپیشه وری کذا فی
فرهنك جهانکیری ﭺ مهری ﻉ سکون ها وکسر راء مهمله ایله دوکون که آتش ایله قولده
یاخود بالدرده یقارلر عربیده کی دیرلر فارسیده آکا داغ دخی دیرلر ابو المعانی بیت زدم مهری
سراپا زآتش غم * شدم مانند کابن کل شکفته ﭺ باب النون المفتوحة مع الالف * نا ﻉ
اوج معنایه استعمال اولنور اول اذات سلبدر اول کلمه یه که داخل اوله مدخولنك مدلولنده
اولان وصفی سلب ایدر بو نکله الفسز نونك فرقی بودر که آنکله نفی توصیف قصد اولنور بونکله
توصیف نفی قصد اولنور بو سببدندر که اسماء مصدری صفت قلمغله یاء مصدریه لحوقنه قابل
ایدر حکیم اسدی بیت بود مرده هرکس که نادان بود * که نادانشی مردن جان بود * دکل
دیجك یرده نا ایراد اولنور مثلا ناخردمند دیرلر عاقل دکلدر معناسنه شاعر بیت خدای
خرد بخش وبخردنواز * همان ناخردمند را چاره ساز * کاهی الفی حذف ایدوب یرینه هاء
غیر ملفوظی کتوروب نه دیرلر شیخ سعدی بیت آن نه من باشم که روز جنك بینی پشت من
آن منم کاندر میان خاك وخون بینی سری * وله دیکر بیت نه عمر خضر بماند نه ملك اسکندر
نزاع بر سر دنیء دون مکن درویش * اول نونی آخر حرفه وصل ایدنجه حذف اولان
الفدن بدل بر یای تحتانی کتوروب نیم دیرلر دکلم معناسنه شاعر * قطعه * همی آید از حق
ندا متصل * مجوع ترا نی تجرد تصل * زنم آتش عشق در کائنات * نیم من ز آب ونیم من زکل
اما تجن اول نون فعله متصل اولسه الفدن بدل لازم اولمز بالذات متصل اولور ندانم نشناسم کبی
معنای ثانی آزار معناسنه کلور استاد منوچهری بیت تا باغ بیدار دبرك کل نیسانی *
تا ابر فرو بارد نا ونم آزاری * معنای ثالث نای معناسنه که معروف قامشدر شرف
شفروه بیت نه چنکی کدنا ساز تمامی * توهم نامیرن آن ساز تمامست * میرخسرو بیت
سماع عاشقان تسبیح دان زیرا که خوش باشد * هر آن نوحه که صاحب ماتمی با چنك ونا کوید *
چغتای لساننده محل نفی افعالده الماس لفظیله ادا ایدرلر بر رابطه در آخر فعله لاحق اولور اول
فعلی ایقاعه عجز اظهارا یتمك افاده ایدر مثلا اینا الماس دیرلر اینده مزدیمکدر. وقیلا الماس دیرلر
قیله مزدیمکدر نتکم میر علیشیر بیت نی اولوك مین نی تیریك میزنی صاغ نی بیمار مین * فرقتینکدین
اینا الماس مین نی یانکلیغ زار مین * بو لسانده مضارع منفی آخرنده اولان زاحرفلرینی کلماسین ایله
تلفظ ایدرلر مثلا ایتمز وقیلمزدیمکده ایتماس وقیلماس دیرلر ونفی حکایات ماضیه عمیم الغیر ایتدکده
اینا آلمای دیرلر ایده میوب دیمك اولور میر علیشیرك دیوان ثانیسنده حرف یا قافیه سی اولنده
ایراد ایتدوکی موعظه آمیز غزلده دیرکه بیت یا بولوب دامغه محکم تا پا آلمای مخلص * اوروتوب
یا لیغیان ایلا ماکان شور وشغب ﭺ ناپروا ﻉ فتح باء فارسی وسکون راء مهمله ایله بمعنی
سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان شهنشه ایران * که آسمان زمعالی اوست ناپروا
مجمع الفرسده بمعنی بی فراغت حکیم انوری بیت بوده نقاش قضا در شجرت متواری * بوده
فراش صبا در چمنت ناپروا ﭺ ناپیدا ﻉ ضد ظاهر در پنهان معناسنه نابدید دخی دینلور
ابو المعانی بیت کشته ظاهر در دل ما درد وغم * بود ناپیدا سرور وصل یار ﭺ نابینا ﻉ
کوزسز عربیده کی اعمی معناسنه کور ایله فرقی بودر که نابینا اصلندن کورمز اولمادردن اعمی

اعمى طوغمق كبى وكوزصكره برسبب ايله كوز مزاولاندر خواجه سلمان بيت درادراك كمالات
خردچند انكه ميكوشد * همان مقدارمى بايدكه از آيينه نابينا ﴿ ناخدا ﴾ ضم خاء معجمه وفتح
دال مهمله ايله مهتر ملاحان يعنى كمى رئيسى بومعنايه اسم اولدقده ناحر فيله مركب اوليوب لفظ
مفرد اولور ميرنظمى بيت چو ملاحان همه آماده بودند * زكشتى ناخدا آزاده بودند *
﴿ ناخن برا ﴾ ضم خاء معجمه وباء موحده وسكون نون وفتح راء مهمله ايله معناى تركيب طرنق
بچاغيدر امافرهنك جهانكيريده مقراض معناسنه ديوب بوابياته متمسك اولمشى حكيم خاقانى
درقسميه * قطعه * به بهترين خلف واربعين صباح پدر * بصبح محشر وخمسين الف روزحساب
بتاب يكسر ناخن قواره مه را * دوشاخ چون سر ناخن برا نمود بتاب ﴿ ناخن بويا ﴾ ضم خاء
معجمه وباء موحده وسكون نون وواو وفتح ياى تحتانى ايله بردارودر ناخن صدف وناخن بريان وناخن
ديودخى ديرلر عربيده اظفار الكلاب ديرلر خفقانه ودردمعده يه وجكرورحمه نافعدر كذا فى البديعى
﴿ ناربا ﴾ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله انار صويله پشمش شوربادر اصلى نار آبادر
﴿ ناروا ﴾ فتح راء مهمله ايله متاع كاسد وپچمز اقچه وبمعنى سوز وسكون را ايله ناربا مرقوم
معناسنه در ابوالمعانى بيت متاع معرفت عارفان درين عالم * بنزد اهل جهان ناروا ست
هرچه كه هست ﴿ ناسزا ﴾ فتح سين مهمله وزاء معجمه ايله لايق اولمين نسنه ﴿ ناشتا ﴾
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله هنوز نسنه تناول ايتمامش معناسنه كه آچ قارننه ديرلر
كمال اسمعيل بيت محروم آن كرسنه كه برخوان پادشاه * عمرى نشسته باشد وكويند ناشتا
حكيم خاقانى بيت جان ازدرون بفاقه وتن ازبرون ببرك * ديو ازخورش بهيضه وجمشيد
ناشتا ﴿ ناشكيبا ﴾ كسر شين معجمه وكافله صبرسز ديمكدر شكيب صبردر آخرنده الف
مبالغه اتصاف معناسن افاده ايدر ﴿ ناشنا ﴾ كسر شين معجمه وفتح نونله بيكانه معناسنه اصلى
ناآشنا ايدى الف حذف اولنمشدر ميرنظمى بيت مروپيش هر ناتراش ورذيل * كند صحبت
ناشنا يى بخيل ﴿ نان با ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ايله اول شوربايه ديرلركه ايچنه اتمك
طوغرنمش اوله ﴿ نانوا ﴾ سكون نون وفتح واوايله اتمكجى كه عربيده خباز ديرلر منلا طرزى
بيت صاحب نانوا وكاب جبان * مالك ترسك وجوويلغور ﴿ ناهمتا ﴾ فتح هاوتاء مثناة ايله
مثل ونظيرى يوق معناسنه دركه بى همتا دخى ديرلر ﴿ ناهوا ﴾ هانك سكونيله ده جايز
وحركتيله ده جايز بمعنى ناهمتا ﴿ نركدا ﴾ سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله برطائفه دركه روز
ايله جرودريوزه ايدرلر حضرت مولانا قدس سره بيت خوان روانم ازكرم زنده كنم مرده بدم
كونركدايى تابرد ازخوان نطقم ريزه ﴿ نزا ﴾ فتح زاء معجمه ايله سدكه شير دخى ديرلر وعربيده
بركمسنه نك اوزرينه حرصله هجوم ايتمكه ديرلر مقامات صاحبى حريرى * قطعه * كم مزدهى
بغرورها الملبدا * متمردا متجاوز المقدار * قلبت له ظهر المجن واولغت * فيه سدا وترت لاخذ
الثار ﴿ نسا ﴾ فتح سين مهمله ايله برموضعه ديرلركه طاغده وغيرى يرده اكاكونش اصابت
ايلميه وايرسه ده آز ايده اكا نسه دخى ديرلر اما عربيده برعلتدر عرق النسا ديرلر اياغك صرچه
برماغندن تااويلوق باشنه وارنجه بروجع عارض اولور زياده المز ويرر ﴿ نسكبا ﴾ فتح سين مهمله
وباء موحده وسكون كافله مرجمك شورباسى كه نسك مرجمكدر وبا آبادن مخففدر شوربا ديمكدر

لغ نشوا فتح سکون شین معجمه ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشی در لغ نعلبها فتح سکون عین مهمله ولام وفتح باء موحده وها ایله اول مال فدادرکه بیکانه لشکره ویریاورکه کاوب ولایتی نهب وغارت ایلیه‌لر کذا فی المجمع حکیم انوری بیت سر نعلبهای سم اسبت دهم آنکه * کاهی بکمین دل من ران بکشاید لغ نوا فتح اون بش معنایه کلور اول نغمه یه دیرلر عموما شیخ نظامی بیت نوای بلبل وآوای دراج * شکیب عاشقان کرده تاراج * ثانی اون ایکی اصول مقامك برمقامی آدیدر خصوصا استاد عنصری بیت ره راهوی کرچه بیجد زدم * نوا در حجاز نوا یافتم ثالث جمعیت وسامان معناسنه حکیم خاقانی بیت لاخیردان نهاد جهان و رسوم او * لاشی شناس برك سپهر ونوای خاك * رابع رونق حال وغنای مال معروفی بیت آن رفتن وآمدن بکجا شد * کاربنوا چه بی نوا شد * خامس خوراك هر روزی یعنی قوت یومی حکیم سنایی بیت جان بی علم بی نوا باشد * مرغ بی پر نه برهوا باشد * سادس سپاه ولشکر معناسنه حکیم فردوسی بیت چنان چون بباید بسازی نوا * مکر بیژن از بند کردد رها * استاد دقیقی بیت ای خسروی که نزد همه خسروان دهر * بر نام ونامهٔ تو نوا وفرسته شد * سابع برساز آدی اولق دخی مرویدر منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نوا بین * درآورده درکار من بی نوایی * ثامن یعنی کروکن معناسنه خفاف بیت بنوا نیست هیچ کار مرا * تا دلم نزد زلف اوبنواست * دیکر بیت دلم نواست بمهر توای نوا بین بت * مکن بخیره تو دل اسیر برك ونواست تاسع پیشکش حکام وولاة که پادشاهلره ویررلر مدارا وایمن اولمق ایچون خواجه حافظ بیت تا لشکر غمت نکند ملك دل خراب * جان عزیز خود بنوا میفرستمت * عاشر یعنی نبیره یعنی فرزند زاده اوغل اوغللرینه که نوه دخی دیرلر حادی عشر اسم مغولدر بعض فرهنکلرده اسم معنی اولق اوزره مرویدر ثانی عشر یعنی نوشته میر نظمی بیت نوای نامه‌اش این بود مضمون * که باشد درمیان شان صلح مرهون * ثالث عشر بزرك ومهتر رابع عشر اوج یعنی نسنه اوجی خامس عشر طوطی معناسنه مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری مؤید الفضلاده اسماء مفعولاتدن براسمدر واداة الفضلاده پای بندی مثلا فلان پای بند فلان دیمك معناسنه فلان نوای فلانست دیرلر وعربیده اوج معنایه در اول خرما چکردکی خصوصا وسایر میوه چکردکی عموما ثانی نیت ثالث بعد یعنی ایراق بو معناده ابن نحاس دیمشدر بیت آه من جور النوی لاسقیت تعطب الحروم اللحر جنع لغ نی انبا فتح سکون یای تحتانی ونون وفتح همزه وباء موحده ایله قامشدن یاپلمش اولان اوه دیرلر لغ مع الباء الموحده * ناب فتح درت معنایه کاور اول صاف وخالص نسنه هرنه اولورسه استاد فرخی بیت نابست هر آن چیز که آلوده نباشد * زین روی تراکویم وکازاده ونابی * ثانی یعنی خاص ادیب صابر بیت خستهٔ عشقم ودر دل غم عشق * عاشق نابم ودر دل می ناب * ثالث بعض تراکیبه صفت اولور لعل ناب ومشکناب کبی خواجه سلمان بیت ای ز ذائت رنك وبوی خسروی وسلطنت * لایح وفایح چونور از ماه وبوی مشکناب * رابع یعنی ناو مرقوم عربیده اوك دیشندن کیرووده‌کی سوری دیشلره دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون شمس فخری بیت همیشه تا که نکویند ناب را مغشوش * مدام تا که بود پیل را توان از ناب * اداة الفضلاده آتك صغر یسنه اولان چقوریه دخی دیرلر لغ ناوهٔ محراب فتح مکلف یاپلمش

یاپلمش محرابك ایکی جانبنده طاشدن یاخود تخته دن اولوق کبی پایه اولان یرینه دیرلر غالبه
استعمالدن جمیع محرابك ایکی طرفنه دیرلر ڤ نایاب ﭺ فتح یای تحتانیله قلیل الوجود اولان
شیئه بولنماز تعبیریله دیرلر کال اسمعیل بیت آزنست این که همه چیز چنین نایابست * آزکم کن
توکه نرخ همه ارزان کردد ڤ نخشب ﭺ سکون خا وفتح شین معجمتین ایله توران زمیننده بر شهر
اسمیدرکه ترکستان لسانی اوزره قرشی دیرلر وشهرکش وشهر سبز دخی دیدکاری مشهور اولان
شهره ایکی کونلك وسمرقنده اوچ کونلك مسافه ده مشهوری بودرکه مقنع ابن عطا دیمکله معروف
بر حکیم ایکی آی قدر مدتده نخشب نواحیسنده بر قویودن سحر وشعبده ایله بر آی ظاهر ایلدی که
اطرافنه ایکیشر فرسخ یره پرتو وضیا صالردی اول قیو نخشبه ربع فرسخ یرایدی معتبر الکلام
کمسنه لردن منقولدرکه مذکور قویی بر زمینه هموارده واقع اولمش اما مشهوری طاغده اولمق
اوزره در شیخ نظامی بیت نه ماه آیینه سیماب داده * چوماه نخشب ازسیماب داده *
مولانا جامی بیت سه روز آن ماه درچه بود تاشب * چوماه نخشب اندر چاه نخشب * مختاری
بیت طاسم چاه نخشب کشت بعد ادی بغلتاقش * وکرنه چون برآید ماه چندین از کریبانش
مولانا عارفی بیت وین بردبکوی سیم غبغب * صد دست کروزماه نخشب * و بر جماعت
بوقول اوزره درلرکه حکیم مقنع ماه ساخته سنی شهرکشده کوسترمش اوله بو معنایی مؤید
سیف اسفرنکی بیت عشق بتهمت نظر یوسف آفتاب را * چون مه چاه کش کند بسته جان
عاشقان * شهرکشدن سمرقند ایکی کونلك یولدر وبرفرقه دیرلرکه ماه مذکور کوه سیامده
واقعدرکه تاشکند ایله سمرقند اراسنده واقعدر نتکم استاد رودکی بیت نه ماه سیامی نه ماه فلك
که اینست غلام وآن پیشکار ڤ ندب ﭺ فتح دال مهمله ایله قارده بر هفت درکه عربیده عند را
دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت ندب دولت نایافته برچید بساط * منزل عالم نادیده برون
تاخت براه * چونکه هفتدن چوب بازده ایریشه تمامی ندب ودادفره دیرلر نتکم باب الدالده
ذکری مرور ایلدی عربیده وامق دیرلر چونکه بازدهدن چوب هرده ایریشه دستخون دیرلر
بونك دخی ذکری محلنده مرور ایلدی چونکه دستخوندن یکه حکم اول پیدا اولورا کرداوایدرلر
ایسه اول داوهرده اولور اکا داو اول دیرلر وندب عربیده اوچ معنایه کلور اول قار رهنی ثانی نشانه
جراحت ثالث تهلکه معناسنه در ڤ نره آب ﭺ فتح راء مهمله ایله یعنی موج آب که خیز اب
وکوهه دخی دیرلر کذا فی المجمع ڤ نقب ﭺ سکون قافله یرقازمغه دیرلر حفر ارض وزیر زمین
معناسنه ترکیده لغم دیرلر میر نظمی بیت زبیرون قلعه را چون نقب کردند * مثال موش تحت
الارض رفتند ڤ نکاب ﭺ فتح کاف ایله یعنی زاك که زاج وزك وزمه دخی دیرلر ڤ نمایش آب ﭺ
فتح میم وکسر یای تحتانیله سراب معناسنه که صحراده ایراقدن صوکبی کورینور ڤ نهیب ﭺ
کسر ها وسکون یای تحتانیله قورقو خوف معناسنه شمس فخری بیت خشم شه از بچشم سیاست
نظر کند * کرددچو آب زهره ومریخ از نهیب ڤ مع التاء المثناة * ناحیت ﭺ کسر حاء مهمله
وفتح یای تحتانیله جانب وطرف معناسنه مولانا هاتفی بیت فروشست از آب شمشیر تیز *
ازان ناحیت نیر لوث ستیز ڤ ناخواست ﭺ فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله
یعنی بی طلب کذا فی المجمع ڤ ناخوست ﭺ فتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین مهمله ایله

ایکی معنایه در اول اياغله دپمك يحه يا پقله استعمالی صرمحادر ثانی تارلایی زراعت ایلدکدن صکره بریاصی اغاج ایله هموار ایتمك ترکیده طپان دیرلر ی نادّاشت ع فتح دال مهمله وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بی شرم وحیا شیخ نظامی بیت چنین آمدست از بزرکان پیر * که با هیچ ناداشت کشتی مکیر * وله بیت چون بود این صلح بناداشتی * خشم خدا باد بران آشتی مجمع الفرسده بمعنی مفلس وبی نوا ابو المؤید بیت دل ناداشت پرزخون باشد * ساغر عیش اونکون باشد * ثانی فرهنك جهانکیریده ومؤید الفضلاده اول قومه دیرلرکه اولر قپوسنه ودکانی اوکلرینه وارب سؤال ایدرایچه وبرلمدوکی حالده اعضاسندن برپاره کسریاخود کندو کندین اوروب مجروح ایدر اول طائفه یه کنکردخی دیرلر ی نارپوست ع سکون را وسینن مهملتین ایله قرنفل که اطبا قرفه دیرلر وجه تسمیه سی تقریبا بیله معلوم فقیر اولمدی آنجق لغت کتابلرنده بویله بولنمشدر ی نارست ع مخفف نیارستدر یعنی نتوانست کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میرنظمی بیت کند هر چند باخود تندونیزی * ولی نارست باخصمش ستیزی ی ناغشت ع کسر غین وسکون شین معجمتین ایله فلفل سودان یعنی قره بیبر ی ناکرفت کسر کاف فارسی وسکون فا ایله بمعنی ناکاهان ویکناکاه کذا فی فرهنك جهانکیری ی نرمغت ع سکون راء مهمله وغین معجمه وفتح میله صالنجق که اطفال ایچون عیدلرده وجشنلرده ایدوب اطفالی ایچنه قویوب صالرلر ی نشت ع سکون شین معجمه ایله خراب وضایع معناسنه بعض فرهنکلرده سست وزبون معناسنه مرویدر میرنظمی بیت تنش بوده سراسر نشت وبی تاب روان شد هر دو چشمش اشك خوناب ی نفت ع سکون فا ایله معروف یاغدر ترکیده دخی نفت دیرلر معربی نفطدر شروان مملکتنده باکو نام برقصبه ده حاصل اولور ایکی نوعدر بری سیاه وبری صاروبه مایل سفید اولور سفیدی سیاهندن اعلادر نقل ایدرلرکه یردن صوکبی قینایوب چیقار و ولایت مزبورده معلوم بردضابطی وار میری طرفندن مذکوریری قازدقجه چقار حضرت مولانا قدس سره بیت از هلیله قبض شد اطلاق رفت * آب آتش را مدد شد همچو نفت ی نمکت ع فتح میم وسکون کاف ایله نم یعنی چه کذا فی فرهنك جهانکیری ی نواجست فتح واو وجیم وسکون سین مهمله ایله یکی دکلش باغ معناسنه که نوا جسته دخی دیرلر ی نوبت ع فتح باء موحده ایله اوچ معنایه کلور اول نقاره که زمان اسکندرده کونده اوچ نوبت وزمان سلطان سنجرده کونده بش نوبت چالنوردی نتکم اسکندرنامه ده بیت چو بنیاد نوبت سکندر نهاد * سه از وی شد وپنج سنجر نهاد * بو نقاره دن مراد کوس اولمقدر وطبل دخی داخلدر حکیم انوری بیت نوبت خوبی بزن همین که سپاه خطت * کشور دیکر کرفت لشکر دیکر شکست * شاعر بیت پرده داری میکند در قصر قیصر عنکبوت * بوم نوبت میزند در قلعهٔ افراسیاب * ثانی خیمهٔ بوزرك که بارکاه دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت نه دیر پاید ونه شاه سازد از پی تو * سرای پرده زخورشید ونوبت از کیوان * ثالث بمعنی پاس یعنی بکلمك مثلا پاسبان دیمکده نوبت دارد یرلو عربیده ایکی معنایه در اول وقت ثانی کرت ومرتبه معناسنه کلور ی نوشت ع فتح واو وسکون شین معجمه ایله ترخون دیدکلری سبزه در ومعناسی دخی فرو پیچید یعنی صاردی دیمك اولور حکیم اسدی بیت چو زلف بتان جعد منجوق باد * کهی برنوشت وکهی برکشاد ی نیارست

ل نیارست م فتح یای تحتانی و واو وسکون سین مهملتین ایله بمعنی نتوانست یعنی قادر اولمدی
صیغهٔ ماضی ده‌ذنی قدرت ایچون استعمال اولنور ل مع الجیم * ناج م چام اغاجی که نارژ دخی
دیرلر بعض فرهنکلرده سرو اغاجی مرویدر ابو المعانی درهزل بیت بر سرکونش چوکیر مویدار *
همچو ناج رسته بر کوه بلند ل نارنج م کسر راء مهمله وسکون نونله ترنج دیدکاری یمشدر
نارنک دخی دیرلر انواعی اولور قرمزی قابوقلی اولانه نارنج دیرلر اکشی سی وطتلوسی اولور قلع
صفرا یه دخلی عظیمدر استاد فرخی بیت همیشه تازه درخت سمن نیابد کل * برون نیاید از شاخ
نارون نارنج * خواجه سلمان بیت قارورهٔ سپهر زتاب درون خلق * دارد هنوز کونهٔ نارنج
ورنک و نار ل نتاج م فتح تاء مثناة ایله توالد و تناسل ایچون اولان آت ودوه که دیشی سنه
چکرلر عربیده وفا رسیده مستعمل لغت مشترکه‌در مولانا هاتفی بیت که شاها بزیب وفر و تخت
وتاج * بمان تا بماند زآدم نتاج * شاعر بیت مرا حرام که کوید که وقت خوردن من * حلال
زاده خدا کرده از نتاج حرام ل نخج م سکون خاء معجمه ایله بر نوع اوتدر ایری ودرشت اولور
سپورکه ایدرلر طیانهٔ مرغزی بیت دست وکف پای پیران بر کلنخج * ریش پیران زرد
از پس دود نخج * شمس فخری بیت تا کند بارکاه او جاروب * مژهٔ خویش مهر نخج کند *
وبر معناسی دخی بره یا می لنمش نسنه که نخج دخی دیرلر وله بیت روز پیکار شیخ ابو اسحق *
مغز دشمن بکرز نخج کند ل نزج م فتح زاء معجمه ایله بر شهر آدیدر که حالا ارمنیه دیمکله مشهوردر
ل نزخفج م سکون زاء وفاو وفتح خاء معجمتین ایله اویقوده آغرباصمغه دیرلر کابوس معناسنه
ل نزیج م کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله یدک آت که عربیده جنیب دیرلر ل نفج م
سکون فا ایله سو پلرکن آغزدن توکرک صحرامغه دیرلر شمس فخری * قطعه * ستم راه عدم بران
همیرفت * فروهشته زبیمش چون شتر نفج * سبلک میرفت وخون از دبله میریخت * چنان
کاب از دهان وقت سخن نفج ل نمیج م کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی نموزج که کرسی دیمکدر ل نیج
بوزن کیج اندرون دهان یعنی آغزک ایچی شمس فخری بیت بی مدحت تو هر که دهان را بکشاید *
دندانش کند چرخ برون یک بیک از نیج ل مع الجیم الفارسی * ناپیج م کسر یای تحتانیله بمعنی
نای که نی دخی دیرلر شاعر بیت هزار ناله زدم بی کل رخت درباغ * بدرد دل که شنید م فغان از ناپیج
ل نفچ م سکون فا ایله کاغد ورق معناسنه حکیم سوزنی * قطعه * کر نیست کلک مصری
ونفچ هریوه تا * زاین خط نکوتر آید در چشم هر بصیر * از کلک رود باری خط صلب نویس *
وز دخل رود بار بده زر چون زریر * عربیده صورت بهلرین کوملکدن وجامه‌دن طشره طوتمغه دیرلر
ل نفروچ م فا وراء مهمله ایله مؤید الفضلاده اتمک خمیرین آچدقلری اغاج معناسنه روایت
اولنمش اما حرکتی اشعار اولنمامش ل نمچ م سکون میمله رطوبت هوا یعنی نم که چه‌در استاد
عنصری بیت سنک بی نمچ وآب بی زایش * بهتر از جاهلی بارایش * شمس فخری بیت
بدان رسید ایادی شیخ ابو اسحق * که چشم ابر بود دائم از حیا پر نمچ ل نوپیج م کسر واو وسکون
یای تحتانیله بر اوت آدیدر که کوکی اولمز هر اغاجه که صاریلور لابد قوریدر ارغچ ومسرند دخی دیرلر
عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر ل مع الخاء المعجمه * ناچخ م فتح جیمله یامی دمرنا و نیزه ونیو
ونبرزین یعنی ایر بالته سی ترکیده نجاق دیرلر شیخ نظامی بیت ز پولاد چینی ناچخ دمی * بکردن

پرازبهرکردن زنی * استادمنوچهری بیت مهرهٔ ناجخ بکوید مهرهای کردنان * نشترناوك
بکاوعرقهای سم مکین * شمس فخری بیت برای بزمش ناهید راست چنك بچنك * بکین خصمش
بهرام رابکف ناجخ لغ ناسخ ؏ کسر سین مهمله ایله آلتون وکمش تل ایله طوقنمش حریرقماش
معناسنه عربیده ابطال ایدیجی معناسنه در لغ نخ ؏ بش معنایه کلور اول تار ابریشم ودخی
ریسمان ابریشم حضرت مولانا قدس سره * مسمط * چون من همه دوزخ شدم افسرده تر از نخ
شدم * باجامهٔ نخ نخ شدم برخاك راهم مبتلا * حکیم فردوسی بیت چنان شد که گویی ترا
ازنخست * وباپیش آتش نهاده نخست * استادعنصری بیت بی وفاهست دوخته بدو نخ *
بی وفاهست هیزم دوزخ * ثانی صف لشکروغیره حکیم فردوسی بیت بندبندکوه و بیدا نه بوم
ونه شخ * زدریابدریا کشیدند نخ * حکیم اسدی بیت کشیدند برهفت فرسنك نخ *
قزون بود مردم زمور وملخ * ثالث زیلوی رومی که برنوع حریرمثال لطیف ومنقش اشلنمش
دوشمه در شیخ عطار بیت آن یکی برپستر کمخاونخ * وان یکی برخاك خواری بسته یخ *
شمس فخری بیت قضاسزدکه زبهر فراش بارکهت * برای فخر زمهر سپهر سازد نخ * حکیم سوزنی
بیت ایا بحرمت وتعظیم تکیه کاه ترا * زمانه بوسه زده گوشهٔ نهالی ونخ * رابع مازندران
دیولرندن بر دیوآدیدر شاعر بیت ازنخشبی مدارطمع وزجهان کرم * نخ نام دیو باشد وشب
تیره کی وغم * خامس صبان دموری که آکا آهنجفت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری لغ نرخ ؏
سکون راء مهمله ایله مأکولاته وبعض اشیایه بهای معلوم ومعین وضع اولنمق مولانا هاتفی بیت
پذیرفت کالاچو نرخ تمام * مکس بر فروشنده باشد حرام لغ نسیخ ؏ کسر سین مهمله وسکون
یای تحتانیه ایله احمق ونادان معناسنه در میرنظمی بیت ازصحبت اوکریز وکسیخ * هرآنکه شود
خسیس ونسیخ لغ مع الدال المهمله * نا امید ؏ ضم همزه ایله امیدسز نومید دخی دینلور
لغ نابدید ؏ باورسز وکورنمز ضد بدیددر ابو المعانی بیت بحرعشق یاربی پایان وساحل
نابدید * درمطلب بیشمار وقعردریانابدید لغ نابسود ؏ فتح باء موحده وضم سین مهمله ایله
برنسنه یه دیرلرکه ال دکمامش اوله حکیم فردوسی بیت بهشوی داد آن دکر هرچه بود *
زدیبا واز جامهٔ نابسود لغ نابود ؏ هیچ برنسنه اولمامق مثلا برنسنه نك وجودی وارایکن
عدم اولمغه دیرلر میرنظمی بیت وجودهستیش نابود گشته * که کارش درجهان بی سود گشته
لغ نابودمند ؏ یعنی مفلس وبی نوا ازهمای همایون بیت توکوتاه دستیٔ نابودمند * مزن دست
برشاخ سروبلند لغ ناجود ؏ سکون جیم وفتح واو ایله مجمع الفرسده ضم جیم ایله بوزن نابود
ساغروجام بوش اولسون طلو اولسون کذا فی المؤید لغ ناخن براد ؏ ضم خاء معجمه وباء موحده
وسکون نون وفتح راء مهمله ایله طرنق بچاغی معناسنه در لغ نارد ؏ فتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول کنه دیدکاری بوجکدرکه حیواناته یاپشور عربیده قراد دیرلر ثانی مخففه
نیاردد رکتورمز معناسنه هندی لسانیله مرتاضان دیرلرکه هندی برحکیم آدیدر لغ نارکند ؏
سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله ایکی معنایه در اول نارستان یعنی نارلق ثانی اول کویه دیرلرکه
آنده انار وافر اوله کذا فی التحفه لغ نارون ؏ نارون دیدکلری اغاج کذا فی التحفه لغ ناستاد ؏
کسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله برموضع ویاخود برناحیه نامی اوله مولانا هاتفی بیت زکابل

زکابل تا استاد تا آب سند * زدریا کذشت ودر آمد بهند لغ ناکوارد وناکورد ع کلاهما بضم الکاف وسکون الراء المهمله بمعنی کرانی شکم یعنی بدهضمی ناکوار دخی دیرلر هضم اولمز معناسنه استاد لطیفی بیت هرکه اندر معده دارد ناکوارد * کاشکر آرد زبانش خاصه آرد لغ نامراد ع ضم میم وفتح راء مهمله ایله محروم یعنی واصل مراد اولمیان میرنظمی بیت اهل دل را کام دنیا بهره نیست * ازمراد بر نامرادان چهره نیست لغ نامرد ع ایکی معنایه کلور اول لئیم وخسیس ثانی بهادر اولمیوب قورقق اولانه دیرلر لغ نامزاد ونامزد ع کلاهما بسکون المیم وفتح الزاء المعجمه ئاهل ایچون کوچکدن ولیسی اذنیله نشان قونیلن دختره دیرلر یار رومده یاوقلو دیرلر چغتای لسانندە اتاغلیغ دیرلر سبعهٔ سیارەدە بشنجی حکایه‌ده مهروسهیل وصفنده کلور بیت مهر زلفیغه کونکلی باغلیغ ایدی * کوییا بوانکا آتاغلیغ ایدی لغ ناورد ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله جنك معناسنه که نورد ونبرد دخی دیرلر حکیم اسدی بیت جهان کشت برکرد آورد جوی * زخون کشت درجای ناوردجوی * ومبارزت وپهلوانلق معناسنه شمس فخری بیت دلیرانش که آوردند پرخاش * کشند ازکینه با بهرام ناورد * حکیم خاقانی بیت بابنده چه کینه است کردون را * باپشه عقاب راچه ناورد ست * وله ایضا بیت ناورد محنتست درین تنکنای خاك * محنت برای مردم ومردم برای خاك * شرفنامه‌ده ومؤید الفضلاده بمعنی رفتار نقل اولنوب شیخ نظامی نك بو بیتنه متمسك اولمشلر بیت تا بجایی رسید شان ناورد * که بد آنجای دل قرار آورد * وله بیت خیالی کرد باخود کین جوانمرد * که زد بر دور من چون چرخ ناورد * لغ ناهد وناهید ع کلاهما بکسر الهاء اوچ معنایه کلور اول دخترنارپستان که ناهد وناهید دخی دیرلر ثانی زهره یلدزینك آدیدر مولانا محمود ابن یمین بیت تیر کردون همه انواع فضائل دارد * لیك درملك طرب کامروا ناهید ست * خواجه سلمان بیت بیاد بزم اوکیرد قدح ناهید درمیزان * به پیش تخت اوبندد کمر خورشید در جوزا * شمس فخری بیت بود طفیلی خوان سعادت برجیس * بزد بسیلی مطرب ببزم تو ناهید * ثالث بوستاندن سبزه کش اولانه دیرلر مذکور یلدزه عربیده زهره وفارسیده ناهید وچغتایده چولپان دیرلر لغ نای نبرد ع بوری که عجمده کرّه نای دیرلر مولانا هاتفی بیت خروشید چون کوس ونای نبرد * در آورد قوت ببازوی مرد لغ نبرد ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنك پیکار معناسنه که نابرد وناورد دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت فرامرز پیش پدر شد چو کرد * به پیروزی روز کار نبرد * شیخ سعدی بیت صلحست میان کفر واسلام * ماباتو هنوز در نبردی * وله بیت وکر زور توانا تری در نبرد * نه مردست باناتوان پنجه کرد * ثانی شجاع ودلیر معناسنه حکیم فردوسی بیت نخستین یکی نامدار اردشیر * سرشهریاران نبرد ودلیر * لغ نبشلد ع سکون باء موحده وضم شین معجمه وفتح لام ایله بمعنی نخسبد ورساینده نشود یوشکور بیت که بی داور این داوری نکسلد * که بر بیکنه هیچ بر نبشلد لغ نبیلاد ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی بنیاد لغ نجند ع فتح جیم وسکون نون ایله اندوهکین وافسرده که ژند دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نخجد ونخجند ع کلاهما بسکون الخاء المعجمه ونون وفتح الجیم اوچ معنایه کلور اول دمورچرکی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت

کر آهنکران شکر جود تو کوبند * بکوره درون زر شود جمله نخجد * ثانی طاری اتمکی
معناسنه استاد منجیك بیت دومار کژ نه دولب پر دو سویش * ازان قلیه بهتر وزان نان نخجد
ثالث اياق طاشی ایتدکاری سنك خفیف ل ند م رشد وافزونی ونمو معنالرینه ابو الفرج رونی
بیت کر بخت راوجاهت واقبال را ندست * از خدمت محمد وبهروز احمدی * عربیده ایکی
معنایه کلور اول خوشبو نسنه لرنو عندن حکیم سوزنی بیت هوای او بد وشاهین دل از برم
بر بود * که چنك شاهین از مشك بود وعنبر وند * ثانی بمعنی رفتن ورمیدن وکسر نونله بینه عربیده
بی مثل ومانند معناسنه در ل ندید م کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور
اول افزون شدن ونمو یافتن یعنی زیاده اولمق وبیومك ثانی فعل ماضی درکورمدی معناسنه در
ابو المعانی بیت ندید دیده دوران نظیر تو محبوب * خرد بکفت بدل رامراشد این مطلوب *
ل نرد م سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول قمار اویونی ثانی اغاجك بدنی که شاخی
وکرهی اولمیه حکیم سوزنی بیت نو بنو از شجر جود تو یابد هر روز * در ودینار ودرم میوه بر دو ورقه
مختاری * قطعه * ای خداوندی که فضل وفخر وجاه وعز تو * آن چه بیخست این چه نردست
آن چه شاخست این چه بار * آن چو بیخ آبدارست این چو نرد پایدار * آن چو شاخ
باردادست این چو بار مایه دار * مولانا کسایی بیت مردم اندر خور زمانه شدست * نرد
چون شاخ کشت شاخ چو نرد * شمس فخری مطلق اغاج پارهسی معناسنه در دیوب بو بیتی
نظم ایلمش بیت به نیروی شهنشه کردن شیر * بکوبد پشتشان بی کرز وبی نرد ل نزد م
سکون زاء معجمه ایله عربیده کی عند معناسنه که نزد من یانمده دیمك اولور شیخ عمر خیام
* رباعی * کفتی که کنه بنزد من سهل بود * این نکته نکوید آنکه از اهل بود * علم ازلی علت
عصیان بودن * نزد عقلا ز غایت جهل بود * چغتای لسانده یاننده دیمك یرده آلیدا دیرلر بعض
نسخه ده آخرنده الف وبعضنده ها یازارلر اما غزللرده ردیف واقع اولمشدر اکثریا اول غزلیات
حرف الف قافیه سنده ثبت اولنمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت ای کونکل
کر کیمسه احوالیم دیماس یار آلیدا * خاطریم کیمدین ملول اولسون کیمیم یار آلیدا ل نسرد م
ضم سین وسکون راء مهملتین ایله شکاری وسکون سین وضم راء مهملتین ایله ده مرویدر کذا
فی المجمع ل نسود م ضم سین مهمله وواو معروفله بمعنی لخشان یعنی غایت صیر نجق ویومشق که
نسن ونسو دخی دیرلر ل نشواد م سکون شین معجمه ایله تورانیلردن بر مبارز پهلوان آدیدر
حکیم اسدی بیت پس صف بهیاز وسنباد داد * کمینکه بکرداب ونشواد داد ل نعلبند م
معروف ترکیده دخی نعلبند دیرلر عربیده بیطار دینلور ل نغخواد م سکون غین ونون وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله ناخواه دیدکاری تخمدر که دیار عجمده اتمك اوزرینه صچارلر
لذت ویرمکیچون نغخوالان دخی دیرلر هندی لسانده اجواین دیرلر حکیم سوزنی بیت شعر
مرا هراینه لازم ز لچاشنی * باید بجای بلبل وکشنیز و نغخواد ل نغیود م سکون غین معجمه
وضم یای تحتانیله آلو اغاجی نغو دخی دیرلر ل نفس آباد م فتح فا وسکون سین مهمله ایله
بیاض جکر وششی معناسنه ده مرویدر ل نقد م حاضر واله اولان نسنه نقدینه دخی دیرلر
مقابلی نسیه در ل نقشبند م نقاش معناسنه نقش بغلایجی دیمك اولور مولانا هاتفی بیت رقم

رقم صنع این نقش خاطر پسند * نمونه جبین داشت از نقشبند ن نقش زیاد ع ترا او بونلردن
براو بوندر که خصمك نقشی زیاده کلوب شرط اولان مالك اوزرینه بر اولقدر دخی زیاده ایدر مولانا
محمود ابن یمین بیت الحق نشان نقش زیاد آن دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان
نه آشکار * نرد جمله یدی نوع اوبوندر که بونلردر فارد زیاد بستاده خانه گیر طویل هزاران که
ده هزار دخی دیرلر منصوبه خواجه سلمان بونلری ایکی بیتده ذکر ایلمش * قطعه * فارد ز عقل
ماندن خصمی که کم زیاد * در معرضت ستاده مقید بششدرست * کوران خانه گیر حکایت
مکن طویل * باآنکه ده هزار کسشی چون توچا کرست ن نکرزد ع سکون کاف فارسی وفتح
زاء معجمه وراء مهمله ایله بمعنی چاره نبود ناصر الدین بیت عیش مارا نکرزد از جام می * آفه می
کس درد سر نبود زپی ن نکوهد ع ضم کاف وفتح ها ایله بمعنی عیب کند وسرزنش دهد یعنی عیب
ایدر وطعنه ویرر شمس فخری بیت جهان چو خاك در دست وعرصه ملکت * چرا نکوهد
عقلش بهمت پك وللك ن نکوهید ع یعنی عیب وسرزنش کرد کذا فی المجمع ن نلند ع
فتح لام وسکون نون ایله دمور بیل ودمور کورك که باغچه تیمار ایدرلر ن نماد ع بمعنی نمود یعنی
کوستردی وکوسترر کذا فی المجمع ن نماز بامداد ع صباح نمازی معناسنه که نمازك معناسی
محلنده ذکر اولنور ن نمد ع فتح میمله کچه معناسنه درخصوصیله عربیده لبد دیرلر مولانا هاتفی
بیت خروشی چوابر بهار از ستم * بکردن نمد کرده از دیده نم ن نمکسود ع فتح میم وسکون
کاف وضم سین مهمله ایله هر طوزلو اولان طعام وغیری عموما وباصدرمه خصوصا عربیده لحم قدید
دیرلر که صغرا تیبی طوزلیوب قورید لر ن نمید ع کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه
کلور اول نمدیده یعنی رطوبت هوادن یاش اولمش نسنه نمیده دخی دیرلر ثانی نومید لفظندن
اختصار اولنمشدر شاعر بیت نباشد نمید از خدای بزرك * بجز کافر تیره رای وسترك *
فرهنك وفاییده بمعنی امیدوار مرقومدر اماضم نون ایله حکیم سنایی تا امید معناسنه ذکر ایتمشدر
بیت مهرش ادریس را بداده نوید * لطفش ابلیس را نکرده نمید ن نواد ع بوزن جواد
صغش معناسنه در ن نود ع بوزن دهد مراتب اعداده عدد طقسانه دیرلر میر نظمی بیت
چون رسد عمر تو بسال نود * از جهان رخت زندکانی بند ن نودد ع سکون واو وفتح دال
مهمله ایله بمعنی پیچش یعنی بوکلم ن نورد ع فتح واو وسکون راء مهمله ایله اون معنایه کلور
اول پیشکش معناسنه شیخ نظامی بیت نورد ملوکانه پیش از شمار * شتربار زرینه بیش از هزار
ثانی بمعنی طومار وله بیت اثرهای آن شاه آفاق کرد * ندیدم نکارنده دریك نورد * ثالث
بمعنی کنام یعنی وحشی جانورلرینی وله ایضا بیت چو ماران بود روز با یاد کرد * برون ناورد خویشتن
از نورد * رابع بمعنی نقد حاضر وله ایضا بیت در انبار آکنده خوردی نماند * همان در خزینه
نوردی نماند * خامس دورمك نوردیدن وپیچیدن معناسنه شیخ سعدی بیت هر نوردی که
ز طومار غمم باز کنی * حرفها بینی آغشته بخون جکرم * استاد عنصری بیت خواجه آز مهتران
نوردمندست * همچنان شعر من بدلش نورد * سادس برابر ومانند معناسنه شیخ نظامی بیت
بسا رعنا زنا کو شیر مردست * بسا مردا که با زن در نوردست * سابع قماش واکر بز طوقند کچه
صاریان لغاج که عربیده منوال دیرلر حکیم خاقانی بیت همه آفاق آکهند که باز * کار خاقانی

الزنورد کفست * ثامن جنك وخصومت که ناورد دخی دیرلر شیخ نظامی بیت درزی دید
با آسمان هم نورد * نبرد کسی نام اودر نبرد * تاسع درزیلرك معروف دیکشلری ابو المعانی بیت
درزی بچه دوخت جامه بانورد * مزد اورا نقد جان کردم بدست * عاشر بمعنی لایق وپسندیده
مولانا کسایی * قطعه * نوردبودم وناوردمن موردبود * برای درد مرا ترك من همی پرورد *
کنون کران شدم وسردو تا نوردشدم * ازان سپس که بجیری همی بپوشم درد * ضم نون ایله شهر
کازرونك قدیم آدیدر ﴿ نوراسپهبد ﴾ سکون واو ورا وسین مهملتین ویای تحتانی وکسر
همزه وها ایله نفس ناطقه یه دیرلر باء فارسی یرینه فا ایله ده جایزدر ﴿ نورآورد ﴾ سکون واو
اول وفتح راء مهمله وواو ثانیله پرنجدن وباقردن دبه کبی بر ظرفدر ایچنه یاغ وبال وامثالی نسنه
قویوب سفره کوتوررلر ﴿ نوشاد ﴾ سکون واو ایله ترکستان مملکتنده بر شهرك آدیدر خوبلری
مشهوردر میرخسرو بیت زاهد به پند دادن بیچاره مست را * خاطر بسوی لعبت نوشاد میرود
ظهیر فاریابی بیت مرا ازان چه که سیمین بریست در کشمیر * مرا ازان چه که شکر لبیست
درنوشاد ﴿ نومید ﴾ سکون واو ویای تحتانی وکسر میمله ایکی معنایه کلور اول محروم ثانی
مأیوس معناسنه ﴿ نوند ﴾ بوزن سمند التی معنایه کلور اول بمعنی تندرو یعنی تیز یوریجی عموما
شمس فخری بیت بدوکام ازفلك خبر کوبی * زه زه ای برق بادپای نوند * حکیم سنایی بیت
چکنی توز آب وآتش باد * چکنی توز خاك وبادنوند * واشکون ویورغه آت معناسنه خصوصا
حکیم سنایی بیت لعل شبرنك خطت رخسار کلکون ترا * چون نوند شاه ایران ازدرها کند *
اثیر الدین اخسیکتی بیت بنامیزدنکی دارد نوندباد رفتارش * که پهنای بساط کون نیاید نیم
فرسنکش * کثرت استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر حکیم فردوسی بیت ز نعل نوندان
پولادمیخ * زمین را زجنبش برافتاد میخ * حرکتده سرعتی اولدیغندن حقیقتا اوصاف اسبدن
اولمق مناسبدر وله بیت سمند نوند قش همیراند نرم * برو برهمی آفرین خواند کرم * حکیم اسدی
بیت نوندی هم آنکه شه برنشاند * بسوی شه بلخ واورا بخواند * ثانی بمعنی پیك وخبر آور
استاد رودکی بیت چرخ چنین است وبدین ره نورد * لیك بهر نیك وبدت شه نوند * حکیم
فردوسی بیت نوندی بیامد زهرسو دوان * باکه کردن بر پهلوان * ثالث بمعنی سیمك یعنی
اوزرلك آتش اوزرینه قونلدقده صحرادخی مناسبتله جائزدر کورمشلر حکیم سنایی بیت ازپی
چشم زخم خوش صنمی * خویشتن را بسوز همچو نوند * رابع آواز بلند معناسنه حکیم فردوسی
بیت نوندی بیفکند پس دیده بان * ازان دیده که تادر پهلوان * خامس مؤید الفضلاده
برمقام آدیدرکه آتشکده برزین آنده واقع ایدی حکیم فردوسی * مثنوی * بجایی کجا نام او بد
نوند * بدو اندرون کاخهای بلند * بجا آذر تیز برزین کنون * بد آنجا فروزد همی رهنمون *
سادس اداة الفضلاده نام کوهی یعنی اسب واشتر تیزرو معناسنه مرویدر ﴿ نوید ﴾ کسر
واو وسکون یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی مژده ظهیر فاریابی بیت مرا مبشر اقبال
بامداد پکاه * نوید عاطفت آورد از آستانهٔ شاه * ثانی قوت معناسنه مذکور معنایله ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * مبشران قضا وقدر بنیل مراد * همی دهند جناب ترا
همیشه نوید * لب ولیٔ تو باد از خرمی خندان * تن عدوی تو باد از عنا چونال نوید * ثالث

ثالث بمعنی نواله کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك حسینی وفایی ده وفرهنك میرزاده بمعنی نوان
یعنی متحرك ولرزان میرعماره بیت نال نو بلبه بسان سوسن آزاد * بنده بدان نال ونال وار نویدم
ل نهاد ع سرشت وخلقت یعنی یرادلش حکیم سنایی بیت ای شده درنهاد خود عاجز *
کی شناسی خدای را هرکز * شمس فخری بیت چوتو نبیند وچشم خرد نکو آیین * چو تو نیارد
دور فلك کریم نهاد * ثانی بمعنی رسم وعادت مولانا کسایی بیت خدای عرش جهانرا چنین نهاد
نهاد * که کاه مردم ازو بر غمند وکاهی شاد ل نهارید ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی
ترسید یعنی قورقدی فعل ماضی درکه مصدری نهاریدن کلور شمس فخری بیت رخ مریخ رزد
ازچه سست کویی * مکر کز انتقام شه نهازید * فرهنك وفایی ده زاء معجمه ایله نهازید ونهازد
واقعدر کذا فی الاداة ل نهاوند ع فتح واو وسکون نونله ایکی معنایه در اول دیار عراقده برشهر
وقریه ده بر طاغ آدیدر کوه نهاوند دیرلر وبو مشهور اولمشدر ثانی موسیقیده بر مقامدر امیرخسرو
بیت چنان کز سینه غم را بیخ برکند * فروکفت این غزل را در نهاوند * حکیم انوری بیت
غم لکهای خوده می خوانده * در نهاوند وراهوی وعراق ل نیارد ع فتح یای تحتانی وراء مهمله
ایله اکرچه حکایه عن الماضیدر اما نفی قدرت ایچون استعمال اولنور زمان حاله ومستقبله
هر فعل که آندن قدرت نفی اولنه آنك مصدری ویاخود قائم مقام مصدری اوزرینه ادخال اولنور
نیارد ستدن ونیارد بردن وامثالی کبی مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت بنام خدایی که فکر وخرد *
نیارد که تا کنه او پی برد ل نیجامد ع فتح یای تحتانی وجیم ومیم وسکون نونله انجامیدن لفظندن
نفی مضارعدر آخره ایرمز معناسنه ل مع الراء المهمله * نااستوار ع ضم همزه وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول محکم اولمیان نسنه ثانی خاین ونا قابل آدمه دیرلر
میر نظمی بیت هرکه عهدش سست وشد نااستوار * دور شو از وی مدارش دوستدار *
ل نابکار ع فتح باء موحده وکافله ایکی معنایه در اول مفسد وفعل نامقبول صاحبی ثانی بطال
طورب ایش اشلمین آدمه دیرلر ل ناچار ع ایکی معنایه در اول ضروری ثانی بیچاره ومددسز
معناسنه ابوالمعانی بیت ناچار کشد اغل دل این محنت دنیا * ورنه شود از کوه کران تاب نیارد
ل ناخن بر ع ضم خاء معجمه وباء موحده ایله ل ناخنکیر ع ضم خاء معجمه وسکون نون ویای
تحتانی وکسر کاف فارسیله ایکی معنایه در اول طرنق کسه جك آلت ثانی طرنق کسیجی
معناسنه هم فاعل وهم مفعول استعمال اولنور ل نادار ع فتح دال مهمله ایله مفلس وبی نوا
مولانا هاتفی بیت زنظاره آن مه لهسان سیاه * چو نادار ازدیدن قرض خواه ل نارود ع
سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی دختر نار پستان کذا فی الاداة ل ناسور ع ضم سین مهمله
ایله اوکلمز جراحت معناسنه ابوالمعانی بیت نشد به در سینه عمر آخر * مکر این زخم دل ع
ناسور بودست ل ناقر ع کسر قافله چنك دیدکلری ساز در ل ناکاهکیر ع فتح کاف اول
وکسر ثانی فارسین وسکون ها ایله شبخون ایدن مولانا هاتفی بیت شبخون رسانان ناکاه کیر
ره خواب رابسته بر سد قیر ل ناکزیر ع ضم کاف فارسی وکسر زاء معجمه ایله بمعنی ناچار وضروری
حکیم انوری بیت ناکزیر زمانه بادبقات * مرز چاره وسه نا کرزاست ل ناکوار ع ضم
کاف فارسیله هضمی عسیر اولان نسنه شمس فخری * قطعه * ظلم در ایام عدل ور افتست *

ماند درسو راخ غم چون سو شمار * آز از انعام عامت مانده است * روز وشب در در دور یخ
ناکوار * وعلت تخمه یعنی امتلاء معده استادلبیبی بیت از سخای تو ناکوار کرفت * خلق را
بکسر وهم ناهار ناکور ضم کاف فارسی و فتح واو ایله بمعنی ناخوش وناکوار مرقوم شاه ناصر
خسرو بیت بمجلس تو رهی راشکایتی نیست شکرف * که سال سفله بدید آید وزمان ناکور *
نام آور صاحب نام وشهرت نامور ونامدار دخی بر معنایه کاور مولانا هاتفی بیت تصور
نکرده به از خود کسی * زنام آوران بود غافل بسی نامدار سکون میم ایله صاحب نام
ومشهور انام معناسنه در نامور سکون میم وفتح واو ایله نامدار یعنی نام صاحبی شیخ سعدی
بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش بروی زمین هیچ نشان نماند نامه بر
فتح میم وباء موحده ایله پیك وقاصد نامه ایلتجی یوبند رکو کرجنه مرغ نامه بر دیدکاری بر جفت
کبوترك دیشیسنی بر شهرده آلیقویوب ارککین آخر دیاره کوتوررلر اقتضا ایتدوکی محل بر نامه
یازوب قنادی التنه باغلیوب صالیور رلر اوچوب دیشیسی اولدوغی یره وارر اکثر یاسر حدلرده
ایدرلر ابو المعانی بیت عرض حال خود نوشتم صفحهٔ دل راهمین * سوی جانان عزم کرده همچو
مرغ نامه بر ناوسار سکون واو وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول دکرمان ارقی
معناسنه خصوصا ثانی اول ساقیه که بوستان ومزروعات صوارمق ایچون وچشمهلره وحوضلره
صو آقق ایچون ارق ایدرلر عموما ناهار بمعنی کرسنه یعنی آج حکیم فردوسی بیت نهادند
خوان وبخند ید شاه * که ناهار بودی همانا براه * فرهنك جهانکیرده بمعنی ناشتا یعنی برکمسنه
طعام جزوی تناول ایده وطویمش اولمیه اکا ناهار اوشکسته شد دیرلر کمال اسمعیل در قسمیه
بیت بعضی او که جهانی کبا یراز سر ذوق * فروبرد که شکسته نکرده اش ناهار * حکیم ناصر خسرو
بیت ای باز سفید خورده کبکان * مردار مخور بشان ناهار * مؤید الفضلاده بمعنی کاهش
وکدازش تن مسطور در بعض فرهنکلرده نهار واقع اولمشدر ناهموار مناسب اولمین نسنه
هر نه اولورسه ودوز اولمین یره ده ناهموار دیرلر نایر کسر یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در
اول اوله که چشمه لرده ومصلقلرده ایدرلر نایره دخی دیرلر ثانی شعرده قافیه معناسنه در اما قافیه
طقوز نوعدر بر نوعنه نایر دیرلر نپور ضم باء فارسی وواو معروف ایله نفیر معناسنه در میرایلی
رازی بیت نه با باونه با خولجه نه پورست * دراز وخشك ولاغر چون نپورست نبهر
فتح باء موحده وسکون ها ایله کمترا قچه وفنا نسنه ودون وفرومایه آدمه دیرلر نبهره دخی دینلور
نجار فتح جیم ایله قز بجه که زنان یوزلرینه سوررلر غازه وکلکونه وفکر دخی دیرلر نجیر
کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله آهار معناسنه که اسم عامدر کاغده اولسون قماشه وبزه اولسون
میرنظمی بیت برویش آنقدر صیقل همیند * نجیری کو ییا بر کاغد افتاد نخار فتح
خاء معجمه ایله بمعنی ناهار مرقوم یعنی ناشتا نخجیر سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیم ایله
ایکی معنایه کاور اول صید وشکار معناسنه میرخسرو بیت باز آن سوار مست نخجیر میرود
رستم زکار وکار بند بیره میرود * ثانی هر شکار اولنور رجانوره دیرلر عموما وطاغ کچی سنه دیرلر
خصوصا مختاری بیت بیند از بس چشم نخجیر وبنا کوش تذرو * دستها پر نرکس وکه پایها
پر نارون * بمعنی شکار کردن شیخ نظامی بیت چنین فرمود خورشید جهانکیر * که خواهم

که خواهم کرد روز چند نخجیر * یعنی شکار وله بیت زبار کران خوشه خم کشته بود * تك وتاب
نخجیرکم کشته بود فی نر فی التی معنایه کلور اول ارکك معناسنه اسم عام در انسانده وحیوانده
استعمال اولنور ثانی زشت وکریه معناسنه مثلا نرکدا ونره دیو دیرلر حکیم سنایی بیت
علم دان خاصهٔ خدای بود * علم خوان شوخ ونرکدای بود * ثالث نام پدر سام درکه نریم ونریمان
دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت توان پادشاهی که کر زنده بودی * زمین بوسه دادی تراسام بن نر *
رابع آلت رجل معناسنه که حضرت مولانا در صفت کنیزکی که خر نری بجماع خود آموخته بیت
* مثنوی * یك کنیزك یك خری بر خر فکند * از وفور شهوت وفرط کزند * آن خر نر را بکان
خو کرده بود * خر جماع آدمی پی برده بود * یك کدو بی بود حیلت سازه را * در نرش کردی پی
اندازه را * در نرش کردی کدو وا آن عجوز * تا رود نیم دکر وقت سپوز * کر همه نره خر اندر وی
رود * آن رحمها ان رودها ویران شود * خامس موجهٔ آب سادس اغاجك اورته سنده
اولان شاخلری بو معنالرده نره ونرّه دخی دینلور فی نژغار فی سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه
ایله بانك ونعره وصدای بلند کذا فی التحفه فی نسار فی فتح سین مهمله ایله بمعنی نساء مرقوم
فی نسترو فی سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله کل نسرین دیدکلری خوشبو بیاض
شکوفه درکه نسترن ونسترون ونسترین دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت عیسی حلال کرده
از خارهای کلبن * ادریس سبحه کرده از غنچهای نستر فی نسر فی فتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول سایبان معناسنه شمس فخری بیت ملك در تاب زافتاب ستم * سازد از عدل
تو همیشه نسر * ثانی طاغ باشلرنده بعض چوبدن واوتدن مختصر اولر ایدوب ایچنده یاتدقلری
وسایر کسنه لر دخی اوتوررلر استاد رودکی بیت نسری ساخت بر سر کهسار * دور ماند
از سرای خویش وتبار * فرهنك جهانکیریده کونش اصابت ایتمین یرکه نسار وفسار دخی دیرلر
وعربیده سکون سین ایله کرکس دیدکلری قوشه دیرلر وآسمانده داخل رصد ایکی کوکب
آدیدر برینه نسر طایر وبرینه نسر واقع دیرلر فی نسطور فی نام صاحب مذهب ترسایان وآنلرك
فقیه ودانشمندینه دیرلر حکیم خاقانی بیت نسطور دید ایت مسطور در دل او * کفت از حواریان
چوت دین پروری ندارم فی نفیر فی کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله اوچ معنایه کلور اول بوری که
نای رویین ونای کاودم دخی دیرلر خواجه سلمان بیت کوس با نالهٔ نفیر بود * کوه با نعره وفغان
باشد * ثانی قبا نای که سورناکبی یوقاری باشنه دل قویوب اوفوررلر ترکیده دخی نفیر دیرلر
ثالث اول صدا که بوری وسورنا ونای دن ظاهر اولور مولانا هاتفی بیت کذشت از ثریا صفیر
ونفیر * رمیدند مرغان سدره زتیر * حضرت مولانا قدس سره بیت کز نیستان تا مرا
ببریده اند * وز نفیرم مرد وزن نالیده اند * بو بیتده صدای نای اولمق اقتضا ایدر که مثنوی
شریفك ابتدا بیتی نی لسانندن حکایه ایدر فی نکدر فی سکون کاف وفتح دال مهمله ایله
بر موضع یاخود بر طایفه آدی اوله مولانا هاتفی بیت همه خیل اوغانی ونکدری * بفرمانبری
واطاعتکری فی نماز دیکر فی ایکند و وقتی وایکند نمازی در وقت مزبورك مخصوص اسمی
اولمغله صلوات نهاریه نك ثانیسی اولمغله کونده منسوب طوتوب نماز دیکر تسمیه ایلمشلر وقت
ظهردن صکره واقع اولدوغی اجلدن فی نماز کزار فی نماز قلیجی کزارنده نماز تقدیرنك عربیده کی

مصدلی معناسنه نمدار سکون میم وفتح دال مهمله ایله نمناك معناسنه نمکزار
فتح میم وزاء معجمه وسکون کاف ایله طوزله یعنی طوز حاصل اولدوغی یر عربیده سبخه دیرلر فتحات
ثلثه ایله کلزار وچمنزار کبی میر نظمی بیت سرا پا بوده آن صحرا نمکزار * کذشتن مرغ از آنجا
بود بیزار نمکسار فتح میم وسین مهمله وسکون کاف ایله طوز حاصل اولان موضع نمکزار کبی
نمکسور فتح میم وسکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی نمکسود مرقوم یعنی طوزلوات
وطعام دیکر نمیر کسر میم وسکون یای تحتانیه ایله بسیار خوار وکاهل معناسنه میر نظمی
بیت چو کاو عمل مانده نایدبکار * هر آنکس نمیرست وبسیار خوار نواکر فتح کاف
فارسیله سازنده وکوینده وخواننده معناسنه میر نظمی بیت بمجلس شد نواکر نغمه پرداز
که زهره هم در آنجا کشته دمساز نواله بر فتح لام وضم باء موحده ایله بچاق معناسنه که عربیده
سکین دیرلر کسر ثین ایله نوبر سکون واو وفتح باء موحده ایله تازه وهنوز ایرشمش میوه که
نوباوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نوبر باغ هفت چرخ کهن * درة التاج عقل وتاج سخن *
نوبهار اوچ معنایه در اول فصل ربیع ثانی آتشکده وثالث بتخانه معناسنه مثال
آتشکده حکیم فردوسی * مثنوی * چو کشتاسب را داد لهراسب تخت * فرود آمد از تخت
وبربست رخت * ببلخ کزین شد بدان نوبهار * که یزدان پرستان بدان روزکار * مران خانه
داشتندی چنان * که مر مکه را تازیان اینزمان * مثال بتخانه امیر معزی بیت بهار چینکه
ازان روی بزم وخانهٔ خویش * اکرچه خانهٔ تو نوبهار برهمنست * بو معنایه مسعود سعد
سلمان بیت آورد نوبهار بتانی وهیچ بت * مانند تو بخوبی در نوبهار نیست * مؤید الفضلاده
بمعنی خانهٔ بزرك که برامکه بلخ شهرنده بنا ایتمشلر ایدی حکیم انوری بیت ساحت آب
قندهار ببرد * صفحات بیخ نوبهار بکند * بو بیتده صنعت تجنیس واردر نوحه کر فتح
حاء مهمله وکاف فارسیله میت اوزرینه مرثیه اوقیوب آغلایجی معناسنه که عربیده نواحه دیرلر
نودر سکون واو وراو فتح دال مهملتین ایله نام پسر منوچهر که افراسیاب النده کرفتار اولدی
حکیم سوزنی بیت ای شهنشاه فریدون فر دلیر دار و کیر * بحمکین نودرستان قارن نبرد بهرام تیر *
نهار فتح ها ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی ناشتا یعنی تمام طوق اولمیه که ناهار دخی دیرلر ثانی
نهاریدن لفظندن اسم مصدردر اکسلتمك واکسلمك معناسنه استاد فرخی بیت ملك برفت
وعلامت بدان سپاه نبود * بدان کهی که به بیخ نهار کرد نهار * شمس فخری بیت خدایکانا
هرچند ماه دانش وفضل * چو شخص فاضل وعالم کرفته است نهار * عربیده ایکی معنایه در
اول ظهور صبحدن غروب شمسه دك زمان ثانی خرچال وسنکخوار دیدکلری قوشك یاوریسی
معناسنه در نهمار سکون ها وفتح میمله فرهنك جهانکیریده اوچ معنایه کلور اول بزرك وبسیار
اولان نسنه کمال اسمعیل بیت مرا بکام دل دشمنان مکن تکلیف * که از تحمل آن بار عاجزم
نهمار * حکیم فردوسی بیت چو ابلیس دانست کو دل بداد * برافسانه اش کشت نهمار
وشاد * ثانی یکبار وهمه مختاری بیت نهمار جهان چون اثر خاطر من کشت * تا زیور انعام
تو بربست ریاحین * ثالث مشکل وعجب معناسنه خواجه عمید لویکی بیت شاد بادیت
همیشه که زغم خصم امروز * شد چنان زار که نهمار بفرد ابرسد * مجمع الفرسده بمعنی کاری

كارى وياچيزى عظيم وفرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى عجيب ميرخسرو بيت دربند پروازست
خان بكذار سيرت بنكرم * زنيسان كه بيم حال خود نهمار بيم دېكرت * زاء معجمه ايله ده
معانىٔ مرقومه يه مرويدر ڨ نيشكر ڠ سكون ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله شكر قامشى
بو معنايه مولانا هاتفى بيت نى نيزه خوردند اندر جكر * بد انسان كه هند وخورد نيشكر *
ڨ مع الزاء المعجمه * ناچيز ڠ كسر جيم فارسيله بيمقدار عربيده لا شئ معناسنه شيخ سعدى
بيت بكفتامن كل ناچيز بودم * وليكن مدتى با كل نشستم ڨ ناز ڠ ايكى معنايه در اول شيوه
واستغنا شيخ سعدى بيت نازت بكشم كه نازنينى * تابر سرو چشم من نشينى * ثانى حضور
وراحت معناسنه شاعر بيت برفتيم بانيز هاى دراز * بروتلخ كرديم آرام وناز * عربيده غنج
ودلال كه شيوه يه يقين اوضاعدر ادات الفضلاده براغاجدر عربيده صنوبر ديرلر ڨ ناز نوروز ڠ
موسيقى ده بر نوا اسميدر ڨ نان پز ڠ سكون نون وفتح باء فارسيله اتمك پشوريجى عربيده
خباز ديرلر ابو المعانى بيت بده نان نان پز را كر شناسى * اكر نيمش خورد كو خورده باشد *
ڨ نبتيز ڠ سكون باء موحده وكسر تاء مثناة بعده ياى ساكنه ايله اوجى غايت صورى اولان
نسنه خنجر واكنه وبيز كبى ڨ نختيز ڠ سكون خاء معجمه وكسر تاء مثناة بعده ياى ساكنه ايله
بمعنى كمينكاه يعنى پوصويرى ڨ نخچيز ڠ سكون خاء معجمه وكسر جيم فارسى بعده ياى ساكنه
ايله بمعنى پيچيده يعنى صارلمش ميرنظمى بيت بجامه خواب را كلبيز بوده * بشب تا صبح را
نخچيز بوده ڨ نخيز ڠ كسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانيله اوچ معنايه كلور اول فرومايه
وكمينه حكيم ناصر خسرو بيت جان پر مايه همى چون بفروشى بنخيز * جز پرمايه همان به كه
يا رزان ندهى * ثانى كمين يعنى پوصو وكمينكاهه نخيزكاه ديرلر مسعود سعد سلمان * قطعه *
تواى دل درم باش وهموار باش * تواى ديده خون ريز هموار ريز * به بيند به پيرى كه جان مرا
نشسته است چون شير اندر نخيز * شمس فخرى بيت سپهر بود خ اعداى او كشيده كمان * زمانه
برده بد خواه او كشاده نخيز * ثالث اوزم چبوغن وياخود غيرى اغاجى كوكى يانندن اكديروب يره
كومرلركه برسنه يرنده طوروب كوك طوتدقدن صكره چقاروب آخر يره دكرلر اكا نخمدان وداران
دخى ديرلر ڨ نغز ڠ سكون غين معجمه ايله كوزل ولطيف كه خوب معناسنه در استاد عنصرى
بيت بكوبش كه من نامهٔ نغز ناك * فراز آوريدستم از مغز پاك ڨ نفت انداز ڠ نفتدن مراد
آتشدركه بعض قلعه محاصره سنده دشمن هجوم ايلدكده اسكى بزلرى نفت ياغنه باطروب وآتشه
يا قوب دشمن اوزرينه آتارلر اكا نفت انداز ديرلر وآتشبازلق ايدنه دخى ديرلر وقشنك آتمق كبى
هرنه اولورسه ڨ نماز ڠ معروف عبادتدر وخدمت وقوللق ايتمكه ديرلر حكيم فردوسى بيت
پياده شد از اسب وبرده نماز * كرفته ببر شاه كردون فراز * حكيم سوزنى بيت شهى كه
بار كه اوست سجدهٔ كاه ملوك * هميبرند بر آن سجدهٔ ملوك نماز * نمازى پاك وطاهر معناسنه در
ايدى نماز دخى كشى يى كناهدن پاك ايتدوكيچون نماز ديديلر عربيسى وضودر ڨ نواز ڠ ايكى
معنايه كلور اول تهمتدن ايراق اولمق ثانى نواختن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى در
دلنواز وعود نواز كبى ڨ نوآموز ڠ ايكى معنايه در اول ياورى طوغان كه يوادن آلوب شكار
تعليم ايدرلر ثانى هنوز موى دميده ويرلمش طفله ديرلر ڨ نوروز ڠ سنه ده ايكى كوندر برى نيز

اعظم برجه تحویل ایتدوکی کوندرکه آذرماهنك اون برنجی کونی درکه نوروز کوچك ونوروز عامه
دیرلر وآنك تسمیه سنده ایکی وجه روایت اولنمشدر اولا حق سبحانه وتعالی عالمی وآدمی بوکونده
خلق ایلدی وجه ثانی اولدرکه جمشید جمله جهانی سیر وکشت وکذار ایلدی آذربایجانه کلدکده
جواهر ایله مکلل ومرصع بر تخت عالی نصب ووجهه سنی جانب شرقه وضع ایلیوب وباشنه
ذی قیمت جواهر ایله مزین تاجی کیوب وچقوب تخت اوزرینه اوتوردی چونکه کونش طلوع ایدوب
اول تاج وتخته طوقندی اولمرتبه شعاع وضیا وپرتو ظاهر اولدیکه عالمی روشن ایلدی خلق
آنی کوردکده شادمان اولوب این روز نوست دیدیلر چونکه زبان دریده وزبان پهلویده شعاعه
شید دیرلر وجم پادشاه معناسنه در شید لفظنی اکا مضاف ایدوب اکا دخی جمشید دیدیلر
ونوروز ثانی اولدرکه فروردین ماهنك آلتنجی کونی که نامی خرداددر نوروز بزرك ونوروز خاصه دیرلر
وآنك وجه تسمیه سی اولدرکه جمشید اولکونده تخت اوزرینه طرز مرقوم اوزره اوتوروب خاص
وعامه اذن ویروب جمله یاننه جمع اولوب کار عالم ایچون ایورسم ولطیف عادت وقانونلر قویوب
خلقه تنبیه ایلدی وایتدی الله تعالی سزی یرلغاسون کرکدرکه پاك صو ایله غسل ایدیکوز والله
تعالینك نعمتلری شکرین ادا ایدیکوز وهر نفسده الله تعالی حضرتنك امرینی یرینه کتورمکه
سعی ایدیکوز وهر سال بو اسلوب اوزره عمل ایدیکوز ومنقولدرکه اکاسره عجم نوروز کوچکدن
نوروز بزرکه وارنجیه دك حاجات ناسی مقضی ایدرلردی ومحبوس اولنلری اطلاق ومجرملری عفو
ایدرلردی وخلقه انعام واحسانلر ایدرلردی وکندولر عیش وعشرت وذوق وصحبته مشغول
اولورلر ایدی ﴿نونیاز﴾ سکون واو وکسر نونله بر تازه نورسیده ابتدا کاره شروع ایتمکه دیرلر
اوقومق ویازمق وغیری صنعت هرنه اولورسه ابو المعانی بیت پیشهٔ جور وستم را چون هنوز
آموخته است * کر کشد عاشق عجب نبود که طفل نونیاز ﴿نهچیز﴾ سکون ها ویای تحتانی
وکسر جیم فارسیله بمعنی پیچیده یعنی طولاشمش وصارلمش نحچیز دخی دیرلر شمس فخری بیت
چنان زمعدلتش کار مملکت شد راست * که شد ززلف بتان باز وصمت نهچیز ﴿نهماز﴾
سکون ها وفتح میمله درت معنایه کلور اول بمعنی بزرك استادرودکی بیت کنبدی نهماز برپرده بلند
نه ستونش ابرونه زیربند * ثانی بمعنی بسیار وبی اندازه شمس فخری بیت ندید چون تو
جوانبخت شاه تخت شهی * اکرچه دید شهنشاه درجهان نهماز * ثالث بمعنی مشکل رابع
جنك عظیم معناسنه در ﴿نهور﴾ مع الراء الفارسی * ﴿ناژ﴾ چام اغاجی که ناج ونوژ دخی دیرلر شمس
فخری بیت چو عمر عر سرافراز باد امدادام * ببستان همی تا بود سرو وناژ * وسرو اغاجنه ده
دیرلر شاه ناصر خسرو بیت ای بی هنر خوب بچهره خرد تکو * خود شرم نبایدت ازین قامت
چون ناژ * بو معنایه فاژ دخی دیرلر ﴿ناژفاژ﴾ سکون زاء فارسی وفتح فا ایله اسنمك که خمیازه ودهانده
دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر ﴿ناوژ﴾ فتح واو ایله اغاج تکنه درکه ایچنده خمیر ایدرلر واثواب
یورلر ﴿نکژ﴾ فتح کاف ایله اوزم چکردکی تاء مثناة ایله دخی مرویدر ﴿مع السین المهمله﴾ * ﴿ناوس﴾
ضم همزه وواو معروفله بمعنی آتشکده کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ناشناس﴾ کسر شین
معجمه وفتح نونله اکلمز لایفهم معناسنه ابو المعانی بیت مکن عیش وصحبت بهر ناشناس *
رسد مر ترا لابد از وی زیان ﴿ناقوس﴾ ضم قاف وواو معروفله بیوك چاکدرکه مناره کبی بر بلند بنا

بو بلند بنا ایدوب باشنه وضع ایدرلر ووقت معیننده چالرلر صداسی بر ایکی فرسخ یره کیدر بعضیلر
ارغنون دیدکاری بیوك ساز معناسنه دیمشلر کفره کلیسالرنده بعض مخصوص کونلرنده چالرلر
ایریلی واوفاقلی ایچی بوش اغاجلردرکه بری بری یاننده دیزلمشدر کورك ایله نفس ویروب چالرلر
نی نظیر صدا رویروب درست مقاملر چالرلر اولور مولانا عرفی بیت مالب آلوده بهر توبه بکشایم
لیك * بانك عصیان میزند ناقوس استغفارما * عربیده دخی ناقوس وجمعنه نواقیس دیرلر
لواحد من الشعرا بیت قد قلت للعین ای الضرب یرلمکی * ضرب البواقیس ام ضرب النواقیس
ﮒ ناکس ﮋ فتح کافله آچلق وسغله آدم معناسنه شیخ سعدی بیت شمشیرنیك زاهن بد چون
کند کسی * ناکس بتربیت نشود ای حکیم کس * شیخ نظامی بیت هان ناکس نان کس نباشی
با کربهٔ خوان کس نباشی ﮒ ناموس ﮋ ضم میم وواو معروفله خانهٔ صیادکه ایچنه کیروب آو
وشکار کوزه‌در عربیده عار وغیرت معناسنه ونام حضرت جبریل امین علیه السلام درکه ناموس
اعظم وناموس اکبر دخی دیرلر ﮒ ناوس ﮋ ضم واو ایله آتشکده معناسنه حکیم سنایی
* قطعه * کرچه زاغ سیاه کشتم من * نکزینم مقام جز ناوس * زاغ کر بشنود کند درحال
زین سخنها کرشمه بر طاوس * حکیم انوری بیت عاشر آن اکرم معاشر عشر * کوپی از کبر کان
ناوسیست * وکورستان مجوس معناسنه‌ده روایت اولنمشدر ﮒ ناهوس ﮋ ضم ها وواو
معروفله بمعنی ناکاه میرنظمی بیت چو کرده ترك ننك وعار وناموس * پدید آید ازان سویش
بناهوس ﮒ نایموس ﮋ سکون یای تحتانی وواو وضم میمله برساز درقامشلرله دوزلمش موسیقار
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ نبس ﮋ فتح بای موحده ایله مخفف ومشدد دخی جایزدر
بمعنی دخترزاده یعنی قز اولادی نبسه دخی دیرلر امیرخسرو درمنقبت امام حسین رضی الله
عنه بیت صفت ذات او همین بس است * که رسول خدا را نبس است ﮒ نخاس ﮋ
فتح خاء معجمه ایله سروکه پابوجیلر کونله بشنی اراسنده دیکرلر ﮒ نخس ﮋ سکون خاء معجمه
ایله غم وغصه‌دن چهره صولق وضعیف وزبون اولمق معناسنه‌در عربیده کسمك ودرملك
معناسنه‌در ﮒ نرکس ﮋ سکون راء مهمله وکسر کافله زرین قدح دیدکاری چیچك قمرینه
دیرلر استعاره طریقیله شعرا محبوبك کوزینه تشبیه ایدرلر شعرلرنده کثرت استعمالدن چشم
معناسنه اولمشدر خواجه سلمان بیت ناتوان شد زهوای کل و دارد زهوا * رخ زرد وقد کوژ
وتن لاغر نرکس ﮒ نسناس ﮋ سکون سین مهمله وفتح نونله حکیم اسدی طوسی روایتنده
هند وممتان سرحدنده سرانديب قربنده برکوه بلند واردر آنده ذات هوام دیرلر آنده برنوع مخلوق
اوار ربویلری اوزون وبدنلری قیللو وکوك رنکنده وقیللری قزل وباشلرینك ایکی یانلرنده یوزلری واو
هربو زلرنده ایکیشر کوزلری وار هربریسی هم ارکك وهم دیشی درلر وطوغوررلر اولقدر قوتلو اولورلرکه
ایکیسی برفیلی طوتوب اولدرلر ویرلر وبونلر بغایت سکردرلر اول قومه نسناس دیرلر وعربیده
میمونك ایریسنه دیرلر ﮒ نفس ﮋ فتح فا ایله معروف شیخ سعدی بیت هودم از عمر میرود نفسی
چون نکه میکنی نماند بسی * وسکون فا ایله ایکی معنایه‌در اول معروف درت مرتبه ایله تعبیر
اولنمشدر اول نفس اماره ثانی نفس لوامه ثالث نفس مطمئنه رابع نفس ملهمه درمعنای
ثانی وجود موجودکه کند وذاتنده دیمکده کند ونفسنده دیرلر میرنظمی بیت درهنرها بنفس

خود یکتا * هر جهت را شود زبون اعدا ل مع الشین المعجمه * ناخن خوش ح ضم خاء
معجمتین ایله بر نوع صدف در ناخنه یعنی طرنغه مشابه اولور خوشبو در عربیده اظفار الطیب دیرلر
هندی لسانده نکه دیرلر بعض تراکیبه و عطریاته داخل اولور ناخن پریان و ناخن دیو دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل ناخوش ح واو مجهول ایله طبعه مناسب و موافق اولمیان
نسنه و مزاجه درست اولمامق معناسنه ل ناخوش منش ح واو مجهول و سکون شین معجمه
و فتح میم و کسر نونله معده بولنمق و طبیعت نادرست اولمق معناسنه در میر نظمی بیت شود
ناخوش منش از فرط باده * مخور از وسع طبعت می زیاده ل نازبالش ح سکون زاء معجمه
و فتح باء موحده و کسر لامله یوزیصدوغی ابو المعانی بیت می نهد بر نازبالش آن پری رخسار رو
پر تو خورشید افتاد ست بر کل توده را ل نازش ح کسر زاء معجمه و شین موقوف ایله نازلنمق
معناسنه اسم مصدر در ل ناغوش ح ضم غین معجمه و واو معروف ایله باش آشاغی صویه
طالمق شمس فخری بیت زهر که غوطه خورد در بر آورد ز بحار * بسا کسا که بود مردن وی
از ناغوش * استاد لبیبی بیت کرد کرداب مکردای که ندانی توشنا * که شوی غرقه چو نا گاهی
ناغوش حوری ل نالش ح کسر لامله ایکلمك معناسنه اسم مصدر در ل نانخورش ح
سکون نون و ضم خاء معجمه و واو مجهول و کسر راء مهمله ایله اتمکه برمقدار طعامی قاتق ایتمك
ل نانکش ح سکون نون و کسر کافله چورك اوتی دیدکاری سیاه دانه لردر عربیده حبة الخضرا
دیرلر ل نانمش ح سکون نون و فتح میمله ایکی معنایه در اول کورلمش نسنه یعنی بر شی که
نظیری و مثلی اولمیه ابو المعانی * مصرع * نانمش بوده چنین حسن و جمال یکتا * ثانی یولسزلق
ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل نبارش ح فتح باء موحده و کسر راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول ستم آمیز سوز سویلمك ثانی دوشملو اولان سقفه و بقملو اولان دیواره استحکام
ایچون قونیلان پاینده ترکیده دستك دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نرمه کوش ح
سکون راء مهمله و ضم کاف فارسیله قولق یومشغی دیمکدر ابو المعانی بیت چنان بیمثل بوده
نرمه کوش * همی یابد از ان آویزه قیمت ل نسرین نوش ح نام دختر سقلاب شاه در که
بهرام شاه آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی شیخ نظامی از هفت پیکر بیت دخت سقلاب
شاه نسرین نوش * ترك چینی طراز و رومی پوش ل نعش ح سکون عین مهمله ایله تابوت
معناسنه لغت مشترکه در شیخ سعدی بیت اکر نعشی دو کس بر دوش کیرند * لئیم الطبع
پندارد که خود نست ل نقش ح سکون قافله ایکی معنایه در اول معروف ثانی بفتره که آنکا
طوغان چغررلر خواجه حافظ بیت داده ام باز نظر را بتذروی پرواز * باز خواند مکرش
نقش و شکاری بکند ل نمش ح سکون میمله مکر و حیله و دغلبازی معناسنه حکیم فردوسی
در یوسف و زلیخا بیت بکردار چشم کوزنان چمش * همه سحر و شوخی همه رنك و نمش *
و عربیده فتحتین ایله سفید و سیاه نقطه لره و سفید و سیاه صورتلره دیرلر ل نوش ح فتح واو
ایله ایکی معنایه در اول نواله معناسنه اسم مصدر در ثانی عوض و بدل معناسنه در ل نه خوش
ضم خاء معجمه و واو مجهول ایله تاك دشتی یعنی بیان آصمه سی که سیاه دانه لو لور عربیده
کرمة البیضا دیدکاریدر و سبب تسمیه سی قیش ایامنده قورمز و چبوغی یانده اولان اغاجه

اولانلر اغاجه صارلور چقارصالقمنده اون واون ایکی دانه سی آنجق اولور واولی یشل آخری سرخ اولور وچیچکی لاجوردی رنك اولور ي مع الغین المعجمه * ناغ ع قره اغاج امابعض فرهنکلرده شجرة البق دیدکلری اغاجدر ي نان کلاغ ع سکون نون وفتح کافله برنوع اوتلقدر نمناك یرلرده بتر مولانا جامی بیت مخور غم بهرطعمه از کلاغی که نه کورا * توکل چون درست آید بر آمد از زمین نانش * وله ایضا بیت باغبان کرترند بانك بباغ * قرص انجیرشود نان کلاغ * ي نباغ ع فتح باء موحده ایله مخفف انباغ درکه انباج ونباج دخی دیرلر قومه عورت معناسنه ي نشوغ ع ضم شین معجمه ایله بردارودر آغزده طوترلر دیش وآغز آغریسنه نافعدر ي نغنغ ع سکون غین معجمه وفتح نونله ماوراء النهرده استعمال اولنور بر بیوك کیله درکه هربر کیله غله تمام بر یوك اولور ومزبور دخی دیرلر ابو العباس بیت ای میر ترا کندم دشتیست بصد مار یانغنغکی چند ترا من شدم انبار ي نفتغ ع سکون فاو فتح تاء مثناة ایله کیله معناسنه شمس فخری بیت حاتم عهد شیخ ابواسحق * کددهد زر بدامن ونفتغ ي مع الفاء * ناتف ع کسر تاء مثناة ایله حلوای پشمینه وبعض فرهنکلرده دبله دیدکلریدر وبعضیلر جوز ایله یاخود بادام ایله اولان حلوادر دیمشلر والحاصل حلوا اولدوغی مقرردر اما نوعنده اختلاف ایلمشلر اصلی عربیدرکه ناطف دیرلر تعجیم اولنمشدر نطف عربانده برمشهور کمسنه نك اسمیدر اوائل حالنده بغایت فقیر ایدی بعده بغتة دولته نائل اولدوغندن عربیده ضرب مثل اولمشدر صکره دن دولت بولان آدم حقنده ضرب ایدرلر ومزبور نطف زمان دولتنده صاحب کرم وسخی اولمغله کند واوغلی حقنده دیمشدر بیت ابی النطف المباری الشمس انی * غریق فی السماحة والمعالی ي ناف ع خصوصله کوبك معناسنه درمشکه نافه تسمیه اولندوغی آهونك کوبکنده اولدوغیچوندر وهرنسنه نك درست اورته سی مثلا کعبهٔ معظمه وسط دنیاده اولمغله ناف زمین دیرلر برك کوبکی معناسنه کوبك انسانك اورته سنده اولدوغندندر خواجه سلمان بیت همچو مشك نافهٔ عبد مناف از ناف ارض * داده از نبر ز خلقش بوی ماچین وخطاست ي نجف ع فتح جیمله کوفه شهری قربنده برموضعدرکه امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین حضرت اسد الله الغالب علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه مرقد شریفلری آنده در زمان سابقده اول محلده بردریا وار ایمش که دریای نجف دیمکله شهرت بولمشدر حالا اول دریا یرنده آدم کله سی کبی دخی طاشلر واردر قیرسلك ایچندن در نجف دیدکلری برلطیف بیاض شفاف طاش چیقار مولانا جامی بیت ا صبحت زائر الك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ي نسف ع فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول برشهرك اسمیدرکه قرشی دخی دیرلر ماوراء النهرده واقعدر ثانی برنسنه یی دیبندن قو پارمق ودخی صوامق معناسنه ده مرویدر ي مع القاف * نپق ع باء فارسیله الی اوز چیره دست معناسنه مرویدر اما حرکتی اشعار اولنمامش آنجق تلفظی مفتوحه یه انسب اولمغله بو محله یازلدی ونه طائفه نك لسانی اولدوغی دخی راقم الحروفك معلومی اولمدی ي نسق ع فتح سین مهمله ایله ترتیب وطرز واسلوب دیمکدر ابو المعانی بیت جفا وجور توکرد اینچنین نسق ماند * برفته حال دل عاشقان خراب شود ي مع الکاف * ناپاك ع ایکی معنایه در اول هرنه که کیرلی ویونمامش اوله عموما وجنب وحایض معناسنه خصوصا ثانی مردار

ع

معناسنه در ناجرمك ضم جيم وسكون راء مهمله وفتح ميمله بتكيه ده او تورمق واو تورمنه
دخی دیرلر و بعض فرهنکلرده زهاد و مرتاضان توسادن بر آدم اسمیدر حکیم خاقانی بیت
من وناجرمکی ودیر مخران * دربقراطیانم جا وملجا نارخوك سکون راء مهمله وضم
خاء معجمه ایله نارکوك سکون راء مهمله وضم کافله نام افیوندر کذا فی المجمع نارمشك
سکون راء مهمله وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول اطبا قتنده معروف بر دارودر عربیده
مشك الرمان واقماع الرمان دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده نارهندی دیرلر بو محمدر سرخ رنك
میاننده بر مقدار ایشل للك اولور خاصیتده سنبل هندی یه قریبدر تفصیلی طب کتابلرنده
مذکوردر ثانی کوره آهنکران یعنی دمورجیلر اوجاغی نازك ضم زاء معجمه ایله بمعنی
تنك و باریك وظریف وخوش طبع ودخی محبوب معناسنه که بت وفغ ومغ ونکار وجانان معنالری
کبی در امیرخسرو بیت رسید نازك من ای نظارکی زنهار * بپوش دیده کرت جان بکار می آید
ناشك کسر شین معجمه ایله بمعنی قرض در انیشك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
نافهٔ مشك معروف آهوکوبکی درکه مشك نافه سیدر ناك بش معنایه کاور
اول ادات نسبتدر بعض اسم آخرینه لاحق اولور نسبت معناسنی افاده ایدر غمناك وفرحناك
وسوزناك کبی ثانی مخلوط ومغشوش مشك یعنی مشك ایچنه جکر پاره لرین و بعض نسنه لر
قتارلر زیاده اولمق ایچون حیله ایدرلر بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * درچمن لالهٔ ومادل خون
ازجهان شاد اوما غمناك * مشرف قدرا ونبا ید خصم * نکهت مشکناب ندهد ناك * بعض فرهنکده
بالکز مشك دکل عنبر وعبیر وسایر امثالی نسنه لره خارجدن شیٔ قاتیلوب مغشوش اولمغه
دیرلر وبعضیلر دیدیلرکه غش معناسنه یعنی نسنه قاتمق وبعضیلر مطلق مغشوش معناسنه که
زر وسیم وامثالی نسنه لرده اولور حکیم سنایی * قطعه * علم ودین دردست مشتی جاه جوی
مال دوست * چون بدست مست ودیوانه است ودرره ذوالفقار * کز برای دام دارد مرد دنیا
علم ودین * وز برای نام دارد ناك ده مشك تتار * شیخ عطار بیت چون مشك وجکر دیدا و
درناك دهی آمد * ناك ازچه دهد آخر خاکست چو عطارش * ثالث امرودك بر نوعیدر که
بغایت لذیذ وآبدار اولور * رابع کام وملاذه یعنی دماغ ودپلك که بوغازك ایلروسنده اولور ز
برات پاره سیدر خامس عربیده فلك دیدکاری خانه درقلك اعلایه ناك بالا وفلك اسفله ناك زیرین
دیرلر وهندی لسانده ایکی معنایه در اول بمعنی بینی ثانی آبی قوشلرك بر نوعنه دیرلر نان تنك
کسر نون وضم تاء مثناة وفتحله ده اولور وضم نون اخیرا ایله یوفقه اتمك اکثر اهل بریه دن ترکان
طائفه سی ساج اوزرنده بشوررلر وشهرلرده دخی ایدرلر ناوك فتح واو ایله اوق معناسنه
عموما که کثرت استعمالله هر نوعنه علم اولمشدر وقووش اوقنه دیرلر خصوصا که زنبرك ایله آتیلور
شمس فخری بیت دیدهٔ دوست با تو روشن باد * سینهٔ خصم پر ز ناوك چرخ * بونده تجنیس
واردر خصوصله اولیجق زنبرك اوقی اولور زیرا چرخ زنبرکدر عمومله اولیجق فلك معناسنه اولان
چرخك اوقی دیمك اولور ومیرخسرو دخی دیمشدر بیت ناوك زنی چو غمزهٔ اودر زمانه نیست
جز جان من خدنك بلا را نشانه باد نای مشك کسر یای تحتانی وفتح میم وسکون شین
معجمه ایله بر مشهور سازدر نای انبان ونی انبان دخی دیرلر امیرخسرو بیت بادبندی سرود وناي

ونای مشکك بین که چون * هر زمان آن بادبندی راز سر گیرد همی ق نبك ع سکون باء موحده
ایله کنار چشمه دن وکنار حوضدن وامثالهمادن صو صزمق زکاب معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری ق تنك ع سکون تاء مثناة ایله بمعنی تنك تانك تأخیرین دخی جایزکورمشلر ایضا منه
ق نجك ع فتح جیمله بر نوع نجاقدر تبرزین دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * کل روی ترکی
ومن اکر ترك نیستم * دائم بدین قدرکه بترکیست کل مجك * از چشم ابروان چجك تو چکد سر شك
ترکی مکن بکشتن من بر بکش نجك * عمید لوبکی * رباعی * ای زهیب حکم توخم زده قامت فلك
خطبهٔ کبریای توحدك لاشریك لك * بر سر ابر نوبهار از در توفرونیست * لاله نشسته باسپر
بید ستاده با نجك ق نراك ع فتح راء مهمله ایله بمعنی همیشه وبر دوام حکیم نزاری قهستانی بیت
کی بود بار خدایا که به بینم بخواب * خانمان ودروکویش که سیه باد نراك ق نزدیك ع سکون زاء
معجمه ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله یقین عربیده کی قریب معناسنه مقابل دور در نزد قرب
معناسنه وآخرنده کی بر نوع یای نسبتدر کاف الحاقیله باریك وتاریك کبی وقرب معناسنه ده
کلور ابو المعانی بیت بنزدیك تو جای عاشقان نیست * کرفته جای نزدیك تو اغیار ق نسك ع
سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول حبوبات نوعندن بر غله در نسك ونسنك ومجو
دخی دیرلر ترکیده مرجمك عربیده عدس هندی لساننده مسور دیرلر حضرت مولانا قدس سره
کرنخواهم از کسی یکمشت نسك * مرمرا کوید خمش کن مرك وجسك * حکیم شیرازی بیت
نسك وکشنیز وطباشر باقلی * اندکی کافور پاشیدن طلی * ثانی خار وخسك معناسنه که
هندیلر کوکهرد یرلر بدرجاجرمی بیت نسك درچشم آنکه نشناسد * از مس سوخته زبرجد را
فتح سین مهمله ایله عربیده یومق وپاك ایتمك معناسنه ق نشك ع سکون شین معجمه ایله چام اغاجی
حکیم سوزنی بیت میرعادل زین دین ای آفتاب از تو برشك * ای مرا خار توکل خاك تو زرنال
تو نشك * استاد رودکی بیت آنکه نشك آفرید وسرو سهی * وآنکه بید آفرید ونار وبهی
شمس فخری بو معنایه فتح شین ایله نقل ایلمش بیت توچو کردد مخالف ارکردد * مثاخ بید
از خلاف همچو نشك * بعض فرهنکده انار اغاجی روایت اولنمش وبعض فرهنکده فیل وخنزیر
دیشلری منقولدر ق نغزك ع سکون غین وفتح زاء معجمتین ایله بر میوه در غایت لذیذ وشیرین
اولور هندوستانه مخصوصدر اینه دخی دیرلر هندیلر ابت دیرلر امیر خسرو * مثنوی *
نغزك خوش نغزکن بوستان * نغزترین میوهٔ هندوستان * میوه بباغ ار نه یکی ده بود *
پخته شود خوردنش آنکه بود * میوهٔ نغزك هم از آغاز بر * تاحد انجام سزاوار خور ق نك ع
اشته معناسنه اینك لفظندن مخففدر ق نماك ع فتح میمله رونق ورواج وزیبایی حکیم
فردوسی بیت چه سالت شد ای خواجه بر شست پاك * می وجام آرام شد بی نماك ق نمناك
نملو معناسنه غمناك وفرحناك کبی در نتکم ناك لغتی ذیلنده تفصیل اولندی ق نمك ع فتح میمله
طوز معناسنه در استعاره طریقیله شعرا کاه ناسوز زخمه قورلر نتکم طالب آملی بیت دلی دارم
در اغوش محبت زخم ناسورش * نمك میکوید وخمیازه بر خمیازه میریزد * وکاه طعامه لذت ویردکی
ایچون محبوبك لبلرین اکا تشبیه ایدوب کلامه لذت ویردیو لب نمکین دیرلر ابو المعانی بیت
اکر ترا نکرفتست باده نیست شکفت * باین لب نمکین تراچه کار کند ق نموسك ع ضم میم وواو

معروف وفتح سین مهمله ایله برقوشدر درّاجدن کوچکدر اما اتی درّاج اتی کبیدر تیهو دخی دیرلر
ترکیده سکلون دیرلر نموشك فتح شین معجمه ایله بمعنی تیهو و بعض فرهنکده سین مهمله ایله
مرویدر نموك ضم میم و واو معروفله بمعنی نشانه تیر آماج معناسنه شمس فخری بیت سپهر
مدح شاه بسکه مرا * بکند پیش تیرفاقه نموك * تاء مثناة ایله ده منقولدر نوای چکاوك
موسیقیده بر نوا آدیدر مجد همکر بیت بسوی مجلس تو جان بار بدم غنیمت * که بی نوای
چکاوك زند ز عشق عراق نوروز بزرك ایکی معنایه در اول بر نوروزدر که تفصیلی مرور ایلدی
ظهیر فاریابی بیت میمون وخجسته باد بر تو * نوروز بزرك وروز تحویل * ثانی بر لحن آدیدر
منوچهری بو ایکی بیتده بعض الحان آدلرین نظم ایلمش * قطعه * مطربان ساعت بساعت بر نوابد
زیرو بم * کاهی سروستان زنند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر قیصران وکاه تخت اردشیر *
کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * وله ایضا بیت نوروز بزرکم بزن ای مطرب امروز * زیرا که بود
نوبت نوروز بنوروز نوروز خردك موسیقیده بودخی بر لحن آدیدر نوروز کوچك
بودخی موسیقیده بر مقامدر نوروز بزرك مقامنده در آنجق بونك ترنماتی آندن آزدر اول اجلدن
بزرك وکوچك تعبیر ایدرلر نهك سکون ها ایله التی معنایه در اول بمعنی لاغر ثانی بمعنی ناقص
ثالث شراب ایچمك رابع شرابه میل ایلمك خامس صوصمق سادس صویه قانمق بو ایکی
معناده اضداد قبیلندندر نیك فتح یای تحتا نیله مصغر نیدر نیچکز معناسنه عربیده
سکون یا ایله جماع معناسنه در مع الکاف الفارسی * نارنك فتح راء مهمله وسکون نونله
نارنج مرقوم معناسنه در شمس فخری بیت برای زینت بزمش فلك دهد دایم * ز آفتاب ترنج
وز مشتری نارنك * حکیم خاقانی بیت آنکه بازیچه است کار کنبد نارنك رنك * جغد جو شم کز
برونم نکند ز دصفرای من نرسك ونرسنك کلاهما بسکون الرا وفتح السین المهملتین
مرجمك که عربیده عدس دیرلر شاعر بیت صاحب نانوا وکلب شبان * ما لك نرسك وجو وبلغور
نرك سکون راء مهمله ایله بمعنی پرده وپره که دام ایچنه قودقلری شکار جنسندن که شکاری
آنی کورنجه یانینه کلور ودامه طوتیلور کذا فی المؤید نزك فتح زاء معجمه ایله بمعنی نرسك
مرقوم نمشك فتح میم وسکون شین معجمه ایله قره چورك اوتی که عربیده حبة السودا
دیرلر ننك سکون نونله عار وناموس معناسنه میر نظمی بیت نیست پروا هر کرا از ننك
وعار * نیست آدم هر کز او عاقل مدار نوك سکون واو ایله یدی معنایه کلور اول هر سوری
نسنه نك اوجنه دیرلر عموما قلیچ وخنجر وبچاق وقلمتراش واوق ونیزه وبیز وامثالی نسنه لرکبی ثانی
قلم اوجنه دیرلر خصوصا شمس فخری بیت چو کیرد شهنشه قلم در بنان * رخ شیر کردون نجارد
بنوك * ثالث کرپك اوجنه دیرلر استعاره طریقیله خواجه حافظ بیت کر طمع داری ازان
جام مرصع می لعل * ای بسا درکه بنوك مژه ات باید سفت * رابع اوق دمرنی اوجنه که
نوك ناوك دخی دیرلر شاعر بیت نوك ناوك چو عقل و رنك وبوی * از درون دو دیده
مردم جوی * خامس نیزه اوجنه نوك سنان دیرلر شاعر بیت کرد از زخم خدنك او چو
پر دارد کمان * کرد از نوك سنان او چو بکشاید کمین * سادس دکن اوجنه نوك خار دیرلر
شاعر بیت بجا آمدان وعلائی کردکار * بر آمد کل سرخش از نوك خار * سابع قلی اوجنه نوك

نوك موی دیرلر بیت هر آنکس که زردی نماید بروش * زپیراهنش برجهد نوك موش ﴿ نهنك ﴾ فتح ها وسکون نونله عربیده تمساح دیدکلری بالقدر خصوصا وجمله ایری بالغه دیرلر عمو ما مزبور تمساح نیل صوینه مخصوصدر روایت اولنورکه صوده کزدوکی کبی قره ده دخی کزر وقوم اوزرنده چقتلشور ویاوری چیقاردقده صوده طوغورسه تمساح اولور قومده طوغورسه سقنقور اولور وطوغدوغی قطعه دن بیومزصوده کی بو بیوب تمساح اولور وجمیع جرنده وپرنده جانورك الت چکه سی حرکت ایدر الا نهنکك اوست چکه سی حرکت ایدر وقفنوسلك دخی اوست چکه سی حرکت ایدر دیرلر راقم الحروف بر قوشکور دم بریه ده تعیش ایدر لکلکه مشابه صحیح بیاض آنجق قنادی اوجی ویورنی آل رنك آنك دخی اوست چکه سی حرکت ایدر نهنك هر ایری بالغه دینلدوکی بو بیتدن فهم اولنور امیرخسرو بیت زدریای شهادت چون نهنك لابرآردسر * تیمم واجب آید نوح راد روقت طوفانش ﴿ مع اللام * نابل ﴾ کسر باء موحده ایله ایکی معنایه در اول صنعتنده ماهر اولانه دیرلر تعریفی حاذق بالامور در ثانی بمعنی تیردان یعنی اوق طوردوغی ظرف کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نارجیل ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیمله هندوستان جوزی ایچی که یاغلی ولذیذ ولطیف اولور بغایت مقویدر اما کثرت تناولی امتلا عارض ایدر تقویت جماعده بر طبیب دیمشدر بیت نارجیل ومویز باشکر * تقویت راز دیکران بهتر ﴿ ناسپال ﴾ سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله انار قبوغی ﴿ ناطل ﴾ کسر طاء مهمله ایله اوزانده یدی درهمه بعضیلر ایکی استار دردیلر که ایکی بچق درهمه استار دیرلر ونیطل دخی دینلور کسر نونله ﴿ نال ﴾ یدی معنایه کلور اول قلم ایچنده اولان ایلك کبی چوپ که کژه دیرلر حکیم انوری بیت حملهٔ توتنك کرد عرصهٔ موقف چنانك * پهلوی کردان چونال یك بیك کر درشکست * شمس فخری بیت روامدار که با اینچنین جواهر نظم * شود وجود من از جستن منال چونال * ثانی بر نوع ایچی طلو قامشدر که صاری رنك اولور صوکنارلرنده بتر استاد فرخی بیت ازاب جوی علوی تو براند رنخست * زین سبب کاشته ورزد وتوان آمد نال * ثالث مطلق نی یعنی قامش کمال اسمعیل بیت یتیم مانده جکر کوشهٔ صدف زسخات * ذلیل کشته زالفاظ تو سلالهٔ نال * حکیم سوزنی بیت نال زرین تن سیمین دل مشکین سرتست * آنکه هست او سرآوز بروسا ئیل رانیل * مجمع الفرسده بمعنی نی باریك یعنی اینجه قامش حکیم انوری بیت آنکه از تجویف نالی ساقیٔ احسان او * جام که حوزی نهد بر دستها که عسکری * رابع بمعنی فغان ناله معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت نالم و ترسم که او باور کند * وز ترحم جور را کمتر کند * حکیم فردوسی بیت همی بد بزندان تا هفت سال * همی بود بارنج وباد رد ونال * خامس بمعنی روه خانهٔ کوچك یعنی کوچك حوض وکوچك ارمق هندوستانده دخی بومعنایه در استاد فرخی * قطعه * چه مند سیر که در مند سیر حوضی بود * چنانکه خیره شدی اندرو دو چشم فکر * چکونه حوضی چونانکه هرکه اندیشم * همی ندانم کفتن صفاتش اندر خور * زدستبرد حکیمان برو بکید نشان * زنالهای فواوان بدور سیداثر * مجمع الفرسده نالیدن لفظندن صیغهٔ امر اولور حکیم سنایی بیت ناله وکریه اسمت بد سکال تو اکار * تا بزیك کوهمی کوی وهمی نال * وبمعنی ناله کننده سادس فرهنك جهانکیریده بمعنی نسرزبان یعنی دل اوجی

صنایع موید الفضلاده خوش آوازبرکوچك قوشدر ؛ نان حلال ؛ نان اوقافدن کنایه‌در خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ زآب حرام ما *
؛ نبیل ؛ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله درت معنایه‌در اول بمعنی بزرك وفربه ثانی بمعنی علم وسنجق ثالث بمعنی نیکو رابع عاقل ودانا معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری
؛ نتیل ؛ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله مکر وحیله معناسنه‌در میرنظمی بیت هرکه کارش بجهان کشته نتیل * میشود درهمه حال خوار وذلیل ؛ نجیل ؛ کسر جیم وسکون یای تحتانیله آیرق اوتی که اکثر مزروعات اراسنده بتر عربیده اصیل معناسنه‌در بو ایکی معنایه میرنظمی بیت هرکه نبود بنسب پاك ونجیل * ماند او باغ جهان را چو نجیل ؛ نخجل ؛ سکون خاء معجمه وفتح جیمله چمدك معناسنه که کرمانیلر ترنجی واصفهانیلر نشکنج دیرلر وعربیده قص دیرلر فتح قافله ایکی برمق اوجیله آدمك دریسن طوتوب صقمقدر اغاجی بیت نشان نخجل دارم زدوست بر بازو * رواست یاری که از دل ببرد ومونس داد * شرف شفروه بیت بسر انکشت زلف ونخجل چشمش * دهن تنك غنچه خندان کن ؛ نخجیل ؛ سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی نخجل مرقوم شمس فخری درصفت اسب بیت ازفلك بکذرد ز بس تندی * دکرش کیری ازسرین نخجیل ؛ نخجیروال ؛ سکون خاء معجمه ویای تحتانی وکسر جیمله صیاد معناسنه نخجیروان دخی دیرلر استاد فرخی * قطعه * نام ممکن است این سخن بر خاص * لفظ نیست این درمیانهٔ عام * نخجیروالان این فلك را * شاکرد باشد فزون زبهرام ؛ نخل ؛ سکون خاء معجمه ایله نقل که مومدن وکاغددن وموسم بهارده کلدن دخی ایدرلر شیخ سعدی بیت شاهد من ولی نه دربازار * نخل بند ولی نه دربستان * عربیده خرما اغاجنه دیرلر
؛ نسبیل ؛ سکون سین مهمله وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله بالق آغی معناسنه‌در استاد لطیفی بیت رسیده آفت نسبیل او بهر کامی * نهاده کشتهٔ آسیب او بهر مشهد *
؛ نسمیل ؛ سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر میمله بمعنی زیبنده یعنی یاقشقلو وبزنمش میرنظمی بیت سراپا جامه دربر بود نسمیل * بباید مدح حسن روی تفصیل ؛ نشبیل ؛ سکون شین معجمه وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی قلاب ماهی کیر یعنی بالق اولته‌سی عبد الواسع جبلی بیت زتیر ونیزهٔ او دشمنان هراسانند * چو اهرمن زشهاب وچو ماهی ازنشبیل * تحفة الاحبابده باشی چنکال کبی براغاجدر آنکله اغاج داللرندن میوه دوشررلر
؛ نشل ؛ فتح شین معجمه ایله برشیدن نسنه آصلمغه دیرلر شمس فخری بیت کرت باید که بکذری بشمها * دست خود در رکاب شاه نشل ؛ نشیل ؛ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشل مرقوم یعنی نسنه آصلمق ؛ نعل ؛ معروف لغت مشترکه‌در مولانا هاتفی بیت زمین آهنین شد زنعل سمند * زماه علم آسمان بلند ؛ نغل ؛ کسر غین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول آغیل که کیجه‌لرده ایچنه قیون وصغر قورلر حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه بکوید که منم بر سر شاخش بنهم * کین حرم عشق بود این خیو انیست نغل * ثانی بعض مغاره کبی طاغ انکارنده ایدرلر که ایام شتاده قازغلیه سندن یولجی کیجه آنده آرام ایدر ایکی معنایه استاد رودکی بیت کو سپندیم جهان هست بکردار نغل * چونکه خواب بود سوی نغل

نغل باید شد * بعض فرهنکلرده طاغ اراسنده اولان قو لتق یرلر ومغاك معناسنه حکیم شیرازی
بیت چون هوا صافی بودهم معتدل * وزمغرهای زمین نبود نغل * عربیده ایکی معنایه کلور
اول بد اصل و بد نسب ثانی بمعنی کینه ور وفتح غین معجمه ایله تیه عربیده دری تباه وقنا اولمق
معناسنه در ﮒ نغول ﭺ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله کیجه لرده کاو وکوسفند یاتورد قلری
یرکه آغال وآغل وآغیل ونغل دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ نفول ﭺ ضم فا ایله بالدر
معناسنه شتالنك دخی دیرلر ﮒ نکل ﭺ فتح کافله کم طماغی معناسنه در عربیده اوچ معنایه
کلور اول قید وبند معناسنه ثانی مرد کامل صاحب تجربه وشجیع وقوی وبهادر ثالث اسب قوی
وتوانا معناسنه در * کما قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یحب النکل علی
النکل یعنی الرجل القوی المجرب علی الفرس القوی المجرب ﮒ نوندول ﭺ فتح واو اول
وسکون نون وضم دال مهمله وواو معروفله پسر پسر زاده یعنی اوغل اوغلنك اوغلی دیمکدر
ﮒ نویل ﭺ کسر واو وسکون یای تحتانیله بمعنی پیشانی یعنی آلن شمس فخری بیت اختران
برزمین نهند زسهم * از پی خاکپای شاه نویل ﮒ نهال ﭺ بمعنی فراش یعنی دوشه جك نسنه
قالیچه وکیچه وانکا بکزر نه اولورسه نهالی دخی دیرلر ﮒ نهل ﭺ فتح ها ایله تورانیلردن بر مبارز
پهلوان آدیدر ﮒ مع المیم * نازك اندام ﭺ جماعی لذیذ ومقبول عورت وفرج زنان معناسنه ده
کلور ﮒ نافرجام ﭺ کار بیهوده وعمل بی فایده وعاقبتی یرامز معناسنه در ﮒ ناکام ﭺ نامراد
معناسنه ومحروم ونا امید معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت بحکم نافذ اوشد فلك چو توسن رام
بلطف کام دلی یافت است ازو ناکام ﮒ نام ﭺ آد اسم معناسنه شیخ سعدی بیت بنام خداوند
جان آفرین * حکیم سخن در زبان آفرین * عربیده اسم وچغتای لسانند آت دیرلر زیرا آنلرده
دال حرفی یوقدر تا حرفنی تلفظ ایدرلر فرهادنامه ده خاقان فرهاده آد قومق اسندیکی محلده
دیر بیت جمالی بیرلا کونکلین ایلا بان خوش * آتین قویماق ساری بولدی رقم کش ﮒ نجم ﭺ
فتح جیم ایله ایکی معنایه در اول آیرق اوتی که نجیل دخی دیرلر ثانی ظاهر وآشکاره معناسنه
وعربیده سکون جیمله بمعنی ستاره واختر یعنی یلدز منقولدر ﮒ نخم ﭺ فتح خاء معجمه ایله
نثار جیلرك نثار التنه طوتدقلری چارشب شمس فخری بیت بکه آنکه شاه زر پاشد * چرخ
سازد زمرط ابر نخم ﮒ نرم ﭺ سکون راء مهمله ایله یومشق وملایم معناسنه در ابو المعانی بیت
خوبان جهان نرم تن وطبع درشتند * کرجور کنند عاشق محنت زده غم نیست ﮒ نریم ﭺ کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانیله نام پدر سام درکه جد رستم دستان زرینان دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت بدو کفت من پور سام سوار * زتخم نریم از جهان یادکار ﮒ نسرم ﭺ سکون سین وفتح
راء مهملتین ایله ایکی معنایه کلور اول زمان جاهلیتده برمشهور بت آدی ایدی که سرخ بت
وخنك بت ایله بریرده طورورلر ایدی تفصیلی سرخ بت ذیلنده مرور ایلدی ثانی آفتاب اصابت
ایتمین یره دیرلر ﮒ نسیرم ﭺ کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه
کلور اول بر یره دیرلر که کونش اصابت ایتمیه ثانی روشندان یعنی محل ضیا که تابدان دخی دیرلر
میر نظمی بیت نسیرم ضیا داده بوده دران * شده پر ضیا از فروغش جهان ﮒ نسیم ﭺ کسر
سین مهمله وسکون یای تحتانیله ترکیده یویراز دیدکلری لطیف هوادر که شرق ایله شمال

اراستندن اسر بعضیلر سحر وقتنده اشن روزکار دردیدیلر نشرم سکون شین معجمه وفتح
راء مهمله ایله کونش طوقمز یره دیرلر نغام فتح غین معجمه ایله بمعنی زشت وناخوش حکیم
ناصرخسرو بیت جهود دراچه بکویی که تو به پیش جهود * بسی نغام تری زانکه سوی تست
جهود * استادفرخی بیت از خصال تو شهنشاها چنان آید مدیح * کز مدیح تو صدف لؤلؤ
همی خواند نغام * بعض فرهنگلرده فا ایله نفام نقل اولنمش اما حد ثبوته واصل اولمامشدر زیرا
نفامک معناسی غیریدر نغم سکون غین معجمه ایله بمعنی کاویدن وسوراخ کردن یعنی
قازمق ودلک ایتمک عربیده نقب دیرلر کذا فی الاداة وزیرزمینده اولان سوراخ راه معناسنه
کذا فی المجمع نفام فتح فا ایله تیره رنک وسیه فام معناسنه در استادفرخی * قطعه *
تا بود چون روی روز تابان وسپید * تا بود چون زلف زنکی شب درژم کون ونفام * عید را
شادان کذار وناطلب کرده بیاب * زایزد پاداش ده پاداش روز صیام * وچهرهٔ مردم توزدن
ویا خود تأثیر حرارت شمسدن قراروب طونق اولمه وغنه دیرلر استاددقیقی بیت بخیزدیک کره
تند ازمیان * که روی اندران کرد کرد نفام * واستعاره طریقیله شناعت محلنده واقع اولان
خجالت ویوز قزالغنه دیرلر استادرودکی بیت همه نیوشهٔ خواجه به نیکویی وبصلح * همه
نیوشهٔ نادان بجنک کار ونفام * شمس فخری بو معنایه دیمشدر بیت رخ احباب سرخ وبابهجت
روی اعدای او همیشه نفام * مذکور معنالره نفایه دخی دیرلر نلم سکون لام ایله خوب
وزیبا معناسنه حکیم سوزنی بیت مجلس آن خوشتر وبهتر که تو در وی نیوی * مجلس نلم
وخوش آنست که آبی در وی نم اول رطوبتدر که کیجه لرده هوادن حاصل اولوب اوراق
اشجار ونباتاتی اصلدر وکیجه ده واقع اولمغله شبنم دخی دیرلر ترکیده چه دیرلر ننکیم استاد دیمشدر
* رباعی * ای دل همه اثواب جهان ساخته کیر * باغ طربت بسبزه آراسته کیر * وآنکاه
بر آن سبزه مستی چو شبنم * بنشسته وبامداد برخاسته کیر نمازشام اضافتله اخشام
نمازی صلوة مغرب معناسنه در نمام میم مشدده ایله وتخفیفله ده جائزر یاحین نوعندن
بر خوشبو ریحاندر حکیم شیرازی بیت سرو ولاله کا وچشم واقحوان * سوسن ونمام کرم
وخشک دان * بر معناسی سخن چین یعنی قووجی ابو المعانی * قطعه * خبر دهد ز فتنهای چشم
نکارش * از آن زمان که شده دیده بان چمن نرکس * بغمزه کرد اشارت زشوخ چشمیٔ او *
غمامی کرده از آن روبکل بدن نرکس نهم فتح ها ایله اکل طعامه حریص اولانه دیرلر وضم
ها ایله طقوزنجی دیمکدر مع النون * ناانبان سکون نون وفتح باء موحده ایله معروف بر سازدر
نای انبان ونی انبان دخی دیرلر خواجه افضل الدین کاشی * رباعی * آنها که مقیم حضرت
جانانند * یادش نکنند وبرلسان کم رانند * آنانکه مثال نای ناانبانند * دورند ازان بباندش
خوانند ناتوان ضم تاء مثناة ایله کوجسز وقوتسز وضعیف وحقیر وفقیر معنالرینه
ابو المعانی بیت آنانکه بود توانا ببازوان قوی * روا نبود که او دست ناتوان شکند ناخن
ضم خاء معجمه ایله طرنق که عربیده ظفر وجمعنه اظفار دیرلر میر نظمی بیت خراشیده رخ د لجو
بناخن * بجای اشک رفت از دیده اش خون * چغتای لسانده تیرناغ دیرلر سبعهٔ سیاره ده فرخ
شاه وصال کیجه سی جانانک یوزین آچوب کوردوکی یرده دیر بیت یوزینی تیرناغ ایلا افکار ایتکان

ایتکان * برك نسرینی لاله زار ایتکان ى ناخن پریان ع اضافتله صدفك برنوعیدر که خوشبو اولور ناخن خوش وناخن دیو دخی دیرلر بعض عطریاته ادخال ایدرلر عربیده ظفرالجن دیرلر حکیم دوایی بیت این کرم بین که ازدلت خفقان * برد خالق زناخن پریان ى ناخون ع ضم خاء معجمه وواو مجهول ایله ناخن معناسنه در ى نادان ع جاهل وامی معناسنه که معنای ترکیبی بیلمجی دکل دیمکدر جاهل معناسنه شیخ سعدی * مثنوی * اکر روزی بدانش به فزودی * زنادان تنك روزی تر نبودی * بنادانان چنان روزی رساند * که دانا اندران حیران بماند * سید شریف بردالله مضجعه حاشیه مطالعه نادانی دانایه مقابل طوتمش ابیات مزبوره دن دخی مفهومدر وبلمز معناسنه شیخ سعدی بیت جو کردی باکاوخ انداز بیکار * سر خود را بنادانی شکستی ى نارپستان ع سکون راوسین مهملتین وکسر باء فارسیله دختر بکر وجه تسمیه سی ابکارك ممه لری نار ورو کوچك اولدوغیچوندر میر نظمی بیت بپهلو نارپستان راکشیدن * شود شیری بشکر را چشیدن ى ناردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ناردنك دیدکاری شربتدر بر مقدار میخوشدر ونوعا کیفی دخی واردر الما وامرود وارك وزردالو چوركاری وچندان اکله صالح اولیملری برکوپه قویوب اکشیدرلر ى ناردین ى سکون را و یای تحتانی وکسر دال مهملتین ایله سنبل رومیدر بعضیلر سنبل خطا[illegible]ردیدیلر بعض فرهنکده مطلق سنبلدر دیدیلر ى نارشیرین ع کسر راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقی ده برنوا اسمیدر ى نارواشدن ع متاع وغیریده کاسد اولانه دیرلر ى ناروان ع فتح راء مهمله وواو ایله ایکی معنایه در اول براغاجدر خوش قد وخوش سایه وموزون وخوش اندام اولور حکیم ازرقی بیت ناروان کردار قدست آن باب چون ناروان * ناروان دارد سر شکم د رفراق ناروان * وکمال اسمعیل بیت آنچنان راستی که قد تراست * بدعا شاخ ناروان خواهد * ثانی کلنار پارسیدر ى نارون ع فتح راء مهمله وواو ایله ناروان مرقومدن مختصردر یعنی الفی حذف اولنمشدر خواجه سلمان بیت مومه مخلست وبارش ناروخورده آب نخل * کرچه دارد کونه ناری وزیب نارون * غایت نزاکتدن واطافتدن قد خوبانه تشبیه ایدرلر طالب آملی بیت نارون قدی که در دستش کلست * کر بسنجی خوبنهای بلبلست * مجمع الفرسده بمعنی راست قامت امیر معزی بیت تی که چون برخ وقامتش نکاه کنند * کمان کنند که کلنار بار ناروست * ودخی دار المرزه قریب بیشه وتهمیشه قربنده بر بیشه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت متوچهر با قارن رزم زن * برون آمد از بیشه نارون ى ناره کپان ع ترازونك الطوته جق یرینه دیرلر کپان قبان معناسنه در اما قنطارك شاقولنه دیمك غایت مناسبدر ى ناریدن ع کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله بوی چکوب بیومك واوزایوب کتمك معناسنه مصدردر ابو المعانی بیت آن سرو سهی قامت درباغ حسن وخوبی * چون نخل دلارامی ناریده وقد کشیده ى نارین ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله نازك واینجه ولطیف اولانه دیرلر هرنه اولورسه ى نازبالین ع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده وکسر لامله نازبالش مرقوم معناسنه وبرنوع مدور قولتق یاصدوغنه دیرلر ى نازك بدن ع برنوع چیچکدر بستان افروزه بکزر لکن بونك ساقی سرخ وخوش رنك اولور کلسرخ مرز دخی دیرلر ى نازنین ع

سكون زاء معجمه وكسر نون وياى ساكنه ايله نازلو ومحبوب مستغنى معناسنه شيخ سعدى
بيت تا برسرو چشم من نشينى * نازت بكشم كه نازنينى ﻭ نازون ﭺ ضم زاء فارسيله اردج
اغاجيدر ﻭ نازيدن ﭺ كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله نازلنمق وتفاخر ايتمك وخوش
طوتلمق خواجه سلمان بيت بنازد ملك اسكندر بنالد افسردارا * بتخت وبخت شاهنشه
جلال الدين والدنيا * بمعنى تفاخر شاه عباس كفته * رباعى * اكبر بخزانهاى پرزر نازد *
اوزبك بكمان وتير وخنجر نازد * رومى بتفنك وطوب ولشكر نازد * عباس بذوالفقار حيدر نازد
ﻭ نازين ﭺ كسر زاء فارسيله بر اغاجدر بشه دار وسارشك دار وسنه وكرثم ولامشكر دخى
ديرلر ﻭ ناسيدن ﭺ كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله وجودده بر عضوو يا ايكى عضو
ناقص اولمق ودخى بدن ضعيف ولاغر اولمق ابو المعانى بيت چنان ناسيد جسمم از غم انديشهٔ
هجران * برافتد كر بوم زلفش نباشد فرقم از تارى ﻭ ناكزران ﭺ كسر كاف وفتح زاء معجمه وراء
مهمله ايله بمعنى ناكزير حكيم انورى بيت شه ناكزر ادنست چو جان در بدن ملك * يارب تونكه دار
مر اين ناكزر ازا ﻭ ناكواليدن ﭺ فتح كاف فارسيله مزروعات ونباتات وسبزوات
صووسزلقدن ياخود بر آفت سببيله صراروب نمو وطراوت بولمامغه ديرلر ﻭ ناكهان ﭺ بمعنى
ناكاه كمال اسمعيل بيت ازين [illegible]ارت خرم كه ناكهان آمد * هزار جان غمين كشته شادمان آمد
ﻭ نالان ﭺ ناليدن لفظندن اسم فاعل صيغه سيدر اينكليجى معناسنه درشرفنامه ده شيراز
ايله كازرون ميانسنده واقع بر طاغ آديدر ﻭ ناليدن ﭺ اينكلمك معناسنه مصدردر كمال خجندى
بيت داغ كه داريد چه سوزاست وآه * زخم چه خورديست چه ناليدنست ﻭ ناميدن ﭺ
كسر ميمله ايكى معنايه در اول آدقومق تسميه معناسنه وبر كمسنه نك آدين سويلمك ثانى بيومك
معناسنه نموكبى ﻭ نان ﭺ معروف اسم جنسدر هر نوع اتمكه نان ديرلر شيخ سعدى بيت
ابر وباد ومه وخورشيد فلك دركارند * تا تو نانى بكف آرى وبغفلت نخورى ﻭ نان چين ﭺ
سكون نون وكسر جيم فارسيله تنوردن اتمك چيقارجق آلت كه عربيده ملقط ديرلر ﻭ نانشيدن
فتح نون وسكون ميم وكسر شين معجمه ايله بمعنى ناكامى شدن كذا فى المؤيد يعنى نامراد اولمق
ﻭ نانيوشان ﭺ كسر نون وضم ياى تحتانى وفتح شين معجمه ايله ناكهان معناسنه در استاد
ديمشدر بيت درآمد برم نانيوشان دلبر * بدو كرده ام خدمتش ناكزير * مسعود سعد سلمان
بيت ناكها نم وى خيال روى او آمد بچشم * نانيوشان دوش نوش وصل او آمد بكوش *
ﻭ ناودان ﭺ سكون واو وفتح دال مهمله ايله اولوق كه عربيده ميزاب ديرلر لفظ مركبدر ناوايله
داندن كه ناوطامله معناسنه ودان اسم ظرفدر مولانا هاتفى بيت زنم قطرها كايد از ناودان *
زراعت باميد اوكى توان * وهر ندنكه صو آقوب كله آكا ده ديرلر دكرمان اولوغى وغيرى
استعاره طريقيله خواجه سلمان بيت كرا برهمتش فكند سايه بروجود * كوهر چكد بجاى نم
از ناودان چشم ﻭ ناويدن ﭺ كسر واو وسكون ياى تحتانيله درت معنايه كاو راول پنكى ايله
اويومق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت چو مست هر طرفى ميفتى وميناوى *
كه شب كذشت وكنون نوبت دعاست محتسب * ثانى بمعنى ناليدن ثالث بمعنى خراميدن ايكى
معنايه ابو المعانى بيت چو ناوى باسرور دل درين باغ غرورا ما * شود فردا ضرورى بر ترا بسيار

بسیارناویدن * رلبنج براغاجلك اججی اویوب تکنه ویاخود لولوق کبی ایلك ؕ ناوانیدن ع
متعدی‌ٔ ناویدن در ؕ ناوناوان ع یعنی خرامان وکرازان کذافی المؤید ؕ نای انبان ع
برمشهور سازدر نا انبان ونی انبان دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت به پیش بار بد طبعی که
راه ارغنون سازد * زیادت رونقی نبود نوای نای انبان را ؕ نایبان ع سکون یای تحتانی وفتح
باء موحده ایله ایکی معنایه در اول کوکرجین ثانی نایجی معناسنه ؕ نایزن ع نای چالیجی
توکیله دخی نایزن ونی زن دیرلر ؕ نای رویین ع بوریدر که توجدن یا پلدوغندن رویین دیرلر
مولانا هاتفی بیت دمید ندد رنای رویین خروش * خروش آمد ازبیم رویینه جوش *
ؕ نبهره کبردن ع فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله نبهره معنالرینی عمله کتورملك
معناسنه درکه عنقریب ذکر اولنور انشاالله تعالی ؕ نجوان ع سکون جیم وفتح واو ایله زعفران
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ؕ نخجیرکان ع مخترعات باربد خسرودن برنوا اسمیدر
شیخ نظامی بیت چو برنخجیرکان تدبیرکردی * بسی چون زهره را نخجیر کردی ؕ نخجیروان
صیاد معناسنه که نخجیروال دخی دیرلر ؕ نخزان ع سکون خا وفتح زاء معجمتین ایله بمعنی نخزار
مرقوم یعنی قیون سوریسی اوکنجه کیدن تکه که ارکج دیرلر میرنظمی بیت چو نخزان میرود
درپیش مردم * ولیکن کرده ازتشویش رم ؕ نخشیدن ع سکون خا وکسر شین معجمتین
ایله باش برمق واکسه کوکن قرمق ؕ نخکلون ع سکون خاء معجمه وضم کاف ولام ایله چتین قوزکه
قرلیدقده ایچی چقمیه نخکلول ونخکلون ونخکله دخی دیرلر کامر فی باب التاء استاد لطیفی
بیت مغز مغنی راست ناید ازبرون * ورسراو بشکنی چون نخکلون ؕ نردبان ع معروف
مولانا هاتفی بیت دو پنجه یکی درهم انداخته * ازان پایهٔ نردبان ساخته ؕ نرکان ع فتح راء
مهملهٔ مشدده وکاف فارسیله بمعنی کدایان وسائلان شمس فخری بیت ازجهان برداشت
آیین سؤال * کرد قارون خلق را تا نرکان ؕ نرم آهن ع سکون راء مهمله ومیمله دمورك
فناسنه دیرلر میرنظمی بیت چو باشد تیغ وتیرازنرم آهن * نباشد مرد سیرازخون دشمن *
واستعاره طریقیله دون همت آدمه دیرلر ؕ نریمان ع نام پدر سام درکه نریم دخی دیرلر ؕ نزیدن
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی بیرون کشیدن یعنی طشره چکمك کذا فی المجمع
ؕ نسترن ع سکون سین وراء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ؕ نسترون ع سکون سین وراء
مهملتین وواو وفتح تاء مثناة ایله ؕ نستری ع سکون سین ویای تحتانی وفتح تاء مثناة وکسر
راء مهملتین ایله کل نسرین که مشهور بیاض خوشبو چچکدر اوج درت آی متصل آچیلور استاد
رودکی بیت ازکیسوی آن نسیم مشك آید * وزز لفك او نسیم نسترون ؕ نستهن ونسیهن ع
کلاهما بسکون السین المهمله وفتح التاء المثناة ایکی برادرلر آدیدر که افراسیابك سرلشکری اولان
پیران ویسه نك اوغللری ایدیلر حکیم فردوسی بیت چونستیهن آن شیر شرزه بجنك *
که روباه بودی بدستش پلنك ؕ نسرین ع سکون سین ویای تحتانی وکسر راء مهملتین ایله
ایکی معنایه در اول کله بکزر بر بیاض چچکدر ثانی برجزیره آدیدر که آندن عنبرکلور فخرکرکانی
بیت حریر نامه بدزابریشم چین * چو مشك ازتبت وعنبرزنسرین ؕ نسیان ع سکون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله مخالفت معناسنه ابوشکور بیت من آنکا مسوکند نسیان خورم *

کز ین مملکت رخت بیرون برم ل نسیدن ح کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی نهادن
یعنی قومق کذا فی فرهنك میرزا ل نشاختیدن ح سکون خاء معجمه وکسر تاء مثناة ویای
ساکنه ایله بمعنی نشاندن یعنی دیکمك کذا فی المجمع ل نشلیدن ح سکون شین معجمه و یای
تحتانی وکسر لام ایله بر نسخه دن بر نسخه یه آصلمق معناسنه استاد فرخی بیت کز تو خوانیش
وکرنی بتواند نشلد * رزاوچون بد رخانهٔ او برکذری ل نشمن ونشیمن ح کلاهما بمعنی تخت
واوتوراجق یر شمس فخری بیت ز تاب انتقام سطوت تو * کند یکبارکی ترك نشیمن ل نعلین ح
سکون عین مهمله ایله معروف میرخسرو درنعت شریف بیت کرد نعلین رهروان رهست *
شرف تکمهٔ کلاه همه ل نغزیدن ح سکون غین وکسر زاء معجمتین ایله پاك وکوزل اولمق
معناسنه مصدردر میر نظمی هروی بیت نغز بوده از همه خوب جهان * ماهروی وقامت
سروروان ل نغخلان ح فتح غین وخاء معجمتین ولام وسکون نونله ل نغخوالان ح سکون غین
ونون وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ل نغخواهن ح سکون غین ونون وفتح خاء معجمتین وها
وواو معدوله ایله نانخواه درکه بر آجی دانه در اتمك خمیری اوزرینه صاچرلر زیاده لذت ویرر خواجه
سلمان بیت زوبت مزه یافته زنخالان * چون لذت نان زنغخوالان * استاد لطیفی بیت
چونان از ارزنست ویا جو ینست * نیغناك ونغخواهن همینست ل نغن ح فتح غین معجمه ایله
بمعنی نغخوالان کذا فی کتاب السامی فی الاسامی خوانین دخی دیرلر ل نفرین ح سکون فا ویای
تحتانی وکسر راء مهمله ایله قدح وذم معناسنه اصلی ناآفرین ایدی تلفظنده نوعا ثقلت اولمغله
الفلری حذف اولنوب نفرین اولدی ل نفریدن ونفرین دادن ونفرین کردن ح کلاهما بمعنی نفرین
یعنی ذم وقدح ایلمك ل نقد جان ح کشی قادر اولدوغی نسنه دن عبارتدر مولانا جامی بیت
اصبحت زائرا لك یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ل نقد روان ح رایج
اقچه مثلا بر شهرك معاملاتنده جاری اولان سکه لو درهم ودینار معناسنه در خواجه حافظ
بیت عاشق مفلس اکر نقد دلت کرد نثار * مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست *
ل نقشجهان ونقشوان ح کلاهما بمعنی نخجوان یعنی مزبور شهرك آدلریدر ل نماز پیشین ح
وقت ظهردن عبارتدر اویله نمازی واویله وقتی ل نماز خفتن ح وقت عشادن عبارتدر
یتسو نمازی ویتسو وقتی میر ابو المعانی بیت بپاك جامه کزاری نماز پیشین را * بپاك دل
بکزاری نماز خفتن هم ل نمدان ح سکون میم وفتح دال مهمله ایله فرج زنان معناسنه
تنکم آلت رجله حمدان دیرلر نمدان لفظ مرکبدر نم ایله داندن یاش طرقی دیمك اولور
شیخ سعدی لطایفنده وجعل حمدانهم فی نمدانهم دیدیکی اصحاب وقوفه معلومدر ل نمدزین ح
فتح میم وسکون دال مهمله وکسر زاء معجمه ایله تکلتی معناسنه که نمد کیچه دیمکدر و زین
ایر در ترکیب ایدوب تکلتی یه علم ایلدیلر شیخ نظامی بیت سم باد پایان ز خون چون عقیق *
شدی تا نمد زین بخون در غریق * حکیم نزاری قهستانی * مثنوی * همانجا چشمه ساری بود
خالی * فکندند از نمد پیش نهالی * بدان روی نمد زینش نشاندند * کلاب از دیله برفرقش
فشاندند ل نمکدان ح طوزلق معناسنه که طعام سفره سنه قونیلور مخصوص ظرفدر
ل نمکین ح فتح میم وسکون کاف فارسیله ایکی معنایه در اول حقیقتا طوزلو اولان طعام ثانی

ثانی استعاره طریقیله ملاحت حسن دلبردن کنایه در خصوصا تعریف لب دلبرده استعمال اولنور وسکون میمله نمدن یاش اولمش شکوفه وبیرق وچمن امثالنده استعمال اولنور
ننك داشتن سکون نون وکاف فارسیله عار وغیرت طوتمق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت نه کار هر کسی بد ننك داشتن * که فکر بی ما لست پشم کاشتن ننکین سکون نون
و یای تحتانی وکسر کاف فارسیله بمعنی معیوب یعنی عار وعیب لاحق اولمش حکیم سنایی بیت
هست پاك وحلال ورنکین روی * نه حرام وپلید وننکین روی * حضرت مولانا قدس سره
بیت زین مقام ماتم ننکین مناخ * نعل افتاده بصحرای فراخ نوابین فتح واو وکسر باء
موحده وسکون یای تحتانیه بمعنی شکفته اکثر شکوفه ده استعمال اولنور نوا کورمش دیمك
اولور مراد آچلمقدر کذا فی فرهنك جهانکیری نواحی نشین یعنی ساحل نشین دریا
کنارلرنده و یالیلرده اوتورانه دیرلر مولانا هاتفی بیت نواحی نشینان دریا کنار * بسوی جزایر
کشیدند بار * صحرا نشین معناسنه ده اولمق مناسبدر نوارهان سکون راء مهمله ایله
اما فتح را ایله دخی صحیحدر صله وجایزه ومژدکانی ویرلن نسنه یه دیرلر بو یله اولیجق نوا ایله رهاندن
مرکب اولور میر نظمی بیت دران حالت نوید آمد ازانسو * که جیبش از نوارهان کشت مملو
نواریدن کسر راء مهمله ایله لقمه یی چینه مدن یوتمق اوباریدن معناسنه زراتشت بهرام
بیت کرفته بچنکال میداودش * بدان تا یکبار بنواردش نوامین کسر میم وسکون یای
تحتانیله نوباوه ونوبدید آمده ایکی معنایه اولور اول طورفنده میوه ثانی یکی ظهور ایتمش
معناسنه در استاد منوچهری بیت نوای توای خوب ترك نوامین * درآورد در کار من بی نوایی *
نوان بوزن روان یدی معنایه کلور اول بمعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت
سرفرازانه نوانید بمیدان وصال * همه شاهید چو بکرایید آن دلداراید * ثانی بمعنی جنبان
حکیم انوری بیت بلبل زنوا هیچ همی کم نزند دم * زانحال همی کم نشود سرو نوانرا * ثالث بمعنی
لرزان شمس فخری بیت همیشه تا که کیا نست خانهٔ اعراب * هماره تا شود از باد سرو
و بید نوان * رابع بمعنی نالان حکیم خاقانی * مسمط * آن کوش عیدی بین نوان بر درکه شاه
جهان * مانند طفل لوح خوانده در درس وتکرار آمده * وله ایضا هم درین معنی بیت
ایدی بنوای جان چه باشی * بی برك ونوا نوان چه باشی * خامس بمعنی خمیده وخمان استاد رودکی
بیت منم غلام خداوند زلف غالیه کون * منم شده چو سر زلف او نوان ونکون * بو معنایه شاه
ناصر خسرو بیت چنین زار ونوان مانند نالی * بکی دستم غم وحشی غزالی * سادس بمعنی
کهنه سابع بمعنی آکاه کردن ونویدن یعنی بشارت ایدیجی تحفة الاحبابده اول آته دیرلر که
اشقر ایله بوز میانه رنك مویی اوله ادات الفضلاده بمعنی آکاهی مسطوردر نوای خارکن
موسیقیده بر نوا اسمیدر کمال اسمعیل بیت چو خار کلبن دانش نهاد بی برکی * صریر کلك
توکرد نوای خارکنش نوای خسروان بو دخی بر نوا آدیدر روایت اولنور که خسرو پرویزك
مجلس خاصنده باربد جهرمی نای کند وایله الحان وآغازه سنی بر طرز بی نظیر اوزره خسروك مدح
وثناسنه سراسر مشتمل مسجع آغازه ایدیجك غایت مرتبه ده خسروك پسند طبیعی اولوب نامنی
نوای خسروان قودی نوای خسروانی دخی دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه امامی هروی

بیت مطربان فاخر اندر پردهای دلنواز * خسروانی کواز آهنك نوای خسروان ل نوانیدن ع
کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی نالیدن کذا فی المجمع ل نوابیدن ع کسر یای تحتانی
اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرامیدن ثانی بمعنی صدا ویداوبانك بلند
حکیم فردوسی بیت درخشیدن تیغهای کران * نوابیدن کرزهای کران ل نوآیین ع کسر
یای تحتانی اولی وسکون ثانیه ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی زیبا وآراسته یعنی بزنمش ویاقشلمش
شیخ نظامی بیت نه کل داری بدان تری هوایی * نه بلبل زان نوایین ترنوایی * حکیم قطران
ارموی بیت ای کرامی تر زدانش بی نوآیین تر زدین * ای کزیده چون سعادت وی ستوده چون
ادب * ثانی بمعنی نورسته یعنی یکی بتمش میر عماره بیت شاخست همه آتش زرین وهمه
شاخ * پرزر کشیدست وفراخست ونوآیین * ودخی طرز جدید واسلوب مخصوص
ل نوبامون ع فتح باء موحده وضم میم وواو معروف ایله فریدونی سودیله بسلدکلری صغرك
آدیدر نوبه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نودران ع فتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی
نوکران وشاکردان یعنی خدمتکاران واجیران کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایی مؤید ابوالمعانی
بیت نودران اوشده هریك بفرواحتشام * صاحبان مال ودولت مالکان عز وجاه ل نوراهان
فتح راء مهمله ایله تحفه طریقیله کتوریلان هدیه حکیم خاقانی بیت صبح آمده زرین شب نوروز
نوراهان طلب * زهره شکاف افتاده شب وزهره صفرا ریخته ل نورده پیراهن ع کوملك
یاقه سنك ویکلرینك چوره سنه چکلن زه خصوصا ودخی اینجه دیکش وهر نسنه‌نك اطرافنه دیکان
نسنه عموما ل نوردن ونوردیدن ع کلاهما بفتح الواو وسکون الراء المهمله دورمك ودوشرمك
معناسنه مصدردر مولانا هاتفی بیت زوادی نوردیدن آن غلو * هوارا کره شد نفس درکلو
عربیده طی وچغتای لساننده ییغارغا دیرلر نتکم میرعلیشیر بیت زلفی ایل کونکلین پریشان
ایلاماکا جم اولوب * طرفه رق بوکیم کونکل لارنی ییغار غاتا رقاشیب ل نوستن ع کسر واو
وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکلمك نالیدن معناسنه ل نوشتن ع فتح واو وتاء مثناة
وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك کذا فی فرهنك جهانکیری وضم واو ایله دورمك ودوشرمك
کذا فی المجمع ل نومسلمان ع معقول کاره شروع ومباشرت ایدنه دیرلر میرزا فصیحی بیت تازه
عاشق کشته‌ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان کشته را یکچند عزتها بود ل نویدن ع کسر واو
وسکون یای تحتانی ایله درت معنایه‌در اول بمعنی غنودن یعنی امزغنق عربیده نعاس دیرلر
ابوشکور بیت توازمن کنون داستانی شنو * برین داستان بیشتر زین منو * ثانی حرکت
ایلمك معناسنه شمس فخری بیت شاه بر تخت مملکت بنشین * بعد ازین بهر کار خصم منو *
ثالث بمعنی جدید کردن میر نظمی بیت نویدن کنون خواهدم بندکی * زشاهی مرا بهترافکندکی
رابع بعض فرهنکارده عدل کردن وضیافت عامه معناسنه ده مرویدر ل نوین ونوبین ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله شهزاده ووزیرزاده وهر قوملك عزیز وشریف زاده‌سی کمال خجندی
بیت نوین اعظم واعدل امین اعلم واعقل * که همچون نام او زاتش علم زد در نکوکاری *
ل نهاریدن ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی ترسیدن یعنی قورقمق کذا فی فرهنك
جهانکیری ل نهازیدن ع کسر زاء معجمه ایله بمعنی ترسیدن وهراسیدن کذا فی المجمع ل نهاویدن

نهاویدن کسر واو ایله استادن وکشی کندودن بیوك اولاندن قورقق بواوج لغت دخی
بر معنایه در لکن هر بری بر فرهنکدن منقولدر میرنظمی بیت نهاوید ازان دشت پر هولناك *
که جای دوانست وهم غولناك نهروان سکون ها وفتح راء مهمله وواو ایله بر شهر آدیدر
حکیم خاقانی بیت کردسپهت بنهرواله * سهم تو بنهروان یه بینم * بصره جانبلرنده بر مکان
اولدوغیده مرویدر نهنبن فتح ها وسکون نون بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله چوالك قپاغی
سر پوش دیك معناسنه حکیم انوری بیت ازجوش نشود دیك تما تا فرونشست * ازدود تیره
بر سر کیتی نهنبنست * فرهنك وفایی ده سر تنور معناسنه شمس فخری تنور قپاغی اولمق اوزره
نقل ایدوب بوایکی بیتی نظم ایلمش * قطعه * فرودارند از کردون حمل را * غلامانت باجار
فلاخن * جهان کویی تنور دولت تست * فلك بالای او همچون نهنبن نهیبیدن کسر
ها وسکون یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مکسوره ویای ساکنه ایله قورقق وقورقتمق معنالرینه هم
لازم وهم متعدی اولور نهیدن کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی اندیشه کردن ودخی
غم خوردن وبمعنی نهادن کذا فی فرهنك زفانکویا نی انبان بمعنی نای انبان مرقوم نیدلان
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ولامله اویقوده آغریمق كابوس معناسنه کذا فی فرهنك
جهانکیری بو معنایی مؤید ابو المعانی بیت تصور کردهٔ اورا بجانست * برش افتاده کویا
نیدلانست نیرن بمعنی نای زن مرقوم نیستان کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله قامشلق که نی قامش وستان اسم مکاندر حضرت مولانا قدس سره بیت
کز نیستان تا مرا ببریده اند * وز نفیرم مرد وزن نالیده اند مع الواو * ناجو ضم جیمله
درخت کاجدرکه ناژ وناژو ونوژ دخی دیرلر عربیده صنوبر معناسنه در شیخ نظامی بیت ناجوی
این باغ بوجد وخروش * بود چو سکان فلك سبز پوش ناخن دیو ضم خاء معجمه وکسر
نون ودال مهمله ایله بر نوع صدفدرکه ناخن خوش وناخن پریان دخی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه
ناخن دیو وا پری رویان * چونکه درزیر خویش دود کند * صرع را نافع آید ویابد * حیض
ایشان کشاد وسود کند نارخو سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله کلنار معناسنه که
معربی جلناردر بر نوع نار چچکی رنکنده چچکدر اما بوایری وزیاده قرمزی اولور واغاجی دخی نار اغاجی
کبیدر نارو ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول بلبل کبی خوش آواز بر قوشدر
حکیم سنایی بیت تاریدن نارو ونواهای سر بچه * ناطق کند آن مردهٔ بی نطق و بیانرا *
منوچهری بیت پردهٔ راست زند نارو بر شاخ چنار * پردهٔ ماده زند قمری بر نارونا * ثانی رشته
دیدکاری علتدرکه وجود انسانده اکثرا یاقده وطوپوقده ظاهر اولوب ایلك کبی اوزار اکر اول باول
یوماق صاریلوب آهسته طوتیلورسه برزایام کیدر واکر قیریلورسه صاحبی هلاك اولور خواجه
عمید لویکی بیت ناروش پای بند شد ار نی بکام دل * کردی تجرع از کرمت روح پرور آب *
نازبو سکون زاء معجمه وضم باء موحده ایله ریحاندرکه ترکیده فسلکن دیرلر میرنظمی بیت دمیده
خط نو بر روی زیبا * که روید نازبو در باغ کویا ناژو ضم زاء فارسیله کاج اغاجیدرکه ترکیده
چام دیرلر ناو بوزن کاو اوج معنایه کلور اول طامله یا عمودن اولسون غیریدن اولسون
عموما شاعر بیت نیاید همی زاسمان ناو نم * ودکرمان اولوغنه همی برکشیدنهان نادرم *

دیرلر خصوصا شیخ آزری بیت تنوره ایست جهنم چو آسیا که درو * نهاده مالکش از قالب خوارج ناو * حکیم سنایی بیت ازبرای دوسیر وروغن کاو * معلق چون آسیا کاو چون ناو * ثانی جوی آب معناسینه ابن یمین بیت کذ ستم بنا کام ازبحر جود * روان بر دورخ از دو چشم دوناو * ثالث کشتی معناسینه امابطریق الاستعاره در زیرا هرنه که اوزون اولوب ایچی بوش اوله اکانا و دیرلر ل نانو ع بوزن دارو ایکی معنایه در اول زنان اطفال بشکین صالدقلری ایندکلری ذکره دیرلر شیخ آزری بیت تاخواب رود خصم تو بر بستر جاوید * در مهد سقر میزندش هاویه نانو * وله ایضا بیت آن نه بینی که طفل ازنانو * کیرد آرام چون زند نانو * ثانی مخفف نانوادر ل نای کاو ع فتح کاف فارسیله بوغازده اولان دلك که طعام وشراب آندن کچوب معده یه واصل اولور ل نرمرو ع سکون راء مهملهٔ اولی و میم و فتح راء ثانیه ایله آهسته یوریجی آت و قاطر میر نظمی بیت سمند نرمرو بود ست زیرش * برفتن نیست پروای کزیرش ل نسبو و نسو ع اول سکون سین مهمله وضم باء موحده ثانی ضم سین مهمله ایله صیرمجق محل که عربیده مزلقه دیرلر و مجلا صوانمش دیوار معناسینه استادلبیبی بیت نسو بود از آنکونه دیوار او * که ماننده آیینه نمود درو * ونرم وهموار وساده دیوار وزمین وابنیه یه دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت زخاك وآتش وآبی برسم ایشان رو * که خاك خشك ودرشتست وآب نرم ونسو * وآیینه آچلمش قلیج وخنجر وهر نه که براق ولمعان اوله اکا ده دیرلر ل نشتو ع سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله برشخص آدیدر کذا فی فرهنك زفانکویا ل نغو ع ضم غین معجمه ایله درخت آلو یعنی ارك اغاجی ل نوو ع ضم همزه ایله خرمای تر معناسینه کذا فی شرفنامه والاداة ل نو ع درت معنایه کلور اول معروف جدید معناسینه ثانی پهلوان دلیر وشجاع معناسنه که کسرایله نونیو دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت اکرچند بیژن جوانست ونو * بهر کار دارد خرد پیشرو * وله ایضا بیت جهانجوی کاوسشان پیشرو * زلشکر بسی رزم سازان زنو * ثالث بمعنی ناله که امر اولور مینو یعنی بنال حکیم فردوسی بیت کنون زود پیرایه بکشنود زنو * به بیش پدر بعس بزاری بنو * مولانا جمال الدین اشهری بیت ابری کز کوه ردود یادست اوبر خود نود * باشد بخل کرچه بود هردو جهانش یك عطا * رابع نوا لفظندن مخففدر معناسی اوله یعنی جدید معناسنه چغتای تانکی دیرلر بیت ماوی یاغلیغدین اقاشینك ای جانغایید اداینکوجی * کوك بولونغا کیردی کویا یانکی اینیلك براوجی ل مع الهاء * نابهره ع فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله اوج معنایه کلور اول بزرك وعظیم معناسنه مولانا جامی بیت که واویلا عجب کاریم افتاد * بسرنا بهره دیواریم افتاد * ثانی دون وفرومایه بو ایکی معنی اضداد قبیلهدن اولور ثالث کاسد ونارایج که ناسزه وبهره دخی دیرلر ل ناخسته ع کسر خاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایجه اسپ واورغان معناسنه در میرنظمی بیت دو دستش بند با ناخسته کرده * که باداغ جکر دل خسته کرده ل ناخفراه ع فتح خاء معجمه وراء مهمله وسکون فا واظهار ها ایله سفاین رئیسلری که ناخدا دخی دیرلر عربیده ملاح وریان دیدکاری ل ناخن خواره ع ضم خاء معجمهٔ اول وفتح خاء ثانی وراء مهمله وواو معدوله ایله بر علتدر طرناغه یقین محلده ظاهر اولور قرنی للغه مایل بر ورمدر زیاده وجعی اولور کزدمه دخی دیرلر عربیده داخس

داخس دیدکاریدر ﴿ل﴾ ناخنه ﴿ع﴾ ضم خاء معجمه وفتح نونله کوزه مخصوص برعلتدرکه کوزك
بیکاری طرفنده ظاهر اولور ابتدا سندن علاج اولنمزایسه زیاده اولوب جمله کوزه مستولی
اولدقده لابدکور ایدر واکر بیلك اطرافنه کیدرسه سبل عارض ایدر عربیده ظفره دیرلر و بویله
مشهوردرکه بوعلت صاحبی هرکیجه سهیل یلدزینه نظر ایلمکی معتاد ایاسه علتی زائل اولور
بوعلت انساندن غیری حیوانده دخی اولور خصوصا آتده غایت اولاغندر طبیب یوسفی * رباعی
درچشم تو ناخنه چو پیدا باشد * زان درد تو دشویش مهیا باشد * چیزی که درین مرض بود
فائده مند * نزدیك حکیم روشنایا باشد * حکیم خاقانی بیت ابرش خورشید را ناخنه
آید زرشك * تا تو بشبرنك حسن ناخنه در جهان * شیخ نظامی بیت منکران فضل را
جز ناخنه ناخن مباد * کرچنین سك مردمان باشد دریغ از استخوان ﴿ل﴾ نارده ﴿ع﴾ فتح را و دال
مهملتین ایله کنه دیدکاری بوجکدر بعض فرهنکلرده پشه معناسنه مرویدر ﴿ل﴾ نارسیده ﴿ع﴾
فتح را و کسر سین مهملتین و سکون یای تحتانیله نابالغ اطفال و ناپخته میوه یه دیرلر ﴿ل﴾ ناروه ﴿ع﴾
سکون راء مهمله و فتح واو ایله ایکی معنایه در اول بابله بکزر برقوشدر نارو دخی دیرلر ثانی زبانهٔ
قپان ﴿ل﴾ ناره ﴿ع﴾ فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول جمیع فرهنکلرده زبانهٔ قپان معناسنه
مسطوردر اما ترازونك ناقص طرفنه آصدقلری طاشه پاره سنه دینلمك اصحدر کمال اسمعیل
بیت باری بهر حساب که خواهی سرعدوت * آویخته است جایی چون ناره از کپان * وله ایضا
بیت این بارکش دل من کز آهن ست کویی * تاچند از حسابت دردا چو ناره باشد * شمس فخری
بیت چون بود راستی معدلتش * چه برآید زپله و ناره * ثانی ریسمانی کنده ثالث بمعنی ناله
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ل﴾ ناستوده ﴿ع﴾ ضم سین مهمله و تاء مثناه و واو معروفله خوار و ذلیل
و مذموم معناسنه میر نظمی بیت هرکه رنج مردمان کاری شود * ناستوده کار او خواری شود
﴿ل﴾ ناسره ﴿ع﴾ فتح سین و راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کاسد متاع معناسنه عموما
و کیمز اقچه خصوصا سره یکرا قچه و رایج متاعه دیرلر ثانی اکنلك کشتزار معناسنه شمس فخری
بیت پیوسته کشتزار امیدش زآب کام * سیراب باد تا که بود نام ناسره ﴿ل﴾ ناسکلیده ﴿ع﴾
فتح سین مهمله و کاف فارسی و کسر لام ایله نیندیشیده و بدیهه یعنی تصورسز و تأملسز دیمکدر ﴿ل﴾
شاعر بیت کرنه ایمن از سپهر کهن * ناسکلیده هیچ کار مکن ﴿ل﴾ نافرهخته ﴿ع﴾ فتح فا و ها و تاء
مثناة و سکون راء مهمله و خاء معجمه ایله زشت روی و بدطبع و بی ادب معنالرینه طیان مرغزی
بیت زشت و نافرهخته و نابخردی * آدمی رویی و درباطن ردی ﴿ل﴾ نافه ﴿ع﴾ فتح فا و اخفاء ها ایله
آدم و حیوان کوبکی عموما و نافهٔ مشك خصوصا مولانا هاتفی بیت بصحرای چین نافه چینی
کنیم * ره بارکه فرش چینی کنیم * و دخی کورك اولان حیوانات پوستلرینك قارنی آلتلرنده اولان
دریلره دیرلر نافهٔ سمور و نافهٔ وشق و نافهٔ روباه کبی شاعر بیت نافه سمور خواجه کرده
بدوش * زن و دختر شده نافه فروش ﴿ل﴾ ناقه ﴿ع﴾ فتح قاف ایله استرماده معناسنه عربیدر لکن عجمده
استعمالی شایعدر مولانا جامی بیت من هم فقر و فاقه خوش درخیل ایشان ناقه کش *
ناقه کش اما ناقه وش داده بدست دل عنان ﴿ل﴾ ناکاه ﴿ع﴾ کاف عجمیله ایکی معنایه در اول بدیهی
معناسنه ظهور ایتمك ترکیبده آکسوزدن دیدکاری معنایه در استاد لطیفی بیت آنکه ناکام

کسی کشته مجابی ترسیدن * وین تمکین وفضیلت بکذشت از همه چیز * ثانی بی وقت دیمك
اولور ی ناکردیه ع فتح کاف عجمی ودال ثانی وسکون راء مهملتین ویای تحتانی وکسر دال
اول ایله بی اعتماد و بی اعتقاد کافر حقنده ایراد اولنور کلمه در ی ناکه ع فتح کاف عجمی واظهار
ها ایله ناکاه لفظندن مخففدر ی ناله ع فتح لام ایله ایکلدی وزاری میر نظمی بیت کندنی ناله
وطنبور زاری * هر آنده میکند او نغمه کاری ی نام برده ع سکون میم وراء مهمله وضم باء موحده
ایله بمعنی نامدار حکیم فردوسی در فرستادن کشتاسب اسفندیار را بجنك رستم * مثنوی *
اکر او نکفتی باسفندیار * که روسوی کابل پی کارزار * بهر لشکر نام برده بجنك * ببند آن جهان
دیده تیز جنك * بکشتی نبه کرد اسفندیار * وکرچه قضا خود برین کرد کار ی ناموبه ع
ضم میم وواو مجهول وفتح یای تحتانیه اول عورته دیرلر که بر قوجه دن غیری قوجه یه وارمامش
اولوب قوجه سیله محبت واتحاد اوزره اوله هندی لسانندن سهماکن دیرلر حکیم سنایی بیت
صولت اودران صفت ناورد * زن ناموبه بر کند از مرد ی نامه ع اوج معنایه در اول اول یازیلو
کاغده دیرلر که عنواننده ویا آخرنده اسم یازلمش اوله وکتاب معناسنه شهنامه وشرفنامه کبی ثانی
فرهنك جهانکیریده سیلاب معناسنه ثالث خط تعلیقه دیرلر معنای اوله عربیده مکتوب
دیرلر چغتایده بیتیك دیرلر کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یاءین تحتانیتین ایله میر علیشیر
بیت هم اوشول توفراغدین ساچیب قوروتونك نامه یی * یازسانکیز اول آیغه جسم تونراغ
اولغاندین بیتیك ی نامیه ع کسر میم وفتح یای تحتانیه لغت مشترکه در مثلا اوزانوب بیومکه
نشو ونما دیرلر اکثرنبا تاتده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت قوای نامیه کوبی که در بسیط
زمین * کشیده اند بساط سپهر اعلی را ی ناخواه ع سکون نون وفتح خاء معجمه وواو معدوله
واظهار ها ایله برمعروف آجی تخمدر اتمك اوزرلرینه صاچارلر وقیناد وب عرقن چقارلر غایت نافعدر
اخراج بلغمه نفعی عظیمدر ی ناوه ع بوزن یاوه اوج معنایه کلور اول ایچی اویلمش اغاج تکنه
کبی نسنه که کرج ویا پلچق چکمك ایچون اوله آکا لاك دخی دیرلر شمس فخری بیت فلك چون کل
کشد بربام قصرش * پذیرد زان هلالش شکل ناوه * ثانی اتمك تکنه سی که ایچنده خمیر ایدرلر
کمال اسمعیل بیت زحل زبهر شرف ناوه بشکل هلال * بساخت تاکه بدوکل بنردبان آرد *
بمعنی اول محمود ابن یمین * قطعه * قهرمان وی اکرسوی فلك حکم کند * ازپی کسب شرف
ممتثل فرمانش * درزمان ترك فلك پای نهد اندرکل * همچو هندو بکشد ناوه بسر کیوانش *
ثالث اولوق دیدکلری ایچی بوش اوزون اغاج منوچهری درصفت اسب * قطعه * کورساق
وشیرزهره یوزتاز وعزم تك * پیل کام وکرك سینه رنك تازوکرك پوی * تیزچشم آهن جکر
پولاددل کیمخت لب * پیل دندان چاه بینی ناوه کام ولوج روی * فرهنك حسین وفاییده بمعنی
تیشه چوبین یعنی اغاج کسر معناسنه کتاب السامی فی الاسامیده بر ظرفدر که آنده خمیر ایدرلر
ودخی ایچنده بغدای یورلر وبعض نسخه اصلده دلر وادات الفضلاده بمعنی چوپك پشت یعنی
براغاجدر آنکله آرقه قاشرلر ومؤید الفضلاده ایچی بوش اغاجدر که ایچنه اوق قویوب حفظ
ایدرلر ومجمع الفرسده نام مقام وموضع وبمعنی خیمه مرویدر ی ناهده وناهیده ع کلاهما بکسر الها
وفتح الدال المهمله اوج معنایه کلور اول دختر بکر معناسنه در مولانا مطهر بیت بر بستر وبالین نخ

نج نرم درآید * بانو برنازك بدن ناهله پستان * ثانی زهره یلدزینه دیرلر که ناهید وناهد دخی
دینلور ثالث اسکندر ذو القرنینك والده سی اسمیدر ﴿ نایچه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله ماسوره دیدکاری کوچك قامشدرکه جلاهلر اوزرینه ایپلك صاروب بز طوقورلر ﴿ نایژه ﴾
کسر یای تحتانی وفتح زاء فارسیله یدی معنایه کلور اول بمعنی کلوکاه یعنی بوغاز ایچنده نای کبی
اولان نسنه که طعام وشراب آندن مرور ایدر حکیم انوری بیت چون نایژهٔ ابر نشد تاك بریله
چون هیچ عنان بازنه پیچد سیلان را * ثانی تحفة الاحبابده وفرهنك جهانکیریده ماسوره
دیدکاری اینجه قامش جلاهلر ایپلك صاروب بز طوقورلر نایچه دخی دیرلر حکیم خاقانی در قصیده
بیت بلوح پاوبیا چال وغرغر ونشکوه * بنایژه بمکوك وبنار وپود ثیاب * ثالث اوله که چشمه لرده
وحمام قورنه لرنده وابریق لوله سی وبونلره بکزر نه وار ایسه کمال اسمعیل بیت تم زخون جکر
کشته بود مالامال * اکرنه نایژهٔ خون زدیده بکشاید * استاد رودکی بیت ازنم کلك توشد
کشت امانی سیراب * آن نه کلکست مکر نایژهٔ جود وسخاست * رابع مجمع الفرسده بمعنی
آب چکیدن یعنی بر نسنه دن صو طمله مق معناسنه دیمش وبو بیتله تمسك اولمش بیت
نه ازخواب وازخورد بودش مزه * نه بکسست ازچشم او نایژه * خامس کتاب السامی فی
الاسامیده بمعنی چوب کندم یعنی بغدای وآرپه صاپی که دانه سی دوکلدکدنصکره خرد اولمیوب
قالمش اوله عربیده اکا قصبه دیرلر سادس فرهنك جهانکیریده استعاره طریقیله آلت رجل که
آلك دخی اوله کبی اوجندن نسنه آقدوغیچون سابع نثار جیلرنثار التنه طوتدقلری نسنه
﴿ نبرده ﴾ فتح باء موحده ودال وسکون راء مهملتین ایله بهادر وشجیع معناسنه حکیم
فردوسی بیت ازایرانیان شد تهم کینه خواه * دلیر ونبرده بهر رزمکاه * امیر معزی بیت
وصی خاتم پیغمبران وشیر خدا * نبردهٔ عرب ومرد خندق وصفین * استاد فرخی * قطعه *
شادمان روی سوی خیمه نهاد * آن شه خوبروی ونیك سیر * راست کفتی نبرد حیدر بود *
بازکشته بنصرت حیدر * کمال پاشازاده مرحومك بولغتی تحقیقنده یازمشکه نبرده حر الاصل
یعنی کشی زاده معناسنه درکه لفظ مرکبدر برجزوی نون مفتوحه درکه حرف نفی درمدخولنك
مدلولی نفیین افاده ایدر وبرجزوی ده برده درکه سبی اولنمش اسیر معناسنه در لفظ مزبور
مرکبك معناسی سبی اولنمامش دیمك اولور نتکم بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت می آورد
ورامشکرانرا بخواند * وزایران نبرده سرانرا بخواند * بر نبرده دخی واردرکه نونی اصلیدر جنکه
مخصوص اولان نسنه در آدم وآت وسایر آلات اصلی نبرددر آخرنده کی هاء اختصاصیه در
شول آتلوکه صواشی اری اوله اکا نبرده سوار وشول لباس که جنك اثوابی اوله اکا نبرده قباد یرلر
نتکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت بباریدکفتا سپاه مرا * نبرد قبا وکلاه مرا * فاضل مرحوم
نبرده لفظنی بویله تحقیق ایتمش اما فقیر صانورم متمسك اولدوغی بیتلردن مراد ایتدوکی معنی
چقماز وزایران نبرده سرانرا بخواند * بوندکی نبرده ده پهلوان ومبارز وبهادر معناسی حر الاصل
معناسندن دخی اقرب وانسبدر ونبرده قبایه جنك اثوابندن بهادر ودلاور اثوابی دیمك دخی
یقیندر ﴿ نبسه ﴾ سکون باء موحده وفتح سین مهمله ایله دخترزاده یعنی قز اولادی نبیسه
دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * رباعی * ای بتن نبیره کرشریفی وکردون * نبسهٔ کردونی ونبیرهٔ

کردون * نیست به نبسه است بعس افتخارکه هرکز * نبسه کردون دون نبوده بکردون ؔ نبهره فتح باء موحده وراء مهمله وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول قلب ومغشوش زروسیم کدناسره دخی دیرلر یعنی پخمز التون وکمش مراد خالص العیار اولمیاندر شیخ عطار بیت که دارد در همه آفاق زهره * که عرضه دارد این نقد نبهره * کمال اسمعیل بیت کر خاطر تو نیره وطبعت نبهره است * هم آب تست روشن وهم سیم توسره * ثانی دون وفرومایه معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * بسا که از پی جست جهان چون پرکار * چو دایره همه تن کشته توزنارم * کنون نکر که ازین عالم نبهره فریب * برسم طالع خود واپسست رفتارم * ثالث بمعنی بزرك حکیم نزاری قهستانی بیت از آنجا بسر جاسوس ره شد * نبهره بر سر چندین سپه شد * رابع بمعنی پوشیده وپنهان بودرت معنایه نابهره دخی دیرلر ؔ نبیره ؔ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله اوغل اوغلنه دیرلر عربیده مفردنه سبط وجمعنه اسباط دیرلر شمس فخری بیت خداوندا که چندانت بقاباد * که سبط خویشتن را بینی نبیره * حکیم فردوسی بیت توکاهی نبیره کش وکاه پور * بهانه ترا کنج ایران وتور ؔ نبیسه ؔ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله قز اولادی در نبیره ایله نبیسه برتبه ده ذرلر آنجق نبیره اولاد ذکور ونبیسه اولاد اناثدر ؔ نخچیرگاه سکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی شکار مولانا هاتفی بیت باهنك نخچیر رفتن زشاه * زملصید کردن بنخچیرگاه ؔ نخکله ؔ سکون خاء معجمه وفتح کافله چتین قوزکه نخکاون دخی دیرلر استاد لبیبی * قطعه * ای بزفتی علم بکرد جهان * برنکردم ز تو مکر بمری * کرچه سختی چو نخکله مغزت * جمله بیرون کنم چو چاره کری ؔ نخله ؔ سکون خاء معجمه وفتح لامله مشایخ ودرویشان اللرنده کوتوردکلری عصایه دیرلر شمس فخری بیت ایا شاهی که هر سائل که آید * بدرکاه تو بی دستار ونخله بعض فرهنکلرده نعلین معناسنه ده مرویدر عربیده خرما اغاجی وخرما الق نخلستان کبی ؔ نرکسه سکون راو کسر کاف وفتح سین مهملتین ایله تخته یی تراش ومنقش ایدوب سقف خانه یه مخلرلر وکوکدن دخی ایدرلر حکیم خاقانی بیت بر سقف چرخ نرکسه داری هزار حیف * ازبند آن دو نرکسه شهلا چه خواستی ؔ نره ونرّه ؔ فتح راء مخفف ومشدده ایله یدی معنایه کلور اول معروف که نر دخی دیرلر ثانی کریه وزشت که نره دیو ونره کدا دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت چیست خود آلاچق آن ترکمان * پیش پای نرّه پیلان جهان * حکیم سوزنی بیت دانی که بنده نره کدا ایست شاعرست * مرکوب اوست هرچه کدا ایی ونره * ثالث نام پدر سام درکه نر ونریم ونریمان دخی دیرلر رابع آلت رجل معناسنه که مثالی نرلغی ذبلنمه مرور ایلدی حکیم سوزنی دیمشدر * قطعه * من در تو ننکرم که توامسال نرشدی * من آن نکه کنم که بدی پاره نو بره * من کفتم این حدیث میان دوران من * مانند ترب غاتغری سخت شد نره * خامس موج آب معناسنه عمید لویکی بیت از درماده بین که چون سینه تیغ روی او * تیغ صفت شکافته کنبد آب را نره سادس اغاج اورتاسنده اولان شاخلری بورایه دك جهانکیریدن منقولدر سابع ادات الفضلاده تخفیفله بمعنی دندانه کلید وتشدیدایله بمعنی کدا یعنی دلنجی مرویدر ؔ نرکه ؔ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی چرکه ؔ نرماده ؔ خنثی معناسنه درکه هم ارکك وهم دیشی در یعنی برکسنه نك هم ذکری وهم فرجی اوله ابو المعانی بیت نرماده است کوبی اغیار بدلقا * هرکز ندیده ام بجهان ماده نر

نرشود ل نرموده ع سکون راء مهمله وضم میله صالنجق که نرموله دخی دیرلر ل نرموره ع سکون
راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی للك وکنده مسطوردر اما مجمع الفرسده
آکا دیرلرکه بر بوکسك اغاجك چتالنه ایپ بغلیوب بریسی اوره تاسنده اوتوروب بری دخی ال ایله
آنی تحریك ایدر عربیده ارجوحه دیرلر ل نرموله ع سکون راء مهمله وضم میم وفتح لام ایله نرموده
مرقوم معناسنه در ل نرینه ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح نونله ارککلك معناسنه درکه
نر ارککدر وحرف یا یای نسبتدر ونون نسبتی تأکید ایچوندر وها اختصاصیه در ل نزاده ع
فتح زاء فارسی ودال مهمله ایله کوهر مردم که عربیده اصل دیرلر ل نزغه ع سکون زا وفتح غین
معجمتین ودال مهمله ایله مفاصلده اولان آغری که مرور ایامله اول عضوی باطل ایدر بعض
فرهنکلرده علت قولنج یاخود تشنجدن عاطل اولان عضوه دیرلر استاد لطیفی بیت روسیاه
و پوست رویش نزغه * هست همچون همه پیری زده * وفتح زا وسکون غین معجمتین ایله ده
استعمال اولنمشدر استاد عنصری بیت کر بت دوزخی بروی نکوست * بر بهشتی نزغه باشد
پوست ل نزله ع سکون زاء معجمه وفتح لام ایله باشدن اینن مادهٔ رقیق که چهره ده یاخود کردنده
وجع پیدا ایدر عربیده بر دفعه نزول ایتمکه دیرلر نزله واحده تقدیرنده ل نژه ع فتح زاء
فارسیله آوجیلرك مخصوص اوقلرینه دیرلر شرفنامه ده بمعنی تیر سقف که ترکیده کرش دیرلر نسخهٔ
میرزا ابراهیمده زاء معجمه ایله مرویدر ل نستوه ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروف
واظهار ها ایله اوج معنایه کلور اول جدل و لج معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت نخواهم رفت
با یاران نخواهم مشورت کردن * که نستوه از خرد هرکز نخواهد خواست دستوری * استاد رودکی
بمعنی غوغا بیت ایا خورشید سالاران کیتی * سوار رزم ساز کرد نستوه * ثانی بمعنی خوی
زشت حکیم فردوسی بیت بنازید چون شیر هوشنك جنك * جهان کرده بر دیو نستوه تنك
ثالث ایران پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر حکیم فردوسی بیت جهاندیده سالار ونستوه شان *
که شیده دلاور نکهدارشان ل نسیله ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی
قسیله یعنی کلهٔ اسب آت سوریسی معناسنه در کذا فی الاداة ل نسیه ع سکون سین
مهمله وفتح یای تحتانیله ویره سی معناسنه درکه عربیده اجل وتاجیل دیرلر ضد نقددر شیخ عطار
بیت چون کناه نقد آید در وجود * توبهٔ نسیه ندارد هیچ سود ل نعره ع سکون عین وفتح
راء مهملتین ایله آواز بلند معناسنه میر نظمی بیت نعره زد و تیغ کشیده ست همین * آنکه
بلرزید ز مهابت زمین * تعریفنده اصله صوت فی الخیشومه ایدی بعده آواز بلنده اطلاق اولندی
ل نعشیله ع سکون عین مهمله ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله بر نوع قلیه در طاوق اتی
وکندنا وکزرو ومرطه ایله ایدرلر شمس فخری بیت سالکان مسالك تحقیق * فارغند از شراب
و نعشیله ل نغمه ع سکون غین معجمه ایله خوش آواز ایله اوقومق ومقام کوسترمك لغت
مشترکه در ل نغوسه ونغوشه ع کلاهما بضم الغین المعجمه اولهما بسین المهمله ثانیهما بشین المعجمه
تسکین دل وشکستن دل اسماء اضداددندر کذا فی فرهنك جهانکیری ل نفایه ع فتح فا ویای
تحتانیله سیه رنك وتیره فام معناسنه منوچهری بیت باد از سمنستان بتنك آمد بطلایه *
تا حرب کند با سپه ابر نفایه * عربیده سیم کاسه معناسنه در یعنی کچه زانچه حکیم انوری بیت

این که زجمت کم کنم نوعی زتشویرست از آنك * نقدهای بس نفایه است این وناقد بس بصیر *
حکیم سوزنی بیت مبادا دین عدی را چنو نفایه امام * نه نیز صدر زمانرا چنو بشهره ندیم *
نفیرنامه فرمان وحکم که ملوك وسلاطین سپاه ولشکر جمعی ایچون زیر حکمنده اولان
حکامه واطرافنده اولان امراء ممالکه کوندررر اصلنده نفیر اهالیء ممالکی قالدیروب جمعیت ایتمکدر
نقاره فتح قاف وراء مهمله ایله اصلنده کوس معناسنه ایدی کیدرك اول معروف نسنه یه
دیرلرکه دهل وسورنا ایله ویا خودنای ایله آهنك ایدوب چالرلر میرنظمی بیت صدای نفیرونقاره
ازان * صدا یش کرفته چوروی جهان نقدینه سکون قافله حاضر لنمش وآماده والده
طوتیلان اقچه یه دیرلر نمازکاه ایکی معنایه در اول نمازقیله جق یر عربیده کی مصلا
معناسنه ثانی محراب معناسنه مکینه فتح میم وکسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی
وفتح نونله برآ یراندر که ایچنه طوز وکشنیز وامثالی نسنه لر قویوب تناول ایدرلر عربیده ملحیه دیرلر
نمیده کسر میم وسکون یای تحتانیله نمناك معناسنه در حکیم نزاریء قهستانی بیت
پی رم برکرفت آن دل رمیده * نسیمی برده از خاك نمیده نواجسته فتح جیم وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله تازه دیکلمش باغ انکور وباغچهء اشجار استاد لطیفی بیت باز این دل پژمرده
در هجر تو بخسته * درکوی توشد تازه چون باغ نواجسته نواخانه زندان خانه معناسنه
شیخ سعدی بیت ببوی کرت عقل وتدبیر هست * ملك زاده را در نواخانه دست *
نواخسته فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی نواجستهء مرقوم
نواخنه فتح خاء معجمه ونونله خیرات وحسنات معناسنه مرویدر نوخنه فتح خاء
معجمه ونونله بمعنی خیرات وحسنات مرویدر نواده فتح دال مهمله واخفای ها ایله پسران
فرزندان یعنی اوغل اوغللری معناسنه در وقیزاوغللرینه خانواده دیدکلری بوندندر حاصلی اعقاب
وانساب صاحبنه نوازاده ونواسه ونودره دخی دیرلر نوازاده یعنی پسرزاده ودخترزاده
شیخ نظامی بیت نوآیین ترین شاه آفاق بود * نوازادهء عیص واسحاق بود نواسته
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بغلمش کرپچ یعنی کرپچی کسوب قورتدقدن صکره بری بری
اوزرینه دوزدکلرینه دیرلر نواسه فتح سین مهمله ایله بمعنی خانواده ونوازاده معناسنه در
فرهنك میرزاده جانب فرزندن اولان اولاده نبیره وطرف دختردن اولان اولاده نواسه دیرلر
نواله فتح لامله بش معنایه کلور اول طعامدن حصهء غایب یعنی طعام صاحبی برمقدار
طعامی حصهء غایب دیو قالدررر دوغی طعامه دیرلر ثانی زله معناسنه یعنی سفره دن برآدم طعام
یدوکدن صکره برمقدار طعام قالدیروب کوتردکنه دیرلر زله بند ونواله بند دخی دیرلر ثالث لقمه یه
دیرلر رابع آخرك سوزلرین مخفی دیکلمك خامس خراسان ولایتنده قاضی لقمه سی دیرلر بر طعامدر
نوآورده یکی ظاهر اولمش نسنه هرنه اولورسه میرنظمی بیت چنان پرکرده آن
جوز وستم را * نوآورده شود دردوالم را نوباره فتح باء موحده وراء مهمله ایله طرفنده اولان
نسنه نوباوه معناسنه استاد فرخی بیت همچو نوباره می نهد برچشم * نامهء او خلیفهء بغداد *
نوباوه فتح باء موحده وواو ایله هرنسنه نك اول یرشتی طرفنده معناسنه عموما حکیم نزاری
بیت زیاری شنیدم که مقریء لنك * بنوباوه کی توبه کرده است باز * ونورسیده میوه یه

میوه یه دخی دیرلر خصوصا حکیم شفایی . بیت ای مخترع ستیزه رایی * نو باوهٔ باغ بی وفایی *
شمس فخری . بیت شهریارا تا ابد هر لحظه باد * باغ اقبال ترا نوباوهٔ ﴿ نوبه ﴾ سکون واو
وفتح باء موحده ایله نوباوه دن مخففدر ﴿ نوبتکه ﴾ سکون واو وفتح باء موحده وکاف فارسی وتاء
ساکنه ایله چادرقو ریلان محل ومهترخانه چالنن موضع معناسنه استاد بیت بر آمد به نوبتکه
شهریار * سر نوبتی دید بر اوج ماه ﴿ نوجبه ﴾ سکون واو وفتح جیم وباء موحده ایله بمعنی سیلاب
استاد رودکی . بیت مر ترا جوید همه خوبی وزیب * آنچنان چون نوجبه جوید نشیب *
﴿ نوحه ﴾ سکون واو وفتح حاء مهمله ایله بمعنی شیون وماتم یعنی میت اوزرینه ازکی ایله آغلق
﴿ نودارانه ونودرانه ﴾ کلاهما بسکون الواو وفتح الدال والراء المهملتین بمعنی شاکردانه
واجیرانه میر نظمی . بیت شاه هر وضع وکارش سرورانه * کند با خلق خلق نودرانه * کذا
فی فرهنک وفایی ﴿ نودره ﴾ سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی نبیره که اوغل اوغلیدر
نودر دخی دیرلر شمس فخری بیت نوذر منش سکندر ثانی که در جهان * چون او نژاد مادر
ایام نودرم ﴿ نوده ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله بمعنی نودرهٔ مرقوم بلکه آندن مخففدر مجمع
الفرسده بمعنی فرزند عزیز استاد دقیقی بیت ای سر آزادکان وتاج بزرکان * شمع جهان وچراغ
دودهٔ نوده * تحفة الاحباب صاحبی نودره فرزند زاده ونوده بمعنی نواسه نقل ایلمشدر ﴿ نورده ﴾
فتح واو ودال وسکون راء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول بمعنی نبردهٔ مرقوم یعنی شجیع وبهادر
حکیم اسدی . بیت هر یکی در نورده چون شیری * قایم کشوری بشمشیری * ثانی درزیلرک
معروف دیکشلری در ثالث مؤید الفضلاده بمعنی تنهٔ پیراهن رابع بمعنی پیچیده ﴿ نورنجه ﴾
سکون واو ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله استخر وتالاب شهرنه دیرلر شیخ فیضی * مثنوی *
چند خوری آب ز نورنجه چند * دستنهٔ روز بسر پنجه چند * روز خزان کرده بسر پنجه اپ
آب بسینه کشت بنورنجه ات ﴿ نوره ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله اوزون دیرک اوزرینه
سقف خانه یی قورلر اکا نیر دخی دیرلر ترکیده کرش دیدکلری در ضم نونله عربیده کرجه دیرلر
﴿ نوسته ﴾ فتح واو وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله فرهنک میرزا ابراهیمده ومؤید الفضلاده
از کلو کریه کردن یعنی بوغازدن آغلمق اما حرکتن اشعارا تمامشلر آخر فرهنکارده ذکر اولندیغی
اوزره ضبط ایلمشلر ﴿ نوشته ﴾ فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی پیچیده وطی کرده
یعنی دورلمش ودوشرلمش شاعر بیت مقیم کلبهٔ اندوه کشته * بساط خرمی را درنوشته *
﴿ نوشه ﴾ سکون واو وفتح شین معجمه واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پادشاه نوجوان
حکیم فردوسی . بیت بدو کفت شاپور نوشه بدی * جهانرا بدیدار توشه بدی * ثانی اخفاء
ها ایله داماد معناسنه در مولانا مطهر . بیت نو سال ونو مه آمد ونوروز ونوبهار * نوشه کرفت ملاع
جهان نو عروس وار * ضم نونله معنای آخره کلور ﴿ نوکوار ﴾ سکون واو اول وفتح ثانی وضم
کاف فارسیله هرزه درای وبسیار کو معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ نونده ﴾ فتح واو
وسکون نونله اوج معنایه در اول تندرو یعنی اشکون ویوکرک معناسنه عموما واشکون آت
خصوصا کذا فی فرهنک وفایی ثانی آواز بلند کذا فی فرهنک جهانکیری ثالث نسخهٔ ابی حفص
سغدیده وزیرک وتیز فهم معناسنه در بو معنایه محمد یوسفی بلخی * قطعه * کر بردران میر توبه . بیتی

مردی که بود خوار و سر فکنده * بشناس که مرد ست او بدانش * فرهنك وخرد داند و نوبیله *
لغ نوه بع فتح واو ایله بمعنی نبیره عربیده سبط دیرلر هندی لساننده نو یعنی جدید در لغ نهالچه
فتح ها وجیم فارسی وسکون لام ایله بمعنی قالیچه لغ نهاله بع فتح ها ولام ایله کمینکاه صیاد یعنی اوجیلرك
کزلندوکی یر شمس فخری بیت غزال آسمان آید بدامش * اکر نیروش باشد در نهاله *
لغ نهبهره بع فتح هائین وراء مهمله وسکون باء موحده ایله ایکی معنایه در اول فلکك اون ایکی
برجنك هر برجنی طقوز تقسیم وهر قسمنی بر کوکبه تعیین ایتمکه دیرلر اول کوکبلرك زحل ومشتری
ومریخ وشمس وزهره وعطارد وقمر وراس وذنب در بو کوکبلرك سیری متساوی اولمغله ایکی
ویا اوج کوکب بر برجده بولنوب قران ایدرلر و بربریله کاه مقابله وکاه تسدیس وکاه تربیع وکاه تثلیث
ایدرلر تفصیل احواللری زیج کتابلرنده مصرحدر ثانی معناسی حددن بیرون بیوك نسنه یه
دیرلر لغ نهرواله بع نام شهر بگجرات در کذا فی شرفنامه والمؤید حکیم خاقانی بیت کرد سیهت
بنهرواله * سهم تو بنهروان به بینم لغ نهره بع سکون ها وفتح راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ
چقاررلر برظرفدر اکا نیره دخی دیرلر لغ نهیبه بع کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده
ایله بمعنی نهیب مرقوم وکفار اموالن یغما ایتمکه دیرلر که نهب غارتدر لغ نیدفه بع سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله وفا ایله طون یقه سی یعنی اوچقور یری لغ نیشه بع سکون یای تحتانی
وفتح شین معجمه ایله سپسی معناسنه در یعنی سفینه لرده کشتیبانلرك چالدقلری نسنه که آنکله
کمی یی قوللندررلر لغ مع الیاء التحتانی * نابینی بع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی بعده
نون مکسوره ایله ضعف بصری اولانه دیرلر کورمزدیمك اولور لغ ناخن برای بع ضم خاء معجمه
وباء موحده وسکون نون وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول صونتراج دیدکلری نعلبند آلتی که
اصلی سمتراشدر ثانی مقراض معناسنه که ناخن برا وناخن بر دخی دیرلر منوچهری در صفت اسب
بیت کر بکرداني بکرد ددر برانکیزی دود * برتر از عنکبوت وحلقهٔ ناخن برای لغ ناخن پیرای بع
ضم خاء معجمه وسکون نون ویای تحتانی وکسر باء فارسیله برآلتدر که طرنق کسمکه مخصوصدر
هندی لساننده نهرنی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نارای بع فتح راء مهمله ایله بمعنی منکر
یعنی ظاهر اولان نسنه یی انکار ایدیجی مجمع الفرسده فتح کافله منکر یعنی زشت ونا مقبول
معناسنه در ودخی تدبیرنده خطا ایدنه دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت هرکه نارایست باشد
بیخرد * در پی مرد ودحق رامیدود لغ نارخوی بع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی
نارخوه مرقوم یعنی بر نوع قرمزی چیچکدر کلنار دخی دیرلر لغ ناری بع کسر راء مهمله ایله
کیبه جلك اثواب وهندی لساننده عورته دیرلر لغ نازپری بع سکون زاء معجمه وفتح باء فارسیله
نام دختر پادشاه خوارزم ایدی که بهرام کورك حبالهٔ ازدواجنده ایدی شیخ نظامی از هفت پیکر
بیت دخت خوارزمشاه نازپری * کش خرامی بسان کبك دری لغ ناشی بع کسر شین معجمه
ایله خوریاد واغیار خوبان اما عربیده نشان ویریجی معناسنه در لغ ناقوسی بع برلحن ونوا
آدیدر که باربد خسروك اوتوز ایکی لحننده در شیخ نظامی بیت چو ناقوسی واورنکی زدی باز *
شدی اورنك چون ناقوس آواز لغ ناجوی بع سکون میم وضم جیمله مشهور ملکی نك اونیجی
کونی اسمیدر لغ نای بع درت معنایه کلور اول معروف قامشدر ثانی نایدن قبا بر شیدر اکا

آکا بوق دخی دیرلر جنك محاربنده چالرلر حکیم فردوسی بیت بغرید کوس وبنالید نای * تو کویی که
عالم برآمد ز جای * ثالث بوغازدلوکی که آکا نای کلو دخی دیرلر آندن نفس کلور خواجه سلمان
بیت تازه کند زمان زمان عشق کهن میهمان جان * نای که هر نفس چونی دم ز هوای او زند * رابع
بر قلعه اسمیدر بو معنا ایله معنای ثانیه مسعود سعد سلمان آنده محبوس ایکن دیمشدر بیت
نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای * پستی کرفت دولت زین جای من بلند * عربیده معنای
اولیه نای استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض بیت فی نغمة العود والنای الرخیم اذا * تألفا
بین الحان من الهزج ﴿ نای بینی ﴾ بورون دلوکی عربیده خیشوم معناسنه در ﴿ نایی ﴾
کسر یای اول ایله شکرك صافیسی ودخی قباسو رنایه دیرلر مولانا هاتفی بیت برآوردنایی دم
صورا * ببرد از چراغ خرد نور را * عربیده بتمك ویبولمك معناسنه در ﴿ نیازی ﴾ فتح باء
موحده وکسر زاء معجمه ایله معشوقه ودوست دیمکدر کذا فی المجمع ﴿ نخکلوی ﴾ سکون
خاء معجمه وفتح کاف فارسیله اینجه بوغازلو برظرفدر واستعاره طریقیله قازواوردکه دیرلر
﴿ نرکسی ﴾ سکون را وسین مهملتین وکسر کافله برجنس جامه در ودخی برنوع طعامدر
عربیده قلیه نرکسیه دیرلر کذا فی المجمع ﴿ نسطوری ﴾ سکون سین وضم طاء مهملتین ایله
ترسایی دیمکدر کذا فی المجمع ﴿ نسودی ﴾ ضم سین وواو معروف وکسر دال مهملتین ایله
چفتچی برزکر یعنی اکنجی جمشید خلقی درت قسمه منقسم ایلدکده هر برینه برآد قودی قسم ثالثی
زراعته تعیین ایدوب نامارین نسودی قومشدر بو معنانك تفصیلی کاتوری لغتی ذیلنده ذکر
اولندی ﴿ نشوی ﴾ سکون شین معجمه وکسر واو ایله نام شهر نخجواندر فخر الدین محمد هندوشاه
بیت اردبکر چنانکه مطلوبست * برسانم بخطهٔ نشوی ﴿ نشی ﴾ کسر شین معجمه ایله اوزون اوقلی
کرپی باب التاده تشی لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی ﴿ نصفی ﴾ سکون صاد مهمله وکسر فا ایله
برنوع جام درکه آنکله شراب ایچرلر کمال اسمعیل بیت در جرعه های ساغر لطف تو در چمن *
دست بهار نصفی کل پر شراب کرد * شیخ نظامی بیت سماع زهره شب را درکرفته * مه
یکهفته نصفی برکرفته * فرهنك میرزاده برنوع سطرلابدرکه ربع دائره دیرلر ادات الفضلاده
چنکلردن برنوع سازدر ﴿ نقشبندی ﴾ ایکی معنایه در اول نقش بغلیجی کرك نقاش اولسون
کرکسه قماش طوقیانلردن قماشه نقش بغلیجی اولسون ثانی طرق صوفیه دن بر طریقدر
نقشبندیه دیرلر سلسلهٔ شریفه لری ونسبت کلیه لری حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرینه منتهی اولور ونسبت جزئیه لری ائمهٔ اهل بیت وساطتیله حضرت علی ابن ابی
طالب رضی الله عنه حضرتلرینه منتهی اولور بونسبته سلسلة الذهب دیرلر وطریق خلوتیه نك
نسبت کلیه لری امیر المؤمنین امام علی حضرتنه ونسبت جزئیه لری امیر المؤمنین ابوبکر الصدیق
حضرتلرینه سلسلة الذهب وساطتیله منتهی اولور رضی الله تعالی عنهما وسائر طریقلر جمیعا
بو ایکی طریقدن متفرق ومتشعب اولمشدر ونقشبندیه مشایخنه خواجکان عزیزان دیرلر
قدس الله اسرارهم ذکر وتوحیدلری خواجه بهاء الدین حضرتلرینه کلنجیه دك ذکر خفیهٔ
قلبیه ایدی خواجه بهاء الدین قدس سره ذکر جهریهٔ علانیه ایتمکله نقشبند تسمیه اولندی
مشار الیهدن صکره کلان خواجکان عزیزانك کیمی ذکر خفیه وکیمی ذکر جهریه اختیار ایلدیلر

وکیدرك ذکرا رە کەحی حق در اکا اذن ویردیلر امادورانه اذن ویرمدیلر طریقین مذکور بندن منشعب اولان مشایخ کرام حضرت مولانا وحضرت نجم الدین کبری وحضرت کلشنی وسایرلری غلبهٔ ذوق ووجد وحالتدن هربری برکونه دوران ایله ذکر الله اختیار ایلدیلر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین لغ نمازی ع یعنی پاك وطاهر خواجه حافظ بیت چون نیست نماز من آلوده نمازی * در میکده زان کم نشود سوز وکداز م * مولانا هاتفی بیت زارکان دین کار سازی کنیم * باب وضوشان نمازی کنیم * عمل مخصوص فاعلی لوث کناهدن پاك ایتدوکیچون نماز تسمیه اولندی لغ نمطی ع فتح میم وکسر طاء مهمله ایله دوشنجك فراش وبساط نوعنه دیرلر میر نظمی بیت نمطی کرانبها کسترد * خانه را زیب داد وزینت کرد * لغ نمکزی ع فتح میم وسکون کاف وکسر زاء معجمه ایله برحلوادر عسل ویا سکر ونشاسته وروغن ساده ویا مغز بادام ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت چون نمکزی چرب وشیرین باد آن حلوافروش * کین خیال حاقچی در کردش پرکار داشت لغ نوای خسروانی ع باربد جهرمی خسرو پرویز مجلسنده ایتدیکی نثر مسجع الحاننده نن برلحن آدیدر امیر خسرو بیت بکوش خسرو استاد معانی * چنین کرده نوای خسروانی لغ نوبتی ع سکون واو وفتح باء موحده وکسر تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بمعنی چادر وخیمه حکیم خاقانی بیت نوبتی بدعه را قهر تو بر دطناب * صیرفی شرع را قدر توزیبد امین * حکیم انوری بیت ای شاه توچون سماك وعالم چو سمك * یك شقه ز نوبتی جاه تو فلك * شیخ نظامی بیت نشان جست آمد بدرکاه شاه * سرنوبتی دید براوج کاه * ثانی نقاره زن ودهل زن شمس جندی در نعت شریف بیت نوبتی دولتت یعنی بلال صبح خیز * پنج نوبت نوبت دین تو در دنیا زده * امیر خسرو بیت بنشویش دهل رنجه مشوای نوبتی امشب * که خفتن در بر یار ست بیداران شبهارا * ثالث اسب جنیبت یعنی یدك آت حکیم انوری در نعت شریف بیت جبرئیل از پی رکاب رویش * نوبتی پودرسرای آرد * رابع مؤید الفضلاده بمعنی خیمهٔ پاسبان یعنی بکچی چادری که آنده نوبت ایله اوتوررلر شیخ نظامی بیت شنیدم کزپی یار هوسناك * بماتم نوبتی زد بر سرخاك * وله در اسکندر نامه بیت زبس نوبتی های کوهر نکار * نمی برده پردر شهریار لغ نوبهاری ع مصنفات باربد خسرودن بر پرده آدیدر شیخ نظامی در خسرو وشیرین بیت چو برکفتی سرود نوبهاری عرق کشتی کل از بس شرمساری لغ نودارانی ونودرانی ع کلاهما بسکون الواو وفتح الدال والراء المهملتین وبکسر النون بمعنی تحف وهدایا کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده صلهٔ شعر وشادانی معناسنه در لغ نوی ع کسر واو ایله ایکی معنایه در اول جدید ونازك ثانی زاری وناله معناسنه در بو ایکی معنایه ابو المؤید بیت زکهنکی ونوی تا نوی وشاد شوی * رسد زمان که بدست وجود باد شوی * وبمعنی متحرك ولرزان شوی حکیم سنایی بیت راه دین روکه راه دین چو زدی * همچو شاخ از برهنکی نتوی لغ نهاری ع فتح ها وکسر راء مهمله ایله صباح وقتنده صفرا شکن دیو تناول اولنان طعام قلیل معناسنه استاد فرخی بیت من دوش بکف داشتم آن زلف چه شب * وز دولب آن کردم امروز نهاری * خفاف کوید بیت وصال تو تا باشدم میهمانی * سزد کر توبك بوسه خواهم نهاری * شمس فخری بیت بعالم از عهدی بود ناهار * زخوان

زخوان شه بود اکنون نهاری ع نهالی ع فتح ها وکسر لام ایله بمعنی قالیچه وکلیم ودوشك
دسته طالب آملی بیت بتن بوریا کند کلهای تصویر نهالی را * بپا بیند ارساز دخفتکان نقش
قالی را ع نهاوندی ع موسیقی ده بر پرده نامیدر حکیم نزاری قهستانی بیت نمازشام
برسید ای بت سمرقندی * بساز چنك وبزن پردهٔ نهاوندی ع نی ع نای کبی ایچی بوش
قامش حضرت مولانا قدس سره بیت بشنو از نی چون حکایت میکند * از جدایها
شکایت میکند * عربیده قصب دیرلر ع باب النون المکسورة مع الالف * نسا ع فتح سین
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول ولایت خراسان اعمالندن برشهر آدیدر ثانی کتاب زند ده
کوشت واستخوان مرده معناسنه آدمك اولسون غیرك اولسون زراتشت بهرام بیت میالای
آنرا بجون نسا * که تا از تو خوشنود باشد خدا * وله بیت نساو پلیدی بد آنجا برند * که مردم
بران راه برنکذرند * عربیده عورت دیمکدر ع نغوشا ع ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اکثر
فرهنکلرده مذهب آتش پرست معناسنه درکه نغوشاك ونغوك دخی دیرلر شمس فخری
* قطعه * ای خسروی که باشد اسرار چرخ وانجم * برلوح خاطر تو چون نور خور هویدا *
ازبسکه کبر وکافر دره راه حق بکشتی * درروم وهندوار من منسوخ شد نغوشا * اما اصح قوم
صابئین اولمقدرکه تفصیلی عنقریب نغوشاك ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ادات الفضلاده
بردیندن بردینه دونن آدمه دیرلر طائفهٔ کفره دن ع نکیسا ع کسر کاف فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله باربد خسرو نظیری برمطربك نامیدر شیخ نظامی * مثنوی *
نکیسا نام مردی بوده چنکی * ندیم خاص میری سخت سنکی * کز وخوشتر کوتری در لحن وآواز
ندید این چنك پشت ارغنون ساز * خواجه سلمان بیت ازپی خسرو کل بلبل شیرین کفتار
نغمهٔ باربد وصوت نکیسا آورد ع نیا ع فتح یای تحتانیله پدر پدرکه عربیده جد دیرلر وپدر
مادره ده دیرلر ترکیده دده دیدکلریدر شمس فخری بیت بجای بنده همان کن که با افاضل عصر *
تو کرده و پدرت کرده است وجد و نیا * استاد لبیبی بیت زجرم جهانی پر آوازه شد * روان
نیاکان من تازه شد * حکیم فردوسی بیت نبیره که خشم آورد با نیا * هم از ابلهی باشد وکیمیا *
ع نیوشا ع ضم یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله شنونده وفهم کننده ویاد کیرنده حکیم فردوسی
بیت بهرکار کوشا بباید شدن * بدانش نیوشا بباید شدن ع مع الباء الموحده * نشیب ع
کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله انیشدر مقابلی فرازدرکه یوقش معناسنه در استاد رودکی
نشیب تو با فراز وفراز تو با نشیب * فرزند آدمی بتواند بر نشیب وتیب ع نقاب ع فتح قافله
عورات یوزلرینه طوتدقلری پردهیه دیرلر ابوالمعانی بیت برای دیده عشاق ار نقاب کند
بدست نازکشاید دو زلف مشك آکین ع نکاب ع فتح کافله بمعنی دستوانه که بهله دخی دیرلر
العوان معناسنه حمید الدین خوارزمی بیت این نکاب از بهر شاهان برکف دست منست *
تا نیاز آرد بلور ترنباخن چنك باز ع نهیب ع کسر ها وسکون یای تحتانیله قورقو ترس وبیم
معناسنه شمس فخری بیت خشم شه ار بچشم سیاست نظر کند * کردد چو آب زهره ومریخ
ازنهیب * مولانا هاتفی بیت پل این سپاه قیامت نهیب * بدین کونه آورد پادر رکیب *
نهیو دخی دیرلر ع نیاب ع فتح یای تحتانیله بمعنی نیام غلاف معناسنه که قلیج وخنجر وبچاق

قنی وامثالی نسخه‌لر ابوالمعانی بیت نماند در نیاب آن تیغ سر تیز * خلافش کر کند از جهل
اعدا ع نیب ج سکون یای تحتانیله اتباع الفاظ قبیلندندر مزاوجه طریقیله سیب نیب دیرلر استاد
لطیفی بیت علیلی کر بحران کرانست * انار و سیب نیب اوراز یانست ع نیزهٔ پرتاب ج بر نوع قصه
حربه در که الله کو توررلر وکاهی ایکیسن واوچن بر غلافه قویوب آت یانند طپوز طرفنه قوررلر
ترکیده خشت دیرلر روم دیارنده شاطرلر اللرنده طوتارلر ع مع التاء المثناة * نشاخت ج
فتح شین وسکون خاء معجمتین ایله بمعنی نشاند دیمکدر حکیم فردوسی بیت همی شاه را تخت
فیروزه ساخت * همی تاج را کوهر اندر نشاخت ع نشت ج سکون شین معجمه ایله بمعنی
خوش کذا فی فرهنگ جهانکیری خوشی دیمجك یرده نشتی دیرلر ع نکاهداشت ونکهداشت
کلاهما بمعنی حفظ کرد یعنی حفظ ایلدی وصاقلیوب طوتدی دیمك اولور فعل ماضیدر مصدری
نکاهداشتن اولور ع نوشت ج کسر واو وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول معروف
ثانی بمعنی پیچیده ونوردیده حکیم خاقانی * رباعی * دستی که کرفتی سر آن زلف چو شست *
پایی که ره وصل نوشتی پیوست * زان دست کنون در کل غم دارم پای * زان پای کنون بر سر دل
دارم دست ع نیست ج یای تحتانی معروف وسکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول
یوق عربیده ما فیه معناسنه در شیخ سعدی بیت هر کرا صورت نبندد سر عشق * صورتی
بند دولی جانیش نیست * ثانی دکل عربیده کی لیس معناسنه خواجه حافظ بیت مردم دیده
ما جز برخت ناظر نیست * دل سرکشتهٔ ما غیر ترا ذاکر نیست * اصلی نی است ایدی الفی
حذف اولنمشدر ع نیکبخت ج سکون یای معروف وکاف وخاء معجمه وفتح باء موحده ایله
طالعی مسعود وبختی قوتلو معناسنه شیخ سعدی بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامهٔ
عید نیکبختان ع نیم بدست ج یای معروف وکسر باء موحده ودال وسکون میم وسین مهملتین
ایله سره دیدکاری که ابهامه ایله سبابه پرمقلری اراسی قدر وقارش معناسنه در بعض فرهنگده
سوزکو معناسنه مرویدر ع نیم برشت ج یای معروف وسکون میم وشین معجمه وکسر باء
موحده وراء مهمله ایله روفدان بشمش یمرطه یه دیرلر آکا بکز رنه اولورسه ع نیم دست ج
یای معروف وسکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله کوچك یاصدق فرهنگ جهانکیریده
مسند کوچك مسطوردر حکیم انوری بیت دست آفت در و چکونه رسد * که در و نیم دست
دستور ست ع نیم چاشت ج یای معروف وفتح جیم فارسی وسکون شین معجمه ایله صباح وقتی
تناول اولنان صفرا شکن که قوشلق طعامنك مختصریدر ع نیمراست ج یای معروف
وسکون میم وفتح راء مهمله ایله موسیقی ده بر پرده آدیدر امیرخسرو بیت کفتن از ان قول که
قوال راست * کفته کهی نیمراست کهی راست ع نیمسوخت ج یای معروف وسکون میم وخاء معجمه
وضم سین مهمله ایله اکسی دیدکاری برباشی یانمش اودون ترکیده کوسکی وچغتایده کوساو دیرلر
ع مع الجیم * نسکنج ج سکون سین مهمله ونون وفتح کافله چمدك که ایکی پرمقله پر آدم دریسن
طوتوب صقمق اصفهانیلر لغتیدر ع نشکنج ج سکون شین معجمه ونون وفتح کافله ایکی
پرمقله پر آدمك دریسن طوتوب زحمت ویرمك نیاك دخی دیرلر عربیده قرص وهندی لسانیده جهنی
دیرلر استاد عنصری بیت آن صنم راز کاز واز نشکنج * تن بنفشه شد ودولب نارنج ع نیرج ج

ل نیرج ح یای مجهول وفتح راء مهمله ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش ل نیرنج ح یای معروف وفتح
راء مهمله وسکون نونله عزایم وافسون معناسنه استاد رودکی بیت مهر مفکن برین سرای سپنج
کن جهان پاکبازی ونیرنج ل مع الدال المهمله * نژاد ح فتح زاء فارسیله اصل ونسب
معناسنه حکیم فردوسی بیت بپرسید ازو پهلوان از نژاد * بر ویك بیك سروبن
کردیاد * شمس فخری بیت سریر بخش سلاطین شیخ ابواسحق * مربی فضلا تاج
ملاع پاك نژاد * کتاب مجتبی ومحبوب العارفین ده اصل معناسنه مسطور در نسب قیدی ذکر
اولنمامشدر اما نسب معناسنه کلدوکی سایر فرهنکلرده مسطوردر ل نژد ح فتح زاء فارسیله
اولوکشی وخواجه معناسنه در ل نژمند ح سکون زاء فارسیله ایکی معنایه در اول مهابتلو
معناسنه میرنظمی بیت آن یکی نژمند صاحب عز وجاه * هوشمند وعاقل وپر انتباه *
ثانی غصه لو معناسنه در ل نزند ح فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی نژد
مرقوم ومعتمد ثانی پژمرده معناسنه در ل نژند ح فتح زاء فارسی وسکون نونله بش معنایه
کلور اول متغیر الحال وپژمرده احوال معناسنه حکیم اسدی بیت کنون سوسنت دزدمندی
کرفت * کلت ریخت ولاله نژندی کرفت * ثانی متألم وغمناك معناسنه استاد لطیفی بیت
کنونم زقهر زمانه نژند * مرا خرمی ناید از لهو وخند * ثالث عاجز وفرومانده لکدن الم کشیده
اولق حکیم اسدی بیت خردنیز دارم که دل چون نژند * نماند کند در دم آسان به پند * رابع
طالع نامساعد وبخت ناهموار معناسنه مولانا جامی بیت جامی اکر نسست زبخت نژند *
چون علم خسرویش سر بلند * خامس غضبناك ومهیب معناسنه حکیم اسدی بیت همی
موربد مهتر از کوسفند * که بر مرد جستی چو شیر نژند ل نشکرد ح سکون شین معجمه وراء
مهمله وفتح کافله سونکر که ابرکهن وابر مرده دخی دیرلر دریاده اوت کبی بتر عربیده اسفنج دیرلر
ل نهاد ح بمعنی بنیاد ورسم ووضع معناسنه در کذا فی مؤید الفضلا وفعل ماضی اولور نهادن
لفظندن فرهنك زفانکویاده بمعنی جن ومحل حیلته استعمال اولنور ل نیازمند ح سکون زاء
معجمه ونون ایله حاجتمند ورجا ایدیجی معناسنه خواجه حافظ بیت تنت بناز طبیبان نیازمند
مباد * وجود نازکت آزرده کزند مباد ل نیازومند ح بمعنی نیازمند زیاده واوایله ده جایز
کورمشلر استاد منوچهری بیت من نیازومند روی بت کشتم وهردم چو من * عاشق یاری بروی
آید شی صد کونه نیاز ل نیرومند ح سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوتلو زورمند
کبی نیرو قوتدر منداداتی نسبتدر عربیده کی ذو معناسنه که ذو القوه دیرلر ل نیخورد ح یای
معروف وسکون شین وضم خاء معجمتین ایله موذی جانور صوقتش آدمکه نیش وآری وعقرب وکبی
وامثالی عربیده ملسوع دیرلر ل نیمخورد ح یای معروف وسکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله
ایله هنوز نارسیده بغدای آتشده بشور ب دانه سن سلکوب یرلر ودخی سباعك بقیه اکلی
معناسنه شیخ نظامی بیت نیمخورد سکان صید سکال * جز بتعلیم علم نیست حلال *
ل نیومرد ح یای معروف وسکون واوایله بهادر اردیمك اولور شاهدی * مصرع * الب اولدی
ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * میرنظمی بیت نیو مردی میان لشکر بود * در نبرد از همه
دلاور بود ل مع الراء المهمله * نتفتر ح فتح تائین مثناتین وسکون فا ایله یازد یرلر اوت آدیدر

ق نثار ع فتح ثاء مثلثه ایله صاچی یعنی آقچه وبعضیلر حالنجه میوه صاچمق لغت مشترکه‌در
مولانا جامی بیت اصبحت زایرا للع یا شحنة النجف * بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف *
ق نزار ع فتح زاء معجمه ایله ضعیف ولاغر معناسنه شیخ نظامی بیت به که ضعیفی تو درین مرغزار
کاهوی فربه ندود با نزار * محمود ابن یمین بیت زهی بسلسلهٔ زلف مشکبار مجعد * دل شکستهٔ
چون من نزار کرده مقید * چغتای لساننده تاوشن دیرلر زبون اولمغه تاوشالماق دیرلر ق نشابور
فتح شین معجمه وضم باء موحده ایله ایکی معنایه‌در اول نام شهر معظمدر که اصلی نه شاپوردر یعنی
شهر شاپور زیرا لفظ نه فرس قدیمده شهر معناسنه در مرور ایام وتغیر السنه ایله نشابور اولدی
ناصر خسرو بیت شهر کرکان نماند با کرکین * نه نشابور ماند با شاپور * روایت اولنور که مولانا
کاتبی کل قصیده‌سن نظم وانشا ایدوب پادشاهنک حضورینه کتوروب اوقورکن پادشاه سؤال
ایدر که مولانانه باغک کلی ونه کلک بلبلی در مخاطبی جواب ویرمدین کندوسی بو بیتی اوقور بیت
همچو عطار از کلستان نشابورم ولی * خار کلزار نشابورم من وعطار کل * بعده قصیدهٔ پادشاهک
حضورینه قودقده پادشاه کوردر که اول بیت قصیده‌ده یوقدر کاتبی‌دن سؤال ایلدکده پادشاهک
سؤالنه علی الفور جواب ویرلدی دیر ثانی موسیقی‌ده بر مقام آدیدر نیشابورک دخی دیرلر
ق نشانکر ع فتح شین معجمه وکاف فارسی وسکون نونله نشان ایدیجی دیمک اولور وپرکارکبی
ایکی اوجی سوری بر آلتدر بعض اهل صنعت قوللنورلر ق نشوار ع سکون شین معجمه ایله
ایکی معنایه‌در اول نشخوار مرقوم معناسنه ثانی علم شخصدر ق نقار ع فتح قافله خاطر مانده
اولمق معناسنه در حکیم سنفائی بیت ای شیشهٔ ظرف سر خویش نکهدار * کین صنعت
بلامایهٔ صد جان نقارست ق نکار ع فتح کاف فارسی ایله اوج معنایه کلور اول خوبرو ومحبوبان که
بت ومغ معناسیله مترادفدر خوبرولره اطلاق اولنور بتخانه‌یه مغستان دیدکاری کبی نکارستان
دخی دیرلر حکیم انوری در صفت بهار بیت کجاست مجنون تا عرض داده دریابد * نکارخانهٔ حسن
وجمال لیلی را * حکیم سوزنی بیت دلم نکار پرستی کرفت بر رخ دوست * بود سزای پرستندهٔ
نکار آتش * ثانی نقش معناسیله مترادفدر حکیم انوری در کتاب فلکیات بیت برازوبود
سبکروح دبیری که بکلک * معنی اندر ورق روح همی کرد نکار * حکیم خاقانی بیت صورنکار دل بنم
ولی هر آن صورت * که جان درو نتوانم نهاد نکارم * ثالث اول سیاه رنکدر که حنا وچویددن
ایدوب زنان اللرینه وایاقلرینه نقش ایدرلر بو معنی نقش معناسنه یقیندر شیخ نظامی * مثنوی
زهر سو عروسان نادیده شوی * زخانه برون تاختندی بکوی * رخ آراسته دستها را نکار
بشادی دویدند از هر کنار * کمال اسمعیل بیت برکف بود نکار و نیایی تو خود بکف * بعس خیره
خیره نام تو نتوان نکار کرد * بو ایکی معناده مصدری نکاشتن ومعنای اولده مصدری نکاریدن اولور
ق نکاهدار ونکهدار ع کلاهما بفتح الکاف والدال المهمله وسکون الها ایکی معنایه کلور اول
نکاهداشتن ونکهداشتن لفظلرندن صیغهٔ امردر ثانی اسم فاعلدر حفظ ایله وحفظ ایدیجی
معنالرینه ق نکونسار ونکونسر ع کلاهما بضم الکاف الفارسی وواو المعروف وسکون النون
وفتح السین المهمله سرنکون معناسنه یعنی باشی اشاغی مولانا هاتفی بیت چو اوراتکونسار شد
تخت وبخت * بجایش برادر برآمد بتخت ق نهار ع ایکی معنایه‌در اول اکسلمک واکسلک واویمک

واو یلك معناسنه استاد فرخی بیت بخت شما و غیر شما هر دو برفزون * وان مخالفان بد اندیش درنهار * ثانی ترس وبیم معناسنه وله ایضا بیت نهنك از و بحر وشست بحر ازو بفغان * پلنك ازو به نهیبست و بیراز و بنهار * حکیم قطران ارموی بیت دل موافق با مهر او جدا ز نهیب * تن موالی باقر او بری ز نهار * مصدری نهاریدن کلور نیر یای معروف ایله بویندرق که چفت سورن اوکوز عربه چکن صغرك بوینه چکوررلر نیروفر یای معروف وضم راء مهمله وفتح فا ایله ایکی معنایه در اول نیلوفر که معروف صاری چچکدر صوده بتر قیناد وب صوین آلوب شکر ایله شربت ایدرلر سودایه غایت نافعدر ثانی قوتسز دیمك اولور نیر و قوت وفر آپلق معناسنه در نیسار یای معروف وفتح سین مهمله ایله بر طائفه نك آدیدر حکیم فردوسی بیت صفی بر دکر دست بنشاندند * همی نام نساریان خواندند نیشتر یای معروف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله فصاد نیشتری که غایت سوری وکسکین دمور در مولانا عرفی بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد نیشتر لا ونعم را * اصلده نیش آغولو بچانور دکنی وتر ادات تفضیلدر نیکوکار یای معروف وضم کاف اول ایله اعمال صالحه صاحبی وایوا یش ایشلیجی دیمکدر عالم ودانا وصالح اولانلره دیرلر نیلبر ونیلفر ونیلوبر ونیلوفر جمله سی نیلوفر معناسنه در که نیلوبل ونیلوفل دخی دیرلر حکیم قطران ارموی بیت بر کنار جوی بر سبزی کبودی جای جای * چون نشانده بر پرند سبز عمدا نیلبر نیمور یای معروف وضم میم ایله آلت رجل معناسنه در حکیم سوزنی بیت کون عدو را دریغ باشد ازان کیر * یادا به نیمور من عدوش کرفتار * وله ایضا بیت من این نیمور خود را وقف کردم * علی صبیانکم یا ایها الناس نیاز مع الزاء المعجمه * فتح یای تحتانیله معروف ومشهوردر حاجت ورجا معناسنه مثال اول حکیم اسدی بیت برفتیم با نیزه های دراز * رسانید شر ایزد بکام نیاز * مثال ثانی شیخ سعدی بیت بدلداری آن مرد صاحب نیاز * بزن کفت کای روشنایی بساز فرهنك محمد هند وشاهده یعنی درشت وقحط وشره وبالذت طعام خوردن مسطوردر نیز یای معروف ایله حرف واو عطف کبی ادات عطفدر دخی معناسنه مرحوم کمال پاشازاده جمله تصرفات خاصه دن بونك تعریفنده دیر که نیز لسان فارسیده شول معنی ایچون وضع اولنمشدر که ترکیده انده ایله تعبیر ایدرلر مثلا ترك اولدخی دیر عجم اونیز دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت اونیز کذشت این کذرکاه * وان کیست که نکذرد ازین راه * انتهی کلامه معلوم اولا که آندن ده عبارتی هر یرده نیز اولمز زیرا معنای ترکیب آزان نیز اولمق کرکدر نیز مستقلا ادات عطف اولمق اوزره موضوعدر عربیده واو عطف ایله ادا اولنور چغتایده داغی دیرلر نتکم میر علیشیر دیمشدر بیت ای جمالینك کلشنی خوب وصالینك باغی خوب * ایلکا لطفونك خوب ایسا جانیمغا ظلمونك داغی خوب * نیمروز یای معروف وسکون میم وضم راء مهمله وواو معروف ایله اوچ معنایه کلور ایکیسی لفظ مفرد بری لفظ مرکبدر لکن مفرد لفظلرك دخی اصلی مرکب ایدی بعده مفرد اولدی بری ولایت سیستانه دیرلر اول الکه یه اسم اولمشدر رستمك ولایتیدر خواجه سلمان بیت من بنده ایدم وز طبع من بشام و نیمروز * درجهای کوهر منظوم وغرا میرسد * عجایب البلدانده مسطوردر که چون حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اول ولایته واردی سرا سر طاو صو

کوزدی دیولره امر ایلدی صوبك ایچنه طپراق دوکدیلر صباحدن نصف نهاره کلنجه دیولر اول
یری طپراغ ایله طولدردیلر تمام اولمغله آدینی نیمروز دیدیلر یارم کونلك ایش اولدوغندن وبعضیلر
دیدیلرکه خسرو اول محلی نیمروزلشکرکاه ایتمشیدی آندن باعث تسمیه اولدی شیخ احمد غزالی
* قطعه * چون چتر سنجری رخ بختم سیاه کرد * با فقر اکر بود هوس ملك سنجرم * تا یافت
جان من چتر ذوق نیمشب * صد ملك نیمروز بیکجو نمیخرم * بری دخی اختراعات باربد خسرودن
بر پرده نامی درکه وقت نیمروزده مجلس خسروده اجرا ایتمشیدی شیخ نظامی بیت چو کفتی
نیمروز آن مجلس افروز * خرد بیخود شدی تا نیمهٔ روز * معنای مرکب وقت ظهردن کنایه در
نصف نهار معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است
بیدار بوده به * اویله وقتنده ویاخود اویله وقتی دیمك اوله ﻟ نیمسوز ﺑ یای معروف
وسکون میم وضم سین مهمله ایله غلبهٔ ناردن هنوز پشمدین یانمش کباب معناسنه در میرنظمی
بیت جکر نیمسوز بود از آتش غم * بر آید اشك خون از چشمهٔ چشم ﻟ نیمکوز ﺑ یای
معروف وسکون میم وضم کاف فارسیله بوکری که کوز پشت دخی دیرلر عربیده احدب دیدکاریدر
ﻟ نیژ ﺑ یای معروف وزاء فارسیله صارمشق که اغاجه دولاشور ولاید اول اغاجی قوریدر
عربیده لبلاب وعشقه دخی دیرلر کذا فی المجمع ﻟ مع السین المهمله * نتاس ﺑ فتح تاء مثناة
ایله بمعنی خوش وخرم کذا فی فرهنك جهانکیری ﻟ نجاس ﺑ فتح جیمله کفش دوز اصطلاحنده
سنزی دیرلر سختیان ایله کون اراسنده قودقلری نسنه در ﻟ نالکس ﺑ سکون لام وفتح کافله
بمعنی سر دیوار یعنی دیوارك اوجی که ناکاس وباء موحده ایله بالکس دخی دیرلر کذا فی المجمع
ﻟ مع الشین المعجمه * نکش ﺑ سکون کافله ایشه کوجه کاهل وسست اولق معناسنه
میرنظمی بیت بود نکش وکاهل وبیکار وسست * لیك بوده درخورش چالاك وجست *
ﻟ نکوهش ﺑ ضم کاف وکسر هایله مذمت وسرزنش معناسنه شمس فخری بیت اکر ذات
اورا ستایش نکوید * فرشته بود درمقام نکوهش * حکیم فردوسی بیت زچیزی که کردد
نکوهیده شاه * نکوهش بود نیز بر تاج وکاه * حکیم اسدی بیت کر از خراسته نام جوئی به
لاف * بخود بی نکوهش بده بی کزاف ﻟ نیایش ﺑ فتح یای تحتانی اولی وکسر ثانیه ایله
تحسین وآفرین ودعا معناسنه شمس فخری بیت بقای ابو سحاق خواهند از حق * همه اهل
صدق وورع در نیایش * وبمعنی تضرع وزاری حکیم فردوسی بیت به پیروزی اول نیایش
کنن * جهان آفرین را ستایش کنند ﻟ نیش ﺑ یای معروف ایله ایکی معنایه در اول آغلو
جانوراینکنه سی عقرب وزنبور امثالی شیخ عطار بیت زنیش پشه سازد ذوالفقاری * چنان کز
عنکبوتی پرده داری * ثانی فصاد نیشترندن مخفف در کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی دیرکه
نیش سوری نسنه در دستی طکوز دیشنه ده دیرلر نتکیم بو بیتده واقعدر بیت همچو نیش کر از
دندانش * نیز در قصد مستمند انش ﻟ نیوش ﺑ ضم یای تحتانیله دیکلمك استماع معناسنه در
استاد لطیفی بیت ای اهل نیوش بر قسافس * تا چند ترا چنین وساوس * وشنیدن
لفظندن امر اولور بشنو معناسنه حکیم فردوسی بیت فرستاده را کفت نیکو نیوش * بکو آنچه
شنیدی ای نیز هوش * ودخی اسم فاعل اولور شنونده معناسنه خواجه حافظ بیت

بيت بادوستان مضايقه در عمر ومال نيست * صد جان فداى يار نصيحت نيوش كن ﴿ مع الغين
المعجمه ﴾ نفاغ ﴿ فتح فا ايله بيوك قدح كه مجلس آخرنده آنكله طلو شراب ايچرلر حكيم قطران
ارموى بيت چو بزم خسروان كرددز بوى ورنك باغ اكنون * نفاغ ازوى لبش دارى شود برمى
نفاغ ازوى * استاد كسايى بيت دل شاد دار وپند كسايى نكاه دار * يكچشم زوجد امشو ازرطل
وازنفاغ ﴿ مع الفاء * نشاف ﴿ فتح شين معجمه ايله خشكىٔ دماغ يعنى دماغك يبوست اولمق
اكثر حركت عنيفه دن عارض اولور ابو المعانى بيت از سخنهاى يابس ياوه * شنونده دماغ
شد نشاف ﴿ نكاف ﴿ فتح كافله يعنى بهله الدوان معناسنه اولور ﴿ مع الكاف * نستاك ﴿
سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله پيچيدن شكم يعنى يورك بوريسى كه اطبا مغص ديرلر فتح ميم
وغين معجمه ايله كذا فى المؤيد ﴿ نسنك ﴿ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى مخلوج
باريك پيچيده يعنى اينجه پنبه ايپلكى كذا فى الاداة ﴿ نغاك ﴿ فتح غين معجمه ايله بمعنى نادان
وابله كذا فى المجمع اما فرهنك ميرزاده حرامزاده معناسنه در يعنى ولد زنا ﴿ نغوشاك ونغوك
كلاهما بضم الغين المعجمه اكثر فرهنكلرده آتش پرست مذهبى معناسنه روايت اولنمشدر حكيم
سوزنى بيت بيرون زيك پدر تو نغوشاك زادهٔ * من تا بسى پدر همه دارا ودينورم * وله ايضا
بيت اى نظامى كلكى بى سر وبى سامانى * بنغوشاك وجهود ومغ وترسامانى * استاد
ابوشكور بيت سخنكوى كشتى سايانت كرد * نغوشاك بودى مسلمانت كرد * بعض فرهنك
صحيح الاسانيده مثبوت ومنقولدر كه اسلام دينندن ماعدا اسنده بر ديندن بر دينه نقل ايدنه
نغوشاك ديرلر تفسير زاهديده بنغوشاكى ترجمهٔ صابئين تحرير اولنمش بر ديندن دين آخره
دونيجيلردر ديو يعنى هر ديندن بر مقدار مرادلرى اولد وغى اوزره اخذ ايدرلر وملائكه يه
پرستش ايدرلر وزبور اوقورلر وكعبهٔ مكرمه يه متوجها نماز قيلرلر بودخى مرويدر كه صابئين طائفهٔ
زنادقه دن ستاره پرست ديرلر يعنى يلدزه طپارلر امام فخر رازى رحمه الله تفسير كبيرده آيت
كريمهٔ * ان الذين آمنوا والذين هادوا والنصارى والصابئين * تفسيرنده ديركه صابى
مشتقدر صبا يصبو واصباء دن اى مال واحب واصحى بودر كه صابى نك معناسى بر ديندن دين آخره
ميل ايديجى وكواكبى دوست طوتيجى ديمكدر زيرا بر كروه آدم دينلرندن دونوب تعظيم وعبادت
نورانيات وپرستش ملائكه يه مشغول اولديلر ودخى منقولدر مجاهد وحسن دن رضى الله عنهما كه
بوطائفه بر قومدر مجوس ويهوديدن بدتردر ذبيحه لرى اكل اولنماز ونسوانلرينه نكاح صحيح اولماز
وقتاده رضى الله عنه دن نقل اولنور كه بوطائفه ملائكه يه وشمسه دخى عبادت ايدرلر ونماز وسجده
ايدرلر كونده بش كره ودير لركه بوطائفه كندواعتقادلرى باطله لرنده ديرلر كه حق سبحانه وتعالى
غ
خالق عالمدر اما امر ايلمشدر قوللرينه كه نورانياته تعظيم ايليه لر يعنى ملائكه وكواكبه عبادت
ايده لر ونماز ودعا ايچون كواكبى قبله ايدينه لر وبر سوزلريده ملائكه وافلاك وكواكبك خالقى
حق سبحانه وتعالى در جل شانه ولكن كواكبى مدبر امور سفلى ايلمشدر واحوال اهل عالمى خير
وشردن وصحت ومرضدن تمام آنلره متعلق طوتمشدر پس واجب اولدى بنى آدم اوزرينه كه
عالم سفلى نك مدبر ومربيلرى اولدقلرى جهتيله تعظيم ايده لر بوقوى كلدى اينن طائفه سنه دخى
منسوبدر حضرت ابراهيم على نبينا وعليه الصلوة والسلام بوقولى اوزرلرينه رد وابطال ايلدى

امام راغب اصفهانی کتاب کنوز الودیعه من رموز الذریعه ده یازارکه فارسیان قابل یزدان
واهرمندرلر و متابع ملت حنفی اولدقلری اعتقادلرنده اولمامق کرکدر یعنی خلیل الله
صلوات الله وسلامه علی نبینا وعلیه ملتی اوزرینه مستلزم وصول ذات وصفات اولمش اوله لر اویله
دکلاردر اکر دیرلرایسه که طائفهٔ فارسی اعتصام عروهٔ وثقای ملت حنفی اوله لر حضرت ابراهیم
علی نبینا وعلیه السلامک بدء ظهورندن ومباشرت دعوتندن تا کشورایرانده شیوع بدعت
زردشت زمانه کلنجه دولت کشتاسب بن لهراسب زماننه واول زمانک خلقی پرستش یزدان
واهرمن ایدرلرایدی بو تفصیل اقوالدن مستفاد اولنان بودرکه نعوشاک طائفهٔ صابئین اولوب
آتش پرست ومغ طائفه سی اولمیه والعلم عند الله ❊ نلشک ❊ فتح لام وسکون شین معجمه
ایله بمعنی قرض دار نلشک دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری والمؤید اما فرهنگ زفانکویاده
سین مهمله ایله در و نیشلک دخی بو معنایه در ❊ نلاغ ❊ سکون لام ایله ایکی معنایه در اول سنبل
ثانی فهم وادراک معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده طاغ اروکی در بغایت اکشی
اولور قلع صفرایه عظیم دخلی واردر ابو المؤید بیت صفرای مراسود نداردنلاکا * دردسر من
بکجا شناسد علکا * تحفة الاحبابده بمعنی آلوی کشته یعنی خشک شده شمس فخری بیت
زانسانکه آلالی د آهدن شاه بسائیل * دهقان بد رباغ مردم ندهد نلاغ * ادات الفضلاده
دانهٔ شنبلیت مذکوردر ❊ نیرک ❊ یای معروف وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول سحر
وافسون ثانی مکر وحیله معناسنه که نیرنک دخی دیرلر ❊ نیزک ❊ یای معروف وفتح زاء معجمه
ایله قصه حربه که الله کتوررلر ❊ نیشلک ❊ سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی
نلشک مرقوم یعنی قرض دار ❊ نیک ❊ سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوب که
مقابلی بد در شیخ سعدی بیت هرکه اونیک میکند یابد * نیک وبد هرچه میکند یابد *
ثانی بمعنی بسیار کتاب سلک السلوکده مسطوردرکه ابراهیم موصلی نک بر غلامی وار ایدی
جلاب کارلقده وقوف تامومعرفت کاملی صاحبی ایدی خواجه سی اکا سقالق ایتمک امر ایتدی
برکون سؤال ایلدی که ای غلام نیچه سن غلام ایتدی نیک و بد خواجه نه سببدن دیدی غلام
بوندن زیاده نه سبب اوله که بر ایشه امر ایتدک که آندن خلاص محال اولدی زیرا بکا که سقالق
بیوردک نه خلق صودن طویر ونه دجله دوکنور فخر کرکانی بیت یکی زن چون بود بادو برادر
چه دیدی درجهان زین نیک بدتر ❊ نیلاک ❊ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله ایکی معنایه در
اول مصغر نیل در ثانی بمعنی نشکنج ❊ نیلوبرک ❊ نیلوفر معناسنه در کذا فی المجمع ❊ نیوک ❊
سکون یای تحتانی وفتح واو ایله کلن که عربیده عروس دیرلر ❊ مع الکاف الفارسی * نیرنک ❊
سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول مکر وحیله معناسنه خسروی
بیت زهی کونه برو جادوان حیلت ساز * بکار بردند انسد حیله ونیرنک * حکیم اسدی بیت
جهانرا چنین دستبازی بسست * زهر رنک ونیرنک سازی بسست * ثانی سحر وافسون معناسنه
شمس فخری بیت تراز کید بدان حفظ حق نکهبانست * ز حرز ورقیه وافسون وحیله ونیرنک
ثالث اصل وهیولا که نقاشلر نقش وتصویردن اول ایتدکلری رسم معناسنه در مؤید الفضلاده
بمعنی طلسم وجادویی مسطوردر ❊ نیمترنک ❊ سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح تاء مثناة

مثناة وراء مهمله ایله ایجه آواز معناسنه بعض فرهنکلرده قلیدن ظاهر اولان آواز معناسنه در
لغ نیمجو سنك ع یعنی نیم جو مقداری و نیم جو وزنی دیمك اولور کذا فی المجمع لغ نیمرنك ع
سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح راء مهمله ایله صحیح رنك اولمیوب نوع ما سرخ ویا خود زرد وکبود
وامثالی رنکلرکه قماش وبز وکاغدده خصوصا هم صفته وهم موصوفه اطلاق اولنور لغ نیملنك
سکون یای تحتانی ومیم ونون وفتح لامله بمعنی قربان یعنی ترکشلك اوق قوییلان طرفی استاد
فرخی بیت بروزکار رزار خصم روز نام ونبنك تو * فلك درکردن آویزد شفا ونیملنك تو * اما شمس
فخری کمان معناسنه دیمش بیت بیك تیر پای فلك شل کند * اکر برکشاید بکین نیملنك *
لغ مع اللام * نثال ع فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی نثار کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نشپیل ع
سکون شین معجمه وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه ایله بمعنی قلاب یعنی آوجی چنکالی عموما
وقلاب ماهی خصوصا یعنی بالق اولته سی حکیم ناصر خسرو بیت کرده زبهر ستم وجور جنك *
چنك چو نشپیل چو شمشیر تاب * عبد الواسع جبلی بیت زتیر ونیزهٔ تو دشمنان هراسانند
چو اهرمن زشهاب وچو ماهی از نشپیل * استاد لطیفی بیت رسید آفت نشپیل او بهر کامی
نهاده کشتهٔ آسیب او بهر مشهد * شمس فخری آغ معناسنه دردیمش بیت شست اکر
بهر صید بکشاید * حوت کردون فتد بران نشپیل لغ نغول ع ضم غین معجمه ایله پوشش
نردبان معناسنه کاهی نردبانی سقف ایدوب اول سقفه نغول دیرلر لغ نکال ع فتح کاف
فارسیله کومرکه انکشت وزغال دخی دیرلر لغ نکل ع کاف فارسیله ساده روی معناسنه در
میر نظمی بیت کرنباشد نیك خصلت نکل خوب * نزد اهل دل نمی ارزد بچوب * وکاف عربیله
طاغ اروکی وبعض فرهنکلرده سیاهدانه که علف دوابدر لغ نهال ع ایکی معنایه در اول اغاج
دالی معناسنه میرزا فصیحی بیت تنها نشینی با غمت سودای بسیار آورد * آخر نهال عشق تو
دیوانکی بار آورد * ثانی نهالی معناسنه که دوشنجك قالیجه وامثالی حکیم فردوسی بیت
تن مرده را خاك باشد نهال * تو از کشتن من بدین سان منال * عربیده غصن دیرلر جمعی اغصان
کلور چغتاییده نال دیرلر لغ نیپال ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله تبت ولایتنده بر موضع
آدیدرکه آنده اعلا مشك حاصل اولور شویله که مشك تبتدن صکره مشك نیپالی مشهوردر
حکیم اسدی بیت بلی بید بر مشك نیپال بود * که هر نافه زو هفت مثقال بود لغ نیطل ع سکون
یای تحتانی وفتح طاء مهمله ایله بمعنی ناطل مرقوم لغ نیل ع سکون یای تحتانیله ایکی
معنایه در اول چویدکه آنکله بز وسائر جامه بویارلر کوك رنك اولور ثانی مصر قربندن جاری
اولان نهر عظیمك آدیدر ایکی معنایه شاعر بیت چو نیل خویش را یابی خریدار * اکر در نیل
باشی یازکن بار * فرهنك میرزاده سپند سوخته که بنا کوش اطفاله سوررلر دفع چشم زخم
ایچون اکا لام دخی دیرلر لغ نیلوپل ونیلوفل ع کلاهما بمعنی نیلوفر لغ نیم بسمل ع تمام
بوغازلنمامش قیون وطاوق وغیرهما مولانا شانی تکلو بیت همچو مرغ نیم بسمل مانده ام
در دام تو * یا بکش یا دانه ده یا از کفت آزاد کن لغ نیمزال ع سکون یای تحتانی ومیم وفتح
زاء معجمه ایله اورته یاشلو عورته دیرلر لغ نیمسال ع سکون یای تحتانی ومیم وفتح سین
مهمله ایله اورته یاشلو ارکك آدمه دیرلر مذکور ایکی لغتك مثالی ابو المعانی * قطعه * شود

درسرای جهان نیك حال * زنش نیمزال وخودش نیمسال * اکرزن بود تازه خویش پیر * شود درمیان جنك هرماه وسال ﴿ مع المیم * نزم ﴾ فتح زاء معجمه ایله امافرهنك جهانکیریده سکون زا ایله مرویدر بخاردرکه ایام شتاده هوا یوزنده ظاهر اولور سببی روی زمینده هوای مماس دخانه مستحیل اولوب اطرافی تیره ایدر اکا تمن وماغ ومیغ دخی دیرلر بعض فرهنکرده زاء فارسیله مرویدر شیخ آزری * مثنوی * نزم بارندکی وابر سیاه * کرزمستان بود ببندد راه * بعض بخاری زچشمه برخیزد * وزهوا نزم وابرانکیزد * نزم تاریك وابرهای سیاه * همه برکار وان بکیرد راه ﴿ نزثم ونزیم ﴾ کلاهما بمعنی نزم مرقوم استاد عنصری بیت زنزثم ومیغ که بد روز روشن ازمه تیره * چنان نمود که تاریست آن مه تابان ﴿ نستم ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی نزثم مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ نشیم ﴾ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی نشیمن حکیم فردوسی بیت چنین کفت سیمرغ با پورسام * که ای دیده رنج نشیم وکنام * وله ایضا بیت بفرمود تا پس بهنکام خواب * برفتند سوی نشیم عقاب * بو بیتدن فهم اولنورکه لانه معناسنه ده اوله ﴿ نفام ﴾ فتح فا ایله توزقوپارمش هوا وتیرکی که توزدن اوله استاد دقیقی بیت بخیزد یکی تند کرد ازمیان * کهروی اندران کرد کرد و نفام * فا یرینه غین معجمه ایله ده مرویدر کذا فی المجمع ﴿ نیام ﴾ فتح یای تحتانیله قین قلیجك وخنجرك وبچاغك اولسون غلاف دخی دیرلر شیخ سعدی کلستانده * نثر * زبان سعدی بکام وذو الفقار علی درنیام * ومولانا هاتفی بیت برآمد برین توسن تیزکام * برآورد رخشنده تیغ از نیام * ودخی صنق صاربچی یعنی قرلمش کوکی باغابجی ﴿ نیرم ﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله نام سامدرکه نریمان ونریم دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت زمن یاد بر سام نیرم درود * خداوند شمشیر وکوپال وخود ﴿ نیم ﴾ سکون یای تحتانیله یارم عربیده نصف معناسنه در شیخ سعدی بیت نیم نانی کر خورد مرد خدا * بذل درویشان کند نیم دکر ﴿ مع النون ﴾ ﴿ نبشتن ﴾ کسر باء موحده وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله یازمق نوشتن دخی دیرلر ابو المعانی بیت نمی یابد تغیر حکم تقدیر * بباید بر سرم هرچه نبشتست * ﴿ نثاریدن ﴾ فتح ثاء مثلثه وکسر راء مهمله ایله صاچو صاچمق معناسنه ﴿ نشاختن ﴾ فتح شین وتاء مثناة وسکون خاء معجمتین ایله اغاج دیکمك ونسنه برکتمك معناسنه حکیم اسدی بیت یکی دهمنی جام زرین بساخت * بدوکونه کون کوهر اندر نشاخت * حکیم قطران ارموی * مسمط * باچنك وبربط ساخته ازدرد وغم پرداخته * اندرمیان بنشاخته یار لطیف وغمکسار * حکیم سوزنی بیت زدوستی بدل ودیده درنشاختمت * بدانکه زین دو پسندیده تر نبود وطن ﴿ نشاستن ﴾ فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله اجلاس واقعاد معناسنه یعنی اوتورتمق که نشاندن دخی دینلور حکیم اسدی بیت سپهبد مرا ورا بکشتی نشاست * بکین جستن دیو خفتان بخواست * شاه ناصر خسرو بیت کر بشایستی که دینی کستریدی هرخسی * کردکار اندرجهان پیغمبری ننشاستی ﴿ نشاندن ﴾ فتح شین معجمه وسکون نونله اغاج وطاش دیکمك نشاختن کبی واوتورتمق ونصب ایلمك نشاستن کبی مولانا هاتفی بیت نم خون نشانید بر دسپاه * چه کردی که پوشید زماهی بماه ﴿ نشان ﴾ درت معنایه کلور اول علامت ثانی

ثانی حصه ونصیب بوایکی معنایه ترتیب اوزره شرف شفروه بیت کردید کسی نشان این خوان یاخوردنشان دوستان کو * ثالث نشاندن لفظندن صیغهٔ امرووصف ترکیبی در و نشانه معناسنه اسم فاعل دخی اولور امابو معنی آخر کلمه ایله ترکیب اولمدقجه مستفاد اولمز مثلا شاعر بیت دوابراهیم آمد بدیرجهان * یکی بت شکست ویکی بت نشان * رابع بمعنی نشانه ابو المعانی بیت سینه راکردم بتیر نیر مژکان نشان * تابیابد راحت وآسایش این جان حزین * چغتای لساننده بیلکو دیرلر میر علیشیر بیت اول دشان کیم تیلباراب ایتکان کونکو لکا اورتادیم * قایسداری پارسا اول آی نینك قوللوغیغه بیلکورر ﴿ نشستن ﴾ فتح شین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله اوتورمق قعود وجلوس معناسنه مصدردر مستقبلنده سین یرینه یای تحتانی ونون کتوروب نشیند دیرلر چغتای لساننده اولتورماق دیرلر سبعهٔ سیاره ده بهرام شاه مانی بی حضور ینه کتوردوکی محلده تجنیس مرکب طریقیله ایدر بیت کوز مادی شه مناسب اول تورماق * یاقینی دا بیوردی اولتورماق * ماضیسنده اولتوردی دیرلر خاقان فرهاد ایله عشرت بنیاد ایتدکلری یرده ایدر بیت شه اولتوردی یانیدا شاهزاده * قیلیب عارضلارین کلرنك باده ﴿ نشکنجیدن ﴾ سکون شین معجمه ونون ویای تحتانی وفتح کاف وکسر جیمله بمعنی نشکنج کردن یعنی چمدیلك کذا فی المجمع ﴿ نشیمن ﴾ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح میمله اوتوراجق یر معناسنه شمس فخری بیت زتاب انتقام سطوت تو * کند یکباره کی ترك نشیمن ﴿ نغوشاکیدن ﴾ ضم غین وفتح شین معجمتین ایله اسلامدن غیریه بردیندن بردینه وبرمذهبدن برمذهبه دونمکه دیرلر کذا فی المجمع ﴿ نکاریدن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله نقش ایتمك معناسنه ﴿ نکارین ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله مجبور ومعشوقه معناسنه میرنظمی بیت نکارین داده خودرا زیب وزینت * که هرکه بیند اوکردد محبت ﴿ نکاسیدن ﴾ کسر سین مهمله ایله بمعنی نکاریدن ﴿ نکاشتن ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نکارلغی معنالرینك مصدریدر ﴿ نکاهبان ﴾ فتح کاف فارسی وباء موحده وسکون ها ایله کوزدیجی معناسنه در میرنظمی بیت کماریدند ازان سوی عدورا * نکاهبانان نکهدارند اورا ﴿ نکاهداشتن ﴾ صقلمق وکوزتمك ومحافظه وبصیرت اوزره اولمق چغتای لساننده ایسراماق دیرلر صقلمق وحفظ وحراست ایلمك معناسنه میرعلیشیر بیت اول آی نینك خرمن حسنین خزاندین ایسراغیل یارب * کل وشمشادین آسیب زماندین ایسراغیل یارب ﴿ نکاه کردن ﴾ نظر کردن معناسنه میرنظمی بیت همیکرد نکاه ازدور رویش * ندارد پای رفتن بسویش ﴿ نکاهیدن ﴾ بمعنی نکاه کردن ﴿ نکران ﴾ فتح کاف فارسی وراء مهمله ایله باقیجی معناسنه اسم فاعلدر ابو المعانی بیت یار رفت ودل من مانده بحسرت نکران * کوییارفته زتن جان وتهی ماند جسد ﴿ نکرستن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راوسکون سین مهملتین ایله باقمق والتفات ایتمك ضیاء الدین فارسی بیت منکر درستان که آخرکار نکرستن کرستن آردبار ﴿ نکریدن ﴾ فتح کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی نکرستن مرقوم ﴿ نکریستن ﴾ زیادهٔ یای تحتانیله بمعنی نکرستن مرقوم ﴿ نکون ﴾ ضم کاف فارسی وواو معروفله ترس ودونمش که عربیده معکوس ومقلوب معناسنه مولانا هاتفی بیت پس از کشتن

وبستن بی قیاس * نکون کشت خوار زمیان راساس ل نکوهیدن ع ضم کاف وواو معروف
ایله سرزنش وملامت ایلمك وبدکویی کردن ابو المؤید بیت در نکوهیدن کسان دارد *
صد زبان وبعیب خویش اخرس ل نکهبان ع نکاهبان مرقومدن مخففدر ل نکهداشتن
نکاهداشتن مرقومدن مخففدر ل نکه کردن ع نکاه کردن مرقومدن مخففدر ل نکهیدن
نکاهیدن مرقومدن مخففدر ل نکین ع کسر کاف فارسیله یوزك قاشی معناسنه شاعر بیت
نقش نکین مهر تو یا سید البشر * برسینهٔ دلم شده کالنقش فی الحجر ل نوشتن ع کسر واو
وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول یاز ویازمق کتابت معناسنه ثانی بمعنی پیچیدن
ونوردیدن دورمك ودوشرمك معناسنه شیخ سعدی بیت وکر خشم کیرد بکردار زشت *
چه باز آمدی ماجرا درنوشت ل نهادن ع قومق وضع وانحطاط معناسنه ل نهان ع کزلو
خفی معناسنه خواجه حافظ * مصرع * نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها ل نهاندان
کیلار ومخزن واثواب حفظ اولنان مکان معناسنه در ل نهستن ونهستین ع کلاهما بکسر الهاء
وسکون السین المهمله بمعنی نهادن میرنظمی بیت شنید آن سخن جست از جای جست *
نهست یك بیك پیش او هرچه هست ل نیازیان ع فتح یای تحتانی اول وثانی وکسر زاء معجمه
ایله بمعنی حاجتمندان حکیم انوری بیت ای چشم نیازیان زجود تو * چون چشم مخالفان بخوش
خوابی ل نیازیدن ع فتح یای تحتانیء اول وکسر زاء معجمه ایله حاجت دیلمك معناسنه در
ل نیاکان ع جمع نیادرکه اجداد معناسنه میرنظمی بیت همه شاه بوده نیاکان شاه * چو
خورشید روشن زماهی بماه ل نیسان ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول لفظ مرکب اولور نی ایله ساندن بوحالتده ینه ایکی معنایه کلور بری آنجلاین دکلدر
معناسنه وبری دروغ معناسنه ثانی لفظ مفرد اولور اورته بهار آیی نك آدیدرکه نیر اعظمك
برج ثورده ایام مکثی دربو معناده لفظ یونانی در فرهنك وفایی ده سال فارسینك یدنجی آیی در
وفرهنك میرزا ابراهیمده آفتابك برج حملده مدت مکثی در دیمش اما بوغلطدر زیرا ماه نیسانده
آفتاب برج حملده آنجق اون کون طوررو ثوره تحویل ایدر اکثر ایام ماه ثورده اولور بو تقدیرجه
اعتبار زیاده یه اولور کتاب السامی فی الاسامی ده بهار آیلرینك ایکنجی آیی در دیمش واصح دخی
بودر از کلشن راز بیت شنیدستم که اندر ماه نیسان * صدف بالا رود از بحر عمان * بو آیده
یغان یاغمورا یجون فی البر بر وفی البحر در دیمشلر ل نیشان ع یای مجهول وفتح شین معجمه ایله
بمعنی نشان مولانا مطهر در صفت اسب بیت بیناست آنچنانکه ببیند بروی سنك * نیشان
پای موربشبهای تار اسب ل نیکین ع سکون یائین تحتانیین وکسر کاف فارسیله بمعنی نیکی
یعنی ایولکه منسوب دیمکدرکه نیك ایودر کافدن صکره یای نسبتدر ونون تأکید ایچوندر
ل نیلگون ع سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول کوك رنکلو اولان
نسنه ثانی یغمورلو بولت اکثر آسمانه صفت استعمال اولنور ابو المعانی بیت کشته زر میخ
اختران در آسمان نیلکون * پردهٔ زرتار وشبکون را بدر آویختست ل نیمتن ع سکون یای
تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة ایله یارم آدم معناسنه برنوع مخلوقدر بچهره دخی دیرلر نصف
انسان هیأتنده بحر محیط جزیره لرینك برنده اولور یارم یوزلو بر کوزی وبر قولاغی وبر الی وبر ایاغی

ایاغی واردر ارککی نصف یمین ودیشیسی نصف یسار در ایکیسی بر یره کلوب طور مجه کویا بر آدم اولور و آیریلوب کتدکلرنده برایاقله یورر لرواسته کاری یرلره کیدرلر بو حالتله بغایت یوکرك وقتال وخونریز دیرلر ع نیمجوان ع هنوز تمام کامل یکیت اولمامش آدم وآنده دخی استعمال اولنور که هنوز بنلمامش دیمك اولور ع نیوشیدن ع ضم یای تحتانی اولی وواو مجهول وکسر شین معجمه وسکون یای ثانیه ایله دیکلمك واشتمك معناسنه ابن یمین بیت سخن ابن یمین کوش توکر بنیوشد * شود آکنده صدف وار بدر منظوم * ودخی قتی آغلمق معناسنه مرویدر ع نیوندیدن ضم یای تحتانی اول وسکون نون ویای ثانی وکسر دال مهمله اولی ایله حمله ایلمك وبها درلق کوسترمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الواو * نشیو ع کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله بمعنی نشیب یعنی انیش با ایله واو میانه‌سنده تبادل وتواخی اولدوغی جهتیله در ع نکو ع ضم کاف ایله ایو دیمکدر وخوب معناسنه‌ده کلور شمس فخری بیت تسبت توابکوستش وبخششش باردشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * شیخ سعدی بیت هرکه شاه آن کند که اوکوید * حیف باشد که جز نکو کوید ع نهیو ع کسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی نهیب یعنی قورقو بودخی نشیو کبی در بایرینه واو واقع اولمشدر ع نیرو ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله قوت معناسنه در شمس فخری بیت ابواسحق ای کرده مسخر * ممالك را بعدل وداد ونیرو * شیخ سعدی بیت بکفتا فرا ترمجالم نماند * بماندم که نیروی بالم نماند * ودخی زور معناسنه شیخ سعدی بیت درختی که اکنون کرفتست پای * به نیروی شخصی برآید زجای ع نیسو ع یای معروف وضم سین مهمله ایله بمعنی نیشتر دواب ونیش زنبور وامثالی شمس فخری بیت شرور فتنه از اطراف ملکت * زند پیوسته همچون حرز نیسو ع نیشو ع یای معروف وضم شین معجمه ایله بر نوع ارکدر آلوی طبری ونیشه دخی دیرلر کذا فی المجمع ع نیکرو ع سکون یای تحتانی وکاف وفتح راء مهمله واخفاء واو ایله بوزن پیشرو غایت اشکون وایو یوریشلو آته دیرلر میر نظمی بیت میشود با مرد مانرا پیشرو * هرکه زیرش بوده باشد نیکرو ع نیکو ع سکون یای تحتانی وضم کاف ایله کوکچك مقابلی بدر واصلی نیك ایدی آخرنده‌کی واو هندو واوی کبی در نسبت لازمیه در که خلقی اوله کسبی اولمیه معنای نفسنه دلالت ایتمك ایچون در که اصللری نیکوی وهندوی ایدی بر کلمه یه اضافت قصد اولنسه یاخود بر حرف شین کبی وتا کبی یایی اظهار ایدرلر مثلا روی نیکویش وخال هندویش وروی نیکویت وخال هندویت کبی ع نیمو ع یای معروف وضم میمله خرزه در که شکم حیواناتده حاصل اولور ع نیو ع یای معروف وواو موقوف ایله بهادر ودلاور معناسنه شمس فخری بیت کریم وکامل وصافی ضمیرست شجاع وصفدر وکین توز ونیوست * شاهدی تحفه سنده * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * دیمشدر دلیر معناسنه‌ده اولور ع مع الهاء * نزه ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی نزند مرقوم یعنی پژمرده وعاجز ع نسپه ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسیه‌له بنالر اصطلاحنده دیوار بناسنده قور تعبیر ایتدکاری که بر صره طاشدن ویاخود کرپچدن عبارتدر لاد ووای وچینه دخی دیرلر مثلا این دیوار چند نسپه است دیرلر یعنی چند چینه است دیمك اولور ع نشاسته معروف نسنه در بغدای اصلدوب ازوب وسوزوب کپکن آیردقدن صکره قوریدرلر بعده آنکله

حلوا ایدرلر و بو فقه خمیرایدرلر عربیده نشاء ولباب الشیر ولباب الفوم دخی دیرلر لغ نشانه ﭺ
فتح شین معجمه و نونله ایکی معنایه در اول نشان ثانی آماج تیر معناسنه ابو المعانی بیت سینه را
کردم نشانه تیر دلدوزمژه * مرحبا جانرا ازو آرام و آسایش رسید لغ نشکرده ﭺ سکون
شین معجمه و راء مهمله و کسر کافله مجلد و سراج و پابوجی سختیان تراش ایتدکاری شفره یه دیرلر
کسکین دمورکه عربیده ازمیل دیرلر ابوشکور بیت بنشکرده برندوی اکاو * تفوبر جبین
ناشکیبا تفو لغ نشستنگاه ﭺ فتح شین معجمه و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول اوتوراجق یر ثانی اوتراق یری مقعد معناسنه و ترکیبندن دخی فهم اولنور لغ نشواره
ونشوره ﭺ کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الواو والراء المهمله کونلك معناسنه لغ نشوه ﭺ
سکون شین معجمه و فتح واو ایله سرور دل و کیفیت معناسنه طالب آملی بیت طالب نصیب ما
مازمی لاله رنك نیست * مارا برات نشوهٔ افیون نوشته اند لغ نشیره ﭺ کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی و فتح راء مهمله ایله نشورهٔ مرقوم معناسنه لغ نشیمه ﭺ کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانی و فتح میم ایله خام دری معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ادات الفضلاده
فتح نونله مرویدر میر نظمی بیت غلیظ و سخت جلدش چون نشیمه * شده هر دست و پامانند
هیمه لغ نفخه ﭺ سکون فا و فتح خاء معجمه ایله کانجك دیدکاری جانوردر لغ نگاه ﭺ فتح کاف
فارسی ایله نظر یعنی باقمق و کورمك و کوزتمك و بلمك معناسنه در لغ نگرده ﭺ فتح کاف و دال
مهمله و سکون زاء فارسیله کوزه و مشربه معناسنه در بعض نسخه ده کاف عربیله در مؤید
الفضلاده زاء معجمه ایله مرویدر لغ نگنده ﭺ فتح کاف فارسی و سکون نونله ترکیده دخی نگنده
دیدکاری جامه نکشی در فارسیده آجیده و سوزنی دخی دیرلر ثانی دفینه معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ نکوهیده ﭺ ضم کاف و واو معروف ایله بدکفتن یعنی یرامزسویلمك
معناسنه شیخ سعدی بیت بزرکی هنرمند آفاق بود * غلامش نکوهیده اخلاق بود لغ نگه ﭺ
نگاه لفظندن مخففدر لغ نهاله ﭺ ایکی معنایه در اول صیاد کومه سی شمس فخری بیت
غزال آسمان آید بدامش * اکر تیروش باشد بر نهاله * استاد فرخی بیت از پی خدمت
دارند چو تو تا تو ملك صید کنی * بنهاله که تو نخجیر پلنك * شهرهٔ آفاق کفته بیت تادلم افکنده
زعشق بناله * عشق تو بر جان من نهاد نهاله * ثانی نهال مرقومك معنای اولیله مترادفدر
حضرت مولانا قدس سره بیت بر نوشته هیچ ننویسد کسی * یا نهاله کارد اندر مغرسی *
لغ نهالگاه ﭺ شکارگاه معناسنه استاد فرخی بیت از که زی در نهالگاه تو آیند * روز شکار
تو صد هزار شکاری لغ نهانچه ﭺ مصغر نهاندر لغ نهانخانه ﭺ کزلو او وجای خلوت و مخفی
خانه لغ نهندره ﭺ فتح ها و دال و راء مهملتین و سکون نونله نهاندره معناسنه لغ نه ﭺ اظهار ها ایله
ایکی معنایه در اول شهر معناسنه در که نشابور لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی نه شابور اولدوغی
ونهاوندك اصلی نه آوند ایدی که آوند مکان معناسنه در ثانی نهادن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور خواجه حافظ بیت ساغری بر کفم نه تاز سر * بر کشم این دلق
ازرق فام را لغ نیازیده ﭺ فتح یای تحتانی اول و سکون ثانی و کسر زاء معجمه ایله بمعنی نیفکنده
و آهنك نکرده و قصد نکرده و ترسنمیه ال اوزاتمدی دیمکدر سراج قمری بیت قدح ز اشتیاق

کر

زاشتیاق تو بگریست خون * کروشد سوی او نیاز بلاخون ﴿ نیره ﴾ یای معروف وفتح
راء مهمله ایله یایق که آنکله یاغ چیقارورلر ﴿ نیزه ﴾ یای معروف وفتح زاء معجمه ایله سوکه
عربیده رمح دیرلر ﴿ نیژه ﴾ یای معروف وفتح زاء فارسیله ﴿ نیسته ﴾ سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناه ایله فرهنگ وفایده بمعنی نیست استاد کسایی بیت آس شدم زیر آسیای
زمانه * نیسته گشتم زبس جفای زمانه ﴿ نیفه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فا ایله اوج معنایه در
اول بند ازاریعنی ازارباغی امیرخسرو بیت مردم ازشهوت آماده زده * زان کره نیفه نو
و ماده زده * مشهوراولان ایچ طونك اوچقوراویدر شاعر بیت شلوار توکه گنج روانست
ای غلام * ازپاچه تا بنیفه بود پرزسیم خام * ثانی بوغچه معناسنه شیخ نظامی بیت بسی نافه
مهرنا کرده باز * زنیفه بسی جامهٔ دلنواز * ثالث بعض نسخه ده بمعنی پوستین شرف شفروه
بیت شیرگر با لش عدل تودباغت یابد * کردنش نرم ترازنیفهٔ روباه بود * مولانا امیدی
بیت بنهی همچو ناقه نیفه زدوش * وزقبا همچو گل برون آیی * شیخ نظامی بیت وشق
نیفه های شبستان فروز * چو خال شب افتاده برروی روز * شرفنامه ده بوغچه معناسنه در
﴿ نیکخواه ﴾ سکون یای تحتانی وکاف وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایو استیجی مراد
دوست واو صانجی دیمکدر ﴿ نیله ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله رنك کبود معناسنه شاه
ناصرخسرو بیت کسی کاندرخلافت جامه پوشد دروهیله * زبهر سوك اومادربپوشد جامه
نیله ﴿ نیم پارچه ﴾ فتح با وجیم فارسیین وسکون راء مهمله ایله برعلتدرکه نصف وجود انسان
حرکتدن عاطل وباطل اولور اطبا فالج دیرلر ﴿ نیمتنه ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء
مثناه ونونله برنوع قصه ثوابدرا کثرکورك قیلرلر شاعر بیت زیبد براو نیمتنهٔ اطلس ودیبا
نازك بدن وسروقد و جامهٔ زیبا ﴿ نیم ته ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح تاء مثناة واظهار
ها ایله یارم اکمك نیم نان معناسنه ودخی نصفدن بولمك مولاناهاتفی بیت یکی نیم ته کرده
قصاب وار * بسی قوج جنگی دران کارزار ﴿ نیم چهره ﴾ برنوع مخلوقدر یارم چهره ویارم بدن
اولورلر نیمتن دخی دیرلر حکیم اسدی * مثنوی ﴾ به پیکارشان هرکس آهنك کرد *
گزان نیم چهره برآرند کرد * سواری برون شد شتابان چونیر * کزیشان یکی راکند
دستگیر * گریزان بیك پای زانسان شتافت * که اسب دوان کردش اندرنیافت ﴿ نیمچه ﴾
سکون یای تحتانی ومیم وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اول کوتاه قد شمشیره که ترکیده
وارسق دیرلر مجیرالدین بیلقانی بیت چودید سبزه که گل پای دررکاب آورد * کشید نیمچه
یعنی که خسرواست سوار * ثانی جامهٔ کوته دامن وکوتاه آستین ثالث کوتاه قد تفنك
معناسنه در ﴿ نیم خابه ﴾ سکون یای تحتانی ومیم وفتح خاء معجمه وباء موحده ایله بمعنی گنبد
کذا فی فرهنگ زفان گویا بومعنایه حکیم خاقانی بیت چون عظمت نظرنهد منظر نیم خابه را *
خانهٔ مورچه شود نه فلك ازمحقری ﴿ نیم سوخته ﴾ نیم سوخت مرقوم معناسنه در
﴿ نیمکاسه ﴾ شربت کاسه سی که یکمردی دخی دیرلر ﴿ نیمه ﴾ مطلق یارمدر نه نك
اولورسه مؤید الفضلاده برقع معناسنه مرویدر چغتای لسانندهٔ ایکی معنایه در بری پاره
معناسنه در میرعلشیر بیت دیسانك آنکا بولای میدین اوزنکی هیچ بیلماس قیل * که غفلتدور

قناطور يدا او زنى بير نمه يمالك * ثانى نسنه معناسنه ديمك اولور از ديوان لطفى بيت
حقدين اى كونكل اوزكا نيما قيلما تمنا * سين خسته غه اول بيرده كه تيمار تا پيلسا ف نيوشه ع
ضم ياى تحتانى و واو معروف وفتح شين معجمه ايله قولق طوتوب ديكلمك استاد رودكى بيت
همه نيوشهٔ خواجه بنيكوىى وبه صلاحت * همه نيوشهٔ نادان بجنك وفتنه وغوغاست * ودخى
آواز ايله آغلمغه ديرلر شاكر بخارى بيت چو كوشيدم كه حال خود بكويم * زبانم بر نكردد از نيوشه
مجمع الفرسده نرم وحزين آغلمق كه كلودن ظاهر اولور ديوب بو بيته تمسك اولمش فضل طاهر
بيت اشك باريد وبس نيوشه كرفت * باز نفزود كريه هاى دراز ف نيوشيده ع ضم ياى
تحتانىٔ اول وكسر شين معجمه وسكون ياى ثانيله يعنى شنيده وكوش كرفته سراج قمرى بيت
زدل ناى را هست صوت حزين * كه آوازاونا نيوشيده شد ف نيوه ع سكون ياى تحتانى وفتح
واو ايله ناله وافغان معناسنه استاد رودكى بيت كوش تو سال وماه بر دو سرود * نشنوى نيوهٔ
خروشان را ف مع الياء التحتانى * نشستنى ع اوز رينه اوتوراجق نسنه هر نه اولورسه
ف نكينساى ع كسر كاف فارسى وسكون ياى تحتانى و نون وفتح سين مهمله ايله مهركن
يعنى مهر قازيجى ديمكدر ف نهادكى ع ذاتنده اولان خلقت وطبيعت معناسنه ف نهانى ع
كزلو نسنه وكزلو ايش ايتمك نوعى خموشانى بيت نهانى جرعه نوش جام غيبى * نمك
پروردهٔ الهام غيبى ف نى ع ياى مجهول ايله حرف نفى در دكل معناسنه حكيم انورى بيت
چنان كامل كه نى كرمست ونى سرد * چنان عادل كه نى خشكست ونى تر * عربيده ليس ايله
تعبير اولنور چغتاى لسانند ه ايماس ديرلر كسر الف وسكون ياى تحتانيله غزللرده رديف واقع
اولور جمله دن بريننك مطلعى بودر مير عليشير بيت زولفى دور كونكلومده اهر دم آه قيلماق سود
ايماس * كيم هواغه مشك وعنبر كردى بوترار دود ايماس * نفس متكلمده ايمان ديو تعبير
ايدرلر دكلم ديمك اولور وله ايضا بيت سور اركيم عاشقيم سين مومقر بولسام هلاك ايلار *
ايرور بو طرفه كيم يالغان دى المان كيم ايمان عاشق ف نيكى ع سكون ياى تحتانى وكسر كاف
فارسيله ايولك معناسنه درنيك ايودر آخرنده كى يا حرفى مد لولنك وصف زايدى افاده ايدر
شمس فخرى بيت زيب نيكوىى وزيبايى شد * نيكى نيكست دكرها هيچست ف نينوى ع
ياى مجهول وسكون نون وكسر واو ايله ايكى معنايه در اول فرس قديمده شهر موصله ديرلر ثانى
مسكه معناسنه كه تره ياغنه ديرلر ف باب النون المضمومة مع الالف * نوشكيا ع سكون
شين معجمه وكسر كاف فارسى وفتح ياى تحتانيله مخلصه ديدكلرى تخم دانه لريدر تركيده نوروز
اوتى ديرلر شيخ نظامى بيت نوشكيا بخت درو در نشست * رهكذر زهر بند بيربست *
اختيارات بديعيده مسطور در كه پازهر حاصل ايدن حيوان مخلصه پپراغندن غيرى اوت
يمكله حرارتى درونندن غليان ايدوب بخارى كوزلرندن چيقوب بيكا رنده منعقد اولور خرما
چكردكى مقدارى اولور مقبولى بودر ف نوش لبينا ع سكون شين معجمه وكسر لام وباء فارسى
وفتح نونله موسيقى ده برنوا آديدر منوچهرى بيت قمريان راه كل ونوش لبينا دانند * صلصلان
ياغ سياوشان باسرو بستان ف نوشا ع واو معروف وفتح شين معجمه ايله اسم فاعلدر ايچجى
معناسنه نوشنده كبى ف مع الياء الموحده * نخود آب ع نخود ايله بشمش صو ديمكدر غايت

غايت نافعدر هم غدا وهم دوادر طريق طبخى بويله در كه ارككك قيون اتنى ينه اول وزنده نخود ايله
چولمكه قويوب اوزرينه طولو صو ايدوب كفايت مقدارى طوز ويرمقدار دارچينى دخى قويوب
اول قدر قينادرلر تا كه نخود مضمحل واتمهرّا اولنجه بعده ايندروب وصقوب و بزدن
سوزوب استعمال ايدرلر بدنه بغايت قوت وجماعه تقويت ويرر منقولدركه معلم اول حكيم
ارسطاليس بوندن غيرى طعام يمزايمش واصلا مريض وخسته اولمدى ديرلر ﮒ مع التاء المثناة
ﮒ نبشت ع كسر باء موحده وسكون شين معجمه ايله نبشتن لفظندن فعل ماضيدر واسم
مصدر دخى اولور يازدى ويازمق معناسنه ﮒ نخست ع ضم خاء معجمه وسكون سين مهمله
ايله اول هر شى عربيده مقدم وابتدا معناسنه شاعر بيت اى ازدل هر شكسته آكاه درست
وى مملكت ترانه آخرنه نخست ﮒ نكهت ع سكون كاف وفتح ها ايله لغت مشتركه در قوقو
معناسنه عموما خواجه حافظ بيت اى صبا نكهتى از كوى فلانى بمن آر * زارو بيمار غم راحت
جانى بمن آر ﮒ نواخت ع سكون خاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول موسيقيدن آوازه
ايدوب چاشنى ولدت كوسترمك معناسنه خواجه سلمان بيت مطرب بزم عاشقان دوش
نواخت مطلعى * دار نظام نظم اين كوهر درّى درى * ثانى نواختن لفظندن فعل ماضيدر
اوخشادى ديمك اولور مولانا هاتفى بيت شه ومرحمت كيش بنواختش * بشيرين زبانى
سرافراختش ﮒ نوشت ع كسر واو وسكون شين معجمه ايله نبشت مرقوم كبى ايكى معنايه
كلور اول نوشتن لفظنك ماضيسيدر واسم مصدر دخى اولور مولانا عرفى * مصرع *
سرنوشتت با بهشت جاودان يا آتشست * ثانى واو مجهول ايله نوش معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بيت كاهى امير صومعه كاهى اسير بتكده * كه رند دردى نوشتم كه شيخ وكه صوفى فهم
ﮒ نهفت ع ضم ها وسكون فا ايله ايكى معنايه در اول موسيقى ده بر مقام آديدر ثانى نهفتن
لفظندن صيغهٔ ماضيدر اخفا ايلدى يعنى كزلدى ديمك اولور ميرنظمى درصفت شام بيت
نهفتست زر لكن كنجور كردون * ازان روى فلك كشتست كلكون ﮒ مع الجيم * نغروج ع
سكون غين معجمه وضم راء مهمله ايله اوقلاغى كه آنكله يوفقه خميرآچارلر عربيده مدملك ديرلر
وهندى لسانند پيلن دينلور ﮒ نموزج ع ضم ميم وفتح زاء معجمه ايله كرسى ديمكدر نموزش
دخى دينلور ﮒ نوج ع واو مجهول ايله چام اغاجى كه كاج ونوز ونوژن دخى ديرلر مجد همكر بيت
زيب زمانه باد زتاج وسرير تو * تا هست زيب بستان از سرو وبيد ونوج ﮒ مع الخاء المعجمه * نخ
برآدم آردنجه قدم بقدم كتمكه ديرلر خواجه عين القضاة همدانى * رباعى * چون ذرّه
بخورشيد بنور رخ تو * روزان وشبان هميدوم بر نخ تو * كر دور شوم من از رخ فرّخ تو * آواز
دهى عدم دهد پاسخ تو ﮒ نوخ ع واو معروف ايله ناله وزارى معناسنه كه مصدرى نوخيدن
كلور ابو المعانى بيت هر شب كنندم باغم تو كريه ونوخ * بكر وزنپرسيد ز حال دل زار ﮒ مع الدال
المهمله * نبيد ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتانيه ايله يعنى خبر خوش كه نويد دخى ديرلر
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ نخود ع ضم خاء معجمه ايله معروف حبوباتندر ﮒ نميد ع
كسر ميم وسكون ياى تحتانيه يعنى نوميد مأيوس ومحروم معناسنه حكيم سنايى * مثنوى *
اى جوانمرد نكتهٔ بشنو * از عطاى خدا نميد مشو * مهرش ادريس را بداده نويد * لطفش

ابلیس رانکرده نمید * حکیم ناصر خسرو بیت روی امیدت بزیر کرونمید ست * کرت کمانست کاین سرای قرارست ﴿ نوش باد ﴾ موسیقیده نوای چکاوکدن منشعب بر پرده آدیدر ﴿ نوکند ﴾ واو مجهول و فتح کاف فارسی وسکون نونله بمعنی نورسته و نوخاسته استاد فرخی بیت آن رخ چون کل نوکنده ببالای چو سرو * خواجه دیداست همانا که رهش بر دراوست * حکیم سوزنی بیت همه بایکدکر همی بازند * بازی کودکان نوکنده ﴿ نوید ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی خوشی حکیم اسدی بیت بدو باشد ایرانیانرا امید * ازو پهلوان باخرام و نوید * ثانی بمعنی خبر خوش استاد رودکی * رباعی * در موسم نوروز زبان شد همه بید * وز آمدنت بکلستان داد نوید * کشتند درختان زشکوفه همه چشم * واندر ره انتظار کردند سفید * امیر معزی بیت ز وضعیفانرا امید وز و فقیرانرا نوید * ز و اسیرانرا عطا وز و یتیمانرا منال ﴿ نهصد ﴾ سکون ها و فتح صاد مهمله ایله اعداده طقوز یوز در عربیده تسعمایه دیرلر ﴿ مع الراء المهمله * نخزار ﴾ سکون خا و فتح زاء معجمتین ایله قیون سوریسی او کنجه کیدن کچی که ارکچ معناسنه در و نخراس دخی دیرلر ابو الفرج رونی بیت شیر سهم تو بر فکنده بکره * کرک قصاب را بنخزاری * ابو شکور بیت راعی عدل ملک پروراو * کرک را داده منصب نخزار * کذا فی فرهنک وفایی ﴿ نشخار ﴾ سکون شین و فتح خاء معجمتین ایله اشتر وکاو وکوسفند علفی حوصله دن چیقاروب تکرار چینمکه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نشخار غمت کنم چون اشتر * چون اشترمست کف بر آرم * امیر خسرو بیت زنخ مزن بجفا لب بذکر حق جنبان * بصدق دل نه بد انسان که بز بنشخارست * ﴿ نشخوار ﴾ سکون شین و فتح خاء معجمتین و واو معدوله ایله ایکی معنایه در اول نشخار مرقوم معناسنه که نشخور و نشوار دخی دیرلر حکیم اسدی بیت چنان دان که بخت بدت خوار کرد * جهان خوردت و بازنشخوار کرد * ثانی بقیهٔ کاه و علف معناسنه ﴿ نشخور ﴾ سکون شین و فتح خاء معجمتین و واو معدوله ایله بمعنی نشخوار مرقوم کمال اسمعیل بیت دو سال شد که زهر مان همیزند نشخور * زنعمتی که ازین پیش درجهان خوردست * وضم خا وسکون واو ایله ده جایزدر استاد لطیفی بیت من از طعنه حاشا که اندک خورم * وکر چند خاید چون نشخورم ﴿ نشوار ﴾ سکون شین معجمه و فتح واو ایله نشخوار مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ نمودار ﴾ ایکی معنایه در اول بمعنی دلیل ثانی بمعنی مانند و بعض فرهنکرده اورنک معناسنه در لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر نمود ایله آردن که آوردن لفظندن اسم فاعلدر میر نظمی بیت که ناز و عشوه از حسنش نمودار * نکشته چون فلک هرکز وفاکار ﴿ نوار ﴾ ایکی معنایه در اول اورغان ثانی چادر قولانی شمس فخری بیت بود زبد و ازل خیمهٔ بقای ترا * ابد طناب و ازل میخ و از دوام نوار * ﴿ نور ﴾ معروف عربیله مشترک استعمال اولنور ﴿ نوشادر ﴾ فتح شین معجمه و کسر دال مهمله ایله بر معدنی دارودر سمرقند ناحیه سنده بر طاغ واردر آنده بر مغاره دن چیقار و منجمد اولور بو قسم عملی اولانندن اعلادر و بر قسمی دخی کرمیدا و جاغندن و حمام کلخننن حاصل اولور سیف اسفرنکی بیت کر سرمه کشد روزی در دیده حسود او * هر ذرهٔ او

اوکردد نوشادر پیکانی * فرهنك جهانکیریده فتح نون وسکون واو ایله منقولدر ق نوش آذر ع
سکون شین وفتح ذال معجمتین ایله نام آتشکدهٔ ثانیدر یعنی یدی آتشکدهٔ مغانك ایکنجی سی
آدیدر یالکز نوش دخی دیرلر مختاری بیت کنون ازسردی وتری هوا درجان نوش آذر *
سمندر برخلاف طبع ماهی زاید ازمادر * حکیم فردوسی * مثنوی * از آنجا بنوش آذر اندر
شدند * زروهیربد راهمه سرزدند * بخویشان بنوش آذر آذر بمرد * چنین بد کنش
خوار نتوان شمرد ق نوشخور ع سکون شین وضم خاء معجمتین ایله شهور ملکی نك بشنجی کونی
آدیدر ق نوفر ع نیلوفر لفظندن تصرف اولنمشدر حکیم شیرازی بیت سرد وتر نوفر
بنفشه شهپرم * لیك درشاهسفرم کفتند کرم ق نوکر ع واو مجهول وفتح کاف ایله خدمتکاره
دیرلر خوارزم لسانندهٔ مشورت معناسنه در وبر پادشاه آدیدر کذا فی المؤید ق نوکفار ع واو
مجهول وسکون کاف وفتح فا ایله بمعنی چوق سو یابجی نوکفاره دخی دیرلر میرنظمی بیت مثنو
درمجلس ارباب عرفان * پریشان کوی وهم نوکفار ونادان ق نهبر ع سکون ها وفتح باء موحده
ایله نهبهرهٔ مرقوم معناسنه بلکه آندن اختصار اولنمشدر زیرا بو دخی آنك ایکی معناسیله
مترادفدر ق نهور ع سکون ها وفتح واو ایله اما اصح ضم ها وسکون واو ایله بوزن دهور هم چشم
وهم تکاه معناسنه حکیم سوزنی بیت تو آن سری که شمارند خاکپای ترا * سران محتشمان توتیای
نورنهور * بعض فرهنکلرده نون یرینه باء موحده واقع اولمشدر ق مع الزاء المعجمه * نخز ع
سکون خاء معجمه ایله نخست مرقوم معناسنه در نخزی نخستین دیمك اولور ق نواز ع
نواختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در دلنواز وپرده نوازکبی اما دلنوا زده اسم فاعل
اولمق دخی انسبدر ابو المعانی بیت دلنواز دل عاشق شده نامرد نواز * نشود سلطنت حسن
جهانسوز دراز ق نوز ع واو معروفله ایکی معنایه کلور اول کاج اغاجی زاء فارسیله ده مرویدر
حکیم ازرقی * قطعه * جامهٔ باغ سوخت بی آتش * جامهٔ کرم خواه وآتش سوز * زال
شد باغ تا نه دیراز برف * چون سر زال زر شود سر نوز * ثانی مخفف هنوزدر حکیم سنایی
بیت مطلع برضمایر واسرار * نوز نا کرده بردل تو کذار * حکیم سوزنی بیت کفتم که ایا با تو چون
قد تو راست * از عشق من وناز خوده آکانه نوز * شمس فخری بیت تو باش تا که شود
صبح دولتش روشن * که درجهان ندمیدست صبح جاهش نوز * کمال پاشازاده نوزی آندن
معناسنه دردیو شمس فخری بیتن ایراد ایلمش اما مزبور بیتده بو معنایه دلالت یوقدر ق نوژ ع زاء
فارسیله درخت کاج که نوژان دخی دیرلر امامیٔ هروی * قطعه * نال راد ست اعتدال چو بست
فارغ البال برمیان زنار * لاله وسوسن اندرین سخنند * دل ده وصد زبان چه نوژ وهزار *
منوچهری بیت چو طوطی کشت شاخ بید وشاخ سرو نوژ وکل * نشسته ارغوان سازآن بزیر
سایهٔ طوبی * شمس فخری * قطعه * جمال ملت ودین خسروی که در بخشش * زبار منت
او پشت آسمان چون کوژ * ز آب دولت او سرفراز همچون سرو * بباغ فطرت سرسبز باد همچون
نوژ ق نهاز ع اول یکی یه دیرلر که قیون سوریسی اوکنه دوشوب کیدر نخراز دخی دیرلر ترکیده
ارکج عربیده کراز دیرلر حکیم سنایی بیت راستی کن تا شود جان تو دایم شاد از انك * جفت غم
کرد دشبان چون راه بکذارد نهاز * خسروی بیت من زخدا وند نیند یشم ایچ * علم ترا بیش

ایکیم نهاز * شمس فخری هر متبوع معناسنه در دیوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت بدان
رسید درین ملك عدل وانصافش * که کرك سروریٔ کله میکند چو نهاز * مجمع الفرسده
استعاره طریقیله مطلق پیشروان و پیشوایان وسروران معناسنه در دیمش ادات الفضلاده
کسر نونله بو معنایه وفتحه ایله بمعنی ترس وبیم مرویدر ؎ نهفته نیاز ؏ اول کسه یه دیرلر که
بر کمسنه ده حاجتی اولسه کزلو اعلام ایلیه وحاجت استر یوزندن ایتمیوب روای حاجتی جانب
آخردن ظاهر ایتدرمك وادیسن کوستره ابو المعانی بیت زبیم آن شه عشوه شد مم نهفته نیاز
مباد طبع لطیفش نمیشود مغبر ؎ مع السین المهمله * نخراس ؏ سکون خاء معجمه وفتح راء
مهمله ایله بمعنی نخراز مرقوم استاد فرخی بیت سیه دشمن اوراره‌ٔ دان که دروغ * نه چرا سنك
شبانست ونه ره چون نخراس ؎ نوسپاس ؏ واو مجهول وسکون سین مهمله وفتح باء فارسیله
یعنی ناسپاس عربیده کفران نعمه معناسنه در ؎ نس ؏ ایکی معنایه در اول پیرامن دهان که
یورث و بدفوز دخی دیرلر حکیم سنایی بیت بی نوا ترزا برهای تموز * سرونس ترزبادهای خزان
حکیم سوزنی بیت خرخر بشاهٔ بدلنج نس را * بزبازی کر استاد کردم * شمس فخری بیت
همچون سك قصاب نیاید شکم سیر * درخوان از سر حرص شبع تا نه بدنس * استاد رودکی
در هزل بیت کیر آلوده بیاری ونهی بر کس من * بوسهٔ چند بروبردهی و برنس من * ثانی بمعنی
عقل وهوش حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * یك سیه دیوی وکابوسی زنی * کشت
بوشهزاده نا که رهزنی * آن نود ساله عجوز کنده کس * نه خرد هست آن ملك را ونه نس * وفتح
نون وسین مشدده ایله عربیده ایکی معنایه در اول قوری اولمق ثانی دوه‌سو رملك معناسنه در
؎ نمس ؏ ضم میمله بر جانوردر اسو دخی دیرلر ترکیده کلنجك عربیده ابن عرس دیرلر ؎ نوس ؏
سکون واو ایله الکم صغماقوس وقزح معناسنه خسروانی بیت از باد کشت بینی چون آب
موج موج * در نوس ابر بینی چون باغ رنك رنك ؎ نویس ؏ صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در
چپ نویس وخوش نویس کبی ؎ مع الشین المعجمه * نش ؏ بمعنی مثل ومانند کذا فی
فرهنك جهانکیری وفرهنك میرزاده سایه معناسنه ومؤید الفضلاده کلاه معناسنه در
ادات الفضلاده کذلك ؎ نمانش ؏ فتح میم وکسر نونله بمعنی نمایش اسم مصدردر متعدی
دخی استعمال اولنور ؎ نمایش ؏ کسر یای تحتانیله کوسترش معناسنه اسم مصدردر
میر نظمی بیت که دربر بوده زیب وزر نمایش * که یعنی داده در حسنش فزایش ؎ نموزش ؏
ضم میم وفتح زاء معجمه ایله بمعنی نموزج مرقوم ؎ نوازش ؏ کسر زاء معجمه ایله نوازیدن لفظندن
اسم مصدردر التفات ایتمك واوخشمق ونواختن لفظندن دخی اسم مصدر اولور سازچالمق
معناسنه ؎ نواش ؏ بوستانده حاصل اولان میوه قاون وقاربوز وامثالی کبی ؎ نوش ؏ واو
معروف ایله سکز معنایه کلور اول باده ایچمك معناسنه که عیش نوش دیرلر خواجه حافظ
بیت صبا بتهنیت پیر میفروش آمد * که موسم طرب وناز وعیش ونوش آمد * شمس فخری
بیت رسید اختر سعدت باوج فتح وظفر * ز دست ساقیٔ اقبال وجام عشرت ونوش * ثانی
شهد وشکر واشربهٔ شیرین شمس فخری بیت همیشه تا که فلك نجم سعد دارد ونحس * بدام
لتلمکس نحل نیش دارد ونوش * ثالث تریاك وپادزهر معناسنه شیخ سعدی بیت احتمال نیش

نیش کردن واجبست از بهر نوش * حمل کوه بیستون بر یاد شیرین بار نیست * رابع بمعنی
کوشیدن یعنی اشتمك حضرت مولانا قدس سره بیت ای چشم نمی بینی این لشکر سلطانرا
ای کوش نمی نوشی این نوبت سلطانی * خامس نوشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور باده نوش و پیاله نوش کبی خواجه حافظ بیت کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی *
درکش زبان وراز نکهدار ومی بنوش * وله بیت در عهد پادشاه خطا بخش وجرم پوش *
حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش * سادس اسم مصدر اولور باده ایچمك معناسنه وله
ایضا بیت تا که زساقی شنود بانك نوش * پنبه برون کرد صراحی زکوش * سابع چام اغاجنه
دیرلرکه نوژ دخی دینلور ثامن لطیف وخوش مزه اولان نسنه معناسنه خواجه حافظ بیت
دوای تودوای تست حافظ * لب نوش لب نوشش لب نوش ﯓ نوشانوش ﯕ متصل شراب
ایچمك یعنی کیجه یی کوندزه اولاشدیروب جمعیت ایله ایچمك خواجه حافظ بیت شراب خانکی
ازترس محتسب خوردن * بروی بار بنوشیم وبانك نوشانوش ﯓ نویش ﯕ کسر واو وسکون
یای تحتانیله بمعنی نویس مرقوم ﯓ مع العین المعجمه * نوفاغ ﯕ واو معروف وفتح فایله برشهر
آدیدر کذا فی التحفه ﯓ نوغ ﯕ واو معروفله دشت قبچاق سمتنده برموضع آدیدر کذا فی المؤید
ﯓ مع الفاء * نوف ﯕ واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول صدا معناسنه ع وما شمس فخری
بیت برجاه اوکه باشد درجوابش * زعدلش چون فتاد اندر جهان نوف * وطاغ اراسندن
ظاهر اولان صدا خصوصا استاد عنصری بیت از تك اسب و بانك نعرهٔ مرد * کوه پرنوف
شد وهوا پرکرد * ثانی یغموردن حاصل اولان صدا میر نظمی در صفت سرما بیت زسردی
مثل شاخ دست سواران * شده کرکوش خلق ازنوف باران * ثالث ایچی بوش اولان نسنه دن
کلان صدا معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری تحفة الاحباب صاحبی آوازسك کیجه لرده کوبکاك
اوردیکنه سك نی نوفد دیرلر ﯓ مع الکاف * نسك ﯕ سکون سین مهمله ایله کتاب زندك یکرمی
برنسکندن برنسکنه دیرلرکه زردشت زندی یکرمی برجزو ایدوب وهربر جزؤ ونه نسك تسمیه
ایتمشدر وهرنسکه بر مخصوص آد ویرمشدر شمس فخری * قطعه * ایا شهی که زهمت
کسی نیاردد ژ * زظلم وجور بهیچ آفریده داغ نسك * زعدل تو همه خلق جهان بیاسودند *
چه اهل صحف وزبور وچه اهل زند ونسك * بو بیتلردن فهم اولنورکه سینك حرکتیله ده جائز اوله
عربیده ایکی معنایه در اول عبادت وپرستش حضرت باری تعالی عز اسمه ثانی قربان معناسنه در
وضم نون وسین مهمله ایله ینه عربیده شرایط حج معناسنه در ﯓ نمتك ﯕ سکون میم وضم تاء
مثناة ایله طاغ میوه لرندن برمیوه در سرخ رنك وزرد رنك اولور ترکیده آلج وعربیده زعرور
ومثلث المعجمه دخی دیرلر زیرا چکردکی اوج کوشه لو اولور قریع الدهر * قطعه * جماعتی که
ندانند باز سیم ازسرب * همه دروغ زن وخربطند وخیره سرند * نمتك وبسد نزد یکشان یکی
باشد * ازآنکه هردو بکونه شبیه یکدکرند ﯓ نوبك ﯕ واو مجهول وباء موحده ایله باغك یعنی
اوزم تکاکینك بودانن زیاده چبوقلرینه دیرلر ﯓ نویك ﯕ واو مجهول وفتح یای تحتانیله نوبت
معناسنه ابو المعانی بیت پاسکان درکوی جانان هرشبان * تاسحر که پاسبانم بانویك زاری
کنم ﯓ نهیك ﯕ سکون ها وفتح یای تحتانیله طقوزده برآلنان حاصل عشر ورسوم معناسنه در

لغ مع الكاف الفارسی * نقرهٔ خنك ب قیرآت معناسنه خواجه سلمان بیت نقرهٔ خنك
صبح را تاخت سلطان ختن * ساقیا کلکون کیتی را بمیدان درفکن * خنك اصلنده قیرآتدر
نقره ایله ترکیب اولندقده ترکیبده بیاض قید دیدکلری کبی تعبیردر حکیم فردوسی بیت فرس
خنك برکستوانش سیاه * تبارك ز فولاد سمبر ش کلاه * صکره مطلقا آت معناسنه اولدی
هر نه رنك اولورسه اولسون لغ مع اللام * نغل ب ضم غین معجمه ایله دریك عمیق معناسنه
اکثر صولرده استعمال اولنور و بر سبیل استعاره تأمل وافکار دوروددراز معناسنه ده کاور میر نظمی
بیت که کار جهان بی نغل ناروا ست * که بی فکر و تدبیر کردن خطاست لغ نغول ب ضم غین
معجمه و واو معروف ایله بمعنی ژرف یعنی دریك که عربیده عمیق دیرلر بحر نغول وچاه نغول دینلور
اکثر دریاده وچاهده وچقور یرلرده استعمال اولنور که آنلرك قعری غایت دریك اوله وآنلرده مشابه
اولانلرده دخی استعمال اولنور حضرت مولانا قدس سره بیت خاصه هر شب جمله افکار
وعقول * نیست کردد غرق در بحر نغول * وعمیق دوروددراز معناسنه کلدوکی کبی نغول دخی
دوروددراز معناسنه کاور وله قدس سره بیت مر عمر را آمد از قیصر رسول * در مدینه از بیابان
نغول * کاهی تمام معناسنه ده استعمال اولنور مثلا فلان در فلان هنر نغولست دیرلر مراد اول
هنرك غورونهایتنه یتشمش دیمکدر وله قدس سره بیت مستمك خویش کشتهٔ که ترسلك کهی
جوشکی * نازك وکبرکی که چه در هنرك نغولکی * وفلان نغولی میکند دیرلر یعنی اشلرنده فلان
تعمق کوستردیمکدر ودخی سخن را با تواز نغول میکوید مراد سوزی اکلیوب فهم ایلمك وجهیله
سویلردیمك اولور وله قدس سره بیت از اشارتهات کویم از نغول * لیك میترسم از آزار
رسول لغ نفل ب فتح فایله بیابانده محل شدت شتاده آدم وصغر وقیون شتادن امین اولمق
ایچون آرام ایدجك یر استاد رودکی بیت کوسفندیم وجهان هست بکردار نفل * چونکه
خواب شود سوی نفل باید رفت * بو بیتدن فهم اولنور که اکر یازوا کرقیش مطلق کیجه یاتجق
یر اوله اما نسخهٔ وفائیده بمعنی عمق وغور هر چیز منقولدر وعربیده ضمتین ایله جمع ناقله اولور لغ نوکال
واو معروف وکاف عربیله بمعنی نزدیك یعنی قریب کذا فی فرهنك جهانکیری لغ نول ب واو معروف
ایله ایکی معنایه در اول قوش بورنی منقار مرغ معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
حرص بط آمد که نولش در زمین * در ترود رخشك میجوید دفین * وله قدس سره بیت هر چه
ازعشق قسمت شد ما کول عشق * هر دو عالم دانهٔ در نول عشق * ثانی پیرامن دهن یعنی آغز
چوره سی که فرنج ونس دخی دیرلر شمس فخری بیت آنکه آلودهٔ نوال تو بیست * آز را
دست کام وفکه ونول * مؤید الفضلاده نول نایژهٔ صراحی ومشربه وابریق وامثالهم معناسنه در
لغ مع النون * نخستین ب ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله اول واولکی
دیمکدر شاعر بیت نخستین صبح کاذب فروغست * سپهر و پیش پاداشن دروغست *
لغ نقلدان ب ضم قاف و سکون لام ایله خرده ئبسیلره قونیلان ظرف که نقله مخصوص طبقلر دیمك
اولور میر نظمی در صفت مجلس بیت نقلدان لطیف از سیم واززر * صراحی بوده از مینا وساغر
لغ نمودن ب کوسترمك معناسنه مصدر در مستقبلنده واوی ینه الف ویا کتوروب نماید
ونماینده دیرلر میر نظمی بیت کهی روی جفا که روی احسان * بعاشق را نمودن کار جانان

جانان ﮐ نواختن ﻉ سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اوخشمق یعنی التفات ایلمك
ثانی ساز چالمق ونغمه ایلمك معناسنه مضارع عنده خازایه قلب اولنوب نوازددینلور ﮐ نوازیدن
کسر زاء معجمه ایله نواختن معنالریله مترادفدر ﮐ نوپان ﻉ واو معروف وفتح باء فارسیله سکوت
چبو غندن اورلمش سپد عربیده سله دیدکلریدر فتح سین ولامله کذا فی المجمع فرهنك میرزاده
پایرینه یای تحتانیله مرویدر ﮐ نوخیدن ﻉ واو معروف وکسر خاء معجمه ایله اینکلمك نالیدن
معناسنه ﮐ نوژان ﻉ سکون واو وفتح زاء فارسیله آواز مهیب وترسناك شمس فخری بیت
ز ترس زهره مریخ آب کردد اگر * بر آسمان زند از سهمگین تونوژان * آواز مرقوم صاحبی نك
صفتیده اولور منجیك بیت ما بر قتیم وتونوژان بسر ما گلان * بشبی کفتی توکش سلب
ازانفاسست * نسخهٔ وفائیده رود خانه وتحفة الاحبابده بمعنی فوژان که باب الفاده ذکر اولندی
ﮐ نوژن ﻉ فتح زاء فارسیله درخت کاج شمس طبسی * رباعی * آن بت که زسینه شور
می انگیزد * وزشاخ شکر میوهٔ جان میریزد * نوژن نسبست هردم ازقامت * فریاد زیو
بوستان میخیزد ﮐ نوشتن ﻉ فتح واو وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله ایراق کتمك معناسنه شیخ
نظامی بیت وهم تهی پای بسی ره نوشت * هم زدرش دست تهی بازگشت * حکیم اسدی بیت
دم نای وپیل زمه برگذشت * غو کوس دشت وکه اندر نوشت ﮐ نوشه کردن ﻉ یعنی چاپلوسی
کردن یالتقانمق معناسنه در ﮐ نوشیدن ﻉ ایچمك شراب وصو وشربت وغیرهم کال
خجندی بیت بیاد لعل دلبر خون دل نوش * شراب لعل نوشیدن چه کارست * چغتای
لساننده ایچماك دیرلر ایچکولوك ایچه جك دیمك اولور فرهادنامه ده فرهادك کیسی صنوب
کنده وبر تخته اوزرنده قالدوغی یرده دیر بیت بولوب هوش آنکاز ایل ایچکولوك دیك *
یاتیب بر تخته اوستیدا اولوك دیك ﮐ نوشین ﻉ سکون واو وکسر شین معجمه ایله طتلو ولذیذ
معناسنه شیخ سعدی بیت خواب نوشین بامداد رحیل * باز دارد پیاده را زسبیل * خواجه
سلمان بیت آن خداوندی که چون ازعدل میرانی سخن * درتن نوشین روان نوشین روان
می آورد * کاهی بومعنایه یالکز نوش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کرنبا شد
کندم ومحبوب نوش * چه بردکندم نما وجو فروش ﮐ نوفیدن ﻉ واو معروف وکسر فا ایله
صدا ظاهر اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت زنوفیدن برق واز بانگ تیز * همه بیشه شد
چون خزان برگ ریز * مؤید الفضلاده بمعنی جنبیدن مسطوردر ﮐ نومیدن ﻉ کسر میمله
بمعنی غنودن یعنی اویقولمق ﮐ نون ﻉ ایکی معنایه در اول شمدی معناسنه در که اکنون ن
لفظندن اختصار اولنمشدر مولانا کسائی بیت نون نامزده ای شکفتی کار * راست با مردمان
نکونه شدم * عضایری رازی بیت بعالم اندر نون مالك الملوك توئی * جمالشان همه
ازتست گاه جود وجلال * استاد فرخی بیت مردمانرا راه دشوارست نون * اندران دشت
ازفراوان استخوان * شمس فخری بیت ولی ای پسر کاه آنست نون * که سازی یکی چارهٔ
پرفسون * ثانی بعض فرهنکلرده چاه زنخدان معناسنه در اما بطریق الاستعاره در
وفرهنك میرزاده بمعنی دولت وکرانه مرویدر عربیده بش معنایه کلور اول بالق معناسنه
حضرت یونس علی نبینا وعلیه السلام حضرت قرآن جلیل الشانده ذا النون بیورلدوغی

بومعنادندر ثانی شمشیرك جمله‌ٔ اسماسندندر ثالث برشهر اسمیدر رابع مرکب که مداد دخی دینلور خامس دوات معناسنه در ڤ نویان ونوپین چ کلاهما بواو المعروف اول فتح یای تحتانی ثانی کسرایله پادشاه زاده دیمك اولور وترکان یعنی اوزبك وطاغستانی ملوك وسلاطینلرین بونامله ذکرایدرلرکذا فی المجمع ڤ نویستن چ کسرواو وسکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یازو یازمق معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ نویدن چ واومجهول وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله بمعنی نوحه کردن حضرت مولانا قدس سره بیت کسی که کان عسل شد چراترش باشد * کسی که مرده ندارد بکو چرا نوید ڤ نهفتن ضم ها وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله کزلمك واورتمك معناسنه خواجه سلمان بیت کوریٔ چشم مخالف من حسینی مشربم * راه حق اینست نتوانم نهفتن راه راست ڤ نهنبان چ ضم ها وسکون نون وفتح باء موحده ایله تنور قپاغی معناسنه امیرخسرو بیت لطیف ارشد زسوزی قطرهٔ رایت بزرکل * کنی بازش کثیف ازبهی از طینت نهنبانش ڤ نهنبن چ ضم ها وسکون نون وفتح باء موحده ایله نهنبان مرقوم معناسنه خصوصا شمس فخری بیت جهان کوبی تنور دولت تست * فلك بالای اوکویا نهنبن * غیری نسنه قپاغنه ده دیرلر عموما شاه ناصر خسرو بیت دوستیٔ این جهان نهنبن دلهاست * ازدل خود بفکن این سیاه نهنبن ڤ نهنبیدن چ ضم ها وسکون نون وکسر باء موحده ایله قپاقلمق واورتمك معناسنه حکیم اسدی بیت نهنبید ها برکشید ازمغاك * بکوشاب وایرانیان داد پاك ڤ مع الواو * نو چ بوزن رو وسوجدید معناسنه اکرچه سکون واو وفتح نونله مشهوردر اما ضمله نزاکتدر کمال خجندی بیت عید می آید ومردم همه نومیطلبند * دیده‌ها طاق خم ابروی اومیطلبند ڤ نوشدارو چ سکون واو وشین معجمه ایله ایکی معنایه در اول تریاق وپازهر وامثالی نسنه لره دیرلر وبومشهور ترکیبدر معجونه علم اولمشدر میرخسرو بیت بیا ای نوشدارویٔ دل من * زتوصد تلخیٔ غم حاصل من * حمید قلندر بیت لطافت سخنش طعم نوشدارو بود * برای تربیت روح نوشدارو را * ثانی شرابك جملهٔ اسماسندندر عرفینك بوبیتندن معلوم ومفهوم وغایت واضحدر بیت نوشدارو نشاهٔ علت نهد درجان ما * درخمار معجز افتد عیسی ازدرمان ما ڤ مع الهاء چ ڤ نزهتکاه چ سکون زاء معجمه وتاء مثناة وفتح ها وکاف فارسیله محل سرور وجای فرح معناسنه در ڤ نسخه چ سکون سین مهمله وفتح خاء معجمه ایله یازلمش نسنه واورنك معناسنه میرنظمی بیت نسخهٔ مهر ومحبت رانویس * باادای نکتهٔ خوب ونفیس ڤ نغوله چ ضم غین معجمه وسکون واو وفتح لامله دوکم کره معناسنه مولانا جامی بیت تابسته نغوله سوی ترا * کس ندید آشکاره موی ترا * ودوکلنمش صاچه ده دیرلر خواجوی کرمانی بیت چون مه نامهربان تاب دهد نغوله را * درخم عقربش نکر زهرهٔ شب نقاب را * وزلف جعد معناسنه ده کلور خواجه سلمان بیت اکرکره زشکنج نغوله بکشاید * چوعود وعنبرت ازضمیران فروریزد ڤ نقره چ سکون قاف وفتح راء مهمله ایله کمش ودخی قفاده اولان چقور ورودخی ایاق اوشمق معنالرینه در وسکه لنمش کمش معناسنه ده کلور ڤ نکته چ سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول نقطه معناسنه در ثانی اول نشانه در که برمق اوجیله ویاخود برچوب واغاج

واغاج اوجیله طپراق اوزرنده یری باتمکه دیرلر عربیده وجه ودلیل معناسنه درکه جمعی نکات
کلور بو ایکی معنایه شاعر دیمشدر بیت نکتهٔ پرکار عالم حیدرست * نکتهٔ اظهار آدم
حیدرست * نکتهٔ اول فارسی وثانی عربیدر لغ نکوهنده چ ضم کافله بوزن فروزنده بمعنی
عیب وسرزنش کننده مولانا زبیر بیت کندکم درین رستهٔ زیر پا * نکوهنده لاف فروشنده را
لغ نکوهیده چ یعنی عیب کرده و قابل سرزنش شیخ سعدی بیت بزرك هنرمند آفاق بود *
غلامش نکوهیده اخلاق بود لغ نکوه چ ضم کافله ذم وشتوم معناسنه اسم فعلدر حکیم
انوری بیت ای صمیم دلت بخیل نکوه * وی صریر درت وخیل ستای * وخیل عربیده
صاحب سر ومعتمد معناسنه ودخی امر معناسنه اولور استاد الشعرا کسایی بو معنایه دیمشدر
مصرع * خویشتن را نکوه از همه پیش * مجمع الفرسده فتح نونله مرویدر لغ نمونه چ ضم
میم وفتح نونله چاشنی که برنسنه دن آلنور باقمق ایچون ودخی اورنك معناسنه شمس فخری بیت
ای خسروی که بزمت شد خلد را نمونه * با حسن نور رایت خورشید را نمونه * وفاسد وزشت
وهیچ معنالرینه دخی مرویدر لغ نمویه چ ضم میم وفتح یای تحتانیله بمعنی نمونهٔ مرقوم لغ نواده چ
فتح واو ودال مهمله ایله اوغل اوغلی وقیز اوغلی خانواده بوندندر اولاد وانساب اولان خانیه دیرلر
لغ نواشته چ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کرپیچ که خشت دخی دیرلرکذا فی نسخهٔ میرزا
اما کتاب السامی ده سین مهمله ایله ضبط ونقل اولنمشدر لغ نوبه چ واو مجهول وفتح باء موحده
ایله چام اغاجی قبوغنه بعض نسخه ده اوزدکنه دیرلر مجمع الفرسده اغاجلك تر وتازه اولان
شاخلرینه که عربیده سرع دیرلر ودیار حبشده بر ولایت آدیدر لغ نوره چ واو مجهول وفتح راء
مهمله ایله کرج ایله زرنیخی قارشدیروب وجوددن قیل کیدرمك ایچون سورلر ابو المعانی * قطعه
بکرمابه یکی مه روی دیدم * که جای نازکش را نوره میزد * بدو کفتم که جا نانیست لایق *
که روی مهر با کل تیره کردد لغ نوزده چ فتح واو ودال مهمله وسکون زاء معجمه واظهار هایله
اعداده اون طقوزعدده دیرلر لغ نوزه چ واو معروف وفتح زاء معجمه ایله کریبان جامه یعنی
اثواب که خفتان وزوبون وکوملك وامثالی نك یاقه سنه دیرلر بعض فرهنکده فرزند کرامی
معناسنه در لغ نوسته چ سکون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بوغازدن کلان صدایه دیرلر
لغ نوسه چ واو معروف وفتح سین مهمله ایله نوس موقوم معناسنه یعنی قوس وقزح شمس
فخری * قطعه * بدرکاهی که کیوان باهمه قدر * ندارد بر درش امکان بوسه * کرایا رای آن
باشد که روزی * کند تشبیه درکاهش بنوسه لغ نوشابه چ واو معروف وفتح شین معجمه وباء
موحده ایله ایکی معنایه در اول آب حیات معناسنه شیخ نظامی بیت مبادا ین روح دولت را
نوردی * میفتاد اندرین نوشابه کردی * ثانی ملکهٔ بردع که بر عورت ایدی اسکندر ذو القرنین
ایله عظیم ماجراسی ونیچه دفعه جنك وغوغاسی کچمش ایدی احوالی اسکندر نامه ده
مسطوردر لغ نوش باده چ سکون شین معجمه وفتح باء موحده ایله نوای چکاوك شعبه‌لرندن
بر پرده نك آدیدر لغ نوشنجه چ واو معروف وفتح شین معجمه وجیم وسکون نونله بمعنی کوارکه
عربیده هضم دیرلر استاد منوچهری بیت جوشم قدح بیند نوشنجه * هنکام صبح ساقیان لبجه
لغ نوشه چ واو معروف وفتح شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی خوش وخوشی که

انوشه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نماند برین خاك خونخوار کس * ترا نوشه از راستی باد و بس
ثانی بمعنی غم خوردن وتیمار داشتن حکیم اسدی بیت کرامیش دارید نوشه خورید * چو پرورده شد زوورا پرورید * ثالث مجمع الفرسده بمعنی قوس وقزح خسروانی بیت ازرهٔ اله روی خوبت چو آبست موج موج * وزنوشه پشت ابر چو چرخست رنك رنك ❊ نوشین باده ❊ مصنفات باربد خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی بیت چو نوشین باده را در پرده بستی * خمار بادهٔ نوشین شکستی ❊ نوکفاره ❊ واو مجهول وسکون کاف وفتح فا ایله بکشق آدم یعنی چوق سوزلو وهذیان کفتار ایوشکو بیت کی شاعران بوند منم نوکفارهٔ * تنك پرنیان میکنم از سنك خارهٔ ❊ نونند ❊ واو معروف وفتح نون اول وسکون نون ثانیله تیزفهم ومدرك معناسنه در ❊ نونه ❊ واو معروف وفتح نونله اکك چقوری چاه زنخدان دیدکاریدر ❊ نوینده ❊ واو معروف وفتح یای تحتانیله بمعنی نونندهٔ مرقوم ❊ نویه ❊ واو معروف وفتح یای تحتانیله تازه یتشمش میوه فدانی که عربیده سرع وسرعوع دخی دیرلر ❊ نه ده ❊ اظهار هائین وفتح دال مهمله ایله بمعنی زیور وآرایش کذا فی فرهنك میرزا ❊ نه ❊ اظهار ها ایله اعداده طقوز عدده دیرلر عربیده تسعه وچغتایده توغوز دیرلر سبعهٔ سیاره ده افلاك حقنده دیرکه بیت نه تبه پرده لار آرا پرده * بیربیرا یچرا توغوز سرا پرده ❊ نوه ❊ واو مجهول ایله طقوز عدده دیرلر واو سز نه دخی دیرلر کذا فی المجمع ❊ نهنبنده ❊ فتح ها وسکون نونین وکسر باء موحده ایله هر پنهان اولمش نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ مع الیاء التحتانی * نبی ❊ کسر باء موحده ایله بعض فرهنکده باء فارسیله مصحف عظیم معناسنه حکیم سنایی * قطعه * نرم دار آواز انسان چو انسان وانکه حق * انکر الاصوات خواند اندر نبی صوت الحمیر * چون ترا زید وعمر باشد کارساز نیك وبد * در نبی بس چیست نعم المولی ونعم النصیر * حضرت مولانا قدس سره بیت مرضعیفا نرا تو بی خصم بدان * ازنبی ذا جاء نصر الله بخوان ❊ نوی ❊ کسر واو ایله قرآن عظیم نبی کبی ادیب صابر بیت بسوره سورهٔ توریت وسطر سطر زبور * بایت آیت انجیل وحرف حرف نوی ❊ نهفتکی ❊ کزلولك واورتیلی دیمك معناسنه در ❊ باب الواو المفتوحة مع الالف * وا ❊ یدی معنایه کلور اول آش معناسنه اسم جنسدر جمیع شوربالره دیرلر مثلا واماست ووا کندم کبی یوغرت شورباسی وبغدای شورباسی دیمكدر وآشلره ده دیرلر حکیم سنایی بیت کرت نزهت همی باید بصحرای قناعت شو * که اینجا باغ در باغست وخوان در خوان ووا در وا * ثانی بمعنی باز یعنی کیرو مثلا وامکوی دیرلر بازمکوی ووا کفت دیرلر باز کفت دیمك اولور حضرت مولانا قدس سره بیت یك بیك وامیشناسم خلق را * همچو کندم من زخود درآسیا * نجیب الدین جرباذ پادقانی بیت هر از یوسف کمکشته وا توانی یافت سر آستین جمال خود ار بیفشانی * ثالث با او محلنده استعمال ایدرلر مثلا با او کفتم دیجك یرده وا کفتم دیرلر شاه داعیٔ شیرازی بیت کرچه ماوا سوی ما وامیرویم * با دل آشفته زینجا میرویم رابع مرنص شدت وجعی محلنده ایلدوکی انین که واوادیر خامس کلمهٔ تحسر در که واحسرتا وافرقتا دخی دیرلر استاد لطیفی بیت نیست عجب کر خصما وازنم * چونکه بمردان نیم وازنم * سادس آچمق معناسنه که درواکن دخی دیرلر یعنی در بکشا دیمك اولور سابع کلمهٔ تحسین در نتکم

ننکم بو بیتده واقعدر بیت دلبر عیاره که خنده زد ودل ربود * روی وفا وانهفت روی جفا وا
نمود ۞ والا ۞ ایکی معنایه کلور اول بلندقدر وعالیشان و بحسب المرتبه بزرکوار
معناسنه دراستاد منوچهری بیت از کرم ونعمت والای او * کس نشنید ازلبها لای او *
حسین وفایی بیت بخدایی که برافراخت سپهر اطلس * برسولی که برون تاخت زچرخ والا
ثانی ابنجه ابریشمدن طوقنمش برلطیف نسنه درکه واله دخی دیرلر ۞ واها ۞ جمع
آوادرکه آهادخی دینلور آشلردیمك اولور میرنظمی بیت بخوان جود اوواها فراوان * شده
مبذول بردانا ونادان ۞ وایا ۞ فتح یای تحتانی ایله حاجت و مراد معناسنه امیرخسرو
بیت رشته زان نمط که وایا بود * خود بخانه درش مهیا بود * شهاب الدین بیت
کاه وبیکاه رابمن جودت * زایرازار واکند وایا ۞ ورا ۞ فتح راء مهمله ایله کلمه اشارتدر
اکا وآنی دیمك معناسنه منجیك بیت نداند مشعبد ورا نید چون * نداند مهندس وزا در زچند
۞ ورسا ۞ سکون را وسین مهملتین ایله صغرجق قوشی ابوالمعانی بیت خصم نتوان کرد
بالو کارزار * پیش شاهین بال ورساچون زند ۞ ورغا ۞ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله یومریجه اتدرکه وجود انسانده ظاهر اولور اماوجعی اولمز ورغان وورغن دخی دیرلر ۞ ورکا ۞
سکون راء مهمله وفتح کافله چیلاق که زغن دخی دیرلر ودخی برنوع کوکرجین درتعریب ایدوب ورقا
دیدیلر وفتح کاف فارسیله سیاه دانه لردرکه غلال اراسنده بتر ۞ ورنا ۞ سکون راء مهمله وفتح
نونله ایکی معنایه در اول کوك کوکرجین بعضیلر قمری در دیدیلر ثانی بمعنی برنا یعنی یکیت جوان
توانا معناسنه ۞ وریا ۞ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله بیوك دمور طوقمق که دمورجیلر
قوللنورلر ابوالمعانی بیت حسودت کربکرد دسر زامرت * زندکردون سرش واپتك وریا
۞ وستا ۞ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام
تفسیری که استا وستاواست دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی ستایش خدای تعالی عزوجل
۞ وسنا ۞ سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال توای میر
خراسان * هم نعمت وهم روی نکو دار دووسنا ۞ وغا ۞ فتح عین معجمه ایله جنك وجدال
معناسنه ابوالمعانی بیت پهلوان شیردل یکه سوار رزمکاه * شهسوار خصم افکن صفدر روز
وغا ۞ وفا ۞ فتح فایله سوزی وعهدی یرینه کتورمکه دیرلر ۞ وکانا ۞ فتح کاف ونونله خرما
صالقمی پارهسنه دیرلر کذا فی المؤید ۞ ونا ۞ فتح نونله یابان کوکرجنی یعنی اوده بسلنمش
اولمین کوکرجین وارکك قمری یه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت در بیابان محبت چون ونای پرکشا *
بوده ایم اکنون لیکن درکف عشقت اسیر ۞ ووا ۞ فتحتین ایله بمعنی فال نیك ۞ ویدا ۞
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی کم شده یعنی ضایع اولمش شمس فخری بیت چونسل
آدمیان باد دولتت باقی * چو شخص اهرمنان باد دشمنت ویدا ۞ ویرا ۞ سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله حرف اشارتدر اکا دیمك اولور میرنظمی بیت دیده شه چون کرم کشته
کارزار * کفت ویرا کای دلیر نامدار ۞ مع التاء المثناة * وات ۞ ایکی معنایه در اول بمعنی سخن
ولغو بیت دید اورا همچنین شد وات او * شد دراز ودور آندم کفتکو * ثانی بمعنی پوستین یعنی
کورك که کورکجیه وانکر دینلور ۞ وت ۞ وات مرقومدن تخفیف اولنمشدر ۞ وخشت ۞

کسر خا و سکون شین معجمتین ایله خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کوننك آدیدر ﴿ ودوت ﴾ فتح
دال مهمله و ضم واو ثانیه ایله خشم و غضب معناسنه‌در ﴿ ورغست ﴾ سکون را و سین مهملتین و فتح
غین معجمه ایله بی فائده و بی معنی بر اوتدر برغست دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت خربز رابکون
درکردم این کبیر * بسان ماده خرخا بید ورغست ﴿ وزغشت ﴾ سکون زا و شین و فتح غین
معجمات ایله بمعنی ورغست مرقوم ﴿ وشت ﴾ سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی
خوب و خوش که وش دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کفت ریشت شد سفید
از خال کشت * خوی زشت تو نکردید ست وشت * ثانی بمعنی رقص مصدری وشتیدن
اولور رقصیدن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ وغست ﴾ فتح غین معجمه و سکون
سین مهمله ایله بمعنی ظاهر و آشکارا مصدری وغستن کلور پیر هرات خواجه عبد الله انصاری
قدس سره طبقاتنده بیوررکه * نثر * نخست در قدیم تصوف تنکتر بوده است و بسط نشده بود
که روزکار نازکتر بود و در سخن صاین تر بودند که ایشان در معامله میکوشیدند و در بسیاری مقال
و سخن که متمکنان بودند لیکن در آخر و متأخران ولایات ظاهرتر کشت و سخن دعوی
عریضتر که مغلوبتر بودند بیطاقت کشتند و مضطر در سکر و غلق و غلیان آنچه یافتند
بسخن ظاهر کردند در طبقهٔ ثانیه بیشتر و هم درین کتاب جایی دیکر آورده که جنید کفت ما این
علم در سردابها و خانها کفتیم نهان و شبلی آمد و آنرا بسر منبر برد و بر خلق بوغست و بنشنید *
﴿ وقت ﴾ معروف عربیله مشترکدر شاعر بیت درمیان من و محبوب هما مست
همان * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم ﴿ وهشت ﴾ کسر ها و سکون شین معجمه ایله
خمسهٔ مسترقه‌نك بشنجی کونی نامیدرکه خاء معجمه ایله ده روایت اولنمشدر روز اوله اهنود ثانی یه
اشنود ثالثه اسفند رابعه و هفت خامسه و خشت و وهشت دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ وهفت ﴾ کسر ها و سکون فا ایله خمسهٔ مسترقه‌نك دردنجی کونی اسمیدر ﴿ مع الجیم ﴾
﴿ واج ﴾ بمعنی بکو یعنی سویله دیمکدر شاعر بیت اکر همسایه کان چیزی نداند *
غریبم واج بیکس ره کدامست ﴿ وارنج ﴾ کسر راء مهمله و سکون نونله درسلك که وارن دخی دیرلر
عربیده مرفق دیرلر استاد بو معناده دیو بیت در وضو داخل بکن وارنج هم * بعد از و در مسح سر
جمله بهم ﴿ واریج ﴾ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله باغ چبوغنك اوزم بند و کی قوللرینه
دیرلرکه واریغ دخی دیرلر ﴿ وازنج ﴾ کسر زاء معجمه و سکون نونله آواز بلند ایله چغرمق
معناسنه میرنظمی بیت بمیدان آمد و وازنج میزد * چو شمشیر از نیام آهنج میزد ﴿ وازینج ﴾
کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی و نونله صالنجق که اطفال اغاجه ایپ باغلیوب اراسنه اوتوروب
صالنورلر بازپیچ دخی دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ﴿ وازیج ﴾ کسر زاء معجمه و سکون
یای تحتانیله واریج مرقوم معناسنه که باغ چبوغی دالیدر شمس فخری بیت بنام خسرو اکر تاك
برنشانند مرو * بجای خوشه همه لعل روید از وازیج * مؤید الفضلاده اول نسخه یه دیرلرکه آکا
اوزم آصارلر و فرهنك زفانکویاده اوزم آصایجق مکان معناسنه و ادات الفضلاده اوزرینه اوزم
اغاجی آصد قلری اکری عجمه اغاجدر بعض فرهنکلرده اوزم اغاجی بند و کی یره دیرلر ﴿ وانج ﴾
سکون نونله مرجمك که مرجو و منجو و ترسك و نسك دخی دیرلر ﴿ وانیج و وانیچ ﴾ کلاهما

كلاهما بسكون الياء التحتانى بمعنى واريج مرقوم شاعر بيت خوش آندمى كه نشيمن زآفتاب فراق
بمحن كلشن وصلت بسايهٔ وابيج ﯓ وج ﭺ اكيركوكى ورج دخى ديرلر عربيده دخى وج ديرلر
ﯓ ورتاج ﭺ سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله سرخ رنك بر چيچكدر آفتاب سمت رأسه كلدكده
آچيلور اكا پشيرك وتوله وتان كلاغ وآفتاب پرست دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت
سرچب وراست ميفكنند نركس ازخمار * ورتاج بريسارش وريحانش بر يمين * حكيم سوزنى
بيت تو تاجور ملك شرف بادى واعدات * بر آتش غم سوخته بادند چو ورتاج * شمس فخرى
بيت جم قدر جمال الحق والدين سعادت * ازمهر بود با اومانندهٔ ورتاج * منصور شيرازى
* قطعه * شكفت درچمن آسمان بهر كوشه * هزار لالهٔ سيراب وغنچهٔ غناج * كشاده ديدهٔ
بينا ستاره چون نركس * ورآب رفته كل آفتاب چون ورتاج * شرفنامه ده بر كل دركه صودة
بتر ونيلوفر معناسنه ده مرويدر ﯓ ورتيج ﭺ سكون راء مهمله وكسر تاء مثناة بعده ياى ساكنه
ايله بلدرجين ديدكلرى قوش كه سمانه دخى ديرلر كذا فى المؤيد استاد لبيبى بيت زبنى آيد زباغ
بى سرو بازيج * دست بكراغه مى برآرد ورتيج * فرهنك جهانكيريده بر كوچك قوشدر مانند
تيهو اما آندن كوچكتر در اكابودنه دخى ديرلر عربيده سلوى ديرلر حكيم طرطرى بيت كشته
درچنكل عشق تو كرفتار دلم * همچو ورتيج كه درچنكل باز ست اسير ﯓ ورج ﭺ سكون راء
مهمله ايله ايكى معنايه در اول قدر ومرتبه كه ارج دخى ديرلر اميرمعزى بيت اى به ورج
وكامكارى ثانىٔ اسفنديار * وى بعدل ونامدارى نائب نوشيروان * سيد ذوالفقار شروانى
بيت قطب دين اعظم اتابك شه آل سلجوق * آنكه جانز است ازو ورج وخرد را فرهنك *
ثانى بمعنى كندن يعنى قازمق وقوپرمق اكا دخى ارج ديرلر ابوالنصر احمد رافعى بيت سرافرازان
دولت را بعز ايزدى ياور * ستمكاران منت را بورج حيدرى قاهر * فتح را ايله اكير معناسنه در
ﯓ ورخج ﭺ فتح راء مهمله وسكون خاء معجمه ايله زشت وكريه معناسنه حكيم سوزنى بيت
شهر واداراز دربچى اين شعر * كر بچنين شعر دردر انستايم ﯓ ورديج ﭺ سكون را وياى
تحتانى وكسر دال مهملتين ايله ورتيج مرقوم معناسنه در شاعر بيت هلاك ساختم اين مرغ نيم
بسمل خويش * سحر كه مدح جمالت شنيدم ازورديج ﯓ ورسيج ﭺ سكون را وياى تحتانى
وكسر سين مهملتين ايله سقف خانه كه آسمانه دخى ديرلر شمس فخرى بيت ببين كه قبهٔ تعظيم
او بكجا باشد * چو هست پايهٔ كيوان زيرش ازورسيج ﯓ وركالوج ﭺ سكون راء مهمله وفتح
كافله صنوبر درست تمين برمق معناسنه در ﯓ ورنج ﭺ فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى حريص
وصاحب طمع خام حكيم سوزنى بيت بظل هماى همايون جاهست * دو بازوى زاغ ورنج ارج
كردم ﯓ وغيج ﭺ كسر غين معجمه وسكون ياى تحتانيله آبكير كوچك يعنى كوچك كوبجكز *
ﯓ ولج ﭺ لامك فتحه سيله ده وسكونيله ده جائز بر قوشدر ورتيج ووشم دخى ديرلر عربيده
سلوى ديدكلريدر اميرخسرو بيت بخته بسى مرغ بهر كونه طرز * از ولج وتيهو ودراج وچرز
مولانا مطهر درمذمت اسب خود بيت چو زه وا ماند اكر چوزه بود در ته زبل * ولج را ماند
اكر ولج بود آخرزاد ﯓ ونج ﭺ ضم نونله مبرم وناخوش معناسنه حكيم سنايى بيت سوى خانه
دوست نايد چون تو بى باشد محب * وزستانه در مجنيد چون ونج باشد كداى * تحفة الاحباب ده

یعنی کنجشکك مرقومدر مع الخاء المعجمه * واخ اوج معنایه کلور اول بمعنی راستی ودرستی که
هرنسنه یه صفت اولور استادرودکی بیت چونکه مالید بد وکستاخ شد * کار ما لیده
بد ود رواخ شد * ثانی معیار جمالیده یقینه قریب اولان ظن وکمان شمس فخری بیت کمان برم که
بد وملك تا ابد باقیست * بصد دلیل مبرهن کمان من شد واخ * ثالث بر کلمه در محل تحسینده
استعمال اولنور انتعاش طبیعت اقتضاسیله واذخ کسر دال مهمله ایله باغ چبوغنه
اوزم بتن دالنه دیرلر وادیج کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول بمعنی
وادخ مرقوم شمس فخری بیت بنام خسرو اکر تاك رزنشاند مرد * بجای خوشه همه لعل
آورد وادیج * ثانی اول چتال اغاجدرکه اوزم دالن اوزرینه قورلر منوچهری بیت انکورها
برشاخها ماننده جمجاخها * وادیخشان چون کاخها بستانشان چون زاویه واریج
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول درسك معناسنه که وران دخی دیرلر ثانی
اول اوزون دیرککه ترکیده مرتك دیرلر وخ وخ توابع کلمه قبیلندندر برمحلده برنسنه یی
کوروب آنی کورمکدن طبیعته خوش کله اول محل ادا ایدرلر وکاهی طعن یوزندن تبرا طریقیله ده
دیرلر ووه وواخ واخ دخی بویله در حکیم نزاری قهستانی بیت کندم وجو مباش کو امسال
نان کاورس خوش بود وخ وخ ودخ سکون دال مهمله ایله آت بویننده آلنان قان
طمرینك آدیدر ورخ سکون راء مهمله ایله تو تیادرکه کوزاوتی در ابو المعانی بیت
خاك راه یار ورخ دیده دل کشته بود * زان شده هر تیره شب دزدیده جان روشنی ورخ
فتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول اکیرکوکی ثانی بمعنی ورخ مرقوم که کوز اوتیدر وسخ
فتح سین مهمله ایله چرك معناسنه عربیله مشترکه در شمس فخری بیت تو آن شهی که بصابون
عدل جامهٔ ملك * بشست حکم تو از شوخ ظلم و تار وسخ مع الدال المهمله * واد
ایکی معنایه در بری اولاد معناسنه در حکیم فردوسینك بو ابیاتی مضمونی اوزره که بر آدمك یدی
اولادی وار ایدی اکا بناء اول کسنه یه هفتواد لقب ایتمشلر ایدی نتکم بو ابیاتدن فهم اولنور
* قطعه * در آن شهر بی نان چو پادر نهاد * یکی مرد بد نام او هفتواد * بزنیکونه برنامش
آوازه رفت * ازیراکه اورا پسر بود هفت * ثانی بمعنی باد یعنی روزکار ایله واوك میاننده تبادل
وتواخی اولدوغی اجلدن وارخد فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله مردلونه معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری والاد ایکی معنایه در اول سقف خانه اوزرینه اورتیلن نسنه
حکیم نزاری قهستانی بیت بفال بخسته بعزم مصمم * به بنیاد صائب بو الاد محکم * پور بهای
جامی بیت زسمك بر کشیده بنیادش * بفلك برفراشت والادش * ثانی کمر وقبه یا پمق ایچون
ایتدکلری قالب معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * همچنین همچنین همی فرمای * ای فلك
رفعت وفرشته نهاد * تا باقبال تو تمام شود * این بنا را که کرده والاد * کذا فی فرهنك جهانکیری
فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی عمارت رنکین ومؤید الفضلاده عمارت کلیق یعنی پالحق ایله یاپلمش
بنا وبعض فرهنکلرده بنا ایچون اولان پالحق وکتاب السامی فی الاسامیده دیوار بناسنده معمارلر قور
اعتبار ایتدکلری نسنه یه دیرلر حکیم انوری بیت فلك را قدر تو والاد عالی * جهان را حزم
تو بنیاد محکم ود بوزن رد حکیم کامل ومرد دانا وعاقل معناسنه در کذا فی المجمع ورارود

ع ورارود ع فتح راء مهمله اولی وضم ثانیه ایله ماوراء النهر مملکتلرینه اول معنایه درکه
ورا آرد معناسنه رود نهر معناسنه درکه ترکیبی ارمق آردی دیمك اولور حکیم فردوسی
بیت اکر پهلوانی بدانی زبان * ورارود را باورانهر خوان ع ورازرود و ورزرود ع کلاهما بمعنی
ماوراء النهر یعنی ماوراء النهر دیدکلری ولایتلره دیرلر شمس فخری بیت بکموی مباد ازسر اوکم
که جهانرا * آن موی به از جمله سمرقند و ورازرود * استاد رودکی. بیت اکر پهلوانی بدانی زبان
ورزرود را ماوراء النهر خوان * کذا فی فرهنك وفایی ع وراستاد ع فتح را و تاء مثناة وسکون سین
مهملتین ایله بمعنی رزق مقسوم روزی ووظیفه میر نظمی. بیت خدا آفریدست وراند ترا
وراستاد روزی رساند ترا ع وربند ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ونون ساکنه ایله ترکیده
کوملدرك وعربیده مربط دیدکلری درکه باربند ومار بند وبربند ومربند دخی دیرلر ع ورزد
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ترکیده اوزنور وچالشور معناسنه که ورزیدن مصدری اولور
اوزنمك وعادت ایدنمك معناسنه شیخ عطار بیت هرکه را باشد بدولت بختیار * خیر ورزد
اونهان وآشکار ع ورزند ع سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه ایله زراعت وکسب وتعلم
معنالرینه در ع ورستاد ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله وظیفهٔ روزی معناسنه در
استاد عسجدی بیت خدا یا تویی جمله را دستکیر * ورستاد جودت زما وامکیر ع ورشاد ع
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بمعنی ورستاد مرقوم کذا فی المجمع ع ورند ع فتح راء
مهمله وسکون نونله تار عنکبوت یعنی اورمجك آغی ع وسفاد ع سکون سین مهمله وفتح
فا ایله بمعنی بسیار که وسناد دخی دیرلر استاد رودکی بیت امروز با قبال تو ای میر خراسان *
هم روی نکو دارم وهم نعمت وسفاد ع وسناد ع سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی بسیار مثل
وسفاد شمس فخری. بیت چو نعمت ازلی باد ملك تو بعد * چو لطف لم یزلی باد عمر تو وسناد *
ع وشناد ع سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی وسناد مرقوم هر نسنه نك کثرتنه دیرلر ع ولاد
فتح لام ایله برنوع لطیف حریردن طوقنمش قماشدر والدکبی ع وند ع سکون نونله ایکی معنایه در
اول تجربه معناسنه ثانی برکارك حصولنه زحمت چکمك معناسنه در ابو المعانی ایکی معنایه
بیت کار دنیارا اکرچه وند بسیار کرده ام * یك مراد دل ندیدم وند بیحد درکشید ع ونزد ع
سکون نون وفتح زاء فارسیله ع ونیزد ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله کلاهما
بمعنی صمغ درخت بن که اول اغاجك یمشنه عربیده حبة الخضرا دیرلر ترکیده منکوش دیدکلریدر
ع مع الراء المهمله * واتر ع فتح تاء مثناة ایله بوزن چاکر بمعنی دور تر مثلا پای واتر نهد یعنی
پای را دور تر نهد دیمك اولور کذا فی المجمع ع واتکر ع سکون تاء مثناة وفتح کاف فارسیله
ایکی معنایه در اول کورکچی پوستین دوزکه عربیده فرا دیرلر راء مشدده ایله شمس فخری بیت
منت خدا یرا که ببازار عدل او * بازمت جفت صعوه وکرکست واتکر * ابو العباس بیت
نهاد روی بخدمت چنانکه روبه پیر * به تیم واتکران آمد از در تیماس * ثانی بمعنی رود خانه
یعنی ارمق خرقی ع واچار ع جیم فارسیله بوزن ناچار بمعنی بازار کذا فی فرهنك جهانکیری ع وار
الثی معنایه کلور اول ادات تشبیه در مشبه به آخرینه لاحق اولور شاعر بیت قصاب وار
مردم چشمت بنازکی * مژکان قناره کرده ودلها دروزده * حکیم سوزنی بیت جز مدح تو کر نقش

كنم بر رخ كاغذ * باد از كفم انكشت قلم وار شكسته * ثانی مثل ومانند معناسی محلنده ایراد اولنور معنای اول ایله فرقلری غایت دقیقدر فارسیده رسوخی اولان ارباب معارفه خفی دكلدر حكيم سنائی بیت از پی آنكه ناتمام شویم * پای بر سر نهیم دایره وار * ثالث رسم وعادت معناسنه دركه وار ه دخی دیرلر مولانا جامی بیت فرخ آنكس كه وار خود بشناخت * كار خود را بوار خود پرداخت * رابع بمعنی كرت ومرتبت مثلا یك وار ودو وار دیرلر یك كرت ودوكرت دیمك اولور ابو المعانی بیت كفته ام چند وار ایدل مر ترا از عاشقی * صبر می باید بجور یار یا ترك وطن * خامس صاحب وخداوند معناسنه سادس بمعنی بسیار مثلا وارها دیرلر بسیار ها معناسنه اولور كمال پاشازاده مرحوم دقایقده ذكر ایدركه واركلمهٔ لیاقتدر مثلا شاهه لایق اینجویه درشاهوار دیرلر واشكون آته اسب رهوار دیرلر وسبحه اولمغه لایق اینجویه سبحه وار دیرلر مولانا جامی بیت از كشمكش چرخ بسی آشفتم * كز كوهر راز سبحه واری سفتم * كاهی موصوفی حذف ایدلر میرخسرو بیت وضو واری شمر دریای سرگم * زمین خاكی بعقد از نیم بر طبق میوه یه طبق واری دیرلر میوه نك طبقه لیاقتی پرایمكله اولور وآواز ایشیدیلجك یره زعره واری دیرلر نتكم قاضی سنجان اسمعیل نامه سنده قلعه وصفنده ایراد ایتدوكی بو مصرعده بو معنایه در * مصرع * كز ان تاملك بود یكنعره وار * ویراوق آتمی یره كمان وار دیرلر مولانا جامی بیت كمان وار میان تو ومقصود رهست * خویش را بهر چه انداختهٔ دور چو تیر * ومركب یوكنه خروار وشتر یوكنه شتروار دیرلر مولانا كاتبی * مصرع * مراغیست شتروارها بحیرهٔ تن * انتهی حال بوكه مولانا جامی نك مستشهد اولان بیتنده معنای لیاقت یوقدر سبحه واری دید یكی تسبیح كبی دیمك اولور وخروار وشتروارده اولان وار بار معناسنه درحرف بایله واو میاننده تبادل اولمغله مجمع الفرسده سروری وارك بر معناسی بار معناسنه دیمشدر ع وارکار ع سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله باغ وباغچه وبوستانلرده بكچی ایچون اولان سازدن واوتدن اینلد كاری مختصر كوملتی ع والادكر ع فتح لام وسكون دال مهمله وفتح كاف فارسیله بنا یعنی دیوار یاپوجی كه دیوارك چینه سنی درست ایتدوكیچون والادكر دیدیلر عربیده رهاص دیرلر كذا فی المجمع ع وامدار ع سكون میم وفتح دال مهمله ایله بورجلو عربیده مدیون دیرلر ودخی بورج ویریجی معناسنه كه عربیده داین دیرلر مولانا هاتفی بیت زكنجی شود خسرو كامكار * نه از كیسهٔ كاسب وامدار ع وبر ع سكون باء موحده ایله كدی یه بكزر بر جانوردر لكن قویروغی اوزون اولمز دریسن چیقاروب سپیلیوب كورك ایدرلر ع ونكر ع سكون تاء مثناة وفتح كاف فارسیله بمعنی وانكر مرقوم یعنی كورپكی ع وچركر ع ضم جیم عجمی وسكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله مفتی معناسنه دركه مسائل شرعیه یه جواب یازوب فتوی ویر راستادلبیبی بیت بوسه ونظرت حلال باشد * حجت دارم برین زوچركر ع وخشور ع سكون خا وضم شین معجمتین ایله بمعنی پیغمبر شمس فخری بیت جمال دنیی ودین نسبت تو بار تبت * بودبنزد شهان همچو امت وخشور * استاد دقیقی بیت یكی حال از كذشته دی یكی از مانده فردا * همیكویند پنداری كه وخشور نند یا كندا ع ور ع اوج معنایه در اول ادات نسبتدر تركیبده لو عربیده ذو ایله اداولنور اولمعنایه در مثلا پیشه ور وبهره ور دیرلر صنعتلو ونصیبلو دیمكدر ومایه ور مایه لو معناسنه حكیم اسدی

اسدی بیت ز ترك چه كل خواست چینی كان * بجم كفت كای مایه ور میهمان * ثانی حرف
شرطدر اكر معناسنه سید نسیمی یه شیخی دیمشدر بیت كر بسفر میروی از طلب اندیشه كن
ور بمجلب میرسی حاضر قند بل باش * ثالث صاحب وخداوند معناسنه كه دلاور وجنك آور
كبی ﴿ورانبر﴾ فتح راء مهمله وسكون نون وباء موحدهٔ مفتوحه ایله بمعنی آنطرف یعنی اول جانب
حضرت مولانا قدس سره بیت تا كه شبی ورانبر كردون بر آمدم * درخلوت وجود بیوش
در آمدم ﴿ورزكار و ورزكر﴾ كلاهما بكسر الراء المهمله وسكون الزاء المعجمه وفتح الكاف الفارسی
اكینجی كه برزكار وبرزكر دخی دیرلر عربیده زراع وحارث دیرلر حكیم اسدی بیت دمان شیر
مركست ومرا ورزكار * كه این چرخ دریادر روزكار * وله ایضا بیت بدین سوی دریا از ان شهر
كوه * بدشت آمده ورزكر یك كروه ﴿وركار﴾ سكون راء مهمله وفتح كافله ایش اوزرنده
طوران آدم بركار وسركار معناسنه در ﴿وركار﴾ سكون راء مهمله وفتح كاف فارسیله
بر نسخه ده ایكی دفعه بتشن میوه وكیاه سبز یعنی یشل اوت كه صاپی اولمز چمن معناسنه عربیده
خلفه دیرلر ﴿ورواره﴾ سكون راء مهمله ایله خانهٔ بالا كه عربیده علیه وتركیده چارطاق دیرلر
ودخی تخت معناسنه ده مرویدر ﴿وزیر﴾ معروف وكیل سلطنت ومعتمد امور مملكت كه
دستور دخی دیرلر * لجامعه * وزیر نامدار خان محمد * سمی مفخر كونین احمد * خدا كرده
اعتماد دولت ودین * ظهیر ودستكیرش باد آمین ﴿وشقدار﴾ فتح شین معجمه وسكون قافله
یدك كش معناسنه در ﴿وكر﴾ سكون كافله آشیانهٔ مرغ كه اغاج اوزرنده یپراقلردن اسنده
بپار مولانا جامی * قطعه * درلغت خوانده ام كه ریش برست * پیش دانشور لغت پرداز
لیكن آن پر كنزو بوكر عدم * میكند مرغ نیكوئی پرواز ﴿وكیر﴾ كسر كاف فارسیله بمعنی
مهمانی یعنی قونقلق ﴿وكیلدر﴾ كسر كاف وسكون یای تحتانی ولامله نایب معناسنه حكیم
سنایی بیت نیست پردانشی وپرهنری * كه كند سوی تو وكیلدری ﴿وهر﴾ سكون هایله
بر ولایت اسمیدر كذا فی شرفنامه ﴿مع الزاء المعجمه * واز﴾ باء موحده ایله اولان باز لفظنك
جمیع معنالریله مترادفدر كشاده وكیر ووتكرار وفراغت وسایر معنالرنده ﴿ورز﴾ سكون راء
مهمله ایله اوج معنایه كلور اول نسخه حاصل ایتمك معناسنه حكیم سوزنی * قطعه * در وكهر
زر ودرم ورزی وبخشی * هست این شیم خوب كزین نیست شیم به * نزد كف راد تو زورز یدن
صد بار * بخشیدن در وكهر وزر ودرم به * ثانی كشت وزراعت ایلمك معناسنه صابر الدین
شیرازی بیت همی ورزید برباد رخ وچشم وبر وقدش * صبا كلبن زمین نركس زمان سوسن
چمن عرعر * حكیم فردوسی بیت مزیدند هم خون كاوان ورز * كه تنكی بود كاو كشتن بمرز *
حكیم اسدی بیت درختان بسیار با كشت ورز * كسی خود ندید ست از كوه ورز * ثالث عمل
وحرفت معناسنه حكیم فردوسی بیت شما دیر مانید خرم بوید * برامش سوی ورزش خود روید
بو معنالرده ورزه دخی دیرلر مجمع الفرسده فتح را ایله ماوراء النهره دیرلر كذا فی المؤید ادات
الفضلاده سكون را ایله وشرفنامه ده كذلك بمعنی ادمان یعنی پیاپی ودخی دباغت معناسنه
مرویدر ﴿ورساز﴾ سكون را وفتح شین مهملتین ایله ایكی معنایه در اول بر مقام آدیدر ثانی
بمعنی مرد ظریف وآراسته ومزین مجمع الفرسده بر ولایت آدیدر عبد الواسع جبلی بیت

توكشيدنى بجانب ورساز * لشكرانبه وسپاه كران ل وندار ع فتح راودال مهملتين وسكون
نونله سوزى وايشى تاصلق واورالمق معناسنه در ل وز ع اصلى وازدر واوعاطفه در دخى
معناسنه وازمن معناسنه كه دخى آندن معناسى افاده اولنور لكن دون التركيب معنى افاده ايلمز
وزان ويا خود وزو وزفلان چيز اولغه محتاجدر واكثرضمه ر كلامده اولور ل ونيز ع كسر نون
وسكون ياى تحتانيله كنكر صاقزى كه كنكروزد دخى ديرلر ل مع الزاء الفارسى * واژ ع
بمعنى باج وباژ ومقلوب معناسنه كه واژكونه ديرلر ل وتكرژ ع سكون تاء مثناة وفتح كافله
دانهٔ انكور كه واوسز تكرژ دخى ديرلر كذا فى المؤيد ل وژ ع بمعنى وج مرقوم ودخى خشم وغضب
معناسنه شمس فخرى بيت بوفق راى وكرم كرد خلق را تسخير * بكين وبخل نكرد اوبكس تباهى
ووژ ل مع السين المهمله * واپس ع فتح باء فارسيله كيرو عربيده خلف ديرلر ابو المعانى
بيت واپس جانان رود مانندهٔ كلب عقور * دوست ازدشمن نميداند بكيرد دامنش *
ل واس ع بوزن كاس خوشهٔ كندم يعنى بغداى سنبله سى كذا فى فرهنك حسين وفايى ل واليس
كسر لام وسكون ياى تحتانيله نديم وانيس اسكندر حكيمك آديدر كذا فى المؤيد
ل وپس ع فتح باء فارسيله بمعنى مانند ونظير مير نظمى بيت نباشد وپس در جهان هيچ كس
بعالم همه روى او بود وپس ل ورس ع سكون راء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده يواشه دركه
بدخوى وبدنعل آت وقاطر بورنه اوروب ضبط ايدرلر وله ايضا بيت كه چوب ادب دست او بود
وپس * كند توسن سركش چرخ ورس * تحفة الاحبابده بوچو پدركه دوه بورننه
كچورورلر اداة الفضلاده بمعنى بند ورشته مرويدر عربيده بر نوع صاروا وتدر
ولايت يمنده حاصل اولور جميع بلادده آندن كتورورلر ل وس ع بمعنى بس كذا فى
فرهنك جهانكيرى ل وليس ع كسر لام وسكون ياى تحتانيله بمعنى خوب ونيك ابو المعانى
بيت ميشود ممدوح عالم با كرم نامش وليس * كار نيكو برنيايد هركه را باشد خسيس *
ل مع الشين المعجمه * وارش ع فتح راء مهمله ايله بمعنى مفتخواركه عربيده طفيلى ديرلر
هركسك طعامنه دعوتسز حاضر اولوب يا نصيب ديه ركاوتورور بى تكلفانه طعام يير
ودخى طعام آماده يه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل وخش ع فتح خاء معجمه ايله بر علتدر
آت وقاطر ودوه يه عارض اولور آنك سببيله آقسمق واقع اولور اول مرضه اوتى دخى ديرلر
كاتى ظفر همدانى در عيب اسب بيت وخش دستست وبدلكام وچموش * جز دولتك وكند
ونابينا * وسكون خا ايله ايكى معنايه در اول ولايت ختلانده بر شهر آديدر حكيم انورى * رباعى
اى ماه ركاب خسرو كردون رخش * وى همچو سكندر ملك كيتى بخش * در ملك خداى ملك
چون كنج تو نيست * بركردو بنده بخش پروانهٔ وخش * ثانى برايشه ابتدا شروع ايتمك
معناسنه شمس فخرى بيت بمدح شهنشاه اعظم كنند * سعود كواكب بهر خانهٔ وخش *
ل ورخش ع سكون راء مهمله ايله ولايت بلخده بر شهر آديدر وابتداء شروع كاره ديرلر
ل ورزش ع سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله ورزيدن لفظندن اسم مصدردر حاصل
ايتمك وزراعت وحراثت ايتمك وعادت ايدنمك وسعى وكوشش ايدنمك خواجوى كرمانى بيت
آنزمان ازمن دلسوخته آثار نبود * بجز از ورزش عشق تومرا كار نبود ل ورش ع سكون راء

راء مهمله ایله قری معناسنه در ﭺ ورکوش ﭺ سکون راء مهمله وضم کافله ایاقلی کوپه که
لعل ویاخود زمرد ویاخود اینجودن ایدرلر ﭺ وش ﭺ بش معنایه کلور اول بمعنی خوب
وخوش حکیم سنایی بیت باد اکرچه وش آمد ودلکش * بر حدث بکذ رد نباشد وش *
ثانی بمعنی سره یعنی ایشه یرار ورایج معناسنه شاه داعی شیرازی بیت عشق بود از کنج
پنهان فی المثل * نقد خود دوش کرده است آن ازازل * ثالث ادات تشبیه در کلمه آخرینه
لاحق اولوب مشبه به معناسن افاده ایدر شیروش وماه وش وملك وش کبی شمس فخری
بیت آن خسروی که ناید آن مادر زمانه * چون او فلك مهابت مانند او ملك وش * رابع شمله
ودستار معناسنه که فش دخی دیرلر خامس ترکستانده بر شهر آدیدر خلقی خوب صورت اولور
و بی نظیر حریر قماشی اشلرلر وعربیده نقوش معناسنه در شیخ یحیی الصرصری فی نعت رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم مادام علی القرطاس یکتب القلم بیت فاضحت ازاهیر الریاض کانما *
مطارف وشی زانها صنع من وشا ﭺ وغیش ﭺ کسر غین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی بسیار
وانبوه لکن غیر ذوی الحیواتده اولور مال واثواب وعمر وفضل و پیشه کبی حکیم اسدی بیت
بر راغشان نیستان وغیش * یله شیر هر سوز انداز ه پیش * شمس فخری بیت جمال دنیی
ودین آنکه کرد بار کهش * زنصرت ست براعجم زدولتست وغیش * وجمعیت وغلبه معناسنه
استادرودکی بیت معذورم داریدکه اندوه وغیشست * واندوه وغیش من ازان جعد
وغیشست * حکیم سوزنی بیت چوخط دست عطا بخش توبز بیابی * کدام جعد مسلسل
کدام زلف وغیش ﭺ مع الطاء المهمله * واسط ﭺ کسر سین مهمله ایله بصره نك عجم ملکی
جانبنده واقع بر شهر آدیدر آنده بی نظیر قلم بتر غایت مشهور در قلم واسطی دیرلر ابو المعانی بیت
کرنامه کنم واسطه امانتوان شد * تقریر و بیان باقلم واسطی اینجا ﭺ وسیط ﭺ کسر سین
مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی واسط مرقوم ﭺ وطواط ﭺ فتح واوین وسکون طائین
مهملتین ایله قرلنغچ دیدکلری قوشدر که پرستو وپرستوك وفرستو وفرستوك دخی دیرلر اما
استعارة طریقیله کوتاه قد وحقیر وضعیف آدمه دیرلر عموما وجوجیه دیرلر خصوصا
ومشهور بر شاعر شیرین کفتارك لقبی در که نامی رشید الدین اولوب اشعاری یازلدقده
رشید الدین وطواط یازارلر ﭺ مع الغین المعجمه * وارغ ﭺ کسر راء مهمله ایله صوبندی
یعنی دکرمان ارقلرنده وبوستان صویوللرنده صونی آخر یره جریان ایچون اوکنه قودقلری تخته
ویاخود چالی که ورغ دخی دیرلر ﭺ واروغ ﭺ ضم راء مهمله وواو معروفله ککرمك معناسنه آروغ
دخی دیرلر ابو المعانی بیت حادثات دهر ضایع میکند مال بخیل * معده چون شد ممتلی واروغ
پیدا میشود ﭺ وازغ ﭺ ضم زاء معجمه ایله خرما الفندن اورلمش ایپ معناسنه ﭺ وداغ ﭺ
فتح دال مهمله ایله شعلهٔ آتش کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ﭺ وراغ ﭺ فتح راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول شعلهٔ آتش حکیم علی فرقدی بیت آتش عشق چون کنم پنهان * کز دهانم
کشد زخانه وراغ * ثانی روشنی وتابش معناسنه که فراغ وفروغ دخی دیرلر ابن یمین بیت
بیشتر زین روزکاری داشتم الحق چنانك * بود حال وبالم ازوی بلوراغ وبافراغ ﭺ ورغ ﭺ
سکون راء مهمله ایله صوبندی که بیوك ارمقلردن بند باغلیوب بوستانلره ودکرمانه آقیدرلر

شمس فخری بیت ای وای اکر عون جمال الحق والدین * در پیش چنین میل حوادث ننهد
ورغ * حکیم اسدی * مثنوی * بد انسان که بشنیدم بد پیش بند * که از چوب و از خار وورغی
ببند * نکه کرد زانسو که بر آب مرغ * ببست از سوی ریك یکپاره ورغ * استاد فرخی بیت
دل بردم رانیز ببردم نشمرد * کفتا که چه سود است ورغ آب ببرد * ثانی نور و روشنی معناسنه
استاد رودکی بیت کل راچه کر دخیز دازده کلاب زن * مه راچه ورغ بند دازصد چراغ دان ی وزغ
فتح زاء معجمه ایله قورباغه که جغز وغوك ویزك ووزك دخی دیرلر ی وغ وغ ع فتح واوین وسکون
غینین معجمتین ایله آواز وزغ یعنی قورباغه آوازی کذا فی التحفه ی مع الفاء * وارف ع ضم
راء مهمله ایله بغدای وآرپه نك بوغون صاپندن طبق کبی اوروب اوزرنده اتمك وطعام قویوب
سفره یرینه قوللنورلر ودانه یی صماندن وطپراقدن آیرمق ایچون آنکله صاورورلر وآکا وارو
دخی دیرلر ی واف ع بلبل وبعضیلر بابله بکزر بر قوشدر که زند واف دخی دیرلر وکاهی باف
معناسنه استعمال ایدرلر مصدری وافیدن کلور کذا فی فرهنك جهانکیری ی مع القاف ع
ی واقواق ع دریای محیطك هند جانبنده اولان جزیره لردن بریدر که آنده عظیم بالاقدر ختلر
اولور شویله که یوز ذراع قدر چکمش وقلقان کبی مدوّر وزنکاری رنکده یپراقلری اولور ویپراق دیبنده
آدم باشی وچهره سی کبی کوزلر وقولاقلر وبورون واغز عینی ایله انسان باشنه بکزر میوه سی اولور
روزکار اسدکجه دال وبوداقلری دیبنه وارنجه صارصیلوب میوه سندن واق واق صداسی ظاهر
اولور حکیم اسدی * مثنوی * چوناکه وزیدی یکی باد تیز * ازان بیشه بر خاستی رستخیز *
سر شاخها سوی ساق آمدی * وزان هر سری واق واق آمدی * اما اقم الحروفك عجائب
المخلوقات وخریدة العجایب وسائر تواریخ معتبره لرده منظوری اولان روایاتك اصحی جزیرهٔ
مزبوره ده واقع شجر واقواق دیدکلری اغاجك هیأتی ویپراغی وچه محرّر اوزره اما واقواق
میوه سنك آدیدر بعض میوه سنده آدم کبی اللری وایاقلری وباشی وکوده سی انسان شکلنده
کیمی ارکك ذکری وخصیه نی اولور وکیمی دیشی صاچی وفرجی اولور ایمش وبعض میوه سی کوده سنه
یاپکز باش اولور ایمش جمله سی پرچملرندن آصیلو کبی بتر ایمش تمام کماله ایردکده اوج کرّه واقواق
دیو چاغروب یره دوشرواول جزیره ده اولان وحوش وسباع یره دوشنی یرلرایچه بازرکانلرك
کشتیلری باد مخالف سببی ایله اول جزیره یه دوشوب آنده ذکر اولنان قدرت یزدانی وحکمت
سبحانی یی کورنلردن منقول ومرویدر اما تحفة الاحبابده بر عجیب اغاجدر که هر کون وقت صباح
بهار ووقت شامده خزان اولور وفرهنك میرزاده مسطوردر که بر طاغ آدیدر که آنده التون معدنی
واردر وشول مرتبه چوقدر که اول حدوده قریب اولان آدملرك کوپکلری قلاده سی التون اولور
ایمش مزبور اغاجه الف اولك حذفیله ی وقواق ع دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هر بد نفس
که آید در حقم از رقیبش * هم موی من بنالد همچون درخت وقواق * حکیم خاقانی بیت
بسی نماند که بی روح در زمین ختن * سخن سرای شود چون درختك وقواق ی وثاق ع فتح
ثاء مثلثه ایله خانه معناسنه در شیخ عطار منطق الطیر بیت خورد عیاری بدان دلخسته باز *
باوثاقش برد دستی بسته باز * حکیم انوری بیت دوش سرمست آمدم بوثاق * باحریفی همه
وفا ووثاق * ومحل وجای ومکان معناسنه شیخ عطار در پند نامه بیت دور باش ای مرد

مرداز اهل نفاق * درجهنم دان منافق راوثاق * عربیده کسر واو ایله * وثاق الخیل الذی یوثق به الحیوان * عبارتیله تفسیر اولنمشدر ل ورق ع ایکی معنایه در اول کاغد معناسنه که جمعی اوراق کلور نتکم طالب آملی بیت اوراق کهنه که بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود در پیاله نیست * ثانی اغاج یپراغنه دیرلر شیخ سعدی بیت برك درختان سبز در نظر هوشیار هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * وکل وسایر شکوفه نك برکی معناسنه خواجه سلمان بیت صفحهٔ روی تو تا دید بیکبارکی * باد ورق بازکرد از کل واز یاسمین ل ورنق ع سکون راء مهمله وفتح نونله بهرام کورك کوشکی نامی در ل وزق ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی وزخ مرقوم ل وسق ع فتح سین مهمله ایله التمش صاعدن عبارتدر که التمش درت بیك سکز یوز درهمدر ل وشاق ع فتح شین معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول تکلی قفتان ثانی معروف دریسی مقبول بر جانوردر که کورك ایدرلر تویی بیاض وجا بجا سیاه بنکاری اولور نافه سی بغایت معتبردر پادشاهلره ووزرا وکبارهٔ مخصوص کورکدر روایت اولنور که قوای مختلفه سی واردر پوست ظهرینك طبیعتی حار ویابس وحرارت لطیفی صفا بخشای لابسدر سخونتی اعتداله قریبدر وخاصه سی قوت جماعیه سی تحریك ووجع ظهر ومیانی دافعدر وکلی مثانه ده اولان علل بارده یه نافعدر محرور المزاج اولنلرك وجودینی تسخین واثر حرارتی بدننه تمکین ایدر اما نافه سی حرارت وبرودتده معتدل ولبسنك نفعی ظاهر وعلت بواسیره دفعی باهردر ومتصل لبسنه اعتیاد دافع انواع بواسیردر وقلبه قوت وسرور ویردوکی بالاتفاقدر ثالث مژده وبشارت معناسنه در میر نظمی هروی بیت رسیده زجانان وشاق وصال * دهم نقد جانرا باین خوش مقال * ل مع الکاف * واشنك ع سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی چوپك زن یعنی سرپاسبانان چارشو وبازار ومحله بکجیلرینك باشی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ل واك ع بوزن خاك کوك رنکلو بر قوشدر اکثر صولر کنارنده اوتورر مجد همکر * قطعه * بر فست ریزان در پای کابن * زاغست باز آن بر جای بلبل * در حلق نخجیر آبست ریزان * در کردن واك موجست چون غل ل وایزك ع سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شرارهٔ آتش یعنی آتشدن چیقان قغلجم ل وباسك ع فتح باء موحده وسین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره وفارسیده دخی دیرلر کذا فی المؤید ل وتك ع فتح تاء مثناة ایله بر کوچك قوشدر عربیده سلوی دیرلر ل وردك سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چمین شرفنامه ده وردوك مرویدر ل وردوك ع سکون را وضم دال مهملتین وواو معروفله غله صاپیله اورتاش خانه وردوکه دخی دیرلر هندی لساننده چپرد یرلر ضمتین ایله ل ورشك ع سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اطبا وعطارلر ادویه باغلدقلری بز پاره لرینه دیرلر وشرك دخی دیرلر کذا فی المؤید ل وزك ع فتح راء مهمله ایله بر چالی درکه آتشی غایت تیز اولور خبازلر وبیا نجیلر آنی تنوره یاقرلر تنوری درحال قزدرر حکیم سوزنی * قطعه * بی عطای ورك نفرماید * که عطای کابجه پرورکست * پخته باید کابجه بیش از عید * کاندرین یکدو روز روز شکست * عربیده بمعنی سرین یعنی اوتوراق یری وسکون راء مهمله ایله ینه عربیده سرین اوزرینه طیانمق معناسنه ل ورکاك وورکاك ع کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح الکاف مرغ مردار خوار یعنی چیلاق ابو العباس بیت بجای

مشك نبويند هيجكس سركين * بجاى بازند ارند هيجكس وركاك * استاد فرخى بيت كر بكيرد

بطلنس اندر جاى * كمتر آيد هماى ازوركاك * ادات الفضلاده بردرنك پرنده دركه شيركنجشك

دخى ديرلر وزك فتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول براغاچدركه بنه دخى ديرلر عربيده

غرب ديرلر ثانى قوربغه كدوزغ وجغز ويزك دخى ديرلر وشرك سكون شين معجمه وفتح

راء مهمله ايله بمعنى ورشك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى والمؤيد وشك فتح شين معجمه

ايله تيزلك سرعت معناسنه ابو المعانى بيت هركه وشك ميكند درعمل كارخويش * ميشود

او عاقبت نادم ومحنت كشد وشمك سكون شين معجمه وفتح ميمله بمعنى پاى افزار كذا فى المجمع

وكشك فتح كاف وشين معجمه وسكون ميمله ساقز اغاجى در بعضيلر آنك يمشى در ديدلر

ولشك فتح لام وسكون ميمله بودخى ساقز اغاجنك آديدر وكشك كبى يمشنه ده ديرلركه

تركيده وجدنه ديرلر عربيده حبة الخضرا ديرلر ونجنك فتح نونين وسكون جيمله ريحانكه

فتح جيمله ده جائز شاهسپرم وشاهسپرغم وشاهسپرهم دخى ديرلر خسروى بيت ونجنك را

همى نمونه كند * در كلستان بزلف ونجنكى ونمشك فتح نون وشين معجمه وسكون ميمله

بودخى وكمشك معناسنه در يعنى حبة الخضرا ونوشك فتح نون وشين معجمه وسكون واو

ايله بمعنى ونمشك مرقوم ويك سكون ياى تحتانيله بمعنى اى نيك بخت عربيده ويحك ديرلر

مع الكاف الفارسى * وارنك فتح راء مهمله وسكون نونله تخملق قونيلان خياركه بادرنك

وشين دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى واذارنك فتح ذال معجمه وراء مهمله وسكون

نونله ترنج كه بادارنك وبادرنك دخى ديرلر كذا فى المجمع وتنك فتح تاء مثناة وسكون

نونله اوزم صالقيمى خوشهٔ انكور معناسنه ورنك فتح راء مهمله وسكون نونله كتاب

السامى ده يامه معناسنه ركوكبى اما فرهنك جهانكيريده بزده ودلبند وكتانده سيرك اولان يرى

ورسبب ايله دلنمش يرى كوزه ملك واورمك معناسنه در وزنك فتح زاء معجمه وسكون

نونله وژنك فتح زاء فارسى وسكون نونله كلاهما بمعنى ورنك مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى

اما فرهنك ميرزا ابراهيمده بمعنى پيوند وآرايش جامه وپوستين يعنى قفتانده وكوركده اولان

زينت معناسنه مرويدر وسترك سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين وسترنك

سكون سين ونون وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول ايت بورنى ديدكلرى

نسنه ثانى خطمىٔ برّى معناسنه در وشفنك سكون شين معجمه ونون وفتح فا يله بمعنى

خرقه كه عربيده فرفخ وبقلة الحمقا ديرلر وشنك فتح شين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه

كلور اول دموردميلدركه آنكله دولابده پنبه دن دانه يى آيررلر لواحد من الشعرا * قطعه *

كر برى دست سوى نان زانت * درفراخى وكاه نعمت تنك * بكنى هردو چشم خويش زبخل *

همچو حلاج دانه را بوشنك * ثانى خرمن خربزه وهندوانه وخيار وامثالهم يعنى مذكورلرك

كومه ايله بيغنى معناسنه در وشنكه دخى ديرلر وكوك فتح واوين وسكون كافين ايله آواز

سلك يعنى كوپك اولومسى اوله وياخود اورمسى اوله وننك فتح نون اول وسكون ثانيله

ايكى معنايه در اول براپيدركه ايكى اوجنى ديواره يقين يرده قازقله بر محكم باغليوب اوزرينه اوزم

صالقملرى آونكنى دیزرلر حكيم سوزنى بيت احسان توبسان وننك سبيلى است * درخوشاب

درخوشاب خوشهٔ انکور برونك * وله ایضا بیت نبود عجب زدولت شام اربنام او * کردد رحیق مختوم انکور برونك * ثانی شرقنامه ده اوزم اغاجنك صاپی که آندن صوایچرلر استاد فرخی بیت شادباش ای دوچشم دشمن تو * سال وماه از کریستن چو ونك * فرهنك وفاییده اوجی بودانمش اوزم چبوغی روایت ایدوب مرقوم فرخی بیتنه تمسك اولمش و تحفة الاحبا بده مطلقا تاك معناسنه درو فرهنك میرزاده معنای اوله مرویدر ع ونك ع سکون نونله ایکی معنایه در اول درویش ومفلس بی نوایه دیرلر حکیم سوزنی بیت زین شعر شاعران اکردد یقین که من * ازهزل وجد توانکرم اززر وسیم ونك * وله بیت منت پذیر باشی منت نهند نی * کز تو غنی شوند بروزی هزارونك * منصور شیرازی بیت نهال باغ جلال تر ست کردون ونك * زکوة کنج عطای تر است قارون ونك * ثانی رکیك وکریه معناسنه فرهنك جهانکیریده بر نوع کوك کدیدرکه قویروغی اولمز دریسن کورك ایدرلر وبردنجی دیرلر مجمع الفرس ده تهی وخالی معناسنه حکیم سوزنی بیت ما ازشما ز آدمیان نیم تنکدست * کز معصیت توانکرواز طاعتیم ونك * اما بو بیتدن تهی وخالی معناسی چیقماز چونکه معصیتدن غنی دیدی طاعتدن مفلس اولمق معناسی انسب واقربدر ع وهنك ع فتح ها وسکون نونله اوچ معنایه در اول حلقهٔ چوبین یعنی اغاج حلقه بعض ایشده استعمال اولنور نتکم شاعر بیت چون برون کرد ازوبزور وهنك * در زمان درکشید محکم تنك * ثانی بر تخمدر عورتلر سموزالمق ایچون تناول ایدرلر غایت نرم اولود ولعابی چیقار بذرقطونا کبی ثالث دم آبدرکه ینو رکذا فی التحفه ع مع اللام * وال ع عظیم الخلقه بر بیوك بالقدر شویله که کمی یه اوغراسه ضرری اصابت ایدر دریای محیطده اولور حکیم اسدی بیت که این ماهی است آنکه خوانند وال * وزین مه پس افتدهم اندروبال * فرهنك جهانکیریده ماهیٔ فلوس دار یعنی پوللی بالق کمال اسمعیل بیت دین زد رویشان طلب نز خواجکان باشکوه * زانکه کوهر ازصدف یابی نه ازماهیٔ وال * مجمع الفرس ده نی ماهی دمدار دز استاد عضایرئ رازی بیت برجل همت برمن عطا فرستد شاه * که کرکند نش نتابد نه نیز ماهی وال ع واغل ع کسرغین معجمه ایله مفت باده خوار یعنی مجالس وصحبت باده یه بی تکلیف واروب طرح ثقلت ایدن کران جان طفیلی معناسنه در ع وبال ع فتح باء موحده ایله خطا وکناه معناسنه شیخ عطار بیت بخرد دانش وبالست ای پسر * علم مرغ وعقل بالست ای پسر * وعربیده کواکب سیاراتك اوجدن حضیضه رجعتنه دیرلر ع ورل ع فتح راء مهمله ایله برجانوردر سقنقوره بکزر اما میانلرنده فرق بودرکه ورل بیابانلرده سقنقور نیل ارماغی کنارنده اولور برفرقی دخی بودرکه ورلك باشی یاصی اولور سقنقورك سوریدر وورلك لونی صاری قزله مائل ودریسی درشتدر سقنقور ابلق ویشل وصاری وسیاه وبیاضده بولنور ودریسی املس ونسو اولور ع وژل ع فتح زاء فارسیله کر تشکله در ع ونکول ع سکون نون وضم کاف وواو معروفله کارنده قوی وچابك وجلد اولانه دیرلر ادات الفضلاده وشکول مرویدر ع ویشل سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله قورد اشنی دیدکاری علتدر که فضلات دم وصفرادن عارض اولور ع ویل ع سکون یای تحتانیله ویك معناسنه وای سنی دیمك اولور شمس فخری بیت دردفلك شکایتی آردبنزد شاه * پاسخ زچرخ نشنود الاکه ویل ویك * ویك کسر

واوایله ینه ویل معناسنه دراغلب اوقاتده بربریله مترادف استعمال اولنور لفظ عربیدر وودرت
معنایه استعمال اولنور اول معنای مرقومه ثانی بمعنی افسوس وحیف ابوشکور بیت
بد اندیش ودشمن پرازو یل جوی * که تا چون ربایدازو جفت اوی * ثالث جهنمده بر وادینك
آدیدر رابع بمعنی هلاك عربیده دخی معنای اوله ومعنای ثانیه استعمال اولنور لشیخ بهاء الدین
العاملی * قطعه * اغتص بریقی کتحسبی الحاسی * اذا ذکره وهو لعهد ناسی * ان مت وجمرة
الهوی فی کبدی * فالویل اذن لساکن الارماسی ؏ مع المیم * وارم ؏ فتح راء مهمله ایله
بمعنی ورم که آماس دخی دیرلر وجود انسانده اول شیشه دیرلر که وجعی اوله ؏ واشم ؏ فتح
شین معجمه ایله برارمق آدیدر وبر شهرك آدی اولمق اوزره ده مرویدر ؏ وام ؏ ایکی معنایه در
اول بورج که عربیده دین دیرلر شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد * درت از خاك
درکهش با وام * وبر شاعر عارف دیمشدر بیت زن مخواهی اکرت دختر قیصر بدهند *
وام مستانی اکر وعده قیامت باشد * ثانی بمعنی بام بو ایکی معنادن غیری فاملك اوج
معناسیله ده مترادفدر اول جهتله که با وفا وواو حرفلرینك تبادل وتواخیسی واردر ؏ واهم ؏
فتح ها ایله اوج معنایه در اول بیله اولمق ثانی زینت وآرایش ثالث پورسق دیدکاری جانوردر
کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ ورام ؏ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول سهل وسبك
نسنه لره دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت جهان پراز خس وپرخاز وپر ورام شدست * اکر کلام
همی بی ورام باید کرد * استاد فرخی بیت عطای او بورامست زایرانش را * کان مبرکه جز
او کس عطا دهد بورام * ثانی برمتاع بیع اولدقدن صکره بر علت ایله بها سندن نقص اقتضا
ایلیه اکا ورام ووارام دخی دیرلر ثالث معجم البلدان صاحبی نقل ایدر که ری مملکتنده برشهر
واردر اسمنه ورام دیرلر خلقی شیعه درلر حالا ورامین دیمکله مشهوردر ؏ ورزم ؏ فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت تیر پرتاب
تو در دیده بدخواه تو باد * تا بود راستی تیر کج از تاب ورزم ؏ ورم ؏ فتح راء مهمله ایله بمعنی آماس
بر وجعلی شیشدر جکرده وکوکس ایچنده وسایر اعضاده دخی اولور میر نظمی بیت هر کرا در جکر
ورم باشد * او بهموار ه درالم باشد ؏ ورهم ؏ سکون راء مهمله وفتح ها ایله سخن سخت ودرشت
یعنی بر سوزه دیرلر که ایکی وجهله اوله یا متین ومحکم ومعنی دار یاخود خاطره طوقنوب الم ویره ایکی
معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت شود مقبول اکر درهم بکویی * مکو ورهم مشو هرکز دلازار
؏ وشم ؏ سکون شین معجمه ایله بخار معناسنه در عموما حکیم فردوسی درصفت اژدها بیت
دو چشم از بر سر چو دو چشمه خون * ز وشم دهانش جهان تیره کون * وایام شتاده لاسیما
بهاره قریب وقتده اولان بخار که هواده حاصل اولور خصوصا که نزم دخی دیرلر حکیم سنایی بیت
کشت پر از ابر ووشم چشم جهانی از انك * خرمن مهرست وماه قند ز شب پوش او * بعض
فرهنکلرده نقش وتصویر معناسنه ده مرویدر ؏ مع النون * وابردن تان ؏ یعنی اتمکی بشمك
ایچون یاسی ایلمك کذا فی المجمع ؏ واپس جستن ؏ کیرویه صحرامق وکیرو واتورمق فتح جیم
وسکون سینله در میر نظمی بیت جست واپس ز زیر شمشیرش * جز کریختن نماند تدبیرش
؏ واپستن ؏ فتح با وفا رسی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی واپس جستن ؏ واپسین

لغ واپسین مع فتح باء فارسی وکسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله صکره کی وصوکه قلان
هرنسنه ده استعمال اولنور مثلا نفس واپسین دیرلر صوك نفس معناسنه ویرقومك اسلاقی
کیدوب کیروقلانلر ینه دیرلر واما مدن صکره کیروده اولان جماعت ومأکولات ومشروباتدن
صکره استعمال اولنان والحاصل جمیع حالاتده هرنه که کیروده اوله آکا دیرلر لغ واپکیدن مع
فتح باء فارسی وکسر کافله آغزه آتمق میرنظمی بیت کرفته بکف واپکیده چنان * که ید
دانه وکشته آندم نهان لغ واچیدن مع کسر جیم فارسیله دیرمك ودوشرمك معناسنه در
لغ واخاییدن مع متعدیٔ واخیدندر لغ واخیدن مع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله
فرهنك جهانکیریده پنبه دوشرمك معناسنه در اما مؤید الفضلاده ازهم جدا کردن یعنی
بربرندن آیرمق لغ واخورانیدن مع متعدیٔ واخوردندر لغ واخوردن مع ضم خاء معجمه
وواو معروف وسکون راء مهمله ایله اسرکمك وقایرمق یعنی برکمسنه نك غمن وفکرین چکوب
وآنکچون غمناك اولوب اسرکمك معناسنه میرنظمی بیت چودیده نوجوان تازه واخورد *
بکیرد دست اودر خانه اش برد لغ واداشتن لغ کیروطوتمق معناسنه درهرنه اولورسه کرك
محسوس اکرکسه معنا اولسون میرنظمی بیت چون اوواداشت ازجمله مکاره * همه کردند صد
تحسین وصد زه * بوسکز لغت جمله مصدردر لغ وادیان مع کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله
بمعنی بادیان بردارودر اکثر چایله استعمال اولنور کذا فی المجمع لغ واراندن مع فتح راء مهمله
وسکون نونله سورمك ویرا ایلمك معناسنه در لغ واردان مع سکون را وفتح دال مهملتین ایله
اوقلاغو که آنکله خمیردن یوفقه آچارلر ودخی چوال وغرار معناسنه در لغ واردن مع سکون
را وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اورق که اتمکجیلر خمیراوزرینه صاچرلر اوقلاغو یه
یاپشمسون دیو ثانی مامی معناسنه که عربیده قابله وترکیده ابه دیرلر اما مجمع الفرسده اول
اغاجدر که اتمك خمیرین آنکله یاصی ایدرلر ترکیده اوقلاغو دیرلر عربیده ثونیا دیرلر ضم ثاء مثلثه
وفتح واو ونون وسکون یای تحتانیله لغ واردین مع سکون را ویای تحتانی وکسر دال مهملتین
ایله بمعنی مامی یعنی قابله شاعر بیت زن آبستن چو باشد وقت زادن * بباید واردین را
دست دادن لغ وارن مع کسر راء مهمله ایله دیرسك که عربیده مرفق دیرلر کسر میم وسکون
را وفتح فا ایله بو معناده بوزن ضامن در لکن فتح رایله بوزن دامن دخی جائزدر لواحد من العلما * قطعه
دروضو دست شوی تا وارن * همت مسلم شوم بتوضامن * پایها کرنشوید ووارن * زاهل
بدعت شوی کشم دامن * اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو کرده
وارن لغ وارن مع ضمه صریحله مختصر وارون درکه معکوس معناسنه در کذا فی المؤید
لغ وارون مع ضم راء مهمله وواو معروفله معکوس ومقلوب ومنحوس ومنکوب معناسنه
استادلبیبی بیت ندانم بخت رابامن چه کینست * بکه نالم بکه زین بخت وارون * شمس فخری
بیت ایا شهی که هرآنکو خلاف اندیشد * بود هرآینه در بخت دولت وارون لغ واریدن مع
کسر را وسکون یای تحتانی وفتح دال مهملتین ایله اواریدن واوباریدن لفظندن مخففدر یوتمق
عربیده کی بلع معناسنه ابو المعانی بیت زجور چرخ فلك زهرها که واریدم * که دشمنان نکنند
آنکه دوستان کردند * ودخی برایشه مجد اولمق معناسنه در لغ وارین مع بمعنی وارن مرقوم

ﯕ وارْكون ﭺ سكون زا وضم كاف فارسيين ايله بمعنى واروُن يعنى معكوس ومقلوب ميرمغيث محوى * رباعى * صد تجربه وصد آزمون دركارست * صد عقل براى يك جنون دركارست * توطالع ارجمند دارى بكريز * كانجا همه بخت وارْكون دركارست ﯕ وارْيدن ﭺ كسر زاء فارسى وزاء معجمه ايله ده جائزدر حالنى برآدم بركمسنه يه ديمك ميرنظمى بيت يار تنها زديكران ديده * همه درد درون وارْيده ﯕ واسرشدن ﭺ فتح سين وسكون راء مهملتين ايله خسته هنوز افاقت بولمشكن تكرار خسته اولمق اول حالته اطبا نكس ديرلر ضم نونله ﯕ واسرنكيدن ﭺ فتح سين وراء مهملتين وسكون نون وكسر كاف فارسيله طولنمق معناسنه ﯕ واشدن ﭺ ضم شين معجمه ايله آچق اولمق وآچلمق كشاد كردن وكشودن معناسنه ميرنظمى بيت همه اسرار دل واشد زافغان * بكرد دروز وشب نالان وكريان ﯕ واكردن ﭺ آچمق وقاپمق وخراب ايلمك كشادن وربودن وويران كردن معنالرينه در ﯕ واكردانيدن ﭺ متعدى واكردن در ﭺ واكرديدن ﭺ فتح كاف فارسيله دوندرمك وله ايضا بيت كه واكرديد برسر چرخ كردون * غم واندوه بردل كرد افزون * ﯕ والان ﭺ بمعنى پالان وپهلوان معناسنه ده مرويدر وله بيت كسى نامد به پيش او بميدان نيايد كاروزارش مرد والان * فرهنك جهانكيريده رازيانه معناسنه در شاه ناصر خسرو * قطعه * كه دانست كاين تلخ وناخوش هليله * حرارت برآند زتركيب انسان * كه فرمود زاول كه در دبشكم را * فرژبايد ازچين وازروم والان ﯕ وامران ﭺ سكون ميم وفتح راء مهمله ايله چين ديارندن كلور بردارو در كذا فى الاداة ﯕ وانسان ﭺ سكون نون وفتح سين مهمله ايله آنجلين وآنك كبى ديمكدر لفظ مركبدر واووآن ايله سان كلمه لرندن كه سان ادات تشبيه در ﯕ وان ﭺ ايكى معنايه در اول مملكت آذربايجانده سرحدده واقع برقلعه متين وولايتنك آديدر ثانى بمعنى شبيه ومانند كه ون دخى ديرلر ﯕ وانكرستن ﭺ كيرو باقمق اكثريا آدم كيدركن آردينه باقمق واقع اولور ابو المعانى بيت زكوبت چون روم بيرون بماند در قفا چشم * كه در دل صد هزاران حسرت از بس وانكرستم ﯕ واهم آمدن ﭺ بربره ديرلمك وجمع اولمق وبوزلمق معناسنه در ﯕ وراستادن ﭺ سكون را وسين مهملتين وكسر همزه ايله اياق اوزره طورمق وله بيت بباغ از حسرت قدت كه سرو وعرعر وشمشاد * نكه كرده به پيرامن وراستاده بيك پارا ﯕ ورتافتن ﭺ سكون راء مهمله وفا وفتح تائين مثناتين ايله ديمك وبوكمك ودوندرمك معنالرينه در ﯕ ورخاستن ﭺ سكون را وسين مهملتين وفتح خاء معجمه ايله يرندن قالقمق قيام معناسنه مستقبلنده خانك فتحه سى كسره يه وسين زايه ابدال اولنوب ورخيزد ديرلر ﯕ ورداشتن ﭺ قالدرمق وكوترمك ويوقاروطوتمق معناسنه ﯕ وردان ﭺ سكون را وفتح دال مهملتين ايله ايكى معنايه در اول بوربجيلر خمير آچد قلرى اوقلاغو ثانى خانه بالا يعنى فوقانى اوكه وردانه دخى ديرلر ﯕ ورزكن ﭺ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه وكاف ايله بمعنى كوزه پرآب يعنى صو طلو برداق كذا فى المؤيد ﯕ ورزيدن ﭺ سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله اوزنمك وعادت ايدنمك مولانا جامى بيت چه زمارسم ستم ورزيدن * چه زتو سرزكرم پيچيدن * كمال خجندى بيت بخوبان مهر ورزيدن چه كارست * رخش ماهست مه ديدن چه

چه کارست * بعض فرهنکلرده زراعت یعنی کشت کردن معناسنه ورستان سکون
راوکسر سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ودرستان فتح دال ورا وسکون سین مهملات
وفتح تاء مثناة ایله امت معناسنه در کذا فی المجمع ورسن سکون راو فتح سین مهملتین
ایله بمعنی بند بارسن یعنی اول بند که رسن ایله اوله ودخی رسن معناسنه ده اولور ورشان
فتح راء مهمله وشین معجمه ایله موسیقی ده بر پرده آدیدر وسکون را ایله قری دیدکاری خوش
آوازقوشدر ورشتن فتح راء مهمله وتاء مثناة وسکون شین معجمه ایله بمعنی شستن یعنی
یومق عربیده غسل معناسنه میرنظمی بیت چوظاهر شد سحر برخاست ازجا * وضو کرد د
ورشته دست وروا ودرشتان سکون راء مهمله وکسر شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
 ورشنان فتح راء مهمله ونون وسکون شین معجمه ایله کلاهما بمعنی ودرستان وورستان
یعنی امت استاد دقیقی بیت شفیع باش برشه مرا بدین ذلت * چومصطفی بردادار
مرورشنانرا ورغن سکون راء مهمله و فتح غین معجمه ایله اعضاده ظاهر اولان یومرجه ات
ویاخود ریح منعقد اولمش اوله جوز قدر دخی ایری اولور ورغان دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ورّفان فتح راء مهمله مشدده وفا ایله شفیع معناسنه یعنی شفاعت ایدیجی
شمس فخری بیت دشمنانرا کین اویس منتقم * مجرمانرا عفواویس ورّفان * مسعود غزنوی
بیت دادم بله وکرنه کنم چاره خویشتن * مدح امیروزدتو آرم بورّفان * لنك سکاکی بیت
دستی چون باکنه ازشوق امرزش شها * دوستت پیش تومن ورفان آورده ام ورکردن
طیاندرمق وقالدرمق وقوپارمق ویاتمق ویاندرمق وآتمق وبیمك مذکور معنالره محلنه کوره
استعمال اولنور ورکشتن سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول
دونمك ودوندرمك ثانی یوق اولمق معناسنه برکشتن دخی دیرلر ورنام نهادن آد وکنیه
ولقب قومق معناسنه ورنان فتح راء مهمله مشدده ونونله بمعنی ورّفان مرقوم ورنجن
وورنجین اول فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ثانی فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی
وکسر جیمله بلازك که ابرنجن وبرنجن دخی دیرلر عربیده سوار دیرلر کسر سین مهمله ایله میرنظمی
بیت منزین کشته ساعد باورنجن * فلك کفتا جهانرا دیده روشن ورنشستن سکون
راء مهمله وکسر نون ایله اوتورمق وآت اوزرنده اولمق ورهمین فتح راء مهمله وسکون ها
ویای تحتانی وکسر میمله آرپه وبغدای اونی ایله مخلوط بشمش اتمك عربیده علیث دیرلر حدیث
وزنی اوزره کذا فی المجمع ورهین فتح راء مهمله وکسر ها وسکون یای تحتانیله بمعنی ورهمین
مرقوم وزان فتح زاء معجمه ایله وزیدن لفظندن اسم فاعلدر اسیجی معناسنه ابو المعانی
درنعت شریف بیت برباغ امل بادکرم هست وزان چون * سرسبز بود نخل امیدم بدوعالم
 وژفان سکون زاء فارسی وفتح فا ایله بمعنی ورفان مرقوم وزن فتح زاء معجمه ایله
سرور ونشاط ایله صالنوب یورینه دیرلر وعربیده سکون زا ایله طارتمق معناسنه در وژنین
سکون زاء فارسی وکسر نونله دوه سودی وآیرانی معناسنه وزیدن کسر زاء معجمه
وسکون یای تحتانیله ییل اسمك معناسنه عربیده هب الریح وچغتایده ایسماك دیرلر کسر همزه
وسکون یای تحتانیله میر علیشیر بیت صبح چون ایسنی صبا ایچکیل قدح کیم بولماغونك *

سین وکوب ایستور کوسی بوباغ دوراندین صبا ی وستان ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ارقه اوستنه یاتمق ویاتمشه دخی دیرلر ی وسنان ج سکون سین مهمله وفتح نونله بمعنی وستان مرقوم ابوالمعانی بیت بنکرد در روز نقش سقف ودرشب اختران * دائما وسنان کشتن بوده کار هرزنان ی وسن ج فتح سین مهمله ایله بوزن رسن آلوده معناسنه امامیٔ هروی * قطعه * حضرتی کز قدر زیبد کرچه او * دامن همت نکرداند وسن * حارسش کیوان و برجیسش ندیم * آفتابش شمع وکردونش لکن * عربیده مقلمهٔ خواب یعنی اویقونک اولی وله ایضا بیت ازدر دولت درآمد مست وکفت * بخت بیدار مرا این در وسن * وعربی شعرلرده دخی بومعنایه کلمشدر اشجع الشعرا متنبی بیت ابلی الهوی اسفا یوم النوی بدنی * وفرق الهجر بین الجفن والوسن * وینه عربیده ضم واو ایله بیاضی چوق اولان کوزه دیرلر وسکون سین مهمله ایله فارسیده بمعنی بسیار استاد رودکی بیت امروز باقبال توای میر خراسان * هم نعمت وهم روی نکو ووسن بدارم ی وشن ج فتح شین معجمه ایله بمعنی وسن مرقوم کذا فی فرهنگ جهانکیری ی وشیان ج سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله جزا وعوض معناسنه میرنظمی بیت نکویی بایدت وشیان بیدار * بدی را کردن بدکار سهلست ی وغستن ج فتح غین معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله بمعنی ظاهر وآشکارا ی واین ج کسر لامله برنوع قبرجقدرکه بریون وداد دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ی ومیدن ج کسر میم وسکون یای تحتانیله اوالمق معناسنه در ی ون ج ایکی معنایه در اول بمعنی شبه ومانند منوچهری درصفت اسب بیت یوز جست ورنك فعل وکرك پوی وغرم تك * ببر جه آهو دو وروباه حیله کورون * ثانی بن مرقوم معناسنه در عربیده نون مشدده ایله اوج معنایه کلور اول برکسیه دیرلر که امور دنیاده سست وضعیف اوله ثانی سنج که بر مقله چالرلر ثالث بو شهرك آدیدرکه حسین قرضی ونی اول شهردندر ونون مخففله حکمای خطا اون بیك سنه یه دیرلر وهندیلر چنکله دیرلر ی ونیدن ج سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله زحمت چکمك معناسنه ی ویدیدن ج سکون یائین تحتانیین وکسر دال مهملهٔ اولی ایله بمعنی چاره جستن کذا فی المجمع ی ویدن ج سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله یاوی قلمق معناسنه در ی مع الواو * وارو ج ضم راء مهمله ایله بمعنی وارف مرقوم یعنی غله صاپندن ایندکاری طبوق کبی نسنه که روستاییلر اوزرنده طعام یرلر ی ورکو ج سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ولایت خراساننده بر شهردرکه برقیا اوزرنده واقع اولمش ودرت اطرافندن چشمه لردن لطیف صافی صولر روان اولمش کذا فی المؤید ی ویو ج ضم یای تحتانی واخفاء واو ایله بمعنی عروس که بیو دخی دیرلر ی مع الهاء * واخسیده ج کسر خاء معجمه وسین مهمله وسکون یای تحتانیله آتلمش پنبه ویوك معناسنه ی واره ج فتح راء مهمله ایله درت معنایه کلور اول شبه ومانند ثانی نوبت معناسنه استاد رودکی * قطعه * کل دکر ره بکلستان آمد * وارهٔ باغ وبوستان آمد * وار آذر کذشت وشعلهٔ او * مشعله لاله زار مان آمد * ثالث رسم وعادت معناسنه رابع کرت ومرتبت معناسنه که یك واره دوواره دیرلر یك کرت دوکرت دیمك اولور ی وارنکاه ج فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون تاء مثناة ایله صباح آچلدوغی وقتنه دیرلر میرنظمی بیت چو

چووارنگاه شد ازجای برخاست * همه اسباب جنك برخویش آراست لغ وارسته ع فتح را
وتاء مثناة وسكون سین مهملتین ایله قورتلمش معناسنه مولانا هاتفی بیت زدرماند کیهاجه اکن
مرا * بوارستکان آشنا کن مرا لغ وارونه ع ضم راء مهمله وواو معروفله ترس عربیده
مقلوب ومعکوس معناسنه که بازکونه وباشکونه ووازکونه وواشکونه دخی دیرلر شاکر
بخاری بیت ای برادر برکه نالم من * زین جفای سپهر وارونه * حکیم زجاجی بیت چو راز
سپهری دکرکونه بود * جهان درکف دیو وارونه بود * فرهنك جهانکیریده بمعنی شوم
حکیم قطران ارموی بیت تراعد ونبود مرد طالع مسعود * تراولی نبود مرداختر وارون *
لغ وازکونه ع سکون زا وضم کاف فارسیین ونونله بمعنی وارونهٔ مرقوم لغ وازیره ع کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زمان لغ واسه ع فتح سین مهمله ایله
پروانه یه دیرلر ابو المعانی بیت پرتوشمع رخت کاشانهٔ دل را کرفت * زانکه کردد کرد اودل
واسهٔ پرسوخته لغ واشامه ع فتح شین معجمه ومیمله عورات باشلرینه اورتدکاری نسنه که
باشامه ودامنی دخی دیرلر عربیده معجر دیدکاریدر فخر کورکانی بیت وزان بس داد ویرانامه
وبس * همان پیرایه وواشامه وبس * وله بیت زکیسو بت مراده یادکاری * زواشامه
مراده غمکساری لغ واشکرده ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کافله جست وساخته
معناسنه لغ واشکونه ع سکون شین معجمه وضم کاف فارسی ایله بمعنی وارونهٔ مرقوم لغ واشه
فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آنجه دیدکاری اوجی قوش که باشه دخی دیرلر ثانی
قراغوکه صباحه قارشو چایروچمن اوزرینه دوشر لغ والانه ع فتح لام ونونله ریش وجراحت
معناسنه ابو المعانی بیت سینه شد والانه ازسوز جکر * به نباشد جز زدست لطف یار *
لغ والغونه ولغونه ع کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه وفتح النون بمعنی کلکونه که
عورات یوزلرینه سوردکاری قرزلجه در غنجاره وکلغونه وفکر دخی دیرلر شهیدی قمی بیت آن
بناکوش کزصفا کویی * برکشیدست والغونه نسیم لغ واله ع بوزن هاله ایکی معنایه در
اول بمعنی والاء مرقوم که حریردن اینجه ویوفقه طوقنمش بیاض والوان ایدرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت مرازمجرتبریزدلق کهنه بسست * بروبروکه بقدرزمانه بد واله * ثانی سراب که
صحراده ایراقدن صوکبی کورینور سیف الدین عارج بیت ازشوق روت جانب خورمیکنم نکاه
چون تشنه ازعطش بسوی واله میرود * کسر لام واظهار ها ایله بیخود وحیران وسرکشته ومتحیر
معناسنه میرنظمی بیت درامورش والهوسرکشته بود * باشراب عشق دل آغشته بود *
لغ واماده ع ایکی معنایه در اول یوز یمکدن واشلمکدن یوریلوب قالمش ثانی عاجز وبی طاقت
ودرمانده اولوب قالمش معناسنه لغ وامخواه ع سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی
معنایه در اول دین صاحبی که معنای ترکیب بورج استیجی دیمك اولور ثانی ثقلت وتقاضا
ایله نسنه استین اما بو معنی استعاره طریقیله در لغ واندسانه ع سکون نون اول وفتح سین مهمله
ونون ثانیله پرکار معناسنه در لغ واه ع اظهار ها ایله وای وواخ دخی دیرلر وحیف محلنده
استعمال اولنور لغ واهش آمدن ع ضم ها وسکون شین معجمه ایله سرخوشلقدن ویاخود
بایلقدن آیلشه دیرلر لغ واهم جسته ع فتح ها وجیم وتاء مثناة وسکون میم وسین مهمله ایله

کبیره قوزلمش یعنی کبره دونمش صاچ وقیلره صفت اولورکه عربیده قلال دیرلر وقولغه صفت اولوز عربیده قنعاد دیرلر وطوداق صفتی اولور عربیده قالعه ومشمردخی دیرلر ل وایه ع فتح یای تحتانیله اوچ معنایه کلور اول حاجت معناسنه فلکی شروانی * قطعه * از بوسه بوسه که دهد زاحتی بروح * وزغمزه غمزه که خرد را کند خراب * زان بوسه بوسه اومایه روان * زان غمزه غمزه اومایه عذاب * مراد ومقصود معناسنه ده کلور مولانا جامی بیت وایه جامی همین لعلت بود * کر نیاید وایه او وای وای * ثانی حصه ونصیب ولذت معناسنه شیخ عطار بیت زیر پا آور هوای نفس را * کم بود وایه های نفس را * ثالث علمدن خبردار اولمق استاد عنصری بیت سخن کفتن بجاهل بس خطا نیست * سخن بی وایه کفتن زاژخا نیست ل وچه ع سکون جیم واظهار ها ایله اوچ معنایه کلور اول قیمت وبها معناسنه در خواجه حافظ * مصرع * وچه میخواهم من آن مطرب که میکوید رسید * ثانی وظیفه معناسنه خواجه سلمان بیت خورشید طلعتا وزرای تو وجه من * اکنون سه ماه رفت که تأخیر میکنند ثالث خرج ومصرف معناسنه شاعر بیت بننکدستی از آن روی ساخت غنچه که اورا * زریست اندك وصد وجه نازکست بر آن زر ل وخشینه ع سکون خا ویای تحتانی وکسر شین معجمتین وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول بر جانور آدیدر ثانی هر بیاض نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ل وربوشنه ووربوشه ع کلاهما بسکون الراء المهمله وضم الباء الفارسی عروس وزنان باشلرینه باغلدقلری که عربیده مقنعه دیرلر کذا فی المجمع ل ورچه ع سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله وکسر جیمله ده استعمال اولنور اکرچه دیمکدر ماقبلنده اولان کلامه عطف اولنور ل وردانه ووردنه ع کلاهما بسکون الراو فتح الدال المهملتین والنون ایکی باشی اینجه اورتاسی یوغون بر نوع اوقلاغودر که چوچه وپیواره وکردنه دخی دیرلر هندی لسانده پیلن دیرلر شاعر بیت فلك کشتست مانند تورك پز * اکر خواهی زند وردانه بر سر ل وردوکه سکون را وضم دال مهملتین وواو معروف وفتح کافله صاپیله اورتلمش خانه مختصرکه وردوك دخی دیرلر هندی لسانده چپر دیرلر ل ورده ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله کوکرچین یواسی وکوکرچین برجی شمس فخری بیت حمام آسا صعود آسمانی * فراز قصر قدرش ورده باشد عربیده آل رنکه دیرلر ل ورزه ع سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول حاصل ایتمك ثانی زراعت وحراثت ثالث عمل وحرافت معناسنه ورزدخی دیرلر کذا فی التحفه ل ورزیده ع سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله ورزه مرقوملك اوچ معناسنك ده مفعولیدر واول کمسنه یه دیرلر که بر اشده ویاخود بر فعلده زیاده تجربه سی وممارستی اوله ودخی اول نسنه یه دیرلر که ال ایله چکلمش اوله دری کبی وآنك امثالی نسنه لر کبی کذا فی التحفه ل ورطه ع سکون راو فتح طاء مهملتین ایله بتاق اولان باتلق واستعاره طریقیله خوف ومخاطره اولان نسنه لر شاعر بیت تهمت بی کنهان رسم قدیمست ایدل * رخت خود را که ازین ورطه مسلم برداشت ل ورغاره ع سکون راء مهمله اولی وفتح غین معجمه وراء ثانیه ایله اعضاده ظاهر اولان یومری نسنه که وجعی اولمز اهل طوس لغتیدر ل ورقه ع سکون راء مهمله وفتح قافله نام عاشق کلشاهدر که لیلی ومجنون ووامق وعذرا کبی نظمه کتورب کتاب ایلمشلردر قد ما نظمیدر وعربیده

وعربیده اسماء اضداددندر هم کریم وهم خسیس معناسنه در و فتحات ثلثه ایله کاغذ ومکتوب معناسنه در ورکاه سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله کاغذ معناسنه در ورکرده سکون رائین مهملتین وفتح کافله اوباندرمق معناسنه استاد لطیفی بیت چراغی کرخدا ورکرده باشد * بجا ازباد دیوان مرده باشد ورکوه سکون راء مهمله وضم کافله عراق عجمده برشهر آدیدر حالا برقوه دیمکله مشهوردر ابرکوه وبرکوه دخی دیرلر ورنجه فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله برپهلوان والانی نامیدر سرلشکر روس ایدی ورنه سکون راء مهمله وفتح نونله یوخسه دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * بنده همان به که ز تقصیر خویش * عذر بدرکاه خدای آورد * ورنه سزاوار خداوند یش * کس نتواند که بجای آورد * ورواره سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله اول فوقانی خانه در که برخانه نك اوزرنده یاپلمش اوله برباره دخی دیرلر ترکیده چارطاق عربیده علویه وغرفه دخی دیرلر کذا فی فرهنك وفائی میرنظمی بیت مکر روزی به ورواره نشسته * که در برزوی بیکانه بسته وروره سکون راء مهمله اولی وفتح واو وراء ثانیه ایله تیبق دیدکاری جانوردر که دریسن کورك ایدرلر بعض فرهنکده سنجابه دینلدوکی مرویدر وره فتح راء مهمله واخفاء هاایله حماقت وبلاهت معناسنه در وزاغه فتح زاء فارسی وغین معجمه ایله قورباغه که جغز ووزغ وغوك دخی دیرلر بعض فرهنکده برنوع کاردر وزده سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله دوکلمش قسنه هربه اولورسه وزغه سکون زا وفتح غین معجمتین ایله بمعنی وزاغه مرقوم وسمه سکون سین مهمله وفتح میمله چوید یپراغی زنان عجم دوکوب وقیناد وب قاشلرینه سوررلر سیاه ایدرودخی صاچلرینك بیاض اولان قیللرینه خضاب ایدرلر خواجه سلمان بیت که از قوس وقزح یابی هوا را وسمه رنك ابرو * که از نجم وشجر بینی زمین را آسمان آسا * خواجه حافظ بیت کز غالیه خوشبو شد در کیسوی او پیچید * وز وسمه کمانکش شد در ابروی او پیوست وسه فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول چوب دست ثانی قوت وقدرت بو ایکی معنایه حکیم سوزنی بیت بوسه سر بکوب دشمن زا * من بکویم اکر تراوسه نیست وسیله کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول فسیله معناسنه درکه واو فادن بدلدر ثانی واسطه معناسنه در اولاشدیر یجی دیمکدر شیخ سعدی بیت در میر ووزیر وسلطانرا * بی وسیلت مکرد پیرامن وشکله سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ولامله صقلمش اوزم شیره سی ایچنده اولان دانه یعنی چکردك غرشب وغرشم دخی دیرلر کذا فی المؤید وشکنه سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ونون ایله آلت رجل معناسنه در اما مجمع الفرسده فتح شین معجمه ونون وسکون کافله آلت رجلدر واد الفضلاده سکون شین معجمه وفتح کاف ونونله توش وتوان معناسنه مرویدر وشنکه فتح شین معجمه وکاف وسکون نونله بمعنی وشکنه مرقوم وشنه سکون شین معجمه وفتح نونله آت کشنمسی که عربیده صهیل دیرلر استاد دقیقی بیت میدانت حربکاهش خون عدوت آب * تیغ اسپرغم ووشنه اسپان سماع خوش * کاهی واوی حذف ایدوب شنه ده دیرلر وشه فتح شین معجمه ایله وشق دیدکلری داروددرکه بعض تراکیبه جزو ایدرلر وشینه کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح

نوله برنوع سلاحدر جوشن دخی دیرلر استادمر زبان پارسی بیت نیرا ازوشینه بکذاری
همچو خیاط سوزن ازوشی * مؤید الفضلاده وادات الفضلاده سین مهمله ایله مرویدر
وشیه سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله خورنه که کنکل دخی دیرلر وظیفه
معروف کونلک تعیین اولنان نسنه وقسمت ونصیب معناسنه شیخ سعدی درکلستان نثر
پردهٔ ناموس بندکان بکناه فاحش ندرد * ووظیفهٔ روزی بخطای منکر نبرد وعد
زمان معلوم وعهد معناسنه در بوایکی لغت اکرچه عربیدر اما فارسیده استعمالی شایعدر
وقره سکون قاف وفتح راء مهمله ایله چلاه آلتلرندن بر آلتدر که قطیفه بافلرک خاوکسدکاری
کسکین دمور در وقیه سکون قاف وفتح یای تحتانیله وزن معلوم هر ولایتده مقدار
معیندن عبارتدر ترکیده اوقه وعربیده اوقیه دیرلر رومده درتیوز درهمدر واطبا قتنده اون ایکی
درهمدر استاد منجیک بیت راست برخشت بچشم آید اکر * همچون سرماست وقیه وقیه
برزم ولاده فتح لام ودال مهمله ایله بمعنی بادریسه یعنی آغرشق که ایکه یکورب ایپلک
اکیررلر عربیده فلکه دیرلر ولانه فتح لام ونونله ریش جراحت معناسنه کسر واو ایله ده مرویدر
واوله سکون لام اول وفتح ثانیله آشوب وهنکامه وآوازبلند معناسنه در میرنظمی
بیت واوله انداخت بار دوی شاه * فتنهٔ برخاست دران جایکاه وله فتح لام واخفاء
هایله بوزن همه خشم وغضب معناسنه در که وله زده بمعنی خشمکین بعض فرهنکلرده عاشق زار
معناسنه مرویدر عربیده اظهار هایله بیخود وحیران معناسنه واله وحیران دیمک اولور ولیجه
کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول مخلص دوست ابو المعانی
بیت ولیجه آن بود که روز حاجت * نباشد مال وجان از وی دریغش * ثانی جوال معناسنه در
ونانه فتح نونین ایله بمعنی نان اتمک معناسنه در کذا فی المجمع ونده سکون نون
وفتح دال مهمله ایله کردمه دیدکاری اوتدر فارسیده تره تیزک دخی دیرلر عربیده جرجیر دیمکله
معروفدر وه اظهار هایله بر لفظدر محل تحسین وجای قبولده استعمال ایدرلر نتکم شاعر
بیت ترک من دی سخن بره میکفت * هر که دیدش ز دور وه میکفت ویده سکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله چاره جوی یعنی چاره آرایجی کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت
همه بهر شهزاده ویده شدند * برای علاجش بهر سو شدند ویزه سکون یای تحتانی
وفتح زاء معجمه ایله بر اوتدر ساقی اولمزآنجق بر اوزرنده یایلوب کیدر براغاجه یقین اولورسه
صاریلوب دپه سنه دک چیقار ویسه سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله
افراسیاب شاهک سرعسکری برنامدار پهلوان آدیدر پیران ویسه دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت چنین کفت کرویسهٔ شوربخت * زبالین کین کی برآید درخت ویله سکون یای
تحتانی وفتح لامله بمعنی ویل مرقوم یعنی واویلا حکیم فردوسی بیت فرود آمد از تخت ویله کنان
زنان بر سر وکوش وابرو کنان * فرهنک میرزاده واویلا کردن واقع در حکیم فردوسی بیت چو
رعد خروشان یکی ویله کرد * که کفتی بدرید دشت نبرد * اما تحفة الاحبابده یعنی بانک عظیم
دیوب بیت مرقومه متمسک اولمش مع الیاء التحتانی * واخجی سکون خاء معجمه وکسر جیم
فارسیله مهر بارکیری که ماخجی دخی دیرلر وبر معناسی دخی خلقی قدح وذم ایدن آدمه دیرلر

دیرلر ل وامی ع کسر میمله درمانده وعاجز معناسنه در کذا فی التحفه بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت درپنجاهر آنکس که عامی شود * بهرکار خود پیش وامی شود ل وای ع برلفظدر محل
تحسر وهنکام فرقت وجای تأسف وافسوس محلنده ایرادایدرلر شاعر بیت بخت بد وهمت
عالی بلاست * وای بر آنکس که بدین مبتلاست ل وپارای ع فتح باء فارسی وراء مهمله
ایله زهره یلدزینك بر آدیدر ل وخجی ع سکون خاء معجمه وکسر جیم فارسیله خرما چکردکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل وخشی ع سکون خا وکسر شین معجمتین ایله برنوع جامه در
کذا فی المؤید ل ورخجی ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه وکسر جیمله بمعنی زشتی کذا فی المجمع
ل ورزی ع سکون زاء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی زراع وحراث یعنی اکینجی ورزکر دخی
دینلور استاد لطیفی بیت همه ورزور زنده ورزی مدان * همه کشت ورزنده ورزی مدان *
حکیم فردوسی بیت کمان شد تن ورزی تخم کار * دران تخم پیکان ودل کشتزار ل ورکوشی
سکون راء مهمله وضم کاف فارسی وکسر شین معجمه ایله کوپه کتاب السامی ده کوشواره
درازکه بکردن رسد مسطوردر ل ورماندکی ع درد شکم ودرد روده واحشا یعنی قارن
وبغرسقلر آغریسی کذا فی المجمع ل وسنی ع سکون سین مهمله وکسر نونله بر آدمك تحت
نکاحنده ایکی ویا اوج عورتی اوله بربرلرینه وسنی دیرلر ترکیده قومه دیدکلریدر استاد عسجدی
بیت دوستانم همه مانند وسنی شده اند * همه زانست که با من نه درم ماند ونه زر * شمس فخری
بیت ازمراعات عدل تو برخاست * دشمنی ازمیانهٔ وسنی ل وشانی ع فتح شین معجمه وکسر
نونله درمده هفت که شیانی دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت هرکورهیش کشت چو من بنده
ازان بس * ازعلم وهنر باشد ودینار وشانیش ل وشقی ع فتح شین معجمه وکسر قافله یدنجی
معناسنه درکه وشاق یدکدر ل وشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله سرخی که زنان یوزلرینه
سورلر حکیم اسدی بیت جهان بسته ازبت پرستان هند * بتیغی که باشد چو وشنی پرند *
ل وشی ع کسر شین معجمهٔ مشدده ایله ایکی معنایه در اول قزللق حمرت معناسنه عموما یعنی
کل قزللغی وبقم کبی خسروی * مصرع * روی وشی وارکن بوشتی نساغر * شینك تخفیفیله ده
جایزدر حکیم اسدی بیت رهم کوزنان زمین جزع رنك * وشی کشته زیك وشخ ازخون رنك *
ثانی برجنس قماشدر شهر وشه منسوب یعنی آنده اشلنور استاد رافعی بیت
کسترد تنك تنك وشی بر وشی زمین * آورد رنك رنك خوشی درخوشی هوا ل ولوالی ع سکون لام
اول وکسر ثانیله زناج معناسنه لغت سمرقندیدر کذا فی المؤید ل وی ع اوج معنایه کاو راول
ضمیر غایبدر اوکبی عربیده کی هو معناسنه شاعر بیت من اورا چه کویم چه رنك آورم *
که تادست وی زیر سنك آورم * ثانی وای معناسنه شاعر * مسمط * نه زمن یاد میکنی نه دلم شاد
میکنی * همه بیداد میکنی وی ازین شوخیٔ تو وی * ثالث مقدار معناسنه در حکیم نزاری
قهستانی بیت کر صالح وکر فاسق بر فطرت خویشم من * کر تخم نکو بفشان ور تابستان ده
وی ل باب الواو المکسورة مع الالف * ویرا ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك
میرزاده بمعنی یاد کیرنده وبمعنی صاحب وحافظ ابو العباس بیت یکی مردویرا نباید نخست *
که کوید نیوشیده ها را درست ل مع الباء الموحده * وریب ع کسر راء مهمله وسکون یای

تحتانیله بمعنی کج ومنحرف که ترکیده ورب وورو دخی دیرلر ابوشکور بیت توانی بردکاربستن فریب * که داناهمه راست بیند وریب ع مع التاء المثناة * ولایت ع اوج معنایه در اول مملکت واقلیم ثانی حکومت وحاکملك یعنی مملکته والی وضابط اولمق ثالث مرتبهٔ کرامت که ولی دن مشتقدر مذکور اوج معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی * مثنوی * همیکشتم بسی شهر وولایت بدیدم خوب وزشتش چون تمامت * کراشد پیشه جود وعدل وانصاف * شود زاهل ولایت نام اشراف * شود صاحب ولایت بی شك آن مرد * نمی بیند زعالم محنت ودرد * ع مع الجیم * ویرج ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکیردیدکلری داروودر عربیده وج دیرلرتا رسیده فریج و فریز وورج دخی دیرلر کذا فی المؤید ع ولج ع سکون لامله برقوشدر عربیده سلوی دیرلر کذا فی المجمع ع ویلانج ع سکون یای تحتانی وکسر نونله برنوع حلوادر کذا فی التحفه ع مع الدال المهمله * وید ع بوزن دید بمعنی ویرا یعنی اکادیمکدر اکرچه فتحه ایله بوزن قید روایت اولنمشدر اما شمس فخری کسر واو ایله نوید ه قافیه ایلمکله وعلم لغتده شمس فخری جمله دن معتمد اولدوغی اجلدن اکا متابعتا مکسور ده ضبط ونقل اولندی بو ابیات آنکدر * قطعه * لب ودلی تو باد ازخرمی خندان تن عدوی تو باد ازعنا چونال نوید * مراد این شده ازیمن دولتت حاصل * امید اوشده چون نام او زعالم وید ع ویند ع سکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی بند حکیم سوزنی بیت یکی پسرکه اکر کس ورا بدیده بود * نخواهد شکه بوینه بعمر خود یکبار ع مع الراء المهمله ع ویدستر ع بوزن ومعنی بیدستر قوندز خایه سی جند بادستر وجند بیدستر وبادستر و بیدستر دخی دیرلر کذا فی المجمع ع ویر ع یای معروفله درت معنایه در اول حفظ معناسنه که ازبر دخی دیرلر استاد عنصری بیت بویرنابد کس رابزرك همت او * که همتش نه بزرکی نیابد اندر ویر * ثانی فهم وادراك معناسنه حکیم ناصر خسرو * قطعه * کوش خوش فرو باید خوردنت روزکار * موش زمانه را تو بی ای پسر دپنیر * زین بد کنش حذر کن وزین بس دروغ او می نوشن اکر بهوش بصیری ونیز ویر * بو معنایه شمس فخری بیت ایا شهی که سراسر دعات میکویند زاهل فضل هرانکس که عقل دارد وویر * ثالث ناله وفریاد معناسنه حکیم سنایی * رباعی ای جوان زیرچرخ پیره مباش * بازدور انتش درزحیر مباش * یابرون شو زچرخ چون مردان ورنه باوای ووی وویر مباش * رابع اردبیل مضافاتندن برقریه اسمیدر ویای مجهول ایله بی عقل وبی هوش وابله واحمق وبیرسم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع ویرویر ع الفاظ مکرره نوعندن در بر نسنه یی صیق صیق تقید وتفقد ایله صورمغه دیرلر ع مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله ایله هراة مملکتنده ساکن بر طائفه نك آدیدر ع ویژ ع یای معروفله اوج معنایه در اول خصوص ثانی خاصه ثالث خالص معناسنه ویژه دخی دیرلر ع مع السین المهمله * ویس ع یای معروف ایله بمعنی مانند شمس فخری بیت جهانرا اکر کوشه باشد یقین * شود درپناهت جهان خلد ویس ع ویس ع بمعنی ویس که نام معشوقهٔ رامیندر که ویسه دیرلر ورامینه رام دخی دیرلر خواجه درهمای همایون بیت اکرمرغ جم صید بلقیس کشت * دل رام منزلکه ویس

ویس کشت * کذا فی التحفه ن مع القاف * وشاق ع فتح شین معجمه ایله غلام ساده رو یعنی
تازه خدمتکار حکیم خاقانی آکا بردن برینه یازمش بیت وشتی دمکه در بزم کیرم * با وشاقی که
در برش کیرد * شیخ نظامی بیت جنیبت کش وشاقان سرایی * روانه صد صد از هر سو
جدایی * فرهنك میرزاده خدمتکار درویشان مرویدر ن مع الکاف * ویندانك ع سکون
یای تحتانی ونون اول وفتح نون ثانی ودال مهمله ایله یعنی نافهٔ مشك کذا فی فرهنك جهانکیری
ن ویك ع یای معروفله بو کلمه در محل ترحمده ای نیکبخت معناسنه ایراد ایدرلر کاهی ویل
لفظیله مرادف ایدوب ویل ویك دیرلر و یای مجهول ایله عربیده کی ویحك معناسنه کاورکه عرب
محل ترحمده ادا ایدرلر حکیم فردوسی بیت سخن کفتن نغز وکفتار نیك * نکردد تبه تا جهانست
ویك * وله ایضا بیت اکر شاخ بد خیزد از بیخ نیك * تو با شاخ بد بر مپیاغار ویك * اما شمس
فخری یعنی وای دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت کر زین فلك شکایتی آرد کسی بشاه * پاسخ ز چرخ
نشنود الا که ویك ویك * تحفة الاحباب صاحبی حافظ اوبهی یعنی وای ودعای بد یعنی نفرین که
ضد ویحك در روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش بیت ماده کفتا هیچ شرمت نیست ویك *
یعنی سبکساری نه بندانی نه نیك ن مع اللام * وشکول ع سکون شین معجمه وضم
کافله مرد جلد وهوشیار وجست وقوی و درکار معناسنه که بشکول دخی دیرلر میر نظمی بیت
هر که در کار خودش وشکول نشد * حاصل مقصود دل موصول شد ن وکال ع فتح کاف
فارسیله کومرکه زغال وزکال وانکشت دخی دیرلر کذا فی الاداة مجمع الفرس ده فتح واو ایله مرویدر
ن ول ع بوزن دل شکوفه معناسنه در عموما شکوفهٔ انکوره دیرلر خصوصا عربیده قفا الکرم
دیدکلریدر ن ویل ع یای تحتانیٔ مجهول ایله ایکی معنایه در اول ظفر وفیروزی وغلبه
بر اعدا معناسنه در شمس فخری * قطعه * شست اکر بهر صید بکشاید * حوت کردون
بودش در تشبیل * اوچوخورشید وخصم چون ذرّه * ذرّه بر مهر کی نماید ویل * ثانی فرهنك
حسین وفایی ده ایشی وقتنده مرادی اوزره بولمغه دیرلر استاد رودکی بیت لبت سیب بهشت
ومن محتاج * یافتن راهمی نیابم ویل * اداة الفضلاده فتح واو ایله مرویدر ن مع النون ع
ن وردان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله وجود انسانده ظاهر اولور ات پارلری که
ترکیده سکیل وعربیده ثولول دیرلر ضم ثاء مثلثه ایله ن وزن ع فتح زاء معجمه ایله براغاجدر
معلوم آندن یای بیارلر درخت پشخیز دخی دیرلر ن وژولیدن ع ضم زاء فارسی وواو معروف
وکسر لام ایله ایکی معنایه در اول ایشه قند رمق یعنی تحریص ایلمك ثانی هوا اسمك معناسنه
میر نظمی بیت وژولیده صبا وقت سحر خوش * بعالم لطف و برخود کشت آتش ن ولین ع
کسر لام وسکون یای تحتانیله بر نوع قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور آکا بریون وودا دخی دیرلر
ن ویران ع معروف ضد معموردر شاعر بیت هر لحظه دلم را پسری کرد تصرف *
ویران شده چون وقف بر اولاد ذکورست ن ویزکان ع سکون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح
کافله یعنی خاصکان زاء فارسیله ده مرویدر استاد عنصری بیت ابا ویژکان ماند دامن بچنك
نه روی کریز ونه جای درنك * حکیم فردوسی بیت بفرمود تا نوذر آمد به پیش * ابا ویژکان
وبزرکان خویش ن مع الهاء * وژه ع فتح زاء فارسیله قارش که بدست دخی دیرلر ویك وژه

برقارش دیمك اولور ابو المعانی درهزل بیت نباشد بکادن بهرحال سیر * بهرچند شد سخت وبك وژه کبیر ع ولیسه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی ولیس مرقوم ع ویرانه ع معروف یعنی خرابه ع ویره ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله درخت خربزه یعنی قاون تکّکی کذا فی المؤید ع ویژه ع یای تحتانی معروف وفتح زاء فارسیله اوچ معنایه کلور اول بمعنی خصوص حکیم فردوسی بیت زما برهمه پادشاهان درود * بویژه که عدلش بود تار وپود * ثانی بمعنی خاصه حکیم اسدی بیت صدوسی سشتر ویژه شه ززر * غلافش زدیبا نکارش کهر * حکیم فردوسی بیت مرازین همه ویژه اندوه تست * که بید ازدل باشی وتندرست * ثالث بمعنی خالص منوجهری بیت باعز مشك ویژه وباقدر کوهری * باجاه زرساوی وبانفع آهنی * بو معنایه شمس فخری بیت هرکه باشد کان شاه جهان * دار داخلاص ونیت ویژه * وهرنه که مغشوش اولمیوب صاف اوله آکا دیرلر مسعود سعد سلمان بیت ویژه می کهنه کش کشت چو کیتی جوان * دل چو سبك شد زعشق درده رطل کرانه ع ویسه ع یای مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی ویس مرقوم ع ویشه ع یای معروف وفتح شین معجمه ایله صرمشق معناسنه کسر واو ایله تصحیح اولنمشدر ع ویشیه ع سکون یائین تحتانیین وکسر شین معجمه ایله بمعنی کستردہ یعنی دوشنمش کذا فی المجمع ع مع الیاء التحتانی * وی ع ایکی معنایه در اول بمعنی اصل ثانی حرف ندادر ای کبی ایکی معنایه ابو المعانی * قطعه * هرکرا در ذات وی شد پاك ذاد * در درونش میشود حب وداد * ای که در اصلت نباشد مردمی * وی خرابه که کشتی نامراد ع ویدی ع سکون یای تحتانی وکسر دال مهمله ایله علت جذامه دیرلر اعاذنا الله تعالی من ذلك ع ویری ع دال یرینه راء مهمله ایله ده اولمعنایه مرویدر ع ویژکی ع سکون یای تحتانی وفتح زا وکسر کاف فارسیله صاف وخالص اولق معناسنه در ع باب الواو المضمومة مع الباء الموحده * وریب ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی کج ومحرف ترکیده ورب وورودخی دیرلر اکرچه مکسوره ده ذکری مرور ایلدی لکن بعض کتب لغات معتبره ده مضمومه ده ایراد اولنمش بناء علی ذلك تکرارینه ارتکاب اولندی مع رجاء المسامحه حکیم اسدی بیت بردامن کوه اندرو ریب * یکی دشت دیدند با فروزیب ع مع الدال المهمله * وسد ع فتح سین مهمله مشدده ایله بمعنی بسد یعنی مرجان که بسد معربیدر کذا فی التحفه ع مع الزاء المعجمه * وراز ع فتح راء مهمله مشدده ایله بمعنی خوك نر یعنی ارکك طکوز حکیم فردوسی * مصرع * چو وراز خوکست خوش روی وچابك ع مع السین المهمله * ورناس ع سکون راء مهمله وفتح نونله بمعنی غافل ابو المعانی بیت کز نند میرسدت کرکنی یکی غفلت * زمکر دشمن بدرك مشو ازو ورناس ع ورس ع سکون راء مهمله ایله سرو کوهی که عربیده ابهل دیرلر ع مع الغین المعجمه * ورغ ع سکون راء مهمله ایله بمعنی تیرکی وکدورت ع وروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در اول بمعنی تیرکی وکدورت فخر کورکانی بیت بیا ساقی آن آب صافی فروغ * که ازدل بردرنك وازجان وروغ * ثانی بمعنی آروغ کذا فی فرهنك جهانکیری ع مع الکاف * وژنك ع فتح زاء فارسی وسکون نونله بماکه پینه دخی دیرلر عربیده رقعه معناسنه میرنظمی بیت اکر جامه

جامه راه ست در بر ورژنك * نباشد از ودر دل پاك ژنك ﴿ وشك ﴾ فتح شين معجمه ايله يعنى اشك كه
خرد يمكدر مجمع الفرسده سكون شين معجمه ايله اشق معناسنه دركه اشنج دخى ديرلر ﴿ ورزك ﴾
ضم زاء معجمه وسكون راء مهمله ايله بمعنى بزرك كذا فى فرهنك جهانكيرى كاف فارسيله در
﴿ مع اللام * وژول ﴾ ضم زاء فارسى وواو معروفله ايكى معنايه در اول بمعنى كشور ثانى
بمعنى پژول واو ايله با حرفلرى بيننده تبادل اولدوغى اجلدن كذا فى المؤيد والاداة ﴿ وهل ﴾
ضم ها ايله بمعنى درخت كاج كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ مع الميم * وشم ﴾ سكون شين معجمه
ايله بر قوشدر تيهويه مشابه اما آندن كوچكتر اولور بودنه دخى ديرلر از بوسليك بيت
در جنب علو همت چرخ * مانند وشم پيش چرغست * ودخى مرويدركه ديالمه پادشاهلرندن
قابوس نام بر پادشاهك مرغ وشمى شكاره ميل ورغبتى زياده اولمغله وشمكير لقب قومشلر ايدى
حكيم زجاجى بيت بدآنجا كه بدكنبد نامدار * شهنشاه دين وشمكير سوار * حكيم سنايى
بيت فقه خوان ليك در جهم چاه * همچو قابوس وشمكير مباش ﴿ مع النون * وشكرديدن ﴾
سكون شين معجمه وراء مهمله وفتح كاف وكسر دال مهمله اولى ايله ﴿ وشكريدن ﴾ سكون
شين معجمه وياى تحتانى وفتح كاف وكسر راء مهمله ايله كلاهما بمعنى جست كردن وجست ساختن
كذا فى المؤيد ﴿ وشكوليدن ﴾ سكون شين معجمه وضم كاف وكسر لامله كار وعملده جلدى
وجستى نمودن معناسنه در كذا فى المؤيد ﴿ وضو ساختن ﴾ آبدست آلمق معناسنه ميرنظمى
بيت وضو ساختنى دايما آردت * فراخى رزقت اكر بايدت ﴿ وغزن ﴾ سكون غين وضم
زاء معجمتين ايله بمعنى كورستان يعنى مزارستان كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ مع الواو * وسو ﴾
ضم سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول طيانمق تكيه معناسنه ثانى آغز چوره سى ﴿ وضو ﴾
يعنى آبدست اكرچه عربيدر اما فارسيده استعمالى شايعدر ﴿ مع الهاء * وشكدانه ﴾ سكون
شين معجمه وراء وفتح كاف ودال مهملتين ايله اول كمسيه ديرلركه ايشنده مجد وساعى ومقدم ومجرب
اوله يعنى عاقبت انديش اولوب هر ايشده فكر وتأنى ايدوب بعده مباشرت ايليه وبعضيلر
ديديلركه اول كمسيه دينوركه كارنده جلد وجست وچالاك اوله كذا فى كتاب السامى فى الاسامى
عربيده وشكردهٔ شيخان ديرلر ادات الفضلاده كسر واو ايله جلد وتوش وتوان وفتح واو ايله
جست وچاپك معناسنه مرويدر بعضيلر سين مهمله ايله نقل ايلديلر ﴿ ولغونه ﴾ سكون
لام وضم غين معجمه وفتح نونله قز بجه كه زنان يوزلرينه سوررلر الغونه وكلغونه وبلكونه وكلاكونه
وكلكونه دخى ديرلر ﴿ مع الياء التحتانى * وى ﴾ بركلمه در زنان محل تعجبده ايراد ايدرلر
حكيم نزارئ قهستانى بيت بحيرت كفت زال مولع زر * كه وى وى جان ما وجان مادر *
﴿ باب الهاء المفتوحة مع الالف * ها ﴾ اوچ معنايه استعمال اولنور اول ادات تنبيه در
حاضر اوله معناسنه وثانى ادات جمعدر هر كلمه نك آخرينه لاحق اوله معناى جمعيت افاده ايدر
لكن ذوى العقولدن غيريده جمادات مقوله سى جمع اولندقده ها والفله ادا اولنور وبر ادات جمع
دخى واردر الف ونونله در اول ذوى الروحده جائز اولور تفصيلى مقدمهٔ كتابده ذكر اولندى
ثالث بمعنى اينك يعنى ايشته ديمكده هاديرلر حكيم خاقانى بيت كعبه چه كنى با حجر الاسود زمزم
ها عارض وزلف وخط تركان خطايى ﴿ هبا ﴾ فتح باء موحده ايله ايكى معنايه كاور اول ضايع

و تلف معناسنه میر نظمی بیت که سعیم درخق او را هبا شد * چو فکر راست کردم کج روا شد
ثانی توز معناسنه در بوند رکه هبا منثور شد دیرلر عربیده بو معنالردن غیری یل اسمکه ده دیرلر
ﻭ هجا ﻉ فتح جیمله بمعنی ملامت و مذمت کذا فی الاداة برکسنه یی ذم ایتمکه هجو ایندی
دیرلر شاعر بیت جهنمی و هجاکو عبید زاکانی * زبد زبانی او هیچکس نیاسوده ﻭ هرآ ﻉ
فتح راء مهملهٔ مشدده ایله هلیله نك آدیدر ودخی التون وکمش قبه‌لر ایدوب آت رختنه و ایره
میخلرلر هلیله یه مشابهتی اولدوغندن تسمیه اولنمش حکیم خاقانی بیت هرّای زین چو اختر
و بر کستوان چو چرخ * افکنده بخت زیور عیدی براستقرش * اثیر الدین اخسیکثی بیت
هرّای نجوم بر فکنده * در بارکه تو شام ادهم * وشعرای متأخرین ایرك زیب و زینت ایله
دوزلمه سنه استعمال ایلمشلر از انجمله کمال اسمعیل بیت همی ساز دفلك هرای خیل بند کانش را
ز ماه چارده طاسك ز زلف تیره شب پرچم * بو معنایه حکیم خاقانی بیت رخش بهرا
بتاخت بر سر صفر آفتاب * رفت بجرب آخری کنج روان بر رکاب * بو بیتدن آت بساطی اولمق
فهم اولنور و مجمع الفرسده آواز معناسنه شاعر بیت نه آوای دیوونه هرای دد * زمانه زبان
بسته از نیك و بد * بو بیتدن آواز و خوش اولمق مفهوم مدر ﻭ هرآوا ﻉ بابله دیرلر ودخی
هرآواز دیمك اولور ﻭ هزارآوا ﻉ فتح زاء معجمه و سکون راء مهمله ایله اوچ وجهله معنی
ویریلور وجه اول آوا لفظی توضیح مراد اولنوب آنجق نفس بابل قصد اولنور وجه ثانی
تشبیه مراد اولنوب بابل صدالو معناسی اولور وجه ثالث آواهزار لفظنك ممیزی اولوب
بیك صدا دیمك اولور که کثرتدن کنایه اوله شمس فخری بیت سزدکه اهل هنر چون هزارآوا
نیز * برند جمله بتحسین او هزار آوا * استاد کسایی بیت هزارآواهمی برکل سراید * بسان
عاشقان برروی دلدار * بو بیتدن مراد بابلدر ﻭ هزارپا ﻉ چیان دیدکلری حشراتدندر ترکیده
قرق اياق دخی دیرلر ﻭ هست استا ﻉ سکون سینین مهملتین و تاء اول و فتح تاء مثناة ثانیه ایله
سحر و افسون ایدیجی ساحر و عزایمخوان معناسنه ﻭ هلا ﻉ فتح لام ایله حرف تنبیه در عربیده کی
الا معناسنه حکیم فردوسی بیت هلا تیغ و کوپالها برکشید * سپرهای چینی بسر در کشید
ﻭ هلاهلا ﻉ آسان و سهل معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * زیان مالی و جاهی توان تحمل
کرد * ولی شماتت اعدا هلاهلا نبود * هلاهلا سخن عامه است معذورم * که نظم خسته دلان
از خلل جدا نبود ﻭ هما ﻉ فتح میمله باران شدید یعنی زیاده یغمور میر نظمی بیت سخت
سر ما بود و باران هما * شسته اند از زند کانی دست و پا ﻭ همارا ﻉ فتح میم و راء مهمله ایله
بمعنی همواره و همیشه و همارلغتنك معنالریله مترادفدر کذا فی التحفه ﻭ همانا ﻉ فتح میم و نونله
مانا معناسنه در بکزر دیمکدر اما میانلرنده فرق واردر مانا عامه‌در همانا خاصه‌در که تحقیقه یقیندر
شمس فخری بیت از توقف تابقافست مأمور حکم کردد * مانا که کرددایدون نزدیك شد همانا
مجمع الفرسده بمعنی پنداری دیوب بو بیتله متمسك اولمش استاد فرخی بیت همانا دست کوهر بار
او جانست و دادی تن * بلی دادی بدو زندست و تن زنده بجان باشد ﻭ همپا ﻉ سکون میم و فتح
باء فارسیله ایقداش معناسنه پاداش کبی لکن بینلرنده فرق واردر زیرا هم موافق معناسنه در
ایکی کشینك یوریمکده مشیلری یعنی یوریشلری بربرلرینه موافق و مناسب اولسه همپا دیرلر

دیرلر واما ایکی کشی یوریمکله یولداش اولسه‌لر پاتاش دیرلر بو بیتدن فهم اولنور میرنظمی
بیت یکدیکر پاتاش کشتند چند تن * نیستند همپاولی درره‌زدن * واستعاره طریقیله
حامی معناسنه‌ده استعمال اولنور مثلا برکسنه برکسنه‌نك معاوننده اولسه فلان همپای
فلانست دیرلر ﻭ همتا ﻉ سکون میم وفتح تاء مثناة ایله مثل ومانند معناسنه مولانا جامی
بیت یارسول‌الله حبیب خالق یکتا تویی * برکزین ذوالجلال پاك بی همتا تویی ﻭ همزانوا ﻉ
فتح زاء معجمه ونونله متافق دوروی معناسنه‌در ﻭ هموا ﻉ سکون میم وفتح واوایله یعنی آرزو
وطلب واوایه‌دن ترخیم اولنمشدر مقصود وحاجت معناسنه‌هم لفظیله ترکیب اولنمشدر ﻭ هنجا
سکون نون وفتح جیمله اوج معنایه‌در اول بنا ایپی که دیوار هموار اولمغیچون چکوب اکا برابر
یپارلر ثانی اینجه یول ثالث برابر یوریمك معناسنه‌در ﻭ هوا ﻉ عناصر اربعه‌نك بریسیدر
وکریدر خاکی آب نیجه احاطه ایتمش ایسه آبی دخی هوا اویله احاطه وکرهٔ آتش آنی احاطه
ایلمشدر جو سما هوا ایله مملودر روح حیوانی‌نك تمدنه سببدر خالق مخلوقات وصانع کائنات
جل شانه حضرتی روح حیوانی‌یی بدن حیوانده غایت حار خلق ایلمشدر حالی اوزره قالسه جوف
بدنده محترق اولوب ذی روحی هلاك ایدرایدی اکا مبرد لازم اولدوغندن هوانك طبیعتی بارد
ورطب اولمغله روحك حرارتن تسکین ایدوب اعتدال حاصل ایلمکله روح دخی بدنه افاضهٔ حیات
ایدروهوایی جوف بدنه ایصال ایلمکه نفس واسطه‌در اکا بناء شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده
هرنفسی که فرومیرود ممد حیاتست وچون برمی آید مفرح ذات * دیمشدر عربیده عشق ومحبته
هوا دیرلر ﻭ هیلا ﻉ سکون یای تحتانی وفتح لامله آتمجه طوغان که باشه دخی دیرلر ﻭ هینا
سکون یای تحتانی وفتح نونله جوهردار قلیج که روهینا دخی دیرلر ﻭ هیولا ﻉ هرنسنه‌نك
اصلنه ومادهسنه دیرلر لفظ عربیدر اما فارسیده نیرنك معناسنه مستعملدر نقاشلر تصویری
نقش ایتمزدن اول رسمنی ایدرلر اکا هیولا ونیرنك دخی دیرلر خواجه حافظ بیت در اتحاد هیولا
واختلاف صور * خرد زهر کل تونقش هر بیان کیرد ﻭ مع الباء الموحدة * هرباسب ﻉ
سکون را وسین مهملتین وفتح باء موحده ایله کواکب سیاره یعنی زحل ومشتری ومریخ وشمس
وزهره وعطارد وقمر بونلرك جمله‌سنه‌ده ومفردینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ﻭ همشراب ﻉ سکون میم وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله حریف ویاران یعنی همیشه بر یرده
صحبت وعشرت ایدنلره همقدح دخی دیرلر ﻭ هم مشرب ﻉ اخلاق واطوار واوضاع
وطبیعتلری بری برینه موافق ومطابق اولانلره دیرلر میرنظمی بیت مشوهم مشرب وهم بزم
زنهار * یا نکس که نمی باشد وفادار ﻭ مع التاء المثناة * هاروت وماروت ﻉ مشهور ایکی
ملکدر که سحر اوکرنوب مردود اولدیلر حق جل وعلا حضرتلری آنلری بازکونه برچاه
ایچنده آویخته ایلدی سحر اوکرنمك استینلر واروب آنلردن تعلم ایدرلر اول چاه بابل ولایتنده‌در
دیرلر مولانا هاتفی بیت چودانا دران چاه هاروت دید * خرددان زتدبیر فرتوت دید *
ﻭ هرهفت ﻉ سکون راء مهمله وفا وفتح ها ایله زینت معناسنه‌در مولانا جامی بیت کنیزانی
همه هرهفت کرده * بهودج دربس زربفت کرده * وآرایش معناسنه حکیم انوری بیت
دوش ازدرم درآمد سرمست وبیقرار * همچون مه دوهفتهٔ هرهفت کرده یار * میرزا ابراهیم

بمعنی زیب وآرایش هفتکانه یعنی زینت اولوریدی نسنه که حنا ووسمه وکلکونه وسفیداب
وزرك وغالیه وسرمه بونلر زنانك زیب وزینتی اولمق اوزره نقل اولنمشدر بعض فرهنکلرده
نرکس معناسنه مرویدر و هسبت ع سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله کسیه منسوب
اولاین آدم وطائفه یه اولورسه ترکیده یوزده دیرلر و هست ع سکون سین مهمله ایله وار
دیمکدر مقابلی نیستدر خواجه حافظ بیت درعشق خانقاه وخرابات فرق نیست *
هرجاکه هست پرتو روی حبیب هست * کاه اولور که رابطه معناسنه اولان است معناسنی
افاده ایدر شاعر دیمشدر بیت ببین دل من وپیکان بحساب درو * که هست کوه غم
وچشمهای آب درو * ادات رابطه اولان استك اولنه برها زیاده ایدوب هست
معناسنی مراد ایدرلر بوحالت صدر کلامده اولدقده درتنکم بوبیتده واقعدر بیت هست درین
دائرهٔ لاجورد * مرتبهٔ مرد بمقدار مرد * دیکر بیت همه بود را هست از ونا کزیر *
بود کس او نیست حاجت پذیر * مقدمهٔ کتابده ابن سینانك تصریح ایتدوکی قول اوزره
تحقیق اولنمشیدی شمدی مقتضای محل ایله اجمالا ذکر اولنور که ابن سینا است رابطه در لغت
فارسیده رابطه نك حذفی جائز دکلدر دیدوکنك مقتضاسی اولدر که زید هست ده رابطه مذکور
اولور اوتقدیرجه هست مرکب اولور هاء مفتوحه ایله است دن ومذکور ها اصلی اولوب وار
معناسنه اولیجق ها است اولمق لازم کلور بویله اولدقده تلفظی ثقیل اولمغله الفی حذف اولنوب
است یرنده هست استعمال اولنور چغتای لسانده هست دیمکده باردیرلر باء موحده ایله وار
دیمکدر چوق غزلده ردیف واقع اولمشدر جمله دن برینك مطلعی بودر میر علیشیر بیت کیمکه
آینك برملك سیما پری وش یاری بار * آدمی ایرسا ملك بیرلا پریدین عاری بار * هست کبی کاه
اولور صدر کلامده واقع اولوب آخرنده است معناسنی افاده ایدر کندلك بودلده دخی هست
لفظنك مرادفیدر اول کلامده ذکر اولنور وآخرنده اولق معناسن ویرر تنکم بوبیتده واقعدر وله
بیت جسم بیماریمغه بار اول نرکس شهلا بیلا * جان غمخواریمغه بار اول لعل روح افزا بیلا *
و هشت ع مرتبهٔ اعداددن سکز عدده دیرلر عربیده ثمانیه معناسنه شیخ سعدی کلستان
دیباجه سنده کتابی سکز باب اولدیغی بیانده * چون بهشت بهشت باب * دیمشدر و هفت ع
مرتبهٔ اعداده یدی عدده دیرلر عربیده سبعه معناسنه و هفت درهفت ع عروسك
زوینده اولان آرایش که یدی نسنه یدی یرنده اولور کوزنده سورمه قاشنده وسمه یوزنده
سپیداب یکاغنده کلکونه زلفنده غالیه اللرنده حنا قوللرنده بلازك بومعناده هفت درهفت
اولور حکیم خاقانی بیت شش بانوی هرکرده هرهفت * عالم زتو دیده هفت درهفت و هفتوت
سکون فا وضم تاء مثناة وواو مجهول ایله خطا معناسنه وخطا ایلمکه ده دیرلر غالبا اصلی عربیده
خطا معناسنه اولان هفوات لفظندن تعجیم اولنمشدر وبرمعناسی دخی لغزیدن یعنی سورچمك
و هفهفت ع سکون فائین وفتح ها ایله آوازسك یعنی کوپك سسی و همانست ع ایکی
معنایه در اول آنجق معناسنه ثانی آنك کبی دیمکدر ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت
همانست جان دادن کار عاشق * نباشد کار نیکو جز همانست و هماخت ع سکون میم
وخاء معجمه وفتح لامله اوج معنایه کلور اول بمعنی پینه یعنی یما واسکی ثانی معیار جمالیده ادکه

ادكه ویا شمغه و پا پوجه دیكلن كون معناسنه شمس فخری بیت صبا پیكست ازدرگاه صیتش
ادیم خاك داد نديش هماخت * استاد كسایی * قطعه * بشاهزاده بنازاندران سیفو
مشكل * كه مردكوفته كرددبدان رماند رسخت * وكر خلاف كنی طبع واوهم بروی * بدردار
بمثل آهنین بود هماخت * فرهنك هند وشاهدی وتحفة الاحبابده بمعنی موزه وكفش واقسام
پای افزار مرقومدر ثالث بمعنی یكپاره كه لخت پاره معناسنه هم لفظینك دخولیله یكپاره معناسن
افاده ایدر وایكی كمسنه نك میانلرنده اتحاد ومحبت والفت قوی ومحكم اولدقده فلان بافلان
هماخته‌اند دیرلر ابوالمعانی بیت شخص غم بامن زمادر زاده است * بادل آشفته راهماخت شد
لغ هنكفت مج سكون نون وفا وضم كاف فارسیله بمعنی سطبر وكنده یعنی یوغون وقالین جامه
وامثالی حكیم سنایی بیت بهترین جامه بودهنكفت * مرمرا اوسناد چونین كفت * مولانا
محمود ابن یمین * قطعه * كریم الدین توآن پهلو نژادی * كه كرد ازابنو باشد تفاخر *
فرستاده‌م بخدمت رقعه دی * بدست پهلوی هنكفت ولتر لغ مع الجیم * هج مج هر راست
وهموار اولان نسنه یه دیرلر علم وسنجق وتوغ ونیزه وامثالی نسنه لر كه اوزون وطوغری
اولوب دیكلی طوره شمس فخری بیت جم قدر جمال الحق والدین كه سعادت * ازنیزوی
اوكرد علمهای ظفرهج * بعض فرهنكلرده ضم هایله درج وفرهنك هند وشاهدیده كسره یله ضبط
اولنمش لغ هدیج مج فتح دال مهمله وسكون نونله اسب خنك یعنی قیر آت هدنك دخی دیرلر
لغ هرج مج سكون راء مهمله ایله بوزن خرج سرحد وسنور معناسنه شمس فخری بیت
زمهرش مبادا تهی هیچ دل * زفرمانش خالی مبادا هیچ هرج * عربیده قارش مورش معناسنه
تركیبده هرج مرج دیرلر لغ هنج مج فتح میمله خرده سكك وایشه یرامز نسنه یه دیرلر لغ هنج مج
سكون نونله بوزن كنج ایكی معنایه كلور اول آهنج لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بحسب
الكیفیت بی قدر اولان نسنه یه دیرلر هنك دخی دینلور ابوالمعانی بیت كرچه پیشش یارقدوم
هنج بود * دردلم عشقش ولیكن كنج بود لغ هودج مج سكون واو وفتح دال مهمله ایله ایوك
محافه دركه دوه اوزرینه بغلرلر ایكی جانبی اولمز آنجق اوكی بردانه اولور دوخی محفل پردهسنه دخی
دیرلر لفظ عربیدر میر نظمی بیت كه هودج نشینان شوخ عرب * جهان ازاینند اخت بشور وشغب
لغ هیلاج مج سكون یای تحتانی وفتح لامله فرهنك جهانكیریده ولدت اوقاتنده وكی حالتكه
مج والده سنه مضایقه ودرد وزحمت ویردوكی معنایه در فرهنك میرزا ابراهیمده منجمان هیلاج آكا
دیرلر كه دلیل عمری بیلورلر لفظ هندیدر لكن فارسیده مستعملدر حكیم انوری بیت تراعطیه
عمری چنانكه هیلاجش * كند كبیسه سالش عطای كبری را لغ هیلج مج سكون یای تحتانی
وفتح لامله بمعنی صاحب خانه لغ مع الخاء المعجمه * هزارمیخ مج خرقه درویشان حكیم خاقانی
بیت بركش میخ غم زدل پیش كه صبح بركشد * این خشن هزارمیخ ازسرچوخ چنبری لغ هیدخ
سكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اسب تند وسركش كه عربیده طمر دیرلر شمس فخری
بیت كدام بارهٔ نامزد كرا بماند تاب * بوقت آنكه شود شهسوار بر هیدخ * استاد رودكی بیت
گمرنه عشقت بدی ازلعب فلك * هیدخی یا فرسی داشتمی * فرهنك میرزا ابراهیمده جیمله هیدج
مسطوردر لغ مع الدال المهمله * هارد مج سكون راء مهمله ایله شهورفا رسیه نك یكرمی

بشنجی کونی اسمیدر ل هبد ح فتح با وسکونی دال مهمله ایله بیوك ماله درکه زراعتی آنکله هموار ایدرلر یعنی
دانه یی صاچدقدن صکره آنی سوروب دانه یی اورتولر بعض فرهنکلرده با فا رسیله در ل هجند
فتح جیم وسکون نون ایله برغست وورغست دیدکاری اوتدر عربیده قنابری وعملول دخی دیرلر
استاد عسجدی بیت نه ازقیمت لعل باشد بلور * نه همرنك کلنار باشد هجند ل هرچند ح
هرنقدر وهرقچن معناسنه ده کلور ابو المعانی * مسمط * هرچند کفتم حال دل هرکز نکشته منفعل
تاب درونم مشتعل دیدونکرده باوری ل هرچه باداباد ح هرنه اولورسه اولسون دیمکدر
شاعر * مصرع * زدیم بر صف رندان هرچه باداباد ل هردود ح سکون را وضم دال
مهملتین ایله هند جزیره لرندن بر جزیره نك آدیدر هردقو دخی دیرلر ل هزارسفند ح فتح زاء
معجمه وسکون راء مهمله ایله بردارودر خرداد دخی دیرلر ل هزدکند ح سکون زاء معجمه ودال
مهمله وضم کاف ایله یعنی جندبادستر کذا فی المجمع ل هشتاد ح مرتبهٔ اعداده سکسان عدددر
عربیده ثمانون وثمانین دخی دیرلر ل هفتاد ح مرتبهٔ اعداده یتمش عدددر عربیده سبعون
وسبعین دخی دیرلر ل هلنند ح فتح لام ونون اول وسکون ثانیله کاهل وبیکار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت چواوماه شکافید شما ابر چرا یید * چواوجست وظریفست
وشما چون هلنند ل همانند ح فتح میم ونون اول ایله یعنی مانند حکیم اسدی * قطعه * همیکفت
کین ماه فرزند اوست * ازوزادو یرا همانند اوست * که ازچهر و بالاوفروشکوه * همانند
اوکس نید زان کروه * ومثل ونظیر معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت ای خوب نهال ارزخرد
بارنکیری * یابید وسپند ارهمانند وعمالی * نجیب الدین جردپادقانی * رباعی * بنکر
توبدین آب روان ولب کشت * باسبزی وخرمی همانند بهشت * باساقی خوب وشرابی چو
کلاب * لیکن بچنین جای فرو باید شست ل هماورد ح فتح میم وواو وسکون راء مهمله ایله
آکا دیرلرکه ایکی خصم بر بریله جنك ایده لر بری اول بریسنه هماورد اولور حکیم اسدی بیت
کس این پهلوانرا هماورد نیست * بکیتی همانند اومرد نیست * حکیم فردوسی بیت همانکه
که اسب افکنی هوش دار * سابع وهماورد درکوش دار ل همچند ح سکون میم ونون وفتح جیم
فارسیله اولقدر معناسنه در ل همخوند ح سکون میم ونون وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله
یعنی صفه کذا فی التحفه ل همداماد ح سکون میم وفتح دال مهمله ایله ایکی همشیره عورتك
قوجه لرینه دیرلر ترکیده باجنق دیدکلریدر میرنظمی بیت ستانمدن هریك بیك خواهری *
چو کشت اند داماد باد یکری ل همدرد ح سکون میم ورا وفتح دال مهملتین ایله یار غمکسار
یعنی الم وغصه ده بر بریله موافق درداش معناسنه چغتای لساننده مونکداش دیرلر میر علیشیر
بیت کیمسا یاری بیرلا خوشنر غمداشیب ومونکداشیب * یا تنسا کاهی چیرماشیب اولتورسا
کاهی یاتاشیب ل همزاد ح سکون میم وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول آکا دیرلرکه
بر والد تولد ایدنجه برجنی دخی متولد اولور دائما آکا همراه وهمنشین اولور اول جنه همزاد دیرلر
عبد الرزاق کاشی بیت ای تو محسود فلك همزاد را کشتی اسیر * وی تو مسجود ملك مرد یورا
کشتی شکار * ثانی همسن وهمسال یعنی یاشداش ثالث همسفر ورفیق طریق اولانه
دیرلرکه زادوزواده لری بر برده اوله بو معناده زاد آزق یعنی توشه معناسنه در ل همسود ح سکون

سكون ميم وضم سين مهمله ايله ايت بورنى ديرلر بمش كبى بر نسنه در طاغلرده وچالى ارالرنده بتر
ڨ همعهد ڃ سكون ميم وهاو فتح عين مهمله ايله زمانلرى وعصرلرى وسنلرى مساوى اولان
كمسنه لر يعنى بر عصرده موجود اولنلره ديرلر ڨ همورد ڃ سكون ميم وراء مهمله وفتح واو ايله
سقف اغاجى يعنى طام اوزرينه قونيلان اغاج مير نظمى در صفت خانهٔ شاه بيت عاج وهم
عود بود هموردش * كوييا ديو جم بياوردش ڨ هميبود ڃ كسر ميم وسكون ياى تحتانى
وضم باء موحده ايله صبر ايتدى وخاموش اولدى ديمك معناسنه در ڨ هميك ڃ كسر ميم
وسكون ياى تحتانى ايله بمعنى ابله واحمق ودخى تهمت معناسنه مير نظمى بيت مشو زينهار
در سخن راعنيك * كه ناكه نشوى باخطار اهميك ڨ هنجد ڃ سكون نون وفتح جيمله بمعنى بيرون
كشند يعنى طشره چكر حكيم سنايى بيت مرور ادرهنر بفر هنجد * توسنى ازمنش برون هنجد
ڨ هنديبد ڃ سكون نون وذال مهمله وكسر باء موحده بعده ياى تحتانيله بمعنى كاسنى يعنى
هندبا كذا فى التحفه ڨ هند ڃ سكون نونله بوزن مند ايكى معنايه كلور اول بمعنى هستند
حكيم فردوسى بيت كشاده بر ايشان شود راز من * بهر نيك وبد هند هنباز من * حكيم ناصر
خسرو * قطعه * در كار چو كشت با تو مشكل * عاجز مشو ومباش خرسند * ازمرد خرد
بپرس از يرا * جز تو بجهان خرد ران هند * استادمنو چهرى بيت هر چه هند اين ملكان
بنده ومولاى ويند * هيچ مولا نبن خود سوى مولا نشود * ثانى بمعنى هنجار حكيم فردوسى بيت
كشاده بر ايشان وبر كار من * بهر نيك وبد هند وهنجار من ڨ هنكارد ڃ سكون نون وفتح كاف
وراء مهمله ايله بمعنى تندى يعنى حدت كه هنكارد دخى ديرلر كذا فى المجمع ڨ هوكند ڃ سكون
واو ونون وفتح كاف ايله بر مملكت آديدر روايت اولنور كه آنده بر عظيم نهر واردر كه عرضى بيك ذراع
كلور ديرلر العهده على الراوى ڨ هويد ڃ كسر واو وسكون ياى تحتانيله دوه هاودى حكيم
اسدى بيت وراجاى بر زنده پيل سپيد * همان برهيونان عودى هويد ڨ هيد ڃ
سكون ياى تحتانيله بوزن قيد خرمن صاوردقلرى بش برمقلى اغاج كه تركيده يبا ديرلر كذا فى المجمع
ڨ مع الراء المهمله * هار ڃ بوزن يار يدى معنايه كلور اول هر نسنه كه ترتيب ايله دوزلمش
اوله اكا ديرلر مجمع الفرسده رشتهٔ مرواريد معناسنه درشمس فخرى بيت بنام دولت تواين كتاب
كردم نظم * كه هر قصيده وقطعه اش به از هزاران هار * بتخصيص انجو ومرجان وآنلره
بكزر نسنه لرك ديزلدوكى ايپلكه ديرلر فخر كركانى بيت زدرد مادر وهجر برادر * كسسته
هار مرواريد در بر * امير خسرو بيت قطرهاى چند زاب چشم او پا كان چرخ * از پى تسبيح
خود زان آبكينه كرده هار * ثانى بمعنى كردن حكيم فردوسى بيت كزيد از سواران برون از شمار
بر آن بادپايان آهخته هار * ثالث آدم وحيوانات ترسى حكيم سنايى بيت صورت بخل
آنكه زردارست * نيزنا هاروكون پر هارست * بو معنايه مختارى بيت ترش بچهره وديد انش
چون تراشه نار * كره بروى وميان پاش پر كروههٔ هار * رابع ديوانه خامس قوتشات
سادس فرهنك وفايى ده بمعنى متحير ودرمانده سابع فرهنك ميرزاده بمعنى مهار منقولدر
ڨ هاموار ڃ سكون ميم وفتح واو ايله اوج معنايه كلور اول برابر وبك اسلوب معناسنه حكيم
زجاجى بيت برفتند كرد نكشان هاموار * بنزديك مستظهر كامكار * ثانى دائما وهميشه

معناسنه که هاموار وهمواره وهماره دخی دیرلر فخر کرکانی بیت پری رویان کیتی هامواره * شده بر بزمگاه او نظاره * ثالث زمین مسطح یعنی دبدوز یرکه انیش ویوقشی اولمیه شاه ناصر خسرو درصفت عالم بیت قدیم ومحدث ونیك وبد ولطیف وکثیف * خطیر وبی خطر هاموار وناهموار ﴿ هبر ﴾ فتح باء موحده ایله چرك وایرینك معناسنه حکیم سنائی بیت دشمنان بد جگر که را بسنبند از کلوخ * دوستان نیکدل خم رابشویند از هبر * بمعنی ثانی تاج الدین پور بهای جامی بیت کس چو ما هیست پر زخون وهبر * مردم از وی چه کار یابد وفر ﴿ هجاور ﴾ فتح جیم وواو ایله ایکی معنایه در اول ملك خطاده بر شهر آدیدر که خلقی خوبرو اولمغله مشهوردرلر تاج الدین پور بهای جامی بیت ای کرده بالب لعل تونوکری * معشوق ازبکی ونکای هجاوری * ثانی بمعنی کروه یعنی جماعت حکیم نزاری قهستانی بیت کمر بسته باعهد اولجا ابتو خان * هجاور هجاور زدوران ایجن ﴿ هجده هزار ﴾ اون سکز بیك عددکه هژده هزار دخی دیرلر میرنظمی بیت پادشاه عالم هجده هزار * آفریده بهر آن مرد بیشمار ﴿ هجیر ﴾ کسر جیم وسکون یای تحتانیه ایله کودرز پهلوانك اوغلی نك آدیدر که سهراب آنی جنکده اسیر ایتمشیدی حکیم فردوسی * مثنوی هجیر دلاور میانرا ببست * بر آن باره تیزتك برنشست * بشد پیش آن مرد جنك آزمای ندیدیم چندان براسپش بجای * که برهم زند دید کان جنکجوی * که آید ز بینی سوی مغزبوی عربیده بشدت حر معناسنه در ﴿ هدکیر ﴾ سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف ایله دریای هند جزیره لرندن بر جزیره نك آدیدر ﴿ هر ﴾ تخفیف ایله ایکی معنایه در اول بر کلمه در که معنای عموم افاده ایدر هرجا وهرکس کبی ثانی بردانه درکه بغدای اراسنده بتراکلی مضر اولدوغندن لا بد بغدای ایدن آیررلر هندی لسانده پنهرد یرلر وعربیده ناخوش ومکروه صا یقدر وتشدید ایله دخی ایکی معنایه در اول ناله وفریاد ثانی ایچی قانلو قبر حقدر بوایکی معنایه میرنظمی پدید آمد وجودش هر مشکل * شده بر چرخ هر وکریه واصل ﴿ هراسر ﴾ فتح را وسین مهملتین ایله بمعنی افشان ﴿ هربار ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله هروقت وهر دفعه معناسنه در وله ایضا بیت نیاید چو هربار دولت بکس * چو آید بباید کرفتند بس ﴿ هردفور ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین وضم فا ایله هند جزیره لرندن بر جزیره اسمیدر ﴿ هرهور ﴾ سکون راء مهمله وضم ها ایله شدیدوزور ایله آقان صویه دیرلر ترکیده ضمه ایله هورهور دیرلر ﴿ هزار ﴾ ایکی معنایه در بری عدد ده بیك عددیرلرکه عربیده الف دیرلر وبر معناسی دخی بلبله مشابه برخوش آواز قوشدرکه هزاردستان دخی دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره خواجه حافظ بیت صد هزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست * عندلیبانرا چه پیش آید هزارانرا چه شد * ﴿ هژهار ﴾ سکون زاء فارسی وفتح ها ایله آتك زیاده دیشی که واقع اولدقده یم یمزتا کد قرمیه لو کذا فی المجمع ﴿ هژیر ﴾ کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی نیکو وخوش هژیره دخی دیرلر مجمع الفرسده چابکی وپسندیده استاد دقیقی بیت ای فخر آل اردشیر وی مملکت را ناکزیر * آئین چنان چون جان ودل آثار وافعالت هژیر ﴿ هسر ﴾ فتح سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوز شمس فخری بیت کردد از سردی دم اعدات * آب در تیر مه بکه هسر * استاد لبیبی بیت پیش من خواند یکی شعر ز اشعار تو ای * زان زمان باز هنوز این دل پر هسر ست * زیاده

زیاده یای تحتانیله ؟ همسیر ؟ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی یخ حکیم سنایی
بیت امروز از خجالت دوشینه بنده را * جانیست پر ز آتش وطبعیست پر همسیر ؟ همار ؟ فتح
میمله بوزن میار اوچ معنایه کلور اول بمعنی حساب که آمار دخی دیرلر ثانی مخفف هموار در
ثالث بمعنی اندازه بو معنالرده هماره دخی دیرلر ؟ هماور ؟ بوزن میاور نام ولایت شام در که
هاماور وهماوران وهاماوران دخی دیرلر ؟ همبار وهمبر ؟ کلاهما بسکون المیم وفتح الباء
الموحده همراه وقرین ومصاحب طریق معناسنه استاد فرخی * قطعه * خدای حکم چنان
کرده بود کان بت را * زجای کندن آن شهریار دین پرور * بران نیت که مر آن را بمکه باز برد *
بکند وا بینك باماهمی برد همبر ؟ همسر ؟ سکون میم وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در
اول جاه ومنصب وقدر ومرتبه وسن وسالده برابر اولنلره دیرلر ثانی منکوحه یعنی زوجه یه
دیرلر شیخ سعدی * قطعه * بابدان یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد *
سك اصحاب کهف روزی چند * پی نیکان کرفت مردم شد ؟ همشیر ؟ سکون میم ویای
تحتانی وکسر شین معجمه ایله قرنداشلره وبر آنه دن سود امنلره دیرلر ؟ همکر ؟ سکون
میم وفتح کاف فارسیله جولاه معناسنه پوربهای جامی بیت وراعالیترین منصب تمامست *
قضا همکر وجولاهه دان ؟ هموار ؟ ایکی معنایه در اول دوبدوز یره دیرلر سطح مستقیم
معناسنه که ارضده وغیریده استعمال اولنور هرنه که دوز اوله آکا صفت ایدرلر بو معنایه هنوار
دخی دیرلر ثانی بمعنی همیشه که همواره دخی دیرلر احمد کرمانی بیت چون سك همه از برای مردار
درپکلد کر اوفتاده هموار ؟ هنبر ؟ سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی خوب کذا فی المجمع
؟ هنجار ؟ سکون نون وفتح جیمله یول یعنی راه حقیقت شیخ نظامی بیت ز هنجار دیکر بر آمد
بروم * فرومانده کنج اندران مرز وبوم * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت اکر نه شمع ضمیرت
بوده هر کامی * هزار پی بفتد آفتاب از هنجار * تحفة الاحباب ده راه غیر جاده یعنی اشلك اولمیان
یوله دیرلر وفرهنك وفایی ده یولدن چقوب یوله برابر یوردن کتدکلری یرکه ترکیده اکچه مق دیرلر
هنجار اولمعنایه مرو یدر بر هنجار راه میرود دیرلر کذا فی الاداة وبو معناسی دخی اسلوب وروش
معناسنه در که مجازا راه دیرلر که عربیده بهذا الاسلوب دیجك یرده بهذا الطریق دیدکلری کبی در
بو معنایه مولانا هاتفی بیت غلط کرد اندیشه در راه او * ندانسته آیین وهنجار او * طرز
وروش معناسنه ده استعمال اولنور شاه ناصر خسرو * قطعه * بدین دست آخر از چنکال دنیا
بنقشی بر خدای فرد وقهار * کر از دنیا بری راه ما کیر * کزین بهتر نه راهست ونه هنجار ؟ هنکار
سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی تندی وتیزی کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ هنکامه کیر ؟
بمعنی مشعبد یعنی طاسباز وحقه باز وایونبازبونلرك جمله سنه هنکامه کیر دیرلر شیخ سعدی بیت
بکیرد خردمند روشن ضمیر * زبان بند دشمن ز هنکامه کیر ؟ هنوار ؟ سکون نونله بمعنی هموار
مرقوم ؟ هودر ؟ سکون واو وفتح دال مهمله ایله وجود انسانده ظاهر اولان چبان کبی نسنه لر
واو بوز وکبجیك کذا فی المجمع اما مؤید الفضلا ده زشت وچرکین معناسنه در ؟ هوذر ؟ بوزن
جوهر ایریك که عربیده قبح دیرلر فتح قافله ؟ هیجار ؟ سکون یای تحتانی وفتح جیمله بمعنی هنجار
مرقوم ؟ هیکر ؟ سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسیله بمعنی اسب کمیت یعنی طوری آت میر نظمی

بیت بلی برباره هیکر نشسته * برخصمش زهر سوراه بسته ؛ مع الزاء المعجمه * هاز ؛
بوزن باز بمعنی شکن زلف وکیسوی خوبان ؛ هامرز ؛ فتح میم وراء مهمله ایله بمعنی برخیز یعنی
قالق صیغه امر اولور لغت پهلویدر تاریخ طبریدن منقولدر ؛ هرکز ؛ هیچ بر وقتده معناسنه
مولانا جامی بیت یادبا دت زمن و یادنکردی هرکز * دل ناشاده مرا شادنکردی هرکز ؛ وهم باز
یدی پیراق بر نوع بیرق درغالبا طرز قدیمدر حکیم فردوسی بیت کرازه بر آمد بسان کراز *
درفشی برافراخت هفت باز ؛ هکرز ؛ کسر کاف وسکون راء مهمله ایله بمعنی هرکز حکیم اسدی
بیت هکرز از کس زفت و بیچاره دل * مخواه آرزو تانکردی بخل * حکیم ناصر خسرو بیت
مردمی ورز وهکرز آزار آزاده مجوی * مردم آنرا دان کزو آزاده را آزار نیست * وله بیت
مردم اکر زاب مرده زنده بماندی * خلق نمردی هکرز برلب جیحون ؛ هلندوز ؛ فتح لام وسکون
نون وضم دال مهمله ایله براوتدر بعض ادویه ده استعمال ایدرلر بعض فرهنکلرده پواس نوعندن
ویاخود پواس اوله ؛ هماویز ؛ فتح میم وکسر واو ایله بمعنی هماورد یعنی ایکی کمسنه بر بریله
جنك ایلدکده هر برینه هماویز اولور حکیم نزاری قهستانی بیت بهر نعره برزدکه مکر یز *
بیاکامد بمیدان هماویز * وله ایضا بیت زمانی نیك هم آویز بودند * زهم بکر بکین خونریز
بودند ؛ همباز ؛ سکون میم وباء موحده ایله بمعنی انباز شریك معناسنه ابن یمین بیت تو یی که
همت توسربدان فرونارد * که در امور جهان با فلك بود همباز ؛ همراز ؛ ایکی کمسنه غیریدن
مخفی طوتدقلری احواله بری برینی مطلع ایلدکده بر برینه همراز اولور سرداش معناسنه شاعر
بیت دو مرد پاك طبع بود ست دمساز * بیکدیکر همه احوال همراز ؛ همساز ؛ سکون
میم وفتح سین مهمله ایله دوزنلکلو یعنی متفق الاحوال وبرخانه نك جماعتی معناسنه در ؛ همسوز
سکون میم وضم سین مهمله ایله قزلجه ایکده که ایت بورنی ده دیرلر ؛ همانخت دوز ؛ بمعنی
اینه دوز یعنی اسکیجی ؛ هنباز ؛ سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی انباز شریك معناسنه
حکیم قطران ارموی بیت نشد پیوسته کس باوی که هنباز شد نشد نصرت * بکس اندروی
نشد عاصی که نابد پیش خذلانش * محمود ابن یمین بیت بهرچه رای تو روآورد رضا بدهد *
بدین قدر که رضا باشدش در آن هنباز ؛ هنوز ؛ شمدی دخی معناسنه خواجه حافظ بیت
بونیابد از تمنای لبت کامم هنوز * بر امید جام لعلت درد آشامم هنوز * مولانا جامی بیت رفتی
ومن ملازم این منزلم هنوز * زاب مژه بکوی تو پابد کلم هنوز * کمال پاشازاده مرحوم هنوزك
اصلی نوزد راولنه بر ها زیاده اولنمشدر تنکم بو بیتده واقعدر بیت باش تا صبح دولت توبدید *
این هنوز از نتایج سحر ست ؛ هنیز ؛ کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله بمعنی هنوز کذا فی المجمع
؛ هویز ؛ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله دوه چوالی یعنی ایری چوال که دویه اورلر ؛ مع الزاء
الفارسی * هاژ ؛ بوزن کاژ ایکی معنایه کلور اول خوار وذلیل معناسنه ثانی متحیر
وسرکردان معناسنه که هاژ و وهاژه دخی دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه
فلك کرچه پیش از قیامت دهد * بر همت او حقیر ست وهاژ * بود نزد تعظیم او چرخ پست *
بود پیش تدبیر او عقل هاژ * چو عرعر سرافراز بادام ام * ببستان همی بود چون سرو وناژ
یعنی ثانی شاه ناصر خسرو بیت همواره همی روشنی از دانش زیرا که * کنده بود ان آب که

آب که استاده بود هار ى مع السين المهمله * هاس ع بمعنی دیکر که ترکیده دخی عربیده ایضا ایله
تعبیر اولنور مختاری * قطعه * دید کس کاو همچو من خر بط * کفت کس غول همچو من
نسناس * طیبتی کردم و پشیمانم * تا چنین چیزها نکویم هاس * تحفة الاحبابده بمعنی
هراس مرویدر ى هراس ع فتح راء مهمله ایله بر نوع دکنی چوق اغاجدر وکسر ها ایله قورقو
معناسنه در ى هرباس ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله عمود یعنی کرز کران میر نظمی
بیت بدسکالش زفولاد هرباس بوده * بجشمش عدو همچو نسناس بوده ى همنفس ع
ایکی معنایه در اول یولداش وندیم ومصاحب معناسنه ثانی نغمه وترنمده هم آهنك
معناسنه در وله بیت همنفسی نیست مرا درجهان * کشته بر ویم همه را دوستان ى هوس
آرزو وطلب ودلخواه خواجه حافظ بیت حال دل با تو کفتنم هوسست * خبر جان شنفتنم
هوسست * عربیده دخی بو معنایه در قاضی السعید ابن سینا بیت لا اسمع العدل انی عنه
فی شغل * عدل العنادل اعلا رتبة الهوس ى مع الشين المعجمه * هادرویش ع شهر خجند ایله
کند بادام میاننده واقع بر صحرانك اسمیدر روایت اولنور که مذکور صحراده همیشه تند وتیز هوالر
اسر وقیشی غایت شدید اولور شهر خجندك جانب غربیسنده وشهر مرغینانك طرف
شرقیسنده واقعدر هادرویش اسمنه سبب تسمیه نقل ایدرلر که بر زمان طائفهٔ درویشان
سیاحدن بر قاج نفر کسنه مذکور بادیه ده کیدرلر ایکن ناکاه بر شدید روزکار چیقار درویشلر
سراسیمه اولوب بربرلرین یاوی قیلورلر فریاد ایدوب هادرویش دیو بربرلرینی چغررلر ایکیسی بر یره
کلمك محال اولوب بالاخره جمله سی هلاك اولورلر آنجق بریسی نیجه کوندن صکره سلامته
چیقوب احوالدن خبر ویرر ى هرش ع فتح راء مهمله ایله سودك آغزی که فله دخی دیرلر
ى هرکش ع سکون راء مهمله وضم کاف ایله قراول معناسنه میر نظمی بیت بهر سوی از لشکر
بیشمار * بهرکش بر فتند چندین هزار ى هش ع بوزن کش ایکی معنایه در اول بمعنی رفتن
سید عز الدین شروانی بیت از بر کر کدن کشی بسلاح * کر بر تهمتن هشی بمصاف * ثانی
قره یا لحق معناسنه در ى هشتویش ع خمسهٔ مسترقه نك بشنجی کونی اسمیدر مزبور بش
کونك آدلری بونلردر آهنود واشنود واسفند ودهشت وهشتویش ى هفتجوش ع بر نوع
بیوك کوسدر قزغانی یدی نوع معدندن ترکیب اولنمشدر آنکچون کوس هفتجوشی دیرلر
شهنامه ده چوق محلده وارد اولمشدر مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت بر آمد خروش از خم هفتجوش
بجوش اندر آمد سپه زان خروش ى هفوش ع سکون فا وفتح واو ایله بر نوع طعامدر
ى هلالوش ع فتح لام اول وضم ثانیله فتنه وآشوب که خلالوش دخی دیرلر شاه ناصر خسرو
بیت هلالوش جویان دین بهشتند * تو بیهوش را در هلالوش کن ى هوزش وهوزرش
کلاهما بسکون الواو بر نوع قان چبانیدر که بغایت صعب وزحمتلی اولور شویله که دفعی مشکل
واصلاحی عسیردر ى مع الفاء * هدف ع فتح دال مهمله ایله اوق نشانه سی که آماج دخی دیرلر
ى هف ع بوزن تف کارکاه چولاه که پفتری دخی دیرلر کذا فی المجمع ى همرف ع فتح میم وسکون
راء مهمله ایله دیشنی تمام ایدن طوار که یاشی دخی کامل اولمش اولور ى مع الکاف * هاك ع
تخم مرغ یعنی یمرطه طاوغك اولسون غیری قوشلرك اولسون ى هباك ع فتح باء موحده ایله

فتح

ایکی معنایه‌در اول للك که آنکه قرمزی رنك بویانور وقلیج وخنجر وبچاق قبضه‌سی محکم اولنور
ثانی دپه معناسنه فرق سرکبی کرکسه آدمك اولسون حکیم فردوسی بیت یکی کرز زد ترك را
برهباك * کز اسب اندر آمد هماندم بخاك * کرکسه طاغ دپه‌سی وغیری اولسون شمس
فخری بیت بکسر مونکردم ازمهرت * کرچه بشکافتم بتیغ هباك ل هبك ع فتح باء موحده
ایله بوزن ببك بمعنی کف دست یعنی ال آیه‌سی کذا فی فرهنك جهانکیری ل هراك ع فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول قورقو وخوف معناسنه ثانی آدم هیأتنده نسنه‌دوزب باغ وبوستان
ومزروعات ایچنه نصب ایدرلرکه حیوانات آدم صانوب زیانلق ایتمیه بوایکی معنایه میرنظمی
بیت هراکی درمیان باغ دیده * ندانست وهراك ازوی کشیده ل هروك ع سکون راء مهمله
وفتح واو ایله جاماسب نامه‌ده خسرو پرویزك نامیدر دیو مسطوردر وبعض فرهنکده طاغ
یمشلرندن ترکیده قراموق عربیده امیرباریس دیدکاری چالی یمشیدرکه قینادوب صوینی آلوب
شکر ایله شربت ایدرلر ل هزاك ع فتح زاء فارسیله ایکی معنایه‌در اول ابله ونادان وزبون
ومغرور طمع اولانه دیرلر استاد دقیقی بیت که یاره داشت با او خویشتن را * نیاید بود مردم را
هزاکا * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله مرویدر ودرساله ابی حفص سغدیده بمعنی زبون وضعیف
مسطوردر ثانی فرهنك جهانکیریده کیکاوس شاهك مخصوص باغچه‌سنك آدیدر منقولدرکه
اول باغچه‌نك وسعتی طولا وعرضا شطرنجی حسابی اوزره اون بیك فرسنك ایمش هرجانبنده
اوچریوز باغبان نوا ایمش وهرکوشه‌سنده برمعظم کوشکی وقصرلری وحوض وتوابع وخدام
وحرمی اولاجق مخصوص مکانلری ایمش کیکاوس شاه مزبور باغچه‌یه وارمق مراد ایندکده بکاریله
هزاك ندارکی کورك دیو تنبیه ایدوب بعض محلده بریبل آنده اوتوروب عشرت ایدر ایمش
ل هسك ع فتح سین مهمله ایله غله برافشانکه چچ دخی دیرلر یعنی غله‌صاچدقلری نسنه
میرنظمی بیت زروسیم با هسك بیفشاند * دولتش را جهان دعا خواند ل هفتك ع
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فارسی زبان اربابی ربع مصحفه دیرلر ل هفتیك ع یدیده برآلنان
عشر غلال معناسنه عربیده ضم سینله سبع دیرلر ل هك ع طلو معناسنه‌در ع هلاك ع
معروف عربیله مشترك لغتدر ل هلتاك ع سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی ترف یعنی کشی
کذا فی فرهنك جهانکیری فرهنك وفاییده تا یرینه نونله مرویدر ل هلیاك ع سکون لام وفتح
یای تحتانیله هلتاك مرقوم کبی کش معناسنه‌در استاد لطیفی بیت آنکه در خوان نیافتی هلیاك
نه پسنده دکنون هریسه وکاك ل هماك ع بمعنی همسر مرقوم ل همتك ع سکون میم وفتح تاء
مثناة ایله رفیق وهمراه معناسنه‌در ویوریمکده برابر اولانه دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت
هریك بمال همتك قارون ولی بجمع * درپی مروتی ید بیضا نموده‌اند * مولانا شریف بیت
ما ومجنون بره بادیه همتك بودیم * قدمی چند زهمراهی ما دور افتاد ل همیشك ع کسر میم
وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله برسبزه در همیشه تازه وسبز اولوب اصلا قورومز
ترکیده قیاقوروغی وعربیده حی العالم دیرلر دواره استعمال ایدرلر ودیرلرکه اکسیرك برجزؤیدر
ل همینك ع کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح نونله ایشته معناسنه‌در ل هوسناك ع
بلهوس دخی دینلور آرزو ایدیجی معناسنه‌در مولانا هاتفی بیت نه بسیاری خصمشان پاك

پاك نى * به بنسیار بودن هوسناكنى هولك سكون واو وفتح لامله بمعنى كردكان بازى كه هیلو
وهیلوى دخى دیرلركذا فى فرهنك جهانكیرى مجمع الفرسده بمعنى آبله یعنى قبرجق وتحفة الاحبابده
مویز معناسینه یعنى قورى اوزم هولناك سكون واو ولام وفتح نونله ایكى معنایه در اول
جاى مخوف معناسنه مولانا هاتفى بیت نشك ازبیم آن فتنهٔ هولناك * چنان فتنه جونامدارى
هلاك * ثانى مهیب وقورقنج معناسنه هیاك فتح یاى تحتانیله روح حیوانى معناسنه در
هیلك سكون یاى تحتانى وفتح لامله دیوار هلكى معناسنه در مع الكاف الفارسى
هلسنك فتح دال مهمله وسكون نونله بمعنى هدنج مرقوم یعنى اسب خنك هژرفدك
سكون زاء فارسى وفاو فتح را ودال مهملتین ایله جند بادستر وبعض فرهنكده براوته چاپرلرده بتر
كذا فى فرهنك جهانكیرى هشنك فتح شین معجمه وسكون نونله شخص بیسر وپاكه
لمنبلك دخى دیرلركذا فى فرهنك وفائى هفت اورنك ایكى معنایه در اول یدیكر یلدزى كه
عربیده بنات النعش دیرلر ثانى یدى كوكه دیرلر هفتورنك وهفت برادران وهفت دادران جمله
بر معنایه در هفت برك برچیچكدر بعض معالجه ایچون تركیبلره جزؤ ایدرلر مادریون
دخى دیرلر هفتورنك هفت اورنك مرقوم معناسنه دركه بنات النعش دخى دیرلر
ملك الشعرا حكیم على فرقدى بیت بكرد مركز چترش مدار هفت اقلیم * چو كرد قطب شمالى
مدار هفتورنك * شمس فخرى بیت سپهر ازپى فتح وسنام نو بنیش * دهد بصقلهٔ مه جلاى
هفتورنك * بمعنى هفت آسمان شاعر بیت هفت رنكست زین هفتورنك * نیست بالاتر
ازسیاهى رنك هفترنك هندوستانه مخصوص برشكوفه در یدى رنكى اولور حكیم اسدى
بیت هزاوان صف كل دمیده زسنك * كه صد برك ودوروى واز هفترنك * اختیارات بدیعیده
بنفشهٔ خیرى یه دیرلر همجنك عسكرى طائفه سى كه اكثر حمكاردهبر یرده بولند قلرى
مناسبتله در همرنك برحاللو وبر طرز وروشلو معناسنه در همسنك قدر
وقدرتده برابر اولان نسنه لره دیرلر مذكور ایكى لغتك مثالى استاد بیت كسى باتو اكر همرنك
باشد * بباید باتو اهمسنك باشد هنك سكون نونله طقوز معنایه كلور اول تمكین
ووقار معناسنه اثیر الدین اخسیكتى بیت سبكسارند چرخ وانجم ازعزم زمان سیرش *
كرانبارند كاو وماهى ازحلم زمین هنكش * دیكر وله بیت زمین لنكر ازبند كر بكسلاند *
بروز نبرد تو ازهنك لشكر * ثانى ادب معناسنه استاد لطیفى بیت تو تعظیم پدر كن
ازفرنكست * كه آهنك خلافش ترك هنكست * ثالث بمعنى قصد آهنك لفظندن مخففدر
مختارى بیت دلستانى را لفظ تو همى سازد ساز * جان ربایى را تیغ تو همى دارد هنك * استاد
لطیفى بیت اكر بوداندرشن هنك او * نبودى براز دها جنك او * رابع بمعنى هوش بو معنى
دخى فرهنك لفظندن اختصار اولنمشدر شمس فخرى بیت اكر بخواهد تدبیر او بخاصیت *
ازین سپس نكند باده هیچ ازالهٔ هنك * خامس بمعنى قوت وطاقت استاد لطیفى بیت كند
كربه برموش آهنك شیر * ولیكن نمیدارد او هنك شیر * سادس بمعنى غار وجاى كوه حكیم
فردوسى بیت همى بود چندى بدیهنك اندرون * زكرده پشیمان ودل پرزخون * سابع بمعنى
مقدارکذا فى فرهنك جهانكیرى ثامن فرهنك میرزاده سپاه وقوم معناسنه تاسع مجمع الفرسده

بمعنی ضرب وصدمه تحفة الاحبابده بمعنی نکه داشتن وتیمار بردن استاد منوچهری بیت
ای رئیس مهربان این مهرکان خرم کذار * فروفرمان فریدون راتوکن فرهنك وهنك *
ﺩﯓ مع اللام * هال ﺑﯚ درت معنایه کلور اول قرار معناسنه استاددقیقی بیت کمان مبرکه
مرابی توجای هال بود * جزاز تودوست کرم خون من حلال بود * استاد عنصری بیت
اکر زلفش ببرد آرام وهالم * که برد از زلف او آرام وهالا * ثانی بمعنی صبر وآرام حکیم سوزنی
بیت نهال خواب مرا آب دیده برد چنانك * نه خواب ماند ونه هوش ماند ونه هال * شمس
فخری بیت زاشتیاق جناب تواندرین مدت * بجان توکه مرانه قرار بود نه هال * ثالث میدانك
ایکی باشنه ایکیشر میل نصب ایدوب کوی وچوکان اوینادقده ایکی صف سواران طورو ب
میدان اورتاسنه برطوب براغورلر ایکی طرفدن بر قاج آتلو چیقوب اللرنده چوکان ایله
طوبی اوروب هرکس طرفلرنده اولان میللرار اسندن چیقرمغه چالشورلر اکرچه اول میللره
حاء مهمله ایله حال دیرلر چونکه زبان فارسیده حرف حا یوقدر اول اجلدن ها ایله ده استعمال
اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت شادباش ای مقبل فرخنده فال * کوی معنی را
همی بر سوی هال * رابع بهارات نوعندن معروف نسنه در هیل دخی دیرلر عربیده قاقله دیرلر
عجم ایری سنه هال خرده سنه هیل دیرلر عربیده قاقلهٔ کبیر وقاقلهٔ صغیر دیرلر هندی لسانده
الاچی دیرلر ﺩﯓ هامال ﺑﯚ بوزن پامال قرین وهمتا معناسنه که همال دخی دیرلر خسروی بیت
این آتش واین باد وسیوم آب وزپس خاك * هرچار موافق نه بیکجا ونه هامال ﺩﯓ هامل ﺑﯚ
فتح میمله بمعنی هامال مرقوم ﺩﯓ هلاهل ﺑﯚ کسر هاء ثانیله قاتل معناسنه که زهر هلاهل دیرلر
زهر قاتل دیمك اولور ﺩﯓ هلهال ﺑﯚ سکون لام وفتح ها ایله غربال معناسنه در میرنظمی بیت
نماند آب درهلهال هرکز * نیابی درکف رندمال هرکز ﺩﯓ هلهل ﺑﯚ سکون لام وکسر هاء ثانیله
برنوع زهردرکه هیچ بر تریاك اکا مقاومت ایده میه هلاهل کبی پوربهای جامی بیت حنظل
شود بنانی وهلهل شود بطبع * دندان چو برنیر زدوشکر نهاده ﺩﯓ همسال ﺑﯚ سکون میم وفتح
سین مهمله ایله یاشتاش یعنی یاشلری برابر اولنلره دیرلر میرنظمی بیت که داماد وعروس همسال
باید * بطبع وشکل را یکحال باید ﺩﯓ هول ﺑﯚ سکون واو ایله ترس وبیم یعنی قورقو حکیم فردوسی
بیت زچنك وبرو بازو ویال او * بکردان بران هول کوپال او * هیتال ﺑﯚ سکون یای تحتانی
وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زبان بخاراده مرد پایزنه دیرلر ثانی ولایت ختلان وطالقان
وملك بدخشان پادشاهلری لقبی درکه جمعنه هیاتله دیرلر اکاسره وقیاصره وفراعنه دیدکاری
بو جمع روش عرب اوزره در بو مقوله جمعلر لسان فارسیده واقع اولور هکذا نقل فی فرهنك
جهانکیری ﺩﯓ هیکل ﺑﯚ سکون یای تحتانی وفتح کافله اوج معنایه در اول حمائل معناسنه
ابو المعانی بیت چو مهد حشش همه عالم بجان نکهدارند * ازانکه اهل سخن راهمی شده هیکل
ثانی صورت وهیأت وجود معناسنه شمس فخری بیت مرحبا ای براق برق مسیر * که چو
کوه هست آهنین هیکل * ثالث بمعنی بتخانه ودیر ولها یضا بیت ازرکابش چه انکردد فتح
همچنان بت پرست ازهیکل * لغت مشترکه در عربیده دخی بو معنالره استعمال اولنور استاد عنصری
دخی بو معنایه ایراد ایلمش بیت چنان دان که هیکل بد از پهلوی * بودنام بتخانه کر بشنوی * تاج

تاج الاسامیده مسطوردرکه * الهیکل خانه ترسایان وهر بنایی کدبلند باشد ویشبه به الفرس
الطویل ویقال الهیکل الضخم من کل حیوان فی مع المیم * هروتوم ع ضم راء مهمله وتاء مثناة
وواوین معروفتین ایله بمعنی تخم اسپغول کذا فی الاداة فی هروم ع ضم راء مهمله وواو مجهول
ایله ایکی معنایه در اول بر پهلوان آدیدر شیخ نظامی بیت هرومش لقب بود زاغازکار * کنون
بردعی خواند آموزکار * ثانی شهرزنان آدیدر حکیم فردوسی بیت بفرمود تا فیلسوفی
زروم * بردنامه نزدیک شهرهروم فی هشتم ع مرتبهٔ اعداده سکزنجی دیمکدر فی هفتم ع
یدنجی دیمکدر قاعدهٔ عجم مرتبهٔ احادده اولان اعداد آخرلرینه پرمیم الحاق ایدوب یکم ودوم
وسیوم دیرلر برنجی ایکنجی اوچنجی معنالرین افاده ایدر کاهی میمدن صکره یای نسبت ونون
تأکید دخی کتورب هفتمین وهشتمین دیرلر میرنظمی درمعراج بیت مشرف کرد چرخ هفتمین را
وزآنجا عزم کرد عرش برین را فی هلاشم ع فتح لام وشین معجمه ایله زبون وزشت اولان
نسنه لرکه لهاشم دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * من هرچکونه باشم بی کارکی نباشم * باچیزکی
نویسم یا شعرکی تراشم * خطی نه سخت نیکو خطی ازین میانه * شعری نه نیک عالی شعری
ازین هلاشم فی هلیوم ع سکون لام وضم یای تحتانیله مارچوبه درکه هلیون دخی دیرلر فی هم ع
اوج معنایه کلور اول بیله معناسنه که عربیده مع ایله ادا اولنور ثانی دخی معناسنه که عربیده
ایضا دیرلر ثالث اثناء طریقده مسافرلر شدت شتادن آرام ایدجک زیرزمین کبی ایند کاری که
اکثر طاغ انکلرنده اولور شمس فخری بیت آنکه بهر خیر بجهد در جهان * خانقه کرد ورباط
وپول هم * عربیده غم وغصه معناسنه در امامیانلرنده فرق اولقدر درکه غم ماضیه هم مستقبله
مخصوصدر فی همدم ع بمعنی همنفس یعنی مصاحب ویاران معناسنه فی همشکم ع
سکون میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی توأم یعنی ایکیز فی همنام ع آدتاش یعنی ایکی آدمک
آدلری بر اوله آکاهمنام دیرلر فی هندام ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله برنسنه یی یرلو یرنده
ایتمک تعدیل وتسویه معناسنه که عربیده هندمه دیرلر فارسیدن معربدر میرنظمی بیت جوان
دلفریب خوب اندام * سرا پا جامه اش بودست هندام فی هنکام ع سکون نون وفتح کاف
فارسیله وقت وزمان معناسنه که هنکام کل وهنکام جوانی دیرلر استاد بیت کریزی بهنکام
فرزانکیست * ستیزی نه برجای دیوانکیست * عربیده وقت وچغتای لساننده سای دیرلر
میرعلیشیر بیت قاصدی کیم یاردین بیرسوز روایت ایلاسا * ایستارام سورغان سایی
باشتین حکایت ایلاسا فی هیم ع فتح یای تحتانیله یعنی هستم حکیم سوزنی بیت هیم به یله
بیکی زیک سپنبدانکم * بیمله بدی اندرهزار چندانم فی مع النون * هاچانیدن ع فتح جیم
فارسی ایله هاچیدن لفظنک متعدیسیدر فی هاچیدن ع کسر جیم فارسی وسکون یای
تحتانیله قاورمق یعنی قوورمق فی هاژوییدن ع ضم زاء فارسی وکسر یای تحتانیٔ اولی
وسکون ثانیه ایله بمعنی حیرت زده وفرومانده اولمق کذا فی المجمع فی هازیدن ع کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی نکریستن وکریستن کذا فی المؤید
فی هاماوران ع بمعنی هماور ودخی بر ولایت اسمیدر کذا فی المجمع فی هامون ع ضم میمله
بمعنی دشت پهناور شیخ سعدی بیت زدریای عمان برآمد کسی * سفر کرده هامون ودریا بسی

تحفة الاحبابده بمعنی صحرا وزمین نشیب که مانند دامن کوه شرفنامه ده زمین شیار کرده وکاوخ
وادات الفضلاده ومؤید الفضلاده بمعنی زمین کلوخ لاخ مسطوردر اما اصح طاغ ارسنده واقع
اولان دوزیر معناسنه در ل هامیان ع سکون میم وفتح یای تحتانیله بمعنی همیان یعنی طغارجق
لامعی جرجانی بیت بازرچو بازکرد دازبیم آن بود * زایرش راکد بکسلدش هامیان میان *
ل هان ع اوچ معنایه کلور اول کلمهٔ تنبیه در آگاه اول ونیز اول معناسنه خواجه سلمان بیت
خاست هوای صبحدم جان بتن پیاله ده * هان که پیاله میدهد جان بهوای صبحدم * ثانی کلمهٔ
تسکین در طوردیجك یرده هان دیرلر بودخی معنای تنبیهه یقیندر استاد بیت کردم براوج
برج مه خویشتن طلوع * هان ای حکیم طالع مسعود من نکر * ثالث کلمهٔ تحذیر در صاقن
دیجك یرده هان دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هان باو را حریفی کم کنید * چونکه
کاوارد کاه محکم کنید * حکیم سنائی بیت هان هان تا تراچو خود نکنند * مشت ابلیس وزهرهٔ
طرّار ل هاون ع معروف ترکیده دخی هاون دیرلر ل هیون ع سکون باء فارسی وضم یای
تحتانیله بمعنی افیون شاه ناصر خسرو بیت دادکن ار نام نیك خواهی از یراك * عقل ترا هزل
دشمنست چو هیون ل هیدن ع کسر جیم فارسیله ایجنمك ودخی اسمك وقیونك دریسن
یوزمك معنالرینه در ل هدیان ع فتح دال مهمله ویای تحتانیله بیهوده کفتار وبمعنی کلمات
معناسنه شاعر بیت مثال چین جبین خیال بمعنی * مثال زاده طبع زمانه پر هدیان *
ل هسیهٔ دندان ع اول آقچه درکه فقرایه بعد الطعام احسان اولنور مزد دندان دخی دیرلر
کذا فی المؤید ل هریّن ع کسر راء مهملهٔ مشدده وسکون یای تحتانیله بمعنی هرّا یعنی آواز
کذا فی المؤید ل هزاران ع جمع هزاردر وهزار ایکی معنایه در اول بیك عدد در ثانی بابله
بکزر بر خوش آواز قوشدر بو ایکی معنایه بدر الدین کاشی بیت کلستان جوانی چو از سر کرفت
هزاران هزاران نوا بر کرفت ل هزاردستان ع کیمی بلبل دیدیلر وکیمی ده بابله بکزر بر خوش آواز
قوشدر دیدیلر رومده قاره طاوق دیرلر ل هزمان ع سکون زاء معجمه وفتح میمله هرزمان
دیمکدر حکیم اسدی * مثنوی * فکر تابندی دل اندر جهان * نباشی بر واندر این نهان *
که کیتی یکی نغز باز یکرست * که هزمان بتو بازی دیکرست ل هستان ع بمعنی هست
حضرت مولانا قدس سره بیت این جهان نیست چون هستان شده * وان جهان هست پس
پنهان شده ل هستودان ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله آذربایجان پادشاهلرندن
بر پادشاهك آدیدر که پدرینه امیر جملان دیرلر حکیم قطران ارمونك ممدوحی ایدی بو بیت اکا
یا بودخی قصیده دندر بیت هر کرا یزدان دو کیتی داد خواهد جاودان * خدمت درکاه شاهنشاه
هستودان کند ل هشت دهان ع کل خیری معناسنه مروی در اما اختیارات بدیعیده عود
هندی معناسنه مرویدر ل هشتکان ع سکون شین معجمه وتاء مثناة وفتح کاف فارسیله سکزر
تقسیم اولنمش نسنه یه دیرلر وسکزر سکزر معناسنه ده کلور ل هشت کردن ع اغزاو تدرمك
ابو المعانی بیت هشت کردد بلبلان شام وسحر * دیده ام درباغ درهنکام کل ل هشتیدن ع
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بمعنی هشت کردن ل هشن ع بوزن یشن بمعنی همت
کردن وهمت دخی دیرلر امیر نظمی بیت بمیدان مردی شود چون پشن * که باشد جوانمرد

جوانمرد و صاحب هشن ژ هفت برادران وهفت دادران ج کلاهما بمعنی بنات النعش یدی
یلدزدرکه ترکیده یدیکردیرلر هفت اورنك وهفتورنك دخی دینلور ژ هفتخوان ج رستمك مشهور
اولان مخصوص جنکیدرشهنامه ده تفصیل اولنمشدر مرور ایام وکثرت استعماللله هرجنك عظیمه
علم اولمشدر خواجه سلمان بیت سفرهٔ اند اختی کاوازهٔ آن شمع را * سیر کردد قصهٔ شیرین
وحرب هفتخوان ژ هفتمین ج اکرچه یدنجی دیمکدر اما فلك زحله علم اولمشدر ژ هفتورنك کهین
کسر کافله بنات النعش اصغر ژ هفتورنك مهین ج کسر میمله بنات النعش اکبر بونلرایکی یلدزدر
ثوابت بیننده علم هیأتدن حصه مند اولانلر بیلورلر ابوالمعانی درنعت شریف بیت بخدمت
حرمش کرکنند فلك شاید * بهفتورنك کهین و بهفتورنك مهین ژ هلو چین ج ضم لام وکسر
جیم فارسی وسکون یای تحتانیله صالنجقدرکه اطفال براغاجه ایپ باغلیوب اراسنه برتخته
پاره سن قیوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر یا لکز هلو دخی دیرلر ژ هلیون ج سکون لام وضم
یای تحتانیله مارچوبه که هیلوم دخی دیرلر ژ همان ج ایکی معنایه در اول آنجق معناسنه ثانی
آنجلین معناسنه که لفظ مرکبدر هم ایله آندن اما معنای اولده لفظ مفرد اولسه جایزدر چغتای
لسانده اوق دیرلر آنك کبی دیمك اولور ژ هماوران ج فتح میم وواو وراء مهمله ایله نام ولایت
شامدرکه هاماور وهاماوران وهماور دخی دیرلر ژ هماون ج فتح واوایله ولایت خراسانده
برطاغ آدیدر حکیم فردوسی بیت دوروز این یکی رنج بردن بهم * که دیده بکوه هماون نهیم
حکیم قطران ارموی بیت بچاره عدو بر توکند سود بچاره * کر کوه هماون بتوان سود هماون *
ژ همتان ج فتح میم وتاء مثناة ایله سزودخی جمله کزدیمك معناسنه درمیر نظمی بیت که همتان
کرآیی کنون دربرم * نکرداند م زورودکر سرم ژ همچنان ج آنجلین وآنك کبی معناسنه که
اصلی همچون آن ایدی تلفظنده نوع ثقلت اولمغین واو حذف اولندی ژ همچنین ج بوجلین
وبونك کبی معناسنه در بونك دخی اصلی همچون این ایدی واوی والفی حذف اولنمشدر وچغتای
لسانده آنداق وموندق دیرلر آنك کبی وبونك کبی دیمك اولور لفظ داق کافه ادات تشبیه در
ژ همچون ج کلمهٔ تشبیه درلکن یالکز معنی افاده ایتمز لابد ترکیبه محتاجدر کانه مبتدادرکه خبره
محتاجدر مثلا همچون دیکران وهمچون بندکان دیرلر دیکران وبندکان کویا خبری اولور عربیده کی
مثل کبی چغتای لسانده چاغلیغ دیرلر فلان چاغلیغ فلان مثللی دیمك اولور سبعهٔ سیاره ده
مناجات محلنده میرعلیشیر بیت کرمینك کنجی یوز جهان چاغلیغ * بحر فضلینك مینك
آسمان چاغلیغ ژ همداستان و همدستان ج کلاهما بمعنی راضی و همراز مثال اول
استاد * قطعه * جهانا چه بد مهر وبد خو جهانی * چو آشفته بازار بازارکانی * بدرد کسان
صابری اندرونی * ببدنامیٔ خویش همداستانی * مثال ثانی حکیم نزاریٔ قهستانی بیت
روزکارم صرف شد در انتظار وصل واز تو * دست باید شست اکر همداستانی روزکاری ژ همدیدن
سکون میم ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله شویله که دیمك معناسنه در
ژ همروشدن ج ضم راء مهمله وواو معروف ایله مقابل اولمق معناسنه میرنظمی بیت
اکر پهلوانی بهم روشوم * به پیش اجل دار ابر دوم ژ همشین ج سکون میم وکسر شین
معجمه ایله همنشین لفظندن اختصار اولنمشدر ژ همعنان ج همراه وهمسوار معناسنه در

ابوالمعانی. بیت بهرجا رود همعنانش ظفر * ساعد ازنصرت رکابدار فر ﮒ همگان ﭺ فتح میم وکاف فارسیله ﮒ همگنان ﭺ فتح میم وکسر کاف ایله جمله سی وجمله معناسنه خواجه سلمان مسمط * کرکم شد ستم ورکران پیشت چه عیبست اندران * باشد به پیش همگنان کوهر کران یاقوت کم * سکون میمله دربویله ده جائزدر ﮒ همگن وهمگین ﭺ سکون میم وکسر کاف فارسیله رفیق وقرین معناسنه در ﮒ همنشین ﭺ هم مجلس وهم صحبت معناسنه شمس فخری. بیت اکرقلم زجوار کفت کهر پاشد * سزدکه کیرد همشین همنشین آرنك ﮒ همیان ﭺ سکون میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول کیسه ومیشین طغارجق وچانته ثانی بمعنی کمراه امیرخسرو. بیت توباش نازك وسرمست عشق چند روی * کدناز کیست بهمیان وه سنی اندرجام ﮒ همیدون ﭺ کسر میم وسکون یای تحتانی وضم دال مهمله ایله بمعنی هم اکنون وهمچنین لامعی جرجانی بیت ز روم امسال با اقبال وپیروزی وفتح آمد * همیدون سال دیکر باسرورازقندهار آید * وهمیشه معناسنه شاکر بخاری. بیت باتش درون برمثال سمندر * همیدون باب اندرون چون نهنکا ﮒ همیشك جوان ﭺ براوتدرخزانی اولماز دائما تروتازه طورر ترکیده قیاقوروغی عربیده حی العالم دیرلر نفعی وافروخاصه سی چوق براوتدر ﮒ همین ﭺ آنجق وشویله دیمك معنالرینه در ﮒ هنبان ﭺ سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی انبان یعنی طغارجق کذا فی المجمع ﮒ هنجیدن ﭺ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله قیون دریسنی یوزمك عربیده سلخ دیرلر ودخی کرنمك وطوغرمق معناسنه ﮒ هنکیدن ﭺ سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله هنك مرقوم معنالرینك مصدریدر ﮒ هن ﭺ بمعنی منت استادرودکی. بیت کرهمه نعمت بکروز بما بخشد * ننهد منت برما وپذیردهن * عربیده نون مشدده ایله ایکی معنایه در اول دیشی دوه نك چغرمسی ثانی آدمك آغلمسنه دیرلر ﮒ هواسیدن ﭺ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله دوداق ایسرمك که حمادن وقورقودن واقع اولور میرنظمی بیت هواسید لب رازبیم وهراس * فروآمد ه لشکر بی قیاس ﮒ هوکان فتح کاف فارسیله بقراج که باقردن ایدرلر قولبی اولور وبعضی سنك قباغیده اولور ﮒ هون ﭺ فتح واو ایله زمین زراعت که طپراغی نرم اولمیوب قوری کسك اولور شرفنامه ده زمین شیار کرده با کاوخ واداة الفضلاده زمین کشت کاوخ دار معناسنه در عربیده بمعنی آرام وآهستکی ﮒ هیالیدن ﭺ فتح یای تحتانی اول وسکون ثانی وکسر لامله بمعنی هراسیدن یعنی قورقمق میرنظمی. بیت هیالید از تیغ وکرز یلان * نمانده قرارش درو نیم آن ﮒ هیون ﭺ ضم یای تحتانی وواو معروف ایله اشتر جمازه یعنی محمل دوه سی شمس فخری. بیت چه التفات اکرهمت باشترراست * چه کمترینه عطا باشدش هزار هیون * حکیم ناصرخسرو بیت مرکب شعر وهیون علم وادب را * طبع سخن سنج من عنان ومهارست * نسخه وفایی ده بمعنی اشتر بزرك شیخ سعدی بیت تراکوه پیکرهیون میبرد * چه دانی که برما چه شب میرود * مجمع الفرس ده همچین دید کاری دوه یه دیرلر حکیم فردوسی. بیت هیونی فرستیم نزدیك شاه * دلش برفروز وفرستد سپاه ﮒ مع الواو * هاژو ﭺ ضم زاء فارسیله هاژ مرقوم معناسنه یعنی دمبسته وحیران که هاژه دخی دیرلر ﮒ هاو ﭺ نعره اووب دشمنه حمله ایتدکده هاوهاو دیو چاغررلر شیخ

شیخ آذری بیت چه سودا آذری اقرار آنکسان که بحشر * زهول هاویه افغان بر آورند که ها
مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت سنانها کرفتند ازهاوهاو * نهادند در سینه ها کاوکاو ﴿ هروی﴾ سکون راء مهمله ایله دلیر و بهادر معناسنه عربیده بمعنی زدن ﴿ هزارتو﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله ترکیده قرق بایرده کاری که قیونک شیردانی ایچنده اولور عربیده حفث وقبه دخی دیرلر ﴿ هستو﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خستو یعنی فقر حکیم اسدی بیت بهستیش هستوشوی از نخست * اکر خویشتن را شناسی درست * ثانی حقیقت اشیا معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ هشو﴾ ضم شین معجمه ایله بمعنی معرکه عربیده لب دیرلر ﴿ هلاکو﴾ ضم کاف ایله جنکیزخان احفادندن بر ذی قوت وذی شوکت پادشاه ایدی آخر خلفاء عباسیون معتصم خلیفه زمانده وزیری ابن علقمی وساطتیله مزبور هلاکو بحد وبحساب تاتار عسکریله بغداده وزرینه کلوب خلیفه یی اخذ وقتل ایدوب نیچه بیک بیکنده مسلمانلر تاتار الندده قتل اولنوب بغداد شهرین خراب ایدوب کتدوکی تواریخده مسطور در شیخ آذری واویه قصیده سی مطلعنده بیت هر صبح چو در پرده رود خسرو هندو * براوج رسد کوکبهٔ چتر هلاکو ﴿ هلو﴾ ضم لام ایله صالنجق که اطفال بنوب صالنورلر ﴿ هلیو﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله سید معناسنه در کذا فی المؤید ﴿ همچو﴾ کلمهٔ تشبیه در کبی معناسنه ﴿ همرو﴾ سکون میم وفتح راء مهمله ایله بمعنی همراه یعنی یولداش ایکی کسنه معا کیدنجه بر برینه همرو اولورلر ابو المعانی بیت زدود آه دلم تیره کشت روی جهان چنانکه سایهٔ من هم نشد بمن همرو ﴿ همزانو﴾ سکون میم وفتح زاء معجمه وضم نون ایله برابر اوتورمق وله بیت کی شود یارب که باشد یار همزانو مرا * سر بصحرا داده چندین دیدهٔ آهو مرا ﴿ همو﴾ او دخی معناسنه اصلی هم او ایدی استخفافا الفی حذف اولندی کمال خجندی بیت دوش در خانه ما ماه فرو آمده بود * خانه روشن شد ودیدیم همو آمده بود ﴿ هو﴾ بوزن نو بمعنی ریم سپید یعنی بیاض ایرینك کذا فی فرهنك میرزا اما کتاب السامی فی الاسامیده جراحت صولنق معناسنه که * این جراحت راهو برده است یعنی آب در اندرونش افتاد ﴿ هوو﴾ ضم واو اول ایله بر کشینك تحت نکاحنده اولان ایکی عورت بر برینه هو وهوو و یاشند واوستن ووسنی وانباغ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ هیاهو﴾ های هوی که جنك ایچنده واقع اولور مولانا هاتفی بیت چو از آب آمون کذشت آن سپاه * برآمد هیاهو ز ماهی بماه ﴿ هیلو﴾ سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کردکان بازی که چارمغز بازی وهیلوی دخی دیرلر ﴿ مع الهاء﴾ ﴿ هاژه﴾ فتح زاء فارسیه ایله دمبسته وحیران معناسنه در ﴿ هاکره وهاکله﴾ کلاهما بسکون الکاف وفتح الراء المهملة واللام ایله یاتلك یعنی لسانده اکنت اولان آدمه دیرلر عربیده الکن دیدکلری تاریخ معجم مؤلفی بیت بدور معدلتش رهزنان لطف از بیم * شدند هاکره از کاف کاروان کفتن ﴿ هاله﴾ بوزن ناله بش معنایه کلور اول حلقه ودایره که آیك اطرافنده واقع اولور بخارات ارضیه سببیله حکیم انوری * قطعه * بیاد بزم تو هر ماه آسمان دوشست * ز آفتاب شراب وزمه پیاله کند * پس از طریق تشبه چو شکل خوان تو دید * زعکس تابش مهتاب خوان چو هاله کند * ثانی مفسد وفتنه کار معناسنه ادیب صابر بیت رنجم همیشه

هست زدست دلاله * ولاله که هست بهرخانه هاله * ثالث رنك معناسنه که عربیده لون دیرلر
وله ایضا بیت داشت آن عروس ودرآورد پیش من * وانکیخت در برم زنکی رزدهاله * رابع
قرار طوتمش وآرام بولمش خامس یاغلی چام اغاجی کبی وغیره کذا فی فرهنك جهانکیری
هامراه یعنی همراه کذا فی المؤید حکیم فردوسی بیت سك وکرك همسایه وهامراه *
بدندش همه سال پویان براه هامواره سکون میم وفتح واو وراء مهمله ایله اوج معنایه کلور
اول برابر ویکطریق ثانی همیشه ودائما معناسنه فخر کرکانی بیت پری رویان کیبی هامواره
شده بر بزمکاه اونظاره * ثالث دوزنسنه عربیده سطح مستقیم معناسنه که هاموار وهموار
وهمواره دخی دینلور هاون دسته معروف هاون الیدر که آنکله هاونده نسنه دوکرلر
هاینه وهایینه کلاهما بکسر الیاء التحتانی وفتح النون بمعنی هرآینه یعنی البته کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم هتشه سکون تاء مثناة وفتح شین معجمه ایله بمعنی یخ یعنی بوز میرنظمی
بیت مکر سالی جهان از شدت برد * کرفته آب هتشه سختی سرد هجده سکون جیم
وفتح دال مهمله واظهار ها ایله مراتب اعداده اون سکز عدددر هدیه سکون دال
مهمله وفتح یای تحتانیله معروف حکیم فردوسی بیت کز اول فروغی چنین هدیه داد * همین
آتش آنکاه قبله نهاد هرآینه سکون راء مهمله ایله البته دیمکدر عربیده لابد معناسنه
خواجه سلمان بیت کر بنکرد عروس جمالت درآینه * خودبین شود هرآینه آن به که ننکرد
هرته سکون راء مهمله وکسر تاء مثناة واظهار ها ایله بمعنی هر طرف ابو المعانی بیت هرته
مرا نظر نکنند از کمال جود * کرد بهانه در نظرش پرده حجاب هرزجه بر نوع طعامدر
بغرسغی قیمه ایله طولدیروب یاغده قاوررلر عربیده حویه دیرلر هرزه باطل ویاوه
وبیهوده سوزده وغیریده استعمال ایدرلر هرشه سکون راء مهمله وفتح شین معجمه
واخفاء ها ایله عربیده لبلاب دیرلر بر نوع صرمشقدر کذا فی البدیعی هرکاره سکون راء
مهمله اولی وفتح کاف وراء ثانیه ایله طبره معناسنه کتاب السامی فی الاسامیده بمعنی پاتیله که
عربیده هیطله دیرلر وفرهنك جهانکیریده بمعنی دیك سنك یعنی طاش چولمك حکیم فردوسی
* مثنوی * بیامد زن از خانه با شوی کفت * که هرکاره وآتش آور نهفت * کنون تابد وشم من
از کاو شیر * تو این کار هرکاره آسان مکیر هروانه سکون راء مهمله وفتح واو ونونله ایکی
معنایه در اول بیمارخانه که دار الشفا معناسنه شمس فخری * قطعه * دشمنش کرچه آدمی
شکلست * هست کمتر بسی ز پهنانه * هست دیوانه حکم کن که شها * تا برندش بسوی هروانه
ثانی عقوبت خانه که آنده اشکنجه ایدرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود کین را بهروانه که *
برند وکنندش هم آنجا تبه * تحفة الاحباب صاحبی بمعنی بیمارخانه دیوب فردوسینك مرقوم
بیتنه متمسك اولمش هره فتح راء مهمله مشدده ایله زنانك موضع معهودی فرخی بیت
هره کرد چون شکافته داشت * لیك از حرزها شکافته داشت هریسه معروف
ومشهور طعامدر هریوه کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله مختلط سیم ایله التون
مسکوك غیر مسکوکه اولورسه میرنظمی بیت هریوه سیم وزر احسان کردد * که نزدش خاك
وزر یکسان کردد هزارچشمه بر علتدر فضلات دمدن عارض اولور ابتدا چبان کبی چقوب

چقوب جا بجا دلكلر اولور عربيده اطبا نمله ديرلر صعب علتدر ل هزارخانه ع هزارتو ديدكلري كه قيونك شيردانى ايچنده اولاندر كذا فى المجمع ل هزاردانه ع براوتدر اعشاب قسمندن اصطلاحده تسبيحه ديرلر مير نظمى .بيت هزاردانه كه كرده كردن آويز * ولى درزير خرقه فتنه انگيز ل هزارينه ع ايكى معنايه در اول زرخالص العيار ثانى زرمغشوش اضداده قبيلندندر ل هژيره ع كسر زاء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله بمعنى خوب ونيكوكه بخير وخيره وهژيردخى ديرلر استاد منوچهرى بيت دست بمى شاه راودل بهژيرانه دپده بروى نكوى وكوش بقوال * حكيم قطران ارموى بيت هميشه وعدهٔ اونا درست وناز درست * هميشه عادت اونا هژيرورى هژير ل هژينه ع كسر زاء فارسى وسكون ياى تحتانى وفتح نونله خرج يوميه كه نفقه معناسنه در كمال اسمعيل .بيت درجمع مال عمر هژينه چه ميكنى * زيرك نبود آنكه زرافزود وعمر كاست * مجمع الفرسده زاء معجمه ايله روايت اولنمش كتاب السامى فى الاسامىده خرج زنكه مأكولات وملبوسات وسائر لازمات كبى اما خرج ومصرف معناسنه تصحيح اولنمشدر حكيم فردوسى بيت هژينه باندازهٔ كنج كن * دل ازبستنٔ كنج بى رنج كن ل هستره ع سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله دوه اوزرينه قونيلان چوال كه ايچنه كرپچ وياغيرى نسنه قورلر كذا فى المجمع ل هشيله ع كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح لامله برنوع قليه در طاوق ويمرطه ايله ايدرلر ل هفتدانه وهفدانه ع كلاهما بسكون الفا عاشورا آشى كه انواع حبوبات ايله پشورلر ل هفتده ع سكون فا وتاء مثناة وفتح دال مهمله واظهار هايله بمعنى آراسته وزيوركرده كذا فى المجمع ل هفتدزده ع نركسك اعلاسى كه صدبرك دخى ديرلر عربيده عبهر ومضعف دخى ديرلر ل هفتكانه ع سكون فا وتاء مثناة وفتح كاف ونونله يديشر ويدى دانه ديمك اولور ميرنظمى بيت ازسپاه كران ولشكر شاه * هفتكانه بيامدندنا كاه ل هفته ع معروف ايام اسبوع معناسنه در ل هفده ع سكون فا وفتح دال مهمله واظهار هايله اون يدى عدددر ل هلهله ع سكون لام اول وفتح ثانى وهايله اول صدايه ديرلركه زنان سور سرورلرده لى لى ديوچغررلر عربيده زلغت ديرلر حكيم صاحب درقسميه بيت بشور هلهلهٔ نازپروران عرب * بسوروولولهٔ كلرخان سيمعذار * ميرنظمى بيت وقت زادن هلهله راميدهند * وقت مردن ولوله راميزنند ل هله ع فتح لامله بمعنى يارى وقو معناسنه واقناع معناسنه ده كلور حضرت مولانا قدس سره .بيت هله عاشقان صادق مرويد جزموافق * كه سعادتيست سابق زدرون باوفائى ل هليله ع ادويه دندر ايكى نوع اولور برى سرخ وبرى زرد اولور ل هماره ع فتح ميم وراء مهمله ايله اوچ معنايه در اول بمعنى اندازه ثانى حساب معناسنه در كه اماره دخى ديرلر ثالث مخفف همواره در حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * خيركن ماخلق بهرايزدت * يا براى راحت جان خودت * تاهماره دوست بينى درنظر * دردلت بايدزكين ناخوش صور * كمال اسمعيل بيت مركب اقبال توهماره بزين باد * پايهٔ قدرت زبرچرخ برين باد * شمس فخرى .بيت زخانهٔ توموافق كند هميشه طرب * زخنجر تومخالف بود هماره شمان ل همپله ع سكون ميم وكسر باء فارسى وفتح لامله ترازو كفه سى برابر ديمك معناسنه در همسنك كبى مولانا هاتفى بيت بهاندوهم پله هندوترك

به نیروی بازوی ورای سنترك ل همخواه ح سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بر آرزو
و بر مطلبده اولنلره دیرلر مثلا برمنصبه طالب ویاخود بر مکانه متوجه ویا بر متاعه مشتری اولالر
بونلره بکزرنه اولورسه ل همراه وهمره ح کلاهما بسکون المیم وفتح الراء المهمله یول یولداشی
ل همرفشان ح سکون میم وفا وفتح راء مهمله ایله اول آته دیرلر که درت یاشنی تمام ایدوب
بشنه کیرمش اوله بعض فرهنکده فاپرینه واوایله مروید ز غریبده قارح دیرلر فتح قاف وکسر را
وسکون حا ایله کذا فی المجمع ل همکاسه ح بر حجره ده ساکن اولوب اکل وشرب بلری بر یرده اولنلره
دیرلر ابو المعانی بیت شدن همکاسه بهتر باسکانرا * ازان نادان که دوستی زاند ارد ل همواره ح
یعنی همیشه ودائما که هماره وهموار وهماره دخی دیرلر ل همه ح ایکی معنایه در اول جمله معناسنه که
اصلی همه در آخرنده کی ها معنای اصلیٔ عامدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی بمعنی
جمله منقولدر معنای اولنه عربیده کل وچغتای لساننده اسرو دیرلر واسرونك بر معناسی دخی
محل مبالغه ده غایتله دیمکدر بو ایکی معناسیده ذکر اولنمشدر میر علیشیر بیت کمند زلفونك
آراسا لماپیچ وتاب اسرو * کونکل شکنجه سیکا ایشما کیل طناب اسرو * همه نك اصلی
معناسی بارچه در که دوکلی دیمکدر سبعهٔ سیاره ده معراج وصفی اولنده بیت بارچه نینك
باشی اوزرا اولداق آج * سنکا تاج ایتدی لیلة المعراج * وباری دیرلر هیسی دیمکدر فرهاد
نامه ده پادشاه وصفنده بیت شهی کیم تینکری دین بی سنی وکوشش * باری شهلاردین
آرتوق تابتی بخشش ل همیشه ح دائما معناسنه شاعر بیت همیشه بادعد لوت میان کبر
ویهود * زهر طرف که شود کشته سود اسلامست ل هنجاره ح سکون نون وفتح جیم وراء
مهمله ایله غمناك والمناك معناسنه در ل هنکامه ح سکون نون وفتح کاف فارسیله هم جمع وهم
مجمع معناسنه کلور شیخ آذری * مثنوی * باك آید زشهرهای جهان * آنچه شهری ندیده
باشد آن * خلق آنجا شوند هنکامه * بازکویند ازان بشهنامه * وغلبه وشورش معناسنه
ملاعی فی بیت چنان برهم زدی هنکامهٔ روز قیامت را * که اکثر نامهٔ اعمال مردم درمیان کم شد
ومعرکه وغوغا معناسنه شاعر بیت تنهانه همین معرکهٔ من بتو کرمست * هنکامهٔ صد سوخته
خرمن بتو کرمست ل هوازه ح فتح زاء معجمه ایله بمعنی ناکاه ترکیده آکسزین دیرلر ل هواسیده
کسر سین مهمله ایله تبسرمش طوداق که یعنی قانی کید وب خشك وکندم کون اولمش اوله
کذا فی المجمع ل هوبره ح سکون واو وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی واله وحیران خواجه
عبد الله انصاری قدس سره طبقاتنده ذکر ایدر که * چون شبلی بمصر میشد کذر روی بر شیخ
با یعقوب میدانی بود پذیرهٔ شبلی آمد وی آن وقت نیوی فر ازاین کار میکویست واول ارادت
وی بود مرد فربه بود شبلی دست بر روی فرود آورد کفت خیرك الله خدای تراهوبره کناد بایعقوب
کفت آمین ل هوجوه ح فتح واو وضم جیمله بمعنی شمکار مرقوم ل هیکله ح سکون یای
تحتانی وفتح کاف ولامله براوتدر حیکله دخی دیرلر ل هیله ح سکون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی
صاحب خانه ه ل مع الیاء الفتانی * هاتی ح کسر تاء مثناة ایله توران زمینده بر طائفه وار در
آنك آدیدر مولانا هاتفی بیت یسارش بایین کیخسروی * شد از هاتی ومولتانی قوی *
ل هادوری ح ضم دال وکسر زاء مهملتین ایله بر فرقه که الردرکه ذربد وکزوب ایرام ایله جزو سؤال

وسؤال ایدرلر حکیم سنایی بیت دعویٔ ده کنند ولیکن چو بنکری * هادوریان کوی وکدایان برزنند
اثیرالدین اخسیکتی بیت معیشتی که نه باعزت وقناعت آن * بهرد ری نروم چون که ای هادوری
هامی کسر میمله سرکشته وسرکردان معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری هانی
کسر نونله لغت پهلویدر معناسی بنشین دیمکدر تاریخ طبریدن منقولدر ها یاهای شور
وغوغای اهل ماتم ها یاهوی شور وغوغای ارباب طرب که میزبانیٔ عروس محلنده اولور
بو ایکی لغتك مثالی حکیم انوری بیت فلك از مجلس انس تو پر ازها یاهوی * عالم از کریهٔ خصم تو پر
ازها یاهای هری اول مزروعات دشتی درکه یاغموردن صوالنور کذا فی فرهنك میرزا هرجایی
مکان ومقری معین اولمین آدم وبی وفا قلمه معروف اولانه ده دیرلر هزارتوی قیون شیردانمنه
اولان نسنه که هزار تو وهزار خانه دخی دیرلر هزارمیخی نکنه لو جامه کرك فاخر اولسون
خواجه سلمان بیت دوتایی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزارمیخی افلاك آستر یابی *
کرکسنه خسیس اولسون جامهٔ درویشان کبی مراد دیکشی چوق اولمقدر وله ایضا بیت این
دلق هزارمیخی از تو * پوشیده بجا نقاهت افلاك هستی سکون سین مهمله ایله وارلق
مقابلی نیستی در اصلی هست در آخرنده کی یا یای وصفیه در وکاهی مصدریه اولور بوریاعیدن
مفهومدر * رباعی * از رفته قلم هیچ دکرکون نشود * وزخوردن غم آنچه جکر خون نشود
کردر همه عمر خویش خونابه خوری * یکقطره از آنچه هست افزون نشود * آخرنده کی یا
اواخر کلمه یه لاحق اولان یالردندر که متلولتك وصفیتن افاده ایدروکاه اولورکه هست مجرد
رابطه معناسنه اولان است یرینه استعمال اولنور هکوی سکون کاف وکسر واو ایله
بمعنی سرکشته وپریشان حال ضم کافله مجمع الفرسده شراب معناسنه در وتردد معناسنه ده
اولور کذا فی الاداة هلیوی کسر لام وسکون یای تحتانیله هولك مرقوم معناسنه درکه
آنکله صواوزرنده اویناریر کذا فی المجمع همجای یعنی همشهری همچی فتح میم
وکسر جیمله همج مرقوم معناسنه در همشوی سکون میم وواو وضم شین معجمه ایله
بر آدمك تحت نکاحنده اولان عورته دیرلر میرنظمی .بیت زن دنیا شود همشوی زنرا * کشد
البته شویش بی محابا همکی فتح میم وکسر کاف فارسیله جمله سی دیمك اولور همی
بر کلمه درکه اوائل افعال ومضارعه داخل اولور حال معناسن افاده ایدر وکاهی تقریر ایچون ایراد
اولنور شاعر بیت همی تابکردانی انکشترین * جهانرا دکرکون شود داوری * ترکیبنده کی
مقرر میدر معناسنه استفهام کبی اولور کاهی اواخر کلمه ده دخی واقع اولور شاعر بیت بادجوی
دولتان آید همی * بوی یار مهربان آید همی همیشکی مداومت معناسنه در هنی
کسر نونله بمعنی کوارنده یعنی سکیجی شیخ سعدی بیت مطلب کر توانکری خواهی * جز قناعت که
دولتیست هنی هواری کسر راء مهمله ایله هوازی کسر زاء معجمه ایله
کلاهما بمعنی ناکاه استاد فرخی بیت هوازی مرا کوید این شکرین لب * که ای عاشق اندر
صحن زرت بنکر * وله بیت هوازی درآمد مرا آن جوانکار * مرا تنك بکرفت اندر کنار *
بعض فرهنکلرده بی عقل معناسنه مرویدر فرهنك میرزاده بمعنی بیخبر استاد فرخی بیت بمهمان
هوازی شاد کردم * زدست رنج غم آزاد کردم هوای ایکی معنایه در اول لغو سوز یعنی

بی اصل کلام ثانی برنوع فشنکدر یاقیجه هوایه چقار ق هولی ع سکون واو وکسر لام ایله طای که
هنوز ایراورلمامش اوله وزبان هندیده آهسته معناسنه در وضمه ایله ینه هندی لسانده عید
معناسنه در ق هیلوی ع سکون یای تحتانی وضم لام ایله بمعنی کردکان بازی یعنی قوز اوینامق
چارمغز بازی وهیلو وهوللغ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ق هی ع کسر یای تحتانی
ولی وسکون ثانیه ایله بمعنی هستی حکیم سوزنی. بیت خانمان سازا کرهی مردم * وچر
امرغان مکن نشیمن خویش ق هی هی ع ایکی معنایه در اول بیوك شراب قدحی که آنکله آخر
بزمده طلوا ایچلور ثانی های وهوی معناسنه در ق هی ع بوزن می وکی ایکی معنایه در اول لغت
دریده بمعنی هست وزبان هندیده دخی بومعنایه در حضرت مولانا قدس سره. بیت کفت
یارب کر ترا خاصان هیند * کدمبارك دعوت وفرخ پیند * حکیم سوزنی. بیت هم به پله نیکی
زیك سپنددانکم * به پله بدی اندرهزار سند انم * ثانی برکلمه درکه خبردار ایتمك ایچون تهدید
وتخویف یوزندن سویلنور حکیم انوری بیت خویشتن درنظرم جلوه همی داد جهان * آسمان
کفت که رسوا چکنی خودراهی * شاعر بیت خمها شکسته جام تهی بی وجودمی * کردی اسیر
قهوه مراهی زمانه هی ق باب الهاء المکسورة مع الالف * هرّا ق فتح راء مهمله مشدده ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی ریختن یعنی دوکمك ثانی برشهر آدیدرکه هری وهرات دخی دیرلر لکن
معنای ثانیده تخفیف راایله در تنکم بوایکی معناده شیخ نظامی ترتیب اوزره دیمشدر. بیت
بهرّای کنجش جو بدرام کرد * بپهلی زبانش هرانام کرد * یعنی اول استاد فرخی. بیت
ازفراوان کردن هرّای زرامروز کشت * دیده اندرچشم هربیننده را زرعیار ق هراسا ع فتح
راو سینن مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اویوق که آدم صورتنده برنسنه یا پوب حیوانات زیان
ایتمسون دیو باغ وبوستانلرده وکشت زارلرده نصب ایدرلر ثانی هراسیدن لفظندن اسم
فاعل اولور قورقیجی معناسنه میرنظمی. بیت زجود لطف حق راکن شناسا * ولیکن
ازعدلش بش شوهر آسا ق هلا ع حرف تنبیه درعربیده کی الا معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت هرچه در پستیست آمد ازعلا * چشمرا سوی بلندی نه هلا * شیخ عطار. بیت
نفس خودرا چون توبشناسی هلا * حق تعالی را بدانی باعطا * وینه بومعنایه شاهد در
حکیم فردوسی. بیت هلا تیغ وکوپال الهابر کشید * سپرهای چینی بسردرکشید * بعض فرهنکلرده
بلی ونعم معناسنه ده مرویدر ق هیجا ع سکون یای تحتانی وفتح جیم ایله جنك وپیکار معناسنه در
میرنظمی. بیت روزهیجا مرد باید استوار * باجکرداری بجا کیرد قرار ق مع التاء المثناة ع
ق هرات ع مشهور شهر وولایت آدیدر هرا وهری دخی دیرلر ق هشت ع سکون شین
معجمه ایله ایکی معنایه در اول فعل ماضی درقودی وکیجدی معناسنه خواجه حافظ. بیت
دز نقد عیش کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را * ثانی سغلق که
اکثر چوبانلر قیونی بریره جمع ایتمك ایچون وسورب کوترمك ایچون ایدرلر ق هیت ع سکون
یای تحتانیله ایکی معنایه در اول غوغا وقرقشه معناسنه میرنظمی. بیت ازآنجا درمیانش
هیت برخاست * پس آندم جنك وپیکاری که آراسته * ثانی بغداد مملکتنده شط کنارنده
برقصبه آدیدر ق هیمهٔ زفت ع ضم زاء معجمه ایله یوغون اودونکه ترکیده طومرق دیرلر ق مع

لغ مع الجيم * هيج ع سكون ياى تحتانيله يباكه آنكله خرمن صاوررلر هيد دخى ديرلر و بيل
معناسنه دخى مرويدر كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ هيچ ع جيم فارسيله ايكى معنايه در
اول مطلق معدوم مولانا جامى بيت همه هيچند وهيچى سمرند * بلكه از هيچ بسى هيچ ترند *
ثانى بمعنى اندك استاد منوچهرى بيت كر هيچ سخن كويم باتو زشكر خوشتر * صد كينه بدل
كيرى صد اشك فروبارى لغ مع الدال المهمله * هريد ع سكون راء مهمله وكسر باء موحده
ايله طائفهٔ نصارى كشيشى راهب وقسيس معناسنه ويهود طائفه سنك احبارى وقوم
مجوسك آتش ياقيجيلرى كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ هرند ع كسر راء مهمله وسكون نونله
ايكى معنايه در اول جرجان نواحيسنده برارمق آديدركه منبعى ديار رى طاغلرندهدر آندن
چقوب جرجانه طوغرى اقار لكن نيچه صولر دخى قاريشوب اولقدر نهر عظيم اولور كه دكرمان
طاشندن ايرى طاشلرى يرندن قوپارركذلك كوكلى اغاجلرى دخى كوكندن چقاروب كوتورر
بروجهله چكمك ممكن دكلدر محمود ابن يمين بيت سخن چشمهٔ چشم كه هرند يست روان *
چون هرندش بروانى سوى جرجان كه برد * ثانى اصفهان مضافاتندن برقصبه آديدر
لغ هند ع معروف قوم ومعلوم طائفه دركه ولايتلرينه هندوستان ديرلر وآنلره هندو وهندى
ديرلر كثرت استعمال ايله هند ولايتلرينه دينلمك عادت اولمش عرفىٔ شيرازينك ترجمة الشوق
نام قصيده سنده بيت بكاوش مژه از كور تا نجف بروم * اكر بهند بخاكم كنى وكر بتتار *
ديدوكندن ولايته هند دينورايمش بوندن ماعدا هندولره هندى ديرلر ياى نسبت ايله هنده
منسوب ديمك اولور اما لفظ هند مخصوص اول ديارك آدميسنه دينلمك صحيحدر طالب آملى
* مصرع * هندو نبرد تحفه كسى جانب هند * ديدوكندن معلوم مدر لغ هيد ع سكون
ياى تحتانيله يباكه آنكله خرمن صاوررلر لغ هيربد ع سكون ياى تحتانى وراء مهمله وفتح باء
موحده ايله خادم آتشكده يه ديرلر حكيم فردوسى بيت چو بر داشت پروردهٔ هيربد * سياوش
همى بود لرزان زبد * وله بيت بريده زبانت بشمشير بد * ابت سوخته را آتش هيربد *
لغ هيرمند ع سكون ياى تحتانى وراء مهمله ونون وفتح ميمله ايكى معنايه دربرى خادم آتشكده
وبرى دخى سرحد ولايت نيمروزده برارمق آديدر كذا فى المؤيد لغ مع الراء المهمله * هراهر ع
كسر هائين ايله توزدن هوا يوزنده طومان اولمق وحيوان سباع كردپسى مولانا هاتفى بيت
رواروى در آمد بصد خيل شير * هراهر بر آمد زكردون دلير لغ هر ع ايكى معنايه در اول
طومان كه ايام شتاده واقع اولور بهاره قريب وقتلرده بخار ارضدن حاصل اولور ثانى بمعنى يخ
يعنى بوز شمس فخرى بيت كردد از سردىٔ دم اعدات * آب در نيرمه بمكه هرا * وبركلمه در
چوبانلر قيون چغررلر وعربيده دخى ايكى معنايه در اول نام زن ثانى نام كربه دركه هرّه دخى ديرلركه
كدى ديمكدر لغ هزبر ع فتح زاء معجمه وسكون باء موحده ايله ارسلانه ديرلر عربيله مشتركدر
حكيم اسدى بيت بو دسهم اودل زغران هزبر * كند كرد اوخشك باران ابر لغ هندوبار ع
يعنى هندوستان خلاق المعانى بيت بخاتم توكه درپاش تا كمر كاهست * بخامهٔ كه بسر ميرود
بهند وبار لغ هندوار ع سكون نون ودال مهمله وفتح واو ايله بلخ قلعه سنك آديدر
كذا فى فرهنك جهانكيرى لغ هير ع بوزن مير وشير فرهنك جهانكيريده آتش معناسنه در

کذا فی المؤید بو معنایی مؤید امیر معزی بیت درهیر که کرز مدیح تو بخوانند * بیزار شود هیربد از زند وز پازند * هندک زبان علی سنده زر طلا معناسنه در یعنی خالص آلتون ل مع الزاء المعجمه * هز ع سولپك وسست معناسنه ابو المعانی بیت کیمردی که هز بود زانرو * سر خود پیش زن شد سست فرو ل هیز ع سکون یای تحتانیله اصلنده حمام طاسنه دیرلر بعده استعاره طریقیله کندادیه یعنی پشت اوغلانه اطلاق اولنه رق علم اولدی وجه تسمیه سی ظاهرا فهم اولنور که حمام طاسنی بیکانه لر النده استعمال والدن اله دوشدیکنه بناء مفعول اوغلان دخی اکا مثال مستعمل اولدوغیچون هیز دیدیلر اما اکثر عوام حاء مهمله ایله حیز یازارلر واقورلر غلطات عوامدندر شمس فخری بیت مدام تا که نباشد بقدر عنقا بود * همیشه تا که نباشد بقدر مردان هیز ل مع السین المهمله * هراس ع فتح راء مهمله ایله قورقو عربیده کی خوف معناسنه شمس فخری بیت مدام تا نبود ابر واز بحر هراس * همیشه تا نبود بحر را از ابر زیان * فرهنك جهانکیریده بمعنی ترس وبیم دیمشدر شیخ سعدی بیت امید وهراسش نباشد زکس بر اینست بنیاد توحید بس * حکیم فردوسی بیت بیزدان هر آنکس که شد ناسپاس * بدل اندر آید زهر سو هراس ل هرس ع سکون راء مهمله ایله هر دیشی حیواندن سودن اول اولان آغز که فله دخی دیرلر ل مع الشین المعجمه * هراش ع فتح راء مهمله ایله قوصوق معناسنه که شکوفه ده دیرلر شهیدی قمی بیت ازچه توبه بکند خواجه چو هر جای رود * قدحی می بخورده کند زود هراش * شمس فخری * قطعه * حدیث حاتم وکسری زمانه در پیچید * چنین که در کرم وعدل شد شهنشه فاش * هزار سال بماناد کز ایادی او * فتاده است زبس امتلا باز هراش * عربیده سکا نه چنك آتغه دیرلر ل هرش ع سکون راء مهمله ایله زهر معناسنه در میر نظمی بیت شود شکر زدست دوست حنظل * شود هرش درد هان خصم شکر ل هش ع صبان اوقی که هیش دخی دیرلر ل هیش ع سکون یای تحتانیله اوج معنایه کلور اول بمعنی هیچ زنده پیل احمد جامی * قطعه * هر که آمد هر که آید بگذرد * این جهان محنت سرای بیش نیست * دیگران رفتند وما هم میرویم * کیست کو را منزلی در پیش نیست * احمد جامی تراپندی دهد * آخرت را باش دنیا هیش نیست * ثانی طوقنمش کتان معناسنه در که اکثر بلاد گجرات وولایت سند شهرلرنده طوقنور اکا کیش دخی دیرلر ل هاش ع سکون لام ایله مرغ مردارخواره دیرلر کذا فی التحفه ل هیمه کش ع اودون چکیجی یعنی اودونجی ل مع الکاف * هنبك ع سکون نون وفتح جیمله بوغست دیدکلری اوتدر که عربیده غملول وقنابری دیرلر کذا فی المجمع ل هنك ع سکون نونله بمعنی پیچش شکم که عربیده زحیر دیرلر بر علتدر وزبان هندیده صمغ درخت اشترغار که اکا عربیده حلتیت دیرلر ل هیرك ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بر پچه یعنی اوغلاق کذا فی المجمع ل مع اللام * هرقل ع سکون راء مهمله وکسر قافله نام دیر یعنی بر کلیسا آدیدر حکیم خاقانی بیت سزد کر راهب اندر دیر هرقل * کند تسبیح این ابیات غرا ل هرول ع کسر راء مهمله وضم واو ایله حبوبات نوعندن ماشه بکزر وباقلا ارا سنده بتر بر نوع دانه در کذا فی المجمع ل هلال ع یکی آی که اول کیجه کورینور واستعاره طریقیله محبوبك قاشنه دیرلر ل هل ع ایکی معنایه در اول هلیدن

هلیدن لفظندن ضمیمهٔ امردر بهل معناسنه یعنی بکندار حضرت مولانا قدس سره بیت
درکش قدح سوداهل تابشوی رسوا * بربند دوچشم سر تاچشم نهان بینی * شاعر بیت
هل مراتا که بسندت میدهم * تابدانی زیرکم یا ابلهم * ثانی هیل معناسنه که عربیده قافله
دیرلر ؎ مع المیم * هلام ؎ آب افسردهٔ کوشت یعنی طوکمش ات صویی که قیون وصغر
اتینك یاغلی صویندن ایدرلر ترکیده پختی دیرلر حکیم شیرازی بیت آبکامه هم مصوص وهم هلام
بازبرناورد وشلماب ازطعام ؎ هیزم ؎ سکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله اودونلرکه هیمه
دخی دیرلر کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب هیزم ایله هیمه نك فرقی واردر
هیزم یمش ویرر اغاجلردن اولمیوب وهنوز کسلمش اولوب برنده یاتور اوله اکا دیرلر نتکم
بوبیتدن ظاهردر بیت چوآمد بدآنکونه هیزم فراز * بدانست بالا وپست ودراز *
کسلدکدن صکره اغاجلك یناجغنه هیمه دیرلر واودون چکنه هیمه کش دیرلردیو د قایقده یازمش
؎ مع النون * هجا کردن ؎ هجوایتمك یعنی برکسنه یی نظمله ذم وقدح ایلمك وبرمعناسی
دخی هجه اوقومق ؎ هراسان ؎ قورقق وقورقیلی دیمکدر میرنظمی بیت ازان بیشه هراسان
میکذشتند * همه برکارزار آماده کشتند ؎ هراسیدن ؎ فتح راوکسر سین مهملتین ایله
قورقمق معناسنه مصدردر کمال اسمعیل بیت چه بایدش زستمکارکان هراسیدن * کسی که
حفظ خدایش نکاهبان آمد ؎ هرآشیدن ؎ کسر شین معجمه ایله قوصمق قی ایتمك معناسنه در
؎ هرمان ؎ سکون راء مهمله ایله اوزون عمره ایریشوب قوجه مق بولغت عربیدن تصرف
اولنمشدرکه عرب لساننده فتح ها ایله هرم قوجه مقدر ؎ هشتن ؎ سکون شین معجمه وفتح تاء
مثناة ایله ایکی معنایه در اول قومق وترك ایلمك معناسنه حکیم سوزنی بیت ای خصلت
تو هشتن آخرچه خصالست این * وی فعل تو برکشتن آخرچه فعالست این * ثانی
صالیویرملك معناسنه شیخ نظامی بیت همه برقع فروهشتند برماه * روان کشتند سوی
حضرت شاه * فرهنك زفانکوباده بمعنی آویختن مسطوردر ؎ هشیدن ؎ کسر شین معجمه
ایله بمعنی هشتن مرقوم کذافی المجمع ؎ هلیدن ؎ کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی هشتن
مرقوم یعنی قومق ودخی صالیویرملك معناسنه مصدردر ؎ هن ؎ بمعنی هست کذافی فرهنك
جهانکیری ؎ هندستان وهندسان وهندوستان ؎ مشهور عالم ولایتدر هندولر ولایتی
دیمکدر استاد فرخی * قطعه * کرزجود تو نسیمی بکذر دبرزنکبار * ورزخشم تو سمومی بروزد
برهندسان * هندوانرا آتش سوزنده روید شاخ رخ * زنکیانرا شوشهٔ زرین برآید خیزران
؎ هیزان وهیزن ؎ کلاهما بسکون الیاء التحتانی وفتح الزاء المعجمه خائل اغاجی که دیوار ایچنه
قورلر ودخی طام اوزرینه قویوب اوستنه سقف ایدرلر ترکیده دخی هیزن دیرلر ؎ هیشتن ؎
بمعنی هشتن مرقوم ؎ هیناهین ؎ بمعنی شتاب وعجله حکیم انوری بیت رخنهٔ کرد نظم حال مرا
درچنین داروکیر هیناهین ؎ هین ؎ سکون یای تحتانیله التی معنایه کلور اول کلمهٔ تحریك
وتحریص در نیز اول ونیز طوت معناسنه حکیم اسدی بیت چو بشنید زاول شه این کفتکوی
بجم کفت هین چارهٔ خویش جوی * ثانی تنبیه وتأکید محلنده استعمال ایدرلر حکیم انوری
* رباعی * چون رکاب تو کران کرد وعنان تو سبك * روز هیجای سیاهت انجم ومیدان فلك *

قاپلر ذکر بیرفتح از آسمان کوید که هین * القتال ای حید رثانی که النصر معك * ثالث مقام تحذیر ده
صاقن دیمجك یرده ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره . بیت هین بجاروب زبان کردی مکن
چشم را از خس ره آوردی مکن * رابع آکاه اول معناسنه شمس فخری بیت بدرکه توسعادت
بیات می آید * بدید دولت وکفتش مکن توقف هین * خامس فرهنك جهانکیریده این
معناسنه ده کاور سادس عربیده بمعنی سیلاب حکیم سنائی بیت تو هم معی وهم شکری هان
وهان وهان * از خود بترس ودیده ماهمچو هین مکن * بو معنایه حکیم اسدی . بیت شل
وخشت وپرواز شاهین کرفت * زباران خون کوه درهین کرفت * شمس فخری بیت ز زندکی چه
تمتع برد عدو چون او * اساس عمر نهاده است بر کذرکه هین ؟ مع الواو * هریو ؟ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله نام شهر هری درکه هرات دیمکله معروفدر کذا فی فرهنك میرزا ؟ هلیو ؟
کسر لام وسکون یای تحتانیله جوز اویونی که هیلو وهولك دخی دیرلر ؟ هندو ؟ شول
طائفه درکه مخصوص دیار هنده جبلیه سی اوله یعنی اصلده هندواوله زیرا خارجدن واروب
آنده ساکن اولانه هندودینلمزا ول اجلدن ولایتلرینه هندوستان وهندستان دیرلر جمادات
قسمنه هندودینلمز یای نسبتله هندی دینلور مثلا تیغ هندی وقماش هندی دیرلر واستعاره
طریقیله هندو سیاه فام اولدوغندن خال دلبرانه هندودینلور خواجه سلمان بیت هندوی
خال راچودل دید برآتش رخت * کفت تو نیکی بخت خالی وهم برادری ؟ مع الهاء * هراده ؟
فتح را ودال مهملتین ایله بمعنی عصا ابو المعانی بیت مکن زرق ومشوابله فریبی * بتاج وخرقه
تسبیح وهراده ؟ هراسه ؟ فتح راوسین مهملتین ایله بمعنی هراسا یعنی اویوق که باغ وبوستانلر
ایچنده وضع ایدرلر مجمع الفرسده فتحه ایله مرویدر ؟ هراسیده ؟ یعنی ترسیده اما کمال پاشا
زاده مرحوم تصرفا تنده بیوررکه هراس ترکیده شول حالتدن عبارتدرکه بالك لفظیله تعبیر ایدرلر
بالکلدی دیمجك یرده هراسید دیرلر نتکم بو بیتدن مفهومدر بیت از ان هیبتش دردل آمد
هراس * که زیرك منش بود زیرك شناس ؟ هریوه ؟ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
اوج معنایه کاور اول هری شهرینه منسوب دیمك اولور ثانی زر رایج یعنی یکرالتون منوچهری
* قطعه * بدان خانهٔ باستانی شدم * بنجار چون آزمایش کری * یکی خانه دیدم ز سنك
سیاه * کذرکاه آن تنك چون چنبری * کشادم در ان یا فسونکری * برافروختم در دواز آزری
چراغی کرفتم چنان چون بود * ز زر هریوه سرخ جعفری * ثالث زن فاحشه یه دیرلر ابو الحسن
شهیدی * قطعه * چند بردارد آن هریوه خروش * نشود باده بر سرودش نوش * راست
کوئی که در کلوش کسی * پوشکی راهمی بمالد کوش ؟ هکه ؟ فتح کافله هلاك مرقوم معناسنه در
کذا فی المجمع ؟ هیده ؟ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله هید مرقوم معناسنه در ؟ هیره
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اکسه عربیده قفاد یدکاری بین الناس خاء معجمه ایله خیره
دیرلر ؟ هیزه ؟ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بیاکه آنکله حرمن صاورلر پنج انکشت
وهید وهیده دخی دیرلر ؟ هیزینه ؟ سکون یائین تحتانیین وکسر زاء معجمه وفتح نونله لوغ
طاشی که آنکله طام اوستنده اولان طپراغی هموار ایدرلر ایکی باشی دلکلی برمدور طاشدر
؟ هیله ؟ سکون یای تحتانی وفتح لامله قاصرغه که کردباد دخی دیرلر میرنظمی . بیت چو

چوشه بنشسته بوده بر سر تخت * کرفته روی عالم هیلهٔ سخت ل هیمه ع بوزن نیمه یانمق
ایچون آماده اولان اودون که اصلنده دخی میوه سز اغاج اوله عربیده حطب دیرلر فحتیان ایله
خواجه سلمان بیت ناسزای کاتش قهر تو در وی شعله زد * تاقیامت هیمهٔ دوزخ شد وا یتش
سزاست * ارباب لغت فی الجمله هیمه وهیزم بر معنایه در دیدیلر آنجق کمال پاشازاده مرحوم
قرقلری واردر دیو بخیلی تفضیل ایلمش ایراذی نفعدن خالی اولمغله طی اولندی چغتای
لساننده اوتون دیرلر خیرة الابرارده میر علیشیر خمسه نظمنه اقدام اعتبارنده دیو بیت کرچه کل
ولاله خریداری بار * لیك اوتون نینك دخی بازاری بار ل هینه ع بوزن چینه حنا معناسنه در
ل مع الیاء التحتانی * هری ع خراسان مملکتنك دار الملکی یعنی تختکاهی اولان شهرك آدیدر که
ولایتنه دخی هری دیرلر و هرا و هرات دخی دیرلر ل هلی ع برکلمه در محل خطابده استعمال اولنور
یعنی قویه سن دیو امر اولور شیخ سعدی * مثنوی * درختی که اکنون کرفتست پای *
به نیروی مردی بر آرد زجای * اکر آنچنان روزکاری هلی * بکردونش از جای بر نکسلی *
ل هندوانی ع بمعنی هند وستانی هنده منسوب اولان دیمکدر ل هندی ع هند مملکتنه
منسوب دیمك اولور آخرنده کی یا یای نسبتدر ل هیری ع بسکون یای تحتانی وکسر راء
مهمله ایله بمعنی خیری یعنی شب بوی دیدکلری چیچکدر کذا فی المجمع ل هیلوی ع بسکون یای
تحتانی وضم لام ل جوز او یونی کذا فی الاداة ل باب الهاء المضمومة مع الالف * هرّا ع فتح راء
مهملهٔ مشدده ایله اوچ معنایه در اول بمعنی ترس و بیم ثانی بمعنی درخشیدن یعنی ضیا و برمك
شیخ نظامی ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت زهرّای حمله زهرّای تیغ * شده آب خون در دل تند
میغ * ثالث آواز مهیب که وحوش وسباع آوازی کبی حکیم فردوسی در صفت شب بیت
نه آوای مرغ ونه هرّای دد * زمانه زبان بسته از نیك وبد * حکیم اسدی بیت زهرّای در ندکان
جنك دیو * شده سست بر جنك کیهان خدیو ل هما ع سایه سی مبارکلکله بر مشهور
قوشدر که هرکیمك باشی اوزرینه سایه سی دوشسه پادشاه اولور دیرلر شیخ سعدی بیت کس
نیاید بزیر سایهٔ بوم * کر هما از جهان شود معدوم ل هوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول کاهل وکار نده سست ومهمل وبیزار آدم ثانی طوغرامش قیون قویروغی
وایچ یاغی که اریمك ایچون حاضر ایدرلر ل هویدا ع ظاهر وآشکارا معناسنه در بعض فرهنکده
ل یالکز آشکارا معناسنه در دیمشلر زیرا فرقلری شولقدر در که آشکاراده معتبر اولان ظهور مظهر
جنسنده ظهور معناسنه در هویدا ظهور عقلیدر که ظهورده شاملدر شاعر بیت کفت آن
یار زکز وکشتی سردار بلند * جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد * مجمع الفرسده مبین
وروشن معناسنه حکیم خاقانی بیت زخط استوا وخط محور * فلك را تاصلیب آید هویدا
ل مع الباء الموحده * هدب ع فتح دال مهمله ایله دلیند ودستمال صحاغی وامثالی صچاقلره دیرلر
میر نظمی بیت هدب بوده زتار ز سر تا سر * بدستار منقش بود در بر ل مع التاء المثناة ع
ل هرمست ع بسکون را وسین مهملتین وضم میمله هرمز وهرمزدك معنالریله مترادفدر هرمس
دخی دیرلر ل هفت ع بسکون فا ایله صو وشراب ایچلدکده درونه چکن نفسه دیرلر مولانا جامی
* مثنوی * یادداری که پار موسم کل * دردکان فقاعی سر پل * برف ودوشاب هفت

ميخورديم * هر يكى هفت هفت ميخورديم * كسره ايله برنسنه ياش اولوب بر مقدار قوريمغه
متوجه اولد وغنه ديرلر ك هوخت ع واو مجهول وسكون خاء معجمه ايله ك هوخست ع واو مجهول
وفتح خاء معجمه وسكون سين مهمله ايله كلاهما نام بيت المقدس كه هوخ ودر هوخت وكنك هوخت
دخی ديرلر ك هومات ع واو مجهول وفتح ميمله احمق ونادان معناسنه ك مع الجيم * هج ع سلاح
دوزتمك و برنسنه نك سوكوكنی درست ايلمك معناسنه در ك مع الخاء المعجمه * هوخ ع واو مجهول
ايله نام بيت المقدسدر ك مع الدال المهمله * هدهد ع باشی تللی بر قوشدر حضرت سليمان
على نبينا وعليه السلامك چاوشی ايدی آنكله بلقيسه نامه كوندردی نوعی خبوشانی در صفت
قاصد بيت در آمد ازدرم هدهد سرشتی * چه هدهد بلكه طاوس بهشتی ك هرمزد ع
سكون راء مهمله وزاء معجمه وضم ميمله بش معنايه كلور اول بر فرشته اسميدر كه روز هرمزده واقع
اولان تدبير امور ومصالح اكا متعلقدر حكيم فردوسی * مثنوی * بر آوردسر آفرين كرد و كفت
مبادا جز ازمهر وخويست جفت * كه هرمزد بادا درين باركاه * چو بهمن نكهدار فرخ كلاه *
ثانی شهور شمسيه دن ماه لولك آديدر استاد عنصری بيت بكيرای ماه آزاده فلك طبع
وملك زاده * زدست دلبران باده بدين هرمزد وشهريور * زرادشت بهرام * مثنوی * بشه
كفت فردا بهرمزد روز * چو پيدا شود شمع كيتی فروز * بفرمای تا مهتران سپاه * بيايند يكسر
درين باركاه * ثالث مشتری يلدزينك برآديدر هرمزددر حكيم سنايی بيت قوس وحوت ست
خانه هرمزد * جدی ودلو از حمل جويد مزد * فرهنك ميرزاده روز پنجشنبه به هرمزد ديرلرديو
بو بيته تمسك اولمش حكيم فردوسی بيت بباشم درين رزمكه پنج روز * ششم روز هرمزد كيتی
فروز * رابع بهمن بن اسفندياراك اوغلی آديدر خامس دريای عمان كنارنده واقع برشهرك
آديدر بو بش معناده هرمز وهرمس وهرمست وهزمرد دخی ديرلر ك هزمرد ع سكون زاء
معجمه وراء مهمله وضم ميمله يعنی هرمزد مرقوم ك همای ازاد ع بهمنك قزی آديدر كه ينه بهمنك
زير حباله ازدواجنده ايدی زردشت آيينی اوزره داراب آندن وجوده كلدی همامی دخی ديرلر
ك هنربند وهنرمند ع اول فتح باء ثانی ميمله هنرلو ديمكدر اما اول هنرباغليجی ثانی صاحب
هنر معناسنه اولور كه مقابلی بی هنردر ميرنظمی بيت هنرمند هرجا شود معتبر * بماند پسين
دايما بی هنر * چغتای لسانندن ايلوك يوصونلق ديرلر يعنی قابل وهنرلو ديمك اولور ك هود ع
واو مجهول ايله ايكی معنايه كلور اول اول اسكی بزدركه ياقوب قاو ايدرلر اكا خف دخی ديرلر ثانی
اثوابی آتشده قوديدركن يانمغه يقين صارو اولمق كه برهود دخی دينلور وعربيده فتحه ايله
ايكی معنايه در اول مغ ايكن توبه ايله دونمك ثانی يهودی اولمق و فتحتين ايله دوه اوركجی
معناسنه جمعی هوده كلور وضم ها ايله ينه عربيده بر پيغمبرا سميدر ك هورمزد ع هرمزد
مرقوم معنالريله مترادفدر اورمزد دخی دينلور ك هوشمند ع هوش اوص ومند ادات نسبتدر
اوصلو ديمك اولور عاقل معناسنه شاعر بيت بعقل ارچند مردم هوشمند ست * نداند
موی ريش خود كه چند ست ك هويد ع واو معروف وفتح يای تحتانيله مهار اشتر معناسنه
حكيم سوزنی در هزل بيت بجلم وزيركی وحكمت شتربانان * بشابل وتنك وپلاس وهويد
وپوش ونوار * ابو نجم احمد ملقب بيت برآوردم زمامش تابناكوش * فروهشتم هويدش

هویدش تابکاکل ﯾ مع الراء المهمله * هجیر ﻉ کسر جیم وسکون یای تحتانیله بمعنی خوب
وزیبا که هجیر دخی دیرلر ابو الفرج رونی بیت هجیر و خرد آزاده منعمی که نکشت * بجاه و نعمت
بالاو برابر آتش و آب * حکیم سوزنی * قطعه * تا نیست انجم ومه وخورشید رامدام *
از سیر برج برج گزیر اندر آسمان * سیرت ببرج لهو وطرب باد سال وماه * با طلعت چو مهر هجیر
اندر آسمان ﯾ هر ﻉ بمعنی ترسیدن قورقمق وکوکل یرندن قوپمق معناسنه که اول ذکر اولنان
هرا اسم فاعلی اولور ز شاعر * مصرع * دل من هری کرد و شد ترسناک ﯾ هزیر ﻉ کسر
زاء معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی خوب ونیکو ﯾ هشوار ﻉ سکون شین معجمه ایله بمعنی
هشیار ﯾ هشیار ﻉ سکون شین معجمه وفتح یای تحتانیله اوصلی ومتیقظ وآیق معناسنه
خواجه حافظ بیت همه کس طالب یارند چه هشیار وچه مست * همه جا خانهٔ عشقست
چه مسجد چه کنشت ﯾ هشیوار ﻉ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله بمعنی هشیار مرقوم
حکیم فردوسی * مثنوی * کسی کو خرد را ندارد ز پیش * دلش کرد و از کردهٔ خویش ریش *
هشیوار دیوانه خواند ورا * همان خویش بیکانه خواند ورا * منوچهری * قطعه * بروی نتوان
کردن تعجیل به به کردن * تعجیل بطبیب اندر شد زشبکساری * آهستکی باید آنجا
ومداوایی * صد کونه عمل کردن صد کونه هشیواری ﯾ همار ﻉ بوزن خمار ترکیده قوغالق
دیرلر براوتدر دریا کنارلرنده چوق اولور ﯾ هنر ﻉ فتح نونله معرفت وصنعت وصنعتده ماهر
اولمق میرنظمی بیت هنر صاحبش را بعالم همی * میان کسان را کند آدمی ﯾ هنرور ﻉ
یعنی هنرلو هنرمند کبی ﯾ هنیر ﻉ کسر نون وسکون یای تحتانیله ایولک وخوباق معناسنه در
ﯾ هوذر ﻉ واو معروف وفتح ذال معجمه ایله زشت وچرکین معناسنه ﯾ هور ﻉ واو مجهول
ایله اوج معنایه کلور اول نیر اعظم اسماسندن براسمدر حکیم فردوسی بیت ز عکس می زرد
وجام بلور * سپهری شد ایوان پر از ماه و هور * وله ایضا بیت خداوند ماه وخداوند هور *
خداوند فیل وخداوند مور * اثیر الدین اومانی * قطعه * امل ز رشحهٔ جودت چنان همی
بالید * که طفلکان نباتی ز ابر آزاری * ز ترس تیغ جهانکیر هور طلعت تست * نسیم صبح که تن
مینهد به بیماری * کتب لغات معتبراتده آفتابک لسان پهلویده نامی هور در حکیم اسدی بیت
بر کوههٔ پیل در قلبکاه * باورین یکی تخت چون هور وماه * شمس فخری بیت ابواسحق
روشندل توانی * که از رای تو کیرد روشنی هور * ثانی بخت وطالع معناسنه حکیم فردوسی
بیت ز بیژن فزون بود هومان بزور * هنر عیب کرد دبر کشت هور * وله بیت بیکبارکی تیره
شد هور تو * بکاشد چنان مردی وزور تو * ثالث قویودن چقان بخار وطومان معناسنه در
فرهنک میرزا ابراهیمده هور بر یلدز در بیک یلده بر کره طلوع ایدر کذا فی الاداة وزبان هندیده دیکر
معناسنه در ﯾ هوزمشیر ﻉ واو معروف وسکون زاء معجمه ویای تحتانی وفتح میم وکسر شین
معجمه ایله ولایت اهوازک آدیدر واول بر الکه در که متعدد ناحیه یی مشتمل حالا بین الناس
خوزستان دیرلر کذا فی المجمع ﯾ هوشیار ﻉ بمعنی هشیار مرقوم شیخ سعدی بیت برک
درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار ﯾ هویر ﻉ کسر واو وسکون
یای تحتانیله آدجی معناسنه در ﯾ مع الزاء المعجمه * هرمز ﻉ سکون راء مهمله ایله هرمزد

مرقوملك بش معناسیله ده مترادفدر هز بوزن بزخرج روز مره یعنی نفقهٔ یومیه میر
نظمی. بیت نداند هرکه قدر میش وبز را* هر آیینه ضرور آید به هزرا هو رمز واوایله بمعنی
اورمزد وهرمزد مرقوم هوز واومعروف ایله آوازتند وتیزکه جام طاسی مثللو نسنه لردن
ظاهر اولور شیخ نظامی. بیت بازبانك اندر اوفتاد بهوز * آهو آزادشد زپنجهٔ یوز *
هوشاز واو معروف وفتح شین معجمه ایله بها یملک غایتده تشنه لکی مع السین المهمله
هرماس سکون راء مهمله ایله اهرمن معناسنه در حکیم ناصرخسرو بیت ازره نام همچو
یکدکرند* سوی بی عقل هرمس وهرماس هرمس سکون راء مهمله بوضم میله
بر کمسنه درکه اکثر صابئین آنی نبی زعم ایدرلر وحضرت ادریس علیه السلام اودر دیرلر وشریعتلرین
آکا اسناد ایدرلر ابو معشر نقل ایدرکه احوال اشیای علویه وحرکات کواکبدن ابتدا سوز
سویلین اودر وابتدا هیکللری اول بنا ایلمشدر وابتدا خواص اشیایی اول بیان ایدوب طب
کتابلرینی تألیف ایلدی والآن ایالت مصرده موجود اولان اهرامات آنك بناسیدر ومصنفاتی
اولان کتابلری بحد وبی قیاس مال وخزاینی یاپدوغی اهرامارده وضع وحفظ ایلدی وبعض صحیح
القول کمسنه لر دیرلرکه هرمس بلینوس حکیمك استادیدرکه بعد الطوفان وجوده کلمشدر
ویعقوب روایت ایدرکه کتاب الحیوان آنك تألیفیدر بر حکیم فیلسوف ایدی شول مرتبه ده که
جمیع اقالیمی کزوب طبایع اشیایی وجمیع نباتاتی معلوم ایدندی وبلینوس جمیع علومی آندن
تعلم وتلمذ ایلدی آندن ماهر اولدی تحفة الاحباب صاحبی هرمس بر حکیمدر وبط آنك اختراعیدر
دیوب بو بیتلره متمسك اولمش استاد عنصری* مثنوی* بدو کفت هرمس چرا بی درم *
نه همچون منی دلت مانده بغم * که این الت من که مثل ساخته * نکردد همی هیچ پرداخته * اما
بو بیتلردن تحفه صاحبی قولنه اصلا دلالت یوقدر هوس واو معروف ایله بمعنی هوش
مولانا محمود ابن یمین* قطعه * درقدح کن ز خلق بط خونی * همچو روی تذرو چشم خروس
رزم بر بزم اختیار مکن * هست مارا بخود هزاران هوس هولس واو معروف وکسر
لام ایله جان معناسنه درکه هش دخی دیرلر مع الشین المعجمه* هراش فتح راء مهمله ایله
بمعنی افتاده خاء معجمه ایله خراش دخی دیرلر بعض فرهنکلرده زاء معجمه ایله هزاش منقولدر
ابو المعانی بیت سایه ات بر فقیر دریغ مدار * نشود زانکه سایهٔ هیچ هراش هش ایکی
معنایه در اول زیرکلك معناسنه حکیم سنایی بیت هرچرا هست کفتی زین دیار * کفت اورا
شریك هش میدار * ثانی جان معناسنه درکه هولس دخی دیرلر استاد فرخی. بیت مرد بیدین را
از هیبت تو هش نبود * درمیان تو واوبادیه باشد هشتاد هورخش واو معروف وسکون
خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله نیر اعظم اسماسندن بر اسمدر کذا فی فرهنك جهانکیری هوش
درت معنایه کلور اول اکرچه عقل معناسنه نقل ایلمشلر اما اصح عقلك وراسنده اولور
بر حالتدرکه کسب ایله تزاید بولور عقل خلقی در نقص وزیاده قبول ایتمز مکر علت واقع اوله هوشه
ترکیده اوص دیرلر منافیسی اول حالتدرکه عربیده اغماء دیرلر وزوالیله موتدن کنایه اولنور شمس
فخری بیت زبندکی شهی چون توسر چرا تابد * کسی که باشد بکندره عقل او با هوش *
مجمع الفرس بمعنی خرد حکیم انوری. بیت ساقیان لعبت او چون شراب اندر دهند * هوش

هوش کوید کوش رابین ساغری کن ساغری * ثانی جان معناسنه در حضرت مولانا قدس سره
بیت سرمکش اندر کلیم و رومپوش * کین جهان جسمیست سرکردان تو هوش * بو معنایه
شیخ نظامی بیت بفرمود تا طوطیانوش را * کشند و برند از تنش هوش را * شمس فخری بیت
اکرچه چرخ دهد مهلتش ولی آخر * بدست شحنهٔ قهرش بر آید آخر هوش * ثالث بمعنی
مرك و هلاك بو ایکی معناده اسماء اضداد قبیلندندر حکیم فردوسی بیت وراهوش در زابلستان
بود * بدست تهی پور دستان بود * رابع زهر معناسنه در فخر کرکانی بیت چرا بامن بتانجی
همچو هوشی * که با هر کس بشیرینی چو نوشی هوشکش واو معروف و سکون شین
معجمه و ضم کاف ایله بنك و شراب و هر نه که عقلی زائل ایدر مع الکاف * هپاك فتح با فارسیله
دیه که تارك سر معناسنه در حکیم فردوسی بیت یکی تیغ زد ترك را بر هپاك * کز اسب اندر آمد
همانده بخاك * منصور شیرازی بیت کسی که سر ننهد بر خط متابعتت * بتیغ حادثه بشکافدش
زمانه هپاك هرواك ضم راء مهمله ایله ترکیده قراموق و عربیده انبرباریس دیرلر چالی
یمشیدر صویون صقوب شربت ایدرلر لطیف و نافع شربتدر هزاك فتح زاء معجمه ایله ابله
و نادان و هرسوزه اینانوب پاره یه آتیلان آدمه دیرلر هشپاك سکون شین معجمه و فتح
باء فارسی و لام ایله ساقوت معناسنه یعنی ایکی برمغی اغزه قویوب اصلق چالرلر اکثر کبوتر بازلر
کوکرجینی اوچوردقده ایدرلر هکاك فتح کاف ایله انجقرق که عربیده فواق دیرلر هندی لسانده
هکچی دیرلر امیرخسرو بیت زاب سنان بسینهٔ دشمن فرونشان * چون زامتلای خون دل
او راهکاك بود * خواجه عمید لویکی بیت مرك فراز چون رسد بر سر این شکسته دل *
فضل نمای آن زمان چون نفسم هکاك دهد هکهك سکون کاف و ضم هاء ثانیه ایله آواز کریه که
بوغازدن طوتولرق کلور غریك دخی دیرلر امیرخسرو بیت صوفیٔ قرابهٔ می هکهك کریه کشاد
کریهٔ خونین او در سجده جای او ببین هلاك فتح لام ایله اول کون پارهسی که ترازو کفهسی
کبی منجنیق اغاجنك باشنه آصوب و ایچنه طاش قویوب محاصره اولنمش قلعه ایچنه آتارلر
خواجه عمید لویکی بیت چون هلکی شدم نفس بستهٔ منجنیق تن * سنك عراوهٔ اجل
نشکند ار برو هلاك هوکویك ضم کاف فارسیله بر قوشدر کیجه لرده ایاغندن براغاجه
اصلوب صباحه دك هوهو دیر اکاشب آویز و حق کوی دخی دیرلر کذا فی المجمع هوکیلك
واو معروف و ضم کاف فارسی و فتح یای تحتانیه ایله نا پخته قاون و قارپوزکه کالك و سفجه دخی دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری هولك واو معروف و فتح لام ایله کردکان بازی یعنی اطفالك
جوز او یونی مجمع الفرسده چوب و خاشاکدن دولاب کبی ایدوب صو اوزرینه قویوب اویون
ایدرلر هویدیك فتح واو و سکون یاء تحتانیین و کسر دال مهمله ایله مقتدای ملاحدهدن
بر ملحدك آدیدر حکیم خاقانی بیت او کیست که با روان تاریك * باشد بمثابهٔ هویدیك *
مع الکاف الفارسی * هنك سکون نون ایله قوت معناسنه در حکیم شیرازی بیت ساکن
سنکین که کرد اکر دسنك * کاندرو سرما و کرما سخت هنك هوشنك واو معروف و فتح
شین معجمه و سکون نون ایله پادشاهان پیشدادیاندن بر پادشاه اسمیدر که هوشنك بن سیامك بن
کیومرثدر نصایح ملوکه متعلق بر کتاب تألیفی واردر جاویدنامهٔ خردنامنده و چوق اختراعی واردر

نظام عالمه متعلق بر عاقل وعادل پادشاه ایدی حکیم فردوسی بیت گرانمایه را نام هوشنك بود
تو کفتی همه هوش وفرهنك بود ﴿ مع اللام * همال ﴿ اوج معنایه کلور اول همسر وقرین
معناسنه عضایری رازی * قطعه * صواب کردکه پیدا نکرد هردو جهان * یگانه ایزد دادار
بی نظیر وهمال * وگرنه هردو به بخشیدی بکاه عطا * امیدبنده نماندی با یزد متعال * ثانی بمعنی
مثل ومانند حکیم اسدی بیت زشاهان کسی بد سگالم نبود * بگنج وبلشکر همالم نبود *
وعدیل ونظیر معناسنه طالب آملی بیت عدیل خواهی درساحت زمانه عدیل * همال
جوئی درعرصه جهان همال * وله ایضا بیت دریغ کاش هجا کوی من کسی بودی * که چاکران
مراشاستی عدیل وهمال * ثالث محبت ودوستلق معناسنده مرویدر ﴿ هول ﴿ واو
معروفله ایکی معنایه در اول راست ودرست معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
کفت که توزیرککی مست خیالی وشکی * کول شدم هول شدم وزهمه برکنده شدم * حکیم
فردوسی بمعنی راست بیت فرستاده آن هول کفتار دید * نشست منوچهر سالار دید * ثانی
بلند وعالی معناسنه استاد فرخی درصفت کرکدن بیت چگونه هول حیوانی چو پالاور ژیان
پیلی * بجا پیل ژیان زوتا جهان باشد جهان باشد ﴿ مع المیم * همام ﴿ اعلام رجالدندر تبریزی
برشاعرك آدیدر نتکیم کندوسی دیمشدر بیت درمیان من ومعشوق همام است حجاب * وقت
آنست که این پرده بیکسو فکنم * عربیده مرد بزرك معناسنه در ﴿ هوم ﴿ ایکی معنایه در
اول فریدون نسلندن برشخص آدیدر ویرانه لرده ساکن اولوردی حکیم اسدی بیت بجا نام
آن نامور هوم بود * بسی سال دور از بر وبوم بود * ثانی براغاج آدیدر فارس حوالیسنده بترچام
اغاجی کبی اما کرهلری بربرینه یقین اولور وبپراغی یاسمن یپراغنه مشابه در مجوس طائفه سی زمزمه
یعنی دعا ایتدکلری وقتده اللرنده اول اغاجدن بر پاره اغاج طوتارلر ﴿ مع النون * هرین ﴿
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله آواز مهیب که سباع ووحوشدن صادر اولور هر ادنخی دیرلر
﴿ همایون ﴿ مبارك وخجسته وخرم وعالی معناسنه در شمس فخری بیت شکر حق کر شکوه
طلعت شاه * طالع سلطنت همایون نست * همایه نسبتله سعادت معناسنه خواجه سلمان
بیت ای همای همتت ممتاز عنقا یافته * آن همایون مرغ همتا بر نتابد پیش ازین ﴿ هوختن
وهوخیدن ﴿ اول سکون خاء معجمه ثانی کسره ایله ایکیسی ده بمعنی بیرون کشیدن و پیدا
شدن کذا فی المؤید والمجمع ﴿ هوستین ﴿ واو معروف وکسر سین مهمله ایله قمار معناسنه در
ابو المعانی بیت نبرد عشق تو بازید هوسین * چو من نبود بداده نقد جانش ﴿ هوشان ﴿
بوزن نوشان کفره خاچلرین صویه براقدقلری کونك آدیدر ﴿ هوشازیدن ﴿ فتح شین وکسر
زاء معجمتین ایله تشنه شدن دواب یعنی حیوانات صوسز اولمق کذا فی المؤید ﴿ هوشانیدن ﴿
فتح شین معجمه وکسر نونله طلا بمق وآیلق معناسنه ﴿ هومان ﴿ بوزن طومان ایرانی بر مبارز
پهلوان آدیدر حکیم فردوسی بیت چنین کفت هومان که امروز جنك * بسازیم ودلها نداریم
تنك ﴿ هون ﴿ بوزن چون برکلمه در تأکید ایچون ایراد ایدرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * پیش آمد در رهش دو وادی * یك آتش بد بکیش کالکون * آواز آمد که رو
در آتش * تا یافت شوی بگلستان هون * عربیده خواری وذلت وزبان هندیده سکه لنمامش

سکه‌لنمامش رایج التونه دیرلر ل مع الواو * هلو ع ضم لام ایله بمعنی شفتالوی اردی یعنی فندا
شفتالو ل هوهو ع کوکرجین وقمریه ده دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری ل مع الهاء * هده
وهوده ع کلاهما بفتح الدال المهمله حق اولان نسنه که ضدی باطلدر وصحیح ودرست ومعنی دار
نسنه که ضدی بیهوده در و بیهده دخی اولور حکیم قطران ارموی .بیت مهرخواهی زمن وبی
مهری * هده خواهی زمن و بیهده * شمس فخری * قطعه * تا نباشد آب دهمانند خاموش
وصبور * تا هده نبود بنزد هیچکس چون بیهده * باد در حکمش هده و بیهده کارت سپهر * دشمنش
خوار وخجل دایم بسان آبده * آبده هرزه سوز سوباطل معناسنه در ل هرّه ع فتح راء مهمله
مشدده ایله مقعد معناسنه که هرزدخی دیرلر استاد روحی سمرقندی در صفت صعوبت راه
* قطعه * ده روز راه پیش کرفتم چو مردمان * با هفت هشت کرده وده پانزده پیاز * کوهش
بسان هرّه درآورد سر بهم * دشتش بسان شله نهاده زهار باز * استاد زکی مراغه در صفت
زشتی وتنکی کاغذ رقعه .بیت تنك وتاریك چون درهرّه * زشت وبدرنك همچو بام زهار *
زبان هندیده خویشه ودلمل جوزه دیرلر ل هزبه ع سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله چکدم
چیچکی ل هزینه ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله نفقه روزینه که هزدخی
اولمعنایه در میرنظمی .بیت چو هر روز تا بشام بهر هزینه * ز چرخ آید بفرق سرکزینه *
ل هشیواره ع بمعنی شیواره مرقوم حکیم فردوسی .بیت خرد یافت نخی وشد کاردان *
هشیواره با هنك بسیار دان ل هکچه ع سکون کاف وفتح جیم فارسیله اینچقرق که عربیده فواق
دیرلر فتح فایله در یوسفی * رباعی * ازامتلی آنکه هکچه کرد دیارش * باید که کنی مغیثی
درکارش * آنرا که بود هکچه استفراغی * بکندر زعلاج او مجوآزارش ل هلبه وهلیه ع کلاهما
بسکون اللام اول بفتح الباء الموحده ثانی بالیاء التحتانی ترکیده بوی عربیده حلبه دیرلر فتح حاء
مهمله ایله حبوبات نوعندندر ل همامه ع براغاجدر بوداقلری صاری و یمشنك مسك کبی
رایحه‌سی اولور ل هوبره ع واو مجهول وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بر قوشدر آتی غایت لذیذ
اولور آکا جرزدخی دیرلر عربیده حباری وترکستانده توغدری دیرلر ظهیر فاریابی .بیت
روزی که باز قهر تو پرواز میکند * در جنك او عقاب فلك همچو هوبره ل هویه ع واو معروف
وفتح باء موحده ایله بمعنی سقف که عربیده کتف دیرلر وبمعنی حمایت کذا فی المؤید ل هوزه ع
زاء فارسیله چکك قوشی ل هوشنازده ع واو معروف وسکون شین وفتح نون وزاء معجمتین
ودال مهمله ایله غایت صوصامش دوه وسایر حیوانات که ایچوب قانمیه همان دخی دیرلر ل مع الیاء
التحتانی * هکری ع سکون کاف وکسر راء مهمله ایله یغمور دن اصانمش سفینه یعنی برکی
یغمور التنده قالوب اصلنه بخس دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری اما ادات الفضلاده
یغمور دن صوایچن اکنلك معناسنه ل همای ع هماء مرقوم کبی که یایله ده جائز یاسز دخی
جائز یعنی یای وجای وسرای یالری کبی در شیخ سعدی بیت همای برسر مرغان ازان شرف
دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد * وبرمعناسی دخی خواهر اسفندیارك نامیدر
وبرنوع علمدر که باشنده هما صورتی دوزلمشدر ودخی نام دختر قیصردر که حباله ازدواج بهرام کورده
ایدی شیخ نظامی .بیت دختر قیصر مبارك رای * هم همایون وهم بنام همای ل هوی ع

ابوزن بوی بش معنایه کاوراول آمدیك اولورحکیم فردوسی بیت همه چشم پر آب ودل پر زدوی
بطوس سپهبد نهادند روی * ثانی نفس معناسنه بو ایکی معنالرك فرقی دقیقه‌در شیخ نظامی
بیت دران ساعت که ماما نیم وهوی * زآمرزش فرومکذارموی * ثالث برکلمه‌درکه برکمسنه‌یی
خبردار ایلمك ایچون ادا ایدرلر نتکیم شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی * هان مردان هان جوانمردان
هوی * مزدی کنی ونکاه داری سرکوی * که تیغ چنان رسد کدیشکافد موی * زنهارکز ودست
نکردانی روی * رابع بمعنی ترس وبیم میرخسرو بیت بشانه کردن افتادی بدل هوی * کزین
سرها نباشد بکسلد موی * خامس کوی بازلرك میدانننده ایکی جانبنه نصب اولنان ایکی میل
اراسنه دیرلر شاعر بیت بهای وهوی سوی هوی روکرد * بزدیکبار ودیکرکوی وهوکرد ك هوشانی
بمعنی هوشان مرقوم ك باب الیاء المفتوحة مع الالف * یا ع بش معنایه استعمال اولنور اول
حرف ندادر یازید ویاعمرو کبی ثانی حرف خطابدر ثالث حرف تردیددر یازید آمدست یاعمرو
کبی رابع حرف عطفدر واو عاطفه کبی یعنی اول معنایه خامس حرف شرطدر شیخ سعدی
* قطعه * یامکن یا یارازق پیرهن * یا بکش درخانمان انکشت نیل * یامکن با پیلبانان دوستی
یابنا کن خانهٔ درخورد پیل ك یارا ع فتح راء مهمله ایله طاقت وقدرت معناسنه شاعر بیت
همه کشت بانقش دیوارجفت * نه یارای جنبش ادای بکفت * امامی هروی در توحید بیت
چنان درکنه اوصاف توعاجزکشت ادراکم * که از پس دهشت وحیرت ندارم دم زدن یارا *
اصلی یاری درکه آخرنده‌کی الف حرف یادن بدلدر ویسی ایله بساکبی معنای حقیقی یاردمدر یاری
کبی که یاردمدن حاصل اولان قدرت مجازادر توسعا مطلق قدرتده استعمال اولنور واعجام
یولداشنه خطاب ایتدکده یارادیرالف ندا ایله نتکیم خواجه حافظ بیت دوروزه مهرکردون
افسانه است وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا ك یاسا ع فتح سین مهمله ایله
خوارزم لغتنده حکم شاهی معناسنه‌در ودخی قانون نامهٔ جنکیزخانیدرکه تدبیرامور مملکتده
یازمشدر ك یرا ع فتح راء مهمله ایله اول شکنج که اندام وپیشانیده وقت غضب وحالت غم
وغصه‌ده واقع اولور ترنجیدکی وکنجکلی دخی دیرلر ك یغما ع ایکی معنایه‌در اول تاراج معناسنه
ثانی ترکستانده برشهر آدیدرکه خوبرو محبوبلری چوق اولور بوایکی معنایه ترتیب اوزره شیخ
سعدی بیت دلی که حور بهشتی کرفت ویغما کرد * کی التفات کند بر بتان یغمایی * امیر
خسرو بیت چه کیردنام یغمایی وخلخ * که غالب نیز خشمند وترش رو * استادرودکی بیت
حلقه درکوش جاودان تو بود * تنك چشمان خلخ ویغما * خلخ ضم خا وفتح لام ایله برشهر آدیدر
ك یکما ع یالکز برو برقات ودخی آسترسز ساده معناسنه‌ده کلور ك یلا یلا ع الفاظ مکرره
قبیلندندر بیا بیا دیمك معناسنه ك یلدا ع غایت اوزون وقاره اولانه دیرلر عموما واول شب
اربعین که اطول لیالی در غایت اوزون وقرا کوکیجه اولمغله اکا دیرلر خصوصا نیراعظمك برج
جدیه تحویل ایتدوکی کوندر اوج کیجه بر قرارده طوروب بعده اکسلمکه باشلر نوروز کوننده که نیر
اعظم حمل برجنه تحویل ایدر اول کون روز وشب مساوی اولور قرا کولق واوزونلقدن کنایه‌در
شیخ سعدی بیت که درهند رفتم بکنجی فراز * چه دیدم چو یلدا اسیاهی دراز * بعضیلر برج
قوسك آخر کیجه‌سی دردیرلر کذا فی المجمع ك یلما ع هرقیا ویامی اولان نسنه‌یه دیرلر عموما

عموما وقباصة الدیرلر خصوصا که بلمه دخی دیرلر باء موحده ایله ل یوا م کمشه یعنی ضایع
اولمش یاوه دخی دیرلر ل مع الباء الموحده * یاب م درت معنایه کلور اول صیغهٔ امردر بولمه
معناسنه شاه ناصر خسرو بیت چشمت از خواب بیهشی بکشا * خویشتن را بجوی وانکه
یاب * ثانی اسم فاعل اولور یابنده معناسنه شرفیاب ودولت یاب کبی ثالث صورت و پیکر
معناسنه رابع بمعنی هرزه و بیمعنی شاه ناصر خسرو بیت دنیا خود جست و بحستی تودین *
چیست بدست تو بجز باد و یاب * حکیم قطران ارموی بیت جز بمدح او سخن کفتن همه باد ست
ودم * جز بمهر او هنر جستن همه یاوست ویاب ل یازاب م فتح زاء معجمه ایله ماوراء النهر
اسماننده تر شیلر دندر ل یباب م فتح باء موحده ایله خراب و بوزق وچورك معناسنه خراب
لفظنه تابع ایدوب خراب و یباب دیرلر ل یب م ایکی معنایه در اول دخی معناسنه نیز دخی
دینلور ثانی دخی بدتر معناسنه سمرقندیلر لسانیدر کذا فی المجمع ل یشب م سکون شین
معجمه ایله یشم دیدکلری طاشدر جواهر قسمندندر هر کاشغرده حاصل اولور جملهٔ خواصندن
بر پاره سی برکمسنه نك یانده بولنسه اصابت صاعقه دن امین اولور ل مع التاء المثناة م
ل یادداشت م خاطرده محفوظ ومضبوط اولانه دیرلر ابو المعانی بیت داده بودی وعدهٔ
قتل مرا بادست خویش * زانکه شد ذوق دل محزون وکردم یادداشت ل یادزشت م کسر
دال مهمله وزاء معجمه ایله برکمسنه یی ذم وغیبت ایله ذکرایتمك معناسنه حاصلی مطلق غیبتدر
میرنظمی بیت یادزشت تو میکنند مدام * همه این کشته نزد خاص وعام ل یاقوت م
معروف جواهردن قیمتلو طاشدر سرخ وزرد وکبود وسپیدی اولور اما زیاده مقبولی سرخ
اولانیدر حتی شبچراغ یاقوتدر دیرلر شاعر بیت چو ماند لب یار یاقوت کفتند * ازان طالبان
قیمتش جان دهند ل یبات م فتح باء موحده ایله خراب معناسنه یباب کبی حضرت مولانا
قدس سره * قطعه * کدام صبح که عشقت پیالهٔ آرد * زخواب برجهد این خفته بخت
وکوید هات * طرب که از تو نباشد یبات میکردد * بیار جان که بجان آمدم زعشق یبات *
ل یبست م فتح باء موحده وسکون سین مهمله ایله اسفناخه بکزر بر اوتدر فرید الدین احول
بیت چنانست کارم تباه و تبست * که نبود مرا نا خورش جز یبست ل یفت م فتح فا ایله
بیرفانی معناسنه در ل مع الجیم * یاسج ویاسیج م کلاهما بکسر السین المهمله اوق معناسنه
حکیم خاقانی بیت دی یاسیجی ز ترکش جانانت کم شده * دل راشکاف و یاسج او در میان طلب
مجیر الدین بیلقانی بیت یاسجی کز غمزه چشم یك انداز ش برفت * کرچه از دل بکذرد پیکانش
در بر بشکنند * استاد منوچهری * مسمط * عجب دلتنك وغمخوارم زحد بکذشت تیمارم
تو کویی در جکر دارم دوصد یاسج کرکانی * اکثر ارباب شعر تیر معناسنه استعمال ایلمشلر اما
سیف اسفرنکی پیکان معناسنه دیمش بیت یاسج آه دل آلودهٔ خود راهر شب * راست
کرده بسر تیر سحر بر بندم ل یانج م کسر نون وسکون یای تحتانیله مزار معناسنه خوارزم
لغتیدر ل یبروج م سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله خرده المادرکه سابیروج دخی دیرلر
ل یبوج م ضم باء موحده ایله براغاجدر آدم یلکنه بکزر کذا فی فرهنك جهانکیری ل یج م
بوزن کج آغزا یجی شمس فخری بیت بی مدحت او هر که دهن را بکشاید * دندان شکند چرخ

برون يك بيك ازيج ل يج يج ع بر كلمه دردوه‌يى ياتوردقلرى محلده ديرلر كذا فى شرفنامه ومؤيد
الفضلاده كذلك اما فرهنك ميرزاده جيم يرينه خايله مرويدر ل يرخفج ع سكون راء مهمله
وفا وفتح خاء معجمه ايله بمعنى كابوس باء موحده ايله برخفج دخى ديرلر ل يغنج ويغتنج ع كلاهما
بسكون الغين المعجمه بر نوع ايرى ييلاندر باغلرده ساكن اولور اما ضررسزدر بعض
يرلرده اكا انكرك ديرلر شمس فخرى بيت دعا ومدح اوراورد خودساز * كه افعى باتو باشد كم
زيغنج * ابو الحسن شهيدى بيت مار يغتنج اكرت دى بكزيد * نوبت ماراقعيست امروز *
مجمع الفرسده بولغتى فايله ذكر ايدوب غين ايله ده مرويدر ديمش ل يغج ع سكون فايله لعاب
دهن كه آغز يارى ديرلر كذا فى المؤيد ل يغج ع بوزن كنج كشش وباقرودموز آوانى وآلاتى يوغرياوب
پنجلمك ل مع الخاء المعجمه * يخ ع بوزدر معروف چغتاى لساننده موز ديرلر سبعهٔ سياره‌ده
خاقان بهرام ايچون ياپدوغى قصر زمستانى وصفنده بيت بيريب نسبتله قاروموزغه پيوند
ايتيب رنكين آيينك كافورماند ل يلنجوخ ع فتح لام وسكون نون وضم جيمله عود اغاجى
معناسنه‌در ل مع الدال المهمله * ياد ع اوچ معنايه كلور اول معروف تذكر معناسنه‌در
ثانى بمعنى بيدارى حكيم فردوسى بيت كه افراسيا بش بسر برنهاد * نبودى جدا از وبخواب
وبياد * ثالث نقش ونكار معناسنه استاد رودكى بيت كه برآب وكل نقش ما ياد ياد * كه ما هار
دربينى ياد باد ل ياراسپند وياراسفند ع نام اسفنديار بن كشتاسب در حكيم انورى * قطعه
تاكه بر نطع دهر درباز يست * رخ بهرام واسب ياراسپند * باد فرزين عز وعمرت را * از پياده
دوام فرزين بند ل يارد ع صيغهٔ مضارعدر نفيا واثباتا استعمال اولنور نفى باب النونده نيارد
ذيلنده ذكر اولندى اثباتى قدرت معناسنه اولور يعنى قادر اولور زمان حالده وياخود مستقبلده
استاد دقيقى بيت كه يارد داشت با او خويشتن راست * نبايد بود مردم را هزاكا * خواجه
سلمان بيت تا حمايت ميكند عدل تو ملك شرع را * بر سر مردم نمى يارد شدن خيل شراب *
ابو شكور بيت يكى كفتش كه اى داناى كيهان * كه يارد كرد با تو مكر ودستان ل يارمند ع
سكون راء مهمله ونون وفتح ميمله ياردم ايديجى معاون معناسنه حكيم فردوسى بيت تو با او برو
برستور نوند * همش راهبر باش وهم يارمند * شيخ اوحدى بيت وكرش بخت يارمند بود *
نام بردار وارجمند بود ل يارند ع فتح راء مهمله وسكون نونله نفرين معناسنه ل ياكند ع فتح كاف
فارسى وسكون نونله ياقوت معناسنه شاكر بخارى بيت كجا تو باشى كشتند بى خطر خوبان *
جمست را چه خطر هر كجا بود ياكند * حكيم طرطرى بيت پندى وهمت كه باشد آن پند * بهتر
زهزار لعل وياكند ل ياود ع فتح واوايله بمعنى يابد حكيم نزارى قهستانى بيت بيك غمزه رك
جانش بكاود * شود كم دروى وخود را نياود ل ياوند ع فتح واو وسكون نونله ايكى معنايه كلور
اول پادشاه معناسنه ثانى بمعنى يابند با واوه ابدال اولنمشدر ايكى معنايه ترتيب اوزره
مير نظمى بيت جهان معمور شد با حكم ياوند * ازان هر كس بكام خويش ياوند ل يزد ع
سكون زاء معجمه ايله بر معظم شهردر خلقنك ساده رو محبوبلرى چوق اولور ولطيف طوقمش
قماشلرى اولور ل يزدجرد ع سكون زاء معجمه وراء مهمله وضم جيمله عجم پادشاهلرندن
بر مشهور پادشاه آديدر يزدكرد دخى ديرلر ل يزغند ع سكون زا ونون وفتح غين معجمتين ايله ايكى

ایکی معنایه در اول براغاجدرکه تخمی سماقدر ثانی کلاب معلم وپارس که تازی وامثالی حیواناتك
آوازنه دیرلر ﴿ بکترکردد ﴾ سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله برسید وکلتردیمکدر ﴿ بکچند ﴾
برمقدار معناسنه میرزا فصیحی بیت تازه عاشق کشته ام چشم ترحم وامکیر * نومسلمان
کشته را بکچند عزتها بود ﴿ بکدد ﴾ سکون کاف وفتح دال مهمله ایله برسطر یازویه دیرلر
﴿ یك نورد ﴾ یعنی یك طریق ویك اسلوب کذا فی المجمع ﴿ یله آمد ﴾ فتح لام ایله یعنی فرود آمد
اشاغی کلدی دیمك اولور ﴿ یمرود ﴾ بوزن امرود برمکان آدیدر ودخی مردنازك وشاخ نازك
کذا فی المجمع ﴿ یواکرد ﴾ یعنی کم کردیاوی قلدی دیمك اولور ﴿ مع الراء المهمله * یابر ﴾
کسر باء موحده ایله قریه وزمین وبنا اولنمش یرلرکه ارباب استحقاقه وجه معیشت ایچون ویریاور آکا
ترکستانده سیورغال دیرلر علی شطرنجی بیت کمترین یابری زاحسانت * ملك فغفور وقیصر
ورایست ﴿ یاختر ﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بحره ثانی
خمره ثالث مانند رابع بمعنی برکشید کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ یادآر ﴾ سکون دال مهمله
والف ممدوده ایله صیغه امردر خاطره کتوردیمك اولور ﴿ یاددار ﴾ خاطرده طوت معناسنه
امردر واسم فاعل دخی اولور خاطرده طوتیجی معناسنه یاددارنده کبی ﴿ یادر ﴾ فتح دال مهمله
ایله نام روزدوازدهونام تیرماه که روزچشن فارسیاندر ﴿ یادکار ﴾ تحفه واطروفه معناسنه
مولاناشانی بیت کشته دستم شاخ کل ازبسکه داردداغها * یادکارباغ نومید دست برسرم ببینم
﴿ یار ﴾ اوچ معنایه کلور اول معنای اصلی معیندرکه یاری معاوندر استاد بیت منم که
زخم تیغم پیشه خالی ازغضنفر شد * فلك یاری نکرد ای دوستان دشمن مظفر شد * ثانی
دوست ویولداش معناسنه ثالث دسته هاون معناسنه که یادر دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت زبرق تیغ روشن شد شب تار * سر دشمن چوهاون کرزچون یار ﴿ یاره کیر ﴾ بمعنی
باجدار ورشوت خوار معناسنه یاره کلمه سنك برقاج معناسنه استعمال اولنور ﴿ یافر ﴾
فتح فا ایله بازیکرلره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ یاور ﴾ فتح واو ایله ایکی معنایه در اول
یاردم معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت رای پیرت کرچه باشد یاور اندرکارها * لیك چون
بخت جوانت درجهان یاری نخاست * ثانی دسته هاون که یاردخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت قدرازسرکرزاوساخت یاور * قضاازسرخصم اوکردهاون * وله بیت کرچه یارانم
بسر برمیزنند * یاورندا یشان ومن چون هاونم ﴿ یبابکر ﴾ فتح باء موحده اولی وسکون
ثانیه ایله خراب ایدیجی دیمکدر ﴿ یخاور ﴾ فتح خاء معجمه ایله بوزلوصو وشراب وشربت وغیری
هرنه اولورسه ﴿ یرمر ﴾ سکون راء مهمله وفتح میم ایله بمعنی انتظار کذا فی المؤید ﴿ یغر ﴾
خاقان چیننك برینك اسمیدر مرور ایامله چین پادشاهلرینه علم اولمشدر ﴿ یکبار ﴾ برکره
ویربول وبریوك معنالرینه بارك جمیع معنالرنده هرنه که براطلاق صالح اوله آکا دیرلر ﴿ یکچندبار ﴾
برقاج کره وبرقاج آت دیمك اولور ﴿ یکدینار ﴾ برمنقور معناسنه مولانا جامی بیت زدرقم
سکه تو برکارم * که بصد میدند زیکدینارم ﴿ یکسر ﴾ سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ایکی
معنایه در اول براوغوردن دیمکدر میرنظمی بیت چوکردند یکسر اعداهجوم * که منه بود
ان شاه ولشکر نجوم * ثانی برباشدن برباشه دیمك اولور کذا فی المؤید وادات الفضلاده بمعنی

تا کیهان وتنها مسطوردر ل بکسر واو وبکه سوار ع کلاهما بسکون الکاف وضم السین المهمله
یالکز آتلو معناسنه اولور ل یخور ع سکون میم وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایت سکیکی
کذا فی فرهنك جهانکیری ل یمین ویسار ع اکرچه صاغ وصولدر اماجنك ایچون صف
بغلندقده شاهك ویاخود سرعسکرك ایکی طرفنده اولان سپاه آلاینه دیرلر مولانا هاتفی
در تیمورنامه بیت برآراستند شه یمین ویسار * عمرشیخ ومیرانشه نامدار ل مع الزاء المعجمه
ل یاز ع التی معنایه کلور اول قولاچ که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت کرازه برآمد بسان
کراز * درفشی برافراشته هفت یاز * ثانی برنسنه یه ال اوزاتمغه دیرلر شمس فخری بیت بجز
فرازسر وسران بپای منه * بجز بسوی زنخدان ساده دست میاز * ثالث آدیم معناسنه که
آدیمن کیچ آتانه دیرباز دیرلر حکیم اسدی بیت اکرچند باشد شب دیرباز * برو تیره کی هم
نماند دراز * وآدیمن تیز آلوب سریع الحرکه اولانه تندیاز دیرلر حکیم فردوسی * مصرع *
نشست از بر بارهٔ تندیاز * رابع قصد وآهنك معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت بمیدان
برفلك کرباز کردی * کمر شمشیر جوزا باز کردی * خامس پیمانیدن یعنی اولچمك اما آرشون
ایله ویاخود قارش ایله اولچمك معناسنه مولانا هاتفی بیت زغیرت برآشفت آن پیل مست
پی خواهش تیزه یازید دست * سادس مؤید الفضلاده اغاج بویوب دال بوداق صالدوغنه
دیرلر ل یاغوز ع ضم غین معجمه ایله بر موضع آدیدر مولانا هاتفی بیت وز آنجا فرو کوفت
روپینه خم * باهنك قشلاق یاغوز وقم ل یاوه تاز ع بیهوده وعبث سکردوب کزنه دیرلر
ل یغماناز ع سکون غین معجمه وفتح نونله نام دختر خاقاندر که بهرام کور آنی حبالهٔ ازدواجه
کتورمش ایدی شیخ نظامی بیت دخت خاقان بنام یغما ناز * فتنهٔ چین ولعبتان طراز *
ل یك انداز ع ایکی معنایه در اول تیر زبونی معناسنه که پرنده وچرنده یه آتوب آردندن کتمزلر
اثیر الدین اخسیکتی * قطعه * از همه رشتهٔ امید مرا * ای دریغا کاژی یازنماند * تازده
بر هدف سینهٔ ما * چرخ را هیچ یك انداز نماند * ثانی طاغده واکینده و رود خانه لر کنارنده
اول دوزوهموار یره دیرلر که یوقارودن اشاغی برابر اولوب آدم وحیوانات اینوب چقمق ممکن
اولمیه کذا فی فرهنك جهانکیری ل یك آویز ع وارسق دیدکلری قصه قلیجدر که کارد دوروی
وکاردران وران آویز دخی دیرلر بوط اوزرینه صالندوغیچون مولانا هاتفی بیت ببستند زرینه
مهمیزها * بخون تیز کرده یك آویزها ل یکه تاز ع فتح کاف وتاء مثناة ایله یالکز آتلو دیمکدر
مولانا هاتفی بیت زهر دو طرف یکه تازان تیز * کشادند برهم دکان ستیز ل مع السین المهمله
ل یاس ع ایکی معنایه در اول بمعنی بیم وترس ثانی مخفف یاسمن در فرید الدین احول جوینی
* قطعه * چهار افروخته شمعند لیکن شان لکن برسر * کزایشانست روشن چشم یاس ونرکس
وریحان * یکی خندان کل سوری دویم خیره کل خیری * سیوم خرم کل نسرین چهارم لالهٔ
نعمان * وعربیده دخی ایکی معنایه در اول نا امیدی ثانی بمعنی دانستن ل یك بس ع
بر دفعه دیمکدر معنای ترکیب بر بتردر ابوشکور بیت بجنکی مکن جاودان یك بسی * بدین
آرزوچون منم خود رسی ل مع الشین المعجمه * یازش ع کسر زاء معجمه ایله قصد وآهنك
معناسنه اسم مصدردر ومجمع الفرسده بمعنی دراز مسطوردر ابو الفرج رونی بیت نه دراز و دراز

وتدراز بازش او* امل خصم را كند كوتاه ت يال وبش ع صفت چار پادر اكثر آتلره استعمال اولنور
طيوردة پروبال كبى شاعر بيت زباد كرم همه سوخت برزمين وهوا * پلنك رابش ويال وكلنك را
پروبال ت يغروش ع سكون غين معجمه وضم راء مهمله ايله عجم پادشاهلرندن برينك آديدر
ت يكدش ع سكون كاف وفتح دال مهمله ايله باب الالفده ذكرى مرور ايدن اكدش ايله اوج
معناده مترادفدر مولانا محمود ابن يمين بيت حبذا فصلى كه نركسى بى مى ازتأثير آن * ميكند
مستى ومخمورى چوچشم يكدشان ت يلمريش ع سكون لام وفتح ميمله قباصقل معناسنه در
ابو المعانى بيت يلمريش ابله روش بى مذهب وبى عقل وكيش * كر بپرسندم كه باشد ايلك
شوان كفتنيش ت مع الغين المعجمه * يالغ ع ضم لامله بعض فرهنكلرده كسر لامله در بيوك
شراب قدحى كه بعضى سن كركدن بوينوزندن ايدرلر مير عماره بيت بنشان بطارم اندرم ترك
خويش را * باچنك سغديانه وبا يالغ وكدو ت يالوغ ع ضم لام وواو معروفله بمعنى يالغ مرقوم
ت يرلغ ويرليغ ع كلاهما بكسر اللام پادشاهلرك حكمى يازيلى اولان كه روم ده امر وبرات ديرلر
يرليغ ماوراء النهر لسانيدر اما چغتاى لسانده لوحه ده يرليغ پادشاه طرفندن وارد اولان فرمانه
اطلاق اولنور فرهادنامه ده خاقان يونان زمينه كيتملو ايلچيلو ايلچيلرى انكرمنه خبر ايتدى يكى يرده بيت چيم
يكدكا ايلابان ميعاد وبوچار * نواحى هر طرفى ايتكوردى اوچار * چير يك چرى وبوچار استمالت
معناسنه در ت يلاغ ع كاسه كه يانكه يلاق دخى ديرلر ت مع القاف * يارق ع فتح راء
مهمله ايله عورات انجو وجواهرى ايلكده يزوب بلازك كبى قوللرينه بغلرلر رومده قولباغى ديرلر
مير نظمى بيت چوكرده ساعد سيمين توپيش * بدر واعل يارق كرده رنكين ت ياساق ع فتح
سين مهمله ايله بمعنى هموار كردن وتدبير امور لشكر وترتيب صفوف ومنع وتنبيه معناسنه
خواجوى كرمانى بيت تاراج دلو ايشيكنى دوعشق ريغما ميكنى * برخسته غوغا ميكنى نشنيده
ياساق را ت يتاق ع فتح تاء مثناة ايله بمعنى پاس وحتى پاس داشتن يعنى بكلمك شيخ سعدى
بيت تومست شراب نازو مارا * بيك آرزو كشتن دراينا قوصت ت يراق ع فتح راء مهمله
ايله فرمان وتدبير وتدارك معناسنه مولانا هاتفى بيت وزآنجا خديو سكندر يراق * عنان تاب
شد سوى ملك عراق ت يرمق ع سكون راء مهمله وفتح ميمله بمعنى درم كذا فى الاداة
ت يرنداق ع فتح زا ودال مهملتين وسكون نونله بياض طعمه كه صرم دخى ديرلر كذا فى المجمع
ت يلاق ع فتح لامله بر پادشاهك آديدر حكيم خاقانى بيت تراست ملك جهان وتويى سزاى
ثنا * چكونه كويم مدح يماك وصف يلاق * كسر يا ايله ده مرويدر ت يلمق ع سكون لام وفتح
ميمله قفتان وطولامه وسائر امثالنك ترتماجى ماوراء النهر لسانيدر ت يياق ع فتح ياى تحتانيله
بمعنى فرش كذا فى المجمع ت مع الكاف * يارك ع فتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى
رحم مادر كه مشيمه دخى ديرلر ثانى بر نوع كوملك يعنى بر دراو تعبيردر وندا وباش معناسنه زبان
بدخشانيلر مجمع الفرسده مصغر يار واول نسخه يه ديرلركه شتر بچه طوغدقده آكا صارلر
ت يالونيك ع ضم لام وكسر نون وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول پهلوان شجيع ومرد
دلاور ثانى شيوهٔ خوبان معناسنه در مير نظمى بيت خوش آمد يالونيك وناز جانان * كند
برعاشقان جور فراوان ت يامجيك ع سكون ميم وياى تحتانى وكسر جيمله اولاق وقاصد

معناسنه وزبان خوارزمده اسب نامزد یعنی آدقونلمش آته دیرلر ل یزك ح فتح زاء معجمه ایله
اوج معنایه کلور اول قراول که لشکر قوندقده دشمن طرفنی کوزتمك ایچون تعیین اولنان آتلولر
کمال اسمعیل بیت ای کاه تربیت خلقت ذات تورحیم * وی کاه صفدری یزك لشکر تو بیم *
ثانی مجمع الفرسده وفرهنك وفاییده قراولدن غیری نوبت بکلمك معناسنه مرویدر بومعنایی
مؤید خواجه سلمان بیت جرم هشیارست قصر ملك این را پاسبان * بخت بیدارست
خیل نصرت آنرا یزك * ثالث اول آواره وبیکار آدمه دیرلر که آنك بونك آرد نه دوشوب کزوب
یوریه ل یستك ح سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بازوی خریده ل یشك ح
سکون شین معجمه ایله اوك دیشکه عربیده ناب دیرلر حکیم سوزنی بیت ازدرازی وعده
امید فرسوده شود * پیل راخرطوم ودندان شیر را چنکال ویشك * وله ایضا بیت رنك
چشم وزاغ بال وکودسم ویوزپوست * کرك شاخ وپیل یشك وببر چنك وشیر ناب * بو بیتدن
فهم اولنور که یان دیشلری اوله ل یك ح اول مراتب اعداددر تنکم دیمشلر بیت یك
ساعت یك لحظه یك دم * دکرکون میشود احوال عالم * اصلده فتحهٔ مجمه ایله در احمد
کرمانی بیت درمزبلهٔ وجود هریك * همچون خروسك همیشه دوتك * کاه اماله ایله دخی
تلفظ اولنور ل یکایك ح برابر ومقاومت معناسنه میرنظمی بیت یکایك زدندش بکرز
کران * دو پیل دمان ودوشیرژیان * حکیم فردوسی بیت یکایك کوتا کوت عمود کران *
بخل کشته بازار آهنکران * ل یکباسرك ح فتح باء موحده وسین وراء مهملتین ایله بمعنی
یکبارکی ویکسر ل یك بیك ح بربر یعنی برنسنه نك کیفیتنی وقوفده حصر ایلمکده یك بیك دیرلر
حکیم اسدی بیت بدان یك بیك حال وآیین من * که با این چه کردند در انجمن ل یکدك ح
سکون کاف وفتح دال مهمله ایله آب شیر کرم معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ل یلاق ح
فتح لام ایله بر نوع ملوك وسلاطینه مخصوص کلامدر حکیم سوزنی بیت تامن بنوره ماه توشب را
بروم بروز * زان پیش کز سمور بمه در کشی یلك ل یماك ح فتح میمله سلاطین ماضیه دن
بر پادشاه آدیدر حکیم خاقانی بیت تراست ملك جهان وتو بی سزای ثنا * چکونه کویم مدح
یماك ووصف یلاق ل یمك ح بوزن نمك بر شهر آدیدر محبوبلری بغایت چوق اولور
مجمع الفرسده بر ولایت آدی اولمق اوزره مرویدر حکیم سوزنی بیت مفکن بغمزه بر دل مجروح من نمك
وزمن بقبله سر مکش ای قبلهٔ یمك ل مع الکاف الفارسی * ببرنك ح سکون باء موحده
ونون وفتح راء مهمله ایله اصل وهیولا معناسنه ل بکرنك ح اصلده بورنك نسنه مقابلی که
ونکارنکلر وساده دل معناسنه ده کلور کمال اسمعیل بیت کر کنند دعوی بکرنکی ازویا ورکنیمه
آنکه دار درنك آل حیدر کرار کل ل یلوك ح ضم لام وواو معروفله ل یلولنك ح ضم لام
اول وفتح ثانی وسکون نونله ل یلولیك ح ضم لام اول وکسر ثانی وسکون یای تحتانیله کلهم
بمعنی پهلوان نامدار وشجاعتده مشهور روزکار اوله میرنظمی بیت یلوك ونامدار وصف شکن
بود * حکیم وکاردان وپرفتن بود * وله ایضا بیت بان مرد یلولنك وبهادر * بجنکش هیچ مردی
نیست قادر ل ینك ح سکون نونله رسم وآیین معناسنه ملك الشعرا حکیم علی قرقدی بیت
چو علیست که در طرز طراز معنی * نظر ازید کس وکس نظر ازدر ین ینك * حکیم سوزنی بیت

بيت آيين دست احسان ينك تومعرفت * نبود زال ميران آيين جزاين وينك * مويد
الفضلاده صارى رنك براوتدر اوتلق اراسنده بيتر كي مع اللام * يال في يدى معنايه كلور اول
بمعنى كردن يعنى بويون استاد عنصرى . بيت از ورسينه بتونقد صد هزار درم * زبند بودن
اوچون كشيد بايد يال * حكيم اسدى بيت كمند وكانى فكنده بيال * يكى كرزه . برنهاده بيال
حكيم سوزنى بيت هركه روازطوع شاهنشاه برتابد بقصد * تيغ قهرشاهشان چون طوق
كردن يال باد * ثانى آت بوينده اولان صاچه ديرلر حكيم فردوسى . بيت سرآن خيل پيراهن
دريدند * دم ويال ستوران رابريدند * مذكور معنالره اختصاصى يوقدر آدمى ده دخى استعمال
اولنور ثالث قد وقامت معناسنه كلور اوزون بويلو وتوانا آدمه يال وبال صاحبى ديرلر حكيم اسدى
بيت بترك اندرافتاد خم دوال * سپهدار ايران بدزديد يال * رابع عيال معناسنه دركه عيالمند
آدمه يالمند ديرلركانه عيال لفظندن اختصار اولنمشدر حكيم سوزنى بيت ضعيفم يالمندم
تنكدستم * چه خوانم داستان رامى وويس * وله ايضا بيت بودم حكيم سوزنى ازچند سال باز
تا يالمند كشتم وكشتم تحكمى * خامس فرهنك جهانكيريده بمعنى مست سادس مجمع الفرسده
بمعنى زوركردن ومست بازان سابع بمعنى قصد كنان كي يال وبال في تركيده كى بوى بوس
معناسنه در مردجوان وتوانا صفتيدر ميرنظمى بيت كند وقت پيكار عدو بيجال * باين
قد وقامت باين يال وبال كي يخچال في سكون خاء معجمه وفتح جيم فارسيله بوز خانه كه آنده
بوز وقار حفظ ايدرلر يخدان وبرفدان دخى ديرلر كذا فى المجمع كي يسال في فتح سين مهمله ايله
جمعيت وآلاى معناسنه در مولانا هاتفى بيت زبرلاس وارلاس وبيشش شمار * بودند
چندين يسال ازيسار * تحفة الاحبابده يساك مرقوم معناسنه يعنى عشرت وصحبت كونلرنده
ورياحيندن تاج ايدوب ارباب عشرت باشلرينه كيرلر كي يساول في فتح سين مهمله وضم
واو ايله آلاى چاوشى يعنى آلاى ترتيب ايدن چاوشلر وغيرى ومطلق چاوش معناسنه ده
مرويدر ميرنظمى بيت چو ديوان زمردان شد پرخروش * يساول بفرمان شده چشم وكوش
كي يل في درت معنايه كلور اول پهلوان وبهادر ومرد دلاور معناسنه حكيم اسدى بيت بدركاه
شه شد يل سرفراز * چو آمد بنزديك دركه فراز * حكيم فردوسى * مثنوى * بروز نبرد آن يل
ارجمند * بتيغ وبخنجر بكرز وكمند * بريد ودريد وشكست وببست * يلان را سر وسينه وپا
ودست * يلان جمع يل دربيت اول وبيت ثانيده صنعت چار اندر چار ولف ونشر واردر تيغ ايله
بريد وخنجر ايله دريد وكرز ايله شكست وكمند ايله ببست وتيغ بسر وخنجر بسينه وكرز بپا وكمند
بدست * ثانى بمعنى رها كردن يعنى صاليورمك كه يله دخى ديرلر ثالث برنسنه برنسنه دن
آويخته اولمق رابع غم وانديشه دن فارغ اولانه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى كي يلال في فتح لام ايله
برموضع اسميدر كي مع الميم * يام في منزل آتى يعنى اولاق منزللرده بنوب سكرتدوكى آت ديار
عجمده اولاق قاعده سى بويله دركه برير ينه قريب محللرده منزل وضع اولنوب بر رابكيشر منزل
بار كيرلرى واردر عجله وشتاب ايله نامه وياخود برليغ ارسالى اقتضا ايتدكده بر آدم مذكور آته
بنوب ونامه يى آلوب بردزكنده يعنى سكرتمك ايله منزل آخره وارر منزله قريب اولدقده بر آدم
دخى بر آته بنوب حاضر طورركلان آدمك الندن نامه يى آلوب اول دخى سكرد ربو اسلوب اوزره

الدن الهنامه يى زمان قليله مجلنه واصل ايدرلر بوطرزه اسكدار ديرلر شمس فخرى بيت
ازبراى اياچيان صيت تو درهرطرف * بسته اجرام سماوى زاباق ايام يام ل يرم ع بمعنى
ياربدكه بربط دخى ديرلرقوپوزديدكارى سازدر بولغت هم ساز وهم سازنده يه اطلاق اولنور كذا
فى فرهنك جهانكيرى ل يشترم ع سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله قورداشنى
ديدكارى علتدر ماده سى فضلات دمدر ميرنظمى بيت سراپا تنش بوده است يشترم *
چوخون كشته فاسد دواكى برم ل يشم ع معروف طاشدر جواهر نوعندن سبزندن بياضى
مقبولدر خواصى چوقدر جمله دن آفت صاعقه دن امين ايدر چونكه ماوراء النهرده صاعقه
چوق واقع اولور حق سبحانه وتعالى جل شانه نهر كاشغرده يشمى خلق ايلمش اول ديارك خلقى
هربرى يانلرنده برر پارچه يشم كتورورلر بامر الله تعالى صاعقه اصابتندن امين اولورلر يشب
دخى ديرلر احمد كرمانى بيت كوه تن اكرچه يشم كردد * از زخم اجل چو پشم كردد ل يغام ع
فتح غين معجمه ايله غول معناسنه در كذا فى المؤيد ل يكچشم ع بركوزلى كه عربيده اعور ديرلر
ل يكزخم ع سكون كاف وخا وفتح زاء معجمتين ايله سام بن نريمانك لقبى در براژدرى برضرب ايله
هلاك ايتدوكنده بولقب ايله ملقب اولمش حكيم فردوسى بيت بشد سام يكزخم وبنشست زال
مى ومجلس آراست بفراشت بال * وله ايضا بيت من آن كرز يكزخم برداشتم * سپه را
هما نجاى بكذاشتم ل مع النون * يبان ع بيابان معناسنه در تركيده دخى يابان ديرلر ل ياختن
سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى آختن كذا فى فرهنك جهانكيرى اما مؤيد الفضلاده
بمعنى قصد كردن و بيرون كشيدن تيغ وغيره يه آختن معناسنه اولور مجمع الفرسده بمعنى
زدن وانداختن وآشكارا پرسيدن وبازيدن مثل اوست ل يادداشتن ع خاطرده طوتمق
معناسنه مصدر در عربيده حفظ معناسنه در چغتاى لساننده اغيماق ديرلر سبعه سياره ده
دلارام فراقنده بهرامك احوالى ذكرنده مثلا بيت ساغينيب چونكه زمخد انين * چيكيبان
پارچه رشته جانين ل ياران ع دوست ومصاحب معناسنه قياس بوايدى كه جمع يار اوله
ايدى اما مفرد استعمال اولنور وكاهى جمعه ده اشارت اولنور مولانا عرفى بيت ناز آفت وكرشمه
بلا عشوه دلفريب * ياران حذر كنيد كه طوفان آتشست ل يارستن ع فتح را وسكون سين
مهملتين ايله بمعنى توانستن يعنى قادر اولمق معروفى بيت ز تو يارستن اين كار درست *
نه اندك بلكه آن بسيار درست ل يازان ع فتح زاء معجمه ايله قصد ايدیجى يازيدن لفظندن
اسم فاعلدر وبمعنى كشيدن حكيم انورى درصفت بهار بيت در ابونه در دايكى طفل شكوفه است
يازان سوى ابرازچه كشاده است دهانرا * مشهره آفاق بيت از همه خوبان سوى توازان
يازانم * كه همه خوبى سوى تو همى يازانست ل يازيدن ع كسر زاء معجمه ايله كرنمك وميل
ايلمك معناسنه استاد عسجدى بيت ژاژدارى تو وهستند بسى ژاژ خوران * وين عجب
نيست كه يازند سوى ژاژ خران * مجمع الفرسده بمعنى آهنك كردن وبلند شدن درست وبمعنى
يازدن ل ياسمن وياسمون وياسمين ع معروف چچكدر ابو المعانى بيت ياسمن بدخد جانان
يا كل تر ياسمن * در لطافت بلكه آنان رنك وبو رازان كرفت * كمال اسمعيل بيت تن واندام
ياسمون وسمن * بس لطيفست در غلاله لاد ل يافتن ع بولمق مستقبلنده فا يايه قلب اولنوب

اولنوب یابد و یابنه دیرلر چغتای لساننده تاپماق و تاپماغ دیرلر فرهادنامه‌ده خاقان وزیری
ملك آرا حقنده دیر بیت تا بیب آرایش آندین ملك وزینت * بولوب ایل ایچرا ملك آراغه
شهرت ﴿ یان ﴾ ایکی معنایه کلور اول هدیان معناسنه استاد فرخی بیت باسخن تو همه
سخنها یاد ست * باهنر تو همه هنرها بیکار * ثانی مرکب وراحله معناسنه در ﴿ یاوه کردن
یتورملك ﴾ کردن کبی یعنی ضایع ایتمك عربیده فقد معناسنه در واضاعت دخی دیرلر چغتای
لساننده ایتماك دیرلر میر علیشیر بیت تیلبه کونکلوم که لب وزلفونك اوچون ایتمشیدی *
کیجه میخانه آرامست وپریشان تاپتیم ﴿ یاوندن ﴾ فتح واو ودال مهمله وسکون نونله بمعنی
پادشاهان جهان کذا فی التحفه ﴿ یخدان ﴾ سکون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بوزخانه که
یخچال دخی دیرلر ابو المعانی درمذمت زن بیت دروتش زمهریر وهم کس وکون * یکی یخدان
ودیکر رود خانست ﴿ یخکلون ﴾ سکون خاء معجمه وفتح کاف وضم لامله بو لغت حرف با وتا
ونون ویا یله روایت اولنمش چتین قوز معناسنه تصحیح معناسی کبی چتین در ﴿ یرمغان ﴾
سکون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله ارمغان معناسنه ﴿ یریان ﴾ سکون راء مهمله وفتح
یای تحتانیه ایله شهر سمرقندك نام قدیمیدر کذا فی المؤید ﴿ یزدان ﴾ یارادیجی خالق معناسنه
حضرت جناب احدیت جل اسمه اسماء شریفه سندندر حکیم فردوسی بیت سبك داد
سوکند آن پاك دین * بیزدان هفت آسمان وزمین * حکیم انوری بیت آنچه یزدان ندهد بخت
وفلك هم ندهد * کار آن مرتبه دارد که بود یزدانی * طائفه مجوس قتلرنده یزدان خالق خیره
مخصوص اسمدر واهرمن خالق شردر دیدیلر اکثرا باب لغت ایزد ویزدان برمعنایه دردیوب
بری برلریله تعبیر ایدرلر اما بحیث المعنی فرقلری واردر ﴿ یفن ﴾ فتح فا ایله وسکون فا ایله ده مرویدر
پیرفانی معناسنه لغت مشترکه‌در ﴿ یکان ﴾ کاف فارسیله یکانه معناسنه در حکیم سوزنی
بیت ورانکویم از ارکان دولتست یکی * که او بجاه از ارکان دولتست یکان ﴿ یکان یکان ﴾ کاف
عربیله بر بر دیمك معناسنه در ﴿ یکران ﴾ سکون کاف وفتح زاء مهمله ایله قوله آت
معناسنه در بعض فرهنکده چیل آت منقولدر مرور ایام ایله مطلق آت معناسنه اولمشدر
شمس فخری بیت اکرچو باز وچرخ وپلنك درمیدان * دوران درآوری درپشت بادپا
یکران * فرهنك جهانکیریده اسب سرآمد وممتاز استاد فرزدق * قطعه * اکراز لشکر
فتنت بخیزد کرد درهیجا * وکر ازسم یکرانت بیفتد نعل درمیدان * کشد درچشم چون سرمه
جلالت کرد آن لشکر * کند درکوش چون حلقه سعادت نعل آن یکران * کمال اسمعیل بیت
نشسته آب زرشك لطافتت درخاك * چنانکه باد برآتش زنعل آن یکران * فرهنك وفاییده
اول آته دیرلرکه رنکی میان زرد وبوز اوله شرفنامه‌ده اشقر آته دیرلر اما یال ودمی بیاض اوله
اکر بویله اولمیه بوز اولور حکیم خاقانی بیت دو اسبه درآورد کاهی دراو * کزان خرمه صبح
یکران نماید ﴿ یکسان ویکسون ﴾ کلاهما بسکون الکاف وفتح السین المهملتین ایکی معنایه
کلور اول همیشه وبردوام معناسنه حکیم سوزنی بیت فرق سرت سبز باد همچو سر سرو *
تاکه سر سرو سبز باشد یکسان * ثانی بمعنی برابر شمس فخری * قطعه * بلفظ یکسون
پیوسته تا بود یکسان * همواره تاکه نیاید حمیت ازما بون * مخالف توکه کمتر زهیز وما بونست *

نه دستبرد فنا باد بازمین پکسون ل پکون ع ضم کافله ایکی معنایه در اول بمعنی پکسون بوشعیب
بیت تو بیارا سته بارایش * چه بدیبا وچه بحرد پکون * عربیده باشد معناسنه ثانی
ضم کافله جامهٔ حریر معناسنه در کذا فی فرهنك وفایی ل پکین ع کسر کافله برنوع لطیف
ریحاندر چوق داللری اولور ل پله کردن ع ایکی معنایه کلور اول آت وقصراق وقاطر
واشك ودوه مقولهسی حیواناتی یولا رسنر صالیورمك ثانی فدا ونثار معناسنه مرویدر
ل پلکن ع سکون لام وفتح کافله فرهنك وفاییده بمعنی بلکن که باب الباده ذکری مرور ایلدی
یعنی منجنیق شاعر بیت ازتیر غمزهٔ اوست در دل هزار روزن * حصنیست جان عاشق وآن
غمزه کانش پلکن ل پلی آمدن ع کسر لامله بمعنی فروآمدن یعنی اشاغی کلمك استاد رودکی
بیت آن پلی آمد ازاسبش نرم نرم * تا برد اسبش هم آنکه کرم کرم ل پمان ع فتح میمله شعله
وضیا معناسنه خواجه سلمان بیت ازفرق سرکوه شود تابکمر شق * هرکه که زند برق بروتیغ
پمانرا ل پنتون ع سکون نون وضم تاء مثناةایله عربیده ریباس ترکیده اشخون دیدکاری
اوتدر برمقدار حموضتی اولمغله دوکوب وصقوب صوین آلوب شکر ایله شربت ایدرلر دفع
حرارت کبده وحمای صفرا ویه یه نافعدر ل پنجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله
کوسمك یعنی برآدمك برآدمه خاطری قالوب آنکله آشنالق ایتمامك ابوالمعانی بیت رفته
بودم درشبانکه کوی یار * چون شنیده ناله ام پنجیده بود ل پنخشودن ع سکون نون وفتح
خا وضم شین معجمتین ایله طواره قشاغواورمق ل پهیدن ع کسر ها وسکون یای تحتانیله
یقمق و یوزمق مثلا خانه وامثالی عمارتی ییقوب بوزمغه دیرلر استاد لطیفی بیت اکرچه
خانهٔ عمرم پهیده کرد بجور * اساس عمروی اندرامان حق باشد ل مع الواو * پارغو ع
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله زبان خوارزمیانده دعوایه وبعض قضیه که برقوم اراسنده
ظهور ایدر اکا دیرلر میر نظمی بیت درمیان عاشقان شد پارغو * زان میان برخاست ناکه
های وهو ل پالو ع ضم لامله دریا کناری ولب جوی ل پپنلو ع فتح باء فارسی وسکون نونله
قافله یعنی برمقدار یولجی ویوکاری اولدق معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری حضرت مولانا
قدس سره * مثنوی * بحر جان افزای وبحر پرحرج * درمیان هردو بحر این لب مرج * چون
پپنلو درمیان شهرها * ازنواحی آید آنجا بهرها * بعض فرهنکرده بمعنی متاع وکالا ل پرغو ع
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله یساق وتهدید ایله منع معناسنه در خواجه حافظ بیت
عاشق ازقاضی نترسد می بیار * بلکه ازیرغوی سلطان نیزهم * شیخ آذری بیت چون
خسرو توران بسرا پرده درآید * دوران کندش طوس نشب دیر بیرغو * اما زبان
خوارزمیانده دعوی دیمکدر چغتای لساننده ئیرکاماك دیرلر فرهادك ولادتی محلنده شهر تز پیف
اولنوب عیش وعشرته اذن اولدوغی یرده دیر بیت خلایق هرنه قیلسا ئیرکاماك یوق *
نی قیلغانی یامان قیلدینك دیماك یوق ل پکانه کو ع فتح کاف فارسی ونون وضم کاف فارسی
ثانیله مؤمن وموحد معناسنه میر خسرو بیت پکانه کوکسی باشد که او ترك کسی کیرد *
نه آن بیچارهٔ ناکس که ازکیس وکسا کوید ل پکسو ع سکون کاف وضم سین مهمله ایله بمعنی
برطرف وبرجانب ابوالمعانی بیت چون خیالش برم آید دم وصلت دانم * پیرهن ازبدنم آرم

آرم وبکسر وفکنم ق یمرو ع سکون میم وضم راء مهمله ایله بمعنی مردم کیاه که استرنك وساترك
وکیاه سك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری کوکدر کذا فی المجمع ق یند و ع سکون
نون وضم دال مهمله ایله شعله وضیا معناسنه ق مع الهاء * یاخته ع سکون خاء معجمه ایله بوزن
ساخته یاختن لفظنك اسم فاعلیدر بمعنی آخته ق یادکیرنده ع سکون دال مهمله وکسر کاف
فارسیله ازبرایجی عربیده حافظ معناسنه در ق یاده ع بوزن ساده رشوت معناسنه ابو المعانی
بیت قاضی که کیرد از کسان یاده که باشد اندران * نبود چو حکم او روان رسوا شود در دوجهان
ق یارابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ایله بر نوع طعامدر شلغم ویاخود کزری
رشته ایدوب قینادوب وسرکه وخردل وبستان افروز ایله کوب ایچنده حفظ ایدوب محلنده
تناول ایدرلر ق یارنامه ع سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله بمعنی نیکنامی حکیم سنایی * قطعه
چند ازین لاف ویانارمهٔ تو * درچنین منزل کثیف تژند * یار نامه کزین که برکندرد * اینهمه
یارنامه روزی چند * خواجه عمید لوبکی بیت روان حاتم طی کویدش بکاه سخا * که یارنامهٔ من
پیش درجهان مسکن ق یاره ع فتح راء مهمله ایله بش معنایه کلور اول اینجو ولعل مثالی قیمتلو
طاشلری ایپلکه دیزوب بلازك کبی عورات قوللرینه بغلرلر کمال اسمعیل بیت ای سروری که
زیبد از لعل مرکب تو * در دست وپای دولت خلخال ویاره باشد * ثانی زمان قدیمده علامت
بندکی اولمق ایچون التوندن ویاخود کمشدن بلازك کبی ایدوب قوللرینه طاقرلر ایدی حکیم اسدی
بیت نهان باك با یاره وطوق زر * همه پهلوانان زرین کمر * ثالث بر مشهور حب ترکیبیدر که
لطیف ملیندر ایاره وایارج دخی دیرلر شهریاری دیمشدر * رباعی * باتیغ جفا کر جکرم
پاره کند * تا چارهٔ آن برشك بیچاره کند * ازاشك چو یاقوت وزر بر رخ خویش * ای خسته
جکر مفرح ویاره کند * رابع بمعنی قدرت استاد لطیفی بیت زان حسد می سوختند خلق
جهان * یارهٔ زان نه که آرند بر زبان * خامس بمعنی دوست یار معناسنه استاد رودکی * رباعی
لطفت بکرم چارهٔ بیچاره کند * عدلت ستم از زمانه آواره کند * درموسم عدل تو صبارا نبود *
آن یاره که پیراهن کل پاره کند * بمعنی زهره ویار بمعنی دوست بو ایکی معنایه مهستی بیت
جز زهره کرا زهره که بوسد پایش * جز یاره کرا یاره که بوسد دستش ق یازابه ع فتح زاء معجمه وباء
موحده ایله یازاب مرقوم معناسنه در ق یازده ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله واظهار ها ایله
اون بر عدددر ق یازنده ع فتح زاء معجمه ودال مهمله وسکون نونله بمعنی قصد کننده کذا فی المجمع
ق یازه ع فتح زاء معجمه ایله اسنمك که دهان دره وخمیازه دخی دیرلر مؤید الفضلاده بمعنی لرزه
مسطوردر ق یاژه ع فتح زاء فارسیله هرزه وهذیان وبیهوده معناسنه در ق یاسه ع فتح
سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول رسم وقاعده معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
آن اسیران را بجز دوری نبود * دیدن فرعون دستوری نبود * که فتادندی بره در پیش او *
بهر آن یاسه بخفتندی برو * یاسه آن به که نه بیند هیچ اسیر * در که وبیکه لقای آن امیر *
حکیم نزاری قهستانی * قطعه * یاسه شد درجهان بیرلغ خان * که کنند از قتال کوته چنك
هیچ کس را نیازرند مکر * ز بروزاری بر آورند زچنك * چشم برهم زند ز تیهو باز * چنك کوته
کند زغرم وپلنك * اینهمه یاسهای سخت برفت * یاربا ما هنوز بر سر چنك * ثانی بمعنی

آرزوا یاسه دخی دیرلر پور بهای جامی . بیت برخصمت دام محکم ساختند احکام شرعی را *
مقدم کرده بر اخبار قران یاسه * جانرا ق یافته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله فیض و وصول
معناسنه خواجه سلمان . بیت دست ارزاق خلایق بر طریق تقدمه * داد و بستد تا بروز
حشر زایشان یافته * شرفنامه ده بمعنی خط وجحت مرویدر ویافتن لفظنك اسم مفعول
صیغه سی اولور ق یافه ع فتح فا ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی کم شده ضایع وبتوك معناسنه در
شمس طبسی . بیت کویافه شوقلاده سمین آسمان * لرز کف بجسته اوز یور تو باد * ثانی
هرزه وهدیان معناسنه که یاوه دخی دیرلر بو ایکی معنایه ابوشکور بیت نباید که خسرو بود یافه
کوی * بدشمن دهد یافه کوی آبروی * حکیم خاقانی . بیت یافه کیمخت رنکین سرزنشها
کردو کفت * نیك وبد رنکی نداری صورت زیبای من ق یالوایه ع سکون لام وفتح واو و یای
تحتانیله قرلغچ که پرستو دخی دیرلر بعض فرهنکلرده یلوه دیدکاری قوشدر ق یاله ع فتح
لام ایله بمعنی شاخ کاو یعنی اوکوز بوینوزی کذا فی التحفه ق یازده ع بمعنی یازده مرقوم یعنی
اون بر عدد ق یانه ع بوزن شانه هاون معناسنه درکه دسته سنه یاور دیرلر فتاحی نیشابوری
بیت همچو یاور شاه سرکرزت * تاچه یانه کند سر دشمن * مجمع الفرسده میر زك که آندن
یاغ چقاررلر ق یاوه ع یافه کبی ایکی معنایه در اول بمعنی کم شده یعنی یتمش خواجه حافظ بیت
زبان مور بر آصف دراز کشت وروا ست * که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست * ثانی هرزه
وهدیان معناسنه حکیم اسدی . بیت دکر تا توبی یاوه زینسان مکوی * بدستی که کراه کشتی
مپوی * وکندودن بیخبر اولان آدمه دخی دیرلر استاد . بیت دریغا که بی مادر و بی پدر *
چنین مانده ام یاوه وبیخبر * حضرت مولانا . بیت خوش خبران غلام تو رطل کران سلام تو *
چون شنوند نام تو یاوه کنند پا وسر ق یخچه ع سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله طلوکه تکرك
دخی دیرلر بدر الدین شاشی . بیت در عنبر تو لاله در بسد تو لولو * در غنچه تو نسرین در یخچه
تو آذر ق یشکرده ع سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف ایله طنبور معناسنه در ق یشمه ع
سکون شین معجمه وفتح میم ایله خام دری که تراش ایدرلر تریشه دخی دیرلر منجیك بیت چو
خون نهادنهادی فرونهد بیشت * چو طبع خویش بخامی چو یشمه بی چربو * مجمع الفرسده
آن پوست که ترکان ورزیده شرفنامه ده چرم خام مسطوردر ق یکانه ع فتح کاف فارسی ونونله
هنر وکمال وعلم وفضل وسخاوت وشجاعت و بونلره بکزر نسنه لرده ماهر معناسنه در صدفده
بردانه اینجوکه دریتیم دخی دیرلر و نظیری نادر جوهر وامثالی نسنه لرده صفت استعمال اولنور
متکلم شاعر * مصرع * یکانه کوهر دریای معرفت عرفی ق یکدانه ع سکون کاف وفتح دال
مهمله ونونله ایکی معنایه در اول اول عقده دیرلرکه بشر و یا بیشر دانه اینجوی اپلکه دیزوب
بر اپلك اینجو وبر اپلك لعل و یاخود زمردی دلوب کچورزلر و بعضی بر اینجو وبر جوهر کچورب
اقوللنورلر یعنی عقد ایدوب بویونه طقرلر حکیم خاقانی درمرثیه . بیت مهره از بازو وبجبین
زجبین باز کنید * یاره از ساعد ویکدانه زبر بکشایید * وله . بیت هر دری دان از ان دو کوهر
یکدانه کردن ودو پیکر * ثانی اول کوهره دیرلرکه بیمثل و بی نظیر اوله خواجه حافظ بیت
کریه شام وسحر شکر که ضایع نکشت * قطره باران ما کوهر یکدانه شد ق یکدمه ع

یکدمه سکون کاف وفتح دال مهمله ومیمله برنفس ایله یعنی آواز ایله ایکی یااوج آدم
ترانه ایلمك خواجه سلمان بیت سازونوای این جهان همچونبست یکدمه * بهرنوای یکدمه
چنك چودف فغان خوری یك ره اظهارهایله بمعنی یکبارو بمعنی بی ریاو بی نفاق مثال اول
مولانا جامی بیت یکره هش دیدیم عقل ودین مابربادرفت * وای اکر برجان ما یکبارد یکربینمش
یکسونه سکون کاف وضم سین مهمله وفتح نونله بمعنی یکسان کذا فی التحفه یکشنبه اظهار
هایله معروف کونك آدیدر عربیده احد ترکیده بازار دیرلر یکشبه سکون کاف وفتح شین معجمه
وباء موحده واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول بر نوع بغایت اینجه ولطیف حریردن طوقنمش زرتاری
دلبنددر ثانی برکیجه لك نسنه هرنه اولورسه میرعلامه بیت برای یکشبه ذوقی که خاك برسر
او* اسیر زن نتوان شد بسالهای دراز * غازی قلندر بیت جزای یکشبه جرم اکر دهد
ایزد * بسوی خلد برم کافر ومسلمانرا یك کونه برنوع وبردرلو وبرطرز معناسنه در
یکونه ضم کاف وفتح نونله یك کونه لفظندن مخففدر کسایی بیت توزنامزده ای شکفتی
کار * راست بامزده کان یکونه شدیم یلبه سکون لام وفتح باء موحده ایله جبه وجوشن
واثواب جنك یلغزه سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله بمعنی کوکنار یلمه
فتح لام ومیمله طولامه جامه ودخی جامه تاتاری خواجوی کرمانی بیت ای ماه قبچاقی ازان سرینه
نشست بغتاق را * بکشای بند یلمه ودربند کن قبچاق را یلوایه سکون لام وفتح واو
ویای تحتانی ایله بمعنی یالوایه مرقوم بلکه آندن مخففدر یلوه سکون لام وفتح واو ایله
برمعروف قوشدر یله فتحتین ایله یدی معنایه کلور اول بمعنی رها یعنی صالیویرملك که یله کرده
ویله کردن حکیم فردوسی بیت بدوکفت خاقان که ماراکله * زبخت نست وکردم بیزدان یله *
حکیم انوری بیت کله ازخود نکنم که تاچو بینی * خدمت چون تویی چرا یله کرد * ثانی بمعنی
بهادر حکیم اسدی بیت یکی نعره زد همچو شیر یله * که غرد چو ازغرم بیند کله * ثالث بمعنی
کج وکجی یعنی اکری واکریلك مثلا پیاله وایله کرد یعنی کج کرد وکلاه برسر یله نهاد یعنی کلاه برسر
کج نهاد خسروانی بیت برسر یله نهاد کلاه ونشسته تند * این حوصله کراست که آنسو نکه
کند * استاد فلکی شروانی بیت دوش چوکرد آسمان افسرزر بسر یله * ساخت زماه
اختران یاره وعقد مرسله * رابع بمعنی زن فاحشه که شادخوار وغر وخشنی دخی دیرلر امیر خسرو
بیت کشته بلی زن همه بربانك نی * همچو زنان یله ازبهرمی * خامس بمعنی هرزه وبیهوده
حضرت مولانا قدس سره * مسمط * دست بدان کمان بری ازکف برك جان بری * بازچو بدکمان
بری آن نبود بجز یله * سادس بمعنی دوان وتازان یعنی سکردیجی وپایجی مولانا غزالی مشهدی
بیت دلیران وشیران این سلسله * شدند ازپی صید دولت یله * بوندنرکه یوکرك آته اسب
یله دیرلر مولانا هاتفی بیت ازین سو یکی برد اسب یله * زسوی دکر آن یك اشترکله * سابع
بمعنی تنها یعنی یالکزکه یله رود یرلر تنهارو معناسنه مولانا هاتفی بیت فتاده هزبران واسبان یله
زاسب یله هرطرف صدکله یل یله سکون لام اول وفتح یای تحتانی ولام ثانیله پهلوان
دلاورو بهادردیمکدر کذا فی المجمع یمرده فتح میم ودال وسکون راء مهملتین ایله بمعنی
مردم کیاه که استرنك وسترنك دخی دیرلر عربیده یبروح الصنم دیدکاری اوت کوکیدرکه آدم

اصوز تنده باشی اشغه بتر نه قمیلی بر قاج دفعه مرور ایلدی یتوشته ضم نون و واو معروف
وفتح شین معجمه ایله قووجی و غماز سوزین اصغا واستماع اید نه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
یواشه فتح واو وشین معجمه ایله بمعنی کم کرد یعنی یاوی قلدی ینجه سکون نون وفتح
جیم ایله براو بوند رال اله یا پشوب اوینارلر یهودانه برپارچه صاری بزی یهودیلر اوموزلری
باشنه دیکرلرکه مسلمانلردن متمیز اولمق ایچون اکا یهودانه دیرلر مع الیاء التحتانی * یاداشتی
فتح دال مهمله وسکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله خوارزم لغتی در تنکدست معناسنه در
یارای فتح راء مهمله ویای خطاب ایله ای یار دیمکدر یارغوجی سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله برقوم ویاخود برجماعت ارا سنده واقع اولان دعوی وخصومته دیرلر میرنظامی
بیت از آن پس برطرف شد یارغوجی هم * نزاع یکدکر کشت از ان کم یارکی
فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله بمعنی توانایی کذا فی المجمع یاروی ضم راء مهمله وواو
مجهول ایله زخم وجراحت معناسنه در یاری کسر راء مهمله ایله ایکی معنایه کاور اول
ایکی قرنداش عورتلری که بو بریته یاری دیرلر که ترکیده ایلتی دیدکلری راستادر ودکی بیت چه
نیکو سخن کفت یاری بیاری * که تا کی کشم اززنان ذل وخواری * ثانی دوستلق معناسنه ودخی
یاری وجد تله بر دوست دیمك اولور رشید الدین وطواط بیت اکرچه خصم بد نه ازوفاقش
دم یاری زند یاری بیاری یازی کسر زاء معجمه ایله بمعنی برزکر یعنی اکینجی یامجی
سکون میم وکسر جیم ایله خوارزم لغتنده چوبان دیمکدر چونکه یام بارکیر درجی اکا منسوب دیمك
اولور یعنی آت چوبانی یاوری فتح واو وکسر راء مهمله ایله معین ویاردم ایدیجی آخرنده کی
یا حرفی صفت معناسنه در شاعر بیت بهرکار از وخواستی یاوری * اکر صلح بودی اکر داوری
یاوه کی نهب وغارت معناسنه کال اسمعیل بیت هر آن دیار که بکذشت یاوه کی کد طمع
عطای تو بسرش شکر کران آمد یایی کسر یای تحتانیله بیمار یعنی خسته استاد
منوچهری * قطعه * سالار سپاهان چو ملك شد بسپاهان * برشد بهوا همچو یکی مرغ
هوایی * کرچه بهوا برشده چون مرغ همیدون * ورچه بزمین درشده چون مردم یایی * فرزند
بدرکاه فرستاد وهمیداد * بر بنده کی خویش بیکبار کوایی یتاقی فتح تاء مثناة وکسر
قاف ایله بمعنی پاسبان یعنی بکجی خسروانی بیت بخواب نازشته یا برك نوشاد * زهندوی یتاقی کی
کند یاد یخنی سکون خاء معجمه وکسر نونله اوچ معنایه کلور اول معروف طعامدر ثانی
کیجه دن فاضل اولان طعامه دیرلر هرنه اولورسه ثالث مال واثواب وحبوبات وغیریدن وقت
حاجت ایچون حفظ ایلمکه دیرلر عربیده بو معنایه ذخیره دیرلر شیخ نظامی بیت مخور غم
زصیدی که نا کرده * که یخنی بود هرچه ناخورده * ودخی برنوع معروف طعامدر کذا
فی المؤید یزدادی سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله اولی وکسر ثانیه ایله قیمه وتخم مرغ
ایله بشوررلر برنوع طعامدر طیان مرغزی بیت خورد مخالفان تو خون دل وجکر * قوت
موافقان تو یزدادی وعسل یغمای بمعنی تاراج ویغماجی ویغما ایتمش معناسنه یغنی
سکون غین معجمه وکسر نونله بمعنی یخنی مرقوم یکانکی وحدت وغالب اولمق مولانا عرفی
* مصرع * مارا بیکانکی ایزد کارست یك بسی سکون کاف وفتح باء موحده ایله بمعنی

يعني يكبارگى ابوشكور بيت بجنكى مكن جاودان يك بسى * بدين آرزوكه منم خود بسى ۆ يكبارگى ع براوغوردن يعنى دفعة واحدة ديمك اولور ۆ يكچندى ع برز وقت وبرزمان معناسنه‌در ۆ يكى ع معناى يك ايله موصوف اولان عدددر حكيم انورى بيت مرازدست هنرهاى خويشتن فرياد * كه هريكى بدكر كونه داردم ناشاد * آخرنده‌كى ياياى نسبتدر معناسى بر ايله تعبير اولور شاعر بيت درمزبلهٔ وجود هريك * همچون خروسك هميشه درتك ۆ يكنيدى ع سكون كاف وكسر نون بعده ياى ساكنه ايله يكتالك وغلبه وذى قوت معناسنه ۆ يلوى ع يلوه ديدكلرى قوشدر ۆ باب الياء المضمومة مع الباء الموحدة ۆ يوب ع واومعروفله بساط وفرش معناسنه كذا فى فرهنك ميرزا ۆ مع الجيم * يوج ع واومعروفله خرنده بر جانوردر يعنى پراوزرنده سوروينوب يورر برجانوردر كذا فى فرهنك جهانكيرى ۆ مع الخاء المعجمه * يولاخ ع واومجهول ايله خراب معناسنه‌در كذا فى التحفه ۆ مع الدال المهمله * يوزغند ع واومجهول وسكون زاونون وفتح غين معجمتين ايله آدم آوازى نعره وهايقرمق كبى كذا فى فرهنك جهانكيرى ۆ مع الراء المهمله * يوزدار ع واومعروف وسكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله پارسجى يعنى پارس بسلايجى ديمك اولور ۆ يوهر ع واومجهول وفتح ها ايله دلوجه طوغان كه يوهه دخى ديرلر ۆ مع الزاء المعجمه * يوز ع واومجهول ايله درت معنايه كلور اول جستن وتفحص كردن كه رزم يوز ديرلر رزم جو معناسنه شمس فخرى بيت زهفت حصن فلك پنجمين شود خالى * چوشه بميدان روى آورد مبارز يوز * ثانى پارس ديدكلرى آوجى جانوردر عربيده فهد ديرلر سباع جنسندندر شكارى پادشاهلره مخصوصدر ثالث زغر ديدكلرى اراييجى كوپك كه طوغان ايچون شكار آرار ايكى معنايه مولانا هاتفى * مثنوى * پى تيهو وآهوى نازنين * پرازيوز وباز آسمان وزمين * كرآهوى ازيوز جستى چوبرق * بچون چرخ چالاك كردى بغرق * حكيم خاقانى بيت طعن نادان نصيحت داناست * زدن يوز غيرت يوزست * رابع نسنه ارامق وبولوب قالدرمق بوسببدن زغره دخى اسم ايتمشلر ۆ مع السين المهمله * يول يوس ع سكون واوولام وضم ياى تحتانى وواومجهول ايله اورته يازآيى كذا فى فرهنك جهانكيرى ۆ مع الشين المعجمه * يوش ع واومجهول ايله ايكى معنايه‌در اول يعنى نعره ثانى جستن وتفحص كردن معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى ۆ مع الغين المعجمه ع ۆ يوغ ع واومعروفله بويندرق كه چفت اوكوزينك بوينه كيچوررلر كذلك عربه چكركن دخى كيچوررلر ابوشكور بيت كرايدون كه پيش توكويم دروغ * دروغ اندر آردسرمن بيوغ * حكيم سنايى بيت اى همه قول تونفاق ودروغ * پيش دنيا توكردن اندر يوغ * حضرت مولانا قدس سره بيت آفتاب وماه دوكاوسياه * يوغ بركردن ببندد شان اله ۆ مع الكاف ۆ يوزك ع واومعروف وفتح زاء معجمه ايله ايكى معنايه‌در اول مصغر يوزدر ثانى مراغه وغلتيدن جانوران كذا فى فرهنك جهانكيرى فرهنك ميرزاده زغرديدكلرى كوپكدر ۆ يوك واومعروفله بردمور دركه تنوره آنكله بريان آصارلر ودخى آتش قارشدرديقلرى دمور دمويند الفضلاده اوزرينه اتمك قويوب تنوره صالدقلرى نسنه‌يه ديرلر ۆ مع اللام * يوزل ع واو معروف وفتح زاء معجمه ايله سلك كوچك كه ماسئ ديرلر بر نوع كوچك كوپكدر كذا فى فرهنك

جهانکیری ﮓ مع النون * یمکان ﻊ سکون میم وفتح کاف فارسیله ولایت بدخشانده کاشغر
سمتنده واقع بر قصبه‌نك آدیدر شاه ناصرخسروك مزاری اول قصبه ده واقعدر بو بیت آنکدر
بیت بزنهار خدایم من بیمکان * نکو بنکر گرفتارم مپندار * وله ایضا بیت مرا کویی اکر دانا
وحری * بیمکان چون نشینی خوار وبی یار ﮓ یمن ﻊ سکون میمله خجسته ومبارك خواجه حافظ
بیت ملکت عاشقی وکنج طرب * هرچه دارم بیمن دولت اوست ﮓ یوزبان ﻊ واومعروف
وسکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله پارسجی دیمکدر ﮓ یوکان ﻊ واومعروف وفتح کافله
رحم مادر معناسنه که زهدان دخی دیرلر ﮓ یون ﻊ واومعروفله اوچ معنایه کلور اول فلس
معناسنه حکیم خاقانی بیت فلسفی فلسی ویونانی یونی ارزد * نفی این مذهب یونان
بخراسان یابم * وله بیت بانص حدیث ونظم قرآن * یونی ارزد حدیث یونان * ثانی نمد
زین یعنی تکلتی استاد عنصری بیت از فتح وظفر بیم بر نیزه‌ٔ تو عقد * وز فر هنر بیم بر ویزه‌ٔ
تو یون * بو معنایه شمس فخری بیت زفتح ونصرت بر رایت بود پرچم * زجاه دولت
بو مرکب تو باشد یون * ثالث بمعنی رنك وله ایضا بیت اکر زخاك درت باد وآب
رخ یابد * بماه آذر وآخر بر آرد آذریون ﮓ یونان ﻊ بر مملکت اسمیدر وبر قوم آدیدرکه
یونانی دیرلر اکثر حکما اول ولایتدن ظهور ایلمشدر واول قومدن دیرلر اسکندر ذوالقرنین
دخی آنلردن اولدوغیچون اسکندر یونانی دیرلر ﮓ مع الواو * ینیلو ﻊ کسر نون وسکون
یای تحتانی‌ٔ ثانیله هفته بازاری طوردوغی یره دیرلر ﮓ یو ﻊ واومجهول ایله یك معناسنه‌در
ﮓ یویو ﻊ سکون واو وضم یای تحتانیله بویعل دیدکلری قوشدر ﮓ مع الهاء * یله ﻊ فتح
لامله بمعنی فدا حکیم فردوسی بیت کنم هرچه دارم برایشان یله * کرفتم زکیتی یکی بیغله *
ﮓ یوبره ﻊ واومعروف وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی آرزومندی که یوبه ویویه
دخی دیرلر ﮓ یوبه ﻊ فتح باء موحده ایله بمعنی آرزومندی حضرت مولانا قدس سره
بیت یوبه سفر کیرد با پای لنك * صبر فرو افتد در چاه تنك * حکیم انوری بیت ای در حرم
جاه توامنی که نیابد * از یوبه‌ٔ آن خواب خوش آهوی حرم را ﮓ یوخه ﻊ فتح خاء معجمه
ایله نهایت لذت جماعه ایرشمك معناسنه حکیم سوزنی بیت کرچه بدم مرد زبر میره دران
حال * همچون زن غرشدم زیوخه‌ٔ رعنا ﮓ یوزه ﻊ واومعروف وفتح زاء معجمه ایله شکارایجی
کوپك حکیم خاقانی بیت از چرخ طمع ببرکه شیرانرا * در یوزه نشاند بر در یوزه ﮓ یوژه ﻊ فتح زاء
فارسیله بمعنی یوز ویوزه‌ٔ مرقوم ﮓ یوسه ﻊ فتح سین مهمله ایله تحفة الاحبابده بمعنی اره ودخی
درودکران حکیم اسدی بیت بیوسه ببرند چوب سکند * کران پای خوانی در آید به بند
ﮓ یوهه ﻊ واومعروف وفتح هایله دلوجه طوغان ﮓ یوه ﻊ اظهار هایله بمعنی یوهه‌ٔ مرقوم
ﮓ یویه ﻊ واومعروف وفتح یای تحتانیله بمعنی آرزومندی حکیم فردوسی بیت زبس یوبه کاندر
دل شاه بود * دبیری فرامرز را خواند زود * شرفنامه ده ومعیار جمالیده ایکی باء موحده ایله
بو معنایه روایت اولنمشدر اما تحفة الاحبابده ایکی یای تحتانیله مرویدر استاد
فرخی بیت چو مرا یویه‌ٔ درکاه تو خیزد بحکم * رهی آموز رهی را وازین غم برهان ﮓ یهره ﻊ
سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی یویه‌ٔ مرقوم ﮓ یهه ﻊ فتح هائین ایله بمعنی یوهه‌ٔ مرقوم تم

تمّ بالخير في خاتمة في صاحب عقل سليم ودرّاك ومالك ذهن مستقيم وتابناك اولان یاران
نکته شناس وخلان حقیقت اسنیناس جنابلرینه مخفی ومستور وتفهیمدن بعید ودور اولمیه که
بو کتاب فوائد نصاب وخطاب منافع انتساب ابتدای جمع وتألیف واوایل تلفیق وتلفیفی
جلوه کر فضای تفکر ونقشبند تخیل وتصور اولنوب سنه ثلث وسبعین والف من هجرة
من له العزّ والشرف اثناسنده صورتکیر خاطرهٔ شروع املا ونقش پذیر اندیشهٔ مباشرت
کتب وانشا اولنوب لکن اسباب لازمهٔ تألیف وحوایج ضروریهٔ تصنیف جمله دن کتب معتبره
ونسخ مقبوله مفصل ومختصر ومجمل ومعتبر اولان کتب لغاته دسترس وحصول ملتمس
جمله دن اقدم اشتغال سایره دن اهم والزم اولمغله بر آوردهٔ کف اقتدار وآمادهٔ پیشگاه
احضار وهر کتاب لغتک مفرداتنی مقدم دفتر وکیفیت ترتیبنی منصهٔ خیالده جلوه کر بر ز ایام
مرور وبر مقدار زمان کذران ومقصور اولوب آخر الامر سنه ثمانین والفده دامن همتی
میان جانه بند وذیل عزیمتی کمرگاه دله پیوند یعنی کتابتنه مباشرت وجمع وتحریرینه مبادرت ایدوب
تمام اون ایکی سنه روز وشب مداومت وبلا انقطاع ملازمت ایله بعون الله الملک العلام
رسیدهٔ سرحدّ اتمام ووصول انجام اولوب بش دفعه تسوید وتحریر وطرز ترتیبنی مکرّرا
تسطیرا تمکله سنه اثنی وتسعین والف ختامنده اختتام بیاض واقع اولدی * ذلك فضل الله
یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم * علی قدر الامکان تصحیح وهر لغتی تنقیح وتصریح
وتحقیق معانیسنده بذل قدرت وتدقیق مبانیسنده صرف همت اولنوب مسموع ومنظور
ومضبوط حافظهٔ پر قصور اولان اغاتی معانیٔ مشهور وغیر مشهوریله نسق مخصوص وطرز
منصوص اوزره تحریر وترقیم واسلوب خاص وروش اختصاص ایله تقریر وتنظیم اولنوب
هر بر معناسنه داخل حیطهٔ امکان وواصل حوزهٔ اتقان اولان ابیات لطایف مضمون
استادان سلف واشعار ظرایف مشحون شاعران ذوی الشرف ایراد واثبات مدعای فؤ اد ایلکله
تحمل اعباء شاقه ایله تحصیل مرام یعنی رسیدهٔ رتبهٔ خواهش مقصد انجام دل ناکام اولوب
صدر کتاب یعنی دیباجهٔ خطاب مستطابده زادهٔ طبع پر کلال اولان ابیات لطافت مآل وقواعد
صحت اشتمال وضروب امثال وباقی ترتیب هجا اوزره تحریر اولان لغات صحیح الروایات * یکرمی
ایکی بیك بشیوز اللی * لغت صحیحهٔ روایت صریحه * ویکرمی ایکی بیك درتیوز اللی * ابیات
نزاکت پذیر علی طریق الاستشهاد جمع وتحریر وکتب وتسطیر اولنمشدر ایمدی اصحاب وقوف
تام وارباب دانش صحت نظام اولان اهل عرفان ونکته دان حقیقت اذعان اولان لغت شناسانك
معلوم علم مشکل کشالریدرکه لسان فارسی وزبان دریده استعمال اولنان لغت کتب جامع
ومفصل ومعتبر ومطولده اون بیك عدد لغت جمع وترتیب وکتب وترکیب اولنمشدر بو فقیر
عاجز وحقیر ناچیز ذکر اولندوغی مقدار لغتی کتب متداوله دن تجسس واستقصا وتفحص
واستنبا ایله جمع والتقاط وترتیب وارتباط ایلدی اکرچه میان لغات فارسیده بعض لغت عربیه
ضم وادخال وخلط استعمال اولنمشدر مرادیٔ نامرادی تکثیر اعداد وتوفیر سواد ایچون اولمیوب
ایراد اولنان کلمات عربیه اعجامك تصرفاتندن اولوب کندو لغتلریله آمیخته وترکیب
واستعمالنده لغت فارسیه یه تشبیه وتقریب ایلمشلردر بناء علی ذلك مذکور بر قاج کلمهٔ عربیه

نه معنایه استعمال ونه حالتله اعمال اولنور آنی بیان وابیات مستشهده لری عیان اولندی ایمدی
منظور نظر شریفلری اولان یاران منصفینك طبع لطیفلرندن وفوایدندن متمتع ومنتفع اولان
اخوان انصاف اتصاف حضراتنك الطاف کریمانه وکرم بیکرانه لرندن نیاز ورجا اولنور که
بو مستغرق دریای عصیان وغوطه خور دجلهٔ جرم بی پایان بنده لرین برفاتحهٔ شریفه ایله یاد
وروح حزینن شاد ودل ویرانن آباد ایدرلر ایسه جناب حضرت رب العباد دخی کندولرین
دنیاده حصول مرادات ووصول مقصودات ایله مسرور وخندان وعقباده رحمت ومغفرت
احسان ودخول غرفهٔ فرادیس جنان ایله شادان ایلیه اکر قرأت فاتحه نصیب ومیسر اولمزسه
باری رجای رحمت رحمان وتمنای عفو جرم وعصیاندن فراموش ایلیه لر بو کتاب مستطابك
جمع وتألیفندن آنجق مراد فقیر ناتوان بودر بودخی رجا ونیاز اولنور که بر عارف قدرشناس
استنساخنه طالب واستکتابنه راغب اولورایسه لطف وکرمندن رجا وحسن شیمندن تمنا
اولنور که احسان ومروت ایدوب ابیات واشعارین حذف وترك ایلیوب سمت قصر واختصارینه
ذاهب وکثرت کتابتندن هارب اولمیوب دلنشین ساده وجایکیر خاطر دور افاده سنه موافق
اولمیان مخالری غلط قیاسیله تصحیح قصدی ایله حالت صحت ایات اولی سندن اخراج وشکل
آخره ادخال ایلمکله کتاب صحت انتسابی دلنا اهلان وفهم نادان کبی خراب ویباب وکج مج الفاظ
ایله بیمعنی ایلیه علی الخصوص که هر لغته اعراب التزام اولنوب مفتوح ومکسور ومضموم
وساکنن تطویل کلام اولنمش دیو ترك واغفال وطرح واهمال قصدین دخی ایلیه زیرا
هر لغته اعراب مخصوصا کاتب بو الفضول وغلط نویس وناسخ مسلوب الفهم وحماقت انیس
یادکارلر ایچون وضع وتحریر وهر برنده التزام تقریر اولنمشدر که تحریرندن تحریف وترقیمندن تصحیف
اولنمیوب صحته اقرب وتحقیقه انسب اوله بوندن ماعدا بو زمانه ده تقلید معارف ودانش
ولغت شناس وفهم وبینش یخنور وزعمجه کندین فارسی دان وشعرفهم صانوب عقل فاسد
وزعم کاسدی اوزره لغتی اصلی وفصلی ایله فهم ایدوب یازرم صانوب اما حال بو که صحیحن سقیم
وغلطن مستقیم ایتمکله کتابی خراب وویران وزحمت ومشقت مؤلفی هباء منثورا ایله سودینی
زیان ایدر بو خوفدن تطویل کتابتنه اختیار وکثرت کلام ومکرر تحریرینه ارتکاب اولندی
زیرا درت حرف که با وتا ونون ویا حرفلری اواسط کلمه ده بر دندانه یازیلوب نقطه ایله ضبط
اولنور کذلك جیم وحا وخا دخی بر صورتده یازیلور کذلك دال وذال ورا وزا وسین
وشین فی الجمله بونلر بر صورتده یازیلوب استخراجنه عاجز وتشخیص وتمییزنه قاصر اولنلر نقطه
ایله فرق ایدرلر اول اجلدن هر بر لغته مشهور وغیر مشهور اعراب وضع اولنوب سکون باء موحده
وفتح تاء مثناة وضم یای تحتانی دیو ضبط وتحریر وربط وتقریر اولندی بو قیودات اصحاب
معارف وارباب عقل ودانش ایچون اولمیوب جاهل فضولی ونادان صاحب زعم اولنلر ایچوندر
ایمدی بو کتابی استنساخ وبو نسخه یی استکتاب ایدن اخوان صاحب انصاف ویاران معدلت
قبول اولنلردن رجاء واثق وتمنیٔ صادق اولنور که کثرت کتابت وثقلت تحریرندن استنکاف
ایلیوب ابتدا دیباجه سن وذکر اولنان اعرابن وابیات مستشهداتن تمامه یازوب بر حرفن
اسقاط وبر کلمه سن حذف ایلمیه قبول الوقوع بو مرتبه قیود وشروطه باعث نه اوله دیو اصلن

اصلن استفسار وسببن استخبار ایدن اصلندن بیخبر وآگاه وموجبندن ناوقوف بی اشتباه اولنلره
جواب ویریلور که بوندن اقدم کشیدهٔ سلك تألیف ورسیدهٔ حدود تصنیف اولان لغت کتابلرینك
اکثری استشهاد ایله تحریر ومحلله مناسب ابیات ایرادی ایله تسطیر اولنمشدر ازانجمله دیار
رومده مستعمل ونزد عرفاده شریف ومتداول اولان بحر الغرایب حلیمی ولغت نعمة الله
اسکنهما الله فی بحبوحة الجنان کتابلری ابیات مستشهد اتله تألیف اولنمشیدی مرور ایامله
نیچه بو الفضول نادان وخرده پایی اذعان ترك ابیات وقصر اشعار ایتمکله مذکور کتابلری
اذعانلری کبی خراب وادراکلری کبی بیاب ایلمشلردر اول جهتدن بو کتابك استنساخنه طالب
واستکتابنه راغب اولان طالبان معرفت ومالکان حسن همت بعینه نقل مسطر ایدوب بر بیت
ویاخود بر کلمه نك حرکت نسبتن طی وقصر وقصد خفت ومختصر ایلمزسه حق سبحانه وتعالی
توجهن راست وآسان ومرادینه وصول ایله مسرور وخندان واجر جزیل وثواب جمیل احسان
ایلیه اگر وجه محرر اوزره ترك وطرح وقصر وحذف ایدرسه وزعمجه اختصار وانتخاب قصد ایدرسه
درگاه واهب العطایادن تضرع وتمنی اولنورکه بو خصوصده مرام ومقصودینه نائل ومراد
ومطلوبنه واصل اولمیوب لطایف معانیسندن بهرمند ومنافع وفوائدندن سودمند اولمیه آمین
بحرمة محمد وآله الطیبین واصحابه الطاهرین والحمد لله وحده والصلوة والسلام على من لا نبی بعده

فقد تم الجلد الثانی من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعوری والمسماة بنوال
الفضلا ولسان العجم بعونه من زین السنة اللیل والامم بلغة مخصوصة وعلم بالقلم
على ید الحقیر ابراهیم من متفرقگان درگاه عالى المأمور بعمل الطبع فی دار الطباعة
المعمورة فی غرة شعبان المعظم سنه خمس وخمسین ومائة والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فی البلدة الطیبة المحمیة
قسطنطنیة صانها الله تعالى عن انواع
آفات الکونیة والبلیة

تاریخ ختم طبع کتاب لمصححه الحقیر

ای خوشا این نسخهٔ پاکیزه وخوب — که لسان العجم اینجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا — فضلا را بد امل زین مدفوع
بهر بسیاری این نسخه زبس — کوشش افتاد وچنین شد مطبوع
ز اصطلاحات وکنایات ولغات — خارج ازحد فتر این نا مسموع
کس نماید از این حرف سقیم — بود انگشت نهادن مرفوع
با چنین صحت وهمواری نقش — گشت با صنعت طبعش مصنوع
عاطفا گفت بختمش تاریخ
بسکه فرهنك شعوری مطبوع

سنه ١١٥٥